

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE ZARAGOZA

SIGNATURA: I – 137

*Johannes de Sancto Geminiano. Summa
de exemplis ac similitudinibus rerum.
Venetiis. 10 abril 1497.*

25-8. N. 140

140 I 38
537

10. De exordiis et similitudinibus

Accipit tabula universa-
 lis totius Summe sub-
 sequentis. Que intitulat
 de similitudinibus rerum
 per ordinem litterarum
 alphabeti. Vbi unquam
 quod inveniendum sit cuius-
 ter ostendans per libros capitula et folia.

Abdicatio spiritualium. li. 3. c. 1. fo. 114.
Abectus a mundo. li. 3. c. 2. fo. 114. r. li. 4. c. 1. fo. 160.
Abatio spiritualium. li. 3. c. 2. fo. 179.
Absconditio bonorum operum. li. 4. c. 2. fo. 160.
Abstinentia. li. 1. c. 1. fo. 3. r. li. 2. c. 3. fo. 114. r. li. 4. c. 3. fo. 161. r. li. 5. c. 1. fo. 188.
Abundantia spiritualium. li. 4. c. 4. fo. 161. r. li. 5. c. 8. fo. 199.
Accidia. li. 1. c. 2. fo. 4. li. 4. c. 5. fo. 161. r. li. 5. c. 2. fo. 188. r. li. 6. c. 1. fo. 225.
Activa vita. li. 1. c. 3. fo. 8. r. li. 4. c. 6. fo. 161. r. li. 6. c. 2. fo. 226. r. li. 9. c. 1. fo. 343.
Aduersarij animarum. li. 3. c. 1. fo. 316.
Aduersitas temporalis. li. 3. c. 4. fo. 114. r. li. 5. c. 3. fo. 188.
Adulator. li. 4. c. 7. r. fo. 162. li. 8. c. 2. fo. 316. li. 10. c. 3. fo. 375.
Affliccio carnis. li. 5. c. 4. fo. 188.
Amaritudo pnie. li. 6. c. 3. fo. 226.
Ambitio. li. 5. c. 5. fo. 188.
Amicicia. li. 4. c. 8. fo. 162. li. 5. c. 6. fo. 189.
Amor communis. li. 1. c. 4. fo. 7.
Amor spiritualis. li. 1. c. 4. fo. 7. li. 5. c. 7. fo. 189. r. li. 6. c. 4. fo. 226.
Amor carnalis. li. 1. c. 4. fo. 7.
Amor temporalis. li. 1. c. 4. fo. 7.
Amor dei. li. 2. c. 1. fo. 91. r. li. 3. c. 5. fo. 115. r. li. 8. c. 3. fo. 316. r. li. 9. c. 2. fo. 345.
Amor sui. li. 6. c. 5. fo. 227. r. li. 8. c. 3. fo. 317. li. 10. c. 4. fo. 375.
Amor proximi. li. 6. c. 4. fo. 226. li. 1. fo. 279.
Angelus. li. 1. c. 5. fo. 9. li. 6. c. 6. fo. 228. li. 7. c. 1. fo. 279.
Aia. li. 1. c. 5. fo. 9. li. 2. c. 2. fo. 91. li. 5. c. 8. fo. 189. li. 6. c. 7. fo. 228. li. 8. c. 4. fo. 317. li. 9. c. 3. fo. 345.
Anime ornamentum. li. 8. c. 53. fo. 332.

Anime preseruatione. li. 1. c. 64. fo. 60.
Antichristiani. li. 7. c. 2. fo. 280.
Appetitus spiritualium et temporalium. li. 6. c. 8. fo. 229.
Apostolus. li. 6. c. 9. fo. 230. li. 5. c. 3. fo. 284.
Apostolici viri. li. 6. c. 9. fo. 230. li. 7. c. 3. fo. 281.
Aptitudo naturalis ad virtutes et vitia. li. 1. c. 7. fo. 14.
Armatura spiritualis. li. 5. c. 9. fo. 189. li. 9. c. 4. fo. 146.
Assumptio beate marie. li. 7. c. 4. fo. 281.
Auauitia. li. 1. c. 8. fo. 14. li. 2. c. 3. fo. 62. r. li. 3. c. 6. fo. 115. r. li. 4. c. 8. fo. 162. r. li. 5. c. 10. fo. 190. r. li. 6. c. 10. fo. 231. r. li. 7. c. 5. fo. 282. r. li. 9. c. 5. fo. 147. li. 10. c. 5. fo. 375.
Audire verba dei. li. 6. c. 9. fo. 230. li. 10. c. 6. fo. 376.
Aurcole sanctorum. li. 1. c. 9. fo. 15.
Auocitas maioris. li. 8. c. 5. fo. 317.
Aptissimus. li. 1. c. 10. fo. 16.
Beatitude. li. 1. c. 11. fo. 16. li. 6. c. 11. fo. 233.
Beneficium. li. 5. c. 11. fo. 190. li. 10. c. 7. fo. 376.
Blanditor. li. 5. c. 12. fo. 190.
Blaffemus. li. 4. c. 10. fo. 163.
Bonitas. li. 1. c. 12. fo. 17. li. 5. c. 13. fo. 191.
Boni viri. li. 2. c. 4. fo. 93. li. 3. c. 7. fo. 116. li. 1. c. 6. fo. 14.
Bona desideria. li. 5. c. 36. fo. 195.
Bonorum operum absconditio. li. 4. c. 2. fo. 161. li. 5. c. 86. fo. 207.
Bonum. li. 10. c. 8. fo. 376.
Bonum opus. li. 8. c. 6. fo. 318.
Anti-ecclasticum. li. 4. c. 12. fo. 164.
Charitas. li. 1. c. 13. fo. 18. li. 2. c. 5. fo. 93. li. 3. c. 9. fo. 119. li. 3. c. 14. fo. 191. r. li. 6. c. 13. fo. 233.
Carnalis. li. 4. c. 13. fo. 164. r. li. 5. c. 15. fo. 191. Et. li. 7. c. 6. fo. 283.
Carolus. li. 1. c. 14. fo. 19. r. li. 2. c. 10. fo. 96. r. li. 5. c. 16. fo. 191. r. li. 8. c. 7. fo. 317. li. 9. c. 8. fo. 349. r. li. 10. c. 9. fo. 376.
Castitas. li. 3. c. 12. fo. 121. r. li. 5. c. 17. fo. 192.
Casus malus. li. 8. c. 8. fo. 328.
Cautella. li. 5. c. 18. fo. 192.
Cecitas mentis. li. 5. c. 19. fo. 192.

1762

Conspicualis li. 5. c. 20. fo. 192. c. 14. fo. 235.
Circuitus li. 8. c. 9. fo. 318.
Claustialis li. 5. c. 21. fo. 192.
Clericus li. 9. c. 9. fo. 349. li. 10. c. 10. fo. 377.
Cogitatio li. 4. c. 14. fo. 165. li. 6. c. 15. fo. 236.
 li. 8. c. 10. fo. 319. li. 10. c. 11. fo. 377.
Concupiscentia li. 1. c. 15. fo. 20.
Confessio li. 5. c. 22. fo. 193. li. 8. c. 28. fo. 319. li. 9. c. 11. fo. 351. li. 9. c. 10. fo. 351. li. 10. c. 12. fo. 377.
Confessionis frequentatio li. 8. c. 28. fo. 324.
Confidentia li. 5. c. 23. fo. 193.
 li. 6. c. 6. fo. 228.
Confortatio li. 4. c. 15. fo. 165.
Conugii bonetas li. 5. c. 59. fo. 209.
Compassio li. 5. c. 24. fo. 193.
Componcio li. 1. c. 16. fo. 20. li. 5. c. 25. fo. 193.
 li. 9. c. 11. fo. 351. li. 10. c. 13. fo. 377.
Consciencia li. 5. c. 26. fo. 193. li. 8. c. 12. fo. 319.
Confolatio li. 9. c. 12. fo. 351. li. 10. c. 14. fo. 378.
Confuctudo li. 9. c. 13. fo. 351.
Contemplatio li. 2. c. 7. fo. 95. li. 3. c. 12. fo. 123.
 li. 4. c. 16. fo. 166. li. 5. c. 27. fo. 194. li. 6. c. 16. fo. 137. li. 7. c. 8. fo. 285. li. 10. c. 25. fo. 378.
Continentia li. 2. c. 8. fo. 95. li. 4. c. 27. fo. 169.
 li. 10. c. 16. fo. 378.
Contrictio li. 5. c. 28. fo. 194.
Conuersatio li. 9. c. 14. fo. 351.
Cor li. 3. c. 13. fo. 123. li. 4. c. 10. fo. 163. li. 5. c. 29. fo. 194. li. 9. c. 15. fo. 352. li. 10. c. 14. fo. 378.
Correctio li. 2. c. 8. fo. 95. li. 3. c. 14. fo. 124. li. 8. c. 13. fo. 319. li. 9. c. 17. fo. 353.
Conuersio li. 1. c. 19. fo. 21. li. 4. c. 18. fo. 167. li. 6. c. 17. fo. 238.
Corpus humanu li. 1. c. 18. fo. 21. li. 6. c. 18. fo. 239. li. 8. c. 14. fo. 320. li. 9. c. 16. fo. 352.
Corpus xpi li. 7. c. 9. fo. 286.
Crudelitas li. 4. c. 20. fo. 168. li. 5. c. 3. fo. 194.
Cruce li. 5. c. 21. fo. 194. li. 10. c. 18. fo. 378.
Cupiditas li. 1. c. 19. fo. 21. li. 3. c. 16. fo. 124. li. 5. c. 22. fo. 193.
Cura tepozaliu li. 5. c. 23. fo. 193.
Cura pastoralis li. 6. c. 19. fo. 240.
Curiositas li. 4. c. 21. fo. 168. li. 5. c. 34. fo. 195. li. 6. c. 20. fo. 240.
Custodia sui li. 10. c. 19. fo. 378.

Annati li. 8. c. 15. fo. 319.
Damnū li. 8. c. 16. fo. 319.
Delectatio li. 5. c. 35. fo. 194. li. 10.

c. 20. fo. 379.
Demonia li. 7. c. 10. fo. 283. li. 9. c. 19. fo. 353.
Desideria bona li. 5. c. 36. fo. 194.
Detractores li. 5. c. 37. fo. 194.
Deuotio li. 3. c. 16. fo. 124. li. 5. c. 38. fo. 195. li. 6. c. 21. fo. 240.
Diabolus li. 4. c. 22. fo. 167. li. 5. c. 39. fo. 195. li. 10. c. 21. fo. 379.
Dignitas li. 3. c. 17. fo. 124. li. 5. c. 40. fo. 196.
Directio li. 2. c. 9. fo. 95. li. 4. c. 23. fo. 168. li. 5. c. 41. fo. 196. li. 6. c. 23. fo. 241.
Discordia li. 1. c. 20. fo. 21. li. 8. c. 18. fo. 320.
Dimitie li. 1. c. 21. fo. 22. li. 3. c. 18. fo. 124. li. 6. c. 24. fo. 241. li. 9. c. 19. fo. 349. li. 10. c. 22. fo. 739.
Doctores li. 1. c. 22. fo. 22. li. 6. c. 26. fo. 243. li. 7. c. 11. fo. 318.
Doctrina li. 1. c. 23. fo. 23. li. 3. c. 20. fo. 125. li. 4. c. 24. fo. 168. li. 5. c. 42. fo. 196. li. 6. c. 25. fo. 241.
Dolofus li. 5. c. 43. fo. 197.
Dominia li. 6. c. 27. fo. 243.
Domus mentis li. 5. c. 44. fo. 197.
Dona spiritus sancti li. 1. c. 24. fo. 93. li. 7. c. 12. fo. 290.
Dubia li. 8. c. 18. fo. 320.
Duritia li. 5. c. 41. fo. 196.
Ecclesia li. 1. c. 25. fo. 24. li. 9. c. 20. fo. 353.
Electi li. 1. c. 26. fo. 25. li. 5. c. 46. fo. 197. li. 10. c. 24. fo. 379.
Elatio li. 10. c. 23. fo. 379.
Elemosina li. 3. c. 2. fo. 114. li. 4. c. 25. fo. 169. li. 8. c. 20. fo. 321. li. 9. c. 21. fo. 354.
Elemosinarius li. 1. c. 27. fo. 25.
Eloquentia li. 2. c. 10. fo. 95. li. 3. c. 21. fo. 125.
Error li. 8. c. 21. fo. 321.
Erubescencia li. 10. c. 25. fo. 380.
Extaltatio li. 1. c. 28. fo. 26. li. 4. c. 26. fo. 166.
Excoicatio li. 5. c. 48. fo. 198. li. 8. c. 22. fo. 322.
Exempla li. 4. c. 27. fo. 169. li. 5. c. 49. fo. 198.
Exportatio li. 3. c. 22. fo. 126.

Eras imenilis. c. scnilis. li. 9. c. 22. fo. 354.
Euageliste li. 5. c. 47. fo. 198. li. 7. c. 13. fo. 319.
Eucharistia li. 2. c. 11. fo. 96. li. 10. c. 26. fo. 380.
Alfitas li. 8. c. 23. fo. 323.
Familiaritas mulierum li. 10. c. 27. fo. 382.
Fantoz malox li. 8. c. 23. fo. 323.
Farans li. 5. c. 50. fo. 199.
Fernoz li. 1. c. 29. fo. 27. li. 3. c. 23. fo. 127. li. 4. c. 29. fo. 170.
Fictio li. 5. c. 52. fo. 199.
Fides li. 1. c. 30. fo. 28. li. 2. c. 12. fo. 97. li. 3. c. 24. fo. 127. li. 5. c. 63. fo. 199. li. 6. c. 28. fo. 247. li. 7. c. 14. fo. 292. li. 10. c. 28. fo. 380.
Fidelis li. 8. c. 25. fo. 324. li. 9. c. 25. fo. 355.
Filii dei li. 8. c. 26. fo. 324.
Filii hominu li. 3. c. 25. fo. 128. li. 4. c. 30. fo. 131. li. 5. c. 55. fo. 199.
Flagellu li. 4. c. 3. fo. 161. li. 9. c. 27. fo. 355. li. 10. c. 29. fo. 380.
Fortitudo li. 6. c. 29. fo. 244.
Fortuna li. 3. c. 26. fo. 128.
Fraudulentia li. 4. c. 42. fo. 170. li. 8. c. 27. fo. 324.
Frequentatio confessionis li. 8. c. 28. fo. 224.
Fructus spūs li. 1. c. 31. fo. 28.
Arus li. 4. c. 33. fo. 132.
Baudia brōx li. 7. c. 15. fo. 292.
Blona et celum li. 1. c. 32. fo. 30.
Brania dei li. 1. c. 33. fo. 31. li. 2. c. 13. fo. 98. li. 3. c. 27. fo. 128. li. 4. c. 34. fo. 171. li. 5. c. 55. fo. 199. li. 6. c. 30. fo. 245. li. 8. c. 29. fo. 325. li. 9. c. 27. fo. 351. li. 10. c. 30. fo. 380.
Brattie gratif date li. 1. c. 34. fo. 32.
Bratitude li. 5. c. 55. fo. 200.
Bulositas li. 3. c. 28. fo. 129. li. 4. c. 35. fo. 169. li. 6. c. 30. fo. 245.
Abundantia li. 5. c. 58. fo. 199.
Abundantia temporalium li. 4. c. 4. fo. 161. li. 5. c. 58. fo. 199.
Hereticis li. 1. c. 35. fo. 35. li. 4. c. 36. fo. 171. li. 7. c. 16. fo. 293. li. 8. c. 30. fo. 325.
Hoies boni et mali li. 5. c. 59. fo. 200.
Honestas coniugii li. 5. c. 49. fo. 198.
Hūilitas li. 5. c. 36. fo. 35. li. 2. c. 14. fo. 99. li. 3. c. 29. fo. 129. li. 4. c. 37. fo. 171. li. 5. c. 61. fo. 200. li. 6. c. 31. fo. 245. li. 7. c. 17. fo. 293. li. 9.

c. 28. fo. 355. li. 10. c. 31. fo. 381.
Bnis gebene li. 2. c. 16. fo. 99. li. 5. c. 62. fo. 201.
Ignorantia li. 1. c. 39. fo. 37. li. 8. c. 31. fo. 325.
Incarnatio li. 1. c. 37. fo. 36.
Incestus li. 5. c. 63. fo. 201.
Incipientes li. 10. c. 32. fo. 381.
Inconstantia li. 1. c. 38. fo. 36. li. 3. c. 30. fo. 131. li. 4. c. 38. fo. 172. li. 5. c. 64. fo. 201. li. 9. c. 39. fo. 357. li. 10. c. 33. fo. 381.
Incontinentia li. 5. c. 65. fo. 201. li. 10. c. 34. fo. 381.
Ineritia li. 4. c. 40. fo. 172.
Infestitas li. 6. c. 33. fo. 245.
Infernus li. 9. c. 30. fo. 266. li. 10. c. 35. fo. 382.
Infirmitas li. 5. c. 66. fo. 201. li. 6. c. 34. fo. 246.
Ingeniū li. 5. c. 67. fo. 201.
Ingratitudo li. 4. c. 39. fo. 171.
Inuria li. 8. c. 34. fo. 125.
Immūditia li. 6. c. 34. fo. 46. li. 9. c. 31. fo. 356.
Innocentia li. 4. c. 41. fo. 172.
Inobediētia li. 4. c. 42. fo. 172. li. 8. c. 32. fo. 325.
Impatiētia li. 5. c. 68. fo. 201. li. 6. c. 36. fo. 246. li. 9. c. 32. fo. 356.
Impseuerantia li. 5. c. 69. fo. 201.
Inspiratio diuina li. 7. c. 19. fo. 244. li. 8. c. 33. fo. 325.
Instabilitas li. 5. c. 70. fo. 202.
Intentio li. 3. c. 31. fo. 131. li. 8. c. 35. fo. 326.
Inuidia li. 4. c. 43. fo. 172. li. 5. c. 71. fo. 202. li. 6. c. 37. fo. 246. li. 9. c. 33. fo. 356.
Inocentis li. 2. c. 18. fo. 100. li. 3. c. 32. fo. 131. li. 4. c. 44. fo. 172. li. 5. c. 72. fo. 202. li. 9. c. 34. fo. 366. li. 10. c. 36. fo. 382.
Ira diuina li. 1. c. 40. fo. 37.
Ira hūana li. 1. c. 41. fo. 37. li. 3. c. 45. fo. 159. li. 5. c. 73. fo. 203. li. 9. c. 35. fo. 356. li. 10. c. 37. fo. 382.
Iudicia di li. 8. c. 36. fo. 327. li. 10. c. 38. fo. 382.
Iudiciū finale li. 9. c. 36. fo. 357. li. 10. c. 39. fo. 382.
Iudiciū hūanū li. 4. c. 96. fo. 183. li. 5. c. 75. fo. 203. li. 8. c. 37. fo. 327. li. 9. c. 37. fo. 357.
Iuder. li. 8. c. 37. fo. 327.

Iustitia. li. i. c. 42. fo. 38. li. 2. c. 18. fo. 100.
Iustus li. 2. c. 19. fo. 100. li. 3. c. 38. fo. 135. li. 6.
c. 38. fo. 246. fo. 11. c. 39. fo. 328.
Iuramentū li. 8. c. 38. fo. 328.
Iuvenilia vitia li. 6. c. 39. fo. 247.
Abor li. 6. c. 40. fo. 247.
Lacrimae li. c. 4. fo. 39. li. 3. c.
34. fo. 132. li. 4. c. 47. fo. 173. li. 5.
c. 75. fo. 203. li. 9. c. 38. fo. 357.
Lascivia li. c. 4. 4. fo. 40. fo. 40.
Lans divina li. 4. c. 48. fo. 173.
Lec divina li. 8. c. 40. fo. 328.
Lec diuana li. 5. c. 76. fo. 210. li. 8. c. 40. fo. 328.
Lingua li. c. 45. fo. 41. li. 10. c. 41. fo. 382.
Locus li. i. c. 46. fo. 41. li. 8. c. 41. fo. 329.
Locutio li. 6. c. 41. fo. 147. li. 10. c. 42. fo. 382.
Longanimitas li. 4. c. 78. fo. 181.
Ludus li. 4. c. 49. fo. 173.
Luraria li. c. 48. fo. 42. li. 2. c. 20. fo. 101. li. 4.
c. 50. fo. 173. li. 5. c. 78. fo. 204. li. 8. c. 42. f.
329. li. 9. c. 39. fo. 357. li. 10. c. 43. fo. 382.
Mandata dei li. 10. c. 44. fo. 383.
Matus homo li. 3. c. 35. fo. 132. li.
4. c. 51. fo. 173.
Mafuetudo li. 3. c. 36. fo. 133. li. 9. c. 40. fo. 357.
Mare virginis affumptio li. 7. c. 4. fo. 282.
Mare falutano li. 8. c. 68. fo. 339.
Mara nif dñi li. c. 48. fo. 42. li. 2. c. 21. fo.
101. li. 3. c. 27. fo. 128. li. 5. c. 79. fo. 204. li. 7.
c. 20. fo. 295. Martir li. 3. c. 38. fo. 135.
Matrimonium fpuale li. 8. c. 43. fo. 329.
Memoria li. 6. c. 42. fo. 247.
Mendaciu li. 9. c. 41. fo. 357.
Mens li. 6. c. 45. fo. 248.
Mentis renouatio li. 4. c. 78. fo. 173.
Meritum li. viii. c. 4. 4. fo. 330.
Miracula li. 8. c. 45. fo. 330.
Miferia li. i. c. 49. fo. 48. li. 10. c. 45. fo. 383.
Mifericordia dei li. viii. c. 46. fo. 330.
Mifericordia hois li. 2. c. 22. fo. 103. li. 3. c. 39.
fo. 135. Modestia li. 6. c. 44. fo. 248.
Mothachus li. 4. c. 52. fo. 174.
Mothus li. i. c. 50. fo. 174. li. 3. c. 40. fo. 136. li.
4. c. 53. fo. 174. li. 5. c. 177. fo. 205. li. 6. c. 45.
fo. 248. li. viii. c. 47. fo. 331. li. 9. c. 42. fo.
358. li. 10. c. 46. fo. 328.
Mothus mudo li. 3. c. 41. fo. 136. li. 10. c. 47.
fo. 383. Muthitia men-

tis li. 4. c. 54. fo. 174. li. 5. c. 81. fo. 205.
Mundus li. i. c. 51. fo. 174. li. 7. c. 1. fo. 298. li.
9. c. 43. fo. 358. li. 10. c. 49. fo. 383.
Muthitia familiaritas li. 10. c. 17. fo. 328.
Muthitia li. 5. c. 82. fo. 205. li. 10. c. 49. fo. 383.
Muthur li. 9. c. 64. fo. 359.
Muthur li. 4. c. 55. fo. 174. li.
vi. c. 17. fo. 331.
Muthur lectaria li. c. 53. fo. 50.
Muthur li. 9. c. 64. fo. 359.
Muthur sui li. 4. c. 56. fo. 175. li. 5. c.
173. fo. 206.
Muthur li. c. 54. fo. 50. li. 5. c.
82. fo. 205. li. 6. c. 46. fo. 249. li. viii. c. 49. fo.
331. li. 9. c. 49. fo. 359. li. 10. c. 50. fo. 328.
Muthur peccandi li. 5. c. 85. fo. 206. li.
6. c. 47. 249. li. 5. c. 177. fo. 206.
Muthur boni li. 5. c. 177. fo. 206.
Muthur li. 5. c. 57. fo. 175.
Muthur ecclesie li. 5. c. 177. fo. 206.
Muthur boius li. 6. c. 178. fo. 249. li. viii. c. 50.
fo. 332.
Muthur mala li. 3. c. 48. fo. 140. li. 10. c. 51. fo.
384. Muthur re miffa li. 4. c. 59. fo. 175.
Muthur bda li. 2. c. 23. fo. 103. li. 3. c. 17. fo. 136. li. 5.
c. 177. fo. 206. li. 9. c. 17. fo. 359. li. 10. c. 51.
fo. 328. li. viii. c. 50. fo. 331. li. 9. c. 2. fo.
160. Muthur meritoria li. viii. c. 59. fo. 175.
Muthur penitentie li. viii. c. 17. fo. 328.
Muthur proficienu li. viii. c. 17. fo. 328.
Muthur cotēplantiū li. 3. c. 17. fo. 136.
Muthur doctentiū li. 3. c. 17. fo. 136.
Muthur ratio li. viii. c. 17. fo. 328. li. 6. c. 17. fo. 136.
li. viii. c. 51. fo. 332. li. 9. c. 17. fo. 328.
Muthur fin peccator li. c. 55. fo. 50.
Muthur namētu ale li. viii. c. 53. fo. 332.
Muthur mar li. 9. c. 44. fo. 360. li. 10. c. 52. fo. 390.
Muthur maris mulierū li. 5. c. 177. fo. 207. li. 10.
c. 52. fo. 390. Muthur ociofitas li. 6. c. 50. fo.
251. li. 10. c. 53. fo. 390.
Muthur Arcetes li. 8. c. 53. fo. 332.
Muthur affio rpi li. c. 5. 6. fo. 51. li. 3. c.
17. fo. 136. li. 5. c. 90. fo. 207. li. 7. c. 22. fo. 298.
li. 3. c. 50. fo. 142. li. 10. c. 17. fo. 328.
Muthur vitiofa li. viii. c. 17. fo. 328.
Muthur patia dei li. 5. c. 91. fo. 207. li. 10. c. 55. fo. 385.
Muthur patietia hois li. c. 57. fo. 52. li. c. 17. fo.
103. li. 3. c. 50. fo. 142. li. 5. c. 91. fo. 207. li. 6. c.

fo. 251. li. 9. c. 51. fo. 361. li. 10. c. 56. fo. 385.
Muthur pauptas li. 3. c. 51. fo. 142. li. 10. c. 60. fo. 175.
Muthur par li. 10. c. 61. fo. 175. li. 9. c. 51. fo. 361.
Muthur peccandi occafiones li. 5. c. 85. fo. 206. li. 6.
c. 47. fo. 249.
Muthur peccator li. c. 59. fo. 54. li. 3. c. 52. fo. 142.
li. 4. c. 63. fo. 122. li. 5. c. 93. fo. 207. li. 6. c. 53.
fo. 265. li. 8. c. 56. fo. 234.
Muthur peccati li. c. 58. fo. 52. li. 3. c. 53. fo. 143. li.
4. c. 62. fo. 176. li. 5. c. 94. fo. 208. li. 6. c. 52.
fo. 251. li. 7. c. 23. fo. 399. li. 8. c. 55. fo. 333. li. 9.
c. 53. fo. 361. li. 10. c. 57. fo. 385.
Muthur peccatorū via li. viii. c. 91. fo. 185.
Muthur pena iterni li. 2. c. 4. 4. li. 4. li. 10. c. 58.
Muthur pētes li. i. c. 61. fo. 17. li. 2. c. 26. fo. 113. c.
17. fo. 14. li. 10. c. 17. fo. 177. li. c. 96. fo. 210.
Muthur pnia li. i. c. 60. fo. 56. li. 2. c. 25. fo. 103. li. 3. c.
17. fo. 17. li. 7. 2. li. 8. li. 10. c. 17. fo. 177.
li. 5. c. 17. fo. 10. li. 6. c. 17. fo. 17. li. 7. c.
24. fo. 299. li. 8. c. 28. fo. 324. li. 7. c. 17. fo.
303. li. 8. c. 17. fo. 336. li. 9. c. 17. fo. 361. li. 10. c. 17. fo. 386.
Muthur peregrinus li. viii. c. 66. fo. 178. li. v. c. 97.
fo. 211. Muthur perfectus li. 3. c. 60. fo. 143. li. 2. li.
1. li. 2. c. 67. fo. 179. li. 10. c. 60. fo. 386.
Muthur perficere bonū ppositū li. c. 17. fo. 17. li. 10. c. 17. fo. 300.
Muthur persequutio li. 7. c. 17. fo. 300.
Muthur perferantia li. i. c. 62. fo. 60. li. 3. c. 61. fo.
17. li. 2. li. 10. c. 68. li. 7. 9. li. v. c. 92. 98. fo.
207. 2. li. 2. li. 8. c. 17. fo. 337. li. 9. c. 55. fo. 365.
li. 10. c. 61.
Muthur dignitas li. 6. c. 17. fo. 161. li. 10. c. 62. fo. 386.
Muthur dinguedo spūs li. 4. c. 61. fo. 175.
Muthur doreffas hūana li. 6. c. 57. fo. 261. li. 8. c. 50.
fo. 332.
Muthur donus fpualis li. 6. c. 58. fo. 262.
Muthur dedicatio li. 2. c. 27. li. 10. c. 60. fo. 386.
175. li. 5. c. 99. fo. 211. li. 6. c. 59. fo. 262. li. 7. c.
26. fo. 301. li. 9. c. 56. fo. 363. li. 10. c. 63. fo. 386.
Muthur dredo li. 4. c. 71. fo. 171.
Muthur drelat li. c. 63. fo. 60. li. 3. c. 61. fo. 149. li.
4. c. 72. fo. 180. li. 5. c. 100. fo. 211. li. 6. c. 50. fo.
51. li. 7. c. 27. fo. 303. li. 8. c. 61. fo. 337.
Muthur drefervatio ale li. c. 64. fo. 60.
Muthur drefumptio li. viii. c. 73. fo. 180.
Muthur dreficientium opera li. 3. c. 44. fo. 159.
Muthur dreficipes li. i. c. 85. fo. 61. li. 6. c. 56. fo. 261.
Muthur drefectū fpualis li. 3. c. 63. fo. 149. li. 5. c. 101.

fo. 213. li. 9. c. 57. fo. 364. li. 10. c. 54. fo. 384.
Muthur drefopertitas rpalis li. i. c. 66. fo. 61. li. 3. c.
64. fo. 149. li. 4. c. 74. fo. 180. li. 9. c. 58. fo.
364. li. 10. c. 65. fo. 387.
Muthur drefrudencia li. c. 67. fo. 62. li. 2. c. 28. fo. 106.
li. 4. c. 75. fo. 181. li. 5. c. 101. fo. 213. li. 6. c. 61. fo.
144. Muthur drefueri li. 5. c. 103. fo. 214.
Muthur drefugna fpiritual li. 4. c. 76. fo. 181.
Muthur drefulcrutudo fpiritual li. 3. c. 65. fo. 150.
Muthur drefuatio li. 7. c. 28. fo. 304. li. 8. c. 67. fo. 335. li.
9. c. 60. fo. 364. Muthur drefurgatoriū li. 8. c. 62. fo. 338.
Muthur drefurificatio cordis li. 2. c. 19. fo. 106.
Muthur drefurtas li. 5. c. 104. fo. 214.
Muthur dreferere chriftum li. c. 30. fo. 106.
Muthur drefatio li. 6. c. 63. fo. 11. 9. c. 61. fo. 364. li. 10.
c. 66. fo. 387. Muthur drefeciduiū li. 9. c. 62. fo. 365.
Muthur drefecreatio li. 8. c. 64. fo. 336. Muthur drefegime pn
cipantiū li. 6. c. 28. fo. 267. Muthur drefeligio li. c. 68.
fo. 62. li. 3. c. 66. fo. 150. li. 4. c. 77. fo. 181.
Muthur drefeligiofus li. 3. c. 67. fo. 151. li. 5. c. 105. fo.
214. li. 6. c. 63. fo. 268.
Muthur drefemiffio damni li. 8. c. 65. fo. 339.
Muthur drefrenouatio mentis li. 4. c. 78. fo. 181.
Muthur drefeftitutio li. 8. c. 65. fo. 339.
Muthur drefefurrectio mortuorum li. 9. c. 65. fo. 365.
Muthur dreferros li. 10. c. 68. fo. 387.
Muthur drefalutatio fpuale li. 3. c. 68. fo. 151.
Muthur drefalutatio virginis marie li. 8. c. 68. fo. 339.
Muthur drefancti viri li. c. 69. fo. 65. li. 2. c. 31. fo. 107.
li. 3. c. 70. fo. 152. li. 4. c. 79. fo. 181. li. 5. c. 106.
fo. 214. li. 6. c. 94. fo. 269. li. 7. c. 29. fo. 304. li.
10. c. 69. fo. 337. Muthur drefignus rpi li. 3. c. 69. fo. 152.
Muthur drefapientia li. c. 70. fo. 65. li. 2. c. 32. fo. 108. li. 3.
c. 71. fo. 153. li. 4. c. 80. fo. 183. li. 6. c. 65. fo. 270.
Muthur drefatisfactio li. 8. c. 69. fo. 339. li. 9. c. 64. fo. 365.
Muthur drefcientia li. 2. c. 33. fo. 109. li. 3. c. 72. fo. 194. li.
5. c. 108. fo. 217. li. 6. c. 66. fo. 271.
Muthur drefcilmaticū li. 5. c. 109. fo. 217.
Muthur drefcriptura facra li. 3. c. 73. fo. 154. li. 7. c. 30.
fo. 304. li. 8. c. 70. fo. 340. li. 9. c. 66. fo. 365.
li. 10. c. 70. fo. 388. Muthur dreferui dei li. 6. c. 67. fo.
271. Muthur drefenfus coppon li. 9. c. 65. fo. 365.
Muthur drefcilentium li. 10. c. 71. fo.
Muthur drefimilitudo dei li. 9. c. 67. fo. 366.
Muthur drefimonia li. 10. c. 72. fo.
Muthur drefiplicitas li. viii. c. 71. fo. 340. li. 9. c. 17. fo.
388. AA iii

1005

fo. 366.
 Sobrietas li. 2. c. 34. fo. 109.
 Societas li. 3. c. 74. fo. 155. li. 5. c. 11. fo. 217.
 li. 10. c. 73. fo. cccxxxviii.
 Sollicitudo li. 6. c. 68. fo. cccxxii. li. 9. c. 69. fo.
 366. li. 10. c. 74. fo. cccxxxviii.
 Sollicitarij li. 5. c. 110. fo. 217.
 Spes li. 7. c. 31. fo. 360. li. 9. c. 70. fo. 367. li.
 10. c. 65. fo.
 Spiritus sanctus li. 1. c. 73. fo. 67. li. 4. c. 81.
 fo. 183. li. 6. c. 69. fo. 272.
 Spiritus malignus c. 72. fo. 67.
 Spiritualis homo li. 3. c. 75. fo. 155. li. 4. c.
 82. fo. 184. li. 7. c. 32. fo. 307.
 Sponsa christi li. 6. c. 70. fo. 273.
 Status spiritualium li. 1. c. 74. fo. 71.
 Status laicorum li. 8. c. 72. fo. 341.
 Studium li. 5. c. 112. fo. 218.
 Subditi li. 4. c. 83. fo. 184. li. 9. c. 71. fo. 367.
 Superbia li. 1. c. 75. fo. 72. li. 2. c. 35. fo. 110. li.
 6. c. 71. fo. 273. li. 9. c. 72. fo. 368. li. 10. c. 76. fo.
 cccxxxviii.
 Superbus li. 1. c. 76. fo. 74. li. 4. c. 84. fo.
 184. li. 5. c. 113. fo. 218.
 Aciturnitas li. 9. c. 73. fo. 368.
 Tactus ipudicus li. 3. c. 76. fo. 155.
 Temperantia li. 1. c. 77. fo. 75.
 Tentatio li. 1. c. 78. fo. 75. li. 4. c. 85. fo. 159.
 li. 5. c. 114. fo. 219. li. 6. c. 72. fo. 273. li. 7. c.
 33. fo. 307. li. 8. c. 73. fo. 341.
 Tempus li. 9. c. 75. fo. 365. li. 10. c. 78. fo. 388.
 Tepiditas li. 10. c. 79. fo. 388.
 Timor li. 1. c. 79. fo. 76. li. 2. c. 37. fo. 111. li. 3. c.
 77. fo. 156. li. 5. c. 115. fo. 220. li. 9. c. 76. fo.
 366. li. 10. c. 80. fo. 389.
 Tyrannus li. 3. c. 86. fo. 194. li. 5. c. 116. fo. 220.
 Transgressor li. 8. c. 74. fo. 341.
 Tribunalis li. 1. c. 80. fo. 66. li. 2. c. 38. fo. 113. c.
 78. fo. 196. li. 4. c. 87. fo. 184. li. 8. c. 75.
 fo. 341. li. 9. c. 77. fo. 366. li. 10. c. 81. fo. 389.
 Trinitas li. 1. c. 81. fo. 76.
 Trinitas li. 6. c. 74. fo. 274.
 Vanagloria li. 4. c. 118. fo. 215.
 Verba dei li. 1. c. 82. fo. 79. li. 3. c.
 79. fo. 157. li. 4. c. 88. fo. 185. li. 9.
 c. 79. fo. 366. li. 10. c. 81. fo. cccxxx.

Verba hominū li. 6. c. 75. li. 9. c. 80. fo. 275
 Verule li. 4. c. 89. fo. 185.
 Via peccatorum li. 4. c. 91. fo. 185.
 Vidue li. 4. c. 90. fo. 185.
 Vergines li. 1. c. 83. fo. 80. li. 6. c. 76. fo. 275.
 Virginitas li. 2. c. 39. fo. 111. li. 3. c. 80. fo. 158.
 li. 4. c. 92. fo. 85. li. 9. c. 81. fo. 371.
 Viri vorati li. 8. c. 77. fo. 341.
 Virtuofus li. 1. c. 85. fo. 81. li. 3. c. 82. fo. 158.
 Virtutes li. 1. c. 74. fo. 70. li. 2. c. 40. fo. 111.
 li. 3. c. 81. fo. 157. li. 4. c. 93. fo. 185. li. 5. c. 119. fo.
 215. li. 6. c. 77. fo. 276. li. 7. c. 35. fo. 313. li. 9. c.
 82. fo. 372.
 Vita actiua li. 1. c. 3. fo. 8. li. 4. c. 6. fo. 16. li. 6.
 c. 2. fo. 25. li. 9. c. 1. fo. 34.
 Vita eterna li. 10. c. 83. fo. 390.
 Vita presens et futura li. 9. c. 83. fo. 372.
 Vita hominis corporalis li. 1. c. 86. fo. 81. li.
 3. c. 84. fo. 158. li. 9. c. 1. cccxxxiii. fo. 372.
 Vita hois spiritualis li. 1. c. 1. cccxxxiii. fo. 85.
 li. 4. c. 94. fo. cccxxxv. li. 5. c. 102. fo. 215. li. 7.
 c. 34. fo. 310. li. 9. c. 85. fo. 372.
 Vita moralis li. 1. c. 1. cccxxxv. fo. cccxxxiii.
 Vitia li. 1. c. 89. fo. 88. li. 3. c. 83. fo. 158. li. 4. c.
 95. fo. 186. li. 5. c. 121. fo. 215. li. 8. c. 78. fo. 341.
 li. 9. c. 86. fo. 373.
 Vitia iuuenilia li. 6. c. 39. fo. 247.
 Vnalo gratie li. 9. c. 88. fo. 374.
 Vnitas spiritualis li. 6. c. 78. fo. 276. li. 9. c.
 87. fo. 373.
 Vocatio diuina li. 10. c. 84. fo. 391.
 Voluntas propria li. 9. c. 89. fo. 374.
 Voluntas bona li. 10. c. 85. fo. 391.
 Voluptas li. 1. c. 90. fo. 86. li. 4. c. 96. fo. 186.
 li. 5. c. 122. fo. 216.
 Vnura li. 4. c. 97. fo. 186. li. 5. c. 123. fo. 216. li.
 8. c. 76. fo. 341. li. 9. c. 90. fo. 374.
 piani li. 1. c. 92. fo. 89. li. 6. c. 79. fo.
 377.
 Xps li. 1. c. 91. fo. cccxxxvii. li. 2. c. 41. fo. 111. li. 3. c.
 viii. fo. 159. li. 4. c. 94. fo. cccxxxvii. li. 5. c. 124.
 fo. 216. li. 6. c. 1. cccxxxvii. fo. cccxxxvii. li. 7. c. 36. fo.
 314. li. 9. c. 91. fo. 374. li. 10. c. 86. fo. 391.
 Eius li. 1. c. 93. fo. 90. li. 3. c. 76. fo.
 159. li. 5. c. 125. fo. cccxxxvii. li. 10. c.
 87. fo. 391.

Explicit tabula generalis d matris to
 nus libri de exemplis et similitudinibus
 rerum secundum ordinem alpbabeti per li
 boos capitula et folia.

incipit tabula generalis
 omnium exemplorum q
 introducantur i libro q di
 citur de exēplis et simili
 tudinibus rerum secundū
 ordinem literarum alpa
 beti et nominantur in hac

tabula solum vocabula ipforum exemplo
 rum ratione breuitatis.

Sebesto lapis li. 1. c. xvi.
 Abies li. 1. c. ca. li.
 Abissus lapis preciosus li. 1. c.
 rvi.
 Ablactatio pueri li. 2. capit. xxxv. et eodem
 ca. lxxi.
 Abortus pregnantis lib. 1. c. vi.
 Absinthium li. 1. c. ca. lxxi. et lvi.
 Accensio ignis li. 1. c. ca. lxxii.
 Accipiter li. 1. c. ca. lxxii. et lxxiii. et lxxiv. et lxxv. et lxxvi.
 Accur li. 1. c. ca. xi.
 Acalens li. 1. v. ca. ix.
 Acarus lapis li. 1. c. ca. lxxiii.
 Adam lib. 1. c. ca. lxxii.
 Adamas lapis li. 1. c. ca. lxxvi.
 Aduocatus li. 1. c. ca. xv.
 Aer li. 1. c. ca. ii. et vi. et xxxvi. et xxxviii. et lxxv. et lxxvii.
 xviii. et xlii.
 Africus ventus li. 1. c. ca. lxxiii.
 Ager li. 1. c. vii. et xxxii. et lxxi. et lxx. cap. lxxi.
 Agricola li. 1. c. ca. viii. et lxxii.
 Agricultura li. 1. c. ca. lxxii.
 Agnus li. 1. v. ca. c. vi.
 Agnus paschalis li. 1. v. c. c.
 Agnoscassus arbor li. 1. c. ca. lxxii.
 Ala li. 1. vii. ca. xli.
 Ale seraphin li. 1. vii. c. i.
 Alatus li. 1. vi. ca. vi.
 Alabandina lapis li. 1. c. ca. lxxii.
 Alabastrum li. 1. c. ca. lxxii.
 Alienus li. 1. c. ca. lxxii.
 Allectonius lapis li. 1. c. ca. lxxii.

Allcum li. 1. c. ca. lxxii. et lxxiii.
 Allunio li. 1. c. ca. lxxv.
 Amatharfica lapis li. 1. c. ca. lxxv.
 Aloes lib. 1. c. ca. lxxiii. et lxxvi.
 Altare li. 1. c. ca. lxxii. et lxxi.
 Alteratio li. 1. c. ca. lxxii.
 Alcio suis li. 1. c. ca. lxxii.
 Amaritudo aque li. 1. c. vi. et lxx. et lxxvi.
 Amatidus lapis li. 1. c. ca. lxxii.
 Ambulare li. 1. c. ca. lxxii.
 Ametifus li. 1. c. ca. lxxv.
 Amigdalus li. 1. c. ca. lxxiii.
 Amomus li. 1. c. ca. lxxii.
 Amphibens serpens li. 1. v. ca. lxxii.
 Amboza li. 1. v. ca. v.
 Ancilla lib. 1. c. ca. lxxvi.
 Ancoza lib. 1. c. ca. i. et lxx. et lxxvi.
 Anbelstus li. 1. v. c. lxx.
 Aneram li. 1. c. ca. lxxii.
 Angelus li. 1. vii. ca. viii. et lxx. et lxxi.
 Anguilla li. 1. c. ca. lxxvii.
 Anima plantarum li. 1. c. ca. lxxvi.
 Anima humana in probemio septi li.
 Animalia terrestria li. 1. v. c. lxxii. et lxxvii. et lxx.
 et lxx.
 Animalia quatuor li. 1. v. c. lxxviii. et lxx. et lxxi. et lxxii.
 et lxxiii.
 Animalia parui corporis li. 1. v. c. lxxi.
 Animalia rapacia li. 1. v. ca. lxxiii.
 Animalia immolaticia li. 1. v. c. lxxiii. et lxxi. et
 lxxiii.
 Animalia omestibilia secundum leges li.
 v. ca. lxxii.
 Amifum li. 1. c. ca. lxxvii.
 Amachides li. 1. c. ca. lxxii.
 Annus solaris et lunaris li. 1. c. ca. lxxviii.
 Anfer li. 1. c. ca. lxxvii.
 Antemurale li. 1. c. ca. lxxii.
 Antrum li. 1. c. ca. lxxv.
 Aper li. 1. v. ca. lxxiii. et lxxiii.
 Apis li. 1. c. ca. lxxii. et lxxiii. et lxxv. et lxxvi. et lxxvii. et lxxviii. et lxxix. et lxxx. et lxxxi. et lxxxii. et lxxxiii. et lxxxiv. et lxxxv. et lxxxvi. et lxxxvii. et lxxxviii. et lxxxix. et lxxxx.
 li. 1. v. c. lxxii. et lxxiii. et lxxv. et lxxvi. et lxxvii. et lxxviii. et lxxix. et lxxx. et lxxxii. et lxxxiii. et lxxxiv. et lxxxv. et lxxxvi. et lxxxvii. et lxxxviii. et lxxxix. et lxxxx.
 li. 1. v. c. lxxii.
 Apoplexia li. 1. v. ca. lxxii.
 Apostema li. 1. c. ca. lxxii.
 Apparitio li. 1. v. c. viii. et lxx.

Appetitus li. vi. c. viii. Appii li. iiii. c. xiiii. Astab li. i. c. lxxxii. Astrologia li. i. c. lxxxii. In probe. li. ix. c. xxi. Atrium li. ix. c. xxi. Azucopium li. iiii. c. xiiii. c. xviii. Auceps li. i. c. ciii. c. xiiii. Auditus li. vi. c. xi. c. xiiii. Auellana li. iiii. c. lxxvii. Aues li. iiii. c. lxxvii. c. xiiii. Aues aquatice li. iiii. c. lxxvii. Aues prede li. iiii. c. ix. c. lxxvii. Aues comini generis li. iiii. c. xxx. Aues immolarie li. iiii. c. lvi. Aues in lege prohibite li. iiii. c. xv. Augmentum li. iiii. c. lxxxii. Auripigmentum li. i. c. xxv. Auriga li. vi. c. xi. c. xxii. c. xli. c. vi. Auricalcum li. i. c. xvii. Auris li. v. capitulo xxviii. c. li. vi. ca. vi. c. xxi. c. li. c. capitulo. vi. Aurora li. i. c. cxxviii. Aurum li. ii in probe. c. xiiii. c. lxxii. Auster li. i. c. lxxii. c. lxxiii. Automnus h. c. lxxii. c. lxxiii. Avis celi h. c. xlviii. Apisimi iteratio h. viii. c. lxxvii. Baculus li. c. cxxv. Balanitia li. i. c. li. Balsamum li. iiii. c. lxxvii. c. lxxviii. c. li. ix. c. viii. Barba li. vi. c. xxix. Barbarus li. ix. c. xviii. Basiliscus li. v. c. xliii. Bdellium li. iiii. c. xxix. Berillus li. i. c. cxxvii. Bestia li. c. cxxv. Bestie quatuor li. vij. c. xxxii. Bestiola ethiopsca li. v. c. xxix. Beta li. i. c. lvi. Bitumen li. i. c. lxx. Blanditie mulierum li. c. xj. Bombix li. v. c. xvi. c. xiiii. Bonus fructus li. iiii. c. vii. c. xlii. Botax li. v. c. xvi. c. li. lxxviii. c. xlii. Bos li. v. c. xvii. c. lxxvi. c. lxxvii. c. lxxviii. Bos siluestris li. v. c. xxxi. c. xxx. Bona serpens li. v. c. xv. c. lxxxii. Brachium li. vi. c. vi. c. xxi. c. lxxv.

Bubalus li. v. c. cxi. Bubo li. iiii. c. xiiii. c. lxxvii. Boso li. ix. c. lxxvi. Burestis li. v. c. xliii. c. lxxvii. Burus li. iiii. c. lxxvii. Adere li. vii. c. xxxi. Cadaver li. c. cxxvii. Caladrum li. iiii. c. lxxvii. c. lxxviii. Calamentum li. i. c. cxxviii. Calamus li. i. c. cxxviii. Calatbus li. vii. c. ix. Calcedoni? li. i. c. xx. Calibos li. i. c. xvii. Calix li. ix. c. lxxvii. Caloz li. i. c. lxxii. Calc li. i. c. xj. Cameleon li. v. c. lxxvii. CAMELEOPARDUS li. v. c. xi. Camellus li. v. c. lxxii. c. lxxiii. Caminus li. ix. c. xliii. Cancer li. iiii. c. lxxvii. Candela li. i. c. ciii. c. lxxvi. c. lxxvii. Candelabrum li. vii. c. xxi. c. lxxvii. c. lxxviii. Canis celeste sidus li. i. c. cxx. c. xli. Caniculares dies li. i. c. xli. Canis animal terrestre li. v. c. i. c. v. c. vi. c. decimo. c. vice simosodo. c. lxx. c. lxxi. c. lxxii. c. lxxiii. c. lxxiv. c. lxxv. Canis rabiosus li. v. c. ii. c. lxxvii. c. lxxviii. c. lxxix. Canis marinus piscis li. iiii. c. lxxii. Canistrum li. vii. c. xliii. Canna pulmonis li. vi. c. ix. Campus li. i. c. lxxiii. Cantus anium li. iiii. c. xvi. Capsa plumalis li. ix. c. lxxvii. c. li. Capillus li. vi. c. vi. c. xv. c. li. vii. c. vii. Capparis li. iiii. c. l. Capra li. v. c. cxi. c. li. vii. c. vii. Capra siluestris li. v. c. xvi. c. lxxv. c. lxxvi. Caprolus li. iiii. c. xli. Caprificus li. iiii. c. xli. Caput li. vi. c. viii. c. lxx. Caput draconis celestis li. i. c. lxxii. Carbones li. i. c. xvii. c. li. vi. c. xi. Carbunculus li. i. c. xli. Cardamomum li. iiii. c. xx. Carduus li. iiii. c. xiiii.

Carica li. iiii. cap. ix. Carnifices li. ix. ca. viii. c. lxxvi. c. libro. vi. in. Caro. lib. v. ca. lxxvii. c. lxxviii. probemio et ca. lxxviii. Cartilago li. vi. c. lxxii. Catus li. ix. c. lxxvii. Cassia li. iiii. c. lxxvii. Cassia fistula li. iiii. c. ix. Castanea li. iiii. c. lxxvii. Castor li. v. c. xiiii. c. xvii. c. lxxviii. c. lxxix. Castrum libro nono c. xv. c. lxxvi. c. lxxvii. c. lxxviii. c. lxxviiii. c. lxxviiii. Catus li. v. c. vii. c. lxxvii. c. lxxviii. Cauda li. iiii. capitulo sexto c. lxxvii. c. li. vii. c. lxxviii. Cauda draconis celestis li. i. c. lxxii. Caverna li. i. c. lxxviii. Castus li. iiii. c. lxxvii. Causa propria li. viii. c. lxxviii. Cecus li. i. c. v. c. lxxvii. c. lxxviii. Cedrus arbor alta li. iiii. c. lxxvii. c. lxxviii. Cedrus arbor fructifera li. iiii. c. lxxvii. c. lxxviii. Celidonia herba li. iiii. ca. lxxviii. Celidonium lapis li. ii. ca. xv. Chelidrus serpens li. v. c. cxxiii. Cella vinaria li. ix. ca. i. Celum li. i. ca. lxxviii. c. li. vii. ca. lxxvii. Celum empyreum li. i. c. lxxvii. Celum aqueum li. i. c. v. Celum stellatum li. i. c. lxxv. Cera li. vi. c. xii. c. lxxvii. c. lxxviii. Centaurea li. iiii. c. lxxvii. Centrum li. i. c. lxxvii. Centrix serpens li. v. c. cxxiii. Cepe li. iiii. c. vi. c. lxxvii. c. lxxviii. Cera li. ix. ca. i. c. lxxvii. Cerastes serpens li. v. c. lxxvii. c. lxxviii. Cerebrum li. v. c. lxxvii. Cherubim libro nono capitulo lxxvii. c. xxi. Ceruus libro quinto cap. vii. c. lxxviii. c. lxxviiii. c. lxxviiii. c. lxxviiii. c. lxxviiii. Cete libro quarto capitulo li. i. c. lxxvii. c. lxxviii. c. lxxviiii. c. lxxviiii. Cibus libro sexto capitulo decimoquarto c. vice simoquinto. c. lxxvii. c. libro nono.

capit. lxxii. c. lxx.
Licada li. iiii. c. vii. c. xviii.
Liconia li. iiii. c. xv. c. rxx. lxx.
Lignus li. iiii. c. xxv. c. lxxii. c. lxxiii.
Lilium saccus li. vii. c. xxvii.
Lilifus li. ix. c. xviii.
Linenomum li. iiii. c. x. c. xxvii.
Lipessus li. iiii. c. ix. c. xxvii.
Liris li. i. c. l.
Lircus ventus li. i. c. lxxiii.
Lirculus li. i. c. lxxi.
Lirculi celestes li. i. c. rxxiii.
Lirculi planetarum li. i. c. rxxvi.
Lircumferentia li. i. c. lxxii.
Litrogrilus li. v. c. lxxiii.
Litrographus li. ix. c. xxviii.
Liturgicus li. ix. c. lxxvii.
Listerna li. viii. c. rxxii. l. c. li.
Litbars li. vii. c. xxix.
Litonus arbor li. ix. c. xxviii.
Lituitas li. ix. c. rxxvii. c. lxxiii.
Laudus li. x. c. lxxiii.
Lericus li. viii. c. iiii. c. vii. c. rxxiii.
Llypens li. ix. c. xviii.
Lolera li. vii. c. iiii.
Lolyrum li. iiii. c. lxxvii. c. li. ix. c. rxxv.
Lollis li. i. c. iiii. c. lxxvii.
Loloquintida li. iiii. c. l.
Lollam li. vi. c. lxx.
Lollusio li. viii. c. vii.
Lolluber li. v. c. rxxix. c. rxxi.
Lolumba li. iiii. c. lxxix. c. lxxiii. c. li. vii. c. vii.
Lolumna li. i. c. iiii. c. li. vii. c. xi.
Loma li. vi. c. vi.
Lometa li. i. c. lxxv.
Lombustio li. x. c. lxxvi.
Lomceptio li. vi. c. lxxiii. c. li. ix. c. lxxv.
Londitor legum li. viii. c. vi. c. rxxv.
Lonjunctiones planetarum li. i. c. rxxvi.
Lompositio elementorum li. vi. c. rxxii.
Lomsecratio sacerdotum & pontificum.
Lomveteris legis li. x. c. x.
Lomstitutio li. viii. c. v. c. rxxi. c. lxxviii.
Lomstructio li. viii. c. lxx.
Lomstructio li. viii. c. rxxviii. c. l.
Lomstructio l. v. c. lxx. c. lxxviii.

Contumacia li. viii. c. rxxii.
Conversatio fatua li. x. c. lxxvi.
Conversio vini in oleum li. ix. c. lxxvii.
Copulatio autumn li. iiii. c. xv.
Cor li. v. ca. lxx. c. libro. vi. ca. vi. rxxii. c. lxxiii.
Corallus li. i. c. rxxix.
Cocodrillus li. iiii. c. lxx. vi. c. li. v. ca. rxxv. c.
Cocodrillus l. vii. c. lxxii. c. rxxix. c. rxxiii. c. li. v. ca. li.
Coriandrum li. iiii. c. rxxviii.
Corneolus lib. ii. ca. rxxix.
Comix li. iiii. c. x. c. rxxvi. rxxv. c. lxxix.
Comua li. v. ca. viii.
Comu cervi li. v. ca. lxx. c. rxxii. c. ci.
Corona li. vii. c. p. ii.
Corona luminarium li. i. c. lxx.
Corona clericalis. li. x. c. x.
Corpus li. i. c. lxxxi. c. in probemio libri. vi.
Corruptio fructu li. iiii. c. rxxv.
Corruptio li. i. c. lxxii.
Coruscatio li. i. c. lxx.
Cortina li. ix. c. rxxv.
Cobus lib. vi. ca. rxx.
Cornus ventus li. i. c. lxxxi.
Cornus avis libro. iiii. capit. rxxviii. lxxix. li. v. c. lxxi.
Comus piscis. li. iiii. c. lxxv.
Cos lapis li. i. c. viii.
Coturnix li. iiii. c. lxxv.
Cora lib. vi. c. lxx.
Creditor li. x. c. lxxix.
Cribrum li. x. c. vi.
Crisoleneus lapis li. i. c. rxxvii.
Crisolitus lapis li. i. c. rxxii.
Crisopastus lapis li. i. c. rxxiii.
Cristallus li. i. c. rxxv. c. li. vii. c. i.
Crocus li. iiii. c. xvii.
Crus li. vi. c. lxxvi.
Cuculus li. iiii. c. lxxvi.
Cucumis li. iiii. c. rxxvii.
Cucurbita li. iiii. c. lxxvi.
Culer li. iiii. c. rxx. c. rxxi.
Liminum li. iiii. c. lxxvi.
Luratio li. ix. c. lxxii.
Lurruus li. ix. c. rxxvii.
Luris li. vi. c. rxxviii.
Lunbutb li. iiii. c. i.

Acili li. iiii. c. rxxvii.
Delphinus li. c. iiii. c. rxxii.
Damula li. v. ca. lxx.
Damum li. viii. c. vii. c. lxxvi.
Debilis lib. x. ca. lxxv.
Debitus li. x. c. lxx.
Defectus li. x. c. lxxv.
Defensio lib. viii. ca. vii. c. lxxvi.
Defunctus li. x. c. lxxv.
Denarius li. ix. c. rxxi.
Dens lib. v. ca. lxxviii. c. ca. cxxi. c. rxxii. c. li. v. c. li. rxxiii. c. rxxvii. c. lxxiii. c. lxxviii.
Desertu li. i. c. lxx. c. lxx.
Destruere li. viii. c. lxx.
Diadema lapis li. i. c. rxxi.
Diptannus li. iiii. c. rxxvii. li. v. ca. rxxvi.
Dies libro. i. ca. lxxvii. c. lib. vii. ca. rxxvii.
Diffinitio lib. viii. ca. lxxvii.
Digestio humoris li. iiii. c. lxxv.
Dignus li. vi. c. p. iiii.
Dimensiones corporis li. i. c. lxxxi.
Dimensiones celi li. i. c. c. o. d. e. z.
Dionius lapis li. ii. c. rxxiii.
Diplois li. ix. c. alr.
Dipsa serpens li. v. ca. rxxvii. c. rxxiii.
Doliu li. ix. ca. lxxv. c. lxxvii. c. lib. x. ca. rxxiii.
Dolor lib. vi. ca. viii. c. rxxviii. c. rxxvi. c. rxxvii. c. lxxi. c. lxxiii.
Domina li. x. ca. lxxvi.
Dominus li. vi. ca. rxxvii. lxx. ca. lxxiii.
Domus li. ix. ca. rxx. c. rxxi. c. rxxv. c. lxxii. c. libro. x. capitulo. rxxi. c. lxxiii.
Domus celi li. i. c. lxxxi.
Domus planetarum li. i. c. rxxiii.
Dormire vide in somnus l. ix. ca. rxxv.
Dorsum li. vi. c. rxxii. c. rxxvii.
Draco li. v. ca. rxxix. lxx. c. xv. c. rxxii. c. li. vi. ca. rxxiii. **Draco igneus** li. i. ca. iiii.
Dracontea herba li. iiii. ca. lxxv. c. li. v. ca. lxx. c. lxx.
Dromedarius li. v. ca. cv.
Dulcis fructus li. iiii. c. rxxii. c. lxxi. c. li. ix. ca. rxxvii. c. l.
Dulcoratio aq. amare li. ix. c. lxx. c. lxxviii.
Emas li. iiii. c. lxxi.
Ebnus li. x. ca. iiii.

Ecclesia. li. viii. c. iiii.
Ecdinus piscis libro. iiii. ca. rxxvii. c. rxxviii.
Edera li. iiii. ca. lxxii. c. lxxi. c. lxxvii.
Edus li. v. ca. rxxi. c. lxxviii. c. rxxiii.
Effimeron piscis li. iiii. c. lxxii.
Effimera febris li. vi. ca. lxxi.
Electio li. x. c. lxxviii. c. rxxii. c. rxxiii. c. rxxvii.
Electus eps li. x. c. lxxvii.
Electrum li. i. c. rxx. c. li. v. ca. rxxviii.
Elephas li. v. ca. rxxi. c. rxxiii. c. lxxv. lxxvii. c. lxxviii. c. lxxviii.
Elementa li. i. c. lxxxi.
Elemofyna li. x. c. lxx.
Eliptropia li. iiii. c. rxxi.
Ellebons li. iiii. c. lxxi.
Empispermum li. i. c. lxxxi.
Emorois serpens. species aspidis li. v. ca. rxxii.
Emplastrum li. ix. ca. lxxi.
Empio li. viii. c. rxxi.
Endios serpens li. v. c. lxxvi.
Epar li. vi. c. rxxviii.
Epiglotos li. vi. c. rxxi.
Eplentia li. vi. c. rxxix. c. lxxi. c. lxxii.
Eps li. viii. c. lxxiii.
Epulatoz li. vi. c. lxxiii.
Eques li. vii. c. vi.
Equus li. v. c. lxxvii. lxx. lxx. lxxiii. lxx. rxx. rxxi. c. rxxii. c. li. vii. c. i. c. rxxii. c. li. vi. c. rxxv. c. rxxvi. c. lxxviii. c. lxxviii. c. lxxviii. c. lxxviii. c. lxxviii. c. lxxviii.
Equus fluvialis. li. iiii. c. lxxii.
Equinoctialis circulus li. i. c. rxxiii.
Erba medicinalis li. ix. c. lxxvii. c. lxxviii.
Erinus li. v. c. cii.
Eruca libro. v. ca. lxxii. c. libro. vii. ca. i.
Es libro. ii. c. xi.
Esbites lipis libro. ii. ca. xi. c. lib. iiii. capitulo. lxxiii.
Estas libro. i. capitulo. lxxiii. c. libro. ii. in probemio.
Estimatus virtus lib. vi. ca. lxx.
Etas prima mundi li. x. c. rxxvii.
Eurus ventus li. i. c. lxxxi.
Excommunicatio lib. viii. cap. rxxi. c. lxxvii. c. lxxvi.
Excommunicatus lib. viii. ca. rxxi.

Excoxiatio	lib. ix. ca. lxxix	figura impressa aequae	li. x. ca. vi.
Exemplar	li. in. pbemio.	Filius	li. vi. ca. lxxix.
Exercitatio	li. vi. ca. xl.	Filius illegitimus	li. viii. ca. lvi.
Aba	li. iii. ca. lxxiii. lxxi.	Filius plectyteri	li. viii. ca. xxvi.
Faber ferrarius	libro. ix. capitulo	Finus	li. ix. ca. cxix.
lo. xvi. z. xxxix.		Firmamentum	li. vii. ca. i.
Faber erarius.	li. ix. ca. xvi.	Fistula	li. i. c. lxxxii.
Facies	li. i. ca. ii. z. xi. z. xiii. z. xxx.	Flagella	li. i. ca. xli. z. lxxxi.
Facies hominis	li. x. ca. lxx.	Flagellum arboris.	li. iii. ca. xvii.
Fagus	li. iii. ca. lxxiii.	Flamma	li. i. c. xxx. z. li. vii. c. x.
Falco	li. iii. ca. lxxiii. lxxix.	Status	li. x. ca. xxxviii.
Falserius	lib. viii. ca. xxiii.	Flema	li. vi. ca. xliii. z. cxii.
Falsum	li. viii. ca. ii.	Flos libro. iii. c. ii. iii. lxx. lxxx. lxxxiii. lxxxv.	z. li. v. ca. cxliii.
Famefcens	li. ix. ca. lxxii.	Flos vitis	li. iii. c. xxxvii.
Fantasia libro. i. in pbemio z libro. vi.		Florido arboris	li. i. c. viii.
cap. ix.		Fluctus	li. i. c. lxxvi.
Fatuus	li. ix. ca. xlvi.	Fluvius paradisi	li. i. c. xxxiii. z. li. ix. c. iij.
Fauces	lib. vi. ca. xxi.	Fluvius	li. i. c. lxxvi. li. vi. ca. xli.
Fauilla	li. i. ca. lxxvi.	Folium	li. iii. c. xxi.
Fauni	li. v. c. lxx. xciii.	Fons	li. i. c. xxxiii. xxxiii. xliii. z. lvi.
Faunius	li. i. c. lxxiii.	z. li. vii. c. xvi. z. li. x. c. lxxiii.	
Febzicitans	li. x. c. lvi.	Formatio sine statura corporis animalium.	li. v. c. vii.
Febzile	li. vi. ca. lii. z. lxxiii.	Formatio corporis humani in utero	li. vi. cap. liii.
Fecunditas terre	li. i. ca. xxxvi.	Formica li. v. c. lxi. xciii. cii. cxiii. cxvii. cxvi.	
Fecunditas arboris	li. iii. ca. xli.	Formica indie	li. v. c. x.
Fel	li. vi. ca. iij.	Formicalcon	li. v. c. cxvi.
Femina li. vii. c. x.		Formi iudiciale	li. viii. c. xxxvi.
Femina arbor li. z. c. 82.		Fonea	li. i. c. xlvii.
Femur	li. vi. ca. vi. lxxvi.	Grandator	li. viii. c. xvii.
Fenestra libro. ix. capitulo. ix. z. lxxv. z. libro. x. ca.		Gratinus	li. iij. c. xxix.
pitulo. xvii.		Greticus	li. x. c. lxxv.
Feniculum.	li. iij. ca. lxxvii.	Grons	li. vi. ca. lxxii. z. li. vii. ca. x.
Fenam li. iij. ca. x. z. xvii. z. xxvi. z. libro. vii.		Fructuatio arboris	li. iij. ca. vi. z. lvi.
capitulo. x. z. xliii. z. libro. x. capitulo. xxvii.		Fructus li. iij. c. vii. viii. xlii. xliii. xliiii. xlvi.	
Fenir	libro. iij. capitulo. lxi. iij.	z. lvi. z. lviii. z. lvi. z. li. x. ca. li.	
Ferrum	li. ii. in pbemio. z. ca. xvii. z.	Fructus sine nucleo vel gemmatus li. x.	
xxix. z. li. ix. ca. vii.		ca. xlvi.	
Festa indeorum	li. x. ca. vii.	Fructus dulcoratus	li. ix. c. xvii. z. l.
Fetus	li. v. c. iij. z. lxx.	Fructus immaturus li. x. c. xxxvi.	
Fiala	li. vii. ca. xxx.	Frumentum li. iij. c. xvii. z. li. x. c. iij. z. vi.	
Ficulnea	li. iij. in probe.	Fulgur	li. vii. c. xi.
Ficus li. iij. capitulo. xii. xlii. lxxv. z. lxxviii.		Fulica	li. iij. c. i.
z. li. vii. c. xi.			
Fides lib. i. ca. xxx. z. xxxiii. z. li. viii. capitulo.			
xxv.			
Figura arboris	lib. iij. ca. lxxv.		
Figura. sigilli	li. ix. ca. lxxvi.		

Fulmen	li. i. c. lxx. z. lxxv.	Domicida	li. x. lxx.
Fumarium	li. ix. c. lxx.	Domicidius	li. x. c. lxxvii.
Fumus	li. viii. ca. lvi.	Dofia	li. x. c. l.
Fumus terre. herba	li. iij. c. lxxij.	Dumerus	li. vi. c. lvi.
Fundamentum	li. ix. c. vii. z. lxx.	Dumozes	li. vi. c. lliii.
Furnarius	li. ix. c. lxxiii.	Acincus	li. ii. c. xxviii.
Furoz	li. vi. c. xliii.	Baccalus serpens	li. v. c. xlii.
Alaria	li. i. c. lxxvii.	Jades	li. i. c. xliij.
Ballina li. iij. c. xxvii. z. lxxvii. z. c. xviii.		Jaspis	li. i. c. xliii. z. li. vii. capitulo. xx.
Salus li. iij. c. xliii. xxvii. xxviii.		Janus	li. v. c. xvi. z. llii.
z. lxxvii. z. lxx.		Jber. i. capitulo. filaeftis	li. v. c. x.
Ballus igneus vel ercus	li. ix. c. xix.	Adropicus	li. vi. capitulo. v. z. lli.
Bariofolus	li. iij. c. lxx.	Bemps	li. i. c. lxxiii.
Bemma	li. i. c. xxxi.	Bens	li. v. capitulo. lxxiii. z. lxx.
Beneratio	li. i. c. lli.	Bgnis	li. i. c. capitulo. i. z.
Beneratio plantarum	li. i. c. viii. lvi.	lecido z quinto e decimotertio z. lvi. z.	
Beneratio auium	li. iij. c. lxxiii.	lviii. z. lxxii. z. li. vii. capitulo. vi. z. lliii. z.	
Benefia	li. iij. c. lli.	lxxiii. z. libro. x. capitulo. ix.	
Benitalia	li. vii. c. xxv.	Bgnis apparentes in aere libro primo.	
Benu	li. vi. c. xxxii.	capitulo. iij.	
Bermen	li. iij. c. xlii. z. li. v. c. xliii.	Bgnis grecus	li. ix. c. xxxii.
Bit	li. iij. c. lxx.	Incantator	li. x. ca. iij.
Bladius li. vii. c. xxvii. z. li. ix. c. llii. z. lliii.		Bler	li. iij. ca. i.
Blandes	li. iij. c. lxxii.	Incendarius	li. viii. ca. xviii.
Bleba	li. i. c. lxx.	Inclusio autuz i cagis li quarto capitulo	
Bliis	li. v. c. xxvii. z. lliii.	lxxviii.	
Braclus	li. iij. c. xxxiii.	Incubus	li. vi. c. lxxii.
Branarium	li. ix. c. viii.	Infans	li. vi. c. xvii.
Brando	li. i. c. xx. z. li. vii. c. xliii.	Insecunditas arborum	li. iij. c. vii.
Branum li. ix. c. xliii. z. lxxvii. z. li. x. c. lxx.		Infirmus libro. x. capitulo. lviii. z. libro. x.	
Barrula mulier	li. x. c. lxx.	capitulo. xxxiii.	
Briser	li. iij. c. ix. z. li. v. c. cxvii.	Infructuosa arbor	li. iij. cap. vii.
Brus	li. iij. c. lxxvii.	Infusoria	li. vii. ca. xi.
Butta	li. iij. c. xxx.	Iniuria	li. viii. c. xxxiii. lxxvi.
Butta aequae	li. i. c. lxxvii.	Ingratitudo	li. iij. c. xxxix.
Buttur	li. vi. c. xlii. z. c. xxx.	Imago	li. vii. c. xix.
Buerra	li. viii. c. lxx. z. li. ix. c. lxxvii.	Imaginatina virtus	li. v. c. lxx.
Bulofitas piscium li. iij. c. lxxii. z. lxxi.		Impedimenta leuitici sacerdotii	libro. x.
Bullus	li. vi. c. xlii. z. lxx.	capitulo. lxxviii.	
Abitacula animalium terrestrium		Imperator libro octavo capitulo. quinto.	
li. v. c. xxvii.		z. x.	
Hereditas	li. x. c. xxxiii.	Impugnatio castrorum z terrarum li. ix.	
Heridis serpens alio i omne dicitur. boua		capitulo lii. z. lxxiiij.	
li. v. c. xv.		Inlanus	li. x. c. lxxv.
Heremus	li. i. c. lxxi.	Inferio	li. iij. c. vii.
Homo	li. vi. in probe. z. li. vii. c. xxi.	Interptatio rescripti vel pstitutio. li. viii	

c.rr.	Interstitia serie	li.c. lxxvi.	Xecator	li.c.vi
Intestina.		li. vi. c. lxxv.	Xecus	li. ix. c. xv. z. xl.
Intestina. cerui.		li. v. c. lxxv.	Xecus	li. v. c. xci. dx. z. li. vi. c. xxxviii.
Involutio gressuum		li. x. c. xxxiii.	Xegatus	li. viii. c. xxi. z. lxxv.
Ioculator		li. x. c. lxx.	Xeno	li. x. c. lxxii.
Jordanis		li. i. c. x.	Xens	li. iii. c. xli. z. lxi.
Jra animalium		li. v. c. lxx. z. lxxii.	Xeo	li. v. c. lxx. z. lxxii. z. lxxv. z. lxxvi.
Jrasci.		li. vi. c. lxxii.	Xeo marinus piscis	li. iii. c. lxx.
Jrcus		li. v. c. lxxviii. z. lxxiiii.	Xeopardus	li. v. c. lxxii. z. lxxv. z. lxxix.
Jris solis	li. i. c. lxx. z. li. vii. c. xli. z. xx.		Xeontofonus	li. v. c. lxxv. z. c. vi.
Jris lune		li. ii. c. lxxii.	Xepa	li. vi. c. x. z. lxxii.
Jris lapidis		li. iii. c. lxxix. z. lxxii.	Xeposus	li. x. c. lxxiii.
Jrundo		li. iii. c. lxxix. z. lxxii.	Xepus	li. v. c. cv.
Jtopus		li. iii. c. lxxix.	Xepus marinus piscis	li. iii. c. lxx.
Juder		li. viii. c. lxxvii.	Xetamen	li. ix. c. v.
Juder ecclesiasticus z seculari	li. viii. c. vii.		Xer cistis	li. viii. in probe. c. lxx.
Juniperus		li. iii. c. v.	Xeris frans	li. viii. z. xl.
Jumenta in probemio.		li. v.	Xer moysi	li. i. c. lxxxi.
Junctura		li. vi. c. l.	Xer machumeti	li. i. c. lxxii.
Jupiter		li. i. c. lxxii. z. lxxv.	Xer pitagoriconum	li. i. c. lxxxi.
Jus		li. viii. c. lxxvii.	Xiber	li. vii. c. x. z. xi. z. lxxii. z. lxxvii. z. lxxviii. z. lxxvix.
Jus naturale		li. viii. c. lxxiii.	Xiterra	li. ix. c. lxxviii.
Jusquiamus		li. iii. c. vi.	Xegatio	li. x. c. lxxxi.
Junena		li. v. c. xvi.	Xignum	li. x. c. lxxvii. z. lxxii.
Abis	li. vi. c. lxxii. z. xli.		Xigna tina	li. iii. c. lxx.
Xaboz	li. vj. c. xl.		Xigurius	li. iii. c. lxxv.
Xacerta	li. v. c. xix. lxx. z. cx.		Xilium	li. iii. c. lxxix.
Xacertus	li. vi. c. xl.		Ximar	li. v. c. lxxii.
Xac	li. vi. c. xix.		Xinea	li. i. c. lxxxi.
Xactatio pueri	li. ix. c. lxxiii.		Xingua	li. vi. c. vi. z. lxxv.
Xactatrix	li. ix. c. lxxiii.		Xinum	li. ix. c. lxxii. z. lxxiii.
Xactuca	li. iii. c. lxx. z. lxxvii.		Xynr	li. v. c. lxxii.
Xactuca caprina	li. iii. c. lxx.		Xitargia	li. vi. c. lxx.
Xacus	li. i. c. lxxviii.		Xocatum	li. viii. c. lxxvi.
Xacus	li. viii. c. vii.		Xocus	li. i. c. lxxxi.
Xancea ignis	li. i. c. lxxiii.		Xocusta	li. q. c. lxxv. z. lxxviii. z. li. vi. c. xli. z. x.
Xampas	li. vii. c. xli. z. li. ix. c. lvi. lxxviii. lxxxi.		Xonica	li. i. c. li. z. lxxv.
Xapis	li. ii. in probemio z. c. i. z. li. c. lxxii.		Xocio nisis	li. x. c. lxxii.
Xapis pretiosus	li. x. c. vi.		Xotrir pannorum	li. ix. c. lxxvii. z. li. x. c. lxx.
Xatomus	li. ix. c. lxxii.		Xucerna	li. vii. c. xli. z. li. ix. c. lxxxi. z. lxxii.
Xatrina	li. ix. c. lxxxi.		Xucinia	li. iii. c. lxxii.
Xatro	li. x. c. xli. z. xli. z. lxxviii. z. lxxii.		Xudus scaorum	li. x. c. lxxii. z. lxxv. z. li. x. c. lxxvii.
Xatruncula	li. ix. c. xli.		Xudus deciorum	li. ix. c. lxxv.
Xaurus	li. iii. c. lxxi.			
Xaxaimi	li. v. c. cvi.			
Xasurium	li. i. c. vi.			

Xumen	li. i. c. lxxxi.	Xensa ppositionis	li. ix. c. lxxii.
Xumen precedens quod interdum apparet in acre	li. i. c. lxxii.	Xensura	li. ix. ca. lxxii.
Xuna	li. i. c. lxxii. z. lxxviii. z. lxxix. z. lxx.	Xensis	li. i. c. lxxvii.
Xumbus	li. vi. c. vi. z. lxxvi.	Xenta	li. iii. c. lxxii.
Xupinus	li. iii. c. lxxviii.	Xentum	li. vj. ca. lxxii.
Xupus libro. v. ca. i. z. lxxix. lxx. dx. z. c. vi.		Xercator	li. viii. c. lxxv. z. libro. x. ca. lxxviii.
Xur	li. ca. lxx. z. lxx. z. xci.	Xercenarius	li. x. c. lxxix.
Agnes libro. ii. capitulo. xlii. z. lxxv.		Xercerarius	li. i. ca. lxxix.
Xali fructus	li. iii. ca. lxxvii.	Xerculus libro. iii. ca. lxxvii. z. lxxix.	li. iii. c. lxxii.
Xalogranata	li. iii. c. lxxv.	Xercula	li. iii. c. lxxii.
Xalua	li. iii. ca. lxxvi.	Xerciss	li. ix. c. lxxv.
Xalus pro arbore	li. iii. c. lxxii.	Xertallum	li. ii. c. lxxvii.
Xamilla	li. vi. ca. lxx.	Xertale	li. v. c. lxxiii.
Xandibula	li. vii. c. ii.	Xertiles	li. ix. c. lxxviii. z. lxxv. lxxix.
Xandragoza	li. iii. c. xii.	Xertitia	li. ix. c. lxxv.
Xanna	li. ix. capitulo. lxxvi. z. li. x. c. lxxxi.	Xertium	li. ii. c. lxxii.
Xancioza	li. v. c. lxxviii.	Xertennarius	li. vii. c. xv.
Xanipulus	li. vi. c. lxxii.	Xertilla	li. i. c. lxxvi.
Xantellus plantalis libro. ix. c. lxxii. z. li.		Xertira	li. i. c. lxxviii. z. li.
Xan? libro. vi. ca. vi. z. lxxiii. lxxviii. z. libro. vii. cap. xi. z. lxxvi. z. libro. x. ca. z.		Xobile primum	li. i. c. lxxviii.
Xare	li. i. capitulo. lxxii. z. li. x. c. lxxviii. z. li. z. lxxiii. z. lxx. z. libro. septimo. capitulo. lxx. z. lxxii. z. libro. x. capitulo. lxxvi.	Xola	li. ix. c. lxxix.
Xare oceanum	li. i. ca. lxxviii.	Xolendinum	li. ix. c. lxxv. z. lxxviii. z. lxxvii.
Xare subry	li. i. c. lxxii.	Xollis materia	li. ix. c. li.
Xargarita	li. ii. ca. vli.	Xoncedula	li. iii. c. lxx.
Xaritus	li. viii. c. lxxiii.	Xoneta	li. ix. c. lxxiii. z. lxxvii.
Xarmoz	li. i. c. lxxii.	Xos	li. ix. c. lxxvii. z. li. vii. c. lxxviii.
Xars	li. i. c. lxx. z. lxxv.	Xos libani	li. i. c. lxx.
Xasculina arbor	li. iii. ca. lxxxi.	Xos sbabor	li. i. c. lxxii.
Xasculus homo	li. vi. c. lxx.	Xos galaer	li. i. c. lxx.
Xatrimonium	li. viii. ca. lxxii. lxxvii.	Xos oliueti	li. i. c. lxxvii. lxx. lxxvii.
Xaturitas fructus lib. iii. cap. lxxii. z. lxxviii.		Xos garizim	li. i. c. lxxii.
Xedicina	li. ix. c. x. z. lxxvii. lxxv.	Xos mozian	li. i. c. lxx.
Xedicus	li. viii. c. viii.	Xos finay	li. i. c. lxxvii.
Xedulla ossina	li. vi. ca. lxx.	Xontes gelboe	li. i. c. lxxii.
Xel	li. ix. c. lxxvii.	Xontes olimpas	li. i. ca. lxxi.
Xel rosatum	li. ix. c. li.	Xontes hyperborei	li. i. ca. lxxi.
Xelancolia.	li. vi. c. lxxviii.	Xonstruosum animal indie	li. v. c. lxxviii.
Xelancolica infirmitas	li. vj. ca. i.	Xonstruose nationes	li. vi. capitulo. lxxii.
Xemozia	li. v. c. lxx.	Xoris	li. v. c. lxxii.
Xenia	li. ix. c. lxxvii.	Xotuns	li. ix. ca. lxxvii. z. lxxvii.
		Xorus	li. iii. c. lxxix.
		Xorus	li. i. c. lxxii. z. lxxvii.
		Xorus localis	li. i. ca. li.
		Xorus planetarum	li. i. c. lxxii.

Orna	li. ij. c. lvij.	Rinatrix serpens	li. v. c. xv.
Orillium	li. ij. c. lxxv.	Rinoceros	li. v. c. cxliij.
Ouella	li. vi. c. vi.	Rius	li. c. lxx.
Ouer li. vi. c. xxxiij. li. ij. c. lv. z. li. c. i. xv. xlv. xlvij. z. lxxij.		Roma	viii. c. xli.
Ouler	li. v. c. cv. li. c. xvij.	Ros li. i. c. iij. z. xlii. z. xxxij. z. xxvii. z. vi.	
Oulumentum	li. c. lxx.	Rosa li. i. c. iij. z. xxv. z. lxxvi. z. lxx.	
Oullus equi	li. v. c. lvi.	Rota li. v. c. xxx. z. xxxi. z. li. c. lxxij.	
Oulino	li. vj. c. xliij. z. lliij.	Rubeta sine borax li. v. c. xvi. z. li. c. lxxviii.	
Oullus	li. vj. c. lxxij.	Ruta	li. iij. c. xlvij. z. lxxviii.
Oullis	li. c. xvij.	Abaram	li. i. c. vii.
Oullis rosarum	li. x. c. lxxvij.	Saccus pertusus.	li. x. c. l.
Ouncus	li. i. c. lxxi.	Sacerdotes iudeorū li. x. c. lxxvii.	
Ouncio	li. viij. c. v.	Sacramenta	li. viij. c. xlix.
Ouatatio arborum	li. iij. c. x. vij.	Sacrificium li. vii. c. vii. z. li. c. vij.	
Ouens	li. i. c. cxij. z. li. c. lxx. z. lxxi.	Sagina	li. ix. c. xxxv. z. lvi. z. lxxv.
Ourefactio	li. i. c. lxxii.	Sal	li. iij. c. xliij.
Uadriga	libro. vii. capitulo. xxi.	Salamandra li. v. c. vii. li. c. lxxi. z. xliij.	
Uadtrupedia	li. vii. c. cxliij.	Salitio carniū	li. x. c. lix.
Quercus	li. iij. c. lxxvii.	Salina	li. iij. c.
Quies terre	li. i. c. lxi.	Salix	li. iij. c. lliij.
Quies corporis	li. vj. c. l.	Saluatio pape	li. viij. c. lxxvii.
Quisquiliē	li. iij. c. xliij.	Sambucus	li. iij. c. lvi.
Radius li. i. c. iij. z. lxxi. z. li. vj. c. iij.		Sanguis	li. vj. c. lvi.
Radix li. iij. c. ix. z. lxi. z. xv. lxxi.		Sanguifuga	li. v. c. l. z. lxxv.
Ramositas arboris	li. iij. c. lxxij.	Sapirus	li. ij. c. vi. z. xliij. z. xv.
Rana	li. iij. c. lxxv. z. li. v. c. lxxij. z. xliij.	Sapor fructuum	li. iij. c. lliij.
Rapina	li. viij. c. lxi.	Sardine	li. i. c. v.
Raptor	li. viij. c. xxi.	Sardonix	li. i. c. xli.
Ramnus	li. iij. c. lliij. z. lliij. z. lxxvij.	Satyri	li. v. c. lxx.
Rapus belic	li. x. c. lxxliij.	Saturnus	li. i. c. ix. z. x.
Rasorium	li. ix. c. xvii.	Saura	li. v. c. xix. z. ci.
Rasura clericorum	li. x. c.	Scarium	li. ix. c. lliij.
Recusario obediencie	li. viii. c. lxx.	Scala	li. vii. c. viij.
Regiones calide	li. i. c. iij.	Scamonea	li. ix. c. lliij.
Regulus	li. v. c. xliij.	Scaurus piscis	li. iij. c. lxx.
Religio.	li. viij. c. lxxviii.	Scenoppegia	li. p. c. viij.
Reliquie	li. x. c. vi.	Scintilla	li. i. c. lxxii.
Renes	li. vi. c. lxxvi.	Scyphus	li. ix. c. lxxvij.
Renuntatio	li. viij. c. xvii.	Scitalis serpens	li. v. c. lxxij.
Reptile	li. viij. c. xvii.	Schola	li. p. c. xvii.
Rescriptum	li. v. c. xxx. z. lxx. z. lxxi.	Scopa	li. p. c. xxx.
Resten lapis	li. i. c. lxxi.	Scorpens	li. iij. c. lxx.
Ribaldus	li. x. c. lxxi.	Scorpio li. v. c. xli. z. lxx. z. lxxv. z. lxxvi. z. lxxvii. z. lxxviii. z. li. vii. c.	

Scrutinium ordinandorum lib. viii. ca. xi.		Speculum	li. ix. c. lxxi. z. lxxv.
Sculptura	li. ix. ca. lxxvii.	Spelunca.	li. i. c. li.
Sedes	libro septimo. capitulo. xlii. z. xx.	Spera celestis.	li. i. c. lxxi.
Semen li. iij. ca. xx. xlii. lxxii. z. lxxi. z. li. v. c.		Spera vitima.	li. i. c. lxxv.
Semen plantę	li. iij. ca. vii.	Spica.	li. vi. c. lxxv.
Semenator	li. ix. c. lvi.	Spina	li. iij. c. xvii. z. lliij. z. li. c. lxxii.
Seminandi tempus	li. x. c. lvi.	Spinofum lignuz.	li. iij. c. lxxvi.
Senex	li. vi. c. liij.	Spiritus animalis naturalis z vitalis li. vi. c. lxx.	
Senfus corporis	li. vi. c. lxxvii.	Sponfa	li. vi. c. lxx. z. li. viij. c. lvi.
Senfus communis	li. vi. c. lxx.	Sponsus.	li. viij. c. lvi.
Septenarius numerus libro. vii. ca. xxv.		Spatum.	li. ix. c. lxx.
Sepulcrum	li. ix. c. i.	Stammum.	li. iij. c. lxxvi.
Serinitas aeris	li. i. c. i.	Stare.	li. vi. c. lxx.
Serpens libro. v. c. lxxvii. lxxviii. z. lxxi. lxxii. li. c. c. xliij. z. lxxviii. z. libro. vi. capitulo. xxxv. z. libro. x. ca. lxx. z. lxxi.		Stare ad soles.	li. ix. c. lxxii.
Serra	li. ix. c. lxxi.	Saters.	li. vi. c. lxxv. z. li. x. c. lxxi.
Seruus libro. vi. cap. lxxvii. lliij. lxxv. z. libro. vii. ca. lxxi. z. lvi. z. li. x. ca. lxxii.		Statua.	li. vii. c. lxxvi. z. lxxvii.
Seta filii	li. ix. c. lxxvi.	Statura. sine formatio corporis li. v. c. vii.	
Sicomorus	li. iij. ca. lxx.	Statuta scđa ꝑ libertatē ecclē. li. viij. c. lxxi.	
Sigillum li. vi. c. ix. z. li. ix. ca. vi. lxxii. z. lxxv.		Stella li. i. c. lxx. z. lxxv. z. li. vi. c. iij. vii.	
Signum libro. i. ca. lxxi. z. li. vj. ca. iij. z. xx. z. li. ix. cap. lxxv. z. libro. x. ca. lliij.		Stella maris.	li. i. c. lxxii.
Signaculum	li. vii. ca. vii. lxxvi.	Stellio.	li. v. c. lxxvi.
Siluestris planta	li. xxx. ca. lxxvi.	Sterquilinium.	li. x. c. lxxi. z. lxx.
Simia	li. v. ca. x. z. cv.	Stilia.	li. i. c. lxxii.
Similitudo hominis	li. vii. c. xi.	Stipula.	li. iij. c. lxxii.
Simonia	li. viij. c. lxx.	Stomachus.	li. vi. c. lxxii. z. lxxi. z. lxxii.
Sinapis	li. iij. c. lxxv.	Strutio.	li. iij. c. lxxii. z. lxxi. z. lxxv.
Sirena	li. v. c. lxxi. lxxi.	Strupa.	li. ix. c. lliij. z. lxxv. z. li. x. c. lxxvii.
Sircna serpens	li. v. c. lxxii.	Sudor.	li. ix. c. lxxii.
Situla serpens	li. v. c. lxxiiij.	Subeth.	li. vi. c. lliij.
Situs terre	li. c. lxxvi.	Silphur.	li. ii. c. xx. z. li. vj. c. vi.
Smaragdus	li. iij. c. xli. vi. c. xx.	Submersus.	li. x. c. v. z. lliij.
Societas	li. x. lxxi.	Supercilia.	li. vi. c. lliij.
Sol lib. i. cap. lxxvii. lxxii. lxxv. z. lxxvii. z. lxxix. z. lxxviii. z. lxxvii. z. lxxvii. z. lxxvii. z. lxxvii. z. lxxvii. z. lxxvii. z. lxxvii.		Sus sine porcus.	li. v. c. lxxi. z. lxxvii.
Solficialis circulus.	li. i. c. lxxiiij.	Suscepōz pauperuz vel infirmoz li. x. ca. lxxv. z. lxx.	
Solum excelsum.	li. vii. c. i.	Suspensio clericorum.	li. viij. c. xv.
Solsequium quere supra. Elitropia.	li. vii. c. xv.	Sufurrum.	li. vii. c. lxx.
Sonus musicus.	li. vii. c. xv.	Tabernaculum.	li. vi. c. lxxii.
Sopor.	li. vii. c. vii. z. xix.	Tabernaculum moysi li. x. c. lxxv. z. lxxvi. z. lxxvii. z. lxxviii. z. lxxv.	
Somnus.	li. vi. c. xvi. z. lvi. z. lxxviii.	Tabule legis.	li. ix. c. lliij. z. xci.
Sotylaris.	li. ix. c. lxxi.	Tactus.	li. vi. c. lliij.
		Talamus	li. x. c. xvii.

Talpa.	li.v.c.xliij.	Trotta.	li.iii.c.liiij.
Tarrarum.	li.ij.c.v.	Tuba.	li.vi.c.xvii.c.xviii.
Tbau.	li.vij.c.v.	Tunica talaris.	li.ij.c.lvj.
Taurus.	li.v.c.cliij.	Turdus.	li.iiij.c.lvj.
Taxis arbor.	li.iiij.c.v.	Turris.	li.ij.c.xviiij.
Taxis animal.	li.v.capitulum.iiij. lxxix.c.vii.	Turris babel.	li.ij.c.lxxviiij.
Tegula.	li.ij.c.lxxv.	Turtur avis.	li.iiij.c.lviij.c.lviiij.
Tela.	li.ij.c.lxxx.	Turtur piceus.	li.iiij.c.lxxiiij.
Templum libro.vij.c.i.c. lxx.c.lxxiiij.		Vacca di. v.c. lxxi.c. lxxiiij.	
Tempus.	li.ij.c.lxxiiij.	Vagina.	li.ij.c.lxxiiij.
Tempus pars capitis.	libro.vij.c.xviiij.	Vallis.	li.ij.c.lxxv.c.lxxvi.
Tenebræ.	li.ij.c.lxxv.	Vapor.	li.ij.c.lxxvi.c.lxxviiij.
Teredovel vermis ligni.	li.v.c.lxxviiij.c.lxxv.	Vas li. vii. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Ternarium multiplex.	li.ij.c.lxxx.	Vas argentum.	li.ij.c.lxxv.
Terra li. j. c. lxxv. lxxviiij. lxxviiij. lxxviiij. c. lxxx.		Vas æneum.	li.ij.c.lxxviiij.
Terra habitabilis.	li.ij.c.lxxx.	Vas vitreum.	li.ij.c.lxxviiij.
Terra seminabilis.	li.ij.c.lxxv.	Vas lutcum.	li.ij.c.lxxv.
Terra culta et inculta.	li.ij.c.lxxv.	Vas plenum.	li.ij.c.lxxv.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
Terra septentrionis.	li.ij.c.lxxx.	Velum.	li.ij.c.lxxv.
Tercionus li. j. c. lxxv. lxxviiij. lxxviiij. lxxviiij. c. lxxx.		Velum monialium.	li. viii. c. lxxv.
Tertium.	li.ij.c.lxxv. c. lxxviiij.	Velum navis.	li.v.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
Tesaurus.	li.ij.c.lxxv. c. lxxviiij.	Vena sanguinis.	li.ij.c.lxxviiij.
Tethymentum.	li.viiij.c.v.c. lxxviiij.	Venatio.	li. viii. c. lxxviiij.
Tibus.	li.iiij.c.lxxviiij.	Venalis res.	li.ij.c.lxxviiij.
Tibia.	li. vi. c. lxxv.	Venditio.	li. viii. c. lxxviiij. c. lxxviiij.
Tigris animal.	li.v.c.lxxvi.	Venditor.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
Timalus piscis.	li.iiij.c.lxxv.	Venenum li. v. c. lxxviiij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Timiana.	li.ij.c.lxxviiij.	Venter li. vi. c. lxxviiij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Timpanum.	li.ij.c.lxxx.	e li. vi. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Tinea.	li.v.c.lxxviiij. c. lxxviiij.	Venus li. c. lxxviiij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Tyrannus.	li.vi.c.lxxviiij. c. lxxviiij.	Verbum absconditum libro. vii. c. lxxviiij.	
Tirus.	li.v.c.lxxviiij. c. lxxviiij.	Vermis li. v. c. lxxviiij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Tonurum.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.	Ventus turbis li. vii. c. lxxviiij.	
Tonsura clericale.	li.ij.c.lxxv.	Venus.	li.ij.c.lxxviiij.
Topazius.	li.ij.c.lxxx.	Ves.	li.ij.c.lxxviiij.
Tomeamentum.	li.ij.c.lxxviiij.	Verbum absconditum libro. vii. c. lxxviiij.	
Torreus.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.	Vermis li. v. c. lxxviiij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Tortuga.	li.v.c.lxxv.	Verruc.	li.ij.c.lxxviiij.
Transgressor.	li. viii. c. lxxviiij.	Vespertilio.	li.iiij.c.lxxviiij.
Transitus aque.	li.ij.c.lxxv.	Vestes seu vestimenta libro nono. capitulo tredecimo et aricesimo primo. c. lxxviiij.	
Translatio.	li. viii. c. lxxviiij.	Vestes ministrorum veteris legis et nove.	li.ij.c.lxxviiij.
Transplantatio.	li.iiij.c.lxxv.	Vestes prohibite in lege moysi libro. ix. c. lxxviiij.	
Transualatio.	li.ij.c.lxxviiij.	Vestimenti scisso.	li.ij.c.lxxviiij.
Triangulus.	li.ij.c.lxxx.		
Triticum li. vii. c. lxxv. c. lxxviiij. c. lxxviiij.			

Vesigium trinitatis.	li.ij.c.lxxviiij.	Vnguentum.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
Vita coccinea.	li.ij.c.lxxviiij.	Vnguis li. v. c. lxxviiij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Vitrualia.	li.ij.c.lxxviiij.	Vni.	li.ij.c.lxxviiij.
Viella.	li.ij.c.lxxviiij.	Vngula.	li.v.c.lxxviiij.
Vigilia.	li.vi.c.lxxviiij.	Vnicornis.	li.v.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
Villicus.	li.ij.c.lxxviiij.	Vocatio.	li.ij.c.lxxviiij.
Vinaria.	li.ij.c.lxxviiij.	Volaria.	li.vi. pbe. z. li. vij. c. lxxviiij.
Vindemia.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.	Volatus animæ.	li.iiij.c.lxxviiij.
Vinea li. ij. c. lxxviiij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.		Volucres.	li.ij.c.lxxviiij.
Vinum libro. iiij. capitulo. lxxviiij. c. lxxviiij.		Volumen.	li.ij.c.lxxviiij.
xxi. z. libro. ix. ca. v. xi. xxv. lxxviiij. c. lxxviiij.		Vorago.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
e. lxxviiij. z. libro. x. capit. vi. c. lxxviiij.		Vox.	li. vi. c. lxxviiij. c. lxxviiij.
		Vpupa.	li.iiij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
Vinum absinthiatum.	li.ij.c.lxxviiij.	Vr caldeorum.	li.ij.c.lxxviiij.
Viola.	li.ij.c.lxxviiij.	Vrna aurea.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
Vipera libro. v. capitulo. lxxviiij. c. lxxviiij.		Vrsus li. v. c. lxxviiij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Viperalis. species aspidis libro. v. ca. lxxviiij.		Vrtica.	li.iiij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
Vir. i. maritus.	li. vi. c. lxxviiij.	Vstura.	li. viii. c. lxxviiij.
Virga libro. tertio. capitulo. lxxviiij. z. lib. se.		Vua acerba.	li.ij.c.lxxviiij.
ptimo. capit. lxxviiij. z. lib. viii. ca. lxxviiij.		Vuaula.	li. vi. c. lxxviiij.
Virga aaron.	li.ij.c.lxxviiij.	Vulnra li. ij. c. lxxviiij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Virga moysi libro. decimo. c. lxxviiij.		Vulpes.	li. v. c. lxxviiij. c. lxxviiij.
Virga assuci.	li.ij.c.lxxviiij.	Vultur lib. lxxviiij. ca. lxxviiij. c. lxxviiij.	
Virgula.	li.ij.c.lxxviiij.	Vx.	li.ij.c.lxxviiij.
Viride.	li. vi. c. lxxviiij.	Vultur ventus.	li.ij.c.lxxviiij.
Viriditas.	li.iiij.c.lxxviiij.	Vro libro. sexto. capitulo. septuagesimo.	
Virus barbarum lapidum. z. verborum.	li.ij.c.lxxviiij.	nono. libro. viij. capitulo. lxxviiij. z. li. x. ca. lxxviiij.	
li. x. ca. lxxviiij.		Epyrus ventus li. ij. c. lxxviiij.	
Virtus.	li. v. c. lxxviiij.	Sigures lapis lib. ij. ca. viij.	
Viscera.	li. vi. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	Sineth.	li.ij.c.lxxviiij.
Visio nocturna li. vij. i. pbe. z. ca. lxxviiij.		Sinziber.	li.ij.c.lxxviiij.
Vitis.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.	Sizania.	li.ij.c.lxxviiij.
Vitrum.	li.ij.c.lxxviiij.	Sodiacus circulus.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.
Vitula rufa.	li. v. c. lxxviiij.	Succarum.	li.ij.c.lxxviiij.
Vitula.	li. vij. c. lxxviiij. c. lxxviiij.	Succarum rosatum.	li.ij.c.lxxviiij.
Vmblicus.	li. v. c. lxxviiij.	Explicit. tabula generalis omnium. materia.	
Vmbra.	li.ij.c.lxxviiij. c. lxxviiij.	rium libri. de. exemptis. et. similitudini.	
Vncuo.	li.ij.c.lxxviiij.	bus. rerum.	

Incipit summa insignis et perennis predicatoribus de quacunque materia dicitur fratris Johannis de sancto geminiano ordinis predicatorum. sacre theologie doctoris clarissimi: que intulatur de exemplis et similitudinibus rerum.

Prologus primus.

Omnia

facito secundum exemplar quod tibi monstratum est. **Debreo. 8.** In omnibus operibus artium videmus quod colorum opifices di-

riguntur et regulantur duplici exemplari. Nam qui sunt in arte periti interius habent exemplar. scilicet formam artis secundum quam operantur. Qui vero artem addiscunt nondum eruditi in ipsa aspiciunt ad exemplar exterius per aliquem artificem factum sicut pueri qui scribere discunt tenent pre oculis exemplar magistri. Sed quemadmodum in operibus artium: sic etiam in moribus et actibus virtutum duplex habemus exemplum. Nam primo quidem per fidem habemus intus christum secundum illud apostoli epistolam 3. Habitare christum per fidei in cordibus vestris. Et hoc est exemplar precipuum perfecte vite. Unde et ipse ait Joannis 13. Exemplum dedi vobis ut quemadmodum ego feci ita et vos faciatis. Et de hoc exemplari principaliter intelligi debet verbum preallegatum. Omnia facito secundum exemplar scilicet christi quod tibi monstratum est scilicet per fidei. Hoc est igitur exemplar intrinsecum existens in corde per fidei: scilicet christi vita: quod exemplar apostoli sequens et ei conformatus totaliter dicebat ad Galatas 2. Vivo ego iam si ego vivo in me christus. Sed est

aliud exemplar extrinsecum scilicet natura creata rerum que sunt extra animam quo dirigitur humana industria non tamen in operibus artium: in quibus ut dicit Aristoteles. Ars imitatur naturam in quantum potest: sed etiam in moribus et actibus virtutum. ita ut etiam de hoc exemplari possit dici verbum propositum. Omnia facito secundum exemplar quod tibi monstratum est scilicet in rerum natura. Nam ex ipsis nature operibus sumuntur similitudines et plurima exempla utilia nostris competentia moribus. Et hic est quod venerabilis doctor Gregorius Nazanzenus cuius respectu dicronymia tanta auctoritas fuit nullus unquam eius dictis caluniam inferre presumpserit. Imo insuper ut testatur Rufinus tanta fuit eius auctoritas apud catholicos christi ut esse putaretur hereticus qui illi fuisset ausus in aliquo contraire. Sic itaque tam precipuus doctor hanc sibi consuetudinem fecerat ut quicquid eius occurreret oculis de rebus exterioribus interioribus anime moribus adaptaret. Sic enim refert ipse de se in suo apologetico dicens. Vos mihi est ad me ipsum singula queque renocare. precipue si quies mihi sit et silentium si vacet animi moribus adaptare quod videtur in oculis. Unde et oculorum visio fit mihi mentis crudicio. Bonus igitur exemplum laudabile sequi oportet si abundare volunt copia exemplorum. Que copia illis si affuerit precipue de rebus extrinsecis que nobis sunt in aperto: et etiam de mirandis operibus que continue nature producit vel ad invicem humana industria. non eos tantum apud curiosos auditores faciet gratiosos quos mira nature opera vel humane inventionis studia narrata et patefacta delectant: sed etiam apud vulgus et simplices fructuosos et acceptos constituet dum per exempla ad sensum spiritualia et subtilia declarabunt. **P**redicantium igitur commo curioso desiderio simplici auditoy. pfectui desideras insuare. Ego inter

fratres ordinis predicatorum nunquam in fine delivimus natione thetonic? de multarum rebus exemplis que diversis hominum moribus et actibus adaptantur presens opusculum edidi et librum de exemplis et similitudinibus rebus ipsam incitulavi: exemplis que qui desideras patris nostri beati domini tunc de quo inter alia legitur: quod ubique conuersabat edificatorum affluere sermonibus et habundabat exemplis quibusdam amorem christi fecit ut conemptus audientium animi fierent. Non autem visus est mihi de exemplis historialibus aliquid in hoc opere ponere et eo quod tam de historia biblicis quam de vicis sanctorum. Et insuper de factis gentium diversis per diversos opera facta sunt satis sufficienter. Intendo autem in opere isto sequi precipue rebus ordinis de quibus adducuntur exempla: nihilominus tamen materias quibus operantur exempla reducuntur ut melius poterit in singulis rebus generibus in ordine alphabetico. Quod quidem qualiter fiat recto loco subsequens capitulum declarabit.

Prologus secundus in quo auctoris intentio declaratur.

Quia vero curiosis lectionibus varietas tollit fastidium: in ponendis vel exponendis exemplis non semper eundem ordinem servabo ut modum. Nam quicquid generaliter tamen materię de qua agitur exempla adaptabitur: quicquid vero distinetur proprietates plures adducte similitudinis exponunt. Quibus etiam eiusdem rei exempla aliquando vni tamen materie quicquid vero pluribus partibus eiusdem rei cregerit diversarum proprietatum congruitas adaptabo. Sicut saturno tamen affluat homo voluptuosus. Tunc vero affluat non tamen beata maria sed etiam vita scrius et similes modum invenies in aliis exemplis. Adhuc etiam in ad operantibus ipsis plerumque ex sacra scriptura et nonnullis et dictis sanctorum auctoritatum probationes apponam: quicquid etiam de pluralitate vitam adaptantes ipsas rationes: sternimus

auctoritatibus scribam. Intendo etiam plerumque exempla per singulas suas partes exponere et quodam solus et parte materie applicare: quia multa ad declarandos exempla quicquid sunt necessaria que tamen ad adaptandos non referuntur. Et quod plura erunt materiae venient in tertium quod in diversis rebus generibus continetur: oportebit ut de eiusdem materie si non sub eiusdem exemplis in diversis tractetur locis. Sicut de gratia agitur in primo libro sub similitudine primi mobilis. In secundo vero sub similitudine sapientie. In tertio sub similitudine frumenti et sic de aliis: Porro si quod in exemplis ponentur precipue de virtutibus lapidum vel herbarum sive etiam de interpretantibus aliquibus sanctorum vel aliis quibusdam que forsitan ea legentibus minus credibilia videantur sciunt me et meo ingenio ea non confirmasse sed ex magno scripturis exscripta non ut fidei et talibus faceret: sed ut vera instructio et videlicet et ceteris ex eiusdem quibusdam modo doctores sciant et etiam magni philosophi in suis doctrinis moralibus incredulibus vni sunt exempla fabularum: quod in se vere non erant ad veram tamen disciplinam moralem valiter inlitterant. Unde etiam divina scriptura de lignis expetentibus reges recitatio in libro Iudicum fabulam introducit que a nonnullis expositionibus moribus adaptatur. Ad ergo respondenda sunt exempla naturalia que non sunt vel ex toto sunt vera et parte tamen ut in pluribus vera repiunt. Nec deservire sapiens ea que scripta recipit. ex eo quod ipemet talia non probavit: sed potest estimare de talibus que multa que ipse non vidit alij sunt crepti. Si que vero de celestium corporum effectibus idem dicitur que se ad humanos adfertendos videtur autem ea prudens lector advertat potest referendo esse que afferendo deum: nec ea sic intellegat tanquam ex celestium dominorum corporum vili humanis actibus: partem ex libero procedunt arbitrio necessitas imponat. Non enim celestia corpora in libere arbitrii dominis aut voluntate vel intellectu que vires incorporee sunt directe partem impmere. Sed quoniam complexio corporum quod anima in pluribus sequitur et organa corpora sensuum et intellectuum cognitioni

deserviant: ceteraque corporum membra per que in terrior anima actus exterioris creantur ipsorum dispositio in celestium corporum directe supponunt. Sic est que actus humani precipue per que corporum exemplis ex variis impressionibus fidei varie disponuntur: ac etiam ex constellationum virtutibus que bonitatum corporali conceptui vel ortui disponuntur ipsi homines ad diversa officia et mores inclinatur. Et quod bonitas in coacte sed sponte boni frequentius inclinationes sequuntur. Unde est que de voluntariis actibus et moribus eorundem nonnullas a partem astrologis et mira et veridica iudicia partem tur: quicquid non sit laudabile neque tamen talibus in iudiciis vel ea in suis temporibus omnibus observare. Unde in sacra scriptura dicitur: Die re. A signis celi nolite metere. Adhuc ergo de proprietatibus rebus quas in hoc libro per exemplo ponemus et libris sacri canonis sunt assumpta. Et nonnulla collecta sunt ex rebus experientia sed et ex magno sapientium scriptis plurima sunt excerpta. Non autem alius mirum de similitudine deformitate que licet concedi soleat in opere tam pluri. ex hoc tamen spatium accidit: quod plura ex scriptis quorundam in hoc opere ponent exempla in quibus nisi forte tractado ut breviora sunt nec sensum: nec verba mutabo ne. sed mutatio verborum mihi scribere videar: que iam bene sunt per alios descripta vel inuenta. Ad solam etiam in hoc opere de principalibus mundi corporibus introducent exempla. Sed et de his que sunt aliquid ordinem in ea reducuntur puta de motu tunc et lumine et aliis similibus que reducuntur in celum. Sunt et in impressionibus aeris vel gradine prima nive et aliis quibusdam similibus que spalter trahere videntur ad aliquid clemenciam. Et ceteris modis servabit etiam in illis que pertinent ad aliqua corpora mixta: quod si enim ubi ponentur platurum similitudines de frondibus floribus et fructibus et seminibus introducentur exempla. Et sic etiam fiet de aliis corporibus quibuscumque.

Prologus tertius in quo dicitur de ordine dicendorum.

Noticia rerum in homine triplici virtute perficitur ut dicit philosophus. In sensu imaginatio et ratio. Nam ab ipsis exterioribus rebus primo fit motus in sensu propter quod philosophus dicitur quod omnis nostra scientia oritur a sensu primo posteriorum. Ab ipso autem sensu in actu fit motus in fantasia sive imaginatione. Unde idem philosophus dicit tertio de anima que fantasia est motus factus a sensu secundum actum. Et licet Avicenna distinguat inter imaginationem et fantasiam dicens eas diversas potentias realiter distinctas: quod fantasia secundum eam habet ultra imaginatioem que componit et dividit formas imaginatas ut patet cum ex forma imaginata auri et forma imaginata montis componimus formam montis auri quam nunquam vidimus. Tamen que ista compositio non apparet in aliis ab homine in quo ad hoc sufficit virtus imaginativa: cuius etiam hanc actionem attribuit Averrois in quodam libello quem fecit de sensu et sensibilibus. Et hoc ut alij dicit eadem potentia realiter est imaginatio et fantasia. Ab ipsa autem fantasia sive fantasmatibus per virtutem intellectus agentis perficitur intellectus possibilis ad actum intelligendi. Unde philosophus dicit tertio de anima que non est intelligere sine fantasmate. Ipse autem intellectus ab uno in aliquid discursus sive conclusiones in principia resolutionis vocat ad quam scia pertinet sicut philosophus dicit in fine libri posteriorum que omnis scientia in ratione est. Et ut igitur in exemplis ponendis secundum prefatum humanam cognitionis ordinem procedamus. Primo ponenda sunt exempla de sensibilibus. Secundo de imaginabilibus. Tertio de rationalibus. Sed de exemplis sensibilibus corporum: adhuc est distinguendum quia quedam sensibilia corpora sunt simplicia que non opponuntur ex aliis corporibus sic etiam et corpora celestia quoniam in se habeant aff

compositioes ut materie et forme accidentis et substantie et huiusmodi: quedam vero sensibilia corporum sunt composita ex ipsis elementis. Et ista adhuc distinguuntur quod quedam sunt inanimata ut mineralia ut ferrum et es et alia huiusmodi et lapides: quedam vero sunt animata que adhuc distinguuntur: quod quedam sunt animata in anima vegetabili ut plante: quedam ulterius anima sensibili ut animalia bruta que distinguuntur in naturalia que sunt in aqua et gressibilia siue reptilia que sunt in terra: et volatilia que in aere volat. Quedam ulterius animata sunt anima rationali ut homines. Circa imaginabilia quoque est attendendum quod quorundam rerum imagines seu fantasmata intuentur dormientes siue somniantes: que dum vero mira percipiunt vigilantes quem admodum perbere etiam vigilando habuerunt imaginarias visiones. Rationalia autem vocari possunt siue illa que ex ratione statuuntur sicut sunt leges et iura: siue ea que ratione proceduntur sicut sunt artificialia. Est etiam ars recta ratio factibilis. Iste dicitur in Ethicis siue etiam illa que a ratione regulantur ut mores et humana opera. Quia igitur de omnibus predictis exemplum sunt inducenda totum hoc presens opus in decem distinguitur libellos. In quorum primo ponuntur exempla de corporibus simplicibus scilicet de elementis et corporibus celestibus et etiam de aliquibus alijs que aliquo speciali ordine in ea reducuntur. In secundo ponuntur exempla de corporibus mineralibus scilicet de metallis et et de lapidibus. In tertio ponuntur exempla de vegetabilibus. In quarto ponuntur exempla de naturalibus et volatilibus. In quinto ponuntur exempla de animalibus terrestribus. In sexto ponuntur exempla de animalibus que gradiuntur vel reptant super terram. In septimo de imaginibus somniorum et visionum. In octavo vero libro ponuntur exempla de legibus. In nono ponuntur exempla de artificialibus. In decimo siue

ultimo libro ponuntur exempla et introducentur de humanis actibus et moribus. In singulis autem predictis decem libellis non intendit particulariter sequi ordinem exemplorum: sed solum illas materias quibus ad aptantur exempla locare seu ponere sub ordine alphabeti verbi gratia. In primo libro ubi ponuntur exempla de corporibus simplicibus non sequitur in eis ordine ipsorum simplicium corporum: ut scilicet primo ponuntur exempla de celestibus postea de elementis: et inter elementa primo de viscosis postea de aliis: sed mixtum ponuntur omnia nunc de uno nunc de alio secundum quod res diversis quas ponit sub alphabeti ordine varie adaptatur. Et idem etiam ordo servabitur in ceteris libellis. Si igitur in hoc opere et mea imperitia indebite essent posita vel in opere reliquo atque summo benevolentie fratrum ac studio corrigenda. De his autem que bene dicta et adaptata congrue videbuntur regi immortalis inuisibili soli deo honorum relictorumque et gloria in secula seculorum.

Capitulum primum.

naturis. Simplicitas namque corpora duarum sunt naturarum. nature celestis et elementaris. Primum exemplum notabile de fructu ipsius abstinentie que ad naturam celestem ostendit in corpore lune. Est enim natura celestis: tanto magis lumi quia quanto minus sua substantia habet de grossa et corpulenta materia: hinc igitur quod appetit lumen quodammodo nigredinis macula quod luna potest tradit. Iste hinc est in situ locali magis vicia terre: ita est ut ita dicitur magis terrestris nature. cuiuslibet subde grosse et corpulente: propter quod lumen solis non recipit profunde sicut alie stelle sed tantum in superficie. Et idcirco in ipsa tantummodo resultat macula umbre. Est igitur natura huius luminari corpori si milis: cuius mens iterum ad lumen sapientie tanto est minus disposita quanto veteri corpulento: sic ciborum affluencia. Nam multa repletio veteris obtusitatem generat mentis. Unde psalmista dicit. Repleti sunt quod obscurati sunt. Et hoc est obscuritas lumen vite deliciose que sanctorum replet splendore sapientie. Sapientie. Luna non splendebit in lumine suo. Ergo ad hoc via fiat lumi sapientie quia quod non videtur superflue ciborum armonia. propter quod apostolus dicit ad Romanos. Induamur arma lucis siue in die honeste ambulemus non in comestationibus et ebrietatibus. Est enim armatura lucis sapientie celestis: que mentem de veritate illustrat et ab erroribus defendit: hinc honeste ve-

lunt in die nos ambulare facit quod lumen nobis porrigit veritatem sequendo. Sed quia comestatio vult ab ebrietate non abstinet hanc armaturam lucis induere non potest. Unde Hieronymus dicit in Joannem. Si quis estimat se abundanti ciborum potationibus spiritum et posse vacare sapientie: hinc in deliciis versari et delinax: vicijs non teneat seipsum seducit. Et in eodem dicit. Sapientie operam dare non possumus nisi mese abundantia que laborum nimio indiget et cura cogitemus. Secunda exemplum abstinentie que ad elementarem naturam ostendit est terra. Terra enim primo nobis ostendit quod abstinentia et attenuatio carnis impetrativa est gratie celestis. Nam quod terra de sui natura totaliter est sicca et arida: proinde deus autem creator nature quod ad hoc fructus producere possit istum dat celestem pluviam: et ita ad fructus vberes producidos efficit secundum. Sic enim dicitur in scripturis si ab huiusmodi luxurie noxio per abstinentiam cibi et potus efficitur arida supponit talis celestis gratie pluvia quod ad producidos fructus spiritualium operum erit fertilis et fecunda. Unde dicitur Deberet. Terra enim sepe veniet super se bibes in terra et generas herba oportuna illis a quibus accipit benedictionem a deo. Caro enim dicitur terra quod si per abstinentiam ab huiusmodi concupiscentie vacua. Scriptum est enim. Benignus vocavit deus aridam terram: hinc ibidem celestem bibit quod celestem gratie honorande pinguecit. Ysaia. Descendit ibi et nix de celo et inebriavit terram. Sed tunc herba oportuna producit cum in meritono opere spiritus suscipit: et quod a deo benedictiones accipit quod tributiones eterne premissis simul cum ipso spiritu finaliter bibet. Ergo enim cordis terra tunc est perfecte disposita: cum arectur ex abstinentia: hinc efficit celestem gratiam: fructus celestem per bona opera. Et primo vocat aridam esse quod ab aqua siccitate propria sit disticta quod est enim caro ipsa ab agra delicia separata et abstinentie tenuitate sicca. Sed ex se deo vocat humum a mari huiusmodi cui terra coniungit: quod est siue quod corporum nature celestem gratie preces efficit siue cum lachrymis irrigat. Et tertio vocat tellus quod tollit fructum eius. Et hoc quod corpora borat in bonis operibus. Item per exemplum terre quod abstinentia a cibis tollit teratones car-

nis qz qñ p̄ccitate nimia terra efficit si
cut puluis tūc ipis v̄t nō surgit eo q̄ va
por tūc nō h̄at p̄tinuās hūidū z sine p̄ti
natioe cleuari nō p̄t. S3 qñ p̄abstīnē
tia valida terra ficcat corp̄: hūore defici
ente p̄cupiscētia carnal̄ fit puluis. i. moti
ficatio hūilitat̄ z cessat v̄t. i. impulsus libi
dimose t̄tatiois. T̄tū crēplū abstīnē
tie appet̄ in clemēto aq̄. Nā legit̄ q̄ coco
drillus q̄ in aq̄ oculos debetes h3 e3 aquā
acute videt. Et quo crēplo accipit q̄ aq̄ b̄
liciaz̄ debetāt oculos mētū. S3 extractō
ab aq̄. i. abstīnētia a deliciis ad p̄clādū
spūalia acut̄ v̄t mēt̄. Vñ d̄ Eccl̄. ij. Lo
gitam a vino abstrabē carnē meā vt aiaz
meā trāsferre ad sapiētiā. T̄tū aq̄ rā
to maḡ est limpida quāto maḡ est subri
lis z vacua. Si vero sit aqua grossa z p̄ti
bus terrestr̄ib3 plena nō est speculabil̄ vel
limpida s3 est imūda vel turbida. Sic ca
ro n̄ra q̄ fluxibil̄ est vt aq̄: z sp̄ ad marē tē
det. i. amaritudinēz mort̄: fm̄ illud. ij. Re
gū. iiii. Q̄l̄ morimur z qñ aq̄ dilabimur
t̄. Nec in quā aq̄ n̄ra. i. caro si a cibis per
abstīnētia teneat subtilis z vacua: vt non
repleat̄ sup̄flue eoz abūdātia mācibit p̄ cō
tīnētia clarissima z mūda. S3 si veni ci
bis terrestr̄ib3 frequēt̄ repleat̄ efficit sicut
aq̄ turbida z imūda v3 p̄ incōtīnētie vic
tū q̄ comitat̄ gulā. J̄c. ij. Quid tibi vis
in via egypti vt bibas aquam turbidam.
Quartū crēplū abstīnētie ostēdit in aere
q̄ quāto maḡ est vaporib3 z nubib3 plen3
tāto maḡ est obscur3: quātoq3 est magis
vacu3 tāto est magis seren3. Et id̄ in mō
te olimpo est aer serenissim3 q̄ tm̄ in altū
leuat̄ vt ipos vapores nubū excedere di
catur fm̄ illud. Virgilij. Nubes excessit
olymp̄. Et qz ibi sp̄ est aer serenissimus
ascēdebāt illuc p̄hi vt poterēt̄ stellaz̄ cur
sus. S3 ibi viuere nō potuissent nisi sp̄o
gias aq̄ plenās sc̄cū portassent: vt sic p̄ aq̄
attractionē aerē grossiōrē hāuissent. Sic
aut̄ obscurat̄ serenitas z claritas aeris ex
repletōe vaporis sic obscurat̄ ēz sensus ho
minis ex nimia repletōe ciboz. Vñ gr̄c

cozum fuit puerbiū sicut Hiero. refert q̄
veter pinguis nō gignit sensū tenē. Et
id̄ abstīnētia cibi facit serenitatē animi.
Quantū exemplū abstīnētie accipit ab
igne Nā abstīnētia a cibis i multis ē igni
sitis. Quod declarari p̄t ex leptē p̄p̄teta
tib3 ignis. Prima accipit ex ignis offi
cio. Secūda ex ip̄i3 auxilio. Tertia ex mi
sterio. Quarta ex ei3 suffragio. Quinta ex
v̄t̄io. Sexta ex p̄digio. Septima ex ei3 su
dio. Primo igit manifestat̄ dictā silitu
dinē ignis z abstīnētie ip̄i3 ignis officiaz̄
q̄ est triplex. Nā vt̄imur igne ad illūm
nādū abscōdāre sine tenebrosa sic p̄z in lu
cernis accēsis sine cādēlus: quoz igneo z
flāmeo lumine vt̄imur in nocte sine p̄ vi
am ambulādo. Ysa. l. Ambolate in lumine
ignis v̄t̄. sic ēz in domo stādo. Ysa. r.
Ardebit qñ ignis cōbustio z erit lumē is
rael in igne. Hec ēz illuminatio ignis v̄t̄
tuti abstīnētie q̄grat̄ in quātū p̄ cā affe
quimur z tenebras ignorātē lumē diu
ine sapiētie. Q̄d̄ euidēti appet̄ triū puero
rū crēplo v̄ q̄ d̄ Daniel. i. q̄ Balasar
tollebat cibaria z vinū por3 coz: dabatq3
eis legumina z seq̄: de3 dedit pueris his
sciaz̄ z disciplinā in oi libro z sapiētia. Et
ita merito abstīnētie accepit lumen kie.
merito etiā abstīnētie iūdit lumē reuela
tōis p̄betice sic legit̄ Daniel. r. vbi dicit̄
ex p̄sona Daniel. Ego daniel lugebā triū
hebdomadaz̄ dieb3: panes d̄siderabiles n̄
comedi. caro z vinū n̄ introierūt i os meū
sed nec vnguento vsus triū hebdomadaz̄
dieb3. Postea subdit̄ q̄ appuit ei āgel3: z
dicit̄ ei. Et p̄mo q̄ posuisti vt affligēs te i
sp̄ū dei tū exaudita s̄i verba tua z ego
veni p̄p̄i fm̄ d̄s tuos t̄. Veni āt̄ vt do
cerēs te q̄ ventura sūt p̄plo tuo in nouissi
mis dieb3. Adhuc etiā p̄ abstīnētia car
nis p̄uat̄ refrigeriū z lumen castitat̄. vñ
i. ps. Ex p̄dit̄ nubes i p̄tēctōez eoz z ignē
vt lucēt̄ eis p̄ noctez. Abstīnētia et̄ni est
nubes p̄tēctōez z refrigeriū p̄stās p̄ estuz
p̄cupiscētie carnal̄ z ignis etiā est lumen
in nob̄ accēdens virtutem castitat̄. Et id̄

Aug. in quodā sermone dicit q̄ abstīnē
tia ieiunij libidinis ardorē extinguit z ca
stitatē lumē accēdit. Secūdo vt̄imur igne
ad coquēdū. Venc. xij. Coquimus eos igni.
abstīnētia āt̄ seruit nō modicū iteriori
coctōi ciboz ēz cozpalli: q̄ cib3 t̄p̄ate as
sumptus a calore naturali q̄ est in stoma
cho facilliter coquit̄ z optime digerit. Ecō
tra aut̄ ex nimio cibo vel potu calor ip̄se
nālis debilitatur vel extinguit̄: sic v̄t̄ vi
ri ex nimia appōne aq̄. Debilitato āt̄ ca
lore nō fit decoctio vel digestio cibi s3 pu
trefcit̄ cib3 z generāt̄ur hūores corrupti z
fetores putride vel podagre z h̄rōi. Et p̄
pter h̄ t̄p̄erātia cōseruat̄ bonā valitudinē
z abstīnētia p̄ducit ad ipam. Vñ Eccl̄.
xvij. d̄ q̄ abstīnēs ē adiciēt̄ vitā. T̄tū
vt̄imur igne ad fabricādū. Ysa. liiii.
Ego creavi fabzū sufflantē in igne p̄ui
nas z p̄f̄erēt̄ vas i op̄ suū. Sic ēz p̄ ab
stīnētia a voluptatib3 carnal̄ nō solū gal
le sed etiā luxurie fabricat̄ z preparat̄ vas
dei qz p̄ hanc hō efficit̄ vt vas sanctifica
tū z diuine gr̄e receptiū. vñ p̄m̄c Tessa.
liii. Abstīnētia vos a fornicatione vt sci
at vnusq3q3 vestrū vas suū possidē i san
ctificatioe z honore. T̄tū dicit̄ simi
litudinē declarat̄ ignis auxiliū. Auxilia
tur. n. ignis hōib3 interdū ad defensioem
ab hostib3: sic legit̄ de Alexandro q̄ dū cēt
in desertis in dicim̄ stagnū vbi bestie cō
ueniebāt ad potū: z timerēt̄ ip̄e z sui no
cte de insultu leonū z aliaz̄ bestiaz̄ ferociū
fecit in circuitu vnusq3 ignes copiosos ignes
accēdi: vt cēt eis ignis quasi p̄ muro i cir
cuito ipsoz. Vñ ēz Jacobi. ij. d̄. Ego ero
eis murus ignis in circuitu. P̄ter ipm̄ eti
am ignē arma erca z ferrca fabricant̄ q̄
bus cōt̄r homines ad cozpoz defensio
nem vel offensionē vtunt̄. Vnde Apo. ix.
hoies sedētes se vidisse restat̄. Et sic tela
ignea nominat̄ Apo. Et Maū. ij. d̄. Cly
peus fortius creus ignis. Et hec oia abli
nētie cōp̄erūt̄ que tanq̄ murus vel cly
peus ab asperitatū hostiū nos defendunt i
sultib3: z hec est armatura sanctoz con

tra tentatiōes illoz p̄pter q̄d̄ inter arma
iusticie. Ap̄s ieiunia nominat̄. ij. Corin. th.
vi. Et t̄ps ad pugnā iturus hac armatu
ram induit. Abstīnētia. Vnde Adat.
quarto ductus est ielus in desertū a spū
vt tentaret̄ a diabolo. Et cū ieiunasset. xl.
diebus z xl. noctibus postea esturrit z acce
dēs t̄tator t̄. Est eni ieiunij quasi igne
um telū quo p̄cusus inimicus repellit̄. vñ
Adat. ix. Hoc genus demonioz nō eici
tur nisi in oratione z ieiunio. T̄tū de
clarat̄ hac silitudinē ignis mistricum q̄d̄
est ad purgationē. Nā igne purgant̄ me
talla: in o etiā peccata. In purgatoz igne
vñ Numer. i. xij. Quod p̄t̄ trāsire p̄ flā
mas igne purgabūt. S3 sicut ignis pur
gat metalla sic abstīnētia peccata: vñ Au
gu. in p̄dico sermone dicit q̄ ieiunij pur
gat mētē subleuat̄ aium carnē subijcit̄. z
cozstritū z hūiliatū facit. Que oia mani
festa sūt satis crēplo niniuitaz̄. Jonc. iij.
Est ēz misterij ad vidictā malefōz: si so
lū i mūdo isto s3 ēz i iserno. Eccl̄. vii. P̄n
milia valde sp̄m tuū qm̄ vidicta canis ip̄i
ignis. Q̄d̄ ēz abstīnētie appet̄ per quā z
spūs hūilitat̄ s3 illd̄ psal. hūiliabā i ieiunio
aiaz̄ meā z carnal̄ d̄lectatō ip̄i vidicat̄ qz
p̄ca abstīnētie vidicat̄ d̄lectatōez gule z lu
xurie. Vñ z ieiunij pomit̄ p̄ satisfactōis
qz hō p̄ abstīnētia libidinis p̄cti p̄teriti p̄
tractionē d̄lectatōis recōp̄et̄ afflictōez
ēz addēs z futura p̄ca ip̄edit̄ z cupiscētā
d̄bilitās. Et h̄ ad rōnē p̄tinet̄ satisfactōis
qz sic dicit̄ Aug. Satisfactō ē p̄ctoz cās cxi
dē z eoz suggōnib3 offensū n̄ p̄bē. Quarto
manifestat̄ dictā silitudinē ignis suffragiū.
Suffragabat. n. ignis āt̄iq̄z an̄ legē z in
lege moyse aca ad ip̄trandū q̄d̄ peccat̄ a
deo sine ex eo q̄ sacrificia denm̄ dep̄cātā
igne p̄f̄uebant̄ s3 illd̄ Lem. vj. De sacrifi
ciū sacerdotū igne offūct̄ fice ex eo q̄ in fi
gnū exauditiōis diuine ignis sup̄ sacrificia
deū rogātū d̄ celo m̄t̄ebat̄ s3 illd̄ p̄io.
Maralipom. cxi. Edificauit altare d̄no z
obtulit̄ holocausta z pacifica z iuocauit̄ d̄
um z exaudiuit̄ cum in igne de celo super
altare holocausti. Et simile habet̄ t̄tū.

Regum .xviij. Vbi dicitur dicit ad pphetas Baal. Inuocare noia deoz vroz Et ego inuocabo nomen dei mei z de⁹ q eraudierit p igne ipe sic de⁹. Sicut ergo ab stinctia carnis multu suffragat oratioib⁹ nris vt a deo eraudiant. ppi qd dicit an gelus. Thobie duodecimo q bona e ora tio cu ieiunio. Et pmi Esdre. viij. de Ieiunauim⁹ z rogauimus deu nrm: z cucnit nobis pspere. Quintu qd ad buc maife stat hac cade stitudo est iph⁹ ignis diu um. Interdu. n. diuina virtute. sic ignis p dominat aq qd a imediate attingat: nec tn attingat ab ea: s; pot⁹ illa exinguat qd est cōtra nam z supra virtutē ignis: cū di cat. Eccl. iij. q igne ardētē exinguit aq: qd m diuio miraclo legit accidisse s; illd Sapientie. xvi. Vb inge mirabile erat aq q oia exinguit plus ignis valebat. z infra eodē capi. de quoda tpe in aq supra virtu tē ignis ardebat. Sic g ignis diuina vir tute ofumebat hōrē aq: ita z nūc abstine tia diuina faciet gfa ofumit z restringit fluxum concupiscētē. Eccl. xxxix. Vapor ignis vit carnes. i. carnes concupiscētias annihilat z ofumit. Septio maifestat sistr dicta stitudo iph⁹ ignis pdigiu. Sic. n. eēt pdigiu q frigida aq exurere: sic et mi racula est q ignis ardeō refrigeret: qd cer te factū legit⁹ illis trib⁹ puer: q missi sūt in fornacē ignis a rege babilonis qz dicit Dan. iij. q angelus dñi descendit cū azaria z socijs ei⁹ fornacē z excussit flāmā ignis de fornace z fecit mediū fornacē qñ vtrum roris flātē: z n tetigit eos oino ignis neqz ofristant neqz qoz molestie intulit. Vbi nota q pōres si aliqui ieiunare cogunt. vt ex oflāmatioe colē efficiunt ipatiētes z sic icēdunt ira: vel spiritu accidie efficiunt tri stes z sic ofumunt melācolia: vel ex pradij dilatioe efficiunt clariētes z sic famis ofligunt molestia. S; sancti viri q ex chari tate ieiunāt. In sua abstinctia ad moduz istoz pueroz recipiūt roz diuinū. i. refrigētiū gfe z nec igne paciētie tāgunt nec accidie spū ofristantur nec et famis ofurie

molestant. Et Septimū q vltimo declaraf pdicta stitudo est ignis iph⁹ studiu. i. qd cir ca ignē p boies adbibet. Nā ignis ab ho minib⁹ oleo iterdu succēdit lignis nutrit z sub cinere refertur. Oleū itaqz cū sit ihs mabile ignē succēdit z nutrit: vñ de Exo. xxxv. Quisqz vestru est sapiēs veniat z fa ciat qd dñs imperauit. Landelabru ad lu minaria sustentanda: vasa illi⁹ z lucernas e oleū ad nutrimētū igniū. Sic et ipe ignis olei liquore fouet ita quoqz z abstinentia oleo pietatis ipinguat. Adarbei. vj Tu cō ieiunas vng caput tuū. i. oleo pietatis ele mofinas faciēdo. Grego. Illud ieiunius de⁹ approbat qd an ei⁹ oculi man⁹ elemo sinaz leuat. Itē sūt ligna ignis ppiū nu trimētū. vñ Leui. vj. Ignis in altari meo semp ardebit quē nutrit sacerdos subici ens ligna: b ligna sūt bona opa sine qbus eēt ieiunū oino ipfectū. Joē. i. Sāctifica te ieiunū. Vbi Grego. Ieiunū sanctū care est adiūctis bonis opib⁹ dignā deo carnis abstinctiā eribere. Itē videm⁹ q ignis et modic⁹ sub cinere cōseruat Job. xlij. Agā penitētiā in fauilla z cinere. Et facit mētiōē d fauilla qz et fauilla ignis cinē ofuat: z sic ofuat meritū ieiunij i ab scōfide z dectioe hūilitatis: vñ Adarbei vj. Ne videar hoib⁹ ieiunās s; pti mo q ē in abscondito. Vñ z in pncipio qdragefi malis ieiunij cinis sup capita ponit vt. i. cum abstinctia carnis tenere studeamus intus humilitatem mentis.

Capitulum secundum.

Accidia afflat saturno. Nā saturnus q est iter septe pla netas supm⁹ est inferior in frigiditatu⁹ tarde inestiu⁹ z se tuū mortificatū. Est ergo p mo saturnus frigidissimus planeta: qd q dem Auerois sup de ce. x. mū. per acci dens dicit csc. f. qz tarde mouetur z ideo calore nō excitat. S; Auicēna z alij cō ter dicit q saturn⁹ ex nā sua bz ofrigidare sicut z mars calcfacere. Sicut ergo mar me: accidia ofrigidat corda. Nam reddē

boiez tardū ad motū boni operis p quem seruat z ofruat calor amoll⁹ qz si opa ri defuerit iā amor nō est sic Grego. di cit. Habz et b accidia. f. qz ofrigidat cor ex ipa natura sua ex eo q fm rōnez ppiam opponit charitati q est calor aie vitalis. Et hec oppositio manifestā est iph⁹ charitatē effectū. Nā ppius effect⁹ charitatis ē gau diū de deo. Accidia autē est tristitia de bo no spūali iquātū est bonū diuinū. Vnde ps q accidia p vnu signū ipsa luna atti git soles spacio duoz diez z quatuor ho raz z fm b mensis lunar⁹ ofruet. xxiij. di es z duodecim horas except⁹ fractiōibus supdictis. Et dicit maifeste ps q saturn⁹ iter omnes planetas tardius circuluz vel cursuz ofplet. Sic accidia in oia vicia mē tem reddat pigrā in ope diuino z spūali si ue nō inchoādo qz cognoscit sic a gbul da of q accidia est torpor ment⁹ bona ne gligent⁹: pponit. n. diabolus an mentem accidiosi difficultatez opis vt desperans de labore nullo mo audeat illd inchoare: sic ps papue de opibus penitētie. Vn de p h. Ecclesiastici. vj. sacra scriptura ex hortat dicens. Subijce burnez tuū z por ta illā z nō accidieris in vinculis illius: si ue etiā bona ichoata nō psequendo. Vñ qñqz diabolus facit boiem aliq sup posse assumē vt postea ex nimietate pōder⁹ acci diosis effectus ea totat⁹ cogat relinqre. vñ Apō. ij. Corinth. ij. Nō vult q peni tens maiori absorbeat tristitia de pō ne sic euz aggrauet nimietas tristitie ut eum retrabat a pnie ope. Vñc est etiā q dia bolus illo pcpue tpe abstinentē d acci dia tentat q euz famēs ieiunij magis gra uat. s. circa mēdies qñ iaz icipiunt sentire ieiunatioe defectuz cibi z urgē ab estibus solis. Vñ dicit Lactianus i decimo libro d institut⁹ monachoz. Adarime circa horā sextā monachum ingetat ut qdā febris in struens tpe pstituto ardentissimos estus accensionū suaz sollicit⁹ ac statuz hor⁹ anā me inferens egrotati. Hoc igit facit dia bolus ut vel famis grandine ieiunius di mittat vel ut ex accidia z im patientia me

ritum ieiunij perdant. Item saturnus est mortificatus fetu qui sub eius nascitur dominio. Hinc est enim ut dicit astrologi qd pueri nati octavo mense non viuunt s; citius moriuntur; ppter qd octavo mense dominat eis saturnus qd vtraq; qualitate sua frigida z sicca fetu mortificat z extinguit. In pcedentibus eni ser mensibus quibet planetarum per ordinem dominat fetui suo mense. s; primo mense saturnus secundo iupiter tertio mars quarto sol quinto venus sexto mercurius septimo luna octavo autem mense saturni dominiu redit a capite: no no dominiu iouis z sic deinceps. Unde nascens nono mense viuunt ppter domini um iouis qd fetu suu seprato calore resonet z custodit. Similiter si nascat in principio decimi mensis potest esse natiuitas salubris z vitalis ppter dominiu martis cuius calore z siccitate mēbra roborant nascētis. vñ fetus caloris z siccitatis bñficio egreditur iā robustus. Sicut ergo saturnus extinguit z mortificat fetu sic accidia mortificat spiritū z tollit boni operis meritū. Unde Apstus dicit. iij. ad Rom. v. qd si tristicia seculi morēt operat que n̄ ē nisi accidia Linius motus si ad rōnē ptingat: ita vt in fugā z horrozē z detestatōem boni qd est fm deū cōsēntiat carne cōtra spiritū pualēte oino ipsū spiritū suffocat z est peccatū mortale. Sed qñ est motus accidie ppter repugnantiā carnis ad spiritū in sola sensualitate nō hñs rōnis cōsensū tūc nō extinguit spiritū sed est veniale peccatū. Vñ etiā in viris pfectis huius accidie rediū aliqñ inuenit. Secūdo accidia assimilā igni. Nā videm⁹ qd adustio ignis ē dulce in amarā puerit: sicut cibi dulces z sapidi igne adusti nimiu efficiuntur amari. Unde etiam in corpore animalis colera est amara: qd est quedam superfluitas cibalis adusta z ideo derinat ad fel z recipit in eius cistula. Aqua etiam colata p cineres efficit amara et eo qd cinis immixtus aticiuis rei scilicet ligni reliquia ē adusta. Pater igitur qd vñ ignis dulces in amarum cōuertit. Hoc igitur accidie

cōpetit que dū quadā tristicie febre palatū aie inficit spiritualū delectatōe dulcedinem in amaritudinē cōuertit. vñ fm Zfidorum i li. de sumo bono. Et ipa tristicia accidie nascit rancor z amaritudo sic. vnde Ysa. v. De qui dicitis bonū malus ē. Tertio accidia assimilā aeri. Aer eni ē tā mobilis qd omni impellat z subit rāsi statim apitur z cedit. Unde aer a vaporibus terreis. i. a ventis impellit: vaporibus aqueis. i. nubibus replet z flāmcis ignitō nibus nonnq̄ in sumo succendit. Que satis etiā accidie cōgruūt. Nā accidia sicut dicit Zfidorus: ociositate z somnolentiā generat: dū autē aia somnolēta z ociosa pigrescit oī profusus tēpationē. i. impulsui facillime aperitur z cedit. Nāz omnia cogitationū malaz z tēpationū inuulsiū sentina receptoria est oculū. Et hinc est qd accidiosus z piger velut qdam mobilis aer impellit a vento superbie repletur aquis luxurie succēditur igne auaricie. Quarto accidia assimilā prine ppter quatuor primo rōne congelabilitatis: qd prina est vapor congelatus in medio interficis aeris p refrigeritate loci z tēpōris in qd nō est aliqua ps caloris: vt Aristo. dicit. Sic etiā per accidie vitium dū calor charitatis extinguit. quodāmodo ipa anima frigescit z cōgelatur. Unde sup illud psal. p cussit moros eorum in prina: dicit glo. qd prina est vitium quo charitas primi stulticie tenebris quasi nocturno tempore frigore cōgelascit. Secūdo rōne rigiditatis. Est enim prina dura z propter magnaz frigiditatem etiam rigiditatem inducit. Nam frigus aggregat partes vaporis z cōtrahit z prine substātiā duram reddit. Et nimia autem frigiditate canescit vt albescit z rigiditatem in ea re que ab ea tangitur iducit. Sic accidiosus per frigus accidie efficitur durus z rigidus vt nō moueatur neq; flectatur ad bene operandū. Exodi. v. Vbi querunt omnes bitatores Libanā. z sequit. Stant imobiles quasi lapis psal. Factus suz sicut vter in prina qd sicut dicit glosa nulli liquori aptē z sic

accidiosus nulli opi. Tertio rōne. marciditatis: qd herbas z flores sup quos prina cadit marcidos reddit z adurit. Sic etiaz accidia omīs virtutes aie z membra corporis p ocium z pigriciā quodāmodo marcescere facit. Et qd et tristicia ipūs accidia iducit hūores de venus in aia exurit sic extinguitur z sumit hūoz aduste rei. Nā spūs tristis exticat ossa. vt dī Prover. xvij. Et sic ps qd accidiosus z piger dū puū labores vel icōmodū refugij maximā dānuz icurrit fm illud Job. vi. Qui timent pruinā urrut sup eos nit. Quarto rōne roriditatis: qd prina radix solis tacta subito euanescit z in rores reddit: prina. n. nihil aliud est q̄ ros q̄ gelat⁹ vt dicit beda. Nā prina est ex uapoz rorido z gelat⁹ anq̄ ex ipō resoluat⁹. Sic interdū aia rorida i gra spūali pusa accidie gelu inuadit z torpescit. s; rurū calore solis. i. seruoze spiritus sancti tacta in rores grē reddit z in hūoz deuotiōis liquefit. Nā dū aia se in accidia cecidisse considerat semetipam p humilitatez minuit. z vilificat z qñ dolo re tundens z pecciens sollicitat: ua ut sic nūc fuit frigus prine. i. accidie ita crescat z abūdet in ipa seruoze grē. vñ Exodi. xvi. dicit de roze qd mane ros iacuit p circuitū castror z subdit qd appuit minutū quasi pilo tuluz in silitudinem prine.

Capitulum tertium.

Actiua vita assimilā lunc ppter quatuor. Primo propter officiu. Nam lunc officiu est inferiora disponere. s. terrestria. Et hoc cōpetit ei ex tribus. Primo ex uicinitate qd ea q nō multum distant efficacius mouet: luna aut ppinquior est istis inferiorib⁹ q̄ aliquod plūm celeste corpus z iō efficacius agit in ea. Secūdo ex virtuositate qd cū sit infima gregate sunt in ea omnes uirtutes mouentū sup orū. Unde ex sua uirtute mouet oia humida: z ex lumine a sole mutuo quasi qdam secundus sol biciter agit z explicat in istis inferioribus

operationes solis. Et dico breuiter qd qd sol facit in anno s; uariationes humoris z caloris luna facit in mense. Tercia cā est ex materialitate: qd vt tactū est supra capi. Luna vt dicit Aristo. est quasi terrennis nature. i. corpulere z mialis. Unde ppter cōformitate terrestria magis variat q̄ aliqd celestem corporū. Sic etiā vita actiuoz est circa terrēna z tpalia ordināda z disponēda. Et sicut ex dictis colligatur luna respectu terrestriū h; uicinitatez uirtuositatez celeritate z materialitatez que omnia cōpctunt actiuis qd. s; primo dnt esse indigetibus uicini siue primi per cōpassione. Nec. Quis tibi uideatur primum fuisse illi q incidit in latroces. Et ille autē fecit misericordiā in illū. Secūdo debent esse superiorū uirtutibus pleni per imitationē: qd sequi debent uestigia sanctorū: p̄cipue in laborādo z paciēter tolerando. Jacob. v. Exemplū accipite fratres crucis mali z iōganimitatis. labori z paciētie p̄pberas zc. Tertio debent esse festini p dibucationis celeritate Prover. b. iij. Ne dicas amico tuo uade z reuertere cras dabo tibi cū statim possis dare. Et Eccl. iij. Ne p̄rabas datū angustiantū zc. Quarto illi debent actiue vite p̄cipuis ministerijs deputari qd sūt magis materiales z grossi z ad contemplationem minus idonei. Ephe. vi. Secularia iudicia si habueritis: cōtēptibiles qui sunt in ecclesia illos cōstituite ad iudicandū. Secūdo actiua vita assimilā lunc ppter dominiū. Nā luna specialit̄ macula habita diuidis dominat z significat sup ea vt super plūmā z aquaz innudatō nes. Dicit eni Beda. qd quādo luna apparet in sumo corniculo suo maculis quibusdā nigrescit plūmolu mēsis p̄tendit ex ordiū. Itē dicit Beda fallat qd si eclipsis lune fuerit in signo aq̄ticis: qd iūt tria. s. scorpio cācer z p̄cis nimia significat abundātiā plūmiaz. Item ppter bōiditatis minimum significat specialiter luna sup celestrū sicut sol super eoz. Ita actiuus bo-

any car

non spaffide plen' affluit abudaria hūo-
 rā z pluuiarū idest abudaria lachrymarū
 ipfōs illō Eccl. vii. Ne defis plorantib' in
 solitudine z cū lugentib' abula. Sic. n. facie-
 bat Job q' dicebat flebā quōdā sup eo q'
 afflic' erat z spaciebat aia mea pauperi.
 Job. tric. simo. Tercio actiua vita afflu-
 tur lune ppi affluat. q' s. lūa crescēs vel
 decrefcēs i lūne q' q' aspicit' appet ar-
 cūal: quādōq' circular'. sic bon' actiu' ad
 vtrūq' statū debz se b're. **Abil. iiii.** Scio
 abudare. ecce lūa crescēs. z penuriā pati ec-
 ce lūa decrefcēs Tobie. iiii. Si mltū tibi
 fuerit abudāi tribue: ecce augmētū: si erigū
 tibi fuerit libē illō erigū ipfū stude: ecce
 lūc decrētū. Sz tē actiu' e arcual qū se p
 rio pmissericordīā fleuit sine pendo sine
 spaciēdo. Tūc aut est circular' qū postq'
 ad exteriora exiit sc ad semetipz iterū
 sollicitē idocit. Tūc n. ē circulatio ab eodē
 in idēz. **Ezechiel pmo.** Aialia ibāt z reuer-
 tebant. **Quarto** affluat actiua vita lune
 ppi multiplicatē nominatibz. n. luna tria
 noia sz poetas. Nā vocabat pserpina co
 q' seminib' q' iaciunt i tra dr' cē dea. **Vi**
dr' q' qū luna pmo incēdit optimā ē semi-
na iacē: q' tūc virtutes planetarū colligit
q's inferiorib' influit. In h' at exēplo colligit
 q' actiue vite agruit elemosinarū semina
 iacē et q' abudāter spargant copiofus
 fruct' colligit celestiu' pmoiorz: z eod'ario si
 iaciunt auare fm illud. **ii. Cor. ix.** Qui par-
 ce semiat pce z metet. **Del h' q' lūa semi-**
na fouet ondūt q' illi q' actiue vite deserui-
unt p'cipue debēt assistere seminātib' ver-
bā det. Nā a q' recipiunt spūalia debēt
 repēdi tpalia. **Vñ Apo. j. Corinth. ix.** Si
 spūalia vob seminauim' n' ē magnū si car-
 nalia vā metam'. **Itē lūa vocabat vīa-**
na. i. dea siluar' z nemoz: q' scr' de nocte
pascua q' rētib' i nemozib' iunif' bñficiū ad-
ministrat. Et iō gēntes vocauerūt lunam
 deā venatoz: q' venario fit i filio: ppter
 qd' vianā cū arcu depingebāt co q' vena-
 tores arcubus vtebantur. **Et ex hoc acci-**
pitur q' qui vite actiue deseruiunt pre-

cipue subuenire debent solitariū vitam
 ducentibus: vt nō oporteat eos ppter ni-
 ctum querendū vagari z a sua solitudine
 exire. In cuius rei exēplū rps populus
 in solitudine pauit. **Mat. ix.** Tūc luna
 vocabat lucina vñ per sincopā v' lūa. de
 qua **Virg.** Casta lucina zc. Nā antigas
 colcabat a virginibus z seruantibus castita-
 tē. **Ex quo et colligit q' p'cipue meritorū**
est per actiua vitā scriuire z subuenire sa-
cris virgibus z monialibus caste viuētib'
ne. ppter victū cogatur exire z a suis clau-
stris discurrere. Itē actiua vita affluat col-
 li. pmo ppi odicēz poritat. **Est. n. coll' pes**
mōtis. Nā per collē ascēdū' ad mōtem
 qz. s. per vitā actiua ad nēplianā venim'
Jacob. n. post lye onubū per quā actiua
vita signat ad Rachel puenit amplerū p
quā d'emplatiue vite formositas figurat
Scdo ppi fructū susuitatē: abudā. n. in
collib' sani z sapidi fruct' ppi h' q' colles
plus q' valles solarib' radijs patētēz ce-
lesti ibre z roze abudāti madent. Sic abū-
 dāt actiui hoies fructib' meritorū. **Magna**
eni sic d' rego. dicit sūt actiue vite meri-
ta q' sūt vt fruct' sani ppi intentōis sinceri-
tatē. Nō sūt. n. fruct' corrupti vt opa hypo-
critarū. Itē si fruct' sapidi p' charitatē sua-
uitatē. **Ipi. n. s. q' radijs sol. i. doctrinis**
exēplis rpi illustrant z q' roze celest' g're
abudāti p'fundunt. **Tercio** ppi graminiū
 salubritatē. **Sūt. n. sic Cōstantin' dicit i col-**
 lib' salubria gramina siue herbe ppi aerē
 subritatē z puritatē. **Dec' gmina vitētis**
 si virtutū mltarū exēpla q' i actiuis vir' cō-
 spicim' valde ad imitandū salubria: hñt. n.
 puritatē aer' i mundiciā cordis et i b'ri-
 litatē. **i. discretōis.** **Itē actiua vita q' mī**
sericordie itēdū opib' assistari p' mōi gari-
zim. Nā garizim vt dicit **Hiero.** mōs est
 iuz' hiericho cui ex aduer' ē mōs **Ebal.**
 In his duob' mōtib' maledictōes z bñdi-
 ctōes p'p'o irātū terrā pmissiōis p'm'ga-
 re sunt: vt per bñdictōes promouerent ad
 bonum: z per maledictōes retraherētur
 a malo. **Vnde** sex tribus in garizim p'p'o

mulgabant bñdictōes z sex alie in **Ebal**
 maledictōes. **Modus** ergo garizij et quo
 benedictiones pmulganur meritū ē ope-
 rum misericordie q' ad vitā actiua perti-
 nent. **Vnde** in die iudicij benedicti pro-
 nunciabuntur a christo: sz illud **Mat. xxv.**
Venite bñdicti rō. **Et cogruē** sex tribus
 erant q' bñdictiones pnunciabāt: qz miseri-
 cordie opera sex ibidem a christo cōputā-
 tur ppter q' electi dei paternā bñdictionem
 merent. **Esuriui** inq' z dedistis mibi mā-
 ducare: sitim' z dedistis mibi bibē: hospes
 erā z collegistis me: nudus z cooperuistis
 me: infirmus z visitastis me: in carcere erā
 z venistis ad me. **Cōtra** aut modos **ebal**
 et quo pnūciatē sūt maledictōes signat
 auariciā z crudelitātē impioz q' opa mis-
 ricordie subtraxerūt quibus. **i. iudex** dicit
Itē maledicti zc.

Capitulum quartum

Amor est multiplex. s. spū-
 alis carnalis tpalis z cōmu-
 nis. **Amor** aut spūalis. s. cha-
 ritas affluat vnceri q' est
 planca celestis. **Vñ** z a pa-
 gantis dea dicebat amozis et eo q' icitat
 ad amādū. **Dicit** aut **Ptolomeus** q' s' b'
 venēre p' tinct' via amoz amicitia z pegri-
 nno: z significat lucrū z gaudiū: q' oia due-
 niūt amozī c'hartatē. **Nam** ipa c'haritas
 via est q' ad celestia gradimur: amor quo
 deo cōnectim' ur: amicia q' siml' iūgimur
Itē ipsa est baculus pegriantū: lucrū ne
 gociāmi z gaudiū deo fruētū. **Itē** amor
 spūalis assimilāt caliditatē terre. **Abudat**
 enim sic amor diuinus. in aia sicut calor
 in terra. **Sex** trib' fm q' ex trib' ptingit q'
 vna terra fit calidior altera. **Prō** qdē ex
 radioz solis multiplicatōe. **Sol. n. plus** oi-
 b' corpib' celestib' emittit fortē radioz pp'
 suā magnitudinē corpis z spissitudinem
 magis fortem materiā hñtes z lūmē ma-
 gis calidū. **Et** q' ipse nāst mouet sphaeraz
 ignis sicut sphaera stellarum mouet terrā
 z sphaera lūmē mouet aquaz: z sphaera alio
 rum quinqz planetarum mouet aerem

Et iō radij solis marie calefactū vbi mul-
 tiplicatur vel reflectunt. **Quasi** aut radij
 solis sūt exēpla saluatoris q' nos illūmāt
 p instructionē: qz ois rpi actio nra est in-
 structio vt dicit **Apo. j.** inflamat p imita-
 tionē. **Vñ** apo. **Eph. j.** Ambulate in di-
 lectione sicut z rps dilexit nos. **Sicut** er-
 go abudat calor in terra ex radioz solis
 multiplicatōe. ita z seruo: amoz' in aia ex
 exēploz rpi inspectio z imitatio. **Scdo**
 vna regio siue terra calidior ē altera exē
 ti inflatioe. **Nā** qz vēr' austral' calidus ē
 aquilonaris vero frigidus: iō loc' australi
 vērō exposit' calidior ē q' aglonari apē'.
Quasi aut auster calefacit z p'urbās aerē
 ē spūalanc'. de quo dicit **Abachuc. iij.** **De'**
 ab austro veniet: q' aiaz fortit cōmouēs z
 calefacit p dilectioē z p'urbat ad cōpū-
 tationēz. **Job. xxxviii.** **Non** vestimēta tua
 calida sūt cum p'olata fuerit terra austro.
Tercio quoqz vna terra vel loc' calidior ē
 q' ali' ex loci situatioe. **Nā** terra q' ē vicī-
 nior mari meridionali ē calidior q' terra
 q' ē vicina aglonari. **Sicut** ille q' fami-
 liarior z p'pingor ē hōi scō seruetior fit z
 melior q' ille q' cū p'ore vuerat. **Nā** vita
 scōz est vt mare meridiana. **Mare** qdē ē
 cū amarican' meroze. **Ezechiel. iij.** **Abij**
 amar' in indignatioe spūs mei. **Sz** meri-
 dianū est cum adurunt amoze. **Eccl. xliij.**
In meridiano exurūt terrā. **Peccator** at
 est vt mare aquilonare. **Mare** qdē ppē
 ingētudinē cordis. **Ysa. lviij.** **Impij** quasi
 mare fernēs qd' gēcē nō pōr: sz aglonare
 ē pp subiectōes demōnis. **Est. n.** peccator
 subiect' diabolo z obedit ei q' dixit **Ysa.**
xliij. **Sedebo** in mōte sepulceti in lateri-
 bus aglonis: ascēdā sup altitudinē nubū
 z ero sifis altissimo. **ps.** **Ab** aglowe z mari
 zc. **Scd** est notādum q' astrologi po-
 nūt tres alias cās quare quāsdā regōes
 z terras dicūt calidissimas esse. **Vna** est
 ex sol' appropinquatione q' est ex b'cutate
 diarnetri. **Vñ** pp immēsitatē calozif' ter-
 ra illa ē inhabitat' vtra cōnoctiat: qd' di-
 cūt pp cōcentratē sphaere solis. **Et** hoc p

in ma

tinet ad xpi incarnatōes quādo. Ipsi sol
 iusticie nobis maxime appropinquaverat
 diametro nostre nature se induit. Dñi ibi
 erat breuiata maxima distātia q̄ erat in
 ter nos z deū z ibi apparuit breuitas dia
 metri q̄ fuit verū abrenūtiū in carne.
 Et hoc pp̄mquitus solis idēst xpi multū
 dz nos ad ei amorē iustāmare Apo. Ro.
 xiiij. Nunc pp̄ior ē nra sal q̄ cū credim⁹
 zē. Et cōtra cā ē ex solis māsīde vt in p̄n
 cipio capricorni z i p̄ncipio caeri vbi pp̄ re
 curuatōes zodiaci sol v̄ stare in eodem
 loco. Tūc. n. zodiac⁹ grās minimā p̄tem
 variat q̄ circulo cōnoctiali q̄ sol q̄si v̄ star
 pp̄ qd calor p̄fortat in loc⁹ supposit⁹ illis
 gradib⁹. Et h cā refert ad xpi passiōem:
 tūc. n. ver⁹ sol stetit immobil⁹ cruci. f. affix⁹.
 Et h xpi māsio fuit in duob⁹ sollicit⁹ q̄. f.
 ei⁹ affixio duplici⁹ scilicet hā fuit. scilicet p̄te supiori
 in manib⁹: z ex p̄te inferiori in pedib⁹. Dñi
 h affixio z māsio xpi in cruce sup oia dz i
 nob calozes amoris accendēta vt aia
 nra liq̄scat i lachrimis. Eto. xvi. Tū uca
 luisset sol liq̄scēbat. I. māsia. i. mēs dulcedi
 ne deuotiōis p̄cna. Tertia cā ex sol oppō
 ne. q̄n est oppō sol ad cōnētū capiti: vt h
 cācro vbi sol n̄ declinat a capiti⁹. Et h re
 fert ad xpi resur̄ctōes vt ascensionē vbi
 sol xps supposit⁹ apparuit omnib⁹ capiti⁹
 p̄ p̄ates z auctoritates. Dñi dixit dat⁹ est
 mihi ois p̄as i celo z i tra. Itē fuit suppo
 situs omnū capiti⁹ etiā loco in ascensio
 nem cū ascendit sup omnes choros celoz
 vbi etiā nūq̄ apli⁹ declinare p̄t p̄ morte z
 iō apli⁹ a capiti⁹. i. aplis q̄ fuerāt capita fi
 deliū. i. p̄ncipes n̄ declinabit vteri⁹ sic ipe
 dixit. Mat. xxv. Ecce ego vobiscū sū om
 nib⁹ dieb⁹ vsq̄ ad sūmatōes seculi q̄ om
 nis dñs nos in amore xpi accendē. Et i
 carnatōis p̄p̄ngas z affixiōis acerbitas
 z exaltatōis dignitas. Et item amatores
 affimilāt i re: q̄ ignis sit frigid⁹ sū nām
 suam tñ intra se ignem tenet inclusū. Sic
 amatores dei q̄nis sine frigid⁹ circa tpa
 lia. i. negligentes z cōmmentes ea. int̄ tñ
 circa deū z spūalia sūt igni z seruetes. p̄a

ignem. Obuertem in terra ipsoz. Sic est
 ignis spūalis obuertē z osumens peccata
 de quo Luc. xij. Ignē veni mittere in ter
 rā zc. Itē amo: spūalis sūus est ignitioni
 vapens q̄ sepi⁹ appet in acre. Sūt. n. deē
 modi tal ignitōis rep̄ntates deē effect⁹
 diuini z spūal amoris. Prima. n. ip̄ctio
 nū taliū vocat colūna siue ignis p̄p̄dica
 lar. Secūda. est qdā ignis q̄ iterdū appa
 ret in supiori regione aeris ad modū colū
 ne pyramidalis bñs latitudine iseri⁹ z fa
 peritēdēs in acūmē. Et nō est qz genera
 tur ex vapore multū siccō z calido: Vnde
 trāstirp duas regiōes aeris. I. sūmā z mediā
 am: qz frigid⁹ cap⁹ nō p̄t oueritē ip̄z z iō trā
 fit ad regiōes sup̄mam: z qz tal vapor est
 ineq̄lis bñs iseri⁹ multas p̄tes terrestres
 dilatābiles: iō iseri⁹ in basi de necessitate
 dilatat. Et qz terrestre bñs adūs repugnat
 eleuatiōi z cōlūti aliāz p̄tū: z calidū itē
 rū dirigēs dilatat in reuēdo plus cali
 dū: p̄tinue plus z plus tēdēt in acūmē. Dñi
 effect⁹ sicut dēst est vt colūna pyramidal. z
 p̄p̄i lōgitudine vt de supiori demissū si
 cut p̄p̄diciū qd iseri⁹ dz massam z p̄t
 nue vsq̄ in sublimē conū. In h igit q̄ ta
 lis colūna super⁹ est acuta cū acuti sit pe
 netrare p̄z qz rep̄ntat. p̄p̄tū effectū amo
 ris: q̄ est penetrare ad intima. Penetrat
 enī amās vsq̄ ad interiora amāt. z iō de
 i. i. sancto q̄ est diuini amor dicit Apo. i.
 Corin. ii. qz scrutat p̄fūda dei. Et itē in
 h qz talis vapor: p̄mā z scōm: regiōē ac
 ris trāscēdit z i terrā se figit rep̄ntat sub
 limitate amoris spūal. Sūt. n. qz tres re
 giōes mūd⁹: iseri⁹ z celū. Quidā igit bo
 mies sūt q̄ vident deū dilige solū pp̄ tpa
 lia bona z isti sūt i regiōe iama. Quidam
 vero diligūt deū vt euadāt eterna suppli
 cia: z isti sūt in regiōe media. Quidā dñi
 gūt deū pp̄ celestia p̄mia siue pp̄ sc̄p̄z
 qz ipse erit merces nra z isti sūt in regiōe
 sup̄ma. Dñi isti hnt ignē sublimē. i. amo
 rē excellētē. Et itē in eo qz tal pyramis se
 peritē refrigūt rep̄ntat amorē p̄m. Nā
 iō amor sanctor⁹ iseri⁹ ergo p̄mōs. p̄a

tes super⁹ tñ i deū se totū refrigūt z vni
 t̄: qz qd h iseri⁹ amāt solū pp̄ deū amāt
 Et itē in eo qz tal colūna n̄ ē breuis s̄z lō
 gitudine bz signat diuinitatē amor⁹ p̄
 p̄tūmāte. Nā oī tpe diligit q̄ amic⁹ ē vt
 dī. Eccl. xvij. Scda ip̄ctio ignea vocat
 lācea: q̄ est qdā ignis lōg⁹ subul⁹ i altū ere
 ctus. Est. n. ex vapore multū siccō z calido
 z iseri⁹ calido z subul⁹ s̄z subter n̄ bñs mul
 ta terrēstris q̄ dilatatari possint. Dñi pp̄ iō
 qū subulē qd p̄dicit figure vocat lācea: z
 stat erecta acūmē bñs sup se sic ignis p̄p̄
 dicitur. Dñi qz p̄ticit ali⁹ effect⁹ amor⁹.
 iō est vulnere: lācea. n. bñs ad vulnerā
 dū vni⁹. Daniel. xij. Erāt ambo vulnera
 iō amorē ei⁹. Hoc vuln⁹ amor⁹ est foris pe
 netrario cordis. Hoc igit vuln⁹ lācea q̄ cor
 xpi vulnerat: sigdē ipe vulnerat⁹ est pp̄
 inigates nras qd totū fecit amor. Vide
 s̄z qz tps ex charitate vulnerat. Vide et qz
 t nos a deo ex charitate vulneramur z ha
 gēt p̄terunqz p̄cutimur ipe. n. vulnerat z
 medet qz. Sei⁹ vulnera n̄ sunt ad occidēdū
 s̄z pot⁹ ad sanidū. Et iō meliora si vulne
 ra diligit. I. xpi qz fraudulēta oscula. i. biā
 dūmēta odiēt. I. diaboli vt mūdū. Et tertia
 ip̄ctio vocat cādetā ardēs. Hoc ē. n. flā
 ma qdā q̄ qn appet in acre vt q̄si rotūda
 z s̄p̄rica. Sūt. n. ex vapore multū calido
 z siccō: q̄ est q̄si subul⁹ z bñ tenuis: q̄si ap
 tus iustitiamōi q̄ cōst̄r ascēdit in oib⁹ p̄tib⁹
 z ē cōst̄r disgregabil⁹ calore in oēz p̄te di
 mēsiōis z sic efficit latū q̄si rotūdū natās
 in superficie aeris. Dñi iō sit latū i superficē
 tñ vt rotūdū z p̄ticipiū pp̄ lōgūtatē
 nū vū. Sic ē terti⁹ effect⁹ amor⁹. I. inflā
 mare z ardē. Lati. vij. Fontē ē vt mois vi
 lictio dura vt ignis emulatio: lāpades ei⁹
 lāpades ignis atqz flāmay. Talē ardorē
 bebat. Jobes baptista de quo dñs dixit
 Joban. 5. Ille erat lucerna ardēs z lu
 ces. Talis ardor amor⁹ eleuat atqz ad cul
 mē perfectiōis. Dñi z figurā p̄dicit circu
 larē z s̄p̄ricā qz s̄z p̄ticipiū ē p̄fecti
 sūma figuray. Et iō charitas ab aplo dī
 uinitatē perfectiōis. Colof. iii. Quarta

ip̄ctio siue ignitio vocat asub ascēdēns.
 fit. n. ex vapore ascēso q̄si subtili. S̄z cūz
 extēdit ad partē vni⁹ p̄bit in altā. Aliq̄n
 at ē vapor cōst̄r subtil⁹ s̄z nō est bñ p̄tūm⁹
 nec adberens sibi s̄z vna p̄s eius aliqua
 tulū est distās ab alia: z tūc vt asub ascēn
 dē post asub sic si eleuānt scintille de for
 nace. Sic est q̄t⁹ effectus amor⁹. scilicet
 re. Facit. n. ascēdē aiam p̄t̄r profectū vir
 tutū: sed iste mot⁹ siue p̄t̄r i fruentio
 ribus est p̄tūm⁹: i. tepidiorib⁹ est discōtinu
 us z q̄si per tempora frequenter interrump
 tus. p̄s. Vbiut de virtute in virtutem
 Quarta ignitio vocatur ignis diuini
 sū. Hoc enim generatur ex vapore non
 vehementer calido z siccō z iō nō p̄t trā
 fire mediā regiōem aeris qz frigidissima. z
 h vapor est disgregatus z p̄t calorē quē
 bz qn occurrit in acre inferiori frigida nu
 bes fugiendo s̄p̄ricat partē ad partē. z er
 s̄p̄ricatōe iustāmat⁹ z qz disgregate sūt par
 tes vt diuinus ignis: qz fugit nubz frigi
 dam tangētē se iō vt disgregatiz egredi:
 velut si stappa exfufflet ex cāna. Sic autē
 est alius effectus amor⁹. I. separare. Illi. n.
 q̄ sūt i amore nō multū fructes nec m̄
 tum eleuati in spū debent se separare avi
 cys: fugiendo quātū possint occasiōes pec
 catorū. z tales sunt multi seculares boni
 quos amor dei facit fugē nubem frigidāz
 i. maliciā carnis vel peccati. In eis at iō
 sit ignis amor⁹: est tñ quodāmod diuinus p̄
 p̄t m̄taz rez curas z sollicitudines qz
 illos bre o. Et tertia ip̄ctio vocat cāde
 la descēdēns. Secūda. est ex vapore sūt nō
 multū calido z siccō nec penetrare valen
 te mediā regiōē. Est n̄ tal vapor bñ cōti
 nuus z erpulsus et frigida nube tāgētē e
 est modicus s̄z bñ p̄p̄ctus nec m̄tus sed
 p̄tinue cadit s̄z nō diuidit⁹: pp̄ p̄tūmū
 casū vt quasi stella cadens. Sic est alius
 effectus amoris. I. bñiliare. Nā iō in san
 ctus dei sit amor dei p̄tūmū tñ qn tāgē
 tur a tēratōe carnis vt mūdū vt diaboli tñ
 mentes se nō esse p̄p̄ctos bene. i. firmos
 bene: rep̄ntates se modicos. i. nō multos

virtutis humiliant et deprimunt seipfos. Nihilominus tñ semper pñnuat q̄ bene inciperūt. Aliqñ tamen ppi cōtinuos im pulsus tribulationū vel tentationū. ipfis quasi vñ timendo et dubitādo q̄ quasi a deo ceciderūt: qđ totū pertinet ad eoz hu militatcm ad quā amor dei eos inclinat. **S**eptima ignitio vocat lumen pcedēs. Hec est ex vapore cōtinuo calido et sicco q̄ bñ pñnuat in quo est multa materia cō globata et foris cui nihil in aere obuiat: s; accendit ex cōfricādo sui et stat quādoq; in aere: h̄ est qđ vocat bī qui discurretur de nocte lumen pcedens. Hic est alius charitatis effectus. s. deducendo illumina re qđ est nobis necessariū in via tenebro sa huius mūdi. Dñ diuinus amor figura tus est in illa colina ignis q̄ populi dei pcedebat de nocte: de quo etiā in ps. vñ. **E**xpandit nubem in protectionem eorum ignem vñ luceret eis per noctem. Et in eodem eduxit eos in nube diei et tota nocte illuminatione ignis. **C**ōtans ignitio vocatur vulgo stella cadens: sed a pbi losophis asub descendens. Hec enim asub descendens ē ex vapore cōsimili si cut lumen pcedens cui tamen occurrit aliquid desuper expellens ipsum inferius: ideo videtur cadens siue descendēs. Hic est alius effectus amoris scilicet in clinare per ministerium vite actiue. **U**nde necessitas proximorum occurrens expellit siue retrahit amicos dei ab arce contemplationis inclinans illos ad ministerium infime actionis scilicet ad obsequendum proximis. **M**ons imprefio vocatur draco volans et hec est in nube calida ad latus vniū et frigida ad aliud. **U**nde tunc propter conuenientiam ad calidam attrahitur ad illud et ibi incenditur: post pñnam, autem partem fumat anteq̄ incenditur et dilatatur in medio et incuruatur propter incensionem partis vnius et extinctōes alterius versus humidus et frigidus. **U**n̄ efficit velut dra co volans q̄ acrior p̄ inecnsa videt ve-

lut spiramē draconis. **M**edia s̄ incuru ta p hoc q̄ attrahit a pma pte curuat se vt serpens et volat sp̄ ad illud lat? vbi cor ruskat ipm lat? calidus co q̄ siue attrahit file et pñnz expellit pñnz. **H**ic est ali? esse amoris q̄ facit qñ volādo ad deū se stinare. **N**ā sicut h̄ draco aere? bz vniū la t? s. asiri? calidus: posteri? vero frigidus. Sic amatores dei hnt qđez seruecē spirit? sed euz frigore. s. fragilitate carnis pp̄ qđ dñs dixit q̄ spirit? p̄p̄t ē caro et infirma. **S**er uor igit sp̄as illamas vt bonamē et suspitio ad deū facit: s; frigi? s. infirmitas carnis in curuat et trahit ad infirma. **S**ed. tñ ex ista pugna volare cogit anima q̄ ex carnis an gulis spirit? magis incendit et carnem post se violenter attrahens in deū veloci? ten dit. **D**ecima ignitio vocat asub. qñq; apparens qñq; nō: h̄ est ex vapore sicco et inflamabili medio mō pingute ad re gionez mediā et nō penetrat ipam: q̄ ex frigore loci expellit: et q̄ sub ipa non sunt multe nubes s̄ incidens imbez occultat et penetrās nubes appet itera iste est asub terti? **H**ic est ali? effect? amoris. s. vtrāq; vitā alternādo aliqñ vacādo actiue ali qñ cōtemplatiue. qñq; latere ad cōtemplā duz qñq; apparē ad obsequenduz: s. n. o. q̄ fieri et illa nō omittē. **T**ercē nota q̄ amor spiritual̄ crescit et minuit sicut cupiditas mundi crescit et decrescit. **L**ui? exempluz ē q̄ decrescēte vmbra crescit calor et cre scente minuit: et sic decrescēte amore tpa linz crescit seruo? charitat? et eōuerso co crescente minuit et. **D**icere. s. **D**e vob qz declinauit dies et pñtiores facte sunt vmbre vesperi. et h̄ est q̄ abundantat ungras et refriguit charitas. **M**at. xliiij. **C**Amor carnalis assitat veneri. **N**ā ven? vt dicit **H**idolo. ex pte corpis disponit ad pulchri tudinē. et ad voluptates tact? olfact? gustus et audit? inclinā et impellit. vestium mulie bñuz incisores efficit **D**om? et sunt libes et tban? regnat in piscib? s; in virgine re gnuz ei? deficit et abscedit. **H**ic etiā amor carnal̄ ad pulchritudinez corpis aspiciat

fini voluptates erigit siue tactū siue odo rū siue aboz siue cōtinuuz: ornamenta et mulieres appetit. **A**liqñ etiā in istos viros q̄ designatur in libra pp̄ cōlitatez iusticie q̄ in libra cōstans sol facit egnocia et vi ros fortes q̄ designatur in tbanro aggredi tur et inficit. **R**egnat at maxime i piscib? s. in hominibus sub ags deliciaz viuenti bus: s; in virginib? s. in pñnentib? deficit vigor ei?. **C**Amor tpalis p̄spiritat? impe dit dulcedinez p̄nciplatiōis et puat fructū boni opis. **L**ui? exemplum appet in roze. **L**adit. n. aliqñ ros fluēs et viscosus ad mo dum mellis sup herbas et folia arboruz. **S**ole at agente in ista euaporat humiduz et terrestre siccuz p̄burit et efficit qñ farina sp̄a: q̄ a sua siccitate siccit herbas et indu cit sterilitatez. **Q**uasi. n. dulcedo rozis est delectatio p̄nciplatiōis: quā color folia. i. amor tpalis p̄spiritat? humidū deuotiōis educens et terrestre affectum accendens et ruentem ad vana spargens tolit et a fru ctu boni opis animā sterilem reddit. **T**ercē amor cōis. put. s. et spiritualem et sensibi lem amorē includit assitat radio. **P**rimo q̄ radius h̄z penetrare. **U**n̄ in p̄spectiua distinguit triplex radi? s. rect? s. fract? et re flex?. **R**ect? siue p̄p̄dicular? est q̄ a corpe radiofo emissus recto et lineari motu sine obligate aliq̄ petit centruz. **E**t huic assi milat spiritual̄ bō q̄ tot? est rect?. **U**n̄ **L**ā ticoz. i. **R**ecti diligunt te. **E**t iste petit cen trū i. cor. **D**euteronomij. vi. diliget dñz deuz tuuz et toto corde tuo et. **C**ōsra ctus radi? siue collateral̄ est. q̄ a corpe lu minoso egrediēs et aliqđ diaphanu inue nies n̄ p̄fecte obediēs n̄ recte incedit: s; ad aliqua p̄tē diuertit. **E**t tal obligatio dī ra di? fractō: et huic radio contracto assitat amor social̄ siue ciuic? q̄ n̄ ē amor totalit̄ re ct? q̄ frequen nō est pp̄ deuz siue h̄z deū s; vt plurimuz h̄z respectū ad aliqđ mūda num. **C** Reflex? at radi? est q̄ dñz a suo p̄ncipio recte vt oblig? p̄gredit. dñz corpus denum incurrit repercutit et repellit. nec trahit ei dat. **U**nde cū nō pot se diffun

dere in acriora posteriuz necesse ē vt rede at et se ibi multiplicet. **E**t talis repercutio dicitur radij reflectio. **H**ic aut radio re flexo assimilata amor vtilis q̄ salz reflectit ad seipm. **U**n̄ si primū vel aliquid dili git nō ex hoc p̄ficiat interiori s; in deū tē dendo. sed poti? retrocedēdo in seipm re dundo. **E**st et talis amor carnal? q̄ solum ad corpus p̄mi procedit. et interiori ad aiām nō trāsit. sed poti? retrocedit dñz ali um corporaliter ad delectamētū sui vt p̄ p̄tū cōmoduz diligit aut amat. **S**exto amor assimilata radio: q̄ radius h̄z colora re. **N**ā radius solaris dū in nube rozida soli opposita includit diuersos colores in ipsa nube et acre operat. sicut p̄z in arcu ce lesti. **I**ta sicut et amor qui dū in aia tenera et molli intēdit. diuersas ibidē passiones et affectiōes operat quib? videlz passioibus ipsa aia velut quibusdā colorib? tingitur. **U**nde sicut ipse arcus celestis h̄z colores rubē iacintinū ceruleū et viridē. **V**sti. n. colores in co p̄ncipaliter nobis apparēt. **I**ta sicut et ex amore causant in aia passio nes plures. **S**ed p̄cipue amor. s; zelus et celsus odiuz et morbus. **P**rimo. n. amor h̄z causare zeluz. **U**n̄ btūs Dio. dicit. iij. cap. de diuinis noibus q̄ de? appellat ze lotes. p̄pter multū amorē quē h̄z ad en tia. zelus ergo quocūq; mō sumat et intē fide amoris causat. **M**anifestū ē. n. q̄ quā to aliqua virtus tēdit in aliquod tāto for tius repellit oē contrarium vel repugnās. **L**ū ergo amor sit qđā motus in amatus. vt Aug. dicit in lib. lxxiij. qđnum: intēsus amor querit excludere omne qđ sibi repu gnat. **U**nde in amore cupiscēte q̄ inten se aliqđ cupiscit: mouet tra oē illud qđ repugnat p̄secutioni vel gete fruidiō eius qđ amat. **E**t hoc mō viri dicuntur zelare vxores ne p̄pter cōsōrtiū alioz impediāt singularitas quā in vxore querūt. **S**imili ter et qui q̄runt excellentiā mouentur tra omnes qui excellere vident. qñ ipediētes eorum excellentiā. **E**t bñmō est zelus iū die de quo dicitur in ps. **N**oli emulari in

malignatibus neq; zelaueris facientes infirmitate. Amor aut amicitie quod bonum amicitie. Item hoc aliq; de zelare p amico quod ea q dnr vel sunt bonum amicitie dō repellē studet. Et p hūc ē modū aliq; de zelare p deo qn ea que sunt p honore vel voluntate dei repellere p posse conat fm illud. iij. Reg. xix. Zelo zelatus sū p dno deo exercituum. Et Jo. ij. sup illud zelus domus tue comedit me. dicit glosa q bono zelo comedit q quib; praua q viderit corā gere fatagit. si neq; tolerat et gemit. Et Scudo amor causat excessum. Unde Dionysius. dicit. iij. cap. de diuinis nominibus q amor diuinus extasim facit q ipse deus ppter amorem est extasim passus. Dicitur aut extasim pati cū extra se ponitur. Quia. n. vt dicit Augustinus. verius est vbi amat q vbi aniat qn aliq; intento desinat vel amore ferri in aliq; extra se quo modo rapitur. et illud sit supra se quodā dāmodo supra se rapit. ita q seipsas transcedit et excedit. Tertio amor causat odium. Nam amor consistit in quadā conuenientia amantū ad amantū. Quia dō consistit in quadā repugnātia vel dissonātia. prius autem considerat quod vnicui rei qd ei repugnat. q; per hoc aliq; ē repugnans q im pedit vel corrūpt qd ē vnicuiens. Vn necesse ē q amor sit prior odio et cā ei. Nam nihil odio habet nisi p hoc qd repugnat ei quod amat. Quarto amor causat morbum sine languore. Lanticox. ij. Fulcite me floribus sperare me malis q amore languore. Nam amor peccati languidam facit animā et eo q facit ipsas deterius se hēre. q; coarctat ipsas ad rez sibi incōuenientes unde ledit et deteriorat. fm illud Dece no no cap. Facti sūt abominabiles sicut ea q dilexerūt. Quāq; autē si sit uehemēs ledit etiā corp; ppter excessus immutatiois corporalis. Et etiā amor causare languore. q; Causat tristitias de absentia amati. Unde Tertullianus in. iij. libro de Testimonialis quōnibus tristitiam egritudinem nominat. Tertio amor assimilatur radio q; radii usq; inflammare. Nam ex subito et con-

tinuo motu radiorum contingit aere; circumfusum igniri. maxime cum concurrunt radij in loco fractionis. Nam radij multi replicati et coangustati du; mutuo concutuntur calor ibi in tantū aliquādo generatur q aer circumfusus sepius inflammat. vt p; in cristallo. ex cuius oppositione cōtra radios solis stappa incēditur vel ignitur. Ita similiter ex recordatiōe continua vel visioe rei dilectae seruo inflamatur amoris. Et iste ardor ab amicis dei deriuatur et ad circumstantes. q; sibi appropinquantes ad amorē diuinum sepius accēdunt. Psalmista. Ignis a facie eius exarsit. carbores succenti sunt ab eo. Precipue autē hec inflamatio cōpetit charitati. de qua dicit Lanticox. viij. Fortis est vt mors dilectio. dura vt ignis emulatio. Lampades eius ignis lapides atq; flammatus. aque multae non poterūt extinguere charitatem.

Capitulum. v.

Angeli assimilantur celo a quo sine cristallino. Unde ipsi intelliguntur per aquas que super celos sunt. Assimilant ergo illi celo propter tria. Primo ratione inuisibilitatis. Nam illud vocat proprie celū id est celatum. q; sc; est nobis inuisibile et occultatum. Est enim nona sphaera quam non videmus. Et hoc competit angelis quorum natura incorporea et intellectualis licet in se maxime sit cognoscibilis tamen nobis quorum cognitio oritur a sensu est inuisibilis et occulta. Nam ita se habet intellectus noster ad manifestissimam naturam. cuiusmodi sunt naturae angelorum sicut oculus noctivaginis ad lumen solis. vt dicit philosophus. ij. Metaph. Sapient. x. Huc in celis sunt quae inuestigabunt. Et Secundo ratione perspicuitatis siue luminositatis propter quā sc; quandoq; vocatur celum cristallinum q; est vniiformiter ad modū; cristalli perspicuum et luminosum. Angeli autē perspicui sunt per mundiciam. Unde beatus Dionysius vocat angelum pclarissimum sine macula. Item sunt luminosi per sapientiam. et est in eis lumen triplicis sapi-

entiae. Sapientiae innatae. q; per species innatas siue concretas omnia cognoscunt quae sunt a deo producta vt dicit Augustinus. Item sapientiae inspirat. Suscipiunt enim angeli diuinas inspiratiōes et illuminationes quas beatus Augustinus vocat theophanias. Item lumen sapientiae beate quae vocat in eis cognitio matutina ab Augustino fm q; cognoscunt res in verbo. cognitionem autē reuerentiam in propria natura vocat ipse Augustinus cognitionem vespertinam. Tertio ratione mobilitatis. vocant. n. illud aqueus propter mobilitatem. Mobilitas autē et angelo attribuitur. q; sicut dicit Damascenus. angelus est substantia intellectualis semper mobilis. Et dicitur angelus semper mobilis ratione naturae intellectivae et voluntatis. Nam quippe cum sit creatura habet mutabilem in quantum omnem creaturam est vertibile in nihil. nisi manu omnipotentis teneretur. Respectu et intellectus dicitur semper mobilis accipiendo motū equoq; potest intelligere motus dicitur quoniam angelus semper est actu intelligens. non quousque actu quousque potentia sicut nos. Et habet angelus quantum ad cognitionem qua cognoscunt res in verbo omnia simul intelligant. sicut et de nobis dicit Augustinus. v. libro de trinitate q; in patria non erunt volubiles cogitationes nostrae ab alijs in alia cātes atq; redeuntes. Sed omnem scientiam nostrā vno simul conspectu videbimus. tam ea cognitione qua cognoscunt res in propria natura non omnia simul intelligunt. Unde ibi dicitur quod omnis creatura habet intellectum intelligit vnum post aliud. et talis successus est vt motus quod dicit beatus Dionysius. iij. cap. de diuinis nominibus ponit triplicem motū. scilicet circularē rectū et obliquū. Circularis est ab eodem in idē centū immobile. Et hūc motū habent in quantum recipiunt illuminationes a deo et per illas reuertuntur in deum. Motus autē recto tunc mouent quā pedunt ad pudentia subiectorum recte omnia transientes et non reuertuntur ab eodem in idem sed de vno in aliud. Motus autē obliquus est in angelis cum per cognitionem inferiorum quibus pui-

dent reflectunt in deum principium et finem pulchri et boni. Item in voluntate mobilis est angelus q; non omnia simul vult. sed modo vno modo aliud. Vt autē angelus loca liter moueri equivoce sicut et est in loco. vt per tractū virtutis. Non quidem q; ipse vel tractus iste siue motus loco cōueniunt sicut accidit corpori sed dicitur moueri localiter in quantum successiue virtus eius applicatur ad diuersa loca. Unde iste motus potest esse vniū et discontinuus. scdm. n. q; locum diuisibilem ad quē applicatur non potest simul dimittere sed successiue sic dicitur motus discontinuus. vel totū simul dimittere et alteri loco se applicare sic dicitur vniū. Vn ad hos celoꝝ. i. angeloꝝ motus potest referri illud Joelis. ij. Adon sunt celi etc. Item angeli affluunt igni. ps. Qui facis angelos tuos spiritus et ministras tuos igne videntem. Et ista similitudo quadrupliciter potest accipi. Primo si consideremus ignis substantiam. Secundo si consideremus eius eminentiā sc; quo ad sitū. Tertio si consideremus eius potentiam. Quarto si consideremus eius resplendētia. Primo. n. ignis iter omnia elementa habet substantiā subtilis re. Vn substantia ignis pro sua subtilitate respicitur nobis tria de angelis. Primo eorum imaterialitate. propterea q; ignis est maxime iter elementa formalis. Nam minimum habet de materia et plurimū de forma. Angelus autē habet imaterialitatem de materia habet vt dicit Dionysius. diu. no. q; intellectualem substantiam habet imaterialitatem ab vniuersa corruptione materia et generatione mūde exites. Vn tū aliqd loco mac. potentia autē cum non sint actus puri vt deus. Vn angelus dicitur esse cōpositus ex potentia et actu. siue ex quo est et quod est. Sic igitur ignis iter omnia elementa minimum habet de materia et plurimū de forma. ita angelus iter omnes creaturas intellectuales minimum habet de potentia et plus de actu alitate. Vn angeli quod dicitur subiecti siue fore separate. scilicet materia. Secundo ignis respicitur angelum incorporeitatem. Nam propter suam subtilitatem ignis quasi non videtur habere corpulentiam. Vn additus alteri corpori non vt ipsum augere vt apparet in ferro vt lapide ignito. quod tamen non videtur

esse maius quā non ignitū cuius tñ oē q̄tum additū q̄to faciat ipm maius et oē corp⁹ naturale sit q̄tum. nec ēt videtur ignis q̄ est in ferro aliū locū q̄ ipm ferrum per se occupare. vel maiorem locū simul cū ipso corpore q̄ ferrū solū. que oia cuidam icor porcitati imo vt verius dicā subtilitati ipi us ignis attestant. Item ppter suā subtilitatem ignis ē inclusibilis. q̄ sicut dicit Dio. xv. cap. celestis hierarchie. Ignis nō pōt teneri q̄ ppter suā subtilitatez et mobilitatem penetrat oē corpus. Hoc igitur cōpetit angelis et eo q̄ de sui natura nō solū sunt icorporei. Propter qd dicit idē Dionysius. iij. c. ecclesiastice hierarchie q̄ angeli sicut imateriales sic incorporeales intelligunt. sed ēt non sunt corporibus alligati vt sc̄z in corporibus inclusi velut aie humane teneantur. Vnde angeli in scriptura spūs nominant̄ fm illud Hebreo. i. Omnes sunt administratorij spūs rē. Spūs autē carnem et ossa non h̄z. vt dicit Luce. xxiij. Et ideo substantia angeli non solum nō est corpus sed nec etiā alicui corp⁹ vnita est vt forma. qd esset naturalii in corpore detineri. Assumunt tñ ad tempus vt ex sacra scriptura p̄ interdū angeli corpora hoibus apparentes. sicut Aug. testat. xvj. de ciuitate dei dicens q̄ angeli in assūptis corporibus apparuerūt. Abrahe. que non sūt eis naturaliter vnita. i. q̄ cūq̄ figura appareāt. sed formāt sibi illa cū volunt ex aere. Et assūmunt sibi h̄mōi corpora cū nobis apparent angeli nō ppter se. sed ppter nos. sc̄z vt familiariter cū hoimibus vcrfando demōstrant intelligi bilem societatem quā hoies expectant cuius eis habendā in futura vita. Itē hoc ipm q̄ angeli corpa assūmptū in veteri testamento fuit quoddā figurale indicij q̄ verbum dei assūmptū esset corpus huānū. Omnes enī appetitōes veteris testamti ad illā apparitiōem ordinabant qua ipse filius dei appuit in carne. Et etiā notādū q̄ sicut in sacra scriptura p̄rietates rex intelligibilium sub similitudine rex sensi-

bilium describuntur. ita corpora sensibilia que angeli assūmūt diuina virtute sic formant̄ ab eis. vt ḡruunt ad rep̄tandum angeli p̄rietates et hoc est corpus assūere. Habemus ergo tres rōnes q̄c angeli cū incorporei sunt in corpibus tñ nobis apparent sc̄z tū ad ostendendū futurā nobis societatem. tum ad figurandum xpi incarnationem. tū ad tradendū nobis p̄ sensibilia de seipis cognitiōem. Tertio ignis i sua sphaera ppter sui subtilitatem est nobis inuisibilis. vnde Dio. dicit in supradictō caplo. xv. q̄ ignis est incōtemplabilis eto caplo. xv. q̄ ignis est incōtemplabilis oculis carnalibus. i. inuisibilis ppter suā subtilitatez. Nā lucidum nō videt a seipso nisi sit in materia spissa. Vnde dicitur in uisibilis p̄t est in materia tenui. Et in h̄ ignis rep̄tat angeloz inuisibilitatem. q̄ sic de se si corpales ita etiā si inuisibiles apparent nob̄ uisibiles vt dictū ē de igne. p̄t ē in materia spissa. Qd quidem sic verū est. Quia tūc angeli sumunt corpa in q̄bus visibilibus cōspectibus nostris apparent. Formāt igitur talia corpa ex ipa virtute diuina quātū necessariū est ad corp⁹ assumendi formationē. Nā h̄z aer in sua varietate manens figurā nō retineat vel colorē. tñ quādo cōdensat figurari et colorari p̄t sic app̄t in nubib⁹. Ad ostēdēdā igit p̄p̄ā inuisibilitatem quā angelus ex se h̄z dicit angelus Raphael Tobie. Videbar ḡdēz vobiscum māducare et bibere. sed ego cibo inuisibili et potu q̄ ab hoib⁹ videri nō pōt vtōz. Quia. n. ex eisdem nutrimentis q̄bus sumus sicut in sc̄do de aia p̄b̄ dicit. sicut angelus est ex natura inuisibili ita etiā inuisibili vā nutrimento. Item ignis inter oia elementa h̄z eminentiam altiozem sc̄z quo ad situm. vnde Dionysius dicit q̄ ignis ē altus. sc̄z quo ad locū p̄ priū q̄ est super omnia elementa. sc̄z immediate sub orbe lune. Et hec altitudo situs cōpetit igni rōne leuitatis. q̄ locus leuius est sursum sicut graniz deorsum. Ex hac autē altitudine ignis ostendit angeloz sublimitas quo ad ser. Primo quo ad situm

localem q̄ sicut sphaera ignis est locata su per omnes sphaeras elementorum. ita angelica natura creata et locata est super oēs sphaeras celorum sc̄z in celo empyreo qd statim factum vt dicit Strabus angelis est repletum. Celum autē empyreum superuum celū est. propterea super illud deuse pronomij. Vñ dei tui est celū celi dicit Ipsi. Io. q̄ supremū celum ē celū angelozum. Nam q̄ ex creaturis corporalibus et spiritalibus vñ vniuersum est constitutum sic create sunt creature spūales q̄ ad creaturam corporalem aliquem ordinem habent et toti creature corporali p̄sident. vnde conueniens fuit q̄ angeli in supremo corpore creaturū tanq̄ toti nature corporee p̄sidentes. Attendendū est autē q̄ ignis licet sit in sumo locatus. tñ virtute solis motus et descendit ad mixtionē alioz inferiorum. Quibus enim elementū h̄z in celo aliquid mouens ipsum. sicut terra motus ab orbe stellaz fixaz. et ideo diuerse rerum species in ipsa generantur. vñ diuerse figure terrestrium respondent diuersis imaginib⁹ stellaz. Aqua vero ab orbe lune sicut patet in fluxu et refluxu maris. Ignis vero ab orbe solis. Aer vero propter multitudinem motuū in ipso ab alijs quib⁹ planetis q̄ sunt multoz motuū. Sic ergo ignis quāq̄ sit altus tamē virtute solis descendit ad mixtionē inferiorū. sic etiā angeloz plurimi quāq̄ fuerit in celo creati vel locati iussu tñ et ordinatiōe dei descendunt et veniūt in mundū ad rerū tēporalium administrationē. et humane salutis p̄curationem. vnde apost. Hebre. i. dicit q̄ omnes sūt in ministerij missi. ppter eos qui hereditatē capiūt salutis. Et hoc tamē q̄ apost. dicit omnes nō accipiendū est q̄ oēs vtr̄ angeli mittant̄ in ministerium q̄ fm Dion. quatuor superiores ordines cherubin seraphin troni et d̄nationes. nūq̄ ad ceteros ministerij mittant̄ sed solū quib⁹ inferiores. sc̄z virtutes p̄tates p̄ncipatus arch̄geli angeli. Nihilominus tñ solum primi tres ordines dñr assistētes.

reliqui vero sex ordines dñr ministrantes. Vñ dñationū ordo iter ministrantes cōputat non tanq̄ creques ministerij sed sicut disponens et mādas quid per alios fieri debeat. sicut architectozes in edificijs. nihil manu operant̄. sed solū disponunt et p̄cipiunt quid alij debent operari. Dicit ergo ap̄s oēs mitti non q̄ superiores vt dicitur est ad executionē ministerioz mittit̄ tur sed q̄ inferiores qui mittuntur ab eis ministerijs illuminant̄. Vcl intelligitur q̄ spūs illi q̄ sunt ad ministeria deputati oēs propter eandem cām sunt administratorij. i. in ministerij missi sc̄z ppter eos q̄ hereditatē capiūt salutis quibus vtr̄ omnes angeli sunt tales. Et h̄z angeli veniētes in mundū creant̄ a celo empyreo in nullo tñ derogat et hoc eorum dignitatē. q̄ licet sit eis celum empyreum et quādā ḡruetia deputatum nihil tñ ppter hoc dignitatē recipiūt ab eo. et ideo quā actu nō sūt in celo empyreo nihil eo dignitatē subtrahit sicut nec regi quādo nō actu sed in solio regali. Item ex angelozum occupatiōe et teriori cōsēplationis interne puritas nullatenus impedit q̄ duarū operationū quā vna est regula et rō alterius vna nō impedit sed iuuat aliā. Vñ cū angelus p̄ solam intellectualem actionē regulat suas actiōes exteriores. sequit̄ q̄ interioz actio et ipsa terriorib⁹ actibus impedimētū nō habeat sed potius iuuamētū. Et ideo Grego. dicit in. ij. mora. q̄ angeli sic for̄ non erunt q̄ interne solatiōis gaudijs p̄iuent. Secūdo ex altitudine ignis ostendit angeloz sublimitas quo ad sufficientiā substantialem. Nam ita sufficiens est sibi ignis substantia q̄ absq̄ alicui⁹ nutrimentū vel materia extrance subsistit p̄ se subsistere et cōseruari pōt. vnde Dion. dicit q̄ ignis ē altero nō indigens. Hoc autē non cōpetit igni nisi p̄t est in loco p̄prio et altitudine sphaere sue. Nā extra locū suū idiget alicā materia ad sui multiplicationē et cōseruationē. Sicut igit angeli si forme p̄ se exites subsistentes. corporalis materie adūctione

non indigentes sicut indiget humana anima corporis. quo ad tria. Primo quantum ad speciem constitutionem quod anima potest subsistere per se sine corpore sicut per se aiatibus separatis. non tamen habet completam rationem vel essentiam spiritus humane cum ipsa sit pars humane spiritus. unde hoc dicitur quod compositum est ex anima et corpore. Et id Augustinus. de civitate dei commendat varronem quod hominem nec solam animam nec solum corpus sed animam et corpus arbitrabatur. Sed angelus habet esse finem aliquo corpore per se completum esse in spiritu. Et ideo contra tenet quod intelligentia. id est angelus nulli corpori unum vel forma sed tamen sicut motor. et hoc modo unum corpori celesti. Et sic anime humane indigent corporibus ad sui multiplicationem sine individuatione. Nam sicut dicit Augustinus. impossibile est esse multiplicationem individuum sub una specie nisi ex diversitate materie quod ex diversitate participationis formalium sequitur diversitas speciei. Cum igitur anime non habeant materiam ex qua sunt. oportet quod in eis sit multiplicatio secundum divisionem materie in qua sunt. scilicet distinctione corporum. Angeli autem quod nec materiam habent ex qua sunt nec est materia cuius sint forme non multiplicant secundum divisionem nec alicuius materie unde in eis multiplicatio non solum secundum divisionem formalem ad quam sequitur est diversitas speciei. unde perfectio nature angelice requirit quodam multiplicationem specierum sed non individuum sub eadem specie. et id per quod non indiget angelus corporibus ad sui multiplicationem sicut anime humane. Et tertio indiget anime humane corporibus ad intellectuale perfectionem. propter hoc quod anima humane imperfecta est de se et in potentia tantum in genere intelligibili. substantiarum non habens in natura sua plenitudinem scientie. et id indiget unum corpus vel a rebus sensibilibus per ipsorum corporum sensus sciam accipit. Sed angelus sicut perfectus in naturalibus ita quod non indiget cognitionem accipit a rebus sensibilibus. unde non intelligit per species sed sibi a deo in sua creatio infusus. unde Dionysius dicit in vij. ca. de divinis nominibus quod angeli non congregant divinam cognitionem a rebus divisibilibus aut sensibilibus. Et

id per quod propter intellectuale perfectionem seu cognitionem non indiget unum corporibus. Tertio ostendit angelorum sublimitatem et altitudinem ignis quo ad impassibilitatem corporalem. Nam ignis ut in altitudine loci sui non est notiarum vel turpium passionum receptivus. sicut est terra aqua et aer quod frequenter isticantur et sedant forasibus et immundiciis et fetoribus aliorum corporum. unde Dionysius dicit quod ignis non est recipiens pedestrat. id est ignominiosa subiectio. neque cum sit in summo loco non pedibus concutatur seu teritur sicut terra que est in infimo. nec sunt super ipsum immundicie sicut super terram vel aquam. Et nota quod contra corpus est in loco eminentiori tanto est nobilior secundum naturam. quod habet plus de specie spiritus. et est in terminis ut dicit philosophus. et id ignis secundum altitudinem loci sui non recipit humilitatem immunditiam. Sicut angeli cum sint immateriales et incorporei nam habent impassibilitatem. unde corporis ac sensibilibus passionibus non subdunt neque minorantur. Et ideo christus propter naturam quam suscepit passibilem dicitur fuisse ab angelis paululum minoratus secundum illud psalmi. Diminuit eum paulo minus ab angelis. Quarto ostendit ignis sublimitatem angelorum quo ad noticiam intellectualem. Nam ignis ut Dionysius dicit est sursum latus. Hoc autem competit igni in quantum est extra locum suum. quod naturaliter ad locum suum qui est sursum redire conatur. Sic angeli secundum intellectum moventur sursum in deum. accipiendo motum non secundum quod est actus imperfecti. id est tantum in potentia. scilicet per quod est actus perfecti. id est tantum in actu. Dicitur enim sic Dionysius. iij. ca. de divinis nominibus quod mentes angelice intellegendum moventur. et sic angelus sursum feruntur quod quantum intelligendo cognoscunt in deum referunt. Distinguitur enim in eis Augustinus. super Genesim. xxi. de civitate dei duplicem cognitionem repositam. matutinam. puta scilicet cognoscunt primordiale esse repositum. et hoc. puta res sunt in verbo. et per tale cognitionem manifestam est quod sursum feruntur. Sic vespertinam. puta scilicet cognoscunt esse rerum creatarum secundum quod in propria natura consistunt. Nam esse rerum creatarum sicut a verbo sicut a quodam primordiali principio. Et hic effluens terminatur ad esse rerum quod in

propria natura habet et in hoc est cognitio angelorum beatorum in deum quod cognoscunt res creaturas non in ea figurantur sed hoc ipsum referunt ad laudem dei. in quo sicut in principio omnia cognoscunt. Et hinc est quod Dionysius primo in creatione rerum post vesperam non notatur. not. sed mane. quod mane sit finis precedentis diei et initium sequentis. cum dicitur factum est vespere et mane dies unus et ad signum quod ipsi angeli cognitionem precedentis operis ad laudem dei referunt. Quinto ostendit ignis angelorum eminentiam quantum ad obedientiam ministreralem. Nam ignis ut dicit Dionysius est semper mobilis. alia autem translatio dicitur spiritus motus. Semper autem moveri non competit igni sed propria motum sed secundum quod est sursum in propria sphaera et movetur motu celi. quod non solum est verum in orbibus quod inferiori movetur motu superioris. Sed et in omnibus corporibus attingit inferus motus superiorum quantum potest. Unde quodlibet elementorum movetur ab aliquo orbium. Ignis autem a sole et marte ut dicit Rabbi moyses. Et motus talis non est rectus sed circularis. et sic potest esse spiritus non a virtute intrinseca spiritus movetur sed a virtute extrinseca. et iste est motus in alium igni sed quod est in specie sua. scilicet naturalis sed quod est elementum quod aliter non potest venire ad mixtionem nisi ex qualibet parte deferretur per radios solis. Sicut ergo ignis est semper mobilis siue motus secundum Dionysium. Sic et angelus dicitur esse substantia semper mobilis secundum Damascenum. quod quidem aliter intelligendum est expositus est supra in principio huius capituli. Item sicut ignis in sphaera sua movetur motu celi. Sic etiam angelus ad peragenda ministeria movetur motu voluntatis dei. unde psalmus. Benedicite domino omnes virtutes eius. ministri eius qui faciunt voluntatem eius. Et quantum ad hanc obedientiam ministeriorum inveniuntur angeli et si non ex natura sua tamen ex dei providentia semper moventur et semper moti. Adnotant enim omnes angeli secundum philosophum motu se

perpetuo et sic sunt semper moventes. sed quod hoc faciunt divine voluntatis imperio quod semper creantur ideo sunt quodammodo semper moti eo modo quo ille cuius imperio aliquid fit dicitur esse movens ad illud. Sexto ostendit ignis excellentiam angelorum quo ad disparantiam visivalem. Dicit enim Dionysius quinto capitulo libri celestium hierarchie secundum antiquorum translationem quod ignis est resiliens quod potest intelligi tripliciter. Uno modo resiliens a loco infimo. Videmus enim quod flamma ignis in candela fit aliquis inclinatur eam deorsum statim resilit et flectitur sursum scilicet versus locum suum naturalem quod est sursum. Sic etiam angeli scilicet quandoque ministrando descendunt et visibiliter iterum appareant. completis autem ministris disparent et ad summam resiliunt siue redire dicuntur. Unde angelus Raphael expleto ministerio dicit Tobie et filio suo. Tunc est vespere et revertatur ad eum qui me misit. Vos autem benedicite dominum etc. Tunc. xij. Et cum hoc dixisset ablatum est a conspectu eorum. Tunc. xij. Alio modo potest intelligi quod ignis resilit a corpore mixto. Elementa enim sunt in corpore mixto secundum esse primum. id est suas formas substantiales sed non secundum esse secundum se suas quod ita tum intentas quod reducte sunt ad medium. Sed est necesse est quantumque ipsum mixtum solvi et resolvi in elementa. tunc unumquodque elementum redit in suam naturam et locum. et sic ignis dicitur resiliere a corpore mixto ut quidam expositores volunt. Alii tamen non consentiunt quod elementa sunt in mixto actu. secundum formas substantiales sed virtute tantum et tunc est tertia expositio quod ignis resilit secundum se a corpore mixto completo. Nam quod apphendet vespere ad esse assumptionem non deserit nec apprehendit dum apprehendit sed consumptio eo in quod agit in se resilit. et ita dicitur resiliens. Sicut ergo ignis secundum primam expositionem resilit a corpore mixto completo siue duratōis periodo. ita etiam angelus resilit vel recedit a corpore assumpto. completo suo officio. tunc ipsum corpus redit in suum principium sic

epiani ipsam mixtum redit in elementa. Non aut hac similitudinem sic affiguo ut dicere velis sic intelligendo qd angelus mixtus corpori assumptio sicut ignis comitatur elementis alijs in mixtura. neqz qd resolutio corporis assumpti fiat i angelu sic resolutio mixti in igne et in alia cla. sed qd ipse angelus remanet p se dimisso corpe assumpto. sicut si ignis p se remaneret terminata resolutio ne mixti. Sed fm alia expositione ignis resilit a combustibili no qd coprehenditur sz potius coprehedit ipsum. et sic et angelus dicitur resilit a loco in quo e vel ubi opaf no qd intrinsec vel intrinsec a loco sed potius ipse continet locu. Na contineri et includi a loco copetit corpori locato. put est qm quantitate dimensura. que angelo no qm ut ea sit incorporea. sz est in eo quantitas virtualis cuius applicatione ad aliqne locu dicitur esse in eo. Sed tm substantia incorporea sua virtute contingit re corporea contineri ipso et non contineri ab ea. Na em est in corpore ut continens no ut contenta. Et sicut angelus dicitur esse in loco corpore non ut continens. sed ut continens aliquo modo. Itē ignis inter oia elementa hz potentia seu virtute amplior. et hoc ppter excessivam caliditatem. Et ideo fm sua virtute est invisibilis impalpabilis inalterabilis et invicibilis. Immensurabilis est ignis. Dñ Dionys. in ca pinto supi allegato. rv. celesti. hierarchie qd. s. virtus ei non determinat ad unum terminu vel comensurata illi. Videm. n. qd in comburēdo non creditur se virtus ei tantu ad unu imo quasi ad infinita si infinita combustibilia inveniret. Et sicut in codē combustibili non hz certu terminu. vt. s. comburatur tantu parte ignis et no plus. Unde si esset aliqd combustibile infinitu sine fine comburēdo pcederet. Hic et ignis multos alios effectus facere. Unde hz sit limite essentie tm virtus ei no coarctat ad unuz effectu sed in oia generata pot. ppter qd virtus ei no esse comensurabilis alicui cor. Hoc autē copetit angelis q licet sensum habeat finitū et limitatū virtutē

tm habent respectu inferiorum non limite tā vel coarctatā sed quodamō infinitam. inquit. sz virtus angeli no est ex se limitata ad unū effectū tantū vel circa re unū tm. ita qd no possit circa alia operari. Dicit et angeli non comensurat inferiori rei cui applicat. qz quilibz angelus et minimus hz altiore et universaliore virtute qd aliqz genus corporaliū. et id virtus angeli no est comensurabilis alicui cor. vñ qd angeli diversis diversis rebz preponant est no qd virtus angeli magis extendat ad hoc corpus qd ad illud fm sua natura. sed ex ordine divi ne ponit quā. diversis rebz diversos retores preposuit. Dicit. n. Aug. in lib. lxxx. iij. qd. om. qz vnaqueqz res visibilis in h mundo hz angelicū ptatem sibi ppositam. Quia tm virtus angeli simpliciter e finita et terminata opz qd qm applicatur ad unū tm no applicat ad aliud. Et hinc est qd angelus p applicationē virtutis dicitur esse in loco qd non pot esse angelus in pibus locis simul sed tm in vno determinate. maiori tm vel minori fm qd voluntarie applicat virtutē suā ad corpus maius vel minus. Item ignis vt dicit Dionys. e incomprehensibiliter impalpabilis id est incomprensibilis tactu. qz ppter vehementiam et impoportionē caloris soluit pportionē sensus. Angelus alia rōne non est palpabilis sz ppter naturā spūalem et incorpēā qd non subicitur sensibus aut qūtatibus sensibilibz vt tangi vel palpari possit. Itē ignis e inalterabilis a sua caliditate qz no pot ignis manēo ignis ifrigidari sicut aq manens aq pot calcheri. Sic angeli dei no recipiunt transmutationē de bonitate in maliciam qz hz no habuerūt primum ex natura sed ex gratia cū fuerint creati in libertate arbitrij. et cōtrario demones de malicia in bonitate nequeūt transmutari. Del et angeli de scia in oblivione vel ignorantiā minime trāsmutant. Dicit tm decipi demones et errare no qdē qm ad ea que natura rei conveniunt vel remouent ab ea sz qm ad ea tm que a supernaturali dei ordi

natione dependent sicut si considerans Lazarum mortuū iudicasset cū no resurrecturū Itē ignis est invisibilis. vñ Dio. dicit qd e p se potēs oium. Na per suā virtutē actiōnā videmus qd ignis pot sup oia ista generabilia et corruptibilia. nec vincit ab eis vñ et oia trāsmutat et ferrū et lapides et qd eaqz fortia. Sic angeli hnt dñum et potēstatē supra totam naturā corpales. ppter qd Aug. dicit in. iij. de trinitate qd oia corpora reguntur p spū vite rōnabilem. Et Greg. dicit in. iij. dialog. qd in hoc mudo visibilia nihil nisi p creaturā inuisibile dīfponi pot. vñ natura corporalis ad nutum obedit angelis quātū ad motū locale. licz no quātū ad alias trāsmutationē forma les nisi mediātē motu locali alicui corpis moti vt tradit August. iij. de trinitate. Item ignis inter elementa habet resplendentiam clariorum. nam ignis e et se lucidus nobis occultus. et alioz illuminatiuus. ppter primū dicit Aug. qd ignis e oio splēdēns etis. Vbi dicit expositor qd tam igneū elemētū qz igneū celi lucidū e in se. sz no semp visibz nostris subiciatur ppter materiā in qua e vt statiz declarabit. Sicut et angeli in se qdē hnt naturam lucidā et maxime manifestā cū sint forme separe et actu intelligibiles. vñ pbs. ij. metaphysice vocat eos manifestissima natura. Et scō ignis est nobis occultus id est inuisibilis sz in ppria sphaera vt dicit Alexander. vñ Dio. dicit qd no obstat qd sit i se lucidus. tm nobis e occultus no adhibita materia in qua suā opationē manifestat que e lucere. Na ppter suā subtilitatem tenuitate no subiacet visibz nrīs dū e in mā tenui sz solū fm qd e i mā cuius ptes stant et adunant. vñ dicit Auic. qd ex cōgregatiōe diaphani fit lucidū vt pz in cri stallo. et ppter h ignis vt dcm e in mā sua no lucet. Esti obicit qd et put e in ppria sphaera manifestat lumen eius in galaxia. Dcm e qd galaxia no e ex splēdore ignis qm sic sp eēt in eadē pte celi. copēt e aut qd mouet in eadē qnis gradu vno. Sed cā

et e multitudo stellarū minutarū in illa pte celi quaz lumē vt dñm. Sicut et angeli no obstat qd in se sint maxie intelligibiles tm quo ad nos sūt occultū et ignoti nisi in qm manifestat se nobis in suis effectibz quos agūt in istz sensibilibz. et h e ppter i pportionē intellectū nrī. qd dū dñctus est sic sensibz vel sarsamatis vt dicit e se hz ad eos sicut oculus noctioracis ad luez solis. Intellectus. n. dñctz sensibz no potest intelligere nisi ad persionē ad fantasmata et sine dñmo et tpe. Sz āgeloz non sūt sarsasmata nec tpe nec dñctūti subditur. qre eos put sūt in se et hz suas qd dicit res intelligere no valent. Tertio ignis e alioz illuminatiuus. dicit aut Dionys. supra in dco capto in quo multiplices introducit ppteractos ignis qd ignis e circūelariū illuatiōibz illuatiuus. sic eniz hz antiqua trāstatio. et intelligit circūelariū id est circūpositū substantie ei id est a luce cānis. qz scz ignis ppter ex se no hz illuare sz ab exteriōri fm qd cōicat. celesti corpi. vt dicit pbs. Dec aut illuatiō copētū angelis et qm ut ad seipos fm qd superiores de his qd dco pceptū illuatiō inferioris. vñ Dio. dicit. rv. capto celesti. hierarchie qd vnaqueqz celestis eēntia intelligētā sibi a superiori datam separe et actu intelligibiles. vñ pbs. ij. metaphysice vocat eos manifestissima natura. Et scō ignis est nobis occultus id est inuisibilis sz in ppria sphaera vt dicit Alexander. vñ Dio. dicit qd no obstat qd sit i se lucidus. tm nobis e occultus no adhibita materia in qua suā opationē manifestat que e lucere. Na ppter suā subtilitatem tenuitate no subiacet visibz nrīs dū e in mā tenui sz solū fm qd e i mā cuius ptes stant et adunant. vñ dicit Auic. qd ex cōgregatiōe diaphani fit lucidū vt pz in cri stallo. et ppter h ignis vt dcm e in mā sua no lucet. Esti obicit qd et put e in ppria sphaera manifestat lumen eius in galaxia. Dcm e qd galaxia no e ex splēdore ignis qm sic sp eēt in eadē pte celi. copēt e aut qd mouet in eadē qnis gradu vno. Sed cā

et e multitudo stellarū minutarū in illa pte celi quaz lumē vt dñm. Sicut et angeli no obstat qd in se sint maxie intelligibiles tm quo ad nos sūt occultū et ignoti nisi in qm manifestat se nobis in suis effectibz quos agūt in istz sensibilibz. et h e ppter i pportionē intellectū nrī. qd dū dñctus est sic sensibz vel sarsamatis vt dicit e se hz ad eos sicut oculus noctioracis ad luez solis. Intellectus. n. dñctz sensibz no potest intelligere nisi ad persionē ad fantasmata et sine dñmo et tpe. Sz āgeloz non sūt sarsasmata nec tpe nec dñctūti subditur. qre eos put sūt in se et hz suas qd dicit res intelligere no valent. Tertio ignis e alioz illuminatiuus. dicit aut Dionys. supra in dco capto in quo multiplices introducit ppteractos ignis qd ignis e circūelariū illuatiōibz illuatiuus. sic eniz hz antiqua trāstatio. et intelligit circūelariū id est circūpositū substantie ei id est a luce cānis. qz scz ignis ppter ex se no hz illuare sz ab exteriōri fm qd cōicat. celesti corpi. vt dicit pbs. Dec aut illuatiō copētū angelis et qm ut ad seipos fm qd superiores de his qd dco pceptū illuatiō inferioris. vñ Dio. dicit. rv. capto celesti. hierarchie qd vnaqueqz celestis eēntia intelligētā sibi a superiori datam separe et actu intelligibiles. vñ pbs. ij. metaphysice vocat eos manifestissima natura. Et scō ignis est nobis occultus id est inuisibilis sz in ppria sphaera vt dicit Alexander. vñ Dio. dicit qd no obstat qd sit i se lucidus. tm nobis e occultus no adhibita materia in qua suā opationē manifestat que e lucere. Na ppter suā subtilitatem tenuitate no subiacet visibz nrīs dū e in mā tenui sz solū fm qd e i mā cuius ptes stant et adunant. vñ dicit Auic. qd ex cōgregatiōe diaphani fit lucidū vt pz in cri stallo. et ppter h ignis vt dcm e in mā sua no lucet. Esti obicit qd et put e in ppria sphaera manifestat lumen eius in galaxia. Dcm e qd galaxia no e ex splēdore ignis qm sic sp eēt in eadē pte celi. copēt e aut qd mouet in eadē qnis gradu vno. Sed cā

bis aut lucere diuinū radiū nisi varietate
sacrorum velaminum circumuelatum.

Capitulum. vi.

Alima variat ad modum ac-
ris. Nam aer in suis qualita-
tibus huius variatione tripliciter.
Primo ex distantia celi
quod quanto aer est a celo remoti-
or et terre vicinior tanto frigidior et grossi-
or et terrene qualitati silior. Item aer terre vi-
cinus et reflectit radijs aliqui incalcificat.
Sic quanto est a deo aia per peccatum longin-
quior tanto est per malitiam frigidior et ad spiritualia intel-
ligentia grossior et ad temporalia per affectum ter-
restriorem. Causa est immutatio aeris per solis
approximationem vel elongationem quod appro-
ximatio est causa caloris et elongatio est causa frigi-
dis. Appropinquat autem aie sol iusticie christus
per gratiam quam scilicet ipsa aia appropinquat si-
bi per penitentiam. Iacob. iiii. Appropinquare deo
et appropinquabit vobis. Et tunc causat in
aia calor et seruos amorem. elongatio autem
solis idest christi ab aia nunc fit nisi ex culpa
peccati. Ergo a peccatoribus salus. Et tunc fit in
aia frigus quod extinguit affectum et seruos cir-
ca spiritualia. Item sol si cum saturno frigidus
fidere in frigidis signis uenerit in aere frigi-
dus intendit. Si vero cum Marte et calido pla-
neta uenerit fit in aere excessus caloris.
Est autem in aia quasi sol naturalis splendor et
lumen proprie rationis. quod cum saturno idest cor-
pe pigro et frigidis uenerit idest discordia-
uerit in signo frigidis idest in suo carnali
appetitu. vel desiderio intendit et crescit in
aia frigus illud idest peccati malicia. frigi-
dus. nunc est quia mortificatiua. quod si per car-
nem uixeritis moriemini. Ro. viii. Sed tunc
sol rationis uenerit cum Marte quod concordat ra-
tionis deliberatio siue meditatio cum bono
et seruati uoluntate. Et tunc crescit desiderium
seruorum vel affectus amoris. ps. Circulauit
cor meum intra me et in meditatione mea cre-
ardescet ignis. Et secundo variat aer ex qua-
litate venti. Nam aer in motibus frigidior
est in uallibus calidior. Et ratio est secundum Lon-
stantinum. quod boreas uentus frigidus huius or-

tum ab eminenti zona. unde libere exierit
ca alta et mouet ibi et subleuat aerem. et sic
frigidus est causa. Quod enim subtile dummodo exal-
tatione habeat per motum infrigidat. Econ-
tra autem in uallibus aer est genus quod non impel-
lit de facili uentus frigidus. et sic est calidus.
Macrobius autem aliam causam huius assignat
dicens quod hoc est ex aggregatione radiorum
qui multiplicatur in uallibus magis quam
in montibus. imo si ad motus ueniat non
ibi subsistit. sed ad ualles descendit ubi cum
ultra procedere nequeat ibi multiplicatur
et concutatur et sic calor maximus generatur.
Unde niues in uallibus liquefacit citius quam
in montibus. Et huiusmodi concordat per se in li-
bertheozorum. Aer ergo motus est uita ma-
gnorum que uero agitata supbia abundat in
frigore malicie. Aer autem motus uillius est
uita tranquilla humilitatis. ad quam uentus in
gentudinis et supbie non ingreditur. Ibi et radijs
idest celestes illuminationes et resolutiones
multiplicantur et quibus amoris et deuotionis
seruos plurimum augumentatur. Tertio aer im-
mutatur ex situ loci quod in terra vicina mari
septentrionali aer frigidus est ex uapore fri-
gido a mari resolutio. unde ibi calor est de-
bilis. propter quod illud mare per se salubre.
et ideo porticum mare est quasi dulce. In ma-
ri autem australi est contrarium ex contraria causa.
Mare autem septentrionale uita peccatorum
signat que mare propter iniquitatem di-
cit septentrionale autem a septem stellis fri-
gidis arcturi que ibi presunt idest a septem
uicijs capitalibus que in peccatoribus do-
minant. ibi est aer idest anima frigida fri-
gore peccati et malicie. ubi et deficit aqua
salsa siue amara penitentia et abundat aqua dul-
cis carnalis cupiditate. Contra autem in au-
strali. in uersione penitentia de qua in ps. di-
cit. Conuertere domine captiuitatem nostram sicut
torrens in austro surgit uapor uiridum
calidus per seruos humile per lachryma-
rum conuersionem. ex quo fit aer calidus. a
aia seruens est in amore. Item aia in uita
ista tanto plus sentit de mundi amaritudine
quanto plus huius de terrena affectio. et eorum

tanto plus percipit de celesti dulcedine quanto
plus est purgata a terreno amore et magis
assidua in contemplatione. Unde exemplum est quod aqua
marina que mixta est grossio terreo cobu-
sto amara est siue salua. Sed aqua dulcis
est mixta aereo et purgata a puluere terre
no. Quasi autem terram grossam et cobustum
et amor terrenorum et animam reddit terrenam
per assiduationem. quod aia ut dicit Hugo de scō
Dicitur in illius rei quam diligit firmitudine
transformat. Item reddit aiam grossam quo
ad contemplationem spirituale. et cobustam quo
ad affectionem temporalium. ut temporalia nimis ardentem
diligit. Hoc ergo amore duobus aia respicit
affectionem multiplicem frequenter amaricatur
Sed si fuerit aia aerea. id est spirituali amore co-
hibita et a terreni amoris puluere purgata
tunc celesti et spirituali dulcedine quam plures erit
plena. Item aia huius aspectus et affectiones si-
miles aspectibus signorum et domorum celi. Di-
stinguuntur astrologi quod planetarum aspe-
ctus scilicet coniuncti oppositi. scilicet tertius et
quartus. Quartus aspectus est quod unus planeta
irradiat super alium in eodem signo circa grande
cimum gradum secundum Azele. Et ut idem tradit
fortissimus et pessimus dicitur et percipit quod duo
planete inuoluntati sunt saturnus et mars
coniungunt in signo eisdem complexibus puta
in arietate vel tauro. Et hic aspectus signat
amicitiam et concordiam malorum hominum ad inui-
cem uenientiam in aliquo facto. et hec uitas
pessima est. quod sicut piculosum est si uitas
deficit bonis ita piculosus est si afficit malis
per Bregh. dicit. Alii in astrologi dicunt
quod huius aspectus non est si malus sicut si Juppiter
et uenus coniungantur in libra vel in geminis
et sic iste aspectus quod est inter hemiuiolos pla-
netas non est malus quod bonorum concordia et con-
uenientia non est in arietate et oppositi
autem aspectus est quando duo planete sunt in op-
positis signis quod dicitur pessimus propter uicinatatem
signorum. et percipit quod planete habent contrarias qua-
litates. puta si uenus sit in arietate et saturnus
in libra. Et huius aspectus designat inimici-
tiam et discordiam superborum et tyrannorum ad in-
uicem quod pessimus est. quod cum fortissimus et piculo-

simas guerras. Fertilis autem aspectus dicitur
quod iter duos planetas sunt duo signa integre.
ut quod aliquis planeta in aliquo signo ascen-
dente aspiciat tertium ante se et tertium post se. et hoc
est a tertio in undecimum. Unde gratia. Si aliquis
planeta fuerit in initio arietis aspiciat illum
quod est in capite geminorum ante se uel illum qui est
in initio aquarii post se quod est signum undeci-
mum. Et huius aspectus uocat fertilitas eo quod re-
neat terra parte celi. scilicet quadragesima gradus. Et talis
aspectus est laudabilis bonorum et fortunatus.
Est enim signum domus dilectionis secundum astrolo-
gos. scilicet propter concordiam signorum in una qualita-
te. Talis ergo est aspectus dilectionis spiritualis
proficiens. scilicet charitatis. in qua homo proficiens
et ascendens aspiciat tertium ante se. scilicet spiritum sanctum quod est
tertia in trinitate persona a quo uidelicet cau-
sat ipse amor charitatis. secundum illud Ro. v.
Charitas dei diffusa est in cordibus nostris per
spiritum sanctum quod datus est nobis. et tertium post se. scilicet
primum. Nam homo in se huius duo quod primo dicitur
et charitate diligere scilicet aiam suam et corpus
suum. postea dicitur diligere primum suum sicut se
ipsum. Alius aspectus dicitur tertius est. quod duo
planete sunt in signis similibus. Et fit a quinto si-
gno. et in. Unde gratia si planeta quod fuerit in ini-
tione arietis aspiciat eum quod fuerit in leone ante se
et eum quod in sagittario post se. quod est signum no-
num. Et dicitur tertius. quod continet tertiam parte celi. scilicet
centum gradus. Et huius aspectus est optimus. quod est in si-
gno per fidem amicitie ut dicit Adisael. quod ibi
non est uitas in qualitatibus signorum percipit si
fuerint planete in qualitatibus concordantibus
ut Juppiter et uenus. Hic representat
aspectum charitatis iam perfecte qui
dicitur tertius. quod tria sunt que dicitur homo
perfecta charitate diligere. scilicet deum seipsum
et primum. Quartus aspectus est a quinto
signo et decimo. Unde gratia si planeta
qui fuerit in initio arietis aspiciat illum qui
est in capite tauri ante se. et eum qui est in
capite capricorni post se quod est decimum
signum. Unde est aspectus quartus qui
sunt inter planetas tria signa integra. Et
hic aspectus dicitur quartus. quod continet quartam
parte celi scilicet triginta gradus. Et huius aspectus dicitur esse

malus: qz in illo signo sunt ire inimicitie. et inuidie vt dicit astrologi scz ppter contrarietate signozū. puta si sol fuerit in arietē et saturnus in cancro. Doffimus autē dicere qz hic aspectus malus reperit aspectū quatuor maloz affectionoz. que semp aspectum faciunt eē malū scz inuidia ira odiū et luxuria. Ad alus enī ē aspectus inuidozum. Eccl. xiiij. Nequā est oculus liuidi. i. inuidi. Item iracundoz. vnde de saule irato contra dauid dicit. i. Re. q. iā nō rectis oculis respiciebat saul dauid. Item odientium siue inimicorū. quoz ē aspectus infidiosus et fraudulētus Eccl. xiiij. In oculis tuis lachrymabāt inimicus. et inuenire tps non faciebāt sanguine. Item luxuriosoz. quoz est aspectus iſectus et corruptus ij. De. ii. Oculos vſites plēos adulterijs.

Capitulum. vii.

Prudines virtutū vicioz et artū sunt hoibz ex natura nō tm ex parte vie sed et ex pre corporis et cōplexiōis quā ania vt plurimū sequit. Nam di-

uerſi hoies ſūt apti et diſpoſiti naturaliter ad diuerſas artes. Et b̄ ppter vires et vñſum diuerſozum planetaz. Verbi gr̄a q̄tū ad virtutes vel opa virtutū. ſaturnus vt dicit Ptholomeus diſponit hoies ad doctrinam. Iupiter ad honeſtatē. Mars ad magnanimitatē. venus ad amicitiam. mercurius ad eloquentiā et ſapientia. vñ ſm Ptho. mercurius dat eē ſtudioſos. et ſcie numerorū amatores. ſol ad virtuoſus ſp̄m et animam. Luna ad pudicitiam. Similiter q̄tū ad vicia ſaturnus vt dicit Ptho. diſponit ad pigritiam. Iuppit ad vana gl̄iaz et pōpā diuina. et honorū et veſtimētoz. vnde dicit Ptho. qz ſub ioue ſunt honor et diuitie et optimū indumētū. mars ad irā. vnde ſm Ptho. ſub marte p̄tinet p̄liū. carcer et inimicitie. peſt enīz mars colere et igni et colerice cōplexioni. vnde diſponit ad audacitatē et animoſitatem et appetitū vindicte. et iō mars ab an-

tiquis deus vocabat belloz. Venus diſponit ad luxuriā et voluptates. ſol ad auaritiā. vñ dicit Ptho. qz ſub ſole cōtinet ſpes lucri. fortuna et heres. Mercurius ad ſurtū et mercationū fraudes. vñ Ptho. vñ cū qz ſub mercurio p̄tinet fortunū. negociatio. et ſurtū. Luna autē ſm Ptho. et Albumaſar c̄tis in ſcdo ſigno poſt accēdēs efficit et ondit metozē et triſtitiā. In q̄to vero et q̄to et octavo efficit et deſignat iram anxietatē fugam et mutabilitatē. Similiter q̄tū ad artes. Saturnus diſponit hoies vt ſunt terrarū cultozes et grauū pōdex poſitozes trapectez. i. captozes argētū tractatozes et ſcriptozes. Mars vñ diſponit ad artes et opatozes igneoz vt furnarios et ferrarios. Ven⁹ vñ vt ſunt cātozes muſicorū amatozes ſp̄z p̄fectozes. artifices et ſm muliebriū incitozes. Mercurius vero diſponit ad kiam et vſum calculi et cōputationis. et iō d̄ fuiſſe deus mercatoz. Sol vero habilitat hoiem ad oia opera auri ſi fuerit in crakatiōe ſua. Si vero in cāu ad oia opa cris habilitat et diſponit. Luna vero diſponit ad artes nauticas et aq̄ticas.

Capitulum. viij.

Varicia aſſimilatur vñ b̄e ppter ſeptem. Primo qz vmbra ē luminis ipeditiua. ſic et cupiditas auaricie impedit anime lumen gratie. Nam ſicut vmbra terre cauſat eclipſim lune ſc̄z quando terra interponit inter lunam et ſolem. ita terrenozum cupiditas cauſat eclipſim anime quando interponit inter eam et deum. ps. Repleti ſunt qz obſcurati ſunt terre domibz iniquitatum.

Brego. Tenebz anime eſt diuitiarū cupiditas. Secūdo qz vmbra eſt calozis reſſiua vel totaliter extinguita. et ſic cupiditas ſiue auaritia calozit q̄ditatis minuit vel extinguit. Adinuit eam qz tāto minus diligitur deus quāto magis diligit mūd⁹. Si ergo amor cupiditatis ſit iordiat⁹. nō tm in tātoz qz p̄ferat diuitiarū

affectum amorū diuino ſc̄z vt ppter diuinitas nō velit aliqd contra deum vel primū. dimittit q̄dem charitates. ſed nō extinguit qz tunc eſt peccatus veniale. vnde Aug. in lib. lxxiiij. q̄onum dicit qz veniū charitatis eſt cupiditatis diminutio. vñ in p̄fectis nulla cupiditas. Si autē auaritia in tantū exteſcit qz p̄feratur charitati. ſc̄z vt ppter diuinitatē affectum non vereat face re p̄tra amorem dei et primi ſic auaritia ē peccatū mortale et totalit̄ charitati amorē extinguit prime Jo. ij. Si qz diligit mūdum nō eſt charitas patris in eo. Tertio qz vmbra eſt ſterilitatis inductiua qz nihil quaſi creſcit vbi eſt p̄tinua vmbra. Sic ſc̄ia diuinoz verbozū nō p̄t creſcere et fructus p̄ducere vbi eſt auaritia et diuitiarū cura ſolicita. Adarb. xiiij. Sollicitudo ſeculi iſtius et fallacia diuitiarū ſuffocant verbum. Quarto qz vmbra eſt ſerpentiū amica et colubozum nutritiua. vñ dicit coluber q̄i colens vmbraz. Ita auaritia marime eſt ſerpentibus infernalib⁹ i. demoniubz accepta qz maxime per eoz animas illaqueant. vñ Apoc. dicit p̄mo Lb̄m. vi. qz qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem et in laqueū diaboli. Quinto qz vmbra eſt maturitatis fructus retardatiua. Ita tenacitas auaritie fructus p̄nie eſt non oino allquādo impedit tm retardat. qz nullū p̄nie opus be⁹ ſic difficile vel negligenter faciunt. ſicut male ablatoz reſtituioes. Suggert enīz diabolus illud verbum p̄ſat. Beatus qui timebit eē. Sexto qz vmbra eſt timozis excuſiua. et h̄ qz tenebzofa eſt. Ita ſit mō auarus ſp̄ timet ne p̄dat qd acquiſiuit. vñ ne deſiciat ſibi qd habet. Et iō non libere nec p̄prie vñ eo. Propter qd dicit Hieronymus. Auaro tā qd bz qz qd non bz deſiſſe ſatetur. Septimo qz vmbra eſt ſomni p̄nocariua. et h̄ ppter frigiditatem Job. i. Sub vmbra dormit i ſecreto thalami. Ita ſit auaritia inducit ſomnum. i. p̄funditatez et imobilitatez peccati. Ra-

dit. n. omnium maloz eſt cupiditas. Capitulum nonum. Prole ſanctorum aſſimilatur coronis iuariū. Apparet enīz circa ſolem et lunā et ſtellas notabilis corona q̄dam alba que grece dicit halon. Et ita quidā ſancti notabiles ſc̄z martyres virgines et doctozes p̄ter eōm coronam gl̄ie que aurea vocat. ad h̄c dicunt h̄re aureolas. Et deſignat aureola quoddam accidentale p̄mium ſiue gaudiū de opibus a ſc factis. qd h̄nt rōne victorie ex cellentiā. qd quidam eſt aliud gaudiū ab eo quo de p̄iunctione ad deū gaudēt. qd gaudiū d̄ aurea. vñ Ero. xxv. Facies ſup aurcam alteram coronā aureolā. Significat ergo aureole in b̄mōi coronis. Primo rōne ordinis. qz ſc̄z ſit in eis circulus poſt circulū. Na ſicut lapis p̄iect⁹ in aq̄z quictā facit circulū poſt circulū qui paulatim euaneſcit. Ita cum vapor ḡto tpe eſt in aere rarus nōdum extractus in nubem ſi radius ſolis vel lune vel ſtelle cadat di recte in centrum illius vaporis diffundat humidū circa radiū. et h̄ ſit circulus poſt circulū. impuſum. n. ſequit formā impuſent. Omne autē lumen naturaliter eſt rotundum. et iō ille vapor rotundat. et ita videt iurta luminare cū ſit p̄pe terrā. Ordo ergo circuli poſt circulū. i. corone in ſancti illuminatis reperit ordinem aureole p̄ auream. vel vnus aureole poſt aliā in ali quibus beatis. Sicut quidam beati in celo habent tm auream que eſt oibus cōis. ſc̄z p̄fectum gaudiū quod h̄nt oēs beati de p̄fecta p̄iunctione ad deum. Et vocat aurea ſiue corona. tum qz cum q̄dam p̄nugna acquirūt. qz regnum celoz vñ pat̄i et t̄tum qz per hoc ſancti efficiunt participes regie dignitatis. Vñ hanc aurcaz habet beata Maria magdalena. Sed vltorius quidam ſancti ſuper h̄ h̄nt aureolaz. i. quoddam accidentale gaudiū de aliqua excellenti virtute. puta de virginitate ſic etiam beata Adarba qz etiam ſuit virgo

Et quidā super aurcolaz virginitatis ad-
huc hnt aliam. s. predicatōis et doctrine si-
cut beat⁹ Whicus qui fuit virgo et doctor.
Et quidā post hunc circulū adhuc habēt
aliū. s. martyrij sicut beatus Petrus mar-
tyr de ordine fratrum predicatorū qui fuit
virgo, doctor et martyr. et ideo ascendit au-
rcola triplici dotatus. **S**ecundo rōne tps
qz sunt bmoī corone tpe tēperati frigoris
Nā magnus calor vaporē dissipat et fri-
gus intēperatū nimis odensat. Est autē in
mundo intēperatū frigus maline. et ideo
non datur ibi aurcole nec in inferno vbi
intemperata calor gēhēc. sed tū in celo
vbi est refrigerij tēperamentū. **T**ertio
rōne significatōis. qz hic circulus si cir-
ca periferiā spissatur et nigrescit vel viride-
scit significat humiditas ipse hōes casuras.
Si autē attenuat et sic deficit. aut hoc ē cō-
lūter et tūc significat gētē et serenitatē ac-
tū in vna parte et tunc ex illis oritur ven-
tus. Si hō rūpēt et lacrerat in pluribus
locis significat tēpestas s. Senec. Ergo
prima significatō s. humectatio per plu-
uiā doctrine refertur ad predicatoros. Se-
cūda s. serenitatis refertur ad virgines. in q-
bus serena mens ad victoriā carnis. **S**z
tertia s. ventus vel tēpestas refertur ad
amatores diuine passionis. Et in istis tri-
bus tū dantur aurcole in celo.

Capitulum. x.

Baptismus assilatur fonti p-
pter septē. **P**rimo qz fōs
ē sui cōcātus. Nulli enīz
se fons occultat sed cō paup-
e diuini se cōicat. Ita s. h. et
baptism⁹ cōis est. et nulli negatur. nec pue-
ro. nec seni. nec paup. nec diuiti. Zach. xii.
ij. Erīt fons patēs domus dauid in ablu-
tione peccatorū. **S**ecundo qz fons ē sordi-
um ablutus. et baptismus oēs abluit for-
des peccatorū s. originalis et actual et ve-
nialis Iudith. xv. Erībat in vallem betru-
lic et baptizabat. i. lauabat se in fonte.
Tertio qz fons ē locoqz adiacētū sibi se-
cūdatiū. Et ita ē sibi modo baptismus

se suscipientes dicit fecundare in quantum
fructus gratie. i. virtutes confert nō habē-
t. et auget habētib⁹. **V**ñ super illud ps.
Super aquā refectōis tē. dicit glosa. q-
aia peccatorū ariditate sterilis fecundatur
p baptismum. **P**rouer. vi. veniet vt fōs
messis tua. **Q**uarto qz fons ē aq multi-
plicatus. Nā qz in ortu suo fit pous
tū ppter indeficientē fluxū magnorū flu-
uiorū est castatius. Nullus. n. est flumīn-
ita magnus qn occultat vel manifeste a fō-
te aliquo nascatur. Ita s. h. baptismus au-
get et multiplicat in adultis grām et virtu-
tes. **D**exter. x. Fons paruos creuit in flu-
uium et in aquas plurimas redundauit.
Quinto qz fons limpidus est rex om-
nium in eo existentiū offensiuus. Quia. s.
vsqz ad fundum videtur que sunt in eo.
Ita baptismus dirigit in visionem spūs
lem interiorē et exteriorē. interiorē q-
dē in spūs baptismus dī fidei sacm que
oculos mentis idoneos facit ad visionem
diuinoz. Exteriorē vero qz baptizatiō
conceditur inspicere sacramentū eucharis-
tie et non alijs vt **D**io. dicit. vñ baptism⁹
s. z Damas. et **D**iony. dī habere virtutem
illuminatiū **H**ierem. ii. Quis dabit ocu-
lis meis fontem. **S**exto qz fons est ca-
loris refrigeratiū qz baptismus est ar-
dor et concupiscentiē et fomitis mitiga-
tiū. in quantum in baptismo confertur
grā per quā adhibetur remediū ne fo-
mes vel concupiscentia dīctur. **P**rouer.
xvii. Fons vite vt declinet a ruina mort.
Ruina. n. mortis est concupiscentia. qz si s. z
carnē vixeritis moriemini. vt dī **R**oma.
vii. **S**eptimo qz fons est in altum akē-
sius. Nam quanto primo descendit aq
fontalis tanto postea ascendit. **V**nde qz
baptismalis gratia de celo venit. in cui⁹
ret sign⁹ celi aperti sunt sup xpm bap-
tizatum. **V**nde tertio. ideo ipsa facit vsqz in
celum ascendere baptizatos. et tō dicitur
baptismus apire ianuam celi. **J**oānis q-
to. fiet in eo fons aque salientis in vitas
eternam. **I**tem baptismus est figurat⁹

in flumine Jordanis. **P**rimo qz iordanis
lepra namē syri mundauit. et simili
aqua baptismi mundat lepra. i. infectio-
nem peccati. **S**ecundo qz iordanis re-
gionem indeorum fidelium a regione in-
fidelium diuidit. et similiter sacramentum
baptismi distinguit religionem fidelium. i.
xpianorum ab omnium infidelium popu-
lis **J**ob. xviii. Diuidit torrentis a populo
peregrinanti. **T**ertio qz iordanis coram
filijs israel se aperuit et ad terram pmi-
sionis sicum iter exhibuit. in quo signifi-
catur qz baptismus ianuā grē nobis ape-
rit et ad terram promissionis idest ad vi-
tam eternam viam nobis facit **J**oānis
iii. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spū
sco non potest introire in regnum dei.
Quarto quoqz qz Jordanis ex tractu
mundissime carnis xpi sanctificari incru-
it. vnde eo mediante xps vim regenerati-
nam contulit aquis. Et ipsum sacm hu-
mane salutis idest baptismi in aqua he-
ri instituit. **E**phe. v. Mundās lauacro aq
et. **Q**uinto qz in iordane **J**oānes ba-
ptista celos apert vidit. vocem dei patris
audiuit. s. illum in carne lauit spūs sanctum
in columbe specie sup ipsū descendere vi-
dit. in qbus significat qz baptismus ianuā
celi aperit. et ad sancte trinitatis notitiam
et visionem apertam in qua consistit vita
eterna feliciter introducit.

Capitulum. xi.

Beatitudines que enume-
rant in s. mone dñi i mō-
te **M**ath. v. possunt assila-
ri ventis. Nā primo ven-
tus est nauigantium de-
ductus et p. motus. s. z
nissime enī in mari curri-
tur si bono et forti vēto nauicula ipellatur
Poc autē propue competit prime beatitu-
dini que ē paupertas spūs. Nam paup-
res spūs sunt qui per mare huius seclī ad
portū et quietē regni celestis expedit et fi-
ne ipedimēto perueniunt. **V**ñ dñs dicit
Beat⁹ pauperes spūs qm ipsoz est re-

gnum celoz. **V**bi nota qz in mari huius
seculi tria ipedimenta occurrunt que na-
uem anime frequenter submergūt. **V**ñ
ipeditum est ex vndis siue fluctib⁹
tumescētib⁹. et illud designat elationes
et tumores bonoz mundanorū. **P**oc
autē ipeditum tollit paupertas spūs
Nam sicut dicit glosa. **P**auperes spiritu
sunt humiles deum timentes. et tales pro-
fecto non ambiunt sed fugiunt bonoz.
vnde vnda tumescētis superbie minime
bos inuoluit. **S**ecundum ipedimen-
tum est ex scopulis occurrentibus in quos
quandoqz nauis impingit. **E**t isti scopu-
li sunt cure seculi et cupiditates diuitiarū
a quibus etiam liberat paupertas spiritus.
Vnde dicit alia glosa. qz pauperes spiri-
tu sunt qz nihil habent et oia possident. quo-
rum s. z gloria ē nihil in terra possidere et
sine solitudine vivere. **T**ertium ipede-
dimentum est ex syrtibus absozrentibus
Sunt enim in mari syrtes. i. loca sabulo-
sa inter se aquosa profunda nimis. **H**ec
autem profunditas aquarū est voluptas
illecebarum carnis. a quo ē ipedimen-
to paupertas spūs liberat. vnde dicit glo-
sa super **L**uca. qz pauperes spūs sunt q nō
querunt illecebrosa. **T**alibus ergo paup-
rib⁹ p. mittitur regnum colorum. in quo
s. scilicet assequuntur et excellentiam bono-
rum et voluptatem spiritualium. **D**etra-
tionum. de qua in ps. **T**orrente volupta-
tis tue potabis eos. **S**ecundo refrigeratius. sicut pa-
ter est aura et de vento frigido aquilona-
ri. **E**t huic assimilatur secunda beatitudo
que est mititas cuius est refrenare passio-
nes irascibiles. et precipue ardorem ire et
furoz. **E**t de hac dicit dominus. **B**ea-
ti mites quoniam ipsi possidebunt terrā.
Mititas et mansuetudo idē sunt realiter
tamen possēt dici qz differant. quia man-
suetudo dicitur quantum ad effectum. vñ
de **C**assiodorus dicit super ps. qz man-
sueti dicuntur quasi manu afflucti. hoc est
tolerantes iniurias. **S**ed mititas dicitur

quantum ad affectum. vñ ille dicitur mitis quem non afficit rancor z ira. Tales si beati qm possidebunt terram. Et in hoc qd dicit possidebunt nota securitas. in h vero q dicit terraz nota stabilitas. Del fm Aug. possessio terre significat affectu bonam anie quiescentis p desiderium in stabilitate hereditatis eterne q per terraz significat. **T**ertio ventus est imbrium z aquarum causatiuus sicut p3 de vento australi. qui cum sit calidus z humidus aerem condensat z turbulentiā generat. vnde dicit auster ab hauriendo aquas. Hinc assimilata tertia bitudo scz luctus in quo imber lachrymaz effundit. Et de hac do minus dicit. Beati qui lugent scz peccata sua vel eris aliena. **C**risost. Beatus qui peccata sua luget. beator q luget aliena. q enim aliena luget certu est q sua non hz que luceat. **S**equit premiaz qm ipsi colabuntur. z hoc quadrupliciter. **P**rimo de peccatorum remissione. **I**saie. x. Conuersus est furor tuus z consolatus est me. **S**e cundo de penarum euasione. **A**poc. vi. Absterget deus omnes lachrymas ab oculis sanctorum. z iam no erit neq luctus neq dolor. **T**ertio de gre z glorie adeptio ne. **I**sa. lvi. Sandete gaudio vniuersi q iugubatis sup ca. **Q**uarto de vitione maloz. ps. **L**etabitur iustus cu viderit vindictam. **Q**uarto ventus est ignis accensus. vñ fabri habent colatoria per statuz siue ventum ignem accendentia. Hoc at competit qre beatitudini que est esuries iusticie. **h**ec. n. esuries nihil aliud est q suc censum z ardens desiderium iusticie. **N**a esurie est cum desiderio velle. vñ esurie debemus iusticiam vt intelligamus nos se indignere. **E**t id de hac dicit dominus. **B**eati qui esuriunt z sitiunt iusticiam qm ipsi saturabuntur. **E**t dicit qui esuriunt iusticiam non pecuniam. ps. **D**ivites eguerunt z esurierunt. **I**tem dicit iusticiam no sapientiam: qz de sapientibus seculi z curiosis dicit. ps. **E**surientes z sitientes anima eorum in ipsis defecit. **I**tem dicit in-

sticiam non potentiam. **P**rouer. xviij. **L**eo rugiens z visus impatiens princeps impius super populum pauperem. **I**tem dicit iusticiam non lasciuia. **L**uce. xv. **Q**uati mercenarij in domo patris mei abundant panibus ego autem hic fame peceo. **S**equitur premiaz. qm ipsi saturabuntur scz cum viderint vindictam. **I**sa. viij. **E**gredietur z videbunt cadavera eorum qui pnuaricati sunt in me. **P**ostea sequitur. z erunt ad facietatem vitionis omnis carnis. **I**tem faciabuntur cum appuerit gloria dni. ps. **S**ociabor cum apparuerit gloria tua. **Q**uinto ventus est feminis pductiuis nutritiuis z augmentatiuis. sicut patet de vento australi. qui calorem causat. pluuias z rores administrat. poros terre aperit gramina z semina. pducit. nutrit z auget. **E**t h competit quinte beatitudi ni. scz misericordie. que femina elemosinarum. **D**e quibus **A**ps loquitur. ij. **C**or. ix. dicens. **Q**ui parce feminat parce z metet producit exhibendo. nutrit compatiendo. auget continuando. **D**e his feminibus fructus eternus colligitur dicente aplo. **Q**ui feminat in benedictione de bñ dictione metet vitaz eternaz. **H**ic dicitur misericordie ventus qui calorem amoris pluuiam z rorem gratie agrit. poros terre. i. viscera terreni hominis aperit z seia elemosinarum producit. **D**e hac igit misericordia dicit dñs. **B**eati misericordes qm ipsi misericordiam consequentur **A**ugu. **M**isericordia est quedam aliena misericordia copassio. **H**ylarius. **M**isericordes sut qui in quolibet subueniunt miseris. quozqz benigno affectu ad omnes tantum delectatur deus. vt cis misericordiam suaz pstiturus. sit. **E**t nota q misericordia iustia tur respectu cure sue pprie. **E**ccl. xxi. **M**iserere anime tue placens deo. augmentat respectu necessitat aliene **J**ob. xxx. **S**i comedi bucellam meam solus. **S**umat respectu iniurie illate quando homo orat p persecuentibus. **S**exto ventus e acris sernatiuus sicut p3 de vento boreali qui

cum sit frigidus z siccus est acris depuratiuus pluuiar z imbriu fugatiuus z serenitatis inducitiuus. **H**oc igit copetit scze beatitudini q est mundicia cordis in q e conscientie tragitas z serenitas. **D**e hac dicit rñs. **B**eati mudo corde qm ipsi deuz videbunt. **D**icitur aut mudo corde illi qui sunt mudi a vitis quos no arguit conscie tia peccatoru: q dicunt beati qm ipsi z no alij dei videbunt in pñi per contemplantionem in futuro p fruitione. **A**ugu. **D**e que no nisi mundi a vitis quos no arguit conscie tia nisi mundi a vitis quos no arguit conscie tia dicit q felice qz beati oculi q te contemplant. **D**er. **D**electabilis est ad videnduz suauis ad bñdum: dulcis ad pfrudendum. **S**eptimo ventus est corporu conseruariuus z augmentatiuus: sicut p3 de vetis borealibus q corpora conseruant: z eo q aerem pestilentem sanat z digestiu adiuuat z retentiu conseruat. **I**te augmentat vim regeneratiua: vñ **A**rillo. dicit q sub h ve to generant masculi. **E**t id iacob sub h ve to dicit posuisse virgas varias ante oculos omiu vt: generaret. s. sub aglonc. **H**oc aut copetit septime beatitudini. s. paci per qua pestilentie guerra: remouent virtutes conseruant: z augent bona spualia. **I**n pace vo spali conseruant z augent. bona temporalia: qz sicut dicit **H**iero. **C**oncordia minime res crescat: marime vo discordia dilabunt. **D**e hac ergo dicit dñs. **B**eati pacifici qm filij dei vocabunt. **E**t dicitur pacifici pace bñtes ad seiplos. ij. **C**or. xiiij. **P**acē habete z deus pacis z dilectionis erit vobiscu. **I**te dicunt pacifici paces facientes inter ptimos: vñ **D**er. non dicit beati pacifici s3 pacifici: qz non tm par est dicenda s3 faciēda. **E**t sequit premiaz qm filij dei vocabunt: tū qz ipse est deus pacis tū qz eius ppriu est reconciliare. **I**tem quia ipse fecit nobis pacem.

Capitulum xij.

Bonitas z malicia humane vite multa puenit ex exercitio z ocio plone. **E**st enim humana vita vclut terra q quato plus fodit z vertit tato infista ei virtus cu singulis partibus amplius pmiscetur z scmp aptior reddit vt ex ea fructus multiplicet generet. **Q**uado vo nisi mis stat ociosa ad pductione fructuū red durat min' apra. **S**ic et vita hominis quato bonis laboribus ampli' exerceat tanto fructus gloriosior: finaliter et ea colligit. **S**apientie. iij. bonoz laborz gloriosos e fructus. vñ **C**risost. **D**ouer. xxiij. **D**iligenter exerce agru tuu zc. **S**ed ecomerfo cum vita humana sine labore opis z pnie cultura pigrescit: no fructus viles s3 notias herbas gignit cu fm illud. **D**ouer. xxiij. **D**er agru pigri hominis trahit: z vine am viri stulti: z ecce totu repleuerit vni ce. **A**ger bois pigri e vita bois ociosi qua replet vitice. i. vitioz incedia. **E**ccl. xxiij. **M**ulta malitia docuit ociositas. **I**tem bonitas z malitia humane vite variatur ad modu aque: variat enim aqua in bonitate z malicia fm **A**uicena z sunt regule sapie a multis. **P**rima a motu qz currētes aque sut meliores stētibz. **I**te currētes ad orientē sunt meliores currētibz ad septentrionē. **C**urrētes vo ad meridie pio res currētibz ad occidentē. **S**icut iter bo mines currētes p velocitate. z cōtinuitate bñ operadi vel p via madataz dei remuneratur tanqz boni. **D**er. x. **D**er. **D**er. operarios z redde illis mercedē suā. **O**cio si vo states oburgatur tanqz mali. **I**bidem qd hic stas tota die ociosi. **D**e cur dem sut seruēt amātes. **A**ps. j. **C**or. ix. **S**is currite vt pprehēdatis: s3 quasi stā tes sunt q motu amoris carēt. **E**t hoc stare cadē est aplo. j. **C**or. ix. **Q**ui se extimat stare videat ne cadat. **S**ed q currunt ad orientē. i. ad xp̄z d q. **Z**acha. vi. **E**cce vir ori ens nomē eius: isti sut boni. **Q**ui vo ad septentrionē. i. ad statū peccati vbi abūdat frigus malitie. **D**ñ significat ipz p septe-

trione. I. per visum sine per arctum q continet
septē stellas gelidas. I. septē capitalia vi-
cia qbus in aia extinguit calor charitatis:
isti iniqua sūt male aque. I. male dispositi:
Ite isti q currunt ad meridiē vbi est ser-
vor solis. I. ad fauorē mūdane cōsolatiōis
sūt velut in h mūdo suas solatiōes hnt
peiores sūt currentibus ad occidentē. I. ad ca-
sū aduersitatis. vñ Abzāā dixit diuini epu-
loni. Luca. x. vi. Recordare qz recepisti bo-
na in vita tua. Ecce iste cucurrit ad meri-
diē et lazarus sūt mala et iste ad occidentē.
Sequit nūc No h cōsolat: tu No crucia-
ris. Melius est ergo h ire ad domū luca
q ad domū iunij: vt dī Eccl. vii. C. Se-
cūda regula sumit a gete aq. Mā stantius
aquar sūt gradus. In pmo eni et maiori
gradu malicie sūt aq stātes q hnt viscosas
pellē in superficie: secūdo paludales: tertio la-
cuales: quarto puteales. qnto fontales. In-
teliguntur ergo p puteales q sūt pūde pec-
cata cordis: p fontales q extra pdeūt pec-
cata oris: p lacuales q se latius et patēter
extēdūt peccata opis: p paludales aut q su-
mofitates generant et sūt cā corruptionis
gniciosa exēpla pcpue platoz. S3 p aq
viscosam pellē hntes inherētia stuctū-
nis prane intellige q est viscos tenaciter
inherēs. Qēs ergo he aq sunt male licet
plus et min⁹ vt p3 p se. Tertia regula su-
mitur a sūdo aq. Mā q hnt fundū lutofuz
sine corruptiōe sunt bone: q arenofuz sunt
min⁹ bone: q plūbeū sunt male. Fundus
aq est cor. qd ē fundamētū vite: hoc si est
lutofuz. I. imūdū cū corruptiōe peccati: tunc
nō faceret aqua bonā. I. bonā vitā: sed sūst
lutofuz. I. bumile vt. s. bō cōsideret et cogno-
scat se eē vt vas luteū et fragile: sicut dicit
Aplūs. ij. Cor. iij. Habem⁹ rēfauz istuz
in vasīs fictilibus: tūc qz tale lutū sine fun-
dū est sine corruptiōe peccati facit bonaz
aquā. I. inducit ad bonā vitā. Sed si sit sū-
dū arenofuz. I. cor mūdū: sed tū aliquātū-
luz graue. I. tardū et tepidū ad spūalia opa
est aqua. I. vitā min⁹ landabilis. S3 si sit
plūbeū. I. iniquitate grauatū: qz iniquitas gra-

uat ad modū plūbi. Ysa. lxxij. Stabit
cū iniquitas sua: tūc est aqua. I. vitā mala.
Quarta regula sumit a vi mimerak p
quā trāscūt. Mā q p aux trāscūt min⁹ no-
cent qz q p ferrū: licz cōfortat interiora: s3
q per cupiū sunt pessime et minus valide.
Per trāsitū auri accipit cupiditas auaro-
rū que est mala: p trāsitū ferri truculētia
tyrānoz q est peior. p trāsitū aut cupiū im-
puritas hereticoz q est pessima: plus eni
nocuerūt ecclesie heretici animas corrupē-
tes qz tyrāni corpora pdeūtes. Quinta re-
gula sumit a grauitate et leuitate: nā aque
leuiores sūt meliores: vñ aqua cocta leui-
or et penetrabilior est qz cruda. Nō enim
vex est dicitur quorūdā rudū. s. qz aqua
coquit subtile euaporat et grossū remane-
at: et iō sit grossior qz cruda qz solū corpus
mixtū et copositū inspissat de noctide: sim-
plex aut fit rarior qz p calidū qd bz cōgre-
gare homogēnea separant ptes aq a ter-
restribus q prius oēs mīte crāt. Alia tri-
am cā est: qz aqua cū coquit subtilat et iō
pes terrestres magis penetrat. p ipam et
dīcē dēdo fīdēt i sūdo. Vñ o3 qz aq cocta
maiorē facit fīdētā qz nō cocta: ergo me-
lior est aq leuis qz grauis et cocta qz cruda.
Et sic et mēs tūc est bona qn est ab one-
re peccati leuigata et a terrestri amore se-
pata. S3 tē cōtrario mala qn ē pctō gra-
uata et terrestritate et terreno amore respa-
S3 tē mēs pfecta: qn ē igne diuini amo-
ris decocta vel igne tribulatiōis purgata
et pbara: qz patiētia opus pfectū h3: s3 si sit
cruda igne amoz nō calefacta nec igne ali-
cuius aduersitatis purgata tūc nec lauda-
bilis est nec sana.

Capitulum. xiiij.

Charitas assimilat soli p p-
ser. C. Prmo qz sol ē virtutū
virtute: planetarū. vñ et cō-
ciliat i effectū suis. C. ciliat
et pta est iuicē: sic et chari-
tatis effect⁹ est vnire spūal: vñ Aplūs vo-
cat cā vinculū pfectiōis: qz. s. pfecte vnit et
ligat aiām deo et corda fidelū iuicē i deo.

Propter qd de pnis fidelib⁹ ecclesie in q
bus charitas abūdabat dicit. Act. iij. q
multitudinis credētū erat cor vnū et aia
vna. ps. Quis ē sol et cōgregati sūt. s. fide-
les in vnū. Secdo qz sol ē virtutū viuifica-
tine qz nihil viuūt vbi sol nō attingit. Vñ
planete p absentia solis vident in hyme
mortue appropimate sole in vere itez sūt
vive. Ita charitatis virtutū de morte capti
fert ad vitā fm illud Job. iij. Nos scim⁹
q trāllati sum⁹ de morte ad vitā: qm diligi-
mus et. Eccl. ij. Perfringere vitā cū vro-
re quā diligitis cūctis dieb⁹ vite instabilitatē
tue q vati sāt tibi sub sole. Quasi. n. vir⁹ est
spūs qm vroz caro. Tūc eni spūs cum
vroz sua vitā pfruit qm simul cū ipa car-
ne charitatis opibus exerceat: et ipoz dulce
dine quasi fructib⁹ qbūsdā reficit: et hū-
anis dieb⁹ vite pntis q est instabilis: qz nūqz
bō in eodē statu pmanet et sub sole. I. sub
charitatis seruo. C. Tertio qz sol est vir-
tutis eleuatiōe siue attractiue: qz vi calor
vapores a terra et mari deducit: et eductos
fursū attrahit et cōdēfat in nubes et sic cō-
dēfatos iuicē in nives gradines vel aqz
resoluit. Ita charitas corda calefaciēs va-
pores affectionū vel orationū vel cōpūctō
nū ab eis educit et fursū ad deū attrahit et
tādē in lachrymas resoluit. Quarto qz
sol est virtutis pfectiue: qz calor clemēta-
ris icipit agere generationē cozpoz: sola-
ris aut calor pfcit et pducit ad debitū cō-
plētū vt dicit Alexander. Ita vitā spūa-
lem timo: inchoat: sed charitatis amor p
uebit et cōsumat: vñ pfecta charitas foras
mittit timorē. Quinto qz sol est virtutū
formatiue qz. s. eius elōgationē et appo-
timationē facies hominū et cozpozaliū di-
sponit: vt dicit Ihdō. sicut p3 in ethio-
pibus et alijs contrarijs regionibus. Ita
charitas forma est omnium virtutum si-
cut dicit Ambro. Et hoc apparet quadru-
pliciter. Prmo qz mouet omnes virtu-
tes ad opca p que pfcitur virtutes et
merentur augeri. Secundo quia omnes
virtutes mouentur ad finem charitatis.

scilicet ad bonum. Charitas enim habet
bonum pro fine tantum. Tertio quia cha-
ritas augmentat virtutum delectationē
et tollit fastidium et alleviat onera propter
ipsius boni desiderium. Quarto quia cō-
plet animam et perficit non quidem in cē
nature sed grauato. Sexto quia sol est
virtutis immutatiue. Immutat eni ipos
dies quia fm diuersam solis dispositio-
nem immutationem recipit dies. Nam
primo rubet in mane: lucet in tertia: ser-
uet in meridie: palleat in vesper. Vnde et
quatuor equos fingitur in sabulis habuit
sc: primus eritibus. I. rubēs secūdas atberi-
ceus. I. splendens: tertius lampas. I. ardēs
quartus pblogus. I. amans terram. Ita
charitas quosdam rubentes in mar-
tirij passione: quosdam lucentes in doctri-
ne instructiōe: quosdam feruentes in dei
affectione: quosdam pallētes in carnis ma-
ceratione. Item charitas assimilat igni
quo ad quatuor. Prmo quo ad formalit-
tatez quia vt dictum est supra capitulo. v.
Ignis inter cetera elementa est maxime
formalis. Multum enim h3 de materia pa-
rum de materia. Sic amor charitatis qz
replet facit habere modicū de affectu ma-
terialiū siue temporalium rerum et pluri-
mum de appetitu formalium id est spū-
tualium bonorum: vt iam non carnalia
carnaliter: sed spiritualia spūaliter diligit
Distinguit eni Bernardus quatuor mo-
dos diligendi sc3 diligere carnem carna-
liter spiritum carnaliter: carnem spiritus
liter: et spiritum spiritualiter. Secūdo quo
ad mobilitatem quia ignis semper est in
motu. Sic et amor charitatis eos in qui-
bus est semper facit esse in motu boni
operis. Vnde Gregorius dicit q nūqz
est amor dei ociosus: operatur enim ma-
gna si est: si autem operari desinit iam
amor non est. Tertio quo ad virtuosita-
tem. Nam ignis habet virtutem incli-
nandi alta et eleuandi infima: congre-
gandi sparsa. Sic amor fm dponit
babet vim inclinatiuam: quia inclinat

superiora inferioribus. Itē habet virtutem eleuatā qz eleuat inferiora superioribus et coadunatā qz coadunat equalia equalibus. Quarto q ad pprietatē. hz enī ignis multiplicē pprietatē vt ponit beatus Dionysius vltimo capitulo celestis hierarchie quaz aliqz cōpetūt charitati: videlz qz ē sui cōicatu. Nā sic dicit dr ibi ignis oibus sibi quoquomō apporimātibz nō fm locū tñ: sed hz cōgruētia materis vnuoce cōicatiuus est. Et ppter hoc licz ignis in sphaera sua tāgat orbē lune: nō tñ iprimis in ipsū cū eoz nō sit mā vna. Sic charitas facit bona eē cōia et maxime inter p̄mos et domesticos: qz si qz s̄noz et maxime domesticoz curā nō h̄ns fidē negaue rit est infidelis deterior vt dicit Ap̄s. i. Abi. v. Teneat etiā hō ex necessitate charitatis subuenire nō oibus idigentibz: qz hoc eēt ipossibile vnicuiqz sed teneat subuenire sibi apporimātibz. i. de p̄mo occurrētibus. Et nō solū charitas cogit hoicem cōmunicare bona sua p subuētiōē sed et se ipm in obsequiū vel salte p cōpassiōē hz illud. ij. Corinth. xij. Libenter ipēdar et superipendar ego ipe et. Itē ignis est maxime actiu⁹ vñ inter elemēta appropriat ei eē actiu⁹. i. ppter calidū cui⁹ ignis ē p̄ncipiū vt dicit p̄s. ij. Metaph. Vñ calidū p̄mo et p se cōpetit igni solū aut calidū est simpliciter actiu⁹ iter qualitates elemēta res qz hūidū et siccū sūt q̄litate passiue frigū et nō ē simplr actiu⁹ vel moriu⁹ hz mouet p̄uādo motū: vñ et mouet ad cēp̄z vbi sit et gregatio et imobilitatio et n̄ diffusio. Vñ hz alia est aliquo mō sint actiua ignis tñ ē magi p̄ncipalr actiu⁹. Et sic est charitas respectu virtutū. Vñ ois virtutis actio p̄fecta quodāmo attribuit charitati et ipsa dr esse forma oium virtutū. Et ppterare ap̄s dicit Sal. v. qz fides p charitate opaf. Nā qz per charitatē ordinat actus fidei et ē cuiuslibet alteri⁹ virtutis ad vltimū finē: id ipsa dat formā actibus oium virtutū. Vñ nulla virtus sine ea pfectorie vel meritozie opatur. Et idē Er

go. dicit qz nihil hz v̄ritutis ramus boni opis nisi māserit in radice charitatis. Et Itē ignis vt dicit Dionysius. adest inuisibiliter oibus. s. mixtis. hz nō actu hz virtute et id inuisibiliter. Vñ videmus qz ex oi fere corpe ignis p collisionē cōcūit. Et ppterare Dionysius. dicit qz est p̄ns oibus inuisibiliter. Et posset h generaliter intelligi non tñ de corpibus mixtis: hz et aliquo mō de singulis ac oibz corpibz inuisibiliter. Posset enī dici qz ignis sit p̄mo qdē in corpibus superioribus. s. celestibus p̄ncipiū sui qz cūz ois alteratio reducat in celū sicut i p̄mū alteras nō alterat neqz disposituz p qualitates alterabiles oq in celo esse p̄ncipiū oium q̄litate actiuaz et passiuaz: sicut Mars p̄ncipiū est calidū et sicci intēpati et sol t̄pati. vel etiā vltimus i aliquā stel laz fixaz et s̄lir in alijs. Est et ignis in corpibz inferioribus p̄ mixtionē: et est in mixtis nō actu hz virtute vt dicit p̄s in libro de generatōe et corruptiōe: in se autē est actu. Sic et p charitatē hō oibz adest. i. p affectiōem. Nā cū teneat oēs diligere: et aia verius sit vbi amat qz vbi amat vñ dicit Augu. Quia p cognitiōē cognituz ē in cognōtē: hz p amorē ecōtra rio ē amās in amato: opz qz p ipam dilectiōē oibz quodāmo quos diligit p̄sens sit: vñ Ap̄s. dicebat. Et si corpe tepescens: spū tñ sum p̄sens ad Lolosenses. ij. Et Itē ignis nūc est occultus nūc manifestus: vñ et Dionysius dicit. Cū neglectus est. i. sub cineribz occultat⁹ videt qñ nō eē hz remotis cineribz subiro elucet qñ puocat⁹ nāliter ad quādā vindictā sue despectiōis: sic licz charitas ex occupatiōibus exterioribz seu necessitatibus qñqz videat tepescere tñ subito et cito reaccēdit et ex indignatiōe torporis p̄mi amplr inflāmat. ps. Nūqd q dormit nō adiciet vt resurgat secūdo Machab. ij. Refulsit sol qz p̄nus erat i nubilo et accēsus est ignis magnus: vnde amor diuinus aliqñ facit latere ad contēplādū: aliqñ apparē ad agendū. Et Itē ignis sine sui diminutiōē ē sui. distribut⁹

ans. et diuifusio: vñ ad ignē vni⁹ cādele innumerabilis possit accēdi. Sic amor charitatis nō minuit: hz auget ex eo qz ad plures diuidat. Et Itē ad huc hz ignis plures alias cōditiones qz charitati cōueniūt qz ex se est lucidus: calidus s. leuis et subtil⁹ qz charitas facit nos lucidos in discretiōe agēdoz: calidos in benigniōtia p̄ximoz: leues et mobiles in obediētia mādatoruz vel i abstinentia ciboz. Et Itē charitas assimilatur calori. Vñ qdē qz calor ē generatiōis oium p̄ncipaliter effectiu⁹ sicut p̄ de calore celesti. Et sic charitas est qua virtutū oium opa generant et ad p̄fectum finē p̄ducunt. Secūdo qz calor est inferiorū ad superiora reductiu⁹: qz dissoluit terrēstria in aquosa: et aquosa in aerea: et aerea in ignea: et sic inferiora p̄ media reduct ad sup̄ma. Sic charitas facit incipiētē p̄fici curē et p̄ficiētē: et mediāte et p̄mo reduct nos in deū. Tertio qz est duroz renouolitus sicut p̄s in metallis qz dissoluit et liquat et n̄ uel et gradines glaciēsqz: et sic charitas dura corda dū app̄bēdit ad pietatē emollit. Quarto qz est ligidum iduratum sicut p̄s in ois in igne positus in qbus subtilioribz p̄ibus resolutis remanētibz terrestribus res durefcit: et sile facit calor solaris. Sic charitas dei mollia et nutantia corda cōsolidat et corroboret. Quinto qz ē grossoz et dēforuz subtiliatius. Nā rē in quaz agit dissoluit et sue actiōi idoneā facit. vñ cū rem ad simplicitatē ducere laborat eā subtiliat: vt p̄s in glacie qz duz dissoluit subtiliat. Sic charitas diuites grossiores metallis subtiliat dū eos facit oia dare in elemosinas. Sexto qz est metalloz depuratiuus et totius eoz rubiginis cōsumptiu⁹: et sic charitatis feruor ois peccati rubiginē ab aia tollit. Septimo qz est granitū alleniariuus: qz dū hūiditatē qz granitū est cā in rebz cōsumū p̄odus rci diminuat. Talidū enī facit hūidū euaporare qz vapor depuratus et in subz aeream vel leuē mutat⁹

rem leuiorē reddit. Corpa aut aialū dñr eē leuiora post p̄adiū p̄p calozis s̄fortationē et spiritū generationē qbus corp⁹ leuiat et mortua corpa si gūiora vni⁹. Sic amor charitatis oia leuia reddit: vñ Aug. dicit in libro de verbis domini qz oia leuia et imantia tollerabilia et ppe nulla efficit amor. Octauo qz similitū cōgregatiuus et dissimilitū digregatiuus. Vñ si aux plūbum ferrū et lapides hāt vna massa et p̄h̄cant i forte ignē calor vñ quodqz cōiugit cū suo s̄lir: vt aux cū auro et sic de singulis si frigus omnia simal cōgregaret. Sic charitatis amor est qui iustos inuicē vnit et eos ab iniquis distinguit. Item charitas assilaf argille p̄p tria. P̄tio qz ex argilla vasa fabricātur. Nā argilla est terra glutinosa et nemozosa ad varia opa figuloz apta et ē ab argis fig vocata apud qz p̄mo ex tali materia vasa sūt facta ficilia. Sic p charitatē efficiū cor hois vas diuinū. i. dei cōtētiū: qz et manet in charitate in deo manet et dē qz et. Jobis. iij. Secūdo qz ex argilla formant lapides et lateres generant. Nā talis terra vt dicit Isido. p actionē calozis ligidiores p̄tes cōsumētis et terrestriores solidatius facile i laterē mutat. Sepe et terra frigiditate hūidi tandē mutat in lapidē. Nā sic dicit in quarto Meteco. Vnctuosū tali trāsmutatiōi. est valde aptū: vñ vinctuosū est mediū inter viscosū et euaporatiū. Nam gra euaporatiū hz a calore coagulari: gra vō viscosū nō p̄t ex toto cducī: sed habz amplr cōp̄tū et cōsolidari et sic in lapidē trāsmutari. Sic p charitatē efficiunt homines vt lateres solidi et vt lapides viuī apti. s. collocari in edificio sup̄nic bicrasalē Vñ dicit. i. P̄tri. ij. Ip̄s tāqz lapides vñ ni edificamini i domos sp̄iales. Tertio qz cū argilla fluxus sanguinis refrenatur. Nā argilla frigiditate sua est sanguinis cōstrictiua vt ait Cōstantinus: vñ si cum forti aceto fuerit distēperata: et t̄pibz et frōti apposita. p̄hibet de naribz sanguinē fluere. Sic actū p̄punctiōis cum argilla di

lectionis coheret fluxu peccati.

Capitulum. xiiij.

Aro in mundo videt vt in plu-
ribus spiritus pualere et ee for-
rior co: s; in celo eoducto
caliter spūs dominabit ipsi
carnit: caro erit p oia spi-
ritui subiecta. Videm eni q; qlibet plane-
ta celestis fortior ē in ppria q; in aliena
omno erit: et forti⁹ ee inde ipinnit et agit
domus eni planetaz dnr signa celi in q-
bus qlibet planeta dicit hēre domū suaz.
Nā domus saturni vt dicit alburnasar p
uia et ppria est capricornus: et sūt agr⁹
dom⁹ iouis piscis et sagittari⁹ dom⁹ mar-
tis aries et scorpio domus venenis libra et
zban⁹ dom⁹ mercurij virgo et gemini do-
mus sol leo lūe cācer. Et p q; sol in leone
q; est dom⁹ eius ppria fortior ē q; in alio
signo et sūt ee de alijs. Sic q; in mundo
isto est ipa caro naturalit velut i domo p
pria spūs tanq; in aliena frequēter p-
tingit q; caro pualt et dominat spiritui. In
celo vō vbi eoducto erit spūs vt in pro-
pria domo et q; in aliena patria erit quo-
dāmodo ipa caro: id erit spiritui tanq; po-
litioni totaliter subiecta. Vñ vocabit fm
Apostolum. i. Corinth. xv. Corpus spiritua-
le. Carnis et spūs pugna inq; tudinē ge-
nerat cordis et aufert trāglitatem mētis.
Nā qn in sublimi apparēt duo vñi for-
tes vtra se inuicē pugnatēs significat tē-
pestas maris et tūc pcella maris nō libe-
re trāsit ad pte vnā: s; vna obuiat alteri et
ipa pugna vctoz tū q; superior est et ipse
vctis vincit eo q; min⁹ est admittit vñi: et
id minus sedabilis. Quasi sūt duo venti
strarij sibi in acre sūt duo appetit⁹ aduer-
santes sibi in hoie. s; spūs et carnis q; dicit
Aplūs. Caro cōcupiscit aduersus spm
et spūs aduersus carnē. ij. Cor. iij. Ex eoz
ergo pugna sequit tēpestas maris. i. inq; tu-
do cordis: q; cor nō pōt se libere ad pte
vnam trāsserre. s; spūs carne repugnate ei
dē. Vnde Aplūs Roman. vij. Video in-
quit aliā legē in mēbris meis repugnātes

legi mētis. mō nec ēt ad pte carnis spiri-
tu retrahere: vnus q; obuiat alteri q; sibi
inuicē aduersant. S; ps q; est in ordine nā-
li supior. s; spūs tūc carnē vincit qn būoni
aqueo. i. carnali amori admittit nō existit
s; qn se tenet in sua puritate. tūc eni ipse
spūs qn carnē et ossa nō hē: vñ. Aplūs Ro-
man. vij. Si spūs sacra carnis mortificave-
ritis mētis. Carnis delectatio h; fit len-
sai dulcissimus tū aiām occidit. Cuius ex-
emplū est q; aliqui cadit sup herbas et fo-
lia arborū ros flux⁹ et viscosus ad modū
mellis et q; mel nō coctū larax. id auis cō-
medētes herbas illas mortuū de dillen-
tēria et incontinentia sua mox pte colras: q;
generat ex melle. Sicut ergo dulcedo ro-
ris in herbis est delectatio carnis in opi-
bus voluptatis. q; dulcedo in vtre colerā
gignit et auē extinguit: q; delectatio ipa car-
nis i mēte amaritudinē et sciētie remor-
sum relinquit q; est amare colere sūt ee.
Hec ēt ac inocentia spūaliter occidit. vñ
apllis Roma. vij. Si fm carnem vice-
ritis mortemini.

Capitulum. xv.

Concupiscētia carnis afflat
nebule. ppi septē. C. Prtio q;
nebula ē et corruptis vapo-
bus resoluta. Nebula. n. ē im-
pressio ex resolutōe nubij ge-
nerata et in pluuiā resoluta: vapores. n. re-
soluti et p singulas acrl pres dispsi nebu-
lā faciūt. Vñ igit tales vapores sūt co-
rupti tūc generat pessimā nebulā: aliq; feri-
dā q; aer uscit. Ita et corruptis et ipudicis
colloq; vel aspectibus gnaf concupiscētia
iordinata et istūmata q; corp⁹ incedit et istū-
mat. C. Secdo q; nebula est floz germinū
et vincax corruptina. Ita mala concupiscē-
tia corruptit flores bonax cogitationū grs
mina affectionū: et fruct⁹ vineax. i. opa pe-
nitentiū Job. xxxi. Ignis ē vñq; ad sum-
mationē deuotias et oia eradicas geminina.
C. Tertio q; nebula ē multax cgritudinū
iductiua: q; ex inordinata luxurie, concupi-
scētia multa oriunt vicia. Nā fm Bre.

Sicut luxurie sūt certitas mētis q; fm Au-
gu. ratio absorbetur. Itē inconsideratio scz
mortis et infirmitas: incōstantia ad cogitadūz
nūc illud nūc aliud. Amor sui quo. s. desi-
derat longā vitā vt. expleat voluptatē suā
picipario quā. s. aliquis pcepit se ad pec-
candūz exponē se et quāq; periculo vt luxu-
riā expleat. Vñ dicit dei qd sit q; deus ab-
strahit se ab eis et panit eoz q; sequunt car-
nis delicias ad quas inclinat luxuria. Itē
affectus pātis solūq; appetitus bonoz
diuina: sanitatis fornicidinis et bndi. q;
bus luxuriosus dsequit sūt. intentū. Ita
desperatio futuri seculi. q; est. diffidētia ve-
nie et glorie dsequēde. C. Quarto q; nebu-
la et eo q; vñs occidit et latronib⁹ amāch
Et sic concupiscētia luxurie ē demonib⁹ vel
de grāna vñ Job. xl. dicit de vebemētib⁹ p
quē intelligit diaboli. s. apperitit dōmū in locis
humidissimis. i. gēsit in luxuriosis. C. Quin-
to q; nebula est itinerānū tardatiua. C. Cha-
ritones. n. concupiscētie boles ad eternā pa-
triam festinātes aut totaliter pcedūt si eis
cōsunt: aut salte tardiores reddūt dū eis
resistit: q; sine peccato salte veniali vir aut
nunq; habent quo. s. veniali peccato ser-
uor: charitatis renūciat et via retardatur.
C. Sexto q; nebula est radiōz solarū iter-
ceptiua et aeris obscuratiua. Sic et concupiscē-
tie nebula lumē grē vel rōnis interci-
pit et aiām tenebrosam reddit: vñ Augu.
in libro confessi. dicit. Exbalabant nebule
de limosa concupiscētia carnis et scatebrā
pubertatis et offuscabāt cor meū. Et pbs
dicit i Lib. De concupiscētia corruptit estima-
tionē pudētie. C. Septimo q; nebula ē a
calore solis passua: vñ qn est sursum a sole
attracta reddit in nabis mām: tunc futu-
re pluuie est significatiua: q; si concupiscē-
tie motus sursum ad rationē trahant et p
ipaz rationē retinent: tūc trāseunt in ma-
teriam virtutis: tūc non culpā generant
sed potius pluuiā. diuine grē in aia aug-
mentant. Vñ dicit vō a sole radijs nebu-
la repercussa deorsū cadit in suā originem
reddit et tunc penitus euanescit. Vñ dum

inferius reddit futuru serenitatis signū exi-
stet q; s; concupiscētie motibus p solent
rationis in pncipio resistat: tunc ipa con-
cupiscētie caligo deorsū pulsa penitus an-
nulatū: vñ et post h; aia serenior reperitur.

Capitulum. xvi.

Concupiscētie et inspiratio-
nes sancte licz infirm nobis
pncipaliter a deo: tū coope-
rante libero arbitrio. Cuius
exemplum apparet in terra.
Nam: itinera aquarum et hyatus et vaste
vortiginex que sunt in corpore terre: sicut
in corpore nostro sunt vene q; sunt vasa
sanguinis et arterie que sunt vasa spiritus
non sunt in ipa terra et natura eius cū q;
litatētere. s; frigidum et siccum faciūt tā-
torā solidā: sed sūt ibi et calor solis et stel-
larū humiditē humidū terre et p cōsequēs
reliquēte fissuras magnas sicut sūt fissu-
re magne in paludibus q; vebemēter are-
sunt: qd ebularē non valēs sumā vio-
lētia eleuat terrā in vno loco vt addit in
alio loco. Et ita sūt specus magne et mon-
tes et receptacula aquaz. marina et obca-
rissima et hyat⁹ igētes. Sūt et in intimis
cordis nostri sūt itinera aquaz. i. pncipio-
nes lachrymose et hyat⁹. i. inspirationes af-
fectuose et specus magne. i. hūliationes p
funde quas tū aia a seipā non h; s; et vir-
tute et actione solis et stellarū. dei et sancto-
rū angeloz. coopat tū ad h; vapo- iclusus
.i. interior mot⁹ libery arbitrij vt. s; sūt in no-
bis specus magne. i. pūde meditationes
et motēs. s. alre d; sideratōes receptacula aq;
rā. i. receptatiōes grax vel pncipio-
des lachrymaz et hyat⁹ igētes. i. affect⁹ seruetes.
Itē pncipio lachrymaz afflat pluuie ppi
quoz. C. Prtio q; pluuia calore sol⁹ dissol-
uit: ē. n. nāle q; quāto plus ē i nube d; mā-
pluuie tāto fit radiōz solarū fortior ipres-
sio sup nubē. ppi aq; ad calorē solis pte-
sāt. In tali igit nube dū calor fortissim⁹
generat nubes in pluuiam dissoluit. Ita
quoz in aia quāto plus ē lachrymaz inri

marum tanto diuini caloris sit fortior ipse
fio sup ea donec tota resoluat in lachry-
mis sine operatione totaliter lachrymosas
Unde post acutissimum solis calorem
videtur in acre sequi pluuiam uehemmen-
tem: cuius cor diuino amore calefit amaris
et deuotis lachrymis ignificat: vnde Beda
dicit quod quoniam sit caloris generatio circa hu-
mifmodi nubem et aduisione vaporis sit nu-
bes rubea quasi sanguis ita ut sanguis ali-
quod phlegma videatur. Et sic aia deuota dum di-
uino calore incendit tota in amore rubedi-
ne transformatur. Secundo quod pluuia ad terram
aliquod quod planctus quoniam ipse uoluit uel.
Nam quanto nubes ex se generat pluuia est
a terra remotior et celo uicino: tanto suauis
us terram peti et gemitus gracilioribus ad ima
descendit. Et quanto eorum est a celo remoti-
or et terre proximior: tanto cum grauioribus stil-
lis et magis ipse uoluit terram petere consuevit.
Et hoc quod quanto aia est perfectior et deo pri-
mior: tanto secretior et suauior lachry-
mas emittit: quanto deo se fuisse pro peccatis
a deo remotior et terre pro affecta inuincio-
re aia conspiciat tanto grauior et uerborum
lachrymas effundit. Tertio quod ex pluuia
ser feruat: et sic feruat coccia ex operatione
ne lachrymosa Job. iii. Post lachryma-
tibus et sicut exultationibus inuincio-
re seruat deus. Quarto quod ex pluuia
ira secunda capere ex illa quod cum tonitruo ca-
dit eo quod tonitruum suo motu uapore discen-
dit: et sic aqua subtiliando purior reddi-
tur. Ita lachryme impingunt et secunda aiam et
reddunt ea apta ad fructum bonorum operum et
maxime si sint cum tonitruo. i. cum timore di-
uini iudicii: h. n. e. tonitruum quod marie aiam
coccia terrore sui et marie ea subtiliat ad
discussione peccati. Job. xvi. Quis pote-
rit tonitruum magnitudinis cunctuueri.

Capitulum. xvij.

Conuersio peccatoris assi-
milatur quibus quoniam uersionibus
corporum que metaphorice in
scriptura tradunt. Primo
est conuersio solis in tene-

bras. Job. i. i. sol conuertetur in tene-
bras: hoc fit per uerendum et confusionem qua-
do homo lucet in mundo erubescit de pecca-
tis et confundit. ps. Confundant iniqui agentes
supra. Secunda est luna in sanguine
Job. i. i. Luna conuertetur in sanguinem. Et hoc
fit in peccatore per displicentiam peccati et indi-
gnationem: luna enim est peccator quod est in continua
mutacione. Eccl. i. xvij. Stultus ut luna muta-
tur: quod uertitur in sanguinem quod conuertit
ze-
lo odii et indignationis contra peccata. ps. In
iquitate odio habui et abominatus sum. Tertio
est petre in stagna aquarum: hoc fit in homine pro
doloribus peccati et operatione. ps. Qui con-
uertit petram in stagna aquarum. cor. i. i. ab-
stantia lachrymarum quod debet peruenire ex do-
lore et conspiciendo peccati. ps. Erunt aqua
rum deduxerunt oculi meos non custodierunt
legem tuam. Quarto est lapidis in coelo: hoc
fit per confessionem quod tactus diuino calore du-
ritia sua frangat et sonat uox confessionis.
Job. xxviii. Lapis calor solus in eo conuer-
titur. Quinta est maris in arida quod fit per
satisfactionem. Tunc enim amaritudo peccati
in ariditate penalitatis et satisfactionis con-
uertitur. Job. vii. Cutis mea aruit et contra
cta est. Et hoc conuersi ad deum seruent affluant
carbonibus accensis. Primo ratione rubor
Nam carbo extinguitur nigredine: sed dum ignis
turbatur uertitur in rubedinem. Sic peccator tanquam
carbo extinguitur nigredine peccati. Tercio
iii. Denigrata est super carbonem facies eorum
sed dum in tristitia accendit in rubore peccati
torquetur. Et quanto magis de peccato
rubescit: tanto magis reuincitur: vel uox ad
penitentiam inflammat nigredo peccati uertitur
in rubedinem amoris diuini. Amor enim diuinus
dealbat et rubicatur: sicut illud Cant. v.
Dilectio mea candidus et rubicundus. Secundo
ratione uigoris: hoc enim uigore in scintilla
latet in operatione et seruatione. In scintilla
tibi quod quod carbo accensus cum sibi sua sub-
stantia non possit ascendere sursum ex eo quod pri-
us grossioribus et terrestribus admixtus uo-
luerit inferioribus detinetur in crepando et in
tullando conatur tedere sursum. Sic conuersus ad

deum seruetur quod corpore detentus non po-
test ire ad deum: in crepando. i. uehemen-
ter dolendo et gemendo scintillas seruetur
desideriorum uel orationum uel lachrymarum
ad deum mittit. Eze. i. Et scintille quasi aspe-
ctus cris cadentes et ibidem aspectus eorum quasi
carbonum ignis arderent. Et hoc habet carbonem
nec uirtute in operando. Quod carbo incensus
scintillam habet ignem et ualde actiuum et pen-
tratiuum: ita quod remouit ipsum ferrum: sic etiam
durissimum cor peccatoris quoniam emoluit uis-
u crepulo aliquid seruetur penitentis. Eccl.
xix. Ignis probat ferrum durum. Et hoc habet uigorem
in conferendo. Dicit enim Augustinus hoc esse
imitanda in carbone quod est in seruetur duritudinis
ut si quod cum in aqua ponatur. i. extinguitur om-
ni tempore in ea ipse uirtute peruenit. Sic
aqua lachrymarum uel tristitia non uertitur
uita penitentis ac preferat a peccati putre-
dine. Sapientia. xvi. in aqua quod oia extinguit
plus ignis ualebit. Tertio ratione fractio-
nis uel extinguitur: quod deficiente humiditate
glutino quo pres sibi inuicem coheret facili-
ter frangit et ad hoc facilius extinguit nisi
bene custodiatur. Et sic penitens pro tanto glutino
charitatis facile a temptationibus frangit: facilius
est in eo spiritus seruo extinguit nisi in timore
domini uiguerit tenetur hoc illud Eccl. xvij.
Si non in timore domini tenueris te ista ter-
ra subuertet domum tuam. Dicit enim. Seruo quod car-
bo cinere in uoluit ignem acceptum custodit: sed
detectus et aeris frigiditate expositus subito
euanescit. Sic sub cinere humilitate uel me-
moriam mortis quod timore inducit conseruat gra-
uiter penitentis sine quod si frigiditate uel accide
ipsum inuadit statim extinguit et perit. Et
ideo dicitur Job. xlii. Ago penitentiam in
suailla et cinere.

Capitulum. xviii.

Spus humanus assimilat ne-
bule propter tria. Primo quod ne-
bula a terra eleuatur. Dicitur. x.
Eleuatur nebulas ab extremita-
tibus terre et sic corpus hu-
manum de terra supra est. Gen. i. fecit deus
hominem de limo terre. i. quantum ad corpus

unde et finaliter in terra resoluit. Secundo
quod nebula cito dissipatur et sic uita corporis
humani cito finit. Sapientia. ij. Transiuit uita
nostra tanquam uestigium pedis: sicut nebula
dissoluitur quod fugata est a radiis solis et a ca-
lore illius aggregata. Tertio quia nebula
turbidus agitatur: et sic humanum corpus pas-
sionibus ingeratur. ps. i. i. Hi sunt ne-
bule criminibus agitatur. Et hoc corpus hu-
ani infelicitas respiciatur in puluere. Pri-
mo ratione uarietatis. Nam puluis a uero pro-
cutit. mouetur. leuatur. et dispergitur. Sic uigor
humani corporis modo uero aduersitatis percutit
modo uero tentationibus mouetur. modo uero pro-
prietatis erigit. modo uero mortis distregit. ps.
Sicut tanquam puluis ante faciem eius. Secundo
ratione obscuritatis quod puluis sepe aere ob-
tenditur: sicut in nubibus et oculis fau-
cat. Ita corpus occupentibus aere i. sensua
litate obtenditur: sicut in nubibus obnu-
bilat et oculos metris. i. intellectum et uolunta-
tem tem fauocat. sicut in mundas cogitationes et
per inmundas affectiones. Ero. i. Si pul-
uis super omnem terram egipti. Egiptus enim
interpretatur tenebrosa. Tertio ratione se-
ditatis quod ex diuisione pulueris et humorum
generat lutum inuidia: ita dum corpus in uigore
humorum nutritur generat lutum inuidia luxu-
rie. Job. vii. Induta est caro mea purredie
et sordibus pulueris cutis mea aruit. Hoc pa-
uere pascit serpens infernalis. Ysa. i. v. Ser-
penti puluis panis eius.

Capitulum. xix.

Opidi de terrenis similes
sunt uallibus. Primo quod
ualles quoniam sunt sordide: nam
ad ualles consistunt sordes et
ibi diutius conseruantur. Ita
in cupidus sunt sordes ois malicie et pecca-
ti quod radix omnium malorum est cupiditas.
Job. i. Multiplicata est malicia popu-
li in ualle confusionis. Secundo quod ual-
les sunt obscurae. Nam cito fumosus uapori-
bus obnubilant et deficiunt tenebris obscuratur.
Ita in cupidus est obscuritas propter
uapores fumosus. i. propter desideria terre

marum tanto diuini caloris fit fortior ipse
 fimo sup ea donec tota resoluat in lachry-
 mis sicut in ditione totaliter lachrymofas
 Unde post acutissimum solis calorem
 videtur in acre sequi pluuiam vebementi-
 te: quia cum cor diuino amore calefit amaris
 et deuotis lachrymis ignemiscit: vñ Secunda
 dicit quod quia fit caloris generatio circa bu-
 tumodi nubem et aduisione vaporis fit nu-
 bes rubea quasi sanguis ita vt sanguis ali-
 qui plure videat. Et sic aia deuota dñi di-
 uino calore incendit rota in amoris rubedi-
 ne transformat. Et Secundo quod pluuia ad terram
 aliqui quod plane: quia quod ipetuofo vedit.
 Ad quato nubes et quod generat pluuia est
 a terra remotior et celo vicinior: tato suauis
 us terram petit et guttis gracilioribus ad ima
 descendit. Et quato e contra e a celo remoti-
 or et terre proximior: tato cu grauiozibus sil-
 lulis et magis ipetuofo terram petere cofuevit
 Et b quod quato aia est pfectior et deo pri-
 mior: tato secretiores et suauiores lachry-
 mas emittit: quato vñ se fuisse peccator
 a deo remotior et terre p affecta diuicio-
 re aia cofpiciat tato grauiores et vberiores
 lachrymas effundit. Et Tertio quod ex pluuia
 aer serenat: et sic serenat cofcia ex opactio-
 ne lachrymofa. Et quato quod ex pluuia
 ira fecundat pcepte et illa quod cu tonitruo ca-
 dit eo quod tonitruum suo motu vaporis disci-
 tit: et sic aquam subtiliando periorcem reddit.
 Ita lachryme ipinguat et fecundat aiam et
 reddit ea apta ad fructum bonorum operum et
 maxime si sint cu tonitruo. i. cu timore di-
 uini iudicii: b. n. e. tonitruum quod marie aiam
 educit terrore sui et marie ea subleuat ad
 difactionem peccati. Job. xvi. Quis pote-
 rit tonitruum magnitudinis commutueri.

Capitulum. xvij.

Conuersio peccatoris affi-
 milatur quibus conuersionibus
 corporum que metaphorice in
 scriptura tradunt. Et Pri-
 ma est conuersio solis in tene-

bras. Job. li. sol conuertitur in tene-
 bras: b. fit per verecundiam et cofusionem qua-
 do homo lucet in mundo crudeliter de pecca-
 tis et cofundit. ps. Confundant iniqui agentes
 suspacue. Et Secunda est luna in sanguine
 Job. li. Luna conuertitur in sanguinem. Et b
 fit in peccatore p displicentiam peccati et indi-
 gnatione: luna n. est peccator: q. e. i. vñ in
 mutacione. Eccl. xvij. Sicut vt luna muta-
 tur: q. conuertitur in sanguinem quod conuertit
 se lo odij et indignationis contra peccata. ps. In-
 quitate odio habui et abominatus sum. Et Ter-
 tia est petre in stagna aquarum fit in boie p
 doloris peccati et opacione. ps. Qui con-
 uertit petram in stagna aquarum. cor. dux i ab-
 ditione lachrymarum quod debet puenire et do-
 lore et cofpiciet peccati. ps. Erunt aquas
 riuu deduxerunt oculi mei: quod non custodie-
 rit lege tua. Et Quarta est lapidis in es: b
 fit p cofessionem quod tacto diuino calore du-
 rimia sua: frangit et sonat vor cofessionis.
 Job. xvij. Lapis calorem solis in es con-
 uertitur. Quina est maris in arida quod fit p
 satisfacionem. Tunc enim amaritudo peccati
 in ariditate penalitatis et satisfacionis co-
 uertitur. Job. vii. Curis mea aruit et contra-
 cta e. Et Sexta conuertitur ad deum seruani asstant
 carbonibus accensis. Et Primo rone rubor
 Nam carbo erit: b. nigredine: s. dñi igni-
 tur vertit in rubedinem. Sic peccator tanquam
 carbo erit: b. nigredine peccati. Trem.
 iiii. Denigrata e sup carbones facies cor-
 p. s. dñi in vñ in rone accedit in rubore peccati
 totus conuertit. Et quato magis de peccato
 rubescit: tato magis renouiscit: vel dñi ad
 penitentiam inflammat nigredine peccati vertitur
 in rubedinem amoris diuini. Amos. n. diu-
 nus dealbat et rubricat: s. m. illud Cant. v.
 dilectus meus cadidus et rubicundus. Et Se-
 cundo rone viginis: b. emi vigore in scintilla
 latide i opatione et pseruatione. In scintilla
 tude quod quod carbo accensus cum s. m. sua sub-
 stantia non possit ascendere sursum et eo quod p. p.
 bus grossioribus et terrestribus admixtio
 leter i ferioribus detinet: in crepitado et cin-
 illado conat tederet sursum. Sic conuertitur ad

deum seruenter quod corpore detentus non po-
 test ire ad deum: in crepitando. i. vebemen-
 ter dolens et gemendo scintillas seruenter
 desiderio vel orationum vel lachrymarum
 ad deum mittit. Eze. i. Et scintille quod aspe-
 ctus eris cadentis et ibidem aspectus eorum quod
 carbonum ignis ardentium. Et Tertio hinc carbo-
 nes virtute ut expando. quod carbo incensus
 acutissimum hinc ignem et valde actiuum et pene-
 trantissimum: ita quod remouit ipsum ferrum: sic etiam
 durissimum cor peccatoris quod quod emollit vi-
 so crepto alicuius seruenter penitentis. Eccl.
 xxi. Ignis pbat ferrum dux. Et Tertio hinc vigore
 in cōseruado. Dicit. n. Augustinus. b. esse
 imitanda in carbone quod est late fortitudinis
 vt si quod eum in aqua ponat. i. extinguit om-
 ni tepore in ea iputribilis pseruat. Sic i
 aqua lachrymarum vel tribulationum nutritur
 vita penitentis. ac preterat a peccati patre
 dñe. Sapientie. xvi. in aqua quod oia extinguit
 plus ignis valebit. Et Tertio rone fractio-
 nis vel extinguitis: quod deficiente bñdicitatis
 glutino quo pres sibi iuuicē eberet facili-
 ter frangit et ad hoc facillime extinguit nisi
 bñ custodiatur. Et sic penitens p dño glumino
 charitatis facile a tationibus frangit: facili-
 ter et in eo spūs seruo extinguit nisi in timo-
 re dñi ingiter teneat s. illud Eccl. xvij.
 Si non in timore dñi tenueris te istater ci-
 to subuertet domus tua. dicit. n. Tre. quod car-
 bo cinere inuoluit ignem acceptum custodit: sed
 detectus et aeris frigiditati expositus subito
 euanescit. Et sic sub cinere hūilitati vt me-
 moria mori quod timore iducit cōseruat gra-
 penitentis sine quod si frigiditate vel accide
 ipm inuadit statim extinguit et perit. Et
 ideo dicitur Job. xlij. Ago penitentiam in
 fauilla et cinere.

Capitulum. xviii.

Dupus humani assimilatur ne-
 bule ppter tria. Primo quod ne-
 bula a terra eleuat. Dicit. r.
 Eleuas nebulas ab extremitatibus terre et sic corpus hu-
 manum de terra supra e. Secundo. i. fecit de
 homine de limo terre. i. quatu ad corpus

vide et finaliter in terra resolut. Et Secundo
 quod nebula cito dissipatur et sic vita corporis
 humani cito finit. Sapientie. ij. Transiit vita
 nostra tanquam vestigiū pedis: et sicut nebula
 dissoluet quod fugata est a radijs solis et a ca-
 lore illius aggrauata. Et Tertio quia nebula
 turbibus agitatur: sic humani corporis pas-
 sionibus inoperatur. i. Petri. ij. Non sūt ne-
 bule criminibus agitatur. Et Tertio corpus hū-
 ani infelicitas respicitur in puluere. Primo
 rone varietatis. Nam puluis a vito p
 cutis mouet. leuat. et dispergit. Sic vigor
 hūani corporis modo vito aduersitatis penit
 modo vito tentationis mouet: modo vito p. p.
 ritatis erigit. modo vito mortis dispergit. ps.
 Sicut tanquam puluis ante faciem e. Et Secundo
 rone obscuritatis quod puluis sepe aere ob-
 tenebrat: solum obnubilat et oculos fau-
 cat. Ita corpus cupiscientia aerem. i. sensua
 litatem obtenebrat: solum. i. rōnem obnu-
 bilat et oculos mētis. i. intellectum et volūta-
 tem fauicat. s. per imundas cogitationes et
 per inuidas affectiones. Ero. ix. Si pul-
 uis super omne terram egypti. Egyptus enim
 interpretatur tenebrosa. Et Tertio rone se-
 ditatis quod ex diuisione pulueris et humoris
 gnat lutum inuadit: ita dñi corpori nō iungit
 hūor nutritual gignit lutum inuadit luru-
 ric. Job. vij. Induta e caro mea purredie
 et sordibus pulueris cutis mea aruit. Dicit. pa-
 nere pascat serpens infernalis. Ysa. lrv. Ser-
 penti puluis panis eius.

Capitulum. xix.

Opidi de terrenis similes
 sunt vallibus. Et Primo quod
 valles quod sunt sordidæ: nam
 ad valles cōstauit sordes et
 ibi diutius cōseruant. Ita
 in cupidis sunt sordes ois malicie et pecca-
 ti quod radix omniū malorum est cupiditas.
 Job. iij. Multiplicata est malicia populi
 in valle cofusionis. Et Secundo quod val-
 les sunt obscure. Nam cito fumosie vaporibus
 obnubilant et defuso tenebris obscurantur.
 Ita in cupidis est obscuritas ppter
 vapores fumosos. i. ppter desideria terre

na. ij. Adach. i. Acceptum igne de altari absciderunt in valle. Ignis altaris est in me sapientie celestis illuminat et inflammat: quod tamen occultat menti in valle cupiditatis. Tertio quod valles sunt a celo remote. Ita cupidi a celesti desiderio. Hier. xlii. Quia gloriaris in vallibus. i. in terrenis cupiditatis defluxit vallis tua. i. tua mens cupida de summis ad ima: de celestibus ad terrenam filia delicata que videbas in cameris tuis etc. Quarto quod valles sunt infructuose: quod salices et infructuose arbores maxime in vallibus crescere conprobant. Ita in cupidis crescit arbuta. i. opa infructuosa. Et hic est q. ij. Paralip. xviii. Edom qui interpretatur terrenus significat cupiditatis percussus est in valle salinarum ubi non erat fertilitas propter saluginem. Ita cupiditas terrenorum mente obscurat et animam venocat. et in assidat terrenorum et aere obscurat et in terdum animalia hincia ora iuxta terram venenat et necat. Et bovis rostrum quod cum terrenus motus sit ex vapore terrestri grosso et fuliginoso et nigerrimo quod elevat a solo. opponit soli sicut nubes magna et ita inducit aeris obscuritatem: et sic etiam terra illa fuerit ante terrenorum sicca et leuat et superficie est pulvis et reddidit aere spissum et nigrum. Et sol et luna et stelle apparent ex huiusmodi pulvere que si sanguis ad nigredinem vergens. Et sic est hoc modo indicium obscuritas aeris: huiusmodi etiam vapor cum sit venenosus occidit animalia que hauriunt cum hincia ora iuxta terram vel oves. Huiusmodi dicit Seneca quod tempore Neronis fuit terrenorum in quo perierit grex sericorum omnium. Ita et terrenorum cupiditate tanquam ex terrestri vapore vel pulvere anima obscuratur. Apocalip. vi. Terremotus magnus factus est et tota facta est niger tanquam saccus cilicium et luna tota facta est sic sanguis. Terremotus magnus est iordinatus terrenorum affectus quod moles a ratione et luna. i. voluntate que mutabilis est maculat et sedat. Hic est terrenorum et vapore venenosus et pestilentialis. i. ope vel lucro doloso et iniusto animas eternam morte facit interire. Luc. xxi. Terremotus magnus pro loca erunt et pestilentie et fames terrorum etc.

Ubi nota quod terrene cupiditates homines reddunt ingetos et ideo vocantur terremotus. Ita dolosus et fraudulenter et ideo vocatur pestilentie. Ita faciunt eos insatiabiles et famelicos: et ideo vocantur fames. Ita raptores et tyrannos et ideo vocantur terremotus.

Capitulum. x.

Discordia siue guerra assimilatur grandini propter quatuor. Primo quod grandis est frigidissima quo ad tactum. Nam grandis est sicut pluuie frigiditas et veri rigore in aere congelata. ut dicit Aristo. sic enim ex vapore frigido. et humido ad interiora nubis fugato et demum caloris circumscriptione vapor in nube recipitur et a frigiditate condensatur. Nam quando vapor elevatur alicuius virtute caloris quod non consumit sicut nubes calidissima eo quod multum de calore remanet in vapore. Ad ex calore circumscriptione in aere confortat frigus et coarctat in unum locum et ex calore ipsius nubis aperiente frigus recipit intras congelat et fit grandis. Ita et calore iracundie dominante et ex vapore superbie cor subintrat: et ex frigore aliquid inie vel aduersitatis generant discordie et guerre que corda hominum frigidat faciunt ex pulso charitatis calore. ps. Ignis grandis nix glacies spiritus pellax etc. Per ignem intelligitur ira: pro nix et glacie aliqua aduersitate vel iniuria cor strigetur: pro spiritum intelligitur pestilentia superbie et ex his sequitur pestilentia bellos. Et secundo quod grandis est dura ad tactum. Nam grandis fortiter percutit et eo quod dura existit. Unde et grana cum in scriptura lapides appellantur. Eccli. xlii. Confracti sunt lapides grandinum. Provenit autem duricia grandinis et eo quod frigus ut dictum est fugiens calorem aeris ad interiora nubis se recipit et ex sua aggregatio virtus eius inualescit. Unde vapore quem in nube inuenit sua virtute stringit et in duram subam convertit et ideo magis quam in hyeme sunt grandines in estate quia virtus frigiditatis que est in estate venit et in vapore aeris adunat. In hyeme pro aere totus dispergitur quare debiliores reddunt nec ad

congelandum vaporem sufficiens inuenitur. Ita guerre et discordie ex calore iracundie et ex frigore malicie generantur: corda hominum sic indurat quod vni erga alium quod aduertatur tempore scilicet: et nulla pietate seu benignitate mollescat. Unde guerra si diu durat corda lapidea generat. Sapientie. v. Petra ira plene mutent gradies. Tertio quod grandis est subita siue impetuosa quo ad descensum. Nam cum de se sit granis venio etiam impellente cum impetu descendit. Et ita est sicut cum impetu ire et violentie guerre et bella gerunt. Cum enim Jacobus monent quod ois homo sit tardus ad iram. Nam ira non habet misericordiam neque crispes furor. Ysa. xlviii. Sicut impetus grandis turbo confrigit etc. Quarto quod grandis non est totaliter rotunda quo ad aspectum. Nam si figura quasi dicitur ut in motu. Locus cum quod assignat: quod cum vapor vni generat est expansus in latum frigus constringit magis trahit de materia lateribus quam a superiori parte et cum latius efficit magnus congelatur parte antecum alia fuerit ad eam adhibetur ei sicut congelata gutta: et si aliquando inueniatur rotunda dicitur quod est pro accidentis. Quia descendendo pro inferiori parte aeris que pro refectione radiorum et parte calida liquescit et minuit et rotundat. Quia si figura rotunda perfectione habet propter imperfectionem in gradie rotunditas figure: quod contra bella et lites contingit ex defectu charitatis vel imperfectione. Charitas enim est vinculum pacis ut dicitur 1 Cor. xiii. Nam cui charitas profecte adesse est iniuste ledere minime repugnaret dicitur domino Mat. v. Qui te percuterit in vna maxilla probe et aliam. Et Apo. Ro. xii. Non vultis ipsos offendere carissimi. Sed date locum ire. Sapientie. xvi. Fructus inimicorum erimabat ignis ardens in gradine. Ignis quidem ardens in gradine est charitas seruens in perfectione. Et hoc frequenter inimicos exterminat dum eos ad benignitatem mutat: vnde de Apostolus ad Romanos. xii. Si esurierit inimicus tuus cibus illum si sitis potum da illi: cum faciens carbonem ignis congerens super caput eius. Quinto quod grandis

est est-noria quo ad effectum. Nam cum impetu terram percutit. legetes fructus et flores plurimum ledit: vnde in ps. Percussit in grandine vineas etc. Interdum etiam in gradine animalia occidunt sicut in illud. ps. Occidit in gradine iumentum eorum: precipue quando grandis est multum grossa: quod tunc grauior existit et impetuosa ruat. Et nota quod descendit grandis do maior: vel minor: sicut pro altiori loco vel terre viciniore cadit: quia ex maiori motu in aere calido minorat et retardat ideo maior cadit a viciniore loco. Apoc. xvii. Grandis magna sicut talentum descendit de celo in boies: multo autem magis pro guerras quam pro gradines arbores vastant et legetes etiam occidunt boies animalia rapiunt et bona innumerabilia dissipantur et disperguntur.

Capitulum. xxi.

Divinitas mundi assimilatur motibus hypboricis propter tria. Primo propter propositum generis maxime. Sunt enim montes Sibirie multum locupletes: auro abundantes et gemis. In eis enim sunt smaragdi optimi et cristalli purissimi. Et talia precipue sunt mundanarum diuitiarum materia: quod accumulatis et possidendis cupiditas humana in sinit. sicut auro et gemis et alia consumilia. Que tamen quod amitti possunt vere diuitie non sunt vnde Mat. vi. dicitur. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra ubi erugo et tinea demolit et ubi fures effodiunt et furant. ubi omnia diuitiarum genus ondit amissibile est. Nam si de panibus vel palliis scribis vel auris suas quod diuitias fecerit corruptibiles diuitie sunt quod possunt vastari a tinea. Si vero de metallis pecuniis adhibere pro destructibiles est quod erugo potest consumere. Si autem gemme sint vel alia quecumque: que non possunt consumi erugine vel tinea demoliri: saltem a furantibus manibus non possunt esse securi. sicut in ibidem. Solus thesaurizator vobis thesauros in celo ubi nec erugo nec tinea demolitur nec fures effodiunt nec furant. Secundo propter asperitatem siluarum. Nam circa illos montes vbi tinea les diuitie si asperitatem quod silue pro quod ad deam

A. D. 1500. 22

diuitias difficilis est accessus. In quo itelli-
gitur qd lz diuitie sint ad appetendum faciles
difficiles tñ sñ ad lucranda et possidenda. Et
id boies vt eas lucrent maximos labores
assumunt. **Eccli. xxiij.** Laborant diues i cõ
gregariõe sube. Et idcirco incusabiles
sñt qd ppi celestes et perenes diuitias ne-
gligunt laborare. Et ppi b dicit **Breg.** qd si
q via laboriosam cristimat sue desidia est
accusatio. Si .n. a ppeas pelagi nauit pla-
ge et vulnere militibus glacies et frigora
agricultoribz leuia et portabilia sñt ppi spẽ
pmij tpalis multo magis cui celoz placet
nullu dz sentire picula maxime eni labo-
res mitigat in fine bonu venire. Ne aspi-
cias ergo qd via ista aspera est sz quo du-
cit. Nec alia qd lata e sz vbi desinit. **C. In**
b etia qd difficilis e accessus ad motes di-
uitiaz ondit qd difficulter qd diues e intra-
bit regnu celoz vt dr **Mat. xij.** **C. Tertio**
ppi multiplicitate feraz. Sñt eni in illis
feris. i. circa illos motes diuersa feraz ge-
nera qd boies vehemeter ipedunt ne ad lo-
ca diuitiaz accedat. Nã ibi sñt grifones
imanes ibi pdi. tigrides et pãtere. Ibi ee
dñr pcpuc i albania et bircania qd sñt fi-
tbic regides tãte magnitudis et feritatis ca-
nes vt tauros pmãt et leones occidãt. In
grifonibz qd ego et boibz sunt istesi significa-
tur violentia raptoroz. In pdis aut varijs et
maculosis varie itelligunt fraudulentic mer-
caroz. In tigribz velocissimis significat fe-
stinata et veloc suba vsurarioz: qz vsura i
quo tpe multu multiplicat et crescit: vn dr
****Prouer. xij.** Suba festinata minuit qz di-**
uite vsurarie sic festinanti crescut: ita cõiu-
cito desiciunt. Sz i pãterb qd odore aliaf be-
stias ad se attrahit et attractas eas rapit et
comedunt: itelligit malitia quozudã hypo-
critaz qd sub qdã scitãt spẽ lucra seculi qd-
rur: vn ab illis rapit qd odore bõc fame
et scitãt traxerunt: p canes intelligit malu-
uolentia inuidoz qd pcpuc i ill abudat qd ca-
de lucra qd ut vt iter illos qd sñt ciuidẽ ar-
tis et iter medicos et iudices et eo qd vnus
puaf ipedire lucz alteri sic phus i **Rber.**

dicit. **D**es has feraz. i. vicia diuitie mudi
gignunt ppi cupiditate de qd dicit psal. In
ipa ptrafibunt ocs bestie. i. oia vicia.

C. Capitulum. xxiij.

Doctores sci ecclesie sñt sñt i
lis stell qd dñr hyades. De q
bus fit metio. **Job. ix.** vbi dr
Qui facit arcum et orionas
et hyades et interiora austru.

Intelligunt ergo doctores i eis ppi orion
pno ppi eaz ortu. Nã hyades qd oriun-
tur i vtre si stelle pluuiales i qz omi inã
dat pluuie ppi b qd tñc tps vapores a ma-
ri et a ira p calor solari violentia fori ad
supiora trahunt qd motu hyadu i pluuia re-
soluunt. Hyades g a qbz inuãdãtia plu-
uie doctores ecclesie sñt a qbz sup arẽtes aiaz
effudit iber doctrine. **Geni. xxiij.** **L. otre-**
scat vt pluuia doctrina mea: et id die **Bre.**
Doctores sci hyadu nãcupãtõe signant
Breco qpe elogo hyados vocat pluuia
et hyades nome a pluuis accepterut qz or-
te. pculdubio ibres scriut. Nã igit hyaduz
appellãtõe expsi sñt qd ad statũ vñs ecclesie
qñ i celi facie deducti sup arẽte terrã hãa
ni pctorz sancte pdicãtõis ibres sñdẽt.
C. Secõdo ppi eaz fitu: qz iste stelle hyades
fitu suũ hñt i fronte tauri vt die **Marcia.**
Et i. xvi. gdu tauri vt die **Adisac. Et cor-**
pe hois dñant collo et gutturi. **L. ostar at qd**
i collo et gutture vor pdicãtõis forãt: vn qd
si hyades sñt i tauro dñ sci pdicatores p-
dicãtõis voce formãtes dñiũ et auctoritate
hñt i pdicãtõis sic die brũs **Bre. loquẽ-**
di auctoritas pdi qñ vor pdicationis ab
ope nõ inuaf. Nã necesse e sicut idẽ brũs
****Bre.** die i **Passo.** qd pdicator qd plus**
actibz qd vocibz itonet et dñ vinẽdõ vestigia
sequẽtibz iprimar qd loquẽdo et pdicãdo qd
gradiant ondat. **C. Tertio ppi effectũ. Nã**
qñ oriunt hyades crescut dies et sol icipit
eẽ fernctio: fruges eẽ vberẽ crescut. qz tñc
a pluuis irrigant. Sic eẽ vt doctrinã et pdi-
catões scõz doctoz crescut i audientibz dies
.i. claritas cognitõis et feruor dilectõis et fru-
ctõ operãtõis. **C. Quarto ppi aspectũ qd. i.**

estellatio hyadu bz stellas plures et cla-
rissimas aspectu nro et etiã ordinatas p
girũ: qz. **I. sancti doctores fuerut vt stelle in**
corrupti p vitã. **Daniel. xij. Qui ad iustici-**
am crudunt plurimos crot quasi stelle in
pectus eternitates. Itẽ multiplicati per
gram. **Sene. xvi. Inspice celũ et numera**
stellas si potes. Itẽ clarissimi p doctrinã
****Baruth. iij.** Stelle veder sñ lamẽ in custo-**
dijis suis. Itẽ ordinati per girũ quasi val-
lãtes et defedẽtes ecclesiã. **Judicũ. v. Stel-**
le manẽtes in ordine et cursu suo aduersũ
sũsarã pugnaverũt. Itẽ doctores sancti af-
similant mõnibus ppter decẽ pprietates
quas beatus **Ysidorus tãgat in li. **Ethy-****
mo. Quarũ prima est qd montes sñt a ter-
ra elenati. Sicut eẽ sancti doctores elena-
ti esse dñr per contemptũ terrenoz: vnde
****Ysa. i.** sup montẽ excelsũ ascẽde tu qd euã-**
gelizas sion vbi **Brego. dicit. Qui celesti**
pdicatione vñ terrenoz opoz infima de-
serẽs in rex culmine stare videat quo tã-
to facilius subditos ad meliora ptabar:
quãto p vite meritum de supnis clamat.
C. Secũdo motes sñt solidi et cõpacti. Et
tales sñt doctores sancti p paciẽtia aduer-
soz. **Prouer. xij.** doctrina viri p paciẽtiaz
nokit. **Prouer. viij.** Nec dũ motes gra-
ui mole cõstiterãt. Nã doctores sancti eẽ
gravi mole tribulãtõis pressi. tñ cõstistũt
solidi et alti. **C. Tertio** motes sñt a terra
versus celũ erecti et tñ terre radicãtus cõ-
iuncti. Et sñt sacri doctores sñt versus ce-
lũ erecti p desiderũ et cõteplãtõez eterno
rũ **Apo. **Phil. iij.** **L. oersatio** nãa in celis
est. Iñt tñ motes sñt terre. i. cõipi cõiuncti
radice i radicali et incuitabili necessitate
cõpaliũ passionũ. **Deutronomij. iij.** Ac-
cessistis ad radices mõtis qd ardebat vsqz
ad celũ. Sic mõs est emetãtis sanctoruz
doctoz quoz radiz inferõ. i. necessitas car-
nis terre inuicta emẽs tñ et dñderũ vsqz
ad celũ ardet. **Psal.** **Adõtes** excelsi ceruil
.i. doctozibz sanctis. **C. Quarto** sñt motes
aquaz attractiui eo qd terra alta est spon-
giosa: ad attrahẽdũ. Ita doctores sancti**

attrahũt aquas gratiarũ p vacuitatẽ suẽ
porositatẽ bñliũ affectionũ suẽ orationũ
psal. sup mõtes stabũt aq. **C. Quinto** sñt
mõtes aquaz emissiui fontũ et fluminũ
causatiui. Nã voragine qd sunt pncipiaz
idificãtiũ fluminũ et matrices magis sñt
in altis locis vel sub eis. **35 maria.** flumi-
na a mõtibz oriunt. Sicut de marimo i
meridie mõte qd dicit **Abblas p:** et de alio
mõte marimo in aglone versas or. etcm.
Quius eni tãra est altitudo qd habitan-
tes sub ipõ vidẽt in eius cacumine radi-
os solis nã mane p quoz horas vñimas
noctis et sic in sero p. iij. pmas horas no-
ctis. Et in eũdẽ pede siue sudamẽto ba-
bitãt gẽtes diuersaz linguaz a quo mõte
oriunt diuersa et magna flumina. Itẽ sci
doctores sñt aquaz. i. doctrinaz emissiui p
exercitiũ pdicationũ sõriũ et fluminũ effu-
siui p scripturaz libroz et pdicationũ. Sũt
eni iterũ pleni pñdis voragibz. i. pñdis
pdicãtõibz. Et qbz causant doctrinaz
pluuiz. p. **Rigis** mõtes de supioribus
Ysa. xij. **Apia** in supnis collibz flumina et i
medio capoz sñtes. **C. Sexto** qd mõtes si
metalloz nobiliũ pteñti. Et sic sñt docto-
res pteñti bitũ nobiliũ virtutũ et dono-
rũ **Zacha. vi.** **Adõtes** erci. **C. Septio** sñt di-
uersoz fructũ et herbaz medicinaliũ pdu-
ctiui. qz. n. purior sñt acris qd vales fructz
faciũt puriozẽ sapidiozẽ et saniozẽ: quũs
faciãt paucozẽs. Ita sci doctores pducũt
herbal et fructz. i. bõa opa et meritoria. ps.
Qui pducit i mõtibz senu et herbã. Et eo-
rum fructz. i. opa sñt puritate itẽtõis: sa-
porẽ duotõis: et sanitate dikretõis. **C. De**
tauo mõtes si radioz solariũ susceptiũz
diunt pteñti. Sic sci doctores si susceptiui
et retẽtiui radioz solariũ. i. diuinaz reuclã-
tionũ. i. **Adach. vi.** **Rẽspõderũt** mõtes.

C. Capitulum. xxiij.

Doctrina xpi vera mentes
credentiũ purificat. Vñ assi-
milat illi aq qd e macedonia
qd ab ouibz bibita fac eas al-
bas. Et sic doctrina xpi re-

cepta i mentib' credentiū reddidit eis mudas. Ezechiel. lxxvi. Effusa sup vos aqua mada z mudabim. Econtrario at prava hereticor' doctrina: qz est terrena z carnal. eoz da recipientū fordidat z denigrat: sicut aq calida z terrefrictis multū denigrat pelles aialū. Nā calor aq adurēdo pellē priuat eā pspicuitate z p olequēs lanā: qz oē ani mal' ppter boiez variat pilū fm varicratē pell. Dñ tales sūt aq hereticor': q' falsitatibus z mēdacijs anmas denigrat. i. obsecrat. Hier. xv. Facta est mihi qsi mēda tū aquar' infidelū. Itē doctrina xpi afflata tū fōti. Prover. xviii. Aqua pūda verba ex ore viri z torrens redūdās fons sapiētie Eccl. i. Fōs sapiētie verbū dei in excelis. Et h fons tres bz cōditōes: pma qz erudit. Prover. xvi. Fōs vite eruditio possidētis. Secūda qz vitā adducit. Prover. xvii. Lex sapiēt' fōs vite vt declinet a rui na mortis. Tertia qz aquas cōsolatōis tribuit. Ysa. xli. Manentis aquas in gaudio de fontib' salutarior. Hi fontes sūt apostoli q nobis tribuerūt aquā pfectōis euangēlicę. Exo. xxv. Venerūt i belim vbi erat vij. fōtes. Itē doctrina verbi dei assumitur pluvie fm illud Deu. xxxij. Concreta vt pluvia doctrina mea z h ppter qtuor. Primo qz pluvia est aeris purificatiua z lctificatiua. Et sic doctrina verbi dei cor mudat Johānis. xv. Vos. n. mudū est ppi sermone quē locut' sū vob. Adūdo at lctificat. Psal. Actabo: ego sup eloga tua. Secūdo qz est oris. saporatiua. Naz s' cōstātū aq pluuialis sapiētiōz ē alijs aqs. Est eni vt ipe dicit ex se lucida clara subtilis leuis sapida z oibus ipuritatibus impmitra. Que oia cōpetunt sacre doctri ne: qz. scilicet lucida ad dirigēdū Apoca. vlti mo. Vidit mihi flunū aq vite splēdidū tamq' cristallū zc. Itē est clara ad intelligēdū. Psal. Declaratio sermonū tuorū il lūnat z i lctificat dat pnat. Sibil ad expo nēdū. Sapie. vij. Est i illa spūs i lctigētie multiplex vnit' iudicū. Itē leuis ad obser uādū. i. Jobis. v. Adādata ei' graua n sūt

Itē sapida ad meditādū. Ps. Quā dulcia faucibus meis eloga tua sup mel ori meo Eccl. vi. Sapia doctrine s'z nome ei'. no mē ei' ē sapia a sapore deā. Itē ē oib' ipu ritanib'. i. falsitanib' ipmītra ad credēdam. Dat. b. xxij. Diam dei i veritate doces. Tertio qz ē calor i mitigatiua. Itē doctria sapie mitigat ardorē carnal'. Hiero. Ama sciz s'z scripturaz z carnal' vitia nō amabis. Eccl. iij. Ignē ardētē extingue aq. i. sapie ignē luxurie. Quarto qz piscinū ē nutriti ua. Quasi. n. piscin' aq'ici sūt hoies tribula ti quos aq' doctrine salutat' nutrit' cōsolat' z cōfortat. ps. Dec me cōsolat' ē i bñilitate mea: qz eloqu' tuū viuificauit me. Et hic ē q' doctrina spūal' afflata ē piscine: qz pi scina siue piscaria. pprie d' ad nutriciōem piscis collecta: qz. i. spūal' doctrina ē piscinā. i. spūaliū vitorū nutritiua. S'z nō. q' ad bonitatē piscine regunt' tria. Scilicet soliditas: aq' i fluxibilitat' puritas z i fluxuē cōtinuitas. Itē vt doctrina spūal' nutrit aiaz requirit' pmo recipiētis soliditas. s. vt non sit vas fractū nō retinēs s'z illud Eccl. xxj. Cor sarū q' vas fractū oēm sapiētī am nō tenebit. Itē doctrine puritas. s. vt doctrina pura sit z carbolica nō bētica vt i sectiua. Itē doctrine similitas qz cū ipa sit cibus mētis qz q' quotidie ipa reficiatur. Capitulum. xxiij.

Dona septē spūscī afflāt' septē planetis. Quia sicut se pte planetaz viribus forma tur z pscit' hois corp'. Itē septē donoz gradib' forma tur z pscit' spūs. Nam fm Astrologos z Medicos saturn' materiā cōceptā in ma trice mollē z fluidā frigiditate z siccitate sua coagulat z cōdēfat. Et hoc spūaliter cō petit dono timoris q' pmitatē z fluxibilitatē hois ad peccandū cōhibet z. restringit. Nā vt d' Prover. xvij. Per timorē do mini declinat ois a malo. C' Jupiter autē secūdo mēse spūitū z mēbra tribuit in q' bus z ex gbus est postea robur operandi. Et hoc cōpetit dono fortitudis: quo z spi

ritus z mēbra roborant ad bene opandū Prover. vltimo. Accinxit fortitudinē lū bos suos z roborauit brachium suum. Mars tertio mēse subuliat sanguinez z humorē cōdensat z ordinat z cōponit. Et hoc cōpetit dono cōsiliū quo. s. mēs s'z mēat ad bñi disponēdū z ordinādū actus z motus suos. Sol q' rto mēse vitalē ca lorem z spūi epati z cordi tribuit. Doc. n. cōpetit dono sapiētie q' aia viuificat inflā matur z spiritus sancti habitaculū efficit. Venus q' rto mēse organa sensibilia z officialia mēbra aures z nasū z bñdōi pscit z disponit. Hoc cōpetit dono scie quo organa sensibilia z teporalia ordinātur z regunt'. Mercur' q' rto mēse oia cor poris foramina z porosa z linguā z nares cōponit. Hoc cōpetit dono intellect' quo foramina. i. sensus corporis componunt: na res etiā. i. vis discretōis tribuit: z lingua ad rethorice loquēdū dirigit. Luna mēse septio suis limatib' mēbra d'fluidit z distin guit. Nō p'ncipat ad bonū pietat': quo di uident z distribuunt elemosine fm exiē tiam viuificat' qz fm illud. ps. Disperit dedit pauperibus.

Capitulum. xxv.

Ecclia xpi assimilata firma mēto ppter septē. pmo qz firmamētū secūda die factū recitat' Gen. i. S'z notādū q' supposito q' celū nō sit de nā quoz estoz s'z nō nā gntē eēntie: vt pōit Aristot. tunc nō pōt itelligi factū scōda die quātū ad pductōes sube siue fore sue suba lis qz si mā corpaliū pcessit tpe formatio nē suā vt cōiter sci ponūt tē seqret' q' si firmamētū fuit scōda die. pductū quātū ad su am formā subale qz mā fuit pmo sub alia forā subali qz cē nō pōt. qz nā celest' cū sit icorruptibil' bz māz q' nō alteri fore pōt subesse: vñ impossibile ē q' sit foratū ex mā pus tpe eēntie. Et iō. pductio sube firma mēti ad ipsē creatōis p'ncipet. s'z aliq' foratō ei' p'ncipat ad op' scōde diei: sic ēt Dyo. diē iij. ca. de diuinis nomib' q' lumē sol fuit

in forme in pmo triduo z postea fuit in q' rto die foratū. Et sic pōt dici q' firmamē tū fuit a pncipio creatū s'z suā subam: sed scōda die apliori foratiōe decoratū z orna tū. Itā ēt ecclia fidelū fuit ab initio mudū ichoada. i. p'ncipis parētib' vel fm alijs in Abel pmo iusto: s'z pfecte foratū z decora ta fuit scōda die. i. tpe plenitudinis grē q' xps venit in mudū. Prima eni dies. i. rto tū tps pcedēs fuerat nubilosa. i. sub caligi ne culpe vt figuraz vmbra: qz. i. p'ncipis nri oēs s'z nube fuerit vt d' i. Cor. x. S'z scōda dies fuit luminosa p plenitudinē grē z p pñ tiā xpi q' air: q' dū sū i mudo lux s'z mudū. Et iō pma die xps fuit q' i formis s'z ob scuritate figuraz. S'z i scōda q' i forat' i pñ tia z veritate. Heb. xij. Iesus xps veri t' bodie. Scōdo qz firmamētū octaua s'pbe ra vocat'. Nā s'z eo s'z. vij. s'pbe re planetaz z ipz ponit octaua s'pbe ra. Hoc at ecclie xpi p'ncipat: q' octauā resurrectōis expectat z octauā diē. s. d'ificā celebrat z de octauis ēt scōz festiuat. Septenari' at nuer' orbū septē planetaz s'z firmamētū ad ver' testmū referit vbi septima celebrat dies. i. sabbatū vñ d' Eccl. i. da ptes septē nec s'z z octo. Tertio qz firmamētū mlt' stell' decorat vñ d' Gen. i. q' de scē stellis z posuit eas in firmamēto. Sic ē firmamētū bz q' i inue rabiles stellis ita ecclia q' i innumerabiles sanctos. Gen. xv. Inspice celum z nume ra stellis si potes. Notandum est q' stel larum siue celi stellati a nobis solū medie tas videt' q' medietas s'pbe re celest' bemi sperū vocat'. Et hec medietas a nob' tota liter videt': sed p' defectū visus nri terre cōiūgi putat'. Vñ circulus vbi finit orizō. i. visus terminatio vocat'. Sic ēt ecclie si ue sanctor' cōps est a nobis visibil'. Ibi q' sūt in terra z ps a nobis inuisibil'. Illi q' sūt in gloria. Quarto qz firmamētum iter duos polos rotat quoz. s. septentrional' nūq' nobis occidit q' dicit' polus articus. Alter. i. austral' q' antartice' d' nūq' a nob' vñ. Sūt at bñ duo poli iter quos firmamē tū vertit quoz vnus visibilis est z alter

inuisibilis duo testamēta quibus ecclesia in sua fide imitatur quorum vnum testamentum veritas bona visibilia et prout promittebat: aliud vero. Nouum futurum et inuisibilia predicat. Vel hi poli sunt due nature in xpo. s. diuina et humana circa quas est tota fides ecclesie. Et vna est visibilia. s. humana et altera inuisibilis. s. diuina. Vel duo poli immobiles quibus celum in suo motu imitatur sunt duo charitatis precepta quibus immobili ter inini dicitur veritas fidelium ecclesie: quorum vnum est de dilectione dei quod non videtur: alterum vero de dilectione proximi quod videtur. Prime Iohannis scripto. Qui non diligit primum suum quem videt deum quem non videt quomodo potest diligere. Quinto quod firmamentum in xij. signa distinguitur. s. in circulo Zodiaci qui in xij. partes distinguitur equaliter quod sunt. xij. signa quod. s. nobis signant in qua parte celi et sol et planete inuolant. Et sunt ista. xij. signa. xij. spatia equaliter distincta stellis notabilibus ab astrologis denotata. Et vnum quodlibet signum per xxx. diuisum gradus. et gradus per lx. minuta. Et minutum per lx. secunda. Ita quod. lx. secunda minuta vnum. lx. minuta gradum vnum. xxx. gradus signum vnum faciunt. Sunt etiam signa hec aialia specialium nominibus nuncupata quod promouocantur Aries secundum Taurus tertium Gemini quartum Cancer quintum Leo sextum Virgo septimum Libra octauum Scorpius nonum Sagittarius decimum Capricornus vndecimum Aquarius duodecimum. Sic ergo circulus Zodiaci siue firmamenti distinguitur. xij. signis. Ita fides ecclesie distinguitur. xij. articulis quorum sex pertinet ad diuinitatem et sex ad humanitatem. Nam primus articulus est ut credamus diuine essentie vnitatem. quod deus vnum est. Secundus est ut credamus in vna essentia esse personam trinitatem. s. patrem et filium et spiritum sanctum. Tertius ut credamus in creatione. i. oia tantum visibilia quam inuisibilia esse a deo creata. Quartus pertinet ad effectum gratie per quam viuificamur a deo. s. credere in vnam sanctam ecclesiam catholicam et oia ecclesie sacramenta et remissionem peccatorum fieri per ea.

Quintus est credere corporum resurrectionem. s. quod omnes homines resurgent cum corporibus suis. Sextus est credere resurrectionem bonorum in vitam eternam et punitionem malorum. s. in inferno. Septimus est credere christi conceptionem. s. quod christus conceptus est de sancto spiritu et eius natiuitatem ex marie virginis. Octauus est credere eius passionem et mortem. s. quod crucifixus est sub pilato et quod vixit post mortem et sepultus. Nonus est credere eius resurrectionem. s. quod tertia die resurrexit a mortuis. Decimus est credere quod descendit ad inferos. Undecimus est quod ascendit ad celos et quod sedet ad dexteram dei patris. Duodecimus est de aduentu ad iudicium die nouissima. Et sicut oia. xij. signa continentur in Zodiaci quod dicitur circulus signorum. Ita omnes isti articuli continentur in symbolo quod dicitur Apostolorum. Credo in deum etc. Qui dicitur in ecclesia scire et eo quod sunt editus fide christi nodum palatam. Et dicitur oia die in prima et completorio. i. in principio diei et in principio noctis ad ostendendum quod a fide debet oia opera nostra incipere et quod ipsa fide manimur in prosperis et aduersis. Duodecimum Zodiaci vero aialia quodlibet signa denominantur representant duodecim apostolos quod symbolum eadem. Nam in arietem quod est nomen primi signi representat beatus petrus quod fuit dux apostolorum. Aries enim conuenit esse dux gregum. vnum beatus petrus symbolum incepit dicitur. Credo in deum patrem omnipotentem. creatorem celi et terre. Iohannes autem fuit quosdam subiunxit. Et in iesu christum filium eius vnicum dominum nostrum. Iacobus autem sedecim addidit. Qui conceptus est de spiritu sancto natus ex maria virgine. Andreas autem fuit quosdam subiunxit. Passus sub pilato crucifixus mortuus et sepultus. Philippus autem adiunxit. Descendit ad inferos. Thomas autem dixit. Tertia die resurrexit a mortuis. Bartolomeus hoc protulit. Ascendit ad celos sedet ad dexteram dei patris omnipotentis. Matheus quoque intulit. Inde venturus est iudicare viuos et mortuos. Iacobus autem alpheus confessus est dicitur.

Credo in spiritum sanctum. C. Simon autem adiungens ait Sanctam ecclesiam catholicam sancto communitatem. Iudas vero Iacobi qui et Thaddeus addidit. Remissionem peccatorum. C. Ultimo Mattheus vel fuit quosdam iterum Thomas concludit dicens. Carnis resurrectionem et vitam eternam amen. Aliqui tamen aliter predictos articulos attribuunt apostolis. sed non est magna vis. C. Sexto quo ad motum. Quia firmamentum triplici motu mouetur. Nam secundum astrologos primus motus eius est diurnus. qui est ab oriente in occidentem super polos mundi. et completur in. xliij. horis diurnis et nocturnis. Alter motus firmamenti est stellarum fixarum siue signorum e contrario ab oriente in orientem. qui completur totus in. xxxvj. milibus annis. et sic in omnibus annis per vnum gradum. Quis hunc motum stellarum ignorasse videtur Aristoteles. qui supponit in secundo de celo. celum siderum esse vitam spheram cui attribuit vnum tantum motum et vnum formam. et in eo esse stellas fixas et immobiles asseruit sicut clauis in rota. Unde predictus stellarum motus adhuc non clare patebat astrologis contemporaneis Aristotelis. Primum enim qui hunc perceperunt et tradiderunt posteris fuerunt Abrahama et Felix. ut Ptolomeus refert a quibus et ipse habuit. Et hi fuerunt post Alexandrum magnum. Dicitur vero Ptolomeus fuit per tempora christi circa tempus Adriani imperatoris. que ipse Ptolomeus in suo libro almagesti sepius nominat. Tertius motus firmamenti siue celi stellati. est motus accessions et recessionis. qui fit in. lxx. annis per vnum gradum secundum abategnem. Et ita etiam similiter fideles ecclesie triplici motu mouentur. Primus motus est motus nature et iste est ab oriente in occidentem id est a natiuitate ad mortem et iste est cursum naturalis. quod omnes mouemur. Apostolus. i. Corinth. ii. Omnes quidem currunt. Secundus est peni-

tentie ab oriente in orientem: id est ab occasione peccati ad ortum gratie per quam efficiuntur stelle fixe et fulgide. Deuteronomio. i. Estis bodie sicut stelle celi. Tertius est glorie et iste est accessions et recessionis quod recedimus a miseria mundi et accedimus ad felicitatem paradisi. Item recedimus a corporis mortalitate et accedimus ad vite eternitatem. Dan. xij. Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti. et quod ad iustitiam erudiant multos erunt sicut stelle in perpetuas eternitates. Septimo quoque firmamentum. i. celum stellarum specia liter elementis terre dominatur. Unde in terra diuersa res generant et diuersa imagines in eis figurantur secundum diuersitatem stellarum et constellationum. Similiter ecclesia dominium et auctoritatem habet super terram super eos id est qui viuunt in terra non solum spiritalem de qua dominus dixit Matthei. xvi. Quodcumque ligaueritis super terram erit ligatum et in celis. Sed insuper et quidam dicunt habet potestatem temporalem. cum temporale ordinatur ad spiritalem. Item ecclesia assimilatur monti syon. Vltimo quidem quod mons ille fuit magne sublimitatis. et sic ecclesia magne sublimitatis est quantum ad temporalem et spiritalem auctoritatem. Isaie. ii. Erit mons domus domini id est ecclesie auctoritas et dominium in vertice montium etc. Secundo quoque mons est magne fortitudinis et firmitatis. et sic ecclesia magnam fortitudinem et firmitatem habuit. contra persequendum seueritatem. Isaie. xxvij. Fortis fortitudinis nostrae syon etc. Tertio quoque fuit mons magne veritatis. et sic ecclesia propter meritum christi et sanctorum secunditatem. Psalmista. Lauda deum tuus syon quorumque confortauit ferax portarum tuarum benedixit filiis tuis in te. Quarto quoque fuit mons magne amicitie. Et sic ecclesia habet magnam amicitiam. i. varietate diuersorum statum et sanctorum Apocalyp. iiii. Agnus stabat supra montem syon et cum eo centus que

draginta quatuor milia. Quinto quod fuit mons magne severitatis. et sic ecclesia securi et in triplici est propter dei et angelorum custodiam et potestatem. Et ideo dicitur Isaie decimo. Noli timere popule meus habitator syon. Sexto quia fuit mons magne sanctitatis quod ecclesie etiam competit propter sacramentorum efficaciam et virtutem. et ideo dicitur ibi esse saluatio propter sacramenta salutis Isaie. xvij. dabo in syon saluatem. Et ab die. In monte syon erit saluatio. Septimo fuit mons perfecte eruditionis. Et hoc magis ecclesie competit propter euangelice legis perfectiones Isaie. De syon exiit lex.

Capitulum. xxvj.

Electi dei representantur in constellatione stellarum constellationum istarum stellarum que vocantur pleiades propter quatuor. Primo propter numerum. Nam sunt quatuor.

Gregorium pleiades a pluralitate dicte sunt. Sunt enim septem stelle que inter genua tauri site et vicine sibi sunt et diuise a se inuicem. Unde per eas omnium electorum vniuersitas insinuat qui intervi te presentis tenebras spiritus septiformis gratie lumine nos illustrant. qui a mundi origine vsq; ad eius terminus diuersis temporibus missi quasi distincti sunt et coniuati per intentionem mentis. Unde Job. xxxvij. Nunquid coniungere valchis micanes stellas Pleiades. Vel septem stellis decoratur constellatio Pleiadum. quod vij. virtutibus fulget vniuersitas electorum scilicet quatuor cardinalibus que sunt. iusticia temperantia fortitudo et prudentia. Et tribus theologis. scilicet fide spe et charitate. Que quidem virtutes si sint inter se distincte adeo tamen sunt confederate et coniuncte in anima vt nunquam possint haberi separate. Unde sicut doctrina stoicorum quam in hac parte approbat doctrina sanctorum virtutes sic connecte sunt ad inuicem. vt quoniam vnam habet omnes pariter habeat. et qui vna carct omnibus carere necesse est.

Secundo propter earum ortum. Verum enim tempore Pleiades oriuntur et quanto aer serenior est. et frigidior tanto ab alijs stellis melius discernuntur. quia scilicet electi dei maxime per tribulationis frigus ad virtutes conflantur et in eis virtutes oriuntur. meliusque virtuosifunt cognoscuntur quando tribulationum frigiditate construnguntur. Tertio propter aspectum quia scilicet vna ex illis stellis latere videtur. ita scilicet que nec ex toto se occultat. nec ex toto se manifestat. Nec est electorum humilitas qua bona sua occultare desiderant ne illa ventus vanitatis dispergat. Nec tamen ex toto occultant sed vt tam sibi per humilitatis custodiam quam alijs per diuinorum operum exempla proficiant. sic opera in publico faciunt vt eorum semper intentio maneat in occulto. Quarto propter effectum quod cum sol per pleiades iter facit aeris caliditas vernalibus pluuibus temperatur. et terra tunc temporis florum pulchritudine adomatur. quia scilicet electi et virtuosifiri sunt diuino amore calidi et deuoris lacrimis madidi. semper tamen sobrii et bonorum exemplorum odoriferis floribus redimiti.

Capitulum. xxvij.

Lemosynarius et misericors similis est monti oliucti. Nam mons oliucti sicut Augustinus dicitur modus diuinitatis et vniuersitatis pinguedinis et refectionis medicaminis et caritatis. Et hoc propter abundantiam olei ibi crescentis. quod oleum est vniuersum virtuosum et delicosum. Primo enim elemosyna sanctificat tribuentes. et hoc significat in vniuersione christi matris de qua dicitur Ero. xl. Omnia vniuersionis oleo consecrabis. Hoc enim est oleum misericordie et pietatis quo omnia consecrantur. quod sicut dicit Apostolus prima. Thimo. quarto. Pietas ad omnia vniuersa. Item elemosyna reficit esurientes.

et hoc significatur in olei impinguatione. De qua dicitur in Psalmo. Impinguaui in oleo caput meum. Et nota quod erat oleum quo inungebatur tabernaculum et hoc est oleum id est pietas elemosyne corporales. qua refouetur tabernaculum vniuersi sine corporis. de quo dicitur Ero. q. dragesimo. Assumpto vniuersione oleo vniuersi tabernaculum. Aliud vero oleum erat quo inungebatur caput. et hoc est elemosyna spiritualis per quam inungitur caput mentis de quo ibidem premittitur. Oleum vniuersionis fundes super caput eius. Et de hoc oleo et habetur Psalter. ij. quod oportebat quod puella que seruabatur regi sex mensibus oleo vngeretur et. Iste puella sunt anime deuote que christo regi seruantur que oleo inunguntur sex mensibus quoniam solite insistant sex elemosynarum spiritualium operibus que in hoc versiculo continentur. Cōsule castiga solare remitte serua. Tertio elemosyna curat egrotantem scilicet peccatores. et hoc designatur in vniuersione medicamine de quo dicitur Psalter. vi. Inungebant oleo multos infirmos et sanabantur. Sic oleo misericordie et elemosynarum sanantur et curantur vulnera peccatorum. Thob. iij. Elemosyna ab omni peccato et a morte liberati et.

Capitulum. xxvij.

Valutationem superborum semper sequitur deicctio sicut in illis Prover. xvj. Ante ruinas exaltatur cor. Unde superbi similes sunt planetis: quod sicut planeta habet in auge sua ascensus. et exaltationem sic in opposito angis descensus et depressione. vnde sicut dicit Plinius. A centro terre absides altissime sunt. Saturnus in scorpione. Jovis in virgine. Marti in leone. Soli in geminis. Veneri in sagittario. Mercurio in capricorno medijs partibus. et es ad terre centz humillime atq; proxime. Alij et dnt quod globet planeta sicut in aliquo vno signo hz regnū et glām suā. Et in aliquo alio abiectione et tristitia. V-

bi gra. Nam sicut dicitur sol hz glāz suā in xix. gdu arietis et casus in eodē gdu libze. Per solē ergo intellige mudana sapia refulgētes. g extollunt in ariete in alioz ductu quod suas opiones et consilia multū sequantur Aries. n. apud pastores consuevit esse durus gregis. S; ista gta anihilat in libra. i. in dnu na sapia oia recta pōdere libzate et pōderate. vnde apost. dicit Cor. iij. quod sapia huius mundi stultitia est apud deū. Item vnde gloria suā hz in piscibus. xxvij. gdu et casum suū sine tristitia suā in hz gradu signi oppositi scilicet virginis. Intellige ergo pro venerē eos quod carnali pulchritudine sint venusti. quod in piscibus. i. in delictijs corporis glānt volētes scilicet molliter vivere in aqs delictiarum. S; glā cor in virgine deficit. quod castitas sine virginitas in ipsis delictijs perit. Bernardus. Perit hūilitas in diuitijs; castitas in delictijs. Apo. j. Thimo. v. Vidua quod in delictijs est viues mortua est. Item Mercurius in virgine. xv. gdu glāz et cadit in piscibus totidē gdu. Mercurius quod glāz in virgine significat hōies honestū et supbit et extollit de carnis castitate. que quōq; de in piscibus aquarū. i. in tētatidib; capiscētiarū cadere pmittit vt hūiliet. vnde Psal. iij. Gloria mī in tpo nō in carne. Item luna crigit in tauro trib; gdu et totidē cadit in scorpione. Per lunā intellige terrenā pāte. quod pēpue luna terrestris dñans in tauro crigit dū pro supbia in tyrānidē cōuertit. Sed in scorpione deicit. quod omnis tyrannus in fine male deprimatur. Scorpio enim cauda id est sine percutit. Item Saturnus in libra regnat. cadit in ariete. per Saturnum intellige abundantiam temporalē. Nam saturnus a saturado est dicitur. Luvius vxo: a pagania fingitur fuisse vocata. Ops ab opulētia scilicet. quia hanc tribuit mortalibus. nec regnat in libra id est in mensura vel temperantia. quia sine temperantia et mensura etiam si abundet nō durat tēpale substantia. S; in ariete id est in morte penitus annullat. Psal. m. Dolor mīerit somnū suū et nihil inuenerunt oēs

viri diuitiarum. Est autem mors velut aries duobus cornibus idest modis percuciens quod est mors naturalis et violenta. Item mars erigitur in Capricorno viginti septem gradibus et cadit totidem in cancro. Per martem intellige humanam fortitudinem que in capricorno erigitur idest in strenuitate bellorum fulget et ascendit. Sed in cancro idest in tempore pacis occultatur et marcescit. Nam cancer non est animal belligerum sed in cancriulis se abscondit. Vel fortitudo humani corporis in Capricorno idest in iuuentute ascendit et clarat. Est enim caper animal superiora petens. Sed in Cancro idest in senectute retrocedit et deficit. Est enim cancer animal retrogradum. Item Juppiter in quodam regnat in Cancro et in capricorno facit defectum. Alii vero dicunt quod Juppiter erigitur et caput draconis in geminis tribus gradibus et cadit in Sagittario totidem. Per Jovem intellige gloriam humanam que erigitur in geminis quod in diuitiis et honoribus crescit. Sed in Sagittario idest in persecutione vel deiectione cadit ubi etiam caput draconis idest superbia que est caput peccati deicitur. Item cauda draconis erigitur in Sagittario tribus gradibus et cadit in geminis totidem. Per caudam draconis intellige fraudulentiam et astuciam hominis. Nec est enim cauda draconis id est quedam imitatio demonis quod homines invidi atque fraudulentissimi post diabolum vadunt. Nec in Sagittario idest in lingua de qua Hieronimus ait. Sagitta vulnerans lingua eorum ascendit tribus gradibus. Primus est mentium Isaia. ix. Propheta docere mendacium ipse est cauda. Secundus est in detrahentibus Apocalypsis. ix. Laude eorum similes serpentes. Serpentes enim proprie detractor et simulator. In illud Ecclesiastici. Sicut si mordeat serpens in silentio. Ita nihil minus eo habet qui occulte detrahatur. Tertius gradus est in blandientibus Apocalypsis nono. Habebant caudas similes Scorpio

num. Reg. Scorpioes sunt omnes blandi et maliciosi qui bonis quidem in facie non resistunt. sed post dorsum portant. unde venena fundunt. Nec cauda in geminis cadit quod mala et fraudulenta lingua dupliciter commutescit. Uno modo quando non auditur. Alio modo quando aspere repellitur vel repellitur. Eccl. xviii. Septi aures tuas spiritus et noli audire linguam nequam. In le spinis aures sepit qui male loquenti a peris et increpatorijs verbis resistit. Sed ille non audit qui aurem ab ipso abducit.

Capitulum. xxi.

Error penitentie vel fidei facit furor et fortem persequutionem diaboli. Nam diabolus quanto videt hominem erurgere vel agere ferventius tanto cum persequitur acius. Dicit enim naturales quod in magno estu sunt fortissimi venti sicut in diebus canicularibus. venti enim qui tunc sunt in raro tali tempore sunt tamen fortissimi sunt eradicantes arbores et edificia subvertentes. Et est ratio quod tunc non elevatur nisi vapor grossus et calor fortis qui tunc est expellit a se frigus undique ad unum locum. ideo illud frigus impetuose pellit vaporem. et sic tempus illud est causa fortium ventorum. Quod ergo in magno estu sunt fortissimi venti repraesentat quod in magno mentis fervore erurgunt contra eam persequutiones vehementissime. Job. xxxviii. Dividitur estus super terram qui dedit vehementissimo imbri cursum. vehementis enim imber cum forti vento esse consuevit. Post estum ergo sequitur vehementia imbribus. quod post fervorem mentis sequitur procella tentationis. Sed est notandum quod est duplex canis celestis scilicet canis qui lucet ad pedem orientis. et alius canis est qui lucet ad pedes geminorum versus cancrum ad meridiem. Et de utroque verum est quod in diebus canicularibus sunt venti. Sunt autem illi dies calidissimi cum illi canes oriuntur cum sole quando sunt sub radijs solis. quod tunc est

quadruplex causa caloris. Una quia sol est in portu propria scilicet in leone. Alia causa est directa opposita solis ad habitabilem nostram. Tertia est ex reflexione circum: quod duo radii morantur circa eundem locum circuli signorum. Quarta est ex conjunctione duorum stellarum calidarum. Alio autem tempore dicti canes oriuntur belice sub radijs solis quando sol precedit eos. ita quod mane in aurore videri possunt hoc autem est sole effulcente in principio virginis. tunc enim sunt venti naturaliter propter qualitates temporis conaturales. Vero quod sunt frigiditas et siccitas non sic impetuosus. In occasum quod est ibidem canum signum sunt venti fortissimi. Nam canis occidit conuictus in hyeme sole existere in principio capricorni. et quod tunc frigus stringit terram magis de nocte quam de die non sunt venti nisi de die quando sol aperit terram et elevat vapores. Occasus autem canum belicus est quando in estate occultantur sub radijs solis a visibus hominum et tunc sunt dies caniculares. Sic ergo patet quod tam in ortu quam in occasu canum siue conuictus siue belicus sunt venti et tanto fortiores quanto canes dicti sunt calidiores. In duplici ergo cane accipitur duplex sermo scilicet fidei qui fuit a principio nascentis ecclesie sub radijs solis idest sub apostolis et discipulis christi. et tunc flauerunt maximi venti idest fortissime persequutiones fuerunt. Iterum post solis occasum idest post christi tempora et apostolorum adhibuerunt venti persequutionum in alijs fidelibus et martyribus. Unde dicitur de ecclesia sub similitudine domus David. vii. Flauerunt venti et irruerunt in domum illam et non cecidit. fundata enim erat supra firmam petram idest christum. Alius vero sermo est penitentium et tunc est sole christo aperiende terras idest animam et elevat vapores compunctionum et orationum sequuntur venti magnarum tentationum. unde dicitur psalm. xli. Qui conturbat domum suam possidet ventos. et est sensus quod conturbat domum suam conscientiam suam pro

compunctionem peccatorum possidet ventos impulsus tentationum. Sed precipue solitarijs qui occultari a visibus hominum fervent amore celestium sunt venti calidi tentationum et tribulationum quas diabolus suscitatur eis. unde Job. i. Dentis vehementis irruit a regione deserti. Regio enim deserti est servus vita solitarij. et ibi est vehementis ventus. Impetuosus tentationis diaboli. Item seruo copunctionis assilat flamma ignis. Primo quod dicitur quod flamma ex violentia sui motus pres materic in qua agit allidendo ad hunc facit. ideo aliquando quedam sonitu facit. Sicut hoc compunctus dum dolenter meminit quod per oculos quod per os quod per cetera membra sua deliquit. quasi pres sue materic adinuitit colidit et aliqui sonu vocis et dolorosis gemitibus emittit Joell. ii. Exiliet sicut sonitus flammis ignis etc. Secundo quod flamma tenebrosa patitur et abdita prodit. Ita homo compunctus peccata sua abscondita in confessione revelat. Unde de peccatore quod peccata sua non cognoscit nec de eis copungit nec confitetur de Job. xviii. Nonne lux impij extinguitur. scilicet ut peccata sua non videat. Et sequitur. Nec splendebit flamma ignis eius quod nec hinc igne ferventis copunctio nec est flamma lucere revelare confessionis. Tertio quod flamma semper in motu existit. Ita et homo compunctus pro motu boni operis continue satisfacet. satagit. Et hec est flamma que purgat rubiginem peccati scilicet satisfactio servus. Nunci. xxi. Et quod potest transire per flamas igne purgabit. Quarto quod flamma via cum offendiculo suis ostendit. et hoc de peccatis compunctus ne amplius offendant vias suas diligenter attendit. unde Isaia quinquagesimo. Ambulate in lucis ignis vestri et in flammis quas succenditis. Quinto quod flamma materiam cui se coniungit ab infimis ad superiora trahere non desistit. Et sic copunctio fruidam aias a terrenis affectibus abstrahit et ad celestia desideria erigit. Et tunc aia ad pugnantium tentationes valentior existit. Unde dicitur Iudicium. x. Cum cerneret flamas in sublimi ferri: qui prius fugam suam

flulauerant uerſa facie fortius reſiſtebāt.
 Sexto qꝫ quandoqꝫ flamma uehementē
 uentus extinguit ⁊ diſſipat qꝫ nōnūqꝫ cō
 punctonem tollit uehementis impetus rē
 rationis. ⁊ iō neceſſaria ē magna cuſtodia
 ſenſuum ⁊ cautela ſicut claudunt ⁊ cuſto
 diunt lampades accenſe reſtinguantur
 Laſ. viij. Lampades uentus ſapadēs ignis
 atqꝫ flammaz. Septimo qꝫ flamma et
 oī pte rei uelle in actū ⁊ in conū tendit.
 Ira uerus penitens a ſupſiis ⁊ illicitis
 ſino ē a licitis vndiqꝫ ſtūm pōr magis
 ac magis iugiter ſe reſtringit. Eccl. xij. Cō
 ſumatio illorum flāma ignis.

Capitulum. xix.

Fides aſſimilatur riuo. qꝫ ſu
 a a fonte ideſt a dño per in
 fluxum reuelatiōis. vii. Apo.
 dicit ad Epheſ. ſijꝫ fides uo
 num dei ē ſed nota qꝫ riuus
 ē inmunditiarꝫ purgatiuus. Quia. ſ. fides
 purgat inmunditias errorꝫ uel terrenarꝫ
 affectionum uñ dicit Actū. iij. ſide purifi
 cans corda eorum. ⁊ Item riuus ē terre fe
 cundatiuus qꝫ fides fecundat aiant: merito
 rijs opibꝫ Debe. xj. ſancti p fidem opari
 ſunt iudicant ⁊ adepti ſunt reponſiſſiōes
 Item riuus ē porus aialibꝫ aminiſtra
 tiuus qꝫ fides potū uere ſapie aminiſtra
 aiabus. Eccl. xv. Aqua ſapie ſalutaris po
 tauit eum Ezech. xxxij. Paſcam eos in
 montibus ⁊ riuis ⁊. Item riuus ē vi
 roꝝ ⁊ pulchritudinis in plātis conſerna
 tiuus qꝫ fides conſuat in ſanctis uiroꝝ
 carnis. i. uirginitatē ⁊ pulchritudinē ſan
 cre conuerſatiōis. ſicut pꝫ in ſanctis uirgi
 nibus qꝫ fidei uirtute armate corꝫpū non
 poterant ſicut roſe ſup riuos plātate non
 marec ſcut Eccl. xxxix. Quaſi roſe plan
 tate ſuper riuos aquaz. ⁊ Item riuus ē la
 pillorum ⁊ arenaz congregatiuus. qꝫ fides
 ē humilium qui in puis lapillis ſignātur
 ⁊ tribulatoꝝ ſiue patientium qꝫ ſignant in
 arenis que ſtant ſub aquis tribulationibꝫ
 congregatiuus. ſcꝫ per ueritatem diſlectionis
 ⁊ pacis ꝑſal. Congregans ſicut in uire

aquas maris. Aqua. n. maris ſunt aie in
 amaritudine ⁊ tribulatiōe poſſite que tñ
 vire fidei congregare ad ueritate dilectio
 ⁊ pacis nimirum ſeparat. Item riuus: vñ
 genitimus multiplicatiuus. Quia ſcꝫ fides
 ē multiplicatiuus fidelium ⁊ credentium ꝑ
 ꝑſal. Riuos eius iebrians multiplicat
 nimina eius. Item qꝫ riuus ē penetrans
 ⁊ trāſitiuus: qꝫ ſcꝫ fides ē dura corda pe
 netrat ⁊ irrigat Job. xxij. In patris ri
 uos excidit.

Capitulum. xx.

Ructus: ſpūs aſſimi
 lari poſſunt ſignificati
 de qꝫ vñ dicitur
 r. A ſignis celi noſte ſi
 mere. Et hec ſignificatiō
 clarari pōt tripliciter. Pri
 mo: quāde pꝫ ſignis ce
 li ſiue zodiaci circuli duodecim numero.
 Et ſimiliter Apo. ad Gal. enūciat duo
 decim fructus ſpūs dicens. Fructus autē
 ſpiritus ē charitas: gaudium: pax: paciē
 tia: longanimitas: bonitas: benignitas: uñ
 ſuetudo: fides: modeſtia: continentia: caſtitaſ
 Sed notandum qꝫ horꝫ duodecim ſi
 gnorum tria dicuntur eſſe ignea. ſcꝫ arde
 leorꝫ ſagittariꝫ: Tria uo dicuntur eſſe
 terrea ſcꝫ tauriꝫ: uirgo: ⁊ capricornꝫ: Tria
 uero aerea. ſcꝫ gemini: libraꝫ: aquariꝫ.
 Tria aqua. ſcꝫ ſcorpio: cancer: ⁊ piſces. ⁊
 ſic in. iij. celi pꝫibus ordinant. qꝫ ignea ſi
 i oriente. aerea in occidēt. in auſtro terrea
 in ſeptētrione aqua. Ita ē ſimili modo
 in duodecim fructibus tres ſunt ignei. ſcꝫ
 ſm tria que ſunt in igne: Nam ignis ha
 bet illuminare inſaniam ⁊ conſolidare
 Sunt ergo hec tria ignea fides illuminās
 charitas inſaniam: ⁊ patientia conſo
 lidans. Nam fides illuminat intellectum
 charitas incendit affectum. patientia uo
 conſolidat per aduerſorum contactum. ſi
 cū ſolidatur incus per malleorum percuf
 ſionem. Tres etiam alij fructus ſūt aerei
 ſm tres aeris effectus. Nam aer leuificat

modificat ⁊ inſūmat. Et aer enim illu
 minato leuatur aſſectus. uñ Tobie. v.
 Quale mibi gaudium erit qui in tenebris
 ſedo ⁊ lumē celi uidet. Item ex tē
 perato modificatur corpus qꝫ corpus aia
 lis modificatur ſm temperiem aeris. Si
 enim aer eſt temperatus. ⁊ corpus uñ ſe
 bz. ⁊ ſi intemperatus corpus ſe bz male.
 Item ex aere inſūmato ſeruetur humor
 colericus ut pꝫ in eſtate. Sic ergo iſta tria
 ſunt. aerea gaudium modeſtia ⁊ benigni
 tas. Nam ex pꝫtia ſpūſſa uentꝫ oritur gau
 dium in interioribus. ſequit modeſtia i. ex
 terioribus. ⁊ etiam benignitas ad ſubue
 niendum indigentibus. Benigni enīz di
 cantur quos bonus ignis ſeruire facit ad
 biſficiēdū primis. Tota aut alij fructꝫ ſūt
 aerei ſcꝫ manſuetudo continentia ⁊ caſti
 tas: Nam aqua bz frigiditate lubricitas
 tem ⁊ coagulabilitatem. ſed eius frigiditas
 ignem extinguit: ⁊ hoc componit manſue
 tudini que iracundie ardorem cohibet ⁊
 extinguit. Nam manſuetudinis ē irā uin
 cere ⁊ indignationes cohibere ut dic Am
 bioſius. Item lubricitas aque coarctatur ⁊
 reſtingit terminis alienis ſicut flurus
 maris coarctat littoꝝibus ⁊ flurus uenaz
 in patris ⁊ fontibus. Eſt. n. humidū bene
 terminabile termino alieno ut dicit ꝑſo: i
 li. de generatiōe ⁊ corruptiōe. Et hec coar
 ctatio cōpetit continentie que flurus carnis
 reſtringit. Nam cōtinētie patit. ſed nō dēdū
 cit ut ꝑſo dicit in Eſti. Coagulat ēt aqua
 ⁊ ſt. i mobilis: ſicut pꝫ in glacie. Et hoc cō
 petit caſtitati. qꝫ caſtus eſt qui neqꝫ patit
 neqꝫ dōdūci. Tres eſt fructus poſſunt di
 ci terrei. ſcꝫ pax longanimitas ⁊ bonitas.
 Nam terra bz tranquillitate. qꝫ non agitur
 uel cōmouet. neqꝫ ab exteriori ſicut aer ⁊
 uento agitatur. neqꝫ ab interiori ſicut aqꝫ flu
 tuans. uñ ꝑſal. Et eni firmavit orbem
 terre. qui non cōmouebitur. Et hoc cōpe
 tit paci. que ſcꝫ facit ut nec ab exterioribus
 perturbetur. neqꝫ ab interioribus deſiderijs
 anguſtiemur. vñd Luce. ij. Angeli dixerūt
 In terra pax hominibus bonie uolūtatis

Item terra habet perpetuitatem Eccl. ij.
 Terra aut in eternū ſtat. ⁊ hoc cōpetit lo
 ganimitati. Item terra bz bonoꝝ fructuum
 uertatē uel cōicationē. ⁊ hoc cōpetit bo
 nitati qua primis cōtaminat in bonis. uñ
 bonū ē diſſuſiui ſuipſius Apo. In omni
 bono ope fructificat. Sedo declarat
 dicta ſimilitudo ſcꝫ ſignoz ⁊ fructuū per
 pprietatē noium. Ad. n. quodlibꝫ ſignus
 ſm nomē pprium cōpetit alicui fructu
 um. Nam panis ſignū uocat. Aries qꝫ ſi
 cut aries aiat iacēdo ſuper latus uñ cōli
 ter mutat uices. qꝫ tāto tpe iacet ſup latus
 dextrum. quanto ſup ſiniſtrum. Tota eni
 eſtate dormit in latere uñ ⁊ tota hyeme
 in altero. Sic ſol exiſtens in illa pte circu
 li zodiaci que dicitur Aries facit equino
 ctius ⁊ equalis facit dies artificiales ⁊ no
 ctes. Hoc aut adaptatur fidei per quā cō
 nimitur ſe habet homo ad diem proſperi
 tatis ⁊ ad noctem aduerſitatis. Nam ue
 ra fides nec proſperitatem temporale am
 bit nec aduerſitatem metuit. ſicut patꝫ de
 moſie Debe. corum. vñdēmo fide inge
 Adoſes grandis factus negauit ſe eſſe ſi
 lium ꝑbaraonis filie. Ecce qꝫ proſperita
 tem non appetit ⁊ ſequitur magis eligēs
 affligi cū populo dei qꝫ ipſalem hēre iocū
 ditatē. Ecce qꝫ aduerſitatem non timuit.
 Sedom ſignum uocatur taurus. qꝫ tau
 rus terraz ſulcando fecundat ⁊ locupletat
 ⁊ tunc quando ſol eſt in ſigno taurꝫ terra
 eſt arabilis ⁊ congrua agriculturę. Et hoc cōpe
 tit paci. Nam pacis tempore terre
 coluntur ⁊ eſt abundantia frugum ſic etiā
 dicitur Jacobi. iij. qꝫ fructus ſufficit in pa
 ce ſeminatur ⁊. Tertium ſignum uoca
 tur gemini quia ſole exiſtente in illo ſigno
 uirtus ad ſecundandum inferiora gemi
 natur. uel quia in eſtate cum nocēs ſunt
 breuiſſime quando una pars illius ꝑſtel
 latiōis occidit alia pars anterior oritur ⁊
 aſcendit. Et ideo dicitur ꝑoete qꝫ illoꝝum
 geminorum fratrum quos fabule uocant
 caſtorem ⁊ pollucem unus celos alius ſe
 ros poſſidet. Nec aut cōpetit charitati q

in nobis spiritus sancto procedente ad fecundandam vitam nostram geminatur. scilicet in dilectione dei z proximi. Unde posterior ascendit superius scilicet amor dei alia posterior est inferius scilicet amor proximi. unde nec deus sine proximo nec trias vere proximus diligitur sine deo. i. Joa. iiii. Hoc mandatum habemus a deo. ut qui diligit deum diligit z fratrem suum. Quartum signum vocatur cancer. Et ceterum est animal retrogradus z sol patens illam partem zodiaci facit retrogradationem in viii. gradu canceri z hoc competit modestie scilicet ut in exterioribus motibus z ornatu debuit modum non transeat. sed potius se in ipsis in mensuras debitas retrahat. Apollolus. Ibi. lili. Ad destina vestra nota sit omnibus. Dominibus Quintum signum vocatur leo qz fm fido. Leo est fortissimum animal z maxime caliditatis precipue in parte anteriori scilicet pectoris. Sic sol intrans illud signum acrius igniferos radios emittit qz facit in fine quando inde exit. Et hoc competit benignitati id est bone ignitati amoris. qua ad benefaciendum alijs inflammatur que intus in corde incipiens plus facit hominem velle facere qz possit finaliter opere implere. Apollolus. ad Ephe. q. to. Estote inuicem benigni. Sextum signum vocatur virgo. z hoc propter sterilitatem qz sol illud intrans. suo calore humores consumit z a suo fructu terra efficiunt steriles z hoc competit castitati z pietati virginali. que calori diuini amoris adiuncta humores lubricos sic in carne consumit vt sterilitas permaneat a generatione carnali z vberior z fertillior fiat in fructu spuali. Iste. cl. Aerare sterilius que non parit z. Septimum signum vocatur Libra fm fido. ab isto instrumento ponderandi qz sol in illo signo existens videtur z prestat qz bonum est diffusivum sui ipsius. vt dicit Dionysius. Duodecimum dicitur piscis qz illo tempore fit generatio

z primo equo animo ferre facit. Eph. octavo. In mansuetudine cum patientia supponentes. Vel dicit nocti equatur. que iuxta nomenclaturam illorum pensatur in mansuetudinis mercurium. Octauum signum vocatur Scorpio. qz scorpio retro ferit z caude aculeo pungit. Sol enim existens in illo signo est causa leisionis z pueritatis corporis humani qz tunc declinans minus calciscit. Unde aer dissemperatus in frigiditate cito ledit z ponit. vt dicit fido. Hoc autem continentie competit que ex dissemperantia carnis tentationis aculeo quandoqz acriter pungitur. z licet aliquando ex tentatione ledatur non tamen si non consentit occiditur. Romanorum. vii. Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuatis. Nonum signum vocatur sagittarius qz sicut sagittarius emittit sagittas. sic sol in hoc signo existens ad nos mittit grandines pluuas z nives. Hoc autem competit patientie que grandines persecutionum pluuas tribulationum z nives afflictionum suscipit atqz ponit. Decimum signum vocatur capricornus qz scilicet caper est animal cornibus petens superiora. Nam ibi sol facit solstitium vernale z tunc ascendere incipit versus superiorum arictem z versus cancerum. Hoc autem competit gaudio. Nam nemo habet verum gaudium nisi qui superiora petit. verum enim gaudium est quod non dicitur sed de creatore concipitur. unde apollolus ad Ibi. lili. Sedete in domo semper. Undecimum signum dicitur aquarius qui fm fabulas dicitur fuisse picea deorum manibus cornu aquarum fudit. z ideo tenet vinam. Sed fm veritatem dicitur aquarius. qz quando sol est ibi aer condensatur in aquas multas z sunt pluuie plusqz alio tempore. sicut dicit fido. Hoc autem competit bonitati scilicet gratiam z misericordiam abundanter effundere z prestare qz bonum est diffusivum sui ipsius. vt dicit Dionysius. Duodecimum dicitur piscis qz illo tempore fit generatio

piscium z confricatio. qz calore solis accenditur. z humores dissoluentis solent tunc pisces effunderi semina suum. Hoc autem competit longanimitati. per quam homo ad modum piscis est in aqua tribulationis non deficit sed vivit. Tertio declarat dea similitudo per distinctionem graduum siue facierum. Nam quodlibet dicitur signum dicitur habere facies. i. partes. Luna quodlibet signum dividit per xxx. gradus initium prime facie est a primo gradu. z durat vsqz ad x. gradum. scda vsqz ad xx. gradum. tertia facies vsqz ad xxx. Et quelibet facies si qui datur alicui planete. Vbi gra. prima facies arictis datur marti. scda solis. tertia venere. sic pe. alijs. Sicut ergo quodlibet gen. signum dicitur tres facies ita quelibet xij. virtutu hares modos. sive tres effectus. Na prima fides qz assimilatur aricti cuius prima facies est martis. scda solis. terna venere. e principiu fortitudinis. z bec est facies martis. Unde fidei ascribitur victoria. Habebit. Sancti per fidem vicerunt regna. Et ibidem. Fortes facti sunt in bello. Itc est principium luminis spualis. z bec est facies solis. Jo. ij. Credite in lucem vt filij lucis sitis. Item est principium charitatis sicut cognitio est principium amoris vt bec e facies venere cuius est ad amorem incitare. Secundo par que assimilatur tauro cuius prima facies est mercurij. scda iuneretis saturni est etia triplex. Est itaqz prima par pectoris id est conscienzie. z bec est facies mercurij qui semper amittitur solem qz tunc est conscientia patiens quando sequitur xpm z ei adberet. secunda est par temporis. z bec est facies saturni qz saturnus dicitur a saturitate z abundantia qua tribuit par temporis. Tertia e par eternitatis. z bec est facies lune. fm illud ps. Luna perfecta in eternum. Tertio charitas que assimilatur geminis. cuius prima facies est Jouis. scda mercurij. tertia lune. Est etiam triplex. scilicet incipientium. z bec est iouis. qz ex parte superiori primas planeta benivolus z calidus. Item

est proficientium z bec est facies mercurij qui dicitur fuisse deus mercatorum propter hoc qz natum vel conceptum sub eo disponit ad vsum computationis z rationis. vt dictum fuit supra. ca. vij. Mercatorum enim est semper in lucro proficere. Item est charitas perfectorum. Et bec est facies lune qz luna dominatur aquis z charitas perfecta dominatur tribulationibus. Cant. viii. Que multe non potuerunt ctingere charitate. Quarto modestia que assimilatur cancro. Cuius prima facies est venere. scda martis. terna lune est triplex. Prima est vestium apparatus. z bec est facies venere. Nam venus vt dictum est supra in eodem ca. vij. dicitur disponere natos vt sint vestium muliebrius incosiores. vt dicit Itholomeus. Secunda spes modestie est circa exteriores corporis motus. Et bec est facies martis. quia mars fm Ithol. disponit ad mobilitatem z leuitatem. Tertia e circa ludum. z bec est facies lune. qz luna vt idem Ithol. dicit existens in scdo signo post ascendens ostendit merorem z tristitiam. per quam scilicet temperantur ludii. Quinto benignitas que assimilatur leoni. cuius prima facies est saturni. scda Jouis. tertia martis. est triplex. prima scilicet in supportando. z bec est facies saturni qui in motu suo est tardissimus. qz homo qui benignus est tardissime mouetur ad iram z alium. unde scit supportare. Item etia z esse benignitas in comunicando. z bec est facies iouis qui omnibus dicitur prodesse z nulli nocere. Item in conuersando. Et bec est facies Martis. Nam Mars dominatur colore. Et ille qui vult benigne conuersari oportet qz dominetur ire. Nam Mars fit de se incensiuus tamen coniunctus veneri temperatur. Et sic homo coniunctus proximo vt bene coniuuat ei. etia si de natura sua eet aggressus z asp debet tamen seipsum per benignitate z temperare. Sexto castitas que assimilatur virgini. cuius prima facies est solis. secunda

veneris, tertia mercurij est triplex, prima est castitas virginalis. Et illa est facies solis, quae est preclarissima Sapientie quarto. Quae pulchra et casta generatio cum claritate, secunda autem est castitas conjugalis. Et illa est facies veneris. Quia licet venus incitet ad amorem tamen est temperata in qualitatibus. Et taliter amor carnalis coniugium si sit temperatus et honestus castitas vocatur. Tertia virginalis et haec est facies Mercurij. Nam mercurius cum sole graditur et non longe a sole recessit, nunquam plus triginta gradibus distans ab eo, dicitur piceffe feminibus, ubi significat vitam virginali quae tempore vacare deo, sicut legitur de sancta Anna Luc. 1. quod ieiuniis et obsecrationibus erat serviens domino die ac nocte. Item dicitur vacare elemosinis, quae sunt semina quibus recolitur fructus eternus. De quo semine dicit Apostolus I. Cor. 9. Qui pro peccato secat pro et metet. Septimo mansuetudo quae assimilatur libere. Luvius prima facies est lune, secunda saturni, tertia iouis, dicitur esse triplex, scilicet in appetitu, ut ad videndum non credescat Ecc. 1. Fili in mansuetudine aia; tua serva. Et haec est facies lune quae temperat calorem solis in istis inferioribus, et sic mansuetudo temperat feruorem ire. Mansuetudo enim est temperantia irarum, ut dicit philosophus in 1. 1. 1. Etsi dicitur debet esse mansuetudo in motu sine actu scilicet ut non impetuose vel rabide sed plane et modeste opa sua perficiat. Et haec est facies saturni. Luvius motus non est impetuosus vel rabidus sed planus et modestus Ecc. 1. 1. 1. Fili in mansuetudine opa tua piceffe. Tertio dicitur haberi mansuetudo in auditu, scilicet ut ex ira veritati non contradicatur Ecc. 1. 1. 1. Esto mansuetus ad audiendum verbum. Et haec est facies iouis. Quia Iuppiter videtur astrologi inuenit veridicus in suis significationibus, et si significat sapientiam et rationem. Sapientia et ratio veritati non contradicunt. Octavo contingit quae assimilatur scorpionum. Luvius prima facies est martis, secunda solis, tertia veneris, est triplex. Una est a deo et licita, ut cum quod contingit simpliciter ab eo actu venero.

a matrimonio, et talis continens oportet quod habeat continuum bellum cum carne, quod est concupiscentia uoluntatis secundum. Et haec est facies martis qui disponit et vincit ad bella. Secunda est a turpe et illicito, sicut consistere a fornicatione et adulterio et improbo et huiusmodi. Et ista est facies solis, cuius radii non coniunguntur in iudiciis. Tertio est ab immoderato et superfluo, ubi ubi vel matrimonij. Et haec est facies veneris quae temperat malitiam malitiam scilicet, inordinatam concupiscentiam cibi vel carnis vespere. Nono patitur quae assimilatur legatoario. Luvius prima facies est mercurij, secunda lune, tertia saturni, est triplex comendabilis. Primo quod quis patitur videtur puta quando patitur propter iustitiam, quod talis patientia accipit mercedem eternam beatitudinis secundum illud ad thes. 6. Beati et patienter patient propter iustitiam. Talis est quae sequitur christum qui passus est propter iustificationem nostram. Haec est facies mercurij, quod ut dicitur est sequitur motu suo solam christum, cuius est sol iusticie. Secundo quod quis patitur liberetur id est voluntarie, id est de se. Ita motus voluntas patitur quasi hominada et sursum scilicet inuite patiuntur. Apoc. 11. Cor. 1. 1. 1. dicitur gloriabatur in infinitis in terra. Et haec est facies lune quae suo motu eclipsatur. Talis est qui sua voluntate patitur. Tertio quod quis patitur firmiter sine longanimitate, ut scilicet non deficiat propter passiones diurnitatem. Apoc. 1. 1. 1. obsecro vos ne deficiatis in tribulationibus. Et haec est facies saturni qui habet motum longum et diurnum, et completur cursum suum in 300 annis. Decimo gaudium sanctorum quod assimilatur capricorni, cuius prima facies est iouis, secunda martis, tertia solis, est triplex. Primo quod quod gaudet de prosperitate prima, sicut membra de comoditate comedent suum. Cor. 1. 1. 1. Si gloriatur unum membrum congaudent oia membra, et haec est facies iouis quod dicitur astrologi quod habet exaltationes et gaudium suum in geminis tribus gradibus. Nam dum quis gaudet de bono, primum gau-

dium geminatur, et haec debet habere tres gradus quod dicitur gaudere de bono, primum spirituale, corpaliter, et morali. Secundum est gaudere de aduersitatibus mundi, per hoc enim homo se facit christi. Tertium est gaudere christi passionibus gaudere. Et haec est facies martis, quod maris erigit et exaltat in capite homo et tunc est gloria sua sine gaudium ut dicitur est supra ca. xviiij. Quasi enim ea procerus est mundus, comibus, id est aduersitatibus suis nos impetens et percutiens in quo vir sanctus non conturbatur, sed gaudet. Item dicitur gaudium christi a se facere, et aduersitatibus mundi cum in tentationibus variis incidit. Tertium est gaudere de bono sine exercitio interioris habitus virtuosum. Propter ista gaudium est iusto facere indicantur deus est facies solis qui gloriam laudis sui quod vult esse gaudium non habet ab extrinseco sed a seipso. Omnis gloria eius ab intus. Undecimo bonitas quae assimilatur aquario. Luvius prima facies est veneris, secunda Mercurij, tertia lune, est triplex scilicet delectationis: honestatis, et voluntatis, unde Ambrosius in libro de officiis diuidit bonum in tria, delectabile quod solum ratione delectationis est appetibile, unde tunc quando potest esse et notum et profectuum, honestum et in honestum, sicut patet in amore conjugali et in usu matrimonialium, et haec est facies veneris. Item in bonis delectabile est appetibile in ordine ad aliud, et haec est facies Mercurij qui dicitur disponere ad sapientiam. Item in bonum vtile quod scilicet est appetibile in ordine ad aliud, et haec est facies lune quae multum confert istis inferioribus. Quia sicut dicit Basilus. Ipsa est de coelorum mater rotis, ministratrix humoris et dominatrix maris. Duodecimo longanimitas, persequantia in bonis quae assimilatur piscibus, cuius prima facies est saturni, secunda iouis, tertia Martis, causatur ex tribus. Primo ex abundantia virtutis quod quanto aliquis plus habet de virtute ta-

to, plus tolerat difficile, et haec est facies saturni qui ut dicitur est deus a saturitate, id est abundantia. Secundo ex temperantia operis quia quanto quis moderatius agit tanto diutius durat, et haec facies iouis qui est plane temperatus in suis qualitatibus. Tertio ex magnanimitate cordis, et haec est facies martis qui disponit ad animositatem. Et sic patet quomodo fructus spiritus sancti assimilantur signis celis quibus scilicet fructus per ipsum spiritum virtutes celorum id est celestium mentium perficiuntur et firmantur in bono, unde ps. Verbo domini celi firmati sunt et spiritu oris eius omnis virtus eorum.

Capitulum xxxij.

Loziam eterne beatitudinis representat celum empyreum. Potest enim locum et loca tam inuicem continuari, ubi cum celum empyreum sit locus glorie beatorum oportet quod corum statum conformetur. Et ista conformitas attenditur quantum ad septem. Nam primo celum empyreum dicitur proprium dei habitaculum, de his apostolus dicit I. Cor. 13. 1. Celi sedes mea et terra scabellum pedum meorum. Secundum duo corpora in mundo marie representat dei eternitatem et immutabilitatem, corpus superius quod vocatur empyreum, quod illud solum iter sphaeras celestes ponimus immobile et idem assilat sedem in qua sedes consistit. Et corpus inferius, scilicet terra quod a suo situ nunquam mouetur. Et idem assilat scabellum quod est ortus et firmus ecclesiae, tertio in celum stat quod a celo empyreo maxime refugit diuine virtutis operatio. Quod spiritus dicitur ibi esse sedes dei et habitatio dei. Ps. Dominus in celo sedes eius. Et hic est quod hoies orare volentes manent ab eis leniat tanquam dominum eius. Haec autem consistit in gloriabatur, id est deo immobilitate habitata ut nunquam ab eis separare, et ideo replet eos letitia eterna et gloria. Item illud dicitur in celo. In eternum extulabunt habitabitis in eis et gloriantur in te. Secundum celum empyreum est claritate laudum, unde empyreum dicitur celum igne-

um non ab ardore sed a splendore. Conueniens enim est secundum Basilium ut sicut dicitur dicitur nati habent extremas tenebras ita beati habeant extremam lucem. Et hoc etiam competit beatis quorum mens per lumen infusum glorie confortata et cluata iesta bile et increatum lumen attingit. secundum illud psalmi. In lumine tuo videbimus lumen. Representat etiam illud splendidissimum celum claritatem gloriosam quam corpora gloriosa post resurrectionem habebunt. secundum psalmi. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eorum. Tertio celum empyreum est capacitate maximum. Nam infra se includit omnia corporalia. Et hoc etiam competit beatorum felicitati que seorsum includit et continet omnia desiderabilia. secundum Boetium dicitur quod beatitudo est status omnium bonorum aggregacione perfectus. et ideo ibi satiabitur solum humanus appetitus. secundum illud psalmi. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Quarto est figura sphericum. Figura autem spherica cum careat initio et fine representat eternitatem dei. quam beati participant ipsum deum per essentiam videndo secundum illud Iohannis. Nec est vita eterna ut cognoscant te solum deum verum. Et ideo beati dicuntur esse in vita eterna. in vita interminabili et perfecta. Nam eternitas est interminabilis vite tota simul et perfecta possessio. ut Boetius dicit in. v. de consolatione. Unde quod beati habent vitam interminabilem et interminutabilem non solum secundum esse sed et vitiosius secundum operationem. quod quantus ad illam operationem qua verbum vident non sunt in sanctis volubiles cogitationes: ut Augustinus dicit. xv. de trinitate. Et ideo dicitur Dani. xij. quod erunt quasi stelle in perpetuas eternitates. Quinto est ab omni motu quietum. Nam si esset motum motus eius deprehenderetur per aliquod corpus apparet sicut deprehenditur motus aliarum spherarum. quod minime apparet. et ideo celum empyreum est omnino quietum. vnde Basilium dicit in. ij. hexamerō

quod remuneratio que pro dignis operacionibus restauratur in ea luce que est extra mundum quietis domicilium soletur. Sic etiam status beatorum ultimo fini iherentium est status omnimode quietis et pacis. secundum illud psalmi. Posuit fines tuos pacem. Habent enim quietem ab omni labore. secundum illud Apocalypsi. Amodo iam dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis. Item ab omni molestia vel inquietatione. secundum psalmi. In pace in idipsum dormiam et requiescam. Sed nota quod quibus actus empyreum sit motum. habet tamen finem aliquam influentiam super alia corpora que moventur. sicut etiam spiritus angeli qui assistunt habent influentiam super medios et ultimos qui mutantur. quibus ipse non inuenit. Insuper autem deum empyreum in primis mobile non ad transiens et adueniens in motum. sed ad fixum et stabile puta virtutes continendi et causandi vel aliud bonum ad dignitatem primam. Similiter beati qui sunt in patria inueniunt nobis qui sumus in via suffragia et beneficia multa. et patet que spiritualia que sunt fixa et stabilia bonum. vnde Iob hortatur hominem viatores dicit. Voca si est qui tibi rideat et ad aliquem sanctorum conuolare Iohannis. Sexto est a difformitate remotum. Est enim tota vis forme non habens primum difformitatem. sicut celum stellarum. Quod etiam competit beatitudini sanctorum. non quidem ex parte beatorum cum beatitudo minus sit maior quam beatitudo alterius. secundum illud. I. Corinthios. xv. stella differt a stella in claritate. et sic ex parte beatorum est ibi quedam difformitas graduum. propter quod dicitur Iohannis. In domo patris mei mansiones multe sunt. sed ex parte dei beatificantis que est beatitudinis obiectum. ex cuius cognitione saluus aliquis efficitur et beatus secundum illud Augustini. in. iij. confes. Beatus qui te nouit etiam si alia ignoret. Ipsa beatitudo sanctorum est simplex et uniformis. Quia licet dicantur esse ibi congregata omnia bona. tamen illa congregatio bonorum est in deo.

non per modum compositionis sed per modum simpliciter: quod que in creaturis multipliciter sunt in deo preexistunt simpliciter et vniuersi. Et hinc est quod diuina beatitudo vna et simplex existens. nihilominus omnem beatitudinem completatur. Quia quicquid est desiderabile in quacumque beatitudine vel vera vel falsa totum eminentius in diuina beatitudine preexistit. De contemplatiua enim felicitate bz certissimam et continuam contemplationem sui et aliorum omnium. De actiua vero gubernationem totius vniuersi. De terrena autem felicitate que consistit in voluptate. diuinitatis potestate. dignitate. et fama. secundum Boetium. de con. habet gaudium de se et de omnibus alijs pro delectatione. pro diuinitatis omnimodas sufficientiam quam diuinitas promittunt. pro potestate omnipotentis. pro dignitate omnium regiminis. pro fama admirationem totius creature. Septimo celum empyreum est situ supremum. quod a centro maxime remotus. Iste. Sicut exaltantur celi a terra. Ita et beatitudo sanctorum est summus omnia bona transcendens. Nam quantum ad obiectum est summum bonum simpliciter. sed quantum ad actum in creaturis beatis est summum bonum non simpliciter sed in genere bonorum participabilem a creatura. Et tanta est excellentia illius beatitudinis quam designat celi empyrei excellentia localis. quod ut dicitur Apocalypsi. I. Cor. ij. nec oculus vidit. nec auris audiuit. Caputulum. xxxij.

Ratia gratum faciens assimilatur primo mobili propter quatuor. Primo quod illud celum est empyreum celum immediatum. Celum enim empyreum deputatum glorie beatorum idipsum representat. Sicut ergo illud celum immediate se habet ad empyreum. Ita gratia immediate se habet ad gloriam. sicut motus ad terminum vel sicut imperfectum ad perfectum. Roma. vi. Gratia dei via eterna. Secundo quod illud celum

est in ordine celorum mobilium decimum. Nam secundum Ptolemaeum et secundum Metastach in libro de sphaera mota: et secundum Almagestum in astrologia noua. supra firmamentum. ceterum. i. celum stellatum quod est octaua sphaera oportet ponere aliam sphaeram nonam quam vocamus celum crystallinum in quod reducitur motus orbis signorum qui est ab oriente in occidentem. et hoc decima sphaera per dicuntur esse primum celum mobile. Sic igitur ordo siue numerus huius sphaere que seorsum est decima competit et gratie sine qua decem precepta decalogi non implentur. Ipsa enim est lucerna cum qua decima dragma perditur per peccatum. i. humana natura recuperatur. i. iustificatur. Luca. xv. Vnde Apocalypsi. ad. i. et nocte. iij. Iustificati ergo ipsi beati sumus secundum sphaeram vite eternae. Tertio quod haec sphaera decima inter omnes sphaeras mobiles obtinet principatum. Est enim primum mobile. et ideo non habet nisi vnicum motum seorsum diurnum. Quod enim multitudinem ab unitate causari. Et natura sicut dicitur philosophus in. ix. de animalibus non transit de extremo ad extremum nisi per medium. et ideo non est saltus nature ab eo quod habet vnicum motum ad aliud quod habet tres nisi per medium quod habet duos. Lum ergo in sphaera stellarum fixarum deprehensus sit ab astrologis triplex motus ut dictum est supra capitulo. xxx. seorsum diurnus ab oriente in occidentem supra polos mundi. Et alter stellarum fixarum contrario ab oriente in orientem. Tertius accessionis et recessionis. per seorsum predicta quod sphaera stellarum fixarum non potest esse primum mobile. sed oportet ante eam esse alias duas sphaeras. seorsum vnam que habet tamen duos motus seorsum diurnum ab oriente in occidentem. et declinatum qui est contrario ab oriente in orientem. et ista est sphaera nona. et aliam decimam ante istam quam habet tamen vnicum motum seorsum diurnum. 31

lud enim quod est primus in genere corporum mobilium non potest esse multiforme et variū in motibus. quod ab uno motore primo et simplici in eo quod mouetur ab ipso non potest esse nisi unus motus. Quia ergo diuina gratia est id quo anima primo mouetur ad iusticiam, recte in celi primo motu designatur. Est etiam motus gremnicus in quantum non inclinatur nisi ad bonum. Ad alium enim, quia multiforme contingit ut dicit Dionysius habet motus multiformes. Ipsa etiam gratia est quod deo unimur. et est motus eius diurnus id est lucidus et velox. Nescit enim tarda lumina etc. Quarto firmamentum siue cælum stellatum est omnium motuum causatum et mensuratum. Nam illud quod est primū in aliquo genere est causa et mensura aliorum quare cum motus localis sit primus motuum ut philosophus probat. Et inter motus morales gratia est primus motus omnium virtutum et motuum qui sunt in nobis ad actus virtuosos et interiores. Quis enim virtutes gratuite causantur a gratia, sicut omnes potentie aie ab essentia aie. Vnde gratia est ipsa essentia anime, virtutes autem sunt in potentijs tanquam in subiecto. Item gratia illuminat aiam ad cognoscendum defectus suos quos peccati tenebra occultat. Nam sicut adueniente lumine solis fugatur tenebra noctis et pulchritudo vniuersi apparct. Ita cum gratia illuatur aiaz videtur defectus suos quos prius non videbat. sic atomi in radijs solis apperct et in umbra non. Ita minima peccata in conscientia illuminata per se accedunt ad eam et illuminantur. Sed nota quod si cut sol non illuminat cecos quibus oritur super bonos et malos. Ita nec gratia peccatores. quod peccatores sunt in contraria dispositione scilicet per obstaculum peccati. Item tenebre quod non comprehenduntur scilicet lucem gratie. ideo dicitur Ephe. v. Eturge qui dormis. Item gratia assimilatur rosi. Primo quod ros ex alto inanat, generatur enim ros in alto, flante vento calido a. austro. quod gratia descendit nobis infun-

dente spiritu sancto. Non est enim ros recte philosopho. nisi pluuia pauca. Auster autem rorem gignit quem aquilo sua frigiditate dissipat. quod gratia quam deus hominibus infundit diabolum si potest eam corrumpit dum culpam contrariam gratie introducit. Dicit tamen Basilus quod luna est mater rosis. quod scilicet domina nostra in luna significata totius gratie impetratrix existit. Et ideo quicquid ros gratie in nobis facit totum potest dici opus virginis. Secundo quod ros serenitatem et temperiem amat. Nam ros non generatur nisi in sereno et tepore temperato quod si non sit serenum impeditur appropinquatio solis vaporibus eleuatis qui est materia rosis. Si autem est estus consumitur ipse vapor subtilis, vapor enim rois idus subtilior est inter vapores humidiores et ideo eleuatur ad supremum interstitium aeris exclusiue. quod ille locus temperatus est eo quod medium est inter calidissimum et frigidissimum. ideo ibi equaliter agit calor congelationem impediens et frigus coarctationem. Vnde ille locus strictus ab Aristotele dicitur, quod clausus est inter duo extrema. Ros ergo est diuina gratia que nullo modo inuenitur in anima nisi serena sit et a peccato pura. Non enim sol lumen gratie influens appropinquare potest ubi mentis serenitas deest. Item estus concupiscentie destruit vaporem gratie. et ideo opus quod reprimatur in medio temperatione siue abstinentie. Tertio quod ros terras irrigat scilicet quod diuina gratia mentes a terrenis delictijs alienat. Quarto quod ros in feminibus medullam ampliat. Ita diuina gratia in nobis omnia bona multiplicat. Quinto quia ros ostreas et pisces mari impingunt. quod gratia mentes humanas per amorem charitatis dilatat. Sexto quod margaritam in conchilia generat quod per diuinam gratiam filius dei in utero virginali est generatus. Septimo quod pullos coquinos suscitatur antequam nigrescant. quod gratia animam non deserit quam spiritualiter pascit nisi postquam per calidam nigrescere incipit. Est enim gratia cibus

spiritualis anime sicut panis est cibus materialis corporis. Quotidiano quod ros causatur dulcedinem. Nam quibus videtur infidus. et tamen potest esse dulcissimus et mellis in herbis et floribus canariensis. Nihil enim sapientes mel aliud esse dicunt quam rorem. calorem digestum in aere. Ita similiter gratia diuina que est in penitentia modo non sentitur sic sapida. Quis sit predulcissima sicut apparebit in patria. Sic gratia diuina assimilatur aque. Primo quod aqua est estus refrigeratiua. est enim aqua frigida ex natura. quare in calore estatis homines balneant se aquis. anetes et anseres sunt ob hanc causam continui in aquis commorantes. Et ira etiam simili modo diuina gratia anime refrigerium tribuit dum calorem concupiscentie inflammantis extinguit. Secundo ratione coniunctionis quod est separata partium coniunctiua. Nam terra prefcicitate in puluerem caderet nisi eius presens aqua connecteret. Vnde casus capinus quod parum habet de humiditate totus est interiori ocalatus et discontinuatus non sic peccatorius quod magis humore est plenus. Ita similiter gratia diuersorum cordium est vnitua ut sit in diuersis voluntas vna. Tertio quod est viriditatis conseruatiua. quod apparet in omnibus herbis et plantis quarum virores pendunt ex aquis. Arescit enim in herbu quecumque planta si non in virore suo per aquam fuerit conseruata. Et ita gratia dei est in bono conseruatiua dum in peccata cadere non permittit. Quarto quod est resistentium subuersiua. Nam omnia resistentia sibi vastata et alta in planum humiliter. Quando do enim aqua terram vel aliquod aliud intrat terram ercauat et a fundamentis omnia subleuat. et sic omnia complanat. Ita gratia omnia sibi resistentia in regno anime destruit dum altissima corda conuertit. et suo domino subijcit. Quinto quod est vacui repletiua. Nam replet omnes fossas sibi obvias ut nihil esse vacuum permittat in loco quem inhabitat. Et sic gra-

tia est beatorum hominum repletiua dum nihil in anima vacuum derelinquit. eo quod omnes virtutes ibi gignit quibus omnem patientiam perficiunt et ad suum complementum addunt. Sexto ratione caloris. quod ab alto cadens est caloris causatiua. Nam in aluce fluens non calefit. quod tarde mouetur sed aqua cadens ab alto citius mouetur et descendit velocius. Motus enim nisi sit velox calorem non inducit. Quasi autem aqua fluida est gratia humana. Nec enim cito labitur. quod faciliter amittitur et non calefacit. quod diuinus amorum non inducit imo frequenter oppositum. Vnde Apostolus dicit. Si adhuc hominibus placeret christi seruus non essem etc. Sed aqua cadens ab alto est gratia veniens a deo. Et hec est aqua que velocius descendit. quod nescit tarda Molina spiritus sancti gratia. sicut dicit glossa Hieronymi super illud Actuum. Et factus est de celo repente sonus etc. Vnde hec etiam est aqua que charitatis igne animam calefacit. Item ipsa gratia diuina superabundans facit in quocumque homine cessare tentationes diaboli. sicut in multa pluuia cessant venti. eo quod vapor ficcus qui est materia venti impeditur. et non eleuatur amplius ventus et hoc abundanter suo contrario. cum contrarius magis forte impedit contrarium minus forte. Quasi ergo multa pluuia in terra est abundantia gratie in anima in qua cessant venti malarum tentationum. eo quod vapor idest appetitus peccati non eleuatur in corde suo contrario scilicet dei gratia ibidem abundantie. Item gratia dei assimilatur fluuijo de paradiso egredienti qui diuiditur in quatuor capita idest in quatuor flumina. Secundo secundo. Hec enim in diuersis quatuor habet modos. Est enim in penitentibus turbida. Et hec gratia assimilatur. Hec enim idest nilo qui est fluuius mesopotamie semper turbidus et circuit terram ethiopicam. nientes huius de nigra torum. Ethiope enim nigri sunt. et descendit per egyptum idest per corda

superborum que sunt tenebrosa. lumine vero sapientie carentia. **E**gyptus enim iter pretatur tenebra. cuius planities idest humilem cognitionem nulus. i. gratia penitentie irrigat. cumulis arcnarum idest memoris peccatorum claudentibus ostia eius. Nam peccatorum memoria superbiam mentem humiliat. et ipsa humilitas gratiaz retinet ne defluat. **H**ic fluvius habet cocodrillo idest demones infestantes. **S**ed beatiola quedam que dicitur endros luto se involvens intrat per os in ventrem eius et rapit omnia interiora eius cuius occidit. **H**ec bestiola humilitates christi significat que luto carnis nosse se vestes diaboli ventrem idest virtutem diripit et quos sibi incorporaverat extrahit. cuiusque virtutem extirpat. **S**ecundo gratia christi est in obedientibus plurima et hec assimilatur pbyson. que circuit terras cuiuslibet idest indiam. Nam india in scriptura interpretatur nutus vel dilucidus que scilicet vir obedientis nutus vel dilucidus. **S**uperioris sibi dilucidato. i. onis movetur. Et de pbyson grece decet. latine eo que decem in se recipit flumina idest observantiaz et impletionem decem preceptorum legis. **H**ic fluvius abundat arenulis aureis et gemis preciosis et in eius etiam litore crescit aromaticae et medicinales herbe. **A**renule auree sunt exempla speciosa. gemae preciose sunt merita copiosa. medicinales herbe sunt vicioz remedia virtuosae. que omnia abundanter inveniuntur in verbe obedientibus. **T**ertio gratia christi in patientibus est subita sine festina. **V**nde assimilatur fluvio tigris qui ad instar tigris animalis velocissime currit ad modum sagitte. ut dicit Iosephus. que scilicet passiones et tribulationes presentes faciunt nos ad deum currere velociter. **P**salinista. **M**ulti plicite sunt infirmitates eorum postea acceleraverunt. sicut equus calcaribus percussus velocius currit. **H**ic pergit contra asyrios. qui interpretantur deprimentes que scilicet patientia contra persecutiones et depressiones hominum inviduz reddit. **I**tes

post multos circuitus intrat mare rubrum que quandoque post multas passiones perducit ad martyrium quod propter rubedinem effusi sanguinis per mare rubrum designatur. **Q**uarto christi gratia est fructifera in diligentibus. Et hec assimilatur curran qui interpretatur fragilibus. nullus enim est fructus opis sine gratia dilectionis. **H**ic est fluvius mesopotamicus que interpretatur altitudo cuiusdam vocacionis. que scilicet altitudo christiane vocacionis consistit in dilectione charitatis. **H**ic est copiosus in gemis quia charitas abundat in operibus virtuosis et meritoris. **T**ertio gratia dei assimilatur quibusdam fontibus mirabilibus qui inveniuntur in quibusdam prouinciis. **F**ru. v. distentias que sunt in effectibus gratie. **R**efert enim Aug. et Irido. que sunt duo fontes in doctis quorum vnus memoriam et alter oblivionem inducit. Et hec est prima contrarietas in effectibus gratie. que gratia facit oblivionem temporalium et memoriam spiritualium. Et hec sunt in apostolo dicitur. **Q**ue retro sunt obliuiscens. scilicet temporalia ad ea que sunt priora extendens me scilicet ad spiritualia. **P**hil. iij. **S**ecundo refert Aug. que est quidam fons in egypto in quo facies extinguantur accense et accendantur extincte. Et hec est secunda contrarietas gratie. que extinguit vicia et accendit virtutes. **R**o. xij. abiciamus opera tenebrarum et iduamur arma lucis. **T**ertio de quidam est fons apud garamantes. qui fons est taz algens de die ut non bibatur. ta calidus de nocte ut non tangatur. Et hec est tertia distentia gratie. Quia gratia in die prosperitatis facit algidum idest humilem ita ut non bibatur sive absorbeat a superbia. Et in nocte aduersitatis facit calidum idest feruentem et deuotum ita ut non tangatur ab impatientia. **Q**uarto leguntur duo fontes fuisse in scitia. quorum vnus sterilem faciebat. alter vero fecunditatem inducebat. Et hec est quarta differentia gratie. quia facit aliquos steriles in carnalibus scilicet per continentiam. et secundos in spiritualibus. **I**

per doctrinam. et bona opera. **Q**uinto leguntur fuisse quidam fons in idumea. qui tribus mensibus anni est turbidus. tribus sanguineus. tribus viridis. et tribus limpida. Et hec est vna differentia gratie. que in quibusdam est turbulenta. ut in tribulatione sine oculis. que frequenter turbatur. sicut dominus dicit **M**arthe. Turbari erga plurima. in quibusdam vero limpida. sicut in contemplatiuis. In quibusdam vero sanguinea sicut in martiribus. Et in quibusdam viridis sicut in virginibus. **T**ertio gratia spiritus sancti assimilatur aque putealis. **Q**uinto non sapientia que a terra circumstante saporem attrahit. **V**nde tunc saltem nunc dulcem se ostendit. **I**ta gratia spiritus sancti non quodammodo terrene corpori circumdatur. ne vniuersiter sed vario in anima sentitur. **N**am nunc est salsa in anima penitenti. nunc dulcis in anima contemplantis. **S**ecundo ratione laboris. ad hoc enim ut aqua putealis melioratur oportet ut sepius vacuetur vel hauriatur. **V**nde quanto frequentius in extrahendo eas de puteo laboratur tanto melior et motu efficitur. **H**auritur enim aqua ex puteo profunde bonitatis diuine orationis assiduitate. Et ideo quanto crebrius oratur tanto magis gratia impetratur. per quam anima proficiens melioratur. **T**ertio ratione dulcoris. que tanto aqua putealis est dulcior quanto est terre viue vicinior. **T**erra de viuentium dicitur vita beata. **P**roportio mea etc. **H**uic terre quanto magis anima propinquat per contemplationem vel affectionem tanto gratiam percipit dulciores et etiam carnis vel rei intrinsecus refrigerationem. **Q**uarto ratione caloris. que puteus nunquam de leui in hyeme congelatur. eo que calor a suo contrario ad interiora partem repellitur. **V**nde non solum non congelatur. non coartatur a frigore. imo magis tunc feruescit. et inflamatur. Et ita etiam simili modo est de anima que per gratiaz in hyeme tribulationis magis in amoris dei calefcit et accenditur.

Capitulum xxxiiij.

Gratie gratis date assini
latus circuli celestis sphaere
de quibus meminit. **S**a
lomo Eccl. i. vbi dicit. **L**u
strans vniuersa in circulo
pergit spiritus et in circulo
suos reuertitur. **N**am

gratie gratis dare sunt. ille quas enumerat Apo. i. **C**or. xij. **A**lij datur per spiritum scientie. **A**lij autem sapientie per eundem spiritum. **A**lij gratia sanitatis in vno spiritu. **A**lij operatio virtutum. **A**lij prophetia. **A**lij discretio spiritum. **A**lij genera linguarum. **A**lij interpretatio sermonum. **P**rima igitur est sermo sapientie. Et hec assimilatur celesti circulo que videtur solstitialis estiuales. **S**ermo enim sapienter loquentis ad tria tendit que nobis ille circulus representat. **P**rimo ad instruendum intellectum specialiter de diuinis et spiritualibus que proprie est sapientia. **T**unc autem intellectus instruitur diuini. aliquis scilicet clare loquitur. **Q**ue doceat. Et hoc representat circulus ille solstitialis. qui ideo solstitialis estiuales dicitur que sole ibi existente fit solstitialis estiuales. vbi autem existit sol presens oia clare et lucide videntur. sic qui loquendo in struere desiderat necesse est ut ea que loquitur clare et lucide ostendat. Et talibus dicitur ex persona Sapientie Eccl. i. **Q**ui elucidant me vitam eternam habebunt. **S**ecundo qui sapienter loquitur intendit ad mouendum affectum. ut scilicet libenter audiant verbus dei sed ille qui vult delectare oportet que loquatur temperate. i. non nimis prolix. que plura locutio non delectat. sed attediat. Et si vult mouere affectum oportet que loquatur seruentur. verba enim inflammare nequeunt que frigidum corde proferuntur ut dicit **B**er. Et hoc significat circulus solstitialis estiuales. que est que si coniunctus nostre habitabilis est torride zone. In postea habitabilis est temperies aeris. In torrida vero excessus feruoris. **V**nde in sermone predicantis debet hec

duo coniungi. scz temperamentum locutionis scz a prolixitate. et seruos pronuntiationis. ut scz per primam placeat per secundam motuat. Tertio sermo sapienter predicantis tendit ad flectendum ad actum. i. ad hoc ut auditor amet ea que ipse predicans dicit et ipsa implere velit. quod sic vbi sic aliquis loquitur et auditor flectit. Ad quod quidem spiritus sanctus vitatur lingua hominis quasi quodam instrumento. Ipse autem est qui perficit operationem interius. Vnde Grego. dicit in Omelia penthect. Nisi corda audientium spiritus sanctus repleat ad ardorem amoris vox dicentium unum cassum sonat. Et vbi etiam ostendit circulus solstitialis estiuus et eo qd iste circulus tangit zodiacum in cancro. Nam zodiacus dicitur a zoda quod est vitra. qd viuificatus est spiritus sanctus. qd spiritus est qui viuificat ut dicit saluator. Vnde tunc estiuus coniungitur zodiacus quando ipse predicatoris sermoni adiungitur spiritus sancti virtus. Vnde consuetio fit in cancro. vbi sol reflectitur et retrocedit. Nam in viij. gradu centri sol retrogradationem facit. quia sol in tantum et sollicitur versus tumorem sphaere scz nostram habitabilem et situm in terra qd non potest plus exolli. et tunc retrogradatur descendendo per signa inferiora. Tunc ergo zodiacum solstitialis in cancro tangit quando sermo predicatoris virtute spiritus sancti adiuncta superbum cor peccatoris ad humilitatem penitentis flectit et reducit.

Secunda gratia gratis data est sermo scientie id est gratia loquendi efficaciter de inferioribus et specialiter de humanis. Et hec a similitur alteri circulo solstitiali dyemal. Nam ille qui vult docere hominem scientiam non vanam sed salutiferam debet intendere ad tria. Primo ad illustrandum. scz ut minuatur tenebra ignorantie et crescat lumen scie. Et hoc significat solstitialis dyemalis. qd scz sole in eo existente fit solstitialis dyemalis. postea incipit crescere dies et noctes. Secrete Roma. xij.

Abijcimus opera tenebrarum et induamur arma lucis sicut in die etc. Secundo debet intendere ad efficiendum scz timore supple. et amore premij. Et hoc significat solstitialis dyemalis. qd est ex parte torride et alterius habitabilis. Nam in torrida vbi est excessus ardoris intelligit supplicium inferni. In alia habitabili vbi temperies et amenitas est aeris intelligit similitatem celi. Quoz primu est timendum reliquu apertendum. Tertio debet intendere ad promouendum. scz ut homo per seiam humanorum et practice profectus ascendendo de virtute in virtutem. Vbi iterum ostendit circulus solstitialis dyemalis. qd tangit zodiacum in Capricorno. Capr enim est animal cornibus superiora petens. Vnde dicitur Capricornus. qd solstitialis dyemalis incipit ascendere per signa versus superiorem artem et versus cancrum. vbi ascensum significat hois per profectum virtutum. Tertia gratia gratis data dicitur fides. Et hec assumitur circulo galactie per quatuor. Primo propter puritatem. qd galactia dicitur via lactis in qua significat nitorem puritatis qua fides facit sicut illud dicitur Petri. Actuum. xv. Fide purificas corda eorum. Secundo propter firmitatem. qd galactia semp stat in eodem loco celli. ut dicit psalmus. Vbi intelligit certum ad apparentiam. propter tardissimum motum. qd in rei veritate expedit est qd galactia mouet in tantum annis gradu vno. Fides autem propter gratia gratis data accipit per aliquam fidei excellentiam sicut per constantiam fidei. ut dicit glosa. Vnde fides dicitur substantia propter firmitatem. Debe. xi. Tertio propter claritatem. Nam galactia circulus tunc est clarior quam aura nocturna fuerit frigidior et serenior. qd scz constantia fidei tanto amplius clarescit quanto aura psecutionis vel frigus mundi tenebroso magis eam crescit. Quarto propter utilitatem. Nam galactia propter suam claritatem et serenitatem similiter fides vera et constantis dirigit nauigantes per mare mundi. Vnde dicitur

de filiis Israel ad Debe. xj. qd fide transierunt mare rubrum tanquam per aridam terram. Et est fides viatorum directio. ne in tenebris ignorantie vel infidelitatis exorbitantulo pereant. Vnde dicitur ad Debe. x. Iniciauit nobis viam nouam et post eum ascendimus montes. Vnde corde in plenitudine fidei. Quarta gratia gratis data est gratia similitudinum. Et hec assumitur circulo parallelo septentrionali qui est diuisio nostre habitabilis et frigide. Dicitur enim parallelus. i. eque distans a para quod est iuxta et lele quod est distans. equaliter enim distat ab alio australi siue antarctico parallelo. hoc autem competit gratia sanitatum. qd omnis infirmitatis est equaliter et indifferenter curatus et non videlicet minus vnius quam alterius quod imputatur diuine virtuti cui nihil est impossibile vel difficile. non sic autem de virtute medicine creatur que aliquas infirmitates curare potest et alias non. Et rursus curabilium infirmitatum quasdam tardius et quasdam citius curat. Item ille parallelus dicitur septentrionalis. septentrio denominatur de stellis arcu qui circa polum articu vertuntur. Vnde ille circulus. vij. stellay significat septem modos quibus gratia sanitatis corporalis in euangelio legit esse accessa in quibus etiam significantur vniuersi quibus infirmitates spirituales curantur. Primo. n. legit fuisse accessa gratia corporalis sanitatis discipulorum oratione sicut dicitur Luc. iij. de loquere petri sebricitate quod discipuli rogauerunt illum pro ea et segit quod stans super illum ipse ait sebricitate etc. Et similiter ab infirmitate peccati curat homo per orationem iustorum. Ja. v. Oratio fidei saluabit infirmum et alleuabit eum dominus etc. in peccatis sit dimittetur ei. Secundo potest accessione sic dicitur Luc. x. Dominus mittit discipulos ad predicandum dedit eis potestates ut laguores curaret significat quod homo predicantis curat infirmitas peccatorum. Sapientie. xvi. Sermo tuus domine sanat oia. Tertio precepti expressione sic dicitur cetero dicitur. Die tuum homo sperando et sanabit puer meum in quo significat

catu est quod obedientia sanat morbos spirituales sicut supbie et negligencie sic infirmus obediens medico curat. Quarto appropinquatio quod sic appropinquabant reprobis ut cum tangere fecerit sanabatur. Marci sexto. Quot quot tangebant eum salui fiebant. Ille tamen pertinet ad actiues vel ad unitatores operum christi qui etiam sanantur spiritus equaliter. Quinto manuum impositio ne luce quarto. At ille singulis manus imponens curabat eos. Ista manuum impositio est per penitentiam abolitionem. Del tactus manuum christi est flagellatio dei que etiam expellit infirmitates peccati. Sexto aque lotionem siue sit infirmitas cecitatis sicut dominus misit cecum a nativitate ut lauaretur ad naratoriam filioe et abiit et sanus et vidit. Joan. nono. Signans quod cecitas ignorantie tollitur per aquam sapientie. Siue sit infirmitas lepre sicut dominus introduxit de naaman. Luce prolo curato in lotionem aque Jordanis. Luce quarto. Nam lepra naaman principis militie. Syrie est corruptio in prelato. que curatur in descensu humilitatis. Jordanis enim interpretatur descensus. Siue sit quicquid alia infirmitas sicut sanabatur vnus qui primo descendebat in piscinam. Jo. aris quinto. Et ista est lotio baptismi vel penitentie que omne peccatum purgat.

Septimo vulnerum alligationem sicut patet de Samaritano qui curauit vulneratum. vulnera eius alligando. vinum et oleum infundendo. Luce decimo. Hec alligatio est iusticie adhibito per correptionem in qua debet esse vinum mordens et oleum leniens quia miscenda est lenitas cum seueritate et misericordia cum iusticia vnde dicit Gregorius. Item circulus ille parallelus diuidit nostram habitabilem a frigida. Habitabilis autem siue habitatio anime est in corpore. Frigus autem est quia lita mortificatio. Vnde per gratiam sanitatum habitabilis nostra. i. corporis nostri natura diuiditur a frigida. i. sepal et liberatur et a morte. qd scz habentes ban-

gratia mortuos suscitant. Quinta gratia gratis data est operatio virtutum. si gnorum vel miraculorum. Unde bec assi milatur zodiaco circulo qui dicitur esse circulus signorum. Nam miracula que facultatem nature excedunt vocantur virtutes. Quia non sunt ad manifestandum aliquid supernaturale vocantur signa. propter excellentiam autem dicuntur potenta vel prodigia quasi procul aliquid ostendunt. Sexta gratia gratis data est prophetia. Et bec assimilatur illi circulo celestis sphaere qui dicitur Colurus solstitialis qui incipit a polo septentrionali per Cancrum z Capricornum circulariter procedens iterum redit ad suum principium. Nam prophetia ut dicit Gregorius incipit a preteritis. sicut de prophetia Moy si patet qui prophetaverat de principio creationis rerum. quandoque non est de presentibus occulto quandoque de futuro: quandoque a futuris redit ad preterita. sicut expresse patet in libris prophetarum. Dicitur autem colurus a colore vni idest membrum siluestris bouis. Colorem enim est membrum vrus non bos siluestris dicitur. i. cauda. s. bonis siluestris qui crigenis caudam. circulum facit imperfectum. Unde colurus quasi circulus imperfectus. Nam sicut dicit apostolus. I Cor. xij. Ex parte cognoscimus et ex parte prophetamus. Unde prophetia imperfectionem habet. Septima gratia gratis data est discretio spirituum. et assimilatur circulo orientis qui scilicet dividit duo hemisphaera. bec autem hemisphaera scilicet inferius et superius sunt duo spiritus. s. creator et creatus. Qui autem habeat hanc gratiam dividunt et discernunt quando id quod suggeritur vel inspiratur est a spiritu creatore idest a spiritu sancto. vel a creatore. i. a spiritu proprio vel maligno. vident etiam ea que dicuntur quo spiritu dicantur. Unde dicitur. I. Jo. iij. Probate spiritus si ex deo sint. Et ibidem. Nolite omni spiritui credere. Octava est gratia linguarum. Et assimilatur alteri circulo parallelo scilicet au-

strali. Nam parallelus ut dictum est dicitur eque distans quod scilicet habentes donum linguarum omnes linguas quantocumque dicentes ut dicitur in I Cor. xii. Sed hoc quod dicitur equaliter intelligendum est quantum ad ea que pertinent ad fidem dei docendam. In quibus viginti gratia nulla linguarum differentia fuit apostolis signata. sed quantum ad ea que supra adduntur humana arte ad ornatum et eloquentiam locutionis quilibet apostolus instructus erat in sua lingua. non autem aliena. Unde apostolus maiori secunda vni in epistola ad hebreos que scripsit in propria lingua. quod in aliis quas greco sermone composuit. Sicut etiam in sapientia et scia fuerunt sufficienter instructi quos regerant in doctrina fidei. non autem quantum ad omnia que per scientiam acquisitam cognoscuntur. puta de conclusionibus arithmetice vel geometricae. Non gratia est interpretatio sermonum. Et ista assimilatur alteri coluro scilicet equinoctiali qui per libram in arietem procedens iterum redit ad suum punctum. Assimilatur autem interpretatio sermonum coluro quia imperfectionem habet sicut et prophetia. Nam qui scilicet interpretari vnum. nescit quandoque interpretari aliud. Sicut Daniel interpretatus est visionem siue somnium nabuchodonosor et tunc in alia visione quam ipsemet habuit dicit. Ego audivi et non intellexi Dan. xii. Et ideo interpretatio sermonum reducitur ad prophetiam. in quantum scilicet mens illuminatur ad intelligendum et exponendum que sunt in sermonibus obscura siue propter difficultatem rerum significatarum siue etiam propter ipsas voces ignotas que proferuntur siue propter similitudines rerum adhibitas sicut illud Dani. v. Audiui de te quod possis obscura interpretari et ligata solvere.

Capitulum. xxxv.

Hereticorum vita assimilatur antris terre propter quinq. Primo quod antrum est latibulum tenebrosissimum. Unde dicitur antrum ab atro eo quod atris tenebris sit infansum. Sic hereticorum vita cum sit animalis et tenebrosa laet tamen sub specie pietatis. vni Mart. vii. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium et cetera. R. xii. Absconderunt se in speluncis et in absditis. in patris quoque et in antris et cisteris. Ad eam enim diversa loca diversi modi sunt quibus heretici se occultant sub specie pietatis. Secundo quod antrum habet introitum capacitate. Unde antrum dicitur specus ad speculandum quod in suas pedas animalia speculantur ut dicit Isido. Sic heretici in scripturis maliciosas et subtilissimas subtilitates speculantur quibus simplicium animas rapere et pervertere possunt Job. xxxix. Quando cubant in antris et in specubus insidiantur. Tertio quod antrum habet introitum et exitum contrarium. Nam antrum est in estate valde frigidum et in hyeme valde calidum. sic heretici in operibus charitatis sunt valde frigidissimi sed in operibus iniquitatis sunt valde calidissimi. serventes et soliti. Unde in eis implentur illud Mart. xii. Quonia superabundabit iniquitas tua. refrigescet charitas multorum Job. xxvij. Ingreditur bestia latibulum suum et in antrum suo morabitur. ab anterioribus egreditur tepestas et ab arturo frigus. Quarto quod bestia nutrimentum vilis est. Nam antrum est fetibus bestiarum nutriendis aptum. Sic heretici nutriunt filios bestiales et carnales concedendo eis libertatem operum carnis dicentes fornicationem non esse peccatum et multa alia similia Iudith. vi. Secerunt sibi antra et speluncas in montibus. opinioniones corruptas et carnales. in montibus. i. in exemplis et doctrinis suorum maiorum. Quinto quod est habitaculum infirmitatis. Nam antrum ex vaporibus et sudoribus animalium sepe est fetidum et corruptum. et ideo in eo habitare volentibus est infirmum. Sic verbis et exemplis peccatis feris et corruptis ipsorum hereticorum cohabitantes et coherentes eis insidiantur et infirmantur in fide et bonis moribus. s. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt et cetera. Tim. iiij. Errantes et in erroribus mittentes. Item hereticorum doctrina assimilatur alluvioni. Primo ratione inundationis quod alluvio dicitur latens et lata inundatio aquarum. Doctrina autem heretica sub specie pietatis et colorate veritatis quasi per omnes partes orbis actenus inundavit et se dilatavit. Secundo ratione consumptionis. dicitur enim alluvio ab abluendo quod terram per quam transit abluat et abluendo consumit. Sic hereticorum doctrina licet videatur exterius mundiciam quandam pretendere tamen finaliter consumit. dum anime omnem bonam dispositionem tollit Job. xiiij. Alluvio paulatim terra consumitur. Paulatim enim heretici decipiunt incipiendo a bonis et trahendo ad mala. Tertio ratione dissolutionis. nam quanto per absconditas riparum. concavitates maiori se fluxu alluvio diffundit tanto periculosius litonis soliditatem dissolvit. Sic hereticorum doctrina quanto occultius mentibus simplicium in funditur tanto periculosius vite vel fidei in eis soliditatem dissolvit. Quarto ratione deceptionis. Quia ripe superficies exterius solida videtur. sed consumptionis terius occultatur. Et ideo pes calcantis ripam facile labitur. quod iteriori soliditate consumpta latens vacuitas non videtur. ut dicit Gregorius. Sic etiam facilliter simplices ab hereticis seducuntur et in hereticorum labuntur. quod falsitas eorum et pravitas sub quadam veritatis specie et verborum dulcedine occultatur. s. Tim. iij. Habentes quidem speciem pietatis virtutem autem eius abnegantes.

Capitulum. xxxvi.

c. iij.

Dumilitat' gradus assimila-
ri possunt circulis planetarū
Nam vt Ptoleomeus di-
cat Planetis assignant tres
circuli scz deferens equans
et epicycclus. Deferens est circulus plane-
te per cuius circumferentiam semper mo-
netur epicycclus ipsius planete. dictus ideo
deferens qz deserit circulum epicyccli. Pu-
ic assimilatur primus humilitatis gradus
qui est subdere se maiori non solum quia
maiori deferendū est sed etiam qz fm ei⁹
imperium et obedientiam subditus moue-
ri et incedere debet in omnibus. vt sic fm
circumferentiam huius circuli idest fm dis-
positionem prelati deseratur circulus epi-
cyccli. i. vita et voluntas subditi exemplo. scz
xpi qui dicit Jo. vi. descendi de celo nō vt
faciam voluntatem meam. sed volū. eius:
qui misit me. **C** Secundus circulus voca-
tur equans scz super cuius centrum mo-
uetur deferens qz in illo tenet vniūformi
planeta cursum suum. Et haec assimilatur
secūdas humilitatis gradus qui est non p-
ferre se equali. et ille est equans quia scilicet
equalitatem sue mensurē homo non exce-
dit Eccl. xxxij. Noli extolli sed esto in cis
quasi vnus ex illis. **T**ertius autē qui vo-
catur epicycclus est quidam paruus circulus
quem describit planeta motu corporis
sui per cuius circumferentiā mouetur cor-
pus planete. Vnde in superiori parte sui
epicyccli mouetur ab occidente in oriens.
In inferiori vero parte mouetur ab orien-
te in occidentem. et haec assimilatur tertio gra-
dus humilitatis qui est minorem nō sper-
nare sed ei se conformare. Et ille est vt cir-
culus minor epicyccli cum homo se parui-
ficat obsequendo vel condescendendo mi-
nori sicut xps qui dixit apostolis Aucc vi-
gesimo secundo capitulo. Quis maior est
qui recūbit an qui ministrat: et postea sub-
dit. Ego autem in medio vestrum suz qua
si qui ministrat. **P**ūc circulum et gradus
humilitatis describit nobis motus corpo-
ris nostri qui scz docet vt nos superbi-
re i-

nullo debeamus. Et dicit motus est duplex
vnus in morte et hic est ab occidente in
orientem inquantum corpus per mortem
redigitur in pristinam suam originē. **S**e-
nefis tertio. Donec reuertaris in terram
de qua sumptus es. Secundus est in vi-
ta qui continue tendit ab oriente in occide-
tem. i. a naturā ad mortem Eccl. i. pmo.
Dicitur sol et occidit. i. homo primo nasci-
tur postea moritur Sapientie. v. Vbs na-
ti continuo desinimus esse et postea erim⁹
quasi non fuerimus. **T**ercio assimilatur aeri
propter quiqz. **P**rimo qz aer ex sui na-
tura est perspicuus. sic humilis est perspi-
cuus per sapientie susceptibilitatem que ē
luz spiritualis. **P**rouer. xvij. Vbi humi-
litas ibi sapientia. **S**ecundo qz est sui in
omnem partem extensiuus sic humilis p-
sui ad omnem statum coactionem. Nam
sicut dicitur est humilis homo maioribus
obedit: equalibus seruit: minoribus cōdes-
cendit. et sic ad omnem partem humilitas
se extendit. **S**lofa tamen dicit **M**atth. iij.
Super illo verbo decet nos implere om-
nem iusticiā: qz humilitas habet tres gra-
dus. **P**rimus est subdere se maiori et non
preferre se equalibus. et hec est humilitas
sufficiens. Secundus est subdere se equali
et non preferre se minori. et hec est humi-
litas proficiens. Tertius est subdere se mi-
nori. et hec est perfecta iusticia. **T**ertio qz
aer est celestis influentia receptiuus. qz
humilis est ad diuinam gratiam recipien-
dam dispositus. **I**sa. iij. Deus superbis re-
sistit. humilibus autē dat gratiam. **Q**uarto
qz aer est virtutis respirandi administrati-
uus per quā respirationem conseruatur
vita corporalis. Vnde et aer per respiratō-
nem attractus spiritus vocatur. fm illud
ps. **D**s cum aperui et attracti spiritum.
Sic etiam per humilitatem attrahit spi-
ritus sanctus per quem est et conseruatur i
anima spiritualis vita. Vnde **I**sa. xvi. sz
aliam translationem. Super quem reges
cit spiritus meus nisi super humilem et ge-

tum tremementem sermones meos. **Q**ui-
to qz aer est volatilius locus. locus autē
est locati conseruatiuus. qz humilitas est
dominium spiritualium et contemplatio-
rum conseruatiua. Vnde sicut aues in ae-
re volant. sic viri virtutum in humilitate
ambulant. Nam qui ceteras virtutes si-
ne humilitate congregat quasi puluerem
in ventum portat sicut dicit **G**regorius.
Item humilis assimilatur terre. quia qz
uis sit infima tamen celestis influentia
est maxime receptiua. Cum enim sit celi
centrum in omni sui parte ab ipso influē-
tie sue capax effectum. Et ideo inter omnia
mundi corpora est secundissima et rerum
multarum in esse productiua. Similiter et
anima humilis maxime receptiua est in-
fluxus gratie celestis. et qz conluit aq. gra-
tie ad concauitatem terre idest humilita-
tem anime ad cuius scz abundantiam se-
quitur fecunditas vite per opera merito-
ria virtutum. sicut in plantis ad abundā-
tiam humorum sequitur fecunditas fru-
ctuum. ps. Erit tanqz lignum quod plan-
tatum est secus decursus aquarū qz fructū
suum dabit in tempore suo. Et iterum. ps.
Terra nostra. i. humilis anima dabit fru-
ctum suum. Item humiles assimilantur
vallibus. **P**rimo quidem qz valles sūt
aquosae. Cum enim vallis sit terra decli-
uis et depressa vterque medium montium col-
locata oportet qz aquarum desuper fluen-
tium sit receptiua. Et talis est anima hu-
milis que dum se volūtarie inclinat et de-
primit. inter duos montes. i. modos sup-
bie. quorum vnus est extolli de spirituali-
bus. alij extolli de repositiuis. ab vtrōqz
declinans quasi media trāsīt. et iccirco su-
pernarum gratiarum influxum copiosissi-
me recipit. ps. Inter medium montium
pertrāsībunt aque. Abundat etiam in val-
libus idest in humilibus aqua lactyma-
rum. ps. Ascensiones in corde suo dispo-
suit in valle lactymarū. **S**ecundo qz val-
les sunt fructuosae. Nam propter humo-
ris copiam. in herbis et floribus et fructi-

bus secundantur. frondium et florum de-
core citius adomantur. Ita in humilibus
abundant herbe virtutū fruges operum.
frondes vborum. flores affectionum. ps.
Valles abundabūt frumento. i. humiles
vite merito. **T**ertio qz valles sunt vm-
brose. qz scz a montibus et collibus obum-
brantur. et sic in humilibus sūt vmbrę mō-
tium. i. exempla sanctorū **Z**ach. xiiij. Fugie-
tis ad vallem conseruatiuam. **Q**uarto
qz sunt estuose qz scz sit in eis maior sola-
rium radioz concursus. Quia dū ibi mul-
tiplicantur et detinentur. nec vltra eis di-
latari conceditur maior ibi qz in montib⁹
calor generatur. Vnde in eis nives citius
dissoluantur et quaz resolutione loca cir-
cūadiacentia demectant. Similiter in hu-
milibus diuine consolationes et inspiratō-
nes et grē qz radij in vallib⁹ multiplicatur
quibus mētes eoz ad amorē superne pa-
trie inflamantur: vnde omne frigus acci-
die vel peccati citius quasi nix resoluta re-
pellit. scō **M**atth. j. Accepit ignem de
altari abkōderunt in valle. ignis altaris ē
amor spūalis qui abscondit et seruat i val-
le. i. in humilitate mētis. **Q**uinto qz valles
sūt gete. Nam edificia in vallib⁹ situta mi-
nus vētorū impulsib⁹ agitant qz qz mōti-
bus collocant. Nam mōtiū obiectu a pcel-
larum inundantiū impetu valles defen-
dūt. et terremotiū incolę vallium rariū
molestant eo qz ptes terre in vallib⁹ ma-
gis iter se cōprimunt qz vteri illas ptes dis-
ficuli subtrāt. qz ergo magis sūt porose a
vētis modicū agitant sicut dicit ps. Sistr-
er huiles sūt magis geti et tuti et a vētis
psecutionū et a mōtib⁹ tērationū. Vñ sic
dī **J**udicij. Judas qz hitatores mōtiū
obtinuit hitatores vallis delere nō potuit.

Capitulus. xxxvij.

Marnatio filij dei assimi-
latur rozi siue rozationi fm
illud **I**sa. xj. Rozate celi de
sup et nubes pluat iustū. hec
autem similitudo attenditur
quo ad quinqz. Nam filius dei incarnatus
c iij

tus est ut mundum malignitate inflā-
tum refrigeraret. Ros enim calorem tem-
perat et refrigeria pressat. Ita ille ros tem-
peravit estum concupiscentie Eccl. xliij.
Ros obuians ardori venienti humilem
efficiet cum et adducet refrigerium gratie.
Danielis tertio. Fecit medium fornacis
quasi ventum rois flantem. **C**Secundo
incarnatus est ut mundum aridum im-
pinguaret. Ros enim quosdam pisces ma-
ris impinguat. Et in aliquibus regionib⁹
oues rore pascuntur et impinguantur. sic
ille ros mundus aridum impinguit. **S**c-
ndus vigesimoseptimo. In pignedine ter-
re et rore celi desuper erit benedictio tua.
Impinguantur enim in christo ex confi-
deratione sue humanitatis. et hec est pin-
guedo terre. et etiam ex contemplatione sue
diuinitatis. et hec est pignedo rois. **T**er-
tio ut mundum sterilem fecundaret. locus
enim ubi ros non descendit sterilis est
fit. Sic mundus erat sterilis a bona ope-
ratione. sed descendit ros ille in ipsum et
germinare fecit **O**sec. xliij. Ego quasi ros
et israel germinauit quasi lilium. **Q**uarto
ut mundum famelicum pasceret. **N**u-
meri. xi. Cūq; descenderet nocte super ca-
stra ros descendebat paril et manna. **I**sto
tamen rore non pascuntur homines. **C**or-
nini idest per peccatum denigrati sed par-
uuli idest homines mansueti per purita-
tem albi. Nam pulli coruorum q̄ diu ha-
bent pilos albos a parentibus relinquunt
tur et tunc eleuantes capita et aperientes
rostra celesti rore pascuntur. **V**nde in. ps.
Qui dat iumentis escam ipsorum et pul-
lis coruorum inuocantibus cum. **Q**uan-
do autem nigrescere incipiunt a parenti-
b⁹ suis nutriūt. **Q**uinto ut patē demo-
num coherceret. Ros enim nocturno tem-
pore cadēs venenosa aialia arceat. et iō ve-
nēnū eorum non tū nocet de nocte quan-
tum de die s̄m phm. **R**aro etiam pungūt
serpentes q̄ diu stant inter herbas rois-
das. Sic ille ros celestis ad nos veniens
malitiam demonis refrenauit. **I**sa. xlvj.

Ros lucis ros tuus. et terram gigantum
idest superborum demonum detrabes in
ruinam.

Capitulum xxxviii.

Inconstans homo assimilatur
mercurio q̄ q̄uis sit de se tē-
perate nature et diuinus. **S**i
frequentius variatur q̄ mo-
do masculinus modo femi-
neus inuenitur. **L**ito enim se vertit ad na-
turam illius planete cui coniungitur. **V**t cū
bonis bonus et cum malis malus. cū me-
diocribus mediocris vel maliciosus statim
efficiatur. **E**t talis est inconstans siue in-
constans homo s̄m ps. **L**ito in sancto fan-
ctus eris et cum viro innocente innocens
eris et cum electo electus eris et cum puer
so peruerteris. **I**tem inconstans homo al-
similatur aeri in tribus. **P**rimo q̄ aer
ē substantialiter leuis. et sic homo inconstans
est leuis in credendo. **E**ccl. xliij. **Q**ui
cito credit leuis est corde. **P**rimo **J**oannis
iiij. **N**olite omni spiritui credere **B**ernar-
dus. **V**trumq; vicium est et omnibus cre-
dere et nulli. **S**ecundo q̄ aer est faciliter
mobilis. **S**ic homo inconstans est mobi-
lis in operando q̄ sc̄z nō perdurat in ope-
re incepto. sed faciliter dimittit vnum et i-
cipit aliud **I**sa. i. **V**t duplex animo inco-
nstantis est in omnibus vijs suis. **T**ertio
q̄ aer est multipliciter alterabilis et varia-
bilis etiam in oppositas qualitates. **V**n̄
ex fetidis cito corrumpitur dum ei vapor
pestiferus admiscetur et ex odoriferis san-
t et redolens inuenitur. sic inconstans homo
alteratur in conuiscendo ex bonis exem-
plis aliorum vel ex malis et ex pestifera so-
cietate inficitur et ex bona familiaritate di-
rigitur. **V**nde congrue assimilatur aeri q̄
ad omnem ventum vel nubium vaporum
alteratur. **J**ob. xxxvij. **S**ubito aer congre-
gatur in nubes et ventus transiens fuga-
bit eas.

Capitulum xxxix.

Ignorantia vel error ratio-
nis inducit peccatū sicut ecli-
psis solis inducit tremotū.
Est enim eclipsis solis can-
sa et signum terremotus eo-
dem in terra ad quam conuertitur umbra
eclipsis intenditur et frigiditas poros terre
constringens et reflectens vapores in se
ipsum. **E**t versus signum in cauda q̄ in
capite draconis et tanto verius q̄to ma-
ior fuerit et ubi spissior fuerit umbra. **S**i-
militer quanto maior et crassior est error
et ignorantia mentem obscuras: tanto ma-
gis mouetur anima inordinate ad peccā-
dū. **E**t precipue fit eclipsis in cauda dra-
conis. i. si est error vel etiam ignorantia fi-
nis qui prior est in intentione. **V**nde tūc
opus sequens est inordinatum **M**athei
vi. **S**i oculus tuus. i. intentio neq; fuerit
totum corpus. i. processus operis tenebro-
sum erit. **N**am qualis est intentio que p-
cedit tale est omne opus quod sequitur **V**t
dicit **B**egorinus et intelligitur de inten-
tione finis. **T**ertio ignorantia assimilatur
tenebra. **P**rimo q̄ tenebra est visus i-
peditua. **V**nde dicitur tenebra a tenendo.
q̄ ligantur et tenentur oculi ne lumen vi-
deant. **S**ic ignorantia tenet oculos men-
tis ne videant lumen veritatis **T**hobie. v.
In tenebris sedeo et lumen celi nō video.
Secundo quia est egressus prohibitiua
Non enim tutum est in tenebris ambula-
re **J**o. xij. **Q**ui ambulat in tenebris nescit
quo vadit. **T**ertio q̄ est casus inducti-
ua. **N**am qui ambulat in tenebris facili-
ter et frequenter cadit precipue ubi lubri-
cum esset. **S**ic etiam ignorantia boni in-
ducit casum peccati. **P**rouer. iij. **V**ia im-
piozum tenebrosa: nesciunt ubi corruant.
Frequenior autē est casus ubi est tenebra
ignorantie. **C**ūq; lubrico concupiscentie. **P**s.
Fiant vie eorum tenebre et lubricum. **E**t
frequenter vnus ignorans facit errare ali-
um **M**athei. xv. **S**i cecus ceco ducatur
prestat ambo in foueam cadūt. **Q**uarto
q̄ est timoris inculsua. **T**imet enim homo

in tenebris. **S**m illud. ps. **T**imor et tremor
venerunt super me et contereunt me te-
nebre. **S**imiliter ignorantia timorem in-
ducit. **S**icut enim ignorantes artem bel-
landi timent frequenter que non sunt ti-
menda vt fragorem armorum et similia.
Similiter ignorantes viam dei timent fre-
quenter que non sunt timenda. **P**s. **I**lluc
trepidauerunt timore ubi non erat timor.
Quinto q̄ timore videtur diminutua. **V**n̄
qui volunt turpia facere tenebras querūt
vt verecundiā fugiant. **S**m illud **E**ccl. xliij.
Omnis homo qui transgreditur lectum
suum contēns in animas suam et diceo
quis me vider: tenebre circundāt me et pa-
rietes cooperiunt me et nemo circūspicit
me qd vercor. **S**ic etiam ignorantia cul-
pe minuit vel tollit ruborem penitentie.
Item vt. **C**onfusione non sunt confusi et
crubescere nescierunt.

Capitulum xl.

Ita dei quanta super pecca-
tores in fine apparebit. **M**a-
feruor solis sub nube tegitur
sed quando discoopitur q̄ti
sit ardoris ostendit. **S**ic x̄ps
qui nunc est quasi sub nube misericordie
quante sit iusticie et potentie manifestabit
in fine. **P**s. **C**ognoscetur dñs iudicia faci-
ens. **I**tem ira dei assimilatur iridi siue ar-
cui lune. **P**rimo rōne significationis.
differt enim significatio iridis solis et lu-
ne. q̄ arcus solis vt sacra scriptura tradit
Sen. ix. **A**pparet in signum diuine clemē-
tie. **V**nde etiam apud grecos dicebatur
arcus deymonis. i. sapientie. **Q**uia **I**siodi-
ste qui omnia naturalia attribuebāt dijs.
dicebant q̄ arcus ille est signum elemen-
tie. q̄ calor mixtus et aqua et igne signus
est q̄ neq; per aquam neq; per igne que
niet periculum deymone. i. sapientie. **P**ui-
dēt. **V**nde ante tempus iudicii quādo
nos igne constagrandi finem mundi ex-
pectamus venturum. dicunt quidam do-
ctores catholici q̄ per. xl. annos arcus nō
apparebit. vt ostendat diuinā clementiam

a mundo antotaz diuini iudicij ira appro-
pinquante. Arcus aut lune fm phos tem-
pestate longa z auram instabile. Et ma-
gis diuina ira afflat ei q̄ clemencia. ps.
Ignis exardescet in cōspectu eius z in cir-
cuiu eius tepestas valida. C. Secō rōne
colozationis. qz vt dicit Arist. color lunar
iridis ē albus eo q̄ lumen in nocte videt
albū vt dicit. qd ē qz frigus noctis cōden-
sans nubē non finit radiū lune cū sit de-
bilis penetrare in pfundū eius. ideo tm̄ i
superficie illustratur nubes. z ideo p̄ nis
non generat nisi albedo que in sola sup̄-
ficie habet fieri. Nam rubedo struitur ex
imitatione lucis in pfundum bñdi fūosi
z viriditas ex lumine penetrāte in bñdi-
dū aqueum. Albēdo ergo iridis lune signi-
ficat claritatē z tranquillitatez ire diuine.
Non. n. eo modo ira est in deo sicut in ho-
mine scz vt sit ex eo passio perturbans z
offuscans siue obscurās iudiciū rōnis. Est
ergo ira dei alba. i. clara z trāquilla in nul-
lo mentem eius offuscās. ps. Deus iudex
iustus z fortis z patiens nūq̄ irascet per
singulos dies. Et ideo vt dicunt doctores
non ē in deo ira que est passio afficiens sz
solum ira efficiens vt scz ipsa pena illata
a deo puniente ira dei vocat. C. Tertio rō-
ne apparitiōis. qz cū arcus solis frequēter
apparet arcus tm̄ lune rarissime apparet
Nā vt dicit Arist. in quinquaginta anis
nō videt nisi bis. Et iō hoc pot̄ ec. qz ar-
cus talis nō appet nisi luna decima q̄ta
z cū fuerit in ortu vel occasu suo. Luna er-
go existens in signis aglonaribus nec ad
aglonē nec ad meridiē hz illā oppositionē
q̄ requirit ad iridē. Si autē ē in signis me-
ridionalibz z ē plena sequit q̄ sol ē in ag-
lonaribz. z ideo tūc vir sūt nubes in aglo-
ne q̄ sint semē iridis. Si autē luna decima
quarta sit in ortu vel occasu scilz sero vel
mane pz q̄ sol ē ei oppositus. iō lz opposi-
tio recta sit q̄ requirit. tāta sit disgregatio ac-
ris q̄ vir ibi pot̄ cē nubes in tāta dēstitare
z diuinitate q̄tra regrit. nisi hoc faciat ali-
qua spālis stella q̄ forte non ē in tali dispo-

sitione in quinquaginta annis nisi bis. Et iō
forte hoc dicit p̄ba. lz quidā dicant cū hoc
dixisse tm̄ referēdo nō asserendo. Nō er-
go arcus solis q̄ est signū demētie frequē-
tius appet. arcus de lune q̄ ē tempestatis
p̄agius apparet rarissime. significat qz de-
us p̄ntoz ē ad misericordiā q̄ ad irā z p̄-
stabilior ad parcēdū q̄ ad puniēdū. Ez.
xviiij. Non ē voluntatis mee mors impij.
Et Job. ij. Conuertimini ad dominū dca
vestrum quoniam misericors ē z presta-
bilis super malicia.

Capitulum xij.

Ra bñana duplex ē. Vna q̄
rōne a rectitudine strabit
hec ē ira p̄ viciū. Alia q̄ ap-
petitus scitimus tra vicia. z
mala mouet fm ordinē rō-
nis. Et hec ē ira p̄ zelū. put Greg. distin-
guit in. v. ad. c. Prima ira filis ē stel-
le que canicula nūcupat. Et hoc ostendit
tria. C. Primo canicule effectus. est. n. illa
stella in effectū fructissima. qd cōpetit ire
iordinate z furie. De qua p̄ba. dicit qz ill
accensio sanguinis circa cor. vñ qui ad irāz
alios puocat dñr cē inēdiarij diaboli. d
qbus in ps. Incederūt igni factuarū tuū
i. cor. qd dz cē deo dicatam. C. Secōdo hoc
ōndit canicule ortus. Nā fm Albumasar
canicula orit in. xix. q̄du cātri. in cuius or-
tu sit magna turbatio in aere. Ita ē dz
ira erurgit z exardescit sit magna turbato
in hoie. Et hec turbatio p̄mo fit iterims
i corde. qz sicut dicit Greg. in Adora. Li
tranqlitate mētis ira diuerberat dilani-
tā quodāmō scissaz pturbat. Vñ p̄ ira
sapia pdit vt qd quoc ordie agēdū sit oi-
nō nesciat. sicut scriptū ē. Ira in sinu stul-
ti regescit. qz nimiz intelligētie lucē furrpit
cū mētē cōmonēdo pfundit. Itē sit ptur-
batio i ope sicut scriptū ē. Ira pdit ē pu-
dētēs. qz scz infusus animus nequaqz er-
plere ēt si qd itelligit prudēter valet. Itē
fit p̄ irā turbatio in corpe. qz sicut dicit ibi
de Greg. Vñ ire sue stimulis accensum
cor palpitāt. corpus tremit. lingua se p̄p-

dit. facies ignea. et aspantur oculi. z q̄
recognoscūt noti. notis qdem ore clamo-
rem format. sed sensus quid loq̄ ignorat.
In quo itaqz iste arpepticus lōge ē q̄ acti-
onis sue cōctus non ē. Item sit p̄ irā tur-
batio in querlatione. qz per cā sicut Greg.
go. dicit. Ira vite socialis amittit sic scri-
ptum ē. Noli cē assiduis cū hoie iracū-
do ne discas scmitas eius z sumas scan-
dalum aie tue. Quia qui se ex humana ra-
tione nō tēperat necesse ē vt bestialis sol-
umat. Itē sit per irā turbatio in grega-
tione. qz sicut dicit Grego. p̄ irā discordia
rūp̄. sicut scriptū est. Vir animosus pa-
rat ritas. z vir iracūds effundit peccata.
Peccata appe effundit. qz et malos quos
ad discordiā puocat peiores facit. C. Ter-
tio declarat dictā similitudinē canicule tē-
pus. Ab hac enim stella dicunt dics canic-
ularca. in gbus sanguinē mimmere vt me-
dicinam accipe ē valde piculosum p̄pter
excessum. distempantie aeris in calore. vñ
Ipcoras dicit in amphorizim. qz an canez
z post canē z sub cane moleste sunt purga-
tōes z pharmacie. Et ibi dicit in cōmen-
to. qz ante ortū z in ortu z post ortū illius
statiz dare portione laratiā piculosum
ē qz tunc aer est calidus z siccus. scz a ca-
lido signo. z a calida stella. s. sole z leone cū
canicula existente. Vñ ex modica medi-
cina supra corpus fieret nimis calidum z
siccū. z febus forisat sequeretur. Adedici-
na ēt isto mō supra euaporaret z nimis ēt
oparet. cū corpis poriz. tūc ex calore aeris
sint apti. Dicit. n. ibidē B alienus qz ca-
loz extrancus vires extrahit medicīne. vñ
aq̄ calida repugnat solutioni. sed calor ac-
ris tunc est fortis. p̄pterea virtus interi-
or tūc est debilior z per portione vel minu-
tione plus debilitat Sicut ergo sub seruo-
te canicule exhibenda nō ē portio medicīe
Sic ēt in seruoze ire exhibenda nō ē cor-
reptio discipline. Quia nec a furioso cor-
reptore modeste vel ordinate corrigit. nec
ab irato peccatore patienter vel vñ sumi-
tur. p̄pi qd z ira viri iusticiā dei nō opat

vt dr Isa. j. Nā dū pturbata mens iudi-
cū sue rōnis craspat omne qd furoz sug-
gerit rectum putat sicut dicit Dr. C. Itē
impetus ire dissipat aiam sicut pluuia im-
petuosa destruit plantā. frigiditas eni que
tunc maior ē in pluuia est qualitas mortu-
ficatiua. Vñ de pluuia ē suauis cū bñmi-
do aereo z terrestri sicō fecundat terra.
Ita ēt ira impetuosa rōnis iudiciū ledit
z ad refrenandū seipsum lentū z frigiduz
reddit. Sed suauitas māfuctudinis gram
dei recipit qua nostre aie terra secūda fit
z pinguescit. fm illud Prover. iij. Mā sue-
tis dabit gram. C. Item ira assilatur aque
torrens. C. Primo qz talis aqua ē impe-
tuosa. torrens. n. ē aqua cū impetu veniēs
z recedēs. vñ dr torrens. qz impetu crescit
sed siccitate torrescit z arefcit. Talis ē ira
coz qui subito z multū accendunt z cito
reuertunt. Vnde tales vocant impetuosi
Isa. xxxiij. Conuertent torrens eius in pi-
cē scz p̄pter subitam inflamationem ire.
C. Secōdo qz talis aqua est dānosa. Nam
vias destruit. terram corrodit. z vicina lo-
ca submergit. Sic ira nimia destruit vias
rōnis corrodit vires corpōis. z interdum
sibi propinquos iratus inuadit z ledit. vñ
de be huiusmodi furioso posset etiam il-
lud dici Isa. xxx. Spūs eius velut torrens
inundās vsqz ad mediū collis ad perden-
das gentes in nihilum. C. Tertio qz talis
aqua est piculosa. Nam qz cum impetu
venit omnia sibi obuiantia diluit que cuz
impetu sequuntur. Nec etiam lapillos et
paleas coaceruans possit se vestigia dereli-
quit. z sic in mare descēdit vbi omnis flu-
uus nomen z dulcedinem perdit. Sic ēt
ira cuz impetu crescit. sibi obuiantes. refri-
scentes si potest p̄sternit. z cuz impetu ali-
os sibi vñtos secū ad piculum attrahit.
lapillos z paleas idest paruas z lues in-
iurias ante oculos mentis coaceruan-
do. i. reminiscendo reducit post se vestigia
rationis z mansuetudinis per obliuionez
dimittit. Et hec ira est torrens iniquita-
tis que animam per odiū turbat. ps. Tor-

rentes iniquitatis conturbaverunt me.
Secunda est ira et indignatio sanctorum
 contra mala que est secundum rationem, et que dicitur
 ira per seculum non est continenda sed
 valde timenda, utpote cuius verba et maledictiones
 effectum inveniuntur habentia. Et hoc apparet per
 exemplum in montibus Helboe quos iratus David
 cede populi in ipsis facta maledixisse legitur. *ij. Reg. i.*
 Helboe enim ut dicit Hierony. erant montes
 alienigenarum in quibus Saul cum filiis suis corruit
 propter quod dignatus David eis maledixit et maledixit
 do eos in sterilitatem perpetuam commutavit.
 Et ideo ut glosa ibidem dicit. *Si motes an maledictione
 vobis fuerunt quos maledictioni postea subiaccere
 testatur. eo quod nunquam ibi plueret vel rorem
 descendere reperitur.*

Capitulum. xliij.

Divinitas equalitatem servare docet nos terra, que secundum
 partem est eque librata in medio
 proprio ponderis. Que libet enim suarum partium
 suo pondere nititur ad mundi medium, et
 in declinatione suarum partium singularium
 tota eque librata suspenditur circa centrum.
 propter quod equaliter in medio imobilis
 retinetur. Et quibus patet quod in terra
 est de sui natura partium equalitas loci
 medietas, et quietis stabilitas. Est enim
 in suis partibus eque librata in medio mundi
 locata, et in eodem situ perpetuo stabilita.
 Nec autem tria virtus iusticie, requirere
 videntur. Nam primo virtus iusticie requirit
 equalitatem quod ipsum nomen demonstrat.
 Dicuntur, *n. ca.* que adequantur iusticie
 fieri. unde Constantinus iurisconsultus dicit
 quod ius est ars boni et equi. Ius autem
 est quo cognoscitur quid sit iustum. **S**ecundo
 pertinet ad iusticiam medium tenere
 unde philosophus. *v. Eth.* assignat medietatem
 iusticie secundum proportionem arithmeticam quod
 est medium rei. Alijs enim virtutibus moralibus
 assignatur medium rationis tantum. sed

iusticie medium rei. Nam alie virtutes
 morales consistunt principaliter circa passionem
 quarum rectificatio non attenditur nisi
 secundum comparationem ad ipsum hominem
 cuius sunt passionem. secundum quod irascitur et
 concupiscit, potest debet secundum diversas
 circumstantias. et ideo medium talium virtutum
 non accipitur secundum proportionem unius rei ad
 alteram, sed solum secundum comparationem ad
 ipsum hominem virtuosum, et propter hoc
 in ipsis est medium solum secundum rationem
 quo ad nos. Sed materia iusticie est exterior
 operatio secundum quod ipsa vel res cuius est
 virtus debita proportionem habet aliam personam.
 Et ideo medium iusticie consistit in quadam
 proportionis equalitate rei exterioris ad
 personam exteriorem. Equale autem est
 realiter medium inter maius et minus, ut
 dicitur. *vi. x. Metaph.* et ideo iusticia habet
 medium rei. Sed hoc medium rei est etiam
 medium rationis, et ideo in iusticia salvatur
 etiam ratio virtutis moralis. **T**ertio iusticia
 requirit stabilitatem et firmitatem. Et ideo
 diffinitur a viris peritis quod iusticia est
 constans et perpetua voluntas ius suum
 cuique tribuens. Et qua diffinitione habet
 quod ille iustus est, qui est in operando voluntarius,
 firmus, diuturnus, et rectus. Unde in hac
 diffinitione ponitur primo voluntas ad ostendendum
 quod actus iusticie debet esse voluntarius. *ps.*
 Exultent et letentur qui volunt iusticiam meam.
Secundo additur constans, ad designandum firmitatem
 propositi, sicut in proposito faciendi iusticia
 firmiter perseveret *Job. xvij.* Tenebit iustus
 viam suam et mundis manibus addet
 fortitudinem. **T**ertio additur perpetua ad
 ostendendum perseverantiam sive diuturnitatem.
 Vbi nota quod voluntas potest dici perpetua
 dupliciter. Uno modo ex parte ipsius actus
 iusti qui perpetuo durat, et sic solius dei
 voluntas est perpetua. Alio modo ex parte
 obiecti quia scilicet aliquis vult perpetuo
 facere aliquid, et hoc requiritur ad rationem
 iusticie, quod non sufficit ad rationem iusticie,
 ut aliquis velit ad

horam in aliquo negotio servare iusticiam
 quia vir invenitur aliquis qui velit iniuste
 in omnibus agere. Sed precipue requiritur
 quod homo habeat voluntatem perpetuam
 et in omnibus iusticiam servandi. *ps.*
 Beati qui constantiter iudicium et faciunt
 iusticiam in omni tempore. Quod autem
 virtus subditur ius suum cuique tribuens,
 ponitur ubi actus iusticie pro habitu
 qui per actum specificatur. Item habitus
 reducitur ad actum. Unde si quis vellet
 hanc descriptionem ad debitam formam
 diffinitionis reducere diceret sic. Iusticia
 est habitus secundum quem aliquis constanter
 et perpetua voluntate ius suum cuique
 tribuit, et quasi est eadem diffinitio cum ea
 quae philosophus ponit in. *v. Eth.* dicens quod
 iusticia est habitus secundum quem aliquis dicitur
 operativus iusti. Nota etiam quod virtutibus
 reddere ius suum non solum pertinet ad
 iudicem vel ad principem, sicut ad dirigentem
 vel operantem quod iustum est, quod iudex est
 iustum animatum et princeps est custos iusti,
 ut dicitur. *v. Eth.* Sed etiam ad subditos
 sicut ad crepentes. Nec est igitur forma
 iusticie quae representat nobis, ut dictum est
 ipsum elementum terre *Dioc. xliij.* facit
 iusticiam in terra.

Capitulum. xliij.

Lachrymarum compunctio assimilatur aequae propter
 septem. **P**rimo quod aqua est sordidius
 lavativa. Nam videmus quod ea que sordidantur
 per lotionem aequae mundantur, unde panus
 lineus videtur esse sordidus dum est a tela
 succisus aquis sepe lotus efficitur valde
 albus. Quae etiam antequam tondeantur
 in aqua lavantur. Ita aqua lachrymarum est
 omnium peccatorum absterfus mundificativa
 et dealbativa. *Job. ix.* Si lotus fuerit ager
 nivis et fulserint velut mundissimae manus
 meae. Nam quasi aquae fluentes ex resolutione
 nivis sunt aquae fluentes ex recordatione
 peccatorum et de sunt maxime ablative. Et

hanc aquarum virtutem cognoscunt esse
 animalia, et hominum lotionis manifesta nobis
 praebent exempla. Nam leona dum adulterium
 committit cum pardo tanquam malefecerit
 virumque offenderit ad ipsum nullatenus
 redit nisi prius lota fuerit aquis. Si
 militer ciconia dum cum alio masculino concubuit
 nisi prius se laverit ad comparandum non
 redit. Cygnus alba est avis non solum
 alterius refugit, sed et cum coniuge sollicita
 rem turpem et fetidam fecerit nisi prius
 se laverit nunquam cibum sumit. Et tamen
 multi miseri multis adulteriis et scelere
 fedati sine lotionis penitentiae ad corpus
 accedere non verentur. Elephas cum multo
 rubore ad vixorem accedit latebras querit,
 videri refugit tanquam turpe et detestandum
 quid fecerit, nisi prius se aquis laverit
 ad socios nunquam redit. Et habent elephantes
 hoc proprium quod semper in luna nova
 turmatim ad aquas accedunt et ab omnibus
 sordibus in aqua se abluit, et filios quos ante
 se ire faciunt semper similia facere iusserunt.
 Sed multi miseri relicta aqua in modo
 da penitentiae ad modum porcorum querunt
 aquam lutosam vmbilicis turis et aqua non est
 lota in salutem. **S**ecundo quod aqua est
 vivificativa. Unde arbores que videntur in
 hyeme mortuae ex defectu humiditatis aequae
 ascendente humore iterum fiunt vivae. Ita
 anima in peccatis mortua vivificatur penitentiae
 lachryma. Et sicut et piscis absque aqua non
 vivit sed remotus ab aquis moritur et putrescit.
 Ita etiam peccator sine lachrymis vivere
 spiritualiter nequit. *Isa. i.* Computrescant
 pisces sine aqua, et morietur in siti. Nam
 et piscis quidam qui allec dicitur et sola aqua
 vivere perhibetur, sicut talpa ex terra, camelon
 ex aere, et salamandra ex igne vivere
 reserunt. Quis sapientiores dicant quod
 nullum animal nutritur vel vivit ex puro
 aliquo elemento. Dicit enim esse unus
 genus plantae quod struicibus aridum fuerit in
 aqua missum, prius reviviscit. Unde etiam aia

mortua si in lachrymarum aquis fuerit balneata et mortua fit viva. Et quedam aut eule que miro modo ex quibusdam arboribus generantur et loco fructuum in eis nascuntur. Quidam tamen ad arborum suspenduntur nunquam vivificantur. Sed quando ruptis tenaculis in aquam cadunt aiam cum vite recipiunt. Et est notandum quod beaticule modicum valde habent de carne et nimis de sanguine. quare ad esum non sunt apte. Sed que est arbor producens has aues nisi mundus producat homines. et quid est non vivificari in arboribus sed in aquis? Nisi qui non spiritualiter vivimus. Quidam modo vel peccato inberemus. Sed dum a modo recedimus et aquas devotionis attingimus tunc deo vivere incipimus. Tales enim qui mundo adherent sunt carne nutiti et sanguine pleni. Sed qui aquis penitentibus sunt attriti sunt carne et sanguine quasi nulli. quod non sequitur quod carnis sunt sed que dei Apostolus. i. Cor. xv. Caro et sanguis regnum dei non possidebit. Tertio et aqua est impinguita et secundatua dicitur enim per. quod si terra fuerit nimium indurata. nec aquis balneata semen non recipit. et receptum non permittit erumpere et germinare. sed vomere sepe contracta semina nutrit. et per aquam pluvie remollita quadam in se pinguedinem colligit quam receptam et in se decoctam radicibus ad productionem seminis sudat. Sic per omnia corda dura nulli sunt fructui apta. sed vomere penitentie commollita et perfusa devotionis aqua sunt pingua et fructifera. propter quod est quidam lapis pecciosus qui dicitur emidros qui ad nostrum exemplum de se perpetuas stillat guttas. Videnius etiam quod nulla est terra adeo bona de se cui subtrahitur aqua nisi fiat infecunda et vana. nec aliquid vni apta. quin potius resoluta in pulverem vertitur. Et contra terra convenientibus temperaturis recipiens in se aquam fit mollis arabilis ad ferendum apta et valde fecunda. Hoc patet in terra egypti. quod

non irrigatur pluvia. sed crescente nulli minus aqua terram irrigat. et crescente riparum suarum flumine irrigat. vniuersa fitque ibi sterilitas magna et certum penuria. quando ex aliqua causa non ascendit ipsa aqua. Tempore etiam. Hec quod non fuerunt pluvie perierunt profectitate omnia. Sed cum oraret ut descenderet aqua redire verus abundantia. Hec est arbor tamen sterilis et amara que non potius sterilecat et ex viridi sicca fiat si humor aqueus ei deficiat. Ita etiam sine lachrymarum irrigatio nullus esse potest fructus penitentie. Job. xii. Si contuerit aquas omnia siccabantur. Quarto quod aqua est lassorum confortativa. Nam et oves et omnia animalia dum calore estant in estate. si aqua coacta vel sponte trahantur mox se excutiant. et refectis viribus avidius cibum sumunt. et fortiora ad opera redeunt. Cerui etiam quantuncumque lassati a canibus fatigati si possunt aquas intrare et fluminem transfratere mox pristinas vires sumunt. et spiritus canibus filias percunt. Ita etiam lachryme mirabili modo lassos et laborantes confortant et vires perditas repant. Unde anima quantumcumque demissa vel debilitata miro modo confortatur bis aquis balneata. Quinto quod aqua est durorum emollitua. Nam pavis bis coctus qui est natura durissimus in aqua positus mollis efficitur. Ita lachryma compuncti deuote orantem dei severitatem emollit et ad parcendum et misericordiam flectit. Ios. v. Adouebatur aqua et sanabatur vnus. Sexto quod est fitis sedatiua. Nam fitis est appetitus frigidi et humidus. unde cum aqua de natura sua frigida sit et humida recte fitis est extinctiua. Ita lachryma penitentie extinguit ardorem culpe. Et ceterum. Ignem ardentem extinguit aqua. Septimo quod aqua est castroz fortificatiua. Nam babilonia durissima dicitur fuisse. non tamen quod murus altissimus et fortissimus sed quod insuper vndique fluvij

vestiatur. Nullus enim locus potest esse fortis ubi aqua deficit sicut patet de Babilonia in Iudith. Ita lachryme penitentium mirabiliter pregram contra impetus tentationum et perfectionum. Exo. xiiii. Erat aqua quasi mirum a terra eorum et leua. In tali enim aqua egyptij. hostes persequentes immergunt. et capita draconum. id est demonum tentantium vires confringunt. Ps. lvi. Contribulasti capita draconum in aquis. Item lachrymarum compunctio assimilatur pluvie propter quinquas. Primo quidem quod pluvia calore solis dissoluitur. Est enim naturale quod aqua in nube plus est de materia pluvie tanto fit radiis solarium fortior impressio super nubem propter aque ad solis contrarietatem. In tali igitur nube dum calor fortissimus generatur nubes in pluviam fortiter dissolvit. Ita etiam similiter in anima aqua plus est de lachrymarum materia tanto diuini caloris fit fortior impressio super eam. donec tota resoluitur in lachrymas sicut compunctiones totaliter lachrymas. Iudith. v. Nubes stillauerunt aquas. i. penitentes lachrymas unde post acutissimum solis calorem videmus seque in aere pluvia vehementer. quod dum deo diuino amore calefacta amaris et deuotis lachrymis ingemiscit. unde Beda. dicit quod quia fit calor et exaggeratio circa hominum nubes et aduulsiō vaporis fit nubes rubra quasi sanguis ita ut sanguis plueret videatur. Et sic anima deuota dum diuino calore succendit tota in amoris rubedine transformat. Quinto quod pluvia terre aliquam quidem plane. aliquando vero impetuose infundit. Nam aqua nubes ex qua generat pluvia est a terra remotior et celo vicinior tanto suam terram petit. et guttas gracilliores ad ima descendit. aqua contra est a celo remotior et terre proximior. tanto cum grauioribus stillis et magis impetuosius terram petere consuevit. Et hoc est quod aqua aia est defectior et deo proximior. tanto suauiores et ceteriores lachrymas emittit. Quato vero videtur per peccatum a deo se remotiorem

et terre per affectum coniunctior et anima respicit. tanto grauiores et vberiores lachrymas effundit. Tertio quod ex pluvia aer serenatur. Ita serenatur conscientia et compunctio lachrymosa. Tob. iij. Post te pestatenu tranquillum factum. et post lachrymarionem et sictum exultationem infundis. Hec enim exultatio est ex serenatione conscientie. Quarto quod ex pluvia terra impinguatur. Precipue est illa que cum tonitruo cadit. eo quod tonitruum suo motu vaporem discutit. et sic aquam subtiliando puriorem reddit. Ita lachryme impinguat et secundant animum et reddunt eam aptam ad fructus bonorum operum. et maxime si sint cum tonitruo. cum timore diuini iudicij. Hoc enim est tonitruum quod animam maxime concutit terrore. et maxime eam subtiliat ad discussionem peccati. Unde hoc est tonitruum in quo sunt fulgura. i. considerationes miserantes et terretes ex quibus sequuntur pluvie. i. lachryme animam secundantes. ps. Fulgura in pluviam fecit. Quinto quod ex pluvia ventus quietatur. Sicut enim dicitur quod ad quam pluviam accidit magnus ventus. Et ita modica lachryma magnam tentationem extinguit. Gloriam enim suggestionum cito extinguit vnde lachrymarum. Item compunctio lachrymarum assimilatur mari rubro. quod aliquando habuit magnam abundantiam aquarum. et aliquando habuit aquam non multam sed paucam. Dum primo propter aquarum abundantiam vocatum est mare viride. Inuenit. n. quod aliquando tota egyptus fuit copiosa mari. et paucis coepiretur bebat aliud nomen quod nunc. Tunc ergo illud mare viride vocabatur. sed propter resistenciam resistit calori solis a iureti. sicut folia plantarum sunt viridia quod in humiditate resistunt calori. Postmodum autem propter paucitatem diminute vocatum est mare rubrum quod propter paucitatem aque aduritur fundus eius. et arena fit rubra. vnde modo forte pro paucitate aqua potest fieri fossata in mari in quibus navigatio tutior quam voluit quod a res facit. sed geometrice probatum est eis quod ibi erat in tunc altior terra

q̄ oia fluida fuissent facta falsa ppter mare quod omnia flumina vicisset. Sicut ergo illud mare aliquando habuit abundantia aquarum aliquando paucitate. Ita quoq̄ sancti viri aliquando habent copiam aliquando penuriam lachrymarum propter quod debent dari lachryme ad mensuram sicut illud ps. *Notum dabis nobis in lachrymis in mensura.* Item lachryme feruide compunctionis proueniunt ex intimo cordis desiderio patrie celestis. Cuius exemplum apparet in eleuatione aque ad ostia fluminum et fontium: quod vapor ex motu et calore corporum celestium generatur et in terra inclusus non valens exalare calere et sua caliditate attrahit aquas ad concavitates terre et ibi retentus aperit terram actione sua et eleuat aquam. Et ideo aqua scaturit saltando et bulliendo sicut olla sicut patet in ostiis fluminum vel fontium et exiret acta calida nisi frigus expulsum a calido interiori ad crustam terre exteriori infrigidaret eam statim. Ita desiderium vel affectus generatus in cordibus sanctorum ex amore et contemplatione celestium boni fortiter interiori incalcescit aquas lachrymarum ad concavitates oculorum attrahit et velut olla bulliens eas exteriori effundit. unde ps. dicit. *Situiuit anima mea ad deum fontem viuum quem do veniam et apparebo ante faciem dei mei etc.* Item lachrymarum compunctio purificat et fortificat et clarificat cor nostrum. Cuius est exemplum quando in fundo fluminum inuenitur gallum album et ibi terra vincit aquam in commixtione et illic lapis leuiter fit calidus et induratur fortiter propter suam adustionem et de se emittit splendorem quasi crystallus eo quod in eo miscetur terrestris cum aqua ergo in aqua fluminum inuenitur gallum album durum et lucidum. Quia in aqua lachrymarum cor penitentis efficitur album inmundum ad operandum durum ad tolerandum et lucidum et contemplanandum. Sed notandum quod compunctionis lachrymas equa

liter sancti viri non habent sed aliquando quidem habent aliquando vero carent qui busdam fontibus similes qui quandoque aqua sunt pleni quandoque totaliter vacui sicut narrat Seneca in libro de naturalibus questionibus. quod sunt quidam fontes alicubi qui sentis bonis sunt pleni et sentis bonis vacui. Cuius causa est proportio vaporis aquas eleuantis et ipsius aque que eleuatur. quod si vapor qui eleuat fuerit fortior vincens aquas tunc cito eleuat aquas iam congregatas. Sed ad hoc ut iterum eleuet oportet intercidere tempus aliquod quo aqua iterum congregetur et sic iterum rumpitur fluitans. Si autem vapor eleuans fuerit debilius eleuabit aliquam partem aqua sue virtuti proportionatam et tempore deficiet. Nonne ipse vapor reperitur et color sicut et radijs celestium corporum. Similiter sicut quantitatem interioris affectionis et sui abundantiam lachrymabilis humoris et vel non est in homine sentis corporalis. *Dicitur et. Quis dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem lachrymarum.*

Capitulum xliij.

Ascius homo similis est campo. Est enim campus planus et in cultus nec vine mere sulcatus nec sinito impinguitus sed decantibus iuribus iuribus ciuitatum habitacula deputatus. Sic quoque lasciuus homo vomere penitentiae non sulcatus. Deute. x. et xij. Tolent vitulam de armento quod non traxit iugum nec terram scindit vomere et ducet eam ad vallem asperam atque saxosam quod nunquam arata est nec sementem recipit et cadent in ea cernices vitule. Hec vitula est anima vana et lasciuia quae nec iugum obedientie domat nec aratum penitentiae scindit. Hac ergo finaliter demones de armento trahunt et ad asperam et saxosam vallem ducunt quando eam de corpore vel mundo educentes ad penam eternam deserunt. que dicitur vallis rone profun-

diraris: aspera ratione acerbioris: et saxosa rone eternitatis: quod saxa valde durabilia sunt: ideo ibi eius ceruices. i. lasciuie teratocitates penitus deponunt. Item lasciuus homo ad modum capi simo. i. recognoscit nonne penitentiae non respicit: et ideo ad fructum penitentiae non impinguit. Sed contra homo prudens dicit de conscientia sua sicut illud Luca. xij. Fodis circa illam et mittam scrota. Ille terram conscientie fodit et eam discutendo reuoluit: sed ille scrota mittit qui suorum peccatorum vilitates attendit et recognoscit et pro hoc anima diuine misericordie susceptio impinguit et ad fructum penitentiae disponitur et adaptatur. Item lasciuus homo velut capus discursibus circa publica loca iugiter innotat. Unde de muliere lasciuia dicitur Prover. vii. Barrula et vaga genis impatiens nec valles in domo consistere pedibus suis nunc foris in plateis etc.

Capitulum xlii.

Lingua maledica est causa diuisionis amicitiae sicut terremoto est causa scissionis terre: sepe enim fit terremoto pro diuisione terra: sicut terra sicut narrat Seneca de naturalibus quodammodo quod sicilia quod adhaerit apulie et pro terremoto diuisa est et mare fluxit in mediam. Simili modo hispania adhaerit africae. Ita lingua maledica commouet corda et inducit inter amicos et coniunctos aliquando discordiam et ponit inter eos mare. Iam ariditatem rancoris et odij. Unde he est vniu de septem quod de plus detestari dicit Prover. vi. Virum qui seminatur inter fratres discordias. Talis est lingua tertia de qua Eccli. xxvij. Lingua tertia multos commouet et disperdit illos de gente in gentem etc. Sed contra lingua dulcis et mollis fragit iram et duritiam cordis sicut aer quous fit mollis et tenuis: sicut in tonitruo scindit ligna et lapides et multo magis hoc facit vapor qui est grossior aere. Propter autem non est a fortitudine corporis et motus. Sicut ergo mollis aer vel vapor scindit lignum et frangit petram ita mollis et dulcis rursus si-

ne lingua placat et frangit iram. Sermo durus suscitatur furor. Eccli. xv. Lingua mollis confrigit duritiam.

Capitulum xlvj.

De ca diuersa adaptatur homines ad diuersas operationes. Cuius exemplum vel similitudo apparet in plantis ex quorum coniunctione sequuntur diuersi effectus sicut diuersitate locorum. si enim in quibus coniunguntur: verbi gratia si plures coniuncti fuerint in signis aquaticis. sicut in scorpione cancro vel pisce in resolutione anni sequitur multitudo pluuia. Si vero fuerint coniuncti in signis igneis. sicut in Leone vel sagittario signatur subtilitas et igneus excessus caloris et siccitatis. Si autem in signis aereis. sicut in geminis libra vel aquario signatur multitudinem ventorum: si in frigidis sicut in rebus ignis. sicut in tauro virgine et capricorno signatur grauitatem frigiditatis et temperamentum caloris. Ita quantum ad spiritualia opera videmus quod et loca multum adaptatur homines: quod admodum disponunt ad illa sicut solitudo ad contemplanandum ecclesiam ad orandum. cella ad studendum etc. Possimus et moraliter dicere quod in signis aquaticis conueniunt incipientes. i. penitentes et viuunt in aquis lachrymarum. Et hec lachrymarum compunctio velut in scorpione et cauda pugnat. i. in consideratione mortis vel supplicij in quibus est cauda. i. in peccati quod stipedium peccati est mors. Ro. vi. Vel in cancro et retrogradis. i. in consideratione vite perire vel in pisce. i. in angustia iminentis tribulationis: quod piscis moratur in aqua: pro aqua intelligit tribulationem. Vni oes hi proferunt abundantiam lachrymarum. In signis vero aereis conueniunt proficientes quorum prospectus est in geminis. i. in geminata dilectione dei et primi et in geminata vita. factua et contemplatiua vel in gemino studio. sicut in virtutis. Item in libra. i. in potestate iusticie vel in potestate lingue. de quo Eccli. xij. Verba sapientis statera ponderabunt. Item in aq̄rio. i. in lachrymis

deuotionis vel doctrina sapientie . de quo
 Eccli. xv. Aq sapiencie salutar potant eu.
 C'isti tu sic pficientes patunt tepetare ve
 coz. i. persecutionem deuionu: qui quanto
 boiem magis pficere cospiciut tato for
 tis p ipz insurgit. C' In signis vo igne
 is cõmunt peccati in charitate seruete.
 De quo numero fuit belias. Eccli. xlviii.
 Surrexit belias quasi ignis. Vñ quida
 talium sunt in ariet q est dur gregis. i. in
 statu platiõis. sicut Petrus aplos. Quidã
 vo in leone. i. in vigore vel actu inatime
 fortitudinis. i. in martirio p defensione fi
 dei. siue veritatis sicut fuit Jobes Bap
 tista qui fuit lucerna ardẽs z lucẽs. 3o. v.
 Quidã vo in sagittario. i. in officio pdica
 tiõis. Nã predicatorẽs ex arcu scripture
 emittunt sagittas acutas verboz penetran
 tium corda auditorõ. Minus et isti debẽt
 esse subtiles in cõteplatione z ignei in
 di lectione z sicut per abstinetiã in carnis af
 flictione. C' In signis aut frigidis z terre
 is sunt deficientes. i. peccatores terreni p
 auariciã z frigidit p maliciã: z isti vel sunt
 in tauro q terrã vertit z arat. i. in cupidita
 te auaricie: vel in virgine. i. in sterilitate lu
 rurie: vbi luxuria designat in virgine non
 ratione incorruptibilitatis s; rone sterili
 tatis. Nã dñ sol est in signo virginis ter
 ra efficitur sterilis: qz tuc fructus nõ pdu
 cit. Sic dã luxuria viget in carne sic spua
 lium fructuã. i. opoz sterilitas in homine.
 qz sicut dicit Job de luxuria ignis e vsqz
 ad cõsumptionẽ deuõis z oia eradicans
 genimia Job. xxxj. Vñ sunt peccatores in
 capricio. i. in affectu superbie. Et oes isti
 habet grauitatẽ frigidis. i. excessu iniquitatẽ
 z carẽtiam caloris. i. defectum charitatis.
 Mat. xxiii. Qm abundant iniquitas re
 frigescet charitas multorum.

Capitulum. xlviij.

Mutris assimilatũ igni. Nãz
 ignis ferrũ durum z frigidum
 immutat z quasi ignem efficit.
 Sic mẽtes ferrcas libido do
 nat. Dico. Flamigero igne potit muli

er cõscientiã. C' Item ex duobus lapidibz
 si inuicem collidant erit ignis. Et qd mi
 rum si ex cõtractu ipudico viri z mulieris
 erit ignis cõcupiscẽtie z luxurie. C' Item si
 muras nõ cõburat a cãdela apposita in
 demigra. Dico. Si cũ viris femina ba
 bisant vikariũ diaboli nõ deerrit. C' Item
 nix licz frigida in iura ignẽ liquecit. Sic
 virginitas familiaritatẽ z colloqũ mulie
 rã deperit. C' Item luxuria assimilat fo
 uecẽ. Primo ppter pncipiũ. fovea eni a
 fodiedo est dicta eo qz fit in terra fodienti
 om manu. pfundata: sic vicium luxurie est
 pfudatũ z radicatu in terra. i. carne. bũ
 nate: pcpue er corrupto z pessimo igne
 boiuz adiuuentiũ dimeros modos dilecta
 tõiõ z corruptõiõ bmoĩ vicij. d. gb. i. ps. dr.
 Fbũr in aduinctionibus suis. 1do. xiii.
 Fovea pfuda est meretric. C' Secũdo. p
 pter augmentũ qz in fodiedo quãto plus
 terra in sua suspiciẽ cumulat in erigit tã
 to amplius interius pfundat sic luxurio
 sus quãto magis visu z intencionẽ dirigit
 z erigit ad suspiciẽ terre. i. ad pellẽ z pulcri
 tudinẽ carnis tãto magis interiõ appeti
 titu pfudat z crescit ardo libidinis: z is
 Job dicebat. Depigi sedus cũ oculis me
 is. vt nec cogitarẽ qdẽ de virgine. Job. xxxj.
 Daret aut qd dicitũ est in holoserne z da
 uid. C' Tertio ppter periculũ qz quãto fo
 nea fit pfudior tãto eius trãsitus est peri
 culosior: z is a pncipio est repellẽda. Vñ
 Isido. dic. Calca serpẽtis caput. Calca pa
 ne cogitãtiõis incitiũ. Sãnteqz fiat fouea p
 fuda vsqz ad cõsensũ. Dicre. xviii. Foderit
 foueam aie mee. C' Quarto quãtu ad cri
 tũ. Nã sicut Greg. dic. Foveã bõ cadẽdo
 facile igredit: s; post casũ ñ facile egredit.
 Et licz sic fit de omni peccato tũ specialiter
 fit est de ipso peccato luxurie tũ ppter
 corruptionẽ sonitũ z cõcupiscẽtie carnis
 quã bõ fert secum semper: tũ propter fo
 mentoz pparationẽ: qz tota die cõcurrũ
 poculis luxurie fomẽta: sicut aspectũ mu
 lierũ z colloqũ z repletio vctris z bũdi.

Capitulum. xlviij.

Maria mĩ dñi assimilat soli.
 Idio qz sol hz nobilitatẽ in
 ortu. Dñ. n. ex alto z cũ spẽ
 doze multo. Sic beatissima
 Vgo maria orta e ex alta p
 genie qz. Ser. regali stirpe z nata cũ scitart
 splẽdoze. Nã. n. nata e istica originati pos
 sic aliq cõter. nascatur. Sic e qz cõctar seh
 stat de eius natiuitate. Eccli. xxvij. Sic sol
 oisẽ mũdo i altissimis dei sic mulierẽ bo
 ne spẽs z. Secdo qz sol hz sublimitatẽ i fi
 tu. Quia vs sol e positũ medio planetaz
 bũs tres sup se z tres infra se. Sic beã ma
 ria exalta e z sublimata e i glia z sua. assũ
 ptioẽ. vt sup se beatas tres psonas diuinas
 infra se huc se tres ageloz hierarchias: z
 p ois totã eẽntiã boiuz: beatoz: qz boies
 i celo ñ sciat ordinẽ p se vt dic Aug. s; af
 sumẽdũ sũt ad ordinẽs ageloz. ps. Abron
 ei. Sic sol i aspectu meo. Tertio qz sol hz ve
 locitatẽ i motu: vñ z sat cito pñcit suũ cir
 culũ qz tã e valde magnũ. Primum. N. sol
 nõ velox: s; sagitta s; i aspectu nro qñ non
 moueri videat. Primum. n. claritatẽ itẽ
 sioẽ sic z ei. Quãtã sic z ei. Velocitas s; b
 terfugit visu nřz. Sicut beã Vgo maria ve
 locitatẽ hũit i motu obediẽtie. qz vine vo
 luntati p agelũ sibi expõsite cito pñsensit di
 cẽs. Ecce ancilla dñi zc. Sic i motu beniuo
 lentiẽ qz stari ascẽdit i mõrana cũ festiarde
 z salutariũ elisabet. In q bũt creplũ pscẽ
 dẽdi ad supiora p pfem Virtutũ sine negli
 gẽtie tarditate. Sic i motu pñie qz dolenti
 z solitice filiu suũ regniuit quẽ et aliq forte
 sui negligẽtia se pdidisse timuit. Lu. i. E
 ce pñ tu z ego dolẽtes qrebam? te. Quarto
 qz sol hz pulchritudinẽ i aspectu z ppi b
 e ocul valde delectabilẽ ad vidẽdũ hz illd Ec
 ch. ij. Delectabile e ocul vidẽ solẽ. Nã sol si
 ipõ dicit Ambrosiũ. heramirõ e oculũ mũ
 di iocũditas diei pulchritudo celi mẽtura
 tpm Vt z vigor oiuz nascẽtiũ: õns placita
 rũ: decor z pfectõ oiuz stellaz. Et is i fabu
 la cũ pñat vestigiũ stollẽ depingat z facie
 puerili. ppi qd eẽt pheb. i. pulcer diet. e: sic
 e beã Vgo maria plẽa pulchritudine fuit:

vñ Car. iiii. Tota pulcra es amica mea z
 macula ñ e i te. Et dic tota. sicut e ad dif
 ferẽtia hypocritaz q hũc solũ eẽ i appare
 tia: pulchritudinẽ sciat: s; ipa pulcra fuit
 inus z puritate eẽt p virginitate. Et id eẽt si
 gnificat per arcã qz i hẽt eẽt erat deaurata.
 Quito id sol hz efficacitã i effectũ: hz. n.
 virtutem calefactiuã z inflammatiuã
 Nam ex motu radioz z coz pfractõẽ z
 multiplicatiõẽ caloz gnaf i obiecti corpis
 suspiciẽ. z inuicẽ si coz obiectũ fuerit spe
 culare sic dñ i pspiciũ: qre si circa specu
 lulu p canũ stappa ponat a caloz gnãro i
 cẽdit. Sic quozqz beata Vgo mẽtes puraf
 z sibi deuoras qz sũt specula mũda istã
 mar. ad dei dilectõẽ: vñ ipa dicit mĩ pul
 cre dilectõis. Eccli. xxiii. Et b e istã marõ
 amor: qz refecit fenũ cõcupiscẽtie carnal
 Is. j. Exort. Eẽt sol cũ ardore z arefecit fenũ
 Sic sol hz virtutẽ fecundatiã. Dia. n. b. ise
 riora scũdat z gñatiũ coz potẽtiã exci
 tat adiuuat z pfortat: vñ videm? ad senariũ
 qz nũbi fructificat neqz crescit: vbi solaris
 rad: nõ attingit. Illud at qd facit aiaz bo
 nis opibz: secũda e timor dei: vñ dr Eccli.
 xv. Qui timet deũ faciet bona. S; bũvir
 go maria eẽt dr eẽ timor: Eccli. xii. N.
 s; sibi deuotos ad deũ timẽdũ induit z cis
 suis meritis donũ timor: acgrit er qz eos i
 bonis opibz: secũdos efficiat: s; oz eã pueni
 re p deuotionẽ si qz vult ipetrare sue grẽ
 bndictionẽ. Sapie. xvj. Opz puenire solẽ
 ad bndictionẽ tuã z ad ortũ lucẽ te adora
 re. C' Sic sol hz virtutẽ discretiuã qz p
 eius lucem omnia detegentem nunc colo
 res omnes discernimus: z nigrũ de albo
 distinguimus. Sicut ipa est que mẽtibz si
 bi deuotis acgrit lumen discretõis z ve
 rã cognitionẽ: vicioz atqz virtutũ: vnde di
 citur mater agnitionis. Hoc lumine ca
 rent illi miseri qz reuertẽtia ñ bñt ad eã sed
 potius ptra eã infelices suas ligas rela
 rant blaspbẽmantes: qui vere possũt vi
 cere. Sapie. v. Iusticie lumẽ nõ luxit no
 bis z sol iusticie non est ortus nobis. Et
 illud Eccli. vj. Non vidit solem nec co

gnouit distantia boni et mali. Itē sol habet virtute fortificationū. Vñ videmus q̄ i et̄ ascensu sup̄ n̄m̄ orientē virtutes aialius roborat̄ et fortiores efficiunt̄ et vsq̄ ad diē mediā augmētatur: et qñ sol rēdit ad occā sum̄ debūtant̄: et iō in somnū aialia resoluntur. Vñ et flores in ortu solis aperiuntur et foccasū clauduntur. Ita beata virgo maria sibi deuotos confortat et roborat dū eis subueniēdo ad sp̄ et fiducia sui mēt̄es eoz̄ subleuat. Vñ ipa dicit̄ rē mater spei sancte. **Beati. xliij.** Propter oēs ergo dicat̄ pp̄rietates dicitur eē electa vt̄ sol. **Sancti. iij.** Et mulier amicta sole. **Apoc. xii.** Et beata virgo Maria affimilatur lune ppter. vij. **Mā luna s̄m̄ basiliū in suo libro benameris ē decore noct̄ m̄ rois: minūtra hūmōis: dñat̄rix maris: mē luna rē poris emulatrix solis imitat̄rix aeris.** Quē via bene cōpētūt sanctissime matri christi. **C.** Primo ergo luna est decore noctis: non solu q̄ noctē illuminat: sed et̄ q̄ in nocte decore ip̄i appar̄et: p̄cipue tunc cū est plena. Ita beata virgo Maria in nocte .i. in obscuritate p̄ntis vite existēs. fuit plena luce siue luce gr̄e diuine: sicut angelus dixit. **Luce gr̄a plena rē siue luce diuine p̄ntue: ppter q̄b̄ subdidit dñs recū. dñs. i. pater te desponsans: dñs filius te ip̄regnas dñs spiritus sanctus te sanctificas. Vñ ipa fuit totius trinitatis nubile trilitū: siue luce virginalis mūdicie: q̄ candor ē lucis eterne et speculū sine macula vt̄ dicit̄ Sapiē. vij. Propter quā lucem addidit angelus. **Benedicta tu in mulieribus. Si qd̄ ante eaz̄ mulieres in virginitate permanētēs ppter sterilitatē erant maledictōi legis obnoxie. Sed ista in mulieribus et̄ virginib⁹ benedicta et̄ eo q̄ quāq̄ virgo nō tñ sterilis s̄ diuinitus fecūda: et iō mater intacta: et sic p̄ q̄ beatissima virgo maria qñ luna plena in dieb⁹ suis lucet. **Beati. l.** S̄ est notandū q̄ luna plena nō tñ h̄ pulchritudinē lucis: sed etiā p̄fectionē figure circulari: q̄ t̄ rōta ē rotūda et iō maḡ pulcra: q̄b̄ et̄ beate virgini cōgruit. Et iō in****

ps. vocat̄ lūa p̄fecta in eternū. **Dec ē p̄fectione sue ebaritatis p̄ quā ad modū figure rotūde fuit mobilissima. i. p̄p̄tissima. ad bñ opandū capacissima et amplissima ad oēs suscipiendū. **Beati. xliij.** Transiit ad tñe omnes q̄ cōcupiscitis me rē. Item sine dñs. i. indifferētissima ad: p̄seuerandū vñ iudē. **Vsq̄ ad futurū seculū nō de finam et iō et̄ dicit̄ perfecta in eternū. Luna enī qñ plena est lucet p̄ totā noctē: sed qñ nō est plena quāq̄ lucet in principio noctis. Et significat bñ incipiēs et cito deficientes quāq̄ in fine noctis et significat bene finientes. Sed beata Maria velut luna plena fuit in suo p̄ncipio q̄ in vtero sanctificata: in medio q̄ filio dei illustrata et sancte et innocēt̄e uersata: in suo vltimo q̄ aia et corpore gloriōsa: p̄ noctē et significatur tribulatio et t̄tatio. Quidā ergo sancti adiunūt in p̄ncipio: quidā in medio quidā in fine ipsa aut̄ adiunūt semper. Et in p̄ncipio dādo audatū et in medio cōferendo p̄seueratū et in fine dādo coronam. **Dec est et̄ luna q̄ noctem. i. peccatorū tenebrositatē lumine sue gr̄e siue misericordie n̄ s̄n̄it illustrare. Vñ et ipa sicut luna vocat̄ regina celi q̄ de nocte absente rege. i. sole vt̄ regina regnū gubernat. Sicut qñ rex ip̄s et aliq̄ cā facie suaz̄ aliquid abscondit tūc Maria mat̄e misericordiaz̄ suam ondit et fulget ei luce misericordie q̄ p̄s erat i teneb̄culpe. Et sic p̄ quō X̄go bñ i solū ē electa vt̄ sol: s̄ et pulcra vt̄ lūa sic vt̄ **Lāri. iij.** **C.** Secūdo beata X̄go affimilatur lune q̄ luna est mater rois. **Mā vim sue humiditatis aeri ip̄mitit et aere subtiliter alternans et inturans et ip̄i superficie rorem gignit vnde manifeste videmus q̄ estuali tēpore quāto luna est serenior tanto habūdantior ros super gramina se ondit. **Ros aut̄ affimilaf filius dei incarnatus ppter ipsius rois generatōnem. Nam ros gñatur in interstitio medio aeris et tēperate calido et temperate frigidō. **Trias aut̄ intersticia sūt celū mūdus************

inferius. **Dec. ergo. i. rōatio. i. filij dei in carnatione nō est facta in suspensio interstatio. i. in celoz̄ naturam angelicam nō assumpsit nec infans. i. in inferno q̄ deo nō redem̄it. sed in medio. i. in mundo q̄ nature humane se vniūt. **De. xliij. **Secūdo quasi ros. **Mā ros mater fuit beata maria q̄ inter eius virginea viscera ros iūc rēctis defecdens nostre se carni unuit. Est enim quoddā genus piscis qui coele vocatur: qui tempore rois ad litus procedens et ibi se aperiens rore et lectū sua viscera suscipit et se claudens mergat̄. Ita coele est beata X̄go maris que rōe celesti perfusa generauit de suis visceribus margaritam preciosa de qua **Māth. xiiij.** Inuenta aut̄ vna p̄ciosa margarita absit et vendidit: bea margarita ip̄s est p̄cipue quem debemus oia vendere que habemus. **Terrēnaz̄ substantiaz̄: vniatatem pp̄riā et conseruationē mūdānam et eā amere. **Mā ros deus totū posuit in v̄te virginis: ide peccatō totū mūdū irrigauit. **Sec. Rigaronis vt̄ rem deus celesti rore totū vellus plus in sudū. Redēptōnis etiā genus humanū p̄ ciuilitatē in mariā. **Tertio q̄ luna ē ministra hūmōis. nam in augmētō lune hūmōes crescunt in corp̄e crescit. n. et hūmescūt in capitibus cerebella in ossib⁹ medulle et breuiter in corpib⁹ ois hūmōralis substantia. Et sicut in eius diminutione oia diminuūt. **Ob̄ hanc cām meli⁹ est mimmere in lune augmētō q̄ in ei⁹ decemētō. S̄ ligna p̄ edificijz̄ icidere et arbores inferre vel plārē ē meli⁹ decemētō q̄ in augmētō. **Quis rō est q̄ cū augmētō crescant hūmōes: si tūc arborē itererēs vel plātares hūmōis nimius q̄ in plāta abūdant q̄ a natura bene regi nō potest: fructus faceret vermiculosos: ligna et tūc icisa edificijz̄ nō sunt apta. **Quia ppter hūmilitatem inclusam ad putredinem sunt parata a vermibus nihilominus facili⁹ corrodenda et decurpāda. **Beata aut̄ virgo hūmōis ministra fuit: q̄. i. suis filijs triplicē************************

hūmōis iudici. i. p̄ceptōis nutritōis et deuotionis. **Decemtionis administrant spiritus sancto nutritōis administrant ip̄o: hūmōis aut̄ gratie et deuotionis culibet suo filio adoptiuo. Siquidē in cōceptione xpi beata virgo maria ex purissimo hūmōis sanguis sui matris ministravit in cōceptione corp̄is xpi. Sed sanctus spūs ip̄m corp⁹ organizauit et formauit. **Vnde beata virgo vera mater xpi fuit: q̄ hoc solum s̄m̄ p̄nti pertinet ad rōnē matris vt̄ materiani: d̄t cōceptū. **Vñ **Māth. i. Cum esset desponsata mater **Iesu Maria. Itē dicit̄ filio hūmōis nutritōem. **Siquidē cū latuit v̄te de celo p̄cino ppter q̄b̄ **Lā. xij.** dicit̄. **Beatus v̄ter qui te portauit v̄ v̄bera que iustis. **Sūt etiā duo v̄bera q̄bus lactat beata virgo filios suos adoptiuos. **Ser vno infundens hūmōis gratie. i. filis et alio hūmōis misericordie peccatoribus. Et iō ab ecclesia vocat̄ Maria mater gratie mater misericordie. **Quarto q̄ luna est dñat̄rix maris. **Mā sicut adamus trahit serp̄ post se: sic luna mouit et trahit post se oceanū. **Vnde in suo ortu intumescit mare et crescit ex pte orientali: et decrescit ex pte occidentali: et ecōtra qñ est in occasu: s̄m̄ aut̄ q̄b̄ luna plus vel minus p̄ficit in lumine: ita plus vel minus se extendit vel retrahit ip̄m mare. Et sicut dicit̄ **Maurus in libro **Ciceronis **Decemnus incremento lune retinet modum istū. **Primo enī die crescentis lune s̄t copiosior solito et abūdā i fumo: sed secūdo minuitur: et sic crescit vsq̄ ad diē septimum. **Deinde it̄ crescit p̄ septē dies. **Ita q̄ in decima quarta die it̄ est plenus in fumo. **Vnde in nouilunio mare est s̄m̄ plenum et in plenilunio. **Mare aut̄ mox liter accipit tribus modis. **Nam vno modo dicitur mare huius vite amaritudo et sup illud mare beata virgo habet virtutem. i. q̄ eius pietas onditur super illos qui sūt in tribulatione amaritudine positi. **Māth. viij.** Veni et mare obediat ei. **Mariti sunt aduersitates exteriores: mare sunt**

D. N. E. D. I. O. S. E. N. T. I. A.

solium causabit motum cessante polle for
te aliquo modo reclarari dictum cozum q
dicunt q lux h3. in medio esse intentione
k. Sicut ergo mediante luce devenit ad
inferiora virtus celi ita mediante virgine
devenit ad nos virtus dei. i. filius dei. de
quo Lu. j. dicit angelus virgini: virtus ab
tissimi obutabit tibi: sed h factu non est. n
si addito motu fidei. i. per virginis. confen
sum dicitur: Ecce ancilla dñi cō. Ad cō.
te etiā ista lux celestis gra nobis infundit
z devenit ad nos diuine miserationes.
Vnde. Eccc. xxv. Ad discrete nostri: deus
oium z ostende nobis lucē: miserationū
māx. C. Septimo qz lux diuina sacra gra
gnit. Dicit eni. Dionysius. iij. capitulo. de
diuinis nominibus. q lux oibus corporei
bus generacionem confert. Sic beata vir
go genuit illū q multos filios adduxit. i. o
rum in gloriā. quos nō contempit vocare
fratres vt dicit apłs ad Hebr. cō. ij. Om
nes aut qui xpi fratres sunt possunt dicit
lij spirituales beate virginis q mater choi
sti est natural. Dñi ipsa dicit. Eccc. xxij.
A generacionis meis in p̄nitiū. Et iō
oēs xpiani sūt filij huius lucis. Job. xij.
Credite in lucē vt filij lucis sit. C. xre ma
ria mater dñi assimilat aurore. p̄ter. iij.
C. Primo qz est noctis. ac dicit mediatina
est enim terminus noctis z initū: dicit. z
iō aliquid h3 de obscuritate z aliqd de cla
ritate. Et talis fuit h3 virgo. i. p̄ter ma
tris: qz eni in ipsa terminari debebat. nor
culpe z initiari dies gr̄e fm illud Roma.
rij. Mor precessit dies aut. appropinqua
bit. Ideo ipa tanqz aurore in ipso suo
pncipio aliqd tenuit de nocte culpe. qz fuit
in originali peccato. concepta z aliqd de
die gr̄e: qz fuit i vtero sanctificata z p gra
tia sanctificationis ab ipso peccato purga
ta. Dñi Job. iij. dicitur de die originalis
peccati qz incepti qñ aperti sunt oculi. Adā
z cuc. D brenebrēt stelle caligine eius ex
pectet lucē z nō videat nec ortū. surgentis
aurore. Stelle enim. i. sancti illo die sūt ob
tenebrati: qz fuerunt cū originali peccato

concepti z cum originali nati. Sed ista di
es culpe non vidit lucem. i. xpm: qz nec in
suo concepta nec in ortu originale habuit
p̄fectā ideo dicit expectet lucē z non vi
deat. Aurore autē beatam virginē: nō
vidit. quāntū ad ortū. qz nō est nata cum
originali. licet valeret quāntū ad conceptū.
Et iō figuratē: p̄ter nō potest surgere a
rore. C. Secundo qz aurore est: latet eni. i. a
pulchritudine facionis qz de nocte in te
nebris extitit aurore. i. aduente die fugi
unt z se abscondunt. Job. xliij. Si subro
pparuerit aurore in b̄nitiū: vniū: mo
tis: Ita demones tanqz ignis z t̄neriti: fu
giant cū hostijs aurore. i. virginis gloriose
in corde altius p̄ter debentem: salgere
cognoscunt. C. Tertio qz aurore est: rois
infusus. vnde dicitur aurore: quasi auro
reana. Ita beata virgo mater dicit gr̄e
rore: nobis abducat infusit. Quod
figuratum est. C. c. xxiij. An lucra iacob
cum anglo. Dicitur cum ē dicitur ange
lis dicitur me: qz aurore est. Quid mō
te dimittat nisi benedictio nra: qz postea
sequit: qz benedictio ei in eodem loco. Dicit
enī est benedictio: vniū: dicit. D. c. xxiij.
In rore celi desup. erit benedictio nra. Et
hec est ros superne gracie quem nobis he
aurore infundit. Et iste ros aurore est: de
coratiuus z refrigeratiuus z dulcoratiuus
Decoratiuus quia dicitur qz conche ma
rine vt supra tacum est in aurore se ape
riunt z rorem suscipientes margaritas cō
cipiunt que scilicet in ornamentis. p̄niti
ū. Et sic anime devote dum se istū auro
re dicit beate virgini per affectum deo
nomis aperiri rorem: gracie superne sus
cipiunt per quam margaritas candidas
id est affectiones purissimas concipiunt q
sunt anime ornamenta. Et ideo iste auro
re dicitur. Ros lucis ros tuus id est affe
ctiones tu generas lucidas z mundas.
C. Item iste ros aurore est dulcoratiuus.
Exodi. xvi. Dicitur qz in aurore collige
batur manna. manna quidem est inter
ne: dulcedinis. grātia quam bis: qui tri

bulato sunt vnde infundit. De aurore.
C. Item iste ros est refrigeratiuus: qz ap
dolis feruentis temperat. C. fm. Aliud
Eccc. xliij. Ros dicitur aurore venient
humilitatē efficit tunc est ideo aurore est ca
loris temperatiuus. C. Quarto qz aurore ē
lucis a sole imperatiuus. Vnde dicitur. i. i
Reg. xliij. Dicitur aurore dicitur sole inane
absqz nubibus rēllat. Sic ista aurore sci
licet virgo: beata imperat hanc: diu
no cognoscit z inspirationis. Nota qz
ista lux aurore h3 est: mane colunt. Iō
intra: t̄na operant. Et enī in infusit
t̄na confortatiuus: vniū: significatiuus: ho
rum: de nocte t̄na operant. Operant: de ba
rum: de nocte depressant. Et enī in
omnis: beas: qz dicitur scilicet nobis: bea
ta virgo. Maria. Et enī in: ipsa aurore
que dicitur confortat: si liquidat: infirmi
confortantur in aurore: et oq z sanguis
in aurore dominatur: ideo summus dul
cor est in aurore. C. Item quia tunc virtu
tes animales edoborantur. Vnde p̄ me
dica melius se habent infirmi: ideo vi
dēt aurore quasi aures horū id est opti
ma: Ita fuit h3 per beatam virginem
infirmi spiritualiter receperunt sanitatē:
vires anime recipiunt vigorem: sanguis
dulcedinis z deuotionis: rēllat augmen
tationem. C. Item in aurore aures letifica
tur: ideo ad cantandū excitantur: vnde
dicitur aurore quasi autum hora: qz i. bea
ta virgo ē que deuotes excitat ad dei lau
dam. Ipsa enim est que flores clausos id
est mentes humilitatē aperit ad benē: ope
randum vt odorem boni exempli vridiqz
circumfundant. Ipsa enim est qz depresso
per merorem erigit per spem z confortat
nem. C. Item beata Maria assimilat hu
bi propter septem. C. Primo quia nubes
est omnium impressionem celestium de
facili susceptiva. Quia scilicet domina no
stra receptatunt fuit omnium celestium
gratiarum. Nam ceteris sanctis per par
tes marie autem totam se infudit gratie
plenitudo sicut dicit dominus dicit: vnde

angelus dicit ei. Ave gratia plena: z ideo
pcceteris sanctis extitit gloriosa. Exodi.
xvi. Gloria domini appuit in nube. C. Se
cundo quia nubes est sua leuitate sursum
ascensiva: quia scilicet virgo beata contē
nentis terrēna temperat ad celestia ele
uata. Ysa. xli. Ascendit dominus super nu
bem leuēt. id est: virgines qz terreno amo
re allicitam z celestia calore subtilitaz z
ingreditur egyptū. i. mundum. C. Tertio
qz nubes est solaris radij incorporatiua:
scilicet tantē radius qz in ipsa nube incorpora
tur ipsam penetrans non eam scindit nec
ipsa nubecā diuidit. Ita ipsa domina no
stra filium dei in se recepit z carne vesti
ta z sine sui corruptione etiam mūdo pe
perit. Exodi. xxi. Solem nube tegam.
Act. j. Nubes suscepit eum. C. Quarto qz
est caloris mitigatiua z vmbriatiua: quia
scilicet virgo maria est omnium malozū
nostrorum mitigatiua. ps. Expandit nu
bem in protectionem eorum. Math. xviij.
Nubes incida obumbravit eos. C. Quin
to quia nubes est laborantium recreatiua
z sibi estuatiuum refrigeratiua: qz. i. domi
na nostra est omnis nostri laboris conso
latiua z refrigeratiua. Eccc. xxv. Specio
sa misericordia domini in repore tribula
tionis: quasi nubes pluuie in tempore sic
cietatis: ipsa. n. ē regina misericordie. C. Se
xto qz nubes resoluta in pluuia est terre se
cundatiua ac feminū nutritiua mpingua
tiua augmentatiua: z multiplicatiua: qz. i.
domina nostra per imperaciones gr̄e ter
ram anime nostre fecidat bonas affectio
nes in nobis nutrit z impinguat z opera
nostra augmētāt z multiplicat. Ysa. xvij.
Nubes rois in die messis. Nam ipsa in
fundendo diuine gratie rorem facit nos
multiplicare bonozūm oprum messem.
C. Septimo quia nubes est amaritudinis
in dulcedinem mutatiua. Nam ex mari
nis aquis concentrata in altum: tamen sub
limata z contra solem respēsa solis bene
ficio amaritudinem deposita fit in dulcedi
nem tota conuersa. Ita etiam dñia nostra

licet amare vt dictū est fuerit in originali peccato generata: tamē a spiritus sancto sanctificata: z a mole iusticie grandis facta est p̄dulcissima z mater pia. iij. Reg. x. viij. Ecce nubecula parua quasi vestigiū bonitatis ascendebat de mari. Et dicit beata virgo nubecula parua: quāitate bonitatis leuitate sanctitatis: qz. Sab. oī peccato: inuinita z subtilitate paup̄rarū. Tercē beata maria assilat mari. Quinō qz mare cōtinet amaritudinis poculū. i. aqua amara cuius amaritudinis causa est h̄m p̄m Quia in mari sūt duo vapores. s. dicitur z siccus: siue subtilis z grossus p. calorem ergo solis z motū a mari resoluit p̄subtilior: z remanet grossior q̄ minix calefacta fit falsa z adusta effūcā amara. Et ita i. beata maria fuerunt duo vapores. i. amorosus s. ad filii: vñ n̄alis ad illi: b̄uanitate qui erat vt vapor: grossior: alii sp̄ialis ad illi: diuinitate. Et h̄m hoc h̄bet de ip̄o duas cōsolatōes. Vnā h̄m sensuualitate: q̄ erat vt pars grossior. Aliā h̄z rationē que erat vt pars subtilior. In passioe at̄ filij sui: p̄pter calorem solis. i. p̄pter feruore penarū z dolorū xp̄i z motū mortis ei: exhalauit pars subtilior. i. remissa est in ea solatio rōnis: z abūdauit vapor grossior. i. affectio n̄alis: p̄pter quā intārū calefacta z adusta ē do lorc q̄ tota scā ē amara. Dñi maria iterat̄ amat mare. Job. l. Scruescere faciet sicut ollā pfūdū maris. i. cor. vgnis: qd̄ quātū scruebat amore vrbat̄ dolore. Et iō ip̄a ad modū olle bullit̄ extra effūdū aquā lachrymarum. Ruth. j. Vocate me maria h̄ est amara: qz amaritudine repleuit me oipotēs. Sexto mare ē fluminū hospiciū: nā oīa flumina it̄at̄ mare vt dicit Eccl̄. j. Et ita oīa dona sp̄ialis z oīum gr̄arū charismata iſlurerūt̄ in beatā mariam. Eccl̄. xliij. In me gratia oīs vite rē. Tercō qz mare ē oīuz aq̄z p̄ncipiū. Nā mare ē sui diffusiū: vñ tā fluminibus q̄ fōtibz h̄m dicitur. aq̄ ministratiū. Hoc ē p̄bat Seneca in. i. libro n̄alium q̄d̄nū. i. qz mare ē p̄ncipiū oīuz fluminū z fontium.

Et Ari. z Anselm. z Albertus z ceteri p̄p̄ta tēti volūt: qz oīm fluminū p̄ncipiū sit cā. Et dicit inieci det̄ arch̄arū. qz cetera flumina vt in byzantine trahūt fluminat̄ e contra rio i estare. Et p̄ncipiū p̄ncipiū magi vt uenire scripturā. Eccl̄. j. ad locū vnde creūt flumina. p̄terea. et dicit. i. dicit qz quātū ad p̄ncipiū. amara. i. aq̄ ad aliā quā vassa vtrahit. q̄ ē p̄ncipiū fluminū veni. vñ dicit Seneca. s. qz mare sit p̄ncipiū: vñ qz flumina nō vt sufficere posse ad ide fōdēt̄: cetera flumina. i. qz quātū ad locū litat̄. amara. i. aq̄ z regrediēt̄. aq̄ mare: et secundū qz. i. h̄m grossior ē in loco vnde sus pluuia. i. qz ubi h̄m p̄ncipiū z iō magi: at̄ tradit̄. i. aq̄ pluuialia subtilior: ē a h̄ alio t̄o. i. dicit: p̄ncipiū cū inuenit̄: porcos terre: ad h̄m p̄ncipiū. i. aq̄ vtrahit ab vtroqz. i. a flumina z a mari: qz et oī p̄e attrahit: tū iō vt copiosius attrahit: vñ p̄ncipiū attrahit. s. a mari: p̄ncipiū cū aq̄ pluuialis eo qz pauca ē z raro cadēs nec tota nos sp̄ p̄eat ad locū vñ flumina orb̄. Et h̄m dicit. aq̄. qz h̄. i. h̄m fōtia ce attractioe ad nū. i. cā h̄z. ex. dicitur pluriū venarū. i. artificia liter cā putei fodūt̄. Et h̄. p̄. qz aq̄ flumina z fontium z h̄. a. n̄. i. p̄. p̄ncipiū z a mari p̄ attractionē p̄ncipiū: s. magi p̄ncipiū z abū de a mari. Vnde et Ariſto. dicit in libro Metē. qz mare oceanū est p̄ncipiū p̄ncipiū oīum fluminū. Ita s̄r̄ qz uis z nobilitas qz s̄r̄ in terra. s. a. i. sanctis qz s̄r̄ in celo z flumibz z fōtibz s̄r̄ in tra. i. vixis z mulieribus eos oratibz in ecclesia infūdat. i. a p̄e t̄et̄ a deo frequēt̄ gr̄e pluuiaz̄ a mari plenissimo. i. a. a. vgnis magi p̄ncipiū z abū de attrahit aq̄ gr̄. Ip̄a n̄. vt dicit Bern. s̄. i. pietatis sue omnibz aperit vt de plenitudine eius accipiat̄ vniuersi: vñ gr̄e alioz sanctorū in nūme sunt. respectu gr̄az eius. Eccl̄. xliij. Quasi gutte aq̄ maris spurati sūt. Quarto qz mare ē i. necē sitatibz. i. refugium. Ita beata vgo ē refugium miseroy in tribulatione p̄siccitū: vndē

ip̄a est spes omnium miseroy in ira habitantium. ps. Spes oīum finū terre z in mari rē. Quinto qz mare est inieria cōpendiū. Ita s̄r̄ siue ad statū gr̄e siue ad portū glorie beate virginis auxilio cū p̄uentur ps. In mari via sua. Sexto qz mare est labiis laurū. Vnde negociatores ip̄m maxime fr̄equentant. Ita qz volūt celestis gratie thesauris dirari ab beatā virgine sepius ire debēt siue ad cōtemplādū eius crepla siue ad salutādū et cōmēdādū eius p̄comia siue ad impetrādū z obtinēdū eius suffragia. In cuius figuram dicit Jo. v. qz p̄ccurūt discipuli eius ad mare. Tercio qz mare est vndaz. p̄ pulsum z equalitatis: z fragilitatis reducti uan: vñ mare vocat̄ pelagor qz pellit vndam. Et vocat̄ etiā eq̄or ab equalitate qz z h̄ fluctus eius velut mōtes erigunt: sedatis tamen tempestatibus adequāt̄ vt dicit Jh̄. Ita beata Maria a sibi deuoti z amici vndas t̄eratiōnū repellit z fluctū idēl̄ furores p̄ccuentū z t̄ep̄states. i. impetū aduersantiū ad equalitate pacis z tranquillitate reducti. Quod figurat̄ ē Jo. ne. i. vbi dicit qz tulerunt Ionam z miserunt in mari z stetit mare a feruore suo. p̄ Ionā intellige orationē puram z deuotā qz tūc in mare mittit̄ qñ beate virginis porrigitur: tūc mare. i. mūdus scūies cessat a feruore suo. i. persecutiōis furorē. Tercē beata Maria assilat terre p̄pter xliij. Nā terra h̄m basilū est corpus infimū orbis mediū: celi cētrū: clemētū maxime corpulentū: mūdi fundamentū: naturaliter frigidū z siccum quantitate minimum qualitate obscurū figura sphericū aque glutino mansuū h̄m se totum quietum: licz in partibus suscipiat sepe motus: oīuz viuētū in receptaculum: z pedū dei scabellum. Primo igitur beata virgo assumul̄q̄ terraz terra est corpus infimum se3 iter qz totū elementa h̄m ordinē naturalē elemētū: sicut celum est supremū in ordine corporū. Propter. xiv. Celum surfuz z terra deorsum. Ita beata virgo fuit infima oi

um sanctorum per sui reputationem. Vnde z appellauit se vilissimo z infimo nomine feminarū. ancillam. Ecce inquit ancilla rē. Luc. j. Tercō qz terra ē orbis medietas: qz s̄ beata virgo est medietas medietatis n̄r̄a per recōciliationē. ps. Peratus est salutē in medio terre. Tercio qz terra est celi cētrū. Tale autē cētrū celi h̄z stabilitatē z fixationē. Et sic beata virgo ex dono dei habuit stabilitatē z fixationē in gra z fide. ps. Firmavit orbē terre q non rē. Quarto qz terra est elemētū maxime corpulentū. Ita beata virgo fuit corpus lentissima p̄ p̄uilegiatiōē qz corp⁹ virgineuz possidet in mūdo corpus viuū potant in vetero: z corp⁹ gloriosus possidet in celo. j. Parat. iij. Inueniūt̄ terrā latissimā quietā z fertile. Corpus. n̄. beate virginis fuit terra geta a passioibus: scilicet p̄ plus fecūditatē latissimā p̄ glorie immortalitē. Quinto qz terra est mūdi fundamentū. s. p̄pter imobilitatē qz quasi omnia corpora mouēt̄ circa eā. scilicet ignis. aer z aq̄ sed ip̄a stat sicut fundamentū imobile Eccl̄. j. Terra aut̄ in eternū stat Ita beata maria tanq̄ fidei fūdamētū. fū it sp̄ stabilis in ea ap̄tis ab illa recedētibz tpe passiois. Itē ip̄a stat p̄ nūdo peccatoribus sp̄ assistēs z nūq̄ eis deficiēs. Eccl̄. xliij. Vsqz ad futurū seculū nō definā. i. vsqz post diē iudicii peccatoribz assistere n̄ cessabō. Sexto qz terra est elem nāit̄ frigidū z siccū. Et ita beata maria fuit fr̄ gida z sicca p̄ carnis icōrptionē qz carnis it̄ b̄iore luxurie z ardore occupat̄c̄te Jud. j. Terrā arētē calcas ferrea est. ferrū. n̄. ē frigidū z siccū. Septio qz terra est quāntitate minima. Et ita beata virgo fuit p̄ paup̄tatis extenuatiōē minimum h̄is de mūdo h̄. i. h̄. Crescere me fecit de in terra paup̄tatis mee. Hierc. iij. Asperi terrā: ecce vacua erat. Octa qz terra est q̄ta te obscura. Ita beata virgo obscurata z turbata est in filiū sui passioe. Ysa. l. Ecce tenebre. afflictiois z doloris operient tcr

r. i. beatam virginem. Et in eodem. xxxij. Xur-
 ti et claguit terra. C. Nono ira e figura spher-
 rica. Et bra Xgo fuit figure spherice iqua-
 ta habuit plenitudinem gre. Na sicut figura
 spherica pbat a pbo ee pfectissima figura
 ru: r ipa fuit pfectissima femina. X. Itud at
 qd phi vocat spheram ire sacra scriptura vo-
 cat orbem terre. Vn eadem e figura spherica
 et orbiculari. De q i. ps. de orbem terre et ple-
 nitudinem ei tu sudasti. C. Decimo qz terra e
 aq glutino mastua. D. i. ppi humiditate
 aq tenet se adinuicē pres terre. Et sic bea-
 ta virgo aq glutino. diuine gre dono co-
 stas et firma fuit. Vn ipa fuit terra roze ce-
 lestis gre madēs vt dicitur Iudic. vi. Vn-
 decimo qz terra fm se tota e geta. Et ita
 et sicut tota geta fuit beata virgo maria p
 metis abstractōez: et a discursibz vacatōez.
 Vn et ei attribuit sabbatum qd e dies ge-
 nis X. c. xv. Sabbatum erit terre. C. Duo
 decimo qz ira e oius viuētū receptaculū.
 Ita et bra maria oēs recipit ad se pfugien-
 tes: imo ipa iurat dicens. Trāsite ad me
 oēs q respiciēt me. Eccl. xiiij. Et h est
 qz ipa est plena misericordia: fm illud. ps.
 Misericordia dñi plēa ē ira. et iō ipa data
 ē i refugiu. ps. Terra aut dedit filiis homi-
 num. C. Decimo qz ira dñi pedū dei scabellū
 Et sic fuit bra Xgo p filij dei susceperē: q
 si. n. pedes dei qz mediātibz stetit i et vte
 ro fuerit corpz et aia xpi. Vn Ysa. lvi. ira
 scabellū pedū meoz. Itē bra Xgo maria
 assilaf motū synai ppi octo. Prio qz mōs
 ille fuit in dōs misericordie et pmissiōis. Est
 eni mōs synai i puicia Adadiā. cui ps est
 Deb. vbi appuit dñs Adoyfi in rubo cō-
 patiens afflictōi ppli sui. et pmissit liberare
 eū a seruitute egyptioz p manū ei: vt h
 Ero. iij. Ita bra Xgo Adaria tāqz miseri-
 cordie regia fuit pmissa et pfigurata i illo
 eodē rubo i q dñs Adoyfi appuit sic eccle-
 sia diē Rubū quē viderat moyses. Et i
 alijs. pphetijs mlē: et expōis. Et i ea iple
 te sūr. pmissiōes scē b liberatōe hūani ge-
 neris a seruitute diaboli. Na i eā dēcedit fi-
 lii dei et carne nra: assūpsit. p nra liberatō

ne. Ero. xix. Descēdit dñs sup mōtē synai
 et. Sēdo qz mōs ille fuit mōs āgelice fre-
 quētatiōis. Ibi. n. frequētē agēl et plona
 dñi appuit et locutē moysi. Vn dñs dicit
 vii. q appuit ei i deserto mōtē synai i igne
 flāme rubi. Et i eodē. et. dñs dicit moysē
 Hic ē q fuit i ecclesia i solandie: est āgelo q
 loqbat i mōtē synai et cū pñtibz q accep-
 pit Xba dare nob. Ita sicut bra maria fuit
 ab angelo visitata et i de Xbo vite
 edocta sic p. X. i. Tertio qz synai fuit. lu-
 mis mons et i flāmatōis vt cū appuit ibi
 dñs i flāma rubi. Ero. iij. Et itē. Ero. xix.
 dñs dicit qz mōs synai fumigabat eo qz descēdit
 sed dñs sup eū i igne et ascēdit: est āgelo
 qz hōmīe. Et h factū ē b bra Xgine qñ
 i. spūscā: et ea supuenit q e ignis. k. amor
 diuini. et ea estuāt i dñs iō fumigare scē
 et mēte totā ipi illūminat et i flāmatū X
 ce. i. Spūscā: supuenit i te. C. Quarto
 qz fuit mōs plauie et rois: et sic fuit Xgo
 maria i filij dei receperē. ps. Descēdit sicut
 pluuia i vellē. Itē pluuia siue roē cele-
 stē meruit bra Xgo suscipē: qz diuinitas
 fuit. Na a supbis et clatis fugit. i. Reg. i.
 Adōtes gelbōe nec ros nec pluuia veniat
 sup vos. C. Quinto qz synai fuit mōs diuine
 bitatiōis. Na fm Josephū erat opio ho-
 minū bitare ibi deū ppi qd si pascēbat ibi
 oues nec pascōes cōiter appropiare aude-
 bāt. Ita sicut bra Xgo fuit bitaculū dei. ps.
 Adōs in q bñplacitū ē deo habitare i eo.
 Et itē. ps. Dñs i cis i synai. Sēto qz
 fuit mōs sapie et eruditōis. Ibi. n. data ē
 ppo lex p manū moysi X. i. xvi. Hec
 fuit pcepta atqz iudicia et leges quas dedit
 dñs iter se et filios israel in mōtē synai p
 manū moysi. Ita sicut bra Xgo illū mūdo
 peperit q est verbū et sapientia patris q est
 dux et legifer nri p quē reges regnāt et legē
 cōditōres iusta decernūt. C. Septimo qz est
 mōs iusticie et gminatiōis. Na beatissi-
 ma virgo maria sicut sibi deuotē et ea re-
 uerētē: ē saluū refugiu ita et cōtēnētibus
 et blasphemātibz erit ad mortē et pñitiōis
 iudiciū. Vn Ero. xix. dicit moyses de mō

te synai. Laute ne ascēdatis in mōtē nec
 tangatis fines illius. Omnis q tetigerit
 mōtē morietur. C. Sexto qz erat
 mōs pascue et refectōis. Vn dicit Jofe-
 phus q est mōs excelis ad pascua egrē-
 gius: ignis in aliq pre eius vt dicitū est pa-
 flores an Adoysem ppter reuerētā non
 auderēt pascere oues. S; moyses dñi ap-
 proximauit rubū ardere sine cōbustōe vi-
 dit et deū sibi loquētē. i. angeli sibi loquē-
 tem pñtialiter et plona dei audiuit vt ha-
 betur. Ero. iij. Vn dicit ibi q cū minasset
 grege ad interiora deserti venit ad mōtes
 orb apparuit ei dñs in flāma de mē-
 dō rubi. Ita beata virgo in assumptio-
 ne fuit quando peruenit ad pascua: eterne
 beatitudinis: q etiā grege fidelū ad eā cō-
 fugientū creplo et auxilio ingit introducit.

Capitulum. xlii.

Miseria et tribulatiōes pñtis
 vite assilant ags de gbus in
 ps. Saluū me fac de qm in
 trauerūt aq vīqz ad aiaz me-
 am. Iste aq sunt trāscūde au-
 xilio. diuine gre. Ipe eni de dicit Ysa.
 lxi. Cū trāscris p aqsal tecū ero. S; iste
 trāscūs pōr fieri multipliciter. Prio cal-
 cādo p fidē: sicut de beato Petro legitur.
 Mat. xiiij. Itē trāscūdo p fortitudinem
 quē admodū legit. iij. Reg. xii. vbi dñs
 tēci cū mille viris de beniamin irrūpētes
 Jordanē qd fuit p fortitudinē an regē i.
 xpi trāscerūt vada miseria pñtiū. Item
 matādo qd sit p prudētā. Quicūqz. n. nata
 tre vult necesse est q beāt natādū prudētā
 et b significatū ē Act. xvij. vbi dicit q cē-
 turio iussit eos q possent natare mittere se
 in mare. Itē nauigādo qd sit p penitētias
 nauis cui pñtia ē. Ero. xiiij. Trāscūtes ma-
 re p ratē liberati sūt. Itē aqnas diuidēdo
 qd sit p Xgā diuine iusticie. Ero. xiiij. Ele-
 ua Xgā tuā et crēde manū sup mare et di-
 uide illud. Itē saltādō in baculo diuini ad-
 auxilij p cōtēplatiōe qd significat. Gen.
 xxii. vbi dicit Jacob i baculo trāsiit iustū:
 Jacob cōtēplatiuus est q iordanē miseria

rum pñtiū debet trāscire apodiādo se baculo
 diuini adiutorij. Itē miseria tribulatiō-
 nes s; de se nō sint domi grate vt placite:
 pñt tamē effici faciles et quasi dulces ad
 sustinēdū. Quod p3 creplo aquaz. Na d
 se nullū bz aq sapoz acqrit tm sapoz vel
 p colationē quā bz in pozis terre vel p ca-
 lozē solis q dulcedinē facit in aqua cleuā
 do subitū: et pmissēdo būidū acruū qd
 pinguefacit et dulcorat: et salcedinē iducit cō-
 buredo terre et qd remanet. Ex his col-
 ligunt tres modi gbus aq tribulatiōis ef-
 ficatur sicut lapida: vnus est p passiōis xpi
 inspectionē. Hec eni est collatiō aq in po-
 ris terre. Fuit eni corpus xpi carnē et ter-
 restre: sicut corpa nra: et iō per pozos terre
 vulnera corpus xpi possumus accipere: cui
 gbus tūc aquam nostraz tribulatiōis co-
 lamus: qñ nihil esse qd patimur respectu
 doloris eius quē ipse p nobis pertulit in-
 dicamus. Et sic dulce et leue nobis fit si
 pro illo parua qui pro nobis maxima per-
 tulit patiamur. Hec. xiiij. Recognite euz
 qui talem sustinuit aduersus semetipsum
 a peccatoribus contradictionem vt nō fa-
 tigemini animis vestris desicētes. De
 gonius. Si passio chusti ad memoriā re-
 uocetur nihil est adeo durum quod non
 equo animo tollerēt. C. Secundus modus
 est p contemplatiōis eleuationem. Et
 hec est calor solaris in sublimē subleua-
 tio et impinguiatio. Nam calor solis id est
 seruo diuini amoris ad quod subtilius est
 boninis s; mentem cleuat ad contem-
 plandū celestia et tunc anima pinguefcit
 aereo humore s; spirituali deuotione quē
 ei onumē tribulatiōnem dulcorat. Vn-
 de habetur Ero. xvi. q diuī incalesceret
 sol liquefaciebat manna: est enim vt ca-
 lor solis seruo diuini amoris qui man-
 na liquefacit dum mentem afflictam in
 deuotionis dulcedinem resoluūt. Tertius
 modus est per ventem cont. uionem. et
 hec est terrestris vapors aduulsiō qz. ser-
 uens cōtūtiō aduri et cōsumit omnē ter-
 renū affectū et aqua tribulatiōis q erat

peccati insipida sit homi opacito sapida: no quide sapore duci sed falso. Est enim tribulatio homini pccato et vna pre sapida. gratia. vt a peccato purget: sed est ei falsa ratione cause. q. d. displicet ei comi sisse vñ patiat. Vñ b e mare deserti. i. pnie qb est mare salissimū vt dicit Iosue xij.

Capitulum. l.

Mortis memoria repñatur in cinere triplici rone. Primo qz cinis terram fecidat. Ita memoria mortis ad hñ opadu sollicitat. Bre. Valde se sollicitat i bono ope q cogitat de cetero vite. Secdo qz ignis p cinere seruat e marie si cinis e calid qz si frigidus igne extinguit. Ita memoria mortis in ipse graz spūsancti cōseruat. sūt tñ q frigidā meoria bñt vt illi q aiam cū corpore mortuā cre duntialis memoria potius extinguit graz q seruat. Tertio qz cinis maculas lauat e sicut memoria mortis abluat oium peccatorū maculas. Eccl. viij. Demozare nouis firma tua e in eternū nō peccabis. Lauat eni maculas luxurie si qs cōsideret quale futuz est qb diligit Bre. Nihil sic ad do mādū carnis desideria valet qz q vnus qz b qb diligit quale sit mortuū penlet. Itē lauat peccatū supbie si qdideret q ipe est mortuurus q se elcuaat. Eccl. x. Quid supbit terra. qz cinis lauat peccatū auaritie si cōsideret qd finaliter de mondo portat Job. xviij. saccū meū consui sup curē meā it operui cinere carnem meam.

Capitulum. l.

Mundus est locus obscurus qz obscurat admodū aeris fumo vanitatis puluere cupiditatis: e nebula carnalitate. i. Jo. ij. Omne quod est in mūdo cōcupiscentia carnis est et cōcupiscentia oculoz e supbia vite. Itē aer vt dicit Ihdō. vehemētius cōcitatū vōs ro nitrua e corrūscationes efficit: cōtractus nubila gignit cōspissatus pluuia facit cōgelatus niues e gradines introducit. S3

rarsifactus serenitate adducit. Mundus aut aliquādo cōcitatū p superbia. e tunc generat vōs persecutionū tonitrua. cōminationū: e corrūscationes siue fulgura e cūssionū. Aliqñ vō pñabitur p auaritia e tūc obnubilatur e obsecratur: qz sicut dicit Bre. Tenebra gie est diuitiaz cupidō. Aliquādo vō cōspissatur e ipingua tur per galaz: e tūc pluuia facit. i. fluxū lu rurie: prima eni sibi sunt vt dicit Breg. vōter e genitalia. Aliqñ vō congelatur p accidiam: e tūc si faciat opera que videantur alba. i. pura vel bona: tūc tñ frigida e cito dstruibilis. Aliqñ vō rarsifacit. i. sū hatur per pñam: e tūc serenatur p gram. Bre mūdus assimilatur mari. Primo qz in mare est multoz periculoz cōcētium. Est eni mare periculosū. Propter motū dābaci. viij. dōtus magnus factus est in mari ppter que motū mare est tē pestuosū pcellosū e tumultuosū. Et ita mare mūdi est tēpestuosū et guerra. pcellosū et infortuniosū: tumultuosū et iniquitibus e vicij. i. Corin. xi. Periculis in mari: scdo ppter ventū est in mari impulsio cōtrarioz ventoz. Dan. iij. quatuor venti pugnabat in mariaz vt vōter ante est pñs pspiratio grē: occidēralis. suggestio malicie. Tertio est periculosū ppter detū tam. i. nauis qz nante. i. gubernantis. Nante eni siue lignū cū quo habem? trā fire b mare est hoc corpus qb est vas fragile ppter passibilitatē: graue ppter peccati onerositatem e multis foranūib? pnc trabile ppter sensus susceptibilitatem. Sunt eni sensus vt foramina quedā per que multa mala ingrediūt. Itē est ppter defectus nauis periti. i. rōnis ppter defectus regentis. D ia hec pericula scñtū boies periti i mari hui? mūdi: Eccl. xliij. Qui nauigat mare narrat pericula eius. Secdo mare est animatiū e multipliciū monstrōz pductiuū. Vnde fm Raba nū plura mōstra. pducit mare qz terra. ps. Hoc mar? magnū e spaciosū manū? illi

repilia quoz nō est numerus. Ita in mari mundi sunt aiantia diuersa e monstrosū multa. non tñ. corporal. sed e spūat. Sunt. n. in mundo boies aiales. i. sensuales ad modū piscium. fm illud. Facies boīs si cut pisces maris. e dicunt aiales. i. sensuales non sapientes illa que dei sunt. qz aialis homo non percipit ea que sunt spiritus dei vt dr. i. Corin. ij. Item sunt monstrosū si velut ille belue de quibus habet Dan. iij. qz surgebant de mari. Nam prima q erat filis leoni signat superbiam vite. Secūda que erat filis vīfo signat voluptatē carnal concupiscentie. Tertia que erat filis pardo signat cupiditatem auaritie. Quarta que habebat dentes ferreos terribiles signat crudelitātē malicie. Tertio qz mare est nubium e nebulę e ventozum generanium. Et similiter etiā mundus generat nebulas errorum. nubes viciozum vōtos persecutionum siue tentationū ppter quas precipitant e suffocātur multi dāthei. v. Hec precipitatus e in mare. e fuit grez porcorum. i. hominum carnaliter viuētiū. Quarto qz mare est lune imitatio. Dicit enim pbs in libro de proprietatibus elementozum. qz mare imitatur naturam lune. Nā sicut adamantem sequit ferrum sic mare sequitur lune cursum. vnde semp est mare in summo augmēto e vōter quando luna e plena lumie siue. versus celum vt in nouilunio. siue versus terram vt in plenilunio. Et sicut luna in suo lumine plus proficit vel deficit sic mare crescit amplius vel decrescit vt supra dictum e capitulo. xviij. S3 sicut mare ipm imitatur lunam. ita mūdus sequitur fortunā Vnde sicut crescit vel minuitur fortuna alicuius ita multū vel parum cum appretiat mundus. vnde metrice dr. Luz siue ris felix multos numerabis amicos. Tēpora si fuerint nubila solus eris. Item mundus assimilatur deserto. Primo qz desertum e locus infructuosus. non enim colitur nec seritur. Sic mundus. i. munda ni homines non scinduntur aratro peni-

tentie. nec recipiūt semina doctrine ita vt cis applicetur. nec semē diuine gratie: ideo nec fructus operū producūt meritorios eterne glorie. Dicit. e. vij. Erūt quasi mirice in deserto que sc; sunt infructuose. Secdo qz desertum e locus spinosus. i. spinis e vepibus plenus. Et sic etiam in mundo abundat spine. i. sollicitudines tēmpozalium que mentē inquietant. vel spine. i. pñctiones tribulationum que cor vel corpus cruciant. vel spine. i. inordinatiōes peccatorum. que conscientiam pungunt e lacerrant. Iud. viij. Conterā carnes vras cum spinis tribuliqz deserti. Tertio qz desertum e locus periculosus. Est eni venenosorum aialium domicilium. ferarūz latibulum. e latronum babitaculum. Sic in deserto mundi sunt animalia venenosa per luxuriam dāalach. j. Posui hereditatē eius in dracones deserti. Item sūt fere. i. feri per superbiam. vnde superbo regi Nabuchodonoso dicitur. e. Eicient te ab hominibus e cū bestijs feriqz erit habitatio tua. Item sunt in deserto mūdi latrones per auaritiam. Qui enim pauperes vīuris e tractationibus e alijs tributis spoliāt mundi latrones vocant. j. Corin. xi. Periculis latronū. Quarto qz desertum e locus defectuosus. qz e locus sitis e ariditatis scz aqua carens. ps. In terra deserta inuia e in aquosa: Ita in hominibus mundanis est ariditas e sitis inordinati appetitus e insatiabilis circa peccata e temporalia. ps. Esurientes e sitientes aia eozum in ipsis deficit. e hoc est qz deficit eis aqua scz gratie que hanc sitim inordinatam extinguit. Jo. iij. Si quis biberit et aqua quā ego dabo ei non sitiet in eternum. Vbi ergo hec aqua deficit est sitis insatiabilis. ps. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Quinto qz desertum e locus estuosus. scz ardoribus solis cōpō sitis. Habent enim mundani continuūz ardorem solis. scz inordinatam amorem prosperitatis. Joel. j. Ignis comedit speciosa deserti. Et vocat ignē ardiūssimum

ardorem solis qui est inordinatus affectus cupiditatis. De quo in ps. Per diem sol non vult te neque luna per noctem. Desertum quoque desertum est locus meticulosus quod est locus horrois et vastae solitudinis. Est enim mundus illa solitudo deserti, ubi qua dicitur Dea. viii. Ductor tuus fuit in solitudine magna atque terribili in qua erat serpens flammam adurans et scorpio et diptera. Serpens flammam adurans est ipse mundus qui flammam suae cupiditatis inficit. Scorpio in facie blandiens et retro pugens est caro sine voluptate corporis. Diptera autem latentiter iter faciens est diabolus et hoc timorem debent incutere et horrorem. Septimo quoque desertum est locus devius. locus enim est desertum devium et erroris. Unde ps. Erraverit in solitudine in iniquo. viam civitatis et habitaculi non invenerunt. Sunt enim in deserto viae deviae fructibus plene arenosae lapidose pulverulente fetulente et sine modis arenosae. Sicut in mundo sunt viae deviae iracundiae quod praecipue ira facit a ratione deviare sed fructibus et vepribus plene sunt viae pigrorum. sicut illud Prover. xiiij. Per agrum pigri hominis transiit et per vineam viri stulti et ecce totus replerunt vitice. operuerunt superficiem eius spine et cetera. Sec. vii. Septimam viam tuam spiritus. Die autem arenosae sunt viae avarorum qui sursum querunt. Omne enim aurum tanquam arena est erigua ut dicitur Sapientia. vij. Sed lapidose et scadalose sunt viae superborum Ecclesi. xxiij. Via peccantium complantata lapidibus. Sed via pulverulente sunt viae gulosorum qui nutriunt pulverem. corpus in pulvere reuertitur Ecclesi. xiiij. Revertat pulvis in terram suam. Fetulente autem sunt viae luxuriosorum qui fecerunt per carnem corruptionem. Dies appere caro corripuit viam suam Sicut. vij. De cadaveribus corum ascendet fetor. Isaie. xxxiiij. Die autem arenosae et difficiles sunt viae invidiosorum qui ex multo torquentur. Sapientia. v. Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis. ambulavimus vias difficiles. Dies ergo peccatorum via est sicut via deserti de qua dicitur. iij. Reg. iij.

Abierunt per viam deserti tota nocte. Item mundus est similis speluncae et enim spelunca fouca subterranea a specularando deca. habet enim ex parte lucis introitum latum. sed exitum habet acutum. unde locus est lucidus in ingressu obscurus in progressu. sed arctus et inspidus in egressu. si tamen inveniatur egressus. ut dicitur Damasceni. Sic homo mundum ingrediens habet introitum lucidum dum in vitam nascitur. quia vita erat lux hominum sed habet progressum obscurum. quia seorsum in mundo vivendo multas tenebris ignorantiae et peccatorum involuitur. Sed habet egressum artum et inspidum dum moritur. Nam hominus est mens mundus est locus ad specularandum. Apost. prima. Cor. xiiij. Videmus nunc per speculum in enigmate.

Capitulum. llij.

Ita homo sex modis spirituali sicut quod sex modis mutantur res corporaliter. Secundum sunt enim sex species mutationis que competunt vite spirituali scilicet corruptio et generatio: augmentum: divinitio: alteratio et loci mutatio. Corruptio fit salubriter in homine penitente per peccati destructionem Apostolus. Ro. vij. Destruatur corpus peccati ut ultra non serviamus peccato Sicut. xxy. Mundamini ac mutate vestimenta vestra. ipsa enim peccati destructio est mentis mundatio. Generatio vero fit in penitente per gratiae revocationem qua seorsum fertur homini novus esse gratia. i. Pet. ij. Quasi modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite. Sed quia talis gratia pendet ex deo gratiam infundente dicitur in ps. Mutabis eos et mirabitur. Augmentum fit in proficiente per virtutum extensionem Prover. iij. Justorum semina quasi lux splendens procedit et crescit usque ad perfectum diem. Et quod talis profectus est per gradus. vij. virtutum vel septem donorum dicitur Danie. iij. Septem tempora mutantur super te. C. Dimin-

tio fit in prudente per humilitatis reputationem sicut illud Apostoli. i. Cor. xv. Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus. Alteratio vero debet fieri in prudente per motum mutationem. Nam praecipue ad prelationem assumptus mutare et corrigere debet motus inordinatos sicut dicitur fuit Sauli. i. Reg. x. Mutaberis in virum alterum. Locum mutatio fit in sapiente per diversorum contemplationem. Est enim triplex motus localis. rectus circularis. et obliquus. Hunc enim triplicem motum beatus Dionysius attribuit anime. iij. capitulo de divinis nominibus sic. Nam quod motus circularis est sicut quem movetur aliquid uniformiter circa idem centrum. Ideo operatio intellectibilis que simpliciter habet uniformitatem dicitur esse circularis. et hoc est quando anima relictis exterioribus ad seipsam regressa cessante discursu figit intuitum suum in contemplationem unius simplicis veritatis. et tandem pretermissis omnibus in sola dei contemplatione persistit. Talis enim anime motus dicitur uniformis quia remouetur triplici difformitate. Primo a difformitate rerum exteriorum per hoc quod illis relictis anima redit ad seipsam. Et iste erat motus sive circulus sanctorum animalium Eze. i. Animalia inquit ibant ad exteriora consideranda. et reuertebant ad interiora contemplanda. Secundo a difformitate discursuum interiorum scilicet ex hoc quod relictis discursu rationis figit intuitum suum in contemplatione unius simplicis veritatis. Unde hoc est uniformitas de qua dominus dixit Mattheo. Lx. Porro unum est necessarium. Tertio remouetur difformitas intellectus cum pretermissis omnibus in sola dei contemplatione persistit. Et hanc uniformitatem appetebat Philippus dicens Joannis. xiiij. Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. Adnotat autem recto assignat beatus Dionysius illam operationem intelligibilem qua proceditur de uno in aliud. si

cut quando anima procedit ab exterioribus sensibilibus ad intelligibilem cognitionem. Adnotat autem obliquum qui compositus est ex recto et circulari assumitur illa operatio intellectus que habet aliquam uniformitatis simul cum processu ad diversa. puta scilicet anima illuminationibus divinis resonando vitur.

Capitulum. liij.

Negocia secularia assimilantur receptaculis aquarum et blariibus ingentibus que sunt in corpore terre in quibus ut dicit Theophrastus et Seneca refert generantur animalia informia et tardi motus et caeca ut plurimum sicut sunt ratpe. pisces etiam punguissimi. ut dicit generantur in illis fluminibus de quibus quidam comederunt et mortui sunt. Sic qui negotijs secularibus implicentur efficiuntur animales per concupiscentiam. Jude. ij. Hi sunt qui segregant semetipsos animales spiritum non habentes. Item informes per malitiam. contra quos dicit apostolus. Roma. xiiij. Nolite conformari huic seculo sed reformamini. Tardi motus per negligentiam. Prover. vigesimo. Dicit piger leo est in via. Item ceci per ignorantiam. Matthei quintodecimo. Sicut illos ceci sunt. Item comedentes de talibus eos irritando vel eis se conformando spiritualiter moriuntur et propterea dicitur secunde ad Thimotheum. ij. nemo militans deo implicat se negotijs secularibus ut ei placeat cui se probavit. ubi ostendit apostolus quod negocia secularia tria mala faciunt homini. Primum est quod impediunt dei militiam. Unde dicit. Nemo militans deo. figuratus est in David. i. Reg. xvij. qui indutus armis Saulis non poterat ire ad pugnam contra philisteum quousque exiit illa. Saulis arma sunt seculi negocia quibus impedit miles dei ne pugna re valeat contra diabolum. unde talia arma

impediunt non defendunt qz arma militie nostre non carnalia sed spūalia sunt vt dicit Hiero. in epla ad paulinum. **S**ecundū malum qz implicat humana; vitam. Vnde subdit implicat se negocijs secularibus. Negocia enim seculi homines implicat et inuolunt et inuolucendo detinent vt non possit ab eis cum vult exire. Faciliter enim tales a mundo superantur ij. **P**ct. ij. **H**is rursus implicat superantur Item negocia secularia implicat et inuolunt hominem ita vt faciant eum in multa peccata cadere. Et propter hoc dicitur Eccl. xxiij. Qui implicatus est abundabit malitia. **T**ertium malum est qz impediunt diuinam gratiam per qua homo deo ē acceptus. ideo subdit vt ei placeat cui se probauit. quasi dicat si se impli caret non ei placeat. Et ratio est qz subtrahunt hominem a spūalibus. **H**ebreo. i. Si subtraxerit se non placebit aie mee.

Capitulum iij.

Bedire superioris mandato et consentire prudentioris consilio debet homo celeriter. **S**ed proprio sensui credere vel proprium appetitum implere tardius eum oportet. Cuius exemplum

apparet in motibus planetarum. qz motus superioris orbis scilicet firmamenti qui est ab oriente in occidentem mouentur velocius scilicet in vna die. Nam raptu firmamenti singulis diebus ab ortu ad occasum rapiuntur. motu autem suo quomouentur cōuerso ab occidente in orientem tardiorē tempore perficiunt cursum suum. Nam scilicet computationem astrologorum vnusquisque tāto mouetur tardius. quanto magis distans est a centro. vnde firmi eos motui lune deputatur tempus vnus mensis soli mercurio. et venci deputatur tempus vni anni. marti autē dantur duo anni. iou. xij. saturno. xxx. Stellis autē fixis. xxxvi. milia annorum. Et sic patet qz planeta seu stella quāto altior tanto in suo motu tardior. qz quāto aliquis est maior vel sapientior tanto

debet esse in sensu suo humilior et in facto suo maturior et consilior. Non enim tardus fit quod bene fit. sicut **O**trauianus imperator legitur dixisse scilicet sub alijs verbis factis inquit cito fit quicquid bene fit. **P**ro. uer. xix. qui festinus est pedibus offendit. **C**apitulum iij.

Ordo fratrum predicatorum similis est monti libani. vbi in honorem patroni eius scilicet beati Dominici legitur. **E**uan. gelium Matthei. v. vbi dicitur

Non potest ciuitas abscondi super montem posita. **M**as ciuitas ista montem protegens et decorans est ipse. et ideo ordo eius congrue monti libani assimilatur. **P**rimo propter eum eminentem. Est enim libanus mons sanctissimus altissimus et omnes montes illius regionis excedit. Et sic ordo fratrum predicatorum omnes alios videtur excedere quodammodo ordinem et ipsa sua origine et nomine et maxime assimilatur religioni christi et apostolorum. ipse enim christus apostolos suos principaliter elegit et religionem eorum instituit ad officium predicandi. vnde ait. **M**at. x. Ego elegi vos ut estis et fructum afferatis. scilicet animarum etc. Nulla autem est bodie alia religio que a suo principio fuit instituta ad hoc officium nisi ordo fratrum predicatorum. Vnde fundatori ipsius ordinis scilicet beato Dominico dictum est per visionem ab apostolis Petro et Paulo quorum vterque sibi baculum et alter librum obtulit. vnde et predica quoniam a deo ad hoc ministerium es electus. quod et ipsum nomen declarat quod ordo predicatorum vocatur. Et ideo merito de hoc monte. i. ordine intelligi potest illud **Ysaie. ij.** Erit mons domus domini in vertice montium etc. **S**ecundo propter libanem obedientie vel reuerentie. Dicitur enim libanus a thure quod ibi nascitur ex eo quod thuris deo libat et cultui eius offertur. Similiter in ordine fratrum predicatorum precipue reperitur libanem obedientie per quam scriptos deo offerunt in ordo

rem suauitatis. eo modo quo dicebat apostolus. **i. 2. di. iij.** Ego enim iam delibor. **Lan. iij.** Vadam ad montem in partibus et ad collem thuris. **T**ertio propter cōsuetudinem continentie. Nam libanus candidus interpretatur quod perpetuis niuibus decoratur. **H**ic candidus est in ordine predicatorum propter obseruantiam perpetue castitatis que est vt quiddam candidorū carnis dicitur. **P**er. xviij. Numquid de petra agri deficiet nix libani. quasi dicat non deficiet nix libani. quasi dicat non deficiet. **P**er. **H**ic dealbabunt in seluis mons dei mons pius. **Q**uarto propter emanationem sapientie. Est enim libanus mons aque indeficientis. vnde ibi erant putei viuentium aquarum que impetu fluxebant de libano. vt dicitur **Lan. iij.** Item est libanus mons et origo fluminis iherosolimitani cuius radice oriuntur duo fontes scilicet **Jor. et Wasi.** qui simul iuncti **Jordani** nomen efficiunt vt **Hieron.** dicit. Ita in ordine predicatorum est puteus aque viuentis et indeficientis. **i. profunditas sapientie salutaris.** **H**ic emanant flumina doctrine spiritalis. sed duo eius precipui fontes fuerunt duo etiam erant doctores. scilicet frater **Albertus** et frater **Thomas** qui simul ibi non solum tempore sed etiam opinionum concordia mirabilem fluitum sapientie profuderunt regioni israelitarum. **i. ecclesie fidelium.** put in eorum libris qui sunt quasi innumera biles euidentius claret. **M**ultos etiam alij putei viuentis aque. **i. doctores profundissimi pleni aquis salutaris scientie** in hoc ordine fuerunt et sunt. in quibus aqua sapientie huius ordinis indeficiens perseverat. **Iosue. iij.** **S**tererant aque in loco vno et ad instar mortis etc. **Q**uinto propter suauitatem redolentie. Est enim mons libani mons redolentis et aromaticitatis. propter quod dicitur **Ecclesiastici trigesimo nono.** Quasi libanus odorem suauitatis habere etc. **H**ic enim sunt arbores thurifere et herbe odorifere plurimae crescunt ibi. Et ita etiam simili modo in ordine predicatorum sunt arbores thurifere. **i. plurimi**

fratres magne deuotionis et multe orationis. Nam thura siue incensa significant orationes sanctorum. vt habetur **Apoca. viij.** Item sunt ibi herbe odorifere. **i. plurimi fratres magne opinionis odorum bone fame vndique diffusentes Eccl. xxiij.** Quasi libanus non incensus odor mens. vnde inter montes aromaticos israel inter religiones sanctorum seu ordines ordo iste beati Dominici precipuum locum tenet. Et de his aromaticis montibus dicit **Lan. viij.** Fuge dilecte mi assilare capree binulog; ceruorum super montes aromaticorum. **S**exto propter fertilitatem gratie. Nam propter rosis abundantiam et plantarum frequentiam herbis abundantis precipuis. pascuis vberimis et fructibus optimis. Sic in ordine predicatorum abundantes diuine gratie pluuia spūalia doctrine. Et ideo sunt ibi herbe virtutum pascua scripturarum. et optimi fructus animarum. **O**sec. xiiij. Erumpet radix eius vt libani ibunt rami eius. et erit quasi oliua gloria eius. et odor eius vt libani. **C**onuerterentes sedentes in umbra eius viuēt tritico. et germinabunt quasi vinea memozialis et quasi vinum libani. Vnde iste inter montes fructiferos siue herbiferos. **i. ordines salutaris** de quibus dicitur in. **ps.** Qui producit in montibus focum et herbam etc. pi guissimus et fertilissimus existit. et ideo est mons eius pinguis vt supra allegatum ē. **S**eptimo propter quietem confidentie. Nam est mons confidentie et securitatis. quod qui ibi deueniunt a venenosissimis virtutibus sunt que aromaticitate sua fugere coguntur. Ita in hoc venerabili ordine confidenter requisit ecclesia tuta scilicet ab omnibus venenosissimis. **i. vniuersis hereticis** quos precipue iste ordo fugauit sua sapientia et virtute. vnde iste est mons firmissimus et securus de quo dicitur **Ero. xv.** Introduce eos et plantabis in monte hereditatis tue firmissimo habitaculo tuo quod operatus es dominic. **Q**uarto propter pulchritudinem et amenitatem apparentie. **i.**

propter virentiam arborum. Et sic ordo predicatorum etiam in apparentia exterioris habitus pulchritudinem et decentiam habet. et hec representat pulchritudinem spiritualitatem que debet esse in eis qui talem habitum portant scilicet et albedo mundicie et nigredo penitentie. Isa. xxv. Gloria libani data est ei decore carmeli etc. Isa. lxx. Quia pulchri sunt montes etc. Nono propter medicamen prudentie. Sunt enim in hoc monte species et herbe aromaticae contra diuersa genera morborum. Can. iiii. Nardus et crocus et fistula et cinamomum cuius uniuersis lignis libani. Sic in ordine predicatorum sunt prudentissimi confessores et consiliatores scientes contra omnes animarum morbos debita consilia et remedia adhibere. propter quod de isto monte dicitur Genesis. ij. In monte te saluum fac ne et tu simul pereas.

Capitulum. lvi.

Assio xpi assimilatur monti moxian. Primo ratione immolationis. Nam hic fuit ille mons in quo Abrahā Isaac filium suum super aram posuit ad immolandum. Et similiter xps in passione fuit positus in ara crucis ut immolaretur pro nobis. Unde dicitur Genesis duodecimo. Cum colligasset Isaac filium suum posuit eum in altari super struem lignorum extenditque manus et arripuit gladium ut immolaret filium suum. Si quidem Isaac xpm dei prefigurauit qui fuit pro nobis ligatus a patre etiam pro nobis passioni expositus in altari id est in alto aere super lignum crucis affixus. et vehementissimam doloris et passionis gladio confossus et pro nostris peccatis deo patri immolatus. Et totum hoc fuit in monte predicto id est in altitudine diuine dispositionis preordinatum. Genesis. xxi. tolle filium tuum unigenitum quem diligis atque in holocaustum offer eum super unum montem quem monstrauero tibi. Secundo ratione mortis. Nam fuit ille mons in quo Jacob dormiuit et scalam porteciam usque ad celum conspexit. Genesis. xxviii. Dormiuit autem Jacob in monte fuit mons xpi in cruce. et vidit scalam ad celum ostendit que per humilitatem mortis in cruce meruit gloriam ascensionis in celum sicut illud Luce primo. Nonne oportuit pati xpm. Item per hoc idem ostendit que per passionem crucis aperta est ianua regni celestis. Tertio ratione redemptionis. Nam hic est mons gratie quem monente angelo dum populus cederetur. David ab omni iebusio iusto precio eruit. ubi altare iheruit et hostias immolauit. sicque placato deo populi plaga cessauit. Paralipomenon. xxi. In quo prefigurata est et humani generis iusto precio sanguinis xpi redemptio. et ipsa xpi immolatio et dei placatio siue reconciliatio et electorum liberatio. Quarto ratione orationis. Nam ibi Salomon domum orationis. id est templum edificauit. iij. Regum. vi. Ita edificauit xps multiplicem orationum genera in passione vel cruce. siue pro calicis translatione. Luce vigesimo secundo. siue pro inimicorum compunctione Luce vigesimo tertio siue pro spūs sui susceptione. in eodem. Et in omnibus fraudatus est pro sua reuerentia ut dicit Apostolus Hebræo. quinto. Item passiois christi frequens meditatio eleuat animam a terrenis. Nam testa cui plena rore bene clausa in calore fornicata. iuxta bastam ascendit a terra per bastam. Qui testa est mens deuota que rore plena est quando est ad lachrymas per compunctionem parata. sed tunc est bene clausa quando stat sub humilitatis custodia. Tunc autem iuxta bastam ponitur quasi iuxta crucem locatur. et si fit in forti calore id est seruenti passionis christi meditatiōe vel seruenti christi amore. scilicet ut bene contempletur et sentiat quod vehementem et ineffabilem amorem in cruce nobis christus ostendit. tunc mirabiliter eleuabitur

et rabiatur a terrenis. Unde christus dicit Joannis. duodecimo. Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Nam si calor solis attrahit vapores multo fortius amor et virtus christi attrahit mentem.

Capitulum. lvij.

Ratiōter suslinere grauiam et non perturbari ex eis docet nos terra que sicut fido. ideo vocatur solum quia est elementum solidum cui insillit ponderosi corporis sustinens totam molem. propter quod quolibet grauiam sursum mota quousque stabilem tangant terram manent penitus in quiete. et continuant motum suum quo inceperunt moueri. sed quietantur cum peruenierint ad eam. Similiter fortis et patiens solidum habet animam ad quolibet onerosa et grauiam equanimiter toleranda. nec generat grauias aliqua perturbationem vel inquietudinem in eo qui etiam inter inquietudines solus quietus manet et firmus. Sed istam soliditatem et firmitatem charitas operatur in anima quia charitas patiens est et omnia suffert ut dicit prima Corin. xiiij. Nec vera sufferentia est que sine charitate est. quia vera patientia est que ipsius amat quem portat. Nam tolerare et odisse non est virtus mansuetudinis sed velamen furoris sicut Grego. dicit. Sed notandum est quod terra licet sit summe stabilis quo ad firmum est tamen summe passibilis per effectum. Et similiter homo patiens licet de propria non irritetur iniuria nec tribulatione turbetur tamen aliene miserie valde et ex corde compatitur. Unde Apostolus qui de sua infirmitate commotus non fuit aiebat. ij. Corin. xij. Quis infirmatur et ego non infirmor etc.

Capitulum. lvij.

Primo ratio est ignis luxurie. Etzech. octauo. Ab aspectu lumborum eius deorsum ignis. A lumbis enim deorsum sunt instrumenta luxurie. hic autem ignis est denigratio. Unde infernales nigri pinguntur propter obscuritatem culpe et peccati. Ignis autem luxurie denigrat per fumum isamie Joel. tertio. De bo prodigia in terra deorsum sanguinem ignem et vaporem furni. Terra deorsum est caro de terra sumpta. que est pars hominis infima. ex cuius videlicet luxuria plurimum sequitur sanguis. id est sanguinis effusio. et ignis. id est concupiscentie inflammatio et etiam vapor furni. id est fame denigratio. Item iste est ignis consumptionis. Job. xxxij. Ignis est usque ad consumptionem. De vorat enim luxuria usque ad consumptionem anime per gratie expulsionem. usque ad consumptionem vite per humoris resolutionem. et usque ad consumptionem temporalis substantie per diuitiarum effusionem. Luce. xij. Dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Item iste ignis est detentiuus. non. n. ex igne inferni potest aliquis erui nisi diuino miraculo. sicut erutus est Lazarus resuscitatus a xpo. Unde dicitur quod postea nunquam risit ex horrore illarum penarum inferni quem coceperat. Sic etiam et igne luxurie non potest aliquis liberari nisi diuino miraculo et gratie ipsius suffragio Sapient. viij. Non potest sumi esse contentus nisi deus det. Unde necessaria est sanctorum oratio ad tale gratiam impetrandam. Numeri. x. Dixit Moyses et absorptus est ignis. Item iste ignis luxurie est fomentum luxurie suscipiens. Siquidem hunc ignem luxurie nutriunt et fouent iuuenum lasciuie. Psalmista. In uenes eorum comedit ignis scilicet luxurie

testa nota

rarie. Item diuitiarum copie. Psalmista. Eraserunt sicut ignis in spinis. Spine enim dicuntur diuitie propter punctionem solitudinum que multum tamen in rure piebent oportunitatem. Item deliciarum affluentie. Job. xxix. Terra de qua oriebatur panis scilicet deliciarum in loco suo igne subacta est. Item ornamentorum pompe que homines alliciunt et appetitum accendant. Isaie. xj. Gloria eius succensa dabit ignem et vermes. ignem idest ardorem concupiscentie. et vermes idest corruptionem luxurie. vel vermes idest remorsus conscientie. **Secundo** ignis scilicet ignis sulphureus est ignis auaritie. qui videlicet est infaciabilis. **Prover. xxx.** Ignis nunquam dicit sufficit. **Ecci. v.** Auaricia non implebitur pecunia. Item est inextinguibilis. **Isa. lrvj.** Ignis eorum non extinguetur. et propterea assimilatur igni sulphureo. Dicitur enim quod quedam cauerne sunt in monte etne que semper ardent et hoc propter abundantiam sulphuris. cuius proprietate tenet auaricia que semper ardet. **ps.** Pluit super peccatores laqueos ignis sulphuris. **Et dicit laqueos ignis quod propter auaritiam multi illaqueantur a diabolo. i.** **Tim. vi.** Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem et in laqueum diaboli. Item iste ignis semper est augmentabilis quod crescit pecunia crescit etiam amor nummi. Sic etiam augmentatis lignis crescit ignis. **Tertius** ignis scilicet fulguris est superbie. **Ezech. i.** De igne fulgur egrediens. hic est ignis descendens sicut ruens per deiectionem. Nam licet superbus primo ascendat per eleuationem tamen postea ruit per deiectionem. **Job primo.** Ignis cecidit de celo. hic ignis de celo cadens fuit superbia angelorum qui de celo ceciderunt per superbiam. Sicut enim vapor fulguris primo ascendit nube inclusus. sed postea cum impetu descendit a suo contrario expulsus. Ita accidit primo angelo superbiendi. **Dei** dominus dicit. Videbam satanaz sicut fulgur cadentem. **Et** item hic ignis est ar-

dens per ambitionem. **ps.** Erarit ignis in synagoga eorum. Item hic ignis est fumescens per ostentationem. **Ero. xix.** Mons synai fumigabat. Mons synai altitudo superbie. Item est nocens oculis per offuscationem. **Apoc. ix.** Dicitur quod de fumo egrediente de puteo obscuratus est aer et sol. **Item** peccatum assimilatur nubi propter seruitutem. **Primo** nubes ad modum spiritus tota est cauernosa vana et vacua nulla stabilitate suffulta. sed a ventis binde deducta. Quia homo qui in peccato existit omni bono est vacuus totus in operibus est inanis. in nullo bono proprio situ firmus. sed magis a vento idest a tentatione diaboli vel vanitate mundi ad omnia mala deductus. Unde in epistola **Iude.** hi sunt nubes sine aqua que a ventis circumferuntur. **Secundo** quod nubes est et grossis et terrestribus vaporibus generata. quod competit specialiter auaricie que est ex terrenis et metallis desiderijs canisata. **Hieremie** quinquagesimo primo. Qui leuat nubes ab extremo terre. **Tertio** quod nubes aliquando est obscura. et ideo solarium radiorum occultata. quod peccatum dum animam obtenebrat et obscurat videre non sinit irradiationes diuinas. **Ero. xliij.** Erat nubes tenebrosa. **Quarto** quod nubes sicut resoluta in pluuiam est valde proficua sic resoluta in ventum est valde nocua. Quia tempestatis est in mari et in terra generatiua. et ex collisione sua aeris inflammatiua. et corruptionis et tonitruum causatiua. et maxime illa que ex vaporibus fetidis et putridis generata valde est infectiua et corruptiua. **Hec** autem precipue obpetunt vicio superbie que omnia perturbat. riras generat. corda ad mala inflammat et conturbat et tonitrua timoris et morum corruptionem causat. **iiij. Reg. xvij.** Est obtenebrati sunt et nubes et ventus et **Eze. xxxviiij.** Ascendens quasi tempestas venies et quasi nubes et operies terram. et in **ps.** Nubes transierunt grando et carbones ignis. **Et** iterum in **ps.** Vocem de-

derunt nubes. scilicet tonitruum. **Item** illud. **Vocem tonitruum tui in rota.** **Ero. xix.** Leperit auri tonitrua et micare fulgura et nubes densissima operuit montes. **Quinto** quod nubes est dominum deceptiua quod cum fuerit nubes ex sicca vaporibus generata pro tendit aquam esse futuram. sed in fine cauernosa venti et turbidus est perfolutiua. Ita peccatum mortale omnes homines decipit. quod dum suauis et saporosa promittit in fine nihil aliud quam penam inferni perfoluit. **Prover. xxv.** Nubes et ventus et pluuia non sequens. vir gloriofus et promissa non complens. **Sexto** quod si nubes vna sit alteri contraria tempestatis est causatiua. quod bonis ad homines discordia est omnium malorum inductiua. **Ezech. xxx.** Dies nubis tempus gentium erit et veniet gladius in egyptum. **Item** peccatum assimilatur tonitruo propter quatuor. **Primo** quia tonitruum omnia conuulsat. **Ecci. xl.** Substantie inuulsum sicut flumen siccabuntur et sicut tonitruum magnum in pluuia personabunt. **Secundo** quia tonitruum cerebrum perturbat. quia scilicet peccatum rationem offuscat. **ps.** Fulgura multiplicauit et conturbauit eos. fulgura cum tonitruis prodeunt. **Apoc. iij.** Procedebant fulgura et voces et tonitrua. **Tertio** quia tonitruum timorem generat. **ps.** A voce tonitruum tui formidabunt. **Et** similiter peccatum pauorem causat. **Prover. i.** **Primo** his qui operatur malum. **Quarto** quia tonitruum vinum in dolis mutat. Ita peccatum mutat vinum charitatis in vinum corruptum iniquitatis. Unde fit per peccatum pessima mutatio anime de statu gratie ad statum culpe. et a spe glorie ad reatum gebenne. **Isaie. xxxix.** Visitabuntur in tonitruo et commotione terre. **Item** peccatum assimilatur mari. **Primo** quod est timoris incussum. et h pertinet ad peccatum auaricie. quia auarus si non habet semper est in solitudine luctandi. sed si habet semper est in timore perdenendi. **De** undecimo. Formidabunt fi-

lij maris. **Secundo** quia mare est amaritudine sua dulcedinum fluminum et fontium absorptiuum. Ita luxuria amaritudinis sua absorbet dulcedinem precedentium delectationum. **Prover. v.** Neussima illius amara quasi absinthium. **Apoc. viij.** Multi homines mortui sunt de aquis quod amare facte sunt. **Boetius.** Voluptates tristes habere exitus quouslibet libidinis suarum recordari vult intelligit. **Tertio** quia mare est appetitus cibi et potus ablatiuum. **Hoc** facit facietas et delicias gule. quia viucentes in deliciis perdunt appetitum corporalem et spiritalem. Unde et sapientia que a sapore dicitur quia facit superna sapere. **Item** illud apostoli. **Col. iij.** Que sursum sunt sapite. dicitur non esse cum mari neque inter delicias reperiri. **Job. xxviiij.** Sapientia ubi inuenitur et gratus est locus intelligentie. Nescit homo precium eius nec inuenitur in terra suauiter viuentium. **Abissus** dicit. Non est in me et mare loquitur. non est mecum. **Quarto** quia mare cum nebulas et nubes generat est caliginis et obscuritatis in aere inductiuum. **Hoc** competit superbie quod propter ambitiones honorum et dignitatum offuscat intellectum et rationem. ut scilicet propriam mensuram homo non videat nec attendat. **Et** ideo superbus assimilatur dormienti qui habet sensus vaporis somni ligatos et offuscatos. **Prover. xxiiij.** Eris sicut dormiens in medio mari. **Quinto** quia mare est radiorum solis incrempium. **Et** hoc competit inuidie que radios solis idest gratias datas a deo impedire et intercipere conatur. **Et** ideo inuidi qui aliorum gratiam offuscant conantur et aliquid quando hic confunduntur et tandem ad eternas tenebras perduntur. Unde dicitur in epistola **Iude.** Hi sunt fluctus feri maris depressurantes suas confusiones fidera errantia quibus procella tenebrarum consuetata est in eternum. **Sexto** quia mare est sui coloris immutatum. **Et** hoc competit irae. quod dum homo irascitur mutat

faciem et colorem. **Ezech. i.** Apparuit rota una iuxta animalia habens quatuor facies et aspectus rotarum et opus earum quasi visio maris. Talis rota est homo iratus qui stridendo et clamando vadit et movet et per impetum ire sequitur animalia bruta quae efficiuntur similibus feris crudelibus et impetuosius. Et habet quatuor facies et gradus. vnam prout ira est in corde. aliam prout effunditur ore. scilicet in verbis clamorosis et contumeliosis. tertiam prout proditor per aliquod aliud signum sine digitorum sicut Italici intercludunt pollicem inter duos digitos collaterales quod vocant facere ficum siue filibectum ut grammatice dicunt vel alio signo consimili. quarta cum opere perficitur percutiendo vel occidendo. et aspectus vultus variatur et mutatur sicut mare. **ii. Macha. iij.** Facies et color immutatus declarabat internam animi dolorem. **C. Septimo** quia mare est caloris solaris repressivum. Et hoc competit accidie que sua frigiditate reprimunt calorem solarium. id est amorem spirituales feruorem et aliquando accidia ipsam spirituales et vitalis calorem. id est amorem totaliter in anima extinguit et mortem spirituales inducit. **Apoc. xv.** Omnis anima vivens mortua est in mari. **C. Item** peccatum assimilatur lacui. **C. Primo** ratione retentionis quia sicut in fido lacus. Lacus dicitur quasi locus aque. quia stat et non fluat. Nam aqua recipit alijs non effundit. Et ideo propter quietem est aquis ceteris grossior et ad potandum peior. Et hoc competit peccato avaricie. quia avarus bona que recipit et congregat sibi soli retinere conatur et alijs non infundit vel comunicat largiendo. unde vult semper recipere et nunquam tribuere. **De** scilicet avaricia vel cupiditas est quodammodo ceteris aquis deterior quae sicut Apo. dicit. Radix omnium malorum est cupiditas. Avari ergo et cupidi quae intendunt solum ad congregandum et cumulandum divitias mundi congregantur ipsi et colligantur simul in la-

cu. id est penis inferni. ut sicut profunda sunt in lacum avaricie ita profundentur in lacum misericordie. **Isaie. lxxiij.** Congregabuntur congregatione vniuersi facies in lacum et claudentur ibi in carcere. Et tangit duplicem penam que respondebit duplici culpe. Nam quae fuerunt anidi ad congregandum. ideo congregabuntur congregatione vniuersi facies in lacum. quae vero manum habuerunt ad largiendum clausam. ideo claudentur ibi in carcere. **C. Secundo** ratione indurationis. Nam in reatinis paludibus et lacu dicuntur iumentorum vngule indurari. Quasi autem vngule iumentorum sunt mentes peccatorum que maxime per superbiam indurantur. **Danie. vj.** Miserunt eum in lacum leonum. Quasi enim lacus leonum est malicia et crudelitas superbiorum. et talis crudelitas et feritas indurat eorum superbi. **Job. xl.** Cor eius indurabitur quasi lapis. **C. Tertio** ratione sumerfionis. Nam in istis lacus in quo nubil natar sed omnia sumerguntur. et hoc pertinet ad vicium gulae. quod proximos parentes nostros cum tota posteritate sumerfuit. Et multi sumerguntur hodie in aquis deliciarum. Unde gulosus similis est David qui desideravit aquam de lacu. id est suavitatem et delicositatem gulae. **ij. Reg. xxij.** Desideravit David aqua de lacu. **C. Quarto** ratione ebrietatis. Nam in Italia dicitur esse lacus qui bibentibus tedium facit. **De** competit ad iram que quando excrecit nimis quasi vinum inebriat et rationem absorbet. et ideo homo iracundus est etiam sociis et amicis in tednum et grauamen. Quia enim homo iratus quasi cecus in homines impingit. et eo quod rationis et veritatis consilium seu iudicium non expectat. **Psal. Non** expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. **C. Quinto** ratione profunditatis. Nam in quodam lacu iudee seu palestine nihil vivum vel habens animam potest mergi vel profundari. Et hoc pertinet ad vicium accidie quo non absorbetur. vel mergit

qui bis aiaz vivente per charitatem quae charitas qua anima spiritualiter vivificatur nunquam est ociosa seu accidiosa. Unde quando preeminet in anima non sinit animam cadere in lacum accidie. Et si aliquis labat in vicium accidie sicut cretiscit accidia. ita labitur et perditur ipsa spiritualis vita. **Tren. iij.** Tapsa est in lacu vita mea. **C. Sexto** ratione variationis. quae in traconidite est lacus terre in die dulcis et totiens amarus ut dicit **Isidorus.** **De** autem competit iudicium. que quotiens ex una parte dulcorat et delectat totiens ex altera contraria amaricat et contristat. **Levatur** enim invidius et exultat de damno proximi tripliciter. scilicet de damno persone. de damno substantie. et de damno fame siue bonorum et glorie. Sed e contrario tripliciter amaricatur. scilicet de prosperitate persone. de augmentatione substantie. et de exaltatione fame et glorie. Et ex tali varietate tristitiae invidius est quedam miseria. vere enim miser est qui de aliqua miseria letus est. Sed adhuc miserabilior censet qui de alterius felicitate torquetur. Unde de lacu huius miserie se eductus a deo letabatur propheta dicens. **Exaudi** preces meas et eduxit me de lacu miserie. **C. Septimo** ratione generationis quae lacus sodomorum dicitur mare mortuum. **Ad** hoc propter suam magnitudinem. mortuum quod nihil generat vivum. Unde nec pulces habet nec volucres et ideo illud refertur ad vicium luxurie. precipue sodomiticum cuius actus non ordinatur ad generationem sed solum ad delectationem. Et ideo vocat vicium contra naturam. et eo quod natura actus carnis ordinavit ad generationem plis. Et ideo est vicium magni puocans iram dei. **Apoc. xiiij.** Adhuc in lacu ire dei magni et calcaratus est lacus. **C. Item** peccatum assimilatur fonti propter tria. **C. Primo** propter occupationem avaricie. quae circa irena iterum **Ben. ij.** Fons ascendeat de terra irrigans terram. **C. Secundo** propter ardorem luxurie. **Eccl. xvi.** Sicut viator sitiens ad fontem os aperit et loquitur de muliere luxuriosa. **C. Tertio** propter corruptionem societatis pure quae rumpit per malum exemplum. **Prover. xxv.** Fons tur-

bat et vena corrupta. Item peccatum in conscientia clausum est causa timoris et piculi sicut vapor siccus sine ventis inclusus in visceribus terre et coartatur aliquo spiritu supveniente et comprimente ipsum et non valens exspirare propter profunditatem terre et soliditatem. **Eccl. i.** sicut terra sibi obvia tunc et obstata et sic causat terremotum in facie terrae tremere. et aliquid est causa magnorum piculorum quae quicquid facit diluivia et effusiones aquarum et diatunum. et quicquid scidit terram et evertit eam et superius sit inferius. **Item** sicut peccatum in conscientia clausum et retentum est causa terremotus. id est timoris. **Matth. xxvij.** Nihil terrenorum et his quae fiuntur timuerunt valde. **Senec.** nihil timidus facit animus nisi reprehensibilis vitia. **Est** et piculosum. tunc quod peccatum quod per penam non debet mori suo potest ad aliud trahitur. et sic est causa cadendi sicut terremotus facit cadere domos. **Apoc. xi.** Terremotus factus est magnus et quarta pars civitatis cecidit. tunc est quod dicitur hodie dicitur in peccato manet deus cum subito percussit et subvertit. sicut quicquid terremotus subito fit quod commovet et subvertit. **Act. xvj.** subito terremotus factus est magnus ita ut moverent fundamenta terrae. **Et** idem bene dicitur. **Eccl. v.** Ne tardes averti ad dominum et ne differas de die in diem. subito enim veniet ira illius et in tempore vindicte desperdet te.

C. Capitulum. lix.

Deccator assilatur lunc propter quatuor. **C. Primo** quod luna est solis eclipsativa siue obscurata quae occurrit sibi in eadem linea ecliptica et dicitur deum esse. **Sa. xlvij.** Ita sicut penam eclipsat et obscurat in aia lunam nonis vel quod iterposit se peccatum in nos et deum tollit aie lunam gratia pro quod vice peccatorum vocant tenebrosos sicut illud **Prover. iij.** via impiorum tenebrosa. et Apo. dicit **Ro. i.** obscuratus est insipientis cor eorum. **Joel. ij.** Sol operet in tenebras et luna in sanguine. **C. Secundo** quod luna est oculorum viciativa. **Ma. ij.** **Propheta.** luna efficit hominem male dispositum in oculis et inordinatum. Efficit enim in homine vnum oculum maiorem altero aut strabonem siue orbium in vno oculorum. **Et** subdit. ho-

mo autem in cuius completionem lune constellationem dominum habuerit vicio in oculo non carebit. Ita similiter peccatores in oculis mentis prave sunt dispositi. qz oculum ad terrena habent magnam. sed ad spūalia parvam. Et similiter hypocrite qz vident festum in oculo fratris sui trabē autem in oculo suo nō vident. habent oculum ad videndum se parvam z ad videndum alios magnam. Specialiter inuidie vicium vel ire videtur facere hominem in oculis prave dispositum. Unde de Saulle hoste Dauid dicit. Reg. xvij. qz iam nō recte oculis respicebat Saul Dauid. Sicut talem aspectum inuidie auferunt iusticia z par. Nam par remouet odium iusticia rectificat aspectum z actum. Vñ in Psalmo. Vñetur in diebus eius iusticia z abundantia pacis donec auferatur luna.

¶ Tertio qz luna est temporalium euentuum indicatoria. Eccl. xliij. Luna in omnibus in tempore suo ostendit tempus z signum cui. Luna enim vt dicit Beda in principio rubeat vt aurum ventos ostendat. Si in sumo eius corniculo maculis qbusdam nigrescit pluuiosum mensis preterit exordium. Si vō nigrescit in medio plenilunium serenum. Luna vō in doctrina nauigationis scintillas ad remos. i. breui tempestas futura erit. Que omnia peccatoribus competunt. quorum quidaz sunt rubentes per ignita desideria. quidaz nigrescentes per turpia opera. z aliqui scintillantes per praua eloquia. Item quidaz sunt ventosi per superbiam. quidam pluuiosi siue aquosi per luxuriam. quidaz vō sereni videri volunt per vanam gloriā. quidam tempestuosi z inquieti sunt per cupiditatem z auaritiā. ¶ Quarto qz luna est sui status mutabilis nec vnqz in eodem statu permansiva. z est luna non solum in se mutabilis. sed etiam in effectu. Nam vt dicit Pto. luna efficit hominem instabilem z mutabilem de loco ad locum decurrendo. Est etiam in hominibus quadruplex mutatio. que ad huc designatur in

luna. ¶ Prima est nature sui quod homo variatur per quatuor trates. Prima ē augmentatiua scz in iuuentute. Secunda ē statua. que scz dicitur viritas. Tertia dicitur diminutiua scz virtutis. Et hec est senectus. Quarta est decrepita siue senium. que inuit substantiam z virtutem. Hec mutatio etatum sui Pto. in similitudine accipitur sui circulum lune que quadrupliciter variatur. Nam primo luna crescens quo usqz efficitur dimidia est in effectu suo calida z humidā z talis est prima etas. Dein de luna vsqz ad plenilunium est calida z sicca. z talis est secunda etas. in qua hominis completio calido paulatim humidum cōsumente efficitur calida z sicca. tertio luna cadens a plenilunio quousqz redeat ad medietatem est frigida z sicca. z talis est etas tertia in qua completio: qz cum humido egrediente deficit calidam efficitur frigida z sicca. quarto luna a medio vsqz ad defectum est frigida z humidā z talis est etas quarta. in qua completio qz frigiditate in ualescente inducitur humidum extraneum non nutrens nec augens sed humectans extrinsecus. quod est humidum pblematicum efficitur frigida per se z humidā per accidens. ¶ Secunda mutatio est fortune. prout homo variatur sui diuersos euentus bonos z malos quos etiam luna signat. Nam luna vt dicunt Pto. z Albumasar aliquādo significat z efficit euentus malos. aliquando vō bonos. Nam i secundo signo existens post ascendens merorem designat z tristiciam z ablatione substantie per fures. Et etiam in quarto quinto z octauo ritam fugam z mutabilitatem. In ipso etiam signat qz qui tūc incipit regnare cito deponitur. In. xij. autē impedimentum ritam duriciam z carcerem ex parte amicorum. In omnibus alijs domibus siue signis bonū efficit z preterit. ¶ Tertia mutatio est culpe quam cōtra sacra scriptura mutabilitati lune assignat Eccl. xvij. Stultus autē vt luna mutat. Nā luna apparet parua z corniculata. z tunc

dicitur monoides. quandoqz vō apparet quasi per mediū secta scz quando est octaua. unde dicitur dico thomos. quandoqz vō non apparet oino plena scz quando ē h. unde dicitur ambitracos quasi de sua plenitudine dicitur. quandoqz vō apparet tota plena. scz quando est. xliij. unde dicitur grece pissenos. Ita peccatum paruum est quando in cogitatu concipitur mediū cum consensu statuitur. integrū cō opere agitur. sed totaliter plenum cum in cōsuetudine ducit. ¶ Quarta est mutatio miserie sui compositi defectus. de qua Job. xliij. Nō natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miserijs. qui qñ flos egreditur z conteritur. z fugit velut umbra. z nunqz in eodem statu permanet. Et hanc etiam luna ostendit vñ manū cadens a plenilunio in defectū. Eccl. xliij. Luna signat diei festi luminare qd manū in cōsumatione. Unde significat vitam humanam que incipit a festo. i. a gaudio. qz lete suscipitur homo cum nascitur. sui illud Jo. xv. Nam non meminit presure propter gaudiū. qz natus est homo in mundum. sed tandem vita humana contine diminuta consumitur. Sed hec mutatio z diminutio cessabit in futuro post resurrectionem. Isa. l. Luna tua non minuetur qz domus erit tibi in lucem sempernitatem z complebuntur dies luctus tui. ¶ Itē peccator assimilatur Marti. Nam Mars est planeta in effectu calidus z siccus masculinus z nocturnus. Ita peccator est calidus quando feruescit per iracundiam Eccl. xliij. Anima calida quasi ignis ardens non extinguatur donec aliqd glutiat. Et homo nequū in ore carnis sue nō desinet donec incendat ignem scilz ire in alijs vel in se. Item peccator est siccus dū marcescit per inuidiam. Nam sicut dicit poeta. Inuidus alterius rebus marcescit opimis. Inuidia sicut dicit ps. est tristitia in alienis bonis. Et sicut dicit Prover. iij. Spūs tristis criccat ossa. Itē ē masculinus cum resoluitur per luxuriam. z precipue per vicium contra naturam. Apo. ad Ro. i. Masculi relicto naturali vū femine exarscrunt in desiderio suis inuicem masculi in masculos turpedinem operantes. Item ē nocturnus per auaritiā qz animam precipue obtenebrat. Item qz res quos facit cupiditas precipue de nocte z in tenebris furantur. Thessa. v. Sic fur ita in nocte veniet. ¶ Itē peccatorū vita assimilatur aque. ¶ Primo qz est turbida per affectus cupiditatis. Ieremie. ij. Quid tibi in via egypti vt bibas aquam turbidam. Via egypti via solitudinis. Aqua turbida amaretur temporaliū. ¶ Secundo qz est immunda quantum ad lasciuam carnis Ero. iij. Ad percussionez virge Moysi versa est aqua in sanguinem. Unde Psal. Conuertit aquas eorum in sanguinem Moyses xps cuius virga dia bolus de qua Isa. l. De assur virga furoris mei qui cum tentat percutit. sed ag conuertitur in sanguinem cum anima cōsensit ad carnis lasciuam. Ero. xvij. Di di te conculcari in sanguine tuo. ¶ Tertio qz est sterilis per accidiam. iij. Re. x. habetur de aquis hiericho. qz steriles erant. Et ideo vitam peccatoris significant accidiosi qui steriles est a fructu bone operationis. ¶ Quarto qz est frigida per inuidie maliciā ardoris charitatis erictiua. Ier. vj. sicut cisterna frigidā facit aquā suam sic frigidam facit maliciā suam. ¶ Quinto qz infidelis per presumptionē. Ier. xv. Plaga mea desperabilis reuertetur curari facta est mihi in mendatiū aquarū infidelium scz foueas z herbas occultarum. ¶ Sexto qz est congelata per obstinationem Eccl. xliij. Ventus aquilo flauit z gelauit cristallus ab aqua. Ventus aquilo est diabolica suggestio. Cristallus est aqua sume congelata. z significat animam obstinatam z iduram. ¶ Septimo qz ē amara per irāz Apoc. viij. Stela ardens cecidit in tertiam partem fluminis z in fontes aquarū z multi homines mortui sūt de aquis qz amaræ facte sūt.

Aqua amara amara peccatrix. Stella ardens ira que cum cadit in aquam amaritudinem generat idest rancorem. **C**etero quod est maledicta per desperationem **Num. v.** Ingrediantur aque maledicta in ventrem tuum et vitro suo tumescere putrescat semur. **V**enerit cōscia est aque maledicta fluxibilitates peccatorum animam desperare facientes. **E**t hoc legitur diruptio vitri que signat vehementiam doloris vtrius interioris conscientiam corrodentis. **E**t putredo se moris in qua significatur privatio spei eo quod in femore vis generativa. **M**ono quod mortuus est per pene ipsius illationem. **Josue. iij.** **A**que inferiores. i. peccatores ad infima peccatorum descendentes descendunt in mare mortuum. i. in amaritudinem mortis eterne. Sed nota quod de aque idest peccatorum fluxibilitates sunt quadruplex de vidende. **P**rimo per donum fortitudinis quod signatur **Eccl. i. vbi dicitur.** Fiat firmamentum in medio aquarum et dividat aquas ab aquis. Firmamentum est donum fortitudinis. per quod dividuntur aque culpe ab aquis gratie. **S**ecundo per virgam penitentiae. quod signatur **Exo. xij. vbi per virgam Moysi diuise sunt aque maris.** **E**t erat aqua quasi murus a dextris et a sinistris. **V**irga est penitentia. et aqua a sinistris vita peccatorum qui sinistra querunt. **L**temporalia aqua a dextris vita sanctorum qui querunt eterna. **T**ertio per arcam gratie **Josue. iij. vbi dicitur.** cum portaretur arca per fluvium Jordanis aque diuise sunt. quod inferiores decurrebant in mare mortuum. et aque superiores crescebant. **A**rcas est gratia. aque inferiores peccatores ad ima peccatorum desluentes quousque veniant ad mare mortuum. i. amaritudinem mortis eterne. **A**que vero superiores sunt viri sancti qui semper in merito crescunt. **Q**uarto per pallium charitatis sicut habetur **Eccl. i. q. diuise sunt aquae per pallium Helic.** **I**tem peccatorum cor assimilatur glebe terre. quod gleba si nimis fuerit indurata semen non recipit et rece-

ptum in germen proripere non permittit. **S**ed vomere sepe fracta semen tegit et nutrit. et per pluuia remollita quadam se piguedine colligit quae ad seipsam productionem radicibus circumfundit. **V**t dicitur **Eccl. i.** Sic quoque cor hominis si fuerit per peccati consuetudinem induratum semen spiritualis doctrine vel inspirationis penitentiae aut non recipit aut si recipit fructum suae gratiae operis non producit. **S**ed si vomere penitentiae seu lingue confitentis peccatum sepe fuerit contractum tunc semen huiusmodi in eo recipitur et nutritur **Job. xxxij.** **C**onfriget glebas vallium post te. **G**lebe vallium sunt corda humiliter penitentium. que dum confringunt aratro penitentiae suscipiunt semen spiritualis doctrine. **I**ta quod auxilio pluuie idest diuinae gratiae circumfusa radices affectionum mittunt **Eccl. xvij.** **A**d humorem mittit radices. **I**tem in germen operis prorumpit **Eccl. xvij.** **P**lantabo illas et erumpet in germen et dignum fructum penitentiae pariet **Isa. xlvij.** **I**ste est omnis fructus vt auferatur peccatum. **A**ssimilatur etiam peccatores finibus terre sicut illud **Prover. xvij.** **D**culi stultorum in finibus terre. **R**espiciunt enim homines stulti magis ad fines terre quam ad medium. **I**magis ad extrema viciorum quam ad medium virtutum. **V**nde magis eis placent opera peccatorum quam exempla iustorum. **V**ocantur ergo peccatores: fines terre. **P**rimo quod terre fines sunt a medio remoti. **E**t ita etiam similitur peccatores a medio salutis. **D**e quo in **Psal. v.** **P**atus est salutem in medio terre. **I**te quod sunt mali diuiti quod peccatores sunt amaritudinem eius demeritio vicini. **I**te quod fines sunt vitium. **I** vitia et dispersi. **I**te peccatoris anima assimilatur deserto quod desertus est locus ineptus habitationi humane. sicut illud **Job. xxxvij.** **A**bsque homine in deserto vbi nullus mortalium commoratur. **I**ta anima peccatoris est inepta habitationi sapientiae diuinae. **I** filij dei **Sapi. i.** **I**n malivolam animam non intrabit sapientia nec habitabit in corpore subdito peccatis **Sapi.**

Ite fecerunt per desertum que non ibi habitant. **D**ec autem ineptitudo habitandi accidit in deserto. **P**rimo propter terrae vilitatem. **I**ta anima efficitur vilis propter peccati abominationem **Ezech. xxxij.** **P**rostrati sunt in deserto. **E**t dicitur **psal. iij.** **T**anquam rem vilem et abominabilem maxime autem vilificat animam peccati reiteratio. **D**icitur **Eccl. iij.** **Q**uam vilis facta es nimis iterans vias tuas. **S**ecundo propter loci sterilitatem quod sterilitas accidit anime per meritorum euacuationem sunt enim peccatorum opera a fructu meriti vacua. **D**icitur **Eccl. xvij.** **E**rit quasi mirice in deserto. **M**irice enim infructuosa sunt. **T**ertio propter aeris intemperiam que intemperies accidit anime propter concupiscentie inflammationem **Joel. i.** **I**gnis scilicet concupiscentie comedit speciosa accidit. **E**t **Eccl. xlij.** **E**t eriget desertum et extinguet viride sicut ignem. **Q**uarto propter aquarum defectibilitatem. quod scilicet in peccatoribus deficit tam aqua gratiae quam aqua sapientiae. **I**te **Eccl. xxij.** **A**rcas sunt arua deserti. **Q**uinto propter hostium vastitatem. quod patiuntur peccatores demonum eos vastantium frequentem intorsionem **Eccl. iij.** **I**n deserto insidiati sunt scilicet demones in peccato. **L**ocum. **P**rostrati sunt in deserto.

Capitulum. ix.

Ententia assimilatur tonitruo propter septem que sunt in generatione ipsius tonitruum. **P**rimo est vaporis cluio. **E**st enim materia tonitruum sicut pluuia vapor siccus et calidus in cluio in nube aquosa et cocaua. **T**alis enim vapor de facili totus incenditur. et in fortiori calore eambo simul vapores eleuantur scilicet vapor humidus nubis et vapor siccus tonitruum. et quod vapor terrestris non est adeo dilatabilis vt aqueus cōstringitur in medio eius et vapor humidus expandit sicut aerium circa ipsum. **P**uic itaque eleuationi

vaporis assimilatur compunctio cordis. **N**am tunc vapor terrestris sursum eleuatur quasi peccatum commissum ad memoriam reuocatur. scilicet tunc clauditur in nube aquosa quasi peccati memoria sequi compunctio lacrymosa **Eccl. xxxij.** **S**icut nubes pluuie in tpe siccat. **C**etero est in cluio vaporis inflamatio. **N**am quod pluuia primum fugit. iterum vapor siccus fugit exteriori humidum in profundum nubis exterioris. et vapor nubis loci frigiditate subit et alius interioris eragatur. et iterum eragatur. et ad partem ad partem ad latera exterioris et ex ipso motu et affricatione. **P**uic ipsum ignem. **E**t sicut vapor in inflamatio est feruens peccati detestatio et ad ipsum detestatio accessio. **N**am quod pluuia sua dum considerat et peccatorum delectamenta quae iam transierit copat ad maria dāna quae reliquunt quasi quodam affricatio fit vni ad aliud. **E**t quo mens eragata incidit et ad peccati reatu tollit vbi vbi mentis ignis. **Eccl. xxxvij.** **V**apor ignis vult carnes. **A**ferno. **P**rostratis sumit peccata carnis. **S**ed ante dicitur quod quod vapor iculus deficit et de nube egreditur ita quod tonitruum non facit. **E**t ista effugio quod est an inflamatio. **T**er. quod inflamatio. **A**n inflamatione quod quod incipit coprimi in profundum acumen sui. **E**t quod siccus et penetrat nubes et egreditur ad aerem. et ipsum commouet fontem vt debilitat et diuersitate sue. **H**uius. **E**t idem quod an tonitruum vni sunt validi et fontes. **S**ic quasi memoria peccati est sicca sicca peccati dolore egreditur cito de nube. **A** corde ita quod non gnat tonitruum. **I**tem. **C**ōfessio sonus huius sonus. **I**tem. **I**n inflamatio autem accidit effugio vaporis quasi verget vapor rarum et debilis. et tunc quod non inuenit resistens egreditur sine sono vel vni tunc ad nostram auditum pueniat sicut in esta te in ferocitatis peius conuersionibus. **S**ic quasi tunc peccati recordatio. **C**ōfessio cordis compunctio debilis est et rara et non seruens sed quasi tepida etiam multoties deficit et perit ipsa contritio. **I**ta vt non sequatur tonitruum. **I**tem. **D**ebita peccati confessio. post inflamationem autem fit. **E**t quod vapor paus existens pullando latera parum facit sonum. **S**ed an-

teq̄ pertranseat extinguit. et tunc audiunt sonus sine combustione. Sic similiter est quando aliquis paruum contritionez habens confitetur. q̄ bona voluntas etiam extinguit et non pertranfit ad satisfactōez.

Tertiu est nubis aquose scissio. Postq̄ enim ignitus est vapor in nube expellitur a contrario frigido nubis aquose. et tunc vis ignis scidit nubem aquosam. Scissio aut̄ nubis aquose est apertio mentis cōpuncte per actum cōfessionis. Sed hec scissio primo debet esse interioris per p̄positū cōfiteudi. Et tunc si aliquo impedimento legitimo interveniente nō poterit quis sacerdoti alicui confiteri. puta morte presentis vel alias oīno impeditus. sufficeret cōfiteo cum ipso confiteudi p̄posito ad peccati remissionem. s̄m illud **Psalmiste**. **Domine** in p̄posito cordis confitebor aduersus me in iusticiam meam domino et tu remisi iniquitatem peccati mei.

Quartum est scisse nubis sonatio que quidem sonatio tanta est q̄ vsq̄ ad nos terribiliter venit. nec mirandum cum pannus violenter scissus sic strideat. et vesica vento plēa q̄mis sit parua tamen fortiter stricta et confRACTA maximū sonitu faciat. Sic son⁹ est confessio oris facta sacerdoti. in qua nubes aquosa. i. mens cōpuncta de peccato salubriter aperit et pestifer vapor peccati exterius expellit. Sed nota q̄ son⁹ tonitruū habet tripliciter fieri. Nam q̄isq̄ sit violētia expulsiō vnus vaporis ab alio. et tunc p̄pter nubis scissuram fit in cadez. nubes fortissimus sonus tonitruū. Et sic q̄ vapor cōpactionis expellit vaporem criminis fit sonus confessionis. et sic violentia cōpactionis producit sonus confessionis **Iob. xxxvii**. Quis dedit vehemētissimū imbricū sum et viam sonantis tonitruū. **Quis** vō sit iste sonus ex collisione alicuius nubis alterius. q̄ vapor paulatim scidens nubem suam in qua est euolans inuenit aliā nubem siccam cōstruam et spissam et impingit in illam. et ex collisione facit sonus. Et h̄ sonus fit cū combustione interdum

quandoq̄ sine combustione. **Psalm**. **Doceri** dederunt nubes. Sic etiam sunt q̄dā qui dum cōfitentur incipiunt q̄dem tepide dicere facta sua. sed occurrente materia interferrunt aliena et ibi collidunt et sonus facit. q̄ plus aliena et extranea facta. q̄ p̄pria confitentur peccata. Unde non debet dicere sacerdos. **Abfoluo** te sed **abfoluo** eos. **Quis** vō egredit vapor parvus rarus et inflānatus ex nube tenui et nō multā aquosa. et tunc videt ille ignis sicut alba flāma per multū spūū. et non facit sonū in p̄pria nube. sed obuiat ei alia nubes valde aquosa et spissa. et q̄ debilis est flāma extinguit in illa aquosa nube p̄p̄ suffurando q̄ sonando. sicut suffurat ferream ignitū candens in aqua. Talis est suffurorum confessio maligna. q̄ non vadit ad confessionem vt dicant peccata p̄pria sed potius vt reuelent peccata aliena. et vt malam opinionem generent in confessoze vel plāto de alicia persona. vel p̄pter aliam quam aliā violentiam. et talis confessio potius est excofatio. **Quintum** est vaporis egredientis coruscatio. Nam duz vapor ignitus et inflānatus egredit de nube apparet coruscatio. et h̄ tunc simul tpe coruscato et son⁹. sed nō simul deprehenduntur q̄ visus velocior est q̄ auditus. Unde h̄ nubes prius scindat q̄ emittit ignis. et iō tonitruū prius fit naturalit̄ q̄ sit combustione. tamē combustione prius attingit sensum visus. eo q̄ visibile spūalius est in aere s̄z per esse magis spūale et intentionale. et iō statim fit in aere. Audibile aut̄ in aere ē h̄ in p̄pria materia. q̄ materia cause soni nō est nisi in aere. h̄ intentio soni et non ē re capit in aere. et ideo sonus non fit in aere subito sed successine. sicut cum mulier lauat pannos eminus homo prius videt percussione q̄ audiat sonū. et ita est in tonitruo et coruscatione **Eccl. xliij**. **Accelrat** coruscationes emittit. **Debet** igitur esse in penitente non tm̄ son⁹ confessionis. sed et coruscatio bone p̄uersionis de qua dñs dicit **Matth. v**. Sic luceat lux v̄ra coram

hominibus vt videant opera vestra et debet etiam penitens euidenter vitam suam in melius mutare. Et hec est coruscatio q̄ quāto ē rubicundior et magis ignea. i. caritate feruidior tanto est potior et efficacior. Sūt enim tres colores coruscationis. rubens clarus et albus flammicus et rufus quasi vinosus. **Primus** est ex vaporis non multum sicco. humidū enim dat ei colorem rubē sicut est flamma viridum lignoz et est timendus color ille: quia hūidū continet materiam ita q̄ non spargitur et ideo facilius et fortius incendit: flāma aut̄ albi coloris est vaporis valde sicci sicut est flamma siccorum lignoz: et ideo spargitur et non ledit nisi facile cretabilia: vt stuppam et h̄mōi. **Rufus** aut̄ color penetrabilior est. eo q̄ ille est vaporis cōglutinati valde terrestri et multum frequenter simul incendit et scindit. Et his igitur colligitur q̄ vbi plus abūdat humor cōpactionis et rubor. i. seruos amoris. **Secū** est in tonitruo fulminis percussio. Fulmen aut̄ tonitruū extinguit venenam animalis percussū. Nam percussio ens serpentem vel aliquod aliud venenosum extinguit in eo humidū naturale q̄ est in eo venenū licet non ei. Unde h̄mōi cadauer fulminati vernicular q̄ nō fiet si esset venenū: q̄ venenū inde prohiberet nasci vermes et ex eo cibari. Similiter penitentie virtus extinguit in peccatoribus nequitiam et venenū peccati et producit vermes. i. remorsus conscientie magnos q̄ multū remordetur et doler de peccatis preteritis conscientia cōfidentis: s̄z tamen plures vermes non eam sedant s̄z purgant. **Septimū** est nubis aquose in pluiam resolutione: q̄. post tonitruū nubes in pluiam resoluitur terram fecundantem et plantas nutriticem. Et hec est satisfactio per elemosinas per quas pauperes nutriuntur. **Item** in pluendo aer reddit terre per nubiu resolutionem quod acciperat per euaporationem in quo re-

stitutio designatur male ablatorū que etiam est pars satisfactorum. Non enim remittitur peccatum nisi restituat ablatum: vt dicit **Augu**. Et hec duo bene simul cōueniunt. i. fulgur et coruscatio bone cōuersionis et pluiam satisfactorū vt. s̄. i. i. penitentie operat̄ sunt coruscatio ad edificationem. primoz et pluentia ad abluionem peccatorū. **Psalm**. **Fulgura** in pluiam fecit. **Item** penitentie assimilatur: niui propter septem. **Primū** est q̄ nō ē mala larā herbarū mortificatiua. Et sic per penitentiam mala vicioz intentiua extinguntur: que ex terra nostre carnis oriuntur. **Proverb. xvi**. **Nix** in estate et pluiam in messe: sicut enim frigus niuis in estate temperat incendiu estus: ita penitentie si est in pectore temperat incendiu culpe. **Secūdo** quia nix est terre impinguentiua. Nam dum super terrā moxat poros terre claudit sua frigiditate et calore reuocato intrinsecus fit humor et attractio ad radices: vnde terra calefit et per consequens impinguat. **Ista** **Av**. **Descendit** nix de celo et inebriat terram et insudat eam. Et ita etiam similiter penitentie q̄nis corp⁹ attenuat: animam tamen impinguat: q̄ dum poros terre. i. carnis appetitus restringit: calor amoris et humor gratie in radice. i. in corde interioris vberius excrescit. **Ter** tunc q̄ nix est fetidus locus cooperatina siue occultatiua. Et ita multi qui primo p̄ peccatorū infamiam ferebant per penitentie quam postea faciūt infamiam suam cooperiūt et samam recuperant sicut patet de **Magdalena**. **Regit** et penitentie peccata q̄ tuncq̄ fetida: vt scilicet ea non videat de ad puniendū **psal**. **Beati** quoq̄ reniisse sūt iniquitates et quozum tecta sunt peccata. **Quarto** nix sibi ipsius diffusiuā est et super terram non cum strepitu sed plane applicatiua quia scilicet penitentiam suam homo vociferare non debet vel inaniter iactare seu publicare ad ostentationem. **Matth. v**. **Attendite** ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus vt videamini

ab eis et. Quinto quod nix propter sui pulchritudinem est oculorum attractiva Sic penitentia aspicientes edificat et attrahit per exemplum ad imitationem. Interdum tamen nix oculos aspicentium disgregat et similiter et quandoque aliquos male dispositos quorundam penitentia scandalizat. Unde clamant eos byzocritas sicut christus dixit de iudeis et Jobane Marthei. De nix tobaines neque manducans neque bibens et dicunt demonium habet. Sexto ratione proficitur: quod nix calore soluta est terra, valde proficitur: quod etiam remollit et inebriat quia prius frigiditate sua foris indurabat ut dicitur Sec. Sic si aliqui penitentem esse rigore fraternae charitatis amore non gaudeat vel corporis delectatione solvatur et recreatur discrete non obest imo prodest. Nam nimia rigiditas quandoque cor indurat: sed ipsam charitativa et discreta remissio sive recreatio remollit. Unde dominus cum publicanis et peccatoribus manducavit et bibit. Luc. vii. Item quod nix est albam sive montium dealbatur. ps. Nive dealbabitur: in selmion mons dei et. Sicut namque peccatores denigrati per culpam purgantur et dealbantur per veram penitentiam. psal. Lavabis me et super nivem dealbabor. Ysa. i. Si peccata vestra fuerint ut coccinum quasi nix dealbabitur. Item penitentia assimilatur mari: primo quidem quod mare est nausae et vomitus ciborum provocatiua. Et ita similiter penitentia generat peccati abominationem. Nam quod primo peccator videbat preciosum et delectabile videt penitentiam ignominiosum et abominabile. Unde Abacuch. i. Vomitum ignominie super gloriam tuam. Eze. xvi. Turba buntur insule in mari: nientes penitentium per peccati detestationem et abominationem. Secundum quod mare est dolens capitis inductiva: sic penitentia facit conscientie repositionem. Nam dolor capitis est tristitia mentis et peccati recordatio proveniunt. ps. Convertertur dolor eius in caritatem eius. et tali enim dolore mens penitentis

amaricata vehementer stridit indignatur. Abac. iij. In mari indignatio tua. Tertio quod mare est sodium et cinereum. et sui purgatiua. quod nix remanet immundum: et hoc fit per penitentis confessionem per quam peccata mortalia extra conscientiam abiciuntur sicut mare proicit mortuum cadauera. Apoc. xxi. Bedit mare mortuos suos et in eo erant. Quarto quod mare est durissimum et periculis generationum. Nam quavis mare sit liquidum generat tamen durissimum: ut per piscibus qui sunt dure te ste: et in gemis et lapidibus quos producit. Et hoc est quod penitentis licet sit molis et liquidus in lacrimarum compositione: tamen durissima tolerat in satisfactione et ieiunando et seculo affligendo. Unde et producit gemas et lapides preciosos. opera factura et deo grata que sunt quedam duricie ipsius penitentis. Mat. ij. Aquae in circuitu eius curus: dicitur mare aque muri eius. Quinto quod nix non est vitra sua si tora progressiva: quod licet sit liquidum quod per se non bene terminatur et sistitur: tamen bene terminat per aliam. Sic penitentis facit quando non transgreditur precepta divine legis vel limites a discretis confessoribus sibi impositos: vel etiam sue proprie rationis. Job. xxxix. Circumdedi mare terminis meis: et posui vectes et ostia et dixi: buccasque venies et non procedes amplius: et hic circumfringes tumetes fluxus tuos. Sexto quod mare est piscium nutrimentum et conservativum: quod penitentia non solum peccatores purgat: sed etiam devotos et spirituales nutrit et conservat: licet habeant amaritudinem exterius: habet tamen dulcedinem interius. Unde et homines de aqua maris suscipiunt dulces cibos piscium sive animi quibus reficiuntur. Sapientie. xix. Id est lauerunt escas epulatioms et in allocutione desiderij ascendit illis de mari orationis metra. Septimo quod est de amaritudine sive falsedine in dulcedinem convertivum. Dicit enim ipse in libro metheororum: quod ab aqua maris potest renouari

falsedine: si quis accipiat vas terrenum novum et crudum et clausum bene eius orificium: et ipsum in mare eiecit vacuum: et dimiserit ipsum per unum diem naturalem: aqua dulcis inuenietur intra ipsum. Hoc ergo vas est cor penitentis quod si fuerit terrenum per humilitatem: novum per puritatem: crudum: non coctum per libidinis ignicitatem: et bene clausum per custodiam sedulitatem et vacuum a peccati feditate: quicquidque circumdetur exterius quacumque amaritudine: implebitur tamen interius ineffabili dulcedine: quod illuminabitur anima in contemplatione divinum operum: quod contemplatio ipsam totam dulcorat. psal. Qui descendunt mare in navibus facientes operationem in aquis multis: ipsi viderunt opera dei et mirabilia eius in profundo. Item penitentia onus assimilatur arcne. propter quod. Primo quod arcna habet virtutem restrictivam. Nam arcna multitudine maris impetus sistitur: et ad eius cumulos restringens non vitra assignatur a deo terminos effluat impeditur: ut dicit Hiero. super illud Jer. v. Posui arcnam terminum mari. Similiter penitentia coercet et restringit impetum tentationum et luxum peccati ne transgrediat homo mandata dei. ps. Terminum posuisti quem non transgredietur: neque convertentur operum terram. Secundo quod arcna habet virtutem purificativam: purificat enim aqua per arenam colata: et penitentia animam purificat et mandat. Et ad hanc purificationem bonatur Jacobus dicens. Emundate manus peccatores et purificate corda Jacobi. iij. Tertio quod arcna habet virtutem dulcorativam. Nam aqua est falsa per arenam colata non solum efficitur purior: sed et dulcior. Quod et penitentia committit quod amaritudo et tristitia penitentium humiliter convertitur in dulcedinem et gaudium. Marth. v. Beati et luget quoniam ipsi committunt solabuntur. Unde populo in deserto penitentiae aque amare dulcorate sunt. Ero. xv. Judith. v. Egredis mare rubrum desertum: et locus ubi occurrit et post illic

fontes amari obdulcorati si eis. Quarto quod aliqua arcna habet virtutem tumoris expulsiua. Dicit enim Constantinus medicus quod arcna ex sabuli lapide resoluta est metallosum purgatua et etiam repercutissima deopulatiua et tumoris expulsiua. Hec omnia penitentiae competunt que purgat culpam. deopulatiua ad confessionem aperit et scientiam repercutit presumptionis audeciam et repellit tumorem superbiam. Primo patet per exemplum in magdalena in qua servens penitentia multa purgavit facinorosa sicut illud Luc. vii. Remittuntur ei peccata multa: quoniam dilexit multum. Secundum patet in David: cuius cor dum penitentia tetigit: prius se peccasse confessus fuit: deinceps peccavi domino. Tertium quoque patet per exemplum in publicano qui penitentia basilica non audebat oculos levare ad celum: sed percutiebat pectus suam dicens et. Nec. viij. Quartum patet in Paulo: cuius cor superbia per us tumidum et contra christi discipulos scilicet plenum expulso tumoris superbie per humilitatem propria paratum se christo obtulit dicens: dicit quid me vis facere mutata est scilicet lupi in mitatorem et mansuetudinem agni. Actus. ij. Item penitentia assimilatur terremotui et hanc similitudinem declarat modus temporis et locus terremotus. Modus terremotus sicut tremor: et est qui ventus sive vapor iclusus est modicus. Quidam vero terremotus est sicut sonus corporum sicut et huiusmodi est cum ruptura oculorum vel manifesta. Confidendum autem dicit quod terremotus est quoniam in fursum et deorsum: quoniam non est inclinatio ad alteram partem in modum navis. Et iste motus periculosus quod signum est quod caverna later in terra declinat. Sed si terremotus talis sit in aliqua civitate tunc est habitacione dimittere: papae si aqua est ibi prope que alluvione aliqua caverna augetur: quod tunc dispectus est locus ad voraginem. Concomitatur autem terremotui sepius sonus qui quare doque non gemit donec terra sit scissa. De iurta corinthum in quadam insula fuit terra

remotus elcuanz locum in altitudine col-
lis et cū ventus subterraneus nō cessaret: s3
semper multiplicaretur collis fuit ruptus
et eruit inde ventus fortis qui tm cineris
eruffauit v̄ collo sup ciuitate illā q̄ v̄stru-
xit eā et oppressit. Et qm̄ tremotū audiebat
sonus et collisione v̄torū in cauernis ter-
re ad solida corpora. Cinis aut̄ fuit ex hoc q̄
calor frigiditate maris conclusus et cōfor-
tatus incinerequit loca circa cauernas. et si
fuisset ibi sulphur et bōdi fecisset incendiū
Isti aut̄ soni sūt diuersi in principio in me-
dio et in fine: licet nō omnes sint in quolibz
tremotū. Patet ergo et omnibus pre-
dictis q̄ in tremoribus contingūt sex. s.
tremor scissio sonus motus v̄torū et cinis. Sic
penitens debet tremere timore psal. **Ti-**
mor et tremor venerūt sup me. **Et** **ter** **de**
bet scindi dolore. **Joel. ij.** **Scindite corda**
vestra. **Et** **item** **debet sonare in confes-**
sione psal. **In voce exultationis et cōfessio**
nis sonus epulantis. **Et** **item** **debet mo-**
ueri in bona operatione sine sursum in con-
sideratione celestis premij siue deorsū ex
consideratione infernalis supplicij: siue in
partem alteram idest in oppositum vicij.
Nam baculus curū nō dirigitur nisi
in partē contrariā flectat et ois cura sit p̄
oppositū. **Apo. Ro. vi.** **Sicut exhibuistis**
mēbra vestra seruire inuidie et iniquitati
ad iniquitatem. **Ita nūc exhibete membra**
vestra seruire iusticie in sanctificationem.
Opz cni penitente sustinere ventū tenta-
tionis. **Vnde Eccl. ij.** **Filij accedens ad**
seruitutē dei: ista in iusticia et timore et p̄-
para animā tuā ad tentationē. **Sed tm̄ p̄-**
pter hūc ventū nō debet bō dimittere bo-
nū: q̄ vt dicit Eccl. ij. **Qui obseruat ven-**
tū nō feminat. **Debet etiam penitens in**
cinerari idest humiliari ex mortis memo-
ria. **Eccl. ir.** **Quid superbit terra et cinis.**
Et **secūdo** **assimilat penitentia tremo-**
tū quo ad tempus. **Nam tempora apta**
tremotū sunt illa in quibus vincit hu-
miditas sine frigiditate sicut est ver: vel in
quibus vincit siccitas sine caliditate vt est

autūnus: qm̄ siccitas multiplicat materiaz
vaporis siccū humiditas v̄o non permittit
exire. In estate aut̄ calor fortis et domi-
nans consumit vaporē: in hyeme v̄o fri-
gus dominans euaporationem prohibet.
Si tamē ista tēpora. s. hyemale et estiuū et
aliquo accidente sint vt vernalia vel autū-
nalia nihil prohibet in eis fieri tremo-
tum: imo si tunc cōtingat erit magnus et
diuturnus. Similiter homines sūt ad pe-
nitentiā apti in quibus abūdat hūiditas
idest lachryme: ita tamē q̄ sint sine frigiditate
accidit. Et talis fuit magdalena. **Si-**
militer **in quibus viget siccitas abstincē-**
tie sine calore cōcupiscētie. **Vbi aut̄ vin-**
cit calor estatis. i. seruo cōcupiscētie car-
nalis vel frigus hyemis. i. accidit torpor
ibi tremotus nō fit q̄ in talibus premē-
tia perit. **Nisi forte contingat q̄ tales ex**
dei virtute tangerit et ad temperantiā de-
bitam reducant. **Et** **item** **nota q̄ tremo-**
tus magis fit in nocte q̄ in die: quia i die
sol euocat calorem terre exterius et id nō
elcuar vaporē. **In nocte v̄o clauditur**
et vaporē intus multiplicat qui multipli-
catus comprimit aliū ante se cleuatū: et
fit motus terre. **Similiter in nocte. i. tem-**
porē aduersitatis magis conuertunt ho-
mines ad penitentiam q̄ in die prosperita-
tis. **Ma3 mala que nos hic premūt ad be-**
um nos ire compellūt. **Renocat enim ad**
uersitas hominē interius ad seipsum et mul-
tiplicat in eo vapores. i. compunctiones.
Et **tertio** **penitentia assimilat tremotū**
quo ad locum. **Nam loca tremotū apta**
sūt loca cauernosa q̄ in cauernosis va-
por congregat et ex alio superueniēte coar-
tatur. **Vnde in locis mōduosis sepius fit:**
q̄ sub montibus sūt cauere et loca mon-
tiosa vniuersaliter sūt porosa. **Et** **ter** **sunt**
apta tremotū loca inundationibus ali-
cuius ad propinqua: q̄ ipsa aqua v̄ndis p̄-
cutiēs est in talibus locis tā congregatio-
nis vaporis et coartationis. **Vñ loca mari**
propinqua etiā si nō sunt cauernosa: non
tamē sunt a tremotibus libera vt dicit

Celestēs: q̄. s. et raritate loci vapor libe-
ram eritū habeat tamē ex percussione vn-
darum v̄no vapor impellens aliū replet
locū: ideo etiā in plano loco si tangat ma-
ri vel montibus fiunt tremotus vt in lū-
bardia. **In cūctis multis ciuitatibus fuit**
quādoq̄ tremotus magnus et diutur-
nas. **Et** **similiter** **in pistonā q̄ est ciuitas**
tasie. **Et** **tempore** **et Bonifacij pape octauū**
fuerūt tremotus magni in ciuitate bea-
te Marie q̄ pluribus diebus durauerūt
existēte curia romana ibidē: que tamē ci-
uitas in plano sita est ags plena et lacui vi-
cina et mōribus p̄pinqua. **Et** **ter** **sunt** **apta**
tremotū loca que habēt mollia latera:
q̄ mollicies oppilat poros et coartat eos.
Patet ergo et his q̄ loca tremotū sūt
locā cauernosa et loca v̄ndis aquaz p̄-
ssa et loca q̄ habēt mollia latera. **Per loca**
ergo cauernosa et cōcausa intellige humili-
um corda q̄ sepe penitētie tremoribus cō-
moventur. **Per loca ab v̄ndis p̄ssa intel-**
lige homines in aduersitatibus positos:
quos dū impetus tribulationū percussit
cōmōent ad cōpunctionē et ad penitenti-
am festinare cōpellūt. **Per loca aut̄ q̄ ha-**
bent mollia latera intellige homines pios
et primis qui circa eos sunt compassiuos
quos pietatis mollicies et si potētes sunt
ad penitētie cōmōtionē et vite mutationē
disponit et p̄ducit. **Sicut p̄ Actū quinto**
Cornelij cēturionis exēpio quē pietas et
clemosyne sue ad fidē et ad baptismū per-
duxerunt. **Et nota q̄ sūt q̄dam loca in qui-**
bus raro vel nūq̄ fit tremotus vt egyptus
q̄ nunq̄ vel modicū tremuit. **Quod**
est fm̄ p̄ndax: q̄ egyptus q̄nq̄ tota coo-
perta fuit aquis sicut etiā Aristoteles di-
cū: nō limus paulatim aggregatus est et ita
creuit terra quasi tota limosa et mollis et
bene continuata in partibus: ideo vapor
nō habet vbi coartē. **In quo significat q̄**
illi qui sunt cooperati aquis. i. qui molles
sunt et assueti dēlectijs difficultē et raro ad
penitentiam cōmōentur. **Nam peniten-**
tia nō inuenitur in terra suauius viventi

um. **Vnde** **Marb. ij.** **Quid eritis in de-**
sertum videre hominē mollibus vestibus.
Eccc qui mollibus vestitur in domibus
regum sunt et non in deserto penitentie.
Et **item** **penitētia hypocrute hominis est**
exterius in corpore: nō aut̄ in toto q̄ non
interius in mente: ideo assimilat etiam
tremotū qui nunq̄ cōmōet totam ter-
ram sed solū partē. **Nam fm̄ Seneca**
nō occupat simul locū vitra centum pas-
sus: quod est q̄ vapor expellit ab vno lo-
co ad alium: ideo nō potest terra simul tre-
merc. **Sed cōtra talē penitētiā d̄r** **Joel.**
ij. **Cōuertimini ad me in toto corde et.**

Capitulum. iij.

Penitentes **assimilant**
planetis. **Nam plane-**
te in suis circulis ali-
quādo vident retrogra-
di quādoq̄ stationarij
quāq̄ v̄o. **Directi.** **dire-**
ctus dicit planeta quā-

do directe mouet a principio signi versus
finem. **Retrogradus v̄o quādo ecōuerso**
tēdere vt a fine signi vsus principiū. **Sta-**
tionarijs autē quādo stare videt quasi in
medio. **Ita q̄ neq̄ ad principij videt ac-**
cedere neq̄ ad finē. **Sit autē directio pla-**
netę semp in pte epicycli superiorij. **Retro-**
gradatio semp in pte inferiorij. **Statio fit in**
medio. **Similiter in penitentia sunt qua-**
si retrogradi ad peccatorū vilitatē redeun-
tes: de quibus dicitur. ij. **Petr. ij.** **Meli-**
us erat eis nou cognoscere viam iustitie
q̄ post cognitionē retro cōuerti ab eo q̄
illis traditum est sancto mandato. **Contin-**
git enim eis illud. vi. **Prover.** **Lapis re-**
nerfus est ad suum vomitū et sua lora in
volutabio luti. **Et** **lucc. jr.** **Nemo mittens**
manum suam ad aratrum et aspiciēs re-
tro aptus est regno dei. **Stationarij v̄o**
sunt in penitentia pseuerātes. **Apo. p̄bi.**
iiij. **Stare in domino charissimi.** **Hec sta-**
tio magnam cautellam et circūspēctionē
requirit. **Vnde** **Apo. i.** **Comit. x.** **Qui se**
existimat stare videat ne cadat. **Sed qua**

si directi in cursu sunt feruenter proficietes
 fm illud 2po. ad philippes. iij. Que re
 tro sunt obliuiscens ad ea que sunt priora
 extendens incipsum ad desinatam psequor
 ad brauii superne uocationis. **¶** Item ad
 buc penitentis purgatio e vt purgatio ma
 ris. Adare eni se purgat q vapor eleuat
 de fundo eius virtute lune q facit effluere
 equam super litus. Nec violētia proficit
 cadauera et fordes ad litas. Sic et vapor
 cōtritionis erurgēs de fundo cordis virtu
 te lune. i. diuine gratie facit effluere aquas
 lacrymosas cōpūctionis et cadauera. i. ma
 culas peccatorum carnaliū et fordes peccato
 rum spiritaliū projicit extra ad litas. **¶** Item
 sionis et ua cōsciētia remanet mūda inte
 rins. **¶** Jacob. i. Abiciētes omne imundiciā
 et abūdantiā malicie etc. **¶** Item penitens
 assimilatur terrē. **¶** Humilians autem
 peccatores vsq ad terrā. i. vsq ad hūilita
 tem penitētie. Nam penitentes ad mo
 dum terre primo terunt angustijs. **¶** Dici
 tur eni terra eo q terat. **¶** Item humectant
 lacrymis. **¶** Vñ terra vocat humus a ma
 ri humido cui coniūgitur. **¶** Item aban
 dat fructib. i. operibus bonis. **¶** Vnde ter
 ra vocat tellus q tollimus fructus eius.
¶ Item extenuant icenijs. **¶** Vñ terra vo
 catur arida et eo q ab aqua sit. ppria sicc
 tate distincta. qz caro penitētis ab aquis
 deliciaz separatur et abstinentie tenuitate
 siccatur. **¶** Item penitēs assimilatur agris
 ppter tria. **¶** Primo ppter laboriositatē
 Nam ager cū labore excolit qz vomere
 aperit. ligone foditur et euertit. semine feri
 tur. rastro retegū imbre perfundit sepib.
 cingit. Sicut cor penitentis aperit vomere
 cōtritionis. fodit et euertitur ligone cōfes
 sionis. i. in lingua cōfessionis. scribitur semine. i.
 elemosynis. retegitur rastro aspero. i. ab
 stinentia et icenijs perfundit imbre. i. fletu
 et lacrymis. **¶** Item d; vallari sepe. i. dili
 genti custodia sensuum: fm illud Eccl.
 rrvij. Sepi aures tuas spinis etc. **¶** Nec est
 ergo agricultura que persuadet. **¶** Prover.
 rxiij. **¶** Prepara foris opus tuum et dili

genter exerce agrum tuum et postea edifi
 ces domum tuam. **¶** Secūdo propter va
 rietates. Nam ager gelu hyemali cōstrin
 gitur vernaj tēpore vestitur calore estina
 li adurit. Similiter anima penitentis quā
 doqz tangit frigore accidit. qñqz angustia
 tur seruoze cōcupiscentie. qñqz decoratur
 viroze diuine gratie. **¶** Luc. xij. **¶** Scimus qd
 bodie in agro est cras in cibariū mittitur
 Sic enim variat penitens: qz nunc viret
 humorze deuotionis: nūc vritur seruoze tē
 tationis. **¶** Tertio ppter continuitatem
 vicissitudinis. **¶** Nā ager in autūno collect
 frugibus iterato p̄scindit: sic alternat
 laboribus cōrinnē lacessit. Sic homo pe
 nitens qz diu vivit debet cōtinuare et esse
 in labore penitētie et si cessare a bonis op
 bus Eccl. xij. **¶** Mane semina semen tuum
 et vespere si cesser manum tua. **¶** Item peni
 tens assimilatur oliueti qz d; in eo plā
 tari oliuetū penitētie. Cuius oleū sicut di
 cit hyeronimus ex radice amaritudinis
 surgit in pabulum luminis in medicamē
 vulneris: et in r̄fectionē c̄furiētis. **¶** Nā pe
 nitētia ab amaritudine cōtritionis incipit
 lumen diuine gratie in aia nutrit peccati
 vulnus sanat et obstruit et animā pane la
 crymarū et pauperē elemosynaz reficit et
 nutrit. **¶** Vnde merito in hoc mōte pingue
 dinis debet firmari pedes. i. affectus pe
 nitentis. **¶** Icha. xiiij. **¶** Stabunt pedes ei⁹
 per montem oliuaz.

Capitulū. iij.

Persecratiō in bono ince
 puo nō tenētes assimilatur
 duabus stellis q dicuntur ca
 put et cauda draconis q sēs
 mouentur cū firmamento et
 cōsequuntur cursum suum. **¶** Vnde a leone
 trāsūt in cancrū et a cancro in geminos:
 et sic deinceps. **¶** Et si caput draconis ē i ali
 quo signo semper in opposito est cauda et
 venter in quarto: vt si caput fuerit in can
 cro venter erit in Ariete et cauda in La
 pricorno et sic de alijs. **¶** Et sic ppter aspe
 ctus opposituz cauda est totaliter veneno

us. Similiter illi qui bene inceperunt et po
 stea retrocedunt trāscūt a leone in cancrū.
¶ Nā leonia aialis a quo illud signū deno
 minatur virtus et fortitudo est in antero
 ribus vt in pectore collo et pedibus asiro
 ribus. et iō signat fortiter inchoates: s; cā
 er est animal retrogradū et iō signat re
 trocedentes. **¶** Vnde quasi a leone in can
 erum trāsūt qui fortiter icepta relinquūt.
¶ Sed inde trāsūt in geminos qui retro
 cedentes et recidivates efficiuntur duplo
 peiores qz primo fuissent dicente xpo. **¶** Si
 unt nouissima hominis illius peiora pio
 ribus. **¶** Math. xij. **¶** Tales ergo boies habēt
 caudā oppositā capiti. s. principij bonum
 et finem malū. **¶** Et tales erant illi gbus dē
 xit xpo. **¶** Cū spiritu receperitis nūc carne cō
 sumamini. **¶** Gal. iij.

Capitulū. iij.

Prelatus pfectus debet habe
 re conditiones iouis quo ad
 iij. **¶** Primo quo ad effectum
 Nam iupiter est in effectu
 suo beniuolus calidus hūid⁹
 diurnus et in suis qualitatib⁹ p̄p̄tis. **¶** Si
 militer prelatus d; esse beniuolus in affe
 ctione: calidus in dilectione: hūidus in cō
 passione: diurnus in conuersatione fm il
 lud Ro. xij. **¶** Sicut in die honeste ambule
 mus et itez temperatus in omni recrea
 tione vel in omni correptione. **¶** Secun
 do quo ad aspectū. Nam iupiter in colore
 est argenteus: sic prelatus d; esse argēt⁹
 idest sonās per eloquētiā: cādidas p̄ nū
 diciam: clarus per famā. **¶** Tertio quo ad
 sitū quia iupiter quando in superiori par
 te circuli sui circulo saturni coniūgitur bo
 nitate sua r̄perat maliciam saturni. Sic
 prelatus habet resistere et reprimere mali
 cias luporum gregem corūpentiū vel dis
 sipantiū vt hereticorum vel tyrānoz vel
 alioz hominū. **¶** Quarto quo ad iudiciū
 qz in iudicij fm astrologos signat sapien
 tiā et rōnem et est veridicus. **¶** Expedit eni;
 prelato sapienter agere: rōnabiliter viuere
 veraciter loq et docere. **¶** Item iupiter quā

do apparet in ascendēte signat fm astrolo
 gos reuerētiā et honestatē fidem ac di
 sciplinā: que etiā prelatū exornant. s. re
 uerētia subditoz: honestas mox et discipli
 na correptionū. **¶** Item prelati debēt esse si
 miles moribus. **¶** Primo qz montes sūt
 ad speculādū apti. s. ppter altitudinē: qz. i.
 prelati debēt esse eleuati per contēplatio
 nem et speculatiui per cōsiderationē. **¶** ps.
¶ Ascēdūt montes. i. contēplatiui et descen
 dūt campi. i. actiui. **¶** Illi eni ascendūt ad cō
 siderationē eternoz. **¶** Illi vō descendūt ad
 subuentionē primoz. **¶** Secūdo qz mon
 tes sunt ad defendēdū tuti. **¶** Vñ qz sūt for
 tes et solidi sūt fortē capitez et cōstrōi. **¶** Nā
 ppter suā duriciā: nō de facili possūt sus
 fodi et propter altitudinem non facile pnt
 adiri. **¶** Et prelati debent esse constantes et
 firmi ad defendēdū. **¶** Iudith. vij. **¶** Filij
 israel non in lancea nec in sagitta con
 fidit sed montes defendūt illos etc. **¶** Ter
 tio qz montes sūt ad pascēdū secūdi. **¶** Sūt
 enim in montibus gramina priora et nu
 trimenta animalū meliora: quous in valli
 bus sūt generaliter piguora. **¶** **¶** Dumoz. n.
 quo gramina nutriunt subtiliora ē in mon
 tibus et purior qz cōtinet in vallib⁹ pp h
 q calor celestis illū hūozē facilius digerit
 et in subam graninū cōmutat p̄cāt⁹ et cū
 uertit: tū pp illius subtilitatē: tū ppter aerē
 ibidē puritatē. **¶** Sic et prelati debēt subdi
 tos sollicite pascere puris exēplis spūalib⁹
 verbis et pijs et largis elemosynis. **¶** Job.
 xxxij. **¶** Circūspicit montes pascue sue.
¶ Quarto qz mōtes sūt p̄ qz valles cele
 stis ibziū susceptiui. **¶** Vñ aq a mōtib⁹ dera
 nātur ad valles et nō cōtrario. **¶** Sic plati
 debēt celesti doctrina iseriores subditos ir
 rigare. **¶** Job. rrvij. **¶** Quos ibzes mōtiū irri
 gat etc. **¶** Item qd debeat eē vita platoz ostē
 dit p̄ exēplū mōit taboz i q dnis quoz scē
 p q designant quoz opa siue officia plato
 rā. **¶** Nā i h mōte spūalr docuit: in h mōte
 oratiōis gra p̄noctauit i h mōte aliqū tur
 bas pauit. **¶** In hui⁹ et sup̄cilio mōit sc̄ trās
 figurauit corā discipul⁹ suis et futurā glia;

suam reuelavit. In quibus .s. instruantur prelati q̄ cor̄ officū est spiritaliter docere instanter ozare indigentibus p̄uidere: et futuram gloriam nō presentem querere.

Capitulum. lxiij.

Referuatur anima a peccati corruptiōe sicut corpora p̄seruantur a putrefactione. Sunt enī quatuor accidentia putrefactionē p̄hibētia sc̄ caliditas frigiditas mobilitas et cōtinuitas. **P**rimū ergo est caliditas sc̄ p̄cipue intēsa. Res enī multū calide non putrefcūt p̄cipue cū siccat̄: vt piper galāga. Sin̄iber aut̄ putrefcūt p̄pter innatam humidū. Similiter aqua inquadam feruet nō putrefcūt q̄ calor ignis in ea maior est q̄ calor aeris: nō nō vincit sed vincit. Similiter p̄seruat anima a corruptione peccati et a rētatione per seruētē ozationem. Vnde dominus hortabat̄ discipulos. **Lucc. xxiij.** Date ne intratis i tentatōnem. **Secūdū** est frigiditas si sit ab extrinsecō. Nam si est frigus extrinsecū p̄cipue est ipediēs: q̄ per se repugnat calido alieno et extrinsecō. Vnde in hyeme et vniuersaliter in aere frigido cōseruat corpus a putredine: q̄ calidū extrinsecū est paucū et frigus sibi contrariū est multū: nec in talibus apparēt motus putrefactionis nisi recedente frigore. Si aut̄ est frigus intrinsecū sic ipedit putrefactionē q̄ coagulat humidū nec p̄mittit illud exbalare sicut ē in oibus metallis et alijs frigido coagulationis in quibus frigus claudit poros et vincit calidū extrinsecū: nec de humido aliqd̄ exhauriat nisi pax vt quādo generat̄ rubigo: idco in auro nō est rubigo et maior est in eo duratio q̄ eius humidū naturale magis conflat. Tanquā ergo frigus extrinsecū est tribulatio mūdi siue afflictio carnis que calorē extraneū .i. ardorem cōcupiscentie siue luxurie: per quē extraneā carnē concupiscit: mitigat et extinguat. Nā malicia vnus hōre obliuionem facit luxurie sicut dicit̄ **Eccli. xj.** Sed tanq̄ intrin-

secum refrigerium est cōtemplatio celestium. **Hec** enim est que poros .i. corporis sensus claudit. **Hec** est que deuotioris humorum coagulat nec exbalare p̄mittit: s̄ insuper est q̄ extraneū calorē .i. amorē mūdi super et vincit. Quia sia sic dicit̄ **Bre.** quāto maiori studio exerceat ad summa tanto maiori fastidio frigeat ad ista. **Tertium** est mobilitas. Nā aqua vel vinum quod mouet̄ impedit̄ putrefieri eo q̄ calor naturalis exsiccat̄ a motu et nō p̄uenit ei calor extrinsecū. Vñ vinum potēs efficitur melius ex motu: q̄ calor naturalis magis digerit subtile humidū: ex quo ēt sapor meliorat̄ et pendulum vinū et motum etiā si sit corruptū quādoq̄ reuertit̄ et reparat̄. Et ecōtra vinum nō motū et p̄cipue soli expositū corrūpit̄ et conuertit̄ in acetū: q̄ dū calor exterior exhaurit̄ calidū interius: et humidū subtile exhalat̄ cū ipso et perit vinū. Similiter mobilitas obediētie vel motus frequēs op̄e bonorū p̄seruat a peccati putredine ad quā pigritia et ocīū iducit. **Eccli. xxxiiij.** Adite illū in operationem ne vacet. n. multā maliciā docuit ociositas. **Quartū** putrefactionē impediens est cōtinuitas. Nam mare totum non putrefcūt sed diuisū p̄ partes paludales putrefcūt: in naturalibus enim multiplicato subiecto multiplicatur qualitas et **Virg.** id totū simul plus p̄t̄ oinere q̄ calor aeris p̄t̄ dissoluerē: si tñ ipse p̄tes sint in toto continue alias nō. Quia videmus q̄ grana multa vel gramina vel germina simul adunata citius putrefcūt q̄ pauca: propter hoc q̄ illa grana non sunt cōtinua: et cū sint parua egreditur naturale calidum ab vnoquoq̄ eorū: et trahit̄ fecū humidum et calidū: etiens sit alienū et cum creat̄ a multis cōfortatur et corrūpit. Similiter cōtinuitas et p̄seruantia boni operis p̄seruat a corruptiōe peccati. Vnde potes colligere ex p̄dictis q̄ p̄seruant animā a putrefactione peccati caliditas charitatis que excludit putredinē in iudic: de qua putredine d̄t̄ **Prover. xiiij.**

Putredo offium inuidia: hanc enim putredinem charitas excludit quia charitas nō emulatur: vt dicitur. **i. Corinth. xiiij.** **Itē** frigiditas castitatis que excludit putredinem luxurie: de qua dicitur **Joel. i.** **Com-**putruerūt iumenta in stercore suo. **i.** homines carnales et bestiales in fetore luxurie. **Sz** hanc putredinē excludit castitas a cōcupiscentie ardoribus velut quodā frigus resistēs. Vnde de p̄dicta caliditate charitatis et hac frigiditate castitatis. dicitur **Apo. iij.** **Vtinā** frigidus esses aut calidus **Itē** mobilitas obediētie excludit putredinē superbie de qua dicit̄. **Joel. iij.** **Ascendit** putredo eius q̄ superbe egit. **Itē** cōtinuitas p̄seruerantie excludit peccatū accidie: de qua **Job. viij.** **Quasi** lignū putridum cōlignū enim putridum nullam p̄ducit fructus: talis est accidiosus et q̄ non p̄seruat q̄ nō p̄uenit ad fructus operis sui: est enim fructus vitimū q̄ expectatur ex arborē: et id signat meritū siue p̄mum operis q̄ accidiosus et ip̄serueras amittit. Est enim cōtinuitas gratie per quam mēbra christi adiuuicem colligunt̄ et cōtinuantur et excludunt putredinem omnis peccati.

Capitulum. lxx.

Principatus secularis dñij sitis d̄z esse ozioni quo ad. v. in qbus signantur. v. virtutes vel cōditiones q̄ debent esse in bono p̄ncipe. **Et** primū est patiētia aduersorū et hanc designat ozionis ortus. Nam ozion est astrum tēpore hyemali exortū aquarū et tēpēstatū exortationum. Hyemis enim q̄ est tps acuti frigus est status vite secularis: in quo frigus malicie abūdāt. **Eū** videlicet malicie dū creatis p̄ncps ad obuiandū vel resistendū se per iustitiā p̄parat̄ sibi tēpēstatū et ipetus. **i.** p̄secutiones et scandala suscitāt: q̄ scilicet sup̄borū nequitia dum tangitur irritat̄ et quasi modo ignis dum statum iustitie sentit per impatientiam exardescit. Vnde iustus p̄ncps ne

cessē est vt se primo per patientiam munat vt propter insurgentium malorū ipetus a iustitie rectitudine non cadat. **Scriptorū** est **Math. v.** **Beati** qui p̄secutionem patientur p̄pter iusticiam. Vnde notabile est q̄ ozion in ortu suo tēpēstatē significat sed post serenitatem: q̄ nūmq̄ iusto p̄ncipi post tēpēstatē aduersitatis sequit̄ serenitas pacis. **Secūdū** quod est necessarium iusto p̄ncipi est potentia armorū: quā sc̄z possit contuere subditos et eripugnare aduersarios: hanc designat ozionis aspectus. Nam sicut **Isidorus** dicit. **Blasphemia** nullit̄ et accincti etiam sc̄llaz ordine sciētiā p̄cedit. Vnde modo armati militis pedes et brachia extendētis disponitur et ideo etiam in signo **Tauri** quod in terra est animal ferax et cornib⁹ armat⁹ ozionis maxime fulget. Est ergo necessariū p̄ncipi vt iniquitates quas benignitate repellere nequit violētia et coactione diripat. Vnde dicit̄ **Eccli. viij.** **Noli** querere sciri iudex nisi valeas virtute diripere iniquitates. **Tertū** necessariū p̄ncipi est iustitia respectu subditorū. q̄ in suis subiectis iustitiam bene seruet et hoc designat ozionis situs nā ozion ab ariete vsq̄ ad geminos se exēdit et rota illoꝝ triū signorum superficiem. **i.** **Arietis Tauri et** **Geminoꝝ** fulgoris sui plenitudine clariorē reddit. **Itē** ergo fulgor ozionis est iustitia p̄ncipis. Et sicut dicit **Tullius** in li. de officijs. **In** iusticia splendor est maximus et qua boni viri nominantur. Sed splendor ozionis per tria diuiditur. **i.** virtus iusticie per tria diuiditur. Nam est iustitia iudicaria in p̄nitionibus: et esse in ariete. **i.** in equalitate sc̄z vt fm̄ modus dicit̄ sit et plagarum modus. **Aries** enī est signū equalitatis in quo equinoctiū sit **Itē** est iusticia distributua in dispensationibus que vnicuiq̄ q̄ suū est distribuūt et hoc est in signo **Tauri** q̄ dū sol est in Tauro terre sulcant̄: vt videlicet vnicuiq̄ culture debitum semen mittat. **Itē** est iusticia cōmunitaria in mercationibus sc̄z

in emptionibus z venditionibus. z bec designat in geminis ex eo qd comutatio talis fit inter duas ptes. **Quartū** necessarium pncipi est prudētia agendorū z hanc designat orionis virtus. **Nā** existēc sole in signo orionis. In Tauro z Geminis oia oriunt z germinat que nutrimentū recipiūt et aquis z aere vt **Marcus** cellus dicit: z operat etiā ad terre fecunditatem. **Tūc** aut sol cristit in signis orionis qñ inuenitur prudētia in operibus pncipis z sub tali pncipe oia bona germinat oia necessaria abundant. Et est notabile qd splendor orionis vt idē **Marcus** dicit est signū future serenitatis. Et eōtrario eius obduritas future est pefagii tēpēstatis. **Q**z scz prudētia pncipis est causa z signū serenitatis pacis. Et eōtrario eius obduritas. i. stulticia signū z causa est scissure z tēpestatis: sicut pz de Salomone z Roboā filio suo de gbus dicit. **Ecc̄l. xlvij.** Salomon regnauit in diebus pacis cui subiecit deus oēs hostes vt d̄cret domū in noie eius quemadmodū eruditus est in iuuetu te sua z iplctus est quasi p̄yson sapiētia. z ita finē habuit Salomon cū patrib' suis z dereliquit post se de semine suo genus stulticiā: z iminutū prudētia roboā q auertit gentē cōsilio suo zc. Est et sanus notabile qd sole existēte in Tauro orion sub eius radijs qñ se abscondit: nec tūc suā manifestat inferiorib' claritatē. **Quia. s.** prudēs pncps quādo clariora z fortiora exterius opa facit tūc se ante dei cōspētū intus p humilitatē abscondit: z in ipsa solis pntia suam claritatē ab inferiorib' retrahit: qz in cōspētū diuini iudicij quicqd splendoris vel glorie apud hoies optinet p̄cipendit. **O**mnē suā iusticiā quādam tēnēbā reperat dū subtilitatē diuini iudicij trepida mētē pensat. **Unde** dauid q teste scriptura pncps sapiētissimus fuit sub huius solis radijs offuscatus dicebat. **Nō** intres in iudiciū cū seruo tuo domine: qz nō iustificabitur in conspectu tuo omnis viuēs. **Qu**antū necessarium pncipi est diligē

tia vel cautela cōtra inuidos. Et hoc designat orionis cernulus. **Quia. s.** constellatio nem orionis sequit quedā stella q canicula dicitur: que. s. ab astrologis maliuola z nocina esse indicat. Sed nō est illa canicula que orit in leone: de qua denominant dics canicularē. sed est alia stella de cōplexione maris. **Hec** ergo canicula est inuidoz maliuolētia: qz pncipū claritati z glorie iuidēs eos multis modis e viso subuertēre moluunt. **Unde** necessaria valde est pncipibus cōtra tales magna dilectio z cautela. **Itē** pncps etiā dulcis z benignus quāq a malo cōsiliario z suggestioze sibi cōmestro ad hū infāmā z pētilēs z periculosus efficit. **Cuius** exemplum apparet in **Boe** q de se est planeta beniuolus. Sed **Marti** cōiunctus efficitur pētilēs z maliuolus. **Antiqui. a.** poete **Bo** ni attribuūt tonare qz illius stelle est eleuare vaporē terrestrē: pncipue cū iungitur **Marti** in signis aqullonibus in citate. **Tūc** enī certissime pōt dici qz eriat multe scintillationes tonitruū z pētilēs: qz **Iu** piter cū sole vaporēs eleuat. **Mars** **Vo** incēdit eos: z sic efficitur aer pētilētiā: z ita **Martis** inordinata caliditas **Iouis** tēperiem ad maliciā z pētilētiā trahit. **Ira** sicut malignus consultoz mētē benigni pncipis aliqñ ad furorē accēdit e ad nequitia opis z nocēdi pētilētiā trahit: sic pater de **Aman** z assuero. **Dñ** dicit **Wester. xvj.** **Ad**ulti aures pncipū simplices ex sui nō alios certimātes calida fraude decipiūt. **Huc** res z ex veteribus p̄ba historij z his q gerunt quotidiē qz ex malis quozūdam suggestionibus regum studia depranentur.

Capitulum. xlvj.

Mosperitas mūdi assimilat fumo. **Primo** quidem qz fumus est domoz denigratiuus. Et similiter mosperitas mūdi multis peccat. atqz deformat

z denigrat. **Ysa. vj.** **Domus** iplctā est fumo. Et dicit ve mibi qz vir pollut' labijs ego sum. **Nā** qñ domus ecclesie cepit repleti fumo mādane p̄spiratis tūc cepit magis abundare ve et pollutio iniquitatis. **Secūdo** qz fumus nō est diu duratius. **Subito** enī ascēdit sed cito deficit. Et talis est p̄spiras peccatoz. **Mox** vt bonificati fuerint z exaltati deficientes quē admodū fum' deficit. **Terzio** qz oculos lesius. **Proter. x.** **Accus** dentibus z fumus oculis zc. **Nā** fumus ex materie sue grossicie amaritudinē cōtrahit et ceteris acumine oculos ledit. Similiter p̄spiras nimia ceceat oculos metis vt nō cōsideret neqz videat quid sequat. **Luc. xij.** **Nunc** qdem in hac die tua q ad pacem tibi sed abscondita sūt ab oculis tuis zc. **Quarto** qz fumus est crebri siue capitis grauatiuus. **Nā** fumus cerebrū penetrat z spiritū animalē grauat. Similiter tēporalis p̄spiras caput rōnis grauat z deprimit ad infima p̄ auaritiā **Amos. ix.** **Auaricia** in caput omnium **Apo. xv.** **Implic**ū est tēplum del fumo. **Tēplum** dei ē mens humana: qz tunc replet fumo qñ repletur terrena p̄spiratē. **Quinto** fum' candele extingit e mulier p̄gnatiuz abortifus vt dicit p̄s in libro de animalib'. **Quasi** enī mulieres p̄gnates sunt ip̄c aie bonum p̄posituz cōcipiētes: qd tñ acceptū mūdi p̄spiras destruit anteqz veniat ad complētū operis. **Dñ** sicut talis fum' extinguit cōceptos fetus: ita et p̄spiras mūdi extinguit bonos affectus. **Iudi. ix.** **Factū** est vt fumo z igne necarent viri p̄riter z mulieres. i. fortes z debiliores affectus ppter quod **Bergo.** dicit qz sicut impossibile est uno difficile ficulneā iuxta viam positā vsqz ad maturitatem pducere grossos suos ita boiem in seculo remanētē vsqz ad finē boni peruenire. **Sexto** qz fumus est anguloz petitiuus. **Sic** p̄spiras mūdi detrahīt ad angulos. i. ad scordes luxurie. **In** anglis enī vt dicit **Ber** **Sordes** cōgregant. **Unde** est p̄spiras

mūdi qñ qdā fumus incēdit: quo. s. incēdit in aia primo ignis cōcupiscēre z tandem ignis gehēne. **Apo. xviii.** **Slebūt** z plāgent se sup illā reges terre q cum illa fornicati sunt z in delicijs vixerint cū viderint fumum incēdi eius. **Septimo** qz fumus est fetoz delatius' sicut qñ res fetida z corrupta fumat. Et similiter p̄spiras mundi dū vitā corrūpit fetozē infamie inducit **Unde** isto fetēti fumo obscurat claritas solis z aeris. i. claritas rōnis z gloria hominis **Apo. ix.** **Ob**scuratus ē sol z aer de fumo putei. **Itē** p̄spiras tēporalis in homine peccatoze signū est future calamitatis. **Cuius** exemplum est qz tranquillitas aeris cō tēpore z loco qñ z vbi debet ret causari vētus signū est futuri terrētus. **Quod** est qz tūc vapor ingreditur in cauerna z n̄ expirat extra. **Sic** qñ hō peccatoz q esset dignus venio aduerfitatis z pene male agēdo bz trāquilatē p̄spiras signū est venturę calamitatis. **Unde** **Boetius** dicit qz fortuna est quodā future calamitatis indicium.

Capitulum. lrvj.

Mūdi homo assimilatur mōri. **olineti**: qui mones erat ad partem orientalem templi: z ideo mane sole oriente illuminabatur: vespere **Vo** z nocte ex lumine templi illustrabatur ppter qd mons trium luminū dicebatur: tū qz sol ipsum illuminebat: tū qz lux templi ipsū de nocte illustrabat: tum qz materiam luminis. i. oleum ministrabat. Similiter homo prudens debet hoc triplici lumine illustrari. **Lumine** vespertino per memoriaz p̄teritorum. **Lumen** enim vespertinum sequitur post diem p̄terituz. **Itē** lūmie matutino solis: z h̄ est p̄uidētiā futuroz qz lūmie solis matutinus futuz diē icboat z respicit. **Debet** et eē lucidus prudens homo in dispositiōe p̄ntiuz. Et h̄ est prudētia que a **Tullio** vocatur intelligentia.

Et hoc designatur in oleo: quod est materia luminis quia presentia que sensibus subiacent materia et ideo sunt intellectualis cognitionis. Unde de hoc triplici lumine prudens loquitur Seneca dicens. Si prudens est animus tuus tribus rebus dispenset: presentia ordinata futura, prout preterita recordare. Est ergo prudens necessarium habere preteritorum memoria et eo quod prudentia est circa contingentia agibilia in quibus opus dirigere et his quod in pluribus contingunt. Hoc autem per multam experientiam accipi opus: experientiam autem ex pluribus memoriis bene habet secundum philosophum in principio Methaphisicorum. Unde maxime prudentia regis preteritorum memoria. Deum. xxxij. De merito dicit antiquorum cogita generationes singulas. Item necessaria est ei presentium intelligentia. Cognitionem presentium siue necessariorum siue contingentium dicit intelligentiam siue intellectus. Et accipit per rectam estimationem et acceptationem finis. Dis enim deductio rationis ab aliquo intellectu procedit. Prudentia autem est recta ratio agibilium sicut philosophus eam diffinit in vi. Ethicorum. Et est ratio sibi necessaria, prudentia futurorum. s. ut ordinet aliquid ad commodum et expediens ad finem. Importat enim providentiam respectum quandam alicuius distans ad quod ea quod in presenti sunt ordinanda concurrunt. Prudentia autem proprie est circa contingentia agibilia: cuiusmodi sunt presentia futura quia presentia et preterita necessitatem quandam habent. Et ideo precipue ad prudentiam pertinet providentia futurorum. Deum. xxxij. Dicitur saperet et intelligeret ac novissima providenter.

Capitulum. lxxij.

Eligio assimilatur cavernae immo diverse cavernae diverse sunt religiones. Primo quia cavernae sunt pauciscentum praesidium. Nam ad cavernas arborum vel petrarum fugiunt volucres. i. colubae vel turtures quia aquarum vel accipitrem timent. Canon. ij. Coluba mea in foraminibus

petrae et in caverna maceris. Sicut erinacei: caniculi lepores fugiunt ad cavernosos lapides quia sentiunt canum voces. ps. Petra refugium erinacei. Prover. xxi. Lepusculus plebs insalisda et collocat in petra: cubile suum. Ita sicut homines et voluere esse tui ab aqua regina amara. i. a sapientia regina vitiorum vel accipitrem. i. ab avaricia quae rapit et accipit aliena vel a carne. i. a carnis immundicia quae est luxuria secunda relinquunt et ad religionem tanquam ad tutissimas cavernas confugiunt. Ysa. ii. In die illa praecipiet deo idola argenti sui quae fecerat sibi ut adoraret talpas et vesperilionas et ingredietur scissuras petrarum et cavernas saxorum: per idola argenti anarorum divinitie signantur: quia avaritia est idolotum servitium habere dicit intelligunt carnis illecebre: quia cecitate mentis inducunt. Sicut per vesperiliones quia in tenebris in alto volat intelligunt divinitates et gloriae supboze quia in tenebris huius vite voluit ambulare in magnis. Sed ista omnia pijcere iubet quia caverna religionis ingreditur. Et secundo quia cavernae sunt fructificatio hospitium. Nam in cavernis arborum vel petrarum mellificat apes et nidificat aves Ysa. vij. Sibilabat dominus apes quae est in terra assur et veniet et regeret oves in torribus vallibus et cavernis petrarum et intructis et in universis foraminibus. Sic in religione fructificat actui quia sunt apes breves per humilitatem: soli citi per opositatem: mellifici per benignitatem: ingeniosi per discretis sagacitatem. Ite praecipit ibi praecipitui quia sicut vi autem leues per paupertatem penitentem per virtutum multipliciter: veloces per charitatem: alte volantes per contemplationis sublimitatem quia tunc post contemplationis volat ad cavernas seu fenestras suas redeat dum ad regulares observantias humiliter se reducit. Deum Ysa. lx. Qui sunt isti quia ut nubes volat et quasi colubae ad fenestras suas Jere. xlviij. Estote ut colubae nidificas in summo ore foraminis. Similiter enim os foraminis est summum votum religionis. i. obediencie in qua potissime nidificat et fructificat coluba. i. spiritus sanctus et pura plura. Tertio quia cavernae

sunt nocentia aialium latibulum. Nam sepe in cavernis latitant mures. Judit. xiiij. Egredi mures de cavernis suis ausi sunt provocare nos ad peccatum. Item vermes et serpentes. Ysa. xij. In caverna reguli quae ab lactatus fuerit manu sua mittet etc. Item in cavernis quibus subintrant venti et inclinantur vapores et faciunt terremotum. Unde terra cavernosa sepe patitur terremotum. Sic sunt quaedam religiones dissipatae et dissoluae in quibus habitant sub habitu religionis mures. i. detractores alios corrodentes: et vermes. i. carnales alios corrodentes: et serpentes insidiosos et invidiosos latenter ledentes et interdum terremotos. i. ambiciosos vel tyranni collegum vel ordinem periculosos commoventes et plurimum perturbantes. Job. xij. In desertis habitant torrentium vel in cavernis terre.

Capitulum. lxxij.

Anci viri assimilantur celis quo ad quatuor. Primo quo ad substantiam. Nam celum habet in substantia simplicitate quia non est ex contrariis.

Unde nulla habet contrarietatem: licet enim ponatur ceterum ex materia et forma compositum: tamen materia talis tota est sine forme subiecta et ab ea totaliter comprehensa. Et ideo in celo non est discordia. sicut Empedocles dixit sed sola concordia. sicut Empedocles dixit sed sola concordia. Similiter sancti viri in se contrarietatem non habent quia licet sit in eis materia et forma. i. caro et spiritus: tamen ipsam carnem subiiciunt spiritui secundum illud apostoli. Corinth. ix. Castigo corpus meum et in servitute redigo etc. Adversarij ipsi habent cum alijs discordiam: sed omnimoda quantum possunt tam in se quam cum alijs. diuina favente gratia concordiam habere nituntur. Job. xxv. Facit concordiam in sublimibus suis. Luc. xix. Pax in celo. In domine celesti et sancto et gloria in excelsis scilicet in beatis. Item habet celum in substantia immutabilitatem quia in celo non est generatio nec corruptio. nec in toto nec in parte. Et hoc compositum

est spiritus sanctus virginibus et illis sanctis qui continentur vivit qui nec carne per luxuriam nec spiritu per aliquam moralitatem culpam corrumpuntur: nec est in eis generatio carnalis filiorum. Sed licet celus non sit in se generabile cum corruptibile. In inferioribus tamen est generatio et corruptio. Unde principium effectum et regulatum. Quod quibusdam sanctis aliquantulum competit: qui licet ipsi per se generationi filiorum carnalium vel matrimonio non intendunt tamen circa hoc alios fideles movent et ordinant. Sicut patet de apostolo paulo: qui licet ipse in se esset virgo tamen alijs dicebat. I. Cor. vij. Viri debent reddat similitudinem velot viro. Et iterum. Tim. v. Volo autem iuniores nubere et filios percreare etc. Non enim sancti viri esse continentis matrimonium videntur in alijs: sed approbant et commendant: licet virginibus mundicia nuptiarum et matrimonio preferat. Item in celo non est augmentum vel diminutio. Et sancti ad hoc sicut student ut non eueniat in eis vel augmentum culpe vel diminutio gratiae. Secundo sancti viri assimilantur celi circularitati. Nam figura spherica est capacissima quia vniuersis equaliter concava et ideo valde competit celo quod est omnium corporum contentiuus. Unde dicitur. I. Cor. xij. Tu enim fecisti celum et terram et quicquid celi ambitu continet. Ita similiter sancti viri per humilitatem sunt vniuersis concavi et omnino diuine gratiae capacissimi. Item figura spherica est deitatis conformis et similitima que et principio et fine caret et ideo competit celo quod est nobilissimum corporum vel sit sui officis perfectionis conformis et eius eternitatem gloriae representet. ps. Celi enarrant gloriae dei. Ita similiter sancti viri etiam in hoc mundo diuinam perfectionem imitari conantur et quantum possunt simili et conformari: propter quod dicitur. I. Cor. xij. v. Qualis celestis talis et celestis. Item figura spherica est ad motum habilissima et aptissima: quia non habet angulum impedire se et detinere. Et ideo bene competit celo cuius motus est

circularis et continuus et maxime necessa-
 rius: quod est ut vita quedam natura existens
 omnibus: sicut patet dicit in viij. psalmi. Ita
 sicut sancti viri ad motum bone operatio-
 nis et ad vitam preteritis peregrinationis stu-
 dent quantum possunt esse habiles et erpediri
 Unde ab impedimentis quantum possunt se
 abstinere et restringunt secundum illud. **1. Peccati.** Ob-
 scuro vos tanquam advenas et peregrinos ad
 filium vos a carnalibus desiderijs quod mi-
 litant adversus animam. **2. Tertio sancti viri**
 assimilantur celo quo ad situm: hinc enim celus
 altitudinem habet sicut sancti viri in conversatio-
 ne secundum illud **1. Petri. iij.** Nostra conversatio
 in celis est. **3. In contemplatione sive in ora-**
 tione secundum illud **1. Thimothei. iiij.** Leuemus corda
 nostra cum manibus in celum. **4. In intentione**
 secundum illud **1. Machab. vi.** Thesaurizate vo-
 bis thesauros in celo. **5. Nam ut ibidem**
 subditur. **6. Vbi est thesaurus tuus ibi est et cor-**
 tuum tuum. **7. Quarto sancti viri assimi-**
 lantur celo quo ad motum: quod motus celi est
 naturalis circularis et incessabilis: licet enim
 motus celi sit effectus a motore separato. i.
 ab intelligentia spiritali que non inheret celo ut
 forma sed solum ut motor: et movet ipsum im-
 perio voluntatis: quod sicut dicit **Augustinus. iij.** de
 trinitate materia corporalis quantum ad mo-
 tum localem obedit angelis ad nutum. Sicut et
 in nobis apparet in quibus statim ad imperium
 voluntatis et imaginationis sequitur mo-
 tus corporalis membrorum. Et adducit in motu
 celi ut dicit aliqui supra voluntatis imperium
 addit etiam influxio virtutis illius. **Tunc**
 motus celi dicitur naturalis quantum ad hoc quod
 hinc nature aptitudinem ut tali motu et non alio mo-
 ueatur. **Unde sic et se non habet aliquid impedien-**
 talem motum: et ideo etiam est figure circularis
Unde et psalmi. 136. Quod dicitur quod primum movens
 motum celi sic occupatum et desideratum quod quod
 intelligi possit sic occupatum et desideratum a
 celo: sed ab intelligentia movente celum quod ideo mo-

veti celum assilenti i cando deo. Et sic primo
 colligitur quod imotu celi est obedientia moventi
 intelligente cuius superio celi obedit. **Item aliquid**
 influentia virtutis motum. Et tertio desi-
 derium assilentionis prime cause: et quarto
 et parte celi appetendo naturam proprie. Et si-
 militer ista sunt quibus sancti ad bene ope-
 randum moventur incessanter. **Influentia ce-**
 lestis gratie et charitatis et obedientia divine
 voluntatis: quod manifestat in obedientia pre-
 ceptorum et impletione divine legis: quibus divi-
 na voluntas nobis innotescit. **Item est in eis**
 desiderium et amor eterne felicitatis in qua
 cum ipse deus apparuerit similes ei erimus
 ut dicitur **1. Johis. iij.** Est etiam in eis appeten-
 do proprie voluntatis: et liberi arbitrii coactio
 ad divinam voluntatem impletendam secundum illud **psalmi.**
Dei facere voluntatem tua deus meus etc.
Unde in oratione dominica petere do-
 cemur. **Sicut voluntas tua sicut in celo et in**
 terra. i. ut impletur in bonie celestis atque san-
 cto sic et impletur in peccatoe terreno. **Item**
 motus celi est circularis. **Circularis enim**
 motus est ab eodem in idem. Et hunc mo-
 tum habent sancti: quod spiritum quem a deo ha-
 bent per creationem student in ipsum reducere
 per finalem inlectionem: secundum illud **1. Eccl.**
xij. Revertat pulvis in terram suam: unde erat
 et spiritus redeat ad dominum qui dedit illum
1. Eccl. xiiij. **Sic celi circuitus etc.** **Item**
 motus celi est incessabilis et infatigabilis
 propter hoc quod substantia movens ipsum
 est infinita virtutis. **Quelibet enim vir-**
 tus superioris ordinis licet sit finita in se et
 respectu superioris sui: est tamen infinita re-
 spectu inferiorum suorum: sicut et virtus solis est
 infinita ad respectum omnium inferiorum
 generabilium et corruptibilium: per quorum
 productionem etiam si infinita essent non
 minoraretur: et similiter virtus intellectus
 est infinita respectu formarum sensibilium
Ita et virtus substantie spiritualis qua mo-
 vetur celum infinita est respectu motus
 corporalis: unde non sequitur fatigatio.
 Similiter sancti viri sunt in motu bene
 vivendi et bene operandi incessabilis et infatigabilis: secundum illud **1. Apo. i.** **Bonorum**
 facientes non desinamus. et ad **1. Debreo.**
xij. **Non fatigamini animis vestris desinere.**
Et hoc habent sancti viri ex virtute
 dei confortantis et impletantis cuius virtus
 omnipotens et indeficiens est. **Unde phisic.**
1. Omnia possunt in eo qui me confortat
1. Quinto sancti viri assimilantur celo quo
 ad numerum. **Sunt enim decem celi sive**
 sphaere mobiles secundum modernos astrologos.
Quarum prima est incipiendo ab inferiori
orbis Luna. Secunda orbis Mercurij. Ter-
tia orbis Venus. Quarta Solis. Quinta
Martis. Sexta Iovis. Septima Sa-
turini. Octava celi stellatum: Nonus celum
crystalinum sive aqueum. Decimus est primus
mobile secundum positionem quorundam. Hic
et decimus numerus competit sanctis vir-
is per observationem decem preceptorum de
calogis quibus incessanter moventur cur-
sus sui in deum secundum illud psalmi. **Primum manda-**
torum tuorum curavi. Sed super has
sphaeras sunt decem predictos sive astrologos
est celi empyreum sive igneam. i. splendidissi-
mum quod est omnium contentium: ita super
omnia ista precepta est preceptum charitatis:
quia alia precepta continentur et includuntur: ut
patet per Apo. i. **Isti ergo sunt celi ad quos**
nos peccatores currere debemus ut eorum
beneficio divina misericordia imeremus.
Quia ipse deus dicit 1. Petri. i. **Exaudi cel-**
los et ipsi exaudient terram. 2. Item sancti viri
assimilantur stellis: quod sicut stelle ornant ce-
lum ita ipsi ornant ecclesiam. 1. Eccl. xliij. **Spe-**
cies celi gloriis stellarum. Nam primo stelle sunt
natura purissime. Licet enim dicitur Job.
xv. quod stelle non sunt mundae in conspectu
eius. tamen hoc dicitur per respectum ad pur-
itatem divinam: respectu cuius omnis crea-
tura est permixta et impura. Unde signifi-
catione eius qui est actus purus: sed tamen
in se stelle vel in comparatione ad alia cor-
pora mundissime sunt nature. Ita simili-
ter viri sancti sunt puri nulla peccati sedita-
te turbati. Unde de eis dicitur 1. Machab. v.

dignabilis: secundum illud **1. Apo. i.** **Bonorum**
 facientes non desinamus. et ad **1. Debreo.**
xij. **Non fatigamini animis vestris desinere.**
Et hoc habent sancti viri ex virtute
 dei confortantis et impletantis cuius virtus
 omnipotens et indeficiens est. **Unde phisic.**
1. Omnia possunt in eo qui me confortat
1. Quinto sancti viri assimilantur celo quo
 ad numerum. **Sunt enim decem celi sive**
 sphaere mobiles secundum modernos astrologos.
Quarum prima est incipiendo ab inferiori
orbis Luna. Secunda orbis Mercurij. Ter-
tia orbis Venus. Quarta Solis. Quinta
Martis. Sexta Iovis. Septima Sa-
turini. Octava celi stellatum: Nonus celum
crystalinum sive aqueum. Decimus est primus
mobile secundum positionem quorundam. Hic
et decimus numerus competit sanctis vir-
is per observationem decem preceptorum de
calogis quibus incessanter moventur cur-
sus sui in deum secundum illud psalmi. **Primum manda-**
torum tuorum curavi. Sed super has
sphaeras sunt decem predictos sive astrologos
est celi empyreum sive igneam. i. splendidissi-
mum quod est omnium contentium: ita super
omnia ista precepta est preceptum charitatis:
quia alia precepta continentur et includuntur: ut
patet per Apo. i. **Isti ergo sunt celi ad quos**
nos peccatores currere debemus ut eorum
beneficio divina misericordia imeremus.
Quia ipse deus dicit 1. Petri. i. **Exaudi cel-**
los et ipsi exaudient terram. 2. Item sancti viri
assimilantur stellis: quod sicut stelle ornant ce-
lum ita ipsi ornant ecclesiam. 1. Eccl. xliij. **Spe-**
cies celi gloriis stellarum. Nam primo stelle sunt
natura purissime. Licet enim dicitur Job.
xv. quod stelle non sunt mundae in conspectu
eius. tamen hoc dicitur per respectum ad pur-
itatem divinam: respectu cuius omnis crea-
tura est permixta et impura. Unde signifi-
catione eius qui est actus purus: sed tamen
in se stelle vel in comparatione ad alia cor-
pora mundissime sunt nature. Ita simili-
ter viri sancti sunt puri nulla peccati sedita-
te turbati. Unde de eis dicitur 1. Machab. v.

Beati mundo corde etc. **2. Secundo stelle**
 sunt simplicissime non ex contrariis compo-
 sitione. **Ita similiter viri sancti sunt simpli-**
 ces per intentionem et non dupliciter corde **Pro-**
 ver. x. **Simplicitas iustorum dirigit eos.**
3. Tertio stelle sunt incorrupte. Et simili-
ter sancti per virginitatem: vel mentis et
corporis integritate. 2. alibi dicebat Apo.
ij. 2. corinth. vij. **In omnibus erubuit vos**
incorruptos. 4. Quarto stelle sunt lu-
minosae et radiosae. 2. Machab. v. **Stelle celi et splen-**
dor earum expandunt lumen suum. Et similiter
sancti spiritaliter illuminant alios per radios doctri-
nae et per fulgorem. 5. Sexta bone vite Machab.
v. Sic lucet lux vestra coram hominibus etc.
6. Quinto stelle sunt figure sphaerice. Et si-
militer sancti per paupertatem et contemptum
temporalium: quod ad modum sphaere non attingit
terra nisi in puncto. i. per solam vitam suste-
ntationem; Apo. ij. ad 2. Tim. v. Habentes ali-
mentum et quibus regamur bis contenti su-
mus. 7. Sexto sunt stelle quo ad substan-
tiam solide non porose: sic et sancti viri
sunt clausi nullis vanis aperti per aliquam
vanitatem vel curiositatem: sed habent
mentis stabilitatem veram. 2. Jud. v. Stel-
le manentes in ordine et cursu suo etc.
8. Septimo stelle sunt quo ad sufficientiam pla-
ne non angulose non asperae. Similiter
sancti viri sunt plani per mentis tranquil-
litate et pacem non angulosi per singu-
laritatem nec asperi per inordinatam ri-
giditatem sed mitis et dulces per lemitatem.
9. Octavo stelle sunt situ altissime a
corruptione elevate. Similiter sancti
sunt elevati per animi magnitudinem vel
conversacionem celestem. 10. Nono stelle
sunt motu velocissime. Sic etiam sancti
velocissimi et promptissimi per obediendi
velocitatem. Baruch. iij. Stelle vocatae
sunt et dixerunt assumus: et iuxerunt cum
iocunditate. 11. Decimo stelle sunt
aspectu parvae: quia in veritate sunt ma-
gnae. Similiter sancti apparent parvi
per humilitatem: et sunt altissimi per

sanctitatem sine gratie sublimitatem Eccl. xliij. Dedit illi sicut stellas exaltare semet eius sicut exiisti ex caelo semine id est doctrina sine gratia sancti regenerati sunt secundum illud. I. De. i. Renati non ex semine corruptibili. Undecimo stelle sunt nobis innumere soli deo nota quod numerat multitudinem stellarum et eis nomina vocat. Sicut etiam soli deo cognitus est numerus electorum in superna felicitate locandus. Decimo stelle sunt potestate maxime. Et hoc patet ex multis effectibus. Nam sunt stelle inferiorum generative. Quod competit sanctis coniugatis vel predicatoribus qui generant filios spirituales deo secundum illud Apo. i. Corinth. iij. Christo enim iesu per euangelium ego vos genui. Item sunt temporum immutative. Sicut sancti eorum orationibus quibus tempora mutant sicut patet in Iosue qui solem stare fecit et diem ad bellandum prolongavit. Et in Ezechia qui dicens vi te orando et stendo augmentavit et in Helia qui tempus siccitatis sua oratione in pluviam mutavit. Unde Iacob. v. Helias homo erat similis nobis passibilis et oratione oravit etc. Item sunt conservative. Quod competit specialiter sanctis prelatibus quorum specialiter est gregem subditorum custodire et servare in dono Baruth. iij. Stelle dederunt lucem in custodijs suis etc. Item sunt radioz emissive: et hoc competit sanctis doctoribus qui emittunt radios doctrinae. Daniel. xij. Qui ad iustitiam cruciunt multos erant sicut stelle. Item sunt noctis illuminative: quia sanctis suis exemplis illuminant in nocte peccati existentes. Sapient. x. Sicut illis in lucez stellarum per noctem. Item sunt sui luminis occultative. Et hoc competit sanctis cum per humilitatem occultant vitam suam. Iob. i. Stelle retraherunt splendorem suum. Item sunt aeris purgative. Et hoc competit non solum doctoribus qui purgant ecclesiam ab erroribus: sed et sacerdotibus qui per sacramentum baptismi vel penitentiae purgant animas. Item sunt serenitatis causative. Et ita et filii sancti tur-

bationes et scandala remouendo et ad serenitatem pacis et concordie reducendo. Item sunt nauigantium directiue: quia sancti sunt filii dirigunt fluctuantes et dubitantes. Item sunt sui luminis coicative. Quia. I. per pietatem et charitatem coicant se et sua. Item et stelle sunt in suis circulis ordinate progressiue. Quia quilibet sanctus in suo gradu vel statu ordinate viuere studet. Item. xij. Dat ordinem stellarum in lumine noctis. Item sancti viri assimilant nubibus. Nam nubis quedam sunt albe et hoc est quod vapor nubes est subtilis ita quod non spissat. Tunc recipit lumen superiorum in profundo et sic nubes alba quod si reperiatur ad terram ex aliquo frigore fit inde nebula alba. Talibus ergo nubibus albis assimilant innocentes qui lumen gratie interioris et eorum coicantie exterioris conseruat Apoc. iij. Vidi nubem candidam et super nubem sedentem similem filio hominis. Nec enim nubes candida est innocentium vita qui cum christo pcedunt et ei inheret. ps. Innocentes et recti adhaerent mihi. Aliquando vero sunt nubes nigrae: et hoc est quod color circumstantis expellit frigus ad interiora nubis et per hunc inspissat et auferit perspicuitatem luminis receptam et fit nubes nigra. Et his nubibus nigris assimilant peccatores: qui calore contritionis calefactes frigus malitiae suae in oculos ad mentis considerationem trahunt: et dum se per humilitatem diuinae gratiae lumine indignos aspiciunt se ipsos etiam exteriori despiciendo in oculis aliorum nigrescunt. Ero. iij. Erat nubes tenebrosa illuminata. Nam penitentium humilitas licet videatur obscura et despecta exteriori illuminat interioris. Aliqua vero sunt nubes rubrae vel purpureae. Et hoc est quod humidum nubis subtile est admittit aduulso terrestri. Tunc enim recipiendo lumen superius fit rubra. Sed si tunc vapor humidus sit in feruorem iam preparatum et ductus a sole in mane vel sero erit nubes purpurea et figurat pluuia eodem die. Et talibus nubibus assimilantur patientes: et precipue martyres qui fuerunt rubenti sanguine cruciati.

Ita. iij. Quare rubram est indumentum iuu. Sed tanquam nubes purpureae sunt amici dei fruentez amoris qui et nunciant puritate et rubet charitate. Can. v. Dilectus meus candidus et rubicundus. Et. Prover. xxi. Diffusus et purpura indumentus eius. an bisso color puritatis in purpura seruoze charitatis accipit. Quos autem sunt nubes virides quod est si nubes sit iam rosans et conuertens se in pluuia propter frigus interueniens eas in aqua quod si tunc recipit lumen a superioribus fit viridis. Et talibus nubibus assimilant virgines siue continentes. est. n. virginitas in carne vel viriditas in aqua siue aquosa nube. Eccl. i. Super omnem aquam viriditas. Hoc enim erit in resurrectione quod in omni carne generata corruptio erit castitatis. Item sancti viri assimilant pratis. Nam prata aegrescentibus irrigantur herbis et floribus diversi generis decozantur. Unde et ridere dicuntur. Prata suo viroze delectantur visu suo odore efficiunt olfactum: graminiq. sapore delectantur gustu. Ita sunt sancti viri irrigantur aegre gratiaz. decozantur herbis et floribus. i. habitibus et actibus virtutum diversarum: delectantur visu pulchritudine eorum. efficiunt olfactum odore exemplorum. gustu aie sapore et dulcedine verborum. Prover. xvij. A prata sunt prata et appuerunt herbe virides. Item sanctoꝝ vita assimilatur arcui celesti qui dicitur iris propter quod. Primo propter eius generationem. quia arcus celestis generatur de reflexione radij solaris in nubem circumcauz lucida et aquosam siue rozida. sicut nos videmus quod radius fulgens in aqua relucet ad parietem. et secundum hunc modum fit in aibus sanctorum infusio gratiae. Quia sunt vel nubes caue per humiditatem. lucide per perspicuitatem. et aquosae siue rozide per lachrymarum irriguitatem. et ita sunt susceptiue radij diuinae gratiae. ita efficiunt arcus dei Eccl. iij. Vide arcum et benedic qui fecit illum. Secundo propter colorationem. Nam arcus ille ut Beda dicit ex quatuor elementis habet quatuor colores. quod ex igne habet rubeum in summo. ex terra viride in infimo. ex aere iacin-

tinum. ex aqua ceruleum. secundum autem Arist. in lib. meteor. primus color scilicet rubeus vel vinosus et radio fit tangente suspensum rotunditatis nubis. hinc sequitur color mixtus scilicet glaucus vel ceruleus secundum qualitatem distantiam in medio nubis. Tandem apparet color viridis ubi vapor magis est terrestris. et inter istos colores sensim dissigere est impossibile. quod scilicet per nullam lineam potest distingui vnde ab alio. et ideo nullus pictor vel ipse Arist. dicit potest coloris arcus depingere. quod semper picta per lineas distinguunt. Reducendo autem ad quatuor deos colores quos Beda accipit distinguendo medium in duas partes contingit ipsum medium variari secundum duas distantes. Dicendum est quod sancti viri habent ad modum arcus ruborem ex inflammatione charitatis. nitorem ex mundificatione sanctitatis. virorem ex conservatiue castitatis. siue virginitatis. Habent etiam et colorem ceruleum ex contemplatione pietatis. secundum illud ps. Factum est cor meum tanquam cera liquescens in medio ventris mei. Et ita ergo virtutibus refulgent sancti ad modum celestis arcus. scilicet illud Eccl. i. Quasi arcus refulgens inter nebulas gloriae. Tertio propterfigurationem. Habet enim iris figuram semicirculi. i. arcualez. Quamuis est sol cuius imago est iris fit rotundus. quod tamen laege est altior nubibus superioribus partibus tangens ipsum et figuram arcualez. Unde quanto sol est ortus vel occasus propinquior tanto in parte opposita apparet arcus maior. Apparet ergo quatuor in brachio arcus figura quod habet sanctorum vita. Nam habet medium uertum et eleuatam superius. h. extrema. i. cornua inclinata inferius. Nec est et extensus. quod non apparet cum corda. nec est sagittatus. quod nulla ibi est sagitta. Sicut sancti viri habent medium. i. cor eleuatam superius ad deum. extrema siue cornua inclinata inferius ad primum. Quasi enim duo cornua sunt duo studia coram deo inferuntur. primum: vnde circa salutem animarum quod inclinatur ad primum per elemosinas spirituales que sunt docere per eis orare. consulere et humiliter. Aliud circa salutem corporis. et hoc inclinatur primo per elemosinas corporales que

sunt pascere famelicos, vestire nudos, et
 iusmodi. Sunt et non extensi, sine ratione et
 corda nimie rigiditatis et crudelitatis neque
 suis sagittis percipiunt tyrannice praueitatis.
 Sunt enim benigni ac mitis plus erga alios
 quam et erga seipos. Hoc est ergo figura arcus
 qui apparet in nubibus caeli, in sanctis et cele-
 stibus viris. *Gen. i. Arcum meum ponam in
 nubibus caeli.* Quarto propter significatio-
 nem. *Gen. i. Illud. ps. Dedisti mentibus te signifi-
 cationem ut fugiat a facie arcus.* Nam arcus
 iste celestis quoque significat pluuie inunda-
 tionem et hoc est quando appetit in meridie,
 quoque non nubium tonationem et hoc est qui ap-
 parerit circa occasum, quoque tunc significat qui
 tonabit et leniter pluet. Aliqui vero significat
 aeris serenationem et hoc est qui appetit in orie
 te vel circa. Sic et viri sancti qui sequitur
 pluuia, id est abudantia doctrinae et tonitruum
 id est terror domine iusticie et serenitas aie per
 purgationem scie, sive penitentiam, hoc studet
 sancti viri peccatoribus assidue impendere.
 Quinto propter operationem quod, arcus cele-
 stis sua interpositioe solis calorem temperat
 Quia sancti viri se interponendo iter deum et pec-
 catores iram eius mitigant sicut illud. *ps. Dixit
 ut disperderet eos si non Moyses electus
 eius stetit in confectione in aspectu eius
 ut auerteret iram eius etc.* Item arcus per sui
 resolutionem in pluuia inferiora secundat.
 Et sicut sancti per alios oratio et se in lachrymis
 resoluedo gratiam eius impetrant qua aia fecu-
 dat ad fructum bonorum operum, produccendos.
 Item arcus per suam spem superiora pulchri-
 cat. *Ps. Eccl. xliij. De ipso quoque valde spe-
 ciosus est splendore suo.* Et sicut sancti splendunt
 non solum modo, id est hominibus sed et celo, id est deo et
 angelis. *Ps. Et sunt super speciosior et illu-
 strior portio gregis christi.* Item arcus aerem
 ibumidat, unde *Gen. i. Beda per. ii. annos ante
 iudicium non appetit arcus quod erit signum
 siccationis elementorum.* Sicut sancti viri aerem
 suis lachrymis molliunt, quoque frequenter et ver-
 rime plorat siue per reatu culpe, siue per ico-
 latu misericordie, siue per timorem iusticie siue per
 dilectionem patris. *Item arcus pacem iter deus*

et mundam denunciat. *Et sicut sancti viri dum
 dum et peccatores deo reconciliant.* *Eccl. xliij.*
In tempore iracundie sanctus est reconciliatio. Item
 sanctus homo assilat materiam vaporantem quod idem
 corpus dei vapor etber et fumus. Nam sicut homo
 homo per se continuans dei vapor, sicut homo per se
 homo per se creum insumabile dei etber, sicut homo per
 homo per se in se calidum adures partes dei fumus, et idem
 niger. Sicut sanctus vir pinto est aqueus in la-
 chrymalis conpotione, sicut homo subtilis et aer
 in spualium dieplatione, tertio calidus et fa-
 mas in seruati dilectione. *Sapie. vij. De
 por est enim virtus dei.*

Capitulum lxx.

Sapientia sanctorum assila-
 tur luci propter quatuor.
 Primo propter mudi-
 cationem vite. *Luce. i. n. purissi-
 ma est et incoignabilis.*
 Unde per fordes transiens
 non inquinat. *Hoc bene co-
 puit celesti sapie si scri-*
 illuminant. *De qua dicit Sapie. iij. q. nihil
 ingratum in illa incurrit.* Luce. n. est lucis
 eterne et speculi sine macula, et idem celesti sa-
 pietia nec habitabit in corpore subdito pec-
 catis. *Et idem dicit Gregorius nazanzenus q.
 prima sapia est vita laudabilis et apud de-
 um mens pura, per quam puri puro iungunt
 et sancti sancto focant.* Secundo propter excre-
 scentiam noticie. *Habet enim lux in medio se
 ipsam multiplicare et augumentare.* *Ps. Illud
 Prouer. iij. Lux splendens procedit et cres-
 cit usque ad perfectum diem.* Sicut sapia sanctorum
 in vita ista se augumentabilis et quousque
 pueniant ad perfectum diem, id est ad perfectam et claris-
 simam visionem, propter quod dicit *Eccl. vi. Magnas
 ad canos inuenies sapientias.* Et ideo dicebat
 Gregorius nazanzenus. *Quia et ka que ad
 ppietatem pertinent semper discere possunt, signi-
 ras malo quam docere.* Probabile enim mihi est
 et per se usque ad vitam discere senectutem
 quam nulla etas ad discendum sufficere potest.
 Tertio propter excellentiam iusticie. *Vide*

mus enim quod lux est radij emissa et dif-
 fusiva sicut de luce solis. Sic et qui est lux
 vere sapie interius emittit et producit radi-
 es non solum verborum bonorum, sed et bonorum
 exemplorum exteriorum. *Gen. i. illud. Mat. v. Sic
 luceat lux vestra coram hominibus ut videant
 opera bona vestra etc.* Unde dicit *Jacobi. iij. q.
 sapia que de sursum est plena misericor-
 dia et fructibus bonis.* Et iccirco et dicit
 Gregorius supradictus. *Ille ingit sapiens mihi
 vi qui de virtutibus aie pauca quidem como-
 net et proloquitur, plura autem in suis factis et
 moribus ostendit, et fide verbi operum suorum a
 stipulatione confirmat.* Luce enim sapientia
 est illa non que verbis volat, sed que in vir-
 tibus consistat. Quarto propter efficaciam
 doctrine. Nam sicut lucis est alijs splende-
 re ita sapientis est alijs docere et sapietes
 efficere. Unde dicit de sapiente *Job. xliij. Luce
 splendida fulgebis.* Sic et splendor do-
 ctrine procedens a luce sapie. *Eccl. vi. Sapia
 tia doctrine habet nomen eius.* Habet autem
 doctrina sapientie multos effectus lucis.
 Nam lux est contrariorum conciliativa, sic
 sapientes et sancti viri studet discordes
 pacificare et federe pacis eos tam deo quam
 inter seipos unire. *Isa. xliij. Dedit te in fe-
 dus populi et in lucem gentium.* Item lux
 est debilium confortativa, unde multum
 confortantur infirmi dum audiunt diem
 fieri. Sic et sapientie proprium est confor-
 tare. Unde *Eccl. vii. Sapientia confor-
 tauit sapientem super decem principes ci-
 uitatis.* Et ideo sapientibus dicitur illud
*Isa. xxxvi. Confortate manus dissolutas
 et genus debilia roborate.* Item lux est
 grossorum subtiliativa, subtiliat enim lux
 aerem non solum de die, sed etiam de nocte,
 unde *Procras dicit quod nisi stillaret lux
 de nocte et subtiliaret aeris densitatem de-
 strueret omne corpus animatum.* Simi-
 liter subtiliat sapientia mentes hominum
 simplicium ad omnia recte diiudicandum
*Sapie. vij. Minimum artifex docuit
 me sapientia.* Est enim in illa spiritus in-
 telligentie sanctorum simplex, vnicus subti-

lis. Item lux est durorum liquefactiva
 sicut patet in cera et aqua congelata que
 liquecunt ad calorem lucis solaris. Unde
 Exodi decimo sexto. *Lum in caluisset sol
 liquefaciebat manna.* Sic verba sapientie
 liquefaciunt corda dura. *ps. Emittet
 verbum suum et liquefaciet ea.* *Iudith. xvj.
 Petre sicut cera liquefecit.* Item lux est
 absconditorum manifestatiua. Sic per do-
 ctrinam sapientium manifestantur nobis
 abscondita scripturarum sicut illud *Job
 trigesimo tertio. Profunda sanctorum scri-
 pturarum sunt et abscondita producit in lucem.
 Item est disponendi corda dura regium.* Sic
 per sapientiam preedentium regitur vita
 plebium. Unde secundo Paralipome-
 non capitulo primo. *Salomon orauit de-
 um dicens. Secisti me regem super popu-
 lum tuum multum qui tam innumerabi-
 lis est quasi paluis terre.* Da mihi sapien-
 tiam et intelligentiam ut ingrediar et egre-
 diar coram populo tuo. *Item lux est dor-
 mientium excitatiua et sollicitatiua.* Nam
 qui de nocte dormiunt adueniente diei lu-
 ce excitantur et surgunt. *ps. Ad te de luce
 vigilo.* Sic sapientia sollicitat dormientes
 in peccatis excitans eos stimulo timoris
 ut a lecto peccati surgant. Unde *ps. In-
 iurium sapientie timor domini Timor
 domini expellit peccatum.* ut dicitur *Ec-
 clestastici primo. Item sapientia sacre
 scripture assimilatur aque propter. vij.*
 Primo quia ipsa est faciem repel-
 lantia. *Apoca. xvij. Descendit mihi do-
 minus fluuuium aque viue splendidum tam
 quam cristallum.* In aqua enim viua et splen-
 dida facies intuentium tanquam in speculo
 ostenduntur. *Prouer. xxvij. In aquis
 resplendent vultus prospicientium.* et talis
 est sacra scriptura. *Greg. ij. Moral. Scri-
 ptura sacra mentis oculis quasi quoddam
 speculum opponitur ut ibi interna facies
 nostra videatur.* *Ibi enim sedet ibi pulchra
 nostra conspiciunt.* *Ibi sentimus quam
 proficiunt quam a perfectu longe distant.*
 Secundo quia est sordium mundificatiua

Eccl. xvi. Effundam super vos aquam mundam et mundabimini. **Jo. xv.** In vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. **III. Tertio** quod est sterilitas secundatius. **Isa. xliiij.** Effundam aquas super siccitatem et flueta super arida supple ut secundet. per arida intellige aiam in suis naturalibus considerata. **Num. ri. xi.** Anima nostra arida est. Sed per finientes intellige philosophicas doctrinas que sine aq istius sapie non proficeret. **II. Quarto** quod est frigiditas calefactiva. **Gen. xxxvi.** Anna invenit aquas calidas in solitudine. De aqua calide sunt sacre scripture et flueta documenta ignita. **Psalmi.** Ignitum eloquium tuum vehementer. **III. Quinto** quod est promissionum plenitudo. **Isa. xliiij.** Panis qui datur est aque et fructus datus. **Panem** n. r. sciens aiam est doctrina sacra. cuius aque. i. promissiones sunt fideles sine fraude et deceptio. Dicunt enim aque fideles ubi non sunt foue vel herbe lateentes. per quas fraudes et deceptioes herbarum signantur a quibus sacre scripture doctrina penitus est munda. **VI. Sexto** quod ab amaritudine dulcoratur. Nam ipsa vincit lignum quod fuit positum in aquas marath. **Exo. xv.** Dedit ei lignum quod cum misisset in aqua in dulcedine verte sunt. hoc est signum crucis. **ps.** Aqua dulcia faucibus meis eloqua tua. **Septimo** quod est scripturarum clemencia. **Job. xvij.** Aqua quam ego dabo ei fiet in consors aquae salientis in vitam eternam. **III. Scilicet** sapientia humana in ista vita. siue naturalis siue fidei est imperfecta. Et ideo assimilatur aque ratione imperfecte figure quod aqua non habet sphericam completam. non enim aqua sphaera videtur circumdatam terram quod terra est in parte discoopta. Et dicunt philosophi. illud naturale est. quod aqua cum non sit corpus ita naturale: sicut ignis et aer. sed sit valde materialis minus habet de loco et de figura spherica quam aer et ignis. et ideo non potest implere centrum alicuius sphaere cum humiditas est fluat in seipsum et in partes sphaerice. ideo non habet figuram sphericam sed circulare quasi semicirculariter. Unde dicit alpetragius quod ignis velociter et uniformiter imitat circulem motum celi. et per omnes locum. Aer vero imitat

sed non uniformiter. Aqua vero nec uniformiter nec complete sed semicirculariter. Terra vero in nullo imitat. sed sphericam figuram complete non imitatio celi sed recedendo a celo per hoc quod partes sua gravitate comprimunt ad centrum. Locus ergo naturalis aque non est tota superficies terre sed superficies aeris scilicet illa que magis abondat in qualitibus consistibus aque scilicet in frigido et in humiditate. et superficies terre sibi similis. Nec autem est tanta in aglone. Vbi est purissimum locum aque quo ad generationem. in meridie autem non est aqua nisi quod illuc fluit ab aglone. Nec est contra theologos dicentes quod terra non appetat in principio. quod tunc aqua erat in circuitu terre vaporaliter quod nodum habebat pro puriori locum et distinctionem. Sicut ergo terra est terra ex parte cooperta aqua ita nos in vita ista siue noticia naturali siue fidei tantum ex parte cognoscimus. Et parte enim cognoscimus et ex parte probetamus ut dicitur. **Corin. xiiij.** Unde scia nostra est imperfecta sicut et aqua figura. **Isa. xliij.** Repleta est terra scia divini et quasi aque maris opientes. scilicet non ex toto sed ex parte scia beatorum assimilatur igni. **Isa. xliij.** Erit lumen israel in igne. **Isrl.** interpretatur videns deum et significat beatos qui dei visione fruntur quorum lumen est scia igni assimilatur quod est velox et uniformis. **De lor. n.** est quod sine discursu. **Mo. n. vi.** dicitur Aug. erunt in patria volubiles cogitationes nostre ab alijs in alia cunctis atque redeuntibus. sed tota sciam nostram uno simul aspectu videbimus. et sic non solum velox sed et uniformis. quod unico reali medio siue forma omnia cognoscunt beati que ad eorum beatitudinem faciunt scia divina cuncta. Scia autem angelica naturaliter habet completam quod omnium creaturarum habent plenam notitiam non tamen uniformis quod non per unam spiritum siue formam sed per multas cognoscunt. Unde dicitur in libro de causis quod itelligentia est plena formis. et ideo similis aeri quod non uniformiter imitat celum. et ita nec ipsi sapientiam habent divinam quod deus cognoscit uniformiter ipsi vero in ista vita cognoscunt multiformiter. Sed scia hominis videtur et ut dicitur

similis aque. quod nec perfecta nec uniformis sed varia et multiformis. Illi vero qui celestem sapientiam fugiunt quod dicunt deo Recede a nobis sciam viam tuam nolumus. similes sunt terre que recedendo a celo completa facit sphericam quod recedendo a celesti sapientia completa quadam accipiunt negrie figuram quod potius est tenebra quam lumen. **Isa. xl.** Ecce tenebre operient terram. Nam sapientia huius mundi stultitia est apud deum.

Capitulum lxxij.

Solitaria et heremitica vita assilatur heremo siue solitudinis. Nam habet quatuor spiritualia quod habet heremus cor paliter. **II. Primo** libertatem quod ibi fecerit siluestres liberius enagant. Sic enim aia a curis et turmultibus seculi separata est liberior ad contemplandum. **II. Secundo** sedebit solitarii et tacebit et lenabit se supra se. Unde ibi liberius percipit divinas suelationes. **III. Tercio** ducit eam in solitudine et loquitur ad cor eius. Vbi ergo pertrahebat aie orationi et suavitati se aperit et aqua sapientie salutaris vberius infunditur. **ps.** Interrupit pertrahebat in heremo et adaquavit eos velut in abyssu multa. **IV. Quarto** quod habet dubietatem vel deceptibilitatem. Nam propter siluestres feras que in heremo commorantur loca talia a venatoribus frequenterantur. et laquei ibi et retia occultant. Et sic etiam solitarii maxime molestantur et tentantur a demonibus. qui sunt venatores aiaque diuersas deceptioes iuenientes. Et hinc est quod diabolus spiritum in deserto tetrauit. Unde multo magis tetrauit et venat ibi simplices homines. **Eccl. xliij.** Venatio leonum. onagri in heremo. Leo enim est diabolus. onagri vero simplices heremite. **III. Tertio** habet difficultatem siue asperitatem. Nam talium locorum habitatores pluribus laboribus exponuntur. et nunc gelu nunc frigore constringuntur nunc estu exurunt. nunc rore nunc pruina. nunc niuib' persudant. Sic et spiritualiter solitarii diuersorum viciorum molestus fatigantur. quod quicquid rigescunt gelu accidit. quicquid feruescunt estu percipiscunt. Sed si viriliter resistunt per

fundunt rore gratie siue solationis diuine. Unde deus quicquid ad horum videt eis iratus. scilicet quoniam tot viciorum tetrationibus commouentur. sed statim videt placatur. quod scilicet post tentationum victoriam magne dulcedis solationibus persudant. Unde dicitur Sapientia. **xviij.** Et tigit autem iustos tetratio mortis. et commotio facta est multitudinis sed non diu permansit fra tua etc. **II. Quarto** habet tranquillitatem. Nam quis talis locus multum habet afflictionis multum tantum habet gaudium. quod ibi habitans raro nisi a latronibus molestantur. Sicut solitarii homines habent solam pugnam latronum. id est demonum. **Sicut** enim dicitur Antonius a tribus bellis crepi visus auditus et locutionis sed remanet eis pugna cordis propter demones insistentes. Et sic habet vita ex una parte videatur aspera et terribilis. tamen ex altera parte multum est secreta et pertransibilis. **Deur. i.** Transiunt per heremum terribilem et solitudinem magnam.

Capitulum lxxij.

Spiritus malignus assilatur vento aglonari. **II. Primo** quod aglo est ventus frigidus. Et hoc habet et loco sui exitus. Et similiter spiritus malignus est frigidus feruore mentis extrigendo. **Eccl. xliij.** Frigidus ventus aglo flauit et gelauit crystallus ab aqua. **III. Secundo** quod est ventus siccus. et hoc si militet habet loco exitus sui. Similiter spiritus malignus siccus est. id est deiccaturibus huius rationis deuotionis consumendo. Unde puerbiorum. **Ventus** aglo dissipat pluuias. id est deuotionem lachrymarum. et **Eccl. xliij.** dicitur quod ventus aglo flauit etc. Et postea loquitur quod deuo rauit motus et exurit desertum et extinguet viriditatem sicut ignis. **III. Tertio** quod est ventus subtilis. et hoc habet quod aglo per nuntia congelationem minime habet potestatem. ideo non igrassat et vaporibus humidis. Sicut malignus spiritus subtilis. afflatur et in fraudulenter decipiendo. et ideo tetatio eius propter subtilitatem et obscuritatem assimilatur fumo habet illud. **Isa. xliij.** Ab aglone fumus veniet et non est quod effugiat. **II. Quarto** quod aglo est ventus vehemens et hoc quod exiit a loco frigidissimis

e mōib⁹ sub qb⁹ p̄tinet multus vapor ter-
reus. **Eccl. xliij.** **T**ēpestas aglonis z cōgre-
gatio spūs rē. Sistr malign⁹ spūs ē vehe-
mēs z violentus crudeliter persequendo
Job. i. Vētus vehemens venit a regiōe
deserti z percussit quatuor angulos domus
rē. **Eze. j.** Ventus turbinis veniebat ab
aglonis. **M**otandū q̄ spūs malignus et
spūs sanctus cōtrario modo operant. Ille
quidē in hoibus peccatoribus. z hic in iu-
stis. sicut accidit de vento aglonari z au-
strali. Nam auster zgregat z inspissat va-
pores in nubes z rotam eo q̄ aperit pro-
pter caliditatem suā z cō congregat p̄pter
suam toruositatē. Sed aquilo cōtrario
dissipat z dispergit oēm vapore. In corin-
tho tñ contingit oppositū scz q̄ aquilo in-
ducit ibi vapores z auster dissipat. q̄d est
qz illa ciuitas bz ad austrum terrā arcno-
sam z desertā cuius siccitate inuinitus va-
por resoluitur. cōtra bz ad aglonem palu-
des z maria er quib⁹ ventus aquilo igros-
fatur z accipit toruositatem z generat ibi
pluuia z alios vapores. Sistr in mētib⁹
sanctorū auster idest spūs sanctus b̄ quo d̄
Abacuc. iij. Deus ab austro venit. indu-
cit siue cōgregat nubes z vapores idest s̄
cōtas cogitationes z affectiones quas ag-
lo idest malignus spūs dissipare z disper-
gere conatur. Sed in peccatorib⁹ e contra
diabolus tanq̄ aquilo in corintho indu-
cit z cōgregat vapores. i. malas z terrenas
vel carnales affectiones. Sed auster. i. spi-
ritus sanctus eas dissipat z dispergit vnu
ad puritatem reducendo malas affectio-
nes ab eis repellit. Et p̄pterea aquilones
odiens z austrū diligens spūs s̄. Item in
canticū dicit. Surge aquilo z veni auster per-
fusa orū meum z fluent aromata illius. **Can-
ticoz. iij.** **I**tem malignus spūs quan-
doqz v̄ deuotos z spūales viros decipiat
trāfigurat se in angelū lucis z tūc eius si-
mulatio est similis spelunce. qz spelunca ex-
p̄te lucis bz iroirū latā sed terminū artū
Vnde locus lucidus est in ingressu. obcu-
rus in p̄gressu. Sed artus z bispidus in

egressu. si tamē inueniat egressus vt dicit
Damaſc. Sic etiam q̄nqz diabolus ap-
parens in forma boni angeli vt dicit. **Be-
da.** in principio dat splendorem z suporez
in p̄gressu dat timorem sed in exitu di-
mittit errorem. Et p̄pterea dicit. **ps. q̄ i**
fidiatur quasi leo in spelunca sua.

Capitulum lxxiij.

Spūs sanctus afficitur igni
Act. ij. Apparuerūt illis dis-
p̄tite lingue tanq̄ ignis se-
dit⁹ supra singulos eorū
spūs sanctus. **P**rimo pro-
pter gram. scz donozum. bz enī ignis. vij.
virtutes designātes septiformē gram se-
ptem donoz spūs sancti. Nā spūs sanctus
ad modū ignis alta humilitatē per donum
timoris emollit dura per donū pietatis. il-
luminat obscura per sciam. restringit flui-
da per cōsiliū. cōsolidat mollia p̄ fortitu-
dinem. clarificat metalla tollendo rubigi-
nem. p̄ donū intellectus sursum tēdit. p̄
donū sapientie altissima comprehendit.
Secūdo afficitur spūs sanct⁹ igni p̄pter
excellentiā. Ignis enī excedit oia elemen-
ta in tribus. scz in spē. in ordine. z virtute.
In spē quidem. i. an pulchritudine ratione
lucis in aspectu. In ordine rōne sublimi-
tis in situ. In virtute rōne vigorē in actu.
Sistr spūs sanctus in his oia excedit. **P**ri-
mo in pulchritudine lucis **Job. xxvij.** Spi-
ritus eius ornauit celos. **D**ynamētū emz
celoz est pulchritudo lucis. **ps.** Expandit
ignē vt lucret eis per noctē. **I**tem in alti-
tudine originis **Thēn. j.** De excelso misit
ignē in ossibus meis z eradiuit me. **I**tem
in multitudine virtutis. **ps.** Spūs omis cō-
omnis virtus eoz **Deb. xij.** Deus noster
ignis cōsumēs ē. **T**ertio p̄pter violentiā
Nam ignis et violentia sua bz alta indū-
re. graua eleuare. z fluida coadunare. Et
hec tria facit spūs sanctus. qz inclināt excel-
sos ad humilitatem. eleuat infimos p̄ su-
pernozū audilitatem. coadunat inuicem
diuisos per mōzū v̄mōnitatē. **Q**uar

to propter munificentiam. Est enim mu-
nificus. z vt ita dicam liberalis cōdicando
se z sua. Nam cōicat suā formam. i. ignei-
tatem. z sic spūs sanctus per gram quod-
dāmodo cōicat suā dicitatem. Nam qui
spūs dei agunt hi filij dei sunt. sicut dicitur
Ro. viij. Item cōicat suam potētiā. i. ca-
liditatem q̄ est eius virt⁹ actiua. Et sic spi-
ritus sanctus suā charitatē per quā opat ma-
gna **Apost. Ro. v.** Caritas dei diffusa ē
in cordib⁹ nostris p̄ spūs sanctū qui dat⁹ ē
nobis. Item cōicat suā efficaciam. i. opato-
nem que multiplicat ē. Et sic spūs sanct⁹ cōi-
cat suas opationes que multe sūt fm di-
uersas grās gratis datas. Nā alij datur
per spm sermo sapientie rē. vt d̄. **i. L. om-
nij.** Et postea subditur q̄ hec oia operatur
vnu atqz idem spūs. Et spūs sancti opa-
tiones afficitur opatiōibus ignis. Nam
ignis bz alterare scz calefaciendo. deficcā-
do z denigrādo. z multē alijs modis trās-
mutādo per suā virtutē actiua. Et sistr spi-
ritus sanct⁹ in diuersas qualitates siue vir-
tutes eos in quos venit alterat z trāsmu-
tat. vnde. **i. Re. x.** dictum fuit Sauli. Insi-
let in te spūs dñi z p̄betabis mutabe-
risqz in virtū alterum. **S**ecūdo ignis habz
renouare. Est enim ignis. vt dicit **Dio. vi**
timo cap. celest. hierarchie sui renouati⁹
in materia. I. alena se generādo vt p̄ no-
uas generationes scipsum extra sphaeraz
suam cōstruet. Nā extra sphaeram suam
ignis se renouando melius custodit z cō-
seruat naturam suā in mat̄ria aliena q̄
faceret ibi in materia propria. qz materia
grossa tardius euellitur per actionem cō-
trarij. Sic spiritus sanctus q̄nis in sphaera
sua. i. in natura sua propria non renouetur
vel imutet tñ in nobis cristēs quodāmo-
do renouat per nouos effectus grē quos
efficit in quibus opatur. Vnde propheta
p̄cebat dicens. Spiritum rectuz innoua
in visceribus meis. **Eze. xxxvi.** Ecce da-
bo vobis cor nouum rē. **I**psē ergo reno-
uari d̄ dum nos per ipsius gratiam ino-
uamur. **ps.** Emitte spm tuum z creabunt

z renouabis faciem terre. **T**ertio ignis
habet augmentari. Dicit enī **Dionys⁹** q̄
ignis ē latēter augmētati⁹ sui ipsius et
alia translato dicit. crescēs a sc̄ipso. i. a p̄-
pria virtute actiua. non qz in ipso sit mate-
ria sui cremētī. z id non crescit nisi addito
cōbustibili. Et sistr spūs sanctus quāqz ex se
naturaz non habeat vt crescat vel minuat
tñ in nobis crescere d̄ qz crescere nos fa-
cit in grā. **Vñ d̄ de Joanne baptista Lu-
ce. j. cap. q̄** puer crescebat z fortabatur spūs.
Sic etiam multiplicari dicitur: qz in no-
bis sua dona multiplicat. Vnde **Isa. vij.**
dicitur spiritus multiplicat. Et **Medias du-
plicem spm. i. duplex donum siue duplices
gratiam dicitur habuisse scz ad p̄phetā
dum. z miracula faciendum. iij. Regum.
z. Quarto ignis habet segregare. Vn-
de **Dionysius** dicit q̄ ignis est discreti⁹.
Segregat enim ignis z discernit in me-
tallis puruz ab impuro z grossum a subti-
li vt plumbum ab argento. Assumit enim
subtilia similia sibi z reijcit grossiora pro-
pter quod dicitur congregare homogenia
sibi. Vnde patet q̄ ignis habet congre-
gare z segregare. **H**abet enim congre-
gare similia z dissimilia disgregare. **V**tra-
qz autem operatio attribuitur spiritus san-
cto. segregat enim ab alijs illos quos sibi
elegit ad aliquod speciale. Vnde z **Actū
tertiodecimo** dicit. Spiritus sanctus segre-
gate mihi **Paulum z Barnabam** in o-
pus ministerij ad quod assumpsi eos. **I**te
ei attribuitur bonozum congregatio **Ec-
clesiastici. xliij.** **T**empestas aquilonis z cō-
gregatio spūs. **T**empestas enim aquilonis
est congregatio superboruz qz est zgrega-
tio illi⁹ qui dicit **Isa. q̄rtodecimo.** **S**ede-
bam in monte testamenti in lateribus ag-
lonis scz diaboli: sed congregatio spūs est
congregatio humillimū. **Q**uinto ignis
habet penetrare. Vnde **Dionysius** dicit
q̄ ignis est acute pergens. Illud enim q̄d
ē acutū pergit penetrando. **I**psē enī spūs
scūs amor ē. Amor at̄ facit penetrat amā-
tē ad intima amati z eius secreta perferre**

tari. **¶** Dñi Apo. dicit. i. **¶** Corin. ii. q. spūsan-
 ctus oia scrutat etiā p̄fida dei. Et ideo etiā
 mētes diligētium deū pducit ad secretorū
 dei contemplatōē. **¶** Notādū ē q. ignis acu-
 te pgit i quātū ē in materia aliēa quā suc-
 cessuē durtit et ideo conuertendo q̄libz
 p̄tē post prem sp̄ i acutū vadit. Si eni si-
 mul conuertit et moueret in rotidū vel in
 latū. **¶** Dñi q. phus in. iij. celi r. mū. negat
 ignē esse acutoz āguloz sic qdā posuerūt
 qd nō dāt elementis fm naturā aliqz figu-
 rā. nisi forte rotidam quod intelligitur de
 elementis scōm quod statuuntur i pp̄iis
 spheris suis. intelligit q. ignis nō hz an-
 gulos pmanētes. q. qdē verū ē qd sp̄ vari-
 ant. Sicqz spūsanctus mētē hōis nō sta-
 tiz totalr p̄ficiť. s. paulatiz p̄ficiť facit. **¶**
 Dñi dicit q. nōo repēte sit sumus. s. in bo-
 na ouersatiōe a minimis qd icohat vt ad
 maiora perueniat. **¶** Iō q̄nto p̄ hō p̄sp̄z
 p̄ficiť tato ab exterioribz āpl̄i r. refrigrit
 sic accidit de celo q. acute figure existit qz
 sp̄ hōi cuspidē stricti sit. **¶** Sexto ignis
 hz se alijs incorporare sine alia sibi vnire
 q̄m vt ita dicas sic materia vn̄i forme: sic
 patet in ferro ignitō r. carbone infāmato.
 in qb̄ ignis fm omnes p̄tes suas sic p̄-
 b̄ carbōis siue ferri cōiūgit. q. inter vn̄i
 r. alteri substantiā sēhib̄i d̄ferētia nō ha-
 bet. **¶** Vnde r. corpa talia dicunt cē ignis
 materia vt dicit i q̄rto. **¶** Adetbeo. Quia
 spiritus factus q̄s per suā gram ad se trahit
 secū quodāmodo vnā fac. **¶** Dñi d̄. i. **¶** Cozi.
 vi. q. qui adheret deo vn̄i spūs ē cū co.
¶ Septimo ignis habet eleuare. **¶** Vnde
 dionysius dicit. q. ignis ē fursu ferēs scz
 alia. r. h in q̄ntū cogit alia in qb̄ habz vi-
 ctoria seq motū suū. qz sic p̄cipat de fora
 eius ita et de motu. Sic etiā spiritus factus
 quibz formā suē gr̄c tribuit leuat r. post se
 trahit. **¶** Eze. j. Quocumqz ibat spūs illuc
 eūte spū r. rote pariter leuabāt sequētes
 eū. Spiritus eni vite erat in rotis cū eūti
 h̄ ibāt r. cū stātibz stabāt. r. cū eleuatis a
 terra parit eleuabāt r. rote sequētes euz. qz
 scz spiritus vite erat in rotis. **¶** Vbi attēde

q. spūsanctus facit ire p̄ficiēdo. stare p̄fē
 uerādo. r. eleuari a terra celestia r̄plādo
 vel terrena r̄tēdo. **¶** Et spūsanctus
 assimilāt nubi. **¶** Primo q. nubes a terra
 vel mari eleuat. iij. **¶** Re. xvij. Ecce nubecu-
 la puā ascēdebat de mari. Quia scz spūssā
 ctus q̄s replet eleuat a terrēis p̄ ip̄ozū terre
 noz r̄ceptuz. **¶** Eze. viij. Eleuauit me spūs
 ini celū r. terrā. **¶** Secūdo qz ex nube refri-
 geritū p̄ssat qz scz spūssāctus refrigerat etiā
 incētius vicioz. **¶** Dñi āgelus dixit virgini
 marie. **¶** Luj. Spūssāctus supueniet in te et
 virt̄ altissimi obūbrabit tibi. i. e. ab omni
 estu viciorum refrigerabit. **¶** Mat̄. xxvij.
 Nubes lucida obūbrabat eos. **¶** Tertio
 quia ex nube pluuia generatur. **¶** Eccl̄. xxxij.
 Quasi nubes pluuie in tēpore siccitatis
 Quia scz spūssāctus resoluť aiāz in abun-
 dātiāz. lacrymaz sine in p̄p̄ctiōe siue in
 orōne. **¶** Vbi dicit Apōst̄. **¶** Ro. viij. q. sp̄
 postulat p nobis. i. postulare nos facit ge-
 mitibus incnarrabilibz. **¶** Et scz spūssāctus
 assimilāt vento. **¶** Primo quia vētus habz
 originē occultam. Et ista similitudo tā
 gitor. **¶** Io. iij. vbi dominus dixit nicodemō
 spūs vbi vult spirat r. vocez ei⁹ audis s. z
 non scis vnde vēiat aut quo vadat. Sic ē
 ois q nat⁹ ē c̄ spū. **¶** Vbi **¶** L. b̄z iustom⁹ expo-
 nit de v̄to q etiā in. **¶** Ihd̄. dicit spirit⁹ p̄cl
 lax. Et tangit dñs p̄mo ei⁹ p̄tātē. qd vbi
 vult spirat. i. vētus q vult stat. Et si dicas
 vēt⁹ nō habet voluntatem. **¶** Dicēduz ē q
 volūtas sumit p appetitū naturali. q. m̄bil
 aliū est q̄ inclinatio naturalis de qua di-
 cit. **¶** Job. xxxvij. Qui creauit pōd⁹ ventis.
¶ Secūdo tāgit ventū indicū. qz vocem ei⁹
 audis. i. sonituz eius ex p̄uisione ad aliqz
 corpus. **¶** Sic. n. d̄ in. ps. Vox tonitruī tui
 rota. **¶** Tertio ponit vētū originē que oc-
 culta ē. qz nō scis vñ veniat aut quo va-
 dat. Sed diceret aliqz vñqz scit vñ veniat
 aut quo vadat. **¶** Nā auster venit a meridie
 r. vadit ad aglonē. **¶** Bozeas vō vētus ve-
 nit a p̄zio ab aglone r. vadit ad meridies
¶ Responderi pōt q. p̄ncipiū ventū potest
 sciri dupliciter. **¶** Vno modo in generali. eo

modo scitur q. auster venit a meridie r. va-
 dit ad aglonem. **¶** Alio modo in sp̄ali. r. hoc
 modo nescit vnde veniat. i. a qua plaga s̄-
 terminate incipiat r. quo vadat. i. ad quam
 plagā terminate terminet. **¶** Sic est om-
 nis qui natus est ex spū. **¶** Quasi dicat. si vē-
 tus qui ē corporeus hz fic occultam origi-
 nem r. p̄cessum vt sciri non possit. vñ ve-
 niat aut quo vadat. multo magis est oc-
 culta origo r. processus regeneratiōis spi-
 ritualis r. adhuc multo amplius origo r. p̄-
 cessus ip̄ius spūsancti. **¶** Secūdo qz vē-
 tus hz impulsione ingētā. est eni vētus
 mobilis r. totus ingētus. **¶** Quod qdem spi-
 ritualitō cōpetit per effectū in q̄tuz mo-
 uet ad bonū r. non p̄mittit nos q̄scere p̄
 ocū **¶** Isa. vi. **¶** Lōmotū est cor eius r. popl̄i
 ei⁹ sicut ligna siluaz ante faciē vētū. **¶** Sic.
¶ Admē quā spūsanctus replet in amari-
 tudinē sp̄alium r. delectationē eternozum
 cōmouet. **¶** Et notandū q. ad modū ventū
 spūsanctus multipliciter cōmouet. **¶** Nā
 ad modū ventū iure. i. cor peccatorū p̄ur-
 bat ad p̄niam delictorū. acrem condēfat. i.
 peccatorē ad se restringit r. resoluť in pla-
 uiam. i. in abūdantiā lacrymaz. ignem. i.
 amantē inflāmāt per desiderii eternozū.
¶ Ad dōtes. i. superbos p̄curt r. apit per deie-
 ctionē r. humiliatiōē ip̄ozū. poros corpo-
 ris apit r. exteriū calorē euaporādo edu-
 cit qz oculos mētis aperit r. calorē. i. amo-
 rē charitatis extrahit. extra p̄palari facit
 ad obsequiū primoz. **¶** Et nota q. **¶** Sapiē-
 tie. vij. spūs esse d̄r mobilis r. stabilis. **¶**
 Videt spūsanctus cōmouet ad bene opā-
 dum r. ēr stabilitat ad p̄feueranduz vel fa-
 cit mobilē ad bonū r. stabilē contra malū
¶ Tertio qz ventus hz opationē fructuo-
 sam. **¶** Sunt. n. diuersi venti scz in vniuerso
 r̄ij. Quoz quilibz hz aliquid utilitatis fa-
 cere in mūdo p̄pter quod de thesauris di-
 uine p̄uidētie extire v. l. producti dicuntur
 fm illud. ps. Qui producit vētos de the-
 sauris suis. **¶** Vnde p̄nt. r̄ij. ventis fructus
 spūsancti quos eē facit in nobis congrue
 adaptari. **¶** Nā s. spūsanctus vn̄i sit in se

est tamen multiplex in effectu. **¶** Vnde r. sa-
 piētē. vij. d̄r spūs multiplex. **¶** Adaptant er-
 go fructus spūs ventis. **¶** Primo in gnā-
 li quo ad numez. **¶** Sunt. n. venti in nume-
 ro. r̄ij. fm phozum doctrinā. **¶** Licet enīz sa-
 cra scriptura quatuoz tm ventos celi no-
 minet r. ponat. zach. iij. **¶** In quatuoz ven-
 tis celi disp̄si vos dicit dñs. **¶** Et iterū Da-
 niel. iij. r. vij. r. zach. vij. r. **¶** Apoc. viij. qua-
 tuoz venti tm simpliciter noiantur sic scz
 sūt principales a quatuoz mūdi p̄tibz ve-
 nientes que sūt **¶** Vicens **¶** Occidens **¶** Ad-
 ridies r. **¶** Septērio. **¶** Et sumunt pat̄ tra-
 dunt p̄bi. fm coniugationē quatuoz quali-
 tatum. **¶** Tū qliber quatuoz ventoz p̄ncipa-
 lium duos alios hz ventos. hincinde col-
 laterales. **¶** Nam subfolan⁹ q est principalis
 veniens ab oriente hz a dextris ventuz q
 d̄r vulturinus r. a sinistris euz. **¶** Auster vō
 q est principalis a meridie hz a dextris afri-
 cum r. a sinistris notus. **¶** Aquilo vō qui ē
 principalis a Septētrione hz a dextris cor-
 rū r. a sinistris bozeam. **¶** Fauonius vō ab
 occidēte hz zephyrum a dextris r. a fini-
 stris circiā. sic sunt venti in vniuerso. r̄ij.
 quoz nūcūm quidā fm nūez signozum
 celi siue domoz. r̄ij. accipiūt. **¶** Dicit. n. Ari-
 sto. q. astronomia altera pars ē p̄physicē. r.
¶ Ihd̄o. dicit q. opz in b̄mō **¶** Consideratione
 celi p̄physicū eē. **¶** Dominus aut celi. r̄ij. hoc
 modo sumunt. qz planeta d̄r signū ascen-
 dens seu emergēs ab oriente sup orizon-
 tem. **¶** Inter qd r. quartū qd est in angulo
 sub medio terrē. oppositū medio celi. sunt
 duo scz scōm r. tertiū. **¶** Sitr iter illud q̄rtū
 r. signū occidēs qd opponit ascēdenti sūt
 duo scz q̄ntū r. sextū. **¶** Eodē modo iter se-
 primū r. illud qd est in medio celi sup ter-
 ram quod ē ab ascēdēte sunt duo scz vn
 decimū r. duodecimū. **¶** Dec. n. signa licz
 fm **¶** Ihd̄olomēū causalitatē habeant sup
 omnia q oriunt in mūdo. tm p̄cipue causāt
 ventos. r. in nullo ita cito deprehēdit mo-
 tus celi sicut in ventis. **¶** Et ita p̄z q. bec si-
 gna vel dominus ita sunt dispositē sicut vē-
 ti. **¶** Aliqui tm sunt qui numerū ventoz ac-

cipiunt fm diuersos ortus & occasus solis. Est eni ortus equinoctialis vt cuius sol est in ariet & libra. & hic facit in vere sub-solanu. Item d hunc sunt duo ortus. s. duo solsticiales & sic sunt ab oriente vt dictu est tres. Opposita rone sunt ab occidente alij tres. A septentrione No sunt tres fm mediu & extrema. qz aquilo est medius. colla terales No boreas & circius vel fm alios medius est septentrio collaterales No aglo & circius sistr est a meridie. Sed Seneca & Varro sumunt. xij. ventos fm. xij. circulos quibz respondēt totidem discrimina in aere. Nam duo coluri egnotiales s. duobz tropicis cu sunt gnoz intriscantur ab oriente. & sic intercepti faciunt decē partes. scz gnoz ab oriente. & gnoz ab occidente. Meridianus No circulus duas partes adijcit du similitur in duo secatur. & ita sunt. xij. Et sistr ipsi venti. Et lz in hac descriptioe Seneca & Varro conueniat describit tamen in modo ponēdi circulos & sectiones eoz. Sed qe qd sit d eis. oēs tamen cōiter asserunt. xij. ēē ventos. & in eodē etiam nūero scz duodenario Apo. Gal. v. fructus spūs cōmēmorat dicens. Fructus aut spūs ē charitas gaudiū par patientia lōganimitas benignitas bonitas māfuetudo fides modestia continentia castitas. Sedo magis in spālī pūr pdicti venti fructibz spūs adaptari fm ppetates aliqs singuloz. Nam subsolanus qui est principalis ab oriente veniens. & subsolanus nōm natur. qz nascitur sub radijs solis. cōpetit pmo fructui spūs sancti scz charitati. Quia si enim radius qui a sole & eius luce emittitur spūs est qui et patre filioqz pcedit. sub quo & a quo charitas in nobis exoritur. Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordibz nostris. per spūs sanctum qui datus est nobis. Sic tamen subsolanus ventus quibus a calidissima venit regione. temperat in ad nos perringat. Ita similitur quibus charitas a spūs sancto procedit qui est amor i-creatus & immensius. tamen ipsa que no-

bis infunditur qualitas quedam est creata & limitata lz qd sumus in via semp possit augeri charitas intriscue. Secundus autem ventus a dextris subsolanus qui dicitur vulturinus. eo qz alte tonat. Vnde Lucretius poeta. Altronans vulturinus & auster fulmine pollens. competit castitati qz ardua est ad seruandz. quia in carne pater carnem viuere angelicum esse non humanum. Sic ventus habet deficere aeris humorem. quia castitas constringit humorē idē lubricitatem carnalis concupiscentie. Tertius ventus a sinistris subsolanus qui dicitur curus quasi ab eo ruens. scilicet ab oriente competit fidei que a christo introducta est qui visitauit nos oriens ex alto. De quo dicitur Zacha. sermo. Ecce vir oriens nomen eius. Iste etiam ventus generat nubes que lumen solis obumbant quia per ipsam fidem nō omnino clarā & apertam sed vmbaticam & obscuram de deo cognitionem habemus. Quartus ventus scilicet principalis veniens ab occidente dicitur fauonius eo qz faucat eis que nascuntur in terra & foueat ea. & hoc competit continentie que caro nostra de terra sumpta fouetur & cōseruatur in mundiciā & sanctitatem. Sic etiam ventus facit nubila. sed in india serena. Similitur continentia quibus tamen mortalem que per mortem occidit restringendo vel refrenando quasi pertinet tamen anime serenitatem tribuit. Quintus ventus a dextris fauonij verus meridienus qui dicitur zephyrus. quia scilicet flores & germina eius flatu viuificatur. zai. enim idēz est quod vita & zoe viuere competit gaudio qd vitam conferuat & prolongat. sicut e contrario a tristitia festinat mors. Item iste ventus producit flores. qz scz animus gaudens etatem floridā facit vt dicit Prover. xvij. Sextus vltimus est a sinistris fauonij vsus aglonē dicitur. eo qz corō fit pūctus. Hoc competit patientie. p quā bō i regno celoz choro ange-

lorum iungitur. Marci. v. Scari qui persecutionem patiuntur propter iusticiā quoniam ipsorum est regnum celi. Vnde dicit Abbas Eusebius. patiens homo confortius mercedatur angelorum. Sub hoc vento fiunt pluuie & fulgura & tōitrua. Vnde iste ventus purgat pluuendo. Illustrat. fulgurando. rertet & excitat tonando. que omnia tribulatio facit anime si sit patienter portata qz videlz eam purgat & illuminat & excitat ad terrorem. Septimus ventus principalis a meridie veniens dicitur auster. qz scz aquas haurit. Et hoc competit bonitati. que scilz aquas gratiarum quas a deo haurit alijs abundanter cōmunicat & effundit. Nam bonum fm Dionysius est diffusiuum sui. Vnde auster gignit flumina & prebet pluuias largas. Octauus ventus qui est a dextris versus orientem dicitur apbricus. scz eo qz frequenter in apbrica initium accipit flandi. Hoc competit benignitati. Nam hic ventus est calidus & est a dextris austris. In calore igitur designatur amor. In dextris No amoris rectitudo figuratur. Vnde signat apbricus rectam amorem erga proximum. & talis amor est qui benignum facit. Dicitur enim benignus qui est bene ignitus scilz homo igne amoris ad bene faciendum proximo. Nonus ventus qui procedit a sinistris austris versus occidentem dicitur nothus qui licet sit temperans. tamen aliquando pestilentias inducit. Et hoc competit māfuetudini. cuius scz est iras temperare refrenare & cobibere. Nihilominus tamen aliquando mansuetus preclatus zelo iusticie coactus percussiones & correptiones exercet cuius digna fuerit. vnde Moyles qui erat mitissimus propter peccatum populi qui vitulum adorauerat zelo iusticie accensus occidit vna. dicitur. milia de populo vt habetur Exo. xxxij. Decimus ventus qui est principalis veniens a septentrione vocatur aquilo. quia scilicet ligat aquas & stringit. Et hoc competit longanimitati idēz perseverantie. que ligata

& confirmatas tenet aquas gratiarum et virtutum in anima. Undecimus ventus qui est a dextris aquilonis dicitur corus. qui circulum ventorum quasi claudit & ad se trahit. Hoc ergo competit paci. qz omnes per appetitum sui trahit ad se. qz omnia pacem exoptant. Vnde dicit Augustinus. de ciuitate dei. Et Dionysius. it. capi. de diuinis nominibus. Nec etiā velut finis claudit circulum omnium virtutum & affectionum anunt. Vnde. ps. Po sinit fines tuos pacem. Sic etiam ventus infrigidat. quia par trahit accessiones reprimat. & ita cordi refrigerium tribuit. Duodecimus ventus qui procedit a sinistris aquilonis dicitur boreas quia procedit ab hyperboreis montibus. Et hoc competit modestie. h enim generat nubes que candorem pulchritudine habet. fm illud Eccl. xliij. Pulchritudine decoris eius admirabitur oculus & per modestiaz exteriorum motuum hominum conuersatio redditur pulchra & grata oculis intuentium scz quando aliquis exterioris mores suos sine motus ordinat & moderat fm congruentiam suā & negocioz & locoz & aliarum personaz. Vnde Ambrosius in primo li. de officijs dicit. Nec est pulchritudo vniuersi diu congruentia vnicuiqz scz vni persone reddere. hic ordo gestoz optimus. h ornatu ad oem actionē accommodat. Sūt tamen quidā pbi qui ordinem istorum ventorum aliter assignant. Dicunt enim qz fauonius qui est principalis ad occidentem habet a dextris zephyrum. qui fm eos est idem qd apbricus a sinistris. No habz corum. Item auster qui est principalis a meridie. & scz eos idem est quod nothus h3 a dextris euroaustri. & a sinistris austruz apbricus. qui sic dicitur. eo qz coniunctus sit austro & apbrico. Item a septentrione est ventus principalis qui vocatur septentrionalis habens a dextris aquilonē & a sinistris circum qui etiam dicitur boreas. In ventis aut qui veniūt ab oriente nō differūt a pms. Sed bec dria parum

vel nihil refert quantum ad morale doctrinam siue firmitudinem quae ex eis principatur querimus. et generaliter intendimus de omnibus in hoc libro. Quia vero in sacra scriptura sepius spiritus sanctus secundum expositionem doctorum asseritur australi vento quae aliis ventis praedicatur. Sicut eccorari malignis spiritibus principatur agloni. ut patuit in precedenti capitulo. Est notandum quod ista similitudo est congrua propter tres qualitates quas habet ventus australis. **Primo** est quod ventus est calidus. et hoc non habet ex natura sua. cum omnis ventus sit ex vapore terreo et frigido. sed habet caliditatem ex loco eritius sui. quod procedit de loco calidus. Et hoc competit spiritus sancto in quantum modo accendit ad amorem celestis premii. **Unde** Job. xvij. Nihil quid vestimenta tua calida sunt cum plura fuerit terra austro: Vestimenta. n. calida aie sunt eius affectiones seruantes ab austro. i. spiritus sancto inflammate. **Secundo** est quod est ventus turbidus. quod scilicet aerem facit turbidum et nubilosum. Et hoc competit spiritus sancto in quantum mentem perturbat in cognitione defectu propter suum peccatum sui. **Item** dicitur in tuba canet et vadet in turbine austri. Tunc spiritus sanctus canit tuba in corde hominis. quoniam immitit ei timorem iudicii quod dicitur in iussu et in voce archangelii et in tuba dei descendet de celo. scilicet veniens ad iudicium ut dicitur Apostolus. i. Thes. iij. Sed tunc in turbine vadit quoniam mentem ipsam timore concussam perturbat ad penitentiam et ad considerationem peccati sui. **Tertio** est quod est nubilosus siue pluuiosus. scilicet enim vapor huius ventus in locis calidis versus non fit multum humidus cum ibi propter siccitatem nimiam sit humiditas modica. postea tamen paulatim appropinquando ad aglonem fit humidus. eo quod suo calore aperitudo humidum inuentum sibi attrahit. et ideo est semper crescit et fit nubilosus et pluuiosus. Et hoc competit spiritus sancto in quantum facit flere et lachrymari ex consideratione precantis celsi. **Psalmi**. Conuertere domine precantur nostram sicut torrens in austro. **Uolens** quando fiat calidus ventus austri soluantur glacies et implentur flumines torretes.

Sicut aspirante spiritus sancto soluantur mentes frigide et implentur oculi aquis et flumibus lachrymarum.

Capitulum lxxiij.

Terbois in vita spirituali distinguitur ad modum anni. **Annus** enim principaliter distinguitur per quatuor tempora. **Habet** enim hyemem in quo est frigus asperitas. et ver in quo est pullulatio arborum nouitas. **Est** autem in qua solis caliditas. **Autumnus** in quo fructus maturitas. **igitur** per hyemem accipitur asperitas tribulationis. per ver nouitas conuersionis. per estatem feruor dilectionis. per autumnum maturitas perfectionis. **Primo** igitur per hyemem representatur status tribulationis. per quam incipit homo a malis rebus piscere et ad bona disponi. Et ista similitudo per quadrupliciter. **Primo** quod in hyeme fit in homine augmentatio pblegmatis humoris. **Humor** autem pblegmaticus est frigidus et humidus. quod videlicet in tribulatione refrigerat ardorem carnalium desideriorum. et abundat stertus et humor lachrymarum. **Secundo** quod tempore hyemis varia est habitudo humane conuersionis. quod scilicet in hoc tempore melius se habent colerici peius pblegmatici melius iuuenes peius decrepiti. **Unde** in tali tempore proxima est infirmitas que fit ex pblegmate ut febris quotidiana. minus autem illa que ex colera ut tertiana. **Iuuenes** et colerici calidi sunt et frigidus. pblegmatici et decrepiti frigidi sunt et humidus. **Qui** autem adhuc peccata sua desunt nec tamen adhuc vilo amore celesti feruent isti sunt ut pblegmatici. qui tempore hyemis. i. tribulationis suis tentationibus corruptioni mentis facilius subiacent. **Sed** illi qui spiritu feruent et carnis humore carent isti tempore tribulationis vel tentationis stes inueniuntur et colerici melius se habent. **Prima** autem est infirmitas quae puenit ex pblegmate. i. ex propria mentis corruptione. **Ex** propria mentis corruptione puenit primus

ardor carnis quasi ex corruptione pblegmatis quotidiana febris. **Tertio** quod in hoc tempore necessaria est discretio cibationis. quia in hyeme vitendum est calidus et siccus ut. **Item** amore eternorum tempore tribulationis sunt opera sancti spiritus ardore succensa et ab humorum desiderio nam carnalium penitus arefacta. **Quarto** quod in hoc tempore est intentio frigidus. quod accidit ex solis nimia remotio. tunc enim capricornus sol irrat. quod dicitur esse inferius signum. **Notandum** ergo aial. vnde signum hoc nomen accepit. quod capra similitudine delinquentium tenet quod ex consuetudine peccandi peccator ut capra feret quod tamen in altis rupibus pascit. **Dum** capra feret verbis et exemplis sublimium virorum delectat. **In** hoc ergo tempore sol capricornum intrat. vnde scilicet sol infirmitate peccatorum factispirans radijs illustrat. post capricornum vero irrat agrum. ut ferat carnis abluat lachrymis. **A**scendit et versus ad piscem quod est tertium signum et obtinet finem hyemis. ut quasi piscis sub aqua sic peccator viuat in lachrymis. **Secundus** status aie est in nouitate conuersionis. et ille significat in vere in quo est remonatio arborum et plantarum. **Primo** in hoc tempore fit augmentatio sanguinis. quod quia aliquis de nouo conuertit spirituali dulcedine multiplicans delectat. **Item** in hoc tempore mala est infirmitas que fit ex melancholia et quartana. pessima que fit ex sanguine ut finoccha. **Ita** in initio conuersionis dum delectat animus contemplantis scilicet ex abundantia boni operis quasi ex inundatione sanguinis nascitur humor elatio. tunc quasi ex corruptione sanguinis nascitur febris. et contingit ut sanguis quod est amicus nature fiat inimicus vite. **Dicitur** enim physici synochos esse mortis amicos. **Item** in hoc tempore melius se habent senes. peius iuuenes melius decrepiti. peius pueri quod ex natura consuetudinis temporis augmentatur infirmitas. sicut in contrario tempore cum infirmitas propria tempore nascitur. dolor straric infirmitatis leuiat. quod straric straric curatur. **Sicut** et conuersionis tempore maiori tentationibus feruore impugnantur. quod senes et pueri molestius ferat tentamina et labores. **Item** in vere

vitendum est frigidus et siccus. **Item** enim pro deficiendum vane glorie feruor sanguinis ebulliat necesse est ut animus frigus tentationis et sterilitate siccitatis ad memoriam reducat. **Ita** ergo huiusmodi beneficio dicte ut sanior sit in vere ne in initio conuersionis appetat amor laudis. **Nota** et quod in vere ex calore et humore teporis aperiantur pori terre. procreant diuersi coloris herbarum et arborum flores. et sic in aia penitentis conuersi ad deum diuersi generis virtutes oriuntur. et fit quasi nouum ver iterum in mente. **Unde** in psalmi. **Ver** et estat tu plasmastrum carni vere itelli ge nouiter uictos mansuetudine teporis in estate pueriores igne charitatis feruores. **In** hoc et tempore sol ascendens tria signa dicitur obtinere. **Primo** in initio. cancrum in medio. gemios in fine. **Attende** ergo in arietate vinctu in reburo ingu. in gemis straric. **Unde** casu platiois ingu sibiectiois. confortium conuersionis. ut scias pesse. subesse et coesse. **Sol** et hoc tempore incostans esse. modo pluuiosus et vicinitate hyemis. modo sicu et vicinitate estatis. modo cadere ratione frigidum. modo calidum. et ideo boies curi infirmatur in martio. quod cum corpora humana apta sint ex calore statim corrumpunt et subito frigore Sic nouiter sigdem conuersi incostantie motu solent agitari. et hoc corda eorum sint apta calore dilectionis. tamen corrumpunt quibus subito frigore iprouise suggestiois. **Et** modo iundatione procedunt delictorum quasi pluuijs huetant. modo vero desiderio celestium quasi sol radio deficcant. **Prout** videtur et sunt ne infirmitas que in frigore hyemis orta fuerat in martio. id est in initio conuersionis redcat et occidat. **Tertius** status boies est sub feruore dilectionis et istu statu mentis signat tempore estans. **Primo** enim in hoc tempore fit augmentatio caloris. per quam scilicet designat ira contra peccatum. **Primo** quanto plus abundat ebullitas tanto plus odio habet iniquitas. **Item** in hoc tempore melius se habent pblegmatici peius colerici. melius decrepiti peius iuuenes. **Senes** enim et pblegmatici frigidi sunt et humidus. ideo isti melius se habent si infirmant in esta-

te. in orario tpe. cin. n. possit curari qz
 sua suis curant. Sed iuvenes et colerici
 qui sunt calidi et siccit et simili tpe peius
 hnt videlz si nimis alta sapiant si nimis
 platiōis desiderio succenti calent. Unde
 in hoc tpe pessima ē ifirmitas q̄ venit ex
 colera. min⁹ mala q̄ ē ex pblegnate: quia
 augmētat materia ifirmittatis ex h̄sli na
 tara tps. In hoc igit tpe vile ē vti frigi
 dis et humidis. Dicit ergo frigidis. i. cōh
 deratiōibus timorē iducētibus ad repri
 mēdū nimū calorē. i. nimū p̄sumptionez
 idiscreti feruoris. Dicitū ē est humidis. i.
 p̄sideratiōib⁹ ad steti iducētibus p̄ audi
 tate supbia q̄ scz quoz puenit ex nimia cō
 fidētia sui. Vn ad hoc valet p̄siderare. ca
 sus et lapsus scōz viroz. et hūilitatem et
 lachrymas coz vt David et Petri ap̄t et
 alioz s̄lūz. Itē in hoc tpe ascēdit sol vsqz
 ad Cancrū et fit ibi estiuale solstitiū. Sol
 stitiū aut solis ē in via c̄baritatis sūmus
 grad⁹ amozia. scilz vt nūb̄ ultra deū sine
 lupā diligat. Vocat ē Lancer tropici fi
 gnū idest p̄uersiū vt ab amozē dei p̄uer
 taris ad amozē primi. Sic ē eni regres
 sus a Lācro ad virginē. a feruenti amozē
 dei vsqz ad castū amozē primi. Sol autē
 in cadē estate tria signa d̄r obtinere. in p̄n
 cipio Lācrū. in medio Leonē. in fine Vir
 ginē vt babeat c̄baritas in Lācro ad pri
 mū in p̄uersiōe cōpassiōis. in leone vigilā
 tia circōspectiōis. in virginē. in puritate. di
 lectiōis. Lācer vō retrogradit. Leo dor
 miēs aptos oculos h̄z. Virgo ē q̄ carna
 lē cōmissionē adhuc ignozat. Vni⁹ et tē
 pio p̄pniū ē radices herbarz et arboz sic
 care. Sicca eni ē spēs hui⁹ mūdi et siccant
 herbarz et arboz radices dū nullo terrene
 dlectatiōis b̄ioz nutritiū fideles. Quar
 tus status aic ē sub maturitate discretio
 nis siue p̄ctōis quā designat tps autūni
 Nā p̄mo in autūno crescit melācolia. per
 quā significat tristitia de pctis. q̄ q̄to pl⁹
 accedit ad maturitatē sc̄sus et etat⁹ in tan
 tū mag⁹ h̄z crescere imēntas doloris de
 dlectib⁹ et pctis. vñ Eccl. i. Qui addit sc̄ias

addit dolorē. Itē in h̄ tpe mel⁹ hnt s̄gū
 nei per melācolici pcti⁹ senes. mel⁹ pueri.
 Habuisti p̄ s̄gūinē dulcedinē c̄baritatis
 babes nūc p̄ colerā magnā tristitiā d̄ pec
 catis. In vō vite nouitate. in autūno ma
 turitate vt tēperet maturitas vite nouita
 te. vite nouitas h̄sliū maturitatē. vt noui
 p̄uersus puenire desideret ad maturitatē
 p̄ctōis sener recogitet q̄ seruos fuerit in
 initio p̄uersiōis Si ergo sic in vere et in
 autūno etates b̄iozes alternādo p̄siderat
 in suis tps⁹ vtrozūqz nās icolumes ser
 uas. Itē opz in hoc tpe vti calidis et hūi
 dis. Nō n̄ sufficit ad p̄uersiū aie sanita
 tē siccari ab b̄ioze voluptatuz refrigerari
 ab estu vicioz. nisi et iudicari supnc cōtē
 platiōis roze et s̄ctiōis sit accēdar amo
 re. Itē solet in autūno sol tria signa obit
 re. libz videlz in p̄ncipio scorpionē in me
 dio sagitariū in fine libra in qua sol extra
 cognōtū facit c̄li lace pōderat dies et no
 ctes. et tu equali lance ponderes bonas et
 malas ap̄ndēs. sc̄pio vō cauda mina
 tur. aculeo pūgit. acule⁹ in cauda dolor est
 in fine. Lū at ad maturitatē etat⁹ p̄uenerit
 time piculū mortis. sagitari⁹ at ex duabus
 natur⁹ stat. serias. et b̄iana. supio vō bo
 mini ierior vō assilat aialī. Qui vō rō
 nabit viuit digni sūt celo. q̄ vō bestialit
 digni sūt ierno. arcū tenet. sagittā iacit.
 Est at iustoz arc⁹ sp̄s ielligenia. corda
 doctria. sagitta vba doctrie. p̄baretra vō
 memoria. Hūc arcū trēdit d̄ns et pauit
 illū. Arcū. n. nobis pat d̄ns cū nobis sacre
 scripture ielligētia c̄planat. Ex hoc arcu
 mittit sagitte potat acute. q̄ sic v̄nerat vt
 corda p̄stiffat. Nouit. n. d̄ns vt dic b̄ns
 Aug. sagitare ad amozē. Hāc sagitta vul
 nerat cor hois deuoti. vt dicat. Vulnera
 sti cor meū et. Can. iiii. Vinam percul
 sus. p̄ bec iacula moxerit mundo.

Supbia ē filis maris. Mare
 fm v̄bo. disponit natū ad
 mobilitatē et ai leuatē. aram
 et aiositatē q̄ oia cōp̄tāt sup

bie. Nā facit boiez mobile. i. cōstare. Est
 eni h̄z Aug. supbia puerle celsitudis appe
 tit⁹. et id ē h̄z q̄dā ver⁹ q̄ excellas. sumita
 tes arboz. i. claras mētē boiuz p̄mouet. et
 eas firmas et getas nūqz ē p̄mittit. Itē
 facit ainz lenē. Nā sic ligna desiccata ab
 b̄ioze aq̄ efficiunt leuia. Ita p̄ supbia v̄si
 pro b̄ioze grē efficiunt leuia et ē sup
 bus ains velut vter v̄to plen⁹ Job. xiiij.
 Leuis erit sup facie aq̄. Itē facit boiez tra
 tā et aiosū. vt nimis audeat et nihil suffe
 rat. pp̄ q̄ d̄r Prover. xiiij. q̄ iter supbos
 sp̄ sūt iurgia. Et supbia assilat comete
 pp̄ quamos. Et primo pp̄ ascēsus qz co
 mēta siue comeres leuia. Et alioz q̄ vapor
 ire⁹ et grossus. cui⁹ p̄tes sibi multū cōiacēt
 qz. s̄t b̄i cōmix⁹ et viscosus ascēdēs paula
 ti ab ieriori p̄te aeris ad supiorē. scz v̄tra
 mediū frigidē regiōis audeat ad illā p̄tē scz
 vbi aer p̄cauitatē ignis p̄tigit q̄ d̄r regio
 estus et ibi talis vapor diffundit et inflamat
 et in medio remanet supsupbus. et ibi et cō
 tinue nutrit de thesuro suo q̄ sub eo scz
 de ipso fumo p̄antat ascēdētē. et id est in
 medio flāma alba valde et sp̄ssa. Illud at
 q̄ distat a medio diffusū ē ad lat⁹ alterū
 et ē tenuē. et id h̄z flāma tenuē ad modum
 nubis albe. et bec vocat coma. Et hoc Lō
 stātinus dicit sup libro d̄ctbe. cōcordās
 scz cum Auzenna et Algazele. Ex bis au
 tem habetur. q̄ Cometa est ex vapore ter
 restri multum exaltato. igne inflammato
 continue eluato et comato siue caudato.
 Et talis est superbia hominis que in al
 tum se erigit. vehementer incenditur. con
 tinue ascensum petit et caudam post se tra
 hit. Primum est contra naturam. qz ho
 mo est nature terrestris tam origine q̄ re
 solutione. quia de terra est et in terram re
 dit. terre autem com fit grauis non ē ascē
 dere. sed descendere. Ex quo patet q̄ non
 est hominis superbiere sed potius se deijci
 endo humiliare et. Et id Eccl. i. exp̄obā
 do dicitur ei. Quid superbit terra et cinis
 Scdm aut scz igniri. qz homo supbus se
 quēter et facit et p̄ modico idignat et ex

cādescit in irā. Hoc inquā iest ei p̄ter na
 turā. Non. n. ex natura propria vapor h̄z
 caliditate. sed potius frigiditate. cuz terra
 fit clemētū naturā frigidū. Inest ergo il
 licēssio et loco ad quē elenat. Sic bonum
 ē p̄ter naturā q̄ seruescat in irā nimia. cū
 bō fit aial māsūctū natura. Inest ergo in
 flāmatiō iracūdie et ipa elatione superbie
 Eccl. i. Non ē creata a deo hoib⁹ supbia.
 nec iracūdia natiōi mulierū. Est et supbie
 p̄pniū expetere in boibus cōtinuū icrēmē
 tu. et ideo nūqz quiescit qz semp petit ascē
 suri fm illud. ps. Supbia coz qui te ode
 rūt ascēdit semp. Dicit et q̄ supbia dum
 semp vult peire alioz sequi et expetit tāqz
 caudā vel comā habere. Nullū eni vult se
 p̄cedere sed oēs retro venire. Vñ Roma
 noz siue uscoz vulgat p̄uerbū dicit. Ad
 homo arrogante nullo d̄ante. Ad homo
 arrogante la teda tranante. Et ideo dici
 tur Apoc. xij. q̄ cauda diaconis trahēbat
 itū p̄tē stellarū celi. Et sc̄do supbia assilat
 comete. p̄pter aspectū. qz cometes de sub
 non appet sed solū de nocte cōspicit qz scz
 hō supbus dū luce gratie amittit tenebras
 ignozatē necessario incurrit Job. xxxvij.
 In mambus abscondit lucē. i. supbis. Vñ
 glosa dicit ibi q̄ imanes sūt q̄ se elatis co
 gitatiōib⁹ extollūt q̄d lux abscondit quia
 veritatis eis cognitio denegat. Tertio
 p̄pter motū. qz comete rotant ad
 stellarū et sequūtur eas quousqz abscondan
 tur Et p̄ hoc alpetrag⁹ in astrologia sua
 noua p̄bat ignis moneri circulariter. qz. i.
 iste vapor incensūs ci adberēs in circuitu
 rotat. Vñ et v̄bo. in cētologo p̄positiōe
 tertia vocat cometas sc̄bas stellarū fm ex
 positōnem Mali et Abzaaz et Bugafari.
 Sic et superboz ē p̄pniū inuoluntēs et
 circuitus querere fm illud. psal. In cir
 cuitu impij ambulāt. qz dū iteriora nō ap
 petūt i exteriorē labore fatigant. Quar
 to p̄pter signū qz comete signāt mortem
 magnoz. destructionē regnoz et cōcitatio
 nē belloz. Vñ recitat Sen. in tertio libro
 de naturalibus questionibus. qz post mor

tem demetrii regis pax ante bellū acbar
cū cometa fulsit nō minor sole fm appen
tiam. Sistr ante aduentū caroli comitis p
uin cie r fratris regis francie q erat p pa
pā Urbanū factus rex sicilie. et vocat^r ab
eo vt veniret in regnum. qd scz fuit Anno
m. cclxiij. sequenti ano dñi. m. cclxiij. ap
paruit cometa maxim⁹ in mense Augusti
iuxta signū cācri paulatim pcedēs versus
meridiē donec ad stellationē orietis ap
propinquavit. et nūc ad vnā pte nūc ad aliā
dirigebat comā. durauitqz p plures men
ses. cuius coma se exēdebat in lōgitudine
p quartā partē nri hemispherij. Et sequenti
ano. l. anno dñi. m. cclxv. debellat^r ē im
fredus. cū exercitu suo p dcm regē caroli
apud bencuetū. vbi ipse māfredus occuba
it cū magna strage gētis sue. Rō autē pdi
ctē significatōis comete ē qz comete sūt d
cōpeteride martis et sūt ab ipso vt a primo
efficiēte l3 cōiunctio eius cū ioue auget h
Dñium autē martis signat mortē violētā
qua magi moriunt magni qz pui. Et quia
mars ē iclinās ad irā cōcitāt calorē regen
tiā populos cuius cōmetio fortior ē i ma
gnis qz in pui. Hec oia signata p come
tas supbia sequunt scz occisio magnorū
dū vn⁹ p aliū insurgit ex supbia. Et ideo
dicit^r Isaie. xiiij. de rege caldeoꝝ superbo.
Tū vulneratus es sicut nos et nostri filis
effect^r es. detracta ē ad isros supbia tua.
ocidit cadauer tuū. Itē destructio regno
rū. qz scz per supbia diuidunt gentes et re
gna. et oē regnū in se diuisum desolabit. vt
dicit^r Luce. ij. Itē cōcitatio belloꝝ. Vnde
Prover. xxiij. Arma et gladius in manu
superbi. Item superbia assimilatur tohi
truo. C. Primo qz tonitruū oua auūū pul
sificantiū ledit. Et sistr supbia opera spūa
liū viroꝝ destruit Aug. Superbia bonis
opib⁹ insidiat vt percat. Et iō Breg. dicit.
qz perit oē qd agit si nō in humilitate sollici
te custodit. Psal. Fulgura conuulsantes et
dissipabis eos. Fulgur. n. et conuulsatio fit i
tonitruo h3 illud. Psal. Vox tonitruū tui
in rota illuxerūt conuulsatōes et. Superbi

eni spiritualiter dissipant qz tonāt scipos
magnificando. fulgurant alios despicien
do. conuulsant opera sua ostendendo. Et no
ta qz vox tonitruū. superbi dicitur esse in
rota qz quicquid etiā de alijs dicit in lau
dem propriam reflectit. C. Secundo qz to
nitruum pregnantēs abortire facit. Et si
militer superbia bona propōita in corde
preconcepta ne pariantur. l. ne opere com
pleatur effectus. vnde monetur homo Ecū
xxij. Age pceptiones tuas si in delictis et
verbo superbo. C. Tertio qz tonitruū tur
res alias concutit. et aliquando deicit.
Quia scz superbia perfectissimos viros i
uadit. et aliquando etiam eos vincit. Ipsa
etiam deiecit angelos de celo. et homines
de paradiso Sapi. xiiij. Ab initio cum pe
rissent superbi gigantes et. Sunt enim gi
gantes omnes viri virtutibus eminentes
quos dum clatio superbie vincit. protin⁹
perire facit. Vnde Apoca. xvj. Dicitur
qz facta sunt tonitrua. Et postea subditur
qz ciuitates gentium ceciderunt Quasi. n.
quedam tonitrua sunt hominum superbi
entiam corda. que tamen ciuitates deici
unt quia ipsa munimenta virtutum an
nihilant et destruant. C. Quarto quia toni
truum arbores euellit. Quia scilicet super
bie vitium etiam homines actiuos et fru
ctuolos subuertit. Eccli. x. Radices geni
um superborum arefcent decus. Nam si
cut perit fructus arboris arefcente radice
ita perit virtus boni operis superbiēte
corde. C. Quinto quia tonitruum magis
in altis locis qz in infimis ledere con
suevit. quia videlicet elationis tētatio ma
gis eos qui sunt in sublimi qz eos qui sūt
in humili inuadere consuevit. Isa. xxxvij.
De corone superbie siue accipias de coro
na clericorum seu prelatorum siue de coro
na dominorum et regū. C. Sexto quia
tonitruum diuersimode ledit et percussit.
Et ponuntur precipue quinqz modi per
cussionis et fulminationis tonitruū qui sa
tis congrue superbis et tyrannis homini
bus adaptantur. C. Primus est quia ex to

nitruo quandoqz egreditur sagitta que di
citur tela tonitruū. de bmo sagitt^r dicit i
Psal. Etenim sagitte tue transeunt. vox
tonitruū tui et. Hec autē sagitta scidit et icē
dit quicquid inuenit. B. generat enim ta
lis sagitta in nube viridi profunda et va
poris sicco ibi inflāmato hoc modo. qz va
poralis cōmixtio terrestris vaporis incē
ditur. et cum tangit viridem nubes in qua
est incāsus. que est iam in conuersione ad
aquam conglutinatur vt farina in pasta.
fortissima aut incensio obuiat. ita qz hūo
re nabis non extinguitur. et sic conglutina
tus vapor fit humiditas. et ideo in inferiori
parte acuitur. vbi primo incipit distillare.
et est grossus in parte. et sic postea indurat
in lapidem. qui scz est rubeus et ad modū
sagittę inflāmatus egrediens scidit et in
cendit quicquid inuenit. Quasi ergo sagit
ta lapidea in resoluibili nube ē cor tyran
cum et superbum in mortali carne. Hec sa
gitta est lapidea ignea acuta et noxia et ta
lia sunt superborum et tyrannorum corda et
opera. scz lapidea per duritiam crudelita
tis. ignea per ambitionem dignitatis. acu
ta per astutiam malignitatis. et noxia per
violentiam potestatis. Ideo non merito
tonitruum superbie formidatur tales sa
gittas emittens. Vnde in. ps. A voce toni
trui formidabunt et. C. Secundus mod⁹
percussionis tonitruū est quando talis va
por terrestris est minus conglutinatus et
in nube minus aquosa. tunc enim non cō
tinuatur sed incensus ibi egreditur cū im
petu. et scidit iterum et incendit. sed non
scidit nisi ligna. et non lapides nisi raro.
scidit autē ex impulsu et incendit ex inflā
matione. Et huic assimilatur illorū super
bia qui impulsi fastu glorie vel malorum
suggestione et inflāmati impetu ire. nō la
pides duos. i. non sibi resistere valentes
s3 ligna mollia. i. ipotēiores et sibi resistere
nō valētes inuadit. Psal. Dū supbit ipi⁹
incenditur pauper. C. Tertius modus est
qui scidit corpora solida sed non rara. et
hic est vapor rubeus clarus qui nūqz facit

lapidem. et sua flāma nūqz separatur a va
pore. et hic nūqz scidit nisi sint valde com
pacta corpora que sunt magne quantitatē
qz hec resistunt ei. et hic interficit homines
et apparet in eis odor combustionis et nō
videtur vulnus. Quia cum vapor sit sub
tilis intrat sine vulnere. et si inuenit aurū
in bursa cōminuit aurum et non ledit bur
sam. qz bursa vt rariū corpus dans lo
cum pertransit de facili. Aurum autē vt
compactum resistit. et ideo quandoqz mi
nuitur in partes quandoqz in puluerem.
Vnde aliquādo accidit qz perforant gla
dium et non lesit vaginam. Quic autē qz
similatur superbis eorum qui solum mag
nis et potentibus se opponere dedignā
tur. sicut dicitur de leone qz fortis anima
lia inuadit. sed vilibus subiectis ignoscit.
Talis sicut dicit Aug. fuit antiquitus su
perbia populi romani. qui scz sibi voluit p
poetam in laudem suam ascribi quod no
stra scriptura sacra attribuit soli deo. scz si
bi pprium eē percere subiectis et debella
re superbos quod scz Jacobi. iij. attribuit
ipso deo. Deus inquit superbis resistit. hu
milibus autē dat gratiam. C. Est etiā eius
dem vaporis alius quidem modus cuz et
minus aquea nube egreditur quia subin
trat et non ledit diuidendo vel aperte incē
dendo. sed est conuulsio rubea valde noci
ua et illa nocet vineis sicut dicitur vinito
res. et precipue botris illis qui sunt mult⁹
folijs cooperiti. cum per aliquod foramen
proicit conuulsio illuc vaporem cum ra
dio suo eo qz ille vut lese euaporare non
possunt. Et hec conuulsio non adeo est no
cua corporibus cum directe cadit. sed su⁹
radius ei quem attingit est nociuus. qz cor
rumpit ipsum eo qz hoc fit de natura illi⁹
vaporis. Vnde hac de causa quidāz aspi
cientes inflati sunt in facie et quidam exce
cati in oculis. C. Huic ergo assimilatur su
perbia et malicia quorūdam proditorum.
qui minus habēt de nube aqua idest de
humanitate et pietate. et habent conuulsio
k

nem rubeam idest affuciam malignam et
 tardo non manifeste sed occulte et prodito
 ric ledunt. et bonorum opera que per fru-
 ctus vinco significantur per aliquod for-
 men idest per aliquem maliciosus modum
 calumniare impedire et dissipare conant
 et non solum suos aduersarios directe sibi
 oppositos tales ledunt sed etiam sibi ad-
 beretes frequenter ledunt et decipiunt fraudulenti
 quod est quasi eos excecare. Nam latent
 alium fraudare est lumen ei agnitiois sub-
 trahere. Quartus modus est vaporis albi
 qui egreditur in flamma sicca non coadun-
 nata et ideo spargit et accendit magno
 impetu per nubem profundam in qua est. et
 aquosum multum. et ideo scindit et scindendo
 extinguitur. ita et ea que scindit videntur
 alba et non apparent in eis signa stu-
 pitionis. et quandoque interficit quando de be-
 ne fortis impulsus. et quandoque propter sua
 disgregationem percussit in loco uno et non
 ledit socium iuxta eum stantem. sed percussit
 eum qui stat remote. quandoque etiam re-
 flexus a pariete vno progreditur ad alium
 et percussit illum. Et huic assimilatur super-
 bia eorum qui quocumque videntur albi id est
 mansueti et pacifici tamen habent spiritus
 in naribus latentem. et ideo quandoque
 reputant se in bonos subito accendantur.
 et cum magno valde impetu proflantur
 ad nocendum. et quandoque ad occidendum
 cum fortiori ira impelluntur et quia ira tol-
 lit eis discretionem quandoque non discer-
 nentes quod faciunt modo proflantur ad le-
 dendum vnum modo alium et quandoque ta-
 lem qui est ab offendente remotus et sine
 culpa. Sed quocumque talium ira cito post factum
 extinguitur tunc dolent de eo quod fecerunt
 Sed notandum est quod aliqui talis vapor sul-
 phuris tam debilis est quod pertransiens ad bo-
 minem consumit vestem vel aliquod hu-
 iusmodi et extinguitur et cessat eius violentia
 et non ledit. Sicut ego vidi quendam in
 terra originis in castro sancti gemi-
 niani quod est in partibus tuscie prope ci-
 uitatem florentie ad viginti miliaria. quod de

se ipso referebat quod a fulmine tonitruum sub-
 to percussus in terram corruit. stupidus et
 cum post longam moram ad se ipsum red-
 disset lambere brachia suam. quod. scilicet de
 coctio fuerat. totaliter consumptus siue cru-
 stum reperit. in carne vero sua vel corpore
 nullam lesionem inuenit. Et nunc ego ra-
 tionem vel causam existimo existisse. quia
 vapor ille sulphureus propter debilitatem
 sue adustionis alterauit quidam siccus quod
 sibi prius occurrit. sicut enim cogitur. humidum
 autem post ipsum inuentum. et erat co-
 ctum vel sanguis non sicut sufficiens vel po-
 tens alterare. nisi habeat spiritus circum-
 stantes in sensibilibus. et accendit quia pili sunt
 valde inflammabiles. Huic ergo vaporum
 debili assimilatur eorum superbia qui si-
 cut cito indignantur ita cito remouentur et
 ideo et eorum indignatione vel elatione par-
 uel nulla damna sequuntur. Sicut David
 pronocatus contra nabab captiui enim co-
 gitatis eum extinguit et non dereliquit
 et eius familia vires ad. nungentem ad pa-
 rietem. per iram eius abigunt subito est
 placatus ita quod nullum damnum ei des po-
 stea fecit. Et nunc. Quia. Quia. Quia. Quia. Quia.
 dem vaporis. et multo debilitata est et ni-
 hil nocet. quia statim ad tactum aeris extinguitur
 et retunditur. ita quod cessat incendium
 eius et violentia impulsus. et huic assimi-
 latur superbia eorum qui identem nocerent
 si possent. sed debilitati paupertate vel
 aliquo timore quieteunt. et dimittunt. nul-
 lum nocumentum inferentes. Et huic super-
 bia assimilatur vento. Primo quia ventus
 est aeris concitatus turbatus et obscu-
 ratiuus siue insulsiuus. Nam superbia
 intelligentia mentis obscurat. corda ad
 malum incitat et hominum pacem perturbat
 Etzechielus. i. Ventus turbatus uenit
 ab aquilone idest superbia perturbat
 uenit et orta est a demone. Secundo quia
 ventus est in mari tempestatis generatiuus
 vndarum elenatiuus. et per consequens
 maris inflatiuus et in partes contrarias et
 tenuis. et ideo nauigantium summersus

Quia superbia in mundo bella et rixas co-
 citat. videtur. i. affectiones humanas extolle-
 re et eleuat mare etiam cordis inflat. et in par-
 tes contrarias separat. donec nauigantes in
 nauis penitentiae oino sumerget. Ioan. vi.
 Adare vero magis flante exurgebat. Ad
 thel. xiiij. Manicula in medio mari iacta-
 bat flantibus. erat enim vetus. Et Ter-
 tio quod ventus est motum concussiuus et
 diruptiuus. domos subuersiuus et arborum
 impulsiuus et eradicatiuus. Videlicet quod su-
 perbia et viros eminentes spiritu pulsat ten-
 tando et subuertit assentiendo. iij. Reg. xix.
 Spiritus grandis et fortis subuertens motes
 domos diruit et collegia diuidendo. Ad
 thel. viij. Flauerunt venti et irruerunt in
 domum illam. et facta est ruina eius magna
 Proderbio. v. Domus superborum
 demolitur dominus. Arbores. i. boies fructuo-
 sos et multos gratias ditatos aliqui eradi-
 cat destruedo. dei iudicio Sap. iij. Si in
 ramis in tempore germinauerint infirmiter po-
 sita a vento commouebunt et a nimietate ve-
 torum eradicabunt. confringent rami incon-
 sumati. et fructus illorum inutiles et acerbi ad
 manducandum. et ad nihilum apti. Eccl. xxi.
 Substantia superbi eradicabit. Quarto
 ventus est spume in aqua generatiuus. vti-
 te inflatiuus et cretisiuus. palmarum et puluerum
 leuatiuus. Quia superbia que aduersitate
 non deiecit in spumam vanitatis si poterit addu-
 cit. et per vanam gloriam inflando et eleuando su-
 mergit Sap. v. Spes impij quasi lan-
 guis est que a vento tollit et tanquam spuma gra-
 tialis que a pellicula dissipat. Apo. ij. Cor. xij.
 Timeo ne inflatius et seductus sint inter
 vos. Deute. j. Turbantes superbia stercidit
 et. Job. xij. Erunt sicut palce an facie ven-
 ti. Quinto quod ventus est in aqua dissoluti-
 uis et iniquitatis inductiuus. et multarum
 egritudinum causatiuus. quoniam in corpore genera-
 tur vel ibi includit. scilicet quod superbia dissoluti-
 uis volutatus et iniquitates rerum perurat.
 Unde multas egritudines in aqua generat
 Eccl. ij. Synagoge superborum non erunt sani-
 tas. Eccl. v. Mirabilis prolixus infirmi

Capitulum lxxvj.

Superbia assimilantur m-
 tibus. Et primo quidem
 quod sunt tumidi. Adons. n.
 In fido. est tumor ter-
 re Superbi enim terre-
 nis diuitijs percipere intu-
 mecum Deute. j. Turbantes superbia ascen-
 distis in montem. Et secundo quod sunt elati.
 Nam montes se in altum erigunt. vti in
 fido. dicunt montes quasi eminentes.
 Superbi enim per elationem mentis erigunt
 se in altum. Job. ij. Vir vanus in superbia
 erigit se. Psal. Ascendit montes. scilicet per
 superbia se extollendo. Et tertio quod sunt terre-
 ni. de terrenis cupidus. mons. n. pede solam
 terram tangit. quod superbi affectum suum solum in ter-
 renis ponunt. sunt. n. velut aie pedes ipsius
 affectiones. Psal. Non veniat mihi pes
 superbie. Diere. iij. Nolite eleuari. quod dominus
 locutus. Date dominus deo vestro gloria antequam
 offerat pedes vestri ad montes caligiosos. et
 peccabitur lucem et ponet eam in vmbra mortis
 et caliginem. quod si non audierit in abscondito
 plorabit aia mea a facie superbie. Et qua-
 to quod motes sunt nubium generatiui. et per
 nis aeris obscuratiui. Et. xiiij. O pur nubecula
 motes. Quasi. n. nubes in motibus sunt terre-
 na desideria vel appetit. diuandi in superbo
 rum cordibus. et ex his aer obscurat. i. mens et
 ratio errat et offuscatur. et. xiiij. Erat nubes te-
 nebrosa. Et quinto quod sunt turbini et ventorum
 et fluminum plus quam valles passiuus. Et. i. sup-
 bi turbatores perussides violentias et deiectiones
 nes frequenter patiuntur. et. i. tritidibus et do-
 lozibus implent. Abacuc. iij. Corruerunt motes
 seculi. Et in codice. Voluerunt motes. Ero-
 rit. Leperunt audiri tonitrua ac micare sul-
 gura et nubes dissoluta opunt motes. Et se-
 ro. quod motes sunt nubium diuitijs fuerunt. Et
 i. superbi si nubis. i. frigidit malicie et peccati di-
 uitijs retentiu. vti in frigore malicie diabolus
 boies superbum ad eternum iterum trahit. Ad
 k ij

h. d. r. n. c. n. z.

figuratum est. j. Parat. r. Vbi banaias i
terfecit leonem tempore niuis. Eco signi-
ficat superbium quem in tempore niuis id
est in frigore malicie diabolus extinguit.
Vnde in his montibus frigidis superbie
multi perierunt eterna morte. ij. Regum. j.
Inchy ist super montes tuos interfeci
sunt. Item superbie de pulchritudi-
ne siue fortitudine corporis assimilantur
collibus. Nam collis est tumor terre bre-
uis. vnde r dicitur tumulus quasi tumes
tellus. Nam superbi tales de vanitate in
tumesunt qz de terra idest de corpore r
cito vastantur. qz breues dies hominis sunt
r adeo mox sequens hanc superbiam col-
lium in pulverem redigit. Iste. xij. Colles
quasi pulverem ponet. r ideo talis super-
bia multum decipit r fallit gloriatos r co-
fidetes i ea. Dicit. ij. Vere medacis col-
les fuerunt. Fallat enim gratia r vana est
pulchritudo vt dicitur. Prover. vltimo r simi-
le est de fortitudine. Vnde dicitur. ix. No
gloriatur fortis in fortitudine sua. Item
superbi assimilantur fluctibus maris.
Primo qz fluctus se mutuo collidunt
r similitur superbi mutuo se inuadunt r
ledunt. r hoc est de diuina sententia vt su-
perbi scinuicem deiciant r expellat. Eccl.
xiii. Comouit illos quasi fluctus maris
viros potentes gigantes migrare fecit r
vagari sunt in gentibus alienis. Secun-
do qz fluctus nuc sursum nuc deorsu mu-
tuo se impellunt. Similiter superbi nuc ex-
tollunt nuc deiciunt. Vnde aliquando
superbi sunt in exaltatione. Psal. Exalta-
ti sunt fluctus eius. quandoqz No in fra-
ctione siue deiectione. Job. xxxvii. Confrigi-
tes tumentes fluctus tuos. Quasi enim
mare tumetes fluctus suos confringat cu
mundus ipse seuiens potetes r superbos
opprimat. Tertio qz fluctus spumam r
uentum gignunt. Similiter superbia gi-
gnit spumam iniquitatis r ventum vani-
tatis. Vnde dicitur in epistola Jude. Hi sut
fluctus feri maris despumantes suas co-
fusiones Jacobi. j. Similis est fluctui ma-

ris qui a vento sez vanitatis mouetur r
circumferitur. Quarto qz fluctus arena-
las inuoluunt r superius secum ferunt sic
superbi inuoluunt alios miciores secus id
est ad consensum siue superbie trahunt. si-
cut lucifer trahit alios angelos. Eto. xiiij.
Inuoluit eos dñs idest inuoluit permittit
in medijs fluctibus. Quinto qz fluctus
piscos alidunt. qz superbi alios quos in-
ueniunt molles r impotentes persequun-
tur r opprimunt. Vnde Job. xli. perso-
na sic oppressi conqueritur dicens. pedes
meos subuerterunt r oppresserunt quasi
fluctibus feminis suis dissipauerunt. In-
neca mea insidiati sunt mihi r preualue-
runt. r non fuit qui ferret auxilium. Se-
xto qz fluctus maris naues in periculo po-
nunt. Per naues intelliguntur celestie qz
superbi persequuntur r destruere molian-
tur. Mathei. iij. Veni r fluctus in nauem.
Veni tentationes demonum r fluctus
idest persecutiones superborum in nauem.
in ecclesia xpianorum. Septimo qz flu-
ctus semper in motu sunt r quietere non
possunt. sed vel omnino deficiunt. vel se agi-
tant r propellant. similitur superbi semp
sunt iniqui in se r etiam in alijs quous-
qz vel ipsi deficiant vel alios vnde volunt
propellant. Ista. viij. Impij quasi mare fer-
uens quod quietere non potest redundat
fluctus eius in conculcationem r lutum.
r non e par dicit dominus deus impijs.
Item superborum scientia sicut inflat
eos in corde ita reddit eos tumidos in lo-
cutione. r ideo assimilatur aque montane.
Aqua enim montana que extra ebullit cu
diu bibitur facit gulas strumosas r ppter
nimiam frigiditatem multiplicat pblegma
grossum in gutture. Aqua enim montana
est scientia superborum que strumositatem
facit in gutture. i. tumorem in voce siue lo-
cutione. Na facit eos verba fatuosa r am-
pulsosa proferre. fm illud D. iacobi. Pro-
iicit ampullas r serquipedalia verba. r ideo
superborum fastuose locutiones sunt ego-
sonantibus similes. qz magnum sonant

faciant r nihil distinctum seu rationabi-
le proferunt. Psal. Souerunt r turbare
sunt aque eorum. Job. xxxiij. Verba illi
non sonant disciplinam.

Capitulum. lxxvij.

Emperantia assimilatur mer-
curio propter tria. Primo
propter dominium. qz mer-
curius dicitur aquis domia-
ri. Vnde Lucan. loques de
mercurio ait. Quem deus aquarum percus-
sit. Similiter temperantia aquis concu-
piscencie dominatur. r fluxum carnis. i. lu-
ric lubricitatem restringit. Vnde sine te-
peramento virtutis huius maris conti-
nentie ruit. Eze. xliij. Dic ad eos qui lini-
unt absqz temperatura qz casurus sit. Illi
enim absqz temperatura delinunt qui car-
nem suam innumeris delitijs nutriunt. r
qz non eis adest temperantie modus ca-
dit proinus continentie murus. Secun-
do propter effectum. qz sez mercurius con-
ceptum vel natum sub dominio suo dis-
ponit ad sapientiam. Vnde a sapientibz
deus eloquentie dicitur est. Et ideo geni-
les Act. xiiij. vocauerunt Paulum mercu-
rium qz ipse erat durus verbi. Similiter te-
perantia tam ciborum qz venereorum dis-
ponit ad sapientiam. Quod signo nature
ostenditur seu creationis. Nam deus cor-
pus hominis qui preceteris animalibus
sapientia pollet in maximo temperamento
constituit r ad equalitatem completionis
inert omnia corpora maxime reducit. j. Co-
rin. iij. Deus temperavit corpus r. Et ic-
circo nos ipsam a superfluis r inbonefit
temperare debemus. Dicitur etia mer-
curius fuisse deus palestine fm Irido. eo qz
eum sole lactatur volens eum superare. se-
per enim iuxta solem graditur nuqz plus
distans ab eo qz per tres gradus. Vnde
raro videtur qz fere semper sub radijs so-
laribus occidatur. Nec luctatio cum so-
le est pugna carnis cum rone volentis eam
superare hanc luctam caro excitat sed te-
perantia sedat ipsam carnem roni subijci

ens vt eam sequatur r iuxta eam vadat. sicut
mercurius iuxta solem. Tertio pro-
pter principatum. Nam fm Istholo. sub
mercurio sunt gemini. regnat in virgine.
in piscibus regnum eius abscedit. Sic te-
perantie subijciuntur gemini. sensus corporis
qui sunt geminati. vt pote qz due sunt au-
res duo oculi. due nares. i. duo foramina tem-
narium. r sic de alijs. Habet enim tem-
perantia sensus corporis resrenare r casti-
ficare. regnat in virgine qz potissima tem-
perantie species est virginitas. sed deficit
in piscibus idest in his qui viuunt in aquis
deliciarum. Perit enim castitas in deli-
tijs sicut Ber. dicit.

Capitulum. lxxviii.

Entatur fortius r frequen-
tius penitens qz peccatores.
Et hoc apparere potest similitu-
dinem venti. Nam sicut Se-
neca in quarto libro de na-
ralibus questionibus dicit. circa aurozam
fit ventus qz tunc vapor ventum faciens
est collectus r radius solis appropinquans
percussit gelidum aerem. Sed in prima p-
te noctis raro fit ventus qz ille vapor non
est copiose collectus. Per aurozam ergo i-
relligit penitentis conversionem per quaz
nox peccati expellit r dies gratie illucescit
r nuc diabolus marie tetatidis vtru susci-
tare conatur. Sed existente homine in te-
nebris seu nocte peccati raro fit ventus: qz
parum tentat diabolus. Et ideo super il-
lud Eccl. ij. Fili accedens ad scrutatē dei
sta in iusticia r timore r prepara animam
tuam ad tentationem notat. Sic dicens.
Non ait ad requiem sed ad tentationem
qz hostis noster nos aduc in hac vita po-
fitos quanto magis sibi rebellare conspi-
cit tanto amplius expugnare contendit. Il-
los enim pulsare negligit quos quieto iu-
re possidere se sentit. Contra nos vo-
lumentius incitatur cum ex corde nostro
quasi ex iure proprie habitationis expellit
Item deficientie estu tentationis abundat
lachryme compunctionis. Nam in autu-
k iij

no precipue circa finem abundant pluui
eo q calor: estatis qui sumebat vapores
remissus est et plus eleuat q̄ sumit. Est
eni quasi calor estatis seruo: tentationis .
quo deficiere et tepere subsequete sequun
tur pluui i. ab adates copuctioes lacry
me dicere. viii. Finita e estas. et ita subdit
quis dabit capiti meo aqua et oculis meis
fontē lacrymarum. Capitulum. lxxix.

Amere debet sciri viri q̄ diu
sunt in carne q̄m̄que videan
tur spū seruētes. Primo
ppter ip̄s carnis fragilita
te. Sūt enī similes terre q̄ lz

per nām sūt solida ignis tñ p̄b̄ cū aere
is e pmixta. Sic et kī viri licz habeant ex
p̄e spūs soliditatē sanctitatē et ignitatē. i.
seruēditatē charitatis m̄ imixtā et iūctāz
aeri idest fragili et passibili carni. Vnde
d̄r Math. xvi. Spūs p̄optus ē caro aut
iirma. Vnde Apo. ij. Lxxiii. Habe
mus thesaurū in vasis fictilibz. C. Secun
do timēt sancti ppter suos defectū mul
tiplicitatē. terra enī interi⁹ ē cauernosa et
spōgiosa. Sancti. n. cū se introitus ad se
metip̄os reducūt v̄ eis vita sua mlt̄ ofe
ctibz plena non solū p̄uis s̄ etiaz maghis.
Sūt enim defectus vite velut cauitates
terre. Lauerne aut sūt cōcauitates magne
significātes defectus maiores. Sed velut
spōgiositates p̄ue sūt culpe et defectus le
uiores. Dū ergo sciri i aspectu diuī iudiciū
vitā suā iuriscus reuolūt velut terrā cō
cauitatibus. sic vitā suā defectibz plenā eē
recognoscūt. de qb̄ apud iudicē vebemē
tē iudicari metuūt. vii ps. dicebat. Nō i
tres in iudiciū cū suo tuo die. S̄lt̄ Die
re. sub terre s̄t iudicē defectū dūanc vite cō
siderāre dicebat. Asperi terrā et ecce vācua
erat. Dier. iiii. Tertio timēt scī suarūz
cogitationū et affectionū impuritatē
et tentationū impetuositatē. Nam si
cut terra in suis cōcauitatibz est diuerso
rum vaporū susceptiua et v̄torū quorūz
violētia aliquādo concūit rūp̄it et terre
mot⁹ marini iterū generant. Sic et scī

virī q̄nqz ex suis defectibz vapores mala
rū cogitationū vel immūdarū affectionū
scitūt et ventos subitratēs. i. tentatōes ve
benētes p̄ quas cōcūitunt et iterū p̄ con
sensū rūp̄unt. et ita fit terrēmot⁹. i. aic mo
tus in peccatū. Ps. c. Appetunt terre
motus et turbatio sup̄ terrā. C. Timor mā
danorū assimilaf terrēmotū qui sp̄ sit ad
latas et p̄ modū tremoris nō sursum neqz
deorsum. Sic enī vapor ille mouet q̄ terre
motū facit. Sursum enī d̄r de⁹ eē deorsū
isctm̄ sed quasi ad latas est nobis mūdus
mouet ergo sursum q̄ timet dñm. deorsūz q̄
timet isernū. Sed quasi ad latas mouent q̄
tremūt et timēt mūdū et trāsiōrias penas
Sed frequēter peccatōres timētes et fugi
entes penas transiōrias incurrit penas
eternas. Psal. Cadēt a latere tuo et.

Capitulum. lxxx.

Tribulatiōes et amari
tudines et quecūqz con
cussōes amicōs dei nō
dissoluūt. s̄ fortiores fa
ciūt. Vñ sūt siles terre
q̄ v̄ dicit Beda vndiqz
marī cingit. vndiqz
quatit et tñ nō dissoluūt s̄ pot⁹ solidatur.
qz dū e⁹ siccitas maris bñficio bumectaf
ptes terre coadunant q̄ alias in puluerēz
verterent. Sic et tribulatiōnū et amaritudi
nū circūdatiōes stillaf mētibz electorū
būor solatiōis iterne q̄ aia roboraf soloi
dat. et sic in seipsaz tota coadunaf. vt p̄ irā
vel ipatētiā minime dissipaf Psal. Fir
mauit orbē terre q̄ nō cōmouebit. Sic tri
bulatiōis amaritudo tūiores reddit kōs
vros q̄ solatiōis dulcedo. Sicut nauis
tūtor ferē et natat in amara siue salsa q̄ i
dulci aq. et eo q̄ aq̄ amara siue salsa gros
sior et grauior ē dulci. Vñ i ea natat ouū
reccs. et in mari palestine mortuo nihil vi
uū imergit. Ideo nauis vt dcm ē tuti⁹ ferē
et natat in amara aq̄ q̄ dulci. Sic ania si
bz amara aqua tribulatiōis cura esse pōt.
Quia aut ē ei ad purgatiōē aut ad aug
mētū meritū. Sed in aqua dulci solatio

niam dubitat ne per cas aut resoluat aut
forte in eis principall̄ p̄micit si qd fecissz
boni. Vñ Psal. Renuit solari aia mea
Et iterū Sapi. xiiii. Trāscētes mare per
ratē s̄z patiente liberati sūt. C. Itē tribu
lariō assilatur maris. C. Primo qz licz ma
re nō sit potabile vel dulce quo ad gustūz
est tñ quo ad multa vtile et p̄ficiū. Nam
multaz immitatū ē curatiū. Sanat enīz
hydropicos vlcerosos et scabiosos. Ita et
tribulatio lz non sit delectabilis sed penal
carni in sensualitatē eē tñ vtilis et proficua
spū. videlz qz sanat infirmitates mentis.
Curat. n. hydropicos. i. anaros. vlcerosos
idest sup̄bos. scabiosos idest luxuriosos q̄
habēt puritū carnis. qz tribulatio castigat
Vñ Mich. vij. D̄iōiciet in p̄sūdū ma
ris oia peccata. C. Secūdo qz mare q̄nis ex
se fit salum et amariū p̄ dulcedine tñ ve
narū p̄ quas facit trāsiōē et sui saporis vā
riatiū. Sūt tribulatio licz videlz amara
vt in p̄nti. tñ ppter dulcedinē et patientiā
cor q̄ ea t̄p̄at̄er et trāsiōis sustinet nū
rabit in eterni p̄mij dulcorēz. Iudib. v.
Sōtes amari obdulcati sunt eis ad bibē
dū. C. Tertio qz mare lz sit ingētū est tam
ppter p̄mū motū suz substantie a sua
corruptiōe cōseruatiū. Sic tribulatio lz
ingret mētē vel carnē tñ cōseruat eam a
corruptiōe luxurie Eccl. xi. Malicia vni
dore obliuionē facit luxurie Job. xiiii. Re
cedūt aque de mari et fluūt vacuefactus
arefcet. Aque enī. i. cōcupiscētie carnis re
cedūt de mari. i. de amaritudine tribulatio
nū. et tūc vacuefactus fit fluū. i. luxurie flu
rus. C. Itē tribulatio seruētē spm̄ cōpū
ctiōis gignit. et v̄tū vanitatis excludit. Lu
nus creplā ē q̄ t̄pe estatis in pte septētri
nali generaf spūs mult⁹. et vapor coartaf
q̄ facit terrā tremere. Iob. n. iuxta mare q̄si
quotidie terra tremit. et tā fortis ē ibi mo
tus eg vel bois ita q̄ vasa plena liquori
bus effūdunt. Vñ qdā p̄forauit terrā se
ptētrionalē lācea lōga. et exiit v̄tus tā⁹
q̄ fere diruit magnā domū. Per terram
septētrionis intelligit aia peccatōis frigi

da a calore charitatis. Est enī subiacēte se
ptem capitalibus viciis que tamen estare
charitatis calcēte cōcipit spm̄ multū cō
tritiōis. vaporē cōpūctiōis. et tremorē bu
miliatiōis. ita qz vas cordis plēnū liquo
re peccati cuacuet effusioē p̄fessōis. et iter
dū dum terra. i. cor⁹ p̄foraf lancea longa
attractione diurne maceratiōis et affli
ctiōis. et clauditur et erit ab homine v̄tus
ois peccati et vanitat. Capitulum. lxxx.

Sanctitas diuina p̄sonaz i
vnitate eētie representatur
generalit̄ in oibus creatur.
Et bec rep̄itatio in creatu
ris irrōnabibus vestigiū ap
pellatur. Quelibz enī creatura subsistit in
suo eē et h̄z formā p̄ quā determinatur ad
spēm. et h̄z ordinē ad aliqd aliud. Per p̄
mū rep̄itatur calce per scōm filii. p̄ tertius
sp̄m̄ sanctū. C. Itē in magnitudine creatu
rarū cognoscit potētia p̄ris. in dispositiōe
filii sapia. in ornatu bonitas sp̄m̄ sancti.
C. Itē in quolibet indiuiduo inuenies vni
tate spēm et vilitatē. quoz primū cōuenit
patri. scōm filio. tertū sp̄m̄ sancto. C. Item
scriptura dicit qz omnia constituit deus i
nūcro pōdere et mensura Sapi. xi. In om
ni enim creatura est vnitas veritas et bo
nitas. siue modus specis et ordo vt sic in
omni creatura. quo vna ostenderetur prin
cipij vnitas et quo trina personarū trini
tas. C. Item inuenitur in omni creatura
quod est quod discernit et quod congruit.
Sed omnes iste distinctiones siue assigna
tiones vestigiū ad personarum trinitatem
reducuntur. vt per se ē manifestus. C. Itēz
apparet representatio trinitatis in omni
bus substantiis. Nam in omni substantia
creata s̄m̄ Dion. inuenitur essentia vir
tus et opatio. quoz primū conuenit patri
secundum filio. tertium sp̄m̄ sancto. Spe
cialiter aut reperitur sancte trinitatis rep
resentatio in substantiis incorporeis et im
aterialibus s̄z in animabus et in angelis.
Generaliter aut in tres diuiditur spēs. q̄
sūt vegetabilis que ē in plantis. sc̄nibilis

q̄ et i bunt. et rōnalis que est in hominib⁹
 Sz oib⁹ trib⁹ sperit vna rō aie cōis. Et i
 vna cōi aie rōe repñtat vnitas eēntie. sed
 i triplici aie distinctōe repñtat psonarum
 distinctō. Sz excellēti⁹ ad huc repñtatio
 trinitat⁹ ē i anima rōnali. scz p̄p̄ter mo
 dum imaginis p̄p̄ter quā dr. q̄ homo ad
 imaginē dei fact⁹ est. Nā sic sūt i vnitate
 eēntie diuine tres p̄sonae. ita i vna eēntia
 rōnalis anime tres potētie sūt. s. memoria
 intelligētia. et volūtas imago enī trinitat⁹
 diuine nō inueni⁹ in homie nisi s̄m mēte
 In alijs vero p̄tib⁹ oñditur ibi rep̄senta
 tio solus p̄ modū vestigiij. Sed ad huc tri
 nitatis imago atēditur in mēte et magis
 s̄m act⁹ dictaz potētiarū q̄ s̄m potētiarū
 ipsas. P̄p̄terea q̄ p̄sonae diuine distin
 guūt s̄m p̄cessiōes. Vbi a dicēte et p̄cessiō
 nē amoris vtrūq̄ p̄netentis. Verbū autē
 in ania sine actuali cognitiōe nō fit esse vt
 Aug. dicit. Vñ p̄ncipaliū atēdit imago
 trinitatis in mente s̄m act⁹ p̄t scz ex no
 ticia rei quaz habem⁹. cogitando interius
 Vbi ōcipimus et ex hoc i amore p̄orūpi
 m⁹. Sed quia p̄ncipia actuū sūt habitus
 et potētie. vñ q̄q̄q̄ autē est virtualiter in
 suo p̄ncipio. sc̄dario q̄q̄ et p̄sequēti ima
 go trinitat⁹ potest atēdi in anima s̄m po
 tētiarū et habitus p̄t in eis act⁹ virtute cri
 stū. Sed ad huc atēde q̄ imago nō atē
 ditur in noticia. vel amore sui vel alterius
 rei s̄ p̄t respectū ad hoc q̄ est de⁹. q̄ scz
 mens p̄t memisse intelligere et amare
 deum a quo facta est. vt dicit. Aug. Quia
 vt dictū est diuine persone distinguūt s̄m
 p̄cessiōes verbi a dicēte et p̄cessiōe amo
 ris. Verbum autem dei nascitur de deo
 s̄m noticiā sui ipsius. et amor p̄cedit s̄m
 q̄ se ipsum amat. et manifestum est q̄ di
 ueritas obiectōis diuer s̄ficat specē ver
 bi et amoris quia nō est idem verbū de la
 pide et equo p̄ceptum. Vnde atēdit di
 uina imago s̄m verbum p̄ceptum de dei
 noticiā. et s̄m amorē crinde deriuatum
 Ipsa enī rōnalis anima tribus theologie
 vñtib⁹ p̄ficatur scz fide spe et caritate in

via. Ipsa at in patria tribus votib⁹ vota
 bit que sūt visio succedēs fidei: i. besio suc
 cedens spei. et fructio correspondēs cari
 tati. Vñ p̄ q̄ i aia rōnali est sanctissime
 rep̄sentaio trinitatis et s̄m esse nature et
 s̄m p̄fectōz gracie et s̄m s̄tata glorie. Ad
 huc autē exp̄dit et nobilior rep̄sentaio tri
 nitatis est que in angelis rep̄atur. Vnde
 s̄m. Grego. Angelus dicitur signaculū
 similitudinis. q̄ in eo similitudo diuine
 imaginis illuminatur exp̄ssa. et hec simili
 tudo inuenit in quolibet angelo. Rep̄se
 ntat etiam angeli sacrissimā trinitatē in cō
 muni. q̄ distinguit omnes p̄ tres hierarchi
 as. et quilibet hierarchia ad huc tres ordi
 nes continet. Vnde deus est in tronis vt
 maichas. in cherubin vt veritas. in ser
 pbin vt caritas p̄ que notat trinitas p̄sa
 ruz. et similitū inuenit in alijs hierarchijs
 Itē apparet rep̄sentaio trinitatis in sub
 stātijs corporis et materialib⁹. Nā i om
 ni corpore s̄m. Vbi tres. dimensiones
 existūt scz lōgitudō i linea. latitudo i sup̄
 cief p̄sūrado sine p̄sūditas dicitur esse in
 corpore. q̄ est ei⁹ dimensio p̄p̄ie p̄p̄ualit
 nea est t̄m p̄ducens. et ideo sperit p̄i q̄ est
 p̄ncipiū nō de p̄ncipio. Linea enī secūdu
 p̄b̄m. vñ eē p̄ducēs q̄ ē p̄ncipiū a q̄
 superficies fluit s̄ dicitur esse non p̄ducta
 Quia licet dicat flucere a puncto vsq̄ ad
 p̄ctū. q̄ nō ē in p̄tinuo nisi lineā duce ta
 men nō potest habere a p̄cto aliquā quā
 titatē cuz p̄ctū sit indiuisibile. Vñ linea
 p̄t cōtinuo non diuidit̄ i p̄cta sed i p̄tes
 p̄tinuas. Et ideo p̄p̄ie nō p̄siderat p̄
 cta cū iste dimensiones nō fluat a p̄cto sed
 a maeria. Corp⁹ vero ē t̄m p̄ductū. q̄ p̄
 fūdū q̄ est p̄p̄iū corpori fluit a superficē
 Alioquin idē p̄ducēs a seipso s̄i p̄lō eēset
 plures superficies. sed t̄m dicit corp⁹ nō esse
 p̄ducēs q̄ nō itelligibilis vltra corp⁹ alia
 spēs magnitudinis differēs ab istis. Vñ
 p̄sūditas sine corpus p̄gruit spiritūalīto
 quia ab aliquo p̄cedit p̄ncipio. s̄p̄re et si
 ho. s̄ nulla alia diuina p̄sona p̄cedit ab
 ipso. De quo etiā dicit. Apo. i. Corin. ii. q̄

scrutatur p̄fida dei. Sup̄ficies autē p̄
 ducens et producta est. productur enim a
 linea et ipsa simul cum linea producit ip̄z
 corpus sine profunditatem. et ideo compe
 tit filio qui nascitur ex patre. et ab eo siml
 et patre sp̄s sanctus procedit. Et Item bea
 ta trinitas rep̄sentaio in naturis. Com
 petat enim ternarius numerus omnibus
 rebus naturalibus. Et q̄ s̄m p̄dibago
 ram esse completum in natura habet p̄i
 cipium medium et finem. Ideo p̄dibago
 res docuit deum nature proprietatibus
 eminentem colere ter in die. Quia ipsa co
 gnitio que de possibili est p̄ficatur tribus
 scz sensu quo manuducimur imaginatiōe
 qua indagamus verum et his que nos
 manuducunt et intellecta quo conspicimus
 inuentum. Ideo etiam in natura habet deum
 ter s̄m termegistum s̄m tria puncta be
 nisp̄erū. id est mane. meridiē et vesperē. vñ
 lex p̄dibagorū et christianorum ad o
 rientem. Et termegisti et macho
 meti ad meridiem. lex Moysi ad occiden
 tem. Et tres posita sunt a p̄sophis ma
 gnis in cultu dei tria. scz adoratio p̄p̄ter
 reuerentiam. tribus p̄p̄ter distributiones
 sanctissime cognitionis diuine et virtutum
 celestium terrestrium. hymnus s̄m p̄diba
 goram p̄p̄ter concentum celī. Et Item ē
 rep̄sentaio trinitatis in celis. i. in corpo
 ribus celestibus. Computantur enim ab
 apostolo tres celi. q̄ dicit se raptus ad ter
 rum celum propterea q̄ in spheris celo
 rum triplex est differentia. Quia est aliq̄
 celum mobile et stellatum sicut firmamen
 tum cum quo etiam computantur septez
 planetarum orbēs qui sunt sub eo. Aliq̄
 No est mobile sed non stellatum sicut cri
 stallium. vel si quod aliud supra ipsum q̄
 sit primum mobile s̄m astrologos. Tertiu
 m aut quod nec est mobile nec stellatum
 sicut empyreum quod est beatorum locū.
 In celo etiam relato ad terram inuenitur
 triplex dimensio. sunt enim tres vie conti
 nuē scz longitudo a fursum in deorsum vñ
 conuersio latitudo a dextro ad sinistram

Altitudo ab ante ad retro. Igitur in celo
 ad terram relato. relatio circumferentiē
 ad centrum causat longitudinem ascendē
 do et descendendo. Vñ No signum i
 circulo obliquo facit altitudinem q̄ ab oc
 cidente in orientē facit ante. sed retro est
 ab oriente in occidentem. Alius No mo
 tus facit latitudinem. i. dextrum ad sini
 strum. Et Item rep̄sentaio sancte trini
 tatis in planetis est. Assignatur enī eis tri
 plex circulus. scz dēserens. equans et epicy
 clus. Et Item in eorum cursu dicitur esse
 triplex gradus. Quia quandoq̄ planeta ē
 retrogradus. q̄q̄ directus. quandoq̄ sta
 tionarius Nam quasi stationarius pater
 a nullo est procedens. sed quasi retrogra
 dus est filius carnem assumens. tunc enīz
 sol retrocedit vsq̄ ad decimam lineā. vt
 figuratum est Ista. xxxviii. id est vsq̄ ad hu
 manam naturam. que quasi decima est
 post nouem ordines angelorum. et in deci
 ma dragma figurata Luc. xv. Sed quasi
 directus est sp̄s sanctus. qui missus est
 ad directionem fidelium. Vnde p̄sal.
 Sp̄s tuus bonus deducet me etc. Sed
 p̄ncipue sancta trinitas. rep̄sentaio in
 sole. qui est maximus planetarum. In eo
 dem sole s̄m Aug. tria hec consideramus
 q̄ est. q̄ lūcet. q̄ caler. Primum competit
 patri. a quo filius habet esse et sp̄s sanct⁹.
 Sc̄d̄m filio. Tertium sp̄s sancto. Et tres
 est rep̄sentaio trinitatis in locis. Est. n.
 triplex locus deputat⁹ creature rōnali. scz
 locus sūmus id est celū vbi sola letitia. et ē
 infans. i. infernus. vbi sola tristitia. et est
 medius hoc est mundus in quo sunt sum
 ma speranda. et infima timenda. Vnde
 p̄sal. ij. In nomine iesu omne genu fle
 ctatur celestium terrestrium et infernoꝝ.
 In nomine iesu vt dicit Ambro. tota tri
 nitas rep̄sentaio q̄ iesus interpretatur
 victus. in quo intelligitur vngens. et vn
 ctio et ip̄e victus. Vngens pater victus
 filius. et victio sp̄s sanctus. Et ideo in
 nomine iesu olam in apostolorum tempo
 ribus credentes baptizabantur in nomine

trinitatē. **C**irca repñat trinitas i eis q̄ di-
stinguant s̄ p̄b; tripl̄. q̄ sūt simpl̄. leuia
vt ē ignis. vt simpl̄. quia vt ē terra. vel me-
dia graua & leuia sicut aer. qui est grauis
respectu ignis leuis aut respectu aque. &
aqua q̄ est leuis respectu terre. grauis. aut
respectu aeris. Item in clementis inueni-
tur quedam alia trinitas respectu loci: q̄
solum tria elemēta se contingunt in loco
generacionis. scz aer aqua terra. Aer eniz
non plus habet de natura grauis q̄ aqua
de natura leuis. Specialiter aut ignis re-
presentat sanctam trinitatem. q̄ ignis ap-
paret tripliciter. in flāma luce & carbone.
Item q̄ ignis habet triplex esse. est enim
ignis purus in propria sphaera. ignis con-
iunctus rei combustibili. scz in aliena ma-
teria. & est ignis mixtus. sicut elemētata. i
qua s̄m quosdam ignis & etiam alia ele-
menta sunt acta. Non quo ad esse p̄mū
scz formaz substantialium. sed quo ad cō-
scōm ad q̄ qualitatem suaz que sunt reda-
cte ad mediū. ideo sicut ibi sicut extrema
in medijs. & s̄m aliquos nullo modo sunt
ibi actu. sed sunt ibi virtute. Representat
etiam trinitas beata in aere qui distingui-
tur per tria interstitia. superiū q̄ dicitur
extercum & mediū ac infimū q̄ dicitur
aerēū. In sup̄mo est calor & lux propter
ignis & solis propinquitatē. Similiter in
infimo propter repercussionem radiorū
a terra. In medio aut ad q̄ non potest p-
tingere reflectio radiorū est frigiditas & ob-
scuritas. Aqua etiam representat p̄sonas
trinitatis. q̄ inuenitur aqua triplex. scz cō-
densata vt in nube. vel congelata vt i gla-
cie. vel liquida vt in fonte vel flumine. Est
eniz aqua vni in terra ipsi trinitati beatissime
Jo. v. Tres sūt qui testimoniu dant in ter-
ra spūs. aqua. & sanguis. spūs inq̄a san-
ctificacionis. aqua abluōis. sanguis redem-
ptōis. Terra quoq̄ representat beatā tri-
nitatem. Dicitur enim **Isa. xl.** Quis appē-
dit trib⁹ digitis molē terre? per quos tres
digitos intelligi possunt tres persone diui

ne in orbe terre representate. Vnde & ter-
ra que inhabitatur trifarie a sapientibus
est diuisa. Vnde vna dicitur asia. altera euro-
pa. tertia ap̄rica est. Et est asia mundi toti-
us pars media & meridie per orientē vsq̄
ad aequilonē. p̄tensa a quadā mūdiore sic
vocata. que apud antiquos regnū tenuit
orientis vt dicit **Isido.** Europa vno a se-
p̄trione vsq̄ ad occidentē est extensa. q̄
sic vocata est ab europa filia regis libie.
quā **Iuppiter** rapies ab ap̄rica duxit. in
creta. hanc tertiam partem orbis vocant
europam. Et sic in europa. liij. gentes sūt
vt dicit **Crisostom⁹.** Ap̄rica vno ab oc-
cidēte vsq̄ ad meridie est p̄tensa siue por-
recta & s̄m quosdā dicta ap̄rica quasi ap-
ca eo q̄ soli omnino sit ap̄ta & nulli quasi
frigori sit subiecta vt dicit **Isido.** Aliq̄ aut
dicunt ab aser filio **Abraam** ex terra cā cō-
dictam qui versus **lybiam** d̄ duxisse ex-
ercitum & ibi victis hostibus cōdidit. &
ap̄rica cū europa ē totus orbis medie-
tas. Quidam vno dicūt q̄ bas tres pres-
mūdi tres filij **Noe** diuiserūt postq̄ egres-
si sūt de arca. ita vt **Sem** cū sua posterita-
te futura occuparet asia **Japhet.** europa
& **cham** possideret ap̄ricā sicut dicit **glo-
sa Hen. x.** & idem dicit **Crisostom⁹.** & **Isi-
do.** **Idem** & alij plures concordāt cū eis.
Circa beata trinitas representat in mo-
tib⁹. Est eni motus s̄m locū triformis. re-
ctus circularis & obliq̄. **I**tem distinguitur
motus s̄m aliquos in naturalē. cui⁹ p̄cipi-
piū est natura. & violenti cui⁹ p̄cipiū est
ab extra. & aialē cui⁹ p̄cipiū ab intra. q̄
ab aia que mouet multipliciter. **C**irca in
nūeris ē representatio trinitatis. **M**as p̄-
mū ipar est ternari⁹ nūerus in quo p̄fectō
p̄mū representat. s̄. dei qui trin⁹ ē & vnus.
Item ois res que h̄z ista tria. scz p̄cipiū me-
diū & finē d̄ cō p̄fecta. vt p̄tē q̄ in trina-
rio nūero finis conformat p̄ncipio. ideo
sic dicit p̄s p̄mo celi & mundi s̄m transla-
tionē arabicā. **P**er hūc nūerū s̄m terma-
riū adhibuim⁹ nosmetipsos magnificare
vnū deū cōiunctū p̄prietatib⁹ eoz que

sūt creata. Vnde & **hermes** trimegisti⁹ po-
nit mūdū p̄fici in trib⁹ ymāmentē. q̄ ē i-
pulsio vel ylerio causaz. necessitate q̄ est
exequatio causaz p̄ motū ad eē. & ordine q̄
est distributio cuiuslibet. p̄ducti in locū et
officiū suū. **C**irca nūeros diuidit in tria. q̄
nūerū s̄m **Isido.** ali⁹ linealis ali⁹ sup̄-
cialis. alius vno solidus. Linealis est q̄ ab
vnitate incipies ordinate p̄cedit vt vnus
duo tres. & sic in infinitū. Sup̄cialis vno
nūerus est duar⁹ in se vel in aliū semel vt
bis duo. bis tria. Solid⁹ aut est q̄ ducitur
in se vel in aliū semel & postea semel ducit
in totū. vt cū d̄ bis duo bis ter tria ter. &
sic de alijs. **D**el alia distinctio nūeri per
tria. q̄ nūerū alius digitus alius arti-
culus & alius cōposit⁹. **D**igitus eni conti-
net nūeros simplices ab vnitate vsq̄ ad
decē. **A**rticulus cōtinet decem & alios de
narios. vt viginti. triginta. quadraginta. &
sic de singulis. **C**ōpositus vno vtrūq̄ cō-
p̄ctitur. vt vndecim. duodecim. tredecim
&c. **C**irca repñat trinitas in figuris. **M**as
p̄ma figura d̄ rectilinea. **D**ec ē triāgni⁹
bis tres āgulos cōles duob⁹ rectis. **C**ui
cōpat aia vegetabil. que h̄z tres vires nu-
tritiuā augmentatiuā. & gūatiuā. Est ergo
triāgulus trib⁹ lineis iclusus in trib⁹ āgu-
lis extēsus. & p̄ tres spēs diuisus. q̄ sūt s̄m
p̄m cglater⁹. q̄ h̄z oia latera equia. **I**socle-
les q̄ h̄z duo latera t̄n equia. & gradatū qui
h̄z latera inēquā. **F**igura circularis repre-
sētat trinitatē q̄ de⁹ ē circulo filis. **D**icit
enī **hermes** sup̄radictus q̄ monas gignit
monadē. & in se suū reflectit amozes. **D**es
quo ad nostrū itellētū trabētes vicinūs
q̄ pater vn⁹ vnū generat & genuit filius
q̄ eterno cū quo ē siml̄ ab eterno spirat
sp̄sanctū. q̄ ē nerus & amor amozum.
Mas de⁹ p̄ eb eterno se p̄ctere itelligit & i-
telligit de⁹ se diligit. quā dilectionēz extra
se ad aliū nō exēdit sed in se reflectit quia
ad itelligentem & itellētū ad patrē & filiū
a gbus p̄cedit ipsa dilectio ad modū cir-
culi in seipsaz reflectit. Vnde omnino de
us in cōtētia vnus pater itelligēs & itel-

ligendo filium gignens. & amor ab vtroq̄
p̄cedēs vt in vtrūq̄ se reflectēs & reflectēs
Propter q̄ trimegistus fuit itrogatus
quid eēt deus? **R**espondit **Deus** ē spha-
ra itelligibilis. cuius centrū ē vbiq̄ arcū-
ferentia vno nūcā. **M**as q̄ de⁹ corp⁹ non
ē nec ēt eē potest. eo q̄ sūme simplex ē q̄
omne perfectissimū opz eē simplicissimūz
eo q̄ posteri⁹ cōponētibus fit omne com-
positū. adeo ad differētā sphaere corp̄alis
dicit q̄ ē sphaera itelligibilis. Vnde in eē
tro q̄ est quid minimū & simplicissimū
circūferētē cōparatū diuinā simplicitatē
itellige. sed per circūferētā que est ma-
xima intensitatem diuinā accipe. Est ergo
sensus descriptōis p̄dicte. **D**eus ē spha-
ra. i. p̄ncipio carēs & sine multo magi q̄
circulus siue sphaera. vt sic vnus notet eter-
nitas. itelligibilis vt notet eius imateria-
litas. **C**ui⁹ centrū idest indimēbilis & sim-
plex eētia vbiq̄z tota est. sed circūferētia
cui⁹ idest ei⁹ imētitas nūcā est. q̄ a loco
cōprehēdi non p̄t. sic ēt circūferētia p̄-
mi celi d̄r minime loco cōtinetur. q̄ si p̄-
mi celi eēt in loco cū loc⁹ sit termin⁹ cor-
poris cōtinentis vt p̄s in p̄p̄ctis dicit
extra celū aliud corp⁹ eēt q̄ celū iclude-
ret. & sic sequeret q̄ de illo alio corpore. &
sic de alijs. & ita p̄cederet in infinitū q̄ ē
incōmētēs. Vnde s̄m **Alexandrū** vltima
sphaera nullo mō ē in loco. sed **Ancrope**
dicit. q̄ licz vltimū celū nō sit in loco per
se idē s̄m circūferētā. est t̄n in loco per
accidēs rōne centri circa q̄ mouet. quia
ipm centrū h̄z fixationē in loco. **S**z rōnabili-
us vt dē **Bernistij** scz q̄ vltia sphaera ēt
s̄m circūferētā d̄r eē in loco rōne p̄mū. q̄
p̄tes mutat locū substantia & rōne. licz non
acta s̄z potētia t̄n cū non sit ps actu diui-
sa. **S**i eni eēt pars celi actu diuisa t̄n eēt
actu i toto sic in loco. **V**n q̄ aliqd d̄r de
toto rōne p̄mū. in cōtū pres vltime sphaere
sūt in loco in potentia. tota vltima sphaera
est in loco per accidēs ratione partū q̄
sufficit ad motū circūferentē. **Q**uidē aut
sit de sphaera corp̄ali. de deo tamen qui

est sine quantitate immensus et omnino indivisibilis. hoc est verum quod nullo apprehendatur loco. Sic ergo dicitur super ra propter suam eternitatem. intelligibilis propter suam immaterialitatem et dicitur habere centrum propter suam simplicitatem. ubique totus propter suam indivisibilitatem. et dicitur esse nullus id est a nullo loco comprehensus propter suam immensitatem. Item representatur trinitas in consonantijs musicis. Sunt enim musice tres partes. scilicet armonica rhythmica et metrica. Item armonica fit tripliciter. Nam secundum Iudicium. omnis sonus armonicus aut voce editur scilicet per fauces. aut flatus scilicet per fistulas. aut pulsus sicut per tympana psalterium et citharam et huiusmodi. Pulsus importat potentiam patris. vox refertur ad sapientiam filij status ad bonitatem viuisificationis spiritus sancti. Sic patet quod beatissima trinitas in omnibus licet vario modo representatur suis effectibus quod deus omnium auctor. est non solum in vnus scilicet etiam in trinus. et quo omnia. per quem omnia. in quo omnia cui semper sit bonorum et gloria et erit in secula.

Capitulum lxxij.

Verbum dei assimilatur hantini iuxta illud Psalmi. Lucerna pedibus meis verbum tuum et lumen semitis meis. et hec similitudo attenditur quantum ad septem. Primo quod lumen est diversorum corporum diversimode penetratum. Unde auctor perspective dicit quod lumen est triplex. scilicet reflexum fractum et directum. Reflexum sicut a speculo et alijs politis corporibus que lumen a se receptum reiciunt. Et tales sunt qui verbum dei audiunt sed ipsam auditum reiciunt vel contradicendo vel contrafaciendo. secundum illud Job. xxxiij. Ipsi fuerunt rebelles lumini. vel reiciunt illud obliuiscendo. secundum illud Ieremiam. Comparabitur viro consideranti vultu nauitatis sue in speculo. Psalmi. Proiecisti sermones meos retrosum sed Luc.

et dicitur. Besti qui audiunt verbum dei custodiunt illud. Aliud est lumen fractum. sicut quando lumen venit ad corpus aliquantum densum vel durum. Tale enim corpus lumen in se recipit sed propter maius que cunctis non obedit ut transire lumen possit lumen non recte incedit sed ab ictu recto diuertit. et talis incessus est fractio radij. Sic frangitur verbum dei in his qui audiendo ipsum suscipiunt sed non obediunt faciendo. Unde nec recte ipsum suscipiunt et ideo dicit Ieremias. Estote factores verbi et non auditores tantum fallentes vosmetipsos. Ad alibi dicitur. Videte ne lumen quod in te est tenebre sit. Nam res quod radius non penetrat licet ex vna parte ubi lumen recipit sit illuminata et alia tamen ad quam non transit remanet tenebrosa. Unde tales licet illuminentur in eo quod audiunt tamen tenebre si sunt in eo quod non faciunt. Tertium lumen dicit directum quando non repellitur nec materiam inobedientem reperit sed libere transit et operationes perfectas facit. Sic simili modo etiam verbum dei est cum diligenter et perfecte auditur ac deuote. quod tunc memoriter retinetur et obediens ac sollicitate impletur. Unde tunc perfecta operationem facit. quod ad eternam beatitudinem perducit. secundum illud Ieremias. Si quis spererit in lege perfecte libertatis. non audivit oblitos factus sed factor operis vel verbi. hic beatus in facto suo erit. Psalmi. Deducet quasi lumen iusticiam tuam. Nam lumen beatorum transiit deducit a principio ad medium et de medio ad extremum. Sic verbum dei quando auditur: retinetur corde. perficit opere. tunc iustificat hominem et dignum reddit eterne beatitudinis. Et secundo quod lumen est forma vel figurarum declaratum et manifestatum. sic verbum dei manifestat nobis formas et figuras viciorum et virtutum. Epistolae. v. Domine quod manifestat lumen est. Tertio quod lumen est oculorum letificationum Ecclesiastici. xj. Dulce lumen et delectabile est oculis videre solem. Sic verba dei interiores oculos aut

illuminant ipsamque letificant et delectant. Proverbia. xv. Lux oculorum letificat animam. Quarto quod lumen est ceteris oculis odiosum et molestie illatum. Sicut verba dei in hominibus prave dispositis sunt molesta. Iob. xij. Dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. erant enim coram operibus mala. Quinto quod est pigritie excitatum. Nam lumen dei adiuuans excitat mentem ad surgendum a lecto peccati et etiam ad bene operandum. Iacob. Surge illuminare hanc noctem et sunt enim verba bona quasi stimuli. Ecclesiastici. xij. Verba sapientum quasi stimuli. Sexto quod lumen est forma et speciei in superficie speculi vel alterius corporis polito impeditum. Nam lumen polite materie superficie pertingens in angulis equaliter se reflectit. et omnia subiectorum formas imprimit. Unde quod est extra substantiam in superficie collocat speculi per imaginem et figuram. Sic et per verba dei imprimuntur mentibus hominum diuersae cogitationes et affectiones quasi diuersae imagines. Nam quicquid verbum dei auditum mentes audientium eleuat in contemplationem et amorem celestium. quicquid etiam imprimit timorem suppliciorum infernalium quicquid etiam contemptum et despectum omnium mundanorum. quicquid fugam et odium omnium viciorum. Et hec precipue facit verbum dei in mentibus politis et a peccatorum rubigine tectis. Unde hoc est lumen sapientie quod mentes multipliciter informatur. Sapientiae. vi. Diligite lumen sapientie. Septimo quia lumen secundum dispositionem materie quam subintrat est variationis susceptum. Nam eius claritas itenditur in materia seculenta. Sic verbum dei in mente pura et tersa a vicijis lumen sapientie plurimum inducit. Sed in mente impura et seculenta peccati lumen sapientie vix non inuenit. Item in diaphana materia quod obitaculum non inuenit. id est per eam irradiatam propter os fulgorem exprimit et ostendit. ut Dionysius dicit. et quanto perfectius in illa profundat tanto latius et ca resusa ad alia deuiat. Quis aut

lumen materie grosse infunditur imperfecite ab ea recipit. Unde solum se diffundit extrinsecus. Sic verbum dei in mente perua non bene opacitatem vel grossitiam materialis amoris subicit vel splendat secundum illud Iob. xij. Luce splendida fulgebis. id est solum in te splendida eris sed et alijs per doctrinam vel bonorum operum crepta fulgebis secundum illud Iacob. v. Sic luceat lux vestra coram vobis ut videant opera vestra et. Unde de radijs dicit Baruch. iij. Stelle viderunt lumen in custodijs suis. Stelle enim sunt mundissime subicit et lumen a sole precipit quod alijs refundat. Sed in mente ubi est densitas amoris materialis et teralis lumen diuini verbi solum exterius in auditu precipitur et si aliquo modo ad cor transit non ibi figuratur vel aliqd operatur sed citius a contrario facti sine affectu repellit. Sic lumen a grossis vel copactis corporibus repulsaz patitur nec ad interiora admittit et in superficie esse videtur. Item verbum dei assimilatur ipsi radio solari. et cuius reflectione generatur flamma ignis. ut dicitur Iacob. j. Sol resulit et patitur erat in nubilo et accessus est ignis magnus et. Ita frequenter diuini verbi generatur in mente hominis mirabile flamma amoris. Psalmi. Eloquium domini inflammat eum. Et nota quod radius inflammacione causans opus quod fit a corpore terminato solido et firmo. id est permanente. Unde radius solis in aqua fluente inflammacione vel ignitione causare non potest. et eo quod beatorum aqua non est solida nec permanens nec est terminata. et ideo nullam formam retinens. posset tamen fieri in aqua contenta in aliquo vase valde rotundo et solido et terminato et quieto. puta in ampulla vel beatorum. Et ita sicut et ad hoc videtur et verbis diuini cor hominis inflammetur opus quod fit terminatum per ingrati sobrietate. scilicet ut non plus valeat sapere quam opus sed sapere ad sobrietatem. Item opus quod fit solidum. id est non contractum siue obliuiscendum. ut scilicet quod ex vna parte recipit et alia parte effundit. Unde dicitur Ecclesiastici. Locus satus quasi vase contractum omnem sapientiam non tenebit. Vel ubi esse solidum. id est non molle: quod

quodcumque molle est sicut facilius imprefione recipit. ita facilius amittit. Et talis est sicut facilius ad verbum dei accedit ita facilius extinguit. Item opus quod sit permanens ut non ad seipsum credat et in tempore tentationis recedat sicut illud Joannis. v. Si manseris in sermone meo vere discipuli mei eritis etc. Cor ergo quod habet stabilitatem et soliditatem vehementer inflammatur et incenditur per divinum eloquium id est sacre scripture radium. Luc. xliij. Cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur nobis in via etc. Item verba dei frequenter predicata assimilantur scintillis. Primo quod scintille habent igneitate. Nam scintilla est modica ignis particula et materia ignita caloris impetus resoluta. Quia scilicet ex mente celestis desiderii vel superni zelus igne accensa verbum deuote predicantis egreditur cum impetu feruoris. quo mentes audientium succenduntur et inflammantur. sicut illud Eze. j. Scintille quasi aspectus eris candentis ut dicit Grego. vita predicantium sonat et ardet. ex quo scintille prodeunt id est verba ignita. Secundo verba dei frequenter audita assimilantur scintillis ratione mobilitatis. quod habent mobilitatem: quia scintilla mori ut resoluatur sursum mouetur. sed dum ex partibus terrestribus grauat ad centrum iterum reclinatur. et ideo scintille discuntur nunc ascendendo nunc descendendo Sapi. iij. Tanquam scintille in arundine neco discuntur. Sic sancti predicatorum nituntur per suum verbum corda audientium ad celestia cleuare. et tunc eorum verba sunt ut scintille ascendentes. sed interdum propter auditorum imbecillitatem coguntur ipsa verba que predicant temperate. et ea potius auditorum fragilitati quam sue audientiam concordare. et tunc eorum verba sunt quasi scintille descendentes. sic faciebat Apostolus Romano. viij. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestre. Interdum etiam ea temperant propter infirmitatem propriam. sicut illud Cor. xij.

Parco autem ne quis existimet. aliquid esse supra id quod videt in me aut audit ex me. Tertio quod scintille habent luminositatem. sic sanctorum predicatorum verba illuminant audientium corda ad considerandum dei opera. Eccl. xliij. Desiderabilia omnia opera eius et tanquam scintilla que est considerare. Quarto quod scintille habent virtuositatem. Et modica enim scintilla fit sepe maturus ignis. Ita similiter et breui predicatione imo aliquando et breui sermone sequitur magnus fructus. Eccl. xj. Ab scintilla una augetur ignis. Unde Actu. x. dicitur quod predicante Petro ceci dit spiritus sanctus super omnes qui audiebant verbum dei Sapi. ij. Sermo scintille ad commouendum cor nostrum. Item verba dei assimilantur guttis et stillis rosarum et pluuie. Unde Douero. xxiij. Concreta ut pluuia doctrina mea. sicut ut ros cloquium meum quasi imber super herbanum. et quasi stille super gramina. Eccl. xliij. Quas pluuie id est verba doctrine celestis quis dinumerauit? Nam sicut sapientie eius non est numerus ita nec verborum eius. Surte etiam sine stille terram humectant. radices ingrossant. semina secundant. plantas et arbores vegetant. pisces in mari recreant. ostreas impugnat ac in eis margaritas generant. insuper et lapides cauant. Ita similiter etiam verba diuina audita deuote vel lecta animam humectant deuotione. radices cordis id est cogitationes et affectiones ingrossant augmentatione. semina id est bona proposita secundant operatione. plantas et arbores id est nouiter conuersos et penitentes qui debent fructus dignos penitentie facere. vegetat id est confortant spirituali refectione. pisces in mari. i. positos in amaritudine et tribulatione recreant interiori consolatione. ostreas id est claustrales et nichilos impugnat religionis obseruatione. ac in eis margaritas puritatis generant sollicita castificatione et emendatione. Item lapides. i. lapidea et dura secularium corda et peccatorum

emolliunt et cauant id est ad compunctionem et penitentiam. disponunt frequenter auditione. sicut gutta cauat lapidem non vi sed sepe cadendo.

Capitulum lxxxij.

Arginum sanctarum perfectio assimilatur circulo galactie propter quatuor. Primo propter decorem et pulchritudinem. Nam galactia est circulus celestis ceteris circulis pulchrior. Et similiter de virginitate dicitur. Lippianus quod est spes ecclesiasticus geminis decus atque ornamentum gratie spiritualis et illustratio. Grego. xpi. Et Ambrosius. de ipsa dicit in libro de virginitate. pulchritudine que potest estimare maiorem decorem. virginitatis. Que amatur a reprobis et a iudicibus. dicitur a domino. et consecrat a deo. semper sponsa semper inapta. Unde. nec amor fratrem habet nec damnatum pudor. Secundo propter honorem. Est enim virginitas tanto honorabilior quanto sublimior. Sicut autem sublimitatem ostendit galactie firma. que mediis tenet inter duas partes celi inaequales. virginitas similiter medius celi tenet. Namque angelis debeat et hominibus. inter quos quasi media est virginitas habens cum hominibus communem carnis fragilitatem. Sed cum angelis habet communem et quasi supra homines incorruptionis integritatem. Propter quod dicit Hiero. quod in carne preter carnem viuere angelicus et non humanus Damascenus dicit quod abstinentia a nuptiis est angelorum imitatio. Dicit. n. Protholo. in almagesti libro octauo ca. ij. quod circulus galactie duplex est. vnus quasi intra alium et ille qui est intra continuum videtur incipiens a pedibus geminorum et regit in geminos per principium sagittarii. Et alter est supra illum non vbiq. coniunctus. sed in aliquibus partibus coniunctus ei. et in aliquibus distinctus ab eo. iterum ille exterior circulus non videtur omnino coniunctus ab aliquo puncto in punctum

ident. sed in multis locis videtur interfecus. Similiter etiam duplex est perfectio sive incorruptio virginalis. vna interior in proposito mentis et hec continua. et perpetua debet esse. Alia est extra virginitas. scilicet carnis. et hec interruptur seu corrumpitur per violentiam absque consensu mentis. et tunc non amittitur meritum virginitatis sicut dixit sancta Lucia. Si me inuitam feceris violari castitas mihi duplicabitur ad coronam. De autem vna integritate in quibusdam inueniuntur contumacia. quod vtriusque habentem quibusdam distincte id est integritas carnis sine integritate mentis vel econuerso. Tertio virginitas assimilatur galactie propter candorem. Nam galactia quendam candorem habet. et ideo vocatur via lactea sive circulus lacteus et iste candor competit virginitati que est candor lucis eterne. ut dicitur Sapien. viij. Quedam sunt que habent lucem et incorruptibilitatem eternam id est interminabilem ut sol et stelle. et sic habentibus corpora sanctorum post resurrectionem que erant sicut stelle in pectus eternitates. ut dicitur Danie. xij. Quis autem eterne lucis et incorruptibilitatis est quidam candor virginitas carnis in qua nihil commixturatum incurrit. ut habet Sapientie septimo. Est enim in carne corruptibili perpetue incorruptionis meditatio. ut dicit Aug. Eccl. xliij. Pulchritudinem decoris eius admirabitur oculus. Quarto propter splendorem. Nam galactia iter omnes circulos celestes meliorem habet claritatem. In locis enim illis vbi videtur galactia sunt stelle multe. parue quasi conuigine in quibus diffunditur lumen solis diuino lumine. et magis refulget fulgor illi. et ibi materialis est pars orbis id est spiritus. et ideo aptior ad tenendum lumen et terminandis visum. et ideo apparet locus iste magis radiosus. Similiter virgines in celo habent singularem splendorem glorie. Nam virginitati debetur aureola. Unde corpus virginis est in celo sicut circulus splendi-

diffusarum stellarum Isa. xiii. Stelle cali splendor earum. Quinto propter fictio nem. Nam galaxia vt dicit pbs in libro Methe. no recedit ab vno loco orbis. qd intelligitur quantum ad apparentiam propter motu tardissimū. qz in rei veritate cōpertum est. q galaxia mouet motu stellarum fixarū. scz in centū annis vno gradu. Et hec immobilitas competit virginibus sacris. que ita inbecerūt ipso q nūqz ab eo poterūt separari Apo. ad Roma. viij. Quis nos sepabit a charitate xpi.

Capitulum lxxiii.

Virtutū perfectio vt filis arcuro. de quo Job. ix. Quis facit arcum et orionas etc. Nam arcus a septē stellis in axe fixis et in se reuolutis constituit. vt dicit fido. Hoc ergo signū septem stellarū significat in aia perfectionem septem virtutū propter gnas. Primo propter numerū. qz vt septem sūt stelle illud signū decorantes ita sūt septem virtutes aiani perfectiores. scz sūt septē que i nobis regenda sūt. tria ex pre aie. et quatuor ex parte corporis. Aia enim constat ex tribus potētis. corpus vō ex quatuor elementis. Nā ex pre aie pma est vis rōnalis que illustrat fide ad cognoscēdū verum. Secūda est vis irascibilis. que erigit spe ad malū declinandū. Tertia ē vis concupiscibilis. que incendit charitate ad diligēdū bonū. Sed quo ad quatuor elementa ex qbus constituitur corpus. Primo in igne fulgēte accipe iusticiam de qua dicit pbs in. ij. Ebi. qz est pclarissima virtutū Et sicut ignis purgat feces metallorum. Ita iusticia purgat vicia malefactorum. In aere vō illustrante vtiā qua eundū est ostēdēte accipe temperantiā dirigentem. In aqua ardorem refrigerante et terram ne dissoluat in puluere suo humorem continente accipe temperantiā. ardorem concupiscentie refringentē. et carnis continentiam conseruantē. In terra percussa vndiqz aquis et tamen immobiliter permanen-

te accipe fortitudinē in periculis roborantem. Ite ergo girus arcus est quez nulla hominum potest violentia dissipare Job. xxxvii. Nūquid girū arcus poteris dissipare. Et cōsō representatur hāz virtutū perfectio ppter sūū. Nam sicut Grego. ter omnes circulos superiores altior ē circulus arcus. et polo stellis altissimis stelle eius sūt vicine. et nos per altitudinē viciāz virtutū maxime appropinquamus deo et angelis beatis qui sunt in celis. Tertio ppter aspectum. Apparēt. n. stelle ille radiose et rutilantis forme. Quas quatuor anteriores in modū quadranguli alteris lateribus ordinant. Tres vō sequētes stelle in modū semicirculi ordinantur et disponunt. Sūt et he virtutes quando i homine sūt euidentiū operum radijs se ostendūt. Sed prime quatuor quadrangulares sūt quatuor cardinales virtutes qbus bāna vita ex quatuor lateribz ordinat et roborat. Nam prudentia vberigitur in eligendis. temperantia disponitur in viciis. fortitudinē roborat in sustinendis. iusticia vō in distribuendis. Alie vō tres q quasi semicirculū faciunt sūt tres virtutes theologice. que nos in pnti vita respectu p sectionis patrie non ex toto sed ex pre piciunt. et ideo non totū circulū sed quasi semicirculū faciūt. Nam ex parte fide cognoscimus. spe impetere tenemus charitate diminute diligimus. Quarto propter motū. Nam ille stelle sub polo. circa arem locate semp sicut dicit Grego. vertunt circa arem sicut vasa circa stipitē. Et hūc ē q ille circulus vocat vasa maior sic macrobius dicit. Item sicut dicit Grego. ille circulus semper vertit et nūqz ad ima dimergit. Et qz tres stellae eleuat quos ad ima declinat. Et eouerso cuz quatuor sursum erigit tres alias ad ima submitit Quia videlicet he virtutes semper circa rectam se vertunt et nūqz ab eo recedere vel ad ima seu obliqua viciorum ruere p mittunt. Et qz tres ad contemplationem. scz theologice. quatuor vō cardinales ad

actiā vitam pinent cum ille dimittunt ille lenatur et eouerso. Quia quāto magis cōtemplatiue inuisimus tāto magis remittimur in actiā ppter qd dicit Beda qz contemplatiua ē ab omni actōe gēse. Quinto vices assilant arcuro pp effectum. Nam arcuro dicit ab ercundo: qz suo frigore arcuat et sfriguit terrā. Vnde dicit Job xxxvii. Ab interioribus egreditur tēpestas et ab arcuro frigus. Ipsa enim pre surge frigus ppter elongantiā a calore solis. frigore vō poti ire arcuat. Si mātter eius qui in istis virtutibz est pfect totaliter refrigescit contra terrē. et coarctat quātū p̄t poros ire. i. necessitates corporis sūt illud Apo. i. Ebi. vj. Habētes alimēta et gubus regamur bis contēti sumus. Item septē virtutes assilant septem planetas. Nāz i hūa que est primus planeta vtriusqz terrā: et partim vmbriosa notis tamē illuminatiua et rois generatiua representat fides: que ē omnū virtutū pma. Et licz sit enigmatica: est tamē intellectus ab erroris tenebris purgatus et rois. i. doctrine celestis administratiua: vel rois. diuine gratie ipestratiua. De neri autē q pcedit solē et etiā diez et ex diei approximatione hz egros erigere assilantur spes: que nūc pcedit vix solē et eternū diē et confortat animū deficientem quousqz pueniamus ad patriā. Et soli at inflāmāti et oia decorant assilant charitas: qua corda inflāmāt et opa deo de nota et accepta efficiunt. De curio cuius dicit esse animā disponere ad sapiētiā et eloquentiā assilant prudentia. De danti cuius dicit esse ad animositatē dispone re: sic aiam deiectam erigere et ad bella preparare assilant fortitudo: cuius est tērationes cōstāter et viriliter ferre. De homi cuius est oibus puidere assilant iusticia que oibus pdest: vā bonos defendit et malos corrigit et refrēnat a nois. De Satur no autē qui est planeta frigidissimus: et cuius est calorē firmantē vel solis in istis virtutibus tēperare assilant tēperantia

que hz estuantes passiōnes et cōplexiones in corpe humano tēperare. Et Item de quatuor virtutibus cardinalibus sicut de vna ipsaz instruit nos tēpus. Nā primo quidem instruit nos tēpus de vna prudentie. Est enim homini prudentia vt tripliciter necessaria. Primo in agēdo qz sicut dicit pbs vi. Ebi. qz. Prudentia est recta ratio agibilium. Pertinet igitur ad prudentiāz ea que agit mensurat sūt mensurā debite rōnis: et de hoc nos instruit tempus sicut dicit Alkindus in li. de quinqz essentis quia est mensura rerum mutabilū. Vnde quia omnis actio hominis est cum tēpore et mensura. debet prudens in actionibus suis se tēponē cōformare: vt. I. oia faci ar cū debita mensura. Et hē docet nos tēpus ordinate opari vni post aliud qz tēpus sicut dicit pbs in. iiii. Pbsicōz ē numerus motus sūt prius et posterius: et hoc ad prudentiā p̄tinet. s. nō omnia simul velle agere: s. ordinatē vni post aliud. Vnde Eccl. xj. Fili ne in multis sint actus tui. Et idē metricē dicit pluribus intētus minor est ad singula sensus. Et Secūdo necessaria est prudentia in disponēdo. Et hāz docēt nos habere tres ptes tēponis: quibus tres ptes prudentie adaptant. Diuiditur enim tēpus in presens pteritū et futurū. Et sūt hoc assignat Cullius tres partes prudentie. i. memoriā in recordatione pteritorū. Intelligētiā in ordinatione futurorū. Et puidētiā in puiōne futurorū. De qbus Deui. xxxi. Vtina saperent. s. p̄terta et intelligerent presētia ac nouissima puidērent. i. futura. Tertio necessaria est prudentia in cauēdo. s. futura pericula. et hoc sollicitat nos tēponis: alterabilias. Nā tempore nihil alterabilius et idē corpi nihil est piculosius. Quia dicit Ypo cras. Mutatiōes tēporū maxime generāt morbos. Subita enim mutatio caliditatis in frigiditatē corpora alterat et murat. Et idē qz natura nō patit. repētinas mutatiōes: subita mutatio tēponis est cā infirmitatis. Sūt enim precipue quatuor tēponis

qualitates. Quæ dissimulatio est suo modo rã corporalis q̄ spūalis infirmitatis: a quibus q̄ moderna tēpo: a p̄cipue abū dare videtur sume debet canere homo sapiēs videlicet calidum frigidū humidū siccum. Quæ q̄ bis modernis tēporib⁹ et emplatiter loquēdo oīa simul inordinate abūdant: videtur adesse tēpo: de q̄bus p̄ dicit. Apo. Instabūt tempora periculosa. Estuat enī tēpus nūc ardoze inordinato a desiderio peccandi. Ysa. ii. Succēsa est quasi ignis ipietas. Itē abūdat frigiditas malicie et inigtatis ex defectu caloris vitalis et ordinati. f. charitatis. Math. xliiij. Abūdabit iniquitas refrigescet charitas multo. f. xlii. Erūt homines sc̄ipos amāes. ut bodie amat aliqd̄ ppter deum sed ppter p̄p̄riū modū. Unde oīs amor est reciprocus in sc̄ipm: et ideo opz̄ ut remittatur in p̄ximū et in deū. Itē est su perbabūdātia siccitatis q̄ fit per ingrati tudinē q̄ deficiat hūozem vitale in mū do. Vñ fm̄ Ber. Ingratitudo est vētus vicius rosē gratie fluenta misericordie ve nas pietatis criccās. ij. Tbi. iij. Erūt ho mics ingrati scelesti sine affectōe et ideo mūd⁹ tē bodie i pede statue vbi cōiūgebat sc̄rūz̄ tēte. Daniel. ij. Quia. f. circa finem mūdi crūt hoies sine federe et sicci ab hu more gratie. Itē est intēperantia norū humoris voluptatū carnaliū in q̄bus ho mines p̄ posse abūdant. ij. Tbi. iij. Erunt hoies magis amatores voluptatū q̄ dei. T̄ Sc̄bo tps̄ inducūt nos ad iusticiā cuius est cōitate seruare sine p̄sonaz̄ acceptōe. Itē cōitate iusticie tps̄ p̄cipue seruatur: q̄ nihil est in eo cōius et oibus equaliter est cōe. Vñ negligimī sūr vlturari q̄ eo q̄ de us fecit cōe vtunt vlturarie dum tps̄ alijs vendūt. Sunt autē q̄ nihil cōe esse vellēt vt cupidī. Alij vō q̄ et si q̄nq̄ cōia distribuāt tamē amore pecunie vel p̄sone distributō nis et iusticie equalitatē nō seruant: quos oēs redarguit tēporis cōitas et equalitas. T̄ Tertio tēpus inducūt nos ad fortitudi nem. Pertinet enī ad vix̄ fortem nō ocio

vel ignavia torpescere nec ppter difficulta tem aliquā ab ope virtutis desistere. Sed si aliqñ remitti cōtingat cōtinuo reuiu scere: q̄ oia tēpus docet. Nam tēpus nūc̄ quiescit et vicissim cursū peragat. In quo sc̄z̄ docet nos pigrītās et ociositātē vitare. Ad q̄d̄ insup̄ sollicitat nos ip̄sius tēporis p̄ciositas. Nā sicut dicit Augu. nihil ē tē pore p̄ciosius. Quia de oī possessiōe simul duo hēri p̄t sed duo momenta simul ha beri nō p̄t. Unde tps̄ recuperationē nō recipit et iō perdit a nobis per oīa nō de bet. Sollicitat enī nos tēporis hūmilitas. Quia licz̄ tēpus sit longū nobis tū ē q̄r tū. Quē pericūq̄ et cū tedio ē tps̄ vite nse et iō sollicitē et nō pigre operandū ē. Ad h̄ quoq̄ sollicitat nos tēporis incertitudo et ip̄ceptibilitas: q̄ vt dicit Iuda. tēpus p̄ se nō dinoscit sed solū per actus vianos Itē vbi deficit ibi incipit: q̄ nūc q̄d̄ ē h̄ mis p̄teriti ē intuitū futuri: vt hō dicat sem per illud. ps̄. Ego dixi nūc cepi. T̄ Itē tē pus si in hūmē fenescit in vtrē reuiuiscit vt si hō q̄nq̄ remittit p̄tinuo renouetur. Quarto inducūt nos tps̄ ad tēperantiam: q̄ maxime necessaria est ad seruationē sanitatis et gratie spūalis. Quod etiaz̄ tēpus indicat: q̄ moderato tēpore in suis qualitatibus tēperato corpi nihil salub⁹. Vñ dicit Ypocras in aforismis de tēpo ribus moderatis. Si tēpo: tēporaliter se babuerint boni erūt stat⁹: et maxime bo ne enūciatōis sūt egritudines: et hoc tpa liter et spūaliter accidit de medio et tēpera mento delectationū: q̄ cōfert t̄pantia salsu tem corporis et anime.

Capitulum. lxxv.

Virtutes assimilant stellis q̄ ad tria. T̄ Pr̄mo quo ad stel larum essentia. Nā stelle s̄z̄ suā essentia sūt pure: sūt alte sūt spherice. Quia virtuosī vi ri sūt puri p̄ cōtinuitatē: alti per patientiam et sūt spherici obediētis. T̄ Sc̄bo q̄ ad stella rū pmanētia. Quē stelle sūt incorruptibiles i fatigabiles et icdypsabiles. Sic virtuosī vi

ri sūt incorruptibiles per tolerantia i fati gabiles p̄ cōstātia icdypsabiles per p̄sue rantia. T̄ Tertio quo ad apparitiā: q̄ stelle sūt p̄c̄sūt p̄c̄sūt: sūt prime. Et virtuosī sūt puri per hūilitatē: pulchri p̄ bone statē. primi p̄ amozis vnitatē sicut c̄bri tātē. Quarto quo ad influentiā: q̄ stelle sūt virtuosē opozē et luminosē. Similiter vt ri virtuosī sūt virtuosī p̄ grām. Eccl. liiij. Dominus dicitur in virtute pulchritudi nis studiū habētes. Itē opozī p̄ iusticiā Debr. ij. Sancti p̄ h̄ de vicerunt regna opozī sūt iusticiā. T̄ Itē sūt luminosī p̄ do ctinā. Mat. v. Vos estis lux mundi et.

Capitulum. lxxvi.

Vita hoīs nātis seu corpora lis assimilatur vmbre. T̄ Pr̄mo ppter cāz̄. Quia vmbra sicut dicit Grego. ex lumi ne formatur et corpore. Est enim obiecto corporis opaci ad luminosū. Sic vi ta humana causatur ex iūctiōne aie intel lectiue et corporis humani. Aie autē intellectu na pot̄ intellectualis ē luminū cōparatur. Vñ et p̄s. iij. libro de aia. Intellectū agē tē q̄ est in aia dicit esse vt lumē et de hoc ēt lumine dicit in. ps̄. In lumine tuo v dedimus lumē. Itē signatū ē sup̄ nos lumē vultus tui dñe. Et iō vita humana et vna pte h̄ nobilitatē sc̄z̄ et pte luminis i. aie intellectiue a qua orit. Job. i. Vita erat lux hominū. Et alia vō vilitatē sc̄z̄ et pte corporis q̄d̄ vilitatē. de cuius ori gine dicit De. iij. Formauit deus hoies de limo terre. Et hoc duo tāgit. ps̄. quasi admirās tā dispariū cōiūctiōne. Dñe in gr. Quid est hō q̄ inouisti eum: aut filio ho minis: q̄ reputas eū sc̄z̄ quātū ad aiam. Nā quātū ad corpus ibi subdit. Nō va nitati filis factus ē dies eius sicut vmbra p̄tercūt. T̄ Sc̄bo hūana vita assimilatur vmbre: ppter figurā. Quasq̄z̄ enī vmbra h̄z̄ figurā latā: q̄nq̄ rotūdāz̄ q̄nq̄ acutā. Nā si corpus luminosū minus sit q̄ corp⁹ ob iectū: tūc facit vmbz̄am tendētē in latuz̄ ad modū calatū. Et tali vmbz̄e assimilatur

vita peccatiū que ē vita viciosa. Hec ē la ta porta et spaciola via q̄ ducit ad p̄ditio nem vt dicit Math. viij. Et hoc accidit: q̄ luminare ē minus q̄ corpus obiectū: q̄. f. minus p̄t in talibus aia q̄ corpus. Vñ caro in eis dicitur. Si vō corpus lumi nosam corpi obiecto est equalē facit vmbz̄am equalē et rotūdā. Talis vita est p̄ fectoz̄ q̄ est vita virtuosā et perfecta. Unde assimilatur vmbz̄e rotūde. ppter perfectionē figure rotūde sine figure circularis q̄ fm̄ p̄m̄ ē perfectissima figurā. Talis vita ē corpi in q̄bus luminare paritatur corpi ob iecto. In q̄bus caro spiritum conformatur vt ambo pariter ferulatur iusticie et virtuti. Si vō luminare sit maius corpore obiecto tūc facit vmbz̄a tēdētē in acutū. Vñ cum sol maior sit terra facit vmbz̄a pyramida le. Et huic vmbz̄e q̄ incipit a lato et tēdit i strictū assilatur vita dominū iperfectoz̄ que adhuc sūt pugna et licz̄ aliqd̄ sentiat de la tudine vicioz̄ in pugne nō succūbūt: q̄. f. se coartant per penitētiā: sc̄ientes q̄ arcta via est que ducit ad vitā. Math. viij. T̄ Tertio assimilatur vmbz̄e ppter fugam s̄z̄ illud. Job. xij. Fugit velut vmbra et nunq̄ in eodem statu permanet. Nā; vmbra ad mo tum corporis mutatur similiter et ip̄a vita. Nam nō est eadem sanitas corporis ma ne et vespere: hoc ppter varietatem hu morum: in quozum adaequatione sanitas consistit. Est autē sciendum q̄ vmbra est corporum insequentium fugientium insecutiuā. Quia plurimi qui plus vitam suam diligunt: citius eam perdunt. Et de talibus erat qui dicebat. Precisa est velut a terete vita mea et. Ysa. xxxviij. E conuerso etiam plurimum accidit: q̄ qui plus cupiunt mori illi diutius vi uunt. Et de talib⁹ erat qui dicebat. Vcu mihi quia incolatus nicus prolongatus est et. Psal. Quarto assimilatur vmbz̄e propter mensuram. Quia quanto dies est maior: tanto vmbz̄a est maio r. Quod fit: quia tunc sol est in celo altior et capitibus nostris proximior.

Unde corpus minus lumini opponitur et ita fit umbra minor. Et ideo si sol dire-
cte super nos ceciderit nulla super nos umbra
appareret. Contra quāto dies est minor
tanto umbra fit maior: quōd est quod
nobis est remotior: sicut quando est in ve-
cidente vel oriente. Sic etiam accidit i bo-
minibus. Quia quāto dies prosperitatis
est alior: tanto vite umbra fit breuior: sicut
illud Eccl. x. Vis potentatus brevis vita.
Quod accidit vel ex inuidia quod plures in-
vident magnus quod paruis. et idcirco frequē-
tius occidunt ab eniulis. Vel quod imodera-
tius delicijs vult et id quāto citius infirmā-
tur et moriunt. Vel hoc etiam puenit ex
diuina pudentia ut ostēdat diuitias et po-
tentias humanas esse contēnendas. Si-
cut petrus rauēncis dixit de vite sumo-
rum pontificū reddens rationē: quare pa-
rum viuūt cōter cum sumo gradu digni-
tatis. Contrario autē quibus deficit tem-
poralis prosperitas prolixior vita videt. et ta-
lis erat ille qui dicebat. Redet aiam meaz
et. Job. x. Item vita hominis assimilaf
fauille ppter tria. Primo ppter princi-
pium. Nam fauilla ut dicitur Psal. c. est ci-
nis modicus et extincte scintillarū ma-
terie derelictus. Tanquā enī scintille fulgē-
tes fuerūt pūmi parētes: ex quoz materia
ppagata sūt nostra cinerea corpora. Sed
ex eoz extinctione. s. peccati transgressione
relicta est nobis fauilla modica. breuis vi-
ta. Quia per vñū hominem intravit pec-
catum in mūdum. et per peccatū mors ut
dicit Apo. Ro. v. Job. xxiii. Assimilatus
sum fauille z cineri. Secūdo ppter ef-
fectum. Nam fauilla inherēs carboni igni
to fulgoreni eius occultat. Tanquā autē car-
bo igneus est spūs purus: qui ex fauilla z
cinere. i. ex corpore vite necessitate mino-
ratur primo in conceptione. Sapientie. ii.
Homo infirmus z erigui tēporis imo-
rat intellectū. Item in operatione quia
spiritus promptus ē caro at infirma. Adar.
xx. Psal. ij. Erit fortitudo nostra ut fauilla
rupper: opus nrm quasi scintilla. Tertio

pppter motū. Representat enī scintilla
triplicem motū. Primo motū nature. quod
fauilla ut dicitur Eccl. ad modicū ventum
dispersit: quia dispersa puluis nunquā colli-
gitur. Item humana vita a modico cōtra-
rio destruit et in puluerem mortis dissipat
sed tamen motū hominū ad vitam red-
ditur. Job. xij. Erūt sicut palee ante facies
venti et sicut fauilla quā turbo dispergit.
Secūdo motū culpe: quod fauilla de facili
inflamaf. sed subito propter defectū nu-
trimenti extinguit. Sic homo viuēs i car-
ne luxurie vel auaritie igne. vel cuiuscūque
peccati ardore de facili inflamatur: sed cito
labēte materia cū vicijis vita sinit Psal.
ij. Erit sic fauilla ptransiens multitudo co-
rum. Tertio motū gratie quod fauilla dū
est ignita venti raptu sursum tendit. Sed de
relicta proprio pondere tendit ad ima. Sic
anima bois in hac vita posita calore cha-
ritatis inflamata vel statu spāsancti ele-
uata sursum ad celestia tendit. Sed sibi reli-
cta proprio pondere tendit ad ima descendit.
Vel quādoque aia sursum ascendit
p orationē feruentē: tanquā ad ima descē-
dit p penitentiā humilē. Job. xij. Ade repre-
bendo z ago penitentiā in fauilla z cinere.
Item vita humana assimilatur vaporū
pppter quatuor. Primo. ratione eleua-
tionis. Sicut enim pbatur in li. de crepu-
sculis: vapores in aere nō ascendūt longi-
tribus miliaribus. Vel saltem distinguūt
tres regiones aeris in quibus eleuantur va-
pores. Quax vna est calidissima. s. supre-
ma. ppter ignis vicinitatē. Alia frigidissima
scz media. Tertia temperata. s. infima. Ta-
les et sūt tres etates quibus humana vita deducit-
tur. Primo est augmentatiua que scz
durat vsqz ad viginti vñū annū sū au-
gmentū lōgitudinis. vel vsqz ad. xxv. z bec
sū quosdā est etas calidissima. Secūda
autē etas statiuā: h ē. xxj. vel. xxv. vsqz ad
xl. si fit hō bone cōplētōis. Et h sū ali-
quos ē magis tēpata etas quā prima: quāquā
alij cōtrariū dicūt. Tertia defectiua est

z h est vsqz ad finem et bec etas est frigida.
Sic sic quā vaporē solouit aliqui i principio
sūt eleuationis. sū pmo aeris interstitio
sicut p3 in nebulis z alijs vaporibus hūi-
dis. Quādoque in medio sicut p3 in rubi-
das. Quādoque in supremo sicut p3 de
vaporibus ficis. Item etiā de hominibus ac-
cidit: quod quidā moriunt i adolescentia siue
iuentute quidā in media etate: quidā in se-
nectute. Vñ moza etas nō parat. Et id
Beatus Ambrosius dicit quod moza est se-
nibus in ianuis z iuuenibus in solijs. Et
id stultus est qui perperitatē de vita cōsi-
dit. Secūdo assimilaf vaporū ratione di-
stinctionis. Distinguitur enī triplex vapor
s. ficus siue terrenus. z hūidus siue aque-
us z tertio exvrosus mixtus. Solū enīz aq-
ue terra sūt vaporabilia elemēta. In his et
go tribus vaporibus tres modos accipe-
re possumus hominū male viuētium.
Quoz v3 quādam sūt terreni per auaritiā.
quādam vō aquei per luxuriam z quādam ex
vrosos mixti per superbiam. Nam multi sunt
superbi quod idcirco status altos z dignitates
querūt z vt terrena possideāt z vt volupta-
tibz assueti. Job. ij. Vē quod ē in mūdo aut
ē concupiscentia carnis aut cupia oculoz
aut supbia vite. Tertio assimilaf huma-
na vita vaporū ratione durationis. quod vapo-
res durant paz in acre z cito resoluūtur.
Sic homines paruo tēpore viuūt in cor-
pore z cito moriunt. Jacobi. iij. Que ē vi-
ta nra: vapor ē ad modicū parēs. Dicitur
enī decurtat humane vite decursus. sū
augmentus peccati. Nam a principio mundi
quā nō erat peccatus adhuc multiplicatus
boies viuēbant diuti: sicut p3 de pma eta-
te q fuit añ diluuij: in qua boies diuissi-
me viuēbant vt vixerunt. Nam adam vixit
noningētis. xxx. annis. Seth eius filius non-
ingētis. xij. annis cuius filius enos nonin-
gētis quāz annis. z cayn eius filius vixit no-
ningētis annis. z sic de alijs p3. Beñ.
v. Postmodū vō multiplicato vebemē-
ter peccato tpe noe idcirco deus diluuium
z abbreviari voluit deinceps tēpus hu-

mane vite dicēs ad noe. Nō permanebit
spūs meus in homine in eternū. quod caro
est. Eruntque dies illius centū. xx. annoz
Quāuis Augustinus hoc verbum exponit
quod tñ tempus fuit abinde quod bec deus di-
xit noe vsqz ad diluuiū. Unde erūt dies
illius scz ad penitentiā indulti siquis redi-
re voluerit centū z viginti annoz scz añqz
inducā diluuiū. Dominus tamen sensus
adhuc sicut pot tolerari: quod certū est quod post
diluuiū homines minus vixerunt. Adhuc
autem vterius quod a tempore diluuij sem-
per inualecente peccato amplius decur-
tata est intantū vt David dicat in psal. di-
es annozum nrozum in ipsis. lxx. anni. Si
aut in potentatibus. lxx. anni amplius co-
rum labor z dolor. Quarto rōne reso-
lutionis: quod scz diuersi vapores diuersimo
de resoluūtur: sic diuersi homines a di-
uersis vitijs abozbent. Nam quidā va-
pores sunt qui resoluūtur siue conuertunt
in ignem sicut illi qui ascendūt sursum ad
supremam aeris regionem que dicit re-
gio eius: vbi incēdunt z in ignem conuer-
tuntur. Et tales sūt multi ad stōm dignitatē
eleuati. Qui vel incendunt igne iracundie
z senicie sicut Nero quod fuit crudelissimus
z iracūsus. Vel auaritie sicut de rege an-
tigono Seneca dicit quod fuit rex auarissi-
mus vel igne concupiscentie z luxurie. si-
cut de Sardanapallo refert Drosius qui
fuit rex asyrioz luxuriosissimus. Quidā
vō vapores sūt qui resoluūtur in aerem
siue ventum z iste ventus quādoque eleua-
tur in altum z generat in aere vel in ma-
ri tempestatem z talis est vita quorūdam
inquietoz qui semper in iurgijs litigijs z
seditioibus delectant z pacem videntur
odio habere. Sicut dicitur quod Alexander
cuidam querenti quare mundū ita infesta-
ret z in pace stare non posset. Respondit
quorūdā paz ei esset guerra si adesset. Quā-
doque vō ventus per cauernas z forami-
na terre ingressus facit terremotus qui fa-
ciunt terram tremere. Et sic quorūdam
vita ita tyrannica ē z terrificis quod faciunt

alios tremere et in hoc quasi ponunt beatitudinem suam et potentes repuntur nec non terrorem habeantur. Sicut dicit Seneca de Alexandro in libro de beneficiis dicebat summum bonum terrorem esse: igno- rans quod ignavis quocumque animalia timentur ob virus malum sicut scorpiones et serpentes et bestias. Alij autem sunt vapores qui in altum elevati efficiunt nubes. Et talibus assimilatur vita iustorum et terrenis per affectum elevati sunt et segregati. et id ad velocitatem, cunctum ad dominum parati et expediti. Et ideo dicitur in Ysa. lx. Qui sunt isti qui velut nubes volat et. Unde sicut et nubes sunt pluvie fulguris siue sagitte et id ad velocitatem, cunctum ad dominum parati et expediti. Et ideo dicitur in Ysa. lx. Qui sunt isti qui velut nubes volat et. Unde sicut et nubes sunt pluvie fulguris siue sagitte et id ad velocitatem, cunctum ad dominum parati et expediti.

Et ideo dicitur in Ysa. lx. Qui sunt isti qui velut nubes volat et. Unde sicut et nubes sunt pluvie fulguris siue sagitte et id ad velocitatem, cunctum ad dominum parati et expediti. Et ideo dicitur in Ysa. lx. Qui sunt isti qui velut nubes volat et. Unde sicut et nubes sunt pluvie fulguris siue sagitte et id ad velocitatem, cunctum ad dominum parati et expediti.

Unde erant flumina revertuntur. Et ratio habet volubilitatem perpetuam in rotatu et velocitatem in cursu vel motu. Et quid est aliud omnis vita nostra quam quidam fluxus in rota in qua semper rotata et nunquam ad modicum manens fixa continuo diminuta et semper de ea aliquo subtrahitur ad mortem currimus cursu velociorem quam fluvius absque mora. Ioc. ij. Fluxus circumdedit me. Inter omnes enim motus: motus vitis celi est velocissimus. Et quo causatur omnis alius motus. Unde fluxus rotatus illi motu comparatur et quasi nullus. Sed vita nostra in fluxu motum celi sequitur. Unde omni die de vita nostra minuitur ergo multo fortius quam fluxus ad mare vita nostra currit ad mortem. Quarto ratione profunditatis et pulchritudinis: huius enim aqua profunditate et situ et pulchritudine in aspectu. Quia vita nostra et si nunc appareret pulchra et aspectu venusta tanquam tamen in uno siue profundo status vanitas consistit: vana tota et sicut spuma: sicut vis nautis in aqua et quis per scra: cuius post transitum nulla est apparentia. Quinto habet dulcedinem in transitu et progressu quasi vita hominis in medio suo esse videtur dulcis dum homo est sanus et iuvenis. Sed quia medium non concordat cum extremis ideo nec recta consistit. Rectum enim ut dicit philosophus est cuius medius non erit ab extremis. Quare si vita nostra esset recta qualis est in ortu et exitu: talis deberet esse in transitu seculi luctuosa. Sexto ratione circulationis. Fluxus enim habet circularitatem in motu dum a mari erit multa circuit et ad mare vitio redit. Sic filius modo etiam vita a doloribus incipit doloribus decurrit et doloribus desinit. Septimo huius virtuositatem in ipetu: quod fortiter in omni resistens impingit omnia frangit nihil ei resistit: sed dum ad mare redit penitus nomen perdit. Sic et homo omnia in mundo disponit omnia voluit omnia rumpit et frangit nullum iterum resistens iuvenis: sed ad mortem dum venit omne superbie nomen

amittit. Ysa. lx. Quasi fluvius violentus vita que spiritus domini cogit. Tercio vita humana assimilatur vento propter quatuor. Primo propter infimum ortum quod ortu materialiter ex vapore terrestri seculi et huius signum est quod venti fortes precipue sunt in autumno sole existente circa equinoctium hyemale: quod tunc sol comburendo: erit erant elementa et ideo vapor tunc elevatur magis et siccat et terrenis: propter quod in autumno dominatur complexio terre. frigida et sicca. Sicut igitur est ventus malarum et fumo huius sic et est homo malarum et ire limo. Secundo de hominibus de limo erit. Nec obstat quod compositum de elementis sit denominatione a predominate nomine elementis. Unde ut homo quasi ab humo terra. Apparet ergo similitudo ad in transitu. Prout ignis in calore naturaliter conatur altius aeris in respiratione: sol altius et gravitas terre in carnibus et ossibus. Et quod per quod in compositione humani corporis ponit deus de terra: partem de alijs elementis. Partem quidem de igne ponit: ut homo partem haberet de ardore concupiscentie et de incensione ire et de medicine avaritie. Partem de acre ut homo partem haberet de elevatione superbie. Partem de aqua ut partem haberet de mobilitate inconstantie. Multum autem ponit illi de terra quod habet frigiditatem contra estu avaritie. Infirmi- tatem contra elevationem superbie et stabilitatem contra motum inconstantie. Notandum est autem quod vapor siccat non potest ventum causare nisi elevetur a sole. Nam calor solis elevans vaporem siccat terrestres et non consumens ipsum: etiam cum venti. Calor igitur solis est vigor anime rationalis que ipsum humanum corpus quantum gra- ve et terrestre vivificat et erigit sursum. Unde solus homo est recte stature caput habens sursum. Unde Augustinus de hoc loquens ait: Velus prostratus in faciem deus fecit passum querentes de terra: et autem in duobus pedes crevit de terra faciem tuam sursum habere voluit: non ergo discrepet cor

tuum a facie tua: ut facies tua sit sursum et cor tuum sit deorsum. Secundo humana vita assimilatur vento propter obliquum motum. Non enim talis est vapor venti: quod habet motum rectum sed obliquum et tor- tuosum: nunc seculum descendendo nunc ascen- dendo. Cuius ratio est. Quia talis vapor terrestris et siccat elevatur a calore solis ad medium aeris regionem: que scilicet est maxima frigoris. Unde cum talis vapor sit per naturam frigidus et gravis obvias et frigus loci: quod etiam ipsum inspissat et gravat facit vaporem descendere aliquan- tulum: sed calor solis qui est in ipso: cum non sit ab ipso facile separabilis quod magis con- servatur in sicco terrestri quam in vapore hu- imido iterum relevat ipsum et inde fit insoluta impulsio aeris qui ventus vocatur. Nam superior pars vaporis cum sit gravis de- scendit inspissata ex frigiditate loci deprimitur valde vehementer: et cum sit latissimus vapor et inspissatus a frigore multum agit aerem: et dat flatum donec de- scendat conversio superioris extremitatis ipsius super inferiorem feret. Deinde resurgit calor et radio. Et interim cali- do radio sicco iterum elevante: iterum ipsum et subministrante materiam et elevatio- ne pluris vaporis in ipsum. Et ideo con- fortando iterum dat ascendendo alium flatum fortiozem. Fortior autem est flatus descensionis venti quam ascensionis pro- pter hoc quod superior extremitas inspissata a frigore loci descendit. et spissum fortius impellit aerem quam rarum. Partem ergo quod motus venti non est rectus sed tor- tuosus scilicet per medium descensus. Nam una flatio descendit et alia ascen- dit: quia non est motus continuus sed in- terruptus. Nam in omni motu reflexo oportet intercideret quiete: ut probat philosophus in libro physice. Item patet quod una flatio debilior est altera: scilicet ascendens quam descendens. Et hec omnia compe- tunt humane vite. Nam homo in corpo- re vivens nunc ascendit per augmentum

scz in iuuentute: nunc descendit per decre-
mentū nature et virtutis. scz in senectute et
pluribus est tempus senectutis et iuuentutis.
et id maior est descensus et ascensus nec
vnum tempus continuat alteri. qz etas statū
ua. i. virilis est intermedia. Et Item homo
in corpore viuens nūc ascendit per prosperi-
tate nūc descendit per aduersitatem. nūc
ascendit per superbiam et glorian. nūc de-
scendit per confusionem et ignominiam.
Et Item nūc ascendit viuens nūc deken-
dit moriens. Et tertio assimilatur vnto p
pter incertum terminū. Nam ventus pa-
rum durat nec scit homo quā stat vbi vel
quā gese debeat s3 illud. Job. iij. Spūs vbi
vult spirat et nescis vbi veniat aut quo va-
dat. Hoc enī s3m L. beatus christus dixit de
vento. cuius intū et finis nobis occulta
sunt. Similiter vita hominis pa3 durat.
Job. vij. Memento mei domine. qz ventus
est vita mea. Nescit enim homo vbi
vel quando finiatur s3 illud Ecclesi. i. Nā
nihil ē certius morte et nūbi incertius bo-
ra. mort. Vult enī deus sicut dicit Bre-
gorius qz hora mortis sit nobis incerta et
semper sit nobis suspecta s3m illud Mat.
xxv. Vigilate qz nescitis dies neqz horas
Et Notandū tamen qz sūt tres cause ab-
scissionis qz et suo modo abscondit vitā hu-
manam. Et prima est intensū frigus qd
terram vehementer cōstringens vaporem
venti eleuari non sinit. Et secūda est intē-
sus calor. qui vaporem eleuatuz consumit
Et tertia est magna pluuia que aerem in
frigidans vaporem grauat et intantum de-
scendere facit qz nō potest subito a calido
eleuari. Et Item terram et vaporem super
ficiē cōstringit vt non possit alius vapor
eleuari ad augendū materiam venti et om-
nis vapor cito deficit nisi continue aliqd
generetur. In istis et signant tres cause
mortis humane. Quia in intenso frigore
intelligitur malicia trāsgressiois: qz fri-
gus signat maliciā peccati. malicia enim
animam frigidare facit. dū calorem chari-
tatis extinguit. Vnde dicitur Hier. vi.

Sicut cisterna frigidam facit aquā ita fri-
gidam facit maliciam suam. Hoc ergo
frigus est scz peccatū qd mortem introdu-
xit s3m illud Apo. Ro. v. Per vniū homi-
nem intravit peccatū in mundū et per pec-
catum mors. Inuenso No calore accipit
dysphemantia complexionis que ē natu-
ralis causa humane infirmitatis et mor-
tis vt p3 precipue in febribus. S3 per plu-
uiam supercadentem intelligit inflicta di-
uine ordinationis per quā sicut dicit apō
ad Hebr. ix. Statutū est hominibus semel
mori. Vel per pluiam superuenientē in-
telligit occisionē hominis violentam dum
vni p3 alijs parit et occidit. Et quarto assi-
milatur huana vita vento propter statū
sonitū. Est enī sonitus ventū per modum
vndaz cōstringentū sese eo qz vna inun-
datio vincit aliam et extēdit se super eam
Ventus ergo dum perflat fortiter sonat
sed sonādo transit et nullū sui post sonituz
vestigū derelinquit. Sic quatuorqz bo-
mines in mūdo viuentes magnū sonituz
faciūt: siue magnas dignitates adipiscen-
do siue belloz victorias assequendo. siue
magnas diuitias cumulādo. siue magne
sapientie nomen habēdo: oia tamen cito p-
tereūt sicut et sonitus venti. Et post hec ita
sunt ac si quasi nūc s3m fuissent. Vn dicit ps.
Perijt memoria eoz cum sonitu.

Capitulum lxxvij.

Ita bois moralis siue bone
siue male dispositionis sit si-
cut aqua sit boni et mali sa-
poris. Variatur enim sapor
aquaz. s3m Senec. in li. de nā-
libus questionibz et quatuor. Et principio
ex loco et consortio et ex spū. i. aere in aquā
trāformato. Variat enī aqua ex origi-
li principio. i. ex re a qua orit vt aqua rosa-
cea ex rosis. et sic de similibus. Et sic citaz
bono et origine s3m p3m cōtrahit dispo-
nes quasda ad quasda passionē et vicia.
Vnde narrat in. vij. Etiboz qz ex patre
iracūdo nascit et interdū filios iracūdos.
Et similiter s3m fidem catholicā nos om-

nes ex pmo parente p3m originale contra-
rimus ppter qd Apostolus dicit Eph. ij.
qz eramus filij ire natura. Et Secūdo va-
riatur ex loco scz vnde ipa aqua transit vt
patet in ags sulphureis et in ciciis inue-
nitur aqua habēs saporē aceti qua vntū
incole p aceto. Similiter et s3m loca et re-
giones varias in qbus homines habitant
videmus variari et mores eoz. Vnde et
in sacra scriptura viri iusti a locis maloz
bonimū et infectaz regionū recedere iube-
tur. Sicut iussus est Abraham de vr cal-
deoz erire et b regione sodomoz loth disce-
dere. Gen. xix. Ne stes inquit angelus in
omni circa regione. Et loca quedam soli
taria ad diuinas reuelaciones disponere
vel adaptare vident s3m illud 2 sec. i. Du-
cam eā in solitudines et. Et tertio variat
ex viciolo consortio. i. ex vicio et nā quam
acquirat ex re vicia vt ex mala vicina etiā
si nō amiscet sibi vt aq postea iuxta apō
rā sapit b s3porē lz nō tetigerit eā. Sicut sa-
miliaritate et s3onio bono vel malo effici-
untur multi mali vel boni. Mores enim
s3m Tulliam formantur ex viciu vno.
iij. Quā s3 sapientibus gradit sapiens crū
amicus aut stulto3 efficitur similis vltis.
ps. Cū electo electus eris: et cum puerfo
puerteris. Et quarto variat sic ibide Se-
necta dicit ex spū in aquā trāformato. i. ex
diuersitate aeris inuitatis. Vn dicit qz sūt
aq qdā ita venenose et spumali mā mine-
rali et id magis actiue qz statim bibite iter-
ficiūt. Et in macedonia sūt aque qz ab ani-
bus bibite faciūt eas albas. Iste spūs siue
aer ē doctrina moralis siue spūalis qz ali-
qs iformat: qz si bona ē bonū facit recipit
se. Si vō praua generat prauos mores.
Vn doctrina hereticoz venenosa statim
etiam credētis occidit Apo. i. Thi. ij. Ser-
mo eoz vt Cancer serpit.

Capitulum lxxviii.

Ita bonis spiritualis assi-
milatur vnto. Primo ratio-
ne augmentabilitatis. Nam
ois ventus est a principio de

bilis. sed postea fortificatur s3m qd mate-
ria eius crecit et s3m qd fortiori frigido re-
percutitur. Sicut in vita spiritali pmo ho-
mo ē debilis et imperfectus: postea efficitur
fortis et perfectus. ij. Corin. xv. Primum
qd aiale postea qd spirituale. Crescit autē
homo in spū s3m augmentū materie. i. bo-
nozū opez. Et itez repercussio frigidū
i. tribulationis et aduersitatē ē et sanctis
viris cā crescendi et proficiendi. qz virtus
in infirmitate perficit. ij. Corin. xij. Et Se-
cundo ratione obligatis. Quia sicut om-
nis ventus mouetur oblique siue tortuo-
scata omnis homo vntū defectuose. Tūc
enī homo habet tortuosuz quando
declinat ad p3m. ps. Omnes declinaue-
runt simul inutiles facti sunt. Est autē tri-
plex ratio quare ois vntus mouet tortuo-
se. Et prima ē qz vntus imitat corpora
celestia sicut effectus cām. Iupiter enim
specialiter mouet ventos aglonares. Sol
orientales. Luna occidentales. Mars au-
strales. Ideo etiam Arius Leo Sagitta-
rius dicitur tripliciter ignea qz mouent
ventos orientales et illa signa sunt calida
et sicca. Taurus vō Virgo et Capricornus
frigida et sicca que mouent australes. Alia
vō calida et hūida dnr tripliciter aerea
que mouent occidentales. Alia frigida et
humida que mouent aglonares. Sicut er-
go celestis vtus causat in ventis motum
tortuosum ita celestis spūs. i. diabolus qz
de celo cecidit causat in bonie peccatum.
Propter qd Sapie. ij. Dicit qz inuidia dia-
boli mouet itrouit i orbem terrarum. Ipe
est qz suis tentatōibz mouet boim ad pec-
candū siue inflammando ad auaritia3 siue
iram vel ad luxuria3 que est triplicitas
ignea vt aerea siue ifrigidatē. per inuidia3
accidias et pusillanimitatē que ē tripli-
citas terrea vel aquea. et sic de alijs. Et Se-
cūda causa siue ratio obligatis venti est
ex loco sue generationis. Nam ventus iſe-
rius habet calorem qui expellit ab eo fri-
gus. Similiter superius est estus idem sa-
ciens. Vnde cū ventus agit a frigore

oponet q̄ agitet a loco frigoris circulariter vt supra z infra claudat vt dicitur quidaz. Similiter homines a loco sue generationis. i. a mudo tentant z alliciunt ad peccandum vel ad peccatū vt scz nō recte ambulēt neqz uiuant. Nam mūdus superius prosperitatibus inferius x̄o aduersitatibus nos obsidet z includit. Tercia cā ē qz ipse vapor terrenus q̄ ē materia ventii inferius ipellit a calore eleuante: superius x̄o a frigore inspissante. Istic igit vapor terrenus signat carnē q̄ aut cōcupiscentie aut frigore sine torpore accidit z tristitie hominem ad peccatū impellit. Ergo iste sunt tres cause quare hoies nō recte ambulāt. i. diabolus caro z mūdus: q̄ suis rationibus hoies ad vniuersa vicia ipellit. Tercio assimilata vento vita spūalis rōne dīcōtinuitatis: qz vētus nō ē cōtinua vel cōtinui status s; vna cōtūlatio ē post aliā: qz frigus nō vntime repellit: sed cū se melo depmit: tūc confortat calore loci inferio: z assūptione pluris materie: eleuatur itez. z itez sc̄o repercutit: sic alterando vices ascēdēdo z rēscēdēdo paulatim deficit. Similiter vita spūalis nō est semper vniiformiter cōtinua sed aliq̄ sancti viri eleuant ad cōtēplationē aliq̄ depmitunt ad actionē: z sic vices alternādo cōtinuāt: donec moriēdo deficiāt. Quarto rōne inegalitatis: qz vētus nō ē eqlius sufflantōis: cū frigiditas repercutiēs sit maior z minor z vapor iēq̄liter spissus z rar⁹. Inter duos ēr flar⁹ fontes sūt multi debiles. Sicut sancti viri sūt diuersis tēporib⁹ magis z minus deuoti quātū ad deuotionem actualē: forti⁹ z debili⁹ operātes quātum ad vitā actiua. vel aliq̄ debiliores: aliq̄ fortiores ad tolerāda aduersa. Tercio aliq̄ frequētius aliq̄ rari⁹ aliqua opatur. Tercio vita hominis spūalis diuidit per actiua z cōtēplatiua. Vt vtraqz repñat in aere qz aer h; parte sui. sicut dicit Beda q̄ cōmunicat cū natura celestis. Est enī pura geta z clara: z id repñat vitā cōtēplatiua. Est enī aer supior purus: qz nullis ter

renis exaltationib⁹ infect⁹. Sicut vir cōtēplatiuus ad celestia eleuat⁹: terrenis affectionibus nō infect⁹ sicut illud. Col. iij. Que sursum sunt sapite nō que sup terra. z Bre. sup Eze. dicit qz vita cōtēplatiua ad quā dā mētis libertatē transiit: tēporalia bona nō cogitat. sed eterna. Tercio ille aer est ge tus. i. nullo vēto cōmōtus. Sic vir cōtēplatiuus vētis. i. cōmōtōibus curarū secularium nō ipellitur. Vnde rps de Jo. Baptista dicit qz nō erat arūdo vēto agitata. z id Grego. dicit ēr sup Eze. qz vita cōtēplatiua calcatis curis oibus ad videndū faciē creatoris sui inardescit. ps. Vacate z videte. vacate. i. a curis z actionib⁹ creatoribus cessādo videte. i. cōtēplādo. Nā sicut dicit Angu. de civitate dei. Quā san ctū querit cōtēplatio veritatis. Tercio ille aer est clar⁹: qz celesti lumine pñatus. Sic vir cōtēplatiuus celestis inspirationis lumine frequētē pñdit. Vnde vt idē Bre. dicit sup Eze. Cōtēplatiuus vita amabilis valde dulcedo ē q̄ super semetipsum aiqz trahit. celestia aperit z spūalis mētis oculis patefacit. Alia x̄o vt idē Beda dicit. est ps acris inferior: que p̄pinq̄at ad naturam terrestre: z id est grossa turbulēta z terrenis vaporibus plena. multarū tamē rex generatiua vt plantę grandinis z bniusmōi. Et huic assimilata vita actiua. Vita enī actiua ē grossa qz mētē ingrossat z bebetat circa intelligibilia. Vñ Greg. super Eze. dicit qz lya que actiua vitā designat lippa ē z secūda qz dū occupatur i opere minus videt. Tercio actiua vita est turbulēta: qz perturbatur circa agibilia. Vnde marie que vitā actiua designat dicit domin⁹ Lur. Sollicita es z turbata erga plurima. Tercio actiua vita ē terrenis vaporibus. i. sollicitudinibus plena: qz occupat animā circa terrena ministeria. Et id dicit Lur. qz martha qz scz vitā actiua elegerat satagebat circa frequēs ministeria. Tercio ē vita multorū meritorū generatiua siue acquisitiua. Et id vt dictum ē designata ē per lyan que multos filios peperit.

Vnde et Greg. dicit sup Eze. qz magna sunt vire acine merita.

Capitulum lxxv.

Vicia capitalia q̄ sunt septem assūmant septem planetis. Nā primo i sole p̄cceteris gloriofus incēdente nota sunt perbia qz temp appetit gloriofus. ps. Per die scz prosperitatis: sol scz supbie nō vret te. Tercio in mercurio q̄ est colore argenteus z temp iuxta solem incēdit accipe auaritiā que argenti querit z temp supbia sequit. Quia dū superbus appetit gloriofus non pōt allequi nisi abūdet metallina materia aurea vel argentea: id se totū dat ad agrē dā peccūā. Similiter z auari diuitijs pleni temp vt in pluribus sūt superbi: qz ab alijs honorari. Vñ Apo. i. Th. vi. Diuitib⁹ dū scū li p̄cipio nō sublime sapere. Auga. Verbis diuitijs supbia. Tercio in luna inspissante acré z quādā temp vmbra siue obscuritate in se hñt intellige accidit q̄ mēti ingerit quādā nigredinē p̄ quā inspissat z cōturbat ac rōne. Dec p̄cipue caueda ē in nocte aduersitatis. ps. Neqz luna p̄ noctē. i. accidia p̄ tēpus aduersitatis vret te supple. Quarto p̄ marē sanguinē circa cor accēdēt accipe irā q̄ ē accētio sanguinis circa cor vt dicit ps. Quinto in Jove q̄ quātū in se est prodest cū sit plauca beniuol⁹ accipe gulā q̄ de se necessaria ē oib⁹ rōne vite. nec vili inenit obesse si ea sciuerit debite cobidē. S; sic Jupiter ex iūctōe cū alio efficit non⁹: sic et q̄ ne cessitati voluptas p̄iūgit viciū gule icurrit qz obest. Sexto qdē in Venere q̄ ad luxuriam dispōt pōn carnē itellige. Septimo in Saturno q̄ ē stella colore plūbeo siue liudo accipe iuidiā q̄ ē gdā luor de bono p̄mi plūbea z que faciēs aiqz. Tercio vicia assitant arene p̄ septē. Tercio p̄ ariditate. Nā arena ab ariditate ē deā et h; p̄inet ad supbia. Supbia. n. dū pluuiaz seu rotē diuine grē ipedit. qz de⁹ supbis reficit ac ariditate iducit. Hic ariditatem

pariebāt q̄ dicebāt. N. x. i. aia nra arida ē Et sicut arena si manu pressa fuerit p̄nit mia siccitate vel ariditate s̄t idem facit. Sicut supbus qualitercūqz pressus: vel tactus stridorē quēdā ipatientie statim p̄dit. Eccl. x. v. ascēsus arctosus in p̄cib⁹. i. affectib⁹ veterani. adam q̄ audiuit eritis vt dii zc. Tercio p̄ p̄cceteris gloriofus. Nā arena est p̄cceteris grauisima: z h; p̄cceteritas refert ad irā: p̄ quā hō efficit alijs iponabit. Dionocr. xvij. S; rauc s; ruz z onerosa est arena: s; ira stulti vtroqz grauior. Tercio p̄pter aq̄ vicinitatez q̄ refert ad incōtinētā. Inuenit. n. arena sub ags sicut in fluuijs aut iurra quas sic in littorib⁹ maris. Sic sūt incōtinētes quorū gdā sub ags voluptatū z fluru peccatorū carnaliū viuūt z imozant: vt fornicarij adukeri z hmoī. Quidā x̄o ad modum arene q̄ est in littore maris. z si aq̄ nō inū dātur tamen ea aliq̄ fluctuāte ifūdatur. Et tales sunt coniugati: qz licz matrimonio licite p̄t vt tamen inūdātē i eis cōcupiscentia i ipso carnali opo q̄qz sordidā tur. Quarto p̄ p̄tū discontinuitatem. Non. n. arena h; p̄es q̄ p̄t z glutinari z cōtinuari. Et hic ē qz ex arena nō fit lapis. Nā arena i ags marī ab oī luce viscositate absoluit. Vñ vices i ea siccitas i lapidē coagulati n̄ patit vt dicit Ari. li. de p̄prietatib⁹ elementorū. Et sicut dicit in li. De theo. Terra pura nō fit lapis: qz siccitas vincēs nō facit p̄tū terre cōtinuationē: sed pot⁹ dissoluetz p̄ qd nō vrit in lapidē. Et multo forti⁹ ē i arena: cū sit terra nāli z subtiliter siccio: z durior. Dec at diuisio z discontinuatio arenarū p̄tū ad iuidiā p̄inet q̄ glutiniū charitatis excludēs tenet hoies ab iudicē diuisos vt et lapidi angulari rō ipozari nō possint. Quinto p̄t sterilitatē. Est enī arena sterilis z ifecūda tū p̄t defectū calorū z diuozitū p̄t vñ vicia assitant arene p̄ septē. Tercio p̄ ariditate. Nā arena ab ariditate ē deā et h; p̄inet ad supbia. Supbia. n. dū pluuiaz seu rotē diuine grē ipedit. qz de⁹ supbis reficit ac ariditate iducit. Hic ariditatem

humorem deuotionis excludens ariditate mentis et frigiditate inducens aiam sterile et infecundam reddidit ut fructus bonorum operum non producat. Sexto propter mineralitatem habet. n. arena virtus mineralis vel saltem ei simile. Non iter arenas fluxuales et marinas inueniuntur arene auree et lapides polita et gemme pretiose. Hoc autem pertinet ad auaritia: quod circa metalla aurum et argentum et huiusmodi infudat. Sapient. vii. Omne aurum tanquam arena est crigina. Septimo propter obstantiam. Obstant enim arene quaque fluminibus ne in eam mare. Nam cumulate arene et in maris bosphis. siue fluminum adunata quous sunt parue: quia tamquam sunt multum flumen impediunt et retardant ne intret mare: et ideo faciunt flumem interdum retro redire et per capos spargere. sicut per de mto. q. h. modo irrigat totam terram egypti. sicut dicit Micro. super Amos. vii. Hoc autem pertinet ad vitium gula. Nam gula flumen plenum agens. peccatorum molles et assuetum delictibus detinet et retardat ne intret mare penitentie et religionis. Et aliquando et si ingreditur ipsum retrahit. et cito facit eire et redire ad secutum. Iohannis. in die quod nilus aglonis statim repercutitur agens retro luctantibus itumescit et inundat: facit egypti. s. a medio auguisti usque ad medium septembris. Hanc vero dicit inundationem fieri virtute stellarum. Sicut et virtute stellarum fit. ut in egypto nunquam pluit sicut dicit Plato in Timaeo. Et sicut videmus et quod virtute stellarum certis temporibus ubique temperatae sunt in mari. ut circa festiuium sanctorum. Non naute tunc maxime portum querunt. Aliquod attribuit diuine virtuti ex quo talis dispositio data est specia liter illi regioni sicut etiam ipsam maris. Ambr. n. attribuit diuine virtuti sic dispositio in prima creatione.

Capitulum. x.

Deluquiosus homo filius est saturni. Nam saturnus a faturo do est dicitur ut dicit Iohannes. Cuius vero operum dea est ab operum virtutis quam tribuit mortalibus

In saturno. n. delectatio gultus. In vero delectatio significatur carnis in quibus delectationibus corporis voluptas consistit. Sed adhuc ostendit voluptuosum hominem esse saturnum non solum voluptatum carnis effectus tempore et affectus. Et tunc quod Saturnus pinguet batur oliu mellissimum. Cuius causam assignant fabule. quod a filio suo Ione fingitur fuisse castrat. quod propterea forte dicitur quod planeta In piter ipedit et temperat maliciam saturni. Et verior causa tristitia est quod ut dicit Ptolemeus in li. de iudiciis Astrologorum Saturnus dicitur hominem sub eiusdem nominis vel acceptum esse triste raro hylare vel ridens. Non et in iudiciis merore et tristitia designat. Hec autem tristitia compositum sibi voluptatis quod ut dicit Boetius. Voluptas tristes habet exitus. In illud Ptolemeus. v. Nouissima illi amara quasi abstinentiam. Et scdo si consideretur effectus. Nam Saturnus est effectus frigidus et sicus et poderosus. et sic et in fabulis pingit. Que omnia quoniam voluptati quod irrigat spualis affectibus calore extinguendo: desiccant humorem deuotionis consumendo: grauat mentem ad inferiorem deprimendo. Tertio quantum ad tempus. Nam Saturnus dicitur planeta nocturnus quod voluptas carnis quod tenebras noctis. Iohannes. xiiij. Quod adulteri obstruat caliginem. Quarto tenet similitudinem si consideret voluptuosum affectus. Nam sic dicit Ptolemeus. Nati sub Saturno turpia et imunda non abhorret vestimenta et alia et diligunt fetida. Quod totum moraliter compositum luxuriosus et non abhorrent notam infamie exterioris. Insuper diligunt opera fetida et imunda. Item voluptas generat tetatodes carnis sicut pluuia suaui generat vermes. Nam quando pluuia est suaui miscet cum humido aereo et terrestri sicco et quo format corpus aquaticum cui statim virtute stellarum datur anima. Humidum enim bene comitatum ca terrestri et ipso aere fit viscosum. Et sic sicut pellis in qua pinguet pulsans calidum facit spumam: cui tanquam proprio subiecto datur anima sensibilis. Quasi autem suauietas pluuie est voluptas deliciose vite: que vermes in terra generat. quod in carne

tentationes suscitatur. Item voluptas et abundantia diuitiarum et delictorum est pedica et laqueus diaboli quae hominem quem persequitur caput. Unde labam persequens iacob in monte galaad cum comprehendit. Senonem. Mons enim galaad fertilissimus et deliciofissimus esse dicitur in partibus frugibus et femibus. In monte ergo galaad et labam iacob capitur. Quia in fertilitate et abundantia delictorum homo a diabolo tentatur et illaqueatur.

Capitulum. xci.

Christus assimilatur soli. Quod sol excedit omnia luminaria celestia corpora in quatuor.

Primo in quantitate. Nam secundum traditionem Albragani sibi tradidit. Albragani dicitur quod sol dicitur maior omnibus corporibus. Post illam stellam quae in prima magnitudine inter stellas fixas ponitur ab ipso tertio Iupiter. Saturnus quinto omnes stellas fixas ordinibus possidet. quas Ptolemeus in vii. distinctio. Almagesti et Albragani dicitur. Sexto loco Mars: septimo Terra: octavo Venus. nono Luna. decimo Mercurius. Sicut autem Dionysius dicit in his quae non mole sunt magna idem est magna esse quod bonum. et idem magis quod melius. Non sicut sol excedit omnia alia corpora in magnitudine quantitate: ita christus excedit omnes sanctos in magnitudine bonitatis non in quantitate deus: sed etiam in quantum homo: quod ipse habuit plenitudinem gratiae praecommissis sanctis. Non dicitur habuisse spiritum non ad mensuram. id est totaliter non particulariter: quantum ad omnes gratiae effectus. Vel non ad mensuram super omnem proportionem respectu aliorum hominum. Secundo sol excedit in claritate: quod in aliis est luminis principium ut dicit Aristoteles in li. de proprietatibus elementorum: cum eo concordat Avicenna et Ptolemeus. Desalachus dicit enim quod sicut omnium calidior est vna prima causa scilicet ignis ita operum omnium luminosior sit vnum principium. Et hoc non erit nisi sol et idcirco vocatur sol. solus lucens. Sic etiam in bonitate quod est in minor mundus vnum

membra influit omnibus rebus. Quod potest ergo quod sol cum sit principium luminis plus habeat de lumine quam aliquid aliud corpus: sicut ignis plus habet de calore et cor de vitali virtute. Similiter ergo christus qui est principium vite spualis vel luminis sapientie. de quo Iohannes. i. Erat lux vera etc. Et Ecclesi. i. Fons sapientie vbi dicitur: opotuit ut pomibus aliis sapientie splendore fulgeret Ecclesi. xvij. Quid lucidius sole. id est sapientius christo de quo dicit Apo. Col. ij. q. in ipso sunt omnes thesauri sapientie et scientie absconditi. Tertio sol excedit in dignitate. Unde sol dicitur esse vas admirabile secundum illud Ecclesi. xlij. Sol in aspectu annuncians in certu vas admirabile opus excelsum in meridiano eruit terram et in conspectu ardoris eius potest suscinere. Sicut et christus excedit in dignitate quod in quantum deus est equalis patri in dignitate nature in quantum homo excedit omnes sanctos in dignitate glorie. Iohannes. i. Vidimus gloria eius etc. Et ad Iohannes. i. Sedet ad dextram maiestatis in excelsis. Sedet ad dextram maiestatis in excelsis. Quarto sol excedit in parte. Nam maioris virtutis est et plus influit in inferiora immo sol habet quaedam potentiam et virtutem super omnia corpora: dum omnia illuminat et superiora et inferiora. Non omnia respice re dicit Ecclesi. xlij. Sol illuminans pro omnia respicit. Sicut christus dicit Mat. xvij. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra. Specialiter autem sol habet virtutem illuminatiuam. Et ipse christus dicit Iohannes. viij. Ego sum lux mundi. Item virtute inflammatiua Ecclesi. xlij. Tripliciter sol erudit mores radios igneos exflans. Et de christo dictum est Lu. vitimo. Nonne cor nram ardens erat in nobis etc. Tertio renouatiua: quod dum poros terrae aperit virtute latetate in radicibus ad actum producit et quod mortuum videbatur reuiuiscit et renouat quod vetustate tabuit. Et ita sicut pro christum renouamur et regeneramur in noua vitam secundum illud Ephe. iij. Renouamini spiritu mentis vestre et induite nouum hominem etc. Hic enim nouus homo christus est. Tertio virtute purgatiua. Nam tenebras fugit et frigores

consumendo purgat. Sic christus purgat tenebras ignorantie et seditates peccatorum Heb. i. Purgatione peccatorum facies. Item virtutem nutritivam. Quia omnia suo calore terre humiditate resoluit: ut sua attractiva quod radicibus est sile de illa attrahat in et terre nascentium nutrimentum convertit. Sic rps nutritor fidelium dicit. Ego sum pastor bonus. Qui calore amoris resolutus in morte corporis sui nobis sile tradidit in cibum et sanguinem in potum. Et ideo ipse dicit. Caro mea vere est cibus etc. Job. vi. Item sol habet virtutem conciliativam. Unde virtute sua conciliat in corpore animalium quatuor elementa. Sic rps reconciliavit nos deo per mortem suam secundum illud Ro. v. Reconciliati sumus deo per mortem filii sui. Item sol habet virtutem imitativam. Nam secundum quod ascendit et descendit per Zodiaci signa. sic variat et imitat tempora. Nam cristus in nostro hemispherio dicitur facit cristens in alio nocte idcirco. Sic rps cristens per gratiam in anima illuminat eam et dicitur ibi facit. Sed recedens ab ea per culpam tenebrosam et nocturnam dimittit. Item sol habet virtutem distinctivam. Quia secundum iiii. versiones distinguit iiii. tempora anni. Quia cristus in Ariete ver facit: ascendens ad Cancerum esset efficit ad Libram autem constituit: sed deinde ad Scorpionem hyemem intro ducit. Unde Ecclesi. i. Dies Solis et occidit etc. Quod secundum Augustinum de sancto victore sic exponit. Dies quod scilicet per vernale equinoctium ingrediens ad nostrum poli consurgit. Decidit quod per autumnale exitus ad inferiora descendit. Virat per meridiem quod in hyemalibus signis commoratur. Fleuit ad aglonem quod in estuivis signis quod polo boreali viciniora sunt circumfert. Sic sol specialiter christus ortus est per incarnationem. psal. Ortus est sol et congregati sunt. Decidit per passionem. Unde psal. Sol cognovit occasum suum. Ad locum revertit per ascensionem. Unde Abacuc. iij. Sol et Luna. christus et triumphans ecclesia steterunt in tabernaculo suo. in celo. Fleuit ad aquilonem per suam ad iudicandum reversionem. Jerem. i. Ab aglone pandet om-

ne malum super oculos habitatores terre quantum ad peccatores. In iudicio stabit christus sicut sol in medio celi. Iosue. x. Sic et sol in medio celi et dicitur stetit: quod non plus fleat nec peccet. nec precio. Item rps assimilatur luci. Quia lux est altissima in omni velocissima in motu speciosissima in aspectu et efficacissima in effectu. Primo dicitur quod lux est altissima in ortu: quod dicitur de celo. Sa. sole et stellis que sunt altissima corpora situ et dignitate. Ecclesi. xij. Ego seci in celis ut ostendat lumen indeficiens. Nam sicut calor est qualitas activa consequens formam substantialem ignis. Ita lux est qualitas activa consequens formam substantialem solis vel cuiuscunque alterius corporis a se lucetis: si aliquid tale est. Cuius signum est. Quia radij diversarum stellarum habent diversos effectus secundum diversas naturas corporum. Sed sicut lux oritur de substantia solis vel corporis a se lucetis. Sic christus filius dei genitus est de substantia altissimi scilicet dei patris. Ecclesi. xij. Ego et ore altissimi proclij. id est de substantia patris. Nam sicut verbum sapientie nostre spiritualiter sive immutabiliter procedit ab ore ita filius a patre. Unde sicut lux est coeterna et coeva soli: quod quicquid fuit sol fuit lux sua ita quod si sol fuisset ab eterno fuisset etiam lux ab eterno ita filius est coeternus patri ut dicit Augustinus. Nec obstat quod Beatus Hieronymus dicitur fuisse producta lux: postea sol quarto die: quod secundum beatum Dionysium quarto capitulo de divinis nominibus. Illa lux primo die creata fuit lux solis sed informis: quantum ad hoc quod iam erat substantia solis: et habebat illuminativam virtutem in communi: sed postmodum data est ei specialis et determinata virtus ad particularis effectus. Secundo filius dei assimilatur luci: quod lux est velocissima in motu. Videmus enim quod sole apparente in puncto orientis fit illuminatio totius hemispherij nostri versus quod punctum oppositum. Et quo patet quod lux non est corpus: quod sic lux esset corpus: illuminatio esset motus localis. Nullus autem motus localis corporis alicuius potest

esse in instanti: quod omne quod movetur localiter: necesse est ut prius veniat ad medium magnitudinis et ad extremum. Illuminatio autem fit in instanti quod quod subiectum alicuius forme susceptum est in ultima dispositione: tunc forma introducit in instanti: si autem subiectum esset idiosum: tunc quidem requireret tempus non quidem ex parte forme introducente sed ex parte subiecti susceptum: sed aer quantum diaphanus est in ultima dispositione ad instanti: ideo illuminatio fit in instanti. Item quod illuminatio non est tantum motus sed terminus. Terminus autem motus localis et cuiuscunque motus semper est in instanti sicut generatio que est terminus alterationis fit in instanti. Hoc autem competit filio dei: quod quod omnia creata sunt. Creatio enim est productio instantanea. Unde sicut a luce in instanti fit aeris illuminatio ita a filio dei est instanti facta rei create productio. Job. i. Erat lux vera que illuminat etc. Vel per subitum incorporationem vel receptionem luminis in aere possumus intelligere ipsam incarnationem verbi. Quod quantum ad hoc fuit in instanti: quod ipsum corpus Christi fuit in ipso sicut conceptio exordia in instanti formatum et organizatum. Non enim erat conueniens quod filius dei corpus assumeret nisi si formatum. Si autem ante perfectam formationem tempus aliquod conceptio precessisset: non posset tota conceptio attribui filio dei quod non attribuit ei nisi ratione assumptionis et per filium dei conceptus dicitur: quod aliter dici non posset. Et ideo ipsa distinctio membrorum et formatio in instanti facta est propter infinitam virtutem agentis et formantis. Unde Gregorius dicit quod angelo nuntiante: spiritus sancto superueniente motus verbum in viro motus intra verbum caro. Localis tamen motus sanguinis ad locum generationis qui conceptionem prececit non fuit in instanti: nec etiam augmentum corpori se conformans quod sequitur conceptionem. Quia hoc est contra rationem motus localis et augmenti quod

etiam non fit sine motu locali. scilicet quod fiat in instanti. Nota igitur quod filius dei aliquando vocatur lux secundum illud Iosue. viij. Ego sum lux mundi: aliquando vero splendor Iosue. viij. Qui cum sit splendor glorie. Aliquando lumen secundum illud Job. i. non erat ille lux sed ut testimonium periberet de lumine. Lux autem proprie dicitur prout est in sole lumen prout recipitur in aere: sed splendor prout resultat exposito et tercio corpore secundum illud Iosue. vi. refertur sol in clypeos aureos et resplenduerunt montes ab eis. Similiter filius dei proprie dicitur prout est in patre. Item dicitur. Lucem habitat etc. Sed lumen prout est in carne. Ysa. l. Surge illuminare bethleem quod prout lumen tuum: sed splendor appellatur prout creatur de virgine. Ysa. lxxij. Donec egrediar in splendor iustus eius. Scriptura tamen varie et diversimode bis interdum videtur nominibus. Tertio filius dei assimilatur luci: quod est speciosissima in aspectu in quo est sine luce nihil apparet plenum. Unde Ambrosius dicit quod lux est plenitudo omnis creature visibilis. Lumen est maxima gratia quod in suo conspectu omnia mundi corpora laudibus facit digna. Sic est filius dei de quo dicit Sapientia. vij. speciosior est sole et super omnem stellam dispositione est pulchritudo et ornamentum omnis creature non tantum visibilis sed et invisibilis. Et ideo nota quod secundum Dionysium. ca. de divinis nominibus filius quod et verbum dei dicitur habet pulchritudinem substantivam causativam et excessivam. Prout filius dei non habet pulchritudinem accidentalem sed substantivam et essentialem. Nam pulchritudo eius non est ab alia re causata vel precipitata. Et ideo dicitur ipsum non tantum pulchritudinis et pulchritudinis. In creaturis enim differunt pulchritudo et pulchritudo sicut causa et causatum et sicut participans et participatum quod pulchritudo dicitur quod participat pulchritudinem: pulchritudo enim creature est quedam participatio cause omnia pulchritudinis: et ideo creatura dicitur pulchra sed non pulchritudo sed deus qui est essentialiter pulcher et non per participationem alicuius alterius dicitur pulchritudo.

CSecundo h3 pulchritudine excessiva. **D**i-
citur eni h3 dei pulchritudo sicut pulcherrimi
et superpulchritudo ut dicit Dion. q3 pul-
chritudo sua excedit in pluribus: omne pul-
chritudine. **T**ertio in veritate: q3 non
est pulchritudo eius ficta vel artificiosa s3
naturalis et vera. **I**te in perpetuitate: quia
nunq3 destruit nec ipse deus aliqui sua pul-
chritudine destruit. **I**te in uniformitate
q3 pulchritudo sua non auget nec diminuit.
Ite in totalitate sive vniuersalitate. q3
non vno respectu pulcher et alio turpis: neq3
hic pulcher et illic non neq3 pulcher et
quidam non pulcher: sed sicut ipse s3 in seipso
cu seipso semp existens vniuersaliter pulcher:
et sicut pns in semetipso excedens formam
et pulchritudinem ois pulchri. **C**ertio pul-
chritudo sua est pulchritudo causata om-
nis pulchritudinis tripliciter. **P**rimo ef-
ficiet: q3 i. pulchritudo oia existit s3 ipso
rati p3ua p3ortione: causat vniuersale
armonia et claritate iuxta significationem
solaris luminis cu fulgore emittit et vni-
uersitate rex pulchritudinis distribute sui
fontan radij. **D**u istud pulchritudo e sicut p-
cipiu effectiuu omnis pulchritudis. **S**e-
cundo ex p3artur. **O**mnis eni pulchritudo et
omne pulchru vniuersaliter et caliter p3e-
stit in simplici et supnaturali natura omni-
um pulchrorum et ipsa est ca ex p3laris omniu
in verbo. q3 s3 in ipm omnia denominant
p3pter q3 **B**oe. dicit de deo. iij. de conso-
latione. **D**udu mente gerens similitudis po-
tencia formans pulchru pulcherrimus ipse.
Item tertio. **Q**uia. finis est omnium
pulchrorum: omnia eni s3t causa pulchri et pro-
pter hoc pulchru id est q3 bonum: q3 om-
nia desiderant pulchru et bonum. **Q**uar-
to christus assimilatur luci ex eo q3 lux est ef-
ficacissima in effectu. **V**nde **D**io. dicit q3
lux oibus corporibus cognitione cofert et
vita et motu. **E**t quicqd in istis inferiorib3
causatur mediate luce pducit. **E**t hoc et di-
cit **A**ugustinus. **E**x quo etia cōcludit et argui-
tur q3 lux non habet in aere tm esse interio-
nale: sed et reale ex eo q3 intentiones non

causant transmutationes naturales. **N**ec
obstat q3 nimia albedo ut in nino oculum
transmutat: ita videt q3 intentio si forma sit
possit transmutari realiter. **D**icendū q3 al-
bedo quāvisq3 magna nō h3 oculos rea-
liter transmutare ratione qua color vel rō-
ne qua intentione suā multiplicat in medio:
sed ea rōne qua verū facit incidiorē siue lu-
cem adauget. p3pter q3 reddit vñi obie-
ctum imp3ortionatū ratione nime da-
ritatis: et sic sic fornicat illuminatus oculi
cōtingit realiter et ita ipm transmutare p3
ratione excellētis lucidi et nō ratione intē-
tionis colorate. **P**ossumus ergo. effectus
lucis s3lo dei adaptare: cuius existere i car-
ne h3ana non sicut intentionale et fantastica
vel imaginaria sed v3z reale sicut et lu-
cis esse est reale in aere. **S**unt eni verus de-
us et verus h3. **E**t id ipse est s3militudo luci.
Primo q3 lux est rex generatus quod
quidē h3 lux iniquatū instrumentatē agi
in vñe corporū celestiu ad p3ducendas
formas substantiales. **C**3s et similiter p
ipsum verba. i. per filiu dei omnia pducit
sunt s3militudo **J**ob. i. **O**mnia p ipm fa-
cta sunt. i. creati et sine ipso factum est ni-
hil. **S**ed intelligendū per ipm nō sicut p
instrumentū. **V**nde in hoc nō est simile de
luce. sed intelligendū est omnia esse facta
per verbū sicut artificiatā dicant esse fa-
cta per artificē. i. per ratione artis p3con-
ceptam. **N**unq3 eni aliq3 faceret aliqd ni-
si p3ceptatione actualis p3ceptio sue sa-
pientie: q3 est forma et rō rei facte: sicut for-
ma arce in mēte artificis p3concepta est
rō arce faciēde. **E**t similiter deus pater ni-
hil opatur nisi per conceptū sui intellectus
qui est sapientia ab eterno concepta. s. dei
verbum et dei filius: et id impossibile est q3
aliquid faciat nisi per filiu. **E**t idco **A**ugustinus
dicit q3 verbum est ars plena rationis
viuentiu. **D**icit etia patre per filiu omnia
fecisse inquam filius ab ipso patre habet
q3 sic ca omniu factor: et ideo nō sequit q3
sit vt instrumentū vel minister patris: quia
eādem numero et equalē virtutē quā pa-

ter habet et filius ab ipso habet per quam
operatur. **S**ecundo q3 lux est sui lumi-
nis omnibus cōmunicata. **I**ta christus
quantum in se est lumen gratie vel mise-
ricordie sue cōmunicat vniuersis **J**o. j. **I**l-
luminat omnem hominem venientem in
hunc mundū **C**hryso. dicit q3 illuminat quā-
tū de se ē omnē hominem q3 ex parte sua
nulli deest imo vult omnes homines sal-
uos fieri: et ad agnitionem veritatis ven-
re. **J**o. i. **V**nde si quis non illuminatur
non est ex parte dei sed ex parte hominis
auertentis se a lumine illuminante. **S**i-
cut etiam homo non illuminatur a sole.
vel quando in domo tenebrosa se includit
vel quando oculos claudit. vel quādo ob-
staculum interponit. **S**ic etiam spūaliter
non illuminatur a xpo. vel qui in tenebris
ignozantie voluntarie se claudit **J**ob. x-
lij. **I**psi fuerunt rebelles lumine. vel q3 oc-
los anime intellectum se3 et voluntatem
deus non aperit **D**anie. xij. **D**eclinauerūt
oculos suos vt non viderent celum. neq3
recordarentur iudiciorum iustorum. **V**el
qui peccati mortalis obstaculum interpo-
nit. ps. **S**upercecidit ignis et non viderūt
solum. **T**ertio q3 lux est errantium siue
decalantium directus. et christus est dux et
director quem sequentes errare non pos-
sunt. **J**o. viij. **E**go sum lux mundi. qui sequi-
tur me non ambulat in tenebris. s3 deuij
vel errans. **N**on enim sequens christum
ambulat in tenebris ignorantie. q3 ipse ē
veritas. neq3 in tenebris culpe. q3 ipse est
via. neq3 in tenebris damnationis eterne
q3 ipse ē vita. **Q**uarto q3 lux ē oculorū
manifestatus. **H**oc aut christus facit in
vitimo iudicio quando illuminabit absco-
dita tenebrarū. et manifestabit consilia
cordium. **J**o. i. **C**orin. iij. **I**tem christus simi-
lis fuit monti olimpo. quia est mons **M**a-
cedonie ita excelsus vt nubes sub eo eē di-
cantur. **T**ante enim altitudinis est q3 om-
nes aeris turbines et imp3essiones exce-
dit. quem p3i ascendentes vt cursus stella-
rum inspicere ibi vivere non poterant

nisi spongias plenas aqua portarēt. vt sic
per aque attractionem acrem grossiorem
baurirent vt dī in hisoria. **H**ec aut om-
nia christo competunt qui omnes nubes
idest sanctos excessit altitudine vite. om-
nes turbines passionum vel tribulationū
altitudine patitit. omnes p3os altitudi-
ne sapientie. nec altitudinem p3os diuinita-
tis p3i stringere poterūt. nisi cū spongias
idest creaturis plenis aqua ipsius celestis
sapientie. **O**mnes enim creature vt prius
dictum est diuinitati sapientiam p3esent-
tant. **D**ominus enim illum effudit super
omnia opera sua. vt dicitur **E**ccl. i. **E**t ipi
p3i non cognouerunt deam nisi ex creatu-
ris **R**o. i. **I**nsufficiētia dei a creatura mun-
di per ea que facta sunt intellectu conspi-
ciantur. sempiterna quoq3 virtus eius et
diuinitas.

Capitulum. xcij.

Christiani iudei et sarraceni
differunt ad modum plane-
tarum. **N**am planete aliqui
sunt boni qui nulli nocent.
sed tam suos quorum nati-
uitati dominantur q3 non suos adiunare
dicuntur. **T**ales ergo dicuntur christiani
quibus **A**post. dicit. **N**emini dantes vi-
lam offensionem. **V**nde tam suis q3 non
suis benefacere iubentur. **L**uc. vi. **D**iligi-
te inimicos vestros. benefacite bis q3 ode-
runt vos. **Q**uidam v3o planete sunt ma-
li vt mars et saturnus. qui non suis obsūt
suis tamen profunt. **T**ales hodie iudei. q3
licet suis non fenerantur. tamen fenerant
non suis vt christiani et alijs nationib3.
Item dicunt se s3m legem suam ad dilige-
dum amicos teneri. et ad odiendum ini-
micos. **V**nde ad illud p3ceptum. **D**ilige-
ges amicum vel proximum tuum addide-
rūt in suis traditionib3 et odio habebis ini-
micum. quā additionem correxit dominus
Matth. v. **Q**uidāz plene v3o mediocres
sunt. vt sol luna mercurius. **N**am suis bo-
na ingerunt non suis modo bona modo
mala. **T**ales aurem vident esse sarraceni.

Quia non solum inter se sunt misericordes, sed etiam interdum christianis misericordiam impendunt, eos tamen frequenter impugnant. In hoc tamen sunt minus mali saraceni quam iudei quia christum reuerentur quem iudei blasphemant. Confi- tentur enim saraceni christum et Maria virginem sine viri semine natum. Hoc est certum et ego qui inter eos fui, frequenter hoc audiui ab eis et a suis saccarijs qui religiosi sunt dicunt. Respondent autem mulieres, quod cum estas officiant. Unde in libro qui dicitur alcoran, licet quam condidit Machomet proponitur questio vna sic. Que scilicet de masculo tunc et quis masculus et femina tunc? Et respondet Eva et Adam. Christus et Maria virgine. Item que rit que sunt tria que sine semine communi- one edita fuerunt? Respondet Adaricus Abrabe et christus. Item confitentur saraceni beatam Mariam fuisse per angelos commendatam, et de christo nascituro fuisse edoctam et certificatam. Et in eodem libro primo sic dicitur. Angeli Mariam alloquentes inquirunt. O maria omnibus viris et mulieribus splendidior, mundior atque letior, soli deo perseueranter studens ipsum cum humilibus genibus deo se- stecentibus adorans et nequaquam in terrenas sordes proicientibus et curam ageribus, quis Marie custos efficeret. Hec arcana secretissima, communito angelis dicentibus. O Maria cui summi nuntij gau- dium cum verbo dei cuius nomen est Je- sus christus filius Marie, qui est facies om- nium gentium in hoc seculo et futuro. Senes et infantulos cunabula seruantem conueni- ens, preses sapiens vir optimus ab vniuer- sariis creator mittitur. Respondet illa. O deus cum virum non tetigerim quo- modo concipiam? Respondent angeli. Deo nihil occurrit impossibile omnia per- uult operanti. Cuius mandatum om- ne suum placere perficit, ipseque filium suum cum diuina virtute venientem librum legiferum omniumque magisterij peritiam et te-

stimonium ac euangelium mandatumque filijs israel edocebit. Ille namque formis vo- lantibus luteis ac compositis insufflans volare faciet. Lecos et muros curabit, mor- pheaticos et leprosos mundabit, amonuos creator cooperante vniuersabit, qui quid concurris quidue disputatione deputa- tum sit propalabit, similiter cuncta que in- decum credentibus mirabilia censentur. Item constituitur eadem lex saracenorum christum fuisse summam omnium prophe- tarum apud deum. Unde in eodem libro Machomet introducit deum loquentem et dicentem. Omnium prophetarum alio sa- pe pro alium per me sublimatus et eorum qui- busdam cum deo locutis christo Marie filio animam nostram propter conferen- tes vim atque virtutes preceteris prebui- mus. Item constituitur christum esse ver- bum et virtutem dei, et ideo ibidem dicitur quod quando deus iudicabit mundum clama- bunt homines ad eum et dicent. Jesu xpe- sps et verbum dei et virtus dei, moueat te pietas tua intercede pro nobis. Et tunc dicit eis. Esuriam et sicut est in euangelio per omnia. Item commendat idem li- ber legem et euangelium christi, et dicit tres leges esse a deo in quibus recte vie- rantur, legem Moysi et euangelium et suum alcoranum. Et ideo dicitur in .i. lib. Deus pius et misericors viuus et altissi- mus qui prius testamentum, deinde eu- angelium rectam viam hominibus tradidit postremum librum veracissimum alcora- desuper prebuit. Item in eodem intro- ducit deum sibi loquentem et dicentem si- bi precepta legum et mores, sicut Noe et Abrabe et Moysi et Christo tradidimus. Item constituitur eadem lex et in resur- rectione generali omnes perfecti in for- ma christi resurgent. Unde dicit perfecti omnes in statu ade et forma christi resur- gent, namque incrementum aut decrementum patientes. Item eadem lex usurarios de- testatur. Unde ibidem dicitur. Boni viri deum time te et tenerari pretermittite. De-

ferre enim homines viuentes non nisi quasi demoniaci resurgent. Hec om- nia magister de christo euangelio et vir- gine scripta sunt in alcoran, in lege sarra- cenorum quam eis Machomet dedit. Que licet multa falsa contineat, et immu- da tamen multa testimonia perhibet nostre fidei veritati, ut supra paruit. Que omnia introduci ad exaggerandum infi- delitatem iudeorum christum blasphemam- tum, cum tamen scripture eorum testimo- nia perhibuerunt christo, sicut dixit eis. Soramini scripturas, quia ille testimo- nium perhibent de me et tamen ceci ne- gant quam saraceni ignorantes scriptu- ras venerant et adorant.

Capitulum xxiij.

Elus dei assimilatur aeri quod habet tres regiones quarum suprema que igni coniuncta est rara est et vehementer ca- lida propter vicinitatem ignis et propter radios stellarum et lumen, que sibi sunt viciniora et illa pars est locus in- flammationis per se et dicitur regio est. Huiusmodi similes sunt qui magno zeli ardo- re feruiscunt. Zelus domus tue come- dit me glosa. Zelus est bonus seruo anti- mi, quo mens pro defensione veritatis ac- ceditur, eo quod quelibet praua que videt cor- rigere satagit, si negr tolerat et gemit. Ille zelus causatur in sanctis ex inflammatio- ne ignis spiritus sancti vel caritatis diuine et ex radijs stellarum, i. exemplis sanctorum patrum sicut phinees, belic, et aliorum qui multum zelauerunt pro deo et lege eius. Machab. ij. Phinees pater noster zelando zelum dei accepit testamentum sacer- dotum eternum. Helias dixit. iij. Regum. xij. Zelo zelatus sum pro domino. Secun- da regio aeris sine media zona est locus frigidus, quod illa non habet calorem ex vic-

no igne sicut regio superior, nec ex reflectio- ne radiorum sicut regio inferior, eo quod ra- dij non reflectuntur ad transparentes siue opacum, aut ad multum diaphanum, sed ta- tum ad solidum planum, et plus si fuerit tersum, ut est aque superficies vel speculi vel alio modo politum vel planum. Huiusmodi aeri similes sunt qui sunt rosali- ter frigidi, ita ut nec zelo dei tangantur, nec igne diuini amoris incenduntur. nec radijs, i. exemplis sanctorum tanguntur et ideo au- fert ab eis diabolus zelum bonum. Tales sunt prelati mali qui de gregis sui dissi- patione non curant. Isaac. x. Auferatur zelus effraim. Effraim interpretatur augmentum vel fertilitas, et signat prelatos qui cogitat de temporalius augmentatione et nihil de animarum perditione. Tertia regio aeris est tepida vel temperata suscipiens aliquid de superiori et aliquid ab inferiori, tamen imtemperate calida sicut quod vincitur ab inferioribus quibusdam temporibus et imtemperate frigida sicut quod vincitur a superioribus quibusdam temporibus alijs. Huiusmodi similes sunt qui zelum dei habent vel inordinatum. Nam aliquando vincitur ab inferioribus passionibus ira vel odio et tunc nimis inscandescunt. Quandoque a superioribus vel potentiorum timore per- territi omnino a zelo tepescunt et frigescent. Tales habent zelum, sed non sicut scientia, i. discretionem. Ro. x. Patet ergo quod zelus frigidus cum sit nullus est damnabi- lis, tepidus reprehensibilis, feruidus et cha- ritatiuus laudabilis qui meretur celeste pre- mium, i. Machab. ij. Helias dum zelat zelum legis receptus est in celum. Ad quod nos perducatur christus qui est benedictus Amen.

Explicit liber primus de similitudinibus rerum.

Incipit prologus libri secundi de metallis atq; lapidibus.

Abet argenti venarum suarum principis et auro locus est in quo colas ferrum de terra tollitur et lapidibus

loze solutus in es conuertitur. Job. xviij. **D**ivine prudentie largitas a qua quecumq; creata sunt connectionis mirabilis ordinis gubernantur. Omnia creature. i. homini sic corpora inferiora subiecit. ut ei in subsidium adessent infirmitatis. et documenta insuper porrigerent veritatis. et in exemplum illi fierent etiam bonitatis. Nam et visu vario sensibilibus corporum humani corporis labilitati succurritur. quod et eisdem et quibus constat corporibus nutritur. et eorumque quoque corporum speciebus informatur sensus. et ro eruditur. ut sic humana conditio a sensu sumat initium. et non per se res sensibiles. i. per suas substantias et ceteras. sed non per suas species anime illabuntur. et quibus humana ratio dum hinc inde investigando discurrit. rationes format copulatas. et quibus intelligibiles elicit veritates. non solum de rebus infimis sed et de supernis. Sic enim invisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Quia vero opus nature est opus intelligentie. et eo quod corporalia mediantibus angelis a deo gubernantur et ex ipsis corporibus humana dirigitur ratio et motibus eorum et ordine exempla su-

mens et regulas suarum actionum non tam artificialium in quibus ars imitatur naturam. sed etiam moralium operum directiva. Et quoniam inter cetera talia ponissime mineralia corpora. ut sunt ferrum vel argentum vel aurum et alia quecumque metalla. et cum eis etiam lapides humane necessitati deserviunt. scriptura sacra divinitus inspirata. in qua testante Apolo. Quocumque scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt. de eis frequentius legitur ut non tam ad commodum corporis illa concessa putemus. sed etiam ad motum exemplum inspicere studeamus. Quapropter Job diversas metallorum origines in his premisis declarat sine describit. Et quibus beatus Gregorius in libro suo metallorum peritulis moralitates assumit. Alium enim beatus Job. Habet argentum venarum suarum etc. In quibus verbis pensandum est quod nequaquam tam sanctissimus vir aut de mineralia argenti aut de loco constitutionis auri. aut de ferri origine. aut de solutione lapidis. et de cris formatione tam seriose tractasset si talia ad nostram doctrinam proficere non novisset. Et ideo beatus Gregorius dicit per argentum significari predicatorum doctrinam. cuius venarum principium est sacre scripture pagina. Nam quod ad vere predicationis verba se preparant necesse est ut initium a sacre scripture pagina sumant. In auro vero significat martyrum patientiam. cuius constitutionis. i. probationis locus catholica est ecclesia. Quia non nisi in catholica ecclesia veri martyres sunt et eo quod sine fide. spe et charitate quibus membra iunguntur ecclesie non habet passio meritum. sicut in hereticis pars. Unde Apolo. dicit. i. Corin. xiii. Si tradidero corpus meum ita ut ardeam. charitatem autem non habeam nihil mihi prodest. In ferro autem accipitur bonum operandi potentia seu fortitudo sanctorum. quod ferrum de terra tollitur quod fortiores viri a terrena quam prius tenuerant actione separant et pugnatore ipsius ecclesie ac pugiles de-

putantur. In lapide vero significatur interior cordis duritia et in ere charitatis constantia. Unde tunc lapis calore soluitur quoniam cordis duritia et a divini amoris igne frigidum servore spiritus tangit et ad amorem molliet. et tunc in es conuertit quoniam charitate solidatum ad bona opera roborat: ut sicut prius durus fuerat in amore seculi. ita se postmodum fortem et bibentem in amore dei. Et quod de alijs omnibus talibus metallis seu lapidibus de quibus in scripturis legitur frequenter et in pluribus locis est idem estimandum videlicet quod ad nostram conferant disciplinam. Est nostre institutionis positum post exempla simplicium corporum quoniam iam sunt in primo libro adducta. In hoc secundo libro de metallis atque lapidibus. tam sciosis quam communibus et de alijs mineralibus exempla introducere varia et moribus adaptare eundem servando ordinem quem sepe in primo capitulo tenuimus. itaque in capitulorum materijs que in exemplis.

Explicit prologus libri secundi.

Incipit liber secundus de exemplis et similitudinibus rerum.

Capitulum primum.

Adatores dei assilant lapidibus propter octo. **P**rimo quod quod lapides sunt naturaliter frigidi et sicci. eo quod ex partibus terre solidis et compactis lapidibus substantia generatur. Verum est tamen ut dicit Aristoteles in libro. Meteor. et sola terra non fit lapis. quod vicens in ea sic citas non permittit ut in lapidem coagulari possit. Sed et commixtio terre et aqua fit lutus quod inter terram et petram est medium quod dum per partem suam fortiter coagulatione restringitur in lapidem mutat. Unde tali transmutatione lutum viscosum est aptum. Habet ergo lapis et terra siccitatem. et ex aqua simul et terra frigiditatem. Unde est naturaliter sicut deum est frigidus et sic. Et ista cooperatur spiritibus amicis dei quos charitas facit frigidos ab insatiabili

avaritia. Charitas enim non querit que sua sunt. sicut dicitur. i. Corin. xiii. Ite facit eos siccos a lutu concupiscentie. quod virtus divini amoris restringit lubrici carnis. sicut per in magdalena. Et tales sunt lapides sancti qui sunt affectio carnis et mundi. Zacharia. Lapidus sancti elevavit super terram eius. Secundo lapides si substantialiter cooperantur. Sancti sunt in seipsis coagulati viculo sine coagulo dilectionis et gratie. Unde charitas dicitur esse viculum perfectionis. Col. iii. Tertio quoque lapides sunt mirabiliter duri. et amici dei sunt duri per soliditatem patientie. quod charitas patiens est. Unde sic lapis a sua duritia ex aqua infusione non soluitur. Sic amicus dei ex tribulationis et afflictioe a sua patientia non movet. Job. xli. Cor. i. idurabit quasi lapis etc. Ite sancti sibi duri sunt per austeritatem penitentie. Ite quoque duri sunt alij per correctionem et severitatem iusticie qua tanquam virga ferrea alios regunt. Deum. viij. Cuius lapides ferrum sunt. Quarto quoque lapides sunt graviter ponderosi. Sic amici dei sunt graves et ponderosi per gravitatem morum et deliberatione prudentie hinc in factis sine in dicitur. Item illud. Eccl. xij. Verba sapientie statim ponderabuntur. et talium opera vel verba sunt magis grata bonis. ps. Placebit fructus tuis lapides eius. Quinto quoque lapides sunt virtuosissimi. Quis enim lapis et se fit frigidus igne tamen emittit si fortiter sit percussus. Nam ex forti et violente acris collisione in superficie ferri et lapidis subito acris allisus ignis et scintillando de lapide egreditur. Sic et amatores dei quocumque sunt frigidi ab estu amoris mundani. cum tamen ab ipso mundo fortiter allidantur. tunc divini amoris fortitudo ignis. Unde prius in tribulationibus et persecutioibus positi ignis scintilla vel operum emicat vel verborum. et talium opera sunt sacrificia deo accepta. i. Machab. i. De ignitis lapidibus igne concepto sacrificii obtulerunt. Sexto quoque lapides sunt infirmi loci penitentium. Quia amici dei infirma petunt per humilitatem. Lu. xiii. Recubite in nonissimo loco. i. Corin. iii. Adinstructio mortis deformata in lapidibus fuit in gloria. Hec ministratio lapidum est humilitas

abiectione. cui est ministrare obsequia. mor-
tificare vicia. deformat eorum corpora. quia huius-
modi nec corpora eorum ornant nec colunt. Unde
apparet in corpore despectus. ideo signatur
per lapides impositos. **Job. xiiij.** Edificatur
altare. i. altitudinem ecclesie de lapidibus im-
positis. i. de bonis despectis et incultis.
Item est et glorificare. **Prover. xxiij.** In-
simile spiritu suscipit gloria. **Septimo** quia
lapides sunt terre compressi quia scilicet amici dei
terram corporis sui comprimunt et domant per
laborem penitentie et abstinentie. **Item illud**
1. Corin. ix. Castigo corpus meum et in servitu-
tem redigo. **Et. i. xiiij.** Lapidem gradus
desuper irructes. Sunt enim amatores dei
lapides gradus quo ad spiritum desuper irructes
per corporis dominum quia spiritus in eis carnis
sibi subjugat potenter et violenter. **Et** **2. Cor.**
quia lapides sunt diversarum partium terre ne
dilatantur vnitum. Unde **Ambrosius** dicit quod
lapides sunt ossa terre. quia hoc in terra preban-
t facere quod faciunt ossa in corpore. Similiter
amici dei dum bonis terrenis adinvenit. **Dis-**
cordes ad concordiam et pacem reducit quasi
quidam lapides medij diversas partes terre
adinveniam coniungunt. **Immo** et sic in mu-
ro mediante calce lapides conectunt. ita et
amatores dei mediante charitate in unum con-
iungunt. **1. Machab. x.** **Jonathas** dixit faci-
entibus extruere muros in more sponse et in cir-
cuito de lapidibus quadratis. **Item** lapides
quadrati sunt amici dei quod deum quadrupli-
citer diligunt scilicet ex toto corde ex tota anima et
ex tota mente et ex omnibus viribus sicut dicit
Luce. x. **Et** est intelligendum ex toto corde. i. ex
tota intentione vel scilicet tota nostra intentio ferat
in deum et tota mente. i. intellectu scilicet vel in-
tellectus ei totaliter subdat. ex tota anima. i.
voluntate scilicet vel appetitibus secundum ipsam regu-
letur. **Et** omnibus viribus scilicet quod omnis actus
nostre intentionis ei obediat et propter ipsum fiat.

Capitulum. ii.

Alma debet assilari vitro.
Primo quia vitrum est sicut p-
speculum. **Ma** in alijs valis nre
tallicis quod intus ponit vi-

sui occultatur. **In vitro** autem quilibet li-
quor positus qualis est intus talis exterius
oculis representat. **vt dicit Isido.** **Hec** psi-
citas fit in anima penitentie. quia quod est
intus in conscientia extra per confessionem patitur
iudicio sacerdotis. **Matth. viij.** **Vade** et
ostende te sacerdoti. **Prover. xxiij.** **Splen-**
det in vitro color eius scilicet vini et sicut cuius-
libet alterius liquoris immisi. **Secundo** quia
vitrum est totaliter luminis purus. **Ma** mas
sa vitrea que nunc fit ex cineribus arborum et
herbarum per fortissimam ignis combustionem
ex quibus cineribus fit vitrum sicut cum nunc vitrum
quod admiscet cum in fornace fuerit liques-
cit et perfecte depurata contrahit substantie
puritatem et perspicuitatem propter quam to-
taliter a lumine penetrat. **Sicut** anima per
mundiciam puritatis et simpliciter simplici-
tatis efficitur luce divine gratie plenissime
susceptiva. **Apo. xviij.** **Placet** civitatis au-
rum mundum et tanquam vitrum placidum. **Tercio**
quia vitrum est imaginum et umbrarum re-
presentativum. nulla enim alia materia est sic
specularis vel ista. **Vnde** de vitro precipue
cogitavit specula. **Hec** autem representatio
anime convenit tripliciter. **Primo** modo scilicet na-
tura; quia scilicet inter omnes naturas siue for-
mas materie vitras magis representat
ipsa anima in se imaginem trinitatis. scilicet
hec representatio fit per partes intellectua-
lem qui non est actus materie alicuius in qua
tamen homo. **Unde** dicit **Beatus i.** **Faciamus** ho-
mine ad imaginem et similitudinem nostram.
Sed ad hoc anima firmi nature est representa-
tiva alicuius umbrę quod vel dicitur per se. **creata**
est in umbra intelligentie. **Alio** modo conceptus
representatio anime secundum notitiam quia anima
cognoscit res exteriores non quidem quod ipse
res sint in anima sed per ipsarum rerum ima-
gines siue similitudines quas ipsa anima reci-
pit ab eis. **Primo** quidem in sensu. postea in in-
tellectu per abstractionem intellectus agentis a
fantasmatibus. **Unde** philosophus dicit in. **iii.** de anima.
quod lapis non est intellectus sed eius species. **Unde**
quasi ad modum speculi vitrei est imaginum
siue species suo modo receptiva scilicet aliter si-

in sensu. et aliter in intellectu. et per hunc est
ipsarum rerum representativa et cognoscitiva. et
est representativa umbrarum. i. naturarum spirituum
lium quas non nisi per naturas sensibiles
et fatatam caput quodammodo inuibratas.
Tercio hec representatio imaginum com-
petit anime secundum gratiam. **Quia** scilicet anima per me-
moriam debet sibi sepe representare imagines
i. exempla virtutum et umbrarum viciorum et pro
priorum defectuum ad deserendum. siue alie-
norum ad copatendum vel corrigendum vel
vitandum. **Quarto** quia vitrum est sicut du-
cile sicut lignum. **Tanta** enim recipit ducti-
lilitatem quod facile ad statum artificis in for-
mas varias et figuras contrarias subito
transformat. **Aliquando** et corio regit. ai-
quando argenti more sculpsit sicut **Isido.** di-
cit. **Sic** anima debet fieri ductibilis per obe-
dientiam. vel per statum. i. ad instinctum vel per
mandatum dei vel superioris sui moueatur
et transformetur et velociter obsequatur. **Et**
diversa et varia iniungant et alterius vo-
luntate potius quam propria tanquam corio circū-
ducatur. et argenti more quilibet sculpsit
sibi impressam. i. quodlibet iuxta normam
sibi traditam insculpsit et firmiter te-
neat. **Quinto** quia vitrum sume fragile est
cum est frigidum. **Sic** anima per peccatum calore
charitatis extincto frigidetur et a quolibet
tentationibus facile frangitur. **Sexto** quia
vitrum non est reparabile nisi fuerit iterum lique-
factum quibus antiquus dicit aliquem scivisse
vitrum fractum reparare per malleationem.
Vnde salam tali de vitro facta **Cyberio**
cesare ipse artifex in terram picit quam non
ruptam sed malleo picicaram emendavit.
que Cesar decollari fecit. **Ad** sideras quod si ta-
le hic reparabile fabricet autem per luto habe-
ret. et ideo pretium aliorum metallorum omnino per-
dere. et hoc est commune dictum. **Quidam** tamen
alchimiste dicit quod potest et hodie fieri vi-
trum malleabile et flexibile si cum pulvere ba-
sulfici appropinquat super ipsum quando lique-
cat in fornace. quod vitrum verum sit igno-
ro. **Sed** secundum primum dictum quod est ma-
gis commune dicimus. quod sicut hodie vitrum

fractum non est reparabile nisi iterum li-
quefacta ita anima per peccatum fracta non
est reparabilis ad gratiam nisi liquefacta per
penitentiam. **Septimo** quia vitrum est om-
nium colorum susceptivum. **Omni** enim
colore tingitur. **vt** iacinctino vel smarag-
dino. et omnes lapides imitatur scilicet in co-
lore licet non in valore. **Et** ideo dicit **Aui-**
cena quod vitrum est iterum lapides sicut stultus
inter homines. **Declinat** enim ad omnes
tincturam. **Sic** anima ad omnem fortu-
nam vel statum quem deus vult dare debet
se humiliter inclinare et sanctorum colorum
i. virtutes imitari. **nec** curare si habet stulti-
tiam reputatur. quia quod stultum est dei sapien-
tius est hominibus. **deridet** enim iusti simplicitas
ab hominibus sed non deriditur a deo.

Capitulum. iij.

Varata assumul ony-
cino. **Primo** per aspe-
ctum. **Nam** onycinus indi-
cus habet aspectum et sili-
tudinem vnguis. **Et** ideo vo-
cat onyx siue onycinus. quia
greci vnguem onycem di-
cunt sicut dicit **Isido.** **Hic** enim colorum p-
mitu ad similitudinem humani vnguis. **In** h ergo
quod onycinus huius similitudine vnguis designa-
tur auarorum rapacitas quia auces vngue pre-
dam rapiunt. et ideo que sunt rapaces ha-
bent nigros vngues. **Sed** onycinus ara-
bicus est nigri coloris cum candidis zonis.
Quod comperit vitrum auaricie. quia di-
uites auari licet tingantur exterius zonis
albis. id est bonis et prosperitatibus
mundi interioris tamen habent nigredinem
et desolationem peccati. **propter** quod do-
minus dixit eis **Luce. vi.** **De** vobis diuiti-
bus qui habetis consolationem vestram in hoc
mundo. **Secundo** propter effectum.
Nam secundum **Diascon.** **Onycini** zona col-
lo vel manu portata tristitiam excutit. et
mores multiplicat. **animos** commouet ad
lites et rixas. **Sic** etiam prosperitas mun-
di quam appetunt auari si in collo gestet.
hoc est ad peccus pendens siue manu. id est

siue habeat in affectu cordis. quia cor infra
pectus cludit. siue in effectu operis quod
est gestare manu. utroque modo excitat tristitia
Et idem Seneca. xiiij. de quibus lapis onyxinus inue
nitur in terra cuiuslibet quod interpretatur dolens.
Nam mundi substantia non habita sic in cupi
dis generat tristitiam si acquirat non possit
scire. quia ipse non assequitur. Ita et tristitia
inuidie qua tristat in si aliquis assequatur.
Si autem actu habeat. ut est in diuitibus au
aris. adhuc excitat tristitia in se potatur vel
minuat. et inuidie si ab alio superet vel pa
riscet. In vitiis multiplicat timores quia
cupidi timet ne eis lucra impediat. Avari
timet ne eis id quod habent auferat. Item ani
mos commouet ad lites. Quia cupidus liti
gat ut accipiat. auarus autem ut teneat. Vnde
auaritia siue cupiditas mater est litium et
causarum et questionum. Item rixae et bella ex
cupiditate et auaritia plurimum oriuntur. pro
pter hoc Seneca dicit. quod quietissime viuerent
boies si bec duo. pro nomina scilicet metu et tu
de medio tollerentur. Ad eum enim et tu
oem questionem et lites generant auarorum.
Tertio propter remedium. Nam onyxinus in
punita sardis nocere non potest. Nam sardius
quod mentes acuit quod flammis siue rubei est co
loris designat amorem christi. qui mentem acu
it ad eterna consideranda. et etiam inflammat
ad ea consideranda. et idem facit vilesse oia ter
rena. Nam sicut Gregorius dicit. Dilatant terrena
cum desiderant eterna. Vnde ergo onyxinus
non nocet in punita sardis. erga illam auaricia
non inficit in quo est amor dei. quia ubi est
amor dei non habet locus amor mundi. et eodem
uerso. Jo. ij. Sigs diligit mundum non est
charitas. dei in eo. Capitulum. iij.

Boni viri assilant marmori
bus quod marmor alijs lapidibus
est solidius compactius. uti
lius et pulchrius. Boni enim vi
ri sunt solidi per patientiam siue
constantiam bene compacti per temperantiam
pulchri per prudentiam. et viles per iustitiam
Vnde ipsi sunt columnae marmoris. et
vulgo plene quibus tenentur per curiam regis

ecclesie christi falcibus. Vnde dicitur. Assimila
tur ergo primo boni et virtuosus viri mar
moribus ratione soliditatis. Marmor enim
solidus est. Nam propter sui soliditatem dis
cile rumpitur. Similiter boni viri sunt so
lidi. id est fortes et constantes ita ut aduersitatibus
non cedant. et sculpturas id est impressiones
violentas et iniurias que sunt odium. ira.
tristitia. et huiusmodi non facili suscipiunt. No
tandum est de soliditate marmoris quod mira
bilissimum accidit quod marmoris lapides nec
calibe nec ferro vel serra vel malleo per vio
lentiam edomantur. sed per laminam plumbam alle
ribus mollibus interferunt. Plumbo enim et non
ferro lapides marmoris diuiduntur et scinduntur
ini assere et equant. Similiter fortitudo
quorundam. nec calibe fortis inuasiōis. nec
ferro dure percussione. nec serra dentata
dentibus detractionis. nec malleo violente
percussione. nec violentia cuiuscumque tribula
tione frangitur nec vincit. Et tamen plu
bium. id est vita voluptuosa que in aquis respu
scit. scilicet sumergit. sed illud. Ego. xv. Sumersi
sunt quasi plumbum in aquis vehementibus. nisi asse
res mollissimos carnis. omnem duriciam
marmoris fragit id est omnem mentis fortitudi
nem enervat et destruit. Vnde probissimum vi
ri et fortissimi bellatores qui nunquam vinci po
tuerunt belli asperitate. victi tamen et debilitati si
lururie voluptate. sicut per de Sansone.
David. et de multis alijs. Sexto. boni
viri assilantur marmoris ratione compactio
nis. Sunt enim marmora valde compacta corpora
quorum partes sunt ad inuicem colligate vel con
glutinate vel stricte. Et hac compactio
facit eum in bono viro virtus temperantiae. Nec
enim est que efficit ut caro spiritus. sensualitas
rationi concordet et confederet quia. temperantia
remora valde sibi inuicem aduersantem et
mutuo diuidentem. Vnde temperantia est que
tenet has partes huiusmodi adiucem concordet et
conformet. sed concordia et conformitas est
quodam salubris compactio que est in bonis vi
ris. Tertio boni viri assilantur marmoris
ratione speciositatis siue pulchritudinis. In
ueniuntur enim marmora pulcherrima di

uersorum colorum et generum. sicut dicitur
i. Paralip. xiiij. Diversorum colorum omnes
lapides preciosos. et marmoris parauit abun
dantissime. Nec autem pulchritudo et varietas
comperitur prudentie. quia omnium prudentium opa
grata videntur et pulchra. Diversa autem gene
ra. et colores marmoris sunt diverse partes pru
dentie et diversi modi prudentie. Inueniuntur
enim marmora comiter octo colorum. Quia i
uenitur marmoris album. nigrum et rubrum et
varium siue serpentinum. Et hec quatuor modo
rum quoddam molle candidum et nigrum. quod
dam durum quod dicitur purpureum. et quod
vire purpureum et candidum in iterum sentibus
partibus. et hoc est ex egypto. Est aliud corat
licum et alia reperitur non habens ultra du
os cubitos in dimensioe et mensura. et tale
marmor est candidum. sicut ebur. tamen habet
quasdam maculas quasdam proxiōe diuer
sas et nigras. Est et aliud genus thebaicum
aureis guttis actum et caritum viride opti
mum. quod valde gratum habet quia gemas scilicet
puro. et quia eius viriditas oculos reficit.
Et ex his assignantur a doctoribus octo partes
integrales prudentie. quarum quedam ad pruden
tiam pertinent sunt quae cognoscitina agibilibus
et quodam sunt quae operatiua. secundum enim quod
cognoscitina est si considerat ipsa cognitio. aut est
peritiorum. et sic est a Tullio una pars prudentie per
teritorum memoria. aut est cognitio presentium siue
necessariorum siue contingentium et hec est alia
pars prudentie que ab eodem intellectus vocatur
siue intelligentia. Si vero considerat cognitio
nis acquisitio. aut sit per disciplinam et sic est ter
tia pars prudentie. que a Macrobio super sen
tentias Platonis plectini vocatur docilitas.
aut sit per inuentionem. et sic est quarta pars quam
Aristoteles in viij. Ethic. vocat eustochia. id est bona
picturatio. cuius partes sunt de in eodem est so
lertia que est vera picturatio medij ut dicitur
in i. posteriorum. Si vero considerat cognitio
nis usus. sunt scilicet quae cognitione aliquis
procedit ad alia cognoscenda vel iudicanda.
sic pertinet ad aliam partem prudentie que voca
tur ratio a Macrobio. Secundum vero quod pru
dentia est operatiua siue operis precepti

ua. Primo necessarium est ut ordinat ad
commodum ut ad finem. et hoc pertinet ad aliam
partem prudentie quam Tullius prudentiam vo
cat. Secundo ut attendat circumstantias ne
gocii. quod pertinet ad aliam partem prudentie
quam Macrobius vocat circumspectionem.
Tertio quod vitet impedimenta quod perti
net ad octavam partem prudentie quam vocat
Macrobius cautionem. Sunt ergo octo par
tes prudentie dicte. scilicet memoria. intelligen
tia. docilitas. solertia. ratio. prudentia. circū
spectio et cautio. Quarto boni viri assi
milantur marmoris ratione vilitatis. Nam mar
moris propter suam frigiditatem et vinctum aro
matorum. propter suam frigiditatem vilitatissimum inuenit.
Et hac vilitatem boni viri faciunt per iusti
ciam. Nam quasi vinctum sonitum et recreantia
sunt bona opera in quibus unus homo alteri con
cat ad que recte facienda et seruanda ordi
nat homo per virtutem iusticie. Cum inter alias
virtutes proprium est ut ordinat locum in his
quod sunt ad alterum. Importat. n. iusticia equi
litate quodam ut ipsum nomen demonstrat.
Dicunt enim vulgariter ea que adequatur
iustitiam. equalitas autem ad alterum est. Alie autem
morales virtutes proficiunt huiusmodi in his que
sunt secundum seipsum. Et hoc ergo sunt illa marmo
ra scilicet sancti viri quibus paucitatem templi. in
ferior ecclesie scilicet militans. dicitur. iij.

Capitulum. v.

Charitas assimilatur bitumi
ni. Primo ratione ignita
tis quia bitumen est secundum Aristotelem.
quedam terra glutinosa iu
cta lacum mortuum. cuius natu
ra est ardens et ignita. Sic charitas est que
dam virtus aglutinativa et vinctiva. cuius
si locus est proprius cor mortuum et mortifica
tum peccato in mundo. quia sigs diligit mundum
non est charitas patris in eo ut dicitur. Jo. ij.
Nec est virtus spiritualiter ardens ab igne
sancti spiritus est derivata. sed illud Lan. viij.
Lampades eius lampades ignis atque flammae.
Lampades enim dei sunt mentes hominum
et pure sancti spiritus contemplatio et flammis

charitatis succense Sen. iiii. Vallis fil
 uestris habebat multos putcos bitumis .
 Vallis est mens hūilis. que si ē siluestris
 et a tumulo mūdi et affectu remota habet
 multos putcos bitumis. i. multos et p̄fidos
 siue altos affectus charitatis. C̄rdo rō
 ne tenacitatis. Nā bitumē est tante tena
 citatis vt nec aqua nec ferro dissolui pos
 sit sed sanguie menstruali. Sic charitatis
 glutinū tam tenax ē vt nec aqua tribulatio
 nis. nec gladio percussio soluat Lan. viii.
 Aque multe nō poterūt extingvere chari
 tez. Et id̄ archa Noe vt cēt fortis contra
 aquas diluuij bitumine liniri eā deus pre
 cepit Sen. vi. Bitumē linies intrinsec⁹
 et extrinsecus. Arca enī Noe. i. mens iusti
 dz cōtra aquas diluuij. i. cōtra tribulatio
 nes mūdi. bitumine. i. charitate liniri intri
 secus quo ad deū. extrinsecus quo ad pri
 mū. Ferrū siue gladius p̄secutionis chari
 tatis bitumen separare nō p̄t. fm̄ illud
 Apol. Ro. viii. Quis nos sepabit a cha
 ritate christi. an angustia. an nuditas. an sa
 mes. an gladius r̄. Soluit tñ et tollit bitu
 men charitatis sanguie mēstruali. i. pecca
 to mortali quod ab istimo fluit ad modū
 sanguinis. et ad modū mēstrui et abomia
 bile et insectium existit. C̄rto rōne ratione
 vilitatis. Est enī bitumē vile ad multa.
 qz multiplicem hz effectum. Nā hz virtu
 tez cōpaginādi lapides. Vnde lapides vi
 ui. i. viri iusti hoc glutino cōpaginant ad i
 nicē in fabricam ecclesie. et ēt lateres. i. pec
 catores ad deū cōuersi et igne doloris seu
 p̄tritionis extoeti hoc glutino cōiungunt
 Sen. i. Faciamus lateres et coquamus
 eos igni. habuerūt lateres pro saxis et bitu
 men pro cemento. Sicut ligna et tabule na
 uiū alicubi bitumine cōpaginant. p̄ quas
 naves alioz onera portantes intelliguntur
 prelari. quibus ne dissoluant ags cōcupi
 scentiarū et vndis tribulationūz necessari
 uz est glutinū et imamē charitatis. C̄rto
 hz bitumen virtutē attrahēdi cōsumēdi et
 solidādā si puluerizet et sup vuln⁹ pona
 tur si ēt fumus naribus attrahat multuz

reuma in capite cōsumit vt dicit Plato.
 Ita charitas ad deum attrahit fm̄ illud
 Eze. i. In funiculis Adam trabā te et i
 culis charitatis. Itē malos bñores. i. ma
 las affectiōes. Et reuma capitis. i. fluxum
 mentis scz maloz cogitationū consumit.
 Itē ipsam mētis mollicie cōsolidat dum
 timorē seruile foras mittit. Nam p̄cōs
 charitas foris timorē mittit sicut d̄r Jo.
 iiii. C̄rto charitas assilatur lapidi sardio
 q̄ sicut dicit Irido. vocat sardius. qz in sar
 dis fuit p̄mo inuētus qz bec similitudo ē
 cōpetens. C̄rto rōne coloris qz sals
 sardius ē rubei coloris. Rubens autē co
 lor ē sicut ignis color et p̄tendit dñiuz ca
 lidi in p̄mito. et attribuit amori et p̄cipue
 charitatis q̄ est vt qdam ignis dñiuz mē
 tem seruire faciens et rubere Can. v. Dile
 ctus meus cōdidus et rubicundus. C̄rto rōne
 p̄pter puritatē carnis. rubicundus p̄pter
 inflāmationē mētis Apo. iiii. Qui sedebat
 similis erat aspectu lapidis iaspidis viri
 dis. itellige virginitatē carnis. Est enī lap
 is viridis coloris. sed in rubore sardinis
 itellige amorē charitatis quo mens igni
 ta rubet. C̄rto rōne virtuosē. opera
 tionis qz vt dicit Diasco. Sic lap⁹ gaudi
 um accendit. timorē pellit. audacē facit. et
 mentē acuit. et se gestantē ab incārationib⁹
 et maleficijs tutū reddit. que oia suo modo
 cōpetunt charitati. Nec enī ē que de pre
 sentia amari scz dei in aia gaudiū generat
 Gal. v. Fructus spūs sūt gaudiūz r̄. Quia
 sicut charitas ē a spūs sancto. ita gaudiū
 a charitate derivat. Item bec ē que timorē
 pellit. et per hñs fontē et audacē facit. i. Jo.
 iiii. Timor nō ē in charitate. Itē bec ē que
 mētē acuit ad celestia cōtēplanda. et ideo
 est sicut igni. qui hz figuram pyramidis su
 perius acutā. Vñ mens h igne flāmescēs
 ingredit in ipsam. i. Jo. iiii. Qui manet in
 charitate in deo manet. Nec est et que de
 monū incārationibus. i. blādis tentationi
 bus et maleficijs coz rēficit. qz fortis ē vt
 mors dilectio Lan. viii. C̄rto rōne re
 sistētie et vigoris. qz tanti vigoris ē h lapis

qz onyx eo p̄te ledere non potest. In onyx
 et n. qui d̄r misticā exercitare p̄t intelligi
 quodcūqz aduersum. D̄r n̄r ergo sardio p̄
 sente non obest. qz vbi charitas adest nul
 la aduersitas nocet. Nā diligētib⁹ deum
 oia cooperant in bonū sicut d̄r Roma. viii.

Capitulum. vi.

Quintuplatio assila
 tur saphyro. Pri
 mo p̄pter aspectū
 coloris. Est n. sap
 phyrus gēma ce
 rula. celo sereno i
 colore simillima.
 Sicut cōtēplatiui
 viri hñt colorē. i. cō
 uerfationē serenaz

et celestē. fm̄ illud Iob. iiii. Nostra p̄ter
 satio in celis est Eze. i. Supra firmamen
 tum quod erat immittēs capiti eoz quasi
 aspectus lapidis saphyri. C̄rto rōne pro
 pter excessum valoris. qz saphyrus inter
 gēmas ē sume p̄ciosa. et regū dignitas ma
 gis apta. et inter omnes melior ē idica. ma
 xime quando hz quosdam pulcres aure
 os intermixtos. Similiter et inter vitas vi
 ta cōtēplatiua est preciosissima. Est enī
 maioris meriti. dulcioris exercitij. quietio
 ris animi. Vñ Maria optima partez d̄r
 elegisse. Hoc maxime competit regib⁹. i.
 prelatis et rectoribus vt sicut alijs p̄mi
 nent bonoz dignitate. Ita et alijs p̄mi
 neant mentis sublimitate. Est autē cōtē
 platio optima que sic mētē cleuat ad ce
 lestium eminentiā. qz tñ ei non tollat pro
 prie fragilitatis memoziā. vt scz cōtē
 platiui animus et sit per cōtēplationēz
 sublimis. et per sui cognitionem semper re
 maneat humilis. Et talis est saphyrus qz
 habet pulcres aureos intermixtos. Est
 enī p̄pter fragilitatis virtutē mortis intuitus ve
 lut quidam paluis aureus. paluis per hu
 militatem. aureus per vilitatem. qz fuit
 animam ne a peccato corrumpat. sicut au
 rum d̄r cōseruare a lepe corruptione si
 eius paluis vel limatura sumatur in cibo

vel potu vel medicina vt dicit Plato. Job
 xxviii. Locus saphyri lapides eius et gle
 be illius r̄. C̄rto rōne propter defectum fulgo
 ris. Est enim saphyrus depressus non p̄
 lucidus vt dicit Irido. Sic cōtēplatio
 presentis vite non est lucida sed obscura.
 qz videmus nunc per speculum et in enig
 mate Eze. i. Vidi et ecce in firmamento
 quod erat super caput cherubin quasi la
 pis saphyrus. per firmamentum intelli
 git firmitas et stabilitas glie celestē q̄ dicit
 super caput cherubin. quia scz omnes mē
 tem et scientiam transcendit. et est quasi la
 pis saphyrus. quia scz cōtēplationis
 eius intuitus in hac presenti vita quantū
 cūqz sit nobis delectabilis et gratus no
 bis tamen non est purus et clarus sic sa
 phyrus est aspectui quidem gratus. s; ta
 men condensus non lucidus. Et ideo phi
 losophus dicit de propiciatibus anima
 lum qz de diuinis in vita ista parum pos
 sumus in cōtēplando proficere. Tamē
 illud modicum non est negligendus. quia
 delectabilius est adhx qz aliqua alia om
 nia que apud nos sunt. C̄rto rōne cōtē
 platio celestium assimilat zimethi. i. vene
 terre de qua fit lazurum. C̄rto rōne ratio
 ne coloris. Quia lapis hic est tanto meli
 or quanto colorī celesti similioz. Et habet
 quedam corpuscula quasi aurea interferta
 Ita cōtēplatiui viri tanto sunt melio
 res quanto celestibus cibus sunt in cō
 tēplatione et cōuersatione similiores.
 Vnde virginitas coniugio p̄fertur quis
 incorruptioni vire celestis similius confor
 matur Luce. xi. In resurrectione neqz nu
 bent neqz nubentur sed erunt sicut angeli
 dei in celo. C̄rto rōne communio
 nis. Nam hic lapis sine terra valet cō
 tra sincopim. sed nunqz patienti datur ni
 si subtilissima cōtēplatur et multotiens ab
 luatur. et est signum perfecte ablutiois. qn̄
 aqua in qua abluūt parū aut nihil colorat
 nec dz dari cū decoctiōe. qz descēderet ad
 fundū s; ante vel post def et hoc cum sero

ut dicitur in lapidario. Nota quod serum est liquor qui fluit de recenti caseo cum pecunetur ut dicitur catholicon. In quibus significatur quod ea que sancti viri per altitudinem contemplationis percipiunt. nec ut inferioribus profunt debent eis communicare lucide. Unde opus quod subtilissime coterantur. id est diligenter exponantur. Et discrete. Unde non cum detractione. id est non cum illo seruoque quo ab eis detrahuntur. sed per convenientiam inferioris auditoris. Item mundo sine administratione fantasiarum siue errorum. et ideo oportet ut frequenter abluantur. Item sic dari debent ut possit qui accipit faciliter capere. et ideo cum sero quod est lacteum et facile ad deglutendum apostolus. Corin. iij. Tanquam parvulis in christo lacte vobis dedi. **¶** Tertio ratione curationis. Valet enim miro modo talis pulvis siue potio ad solvendum et curandum quartanam. quia ea que sancti viri et celestium contemplatione percipiunt alijs ut dictum est debito modo data id est comunicata solvunt ab eis quartanam id est acidiam. Nam quartana ex putredine humoris frigidi et melancolici provenit que etiam ad acidiam disponit. sed verba celestia audita mentem frigidam accendunt. et sic accidit frigus repellitur. Nec requies et dulcedo contemplationis habetur post certamina laborum et subiugationem passionum. Unde vita contemplativa assimilatur terraneo qui est lapis crystallus similis ceruleo colore infectus vel reflectus. et hic apud germaniam est. Alius est hispanicus rutilans sicut flamma. Unde per primum qui est crystallus sicut designatur serpens charitas. Et huius duo maxime ad contemplationem disponunt. Sed notandum quod utriusque virtus est esse ad plura et causas vincendas. et valet et ad dulces somnos sicut in lapide dicitur. In quo significatur quod post prelia superata laborum et tentationum. post causas devictas etiam passionum in quibus caro

sub iudicio rationis adversus spiritum contendit sequitur dulcis somnus. id est requies contemplationis.

¶ Capitulum. vii.

continetes et precipue virginis assulant margaritis. **¶** Dico ratione geniture siue generacionis quod margarita generatur ex celesti roze. que certo tempore anni coque baurit. Et de margarita quod in corbis maris invenit. Et de in lapide. quod quia margarita generatur ex roze quod roze dicitur serpens huius plus fuerit tanto roze maior generatur margarita. Et de quod margarita generatur. si concussio vel tonitruum superveniat et verba claudat quod sic abortus patitur. Unde ergo margarita ex celesti roze generatur significat quod continentia carnis ex dono celesti gratie possidet. Unde de Sap. viij. Non possum continens nisi deus det. Et id dicebat Augustinus in libro confessionum. Quia quod iube et iube quod vis ipans nobis continentiam. Et id quod plus baurit de gratia tanto maior et purior est continentia. sic quod plus baurit de roze. tanto maior generatur margarita. Unde autem in verbis maris invenit significat quod continentia non in delicijs reperit sed in illud Job. xliij. Non invenit in terra suavitatem vinetium. **¶** Similitudo patitur in delicijs et castitas in delicijs. sicut in verbis reperit. id est in duri et amari potest. **¶** Unde autem tonitruo et concussione se claudens abortit. signat quod continentia nisi diuine magnitudinis timore seu inspiratione quod in tonitruo designatur se per humilitatem aperit. iterum margarita. id est iterum puritas non integra suat sed perdit. **¶** Unde Eccl. xvi. nisi in timore dei tenuerit te instanter cito subvertetur domus tua. **¶** Secundo ratione excellentie. quod quidam margarite sunt alijs excellentiores. Quodammodo videtur vocantur eo quod tantum una et non plures simul reperiant et in his designat progradina continentie siue virginitalis christi et matris sue. Quia christus tantum unum iter homines et mater eius tantum una iter mulieres est vera et perfectissima margarita propter singularitatem et perfectam continentiam puritatem. Unde dicitur.

vii. Inventa una preciosa margarita etc. **¶** Communiter autem inter margaritas sunt meliores candidae quam que aliquo modo sunt flavae. Nam iuventus aut matutini roze conceptio facit claras. has vero senectus vel ros vespertinus reddit obscuras. ut dicitur in Psalmo. Margarite ergo candidae sunt virgines. quasi autem flavae sunt viduae continentes. sed melior et clarior est continentia virginialis que ab ipsa iuventute quasi matutino roze. id est tempore gratia decorata virginitalis decorem retinuit quam que in senectute que quasi vespertino roze. id est tarda gratia superflua continentiam inceptit. Inveniuntur quaedam naturaliter perforatae. et ille adhuc meliores sunt alijs. et tales sunt virgines fideles. que scilicet verbo fidei perforatum habent auditum. Nam fides est ex auditu. et auditus per verbum dei. quod penetrabilis est omni gladio incipit. Sunt ergo ille margarite prealtes eligende que sunt albo clare specularis et rotunde. Quia ille continentes sunt alijs meliores quam sunt albe per carnis virginitatem. clare per mentis puritatem. specularis per sinceritatem. nis sinceritatem. et rotunde. id est immobiles per operositatem. quod corpus rotundum motui est aptum. Non enim opus virgines manere ociosas. **¶** Prover. vii. Panem ociosam non comedit. **¶** Tertio ratione apparentie. videtur enim et sunt margarite parvae in quantitate ut nec vitra seminucem crescere viderentur. sed tamen sunt magne in valore. Sic virgines et continentes debent esse parvas per apparentiam humilitatis exemplo illo summe virginis que dicitur. Quia respexit humilitatem ancille sue etc. sed tamen debent esse magne per existentiam et valorem virtutis. **¶** Quarto ratione efficacie quod habent virtutem malorum humorum absteruam. status ventris et sanguinis restrictivam et etiam cordis confortativam. vii valent contra cardiam et sincopiam. Sic virgines et continentes debent in seipsis malos humores. id est malas affectiones. siue imundas cogitationes et

pellere. fluxum carnis et sanguinis. id est peccati per abstinentiam et honestatem restringere. et spiritualibus et pijs operibus scilicet orationibus et elemosinis sui cordis debilitate confortare ne pusillanimitate deficient ex aliqua tribulatione vel tentatione. **¶** Item continentis assimilatur calibi. **¶** Primum quod calibs est substantia purior ferro quod ferrum est magis terrenum in substantia. et huius terre stre lutulentum et non parum. Et e contrario calibs habet minus de terreno nec ita lutulentum est sed magis purum. Tanquam ferrum ergo ipse homo incontinentis est habes lutulentiam carnalis imudicie. sed tanquam calibs est homo continentis. dominus parvus de terra. id est de concupiscentia carnis. et sine lutulentia. id est carnali imudicia. **¶** Secundo quod calibs est ferro copacior. et ideo est solidior. Sicut et continens est bene copacius. id est bene copositus in moribus et solidior. id est stabilior. Sed e contrario incontinentis incopacius est. id est incopositus. sed mollis magis ad cedendum tentationibus sicut ferrum facilius mollicatur ab igne. **¶** Tertio quod est durabilior. quia ferrum propter ipuritatem citius rubiginem contrahit que ipsum consumit. Sicut homo incontinentis citius senectute incurrit que ipsum corporaliter debilitat et consumit. sed homo continentis diutius vivit quod non cito senescit. **¶** Quarto quod ignis citius adurit ferrum quod minus copacius citius penetrat. Tanquam ergo ignis adures est mulieris pulchritudinem vel dulcitur: que cor hominis incontinentis cito penetrat et inflammat. Micro. Nam migerio igne percussit mulier sciam et inflammat. Sed continentis est sicut calibs inque ardor carnalis non facilius intrat.

¶ Capitulum. viii.

Deceptio delinquentis debet esse similis lapidi qui deest eos. Dicitur enim sic eo quod ad incidendum ferrum acuat. Loti enim grece incisis latine dicitur. Quia scilicet correptio debito modo facta est a mente ferrea et dura non tamen vitia amputat et incidit. sed ad bona eam aperit et acuit. Sed quaedam eos est ut dicitur

fidio. que ad acuendum indiget oleo. que
dam aqua. **¶** videlicet discreta correptio
quoniam indiget oleo lenitatis secundum illud **1. Bas.**
vj. Si percussus fuerit homo in aliquo de
licto vos qui spirituales estis corripite binomium
in spiritu lenitatis. Etiam quandoque indiget aqua
austeritatis. Nam sicut idem **Isido.** dicit
¶ Oleum cori additum lenem. aqua vero acerri
ma aciem reddit. Hoc autem agendo cos. p
pium habet quod dum acuendum alteri fuit se pau
latim consumit ut **Greg.** dicit. Et talis est
prelati malus vel predicator quod dum alijs p
dicando vel corrigendo proficit. seipsus ma
le viuendo vel se non emendando amplius con
denat et destruit. Debet ergo esse ut cos
iusticia vel zelus rectoris. qui dum linguas
vel manus mouet ad corrigendum vicia de
linquentis quasi ferrum acuit ad incisionem
viceris. Corrigere volens delicta debet inten
dere ad extirpandum vicerum radices. id est illa
principalia vicia cobibere. et quibus quasi
oia delicta precipue oriuntur. sicut sunt super
bia auaritia luxuria. Et ideo corrector vicio
rum debet esse sicut lapidi signum. signum enim
de lapide quasi vitrei coloris est qui gesta
tus ad collum sicut dicit **Wiasc.** sanguinem
frigit. metis alienationem expellit. et appli
catus ligno ardenti flammam eius extinguit.
Fluxus sanguinis refert ad luxuriam. prima
enim sibi sunt secundum naturam sanguis et semen.
metis alienatio refert ad superbiam qua se a
vera sui cognitione alienat. et climas de se
quod non est. Sed flamma ligni designat cupiditatem
et ardentem auaritiam animi. Dum cum ista
refrenant oia vicia cum eis cobibentur.

Capitulum. i.

Dilectio vere amicitie af
similat calci. **¶** Primo
ratione igneicitatis. Nam secundum
Isido. propter hoc calx vi
ua dicitur quod quantum actu sit
frigida. occultum tamen in se con
tinet ignem. Dum si aqua plu
sa fuerit mor ignescit. Et quoddam valde
mirabile accidit ut **Aug.** dicit in li. de ciui
tate dei. quod calx ex aqua incendit et qua omni

nis ignis extinguitur. oleo vero extinguitur
quo ois ignis nutrit. Sicut vera amicitia
et si aliqui quantum ad exteriores actus videtur
frigida. id est non operatur vel ostendit exte
riori signo. siue propter occupationem aliam in
pedimentum. siue quod non sit oportunitas. tamen semper
ignem viuam amorem seruat in intimis cordis.
Et propter hoc dicitur **Prover.** xvij. quod ois tempore dili
git quod amicum est. Sed superueniente aqua aliam tri
bulacionem seu angustiam vel necessitatem. tunc statim
ille ignis interioris amoris erumpit et exterius in
opere ostendit. et tunc **Salomo** ibidem subdit. quod
frater in angustia comprobatur. Dum ignis ve
re dilectionis in aqua tribulacione et aduersi
tate magis accendit propter quod dicit **Valer.**
1. marini. quod sincere fidei amici percipit
aduersis cognoscunt. Sed et oleo consolat
nis et prosperitatis calx dilectionis est. extin
gui videtur siue quod prosperitas mundi quoniam extinguit
et tollit dilectionem dei. siue quod boni in prosperi
tate posito non est necessarius magna signa
vel obscura dilectionis ostendere. **¶** Sicut vi
ditur idem **Valer.** prospera fortuna cum diuina lar
gitione foueat humana misericordia indiget. Non de
bet enim hominem amicum in prosperitate posito
magna signa dilectionis vel obsequii ostende
re. ne forte estumet quod propter illius prosperita
tem et propria utilitate eum diligat. Dum philosophus vi
ditur in **Eth.** quod ad amicum in aduersitate positi
tum eundem cito et sepe. Sed ad amicum postitum in
prosperitate raro et tarde. **¶** Secundo dilectio ve
re amicitie assimilatur calci ratione vnitatis. quod la
pis lapidi non habet diuisum nisi cum calce me
dia vnitatis. Nam ex calce cum admixtione are
ne et aqua fit cementum quo lapides ad inuicem
stricuntur vniuntur. Ita homo boni non vere sociatur
nisi cum dilectione ad immediate vnitatem. quod scilicet di
lectio si cum arena patietie que sub aqua tri
bulacionum moratur. siue sit arena quod abstra
bat a fluuio vel saltu pedibus teratur. siue sit quod
fodiatur a terra. quorum utrumque patientia toleratur.
et iterum cum aqua sapientie misceatur. cementum
id est glutinum faciet perfecte vnitatis. Nam in
ter quos charitatis dilectio cum patientia et
sapientia viget ibi perfecta vnitio et iocunda so
cietas adest. de qua dicitur in **ps.** Ecce ego

bonum et iocundum habitare fratres in vno.
¶ Tertio ratione utilitatis et bonitatis. quod si
cut dicitur **Isido.** Illa calx est melior et utili
or que ex lapide albo et duro generatur. Et sic
illa inuenitur vera et utilis amicitia que ex
alio puro et vero generatur. Dum philosophus probat in
Eth. quod prauorum amicitia quod non se puro alio
diligunt non est amicitia vera. Et secundum **Aug.**
Amicitia que defertur potuit non est amicitia
vera. videlicet vera amicitia debet esse pura et
firma. **¶** Item dilectio primi assimilatur tar
taro **¶** Primo ratione terrestritatis. nam
tartarus est vini seculentia et terrestritas que
ad modum terre vel mollis lapidis circa pe
tes dolij induratur et vulgariter apud tal
ebos dicitur gromma. Vino autem assimilatur cha
ritas. cuius pars subtilior et purior dilectio dei
est seculentior pars et terrestrior est dilectio
primi que tamen in dolio cordis debet circumquaque
diffundi et firmari. secundum illud. **Ro.** v. Char
tas dei diffusa est in cordibus nostris.
¶ Secundo ratione qualitatatis. quod talis vini
crusta calida est et sicca in tertio gradu. quod
scilicet dilectio proximi calcificat cor per com
passionem. secundum illud. **1. Cor.** xij. Quis scilicet
diligatur et homo non vult. et defecit om
nem inordinatum humorem. id est omnem
prauam affectionem erga proximum. Est
etiam in tertio gradu. quod primus gradus
est dilectio dei. secundus dilectio sui. tertius
dilectio proximi propter quod dicitur **Math.** xij.
Diliges proximum tuum sicut teipsum.
¶ Tertio ratione utilitatis. quod tartarus sicut
dicitur in **Platone** extenuatur et mundificatur
et consumitur. et ideo valet contra scabiem et
serpiginem et puriginem et contra capitis
imundicias. Sicut dilectio primi extenuat
et substantiam siue diuitias hominis quoniam
facit largiri superflua secundum illud **Lu.** xij. Quod
superest date elemosinam. Sed tunc magis
consumitur quoniam facit largiri necessaria **Job.**
xxij. Si comedis bucellam meam solum. Et
tunc mundatur imundicias capitis hoc est impuri
tates mentis huiusmodi elemosinas largi
endo. secundum illud **Lu.** xij. Date elemosinam
et ecce oia vobis munda sunt.

Capitulum. x.

loquentia assimilatur eri.
¶ Primo ratione generacionis
que est siue cuprum generatur si
cut cetera metalla ex sulphure
et argento viuo. sed hoc ac
cidit quoniam plus est de sulphure quam de argen
to viuo. et sulphur est terreum non pure rubrum
habens calorem adurentem. Argentum
vero viuum est mediocre nec nimis gros
sum nec nimis subtile. Et tali enim comi
xtione generatur. Similiter eloquentia
componitur ex duobus. scilicet meditatione
interiori que sulphuri assimilatur quod in iste
rioribus venis generatur terre. Item et p
nunciacione exteriori que propter labiozum
et lingue motum argento viuo assimilatur
quod scilicet multum est mobile et propter motum
ut dicitur **Plinius** vinum appellatur. Sed debet
hoc esse mediocre scilicet iter grossum et subtile.
quia nec nimis rudia vel bana. nec est nimis
subtilia. id est difficilia. sed apta et mediocria au
dientibus concuientia. sicut accepta in elocu
tione vel pronuntiatione vulgari. Et de tali elo
quentia dicitur **Hiere.** xvij. Vox meum ad mo
ab quasi tibia eris sonabit. et noiat primo
cor. quod in locutione debet precedere meditatio
et deliberatio cordis. **ps.** De iusti medita
bit sapientia. id est meditabitur sapiam loquetur.
Secundo nominatur tibia. cris in qua attenditur
armonia siue proportio et mediocritas quod
dam soni que pertinet ad eloquentiam et p
nunciacionis suauitatem. **¶** Secundo ratione diffi
cilitatis. sicut enim **Isido.** dicit es si mixtum fue
rit alijs metallis colore et virtute commutat
Dum quoddam est album ad modum argenti. quod
dam fuluum ad modum auri est. Et alund est ge
nus eris quod et ductibile erit attenuatur in
laminas. et felle tauri victum spiritum auri p
tendit. et poni confuecruat in districionum
coronis. propter quod coronarium est vocatum
Sicut est triplex eloquentia quedam spua
lis. sicut predicatorum. et hec precipue inte
dit ad animarum purgacionem et dealba
tionem. vnde assimilatur eri quod est album ad modum ar
genti. **ps.** Eloqa dunt eloqa argenti

igne examinatum. **Prouer.** Argenti lectum lingua iusti. **Alia** No est eloquentia secularis sicut rhetorum et aliorum p locutorum secularium. que vt plurimum ordinatur ad lucrum auri vel cōmodum alicuius temporalis rei auro appreciabilis. vnde nō incongrue assimilatur illi eri quod fuluum est ad modum auri. **Ter**tia No est eloquentia iocularis que est ad delectandum et solaciandum. sicut et poete actenus faciebāt. et bec assimilatur illi eri quod ponitur in histrionū coronis. **Quo**rtus ergo modo sit eloquens bz aspectus sine similitudinem eris fm illud **Eze.** i. Cuius erat spes quasi species eris. **Ter**tio rōne corruptionis. qz es cito rubigina tur nisi oleo perfundatur. **Vasa** eni crea sunt rubiginosa nisi confricentur arena. **Ex** quo accipitur qz omnis eloquens et li quosus contrahit et tenet peccati rubiginē **Iob.** i. Est quasi lignum putridum es nisi si pferuerit gratie sine charitatis vinctio ne. propter quod dicebat **Apost.** i. **Cor.** i. Si linguis hominum loquar et angelorū charitatem aut non habeam factus sum velut es rē. vel nisi ab hac rubigine purgetur asperitate penitentie. **Et** iccirco vt **Hiero.** dicit melius est habere rusticitātē sanctam q̄ eloquentiam peccatricem. **Quarto** rōne sonationis qz es maxime conuenit officio campanarum et tubarūz propter sonoritatem. Quasi aut campane optime sonantes et a remoris partibz audibiles fuerunt sancti apostoli. qz in omnem terram eriuit sonus eozūz et in fines orbis terre verba eozūz. vt dē in. **ps.** Sz quasi tube crece sunt doctores et predicator res alij. **Predicatori** enim. dē **Isaie.** i. viij. Clama ne cesses et quasi tuba exalta vocem tuā **Hiere.** xlvj. Vox eius quasi eris sonabit. **Quinto** rōne curationis. qz es contra infirmitates multas virtutem bz. **Nam** sicut dicit **Plinius** et etiā **Diasc.** es erustum et puluerizatum habet virtutē dissoluedi et consumendi. extenuandi et purgandi noxios humores. vulnera sanat

caliginem oculorum purgat. supflus carnes corodit et vitra crescere non permittit. Sic eloquentia et lingua predicatoris si fuerit adusta. i. igne spūsancti ignita et flāmata. et puluerizata. i. humilitate sudata. vel puluerizata. i. diligenter et subtiliter declarata: qz quasi es durum conteritur dum vtrūm difficile vel obscurum diligenter exponitur. **Talis** inqz eloquentia habet virtutem dissoluedi viciam cor dis. et consumendi humorem carnis. i. luxuriam. extenuandi plenitudinem diuitiū dum eos mouet ad diuitiarum largitudinem et mundi contemptū. Item purgandi noxios humores. i. noxios affectus hominum peccatorum. sanat etiam plurimū vulnera. i. vicia tenuitatem. purgat caliginem errorum. corodit superfluas carnes. i. ingluuēdinem gulosorum. et etiā eas retinet ne crescant per abstinentie et temperantie remediūz. **Omnia** enim bec sū predicatoris operantur frequenter in cōuersione peccatorū. **Et** ideo ipi sunt instrumeta curationis et abluionis peccatorū. **Ero.** xxx. **Preceptum** dominus sacri labuz cneum ad lauandūm. per quod labuz eloquentia signatur seu doctrina predicatorū que abluina et mundificatiua est viciōz et sordium hominum peccatorum.

Capitulum. xj.

Charistie sacramentuz et similatur lapidi qui dicitur diacetes qui est pallidus lucens vt berillius qui vt dicit in lapidario si mortuo applicetur statim solitas perdit vires. **Sanctus** enim h lapis est et quem mors sternit abborret. sic charistie sacramentuz abbot ret eum qui est in peccato mortali. a quo si assumatur non ei prodest sed obest. **Nō** enim iste cibus est cibus mortuorum sed viuorum. **Jo.** vi. **Qui** manducat me et ipse viuēt. **Item** xps sub cibo sacramentali contentus similis est illi lapidi qui dicitur esebites qui inuenitur in nidis aquilarūz de quo dicit qz si de veneni fraude. aliqz

subpō fūcti si rē fūcti et h lapis sub cibo positus querit cibū cū deglutire nō finit. sz si subtrahat fuerit lapis mor cū deglutiet. **Sic** xps qz inuenit in nidis aquilarum. i. in cordibz **pre**platorū vitorū positus. i. cōtētas sub cibo sacrali. reum veneni. i. peccati mortali glūtire nō finit. vel rē fraudis. i. hypocritarū vel fieri ipz cibū deglutire nō finit. **spūsancti.** **Nā** sz h lapis vel in peccato mortali existēs mēduerit ipm sacrali. n. trī. spūsancti vt sacri ipz. percipiat effectū. **Vñ** spūsancti qz ad nōz ipm nō deglutit. **Et** ideo sic **Apō.** i. **Cor.** xi. dicit. **Probet** se homo viuūz et sic de pane illo edat rē.

Capitulum. xij.

Charistie assiat lapidi caribulo. **Primo** rōne fulgoris. **Et** eni carbūculus quia videt qz carbo ignit nō ardore sz splendore. eni fulgor est tāz qz nec nocte vinct. lucz eni in tenebris adeo vt flāmas ad oculos vibret. **Sic** fulgor si dei xpiane tāz est qz nocte. i. tenebrositate hereticorū vel obscuritate psecutionū vel caligine peccatorū vinci vel extingui nō pōt. **Nā** i oibz bñōs tenebris sic fides catholica fulget vt flāmas inidūz exccātes. inidūz. **Ho** illuminātes. ad oculos interiorū mētūz vibret. **Nā** de lūne fidei aliqz exccānt. sz nō recte credētes vel qd credūt nō trī facientes. **Quidā** No illūnant vt veri et viui fideles qz bñt fidē per dilectionē opantem **Ecc.** xxxij. **Bernula** carbūculi i ornamento auri rē. **Nā** p ornamento aureū itelligitur charitas. p gemā No carbūculi fides. **Vñ** carbūculi ponit in auro cū fides catholica charitatiue opatur: et bec est que de illulā et ad salutē opat. **Et** scōdo rōne distinctiōis. **Sūt** eni. xij. genera carbūculi fulgētis et radios ad modū ignis emittentis et cādida zona pōiti. vt dicit. **Ibid.** i. qb. xij. significat articuli qb. ipa fides distinguit. de qz distinctiōe dicitur ē sup i pmo libro **cap.** xxx. **Qui** articuli oēs. xij. mirabili radijz vere cognitiōis eozūz qz ad nōz salutē pōtēt nos illūināt. Sz qz zona al-

ba ē simplex fidel veritas. q̄ intellectus credētis astringit vt vniciūqz articulo firmū inbeat etiā si rōne nō videat. **Ter**tio rōne variatiōis qz carbūculi ppiū ē qz pictus in igne vel inter mortuos carbones extinguit. sz aqz p̄fusus erardescit. **Sic** fides qz in igne p̄ijct qz fidelis quisqz in peccati mortale p̄ijct. qz peccati p̄petratūz appetitū peccati rē extinguit sz apli accēdit. sic lignum appositū igni. **Et** p̄ hoc peccati assiat igni. qd dū opa fidei cessare faciūt. ipam fidē mortificat et extinguit. qz si des sine opibus mortua ē vt dē. **Ja.** ij. Sz tūc carbūculi aqz p̄fidit et qz reuincit qn fides mēs ad p̄nāz reuertit et lacrimarū aqz p̄fidit. **Tūc** eni redeūte diuina grā et reparata charitate amissa restituitur et fidei vita idest vigor opandi. qz fides p dilectionē operat vt dē. **Sal.** v. **Quarto** rōne valoris vel cōpōitōis: qz est qdā spēs carbūculi in q̄ in lucidos ignes apparent qdā gure auree. et bec gēma respectu aliaz ē qz p̄cij incomparabilis. **Quasi** aut gura carbūculi aurea i lucido igne ē p̄tētia si del hōis i tribulatiōe sua et p̄secutiōe quā patit p̄cipue p ipa fide. et bec vocat p̄tatio fidei q̄ est qz incōpabilis p̄cij sz illud. i. **De.** i. **Et** p̄tatio fidei vte multo precio fioz sit auro. **Quinto** rōne vigoris quia carbūculi sculpturis et simulacris resistit sine idolorum. quia fides idolatriam horret. sine auarorum qz auaritia ē idolorū seruit vt dē. **Sal.** v. **Ter** fides scōz assiat lapidi qui dē amiatbon. **A** qz vt dicit. **Ibid.** si vestis tacta fuerit p̄tra ignē resistit. et si sup ignē p̄ficris non ardebit sz splendore accepto mitidior erit. **hic** oibz maleficiis magorum resistit. **Nā** fides sanctorū ē q̄ igni. i. p̄secutionis seruori sine p̄sequētium furorū a p̄cipio ecclesie resistit et finaliter ipsum superans vicit. secundū illud. **De.** bze. xj. **Sancti** p fidem vicerūt regna et in extinterūt impetū ignis. **Et** bec est etiam que splendore miraculoz accepit. et que p̄ cessū tēporis nitidior et purior apparuit. et bec insuper est que oia magorū p̄estigia

et maleficia repellit et dānamit qđ totū mundus erat fere plenus

Capit. riiij.

Ratia dei assimilatur iaspidi. **P**rimo ratione gratiofiratis. qđ iaspis est lapis viridis smaragdo similis. sed est grossioris coloris. Color aut viridis super omnes colores est gratior oculis. Vnde dicitur Eccl. i. Bzantiam et speciem desiderabit oculus. sed super hec omnia viridem. Et similiter gratia dei super omnia facit animam magis gratam et placidam et per lucidam coram oculis dei. et ideo vocatur gra quasi gratia facies. Vnde sicut iaspidis aspectus est gratus oculo humano sic aspectus hominis in quo est gra gratus est oculo divino Apoc. i. iij. Qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis. **S**ecundo ratione diuersitatis. habet enim iaspis diuersitatem specierum. qđ sicut dicit Isido. sunt. xxvij. species iaspidis. **T**ertio hz diuersitatez colorz qđ quis precipuus color ei? fit viridis multos tamen habet alios colores intermixtos. sic gratia dei habet multos modos et varios in hominibus facit affectus. i. Pet. i. iij. Sic boni dispensatores multiformis gratie dei. Et Aposto. i. Cor. xij. Diuisiones gratiarum sunt etc. **T**ertio ratione utilitatis. qđ valet ad multa. Nam primo iaspis febrem refrenat. Et similiter gra dei reprimit morbum febilem. i. inordinatuz cupiditatis ardorem qui est vt febris anime dans ei fitim insatiabilem qua tamē diuina gra reprimit et extinguit. **T**ertio iaspis hydropisim iuuat quando desertur a patientibus caste. Similiter gra dei valz contra superbiam que est hydropisim que dicitur Inflationi animi prebens contra eam medicinam humilitatis. que: precipue est necessaria virginibus et continentibus viuētibus ne per superbiam virginitatis perdant eminentiam. Nam qñqz sicut dicit Greg. deus punit occultam mentis superbiam per manifestam carnis rutnam.

Item iaspis inter pericula facit hominem tutum. Iuuat etiam parientem. que etiam compertunt gra contra vicium accidie. qđ frequenter accidiosus et piger bona refugit timens difficultatem et periculum vbi nō opz **P**roncr. x. Dicit piger. Leo est in via etc. Sed hunc timorem gra dei expellit. et ideo facit hominem tutū et sollicitum. Quandoqz etiam homo piger et accidiosus lz bonum opus concipiat. i. facere pponat. tamen ipsum nimis tardat. et iō similis est mulieri que concipit quidem sed tempore debito non parit. Contra qđ gratia dei mō iaspidis iuuat ad parientiam id est ad bonum ppositū opere cōplendū. **I**tem iaspis interiorē ardorem refrigerat. qđ gra dei mitigat iram que iterius accendit et vit. **I**tem iaspis luxurias coarctat. et multo magis hoc agit gra a qđ cōtinētie donum manat fm illud Sap. viij. Non possum esse continens etc. **I**tem iaspis puluerizatus et cum lacte daturz vlcera inueterata sanat. Vlcera aut inueterata sunt gale vicia siue damna. que in ipso mundi exordio in nostris primis parentibus inceperunt et nunqz plene sanari potuerunt. **H**oc etiam gale viciū siue vlcus cum quolibet homine ab infantia nascitur et semper cum eo crescit et nutritur. Vnde nec hoc vlcus sic inueteratum sanatur nisi per gratiam dei. **I**tem iaspis sordes oculorum purgat. **O**culorum autē sordes pertinent ad inuidiam. qđ neqz est oculus inuidi: vt dicitur Eccl. xiiij. Etiam inuidenti et murruranti de gratia alijs facta dictum est **M**atth. xx. A patrefamilias. An oculus tuus neqz est qđ ego bonus sum etc. **H**anc ergo nequitiam et impuritatem oculorum purgat diuina gra. qđ inuidiam expellit. dum qui non emulat charitatem infundit. Et sic pz qđ murus virtutū protegens ab insultu omnium viciorum et gra dei constituit: et ideo congrue vt dcm est iaspidi assimilatur de quo dicit Apoc. xxi. Structura muri eius scz ciuitatis anime ex lapide iaspide. **V**n in ea opz

principaliter animam esse fundatā si vult euadere viciorū ruinam. **A**poc. xxi. Fundamentū primum iaspis. **I**tem gra dei assimilatur saphyro qđ generat in nobis septem virtutes fm. vii. conditiones saphyri. **P**rimo qđ saphyrus hz scintilla relictā. p cui? reuoluentia indicat virtus ei?. **S**icut aia cristifens in gratia dei hz vcrā reuerentiaz fidei qđ in peccatoribz gratia dei carentibz fides est nō vix lumen. sed mortuum vel extinctum. vñ fides talis est sine operibus meritorijs et gratuitis. et fides: si ne operibus mortua est. vt dicit **I**saie. ij. **S**ecundo dicit saphyrus habere virtutem firmandi animum in bonis. Et hoc competitū gratie que in nobis causat spem futurę vite quā **A**postolus **H**ebre. vi. Assimilat anchorę. qđ animum firmitatem tenet mari pnue et propter hanc firmitatem dicitur fundamentum **A**poc. xxi. Secundum fundamentum saphyrus. et dicit spes scdm fundamentum respectu fidei est quod est primum. **T**ertio dicit habere virtutem timorem expellendi quod competit etiam gra in quantum in nobis generat et perficit caritatem: cui beatus **I**oannes attribuit expellere timorem. i. **I**o. iij. vnde in hac anima firmatur et solidatur contra mundanum timorē **I**deo dicit **E**ze. x. Ecce in firmamento quod erat super caput cherubin quasi lapis saphyrus. **I**n firmamento hoc est in deo in quo omnia stabilita sunt et firmata sunt. quod caput cherubin. **O**mnis scientie subtilitatem transcendit. est quasi saphyrus lapis. qđ scz in ipso deo nos collocat et firmat gratia charitatis et quasi ei similes p firmitatem et fortitudinem facit. i. **I**o. iij. **A**ui manet in charitate in deo manet et deus in eo. Et ideo in tam tuto loco positus nihil timere potest seu dicit. **Q**uarto saphyrus habz vim vulnerum sanatiuam si puluerizatus et lacti admixtus superponatur. **Q**uod etiam competit gratie propter xelum correctionis iusticie qua vulnera viciorū dū puniūt purgāt et curāt. **S**ed etiam debet rigor iusticie lacris sanuitati

miseri. i. misericordie seu lenitatis dulcedini. qđ misericordia supererat iudicijs: vt dicit **I**sa. iij. **Q**uinto qđ saphyrus vegetat et integra membra preseruat. **Q**uod etiā competit gratie in quantum in nobis generat temperantiam. per quā nō solū ania sed corp⁹ vegetat et in sanitatē oium mēbroz itegrirate seruat. **L**an. v. **V**eter tu? eburne? distinctus saphyris. **S**ū. n. qđ disti cti saphyri in vtre. diuerse pres temperantie in carne. vt sobrietas abstinētia et castitas etc. **S**exto saphyr⁹ audacē et victorē facit. qđ et facit gra iquantuz in nobis fortitudinē generat que ptra picula facit audere et saltem aio vicere. **S**eptimo qđ qñqz saphyrus inuenit in venis minerarū in gbus iuuenit lazariū. **I**n gbus et venis quasi in medio sicut in quodā vtre qđ dā spes carbūculi inuenit. vñ a multis saphyrus mī carbūculi credit. eo qđ in ei? ve nis generat. Sic gra in nobis generat carbūculū fulgentē. i. prudētia nos in agibilibus dirigit et illuminat. **D**e autē pdicte virtutes qđ saphyri cōditōibz pgruūt sūt velut fundamentū in quibus fabrica mentis erigitur **I**sa. liiij. **F**undabo te in saphyris. **I**tem ipse cōditō sūt lapides ex gbus domus dei **A**struit **I**ob. xvij. **L**ocus saphyri lapides eius **T**hob. xiiij. **P**orte hierusalem ex saphyro. **I**tem gra dei assimilatur onyctino. **P**rimo rōne coloris. **O**nyctinus. n. arabic⁹ ē nigri coloris cū cādidis zonis. qđ gratia dei licz dirigit per aspectum humilitatis tamen circūcūgit zonis puritatis. Nam vna zona alba ē continentia carnis. alia puritas mentis **L**an. i. **N**olite me considerare qđ fusca sim: quia decolora vit me sol. et in eodem. **N**igra sum sed formosa. nigra per humilitatez. formosa per puritatem. **S**ecundo ratione virtutis. qđ onyctinus arabicus fm **D**ial. tri sticiam excitat. timores multiplicat. anios commouet ad lites et ad rixas. Similiter diuina gra excitat tristitiam penitente in boie multiplicat timores mortis iudicij et gehēne aios cōmouet. ad lites et rixas in

sticit. Ex diuina enim est gratia cū homo penitēs cū seipso rixatur et litigat ut de se ipso iustitiam faciat. Apłs p̄ime. **Co. xi.** Si nosmetipsos diiudicarem⁹ nō vtiq; a domino iudicaremur. Et hinc ē q; i ratio nali positi sunt lapides onyctini. q; dū hominis mēs rationis diuine gratie radis perfunditur ad se ipsum diiudicādū vel puniendū protinus excitatur. **Exo. xxi.** Accipere debetis lapides onyctinos ad ornandū ep̄bot et rationale. Et cū enim et grā preueniēte q̄ et subsequēte rationale hominis. i. mens hominis seu anima rationalis ornatur. **Item** gratia dei seruat in corde sicut vnguentū. in alabastro. Nā et alabastro sunt vnguentaria vasa cō q; seruet vnguentū omni tēpore incorrupta. **Vnde. Math. xvi.** dicitur q; accessit ad Iesum mulier habens alabastrū vnguentū preciosi. Est enim alabastrum solidū frigidum candidum et varijs coloribus tinctū. Et tale debet esse cor hominis ut sit gratie diuine seruatū. scilicet candidum per mundiciam. solidum p̄ patientiam. frigidum p̄ continentiam et varijs coloribus tinctum per bonarum cogitationum siue affectionum copias. **Item** gratia dei assimilatur nitro. de quo salomon loquitur. **Prover. xxi.** dicens acetum in nitro et. Nam nitrum secundum. **Plini. 2.** Dia. mundificat sanie stomachi et intestinorum et apostemate procedentem sanie etia capitis detergit. spuma eius corrosio nibus et inflammationibus subuenit. Vñ etia hydropicis proficit et cū melle mixtus caliginem oculorum detergit venenū repellit. et paralytīs lique potenter dissoluit. Similiter diuina gratia mundificat sanie in stomachi et intestinorum. i. vicijs gule. **Item** tergit sanie capitis. i. superbiam mentis expellit. **Item** nitri spuma. i. gratie dei seruet corrosionibus. et inflammationibus ire subuenit. hydropicis. i. his in quibus eruberat fluxus inordinatus humoris aquosi. i. lubricum luxurie proficit sed mixta cum melle. i. cum amoris dulce

dine caliginem oculorum abstergit. i. cecitatem mentis quam inducit inuidia scilicet bona opera videri mala et venenum. charitatis. i. cupiditatis repellit. **Dicit** eni. **Aug. q.** venenum charitatis est cupiditas. **Item** paralytū lingue. i. impedimentū cōfessionis tollit. **Item** gratia dei assimilatur sali propter multas virtutes salis quas. **Auicena** ponit. **Primo** q; sal habet virtutem dissoluenti quia scilicet diuina gratia plerumque dissoluit duriciam hominū avarorum et ad pietatem et compassionem emollit corda eorū. **Secundo** quia habet virtutem mundandi quia scilicet gratia purificat immundiciam luxuriosorum. **Habet** enim sal virtutem putridas carnes corrodendi maxime quando est crustum. et hoc est quia gratia remouet putredinē luxurie. **Tertio** quia habet virtutem ventositatem extenuandi et diuidendi maxime si puluerizatum et coctum et calidum super stomachi orificium faccellatur. **Aqua** etia salinaria tumores et inflationes et hydrolicas passiones soluit. **Quia** diuina gratia vane glorioforū ventositates extenuat eos humiliando et tumiditates et inflationes etiam superbū soluit aqua salinaria. i. tribulatione. mox te etiam aspera eos implendo. **Quarto** q; habet virtutē humores putridos et corruptos consumendi. q; scz diuina grā putridos et corruptos affectus consumit inuidorum. **Et** enim. **Prover. xxiij.** q; putredo ossium inuidia. **Quinto** q; hz virtutem humiditatem naturalem coadunādi et seruādi et innaturalem resoluenti et abstergēdi. **Quasi** aut virtus naturalis ē virtus māsfuetudis q; homo ē aial māsfuetū natura. cōtra aut inaturalis ē hoi iracūdia que māsfuetudini opponit. vñ diuina grā que ē nature cōplicitua māsfuetudis hoi coadunat ut eaz diuersa perturbantia nō dispergat. et seruat eā ne supet ab ira. **Cōtra** aut inordinatā irā q; diane nature non cōgruit resoluit cor humiliando et abstergit p̄ patientiā et tristitiā et ipetū ire

refrenando. vel resoluit id est annihilat irā in corde et abstergit ne crescat vel impleatur in opere. **Sexto** q; habet virtutem ventrem remouendi et superfluitatez eduendi. et maxime saligna quod clarum ē sicut gemma. **Hoc** autem competit diuine gratie in quantum remouet vicium quod a qua est vicium et superfluitas ventris. **Septimo** q; sal habet virtutem venenoso humoris resistendi. **Vnde** sal cum melle et cum pane sanat antracem ut **Auicē.** dicit. **Quasi** ergo venenosus humor sua frigiditate calorem cordis extinguens est vicium acidiē quod sua frigiditate. i. p̄silla minutate vigorem et calorem cordis qui ē ex charitate extinguit. **Sed** hoc accidit venenū sal. ad est diuina gratia cum melle id est cū dulcedine contemplationis et cū pane doctrine spiritualis siue cū pane laichymose compunctionis penitus expellit. propter omnia predicta dicitur **Luce. xiiij.** Bonus est sal et. **Col. iij.** Sermo vester gratie sit semper sale conditus.

De capitulum. xiiij.

Humilitas assimilatur magneti. **Primo** q; magnes habet virtutē attractiuā. Nā adeo attrahit ferrum s; August. ut catenam faciat amoueri. **Et** ut idēz dicit tanta est eius vis q; si quis eundēz magnetē sub aureo vel eneo vase tenuerit ferrūq; desuper posuerit ad modum desubter lapidis ferrum desuper mouebitur. **Sic** etiam est tanta humilitatis virtus ut etiam mentes ferreas et diuisas aliquando moueat et placet et attrahat ad dulcedinem et unitatem. **Sic** etia humilitas et benignitas dei instillantis cor peccatoris etiam durum deberet mouere et ad penitentiam attrahere. **Roma. ij.** An ignoras q; benignitas dei te ad penitentiam adducit? **Et** si vas aureū id est cor sapiens vel vas eneū. i. os eloquens se me dūz interponat tunc maxime magnes. i.

humilitas visa mouebit mentem durum. **Vnde** humilis vita predicantis adiuuata et sapientia cordis eloquentia oris qua si omne ferrum. id est omne cor durū mouebit. **Sed** notandū q; in ethiopia ē alia species magnetis que ferrūz non attrahit sed fugat et respuit. sicut et apud nos videmus q; aliquando idem magnes in vno angulo ferrūz attrahit et in alio a se pellit. **Et** quibus accipitur q; homines superbos expedit quādoq; humiliter et dulciter attrahere. quādoq; No expedit eos sagaciter fugere et decimare quādoq; expedit eos violenter expellere et fugare. **Secundo** q; magnes habet virtutem reconciliatiuam. **Quia** secundum **Diast.** i. conciliat maritos uxores qd siue verum sit siue non de magnetē. de humilitate plerumq; verissimū et contingit. q; per humiles responsiones vel blanda verba mulier maritum suum durum vel iratū frequentius emollit et placat. **Sic** anima peccatrix sponsum suum christum pro peccatis offensum per humiles lacrimas placat. et caro aduersa spiritui per humiles abstinentias ipsum sibi humiliter confederat. **Tertio** q; magnes habet virtutem gratificatiuam. auget enim ut dicunt gratiam et pulcritudinem. in sermone qd quidem de humilitate verissimum esse constat. q; humilitas predicantis auget ei gratiam sermonis. **Nam** deus superbis resistit et. ut dicitur. **Ja. iij.** **Quarto** q; magnes habet virtutem curatiuam. **Nam** cum multa valet ad curandū hydropticum splenem et alopiciam. **Sic** humilitas curat hydropticum. i. inflationem superbie. et sple nem. i. dissolutionem inepte leticie. q; dicitur q; splenē ridemus sicut felle irascimur. et alopiciam que capillos cadere facit siue fluere et capite. i. casum siue fluxū spiritualium virtutum et mentē quia humilitas virtutes cōseruat i mente propter quod dicit. **Breg. q.** p virtutes ceteras si ne humilitate congregat quasi puluerem in ventum postat. **Item** peccatorum

humilitas assumitur. Cuidam gemine que dicitur allectoria. Est enim lapis qui inuenitur in ventriculis gallinacis cuius magnitudo est ad fabe quantitatem. Dicitur ut Diasc. dicit venenum excitat gratum facit et constantem virorem discretum et orato rem amicos reformat. et sitim mitigat. Nec aut de illo lapide siue vera sint siue no. ta men humilitat verissime competat. Nec enim scz humilitas inuenitur in ventriculis gallinacis. i. in cordibus prelatorum et imitantium xpm. qui se galline comparavit. ut dicit Math. xxiij. Quotiens volui congregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas etc. Sic inqz licz parue sit quantitatis per reputationem tamen est curative virtutis. que licet venenum excitet demonum vel etiam inuidorum. tamen facit prelatum gratum in conuersatione. constantem in persecutione. victorem in tentatione. discretum in correptione. oratorem. i. sacundum et granosum in exhortatione. amicabilem in reconciliatione. et mitigat etiam sitim idest appetitum ambitionis dominandi. Nec omnia facit humilitas vera in bono plato.

Capitulum. xv.

Humiliter homines assimilantur celi donis. Nam humiles plerumque quanto in apparentia videntur minoris tanto sunt in virtutibus excellentiores et in operibus efficaciores. Sic enim accidit de celi donis qui sunt lapilli de ventre birundinis extracti quorum vnus est niger et alter rufus qui lz sint parui et deformes in virtutibus tamen multis alijs sunt maiores. Nam rufus valet contra lunaticam passionem contra insaniam et contra antiquum languorem et facit boiem sacundum placentem et gratum. Nigri vero valet contra noxios humores raras et febres. et lotus aqua sanat oculos ut dicitur in lapidario. vnde in illis duobus lapidibus

duplex humilitas reperitur. Primo sapientium quia sicut dicitur Prover. xvi. vbi humilitas ibi sapientia. vnde Probo. dicitur quod inter sapientes sapientior est qui humilior existit. Nec est ergo que valet contra lunaticam passionem. i. mutabilitatem et stultitiam. quia sicut stultitia facit mentem instabilem et variabilem ad modum lune ita sapientia facit hominem stabilem ad modum solis qui semper est in se uniformiter lucidus. Et ideo dicitur Eccl. xvi. quod homo sanctus in sapientia sua manet sicut sol: stultus vero sicut luna mutat. Item valet contra insaniam. i. contra furor iracundie quod homo dum sapienter respondet et humiliat se furanti et humiliter cedit ei frangit furorē ire eius vel saltem euadit. Item valet humilitas contra antiquum languorem idest contra inueteratū odium. quod frequenter sapientes humiliter et dulci ligna vel opere antiqua et odia conciliant. Nec est etiam scz sapientis humilitas qui sicut facit verbum sacundum sic est et gratum. Secundo autem celi donis qui est niger reperitur humilitate penitentium. Nec est enim que noxios humores. i. nocturnas affectiones purgat. iras frenat. et febres. i. carnis calorem refrigerat et ex oculis mentis a cecitate superbie sanat.

Capitulum. xvi.

Sinem gebene inextinguibilem et semper durabilem esse non est incredibile et precipue per diuinam potentiam. cum legatur in natura albescentis qui est lapis archadie ferri coloris et ab igne sic dicitur quod semel accessus nunquam extinguatur potest. Vnde in quodam templo diane erat lucerna ex huiusmodi lapide sparsa ardēs ita ut nulla tempore stare nullo umbre extinguatur possit sic Hieronimus refert. Vnde pagani maximam suam diane miracula esse arbitrabantur. Ergo si hoc fieri potest virtute nature in materia lapidea ita ut non amplius ignis succedat nec vnquam extinguatur. quanto magis fieri hoc potest virtute dei in alia quacunque materia ut scilicet ignis inextinguibilis perpetuo seruetur. Vnde Gregorius dicit in libro morum exponens illud

Job. xx. Desorabit cum ignis. Ignis cor porus qui nunc succendit ut ultra corpore is idigeat fomentis nec valet nisi succensus esse et nisi refortus subsistere ac extra gebene ignis cum sit corporeus et in semetipso reprobos compast extorat nec studio bu mano succedit nec ignis nutrit sed datus semel durat inextinguibilis et succedente non indiget ardore non caret. Rō huius dicitur quod ignis iste qui apud nos est qui lignis nutrit et ab homine succendit est artificialiter et per violentiam in alienam materiam introductus. sed ignis ille liquoris non indiget quibus soneat vel quod est in materia propria est stens vel in materia aliena non per violentiam sed per naturam a principio intrinseco. sicut est accidit in sulphore. Vnde non est accensus ab homine sed a deo qui illam naturam instituit. hoc est quod dicitur Isa. xxx. Flatus diuini sicut torrens sulphuris accendens eam.

Capitulum. xvii.

Hypocrita assimilatur auricalco. Primo quod auricalcum est alie ni coloris ostentatum. huius enim auro similem colorem sed citius non habet valorem. Sicut homo hypocrita huius quidem exterius apparentia sanctitatis. sed tamen non habet incrementum veritatis. vnde dicitur hypocrita ab hypotes quod est sub et crisis quod est aurum quasi aliquid bene sub auro. i. sub apparentia auri scilicet sub apparentia sanctitatis malitia iniquitatis. Math. xxiii. Vos quidem a foris apparetis boibus iusti. iterius autem pleni estis hypocritis et iniquitate. Tales abudabunt in fine mundi in ecclesia quoniam multi et descendent et declinabunt a vera sanctitate ad fictam religionem. Vnde legitur iij. Re. vii. quod vasa que fecit Iherusalem de auricalco erant Iherusalem enim interpretatur ciuitas descendentis et signat statum ecclesie in fine descendentis et declinantis a celestibus ad terrena. cuius vasa erunt de auricalco scilicet clerici et religiosi hypocrite ficti. Secundo quod auricalcum interior est insectum. Nam cibaria nimis diu in vasis de auricalco seruata vicio eorum sapore horribilem contrahunt et odorem. Et sic de-

sideria et verba iniqua que diu hypocrite in cordibus abscondita tenuerunt. quoniam ea producere et opere erege possunt inuincunt horribilia. et hoc est quod hypocritas interioris affectus similes auricalco. quod scilicet sunt per hypocritas insecti et simulati. Tertio quod auricalcum est iuxta utilitatem paulatim detursum. Nam vasa ex auricalco facta in suo nitore sunt tam pulchra ut videantur aurea. sed paulatim a fulgore primo bebetant et quasi rubiginant et sic se quasi in partem raris odore quod colore cuprea sua origine prestant. Auricalcum enim sit ex cupro. sed ex commixtione eris et stagni et auripigmēti et quibusdam alijs medicamentis producit in igne ad colorem auri ut dicit Hieronimus. Sic hypocrita cum sit vere malus in quibusdam fictiōibus et conatibus pretendit quādam exterioris speciem sanctitatis: ita ut primo quoniam ab aliquo nouiter ut vel de nouo incipit inter aliquos conuersari videat eis sanctissimus. sed quod nihil fictum est durabile si diu ibidem permancat paulatim et diu operibus seipsum manifestat. Et ideo dicitur Math. vii. A fructibus eorum cognoscetis eos. Quidam tamen ita cooperiunt ut vir vel nunquam cognosci possint. et tales cum sint auricalcum frequenter recipiunt pro auro. contra autem illi qui sunt ut verum aurum ab ipsis reputantur ut auricalcum qui dicitur eos esse hypocritas. Eccl. xlvij. Collegisti quasi auricalcum aurum. Item homo hypocrita assimilatur lapidi crisolito. Quod scilicet crisolenius est colore aureus scilicet de mane est pulchrioris aspectus postea bebetatur et est ignis capacissimus. Vnde si igni appropinquat citius inflammatur ut dicit Hieronimus. Similiter hypocrita colore est aureus. quod sanctitatem pretendit. et de mane apparet pulchrior quod seruenter incipit. sed postea bebetatur quod prosequendo deficit. ignis est capacissimus quod inflammationes tentationum facillime et delectanter recipit.

Capitulum. xviii.

Iustitia bene regentium assilatur ferro. Primum propter duritiam. Ferrum enim ut dicitur. Iustitia dicitur est a feriendo quod scilicet duritia sua feriendo domat omnia genera metallorum. Et iustitia regentis domare et ferrere debet omnia genera rebellium et superborum et recipere pacem turbantium. ps. Reges eos in virga ferrea et tanquam vas ter. Ps. lxx. Rex qui sedet in solio iudicii dissipat omne malum intuitu suo. Secundo propter acritatem nam ferramenta mos est cum oleo temperare ne frigiditate aque nimium indurentur ut dicitur. Iustitia. Sic et plerumque temperanda est severitas iustitie cum oleo misericordie. unde sa maritimus Lux. sauciat vulneribus oleum infudit et vinum. Vinum autem mordens significat severitatem iustitie sed oleum leniens suavitatem misericordie. Et in arca moysi que gerit typum regiminis non tantum fuit virga percutiens sed et manna dulcescens ut per virgam rigor iustitie per manna vero dulcedo misericordie significaretur. Eccl. xxxix. Initium necessarie rei vite hominum aqua ignis ferrum et lac etc. In aqua accipe molliciem misericordie in igne fervorem iustitie in ferro correptionis asperitatem in lacte remissionis suavitatem. que omnia necessaria sunt regentibus ut subditorum vita pacifice gubernetur. Tertio propter rubiginem. rubigo enim ut dicitur. Iustitia est vitium rodens ferrum. et hoc accidit sibi ex sue substantie impuritate. siue ex terre contactu et vicinitate siue ex sanguinis vel cuiuslibet insecti vaporis qualitate. Et addit ad hec. Iustitia. quod a ferro se humanus sanguis viciscatur. quod nullius alterius rubigine sic ferrum consumitur sicut quando humano sanguine maculatur. Si mili quodque modo iustitia praedentis rabinatur. i. corrumpitur et maculatur quodque quidem ex malicia et impuritate regentis. quod non habet puram intentionem

in facto scilicet non intendens ad bonum recipere sed potius ad aliquid proprium quodque vero ex contactu terre. i. acceptione vel spe alicuius muneris terreni et lucri temporalis. quodque vero ex usqueque sanguinis vel alicuius vaporis. i. et ira vel odio vel alia inordinata passione sine affectione sed nulla detestatio est vel maior corruptio. Et si perfero iustitie iudicium sanguis fundatur in ortus. Numeri. lxx. si quis percussit ferro et mortuus fuerit. qui percussus est reus est homicidii et ipse morietur. Quarto propter utilitatem multiplicem. Nam usus ferri magis est utilis et magis necessarius quam usus auri licet aurum amplius ab avaris diligatur. Nam sine ferro respublica tunc non agitur non acquiritur nec servare servatur nec sine ferro ab hoste defenditur ferro regitur communis potentia. defenditur innocentia tuta sunt regna. et reprimuntur malorum superbia. Item sine ferro nullum mechanicum opus quasi perficitur. nullum quasi opus vel edificium erigitur. agricultura non exercetur. vestis non inciditur. panis non editur et brevis quasi in humanis rebus sine ferro nihil ad perfectionem adducitur. Omnia autem hec magis competunt iustitie quam ferro quod horum non potest esse perfectio ubi iustitia non servatur. Nam neque respublice neque communi potentie neque bonorum innocentie neque regno seu patrie ibi potest esse tutela ubi non viget iustitia. Neque enim sine iustitia aut malorum proterve reprimuntur. aut artes mechanice libere exercentur. aut ab agricolis terre viliter excoluntur: quod ubi non servatur iustitia ibi omnia bona pereunt et omnia videntur mala. Cap. xix.

Iustorum vita assimilatur electo. Primo ratione distinctionis. sunt enim tria genera electri. unum quod de pyro fluit arboris quod dicitur sicum. Nam primo quando fluit de arbore est gummi liquidum. postea induratur

calore et frigore in duritiam lapidis per spicui ut crystalli. Nam prius minuitur humidum operatione calidi: quod cum humiditas indigesta expellitur ab arbore tunc calor continue resolvit humidum subtile. et ita viscosa efficitur. et postea humidum partim remanens extra premitur frigore sic duragulario eius completur frigore. Tunc ergo assimilantur iusti incipientes sicut penitentes. qui a principio quando de arbore. id est de mundo vel peccato exeunt sunt molles. et teneri timore. sed postea perdatum calore charitatis crescente mollicies timoris excluditur et refrigerio abest. in carnem superueniente solidantur in fortitudine spiritus mirabiliter velut lapis. et efficitur per spicui in conscientie mundi et vite sinceritate. Eccl. viii. Deorsum ignis a humis eius. et sursum quasi aspectus splendoris et visio electri. In quo ostenditur quod viri sancti et iusti infirius ardent ut ignis in dilectione proximi superius splendent ut electorum in contemplatione dei. Secundum genus electri metallum dicitur quod in precio melius invenitur et habetur. et hoc cum sit magis serenosum quam primus competit proficientibus et in soliditate et in gratia doctrine. Tertius autem sit de tribus peccis auri. et una argenti. Et hinc assimilantur perfecti. In auro enim significatur anima in qua est sancte imitatio unago. unde tres partes auri in electo ponuntur sed minima pars que est argenti corpus representat. quod licet sit vilis tamen auro iungitur id est anime rationali. Ad ergo in electo multum de auro ponitur et parum de argento significat quod perfecte iusti multum de anima curant de corpore vero parum. Secundo ratione ostensionis. Electrum enim ut dicitur Iustitia. in conuivio clarius cunctis metallis fulget et venenum prodit si assit. stridorem facit et in colores varios ad modum celestis archus mutare se subito consuevit. Sic anima iusti est fulgida per gratiam. et si aliquando venenam peccati adest si

ut in pugna tentationis siue in lapsu operationis statim stridore lactus et confessionis prodit ipsum et in varios colores scilicet confusionis ruborem. timoris pallorem seminat. Del variis coloribus ad modum archus sunt varie conuersiones. que sunt quatuor quasi quatuor iridis. id est archus celestis colores. Primum de perpetracione culpe vel protractione. Secundus de incursione misericordie. Tertius de reatu penitentis. Quartus de amissione glorie. Tertio ratione conuersionis. Dicit enim Augustinus super Ezechiel. quod in electo aurum cum argento miscetur. argentum quidem ad auri claritatem excrescit. aurum vero cum claritate argenti temperatur. suam virtutem non perdit sed a decore ex admixtione argenti aliquantulum expalescit. Ita similiter in viro iusto sensualitas rationi coniuncta velut argentum auro in electo ad claritatem auri excrescit. quod sed per participationem efficitur rationalis ut dicitur per in. Iustitia. Et dicitur sensualitas rationalis. quod eius passiones et motus regulantur et modificantur. et tunc ipsa ratio velut aurum ex tali conuersione sensualitatis in sua contemplatione remitti videtur. non tamen sue virtutis detrimentum patitur. quod per ipsas virtutes morales modificatas ad contemplandum amplius adaptatur. Quarto ratione attractionis. quod electrum verum si manna teneatur. ut a digitis calorem recipiat ratum ad se omnia folia et paleas et vestimenta totum simbras ut dicitur Iustitia. Sic vir iustus per bona opera desiderio proficiendi calefactus quicquid videt vel audit ad suum profectum assumit. siue folia. i. verba. siue paleas. i. etiam leuia bona exempla dummodo ipsum inflammare possint. siue sunt simbrarum vestimentorum. i. extremis opera virtutum. Ezechiel. Et de medio eius quasi spiritus electri.

Iustorum vita assimilatur sulphuri. Primo ratione ardoris. Nam sulphur est vena terre acritatis et ignicitatis mul-

tum habens in compositione. unde sulphur dicitur quasi solus vitens ut dicitur Iphido. vire enim ignis dicitur. Unde sulphur secundum antiquos est calidum et siccum in quarto gradu et est terra partibus aquae et terrestribus in igneas transmutatis in natura sulphuris transmutata. Eius autem ignea virtus ab aquis feruentibus sentitur. Sicut autem sulphur est vena terre ita luxuria est carnis terrestres victimi et corruptela. que quidem terrestres victimi et corruptela. que quidem multum habet ignitatis. quod multum corpus calefacit et appetitum delectationis incendit. ita ut tam partes aque scilicet duces corporis quam etiam terrestres partes scilicet caro et membra videantur transire in igneas. id est vehementer accendi et in quarto gradu caloris. quod luxuria est quartum vicium cui ardor et calor appropriatur. Nam primum gradus est ardor auaritie. que mundi appetitum insatiabiliter incendit. Unde ipsa est ignis qui nunquam dicitur sufficit. Propter verbum. xxx. Doctrina de consolatione libro secundo metro quinto. Sed senior ignibus et bene serues amor ardet habedi. Secundus est ardor ire que secundum philosophum est accensio sanguinis circa cor. Tertius est gula cui attribuitur ardor tuus quod delectatio cibi et potus appetitum accendit et acuit. in cuius delectationis inordinata concupiscentia vicium gula consistit. tuus quod gula sacietas libidine inflammat unde Hiero. dicitur quod si ne cerere friget venus. id est per abstinentiam cibi et potus refrigerat luxuria. Quartus gradus ardoris et caloris est ignis consuetudinis omnium virtutum per philosophum. Ignis sulphur et ignis scilicet auaricie. sulphur luxurie. et spiritus superbie. Secundum ratione fetoris Nam aque per venas sulphureas transeunt et in ignea sulphuris contrahunt calorem saporem efficaciam et fetorem. Aque autem sulphuree. id est persone luxuriose contrahunt calorem in cogitatione. saporem in delectatione. efficaciam. id est affectum in operatione. fetorem plerumque infamie in publicatione. Iohannes de luxuriosis dicitur Isaac. xliiij. De cadaveribus eorum ascendit fetor. Tertio

ratione coloris Nam sulphur aliquando est album. purum. clarum et cum hoc subtile. Aliquando vero est seculentum grossum et crassum. quandoque vero mediocre. Duplex enim carnale cum intra limites matrimonij et rationis continetur tunc est album quod sanam non denigrat. purum quod metum non fedat. clarum quod ratione non offuscat. et subtile quod ratio carnem regulat ut non sequatur appetitum delectationis sed sinceritatem intentionis. Sed si fiat extra matrimonium tunc est seculentum per imundam operationem crassum per inordinatam delectationem. grossum siue spissum per nimiam frequentationem vel mentis debetationem. Quando vero fit inter coniuges sed non cum debito modo vel debita moderatione. tunc quasi mediocre participat de vitiis. Nam in quantum infra matrimonium fit sic est excusabile tamen magis vel minus secundum plus vel minus recedat ab ordine rationis. Capitulum. xxi.

Maria mater domini assimilata calcedonio. Primo ratione generationis. quia calcedonium ut dicitur Iphido. diu turno imbre generator. Sic beata virgo fuit generata umbre. id est gratie diuine operatione scilicet per miraculum et parentibus sterilibus sicut legitur de eius nativitate Apoc. xxi. Fundamentum tertium calcedonium. Tria enim sunt humane productionis principia seu fundamenta. Primum est gratia sicut in his qui productionem et eius per miraculum de costa. quod fuit de gratia liberali. Secundum principium siue fundamentum est natura. sicut in his que produuntur per viam generatorem ab aliis miraculo sicut serpens et caym et sequeres. Tertium est mixtum ex gratia et natura. sicut hi qui produuntur ex viro et muliere tamen sterilibus. et ideo parti per naturam et primum per miraculum gratias sterilitate remouet. sicut fuit concepta beata virgo Maria. et ideo ipsa fuit calcedonium habens tertium fundamentum. Secundo ratione

mentionis. quod calcedonium ut idem Iphido. dicit ad repositum lune plene inuenitur. Quasi enim plenitudo tunc est plenitudo temperis gratie in quo beata virgo est nata et natus saluatoris inuenta. propter quod dicitur Apostolus. Gal. iij. quod quando venit plenitudo temporis misit deus filium suum factum de muliere. Tertio ratione colorationis. quod calcedonium pallido colore est coloratum. Gallo. ar. dicitur timentis quod timentes pallescunt. et etiam multum conuenit abstinenti. propter quod dicitur abbas. Isaac in libro suo de vita solitaria siue monastica. quod decore monachi est pallor et macies. Quod dicitur quod monachus debet abstineret et macies et pallor ex abstinentia causat. verum quod pallor. id est palloris carnem habuit beata Maria. scilicet timorem domini Ecc. xliiij. Ego mater pulchre delectationis et agnitiois et timoris. et est abstinentie quod ipsa non vacauit de licijs. Quarto ratione vigoris. quod hic lapis sculpture resistit. Nam tante soliditatis est ut non sit icisionis et extraneae impressionis susceptus. Sicut beata virgo Maria nullius carnalis impressionis seu corruptionis suscepta fuit. quod scilicet virgo ante partum et post partum. Ite dicitur Diacono. quod hic lapis tanti vigoris est et efficacie quod prostratus ad collum ligatus facit vincere carnem et contra illusiones demonum adiuuat. et virtute seruat. Hec autem siue vera sunt siue non de calcedonii virtute verissime tamen competunt beate marie. quod ipsa est aduocata nostra. et ideo apud summum iudicem pro causis nostris assistit ipsa est nostra protectrix. et ideo ab illusionibus demonum nos frequenter defendit. Ipsa est mater nostra. et ideo pie filios suos virtute et bonitate custodit. Item beata Maria assilatur smaragdo. Primo ratione coloris. nam smaragdus ut dicitur Iphido. Scintillat oium viridum obtinet principatum. Nihil enim gemme vel herbe maior inest viriditate quam smaragdus. unde viriditate sua. virides herbas supat. Quasi autem gemme vel herbe virides sunt sacratissime virgines que carnis viros et scriptura obseruant iter quas beatissimas beata virgo maria obtinet principatum. unde per philosophum. Adducit regi reges per ea. dicit non tamen de ordine. sed de dignitate. quod scilicet virginati est nullus unquam potuit coherere. ceat nimirum reginam virginem in tanta puritate niteret quam maior sub celo nequit iucineri: ut dicitur Anselmus. vii. est virginitas et humilitas ita deo gratie exiter ut quod fuerit quasi due potest per quod ipse et ea intrant. Virginitas summa in carne. humilitas profunda in mente. et ideo dicitur Job. xvij. Docte dicitur et saphyro et sine raggio edificat. Nam per saphyrum quod habet tumorem fedare intelligit est humilitatem. Virginitas soluit tumorem elarioris scilicet per smaragdum viridus coloris. Virginitas intelligit carnis. Secundo ratione nitore. quod tamen est nitore smaragdi quod nec in sole aliquid obumbrat. Et sicut tamen fuit nitore Virginitas et nitore smaragdi si ergeretur quod sole iusticie christi gignendo vel pariendo in nullo est integritas vel Virginitas siue virginitas nimirum tas fuit diminuta. Tertio ratione gemmatiois quia fuit corpus smaragdi si extrinsecum fuerit et politum ad modum speculi imaginef reddit. Item smaragdus ex se generat radium qui suo nitore tingit aerem circumsum Beata autem virgo pro habuit corpus suum ab originali peccato politum scilicet in utero matris in sua sanctificatione. Secundo habuit ipsum politum a spiritus sancto scilicet in filij conceptione. quia tunc spiritus sanctus superuenit et virtutem altissimi obtinuit ei ut angelus dei predixerat Lu. i. Et ideo ad modum speculi imaginem reddidit diuinam et humanam. quod verbum incarnatum genuit quod inquam verbum est imago patris et figura spiritus eius et secundum carnem siue humanitatem est ut ita dicatur imago matris scilicet homo et homine in similitudinem hominum factus et habitu inuentus ut homo vel beata virgo que fuit speculum politum et tersum per suam maximam puritatem representat nobis imagines oium virtutum ut eas imitemur. Item genuit ex se radium. id est dei filium. quod sicut sidus radium protulit virgo filium pari forma: quod neque sidus radio: neque mater filio fuit corrupta. quo filio sua viriditate. id est sua virginum car-

ne qua ipsam vestiat non tñ circumstan-
tes et proximis et iudeos sed etiam totus
mundum tinxit tinctura baptismali. Nam
xps tactu sue mundissime carnis quā scz
de virgine traxit vim regeneratiuam con-
tulit aquis. quibus. f. fideles tinguntur id
est baptizantur. Quarto ratione virtuo-
se operationis. Nam smaragdus: vt dicit
Diasc. opes augmetat sic beata virgo spi-
rituales opes sine diuitiis nobis augme-
tat dum gratias multiplices impetrat vt
cum nos ad bene operandū et merita cu-
mulandum iuuat. Et Item smaragdus
collo suspensus morbum caducum sanat.
Hoc beata virgo nobis facit non tñ per
auxilium sed etiam per exemplum scz. sue
virginitatis et honestatis. Et Item smarag-
dus valet contra illusiones et fantasmatas
demonum. quod de beata virgine magis
est certum. Et Item smaragdus memoriā
perditam reparat. Sic beata virgo q̄ con-
seruabat facta facta et verba puericie xpi
conferens vniuersa in corde suo. et postea
credidit sanctis euāgelistis et precipue bea-
to Luce plurima enarrasse que ipsi d̄ xpo
scripserunt. videlicet de eius desponsatio-
ne: annunciatione: purificatione: xpi nati-
uitate: et magorum adoratione: et mult̄ ali-
is quibus nec ipsi euangeliste per se inter-
fuerant. nec etiam per hystoriarum scriptu-
ras. vel forte per aliam personam q̄ per
beatam Mariam virginem scire tunc tē-
poris poterant. Et Item smaragdus visus
confortat. Similiter beata virgo spūalem
visum nostruz confortat producendo ve-
ram lucem xpi qui illuminat totum mun-
dum vel omnem hominem venientem in
hunc mundum. Et Item smaragdus tem-
pestatibus resistit. Et sic ipsa contra au-
di tempelates seu aduersitates bēigne au-
xilium impendit. Vnde etiam ab ecclesia
vocatur stella maris. q̄ nos in huius ma-
ris mundi scz tempestatibus seu fluctibus
Dirigit et docendit. Et Item. d̄ Maria. id
est dominatrix maris: q̄ velut pia domina
in omni casu amaritudinis nobis inuocā-

tibus tam deuote impetrat remedium lo-
cūde consolationis. Vnde d̄ Eccl̄. xxij.
Sicut in fabricatione auri figurz et si ma-
ragdi. sic numerus musicorum in iocundo
et moderato conuio. Quasi enim in au-
ro signum smaragdi est beata virgo Ma-
ria resurgens vt gēna in gloria celesti. De
quo etiam signo dicitur Apoc. xij. Signū
magnum apparuit in celo mulier amictu
sole etc. Et quo videlicet signo prouenit q̄
nobis in artitudinibus positis infunditur
aliquando musicalis iocunditas modula-
tionis: Et hoc est quando per vocem seu
per sonum alicuius exhortationis ea pro-
curante infunditur nobis dulcedo alicuius
consolationis. Aliquando h̄s propinatur
nobis iocunditas per eam interne. reflecti-
onis. puta quando ea impetrante infundi-
tur cordi nostro dulcedo interne inspiratio-
nis seu alicuius dulcedinis animam con-
solantis et reficientis: et hoc est conuuium
iocundum quidem sed tamen moderatū.
Et Item beata Maria assimilatur lapidi
sardonyco. Primo ratione colorationis.
Nam sardonyx vt dicit Isido. ex sardio et
onyce nomen suscepit. Constat enim ex
tribus coloribus. nax niger est in imo. candi-
dus in medio. et rubeus quasi vitum in su-
premo. Sic beata virgo maria fuit nigra
in imo per humilitatem. Pr̄m̄ illud Cant̄.
Nigra sum sed formosa etc. Sed candida
in medio per puritatem mentis et virgini-
tatem carnis Eccl̄. xxvij. Pulchritudine
candoris eius admirabitur deus? H̄c ra-
bea in supremo per seruentem charitatem.
Prover. ultimo. Purpura indumentum
eius. purpura enim rubrum habet. colorē
Et Secundo rōne significationis. q̄ bec sola
gēna in sigillatione de substantia cere ni-
bil euellit. et sic sola beata Maria. generā-
do de corruptione carnis vel peccati nihil
accepit. Et tertio ratione virtuose actiois
propter quā iste preciosissimus appellatur
Job. xvij. Nec lapis sardonyx etc. Nā
h̄ lapis lurariam repellere dicit. humiliter
efficit et pudicum. Sic domina nostra. ve-

notos suos docet esse castos in corporibz.
humiles in cordibus. et etiam pudicos in
moribus.

Capitulum. xxij.

Mercuria assimilatur illi
lapidi qui vocat iris. Et Pri-
mo ratione figure. q̄ hic la-
pis est sex angulis vt di-
cit Isido. Qui sex anguli cō-
perunt sex operibus misericordie que xps
enumerat Mathe. xxv. Et deditis
mibi manducare. etc. Et Secundo ratione
tincture siue resplendentie. propterea enim
dicitur iris: q̄ sub recto positus et sole per
cillus colores iridis. idest celestis arcus i
proximos parietes representat. Similiter
homo misericors sub tecto. idest sub tegu-
mento humilitatis positus et sole. idest lu-
ce diuine gratie persulfus colores arcus
celestis. idest affectus siue effectus xpi in
proximos sibi paupes representat. Et ter-
tio ratione efficacit. quia h̄ lapis coope-
ratur parienti vt citius pariat vel vt saltem
de periculo timeat. Consimili modo mise-
ricordia siue misericordie operatio coope-
ratur penitenti vt citius satisficiat. vel sal-
tem vt angustiam et laborem penitentie sa-
cilis ferat et de tentationum periculo mi-
nus timeat propter primum dicitur Da-
niel. iij. Peccata tua elemosynis redime
et iniquitates tuas misericordijs pauperū
propter scz d̄ in. ps. Beatus q̄ intelligit
super egenum et pauperem. et postea. Do-
minus opem ferat illi super lectum dolo-
ris eius. propter tertium d̄ Eccl̄. xxij. Co-
dude elemosynam in sinu pauperis et bec
p̄ te orabit ab omni malo. Et postea. Su-
per scutum poterit et super lanceam aduer-
sus inimicum pugnabit.

Capitulum. xxij.

Dus bonum assimilatur il-
li lapidi qui d̄ alabandina.
De quo dicit Diasc. q̄ est
gēna clara et subzusa vt sar-
dis. cuius est virtus sangui-

nem augmentare et prouocare. Similiter
opus bonum debet esse clarum. i. factum
cum claritate hoc est cum mundicia con-
scientie et intentionis puritate Prover.
xxj. Qui mundus est rectum est opus ei?
Rego. In cassum exterius opus agitur
si non pro eo interius innocentie victima
in ara cordis imoletur. vnde econtrario
opera cu3 imunda conscientia vel non re-
cta intentione facta erunt opera tenebro-
sa. de quibus Ro. xij. Abijciamus opera
tenebrarum. Item debet esse subzsum et
hoc per seruentem dilectionis Eccl̄. ix. Vi-
be cum gaudio vitum tuum quia deo pla-
cēt opera tua. vbi innuit q̄ tunc deo grata
sunt opera nostra quando cum vino cha-
ritatis et gaudio deuotionis sunt. i. Coz.
iij. Liniungz opus quale sit ignis pro-
babit. Tunc est enim opus probatum quā-
do est igne charitatis inflamatum. Sz ad
litteras exponatur de igne purgatorij. Itē
debet esse sanguinis pronocatiuum et aug-
mentatiuum. i. deuotionis. Sanguinis hu-
mor est calidus et humidus. q̄ scz deuotio
boni operis in mente auget caliditatem. i.
spūalem seruentem. sicut nutritio olei auget
ignem et auget etiam humorem. i. lachry-
marum compunctionem sicut operatiois
vehementia producit sudorem.

Capitulum. xxij.

Dicentia assimilatur auro.
Et primo ratione solidita-
tis. q̄ auro quo ad substā-
tiam nihil solidius aut com-
pactius. Vnde in igne posi-
tū nec euaporat nec in pondere minuitur
neqz consumitur. sed quando vi caloriz
dissoluitur si quid habet impuritates ad-
mixtas depuratur. et tunc fulgidius inueni-
tur. Similiter vere patiens tāta h̄z men-
tis soliditatem q̄ in igne tribulationis po-
situs neqz euaporat per iram neqz in po-
dere virtus minuitur per diffidentiam.
neqz consumitur per accidiam sed potius
depuratur per penē tolerantiam et fulget
per virtutis euidentiā Eccl̄. i. Quasi vas

auri solidum. *i. De i. Modicum nunc si oportet contritari in varijs tribulationibus ut fides vestra multo preciosior sit auro quod per ignem transiit. Secundo ratione ductibilitatis. quia auro nihil ductibile. Nam tam ductibile est quod inter icudem et malleum sine diuisione sine interruptione partium in tenuissimas lamias dilatur. Eodem modo perfecte patiens persecutioni non resistit: sed se duci et maleari permittit ita ut non rumpatur per iconstantiam nec diuidatur etiam a persequente per malignolentiam. et ideo dilatur in charitate per patientiam. Unde dicitur tali auro sunt vasa domini. de quibus Ero dicitur. Diuersa ductibilia de auro purissimo facies. Tale enim fuit aurum candela. id est patientia christi. unde in eodem dicitur. Facies candelabrum ductibile de auro purissimo scilicet christum qui tanquam omnis ad occisionem ductus est. Tertio ratione tranquillitatis. nam auro inter metallica nihil quietius quia percussum non resonat sicut facit eis vel argentum. Et consimili modo homo patiens non resonat. nec murmurando. nec maledicendo. detrahendo. vel contra contumacem linguam rido. sicut de christo legitur. *i. De i. Qui cum malediceretur non maledicebat. cum pateretur non comminabatur etc.* Talis etiam fuit martyr patientia qui percussus et mortificatus tota die per patientiam non resonabant aut resistebant. Unde ipsi erant quasi mortariola templi. de quibus *i. Paral. ij.* Facta sunt mortariola a mortificatione tuntionum id est passionum. *ps.* Propter te mortificamur tota die. *Ter* patientia assimilatur lapidi cryspasso qui est lapis ethiopicus. quem lux celat et obscuritas manifestat. de nocte enim igneus de die non apperit auro. ut dicitur *Psal. lxxv.* die enim ut ipse dicitur est euanesces et splendorem amittens velut aurum expallescit. Similiter patientia cordis in luce prosperitatis absconditur. Unde *Be* dicitur quod improvidus miles est qui se fortem in*

pace gloriatur. quia se fortitudo vera non ostenditur tempore pacis nec etiam tempore prosperitatis patientia. Et ideo patientia tibi in tenebris aduersitatis agnoscitur. quia qualis quisque apud se lateat illata contumelia probat ut ibidem *Be* dicitur. *ps.* Non se aduersitatis illuminatione mea. nam se illuminatur anima ut cognoscat qualis sit. *Item* si est vera patientia in nocte aduersitatis efficitur ignea. id est in amore diuino magis seruida et lucida. sed in die prosperitatis palefcit. id est efficitur timida. Nam viri perfecti in aduersitate per patientiam fruuntur. de prosperitate timet. *ps.* Ab altitudine diei timebo id est prosperitatis.

Capitulum. xxv.

Penitentia est omnium viciorum capitalium que sunt sepe ptem expulsiua. Et ideo assimilatur saphyro eius virtutes. Nam primo saphyrus ut dicitur *Dial.* habet virtutem sudoris et sanguinis restringit. Et hoc conuenit penitentie in quantum restringit vicium gule et qua prouenit superfluitas sanguinis et sudoris. Secundo habet virtutem castitatis amatiuam. Nam omnes auctores consentiunt quod hec gemma amatricem castitatis. et ideo ne eius virtus per imunditiam portantis impediatur oportet eam portantem caste viuere. Hoc etiam competit penitentie in quantum tollit vicium luxurie. et castitatem seu continentiam diligit et requirit. Quis aliam in contagiosa aliam in viduis. aliam in virginibus. Tertio habet virtutem tumoris et inflatur sedatiuam. Unde et apostemata reprimuntur si in principio notie collectionis cito appositus fuerit. Et hoc competit penitentie in quantum expellit tumorem et inflaturam superbie. et maxime si in principio ante quod superbia inueterascit ad humilitatem penitentie omnino conuertatur. Quarta habet virtutem caloris febilibus repellendam. si iuxta venas cordis pulsantes sus

pendatur. Est autem avaritia inordinatus ardor velut quidam febribus calor qui quietem omnium tollit et fitim inextinguibiles gignit. Hunc calorem penitentie mirabiliter extinguit. ut patet de euangelista *Ma*theo. quem fecit relinquere propria et rapere solebat aliena ut dicit *Be*da. Qui hoc virtutem venositate et antracem expulsiuam. et ideo veneno contrariam habet virtutem. et virtutis eius penitus extinguit. Unde si arancam in picem posueris et verum saphyrum super eius orificium aliquantulum tenueris. eius virtute aranea subito morietur ut dicit *Dial.* Similiter penitentie expellit et extinguit venenum inuidie que facit hominem venosum et calorem charitatis extinguit. Secundo dicit *Dial.* quod habet virtutes discordium reconciliatiuum. Nam plurimum dicitur valere eius presentia ad pacem inter aliquos reformandam. Quod quidem competit penitentie. non solum in quantum animam reconciliat deo: sed in quantum de cordibus penitentium iram et odium fugat. et ad remittendum offensas receptas et per consequens ad pacem inclinatur. *Item* etiam dicitur ad litteram quod saphyrus se portantem reddit benignum et mitem. quod de penitentie magis certum est quam de saphyro. *Be* dicitur. n. fuit que lupus scissimum id est paulum contra christianos ferocissimum mutauit in mansuetissimum agnum. Et primo saphyrus habet virtutem cordis lenificatiuam et confortatiuam. Unde valet contra cardiacam et melancholicam passionem. Et illud penitentie competit in quantum expellit accidiam que animam reddit tristem et grauem. Unde ea expulsa. anima lenificatur. *Item* penitentie assimilatur ligurio. Primo ratione generatōnis. Notandum est enim quod plerumque mala nascuntur ex bonis sicut de prosperitate nascitur inuidia. et de virtute nascitur superbia. Quod ergo conuersio de malis nascuntur bona sicut de tribulatione patientia et de peccato penitentie. et hoc est quod

representat generatio ligurij seque originem penitentie et corruptione culpe. Nam ligurius sicut dicit *Psal.* Qui in colore est electro similis sic vocatus est a lince bestia quod seque eius vna inter arenulas generatur. Sicut ergo ligurius quibus sit gemma preciosissima generatur tamen ex vilissima materia seque et animalis vna. Ita penitentie quibus sit preciosissima tamen oritur et nascitur ex corrupta materia seque et hominis culpa. Nam nisi peccasset culpa non sequeretur penitentie. Secundo ratione virtutis quod ligurius ut dicit *Dial.* paleas attrahit. sedat dolorem. flurum ventris restringit. et dicitur colore restituit. Sic ad penitentie attrahuntur palee. id est pauperes qui exonerati a diuitiarum mundi sarcina leuiiores sunt ad motum conuersionis. Diuites enim ad patriam rariis et difficilius conuertuntur. *Item* xviii. Quam difficile qui pecuniam habent in regnum dei intrant. *Item* penitentie dolorem ventris. remouit. *Item* seque et reconditōe peccati sedat dum ipsum peccatum tollit et purgat. *Item* penitentia fluxum. id est penitentia et labilitate peccati restringit. quod facit peccata plaga et plaga non committere. Calorem. id est gram et merita in quibus consistit aie pulchritudo perditam per penitentiam restituit. *Item* penitentia asistat crystallo. *Item* per aspectum. Nam crystallus est clarus et ita penitentia quod sub eo seque manifestatur. *Item* ergo claritas fit in penitente per seque mundicia. nam dum penitentia in seque latebat peccata manifestat ipsam in modo purificat et clarificat. *Item* crystallus est luis susceptiuus quod aia per penitentiam graue fit susceptiuus. *Item* est colore aque. sic penitentes est ploratiui et lacrymosus *Apoc.* xii. *Item* dicitur mihi flumē aq̄ viue splēdiduz eaq̄ crystallū. *Item* propter generatōnem. *Item* natur. n. crystallus ex aq̄ quod in multa aīoz spacia in crystalli duricia *Item* vñ ut *Be* dicitur h̄z ex aq̄ fluxibilitate. *Item* frigoris. *Item* vñ ut in crystalli *Item* firmitate *Item* xlii. *Item* clauit crystallus ab aq̄. *Item* tñ ut dicit *Dial.* sola vi frigoris seque et rōne terre sicca

ratis. Sic penitentes licet sint a principio molles et fluribiles et proni ad relabendum, propter quod oportet quod semper sint pauidi tamen postea per perfectam perseverantiam in penitentia efficiuntur fortes et solidi. Unde dicit Grego. q. in via dei a timore incipitur ut ad fortitudinem perveniat. j. Corin. xv. Prius quod animale est deinde quod spirituale. Nec enim soliditas precipue fit vi frigiditatis id est continentie que refrigerat ardozem libidinis et refringit fluribilitatem carnis. Item fit virtute terre fecunditas id est abstinentie corporalis que deficcet humorem veneris. Tertio propter virtutis effectum. Nam crystallus habet virtutem inflammativam repletivam. sicut extinguitur et dolorum viscerum expulsiuam. Inflammativam quidem quod si exponatur radijs solis adeo flammam rapit ut fungus aridus siue stipula ibi posita incendatur: ut dicit Zsidus. Sic et cor penitentis radijs solis id est christi crepulis vel verbis vel inspirationibus sic aliquando incenditur et aliquos sibi per exteplum proximis sibi incendat. Repletivam virtutem habet. quod si tritus bibatur vbera lacte replet ut dicit Ziasc. Similiter vbera mentis scilicet intellectum et affectum penitentis gratia penitentie adimplet lacte dulcedinis consolationis. Unde de Augu. ad penitentiam conuerso legitur. quod non faciebatur illis diebus pre dulcedine mirabili considerare altitudinem consilij salutem generis humani. Item habet etiam crystallus sitim sedare ut dicit Ziasc. Sic penitentia sitim extinguit inordinati appetitus viciorum. Item crystallus valet et portatus contra colicam et viscerum passionem si non assistit consipatio. Similiter penitentia remouit amaritudinem in teriozem conscientie expellit postquam peccatum purgavit. nisi assistit consipatio. id est duricia et dilatio satisfactionis. Tertio penitentia assimilatur nitro. Nitru enim secundum Ziasc. est quasi lapis subalbidus et perspicuus cuius virtus est dissolutiva et attracti-

ua ac abstersiva et humoris superflui consumptiva. Et similiter penitentia duricia peccati dissoluit. gratiam dei attrahit fides conscientie abstergit. et superfluos humores in abstinentia consumit. Item secundum Plinium nitrum est vena terre et est calidum et siccum leve rubrum et album vel citrinum. Quod etiam omnia penitentie competunt per effectum. quod penitentia mentem inflammat. et ideo calida. corpus extenuat: et ideo sicca. conscientiam extenuat: et ideo leuis. verecundiam casat: et ideo rubra. conscientiam inandat: et ideo alba. vultum deformat et aliquando etiam ad laceram citrinat per icinium. quod icinuarum estare secundum medicos inter alia que facit est quod vultum citrinat: et ideo citrina. Item penitentia assimilatur auripigmento. Primo quod auripigmentum habet virtutem dealbativam. Habet enim ut dicit Ziasc. fulguris naturam scilicet calefactivam et deficcantivam. Unde si aliquod metallum apponatur ipsum sua virtute in albus trahitur. Similiter penitentia ducit cor calefacit per offensus meditationem. secundum illud psalm. Concaluit cor meum intra me: et in meditatione exardescit ignis. Et deficcet per tristitiam consumptionem: quod spiritus tristis et siccit ossa ut dicitur Prover. xvij. Dealbat conscientiam per culpe purgationem. Item si fuerint peccata vestra ut coccini velut lana alba crunt. Secundo quod habet virtutem curatiuam. nam auripigmentum ut dicit Plinius conuenit medicum. Habet enim virtutem dissoluenti attracti et mundificandi. Unde valet malum anbelitum habentibus si fumus eius capite inclinato accipiatur. Sic etiam penitentia curat peccatorum infirmitates. dissoluit corda dura et attrahit ea ad bona opera. mundificat anime intima. Et si quis inclinato capite id est mente humili et deuotissimo fumum eius id est penam satisfactoriam iniunctam sibi recipiat. anbelitum malum id est malam vitam vel malum peccandi usum corrigit et reuocat. Tertio quia

habet virtutem depilatiuam. Nam ex auripigmento fit vnguentum depilatorum quando cum calce et vino decoquit. Sic penitentia cum calce. id est seruoze et puritate: quod calce est alba et seruoze ignis in se continet. Et cum vino copuccionis lachrymose de quo in psalm. Potasti nos vino copuccionis: auferit pilos. id est desideria carnis extinguit. Pilum enim ex carne. procedens designat appetitum carnales. Quarto quod vni quod vnguentum renouatiuam. Habet enim auripigmentum naturam incisiuam et corrosiuam. Unde et vngues facit cadere deformes ut crescat meliores. Quasi autem vngues deformes sunt inordinati mores et ex visu quasi inseparabiliter inheret peccatorum: sicut vngues tenaciter inheret carni. Sed tanta est vere penitentie virtus quod vngues veteres. id est prius mores deformes facit derelinquere et in meliores imutare secundum illud Roman. vi. In nouitate vite ambulamus. Item penitentia assimilatur illi gemme que dicitur argentea: cuius forma quadrangulata est: et habet fortitudinem adamantis et puritatem vulgus tale nomen sibi iposuit: quod frenat iras et ipeius animos. Sic homo penitens debet esse argenteus per conscientie claritatem: sed stigmata tribulationum habere aurea per patientie preciositatem formam quadrangulata per operationum pluralitatem. Habet enim penitentia quatuor angulos. id est quatuor opera exteriora. Id est ostendit ostendere orare et clemosynas dare. Tertio debet fortitudinem habere. id est constantem firmitatem. Et talis penitentia est que frenat et placat iram dei et iperit furoris. iudicij sui.

Capitulum. xxvij.

Penitens debet assimilari adamanti. Primo ratione puritatis: quod est lapis parvus et modicus. Nunquam enim in magnitudine nuclei auellane inuenitur. Sic penitens debet esse parvus per humilitatem scilicet reputatione sui se parificando.

Matth. xvij. Nisi uerfi fueritis et efficiamini sicut paruuli non intrabitis in regnum celorum. Secundo ratione claritatis. Nam adamas licet habeat colorem ferrugineum tamen habet splendorem christallini. Sic homo penitens licet fit despectus in colore. id est in apparentia exteriori. habet tamen iudicium interioris et gratie splendorem. Tertio ratione soliditatis. Nam tate soliditatis est quod nulli uoluntate cedit: quod nec ferro frangit nec igne soluit immo nec unquam calefit. Et cum sit inuictus ignis ferrique contempit rumpitur sanguine hirci calido et recedit. Sic penitens debet esse ita constantis ut nec ferro. id est uolentia frangatur aduersi tatis: nec igne. id est calore perperitatis soluitur: tamen sanguis hirci. id est christi pro peccato mundi imolatur. Et tamen hircus in lege pro peccato imolabatur: dum recedit et seruatur ad memoriam reducit: debet cor penitentie calcifacere et in lachrymas deuotionis seu compassionis dissolueri. vel h signat quod virtute sanguinis christi soluit duricia peccati in peccatore penitente. Quarto ratione contrarietatis. Habet. n. ille lapis contrarietate quadam ad magnetem: quod positus iuxta ferrum non patitur attrahi a magnete imo iam attractu quadam uolentia retrahit. Sic penitens retrahit animam ne attrahatur a peccato. et iam attractu ad huc habet uirtutem retrahendi et reducere ad gratiam. Quinto ratione utilitatis: quod adamas ut dicit Zsidus. dicit uenena repri mere: metus expellere: magicis artibus resistere et secundum Ziasc. habet etiam separata concretione. Est enim gemma ut ipse dicit. Ziasc. recedat ciliatibus et amozis. Et ideo dicit quod si pro fructu viro odiosa vel ab eo separata per virtutem adamantis in eius gratiam facilliter reuocatur. Sic penitentia uenenu peccati depre hedit et abijcit: timore et humanum quo quod timet aspera peccati expellit quod uoluntarie homo penitens aspera assumit. Tertio anima per peccatum a christo sponso suo separata uirtute penitentie ad eius amorem et gratiam reuocatur. Habet et magicis artibus. id est diabolicis temptationibus quas diabolus quadam fallaci arte ingerit resistere et obuiare. Tertio pe-

nitens d; esse similis lapidi abfines q est
gēma nigra ponderosa venis rubētib; di
stincta q igne calefacta septē diebus calo
rem seruat: vt dicit *Psidius*. Sic ani
ma penitētis d; esse nigra per penitētias
ponderosa per prudētia venis rubētibus
distincta p amoris r charitatis flāmā r se
ptem diebus calozē amoris ignitū serua
re p perseuerātiā: per septē eni dies septi
mane totū sēpus vite pūris diuoluit. vnde
vite pūris septē diebus calozē seruat q
s. in dei amore oi tēpore pfeuerat. *C. Itē*
penitēs assimilāt qbusdā metallis quoz;
qdā sunt q nūq; fundunt sicut lapides qd
est ppter dominū terri r defectū hūidi
aqui. Et his assimilant hoies obstinati
q nunq; per penitētia emollescūt. *Job. xij.*
Cor eius indurabit quasi lapis. *Quedam*
Vo totaliter fundunt vt metalla r his assi
milant veri penitētes q toto corde ad deū
cōuertūt sūm illud *Joel. ij.* Cōuertimini
ad me in toto corde vestro. *Quēdā Vo* p
tini fundunt r tēp nō. vt almagrasia q ē
lapis q calozē soluit; es cōuertit eo q beat
i se venas miterales. *Huic* assimilant hi q
pti penitēt r pti; nō. s. q de vno peccato pe
nitent r de alio nō vel q plāgūt pteritū;
nō vitāt futurū. Ferrum aut mollescit ad
ignē sed nō fundit nisi per aliq; sibi adiu
ctum vt arsenicū. Et huic assimilant q per
tribulatōem imutant. sed nō tñ vt pecca
ta dimittāt sicut faciebat sarao qui iminē
te plaga populū dimittēte pmittebat. s; ca
cessante retinebat. Sed si arsenicū. i. virt;
diuine gratie infunditur tūc oīno cordis
duritia soluit r mundatur.

Capitulum. xxvij.

Predicator d; esse sicut ar
gento. Nā argētū est purū;
clarū dux sonoz igne lique
factibile. Sic p̄dicator verbi
dei d; esse purus quo ad
cōsciētia *Malach. iij.* Sedebit cōflans r
emūdans argētū. d; eni p̄dicator cōfla
re alijs ex verbis sacre scripture salutifera
documēta r emūdare cōsciētia ppria abij

ciēdo peccata. *Apo. j. Tbi. iij.* Attēde tibi
r doctrine. *C. Itē* d; esse durus p patienti
am. *Ysa. vi.* *Pro* ferro asserā argētū per
duritā ferri fortitudō afflariū p soliditā
tē argenti constātia p̄dicantiū intelligi
pōt. *C. Itē* d; esse clarus p sapiētia p̄ca
pue p sapiētia diuinor cloquoz. *De* qui
bus. *ps.* Eloquia dñi cloqa casta argenti
igne examinatū pbatū terre purgatū se
ptuplū. *C. Itē* d; esse sonorus p doctrinā;
Prover. i. Argēntum electū lingua iusti.
C. Itē d; esse liquifacibilis p cōpassionē
r misericordiā. *Zecha. iij.* *Mostru* es sicut
argētū vit. Argētū eni dū vit liquatur.
Sicut vebat r liqbat ille p̄dicator *Dauid*
cū dicebat. *Quis* in cōtinētia carnis r ego nō
infirmoz. q; scandalizatur r ego nō vor.
C. Itē d; esse ductibilis p obediētia. *Alu*
meri. x. *Fac* tibi duas tabas argēteas du
ctiles. *Tabas* p sonū doctrine argēteas p
mūdicā vit. ductiles p motū obediētie.
C. Itē argētū est balsami cōseruatiū r
vntus in iaspide custodiū. *Vñ* maio
rem vntū bz iaspis in annulo argēto q;
aureo. *In* quo signat p̄cipue q; p̄dicator
d; intēdere ad cōseruādū odorē bone fa
me r honestatē vit. *Nā* vntus iaspidis ē
honestas hois vt cōtinētia carnis r odor
balsami suauitas boni exēplī r nominis.
C. Itē argētū ex tactu terre rubiginē;
cōtrahit sed ex cōfricātiōne salis r arene
pūstinū calozē resūmit. *Similiter* p̄dica
tor qñq; cogitādo vel tractādo terrena cō
trahit rubiginē alicuius cupiditatis. Sed
ex cōfricātiōne salis. i. cōtēplatiōne siue stu
dio sapiētie: q; eterno; nobis sapore; reple
sentat cuius pparatōe ipalia vilescūt. r et
ex cōfricātiōne arene. i. ex mundatiōe p̄rie
q; rōne grauedinis arene assimilāt ad p̄si
nā restituit puritatē affectōis. *C. Itē* q; di
gine vult exequi officiū p̄dicādi d; effū
sillis cuidā gēme q; d; astrion q; est chris
tallo p̄pinqa r in cētro lucez vt stella fulgo
re plene lane. *Vñ* sic est dicra ab astris eo
q; fulgorē eoz in se rapit vt dicit *Psidius*.
Sic p̄dicator chrisallo d; esse similis per

cōsciētie puritatē lucere in cētro. i. in corde
p sapiētie claritatē astroz. i. sanctor r pfe
ctorū fulgorē. i. doctrine vel vite in se rape
re per studiū r viuēdi cōformitatē. *Dani.*
xij. Qui ad iusticiam erudunt plurimos
erunt velut stelle.

Capitulum. xxviii.

Prudencia assimilāt iacin
to. *C. Primo* ppter fulgo
ris mediocritatē. Nā iacin
ctus q est saphirei coloris il
le est optimus. sicut ille q in
ethiopia iuenit. nec nimis ē clarus nec ni
mis obscurus s; mediocriter fulgid;. *Si*
militer prudētia hois requirit mēsurā quā
dam mediocritatis. *Prover. xxij.* Prudē
tic tuepone modū. s. vt neq; plus sapias
q; opz. nec plus ignores q; qd scire nō de
bes. *Quāuis* alij dicāt q; h Salomonis
dictū nō est sic intelligēdū q; ipsa prudē
tia sit in tē moderāda. Sed q; sūm prudēti
am est alis modus iponēdus. *Opus* eni;
prudētis se modium tenet recte rōnis vt
neq; excedat qd est nimis sapere vel fulge
re vel deficiat qd est quasi ignorare vt ob
scurū esse. *Can. v.* *Manus* illi; tomatices
auree plene iacinctis. *De* manus sūt opa
prudētie q; si plēa iacincti. i. moderatiōib;
debite rōnis. *C. Secūdo* ppter sculpture
susceptibilitatem. *Quia* licz iacinct; sit ad
sculptēdū durissimus nō tñ ē inuictus. q;
ab adamāte sculpt; r signat. *Sicut* hō pru
dens licz nō sit facili; ad credēdū oi vbo
r oi dicti; inducēd;. sed ad multa creden
da sit durus. i. ita vt nō a quolibet isformē
tū vraciter r rōnabiliter loquēti siue cor
ripiētī etiā si dura dicat. nihilomin; credit
r eius ipressiōes hūiliter suscipit. Et ta
lis ipressio est sicut adamātis. *Nam* ada
mas est lapis durissimus q; nullo metallo
cedit. *Alis* d; esse facies p̄dicātis seu cor
ripiētis. *Eze. iij.* *Vt* adamātē r silicē de
di facie tuā. *C. Itē* critio pp aeris cōformita
tem. Nā sicut dicit *Diase.* iacinct; aeri se
marime cōformat vt sit in núbilo núbilo
sus r in sereno serenus. *Sicut* hō prudens

cōformat se decēter statui alioz cū qb; ha
bet cōuenire. s. vt sciat gaudere p̄u. ceter
cū gaudētib; r flere cū flētibus. *Doc. n.*
dicebat *Apo. ij.* *Corinth. ij.* *Quibus* oia fa
ctus sū. sed sicut dicit qdā glosa. prudens
r diuin; p̄ps ita oibus cessit q; formā ve
re honestatis nunq; excessit. *C. Quarto* p
pter effectus vtilitatē. *Est. n.* iacinctus cō
car r vitis ad multa. Nā iacinctus vt di
cit *Diase.* bz letificare qd cōuenit prudēti
inquātū vitat inuidiā q; est tristitia in bo
nis alicnis vt dicit *ps.* Sed prudens de
alicnis bonis cōtrario letat. *C. Itē* iacin
ctus bz melācoliciā qualitatē fugare. r hoc
cōpetit prudēti. inquātū viciat accidiā que
ad modū melācolici humoris infrigidat
charitatis seruoze r deficiat deuotiōis hu
morem. *Melācolia* eni est frigida r sicca
Sed cōtra hō vere prudēs conatur esse
seruēs r deuotus. *C. Itē* d; q; iacinct; sa
cit suspitiōis vitare. r h cōpetit prudēti in
quantū vitat suspitiā. *Suspitiō* eni suspicio
sus est q; cū par est r securitas ille sup in
fidias suspicatur. *C. Itē* iacinctus bz di
uersis pestilētijs aer; obuiare. r h cōpetit
prudēti inquantū vitat irā q; facit homines
multipliciter pestilēre. *C. Itē* iacinctus bz
membra vigorare r nervos vegetare. *Et*
hoc cōpetit prudēti inquantum vitat vici
um gule r intēperantie que mēbra faciūt
cōtrario debilitari atq; infirmari. *C. Itē*
quantū etiā vitat vini ebrietatē que ner
uos specialiter ledit r etiā lesos enervat.
C. Itē iacinctus bz dulcem r salutiferū
saporem dare. r hoc competit prudēti in
quantū vitat luxuriam que lz videtur da
re saporem. i. delectationem. *tamen* ille fa
por; siue delectatio nō est salutiferus sed
dānabilis r finaliter sentitur nō dulcis s;
amarus sūm illud. *Prover. v.* *Novissima*
illius amarus quasi abfirubium. *C. Itē* ia
cinctus qui est bene similis saphyro ha
bet venenū expurgare. *Et* hoc cōpetit pru
denti inquantū vitat cupiditatē r auari
tiam. *Nam* sicut dicit *Augu.* venenum
charitatis est cupiditas.

plis et puluere. i. co. humilitate qua contra detractores vsi sunt lingue placabilitate. Contra maledicentes loquere facturnitate. ad tra tyranos vere patientie firmitate.

Capitulum. cxxij.

Sapientia assimilatur auro quadruplici ratione. Primo ratione claritatis. Habet enim auro inter alia metalla maiorem claritatem et splendorem. Unde auro dicitur obnoxio. eo quod splendore radiet et fulgeat. Similiter sapientia preclaros doctos et presulgidos reddis nisi sola apud seipos. sed apud alios. Unde dicitur de sapientia. Habebis propter hanc claritatem ad turbas in multitudine uocabor: bonus. Sapientia. viij. De hinc auro dicitur Daniel. x. Ecce uir unus uelut lineis et renes eius accincti sunt auro obnoxio et corporeus quasi chrysolitus. Et nota quod auro amplius fulget luce alia repressum et hoc naturale est omnibus metallis. i. Habebat. vi. Refulsit sol in dypos aureos et respicerunt montes. Et similiter homo sapiens sapientior efficitur. Aliquando sapientia audiendo. sicut illud. Proverbiorum. i. Audiens sapiens sapientior erit. Et tunc sapiens aliena luce repercutitur quando contra dicta sua subtiliter obijcitur et tunc lucem sue sapientie magis ostendere cogit. Proverbia. ix. Da occasione sapienti et addetur ei sapientia. Secundo sapientia assimilatur auro et hoc ratione ponderositatis. Est enim auro ponderosius argento. Et huiusmodi est. quod sicut dicitur per se in fine libri metheo. Aurum siue alia metalla precreat maliter et sulphure subtili et rubeo et ex uiuo argento subtili et albo. Plus tamen cooccurrit ad eius compositionem de soliditate sulphuris quam de aere aquoso uiui argenti. et ideo auro est solidius et poderosius quam argenti. quod in auro plus est de sulphure quam de argento uiuo in argento contrario est. Sic ergo auro multum habet ponderositatem sic homo sapiens habet pondus grauitatis et maturitatis. Non enim sine pondere loquitur nec sine potere

graditur nec sine potere debito aliquid operatur. Tertio ratione utilitatis. nam iter metalla nihil efficacius est auro. Habet enim auro ut dicitur Psalmus. Virtute confortata: unde et auro cornu confortat omnia membra carnis non nutrit illa. Hoc enim facit sua asperitate ea purganda et a superfluis abstergendo. uentrius habet virtute superfluitatum corporum corrosiua et sicut exterruit et ideo ualere debet plurimum contra lepram. Item facit calefactum positum supra membra pilos ab eo tollit et uita crescere non permittit. Et sicut sapientia habet virtute confortata. Unde dicitur Ecclesi. vij. Sapientia confortat sapientem sicut dicitur deceptum cipes ciuitatis. Item est superfluitatum remota propter quod dicitur Sapientia. vij. quod sapientia sobrietatem docet. Item est lepra infectionis peccati impedientia. sicut dicitur Proverbia. xiiij. Sapiens timet et declinat a malo: ipsa enim remouet pilos. i. opera carnalis. quod pilus in carne et ex carne nascuntur. Unde dicitur Proverbia. vij. Dic sapientie soror mea est prudentia uoca amicum tuum ut custodiat te a muliere extranea. Et quibus pars quod sapientia utilior est auro quod aurum facit corporaliter uillius sapientia facit spiritualiter. Et ideo dicitur Proverbia. xvi. Posside sapientiam que auro melior est. Quarto ratione incorpabilitatis. nam auro quod melius et nobilissimum est sociabile et incorporabile argento. Sic sapiens cum sit humilis non de dignat condescendere pauperibus et simplicibus et quibus sociare se eis. Sed notandum quod argentum pro mallectionem non potest incorporari auro nisi precauat a tribus scilicet a puluere uento et humore. Nam quodcumque se iterponat non potest fieri unio ex quo accipit quod simpliciter non potest fieri sapiens: nec potest quis sapienti uere amicitia vel comunitate uniri nisi moueat puluis auaricie uel superbie et humor luxurie. unde amicitia que est inter auaros uel superbos uel luxuriosos non est sapientium amicitia nec amicitia uera. Item sapientia assimilatur lapidi cornicolo. De quo in lapidario dicitur quod collo suspensus uel in digito portatus in di-

sputando proficit surgentes mitigat iras. et sanguinis fluxu ex quolibet membro sistit maxime in matricibus. Que quidem succretra sint sunt non de cornico tamē de sapientia uerissima sunt. Nam sapientia ad omnem ueritatem disputationem proficit. Quia sapientia est scire omnia et difficultia per certitudinem et causas ut per dicitur. i. Metaph. Et ideo qui talis est scit de omni ueritate discernere. Item sapientia iras comprimit. Secundo enim sic ut nulla ire perturbatio cadit in sapientem. Sed sicut Aristoteles dicitur qui dem ira in sapientem sed non inordinata. Unde dicitur in ethicis quod non irasci quoniam opus et sicut opus insipientis esse uidetur. Et quo patet quod sapientia iras totaliter non euellit. sed sub ratione moderamine cobibet et restringit et hoc pertinet ad uirtute mansuetudinis. Item sapientia fluxu sanguinis. i. peccandi uoluntatem suam prauitate sistit et impedit. Ecclesi. iij. Sapiens cor et intelligibile abstinebit se a peccatis. et in operibus iusticie successus habebit.

Capitulum. cxxij.

Sapientia uel scientia humana assimilatur lapidi siue gemme que dicitur achates. Quia hinc gemma sicut Diasko. triplicis generis reperit. Nam quedam est que est nigra hinc uenas albas et hinc creditur ualere magicis artibus quod cum ipsa torrentes uertunt et sistit ut dicitur sicut Diasko. ualeat etiam ad regum formas et hinc malicia monstrata somniorum. Talis ergo reperit superstitiosam scientiam necromanticorum que ad modum huius lapidis nigra est de somnitate et obscuritate peccati ex ea quod semper est cum aliqua demonum reuerentia expressa uel occulta ut dicitur Augustinus. Habet tamen uenas albas quod in quibusdam necromanticis acribus ad decipiendum homines quedam obseruante sunt uel ieiuniorum uel orationum et huiusmodi que uidentur preterdere quandam albedinem. i. quandam puritatem illius artis et sic quanda speciem sanctitatis sicut fit in arte notoria et multo

alijs necromanticis opibus siue sint circa quedam aqua et fluuio et aliorum corporum que mirabiles apparent siue circa diuinationes per somnia uel alios modos uarios qui pertinent ad diuinos. Secundo genus achatis est cum uenas carnis. Et hoc genus sicut Diasko. uenit pericula et placentes et phasores et facundia facit et uires confortat. Et hoc gemma signat scientiam fructuosam eorum qui uenas quidem carneas habent. i. necessitates siue infirmitates corporales. sed tamen sicut carnem non militant quoniam sciunt pericula uiciorum in serenitate et tranquillitate conscientie per penitentiam uel cautelam uitate deo per omnia placere alios. sicut dicitur uel ueliter dirigere et bona que operantur constantem et uirtutem agere. Tertium genus achatis est cum guttis sanguineis uariis quod uisum fouet contra sitim prodest et accensio scientia uel ueliosa que Beatus Augustinus in libro de quantitate anime uocat miserabilem hinc miserabilem. Diffinitur. ubi triplicem scientiam superstitiosam et uelentem et miserabilem. Et hoc uirtus est que mirabili sagacitate discernit cibos odore. Unde scientia sine peritia deest cibos et potus approbat et commendat que uisum resouent colore et sitim seu famem mulcet sapore et cerebrum siue oblatum recreant odore et talem scientiam Apo. uocat prudentiam carnis. Ro. viij. dicitur. Prudentia carnis mors est. scilicet uirtus.

Capitulum. cxxij.

Sapientia potus assimilatur lapidi qui dicitur diuinus. quod ut dicitur Isidorus. est niger siue rufus rubeis uenis aspersus qui aque mixtus ut uinum fragrantem quod mirum est ebrietati resistit. Et sic pars quod iste lapis admitiones aque requirit odorem reddit et ebrietati resistit. Quod tamen competit sobrietati. Decem in uino potens aque temperantum erigit. maxime in eo qui habet debile cerebrum: et etiam in uiro religioso in quo

etiam deformior est nota ebrietas. Et ideo ipsi precipue debent uti temperamēto vini et in qualitate et quantitate. Unde dicit Benedictus in regula sua. Regimus vinum non esse monachorum: sed quia monachis nostri teporis hoc persuaderi non potest saltem sic in hoc consentiamus. ut non vsq; ad saturitatem bibant. Et tē sobrietas odorem. a bonorem non impedit. Est enim sobrietas honorabilis sicut ebrietas vituperabilis. Et ideo sobrietas et abstinentia vini inducitur bis et in gradu bonoris et dignitatis existit scz episcopali. **Ab. li. ij.** **S** oportet episcopum irreprensibile esse vnius uxoris virum sobrium patientē et. **Item. regibus. Prover. xxxi.** Nolite regibus dare vinum. **Item. sobrietas ebrietatem impedit. et contra-riatur ut p3 ab eis nominibus. Et tē ebrietas dicitur ab e qd ē extra et bria qd ē mēoria scz qd ebrius bibit extra mensurā de bitans sed sobrietas dicitur quasi bria. i. nē saram sernā. Unde. **Ep. v.** Nolite inebriari vino in quo est luxuria.**

Capitulum. xxxv.

Superbia assimilatur argento viuo. **Primo** qz argentū viuum nō est adfectibile. Est enim argentum viuum et substantia quæa subnīl terreo mixta mixture forti et indissolubili et hoc bz ex magna siccitate terrea nec adderet tangenti sicut illud qd est liquidum. Similiter homo superbus et magna siccitate. et magna inconsideratione sue vilitatis nō considerat se eē terram et cinerem nō liquefit in superficie plana. i. nō vult se cōiungere vel conformare scz vixoz vel minor psona. nec inheret tā genti. i. non sociabilis cōiui vel cobabitanti tali. Cum enim preferat se ceteri eos socios hñe cōtēnit. **Secūdo** qz argentū viuum nō est coagulabile. hoc. n. p. opum est ei qz nō coagulat per se nisi cas sulphure et plūbi substantia coagulet. propter qd argentum viuum qd sulphure ē materia omnū metallox sicut dicit pbs in li. **De**

theo. Sili homo superbus non est per se coagulabilis coagulo vnitatis. Non. n. diligit vnitatis pacem sed potius discordias et divisionē. sicut p3 de superbiētibz angelis qui se ab angeloz societate dimiserunt propter quod **Prover. xiiij.** dicit qz iter in perbos semp sunt iurgia. Si tamē superbie squalor cū sulphure. i. charitatis amore. qz sulphur ē inflamabile quod competit charitati et cū plūbo. i. humilitate quz plūm est. color cinerei et competit humilitati qua quis se in plūbū. i. in cinerem et in pulverem redigendum cognoscit coaguletur. tunc ē homo coagulabilis. i. ad vnitatem reducibilis. **Tertio** qz argentum viuum nō est admiscibile. Nam ē tanta coherentia eius et fortitudo qz nulli rei potest admisceri nisi primū extinguat. extinguit autē tū salis quādo cū ea fricatur et maxime cū cinis saline additur et precipue qz cinis ossis phipie p dactis associat. Similiter nō est superbus cōmiscibilis alijs. Lapsus ad cōiūendum alijs nisi eius primo superbia extinguat ad quam extinguendā valet fricatio saline. i. redargutio sapientie scz qz hō supbus sapienter redarguat et ad sui notitias reducat et precipue si addat cinis. i. memoria mortis vel pprie vilitatis sicut dicit ecclia. **Memento** qz cinis es et in cinere reverteris et precipue ad hoc valet cinis ossis phipie. i. visio vel consideratio mortis alicuius potentis vel alicui? no tabulo viri. **Quarto** qz argentum viuum est cito evaporabile cuius sumus multum nocet vnitatis eo qz paralysim et tremorem inducit relaxando nervos et remollescit. Similiter homo superbus cito vaporat per iram et impatientiam cum aliquā sit vel dicitur in eius displicentiam. **Unde. ps.** Tange montes et fumigabunt. i. superbos et eorum ira quādoqz terret astites facies eos tremere et supere. **Quinto** argentum viuum semper est mobile. immo quasi manū quietat et propterea vocat vinū sicut **Plinius** dicit qz a scipio et circulariter movetur. et eo qz humidum

nititur ascendere super terrē stabile qd retinet ipm. Similiter hō superbus levius et incōstans est et semper inquietus qz appetitus dominādi semp impellit ipm ad ascensum et cōtra repugnantes sibi cōmōnetur et inquietatur. **Sexto** qz argentū viuum est ad penetrandum subtile. Est. n. argentum viuum calidū et humidū in quarto gradu huius aliqui contrarij dicant nō recte. Quia quod sit calidū probatur per eius effectum. eo qz penetrat dissolvit et incidit. Et maxime in vitreis servatur vasis qz alias materias penetrat et incidit. Sicut ergo argentum viuum penetrat corpora. ita superbie vitium subtiliter intrat corda sicut insidiator malignus. Nam bonis spiritualibus insidiatur ut pereant. sicut dicit **Augustinus** regula. **Quinto** qz argentū viuum nō est subtile nec etiam rei ponderosæ. Tante est enim virtutis qz si super terram argenti viui centum sara superpoas statim resiliit. Sic superbus tante est superbie ut nihil sibi graue sustinere velit. Et ideo statim resiliit et se gravanti resistere nititur vel saltē cū effugere. **Itē** superbia assimilatur magneti propter tria. **Primo** qz magnes elevat grana. Nam si magnes quantitatis equalis sursum tenetur elevabit attrahēdo ferrū quod erit inferius. Unde dicit **Augustinus** in quodaz tēplo simulacrū erat de ferro ita stās per seipm suspensum ut in acre pēdere videretur. et hoc ppter resitudinē de magnetē que ipm circumstabat. Ferrea nāqz simulacra sunt avaroz corda. Nam avaritia fm apostoli est simulacrorum servitū. Ferrea enim sūt qz grana et dura. grana qdem esse ostenduntur dū ima petunt per affectum cupiditatis. sed dura dū nō molestant p aliquā penitentiam vel per affectū pietatis. Hec ergo simulacra ferrea licz avaricie gravitas deorsū premar. superbie tamē vanitas sursum levat. **Secūdo** qz magnes involuit cerebrū qz si arsura pulveris eius p quatuor angulos domus aspergat sup carbonē. cū tētibz in domo videt subito co-

mus ruere et cerebrū vertiginē et cōmotione. Quasi ergo arsura magnetis que est reliquia ignis est cogitatio et existimatio qz relinquit ex operibus superbie. **De** enim relinquit per quatuor angulos. i. per quatuor modos super carbonē. i. sup ardētes appetitus et ambiciones que in eis sunt asperguntur. Nam sicut dicit **Bregio**. quatuor sunt species qbus arrogandus omnium superbie demonstratur. **1.** bonū a semetipsis habere existimāt. Aut si hoc dari desuper credunt p suis se meritis accepisse putāt. Aut certe cū iactant se habere qd non habēt. Aut ceteris despectis singulariter videri appetunt habere qd habēt. Sic ergo per hos quatuor angulos aspergitur in domo mētis superbia sensum pervertit et decipit. ut videatur id esse qd non est. et timeat ne videat esse qd est. et timeat qz nō est timendum. **Tertio** qz magnes dissolvit nauigia. Nam ex hoc lapide mōtes in mari sunt qui naucs ad se trahunt et dissolvūt et a se amplius scpari nō sinūt. Sic in mari penitentie quādoqz sūt mōtes magnetum. i. tumores et elevationes superbie. qui naucs. i. penitentiaz opā qui bus ad portū gratie vel glorie tendant ad se trahunt scz ut non fiant ad deletionem culpe sed ad denunciationem superbie et luctum laudis humane. eo qz ad modum naucis dissipantur et vanitati ac iactantie inseparabiliter sociantur. scz ut nihil tale fiat nisi ad vanitatem et iactantiam.

Capitulum. xxxvi.

Semperantia assimilatur stanno. **Primo** ratione compositionis. Nam stanno fm Aristoteli. cōponit argērovio bono et sulphure malo. Et h duo nō sunt vni mixta sed tanqz p prave opposita pp qd fm colore unitat argēru scz non eius soliditate. Sicut tēpantia sponit ex argento viuo bono. i. ex modēratōe et vigore rōnif regulat et sulphure malo. i. dēctatōe

et voluntate carnis. Unde Tullius dicit in rethorica sua quod temperantia est ratio in libidine atque in aliis non rectos impetus firma et moderata cohibito. Nam temperantia principaliter pertinet ad impetus animi in delectationem tactus et gustu. quod dicitur de delectationes tactus et ratione regulentur: secundario etiam aliarum concupiscentiarum scilicet impetus siue motus huius moderare. Sed quia ratio et sensualitatis non sit perfecta commixtio quoniam semper fit ibi aliqua dissensio. ideo licet temperantia participationem habeat rationis sicut sanum colorem argenti. ad perfectam tamen puritatem rationis non pertingit. sicut nec stannum ad soliditatem et puritatem argenti. Hec enim reservat homini in resurrectione beata ubi stannum efficiet argentum. corpus animale resurgit spirituale. quod erit totaliter subiectum spiritui et erit sensualitas totaliter rationi conformis. **S**ecundo ratione fractionis. Unde dicit Hermes in libro alchimie quod stannum omnia metalla et corpora fragit quibus admixtum fuerit. Et hoc propter nimiam siccitatem que ductibilem naturam in eis destruit. Sic temperantia et abstinentia continuata fragit superbiam et rebelliosum oes corporis. Unde ecclesia dicit in hymno. Carnis terat luphiam potus cibique peccatas. **T**ertio ratione temperantiae perfectio et conservatio. Nam ex stanno specula temperantiae et cerusa sicut et plumbo. et eo conficitur ut dicit Hieronymus. Et quibus signat quod temperantia corporis valet et adiuvat ad speculationem sapientie. id est contemplationem mentis. et quod est in contemplatione et speculatione sapientie oportet habere quandam sobrietatem temperantiae sicut illud apostolus. Non plus sapere quam oportet. scilicet sapere ad sobrietatem. **T**ertio quod valet ad conservationem innocentie et puritatis. quod in cerusa alba significat. **Q**uarto ratione corruptionis. quod si quis argentum vinum cum stanno miscuerit stridor eius tollit et albescit: sed postmodum ad nigredinem ducit et corrumpit. Potest autem in hoc loco assimilari hypocrisis que licet ex apparentia sanctitatis videatur argentea. id est preclara et puratam in veritate adhibere vivit in pecca-

to immundo. Unde est hypocrisis argenti ratione apparentie sed vivit in non morum castum ratione culpe. Hoc igitur quod est hypocrisis si miscetur stanno scilicet temperantiae siue abstinentie ut scilicet et hypocrisis aliquis se temperet et ieiunet et finaliter tamen denigrat et corrumpit ipsum ieiunium. id est ieiunium sanctitatis et meritum. Unde dicitur Matthei. vi. Tu ieiunans nolite fieri sicut hypocrisis. in istis de quibus postea subdit. Amen dico vobis recipiet mercedem suam. id est perdetur. **I**tem temperantia assimilatur ametibillo quod pars est colore et ex distinctione et valore. Est enim bonus ametibillus duplicis coloris mixtione ornatus. quod est colore purpureo et violaceo permixtus quasi rosa nitens et leviter fudens quatuorque flamas et emittens ut dicit Hieronymus. Et sic etiam similitudo modo temperantiae ad hoc ut sit hominibus proficua oportet quod sit duobus coloribus. duabus virtutibus ornata scilicet caritate que designat in colore purpureo et humilitate que designatur in colore violaceo. Nam hec virtus temperantiae siue abstinentiae siue caritate et humilitate modicum valet quod corporalis exercitatio ad modicum utilis est sicut apostolus dicit. Sed caritas est que facit ut quod homo sibi per temperantiam subtrahit alteri largiatur et humilitas facit ne de sua abstinentia vel continentia in superbia reletur. **S**ecundo pars hec similitudo ex distinctione. quod Hieronymus dicit quod quinq; sunt species ametibilli quibus designantur quinq; partes temperantiae principales. Quartus prima est caritas cibum. id est moderacionem scilicet abstinentiam. secunda est circa potum scilicet sobrietatem. tertia circa actum veterum principalem temperantiae coitum ut castitas: quarta circa delectationes circumstantes puta que sunt in obscuris tactibus et amplexibus et huiusmodi ut pudicitia. quinta autem circa alios motus et corporales actus moderationem facit et vocatur modestia. **T**ertio est efficacia et valore quod virtus ametibilli scilicet purpurei que est omnibus nobilior est efficax ad. ut dicitur dicitur. Primo contra ebrietatem et

hoc cooperit sobrietatem quod est temperantia spiritualiter contra potum non quocumque sed eum qui sua fumositate natus est caput perturbare sicut vinum et oes quod inebriat vel inebriare potest. cuius. scilicet moderatus multum perit. et modicus excessus multum ledit quod ipedit vinum ratio et est excessus cibi. Unde dicitur Ecclesie. iij. quod sanitas est aie et corporis cibum sobrietate potus. **S**ecundo virtus ametibilli est quod dicitur facere vigile. et hoc operit abstinentiam quod dum cibos subtrahit fumositate capitis et pro consequens somnum minuit et vigiliam crescere facit. **T**ertio dicitur ametibillus mala imaginem seu cogitationem tollere quod siue verum sit siue non cooperit temperantiam vere quod dum ipudicos fugit tactus et aspectus malas prosequens imaginem et cogitationem auertit sicut illud Job. xxxi. Repiga sedes cum oculis meis ut nec cogitare quidem de vane. **Q**uarto dicitur habere dispositionem amabilem ad bonum intellectum. Et hoc operit spiritualiter sanctitatis castitatis et eo quod accipit venercus et eius dilectio vehementer in temperantiam absorbet. quod impossibile est aliquid intelligere in ipso ut dicitur in. vij. Etb. et Hieronymus. etiam dicit quod illo actu et matrimonialiter facto sanctus spiritus non tangere bat corda prophetarum. Et quo argui potest quod castitas multum confert e contrario. **Q**ui to dicitur ametibillus mollis ad sculpendum. Et hoc operit modestie que reddit hominem mollem. id est facilem et accommodum ad omnem pulchram scripturam. id est ad omnem bonam informationem et compositionem seu actionem. Unde Ambrsius dicit in libro de officiis quod in modestia consistit pulchritudo vivendi et ornatus ad omnem actionem accommodus.

Capitulum. xxxvij.

Amens deum assimilatur berillo. **P**rimo ratione coloris. quod licet berillus lapis viridis in viriditate sua smaragdo sit similis. Tamen decem sunt genera eius ut dicitur dicitur. et quod inter berillos qui magis pallet melior est. Et quod homines timore subito percussis pallere consue-

verunt. **S**ignificatur quod sicut inter berillos ille est melior qui magis pallet. Sic inter bonos homines ille est melior qui magis timet deum. scilicet timore filiali qui est timor reverentie. **S**ecundo ratione vigoris. quod virtus berilli est ut dicitur dicitur. contra pericula hostium inuictum reddat hominem et eum facit mitem. Sic timor domini erga bonos homines reddit hominem mitem. Sed contra spirituales hostes facit eum inuictum et terribilem. Timor enim sicut dicitur dicitur. via; seculi facit hominem debilem sed sicut via dei facit hominem fortem. **T**ertio ratione agnitiois quod berillus facit bonum ingenium quod cooperit timorem domini qui dicitur esse initium sapientie. psalmus. Initium sapientie est timor domini. **Q**uarto ratione humoris quod berillus sanat oculos humidos. **P**rimo enim oculos cecatos est per se peccati affectus quem timor domini expellit Ecclesie. i. Timor domini expellit peccatum. **Q**uinto ratione caloris. quod berillus manu gestatus exurit si radio solis opponat. Sic timor domini cum radio solis. id est amore christi incalescit. Unde si sit timor domini cum amore manu gestatus exurit sic quod facit cum servitissime operari: ita ut nihil negligat Ecclesie. vij. Qui timet deum nihil negligit. **S**exto ratione honoris quod berillus ut dicitur dicitur magnificat. Quod de timore domini verius puto quam de berillo: quod quod timet deum alia timet cum. Ecclesie. xiv. Magnificavit eum in timore inimicorum etc. **S**eptimo ratione amoris. **M**arime. n. berillus diligit et fovet dicitur copulam conjugalem. quod timor domini necessarius est conjugationi. **P**rouer. xxxi. Mulier timens deum ipsa laudabitur. **T**ho. vi. Accipies virginem cum timore dei et amore filiorum magis quam libidinis ductus.

Capitulum. xxxviii.

Ribulatio assimilatur plumbo. **P**rimo ratione generis: quod aliquando plumbum siue materia eius gignit et inuenit cum auro. quoadmodum cum argento. quoadmodum per se solum in suo loco proprio. id est vena. Nam in aurifodinis quod materia auri qui

dam lapilli nigri inueniunt qui ab auro p se separati collatur et in plumbū totaliter per se resoluitur. Et inde est sicut f. q. t. a. est p. d. c. o. s. t. r. a. u. r. i. v. t. p. l. u. b. i. i. p. l. u. b. u. m. Nō qd est nigrū aut ex sola vena sūdatur: aut cū argēto nasci p. m. i. x. t. i. m. q. cō. s. t. a. t. u. r. Et in illa cōsolatione p. m. o. p. r. o. c. e. d. i. t. s. t. a. n. u. m. deinde argētū. t. e. r. t. i. o. Nō qd r. e. m. a. n. e. t. p. cō. s. o. l. a. t. i. o. n. e. e. s. t. p. l. u. b. u. m. n. i. g. r. u. T. u. n. c. a. ūt spūaliter inuenitur plumbū cum auro quādo grauis est tribulatio et portat quodā gaudio. Hoc enī facit sola charitas q̄ auro assimilata: cuius p. p. i. u. i. e. s. t. l. e. t. i. f. i. c. a. r. e. c. o. r. Et huius signū est cū ex iniuria quā patit contra inferentē nō irritat nec eū diligē vlerit. Et h duo simul iuncta scz iniuriē passio et iniuriātis dilectio q̄ sūt in cōiunctōe auri et plūbi perfectā patiētiam faciūt. Unde pfecta patiētia est q̄ et ipsum amat quē portat. Nā tolerare et odire nō est v. t. u. s. m. a. l. i. f. i. c. i. t. u. d. i. n. i. s. s. e. d. v. e. l. a. m. e. n. t. u. m. f. u. r. o. r. i. s. Unde charitas sicut ap. s. i. m. nō solū patiētia est s. z etiā benigna. Sed plūbū inuenitur cū argēto qm̄ ipsa tribulatio portat sapiētē. Nā argētū claritate sapiētiam signat de qua d. r. S. a. p. i. e. n. t. i. a. q. d. c. l. a. r. a. e. s. t. q. u. e. n. u. n. q. m. a. r. c. e. s. c. i. t. s. a. p. i. e. n. t. i. a. S. a. p. i. e. n. t. i. a. e. n. i. e. s. t. cō. s. t. a. n. t. e. r. f. e. r. r. e. a. d. u. e. r. s. a. t. nō deficere animo in eis. Tūc aut inuenitur plumbū per se solū et in vena sua qm̄ ipsa totaliter grauis est in peccatorē q̄ destitutus est oī bonorē vel v. t. u. t. e. t. tūc ipsa tribulatio portat insipiētē et est in vena sua q̄ vena et causa tribulationū cōmunitē est p. c. m. R. o. i. j. Tribulatio et angustia in oēm animā operantis malum. Prima ergo tribulatio ē sanctorū que scz portat letantē. Secunda fuit p. h. o. r. u. m. quōdā tribulatiōe s. portauerunt valde sapiētē. Tertia est peccatorū que portat insipiētē. i. p. a. c. i. e. t. e. r. C. S. e. c. u. d. o. r. o. n. e. t. i. n. c. t. u. r. e. q. m̄ plumbū aliqñ albescit qñq̄ rubescit qñq̄ nigrescit. Albescit quidē q̄ sic dicit Hermes in libro s. e. r. o. a. l. c. h. i. m. i. e. s. i. p. l. u. b. u. m. s. u. p. a. c. c. e. r. u. e. s. s. u. m. c. o. d. e. f. a. t. i. p. s. u. Nā accētū eius penetra bit substantiā et in puluerem cōuertit et in

colore album ipsū ceruse cōmutabit. sed si super ipsum plumbum acetum fuderis albescit: tūc acetum destruitur. Tūc autē super acetū plumbū effundit quādo grauis tribulatio quā quis patitur ab ipso patenter p. p. e. n. i. t. e. n. t. i. a. p. e. c. c. a. t. i. s. s. u. i. s. u. s. c. i. p. i. t. u. r. et portatur scz vt reputet et acceptet se pro peccato suo pati. Nam sicut per plumbū grauis tribulatio sic per acetū fortis et cōpunctiua penitētia designat. Et talis penitētia que tribulationem amplectitur plumbū conuertit in puluerem. i. p. a. s. z. t. r. i. b. u. l. a. t. i. o. n. e. i. n. a. n. i. m. e. h. u. m. i. l. i. t. a. t. e. m. et in albedinem ceruse. i. n. p. u. r. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. m. et claritatem conscientie vel anime claritatem. Sed tūc e contrario super plumbum effunditur acetum quando ipsa penitētia pro tribulatione reputatur sicut est in accidiosis quibus penitētie onus graue ē et penosum. Unde penitētia videtur eis magna tribulatio et tedium. Et ideo tūc virtus accētī destruitur: qz talis penitētia in angaria portata inutilis efficitur. Tūc aut plumbū bene rubescit quando igne incenditur. Nam plumbū adustum colore vermuleum et obscurum generat. Tūc autem plumbum adurit quando patientis cor diuino amore incenditur: et tūc ipz plumbū generat colorem vermuleū et seruoem igneum: qz seruentior et inflammator: et ipsa tribulatione efficitur. Quis iste seruoer propter sensualitatis penam semper aliquid obscuritatis habeat admittit. Tūc autem nigrescit plumbum quando in sua vena generatur. Nam sicut Aristot. in .i. i. i. i. d. i. c. i. t. p. l. u. b. u. m. g. e. n. e. r. a. t. u. r. e. x. s. u. l. p. h. u. r. e. g. r. o. s. s. o. n. o. n. d. e. p. u. r. a. t. o. s. e. d. s. e. c. u. l. e. n. t. o. et argento viuo nō puro. Unde ex immundicia sulphuris contrahit nigredinem et quandam humiditatem: et cuius contractu manus tangentis inficitur. Et hec immundicia ad horam per abstersionem al quantum a plumbo remoueri potest: sed et tōtō remoueri non potest. Quia quātūcūqz plumbum abstergetur vt etiam argentū esse videatur: naturam tamen eius quod

est plumbum non imutat. Plumbum autem in sua vena est. quando peccator tribulatur propter sua peccata. Et hoc est et sulphure seculento. et immundicia peccatorum suorum carnaliū et argento viuo. i. suorum peccatorū spiritualiū: vt superbia inuidia et vanagloria et hmoi in quibz ipse peccator tribulatus persistit. tunc plumbū ipz denigrat et inficit: qz ipsa tribulatio quē omnino ad penitētiā non inuat amplius corrumpit et sedat. qz dato qz pena occupatus ab actu peccati desistat. tamen tentatione et euasione penę habita statim redit ad peccata et adduc ad deteriora. T. e. r. t. i. o. r. a. t. i. o. n. e. e. f. f. i. c. a. c. i. e. N. a. m. p. l. u. b. u. m. b. a. b. e. t. p. r. i. m. o. v. t. u. t. e. m. d. i. s. s. o. l. u. t. i. u. a. m. D. i. c. i. t. e. n. i. m. H. e. r. m. e. s. qz plumbū in sua ebullitione oīz corporū solidorū duriciā soluit etiam adamantis. Sic tribulatio seruens frequēter dura corda emollit etiā magno rami peccatorū. C. i. t. e. m. b. a. b. e. t. v. t. u. t. e. m. r. e. f. r. i. g. e. r. a. t. i. u. a. m. U. n. d. e. s. i. m. A. u. g. u. s. t. i. n. u. s. C. o. n. t. r. a. v. i. s. i. o. n. e. m. i. g. n. i. s. et apostema calidum mirō mō valet. Quasi autem vltura ignis incensa est concupiscentia carnalis et quasi apostema calidum est seruens delectatio carnis cōtra que tribulatio grauis mirō modo est efficax et vtilis. Nam malicia vnius hore obliuionē facit luxurie marie: vt dicit. Eccl. i. j. C. i. t. e. m. p. l. u. b. u. m. h. z. v. t. u. t. e. m. c. o. n. s. e. r. u. a. t. i. u. a. m. et purificatiuam. qz sicut dicit Hermes plumbum quibus miscetur partes homogenias congregat et eterogenias separat et mundificat. Et tōcum argento ponitur in fornace vt argentū facilius mundificetur. Partes enīz argenteas a consumptione preseruat. et sua consumptione argenti purgat. Hoc idem dicit Hieronim. super illud Jer. v. Consumptum est plumbū etc. Similiter tribulatio patienter portata animam ad seipsam colligit et congregat mala desidevia ab ea separat ipsamqz a malo purgat et in bono conseruat.

Capitulum. xxxi.

Virginitas assimilata lapidi illi qui vocatur alterites. Decem gemma inclusam in se continens lucem sicut stellam in caelis ambulantes reddidit radios candidantes. Similiter Virginitas exterius est candida per carnis incorruptio nem lucida per gratie splendorem. Unde intus in mente est vt stella que habet incorruptibilitatē et luminositatē et mobilitatem. Similiter mens interior Virginitatis debet esse incorruptibilis per virginitatis amorem. i. qz virginitas est in carne corruptibili perpetue incorruptionis meditatio et fulgēs per dei agnitionem et mobilis per orationis frequentationē. Adouertur enīz mēs et ascendit per orationem in deū sicut Damascenū. Item radios. i. consideratio nes et contemplationes rationis debet facere candidos. i. amandos. Virginitas enī multā confert ad contemplationis puritatē vel vgo carne d. z hēre interioris lumē diuine grē in mente quod reddat eaz vt stellam in se incorruptā per castitatem fulgidam alijs per mox bonitatē et mobilitatem ad operandū. i. ad bonorū opz studiositatem scz vt ocio non resoluiatur.

Capitulum. xl.

Virutes septē assilantur septē speciebus metallis. Primo enī argēto viuo quod est electum sicut p. h. m. siue materia diuini metalloz assilata fides. qz sicut Apostolus fides est substantia. i. fundamētū oīz v. t. u. t. u. q̄ tūc est vt viuu argētū qm̄ bonorū opz h. z. h. i. u. i. u. m. m. o. t. u. s. Fides. n. s. i. n. e. o. p. i. b. m. o. r. t. u. a. ē. S. e. c. u. d. o. e. r. i. a. s. s. i. l. a. t. a. s. p. e. c. i. e. r. o. n. e. d. u. r. i. t. e. s. i. u. e. s. o. l. i. d. i. t. a. t. e. r. e. s. t. n. p. p. s. u. a. d. u. r. i. t. a. et soliditatis matie durabilis. Lapis. n. g. p. d. e. c. o. c. t. i. o. e. z. e. d. u. c. i. t. m. a. x. i. e. d. u. r. i. t. a. t. e. p. b. a. t. S. z. e. s. i. t. e. r. d. u. p. d. e. c. o. c. t. o. e. z. m. a. x. i. c. a. l. o. r. p. d. u. c. i. t. Nā lapis soluit calorem et sicut vt d. r. Job. xxv. Quis est cōi frigidus coagulēt nec est d. r. facili frāgīl. Hāc soliditatis facit esse i. hōie spes celclū p. m. i. o. z. vt tribulatiōbz p. s. e. c. u. t. i. o. n. i. b. z. m. i. n. i. m. e. f. r. a. g. i. t. p. p.

quod dicit. Job. xlvij. q. celi. i. celestium premiorum speciem certā habentes quasi ere solidissimo diffusi sunt. Tertio charitas assimilatur auro quia preeminet alijs virtutibus sicut aurum ceteris metallis. Nam inter metal la nihil est pulchrius et preciosius vel in virtute efficacius auro: sic et charitate pre fertur Apo. ceteris virtutibus: quod dicit. i. Cor. xij. Nunc autem manet fides spes charitas tria hec maior est bonorum et charitas. Et si preeminet virtutibus theologis multo magis alijs. Quarto argenti solido assimilatur iusticia ratione clarioris: quia argenti al bum est et clarior est enim post aurum omnium metallo clarior. Quod bene iusticie copetitur de qua phis dicit in gen. Etia. q. est pre clarissima virtus. q. neq. lucifer: neq. bes perus et ita clarior. Et sic argenti quibus sit duram et tamen liquabile et ductibile. Sic est homo iustus qui quibus sit rigidus. ta men per correctionem est flexibilis et ductibilis per compassionem. Nam h. Gregorius vera iusticia compassione habet. falsa vero dedignatio nem. Quinto stanni assimilatur prudentia quia stannum est iter metalla sepatum et discre tum. Ab auro enim et argento est diuidit et plumbum discernit. Sic enim prudentia habet distinguere vel discernere que sunt magis vel minus bona aut pericula aut vitia. Et sic prudentie discretio omnes virtutes alias dirigit et custodit: quod omnis virtus sine discretione periret sicut et stannum alia metalla ab igne defendit. Unde cum natura cris et ferri sit durissima si tamen absque stanno igni appo nantur vniunt et crenant. Unde si stanno va sa eria supstantant malicia eorum copescit et cibum in eis gratiosior efficit. Sic omnia opera efficiunt grata cum sunt prudenter et discrete facta. Sexto ferro assimilatur fortitudo. Nam ferrum a feriendo dicitur: sua fortitudine et duritia ferendo domat omnia metalla. Sic vir fortis ubi cedit suo vigo re aggreditur et vincit omnia genera periculorum. Septimo temperantia assimilatur plumbum. Nam plumbum secundum Constantinum cum sit humidum et frigidum in secundo gradu ve-

nerem prohibet si plumbi lamina duobus la bis apponatur. Et id frater Ambrosius de se nis de ordine predicatorum singulari gratia peditus apud omnes et ad cuius sanctitatem et merita declaranda multa post mortem eius dicit miracula ostendit: inuentus fuit portante in morte libare de plumbum omni enim ingenio vultus est ad suam virginitatem domino conser uandam. Nec suo fraudatus est voto: quod per ut eius confessorum testati sunt integritatem et illi batam cordis virginitatem ac virginitatem carnis sue omni tempore custodit. Quia igit ad temperantiam pertinet libidine et venere: per habere: vni castitas est per temperantiam per non incongrue temperantiam plumbum assimilatur. Et item secundum eundem Constantinum iustus scor pionum et draconum mitigat. Et sic temperantia carnis estis demonis tentiones mitigat et eas superare facit.

Capitulum. lxxj.

Christus assimilatur petre secundum illud Apo. i. Cor. i. Petra autem erat Christus. Nam in petris consideratur substantie soliditas: materie puritas. figure diuersitas. Virtutis speciositas et multiplex utilitas. Que omnia competunt christo quia ipse fuit solidus per patientiam: purus per innocentiam: virtuosus per efficaciam precipue miraculorum speciosus per apparatus diuersas figuras habuit diuinas et humanam. Debetur. Cum sit splendor glorie et figura substantie eius. Et sic multipliciter utilis per vitam et doctrinam. Sunt enim petre vtilis in edificijs construendis in placis sternendis. in portibus faciendis. in hostibus expugnandis. in lupis et canibus effugandis. per infirmitatibus varijs sanandis. per turribus regis ampliandis. per castris et ciuitatibus muniendis. per hostibus sciendis et se defendendis. Que omnia christus fecit. Ipse enim in mundum veniens spiritualis ecclesie edificium construxit: cuius ipse met angularis lapis et fundamentum fuit. Ipse etiam platas. id est latitudines populorum vel humiles et planas mentes fidelium diuersis lapi-

dis idem donis vel virtutibus stravit. Ipse quoque ponens penitentem ad flumen peccati pertransendum fecit. Ipse hostes spirituales pro nobis expugnauit. Ipse lapides idem hereticos et canes idem persecutores effugauit. Ipse autem infirmitates varias tam carnales quam spirituales sanauit. Ipse turres regis idem potentias bene regentium ampliavit. Ipse etiam ciuitates et castra idem fidelium babracula angelorum scilicet custodia muniuit. Ipse etiam a demonibus et quibuslibet tentationibus nos protegit et defendit. Christus etiam a sanitate chrysolito qui est lapis egyptiacus ut aurum lucens sicut ignis scintillans. et mari similis ad virorem declinans. Ita dominus noster Iesus christus fuit sicut aurum lucens per sapientie splendorem. scintillans per doctrine feruorem. mari similis per passionis dolorem. ad virorem incorruptionis tendens per carnis resurrectionem. Et sic dicit Diaco. q. chry solitus in auro positus et in sinistro lacerto portatus terrere et fugare demones dicitur. et contra timores nocturnos uari. et melancoliam euacuat. Que siue vera sunt

siue non tamen per similitudinem. veriffime christo conpctant. Qui tunc ponitur in auro quando precunctis diligitur qua sicut aurum precedit omnia metalla a maior christi debet excedere omnes alios amores. Sed tunc in sinistro lacerto portatur quando aduersitas et tribulatio per eo patienter sustinetur. Vel quando in tribulatione eius exemplum per oculis habetur vel ipsius auxilium inuocatur. Ipse enim deuote inuocatus fugat demones idem tentationes manifestas et timores nocturnos idem tentationes occultas que magis sunt timende. et euacuat melancoliam. iocit tristitias et accidias scilicet consolationes iniundendo. Et sic enim electos suos habet refo uet per gratie consolationem. sed in futuro replebit eos perfecta consolatione eterne glorie. In qua ipse. cum patre et sancto spiritu uiuit et regnat deus et nunc et semper in secula seculorum. Amen.

Explicit liber secundus. de similitudinibus rerum.

Incipit prologus libri tertij.

Adere ficulne-
as et omnes ar-
bores cum pro-
ducunt iam ex
se fractum sci-
tis qui prope e-
stas ita et vos
cum videritis.
hec fieri scitote
qui prope e-
regnum dei Luc. xxi. Verbum eterni patris
et dei unigenitus filius nostre perditionis et
patiens et providens saluti sicut nobis si-
milis fieri voluit in natura quod scilicet et inani-
mit semetipsum formam sermi accipiens et
similitudinem hominum factus et habitu
inveniens ut homo. ita etiam nobis se co-
formavit in doctrina. Nam sicut verbum
caro factum est. et verus homo est. sic ho-
minum doctor effectus est. et modo huma-
no nos docuit. Naturalis namque modus est
hominum. quorum intellectus cognovit a
sensu sumit initium et sensibus intelli-
gibilia capere. et per visibilibus similitudinibus
corporum etiam in invisibilibus et spiritua-
lium notitiam devenire. Quam modum
factor hominum ut homines instrueret te-
nens cum nos de spiritualibus docere vo-
luit. frequentissime de corporalibus rebus
tam naturalibus quam politicis metabapho-
ras introduxit. sicut in evangelijis patet.
Has autem similitudines rerum christi
tanto moderamine tradidit ut in eis non
tantum rudes facillime informaret. sed et quo
runcumque excelsa ingenia sublimiter exerce-
ret. Quapropter in verbis propositis pla-
tarum seu arborum exemplum introduxit
ad regni dei tempora designanda. **U**di-
dete inquit ficulnea et omnes arbores etc.
Ubi non otiose dominus inter omnes
generaliter arbores de ficulnea solum cu-
rauit facere mentionem. vixit de cuius
singulariter folijs legitur primi nostri pa-
rentes post transgressionem precepti nudi

ratis sue ignominias conterere. **N**am
Ier. iiij. dicitur. **A**peri sunt oculi amborum
scilicet Ade et Eve. **U**sq; cognovissent se esse
nudos consueverunt folia ficus et fecerunt
sibi perizonata. **N**ult ergo non incongrue
dominus. quod sicut ficulnea in mundi prin-
cipio humane transgressionis primum er-
rant tegumentum ita quodque in mundi ter-
mino fiat vicine humane reformationis i-
dicium. **U**rum producant inquit et se fru-
ctum scitis quoniam prope est. **N**ota quod non incongrue dominus per fru-
ctificationem communiter arborum que te-
pore sit estatis regni dei et iudicij. vltimi p-
sentiam designant. **Q**uia cum illud iudi-
cium venerit bonitas dei apparebit in sa-
ctis. **N**am virtus radicum in hyeme non
videtur. quod ramos vacuos folijs et fructi-
bus dimittit. que tamen in estate appare-
tam eadem videlicet arbores fructibus
et frondibus replet. **S**imiliter in comuni-
ni iudicio bonitas virtutis dei in sanctis
apparebit. cum eos omni infirmitate et pe-
nuria deposita decorabit. **I**ta inquit cum vos
videritis hec fieri scitote quoniam prope
est regnum celorum. **R**egnum vtiq; de
quo dicit. **V**enite benedicti patris mei p-
cipite regnum etc. **M**atth. xv. **H**oc quip-
pe regnum in quo conformabit saluator
corpus humilitatis nostre configuratum
corpori claritatis sue. ita ut regnum dei sit
intra nos sit. **S**ed quod nos generaliter do-
minus ad omnes arbores considerandas
inducit. **U**idete inquit non solum ficulnea
am sed et omnes arbores etc. **V**t hanc ipsi-
us doctrinam melius nos implere possi-
mus. **I**n hoc tertio huius operis libro ex-
pletis mineralibus et plantis et arboribus
ac de ipsarum partibus et varijs proprie-
tatibus caradem introducemus exempla
quibus non de vltimis temporibus tantum
ut introducit in verbis psalmi dominus instruat
sed in nostris magis actibus et moribus dirigantur.

Explicit prologus libri tertij.

Capitulum primum.

Abdicatio temporalium
assumitur putatio ar-
borum. **P**rimo quia
putatio arborum facit ar-
bores magis crescere.
Videmus enim quod ar-
bor amputatis inferio-
ribus ramis constantibus eam magis
crescit in directum superius: quod homo qui
tendebat ad ramorum nutrimentum to-
tus conuertitur in arboris augmentum.
Sic etiam simili modo amputatis tempo-
ralibus curis per assumptionem videlicet
voluntarie paupertatis dum totus ani-
mus ad spiritualia trahitur miro modo in spi-
rituali gratis proficit et augetur. **D**omi-
nus Ier. xij. dicitur. **C**rescere me fecit deus in
terra paupertatis mee. **S**ecundo puta-
tio arboris facit eam magis virefcere. **V**i-
demus enim quod arbores interdum dum
multum veterascunt efficiuntur aride et su-
am viriditatem amittunt ex eo quod postquam
planta seruit decrefcere ceteris eius. et ex fri-
giditate clauduntur poris radices eius. ita quod
hominem qui plantam nutrit ingredi p-
hibet et sic ipsa arbor arefcit. sed si tunc pre-
scinduntur et putantur rami arefacti supe-
rius. et scinduntur radices inferius. multo fir-
mius trahit succum per lignum radices. et
non per cortices. et sic incipit emittere sur-
culos et ramos virentes. **S**ic etiam simili
modo sollicitudo et occupatio temporalium
velut quoddam arime senium corticis ar-
boris idest exercitium extrinsecum viri spi-
ritualis facit decrefcere. quod tanto minus ex-
ercitatur quis in spiritualibus quanto plus
occupatur in temporalibus. **I**tem radi-
cem cordis infrigidat. et poros eius idest
affectus claudit. **Q**uia quanto plus cure
temporalium crescunt tanto spirituales af-
fectiones in mente frigeant et deficiunt.
Est ergo necessaria ut arbor reuiviscat
amputatio ramorum idest abdicatio tem-
poralium occupatorum. **E**t postquam radix
cordis cultello compunctionis se deo mul-
tis scissaris idest considerationibus et affe-

ctionibus deuotis aperuerit. fiet noue pul-
lulatio gratis. et apparebit noua viriditas.
in noua conuersatio plante. hoc est spiritualis
perone **E**t de hac renouatione viridatis
loquitur **A**postolus ad **R**om. viij. dicens **R**e-
nouamini spiritu mentis vestre et induite
nouum hominem etc. **T**ertio quod putatio
arboris facit eam magis fructescere ex eo
quod per putationes purgatur a superfluo hu-
more aquoso. qui impedit humoris vinctuo-
sum ex quo fructus producuntur. **N**am hu-
mor vinctuosus est materia fructuum et qua
producuntur fructus. sicut humor aquosus
est materia foliorum. **U**nde **I**ohannis de
cimo quinto dicitur. **M**inimam palmitem
qui fert fructum purgabit eum ut fructum
plus afferat. **I**ta etiam similiter amputa-
tis et abdicatis temporalibus curis humor
aquosus deficit. idest mundanus amor. qui
est materia foliorum idest vanitatum et le-
uitatum. et humor vinctuosus idest amor
gratuitus et spiritualis proficit qui fructus ho-
minum operum facit abundare **Col. ij. A**m-
buletis digne deo per omnia placentes et
omni opere bono fructificantes et crescen-
tes in scientia dei.

Capitulum ij.

Abicci a mundo recolligitur
tur a deo. **Q**uius exemplum
apparet in balaustra que est
flos malogranate. que dum
cadit ab arboris sine ramo re-
colligitur a medico. **E**st enim hic flos frigi-
dus et siccus et habet virtutem restringen-
di et desiccandi humorem. **U**nde valet con-
tra dysenteriam et sanguinum fluxum ven-
tris. vomitum etiam colericum stringit si
coctus in aceto super furculam pectoris
apponatur. **I**lli autem quasi de arboris cadunt
qui de mundo despiciuntur et abiciuntur. si-
cut paupes qui sunt frigidi ab estu auaricie. et
stinetes qui sunt sicci ab humore et fluxu luxu-
rie. et mures qui restringunt vomitum colicis. **I**petu-
re. **N**am pauperes despiciuntur ab aua-
ris tanquam homines inutiles. continentes
despiciuntur a carnalibus tanquam homines

steriles & aggresses. **A**ditas No despiciuntur a superbis tanq̄ homines pusillanimes. Sed lz rakes ciciantur ab arbore lz a mundo tanq̄ inutiles tamen recolliguntur a medico. La tpo tanq̄ preciosissimi flores. Unde Apostolus dicit. i. Cor. i. Que supra sunt mundi elegit deus vt confundat sapientes: & infirma mundi elegit deus vt confundat fortia. & ignobilia mundi & cōtempribilia elegit deus & ea que non sunt vt ea q̄ sunt destrueret. vt nō gloriaretur omnis caro in conspectu eius. Unde patz q̄ bec abiectio mudi bona est propter qd̄ dicebat. ps. Elegi abiectus esse in domo dei mei q̄ habitare in tabernaculis peccatorz.

Capitulum.iiij.

Abstinentia assimilatur arbori que dicitur agnus castus. Que scz est arbor calida & sicca. unde flos eius sine semine poros corporis aperiendo. spūs euaporado: bumiditatem naturalem consumendo castitatem inducit. Et ideo flos eius maxime agnus castus dicitur. qz suo odore & visu: vt dicit Diasco. homines castos reddit. Similiter etiam abstinentia & afflictio carnis certum est q̄ castitatem inducit & etiam custodit. tum qz vigorem carnis minuit. tum qz materiam luxurie scz bumorem seminalem qui ex cibo causatur subtrahit. Nota ergo q̄ agnus castus tria facit sine quibus abstinentia parum valz. **P**rimum est q̄ poros aperit. quasi autem pori anime sunt sensus corporis qui ad spiritualia & vilia debent aperiri. scz oculi ad videndum vilia. ad plorandum peccata. & ad legendum spūalia documenta. Item narces ad attrahendum odores. idest bonorum exempla & os ad confitendum peccata. & ad instruendum proximum ad laudandum deum. ad percipiendum cibuz sacramentalem. **S**ecunduz est qz agnus castus spūs euaporando educit. Sic similiter ab anima ieiunantis euaporari spiritus debent. hoc est progredi spūales medita-

tiones: spūales affectiones. & spūales orationes. **T**ertio rōne minutionis. qz agnus castus bumorem nutrimentalem minuit siue consumit. Sic est bumor cibalis ex quo luxurie materia fuit quem dum abstinentis subtrahendo minuit luxurie fluxū consumit. propter quod dicit Hierony. q̄ sine cere & baccho. idest sine cibo & potu friget venus. Et reddatur homo ita per abstinentiam corpore castus & spū mansuetus vt recte agnus castus dicatur. **T**ercz abstinentia a delicijs corporalibus preteruat spūm a viciozum passionibus. Linius exemplum apparet in pino. Nam pinus diu durat si a suis corticibus fuerit spoliata. eo quāter lignū & corticem vermes sūt qui lignum corrodunt. Quasi eni exteriores cortices arboris sunt exteriores delicijs carnis. ex quibus inter carnem & spūm. in sensualitate vermes idest carnalium desideriorum passionis generantur quibus spūs vehementer corroditur idē molestat & dissipatur. Sed concubitus idest delicijs amorē bñdī vermes idest carnis passionis pereant & cessant. & tunc spūs quasi liber a carnis corruptela incorruptibilis cōseruat Ap̄s ad Colocen. iiii. Expoliantes veterem hominem cū actibus suis.

Capitulum.iiij.

Adversitas mundi plerumq̄ hominem ad seipsum reducit. sicut prosperitas ecdūerit. Linius exempluz apparet i floribus qui frigore noctis contrahuntur & calore diei foras euocantur. Quasi enim frigus noctis est rigor aduersitatis. hic florē contrahit dum hominem tangit. ad seipz redire scz recognoscere cogit. Sed quasi diei calor est prosperitas fauoris. qua dūz homo inaniter extollitur extra seipsum vagatur. Item aduersitas seculi sicut homini habenti gratiam dei prodest. sic non eam habenti nocet. Linius exemplum apparet in pino. quia pinum post cibum comestum prodest et eo q̄ laratum est.

Nam comprimit cibaria ad locum decoctionis & nervos officij stomachi confortat. Sed ante prandium sumptum consistat. Et si quis multa & sepe ex eis comedat. vermes in ventre generant. & colicam passionem duram & incurabilem prouocant. Libus autem & nutrimentum anime est gratia dei. Nam sicut dicit phylofophus ex eadem nutrumur ex quibus sumus & sumus enim spiritualiter p gratiam dei. s̄m illud Apostoli. i. Corin. quin todecimo. Gratia dei sum id quod sum. ergo ex gratia dei nutrumur. Si quis ergo ex hoc cibo siue nutrimento refectus sit scz q̄ gratiam dei habeat in se vtiliter pium sumat. qz non obest sed prodest si tribulationem incurrit. Quia licet tribulatio gravis sit ad portandum. tamen laxat id est purgat peccatum & confortat etiam animam ac roborat in bonum. Nam virtus in infirmitate perficitur. sicut Apostolus dicit. i. Corin. xii. Sed si quis esset ab hoc nutrimento. vacuus & ieiunus: scz gratiam non habens. tunc ei tribulatio nocet et eo q̄ generat ei plerūqz aut conspationem idest duriciam mentis & desperationem. aut vermem idest impatientie ingestionem. aut colicam idest implacabilem iracundie passionem.

Capitulum.v.

Adoris diuini ignis conseruatur in asperitate carnis & i humilitate mentis. cuius exemplum apparet in iunipero que est arbor aspera & aculeata habens folia signans asperitatem penitentie. Iuniperus etiam ignem conseruat. quia si accenditur vit extinguitur. In tantum vt si pume eius sub cineribus operiantur vsqz ad annum vt dicitur mi nime extinguntur. vt dicit Isido. In asperitate ergo iuniperi accipe asperitatem carnis. in cineribus vero eiusdem intellige humilitatem mentis. in quibus diuina perseverat diuini seruo amoris. Item

amor charitatis etiam mala conuertit in bona Nam sicut dicit Apollolus Roma. octauo. Diligentibus deus omnia cooperantur in bonum. Quius exemplum apparet in pino. quia pira immatura que sunt pontica & dura & grossa & ad esuz mala per decoctionem ignis efficiuntur bona. Sic per decoctionem & vigorem ignis charitatis etiam magne & grosse aduersitates cedunt homini in bonum saltez anime per patientiam quam charitas generat. Nam patientis est charitas sicut dicit Apollolus. i. Corin. xii. Item amor caritatis assimilatur zinziberi quod radix ē herbe calidam & humidam. & vt contra frigidam causam pectoris & pulmonis. stomachi dolorem & intestinorum mitigat. ventositates extenuat. Quanto autem est albius & recentius tanto acutius & melius Sicut zinziber radix est herbe. sic charitatis est radix iusticie & sanicatis anime Ephc. tertio. In charitate radicari et fundari. Ipsa etiam cum sit ignis spūalis est calida quia facit incntem seruire. & nihilominus est humida faciens lachrymas fundere. ps. Trastinum per ignem & aquam & educti in refrigerium. Ignis est charitatis seruo. aqua lachrymarum bumor. Ex quibus duobus in anima refrigerium magnum relinquitur. Hec est que repellit frigus accidie causantis in pectore idest in intellectu frigidam cogitationes. & in pulmone idest in voluntate frigidam affectiones. Hec est etia; que mitigat dolores interiores impatientie vel ire. & extenuat ventositates & inflationes vane glorie & superbie. i. Corin. octauo. Sapientia inflat. charitas edificat. Similiter est amor dei etiam tāto melior & acutior quāto albius idest mundior & recentior idest feruentior ne scz vetustate tepescat. **P**rimo propter originem qz maxime in petris & in locis petrosiss ozitur. & propterea dicitur petrosilinum. Loca autem petrosa sunt corda imitatorum xpi.

B. P. O. L. O. Z.

De quo dicit Apostolus. j. Cozin. r. q. pe-
tra erat xps. Et in talibus inuenitur ver-
charitatis amor. Unde ipse dicit. Hoc e-
preceptum meum vt diligatis inuicem si-
cut dilexi vos. ¶ Secundo propter odorē
¶ Nam petroselinum est odoriferum. qz sci-
licz amatores dei etiam proximios p bo-
nozorum operum recreant odorem. sic Apo-
stolus dicit. ij. Cozin. ij. Christi boni odor
sumus. ¶ Tertio propter calorem. qz pe-
troselinum est herba calida et sicca. diure-
tica et apertiva diuisiva et consuptiva. sto-
machi confortatiua. et appetitus excitatiua
Similiter charitatis amor mentem cale-
faciendam et inflammandam habet virtutes ap-
ertiuam. qz cor deo aperit. et diuisiuam qz a
mundo per contemptu diuidit. Item con-
sumptiuam qz humorem. i. amorem pec-
cati consumit. Item confortatiuam. qz co-
fortat ad bene operandum. et appetitus ex-
tinctiuam qz scz mentem excitat ad cele-
stia appetendum.

Capitulum. vi.

Auaricia assimilatur ce-
pe. ¶ Primo propter
cōplexionis frigiditatem
qz cepe fm Dialc. est
frigide et viscosę nature
maritime qđ est oblon-
gū et illud qđ est rufuz.

et illud quod est crudū. Sicut auaritia et in-
ordinatus amor spūalium aiam infrigidat
calorem charitatis excludendo. Item inuif-
cat eā fortiter capiēdo et tenendo. et p̄cipue
si sit oblonga. i. diuturna scz in homine i-
ueterata. qz tūc semp crescit. Item si rufa.
idest inflāmata ex paupertatis necessitate.
Itē si cruda. i. non cocta tribulationis igne.
que aliqui purgat aiam vel saltem minuit
amorem mudi. ¶ Scđo. ppter nutritiōem
modicitatem. qz cepe crudū modicū imo nul-
lū quasi nutritiōem corpori tribuit vt di-
cit Dialc. Similiter accumulatio auri mo-
dicū nutritiōem frequenter cōfert etiam
eius auari corpori. qz multi propter auari-
ciam etiam fm corpus miscere et tenuiter

viuunt. scđ anime penitus nullum qz vi-
liter pro anima sua auarus sua bona non
tribuit. ¶ Tertio ppter nocumētū multi-
plicitatem. Nam cepe crudū et comestū co-
lericos offendit. qz videlicet auaricia irā ad
quam colera inclinat incēdit. Item hmoi
cepe inflationem gignit. qz diuitiarū abū-
dantia quam auaricia colligit inflationēz
superbie inducit. Itē acumine suo caput p-
cutit et nimis comestū insaniam facit et ter-
ribilia somnia ondit. Sic nimia pspitas
diuitiarū quā auari habent facit eos insa-
tuari. Item ad litteram habent quādoqz
auari somnia terribilia. somniantes latro-
nes et p̄dones. vel qz post somnum mor-
tis facilius eoz diuitie tanqz vana som-
nia euanciscunt Job. xvij. Diues. euz dor-
mierit nihil secum affert. aperiet oculos
suos et nihil inueniet. Item suo odore fa-
cit lachrymari. Quia frequenter auaricia
est causa sterus et doloris. qz quando auar-
us perdit que diligit cruciatur suo et dolo-
re cogitur lachrymari. ¶ Item auaricia af-
similatur iusquiamo que est herba venci-
nosa et mortifera. propter quod dicit insania.
Et hec vt dicit Dialc. bz virtutem constri-
gendi et somnum prouocandi. Similiter
auaricia veneno cupiditatis extinguit vi-
talem calorem charitatis. et ita est causa
mortis spūalis. j. Joan. ij. Si quis diligit
munduz non est charitas patris in eo. Itē
constringit cor auari ad non subueniendū
pauperi. et bursam ad non restituendū.
Hec etiam est que causat circa spūalia pi-
gricie et negligētie somnum ps. Dor-
mierunt somnum suum etc.

Capitulum. vii.

Bonus homo assimilatur
arbozi bono. Bona enim
arbor illa iudicatur in qđ
fructuū maturitas fructu-
um pluralitas. et fructuuz
suauitas. Et hec tria tan-
gunt Math. vj. Bona ar-
bor fructus bonos facit. In eo qđ dicit fa-
cit fructus tangit fructuū maturitas. Sed i-

eo qđ dicit fructus in plurali tangitur fru-
ctuū copiositas. In eo qđ dicit bonos incli-
gitur fructuū suauitas. Quēdā ergo ar-
bores sunt ex quibus nullus nascitur fru-
ctus ppter defectum humoris et sūt bo-
mines ociosi et inertes. qui propter defe-
ctū amoris nihil boni operantur. Unde
arbores huiusmodi ne ociose terram occu-
pent excidentur et in ignē mittentur. Que-
dam vō faciunt fructum sed paucum. qđ
est ppter paucitatem humoris et caloris. Et
tales sunt in quibz ē modicus humor cō-
pūctiōis. et modicus calor dilectiōis inne-
nit sine frequētia bone opatiōis. Sūt etiā
quatuor cause alie quare scz arbores aliq-
sunt fructū modicū facientes. ¶ Prima ē
qđ sunt nimis frōdose qz humor qđ debe-
ret trāire ad fructus cōuertitur ad folia.
Et tales sūt qui delectant tñ in folijs ver-
borū. Unde assimilantur ficulnce cui dñs
maledixit Math. xj. ¶ Scđa cā est quan-
do nimis sūt p̄cere. Humor enim a radi-
ce ascendēs p arboris altitudinem et lati-
tudinē late se diffundit et ad ramos transi-
ens paulatim euanciscit. Magni eni. viri et
plati aliqñ sunt infructuosi. qz ea que de-
berent dare paupibus expēdūt in suis va-
nitatibz Ambrōs. dicit. Amis se sociat ani-
bus et pecus pecozibus. piscis piscibus. so-
lus tu hō cōfortem excludis. seras icludis.
parietē vestis auro. et pauperem nudas ve-
stimento. panem petit paup et non accipit.
equus tu aurū sub dentibus mandit.
¶ Tertia cā ē quando sūt nimis vetuste.
qz tūc vt dictū ē supra caplo. i. radix indur-
at et frigiditate constringunt porz radices
ita qđ humor ingredi non pot quo planta
nutriatur et fructificet. Sed si p̄foretur ra-
dix aut scindatur et illi scissure imitat lap-
tunc trahit succus per lignū radices et pu-
trificat et fertilior efficitur. sicut dicit pbs de
amigdalo antiqua si p̄foret radix ei. An
igitur aliquis ē vetulus in peccato tria so-
ramia siue scissuras in corde suo opz face-
re. primū per dolorē cōrtritionis. scđm per
pudorē p̄fessionis tertiu per laborē satisf-

factionis. ¶ Quarta cā est quando arbor
nō amputat. qz tūc humor qui ducit et cō-
fructū conuertit in ramusculos supfluos et
inutiles. Unde arbor melius fructificat si
bomo ab eo supflua remoueat eo qđ hu-
mor qui trāsit in nutritiōem supfluoꝝ illis
remotis trāsit in fructum Joā. xv. Quē
qui facit fructū purgabit eū vt fructū plus
asserat. Et idco purgationi plantarū in ve-
re ē insitendum. Similiter si hō refecat a
se superfluitates cibi potus et somni et alio-
rum hmoi efficii aptus ad magis abun-
dandū in spūalibus fructibus et p̄nie ope-
ribus. Et nota qđ rami arborum quanto
plus sunt onusti fructibus tanto magis in-
clinant. qz sancti viri quanto plus abūdāt
bonis operibus tanto magis humiliant.
¶ Quēdā aut arbores sunt que licz fru-
ctū multos habeāt. nō tñ faciūt eos malos
Math. vij. Mala arbor fructus bonos
facit. Quādoqz tamen contingit qđ ar-
bor mala a sua malicia trāsmutat in ar-
bozem bonam. et qđ bonos fructus pro-
ducens efficitur. Sed ad banc trāsmuta-
tionē arboris sunt quatuor necessaria.
¶ Primo labor. Nam sicut Aristoteles
dicit. Arbores siluestres per debitam cul-
turam efficiuntur ortenses et ponit exem-
plum de amigdalo. que si est amara p cul-
turam efficitur dulcis. Sic homo debet
cor suum colere et purgare et tunc bonos
fructus facit. ¶ Secundo necessarius est
locus. Dicit enim pbs qđ quedam plante
in vno loco faciunt fructum perniciosum
que transplantate faciunt fructum bonū.
Et ponit exemplum de iusquiamo qz qđ
in persia est natum translatum in egyptū
est perniciosum. sed in bīrām translātū sit
comestibile et bonum. Sicut animus homi-
nis per translationem p̄nie de malo sta-
tu in bonū conuertit. Unde in egypto. i.
tenebris peccati positus ē p̄niciosus et ma-
lus. sed in bīrām. i. in pace iusticie et scie-
per p̄niam transplantatus efficitur bonus
et salutaris. Nota tñ qđ p̄ctōi n̄ p̄dest trā-
mutatio loci sine mutatiōe ai. Nam sicut

dicit Bernar. Nec lucifero profuit locis celi. nec ade locus paradisi nec loth locus montis excelis nec filius israel locus descendi. Unde interrogatus Socrates a quodam cur locorum mutatio nihil prodesset ad mutationem viciorum? Respondit. Nihil est mirum si mutando locum non mutas vicium. quia circumfers semper teipsum. Tertio necessarium est tempus. Dicit enim Aristoteles. quod plures plantae plantatur in vere. in autumno pauca. pauciores in hyeme. paucissime in estate. Plantatio ergo spualis convenientius fit in vere. id est in tempore inuentus quod in autumno mature etatis. vel in hyeme senectutis vel in estate. id est in seruoze male consuetudinis ubi totus humor deuotiois et gratie deficcatur. Quarto necessarium est sarculus qui trunco insertus totam eius virtutem trahit ad suam qualitates. Et significat verbum dei quod animam sic inuutat quod primo faciebat fructus amarus et noxios postea facit fructus dulces et salutiferos Jac. primo. In mansuetudine suscipite insitum verbum quod potest saluare animas vestras. Item nota quod bonus homo malo associatus nonnunquam eius maliciam impedit aut tollit. Cuius exemplum apparet in piris. quod hoc habent pira proprium maxime siluestria. quod cum fungis malis accepta omnem ab eis auferunt lesionem. puluis etiam piri siluestris bibit vel let similiter contra fungos. Quid autem per siluestre pirum nisi hominem intelligimus bonum a malorum hominum qui dem consortio et contagio semotum et orationum solitudini deditum vel in sepe penitentiae positum? Puluis tamen societatis et penitentia fungi maliciam. id est bonis mali nequitiam suis plerumque aut exemplis aut monitis vel meritis impedit vel tollit. eius etiam puluis id est humilitas visca. vel puluis id est mors eius corpus inuincrans et animam glorificans etiam quandoque maliciam peccatorum inuimat. Nam etiam post mortem sancti nonnunquam pec-

catores conuertunt et euellunt. Item nota quod bonus homo assimilatur croco. In quo primo possumus notare bonitatis indicium. Quia crocum est optimum quod est regis. odoris boni. longum. purum. albam. integrum in spiramine bonum et cum tangitur tingit manum: et leniter est acutum. Similiter ille est inter bonos et sanctos viros optimus qui est recens et feruens in opere odoriferus id est redolens in bonorum opinione. Item longus id est perseverans in bona conuersatione. albus id est purus in intentione integer id est castus sine carnis corruptione. et bonus in spiramine id est in conuersatione sine exhortatione. coloratus manus tangentis id est impressus sue virtutis in sui adhesionem. Ille enim manum tangentis se suo colore tingit qui sibi adherentem ad imitationem suorum operum vel suarum virtutum trahit vel ille manum tangentis se suo colore tingit qui se ledenti beneficium potest rigit quod pertinet ad viros perfectos. Item qui est acutus leniter in aliorum correctione siue increpatione. Debet enim esse acutus in pungendo sed lenis in percutiendo. Est enim necessarium in correptione delinquentis acumen seueritatis cum dulcore lenitatis. Secundo notamus in croco natiuitatis locum. Nam sicut dicit. Diast. Orientalis in die oris est quam occidentalis. quod scilicet contemplatiuus melior est quam actiuus et eo quod contemplatiuus est calidus solis. iamoz christi magis calefactus. et splendor. i. sapientia eius magis illustratus sicut pars orientalis et cedit in calore et splendore. Tertio nota mus in croco florietatis aspectum. productum enim crocum florem caput habentem ad viole modum et in medio tres ramulos. Quasi autem flos croci est conuersatio viri boni que debet esse purpurea per charitatem. violacea per humilitatem. et tripartita per fructificationem scilicet ut fructificet deo sibi et proximo. Vel sicut dicit Bernar. ut uiuat humiliter deo. ordinate fi-

bi. et socialiter proximo. Quarto notamus in croco complexionis temperamentum. est enim calidum et siccum in primo gradu et in suis qualitatibus temperatum. Sic etiam bonus homo et prudens et in caliditate. i. spirituali seruoze et in siccitate i. in abstinentie extenuatione temperatus est secundum debitum gradum. i. discretionis modum. Quinto notamus in croco utilitatis effectum. Nam crocum multum est confortatiuum et valet contra debilitatem stomachi et contra cordis defectum. quod boni multum alios confortant. debiles. i. tepidos. et corde deficientes. i. pusillanimes vigorando suis consilijs exhortationibus et exemplis

Capitulum. vii.

Boni a mali vel contra iter se invicem differunt moraliter si cut differunt inter se plante naturaliter. Differunt enim plante vel arbores a se inuicem. Primo in feminibus. quod quedam earum ex semine bono generantur quedam vero ex malo. Et dicit Albus. quod ex malo semine non proueniunt de facili bone plantae. nec ex bono de facili male. Quis in animalibus et potissime in hominibus sepe videatur contrarium. Cuius ratio est ut idem dicit. quod planta est terre affixa propter quod vni forme a terra recipit nutrimentum animalia vero non sic. tum propter varietatem complexionis. tum propter volubilitatem voluntatis. similiter ergo inter homines illi homines ex malo semine nascuntur qui malorum exempla imitant. Sed qui bonorum imitantur vestigia illi ex bono semine oriuntur. Malum enim semen est viciorum quod seminavit diabolus. Nam superbiam seminavit in adam. inuidiam in cayn. incontinentiam in lamec. gulam in esau. Auariciam in balaam iram in saul accidiam in achitofel. Unde qui in huiusmodi vicijs illos imitantur hi sunt qui ex malo semine nascuntur. Unde dicitur in epistola iude. De illis qui

in viam cayn abierunt. et errore balaam seducti sunt. Bonum autem semen est quod seminavit christus scilicet humilitatem in matre. fidem in centurione. abstinentiam in iohanne baptista. continentiam virginitatis in iohanne euangelista et sic de alijs virtutibus. in quibus qui eos imitantur ex optimo semine nascuntur. Nota tamen quod arbor siue planta ex malo semine nata bona effici potest auxilio culture. Unde dicit Aristot. in libro de vegetabilibus et plantis. quod si scindatur radix arboris et illi scissurc imitatur lapis secunda fiet si erat sterilis. Cuius ratio est secundum albanas quod per scissuram fit gromum et noxij humoris evaporatio caloris aeris circumstantis attractio cuius virtute fit illius mali humoris consumptio et quedam plante inouatio. Ipse etiam i. ha. dicit malogranata stercore porcino sanata et aqua dulci rigata melioratur. Sicut ergo de malitia malatur in bonitatem auxilio culture. ita malus homo efficitur bonus auxilio penitentiae. Sed debet fieri scissio. i. apertio radicis. i. cordis per contritionem et oris per confessionem. et inuicem lapis. i. proferantiae firmitas vel constantie soliditas apponi. et simus humilitatis cum aequa compunctionis vel doctrine spiritualis quod dulcis est. vel aqua bene apponenda est clemosina quod ignem ardentem extinguit aequa et clemosina resistit peccatis. Eccl. iij. Secundo differunt plante siue arbores quo ad locum siue situm secundum que inueniuntur in eis triplex differentia. vna est quo ad abundantiam humoris. quod quedam plante nascuntur in terra quedam in aqua. quedam in petra non tamen omnino sine terra. quedam vero in arena. Sed que in petra parum crescunt quod humor est paucus et cito rarefcent nisi per appositionem humoris et terre ab hominibus adiuentur. Sic quidam homines spirituales sunt plantati in terra. i. humilitate fundati. Terra enim est clementum infimum et stabile. et ideo designat humiles. et bene profici-

unt. qz omnis qui se humiliat exaltabitur
Luce. xliij. Quidam vero plantati sunt in
aqua gratie vel penitentiae vel sapientie. et
isti etiam crescunt vel proficiunt. ps. Erit
tanquam lignum quod plantatum est secus decursus
aquarum. Quidam vero in petra. i. in corde
duro et parum devoto. et isti cito deficiunt. Nam
petra est dura et parum humida. Luce. vij.
Aliud cecidit supra petram et exortus aruit quia
non bebatur humor. Quidam sunt plantati in
arena: in quibus scilicet nullus est humor gratie vi-
vine. Nam arena dicitur ab ariditate. Isti sunt
peccatores quorum fructus vani et inutiles sunt
Nota ergo sicut dicit Aristoteles quod plante que
nascuntur in locis aridis sunt parum quantitatis
propter paucitatem humoris. Que vero in
locis humidis fluvialibus et maritimis sunt
maioris quantitatis propter abundantiam
humorum. Ille tamen qui crescit iuxta ripam marium
multitudine et attracti humoris siccita-
tem. Sed sicut idem philosophus dicit iuxta mare
rubrum hoc fallit ubi arbores magne fiunt
propter abundantiam humoris et caloris. Et quibus
partibus quod in herbis sicut in arboribus tanto
magis fit augmentum: in arboribus quod est cor-
pale in herbis vero spiritualis: pro magis abun-
dat calor et humor. scilicet in herbis calor di-
lectiois et humor devotiois. Sed cavendum est
ne sit humor falsus. i. devotio tristis et sicca
sicut hypocritarum de quibus dominus dixit Mat-
th. vij. Nolite fieri sicut hypocrite tristes.
sed deus est devotio leta et dulcis. nisi est for-
sitan tristitia perveniens. vel ex penitentia hoc est
peccati recordatio. vel ex passionis Christi com-
passione. que quod est amara per mare rubrum de-
signant. Quod utraque concupitio seu devotio
est falsa vel amara fit. tamen animam impugnat et
auget. Secunda vero localis attenditur in pla-
tis respectu caloris solaris: Nam platea que sita
sunt versus orientem citius convalescunt propter
aspectum solis et sufficientiam calorem. Sed ver-
sus occidentem contrario se habent propter defe-
ctum caloris solis. ut dicit Aristoteles. Et quo ha-
bet quod anima citius convalescit in spiritu. si sit in
ca aspectus solis. i. discretio rationis. et suffici-

entia caloris. i. debita mensura dilectionis.
De qua dicitur diliges dominum deum ex toto cor-
de tuo. Tercia vero localis attenditur in
platis secundum temperatam aeris. Nam sicut dicit Al-
bunias si aer ubi nascitur platea fuerit ni-
mis calidus. poris aptis calorem nalis eva-
porabit. et ita platea siccabitur. Si vero frigi-
das nimis platea suffocabitur. scilicet tepies eius
nutriet et servabit. Sic plantatio propter
boie ardor luxurie vel quod evacuat. si ignis
accidit dissipat. Sed temperata abstinentia nu-
trit et servat. Nota ergo quod secundum Aristotelem pla-
ta quatuor idiget. scilicet semine terminato et in
sua specie perfectio. maturo et a putredine sua-
ro. Item loco platee congruo. Tercio humo-
re moderato et dico moderato. quia ex hu-
moris temperie magis plantae nutrimentum.
Quia si humiditas fuerit nimia pororum
oppilatio fit per quos nutrimentum transit
ad incrementum arboris. Et eodem modo siccitas
si superabundet. pororum et viarum restrictio
erit. et sic utroque modo impeditur nutritio ar-
boris. Sed si coterminatio fuerit caloris et hu-
moris erit processus platee ordinatus et vi-
lis. Quarto idiget platea ut dicitur esse aere
remediocriter temperato. Eodem modo anima pe-
nitentis idiget semine spiritualis doctrine. De
quo Luce. vij. Semine est verbum dei. et istud
semine deus est terminatum et mensuratum secundum
capacitatem audientium. et secundum regulas fidei ca-
tholice. Item seie elemosyne. De quo Apo-
stolus. Qui seminat in benedictionibus. et ceteris.
Corinthios. ix. Et hoc semine deus est in sua specie
perfectum per charitatem scilicet et elemosyna in
charitate fiat. dico in sua specie. quia plures sunt
elemosynarum species et modi siue corporalium
siue spiritualium. Item idiget seie operationis bo-
ne. De quo Eccl. xij. Mane scia semine tuum
et vespere ne cesset manus tua. bona opera
operari ne desinas et in mane iuventutis
et in vespere senectutis. Hoc semine deus est
maturum ad discretionem ut scilicet deus
debita maturitate et discretionem boni operis fi-
at. Item seie divine gratie sine quo alia ni-
hil valeret. Et de hoc semine dicitur Joan-
nes. Semine eius. gratia in eo manet hoc semine

debet conservari a putredine peccati cum
qua esse non potest. Secundo indiget
plantatio propter loco sibi congruo. Nam ali-
us locus competit ploranti vel oranti. scilicet
secretus. alius elemosynam facienti. quia pu-
blicus ubi sunt vel conveniant pauperes sed
non publicus ad ostentationem. sicut alia
loca competunt actibus et alia contemplati-
vius. Tercio idiget humore. i. nutrimentum
tali et cibo temperato ut sit quedam abstinen-
tia. sed tamen discretus. Quarto indiget aere
mediocriter temperato. In aere enim qui
multarum varietatum et susceptivus peni-
tens intelligitur spiritus qui temperatus esse
modiciter debet. Quia nec nimis cali-
dus ut aliquid sibi supra vires assumat tam-
quam presumptuosus nec nimis frigidus ut
spiritus et sibi congruentia negligat tamquam
sit accidiosus. sed deus esse per discretionem
ordinate temperatus. Tercio differunt ar-
bores in partibus scilicet partium suarum multi-
tudine et paucitate. magnitudine et paritate
fortitudine et debilitate. Quia diversitate
causa diversitas humoris. qui in aliquibus est
lacteus ut in ficibus. et salis in latu et in lo-
gum est ad se diffundendum idoneus. In quibus
quibusdam vero est viscosus. unde nec ad exten-
sionem aptus. In quibusdam vero est acutus quod
ex sua fortitudine ad multam extensionem
est aptus. Et raritas arboris accidit pro-
pter insufficientiam humoris. spissitudo
vero propter sufficientiam caloris ad condensationem
humorum. Quasi autem humor lacteus
quo pauli. i. incipientes nutriuntur est de-
votio actiuorum. Sed quasi humor acutus et
subtilior est contemplativorum in quibus et est ca-
loris charitatis abundantia. Et ideo tales
habent partes idest ramos operum plu-
res per frequentiam. maiores. i. longiores pro-
pter perseverantiam et fortiores propter con-
stantiam siue patientiam. Sed quasi hu-
mor viscosus est amor propter avarorum
quod ab eis non separatur nec facilius ad alios ex-
tendit. Unde deficit in eis calor et charitas
quod charitas non querit que sua sunt. Et ideo
eorum partes et rami idest opera siue do-

na sunt pauciora minorum et debiliores.
Quarto differunt arbores in frondibus.
Et primo in frondum variatione. quia que-
dam arbores siue platee habent folia aspe-
ra propter duntaxat terrestres et siccitas.
Quaedam vero habent folia lenia propter
equalitatem aque humectantis et proportio-
nem debitam caliditatis. Sic supbi in quibus
duntaxat amor terrestris et siccitas. quia caret
humore pietatis habent folia. i. verba aspera.
hoc est presumptiosa et alios aspersione. Sed il-
li qui humectantur aqua divine sapientie in quibus
humore pietatis habent folia. i. verba lenia et dul-
cia. Item differunt arbores in foliorum dura-
tione. quia quibusdam arboribus folia cito ca-
dunt propter humorum rarum non vinctum
sunt et cito siccantur. In quibusdam vero
permanent diu propter causam contrariam.
Sicut in illis quibus deest vinctuosus hu-
mor gratie et devotiois cito cadunt folia: quia
cito desunt promissa. Nam sicut facilius
vobis permittuntur. ita facilius et cito a promissis
deficiunt. Sed illi in quibus contrario est
gratia et devotio firmi sunt in promissis. et isti
sunt sicut arbores ex quibus folia non cadunt.
ps. Et folium eius non defluet. Vbi tunc fo-
lium defluit quod facit contrarium eius quod
alibi dicit. Item folia arborum differunt
infiguratione. Quia quarundam arborum
sunt folia stricta quarundam lata. quarun-
dam acuta. quarundam rotunda. quarun-
dam scissa. quarundam solida que omnia
variantur secundum varietatem humoris mag-
gis vel minus terrestris vel viscosi. et pro-
pter calorem equaliter vel unequaliter hu-
morem extendentem. In hoc autem si-
gnificatur quod verba siue cogitentium si-
ne docentium siue consulantium non sen-
per debent esse uniformia. sed diversifica-
ri debent non solum in substantia. sed etiam
in modo proferendi. secundum exigentiam
personarum negotiorum locorum et tem-
porum. Quinto differunt arbores in flo-
ribus. Quaedam arbores florent quod est pro
puri et subtilis humoris existentiam in me-

dalla. Quaedam vero sunt que non florent propter nimiam viscositatem humoris, eo quod subtiliari non possit, nec propter suam viscositatem in subtilem florem subtilitiam dilari ut patet in ficu. Quaedam et non habent flores propter liquiditatem que non potest in florem substantiam coagulari ut patet in palma et similibus de quibus exemplificat philosophus. Per flores ergo et subtili et puro generantur liquor intellectus. Unde non in omnibus arboribus, id est in omnibus hominibus etiam bonis hoc inveniuntur: et eo quod quibusdam licet sit humor viscosus devotio et gratie tamen est grossus. Quia licet quidam habeant mentem devotam tamen habent eam simplicem et grossam: et ideo non aptam ad subtiliora contemplanda et ideo non habent flores tamen possunt habere dulces fructus id est opera sicut habent iste arboris ficus et palma. Illi autem in quibus abundat liquidus et fluidus humor carnis, id est amor carnalis multo minus apti sunt ad flores contemplationis habendos. Secunda differentia est in fructibus. Quia quedam arbores sunt infructuose que fructus non producant sed folia tantum emittunt. Et talibus assimilantur mali christiani qui verba confessionis fidei habent sed operam fidei non habent apostolus Thimotheo. Constat tamen se nosse deum, factis autem negant. Item mali doctores et prelati qui solum habent verba doctrine sed non opera videtur Math. xxj. Dicunt enim et non faciunt. Item illi qui verbis promittunt vel volunt sed facto promissa vel vota non implent. De quibus dicitur Ecclesiastico quinto. Ad cuius est non vouere quod post promissa vota non reddere. Displicet enim deo infidelis et stulta promissio. Quaedam vero arbores sunt fructuose. Circa quod notandum quod arbor ad fructificandum indiget triplici cetero fomento, scilicet humor terre nutri-

ente. Nam sicut philosophus terra est mater plantarum, eo quod suo humore plantam more matris nutriat, ex quo etiam nutrimento et humore fructus producitur. Indiget et sole humore suum in medulla digerere et parare quod humor nutritivus non potest in planta transire ad materiam fructus nisi prius calor ipsius plate admixto calore solis decoquatur et digeratur et ad locum emissionis fructus attrahatur. Et hinc est quod in vere quando calor solis incipit augeri plantae folia et fructus incipiunt emittere, quod sol suo calore partes plantae et humores frictos a frigore procedente resoluit et digerit, et ad loca debita attrahit et deducit. Et hinc est etiam quod in locis multum a sole remotis plantae parce sunt et non fructificant, ut dicit Aristoteles. Cuius ratio est secundum Albumasar, quia illi qui sunt directe sub septentrione diem habent per diem medium annum continent, et per alium diem medium annum habent noctem. In estate igitur non potest ibi crescere planta, propter nimium calorem, nec in hyeme propter maximam frigus continuationem, propter quod sicut dicit Aristoteles, planta ibi generata non habet vires ad fructus producendos deficientes ea. Nam calor ergo est causa plantarum et fructuum, et una pars anni omnia modis excedit et alia vero parte omnino deficit. Tertio indiget planta tempore. Indiget enim hyeme ad humoris seminalis aggregationem et vere ad humoris emissionem, tunc enim non est frigus vehemens humorum conprimens, nec calor vehementer adducens vel humorum consumens. Indiget etiam estate ad fructuum maturationem, et autumno ad fructuum repletionem et collectionem. Sicut ergo planta bis tribus indiget ad fructificandum, sic etiam homo ad bene operandum et precipue in operibus actiue vite scilicet calore charitatis cum humore pietatis et discretionem sine oportunitate temporis. Omni enim operi succret tempus est ut dicitur Ecclesiastico octavo. Vel ad fructificandum per opera pietatis indiget homo

bis tribus, scilicet humore compunctionis, quod scilicet est plantae anime plangentis quoddam nutrimentum, scilicet humor lachrymarum scilicet illud: psalmus. Fecerunt mihi lachryme meae panem dicitur ac nocere. Item feruore dilectionis per quem mens que primo fuerat peccato conficta resoluitur, humor deuotionis attrahitur et decoquitur dum feruens efficitur ad bonorum operum productionem perducitur. Sed attende quod feruor peccantis ut bene fructificet debet esse temperatus id est discretus ut etiam dictum est superius, ita ut neque deficiat per acidie frigus nec excedat per indistractionem. Indiget enim hyeme id est tempore suo quo se ab exterioribus ad interiora recolligat, et vere id est tempore quo abundanter humoris pietatis per opera misericordie emittat. Item estate in qua per contemplationis meditationem vel orationem seipsum ad feruorem accendat, ut sic fructus maturus id est opera perfecta exhibeat quousque finaliter sequatur autumnus id est mortis tempus quo sue vite et totius temporis fructus id est premia colligat.

Capitulum ix.

Charitas assimilatur radici. Primo ratione originis. Quia ex humore de terra accōmodato et caloris celestis beneficio radix generatur et a calore celesti tota penetratur nutritur et conseruatur. Similiter et humore deuotionis attracto per feruorem orationis et beneficio celestis caloris. Superius et icreati amor qui est spiritus sanctus, generatur id est diffunditur radici charitatis, et ab ipso calore celesti id est spiritu sancto nutritur et conseruatur. Unde apostoli in oratione vna nimirum perseverantes et cum deuotione expectantes spiritus sanctum acceperunt per quem charitas diffusa est cordibus eorum et nutrita et conseruata. Dicitur. rviij. Ad humorum mittit radices. Secundo ratione firmitatis sine profunditatis: quod quanto matrici terre profundius se insigat tanto for-

tius arboris solidius et firmitus fundamentum existit, sic quanto charitatis amor est cordi profundius et infirmitas tanto spiritus sanctus homo firmitus est et solidus fundatus. Unde apostolus, Ephe. iij. In charitate radicati et fundati. Tertio ratione virtutis, quod quousque radix sit in substantia mollis, in fortissimos lapides vi caloris penetrat et effodit. Sic charitatis amor quousque per patientiam sit mollis. Nam molle non resistit rei genti et sic peccatus non resistit ledenti scilicet iniuriam pro iniuria reddendo, sed potius ei parcat. Item quousque sit per mansuetudinem dulcis quod charitas pariens est et benigna est, tamen fortissimos lapides, id est inanimissimas peccationes seu cruciatus virtute spiritus sancti superat et vincit imo radices vitium in petris duris magis condesant. Quia scilicet charitatis affectus et effectus in duris et asperis passibus magis multiplicatur Job. viij. Super acceruas petrarum radices eius desolabit. Quarto ratione actualitatis: quod charitas omni tempore agit et crescit. Nam radix tempore hyemali calore et humore in se colligit quod vernali tempore foras effundit. Sic charitas tempore aduersitatis in semetipsa pinguet. Sed prosperitatis tempore alius se effundit et per vigorem operis proximis reuincit. Et sic. Erunt per radicem eius ut libani Aug. Radix omnium bonorum est charitas, radix omnium malorum est cupiditas. Quinto ratione virtutis quod scilicet sicut ex radice est vigor arboris, ita et charitate meretur operis. Vnde Beatus Gregorius dicit in omelia quod sicut multi arboris rami ex vna radice procedunt, sic virtutes multe ex vna charitate generantur. Nec habet aliquid viriditatis rami bonis operis si non inuenit in radice charitatis. Dicitur. xij. Plantasti eos et radicem miserunt proficiunt et faciunt fructum. Sexto, quisquis in charitatis radicem se infert nec a viriditate deficit, nec a fructu inanescit. Item charitas assimilatur cypressus. Primo ratione sicut. Est enim substantia similibus cedro, quod sua substantia est impetrabilis et tempore

sua permanet firmitate. Videmus autē q̄ ligna putrefiunt et humore aqueo superabundante. Sed hoc modo charitas putrefieri vel corrumpi non potest. q̄ aquositas. i. vehementia tribulationis non preualet cōtra eam. **Cañ. viij.** Aque multe nō poterunt extinguerē charitatem. **C. Secūdo** charitas assimilatur cypressō et hoc ratione figure. q̄ cypressus in rotunditas eius se erigit. Vnde et ei⁹ fructus figurā imitatur. Et ideo cypressi conficri appellantur. Rotunditas autem figurē perfectionem charitatis significat. Quia figura rotunda siue circularis s̄m p̄bm est perfectissima figurarum. Vnde rotunditas cypressi est perfectio charitatis. Et ideo s̄m apostolus **Collocen. iij.** Charitas est vinculus perfectionis. **Hec** enim virtus est que mētem deo ligat et iungit et coniungendo perficit. **Qd** at figura cypressi sursum tēdit signat q̄ charitas sursum trahit. **Ecclasi. i.** Quasi cypressus in altitudine se tollens. **Qd** autem figura cypressi in conum se stringit et acuit significat q̄ diligentes deum quanto plus in charitate proficiunt semper magis se restringunt. sc̄z ab illicitis. a superfluis. et etiam a necessarijs. Sic ergo et figura cypressi ostenditur q̄ charitas hominem perficit perficiendo erigit. et erigendo stringit et vnit. **Tertio** ratione redolentie. Est enim cypressi lignum s̄m s̄m. sua uisumum in odore. vnde folia habet licet amara tamen odore vinolēta ut dicit **Plinius.** Similiter odor charitatis tam suavis est deo ut sine ipso nihil redoleat. Nam: neq̄ eloquentia: neq̄ clemosyna: neq̄ scientia: neq̄ fides: neq̄ propbetia: neq̄ quodcuq̄ opus sine donum habet charitate deficiente meritum apud deū. Sicut cypresse explicando per singula. **i. Cozinth. ternodecimo.** Apostolus ostendit dicens. Si linguis hominum loquar et angelorum charitatem autem non habeam factus sum velut es sonans etc. **Augustinus.** Charitas ē sine qua nihil valent omnia. et que vbiq̄ fuerit ad se trahit

omnia. Charitas ergo tota est odoriferā. ita ut eius folia id est verba licet amara et aspera videantur interdum esse in delinquentium correptione. tamen odoriferā sunt in corripientis intentione. et medicinalia sunt in correpti emendatione. Et iō **Proverbioz**um decimosextimo dicitur. q̄ meliora sunt vulnera diligentis q̄ fraudulenta oscula odientis. Nam diligens non vulnerat nisi ut medicus qui solummodo ut sanat egrotum incidit et percutit. **Del** q̄ cypressus habet folia amara sed odoriferā significat q̄ ille qui et charitate diligit debet delinquentem amaricare ad penitentiam inducendo. et pusillanimitatem odore regere benignē consolando. **Quarto** ratione vmbre. quia cypressus ut dicit **Plinius** habet vmbra multum gratiosam. hęc vmbra gratiosa ad quietendum est gratiosa mors et requies deus diligentium. de qua dicit **Psalm.** Cum de derit dulcētis suis somnum etc. **Del** hęc vmbra cypressi est refrigerium anime in quo per charitatem extincto viciorum et passionum estu dulciter quietat anima in sui dilecti fiducia. **Lant. sc̄do.** Sub vmbra illius quem desiderabam sedi. **Del** vmbra charitatis est protectio diuina quam dilectio dei et proximī que sunt quasi ale charitatis acquirunt. **Psalm.** Sub vmbra alarum tuarum protege me. **Item** charitas assimilatur casticō stule. **Primo** ratione productionis. quia sc̄z fructus est et arbore productus. Arbor igitur est spiritus sanctus. Ipse enim est arbor vite in medio paradisi id est media in trinitate persona. cuius est p̄ gratia viuificare animā sc̄z illud **Joan. sc̄to.** Spiritus est qui viuificat. **Quius** arboris fructus est charitas **Bala. sc̄to.** Fructus autem spiritus est charitas gaudium etc. **Secundo** ratione augmentationis: quia sc̄z casticō stula producit longa semina. que ingrossantur in actione caloris. exterius condensantur. medulla interius existente nigra dulci et humida. et ad modum saui mellis iuxta

us distincta. Sic quoq̄ etiam charitas producit longa semina id est diuturna et v̄q̄ in finem continuata opera. Que etiam ingrossantur per augmentum deuotionis et condensantur dum seruetur frequenter. sicut ingrossantur membra cū per pinguedinem augentur interius. et illa dicuntur esse condensata vbi sunt multa et frequentia. sicut dicitur condensata filua vbi sunt multa et frequentia ligna. Sed medulla interior id est intentio et mens et charitate operantis debet esse nigra per humilitatem. Nam nigrum est quod parum ostendit de claritate. Quia bona intentio operantis non debet esse ad sui ostentationem etiam si opus sit publicum. sicut nigrum etiam ad lucem deductum non preestendit claritatem sed obscuritatem. Vnde ut dicit **Gregorius.** Sic opus sit in publico ut intentio semper maneat in occulto. Item debet esse dulcis per benignitatem. quia charitas est benigna: ut dicit **Apostolus.** Item debet esse humida per pietatem sc̄z ut sit interius compassibilis. et exterius facilliter effusibilis ad subueniendum. Quia humidum est passibile et ad exteriora facilliter fluxibile. Item charitas debet esse distincta et ordinata. precipue in clemosynis dandis **Lan. sc̄do.** Ordinauit in me charitates. **Tercio** ratione electionis. quia illa casticō stula est eligenda que est grossa. quia signat multam humiditatem sibi inesse. Vnde leuis et sonora reijcit. q̄ vana esse dī. Eodē mō vera ē et p̄bara ē charitas q̄ ē grossa per patientiam. Nā id quod est grossum non resonat: sed subtile. grossum est metallum et ferrum. Et sic charitatem habens licet patiat. non tamen resonat alicuius impatientie sonum vel vocem reddendo. Item que est ponderosa id est firma per constantiam. Nam vera charitas est patiens et constans. **Quarto** ratione operationis. quia casticō stula multa operatur. Nam habet virtutem mollificandi. et hoc competit charitati que iniquā emollit dura et crudelia sup-

borum corda. Vnde assimilatur etiā igni cuius carbonēs sunt beneficia eius inimico duro et superbo impensa s̄m illud **Roma. xij.** Si exierit inimicus tuus ciba illum. si sitis potus da illi. hęc enim faciēs carbonēs ignis congeres super caput eius id est hęc erunt super caput eius hoc ē mētem eius durāz tanq̄ carbonēs ignis ad molliendum eius duritiam. Item casticō stula habet virtutem mundificandi. quia charitas cor emundat a rubigine peccati. et precipue auaricie **Greg. Taro** amplius peccati rubigo s̄m s̄m quanto peccatoris mens magno charitatis igne crematur. Item habet virtutem seruetem sanguinis mitigandi quia charitas iram mitigat que est seruos sanguinis circa cor s̄m p̄bm. Nam charitas non irritatur. Item habet virtutem coleram etiam purgandi. quia charitas luxuriam purgat quam calor colere incitat et inflammar. Item habet virtutem gule apostemara dissolendi: q̄ caritas gule delcramētū dissoluit et abijcit. Item habet virtutem sanguinis purificandi. Quasi enim impurus sanguis est sanguis inuidiorum qui semper contra primum maliorum et turbulenti sunt. Vnde per hoc significatur q̄ charitas inuidiam purgat. Nam charitas non emulat. **Del** q̄ sanguis impurus et grauis et turbulētus est sanguis melancholicus. **Per** hoc q̄ purgat sanguinem impurum significatur q̄ purgat accidiam et tristitiam et grauedinem sp̄is. et facit eum leuem et sollicitum. Item charitas assimilatur calamētū. q̄ ē q̄da herba s̄m mēte. et hęc s̄m de clarat. **Primo** ei⁹ grad⁹ q̄ ē calamētū calidū et sicca in itio gdu. Et sic s̄m ē a sacri doctorib⁹ charitatis gradus tres esse ponunt. **Qd** ē charitas icipientiū et p̄fectiū et p̄fectoz et in quolibet gradu s̄m nō vni formit. s̄m aliquo mō ē calida et sicca in effectu. q̄ calefacit mēte. et deficiat carnem id est carnales fluxus. **Secundo** declarat illam eius virtus quia calamētum habet virtutem dissolendi et consumendi. **Si-**

inditer et charitas dissolvit mentis duriciam ad bonum suscipiendum. consumit humoris molliciem. i. fluxibilitatem ad mansum. Unde per charitatem efficitur mens humana mollis et facilis ad bona. et dura et difficilis ad mala. **Tertio** hoc ostendit eius effectus. Nam calamitatem superfluitates humiditas in corpore defecit. et hoc competit charitati in quantum excludit vitium gula. **Item** calamitatem libidinis frenat. quod multo magis competit charitati que castitatem diligit et libidines odit. **Item** intestinorum et stomachi dolores sanat quod competit charitati in quantum sedat vitium ire quod est cum invidia dolore. **Item** morsus reptilium curat. quod competit charitati in quantum resistit morsibus invidorum et detractorum. **Item** contra reumaticas et frigiditas caliditas. quod competit charitati in quantum expellit ab anima humana frigus accidie. **Item** contra lepra sanat. hoc lepra est avaritia que sere omnia membra ecclesie inficit. Nam a minori usque ad maiorem omnes avaricie student. et hoc est ex defectu charitatis. quia qui diligit mundum non est charitatis. patris in eo ut dicitur. i. Jo. i. **Item** calamitatem venenum ad exteriora evocat. quod competit charitati que venenum nocivum superbie de corde extrahit et abijcit. **Item** charitas assimilatur carice que est sicca sicca a copia sic vocata. **Primo** quia carice confert senibus. Nam carice a senibus in cibum sumptu dicuntur eos descendere ne rugetur eorum cutis. Ratio huius est quia rugositas accidit in senibus. quia membra a naturali humido deficcata intrinsecus contrahuntur et obligeunt. et pellis corrugatur frigore et induratur. **Sed** carice humida est et calida. et propter humiditatem non permittit membra contrahi. et propter caliditatem non permittit a frigore constringente corrugari. **Per** se nos autem intelliguntur illi qui diu peccata continent. in his desituti ab humore devotionis et abundantie in eis frigore in

quiritatis scilicet propter defectum caloris charitatis. non solum interius. contrahuntur membra per retractionem a bonis sed et pellis. **Quersatio** enim corrugat deformat et imbricat. **Sed** caritas repellendo frigiditatem et replendo etiam devotio pinguedine prohibet contractam membrorum. i. retractionem a bonis et rugositatem pellis. i. deformitatem exteriorum conversationis. **Sed** quando quia carice confert debilibus. habet enim debiles confortare et ratione laetari quia est inter fructus dulcior et ratione complexionis bonae quia calida et humida. **Sic** charitas inter omnes virtutes plus devotio animum roborat et confortat. **Et** ipsa etiam enumerat ab apostolis inter sancti spiritus. **Sal. v.** Inter omnes illos dulcior reperitur. **Ipsa** etiam est calida per inflammationem et humida per compassionem vel lacrymarum devotionem. **Tertio** quia carice confert tenuibus. i. macilentis. quia ficus sicca multum sanguinem grossum generat et multum impingunt. **Similiter** charitas multum sanguinem. i. multum meritum generat. i. adjuvat anime. **Unde** et multum impingunt eam. **Quia** diligentibus deus omnia cooperatur in bonum ut dicitur. **Ro. viij.** **Quarto** confert vocibus quia carice pectus mundificat. nullum sedat. et vocem clarificat. **Similiter** charitas pectus. i. cor mundificat et nullum spiritalem sedat. et vocem clarificat. **Sive** in confessione peccati sive in laude dei. sive in exhortatione proximorum. **Item** charitas assimilatur mentis. que licet frigida sit et sicca tamen habet virtutem dissolvendi confortandi. et appetitum promovendi. **Similiter** charitas frigida est in quantum extinguat ardorem avaricie. et sicca in quantum defecit humorem luxurie. **Unde** habet virtutem dissolvendi scilicet amoris mundi vincula. et confortandi corda debilia. et promovendi desideria sancta. **Item** menta cocta in aceto fetores minuit. purgat gingivas putridas. matricem mundificat et confortat. **Item** decocta in vino de-

orem viscerum et renum placat. **Dicit** enim **Isaac.** quod abominationem amputat et singulam sedat. **Que** etiam omnia congrunt charitati: que tollit fetorem ozis. i. vitium gula. et madat matricem. i. vitium luxurie et placat dolorem viscerum. i. vitium ire. et amputat abominationem. i. vitium accidie que spirituales delicias abominat et fastidit. **Item** sedat singulam. i. vitium invidie. **Nam** ille cui aliquis invidet ut ei esse i. singulam. i. in displicentiam et in scandalum. **Item** par multa diligentibus legem tuam et non est illis scandalum.

Capitulum. x.

Aro humana assimilatur feno. **Item** illud **Isa. xl.** **Dom**nis caro fenuz etc. **Dicit** ibi dem glosa quod fenu nascendo habet virorem. crescendo habet decorem. et habet vitium florem. sed tandem siccata solis ardore redigitur in pulverem. **Item** precium et siccu nutrimetro est aliquando de puratu. **Similiter** humana caro nascendo habet virorem vite crescendo decorem forme. et post augmentu quandoque florem fortune et temporalis glorie. **Sed** solis ardore. i. gravis tribulationis vel infirmitatis seruire siccata. idest exhausta redigit in pulverem vel mortis vel infime detectionis. **Item** hoc fenu idest corpus per mortem precium et per totalem privationem vite presentis siccata sicut quando est in sepulchro clausum vel humanu ipsum efficit nutrimentu animalium. i. esca vermium. **Eccl. x.** **Lum** mortis homo hereditabit serpentes bestias et vermes. **Unde** verficatorem quidam dicit. **Post** homine vermis post vermem fetor et horro. **Sic** in non hominem vertitur omnis homo **Bernar. super Lant.** **Lur** carnem preciosis rebus impignas et adornas qua post paucos dies vernus devorabunt in sepulchro. et animam tuam bonis operibus non adornas que et deo et angelis prestanta est in iudicio. **Lur** etiam suaz vilipendis et ei carnem preponis: do-

minam ancillari et ancillaz dominari magna est abusio. **Item** caro assimilatur taro. que tatus est arbor venenata ex cuius succo sunt venena. et cuius umbra domitibus sub ea est mortifera. **Dicit** enim **Diaco.** quod lignum hoc si ignem arripit. inerrugubilem ignem servat. **Habet.** n. tatus principaliter hec tria. scilicet venenosus succu mortiferu umbraculu. inflammabile lignum. **Succus** tati est carnis delectatio que animam venenat. sed umbra tati est carnalis vita sine conuersione que animum necat. **Item** illud **Roma. viij.** **Si** in carne viticris movemini. **Sed** ignis tati est concupiscentie vel somitis inflammatio que imperpetuus durat. **Item** potest enim in hac vita sones peccati nutgari sed non extingui dum scilicet homo est in carne corruptibili. **Item** in beata virgine ex privilegio gratie primo quidem in sua fetificatione scilicet in vtero matris sue sones dicitur fuisse non sones essentiam extraxit sed mansit ligatus. **Deinde** in conceptione filij credendum sit quod totaliter fuit extinctus. **In** alijs tamen hominibus communiter semper viget. propter quod semper est in eis aliqua repugnantia carnis ad spiritum. **Et** ideo dicebat **Apo. ad Ro. vij.** **In**venio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee **Hieron.** in quadam epistola. **Nos** gestamus laqueum nobiscum. cum sermus inimicu. carnem nostram loquor de peccato nutrita corruptam nimis ipsa origine. sed multo amplius prava consuetudine viciatam. **Hinc** est quod tati acriter adversus spiritum concupiscit quod assidue murmurat et impatiens est discipline. quod illicita suggerit. quod nec rationi obtemperat. nec vilo timore inhibetur.

Capitulum. xj.

Assitas continentie assimilatur cinamomo. **Primo** propter genituram. **Naz.** cinamomu veru inter arbores et tribulorum vepes et rupes densas significat ideo cum magna difficultate col-

ligitur. In quo significatur. q̄ continentia
carnis nō in mollicie deliciose vite gignit
vel seruat sed in aspiate p̄nic et in austeri-
tate abstinentie. Vñ dicebat Apo. i. Corin.
ii. Castigo corpus meū et in futurū redi-
go tē. Fido. li. ij. de sumo bono. Ser sunt
que incorrupta seruat castitatē. scz sobrie-
tas: opatio: aspiras cultus. cobibitio sensu
uz cana. Fmonis honestas: curatio opor-
tunitatis. Vnde pz q̄ cū magna difficul-
tate continētia conseruatur vel habet. Nā
sicut dicit Aug. lib. iij. sermonū sup Ad-
thē. Inter omnia certamina xpianoz du-
riora sunt prelia castitatis. Nā ibi conti-
nens pugna et rara victoria. Vnde domi-
nus Math. xix. cū discipuli dixissent ei. Si
ita ē hoi cū vxore: nō expedit nubere. non
oēs capiūt verbū istud sed q̄bus datū est.
In quo arduitate continētie vñs ofidit q̄
ab eius cōsecutione deficit hoium virtus
cōis. Tercio pp statūrā. qz cinamomū ē
virgultum in india vel ethiopia tantūmo
do duoz cubitoz. Subtiles enim et repli-
caros hz culmos crocei vel nigri coloris.
Duo ergo cubiti cinamomi signat duos
gradus continētie. vn⁹ ē cōtinere se ab il-
licito coitu q̄ oib⁹ cōp̄t̄it et icōiugatis. Ali-
us ē abstinere a licito. scz ēt a coniugio vel
cōiugali vsu. et ista cōtinētia nō ē oium s̄z
paucorū. vt pz et vbo dñi supradcō. qz nō
oēs capiūt vñū istud. Culmi aut cinamo-
mi subtiles et replicati qui sūt crocei vel ni-
gri. et terminatio arboris et ramoz sūt p̄fe-
ctioes cōtinētiū. Cōsistit ergo p̄fectioes
cōtinētiū in subtilitate cōtēplationis in
replacōe dilectōis. vt scz habeat dilecti-
onē dei et primī. ita vt amor primī inde
reflectat in deum qd̄ est cū ip̄c primus
pp̄ter deum diligit. et iterū amor dei in p-
rimū rependat. scz vt qui diligit deū dili-
gat et frat̄r suū. Item nigredine humilita-
tis. qz scz niger color virtutē hz visum cō-
gregandi. qd̄ respectu aliaz virtutū cōpe-
tit humilitati. Quia qui ceteras virtutes
sine humilitate congregat quasi pulueres
in ventū portat. vt dicit Grego. Sed pz

cipue humilitas debet castitati adesse qz si
cut Grego. in Adora. dicit. Nulla est cas-
titas carnis quā nō cōmendat humilitas
In croceitate feruor deuotionis significat̄
tur. et eo q̄ color croceus intensionē calo-
ris demonst̄rat. Vnde auer q̄ calidiffi-
me cōtēplationis sūt extrema habēt crocea.
vt pedes atqz rostra qd̄ accidit ex abundā-
tia humoris sicci et calidi que natura eicit
ad extrema. et propter hoc sic colorant. Et
sicut color croceus iterius signat intensionē
caloris et distēprantia sanguinis in cō-
tē. Ergo moraliter illi habēt colorem cro-
ceū qui hnt seruat intensum scz ad deum
et ad proximū. et hbc est charitatis color. si-
ne quo nihil castitas valet. Nā sicut dicit
Bernar. castitas sine charitate ē lampas
sine oleo. Subtrahē oleū lampas nō lucet.
tolle charitatem castitas nō placet. Et oi-
bus ergo colligit. q̄ illoz continētia ē p-
fecta qui sūt casti in carne subtiles in con-
tēplatione. replicati in dilectōe nigri et de-
specti in sui humiliatiōe et feruidi in de-
uotione. Tercio p̄pter fracturā. qz quā-
do cinamomū frangit quoddā de eo spira-
men ad modū nebule emittit. Vnde cul-
mi eius fracti reddūt visibile spiramentū
Fractio aut cinamomi. i. castitatis ē pecca-
tum luxurie in quo est spiramentū sensibi-
le qz. in actu luxurie euaporat sensibiliter
de corpore multū de spū et naturali calore
et id coitus debilitat corp⁹ vt physici di-
cūt. S̄z multo magis ab aia dñi per pecca-
tū luxurie castitas frangit. euaporat ab aia
et pdiur spūalis grā et calor charitatis. Et
ideo post peccatū aia remanet debilis. ita
vt tentationibus carnis postea supuenien-
tibus resistere non possit. Quarto pp̄
siccaturā. qz scz cinamomū nō redolēt. ni-
si siccum. Vnde opz q̄ arefcet ad hoc vt
odorē reddat vt dicit Solim⁹. Sicut nisi ca-
ro arefcet p̄ abstinentiā ab humore luxu-
rie. nou reddūt deo odorē continētie. De
hoc odorē dī Eccl. xxiii. Sicut cinamo-
mū et balsamū aromatizans odorē dedi-
Balsamū eni coniūgitur cinamomo. qz si

cut per cinamomum continētia. ita per
balsamum abstinentia signatur. Nā bal-
samum corpora mortua incorrupta suat.
qz quantum dissoluit tantum consumit: et
ideo abstinentiam recte signat. que a mul-
tiplici corruptione tam infirmitatum q̄
superfluitatū corpora mortalia conseruat.
et quantum resoluūt de humore pinguedi-
nis tantum consumitur de humore et vi-
gore libidinis. Vnde cinamomo balsa-
mum subiungitur. qz castitati abstinentia
obsequitur. Quinto propter collecturā
qz cinamomum cum magna difficultate
colligitur. Ante enim solis ortum vel
post solis occasum nulla licentia colligen-
di admittitur nec datur. Vnde non colli-
gitur in nocte sed solum in die. Collecturā
aut cum fuerit sacerdos metam diuidit
et partem deo deponit reliquam mercator
emit. Quod aut cinamomum non de no-
cte sed sicut de die colligitur significat q̄ cō-
tinētia diligens non amat latitudē te-
nebrosoitatis. qz bec luxuria querit Job. xx
iij. Oculus adulteri obseruat caliginem.
Nam sicut habet caliginosum animum ita
querit tenebrosam locum. Sed continēs
diligit diem honestatis sicut illud Roma.
iiij. Abijcimus opera tenebrarum et in-
duamur arma lucis vt sicut in die bone-
ste ambulamus. Sexto propter mensu-
ram. Attenditur enim in cinamomo du-
plex mensura scz quantitatis et qualitatis.
Quantitatis quidem. qz summa bonitas ē
in sumitate virgultozū ad longitudinē vni-
us palmi. quod aut duorum est modicum
valct. qz modicum habet corticis in quo
bonitas eius consistit. Similiter summa bo-
nitas et perfectio continētie est in sumita-
te virgultozum. i. in virginitati puritate. qz
virginitas tenet in carne sumitatem. i. ex-
tremitatem. Est enim quasi radix coniugi-
um. medium viduitatis. sed extremum et su-
mam virginitatis. Vnde bec extremitas ē
tantum vnus palmi ad differentiam cō-
iugij quod est quali duozum palmozum qd̄

scz in vtroq̄ coniuge mensuram erigit de-
bite honestatis: Item viduitas est duozum
palmoz. Quasi eni vnū palmum habuit
dū in iungio fuit. alii vbo opz q̄ habuerit
vnum vidua remāsit. Nam in vtroqz sta-
tu debita quedā mensura regit habende
honestatis. q̄q̄ aliter et aliter. Sed virgi-
nitas vnū solū hz. qz videlz honestatē mē-
surā in sumo semp vniformitū tenet. Alia
ē cinamomi mensura in qualitate duplici
quā hz. qz cinamomū vt dicit Plato est
calidum in tertio gradu et sicum in scdo.
Similiter in continētibus vt se confer-
uare possint oportet esse triplicem gradū
caliditatis. q̄q̄ triplicem amoris. Nam
tres latrones thesaurum quem habemus
in vasis fictilibus idest in fragilibus cor-
poribus tollere moliantur. scz mundus q̄
persequitur. caro idest carnis appetitus q̄
blanditur et diabolus qui latenter decipe-
re et inuisicare nititur. Sed contra hec om-
nia defendit amor dei si tamen vt dicit
Bernardus sit amor fortis vt scilicet non
frangatur a mundo persequente. Tercia
amor dulcis vt nō attrahatur a carne blā-
diente. Item amor sapiens vt non deci-
piatur a diabolo insidiante. Et est triplex
gradus caliditatis cinamomi. sed adduc
necessarius est triplex gradus siccitatis.
idest duplex modus abstinentie corpus de
siccant. vnus qui deficit carnis humo-
rem subtrahendo ei cibum scz iciumium.
alius subtrahendo siue temperando potū
et hic est sobrietas. Nam luxuriosa res est
vinum. quod et ideo subtrahēdū. sicut dicit
Ma-
lerius marinus q̄ vini vsus romanis fe-
minis olīm incognitus fuit ne scilz in ali-
quid deterius prolaberentur. Proximus
enim imperantie gradus a libero pat-
re ad inconcessam vncerem esse consue-
uit. vel saltem est temperandus sicut illud
Apo. i. Thi. v. Modico vino vtete propter
stomachus. Septimo propter electurā.
Nā illud cinamomum est eligendū qd̄ ē
subtile. et acutū habēs sapore dulcedim in

ter mixtus cum multa aromaticitate et colore subactum. In quibus significat quod ele croza continentia est cum subtilitate abstinentie cum acuminis prudentie. cum sapore et dulcedine deuotionis interne. cum aromaticitate et odore mundicie et carni rubedine charitatis inflammate. Item quod castitas amat tenuitatem cibi et sobrietatem potus assimilatur lenti que amat terram tenuem magis quam pinguem. et aeren sicca magis quam humidam. Similiter enim castitas magis diligit victus tenuitatem quam deliciarum pinguedinem quod perit castitas in delicijs sicut Bernar. dicit. Item potius sobrietatem potus quam nimiam vini humiditatem ut dictum est supra. Et ideo nazarci domino consecrati non solum mente sed carne uinum nequam bibebant.

Capitulum. xij.

Contemplationis et orationis continuatio animam in melius prouehit et a casu peccati protegit. Cuius exemplum apparet in oliuis. de quibus dicit Plinius quod quidam sunt in arboribus non percunt sed quanto diutius ibi sunt tanto meliores sunt. Semper enim ut dicit non uas vires resumit et difficilium ide cadunt. Quasi autem oliua suspensa in arboribus est anima leuata in contemplatione vel oratione. que quanto diutius ibi potest persistere tanto manifestius est eam magis in deo proficere. quantoque ibi melior sit tanto difficilium cadit in peccatum. vel quanto aliquis continuat quietate contemplationis tanto difficilium inde cadit. tanto mollius recedit. Item contemplatio assimilatur mandragore. Primum propter suauitatem odoris. Mandragora enim sic est dicta. eo quod mala. i. poma habeat mire redolentia. Laetico. vij. Mandragore dederunt odorem suum in portis nostris. Hanc herbam quidam fingunt habere radicem humane persone similem. sed contrarium dicit in Platone. Quasi autem poma mandragore sunt studia contemplatiue vite que multis redolent

deum. Et ideo Bernar. iii. Rachel que contemplatiuam vitam signat mandragoras a Ipa accepit et sibi uiri thobai et filiorum partem concessit. Quia scilicet uita actiua que per Iyam signatur uiro suo idest deo in laboribus et doloribus presentis uite fructuatur. qui per partem filiorum significatur per quibus Rachel mandragoras obtinet. scilicet contemplatiua uita suauis deo et gratia ualde studia possidet. Et id dicit Probus in libro. i. de uita contemplatiua. Actiuam uita habet sollicitum cursum contemplatiua gaudium sempiternum. In hac acquirit regnum. in ista percipit hec facit pulsare bonorum operum uelut quibusdam manibus inuam. ista uocat consummandos in patria. In hac contentus mundus. in illa uidebitur deus. Secundo propter insensibilitatem saporis quod huius herbe cortex uino imitatur et potatus hominem insensibilem facit. Unde illis quorum corpus incidendum est datur ne dolor sentiantur. Nam sicut dicit Dialis. ista potata ut dicitur et ita dormire facit quod omnes dolores compescit ita ut nec ferri nec temporis sentire dolorem quis possit. Sic continue contemplationis intuitu cum uino etiam diuini amoris atque eterne consolationis admittit abstrahit animam quandoque a sensibilibus sicut sicut Augustinus fuit abstractus Paulus in raptu. Et id dicit scilicet Lozin. xij. Sicut in corpore sine extra corpus nescio. deus scit. Unde ipsa contemplatio est que sanctos martyres dum secantur et uident et mortibus afficerentur uacuis ita insensibiles fecit ut nihil de illis penis curarent tanquam si eas nullatenus sentirent. Aspiciunt enim per contemplationem deum remuneratores. Tertio contemplatiua uita assimilatur mandragore propter fecunditatem proliis. quod sicut Plinius mandragora dicitur prebere se minis virtutem ad concipiendum. et hoc si ex nimio calore matris sit impedita. quod cum hec herba frigida sit et sicca matricem ad conuenientiam reducit. et sic ad conceptum disponit. propter quod mulieres frigidas non

uaret sed potius impediret. Sic contemplatio celestis premij dum ad bene operandum sollicitat ipsam animam fructibus merito remunerat. si tamen non sit in contemplatione anima per accidiam vel negligentiam frigida. Item contemplatiua uita acutius addit fecunditatem eam facit scilicet operibus bonis et facit etiam eam perfectius operari. Cuius exemplum est in ficu. quod ficus sicut Ipsi. dicit remedio cuiusdam arboris que uocatur caprificus dicitur secundari. Est enim caprificus ficus nunquam maturescens. sed quod in se non habet alij tribuit. Nam si caprifici furculus cortici ficus infusus fuerit eaz secundum efficit et citius maturescere facit. Caprificus ergo siue ficus siluestris est contemplatiua uita que siluas et solitudines diligit. Sed uelut ficus domestica que ad manus hominum existit et nutrimentum fructu tribuit homo acutus est. qui per misericordie opera tribuit pauperibus uite nutrimentum. et in frequentia et multitudine hominum est eius habitatio et uita. Sed si radici eius accendi furculus caprifici idest contemplationis affectus et sancte orationis studium in seruat ad fructus bonorum operum producendos secundum et maturior efficitur idest profectior quod plura et magis completa operatur. Nam fructus est completus quoniam est maturus. Sed adhuc notandum est quod contemplatiui custodiendi sunt maxime ab accidia frigore. Et in hoc iterum assimilatur arbori ficu. quod ficus est arbor tenera et delicata. et ideo facile a frigiditate leditur precipue quando incipit germinare. propter quod uersus aquilonem raro uel minus proficit et citius arefcit timetes aquilonaria frigora. Sic uita contemplatiua uita facit cor tenerum per affectionem amoris et delicatum ex nutrimento celestis consolationis facile ledit a frigore aquilonis. i. ab accidia quam malignus spiritus immitit qui dicit. Sedebo in morte testamenti in lateribus aquilonis. Nec enim ubi cor subintravit rigidum et frigidum facit Rigidi quidem. i. inflexibile ad compassionem et frigidum ad operationem etc. Item contem

platiua uita assimilatur nucis muscate. Primum propter continentiam. Quia est circumdata quadam pellicula tenuissima. i. fra qua eius continetur substantia. Sic si nulli modo etiam uita ac mens contemplatiua operum capitur et includatur in fide idest in uita. que tamen tenuissime attingit ad diuina et superna. et ideo est tenuissima pellicula idest tenuissima noticia diuinorum. sed nihilominus est sufficiens ad saluandum nucis medullam. i. ad saluandum animam. Secundo propter excellentiam quod nux muscata tanto est melior quanto est ponderosior et in odore suauior et sapore acutior. Sic contemplatiua homo tanto est melior quanto est ponderosior per mentis stabilitatem. quod grauis et ponderosa difficulter mouentur et firmius stabiluntur. et quanto odore suauior per conuersationis sanctitatem et quanto sapore acutior per sapientie subtilitatem. Tertio propter efficaciam quia nux muscata habet virtutem calefacientiam et stomachum fortandam. uentositates extenuandi. dolorem capitis auferendi. Sicut contemplatio inflammat amorem. confortat operam expellit uentum. i. uanitatem. et auferit dolorem exteriori infundendo interiori consolationem. Iuxta illud psalmi. Secundum multitudinem dolorem in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam.

Capitulum. xij.

De uita spirituali dicitur assimilatur tri radici. Nam radix ut arboris nutritur debet esse uita fixa solida et humida. Similiter cor hominis ut ipsum spiritualiter nutritur debet esse uita per fide. quod iustus est fide uiuit ut dicitur Hebr. x. Unde dicit Pro. uerbi. iij. Omni custodia custodi cor tuum quoniam ex ipso uita procedit. Secundo debet esse fixum per spem psalmi. Paratum est cor eius sperare in domino etc. Item debet esse solidum per charitatem Apo. Ephe. iij. In charitate radicati et fundati. Stulti autem peccatores extra charitatem existentes habent cor contractum ecclesi. xij. Cor sarui quod si uas contractum etc. sed charitas exigit

tegrum et solidum Luce. x. Diliges dominum deum tuum et toto corde tuo et tota anima tua. et omnibus viribus tuis. Item ut sit humidum per deuotionem vel pietatis compassionem. Hier. vii. Ad humorem mittit radices suas. Isaia. i. De cor vitens etc. Item cor serui dei debet esse sicut semen rose. Nam in medio rose est semen minutum crocum et valde odoriferum. Hoc semen in medio rose est gratia dei in corde. quod est minutum per humilitatem. Mathei. xj. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Beato. Semper conscientia fuit deum humilis et tristis debet esse. ut scilicet per humilitatem non superbiat et per vilem mercedem cor ad lasciuia non dissoluat. Item debet esse crocum per charitatem. Deuter. x. Circuider dominus cor tuum et cor seminis tui ut diligas cum et toto corde tuo etc. Item debet esse valde odoriferum per orationis et deuotionis suauitatem. Apoca. v. Habentes pbias las plenas odoramentorum que sunt orationes sanctorum. Fido. Oratio cordis est non laboriosus tantum. Iste fumus siue odor orationis procedens ex seruo cordis mirabiliter virtutem demonis confrigit. Thobie. vi. Cordis eius particulas si super carbones posueris. fumus eius extricat omne genus demoniorum.

Capitulum. xiiij.

irectio seuera peccati assimilatur carduo. Primo ratione figure quia cardus herba est aculeatas habens bastas et in summo capitella habens spinosa. Per bastas aculeatas intellige correptionem grauiorem flagellorum et humilium. Sed per capitella spinosa intellige correptionem asperorum verborum. scilicet pungitiorum que scilicet mentem delinquentis excitando ad proprium sensum reducit. Eccli. xij. Qui pungit cor profert sensum. Item Eccles. xij. Verba sapientum sicut stimuli et quasi clauis in altu deseri etc. Beato. in regit. Clauis atque stimulus verba sa-

piendum comparantur. quia culpas delinquentium nesciunt palpate sed pungere. Secundo ratione efficacie quia succus cardui capillorum fluxum curat. Similiter seuera correctio capillos capitis. scilicet virtutes mentis conseruat et confirmat. Nam dum vnius vicium seuerum corrigitur alter ne desinat timore seruari. Idemque quod flagellatur dum de vno vicio corrigitur ab alio seruiatur. Job. x. Disertio tua custo diuit spiritum etc. Tertio ratione medicinae. Et enim cardui sunt marisci peritiles. quia scilicet correctio aspera ad penitentiam gratiam reuocat. que scilicet est in maris in qua peccator penitens iterato concipit et formatur in esse spirituali. Item cardui mulieres plurimum inuadit. et ad litteram correctio aspera necessaria est omnino mulieribus infrunitis. Et adhuc vniu correctio necessaria est mulieribus. imentibus que nimis molles et fragiles sunt ad peccanda. Nam sicut dicit Lasso. iniquitas mortalium sine fine vagatur. si eam medicinaliter crepatio minime refecaret. Et ideo sicut idem Lasso. super ps. xxxvij. dicit. Curandum est ne tractu temporis intemperata malicia conualescat et vires iniquitatis dissimulatis vel indulgentior gratia sumministret. Sed clarius audita correctio doceat imperitiam et compescat audaciam.

Capitulum. xv.

upiditas assimilatur radici. Primo quia per radices arbor terre iberet et ab ea dum moxem accipit quo nutritur. Vnde sicut dicitur. radix habet ozis officium. quia per eam planta suscipit nutrimentum sicut animal per os. Similiter per cupiditatem anima inheret terrenis. Et sicut planta mediante radice nutritur terre humido. sic cor hominis mediante cupiditate pascitur terreno lucro. Vnde cupiditas est os cordis insatiabile. Prover. xxx. Tria sunt insatiabilia. Infernus et os vulue etc. Seneca. xvj. episto. Vidi si aliquando canem frustra panis aperto

ore captantem. quicquid accepit protinus integrum deuorat. et semper ad speciem fururi haurit. Idem evenit nobis quicquid expe tantibus fortuna proiecit id sine ulla voluntate dimittimus. statim ad rapinam al terius erecti et atomati in epicurosum istud chaos incidimus quod inane et sine termino est. Secundo. quia radix sequitur conplecionem terre in qua nascitur. et sic cupiditas sequitur conditionem hominis in cuius corde concipitur. Vnde diuersa est in diuersis. Nam auarus est cupidus de diuicijs. superbi cupidus de dominijs. curiosus de rebus vanis. et sic de alijs. Nam in omni peccatore est cupiditas immoderata alicuius rei. et isto modo consideranda cupiditatem siue maliciam est quoddam vicium generale quod includitur in omnibus vitijs. Et ideo dicit Augustinus. li. de libero arbitrio quod auaritia que grece philargia dicitur non solum in argento vel nummis sed in omnibus rebus que immoderate appetuntur intelligenda est. Et Beato. dicit in quadam omelia quod auaritia non solum pecunie sed etiam scientie et altitudinis est cum supra modum sublimitas ambitur. Tertio quia radix est causa diuersarum pullulationum. Nam virtute radice pullulant stipites rami frondes flores et fructus. Nihil enim est in arbore quod prius non fuerit in radice. Eodem modo multa sunt mala que pullulant ex radice cupiditatis. Aposto. i. Tbi. vj. Radix oium malorum est cupiditas. Super quo verbo dicit in omelia Basilius. quod cupiditas est terra gressionis mater. magistra nocendi. primum pilaria iniquitatis. auriga malicie siccaria virtutum. seditionis origo fons scandalorum. Dicitur ergo. cupiditas pecuniarum et diuiciarum. de qua proprie Aposto. loquitur sicut patet ex eo quod premisserat. Qui volunt diuites fieri etc. Beato. dicitur esse radix omnium malorum. non quia omnia mala ex cupiditate semper oriuntur sed quia nullum malum est quod non interdum ex auaritia sine cupiditate nascatur. Nam si

cut dicit Innocentius. hoc est que sacrilegia committit et furta et rapinas exercet et preda. et bella gerit et homicidia. simonia. ce vendit et emit. inique petit et recipit. In iuste negociatur et feneratur. Instat dol. imminet fraudibus. dissoluit pactus et violat iuramentum. corrumpit testimonium et peruertit iudicium.

Capitulum. xvj.

Deuotio assimilatur oleo. Primo quia oleum habet virtutem illuminationis. et ideo funditur in luminarijs et propter hoc significat deuotionem in puritate et claritate conscientie. Et hoc est oleum quod precipitur offerri. Exo. xxv. ad luminaria continuanda. quia deuotio puritatis et claritatis conscientie nutrit in nobis reuelationes diuinas. Secundo quod oleum habet virtutem alleuatiua. et ideo dicitur doloribus. Vnde oleum designat deuotionem in tolerantia presentis miserie. Deuotio etiam passionis Christi consideratione alleuat nobis presentes tribulationes. Lassi. Oleum effusum nomine turum adolescentule dilexerunt te nimis. scilicet uenter ut exponit Beato. Tertio hoc oleum virtutem enatiua. et ideo superferretur li quonibus propterea signat deuotionem ex preguustatione celestis glorie. ps. Dilixisti iustitiam et odisti iniquitatem propterea unxit te deus oleo leticie pre consortibus tuis. Et est notandum quod oleum iccirco alijs liquoribus superferretur videlicet quia modicum habet terrestretatis multum acreitatis. acce leuitatis. Et sic deuotio interna tanto magis animam cleuat ad celestia de gustanda quanto minus habet de terrena cupiditate et plus abundat in aere leuitate. Et dicitur diuina charitate. Nam charitas amor est qui animam alleuat et sursum leuat. Vnde dicit Augustinus. super ps. lxxxv. non putrefcit cor si leuetur ad deum. Frumentum tuum si bres in inferioribus non putresceret leuaret illud ad superiora. Frumento tuo im-

mutare queris locū & cor permittis iterra
putrefcere frumentum leuare ad superio
ra cor leua in celum Et vñ inquit possum
q̄ funes q̄ machie q̄ kale op̄at? Brad
affectus est iter tuū voluntas tua est
ad ascēdis negligendo descendis. stans
in terra in celo es si diligis deum.

Capitulum.viii.

Dignitate status quāto altior
tanto aduersitatibus & mo
lestijs plenior. Vnde i digni
tatis positi assimilantur ar
bori flagella enim vt dicit
Ist. dicuntur vitium & arborum summita
tes eo q̄ sepe ventis & turbinibus flagella
tur. Sunt autem q̄ summitates arborū
altitudines dignitatum in quibus qui sub
limati sunt multarum aduersitatum v̄tis
frequentium anrietatum turbinibus fla
gellantur. Et ideo non incongrue de sta
tu dignitatis possit suggeri illud puerbiū
h̄ Macha. iij. Si quem habes hostem rē
mitte illuc & recipies flagellatum Tullius.
Quo celsior es eo magis te sollicitus & an
xiosus esse oportet Vnde ps̄ Ab altitudine
diei timeo ideo est ab altitudine temporali
dignitatis Item ad dignitatis gradū am
biciosus homo q̄nq; paulatim exaltatur
sed subito deicitur. sic arbor cum difficul
tate eleuatur sed subito vi ventorum dei
citur. Vnde dicit Sre. Paulatim ascen
disti sed non paulatim descendes sed tan
q̄ fulgur & sic sathan. Item dignitatis
altitudo quanto minus est in humilitate
fundata: tanto minus crescit & minus du
rat. Cuius exemplū patet in feno de quo
dicitur in ps̄. Sicut fenem rectorū
q̄ p̄m̄ q̄ cuellatur exaruit. vbi dicunt.
Glose q̄ quanto fenem altius stat & mi
nus p̄funde radices eius inferius depri
mit tanto minus crescit & citius arefcit.
Sic homo quanto est in altiori statu si ra
dices cordis non p̄fundantur in humili
tate. i. sui humili cognitione & custodie se
dultate parum p̄ficat & cito deficit. Ps̄
Didi impium. i. superbum super exaltatū

& eleuatum sicut cedros libani & transi
& ecce non erat.

Capitulum.viii.

Diuitie assimilantur spinis.
Primo quidem q̄ spine es
sub flore sunt se carpentina
pungitine. & similiter diuicie
etiam in flore mundane glo
rie se assequentes pungunt p̄ccatione labo
ris in acquirendo timoris in possidendo
& doloris in perdendo Vnde Petrus
Rauenē dicit in quodam sermone Au
ri custos seruatoꝝ argenti securitatez non
bz. nescit quietez. & cui deest securitas ges
pit: p̄ca diuesē ille nō cēsa Innocēti? dē
i sup̄litate resolut. iactantia effrenat̄ car
rit ad libidine. & corrūit ad illicitū & sūt i
ista penax. que fuerūt oblectamenta cul
pazum. labor in acquirendo. timor in pos
sidendo. dolor in amittendo mentem cui
sep̄ fatigat sollicitat & affligit. C̄rdo q̄
spine sunt vestium laceratiue Sic diuicie
lacerant interiores vestes virtutum. Vñ
Sre. in omel. ix. super illud Exijt qui se
minat dicit. Diuicie sunt. quia cogi
tationum suarum punctionibus mentem
humanam lacerant & cum vsq; ad pecca
tum pertrahunt q̄n̄ i inflecto vulnere crue
tāt. Tertio q̄ sūt serpētā comūcative. Loc
cultatiue p̄pter q̄ Eccl. i. dicitur qui dū
sipa sepem mordebit eum coluber scilicet
qui latitat in ter spinas. Sic diuicie last
bulum sunt serpentium infernalium p̄re
Tbi. vi. Qui volunt diuites fieri incidunt
in tentationem & in laqueum diaboli & in
desideria multa & inutilia que mergunt
hoies in iteritū. Quarto q̄ spine sūt sui
mutem complectiue Sic enim se mutuo
complectuntur q̄ facilius fasciculū spina
rum ercuntur q̄ partes separentur Sic
diuicie habite difficulter bene dispensan
tur. & ideo consultius est totum simul on̄
deponere. fm̄ illud Mat. xix. Vende oīa
que habes & da pauperibz. Quinto q̄
spine sunt ignis incensiuē. Diuicie enim
sunt materia ignis cupiditatis. in presenti

Ds. Eraserunt. sicut ignis in spinis. &
ignis infernalis in futuro. Isaic. xxxiij.
Spice aggregate igni cōburentur C̄rdo
q̄ spine sunt seminum suffocatiue Nam
p̄pter suam densitatem radios solis inter
cipiunt. & rosifluis celi guttas ad ea q̄ sub
eis sunt descendere nō permittunt. & ideo
que intra spinas vel infra seminantur
non de facili choalescunt. Vnde. Luce. viij.
Aliud semen cecidit inter spinas & si
mul exorte spine suffocauerunt illud. Si
militer diuicie suffocāt sua sollicitudine fru
ctum seminis verbi dei Et ideo dicit ibi
dem Luce. viij. Quod autem in spinis ce
cidit bi sunt que audierunt & a sollicitudi
nibus diuicijs & voluptatibus vite suffo
cantur & non referunt fructum C̄rcu
uites q̄n̄ abundant diuicijs visitatur & fre
quentantur. q̄n̄ nō sunt pauperes conte
muntur & abiciuntur. sicut arbor que di
ligenter seruatur & custoditur q̄n̄ fructus ē
in ea. sed ablato fructu negligitur & expo
nitur. vt patet in vineis que claudantur &
custodiuntur tempore fructus. sed postea
exponuntur Ps̄o. i. Diuicie addunt ami
cos plurimos. a paupere autem & bi quos
habuit separantur

Capitulum. ix.

Dctrina sacre scripture assi
milatur apio C̄rdo q̄ a
pium est herba que splenis &
epatis. opilationes. i. vias opi
latas aperit. Per spar autez
& splenem que sunt duo membra intrinse
ca & multum vilia corpori intelligimus
duas intrinas & vilissimas potentias aie
scilicet intellectum & affectus Et sicut splē
attrahit nutrimentum ab epate sicut vi
torem quo nutritur. sic voluntas ab intel
lectu trahit presens obiectum a quo moue
tur Nam bonum appetendum in intelle
ctu est voluntatis obiectum & moues ipaz
vtriusq; autem potentie vias aperit do
ctrina sacre scripture. q̄ intellectui aperit
viam ad deum cognoscendum. & volunta
ti ad deum diligendum De quibus vijs

dicitur Ps̄o. iij. Die eius vie pulcre rē.
Secundo q̄ apij vis semen & radix
moribus venenatis succurrit. vt dicit Di
asco. Moribus venenosi sunt tentationes
diaboli quibus verba sacre doctrine opti
me docet hominē obuiare Vñ dominus
Mat. iij. a diabolo in deserto tentatus sa
cre scripture vba in q̄libet tentatione op
posuit Inducit etiam contra ea tria testi
monia de lege quibus ipsum vicit & repul
sit. sicut figuratū fuerat. i. Regū. xvij. in da
uid qui goliam p̄stravit tribus lapidibus
de rore. & sic christus diabolū supra
uit tribus testimonijs. de lege vt dicitur in
glosa. Quo exemplo etiam nos docemur
sacre scripture v̄bis repellere tentationem
Nam si tentat te de sup̄bia & appetitu ho
norum responde ei scripture est Eccl. iij.
Quid superbit terra & cinis? & iter Eccl.
vij. Noli querere. ab hōine ducatum ne
q; a rege cathedram honoris. Si tentat
de appetitu diuiciarū r̄nde scriptum est. i.
Tbi. vi. Nihil intulimus in hūc mūdum.
baud vbius q̄ nec auferre quid possum?
Et iterum Qui volunt diuites fieri inci
dunt in tentationem diaboli. Item si ten
tat de appetitu deliciarum carnalium Re
sponde ei. i. Cor. xv. Caro & sanguis regniuz
dei non possidebunt Glosa Per carnē &
sanguinē v̄ter & libido. i. peccata carnalia
designat. Tertio q̄ apij tristitia expel
lit & leticia inducit Nā ē quoddaz genus
apij q̄ dicit apium risus. eo q̄ humoris
melancolici sit purgatiuum tristitie expul
siuū & leticie inductiuū. imo d̄ q̄ si q̄ ipz
in magna q̄ntitate reciperet tridendo cum
occideret Sic doctrina sacre scripture me
lancolia. i. dēdū expellit Vñ Sapi. iij. Nō
bz amaritudinem conuersatio illi? nec te
dū conuictus ipi? Itē tristitia interdicat
Mat. x. vi. Nolite fieri tristes. Itē ad leti
cia inducit. ps̄. Seruite dño in leticia Vñ
libri sacre scripture magnū solatiū p̄bet o
tra hui? miserie incolati. i. Macha. xiiij.
Habentes solatio libros sanctos.

Capitulum. ix.

Elemosyna assimilatur car-
damomo. **C**rimo ratiōe
originis. qz cardamomus est
semē arboris q quāsdā tuor-
rositate facit in gbus semē
continetur Arbor ergo est penitētia qz in i-
timis cordis radicata in terra. i. in corpe
nostro p̄ficere z fructificare d̄z Del in ter-
ra bec arbor fructificare debet qz supra ter-
ram. i. in celo vel etiam sub terra. i. in infer-
no penitētia locum non habet Nam in
celo non est locus penitēdinis vbi nullum
angit cōscientia criminis. In inferno vō
non h̄z penitētia fructum vbi non potest
expiri delictum Ex hac ergo penitētie
arborē p̄ducitur semē elemosyne Est eni
elemosyna opus satisfactoris qd quidem
ad penitētia pertinet. Sed ideo semē
vocatur qz in aliena terra scilicet indigen-
tis p̄zimi carne seminata mirabiles fru-
ctus affert Hoc autem semē elemosyne
ad arborē .a. penitētia in quibusdam
humorositatibus. i. cordis cōpassiōibus p̄-
ducitur qz tota virtus elemosyne est ex cor-
dis compassione Aug. In affectu cordis
pensanda est elemosyna tribuentis. Et id
circo. vt in **Moia**. beatus **Bre**. dicit Ille
perfecte tribuit qui cum eo qd afflicto tri-
buit afflicti quoqz alium in se sumit vt p̄z-
in se dolentis passionem transferat z tūc
contra dolorem ipsius per ministeria con-
currat. **C**sc̄bo ratiōe coloris. qz illd car-
damomi semē est melius qd subrasuz ē
aliquantulum. Rūfudo etiā elemosyne est
ex dilectionis feruore nec dubium quin tā
to melior sit elemosyna quanto plus rubz
ex charitatis flamma **Dñ** sine charitate
elemosyna ē omnino infructuosa **A**posto-
lo dicente. i. **Loxii**. xij. Si distribuero in ci-
bos pauperum oēs facultates meas chari-
tatem autem non habeam nihil mibi pro-
dest **T**ertio rōe saporis qd illud etiam est
melius qd est acutus z dulcedini intermit-
tum Debet enim dari elemosyna cuz acu-
mine. i. cum subtilitate discretionis. z cum
dulcedine allocutionis qz interdum **Abū**

est melius q̄ datum Aug. in **Ep.** ad que-
dam comitem **Lau** p̄videns discretioz
elemosyne ita vt vtriusqz dantis z accipie-
tis sit solatiū. **Q**uarto rōe virtutis qz h̄z vir-
tutē p̄fortadi cor cerebri z stōachū in cor-
de quidem est dilectio. in cerebro sensifica-
tio. in stomacho vō nutritio qz sicut et
elemosyna prouocatur recipientis dilectio
In ea etiam demonstratur largientis sen-
sus z discretio et ea etiāz puenit vtriusqz
partis nutritio. qz dantis quidem p̄ mei-
tam elemosyne refouetur spūs. sed recipie-
tis p̄ oportunitē auriliuz refocillatur corp.
Item elemosyna assimilatur semini. qz
bonitas semis fm **Polii**. considerat et tri-
bus **Primo** et tempe qz illud semē est bo-
nū ad seminādum qd ē bimū vel trimum
Quedam est elemosyna que disponit bo-
minē ad vnū scilicet ad hoc vt liberet a cul-
pa sicut elemosyna peccatoris **Dani**. iij.
Peccata tua elemosynis redime **Et** illa
est quasi semē anniculum. i. vnus annū tū
Quedam vō elemosyna valet ad duos.
ad satisfactorie culpe z redēptionē p̄ncē
elemosyna penitētis **T**ob. iij. Elemosy-
na liberat a morte sicut culpe. z non pan-
tur aiām ire in tenebras sicut p̄ncē. z ista
est vt semē bimū **Quedā** autēz valz ad
tria sicut ad p̄seruandū a culpa. ad euadē-
dam supplicia. z ad intrandū vel p̄mia. sicut
elemosyna iusti z est quasi semē trimum
Csc̄bo consideratur bonitas seminis et
pondere qd illud est optimuz quod est gra-
uissimuz. pondus autē elemosyne z cuiusli-
bet boni operis est ex charitatis affectu. qz
tanto elemosyna p̄z valet danti quāto cū
maiori charitate dat. **T**ertio p̄siderat et
colore. qz illd semē meli⁹ ē qd magis albu
interius ē Sed quasi medulla alba ē intē-
tio pura **Dñ** illa elemosyna ē bona q̄ dat
cū intētiōe pura **Mat.** v. **Te** ē faciete elnā
necuat sinistra tua quid facit dextra tua

Capitulum. xij.

Loquentia sapientū assimilatur
fructu arborū. **C**rimo
rōne. grositatis qz viriditas et

copiositas foliorū reddit arborē grosam
aspiētib⁹. Similit̄ efficacia z affluētia **Abū**
reddit sapientē gratiosū audientibus
Ps. Diffusa ē gratia in labijs tuis. **C**sc̄z
nō. h̄z q ad grosas eloquentiā plura regunt
Ma h̄z **Valeriu** maximū **Doctrinē** z elo-
quentiā ornata z p̄nūciatōe apta z cōue-
nienti corpis gestu cōsistit **Quib⁹** q se in-
struxit tribus modis homines aggredit̄.
Aures penetrando. oculos demulcendo. z
animos inuadēdo. sicut etiā **Sene**. in ep̄la
dicit **De** apta aut̄ p̄nūciatōe **Abū** loq̄
Cassio. super **ps.** lxxij. **Eloquēs** ē ille q̄ scit
parna famulisse. media tēpate. magna grādi-
ter dicit. q̄ scit inuēire p̄clare. enūciare ma-
gnifice. disponere apte. figurare varie **Idē**
et dicit. q̄ bon⁹ doctor. p̄beniat apte. nar-
rat aperte arguit acriter. colligit foriter. or-
nat. ecc̄le. docet. delectat z afficit. **C**sc̄do
ratiōne vilitatis. qz folia renellos fruct⁹
a vennis pluuijs z caumantib⁹ muniūt. z p̄
eis tāq̄ scutū ictus recipiūt. **Sic** sapientū
Abū renellos **Doct.** i. sp̄i debiles sine pu-
sillanimes a vennis p̄secutionū. z a pluuijs.
i. impetu munditium tribulationū z a cau-
mantib⁹ internaz tentationū. cōfortādo. in-
struēdo. minādo. muniūt z defendūt. **Et** in-
terdū etiā sapientes z eloquentes viri p̄ pa-
tria scu ciuib⁹ suis sine aduersariib⁹ contra-
dicēdo siue salubriter consulēdo siue **Vsu-**
tias z nequicias detegēdo inuidētium vt
bostū ictib⁹. i. odijs z p̄secutionib⁹ se expo-
nūt **Isa.** xxxij. **Posuit** os meū de. q̄ gla-
diū acutū **Dñ** p̄tra eos q̄ hoc nō faciunt
d̄ **Eze.** i. s. **Nō** opposuit̄ vos max p̄ do-
mo israel **Tull.** in **re**toricis. **Qui** ita se ar-
mat eloquentia nō vt oppugnet cōmoda
patrie. sed vt z p̄ his pugnare possit is mi-
bi vt z suis z publicis reb⁹ vtilissim⁹ atqz
amārrissim⁹ suis. **T**ertio rōne firmitat̄
qz folia cito a vēto mouent̄. z hinc inde q̄-
sant. sed p̄pter abundantiam humoris non
facile ab arborē diuidunt̄. **S**istit gratiosi
in **Abū** licz a vēto vane laudis z fauoris
homini plerūqz agitur. n̄ si habet abū-
dantiā humoris. i. diuini amoris siue ierene

deuotiōis nō facilliter ab arborē christo vt
ab arborē virtuose vite p̄ clationē vel va-
nam gloriā seperant **ps.** **Folius** ei⁹ nō de-
suet z omnio quecūqz faciet p̄sperabunt.
Del tūc folia p̄pter vētū ab arboribus ca-
dūt. qn̄ viri eloquentes p̄pter metū obmu-
tescūt **Sed** hoc amicis dei non accidit. qz
eos intūmi amoris **Virus** ab omni timore
defendit **Actū.** iij. **Petrus** z **Jobānes**
hoc humorē. i. amorē spūs cōfortati p̄ncipi-
bus sacerdotū p̄hibētib⁹ ne docerent in
nomine iesū rīderēt. **Non** possum⁹ q̄ au-
diuim⁹ z vidimus nō loqui **Quarto** rōne
fructuositatis. qz fruct⁹ sub folijs sūt p̄mo
virētes. tandē maturescunt. z calore solis
dulces fiunt qz prius amari fuerunt. **Sic** sa-
piētēs viri sub folijs **Abū** p̄ducunt fru-
ct⁹ opum. qz fructus apparent virides. i. gra-
tiosi aspiētibus z maturi. i. discreti disci-
pulis z dulces. i. sapidi suscipiētib⁹ **Faci-**
unt eni viri sapientes opa gratiosa discreta
z fructuosa. vel eoz fructus. i. act⁹ sunt viri
des p̄ fidē. maturi p̄ spem. dulces p̄ carita-
tem **Et** hic est calor solis. i. amor christi q
oia facit dulcescere et amara queqz **Lañ.**
xx. **Fruct⁹** ei⁹ dulcis gutturi meo. **Et** attē-
de qz sicut modici p̄ci ē i arborē frōdosi-
tas sine fructib⁹. ita modici valoris **Abū**-
sitas sine opibus. p̄pter qd dicit **Bre**. in.
vi. li. **Moia**. qz ille bñ loquēdi faciētia p̄-
cipit. qz finem cordis p̄ recte viuēdi studia et
tendūt. nec loquēti cōscientia sp̄edit cū lin-
guā vita antecedit. **Q**uinto ratiōne mu-
tabilitatis. qz quārādā arborū folia in esta-
te viridia z decora sūt. in autumno palle-
scūt. sed in h̄peme cadūt z in terra putres-
cūt **Sic** eloquentia sapientū seculi in estate.
i. in tpe fauoris virescit p̄ vigorē. sed in au-
tumno sole decrescēte i deficiēte humano
fauore pallefat. i. vilitat̄ p̄ timorē **In** h̄peme
aut̄. i. p̄secutionis tēpore cadit. i. penit⁹
deficit p̄ obmutionē. z aliqñ i terra putre-
scit p̄ mali cōmēdationē z approbationem
siue fauorationem. **Et** tunc dicendum est
eis illd **Isaie.** xl. **De** vobis qui dicitis bo-
num malum et malum bonum.

Capitulum. xxiij.

Floratio ad bene faciendū
vlt ad malū dimittedū diuer
simode fieri debz fm diuer
sā qualitatē eoz quos hora
ri oz Lū exēplū apparet in
fici. Nam ficus sterilesct aliqñ ob defectū
humoris. aliqñ No ppter nūmiam abun
dantiam humoris. s; si accidit ob defectū
humoris subuenitur ei p pueniētē simū
et equam dulcē. sed si supabundat humor ar
borē clavis perforāt et sic humorē euacuat
illi at hoies sterilesunt. i. a fractu bonoz
operum deficiunt et hoc ē propter defectū
humoris idest propter defectum vigoris
q vicio subiecti sunt pusillanimitatis et ti
moris. et isti iunandi sunt cum fumo q plā
tā calcfacit. i. cum doctrina vel exhortatiōe
inflammanate et accedente ad bonum et cū
aqua dulci. i. cum dulcedie doctrine et ver
boz. vt attrahantur et ipsa dulcedie exhor
tationis ad humorē bōitatis. Nam si ptra
tales pusillanimes quis vteretur asperita
te verboz potū desperarent q̄ proficerēt
et ideo qui talis est sicut dicit Prosper in
libro secūdo de vita cōtēplatiua leniter ca
stigatus reuerentiā exhibet castiganti: As
peritate autem nimie increpationis offen
sus nec correctionem recipit nec salutem.
Datet ergo q̄ in exhortatione talium si
appareat calor amoris impellens et dulce
do verborum demulcens sequitur bonoz
operum secunditas crescens. Illi autē ad
modū ficus sterilesunt ppter humidita
tis excessum. qui bona opera ex superbia
dimitunt. vel ex nūmia abundantia tem
poralium que inducit ad superbiam et con
temptum spiritalium. et tales perforanda
sunt clavis. i. terribilibus et asperis verbis
Eccles. xij. Verba sapientum sicut stimuli
et quasi clavi in altum deseri.

Capitulum. xxiiij.

Eruor diuini amorū augetur
ia afflictione carnis. et abūdā
ter deuotionis. cuius exēplū
apparet in pino. Nam pinus

que exterius habet duram et grossam cor
ticem sed interius multum humorum pin
guē. de facili et multum inflammarur si igni
aliquo casu applicatur. Ille ergo exterius
habet durum corticem et asperum qui car
nem suam per duram abstinentiam vel as
peros labores affligit. Ille interius habet
multum pinguedinis qui multas baby de
uotionem meritis. et b per diuinum amo
rem faciliet et fortius inflammarur. dum
alicui ignite. i. affectuose rei applicatur sicut
affectuosa verba audiendo ps. Et loquium
domini inflammarunt eum Sive deuotas
scripturas intelligendo. Lu. vltimo Non
ne cor nostrū ardēs erat i nobis duz loqre
tur in via et aperiret nobis scripturas. Si
ue de passione iesu christi meditando. quia
ibi offensus est singularis amor saluatoris
scz in opere nostre redemptionis. et id ma
xime debet in nobis accendere ignem amo
ris. Vñ Ber super Can sermone. x. dicit
Dilexit nos deus dulci sapienter et fortiter
Dulcit nempe dixerim q̄ carnem sicut
sapienter q̄ culpam vitauit fortiter q̄ mor
tez sustinuit. sed super omnia reddidit te mi
bi amabilem bone Iesu calix quem bibi
sti opus nostre redemptionis. Hoc enim
omnino amorem nostrum vendicat sicut
in q̄ nostram deuotionem blandi⁹ allic
iustius erigit. artius stringit et vehemētius
afficit.

Capitulum. xxv.

Fides assimilatur amygdalo.
qz amygdal⁹ est an omnes p
boret fortitua. oibus enim s
boribus prior est floribus ve
stis. et ad fructum an ceteras
arbores se disponit. Sicut virtus fidei debz
in corde hominis ante omnes virtutes flo
rere. Nam fides est sicut dispositio mētis
ad charitatem et ad alias virtutes. Vnde
sicut flos est dispositio ad fructū ita act⁹ si
dei qui ē credere est dispō ad act⁹ charita
tis et ceterarū virtutum. Et que re paret

q̄ dum fides credendo preuenit ante om
nes virtutes floret et ad fructus virtutū
idest opera se ante ipsas disponit. Vnde
Apost. Heb. ij. Fides ingit est speranda
rū substantia rerū et. Nam sicut substan
tia natura antecedit et accidētia cōsequunt
ur quodam ordine substantiam. ita fides
antecedit h⁹ et ceteras virtutes. Et ideo
ipsa fides a sanctis fundamētū vocat vir
tutū tam infusā q̄ acq̄silitā super q̄
construit totū edificium spiritualium virtutum.
Et ē assimilatur radici ex qua tota arbor
erurgit. Et ideo Aug. dicit super Jos. Si
cut in radice arboris nulla proxus appa
ret pulchritudinis spēs. tamen quicquid ē
in arborē pulchritudinis vel decoris ex il
la procedit. Sic et fidei humilitate quicquid
meriti quicquid beatitudinis aia suscepti
ua ē ex fidei fundamēto procedit. Et Se
cūdo qz amygdalus ē culture expositiua.
Nā vt dicit Arist. hec arbor cultura indi
get maxime q̄ antiqua ē. et fructifi
ca antiqua q̄ nouella precipue si sit bene
cultā. Vnde vt possit magis esse fructife
ra clavis ē in radice perforāda. Sicut fides
indiget cultu et custodia boni operis. Alio
quin est infructuosa et vt arbor mortua vt
pater Isa. ij. Fides aut quasi nouella fuit
in patribus antiquis qui fuerūt ante xpi
aduentū. Et ideo minus fructifera. Sed
nūc in nobis qui sumus in quos fides se
culoz deuenit est quasi antiqua. et tamē
nostra fides post xpm si studiosis operib⁹
fuerit culta est meritoz fructibus magis
copiosa. sed est in radice cordis clavis ti
moris et amoris perforanda. vt timore ex
citetur et amore operet⁹ qz fides p dilectio
ne op⁹ vt dī Gal. v. Aug. Lū dilectiōe
fides xpiani sine dilectiōe fides demonis.
Qui aut non credunt peiores sunt q̄ de
mōnes et tardiores. Et Tertio qz amygd
alus est morboz curatiua. Dicit enim Dia
sko. qz tota arbor amygdaloz est medicina
lis. Habet enim medicinale solidū. i. radi
cem qz radix eius elixata et trita maculas
vultus purgat. Sic fides elixata charitatis

calore et trita tribulationū perpeffione pur
gat maculas faciei. i. conscie Actū. xv. Si
de purificans corda eoz. Et Item habent
medicinalem comam. i. corticem et frōdes
qz cortex eius et folia sunt et mūdificatiua
et sanatiua. Cortex aut et folia fidei sūt ver
ba confessionis fidei quibus interior fides
exterius ostendit. et hec ē sunt sanatiua. qz
sicut dicit Apo. Roma. x. Corde creditur
ad iusticiā. ore aut cōfessio fit ad saluētem.
Et Item habet amygdalus medicinale ole
um. qz oleū de amygdalis contra multas
valet infirmitates. Nam vermes et lum
bricos in corpore efficaciter iunat. et auri
um saniem mūdāt si auri tepidū instillet.
Flores etiam eius decocti in oleo cadu
cos et lctbargios curant. cum melle triti
mosibus obuiant et vlcera sanant. Oleū
aut fidei est oleum sacramentale. s. vnctio
nis extreme quod ē in virtute fidei valet
contra infirmitates corporales et spūales.
Vñ dicit Ia. v. Infirmas quis et vobis
inducat presbyctos ecclesie et orient super
eū vngentes eum oleo in nomine domini
et oratio fidei saluabit infirmū et allenabit
eū dñs. et si in peccatis sit remittentur ei.
Et Item habet medicinale fructū. Nam
fructus amygdali homini proficit. quia de
dulci amygdalo dicit Diosco. qz si recens
cū suo folio comēdat stomachum confort
tat et ebrietati resistit. Et tamen dicit qz si
vulpes amygdala comederit moriet. Vnde
sepe quod est medicina homini est vene
nosa alteri animali et e conuerso. Sicut fruct⁹
idest opera fidei ostensa et folia. i. verba fi
dei audita stomachū. i. appetitū hominis
scz fideliter et deuote recipientis confortāt
et accendūt ad bonū. et ebrietati. i. stultitie et
deuotioni heretice prauitatis resistūt. vul
pes. i. fraudulenti. s. hereticus inde moriet.
Quia duz ex verbis fidei vel exēplis oc
casionem et fouentum erroris assumit. vñ
fidelis vitam accipit. ipse mortem icurrit.
Et Item fides assimilatur castanec. Et Item
ratio cōdificationis. qz ex hac arborē

fides nota

sumuntur ligna solida et fortia ad domos construendas. Nec ligna fuerunt. Apostoli et eorum discipuli solidi per vias, fortes per patientiam vel solidi in sustinendo, fortes in operando ex quibus domus dei, i. ecclesie primitus constructe fuerunt. Secundo ratione pullulationis, quod hec arbor ut dicit Isidorus, vel excisa fuerit tamquam filia pullulare consuevit. Sic accidit beatis martyribus, quod quanto magis opprimebantur eos hostes tanto magis crescebant. Tertio ratione castrationis. Dicit enim castanea a castrando, eo quod fructus eius assidua castrari est necessarius. In fide autem christi multi sunt qui ut dicitur in apostolo magis inflantur, et ut ad regnum celorum introducantur semetipsos castrant, non ferri violentia sed voluntaria continentia, sicut ipse dicit. Mathe. xix. Sunt et canuchi qui semet ipsos castraverunt propter regnum celorum. Quarto fides assilua castanea ratione administrationis. Quia castanea administrat nobis primo ex suo ligno carbonem ardentes, quibus sibi virtus ad emollicendum ferrum. Illi carbones sunt fidei exempla feruentia, quibus etiam peccatorum corda dura et ferrea inflantur et emolliuntur ad bonum. Item ex suo fructu dat nobis alimentum dulcem. Et ita sunt doctorum factorum si dei dulcia verba que mentes audientium delectabiliter nutriunt. Item ex suo cortice siue folijs habentur medicinalia virtutes. Nam cum sale trita et cum melle temperata morbum canis rabidi sanat. Nec sunt fidei sacramenta quibus morbum canis rabidi, i. mors peccati quam diabolus ex inuidia in hominem insidit, curat. Item fides assilua sinapi, sicut illud. Luc. xvij. Si habueritis fidem sicut granum sinapis etc. Et primo ratione complexionis, quod est calida et secca in quarto gradu. Quia, i. fides debet quadrupliciter calefcere et fructu primo in corde assentiendo. Roma. x. Corde credit ad iusticiam. Item in ore predicando. Romano. x. Ore autem confessio fit ad salutem. Item in opere se manifestando. Ja. ij.

Ascendam tibi ex operibus fidem meam. Item oratio non desistendo. Ja. i. Postulat autem in fide nihil desistens. Secundo ratione purgationis, quod comesta ad cerebrum sumat, et ipsum mirabiliter purgat. Unde Augustinus, i. de trinitate. Ad hanc humane acies invalida in tam excellenti luce non figitur nisi per iustitiam fidei cuius datur. Tertio ratione curationis, quod videtur valere contra multas infirmitates. Valet enim hydropticis, epilepticis, letargicis, et paralyticis. Nam poros aperit, humores nervos oppulentes dissolvit. Sed fides multo magis valet ad omnes infirmitates corporales quam spirituales sanandas. Mathe. ix. Fides tua te salvum fecit. Quarto ratione multiplicationis, quia ex minimo grano multiplica multa grana producantur, que fronde flore et semine in immensum dilatantur. Et ita etiam hec herba se multiplicat ut ubi semel seminata parva per humilitatem et in paucis seminata tamen postea est in immensum augmentata et dilatata in fidelibus et in predicationibus et in virtutibus.

Capitulum. xxv.

Plus licet sit a patre secundum naturam non tamen debet imitari eius maliciam, cuius exemplum apparet in rosae que ex spinadura oriuntur, sed ne turam spinarum non sequantur. Nam ipsa non est odorifera nec pulebra nec est molli sed aspera, nec etiam ad medicinam reperitur valida. Sed e contrario rosa suo odore olfactum afficit, suo decore visum placuit, suavitate, mollicie tactum lenit. Sed virtute sua multis languidiorum rosa succurrit. Sic filius si habuit patrem per infamiam seculi debet ipse succedere et habeat famam redolentem. Et si habuit patrem moribus displicentem, debet ipse studere ut habeat morum pulcritudinem complectentem. Item si habuit patrem asperum et

perillentes dedit ipse conari ut habeat confortationem mitem et lenem. Item si habuit patrem ligum vincit dicitur quod ipse conari ut habeat ligam medentem. Unde patet quod parentes in eo quod mali sunt a filijs sequendi non sunt, nec etiam diligendi, quod in quantum mali sunt sumo patri contrarij sunt et sicut dicit Augustinus. Amadus est generator, sed preponendus est creator. Hebreo. xij. Patres carnis habuimus eruditores et reuerbamur eos. Nam multo magis obtemperabimus patri spirituum et viuemus. Capitulum. xxvi.

Orana assimilatur sereno. Serenum enim quod diu vires et frondet motes et prata vestit et ornatur a sua venustate, inuentus oculos reficit et delectat. Sed seruente sole humiditas eius consumitur et herba que florendo ridere videbat a sua gloria totaliter spoliatur, et pabulum ignis efficitur. Similiter fortuna hominis vires quando est cum corporis incommunitate vel venustate frondet quando est cum ubertate diuinarum, vel quando est cum consanguineorum seu amicorum circumstantium pluralitate. Sed tunc montes vestit quando est cum honore et dignitatum sublimitate. Tunc enim vestit prata, quando est cum fame dilatatione et claritate. Talem autem hominem venustate omnium oculi cum admiratione inuentur, in eius intuitu amici reficiuntur et delectantur. Sed seruente sole, i. sicut persecutione deiciente vel aduersitate depumete vel vehemeter infirmitate consumente humiditas eius, i. nature vel fortis consumitur vigor, et a sua gloria per priuationem bonorum, vel per ruinam mortis totaliter spoliatur et pabulum ignis, i. furoris percussus, vel gebene alimus infernalis efficitur. Ja. i. Extortus est sol cum ardore et arfecit senu et flos eius decidit, et decore vultus eius deperijt. Sicut, i. quadam epistola. Sic imagine a lo tuo pponere ludos facere fortiaz, et etiam hanc mortaliu curam, bonorum diuinas, gratiam excutere, quorum alia inter sapientium ma

na scissa sunt, alia infida societate diuisa alia magno detrimento eorum in quos deueniunt protensa. Capitulum. xxvij. Ratio dei assimilatur oleo. Primo ratione seruationis, quod diuisiue et penetratiue est virtutis, et ideo in vasis vitreis vel vitreatis melius quam in lignis seruatur. Vasa namque lignea porosa sunt, et difficilius mundantur a sordibus quam vitrea que sunt oino solida. Sic gratia dei in vasis vitreis, i. in cordibus mundis et solidis esse habet. Requirit enim animam mundam per innocentiam, vel saltem per penitentiam, et solidam per sapientiam, quod cor fatui quibus vas cofractum ut dicitur. Eccl. xxi. Secundo ratione effusionis. Nam si in aqua se quis miserit et oleum in ore posuerit, ipsius in aqua effuderit aquas adeo claras facit, ut ea que sunt in fundo videri possint. Sic homo in aqua tribulationis posito, oleum diuine gratie ipsa aqua, i. tribulationem ei clara facit et se ex ea illuminetur ad sui cognitionem vel dei contemplationem. Posset etiam hoc referri ad gratiam doctrine que est in sanctis predicatoribus, qui oleo ex ore effuso, i. gratia et dulcedine sermonis siue doctrine aqua sapientie salutaris ignorantis vel errantibus dilucidat et declarat. Unde talis ipsa sapientia primum primum dicitur. Eccl. xxxij. Qui elucidat me vitam eternam habebit. Tertio ratione vinctiois. Est enim multiplex vinctio olei diuersos effectus vel modos gratie representans. Est enim quedam vinctio dignitatis, sicut est vinctio regum de qua dicitur. iij. Reg. i. Assumpsit sadoch sacerdos cornu olei de tabernaculo et vixit Salomonem et cecinerunt bencina, et dixit omnis populus, viuat rex Salomon. Nec est ergo vinctio gratie que ad illos pertinet qui se vel alios per iusticiam bene regunt. Esa. xxxij. Ecce in iustitia regnabit rex. Item est quedam vinctio sagacitatis sicut erat olim vinctio pugilum, que fiebat ad cautelam, ad quam referri posset vinctio que habetur primo Regum decimosexto. Quia samuel dixit

David in medio fratrum et directus est spiritus dei in eo in die illa. Hec est illa victio gratie que pertinet ad omnes qui per essentiam pugnant vincunt alios. Item est quedam victio iocunditatis et hec victio est mulierum que se ad iocunditatem et pulchritudinem vngit Daniel. xvj. Dixit Isabella. Afferte mihi oleum et signata etc. Et hec est victio spiritualis letitie que pertinet ad nitorem et decorem conscientie. Item est victio sanctitatis sicut sacerdotibus. De qua dicit Ezechiel. xlvij. Composuit et oleum ad sanctificationis vnguentum etc. Et hec est victio deuote orationis que competit non tantum sacerdotibus sed omnibus de uote orantibus. Item est victio credulitatis. i. fidei sicut victio baptizatorum que est ad fidei susceptionem. de qua victio dicit Rabanus. In victioe baptismi de sancto spiritu sanctus ad habitationem deo consecratam. Hoc igitur pertinet ad omnes illos qui fidem suscepim bene conseruauerunt. Item est victio firmitatis. sicut victio confirmatorum: ut dicit episcopus. Confirma te signo crucis. confirmo te christum salute salutis. Hec pertinet ad omnes qui sunt confirmati et soldati per charitatem. Item est victio sanitatis sicut est extrema victio infirmorum. De qua Iacobus. v. Ungentes cum oleo sancto etc. Hec pertinet ad omnes qui se infirmos per humilitatem reputant. Item gratia dei conseruatur in asperitate et in humilitate. Unde assimilatur frumto. Cuius proprium est includi et conseruari in thebis asperis habentibus in similitate spicas pungentes contra incursum auium murientes: Unde ab illis spiculis spicam defendentibus spica dicitur quibusdam quoque folijs seu varijs culmis ambitur et sulcitur. ne fructus pondere incuruetur. Quasi enim spice asperere vel quasi spine pungentes sunt aduersitates et tribulationes presentes. in quibus per patientias gratia conseruatur. ne ab aniculis idest tentationibus diabolicis auferatur vel spice et ariste asperere sunt opera penalis penitentie in quibus

etiam gratia conseruatur. Vagina autem includens et tenens granum seminis nec datur est humilitas cordis sine qua gratia mentem minime conseruatur. Item gratia dei assimilatur cepe. Primo quod cepe comestum secundum Dioscoridum venenum educit et hoc competit diuine gratie in quantum de corde boni uis extrahit venenum cupiditatis. Nam cupiditas rerum temporalium secundum Augustinum est venenum charitatis. Secundo quod succus caliginem oculorum detegit. Hec caligo est cecitas siue obscuritas superborum qui euanescent in cogitationibus. et obscuratur insipientes cor eorum. Sed hanc caliginem. cepe succus. diuine gratie uirtus siue lux detegit et expellit. Tertio quod cepe comestum fastidium tollit. Quod competit diuine gratie in quantum excludit accidiam que fastidium spiritualium deliciarum inducit. Quarto quod cepe comestum precipue coctum ovis fetorem minuit ventrem mollit. et cibos condit. Que omnia competit gratie in quantum refrenat uicium gula. quia gula sitis facit os fetidum propter cibi superflui in stomacho corruptionem. Item quandoque facit ventrem durum cibum facit insipidum propter nimiam saturationem. quia anima saturata calcabitur. ut dicitur. Pro. xxij. Unde gratia ista remouet et inducit contrarium dum gula lam excludit. quod per cibum parcum et temperatum nec os fetet. nec venter induratur. nec cibos desipit sed sapit et maxime condimento famis quod abstinentia immitit. Quinto quia cepe comestum viscosos humores incidit. Quasi enim viscosi humores sunt luxuriosi amores quos diuina gratia precipit et tollit. Sexto quia succus cepe auribus insillatus cum lacte mulieris eius dolorem minuit. Quia scilicet diuina gratia mitigat dolorem ire que precipue generatur in auribus. i. in audiu uerborum displicentiam. sed ad hoc etiam adiuuat lac mulieris. i. dulcedo lingue et

causantem satisfaciens auribus insillata iram. Septimo quod morsum canis rabidi extinguit et curat. Morsus enim canis rabidi est detractio hominis inuidi que gratia diuina extinguit inuidiam expellendo. vel saltem contemendo. Item gratie diuine abundantia elicit ad confortandum et corroborandum ad patiendum confortificat ad proficendum Cuius exemplum apparet in pino que est arbor valde abundans in pinguedine humo ris. crescit tamen in locis montosis valde aridis et lapidosis. Et tamen nullo calore vel frigore tacta deponit virorem vel folia. Ille autem abundat in pinguedine: in quo est abundantia gratie sicut in monte. hoc ad deum ditens. Sicut adipe et pinguedine replentur aia mea. Et talis in monte. i. in altitudine contemplationis crescit et loca aspera et lapidosa diligit. i. aduersa non refugit et uiroz virtutum nec calore prosperitatis nec frigore aduersitatis deponit. Item gratia dei assimilatur cucumeri. Primo quod cucumer by uirtute refrigerat. Est enim humorosus et frigidus natura. Unde dicitur febriantibus. Sic gratia dei refrigerat aiam ab inordinato ardore uicioz. siue auaritie. siue ire. siue cuiuscumque inordinati appetitus. Secundo quod by uirtute purgatiuam excoque soluit ventrem et per consequens purgat per fluxum compactionis. i. per laxissimas penitentie. Tertio quod by uirtute sanatiuam. Nam folia cucumeris si fricentur medent vulneribus que ipse canis morsus. Laninas enim morsus tentatio prius fuit diaboli inuidetis qui nobis in pumis parietibus ipsefficit ut Beda dicit quatuor vulnera scilicet ignorantia concupiscentia infirmitas et malitia. Sed hec vulnera folia cucumeris. i. sacramenta gratie remouent atque curant. Nam contra ignorantiam est sacramentum ordinis. cuius uia clauis est scia discernendi. Contra concupiscentiam est sacramentum coniugij contra infirmitatem ualeat confirmatio. Contra malitiam ualeat eucharistia que est sacramentum

charitatis que per se opponitur malicie. Valet enim hec folia gratie ad sanandum generaliter omnium peccatorum vulnera que ab originali sanantur baptismus ab actuali mortali penitentie a ueniali extrema uictio. Apoca. xxiij. folia ligni ad sanitatem. Quarto quod cucumer by uirtutem confortandi quibus animus deficit odore succurrit. Sic gratia deficientibus in tentatione uel tribulatione succurrit. Hec enim est que tribus pueris in camis non ardenti positus fecit medijs fornacis quasi uentum rotis qui ipsius flammam calorem repressit ut habet Daniel. iij. Unde Apoc. Fidelis est deus qui non patietur uos tentari supra id quod potestis. sed faciet etiam cum tentatione prouentum ut possitis sustinere. Item gratia dei assimilatur diptanno que est herba eiciens partem consumens venenum et exatitens uicium. Nam primo quidam diptannus by uirtutem dissoluentis attrahendi et consumendi venenum. Item hanc herbam primo cerue ostenderunt. Nam etiam maducant ut facilius pariant. et si sagitta fuerint percussae querunt diptannum quo ferrum in uulnere insillat exatit. sicut Basi. et Ambrosius dicunt. Similiter gratia dei consumit uenenum auaritie. Hoc enim est uenenum ut supra dictum est quod sua frigiditate calorem cordis. i. charitatem extinguit. Item educit partem. i. expellit luxurie peccatum. quod partus concipit et ouere luxurie. Item excutit ferrum. i. duriciam superbie.

Capitulum. xxvij.

De delicis non introducta natura sed voluptatis culpa. Cuius exemplum apparet in quercu que quercus dicitur a quercendo quo antiqui ad esum glandes quercus querebant. Et sic ieiunium non carnibus aut delicis. sed sola glande solvebant ut dicit Boetius in libro de consolatione. Unde humanus genus in tota prima crate fuit sine carnibus et delicis varijs ciborum. et ideo mirandum est quomodo voluptas tunc creuit que a tanta

ta paritate inchoat. **Eccl. xxiij.** Initium vite hominis panis et aqua. et tamen hodie sicut Innocentius dicit de vilitate conditionis humane gulosis non sufficit fructus arborum. non grana leguminum non etiam radices herbarum. non pisces maris. non bestie terre. non aues celi sed querunt pigmenta. parantur aromata et nutriunt alia. capiuntur obesa que studiose parantur ante cocos. que laute preparant officio ministrorum. Alius tundit et colat. alius conficit et coctit. substantiam suertit in acidis. naturam mutat in fames ut saturitas trahat in esurie. renocat appetitus ad irritandum gulam non ad sustentandum naturam. non ad necessitatem supplendam sed ad aviditatem explendam. **Item** gula viciam assimilatur coriandro propter quinquaginta. Primo quia eius semen quod est minutum et candidum in vino dulci datum homines ad luxuriam promouet facit. Similiter gula per splendidum cibum et dulcem potum inclinatur ad luxurie actum. Hieronimus in quodam sermone. Semper futuritati iuncta lasciuia est. vicina sunt sibi venter et genitalia pro membrorum ordine ordo vicio. **Secundo** quod si quis ex coriandro nimis accipit amentiam et frenesim incurrit. Similiter per supfluitatem gula. et precipue quantum ad potum homo per ebrietatem efficitur velut amens et freneticus. Nam sicut dicit Petrus rauen. in quodam sermone ubi regnat ebrietas ratio exultat intellectus obtunditur consilia deuiant iudicia subuertuntur. **Tertio** quod hec herba cum suo semine canibus venenosa existit. Canes enim contra lupos latrantes et linguam medicinale habentes predicatorum sunt quibus gula viciam precipue est nociua. **Vnde** dicebat Apo. i. Corinth. iij. Castigo corpus meum et in seruitute redigo ne forte cum alijs predicauero ipse reprobus efficiar. **Quarto** quod coriandrum in cibo sumptum calefacit et somnum inducit. Similiter gula viciam inducit somnum corporis et somno letia. i. pigritia metis. **Re. xij. Comedit**

et bibit et rursus obdormit. **Quinto** quod hec herba licet integra sit et odorifera tamen fricata manibus fenda fit. Sic etiam gule materia scilicet cibus quibus primo odoratus et optime sit paratur. postea tamen efficitur frigidus in exitu de ventre. Et ideo sicut dicit Algazel. Lumbicorum cura vel sollicitudo versatur circa id quod ventre ingreditur eius valoris est quod inde egreditur.

Capitulum. xxxv.

Humilis homo et dulcis serocitatem mitigat hominis superbi et crudelis. **Luce** exemplum apparet in fide quia si tauri ferocissimi ad arborem fici ligentur proinus ac repente mansuere comprobantur. **Per** ficum enim que habet interius lactem humoris et vinctuosum et exterioris producit dulcem fructum intellige hominem qui intus habet mentem humilem. **Extra** hoc conuersationem mitem sicut ipse dixit **Mat. ij.** **Dicite** a me quoniam mitis sum et humilis corde. Nam lactentis interioris humoris de signat humilitatem mentis et eo quod lac efficitur confuente cibus paruulorum qui gerunt typum humilium sed dulcedo et mitas fructus exterioris mansuetudinem signat operis et conuersationis. **Et** hec duo bene inuicem conueniunt quia sicut dicit **Aug.** de sancto victore libro. iij. de claustris anime. **Coniungit** oportet mel humilitatis cum dulcedine mansuetudinis: quia sicut mel concordat in confectionibus medicis sic et humilitatis dulcedine condunt omnia genera virtutum. **Sed** vinctuositas humoris signat affectionem pietatis. **Et** ita patet quod ficus representat hominem paruulum reparatione pium in affectione. **mitem** et dulcem in conuersatione. **Sed** per taurum accipe hominem elatum et ferocem cui dicitur. **Eccl. vj.** **Non** te extollas in cogitatione anime tue velut taurus. **Quod** ergo mansuere taurus ferocis ad arborem fici ligatus signat quod superbus

humilis associatus mitigatur. **Nam** eius humilitas vincit illius ceruicofrater eius pietas confundit illius crudelitatem. **sed** eius mitas lenificat illius asperitatem. **Vnde** Cassiodorus dicit super illud. **ps.** **Humiliatus** sum vsquequaque. **Per** humilitatem membra christi sciunt diaboli vicisse superbiam. **Per** hanc fideles supra regna proficiunt: per hanc superbi tyrantici superantur: per hanc deiecti et infirmi exaltantur: per hanc in eternum martyres coronantur: nec potest dici perfectus qui hac virtute est priuatus. **Item** humilitas in asperitatibus et tribulationibus magis excrescit et demonibus maxime inimica existit. **Vnde** assimilatur fraxino. que est arbor alta et rotunda et pinca in locis alnis et montanis crescens cuius arboris tanta est vis ut serpentes eius umbram matutinam vel vespertinam attingere non audeant. **Vnde** si inter ignem et solia fraxini ponatur pins ad ignem quod ad solia surgere comprobatur. **Tandem** igitur loca motana et aspera sunt aduersitatum et tribulationum contingentium discrimina. in quibus crescit fraxinus. i. humilitas virtus: quia tribulationes magis mentem humiliat: et ideo tribulatio et deiectio humiliatio vocatur. **Vnde** **Ber.** in epistola: tribulatio via est ad humilitatem etiam patientia ad mansuetudinem sicut lectio ad scientiam. **Si** lucem appetis humilitatis viam non refugas humiliationis. **Umbra** autem fraxini matutina est humilitas penitentis in iuuenili etate: sed quasi vespertina est humilitas penitentis tardiori etate: et vtraque in fernalis serpentes idest demones odiunt et detestantur. **Umbra** etiam matutina potest dici humilitas in prosperitate: sed umbra in vespere est humilitas in aduersitate. **Qualibet** autem humilitatem serpens idest diabolus tunc odit quod ipse pro se potius vult eterno igne gehene cruciari quam ipse elegerit penitendo humiliari. **Vnde** ipse dicit beato **Dachario** quod in re nulla alia superabat eum nisi in humilitate: quam nullo modo

poterat habere. **Item** humilitas assimilatur bdellio. **Primo** ratione coloris: quod sicut bdellium est arbor nobilissima nigra in folijs et ligno oliue si millima. Similiter humilitas penitentis profert folia. i. verba. de se quidem nigra idest sui despectiva et acusativa. **Na** iustus idest humilis prior est accusator sui. **Proverb. xviiiij.** **Nomine** enim iusti siue iusticie quibus significatur humilitas sicut illud **Dach. xxiij.** **Deceat** nos implere omnem iusticiam. i. omnem humilitatem. **Secundo** ratione bumoris. quia bdellij lachryma siue gutta est transluencia gustu amara bene odorifera. sed maxime aromatica quando est vino infusa. Sic lachryma humiliter penitentis est amara quia mentem perturbat: est etiam lucidissima quia mentem serenat. est odorifera quia deum delectat: est aromatica et medicinalis quia morbos vicioz sanatur. **Tertio** ratione vigoris. **Digent** enim in tali gummi bdellij mirabiles virtutes. **Nam** valet contra apostemata: tam etiam interiora quam exteriora si fuerint ex eo peruncta. **Habet** etiam substantiam glutinosam constrictiuam et attractiuam. et ideo multum stringit disenteriam ex acuta materia factam. et etiam fluxum ex fortissima farmacia moribus etiam reptilium occurrit. **Sic** humilitas penitentis apostemata interiora. i. peccata cordis et exteriora. i. peccata carnis curat et purgat fluxum disenterie et farmacie. i. pronitate peccandi siue sit ex propria inclinatione siue ex exteriori timore refrenat. **Item** morfus reptilium idest detractorum verba curat. **Item** humilitas assimilatur casie. **Primo** propter locum generationis: quia nascitur casia in locis aquosis ubi multum crescit: et bonum odorem reddit. **Sic** humilitas nascitur in cordibus corum in quibus est aqua vere sapientie. **Dicitur** enim **Proverb. xviij.** **Vbi** humilitas ibi sapientia: vel quia nascitur humilitas in aqua tribulationis. **Et** crescit etiam in aqua compunctionis. **Et** reddit etiam

deo bonum odorem. Unde multū est deo grata. Cañ. j. *Nardus mea dedit odorem suū. Nardus enī que est herba breuis ad huc humilitatē signat Pyronomas. Nihil ē qđ nos ita hominibus gratos & deo facit qđ si vite merito magni hūilitate. No infimi simus. Glōsa tamē super ps. dicit qđ cassia que crescit in aquis est fides qđ crescit in baptizatis. Secūdo designat humilitas in cassia. ppter successum varij coloris. Dicit enī Plinius qđ cassia primo canescit. secundo rubescit. tertio nigrescit. Sic humilis canescit per prudentiā qđ fecit & tani. ppter experientiā longi tēporis consequuntur esse prudentes. Tercio rubescit p penitentiā & nigrescit per cōpassiōis tristitiā que est quedā mentis nigredo & obūbratio. Tertio ppter modū probatōnis qđ bona cassia pbat per odorem per colorem & per vigorē. Nam cassia nobilis est subdulcis & acuti saporis & iocūdi odoris & subnigri coloris & ponderis granioris & maxime laudatur que de facili non frangitur sed primo flectitur. Similiter qđ vere humilis est h̄z dulcedinem in cōcursatione odorē iocundum in fama & opinione & subnigrū colorem in sua despectione. Quia claritatē suam non ostendit s̄z abscondit. Nec frangit tribulatōe quacūqz sed flectitur compassione & discretionē. Quarto per effectum curationis. quia cassia reuma purgat cerebrūqz capitis cōfortat & fetorē oris amputat. Sic humilitas penitentiē reuma. i. peccati fluxū purgat cerebrū. i. sensū confortat qđ humilitas reddit hominē magis sensatū. i. sapientēz. Tercio fetorē oris. i. iactantiā sermonis amputat. quā homo discretus odit sicut naris fetorē eo qđ laus in p̄p̄io ore foforescit & iō odor fame perditur per iactantiāz cōmendationis. p̄p̄ic sicut narrat Vale rius maximus de *Adario* qđ cum multa fecisset vna sui iactatione gloriā fame perdidit. & qđ sibi p̄sūp̄it ascribere qđ ex ore alieno debuorat captare publice cōmendationis vota demeruit. Tercio humilitatis*

clausura h̄z se homo munire possit divinas consolationes recipit. Cuius exemplum est in elitropia. que sc̄z est herba que in solitio estuali florem incipit. Unde solsequium vocata est a latinis eo qđ sole oriente flores suos aperit. sed ipso occidente iter se recludit. Tunc enīz sol d̄stus quasi alicui oritur quando sc̄z ei consolationis sue lumen infundit. tunc debet homo quantum potest flores suos i affectus deo aperire. Tunc enīz sol ei occidit quando ipsa consolatio transit. tunc debet se homo sub custodia humilitatis claudere ne latro. i. vana gloria subintrat. Unde *dominus* *Adab. xvij.* post transfigurationem descendens de monte mandauit discipulis dicens. *Neminis dixeritis visionem.* Tercio humilitas sicut dicit *Lassiodorus* assimilatur *Ysopo*. Primo ratione stature qđ ē herba breuis & modica qđ didelict humilis est modicus. In sui reputatione. Unde *Greg. dicit* qđ h̄z militas vera est qua qđ de se parua estimat & bona alterius sine inuidia & liuore cōmendat. Tercio homo humilis est beuis in locutione. Unde *sanctus beatus* *Benedictus* in regula sua. *Unus de duodecim gradibus humilitatis est pauca & rationabilia verba loqui & nō in clamosa voce.* Secundo ratione inebrentie quia *Ysopus* in terra petrosa crescit in radicibus petre solide se infgens. Similiter humilitas crescit in terra petrosa. In anima amore cōstiti solidata. Unde humilis homo mediāte charitatis radice solide petre. i. christo inheret. *ij. R. c. xxi.* *Dominus* *petra mea & robur meum.* Tertio ratione efficacie. qđ pulmonem & omnia vicia peccatoris ex causa frigida purgat si. i. cum sicibus siccis i vino coquatur. in pulmone sicut dicit *Lassiodorus* sunt inflatōes superbie quā purgat hūilitas & purgat peccatōz cobibet istā matōes ire p̄cipue sociata cuz vino charitatis & sicu dulci sc̄z mansuetudinis. *ps.* *Asperges me domine Ysopo & mundabor.* Tercio hūilitas assimilatur ancibō.

Primo quo ad partium pluralitatē. *Nā* arboretum est herba habens radice semen & herbā. In qđ triplex hūilitas designat. *Nā* radix ē hūilitas cordis herba hūilitas oris semē hūilitas operis. Secūdo quo ad hūilitatis multiplicatē. Habet enim radix anbei viridis virtutē apertiuā ventositatis. & inflationis crenuatiuam & torsionis ventris. amigatiuam. Simili cū modo hūilitas cordis que est vt radix deo vt mentem aperit & ad eius gratie in septionem preparat & disponit. vtositatē vane glorie & inflationem superbie expellit & torsionem ventris. i. turbationem & indignationem mentis excludit. Tertio quo ad valoris varietatē. qđ radix anbei viridis alicuius est valoris eo qđ cōpacta diuidit. calculum frāgit. & singulū ex pleni tudine abscondit. Sed postqđ fuerit radix anbei sicata nullius est p̄deris. Tūc autē radix anbei. i. hūilitas cordis est viridis quando nutritur & fouetur humore diuini amoris. & tūc timor dei mentem humilians cor frigore peccati cōpactum per cōpunctionem diuidit. calculū. i. duriciā peccati frangit & singulū. i. indignationez superbiā & turbationē repellit. Sed remota viriditate diuini timoris. tūc sicatur. i. cū cūatur hūilitas mētis. i. vt nullus fit valoris vel h̄ginitatis. Tercio hūilitas continet gram ne defluat sicut psillū d̄r cōtine te vinū. *Nā* si psillū misceat vino calor vini pellit frigiditatē psillij ad superficiē. & viscositas eius pellit viscositatē ei in circuitu & nō exhibit vinū etiā sine vase. Sicut humilitas reddit boiem circūspectuz vt non effundat gra eius p̄ aliquā facultatem. p̄ter qđ dicit *Grego.* *Unī ceteras h̄ntes sine humilitate congregat quasi puluerez in ventum portat.*

Capitulum xxx.

Alconstās hō assimilatur fico moro. Sicomorus enī est fatua ficus. in folijs moro simili. Et dicitur a ficos qđ est ficus & moros qđ est fatuus

quasi fatua ficus. De qua dicit *Diascorides* qđ fructus facit subdulces s̄z nunqđ ad maturitatē venietes. Quasi autē fatua ficus est hominis instabilis animus. Unde *Eccl. xvij.* dicit. *Stultus autē vt luna mutatur.* Sic licz aliquos fructus. i. bona opa facere incipiat in eis tñ vsqz ad maturitatē. i. vsqz ad finem debitum nō p̄secrat. Tercio incōstātes & iperfuerātes qui bona incepta non cōtinuāt assimulant lactuce. *Nā* lactuca qñ est tenera & iuuenis h̄z multas & magnas virtutes. qđ cū sit frigida & bumida temperate & subtilis substātie & facile digestibilis stomachi calorem sedat sanguinē bulientē refrigerat. insomnitatem placat capitis dolorēz ex fumo colerico sanat. In masculis venetis motum refrenat lac in mulieribus multū plicat & sanguinē augmētat & in qualitate p̄fecta bonum sanguinē generat. Sed qñ antiquatur & induratur humiditas nimii amaricat. Quare et ei v̄su sanguis pessimus generatur & v̄tus ex ea visua debilitatur. Nam ex sua ponticitate sensum animale mortificat. & naturalem spiritum suffocat. Unde talis lactuca generare volentibus plurimum est nocua. Hec omnia dicit *Isaac* in dietis particulibus. Eodem modo quidā a principio sue concorsationis vel in iuuentute sūt optimi & vident magnas virtutes habere & multas qui postea in processu in senectute efficiuntur pessimi & indurantur in malis vt efficiantur pleni multis & magnis vicijis *Apostolus* ad *Bala. iij.* *Cū spiritu ceperitis nūc carne consumamini.*

Capitulum xxxj.

Intento assimilatur radici. Primo quia radix est totius herbe vel arboris principium. Et sic intēto est principium totius verbi vel opere. Intento enim est ipsius finis. Finis enim licz sit vltimum in opere. est tamen principium in intentione. quia finis mouet agentē vt dicit *pbs.* Unde finis

Lactuca
110 to

secundum eam dicitur causa carifarum. **C**Secundo quia radix expetit latibulum. Nam radix quod sub terra lauerit nutritur et proficit. Sed si euulsa fuerit moritur et arefcit. Ita intentio si cum humilitate lauerit opus bonum nutrit et arefcit. Sed si per ostentationem euulsa fuerit ab humilitate extinguitur et deficit. Unde Bre. dicit. Sic opus sit in publico ut semper in tentio maneat in occulto. **T**ertio ratione effectus. quia radix est initium bonitatis et malicie arboris causatiuus. Nam bonitas et malicia radice ad ramos ascendit. et sepe apparet in fructu et flore qualis est humor in radice. quia non potest alium humorē ramis infundere quā in se h3. Sic etiam bonitas et malicia operis ex intentione procedit. Apo. Si radix sancta et rami sancti. Ro. xi. Lu. xii. dicitur. Si oculus tuus in tentio fuerit simplex totum corpus tuum. i. opus lucidum erit et si oculus tuus nequus fuerit etiam corpus tuum tenebrosus erit. **A**mbro. Intentio tua operi tuo nome imponit. Grego. i. **M**ora. Si semel cor intentione corrumpitur sequentis actionis medietas et terminus ab hoste calido. secure possidetur. quoniam tota arborem sibi fructus ferre conspiciat quam venient dente in radice viciant.

Capitulum xxxij.

Hypocrita assimilatur arundini. **P**rimo quia arundo in arena radicitur. quia scilicet hypocrita radicem amoris habet in terrenis. **I**llud enim quod in arena plantatum est vel fundatum trinitimetur. scilicet ventum pluviam et flumen ut habetur **M**athei. vi. **P**er ventum qui ab aere procedit et venit intelligitur tentatio demonis. qui in aere commozatur. pluviam que de celo descendit intelligitur aduersitas que a deo venit. per flumen quoque quod per terram fluit intelligitur persecutio quam tyrannus infligit. **E**t quo patet quod illic est ut arundo in arena fundata. qui vel vento tentationis frangitur vel

in pluvia aduersitatis per impatientiam corrumpitur. vel flumine mundane perfectionis cradicatur. que omnia contingit hypocritis. **S**ecundo quia arundo a vento agitur. **M**at. xi. Sed. quid existis videre arundinem vento agitatam. Sed bypocrita est inconsistens quia modo vento aduersitatis inclinatur ad iracundiam. modo vento prosperitatis erigitur in superbiā. **I**sa. i. Vir duplex animo inconsistens est in omnibus viis. **T**ertio quia arundo medulle plenitudine non solidatur. **V**nde est exterius pulcra et interius vacua.

Sic hypocrita non habet soliditatem et plenitudinē interioris gratie. sed solum pulcritudinem exterioris apparentie. **V**nde dominus dixit **M**at. xiiij. De vobis scribe et pharisai hypocrite et poss. Vos quidem a foris paretis hominibus iusti. **B**er. go. in. **M**ora. Quid est vita hypocrite nisi quedam visio sātasmatis que hoc offēdit in imagine quod non habet in veritate. **Q**uarto quia arundinis viriditas breuiter terminatur. Nam cito crescit et cito arefcit. Nam arundo ab ariditate nomen accepit. Sic hypocrite gloria parū durat. Cito enim crescit et cito decrefcit. **J**ob. ii. **S**audium hypocrite ad instar puncti. **Q**uinto quia arundinis manus inmensis perforat. quia hypocrita decipit et ledit adberentes sibi. **I**sa. xxxv. **E**cce confidit super baculum arundinum contractū et cetera. **I**te hypocritarū penitentia assimilatur vmbre nucis. **N**ux enim facit vmbra et apparet gratiam sed in existētia et effectu nocua. **V**nde nux a nocendo est dicta quia rebus nocet eius vmbra. **V**nde ipsa est domitibus sub ea nocua et multarum infirmarum generatiua. **S**imiliter hypocritarū penitentia licet in apparentia exteriori videatur pulcra. tamē intrinsecus est mala et multorum viciozum in domine generatiua. **M**at. vij. **V**eniunt ad vos in vestimentis ouium. intrinsecus autē sūt lupi rapaces. **V**nde hypocritis est vmbra moxite ra. de qua **L**ucc. j. **I**n vmbra mortis sedāt

Capitulum xxxij.

Palmis affilat palme. **P**rimo quod quod palma i radice se respicitur et sicut iusti bñt aspiratē laboris. **A**po. i. **C**or. xi. **I**n laboribus plurimis et cetera. **S**ecundo quia superius in coma habet venustatem scilicet quia iusti superius in celo habent venustatem et pulcritudinē glorie immortalis. **I**sa. i. **I**ustus ut palma florebit in domo domini. **T**ertio quia palma in fructu habet tarditatē. Nam cum difficultate et tarditate peruenitur ad eius fructum. **N**on enim ante centum annos fructum facit et tunc primo perfecte vires accipit ut fructificare possit. **V**nde quāto palma est annosior tanto eius fructus est melior. **H**oc aut significat quod iusti viri post diuinitatem laboris perueniunt ad fructum consolationis. **I**sa. v. **E**cce agricola expectat preciosū fructum et cetera. **Q**uanto diutius expectant tanto copiosiorē recipiunt fructum mercedis.

Capitulum xxxij.

Lachryma penitentis affimilatur succo aloē. **P**rimo ratione materie. **D**icitur. n. aloes succus quod ex quadam herba exprimitur. ad ignē decoquitur et postmodū ad solē deponit ut siccat. **D**ico succus est lachryma penitētia quod amara herba. i. cūpūctione exprimitur et ad ignē interioris doloris decoquitur. sed solis calore. i. charitatis ardore siccat. quia cum timor est in amore xpī cōuersus iam lachryme timoris et doloris siccant. i. cessant et restringuntur. et in quadā securitatis fiducia aia solidat. **E**t huiusmodi lachrymas significauit **J**o. ij. aqua in vinū cōuersa. **V**nde **B**er. dicit sup **C**an. **I**llas lachrymas ventis in vinū mutari dixerim quod fraternae compassionis affectu in seruos pēcū charitatis. pro qua et ad horā tui ipsius in memor sobria quadā ebrietate videris. **V**nde patet quod aqua in vinū cōuertit quādo sine timore de seipso sine dolore et laboris de proximo

prodit in charitatis affectū. **S**ecundo ratio ne excellētie. quia ratio de sui natura penitētis lachryma debet esse amarior. quanto plus h3 de fetore peccati. **E**t id simpliciter loquēdo lachryma penitētis tanto dulcior et melior est quanto minus amara et fetida. i. quanto minus habet de amaritudine materia siue cā. i. de fetore peccati. **T**ertio ratione efficacie. **N**am lachryma penitētis omne peccatū ablutit quod significat efficaciam aloē quod aloes h3 fit amarum tū est multipliciter salutaris. **P**rimo quia visum clarificat quod cōpetit lachrymis penitētie inquantū purgat viciū auaritie que mentis visum obscurat sicut puluis terre oculos corporis. **P**s. **R**epleri sunt quod obscurati sunt terre. i. ex effectu terrenorū. **S**ecundo aut ab hydropisi preseruat et in principio curat. quod cōpetit lachrymis penitētie inquantū mentē humiliat et timorē siue inflationē superbie curat. **T**ertio aloē melancoliā mundificat. quod cōpetit lachrymis penitētie inquantū purgat viciū accidie. **T**ertio aloē caput a dolore releuat quod competit lachrymis penitētie inquantū expellit viciū inuidie. quod causat caput dolere. i. mētis tristitiam quia inuidia est tristitia in alienis bonis ut dicit **P**s. **T**ertio aloē colera purgat et h3 cōpetit penitētie inquantū mitigat viciū ire ad quod valde colera inclinat. **T**ertio aloē mēbrozū genitaliū vlcera sanat si eius puluis cū melle sumat quod lachryme penitētis prestant dū viciū luxurie curant. **T**ertio idem puluis aloē cū melle vermes ventris necat. **E**t similiter lachryma hūilis penitētis cū dulcedine deuotionis necat vermes ventris. **D**us gula inordinatos motus siue appetitus restringit. **O**mnia nāqz ista apparent in penitētie postquam hñ ablutus est lachrymis penitētie. et id **A**ssiodorus dicit super psalmos. **S**uerat mihi lachryme mee panes die ac nocte dū dñs mihi per singulos dies vbi et cetera. **Q**uod sicut est cibus dñi cōpōratio sensuū absolutio peccatorū refectio mentū lauacrum culpaz. **T**ertio lachryma penitētie ama

ritudinem conscientie conuertunt i dulcedinem gratie. cuius exemplum est in lupinis que cu sint legumina amara per madefactionem i aqua efficiuntur dulcia sicut dicit. Isaac. Similiter aq lachrymarum amaritudinem peccati conuertit in dulcedinem gaudij. Ps. Eutes ibant et flebant miteres femina sua. veniens aut veniet cu exultatione et. Ber. super. Can. Lachryme penitentium vinus sunt angelorum. quia in illis odor vite. sapor gratie et gustus indulgentie. sanitas redeuntis in nocentie. reconciliationis iocunditas et serenare conscientie suauitas. Item lachryma copunctionis causat affectu dilectionis et patientia tribulationis cuius creplum apparet in pino. Na arbor pini est p sudorem siue lachrymam picis generativa. Et itez de pino in germania gignit lachryma q dum fluit calore vel frigore indure. scit et gema facit. qua esse electru. Irido. dicit. Sic lachryma copunctionis du mentem et affectum accendit generat picem idest glutinu dilectionis. et du amor lachrymaz emittit ipsa aia amplius inflamat calore amoris diuini et frigescit ab amore mundi et sic solidat et firmatur et vertit lachryma amoris in gema patietie et fortitudinis. Item lachryma vcri penitens aiam a malis opibus refrenat et in bonis operibus secudat. Cuius creplu apparet in porro. cuius succus vt dicit ipe Diascouides et etia Adacer valde cotra vomitu sanguinis. Vnde huc soliu Hippocras dedisse dicit cuida sanguine vomenti. Valet etia cotra sterilitate si a puellis sepius comedatur. quasi ergo porri succus est penitentis stetus: q sanguinis vomitu. i. peccati furum restringit et sepius a penitente susu animi a bonis opibus sterilem ad eoz secunditatem reducit.

Capitulum. xxxv.

M Ali homines assimilant zin zanijs. C. Primo p aspectu deceptiuu: qz zinzania. i. lolius q est feminini generis in sin

gulari sed neutri in plurali vt dicit Irido inter triticu nascit. nec qdm in herba est a tritico plene discernitur. Et id dicitur aspicietes vt putet esse triticum cum sit lolium. Vnde ei assilantur hypocrite q inter bonos conuersantes et bonitates et sanctitatis spem extrinsecus ostendentes creditur esse boni cu sint mali. Vnde qdm se viuut zinzania in herba similis tritico se ostendunt. Secundo ppter consortiu insectiuum: qz zinzania tritico mixta aliquando ipm suffocat nisi ab eo cautius separetur. Et similiter pleruzq hypocrite in bonoz collegio incogniti comozates insidit quosdam simplices et ad suas nequicias occulte seducendo perabentes spiritualiter eos suffocant. Tertio ppter iudicij volitione qz enim ppter similitudine quam habere zinzania cu tritico videtur sepe: du zinzania euelli credit triticu pro ea euelli: est separatio. progada qdm sunt ita similia vt cognosci no possint et tpe messis zinzania colligunt per fasciculos componunt et igni traduntur triticu aut in horreu reciditur vt betur Mat. xiiij. Et quo habet q mali tolerantur qdm sit occultu vt qdm ceteri pari no pnt sine periculo tritici. i. sine scadalo bonoz et dano. S; adueniente mel se diuini iudicij: tuc fiet vniuersalis separatio maloz a bonis: et ad modum zinzaniox mali alligabunt fasciculos ad coburenda igni. qz scz in igne gebene similes associabuntur sibus vt cadet eos retineat pena quos similis tenuit culpa. Sed tritici. i. bonoz collegij recedet in horreo celli. Quarto ppter effecta nociuu. Nam zinzania hz vim acuta quodammodo venenosam inflatus et venosam. Vbi ebrietate inducit mentem percutit et caput ledit panem cui admisceat iscit. De quo si qs comedat in magna quantitate no solu en grauitur le dit: sed et occidit. Igit in quatu habet vim acuta representat viciu auaritie qz auari sunt valde acuti ad decipiendu. Vnde. ps. Sicut nonacula acuta fecisti dolum. In quantum ho hz vim venenosam significat

luriam que est venenu aspidum insana bile vt dicitur: Deuter. xxxij. In quantum ho hz vim venosam et inflatuium significat vanam gloriam sine superbia. Pro. x. Qui inuitit medacijs h pascit vetos. In quantum ho ebrietate inducit significat vicium gula. Cotra qd dicit ad Eph. v. Noli te inebriari vino et. Sed in quantum mentem ledit et caput percutit significat ira que caput ronis turbat et claritatem metis offuscat. In quantum aut panem insicit significat accidia que gustu aie ledit et spua lem panem verbi inpidum reddit. Sed in quantum grauitur ledit et occidit significat inuidia que inuidete corporaliter et spualiter occidit. Job. v. Paruum occidit inuidia.

Capitulum. xxxvi.

M Anactus no pbatur cui nulla iniuria dicit vel facti irrogatur. Arbor eni que nullo vento flante agitat no pte rea immobilis reputatur. Sicut nec lignu qd no arderet absente igne diceretur incobustile. Eode modo no debet ho mansuetudine si leuis oziat occasio. Tre mitis ho et deuotus linguas maledicor pungentiu no formidat. Cuius exemplum est qz malus succus oleo admixtus iste virtus esse dicitur. vt quisq eo perunctus fuerit a puncturis apuz et araneaz et scorpionu tutus fiat sicut dicit Plinius. Malua eni que est herba mollis mansuetudine signat. Vnde malus succus est mansuetudinis virtus. cui si admixtu fuerit de uotionis oleu: ita cor hois linendo corroboz: vt neqz apu. i. pungitioz qui aculeos figit neqz araneaz. i. iposoz que tela tenent et venenu ferunt. neqz scorpionum. i. detractorum qui retro percutiunt puncturas linguaz formidat. Vn Greg. super Eze. dicit. Lum lingue detrahentiu vel oppro

bria irrogantiu corrigi nequeit equanimiter per omnia tollere. nec obrectationis sermo timendus est ne du peruersoz lingua metuitur recti opis via deferatur. Tracudus aut homo similis e ligno spinofo quod pugit amplectente se. Naz licz ho amet omnes arbores q sunt in orto suo: spinosas tamen declinat et fugit ne laeceret eu. Sic licz omnes hoies sunt amandi: familiaritas tamen iracundoz declinada est. Proverb. xxiij. Noli esse amicus homini iracundo.

Capitulum. xxxvij.

M Aria mater domini assimilatur cedro. Eccl. xxiij. Quasi cedrus exaltata sum in libano. Sunt eni duo genera cedroz qz sunt cedri que nascuntur in libano que sunt valde ptere et odoriferet quaz odor fugat serpentes et interficit vermes. Libanus aut vbi nascuntur candidatio interpretat. Alie sint cedri maritime que sunt pte sed fructuose: quaz poma cedrina triplice hnt substantiaz. Prima est calida media temperata vltima frigida. Per vtranzq cedru beata Maria significatur. Ipsa eni instar prime cedri fugat serpentes. i. demones ctinguit vermes. i. prauas cogitationes et reddit candidas metes. Sicut instar secunde cedri factu proculit benedictu scz xpm in quo fuerunt tres substantie: scz deitas aia et caro. Prima scz deitas est valde calida: qz omniu vicioz consumptiua et omniu sanctorz cordiu inflamatina. Heb. xij. Deus noster ignis consumens est. Media scz aia fuit valde temperata qz omnes virtutes in ea suu medium tenuerunt et illa nuqz declinavit ad aliquod extremu. Vltima scz caro fuit frigida: qz fuit ab omni concupiscentia penitus aliena. Tre assimilata cipresso. Eccl. xxiij. Quasi cipressus in mote sion. Nam cipressus dicit esse arbor rota medicinalis scz in cortice folijs et fructu. Quia quicqd in regimine extitit totu virtuosu et medicinale fuit et cor

ter. i. exterior cōuersatio sãcta & solia. i. verba suauia & fructus. i. opera vtilia. ¶ Item assimilatur cinamomo Eccl. xliiij. Sicut cinamomũ aromatisans odore vedit. Nã hec plãta ẽ ficea calida & aromatica. Ipa eni beata Xgo fuit ficea in carne per temperantia & parcatã. Calida in anima per feruore & charitatẽ & aromatisã in vtroq; per mūdiciã & puritatẽ. ¶ Itẽ assimilatur nardo. Lan. j. Nardus mea vedit odorem suũ: qđ dicit ecclesia de beata virgine. Quia nardus est herba modica & calida odorifera & spicosa. Similiter Maria fuit modica per humilitatẽ cũ dixit. Ecce ancilla domini &c. calida per charitatem. odorifera p puritatẽ. & spicosa p fecunditatem. Nam spica quã pcurit ista nardus fuit dñs iclus xps. Spica eni nardi vt dicit Diacoz. hz virtutẽ confortandi crebrum scz naribus applicata. ¶ Itẽ confortandi stomachũ qz valet cõtra stomachi debilitatẽ. ¶ Itẽ confortat cor qz valet contra cordis defectũ. In crebro est sensus in stomacho appetitus sed in corde amoris affectus. Christus ergo quasi spica nardi sensum nrm confortauit per fidem appetitũ excitauit per spẽ affectũ inflãmavit p charitatẽ. docuit eni nos cognoscere diuina appetere supna: diligere eterna. vel qz docuit nos in deũ credere de deo cõfiderẽ & deũ diligere. ¶ Item nota qz nardus siue spica eius masticata humore lingue deficcet. ¶ Itẽ surditatẽ aurium sedat: & qđ est incisua & diuisua vsq; ad intima penetrat. Vnde & lapidẽ frangit. Et hoc cõpenit beate Marie: que suo exẽplo nos docuit linguã cõtinere aures deo aperire & gladio doloris aiam penetrare. Sigdez ipa pauca & rõnabilia Xba dixit aures angelo diligẽter aperuit & tẽpore passiois filij sui eius animã gladius doloris ptranxit. In pmo docuit nos humore lingue deficcare. i. lubricitatẽ loquacitatis refricare In secũdo circa dei verba aurium cordis surditates fugare ne forte dicat nobis Aurcs hñt & nõ audient. Sz in tertio do

cuit nos gladio verbi dei vel dolore cõtionis animã pforare: ita vt lapis. i. vt cordis duritia frangat. ¶ Itẽ assimilatur oliue fm illud Eccl. xliiij. Quasi oliua speciosa in cãpis. ¶ Primo quia oliua in arbore siue ligno hz soliditatẽ. Nam lignus oliue est cõpacte soliditatis. i. putribilis puritatis & in medulla multe humorositatis. Nam beata virgo fuit ppa & solida in fide i. putribilis & purissima in carne & plena humore gratie in merte: fm illud Luc. j. Ave gratia plena &c. ¶ Secũdo qz oliua hz in fronde viriditatẽ. Nam folia oliue scmp virent. Sic folia marie scmp viridia. i. virtuta. In omni eni verbo suo vigor virtutis apparuit siue virtutis prudentie in ingrendo sicut quãdo dicit angelo. Quomodo fiet illud &c. Luc. j. siue humilitatis in cõsentiedo vt cũ dixit. Ecce ancilla domini &c. siue deuotionis in laudãdo vt cũ dixit. Magnificat anima mea dominũ &c. siue dilectionis in cõqueredo vt cum dicit. Filij qđ fecistis nobis sic. siue pietatis in cõpaciẽdo vt cũ dixit. Vinum nõ hñt &c. ¶ Tertio qz oliua habet in flore suauitatẽ. Nam eius flores suauiter redolent. Flores Marie fuerũt eius mores q odor honestatẽ plurimã redolebãt. Nã tãta pollebat beata Maria mox honestate vt solũ in eius aspectu omnis ab aspiciẽte tẽtatio: sicut testat hyeronimus fugaretur. ¶ Quarto qz oliua hz in fructu vinctuositatẽ. Et nota qz oliue quãto sũt nigriores ceteris tãto & ipse sunt maturiores interius & ad exprimẽdũ ab eis oleus sunt aptiores. Similiter fructus. i. opationes Marie quibus essent ceteris nigri. p apparentiã humiles: tamẽ interius vinctione deuotionis & gratie erant plene. Vnde Marie virginis opera fuerunt magna per humilitatem vinctuosa per pietatem. ¶ Quinto qz oliua in liquoze habet vtilitatem. Nam liquor oliue est oleum. Cuius vsus est multum vtilis mortalibus. Nam oleum vt dicit Hfidorus est in pabulum luminis in medellam vulneris

& in refectionem esuriẽtis. Nam in lucerna ponitur ad ignem nutriendũ languida mēbris apponitur ad medellam & cibus additur ad comedendũ. Vltẽ ergo oliue est misericordia & pietas Marie. Naz ipa illuminat tenebrosos boies in dei agnitione. Vnde mater agnitionis vocat Eccl. xliiij. Ipa languidos curat solidãdo in dei timore. Nam timor domini expellit peccatũ quod hz languos anime. Vnde et ipa dicit mater timoris. ¶ Item ipa etiã abat & nutrit sibi deuotos multiplici cõsolatione. Vñ ipsa inuitat eos. Eccl. xliiij. Trãsite ad me oēs qui concupiscitis me & a generationibus meis implemini. ¶ Item beata Maria assimilatur palme. Lan. vii. Statura tua assimilata est palme. ¶ Primo qz palma hz radicis profunditatem. Habet eni palma radicẽ in terra multãz defixam. Sic beata Maria habuit radicis profunditatẽ. i. cordis profundã humilitatem Luc. j. Quia respexit humilitatem ancille sue. ¶ Secundo qz habet stipitis firmitatẽ. Est eni truncus eius mire & imputribilis firmitatis. Sic trũcus virginis. i. corpus virginis habuit imputribilez firmitatẽ idest incorruptibilem virginitatẽ: qz virgo ante partũ Xgo i partu & virgo post partum. ¶ Tertio quia palma habet virositas pcrpetuitatem. Nam diurnis vestitur folijs sine vlla successione ea cõseruans tẽpore hyemis & estatis. Sicut beata Maria virositẽ fidei scmp tenuit & cã nunq; amisit: nõ solũ tẽpore estatis. i. prosperitatis: sed et tẽpore hyemis. i. aduersitatis scz passionis quando discipuli & alij fideles eam perdidit. ¶ Quarto quia palma habet culminis sublimitatem quia est arbor magne pcceritatis & altitudinis: sed cedri altitudinem non pertingit quia beata virgo licz magnã habuit altitudinem meritorum & etiam premiorum. Vnde Eccl. xliiij. Ego in altissimis habitauim. non tamen sicut christus & ideo non peruenit ad altitudinem

cedri idest christi. Ecclesiastici. xliiij. Quasi palma exaltata sum in caedo. ¶ Quinto quia palma habet fructus suauitatem scilicet dactili. Cuius fructus tanto dulcior & sapidior esse probatur quanto immediatius solis radijs exponitur. Lan. vii. Ascendam in palmam & apprehendam fructus eius. Suauissimus autem fructus Marie virginis ille est. De quo Elisabeth ci dixit. Benedicor fructus v̄tris tui. Ille fructus fuit dulcissimus & sapidissimus: quia radijs solis idest diuini splendoribus immediatè coniunctus. immo ipse est splendor glorie & figura substantie diuine. ¶ Item beata maria assimilatur platano. fm illud Ecclesiastici. xliiij. Quasi platanus exaltata sum iuxta aquas. ¶ Primo ratione dilationis. Est enim arbor latitudine foliorum sic dicta eo qz patula & ampla. & plana. Nam platos greci vocant plantum vt dicit Hfidorus. Folia autem Marie fuerunt eius virtutes quibus ornata fuit eius vita. Et hec folia fuerunt patula per exemplum & ampla per meritum. Et tamen plana idest humilia per despectum: quia quantũcũq; esset gratia & virtutibus plena: tamen semper se humiliabat & despiciebat ancillam dei se vocans. ¶ Secundo ratione complexionis: quia platanus est arbor frigida & sicca. Quia beata Maria fuit ab omni seruoze avaricie frigida & ab humore concupiscentie sicca quia terrena toto corde desperit & nihil in se concupiscentie habuit. ¶ Tertio ratione curationis. Nam folia platani ad curandum causas calidas & humidas infirmitatum sunt valde vtilia. quia humorum deficcant & calorem temperant. Ruma restringunt & contra tumorem calidum oculorum iuuant. Nam folia Marie fuerunt non tantum eius exempla: sed etiam verba que quandoq; ardorem avaricie temperant. sicut quando dicit in suo cantico. Esurientes im-

plent et quadoq; de humorem luxurie deficiant sicut quado dixit Angelus: qm viri nō cognosco: quadoq; de fluxus reumatum. i. cogitationū coarctant. Nam velut reuma capitis ad inferiora fluens est cogitatio mētis ad inferiora tendens quā beata virgo suo verbo et exemplo ad superiora reuocat et restringit dicens. **Ad**ignificat aīa mea dñus et. Et exultant spiritus mei in deo salutari meo: in deo nō in mūdo. **Item** cōtra tumorē. i. supbiā ad iuuat et dicit. fecit potētia in brachio suo et. **Item** beata **M**aria assimilatur virge. **Primo** rōne nominis q; virga dicitur a virtute. **M**ā virtus que latet in radice se p̄dit in vigore. **V**g. **D**ñi beata **V**rgo recte virge assimilatur in qua ois virtus p̄fectio reperit. **E**ccl. xliij. In rue ois spes vite et virtus. In eius est vigore ac fructu refulsit ois virtus radices. **R**adix. n. et qua hec virga est p̄dacta: fuerit patriarche in qb; quicq; grate et virtus fuit torū in beata **V**rgine eminetius apparuit. **D**ñi in ei; natiuitate cārat ecclesia euāgeliū beati **M**ariæ. in quo scribunt genealogie patriarcharū. **N**ota etiā q; in virga inuenit triplex virtus. **Pr**mo q; **V**rga cōponit ex triplici substātia. scilicet cortice ligno et medulla. **M**ediante ergo medulla nutrit: mediāte ligno sursum erigit et mediāte cortice contra oēs exteriorē inurias defensat. In beata igitur **V**rgine tanq; medulla nutritōis fuit ei; interior grā de qua angelus dixit ei **L**uc. j. **A**uc gratia plena. **S**ed lignum crigēs cōtemplatio assidua. **L**ant. iij. **A**uc est ista que ascēdit quasi **V**rgula et. Et nora q; **V**rgula est quo ascēdit semp sursum tēdit et suā summitatē versus celū dirigit et quāto a terra recedit et sursum tēdit semp subtilior fit **S**icut beata **V**rgo sursum tēdebat intētionē et affectionē. **V**nde odio cliui in quodā sermone. **D**ñū quippe scimus p̄ certo q; omanis **M**ariæ vita et actio sp̄ sunt in dño **Item** summitatē. i. mētē ad celū dirigebat sc; in oratione et cōtemplatione et quāto a terra per despectūm recedebat tan

to subtilior in cōtemplando erat. **T**anq; cōter defensans exterioris fuit in beata **V**rgine diligēs sui custodia: propter quā **L**ant. iij. **D**ocatur ortus conclusus. **V**rgitur ipa fuit vt **V**rga **V**rgula de qua. **P**s. **V**irgā virtutis tue emittit dominus et fion. **Item** **C**undo assimilatur **V**rgē rōne germinis. **N**ā scitur cni siue germinat ex **V**rga flos et violā ipse de **V**rga egrediēs **V**rgam nō violat sc; secūdat. **V**irga enī non accipit secūdatiōis gratiā nec germinādi potētia ex aliq; seminis cōmixtione sed solū a calore solis et celesti rore. **S**icut et **V**rga nostra. i. virgine beata egrediēs est flos xps incarnando et nascēdo siue vteri eius aliqua violatiōe. **V**nde sic est secūdata q; tamē non violata. **N**am et ante partū **V**rgo erūt et post partū **V**rgo permanit. **N**ecq; enī et materiali semine habuit generandi potētiam: sed et rore celestis grē et ex folio calce. i. spūsancti ope. **L**uc. i. **S**pūsanctus super uenit in te et virtus altissimi obdūbit tibi. **Y**sa. l. **E**grediēs **V**rga de radice ielle: flos de radice eius ascēdet et regesct super eum spūs dñi. **T**ercio assimilatur **V**rgē rōne culminis. **V**rtū enī **V**rga p̄cipue qui sunt positi in culmine dignitatis vel alius officij sicut reges et dñi. **D**ñi nora q; vsus **V**rgē est ad quatuor. **Pr**imo ad domini ostensionē et sic **V**rga vrtū reges et principes. **E**t hoc modo beata **M**aria dicitur **V**rga q; data est nobis tanq; domina et regina. **E**t iō maria interpretat dominātrix. **P**s. **V**irga directionis **V**rga regni tui. **S**ecūdo ad defensionē siue per cussionē: et sic vrtū **V**rga bellatores. **E**t hoc modo beata **V**rgo data est nobis ad percutiendum et repellendū hostes spūales sc; demones. **N**ā. **E**ccl. xliij. **E**osurget d **V**rga israel et percutiet duces moab. **T**ercio ad regimen et directionē: sicut vrtū passiores **S**ic deus per beatam virginē nos dirigit et ad pascua vite perducit. **M**atth. v. **P**asce populum tuum in **V**rga tua vt sit verbum patris ad filium in **V**rga tua id est in virgine. **Q**uarto ad sustenta-

tionem sicut vrtū virga siue baculo infirmi et debiles. **S**ic similiter etiam beata virgo data est ad sustentandū. **P**s. **V**irga tua et baculus tuus ipa me cōsolata sūt **I**psa enī est vt virga ad expellendū demones. **I**psa quoq; est vt baculus ad sustentandū mētos et debiles. **Item** assimilatur viti. **Pr**imo in radice. **N**am vitis vt fructificet bonum liquorē debet esse plantata et radicata in loco vbi sit calor solis puritas aeris et dulcedo humoris. **C**alor enī solis viti necessarius est: q; quāto directius et diuturnius respicit soles tāto exhibet fructū dulciorem. **Item** vitis dicitur diligere acē p̄ et clarum et odire nebulosum. **Item** dulcem et nō amarā diligit terram. **V**nde in collibus bene altis soli expositis ratione dulcis humoris et fortis caloris vineis locus aptus existit. **I**n cuiusmodi loco hec nostra vitis. i. beata virgo maria habuit radices cordis. **I**n feruore charitatis in nitore puritatis et in dulcore benignitatis. **I**psa enī habuit feruorem charitatis in mēte nitorem puritatis in carne et dulcore benignitatis in cōuersatione. **S**ecūdo fuit similis viti in stipite. **S**tipites enī siue lignū vitis inter arbores crescit multū. **V**nde sup domos et arbores et circa villas circūdūci pōt. **S**ic beata virgo super oēs sanctos et sanctas magis creuit i merito et grē cumulo. **Pr**o. xxi. **A**dulte filie gregauerūt diuitias tu at supergressa es vniuersas. **T**ercio fuit similis viti in palmitē. **P**almes enī vitis est natura flexibilis. **E**t illud qd apprehendit quibusdā capzocolis quasi quibusdā brachijs stringat quoz admitticulo in alta se erigit et a ventis et a pluuijs rurus cōfistit. **S**ic animus etiam beate virginis fuit per fidē ad consentiendū flexibilis cū dixit angelo. **E**cce ancilla domini et. **Item** cōfistū filium suū nō solum brachijs carnis dulciter strinxit et tenuit. sed etia; brachijs aīe sc; intellectu per fidem et affectu per charitatem ita q; spm nūcūq; dimisit. **L**ant. iij. **T**enui illum nec dimittā. **V**nde

nec vento persecutionis nec pluuia tentationis ab eius fide et dilectione recessit. **Q**uarto est similis viti in frōde. **F**rones enī siue folia vitis vulnera mundant et ipa mundata sanant. **S**unt igitur sicut folia vitis verba beate virginis que vulnera vitiōz mundant et sanant. **N**am vt iā supra factum est mudare volēs vulnus superbie dixit. **D**eposuit potentes de sede et exaltauit humiles. **S**ed vulnus auaritię volens curare ait dicens. **E**surientes impleuit bonis et diuites dimisit inanes. **Item** vt mundare vulnus luxurie dixit qui vix nō cognosco et sic de alijs. **Q**uinto fuit similis viti in flore. **I**n estate enī vitis flos et odor florentis vitis omne venosum ex pellit. **V**nde fugiūt serpētes dū vinea floret. **T**anq; igitur flores vitis fuerunt mores beate marie qui tanti odoris. i. tamē honestatis fuerunt q; oēs serpētes. i. venenosas tentationes a cordibus aspiciētium effugabant. **D**icit enī q; eius facies tāta pudicitia et sanctitate pollebat vt quisquis eam tentans aspiceret mor oīs ab ipso tentatio fugaretur. **E**ccl. xliij. **E**go quasi vitis fructificauī suauitate odoris et flores mei fructus honoris et honestatis. **S**exto assimilatur viti in liquore. **D**ebet enī ex vite primo liquor aque. q; vite putata et absisa erit ad modū lachryme. **N**am cū vitis vulneratur tēpore veris lachrymā de se emittit. **F**uit autē beata virgo in passiōe filij vulnerata qm suā ipsius aīaz gladius p̄transiuit et tūc lachrymas emisit que tāte fuerūt q; ad cōpassionē filium suū inclinauerunt. **V**nde eam ex cōpassione discipulo recommendauit dicens in cruce. **F**ilii ecce mater tua. **Item** ex vite habet liquor vini: q; cū sobrietate sumptus plus corpora omni liquore cōsorat cor letificat morbos euacuat et nutrimentū corpori p̄stat. **A**uc oīa beata **M**aria suis facit de uotis q; cōsorat deficiētes letificat merētes curat languētes et nutrit deuotos et feruentes. **Item** beata virgo maria assimilatur balsamo. **E**ccl. xliij. **S**icut cina-

vme

momum et balsamum et sic dicit glosa super illud Lanti.iii. Botrus cypru dilectus meus mihi et sic. Olim balsamum in engadi nascebatur et instar vinee colebatur sed in duobus regnis omnis quorum maior viginti iugru erat. Sed sicut legitur in quadam historia Cleopatra regina illas vires in egyptu transiit et in quodam campo iuxta. vii. fontes illas plauit. In quorum fontium vno virgo dum in egyptum fugeret dicit puerus balneasse. Unde dicitur ille vires non ferre fructum nisi a rpanis solummodo excolant. Sicut dicit glosa super verbo preallegato etiam oia que in balsamo sunt virtuosa sunt. Per lignum naqz intelligitur eius corpus virginicum per cortice eius conuersatio exterior per semine eius benedictio in terra munda. In carne virginea seminata: per liquorē vero qui de opobalsamum intelligitur eius filius preciosus qui omnia plena fuerunt celesti virtute et odore. Eccli. xliiij. Quasi balsamum non mixtum odor meus.

Capitulum. xxxvii.

Artyres assimilatur palmis. Primo propter signum quia palma est signum victorie.

Est enim arbor victorialis sic dicta. Quia manus victorum se palmis ornabant. vel quod similis est in folijs palme manus. Unde recte pertinent ad martires qui fuerunt gloriosissimi victores. Apoc. i. Palme in manibus eorum. Palmas etiam manu suarum frequentissime et largissime ad pauperes extendunt. sicut patet de beato Lauretio et multis alijs. Prover. xxi. Manum suam aperuit inopi. et palmas suas extendit ad pauperem. Secundo propter fructum. refert enim palma suavissimos fructus. quos appellant dactylos sic dictos quasi ad similitudinem digitorum manus hominis. qui sunt saporis dulcissimi et purissimi.

Unde significant merita martyrum et pugna variorum tormentorum acquisita. de quibus in ps. Qui docet manus mcae ad pccium et digitos meos ad bellum

Manus ecclesie pugnantis fuerunt sancti martires In quibus fuerunt diuersi digni. diuersorum suppliciorum modi quibus diuersas victorias et gloriosas confecti sunt coronas. Tertio propter fructum sunt enim palme et mares et femine. de quibus dicit Aristot. q femina non fructificat sine masculo nisi sit ita propinqua ut mediante vento saltem odore masculi perfundatur. Quandoque vero ex coniunctis simul seminibus eorum masculus simul et femina generantur. qui tandem sibi mutuo coherentes quasi ad modum retium miro nature artificio se connectunt. In hoc autem significatur. q ad martyrij palmam et gloriam non tantum viri sed etiam femine perueniunt nisi fragilitati femine viriles et masculinum animum coniunxerint et sic dicitur. ij. Machabeo. vii. De illa sancta matre septem fratrum machabeorum q repleta sapientia et femine cogitationi masculinum inserens animum dixit ad eos et

Capitulum. xxxix.

Misericordia assimilatur oleo tripliciter. nam primo assimilatur olei expressioni. Primo quidem quod quanto oleum de torculari egreditur et exprimitur citius tanto indicatur melius.

Item tanto nobilius quanto recentius. quod per vetustatem viciatur ut dicit. Plini. In quibus duobus significatur q opus misericordie scilicet elemosine requirit celeritatem dationis. Tempore enim indigentie tanto elemosyna melior efficitur. quanto indigenti citius porrigitur et quasi recens oleum est acceleratum donum. Sed quasi antiquum oleum est diu datum vel illud quod datur frequentius postularum quod non ita indicatur gratum et acceptum. Item secundo ut idem. Plini. dicit melius in torcularibus oleum eliquatur si oliua prius aqua cali-

da perfundatur. Ex quo accipit quod in opere misericordie scilicet i elemosina debet precedere affectuositas compassionis quod quasi aqua calida est cordis compassio feruida: que tunc oliue. i. elemosine superfunditur quando ipsa elemosina cum magna compassione datur. Item tertio oleum tanto pinguis et suauius est quanto cum terrefrilitate admiscetur minus. Ex quo accipitur q in misericordie opere siue elemosyna requiritur puritas intentionis. ut non admiscatur intentio terrena. scilicet ut non detur elemosina intuitu alicuius terrene retributionis. Unde elemosina tanto est pinguis. i. celesti merito plenior et deo suauior: quanto est a terrena intentione remotior. Dat. v. Te autem faciet elemosyna. nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Na per dextra celestis intentio per sinistra vero terrena significatur intentio. Secundo assimilatur elemosina olei effusioni. quod cum oleum effunditur quicquid et non cum sonitu cadit sicut aqua vel vinum: hoc rone acre leuitatis propter quam etiam omni liquorum superetur et subesse alijs dedignatur. In hoc autem instruitur q opera misericordie scilicet elemosine fieri debent non cum somitu vane ostensionis. sed cum silentio humilis intentionis. Unde Dat. v. Lum facis elemosinaz noli tuba canere ante te. Quod autem oleum superetur omnibus liquoribus ostendit q sicut dicit Aposto. j. Lbi. iij. pietas ad omnia utilis est promissionem habens vite que nuc est et future. quasi pietas seu misericordia quadam potestatem et excellenciam habeat in omnibus bonis scilicet presentibus et futuris. Vel refertur hoc ad misericordias dei: quod miseratibones eius super oia opa eius ut dicit in ps. Tertio misericordia assimilatur olei operationi hinc oliu multipliciter operatibones. Na oliu contractos relaxat. Quasi contracti se inuare non valentes sunt crines in purgatorio. sed opa misericordie per cis facta eos relaxat et liberant a pena. Item oleu apostemata dura mollificat. Quasi. n. dura apostemata

ta corda sunt in peccato indurata: quod tunc autem si fiduitate elemosinaz emolliunt et ad penitentiam disponunt. Item oleu corpora lassata confortat: quod elemosyna confortat corpus recipientis et animam dantis et etiam impugnat diaboli vires prohibet. Item oleu puru ferru politu a rubedine seruat. Et si fuerit corruptu et aquosum cum sece mixtu ipsu corrumpit ut Plinius dicit. Sicut elemosyna cum pura intentione facta anime misericordia seruat. Unde dominus dixit iudeis. Lu. ij. Da te elemosyna et ecce oia munda sunt vobis. Si si fiat elemosyna cum intentione corrupta vel cum sece peccati: puta de rapina vel symonia vel dnoctate amplius fedat et corrumpit Aug. de verbis dni. De infinis laboribus facit elemosinas. Na corruptori estis iudice rps ut non vos audiat cum paupibus gibus tolline. Nolite velle elemosinas facere de fenore et vsuris.

Capitulum. xl.

Mors bois assimilatur collogno ride que est agrestis cucurbita. Mors rone amaritudinis. Est. n. dec herba amara imo quasi amarior oia herba et simplr amarissima. Sicut mors est per sui memoria amara diuini et auaro. Eccli. xli. Mors q amara memoria tua hoi diuini. Item amario per sui experientia hoi luxurioso. Eccli. vii. Inueni amariorē morte mulierē. Nec mulier est voluptas carnis q morte amariorē reddit. Et si ducit hoicm ad mortē gehēne ē amarior morte nature. Item mors ē amarissima propter consequentia hoi supbo et ipio cui. scribit duri iudiciu et terribilis occurfus demonu et psu dior vorago penaz. Deutero. xxxij. Deuorabunt eos aues moru amarissimo. Die morfus est mors q parte tollit. saiaz et partem in terra dimittit. scilicet cadaver sicut mor det pomu. Rone ergo amaritudinis maxime mors assimilatur collogno ride. Unde. iij. Re. iij. Silij. pphetaz propter colloquendas missas in ollam cum gustassent et cibum amarissimum inuenissent clamaue-

MORS 14

runt ad Helleū. **M**ors in olla vir dei. **S**ecundo ratione latitudinis qz colloquida quasi ad modū vitis iuxta terram va mos expandit. **U**nde. iij. Reg. iij. dicitur quod egressus est vnus in agrū vt colligeret herbas agrestes. inuenit qz vitē agrestem et collegit ex ea colloquintidas. **R**ami colloquintide sunt vires mortis siue modi moriendi quos ita super terrā expādit vt nullus cum effugere possit. **D**es. n. moritur et quasi aqua in terrā rē. **C**etero ratione solitudinis qz sicut dicit **D**ial. si herba hec iuenit sola venenosa ē et morifera sicut cepe marinū. sed cum multis inuenta non ita per omnia est nocua. **C**ū autē medulla in medicina est optima. **M**anifestum est autē qz si homo moriens solus sine socio esset qz corporaliter male moreretur. **E**t multo magis male moritur. **C**ū mortē debita consortia nō comitant. **S**i enī mors sit sola vt nō comitet eaz vel pu ra conscientia vel vera penitētia et alia ēt debita ecclesie sacramenta mors vertitur homini in deterius qz venenū scz in cernam supplicii. **S**ed si hec morienti assistant mortis malicia mitigant vt animas salte nō perdat. **M**ortis memoriam seu meditatio intima que viuenti homini plurimum est pficiua. **E**ccl. vii. **M**emorare nouissima tua et in eternū nō peccabis. **Q**uarto mors hominis assimilat colloquintide ratione bonitatis qz illa colloquintida est bona et laudabilis que est alba et cui sur se anima sūm **M**acra bene infecta. **S**ed pax est attendēda que cū cōcitur multū sonat. **S**imiliter mors est melior et laudabilior qz est albio. i. mundior et clarior. i. in qz spe moriens purior et mundior recedit et cui semina bonoz opoz sunt magis infecta. **A**po. xiiij. **S**pera enim illoz sequitur illos. **I**lloz autē mors in quoz obitu vel sepultura multē cāpane vel voces resonant pax est attendēda qz perijt memoria eorum cū sonitu. **Q**uinto ratione valitudinis et virtutis qz colloquintida valet ad

multa. **N**ā ab amaritudine. hz virtutem dissoluendi et cōsumendi et ex subtilitate substantie diuidēdi et multas alias hz virtutes. **S**imiliter ipsa mors dissoluit naturalē colligationē scz anime et corporis et cōsumit corporalē perfectionē siue fortitudinis siue pulchritudinis siue valitudinis. **I**tem diuidit. i. separat ab homine temporalē possessionē siue possideat honores siue amicos siue diuitias siue delicias oia ab eo in morte diuidunt et separantur. **H**omo cū interiorē nō fuerit omnia neqz descendet cū eo gloria eius.

Capitulum. xij.

Mors mudo et in humilitate sudatus tribulationes et aduersitates nō metuit qz ei nō nocent. cuius exemplum apparet in pino. **N**am pinus sub terra profunde coopertus ē si aqua sit immersus in duricē conuertitur et in unius a corruptione seruat. **S**ed si super terrā ponitur et pluuie exponit cito corrūpitur. **I**lle ergo est sub terra profundatus qz omnino mudo mortuus qz mortui sub terra absconduntur. **A**po. col. iij. **M**ortui enim estis et vita vestra abscondita ē. **T**alis est qui est corde et profunde humilis vt non curet esse abiectus. **T**alis inqz in quanda duriciam versus aqua tribulationis non timet quantumcūqz sit in ipsa immersus. sed ab omni corruptione peccati manet penitus illectus. **S**ed ille qz super terrā exaltari querit a pluuia tribulationis superueniente facilius corrūpitur et deficit. **E**t iō **Y**sa. cōsulit dicens. **Y**sa. iij. **I**ngredere petras. i. xpm et abscondere in fossa humo. i. profunda humilitate mundo morere.

Capitulum. xliij.

Mera bona nō sunt ostēdenda sed potius occultanda. **N**am semina qz nō sunt aperta humo tollunt aues et cōmedunt. **S**ic diabolus tollit bona opera. **L**uc. viij. **A**ues celi comedunt illud scz semē qz cecidit in via

Sec. **D**epedari desiderat qui thesaurus publice in via ponat. **I**sto. de conflictu viciorum. **O**culis qz agis inqz vales. qz ex toto non vales. **S**it in animo occultā diuoluntas et non erit de ostentatione vlla temeritas. **N**otandum etiam qz opera humilia tunc precipue efficiuntur vilia qz sunt seruentur et affectuose facta. **A**d apparet in seminibus milij. **N**am milij semina licet sint valde minuta et de se parum nutritiua qz frigida sūt et sicca. assata tñ et igne calcfacta torzonem ventris sedant. **Q**uasi ergo milium assatum et igne calcfactum est opus humile cum seruoze et deuotione factum. qz fugat torzonem ventris qz ex pellit tristitias siue accidia nostre mentis. **I**tem sunt hominum bona opera velut quedam plantarum germina. **P**rimo rōne continentie qz germen plante multum calorem et humorem continet in se. **D**ñs fm **I**st. germen est pregnans furculus a gi gnendo vel a gerendo dicit. **C**ontinet enī germen in se tria inuicem coniuncta qz est in eo humor nutrimentalis et humor seminalis et viger in eo calor naturalis. **Q**uasi enim humor nutrimentalis est deuotio si dei. quia iustus et fide viuut vt dicitur ad **H**eb. x. **S**icut planta vel germen viuut ex nutrimento humoris. **S**ed quasi humor seminalis ē mori spei. qz ille qz semiat seminari. i. spe fructus et alias semen non pueret. **S**ed qz calor naturalis est charitas. **V**bi ergo sunt ista tria scilicet fidei vigor spes premij. seruoze amoris sequitur germinatio secunda boni operis. **V**el nota qz humor nutrimentalis est lacryma penitentis hz illud ps. fuerunt mihi lacryme mee pannes die ac nocte. **H**umor autem seminalis est grā de qua. **J**ob. iij. **S**emen ipsius in eo manet. i. grā vt exponit glosa sed quā si calor naturalis est charitas. **E**t vbi concurrunt ista tria scilicet diuina grā cōpunctio lacrymosa et charitas scruida copiosa sequitur et secunda penitentie germina. **S**ecundo opera bona sunt velut plantarū germina rōne cōsequencie. **S**unt enī in ger

minantibus plura se successiue cōsequētia. **P**rima enī est radix ex qz erūpit ipm germen et ex germine stipes. **E**t stipes flos et flo re frēs. **R**adix ergo grā. germen est **X**pus precipue charitatis. stipes est intentio finis flos actus. fructus meritum operis. **I**gitur ex radice grē pcedunt germina virtutum et ex germine charitatis pcedit stipes recte intentionis et ex rectitudine intentionis pcedit flos. id est puritas et suauitas operis et ex ope puro punit mercedē pulcritudinis. **E**ccl. i. **O**peramini opus vtm ante tepus et habet vobis mercedē vestra in tempore suo. **T**ertio rōne perseuerantie et cōtinuitatis et pfectus bene opandi qz est ex grāta dei. **N**am calor celestis penetrans ad medullā radicis partes liquidiores et victuosiores et puriores supius ad se trahit easqz coagulat et coniungit. et coagulatas p terre poros inducit. et in substantiam germinum eas conuertit non desistit. **S**imiliter gratia celestis penetrans ad medullā cordis cogitationes et affectiones liquidiores id est magis compunctas ad sciendum et vinctuosiores id est magis deuotas ad inflāmandū. et puriores ad crequendū trahit superius ad deū et coagulat et coniungit eas coagulo et vinculo charitatis. scilicet dū disponit homo suas bonas cogitationes siue affectioes implere ppter amozē dei et vtilitatē primi. sic eas per poros terre id est per sensus vel membra corporis inducit et in substantias germinū non desistit conuertere dum eas opere perficit et perseueranter non desinit. **N**ā qz non cessat attractionis buozis continuatio in radice non cessat augmentū in germine quousqz ad debitū pueniat id est ad pfectā quietē beatitudinis eterne. **Q**uarto ratiōne redundantie. **N**ā confortato calore in medulla incluso radice humorē attrahit necessarius sibi radix et virtute ipsi calor. **A**d autē de humore necessarius non existit a se experius repellit. quod at ex calore incluso furū leuatur in materiā germinis trāsmissit. **S**ic et calore charitatis incluso in corde hō. de bōis

que habet humorem. i. nutrimentum corporis sibi necessaria sumit. qđ vō necessaria nō ē s; supflua ad nutritiones exteriorū germinū. pauperū p̄ pias elemosinas mittit. qđ p̄inet ad redimendā pietatis. t. charitatis. **De** qua dicit **Luxij.** Quod supfluat dare elemosina. **Quinto** rōne custodie. qđ germē p̄io emittit frōdes mutuo se necentes. qđ natura facit innati caloris ad cōtusionē germinis. Nā cū terra sit cō substantia ab aere frigido facile ledit nisi tutela frondiū muniret. Aliter aut nō solū a frigore. sed a grandine t. avēto t. a norio rore siccaret facili. Sic germē boni opis vastaret facili sine a frigore accidie. sine a gradine supbie. sine a vēto vaneglorie. sine a norio rore fraudis t. deceptōis diabolice nisi debitas circumstantias vndiq; vestreret. **Sexto** rōne efficacie. nam q̄uis germen sit modice quātitas est tñ maxime virtutis. nam virtus radice trahit i substantiā germinis. t. iō herbe qđ in sunt in germine t. viget in eis humores trāsfusus a radice maxime cōveniūt medicine. **Silt** q̄ms opera que sancti viri faciūt videat eis modica ppter hūilitatē. tñ maxime virtutis sūt apud alios p̄ cēplū. t. apud deum p̄ meritū. nam virtus radice. i. charitatis de q̄ dicit **Aps.** ad **Ephē.** v. In charitate radicati t. fundati. transit in substantiā germinis. i. in soliditatē t. bonitatē opis. **Et** ppter h̄ huiusmodi opa. qđ in manet in ip̄s humor deononie t. affectionis trāsfusus scz a radice charitatis medicinalia sūt nō solū ip̄s opanti quē pungit sed ēt peccato r̄ intuenti quē ad inficiā puocat. **Item** opa bona assimilant fructib; bōis. **Item** vō rōne generatiōis. generat enim fructus ex humore arborū t. calore solis t. generat fructū bonū ex nobiliorē humore q̄ sit in arborē. **Sicut** opa bōa ex timore t. amore generantur. nam timor ad bene operādū sollicitat **Ecclij.** xv. Qui timet deū faciet bōa **Et** p̄cipue timor reuerēte siue filialis qđ iste est nobilior timor qui possit esse in bo-

mine **Amor** vō ad bene operādū fructificat. ita vt nūq; sit ociosus sicut **Sergo.** dicit. **Secundo** rōne defectionis. qđ fructū generat. **Coopculū** foliorū decondit. **Item** coopculū ē humilitas q̄ bonorū opū fructū interdū abscondendo p̄struat. ppter qđ dñs dicit **Math.** v. Attendite ne iustitias vestras faciāt corā hominib; vt videamini ab eis. nota ē qđ fructū oēs generaliter in loco sicco meli; p̄seruant. t. in hūido citius corrumpuntur. Similiter in hūido. i. in mollicie deliciaz bona opa corrumpuntur dñ homines in delicijs resoluūt t. carnales efficiuntur. In sicco vō abstinentie meli; cōseruantur. **Tercio** rōne maturatiōis. maturatio enim fructū a calore ē nā calore exteriorē interiorē cōfortante t. bōrem terrēū dissoluēte t. digerente fructus crudi sūt maturi. Sic calor amozis. interior aie confortatus ab exteriori calore. vt alicui; vrb̄i auditū. vel alicui; exempli vili vel alicui; huiusmodi talium dissoluto sine expulso timore vel amore terrēno pducit fructus opū ad maturitatē. i. ad cōplētū. **Et** nota qđ illi fructū cū maturescūt ḡ altius in ramorū sūmitatib; t. cresunt. eo qđ radijs directi; se opponunt. Sūmitates. n. ramorū sūt affectioēs cōtēplatiōis. q̄ quātito solis calore. i. christi amore directi; accēdūt tāto bōa opa sollicitius t. p̄fecti; opant. **Item** nota qđ signū maturitatē fructuum ē mutatio coloris viridis in pallidū vel rubrum t. mutatio saporis insipidi vel amari in dulcē t. gustui suauem. Ipse etiam tactus discernit aliqui inter fructū t. illū iudicat maturū. quē dignis cōpessum cedere inuenit. t. qui mollem se cē ostēdit vt dicit **Isaac** in dictis particularib;. **Et** qđ celligū qđ illi fructū maturi sunt. i. opa cōpleta t. p̄fecta qđ sūt pallida. i. cū timore facta **Job.** x. Crebar oia opa mea. **Item** qđ sūt rubra. i. cum amozis seruore. **Item** qđ sūt sapida t. dulcia. i. cū deuotione t. delectatione non cum acidia t. aggrauatione. **Item** qđ sūt mitia siue mollia. i. cū mansuetudine facta **Ecclij.** iij. i. mansuetudie opa tua p̄fecta

nota p̄nt dicit **Isaac** ibidē qđ fructū dulces sūt in quattuor q̄n̄ artibus alios excedētes. Sūt enī tēperatiōes calidiores. suauiores t. nutritibiles. Ex quibus collige qđ opa n̄ra tāto sūt deo dulciora quanto sūt magis tēperata per dilectionē. calida per dilectionē. suauia p̄ deuotionē. t. nutritibilia per cōfortationē. **Quarto** opa bona assimilant fructib; rōne multiplicatiōis naz quēdam plante paucos quēdam vō multos fructus faciūt. **Et** illa ē multitudo diuersificat quia quēdam fructificant tñ semel in anno qđā vō pluries. sed non maturant fructus vitimi sed remanent crudi eo qđ vitimitate frigoris byemalis calor ad digerēdū non sufficit. **Unde** semel fructificare p̄fecte magis vile est t. consonū plus nature. **Item** quēdam arbores sūt fertiles omni anno per multa tempora. ppter abundantiaz caloris t. victuosi humoris sicut ficus **Et** quēdam fructificant vno t. quiescūt alio vt oliuē. **Et** nota rō ē qđ in anno quietis pristina humorem p̄ditū reparant quē in anno fructificatiōis p̄didērūt. t. sic ad fructificandū se renouāt. vt tempore gētis t. sue refectioris multos pducāt ramos t. folia. licz modicū fructū. **Quod** ergo qđā plāte paucos. qđā multos fructus faciunt signat qđ qđā homines multa bona opera faciunt t. multa merita acgrūt. **Item** vō pauca. qđ vō quēdam pluries in anno sed imperfectiores quēdam vō semel in anno tātū sed perfectiores fructus pducunt signat. qđ melius est facere opera pauciora sed p̄fectiora qđ plura t. deceptiua. p̄cipue si defectū sit in fine operis. sicut est in fructibus vitimis qđ non maturantur. **Quod** autem quēdam aliquo tpe fructificāt taliquo tpe quiescūt a fructificatiōe signat qđ gēs t. irermissio laborū p̄m̄ui nec n̄ recreatio moderata ab opib; p̄cipue exteriorib; ē vilis t. necessaria. s; qđ plante etiā tpe quo quiescunt a fructu si sūt p̄pterea omnino ociose. quia pducunt ramos t. folia. significat qđ requies sancto rum virozum ab exterioribus t. corporalibus operibus non est propter hoc ociosa a

spiritualibus operibus. **Dacat** igitur i eorum operibus corpus: sed non est animus ociosus. **Unde** **Senec.** dicit. Non semper in actu sis. sed interdum animo tuo requiem dato. sed ipsa reges plena sit sapientia t. bonis cogitationibus. **Item** quēdam arbores sūt in iuuentute fructiores. eo qđ plus abundant in caliditate t. siccitate. **Quēdam** vō sūt magis secunde i senectute qđ in iuuentute. **Quia** dum in iuuentute nimis abundant in humiditate calor naturalis non potest eam digerere sed in senectute minorata humiditate sit bene digestibilis per calorem. **Et** h̄ in amygdalis t. p̄ris patet. sicut exemplificat **Aristo.** Sic t. quiddam homines ad litteram in iuuentute meliores sūt t. bona opera plura faciunt qđ in senectute. quiddam vō e conuerso. **Vel** in iuuentute idē in p̄ncipio conuersionis quiddam feruentiores t. in bonis operibus soliciores sūt qđ in senectute. i. in progressu t. consummatione. **Quidam** autem e conuerso. quia in p̄ncipio b̄biles. in fine vō fortiores sūt. **Item** nota qđ vna planta inuariat aliam ad fructificandū si sit ei vicina. sicut siluestres vt dicit **Aristo.** inuariat ortenses si eis ex opposito cōplāctur. Similiter malogranate oliuē cōferūt si plācent cū eis. eo qđ abundant in calore nature olusarum conueniente. **Ex** hoc autem instraimur qđ vnus homo debet inuare aliam sibi p̄xtimum in bene operando qđ vile ē sociare t. vicinare se bonis siue virtus spiritualibus t. contemplatiuis qđ designat p̄ arbores. siluestres siue actius qđ designat i malogranatis. **Item** dicit **Aristo.** qđ arbores qđ fructificant oī anno sicut cito senes. t. qđ minus faciūt fructū cito desiccantur. eo qđ hūior qđ deberet nutrire plātam transit in fructū. In quo ostēdit qđ nimia exercitatio t. lassitudo in exterioribus laborib; ē aliquando causa debilitatis. non tantum corporis sed spiritus. t. qñq; inducit accidiam que deficiat humiditatem de uotionis interne.

Dera penitentiu assimilant fructib' arbor'. Primo quo ad fructu' pductione' dicitur quod ducit eni' & nascuntur fruct' ex arborib' g'busda' retinaculis alligati. & b'moi' retinaculo mediate fructus natus arbori adberet. sicut set' p'ym bilicum cu' matrice se tenet & h' retinaculu' prio e' obile & laxu'. Vn' tuc de facili fruct' excutit si fortiores venti impulsu' sciat. sed paulatim calore humore' defecate' retinaculu' prio debile idurat. Vnde tuc fruct' s' facili no' vincit. Hoc retinaculu' quo mediante fruct' i' merit' boni opis. ab arbore. i. a penitente retinet' e' amor charitatis. si ne quo nec meritoriu' op' agit. nec etiam factu' opis merit' retinet'. Vn' charitate p'dicta oia cu' ea perduntur p'itoriu' op' merita. Hoc ergo amoris retinaculu' in principio penitentie adhibet' est laxu' & debile. q' scz imperfectu'. q' timore' seruile bz admittit. & io a v'eto fortioris t'etatiois nouici' penitentie & religiois facillit' frangit'. Et io co' sanguineis vel occasionib' peccator' seu t'etationu' no' s'nt facillit' exponedi s' diligenter custodiendi. postmodu' aut' calore caritatis p'ficiet'. & humore' i. timoris molin' defecate. i. depellente. eteni' p'fecta charitas foras mittit timore' fortificatur & solidat'. **S**ecundo quo ad fructu' colorationem. S'nt. n. fruct' diuersor' color' scz g'dda' albi g'dda' nigri g'da' rubei. Na' s'm Aristo. ex huore' frigido terrestri & melancolico nigrescunt ex huore' frigido albescunt ex calido rubescunt vt dicit Albumasar. Talia debent' e' opa penitentiu' scz nigra p' tristitie obscuritate alba p' officie puritate. rubea p' charitatis seruitute. Del fruct' albi s'nt opa i' nocentiu'. nigra no' opa peccatiu'. rubea opa penitentiu' g' de culpa p'p'etrata crubescunt. **T**ertio quo ad fructu' nutritione'. s'z eni' generalit' dicit' Albumasar' q' herbe & fruct' paru' nutriunt. s'z specialit' g'da' s'nt fructus q' min' nutriunt q' alij. Na' queadmodu' experientia docet & auctores tradunt plate' aro matic' siue medicinales ad v'scendu' sunt

min' delectabiles. & ad digerendu' fructib' alijs duriores. & h' p'pter vehemete' coagulatione' p' calore' agere in humiditate'. Vn' s'm Aristo. fruct' tales no' s'nt multu' nutritibiles. Vn' etia' dicit Albumasar. q' planta quato magis e' medicinalis tanto minus nutrit. Vn' plante igit' medicinales s'nt p'nie p'ies scz co'rritio co'fessio & satisfactio. g'bus aiaz nostraru' morbi curant. boz fruct' i. opa & p'cipue satisfactionis no' s'nt delectabilia neq' facilia. sed dura & difficilia ad sciendu'. Vnde p'ordinant' in peccatore' ad tollendu' morbi effectu'. i. peccati reatu'. i. ad satisfactio' debiti q' nutritu' vel augmentu' meriti. **Q**uarto quo ad saporis mutatione'. Na' aliqui fruct' prio s'nt pomici vel amari & postea efficiuntur dulces q' e' p' huore' prio attracti grossicie & terrestricitate. quasi p' idigestione' no' possit habere dulcedine'. Sed t'epore' p'cedete' co'fortato calore & augmentato humore' digerit' & in dulcedine' p'uertit'. Vnde iteru' Aristoteles dicit q' amar' & acerb' missu' in igne' dulcescit sicut patet in piris acerbis in aqua elixatis. Aliq' no' fruct' prio s'nt dulces & postea efficiunt' amari vel potici p'pter nimia' adu'sione' supueniete'. sicut s'm mirabolai Luis' ca' e' vt Philosph' dicit magna raritas fruct'. Vnde bona digestio' cu' uicatus s'nt magni subintrat calor sufficiens & huore' digerit' & dulce' efficit s'z post calor' humore' co'sumit & siccitatem inducit & sic poros restringit vt calor vel huore' ad fructu' puenire no' possit. & sic itez fructu' i' poticitate' co'rritit p' dominu' siccitatis. Sed tade' calor inat' vigozat' & ad locu' fruct' eleuat' a calore solis auctus. vnde frigiditate' vincit & intimesca' caliditate' & siccitatem inducit. & sic fructus in amari tudinem vertit. **P**rimis igitur fructib' q' prio s'nt amari postea dulces assimilant' opera penitentiu' que incipiunt ab amari tudine' luct'. & terminantur in dulcedine' gaudij. secundu' illud Ad arcbi. v. Beati' g'lugent quoniam ipsi consolabuntur. **T**res tales sunt dolores vel labores patientiu'

qui primo habent amari tudinem pene. s'z pariam vltimo penit' glorie. Joban. xvi. Tristitia vestra vertetur in gaudiu'. & h' totum est ex virtute caloris. i. diuini amoris Illis aut' fructib' q' prio s'nt dulces & postea amari assimilantur opera peccatiu' q' i' actu d'u s'nt habet' dulcedine' misere delectationis: sed post factu' inducitur amaritudi nem conscientie vel sequentis punitionis. **T**re assimilantur talibus fructibus consolationes gaudetiu' & p'p'erantiu' in mundo que s'z nunc dulces s'nt postea t'n ad infernalem amaritudinē p'ducunt. sicut patet. Lu. xvi. de diuit' epulone. Et hoc totu' co'tingit. vel p'pter constrictionem auaritie' vel p'pter nimia' int'fione' co'piscicite'. **T**re penitentie opa si debito modo s'nt surval de p'fua. Luis' exemplum apparet in oliuis. Na' sicut dicit Isaac oliue cu' s'nt rubee non bene prepare s'nt cu' aceto vel aqua salsa fuerint prepare s'nt comeste valde confortatiue co'strictiue & appetit' excitatiue. s'z s'nt ad digerendu' dure. Similiter penitentiu' opa si s'nt rubea per charitatis feruorem nondum matura. i. non diu dilata vel tardata & fuerint matura cum aceto co'p'ctionis & lachrymarum salcedine' que s'nt vt aqua salsa. etiam si talia opera videntur ad faciendu' dura. i. difficilia s'nt in valde vtilia. q' co'fortant ad faciendu' b'na: restringunt vt non s'nt mala. & excitant appetitum ad habendum celestia. **C**apitulum. xl.

Dera proficientiu' in v'itu sp'iali assimilantur fructib' habentibus pyramidalem figuram. Inueniuntur enim fructus diuersor' figurarum Nam quidam fructus s'nt pyramidati. g' dam rotundati quidam angulati Pyramidalca fructus duoz s'nt modoz. quidaz pyramidati ex vna parte t'n. s'z ex parte inscripti. quidam ex vtraq' pte habet' conu' & in medio dilatantur. Nam si pori plate' in principio humore' ampli & rari fuerint sed postea frigiditate' aut siccitate' constrin-

guntur fructus & folia ingrossabuntur superius et inferius gracilabuntur & pyrami dabuntur. si no' virtute caloris & raritate humore' superior particula leuatur. & ex parte inferiori caliditate' existente humore' i' medio diffundit. fruct' & folia in medio dilatantur & p'pter dominium caloris in vtraq' extremitate in conum ducuntur. & subriliantur & sic in pyramidem transfor mantur. **P**rimis ergo fructibus que ex parte inferiori tantum pyramidentur & superius dilatantur assimilatur opera gradatim proficientiu' que quidem in principio s'nt gracilia. i. debiliter incepta sed postea v'q' in finem crescunt & dilatantur p'ficiendo. **S**ecundo. Nemo repente fit summus. sed in bona conuersatione a minimis quis inchoat vt ad maiora pueniat. **S**ecundis autem fructibus qui ex vtraq' parte pyramidentur & in medio tantummodo dilatantur. assimilantur opera quorundam que tam in principio q' in fine s'nt gracilia & parua s'z aliquando in medio v'ia s'nt dilatari & prosperari. **Q**uidaz no' fructus s'nt qui rotundam habent figuram p'opter equalem materiam humore' & equali actionem virtutis. & caloris. p'z quaz medie partes extenduntur equaliter & a medio v'q' ad circumferentiaz vni'ormiter p'tenduntur. **H**ec igitur figura p'opter equalitatem & vni'ormitatem extensionis vnde q'z competit operibus iusticie que erigit vt omnibus sine personarum acceptioe equaliter & vni'ormiter reddatur quod suum e' vnicuiq'. **E**t dico equalitatem s'm equalitatem quantitatis sed proportionis. Alij autem fructus s'nt qui angulares s'nt ex contraria causa. i. p'opter inaequalem extensionem materie. **E**t idco significant' opera iniusticie que. s'nequaliter s'nt. & cum personarum acceptioe. **E**t hec opera homines no' proficere sed pot' deficere faciunt. Vnde ps. peccab' dicens. Non dominetur mei omnis iniusticia.

Dera cōtemplantiā et p̄seuerantiā assimilant fructib⁹ maturis. Dicit n. Aristoteles q̄ in terra mōtuosa q̄ dulcis est et dulcis cōtinet humores fruct⁹ cū maturat et sapidiōres et salubriores inueniunt. Hec ergo terra mōtuosa est vita cōtemplatiua q̄ mōtuosa dicit p̄pter ascendendi difficultatē. et p̄pter celestiu ve ritatē. et p̄pter genis securitatem. ibi quoq̄ regit hūo dulcis interne cōsolatiōis. Vnde de fruct⁹. i. opa cōtemplantiū cū mature scū. i. citius cōplentur propter charitatē ea hōe. q̄ facit op⁹ accelerare et consummare. **T**ertio sapientia q̄ supnis cōsolationibus admiscetur. Sūt etiam bñdī fruct⁹. i. opa saniora q̄ magis a vicijs remota. et nota q̄ maturatiōne fructuū h̄y principali ter plāta a calore igneo naturali et iertiori et etiā ab acre coopante exterius. Nam si cut dicit Philoſophus in libro de vegeta bilib⁹ plantis planta h̄y tres vires. q̄ a terra h̄y fixione. ab aqua coadunationem ab igne cōsolidationē et partium termina tionē. fructuū cōpletionē. et maturatiōne. et hoc p̄pter acriis coopationē. Sic sūt etiāz modo aia h̄y fixione. i. firmitatē i deo a terra. i. a fide. q̄ sicut terra ē immobilis. et alijs getē et stabilitatē tribuit et cōcedit. sic etiāz veritas fidei et in se manet immobilis et aiaz stabilē reddit. Vñ Dionysius dicit in libro de diuinis noibus. q̄ fides ē perfecta credentium stabilitas. q̄ eos stabilis in veritate. Sed coadunationem habet ab aq̄. i. a spe. Quia sicut omnis aqua recolligit coadunatur in mari. ita diuina spes debz recolligi et collocari in deo ps. Sperate in domino oramus congregatio populi. Sed soliditatem patientie habet ab igne et acre. i. ab amore dei et proximi q̄ charitas patientis est. Nam quasi calor ignis interior est amor dei. i. diuinus sed vt calor aeris exterior est dilectio et amor proximi. Simi liter a charitate taz dei q̄ proximi ē p̄cuerantia boni operis. scz vsq̄ ad iptionem maturitatis. i. vsq̄ ad cōplementum finis.

Capitulum. lvi.
Dera docētuz assimilātuz situationibus fructuū in arbore fruct⁹. n. i. diuersis arborib⁹ h̄nt diuersam situationē sine positionē. q̄ vt dicit Ari. quedā arbores sūt q̄ pducūt fruct⁹ sup folia. et h̄ accidit p̄ fortitudinē fruct⁹ et indigen tiā solaris caloris humore digerētis. Que dā h̄o h̄nt fruct⁹ sub folijs. et h̄ ppter debilitatē fruct⁹ ne calore nimio vt frigore cōrūpanē. Quedā h̄o alie sūt q̄ h̄nt fructus ad stipitē suspēso q̄ accidit p̄pter insuſficiētia hūoris et caloris ipm ad extrema tes expellere nō valletis. Illi ergo h̄nt fructus sup folia q̄ plus curāt factis ossēdere q̄ verbis docere. Vnde supat in eis curā faciēdi studii loquūdi. et bet est sapientia doctōris p̄prietas. Vñ Grego. mazarzeus dicit. Ille videt mihi sapiens q̄ de virtuti b̄anie pauca gacē cōmonet et ploquit. plura aut in suis factis ad opib⁹ opat et ossēdit. et h̄c vbi i operā suoz astipulatiōe cōfirmat Clara ē illa sapientia nō q̄ in verbis volat sed in virtutib⁹ constat. Illi h̄o b̄nt fructus sub folijs quozum verba superant facta. Si quidem in folijs verba in fructibus opa designātur. De talibus aut dicit Bernar. q̄ monstruosa res est lingua magiloqua et manu ociosa. Illi aut h̄nt fructus in stipite sine folijs qui habent opa sine vbiis scz q̄ faciūt et si dicit. Vel nota q̄ illi sunt spiritu fortes q̄ nō indiget p̄pter timorem vaneglorie abscondere opera sua. Et isti sunt fruct⁹ q̄ nō sunt sub folijs vel inter ramos absconditi sed sup folia. in manifestis. Illi h̄o qui sunt debiliōris virtutis timēt ne eoz opa vel frigore p̄secutionis inuidioz. vel fauoris et glorie p̄prie calore cōrūpanē abscondunt ea. Et isti sunt fructus sub folijs vel ad stipitem absconditi.

Capitulum. lviij.
Ratio assilat gutte. **P**rimo ratione naturitatis. **E**ni gutta lachryma cuiusdam

arboris sine herbe cuius ramusculi diebus effluis ab incolis inciduntur. et lachryma que egreditur gutta sine armoniacum appellatur. Ista ergo gutta arboris est lachryma oratiōis sine oratio lachrymantis q̄ p̄ducit d̄z effluis tpe idest in cordis seruo. Et iuste vocat armoniacum quia i oratione vocali d̄z ēē quedā armonia idest q̄ dā consonantia et cōcordia scz cordis et vocis. p̄ attentionem. prout dicit Augu. in regula. Armonis et psalmis cum oratis ad d̄cū hoc verset in corde q̄ p̄fertur in ore. **I**tem consonantia vocis et man⁹ per opationē scz vt cum aliquis orat deum vocē. studeat ipm etiāz mūnere placere. i. elemosyne largitiōe vel bono opere. Et hinc est q̄ orantes manus etiā leuāt ad celū. Sit ergo in eo q̄ gutta est lachryma arboris signat q̄ oratio d̄z ēē lachrymosa. Vñ Augu. ad bioschoz dicit. Plerūq̄ h̄y negociū. i. orationis plus gemitibus q̄ sermonib⁹ vgi plus fieri q̄ affari. **E**t h̄c in eo q̄ gutta egredit in calido tpe effluis signat q̄ de bet ēē affectuosa et seruida. Nam seruidus affect⁹ oratis est quasi tbus redolēs in diebus estatis. Eccl. i. Sed rōne nois. q̄ vocal armoniacū significat q̄ d̄z ēē attēta et oposa. Et id Cassiod. dicit sup ps. c. Ipa ē suauissima virtus armonie q̄n vox cogno scit opib⁹ cōsonare. Nā si be res discrepanti sibi varietate dissentiant nequa q̄ p̄nt psalmodie efficere cātilenam. nec ad aures d̄ni veniet q̄ se mutua cōtrarietate cōfundit. **S**ecundo rōne puritatis. q̄ illa gutta est nobilioz q̄ est purior et seculētic imp̄mixtioz. et q̄ in pinguedine et candore thuri est filioz. Sed Diac. et Plini⁹ dicit. q̄ illa ē melior q̄ h̄y odore cāthozio similē sub amarū sapore. Sicut oratio tāto melior ē quāto purior et seculētic peccati impermixtioz. Vnde Augu. sup ps. Orationis pure magna ē virtus et velut fidelis nūci⁹ madatū pagit et penetrat q̄ nō puenit. Et i virtus patrum d̄z q̄ oro si mūda et casta fuerit celos penetrat vacua nō redibit. **T**ertio illa ē me

lioz q̄ pinguior. i. deuotior et q̄ candidior. i. cum nūditiō intentione. **D**z cū cē nō puritas tñ in orantiis affectione sed etiam candor mundicie in eius intentione. Vel puritas debet esse in affectu. et cādo. i. claritas fidei in intellectu. **I**ta q̄. Postulat in fide nihil desitans. **I**tem illa ē melior q̄ odore castozij et amare cōpunctionis ē pie nior. Nā cōpunctio h̄y oranti videat amara tñ deo est odorifera. **V**n beat⁹ Grego. dicit q̄ veraciter orare ē amaro in cōpunctione gemitus et non cōposita verba resonare. Et ita p̄ q̄ in orōne p̄fecta d̄z est se puritas affectionis. pinguedo deuotiōis candor. i. claritas intentionis. et odor. i. amaritudo cōpunctionis. **T**ertio rōne vtilitatis. q̄ gutta h̄y virtutē dissoluet nec nō relaxatū. vt d̄r in Plōne et inflationē sedant. Sicut lachrymosa et deuota oratio dissoluit peccati vincula. relaxat debita. et sedat tumida q̄ expellit tumore superbie. Vnde et gloria dicit super illd̄. **M**yrtha et gutta. q̄ gutta est humilitas que ad modū gutte expellit omnes inflationes superbie. quod maxime facit humilitas in oratione quia sicut dicit Hugo de sancto victore Oratio est pie mentis et humilis cōuersio fide. spe. et charitate subnixa. **T**ertio oratio assimilatur ruta. **P**rimo ratione cōplexionis. Est enim ruta nature seruentissime et plus agrestis q̄ domestica. Vnde dicit Plinius q̄ habet virtutem mīscare calidam et siccam. Sic oratio oportet q̄ sit seruida per deuotionem vt mentem calefaciat et inflamat ad dilectionem. et desiccet humorem. idest fluxum cogitationū. **S**ecundo ratione nutritionis. quia ruta gaudet siccitate et vult nutriri cinere vt erucis possit carere. Amicitia magna est sibi cum fici. vnde nūq̄ sic conualescit fici sub fici iuxta ficum facit. Similiter gaudet oratio abstinentie siccitate et nutriri humilitate cinere pp̄ primū d̄c b̄ns. **S**erg. sup **M**arth. q̄ antiq̄ patres quoties orare voluerūt ieiunū cū ofore iunxerūt. Vnde

Thob. xij. Bona est oratio cum ieiunio. Propter scdm dicit **Eccli. xrv.** q oratio humilians nubes penetrat et diligit et societatem fieri. **Eccle. iij.** q ficus est fructus mitis et dulcis et ideo significat elemosinam q dari debet cum mansuetudine et dulcedine pietatis. **Grego. super Math. vi.** firma est oratio q elemosinarum largitate non est munita. **¶ Tertio** ratione munitur quis q rursus defendit contra aialig venenosa. **¶ Vn** sicut dicit **Isa. i.** Rutam contrariari venenis muscica primo docuit. **¶ Nam** qn bellatura est cum serpente pma rursus comedit. **¶ Eius** odore et virtute contra venenum se munit. **¶ Sic** ad bellum secura procedit. imo vt dicunt **Diase. Plin. et Cosm.** Tanta est vis rure q post eius esum muscica rursus basilicum secuta inuadit et eu occidit. **¶ Muscica** q pugnat cum serpente est aia tentata a demone que si vult secare euade re munit se serueti oratione. **¶ Math. xvi.** **¶ Vate** vt non intretis in tentationes. **¶ Est** enim oratio deuota qsi flagelum quo tentatio penititur. **¶ Vn** **Augul.** dicit in quodam sermone q oratio est oranti subsidium deo sacrificium de demonibus flagellum. **¶ Basiliscus** aut qui visu interficit est luxuria quam etiam extinguit oratio deuota. **¶ Vn** sicut dicitur **Mat. xvij.** Hoc genus demonum scilicet de luxuria tentantium non eijcitur nisi in oratione et ieiunio. **¶ Micro.** in qdam epistola. Ieiunio pestes corporis oratione vo pestes sanande sunt. mentis. **¶ Et** generaliter valet oratio contra omnem tentationem. sicut dicitur rura valere contra omnem punctionem. **¶ Dicit** eni **Plin.** q sacco rure inuncti a scorpionibus arancis vespis et apibus non pungunt. **¶ Quasi** enim punctio scorpionis qui non ante sed retro pungit dici potest tentatio carnis. que primo delectat sed postea cruciat. **¶ Sed** punctiones arancium que muscas infidiose capiunt sunt tentationes demonum qui infidiose capiunt aias. **¶ Puncture** vo vesparum et apum sunt impugnationes mundi. siue per aduersitates q designant vespe. siue

per prosperitates q signant apes q mel faciunt et aculeum insigunt. **¶ q** gbus omnibus defenditur aia deuota per studium assidue orationis. **¶ Vn** **Micro.** in epistola dicens hortatur. **¶ Egre** dicentes de hospicio armet oratio. **¶ Regredicentibus** de platea occurat anteq scilicet nec pius corpulculum requiescat q animam oratio pascat. **¶ Item** ofo assimilatur incenso siue thuri ps. **¶ Dirigit** oratio mea fructum incensum in conspectu tuo. **¶ Incensum** enim siue thur bonus pbatur candore et carbone. **¶ Candore** q illud incensum siue thur est optimum qd est album et mundum. **¶ Carbone** vo pbatur si flamm ardeat et flamas emittat. **¶ Vn** oratio illa est valida q fit cum candore puritatis. **¶ Ambro.** in libro de officiis. **¶ Sic** oratio tua pura et simpliciter dulciter atq manifesta plena grauitatis et ponderis non affectata elegantia sed non intermissa gra. **¶ Dicitur** eni q arbes vbi thur nascitur nolunt huiusmodi recolligi nisi a personis religiosis et mdis i. mulieribus non polluta. **¶ Vn** et si mundiciam requirit collectio thuris multo magi deuotio orationis. **¶ Et** ideo etiam de canis et oratione vocali clericorum inmundum dicit **Augu.** q plus placet deo latratus canum: mugitus bouum. gemitus porcorum q cantus clericorum luxuriantium. **¶ Item** valida oratio est que cum ardore idest seruoze fit charitatis. **¶ Hec** enim est ignis q fumum thuris. i. affectum orationis dirigit ad deum **Eccli. v.** **¶ Quasi** ignis effulgens et quasi thur ardens in igne.

Capitulum. lviij.

¶ De mala assimilatur malis et illaudabilibus fructibus. **¶ Sunt** enim pleriq fructus insipidi vel amari vel pontici indigesti vel frigidi crudi et duri. **¶ Quidam** etiam corrupti vel puri di. **¶ Vn** tales fructus moraliter ad diuersa vicia referuntur. **¶ Nam** fructus insipidi minus cunctis valent. q stomachum non confortant q in eis dominatur humiditas et quola. **¶ ideo** abominationem generant.

¶ Vn insipidi fructus ad luxuriosos referuntur in quibus aquositas. i. carnalitas abundat. **¶ et** quibus spalia insipida et abominabilia sunt. **¶ Vn** **Apulus** dicit. **¶ i. Corin. ij.** q aialis. i. carnalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. **¶ Et** ps. **¶ Vn** enim elcas abominata est anima eorum. **¶ Et** ideo fructus carnalium hominum. i. opa eorum sunt insipida et affectum. q faciunt spuales delicias tanq insipidas et abominabiles eos fastidire. **¶ Secundo** fructibus amarissimis assimilantur opera inuidorum. q inuidi hnt zelum amarum de quo **3ec. iij.** q si zelum amarum habetis inter vos. **¶ Vn** cuius signum iudici qui per inuidiam xpm tradiderunt scilicet amaritudine cum potauerunt ps. **¶ Dederit** in escam meam sel et. **¶ Tertio** fructus potit referuntur ad iracundos. q ira eorum pungit et alios frequenter pungere sicut pntica et acetosa pungunt. **¶ Item** fructus potit sunt duri supitici et restrictiui. sed stomachi confortatiui et appetitus excitatiui. **¶ Similiter** iracundorum qdaz sunt supitici q licet de ventre non emittunt. i. iniuriam de memoria vel corde non expellunt. **¶ Vn** supitici sunt q snt difficiles ad iniurias obliuiscendum. **¶ Quidam** vo sunt duri ad dimittendam et restrictiui ad vindicandaz nunc relaxantes offensas. **¶ Sunt** etiaz oes motus ire excitatiui appetit ad vindicandum. **¶ Sed** nota q si fuerint fructus acetosi modico terrefri composti acumen cholere extingunt. q si fuerint in homie offero a quosum pietatis et terrefre humilitat extinguitur acumen ire et cito ad tranquillitatem debita reducitur talis ho. **¶ Quarto** fructus indigesti referuntur ad gulosos q frequenter indigesti puenit ex gula superfluitate. **¶ Item** cibus indigestus est impurus. q p digestionem cibus purus ab impuro separatur. **¶ Et** snt gula immundiciam et impuritatem generat corporis et anime. **¶ Quinto** fructus frigidi referunt ad acida q aiaz reddit frigidam in dei dilectione. **¶ Vn** pigrum in bona operatione. **¶ Pro.** **¶ Vn** pigrum pigrum arare noluit. **¶ Se.**

¶ Vn fructus crudi referuntur ad auaros. q sunt crudi. i. crudeliter et feroces et incomparabiles erga pauperes. **¶ Et** nota q fructus crudi sunt malorum humorum nutritiui. **¶ Similiter** auaricie opera malos humores idest malas affectiones interiores siue de fideria nutriunt. q sicut dicit. **¶ Apostolus.** **¶ Vbi.** **¶ Qui** volunt diuites fieri incidunt in tentationem et in laqueum diaboli et in desideria mala et inutilia et. **¶ Item** motus auaricie corrumpunt gustum anime. vt non sapiant auaris spalia. **¶ Vn** amor temporalium excludit amorem spualium. **¶ Item** debilibus et imperfectis maxime nocent occupationes temporalium quas auaricia multiplicat. **¶ Septimo** fructus duri referuntur ad superbos quorum corda ppter defectum pietatis et gratie arida sunt et dura. **¶ Superbis** enim sub typo montium dicit. **¶ Reg. i.** **¶ Montes** gelboe nec ros nec pluuia veniat super vos. **¶ Item** peccatorum opera assimilant fructibus corruptiui. **¶ Quidam** enim fructus non conseruantur. sed qnqz anteq compleantur corrumpuntur et efficiuntur vermiculosi et hoc aliq accidit ex vicio plantationis arboris q scilicet non fuit cogruo tempore plantata. **¶ Nam** in plantatione arboris multum obseruanda est etas lune. q ille plante que in recto plenilunio inseruntur siue plantantur non conualscunt et si conualuerint vermiculosum faciunt fructum et tales fructus citius conputrescunt ppter humorem nimium qui ad lune pscntia in omnibus augmentant. **¶ Vnde** etiam arbores q tali tpe precipidunt minus durabiles esse pbantur et citius a vermicibus corrumpuntur vt dicit **Cosm.** **¶ Per** lunam autem que est semper mutabilis et variabilis mens intelligitur peccatoris qui per peccati iniquitatem instabilis et variabilis fit. **¶ Item** illud **Tren. i.** **¶ Hec** catam peccati byersalcm ppter eam instabilis facta est. **¶ Plenilunium** ergo significat ipsius plenitudinem peccati que est in xpo xpo vbi ro peccati mortalis impletur et p.

dicat. Si ergo planta .i. volūtas et ppositū
 aliquid boni operis faciendi in plenitudo
 plantetur .i. dū ipa mēs est in peccato mor
 tali. vel in consensu et in voluntate peccan
 di. tunc talis planta inficitur et fructus .i.
 op⁹ corruptū et vermicosū .i. viciōsū pdu
 cū ita vt sit a merito vacūū. Dñi i peccato
 dum opibus vel inueniatur vermis auaricie
 vel luxurie. vel superbie. vel inuidie. vel ali
 cuius alterius vicij seu defectus. qui fruct⁹
 medullam corrodit et corrumpit. i. qui boni
 opis substantiale meritum tollit.

Capitulum .xiiij.

Assionis xpi meditatio seroi
 da remouet vini amoris im
 pedimenta. Cuius exēplū ap
 parec in pipere. Nam siluas
 que dicuntur cē cancafi mō
 nis serpentes ibidem custodiunt. Sed inco
 le cum silue maturescunt eas incendunt et
 sic serpentes interimūt vel expellunt. et ex
 hac combustione piperis grana que sūt na
 turaliter alba efficiuntur nigra. Sic ergo
 patet q^o combustio ignis expellit serpentes
 vel extinguit. qui impediunt ne colligatur
 fructus pipis. piper autē qd est calidum et
 fricūm in q^oto gradu significat charitatē
 que q^otuor grad⁹ requirit in diligēdo deus
 scilicet vt diligatur et toto corde et ex tota
 mēte et ex tota anima et ex tota fortitudine.
 Sed hoc piper ne a nobis habeatur serpe
 tes. i. demones nos impediunt vel peccata
 q^ontus possunt. Sed cōbustio ignis. i. passio
 nis xpi seruens meditatio de qua dicit ps
 in meditatione mea exardescit ignis ipos
 serpentes. i. demones et eorum tentationes
 fugat. et ad amandū xpm vehementer mē
 tem inflāmat Aug. super Job. Fratres
 vt a peccato sanentur xpm intueamur. qm
 qui intuebantur serpentē encū in deserto
 non peribant moribus serpentum: Sic q
 intuentur fide xpi moribz sanantur a mor
 fibz peccatorum. Item crux xpi assimi
 latur moro. Primo ratione fructuū. Fru
 ctus enim mori sūt corp⁹ xpi cruci affixū
 Quia fructus mori vt dicit. Ambro. pmo

albet. deinde viret. tertio rubet. vitino ni
 grefcit et lucret. Sic corpus xpi sūt albū
 purū et candidū in cōceptione. qz de spūto
 conceptum. post viridē. i. virtuosum in con
 uersatione vsqz ad passionē. postea rubrū.
 .i. sanguine rubricatū in passione postea ni
 gram in morte. lucidum autē in resurrectione.
 Et nota q^o ex fructu mori vt dicit. Ba
 banus sit pot⁹ nobilis. quem elephātes pa
 tantes sunt animosiores ad bellū. Dñi dñ
 .i. Dachs. vi. q^o ostenderūt elephātes san
 guinem vuc et mori ad acyendum eos in
 plūz. Ille pot⁹ sanguis xpi q^o p modū po
 p^o in sacramento sumitur ad ipaz passionē
 rememorandū. Dñi iste sanguis siue rema
 moratio dñi multū accendit cor nrm et aia
 re ad bellandum contra vicia et ad toleran
 dam q^odas picula. Et Secundo rōne sem
 num. qz fm Diase. semina mori sunt tres
 virtutes. solutius scilicet. et purgatiua. et se
 cundatiua. Semina mori. i. passionis xpi
 nobis relictā sunt ecclēe sacramenta. qz
 sicut virtus mori remanet et seruatur in
 seminibus. ita virtus passionis xpi reman
 fit et seruatur in sacramentis. vñ sacra
 menta oia opantur in virtute passionis xpi. Et
 ista sunt semina ex quibus plante spūales.
 .i. filij dei regnerantur. sicut pcpue parz in
 sāctis Omniaqz hec semina. i. sacramēta
 hnt virtutem purgatiuaz mētis. qz omnia
 conferunt grām et grā sanctificat animam
 Sed aliq^o sacramentum specialiter pur
 gat ab originali vt baptism⁹. aliq^o ab actu
 ali mortali vt pñia. omnia alia purgant a
 veniali licet etiam habeant maiores alios
 effectus. Et Tertio rōne frōdium. nā sicut
 dicit Ambro. solia mori supiecta serpētē
 ipm interimunt. Solia mori sunt cēmpla
 crucifixi q^o omnem serpentē. i. diaboli sug
 gessionem interimunt. Nam si tentat
 auaricia considera xpi crucifixi paupertatem
 et nuditatem. Si de supbia obice eius hu
 militatem. si de luxuria pensa penarū cor
 poris eius acerbiteratem. et sic extinguetur
 omnis tentatio. Et hoc figurarum sūt in
 serpente enico in deserto exaltato. cuius

figura

pectus a venenosis serpentum moribus
 liberabat vt habetur. Numeri. xij.
 Capitulum .i.

Patentia assimilatur cappar
 Primo qz capparit vt dicit
 Diase. est herba spinosa. Et
 hoc competit patientie rōne
 materie Nam materia patiē
 tie sunt spine. i. punctiones tribulationum
 et aduersitatum Ro. v. Tribulatio patien
 tia operatur. Et Secdo qz est herba frōdo
 sa super terram expūsa. Hoc competit pa
 tientie que non est in celo vbi nulla mole
 stia. nec sub terra. i. in inferno vbi pena in
 uolūtaria et infructuosa. sed tm super terrā
 vbi tribulationes abundant vires suas ex
 tendit. qz tm super terram tribulationes sūt
 ad virtutis exercitiū. et ad laboris pmiū
 et hoc ē p patientiā sine q^o tribulationes nec
 ad virtutem nec ad meritum pertinet. Et
 ideo Bernar. dicit in quodam sermone.
 In hoc mūdo qm in capo certaminis posi
 ti sum⁹. et q^o ibi dolores et plagas aut tribu
 lationes non suscepit i futuro ingloriosus
 apparbit. Et Petrus rauē. dicit in qda
 epla. qz ois cordis et corporis virt⁹ citra
 meritū et fructū salutis ē sine condimēto pati
 entie. Et Tertio qz est herba vinctuosa ē eni
 vinctio plena. Quod opetit patientie p
 pter vinctioē grē qua continet q^o omne
 durū molliuit. Dñi etiā vinctio capparit di
 citur virtutē splenis sua virtute sup oia iu
 uare. Et Item hac vinctio ois dolor leni
 gatur. In cui⁹ exēplū capparit dolorē dē
 titū dñi mitigare. Dec etiā ē q^o inuidoz de
 trabētū et moridētū neq^o dñi sedare In
 cuius signū succ⁹ capparit aurii vermes
 necat. Dec et ē virtus scz patientia ex q^o ci
 bus aie. et medicia pparat Ad medicina eni ē
 q^o ai affect⁹ purgat et recūctat. Nā flores
 capparit postqz sūt ap^o hnt virtutē dige
 rēdi hūozē in ore stomachi existēz qz sci
 licet tribulationes pntes virtute patientie
 hūmozē. i. affectum mudānū digerūt et in
 effectū dei cōuertūt. Itē ipa ē abus vel sal
 sa quo gust⁹ mētis hōrat et excitat ad ap
 petitū spūaliū et celsū bonoz. In cuius

signū idē flores hnt virtutē appetitū excita
 di. vt dñ a Platōe. Et hinc ē q^o desideria
 sanctorū in ipis tribulationibz crescūt. et co
 rum appetit⁹ magis accendit circa eterna
 qū cosa atterunt temporalia flagella. Et ideo
 Beogo. dicit in xv. libro Adora. q^o electo
 rum mētēs eternitatis pmiā pfolantes
 vires et aduersitatibz sumūt. qz crescēte pō
 gna glorioziorē sibi nō ambigūt manere
 victoriā. Electozū ergo desideria dñi pmiū
 tur aduersitate psciunt. sicut ignis flatu p
 miū vt crescat. et vñ q^o extingui creditur in
 de roborat. Et Itē patientia assimilāt iher.
 Et pmo rōne radicalit⁹ Nā ille ē spēs
 q^o quis q^o est arbor: grosse et pñide radicis.
 Dec radix et grossa et pñida patiētie ē cha
 ritas. Dñi dicit Ap^o qz charitas ē patiē
 tia patientem efficit. Et ideo sicut arbor p
 vntū firmat p radicē. ita patiētia ptra in
 iurie ipetū firmat p charitatē. Et ppter
 dicebat Ap^o sup Ep^o .i. iii. In charitate ra
 dicati et sudati. Dñi nō ē patiētia sine chari
 tate sic nec arbor sūt radice. Bre. sup Eze.
 omelia. vii. patiētia Va ē q^o et ipz amat que
 potat. Nā tolerare et odissē nō ē virt⁹ mā
 sicutudinis sed vclamentū furoris. Et Secdo
 rōne fecunditatis. Est eni arbor glandifera. et
 hui⁹ arboris fructū antig habuerunt in ci
 bum añqz haberēt fructū vsū. Sic patiē
 tia multū ē fructuosa et magni meriti. et mē
 tū vguat in antig. vt pz in Job. et Tobia
 et multis alijs. Vnde Jude. viij. Dēs qui
 placuerunt deo per multas tribulationes
 transierunt fideles. Et Tertio ratione um
 brositatis. quia ille habet vmbriam iocun
 dam. Similiter patiētia gratā vmbriā. i. re
 frigeriū in estu. tribulationū pstat. ppter
 qd dñ. Eccl. li. In medio ignis nō sūt estua
 tus Cassio. sup ps. Patientia religiosi virt
 ē laborū ac dolorū oium spe saturarū rex
 et amorē dñi grata tolerātia. Et Quarto rō
 ne soliditatis qz vler ē solidissimū lignū et du
 rissimū corticis. Dñi i age lignū ē p mltū
 durabile et quasi impuribile. et ideo dum
 pñide sub age pōit qm i lapidiz soliditate
 puerit. Et quanto p. tra longiora in locis
 humidis inmoratur tanto amplius idu.

nota

20

20

ref. unde et Tullius dicit qd patiencia est honestatis et militaris ca rex et arduax et difficultium voluntaria ac diuturna pfectio. et id posset ad patiere referri qd dicit Job. xij. Cor eius inquadabitur quasi lapis et constringet quasi malleatoris incus.

Capitulum li.

Puper spiritu assimilatur abietis. Primo quia abies ipsa sublimiter augmentatur. unde fm Zido. Dicitur abies ab eundo co qd peccetis arboribz in aliu cundo porrigit. Est eni crps terrestris humoris et ideo arbor est leuis. unde fm Aristo. quia arbor est subtilis humoris ideo calor eius naturalis fortificat in calore solis humiditatem illam fursu trahit. et conuertes illa in subtilia arboris arboris altat facit. Sitr ille qd e paup spu crps terreni amoris q aiama grauat efficit spua lter leuis ad asceddu et subtilis ad item plandu. vñ diuino amore formatu et fursu tracto miro modo creuit et exurgit in aliu Sen. xij. Cresce me fecit de ira pau patio. Pertingit eni paupras spūs vsq ad regnum celorum. Adia. v. Beati pauperes spu qm ipsoz est regnum celorum. i. i. v. Pro saluica asceder abies. Et cundo qd rectilinealiter eleuatur. Est eni arbor nibil quasi bñs tortuositas. et h pp virtutem caloris attrahentis et humoris obediētis. Sitr qui paup est spu recto tinere ad celu scandit ita qd in nulla ptem retorquetur. scz neq ad dextra pspiratis neq ad sinistraz aduersitatis. quia ex quo mudu tenit nec ei aduersa metuit. nec p spera querit. Na calor diuini amoris eius ad supna trahit. cuius attractioni animus eius per terrenu affectum non resistit imo sequitur et obedit. et ideo directo spu fursu tendit. Vnde Chrysofost. dicit sup epia ad Hebr. kermone. xvij. qd paupras e manu ducit quedam in via que ducit ad celu vinctio aucterica exercitatio quedam magna et admirabilis et porz tragia. Et ratio quia abies est faciler inflammabilis

Nam quia eius humiditas vinctuosa est igni applicata facile inflammatur. Sic quoq pauper spu bz humiditatem vinctuosaz. i. affectionem mentis. deuotam. Et ideo igni diuini eloqui vel ipsius spiritus sancti applicatus statim inflammatur fm illud ps. Eloquium domini inflammauit eoz.

Capitulum li.

Peccatore e p naturam boni sed per culpam malus. Vnde de assimilatur leni que sicut dicit Isaac in medulla e bona sed in cortice mala. Nam sine cortice comesta valet hydropicis. et calidis et etiam humidis aliquando prodest ex eo qd ipsa calida et sicca sit. vt idē Isaac dicit. Sed in cortice habet acumen cuius virtute ventrem soluit. tortiones generat. stomachum grauat. meatu corpis oppilat. cerebri substantiam desiccatur. humiditates oculorum distemperat et pessimas passiones in corpore generat. maxime si quis ea quotidie comederit. Quasi ergo medulla lentis est natura hominis peccatoris q cum a deo fit creata bona est Aug. Qui deus bonus est cuius factura sum? et in qua tu sum? boni sum? Sed quasi cortex mala est ipsa hominis culpa Aug. In sent. p. sperti. Peccatu nō ē natura sz viciū nature appetentis quod non est sui ordinis. hec cortex. i. culpa seu viciū soluit ventri i luxurioso. tortiones generat in iracundo. slo machu grauat in gulozo. oppilationē facit i auaro. desiccatur p tristitia in accidioso qd spūs tristis desiccatur ossa. oculos mentis distemperat i supbo. pessimas passiones corpis generat in iracundo. Na sicut Hiero. dicit super Job Est ira que iustitia dei non operatur. et furozi proxima mentem impotentem facit in tantum vt labia tremant. dentes contrepent vultusq palloze mied. Et Grego. dicit i libro gnto Adora. Ire sue stimulis accensum cor palpitatur. corpus tremat lingua se pedit. facies ignescit. et sperantur oculi et nequaqz recognoscuntur non.

Capit. liij.

Peccatu assimilatur absinthio. Primo quidem ratione amaritudinis primo quia absinthium sua amaritudine ledit gustum. Sustulamine est intellectus appetitus. q ita ex peccato inficit vt ei dulcia et suauia scilicet spuales delicie qd se sunt dulcissime amare videatur et aspe. sicut gustui carnis absinthij amaritudie in secro etiā dulcia: q postea amara ee vident Isaac. v. De vobis qui dicitis bonu malum ponetes dulce in amaru. Et scbo qd absinthium suo forti odore offendit olfactu. Et sic peccatu nō odore sed potu fetore mali crepi offendit olfactu. primi interiorē. scilicet qd scadalizat et i. Exod. v. Scete fecisti odore nostru. Et tertio qd in amaritudine neq redigit lac et vinu et omne dulce cui fuerit admixtu. Vñ apes qd frequentant absinthium faciunt mel amaru vt dicit Diasc. Sitr peccatu amaru rem delectabilem cui admisceat virtutē tandē in amaritudine scz conscientie remordentis vel pene affligentis. sicut patz in luxuria et voluprate carnis q maxime. videntur delectabiles. Vñ Prover. i. San? distillas labia meretricis et nitidus oleo guttur eius. Nouissima aut illius amara qm absinthiu. Et ite peccatu assimilatur hedē. Primo rōne frigiditatis qd bedera cū frigide sit nature terra vbi cre scit frigidā ee indicat Sitr peccatu frigide nature est ita vt calozē diuini amoris excludat et vbi peccatu crescit certissimū indicium est qd ibi caloz diuini amoris nō sit. sz qd talis anima sit frigida a diuino amore penitus desinita. Et scbo rōne contrarietatis qd vmbra ei? ē notia et tñ serpenti est gratissima. Sic peccatu qm hōini sit sume nori um et dānosum tamē serpenti infernali id est diabolo ē gratissimū. Et ideo vbi talis est vmbra peccati libenter requiescit Job. li. Sub vmbra dormit et. Et tertio ratio ne sepabilitat separ et. Et tertio ratio dicit Plinius Adira est bedere natura frigida ad expiandū vna Na vinu ex vase

fluere et aqua si qua vicia mixta fuerit remaneat ceruū est. Sitr peccatu trahit de vase cordis vinu diuine consolationis et relinquat ibi aqua tribulationis. et ideo de peccatibz vere pot dicit illud Job. liij. Vinu nō habet scz consolationis interne. Et ite peccatu assimilatur geneste. qd genesta crescit in locis incultis et sarosis. Loca aut inculta sūt peccatoru corda que pnie studio vel labore nō excolunt. et sarosa loca sūt corda dura que nullo cōpunctione humoris molliunt. et in talibus peccatu multiplicat et crescit. Item genesta est signu sterilitat. Et sitr peccatu stereliat fructu sz meritoz nō solu ē si gnificatiuū sz etiā cātiuz. Itē genesta ē sa potamari. qd scz peccu conscientia amaricat et insup vt dicitur est inducit amaritudinē penē sequētis. Ita genesta est nigri feminis. qd plerūqz peccatu inducit et relinquit infamie denigrationē. Vel nigra femina sunt exempla deformia et gbus alij nigri et de formes peccatores generat. Itē peccatu mortale in corde generatum extinguit oia merita et oēs virtutes formatas Vñ assimilatur cuidam lactuce spore nascenti q dicitur caprina. de q dicit Plinius. qd si in mari pisciat oēs pisces q in vicino sunt mori untur. Adare est aut cor humanu in qd si peccatum ingredit oia merita et virtutes occidit Vñ Jacq. Peccatu cū sumatum fuerit generat morie scz virtutum aie. Itē lz peccatu anime habeat in se qdam transtoria dulcedinem. tñ multa mala in anima facit. Quis ex plium apparet in piro maturo. qd bz in gustu quandā aquosam dulcedinē tñ ei? substantia est frigida et sicca et sinitica sic peccatu bz dulcedinez aquosam. i. delectationem trāstoriaz Aquosum enim et humidum cito fluit et facilliter transit. tñ postea peccatu frigidat in anima calorem charitatis extinguido. desecat humorem gratie vel deuotionis cōsumendo. et scz peccatum inductum nec facilliter de corde per penitentiam emittatur. Et item peccatum assimilatur porro. quia

porū nimis sepe cōmestūve dicit **Plini⁹** inflationes generat. qđ p̄ncip̄ ad sup̄biam q̄ animos tumidos facit. Itē sitis generat. quod pertinet ad auariciā q̄ sitim. i. ardorē habendi inextinguibilem gignit Item somnū puocat qđ p̄t̄ ad accidia q̄ pigros et somnolētos reddit. Itē acies oculorū bebetat qđ pertinet ad inuidiā **Eccl̄. i.** Neq̄ oculus inuidi. Item sanguinē inflāmat qđ pertinet ad irā q̄ sanguinē circa cor accēdit vt dicit. **Dama.** Itē venere m̄stimulat. i. lurruriam excitat Itē ventrē molli ficat. quod potest ferri ad gulam. qz gulo si circa ventrē insistat et sibi mollia et deli ceta q̄runt. **Itē** peccatū assimilāt rāno qđ est herba a p̄ncipio mollis. sed q̄nto plus crescit. tanto durior fit et in acutiorē aculeum indurefcit. Sic peccatū a p̄ncipio v̄fusse. sed postea q̄nto plus crekit plus in eo indurat. et in fine p̄ illud aculeus ceterne p̄nctionis inducit. Itē ramū vt dicit. **3o sepb⁹** p̄prium habet ignem ex se p̄ferre. Nā eius folia postq̄ cadunt et desiccant multe siccitatis et cuiusdam v̄tuoositatis esse dicunt. **Itē** quādo adest fortis im p̄ssio caloris solaris ramnus facile inflāmat. Cui⁹ occasiōe vicina sepe nemora incendunt. Sicut peccatū p̄fert et se ignē. i. inordinatū ardorē ita qđ folia eius. i. cogitationes vel delectandēs peccati postq̄ ceciderunt in consensum opis tūc desiccantur ab humore gratie. et efficiunt v̄tuofose. i. lubricę. qz v̄tuofofa lubrica sunt. ita qđ ad fortē imp̄ssionē siue feruorē tentatiōis facile appetit hōinis inflāmat et omnes vires aie iucundūtur. et etiā omnes corporis partes **Indi. i.** Egrediat ignis de rāno et deuoret cedros libani. **Itē** peccatū assimilāt salici. p̄mo rōe augmētū qđ cito crefcit. Vñ dicit **fm** **Isa.** qđ cito in altum salit Sic peccatū hominis breui tpe multum crescit. qz **fm** **Sre.** peccatū qđ p̄pnias nō diluit mox suo pondere ad aliud trahit. si cut et crapula nascitur luxuria et c. **Itē** Scđo rōne ligamētū qđ salicib⁹ v̄tunt hōines ad ligandū vires. sic peccata ligāt mentem

Isa. v. Quasi vinculum plaustrī peccati **Itē** rōne impedimētū qđ semen salit dicit banc virtutē h̄re vt si qđ illud in poculo hauserit generare nō poterit vt idem **Isid.** dicit. Sic peccatū impedire ne opere meritoria homo gignē. i. facere possit. **Su** mus autē nos p̄ncipia nostrorum operi quemadmodū natoū. i. filioz sicut dicit **Jobus** in **Et̄. v.** ideo opera nostra sibi comparantur. **Quarto** rōne fundamētū. qz omnis salix tāto est in ramis secūda or q̄nto est terrestri p̄pingor. Item salices si binis pedibus a terra putentur coarctentur ne in altum crescant s; in latitudinem se diffundunt. Sic peccator q̄nto magis rebus terrenis appropinquat p̄ affectionem et occupationem tāto magis in peccatis abundat. Item q̄n salix duoz pedū est peccatum. opis vsqz ad delectationis cōsensū p̄ta cuz homo consentit immorari in ip̄a delectatione cogitationis. Tunc tñ licet nō ascendat v̄terius p̄ consensū opis. tñ dum per morōe cogitationis consensum in ip̄a delectationis latitudine se diffundit peccatum mortale committit. **Septimo** rōne detrimenti qz salix ex antigitate t̄pis pati detrimentum putredinis. Nā postq̄ annū qđ fit cito putrescit et a medulla putrescit incipit Vnde sepe dum ceterius viridis videtur et pulcra interius est vacua caua et putrida in cuius cōcauitate sepe latent ailia venenosa. vnde iuxta salices dormire res est piculosa Sic cum aliquis dñi cōtinuat permanens in peccato. putrescit p̄ omnimodam corruptionem malicie. quā licet hypocrisis conetur ceterius cooperire. tamen ab interioribus eam non curat abijcere. Et ideo licet ceterius ipse aliquando appareat iustus. interius tamen est vacuus a virtute. canis cupiditate et putridus malignitate idest malicia corruptus. Vñ in eius p̄cauitate. i. cordis cupiditate. sunt animalia venenosa. i. conceptiones et deheria fraudulenta et periculosa. propter que periculosum est iuxta eos dormire. i. de eis considerare vel eis adberere. **Itē** peccatū

assimilatur spine. qz q̄ndo spina caro vul neratur nō recedit dolor qđ in spina totaliter nō extrahit Sic q̄n est aia peccato vul nerata semp̄ mordetur et cruciatur qđ diu ipsum peccatum in conscientia detinetur **Itē** ideo necesse est vt per penitentiā extrahatur.

Capitulum. liiij.

Ena inferni assimilāt ramno. vt dicit glosa super ps. qz ramnus est herba multum dura nodosa ramosa et spinosa. Nam folia h̄y aculeata. spinis acutissimis in lateribus confita. Si militer pena inferni est dura p̄pter suam acerbitatē. nodosa p̄pter suam indissolubilitatem. Nam nodus fortis ligni est quasi indissolubilis. Vñ signat illam penam indissolubilem et interminabilem. qz dāna tus sicut nunq̄ absoluitur a culpa sic nec a pena. **Itē** est ramosa p̄pter penarū multiplicatē. et spinosa siue aculeata p̄ subilitatem. qz sicut spine subiles et aculeate penetrant. sic ille pene penetrant intima aie. Sed miser ille peccator duz est sub spinis peccati anteq̄ aduersat qđ ducant euz ad duriores et maiores aculeos rāni. i. pene inferni p̄nitit se a peccato totaliter ab forberi. **fm** illud ps. **Psalm̄. iij.** intelligeret spine vestre ramnum sicut viuens sic in ea absorbet eos.

Capitulum. liij.

Penitentes assimilantur arboribus medicinalibus siue aromaticis. Et est cā aromaticitatis in arboribus vt dicit **Albumasar** terricum subtile cōmixtum aq̄o subtili **Tanq̄** ergo arbores aromaticę et medicinales sunt homines penitentes. qz p̄nia habet medicinales virtutes ad curandū animarū languores. i. viciū. et in istis est subtile terricum. i. attenuatio carnis bene cōmixtum subtili aq̄o. i. cōp̄nctioni cordis. Illi autē in quibus hec deficiunt scilicet maceratio carnis et cōp̄nctio cordis. non sunt aromati. i. vere

penitentes. Et nota qđ arbor aromatica aliq̄n h̄y aromaticitatē. in cortice aliq̄n in flore. aliq̄n in fructu vt patet in cinamomo qđ est cortex. et in macc qđ est flos et in muscata qđ est fructus. Sic penitentiā qđā h̄nt tñ in cortice. i. in exteriori ostensione qđā tñ in flore. i. in mentis affectione. qđā in fructu. i. opis executione. **Itē** penitentes assimilantur malogranate. **Primo** p̄pter augmentum. nam malogranata. scilz arbor plus in latū qđ in altum se diffundit. Sic penitēs debz eē humilis. non vt grāt crescere in altitudine dignitatis. sed in latitudine c̄baritatis. ps. **Ambulabā in latitudine.** **Itē** Scđido p̄pter impedimētū qz maxime impedit a frigore Est enim arbor frigidis impatiens. Vnde in pruina cito percutit flores eius. Sicut homini penitenti marie nocet frigus accide. Et iō pruina idest negligentia destruit flores eius. i. bonas affectiones. **Itē** penitentes assimilantur malogranate p̄pter fructū qz que dam faciunt poma dulcia. qđā acetosa. acetosa sunt frigida et sicca. dulcia v̄o calida et humida. Et ideo dulcia magis conueniunt medicine vt dicit **Isaac** et etiā **Diasc.** Quasi. autem poma acetosa sunt opera penitentis facta ex timore s; quasi dulcia sunt opera facta ex amore. et ista magis p̄stant ad sanitatē anime. Del acetosa sunt opera hypocritarum. dulcia v̄o sunt opera veraciter penitentium. Dicit enim **Isid.** qđ negant medici corpora nostra mali p̄nuci cibo nutiri. Et dicunt qđ plus congrunt medicine qđ corporis alimēto. In quo significatur qđ penitens debz insistere ad sanandū mentem. et non ad implendum vel impingundū ventrem. **Itē** penitentium afflictio assimilatur sambuco. de quo dicunt **Plato.** **Diasc.** et **Plinius** qđ si cortex eius medius radatur versus superius purgat ventres per partem superiorē. si v̄o radatur versus inferi⁹ purgat p̄ partē inferiorē. Tūc autē sambuci cortex versus inferius raditur quādo penitentis caro timore infernalis supplicij affligitur

qui timor dum a peccatis reuocat quasi a parte inferiori purgat. s3 tunc versus superi raditur quando spe vel desiderio premij maceratur et dum sic carnem macerando abstergit penitens sordes peccati quasi a se purgat a parte superiori.

Capitulum. lvi.

Denitētia assimilatur arbori. **C** Primū pp arboris generationē Sūt enim fm Ari stoteles. in libro de vegetabilibus et plātis quinqz spēs si ue modi generationis arboris siue plante **D**ñe ex semine. ali ex putredine. tertio ex aq būore. quart ex plāratione. qnt ex iser tione. In his designat qnoz q sume valēt ad generationē pnie. i. ad quersionē peccatoris. **Pr**imū ē verborū dei auditio. et h b signat in semine. qz semē ē verbum vt dicit **Math** xij. **Secūdu** ē mortis meditatio et h designat in putredine. qz p mortē corpū putredine resoluit **Job** xvi. **Putred** ni dixi p me es. **Tertiu** ē elināru largitō et h designat i aq būore qz vt dicit **Eccli** xxx. **Ignē** ardētē ardeat qz et elemosyna refilit peccatis. **Quartū** est religionis ingressio. et h designat in plātationē q marie cōperit inuēit **ps**. **Quoz** filij sicut nouelle plantationes a uuentute sua. **Quintum** ē bonozū societates et quersatio. **Nā** quqz peccator in isto adiūctus trahit ab eo et quertit et h designat i isertione **Aplūs** **Ro** xj. **Tu** aut cū oleaster esles insertus es in illis et soci pinguedinis et radicis oliue fact es. **Secūdu** pp radicis isertionē. **Nā** arbor vt dicit **Isid**. ab arnis nomē accepit. eo qz firis radicib terre inherere p̄sueuit. **Opz** ergo ad hoc q arbor sit firma vt radices ei in terra profundentur. et quanto arbor ra dicem profundius figit tanto attrahit plū humoris. et si fructificatura sit plū abundat in folijs fructib atqz ramis. **Item** oportet q radices arboris ipsi terre coherēat et cō glutinent vñ dicit **Aristo**. q lutū vntuosū et tenax cito pducit plātā. et facit cā eē dura bilē. Sicut ergo arbor imobiliter per radi

cem ē infra terre. ita pnia per būilitatē et charitatem oportet q sit imobiliter infra aie siue cordi et p̄ueniat ita vt penitens preterit a mala plangat et iterū plangenda nō committat. **Profundatur** aut radix penitentie in corde p būmilitatē. in qua quito profundi⁹ descendit tāto de humore gre plus attrahit. et p eā maiore copiam bono rū operū et meritorū pducit. sed cōglutina tur pnie radix cordi per charitatem que est glutinū vntuosū p quā cito pnia auget p ficit et conseruat. **Dñ** **Aplūs** **Ephe** iij. **In** charitate radicatur et fundatur. **C** Tertio pp anime vegetabilis informationē. **Nā** fm p̄bm in supra dicto libro. **In** arboribus et plantis nō ē aia sensibilis sicut in brutis. pp qd arbores et plante sensibilib⁹ passio nibus nō afficiuntur. qz nec p̄cūse sentiū nec scisse dolēt. nec qñ cibant delectantur nec spirant. nec respirant. nec domiūt vel vigilant. nec alijs passionibus subiacent q sunt aie sensitive. Est ergo in ipsis arboribus et plantis informatio solius vegetabilis anime fm quā est in eis generatio. abatio. augmētatio et renouatio. que omnia competūt suo mō pnie. **Nā** primo necessariū est penitenti vt passionēs sensitivas n cōsas scz et iordiatas a se oino remoueat scz vt percussus iniurias non sentiat per patientiā. et scissus vel laceratus vcrbis nō doleat p iracūdiā q scz eū ad odiū siue vni dictā inclinēt. nec ēt quando cibatur in cibo delectationem voluptatis. sed solū sustentationē necessitatis querat **Augustin** libro. x. confessio. **Hoc** me docuisti dñe vt quemadmodū medicamenta ita et alimenta sumpturus accedam. **Item** non debet spirare nec respirare. i. vel in se indignatio nem attrahere vel ex se furorē emittere eo modo scz quo dicitur de **santo** **Act**. x. **Saul** adhuc spirās mmarū et cedis in discipulos domini et. **Item** non debet dormire p negligentiam. nec etiam vigilē esse ad cogitandam vel explendam maliciam. Sed debet in penitentibus esse generatio virtutum siue bonozū operum. cibatio

lachrymarū vel diuinoz verborū augmētum laborū et meritorū et etiā reuocatio cō uersionis et mox. **C** Quarto ppter fructū defectuonem. **Sūt** eni quedā arbores scz que būit solū folia et nō fructus qd accidit ppter abundantā humoris aquo si qui est mā folioz. **Et** pp defectū būoz vntuosū q ē mā fructū. **His** ergo assimulantur falsi penitētes q habēt solū apparentiā frondū. i. exteriorū mox sed non uoluntate fructū. i. veroz opez. **Possent** ēt talibus assimilari q būit solū folia. i. verba et nō fructus. i. opera sicut doctores mali q habent doctrinā sine vita: qd est ppter abundantiam amoris mūdāni et defectum amoris diuini. **Quedā** vō arbores sūt q faciūt fructū ante folia qd accidit sicut dicit **p̄b** ppter abundantiam humoris vntuosū si: que cū calor nālis digesserit cum auri lo caloris solaris cito ad maturatōez ad ducit. **Dñ** talis humor vntuosus abundans p̄hibet humorē aquosum q est foliorum materia ne accēdat ante fructū in tali plāta. **Istis** sunt filies illi q student bona opera facere prius q̄ bona verba docerēt vt bona vita pcedat bonā doctrinam. vel illi q prius intēdunt opibus acti ue vite q̄ refrigerio vel decoro vite cōtēplatiue si qdē cōtēplatiuoꝝ interne meditationes animā decorant et vmbre refrigeriū p̄stāt sicut et plātaz folia. **Opz** aut actiue vite laboriosa qdē sunt: sed tamen fructuosa: vñ actiue vite merita fructibus cōparant. **Et** iō tales si habeāt abundātiā humoris vntuosū. i. cōpassionis et pietatis et caloris naturalis. i. amoris proximi ad que enaz natura inclināt extrā a calore solis. i. amore xp̄i citius efficiunt in vita actiua p̄fecti per fructus bonozū opez: et iō postea congruentius producūt folia verborū. **Quedaz** tamē arbores sunt que simul pducūt fructus et folia sicut ille q p̄cēditos humores habēt propositionabiles. quibus similes sunt illi q in humore mentis deuote et in būore aquoso salubris sciētie positi abundātes simul dicūt et faciunt

Act. i. **Cepit** **Isrl** facē et postea docē. **Sūt** etiā et alie quedā arbores que citius pdu cunt folia q̄ fructus et h ppter abundantiam humoris aq̄ui et defectū humoris vntuosū qz calor humorē aquum cito attrahit ad locū pductionis folioz q̄ vntuosum ad pductionē fructū. **Sūt** illi q habēt multā scientiā et paruā deuotionēz facilius et citius ducit verba q̄ producant opa. **C** Itē penitētia interior si fit cū debita p̄paratione et moderatiōe et exercitiatione purgat et sanar aiam cuius exemplū apparet in elleboro qui a fluuio vbi nāsi tur sic est dicitur: qz dicitur habere virtutem mentē motam reducēdi ad sanitatem. **C** Item purgat corpus quia lignum quod radices hz albas būores quibz lignum purgat. lignū vō qd radices hz nigras purgat colerā nigrā: s3 tamē nullus debet eo vti nisi prius materia digesta sit et tēperata et tūc ēt cū cautela: qz vtu eius nimis est intēsa et p̄cipue radix alba multum larat superius et inferius. **Vnde** sepe nimia virtus elebori est mortis indocina. **C** Itē v3 qui accepit elleborū se mouere et a somno abstinere: vñ **Ipo**. dicit **Si** vis elleborū ducere moue corpus ne somnus accedat. **Sit** penitētia ad hoc vt animā in peccato desipientē et infanietem ad debitum sensum reducat et purget a corruptis et supfluis humoribus. i. affectionibus opz p̄cedere interiorē digestionē et p̄parationem in seruenti cōtitione sine qua penitētia exterior non est valida. **C** Item oportet in exteriori penitētia vti cautela et moderatiōe. **Debet** enim atteri sed non occidi per imoderatāz afflictionem. **C** Itē opz mouere corpus in bonozū operū exercitiatione et a somno negligentie et ocū abstinere. **C** Item penitētia assimilatur myrrhe. **C** Primo ratione eminentie: quia myrrha est arbor in arabia vt dicit **Isid**. quinqz cubitis alta in quibus accipere possumus quinqz penitentie gradus: primus est in contritione secundus in cōfessione: tertius in oratione

quartus in elemosynarum largitione: quibus in ieiunij effluuione. Et isti tres vini gradus perueniunt ad satisfactionem. **Secundo** ratione effluuione quia de arboris myrris effluit guta amara multum aromatica et ista vocatur myrris et ut dicitur. **Primo** illa guta que per se manant non expectata magis est preciosa et minus vitiosa valet illa que de cortice preciosa est abstracta. **Hec** ergo amara guta est compunctionis lachryma et contritionis amaritudine procedens. **Hec** est deo multum odorifera sicut illud. **Eccli. xliiij.** Quasi myrris electa dedi suauitatem odoris. **Tertio** est multum aromatica. i. medicinalis. **Exo. xxi.** Same tibi aromatica in myrris primum. **Habet** enim hec myrris virtutem dissolventi et consumendi quasi equaliter et citam confortandi. Et similiter penitentis lachryma amara dissoluit peccata, consumit mala desideria et confortat corda de bilia. sed illa est per se expressa que est voluntaria et non coacta: talis penitentia est valida non autem illa quam solus metus seu coactio causat. **Tertio** ratione efficacia: quia myrris habet virtutem conservandi corpora mortua et ea peruncta impudenda et incorrupta. Similiter penitentia mortificat corpus sed spiritu viuificat: conservat a corruptione et putredine peccati. **Unde** in huius signum venit **Nicodemus** ad corpus christi mortuum ferens micturam myrris. **Joh. xvij.** **Item** penitentia assimilatur nucis que quidem exterius habet durum et amarum corticem et interius habet nucleum dulcem et vitalem. **Unde** his qui temperate complexio nis sunt et nucibus temperate viuuntur proficiunt: quia omnibus cibis venenosis obfistunt. Et similiter est de penitentia quia quibus eius opera exteriora videantur dura et peiora. ut ieiunia et huiusmodi et interius etiam requirit amaritudinem contritionis: tamen conscientia per ipsam purgata inuenitur fructus eius dulcissimus et efficacissimus ad resistendum omni cibo ve-

nenoso. i. peccato dummodo exterioribus operibus penitentia et abstinentia et huiusmodi penitentie viuatur temperate. **vi.** **ferere.** **Tertio** penitentia assimilatur caulium. **Primo** ratione transplantationis quia oportet caules transplantari ut possint in suo esse phici. Sic peccatores oportet transferri de statu culpe ad statum iustitie per transplantationem penitentia ut possint spiritaliter perfici. **Secundo** ratione decoctionis. **vi.** oportet enim caules coqui et citam in qua decoctione licet materia. i. caulium substantia sit minus bona cum sit grossa et dura ad digerendum. **In** tamen ipsorum caulium est colatium veteris bene citatum et laratum. sed substantia sine iure est dissipativa. **Sed** multum de ipsorum malicia tollitur si illa aqua proijcitur et in alia decoquantur et optime pinguedine condiantur ut dicitur in diem. **Sic** etiam in penitentia necessarium est decoctionem peccatorum fieri per contritionis seruosum. **Et** quantumcumque peccata de se grossa sint et dura. ius tamen id est compunctio ipsorum peccatorum lachrymosa et seruida est mentis laratum et purgatiuum. **Unde** caulium substantia sine iure. i. memoria peccati sine compunctione potius est dissipativa. i. indurativa ad peccatum retinendum quam ad emittendum per confessionem. **Et** sicut ad tollendum caulium maliciam fit duplex elixatio una quae ad primum elixatur proijcitur. ita ad tollendum maliciam peccatorum duplex fit in penitente compunctio: quia prima prouenit ex timore pene. secunda autem ex amore iustitie. et hec est perfectior. **Unde** adueniente secunda prima proijcitur. quia perfecta caritas foras mittit timorem ut dicitur. **Johannis. iij.** sed debet addi optima pinguedo. scilicet contemplationis et orationis deuotio. **Tertio** ratione electionis quia caules debent eligi et accipi magis teneri et meliores efficiuntur quando a prima pinguedine decoquuntur. quia dum calor ad caulium intima reuocatur melius substan-

tia eorum digeritur et mollior et sapidior inuenitur. **Similiter** illi penitentes sunt magis electi qui sunt magis teneri. i. molliores ad idendum. vel ad amandum vel comperendum. **Abdilexos** etiam et feruentiores efficiuntur. qui primo a pruina. i. ab aduersitate mundana et a tribulationum vehementia sunt tacti et excocci. quia mala que nos hic premunt ad deum nos ire compellunt. ut dicit **Grego.** **Item** penitentia quanto asperior tanto magis valet ad frangendam corda dura et ad expellendum venenosa diaboli tentamenta. **Quis** exemplum apparet in palistro. qui quis sit crudus asperimus et spinosus. tamen habet quedam capitella spinosa in quibus sunt semina ad calculum frangendum. et contra morsu venatorum valentia ut dicit **Diasco.** **Item** penitentia est similis arbori aloes. que est arbor aromatica in india nateus ut dicit **Plin.** **Primo** enim aloes est arbor gustus amaricatus. quia lignus eius licet sit aromaticus tamen gustus eius est subamari saporis. **Hoc** autem penitentia competit ratione contritionis que amara est gustum anime et ipsa recognitione culpe. **Ita. xxiij.** **Recogitanti** tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. **Prover. vi.** **Asperis** cubile meum myrris et aloes. **Hoc** cubile est conscientia quod est aspergendum myrris. i. amaritudine et memoria culpe. et aloes. i. amaritudine et consideratione offense. **Secundo** aloes ore masticata est cerebrum immutatum. **Nam** odor eius tunc maxime sentitur cum ore masticatur quia tunc odor aromaticus statim cerebrum tangere videtur. **Tunc** autem peccatum per penitentiam masticatur quando oris confessione diligenter et aperte narratur. et tunc ipsius confessionis odore et vigore cerebrum immutatur dum ex eius resolutione consentiens facies lachrymis irrigatur. debet enim confessio esse lachrymabilis. **Tertio** aloes est humoris deficitarius. est enim ut dicitur in **Platone** calida et sicca. **Et** hoc penitentia competit ra-

tione abstinentie per quam humor lurrarie in corpore arefcit et amor spiritualis in mente accendit et calefcit. **Quarto** est aloes odor emissiuus. **Est** etenim odoris suuissimi atque summi: cuius particula loco tymiamatis in altaribus adoleatur et hoc competit penitentia ratione orationis: quia cum pure et deuote oratur quasi quidam fumus et odor suauissimus deo ministrat. **Quis** ergo particula prima est oratio mentalis: quia alia eius pars est oratio vocalis. **Primo** ergo particula dum in altari cordis seruicet immolatur. et ea ipse deus velut ex suauissimo tymiamate recreatur. **Quinto** est aloes corporis confortatiua. **Nam** lignum eius stomachum confortat et vini decoctionis eius bibendum debilitatem cordis et cerebri maxime iuuat. **Similiter** penitentia confortat stomachum anime. i. mentem ad suscipiendum et retinendum cibum spiritualis doctrine. **Item** vini decoctionis. i. seruosum confortat cor debile ad largam dationem corporalis elemosyne. confortat etiam cerebrum ad emissionem abundantis lachryme vel confortat cerebrum. i. sensum ad caute lam et discretionem conscientie. **Item** penitentia assimilatur absinthio. **Primo** quia absinthium habet virtutem amaricanam. **Est** enim tante amaritudinis quod etiam ipsum mures et vermes horrent. **Et** bine est quod libros et pannos a vermibus et muribus turos seruat si quis cum eis in cistula sua absinthium ponat ut dicit **Diasco.** **Sic** i corde penitentis debet esse contritio amarissima. **Et** hec est quod repellit mures et vermes. **Abdiles** sunt tentationes diabolice: vermes remouens sicut et quos remouet et extinguit amaritudo penitentia. **Secundo** quod habet absinthium virtutem laratiuam scilicet propter caliditatem et amaritudinem. **Unde** si inuenit materiam digestam ea dissoluit et expellit. **Et** hoc competit confessioni penitentis: quia caliditate. i. seu uoce et amaritudine consentiens ipsa confessio habet virtutem laratiuam. i. emissiuam et purgatiuam peccati: quia culpam quam per

contritionem inuenit id digesta. i. ad purgationem et eiectionem parata dum confitetur amur et eicit. Tertio habet virtutem restrictiuam dicit enim in Platone quod abstinentiam virtutes habet strarias scilicet laxitatem et costrictiuam. Nam sicut laxat et caliditate et amaritudine. ita restringit et puritate et grossitie substantie sue. unde si materia copacta inuenit compactiorem eam facit. Hoc autem copetit penitentie ratione satisfactionis per quam dum peccatorum materie et cause subtrahunt ab ipsis peccatis penitens restringit. Est enim satisfactio secundum Augustinum peccatorum causas excidere et eorum suggestionibus aditum non prebere. Item penitentie assimilatur bethe que est herba canis. Primo propter coloris apparatus. eius enim species est duplex vna est alba. et alia nigra. Quasi autem penitentie alba est penitentie innocetium sicut Iohannis baptiste. Sed qua si nigra est penitentie peccatorum sicut Marie magdalenae. Vtriusque tamen bethe succus naribus instillatur ut dicit Dioscorus. caput purgat. quod virtusque penitentie virtutem purificat sicut a venialibus ut penitentie innocetium sicut a mortalibus sicut peccatorum. vel vna perseruando a culpe defectio ne. alia expiando a culpe contagione. Secundo propter virtutis efficaciam. Est enim eius virtus in humore in frode et in iciumum. In humore sive succo est eius virtus ad costringendum capillos ut dicit Dioscorus. Sic et penitentie virtus et lacrima capillos capitis. i. virtutes mentis reparat peditas et perseruat habitas. In frode vero est virtus quod solium eius tatum et morbo appositum ignem saluaticum extinguit. Quasi enim bethe folia sunt diuersa penitentie opera ut iciumum elemosina. et oratio. Ignis autem saluaticus est ardor viciozum. sicut auaritie quem extinguit elemosina. sicut luxurie quem extinguit iciumum sive abiectionis et supbie quem extinguit oratio mentem humiliando. In radice vero est virtus. quod sicut dicit Aristoteles. super radice bethe sicut et super canle potest inseri furculus. quod corroborat radice et in arboris transmutat.

Radix bethe. i. inuitu penitentie est timor quod penitentie et timore gignit. In qua radice si furculus amoris inseratur. i. ut timor penitentie sit cum amore caritatis proficit penitens in magna arborum. i. in virum perfectum. Item penitentie assimilatur cuminum. Primo ratione complexionis quod sicut Macra. et Persium cuminum est calidum et siccum in secundo gradu. Penitentie enim est calida et sicca: quod per compunctionem incendit mentem et per abstinentiam desiccatur carnem: et vtrumque est in secundo gradu: primum enim gradus sive respectus est. propter satisfactionem peccati: secundum propter cautelam furari. Secundo ratione decolorationis quod minus versus sive frequentia eius ut dicit Dioscorus. et Platone. et Phintus facies discolorationem inducit quia scilicet per indigestionem penitentie sive abstinentie. corpus infirmatur et facies discoloratur: et pallescit facies corporis propter diminutionem calidi sanguinis et citra facies anime propter diminutionem seruos. Tertio ratione operationis scilicet quoniam cuminum habet virtutem fumositate subtilitatem et digestivum confortatiuum. Quod facit penitentie vbi per abstinentiam subtrahit superfluitatem cibi et potus que pertinent ad vicium gula. Item habet virtutem ventositatis subtilitatem et inflacionis ventris restrictiuam. Quod copetit penitentie in quantum ventum vane glorie subtiliat. i. annihilat et inflationem superbie fugat. Item dolore stomachi mitigat quod copetit penitentie in quantum mingat. Item habet virtutem cum bacis lauri frigiditatem curatiua. Et hoc copetit penitentie in quantum expellit frigidum humorem acide. Item habet virtutem sanguinis coagulationem in oculo mictum in cera munda dissolutiuam. Quod copetit penitentie in quantum refrenat luxuriam: cuius impudicitia marime in oculis congregatur et ostenditur. Item habet virtutem liquoris carnis cum cera bene mictum et sepe appositum toraliter ablatiuam. Et hoc habet penitentie in quantum tollit liquoris inui-

dic. Item habet virtutem saucium sanatiuam. Quod competit penitentie in quantum sanat vicium auaricie. Sunt enim auari quasi quedam fauces insatiabiles. quarum dolor et cruciatus est quod non possunt habere que cupiunt. quem dolorem in facibilis appetitus vera penitentie sanat. Item penitentie assimilatur cucurbita. Primo ratione extensionis. Nam herba cucurbita in ramos et folia pariter et flagella ad modum vinee se distendit. et quibusdam ligamentis se vndique connectit. Similiter penitentie ramificatur in compunctione vbi sunt diuersi rami. i. diuersi compunctionis modi. Item habet folia. i. verba vilia in confessione et flagella id est opera penalia in satisfactione. In quibus omnibus verus penitens se proficiendo distendit sed nihilominus oportet quod vndique se quibusdam ligamentis. i. firmis cautelis et adiutorijs connectat ita ut in peccatis amplius non cadat. Secundo ratione floritionis. Habet enim quosdam flores albos quos emittit precipue contra noctem. Vbi flores albi sunt munde affectiones que oriuntur in corde penitentis precipue contra noctem peccati per se. Laua bo per singulas noctes lectum meum lacrymis meis et. Tertio ratione fructificationis. Vbi nota quod cucurbita ad bene fructificandum indiget calore. Unde in terra calida maxime fructificat. Item humore. i. aque irrigatione. quod sepe aqua rigari capit. Item appodiatione quod sine appodiatione florere quidem potest sed fructificare vir potest. imo tunc fructus eius vel deficit vel putrescit quando non sursum a terra erigitur et in lignis vel virgulis se suspendit. Similiter penitentie bene fructificat quando est radicata in charitatis amore. Hec enim est terra calida anima charitate succesa. Item quod est rigata frequenter exhoratone vel lacrymarum crebra effusione. Item quando est apodiata sanctorum virtutum familiaritate vel cohabitatione quod eius exemplis vel auxilijs penitentie cri-

gant et sustentent. Quarto ratione complexionis quod cucurbita sicut Platone est frigida et humida complexionis et qualitate temperata. Et penitentie frigiditas extinguit ardorem concupiscentie extinguendo ipsorum per abstinentiam et humectat in lacrymarum resolutione: sed in vtroque oportet esse temperamentum et in iciumum et in sicut. Quinto ratione augmenti et corruptionis quia cucurbita cito crescit et cito desecit et in terra sicca non proficit: et prima cortex eius mollis est. sed postea cum ad maturitatem venit ad modum ligni indurefcit. Sic penitentie seruo in quibusdam cito crescit et similiter desecit sicut flamma prunarum. Prover. xiiij. Substantia festinata cito minuet. Item non proficit penitentie in anima que est arida sive ab aqua sapientie sive ab humore concupiscentie lacrymarum mole: sive ab humiditate pietatis affectuose. Item penitentie licet a principio sit mollis et pauidus: tamen charitate solidate efficitur fortis et firmus. Sexto ratione curatioue quod cucurbita est febris acute purgatiua. Est enim cucurbita elixata febre acuta partentibus vibus et medicina. Nam febris materia per vnam purgat. Quasi. n. acuta febris que corpus incendit et vehementer situm gignit est auaricia que appetitum inflammat et insatiabile ad habenda desideria causat. sed hanc febre penitentie purgat et extinguit. Item cucurbita succus valet contra tumorem oculorum penitentie humilis lacrima valet contra superbia que oculos mentis quasi tumidos reddit. Item cucurbita elixata calore sedat quod penitentie calore concupiscentie et luxurie mitigat. Item penitentie assimilatur centauree que est herba amarissima et cum amaritudine habet quandam dulcedinem admixtam. Vbi dolorem ventris sedat: visum clarificat: paralysum curat: vermes ventris cum melle necat. Sic penitentie ex vna parte debet esse amarissima debet enim penitens esse amarus: quod merita sua prodat: amarus quod iseruum meritis: amarissimus quod celum sibi claudit. Sed cum ista amaritudine est dulcedo admixta de spe

venit que innitur bonitati divine miseri cordie. Ipsa ergo penitentia dolorum sine tristitiam mentis provenientes et ira sine invidia restringit. visum interiore obfcurat per superbiam suam per avaricie pulverem clarum facit paralyticum. i. accidit sine negligentie frigiditatem et immobilitatem expellit. vermes ventris. i. corruptio nes gule vel luxurie extinguit. Item penitentia quanto magis est amara tanto est abundantioris gratie causativa. Cuius et compluri apparet in hedera que licet fit sa porum amara tamen est vberum lacte reple tiva. Unde hedera ut quidam dicunt dici tur ab edo. q. sumpta in cibum a capris lac multiplicat unde edi nutriunt. Sicut ergo hedera amara multiplicat lac capra rum in vberibus. ita amara penitentia mul tiplicat gratias. **¶** Virtutes autem in penitentibus

Capitulum. lviij.

Enitentia diversis virtutibus perficitur. sicut arbor siue planta diversis partibus integratur. Habet enim planta in se par tes aliquas proportionabiles p. tibus animalis. Habet enim radicem loco oris medulla loco ventris. q. in ea fit hu ris decoctio antequam transierat in substantias foliorum vel fructuum vel ramorum ut dicit Arist. Quidam tamen vocant medulla ma tricem ut ipse. Huius dicit. q. in ipsa humor plantae seminarius sicut fetus in matrice con tinetur. Et quidam vocant medullam visce ra. q. in ipsa separatio fit puri ab impuro. sicuti fit in animalium intestinis. Quidam autem vocant eam cor arboris. q. ex ea pcedit motus vite vegetabilis. sicut vita animalis pcedit ex corde. Item habet arbor nodos loco nervorum q. per eos partes in vicem colligatur. Item habet venas. i. rima las in quibus naturalis humiditas custoditur et ad partes arboris derivatur.

Item habet corticem loco corii sed ad iterio ris ligni defensionem. Unde facit cortex in corpore arboris quod facit corium in corpore animalis. Rami autem sunt sicut brachia et

ramusculi sicut digiti. Fructus autem et folia sunt sicut partes superfine. sicut capilli et vi gues. Unde cadunt ab arboris subtrac to humore sicut cadunt pilii de corpore anima lis. Omnia autem predicta instrumenta sunt etiam suo modo penitentibus necessaria. Oportet enim penitentem habere medulla i. cor compunctum per cuius compunctionem spiritualiter vivificetur. **Ez. xxxij.** Dura viuet etc. Item radice. i. eos ubi fit coactio. per quam etiam nutrimentum spiritua lis gratie attrahitur ps. **Ds meum aperui et attraxi spiritum. i. gratia spiritualis ad anime vegetationem. Na non intraret per os anime spiritualis gratia nisi primo per confessionem esset purificata. Oportet etiam q. habeat veterem. i. mentem in qua sit dilectio. per quam spirituale nutrimentum decoquitur. Sicut enim nutrimentum cor porale non applicatur corpori. nec ei potest nisi fit per calorem naturalem primo digestum ita et nullum spirituale nutrimentum. i. opus de genere bonorum potest procedere nisi fit per charitatis dilectionem decoctum. i. **Cor. iiij.** Si distribuero in cibos pauperum oes facultates meas et tradidero corpus meum ita ut ardeam. charitates autem non habue ro nihil mihi prodest. Item debet habere ma tricem. i. humilitatem: in qua fetus concipitur. i. bonum propositum vel bona intentio claudatur et conservetur. q. sicut dicit **L. re.** perit omne quod agitur si non in humilitate custoditur. Item oportet habere viscera. i. considerationes siue cogitationes in quibus fit prudentia discernens purum ab impuro et vile a noxio. Nam prudentia sicut dicit Aug. in libro de moribus ecclesie. est amor ea quibus iuvatur ab his quibus impeditur sagaciter eligens. Et dicitur prudentia esse amor non essentialiter sed in quantum amor movet ad actum prudentie. Unde amor dicitur discernere in quantum movet mentem ad discernendum. Item habere debet nervos siue nodos. i. vnitatis et pacis colligationes. Et venas. i. elemosinas in quibus conservatur naturalis humiditas. i. miseri-**

cordie pietas que debet quasi naturali ter melle homini. **fm illud. Job. xxij.** Ab infancia mea crevit misratio mecum et de vtero matris mee egressa est mecum et contra per eas ad membra nutritiva. i. ad primos sustentandum defertur. Debet enim habere corium durum ad defensionem interiorum. i. patientiam in adversis que ab infirmitate eveniunt. **Mat. xij.** patientiam sicut dicit **S. re.** est custos omnium virtutum. Debet habere ramos. i. brachia et digitos ad satisfaciendum et ad opera meritoria discrete operandum. Item debet habere ornamenta foliorum siue capillorum. i. modestiam vel compositionem morum exteriorum.

Capitulum. lvij.

Enitentia opera quanto magis sunt humilia et austera et conjugitiva tanto magis valent contra peccata: cuius exemplum apparet in pruinis: quia illa que sunt nigra aliquantulum et acida qualia sunt damascena sunt stomacho meliora. **Sunt. n.** frigida quoniam sunt bene matura. **Unde** quod non in frigiditate et humectate valet contra febrilem calorem et ventris constipationem. Sic penitentie opera que sunt nigra per apparentiam humilitatis. **Ca. ij.** Nigra sunt: sed formosa dicitur anima penitens nigra per humilitatem formosa per charitatem. Item dura per austeritatem laborum. ps. **Laboravi in gemitu meo.** Item acida per operationem mentis. ps. **In cubilibus visis concupivimini. Talia inquam opera refrigerant calorem febrilem. s. i. ordinatum peccandi appetitum extinguendo. Eccl. i. x. Ignem ardente extinguit aqua. i. ardorem peccandi concupiscentiam lacrimosa et assepiatione. i. duritia obliuione mentis soluendo. Eccl. i. xvi. Auferas de carne vestra cor lapideum et dabo vobis cor carneum.**

Capitulum. lix.

Ertere non potest bonum propositum nisi homo stado in seculi vanitate. cui exemplum apparet in oli uis. q. oliu scilicet **Aristo.** nunquam perfecte maturescit in arboribus et si per plures

annos ibi corrigerit eas stare. **Unde** debet colligi de arboribus et per plures dies coaceruari in una corrigitur et sic per mutua concupiscentia confortato calore ad plenam producit maturitatem. Quasi autem oliua suspensa in arboribus est homo positus in seculi vanitate. **Hic** est si homo propositum inquit intus continet ipsum tamen ad debitam maturitatem. i. ad debitum finem ubi stado nunquam plene producit. **Sed** si inde separetur. scilicet seculi impedimento et in regione seu societatis locet quod tales in operibus spiritualibus se mutuo fovet confortato spiritu feruore citius maturescet. **ad bonum** propositum finem pervenit. Et idem **Chrysostomus** de huiusmodi loquens sub similitudine sicut dicit **Matth. x.** q. sicut difficile est. imo omnino impossibile fulcra iuxta via posita vix ad maturitatem producere grossos suos: ita difficile est hominem in seculo remanentem usque ad finem boni propositi pervenire.

Capitulum. lx.

Efecti viri assimulantur gregi quod est genus leguminis coloris nigri quantitate puri. sed ad modum gummi. Item dulce cedime sapidum. et idem in pane dulcorando spargit. Sic sancti et perfecti viri sunt calorem nigri per divini amoris adustionem. **Na** ligna adusta remanent nigra. sed ista non gredo. sed divini amoris si causat deformitatem sed formositate. **Ca. ij.** Nigra sunt sed formosa. Item sunt quantitate puri per sui reputacionem. **Apo. i.** Cor. xv. Ego sum mimus aplos. Item sunt dulcedine sapidi per contemplationem. ps. **Qua magna multitudo dulcedinis tui domine etc.** Item perfecti viri dicit esse siles nucleos calcos. quia in nucleos muscatis sunt per optimis eligende que sunt graues et solide iterum que cum fragulis non pulverizantur et sububicandi coloris esse omnium datur cum odore suavi et forti. Sic illi sunt perfecti et electi viri qui sunt graues per prudentiam maturitate solidi. i. pleni interiorum per virtutum veritatem: quod non pulverizantur cum fraguntur. i. cum persecutione et violentia patiuntur

per incōstantie leuitatem q̄ puluis leuis est z a veno mobilis. ¶ **Ite** qui sunt rubicundi p̄ amoris feruēditate z suauiter fortiter redolent p̄ bone fame suauitatem. ¶ **Ite** p̄fecti viri assimilantur oliue p̄mo p̄pter lignū. Nam lignū oliue in radice habet amaritudinē in cortice bz duriciē in medulla bz pinguedinem z in ramis multitudinē. Sic viri p̄fecti habēt in radicibus cordis vel amaritudinē compūctio nis erga defectus p̄prios: vel amaritudinem cōpassionis erga primos afflictos vel amaritudinē indignationis z zeli cōtra impios. ¶ **Ite** habēt in cortice. i. in corpore duriciē paciētie sc̄z in laboribus plurimis. sc̄z in medulla aie habēt pinguedinem gratie. ¶ **Ite** abūdant in multitudine ramoz. i. bonoz operum. ¶ **Secundo** p̄pter locū. Regrit enī oliua p̄mo qdē loco t̄patū. i. nec nimis calidū nec nimis frigidū: magis t̄m se h̄ntē ad calozē q̄ frigidū. ¶ **Ite** regrit locū macilentū: q̄ non vult plātari in loco nimis pingui sed macro. ¶ **Ite** requirit locū soli cōpositū: multum enim diligit celi rozē z aeris serenitatem. Similiter in viris p̄fectis inuenitur temperamentū. i. moderamē prudētie z ma credo abstiniētie z solis caloz. i. seruo amoris z deuotionis inteme. Ipi enī maxime appetit rozē celestis grē z in omnibus sp̄ habere serenitātē cōscientie. ¶ **Tertio** p̄pter fructū: bz enim oliua fructū pinguez dulcem z vilē. Similiter viri p̄fecti habent opa pinguia dulcia z vilia: pinguia sc̄z p̄pter deuotionē z dulcia respectu sui per delictationē: z vilia respectu p̄tami p̄ sustentationē. Opera enī sanctoz viroz sūt deo pinguia vt sacrificiū: ip̄sinet dulcia p̄pter meritū: p̄tami vilia p̄pter exēplum. Vel q̄ opa perfectoz viroz sunt cū pinguedine pietatis: cū dulcedine charitatis cū plenitudine utilitatis. Vñ ex p̄sona viri p̄fecti dicitur in ps. Ego autem sicut oliua fructifera in domo dei. ¶ **Ite** perfectus hō assimilatur grano piperis. Nam granū piperis est ceterius ni-

grū z interius album: sapore acutū: odore aromaticū: quāsitare modicū: virtute magna: actu frigidum: potentia calidū: cuius virtus nō sentit dū est integrū sed postq̄ masticatū fuerit vel contritum. Similiter hō p̄fect⁹ ē ceter⁹ niger. i. de spect⁹ p̄ apparenā vel niger. i. decolorat⁹ p̄ p̄nias sc̄z iteri⁹ alb⁹ p̄ incōcētā. ¶ **Ite** i sapore acur⁹ p̄ utilitate sapientie: odore aromatic⁹ p̄ suauitate fame. ¶ **Ite** q̄titate modic⁹ p̄ reputationem hūilitatis z apparet virtute maxime p̄ efficacā operis actu frigidus circa tēporalia potentia siue potenter calidus circa spiritualia. Cuius virtus nō sentit dū est integer. i. ab iniurijs intactus: sed cum fuerit masticatus p̄ iniuriarū oppressionez z cōtritus p̄ aduersitatē z tribulationum passionē tūc maxime p̄ paciētiā ostendit sue virtutis p̄fectionem: paciētia. n. op̄ perfectū bz vt dicit Jac. i.

¶ **Capitulum. lxiij.**

Perferantia assimilatur lauro. ¶ **Primo** ratione viriditatis: eo q̄ suo viroze nec hyeme nec estate nec arbor spoliatur. Sic q̄ dz bz p̄ferre

i bono vt nec hyeme aduersitatē nec estate p̄speritatis virozē virtutē amittit. ¶ **Secundo** ratione securitatis: h enī arbor esse dicitur q̄ securat a fulminibus a fantasmatibus z a vermibus. ¶ **Propter** primū dicit in hystoria scolastica q̄ Tibrius cesar celo tonāte lauz in capite soltus erat ferre ne posset ledi a fulmine. ¶ **Propter** secundū dicit in eodē libro q̄ rebecca p̄pter mozē gentiū quē in parētibus viderat seruz lauri capiti suo impofuit. z ramis herbe que agnus castus dicitur incubuit: vt visiones veras videret z fantasticas non sentiret. Quantū ad tertium dicit Dialcor. q̄ folia ei⁹ viridia si q̄ m̄tū odorifera si cōtrita z apposita fuerint p̄ceturaz apū z vesparum z omnem tumorem ledit. i. brios z vestes cū gbus ponuntur a tinea z vermibus tutos seruant. Similiter perferantibus in bono. nec fulmina aduer-

¶ **Capitulum. lxiij.**

fitatum nec fantasmata demonum nec puncturē infirmorum nocēt: sed oia finaliter eis plunt. ¶ **Tertio** rōne dignitatis. Laurus enī dicitur a laude eo q̄ eius ramis z folijs cū laudib⁹ victoz capita oliz coronabant vt dicit Ihdus. Sic sola p̄ferantia que laudē z coronam meretur. Nam sine perseueratiā vt dicit Gregorius nec pugnans victoziam nec victoz accipit palmam.

¶ **Capitulum. lxiij.**

Prelatus debet esse similis malo. ¶ **Primo** q̄ est arbor satis magna q̄ glib⁹ animarū prelatus est et si nō ratione p̄sone: salte tamen rōne officij satis magnus z honoratus. Vñ augu. Honore corā nobis prelatus sit nobis: timore corāz deo substratus sit pedibus nostris. ¶ **Secundo** q̄ malus est arbor ligno solida: q̄ prelatus esse debet animo solidus p̄ constantiā vt nec p̄speritate corrūpat nec aduersitate frangat. Talis enī fortitudo requirit in eo q̄ ad prelacionē eligit. Ysa. xl. Fortē lignuz z ipuribile eligit artifex sapiēs. ¶ **Tertio** mal⁹ ē et cortice rugosa z nodosa. Loxer at rugosa est humilis prelatus apparentia: q̄ non decet prelatū ecclesiasticū esse seculariter pomposū. ¶ **Quarto** quoq̄ q̄ malus est frōdiū densitate ubrosa: ē aut q̄si dēsitaz z vmbrositas frōdiū affluētia z gratiositas verboz que dz esse in plato ad exhortadū. ¶ **Quinto** quoq̄ q̄ mal⁹ ē floz varietate decora. Dic aut decoz floz est pulchritudo z decētia mox que dz ē in plato. vel quasi floz odoriferi z attractiui sunt bona exēpla prelati in gbus abundare debet fm illud. i. Thi. iij. Exēplum esto fidelium in verbo in conversatione in charitate. ¶ **Sexto** q̄ malus est fructū secūditate gratiosa. secunditas aut fructū est abundantia bonoz operum z p̄cipue elemosynarum tam corporaliū q̄ spiritualium. Apostolus Col. i. In omni opere bono fructificantes.

Rosicere si velit homo ipsect⁹ z crescē in spū dz perfectioribus adherere. Cuius exēplum apparet in hedera q̄ fm Ihdus. dicta est hedera eo q̄ arboribus heret. Vnde multū in altū se extendit q̄diu murum vel arbore inuenit cui appodiari possit z hinc nō se capit donec ad summū puenit. Sic hō qui vult spūaliter crescere dz talibus adherere q̄ sint ei p̄ muro ad defensionē z p̄ arbore ad fructuū productio nem sc̄z vt eozum exhortationibus z orationibus a tētationibus p̄tegat. z et eozū exēplis quasi quibusdā fructibus reficiatur. Vñ illis homo dz adherere de quoz verbis vel exēplis spiritualē fructū capere possit. Et tūc hinc inde. i. mō hoc verbum mō hoc exēplū ad se capiēdo cito ad sumū peruēiet p̄ficiēdo. ¶ **Ite** penitēs vel ipsectus hō gradatim p̄ficiēdo p̄ficiē sicut arboris corp⁹ nō subito sc̄z paulatiz z gradatim auget. Nā p̄mo semē in herba erūpit deīn herba in arbore crescit. dum herba in duriciē trāsit z in arbore cōuale scit. Vñ dicit arbusta quasi arboris basta. Similiter et penitēs nō fit in cōtinētē p̄fectus: sc̄z p̄ficiē gradatim. ps. Ibt̄ de virtute in virtute: vñ Bern. nolo repēte fieri summus sc̄z paulatim p̄ficere volo. Et id penitēs a p̄ncipio qdē est herba mollis: q̄ incipit cū timore: sc̄z postea solidat⁹ z p̄ficiē dilectōe. Et nota q̄ in corpore plāte sunt septē gradus augmētī q̄ debet esse in p̄ficiēte. ¶ **Primo** gradus est in radicibus: habet enī plāte radices loco oriz vt dicit p̄s q̄bus sc̄z mediātib⁹ humor vt abis ad totā substantiā arboris z quāto plus augetur tāto plus de humore attrahit. Radices aut penitētie sūt timor z dolor: q̄ dolet penitēns de offensa: z timor de pena. Et quāto est maior dolor z timor tāto magis abūdat meror. i. lachrymarū humor: q̄ sūt penitēti anime vt cibus z nutrimentū

fm illud. ps. Tibabis nos pane lachryma
rum & potu dabis nobis in lachrymis.
¶ Secundus gradus e in stipite siue ligno
qd est ps arboris fortior solidior & substā
tialior qd a radice cūctis vsqz ad sumū ar
boris se extendit. Et iō fm eius augmentū
siue quantitāte iudicat arbor: magna vel p
ua. Hoc lignū in pfectiōe vel penitēte est
charitas: que ē v̄ suūstācialior ad mēre
dum. fortior ad aggrediēdū & solidior ad
substātiēdū. Vñ fm eius quantitāte & eius
augmētū iudicat aliqs apud deū magn⁹
vel paruos. Vñ Augu. dicit. Si vis sci
re quātus iste est scias quātū diligit iste
Si enī multū diligit magnus est: si parū
diligit parū. Est. si nihil diligit nihil ē. p̄
me Louinb. xiiij. Si charitatē nō habue
ro nihil sū. ¶ Tertius gradus est in corti
ce exteriori que est ad defensionem ligni.
Vnde eius augmētū opz q̄ sit p̄portio
natū & cōmensuratur ipsi ligno interiori.
fm eius extēsiōe & crigentiā. Vnde ali
que arbores habēt cortice subtiliōe: ali
que gracilioe s; ligni possibilitatē maio
rez vel minorē. Hoc autē cortex in penitē
te est exterior abstinentia & custodia per
quā defendit spūs a tētatōribus multis
sed tamē abstinentia opz q̄ sit mēsurata &
discreta scz maior vel minor fm crigentiā
spūs & valitudine corpis & nō oibus eadē
abstinentia cōpetit sed diuersa Augu. Di
stribuatur vnicuiqz vestrū victus & tegu
mentū nō equaliter oibus qd nō equali
ter valeris oēs sed potius vnicuiqz sicut
cuiqz opus fuerit. ¶ Quartus gradus est
in ramis p quos intelligunt opa peniten
tiē q̄ debent pcedere ex charitate ad hoc
vt sint fructuosa. i. meritoria sicut rami
fructificantes pullulant stipite. Et nota q̄
quāto humor est abūdātor & calor fortior
tāto arbor est ramosior: Sic quāto in pe
nitente plus abūdāt calor dilectiōis & hu
mor cōpūctiōnis siue cōpassiōnis ad pro
ximū tāto est ramosior. Lopusior. ¶ Quin
tus gradus est in folijs. i. in verbis. Di
cit enī Aristo. q̄ folia sunt. ppter fructum
q̄ etiā vba debent esse talia q̄ p̄sint ad

meritū & in talibus folijs bonū est abūda
re & incrementū suscipere: sicut sunt ver
ba diuine laudis p̄fessōis & orationis vt
exhortatiōis. ¶ Sextus gradus est in flo
ribus p quos itelliguntur bone cogitatio
nes & affectiones q̄ in penitētibz debēt
abūdare. ¶ Septim⁹ gradus ē in fructib⁹
i. in meritis. Arbor enī multū vel parum
fructificat nō fm multitudinē vel pasci
tatem ramoz vel fm augmēta tēpoz sed
fm abūdantiā vel defectū caloris & hu
moris. Sic et homo penitēs p̄ficit in me
ritis nō fm nūerositatē operū vel diuor
nitatē tēpoz. sed fm quātitatē humoris &
caloris. i. deuotionis & charitatis. Vnde
dicit Augu. q̄ nō numerositas operū: non
diuturnitas tēpoz s; maior charitas me
lior q̄ voluntas auget meritum.

Capitulum. lxxij.

Rosperitas tēporalis
assimillat sicut que hu
morē grossum & infla
tionē gignit: stomachū
ledit grossum eius san
guinē facit & sumū qui
caput offendit & sōnia
terribilia & vana inducit. Sic tēporalis p
speritas inducit inflationē superbie vorā
citatē gule per quam etiam ad litteraz
stomachus frequēter ledit. Vel venter i
quo nutrimentū spiritualis doctrine reci
pitur & retinet ē memoria quā p̄speritas
tēporalis ledit inducendō obliuionē dei
¶ Itē fumus: vaneglorie caput. i. mentē
offendit replens eā fumo ositate vanitatis
vñ nimia p̄speritas tēporalis infatur &
inquietat caput rōnis. Et iō dicit Sene
ca. xxxvij. Epist. Res inquieta felicitas tē
poralis se exagitat mouet cerebrū nō vno
genere alios in aliud irritat. Nos in po
tentiā: alios in furorē: nos inflat nos in
flāmar: nos molliit: & nos resoluit. Ipa et
gignit terribilia somnia. i. terrores fanta
sticos: vt frequēter timēant qui in p̄speri
tatibus sūt ea que nō sunt timēnda sicut
somnia: timēntibus accidit. ps. Illic trepidauē

rum timore vbi nō erat timor.
¶ Capitulum. lxxv.

Radicibus sic affi
miliar pulchritudini
arboris. Nā pulchritu
do arboris cōsurgit ex
quantoz: primo ex sta
ture, p̄cūitate: videlicz
quā arbor est alta & est
recta: & ramoz dēstia
te debito modo cōserta. Sic pulchritudo
aic primo in hoc cōsistit q̄ sit recta p̄ intē
tionē: alta p̄ cōtēplationē: & ramis varijs
circūsepta p̄ variāz virtutū adorationē
vel diuersoz bonoz operum multiplicā
tionem. Dan. iij. Arborē sublimē vidisti
atqz robustā cui⁹ altitudo p̄tingit ad celū
aspectus eius ingēs erat & rami eius pul
cherrimi. ¶ Secūdo cōsurgit pulchritudo
arboris ex partiū ordinabilitate: videm⁹
enī in diuersis arborib⁹ q̄ p̄tes eaz & ra
mi diuersimode ordinant. & fm q̄ magis
sūt ordinati & inuicē p̄portionati ita ar
bor reddīt pulchrior vel min⁹ pulchra. Isti
autē rami possumus dicere q̄ sint sensus
& p̄tes hominis exterioris. q̄ quāto ma
gis sunt ordinati & in suis motibus mode
stiatō reddīt hominis cōuersatio & aspe
ctus & nict⁹ pulchrior & granosior: Dan.
iij. Magna arbor & fortis & p̄cūitas ei⁹
cōtingens celū aspectus illius erat vsqz
ad terminos vniuersē terre: folia eius pul
cherrima. ¶ Tertio cōsurgit ex figure con
gruitate siue formositate: variant enī. ar
bores in figura: q̄ quedā p̄tes arboris tē
dūt sursum quedā deorsū: quedā vō tenēt
mediū. Ille enī in quaz medulla viger hu
mor subtilis quē calor ad supiora ducit
pyramidant in modū flāme que ascendit.
Sed ille in quibus est humor grossus &
aq̄sus iseri⁹ dēpmunt & agūstant. Ille vō
i q̄b⁹ hūor medi⁹ mediu tenēt. Vnde ps
alia ascēdit & eā eleuatōris alia descēdit
& eā ingrossatōris. Sicut ergo i arboze ē
triplex humor sic in hoie est triplex amor
vnius q̄ cū eleuat & iste est amor subtilis. i.

spūalis. Alius q̄ ipm dēpmittit & granat &
iste est grossus & aquosus. i. terren⁹ & car
nalis. ¶ Tertius est quasi medius scilicet
amor naturalis vel amor socialis & ani
malis: q̄ de se nō dēpmittit p̄ peccatū nec
eleuat p̄ meritū. Et nota h̄ q̄ duplex hūo
ris digestio fit in plāta prima in radice q̄
fit in plāte augmentatione. secūda fit in
medulla plāte. ppter eius cōtēplationē ma
turationē dilatationē & cōseruationē & sus
ficit bec duplex digestio ad plāte p̄fectio
nem: vñ digestio tertia in folijs aialib⁹ in
uenitur sicut Aristo. dicit. Sic et duplex
digestio. i. purificatio opz q̄ fiat in anima.
primo in radice. i. in intellectu p̄ puras co
gitationes & ista valet ad augendū seruo
rem spūs. ps. In meditatione mea exar
descit ignis. ¶ Secūdo opz q̄ fiat in me
dulla. i. in affectu: scz vt hēat puras affectō
nes: & hoc facit ad maturitatē moy & ad
cōtēplationē opz. & ad dilatationē merito
rum & ad cōseruationē virtutū & donoz
¶ Itē quarto cōsistit pulchritudo arboris
siue plāte in coloris viriditate. Nam plā
ta quāto viridior tāto pulchrior. Sed no
ta q̄ quedā plante sunt que semper
sunt: sicut arbores que cōpactā & solidāz
hūt substantiā & in quibus est sufficientia
humoris. Quedā vō arbores sunt que
viriditatem suam: aliquando amittunt.
Sunt enim frondose & virides in estate:
sed sine frondibus & viriditate in hyeme:
sicut ille que raram & pozosam substantiāz
hēbet: q̄ est etiā. ppter defectum humo
ris: qz quādo humor nutritiōnalis nō suf
ficit natura illum subtrahit a partibus nō
necessarijs: puta a folijs ne deficiat neces
sarijs. Quedam vō sunt que aliquando
virescūt scz in estate: quandoqz vō palle
scunt scz in hyeme folia tamē sua non p
dunt. Nam fortēnt habent calorem sibi
incorporatū & dū ipse calor ad itēriora ar
boris fugit a facie frigidī acri exteriori fa
cies arboris marie i folijs glauca fit. & pal
lescit. Nō tñ planta talē expoliāt folijs pp
viscositatem sui humoris & intentionē ea

loris. Plantis ergo illis que semper virescunt assimilantur virgines que sumum virorem carnis semper tenent. i. virginitate. Plantis vero que aliquando viriditate foliorum seruant: aliquando vero eam perdunt assimilantur contigati qui quod diu matrimonij seruant honestate virides alii quo modo possunt vici. continentis. Vnde vocatur continentia coniugalis. Sed quando fidei thori non seruant vel matrimonio indebite vtunt precipue in casu vbi fit peccatum mortale: tunc ex toto viriditate perdunt. i. continentie honestate. Plantis autem que vno tempore pallescunt et alio virescunt similes sunt vidue. Nam in quibusdam inuenitur tam fortis calor: iterioz amoris et tam viscosus. i. tam tenax humor deuotionis. Et in matrimonio licet aliquo modo pallescunt vt in vfu matrimonij delectationem carnis sentiendo: tamen propter hoc folijs sine folioz viriditate non expoliantur: quia non ratione libidinis nec est indebito modo ipso matrimonio viuunt: sed iterum reuirtunt quando sunt postea viduare quod continentiaz seruant et gratia dei per bona opera conseruare et multiplicare procurant.

Capitulum. lxxij.

Religio assimilatur pinee que est pini fructus. Primo ratione apparentie siue figurę. Nam fructus pini quando in imo iuxta stipitem appareret grossus et in rotundum dilatatus: tanto in summo pyramidalis est et acutus. In quo figuratur quod religiosi quanto plus se dilatant et distendunt circa inferiora: tanto plus munitur circa superiora: vel in hoc significatur quod religiosus circa inferiora debet esse simplex et grossus et circa superiora subtilis et acutus. Secundo ratione continentie: quia pinea est nux magna continens in se multa grana: testis valde duris inclusa que per ordinem sunt inuicem coniuncta. quibusdam tamen testaz folliculis quasi quibusdam partibus sunt distincta. et licet testa sit multum dura fructum tamen dulcissimum in se clau-

dit. Nec nux magna religio est que est magna propter magna vota vel propter magna opera in qua contineri debet multa preciosa grana. i. multe deuote persone. Valde autem dure teste quibus includunt sunt difficiles obseruantie regule quibus obligantur: que si non essent dure non essent obseruatiue. Et hec grana debent inuicem glutino charitate et pacis et regularis vnitatis esse iuncta et tamen in suis actibus et moribus ordinata et distincta non tamen in cellis et hospitibus: sed et officijs et temporibus libus operibus congruis. Et licet testa. i. exterior regule vel institutionum obseruantia videatur esse dura: non tamen est fugienda quia dulcissimum tam gratie in presenti: quam glorie in futuro includit in se fructum. Vnde dicitur Heb. xij. Omnis disciplina in pini quidem non videtur esse gaudij sed meroris. in fine autem exercitatis per eam dulcissimum fructum reddunt iustitie. Tertio ratione adberentie quia. i. pinea est adberentia valde fortis et magne glutinositatis quodammodo reces existit suam pingue humorositatem vetustate non perdit sed postquam ille humor citius consumitur sic facile aperit. Similiter et religiosi debent tam deo quam sibi mutuo per amorem et concordiam foriter inherere: ita quod diabolus non possit eos aperire. nec ab inuicem diuidere. Et talis fortis inherencia est in pinea. i. religione. Quod est ibi pinguis humorositatis deuotionis et gratie sicut erat in principio quando religiones inceperunt. Vnde tunc sic erant clausę diabolo quod non inueniebat locum ingrediendi in eis. Sed nunc quasi per vetustatem temporis illa bona humorositatis nimis diminuta videtur. Et ideo quicquid diabolus eas aperit et diuidit ab inuicem facilliter per discordias et inuidias et in scissuras et partialitates perficit. Et ideo hodie religiosos multos diuersis vicijs dissipat et maxime ambitionibus superbis inuidijs et multis alijs. Item religionem nouiter ingrediens assequatur pagani. Prologo. n. secundum auctores est nouella virtus. Nam secundum Iuliano pagana re est palmitem terre inmersum sternere et

inde nouam vitem producere. Nam palmes sub terra inmersas terre admiscetur. et in radice conuertitur qua nutrimentum attrahit. et quo vitis propagat et nutritur et auget. Ille autem qui religionem ingreditur quasi palmes terre inmergit. Terra enim est religionis habitus in qua velut modo moriens qui ingreditur sepelitur. sed ibi absconditur radicem charitatis mittit per quam nutrimentum virtutum et bonorum operum et diuinorum verborum ad se trahit. et quo nutritur et proficit quousque perficiat etiam ad fructus alijs producendos. Tertio religio sine discipline studio non conseruatur sed efficitur similis seculo. Lutus exuperat in rosa domestica quia rosa domestica plantatur et colitur sicut vitis: et ideo si inculta remanet efficitur sicut siluestris. Siluestris autem transplata si bene culta fuerit efficitur bona rosa. Quasi enim rosa domestica est religionis status. Nam precipue religiosus dicitur est. Estis ciues sanctorum et domestici dei. Sed hec si negligit et studio et correptione discipline non colat efficitur siluestris id est similis status seculari. Si autem e contrario rosa siluestris id est homo secularis in religione plantetur: vbi diligenter cultu discipline regatur efficitur rosa deo domestica: angelis grata et hominibus odorifera.

Capitulum. lxxij.

Religio debet esse similis aniso quod est herba. Primo quia scilicet semine anisi est quantitate minimam quia scilicet religiosus debet se per humilitatem minimam reputare: et exemplo scilicet pauli qui dicebat. i. Corinth. xv. Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus: quia persecutus sum ecclesiam dei. Secundo quia est figura rotundam quia scilicet religiosus debet se redere ad motum obedientie promptum. Nam corpus rotundum: quod motui maxime aptum. sicut per in celo quod modo factum est sphericum et rotundum ut esset aptum reuolui et moueri. Math. viij. Dico huic vade et

vadit et alio veni et venit. Sic debet religiosus obedire suis prelati. Tertio quia est sapore dulcorosum. i. dulcedine plenum. Sic religiosus debet esse dulcis per mansuetam et benignam conuersationem: debet enim habere dulcem animam. i. dulcem linguam et dulcem vitam: ut possit de ipso laudari deus et dici. Preuenisti cum in benedictionibus dulcedinis. Quarto quoque quod est in effectu virtuosum. Nam hec virtute calculum frangendi oppilationes splenis et epatis apericendi dissoluedi consumendi et ventositates expellendi: quia scilicet religiosus debet in se frangere calculum. i. peccati duritiam per contritionem et oppilationes intrinsecas aperire per confessionem: impetatis colligationes dissolueret per satisfactionem: humoris carnis et luxurie confirmere per abstinentie subtractionem ventositates vanitatis expellere per sui abiectionem. Item religiosus debet differre a seculari: sicut rosa domestica a siluestri. Differunt enim inter se primo in folioz multitudine: quia siluestres rose habent folia pauciora sed folia ortensis sunt multa. Tandem ergo folia rose sunt bona et virtutes anime que plus debent abundare in religioso quam in seculari vel ut folia rose sunt verba sacre doctrine quibus affluere debet religiosus precipue ille cui competit predicare. Item differunt in colore quia folia ortensis sunt omnino rubra vel omnino alba: sed siluestres si modico rubore admixta. In quo significatur quod religiosus cooperit omnimoda charitas que significatur in rubedine et omnimoda puritas que significatur in albedine. Vnde in vitaz debent religiosi seculares quousque etiam bonos excedere. Item differunt in odore: quia rose siluestres sunt minus odorifere quam ortenses: quia religiosi magis debent se seculares exemplis bonorum operum redolere. Item differunt in virtute quia ortenses sunt in sapore quodammodo mordaces et magne efficacie in medicina. Sic religiosorum et precipue predicantium

ora licet mordeant peccatorum vicia: tamen sunt eis valde medicinalia. Item religio debent differre a secularibus: sicut arbores otenles a siluestribus: siluestres enim dicuntur que nascuntur in siluis otenles. No que plantantur in ortis: otenles etiam excolunt: siluestres vero sibi relinquuntur. Unde dicit Aristot. qd bene dicitur sic otenles si non fuerint culte sicut siluestres: et e converso siluestres per debent tam culturam sicut et otenles. Et sicut ipse dicit: arbores siluestres magis fructificant qd otenles propter maiorem humoris abundantiam parum victuos. Unde etiam fructus otenles sunt majores meliores et dulciores. Dicit enim Aristot. qd siluestres conferunt otenlibus quando eis ex opposito complantantur: qd siluestres sunt calidiores et siciores: et id exatant calore otenlium et confortant. In hominibus ergo quasi siluestres arbores que sibi ipsas a proprio arbitrio relinquuntur sunt persone seculares. Sed quasi otenles que sub cura et cultura hominum sunt plantae sunt persone religiose que sub cultura obediencie et cura et gubernatione sunt posite prelatorum. Unde si homo otenles. Religiosi non fuerint culti. a suis prelati correati et a suis excessibus refrenati efficiuntur ut siluestres. i. seculares. Contra autem siluestres. i. seculares et peccatores per cultura penitentie efficiuntur ut otenles. Religiosi et frequenter meliores qd multi ex eis. Ysa. lxxiiij. Erubescite sidon ait mare. Grego. Quia et actione quorundam secularium confunditur vita religiosorum. Item siluestres. i. seculares quibus faciunt plures fructus. i. plures elemosinas vel plures filios carnales vel plures fructus temporales scilicet per lucrum diuitiarum qd religiosi pauperes et continentis et non corporaliter negociantes: tamen fructus. i. opera spiritualia otenlium id est religiosorum sunt majores. i. maioris meriti propter obedientiam et meliores. i. melius perfecti propter diligentiam. Luc. x. qui sunt pauperes et expediti a curis bus

mundi possunt diligentiam intendere operibus dei et sic ea melius facere. Item sunt dulciores propter continentiam. Et quanto alijs plus abstrahitur a delectatione carnis tanto plus percipit de dulcedine spiritus. Animalis enim homo non percipit ea que sunt spiritus dei. Lxxv. In hoc etiam qd siluestres faciunt plures fructus qd otenles instrumentum qd non debemus respicere ad operum multitudinem sed ad operum bonitatem. Item siluestres. i. seculares suo calore. i. suo temporali subsidio et favore conferunt otenlibus. i. proficiunt ipsi religiosi eis temporalia conferendo: et quod etiam ipsi religiosi proficiunt sibi quo ad meritum ipsos seculares ad spiritualia attrahendo.

Capitulum lxxviii.

Sicut et perfectioni propter debet homo primo intendere. Deinde utilitati et saluti anime. Cuius exemplum apparet in porco: quod in primo anno semem non producit sed in secundo quasi in primo anno intendat solum propter perfectionem: sed in secundo produciendo semem videtur quasi intendere aliorum propagationem. Similiter predicator primo debet intendere sibi per profectum vite: deinde utilitati aliorum per sermonem doctrine. Unde Apostolus. primo. Attende tibi et doctrine. In cuius rei exemplum est Melias dicit mulieri vidue. iij. Reg. xvij. Vade et fac mihi panem sicut in panem et filio tuo deinde tibi quod scilicet charitas hominis incipere debet a seipso. Unde et iste ordo citatur in semine elemosine est servandus Augustini. Incipit. Qui vult ordinare elemosinam dare a seipso incipere debet et cas primo sibi dare: est enim elemosina opus misericordie verissimeque dicitur est. Ad idem rere anime tue placet deo. Ideo etiam ordo in correctione servandus est scilicet ut qui vult corrigere alium prius corrigat seipsum quod ut dicit Bre. in. vj. Ad. v. Mundum est vicia propria qui curat aliena corrigere

re: quo tanto perspicacius in alijs fugienda videat quanto hoc ipse per scientiam et vitam veram declinat. Quia nequaquam pure in membris maculam considerat oculus que pulvis granat et supericetas foveas tergere non valent manus que lutum tenent. Et similiter Ysidoro dicit in libro de summo bono qd non debet vicia aliena corrigere qui adhuc vicioz contagionibus fuerit involutus. In populo enim est arguere quodammodo in alio quod adhuc reprehendit in seipso.

Capitulum lxxix.

Sanguis christi assimilatur opo balsamo id est liquori balsami. Primo ratione originis. Scilicet enim quod proprie arbor tota dicitur balsamum: lignum vero carpobalsamum. Semen autem et succus opobalsamum et eo quod ferris ungulis cortex ligni percussus et per corticis vulnera quasi per cavernas egreditur. Quod totum christo competit ratione sue passionis cuius liquor. i. sanguis per cavernas corticis. i. per vulnera corporis ferris clavis impressa effluit. Berni. in quodam sermone. Scio quod merita mea mihi non sufficiunt et quod mihi deest audacter visum est ex visceribus christi quod misericordia effluit nec desunt foramina per que defluat. Patet enim archamque cordis per foramina corporis patent viscera misericordie dei nostri in quibus visitavit nos ostens et alto. Item Berni. Ex consideratione remedii periculi mei quantitatem cognosco filius dei iubetur occidi ut proprio sanguinis illius balsamo mecum medetur vulneribus. Secundo ratione ponderis. Nam balsamum in aqua positum morfundum perit: si vero et non sofisticatum fuerit. Similiter sanguis christi et gloriosa eius passio posita per meditationem in aqua tribulationis nostre morfundum perit quod grauior: se omnibus tribulationibus nostris offendet. Et sic tribulationes nostras grauitate sui poterit levare et tollerabilem reddat Grego. Si passio christi ad memoriam traheatur nihil est adeo durum quod non

quo animo toleretur. Unde Apostolus. Debeo. xij. Recogitare cum quod talem sustinuit aduersus semetipsum a peccatoribus contradictionem ut non fatigemini animis vestris deficientes. Tertio ratione incisionis. Nam in balsamo sola exterior cortex inciditur. Lignum autem nullo modo tangitur ferro. Sic etiam in christo sola caro incisa est et lesa ligno diuinitatis nullam passionem vel lesionem sentiente vel suscipiente. Nota etiam quod tempore estimo cum cultello osco rami ipsius balsami leniter inciduntur ne lignum interius ledatur. et sub cortice inciso vitree ampulle ponuntur in quibus guttae stillantes colliguntur. Sic ampulle vitree sunt mentes pure et humiles: sicut vacue per humilitatem. et etiam vitree per puritatem que recolliguntur rememorando et comparando guttas sanguinis christi et penas corporis eius. Quarto ratione odoris quod in Plinium omnibus odoribus prefertur balsamum. Balsamum enim illud est optimum quod est odoriferum. ponderosissimum: semine maximum mordens gustum atque in ore seruidum et colore rufum. Licet enim arbor balsami sue eius fructus que nunquam crescit ultra altitudinem duorum cubitorum sit viti similis et in folijs sit similis rute: sed alboribus semper manentibus tamen liquor rufus est. Omnia autem predicta habet sanguis siue christi passio. Est enim odoriferus per attractionis suavitatem. Unde christus dicit. Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad me ipsum. Item ponderosissimus. i. grauiusculus per dolorem inestitatem. Item attendite si est dolor similis sicut dolor meus. Item est semine maximus per propagationis fecunditatem: quod multi filij dei ex sanguine christi tanquam fruges ex quodamine in terram sparsa progeniti sunt. Unde ipse assimilavit se grano frumenti in terra cadenti et moienti quod multum fructus afferat. Item. Item debet mordere gustum anime per dolorem compassionis et

debet seruire in ore per verbū predicatio-
nis scz vt frequenter xpi passio predicatur
Apostolus. i. Corin. i. Nos predicamus
xpi crucifixum etc. Est enim sanguis xpi ca-
lore rufus qz charitatis ardore z cruciatu
dolore vehementer cocutus. z est valde mi-
rabile qz balsamū quous sit rufū tamen ve-
stem mundam non polluit. vt dicit. Iñs.
Sed loqz amplius est mirabile. qz sanguis
xpi rubeus nō solum non polluit imo etiā
innūdus abluit. Apoc. i. dilxit nos z la-
uit nos a peccatis nris in sanguine suo.
Quinto sanguis xpi assimilatur balsamo
z hoc ratione valoris. valet enim balsa-
mum ad multa: Nam scū mortuū edu-
cat. z hoc significat qz sanguis seu passio
xpi mediante penitētia peccatū mortale
de cōscientia extrahit. Nam penitētia z
cetera sacramēta in virtute passionis xpi
operantur. Itē balsamū mortuis corpora
in corrupta custodit. qz quātum dissoluit tā-
tum cōsumit. Similiter exemplū passio-
nis xpi carnem quēdā carnalia vicia mortifi-
cat. sed mortificatos carne a peccatorū cor-
ruptione cōseruat. Nam qui xpi sunt car-
nem suam crucifixerūt cum vicijs z cōcu-
piscētijs. vt dicit Apls ad. Gal. v. Item
balsamū mortibus venenosis occurrūt. qz
passio z crux xpi valde tētationibus demo-
num oōsistit. Et ideo figurata fuit in ser-
pente cneo cuius aspectus a mortibz ser-
pentum liberat. Aume. xxj.

Capitulum. lxx.

Antei viri assimilantur
fioribz. De quibus dicitur.
Lāntico. ij. Flores ap-
paruerūt i terra nostra
idest in ecclesia vel in
carne humana. Sunt
enim ad modum fiorū
multi odoris in exemplis qbz alios attra-
bunt. Apostolus. ij. Corin. ij. L bristi bo-
nos odor sumus. Lāntico. ij. Dinec fiorē
tes odorem dedcrunt z vor etc. Item
sunt dulcis saporis in verbis quibus au-
dientū mētes reficiūt. ps. Quam dulcitas

faucibus meis eloga tua sup mel ori meo
Drouer. xvj. Dulcitas eloga maiora repe-
riet. Itē pulchri eloga. i. gratiosi aspe-
ctus in moribus suis z honestis z mode-
stis. quibus intuetū oculos alliciunt sicut
dicit de Beato Stephano Actū. vj. qz
intuetes in eū oēs qui sedebant in cōcilio
viderūt faciē eius tāqz faciē angeli. Itē
sūt sicut flores maxime Virtus scz in mi-
raculis z signis que supra naturā ostēdit
sicut xps dicit. Signa autē eos qz credide-
runt bec sequētur. In noie meo demo-
nia eijciēt. Itē flores campos silvas z
ortos sua pulchritudine clomant z vesti-
unt. Nam in cāpis lilia z in ortis rose. z
in siluis viole inueniuntur. Itē ergo lilia
agri sunt virgines qz in agro cor-
poris sui virginitatis cādozem z odorem
deo exhibuerūt. tanqz rose rubeas
fuerūt sancti martyres quoz vita fuit ve-
lut ortus: spina sepe hoc est multitudie pe-
naz z supplicioz xpi amore circūdarūt in
quibus velut rose albescentes puritate in-
erunt z velut rose rubeas sanguine suo pur-
pureo rutilarūt. Sed tanqz viole siluarū
fuerūt confessozes. quoz plurimi in siluis
seu heremis deū cōteplantēs latuerunt.
z oēs velut viole odore bone vite redolue-
runt: z per mentis būilitatē precipuā in-
cliatā semp capita deo tenuerūt sicut vio-
la circa florē aliquantulū incuruat. Itē
sancti viri assimilant gariofolios. quoz illi
sunt electi qz habēt nigrū colorē. acutū sa-
porem suauē odorē. z qz manu compressi
emittūt aliqz humore. Sic viri sancti z
perfecti sūt colore nigri per apparetē de-
spectionē. sapore acuti per sapiētē cōte-
plationē. odore suaves p gratie vel gra-
tam cōuersationē. cōplexione būidi p la-
chrymaz emissionem. Nam cōpressi in-
iurijs plus iuuat se lachrymis qz vindictā
Dñi Ambro. de se dicebat aduersus mū-
tes gothos Arma mea lachryme mee fue-
runt. Itē gariofoli cerebzū z Virtus autē
malem cōfortant: qd faciūt sancti suis cō-
silijs. cordis pauore reuelāt suis creptis z

virtutem nature deficientis in primis ad
uicium suo elemofnis vel bñficijs. Itē
sancti viri assimilantur palmitibus. Quo-
rōne nutritionis. qz palmitis a vite nutri-
mentum suscipiunt. Et ideo tā diu viuunt
z fructificant qdū vite permanent vniū.
Nam nutrimentum qd a vite suscipiunt
solum qntū necesse est retinent. qd dō sup
fluit in materiam germinis. frōdis. fioris.
z fructus trāsmittunt. Dñi palmitēs a vite
separati nōn fructus faciunt sed arefcunt.
Sic simili etiā modo sancti viri qdū per
gram vel charitatem viri xpi. qz dicit Joh.
niiij. Ego sum vitis vera sunt vniū viuunt
z spūales fructus faciunt. sed ab eo p pecca-
tam separati non faciūt fructus vite. i. opa
vite eterne digna. Et ideo dicit ipse xpus
Joh. xv. Ego sum vitis vos palmitēs. z si
tūc palines non pōt ferre fructū nisi man-
serit in vite sic nec vos nisi in me manser-
itis. Itē dō sancti viri assimilantur palmi-
tibz z hoc rōne infertionis quia surculus
vnius palmitis siue vite inferitur in alio
palmitē siue vite. z fructificat i eo. Dñi dō-
ctorū homines ex eadez vite sacre vvas
diuersi coloris. qz si dum vitis inferitur vi-
ti fiat infertio in tribus ramis. pcedētibz
ab vno ramo ipsius vitis. z cum vno furcu-
lo infertiois colorē rubeuz apposueris. z cū
alio blaueūt cū tertio colorē crocū vt etiā
aliū. singuli palmitēs ex predictis ramis p-
cedentes tales vvas faciunt quales apposi-
ti sunt colores. Et similiter etiā possz fie-
ri in alijs prelatis suo modo. Sicut autem
palmitēs vel rami vitis inuicem incorpo-
rantur per infertionem. ita fideles xpi de-
bent inuicem vniū z incorporari per cha-
ritatis dilectionem. Et tunc vnusquisqz fa-
ciat vvas diuersoz colorū. qz scz participa-
bit merita singulorū. ps. Particeps ego
sum oium timentū te z custodiētū manda-
ta tua. Et tūc sancti viri assimilant pal-
mitibus rōne ptectionis qz palmitēs pā-
pini vtiuntur. quozum subsidio ab ardo-
re z frigiditate defenduntur. Dñi pampini
sunt virtutes que nos defendunt z a calo-

re pspicitatis z a frigore aduersitatis. Mā
in pspicitate ardet luxuria z gula. In ad-
ueritate hieat dō frigiditas iuidia z accidia. Sz
a luxuria protegetur pampinus pntētia a gu-
la pāpin? abstinentie. ab inuidia pampinus
charitatis. ab accidia pāpinus spei qz spes
pmiti munitū sollicitat z confortat. Sed nota
qz glibet pāpinus vt dicit Ambro. est aliu
bi intercalis vt solis calore ad maturatē
fructus admittat. Et similiter glibet vire?
ad hoc vt eius fructus sit cōpletus. i. vt fa-
ciat meritum op? optet qz admittat ca-
lozem solis. i. amorem charitatis sine qz nul-
lum opus esset meritum z nullā virtus
pfecta. Quarto sancti viri assimilantur
palmitibus rōne colligationis. Nam pal-
mitēs vitis qdam de se vincula emittunt
quozum amiculo turbinibus ventisqz re-
sistunt. z suos fructus melius sustinere pāt
Adultum enim a principio sunt graciles il-
li. Et ideo huiusmodi retinaculis indigent
quousqz fiant solis beneficio fortiores. Si-
militer etiā illi qui sunt imbecilliores z
iperitiores vel minores in via dei debēt se
maioribus atqz peritioribus quibusdam
obediētie vel familiaritatis z discipline
vinctulis obligare z coniungere vt sustēte-
tur ab eis. z eozum exemplo consilio z au-
rillio ptegentur a turbibus tribulationū
z ventis tentationū quousqz diuine grē be-
neficio ipi efficiantur pfecti. Quinto sā-
cti viri assimilantur palmitibz ratione pura-
tionis videlicet qz palmitēs singulis an-
nis volunt putari. z magis fructificant z si
diu putari non fuerint degenerant z in la-
bruce speciem se cōmutant. Et similiter
bōnes qui volunt pfcere z in meritis
dilatari nec degenerare a iustis ne efficiantur
peccatozes. debēt cogitari z actus suos
sepe cum gladio lingue p confessionem
putare z pnuiciare sed saltem semel sin-
gulis annis teneri homo cōfiteri ex prece-
pto ecclesie z debet putare vineam consci-
entie siue vite sue Joh. xv. Dñm palmi-
tem qui fert fructum purgabit cum vt fru-
ctum plus afferat. Itē sancti viri sunt

similes lignis thibis. **P**rimo quia talia ligna sunt spinosa. et albe spine simillima. Similiter etiam viri sunt in hac vita spinosi. computationibus et afflictionibus pleni. cum spinis tñ. i. afflictionibus carnis hñt albedine; innocencie et puritatis metis. **S**ecundo sancti viri assimilantur ligni thibis. quia ligna thibina sunt impatibilia. quia vt quidam dicunt nec in igne comburantur nec in aqua resoluntur. Sic sancti viri sunt constantiam solidi. et nec igne aduersitatis. nec aqua voluptatis resoluntur. **T**ertio sancti viri sunt similes lignis thibis. Quia talia ligna sunt specularia. sunt enim valde fulgentia et ad modum speculi polita siue ad modum vnguis. Vñ i eis refertat imagines sicut in vngue. Similiter facti hñt se p modum speculi. In quoru vita velut in quodam speculo qlibet cõspicere pot vt vitã suã. vel qñ sit feda si ab ea dissentiat. vel qñ sit pulchra si in ea cõueniat. Et his autem verus salo mon rpus fecit in domo ecclie gradus. et ex eoru trẽplis cõspicim? qliter ad vitam eternã scandere debeam? Fecit etiã ex his sultra. i. sedilia. et ex eoru quozq virtutibus colligere possum? ql'es nos eẽ oportz. vt in nobis velut in suis sepibus residcat deus

Capitulum. lxxij.

Patentia assimilatur amomo. de quo fit metio. Apoc. xvij. Cinamomum et amomum et odoramentorum et. Amomum est herba nascens in syria. cui sapientia assimilatur. **P**rimo propter odorum varietatem. Est enim herba odorifera habens odorem sicut cinamomum. Item est colore subrufa habens folia coniuncta. et semina copiosa. et album flores vt viola flos dicit. **D**ialco. Similiter sapientia est odorifera quia generat honestatem. et colore subrufa. quia inflammat charitatem. et habet folia id est verba coniuncta in quantum suadet unitatem. et in semine copiosa per verborum affabilitatem vel affuibilitatem. Nam semen est verbum dei quo sapiens affluit.

Item habet flores albos per contemplationis puritatem. quia quasi albi flores sunt puri meditationes. **S**ecundo sapientia assimilatur amomo propter puritatem eligibilitatem. quia illud amomum est eligendum quod est recens longius album semine plenum super virgas purpureas expassum. marie odoriferum et poderosum. **T**ertio propter omnes istas additiones doctrina sapientie. i. sacre scripture est inter doctrinas maxime eligenda. Nam ipsa est semper recens propter expositionum novitatem. ipsa longissima per temporis diuturnitatem. Ipsa enim cepit tradi vt dicit Augustinus ab exordio generis humani et durabit usque ad finem. Et ideo ipsa de se dicitur Eccl. xliij. Ab initio et ante secula creata sum et usque ad futurum non deficiam. Item ipsa est alba propter sermone puritatem. in qua nulla includitur ombrositas vel purior falsitatis. semine plena propter verborum fecunditatem. Nam verba dei que in ipsa continentur quasi quodam semine sunt quibus filii spirituales in fide christi generantur. **I**acobus. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis et. Item est super virgas purpureas id est super mentes doctorum et martyrum christi. Item enim fuerunt virge propter transgressorum correptionem. propter errantium directionem. propter debiliu sustentationem. fuerunt etiam purpurei per amoris inflammationem. per sanguinis effusionem vel propter regiminis plausum. Nam purpureas greges color est regularis color. Item odorifera propter honestatem. **H**onestas enim assimilatur odori propter attractionem. quia honestus est quod sua virtute nos trahit vt dicit Tullius. **D**e sapientia dicit Sapientia. vii. Venerat mibi omnia bona pariter cum illa. et innumerabilis honestas per manum illi? Item ipsa est ponderosa per suam gravitatem. **I**sa. xxxij. Verba legis ponderans. **T**ertio propter virtutis multiplicacionem. **H**abz enim amomum multas virtutes videlicet scorpionu icibus resistendi. oculos loquendi. et dolore intestinoz sedandi. Sic sapientia icibus scorpionu. i. deceptionibus obuiat hereticorum. oculos metis illuminaudo confortat. et in doloribus solat et

alcat. **I**tem sapientia assimilatur burzo. **P**rimo propter substantie soliditatem. Est enim arbor hoc solide substantie et copacta. et humilitatis. viscosa. propter quod lignum est ponderosum. et in aqua missu mor peti fundum. quia poros apertos non habet in quibus subintraret. propter hoc super aquam natare non potest. **S**icut sapientia vera et spiritualis reddit hominem solidum. i. patientem in aduersis. et copactum. i. constantem in periculis. et humidum id est abundantem in lachrymis. Nam cor sapientis vbi tristitia poderosum. Item viscosum in amicitijs. Nam viscus illud quod ei adheret non tñ capit sed et tenet. Quia scilicet homo sapiens tenax. i. firmus est in amicitia quam accipit. Item facit poderosus in vobis Eccl. iii. Vbi sapientia statera poderosus. Item profundum in scripturis. Nam petere ad fundum est penetrare profunditatem scripture sicut illud. **J**ob. xvij. Profunda fluuij scrutatus est et abscondita produxit in lucem. **S**ecundo propter materie lenitatem. Nam tabula burca propter lenitatem materie optime politur et tergitur. Et illud vere competit sapienti habere mentem politam et tersam ab omni vicio et macula. **V**nde **B**ezgonazanus dicit. quia prima sapientia est vita laudabilis. et apud deum pura mens per quam puri puro iunguntur et sancti sancto sociantur. **T**ertio propter virositas pertinuitatem. quia burus habet folia semper vircentia et dicitur hoc burus arbor et hoc burum per liquo. vñ gda dicit. **H**ec burus crescit hoc buru crescere nescit. **F**olia igitur eius non de leui causa cadunt sed dum vnum cadit alterum crescit. Et ideo burus semper virrens est. et color viridis est maxime gratia oculis. quia burus hz folia semper vircentia significat quia homo sapiens semper hz verba grata et amabilia. **E**ccl. ix. Sapiens in vobis amabile se facit. **I**tem sapia assilat radice. Nam radix licet sit visu dispida tñ est mollior in substantia. Sic sapiens quis ceteri ostendat se bispidum et rigidum. tamen cor de est benignus et mollis. **S**apientia. **B**enignus enim est spiritus sapientie. Item radix est

porosa pora autem sunt subtilissima corporis foramina siue vie. **V**nde in hoc signa et multas et subtiles vias quibus sapiens in bonis agendis vel malis amouendis seu impediendis abundat. Item quia incedit tor tuosic nunc exit versus latus vnum nunc latus oppositum. **V**nde etiam sapiens facit siue in iudicio dum iurata personarum seu partium discutit vel in se ipso dum vtrumque oppositum attendit. Nam in die bonorum non immemor est malorum et conuerso. sic vtrumque latus ad modum rei tor tuosic vnum tenendo et aliud considerando occupat et tangit. **T**ertio sapiens verus assimilatur habeno. quod est lignum cribropicum colore nigrum. tactu lenis et planum. durum et ponderosum. **V**nde propter compactionem poroz in aqua positu mor fundu peti vt dicit **P**robus in libro de vegetabilibus et plantis et tñ si igni appositu fuerit ipsum rapit et suauem de se odorẽ et suum emittit. Similiter hoc vere et firmum sapiens est coloris nigri. i. apparentia defectus per humilitatem. **N**o enim homo sapiens est suspostentatus. **V**nde **B**ezgonazanus dicit. **H**oc ipsum philosophatus sum ne philosophari viderer. scilicet quia velli videri sapientem hoc est omnino non esse sapientem. **T**ertio est tactu planus. i. mansuetus per conuersationis lenitatem. **V**nde rus per iusticie securitatem. ponderosus per prudentie maturitatem. **F**undi aque. i. scripturae vel sapientie vt ita dicam est petrius. per intelligentie profunditatem. **I**gne inflammabilis per charitatis feruiditatem. **B**oni odoris emissiuus per boni exempli suauitatem **A**postolus. ij. **C**orin. ij. **C**hristi bonus odor sumus.

Capitulum. lxxij.

Sapientia humana assimilatur illi herbe que dicitur sum? terre. **Q**uod patet primo mo ipius generatione. propterea enim sic dicitur quia est generata ex quodam flositate grossa resoluta a terra. quasi autem flositas a terra resoluta est sensitiua cog

natio per abstractionem a materia. et ex hac
 tenuitate generatur hec herba scilicet ex
 sensu cognitione scientia intellectus
 Vñ dñs dicit q̄ ois nra cognitio ori-
 tur a sensu. Nihil enim fm̄ cum est in in-
 tellectu qđ prius non fuerit in sensu. licet
 alio modo sit in sensu et alio modo in intel-
 lectu. Et scđo patet ex comparatione qđ
 hec herba est tanto melior q̄nto viridior.
 Vñ dum ficatur nullius valens efficit
 Sic est in scientijs nam herba q̄nto est vi-
 ridior tanto magis delectat aspectum. vñ
 illa scđtia est vt herba viridior que magis
 delectat intellectum: talis scientia est ce-
 teris melior. sicut scientia diuina vt dñs
 dicit in libro de partibus animalium qđ licet
 de diuinis possim⁹ minus scire qđ de alijs
 rebus tamen illud modicum delectabili⁹
 est qđ omnium aliorum cognitio que apud
 nos sunt. Item herba ē tāto viridior q̄nto
 humorosior. illa scientia ē viridior que ē
 humorosior. i. affectuosior. In quo omnes
 alias scientias credit scientia theologica.
 qđ maxime est affectiua. i. ad amores et affe-
 ctum boni inflāmatiua. Dicit. xxij. Non
 ne verba mea quasi ignis. Tertio patet
 ex purgatione. qđ hec herba purgat melā-
 coliam. Est enim calida in primo gradu.
 Sic scientie studium releuat tristitie tediū
 et melancoliam. i. accidiam fugat. sed preci-
 pue hoc facit scriptura que maxime in tri-
 stitije consolatur. Vñ. i. ad ach. xij. Habē-
 tes solatio libros sanctos. Quarto patet
 ex inflatione qđ hec herba ē inflatiua et ve-
 rositatis generatrix. vnde cum aniso vel fe-
 niculo est miscenda. Sic scientia est occa-
 sio inflationis superbie dicente Apostolo
 Scientia inflat et ventositatis vane glorie
 nisi cum aniso vel feniculo. i. dei timore vē-
 tum vanitatis expellente miscatur. Vñ.
 Grego. nazanzenus dicit qđ scientie desi-
 derium et inquisitio questionū nisi timor
 dei precesserit effrenatos animos in pre-
 ceptis ducit

Capitulum. lxxij.

Scriptura sacra nutri-
 nos in verbis et edificat
 in exemplis et purificat
 in memorijs. Vnde ipsa
 assimilatur fago. cuius
 glandes sunt exteri⁹ tri-
 gale. leni cortice inclas-
 et sunt dulces et nutritibes. Vñ de cis bōi-
 nes antiquitus vivebant. Sic sacre scriptu-
 re verba sunt triangularia in q̄ntu; infra-
 unt nos de fide beatissime trinitatis. Vel
 in quantu; nos de tribus virtutibus theo-
 logicis informant. Vel qđ continēt sub lra
 triplicem sensum mysticū. scilicet anagogi-
 cum. allegoricum et tropologicum sive mo-
 ralem. Et sunt spūales sacre scripture in-
 telligēte sub leni cortice. i. sub facili lra in
 tercluse. et sunt dulces valde fm̄ illud ps̄.
 Quam dulcia faucibus meis cloquia ma-
 super mel ori meo. Et sunt spūs nutritiue
 i. spūalis vite conseruatiue. ad ach. iij. Nō
 in solo pane viuit hō sed in omni vbo qđ
 procedit ab ore dei. Vñ ad opes in mō-
 te qđraginta diebus cum isto solo cibo p-
 mansit scilicet allocutionis diuine sunt ali-
 quo corporali cibo. et similiter alij anaq̄
 patres hoc cibo spūali aliti sunt. Et item li-
 gus est arbor edificijs et asserib⁹ valde ap-
 ta. Sic et sacra scriptura trabuntur asse-
 res scilicet sanctorum patrum exempla. et
 quibus construuntur spūalium virtutum
 optima edificia. Et ite; fagus est arbor cu-
 ius substantia pura a vermibus non cor-
 rosa ē arti vitree valde necessaria. qđ ex co-
 cineribus cum alijs adiunctis vitrum ma-
 xime fit. Lini⁹ autē fagi est memoria mor-
 tis ad quam nos sacra scriptura inducit. et
 ex hoc fit vitrum puritatis. Et huiusmodi
 memoria bōinem a peccatorum fordidibus
 preseruat fm̄ illud Eccl. vij. Memorare
 nouissima tua et in eternum non peccabis
 Et item sacre scripture doctrina assimilatur
 nuci. Quia fructus nuci vt dicit Ihd. nra-
 tam vim habet vt nullus inter fungos et ci-
 bos venenosos quicquid in eis est virulē-
 tum effundat rapiat et exinguat. Sic sacra

scriptura gēd est virulētū vel noxiū i hu-
 manis disciplinis siue scientijs corrigat et
 gēnat. Vnde d̄ ipsa sacra scriptura dicit
 Augusti. secundo libro de doctrina chri-
 stiana. qđ gēd hō didicerit si noxiū ē ibi
 dñat si vtile ibi iucit. Et ite; scriptura assi-
 milat auellane. Et primo rōne cōitatis.
 qđ sicut dicit Ihd. et eo qđ in publico lo-
 co q̄si in silua oriatur et ab omnibus euellit
 ideo auellana vocat. Sicut sacra scriptura
 et publice et cōter docet vt ab omnibus
 participari et haberi possit. Vnde precipi⁹
 eius auctor et doctor: rps̄ discipulis suis p-
 cepit. Predicare euangelij omni creatu-
 re. ad ach. xvi. Et secundo rōne difficultatis
 et etiā utilitatis. Quia auellane sunt quidē
 ad digerendū dure. sed si sunt bene dige-
 ste multū sunt nutritiue. Similiter senten-
 tię mysticę sacre scripture licet sint ad dige-
 rendū dure. i. difficiles. tamen bene intelle-
 ctę vel exposite sūt spiritus mirabiliter nu-
 tritiue. propter quod dixit dñs ad ach. iij.
 vt supra allegati⁹ est qđ non in solo pane vi-
 uit hō. et. Et tertio rōne obseruabilitatis.
 qđ auellane si cum exteri⁹ tori pellicula fuerit
 manducate sunt nociue. qđ multe inflatio-
 nis sunt generatiue. et ideo sunt a pellicula
 spoliade. Sic qđā sūt in sacra scriptura qđ
 si fm̄ exteriorem pellicullā. i. h̄z litterā siue
 rint obseruata nō pdesent obseruantib⁹
 sed plurimū nocent. sicut cerimonialia et
 figuralia veteris legis qđ non licet ad litte-
 rā obseruare. qđ iā cor̄ veritatis quā figura
 bāt ipta ē p̄ xpm̄. Vñ et Apls dicit Q b
 seruade sūt nō lra h̄z spū. ga lra occidit. spi-
 ritus aut viuificat. et ideo detrahenda et ab-
 iectā ē ab h̄mōi exteriore pellicula. i. sensus
 litterę exteriore et accipiendus ē sensus my-
 sticus interior.

Capitulum. lxxiiij.

Diueras scđōz viroz mltū
 q̄ngz pdest boi pccōn. Cui⁹
 creplū appet i oleastro qđ
 silucstris olca sic dca. co qđ
 olec fit simillima. h̄z eius fo-
 lta magl lata et est arbor inculta sterilis et

amara. S; si ram⁹ eius oliue infertus fue-
 rit vni mutat radicis et i ppriā suā ouer-
 tit q̄litate. Quasi at olcaiter hō peccator
 ē qđ h̄z in natura siue i hyppocrisis figura sit
 sicut viro iusto. nō tñ in vita vel aia. qđ est i
 cultus p̄ verā p̄niaz et sterilis ad opa me-
 ritoria et amarus in p̄scia. Si tñ infertatur
 oliue. i. si factus viro societur mutabit vis
 radicis. i. affectus cordis. et cōuertet verbis
 et creplis illi⁹ et trahet ad vitā p̄similē Apo-
 stolus Ro. xi. Tu autē cū olcaiter esses in-
 fertus es in illis et. Seneca in ep̄la. Nul-
 la res magis aios induit honestos et i pra-
 uis inclinabiles reuocat ad rectū qđ bono-
 rū viroz p̄ceptoz obtinet frequenter aspi-
 ci frequenter audiri.

Capitulum. lxxv.

Spiritualis hō non debet vocari
 e ocio. sed vno bono opere cō-
 mēto d; ad aliō separ. cui⁹ cre-
 plū apparet in sicu et precipue
 egyptiaca. Est enim ficus illa arbor qđ per
 singulos annos fructum facit et vno matu-
 rescēte statim oriatur alter vnde ficus est
 dicta a secunditate. Sic quidam sunt opa
 qđ hō ex necessitate p̄cepti per singulos an-
 nos facere tenet. quidam quidem saltem
 semel omni anno. sicut cōstiteri in quadra-
 gesima et communicare in pascha. Hoc
 enim est p̄ceptum ecclesie. et si plurics h̄
 fecerit aliquis melius faceret q̄uis ex p̄-
 cepto nō teneat. Quedā vō tenet qđ face-
 re pluries in anno sicut ieiunare et seruare
 ieiunia ab ecclesia instituta que i āno plu-
 rices occurrūt. sicut qđragesima et quozidā
 sanctorū siue festiuitatū vigile. et ieiunia qđ
 tuoz tempoz que quater in anno occurrūt
 Quedā alia sunt que hō debet facere quo-
 tidie. vt elemosyne et orationes et h̄mōi. Et
 in talibus vno bono opere facto et comple-
 to statz deberet homo cogitare de alio fa-
 ciendo quia in via dei non progredit. regre-
 di ē vt dicit Bern. Apostolus Lot. i. Fru-
 ctificantes et crescentes et.

Capitulum. lxxvj.

Actus lasciuie et dissoluti concupiscentiam excitant et inflant. Unde assimilant viti ce que cum sit nature ignee et feruide est se tangenti viti tina. Talis ergo est caro humana que semper secula postat ignem concupiscentie. Unde non sine periculo tangitur. propter quod ut refert. Grego. in libro dial. Dixit quidam sanctus homo infirmus et quasi in extremis postus mulieri ipsi tangenti. Mulier tolle paleam quod adhuc igniculus viuit. Et nota quod dicunt doctores quod hanc tactus et oscula amplexus et huiusmodi possint bono animo fieri et sine peccato. scilicet propter consuetudinem prece ut propter aliquam necessitatem aut rationabile causam tamen quoniam sunt ex libidine. id est propter delectationem carnis sunt peccata mortalia. Quia non solum consensu in actu luxurie illicitum vel cuius cuius alterius peccati mortalis est mortale peccatum. sed etiam consensus in delectatione ipsius peccati mortalis est mortale peccatum. Et cetera. Qui tetigerit picem congnabitur ab ea. Nec enim picis est caro mulieris inflammabilis et inflammans.

Capitulum lxxvij.

Timor dei assimilatur feniculo. **P**rimo propter virtutem apertiuam. quod feniculum ut dicit Plinius. habet virtutem diureticam et apertiuam. Similiter timor dei aperit viam amoris. Unde dicit

Augustinus. quod timor introducit amorem sicut seta in corium calcificans introducit filum. **S**ecundo quod hanc virtutem incisiuam scilicet ex subtilitate sibi sue et suis qualitatibus ut dicitur in primo. Similiter timor dei incidit vitulum affectus amoris mundi. Nam sicut Jobes Cassianus in libro de institutis monachorum. De timore dei nascitur copunctio salutaria. et de copunctione cordis abrenuntatio. id est nuditas et contemptus omnium facultatum. **T**ertio propter virtutem renouatiuam quod feniculi gustus ut fertur serpentes omnem senectutem deponunt. Sic homo dei timore

copunctus senectute non temporis sed peccati confessionem annuatim deponit. Quia saltem semel in anno ut supra dictum fuit tenet homo ex precepto ecclesie confiteri Ecclesie. Timor domini expellit peccatum. **Q**uarto propter virtutem illuminatiuam. quod et feniculi gustus ipsi serpentes caliginem oculorum detergit. ut Plinius dicit. Unde et hominum intellectum et caliginem oculorum dicitur et eo maxime releuari. et ideo eius succo fit collirium oculis valde aptum. Similiter timor domini oculos mentis purificat et caliginem superbie fugat. et lumine vere sapientie mentem illustrat. ideo dicitur Job. xxvij. quod timor domini ipsa est sapientia. **Q**uinto propter virtutem de sensiuam. Quia semen feniculi cum vino potatum valet contra morsus serpentum et contra ictus scorpionum et radit eius coctis valde non canis morsum sedat. **N**ec enim omnia opera feniculi ortensis. et adhuc fortius opera feniculi agrestis. Similiter timor dei et prope agrestis. id est fortis resistit morsibus serpentum. id est tentationibus diabolicis. **T**ertio item scorpionum. id est motibus carnalium tentationum quod ante delectat et retro cruciat sicut scorpio ante palpandum cecidit sed retro cauda ferit. ut dicit Grego. Item morsibus canis. id est tentationibus mundi blandiens vel prequens. Quia canis aliquando cauda blanditur aliquando latrat et eos morsibus ledere molitur. Unde Grego. dicit quod in via dei timor fortitudine gignit scilicet contra carnem diaboli et mundum.

Capitulum lxxviii.

Ribulatio assitatur celidonicum quod est herba cuius succo oculi irudinum feruore lesi ad status pristinum reuertuntur ut Plinio. et Plinius dicitur Sicut ut dicit Grego. oculos quos culpa claudit pena aperit. **T**ertio tribulatio non nocet se humiliati sed potius eum exaltat. **L**uius exemplum apparet in sicu egyptiaca cuius lignum in aqua missum naturam altiarum sicuum mor fundum perit et postquam fuerit aqua plena versus magis debet esse poderosum tunc redit ad summum

ut dicit Augustinus. Sicut homo posuit in aqua tribulationis. si fundum petierit. id est si profunde se humiliauerit restituet ad summum gradum. **Q**uia et iterum dicitur talis exaltatur ad summum. Unde de ipso dicitur Philippus. quod humiliavit se ipse factus obediens patri usque ad mortem. mortem autem crucis. propter quod de exaltauit illum. **T**ertio item quod tribulationis flagellum aperit oculos cordis ut ita est supra dictum eo quod tollat cecitatem inducit pro peccato. propter quod et pro lactuce quod a quibusdam erachea dicitur similitudinem et exemplum. **M**odum enim lactuce folia sunt breuia et rotunda cuius succo accipitres herba scalpedo extrahit. et rages eo oculos cecitatem ducunt cum fenescunt. **S**uccus ergo lactuce talis est acerbitas tribulationis. que scilicet cecitatem accipit. id est hominum peccatorum et propter quod tyrannorum fugat. Unde tribulatio figurata est in illo pisce **T**hob. vi. cuius sel. id est amaritudo valde ad infundendos oculos **A**postolus. **C**ollyrio id est tribulationis asperitate inungit oculos tuos ut videas. **T**ertio amari tudo tribulationis causat dulcedinem consolationis cuius exemplum apparet in radice. quod quibus amara radix dulcem fructum producit. sic in vitis oliua natura ostendit. in quibus et consimilibus amaritudo radicalis humoris digerit et dulcescit beneficio aeris et caloris celestis materiam penetratis. Sic dolor cordis vel tribulationis beneficio aeris circumstantis id est alicuius boni viri vel angeli assistentis. et beneficio gratie celestis aiaz propter ipsam tribulationem purgatis. vertit in magnam dulcedinem consolationis. **P**salmist. **S**ecundum multitudinem dolorum in corde meo consolationes tue lenificauerunt aiaz meam. **T**ertio tribulatio assimilatur rano. quod si sit arbor multum amaritudinis. et in radice et in folijs et in ramis. multa sunt medicinalia. **N**am ex succo radicis medicamentum fit oculos claros reddens. semen et secundinas et vtero trahit. Sic tribulatio si sit anara. et in radice cordis ad consideranda et in folijs. id est in verbis ad audiedum. et in ramis. id est in factis ad tolerandum. nisi medicamentum est contra peccata et propter quod oculos cordis clarificat ut supra dicitur quod propter quod

radix ramni facit. id est consideratio est ipsa tribulationis scilicet quod aliquis consideret et reputer se pari propter peccata sua manifesta vel occulta. **T**ertio de uotio mentis secundinas. id est delectationes et concupiscentias voluptatum educit. quod malitia vniuersorum oblivione facit luxuriam ut dicitur Ecclesie. **T**ertio tribulatio homo milititer exaltatur assimilatur rure. primo quod rura hanc vim purgatiuam. purgat enim inmunditiam matricis et inde fetum mortuum educit. Sic tribulatio domini boiem ad pnam bumiliat immunditiam mentis purificat et ide virtute pnie mortale peccatum euacuat. Unde Augustinus super psalmum. dicit quod flagellum tribulationis excitat torpentem. bumiliat supbientem. purgat penitentem. et coronat innocentem. **S**ecundo quia rura hanc virtutem illuminatiuam scilicet quod rura cruda comesta visu acuit. Sic etiam tribulatio acuit visu mentis. quod intellectum tribuit **I**sa. xxvij. **T**antum uera rior dabit intellectum. **T**ertio quod rura habet vim mortificatiuam. debent enim mulieres grauide ab esu rure abstinere quod fetum occidit in ventre. **Q**uia autem fetus in ventre est peccatum conceptum quod tribulationis vis penitus extinguit. **E**ccl. iij. **I**gnes ardentem. id est incentiuum peccandi extinguit aqua scilicet tribulationis. **Q**uarto quod rura hanc vim serpentum et bufonum expulsiuam. vni debet plari in oris quod ab eis omne venenosum depellit. et vni iura saluam plari quod ea serpentes diligunt et bufones intelligit sensitiuum quod sensualitas nota. **S**erpentes autem sunt motus inordinati et passionis virtutis irascibilis. bufones vero sunt passiones concupiscentias. et bec omnia in salua fouentur quod omni huiusmodi sensualitate nutriunt. Sed bec omnia reprimit rura id est tribulatio humiliter portata. **N**am bufones id est concupiscentias passionis. puta gaudium delectationem. et huiusmodi extinguit vis tribulationis. Sed serpentes id est motus irascibilis. puta odi omni iram et huiusmodi reprimit vis patientie et humilitatis. **M**atth. xv. **S**erpentes tollent.

Capitulum lxxix.

Vrbum dei assimilatur semi
ni s'm illud Luc. viij. Semē
est verbū dei. C' p'imo pro
pter virtutem attractiuā, qz
ficut semen attrahit ad se hu-

morem terre. ita verbum dei attrahit effe-
ctionē aie. Et sic attrahatur David di-
cens. Quam dulcia faucibus meis cloga-
tua. Et Petrus dicit. Joban. vi. Dñe ad
quē ibim? verba vite eterne habes. C' Se-
cundo p'pter virtutē mundificatiuā. Pro-
pter semē enim terra mundat. et ipm etiaz
terraz mōdat trabendo ad se hōiōē q alias
in malas herbas conuertit. Similiter est
verbum dei mundat et purgat aiaz Heb.
i. Verbo virtutis sue purgationem facies.
3o. xv. Vos iā mūdi estis p'pter sermo-
nem rē. C' Tertio p'pter virtutē assimilati-
uam qz non et quolibet semine qdlibet ge-
nerat sed et simili semine vt dicit in libro.
Physicorū sicut et tritico tritica et ex or-
deo ordeum et sic de alijs. Dñi qz verbum
dei semen dei est ideo facit homines simi-
les deo Job. i. Illos dixit deos ad quos
fimo dei factus est. Quarto p'pter virtu-
tem germinatiuam Isa. lci. Sicut ortus se-
men suum germinat. Sic generatio et nati-
uitas spiritalis hz fieri per verbum dei.
Dñ. j. Def. j. Renati non ex semine cor-
ruptibili sed incorruptibili per verbum dei
Quinto propter virtutem p'motiua.
qz illud qd ex semine gignitur paulatim et
ex virtute quē est in semine semper perficit
et auget Mathei. xiiij. Germinat semē
et increstat. Viro enī terra fructificat. p'i-
mum herbam deinde spicam deinde ple-
num fructum in spica. Semen est verbum
dei fructificat herbam in incipientibus spi-
tam in p'ficiētibz plenum fructum in p'
fectis siue p'seuerantibus. C' Sexto p'pter
virtutem multiplicatiuam. qz ex vno gra-
no seminis multa generant Ap'ls. ij. Cori.
ix. Multiplicabit semen vestrum. Et simi-
liter verbum dei s'm illud Mathei. xiiij. Au-
diunt verbum et suscipiunt et fructificant.

vnum. rxx. aliud. lxx. et vnum centesimum.

Capitulum lxxx.

Virginitas assimilatur cedro
p'imo qz cedrus est arbor
gratissimi vioris est enim as-
pectu pulcra sp tenens viri-
dia. folia. Est autē continentia

carnis qsi qdā viro arboris Status autē
est deo viro continentie cōiugalit. gratior
autē continentie vidualis. sed gratiosissimū
est ei viro continentie virginal' Eccl. x.
Gratiā et speciē desiderabū ocul' et super
hec virides satones. Desiderabile est oca-
lis dei videre gratiā continentie cōiugalit
et speciē pudicitie vidualis sed super hec vi-
rides satōēs. i. sacratissimas Vgines. Se-
cundo ratione iocundissimi odoris Dñi
enim cedri serpētes fugat et hōiēs recreat
Dñi autē virginitatis demones fugat et
angelos delectat. qz virginitas cognata est
angelis put Hieron. dicit. C' Tertio rōne
efficacissimi vigoris. qz ranti vigoris est ce-
drus vt nunqz a tinea vel. aliquo alio ve-
me corrodatur. Dñi et hui' arboris gūma
q dicitur cedra est ad libroz p'seruatiōē
summe necessaria. qz libri et ea limiti nec a
tinea roduntur nec tepore senescunt. Cor-
pora etiam mortua in ligno cedrino repo-
sita et eius lachryma peruncta ab omni
putredine p'seruant. Quasi autem tinea
in pāno vel vermīs in ligno est. corrupci-
tia in carne a cuius corrosione. i. corrupci-
one virginitas p'petuo se p'seruat. Dñi Aug.
dicit qz virginitas est in carne corruptibili
p'petua incorruptionis meditatio. Nec p'
dūtur semio virginitas in corpore sicut viros
corporeis p'duntur. Corpora autē mortifica-
ta per abstinentiā melius in cedro. i. in
virginitate incorrupta fiantur. Quarto rō-
ne suauissimi saporis. hz enī cedrus in suo
fructu triplicem saporē. Nam in medio
circa grana eius pomum est acetosum in
superficie eius circa corticē est dulce. in me-
dio vno medulle est temperatuz inter vtrū
qz saporē qsi medium tenens. Sic enī
sacre virgines debent esse dulces et mitis

enterius in cōuersatione sed interius aceto-
se idest timide et sollicitē. In medio autem
idest in corpore debent esse quodaz medio
temperate vt neqz acetositate nimie aspec-
tū ismet. neqz dulcedie deliciositatis
soluantur. C' Item virginitas assimilatur
cedro. p'imo rōne ordinis. qz s'm Pliniū.
orduz inter frumenta p'imus scribitur. et p'i-
mum recolligitur. Sic inter semina virtu-
tam hec qsi p'imum seminata fuit in hu-
mana natura et carne scilicet virginitas.
Dñi nec p'imus homo nec p'ia mulier fue-
rant p'ducti p' actum generationis aut p'
corruptionem carnis. qz corpus Ade fuit
et virginea terra sumptum. et corpus Eue
et virginea costa p'ductum similiter fuit p'
mo recollectum et in hōreco paradisi loca-
tam. qz p'ima caro deo vrita fuit caro vir-
ginea sicut caro xpi. qz et ipa virgo fuit et
de virgine sumpta. et ipsa p'io fuit beatica
ta et in celo locata. Tenetur etiam cōiter qz
tria virginea corpora sunt iā an mēses ge-
neralem aliorum corporū in hōreco celi lo-
cata scilicet xpi et beate virginis Marie et
beati Joannis euangeliste. De alijs. autē qz
caz tpo resurrexisse leguntur tenet Augu-
stus qz vtrum mortui sunt ita qz non sunt in ce-
lo nisi corū aie qz vni aliqui doctores con-
trariuz dicant. C' Secdo rōne seminis Dñi
enim non vult feri nisi in terra sicca
et solida. qz virginitas requirit soliditatem
mentis et siccitatem carnis scilicet p' absti-
nentiam cibi et potus. qz sine cerere et bac-
cho. i. sine abundantia cibi et potus. Et ideo
merito significat virginitas in ordeo. Vbi
s'm Iheron. dicitur ordeum qsi aridum. qd est
et frigidum et siccum. qz scilicet virginitas
animam refrigerat ab ardore concupiscē-
tie. et desiccāt ab hūore gula. C' Tertio ra-
tione roboris. Nullum enim frumentum
est magis a corruptione remotum qz orde-
um eo qz citius recolligat et crescat qz ipm
corruptio vel rubigo inuadat. Hoc autem
virginitati competit ob cuius amorem plu-
rime elegisse leguntur vt potius per mar-

tyriuz et violentam mortem recolligerent
ad deum qz in honeste corruptionis tubi-
ginem paterentur. Quarto. ratione cor-
poris. qz totum corpus ordi dicitur qdam
excellentiā. Nam inter omnia frumen-
ta validio. em habet p'alcam. humiliorē
supulam et laudabilem multum medullā
si debito mō sit parata et farinae acceptissi-
mam seu potentiaz vt Plinius dicit. Que
omnia cōp'unt virginitati q est valida in
p'posito. humilis in animo. laudabilis in
exemplo. et acceptissima in merito. Del va-
lida in carne humilis in mente laudabilis
in certamine. acceptissima in mercede. Vt
valida contra mundum. humilis cōtra dia-
bolum. laudabilis quo ad angeluz. acceptis-
sima quo ad xpm. C' Item virginitas assi-
milatur rose. quia ipsa est flos de qua dicit
Ecclesiastici. xliij. Quasi flos rosarum in
diebus vernis. Quod patet p'imo ratiōe
decoris. quia sua pulcritudo visum pascit.
Sic virginitas in oculis dei et angelozum
maximam pulcritudinem habet. Sapien-
te. x. Dñi qz pulcra est casta generatio cum
claritate. C' Secundo ratione odorif qz suo
odore olfactum afficit. Ipsa autem virgini-
tas tota odorifera est cuius odore repletur
domus conscientie Job. xij. Domus im-
pleta est et odore rē. C' Tertio ratione sua-
uitatis quia rosa suauitatis mollitē tactuz
lenit. Specialiter Joānes inter apostolos
tanqz virgo purissimus xpm increbatur
tangere. et ei intimum et familiaris pre-
terteris adbrere. Dñi et in cena recubuit su-
pra pectus eius. qz virgines qdam speciali
vntione tpo ceteris in celo familiaribus in-
herent et circa ipm sunt sicut suauissime ro-
se. Dñi de virginibus dicit Apoc. xliij. qz se-
quantur agnuz quocumqz icrit. Quarto
ratione virtutis Nam sua virtute multis
languioribus rose succurrunt. qz scilicet vir-
ginitatis honestas a multis tribulationibz
liberat quas coniugari patiuntur vt Ap'ls
ostendit. i. Corin. vj. C' Item virgines a s'
sistantur violis. qz sūt frigide aquote et odori-
fere. Sunt enī virgines frigide a concupi-

sentia carnis. aquose per lachrymas deuotionis. odoriferæ per crepula honestatis. Et nota quod viola suo odore cerebrum calorem mitigat. spiritum aialem confortat et somnum pernocat. Sic virginitas suo odore ardorem carnis refrigerat. spiritum confortat et recreat. et ad somnum idest quietem contemplandi disponit et preparat. Item virginitas assimilatur lilio. **Capitulum lxxiiij.** Sicut lilius inter spinas sic amica mea etc. Et hec similitudo per mo congruit ratione decoris. Est enim vis mire pulchritudinis et decoris quez hinc ex candore sine rubore. Nam lilia cõter sunt alba sed quicquid rubra et purpurea. habz enim virginitas candorem. i. puritatem carnis. **Ecclij. xli.** Pulchritudine decoris eius admirabitur oculus. Sed alique virgines habuerunt rubores passionis. scilicet suo sanguine rubricate. **Isaie. lxxij.** Quare rubrum est indumentum tuum. i. corpus Secundo ratione odoris. Nam flos lilij quoniam integer et intactus est multum permanet et sicut refolet sed contractus et cõfrictus plurimum fetet. Similiter hominum caro dum intacta et integra per virginitatem permanet tam deo quam hominibus refolet **Ecclij. xxxij.** Fructificauit suauitatem odoris. Sed dum per lurruric vicium confricatur vel frangitur virginitatis signaculum. et spualis que corporalis fetor egreditur. **Terchio rone fulgoris.** quia in lilio quedam aurea grana fulgent que septem astulis sustentantur. **Dñi** ex septem folijs candidissimis simul conuicis flos ille componitur et septem grandauris decoratur. **Hec septem folia candidissima inuicem continua sunt septem virtutes anime que fuerunt in sacris virginibus inuicem cõnecte scilicet iustitia. temperantia fortitudo prudentia. fides. spes. charitas.** Sed ad hoc cum istis septem virtutibus habuerunt septem grana aurea. i. septem sancti spūs dona. scilicet sapientie. scientie. intellectus. consilij fortitudinis pietatis et timoris. **Dñi** et vere fuerunt virgines sacre ecclesie quasi lilia que sunt in transitu aque ut dicitur **Ecclij. l.**

Capitulum lxxv.

Virutes assimilantur allea. **Primo** quia allenus ut dicitur **Diastorides** habet virtutem omne venenosum repellendi. Et hoc competit virtuti fidei que venosum dogmata scilicet hereticorum depellit in quibus est venenum falsitatis et prauitatis. **Repellit** etiam fides et vincit venenum nuidia. cupiditate vel rabiem tyrannorum pleqntium. i. **Joh. v. hec est victoria que vincit mundum fides nostra.** Item valet contra venenum diaboli. **Ephe. vi.** In omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela ignea negsimi extinguere. **Secundo** quod alleu hinc virtute dolorem illorum mitigandi scilicet si cum oleo coctum et tritum super locum doloris ponatur. Et hoc competit spei. quod ipsa spes celestis premij mitigat dolores pñtis cristij. **Primo** si adit per carorum contritio et celestis gratie victis. **Terchio** quod hinc virtute diuidendi. et rabiore grossos incidendi. et consumendi. et hoc competit charitati que nos a mundo diuidit. **Dñi** diligat mundum non est charitas patris in eo ut dicitur. **Joh. ij.** Cui poeta cõsonat dicens **Nō** bonum cõcordat nec in vna sede moratur. **Dñi** amor mundi vernis amoris dei renos a mente separat et cõsumit. **Quarto** habz virtutem vulnera sordida purgandi et hoc competit iustitie. quod purgat maleficia. et scelera in alterutrum omnia. quibus interdum vulnerantur corpora. vel saltem vulnerant danabiliter suscipiunt corda. **Quinto** habz virtute dolorem et tumorem a loco tollendi si coctum cum aqua fontana apponatur. Et hoc competit puderie que tollit dolorem dum solatur in aduersis. et sedat tumorem superbie humilium in prosperis. **Sexto** habz virtute morsu canis rabidi curandi si cum sale ruta et nucibus sit admixtus et postum super vulnus. Et hoc competit fortitudinis que defendit a morsu canis rabidi. i. a terrore aduersitatis vel persecutionis mundi. si tñ ipsa fortitudo sit cum sale discretionis

cum ruta acute cõtemplationis. quod ruta dicitur reddere visum acutum. et cum nucibus custodia humilitatis. Nam nux dulcedine nuclei sub arida testa celat et custodit. Et sic quoque bonum humilis sub asperitate pñie vel carnis celat vel custodit dulcedinez mētis. **Septimo** quod alleu habz vim hydropisiz maciandi. quod humorē subcutaneū desiccatur. **Habz** etiam vum vermes ventris occidendi si cum pipere et succo mēte et aceto ad falsam modum offeratur. Et hec duo spectunt temperantie que hydropisiz curat. **Luxuria** in quod fuit carnalis humoris crudelitas. que ipsa temperantia per virtute continentie et abstinentie euacuat. **Tres** temperantia vermes ventris. i. appetitus et pruritus gula inordinatos qui etiam ventres replēt et mordent necat si tñ abstinentia cum pipere calido diuini amoris et cum succo mente idest deuotione mentis. et cum aceto punctio fuerit sociata. **Quia** abstinentia et cõpunctio dilectio et deuotio optimas falsam faciunt anime per quas oia inordinatus motus carnis confringitur et abscedit. **Item** virtutum theologiarum perfectio representat in faba. Nam faba habet bastam. que crescit angulosa. et representat fidem que creuit per quattuor angulos. i. per doctrinam quattuor euangelistarum. vel per angulos. i. per quattuor partes mundi. **De** quibus dicitur. **De. xvij.** Dilataberis ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiem. **Item** faba debet florem odoriferum multum ab apibus frequenter. Et hic flos significat spes que cum flos apparat spes est de futuro fructu. per spem enim iam incipimus future vite gaudia odorare ac sapere hanc frequenter apes. i. actiui solliciti et argumentosi. quod si fructus vite eterne seminant semina eleemosynarum et operum misericordie. **Item** faba pducit in basta thecas. que scilicet in terius diuersis sunt distincte domunculis in quibus fabe per ordinem sunt locate. **Iste** thece sunt charitatis gradus diuersas domunculas. i. diuersos modos habentes. in quibus sunt fabarum grana. i. charitatis

opera quodam ordine distincta. Nam debet esse charitas ordinata et gradata. et interius in affectibus et exterius in effectibus. **Capitulum lxxvi.** **Adinavit** in me charitatem.

Capitulum lxxvij.

Iratosi homines differunt a viciosis. sicut plantæ sine arboribus masculinæ a femininis. **Dicit** autem **Aristo.** quod diuersitas plantarum distinguitur per masculinas et femininas. et inuenitur inter varias que druplex dicitur. **Prima** sumitur et cõplexioe quod masculina planta spissior est durior sicciore densiore et ramosior quod feminina. Similiter inter homines quidam sunt masculini. i. viriles contra vicia. et constantes contra aduersa. quidam autem sunt feminini. i. molles et inconstantes. **Unde** masculini. i. virtuosus sunt magis spissi per gratie plenitudinem. sunt magis duri per patientie fortitudinem. magis sicci per abstinentie ariditatem. magis densi per virtutum multitudinem. et sunt magis ramosi per bonorum operum sollicitudinem. **Secundo** differrentia sumitur et foliorum distinctione. quia masculina arbor habet folia aspera minora et strictiora propter dominium siccitatis. **Et** dicit **Aristo.** quod si folia vel puluis foliorum vel cortex masculinæ plantæ folijs femininæ componatur ut simul cohercant. citius maturabuntur fructus femininæ. et prohibent casum foliorum et fructuum. donec fuerit cõpleta digestio. **Cuius** ratio est secundum **Alphredum** quia masculina planta aret deserete auget calorem femininæ. sic fit potentior in operatione. **Et** dicit etiam idem **Alphredus** quod si folia masculinæ plantæ coniungantur folijs femininæ sic inuicem cohererunt quod vix pñt separari ab inuicem. **Similiter** per eum latus quod est masculinus. i. virilis et pudicus habet folia. i. verba aspera incorripiendo pauca in precipiendo. stricta in seruando. efficiuntur autem. i. timidus platus habz vba lenia in corrigendo. multa in adulando. et larga in rela

rando. Sz qz nimia feucritas aliqn frangit. z nimia leuias aliquando dissoluit. ex pedit coniungere aliquando in correctione z componere verba feminina cum masculinis idest miscere verba blanda duris qz tamen sic debent coniungi vt ab inuicem non separentur. s. vt neqz verba blanda careant feucritate neqz seuera careant lenitate. **C**ertina differentia est in pullulatione. qz pu? pullulat masculina qz femina propter fortiozem calozem. Sic homo virtuosus z virilis benum facere non tardat qb? expedit. sed timidus z tepidus qui minus habet de calore charitatis negligit z post ponit. **C**uarta differentia est in fructificatione. qz fructus masculinae plante e? breuior z etiam maturior qz feminine. **L**uius est ratio. quia in masculina propter abundantiam calozis z siccitatis partes eius fortius constringuntur ad inuicem z faciunt arbozem spissiozem. Sic ergo ipsa strictura z soliditas venarum prohibet humores multum emitti ad vnum locum vt conuertatur in fructum. propter quod fructum bz breuiorem. vt dicit Album. **P**aucitas aut? humoris z abundantia calozis faciunt qz ipse fructus sit magis maturus. **V**nde et dicit Aristo. qz si ventus deferat odorem masculinae ad femininam maturabitur citius eius fructus. Ergo viri masculini. i. virtuosus. z prudentes faciunt fructus breuiore. i. opa humilioza vel breuiora. i. no? diu dilata. z maturioza. i. discretioza qz timidi z imprudentes qui faciunt opera tarda z indiscreta. Sed odor masculini. i. consilium z exhortatio hominis magnanimi z prudentis multum prodest femine. i. homini remisso z debili z reddit cum magis sollicitus z cordatum ad expediendum illud qb? faciendum est.

Capitulum. lxxxiij.

Ascia assimilantur alleis. **P**rimo quia alleum visum damnificat. quia oculos offendit. **V**nde communis versus dicitur Allea vna ven? pul

uis ventus faba fumus. **I**sta nocent oculis sed vigilare magis. **H**oc autem competit vicio superbie que visum mentis obscurat **J**ob. xxvij. **I**n manibus. i. superbis abscondit lucem **B**rego. **T**umore nimis est obstaculus veritatis. **S**ecundo quia stomachum turbat. z h? competit inuidia de aliena felicitate mentem perturbat. **T**ertio quia corpori appositum ipsa vicerat. **E**t hoc competit gulae per cuius superfluitates frequenter ex nimis humoribus corpus ulceratur z apostematatur z multo magis anima. **Q**uarto quia sua caliditate nimia ventrem desiccant. **E**t hoc competit luxurie que corpus nimis inflammat z bonam humiditatem educendo desiccant. **Q**uinto quia nimis comestum corpus inflammat quod coepit ire i qua fit cholico sanguinis z rosi? inflamatio hominis. **S**exto quia lepram generat. quod competit auaricie que est lepra diuitiaz sicut dicitur de Naamani. iij. **R**eg. v. qz erat diues z leprosus. **H**ec etiam admodum lepre est vniuersalis infectio siue corruptio qz dicitur omnium malozum est cupiditas. **S**eptimo quia choleram adustam multiplicat. nimia autem adustio cholere melancolicam generat. **V**n? melancolia dicitur colera nigra p qua designatur accidia. qz vtraqz melancolia z accidia grauedine z tristitiam causat. illa in corpore ista in mente.

Capitulum. lxxxiiij.

Ita pns buana assilat flori. **P**rimo rone generationis. qz flores in zephyro vto generant. qd significat qz h? i? habitate z mansuetudine orit. **N**am zephyrus sicut dicit Boetius? ventus mitis z suavis sicut boreas est? z rigidus z tumultuosus. h? n. mirior z huiusmodi nascitur oibus aialibus pp qd dicit qz h? e? aial? masculina natura. **I**n cui? signu? oia aialia pter bonum? qz armata nascunt. vel hoiribus? pilis vel vnguib? retortis vel calcibus? dicitur. vel saltu? dicitur? acunt. qz dicitur **A**uicenna qz oia animalia que non carent dicitibus nascunt

demata per hominem. **S**ecundo ratione dissolutionis. quia flores in austro vento dissolunt. **A**uster enim calidus significat infirmitatis seruoze que incolumitatez vel prosperitatez buane vite dissoluit. **J**ob. xij. quasi flos carcedi z ceteris. Flores enim sunt huiusmodi. quia flores in vento boreo desiccantur. z omnis eorum pulchritudo perditur z perit z delet. **E**t similiter accidit de corporibus humanis. **T**ertio rone dissolutionis. quia flores in vento boreo diuelluntur. **V**entus boreas asper z fortis e? moze p qua humana vita totaliter diuellit. **I**n? flores dicuntur qz fluozes. qz cito defluunt z ad matricem primariam redeunt. Sic hominum vita cito defluit. z per mortem humanu corpus in propriam materiam terram redit. **J**a. j. flos eius decidit z decor vultus eius deperit.

Capitulum. lxxxv.

Chris? assimilatur illi herbe qd dicitur dracodina. ex eo qz h? herba bz similitudine serpentis z tñ no? est venenosa imo est serpenti bz contraria. **N**am eius habitus ad modum colubis maenulis e? resp. hñs similitudine viperæ vel dracodis. **F**loris h? purpureu diuisu z apertum sicut os serpentis de cuius medio pcedit quasi lingua serpētis nigra z rotunda. **H**ec aut? herba odore suo serpentes fugat vt dicit **D**ialc. **S**ic chris?us habuit similitudine serpentis in quatuor rebus veritate no? habuit venenu. i. peccatum qd serpēs antiquus. i. diabolus sua tetatione buane nature immisit. **M**eb. iij. **N**on enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris tentatum per omnia pro similitudine absqz peccato. **V**n? chris?us sue passionis odore ipsos serpentes. i. demones fugauit z nos ab eorum veneno. i. peccato liberauit. **V**n? ipse fuit si guratus? illo serpente? cneo que moyses fecit qui figuram serpentis habebat z tñ veneno carebat. **L**ingua aut. i. doctrina chris?i fuit serpentina. i. prudētissima. **N**am prudentia

serpenti ascribitur. **A**dar. x. **E**stote prudentes sicut serpentes. **I**tem nigra qz humillima. **V**nde ipse dixit **A**dar. xi. **D**icitur a me qz mir. sum z huiusmodi corde. **V**el nigra qz arduissima. res eni aduste nigredinem habent. **L**uce vitimo. **N**omme. cor nostruz ardens erat in nobis dum loqueret in via. **C**hris? rotunda. qz perfectissima. **N**am rotunda figura perfectissima figura a philosopho iudicatur. **J**ob. vii. **N**unqz sic locutus e? homo. **C**hris? chris?us assimilatur flori. **P**rimo pp generatione qz flos generat ad calorem solis z infusione rois. z sicut. **L**chis? z apertura arboris. **S**ic ad chris?i pceptione calor sanctispiritus se infundit qz ipam coceptione fecit. **L**uce primo. **S**piritus sanctus superueniet in te z virtus altissimi operabit tibi. **R**os diuine gratie superuenit p qua virgo deo placuit. **L**uce. i. **A**ne grana plena dominus tecu. **N**ulla apertura. i. corruptione puit. sed virgo cocepit. **M**ai. vii. **E**cce virgo concipiet z pariet filiu. z. **M**ai. xi. **E**gredietur virga de radice **J**esse. **C**hris? sicut dicit **P**ythagoras. flos habet i celo patrem scz solē. in terra matrem scz plantas z ita put ipse **D**igenes dicit in celo est sine matre. z in terra sine patre z ex hoc similitudine habet cu? verbi conceptione. qz fuit in celo sine matre sicut natiuitate? cetera. **I**n terra vero sine patre sicut natiuitate? temporalem. **S**ecundo chris?us assimilatur flori. ppter delectationez quia iste flos delectat visu sua pulchritudine. i. **M**at. j. **I**n quod desiderant angeli. **D**electat olfactu sui odoris. suauitate. vt glibet clamare possit. **E**rabe me post te zc. **D**electat tactum sua lenitate ps. **Q**uoniam tu domine suauis z mitis ad **T**ribu. iij. **A**pparuit benignitas. **D**electat auditum z etiam gustum suum futuri fructus. quia quando flores sua ues audim? speram? fructu? **A**ditum enim debet auditum nostrum delectare quando audimus istuz nostru? flos? chris?i esse nostrum mediatorem. **N**am sicut flos e? medius inter nos z deū. **D**electat etiam gustu

I spe fructus. qz per ipsum tanqz per flores
venturi sumus ad illos fructus. Canticoz
Secundo. Fructus illius dulcis gutturi meo
¶ Tertio propter odoracionem. Habuit
enim iste flos odorem deum patrem affi-
cientem. Beneficis. xxvij. Ecce odor filij mei
sicut odor agri pleni. ¶ Item odorem de-
mones expellentem ad modum myrrhe
que fugat serpentes. Ecclesi. xliij. Ego qz
si myrrba dedi suavitatem odoris. ¶ Item
odorem hominem a peccati corruptioe ser-
uantem ad modum odoris cedri. Et nota
qz flos hz odorem quasi indeficientem. qz
suavit' arefactus et stritus odorem suum
non perdit. Similiter dominus noster se-
sus christus amissus in morte arefactus i
cruce. stritus in flagellatione. odorem sua-
uitatis non perdidit sed adauxit. Unde
Ambrosius dicit in libro tertio de spiri-
sancto. Flos odorem suum et succissus re-
seruat. et contritus accumulatur. nec amissus
amittit. Ita et dominus in parabolo cruci-
ficus. nec stritus emarcuit. nec amissus euanuit
et illa lancee compunctione succissus sacro
speciosior fusi cruoris colore vernauit. mo-
ri ipse nescius et mortuus eterne vite mu-
nus cehalat. ¶ Quarto propter variatōez
varia namqz florum genera sunt gratiosa
Et dominus noster iesus christus fuit vt
viola per humilitatem vel lilium per puri-
tatem. vt rosa per charitatem. per quam p
nobis se sanguine rubricauit. vnde Eccl
xxv. In tribus beneplacitū est foritū meo
que sunt probata coram deo et hominibz
bus vernis ps. Tāqz flos agri sic efflorebūt
Capitulum. lxxvij.

Lus carnalis et matrimo-
nialis q est inter coniuges
assimilatur cepe marino.
¶ Primo ratione nocumē-
ti. quia butusmodi cepe quā

do inuenitur solum est mortiferum et ve-
menosū. Tūc enī talis zelus est solus qm ē
sine dei timore vel sine prudētie discre-
tione. quibus omnis virtus et passio debet ē
sociata. Vñ zelus qui est sine eis generat
inspirationes et tribulationes mortificas et ve-
nenciosas et ad literā sequat' quandoqz ve-
nificia et moxos. Joannis tertio. Si x-
lum amarum habētis. et c. ¶ Secundo rō-
ne medicamenti quia reprimatur eius ma-
licia si in vino et oleo aliquantulum dimi-
tatur vt sic in medicinis apponatur. quia
si amor consiliatus sit cum viuo charitat'
et cum oleo lenitatis. non nocet sed prodest
multum. Et de tali amore loquitur Apo-
ad Ephe. v. dicens. Viri diligite vxo-
res vestras sicut et christus ecclesiaz. ¶ Tertio
ratione temperamenti quia in tali cepe d-
bent interiora ac exteriora abijci. quia in-
teriora propter caliditatem nimiam. exte-
riora vero propter siccitatem multā sunt mor-
tiferā. sed media sunt temperata et multū
medicīne accomoda. Sic a zelo matrimo-
nij debet removeri illud quod est viciōsū
interius. scilicet amor inordinatus et carnalis.
¶ Item illud quod est viciōsum exterioris
vt indiscreta custodia. quā vnus coniugi
alteri ponit. Sed amor siue zelus repara-
t' et medium tenens laudabilis est et bonus.
Et h' zel' facit eos concordēs in bono et iō
gratus est deo et hominibus. Vnde Eccl
xxv. In tribus beneplacitū est foritū meo
que sunt probata coram deo et hominibz
Concordia fratrum amor proximorum.
vir et mulier sibi bene consentientes.

¶ Explicet liber tertius de similitudinibz
recurrunt.

Incipit prologus. li. iiii.

rabunt pisces maris Job. xij. Creator ce-
lor et dñator aquarū vniuersorū rex et do-
minus creature specialē curā gerēs de ho-
mine. quē sua insignitū imāgie ad sui frui-
tionē creauit talē oia qz pduxit hūanis
deputauit obsequiis. vt nō tm ex eoz aspe-
ctu solacia capere posset. sed et eoz insup-
vū vel famulatu varia illi pmoda vndiqz
pacerēt. Deqz inter ista magnificā sue p-
uidētie dicta volatilia celi et pisces maris
vt et sacra scriptura colligit quodā pcpuo
munere ad humane vite cōmoda tripl' or-
dinauit. Nā pmo ea constituit in obsequiis
subiectōis. et h' c' vrbis scripture clarius
iurat. vbi de hoibz loquēs dicit Ben.
v. Dñamini piscibz maris et volatilibz celi
Dcebat nāqz vt aialia celi illi subijcerēt
q nālis ratiōis fastigio et puidētie guber-
naculo oibz pminebat. Habēt enī aialia
extera p extimationē vñ et naturalis pru-
dētie q oium agibiliū ē rō. naturalē quā-
dā picipationē. in hoie vero viger p se vñ
et naturalis prudētia q oium agibiliū ē rō
directiua. V' ē at qd ē p participationē sub-
dit ei qz ē p cēnā. qre ueniēs fuit q oia
aialia hoī subderēt. Vñ ps. ait. oia subie-
cisti sub pedibz eius oues et boues vniuersas
et c. vñqz ad senitas maris. ¶ Secūdo qz
dñs pisces maris et volatilia celi hoibz cō-

cessit in edulii refectōis. Siquidē aī tem-
pus diluuij verbas tm et fruct' arborū ho-
minibz et alijs aialibz de' cessit: in cibū dī
ces eis. Ben. i. Dedi vobis oēm herbā qz
ferētē semē sup terrā. et vniuersa ligna que
habēt in semetipsis semētē generi. sui. vt
sint vobis in escā et cūctis aiantibz terre.
S; postmodū peracro diluuiō aialiu con-
cessus ē eis. scz cū dñs dixit. Ben. ix. oēs
pisces maris manus vestre traditi sūt. et oē
qd mouēt et viuit erit vobis in cibū qñ ole-
ra vñ etia tradidi vobis oia. excepto qz car-
nē cū sanguine nō comedētis. Hoc indol-
tū igit' cessit dñs tū pp hoīs fragilitatem
ne v; psterneret in tāta vastatione rex. tū
pp terre infecūditatē causatā rōne diluuij
tū et pp aeris differētē varietatē. qz sicut
Alcun' testat' q fuit magister Caroli ma-
gno. an diluuij tpa sup terrā nō cecidit nec
exiit pluuia. sed ags sōtū et rore copioso
terra irrigabat. Vñ herbe suauiores erāt
et maioris efficacie ad nutriendū qz fuerant
post tpa diluuij. qñ aer ventis ac nubibus
et pluuijs ac passioibz alijs dissipat' ac p-
turbat'. S; p tādō pibuit domin' car-
nū cū sanguine mixtū. vt duz hō assomere
vitaret. sanguinē bestiaz multo magis hō
reret effūdere sanguinē hūanū. Vñ subdi-
tur in eodē capit. Quicūqz fuxerit sanguinē
hūanū fūdet sanguis illius. ¶ Tertio dedit
dñs volucres celi et pisces maris in magi-
steriū instructiois. qd ex verbis Job supra
posuit cū dicit cōprobat' dñs enī Job. xij. In-
terroga iumentā et docebunt te et c. Tunc. n.
aut iumentā aut volatilia celi aut pisces ma-
ris qrimus cū eoz naturas aut mot' sub-
tiliter indagam'. Sed interrogata nos do-
cēt. loquūt' aut respōdēt. cū ex eoz p'fidera-
tiōe pcpimus q'iter nostros actus cōpōe-
re debemus. Et iō de piscibus maris lo-
quēs beatus Ambro. i. li. b. c. ramerō dicit
qz i signū sunt facti. vt in his nostrorū mox
vitia vidēremus. et canēremus ea. ¶ Quā
pp post herbar' et arbor' iductas sicut dicit'
restat' qñ vt in hoc qro vt in opibz libro de
aibus atqz piscibus aliq' introducāt' ex-
pla. vt nostro stilo moribus adaptent.

tur: **N**ō autē mibi licuit de speciebus singulis vel auiū vel piscium in h tam breui tractatio facere mentionē. ex eo q̄ inuicē ra sunt natatiliū atq; volatiliū genera: q̄ erū vt de volucris tacēā et marinoꝝ natatiliū species dinumerare possit: aut eas suis noib; singulas designare. **D**ñi ps. sit. hoc mare magnū et spaciōsū māib; rē. Et s̄m Ambro. plura sunt in mari genera pisciū q̄ in terra sunt animalium. Et quo patet q̄ volatiliū et magis natatiliū spēs q̄ a nobis cognoscuntur. q̄s qdē particula sūt respectu coz q̄ ignorat. Ergo exempla et si q̄ de omnib; de aliquo saltem magis famosis et notis inducemus. per stringentes materias singulas quib; adaperdūt exempla s̄m modum in precedentibus habitum sub ordine alphabeti.

Capitulum. i.

Vicē et despecti a mundo suscipiūt et nutriti a deo. cui⁹ exemplū apparet in pullis agle. q; cū multa grauedine agla pullos nutrit aliqñ si tres pullos habuerit vnum abicit quē tñ alia mis. que falica dē accipit et nutrit vt dicit Ambro. Tunc agla pullū p̄iicit cū mūd⁹ sūā amatoꝝ p̄fēg et affligit. quem tñ alia mis. s̄pi gra misericorditer amplexatur. a mūdo etiam coact⁹ recedēs sponte ad peccentiā venit. **D**ñi sicut Grego. dicit mala q̄ nos h premūt ad deū nos ire cōpellūt. **E**ze. xliiij. Quod abicitū erat reducam. **E**t nē abicitos et despectos a mūdo deus lz excelsus non tñ abhorret vel despiciť s; eos de excelso sp̄pectās pot⁹ ad se trahit. Quod itēz crep̄lo agle p̄. q; s; est taz limpidi visus. vt cum in acre super mare ferat vt vt videat. ande tñ pisciculos i mari cōtēplaf. et istar lapidif imū petit pisciculos rapit attrahit et comedit. Sic deus cuius oculis nuda sunt omnia et aperta. Quis in altitudine sue lucē. nobis sit inuisibilis q; habitat inaccessibleē quē nemo hominū vt dere potest. Ipse tñ pisciculos suos i mari exiētēs. i. despectos et humiles spiritu i

mundo fluctuantes non despiciť sed respicit in imo. ad eos venit suo lumine illa strando eosq; ad se trahit suo amore inlū mudo. et quasi cibum comedit eos sibi per familiarē gratiam coniungēdo et in coz porando ps. Quis sicut dñs de⁹ noster qui in altis habitans humilia respicit i celo et in terra.

Capitulum. ii.

Abscondere d; bō opa bona sua vt nō illa diabol⁹ per inē glām et ostentationē corripat. Est. n. diabolus p̄no ni s̄tis q̄ ova galline sue perit vt frangat et comedat vt liberius libidini vacet. sed gallia ipsa ova abscondit vt feruet. Sic q; diabolus bona nra conatur abscdere s̄m illud **M**athei. v. Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Sed qdā sunt sicut galina domestica. que statim coz oī emittit clamat et reuelat et iō amittit. **Ja. xli. v. D**ia q̄ in domo mea sūt vidērit. nō fuit res quā nō ostēderi eis dixit. **E**zechē de nūcijs babilonis et postea dictum est ei q̄ omnia amitteret. **E**t Item q̄ bō debeat bona opera sua abscondere propter timorem superuententis elationis vel ostentationis inanis glē. **Mat. x. et crep̄lo celi** ut balene que non parit. **o**ua sicut māt alij pisces sed parit viuos fetus sicut dicit Ambro. Quos quidem postq; peperit se cū tenet et ducit sed statiz cām. aliquid q̄ illis possit esse obnoxium vel terribile sū venire sentit eos aperto ore in ventrē suū recipit et abscondit. quonq; trāserit. omne periculū vel abscesserit et tunc eos quasi id securos viuos et incolumes vomit. sicut idē Ambro. dicit. In quo quidem aperto docemur. q̄ bona nostra que agimus etiā propter timorem glorie aliquando debemus abscondere. et propter aliorum vitium tem nonunq; propalare. **Unde et domin⁹** noster qui discipulis ait ubi dixit. **Attēdi** te ne iustitiam vestram faciatis coz d; bō b; et. **Mat. v. Ipse etiā dixit. Sic luce**

luz vestra cozā hominū vt videant opera vestra bona et cū eodē capto.

Capitulum. iii.

Abstinētia discreta a cibis liberat hominē a putredine et ardore libidinis. Est. n. homo abstinēs similis pavoni cuius caro tā dura est vt vir putredinē sentiat nec facile coqui valeat si ar dicit **I**sidio. **D**ac profecto duriciē moraliť carnis discreta abstinētia facit et causat vt nec putredinis resoluatur fetore nec libidinis vř ardore cessat resolutio putredinis subtracta materia seminis s; alimēti: et frugescit flāma carnis: cibo rā remotis fomentis: sicut et lignis subtractis extinguitur seruoꝝ ignis. **Proverb. xviij. Cū** defecerint ligna extinguit ignis. **Iohānes cassianus** de institutis monachoz. **N**unq; inquit poterit ardētes piscinē stimulos imbibere q̄sque desideria gule refrenare nō q̄rit. **Et Ambro. dicit** in sermone de gula q̄ fames amica vgnitati est inimica lasciuie. saturnitas vocationē perdit et nutrit illecebriā.

Capitulum. iiii.

Abundantia prosperitatis sententia phibet vulnera mētis. Lūius exemplū apparet in cete et in pisce balena q̄ tāte ē pinguedinis. q; qñ peccatur vulnera nō sentit nisi pinguedo eius totaliter pforata fuerit. sed qñ caro interior ledit facile capitur. q; amaritudine aque nō sustinēs litus peti et moritur cito. Velut autē pinguedo piscis est abundantia prosperitatis q̄ quidē dñi peccatib; affluit mētis vulnera siue dāna sentire nō gmitit. **Unde dñs contra hierusalē dicit. Luc. xix. Nūc** quidē in hac die tua q̄ ad pacē tibi. s; abscondita sūt ab oculis tuis. Sed tūc peccator intrinsecus tangitur in temporalit aduersitate peccatur. Sunt enim mētis vulnera peccator. bus quasi extrinseca. et eo q; spūalia in qbus ledunt

quasi reputant extranea. **S; cū** in tēpora libus que magis diligūt ledunt quasi in intimitis vulnerati affliguntur cuius interdum vulneris amaritudine nō serētes vt compuncti a suis peccatis litus penitēte querunt vel lapsi in desperationis. **h**arum trum eternā mortē incurrūt.

Capitulum. v.

Accidie viciū et cōcupiscentie estus maxime nocent anime. Lūius exemplū apparet in qbusdā piscibus: quos vt dicit **A**risto. i. vij. li. de animalib; imoderat⁹ calor nimū ledit. **Dñi dicit** q; sūt pisces q apud ascensū canicule moriuntur pcalore. **Dñi pisces** in estate fugiunt a litonibus calidis in pfundū mare. **S**ist nocet eis magnū frigus et maxime habetibus lapidē in capite frigore cāri et bu infimodi. **Nā** talis lapis ex frigore cōgelatur et sic de facili moriunt. **Quasi ergo calor** citatis seruoꝝ et flāma est cōcupiscentie carnalis que nisi extinguat interimit. **ideo** fugiendū est in profundū maris. **ead** abundantia lachrymarū puenientiū et amaritudine cordis vt lachrymarū refrigerium extinguat cōcupiscentie estum. **Quasi** hyemis vō frigus rigēs est accidia spiritus: q̄ habētibus lapidē in capite. duriciē in mente p̄cipue est mortalis. **Nā** si cor de se durū est p accidie frigus amplius induratur. **Et** iō satis faciliť morte cuiusdaz desperationis inducit et induratum obtenebrat. **I**sa. lxxv. Non erit lux sed frigus et gelu.

Capitulum. vi.

Alta vita frequentiam hominū et societatem requirit contēplatiua vō solitudines diligit. **Unde** tā actiui s; cōtemplatiui similes sunt auibus: **Quaz** quedam societatem amāt humanā vt gallinē: galli anteres columbe ciconie hyrudines et hui. **Nā** gallinis quidem assimilant p̄feci-

dentis. I. prelati quorum est subditos congregare & defendere quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas ut dicitur de se dicitur Marti. xliij. Anseribus autem assimilantur seculares potestates quorum est iustitia & reipublice salutem diligenter custodire. Nam anseres ut dicit Ambrosius in betameron. xvi. sunt optimi locorum custodes. Sed anseribus assimilantur claustrales qui quasi anates morari debent in aquis penitentiae & aqua lacrymarum vel sapientie scripturarum frequenter. Colubis autem qui cum simplicitate habent fecunditatem frequenter pullificantes assimilantur coniugati qui pure ac simplicitate coniugale vitam ducunt. Et iconijs autem que certo tempore regantur maria transvolando assimilantur peregrinantes & precipue qui transmarinam peregrinationem frequentant. I. ad terram sanctam. Viridibus autem clamoris & garrulosis assimilantur predicatorum: qui contra peccatores clamant & garrunt. De eis enim bñdñ & alij cõsimiles hominũ frequenter volũt & nõ solitaria vitam. Quædam vero aues sunt quæ hominũ societatem & cohabitacionem fugiunt nec suos nidos boies scire volũt vt aues que vocantur siluestres. Talibus similes sunt anachorite & viri cõtemplatiui qui hominũ frequentiam fugiunt & mundo sunt absconditi in latibulis & in solitudinibus morantur. ps. Ecce elongavi fugiens & mansi in solitudine. Et hęc actiui mouentur in motu piscium: sed cõtemplatiui motu animi. Nam dum piscis natat in aqua cõtracto corpore in longitudine minoris se colligit: & iterũ se extendens aque immittit quo nitu repellente aquas in antierius se propellit. Vñ vitur quibusdam penulis in natando sicut anis in volado: sed tamen alio modo quod piscis natas pennulas mouet a parte posteriori in antierius & quasi gubasda brachijs siue renis aqua amplectens in antierius se extendit. Auis vero mouet pennas sursum & collectum aerem per expellens alarum amplitudine cogit exire per partem

posteriorẽ. Vnde dum aer a posteriori repellitur corpus in antierius mouet. Piscis autem natas in aqua est bõ solutus & operosus in actiua vita & tunc in minore longitudine se cõtractat quoniam se ad humilitatem reducit dicens & sentiens cum apostolo. Ego sum minimus omnium & c. L. xvi. Sic & dominus discipulos monuit dicens Luc. xviij. Cum omnia benefeceritis dicite serui inuales sumus. Sed nihilominus nõ dimittat quoniam adhibet post talẽ attractionẽ militatem ad bene agendum se extendat. Nam tali nitu humilitatis & laboris propellente diuina gratia mirabiliter ad anteriora proficit. Vnde ille dicitur ducenule quod actiuus proficit. I. humilitas & operositas: dummodo ea que retro sunt obliuiscens ad anteriora se disponit atque extendit vt sic ad modum piscis natantis posteriori in antierius proficendo incedat. Sed tanquam anis volans in acre est bõmo eleuatur in prelati: quod tunc alas siue pennas intellet & affectus sursum erigit cum cogitatione & auditate ea que sursum sunt sapit. Et autem aerem per expellens alarum collectum posteriori emittit quoniam ex dulcedine quã contemplacione & affectio gustauit ad posteriora. I. temporalia cõtendenda intendit & dum aer a posteriori repellitur in antierius corpus mouet: quod dum mundus plene delectatur animus in spualibus virtutibus semper proficendo proficitur. Et hęc actiui assimilantur aibus que morantur in aquis. In quibus ut dicit Aristoteles. natura ignita est vt pedes habent latos & clauos non inter digitos diuisos propter natandi necessitate: vt scilicet latitudine pedum aquam propensius pulsent. vt sic pulsi retro agunt quasi remigando in antierius se extendunt. Laudas autem breues habent ne in natando madefactione caude se impediunt. Sic similitur etiam in modo actiuus qui peruenit seruiunt competiti habere pedes largos. I. affectus expansos ad omnem pauperum

clauos ad peccatum vel ad mundani fauoris appetitum & inter digitos non diuisos. I. sine dissensione & discordia operum. Vel debent habere homines actiui digitorum distinctionem tamen sine scissione eorum. I. debent habere operum discretiones tamen sine discordia & dissensione: quando autem latiori pede. I. largiori affectu aquam modulationis & necessitatis proximorum ab eis propellere nituntur tanto ipsi copiosiori fructu in proficendo gradiuntur. Laudam etiam debent habere breuem. I. celestem expeditionem agendorum vt nõ pertrahant vadum angustiato. Vnde dicitur Prover. iij. Ne dicas amico tuo. I. christi vel pauperi eius vade & reuertere & nos dabo tibi cum statim possis dare.

Et hęc actiua vita requirit maxime puritatem intentionis quod patet exemplo merulae que cum vbiq; sit in pennis nigra: in achaia inuenitur candida. Achaia que interpretatur foror laborans actiuam vitam designat que requirit germanitatem contemplationis. Due enim forores fuerunt Rachel & Lea. Quarum prima contemplatiua: secunda vero actiua significat vitam. Et alie due forores in euangelio scilicet Maria magdalcna & Martha hã idẽ figurare dicuntur. Habet etiam actiua vita labores actionis. Vnde & satagebat Martha laborans circa frequens ministerium. erat. n. sollicita erga plurima & c. Est autem velut candida merula actionis intentio munda & ideo candida merula Achaie munda intentio est in operibus vite quam dñs mandanda esse docuit cum dicit. Munda prius quod intus est calicis & parapsidis: quod enim calice potatur sitiens. parapside vero esuriens reficitur: merito quidem in calice & parapside designatur elemosyne & opera vite actiue. Sed id quod intus est calicis & parapsidis est latens intentio elemosynam facientis quam quidem prius mandare debet quod dant elemosynam. Ante enim laudatur parapsis quod fiat immisio cibi. Et ante mundandus est calix quod fiat infusio

vini & aque. Iuxta dictum Oracij poetae in quadam epistola Troiani belli vbi dicit. Sincerũ nisi sit vas quocumque infundis accessit. Sic quoque mundanda est intentio ante exercitium boni. Et hęc actiuus homo assimilatur pisci tymalo. Est enim tymalus sicut dicit Ambrosius quidam piscis quem tici non sunt vnda nutrit: sic dicitur a tymo eo quod redolet ad modum floris tymi. Vnde de eo qui suauiter redolet facere dicitur & aut florẽ redolet aut piscẽ: quod consimilis odor est illius floris & piscis. Vñ in Apophthiale plene odoramentorum dicunt orationes sanctorum. Sed actiuus redolet primo ad modum piscis. Nam ille tymalus piscis & redolet & reficit. Et sicut homo actiuus redolet exemplo & reficit ex dato.

Capitulum. vii.

Adulatores seu heretici qui suauibus verbis ac dulcibus quosdam simpliciores seducunt: quibusdam marinis belluis possunt assimilari.

Dicit enim Hieronymus presbiter in libro suo de animalibus quod est belua quedam in mari que de faucibus suis aquam exprimat: cum vapore odore pleno. Vnde pisces sequuntur ipsum odorem sentientes: & intrant odoris gratia in fauces eius: que protinus ipsos deglutit & sic ex eis se pascit. Est etiam piscis alius fasten dicitur: i cuius ore aqua hausta dulcescit quem pisces minores sequentes & eius os intrantes subito deglutuntur ab eo. Quia igitur scriptum est Proverborum. xvij. Aqua odorifera vel dulcis ex ore piscis sunt verba blanda nec non adulantia quibus attractos simplices quasi in ventre traicendo deglutit dum eos decipiendo seducens ad inretam nequitiã trahit. Et hęc adulatio blanda interdum mentes varias occidit. Quibus aspera & vera locutio red dit vitam. Cuius rei exemplũ apparet i cicada

qua siquis oleo perfundit statim necatur eo q' portis obstructis spurac minime valet: sed statim si superfundat acceti ilico reuiscit eo q' poros aperit quos virtus obstruxerat olci: z hoc idē p' oia beatus Ambrusius dicit. Tūc ergo oleo acida pfunditur cū mēs vana adulatione liniit: z tūc obstructis portis necatur: qñ suis sibi clausis z occultans defectibus in superbiā eleuatur sed acceti pūgētis asperitas eidē vitā reddit. q' hāc icrepatō aspa ad verā sui noticiā z vitalē hūilitatē reducit. Vñ beatus ps. dicit. Corripiet me iustus in misericordiā z increpabit me: oclū autē peccatoris impinguet caput meum.

Capitulum vii.

Amicus q' ppter vilitatē est assumptus tā diu bonozatur vel in peccio habetur q'diu vilitas durat. Cuius erēplū apparet in accipitre. Qui q'diu ē ad predā aptus a domino suo diligit. manu g'stat in cauda z in peccore replanatur sed dū moritur vel quādo inutilis ad predā reddit nō pascitur: q'z proijcit z tāq' si nunq' fuerit cōtēnitur z abijctur. Si militari put Seneca dicit. Amicus q' vilitatis cā assumptus est tādiu placebit q'diu vilitas fuerit. Naz facultate z vilitate remotis cōtēnitur abijctur. Vnde nota q' tal amicitia triplē bz defectū. C' Primum est q' nō est vera. q' ille q' ppter vilitatē diligit nō ipm amicum diligit. sed rem amici. Et iō potius scipm diligit solū qui amici bona appetit. Et iō August. dicit in quodā sermone. Non propterea amare debes amicum vt aliqd tibi p'sset vt pecuniam vel aliqd cōmodi rēporalis nō eni illuz amas s' id quod tibi p'stat Amicus gratis amicus est propter se nō propter aliud. Vnde Petrus Blasens' i libello suo de amicitia dicit q' vera amicitia eodē oculo respicit amicum diuitem z mendicum forte ac debile sanū z egrum humilē ac sublimē. C' Secundus defectus

est q' talis amicitia nō est fidelis. Nam sicut dicit Iffidorus in tertio libro de fummo bono nō sūt fideles in amicitia quos in vnus nō gratia copulat nam cito decedunt nisi semp acceptum dilectio eni que munere cōglutinatur eo suspensio dissoluitur. C' Tertius defectus est: q' talis amicitia nō est firma nec p'māra diu. Vnde Tullius in libro suo de amicitia. Si vilitas amicitias cōglutinaret eadē diuina dissolueret. sed q' natura murari nō potest idcirco vere amicitie sempiternę sunt. Prover. xvij. Omni tempore diligit qui amicus est.

Capitulum ix.

Avaritia reddit bonos infociales z crudelos nō solum ad extraneos sed etiam ad suos domesticos. Cuius rei erēplū apparet in auibz p'cedē i q'z repñtant auari tales actu vel effectu rapaces. C' Cō enim tales aues. vt dicit Aristot. sc'ado de animalib' solitudinē diligūt z cū aliquo socioz habitare nō possūt. Nam sicut caritas querit cōmunicatōnē z societate ita cupiditas appetit solitudinē z proprietatē. Vñ eni cupidus solus hēre z iō suspectū habet cū socio manere. Vñ possessio rēporalis est mater dissensionū ppter q'z de Abrahā z Loth. Gen. xij. dicit q' erat substantia eoz multa z nō quibā habitare cōiter. Vnde facta est rixa inter pastores Abrahā z Loth. C' Item tales aues p'cedē vt idē dicit pullos suos postq' volare possūt a se pellūt z secū viuere nō permittunt. q' scz plerūqz auari cō suos domesticos z filios abijctunt z graue sibi reuolūt si eis rēp'sas debitas impēdant. C' Item auari assimulantur grphibus qui custodiunt montes in quibz gēme pecciole sūt. nec eas inde auferri permittunt vt dicit Iffidorus: z ppter hanc causam rarus est illuc hominū accessus. Nam viuos domines deglutiūt z e' autem armatum d'

equo rapiant sed tamen de gemmis illis quas ita coarime custodiunt ipsi pro se nullam vilitatez sumunt. S' ita similiter est de auariz quibusdāz qui thesauros ita custodiant vt si quis eis vel modicoz quid auferat ipsum si possent viuum deglutiunt. Ad tales diuices pauperes hoies accedere non possūt q'z turpitudoz repellunt. s' ideo timēt pauperes accedere ad eos. Verūtemen ipsi de his que sic tenaciter possident etiam pro se exponere non audent sed ali' poss. eos de thesauris dimittit gaudent. Ps. Theaurizat z signat cui congregabit ea. Et eccl. v. Qui amat diuitias fructum non capiet ex eis. C' Item merus qui in diuitijs appetitus sui satiat tam querit est porco marino similis. Naz piscis ille marinus qui porcus dicitur si cui Iffidor' dicit more terrestris porci are nam fodit z in ea cibum suum z facietatez querit. Quia igitur omne aurum tanq' arena est cōgras vt dicitur. Sap. vij. Aurus quilibz dum in auro vel argento facietatem querit quasi porcus in arena cibum quo repleri possit cōfodit. cum tamen scriptus sit auarus non implebit pecunia

Capitulum x.

Blasphemantes deus vel sanctos similes sunt cornicibus. Nam cornix aquilam z alias aues p'cedē quas tangere formidat garritu suo infestat sed aliquando non lucrum inde reponit. q' post simulationem longam eam percudit z occidit. Sic etiam blasphemii nepharij deum z sanctos quos factis non possunt ledere maledictis nitūtur impetere quos aquila. i. deus siue christus postquā diu eorum insaniā per patientiā tolerauit eos non nunq' in corpore monstruosos in firmitatibus percudit. sed tanq' si non penitent eterne mortis supplicio eosdem affligit. Et nota sicut dicit quoddam. Blosa super. Iff. xvij. Omne peccatum blasphemie cōparatur leuius est. Vnde blasphemia etiam ex surreptione z absq' deli-

beratione prolata potest esse peccatuz mortale quāsi aliquando potest esse veniale. Nam cum aliqui subito ex aliqua passione in verba imaginata prorumpunt quorum significatōnem non considerat tunc est veniale peccatum sed quando aduertit hoc esse blasphemiam considerans significata verborum tunc non excusatur a peccato mortali. sicut illic qui ex liburo motu aliquem occidit iuxta sedentem

Capitulum xi.

Boni ac. X. mōsi vñ assimulantur apibus quoz ad tris. Primum quo ad innocentiam. Nam apes sic se sunt eo q' sine pedibus nascuntur. Vñ viri ergo quiqz recte sunt similes apibus qui sunt sine illis pedibus de quibus scriptum est. Prover. x. Pedes illozum ad malum currunt. Sunt enim pedes anime peccatrici quibus ad malum currit ipse interioris nequicie z affectus malignitatis. Secundo quo ad solertiaz z prudentiam. q'z apes sicut dicit. Iffido. valde solertes sunt in gignendo mella z fauā z sua domicilia mira arte componunt. z ex varijs floribus mirabili artificio fauaz recolligunt. Sic viri boni solertes quidez sunt z mella gignūt. solertes quidem sunt idest subtiliter z cito perpendentes qualiter ē agendū vel loquendum est enim solertia facilis z prompta coniecturatio circa inuentionem mediij vt tradit. Ps. in. i. posteriorum z ideo cum ea que dicunt per debita media ostendunt. et illa que operantur per debitas vias perficiunt quasi apes solertes alijs mella gignant quia scilicet melliflua Xba loquendo audientibus profertur. z etiaz melliflua facta Xbi operando ostendunt. Domicilia quoqz sua. i. conscientias proprias vel proprias familias mira prudentie arte siue sagacitate componunt. q' si sciunt componere vel ordinare aliena multo magis propria. Vnde ex odoriferis floribus. i. ex placidis z grano-

fit aliorum factis vel dictis colligunt. fa-
num. i. doctrinam et modum quo suas the-
cas sine habitacula. i. conscientias vel do-
mos ordinant et componunt. Apparet
etiam in apibus prudentia mirabilis tri-
pliciter. Primo respectu temporum quia
prudentes discernunt tempora laboris et
quietis. Nam hyemis tempore latent. quod
scilicet vires non habent quibus ventis
nubibus et pluuiis resistere possint et quo
inquirat quod maxime persecutionis tempo-
re licet de barbaris fidelibus persecutio-
nem dechinare et latere. sicut illud domini
Matth. Si vos persecuti fuerint in vna ci-
uitate fugite in aliam. In tempore autem
veris apes exerunt nec in illo occiose sunt sed
primo fauos constituunt. ceram fingunt.
cellulas faciunt et sobolem tandem et niella
conferunt. Et quo videlicet erudimur. quod
tempore prosperitatis et pacis ocio non va-
cemus sed in varijs exercitijs utiliter labo-
remus. Tunc scilicet confluendi sunt faues
i. acti exercitii virtutis quibus ad celestis
hereditatis dulcedinem perueniamus.
Dicit enim. Eccl. xliiij. Hereditas mea
super mel et fauum. Tunc quoque surgenda
est cera. i. componenda conscientia. que sci-
licet velut cera ad diuersas suscipiendas fi-
guras vitiorum et virtutum est apta pars.
Factum est cor meum tanquam cera liquefacto.
Tunc etiam faciende sunt cellule. i. sensus
corporis vel interne vires anime disponen-
de. Tandem autem intendendum est vel
ad bonorum operum sobolem per actiua
vitam. vel ad mellis obtinendam dulcedi-
nem per vitam contemplatiua. Item
apes de nocte usque ad mane quiescunt do-
mo. vna omnes excitet vno vel triplici bo-
no sicut aliqui dicunt et tunc peruolat vni-
uersa si dies fuerit mitis. sed si futuros
viderint imbres vel ventos tunc se conti-
nent in theca. atque aduersperascete domos
intran et strepunt. donec qui eas excitat
eodem signo ad quietem inuitat. Quo vi-
delicet exemplo nos instruit. quod videlicet
nocturno tempore quies preestur corpo-

die tamen incipiunt lucescere a lecto som-
ni et pigricie est surgendum sicut illud. Non
precessit dies autem appropinquabit. abij-
ciamus ergo opera tenebrarum. Nam
post quietem noctis surgendum est ad ope-
ra laboris. sed post noctem culpe illucescent
de die quiete surgendum est ad opera peni-
tentie ad quod quidem prelati vel predicator
triplici verbo. i. triplici modo debet alios
excitare scilicet exhortationis verbo. con-
uersationis exemplo. et etiam orationis in-
fragio sicut illud. i. Timotheo. iij. Exemplum
esto fidelium in verbo. in conuersatione. in
charitate. Aduersperascete vero. i. adueni-
ente nocte in tempore vel tenebrosa ten-
tatione debet se ad domum recolligere. sicut
ne corporalem ut quiescat et bonitas me-
neat sicut ad domum mentis ne cum bo-
stis transforis vagantem capiat ibique
debet strepere vel legendo vel orando pec-
cata confitendo et alia huiusmodi faciendo
quousque tentatione repulsis semper qui-
etis adueniat. Quod autem. audio signum
aut tumultu cessant. religiosos admonet
claustrales ut quietis tempore vel audio
signo ad hoc statuto suum silentium tene-
ant ita ut volentes quiescere vel orare tur-
multu suo non impediant. Item apes
locum frigidum querunt in estate et calidum
in hyeme docentes bonos tempore
prosperitatis refrigerio se tueri humilitatis.
Et tempore aduersitatis calore se de-
fender charitatis quod charitas patiens est.
Item apes inueniuntur prudentes res-
pectu operum. Primo quantum ad mate-
riam quod et flozibus recentibus materiam
colligunt. ex qua niella et ceram colligunt
et conficiunt. et quando flozibus vicini
consumpti sunt speculatores nitunt ad alia
pascua requirenda. et si eas non appropin-
dat supine excubant ut alas suas a roze et
a pluuiis protegant et facto mane ablagis
medimentis volare valeant. Quasi ergo flo-
res nascetes in arboribus sunt affectiones
bone crescentes in cordibus et quibus di-
sunt recentibus ab apibus mel et cera colligi-

unt quod bene sunt nome et seruantes a viris soli-
citis dulciter et facilius implentur opere.
Mel enim dulce est et cera facilius forma-
tur sed completis vicinis flozibus alios ad
pacendum explorant quod postquam bona
proposita opere compleuerint adhuc an-
te se habent que ab eis fieri debeant cum
magna cura perquirunt. sed nocte superue-
nicite supine excubant ut alas a pluuiis
vel roze defendant. quod se proferendo ora-
do ante deum se humiliant. ut humilitatis
merito et orationis suffragio ale suorum
affectum vel operum et a pluuiis tentatio-
num carnalium et a roze. i. subtiliori pugna
vicioz spiritualium protegantur et facto
mane. i. redeunte serenitate possint ad ea
quod ceperant liberris euolare. Item apes
inueniuntur prudentes respectu impedimen-
torum. Primo quidem quod theca alucarum
fucis arborum gummosa vim habentium
et amarum per totum liniunt et contra bo-
les se muniant pro ut possint. Quasi autem
gumi vel amari succi arborum afflictores
sunt vel lacryme penitentium. quibus apes idest
sancte persone suarum metiam alucaria li-
niunt atque amaritudine fletuum contra bo-
stium suggerentium dulcia maligna tenta-
menta defendunt. Item apes gerule quam
do ventum timent volant iuxta terram ut on-
de cito redeat ne statu impediatur aliquo
et aliquando lapillis se oncrat. ut a vento
moveri non valeant. Similiter ille persone
que actiue vite potera sicut labores portat
si ventum vane glorie metuunt vel veterum
idest conatum alucium impedientis de-
bent intra terram volare idest humiliter et la-
tentur facere quod intendunt. Item one-
rare se lapillis. i. factorum humiliter cre-
pulis et cautelis villosorum firmati potere
a ventis tentationum minime mouentur.
Item apes representant bonos viros
propter socialem vitam. Volunt enim bo-
ni viri sepe comunem et socialem vitam et
fugiant singularitates quod quidem inueni-
tur in apibus quod apes sicut Ambrosius
communem eligunt mansionem. vnius por-

te clauduntur limine communis labor et
omnibus comibus comune opus commu-
nis vsus comibus fructus et comibus volatus.
Et talis communitas maxime competit
claustralibus et regularibus in congrega-
tione videntibus scilicet non se a commu-
nibus obseruantijs vel operibus subtra-
heret. sicut quantum ad locum sicut quan-
tum ad cibum sicut quantum ad labores
vel quo ad obsequia charitatis et opera
humilitatis sicut quantum ad vitam vel
socialem consuetum sicut quantum ad vo-
latum idest promptum vel velocem obedi-
entiam motum.

Capitulum xij.

Antica diuine laudis et ecclesiastici officij si cum deuotione cordis et mentis attentione fundantur delectant etiam angelos sicut cantus et armonie hominum dicuntur delectare delphinos. Dicit enim Hieronymus. quod delphini voces hominum sequuntur et ad vocem symphonice congregati conueniunt et in armonia plurimum delectantur. Sic etiam angeli faciunt de canticis et armonijs deuote deum laudantium. non quidem ratione vocis sed ratione deuotionis propter quod dicitur in psalmo. Deuenerunt principes coniuncti psallentibus etc. quod beatus Hieronymus de angelis exponit. Unde etiam Basilius dicit in heramerdo. quod psalmodis demones fugant et angelos adiutorij salutis inuirit. Item cantica diuine laudis valent ad subleuandum vitem presentis. et etiam ad alienandum laborem prolixo tentationis quod patet exemplo lucine. Nam lucina sicut dicit Ambrosius in li. heramerdo dum oua sua pugili casto dia fouet longe noctris laborem cantilene suauitate subleuat. Ille namque ad modum lucine pugili custodia oua fouet quod bona in nido mentis concepta implere opere cum cautella et solitudine studet. Sed quasi labor longe noctris

placitis et tedium est tentationis iurgis
 vs laboriosa prologatio incolatus vite
 presentis de qua. ps. conquerebatur di-
 cens: **De carnalibus** quia incolatus meus
 prologatus est. sed hunc laborem luci-
 nie contrahit leuitas subleuat quia me-
 tem vel tentationis vel presentis exilij re-
 dio fatigatum diuine laudis deuotio re-
 ercet. **Unde idem Basi.** dicit de carnis
 psalmi odia qd est futurum in nocturnis ter-
 roreibus et diurnorum requies laborum tu-
 zeta pennis inuicibus ornamentum sola-
 tur. **Et in multis** mulieribus aptissimas de
 cor. deserta habitare facit vides solitaria-
 tem docet incipientibus primu efficat ele-
 menti proficietibus nutrimentu perfecti
 habet firmamentum.

Capitulum xiiij.

Carnales homines sunt vul-
 turibus similes. Nam vul-
 tur cu sit immundus et fedus
 de facili pro cadauere terraz
 petit et cu descendit no de
 facili inde surgit sed vir sursum ascendit
Hyero. dicit et addit qd in alto volans ca-
 dauere in infimo cospicit et p amore cada-
 ueris sublimitate aeris derelinquit et ad
 infima se summittit et quando se erigit contra
 ventum alas percutit et sic venti admini-
 strato plus qd robore pprio ab infimis i ae-
 rez se extollit. Sic quoqz carnales homi-
 nes cu sint imundi in cogitationibus et se-
 di in affectionibus de facili pro cadauere
 terram petunt qz pro carnis delectatode ad
 turpia et imunda opera facilliter descendunt
 et postqz talibus opibus se viderint no fa-
 cilliter ab eis recedunt. et vir sursum vel per
 desideriu surgunt. Et si etiam ho carnalis
 sic in culmine dignitatis. nihilominus mi-
 serabile cadauere in infimo cospicit. qz sez
 ad carnalia opera cogitanda vel facienda et
 cor suu inclinatur et oculos couertit et sue
 dignitatis altitudinem relinquit. i. no at-
 tendens in turpia et infima ruit. **Unde ps.**

dicit. Cum ho in honore esset no intelle-
 xit. **Comparatus est** iumentis insipientibus et si-
 milis factus est illis. Contingit tamen quid-
 doez qd talis et postqz cecidit a spiritu sancto
 cri veno. i. in inferno spiraculo excitatus si-
 ad ventu ipm. i. spiritu sancto infirmum
 ala nectis et alio operis per penitentia pe-
 nit qd iteru se in altu eleuat et surgit super
 auxilio veni. i. gratia spiritu sancti qd ei
 suo pprio merito vel labore. **Et sic** carnis
 cura quanto plus crescit in homine tanto
 magis ad bona opa animu tardaz reddit
 qd quide in voluturibus apparet qz vultur
 ppter multitudine carnis tardus volati-
 bus pergit. sic miseru corpus qd corrupit-
 tur aggrauat humanam viam et ipa cu
 assidua corruptibilitate carnis anima no-
 stra compellit insistere curis carnis. et sic
 et corruptione grauata et curarum multi-
 plicitate deterta ad virtuosa et spualia ope-
 ra reddit valde pigra. **Et sic** carnales dif-
 ferunt a spualibus sicut pisces marini a
 fluuialibus. Nam pisces in mari nascen-
 tes squamas habent duras et grossas p-
 pter aque falsitatem. econuerso autem
 fluuiales pisces squamas habent fibriles
 et spissas et molles. Quasi aut squame in
 corpore piscis sunt que tunc nascuntur in
 mente hominis. Circa igitur spualia et
 diuina in hoc carnales a spualibus dif-
 ferunt qz carnales quoqz habent metes. i.
 mentis considerationes duras ad percipi-
 endu spualia sicut illud **Apostolus.** **Cor.**
ij. animalis homo non percipit ea que sunt
 spiritus dei. **Item** grossas ad intelligendum.
Unde carnalibus adhuc discipulis
 dominus dixit **Matth. xv.** Adhuc vos si-
 ne intellectu estis. Sed spuales viri ha-
 bent mentes molles idest habiles ad per-
 cipendum subtilis ad intelligendum et
 spissas. i. frequentes considerationes diui-
 norum. **Item** carnis lasciuia assimilatur
 hyrundini que est auis vaga clamosa
 et picturata. sic carnales et lasciuie mulieres
 sunt vage in discurrendo et in circumspecti-
 endo sunt clamose in cantando vel contu-

endo. **Item** etiam se picturantes compo-
 nendo et ornando. **Prover. xviij.**
Barnab. i. vago.

Capitulum xlv.

Cogitationes terrene faciunt
 inuolare animum in laqueos
 diaboli. Nam aues ad ceras
 descendentes et circa terra volp-
 tes citius capiuntur qd ille qd
 in alto volat. Sic homines per carna-
 les et terrenas cogitationes citius capiuntur
 a diabolo qd per celestes. **Prover. i.**
 Frustra iacitur rete ante oculos pennato-
 rum. **Hosa.** Laqueos diaboli facile euas-
 dit in terris qui oculos semper habet in
 celis. **Item** cogitationes immunde abun-
 dant in cordibus peccatorum sed non in cor-
 dibus iustorum. Sicut enim maior multi-
 tudo muscarum solet residere super scabio-
 sum qd super sanum. ita cogitationes im-
 munde magis super peccatores qd super
 iustos. **Item** cogitationibus immundis
 maxime infestantur homines deuoti. Na
 victum locu inuadunt musce et inquinant
 Sic demones illos quos videtur habere
 gratiam nituntur inquinare prauis cogi-
 tationibus. **Ecclesiastes. x.** Musce moni-
 tes. i. cogitationes immunde perdunt suauita-
 tem vnguenti. i. meritum bonorum operum
 sicut deuotionem orationis. **Item** apes
 super flores resident et inde attrahunt mel.
 Sic iusti de eternis bonis cogitant et ta-
 men attrahunt dulcedinem. Sed musce lo-
 ca imunda frequentat deturpant et sic imunde
 cogitationes homines peccatores.

Capitulum xlv.

Consequi honestatem que-
 re et scrupere docent exem-
 pla auium. inter omnia enim
 animalia volucres in gene-
 rationis ordine sequuntur
 maxime honestatem. Na mares cu solici-
 tudine feminas querunt inuentas diligite
 pro ipsis pugnant et periculis se exponunt
 et eis cougali quasi tantu federe se commi-
 unt et fetus ab ipsis procreant. **Solimo-**
do pascit. Et quibus quidem colligitur qd
 circa conjugalem statum nos aues quomodo
 in odis instruat. **Primo enim** exemplo
 auiu debent viri qui vxorari volunt femi-
 nas bonas solcite querere in vxore. qd
 scriptum est **Prover. xviij.** Beatus est q
 inuenit mulierem bonam. quae tes. cu qd
 vult inuenire debet eam querere non si-
 cut lasciuus et vanus qui non querit in
 vxore nisi pulchritudinem. Est enim pul-
 chritudo in muliere si sit sine pietatis et
 bonitate. plus cotendat qd appetenda.
Quia ut dicitur **Prover. x.** Circulus sa-
 rcus in naribus suis mulier pulchra et fa-
 tuar. ideo in hominibus quis vtriusqz sit
 onerosum scilicet pulchram seruare et tur-
 pem habere. tamen magis est tolerabile
 turpem habere qd pulchram seruare. Na
 sicut dixit **aur. col. phs.** Pulchra cito ada-
 matur. turpis facile cotenitur. **Difficile est**
 custodire qua omnes amant. molestum
 est possidere quam nemo dignatur habe-
 re. **Adinozi** tamen miseria deformis ha-
 betur qd formosa structur. **Item** qd vult
 inuenire bonam. debet eam querere non
 sicut auarus qui non querit nisi diuitias
 in vxore. **Quauis** dicat theophrastus qd
 pauperem vxorem alere difficile est. diui-
 tem vero ferre est tormentu. Tamen salo-
 mon dicit qd melius est ducere vxore pau-
 perem et pacificam qd diuitem et litigiosam
Prover. xij. Melius est sedere in angulo
 domatis qd cum muliere litigiosa et in do-
 mo comuni. **Unde et Chrysost.** dicit sup
Mattheu. Tu inuenis qn vxorem ducere
 vis. noli querere diuitem sed bene mori-
 geratam. qz boni mores diuitias semper
 acquirunt. **Diuitie** ar bonos mores non qd
 fecerunt. gloriofior est paupertas fidelis
 qd diuitie peccatorum. **Unde cu** interrogas-
 set quidam themistidem pfm. **Quinam** si-
 liam suam daret in vxorem an pauperi qz

Scientia et moribus ornato: an locupletari parum probato. Respondit malo hominem indigentem pecunia, quod pecuniam indigentem homine. Debet igitur et hominem vixit caput muenire querere. An si quis pascens et discretus scilicet attendendo ad mulieris bonitatem. Ecclesi. xviij. **M**ulieris bone beatus vir: non dixit mulieris patris vel diuini sed bone. Et attendendo ad mulieris scilicet prudentiam et discretionem. Proverbiorum. iij. **D**ominus et diuinit dantur a parentibus: a domino autem proprie vxoris prodeus. Et attendendo ad mulieris progeniem dicit Chrysothomus super Matheum. quod ille qui vult vxorem accipere debet considerare si habet ambos parentes bonos vel ambos malos vel vnum bonum vel alium malum. Si ambo sunt boni secure eam accipiat si ambo mali omnino eam dimittat. Si vno alter bonus et alter malus quid facturus sit timeat. Verumtamen si pater eius sit bonus et mater mala magis conuenit timere. Si vno e conuerso minus: propterea quia pueri magis consueuerunt transferri cum matribus quam cum patribus et per consequens magis imitari mores maternos quam paternos. Secundo docent aues coniuges honeste diligere sicut ipse aues compartes mutuo se diligunt: sed cauendus est in coniugibus ne sit amor nimius vel inhonestus. Nam sicut dixit Sertus in sententijs adulter quidem est in sua vxore amator ardentior: in aliena quippe vxore omnis amator turpis et in sua nimius nihil turpius quam amare vxorem quasi adulteram. Et item ne sit amor nimius zelotypus. Ecclesiasticus. iij. **N**e zelus mulierem sinus tui. Et eiusdem. xviij. **D**olor cordis et luctus mulier zelotypa. Debet igitur esse amor honestus et ordinatus Ephe. vi. **D**iri diligite vxores sicut christus ecclesiam. Et tertio instruunt aues coniuges tueri et defendere. Nam aues pro eis pugnant et periculis se exponunt. Debent autem se mu-

tuo defendere coniuges: non solum ab iniurijs corporalibus sed etiam a vitijs et inhonestatibus quod firmando vnus coniugum aliam male viuentem corrumpit et castigat. Si enim vxor sit male morigerata sicut dicit Chrysothomus super Matheum tribus modis a viro castigari debet primo docendo ipsam secundum deum. Si autem timorem dei non sentit improperando vel vel hominem erubescat: si autem nec pudorem sentit frequenter confusa faciat illi quod scripsit Salomon. Cor deum in baculo percutit. Quia igitur dicit Chrysothomus. Scpe proficit doctrine in stitice. Primo ad more: deinde confunde quoniam frequenter pudor est frenum viciozum: tertio iustum est ut castigetur tam ancilla que erubescere nescit ut libera. Si autem vir male se habeat tunc ut docet Augustinus in libro. l. **M**elior vxor sua debet cum quatuor modis coercere. Primo ad monendo. Secundo obiurgando ut si non proficit charitative admonitiones faciat duras obiurgationes. Tertio si hoc non valeret ecclesiam interpellando: scilicet prelati vel episcopi auxilium requirendo maxime si peccatum ipsum notorium est. Quarto ad deum recurrando per viros spirituales et orationes: quia saluabitur vir infidelis per mulierem fidelem ut dicitur per me. Corinth. vij. **Q**uarto aues docent qualiter se debent coniuges ad matrimonialem actum coniungere scilicet tantum coniugali sedere et affectu scilicet intentione et ad proles procreande. Hanc enim sola de causa aues ad invicem sociantur scilicet ad generationem: et hinc est quod aues quod solum generationis tempore videntur esse in amore. Hinc est quod solum etiam in coniunctione carnali inter sexum et sexum diiudicant exceptis perdicibus que sexum non seruant sicut dicit philosophus in sexto de animalibus. Unde legitur in perdicibus masculus in masculum. femina in feminam. Sed ex tali coitu non sunt ova pullificatiua. Immo se-

clant ova vnta plena et addit quod ex tali coitu malus fetor sentitur. In quo videlicet exemplo ostenditur vicium contra naturam triplici de causa detestabile. **P**rimo propter infructuositatem quia non est ad generationem. Unde in perdicibus ex tali coitu non generantur ova pullificanti. **S**ecundo propter insatiabilitatem quia facit ova plena vnto. **D**eus enim licet repleat: non tamen rescindendo sanat. Sic in vtilibus operibus licet quis suum malum desiderium impleat tamen non satiat. **T**ertio propter fetoris foetorem quia producit malum fetorem infamie vel mali exempli. **E**tiam aues in opere generationis obseruant rationem congruitatem scilicet tempus veris in quo ostenditur quod non omni tempore est vacandum operi coniugali. Nam in diebus sacris vel ieiuniorum homo non est vacandum amplexibus. Ecclesiasticus. iij. **T**empus amplexandi et tempus longe fieri ab amplexibus. **E**tiam aues tempore generationis nutibus et vocibus ad amorem mutuum se inuicem: ex quo ostenditur coniugale debitum persolucendum esse vxori siue voce siue nutu petenti. **E**tiam aues pullificant et pullos generatos tantummodo pascunt communiter. In quo ostenditur periculum adulterij: precipue ex parte mulieris quia mulier et adulterio occulto generans statuit viro suo filios non suos et facit cum alere non genitos a se de quo sicut de furto ad restitutionem tenetur. **E**tiam coniugij honestatem seruare et coniarum exempla nos docent: in quibus viuente femina nunquam masculus causa coi-

tus cum alia se associat. sed suae femine quo ad nidum et prolem seruat fidem: sed si in femina adulterij concubitus perfertur vitra cum ea non habitat: immo ipsam si potest transferberat: necat sicut dicit Aristoteles. **E**tiam mas feminam alias quam in nido non calcatur: quo exemplo coniuges aperte monentur fidem vobis diligenter obseruare: adulterios concubitus horere et curare et carnalis operis debitum cum quadam honestate prestare.

Capitulum xviij.

Disemplatio vita et aspera: ubi in illis pascitur natantibus quorum elus concessus est in lege Moysi. Dicitur enim Leuit. xj. Omne quod habet pennulas et

squamas tam in mari quam in fluminibus et stagnis comedetis: quicquid autem pennulas et squamas non habet eorum que in aquis mouentur et viuunt abominabile vobis creandumque crit. **A**d litteram huiusmodi naratilia scilicet anguile et similia prohibita sunt iudeis propter excessum humiditatis. Et piscium alij concessi sunt tanquam siccores. Sed moralis causa siue figuralis fuit quia per pennulas signatur vita subtilis vel contemplatio: per squamas autem signatur vita aspera quorum vtinam necessarium est ad mundiciam spiritualium. **E**tiam contemplatiui viri similes sunt aibus modulantibus que siluas amant in arboribus et fructibus nidificant: dulciter modulantur et cantant super ova solite cubant et pullos diligenter educant: et tales sunt philomene merule et consimiles. Sic perfecti et contemplatiui viri loca soli-

B. V. L. O. T. D. B.

raia diligunt nidum mentis et contem-
plationis quietem in fructibus et in arbo-
rum ramis id est humilium et piorum ex-
emplis et in magnorum sanctorum acti-
bus et vestigiis ponunt divinas laudes
dulciter vel voce vel saltem corde quoti-
diane modulantur et concinunt. sancta
quoque desideria mentis cum calore de-
votionis fovendo usque ad complemen-
tum operis perducunt. quasi super ova
cubantes et a suo calore foventes usque ad
pullorum naturam persistunt. Sed
tunc quasi pullos diligenter emittunt. cum
cepta bona non deserunt sed ea congrue-
ntibus modis quasi nutriendes et allentes
ad debitam perfectionem perducunt.

Ceterum contemplatio hominis in carne
vinculis non potest esse diuturna propter
genuinitatem corporis. Est enim homo
mortalis cui pernicii similis que scilicet est
mortalitas carnis et pauca pennositate. et ideo
parvi volatus. Nam in volando parum
a terra se erigit et statim post paululum ter-
ram petit. Similiter et homo in vita ista
multum de corporis gravitate et imbecilli-
tate et parum de pennositate id est de
virtutum spiritualium levitate. et si aliquan-
do a terrenis ad celestia capienda per con-
templationis volatum surgere nititur. co-
ruptibilis tamen carnis pondere vel in-
firmirate gravatus post modicum ad in-
feriora revertitur. Unde dicitur Sapientia
ix. Corpus quod corrumpitur aggravat
animam et deprimit terrena inhabitatio.
sensum multas cogitantem. **C**eterum con-
templatio divinum tentationum im-
pulsos fugat et sciencias seculi procellas
sedat. quod patet altionis exemplo. Altio
enim ut dicit Ambrosius. avis maritima
est que quasi in medio hyemis quando ma-
gis scilicet mare ventorum ac fluctuum
tempestatibus sevit ova sua in litore ma-
ris et arca facit et ibidem versus mare re-
spiciens per dies super ea incubando per-
sistit. post quos nascuntur pulli. quibus na-
tis ad eos nutriendos alios septem dies

adiungere per omnes dies. dico ma-
re tranquillum permanet et securum. Unde
de industria nante bos. xiiij. dies serenitas
ad navigandum observant et eos alio-
quas vocant ut dicit Ambrosius. Si est
ergo tanta virtus aucule vel sue contem-
plationis inveniunt mare sereno. tranquillum
efficiat quanto magis si rationalis
anima ad imaginem dei facta ad eternam
ac immutabile bonum interiora oculos
contemplando. vel orando direxerit. ma-
re siue cordis fluctuantis. siue mundi le-
vantis tranquillum. pacatumque pacatum
habebit. Job. viij. Tu quoque si dilu-
culo consisteris ad deum. in tranquillitate
fueris de peccatis. statim quoque cuius
labit ad te et peccatum reddet. babuculus
insufficit tui. Docet enim hoc aucula ut propter
persecutiones vel tentationes surge-
tes neque bona timeamus aggredi. nec ci-
am usque ad perfectum eam negligamus pro-
sequi. Non enim avis hec quia mare pro-
cellosum. videtur aut se ponere ad ova ca-
bandum in litore metuit. aut etiam usque ad
debitam pullos nutritionem recedit.

Capitulum. xvij.

Continentia castimonie co-
fert ad longitudinem vite. Quod in vulturibus patet
quos dicunt concubitu nullo commiserit et sine omni
conubitu pullos generare et centum an-
nis vivere ut dicit Isidorus. Et quo col-
ligitur quod diutius vivunt qui a carnalis
operis resolutionibus se restringunt. Nam
sicut philosophum animalia que sunt mul-
ti comis ut passeres et huiusmodi sunt bre-
vioris vite. Unde nota quod luxuria mino-
rat vitam corporalem debonestat vitam
civilem et necat vitam spirituales pro-
pter primum dicitur Luc. xv. De in-
venit prodigo et lascivus quod dissipavit sub-
stantiam suam. non tamen personales. sed et
tam temporalem vivendo luxuriose. Est enim enim in actu luxurie evacuatio
humidi et expiratio calidi. in quibus duo

bos vita conservatur. Et ideo ex frequenta-
tione actus veneris vigor et vita corporis
eneruunt. vide Hugo de sancto victore
Zacaria inquit est immoderata carnis pe-
talantia dulce venenum imponit lues pro-
niciosa portio. que humanum corpus debili-
tat et virilis animi robur eneruat. Et In-
nocentius dicit de virilitate conditionis hu-
mane. **C**onquirit extrema libidinis turpi-
tudo que non solum mentem effeminat. sed
corpus eneruat et non solum sedat animas
sed sedat personas. **C**eterum namque peccatum
quodcumque fecerit homo extra corpus suum est.
qui aut fornicat in corpore suo peccat. sem-
per illa procedit ardor et petulantia. semper
comitant setos et imunditate semper sequitur
dolor et penitentia. **C**eterum luxuria debone-
stat vitam civilem. quod tollit homini gloriam in
seculo ignominiam et infamiam. Unde dicitur
de luxuriosis Ysa. lxxviii. De cadaueri-
bus eorum ascendet setos et infamie. Unde
Valerius dicit in libro. ix. de viciis car-
nalis loquens. Quid inquit his viciis
sedius. quod etiam vanosius. quibus virtus at-
teritur. victorie relanguescit. sopita gloria
in infamiam convertitur. animi et corporis vi-
res expugnant adeo ut nescias an ab ho-
stibus an ab illis capi perniciosius habere-
dum sit. **C**eterum luxuria perimit vires spiri-
tuales. **R**o. viij. Si enim carnem veteris mo-
riemini. **D**icere. Qui luxuriam vivens mor-
tuus est. Etiam ferras metes libido domat
que maiorem in virginibus patitur famem. deus
dulcius putat esse quod nesciunt. **C**eterum converso
aut castitas sine continetia dicit vite mul-
tiplicat. Job. xxx. Quasi palma multiplicabo
dies meos. **P**er palmam intellige vi-
tiosam carnem que per continentiam habetur.
Ceterum vita civilem exornat et nobilitat.
Unde Luprianus de. xij. abusibus. **D**u-
dicit inquit est ornamentum nobilitatis. **C**on-
tatio humilitatis nobilitatis ignobilitatis. pulchritudo
vilitatis solamen meretricum. augmentum
ois pulchritudinis. decus religiosorum. muno-
ratio criminis multiplicatio meretricum
creatoris omnium dei amica. **C**eterum cor

roborat et conservat vitam spirituales. **R**o-
man. viij. Si spiritu facta carnis mortifi-
caueris victus.

Capitulum. xvij.

Conversio non est differen-
da. Nam sicut videlicet que
videt arcum tensum et sagittam
paratam non differit a volare.
Sed sicut sagitta parata est
autem perire si steterit. sic deus nolentem
converti. **P**salmi. Nisi conversi fueritis
gladium suum vibrabit arcum suum teretis
et. Sed multi faciunt sicut avis stulta que
cum differit a volare percutit. Sic multi dum
differunt a volare et prope aut converti sub-
ito moriuntur. **Y**sa. lxx. Subito venit
conversio eius. **E**ccli. v. Ne
tarde converti ad dominum et ne differas
die in diem subito enim venit ira eius et
Ambrosius dicit. Aux tibi offeram non mihi
vicia cras venia sed iam erigis nemo dif-
fert nemo excusat. redemptio anime pro-
mittitur et nemo festinat. Et nota quod pec-
cator quoad non convertitur quanto magis
expectatur tanto gravius iudicatur.
Unde Valerius maximus in libro pri-
mo dicit quod lento gradu ad vindictam. ira
divina procedit tarditer. et magis supplicij gra-
vitate perdat.

Capitulum. xix.

Conversio prius est inno-
uanda et devotarum oratio
num odoribus imbuenda.
Intra sui balneum pos-
sit suscipere deum. **L**uius ex-
plum apparet in piscibus. Nam piscis in
odoriferis naturaliter delectatur. **D**icitur
enim. iij. libro de animalibus quod que-
dam genera piscium odorant et audiunt
ideo ad nova vasa citius que ad antiqua
piscis accedit uno ubi fuerit novum raro
accedit ad vasculum antiquum. Sic deus
cordis humani vasculum non ingreditur
quod non prius novum per penitentiam in-
novationem efficitur. **U**nde. ps. perijt hanc
novitatem dicens. **L**ocus mundum crea in

me deus et spiritum rectum innoxa in visceribus meis: nec etiam in cordis hospicio deus delectabiliter habitar de quo non odor suavis devote orationis expirat. Sed quidem presbitali plene odoramento sunt orationes sanctorum Apo. v.

Capitulum. xx.

Rudices homines et raptores communitur moriantur famelici et mendici. Sunt enim vulturibus similes qui exercitum sequuntur ut de cadaveribus equorum et hominum satientur. Et ideo

discuntur aliquo nature sensu presentire bellum: et signum futuri belli precesistere quando consistat eos circa exercitum conuenire. Cum autem senescit vultus elongatur eius rostrum superius et recurvatur in finem et moritur tandem fame. Sic homines rapaces qui ut lucrentur et rapiant diligunt guerras sicut faciunt supradarii milites et quidam tyranni potentes: licet forte si succedere vel aliquo tempore lucrentur et abundant in senectute tamen vel aduersitate seu infirmitate cum rapere non possint. dum rostrum. id est visus sui victus necessitas crescit et lucrum deficit ad paupertatem et mendicitatem veniunt et fame moriuntur. Job. iij. Tigris perijt id est raptor eo quod non haberet preda. Item crudeles debilius hominum sanguinem sitiētes incidunt frequenter ipsi in manus maiorum et potentiorum. Unde tales assimilantur culicibus. qui dum aliorum sanguinem sitiētes sugere volent in rostra trādinū incidunt que ipsos occidunt et comedunt. Talibus ergo similes sunt qui dum minores occidere querunt vel expoliare ipsi ma-

iorum preda vel occisionis victima sunt. Cuius exemplū manifestus in libro De ster habetur scilicet de Aman qui dum propter Harodochei emulationem iudeos crucifigere voluit ipse a rege assuero in pretibulo est suspensus. De ster. iij. v. vj.

Capitulum. xxi.

Drisio et presumptuosi perscrutatores culicibus assimilantur. Nam culex que est id est quod cernit lucipeta est. quod lumen candele vel lucerne libenter videt. Sed dum in lumen minus caute irruit se ipsam comburit. Similiter qui diligunt lumen diuine vel humane scientie interdum nimis curiose vel presumptuose perscrutando dum in ipsam lumen impingunt per alicuius erroris. vel elationis incursum quasi se ipsos occidunt. Unde. Prover. xv. dicitur. quod qui scrutator est maiestatis opprimetur a gloria. Et ideo sicut dicit Grego. nazanz. Scientie desiderium et inquisitio questionum nisi timor dei precesserit effrenatos animos in peccato ducit. Vbi vero timor dei est sibi obseratio mandatorum. ibi carnis et purgatio que se velut densa quedam et obscurior nubes anime obijciens confidetur eam diuini radij lumina non finit

Capitulum. xxij.

Dabolus assimilatur boni. Primo quidem quia bubo stercozibus pascit. Sic delectatur diabolus in mundiciis peccatorum. Thren. iij. Qui voluptabatur in croceis scilicet demones antequam caderent amplerati sunt stercoza id est immunda peccata in quibus nunc delectantur. Secundo quia bubo ad templa de nocte vadit ut latet

padarum oleo satietur. Tempa enim dei dicuntur quilibet sancti viri: quorum scilicet lampades sunt eorumdem sanctorum mentes que plene sunt oleo gratie et leticie spiritualis huiusmodi oleo nocte id est latenter et occulte sanctorum mentes diabolus satagit vacuare scilicet ut aduenient sponso non habeant oleum secum in lampadibus: et sic ab eterni regis nuptijs excludantur. sicut accidit virginibus fatuis Mathei. xxv. Tertio quia bubo ab auibus oditur et ab eis deplumatur. Volant enim circa ipsum de die et cum deplumant. Sic diabolus oditur a sanctis tanquam aduersarius: quoniam aues id est sancti viri et prudentes de die deplumant quando eius machinationes malignas clarius cognoscentes eas et detegunt et reuelant. Vel quasi plumbe ei adherentes sunt eius imitatores quos sancti viri deplumant dum tales ad penitentiā reuertunt. Quarto quia bubo pugnat cum monedula que est auis cozuini generis. Nam illa de die destruit oua bubonis et bubo de nocte comedit oua eius. Est ergo auis velut monedula humilis penitens: cuius oua dici possunt laboriosa penitentis opera. Sed velut oua bubonis sunt peccata ad que oua inducit demon. Monedula ergo de die destruit oua bubonis quia humilis penitentia illucescente de gratie destruit peccata que penitens et demonis suggestionem commisit. Contra de nocte deuastat bubo oua monedula: quia irruente peccati tenebris destruit ipse diabolus omnia penitentis opera. Item diabolus assimilatur nocticoraci que scilicet est auis que lucem fugit: tenebras diligit: solem sustinere non potest sepulchras mortuorum inhabitat in locis ruinosis nificat oua columbarum deuorat et cum eis pugnat: de die quasi cecus est: de nocte acute videt. Nam splendor solis eius visum debet. Sic diabolus fugit lucem gratie diligit tenebras culpe nequit sustinere solem id est christi

sum. Unde dicebant ei demones Luce. ij. Quid nobis et tibi iesu etc. Vel nequit etiam sustinere solem id est bonum clare incedentem et viuentem: sepulchra mortuorum id est fetida et carnalibus desiderijs plena corda peccatorum inhabitat. Item in locis ruinosis id est in eis qui tentationibus statim consentiunt et ad cadendum in peccatorum habiles sunt et prohi nificat. contra columbas id est simplices pugnat et oua eorum id est opera libenter dissipando deuorat circa bona est cecus in malis acutus. Splendor autem doctrine christi eius visum debet quia subtilitatis eius malicia totaliter anulat et ideo dicit Petrus. Qui resistit te fortis in fide prima Petri. v. Ecclesiastici. xliij. Refulgens radijs suis obsecrat oculos. Item diabolus assimilatur pauoni. Pauo enim habet caput serpentinum sed cristatum: incessum oculum. collum modicum. pectus erectum et saphirinum et caudam oculatam. Sic diabolus caput id est sue tentationis principium habet ad modum serpentis: quia serpens ubi caput immittit postea totus illabitur: ut dicit Hieronimus quia ubi principium tentationis eius recipitur difficulter in processu repellitur. sed habet in capite cristam inquantum in principio pretendit alicuius boni apparentiam. Non enim posset malum immittere nisi sub alicuius boni specie. quia nullus intendens ad malum operatur: habet etiam latentem incessum. quia occulte trahit hominem ad interitum: collum etiam habet curuum. quia si caput hominem cito deglutit ipsum quia cito facit hominem qui ei consentit ruere in peccatorum profunditatem: pectus id est appetitum habet erectum scilicet superbiam que semper erecta aperit. Habet etiam caudam oculatam quia precipue ad finem respicit ut ibidem hominem decipere possit. Benedictus tertio. Tu insidiaberis calcaneo eius id est simi.

Capitulum. xxiij.

Diligētibz seruentē deum non obstant sed potius proficiunt quocūq; aduersa. Vnde assimilantur passeribus de quibus dominus mentionē fecit. *Marbei decimo. Multis inquit passeribz meliores estis vos. Nā passerēs cauidissime sūt nature et semina venenosa insipienti sine lesione comedūt. Quasi enim calidissimi passerēs sunt deum seruentē amātes a quibus etiam venenosa semina insipienti idē aduersa et periculosa mala mundi sine alioquin lesione piculi patienter suscipiunt. Imo tāta est diuine dilectionis virtus ut hominibus cōuertat in bonum etiā peccati virus. Roma. viij. Diligentibus deum omnia cooperātur in bonam. Omnia dicit q; prospera et aduersa. prospera ad vsum. aduersa ad exercitiū. vel omnia sed bona et mala. et non tantū mala pene sed et culpe dum scilicet ex eis humiliores et cautiōres atq; sollicitiores resurgunt.*

Capitulum. vigesimumquartum.

Doctrina sanctorum predicatorū eripit homines a deceptionibus demonum. Legit enim q; cerebrum galli in potu sūptum valet contra morsus serpentum. q; demit colorū venenum. *De gallum predicator intelligitur. ut super illud. Job. xxxvij. Quis dedit gallo intelligentiam. Srego. testatur. In cerebri autem partibus precipue radicata est scilicet cognitionis virtus. Est itaq; velut cerebrum galli. scilicet predicatoris sancti q; dum per doctrine potum ab adueniensibus capis serpentis morsus seu venenus fugat. q; antiqui hostis deceptio detegitur et vitatur. Tūc gallus representat sanctorum predicatorum doctrinam etiam in cantu tripliciter. Primo propter discretionēz tempore. Nam gallus prius horam noctis discernit et postea vocem excitationis emittit. Quia scilicet predicator factus in suis audi-*

toribus. scilicet in tenebrosis peccatoribus per qualitatem vite cōsiderat. et tunc demum ad erudiendum cōgruam vocem sonat. Non enim vna eademq; cunctis exhortatio congruit. q; nec cunctos par motū qualitas cōstruit. Sepe autem alius obsequat quic alijs profuit. Nam plerūq; herbe q; dāz animalia reficiunt alia occidūt. Lemus fibulus equos mitigat. et carulos insignit. Et medicamentum quod hunc morbum minuit alteri vires iungit. Et panis qui vitam fortium roborat paruumorum necat. per qualitatem igitur audientium formari debet sermo doctorum. ut Srego. dicit. Et secundo propter variationēz vocis. q; gallo ut dicit Srego. in profundioribus bonis noctis valentiores et profundiores educere cantus solet. sed circa matutinum tempore leniores et mitiores formatur voces. Sic predicator sapiens quādo loquitur peccatoribus profundatis et obscuratis in tenebris aut de diuinis iudicijs aut de mortis angustijs aut de inferni supplicijs. Sed quando loquitur illis qui iam illuminantur a deo et sunt dei gratie cōiuncti loquitur lenius et subtilius et dulci. scilicet aut de diuinis miserationibus aut de internis cōsolationibus. aut de internis retributionibus et similibus. Tertio propter percussione lateris q; gallus cum se ad cantandum preparat prius alas excutit et latera sua. sciens se vigilatioz reddidit. Sic predicatoris sancti cum alios vbiis sacre exhortationis mouent prius exercit et in sanctis actionibus in semetipsis torpentes opere alios excitent voce sed ante se per sublimia facta excutunt et tunc ad bene agendum alios sollicitiores reddūt prius cogitationibus; alios semetipsos sciunt quia quicquid in se inutiliter torpet sollicita inuestigatione depedunt districta animaduersione corrigunt et emēdāt. quia anteq; vbi sancte exhortationis prostrant omne quod locuturi sūt operibus clamant. Et sic patet q; sicut gallo alas excutit se ipsum percutit et vocē emittit.

Et sic predicator sanctus se excutit a malis. se percussit id est sollicitat in bonis. et postea voces emittit scilicet predicando alijs. Ergo et predicator omnibus habet quatuor rationes quibus predicator sanctus assimilatur gallo. scilicet propter vigorem medicaminis propter discretionem temporis propter variationēz vocis. et propter percussione corporis.

Capitulum. xv.

Lemosynas pauperibus saltem d' superfluis facere docet exemplum aquile. q; ut dicit Plinius tante liberalitatis credit. q; predā nisi nimis fit famulica sola non comedit. sed auibz eam sequentibus quasi cōmunem exponit sua recepta primitus portione. Vnde eam sepe aues alie insequuntur. et partem de predā sua sibi piccolantur dari. Vultur vō econuerſo ea que rapit solus comedit. Et igitur de testabulis est auarus. cui cibum que abundantēz bz conuere vult solus. Vno contra beatus Job dicit. Si comedi buccellā meam solus et non comedit pupillus ex ea. Job. xxxij. Saltem enim miserabilis homo postq; saturat' est cibo esurientes panes pascere deberet de reliquo. Vñ Lu. ix. dicitur. Quod superest dare elemosynā et ad hec precipue tenentur clerici quibz bona ecclesiastica cōmissa sunt non ad abutēdum p suis consanguineis. sed potius ad fideliter dispensandūz. Im illud. i. Corin. ix. dispensatio mihi tradita est et ideo de eis dicit Celsarius in administratione q; nō solū decime non sunt nostre sed ad ecclesias deputate verum quicquid amplius q; nobis opus est a deo accipimus pauperibus erogare debemus. Et si q; eis deputatum est nostris cupiditatibus vel vanitāzibus recrimamus quāti pauperes in locis vbi nos sumus fame vel nuditate mortui fuerint mouerimus nos rationem de animabus illorū in die iudicij redituros. Sed nota q; nō semper peccat mortaliter q; nō dat pau-

peribus q; superfluum habet. sed q; necessitas imminet. Quādo autē fit talis necessitas que obligat ad peccatum mortale non possit ratione deterreri sed cōmittitur prudentie vel fidei dispensationis. Vñ si bona fide det q; sibi videtur expedire immunitus ē a peccato alioquin mortali peccat.

Capitulum. xvi.

Valat aliqui diabolus hominem ut in altitudine dignitatis frangat quem in humilitate superare non potuit. Cornicula enim quādo non potest frangere nucem in altum portat ut fortius cadat et frangatur. et simile facit aquila de testudine. Vnde hoc modo occisus fuit. Ecclij. poeta sicut narrat Valerius. q; dux sedderet sub diuo capite discoperto aquila in alto testudinem terens cadore capitis eius decepta. q; credidit q; esset lapis quidā tandem sup ipsum testudine directo diametro cadere ut frangeretur permisit. sic dū testudinem frāgere voluit cerebrū illius contriuit. Sicut ergo aquila testudine vel conit nucē. sic diabolus in dignitatem elcuar aliq; quē quē vincere ante non poterat ut ipsoz in peccatū deiciat. et ideo statuit christum sup pinaculū tēpl. Mar. iij. Job. xxx. Et ualū me et quasi super ventum ponēs. Et sicut me valde.

Capitulum. xvij.

Templum humilitatis et patientie christi contra omnes aduersitatis procellas animi forte reddit. Lūus exemplū apparet in quodā pisciculo qui bechinus est vocatus. de quo Ambro. dicit q; dum procellas ventozum sentat calculum vastiduz arripit. et tanq; ancoram ne excutiat fluctibus trahit. et sic non suis viribus liberatur sed ponderē alieno inuitur. et cōtra futuram tempestatem lapidis auxilio stabilitur. quod nauē attendentes sibi precauēt ne eos turbo precuciat imparatos. Sic q;

procellas euadere vult idest aduersitates
seculi fementis. arripit calculum validuz
humilitatis scz patientie christi exemplo
qui ait. Si mundus vos odit scitote qz me
priorē vobis odio habuit. Joannis. xv. vi.
de pria. Petri. ij. L. b. x. i. passus est p no
bis vobis relinquens creplū vt sequami
ni vestigia eius. Et id qui hūc lapidem an
galarem scz christū accipit in exemplū nul
lus est nocere potest impet. tempestatis. nā
si passio christi ad memoriā reuocetur ni
bil est adeo durū qd nō coquo animo tole
ret. sciz. Sic. dicit. Item exempla san
ctorū qz nos precesserūt docēt nos diuitias
mundi contemnere. Regū enī qz ossa gal
lorum z gallinarum sunt auro venenum.
Vnde si auro liquecenti ossa huiusmodi
mixta ab eis cōsumitur. Sūt autē velut
gallorū z galliarū ossa scōz rctāz qz mor
tū sunt exempla. que quasi aux destrunt
dū nos viuentes ad ipsū contemnendū
inducūt. Eccl. x. x. Beatus qui post aux
non abiit z Act. ij. dixit Petrus Argen
tam z aurum non est mihi zc.

Capitulum. xxviii.

Exempla mala platorū si fo
uentur corrūpūt z inficiunt
mores subditorum. Lul. Crē
plū est gallus. quia vt Plini
us dicit. gallus in vltima se
nectute ouis quedam facit parua rotunda
z quasi liuida. matie si talis ouis ab aliquo
venenoso verme. puta busōe vel huiusmo
di in diebus canicularibus foueant basili
scus procreatur. qui tante venenositatē ē
qz solo aspectu inficit z occidit. Quasi cr
go tener gallus est qliber antiquus platus
vel princeps in vlcercntia habitus : cuius
venenosa ouis sūt praua eius opera. et qui
bus oritur basiliscus aspectu inficiens. id
est exemplum pestiferū subditos corrum
pens. pceptiue si fouentur ab aliquo vene
noso verme idest si suadent fieri ab aliquo
pestifero z maligno suggestore Augustin⁹
in libro de pastore Omnis qui male viuūt

in conspectu eorum quibus prepositus est
quantum in ipso ē occidit. z forte qui imi
tatur moritur. z qui non imitatur viuūt
quantum ad illuz pertinet ambos occidit

Capitulum. xix.

Erao deuote mentis infir
gentes tentatiōes expellit. qd
patet exemplo vultur. qui sic
dicit Plini. in tantuz contra
riatur serpentibus. qz si penne
eius vrāt ex odore serpentes fugatur. Sic
quippe penne vulturis. cū ince
duntur z seruescunt meditationes z affe
ctiones cordis fm illud ps. In meditati
one mea crardescet ignis. Et tunc quoqz
serpentes fugiunt quia tunc demonuz sug
gestionis abscedunt. Vnde Sic. in do
ral. Si nos virtus deuotionis in inimis
afficit omnis strepitus prauē suggestiōnis
obmutescit. Virtus enim deuotionis est
ipse seruoꝝ affectionis. Vnde Hugo de
sancto victore dicit qz deuotio ē seruoꝝ bo
ne voluntatis. quem mens cohibere non
valens certus manifestat indicijs.

Capitulum. xx.

Alios esse pios circa parētes p
cipue in senectute vel debilitate
eorum docent nos aues coru
ni generis. De quibus ait. An
to. z Basili. qz pasūt pullos suos in iuue
tute sua. z iuuenes pasunt parentes in se
nectute sua. z quando debilitātur seniores
in humeris suis eos ferunt iuniores. Vbi
ra est igitur asium talium pietas vt erube
scat suis parentibus auxilium non presta
re homo a quibus beneficia tanta suscepit
vt dicit Ambro. Eccl. ij. Fili suscipe senec
taz patris tui z cetera. Item filios ergo
parentum defectus pietatis exerceꝝ offe
cia inducunt cornicis exempla. Nam sic
cut dicit Ambro. erga parentes suos mi
randa est cornicis clementia quia cum pa

rentes plumis z alis in senectute nudari
cōtingit cornices iuniores penis proprijs
eos fouent z collecto cibo nutriunt. z sulro
alarum suarum subleuant z ad volanduz
exercitant. vt scz in pristinos vsus mem
bra disueta reducant. Sic filij hominum
suos parentes deberent pannis proprijs
nudos si alios non haberent induere. pri
mo victu vel labore famelicos nutrire. sul
ro brachiorum suorum eos infirmos vel d
biles subleuare z ad eundū vbi oporteret
iurare. Sed nota qz inordinatus amor pa
rentum ad filios est etiam ipso parentib⁹
causa perdati virtutes. Lulus quidez vel
exemplum apparet in ciconijs. Nam ci
conia sicut dicit Ambrosius miro affectu
pullos suos diligit z custodit ita qz ex cuba
tione assidua super eos pennas perdit. sic
parentes qui filios suos iordinate diligūt
frequenter propter nimiam curam vel lu
cra illicita que faciunt propter illos pēnas
virtutum amittunt. In hoc tamen ipse ci
conie reduntur inuitabiles qz quantum ex
pendunt temporis in scribis educandis.
tantum ab eis vice reciproca educātur vt
dicit Ambrosius vt videlicet filij hominū
quos parentes in infantia eorum cum ma
gna cura educant eisdem in senectute sua
vicariam opem reddant. Consimilem quo
qz pietatis speciem vpupe erga suos parē
tes senes seruare reperiuntur. Nam cum
vpupa senuerit ita vt videre vel volare nō
possit pulli eius euellant ei pennas inuali
das hincunt oculos eius quibusdam her
barum succis. z suis etiam fouent sub alis
donec plume eruerint z clare viderint. in
quo exemplo innuitur. qz filij a parentib⁹
senibus vel infirmis debēt quantum pos
sunt mala z molesta remouere. curas neces
sarias eorum infirmitatibus adhibere. ob
se quijs proprijs z personis confouere sine
seruire. nec eos deserere debent quousqz
eos viderint suis obsequijs vel auxilijs nō
amplius indigere.

Capitulum. xxi.

Agellum tribulationis et af
flictiois aliquando etiam ter
renos z lasciuos conuertit in
fructuosos spirituales vitas. qd
ostenditur per exemplum in
apibus. Dicunt enim experiti. qz apes se
pe de boum cadaueribus generantur. Vū
enim vituli occiduntur carnes verberan
tur. z sic de putrefacto cruore vermes ge
nerantur qui recepti alis apes efficiuntur
Quid autem per boues vel vitulos nisi
terrenos homines accipimus z superbos.
Boues enim terram arant. z vituli frus
tari ceruicosi sunt siue indomiti. sed occi
duntur boues vel vituli z carnes verberā
tur. quia dum tales tribulantur a mundo
vel verberantur in carne idest corpore in
firmantur. extinguitur auaritia z superbia
iugulatur. Vccis autem vituli vermes gi
gnunt. quia extincto superbie spiritu hūmi
les sunt. qui alis receptis apes efficiuntur
quia peninis virtutum ornatī tam in con
templatiua qz in act ua vita perficiuntur.
Apes enim z volando se subleuant z alijs
mella fructificant quia videlicet viri sancti
z in altum per contemplationes ascendūt
z alijs melliflua opera vel etiam verba sū
adunt Eccl. x. i. Breuis in volatilib⁹ ē apis
z inittiam dulcoris habz fruct⁹ illius. Apis
breuis est homo humilis. qui est breuis qz
humilitatem volatilis per contemplatio
nem. dulcorosus z fructuosus per pietatis
subuentiōem.

Capitulum. xxii.

Auidulencia demonum vel
hereticorum assimilatur per
dici. Est enim perduc fraudu
lenta quis. quis oua rapiens
alica fouet ea. sed de hac frau
de sua nullam suscipit fructum sed damnū
quia perdit laborem suum. Nam pulli nati
mox vt vocem proprie genitricis audiunt
putatiuum matrem penitus derelinquunt
z ad veram matrem accedunt vt dicit

Aling oba
nota

Ambrosius Hieron. xvij. Perdit sonit que non peperit. Sic etiam diabolus vel hereticus quasi aliena ova rapit dum sancte ecclesie filios callide decipiens ad se trahit. Sed frequenter laborat in vanum quia frequenter sit decepti. dum veram et caribolicam audivit ecclesie vere matris doctrinam per fidiam vel peccatum relinquunt. et ad veram matrem ecclesiam accedunt vel ad vitam gratiam per veram fidem vel penitentiam redeunt. Joannis decimo Dues mee vocem meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me. Item fraudulentus et hypocrita assimilatur pisci polypo. qui est fraudulentus piscis. Nam ut dicit Ambrosius polypus in vadoso litore petre alio se coniungit. et ita illi inheret ut tam colora similitudine quasi figure petra quidem vel ipsius sari pars aliqua esse videatur.

Unde pisciculi decepti dum sub ipso tanquam sub lapide vel fano latere volunt postquam in pressis sunt latibulum corporis sui eos polypus intercipit et includit atque inclusos devorat et deglirit. Hinc ergo pisci assimilatur fraudulentus et nequam qui alteri adhaerens et huius modum et mores assumit. et se conformare studet. ut de eo magis confidatur et facilius decipiat. et de talibus dixit christus. Venient ad vos in vestimentis ovium. Vel talis est hypocrita qui petre idem christi in exteriori apparitione speciem spectat. cum tamen sit piscis vorax. Item fraudulentus homo assimilatur canero qui volens comedere ostreas cum propter duras testas quibus clauduntur non valeat obseruat tempus. scilicet quando ostrea radice solis se aperit. scilicet tempore quieto a ventis. et tunc ut ostrea recludi non valeat claudulo aliquem lapillum accipit et latenter inmittit. post quod immissa secrete thesa sine brachia ipsam diripit et comedit. Hinc ergo similis est homo fraudulentus qui que superare non potest callida fraude decipit et de eius crimine se paucis ut dicit Ambrosius.

Capitulum xxxij.

Garrulus et gulosus homo assimilatur graculo quod pariter et eius cantu. Nam canentis quidem est eius garrulus. Unde sicut dicit Basilianus a garralitate vocis graculus est dicitur. Sicut autem et gulositate studet post cibum rurores libenter refert libenter detrahit. et nonnumquam contendit. Non talis non immerito designatur in graculo. Secundo patet et transitu sine volatu quia graculus in silvis de gens de arbore una in aliam garrido transit et hoc est quod homo garrulus de his cum quibus habuit etiam turpia que de eis non vit aliqum enarrare non cessat. Tertio et respectu. quod cum graculus aliquam avem trahere aspicit garrit et cum aliquos oculos reperit similiter facit. Una scilicet garrulus homo non tantum detrahit secularibus sed etiam eis quos religionis occultat locus. Quarto et affectu quod aliquando graculus captus clauditur ut articulata verba loqui doceatur. Similiter aliquando garrulus secularis cum ad conversionem venit et religionem ingreditur verba religionis ediscit. ut lingua volucris lingua loquatur hominis. id est qui inordinata loqui consueverat ordinata loqui deinceps assuecat. Quinto in exitu. Nam aliqui contingit quod graculus tenet clausus de ipsa clausura exiens liber euadit. et qui prius garrulus fuerat per egressum magis clamat. Et eodem modo garrulus cum vitam religionis arripit ut lingua suam deserit. Sed si forte relicto habitu foras exierit bonum religionis in malum garrido. id est detrahendo convertitur. De tali ergo persona dicitur. Prover. vij. Garrula et vaga gemitus impatiens.

Capitulum xxxiij.

Ratia celesti non reficit nisi nisi quodiam est a peccatis munda quod patet exemplo coruorum. De quibus glossa dicit super illud ps. Qui dat mentis escam ipsorum et pullis cornu inuocantibus eum. quod quodiam pulli coruorum

multa qui dat mentis escam ipsorum et pullis cornu inuocantibus eum.

habent plumas albas a parentibus relinquuntur et tunc rose celesti pascuntur. aut nigrescere incipiunt tunc coram eos pascunt. Quid autem sit pulli pluma albi nisi homines mundi corde dei celesti rose pascunt. quia celestis gratia pinguedine nutriunt. sed nigri facti pascuntur a cornu. quod peccatis obscurati a demone reficiunt. Item gratia celestis cautela et fortitudine prestat contra prosperitates et contra aduersitates. Legitur. n. de gallo. si quis pinguedine inunctus fuerit a pantheris et leonibus tunc erit. Potest enim chrysolus per gallum non incongrue intelligi quod nos in nomine nostre caligine excitat atque sollicitat voce doctrine sue. Est ergo piguedo galli gratia ipsius chrysolis cuius scilicet sacratissima ipsius unctio. de qua dicitur. Iohannis. ij. Vos unctiorem habetis a sancto. et contra panthera malicia quod leonis seueritas nos defendit. Aduersarius namque malignus vel nos tentando delectabilibus allicit. panthera vero more que os aperit odore amia la attrahit que defurare cupit vel eos persequendo aduersitatibus frangit. sicut leo seuiens et rugiens circuit querendo quem ipse comedere possit. Sed galli unctio ab vitroque defecit. quia scilicet chrysolis gratia et cautus nos facit in prosperis et fortis ac in reprobis in aduersis et ideo hanc galli piguedinem per se petebat dicens. Sicut ex adipe et piguedine replicat anima mea. Item gratia dei non respicit que finalis impenitentia ad mortem eternam ducit. cuius manifestum exemplum apparet in caladrio. Nam caladrius ut Aristoteles dicit albi coloris est nihil nigredinis habens. cuius natura est talis quod quodiam graui infirmitate detentus fuerit si egritudo ad mortem fuerit caladrius ab eo faciem suam auerit. et tunc homo de morte certus existit. Si autem infirmus curandus sit. et tunc visum in ipsum figit et quasi applaudens in eum intendit et differt iste caladrius a calandra que est avis canora sicut dicit. Glossa super Ieremiam. Nec ergo avis totaliter alba est spiritus sancti gratia. que est munda et nullius nigredinis. id est culpe admixtione infecta.

de gallo nota est de caladrio nota in lingua est avis canora

Quasi autem infirmus grauius omnino moriturus homo desperatus est et finaliter impenitens ad eterne mortis supplicium peruenturus. Unde spiritus sancti gratia hunc nunquam respicere potest quia finali penitentia et remissione caret. Ipsa etenim esse dicitur spiritus sancti blasphemata que neque remittit in hoc seculo neque in futuro. put Augustinus exponit in libro de verbis domini. Unde. i. Ioh. v. Est peccatum ad mortem pro isto non dico ut roget quis. Quasi autem infirmus curandus est ipse peccator penitentiam agens in quem respectus diuine gratie letanter et persecratur intendit quousque ipsam a peccatis purgando ad plenam sanitatem perducit.

Capitulum xxxv.

Gulosus et ventri deditur ocio sus est et ad contemplandum ineptus. Quod patet exemplo cygni. Nam cygnus est muliere carnis. et ideo quietem diligit et raro volare conedit quod paterosus est corporis. Illi autem multe carnes sunt qui multam de suo corpore curam gerunt. et hi quietem oculi diligit et insuper ad contemplationis volatum minime apti sunt. Nam corpus quod corrumpitur tunc ut dicit Sapientia. Item gulosi et voluptuosi assimulantur locustis. Nam locusta quasi tota ventre est. et ideo insatiabilis est. Quis habet quadrangulatum et huiusmodi inuestitum quod fame et in mundicia semper plenum quod diu viuere semper esurit. et liquid viride inuenit rodere non desistit. Similiter quod gulosi sic totaliter sunt dediti ventri quod nil preter ventrem suum esse videntur. Unde. Apo. de talibus dicit ad Iudam. iij. Quorum deus venter est et cetera. Tales insatiabiles sunt qui in principio hito ita sollicitantur de alio. Pro. xxx. Venter impiorum insatiabilis est. Quis etiam habent quadrangulum quia quattuor modis offendunt in comedendo cibum scilicet vel quia sumunt superfluum. vel quia querunt cibum delicatum et preciosum vel quia nimis curio

et iij

se paratam. vel quia fumunt per modum inordinatum. vel nimis ardentur. vel quia preueniunt tempus. Item eorum intestina quando sunt resecta sunt plena immundicia sed quando sunt icina. i. vacua sunt inedia et fame cruciata. et quia semper circa cibum intendunt quicquid sibi gratum inueniunt habere et comedere satagunt. Item gulosi quidam assimilantur milui. Nam miluus propter gulositatem immundis vescit et pro modico ventris partu tota die circumfertur. Sic aliqui gulosi sunt qui propter galam que alijs vel inconsta sunt vel immunda communiter videntur auidē comedunt. vt carnes canum vel serpentū vel ranarū et hmoi q̄ pp̄ immuniciam suam communiter in vsu non sūt. Et insuper etiam aliqui modo milui circa coquinam et cacabum tota die circumferuntur ps̄. famem patientur vt canes et circuibunt ciuitatem.

Capitulum. xxxvj.

Erethici vel hypocrite sicut de capiunt alios ex aspectu sanctitatis simulat ita quoq; eos subuertunt ex affatu falsę doctrine seu locutionis falsitate. Vnde assimilantur. ceto. i. pisci balene. de quo dicit. Iozach in suo libro de animalibus. q. maxime quando flexit ppter magnitudinem corporis adunatur puluis in dorso eius. et condensatur intantū q̄ herbe et fructus ibi crescunt. ita vt insule similes videat. ad quę si nauigantes incaute appropinquant sine periculo vir euadunt. nā aqua in tāta quātitate de ore cicit super nauem q̄ aliquando eas subuertit. Sicut ergo cetus ex aspectu simulato attrahit siue decipit. et aqua ex ore missa lignum nauis subuertit. Sic etiam heretici vel hypocrite plurimum ex aspectu attrahunt alios simulata sanctitate. Sed mentium naues aqua oris subuertunt. i. doctrina et exhortatione falsitatis. Vnde de eis dominus dicit. Mat. vij. Attendite a falsis prophetais qui veniunt ad vos in vestimentis oui-

um. intrinsecus autem sunt lupi rapaces. Capitulum. xxxvij.

Militaris virtus nascitur in spiritu. dū infirmitas et corruptio carnis ad memoriam reuocatur. Cuius exemplum apparet in ceto. de quo dicit Iozach. q. abundat in spermate. et post colium eius quod supfluit penetrat. quod collectū desiccatur. et in ambre lapidis substantia conuertit. Quid ergo superfluo spermate nisi carnalis corruptio peccati designat. Cuius desiccatio est ciuilis peccati penitudo. Tunc ergo carnis corruptio desiccata colligit. quando cum mentis penititudine ad memoriam reuocatur. Et tunc mollicies spermatis in soliditate conuertit lapidis. q. ex compunctione corruptionis carnis nascitur humilitas mentis que dum mentem tangit ambre soliditate pretendit. Sic dicit et consideratione sue iniquitatis deductus est in compunctione humilitatis dicens. Quoniam iniquitate meam ego cognosco et peccatum meū contra me est semper. Tibi soli peccavi et malum coram te feci vt iustificeris etc. Cuius humilitas confirmat animus hominis contra fluctus superbie et mundane vanitatis. Vnde assimilatur cuidam pisciculo q̄ dechinus vocatur qui quidem est parvus piscis et vir semipedalis in longitudinem ab herendo sic dicitur. eo q̄ sit exigui corporis est tamen admirande virtutis: Nam nauis cui adberet is seruente mari multe procelle scuiant tamen quasi radicata stare videtur. nec aliquo modo mouetur. Si militer humilitas cordis quibus hominum apud se faciat parue reputationis reddit tamen immutabilem nauem mentis a vento procelloso superbie et fluctibus vanitatis. Eccl. xv. Firmabitur in illo et non flectet et continebit illū et nō confudet etc. Cuius humilitas mentis maxime eam perspicaces reddit ad contemplationem diuine claritatis. sicut contra superbia bebetem carnem

cit. Cuius exemplum est sicut dicit Avicen na quia oculus aquile paruus est. et tamen ad videndū lumen solis perspicacissimus et contra oculus nocticoracis magnus ē. et tamen lucem solis intueri non pot. oculus ergo anime mens est que quanto fuerit humilitate minor. tanto erit ad diuine lucis claritatem contemplandam perspicacior. sed quanto contra fuerit superbie reputatione grandior tanto erit ad cōtemplandum obscurior. Vnde Math. xj. Ab kondisti bec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis.

Capitulum. xxxviii.

Non constans et leuis homo si milis est sui incarcerate que quiescere non potest sed semper per capitolam currit modo hoc modo illuc. dicit. xliij. Nec dicit dominus populo huic qui dilecti mouere pedes suos et non quieuit et domino non placuit. Item imperseuerantia quorundam seruenter incipientium assimilatur mutationi miluorum. Nam miluus in iuuentute differre a prede autibus non videtur sed quanto plus viuit magis. se semper degenerem ostendit. Vnde fm̄ Aristotelem quoddam genus est milui q̄ d̄ in principio aues capit tandē vir muscas et vermiculos capit. et demum fame perit. Tales sunt qui in iuuentute sunt boni et se neceute efficiuntur peiores. Efficiuntur et milui similes qui a suo conuersionis principio aues capiunt idest sanctorum virtutes unitari incipiunt. sed ab incepto seruoze post modicum paulatim deficientes vir muscas capiunt. idest vir minime queq; bona facere satagunt. et tandē a gratia deficientes oino deuotionis spiritu totaliter amittunt. Et talibus dicebat Apo. ad Gal. iij. Luz spū ceperitis nūc carne consummaminū.

Capitulum. xxxix.

Ingratiudo filios etiam excludit a paternis hereditate: Vnde de pelicanus auis scilicet femina que super filios suos

a serpente occisos percussio pectore pio ad eos viuificados sanguine fudit. quo effuso sanguine i tñ debilitat q̄ pulli p cibo eirc co gūf. Et illos pullos qui nālī affectu ipsam pascūt postq̄ resumpfit vires tenerrime diligit et solite nutrit. S; illos qui de ipa tanq̄ degeneres nullam gesserunt curaz tanq̄ ingratos desicit. Et secū viuere nō p mittit. Et quo patet q̄ grati filij a parentibus nutriendi et diligendi sunt Ingrati vero etiam fm̄ leges a parentibus repellendi et exheredari possunt. Vnde etiam pelicanus iste xpm̄ representat. qui in ps̄ ait. Si milis factus sum pelicano solitudinis. ipe enim boies quos creauerat tāq̄ filios ad imaginem et similitudinem suam a serpente antiquo veneno peccati occisos proprio sanguine viuificauit. Vnde gratos filios qui eū i suis paupib⁹ nutriūt finaliter secū ad suā hereditate admittet dices. Venite vos benedicti Ingratos autem et crudeliter excludet dicens Ite maledicti Math. xv. Capitulum. xl.

Mertes et gulosi sunt dure castigandi. et a sua gulositate cohibendi. Nam apes vt dicit ps̄. inertes dure castigant et cessantes ab ope morte condemnāt. Et habentes magnum vētrē et g nimis comedūt expellūt vel occidūt si possunt. Sic castigant inertes et dānant inerti les boies et a deo Math. xxv. Seruū iuri lē piicite i tñbras exteriores. Sicut gulosi q̄ xpo dño nō seruiūt s; suo vētrī. nō solū expellēt a regno. s; et eterne mortis deperabuntur supplicio. Dicit. n. hoi gulosi et vētrī d lictis dedito illud Apo. xxvij. Quātū glorificauit ser i delictis fuit tñ dare ei tormētū et luctū. Ceter apes ergo nulla est ociosa s; qdā terrāt q̄si i bello capestri s; apes alias. qdā circa victū iugilāt. alie flores in tuos explorāt. alie ceras de florib⁹ sugunt alie cellulas nec rotidas nec qdras mra onerone et equalitate cōponūt. Et inter tam diuersa opera nulla alcerius operibus insidiatur. nullo rapto victum querūt

sed pprio labore cōquirūt qđ inter herbas
et flores recolligunt. In quibus nos instru
unt ocia sugare. in officio vel ope sibi con
gruo quemlibet laborare nulli in suo opere
vel commodo insidias parare. non vi rapi
ne. sed suo labore victum sibi pcurare. Itē
munditiam in omnibus operibus amare.
Nam inter flores et mundas herbas ipse
vt dictum est colligunt fructum suum.

Capitulum.xli.

Innocentium pfecto
res crudeliores sūt be
lus marinis dicit eni
Forath. in libro suo de
aialibus qđ delphini se
tiunt p odore si homo
mortuus in mari vnqđ
comedit de delphino.

qđ si comedit ipm comedunt. si autem non
comedit ipm ab alioz pisciu moribus cu
stodiant. et cum ad litus pducunt. Ecce igitur
qđ belue maris quāqđ videntur receptā
iniuriā nō tñ psequunt sed tuerentur innocē
tiam. sed tñ humana crudelitas tanta est vt
quāqđ atrociter ledat eos a quibus nullam
iniuriam vel lesuram vnqđ recepit. Vnde
Isopus dicit. Nocent innocuo nocui cau
sam qđ nocendi. Inueniunt.

Capitulum.xliij.

Inobedientie culpam esse
acriter puniēdā exēplo suo
apes onidūt. Nā apes que
regi non obediūt de se ipsi
vltionez expētūt. et aculeis
sui vulnē se occidūt. Mul

to ergo magis qui celestis regis mādatis
inobedientes fuerint pñte dñt aculeū i sua
corda infingere. et ipsā inobedienē culpāz in
semet ipsi extinguere. Et quāto fuerit ino
bedientia maior. tāto ad ipsā extinguendā
requirit acrior dolo. Habet enim inobe
diētie culpa gradus suos. Ibiqđ est grauior
cuiuslibz inobediētie actus vbi piculiosior
est contēptus. grauius est peccatū deo non
obediēre qđ homini. nisi in hominē pcepto
dei pceptum includat. grauior etiam inobe

dientia est vbi maius pceptum contemnit
Peccatū enim pceptū pcepto. qđ pscit de
lectio dī dilectōi. primi. grauior ē enā iobe
diētia in qua pipientis psona cōtēnit qđ
vbi eius mandatū tantū respuit. Reg. xv.
Peccatū ariolandi est respuggare et qđ se
lus idolatrie nolle acquirere. Sicut enī
sunt culpe idolatria et inobedientia. qđ vtrū
qđ ex dei contēptu est pueniens. non tñ
eqles sunt. sed est idolatria grauior.

Capitulum.xliij.

Fluidus abscondit bonu
ne alius inde fructū babe
at. etiā si ilis ipse non indi
geat. Vnde filius est pau
ni qui fumum suum qđ val
de medicinalis est abscon
dit. vt inueniri vir possit qđ

si inuideat vtilitati hominis. Et quo patz
qđ inuidia bonorum communicationez et
cludit. Vnde dicit Aug. super Job. Tol
le inuidiam et tuum est quod habeo. tollā i
uidiam et meum est quod habes. Item
hoc exēplo patet qđ proprium est minor
maioribus inuidere. Pavo enim inferi
or est homine. Vnde Job. v. Paruulum
occidit inuidia. qđ vtrū et inter pares et dispa
res inuidia esse possit. Vnde dicit Aug.
in quodaz sermone. Inuidia est odiosū aie
ne felicitatis. rerum inferiorum ne sibi ade
quentur. rerum superiorum quia eis non
equatur. rerum parium quia sibi equant.
Vnde caym inuidit abel prosperitati. Ka
bel iye fecunditati. Saul David felicitati
per inuidiam pcuratus est lapsus mundi
et mors christi.

Capitulum.xliij.

Ypocrita assimilat stru
tioni qui sicut dicit Is
do. Corpus habet aial.
sed pennas et rostrum
habet auis. licet propter
pondus in aera leuari
non possit. Vnde sicut
dicit Grego. pēna stru

tionis similis est penne berodij in colore

sed non in virtute. Nā et p̄sistudinē pen
ne hz sed volatu caret. ad volandū alas cri
git. sed tñ a terra nō surgit. raris enī pēnis
induit. magno corpe p̄grauat. Sic ypocri
ta est animal. carnalis occulte apud se.
sed tñ pēnas atqđ rostrū pretendit. aus. qđ
mors p̄tendit et vba spūalis dōinis. Vñ
ipius pēna. i. exterior apparetia vt pēna
berodij. i. ad modū vite alicui p̄ci viri. ca
ret tñ volatu eius scz p̄tēplationis vel vile
ctonis qbus mēs vltat ad deū. Vñ quā
uis alas erigat. i. brachia ad celū extēdat.
cor tñ a terra nō separat. i. a terrenoz affe
ctu. Habet enī pēnas rariores. i. paucas
vulosas affectiones et hz graues carnes. i.
carnales appetitū aiam grauiates qui cum
fursū ad deum ascendere non permittunt.
Item ypocrita assilat cygno. Nā cygnus
pennā hz exteri candidissimā. omnino ni
gredine impmixtā. sed carnē interi hz ni
grā. et ad digerendū durā. Et sic ypocrita
licz exterus sit apparens alb. i. innocens
et mund. intus tñ vicioz nigredine niger ē
et obscurus. Vñ vt vobz ypocrite qui fites
est sepulchris. dealbatis. intus autē plēi est
ypocriti et inigrate dñs. Math. xxij. Est
etiaz ypocrita erga primū nō largus et du
plices dōines qđ nūc spūalia sectari vident.
nunc terrenis actōibus et negocijs inuoluū
tur similibz sūt qbusdā piscibus siue aialibz
qđ nūc in aqs nūc i terris comētant. Vñ
ab Isidoro appellatur dubia eo qđ nō so
lum sunt naratilia. sed et gressibilia p natu
rā. et talia sūt focē cocodrilli castores et equi
fluuiales et hndi. qđ inuunt sūt aialia seu
vel maligna. Sūt et tales homines dubiū
vidēt vtrū sint dei vel mudi. cōmunit tñ
inueniunt finaliter deceptores et inig Is.
i. Dm̄is ypocrita est et neqz. Vñ. Apo.
i. Tbi. ij. Nemo militās deo implicat se ne
gocijs seclarijs vt ei placeat cui se pbauit.

Capitulum. xlv.

Ra sive odium. primi tollit dul
cedinem mansuetudinis et etiaz
vitam mentis. Cuius exempluz

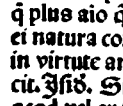
est qđ apes qñ pugnant tūc efficiēt ad mel
lificandū inuiles vt paulo post moziunt. vt
dicit Arist. maxime si aculeū torū infire
runt. eo qđ sit impossibile aculeū torū infingere
quin cū eo creat intestinuz. Similiter qđ p
timū odit. et iratus ledere vel pungere cōtē
dit. saltē in cōsensu anima aculeū infigit. sz
et ipsa mētis ira vt odio qñ apis ex pprio
aculeo. et mel. i. dulcedine mansuetudinis
amittit et intestinū charitatis cisciens anie
vitā pdit Vñ scriptū ē. i. Job. iij. Qui odit
fratres suū homicida est scz aie sue occisos

Capitulum. xlvj.

Adicandus nō est animus
boninis fm apparetis car
nis. qđ qui quāqđ est despectus
in corpe magno est in vultu
Cui scz rei exēplum appa
ret in accipitē. Est enī accipit auis regia
qđ plus aio qđ vnguibz est armata. Vñ qđ
ei natura corporis in quāritate denegat h
in virtute animi et audacia recōpstat vt di
cit. Isid. Sic quāqđ in multis hominibus
qđ vel ex defectu nature vel ex accidenta
li infirmitate despectū apparet in corpe si
ue ex naturali sagacitate. siue ex diuina grā
speciali munere supplet. et recōmpstat in
mente. ppter qđ et dñs dicit. Nolite iudi
care fm faciē marie cui fm deū tēmera
riū est tale iudiciū. qđ homines vident que
patēt. de. aut intueē cor. vt dicit. i. R. c. xvi.

Capitulum. xlvij.

Achrymas cōpunctionis
segtur pugna tentationis.
cui opponendū est clamor
orōnis. Cuius videlicz rei
exēplum in mergulo appa
ret. de quo dicit. Isid. qđ se
pe demerso in aqm capite aurarū signa sō
fluctibus cognoscit. et futurā tēpēstare p̄sen
tiēs ad litus cū clamore fugit. Vnde cer
tissimū iudiciū est future tēpēstatis cū ad li
tus merguli fugiunt cū clamore. Ille igit
in aq carat mergit qđ mētē cōpunct. se ad
sua desēda crimina cōuertit. Sz mahgn
spiritus eū pdere timens mor aurā cōtra

cū tentationis suscitatur ut a tentationis ser-
uoz frigeat. Sed cauta e promida mens
cum surgentis tempestate tentationis pre-
sentit mor ad litus humilitatis cum clamo-
re orationis recurrit. attendens scz qd do-
minus dicit Math. xv. O rate ne intretis
i tentatione. Et sic lachrymax aq aiaz pēi
tentis nutrit. z in ea ardore z esum tenta-
tionum z victorum extinguit. Cuius rei
exemplum est in animalibz aquaticis que
sunt. Auicenna duplici ex causa attrahunt
ad se aquam. Na quedā eoz sūt que aquā
in ventrem recipiūt solū p modū nutriti-
ti. et nō per viam respirationis sicut eche-
marine. Et talibus assimilant penitentes
qui ex lachrymax aqua quasi quodā nutri-
mento pascunt sicut illud Ps. Fuerūt mihi
lachryme mee pās die ac nocte. Sup quo
Hbo Cassiodorus dicit q fletus est cibus
animaz. corroboratio sensuū absolutio pec-
catorum. recitatio mentū. lauacrū culpārū.
Sed quedā animalia aquatica sunt que a
quam recipiunt per modū respirationis. scz
attrahendo z emittēdo. scz ad euentationē
interioris calozis. ad expellendū supflūū ca-
lidū z talibus assimilant q pōrat vt lachry-
marū aqua ardore tentationis extinguit
Ps. Transiuimus p ignē idest p ardorem
tentationis. z per aquam compunctionis
et deuotionis zc.

Capitulum. xlvij.

Laus diuina tanto clari-
or est z laudabilior. quā
to ex seruentiori z pul-
ciori mente peccat. qd
patet per exemplum ci-
cade que in medio estus
qñ alia qñ ardent tanto
cantum reddit clariozem quanto tunc acre
strabit puriozem. Similiter vox laudis di-
uine tanto clarioz z acceptioz redditur quā
to euz seruatiōi z puriozi spiritu canit vel
formatur. Unde trium puerozum laus z
hymnus quo deus in camino laudauerūt
magnus commendatur p conijs qñ in pue-
ris puritatez p̄tendit cordis. in camino vō

affectum z seruiorem deuotionis Dani. ij.
Ambulabant in medio flammę laudates
z benedicentes dominum.

Capitulum. xlviii.

Ledi hominū z choreari
salus inordinati ammal
sunt p̄sagiuoz vel cā crif
mali cuius exempluz ofē
ditur in delphibz. de qui-
bus Iſid. dicit q in mari
nihil velocius cis Nam plerūqz salientes
naues transuolant. saltus tñ eozum z lud
futuraz indicat tempestatē. z simile accidit
de ludis humanis. Na israheliticus popu-
s in deserto lufit. sed tandem pacto ludo ma-
gnam sui stragē suscepit Exod. xxxij. Post
ludum quoqz puerozū. David. z isroseth se-
curum est bellum graue. ij. Re. ij. Sic et p
Samsonis ludum securum est philistinoz
ercidiū. Judicum. xv. Et rursus post puellę
saltū amputatur Iobis caput Lxv. quo-
qz dicit. q vbi saltatio ibi diabolus. neqz
deus ad hoc nobis dedit pedes. vt cum ca-
melis saltemus sed vt cum angelis chori
faciamus. In saltibus letantur demones
z exultant ministri. demonum.

Capitulum. l.

Duriosus qui impedire
conatur in muliere conce-
ptionem prolis. vt securū
vel diutius libidini vacare
possit. similis est pauoni.
Dano enim auis est non
diligens setum. Vñ masculus persequitur
feminam. vt vbi oua faciat inuestigat vt ea
frangat vt sic lurule magis vacare valcat.
Talis fuisse dicitur ber primogenitus is-
de. Be. xxxvij. Qui. introiens ad vtrozem
fratris sui semen fundebat in terram ne li-
beri fratris nomine nascerentur z ideo p-
cussit cum dominus eo q rem detestabi-
lem faceret. Licet non credatur hoc fecisse
ex libidine sed potius ex liuore inuidie cum
non posset habere filios de propria vroz.

Capitulum. ll.

MAli aliquando assimilant
columbas. sicut illud. Factū
est effraim quasi colūba
seducta Osee. vij. Vñ
quidē ratione volofitaris
quia inuenit columba que
ad deceptionēz auium est instructa. Na se
affocat alijs z ad rete eas ducit. z pria qñ i-
trat rete aucupis z cum eis inuolui se pmit-
tit. z sic sub amicitie specie duz ad pascua
alicit eas ad iterūz trahit. Sic etiam ad lit-
teram faciunt quidā fraudulenti insores q
ludendo fite cum quibūdā imprudentibz
in societate z i participatione lucri acqui-
rendi se ponunt. z sub societatis specie eos
in manus verorum suoz confocioz deducunt.
z quādoqz se vinci z expoliari ab illis
pmitunt. donec per ipsos imprudentes illi
non veri socij totam suam pecuniā amiser-
it. Similiter etiā faciunt socij quozūdā p-
donum qui cū viatoribz se ponunt. z sub so-
cietatis specie in māns spoliatiūz deducūt
z quādoqz simul cū eis ab alijs se spoliari
pmitunt ne alij fraudē aduertant. z talibz
similia faciūt multi alij deceptozes. Et se-
cūdo rōne curiositatis Na columba. ē cu-
riosa qz sup arborē sedens multū circūspi-
cit sup que ramū scādere possit vel velit. z
quasi deliberando collum vñdiqz circūfle-
ctit. sed sepe dū tātu deliberat anteqz vola-
tum arripiat eā sagitta pforat. z ideo vola-
tum non p̄ficit. qz qd diutūz facere potuit tē-
pore quo potuit nō fecit vt ait. Sic. Sic
accidit peccatoribus illis qui quāqz de ra-
mo arboris idest de actu vel cōscientia ali-
cuius criminis recedere. p̄posuerunt. z ad
meliozē ramū idest statū p penitentiā se
transferre decreuerunt. n̄ tantū p̄cassinā
do deliberant. z aduersa circūspiciētes i-
plere. p̄positū tardant. q mortis sagitta vñ
vindictę diuine eos subuo nō solū in cor-
pore sed et in anima multotiens perforat.
z ideo consulitur Eccl. v. Ne tardes ouer-
ti ad dominū. z ne differas. de die in diem
subito eniz veniet ira illius. z in tēpore vin-
dicte disperdet te. Tertio rōne humane

huilitatis. Na in syria vt dicit. Ambro. do-
cetur colūba vt literarū sū gerula. z puin-
cie ad puinciam internūcia. Na ligat ei li-
tera sub ascella que sic dimissa elcuar se in
aera. z sic redit ad. ppria vt fuit edocta. sed
quādoqz ab hostibus cognita impetitur
sagitta z occiditur p littera. Homo ergo
indoctus vel simplicer similis est colūbe. cui
tunc littera ad deſerēdū committitur. quā-
do ad predicandum alijs sacras kripturas
exponitur. z ei tunc littera sub ascellis liga-
tur quādo ei predicatio ex officio imponit
qui litteras deserēs se in aera subleuāt qñ
que ipse non intelligit alijs expōere tentat
quem nisi ad ppria citius humilitas redu-
cat versutus hostis sagitta cerosis necat.

Capitulum. liij.

Monachi z solitarij assimilant
piscibus. Dicit tñ Ambrosiū
q magna inter pisces z aq̄s
vicinitas z cognatio est Na
extra aquas vivere nō possūt
diu. Sed quod est piscibus aqua hoc ē mo-
nachis z solitarijs cella. Vñ beatus An-
tonius dicit. sic habet in vitiparum. q sicut
pisces sine aq̄ si tardauerit in sicco cito mo-
riuntur ita etiā monachi tardātes extra cel-
lam vel cū viris secularibus immorantes.
a quietis p̄posito resoluuntur. Vnde dici-
tur etiam Iſa. l. Computrēt pisces sine
aqua. i. monachi sine cella.

Capitulum. liij.

Mortis z iudicij timorosa me-
moriam siue p̄sideratio dz no-
bis proculis iugitē. Nam
gallus timēs aquilā z accipi-
tres p̄dēos terre cū sint acu-
ti visus. vñū oculū ad victū inferius depri-
mit. alterū in aera dirigit vt aduentūagle
vel vultur. scire possit sic Ps. li. dicit. Agla
signat xp̄z. z accipiter signat mortē. Vñ
usqz ergo aduentū. xp̄i ad iudiciū. z mortē
ad interitū vir sanctus timere dz. q in gal-
lo designat. Vñ et corp̄ reficiēs z corp̄s
iteritū timeat ad ipsaqz destructōz corp̄s
oculū m̄s itēdat. z aduētū q̄qz distincti indi-

Mortis z iudicij timorosa me...

eis pauca consideratione respiciat. Unde Hieronymus dicit loquens de die iudicii Quotiens diem considero illum corde commemisco. siue enim comedo siue bibo siue aliud aliqd facio semper illa terribilis tuba sonare videt in auribus meis. Surgite mortui venite ad iudicium. Item mortis memoriam annibulat omnis pulchritudinis gloria. quod exemplo panonis patz. Duo enim dum pennarum suarum pulchritudinem cernit caudas erigit. et ad modum rei. vel arcus per girum capiti circumponit sed dum inter hec deformitatem pedum conspicit plurimum erubescit. et oblitiscens sue pulchritudinis caudam depimit et deponit. Pes ergo quo mediante corpus terram contingit mortem hominis signat. per qua corpus in terraz redit. Quicquid ergo gloriatur de aliqua pulchritudine corporis respiciat corporis pedem. idest ipsius finem quia si bene respiciat quod post mortem corpus fuerit. potius sibi aderit tristitia quam gloria. Unde dicitur Eccl. x. Quid superbit terra et cinis. Item mortis memoria animam dirigit et a tentationibus defendit. Nam aues et pisces regunt se cauda sua. Iumenta autem et boves se a mulcis cum cauda sua defendunt. Sic homines vitam suam dirigunt. et tentationes excutunt mortis memoria. Job. xij. Interroga iumenta volucres quoque celi et indicabit tibi. et enarrabunt pisces maris

Capitulum liiij.

Indicia mentis qua dicitur habet diligere. exemplo suo apes ostendunt. Nam mira inter apes mundicia. quia nullas spurcicias dimittit in opera sua. foras enim egerunt quando possunt. egestiones quas intus fecerunt quedam in unum locum congerunt et postea foras eiciunt quod nullum fetorem sustinere possunt. Sic homo debet facere opera munda. sine peccati spurcicia. et cum acciderit quod alicui peccati immundicia intus sit polluta confici

tia ciccis per penitentiam sordibus est sol licite purganda. vt nullius peccati fetorem intus sustineat. anima Jacobi. Abijcetes omnem immunditiam.

Capitulum lv.

Eligencia et pigritia aie aliquando expellit flagello percussione diuine. et quicquid sub tractione temporalis substantie. quod patet exemplo aquile. Nam aquila vt dicit Ambrosius. pullos suos adultos ad volandum prouocat super eos volitando. et si ad excedendum pigri fuerit eos rostro percudit cibum subtrahit et sic erare compellit. Sic aquila rex animarum. et rex regum et dominus dominantium: pullos suos. id est boies a se creatos vel fideles suos beatissime regeneratos tam verbis quam exemplis prouocat ad volandum. id est deum seruenter amandum. Nam amor dei et proximi sunt due anime. quibus ad vitam volat eternam vel prouocat ad volandum. id est ad bene et sollicitum uendum et agendum. Nam non locis fed actionibus bonus tendimus ad deum secundum Augustinum. Ipse volitat super eos vt volare exemplo doceat. quod eos ad bene agendum suis exemplis informet. Unde dicitur Deu. xxxvij. Sicut agla prouocans ad volandum pullos suos et super eos volitans. Sed dum ad excedendum suum de nido peccati siue de nido ocij pigritiantes inuenit rostro flagelli percudit. quod iusta sua sententia aduersitatis iaculo scribitur. quibus etiam cibum subtrahit quia subtrahit diuitijs eos ad temporalis inopie nonnumquam extrema perducit. quod dum ex parte vna aculeo aduersitatis punguntur ex parte altera alia paupertatis nuditate confunduntur. de nido sue pigritie saltem coactionis vel utilitatis confusione trahuntur. Quod bene idem prodigus filius ad extremam paupertatem deductus in se indicant dicens Quati mercenarij in domo patris mei abudant panibus. ego autem hic fame perco. sursum et ibo ad patrem meum et cetera. Luc. xv. Item negligentes et pigros subditos debent eorum prelati disciplinis et abstine

ntis corrigere ad laborem. Cuius correctio nis exemplum apparet in accipitribus. de quibus Basilus dicit. cum eorum filij sunt ad volandum habiles cibum eis subtrahunt eos rostro percunt et de nidis expellunt. Hoc vt dicit Ambrosius. Beda non faciunt et crudelitate sed vt eos ad peccandum exerceret ne forte tepescant ocio et cibum querere negligant. Sunt ergo a prelato subditi tanquam ab accipitre filij de ocij vel negligentie nido non verborum tantum percussione sed ciborum etiam subtractione pellendi. vt panem suum non in ocio sed in operis labore manducet Apostolus. et dicitur Timotheo. si quis non vult operari nec manducet. Proverbia. Panem ociosa non comedit.

Capitulum lvi.

Sterre dicitur homo religiosus seipsum totum deo seque corpus per castitatem et animam per charitatem. Unde et in lege moysi si de auro turtur et coluba iubeatur offerri. quod in turture castitas in columba vero charitas designat. Sed turtur quidamque in lege depilata iubeatur offerri. sicut per purificationem puerpere. Leuitici. xij. ubi iubeatur a pauperibus offerri per turturum aut duo pulli columbarum ubi nota quo ad litteram quod non dicit duos pullos turturum sicut duos pullos columbarum quia pulli columbarum semper inueniuntur. pulli turturum autem non semper. nec etiam dicitur par columbarum sicut par turturum quia columba est avis libidinosa. et ideo eam in sacrificio suo de nido iubeatur offerri. turtur autem est pudica avis. Duplex autem turtur deo offerri iubetur vt duplex castitas in homine designat seque mens et corporis. Vel quia castitas duo requirit seque continentiam carnis et humilitatem cordis. Unde et non solum in beata virgine christo placuit abstinentia carnis sed eius etiam humilitas cordis. Iuxta verbum eius. Quia respexit etc. Nam sicut dicit Gregorius. Nulla est castitas carnis qua non commendat humilitas mentis: Et

hic est sicut idem Gregorius dicit quod cum de ipsa continentia mens elatione tangat plerumque omnipotens deus superbiam destruens in immundicia operis hanc cadere permittit. immo etiam Augustinus dicit super Mattheum. Omnia. lxxij. Audeo dicere quod inueniuntur expedit cadere vt in eo ipso in quo se extollunt humiliantur. Quid enim potest si cui adest continentia et dominet superbia. Duo autem pulli columbarum duplicem significant affectum et charitatem diligentium. scilicet dei et proximi. Aliqui tamen dicunt quod illi offeruntur turturum que est avis solitaria qui sectantur vitam contemplatiui. Illi autem offeruntur columba. que est avis gregatim volans qui sectantur vitam actiuam. Et utraque bina ponitur et utraque pro cantu gemitum habere perhibet bina quidem ideo ponitur quod vita contemplatiua debet habere duplicem oculum et vita actiuam duplicem habere actum. Debent enim contemplatiui habere unum oculum quo contempletur celestia ad desiderandum. alium quo ad temporalia ad contemendum. Item actiuus debet exercitari et gaudeat ad sui correctionem et erga proximum ad eius edificationem et sustentationem. Utraque etiam vita in hac valle miserie in gemino gemitu consolatur. Semit enim contemplatiuus et amore per desiderio celestis patrie. et ex deuotione per considerationem passionis dominice. Semit actiuus et compunctione per peccatis proprijs psalmista Lauabo per singulas noctes lectus meum lachrymis meis stratum meum et cetera. Item ex compassione peccatis vel misericordie alienis. Hieremie. ix. Quis dabit capiti meo aquam. et oculis meis fontem lachrymarum: et plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei.

Capitulum lvij.

Lepus alia licita vel si periculosa hominibus tentatis. vel ad male agendum se censenda est. vt videlicet circa eam detenti videntur

no tu capu

gio perniciosa. Et huius rei quidem exem-
plum natura strutionis ostendit cui natu-
ra dedit. **Q**uia, maria oua sacre et du-
rissime teste et circa eorum generationem
calor occupatus reperitur in eis. ne eo incen-
so citius moerent. Sic homini calido mul-
tum idest vehementer ad peccandum accē-
so siue fortiter tentato sunt magna et dura
oua. fortia et difficilia exercitia vel officia
imponenda. ut et difficili occupatione illo-
rum viciorum refrigerat incendium et fer-
uor tentationum. **Unde Ecclesiasticus xxxiii** Adi-
te illam in opera tua ne vacet. multam eni
maliciam docuit ociositas.

Capitulum lviiij.

Quia meritoria non potest ab
anima exire sine fide et dile-
ctione. quod patet exemplo aq-
ule. que duos lapides precio-
sos nomine escibites in nido
suo ponere dicitur. sine quibus parere ne-
quit. **Si** ergo duo preciosi lapides qui po-
nuntur in nido aquile vel possit pullos
parere due virtutes sunt scilicet fides et chari-
tas. que nisi in nido mentis fuerint scilicet si-
des in intellectu et charitas in affectu. non
est aliquod opus deo accepti parere. **Max**
ime fide impossibile est placere deo ut dicit
tur. **De beati et fides per dilectionem operatur**
ut dicitur. **Gal. v.**

Capitulum lix.

Quia remissa et mollia licet
sint laboriosa tamen pax sunt
fructuosa. quod apparet per exem-
plum in miluis. **Miluis** licet
sit auis patiens laboris tamen vo-
lans est mollis. **Qui** miluis quod mollis volans
est dicitur. quia mollis pena et qui immobili super
aera fertur et leui tactu aerem mouere videtur.
Et cibum quercus et terram respiciens volando per
aera mollis circuit. et famem quam sepe patitur
grula voce prodit. **Est** ergo qui miluis homo
mollis et in ope repidus. qui licet in modico
cibo. in paruo ope multum patiat laboris. repiditas tamen et mollities eius impedit
mercedem opis. sicque sit ut dum multum cur-

quit et pax fructificat quasi miluis fame patiens.
in mendicis sepe et querulus incedit. **Unde**
per Salomonem in **Pro. dicitur.** Qui mollis
et dissolutus est in ope suo. frater est sua ope
dissipans. **Pro. xviii.**

Capitulum lx.

Ruperes sicut in hoc mundo
contemnuntur ita in alio glorifi-
cantur sicut diuites contra. **Nam**
gallia iuuentis in domo diuul-
vilipenditur. ita et si intrauerit
domum turpi eijciat. sed accipit vel falco bo-
norabilis in domo super pernicam ponitur et
solicite de bonis mortalis nutrit. sed si gal-
lina mortua fuerit cum reuerentia magna et
lumine coram domino portat sed accipit post
mortem in stergilium picis. **Sic** pauper et sim-
plices in mundo vilipenduntur et deprimuntur
sed post mortem ab angelis ad mensas re-
gis cum honore deportant. **Sed** e contra
diuites hunc honorant. sed post mortem in ster-
gilium inferni eijciunt. **Luce. xvi.** **Adon**
est mendicus et portatus in sinum abrahe
in eodem. **Adon** est diues et sepulchus
est in inferno. **Capitulum lxi.**

Recem comunem perturbant
tes et mutue societatis dulce
dinē auferre volentes omni-
no esse cobibendos vel ab ipso
congregationis collegio re-
mouendos exemplo sua apes ostendunt. sicut
philosophus dicit in libro de anima-
libus apes alias pacem dissoluentes et mel-
la sua detrahere cupientes mortaliter scri-
unt vel omnino a se repellunt. **Calibus** enim
apibus similes existunt qui sua iniquita-
dine vel scissura pacem proximorum sepa-
rant siue tollunt. **Item** qui dulcia amicorum
consortia vel obsequia que per mella si-
gnantur aliquo arte malicie diripe contem-
dunt. **Tales** ergo merito sunt vel asperis
verborum puncturis vel asperis correctio-
num aculeis feriendi et ab omnibus tanquam
pestiferi insuper repellendi. **Pro. Gal. v.**
Utinam abscindatur qui vos conturbant.

Capitulum lxiij.

Ecceatum assimilatur pi-
sci epimere qui nascitur
sine coitu de quo ait **So-**
rath in libro suo de ani-
malibus quod post tres ho-
ras dici quod nascitur mo-
ritur. **Quasi** enim dies
illuminans animam penitentia est per quam re-
spicimus gratiam. et huiusmodi dici tres ho-
re post quas apimera moritur sunt tres
penitentie partes per quas peccatum extin-
guitur. scilicet contritio confessio et satisfactio.
Ad autem epimera sine coitu scilicet et pu-
trificatione generatur significat quod peccatum
peccet nature ordinem et aperitur corruptio-
ne contrahitur. **Unde** **Augustinus** dicit quod pec-
catum non est natura sed vitium nature
appetentis id quod non est sui ordinis. **Item**
peccatum licet ante delectet postea tamen
mentem lacerat et necat. **Et** ideo assimilatur
caudam generi delphini quod est in nilo. **Sunt**
enim ibi quedam delphini dorso serrato qui in-
terna ventrum secantes interimunt cocodrillo-
li lacerat ventres peccatum representat mor-
tale quod non ante. in principio sed postea
inicit. peccatoris lacerat ac perimit mentem
Pro. xviii. **In**greditur blande sed in no-
bissimo mordebit ut colub. **Item** peccatum
in sola affectione existens potest esse mortale.
cuius exemplum apparet in turbine marina.
de qua dicit **Ambrosius** quod si quis cam-
etiam mortuam calcauerit. venenosus et mor-
tiferum ei aculeum infigit. **Quid** est enim
turbur mortuus nisi mortalis culpa. que si-
quis pede affectionis ei inbaserit. periculoso
reatus mortiferis ei aculeum immittit.

Capitulum lxiij.

Eccatores assimilantur pisci-
bus qui ita naturaliter sunt gu-
losi et ad cibum quidam quod non
aduertunt laqueum siue hamum
Sed quod facit in piscibus natu-
ra hoc facit in hominibus praua concupi-
scentia. sed ut ita auidet attendant ad dele-

ctationem peccati quod non aduertunt diabo-
li hamum vel laqueum qui pertrahit ad do-
lorem supplicij. **Unde** dicitur. **Ecclesiasticus. ii.**
quod sicut pisces capiuntur hamo ita capiuntur
homines tempore malo. **Item** pec-
catores similes sunt equis fluvialibus quos
nilus fluvius signit. qui sic vocati sunt ex
eo quod equis terrestribus in dorso et iuba as-
simulantur. **Ad** de die in aquis morantur
sed per terram de nocte euntes segetes de-
pascuntur. **Calibus** ergo equis sunt simi-
les qui in die prosperitatis possunt sub ager de-
litiazum viuientes efficiant. **Item** profici. sed
ad noctem aduersitatis et paupertatis edu-
cti predones efficiuntur et mori. **Qui** in nul-
lo semper bene viuunt quibus vel abunda-
tia voluptatis vel rapacitatis penuria oc-
casiones sunt. **Item** peccator non potest gi-
gnere idest facere opus meritorium nisi de-
ponat peccatum. **Cuius** exemplum est in mu-
renula et serpente. **Ad**renula enim ut **Isid.**
dicit non inuenit nisi femini sexus. **Coit** et
ca serpente et ex eo generat aliam murenulam
sed ut idem dicit serpens venenum deponit
antequam cocat cum murenula. sed post coitum
suum resumit venenum. propter quod murenula
nec a serpente ledit nec generat aliquid. **Ve-**
nensu vel serpentinum sed sibi simile natu-
ra. **Quasi** igitur serpens venenosus est homo pec-
cato infectus. quod si venenum peccati non depo-
neret murenula bona idest bona actiones
et meritoria non gigneret. quia alias tunc ma-
tre eius. igitur a vel charitate quod mater est ois
boni opis coniungere se non possit. **Hoc** tamen
non imitabile sed detestabile potius existit. quod
post murenule coniunctionem serpens venenum
resumit idest per receptionem gratie quod ad pecca-
tum redit scda. **De. ii.** **Lais** reuertit ad vomitum
suum. et sus lora involutabo luti. **Item**
peccatores quodam siles sunt canibus maris. **Item**
sicut canis est animal mordens et nocuum in terra
sic est in mari piscis canis terribilis. **Qui**
sicut **Ambrosius** dicit **Luce** et in mari et
in terra cauedi sunt. **Tales** sunt peccatores
qui non solum in terra idest in tranquillitate
pauis sed etiam in mari idest in contumelia

ne guerre et lais periculosi et nocivi sunt alit de quibus Apollonius. Philippus tertio videtur canes videtur malos operarios. Vel similes canibus terrestribus sunt predones qui nocent in terra sed tanquam canes marini sunt piratae qui nocent in mari. Unde. Apo. i. Lxxv. Periculis in terra periculis in mari. Item peccatores assimilantur aquilis. Nam quoddam genus aquile est quod rapit in acre et tale generaliter timet oves aures. Talis aquila representat superbiam superbi. n. in alio rapiunt quia glorie et bonis celsitudinem que soli deo debet sibi rapere et usurpare contendunt. Unde ipsi cripiunt deo quod deus sibi metipso reservavit scilicet gloriam. Iuxta illud. Gloriam meam alteri non dabo. Hanc aquilam scilicet superbiam oves aures id est omnes viri spirituales timere ac fugere debent quod Augustinus dicit in regula. Alia peccataque iniquitas in malis operibus excrescit videtur. Superbia vero est hominis operibus insidiat ut pereant. Quod vero sunt aquile que rapiunt in terra. Talibus assimilantur quatuor et circa terrena lucra tantummodo intendunt et interdum alios rapiunt et volentes. Quod autem aquila rapit in aqua. Et istis assimilantur luxuriosi qui se immergunt in aere voluptatibus. Et dicit Aristoteles quod talis aquila timet vulturum et cum eum videt venientem fugit ad aquam quod si extiret vultur rapit eam. Talis autem aquila videtur pedes habere latum ad modum anseris cum quo in aqua se regit. alium habet divitibus cum vnguibas acutissimis cum quo preda rapit. Sicut autem hec aquila timet vulturem. Ita luxuriosus timet reprehensorem et detestatur vel vulturum. id est mortem rapientem siue flagellum percussoris diuini. quod quidem si vult evadere oportet quod recurrat ad aquam penitentiam. Hec autem latus ad natationem aqua est affectus ad delectationem luxurie. Sed pes cum vnguibas ad rapiendum cibum preda est appetitus ad delectationem gula. vterque pes est in voluptuositas. Item peccatores assimilantur corvibus. Primo quod corvi sunt clamorosi et voces diversas variant. Hoc competit superbis qui cum clamore imperant blasphemant

garrulitate contendant et vituperant. et sic multis modis incongruis varias voces formant. Secundo quod corvi sunt dolosi furtive res captantes et abscondentes. Et hoc competit auarum qui dolis et fraudibus aliena diripiunt. Sicut novacula acuta fecisti dolus. Tertio quod corvi sunt immundi scilicet cadaveribus insidentes et ex fetidissimis cibum querentes. Et hoc competit luxuriosis qui delectantur in carnis operibus fetidissimis et immundis. Isaie. xxxv. de cadaveribus eorum ascendet fetor. Item peccator qui de peccato gaudet cygno similis dici potest. Nam cygnus istate moritur pena in cerebro infixam canit et contra motum omnium animalium per gemitu cantu redit sicut Ambrosius dicit. Nam tunc pena cerebro infixatur quasi suggestionis prave peccati corde consentit et tunc anima copulata moritur cum ipsum peccatum opere pertrahitur. Illi ergo ad modum cygni quasi cadunt in mortis casu qui lectantur cum male fecerint et exultant in rebus pessimis. Item peccatores assimilantur cynomys. id est mus muscanis de quibus loquitur psalmista dicens. Venit cynomys et cynis in omnibus finibus eorum. Nam talis musca est corpore magna et ventre lata et parvioris volatus quam alia musca. Item est multum pungitina carnis et viceratua necnon corrosiva. insuper est multum sanguifuga. corpore ergo magni possunt dici superbi qui in carnalibus volunt magnificari. Unde superbi homines gigantibus comparantur Sapi. xiiij. Ab initio cum perirent superbi gigantes etc. Ventre autem lato sunt gulae si qui ventrem implentes dilatant et excedunt. Parvi volatus sunt pigri et accidiosi si qui parva et rara bona operantur. Secunda sunt luxuriosi qui fetoribus vicioz carnalium pascunt et delectantur. multum pungitini sunt iracundi. scilicet corrosivi et viceratui sunt detractores et invidi. Ipsi. Multa carnem sanam transit viceri insidit. sic demones et detractores. Sanguifuge autem sunt auari et usurarii qui extolendo dolent pauperes sanguine eorum sugunt. Pro-

verbiorum. xxx. Sanguifuge due sunt fictis dicentes asser. Item peccatores sunt similes vesperilionibus. Vesperilionem enim sicut dicit Glossa super Ysa. l. In die illa projiciet homo idola argenti sui et simulacra aurei sui que fecerat sibi et adorat talpas et vesperilionem etc. lucem fugiunt. Et quantum ad hoc signant luxuriosos qui latibula et tenebrosa querunt. Job. xxxij. Ductus adulteri observat caliginem. Item pulvere lingunt et quantum ad hoc signant auaros qui terrena diligunt. ps. Inimicus eius terra lingent. Item oleum de lampadibus sugunt et in hoc significant invidiosos quod ore detrahendo bonorum gratiam auferre conantur. Per oleum enim gratiam per lapidibus vero viri preclari signantur. Invidi ergo homines quasi oleum de lampadibus sugunt cum ore viris preclaris detrahendo gratiam auferre contendunt. Unde invidiosus homo gaudet de malo alterius et dolet de bono alieno. Iuxta illud. Varij poete. Invidiosus alteri rebus marcescit opimis. sic ergo conat bonis viris gratiam eorum occulte detrahendo auferre. Item in runis parietibus de die absconduntur ideo signant superbos et tyrannos qui malignas et occultas vias quibus possunt alios ledere rimant. Item de die quasi sicut talpe ceci sunt et signant iracundos in quibus rationis oculus et nimio furore cecat. Item frigiditas sine nature sui. Unde sanguis vesperilionis linitus super palpebras non sinit crescere pilos ut dicit Oribasius quod ex frigiditate poros claudente creditur euenire in quo signat accidiosos qui efficiunt in spiritu frigidi. ita ut pili oculorum id est bona desideria mentium in eis non procedant.

Capitulum lxxiij.

Demittentis feruor et humilitas peccatoris mortuum resuscitant. quod ostendit exemplo senicis. Est enim senex avis que per philosophum postquam trecentis vel quingentis annis vixit cum suum defectum sentit nidum et lignis aromatis

ticis facit in terra fictio: ut vento calido accendantur: quibus quidem accensis sponte nidum ingreditur et inter ligna ardentia incineratur. Et ex hoc cinere infra triduum quidam vermiculus nascitur et paulatim plumas recipiens in voluere transformatur. Est autem avis pulcherrima pavoni simillima in penne solitudine amans: et ex modis fructibus cibum querens. Sic peccator postquam diutius vixit in suis peccatis: et sine vire sua tuus defectum suum per mortis meritum suum per aliquod aduersum cognoscit: debet ex consideratione offense ex contemplatione diuine iusticie: et insuper ex timore gehene ardeat mortis incertitudine tanquam ex aromaticis lignis struem nidum mentis: et respectu sicci. validi debet esse ut spiritus sancti status facilius possit accedere nidum mentis: et ex eo suum penitus spontaneus ac cito introcat: et in predictis timoribus positus se perferuetem copulationem aduersus in humilitatis cinere redigat. ex hac enim humilitate infra triduum penitentie scilicet contritionis: confessio nis satisfactionis novus nascetur vermiculus. id est mundus et animus humilis et plumas virtutum paulatim recipiens in completam transformabit voluere. id est in vix perfectum atque contemplatiuum habentem. spulchritudine in aspectu sancte contemplationis. Item habentem varietate colorum in penne. id est varietate virtutum et gratie multiformis amantem solitudine sancte orationis et querentem cibum mundum sacre lecture vel mude operationis. Item delectationem liberat et defendit a temptationibus siue deceptioibus demonum quod per exemplum in mercurio. Nam quasi rapaces aures mercurios persequuntur ad aquam confugientes submersiois beneficio liberantur. Tunc rapaces aures mercurii inuadunt qui demones aiaz hominis circumuenire fatagunt scilicet si aia confugiat ad aquam penitentia et se in eis humilitate submergat liberat a fraudulencia demonum. ps. Tu tribulasti capita draconum. iteratones demonum: in agone penitentie. Item penitentia facit opa bonis esse viua et meritoria. Cuius exemplum apparcat in

varijs maiorib⁹ piscib⁹ qui dicunt troete g
oua in aqua faciunt et ipsa aque foueda cum
mitur et aqua tãq³ blãda mater ea facipi-
ent animar et creat et pisces et eis format.
Sunt ergo opa hominũ bona tãq³ quedã
oua tractarũ que tãc in aqua pdeũt quã-
do in x^a penitentiã fuit atq³ et ipsa in aq^a.
pne lachrymose et cõpũctiue lachrymis vi-
ua idest gratuita et fetosa. i. meritoria fuit.

¶ Capitulum lxxv.

Penitentes qui tepide et ociose
viuunt facilius ad putredinẽ
peccati redeunt cum ex plũs
apparet in piscib⁹. Nã cum
aqua vbi sũt pisces nõ mo-
uel nec renouat cito in putredinẽ vtitur.
Vnde in ea pisces corrupũt. Similiter q³
sũt in aqua pne si nõ renouãt nec mouet
p bonoũ operũ sollicitudinẽ facile a tẽra-
tionib⁹ corrupũt et a peccatorũ putredine
itẽq³ inficiãtur. Apostol⁹ ad Ephesios. iij.
Renouamini spiritu mẽtis vestre. Et itẽ
penitẽtes vtrac penitẽtie mutãt mores.
Vnde assimilãt quibusdã aialib⁹ d⁹ quib⁹
Ambrosi⁹ dicit q³ cõtrariã naturã habent
in terra et in aqua sicut patet de leone.
Nã leo sicut ipse Ambrosius dicit cũ se
terribilis in terris in mari tamẽ est dulcis
scz piscis leo. In quo signat q³ aq^a maris
idest penitẽtia amara bõie immãe et sero-
cẽ trãsmutat et cõuertit in dulcẽ. Et itẽ ra-
na que est horrãda in paludib⁹. in aquis
tamẽ est decora et omnib⁹ fere prestat ali-
mẽtis. In quo signat q³ aqua penitẽtie bo-
mines horrẽdos et ipios facit gratissimos et
pre alijs acceptos. Et itẽ muscele odor gra-
uis in terris suavis in aquis est. in quo ac-
cipit q³ fetẽtes p malã famã in aquis pe-
nitẽtie efficiũtur redolẽtes p gram. Et itẽ
lep⁹ est animal timidũ in terris in mari
x^o formidabile. scz quia lauerũ penitẽtie
homines pusillãnimes et pauidos magna-
mines facit et fortissimos. Et itẽ lup⁹ e in
terris animal rapies in aquis autẽ aial in
potẽs. Vnde hos nescit lupos agn⁹ time-
re. Sic p penitẽtiã homines terribiles et

rapaces efficiũt benigni et misericordes.
Et itẽ porcus in terra aial est inimicũ in
mari x^o est aial mĩdũ. Vnde porci ma-
rini vt dicit Ambrosi⁹ etiã iudeis sũt gra-
ti qui tamẽ terrestres nõ comedũt. In q³
signat q³ aqua penitẽtie purgat omnis in-
mĩdũ culpẽ et ideo etiã immũdi p pec-
tũ luxurie in aquis penitẽtie efficiũt mĩdũ
per cõmẽtiã. Et itẽ terrestris scorpio per-
cutit et venenũ inmittit. scorpio x^o maris
nõ punit sed reficit. In quo signat q³
detractores et inuidi alios retro pcutien-
tes immutat in aq^a penitẽtie et efficiũt be-
nefactores. Et itẽ corũ terrestris hz car-
nis duritiẽ. marin⁹ x^o corũ hz carnis et
neritudinẽ. In quo signat q³ penitẽtie
mare cor aridũ et durũ facit molle et de-
bũtũ et piũ. Vnde penitẽtia facit de cordẽ
lapideo et rigido cor carneũ et flexibile. facit
eni de hoie superbo humilẽ de homie tu-
deli et truculẽto mitẽ et. Et itẽ penitẽtes
quales debet esse exẽpla coturnicũ demõ-
strant. Coturnix. n. mare trãfies cũ lassũ
in aquã descẽdit et vnã alã crigẽs velũ fa-
cit. Coturnices et accipiunt timent nec de
terra surgũt q³ diũ cum vidẽt. Sic quos
peccator trãfies p mare bũt⁹ seculi cũ se
lassum sentit ex grauidine peccati: debet
si vult euadere se bũtando descẽdere in
aquã penitẽtie: et cũ vnã ala. s. timoris in
ista aqua. i. penitẽtia se tenere: aliam x^o
scz spẽ surũ ad deũ crigere qz sicut dz i-
mere de iusticia ita debz sperare de mi-
ricordia. et h ala spẽ erit velũ duces cum
ad pia opa. Debet aut peccator penitẽtis
precipue et timẽdo cauere accipitrẽ. i. diab-
boli scueritatẽ qz tũc matine cõtra boiẽ
scuit cũ sibi rebellasse cognoscit. Et iõ cas-
cius presentiã penitẽs tẽrat⁹ aduertit vj
in terra manere. i. bũilitate se tenere. So-
la eni humilitas vt dixit beatus Antoni-
us est q³ euadit diaboli laqueos. Vel non
dz de terra surgere. i. ab humili oratione.
Et itẽ coturnices per terrã citissime cur-
runt speciei suã diligũt et vociferãdo se ma-
tuo requirũt: vt dicit Ambrosius. Illi et

go per terram citissime currũt. qui licz in
terra positi vebemẽter tamẽ celestia dili-
gunt. Nam qui amat vebemẽt⁹ currit ve-
locius et peruenit citius sicut dicit Ber-
nardus. Ille x^o diligit suã spẽm q³ dili-
git quẽlibet hominẽ. Nam precipitatione
speciei pures homines sũt vnus bõ sicut
Dionysius dicit. Vbi ergo est nature
vitas debet et simul esse vitas carita-
tis et cõcordie. Debet etiã diligenter ho-
mo suũ quilibet regere p:oximũ quem
tenit errando pisse. siue vociferando cla-
mãt siue pro ipõ vociferãdo ad deũ p-
ferte orationis seruitõr. Et itẽ coturnices
p gratissimo cibo habet femina veneno-
sã comedũt eni elleboz q³ alijs est pri-
uolũm. et patiunt et coturnices morbu cũ
ducam sicut homo. Quasi aut venenosa
femina ellebori sũt oportunitates et occa-
siones peccandi: quibus si penitẽs pascit scz
vt in eis delectet morbu caducũ patietur
idest recidivũ peccati. Et itẽ penitẽtes de
beneficẽ filis ciconijs: primo quidẽ qz ci-
conia est ad se purgãdũ ingeniosa. Nam
quãdo cibo grauari se sentit aquã mari-
nam in rostrũ recolligit quã ad interiora
trãsuũt et sic cibũ indurãtã rcmollit. et
intestina mĩdãdo superflua cicit. Sicut
aut cibũ supũtũ vt malus grauat stoma-
chũ ita et peccatũ quat vel angustiat aiaz.
Qui ergo se purgare desiderat aquã in a-
rimãz babeat. i. ita purget interius vt an-
ras lachrymas effundat quã necesse e vt
etiã rostro recolligat: vt ad ventrẽ pur-
gãdũ eam ad intestina trãsmittat idest i-
ore suo peccata sic cõpũctus confiteatur
et dicat vt confessio sua humilis ad purgã-
das peccati feces compunctionis aquam
idest lachrymarum virtutez ad interiora
mentis trãsmittat. Et Secũdo qz ciconia
est ad se nutriendũ vtiosa. Nam serpen-
tum velsit ouis: et eis estã dar gratissi-
mam pullis suis: quib⁹ aut venenosa co-
medat venenũ tũ coz ipsius naturã non
superat nec imitat. scz est ei nutrimentũ

quod tamẽ malis aialibus est venenum
Nã vi calorũ qui in ea dominatur vir-
tus veneni extinguitur. Quasi aut ona ser-
pentum tentationes sunt malignoz spiri-
tuuz que licz animalibus. i. hominib⁹ car-
naliter viuẽtibus sũt venenũ spũalibus
tamẽ prebet proficuũ nutrimentũ. Nam vi
amoris qui in eis accẽditur tẽtantis neg-
tia penitus superat. Et tertio qz ciconia e
cõtra serpẽtes vigorosa. Nam eos rostro
pcurit occidit et comedit. Serpentes oppe
rostro ciconia pcurit qz frequẽter orãdo
cõfiteũdo bũiliter malignos spũs penitẽs
cõfudit. Tũc x^o illos occidit cum serore
penitẽtie lachrymaz inuidatiõẽ tẽtãtiõ-
nes penitus coz extinguit. Vñ Psalmi-
sta. Tu tribulãsti caput draconũ in ag-
qz videlicet in ags lachrymaz extingui-
tur tẽtãtiõnes demonũ. Sed ad hoc ser-
pẽtes ciconie comedũt. qz videlicet ex ten-
tationibus demonũ nutrit et conalescit
humilitas penitẽtiũ. Et Quarto qz cico-
nia est bũne societatis amaria. Et iõ in
domib⁹ hoiz nidũ põit. Sic et glibz peni-
tẽs amare dz societates hoiz. i. dñabiliũ
et mafeute. viuẽtũ est. n. bõ aial rõnale et
mãfuctũ nã. nũ q³ bestialius hoie rõnẽ ha-
bente et ratione non vcente. Similiter q³
crudeliter viuũt non homo dici debet sed
feris et beluis similis existit. Et ideo qui-
cunqz cum talibus habitando vel conuer-
sando cõiuuit nõ nidum in domibus ho-
minum sed inter bestias ponit fm illud.
Job. iij. Frater sui draconum et sociũ
ciconum. Et c. dictum est. Cum scopio-
nibus habitas. Ezechiel. secundo. Qui-
to quã ciconia nidi sui vel loci est diligen-
ter conseruatina. Nam nidum vel lo-
cum quem prius accipit de facili non di-
mittit: sed quando circa byemem recedat
nidum terra operit et virgulas et spinas
cum luto coniungit ne a vento dissipari
possit. In reditu autem suo eundẽm lo-
cum occupat. et contra occupare volentes
pugnando eum defendat. Similiter peni-
tens nidum mentis diligenter custodit.

Nam in eodem loco. i. eodem humilitatis de
spectu que prius accepit perfluit vel qd p-
us acceptam gratia nunq̄ descedo amittit.
S; si hysms aduersitat' inineat ira vt
circa terra tota d'cedet ad ips' terre cu opoz
teat terra humilitatis cooperit nidu' metris
vrgular' et spinas. i. abstinentias asperas
cu luto corporeis iugit: vel qz iugit asperita
tes carnis cu luto humilitatis ne. s. a. vento
superbie vel a t'ratione concupiscencie disti
pari possit. Eū No ab exterioribus curis
revertit ad secreta cordis eadem loca oc
cupat. i. nidu' humilitatis: que etiā circa sup-
bos demones ipm nitētes diripere virili
ter defendit. Et penitētes semp' debēt
reverti ad melioz exemplū et in humilita
te penitētie semp' abscondere sua opera. et
exemplū istius doctrine apparet in stratio
ne. Nā stratio qm venit temp' vt oua po
nat ad piades oculos leuar: nō enim oua
ponit nisi qm illa ascendit cōstellatio. Luz
aut hanc stellā oim viderit arenā maris
sodit: oua ibi ponit et sabulo operit: et stanz
oblinit: vbi ea posuit et nuncq̄ ea vltcri
querit: s; calcfacta arena seruo: solis oua
creoquit et in ipis pullos pducit: qui cū fra
cta testa educi fuerit tē mī eos recolligit.
et tāq̄ filios recognoscit. Et stratio nāt
odit equū itav: equ' cū sine terroze vidē nō
possit sed si equ' ei occurrit tanq̄ vtra ho
stem alas erigit et alax strepitu fugere ipz
cogit. Sicut ergo oua ponēs stratio aspi
cit ad piades ascēdentes. ita penitēs ope
rādo aspicere debet ad maiozes. i. magis
pūcietes fm illud Apostoli prime. Corin
thoz. xij. Emulamini charifimata melio
ra. Et cū viderit hoz exempla more pia
dam stellaz fulgentia tūc debet in arena
maris ponere oua sua. i. in penitētia gra
ui et amara perficere opera et debet illa sa
bulo operire. i. in humilitate custodire et non
vltcrius illa videre. i. ad supbiendū vel oī
dendū aspicere et tūc calcfacta arena. i. ser
uescēte penitētia seruo: solis. i. amor dei il
lam incēdit et fetus inde multos: bonoz il
loz producit. quos cū testa fracta. i. car-

ne mortua ante cōspectū districti exami
nis fuerint producti. tūc eoz mater. i. ani
ma penitētia clarior recognoscit: tanq̄
suos fructus recolliget gloriofos: debet ta
men hic stratio. i. penitens equū. i. peccatū
quo anima postat ad mortē velut suū ho
stem pestiferū fugere virtutū alas contra
ipm erigere atqz cap' strepitu. i. conatu et
actu ipm in fugā vertere. i. a se repellere.
Et penitētib' revertētib' ad deum
maxime demones tendūt laqueos tenta
tionū qd patet per creptū in turdis. Nā
turda sicut dicit Ambrosius in fine autū
ni et hysms confinis quasi cracta chax
se referūt. i. ad nos redeūt. qbus nos mo
limur insidias et diuerso genere nūc infi
da sepe decipere nūc visco fallere nūc la
queis eos captare contēdimus. Similiter
penitētib' ad deū et ad iusticiā rede
untibus demones velut boves turdis vi
uerfi generis molliūtur insidias. et nunc
eos insida sepe. i. tentatione dignitatis et
superbie decipere nūc visco luxurie fallere
nūc laqueis auaritie eos cōrēdūt capere.
propter quod q ad deū accedit mouetur.
Ecclesiastici. ij. Filij accēdes ad seruitutē
dei sta in iusticia et timore et prepara aiaz
tuam ad tentationē. Adilitia eniz est vita
nostra super terrā. Habemus enim tres
hostes. s. carnem mūdū et demonem et.

Capitulum. lxxij.

Regrinos et viatores
esse in suo itinere pia
charitate iunandos mi
ui ostendūt. Nam mil
uus vt dicit Hsido: q
culos in spatulis suscipit
et ne deficient pro
pter longa spacia itinēris a partibus
spante secū ducit. Si ergo milui hoc au
bus illis faciūt que secū eiusdem specie
non sunt quanto magis ergo debet hoc
homo facere homini et christiano
shano non solū eiusdem nature sed et
fidei eiusdem consorti. Ecce irrationalēs vo
lucres tam rationis q̄ virtutis iura nō

fictes legem tñ charitatis adimplent. de
qua Apostol' ad. Galatas. vij. Alter al
teri onera portate et sic adimplebitis legē
christi. Non igit' conuiatoze tāū etiam mi
nozem vel debilioze cōtemnas aut dēre
linquas sed magis eis' debilitati compari
onis curā habeas. vt his saltē similib' illi sa
maritano que etiā euāgelica narratio cō
mendat. qui inuētum in via vulneratum
iumento suo imposuit: in stabulū duxit. vul
nera curare studuit et tādem stabulario cū
precio cōmendauit. Ecce enim q̄ multa
habes charitatis obsequia. pietatis officia et
supreme cōpassionis cōplexa vt tu quoqz si
militē facere satagas.

Capitulum. lxxij.

Perfecti viri assimilant
optimis piscib'. Nam
sim. Quicquam illi sūt
optimi pisces q morāt
in aquis altis. Propi
quod de marinis illi
sūt laudabiliores qui
nō alibi q̄ in altissimo
pelago puerfant. Et item qui in aquis dis
coopertis vbi pstant libere venti meliores
sunt alijs qui cōtrario modo se habent. et
meliores sūt illi qui sunt in aquis fortissi
me agitatis q̄ in aquis nō motis. Et qb'
collige q̄ illi pisces sunt optimi qui morāt
in aquis discopertis et fortissime
mons. Similiter illi viri sunt perfecti et op
timum qui sūt alti p' cōtēplatiōis sublimitatē
Hsai. lii. Ecce intelliget seru' meus exalta
bit et eleuabit et sublimis erit valde. Et
qui sūt discopert per cōuersationis simpli
citatē quia in hominib' fictis et cooptis
per hypocrisim nō pstant' spiritus
cti. Sapient. i. Spirit' s. discipline effugiet
fictū. Et item qui sūt agitati per operatio
nis mobilitatē. s; qui nō ocio vacāt sed
in bonis opibus assidue laborāt. Ecclesia
stes. ix. Quodcūqz potest facere manus tua
instāter operare et. Et item perfecti et viri

spūales similes sūt auib' pcedē. que sicut.
Ihs dicit in. ij. libro de animalib' sūt vo
latus altissimi et velocissimi. et vi' acutissi
mi et animosissimi pmarum sicut patz in
aqla falcone et hndi. Similiter etiā viri p
fecti sūt altissimi p cōuersationem Apo.
Ioh. lii. Nā puerfario in celis ē. Et itē
velocissimi p dilectionē qz q amat opaf
veloci' et puenit citi' vt dicit beatus Ber.
Et itē sūt acutissimi p cōtēplatiōē Job. xli
Nunc sublime videri. Et itē sūt animosiss
simi p spiritū vigorē. Nam iust' quasi leo
p fides absqz terroze erit. vt dicit. Ieron.
xxvij. Et itē pfect' homo assilat ardeē.
Nunc ppter volatū. Nā arca vocatur
quasi ardua ppter altos volat'. Formidat
eni imbres et volat sup nubes vt s; pcel
las imbrū serire nō possit. Cū autē vola
uerit significat tēpstatē. et hāc anē qdā tā
tulū vocāt. Similiter pfecti viri timētes
ne instigatē diabolo pcellis psecutionum
inuoluāt intētionē suā supra oia tēporalia
collocāt et in serenitatē celestis patrie vbi
facies dei cōspiciēt mētes leuāt. De talib'
viris sūt Grego. q de se ipso refert in dia
logo q talis erat ei' anim' dū in mona
sterio fuerat q illi labētia cūcta subtrā. et
reb' oib' que voluāt eminebat. nūq̄ nisi
celestia cogitare pshuerat. Apo. Col. iij.
Que sursum sunt sapite nō que sup terram.
Et Secūdo ppter nidū qz licet auis ardea
in aquis cibū qrat tamē in siluis et altis
arborib' nidū locat. Quia pfect' quisqz li
cet fm corp' pascat reb' labētib' et trāsi
torijs. tamē spē suā ponit in supnis et spiri
tualib'. Vñ psalmista dicebat. Adibi ad
berere deo bonum est ponere in domino
spē meā. Et tertio ppter zelū. Nā ardea
p pull' zelat et ne ab alijs auib' de nido ra
piat' descedēdo laborat. Sic viri pfecti pro
subditis laborāt ne a prauis puerfāt. de
nido fidei catholice seu a prauitate iustitie
subtrahāt Job. i. Vñ pastor aiām suam
dat p ouibz suis. Quilibz etiā vir pfectus
toto posse pugnare debz ne pcept' vel af
fect' virtutū quos habz in nido aie a de-

mone vel ab alio rapiat. Eccl. iij. Pro iusticia agonizare p aia tua etc. Quarto propter colorem qz quedam ardece habent colorem album quedam cinericum. In quozum primis mundicia in secundis vero penitentia designatur. Nam spirituales viri et iustus in mente mundicia et extra in carne penitentia decorantur. Sic Job qui de puritate iam dixerat. Donec deficiam non recedam ab innocentia mea Job decimo sexto vtro de penitentia ad dicit. Ago penitentiam in famula et cinere Job. xliij.

Capitulum. xvij.

Eruciantis in bono opere est habenda et multiplicitas sine varietate operis est plerumque vitanda et hoc exemplo apis. Quia scilicet apes ut Aristoteles dicit in libro de anima

libus quando extra erit frue volat ad diversos flores non intendit nec unum florem dimittit et ad altum vadit donec in illo flore invenit quod querit. Et sic etiam simili modo in varijs actibus homo se occupare non debet: iuxta illud Ecclesiastici undecimo. Fili ne in multis sint actus tui. Nam animus quid em hominis ut dicit Gregorius dum confusa mente dividitur ad multa et varia fit minor ad singula. Et ergo in illo opere videlicet bono quod incepit tandem homo debet persistere sicut illud invenit proficuum et salubre Seneca. Fastidientis stomachi est multa degustare: sic est fastidientis animi multa opera inchoare. Apostolus ad Phil. primo Qui cepit in vobis opus bonum ipse perficiet. Et Mat. decimo Qui perseveraverit usque ad finem hic salvus erit.

Capitulum. lxi.

Inguedo anime interios per ipsas penurie asperitatem augetur: per abundantiam vberitatez minuitur. Cuius rei quidem exemplum in mergulo monstratur: qui in hyeme quando est tempus penuriosum et asperum plurimum impinguatur quod accidit propter motus paucitatem: sed in estate quando est tempus fructuum vberitate refertum carnibus et pinguedine spoliatur: quod accidit propter volatus frequentiam. Mens enim deo dedita dum ex exterioribus rebus per paupertatem erimatur ab internis solitudinum quietatur motibus: quantoque magis sibi quiescens intendit tanto divina gratia vberius pinguescit. Cum vero volubilis mens rebus exterioribus affluit hanc ipsa cura rerum et interna sepe sollicitudine et extrinseca occupatione conuoluit: atque ita paulatim fit: quod ex ipsa inquietudine mentis diminuta deuotionis pinguedine anima marcescit. Unde Genesis. Post annos fertilitatis secuti sunt immediate anni sterilitatis. quia numerum post abundantiam corporis sequitur attenuatio mentis. Job. viij. Attenuatur factus robur eius etc.

Capitulum. lxx.

Predicatores quales esse debeant in vita et doctrina et prudentia ostenditur in animalibus prede quibus ut Aristoteles dicit natura rostrum curuum et acutum dedit ut predam forius retinerent. et carnes facilius lacerarent. Tales etiam sunt pauca carnis et penositatez ut sint volatus velocioris. Laudam habent subtilem et longam et tenacem qua se in volando regunt. sicut gubernaculum regit nauem. Predicatores

itaque tunc habent rostrum id est os curuum quando ad seipsos reflectunt quod alijs dicunt scilicet ut ipsi implerent operum quod alijs suadent sermone. Nam id quod curuatur versus seipsum redigitur. et hoc necessarium est ad predam quam ceperunt id est ad gratiam vel mercedem quam predicando acquirunt non perdendam sed conseruandam. Item debent habere rostrum id est os acutum id est penetratum et incisuum ad percussendum corda carnalium et ad lacerandum sicut amputandum vicia eorum. Ysaie. xliij. Posuit os meum dominus ut gladium acutum. Item debent esse pauca carnis id est parum de carne curare et multe penositatez id est in pennis virtutum abundare. Item debent esse velocis volatus id est obediencie prompte. Vel ille velocius volat qui seruentis amat. Item debet hinc caudam. discretionis prudentiam que caude assimilatur. quia prudentia eritum rei prospicit. Unde Boetius. Rerum eritum prudentia metitur. Hac autem cauda tota vita gubernatur et regitur sed debet hinc cauda id est hominis prudentia esse longa quo ad preteritorum memoriam: subtilis quo ad presentium intelligentiam. sed non nisi tenuis esse potest quo ad futurorum prouidentiam quia cogitationes mortalium timide et incerte prouidentie nostre dicitur Sapientie nono. Item nota quod predicator qui est mundus in opere et portat christum in corde timetur etiam a demone. Nam gallus preciosum lapidem quemdam nomine allectozum in ventriculo secum portat propter quem eum leo formidat et matine si pennis albus ipse sit ut dicit Plinius Gallus ergo qui lapidem portat in ventre est predicator sanctus qui christum portat in corde quem si in pennis fuerit albus id est in operibus mundus etiam eo tunc ipsum id est malignus spiritus de quo dicitur prima Petri quinto. Ad-

uersarius noster diabolus tanquam leo rugiens circum etc. Item predatores debent esse similes aquaticis animalibus que habent rostra lata ut gramina et radices aptius carpant. Quasi enim latitudo rostri est dilatatio verbi. Ad hoc enim predicatorum auditoribus verba declarando et inculcando dilatant ut viciozorum gramina et radices peccatorum de cordibus eorum euellant. Item habent colla longa ut de profundo aque facilius loquuntur et longo quippe collo vocalis spiritus non statim emittitur: quia per arriere longitudinem transiens aliquantulum immoratur. Unde quasi vocis sonus et collo longo egreditur cum predicantis verbum cum solerti meditatione proferatur. Unde Psal. dicit. Os iusti meditabitur sapientiam et lingua eius loquitur iudicium. Per ipsam longitudinem autem colli de aque profunditate vicus facilius trahitur quia per cogitationem morosam quasi de profundo aque id est intimo sensu scripture illa qua mens fidelium proficitur doctrina predicantis educitur. Item predicator debet esse similis pisci stauro de quo dicit Ambrosius. quod solus inter pisces ruminat. Quod proprie conuenit predicatori scilicet sacre scripture verba per meditationem continuam ruminare. Unde Psal. m. In lege eius meditabitur die ac nocte.

Capitulum. lxxj.

Predantes alios efficiuntur ipsi frequenter preda aliorum. Unde sunt similes piscibus. Nam sicut Ambrosius dicit quidam pisces se mutuo deuorant et sic sepe est minor maioris. Rursus dum ille maior deuorat alium ipse postmodum ab alio deuoratur. Unde Aristoteles in libro sexto de animalibus dicit quod carabo vincit pisces magnos et comedit. Sed pulipes vincit carabos

bonē et ipse comedit. *De Ysa. quadragē simo tertio. De qui predarū nonne et ipse pre daberis.*

Capitulū. lxxij.

Prelatus dicitur de subditis velut de spiritualibus filiis diligentissimā habere ac gerere curā. et hoc exemplo videlicet ceti sine balene piscis q̄ sc̄ suos canulos mira curā perhibet fouere. Nam miro amore eos diligit et in pelago secū longo tempore circūducit: et si eos ab arenarū cumulis cōtulerit aque multitudine in ore colligit et sup̄ eos effundit: et sic eos a periculo liberās ad pelagus reducit cōtra oīa pericula se p̄ eis exponit et temp̄ eos inter se et mare in locū tutiorū ponit: qm̄ tempestas inualefcit filios adhuc tenellos in vētre fūmit quos serēitate facta sine aliqua lesione emittit sicut dicit *Ysach. Sicut etiā dicitur prelati subditos velut filios magno amore diligere et eos p̄ hui⁹ vite pelagus p̄cellōsū sollicita dilectōe deducere. eos si arenarū cumulis. diuitiarū vel rex ipediri curis videat ipediri oris sui aqua. i. cōfortatiōis v̄ cor rectoris doctrina studiosius adiunare dicit etiā pro eorū salute se periculis quibusq̄ exponere. q̄ bonus pastor ponit animas suas pro ouibus suis etc. Debet et eos de dubijs in tutiori pre ponere et locare: et si exurgat percellentiōis tēpestas illos quos magis tenellos. i. magis debiles videri. debet in vētre. i. mētis affectū vel intīme sollicitudinīs curā colligere et tenere eos suis monitis et auxilijs roborādo et securandō quousq̄ tranquillitas redeat. Sic etiā paulus factebat qui dicebat ad *Gal. iij. Filii mei quos iterū parturio donec fouerit x̄ps in vobis et ad *Ysa. lxxij. lippenfes primo. Eo q̄ habeas vos in corde meo etc.***

Capitulū. lxxij.

Presumptuosi et supbi semper altiora sequuntur prudētes et humiles ad cōgrua sibi tendunt. Cuius rei exēplū appareret in falconib⁹ et muscardis sine alicis. Nā falco ē auis multū animosa. Inuadit enī ipa aues lōge se maiores: pectore et pede eas pcutiēs: cui filis est homo p̄sumptuosus et audax q̄ ad ea q̄ se cetera dāt inuēdit cōtra illud *Ecclesiastici. ij. Altiora te ne queris et fortiora te ne scrutatus fueris. S; muscardus quē alig dicunt alicū cū sit auis pua paruuas capiat aues et id signat sobrietate humilitū. De quoz numero fuit *Psalmista. Neq; ambulauit in magnis neq; in mirabilib⁹ super me. T. Itē p̄sumptuosū quī nimis et laboriosa assumūt cito deficiūt. Nā sicut dicit *Aristoteles in libro. vj. de animalibus galline q̄ multū ouāt cito moriunt. Quid enī sūt galline multū ouātes nisi p̄sumptuosae q̄ dam nimios labores assumētes et plurima opa et magna inchoātes. Nō mirū cito deficiūt. q̄ et si vires eis ad inchoādū assint ad p̄sequēdū tñ seu ad p̄ficiēdū nō suppetūt et id consiliū. *Ecclesiastici. xj. sili nē in multis sint actus tu.****

Capitulū. lxxiiij.

Prospiritates diuitum hominum et peccatorum assimilantur cuidam aui que bubo dicitur. Bubo enim auis est onusta plumis, sed pigritas detenta et debilis ad volandum in sepulcris mortuoz die ac nocte morat et fertur futuruz malum p̄cedere et loci vbi habitat solitudinē nunciare. vt dicit *Isidorus. Quasi ergo bubo onustus penis est peccator: habūdās diuitijs et h q̄ piger est valde ad exercitiū bonoz operū et ē debilis ad cōtemplatiōis volatū mensq; in sepulcris mortuoz. i. setoz operū seu peccatorū carnaliū ē ei ipa sua p̄p̄ritas future desolatiōis p̄noscitū et cetera.*

ne dānatiōis iudiciū: *De Luca. vj. De vobis diuitib⁹ q̄ habetis cōsolatiōnē vestram in h mūdo: ac si p̄cipius dicat. Ipa vestra solatio quā nūc in p̄senti recipitis ve vobis superucuraturū significat eterne dānatiōis. Boetius fortuna est quodā fūnere calamitatis iudiciū.*

Capitulū. lxxv.

Rudens homo tēpora diuidit: q̄ p̄tē geti mētis cōtēplatiōis et oratiōis et p̄tē necessitati bus corporis p̄ actiōis laborē distribuit et cōcedit. Est enī vulturi similitudo. De quo dicit *Aristo. vena a meridie vsq; ad noctē et ab ortu solis vsq; ad meridiē in silentio regescit vt eius exēplo videlicet hō instructus parti vacet geti oratiōis et partim inēdat venari. i. p̄curatiōis necessitatis. Nō *Psalmi de *David Apostolo refert q̄ vt tradūt sancti doctorēs a mane vsq; ad horā quintā labori manu inuētebat et inde victū acgreget et inde vsq; ad vesperam intendebat publice disputatiōis.***

Capitulū. lxxvi.

Pugnandū est cōtra diabolum. sicut pisces cōtra cocodrillū. Nā cū cocodrill⁹ pugnat cōtra cetū fugiūt pisces ad caudā ceti. et ipse pugnat p̄ se et p̄ eis. et videns cocodrillus q̄ vincere non possit sc̄dissimū fumū emittit in aquā. S; cōtra cetū odorifero fumo de ore emisso fetidū illū belue odorē repellit. Si ergo aliquos cocodrillus. i. diaboli p̄secutiōib⁹ pugnat ad caudā ceti. i. ad vltimū vite christi. ad exēplū crucis et passiōis x̄pi fugiāt q̄ si passio x̄pi ad memoriam reuocet nihil est adeo dux qd non quo animo toleret. Ipse enī cōtra diabolum

lū p nobis pugnavit et vicit. si vobis fetore carnis et de carnalib⁹ illecebrā iserit odorē oris. i. vultu deuote ordōis repellat. Et notandū q̄ quidā dicūt idem esse cetū et balenā: sed *Isidorus* distinguit inter ea per h q̄ balena est piscis mire magnitudinis que aquā emittit in altū qd nō facit cet⁹.

Capitulū. lxxvij.

Religione intrare volentes vel statū mutare quere tes illā religionē vel statū magis eligere debent qui magis cōpētēt eorū dispositiōis et cōditiōis: videlicet exēplo quā q̄ p̄tē varias cōplesiōnes sibi varia habitacula querūt. Nō qui magis sūt frigidē et būde paludes et flumina inhabitāt. p̄pter cōfortiōis assignatiōnē et pullificatiōnē vt sunt merguli anates et cygni p̄ quos intelliguntur homines qui corpe vel spū infirmiores sūt quoz est assumere status humiliores: sicut p̄pter nutrimentū sū corpe debiles vel infirmi vel p̄pter nidum. i. habitatiōis locū. Quia interdū etiā periculo sum est quibusdā spiritaliter in aliquib⁹ locis manere siue quo ad pullificatiōnem. i. ad regulariū opoz laborē. Volatilia vobis q̄ calidioris sunt nature mōtuosa loca et rupiū concava inhabitāt. per q̄ significatur illi qui sūt fortiores corpe et spiritu feruentiores qui securius assumere et p̄rit status altiores et difficiliores. Ite religiosi in cōgregatiōne viuētes debēt esse similes grubus vel ascrib⁹ precipine siluestribus. De enim simul vadūt simul comedūt spēm suā diligunt regnū sibi cōstitunt. De etiā grues vel anseres siue stes ordinatē volāt. et si aliquando inter se pugnat mor recōciliare simul volāt et a societate p̄stina nō declināt. De etiā futuram tempestatem cognoscunt. Quia imminente tēpestare clamāt vigiliās ordīnant et in vigilido voces eorū alternāt. vt

dicur Basiliius et Ambrosius. Aristoteles tamē in secūdo libro de animalibus addit q̄ illa que vigilat lapillū in pede tenet ut sic si forsitan dormiret casa lapilli se extaret. Dicit etiā idem Aristot. q̄ rex earum semper se deponit primo et semper primo de terra se erigit et circūspicit si quem veniētes viderit clamare incipit et eas ad custodiam inuit. In eo ergo q̄ simul vadunt et comedūt docent religiosi et in cōgregatione viuētes cōmunitatē diligere et singularitatē fugere siue in cibo siue etiam in alijs. Debet enī religiosi viuere siue pprijs sed oia ynnua crūt sicut Apo. Nos oia legunt cōta fuisse. Sz i eo q̄ spēs sua diligit docet religiosi suā cōgregationē et religionē seipue diligit. In eo autē q̄ regē sibi sicut docēt sibi obediētia vident. In eo q̄ ordinate volāt docentur modeste et ordinate incedere. Et in hoc q̄ cito recedunt et iterū cōsociant docentur tras seu lites si aliquando accidat cōterminare et per remissionē uel obliuionem iniuriarū pacem et cōmunitatē pristina reformare celerius. Et in eo quoq̄ q̄ tepitates sentiūt docent futura pericula vltētationes sollicitē precare et eis ingruentibus ad deū clamare. Et in eo et q̄ vigilat et vigilādo voces earū alternant docentur q̄ debēt se vigilāter custodiūt. et p̄ mutua cōseruatione successiue laborare. P̄clarus autē qui p̄ oibus debet sollicitus esse debet lapillū. i. humile xpi exēplū qui fuit lapis angularis. semper in pede. In affectu mentis vel aspectu habere. Chrysostomus enim dicit. Ego sum pastor bonus et bonus pastor ponit animā suā p̄ oibus suis etc. Unde sono istius lapilli idest cōsideratione vel imitatione istius exēmpli fugatur omnis somnus et negligentia prelati. Item ipse etiam p̄clatus debet quāq̄ ut maior ceteris omnibus ratione dignitatis. tamen se primo deponere idest primus esse omnium in operibus humilitatis. Item de terra se erigere scilicet per studium sancte orationis et cō-

templationis vel primus esse in contemptu terrene cupiditatis. precipue autem quando in pascuis sunt subditi. i. consolatione corporis debet circūspeditionem mentis prelati circa eorum custodiam erigere et habere et si aliquid aduersum vel obnoxium eis accidere senserit monendo et corripiendo clamare.

Capitulum lxxvij.

Renouatur anima spiritualiter sicut aquila. Unde. Ps. Renouabitur sicut aquila iuuentus tua. Dicit enim Augustinus. quod aquila in senectute patitur caliginem in oculis et grauedinem in alis. propter quod fontem aque querit super quem volando quātum potest ascendit et sic ex labore et calore aeris stomachus calefcit fortius et ita porris apertis et pennis lacatis. subito in fontem se cadere permittit ubi miratus plumis et caligine purgata in oculis quasi renouata vires resumit. Et sicut dicitur super Psal. Cum seruerit incuruatur eius rostrum: ita ut vir possit sumere cibum. Petram igitur querit supra quam rostrum percutit et allidit: sic onus rostri deponit. cibum capit et resumptis viribus iuuenescit. Sic anima per peccatum ventusta cecata et aggravata si aliquando exurgat ab actionibus terrenis et alius in seipsam eleuetur considerando statum. siue mentis suam perpendens miseriam accenditur in ea fortior calor compunctionis et tunc si se projiciat in fontem lacrymarum renouabitur et purgabitur ventustas peccatorum. et si rostrum idest os cordis grauatur et ita ad terrēna incuruatur sic ut spirituales escam sumere non possit percutiat illud ad petram christum cōsiderando exēplum quo omnia continentere docuit et tunc rostri curuitudo frangetur idest affectus terrenus corrigetur et dirigetur ad deum. Item renouatur a vicijs anima: sicut accipiter in plumis.

Capitulum lxxviii.

Job. xxxix. Nunquid per sapientiam tuam plumescit accipiter. Trias enim sunt que faciunt ad eius renouationem scilicet ventus et cibus. Habet enim accipiter proprium quod quando fenescit et grauari se sentit alas suas contra radios solis expandit flante scilicet austru ut sic tepente aura et calore resolvente aperiantur pori quibus apertis se ercitat et sic veteres pennae eriliant et noue recrescunt et sic ex nouitate penarum suarum aptior fit ad motum. Sic domestico accipitri qui ut renouetur in mutatorio conseruatur cibus de carne venenosa aliquantulum datur ut facilius immutetur. et sic patet quod flatus austru calor celi idest solaris radij et vis veneni faciunt ad renouationem ipsius. Per flatum ipsius austru intellige inspirationem gratie per calorem vero accipe seruoze penitentis: sed per carnem venenosam percutiōnem alicuius aduersitatis vel infirmitatis corporalis que frequenter peccatorem impellunt ut renouetur per penitentiam. Dicit etiam Beba quod accipiter a fumo miro modo leditur. Unde eorum mutatoria a locis fumiferis penitus remouentur. Quasi autem quidam nocuii fumi sunt tentationes peccandi qui fumi maxime surgunt ubi sunt occasiones et etiam oportunitates peccati. Et ideo sunt penitentes a talibus quasi accipitres a locis fumiferis penitus elogandi. Item nota quod dicta accipitres non nimis lata debet esse sed mediocrius quod ex nimia pinguebit et pinguis factus vocatus non reddit: si vero nimis est tenuis deficit ut volare non possit. Sic debet esse discretia dicta penitentis ut nec ex nimietate eius impinguat corpus anime non obediāt sicut illud Deut. xxiij. Incrassatus est dilectus et recalcitrant. nec etiam ex abstinentia nimia debilitetur corpus ita ut inutile fiat. Apolosus ad Romanos. xij. Exhibeatis corpora vestra deo hostiam viuentem sanctam deo placentem viuentem dicit non occisam.

Antei et perfecti viri et simulantur columbis: sicut illud Ysa. lx. Qui sunt isti qui ut nubes volant et quasi columbe ad fenestras suas. Nam columba quidem est pacis nuncia. Unde in signum pacis et reconciliationis raptum olive ad arcam demisit. Sic etiam sancti viri pacem predicando annunciant Ysaie. liij. Quam pulchri super montem pedes eius gelibatis pacem etc. Annunciant etiam predicatores sancti pacem peccatoris idest conscientie penitentibus pacē temporis diligentibus et pacem eternitatis persistentibus. i. perseverantibus. Secundo columba est simplicitatis forma. Laxet enim felle malicie. Sic et facti viri sunt simplices idest sine plica malicie sine duplicitate: sicut illud Mat. x. Estote prudentes sicut serpentes et simplices sicut colūbe. Tercio natura est munda: non enim immunda comedit sed munda grana eligit. Sic sancti viri student in omnibus esse mundos et illud Job. iij. Mundus seruam animam meam. Unde mundiora grana. i. opera vel exēpla sumunt: immunda vero fugiunt sicut illud. i. Cor. vij. Inimicus ne tetigeritis. Quarto est prole fecunda. Nam columbe in regione calida oī tempore pulli ficat semel in mense. Unde Aristot. dicit in libro de animalibus quod decē vicibus videntur in anno cōmuniter: et quādoq̄ videntur vel duodeci. Et id satisvalde fecūde. Sic facti viri secūdi esse student siue in purificatione spiritualium filiorum quos deo generaret seie euāgelicē et doctricē sicut illud. Lxxviii. In christo enim iesu per euāgelium ego vos genui vel saltem secūdi sunt fecunditate bonorum operum. Sumus enim domini nostrorum operum quādamodū et natorū: sicut dicit psalmista. Quito colūba et pietatis emula

Nam circa pullos suos magnum pietatis et sollicitudinis ostendit affectum. alienos super pullos nutrit, columbas autem alias errantes associat et recolligit. Que omnia ex pietatis affectu facti viri. Ipsi enim de suis subditis vel domesticis sollicita cura gerunt et insuper etiam ad extraneos beneficia charitatis extendunt errantes etiam fugas vel vagos recolligunt et dirigunt. Sicut illud Ista quinquagesimo octavo. Egenos vagos que iduc i domum tuam etc. **S**exto columba est societatis amica. Sicut enim columba sua specie amata et societate hominum diligenter que facti viri similes diligunt et ronservant et proximam viciniam societate gerunt. **S**eptimo columba est obliuiosa. Quia sublati pulvis varum inemor in eodem loco nidificat ut dicit hieron. Sicut facti viri sunt iniurias immemores neque propter danna illata a nido charitatis recedunt. sed fructum operum ipsius vocantur. **S**icut prima impediunt. **S**icut facti viri perfecti sunt beatitudinis. **S**icut facti viri similes sunt puo que falco quod auis est pauce carnis carnis. nam facti viri pauca cura habent de carne sua. que non est desideria plenitudo potest ea torquet. **S**icut Apo. i. **L**ovin. i. In carne ambulantes non sicut carne miluam. **S**ecundo que falco siue herodes est magne animositate. Sicut enim facti viri aiohi. Imagnanimiti et securi. **S**icut illud. **P**rou. x. vij. **I**ustus que leo auides abique irone erit. **T**ertio quod est multe penitentis que facti habent penas multas virtutum. **E**ccl. x. iij. **D**ominus dicit in virtute. **Q**uarto que est magne agilitatis et idcirco volat in acre. nam sicut dicit **B**regio. modicum habet de co que grauat et multum de co quod sursum leuat. **S**icut facti viri modicum habent de guedie. de amore cupiditatis et voluptatis et multum de leuitate. de amore charitatis et ideo in altum volat siue contemplatione siue queruatione **I**saie. liij. **E**cce intelligit seruum meum. exaltabit et eleuabit etc. **Q**uinto viri facti et perfecti assimilantur falconi que est magne generositate. nam si primo vel secundo preda non arripit que vindictam de se expectat. de facili tunc pre-

verecundia ad manum non redit sed per aera vagus incedit. **N**am dicitur et qui degeneret se contemnat que de aere quam ipse non triumphat ut dicit **D**re. **I**lle igitur primo vel secundo preda non arripit que vel bene ichoado vel bene plequedo ad finem boni operis non pergit et talis nimirum a christo degeneret se ostendit qui autem non qui inceperit sed que persequeretur usque in finem bene salutis erit. **T**alis quod cum verecundia penitentia debet ad christum redire et manum eius auxiliu humiliter percurare. **S**exto que est magne pietatis sed non solum erga pullos suos sed et erga alienos. **N**am eodem sedulitate officio quo filios pascat pulli ab aliis derelicti nutrit et cum suis recipit ut quod dicitur. **S**imiliter etiam facti viri non solum de suis cura gerunt domesticis sed etiam de extraneis et de miserabilibus pupillis maxime ab aliis derelictis **J**acobi. i. **R**eligio munda et immaculata apud deum et patrem hoc est. visitare pupillos. **D**ni **J**ob. xxxv. **S**i comedi buccellam meam solus et non comedi pupillum ex ea. **S**eptimo facti viri et perfecti assimilantur falconi ratione puritatis que est magne puritatis siue mundicie in cibo capiendo. **N**am cadauera fugit et in vebemeta famis putridas carnes non tangit sed patienter expectat quoscumque preda sibi congrua inuenit ut dicit **D**re. **I**n quo redarguit non tantum illi que nocua sibi cibaria comedat ut gule satisfaciatur sed etiam omnes illi qui ferendis cadaueribus idem ferendis carnis opibus delectantur. **T**ertio facti viri et hoc mundo quemdam odorem sentiant eorum que sunt in celo. **U**nde assimilantur vulturibus. **N**am in vulture ut **P**linius dicit maxime viget olfactus. **U**nde existens ultra mare sentit odores carnis et alia parte et econuerso. **S**ancti autem qui sunt in celo iam huius mundi mare transferunt. **N**os autem in vita ista mortali ad huc citra mare sumus. **E**a tamen nihilominus que sunt ultra idem que sunt in alia vita sicut boni et mundi sumus contemplantur et amando delectabiliter odorantur. **S**imiliter vultures qui ultra mare sunt idem sancti qui in celo consistunt nostrarum orationum

ad oves cum quadam aueritate percipiunt. **U**nde psalmista plene odoramentorum dicitur orationes sanctorum Apo. v.

Capitulum lxxx.

Sapientia celestem non potest percipere nisi mundus a sordibus culpe. que patet per exemplum in apibus. **A**pes non potant nisi aqua clara. nec potant nisi prius feces eiciant ut dicit **A**ui. **A**qua igitur clarum potant que cumque suaverne sapientie adeptione inuigilant de ipsa enim dicit **E**ccl. x. v. **A**qua sapientie salutaris potabit illum et rursus. **S**a sapientie. v. **C**lara est que nunquam marcescit sapientia. sed tamen nisi hac aqua clara celestis sapientie bibit nisi prius a semetipso peccatorum feces eiecerit. sicut scriptum est Sapientie. i. **I**n maliuola aia non intrabit sapia nec habitabit in corpore subdito peccatis. **Capitulum lxxxj.**

Spiritus sanctus in columba specie apparuit in christi baptismo que licet vere animal fuerit ut dicit **A**ugu. **S**tinus ex suis tamen proprietatibus significabat spirituales effectus quos ipse spiritus sanctus facit in baptisato. **N**am primo columba ut dicit **H**ilofa sup **C**an. ii. gemitum pro cantu habet que videlicet spiritus sanctus peccata gemere facit. **Y**sa. lii. **Q**uasi columba meditates gememus. **R**omano. vii. **I**psa spiritus pro fluitat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. **I**nos postulantes facit et gemetes. **T**ertio columba felle caret. que spiritus sanctus ire amaritudine auferit et benignitatis dulcedine replet. **S**apientie. vii. **Q**ui bonus et suauis est dominus spiritus tuus in nobis. **E**t in eodem vocatur spiritus sanctus suavis et benignus et humanus. que suaves benignos et humanos nos efficit. suaves in sermone. benignos in corde humanos in conseruatione. **T**ertio columba in petre foraminibus manet. que spiritus sanctus facit nos in christi

vulneribus et eius passionibus frequenter mente stare. **U**nde **L**anticorum. ii. dicit spiritus sanctus. **C**olumba mea in foraminibus petre glosa. i. in christi vulneribus. **T**ertio columba iuxta fluentem residet. que spiritus sanctus fideles suos in se infire facit circa scripturam fluentem. **S**ci. i. **S**piritus domini se rebatur super aquas sed scripturarum. **T**ertio columba vmbra que accipitris tunc et abscondendo laterat. que spiritus sanctus facit sanctos diabolica tentamina preuadere et per fugam mundi et absconione humilitatis euadere. **Q**uasi enim accipitris vmbra est ipsa terra non diabolica. **U**nde docet est iesus in deserto latibulum ut quasi ibi absconditus mundo facilius vinceret tentamenta.

Capitulum lxxxij.

Spirituales viri sicut sunt piscibus quorum alii que in solo mari viuunt alii in stagnis et fluuiis comorantes. **A**lii que que in mari. que que in aere dulcis. pisces autem a mari ad dulciores aquas egrediuntur in carum dulcedine delectantur et in pinguium et sicut eodrario. **U**nde tales in aere nunc dulci nunc in mari sunt comorantes. que dum vnum diu et periuunt magis in reliquo delectantur. **S**ed quod sunt fluuiales pisces sic allecti dulcis aere ut maris amaritudinem non ferentes in ore aqua salta gustantes subito moriuntur. **S**icut que oes boni et spirituales viri in aere penitentie viuere debent. quod tamen in mari comorantur. **E**xercitio et in quietudine vite active in que more maris frequenter turbant sicut dicit **M**arthe **S**ollicita et turbata erga plurima. **N**ihilominus tamen boni sunt et laudabiles pisces marini. i. boni et comendabiles homines actiui. **Q**uidam que alii sunt que semper esse volunt in aere dulcis. i. contemplative vite dulcedine minime separari. **D**e talibus erat magdalena que sedes super pedes domini audiebat verbum illius et idem dominus dixit eam optimam preter elegisse. **D**icit. n. **A**uicena. que

pices qui morant in locis petrosis z in aquis dulcibus currunt in gbus nō sūt sordes dulciores z meliores sūt alijs. Illi aut morant in locis petrosis q cōreplant rpi opa z verba qz petra erat cbristus. vt dicit Apo. i. Loxim. r. Sed illi in ags dulcibus z currentibus q cōreplant bona celestia z diuina q lz in se semp maneāt dulcedo tamē cōreplant eosz in nobis rapim trāsit z currat dū in hac vita sumus. Illi vō manēt in locis a sordibz mudijs q cōreplant sanctorū exēpla. q fuerunt pleni mūdicia. Tales igit cōtemplant viri pii hnt. de dulcedine z de vite puritate qz primi z iō meliores. Sz alij sūt q vtrobiqz successiue morant: qnqz i mari. qnqz i aq dulci. qnqz si i exercitio actōis qnqz i dulcedine cōtemplatōis. Et isti sūt pices q magis ipigant. i. vite merito magi dilatāt qz nō solū sibi pfit per cōreplationē. sed etiā multis alijs per multiplicē actionem. Vnde Apo. i. Loxim. r. Nō querēs qd mibi vile est sed qd multis proffit. Sunt tamē qdam sancti ita cōtemplatōis delictijs. totaliter dediti vt si qs eos poneret in exercitio actōis in spiritu vel corpore perirent. Vnde talcs dominus eligit sicut dicit Bre. vt seruiāt ei i vita solitaria

Capitulum lxxiiij.

Subdit qualiter se habeat ad prelatū suū offendit exemplo apū. Nā apes sibi regē creat ipse sibi populos ordināt. z licz sūt sub regē. sūt tamē libere z quē regē faciūt nali affectu diligūt z sūma precōe defendūt z p eo mori pulebrū eē credūt z ipsi regi tāta reuerētiā exhibēt vt nullatenus exire de domibus audeāt nec pāre ad passus nisi rex fuerit cgressus z volatus sibi redierit incipiat. Eligūt sibi illū in reges quē magnitudine corporis vident magis insignē z quod in regē precipuū est mansuetudie clariorē. Vn nullū aculū hz vel si hz nō vti ad vindictaz. Adirāda ē eaz circa regē obediētia. Nā. cū pcedit rotus

cōglobat examē z regē circūdat vt tūc videri nō valeat. Singule tunc obsequo regis se offerūt z ei. pncipue esse contendūt z scilum subleuant bumeris z aliqñ rotum portāt. vbi cūqz vō rex sederit ibi totz exercitus castra figit. regē viso totz animas exercitus. ipso quoqz amisso examē dicitur. qz sine regē esse nō possunt. Lū ergo pars apū in labore est. rex solus a labore immunis est z intus solus sedet. circa quez semper assumt quedā apes forte aculeum hntes tanqz lictores regem custodiētes z offendentes puniūt z raro rex foras exit. Vnde si quis tūc temporis alij regi pcederet exercitus nō erit. Quādo aut rex moritur circa ipsū cōglobant z more funeratiū tristitia torpēt. z piba tota meret. nō comedūt nō pcedūt trāsi murmure oēs gemūt nō lucz minuit. in mo fame se mori pmitūt nisi corpz regis de medio subtrahat. Et ex his ergo oibz colligit qz rector z prelatus ē vtuosus z māuetus diligēdus z a populo sine subditis nō coactis sz libere. i. volūtarie obediētibus affectuose diligendus. sūme defendendus cum reuerētia expectandus z ei obreperandū ab omnibz sponite seruiendū in laboribus adiuuandus in delectibus suis supportandus communiter imitandus pteoculis habendus a seruilibus laboribus crimēdus. caute z honorifice custodiendus. circa extrinseca raro occupandus. in morte autem cum tristitia debita reuerēter sepulture tradēdus z bec oia in vno includēs. Petri. i. Regem honorificate.

Capitulum lxxv.

Superbi assimilantur loquacibus. Nāz locuste in volando se erigunt. sed in erigendo mor cadunt. a vento australi generantur z conducuntur. sed in aquilonari moriuntur. Item multo se comedūt nec maiores minoribus parcat in estate quoqz apparēt z in hyeme latet.

Sic superbi saliendo temporaliter se erigunt mentaliter vt eo ipso sc. pbiores reputant quo se honorari amplius vidēt. sz se erigentes cadūt quia eo ipso qz grādes apud se sūt apud deū nihil sūt. Sequitur etiam pteriqz post clatum ascensū superbie inopināte casus ruine. A vento australi qui calidus est oriuntur quia ex calore temporalis pspicitatis superbi efficiuntur. sed ipsi in aquilonari frigore moriuntur. qz ex aduersitatis rigore demuntur. multo etiam superbi se se consumūt z potiores debilibus nō parcat. in estate. i. in pspicitate apparent mirifici sed in hyeme. i. aduersitate latent despecti.

Capitulum lxxvi.

Sentationum laqueos cū hō aduertit debet sagaciter fugē z ab eaz occasio nibus se velociter elongare. Cuius exemplū apparet in pisce mugile qui gdem est piscis mirabiliter agilis h dum insidias piscatorum sentit statim retrocedit z ita transiit vt volasse astantibus videatur. Ille igitur piscis insidias sentit qui insurgētes tentatōes perperdit z tunc quasi retrocedit cum ab occasio nibz tentationū se subtrahit z tūc velocissime trāsilit quando in ipso tentationis principio mor animū ab eadem auertit. Vnde Iliodoros dicit cum te tinnit cogitatio cū tibi aliqd suggerit illicinium non ibi tencas animū calca serpentis caput calca prauē cogitationis initium.

Capitulum lxxvij.

Syranni assimilantur agilis. Nam aquila qz in calore z siccitate excedit est nimis iracunda. Ira eniz fortis nō est nisi in corporibus multū siccis: vt dicit Aristoteles. Est etiā z aquila aibus innocētibz inimica z insecta quas vngue rapit z rostro percit z occidit. Item agilis sociatē nō habet sed fugit: vt Aristote

les dicit primo libro de animalibus. Est etiā crudelis filijs dū eos abicit dū rostro percit z a nido exire compellit. Omnia bec competūt tyrannis primo qz cōmuniter sunt iracundi z furiosi. Vnde de quodaz tali dicitur secūdo Machabeo. iij. Animum crudelis tyranni z fere belue iramgerens z. Item qz malis hominibz auent z bonis z innocētibz sūt infesti z inimici: ideo persequūt illos vel eozū bona diripiēdo vel in persona ledēdo. z interdū vita pnuando: sicut fecit Abab Naboth israhel: cuius personam occidit z vineam possedit. iij. Regū. xij. Item nō diligūt tyrāni neqz volūt i dno vt honore vt diuitijs socios vt paret hnt. Vn et studēt oēs depauperare ne possint z eos insurgē vti cis parificari. Interdū et tyrāni tāte crudelitatis exiūt vt et suos nō pcat. Nā et ppios filios qnqz a se abicit qnqz vō eos percit qnqz vō nō solū de domo sz et de pta eozū exulare cōpellit imo qd ē execrabili: qnqz eos occidit. sic legit de Herode q filios pmo expulit postea occidit pp qd Romanoy ipator de illo dixisse fert q maluisset esse Herodis porz qz filij qz Herodes cū eēt pselit i lege iudeoy porz pcebat sz filios occidebat. Item tyrāni qdā filios sūt miluis. Est eni milū: auis rapax audax in minimis s: tri mida in magnis. Nā siluestres aues ina dē n̄ audent: sz pullos domesticos puos rapē n̄ timēt. Sicut qdā tyrāni licz et auaricia sint rapaces z debiles z ipotētes sint audaces: sz n̄ potēiores vt corāles z eos g sibi resistūt pusillanimes z pauidi sunt imo superant interdū et p minores. Nāz miluus a niso ipetit z ppter suam pusillā nimitatem a minore superatur.

Capitulum lxxviii.

Stribulationū z tentationū impetus meliō conseruat iustos qz cōsolationūz applausus. Cuius exemplū apparet in piscibz. qui meliores sūt z cōseruantur

magis in pelago aquilonari et orientali quam in australi. quod et illos veterum imperioso flatu aque amplius commouentur et melius depurant propter quod pisces qui in eis morantur magis a supfluis mundantur. Per ventum igitur aglonis qui asperitate intellige aduersantis et tribulans in parte orientalem qui calidus est sua origine seruoze accipit irruentis tetationis. Et quorum impetu aqua velut aqua ad bonum sollicitatur seu impellitur et a malo purgatur si forniciter resistat et sic piscis homo iustus proficit et saluatur. Job. x. Diligens tua custodiuit spiritum meum. Sed per australem ventum qui mitior est et suauior intellige suauitate teporalium consolationum et quibus pisces. id est homines in aqua penitentie vel iustitie vincetes frequenter per negligentiam resoluuntur. Et ideo minus conseruantur et magis deteriorantur.

Capitulum lxxvij.

Verbo dei aqua nutritur secundum illud dicitur. Deuter. i. Non in solo pane et cetera. Cuius ratio est quod et eisdem nutritur et quibus sumus sicut. Psalms. dicit. Nam pullus qui nascitur ex ovo nutritur et ovo. Dicit enim Aris. in vii. de animalibus quod pullus nascitur ex albugine oui et nutritur ex vitello. Cuius ergo ex verbo dei sumus in fide spiritualiter genuit secundum illud Jacobi. i. Voluntarie genuit nos verbo veritatis etiam nutritur. Unde Gregorius dicit quod ab mensuris est sermo dei.

Capitulum lxxviii.

Etule quedam mulieres inueniuntur comitibus similes. Nam comices sicut dicitur. Psalms. dicitur sunt aues annose garrule in senectute licet eis albescant plumbe. intus tamen in carne quanto plius viuunt tanto magis efficiuntur nigre. Item dicitur comices suo garritu seu volatu mutationis teporis esse presage siue nuncie. Item ut dicit Ambrosius. Comices sunt ciconiarum ductrices et societate cum ciconie transuolat mare comices ipsas

precedendo deducunt et contra infestas aues pro eis bella committunt. Nec igitur oia continent quibusdam malignis et vetulis mulieribus. que si annosius viuunt assidue garrule impie et crudeles puellas existunt etiam bene ubi habitant ledunt. quod pueros fascino ad inficiunt sicut dicit. Quosa super illud apostoli. In infatigabile galate quis vos fascino auit. Item quanto plius per etatis puerum canicie albescit tanto plius per peccati caliginem interius nigrescit. Item sunt procurantibus demonum que interdum ciconias id est mulieres etiam honestas ad adulteria et in honesta opera callide seducendo associant et deducunt. Item quosque sunt que se strigis medaciter esse dicunt et tanquam prophetisse diuoli futura diuinare presumunt.

Capitulum lxxix.

Idualis continentia qualiter sit seruanda turtures ostendunt. Nam turtur est auis castissima. eo quod dum parit non petit alteri vitium copulans non requirit. sed solitaria sepe incedit et memor perditie societatis sepe gemit solitudine diligit et hominum consortia valde fugit ad ortos et agros descendit ubi cibum querit sed cibo obtento iterum solita loca placentibus apta requirit. In his ergo monetur vidue ut maneant vidue ut sint solitarie. Item cōsortia notia et vana spectacula fugere et superis necessitatibus victis se ad orationis et cōpunctionis loca colligere. Item turtur in hyeme plumas perdit et tunc in cōcauitatibus arborum se abscondit. sed tepore veris plumis resumptis de locis ubi latuerat erit. et loca congrua ad pullificandum querit sicut Aris. dicit. In quo figurat quod vidue tepore hyemis. id est tetationis vel aduersitatis vel deperditis plumis ornamentorum debet tacere in cōcauitatibus arborum. id est humiliter manere in domibus carum. vel perditis plumis delinax seu diuitiis debent morari per meditationem animi in cōcauitatibus arborum. id est cōpunctis humilitatis et paupertatis factorum sed tepore veris. id est prosperitatis quando habet plures

mas diuitiarum debent erire ad pullificandam et fructificandam opera vite actum. elemosynas vel alia bona opera. sicut fecit sancta Elisabeth filia regis ungarie post mortem viri sui dans se elemosynis et seruitijs pauperum. Item turtur super rem fetidam non descendit neque super cadaver. quod fit quando mulier vidua turpi tentationi non consentit et carnalis operis turpitudines non committit. Item turtur pro se et pullis suis pauca et munda grana eligit. et in locis mundis colligit unde viuunt quod seque mulier vidua tam seque filios suos paucis et licitis superbis debet esse contenta.

Capitulum lxxx.

Peccatores sunt sicut vijs aui in volado. Aues enim in volado non habent determinatas vias. Unde secundum Isidorum dicitur sunt aues quasi de uice in volado quod sine via fiat eas incedere. eo quod earum vias non sunt determinate in acre. Sic peccatores in suis actibus non sequuntur rationem quam habent humanis actibus terminos christi imponere propter quod dicitur Psalms. in Ethiope. Item dicitur electus in medietate persistens determinata ratione putat utique sapiens determinabit. Ideo dicitur ideterminate et in errando vagabunde modo ascendendo per superbia modo descendendo per auaritia. modo diuertendo ad beatitudinem id est ad delectationes gula et luxurie. delectationes enim ad dextera partere dicitur secundum Isidorum. modo diuertendo ad sinistra per inpatientiam et iram. si aduersus motu ante procedendo per presumptionem modo retrahendo per pusillanimitatem vel desperationem. Item aues motu alarum aerem diuidunt sed mor se claudere nullum signum sui transitus dereliquit. Sic peccatum vita et prosperitas ipsis mortuis et in sepulchro clausis totaliter deficit. Unde et persona eorum dicitur. Sapientia. v. Transierunt oia illa tanquam umbra et tanquam aui que transuolat in acre.

Capitulum lxxxi.

In ginitate carnis seruare castitatem cum ditate spirituali decemur et expe apud. Nam integritas carnis vel corporis virginalis omnibus apud est communis quoniam nullo cubitu miscet nulla libidine resoluitur nec partem qua iustis doloze. Nam cum alie aues semel in anno singulis edat se et apes geminos creat et duplici ceteris se curitate proderat. Sic quoque mulieres sacre que suorum corporum integritate custodiunt inuicem sunt a libidinoso retolutis fectibus et expe per a partum doloze nihilominus deo multa fructificat et spiritualibus operibus. Duplici enim fecunditate coniungatur mulieres virgines sacre peccant quod ille tantum carne fructificat de autem carne ac spiritu. Ille carne fructificat mundo corruptibile plebenerado. Ille corpe fructificat in celo et incorruptibile pueredo glorie. Erunt inquit domini sicut angeli in celo. ubi neque nubet. Denotat quoque nonnullas virgines sacre dno. est non filios carnales tamen spirituales. Nam omnes que trahunt ad deum siue expleis operum siue orationibus vel etiam suis verbis coram spiritualibus filij dei possunt. Item sic coniugati fructificat iterum etiam deo per opera vite actiue virgines tamen liberi possunt ei parere seque tam opem vite et repletiue quam etiam actualis. Et quoque per dicitur Isaac. iiii. Mulier filij deserit magis quam ei que habet virum. virgines quam coniugate. Item virgines et precipue iuuenes habent repletiue dulcoris. In cuius signum apes iuuenes et virgines faciant melius mel. ut. Aulice. dicit. Sic in virginibus ac iuuenibus facti mel. id est dulcedo repletiouis supne tanto suauiter generat quanto caro in eis spiritu forti subiugat. Unde. Iudicia. iiii. dicit de forti egressa est dulcedo.

Capitulum lxxxii.

Artures cardinales docent nos habere etrepla biterudina. Nam primo hirundo docet habere teporetiam per cipe in cibo. Hirundo enim

vt dicit. **S**ic ab eūdo ē dicta eo q̄ cibos sedēdo nō acgrat s̄z volādo acgrit. Ita et hō cibū suū necessariū corpi trāfēndo ad necessitatē et nō in hīs tēdo ad volūtātē acgrit. **E**ro. xi. **L**ōdēctis festinatē. Ille enī q̄ festinatē cōdēdit nec magnā dēlectationē i comedēdo nec ēt multū cibū accipere p̄uenit. **S**ecūdo docet nos habere prudētā. **P**rimo ex eo q̄ nidū tā artificiose p̄ponit q̄ vt sufficeret humana industria facere de quīs materia. **D**ñi q̄ dā crediderūt eas h̄re itellectū sicut. **D**ñs dicit. ii. **P**hysicor. **N**ō licet verū non sit docēt tamē nos cē prudētēs vt fm̄ prudētā nidū mēt̄ h̄ntur p̄ponam. **D**ocēt h̄rūdines et nos purgare nidū h̄cētne nō stre et eo q̄ ip̄e istrant pullos suos sterco- ra extra nidū eicere vt et nos h̄cētias nō stras purgare discam⁹ a secib⁹ p̄cōz. **I**te h̄rūdo h̄z prudētā i discernēdo tpa et loca. **N**ā tpe frigidis calidas regiones regit et iō mare trāfīrā estare. **N**o redit cetera tpa inueniēdo custodit et p̄nūcia ē iminēt̄ estatis vt dicit **A**mbro. **S**ist viri prudētēs tpa discernūt et put t̄pib⁹ agrūt negocia dispēcāt. **S**ūt et loca mutāda vt q̄reda prudēt̄ put videt agruere tpi. **S**olet etiā hō prudēs futuri esse p̄mēt̄ et eo q̄ rerū erūt prudētā mēt̄ put **B**oeci⁹ dicit. **T**ertio docet seruare iustitiā p̄cipue punitiā sine iudicatiā q̄ dū sāguinē malefactoris effūdīt alioz oculos aperit et ad cautelā in struit. **D**ñi dicit **A**ug. q̄ sāguis dextre ale h̄rūdinis q̄ erit colūbe medēt̄ oculi infirmis. **N**ā ala dextra h̄rūdinis ē iusta sētētia p̄ncipis et q̄ dū sāguis vius effūdīt aliorū oculi ad sibi cauēdū illūināt. **N**ā oculos q̄s culpa claudiri pena aperit vt dicit **B**er. nō solū pena ppria sed et aliena illūinat frequēt̄ et iuuat. **Q**uarto quoq̄ docet h̄rūdo h̄re fortitudinē qz dī ē cōqdā gen⁹ h̄rūdini q̄ oēs aues timēt̄. ita vt agla eā fugiat tāq̄ hostē nec illa visa audet sup̄ p̄dā irruere eo q̄ mori⁹ ei⁹ forte ē venenosas vt dicit **I**slimi⁹. **T**ales h̄rūdines scī sūt q̄z fortitudinē et virtutē timēt aues

omnes. i. vniuersi demōēs et agla q̄ ē vt autū. i. ip̄e fatbā q̄ ē rer sup̄ oēs filios sup̄be. **N**ā mori⁹ talis h̄rūdinis. i. orō. s̄i hōis p̄tētis et h̄ūlis q̄z venenos⁹ ē eis. i. demōi b⁹ et valde formidabilis. **V**irtutū q̄z plenitudo et abūdātia nō aggruat aias s̄z pot̄i alleinat. et ad ascēdēda in celū habilitat. **D**ñi ē q̄ aues q̄nto p̄i abūdāt penes t̄ko facili⁹ sursum leuāt̄ et veloci⁹ vadūt sicut patet i auib⁹ p̄de q̄ sūt volat⁹ altissimi. **A**er enī idur⁹ infra penas p̄cauitatē aue leuat et vt sursum ferat habilitat. **S**ic etiā penas virtutū scī leuāt̄ et ad n̄tēplāda vt appetēda celestia sublimi⁹ eleuat. **D**ñs. **D**as penas et volatū desiderās dicebat. **D**us dabit mihi penas sicut colūbe et volabo et regēkā. **E**cōtra autē et virtutū carctia nūgramus reliq̄ vt auis sine penis. **D**ñi dicit **A**ug. de deo a quo sūt virtutes. **L**ū tui penus non sum oneri mihi sum.

Capitulū. xciiij.

Vita spūalis hominum p̄fici et p̄fici sicut vita volatilibus. **D**icit enim. **D**as in. vi. de aiab⁹ q̄ post decē dies generatiōis p̄plet pullas fm̄ omnes partes suas et tūc h̄z caput ma⁹ toto corpe et h̄z caput iclinatū sup̄ crus de trā et alas expāssas supra caput post hoc rūpīt testa die decima octaua vt vigesima et creūt pulli iā viuificati et aliq̄n gemelli s̄z iter gemellos vnus est maior alter minor. **I**tem ergo pulli p̄pletō fit i. x. dieb⁹ qz prima hōis formatio i vita spūali fit p̄ ob seruatiā decē p̄ceptōz. **D**ñi dicit **B**er. **D**at. xii. **S**i vis ad vitā ingredi serua mā data et tūc caput corp⁹ eredit qz tūc ratio corpori dñat s̄z vt sit hō nō aial s̄z magis p̄ūatis. iclinat̄ et caput. i. mēs nō solū p̄ obediētā s̄z et p̄ h̄ūilitatē n̄ sicā s̄z verū et bec iclinatio ē sup̄ crus dextri. **E**t enī q̄ negi se humiliat vt dicit. **E**ccl. xii. et ille i sinistra p̄tē se iclinat ale etiā itellect⁹ s̄z et affect⁹ p̄ fidē et dilectionē supra caput.

supra naturalis rōnis p̄prehēsiōne credēdū tur vt icipiāt iā hō teretris mētē ad celestia erigi. **S**ed ad secūdā pulli p̄pletionē addūt. viij. vt. x. dies s̄z vt sit dierum. x. vt. x. viij. **N**ā si q̄s vult vere p̄fect⁹ ēē o3 vt ad obseruatiā veteri legis. i. x. p̄ceptōz addat obseruatiā noue legis. i. p̄litiōz cōtūsi sicut ē illud **D**at. xii. **S**i vis p̄fect⁹ esse vade et vade oia q̄ habes et da paup̄ib⁹. et alia et p̄litiā q̄ p̄tinet i euāgelij p̄fectioni enī noue legis. i. euāgelij p̄ctis octonari⁹ numer⁹ p̄pter. viij. die⁹ resurrectionis christi idēt dominicā quā celebram⁹ sicut iudei celebrāt die. viij. **D**ñi pp̄ die. viij. resurrectionis n̄re quā expectam⁹ qz rupta testa ouis. s̄m̄ta hac vita mortali tanq̄z pulli noui viuificati erit tamē gemell⁹ vn⁹ maior qz maior. erit gloria aie q̄z corpis. **E**t **I**te p̄fectioni euāgelij p̄p̄t̄ additō numeri denarij qz p̄t̄ obseruatiā decalogi necessaria sūt sacramēta noue legis cū fide trinitatē. vt. viij. dona spūsancti cū trib⁹ virtutibus theologis. viij. enī et tria denariū numerū p̄stunt postq̄z rupta ē testa timor vt amor vite corruptibilis creūt gemelli. i. tā carne q̄ spū i vita spūali p̄fecti. licet i regimine vite et dulcedie celestis p̄uersionis spiritus carnē atcedat. **D**ñi enī cupit spūs q̄z possit ferre corp⁹ vt qz plus p̄cipit spūs de dulcedine q̄z corp⁹ sustinet de labore. **E**t **I**te vita mortali similis ē vite naturali volatilibus. **Q**uedā enī aues s̄z q̄ pascūtur carnib⁹ sicut accipitres et aues p̄de et his assitāt hōies q̄ carnalit viuat p̄t̄ et dicit. **A**po. Ro. viij. **D**ebitores sum⁹ nō carni vt fm̄ carnē viuat⁹. **Q**uedā vō pascūt herbis. vt aleres et familia et tab⁹ similes sūt penitētēs q̄ de nouo icipiūt q̄ ad buc mollior a regrūt. solidū videlz cibū capere nō valētēs **E**zechielis. xxxij. **R**egēfēt i herbis virētib⁹. **Q**uedā at pascūt gramis et seminib⁹ vt colūbe et hm̄dī qb⁹ assimilat p̄fecti et spūales viri p̄fectoz enī solidus ē cib⁹ sicut dicit **A**po. **N**ā p̄ceptatiui pascūt seminib⁹ diuinorū vborū. **S**emē

eni vborū dei ē vt dicit. **L**ucc. viij. s̄z actiui pascūt seminib⁹ bonoz opoz p̄cipue elemosinaz. **S**alat. vi. **Q**ui seminauerit et pascūt et seminib⁹ lachrymarz q̄ p̄p̄ctoz. **D**ñs. **E**utes ibāt et flebāt mitteret semina sua q̄ s̄z semina pascūt et reficiūt aias fra illud. **D**ñs. **L**ibavit nos pane lachrymarz.

Capitulū. xcviij.
Vita diuersa iudicis in lege moysi sub figuris diuerforum volatūum prohibita fuerunt. **A**ui. xi. **S**uit enim eis prohibitus cibus aquil. in qua et coquod alie volat prohibetur et figuratur superbia. **I**tem gripbis in q̄ qz eggs et hoib⁹ itellect⁹ crudelitas potētū p̄hibet. **E**t **I**te aliet i q̄ qz pascit aubul signatur illi qui sunt pauperibus molek̄. **E**t **I**te milui in quo qz maxime isidij vix signatur fraudulentus. **E**t **I**te vultur. i. q̄ qz sequitur ceterum sperans comedere de cadaveribus mortuorum signatur illi q̄ mortem et occisiones affectat hominum vt lucrētur. **E**t **I**te prohibita sunt animalia cornuini generis in quibus signantur aliqui qui expertes bone affectionis non redeunt quia corpus emittus ab arca nunq̄ rediit. **E**t **I**tem strutio que cū sit auis et volare non possit sed semper circa terram inuolat deo signat militantes et se negocijs secularibus implicantes. **I**tem nocticorax que in nocte est acuti visus in die autem nō videt et ideo signat eos qui in temporalibus sunt astuti et in spiritualibus sūt imbecres. **I**tem larius qui natat in aqua et volat in aere et ideo signat eos qui circumfessionem et baptismum venerantur vel signat eos qui per contemplantionem volare volūt et tamē viuūt in aquis voluptatū. **E**t **I**te accipiter q̄ deseruit hominibus ad pdam et ideo signat eos qui ministrant potentibus ad pdādū paupes. **E**t **I**te bubo q̄ i nocte q̄ rit pascit d̄ die latet et iō signat lurosos q̄ occultari q̄rit in nocte opibus q̄ agunt

Circus mergulus cuius nomen est sub vidis diuini morari et idem signat gulosis qui in aquis deliciae se mergunt. **C**ircus etiam est avis africana hanc longam rostrum et passat ex serpentes et forte idem est quod ciconia et signat in modis quod de malis aliorum quasi de serpentibus refertur. **C**ircus etiam prohibet est cygnus est coloris candidi: longo collo quo ex profunditate terre vel aquae cibum trahit et potest signare boves qui per exteriorem iusticie cadore lucra terrena querunt. **C**ircus etiam onocrotalus qui est in praedicatione longo rostro: qui in faucibus habet quosdam folliculos: in quibus primo cibum reponit et post horam in ventre mittit: et signat auaros immoderate sollicitudine vitae necessitate cogitantes. **C**ircus etiam porphyrio qui praeter nam aliarum avium habet pedem latum ad natandum et alium fissum ad ambulandum: qui in aqua natat ut anates et in terra ambulat ut pediculi solo morfu bibiteorem cibum aqua tingens et signat eos qui nihil ad arbitrium alterius facere volunt: sed solum quod fuerit tuncum a proprio voluntate. **C**ircus etiam phibet fuit eius de rolonis qui vulgariter falco dicitur et signat illos quorum pedes veloces sunt ad sanguinem effundendum. **C**ircus etiam phibuit est lex caradon qui est avis garrula signans loquaces. **C**ircus etiam phibita est vrpupa qui nificat in stercorebus et ferenti passit fumo: et gemitu in cantu simular: signans tristitia seculi qui hominibus imundis morte operat. **C**ircus etiam vesperilio qui circa terram volat signans illos qui seculari scientia praediti solum terrena sapiunt. **C**ircus etiam ligo videtur aliquid indebite fugit aliquid in aliud cadit. Nam praedit nimum timens et cum fugere volens dum cum in aere esse sentit a terra non fugit sed sepe dum circa terram quasi secunda fugit in rete vel laqueum se immittit. sic quicquid aliis nisi supbie vel tyrannidis fugi volens dum se ad terram nimis diluendo vel indiscrete misceendo dimittit: aut in pusillanimitate laqueum incidit vel nimum remissiois retibus se involuit. **C**ircus etiam vicia tria magis generalia representant in vrpupa. scilicet auaricia luxuria et supbia. Nam vrpupa humana comedit stercorem. avis est oino imunda: sed

crisis capite ceteris galeata. **M**iana quippe comedit stercorem et imbiat ad temporalia uera de quibus apostolus dicitur. **P**hilippus etiam de trimentum fecit et arbitror ut stercorem ut ipse lucrificata. **I**mmundus autem est qui luxuriose vite pollutionibus subiacet. **D**e quo apostolus ait. **E**phe. v. **D**is formicator aut imundus etc. **S**ed tunc crisia gerit in capite cum supra dnam in mente contra illud **1** Cor. iij. **S**uperbia in tuo sensu nunquam etc.

Capitulum. xvi.

Multipliciter et superfluitates exemplo aegle abijcere docemur. Nam aegla ad plus tria oua facit: sed tertium praecipit: quod quod incubando multum grauat i taru enim tunc debilitat ut quasi venari non possit. **T**ria igit oua aegle tres sunt appetitus aie. **A**liqd enim aliquid appetit aia quod potest nec ad ipsam salutem. et istud est primum ouum. **A**liqd enim appetit quod praecipit ad corporis necessitatem: hoc est secundum. **A**liqd vero quod praecipit ad vitam voluptatis et istud est tertium quod. **S**ed tunc superfluum et noxiu abijciendum est. **S**uauius enim mentem frequenter superfluitas voluptatis: et ea in tantum debilitat ut spiritualia venari non possit. **D**ominus discipulos monuit dicens **Luce. xx. Et redite ne grauent corda vestra in crapula etc.**

Capitulum. xvii.

Sura assuat plume sine penina aegle qui sic dicitur. **D**ominus dicitur bit quada virtute corrosiuam. **D**um posita cum aliarum plumis calcos corrodit. **S**ic vsurarius cum bona cum bono lucro admittit ad nihil ipsi ducit. **D**ominus diuitie vsurarie est cum alij mure coiter paz durat. **M**artinus vsura virtute corrosiuam quod est quod mutuo accipit facultate eius sumit. **E**st enim vsurarius mutuum apud debitorum similitudo illoz neruium de quibus dicebat **Iob. xxx. Qui nunc comedunt in dormiunt a multitudinem coepsum vestimentum meum. quod ex multiplicacione vsure: quandoque etiam vestimentum in pignus datum consumit et transiit ad creditorem.**

Capitulum. xviii.

Distans figuratus fuit in passeribus qui offerbant in purificatione leprosi in lege moysi **Leui. xiiij. Leprosi. n. purificari dicebantur quando cōsomo hominū iudicio sacerdotis restituebant et cultui diuino reddebant. Et** orin gebat tū quādoq; ut diuino miraculo per rui legis carnalis lepra mudaret: quicq; et sacerdos in iudicio decipiebat. **D**um primo indicabatur mudus: et postea restituebat tanq; mudus cōsomo hominū et cultui diuino scz post. vij. dies. in pma aut purificacione offerrebat p se leprosus mudatus duos passeres viuos et lignū cedrinū et vmi culum et yfopū hoc mo ut filo coccineo ligaretur passeres et yfopus simul cū ligno cedrino ita quod lignū cedrinū est quasi manubriu asploro yfopū vero et passeres erant id quod de asploro tingebat in sanguine aliterius passeris imolati in aq; viuis. **Decc. aut. iij. offerrebat cōtra. iij. defectū lepre. Nam cōtra putredinē offerrebat cedrus quod est puribilis: cōtra fetore yfopus quod est herba odorifera cōtra insensibilitatē passeres viuos cōtra turpitudinē coloris vmiculus qui habet viui colorē. Passer viui auolare vo dimittebat in agrū quod leprosus restituebat p sine libertati. In octaua vero die admittebat ad cultū diuinū et restituebat cōsomo hominū pmo tū rasis pilis toti corpore et vestimētū: loci eo quod lepra pilos corrodit et vestimēta ignat et fetida reddidit: post modū sacrificiū offerrebat p delicto eius: b sanguie aut sacrificij vnguebat cōtremū auriculē eius quod erat mudatus et postea pollices manus dextre et pedes. **D**um in istis praecipit primum lep diuofici et sentit. **A**dbibeant aut buic ritui tres liquores. scilicet sanguis et sanguis corruptione: oleū ad designandū sanationem morbi et aq; viua ad emundandū spurcitiā. **P**er duos igit passeres significabat figuratiter diuinitas et humanitas xpi quoz vnus humanitas imolati vase fictili sup aq; viuetes quod est p passionē xpi aq; baptismatis cōferant. **A**lius aut. scilicet impassibilis diuinitas**

viuetes canbat quod diuinitas mori non potest. **D**um auolare quod passio alfrigi negr: hoc aut passer viui similis ligno cedrio et cocco vniculo et yfopo. scilicet fide spe et caritate nutriti in aqua ad asplordū: qui fide dei et bois baptizantur. **L**aurat autem hoc per aqua baptismati vel lachrymarum vestimēta sua. scilicet opera et oēs pilos. scilicet cogitaciones raderat: et cōtremū auriculē dextre eius mudat de sanguine et olco ut eius auditū munit et cōtremū verba pollices aut manus dextre et pedis tingitur ut sit eius actio atq; affectio scita. **C**ircus etiam xps assuaui se galline. **M**artinus. **Quo** ties igit volui cōgregare filios tuos quādam modū gallina cōgregat pullos sub alas etc. **G**allina enim ut dicitur ibi glosa est circa pullos suos pmissima. **N**am sub alis congregat eos sicut milium delectat p labore et amore filioz egrorat aut manus dextre et se curat. eos magis quod se pascat et satiat inuēta esca eos vocat: p illoz delectat hoiez ipugnat: p ipoz qui amore rauat vocat mutat plin mas deponit et rota hūpida fit et demissis alis icedit. **D**ec autem oia xpo agrus sūt. **N**am ipse ad pullos suos. scilicet hoies magnū affectū pietatis gerit eos sub alis protectiois sue i vna fide et ecclesia congregauit. **S**icut milium. scilicet mudū scuiētē eos defendit p labore et amore nro i cruce totū lāquid appuit plus de nobis quod de se curauit non tū pane mali: sed et sacramentali et spūali sue doctric nos pauit: inuēta esca nos vocat dices. **V**enite ad me oēs qui laborat et onerati estis et ego reficiam vos p nra delectioe diabolū expugnauit i cruce amore lāguis et voce deficiens rauit: factus fuit. **S**icut illud. ps. **R**auce facte sūt fauces mee etc. **I**bi et plumas et vestimēta deposuit i corpe flagellat: totū diuofidū factus fuit et diuinitas iue potētia abscondēs alis. scilicet viribus suis dimissis incessit. **D**ec igitur oia xps pro nro amore fecit. **Q**ui cum patre sancto et spū viuit et regnat deus in secula seculozum Amen.

Explicit liber quartus de similitudinibus rerum.

Incipit prologus libri quinti de similitudinibus rerum.

Ecce deo bestias terre iuxta spes suas et iumenta et de reptile terre in genere suo.

crea oriet qd dicit sine transgressioe precepti qd illi dederat in innocetia pmaneret. Vn scriptura sacra. Ben. i. restat tanqz trinū et vnū deū de hoie dicitur creādo. Faciamus hoies ad imaginē et similitudinē nra. Et p hie piscib' mar' et volatilib' celi et vni uersis aiantib' q mouent in terra. Et vt ipa quoqz aialia homi obediret ad nutū mor pmiis creatis paratib' sup cadē aialia terre dñatam pcessit dices. Crescite et multiplicamini et replete terrā et subicite eā et dñami piscib' mar' et volatilib' celi et vni uersis aiantib' q mouent sup terrā. Et vt dō eozūdē p libito seruitio vti possēt deo an' aspectū ipi' oia gregauit vt ea noib' varijs iuxta vniuersitatē p'rietatē nāc singula designaret. sicut iā p'fato caplo dñicē Ben. Verū postmodū iterueniēte petō p'dictoz p'moz parētū ex dimi trāl gressioe mādati quāqz p'fatū dñiū hoium sup aialia bruta fuerit diminutū et sui videt iobediētia hois iobediētie cā fieret et in iument' n' tō miserāte auctore fuit ex toto sublatū: qz sic seueritate iusticie misericordia t'pauit q' p'dictoz aialiu' terre qdā Quersa sūt ad hois suppliciu' qdā vō relictā sūt ad hois obsequiū et nōnulla p'cessa sūt ad hois ihermanē remediū. Ad e' g' in vobis p'pofuit moyses aialia tre tripl' noia uit. Nā noiauit bestias reptilia et iumenta fecit inqz de bestias tre iuxta spes suas

et iumenta et oē reptile terre in genere suo. Nā q sunt ad suppliciu' hois bestias nominantur qz bestia s'm fido. dicit qh va stia a vastādo put sūt leones et vni et animalia agrestia que homines qsiqz immunitate lacerrāt et deuastāt. Vn dicit Eccl. rxiij. Omnia h'ud vindictā creata sūt bestiaz dētes et scorpion' et. Que vō p'stat remedia reptilia nūcupant. Nā ex tyris et serpētib' et alijs q reptāt sup terrā quāqz venenosa existāt salutifera tñ antidota cōfici docent a medicis q venenis et morbis varijs salubriter obfistūt. Ceterū animalia illa q in obsequijs et v'v' varijs homini famulant moyses in vobis p'pofuit iumenta nominant. Que recte vt dicit Ba filius iumenta dicta sūt quasi hois iumentā put eg vel boues et alia q'ficia q hoib' in necessitatib' auxilii p'bet. Nō tñ at h' iumenta hoibus p'bet corporalia iumentā: insup eis porrigit spūalia documēta p' qd eoz doctrinā regit iudēt. Job. xij. q' terroga inqz iumenta et d'cebit tēmo qd documēto vbi s' p'or' expleti eo videlicet mō quo sapiēs in puerbijs dicit. Vade ad fornica o piger et p'fidera vias ei' p'fice sapiētia ec. p'ro. vj. Porro qz scriptura diuina non tñ de iumentis huiusmodi sed etiam de animalibus alijs vt bestijs et reptilibus ad informationem nostram exempla introducta sicut Salomō fortitudinem iusti leoni assimilauit p'prouerbio. xxvij. Iustus quasi leo confidens absqz terrore erit. Et dominus serpentis prudentiam nos imitari mandauit dicens Vt dicit. x. Efflore prudentes sicut serpentes et. p'pofitum meum est in b quinto libro generaliter de animalibus terre et bestijs ac reptilibus et iumentis et empla introducte plurima: et ea licet breuiter moribus adaptare librorum precedentium ordinem in materijs et capitulis conformiter p'pofequendo. Ad illius v' delicti laudem et gloriam qui docet nos super iumenta terre qui est deus benedictus in secula seculorum Amen.

Capitulum primum.

Abstinentia in pluribus hominibus irā vel impatientia generat. Nā sicut canis famelicus si nimis fame excrucietur uentritur in rabie. Sic et homo gulosus si paululum abstineat et ieiunet efficit impatientes et furiosos quod delictijs assuetus non potest famē pati. Et tales erant iudei ieiunantes quibus dominus dixit. Ysa. lviij. Ecce ad lites et contentionem ieiunatis et percutitis pugnosis. Quia quod dicitur dicitur in sermone de natali Ieiunij pacē dō nutrire non iurgia. Quale illud est aut quod non uelceris carnibus et de ore tuo oī esca sordidi? egrediar ualedictus. Et tūc abstinentia deuota diaboli fugat. Nā sicut fames valida expellit lupū de nēore. Ita abstinentia deuota diaboli expellit ab hoie. Math. ix. Hoc genus demoniorum non eijcit nisi in oratione et ieiunio. Dicit Ambrosius quod homo ieiunans spiritu suo serpente corpale interficit: quanto ergo magis ieiunij deuotū spūalem Iudith post ieiunij caput olofernis amputauit. Iudith. liij. Myro. Sagittas diaboli ardentis ieiuniorum et vigiliarum frigore restringere debemus. Ps. Ego autē cū mihi molesti cēnt inducbar cūctio hūiliabam in ieiunio aiām meā. Et tūc abstinentia plurimum est utilis ad deponendā uetustate pue consuetudina. Nā serpens quā senio se grauāt sentit et pellē ueterē cupit deponere ut renouetur: pmo a cibo abstinet pluribus diebus ut sic pellis eius facilius relaxet. Quid autē est uetusta serpētis pellis nisi praua et uetus consuetudo carnalis corruptio: quā si quis deponē appetit oīs quod pmo abstineat a cibis et delictijs. Vn Leo papa dicit in sermone de ieiunio. l. mēsis. quod p uoluntarias afflictioes abstinentie caro cupiscētis moritur et spūs X'utus renouat. Itē supflue delectatōes gula uindictē sūt p afflictionē abstinentie. Nā leo cū se nimis iurgitate sentit: p p'fēs dies nō māducans abstinere a cibis. Sic quoqz supfluitas et uoluptas cibi expiāda ē in cibi subtractione

et afflictioe ieiunij. Bre. Caro leta trahit ad culpā afflictio reducat ad ueniā. Vnde Bern. dicit. P'p' h' q' a licitis abstinentia ea nob' q' p'p' sim' illiāta cōdonant. Capitulum. ij.

Cadit tetatio sicut est morsui canis rabidi. Nā quod mordent a cane rabido terribilia somniant: et timēt in sōno et cur bāmr: sine cā sūt stupidi: oēs respiciūt et a nullo potū uolūt et si passio inualuerit oēm resū respiciūt: aquā timēt et latrāt ut canes. et ita timidi sūt ut p'rimoz cadant et tales cito moriunt nisi eis cū succurrat. Ille igit mordet a cane rabido quod tetat de accidit vicio et tales somniant terribilia et timēt sine cā. Quasi enim terribilia somniant quod ea quod facilia sūt difficilia estimāt et idcirco sine cā illa aggredi vel p' se g' somniant. Sicut dicitur. Sicut dicitur terribile timent ubi nullū periculū iminet quod illud quod p' sōnū cernit nō uera res: s' imago rei existit. Est enim sōnū p' dicit p'bs fantasma aliq' erroris: apparet i' sōno. Fantasma autē ē similitudo rei imaginata et nō ipsa res. Tal. n. accidit hō ē: cuiqz aliq' laboriosū occurrit faciendū dñicis spū q' h' stupid' sit. Et tūc oēs laboratōes ituc et ipse piger exis piger tñ uideri uel reputari n' patit. Et si i' ipo accidit passio inualeat oēs potū. i. p'ceptioe doctrine salutis renouit: aquā p'nic timet et refugit et p'cedio uite vt canis latrat quod i' oīs b'ipatiēs sp' g'ruit et marmurat. Ad spūalia autē X'ruosa. Ita accidit dñi et iter dū timidi et pusillāmes si quod oia dimittēt et d'p'g' rōes ruit: p'p' quod tales amissa diuina grā cū n' moriunt i' aia nisi eis adhibeat alicui' spūal' remediū p' quod exciēt debita medicia. Et iō Apo. dicit. i. Cor. vij. Tristitia seculi. i. accidit mortē opa' s'cic. Vn sic m' d'no corpori impossibilis est oīs aialis mor'. Ita accidit oīs aio impossibile uidet eē oēs laboriosū opus. Vn Seneca dicit i' ep'la. lxxij. Nō putat accidit posse fieri quicquid quod facere nō potest ex infirmitate sua de X'ru te ferūt sciētia. Nā hec ad quod ibicilles su-

m⁹ dura atq; intoleranda credim⁹ tormēta
reputātes mortificari ac p̄ma luce excita
ri nō ista difficilia sūt s; nos fluidi z criles
sum⁹. **Capitulum.ii.**

Adversitas hominibus
supbis z aridis magis
prodest q̄ prosperitas.
Nā carnes aialū i gb⁹
caliditas z siccitas do-
minat v̄ sūt cameline
in estate sūt male s; in
hyeme sūt optime. Est at̄ velut calor estat
sano; p̄spirantis q̄ plures malos efficit
dū i supbia extollit s; q̄ asperitas hyemis
est afflictio tribulationis q̄ dū ad humilis
sui recognitionē mētē reducit ad optimi
dispositionē p̄ducit z iō Greg. dicit q̄ p̄-
sētis vite p̄spiritas inocētē testē nō est
multi ad p̄nē vīs p̄ flagella redcūt z ple-
riq; ad inūta supplicia p̄ducēdi sine fla-
gello moriūt. P̄lerūq; ergo de hominib⁹
accidit q̄ facit hyemis aduersitatē bonos
quos fecerat estas p̄spirat malos. **Capit⁹**
p̄spiritas tēporalis aialū p̄dest z aialū
obest s̄m defectū vel abādātā charita-
tis. Nā carnes aialū q̄ sūt calide z bumide
vt pecorine i hyeme sūt bone z i autū-
no possūt optere s; frigide z sicce sicut ca-
prine z frigide z bumide vt porcine a me-
dio estatis vsq; ad finē sūt optime i hye-
me pessime. Similiū ēt homines q̄ sūt cha-
ritatis amore calidi z lachrimarū deuotio-
ne humidi tēpore hyemis idest aduersita-
tis sūt boni q̄ charitas patiens ē z non ir-
ritat. Sed ēt in autūno. i. abādātā p̄spe-
ritatis q̄ autūnus abūdāt fructib⁹ tales
p̄gruūt se habēt q̄ sūt abūdare z penu-
riā pari. S; illi q̄ sūt frigidū calore s; cha-
ritatis carētes z sicci būorē gratie nō ha-
bētēs vel frigidū ad spūalia z būidi. i. fluxi-
biles ad carnalia. Isti sūt pessimi i hyeme
idest i aduersitate q̄ asperitatē aduersita-
tis nequēt sustinere possēt tamē esse bo-
ni a media estate idest p̄spiritate q̄ si p̄-
spiritate mediocriter z tēperate vterēt nō
eis obesset s; pot⁹ p̄dest. Est enī i p̄spe-

ritate vt sit p̄ficua necessaria tēpāria alio
quin ē nocua. **Vñ Seneca dicit.** **Capitulum.iii.**
epla q̄ ipsa felicitas nisi p̄etur p̄mit vt p̄-
terit. multarū vrbū i ipso flore luxuriosis
impēria ceciderūt. Et quocūq; virtute par-
tū erat itēpāria corruit

Afflictio carni iditerca
plus obest aie q̄ p̄st vt
patet exēplo tari. Nā si
cut dicit Arist. Est q̄dā
spēs tari q̄ cū sua femi-
na cibos extra bynciem
colligit. sed postea timēs
ne deficiat femina vsq; ad saturitatē co-
medere nō p̄mitit. At illa patiētia sicut
masculo cedens cavernam exit z per par-
tem alteram latibulū intrat masculo igno-
rāte. cibos deuorat z vsumit. Sūt q̄ tar⁹
z femina spūs z caro humana z dū carni
spūs plus q̄ necesse ē subtrahit q̄uis cor-
p⁹ ad tēp⁹ sustinet tamē p̄ alterā p̄tē s; p̄
infirmitatē aialū vt debilitat virtutis
quā icurrit plus improvide spūi s̄trahit
sibi assūt q̄ illi spūs anī subtraherit z sic
indiscrete abstinet vt laboras vñ credit la-
crari p̄dit. Et ideo Greg. dicit in **2° mēte**
et. xxi. **Adorat.** P̄lerūq; dū plus iusto ca-
ro restringit ab exercitatione operis boni
eneruat vt ad ofonē vt p̄dicationē n̄ suffi-
ciat dum incontinua vitiorum in se fundi-
tus suffocare festinat.

Capitulum. v.
Aditio sic tenet bōmē in
statu piculoso vt ip̄sū pro-
pter piculū dimittere non
velit. Sic enī canis os car-
nē i vite dimittit z ēt
carnes calidas ad ignē
q̄stūcūq; ei nocēt vt mi-
nis expellatur. Sic ēt abicio⁹ nō vult di-
mittere dignitates quātūcūq; occasione il-
laz angustias mltas z pericula sustinet.
Proa. vsq; q̄ paruuli diligit istānam z
stulti ea q̄ sibi sūt noxia cupiēt. **P̄uer** enī
difficiliū ascēdu equū s; dū parū egtauit

st deponi donec cadit subito sic abicio⁹si
vt dignitates dereligit donec s̄buo morit
s; . **Vñ** ip̄sū superlatū z eleuatū zē.
Capit⁹ abicio⁹si accidit sic canib⁹ dēstis. n.
canib⁹ os canib⁹ p̄st. **Adagni** canea of-
se relicto ini se litigāt inūm ali⁹ pu⁹ canis
venit os inenit z cōdit i pace magnis-
de eo certātib⁹ z nihil ide būtib⁹. Sic va-
cātē magna p̄bēda dū vñ ex vna p̄te ali⁹
p̄ ip̄a p̄bēda surgit ex altera ad illā adipi-
scēda ad papā appellāt z p̄bēda relicta
sup cā litigāt z causant. Et iteri de⁹ p̄fert
alici illā simplici z bono q̄ eā nō expecta-
bat nec curā adhibebat. **Lucij.** Deposuit
potētes z exaltauit humiles.

Capitulum. vi.

Adicus fraudulēt⁹ q̄ solū
vile sibi itēdū deficiētī vt
illi efficitur aliq̄ inimicus
Nā pulli vulpiū q̄n non
iueniūt lac i mris vberi-
tib⁹ mordēt dētib⁹ z lace-
rāt z tanq̄ extraneos reputant. Sic amici
fraudulētī nisi vt solebāt dederit i ore eoz
gppia suscitāt bellū sup eos vt dicit **Mich.**
ij. **Capit⁹** p̄z q̄ amic⁹ q̄ est cā vtilitatē tā-
diu stat q̄dū vtilitas durat exēplo cāis q̄
diligit os carnē aplēctit z p̄seruat q̄ diu
inuenit i co q̄ rodāt s; nudū sine carne reli-
qt vñ Seneca. Qui vtilitatē cā assūpt⁹ fue-
rit tā diu placebit q̄ diu vtil⁹ crit. **Capit⁹**
amici viles assitant murib⁹ q̄ i plenūnio
crescūt sicut q̄dā marina faciūt s; decrescē
te luna minuat. Sic amici q̄ sūt cā vtili-
tatis crescūt crescēte luna. i. fortana s; ea
diminuta minuat vt. **Poeta** dicit. **Lū fuer**
felix multos numerat ab⁹ amicos. **Ap̄a** si fue-
rint nubila solus eris.

Capitulum. vii.

Amor spūal⁹ trahit ad supna.
s; amor aial⁹ z carnal⁹ trahit
ad irena q̄ apparet p̄ exēplū
in formatōe aialū. Nā for-
matio i aiali bruto z p̄pleto-
faciē habet reflectam ad terram soli homi-
ni faciē erectam n̄ atura seruauit. **Vñ**

Poeta. **P̄ronaq;** cū spectēt. alia cetera
terrā. **Vñ** homini sublime dedit celūq; vi-
dere. **Vñ** **Basili⁹** dicit. **P̄cedens** oēs ire-
ne sunt iō curuant ad irā. **S; ē** alia plāta
tio celest⁹ hō q̄ tānū bitū figure tānū digni-
tate distat a bruti. **Alloz** ē facies deosū.
tūū hō caput i sublime erigit. Sed si te se
dauēris corpis voluptate p̄parat⁹ es in-
mētē inspicētib⁹ z sillis fact⁹ es illis. Sic er-
go cū p̄ amore fiat q̄dā spūalis formatio
q̄ aia i ill⁹ h; de terrene cupiditatē ardore.
Nā cerū⁹ q̄ vt dicit **Plin⁹** nunq; febrē
fērit diuissime viuūt s; p̄ q̄ cētū ānis.
z hoc p̄p̄tā ē i ceruis alexandr⁹ post eius
mortē capū p̄ cētū ānos q̄ habebāt ānū-
los aureos in naribus ab eo sibi missos.
Quidā n̄ ē estuās febris nisi ardor cupidit-
tat⁹. Qui ergo hac febre caret diuit⁹ i vita
morat⁹ q̄ q̄ caret cupiditate lōganimit⁹ cō-
seruat i charitate. **Amor** n̄ charitatē ē ca-
lor aie vital. **Vñ** **Augo** de s̄cto victore.
Scio iquit aia mea q̄ amor est vita tua.
Vñ **i. Job. iiii.** **Scim⁹** q̄m trāssit⁹ sum⁹ v̄
morte ad vitā q̄m diligit. **P̄ac** at̄ vitā
amoris extinguit vir⁹ cupiditatē. **Vñ** **Aug.**
dicit q̄ charitatis venenum est cupiditas.
Capit⁹ amor spūal⁹ facit sanctos viros nō
sēntē ruinā vt aduersitatē rex t̄paliū. Nā
catt⁹ q̄n ab alto cadit sup āteriores pedes
se recipit z vir p̄ casū aliquē lesione sentit
vt icurrit. Sic fcti viri cū p̄ aduersitatē in
cursum cadūt ab alto p̄spirantis tempo-
raliū recoligūt se sup anteriores pedes. i.
firmat se in affectibus spūitūalium. Sūt
enim anteriores anime pedes spūitūalium
affectiones quasi autem posteriores sunt
affectus temporales **Apo. ad** **1° p̄dij. iij.**
Que retro sūt. obliuiscēs ad āteriora me

extēdes. Et ideo sci viri casū tpalū tāto min⁹ sciriū qnto i amore spūaliū vehemēti⁹ iardescūt. **C**Itē amor charitat⁹ ē ignis spiritalis q aiam nō vastat s; renouat. **D**n̄ mētēs deū amatiū sicut sūt angulū gbulā q sūt de corio salamādre. **E**st. n. qdā gen⁹ salamādre cui⁹ pellis villosa ad modū pell⁹ viruli marini ex q ad v⁹ regū si unt ciguli t bi ciguli post multā verusarē in ignē picci nō erunt s; renouat Apo. pbi. iiii. Renouamini spū mētīs vīe tē.

Capitulum viij.

Aluna qnto ē humilior t ab amore ireno mag⁹ vacua tāto ē i spūalib⁹ exercitijs mag⁹ igniosa t oposa. **N**ā aranea ē corpe parua t tamē ad faciēdū tellā ē mirabilia oposa. **E**t ē valde admirādū quō tantā materiam de vtero suo trahat. **D**icit. n. **A**uicēna t ēt **D**iasco. q araneaz tele nāe artificio ex eaz viscerib⁹ generant cū tñ vt dicūt qdā sp cī⁹ vt iuenciat vacuus a tali materia. **E**st igit in aranea paruicaz corp⁹ vacuitas vtrius t nihilomin⁹ mirabil⁹ ars vīe studiositas opis. **N**ā sicut dicit **D**olin⁹. **M**oderatō vngue rotādū filiū educit t miro artificio filia cōnectit q ab inio vsq; ad summum t transfuerfalter de puncto ad pūctū reducit qdā lineari distātia t oēs lineares tract⁹ i pūcto medio eqli distātia a cētro cōiūgit t ipsi⁹ tele iterualla seu spacia inī filamiro artificio nūc sūt qdrata nūc oblonga nūc rotūda t tāto strictiora qnto medio viciniora t tāto latiora qnto extremis primiora. quo modo. ar filiū filo tā idissolubili cūiūgat vī⁹ nō indicat t rōnis iudiciū vix affirmat. **M**iro ēt mō p fila tā subtilia vix visui peruia se leuī eleuat t inclināt vt volare videat. **M**aruitas ergo corp⁹ significat humilitatē ment⁹ vacuitas vent⁹ carētiā t rēcti amorē. **I**ngentiofitas artificio pudētā opēris q sancti viri spūalia opēra fac iū mirabili mō ordinata conneca distincta formata t firma se aliqñ hūilē deprinēdo p cōdescēsiōē aliqñ sub-

limiū eleuando p contemplatiōē. **S**iles videlicet illi angel⁹ quos vidit iacob i scala ascēdentes t descēdentes **B**encf. xviii. **C**Itē anime inferiores vires disponunt per superiores. **R**espondent. n. i anima vires inferiores superiorib⁹ sicut animalī vngues respondent cornib⁹. **T**anta. n. ē affinitas inī vngulas t cornua q sub; **A**ri. vā cā patientē i vngulū cū oleo inī cornua perungi. **P**er cornua **N**o accipe vires superiores s; voluntatē t rōnē s; p vngulas vires appetit⁹ sensitiui inferiores s; trāsbilē t concupiscibilē q tūc a morib⁹ passionū iordinatay sperant t curant qñ ipse piores vires oleo dine grē perungunt t talia sicut est illi vince de q d. **I**sa. v. **V**inea scā ē dilecto meo i cornu siliū oli tū.

Capitulum ix.

Armatura spūalis hominum assimilāt armature naturaliū terrestriū. **N**ā i aialū iunguntia ē natura vt i lefione aliqd sp habeat munimēti vt cerui ad suā defensionē habēt cornua apes aculeos leones vngues lupi dentes t minuta aialia que se defendere non possunt agilitatem ad fugiendum receperunt vt lepores t butasmodi. **S**imiliter contra corp⁹. i. contra tentationes carnis ceruii spūales viri iuuant se cornib⁹ duob⁹ s; oratione qua sugant cogitationes interiores t ieiunio quo fugant mor⁹ carnis extēriores. **D**n̄ hoc gen⁹ demonioy s; carnaliter tentantiū non eijctur nisi in oratione t ieiunio vt dicit **M**at. ix. **D**iabol⁹ ar sepe trahit homines ad peccatū a quo d; hō re surgere t de manu diaboli erire iuuādō se dēte q cib⁹ terrā q signat cōtrito pccōy. **D**n̄ qñ lup⁹ hēret⁹ ē peccator i mēte t ritionem habens. **C**Itē debet se iuuare vngue quo scilicet scindit t aperit t aperit do quod intus ē pdit t signat confessionē qua peccatum in conscientia latens ad salutem aperitur. **C**Itē debet se iuuare aculeo vt apis idest sollicitudine satisfactiois. **M**an quasi aculeus pungens est memo-

ria offēse ad satisfactiōē impellēs. **D**el apes. i. penitēs p bona opēra fructificatiōē debēt habere aculeū punitiōis. i. timorē diuini iudiciū vt memorā mortis. **S**ed contra mundū siquis nō ē ad resistendū fortis d; iuuare se fuga. sicut fecerūt s; patres anag persecutiōez declinatēs ad desertā confugiētēs. **P**s. **E**cce elongaui fugēs t māh i solitudine. vt saltē fuga mētali fugere dnt s; cor a mudan⁹ remouēdo **P**s. **D**iuitie si affuāt nolite cor apponere

Capitulum x.

Auaritia assimilāt sanguifuge q os triangulare b; t fistulā i ore cū q sanguinē bibit t carni applicata sanguinē fugit. t cū nimū repleta fuerit illū euomit vt itez fugere possit. sic **I**h̄s. dicit. **S**it auaritia h; os triangulare. q; s; tres h; modos precipuos male acquirēdi p rapinā furtū t vsurā. cui⁹ fistula breplebil⁹ ē cupiditas insatiabilē. **N**ec sanguinē pauperū sugit. sicut manifeste apparet i vsurarijs q omnib⁹ ad vitā necessarijs suos qñq; debitores expoliāt. t ex vsurario lucro cū repleta bursa hūerit vsurari⁹ ad huc illū euomit. i. ad huc illū lucrū receptū ad vsurā tribuit vt itez lucret **P**ro. x. **S**anguifuge duc filie sūt dicētes afferat. **C**Itē auar⁹ ē sicut canis ad cumulū feni iaces senū custodiēs nec ide aliqd comedēs s; latrās. nihil inde amouere permittēs. **E**t idē dicunt facere qdā serpētes q balsamū custodiūt nihil deferrī pmittūt licz ipsi nō vtant. **E**t ē sūt siles auari apib⁹ q mel p flores colligūt t ipse i fecib⁹ mel lis morunt. **C**Itē auar⁹ hō sicut ē araneaz que triguo tēpore longa trahit fila t tele semp inicta nunq; definit laborare. ppetuum iustinet i opere suo dispēdiū q; ad modū vtrū vel pluuiam tela rūpitur in qua diuiti⁹ laborant. **S**ic auar⁹ i modico tpe magnas diuitias acqrit t reature. i. auginētatiōē vt gubernatōi capz sp intē⁹ a labore nunq; desinit. s; frequētī postq; magnā telā. i. magnā substantiā cōgregauit ad mo-

dicū vtrū. i. cursū alicui⁹ guerre iurgēt⁹ vt tpe sū diripēt⁹ vt ēt ad modicā pluuiā alicui⁹ fortuni cōtīgēt⁹ aufert subito illō qd cū magno diuiti⁹ labore ē cōgregat⁹ **I**sa. lx. **R**elas aranez teruerūt. **C**Itē auar⁹ assimilāt fūnic. q qñ duos h; fet⁹ filiū quē magis diligit i brachijs portat aliū **N**o in bumer⁹ gēstat. **S**ed quando sibi fugiendi necessitas instat dilectum filiū eijcere cogitur q dū ab alio quē humeris gēstat pmit facili⁹ caput. **S**imilia ergo ē auar⁹ fili⁹ autē que diligit ē mudus quē brachijs. i. affectōib⁹ strigit t gerit fili⁹ at quē min⁹ diligit ē spiritus saus quem quasi post dorsum portat. cūa parum de ipso curat. **S**ed cū post mortem hinc fugere siue extra cōpelli tur. tunc filium dilectū. i. mudū dimittere cogit t spūs de quo nō curat peccato gratiā t a demonib⁹ capis t ad eternū iterū ducit **Luce. xvi.** **M**ortu⁹ ē diuit⁹ t sepult⁹ ē in inferno. **C**Itē auari similes sūt formicis magnis q dicūt iudice ab ipis distorior graphis q aurū mira cupiditate custodiunt t p eo defēdēdo cōtra homines bella sumūt t tñ ide nullū modū suscipiūt. **D**ic. n. **S**olin⁹ q; formice ille si magne t comute t ē illis mira feritas ppter amorem auri. **S**ed homines i estimo pte illuc vadūt. qñ ppter calozis estū morant⁹ t latibulis t sic aux furant t gēmas. **S**z formice eos odore pferiūt foras erent eos iuadūt t aurū pro posse defendūt t tamen de ipso auro nec comedūt nec bibūt nec aliqd inde faciunt. **S**imile accidit multis auarijs. q die noctraq; p auro laborāt nec inde bonū habēt. **Ecclesiastes. vi.** **D**ir cui deus dedit diuitias substantiam t honorem t nihil deest anime sue ex omnibus que desiderat nec tribuit ei potestatem deus vt comedat ex eo s; hō extrane⁹ duorabit illō h; vanitat⁹ t magna miseria ē. **Capitulum xi.**

Renchētie obsequijs declinat⁹ feritas ment⁹ qd patet i elephātib⁹ q capiunt h; mō vt dicit solū **I**sa. n. **S**icut fouea s; bitanea i via p quā affluerūt ire i quā clephas icidit ignozāter

ad que veniens vn' venator pcutit cu' z pu
git ipm: aliter at venator: du' venit pcutien
te ipm pcutit z cu' expellit z dat ei ordenz
ad comededu'. L'vqz ter v' q'er si fecerit
bestia liberate se diligit z ei obediens man
suecit ex q' p'z q' sicut dicit poeta. De fe
ror aial placat amica man' s'z si brutu' aial
sic diligit se deceptioie defendere v' demul
cete sen de fouea extrahere quato magis
aia d'z r'p'z diligit q' ea veracit' a diabolo b'
sedid celesti pabulo reficit z b' barator peti
educit. Vn' qliber xpian' d'z dicit. Quid re
tribua' dno. p' omnibus que tribuit mibi.

Capitulum. xij.

Blandiores assilant scorpio
nibus. Scorpion. sicut dicit
Sre. bladiendo icedit: s'z cau
da ferit nec mordet i facie s'z
a posteriorib' nocet. Vn' dr
scorpio a scotte qd' e' dulce z poio pois qd'
e' fingit eo q' i anteriori pte bladias fingit
z posteriorie pigit. Scorpiones q' sut oes
bladii z maliciofi q' bonis i facie n' resistit
s'z post dorsu' portat vnde venena sudat.
Sre p'ores delinire bladias malu' est
magnu'. Vn' Exo. xliij. pcepit d'ns. Non
coques edu' i lacte matris sue. Vnde eduz
eni peccator. in lacte v'o bladiue designa
tur de qb' Pro. i. Fili mi si te lactauerint
p'ores no' accetas eis. Edu' qd' i lacte
coque' e' p'ores boiez blandiciaz delinire.
Alier at edus signat r'p'z pp' s'istudinem
carnis peti q' no' erat a iudeis coqued' i sac
cidedus in lacte mris. in tpe ifancie sue.

Capitulum. xiiij.

Bonitas z malicia hominuz
depedit multu' ex loco vbi
morant' z ex societate cu' q' co
uersant' z exercitio in q' occu
pant. Na' s'm hypocrat' ad
cognitioez bonitat' aialiu' pur veniut i ci
bu' hominu' s'fert scire z pastua vbi nutri
untur: q' illa q' pascunt in montib' i. locis
sic meliora z sapidiora s' ad esu' q' ca q' i
vallib' buidit z adhs. Im q' et signat q' et
penit' s'z meliora s'nt loca penuriosa q' b'

litiosa. Eccli. xvi. Nec sunt iniquas sodo
me fororis tue: abundatia z saturitas pa
nis zc. Sre. p'dest et scire aer' buidu' z sic
cum q' conuersant. Quasi eni aer quo bo
mo circumdatur est colleguz in quo homo
coersat: de quo multu' refert vtru' sit bui
dus v' sic' i. vtru' deuot' v' idenot' z ari
dus. Sre s'fert scire quantitate get' z mo
tus eoz. Aialia at domestica pauco: mo
tus s'nt. z i' maior' buiditat' q' siluestria
pp' qd' carnes domesticoz s'nt molliores
ad digerendu' faciliores: na' ex multa g'ete
pori claudunt z calor it' includit pp' quod
grossi buozes dissolunt: z sic carnes mol
lescunt z attenuant. Sed q' nimiu' come
dnt z bibut humoz supfluitates augent
in pinguedines multiplicant z i' talium
aialiu' carnes plurimu' nutrire p'bant: s'e
viri spuales z co'ceptiuu' magis g'eti z mi
nus opatini s'nt q' carnales vel actiuu'. z
i' secu' morates magis s'nt p' lachrymaru'
copuacione' buidi. i. qb' et ex multa quiete
mētis claudunt poru'. i. sensus eozis z bu'
soluunt grossi buozes. i. dissipant in eis
terrene cogitaco'es z affectio'es mollescit
pietate z attenuant cibi z pot' pcurate. S'z
q' spualib' nutrimētis intrinsecus abuda
nus p'fruunt: i' co'solationis z g're pin
guedie replent de qua. ps. dicebat. Sicut
adipe z pinguedine repleat aia mea zc.
Sre bonitas z malicia moris sequit' in
hominib' ex bonitate z malicia volutatis
sicut in brutis pucnit' ex bonitate z mali
cia co'plexionis. Na' qd' facit in brutis na
lis co'plexio: b' in hominib' facit volutatis
dispositio propter quod dicit Augustin'.
q' voluntas est qua peccatur z recte vi
uitur. Quod autem mozes varientur bru
torum s'm varias co'plexiones eorum
ex multis exemplis apparet. Vnde est eni
q' s'z omnibus aialibus insit motus z sen
sitiua virtus tamen s'm magis z minus.
Na' qd' s'nt sensus viuaco'es eximio'es
fortiozis z sagacitatis subtiliozis. Sic est
q' bos e' pigritia plenus z tardus ad mo
tum asinus stolidus equ' ad cocupiscen

pus. Lup' idomiu' canis gratific' z fidel
am'. Et h' et s'nt pucnit. vt dicit Ari. q'
qd' aialia s'nt magne mansuetudinis vt
vacca z ovis: qd' idomite feritatis vt vni
comis qd' a magne audacitatis vt leo qd'
astute fraudationis z multe maliciofitatis
vt lup' z vulpes. Vnde et e' vt id' dicit q'
qd' aialia diligit societate z turmatiz va
dit vt cerui onagri z camelu' z b'ndi. Et q'
da societate fugiut sicut illa q' de rapina
vitat' Auic. aut dicit q' iter oia aialia ho
no' pot' viuere sol' z grues formice z apes
in b' cu' boie z cordat. Vn' s' b'ndi mozes
g'isut diuersimode brut'. ex diuersitate
co'plexiois co'petut et suo mo' hoib' ex di
uersa dispo'ne volutat'. Vn' eni pmo oib'
uoz hoibus inesse co'iter sensus discreto
nis z mo' boni opis: plan z maiozes dnt
e' sensus. i. agnitiois viuatiois respectu
dei: estimatiois fortiois z veniois respectu
sui z sagacitatis (maior) respectu primi: vel
d'z et in eis sen' excellēs in re'platoe' di
uinoz: estimatio vebemēs i p'uidē futu
roz z sagacitas prudēs i gubernatoe' sub
iectoz. vel sensus quat' ad exposito'es scri
pturaz. estimatio quat' ad distributione'
demofynaz sagacitas quat' ad correptio
ne culpaz. Inueniunt et boies siles bob'
p'arditate pigritie: siles asinus p' stolidita
te iprudētie. siles egs p'pnitate lururie. si
miles lupis p' idomabilitate' supbie. z pan
ci siles canib' i fidelitate amicitie. Inueni
untur iteru' qd' mites vt vacce p' ma'ue
rudine: z qd' feroces p' vnicomes p' tyra
nide. qd' audaces vt leones p' p'suptoem
qd' fraudulenti vt vulpes p' deceptioez. Na'
nulli et vita solitaria z re'platois secretu'
diligit. qd' v'o i cenobioz sive quatu' co
gregatoib' dno' s'uire satagut. co'iter at ho
nitate viuut solus neqz q'ntu' ad vita' corpa
le neqz q'ntu' ad spuale. Vn' dr Eccli. iij.
De soli q' s' zc. L'ausstralz v'o q' siml vi
uunt dnt uenire cu' gruib' i scipos b'n cu
stodiēdo. grues n. dnt e' optie sui custodes
q' grues sic dicit Ambro. voel p'conio iraz
petut vbi a labore g'cunt z ad castroz cu

stodias vigiles ordinat vt alie secure ge
scat. Vigiles. n. sup vnu' crus stat d'ruce
z lapillu' i altero pede tenet a ira ins'cto
vt si son' ut p'ferit p' casu' lapilli excidit.
Sre uenire dnt cu' formic' b' futuro vi
delz sagacit' puidēdo. Pro. vi. Vade ad
formica' o piger z p'sidera vias ei' z disce
sapiētia q' cu' no' h'eat d'ucē neqz p'rozē nec
p'ncipe' par estare cibū sibi z congregat in
mese qd' comedat. Sre d'z uenire cur
apib' b'oa opa dulciter faciedo. Eccli. vi.
Veniis in volatilibus est apus z incium
dulcoris habet fructus illius.

Capitulum. xliij.

Charitas fraterne legē imple
re castros nos docet. Na' h'
aialia i grege viuut sua spēs
diligit. dētib' ligna p'uidēdo z
ad sua latibula ferut z miro
mo ea deducit. Na' vnu' p' vehiculo pedi
b' cleuat (supinū) ponit z iter ei' crura ab
scissa ligna s'ponit z sic cu' oneratu' ad last
bula sua trabat que onerata z cu' subtili
tate mltā sibi diacta parit. Docet igit' nos
castros iter boies socialiu' z amicitia' vi
uē exēpla Xtutu' ab alijs hūide capē qd' e'
ore arboz ligna p'cidē z ad n're mētē bita
tioez uertē. q' at v' onera p' alijs portat
docent nos illā legē charitat' adiple de q'
Apl's dicit ad Gal. vj. Ali' alteri' onera por
tate. z sic adiplebit legē r'pi z p'cipue d'be
mus nos iuice inuare ad edificadu' mētis
domū i bitaculū dei. Sre charitat' ordo
regit vt fortiozes i laborib' debiliozes p'ce
dāt. vt eoz tā exēplo q' auxilio ibecilliozes
laborē facit' ferant. Exēplo. scruoz qū
flumia imēsa z maria trāscūt. fortiozes i
natādo p'cedūt qb' debiliozes i natādo capi
ta supponūt z sic sibi succedēs inice labo
rē le u' s'ert vt dicit Ibi. Apo. Ro. xv. dē m'
no' s'firmiozes ibecillitate' s'firmoz sustinē.

Capitulum. xv.

Charitas fraterne legē imple
re castros nos docet. Na' h'
aialia i grege viuut sua spēs
diligit. dētib' ligna p'uidēdo z
ad sua latibula ferut z miro
mo ea deducit. Na' vnu' p' vehiculo pedi
b' cleuat (supinū) ponit z iter ei' crura ab
scissa ligna s'ponit z sic cu' oneratu' ad last
bula sua trabat que onerata z cu' subtili
tate mltā sibi diacta parit. Docet igit' nos
castros iter boies socialiu' z amicitia' vi
uē exēpla Xtutu' ab alijs hūide capē qd' e'
ore arboz ligna p'cidē z ad n're mētē bita
tioez uertē. q' at v' onera p' alijs portat
docent nos illā legē charitat' adiple de q'
Apl's dicit ad Gal. vj. Ali' alteri' onera por
tate. z sic adiplebit legē r'pi z p'cipue d'be
mus nos iuice inuare ad edificadu' mētis
domū i bitaculū dei. Sre charitat' ordo
regit vt fortiozes i laborib' debiliozes p'ce
dāt. vt eoz tā exēplo q' auxilio ibecilliozes
laborē facit' ferant. Exēplo. scruoz qū
flumia imēsa z maria trāscūt. fortiozes i
natādo p'cedūt qb' debiliozes i natādo capi
ta supponūt z sic sibi succedēs inice labo
rē le u' s'ert vt dicit Ibi. Apo. Ro. xv. dē m'
no' s'firmiozes ibecillitate' s'firmoz sustinē.

Fac. Estote factores verbi et non auditores tantum: et hoc modo melius digritur: quod plus applicatur homini et plus assimilatur ipsi Jac. Factor operis huius beatus in factis suo erit. Sed quarto recipitur in ore ut sapienter doceat et hoc est completa verbi digestio. i. utilitas communis cum scilicet proficit diacenti. **Vn Math. v. Qui fecerit et docuerit huius magnus vocabitur in regno celorum**
Capitulum. xxi.

Taustraliu vita assisat tortu ge. Na tortuga testa claudis et illa que est humilis est venenosa et mortifera. Sicut terra que habitat in domibus vel siluis est bona. **Aut?** carnes edibris et consumptis sunt bonae: sunt virtutis reparatio. Sic vita religiosi testa includitur. I. clausura claustris et obediencie et continentie. Sed si sit humilis. i. lara vel fluxa et nullo freno discipline coercita sicut sunt monasteria quidamque est venenosa et mortifera. **Doctores.** i. cis et venenosa alijs imitantibus. **Sz** terrestrius. i. illa que discipline debet terminis stabilis: siue sit tenobitar uz in ciuitatibus morantiu: siue breuitate in siluis degentiu bona est et laudabilis. **Hec** edibris i. consumptis. i. bis que sunt a mundo defecti vel debilis virtutis ad euadendu pugnas mundi vel diaboli est utilior. **phica** ad assumendu. qz repat et fert eis virtutes spirituales. **ps.** Ecce elongauit fugiense. scilicet a mundo. et manet in solitudine.

Capitulum. xxii.

Dnsiteri et purgari peccata canes docet. qz qui infirmatur comedit radicem cuiusdam herbe ut euomat et sic curatur. Et dicit. **plini** qz euacuaciones et purgationes primo onderunt canes qui replent norio cibo gramen comidunt et vomendo se purgant. Sigs hz in firmitate in peccati si comedat radicem herbe. i. si habeat contritionem que est radix penitentie inducet eum ad confessionis vomu

tum: per quam purgabitur animus emittendo peccatum: per gratiam igitur penitentie euomitur peccatum in confessione quod erat venenosum nutrimentum anime: et ita fit purgatio conscientie. **Eccli. xxxi.** Domus et refrigerabit te. **Et** confessio peccati facienda est dum adhuc peccatum recens est: quod tunc penitentia efficaciter liberat: cum sit antea peccatum per consuetudinem inualecat. **Na** catulus lactens aperit et ictibus serpentium appositum venenum extrahit dolor subuenit et inebriat totam sanitatem restituit cum alijs remedijs que sunt ut **plini** dicit. Quasi enim catulus lactens est peccati nouitas delectatio et demulcens que tunc apertur et ictui serpentis apponitur qui cum copulatione in confessione exponitur. Quasi enim ictus serpentis et ipse casus tentationis: et venenum culpe per consensum et dolorem conscientie per remorsum inducit. Sed dum per confessionem penitentiam adhuc recens delectatur quasi lactens catulus et aperit vulneri adhibet que et venenum culpe abstrahit et dolor conscientie tollitur: et cum adhibitis remedijs satisfactio mentis salus integraliter reparatur. **Et** Sz notanda que veredicia confitendi tenet bonum in peccato et facit eum teneri et illaquirari a diabolo sicut tenet et caput ab homine leo. **Ad** capiendu enim leonem fit duplex fouca: una continua iuxta aliam et ouis ponitur in prima: scilicet quia cista que facilius claudis ponitur in secunda. **Domies** huius leo pro oue salit in primam et videns se non posse exire de ea ducit verediciam et latet irat in secunda et sic icidit et decipula. **Post** modum a secunda in primam a venarum iducit et tandem ibi tenet donec domes ut tigit. **Hec** sup **Exo.** Sistrum est duplex fouca ad capiendu et illaqueadu peccatoris prima est qui penitentia mittit secunda est qui penitentia retinet siue continuatur. **In** prima ponitur ouis. i. delectatio bestialis per quam peccator seipsum precipitat. **In** secunda est stipula se claudis. **per** consuetudinem que quasi iducit tenet peccator ut vitare non possit peccator ex prima intrat secundam propter verediciam. **Et** vultus: quod postquam homo cecidit in peccatum intantum veredicatur confiteri et tunc ne sciat. qz potius permanet in ipso

peccato. Sed quod dum unum peccatum retinet trahit ad aliud. **ideo** ex prima fouca transit ad secundam. qz ex opere peccati transit ad consuetudinem peccandi. propter quas homo fortiter et diu? a diabolo detinetur. ita que ab ipso nunquam dimittitur postquam ab eo inclusus est per prauam consuetudinem. **Et** Sz accidit peccatorum sicut canis. **Est** enim quedam rana que in os canis ipsius obmutescere facit. **Canis** ergo et peccator immundus. que rana idest diuina veredicia obmutescere facit ad confessionem peccati. **Et** similiter rana idest timor mundanus facit obmutescere canem. i. predicatorem a vitiorum redargutione. **Isa. lvi.** Laes muti non valentes latrare.

Capitulum. xxiii.

Insidenciu sanctorum virorum non est in exteriori apparatu sed in interiori spiritu et in christi auxilio et virtute. **Sunt** enim filii leonibus quorum tota virtus est in pectore et firmitas in capite. **Sic** viri sanctorum est in pectore. i. in corde quod cor in pectore claudis. **Apst.** **Eph. iii.** **Hec** vobis corborari per spiritum eius in itinere hominis. **Et** Sz firmitas eorum est in capite. **an** **pro** **ps.** **Ver**bo domini ecclesie firmati sunt scilicet sancti. **Ips**e enim christus qui est verbum dei est caput sanctorum ecclesie. **fm** illud **Apst.** **Eph. i.** **Ips**ius dedit caput super omnem ecclesiam que est corpus eius. **Pro. xvii.** **Iustus** quasi leo confidens absque timore erit.

Capitulum. xxiiii.

Dimpassione et auxilium dicit homines impendere et que cecidit in peccatum vel in aliquo graue infortunio. **ex** **pro.** **elephanti** dicit enim phus. qz cum elephas aenis gra arbori et marie palme se appodiat quous arboris fragit et in terra cadit que casum suum irrecupabilem videns miro modo accedit subuo elephantium et sciorum pyribus eleuat et ut euz erigat miro affectu se inclinat. **T**uc autem homo gescere volens arbori se appodiat. **qm** mundo vel delectationi peccati in peccato et desiderio suo satisfaciatur sed arbor

fracta cadit quod vel mundo deficiente vel delectatione transcurte in aduerfitate vel peccatum ruit. **Et** tunc casu suum miserabilem agnosces debet barrere idest aliorum auxilium flebiliter implorare clamando ad sanctos vel ad homines piose habiles. et tunc alij fortiores vel potentiores dicit eum copari et iurare pro posse ut subducatur. **Eccli. iiii.** **Si** vnus ceciderit ab alio succietur.

Capitulum. xxv.

Quasi aut sagittarum iacula sunt tentationes incendia. quibus cum se alijs percussu videtur minus comedere debet. **Et** tunc alijs amicum comedit cum ad operationem humilitate sollicite se reducit. **bec.** **et** qz timore elationis repunit. sicut cumini semine veteris inflatione restringit. **Hec** igitur copulationis humilitas dum cor foris custodia munus tentationum sagittas longius repellit. **Et** Sz. **Si** operationis virtus nos in utilibus afficit. **ois** strepitus cogitatio. **ommutescit.**

Capitulum. xxvi.

Dnscentie huc domum huius domus edificare ante omnia. **deinde** alijs intendere exprobo bicitis. **illi** vermibus ex curat. **textura** bobicitum proficit. **Hic** enim pro domum fabricat in qua habitat et in qua contra frigus se defendat. **postea** **vo** **re** las texit more aranearum. **Domus** interior hominis conscientia est. **qua** sapientia edificat. **penitentia** purgat. **charitas** ornat. **et** talibus ante omnia domo intendere debet. **Eccli. xxii.** **Per**currit prior in domum tuam. **Et** domus cum est bene preparata edificatur dei habitaculum. **pacis** domicilium: **delictarum** celestium refectorium. **et** contra frigus idest contra asperitatem cuiusque aduersitatis fortissimum propugnaculum. **Hic** ergo domo prius operata pro secure homo reias exitus? **tere** re idem exitibus? **reb** intendere ordinanda

ad aliorum utilitatem. **C**irca domus sic in labore edificat sic facili deussat. **D**um assimulat araneam tele qm labore multo composita et in facili dissipat. Sic scia p vnu acta peccati mortalis Jac. ij. Qui offert in vno facit et oium reus. **C**apit. xxvij.

Dieplatio et oratio hinc p similitudinez habitacioni aialiu terrestriu. quoz qdaz vt dicit Auic. habitant in montibus vt cervi et hmoi ps. montes excelsi cervinis. qda vo in cavernis vt vulpes et raper hmoi **M**ath. vij. **D**ulces foveas hnt. qda vo in capio et planis locis. vt ones et hmoi ps. **D**ues et boues vincti fas itup et pecora capi. Sic vita dieplatio vel oratio regit motu. i. altitudine conuersionis. **M**at. ij. Venite ascendam ad more dñi rei. **A**n cur signu dñs orare volles more ascendit **M**ath. c. **C**irca regit caverna. i. latibula securitatis et solitudinis **M**ath. vi. **T**u cu ozanera ista cubiculum tuu et clauis ostio oia pres tuu etc. **C**irca planicie et latitudine dilectionis. vel planicie. i. bassitudine humilitatis. vel planicie. i. te porat sobrietatis scz vt dieplator no pspiciat qd oz sapere. et id no dnt p psuptione ascendere scz se a humilitate tenere **E**ccl. ij. Altiora te ne qseris. **C**irca dieplatio gela aias ipingnat. sicut sonus ipingnat glues. **S**ilices. i. lugi mures quos sonus efficit pigues **L**ota. n. hyeme dormiunt et rege scur qm moriunt. Significat ergo eos q sunt in dieplatioe diu? psistetes. q du itrosos i semetipsis ab exteriorib? tumultib? semoti diu? dieplatioe psistunt. qm lugo sono ge fecntes iterna solatione piguescunt. et du exteriorib? curis et actibus motiuz mirabili piguedie gte incruis ibunt. **C**irca dieplatio vel oratio facit nos cognoscere statum mentis nostre et ei? defectu. Nam vniager qm nescit vbi semina sua sit. i. motu alru ascendit et solo statu pccipit vbi sit. Sic ho q vbi. i. q statum sit mens sua vel scia nescit. dz p dieplatione et oratione i altu ascendere et ibi illuminatus et si no visioe. i. certa cogni

tiōe. salte tm quoda odore. i. qda pbabili obsecratione pcedet et cognoscer de statu vel de defectu sic fuit **M**at. liij. **E**cce intelliget sermo me exaltabit eleuabit etc. **T**uc sermo dei intelliget qm sit cum in altum conuersionis exurgat. **C**apitulum. xxvij.

Contritiō hūilis trahit d cor de peccatoris veneni culpe. et misceat mrosu et triditiam scie sic mulce strite et sup mosu aranee venenose apposite venenu extrahit et dolore leniit vel alleviat. **M**at. stritio mofcaz imudaz et id tritio et pnia rarpni actionis. **M**at. vñ venenose aranee et consensus vel pperatio actionis. seu tentationis male. **D**um circa h erēplū nō. q. mulca vicia fit aranee elca. mortus at et strita fit motus aranee medicia. **I**n quo signat q pccm i boie vincit diabolū pascit. **S**z cu p pnia et stritiones mortificat. **M**at. diabolū euacuat. **D**el mulca mortus et cōrita et raro vitia mortificata et pnie afflictiōibus attrita q araneaz motib? obfistit qz dmonū tēmina rephit **C**apitulum. xxviii.

Dicitur vitium diabolū sup oia diligit imo vt ipz nutrit in iterdu oia vitia exigit emi seca. **E**t. id diabolus filio est sui. **N**a sus sicut dicit **P**l. iterdu vigiti filios parit et qñqz ocs deuorat pter pmū. que pcceteris amat et pmo pmā mamilla dat. **S**it diabolus qñis i boie multa vicia qm multos filios pariat tñ qz pma radit oium et i corde. ideo corruptione cordis sup oia fouet et amat. et ipaz obseruata et nutricia et alia vitia emguere no curat. qz marie apparer i hypocritio quoz qñ oia vitia oriut ex itētiōe cordis sinistra. **A**d quā nutricia et obseruata i cis no curat imo gaudet diabolus q oia vitia exterioria restrigat. scz qz vitium gule re strigat p abstinētia. vel luxurie p pntētia vel ligue p doctrinā factā. vel auaricie per elpna et sic de alijs oibus no curat diabolus dūmō cordis itētiō q ē vt pmo genit

ans pmaneat et sternet corrupta. **S**cit. n. diabolus hū q si ē prana itētiō q pcedit p uersū et oē opus qd seqt. **Q**uis rectu ē videt. sicut **H**ugo. dicit. **C**irca dz pno cor repari deide exteriora opa reformada vel ordinada sūt. **D**um aranea fracta tela non egredit ad venadū nisi pus illa reformata quā semp a medio icipit reparare nihil extrema reputas. **Q**uid mediū ē fractū. **S**ic aiam siue vitā p peccatu fractā. pmo debz hō reparare p pnia icipiēdo a medio. i. a corde anqz egredit ad opa exteriora facie daz remanere iterius fractura peccati. **A**d ea exterioria opa exteriora. **M**ath. xxij. **M**unda prius qd itus ē ec. **S**ic. in **M**at. **S**i semel cor itētiōe corruptū sequitis actiōis medicinas et terminus ab hoste calido seure possidet. **D**um totū arborē sibi fructus terre spicit. quā veneni dēre i ra dice vntant. **C**apitulum. xxx.

Rudales boies sūt filies caribus q pcellū canē et vula te ocs lacrat et psequit. **I**ta et. boiem adueritate prallū crudeles no adiunat. **S**z pot? detrahēdo lacras. dicit qz bene mraist ps. **S**up dolore vulnerū mcoz. addiderit. **B**oc. **H**ic mal nostris vnumulus accedit qz cū miser aliqd grauatius infligit q perferat meruisse credit. **A**liqn et tales crudeles boies no tm maledict. scz et factis et iniurijs psequit. **I**m illud ps. **P**ersecutus ē boiem inopē et medicum etc. **C**ap. xxxi.

Rur xpi diabolū ligauit eius virtute pstravit. **L**ui? exēplū hēf i boue siluestri. q odit et pseqt omne rubeū. et id venator se rubeis iduit. sic cū ad se inducit **L**ū at sibi aprompna re vidit. post magnā arborē se abscondit. **E**t bos ita fortiter arborē ferit cornibus. q ea sic i ligno infigit vt extrahere illa no possit. et sic dū aliū occidere qrit se ipm occidit. **H**ic ergo bos siluestris gerit similitudine demonis qui oē rubeū odit. qz sanctorū sanguines fundere sicut. **S**ed xps venator

celestis venit et rubeo se induit qm passibile carne induit et assupit. qz purissimus sanguibus beate virginis formata fuit. vt dicit **D**anase. **D**el tūc rubeo idutus fuit qui eius sanctissimū corpus sanguie rutilauit. sicut in oratione et flagellatione et crucifixione **M**at. lxxij. **Q**uare rubeū ē indumentū tuū etc. **V**idēs aut xps tpe passiois magis ppinquū sibi diabolū psequente p magnā arborē se abscondit. qñ scz occultado sue et tatis potentia cruci se affigi pmittit que dū diabolus crucifigi fideliter prociuit in ipaz cruce fortiter ipegit. et sic dū tenet et psterne. credidit ipse detentus et pstrat? fuit. **H**oc eni sicut dicit **E**ccl. x. ordo nre salutis depoposcerat. multiformis pccatorū ars vt arte falleret et medclā ferret. **I**de bo

Cupiditas auaricie pcedit ad iteritū. **E**st. n. cupiditas aliqd venenosū tūc querit ster? hūamū. vt cū eo exigit venenū vñ venatores simū illū sup arborē in vase suspedūt. i. que leopardus susceperit sterens accipiat iterum ipz venatores mrastrūt. tūc ergo leopardus veneno insat cū auarus cupiditate accēdit. qz venenū. auaricie ē cupiditas vt **A**ug. dicit. **S**z tūc ad expelle dū venenū qrit hūana stercoza qñ ad sariā dū cupiditate fecit tpaia lucra. de gbus **A**po. ait ad **P**hil. iij. **O**ia detrimētū scēi et arbitro vt stercozav? xpi lucrificia. scz tē venatores h stercoza sup arborē suspedūt qñ cupide mēti demōes vt ea islamēt tpaia diuiciay magnificētia onidūt. **S**ic fecit diabol? xpo qñ duxit eū i motē excelsū et ostēdit ei oia regna mūdi et gliaz eoz et postea dicit. h oia tibi dabo. qd ergo fecit xpo apta visioe h facit frequēt? hoi cupido occulta suggestiōe. vñ cū cupid? ad capiedū tpaia diuiciay stercoza p lucra no licita nitit. a venatorib? **L**dmōib? vita aie puaf vii. **X**bi. vi. **Q**ui volūt diuites fieri icidūt i tētationē et i laqēū diabolū. et desideria multa et iutilia q mergūt animas i iteritum.

Capitulum xxxiiij.

Stra et occupatio tpaliu multa euacu at homine a Virtute interiori. Locus cre pliu apparet in bobo ce. in illo vniculo ex cui texture bobo cinu oficit qui telas terit ad modu aranearu. S3 sicut die

Ysid. Dñi filla egerit euacuat et nubi i co re manet nisi aer. Ille eni ad telas texedas fil la egerit q ad tpaliu reru dispositioes et oc cupatioes vite sue studia couerit. qz du se culi negocijs totaliter implicat. interu vir tutibus pemt euacuatur. Vñ Apo. dicit. ij. Tbi. ij. Nō memo militas deo negocijs fe cularib9 se iplicat vt ei placeat cui se pbanit

Capitulum xxxiiij

Diocritas nouitatu e instru mentu diaboli ad aias occide das. Snt eni curiosi homines situlicrib9 ceruis filles qui tan te simplicitatis cristur. qz oem mirant et stupent nouitate et equo vel bu bato ad eos accedente ita in cu respiciunt. qz homine iuxta se venietem et sagittis eos i petente nō aduertit. Ita curiosē mētes cū circa qsdā nouitates inuiles s3 eis admira biles occupant. saculo erroris vcl clatiois vel alicui9 aliu peccati a diabolo feruit. Et Ap. i. Tbi. vj. dicit pphanas vocū nouitates de uita. Sic curiosi fuerunt athenienfes de g bas. vñ Actuum qz ad nihil aliud vacabāt nisi vt aliquid noui dicerent vel audirent.

Capitulum xxxv.

Electatio peccati occidit mē tem sicut pot9 murem. Dicit eni Ar. qz mus nō potat et si potauerit morit. Tūc eni de lectatio peccati potat. qñ in eā cōsentit. Pō. Intrauit sicut aq in inte riora ei9. et tūc anima occidit qz peccatū cū cōsumatū fuerit generat mortē. C3 Itē de lectatio est cā mortis anime. sicut dulcedo

mellis est cā mortis vñ. Nāqz visus aliqñ altissimas arbores scādū et fructus et mel ibi qrit et sepe dū esurit ad eundē locū redit. Vñ venator circa pedē arboris fudes atqz palos acutissimos vndiqz circumcingit et ante aperturā vnde exit mel malleū pōde rosā cum fune suspendit. vniēs ergo vñs esuriens et mel de arboze trahere cupiens p malleū impedit. tūc ille malleū a se abij cit. sed quāto fontis eū pellit. tāto grauius rediens caput ei9 percutit et sic tam diu se quousqz ex frequenti ictu caput ei9 debile deficit. cadens ergo sup palos ruit. et sic p pria stultitia se occidit. Sicut dū bō dulcedi nē sine delectatioes peccati qrit malle9 di uini fmōis d quo. Die. xxxiij. Verba mea qñ malle9 steres petras peccatū ipsi pbi dens ei resistit. quē dū peccator abijcit et a se pñcit. fm illud Pō. Proiecasti sermōes meos retro. sū. in ipm forti9 ipigit et finali deficiens in peccatum ruit qd ad eternum interitum trahit. Capitulum xxxv.

Esideria cordis bona tunc habent efficaciam et pducunt ad bona opa qñ sūt charitate in formata. Boves enīz ille sūt excellentes ad opa q bñt cor nua lata. nigri vō et parua cornua habent reputantur ad opus inertes. Quasi enī cor nua capitur. sūt desideria mentis q rucida tātur qñ boues charitate informāt. et tūc ta les idest bñdōi homines excellēt opatur qz amor dei nunqz est ociosus opatur enī ma gna si ē. Bre. Pō. Placebit deo sup v tulū nouellū cornua. producēt. S3 boues nigri idest homines in peccato obscari. i. charitatis extensione carent. habent parua cornua idest parua boni desideria. Et ideo ad bene operandū pleni sūt omni uertia. Vnde in tali boue deficiente calore charita tis et abūdare frigore inigraat abūdāt pigri tia aratri. i. fructuosi opis s3 illud. Pō. x. pp frigus piger arare noluit. Capitulum xxxviij.

Extractor assilat spēti Prio qz serpens filēter moritū sū. sicut dī de dyssa. qz pri9 occidit qñ sentiat. neqz tristitia mortituro iducit. Talis ē de tractor occultus. Eccl. x. Si mordeat ser pes i silentio. ita nihil min9 h3 q occulte de trahit. Scdo qz serpens nō recte s3 tortuose icedit. Vñ fm Ysid. vocat angustus qñ an gulosus qz nunqz incedit recte. et talis ē de tractor frānūletus q icipit a hmedatione vt non recte credat ex odio dicere s3 p9 re cōmedationē retorqueat ad vituperationem. Tertio qz serpens terrā hmedit. sūt enī q dā serpētes q latitat in cauernis et lingunt paluerem et sugunt terre humore vt dicit Pūm9 talis ē detractor insidiosus et mali uolus q actib9 alioz insidiat lantenter. et lo tā illud qd videt terrenū. i. vile vel despe cti9 hmedit. i. mordendo et detrahēdo dicit bona aut si qua nouit occultādo supprimat. Ita. xv. Serpenti puluis panis eius. Capitulum xxxviij.

Euori boies qnto magis a se remouēt delectabilia car nia. tāto magis pñciūt i bo mitare et sapore mētis. Nāz aialia nālū būda sūt melio ra et magis sapida qnto magis sūt a lacte remora sicut pz in carnibus porcinis. Sic multis lactyrmis būdiā. boies deuoti qn to plus a lacte ipsius carnalis dulcedinis dōgant tāto magis in sapore iternē sola tōis augmētant ps. Rennt solari ania mea s3 i carnalib9 et iō seqt. Memor fui dei et delectatus sū. Ita. xv. Quē doce bit scias et quē itelligere faciet auditū abia ctatos a lacte. auullos ab ubcrib9 et. Capitulum xxxix.

Diabol9 assilat dyacoī. de quo ps. draco iste quē formasti ad illudēdū ei. Nā draco h3 ma lū sibilū qz sibilado flatu tra giosū emittit et aerē hñcit et sic morbū pestilētē gignit. Sic diabol9 h3 ma lū sibilū. i. malā suggestioē quā imitēdo cor hñcit et morbū pestilētē peccati p dele ctationē iducit. C3 Itē draco h3 malū mor lū dicit. n. Aril. qz cū morus dyacoīs sit

venenosus et malus pīstes q ab eo mordē tur subito moriūt. Iste morus dyaconis. i. viciōis ē i sēntiū peccati i quo mor ani ma morit. C3 Itē diabol9 ē filius serpēti qz ni met boiez nudū et insilit in vestitū. sic dia bolus tunc boiez paupē tpaliū pōstrepōz et illaqat boiem diuītē tpaliū pōstessorēz Apō. i. Tbi. vj. Qui volūt diuites fieri in cidūt i tērationē et i laqū draboli. C3 Item diabol9 assilat colubro pmo. qz vmbzā co lit. vñ dī coluber qñ colēs vmbzaz. i. corda vmbrosa et obscura peccatis. vel vmbzaz. i. mētes in peccatis sopiras qz vmbzā som nū iducit. Job. i. In vmbzā dormit. C3 Itē coluber fugit ceruā. et dyabolus fugit aiam solicitā in opib9 bonis. Diligit enī mentem ociosa et odit solicitā q in cerua significat q ē ad currēdū expedita. C3 Itē qz coluber leonē occidit. et dyabolus intrinūit boiem supbū qz supbia ē ppiū cñiaculū. C3 Itē qz rūtā odit. i. pnam amara. C3 Itē qz pel lē deponit. i. apparēt nequitiam. et h ē qñ trāsfīgurat se in āgelū lucis. C3 Itē qz nēo ra et cōcūitates arborū diligit. Memoria enī sūt corda studijs rōalib9 dēstituta et be stialib9 desiderijs plena. Nā nemora sunt habitacula nō hominū s3 bestiaz. Lōcaū rates at arboz sūt ipe mētēs hominūz vt rutib9 vacue qs dyabol9 multū diligit. Itē lac libētissime bibit. i. dulcedinē carnis vel peccati ad sumēdū auide iducit. C3 Itē qz cauda ledit. i. sine subuerat in pncipio. n. blāde et astute igredit. Pō. xxiij. Ingredi tur blāde et in nouissimo mordebit vt colu ber. C3 Itē venenū sūdīt. i. peccati. C3 Itē qz canes fugit. i. pdicatozes qz ei9 nequā dete gūt. vñ ab audiētis pdicatozib9 multos re trahit. C3 Itē qz mulcas cōmēdit. qz diabo lus pascat cogitandibus inūdiis. C3 Itē pul uerē lingit qz auaros demulcet et i malis lucris eis. pspiratē tribuit. C3 Itē diabol9 maxime insidiat fini boīs qz h in fine bo iminē decipit aiaz et corpus occidit. Vñ as similat cerasti serpēti qz i semitis insidiose manēs insidiatur equiti vt mordeat vngu lā equi. Nā sicut dicit glo. super. Bencf

Lerastes est serpens reguli tante perniciosi
 q̄ si eius venenū tantum vngulā eḡ tāgat
 equū t̄ eḡt subito p̄mūt. Sic ergo ē dia-
 bolus q̄ occultis modis infidiat hoi. Est. n.
 hō filius eq̄ti cui⁹ equus est corpus. Sessor
 aut spūs. vngula eḡ q̄ est finis corporis si
 gnat diē mortis. In quo si pōt diabol⁹ ve-
 nenū neq̄tie sue inutere. t̄ equū. i. corpus.
 t̄ eḡtem. i. aiam ad eternū interitūz indu-
 cit. Seneb. xli. Lerastes in semina mor-
 dēs vngulā eḡ vt cadat ascēsoz eius retro
 ¶ Itē diaboli negligētia voluntas nisi re-
 frenaret p̄ diuinā potētā t̄ puidētiam ho-
 mines nō possēt euadere. Est. n. diabolus
 filius cuidam bestiole q̄ dicit ē apud et̄bio
 pes oibus mēbris iners t̄ caput p̄grane
 hnis semp̄ illud inclinātū ad terrā deferēs
 deo hoi⁹ puidētē q̄ cū oēs q̄ vident ei⁹
 oculos mor̄ exp̄rent si caput cleuatū fer-
 ret oēs occideret. Hec bestiola diabolus
 ē cuius mēbra sūt oēs inq̄ quos diabolus
 oēs inerts reddidit ad moriū bonoz opū
 Caput eius. i. mēs p̄grauata est multiplici
 inq̄tate. Dñi ip̄m caput sp̄ defert inclina-
 tū ad terrā q̄ ad hoc eius studiū t̄ tota ei⁹
 premlario tēdit vt electoz aias q̄ sup̄nis
 trabat t̄ ad isima mergat. Vel diuina pui-
 dentia caput deflexū portat. q̄ sc̄z h̄ hoies
 nō tm̄ erigere p̄mittit caput q̄stū op̄rat. vñ
 lz afflictionē iustoz semp̄ velit tm̄ si a deo
 pt̄atē nō accipit. ad tentationis articulum
 nullatenus oualefcit. Nā ita subiles sūt
 oculi eius t̄ venenosī. i. maliciosi eius de-
 ceptus t̄ astutie h̄ hoies q̄ nullus ab eo cūa
 deret. si circūducendi eos. i. libere crequen-
 di pt̄atē put vellet dēret. ¶ Itē diabolus
 assimilāt lupo. ¶ Primo rōne nois. dñ. n.
 lup⁹ q̄si leo pes vt dicit Iſido. eo q̄ q̄si leo
 nis pedibus sit ei virtus. Dñi quicq̄d p̄f-
 serit non viuūt. Pedes igit̄ diaboli sūt de-
 lectationis peccati. q̄s in hoiem ingredi-
 tur in qb̄ est tante virtutis vt si eis mētē
 p̄sentitē p̄fserit eā finalit occidit. ¶ Pro.
 i. Pedes illoz ad malū currunt. Secūdo
 rōne fraudis Legit. n. q̄ lup⁹ aliq̄n voces
 emittit q̄si hoies. aliq̄n latratū canū fingit

vt sic pastores t̄ oues decipiat. Sic aliq̄
 diabolus aliq̄a suggestione imittit. q̄ h̄
 aliq̄a sp̄z boni vt sic hoies fallat. i. Cor.
 xi. Sathanas trāfigurat se in āgelū lucis
 Tūc. n. in āgelū lucis. se trāfigurat q̄n vi-
 det ea suggerere q̄ boni āgeli p̄fuerūt p̄
 suadere. Dicit. n. Aristo. q̄ inuidia ē q̄dam
 lupus q̄ h̄z faciē hois t̄ canidā scorpionis.
 Nā diabolus q̄ a p̄ncipio q̄i rōabilia sag-
 gerit in fraude postea venenum infundit.
 ¶ Itē lup⁹ vt capias cape possit sub solis
 se abscondit. t̄ magis astutia. q̄ potētia cas
 vincit. Sic diabolus decipit se abscondē-
 do sub solis. i. sub apparētia bonoz. Est.
 n. verispellis malicijs plenus. sicut i et̄bio
 pia dicit esse lupi ita varij vt null⁹ eis co-
 lor deesse videat. Ita nec deest diabolus aliq̄
 via fraudis. ¶ Tertio rōe tyrāmidis q̄ dia-
 bolus fortit̄ tētat hoies q̄n magis videt ei
 aduerſitatibus fatigatū. Legit. n. q̄ lup⁹
 q̄n ad ouile vadit vtra vētū p̄git ne canes
 ei⁹ odorē scētāt. Vtr vētū aut̄ itelligit ad-
 uerſitas Dñi diabolus vtra vētū vadit. q̄
 hoiem in aduerſitate cr̄sētē iterū tētādo
 innadit. Sepe enī iustitia dei p̄mittitē bo-
 mini tribulatioz et̄ ablatiōe s̄cē. addit affli-
 ctionē in corpore t̄ deinde tētationē i mē-
 te vt sic ad ip̄nētā t̄ despariōem inducat
 sicut p̄z in Job cui p̄mo res abstulit deinde
 filios extinxit. deinde graui vlcere p̄cul-
 sit tandē p̄ vxozē t̄ amicos grauca tētatio-
 nes in cor eius inuēsit S̄z ille cum sup̄ant
 in oibus Est nota q̄ diabolus plus tētat t̄
 persequit iustos q̄s peccōres Dicit. n. Phi-
 siologus q̄ lupus nō venat circa locū vbi
 nutrit carulos suos s̄z venatur a remotis.
 Quasi aut̄ loca vbi nutritū catuli eoz lz
 porū sunt maloz corda: in ḡbus nutritū
 delectatiōes t̄ afflictioēs peccōzūz ibi ergo
 diabol⁹ nō venat q̄ tales diabolus tētatē
 n̄ conat Vrego. ¶ Illos diabolus pulsare
 negligit quos acto iure possidē se scēt. sed
 q̄si loca ab ip̄o remota sūt iustoz corda q̄
 sc̄z ei p̄radicūt t̄ iō p̄cipue tales diabolus
 p̄sequit t̄ molestat Bre. Aostia n̄ nos in
 hac vita postos q̄nto magis sibi rebelat

coſpicit tāto āpl⁹ expugnat p̄tēdit ¶ Quar-
 to rōne delectatiōis ludi q̄ lup⁹ valde dili-
 git ludū dicit Plini. t̄ id si p̄t rape p̄uez
 eoz eo ludit t̄ postea cū p̄medit Quat̄ at
 diabolus eoz peccōzē ludit odit Vrege in
 P̄asto. dicit diabol⁹ facta aliq̄ mō gra-
 uora. mō mib̄l cē q̄d p̄petratū ē mō mise-
 cordē deū loquit. mō ad huc t̄ps̄ sublequet̄
 ad p̄nāz pollicet. vt dū p̄ h̄ mens decepta
 ducit ab irruſiōe p̄nie suspēdat ¶ Pro. xliij.
 Sicut illudit peccatum. i. diabolus q̄ ē cā
 peccati. Postq̄ aut̄ cū peccatore iuserit cū
 comedit Ambrosius in sermone. Diabol⁹
 n̄ diligit filios suos q̄ odit. sic. n. eos amat
 vt p̄dat: sicut amat ḡnto morzellū vt p̄me-
 dat. ¶ Quinto rōne fortitudinis. Nā lup⁹
 h̄z magnā fortitudinē in capite t̄ in collo.
 intestina aut̄ h̄z debilita. i. q̄ tota vis dia-
 boli ē i p̄ncipio tētationis. q̄ si in p̄ncipio
 sibi resistit postea debilis efficit. Dicit
 Ambro. q̄ hō vocē p̄dit si lup⁹ eū p̄mo vi-
 derit. s̄ si hō lupū ante p̄sp̄erit audaciā
 p̄dit t̄ candā deponit. Tūc lupus. i. dia-
 bolus hoies vidēdo p̄uenit q̄n cū in p̄ncipio
 nō resistētē p̄cipit. Sed ecōtra tūc hō lu-
 pū p̄p̄t cernit cū se armar t̄ p̄parat ad re-
 pellēdū tētationis p̄ncipiū. Nā postea dia-
 bolus p̄dit audaciā t̄ candā deponit q̄n tē-
 tare dimittit t̄ ad finē itētū ip̄am tētatio-
 nē nō p̄trahit. Chryſ. sup̄ Mat̄h. in p̄mis
 grauis t̄ intolerabilis ē sp̄s diaboli. quē si
 q̄s fortiter sustinuerit in secūdo inueniet in
 firmiore quāto enī plus reperculsus fuerit
 tāto magis refrigerat. ¶ Sexto rōne bre-
 uitatis t̄ps̄is. Nā legitur in libro d̄ aialib⁹
 q̄ q̄ lup⁹ fenescit q̄ nō pōt p̄dari vadit d̄
 nocte iura ciuitates t̄ insidiat hoibus. sic
 diabolus sciēs tēpus suū esse breue iā de
 hoib⁹ bestialibus n̄ curat s̄z bonos deuora-
 re sc̄linat Iſido. de sumo bono. Tūc s̄ cū
 quē possidet diabolus acrit̄ fenit. q̄n se di-
 uia v̄tute ab eo expellēdū cognoscit Apo-
 r̄ij. De terre t̄ mari q̄ venit ad vos dia-
 bolus h̄ns irā magnā. ¶ Septio rōne for-
 midinis. Lup⁹. n. multū formidat ignē vt
 dicit Homerus. ¶ Itē lapides multū ti-
 met. Sic diabolus multū timet ignē. i. oſo

nē. i. feruidā t̄ lapides. i. elemosinas. ¶ H̄
 d̄ q̄ si q̄s duos lapides simul colliserit lu-
 pus audaciā p̄dit. Duo lapides sūt duplex
 elyma sc̄z corporalis t̄ sp̄ualis. t̄ si vtraq̄z fiat
 ē diabolus valde formidabilis. ¶ Itē dia-
 bolus decipit hoies sicut vulpes decipit ta-
 rū. Nā tarus vocatur odit. s̄z vidēs valp̄f
 q̄ cū expugnare nō possit p̄p̄ ipsius duri-
 ciē pellic fugā capit. t̄ dū tarus p̄dam q̄rit
 vulpes ei latibulū irrās t̄ inuidicijs vine
 t̄ alijs tari lectū inficit. cū fetore tarus nō
 sc̄rēs inde recedit t̄ aliā fouē sibi q̄rit. vul-
 pes ergo q̄ ē aial fraudulētū aduerſarijz
 calidū signat. Tarus aut̄ boient bonū sed
 incautū quē diabolus tētādo impotens
 cū videt p̄p̄ ipsius m̄tā se in nullo posse
 p̄ficere fugit q̄ sc̄z ad tēpus ei tētatiōes
 subtrahit. Quinque illius anim⁹ incauta le-
 curitate interna cura d̄missa circa ex̄erio-
 ra se occupat. fraudulētus aduerſarius in-
 teriore p̄scie lectū aliquid p̄ci inuidijs vir
 eo p̄p̄dente p̄maculat. Ex cui⁹ ille fetore
 vel displicētia cū p̄p̄dit iterū p̄patiētia
 vel despariōe q̄dā ēt bonū ip̄z dimittit q̄
 icepat. ¶ Itē diaboli manu n̄ p̄t hō effuge-
 re q̄dū nō abijcit a se p̄tū vel mūdū asse-
 crū. Cui⁹ exēplū apparet in boue silueſtridi
 cit. n. Aristo. q̄ q̄dā sp̄s boū silueſtrii q̄
 h̄nt magnitudinē tauri. q̄ videt q̄ d̄ ma-
 nu venatoris vel canū euadere nō possit p̄
 ijcit ex se stercus p̄ q̄ttuo: passus dūq̄s ca-
 nes stercus odorāt t̄ circa odorē hui⁹ dēti-
 nētur bestia ab eis fugiēdo clōgāt t̄ eua-
 dit. Tāq̄ venatoris deinde sūt quoz ca-
 nes eoz sūt fallaces tētatiōes siue morda-
 ces p̄secutiōes. a q̄dā aia nō euaderet nisi
 ster⁹ p̄t. i. inuidiciā p̄ci abijcēt p̄ q̄ttuo:
 pass⁹ p̄m⁹ ē i iudiciōe sc̄b̄s i p̄fessioe tēti⁹
 i satisfactiōe. q̄r̄t aut̄ i p̄seueratiōe p̄tinatio-
 ne. vel ster⁹ ē glauel. p̄sp̄itas t̄paliū rex d̄
 qb̄ ap̄s d̄ia arbirroz vt ster⁹ cora. i.
 Adach. ij. A gla viri p̄cōnis ne timuerit.
 q̄ gla ei⁹ stercus t̄ vermis ē. H̄c d̄z hō
 abijcere p̄t quattuoz passus p̄ninus est si
 habitam dimittit. secundus si non habitam
 non querit. tertius si oblatam respuit.
 quartus si corde contemnit. t̄ talis dia-

bolu man⁹ liber & secur⁹ effugit. **C**irca dia-
bol⁹ insidiat hoib⁹ sicut gatt⁹ murib⁹. Na
caute insidiat eis & i abscondito innadit. Cu
q⁹ ipe cat⁹ murē cepit pu⁹ cū eo ludit. po-
fica occidit & 2medit. Sic diabolus astute
hoib⁹ obseruat. s3 vt videat in q⁹ dispōne
facili⁹ possit cū decipe & capere. in obscuro
cū innadit occultādo s3 ei in tētatioe oē il-
lad qd⁹ retrahere possz a peccato. & ostēdē-
do vel sugz. rēdo solū illud qd⁹ delectat &
placcat. Del in obscuro innadit qū tētāt sub
specie boni & cū hoiez p⁹ oēsū cepit ludit
cū eo. illud it oēsdo peccatū eē leue & q⁹
de⁹ ē mēricios. & q⁹ ē ipossibile nō pecca-
re. & q⁹ facile poterit exire & penitē & hōi
Et postq⁹ sic illud it rēdo ad op⁹ spūaliū
occidit. & p⁹ p⁹uā s3 uctudinē 2medit. sic cū
sibi incorporando.

Capitulum. xl.

Dignitas & infirmitas hois
cognoscit ex aialib⁹ bunt. oīū
enī aialū gna pp⁹ vsū homi-
num sunt creata vt dicunt.
p⁹ & Damaf. Nam qdam
sūt boi data ad clū vt pecudes & hōi qdā
ad ministerium vt eq⁹ & hōi. qdā ad sola-
tū vt symie. & hōi. qdam ad exercitiū vt
hō suaz infirmitatē cognoscat sicut pulices
& hōi. qdam ad infirmitatis reme-
dium vt vipe & tyri cr qb⁹ sit tyriaca & sic
de alijs ad multiplices medicinas. Na illa
q⁹ videntur aliqñ nociosa sunt vtiliora sicut
dicūt Asclapius in libro de occultis virtuti-
bus mēbzozum. **M**atiēs emozoides cura-
tur. si sederit super pelles leonis. Et dicit ē
q⁹ q⁹ corpus suū vnticit lepo renū leonis in-
pus ab eo fugit. & silt q⁹ inūgnit eius simo.
& s3 similes legunt. **X**ruces de diuersis mē-
bzis & p⁹ibus multoz aialium. Apparet ex
go hois dignitas ex eo q⁹ omi. lib⁹ anima
libus est platus. & omnia desuiunt vsibus
vire sue. S3 patet cuz dignitate infirmitas
ex eo q⁹ se videt homo vilioribus indigere.
nec bene posse vitam ducere sine eozuz nu-
trimento. vel sine eozum ministerio vel si-
ne eozum solatio. vel sine eozum remedio

Capitulum. xli.

Diligere v3 hō oēs hoīes &
peccatū odire exēplo pābere
que iō panthera a pan grece
qd⁹ ē totuz latine est dicta. q⁹
oibus aialibus ē amica. sili
draçōi est inimica. Sic hōibus v3 hō esse
amicus. sili ar peccato inimic⁹. Scnc. **I**pa-
cē cum hoib⁹ hēbis bellū cū vicijs. **V**n s3
Aug. dicit in snijs prospl. Sic sūt diligendū
hōines vt eoz nō diligant errores. Aliud
ē enī amare qd⁹ sunt. Aliud odisse qd⁹ faciūt

Capitulum. xlii.

Doctrinas sūctoz debem⁹ dili-
gēti q̄rere & in eis delectari
& imozari. Na onager in mō-
tibz altis viretes herbas q⁹
rit. q̄s cū inuenit p̄gaudio
stari rugit. & q̄bis viretia granina muez-
nit ibi a loco nisi. pu⁹ nō recedit. Quid it
sūt mōtes alti nisi doctorēs sancti: quozuz
viretes herbe sūt gratiose doctric. Ipi enī
sūt mōtes p̄ eminentiā vite alti p̄ oīe plano
nē sapiētiē. berberij p̄fectionē doctric.
q⁹ doctricarū sūari pabulo velut herbaz
scno. primozū aias pascūt. **M**as herbas q⁹
runt onagri. i. simplices & deuoti viri & ca-
cas inueniūt gaudentes & exultantes mug-
tu alijs p̄dunt. qz ad sanctozū doctricarū
studia etiā alios puocat & attrahūt. **V**idū
inueniūt pabula q⁹ mētē recreādo refici-
unt ab eis nō discēdūt. **D**el virtutes herbe
montium sūt virtutes & exēpla p̄ctorum
virozū. q⁹ onagri. i. im̄p̄cti viri q̄runt & ipe
stigando inueniūt imitādo. p̄dunt p̄dicā-
do & imozant p̄tinuando. **A**pus. j. **L**oz. i.
xij. **E**mulamini charismata meliora. **C**irca
doctric publici vel plari officiū assumere
& appetere nō v3 ille q⁹ virtutibus caret vel
in eis solidat⁹ nō est. **L**erui enī q̄dū caritē
coznib⁹ vel nō hūt illa adhuc solidata non
pcedūt in publicū. **V**n nō de die s3 de no-
cte vadūt ad pascua. de die aut exponūt ea
ad solē vt indurent. & cū tūc illa indurata
eē cognoscunt. ad pabula in aperto p̄cedūt.
Qui ergo carere se sentiūt coznib⁹ virtutū

q̄o exire audeāt ad publice doctric pabu-
lum ministrandū. Qui aut adhuc im̄p̄cti
& imbecilles sūt. o3 q⁹ calore solis. i. seruore
diuini amoris solident & roborent. & cū per
virtutū spiritaliū robur fuerint solidati
tic ad pabulū p̄cedere p̄nt spūalis docu-
menti Abacuc. iij. **S**plēdor eius vt luxerit
comas in manibus eius. **D**ebent enī fan-
cto doctore simul apparere splēdor doctri-
ne. lux sciētē. & ercimpja vite. **C**omua enī
sunt virtutes que tunc in manibus gerunt
q̄ndo operibus ostenduntur.

Capitulum. xliij.

Dolosus hō assilat migali. qd⁹ ē
vnum puū aial ad modū muste-
le & ē aial dolosū. **V**n aliq̄ndo
appropinquare viderit. s3 mor in eū infil-
it & venenū infundit. Sic multi dolosi homi-
nes & p̄doctores faciūt fingētes se amicos
vel pacificos cū nō sint & obseruātes tem-
pus in quo nocere p̄nt. **E**cc. i. x. **M**ulte in-
sidie sūt dolosi. **C**irca dolosus assilat vulpi
qd⁹ vulpes ē aial fraudulētū deceptionis as-
suctū. & nūq̄ rectis s3 rozuosis incedit an-
fractibus. **E**t ideo dī vulpes q̄si volubilis
pedibus. **C**irca dū escā n̄ rapit mortuaz se
fingit & sic aues descendentes ad cadauer-
rapit & 2medit. vt dicit **I**sid⁹. **C**irca pellem
hyplosā & caudam magnā quā. dum cant
cape putat os ei⁹ pilis implet. **E**t dicit **P**li-
nius q⁹ qū multum artat a caribus caudā
inter crura recolligit & vrinam inter pilos
caude onittit quam supaspgit cui⁹ fetozes
non ferens canis. aliquantulum ei cedit. q⁹
oia inueniuntur in dolosis. **N**am dolosi. q⁹
dam sunt qui fraudibus & deceptionibus
assucti nūq̄ recte & simpliciter incedunt
sed semper maliciofis vijs alios involue-
re & decipere querunt. **C**irca quidam hy-
pocrite mortuos se fingunt vt alij magis
adhereant & credant. & sic aliquod tempo-
rale commodum ab eis obrineant & etiam
pellenem pilosam idest penitentie ap-
parentiam magnam sed post se trahunt
caudam idest finalem intentionem siue o-

perationem aliquam. pilis idest insidijs si-
ue deceptionibus plenam. **S**i qui autē eos
comprehendere conentur respergunt eos
vrina idest fetore infamie infamando eos
q⁹ ipsos ex inuidia persequuntur. **S**icut q̄n
dogz quidam deceptozes hypocrite vel de-
retici de religiofis vel inquisitoribus quan-
do volunt eos cognoscere vel detegere di-
cunt secularibus q⁹ fiat ex inuidia. propter
quod canes idest predicatores aliquando
eis cedunt notam mētentes. **M**atth. viij.
Dulpes foueas habēt. i. hypocrita vel de-
retici profundas astutias quibus suam ne-
quiciam abscondunt.

Capitulum. xliiij.

Dum mētis sue de-
bet hō sollicitē edificare.
& vite sue finē scpius cō-
siderare exēplo scilicet
castozū & subtilitate mul-
ta habitacula sibi parāt.
Nam de lignis que dē-
tibus p̄cedunt in extremis aquarum ru-
pibus faciunt domos suas bicameratas
vel tricameratas per solaria distincta. & a-
qua crescente superiora loca inhabitat: sed
decrecente in parte inferiori se locant & p
quoddam foramen ex industria preparatū
in quolibet solario caudam que est p̄sccc
nature mittunt in aquam quia extra aq̄m
diu sine corruptione non viuerent. **S**ic ho-
mo quilibet debet anime sue habitaculum
de lignis idest operibus solidis virtutum
solerter edificare sed in rupibus aquarum
idest in studijs scripturarum edificare do-
mus sapientie. & hcc est bicamerata. quia
scilicet debet esse practica & speculatiua
idest actiua & contemplatiua. vel in ru-
pibus aquarum idest in compunctionibus
lachrymarum. edificatur domus penitentie
& hcc domus est tricamerata. qz tres peni-
tentie partes sunt. scilicet contritio. confes-
sio. & satisfactio. **L**escente autem aqua sapi-
entie cleuatur anima in superiorum p̄tem-
plationem vel quanto plus crescit aq̄ com-
punctionis vel tribulatiōis. tāto plus ascē-

dit anima ad perfectionē puritatis et virtutis et quanto plus decrevit. tanto plus in seruis cadit. Item crescente aqua tribulationis debet anima ad superiora scandere orando. Decrescente vero tribulationis inudatione debet ad inferiora se trahere se ipsam in humilitate seruando. semper vel sepe per foramen mentis debz candā a aqua mittere idest finem vite sue sapientiam considerare. Nam per aquam sapientiam. p. caudam vero finem accipimus vite. Vñ ille caudam in aquam mittit. qui finem vite sue sapienter attendit. Sic enim presertim tur a peccati corruptione secundum illud. Ecclesiast. septio. Admorare nouissima tua et in eternum non peccabis. Nota q. domus dei multipliciter accipitur. Primo modo tota mundi machina. Iuxta illud Baruch. iij. Distracta est magna est domus dei. Secundo modo celestis patrie aula. Psal. Cratus sum in his que dicta sunt mihi in domum domini ibimus. Tertio modo domus deo dicata. Isa. lvi. Domus mea domus orationis vocabitur. Quarto modo cuiuslibet viri iusti anima. vt bic. Rebrico. iij. Que domus sumus nos. Qui modo militas ecclesia. T. bim. iij. In magna domo non solum sunt vasa aurea etc. Sexto modo Virgo beata. Psal. Dominum tuaz domine decet sanctitudo. Septimo caro a verbo assumpta. Proverbio rñ. x. Sapientia edificauit sibi domum.

Capitulum. xlv.

Dre mentes non emendantur flagellis. Vñ sūt siles cocodrillo. Nam tā dura duricia est cocodrilli vt quis fortium lapidū icat in tergo recipiat nihil curat. Talis fuit Pharaon cuius cor ita induratum erat. vt per multas plagas nollet dimittere populum. Sic peccator durus multis flagellis flagellatus nō dimittit peccatum. et de tali duro corde di-

cit. Bernard. in primo libro de consideratione. Cor durū ipsum est quod nec compactione scinditur nec pietate molliat. nec mouetur precibus. nimis non cedit. flagellis induratum. Ingratum est ad beneficia. in fidum ad consilia seu ad iudicia. inuercit dum ad turpia. impaudū ad picula. inhumanum ad humana. temerarium ad humana. preteritorum obliuiscens. presentium negligens. futura non prouidens. Ipsū est cal preteritorū preter solas iniurias nihil omnino non preterit. presentium omnino nihil non perit. futurorum nulla nisi forte aduicendum prospectio est.

Capitulum. xlvj.

lecti assimulant ouibus. Primo propter innocentiam. Ouis enī est animal innocens idest nulli nocentius inferens. Et hinc est q. nullā naturā dedit ei armaturā. quā nec cornua ad feriendū nec ungues ad scindēdū. nec dentes ad mordēdū. I. vocent bidentes qz cū duobus dentibus nasci dicunt. Sed dentes earum nō sūt ad mordēdū sed ad pascēdū. Nec innocentia cōpētūt electis dei. qui nihil faciunt. vñ alijs nocere intendant. vñ dicitur seruidi Regi. xliiij. Isti q. oues sūt qd fecerunt. qd dicat Isti qui innocentes sūt in se ipsis qd fecerunt scilicet mali alijs. vt sic notet in eis duplex innocentia scz respectu sui. et respectu primi Aug. Vera innocentia ē q. nec sibi nec alijs nocet. Secūdo pp patientiam. Psal. Propter te mortificamur tota die estimati sumus sicut oues occisionis. Vbi patēti a sanctorū pio cōmēdat. et causa q. pp te sciz deū nō pp futurū vel homicidū. Psal. Propter te sustinui opprobriū. Secūdo et pena qz mortificamur scilicet a nobis ipsis p penitentiā tota die idest per totā vitam. Apostolus. j. Corinth. iij. decimoquinimo. Quotidie morior scilicet virgō. Et sic ab alijs estimati sumus sicut oues occisionis id

est digni occisione. Et vere vt oues erant sancti martyres dū occidebāt scilicet scqñ res illam de quo dictū ē. Ihuē quinquagesimo tertio. Quasi ouis ad occisionē ducit que se3 mansuetē vadit et sine rebellidē se occidi permittit. Tertio propter abundantiam in egressibus suis. Electe enim oues abundant in fetibus et in egressibus idest in lacte quod egredit ab ubribus earum. Et sic que abundant in bonis velleribus de quibus Job. De velleribus ouium mearū calefactus est se3 pauper. Sic electi dei abundant in fetibus idest in meritis et vberibus idest in doctrinis et velleribus idest in exemplis vel elemosynis. Et nota q. quatuor sunt que faciunt ipsas oues in fetibus abundare scilicet. ventus. potus. pastus. et motus. Ventus quidem quia sicut dicit Aristoteles. Si oues impregnantur versus ventum septentrionalem. pariunt mares. si autem versus meridionalem feminas. Per ventum septentrionalem intellige inspirationē gratie septiformis que notatur per septentrionem. Vbi etia3 septem stelle sunt circa polū designantes septē dona spiritus sancti. et hic est ventus qui facit electos dei parere fetus masculos idest opera virtuosa. Sed per meridionalem ventum calidum intellige inflammationem spiritus maligni qui facit parere feminas idest opera vitiosa et defectiua. Secundum est potus. quia idem Aristoteles dicit q. oues impinguntur bibendo aquam. Vnde dant eis comedere saleū vt magis sitiant et plus bibant. Nec est aqua sapientie salutaris quam potantes electi dei et sancti facit eos abundare fetibus bonorum operum. Apostolus. I. Corinth. i. Fructificantes et crescentes in scientia dei. Tertium est pastus. Nam pastus precipue in fine dicit inuāt eas ad gerendum. et etiam motus quod est quartus in uentum et sic cibis et pastus lachrymarum de quo ps. Libabis nos pane lachrymarum etc. et motus obedientie vel carita-

tis etiam sunt sanctis causa fecunditatis meritozum. Item sancti abundant in lacte doctrine. in quo lacte secundus. Consta. ē triplex substantia scilicet serosa butyrosa et caseosa. prima scilicet aquosa vel serosa ē mundificatiua et subtiliatiua. secunda bitu rosa vel vinctuosa est molificatiua et extensiuā et extensiuā. tertia caseosa est grossa et opilatiua. Sic doctrina ouium christi est subtiliatiua quando loquuntur sapientibus. est molificatiua idest compunctiua et in bonū extensiuā et a malo extensiuā quando loquuntur proficientibus. Est autem grossa et opilatiua idest malarum viarum clausura siue restrictiua quando loquuntur incipientibus. Apostolus. j. Corinth. i. Tanq. parulis in christo lac vobis dedit. Item ab ouibus christi habentur vellera diuersorum celorum idest exempla diuersarum virtutum quibus anima vestitur et ornatur et calcit in christo amore. Ouis sicut dicit beatus Martinus docet nos seruare dominicam preceptum. quia cuius habeat duas tunicas scilicet corium et lanam vnam retinet sibi et aliam dat non habenti scilicet lanam homini. Quarto electi dei assimulantur ouibus propter obedientiam. audiunt enim oues et sequuntur sibi lulum et vocem pastoris. Et viri sancti audiunt et sequuntur doctrinam et vocem christi. Iohannis decimo. Oves mee vocem meam audiunt scilicet cet aure auscultando corde credendo et opere implendo sine obediendo. Psal. In auditu auris obediuit mihi. Item electi dei et sancti viri qui sunt de familia eius a tentationibus demonum non leduntur. I. reprobis qui sunt tanq. progenies adulteri. na statim ab eis vincuntur et venenantur. sicut dicit Plinius q. est quedam gens siue familia cui aspis non nocet. Vnde ille pueros quos de se naros habent suspectos obijciunt aspidi. quibus nō nocet si ad eos spectant. Si autē adulteri sunt mor eos occidit. Psal. m. Super aspidem et basiliscum ambulabis.

Capitulum.xlvii.

Dangeliste fuerit xpi eg.na eg dicti sut qz in quadrigis equat & pariter componunt. Hec qdriga i qua sancti euageliste sut a sancta ecclesia eqn & pariter recepi est doctrina siue scriptura quattuor euangelioz in qua ipsi a xpo instructi nobis salutis nostre subsidia porcauerunt. Unde Hieronymus in epla ad Paulinu Marthas inqt Marcus Lucas & Joannes quadriga dñi & veru ceterubin qd iterprat scie pñitudo p rotuz corpus oculari sut & C. Itē caballi cbeisti ipi fuerūt qz caballus a cauo pede est dicit eo qz pressa vngula terrā canat. vt dicit Isid. Hec canitas pedis siue terre cauitio euaucatio est terreni amoris quia omnia ppter xpm contempserunt & ipm pauperem secuti sunt. Marth. xii. Ecce nos reliquimus ois & secuti sumus & c. Item ipi fuerunt canipodes xpi. Dicitur n. canipedes eo qz pedibus sonant. Mā ipsi sonnerūt pdicando nō tm sono verboz sed et gressu opez. vel pedibus sonabāt qñ de loco ad locū discurredo pdicabant ps. In oēs terras extitit sonus eorum & c.

Capitulum.xlviii.

Comunicatio assilaf mor sui cāis rabidi. qz oia aialia morfa a cane rabido efficiūtur rabida & furiosa. Et sic oēs participantē excoicati in canib⁹ nō concessis efficiuntur excoicati saltez minore excoicatione. Vñ excoicati ad moduz canū de ecclesia expellendi sunt Apo. xxi. Foris canes. & ad modū canis rabidi sunt oib⁹ euntidi. i. 2. def. iij. Ne cōmunicemini cum illo. scz cuz excommunicato

Capitulum.xlix.

Templa sanctorū q a grā ceciderūt & postea resurrexerūt sunt alijs valde pñcua. Vñ assilant musco. dr. n. q. i. mōtib⁹ indic sunt quidam ca pzeoli qz herbis aromaticis pascūt. in quo

rū vnguibus sunt cōcauites in gbus col ligūf humores ad apostema s; pp motum & discursū frangūt: ille humor collect⁹ cū pilosis folliculis abstrahit & sba illa q̄tra folliculos p̄tinet summe est odorifera & in ter aromata & maxime p̄oiosa. & in medet plurimū virtuosa vt dicit Diase. & illud val gariter vocamus muscū. Quasi at capoli sūt qz boies humiles & solliciti qui quasi aromaticis pascūt. qz frequēter multi donis & gratis diuis replent. S; tm qñqz cōtingit qz i corz vnguibus. In sensibus hie affectib⁹ remanent qdā p̄cauitates. i. de cō qdā siue p̄nuitates ad qdā vitia: qbus i terdū hūores. i. affectioes ex icautela vel negligētia paulati multiplicat i tm qz generatur i eis apostema alicui⁹ peccati quā in quo ruere p̄nitunt. s; postea pp motū p̄p̄tionis & exercitiū boni opis siue per discursū interne p̄sideratiōis & penitentiū mentis frāgit. talis p̄ti affectus & in pilof folliculis. i. aspis & afflictiois exercitiū mbitur a corde. Exēplū at p̄nie & hūilitatē patientie qd i talib⁹ afflictioib⁹ oñdunt & imitationis vite quā faciūt effici alijs muscō odorifer⁹ p exēplū. Cui⁹. i. vsus vel p̄ p̄derationē vel imitatioez effici alijs medicina vel p̄seruatiua alijs iustis. s; ad timentū & se custodiēdū fm illud. j. Corin. x. Qui se exstimat stare videat ne cadat & peccatorib⁹ ad penitēdū & se corrigēdū sicut dicit brūs Amb. theodosio ipatorū q allegauit ei exēplū dauid peccatis. si ingt secutus es erratē seqre corrigētē. C. Itē exēplū plati mali extinguit i lubdito bonū p̄positum nā candela extrica olfata ab eq̄ p̄gnate cā facit abortire. Tūc enī cādela extinguit quādo prelator aliquis vel doctor in manifestum peccatum labitur. quasi autē equa p̄gnans est anima bonum p̄positum gestans que duui peccatus prelati vel magistri sui imitando olfacit bonum quod ce par extinguedo abortit. Cap. l. Atū nō ē sociat⁹ sapiētē. vñ p̄p̄tū fuit deui. xxi. i. arab i boue petū. s; tr terrā viuētū. i. soliditatē eternoz bonoz nos odore quodā fidei q̄rim⁹

piens. p. asinu stultus p. arare. No pdicato designat. asinu ergo boni in arado non est iungend⁹ qz fatuus in pdicatione nō ē sapiētī sociandus. ne scz ex fatuitatis discordia impediatur sapientis gratia.

Capitulum.l.

Erroz spūs ssumit lasciuiaz carnis. sicut seruoꝝ naturalis caloriz ssumit pinguedinem corporis. qd apparer iu carne lo de quo dicit constantinus q aial calidissimū ē ex natura & iō maciletuz eo q calor ssumit sanguinis vinctioitate. S; calor cbaritatis & seruoꝝ deuotionis ssumit viscositatē siue lubricitatē luxurie & p̄p̄sicitē carnalis. Eccl. xxxviij. Vapor ignis vñt carnes. i. seruoꝝ spiritualis amoris consumit desideria carnis. Jac. j. Erroz ē sol cum ardore & arefecit senus i carnem. Isa. xl. Omnis caro fenum.

Capitulum.li.

Bete penitens similis ē boza ei qz rubeta dicit gen. rane. vt nenoie quā dicitur vetustū pel lē deponere pasta grādā herbaz. venenū at suū nō deponit sed custodi. Sic sicte penitēs ostētiatio mē canidā ceterioꝝ sicte p̄nie: vitā videt mltare vt peccati vetustate deposuisse credit venenū in racinet interi⁹ male volūtatiz & ipm ad tempus tm occultando custodit. Et dicit qz rubeta quot maculis subvētre respicit. tot modis venenū eius notium dr. c. qz scz fictus & hypocrita quot i se hz vnoꝝ malicias tot et hz nocendū vel fallēdi vias & iō talē merito spūs sanctus fugit fm illud. Sap. j. Spūs sanctus disciplic et fugiet fictum.

Capitulum.liij.

Ideo ad insibilialia q̄reda nos trahit qz tm intellectus viatoris nō capit. Sūt enī fideles ceteris similes qz maria trāsem res si visu s; odore tm terras petū. S; tr terrā viuētū. i. soliditatē eternoz bonoz nos odore quodā fidei q̄rim⁹

qz tm i trāfitu hui⁹ maris positi put in se ipsis sūt cernere nō valemus. vñ Ap̄ls. i. Corin. ij. Vñ oculus nō vidit nec aur⁹ au diuit tē. Sed s; iste odor videat debet tm ē valde suauis & attractiuus. vñ Cañ. j. Tra be me post te currem⁹ in odore tē. vñ d. hoc odore beatus Jobes euāg. attractus legif deo dixisse in qdā sua oratiōe: O doctus i me p̄cipiscētias eternas cretauit.

Capitulum.liiij.

Flios debere parētib⁹ obsequia pietatis ip̄dere p̄cipue in necessitate giures docent. qz isignū pietate genitosos suos i senectute nutricō adiuuāt. & eis alimēta ministrant. Erubescit ergo miser i boies qz suis parētib⁹ sūt arudē. qz dū eis in necessitate deficiūt se gliribus & muribus crudeliores cē osidūt Eccl. liij. suscipe senectā patris tui.

Capitulum.lv.

Canis spūsanū assilaf mēbro radicali. nām sicut dicit Aris. oi aiali ē mēbrū radicale qd ē p̄ncipiū oīuz virtūū naturalū & spūaliū & hoc ē cor vel aliqd loco ei⁹ a cuius radice vt dicit Auc. incipit aialū creatio & formatio: & figuratio. hoc ergo radicale p̄ncipiū ē gēe dei donū a qz oēs virtutes p̄cedūt & bona gratuita qd p̄ficiūt aia. Ab hoc p̄ncipio incipit virtutū creatio formatio & figuratio. nā creatio virtutū ē p̄ habitū acq̄sitiō: qz virt⁹ vt dicit 2. 2. ē habit⁹ lectus. s; formatio eaz ē p̄ cbaritatis dilectionē. qz cbaritas ē formatio virtutū sicut dicit Amb. S; figuratio virtutū ē p̄ actū p̄ductionē qz act⁹ figurat hūib⁹ a qd p̄cedūt hie⁹ vñ i actibus māifestat. sicut res figurata i sua figura. S; oīuz istoz radicale p̄ncipiū ē ip̄adiuina grā. vñ Ap̄ls torū cē suū spūale grē dei attribuit dices. grā dei sū id qd sū C. Itē grāz diuinā ad suas cōsolatiōes nō recipit hō q̄diu peccatū i p̄scia gerit. Mā pull⁹ eq̄ cū quodā nigro folliculo in fronte nascit q̄diu abscisus nō fuerit ad vbera

matrē nō admittit Null⁹ igit gerēs nigre
vinē in frōte ē bō peccatū hīs in mēte. qd
qdū p pēnitētia n̄ amouerit. m̄ virtutū gr̄e
euz ad solationis sue vbera non admittit
Sap. Nihil iniquitatē in illa incurrit.

Capitulum lvi.

Ratos ē bñfactorib⁹ exēpla
pantbere nos docet q̄ q̄uis
sūt bestia valde scua suis tñ
bñfactorib⁹ n̄ latet. E igrata
Dñi narrat de quodā q̄ catu
los et de qdā fouea liberauit q̄ p̄stera
es associant et bladiēci cauda et facie vsqz
et desera dicit Si ergo sic grata est bñsa
corib⁹ et dñiū frarū natura q̄nto magis
deceptōis gbus mansuetudo n̄aturaliter
inest et vtilis est. Dñi Aps̄s Lof. iij.
grati est.

Capitulum lvii.

Dol⁹ bō affiat vfo. q̄ vñ
fm. arist. indifferēi p̄medic
vñ vñ p̄ fructū ascēdit ar
boies et alueria p̄ mēte cō
fringit et caneros. et formicas
p̄vūmedicā comēdit. Sic gustosus aji
q̄ sub sp̄is necessest. atqz c. pulcro
voluptat. aliqñ sub p̄teru. iñfirmat. volu
p̄vūmedicā delectandōs evgit et accipit. Eccl̄
xv. iij. Dñs etiā n̄ ducabit vñ. i. gustosus
Cū gustosus affiat cocodrillo q̄ verbas li
boni p̄medic̄ in q̄s endros sp̄ens puul⁹. q̄
et iñmīa. ē se iuoluit. vt dū herbas carpit
sp̄erē tr̄ iuguiat q̄ dū in vētre cōstie ipm
occidit et ille⁹ erit. Sic gustosus homo bo
nos et sapidos morsellos libent⁹. p̄medic̄ cū
q̄b⁹ frēqñt. venenū voluptatis. et peccati p̄
delectandōs tr̄ iuguiat qd mēte et occidit.
Et gustosus p̄ducit hōiē ad luxuriā et iēō
t. iñmīa. Nā cervi qñ nimis pingues se scri
u. n. larebras q̄rit q̄ nec bñ fugere nec cur
sū strinnare pnt s̄ nūc fugiūt nūc subsistūt
et retro respiciunt. sic et pinguedo gula q̄rit
larebras luxurie Et hō et gula dedit icōti
nēs effect⁹. nec tētatiōes carnis fugere nec
cursū p̄vū. strivare p̄t s̄z nūc p̄scia p̄vū.
fugit. i. fugere. pp̄dit nūc subsistit. i. tētatiōef
expectat et suscipit. nūc retro respicit. q̄ ad

impuritudinē desiderio vel ope redit. Vñ
ira qz gula curādū ē efficiēdō abstīnētiā. an
doras autē aie irrigāda est lachrymaz op̄a
tione. Nā s̄z Isaac. Carnes pingues ani
malium affāde sūt. q̄ dū affant earū būdi
tas illaudabilis desecat. s̄z sicce carnes po
t⁹. sūt lītāde. q̄ aq̄ eas tēpat et būctat. car
nes porcine et peccozine laudabilis sūt affa
ture. caprine vñ de bouine meliores sūt lītā
te. Nā p̄ lītationē sicce carnes būctant. p̄
affationē būide carnes siccāt. ē ergo caro
piguis caro affucta blīctis q̄ igne affāda ē.
abstīnētiē afficiēdō famis ardore sedanda
vt sic delectatiōes gula p̄p̄cat afficiō ob
stīnētiē. s̄z q̄si sicce carnes sūt aride. i. de
uote mēte q̄ tūc bullētī aq̄ elixant qñ se
venti et lachrymōsa. p̄uocōne irrigantur.

Capitulum lviii.

Abētes abūdantiā t̄paliū affi
milant piguib⁹ aialib⁹. Aialia
nimis pingua sūt ad esū pessī
ma. nocēt enī digestiōi q̄ s̄z
q̄ obū natat et cibū inflant. p̄
villosa stōachi emollit et lubricitatē stō
chi idē. cū s̄z pinguedo nimia stōacho dñ
soluit. dehidēt. Vtūc p̄tētia s̄formantia
et expulsiua. Ex pinguedie ē stōach⁹ mēdi
tut sic. igit q̄s pinguedo i eū p̄ijāt. Qm̄
si aut pinguedo carnis ē abūdantiā t̄pali. de
q̄ ps. p̄dodyt q̄ ex adipe imigrat. cor. i. de
abūdantiā et p̄tēdudie t̄paliū. Nec igr̄ nos
aie sicut pinguedo stōacho. Inducit enim
flāmatōne siue clationē sup̄bie mollicie et
lubricitatē luxurie. Dissoluit ei vñmē iñmē
tic. et clatū solatiōne siue s̄formandōz gr̄e
nō curat de expulsiōne vitioz p̄ p̄fessionē
p̄vū. hoc ē n̄ extinguit s̄z pot⁹ accēdit ignē
auaricie siue abūdantiā lignorū n̄ extinguit s̄z
potius auget ignē. Eccl̄. xv. iij. Sēdm̄ li
gna silue et ardēt. s̄z ignis. Cū t̄ abūdantiā
nimia t̄pali. solatiōis ḡratā vicia mētis
Nā ligna q̄ i plenitudo refecant vel p̄lā
tant. q̄ tūc hūor in corpibus abūdant p̄p̄cat
eius sup̄fluitatē n̄ valēt regi a nā et iō cor
rupunt et generat vñmes a q̄b⁹ corrodun
tur et in pūhūre rediguntur. Est aut q̄si būa

arborū ipsa solatio siue repletō carnis. q̄
si abūdā sūt corruptionē n̄ tñ corpis s̄z et
aie gignit et vñmes p̄ducit vitioz. q̄b⁹ vñ
tes aie penit⁹ dissipant. Vñmes ē vt dicit.
Ec. q̄ p̄nceps cocōrū s̄z nabūzardā de
struit muros hūm qz venter cui coci de
struūt sua repletioē destruit virtutes aie.

Capitulum lix.

Omines tā boni q̄ mali affi
milant aialib⁹ terrestrib⁹. Nā
sicut dōm sunt sup̄ i p̄ncipio
huius ḡnti libri p̄dit moyses
ria ḡira aialū s̄. i. iñmēta re
p̄tētia et bestias. et fm̄. Basilia sūt iñmēta
q̄ p̄p̄cat vñi hōiñs nōcupata. et qdā ex eis
sūt ad laborādū vt eg boues et asini. qdā
ad lītācādū. vt oues et s̄filia. qdā ad velle
dū vt porci. et hōiū. Per iñmēta igr̄ iēl
līgū actūi q̄ sūt i adiutorib⁹. p̄mox sol
cū. vñ dicunt iñmēta q̄ iñmēta. quozū
qdā laborāt in op̄ib⁹ obediente vt claustra
lea. isti sūt vt eg Equ⁹ enī hōi subdit ab
co iñmēta. et fm̄ ei⁹ volūtātē mouet et cir
cūferet. sic ē fūdū respectu plati. Jac. iij.
Equis frenā i o: a mittim⁹ ad p̄tēdudū no
bio et de corp⁹ illoz circūferim⁹. Et frenā
sūt regularia p̄cepta siue iñmēta vel platoz
contēdōes. Quidā vñ laborāt in ope vñ
crime et isti sūt vt boues tū q̄b⁹ terra araf
s̄z p̄dicatores a gbus terra aie araf vome
re lingue et scriit femine. doctrine Alij vñ la
borāt in ope patientie s̄z in cura regimin⁹
vt plati q̄ assimilantur aialibus hūiorib⁹
alioz onera ferētibus s̄z caniclis asinis et
hōiū. qz q̄nto sūt maiores. tāto debēt esse
hūiores et p̄ subditō onera portātes ps.
Et iñmēta fact⁹ sūt apud te. Iñmēta enīz
hōiū. s̄. asini et camelī s̄z sint magna corpe
sūt n̄ vilia reputatiōe et magne sarcine gra
uant onere Sicut platus s̄z fit magn⁹ in di
gnitate. d̄z n̄ ē apud se ipm vili et hūilis
reputatiōe Est ē magn⁹ p̄ditis sarcina
grauat⁹ cū habeat p̄ luis subditus deo red
dere rōnē vñ Ec. dicit. Dñs d̄s honor s̄z
grauē on⁹. Illi aut q̄ intēdūt ad paupes vt
hiēdos affiant omb⁹. q̄ q̄si mādātū dñi i

plētes vt dicit beatus Martinus Lū duas
tunicas habeat s̄z lanā et pellē. vñam dāt
nō hñti s̄z lanā hōi. Qui vñ paupes pas
ciscit suis abis et clōsponis sūt siles aialib⁹
vtilibus ad cibū. vt arietibus edis et porcis
et hōiū. gbus s̄z affiant. nō rōne vilitatis
s̄z vilitat. Reptilia vñ illa sūt q̄ corpis p̄
ctioē et cōstioē repūt et mouent vt vñmes
colubri et serpētēs. Per reptilia vñ p̄t
inelligi p̄fecti et p̄tēplatiui viri. quoz ē se p̄
bere. i. ab exterioribus ad interiora reduce
re ad dñi p̄tēplādū. et nihilōminus se exten
dere ad primū diligēdū Nā debēt eē vt
vermes p̄ reputatiōne hūilitatis. vt colu
bri p̄ refrigeriū carnis. qz dicit colubēr q̄si
colēs vmbra. Cū t̄ vñt eē vt sp̄erēs p̄ vñ
dētā discretiōis. Ad ar. i. Estote pingētēs
sicut serpētēs. Vel debēt eē vt vñmes. qz
coz ē dñi frēqñt laudare Vermēs enī vt
bucū et hōiū oze se trabūt p̄. i. s̄p̄. la. ei⁹
in ore meo. Vel vt serpētēs qz edūt ē car
nē p̄ abstīnētiā attenuare. Serpētēs enī vt
collatū se rapūt. Job Inuadā media. co
stas ei⁹. Nā maris in costis apparet tenui
tas ieiunatis. Debēt ēt eē vt lacerat qz in
bonis debēt affectib⁹ estuare. Lacerat enī
pedibus repant. et pedes vñ sunt eius affe
ctiōnes quibus tanto velocius currunt
quanto seruetiores existunt. Vel enī vt
cuntur q̄si vastie eo qz deualtāt omnia sua
feritate. Nam sunt seuē et impetūt. nūc vn
guc nūc cornu. nūc dente. et ap̄t. Icones
et lupi. et ideo talibus bestiis peccatores assi
milantur quia omnia bona sua deualtāt.
Nam bona naturalia dimittūt gratuita
repellunt. celestia contēnuunt. tēp̄p̄silla
amittunt. Ipi sunt scui sibi p̄p̄s. Multo
fortius alius quos ledunt et impēdunt aut
dente inuide detractionis aut corū super
be dñationis. aut vigne violente direptio
nis. Et quidā sunt vt ap̄t per carnis vo
luptatem. quidā vt leones p̄t superbie
potestatem quidā vñ sunt vt lupi per aua
ritie rapacitates et sic de alijs s̄ib⁹. Eccl̄.
iij. Dixi i corde meo de filijs hominum vt
p̄barer eos dñs et dñderet siles eē delitio.

Capitulum. lx.

De neſtate ⁊ pudicitiaz operis coniugalis elephantes ſervare nos docēt in quibus eſt pudicitia qđ admirađa. maxime reſpectu alioꝝ aialū. Nō. n. ſc. cognoscūt niſi in abdita ⁊ hñ niſi i duobꝯ ānis quando maſculꝯ hꝯ quin qꝯ ānos ⁊ femina decē. ⁊ in iſtis duobꝯ ānis non niſi qñqꝯ diebꝯ ſexto raro adiungit. In quo exēplo docent hoies coniugali ope hōſte vi qñtū ad locū ⁊ qñtū ad tempus ⁊ qñtū ad charitatē. Dñ T. h. obias in nioꝝ dicit vroz ſic. Erurge ⁊ deprecior bodie dām ⁊ cras ⁊ ſm cras qꝯ his tribꝯ noctibꝯ iūgimur deo. tertia aut trāſacta nocte in nꝯꝝ crimis iūgio filij cōppe ſanctoꝝ fumus ⁊ non poſſumus ita coniungi ſicut ⁊ gemes que ignorant deū. T. h. ob. viij.

Capitulum. lxi.

Similis hō aſſimulat damna. i. ſilueſtri capre qđ eſt aial ni midū ⁊ ibecille. neqꝯ ſcīr ſe ō ſedere niſi bñſicio fuge. hꝯ. n. p armis mēbroꝝ agilitatē ⁊ fugā. Dñ ſm iſido. dicit damula eo qđ mān eſſugiat. motuoſaꝝ nemozoſa diligat. gramia aromatica ꝯmedit ⁊ ramuſculoꝝ extremitates carpit. qñ vulnecaꝝ dracōtea mādit ⁊ ſic telū de corpe excutit. Damulā ſpētes odiāt ⁊ eiꝯ abelū ſuſtineꝝ nī pūr: ſic quoqꝯ hō hūilis ſemper tūct dei offēſaꝝ ⁊ ibecille ſe reputat. et virtute pꝯia. defendit levicioꝝ fuga. armat ſc agilitate obediētie ⁊ ſubie fuga ⁊ ſic eſſugiat manꝯtentatio nis diabolicē. diligit montē ꝯꝑꝑlationis. nemus ſolitudo nis ⁊ qñ graminiꝯ aromatics paſiſ ſanctoꝝ exēplis. Ramuſculoꝝ extremitates. i. hūilia opa carpit. Vulnera tus peccato dracōtea qđ eſt berba medicinalis. i. penicūā mādit ⁊ ſic telū tērationis vel peſcaꝝ de corde trahit. Serpēs quoqꝯ infernalis. i. demō marime hūc odit ⁊ eiꝯ anbeliſam. i. volunariū deſpectū ſuſtinere

nō pōt. Eccl. x. iij. Abominatio eſt ſupbo hūilitas. Et hūilitatē ſui recognitiō liberat hoies a peccato. Nā parꝯ qñ inſirmiatē icurrit. ſimū humanā comedit ⁊ euadit. qđ enim ē hominis ſimus niſi abominabilis peccati actꝯ ſimus qđ ꝑ vilitatē. humanus ꝑꝑꝑrietatē. qꝯ ſolus hominis intꝑ aialia ꝑꝑꝑriū eſt peccare. Dñc ergo ſimū ꝯmedit q turpitudinē peccati ſui hūilitatē recognoſcit. ⁊ talis ab inſirmitate monſtera euadit et eo qꝯ apud piū iudicē ē impetra tio vēie ipa recognitiō culpe. vt dicit. Ex go. i. p. Quoniam iniquitatē meā ego co gnoſco. Et ſtem profunda hūilitas ani mi ⁊ diligēs auditus verbi dei iuuat bo mines ꝯ tētanones diaboli. cuius exēplū ē quia ſicut dicitur Ariſto. ⁊ Auicēna Lozus valde odit aſinū ⁊ tētāt cū roſtro exe care. ſed inuit aſinum profunditas oculorꝯ ⁊ ſpīſſitudo corꝯ ſupciōꝝ cū quo tegit vi ſum. Cui etiā valēt ꝑꝑꝑrietas ⁊ mobili tas auriū cū gbus ſe defendit Lozus eſt diabolus aſinus hō ſimpliciter ⁊ dei ſeruitio deputatus. cū diabolus inſidiat vt eruat oculos ſcꝯ bonam fidem ⁊ bonā volūtātē ſed ſi habeat eos profundos. i. in hūilitate fundatos ⁊ abſconſos ſub ſpīſſo ⁊ duro corio. ſub deſpecto ⁊ groſſo habitu. vel exteriori aspectu. ſi beāt aures magnas ⁊ mobiles. i. ad audiū diuini ſermonis p liras ⁊ ad motū impicūdi ⁊ obediēdi para ras euadit ab eius malicia. Et hūiles ⁊ pauperes ſunt ꝑꝑꝑrietates ad bene operandū qꝯ magni ⁊ diuites. ſicut dicit Ariſ. qꝯ araneꝝ parue ſunt acutę ⁊ velocē motū ſꝯ magne ⁊ nigre tardioꝝes. ⁊ he ſolent tere iuxta terram. ⁊ foraminibus ſemper latent donec i rete ſuū aliqua beſtiola ca dit quā cōſpēdit ⁊ fugit ⁊ qñqꝯ reponit donec ſamē habuerit. Sic qui parui ſunt reputatione ꝑꝑꝑria ſicut hūiles. vel repu tatione alioꝝ ſicut pauperes ſunt ad bene operadū acuti. i. ꝑꝑꝑrietates ⁊ velocis motus. i. ſolliciti ⁊ ꝑꝑꝑrii. Nam ꝑꝑꝑrietates ad ꝑ uicēndū ⁊ ꝯſideradū facit eos hūilitates. ſed velocē ⁊ ꝑꝑꝑrii facit eos pauperes

omni for...

Sed magni ⁊ diuites qui apud mundum magni reputantur ſunt ad bene operadū tardi. ⁊ circa terram tēcunt quando ſolum ad terram diſponenda vel congreganda i cōdunt beſtiolas. i. ſimplices fraudulēter ⁊ inſidioſe decipiunt ⁊ eozum bona diri pētes ſibi in ſuum vſum aſſumunt vel ꝑ ſuuro tempore reponunt. Et ſtem hūilitas montis ⁊ reſtrictio carnis ꝑꝑꝑrietates hominem ad magnum culmen contem plationis. Nam ſormice cum ſunt parue ⁊ ſtrictę circa ventrem crescentes ſunt pen nate ⁊ volant. Sic qui eſt apud ſe ipſum paruus ꝑꝑꝑrietatem. ⁊ circa ventrem ꝑꝑꝑrietatem abſtinentiam ſtrictus creſcit in ſpīritu ⁊ ꝑꝑꝑrietatem efficitur ꝑꝑꝑrietates ⁊ tūc ſequitur contemplationis volatus. Et hūilitas ꝑꝑꝑrietates fructificat qꝯ ſuperbia. Nam animalia parui corporis ſunt pluriꝯ ſilio run qꝯ illa que marini. Opera cuiꝯ deo placētia ſūt opera hūilia qua marini dicit ſuperbi facere deſignantur. ⁊ ideo ꝑ manent ſteriles.

Capitulum. lxiij.

Ignis inferni poſt diem iudicii humana corpora crucia bit. ⁊ tamen nō occidet neqꝯ conſumet neqꝯ incinerabit. Cuius exemplum apparet in ſalamandra que in medio ignis viuit. Et de corio cuiusdaꝝ generis ſalamandre ſiūt licinia in lampadibus ⁊ lucernis que nullo incendio cōſumitur. ſed ꝑꝑꝑrietates arde re ꝑꝑꝑrietates. ⁊ ſi hoc ſit ꝑꝑꝑrietates. nature. quanto magis in damnatoꝝum corporibꝯ fieri poterit diuina virtute. Iſaie. lvi. Igni eozum non extingnetur.

Capitulum. lxiij.

Neceſſum abhorreꝝ equꝯ do cet. qui maternum coitum ſū me reſugit. Dñ narrat Ariſ. qꝯ rex ſepꝑꝑrietates habuit eꝯꝯ pulcherrimas. que ꝑꝑꝑrietates ei equum pulcherrimū; ex quibus duobus volens extrahere equum alium cooperuit vultum equi ne matrem agnoſceret. Qui

tandem diſcoopertus matrem ſc. cogno uiſſe videns fugit ⁊ ſeipſum ab alto ꝑꝑꝑrietates ⁊ mortuus eſt. Quorum ergo debꝯ ab horrere rationalis homo inctuoſam ſui ſanguinis commiſſioneꝝ quando brutꝯꝯ animal ſic abhorret. Et ꝯꝯ camelus cōitum matre tantū abhorret vt dicit Ari ſto. qꝯ cum in quadam ciuitate cooperta a ꝑꝑꝑrietates mater eēt camelus eaꝯ nō co gnoscens ſuper eam aſcēdit. ſed tandem eam matrem ſentiens mor coitum nō cō plens deſcendit ⁊ ingeniatoꝝe inuasiſ. mo mordit dēntibus occidit. Erubeſcat hō in ſelix qui iudicio ſultꝯ eſt rationis. non ſolum tale quiddam egiſſe ſed nimitꝯꝯ facere cogitaſſe. Deui. xviij. Maldictꝯ qui dormit cum vꝑꝑrietates patris ſui.

Capitulum. lxiij.

Inconſtans homo ſimilis bie ne eſt cuius natura dicitur eſ ſe vt vna ⁊ eadem ſexum muta tet vnde nunc maſculus nūc femina inuenitur. Similiter homo inconſtans inuenitur aliquādo ma ſculus. i. robuſtus in ꝑꝑꝑrietates ſed ꝑꝑꝑrietates uenit femina in ſacto. Vel maſculus. i. virilis in ꝑꝑꝑrietates. ſed femina. i. debilis in ꝑꝑꝑrietates. Lepit edificare ⁊ nō ꝑꝑꝑrietates conſumare. Sed nota qꝯ ꝑꝑꝑrietates mutationem ſexus dicunt quidam fieri ſolꝯꝯ apparenter ex eo qꝯ vt dicunt biēna ſexꝯꝯ habet vꝑꝑrietates ſexum ſicut hermafroditiꝯ ſed aliquando ſonus eſt occultꝯ ⁊ alter ma niſteſtus. Et hoc forte variatur ſm tempo ra ꝑꝑꝑrietates quod aliquando apparet ma ſculus aliquando femina. Vnde dicunt qđ dam qꝯ biēna concepit ſine mare ſed Ari ſto. hoc negat.

Capitulum. lxiij.

Incontinentiā coniugalem cuitare cerui nos docent. de quibus dicit Dñi. qꝯ a tēꝯꝯꝯ conceꝑꝑrietates ſemine a ma ribus diſcedunt donec a par tu purgantur. Et tamen tanta eſt quozum dam hominum libido vt a grauidara vꝑꝑrietates interdum abſtinere non valcant. Erno

ra hic aliquid exigente materia Quis non sit pulcrū audire tū est vīde scire scz Quis matric post impregnationem claudatur. In ex delectatione vt Amēna dicit mouetur z aperitur. z ex hoc imminet periculum ab oculis Et ideo Hieronymus vituperat ac cessum viri ad vtroem pregnantem non tū ita qz semper sit peccatus mortale nisi forte pbabiliter timetur de periculo abortus.

Capitulum. lxxvj

Lfirmitas corporis ali- qū est medicina cordis. qz scz cobibet vicia Nam leo vt dicit Solinus quarta nam omni tpe patit. Et hunc morbum deo puidente ideo patitur vt eius

iracundia sepreetur Similiter in hōimibz diuerse infirmitates corrigūt diuersa vicia pp qd dicit. Sen. infirmitati mee gras ago q cogit me si posse q si deo velle. C. Hic infirm? hō dz sic infirmitatis remediū p cipue a deo requirere z etiam medicinalia cum orone z diuine virtutis inuocatione recipere Nam elephantes quādo egrotāt colligunt quādam saluificas herbas z añ qz cas edant crecto ad celum capite etiam herbas ad celum leuant z qsi quadam religione a deo auxiliū postulant. Multo ergo magis homo cum patitur a deo debet auxiliū petere z medicina vtens ab ofo ne ichoare Ja. vi. O fo fidei saluabit infirmū

Capitulum. lxxvij

Agonium aliqū plus va- let. qz vires qd parz in leo pardo que leo mirabilt. q dicit. Vñ leonem timēs q minor illo est. foueam fac ozificium duplex habentē. vnum per qd intrat. z alterum per qd exit. z est fouca in vtroqz ozificio valde ampla sed in medio stricta Veni ente ergo leone per foueam fugit. quem leo insequens cum ipso foueam intrat. sed ad medium veniens z foueam strictam repe- rans transire non potest neqz retro se vr

tere valet Vñ leopardus eries p aliam p tem z post cum ingredies ipsz a tergo mot der z sic sepe de ore triūphat. de quo triumphare viribus negbat Leopdo ergo assimilatur hō cum? fouea est p̄sens vtra. be bz ingressū per mortē z vtrobiqz ē larga bu militatis materia siue boie. pncipius conti deres siue finem. Sed in medio dz ee hri eta aritudine penitentie. qm cum leo. i. dia bolus inuenit in homine non potest progredi vt vterius hoiem decipiat. nec reme cedere vt per p̄terita peccata que iaz pe penitentiam deleta sunt ipm tencat. Vñ leonem leopardus eriens retro mordens occidit. qz postera vita vel penitencia cas nequiciam in se extinguit.

Capitulum. lxxviii

Ladpattens assimilaf vfo Est emi vrsus aial impati ens z iracundum volens se v singulis vindicare. Vñ cū aliquē inuasit si alius eū tāgit statim p̄mō dimittit z i aliū currit. sz qm caput aspectu peluis ar dentis excecatur. catena ligatur z vberibz edomatur. Sic hō impatiens z iracundus de singulis iniurijs se vindicare appetit. ne qz ppter vnum inimicuz dimittit quin cō tra alijs bellam suscipiat. sed tanqz peluis ardens est ira furens ad quam excecatur. qz ira oculum rationis p̄turbat. quē furia z insania penitus excecatur. sz furiosus est catē na ligandus vel verberibus edomandus

Capitulum. lxxix

Ladp̄uerātes qz hñ incipit z in fine deficient similes sūt illis aialibus mōstris qz sarpi dicuntur siue fauni De gbus dicit Jh. qz hñ cozna in hōibz bus z sunt similes capris in pedibus Et tale fuit mōstrū qd btus Antoni? inuēit in solitudine z dñ interrogaret qd ēt. rēpōdit mortalis siue vnus ex accolis heremi quod errore delusa gentilitas faunos z sarps colit. qd at ē coznu frontis nisi robullū pncipius opis. z qd pes caprin? nisi finis de

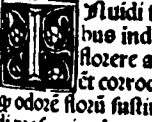
cruosus. Ille ergo gyvritil incipit. sz postmo dū ad debita finē bñ incepta nō pducit. qsi sarpo mōstro filis existit. z tales erāt illi q bus Apo. dicit. B. al. iij. Cū spū ceperitis. nunc carne sumamini. C. Itē imp̄uerā tes z ipatientes filis sūt leopdo qz saliendo nō p̄sequēdo caput p̄cedā. qm si. iij. vel. iij. salu nō ceperit. p̄indignatōe defisit. z qsi vicius retrocedit. Tales sūt qz nō dicit? la- borādo sed qto cito? obtinēdo volūt asseq qd intēdūt Vñ si nō statim obtinēt z nō in- ueniūt qd volūt qsi redio victi a bñ incepto qz retrocedūt. nō atēdentes qz labor ipso bus oia vincit vt dicit. Virgil? Vñ etiā p seueritā ozātis obtinet a deo qd cupit Lu. xi. Si perseuerauerit pulsans dabit ei cc.

Capitulum. lxxx

Lstabilis z incōstans hō assi milat cāeleonti. que est bestia parua diuerso varietat? colo re resp̄a. Cui? corpusculū ad varios colores quos videt fa cile variat nullū emi inuenit alid qd sic reci piat oppositox sibi color mutationes. vt di cit Jh. Sic anim? pū? pusillanimitate vel p̄us in v̄tate facile imp̄sione amoris vt timoris vel gaudij vel doloris vel tristitie recipit et oibus qz sibi occurrunt z ideo sta bilitatē nō bz qz imutat z deducit p varias affectiōes. Ja. i. Vir duplex aio incōstans est in omnibus vijs suis.

Capitulum. lxxxi

Luidi sūt filis qbusdā serpenti bus indie. qz statim fugiūt qñ vidēt flozere arbores aromaticas. qz et corrodere dicunt? ne hōicāt co qz odore flōzū sustinere nō valeāt Sic inui di prosperitatē p̄mox sustinere nō p̄t. z de ipox infortunio gaudēt Eccl. xvij. La queo pibūt qz delectant? i casu infoxox C. Itē inuidi dolēt si alijs v̄litate de bonis coz capit. et de his gbus nō indigēt. Sūt enim filis cozna qz qñ cozna cūciūt abscedūt p per inuidiā. z dolere vidēt si alijs et illis ac qpiat medicinā. C. Itē inuidus assilat v̄so Nā vrsus cerebrū bz venenosū. z ideo ei?

caput z spatule cōburunt. ne gustātes d c? cerebro in v̄finam rabiē conuertant. Mul ti emi aiali est tāta solertia ad male faciēdū sicut v̄so. vt Plin. dicit. Sic inuid? bz ca- put venenosū. i. mentē veneno odij z mali volentē infectā. Vñ necessariū ēēt vt v̄re- retur igne c̄baritaris. qz nō emulat? z sic ne mini noceret Et id nullū viciū facit boiez ita solertem ad male faciēdū z nocēdū alijs sicut inuidia. Vñ p inuidiam diaboli mors intravit in oēs boies Sapi. ij. Inui dia diaboli mors intravit in oēbz terrarū. C. Itē inuidus filis ē syrene qz cōp̄stare letatur z in sereno tristatur. Sic ē inuidus dñ gaudet de alterius aduersitate z tristat de p̄p̄ritate. C. Itē inuidus filis est sala- mādre. C. V̄rio rōne tēpous. Nā salamā dra qz bz figuram sitem lacerte nō apparēt nisi in magnis imbribus z in sereno defi- cit omnino. Per magnos imbes itellige magnas tribulationes vt aduersitates ali cui? stringentes. Tunc inuidus z malivolus se manifestat ad isulrādū z nocēdū ei sicut fecit saul dauid. ij. R. xvj. Sed in sereno. idēst dum videt hominem in prosperitate tacendo deficit z tristitia consumit. C. Se- cundo ratione frigidus Nam tanti est fri- goris vt ignēz extinguat sicut glacies Sic inuidia ctinguit ignem c̄baritatis. C. Ter- tio ratione ozis Nam ore venenum euo- mit scilicet quādam sanientē lactem. que si corpus hominis tetigerit inde p̄lno. tōn- tinue fluere facit Similiter inuidus vene- num euomit ore detrahendo z infaman- do p̄s. Venenum apsidum sub labijs cre- ditur. C. Itē inuidus vbi alteri nocere cre- dit qñqz prodest z ideo assimilatur lynxi. cu- ius vrina in gemmam preciosam conuertit- tur z ipse hoc fecit. z qñ homini inuidens z dolens si gemmam baci inueniret dum vrinam emittit eam sub terra abscondit z tñ fallitur qz ibi vt dicit Plinius in lapidē citius cōmutatur. C. Itē inuidus assimilaf draconi. Nam draco venenum suum ha- bet in lingua et in felle. dicit enim Pli- nius qz crvi veneni semp lingua eius crigi-

tur et ex calore status sui ac inflammarur
 vt aliquando incendi videatur. Hic habet
 in cauda et plus nocet verbere q̄s ictu. quic
 quid autē cauda ligauerit occidit. raro do-
 mit et visum acutissimum habet. vnde a re
 mortis predam suam videt. Similiter bo-
 mo inuidus habet venenum odij in selle
 iūterius in mente. et in lingua. in de-
 tractione. et lingua erigitur ad maledicen-
 dum et superbe loquendus et ad odia inflā
 mandum et incendendum. Habet etiam
 vim in cauda. q̄ scz retro percutit per oc-
 cultam detractionem et occidit per infama-
 tionem raro dormit. raro quiescit a nocē
 do et machinando et habz acutissimum vi-
 sum circa defectus protimi ita q̄ a remo-
 tis videt quid de ipso capere possit. Hic
 inuidus homo frequenter vnde credit le-
 dere alium ledit seipsum. Vnde est similis
 papilionis. qui dum lumen extinguere nitit
 i flammā irruens ipse comburitur ps. cō
 uerteretur dolor. et i caput eius et in vertice
 ipsius iniquitas eius descendet.

Capitulum lxxij.

Hypocrita e quem ledit sal-
 sam compassionem ostendit
 ne ex crudelitate ledere cre-
 datur. Vnde assimilatur co-
 codrillo de quo Iob. i. di-
 cit q̄ si hominem iuxta litus inuenit eum
 occidit. sed postea eum plorat. et tamen eū
 venoat. Talis fuit ismael filius nathanie
 de quo habetur Iere. xli. q̄ cum amicis.
 godolic quem ipse occiderat incedens et
 plorans ibat et tamen etiam illos euz qui
 bus sic ibat occidit vt dicitur ibidē. Hic
 hypocrita vel berenicus assimilatur p̄the-
 re quam propter pulchritudinez exterioris
 pellis vel varietatem coloruz et odorē quē
 ex ore emittit omnia animalia sollicitantur
 videre: sed toxicitate capit i deterrenē. vñ
 ipsa caput occultat et dum ei animal ap-
 propinquat ipsum accipit et manducat. sic
 pp apparētia exterioris sicutatis et varia
 spiritualia opera que hypocrita vel bere-
 nicus exterius p̄tendit et aliquando pro-

pter famam doctrine que est vt odor oris.
 multe deuote et simplices persone deside-
 rant eum videre vel ei adherere. quibz ipse
 caput sue malitie idest malignam intem-
 nem vel corruptam fidem a principio ab-
 scōndit. Sed cum ei aliquis credēdo fami-
 liariter adberet. tunc ipsum decipiēdo
 capit et manducat. i. cum sibi incorporat
 est corrumpendo assimilatur. Hic item hypo-
 crita assimilatur cruce Eruca enim est ver-
 mis notius quia in folijs olerum crescens
 pampinos fructus frondes et flores corru-
 dit. Vnde ab cradendo dicta est eruca vt
 dicit Ibi. Sic quoqz hypocritas viciuz oēs
 fructum spiritualem et bonum hominis d-
 struit. scz et flozum. i. affectionum et frondi-
 a. locutionum et fructuū. i. operationum. q̄
 in oibus intendit hypocrita solum huma-
 num fauorē. Secundo quia est vermis in
 geniosus scz ad se conseruandum contra
 temporis asperitates. Nā sicut dicit Ibi.
 Eruca extremitatibus arborum consum-
 pns. folijs et fructibus terit de suis visceri-
 bus telas more aranearum quibus se per-
 toram byemē inuoluit custodiens p̄fectuz
 semen suum. Egerit enim quedaz oua de
 quibus in vere errupentibus gemmis na-
 scitur multa proles. Sic etiam homo hy-
 pocrita in stante byeme. i. asperitate ali-
 cuius aduersitatē. vel tribulatiōis de visce-
 ribus suis. i. et proprijs et occulte malitijs
 suis terit telas. i. ordina mirabiles et astu-
 tas vias quibz se inuoluet. i. cooperire et de-
 fendere possit. Et in talibus vijs se inuol-
 uens. i. cooperiens custodit p̄ctiferum se-
 men suum. i. malignum affectum. Et egerit
 quedam oua. i. facta quedaz secreta opa
 ex quibus quandoqz oriuntur mala multa.
 Tertio quia est vermis maculosus. ē
 enim eruca mollis et saniosa diuersis co-
 loribus distincta de nocte lucens vt stella
 in die deformis apparens. Sic hypocrita
 est mollis. i. delitiosus. vel mollis. i. cedens
 tentationibus. Adolle enim tangenti non
 resistit sed cedit. Hic item est saniosus. i. pu-
 tredine peccatorum siue humore luxur-

plen? et diuersis coloribus. i. vicijs siue ma-
 licijs maculatus. vel diuersis coloribus. i.
 diuersis ofserationibz sanctitatis tinct? qz
 multis modis conatur apparere bonus.
 Sz lz de nocte. i. in obscuritate p̄ctis vite
 luceat vt stella scz p claritatem fame vel ex-
 terioris apparentie. et adueniente die mor-
 tis siue die claritatis diuini iudicij. in quo
 illuminata abscondita tenebray. et manifestā
 tur. Nā illa cordis tūqz ofserationis ei? patebit
 Quarto qz eruca ē vermis qm mōstruo-
 sus in trāformādo se. Nā ad modū bō-
 bicis scricā facientis formā mutat et se re-
 pūle in volatilē trāformas. Alas. n. tenues
 et lates suscipit qbus volatūdo in aera se
 collit. et quor colores in corpore hūit tot i
 alia ondit. Et tale volatile papilio vocat vt
 dicit Ibi. Et id vt ipse dicit ex crucis pa-
 piliones sunt et ex papilionē stercoreibus
 cruce itex gūrant. et qm volent minus nu-
 mos sunt qz qm reptat. Tunc enim eruca ac-
 cipit formā volatilē siue papilionis qm by-
 pocrita ascendit ad gradū platiōis. Tunc
 em ad modū bōbicis scricā facit aliam
 formā assumit. qz ad modū facti viri mul-
 ta bona se fortuz p̄dit. Alas tenues et la-
 tes suscipit qbus in aera se collit. qz qdā
 opa que apparerent vidētes nō sed ex-
 stentur sunt valde debiles. nichil et offu-
 mit quibus iactanter se elenat. et in regimi-
 ne magnificat. Et sic ex eruce papilionē si-
 mit qz sic ex hypocritis supbi et vde glorio-
 si extat. Ex quoz sterocetia. temporalis glo-
 ria. Quia viri peccatoris gloria. vermis et
 sterca est vt dicitur. I. Adach. ij. itex gene-
 rant cruce qz scz alij ambiciosi vidētes by-
 pocritay tēporale gloriāz sequi conantur
 cū cox fictā vitā: sed in hoc minus notj
 fit hypocrite volantes qz reptantes qz mi-
 nus latez cox hypocritis in statu dignita-
 tis. nā p̄cipatus osidit vix et q̄do hypocri-
 sis est minus occulta. t̄ro min? est notj
 Hic item in statu dignitatis hypocrita sibi
 magna cauet ne perdat nomen vel bono-
 rum sanctitatis.

Capitulum lxxij.

Ra ipellit frequenter boies
 ad picula mortifera pp ap-
 pentū vindicte. Vñ iracundus
 ē filis ap. i. finelstri praco.
 Qui hz Auicē. et Ibi. ē ani-
 mal seu et tante feruatis vt montē pūpē-
 dat et p ferrā venatoris intrepide se oppo-
 nat. imo ferro solius vires p vulnera
 res suos relinquit et ipsos cum cultris suis
 unadit. Sic boies frequenter vt se de ini-
 micas vindicent et ipsa ira piculuz mortis
 pūpēdentes et in tela ferrea se inuoluūt
 intrepidus. neqz vulneratū refugit sed ma-
 iore furore in suos vulneratores insurgit
 Job. v. Vñ stultū interficit iracundia. Ii.
 Adach. iij. Ferobelue irā gerēs. Hic
 iracundus filis ē cant rabido qz lāh p̄ e soli-
 uagnos. ipm. n. atqz canes fugiat itex p̄fecte
 vāit itex cadēdo vt ebrius et autē ap̄
 ore lingua pendente et salua desuēt. ocu-
 los hz rubicundos quos lz ferat ipsos i oē
 tū obiectū impingit ac si cecus de p oēs re-
 repugnat. et p vitia sua latrat. Et dicit cō-
 stant? qz caris est calidus et siccus cui nō
 gra cholera dominatur que dūm corrum-
 ptur caris in tabiem veritur. Similiter
 etiam homo iracundus est solus qm
 nec amicum nec socium potest sustinere. p
 pter quod dicit Prover. x. Nō est amicus
 boni iracundo. Adverto ab omniū su-
 giendos est tanqz pestis. quis nōmū par-
 ca. Item aperto ore currit qz verba male-
 dicta proferre non desinit. Vnde et lingua
 extra os pender. quia eam eobibere nō po-
 test totā enim spiritum suum proferit stul-
 tus. cui salua sapientie seu discretionis de-
 fluit. quis siquid sensus habet iratus et fu-
 ris totus perdit. Q culos autem ad litterā
 rubicundos habet propter furores sanguis-
 nos qui vaporatiter ascendit ad faciem. et
 ad oculos hominis irati. Est enim ira na-
 turallē ebullitio sanguinis circa cor et Da-
 masce. dicit propter inflammationem
 spirituum visibulum. Sed qm cecus in oē
 quod audiendo vel videndo sibi resistit
 p̄ngit. Nam in omni verba vel r̄is
 et iij

alio gestu offenditur. et ideo contra omnia
q̄ audit vel videt repugnat. et ap̄d seipm̄ ē
sol' exis murmurat. et sic ad modū rabidi
canis p̄ra vmbā suā laerat. maxime au
tem tunc in rabiem facilliter accenditur. q̄
nigra cholera i melancholia corrumpitur.
quia quando est in aliqua acedia vel me
lancholia homo iracundus tunc et leui cas
sa accenditur in furiam. quia tunc est ma
xime pronus ad iram et conceptione vel
imaginatione alicuius rei contristantis.
Hinc ergo debet homo conari ne ab ira
superetur. ex qua tanta rabies oritur. Job.
xxviii. Non te superet ira. Item iracun
dia vel impatiens cur aliquod contrariū
ocurrat. etiam quod bene fecerat. destruit.
Unde similes est crocogillo qui est idē. q̄
crocogillo excepto quod est maior. Hinc et vi
nea vel arboze vvas vel pome. deiciunt su
per ea. et vitiens se p̄nuis infigit. et in ore
temporū assumit sed dum ea ad ni
dam potest si aliquid ei ceciderit iratōm
nia erant. et iterum ad arbozem ut se one
ret redit. Item irati cōmūs faciunt. dū
sunt in irapetu ire commouent. et ve pluri
mum faciente defectuose. Vvas exemplū
naturale est. quia animalia iracunda pari
m. vitiā. et vvas p̄nuis. sicut canis catu
los cecis. et vvas parit fructū. ramis per
lineamenta ad distincta. que fouet sub alce
lla sicut gallina oua. quibus lambendo in
duci debent formam. Similiter iratus
in ipso suo impetu facit opera cōcordiā
contā. non p̄uenientia. et iterum opera con
sua. et inordinata nisi postea per manū
tudinem sapientie reparantur et formetur.
Et ideo bene Seneca dicit. Nihil tibi liceat
cum irascis. Item iracundi homines
similes sunt quibusdam animalibus de q̄
bus Aristotle dicit q̄ mouet comua sicut au
ricularia. et sunt in regione austrage qui sicut
dicit Aristotle. hinc regio ipsius Aristo. est
eum in ore coniunctio cozum magis cū
ore q̄ cum ore. Similiter iracundi qui
quodlibet. pro audito. contrario statim mo
uentur ad ledendum. Et qui isti similes
uēt comua sicut aures. aures enī ad au

diendum. et comua sunt ad percutiendum
in eis eque parata. et furor talis sic subito
erumpens non habet misericordiam. An
imal. Pro. lxxvij. Ira non habet misericor
diam. nec erūpens furor. Capi. lxxviii.

Medicandum nō est de do
mine. Ira apparentiam sen
sus exteriorē. Nam cōm
quo ad tactum pellem habet
sive pilum agno asperitatem
et tamen carnem habet meliorem et preci
pue malleolus cū carnis sūt optime et sua
uissime q̄ suam temperem. Sic in doi
bus aliqui ille q̄ v̄ hūpidus et despectus et
terris est optime interiorē unde. Jo. vii. nō
sice iudicat. Ira faciem. Non solam autē
in bonis sed etiam in malis huiusmodi
dicunt. sicut q̄ frequentē qui in appari
tia minor est in malicia est maior. Max
rus est serpens i apparentia paruus. et ta
men in veneno magnos serpentes credit.
Unde iouenitur irus paruus sicut dicit
Arist. que magni serpentes timet et logi
unt. et habet. talis irus pilos. Inueni
tur etiam irus contra cuius mortium nal
lum est remedium. Sic malum vel pecc
atū debet bono timere quantum carnis. vi
desimodum. Pro. x. Mōdū odicū serpi
tū totū māsū corrūpit.

Rabiepnis. p̄nic peccata ab
heri elephantis docent qui
sūt. Minium in noua luna
gregatū conuocant et in illis
mine se abluunt. et sic ad lo
cum suum redeunt. Tunc autem quasi ap
parer noua luna quando superuenit boni
tibus aliqua mutatio sive aduersitas no
ua. et tunc more. elephantorum debent ad
aquas decurrere sine predicationis gregatū
confluere. et in flumine penitentē et lacty
mose compunctionis peccata sua lauare
peccatis amoris amoveantur flagella.
Etia tūc gregati ad aq̄s currūt. q̄do p̄si
fioat ad diuinā misericordiā ipetrādum cū
lectanijs et orationib⁹ vadūt. Quōd ē fieri dū
adueniente noua lūa id est noue aduersitas

tis mutatione. Et cum elephantē taliter
vadunt inuenes suos in cundo et redeun
do ante se etiam ire faciunt quos custo
diant et instruant ad similia faciēda. Et
sic in supradictis. debet fieri etiam ab
bonis in pueris. et in iuuenibus cor
um Joet. ij. Congregate paruulos et fugē
tes vbera. vnde et Christus cum esset. xij. an
notam fuit ductus cum alijs ad festa i bie
rusalem. Lu. ij. Item lactyamarum luctus
cingunt vitiorum paruos sicut aqua ma
rina vel falsa extinguit pediculos. sic aqua
lactyamarum cum sale discretionis et ac
to compunctionis extingunt paruos viti
orum et specialiter carnis p̄s. Contribulasti
capta vasonū. paruos. seu p̄cipia tē
rationū i ags. (lactymarum). Capi. lxxvij.

Ego vnae vt dicit Ana
tarha. similes sunt telis ara
norum. quia in eis. parua q̄
de et inbecillia animalia in
uoluntur et captantur vt mu
lee et boni. sed magna et potētia vt aues et
herdi eas optime arantur. et diripiunt. sic
magna transgredientes legem noni p̄nuis
tar sē solū inbecilles et parui. Capi. lxxvij.

Organimiliter et patienter
tolerare defectum et p̄nā
quousq̄ sit tempus agrui
subleuacioni et impletō. ona
gri nos docēt. q̄ animal
valde impatiens fitis. diu ac
pectat quousq̄ potum inueniat sibi apruz
Lupidi autē tāq̄ stucēs et impatiētes si
tis. querūt ipleri ags turbidis et immun
dis. temporalib⁹ diuitijs q̄ et anime ge
tem turbat et sciam maculat. nec auferunt
eis sim. S3 sancti viri tanq̄ onagri pa
tienter expectat quousq̄ veniat ad illa fontē
vix vbi erit plena satietas p̄s. Expectabit
onagri in sit sua. Capi. lxxviii.

Duriosi aff. sunt hircis. Dū
mo rōne lasciuē. q̄ hircus fra
ctū. Hī. ē aial lasciuū et feruens ad
vitiā. Sic lurturiosi lasciuū. sūt et
lectanijs et orationib⁹ vadūt. Quōd ē fieri dū
adueniente noua lūa id est noue aduersitas

ego video a facie aglōis. Facies aglōis q̄
videat p̄beta ē suggestio maligni spūs
succēdes ollā. i. carnē i q̄ feruet et aq̄ carna
lis occupat. Et Serbo rōe petulātie. q̄ hirc
cus. vt Hī. dicit ē aial petulcū. Dū et occu
li ad libidīne i trāstruorū respiciūt. Sic luru
riosi hīr respētū trāstruorū et ipudicū rep̄
tātē ipudicū aium. q̄ sicut dicit Aug. ipu
dic⁹ ocul⁹ ipudici cordis ē nūci⁹. Et critio
rōne ifamie. q̄ hirci sūt fetidū. et sic lurturo
si fetēt p̄ ifamīā. Dū dīs sup locum gū
pluit sulphur et ignē. q̄ peccato carnis ar
det ignis occupat. et fetet sulphur ifamie.
Quarto rōne iberētie. q̄ sc3 hū vitiū. Rom
gibitus inheret sicut dicit Democritus et
refert Plinius q̄ hircus nūq̄ ē sine febre.
Est. n. hircū tate caliditatē vt adamāde que
neq̄ ferrū neq̄ ignis domare pōt et cru
er calid⁹ molliat vt dicit Hī. Dū patit fe
bre gūna et sic gds tā labzi sūt vt sp. sūt
i estu male occupat. S3 attendū q̄ dū
nu hirci aduētū dī fugare serpētes. Etenim
ergo hirci ē vigor corporis lurturiosi q̄ si a
durat igne afflictōis recedūt spēs. a ve
neno se tētatiōes carnis. Et tūc eis fet dī
clarificare vitiū q̄ amaritudo et tribulatio
carnis iterdū vitiū aprū aie et claritatē recē
dit. Et tūc lurturiosus afflat p̄no. P̄no
q̄ porci q̄ spur⁹ ē dicit. q̄ i spuris et feti
dis sp. gescit. Sic lurturios⁹ i spurcijs et se
torib⁹ carnaliū peccatorū gescit. vt dicit.
lxxvij. Adob reguit i fetib⁹ suis. Serbo q̄
porci nascit dicit vt dicit P̄no. dētes pec
catorū q̄b⁹ mētē detinet sūt dēlectatiōes q̄
ab ipsa sui origine sive radice insūt peccato
lurturie. si ip̄ cogitāde. Nō sic aut ē de
pectō ire q̄ potib⁹ p̄nā nisi i fine. I q̄ si
irat⁹ vindicat. Tercio q̄ porci amisso oculo
cito morit. Sic q̄ oculus ipudic⁹ vag⁹ ē i
citamētū et fometū lurturie. amor et vino
lurturia facit cessat Job. xxxi. Depig sed
cū oculis meis. vt ne cogitarē adē de viti
gie. Quarto q̄ porci voluntati sūt p̄nā
cēt i latē dextro q̄ i sinistro q̄ i p̄nā hō
i luto lurturie dū ē i dextro p̄nā. Hī i si
nistros dēstruat. q̄ amaritudo vt dicit

onem facit luxurie. vt dicitur ecclij. xij. **C**eteru luxuriosus afficitur hinc. i. rubere qd est genus rae venenosu. **D**icitur enim oculus h3 quasi igneus. et hito est pncipiosus qnto eius aspectus est ardentior. **A**spectum solis odit et tenebras qrit. **A**d et has dulces diligit. et eorum radices comedit. sed pmedendo eas inficit. **E**t ideo i ortis ruta inimica ei plantari consuevit. **L**oca fetida et fumosa diligit. et odorifera odit. vñ fugit. dum vinea floret. **I**ncipit. **S**ic similiter luxuriosus quasi h3 oculos igne salicet interioris concupiscentie inflammatos. et quanto oculus ardentior tanto animus deterior in concupiscentia. **P**etr. iij. **O**culos habentes plenos aduicrijs. **H**ic ad literam lucet. odit et tenebras querit. quia oculus adulteri obseruat caliginem Job. xliij. **D**el. odit aspectum solis. et manifestatione peccati sui. et qrit tenebras. i. occultatione. **D**erbas dulces diligit. i. delectationes voluptatis q dulces snt carni. et radices earu comedat. cogitatio nibus earum interioribus pascit qz. si eas ope implere non pot. saltu in corde rauolat et ea sibi ipsi fetida et imunda cogitationes gignit. **S**ed si ruta. i. aliq amara tribu latio in plantari posset tales infectiones cessarent. **D**iligit etiam luxuriosus loca fetida et fumosa. i. imbonesta et insana vt lupanaria et h3. **D**onestia aut loca et confortia odit et fugit. **E**t ideo vbi vinea floret videt no appropinquat. sed fugit et clo gatur. **H**ic notandū q luxurie sine concupiscentie seruo extinguit afflicte dure penitentie. **L**inus ad huc exemplum apparat in borace sine rubeta. **T**radunt enim agrotos vt dicitur **P**lin. q in dextro latere rubete est eo occidit. qd in aquam feruentem misum subito seruoem facit flare. nec esse. in ca stante p vitra feruere. **E**t dicunt illud quartanam fugare. **Q**uasi **N**o rubeta est humans vita. cuius latus sinistrum est ista ma culpe. sed dextrum est status. pnie. **I**n hoc latere est os. i. dura afflictio carnis que debz occultari. i. non ad orationes fieri. vt faciunt hypocrite. **D**ec extinguit seruoem

a que idest ardorem concupiscentie et fugit quartanam. i. luxuriam que quadrupliciter ardet. scilicet in cogitatione. in cōsuetudine. in tactu. **C**eteru gule vel laturie vitium dominatur in magnis et potentib viris. qz per voluptatem carnis maxime eos diabolus vincit. **S**icut vnicornis cum elephante sepe bellum gerent. cum elephanti in ventrem percutit cum proferat. **H**abet enim elephas mollem ventrem. **P**er vnicornem intelligit diabolus. cuius cornu significat potestates sibi a deo pmisam ad reprimendos vel ad psequendū boies. **H**ic elephantes. i. magnos viros et in dignitatibus constitutos pncipue percutit in ventrem. qz per vitia que ad ventres pertinent. **P**er gulam et per luxuriam eos vincit. ad qz ipsi potissime sunt molles. **P**ri pncipue deitas quibus contempnitur. et ppter libertate quā hnt. **H**ic **I**obus. dicit m. i. **E**libz multi eorum que sunt in potestatis conlitiu familia pati videntur. **S**ardania. scilicet qui sunt ex assyrioru totus habitus et luxuriosus. et deliciasus. **C**eteru luxuriosus afficitur timore. **E**st enim timor vnicornis. vbi sic dicta eo qz velle teneat. et vbi ei insitit quousqz eas corrodat. **Q**uid aut ē **V**nicornis nisi vitu carnis qd ppter delectationis insatiabilitate appetit vbi t3z diu inberet vt ipm omni bono euacuet. **H**ic luxuria sicut dicitur Job. xxi. **E**st ignis vltz ad psumptos deponis et oia eradicat genuina

Capitulum lxxii.

Marias matre dnu diligere et quere dnt et peccatores. et ad qz recurrere sicut ad matrem me. **N**am et canu catuli matrem diligunt. et ad huc eoz voce. **E**odot agnoscunt matris vocem. **E**t dnt acutim opant. **T**ea. vberibus lac effundere cogunt. qñ vero clarunt. **Q**uia voce matris vbera pnt. **S**nt aut velut canu. i. demona carni hnt peccatores. q diabolus si natura s3 imitatur et malitia snt filij. **H**ic m misericordie mtr reuereri dnt et diligere. qz ipsa peccatores

non desinit adinmare. **E**t licet ipsi sint intus eod vt ipi virginis bonitate et gloriaz no videant contemplando. voce et odore m cō cognoscere dnt et audire vocem ipsius vocantis et dicentis. **E**cclij. xliij. **T**ransire ad me oēs qui concupiscitis me et a generationibus meis implentini. **C**eteru odorez ei sarabret. **D**e q ipsa dicit **E**cclij. xliij. **E**go quasi vitis fructificauit odorem suauitatis. **E**t iterum sicut cinnamomum et balsamū et. **D**el dnt agnoscere eius voces in vberibus vt cas dicit. **H**ic significat anima. mea dñm. **S**imiliter in alijs vberibus ipsius que in euangelio leguntur. que oia salubriter nos erudiunt. **C**eteru debent quere eius mamas. **H**ic enim vna mamas ad erubendū lac gte scz iustus. et aliam ad erubendū lac misericordie scilicet peccatoribus. **I**deo mater gte dicit. **E**t enim acoris demibz. i. impotentibus orationibus pnt. vt vberibus cis saluatiat. et si clarunt. si ex suo appetit sui status rymedum querula voce. i. dolorosa confessione et oratione dnt prefata vbera s3 pnt postulare. **V**bera eius inebriant. et in omni tempore.

Capitulum lxxiii.

Mas assimilatur cauda aniali qd dicitur hinc que h3 vipere collum. elephantis dorsum. **C**eteru moris memoros facit hominem. et facilius mundo vel peccato erire. et ideo assimilatur illi. **D**e que dicitur. **D**racontea quam cerue qz difficulter paritunt commedunt vt facilius fetus creat. **E**st enim quasi in ventre fetus homo in peccato positus vel in mundanis inuolutus qui difficulter educitur nisi mortis timore impellatur. **V**nde moris ratio et timor faciunt facilius egredi de ventre mundi vel peccati. **F**acile enim contentur omnia que semper se cogitat esse morturus sicut **D**ero. dicit **E**t iste egressus est sicut partus q fit dolore penitentie Job. vi. **M**ulier. i. qra cum parit scilicet nouum hominem in iusticia tristitia. **H**abet. **S**penitentia et bec tristitia facit cum egredi de pecca

bellum. sed bellum sine pugna mortis est maxima. **E**st enim ibi pugna nature que p modum dissoluitur. **E**st etiam ibi pugna aie que erit de domo ppria et in regione sibi ignotam ingredi compellunt. **E**t etia ibi pugna conscientie que supra se habet in dicentis iratum si sit homo peccator. et intra se peccatorum remorsum et sub se infernus preparatum. et iuxta se aduersarium truculentum. et venire terribile est ad tale iudicium sine ad talem pugnam. **D**ocem autem boies fugit propter fallacitatem. **S**allit enim boi minuz propter incertitudinem. **N**escit enim homo finem suuz. **L**upo assimilatur ppter voracitate. **H**omines enim deuorat. et non qz satiat. **C**ollum equi baby propter reue mabilatatem. **Q**uis imponit frenum. et terminuz nequitie humane. **S**eruum autem variat quia nunc scias nunc masculos asportat. **R**e. xliij. **D** mnes morimur et. **C**eteru mortam nature q culpe intravit in hominem procuracione et tentacione serpentis. **H**ic idest diabolus. **L**inus signum est quod dicitur. **I**po. de modula spine hominis. **I**nterui serpens nascitur. qd quide vt dicitur. **M**erito accidit vt sicut per serpentem mors hominis euenit. sic per mortem hominis serpens de ipso procedens moriturus. **S**a pie. ij. **I**gnidia diabolus moru. **I**roiuu. in orbem terrarum. **C**eteru moris memoros facit hominem. et facilius mundo vel peccato erire. et ideo assimilatur illi. **D**e que dicitur. **D**racontea quam cerue qz difficulter paritunt commedunt vt facilius fetus creat. **E**st enim quasi in ventre fetus homo in peccato positus vel in mundanis inuolutus qui difficulter educitur nisi mortis timore impellatur. **V**nde moris ratio et timor faciunt facilius egredi de ventre mundi vel peccati. **F**acile enim contentur omnia que semper se cogitat esse morturus sicut **D**ero. dicit **E**t iste egressus est sicut partus q fit dolore penitentie Job. vi. **M**ulier. i. qra cum parit scilicet nouum hominem in iusticia tristitia. **H**abet. **S**penitentia et bec tristitia facit cum egredi de pecca

to quod dimittendum impellit memoria mortis. Eccli. vij. Memorare nouissima tua et in eternum non peccabis. Tercē me mēta mortis cum compunctione cordis resistit veneno tentationis carnalis. Sicut cinis scorpionis potatus in vino remediū est homini percusso ab eo. Quasi percussio scorpionis est ipa tentatio carnis. Scorpio enim ante palpiando incedit et retro cauda ferit. et sic caro primo delectat postea cruciat ergo homini a scorpione percussio. i. a carne tentatio remediū est cinis scorpionis cum vino. Quid enim est cinis scorpionis nisi resolutio carnis que cum vino compunctio nis potata. i. attēto aio considerata liberat a venenosa punctura scorpionis. i. a venenosa tentatione carnis. Augu. Nihil sic re nocet a peccato q̄ frequens mortis mediatio.

Capitulum lxxij.

Undicia mentis signatur in mundicia illorum animalium que concessa sunt ad eum in lege moysi. Dicitur Levitici. xi. Omne quod habet diuisam vngulam et ruminat de pecoribus comedetis. Quod autem ruminat et habet vngulam sed non diuidit eam sicut camelus non comeditis. Ciconias qui ruminat vngulam non diuidit immundus est. Lepus quoque nam et ipse ruminat sed vngulam non diuidit. Et sus que cum vngulam diuidit non ruminat horum carnis non vescit nisi. Et eum vi in eodem. Omne de volucribus quod graditur super quatuor pedes abominabile erit vobis. Quicquid autē ambulat super quatuor pedes. sed habet longi ora retro traha per que salit super terram comedere debetis. ut est brucus in genere suo et atraxus atqz opiomachus atqz locusta. singulari iuxta genus suum. Vbi nota q̄ animal q̄ ruminat et diuidit pedes scilicet vngulas conceditur ut mundū vt dicit Augu. et quadam significatione. Quia scilicet si ho vngula signat distinctionem duoz te-

stamentorum. vel patris. et filij. vel duarū naturarū in chriso vel discretionem boni et mali. Ruminatio autem signat meditationem scripturarum et sanam intellectū earum. Quicūqz autem alterum illorum deest spiritualiter immundus est. et ideo prohibet tanqz animal immundū quod altero illorum caret. Volatilia vero et quadrupedia que crura posteriora longiora habent vt saltare possint comeduntur. Alia vero que magis terre adherent prohibentur qz illi qui abutantur doctrina quatuor euangelistarum vt per eam in altum non leuentur immundi reputantur.

Capitulum lxxij.

Onera mitigat aius iudicis et prelati et frequenter corripunt. Nam aliquando talis latrans currit contra aliquem vt videatur cum morderet. sed si proficeret ei vnum fructus p̄is acciperet et filteret. Sic aliquando prelati aliquis venit ad aliquem subditum cum tanto latratu vt videatur cum velle deuorare. sed ille proicit eadem vnam marcam argenti. et aufert ob eo loquelam Eccli. x. Et enia et dona excercant oculos iudicium et quasi mutus in ore auertit correptiones eorum.

Capitulum lxxij.

Omnis humiliter suscipere et patienter portare camelus nos docent. Nam camelus vt dicitur in. vocabulum a greco nomine sunt fontis. qz quando onerantur se inclinantes coram hominibus humiliantur et super genus incuruantur. Lame enī grece boue vel breue dicitur latine. Sunt enī animalia ad onera apta et ad portandum mīstura. Sic ergo debet homo onus obedientie a superioribus iniunctum patienter et humiliter suscipere et mansuete et patienter illud ferre. Unde etiam vt

malis prelati subditis dicitur. Math. xij. Quicumqz dixerint vobis seruate et facite

Capitulum lxxij.

Offere se debet homo ad dei seruitium eo modo quo animalia in lege moysi offerrebantur in sacrificium. Fiebat enim triplex genus sacrificiorum. Nam quoddam erat qd̄ comburebatur. Vn di holocaustum q̄i totum incensum admodū omni sacrificium offerrebat deo ad reuerentiam maiestatis illius et ad amorem bonitatis illius. et conueniebat p̄ sectorum statū in impletione consiliorum et ideo totum comburebatur. vt sicut totum animal in vapore sursum ascendebat. Ita et figuraretur totum hominem et omnia que ipsius sunt dei donio esse subiecta et ei esse offerenda. Aliud erat sacrificiū pro peccato qd̄ offerrebat ut necessitate remissionis peccati et conueniebat statū penitentis in satisfactio peccatorum qd̄ diuidebatur in duas partes. Nam vna comburebatur alia vero cedebat in vsum sacerdotis ad designandum q̄ expiatio peccatorum sit a deo per ministerium sacerdotum nisi quando offerrebat p̄ peccato totius populi aut specialiter p̄ peccato sacerdotis. tūc totum comburebatur. Non enim debebant in vsum sacerdotum venire ea que p̄ peccatis eoz offerrebantur vt nihil peccati in eis remaneret. et qz hoc non esset satisfactio p̄ peccato. Si enim cederent in vsum eozum p̄ quorum offerrebantur peccato idem videtur ut se si non offerrentur. Tertium sacrificium vocabatur hostia pacifica que offerrebat deo vel pro gratiarum actione vel pro salute et prosperitate offerentium et debito beneficii accepti vel accipientis. Et conuenit statū proficientium in impletione mandatorum. Et istud diuidebatur in tres partes. Nam vna pars incendebatur ad honorem vultus dei. Alia pars cedebat in vsum sacerdotis. Tertia vero pars in vsum offerre-

tium Ad designandum q̄ salus hominis procedit a deo dirigentibus ministris. et cooperatoribus istis hominibus qui saluant. Hoc autem generaliter obseruabatur qz sanguis et adeps non veniebat in vsum sacerdotum neqz in vsum offerentium. Sed sanguis offerrebat ad crepidinem altaris in honore dei. adeps autem adurebatur in igne. Prohibebatur autem eius sanguinis ad hoc vt horrebat humani sanguinis effusionem. Unde dicitur Gene. ix. Carnem cum sanguine non comedetis sanguinem enim animarum requiram et cetera. Vnus vero adipum prohibebatur eis ad vitandum lasciuam. Unde dicitur Eccli. xij. quod crassum erat comedebatis. Vel per hoc significabatur effusio sanguinis. Christi et pinguedo charitatis per quam soluitur pro nobis. De hostijs autem peccatis debebant in vsum sacerdotum percussuram et armis detter. ad excludendum. Sed diuinationis speciem que vocabatur spectulamantia quia scilicet gentiles in hostijs animalium immolatorum. diuinationem et in osse peccatoris et ideo ista offerrebat subtraherentur. Vnde hoc etiam significabatur qz peccus quod est tegumentum cordis et etiam fortitudo ad sustentandum deo seruiet qui significatur per armum deterrum. Et nota qz qui non poterat habere animal quadrupes saltem debebat offerre farinam vel spicam. Cuius figurata ratio. fuit qz panis significat r̄p̄. h̄i panis dicitur de. vii. Qui qd̄ fuit sicut i. h̄i panis legis nature. h̄i fide patris sui sicut i. h̄i panis. In doctrina vero legis et prophetarum sicut in pasta. sicut autem sicut panis formatus post humanam naturam assumptam. Coctus in igne. id est formatus a spū sancto in cibum victi virginalis. Qui et fuit coctus in sarragine per labores quos in mundo sustinuit. In cruce vero velut in craticula adustus. Similiter etiam omnia alia oblatio q̄ fiebat christi aliquo modo figurabat. sicut enim de terre nactib. q̄ sicut in cibū vt panis. siue in potū vt vinum. siue in

condimentum ut oleum et sal sine in medicamentum ut ibus quod est aromaticum et solidatiuum. Nam per panem figurabatur caro christi per vinum sanguis eius per quem redempti sumus per oleum gratia christi per sal est scilicet per ibus oro. In offerentibus autem panis azymus significabat sinceritatem et veritatem vite. In sale vero designabat discreto sapie vel mortificatione carnalis concupiscentie. Tibus autem offerat ad designanda deuotionem mentis que est necessaria offerentibus. Et ad designanda odorem bonae fame. Nam tibus et pingue est et odoriferum. In sacrificio vero zelotypie tibus non offerat quod zelotypia non procedit ex deuotione sed ex ambitione.

Capitulum lxxv.

Casiones peccatorum et detractionum dicitur debent abstinere sicut faciunt elephas de venibus suis. Nam elephas duos dentes habet eburneos quos a vena dicitur sicut filii ambrosii percussit et cōstrinxit. Quia si perditur non est amplius preciosior. Sic et in spiritu sibi sentiunt et cetera. Non docuit dominus est quod chariora nobis sunt desiderare ne se per illa percipiamus in anima. Si oculi eius scilicet dicitur et cetera. Vult ne gratiosa seram.

Capitulum lxxvi.

Cultare bonum opus ne illud diabolus per inanem gloriam perdat. Elephas dicitur quod in aqua vel silua pariens vbi parit ibi se non dimittit propter dracones qui eis inhiatibus ponunt. Sic qui bonum opus facit sine iniquis penitentibus vel sapientibus vel in manu. In solitudine contemplatiue vite si non vult a draconibus id est demonibus inhiatibus illud rapi. sicut in occulto illud facit. ut non exigente necessitate occultum illud teneat et non in publicum per ostentationem eductum. Item vi. Ne videaris hominibus seruans sed patri tuo qui est in abscondito.

Capitulum lxxvij.

Sciencia ecclesie sollicita et integra dicere se per omnes horas duras et nocturnas onagri nos non mouet exemplis de quo philosophus dicitur quod semper rugit in die totas quot horas dies habet et similiter facit in nocte. Et quo percipitur philosophi quod noctium quia tunc duodecies rugit in die et totiens in nocte. ergo si onager non dimittit horas ita multo minus ecclesiastica facere debet. Nam elephas quod in tota vita sua quod quadragesimo annis dicitur prolongari. semel tantum generat et vnum filium tantum antequam parcat biennio setum ponit. Sic homo illud bonum quod semel tantum fieri potest antequam illud faciendum pariat bina in vitro mentis per deliberationem tenere debet. Unde Seneca. Deliberandum est diu quod faciendum est semel. Et item est opera forma sua a merito eterne retributionis vacua nisi fiant cum puritate mentis et cum unitate caritatis. Nam omne animal comatum cornu suum habet vacuus propter cornum et vnicornum. Quod enim per animal cornu producit ex capite nisi homo intelligitur qui scilicet aliquid opus notabile et virile. Erunt enim opus virtuosum a ratione sicut cornu a capite. Hoc autem cornu est plenum in ceruicibus in homine puro. Ceruus enim qui est animal simpliciter secundum Aristoteli. et vnicornum cistam scilicet ventre non habet et mundum postum diligit. signat hominem simplicem caritatis selle iniquitatis qui se pura a peccato custodit. Et item est plenum in vnicorne. Est enim velut vnicornus quicunque seruauerit tatem spiritus in vinculo pacis. Hic enim dicitur se in his que agit ad unitatem fratrum amoris non diuidit vnum tantum cornu producit solum igitur saluum carnalium opera virtuosa et forma plena sunt ostentatione gratie et fructu mercedis eterne. Non inuenio opera tua plena et.

Capitulum lxxviii.

Capitulum xc.

Agno christi prefigurata fuit in immolatione paschalis agni de qua habet Ezechiel. Nam ipsa immolatione agni signat immolatione christi. Sed et illud. I. Cor. v. Pascha nostrum immolatus est christus. Sanguis vero agni liberans ab exterminatore limitus in superliminaribus domorum signat passionem christi in corde et in ore fidelium per quam liberamur a peccatis et eterna morte. Sed omne illud prime Petri. Redempti sumus precioso sanguine agni immaculati. Comedebant autem carnes ille ad significandum esum corporis christi in sacramento. Erant autem esse igni ad significandum passionem et caritatem christi. Comedebant autem cum azymis panibus ad significandum puram conversationem fidelium corpus christi lumenium secundum illud prime Corinthio. v. Epulemur in azymis sinceritatis et veritatis. Lactuce autem agrestes addebantur in signum penitentie peccatorum que necessaria est sume tibus corpus christi. Renes autem accingendi sunt cingulo castitatis. calciamenta sunt autem pedum exempla mortuorum patrum. Baculi habendi in manibus signant pastorem custodiam. Precipitur autem quod in vna domo agnoscere paschalis comedatur. id est in ecclesia catholicorum non in conuentibus hereticorum.

Capitulum xci.

Atentia dei est mollis. in sustinendo. sed seuera et dura in puniendo vni assimilatur teredini. id est lignorum vermi qui terendo rodit lignum. et dicitur. Ipsi. Sic licet sit mollis in substantia comminuit tamen durissima ligna et in subtiliorem puluerem redigit quod possit facere ipsa luna. Sic etiam diuina patientia quibus diu peccatores diuini molliter et leuiter ferat ipsi tamen finaliter conterit et seuerissimo supplicio.

Qnatul mulierum similis est scitrali serpenti qui vult dicitur. Ipsi. ita prefulget doxi varietate ut in sui admiratione; inducat inuictes. Et quod piger est quos cur su inuadere nequit sui admiratione inuictes rapit et quanto magis est discolor tanto in veneno est deterior. Sic mulier ornata oculis et corda inuentum ad se trahit et stupida et insensata reddit. et ea per concupiscentiam rapit et veneno mali consensu extinguit. Et ideo ipse ornatio et pulchritudo et a principio. Sicut opibites est serpens maculis resperis quod tor habet nocendi modos quod colores varios. Et sic mulier diuersis coloribus picta vel varijs ornamentis induta. Vni Hieron. dicit. Quod si vir vel mulier se ornauerit et vult hominum ad se per uocauerit. et si inde nullum sequitur danum iudicium tamen patitur eternum quod venenum atulit. si fuisse qui bibisset. Pro. vij. Occurrit illi mulier ornata meretricio preparata.

Quem ornate et pulchre mulieres similes sunt carnis. Lata enim quod pulchram pellem habet de ipsa gloriatur et propter hoc quod vaga efficitur. Qui tunc si ipsa pellis curatur in tecto comoratur. Sepe tamen de pelle gloriatur propter ipsius pulchritudinem capitur et mactatur. Sic mulier sentiens sibi in facie pulchram pellem vel in dorso pulchram vestem de ipsa gloriatur libenter discurret ut ipsam ostendat alijs. Sed si pellis eius sebric vel alia infirmitate eruratur vel deformetur. siue vestes eius deuasentur tunc firmior in domo moratur. Et item dum de fragili veste vel pelle gloriatur a diabolo capitur per vanam gloriam et lasciuiam et aliquid ad turpitudines peccati perducitur et tandem aliquid subita vel mala morte mactatur et in super pena eterna cruciatur. Vni Ciprianus dicit. quod serico et purpura indute ipse sincere induere non possunt auro et argento et margaritis adornate et mollibus ornamenta corporis et anime perdidit. Hic est etiam quod dicitur ille qui purpura induebat et bisso in inferno sepultus est. Luce. xvij.

muletat Roj. fm duritiam tuā z impetentis cor thesaurizas tibi iram in die ire ij. Re. xv. Ipse quasi tenerrimū ligni vermiculus. qui scz est dum tangitur lenissimus. sed dum tangit seu rodat durissimus Sic deus leuis in sustinendo. durus in puniēdo ps. Ego sū vermis. Capitu. cxij.

Patiētia z p̄seuerantia facit hominem victorēz Nā onager cuz sit animal imbecille solo euadens beneficio fuge leonem tamen in beremo sa perat. z similiter lupum. Nā tantū in fuga parat. vt illa in persequendo deficiant. sic sancti mūdum vel peccatum superant fugiendo z in laboz roierantia p̄seuerando ps. Ecce clongauit fugiens z mansi tē. cal. ho. Patientia ē q̄ omnis vicit aduersa nō collectando sed sufferendo. Item Bernar. in quada3 epistola Absq3 p̄seuerantia nec q̄ pugnat victoriam nec palmam vicia consequitur Capitulum. cxij.

Peccatores similes sunt illis animalibus monstruosis q̄ dicūtur satyri siue fauni. sūt enim queda3 bestie mōstruo se effigiem hominis habētes sed non sunt rationis participes. nec arte nec natura ad loquendum sunt dociles. serum enim z beluinum animum habent z bestie appetitū Vnde in venerē in tantuz sunt proni vt mulieres in cocūdo occidat fi quaa in nemoribus comprehendant. vnde dicti sunt satyri. eo q̄ nequeant libidini saturari. vt dicit Jsi. Sic peccator monstruosus est habens. s. hominis facie z animum bestiale siue vitaz brutales Quid at bestialius boie rōnem habente z rōne non vtente: vt dicit Bern. Tales sunt p̄cipue supbi qui habent aium crudelē z ferinam. z insipientes q̄ nulla arte induci possunt. vt dulciter z rōnabiliter loquātur sicut fuit roboam Ira tales sunt voluptuosi qz appetitum hnt gule bestialē z luxurie insatiabikm Dēs talē p̄parant iumentis insipientibus z similes facti sūt illis. C. Itē

peccatores assimilantur canibus. Primo propter gulam. Est enim canis gulosus. Vnde quando nimis comedit rejicit z iterum assumit i q̄ et representat illos qz regiduz redent ad immundiciāz cuius cuiq3 pcti. ii. Pcti. ij. Cāis reuerfus ad suū vomitum tē. C. Item per luxuriām fliā. canis libidinosus. Vnde nec matrem nec sororem discernit Ideo apud antiquos talis erat oblatio canis. qualis meretricis que oi libidini se exponit Eccl. xxxvi. Dēs masculū eripiet mulier. C. Itē propter incundiam Est enim canis iracundus z ma liceosus Vnde lapidem cum quo percutit sepe dentibus mordet vt se de eo vindicta. z tñ non lapidem sed propitiū dentē ledit Sic frequēter homo iracundus vnde credit alium ledē seipsum ledit Ps. Conuertetur dolor eius in caput eius. C. Item propter superbiam Nam canis inter notos est audax z animosus. inter extraneos timidus Sic etiā superbus apud domesticos z in domo sua est sicut leo sed de alijs magis timet C. Lanis etiā baculos odit z timet lapides. quia. s. superbus odit correptiones z timet duras increpanones. Non enim suum defectum supbus seu peccatū agnoscat. Sen. Qui peccare se nescit corrigi nō vult. C. Itē pp inuidiaz qz canis inuidus est Vñ dicit. Aut. qz occulte herbas legit qz bus se purgat. dolēs si alius inde medicinam accipiat. Dolet etiam si alius ad domū suam veniat timens ne gram inuiciat z sibi aliquid deperat z sic etiā; homo inuidus dolet de aliorum vtilitate vel gūz P̄bus. Inuidia est tristitia in alienis bonis. C. Itē pp auaritiām. Nā canis tanq̄ auarus q̄ comedere negt studiose reponit nec dare vult alijs. sed defendit. Sic etiā auarus facit. reponēdo z custodiēdo. Lu. xii. Anima mca habes multa bona reposita i ānos plurimos. C. Itē pp accidiam qz canis qñ ē annosus ē piger z desidiosus Vñ tota die dormit etiā inter mufcas. z lz mulce p̄ferre eius aures adeo tamē piger ē vt nō se nisi raro excutiat vt cas lo

gus a se pellat. Sic hō accidiosus ē piger ad incipiendum z desidiosus ad opanduz somnolentus ad orādū vel ad resistendū scly tentationibus q̄ p mufcas importūas intelligit. Vel p mufcas p̄forantes itelligē increpationes z verbox punctiones qb9 nō excitat nec emēdat. Sūt etiā tāq̄ mufce pungentes necessitates vel voluntates quas hō piger. q̄ tñ pigru nō emendat sed hsumit. qz potius hsumit desiderijs sine idigentis q̄ velit laborare. C. Do. xxi. Defideria occidit pigru. C. Itē canis vlti mo post multa scrutia sine ligat z eo longius ducitur ad mortem z in aqua necat. vel p ripaz deijcit nec ei pellis detrahitur nec caro mādncat sed verminibus corroden das expōitur. Sic peccator post multa serania mūdū vel peccati a diabolo sine ligat. i. consuetudine peccandū. z ea trahitur. i. vsqz ad mortem cogis detinet. Et necat in aqua. i. deficit defectu naturali vite defluētis. ij. Re. xiiij. Omnes morimur. z qñ aq̄ dilabimur. vel p ripam. i. per casum mort violentē deficit in fossatum inferni scily h3 amianam Corpus autē mortuum remanet omnino manit. De alijs eni aialibus post q̄ sunt occisa remanent vel carnes q̄ sunt vitales ad comedendū. vel salte pellis q̄ viles ad induendum vel calciandū. sed humana caro mortua vel occisa ad nihilum valet vitra nisi qz verminibus relinqtur in escam. C. Item peccatores assimilantur capris. primo propter superbiam. Nā capra sursum semper tendit vt summitates carpat z comedat folioz. vt dicit Jsi. Sic sunt supbi qui semper ad superiores status inbiat vt summitates foliorum. i. dignitates z honores maioruz quos ipsi sūmos reputant dirige valeant z habere ps. Superbia eorum qui te oderunt ascēdit semp. C. Item propter luxuriām. Nam sicut dicit Jsi. Capre ppter caliditatem non abundant pinguedine z raro sine febre sunt. z ideo in eis ē ardēs debitus. z non minus videre dicuntur de nocte q̄ de die. Jsta cōpētūt luxuriosos in quibus pp vsū vner. tā pin gredo corporis q̄ mentis deuasatur. sine

febre et ardent. P̄cipiscentie raro inueniuntur z ipso carnis opere ardenti delectatio ne sedatur. Nō minus et luxuriosi ad sua sedā opa obseruant nocte q̄ dicim Job. xii. Oculus adulteri obseruat caliginem. C. Itē p auaritiā. Nā capre vt idē dicit rodunt extremitates quibus pascūt oues vt qz ad radices. Vñ capra a carpēdis virgultū est dicta. Sic et avari sunt q̄ semp ad carpēdū intendunt z extremitates quibus patiuntur oues. i. bona temporalia quibus boni. i. spūales viri ad suū victū z ad suā sustentationem vtunt. ipsi vsqz ad radices euellūt qz frēqñ ita expoliāt pauperes qz nihil eis relinquunt. C. Itē peccator assimilā asino q̄ ē aial naturaliter pōderosū tardū z piger z timidū solidū z oneri aptū z patiens laboris plurimū. Sic peccator ē pōderosus ad cadēdū. tardū ad p̄tēdū: piger ad opandū. timidus ad tpale dānum solidus ad puidēdū. aptus ad onus peccati vel ceteri supplicij portādū. z patiens ad laborē mūdi infructuosum sustinendū. C. Itē pctō: dēcipit a peccato sicut cocodrillus ab illa auicula q̄ dicit rex auū. Nam dū cocodrill9 iac3 iuxta lū9 suspēct illa auicula z volat circa os ei9 q̄ apit auicule fauces z illā itrare p̄mittit. At ipa p̄mo lūni eū vnguib9 scalpit. ita qz belua ex dulcedie statim obdormit z cū auicula eū dormire sentit statim ei9 vētre descendit z cū p vētre p̄forat z occidit. Et n. cocodrill9 in ventre valde moll. Quasi ergo cocodrill9 in litore iacēs ē hō ocio ropēs auicula aut ad os ei9 vniēs ē tēratio pcti in imaginationē ingrediēs. cui tūc os apit qñ in cogitationē z i delectatio recipit. Et tūc leui9 scalpit z purritā delectatiōis gignit. et si tē hō dormiat vt p negligētiā tēratio n̄ resistat igre dit i mētē z cū p hōsū p̄forat z necat. Itē pctō: assimilā rane q̄ ē limosa z clamosa vētosa z odiosa sub vētre maculosa ligvosa z n̄ solū viuēs i aq̄ s3 et i terra Sic et peccator ē limosus p luxuriā. i. i. mūdū. dāosus p ira. z vētosus p supbiā. odiosus hoib9 p auaritiā. nā sic dicit Boe. odiosos auaritia. claros vo largitas facit sub vētre ma

culofus p gulam. linguofus per inuidiam
 Nam rana ficut Arif. dicit linguas h3 r os
 coarans Sic inuidas r linguofus detrahē
 do. **C**Item viuut in terra que est grauis r
 frigida per accidia 3. que aiam grauem red
 dit r frigidam. **C**Item peccator affimilat
 talpe. **C**Primo qz talpa ficut porcus rostrū
 h3. r talis ē peccator p immundiciam luxu
 rie vel gule. r cum tali rostro talpa radices
 de terra extrahit. Quia. fper peccata car
 nis euacuatur r extrahuntur affectiones
 mentis. **D**n Job. xxxi. de luxuria dī. qz est
 oia erraticās genimina. **C**Secūdo qz talpa
 terrā fodit nec extracta a terra diu viuut.
 Et ideo dicit Plin. melius audiunt talpe
 terra coasperte qz extracte. r talis ē peccator
 per vitium auaricie. L. uis studium est ter
 rena reuoluere r sine terrenis implicatio
 bus non credit se posse viuere. r solum de
 terrenis vult tractare r audire. **C**Item qz
 de terra est de terra loquitur. **C**Tertio qz
 talpa solem odit. r hoc peccator h3 ex vitio
 superbie. s. vt odiat deum qui est verus sol
 fm illud ps. iam supra allegarum Super
 bia eorum qui te oderūt. r. Nam superbia
 se deo maxime opponit ppter qd deus su
 perbis maxime resistit. r qntum ad hoc o
 diunt eum. vel odium solem superbia. i. mā
 festantem vel redarguentem vitia eorum
Dn superbus non vēit ad lucem vt nō ar
 guantur opera ei⁹ ficut dī. **C**Quar
 to ficut dicit. Ar. talpa non h3 oculos aper
 tos s3 sub corio latentes quos in morte so
 lum aperit quos in rota vita clausos tenuit
 Sic peccator qz in tota vita ambulat vt ce
 cus scilicet errando r cadendo in peccato.
 in morte velit nollit cogitur oculos aperire
 r peccata sua recognoscere ante tribunal
 dei. r penas etiam experiri quas vicinis o
 siderare neglexit **S**ic. **D**culos enī. quos
 culpa claudat pena aperit.

Capitulum. xciij.

Peccatum affimilatur cuidā
 monstrofo animali qd di
 citur esse in india simile viso
 in corpore: leont in crine. r

homini in facie. r habet caput rufum r os
 magnum r rotundū. r intra q3 mandibula
 tres habet ordines dentium. cuius ex
 tremitates sunt vt leōis. cauda eius vt le
 pionis. r percuit pilis suis ficut porcus a
 greffis suis fetis. r vox eius ficut tubæ. r
 velocis cursus r comedit bonum r m
 la bestia illa crudelior. Similitudo ergo vt
 si pertinet ad peccatum ire. quia visus dī
 animal impatiens. Similitudo autē ho
 nis ad peccatum superbie. Similitudo bo
 minis ad peccatum auaricie qz sol⁹ dō r
 auaritia cōgregat qz ēt facit caput rubeum
 i. mentem igneam r ardētē ad habendū
 vel qz est cā homicidij r effusiois sāguis
 Magnitudo ho onis refertur ad gulā qz
 diuersi ordines dentium. i. diuersi ordines
 ministrantium deseruiunt vt agricolē ma
 cellarij coquinarij r bndō. Cauda scorpio
 nis refertur ad inuidos qz detrahendo ma
 xime retro pungunt. i. in absentia detrahūt
 Similitudo autem porci refertur ad luxu
 riosos ppter immundiciam **V**ox autem
 tube peccatum est manifestum r publicū
 sed velox cursus est in delectatione peccati
 que cito transit. boies autē commedit bag
 eos per delectationem capit. per consensū
 deglunt r in se per operationem siue con
 suctudinem conuertit: nulla bestia inueni
 tur crudelior quia nulla res inuenitur no
 ciuioz. homini. **C**Item peccatum affimi
 latur mulo. **P**rimo ratione immaturalia
 tis. qz mulus generatur contra ordines na
 ture. s3 ex cōmissione duarum specierum
 scilicet ex equa r asino. vel cōiunctio. s. r
 fina r equo burdo generatur. **E**t dicit
Isidus. qz naat nepos esau fuit primus qui
 asinis equas supposuit vt contra natura
 rani muli nascerentur **S**ic etiam peccatum
 vt dicit **A**ug. non est ex natura sed vitium
 nature appetent id qd non est sui ordinis
 Et ficut mulus generatur ex co qz asino cō
 supponitur. Sic etiam nascitur peccatum
 r peruertitur ordo nature cum ratio sensu
 litati subijcitur. ita vt non rationi sensuali
 tas subijcitur sed potius rationi sensuali

tas dominetur. **E**ccl. i. **V**idi seruos in
 egs r principes ambulātes quasi seruos
 super terrā. **C**Secūdo rōne sterilitatis. qz
 mulus sterilis ē natura ab eo suū benefici
 as retrahēt. qz quasi in ci⁹ iniuriā contra
 naturā pducit. **S**ed **A**riffo. dicit qz mul⁹
 steril est ppter excessum frigiditatis in ipso
 domū. Sic peccatum est sterile. i. abs
 qz fructu r fecunditate meriti vt premij glo
 riosi. **E**xcess⁹ at frigiditatis. ē in aia
 defectum charitatis. qz scilicet est vt calor
 anime vitalis sine qua op⁹ meritotium vt
 eterne nō producat **D**icitur. **Q**uonia
 suprabūdam iniquitas refrigescit chari
 tas multoz. **C**Tertio ratione vtilitatis.
Nā mul⁹ a molendo est dicitur eo qz in
 go pitorz subactus ducat in giro molas
 ficut **I**si. dicit. Sic peccator dū ab vno pec
 cato in aliud trahit quasi girando ad mo
 las circūuolūt. ps. **I**n circulo ambulans.
CItem peccatum affimilat salamādre qz est
 animal venenosū. **D**n dicit **I**si. qz fruct⁹
 arborz inficit aquas corripit. r si eius sali
 ua solum pedem hominis tetigerit totum
 corp⁹ corrumpit. Sic peccatum ē pessimū
 venenū qd fructus arboruz. i. bona opa vt
 merita inficit. **I**tez aquas idest gratias cor
 rūpt r si ei⁹ salua. i. delectatio pedē idest
 affectionem aie per consensū tetigerit totū
 hominē perdit. **V**nde dicitur. **i**. **L**ozū. **v**.
Immūdam ne tetigeris r. **C**Item pecca
 tum affimilat veneno. dicitur enī venenū
 qz per venas vadit ad cor. Sic peccatum
 p venas cogitationis r delectationis tran
 sit ad cōsensum cordis vel per venas. i. p
 sens⁹ corporis subintrat in arcana mentis
Iter. **A**scēdit mors p fenestras nras in
 gressa ē domo nra. **C**Item venenū nō ledit
 nisi qn sanguinē tāgit. **D**n lucan⁹. **M**ortia
 serpenū ē admixto sanguie pestis. Sic nō
 nocet venenū peruerse suggestionis si non
 admisceat sanguis delectationis. **D** sec. **i**.
Sanguis sanguinē tetigit qz delectationē
 cogitatiois sequit delectatio opis. **C**Item
 venenū omne frigidum castrit. Sic omnia
 peccatum mortale infrigidat. dū calorem

charitatis exterminat. **C**Item peccatum af
 similat bureffis qui vt dicit **I**si. est ani
 mal paruū simile scarrabeo qz in herbās
 quas bos diligit se abscondit. quem bos ac
 cipit dum herbās carpit qz deuorat⁹ a bo
 ne iccur eius sic inflāmat vt eū cum cru
 ciatu marino tandem rūpat. Sic malitia
 peccati sub delectationibus quas homo dī
 liget se abscondit: quā homo non aduertens
 cū delectationem exterius accipit intrinse
 cus inducit qz r appetit inordinare incēdit
 r mentis soliditatē frangit. r vltimo cru
 ciatum cōscientie vel pene inducit **I**saie.
levi. **D**ermis eoz non morietur. **C**Item
 affimilat mulce bouine que quousqz sub
 cauda vacce vel eius corpore manet affixa
 eam quiescere nō finit s3 cauda erecta mi
 ro modo infernū per campos vndiqz cur
 rit. Similiter qdū peccatū inheret cōsci
 entie anima non potest quiescere: tūc per
 diuersa vagat. querens r non inueniens
 requiem qdū peccatū non fuerit amonū
 per penitentiam. **C**Item peccati fetorem de
 bet homo odire r fugere exemplo fornice.
Dicit enī **A**riffo. qz in fornicia. est sensus ol
 fatus r odūit omne fetidum. **D**n si quis
 domos eoz subfumigauerit aliquo fetido
 eas deserūt. Sic debet homo oia dimi
 ttere r fugere in quibus est fetor peccati.
Eccl. **x**. **F**uge peccata. **C**Item peccatum
 affimilat regulo serpenti. i. basilisco qz olfa
 tu suo necat. r visu suo interficit omne vi
 uū. ad cuius aspectū nulla vis uita per
 transit. r si procal fuerit ore eius cōburi
 tur r deuoratur a mustelis conuincitur.
Dn ab hominibus ad eius cauernam de
 serunt. nihil enim altissimus abqz reme
 dio dereliquit. **D**n basiliscus visū muste
 la fugit quem insequit r occidit. maxime
 si pu⁹ pasta sit ruta vt **A**ri. r **A**uincē. di
 cunt. Similiter peccatū occidit animā vel
 per odoratum morose delectationis in co
 gitatione vel p visum. i. cōsensum operis.
Dn aues. i. hominum mētes solo visu. i
 consensu ēt si longe sint ab opere occidunt
 tur r deuorant a peccato. **S**ed remedium

contra basiliscum. i. contra peccata e muste-
 ha ruta reflecta. i. penitentia amaritudine
 plena q ipsu visa fugat ga penitentia solu in
 contritione vli pposito habita quadoq
 peccatu purgat. Ps. Dixi scz i pposito
 cordis confitebor adversu me iniquita mea
 dno et. Sz tamē opere completa ipsu pfru-
 ens scz peccatu extinguit. Actu. iiii. L'over-
 timini et penitemini vt delectant peccata ve-
 stra. C. Itē peccatu assimilaf aspidi. Nam
 aspis aurē obturat vt vocē incantantium et.
 tātis nō audiat nec ei obediat. et hoc pūnz
 ad peccatū superbie. qz superb⁹ vocē dei
 nō audit et cōmādatiō obediēte cōtēnit ps.
 Sicut aspidis surde et obturatis aures su-
 as q non exaudiat vocē incantantium et.
 C. Itē aspis intersecto cōpari suo. i. coniuge
 suo miro furore intersectore psequit. et illū
 suū solū siue ini multos aggredit. nec peri-
 culū curare videt vt suū cōparē vlciscat. et
 hoc pūnet ad vitiiū ire ga irat. ppter ap-
 petitū vindicte precipiti furia omni piculo
 se exponit. C. Itē est qdam species aspidis
 que dicit fitula. et eo q a se percussū fiti occi-
 dit et hoc pūnet ad auaritiā. Cui⁹ fitis. i. ap-
 petit⁹ fit incringuibilis. C. Itē est quedā
 alia aspis q dicit viperalis que. i. somno
 interficit. hāc dū cleopatra sibi apponeret
 tōno resoluta est et hoc pūnet ad accidiē
 vitii que pigritia et somnolētia animā occi-
 dit. C. Itē est alia que dicit emorzois quia
 percuss⁹ ab ea dissolutis venis fluru sangui-
 nis vitā finit. hoc pūnet ad luxuriosos.
 qz. Luxuria fluru feminis corp⁹ resolutū
 ad eternū interitū animā iducit. C. Itē est
 alia serpens que dicit pester qz semper ore
 patēte emittit vir⁹ icedit. sz ab eo percussus
 distēdit et necat. hoc pūnet ad vitium gule
 qz guloꝝ ore patēte. i. parato ad cibū semp
 incedit et vir⁹. i. vitiiū gule patenti ostendit.
 C. Itē aspis habet oculos et respicit. nō
 in fronte. Vñ non directe respicit. et ideo
 adversariū psequit magis auditu vel olfa-
 tu q visu. Nam si non sic esset vt dicit
 Plin. vir homo ab eo euaderet. et h pūnz
 ad inuidiā. qz inuid⁹ non recte sed totoz et

malinolo respicit oculo et ex auditu vel ex
 opinione sua solū detrahēdo psequit. an-
 q de re visa vt certa. vnde ps de talib⁹ vi-
 cit. Venenū aspidū sub labijs eoz. C. Itē
 peccatū qz diu retinet semper multiplicat
 et crescit. Vñ assimilaf cocodrillo. qz qdā
 vivit semper crescit. Nā peccatū qz p pen-
 tentiā nō diluit mor suo pōdere ad aliū
 trahit. C. Itē peccatū p⁹ inualescit et abū-
 dat i pperitate qz in aduersitate. sicut ser-
 pēs plus abādāt et ledūt in estate qz in
 hyeme et in die qz in nocte. Omnes enim
 generalit serpēs frigide sunt nature. nec
 percutiūt nisi cō calescūt. Vñ venena eoz
 plus nocēt d die qz de nocte qz sūt frigidū
 nocturno roze. In hyeme se in nidis iuo-
 uūt et torpescūt. sz in estate se dissoluant et
 ad nocēdum erūt. Quid at per frigidita-
 tem serpētini veneni nisi malitia accipit
 peccatū. qz dū cor p cōsensū attingit. calozē
 protin⁹ charitatis extinguit. p calozē No-
 diei et estatis feruor minor et maior itelli-
 gūt mūdare pperitatis. sicut frig⁹ cōtra-
 rio noctis vt hyemis breuiorē vel leuiorē
 signat. cursū aduersitatis. sz i estate vel in
 die venenū magis ledit. qz et ipso pperi-
 tatis feruore peccatū pntiosius crescit.
 Vñ. Ps. dicit. Ab altitudine diei tūmēdo
 idest pperitatis. C. Item peccata carna-
 lia sunt magis manifesta et ifamia qz spiri-
 tualia. sz tamen spiritualia sunt magis no-
 ciosa. Vñ assimilant serpētib⁹. dnr. n. gda
 eē maxi spētes corpe ita vt coroz integro
 vnoz. Vñ i punico bello vt narrat. Cui⁹
 linus a Regulo romanorum duce inter-
 fectus est serpens basiliscus. C. x. pedum
 longitudinis. Cuius pellis et maxille fue-
 rant suspēse ante quoddam templum
 rome. Sub claudiu etiam cesare fuit ser-
 pens in Italia intersectus in cuius alio
 puer integer est inuentus. Sunt autem
 alij spētes ita corpe pui vt vir videri pos-
 sint. sz sūt maximi in potestate nocēdi po-
 cot dypsa qz pus occidit quā sentire posse
 Tprus et vt dicit Aristo. modic⁹ ē et mī cō-
 tra ei⁹ venenū nullū remediū ē. Serpēs

ergo magni significat pctā carnalia q sūt
 magne apparete et infamie sed qñ serpe-
 tes aspectu parui et magis notū sunt pec-
 cata spiritualia q licet sint min⁹ manife-
 sta et minoris ifamie. sunt tamen maio-
 ris culpe. vt patet de luxuria et superbia.
 Ps. De. xxiii. moralū. Aliquī inquit mi-
 n⁹ ē i corruptionē cadere qz cogitatione
 tacta deliberata elatione peccare. sz cum
 min⁹ turpis superbia credit min⁹ vitat. lu-
 xuria eo magis crudescūt homines quo si-
 mul omnes turpē nouerūt. Vñ sit plerū-
 qz vt nōnulli post superbiā in luxuriam
 corruētes ex aperto casu malū culpe laten-
 tis erubescūt et tūc et maiora corrigāt cū
 pstrati i minimis. grauitur cōfundunt.

Capitulum. xxv.
LEmittit lachrymosa facit de
 tum dissimulare peccata. Nā
 leo qui coitit leone cū pardo
 odore cognoscit tot⁹ in adul-
 tere surgit penam. sed si leone
 post coitū in flumine lauat nihil tunc a leo-
 ne percipitur. Sic si aia sponsa christi dia-
 bolo peccādo cōiungitur. ipse christus qui
 est leo de tribu iuda ad vindictā cōtra eaz
 merito puocat. Sz si aia i flumine lachry-
 mosē penitētie lauat ab ipso xpo peccatum
 dissimulat et parit Amib. Qd de fedi non
 potest abluī pt. lauat lachryme delictū qd
 voce pudor ē cōfiteri. lachryme veniā po-
 stulat et merent. C. Itē penitētia assimilaf
 pābere. qz vt dicit Pbilosof. dracone odit
 et draco eā fugit. qz pasta i spelūca se recō-
 dit et p tres dies aliqñ dormit. tūc surgens
 magna voce emittit et ab ore ei⁹ aromati-
 c⁹ odor erit supra modū suavis. qvare tūc
 omnia aialia sequunt eā. sol⁹ draco fugit et
 ei⁹ odorē nō ferēs i scipso deficit. Sz sicut
 pābera dracone ita penitētia odit peccatū
 et peccatū ipsam penitētiā fugit qz i spelūca
 idest i corde penitēs iclusa postqz p tres di-
 es sz cōtritionis cōfessiōis et satisfactiōis
 persuerit auertit emurgēs a statu culpe emit-
 tit vocē laudis. solum se sentiēs a somno
 peccatū. Vñ in vocē laudis pūpēs dicit

illud ps. Dirupisti vincula mea tibi sacri-
 ficabo hostia laudis et nomē domini iuo-
 cabo. Qui dicitur vt dicit Cal. supra ps.
 tate dr eē virtus vt quisqz cū i morte ter-
 na p fessioe dixerit oia peccata sibi soluant
 Tūc et ex ore suo penitens suauē emittit
 odorē videlz suauis et deuote orandi. quā
 oia aialia sequūt idest oēs virtutes et oia
 merita p hoc restitunt ipsi penitēti et dra-
 co. i. peccatū dicit et perit. C. Itē pnia satis
 factoria regit mēsurā discretiōis et seruo-
 rem cōpūctiōis. Vñ assimilaf sanguisuga q
 apponit corpore vt corruptū sanguinē de-
 trahat. sz qz qnqz insidet venenosis qñ qz
 cā sibi apponit pus ē inuoluēda i sale et in
 vrticis vt euomat si qd veneni hauserit.
 Sicut pēalis penitētia iponit vt a peccati
 corruptione qd ē tāqz sanguis corruptus aia
 expicit vt vt affect⁹ peccatū ab aia extrahat
 sz vt nihil notū iherat penitēti apponēda
 vel assumēda ē cū sale discretiōis vt pudē-
 ter consideret. et qñs et qñra et cui imponatur
 C. Itē necessaria ē i suscipiēte vrtica. qz scz
 et vrit et pūgit. et tō designat feruore cōpun-
 ctionis qz oem pniām leuiter ferre facit. et
 ad hoc idē facit. qz si qz sanguisuga aqm ca-
 lida supfundat citius se niembro applicat.
 Est eni velut aq calida lachrymaz cōpū-
 ctio feruida qz cū mēbro sanguisuga appo-
 nit qz inuictā penitētiā pōpō aio suscipe-
 re facit. C. Itē tētatiōis pnia extinguit. Vñ
 assimilaf cuidā bestiole pue qñ ledes timēt et
 fugiūt. qz vocat ledoson. Nā quoddā ve-
 nenū portat i ore qz statim eos necat. Vnde
 bec bestiola capif et erurit et icineraf. et qui
 b⁹ cinerib⁹ dū carnes aspergūt et i capiti-
 bus viarum ponuntur ledēs trāsentēs
 dum eas comedunt moriuntur vt dicūt
 Pldorus et Auicē. Hec ergo bestiola re-
 pēntat būle penitētiā quā ledēs. i. demō-
 nes timēt et fugiūt. Hec portat venenū in
 ore cū pen dicit i cōfessioe. et h venenū occi-
 dit ledēs. i. tētatiōe demonū. Hec bestiola
 capif i pedōz recordatiōe erurit i vrtitiōis
 dolore icineraf i mortē meditatiōe recoles
 quō p morte caro dissoluit i cinēz vt i cine

rat in humili satisfactione Job. xli. Ago penitentiam et fauilla et cinere. et dum caro et hoc cinere aspergitur et sic satisfaciendo affligit. et precipue in capitibus viarum. in principijs tentationum vel sensibus corporis que sunt principia viarum per quas peccata intrant in animas. Dum tunc cinis in capitibus viarum aspergitur quando ipsi sensus corporis humilitati custodiuntur vel affliguntur. ut oculi plorant et os abstineat aures audiant increpationes et sic de alijs. Et sic tunc leones et his occiduntur quia demonum tentationes non preualent sed cito extinguuntur. Et tunc penitentie amaritudinem non diaboli odium et abhorret. sicut canis ab homine ut non comedat ictina cervi propter amaritudinem que est in eis. Nam secundum Aristotelem et Avicennam cervus non habet fel nisi forte in interstinijs. Dum enim intestina sunt amara et fetida ita ut canis ea non comedat. nisi supra modum famecat. Sic cum interiora mentis sunt fetida. sper memoriam turpitudinis culpe et amaritudine respersa per doloris penitentie demones que patiuntur delectatione et dulcedine peccantium illa tangere abhorret. Et tunc penitentia liberat a grauedine peccati et post mortem liberat animam a pena. Dum assumulat curiam lapidi quem cervus ut dicitur. Dum cum sentiat grauitatem deuorant qui eas adiuuat. et postquam moriuntur in carnis ventre incensur. et iste lapis miro modo adiuuat mulieres pregnantes et facit eas etiam absque dolore parere. Sic anima quando sentit grauedinem peccati debet assumere lapidem. id est penitentiam duram et asperam que non solum liberat in vita a peccatorum grauitate. sed etiam post mortem eius Christus inuenit in anima liberans eam a pena acerbitate. Dece etiam est que iuuat mulieres pregnantes scilicet animas bonum conceptum. id est bonum propositum portantes ad parientium in opere perficiendum. que aspera penitentia carnem refrenat ne bonis operibus effectum impediatur. Et tunc penitentia amara extinguit remorem conscientie sicut ab insensibus occidunt pulices. Est enim eorum venenum ut locustas dicitur. Quid enim sunt pulices mordentes. nisi peccatorum actus conscientiam

molestas quos absintibus. id est amara penitentia purgato extinguit et cessare penitentia facit. Et similiter folia persico que amara sunt pulices occidunt. et eadem ratione valet contra eos colocoquantida si trita et mixta cum aqua per locum vbi sunt aspergat. et signa contritionem peccatorum amarum cum lechymis admixtam.

Capitulum. xcvj.

Penitentes assimulantur signi di que est animal ad modum sagite in cursu velocissimum varijs maculis distincta ut dicitur Fidozus. de quo etiam Plinius dicit que cum catuli sui rapiunt odore raptorem persequitur. et equo velocissimo transportat. et audies strepitum bestie persequitur in via specta post se. pasciturque illa videtur et sua imagine itur et filium esse credens filium accipere cupit et interi venator euadit. Et ergo velocit currens peccator est seruus ut celerit penitentes que diuersis maculis distincta cum diuersis peccatis operibus que tunc raptos catulos insequitur que bona que peccata perdit per penitentiam recuperare conatur. Lani venator diuersa specula quibus detinetur piscis que diuersa sibi impedimenta diaboli quibus impediat opponit. Et tunc penitentes assimulantur stellioni. Primo que stellio in corio renouatur dicitur enim que stellio mutat corium sicut serpens Sic penitentes debent renouare iustitiam et vitam etiam detestare peccati. id est detestari iustitiam nouitatem. Apo. Eph. iij. Renouamini spiritu mentis vestre et induite nouum hominem etc. Secundo que stellio manibus graditur. Est enim stellio ut dicitur Plinius generis lacerte quatuor habes pedes largos ad modum manus quibus reperit ad domorum rimas et quibus facit sua caverna. Dum. Pro. xxx. Stellio manibus nititur et moratur ad domibus regum. Sunt ergo tur quatuor manus siue pedes stellionis quatuor virtutes penitentis quorum operibus graditur ad mansiones regales. id est celestes scilicet iustitia que vivit scilicet satisfaciendo detestando peccata que vivit et abstinentia. fortitudo que vivit et immunitudo vel retationibus resistendo et prudentia que

vix a nocuis sibi cavendo. De quatuor virtutes siles sunt pedibus que habent in affectione. scilicet tunc velut manus que habentur in visu siue operatione. Tertio que stellio in visu debet. Nam in hinc latet et in visu eius debet. Est enim tempus byemis asperitas tentationis in qua penitentes se abscondunt in secreto orationis vel in latibulo humilitatis. sed tamen esse non potest quia et tenebra tentationis visus debet mentis. que saltem dum homo tentatur offuscatur et remittitur intuitus contemplationis. Quarto que stellio in visu clarificatur. Nam in vere certis et visu beberatum inuenies locum querit vbi solis orietur respicere possit et quem dum respicit offuscatur humore qui erat in oculis et sic lumem respicit sicut in nuntio glo. Pro. xxx. Sic penitentes in vere. id est in tempore tranquillitatis postquam abijt byemis tentationibus. dum contemplatione mentis et oratione respicere ad solem christi que visitant nos oriens ex alto. et eius intuitu affectus mentis inflamat. omnis humor siue affectus idebitur et tentatione relictus purgatur et sic mentis ipsius visus miro modo clarificatur. Et tunc penitentes assimulantur leonibus que in principio nascuntur informes et pui ad modum mustele. sed postea cum crescunt efficiunt fortissimi. Sic penitentes incipientes a timore serui sunt pui in hinc et informes que nodum et charitate. scilicet postea crescentes per charitatem roborant et fortissimi efficiunt. Dum Bre. dicit que in via dei a timore incipit ut ad fortitudinem veniatur. Et tunc penitentes assimulantur cervis. que sicut dicitur Isai. Cervi sunt inimici serpenti. et cum sentiat se grauatos spiritu narium attrahunt eos de cavernis et superata veneni pernicie corporis pabulo soluti reddunt. Serpentes igitur sunt peccata que odienda et fugienda sunt tanquam veneni noni serpentes secundum illud Eccl. xxxj. Quasi a facie colubri fuge peccatum. Cum ergo per morsum conscientie aliquid sentiat in se grauamen culpe tunc spiritu narium. id est seruire penite. Nam in spiritu intelligit seruos et dolor conpunctionis. de quo. Ps. Sacrificiu deo spiritus contribulatus. In naribus vero discretio satisfaciendis accipit. extrahunt eos de cavernis. id est de latibus

vis conscientiarum. cum peccata ad lucem deducunt ostendit et accusat. Dum viri peccata pelluntur. et sic eis memoriam peccatorum nutrimentum lacrimarum quibus a peccatorum reatu soluitur et purgatur. Et tunc cervi herba diptami pinguet. perditur cuius pastu sagittas quibus vulnerant extingunt. Cervi. n. sagittis percussis sunt homines tentationibus devicti. Per diptamum vero que herba hinc virtute dissoluedi arabedi et consumendi venenum peritencia intelligit. que venenum peccati dissoluit et oritudo. attrahit et confessio et sumit et satisfaciendo. Dum bec cum a cervis idest peccatoribus sumit sagitte tentationum repellunt et peccatorum vulnera miro modo sanantur.

Capitulum. xcviij.

Erigerios et viatores dirigere et defendere nos docent. elephantes Nam elephas si boies in via inuenit errantem primo ne eum terreat de via aliquantulum erit et gradum figit et paulatim ipsi precedens et via ostendit et si draco eis occurrerit per defensionem boies tracto se oppedit cuius defedit. Sic boies magni precipue et potentes. dum peregrinos viatores non extpoliare ut multi faciunt cum ad territorium eorum veniunt sed potius per se vel suos dirigere et a malis boibus defendere. Et tunc ledetes peregrinos et hospites eos extpoliatae peiores sunt quam venenosi scorpiones. Tradit enim Aristoteles quodam mote a scorpionibus hospites non ledit. sed idignas occidit et ledit.

Capitulum. xcviij.

Erueurare dum dicitur et est firmum in doctrina bona quam audiuit. Nam omne animal habet aures que movet per boies. In que si significat que illi que bona doctrina quam audiuit non plevenerat nec sunt stabiles siles sunt bunt aialibus que aures mouet. que ab eo que audierat cito mouentur sed que stabili plevenerat et audita doctrina sunt boies vere rationales Jo. viij. Si vos mauerit in sermone meo veri discipuli mei eritis et cognoscetis veritatem etc.

Capitulum. xcix.

Predicator afficit cani. **D**ni mo ex eo qz canis dñm suū diligit. Et similit̃ pdicatorē vbi oportet esse amicu dei. **D**n pdicator qz dominū nō diligit nō ē dign' anūciare vba dei. **D**n ps. Peccatorū dicit de'. Quare tu enarras iustitias meas et assumis testamentum meū p os tuū et. **C**Itē qz canis dñi sui cum stocū domū et desēdit. **H**ec dom' dñi ē ecclesia qm pdicator catholic' ab hereticis desēdit. **H**ec dom' ē p̃ciētia ppria qz d' pdicator sollicitus custodire sicut forl armat' custodit atriū suū. vt sint i pace oia q possidz. **C**Item qz canis p dño suū mortū se expōit sicut legim' Letoneū vena torū placētie ab armat' inuasi canē cū defēdisse. nec vulnerari potuisse nisi p' cane p̃cepto. Sic sci pdicatorē p fide dei et vitate martyrio se exponit vt patz in. **A**plis et **A**dart'rib'. **C**Itē qz canis volūtariē cū dño suo ad p̃da currit. **E**st. n. pdicatio q̃i quedā venatio sp̃ialis i q ois aia deo acquiritā ē vt qdā p̃da capta. s'z cāis ad p̃dā nō vadit si a dño suo nō ducit v' foriat. qz s'z pdicator instructose pdicatz nisi cū de us iuarz et sociarz. **A**po. j. **C**or. x. v. **N**ō aut ego s'z grā dei meū et. **C**or. iij. **A**d. iniores dei sum'. **D**ebz igit pdicator cū ipsū deū habeat secū cōsortē non refugere s'z libet' discurrere ad pdicatoris labore. **C**Itē qz multonēs cāis corp' dñi sui et mortuū nō derelinqt sicut legim' de cane **L**icij sabini q ipsum dominū suū captū **R**ome ēt in carcere nō dereliquit. quo insup mortuo canis mētos edēs vultus nec mortuū deseruit. q cū qdā ei panē picisset ad os defūcti depozitavit et cū ille nō mādū caret nec ipse mādūcauit. cadauere at in tyberim p̃iecto canis vt corp' sustētatz i tyberim se piccit multitudinē cōcurrēte vt videret spectaculū fidi aialis. **S**ist' pdicatores corp' xpi mortuū deserere nō debēt qz de morte et passione xpi debēt iugiter memoriā hēre et de ea pdicare sequēter

exēplo **A**postolorū et quoz p̃sona beatus **P**aulus dicebat. **N**os aut pdicam' xpi crucifixū et. **C**Itē qz canis p̃dā quā rapit nō sibi cōcedit s'z dño suo relinqt et similit' est pdicator qui de ope fructuoso non ppriā laudē querit s'z gloriā et honorē deo relinqt. **J**ob. viij. **E**go gloriā meā nō quero. **C**Itē qz canis nobilit' vato qz p̃dā a se capta nihil percipit non propter hoc infidelis existit nec p̃dā aliā insēqui propter hoc omittit. Sic quāqz pdicator et p̃dicatione sua nihil t̃pale suscipiat nō propterea a pdicatione cessat nec min' fideliter pdicat. **C**Itē qz canis locū suū cognoscit. **L**ocus enī noster finalis et p̃nālibilis nō est in vita p̃nti qd **A**po. recognoscebat dicens **H**eb. xij. **N**ō hēmus h manentem ciuitatē s'z futurā ingrimus. **E**t nota qz rancnes itinera q̃uis lōga ad memoriā redūcunt et ad ppria domūcilia p lōga terraz spacia redire cōsueuerūt qd pdicatores nō corp'aliter solū faciūt vū per loca varia pdicando discurrūt. et postmodū ad sua claustra vel habitacula redeūt. s'z et sp̃ritualiter qz quāqz p primoz salute seu p̃uisione ad exteriora negocia vel officia p̃terūqz exte cogant. tñ sollicitē ac p̃uide ad ppriū mētis domiciliū redeāt s̃m illō **A**ialia ibāt et reuertebant in s̃titudinem fulgoris cōrūcātis. **E**ze. j. **C**Itē qz iterū canis fortissimas et magnas bestias inuadit audacter. **S**icut legim' de canib' idē. **S**olēt enī indi vt dicit **I**sidus. caniculas nocte ligatas in siluis dimittit vt a tygribus cognoscant et gbus canes adeo accerrimi oriunt vt leones p̃sternāt. **V**nde g. dā canis sic natus a rege **A**lbano **A**lectro magno missus p̃mo in eius p̃nta leonem occidit tādē elephātē deducto vidēs eius magnitudinē p̃mo obruit et ingēti latratu insona et quē tñ inuasi et tādū afflūxit qz cū ad terrā p̃strauit. **S**ic sancti pdicatores diuino zelo et spū access' interdū magnos tyranos et peccatores audacter reprobēdēdo aggrediunt sicut **J**ob. bēro dem. **V**nde berodes mēuebat **J**ohāns

et audito eo multa faciebat vt d' **A**dart'. **C**Itē canis ṽto et odore ēt per aquas bestias fugientes insequit et eaz deprehēdens latibula latratu et musitatu ea pdit. **S**ic pdicatores sancti ṽto. i. spiraculo diuino pulli. et odore. i. desiderio supne salutis attracti etiā p aquas tribulationū insequuntur bestias. i. peccatores bestialiter viuētes vt trahāt eos ad penitentiā et eozū latibula. i. vicia in gbus latere volūt redarguēdo pdit. **C**Itē canis humana societā dōligit. **S**ic sancti pdicatores humana cōfortia in gbus fructificare p̃nt minime fugiūt. sequētes. **S**erēplū illi' dicit **P**ro. i. vij. **D**elicie mee ēē cū filiis hominū. **C**Itē pdicator ṽz filis ēē castoz q sicut dicit **I**sidus. cū quadrupedibus vinit i terra et cū natatilibus stat in ags. **E**st enī in magnitudine ad modū p̃ui canis: pedes posteriores quasi caninos hñs gbus p̃ncipaliter ambulat. pedes aut anteriorē habet quasi asnerinos gbus natat in aquis. **S**ic pdicatores nō solū debēt p terrā discurrere p vitā actiā qz cōpetit quadrupedibus. i. his q p̃fecti sūt in q̃tuoz ṽtutibus s'z etiā versari debēt in ags scripturarum cū natatilibus. i. p̃replanis et debēt ēē sicut canis p latratū pdicatoris s'z put i humilitate mētis. posteriores aut pedes sūt occupationēs corpales p̃tinctes ad pietatē et iō sunt vt aialis terrestris: s'z anteriores pedes sūt meditationēs sp̃uales et iō sūt sicut natatilis qb' s. natus in aqua sapiētie. **C**Itē pdicator curiosus ē filis eqz aquā quā potat si clara ē pede p̃turbat. **S**imiliter pdicator curiosus aquā clarā. i. scripturā et doctrinā planā et aptā pedē. i. affectu placēdit et vt reputet sciēs p̃hīcis rōnib' involūt p̃turbat. i. offuscāt vt vir intelligat. **V**el. aq clara est tribulatio patiēter exteri' portata quā patiēs tūc pede p̃turbat scū interiori affectu inuariantē nō amat. **S**re. **P**erfecta patiētia est que et ipm amat quē portat. **N**ā tolerare et odisse nō ē **V**r' māstuetudinīs sed fulcimentū furoris. **E**ze. xxxiij. cū purissimā aquā biberitis reliquā pedi

bus vestris turbabit. **C**Item pdicator oz etiam assimilatur ṽto. **N**am quia vt sus filis interpretatus et dicitur ē qz ore suo formet fetus vt dicit **I**sidus. **A**ur. etiā dicit quādam carnē nasci quā mater lambendo in mēbra componit. **S**ic etiā pdicator doctrina ozis sui format deo sp̃rituales filios. **Q**uasi enim more matris i his quos carnales inuenit lingue officio ṽtutū sp̃ualū mēbra cōponit. **D**n **A**po. **S**al. iij. **F**ilioli mei quos iterū p̃turio nec formet xps i vob. **C**Apitū. c.

Relax' ṽz ēē filis arietis. **Q**u' aries dur ē gregi. et ouū p̃nceps. **S**ic platus ṽz ēē dur subditoz. s. sic auctoritate p̃fido ita bone vite exēplo p̃cedendo. **C**Itē qz nā arietē fecit fortissimū s̃m **I**sidus. **V**n d' veruer a virib' eo qz tāqz vir ouū sit ceteris bidentib' ṽtiosior. **V**el d' veruer vt ipē dicit. qz **V**mē porat i capite. cum p̃uritu sepe fortissime caput mouet. **V** autē aries qz hoc aial imolabat i aris. sic ṽz i lege moysi q oia p̃petūt p̃lato. s. fortitudo opis sollicitudo mēt' qz ē vt **V**mē i capite d' q **A**post. ij. **C**or. xj. **I**nstantia mea quot tidiana sollicitudo oiz ecclesiaz. **C**Itē imolatio carnis de q **A**po. **R**o. xij. **E**rbibeatis corpa vestra hostiā vinētē sanctaz deo et. **C**Itē pdicator bon' ṽz clamore pdicatoris et gemitu oratoris s̃bditos dormiētes siue i peccat' mortuos suscitare exēplo leonis cuius canū quando nascuntur tribus diebus et tribus noctib' dormire vel mortuū esse reputant et tūc patris rugitu et clamore suscitari dicunt. **T**ūc sup catulos mortuos leo fortiter clamat qui peccātes subditos blatus vel pdicator pdicādo vel corripēdo fortiter increpat et tūc rugitum emittit cum pro eis orando fortiter gemit. **V**nde sicut clamor et gemitus leonis d' suscitare mortuos catulos. ita clamor pdicatoris et rugitus orationis suscitāt subditos i peccat' **Y**sa. v. **R**ugiet' ei'

vt leonis rugiet vt canis leonū zc. Sz cuz prelatas vel pdicator loquit bonis dz loqui dulciter. In cuius signū dicit iudicū xiiij. Ecce. crām apū in ore leonis z fau mellis. Apis. n. pūgat z mel componit. qz predicator dz pūgere lētos z dulcorare de notos. ¶ Itē platus dz esse filis cameleo pdo. qd fm fido. est aial etiopicū caput hñs cameli collū equi: crura z pedes bubali z maculas pdi. Est eni bestia albis maculis rutilā colorē emittētibz suspensa: z iō a capite cameli z a maculis pdi tā li noie est vocata vt dicit ioli. Est autē bestia magis aspectu qz feritate conspicua tm māfuetā vt quasi ouis nomē acceperit. ¶ Ia autē bec sunt prelatos z grūctia moraliter accepta qz caput cameli ore ruminat z ruminatio signat sacre scripture meditationē. Collū eq flexibile ē qz curuat ad tractū frenū. Et bec flexibilitas refert ad misericordiā z pietatē prelati. Pedes at bubali vngulas diuidūt: z mature icēdūt z b referē ad discretiōis prudētiā. Albe at macule contra rutilates sūt pura opa z etē pla qz exterius alijs apparēt. Sic ergo platus dz hēre caput cameli p noticiā sacre scripture. Collū eq p flexibilitatē misericordie. Crura vel pedes bubali p discretiōnem prudētiē. Albas maculas pdi. i. opoz puritatē z plus in aspectu qz in facto debet hēre scueritatē. Vñ dz esse aspectu scruis sz animo vel ope māfuetus. ¶ Itē prelatus debēt se hēre ad subditos sicut cerue ad filios. Cerue eni post partū vtunt duabus herbis. scmo z sumole qbus paste. redēūt ad suū fetū z illaz berbarum succubute filijs lactis exhibitē nutrimentū. filios autē ad cursus exercēt z fugere eos docēt: z ad pūpta eos ducūt z saltādū modum eis oñdunt. Due ergo herbe qz faciūt certūnam ad nutriendū filios lacte abundare. due vtutes sūt qz faciūt prelatos subditos suos debito alimēto nutrire. sc. sapiētia qz facit eos abūdare lacte spūalis doctrine: z misericordiā qz facit abūdārē dare nutrimenta corporalis elemosyne. debēt z tiaz

eos ad currendū p viā mādatorū. i. ad vlociter obediendū instruere. ¶ Itē ad peccata fugiēda inducere pcepta rērationis cis nota facere z modū saltādū eis. i. rādēdi oñdere. ¶ Itē sicut plati plū in dignitatibus ita debēt pesse in vtrūbz. Lūius exemplū est qz omne animal comū est quadrupes excepto quodā serpente in egypto qz dz cerastes. qd. s. intelligēdū est si comua sunt de natura ossis: ppter restidines siue limaces comua mollia hites. ¶ Per aial ergo comū intellige bohinē in dignitate leuati: signat eni comua (apitis emittētibz dignitates. Tales debent hēre quatuor pedes scz iusticiā temperātiā am fortitudinē prudētiā. Cerastes autē siue serpens comutus. i. hypocrita in dignitate positus comua sine pedibus bz. qz dignitate tenet z vtrūbz caret. Similiter limax hñs comua mollia signat prelatos carnalē habentē remissa opa. qz et pedibz caret quia interiores vtutes non habet. ¶ Itē platus vtruosus tūc facilliter ad cōtemplationē diuiniōis erigit cū se abstrahit a tēporalibus curis. Lūius exēplū ē qz animalia que dētes nō habēt in superiori mādibula sūt comua qz materia transit in comua. ¶ Per animal vo comibz manirū prelatū intellige in vtrūbz ornati. Lūius inferior mādibula est terrenoz diuīnatio. pūda in qua est multitudo dētiū. i. multiplicitas laboriosoz operū z vrozozum: sed quasi mādibula supior est diuinoz cōtemplatio alioz que dz esse va cua dētibz. i. a paliiū curis z laboribus semota. ¶ Itē qz in dz vti p rēpore qz vult vtruose pcesse. ¶ Itē platiōis honoz digni nō sunt qz solū que sua sunt querunt. Vnde nulluz aial hñs dentes recuruos vt aper habet comua eo qz illa mā transit in culmos. Ille quippe platus suos dentes recuruat qui ea qz agit ad semetipsum rēflectit z replicat sed nō est dignus comibus dignitatis qui alios negligens tm seipsum pascit. Ezc. xxxiiij. De pastoribus qui pascunt semetipsos.

Capitulum. cii.
Roscere z crescere potest hō vtrūbz. Quid dicitur pnt vite tps. Ceruina. crescit comua vt qz ad. v. annū qz vsqz ad. vij. anos oi āno pululāt et comua vni rama. Vñ eoz etas depēdēt p comua qz qz septenari? ē numer? vñ rēpōt scz qz vnterū tps vite nre voluit. sic parz i septe die b septimane accipiunt? septenario ānoz totū tēp dicit nroz. Scriptū ē. n. Ezc. iij. Die. p āno dedi nobi z. Ps. dicit. Dies ānoz nroz z ipsū septuaginta ānis. Septētiā n. p denariū multiplicat? i. lxx. cōfurgit. vt inat qz totū tēp ānoz nroz de bēn? dedicare pfectū vtrūbz quē signat enūmeratio comua z hoc fit p septenariū virtutū qz sūt quoz vtutes cardinales. z tres theologicę. vt p septenariū opoz misericordie cū obseruatione decalogi.

Capitulum. ciiij.
Pudentia docet nos habere erici? tripliciū. Primo vtra insula rērationū. Nā erici? dū se ifra coriū durū spint asperis vndiqz circūseptū icludat se ab inuadētibz ptegit. Nā mor cū ali quid tērit se i globū ducit z ferēti spinas opponit. Est itaqz dura z spinosa pell aspera penitētia z dura afflictio carnis. i. quā dū bō se p dūilitatē abscūdūt z cā tētanōi opponit et? tētanōies euadit. vñ ps. Ego sū cū mibi molesti eēt iuducar cūcio hūi labā i teimio aiām meā zc. ¶ Scdo docet nos habere prudētiā qz ad nutrimentū opoz. Est eni erici? talis prudētia qz alenēdit vitē vt aliā arborē z vvas z poma de iicit z postea se sup illa inuolūt z suis spinis infigunt z sic portat escas filijs sicut ihs. dicit. Ille ergo vites vel arbozes accēdit qui ad sanctorū vtutes vel vitas z fideras p mētū z tēplatiōēz se erigit. Et tūc et as poma dēicit qñ ex eoz z paratiōē sūos defect? agnoscat. Quasi enim poma de

arboribz dēiciunt cā maioz facta minoribz b? z parant. Sed tūc ea velut erici? qz spini suis infigit z dorso dēferēda suscipit. qñ illa p posse se seg acul affectibz disponit. z tūc ide filios pascit qñ ex eoz imitacione sua opera dirigit z nutrit. ¶ Tertio docet nos esse prudētes circa varietatē tēporū. Dicit. n. Ari. qz erici? facit foramen vnu z ventos septētrionales ad qd z fugiunt in calozē z aliud z australes ad qd z fugiunt dū frīg? tētiūt. Vñ dz qz gda sūt i cōstantinopoli qz p ericiū quē hēbat p dēcebat oēs ventos furiosos nec sciebat aliqs vñ hāc sciam haberet. Sic bō prudēs in calozē pspicit? dz rēfugere ad ventūz septētrionales frigidūz. i. ad memoriā aduerfūtiā vt. l. p timozē z a supbia z intēperātia liberet. Sz in tpe frigidis. i. aduerfūtiā debet rēfugere ad ventūz austrālē calidūz. i. ad memoriā pspicitatis ne a tristitia. i. nīmia abforbeat. Ezc. x. In die bonoz ne immemoris sis maloz z in die maloz ne immemoris sis bonoz. ¶ Itē prudētiē exēplū habemus in fornicis. ¶ Itē in pūden do. pūdent. n. tpa futura. Nam in estate congregant vnde in hyeme viuant. Sic nos debemus in vita pūdere nobis de tpe mortis. ¶ Proverbio. vij. Vade ad fornicam o piger z cōsidera vias eius z di scē sapiētiā qz cuz non hēat ducem nec pceptoz nec pncipēz parat estate cibūz si bi z congregat in messe quod comedat. ¶ Itē in zgregādo. Congregat triticum granūz nō curās ordēuz. Sic bō dz zgregare spūalia z eterna z nō curare de tēporalibus z perituris. ¶ Itē in cōseruando. Nam quādo pluuia super eius triticum descendit illud solū exponit vt iterum deficcet. Sic quādo tēratio vel corruptio in nobis accidit qz pos sit triticū. i. nutrimentūz vel meritū nīmū spūitale corrumpere z pdere debemus illud reparare calozē solis. i. seruoze contritionis vel manifestatione cōfessionis. qz illud qd solū exponit in lucem pducit vt p

seruore orationis. **C**itè in custodiendo primo suu cibum. **N**ā sicut dicit **Psal.** fornice grana colligunt tantulos cōponunt et in secretiori pte domicilij abscondunt ne ab auibus rapiant vel a v̄to dispergant. **I**sta grana sunt dei verba qbus sia nutritur et pascitur sicut formica de granis de quibus in secretiori pte aie. **S**an memoria debemus cumuli ponere scz de his que audiuimus plur a memorie comendado et sibi occultare p humilitate ne ab auib⁹ rapiantur. **I**a demonibus sicut semen qd occidit in via et volucres celi comedent illud. **D**el ista grana sūt bona opa vt elemosyne et hmoi que debemus cumulare multiplicado et abscondendo per humilitatem nec iactantes ostendo ne a v̄to vane glorie dispergant vel ab auibus. **L**ipsis de monibus auferant. **C**itè inueniunt pruderes in custodiendo aux. **N**ā in ethiopia dicunt esse formice ad formā canis: q arenas aureas pedibus erunt: ne auferant custodiunt: quasi arene auree sunt. **M**ures spūales aie quas pedib⁹ affectioib⁹ vel gressibus bonoz opoz debent erueri et cū of studio custodire ne a nobis auferantur. **C**itè prudētia serpentis est in creplū nobis multipliciter. **P**rimo qz serpens docet nos rpm diligere. **N**ā serpens sup oia caput custodit qz in ipso p̄cipue ei⁹ vita cōsistit. **D**n̄ dicit **Psal.** q si caput serpentis cū duobus digitis euaserit nihilominus vivit ppter qd totū corpus p seruado capite fereti opponit: vt scz nos caput nrm in vobis custodiamus. **X**p̄m et p ipso a quo debemus vitā gratie et glorie oia alia negligamus v̄ta illud **Psal.** liij. **O**ia detrimētū feci et arbitror vt stercora vt r̄pm lucrifaciā. **S**ecūdo docet nos pcm abijcere: **S**p̄ inuouationē penitētie. **N**ā serpens sicut dicit p̄bs qn̄ lenit vt senio grauatum pluribus diebus abstinet a cibo vt sic pelis eius facilliter relatur: deinde gustata herba quada amara puocat ad vomitum et euomit humore virulentū qui erat causa sue infirmitatis: tandē vt cutē rigidā

tēperet in aqua se balneat et q̄rens angustam rimā in petra p eā intrat et per violentiam trāsiens ab eruvia se denudat. **A** pelle que vocat eruvia ab eruedo qz eā eruit et deponit et tandē se soli exponens desiccatur et nouū coriū reparat et sic refectis viribus videt clariss incidit fontem et comedit aquidius. **D**ic̄ idē dicit **Auic.** et **Psal.** scz de inuouatioe. **N**os igit exemplo serpentis debemus vitā inuouare p opera penitētie. **P**rimo ieiunado nō tm a cibis s; magis a vitijs. **C**itè amarā herba cōtritiōis cordis gustado veneni percati p p̄fessionē eruedo aqua lachrymarū vel doctrine nos abluēdo. **I**n arto fortamine penitētie eruias veteris bonis idest male cōsuetudinib⁹ deponēdo: ad amore solia. **A**more xpi mollicie et p̄uare peccandi desiccado et nouū coriū. **H**ominem q̄ fm̄ deū creatus est induēdo. **V**ires h̄i agēdi resuūdo. **C**lariss spūalis cōtēptando: fortius deū et primū diligēdo et q̄ spūm nutritū aquid⁹ assumēdo. **C**itè docet nos serpens diabolo resistē. **D**icit em̄ **Psal.** qz aspis serpens cum icipit in caratorem audire v̄s̄ aurē in terrā premit et alterā cauda claudat et sic vocem in caratōis effugit et incatātū nō obdit. **S**ic et nos debemus incatātōi resistere. **C**ūz cauda et terra. **C**ū memoria finis nri q̄ designat in cauda: et terrene fragilitatis q̄ designatur in terra r̄tatiōis repellēdo ps. **S**icut aspidis surde obturatis aures suas q̄ nō exaudiet vocē incatātum et. **Q**uarto docet nos carnē subicē. **N**ā serpens calcaneo mulieris insidiat et inuincatur. **S**cn̄c̄. iij. **I**nimicitias ponā inter te et mulierē et tu insidiaberis calcaneo ei. **S**ic nos debemus insidiari carni et calcaneo. **I** finem eius atterere cōsiderare. **A**ngu. **N**ihil tān̄ valet ad domādū desideria carnis q̄ cogitare qualis ipa sit futura. **Q**uinto docet nos mundū fugere. **N**ā serpens ppter inimicitias quas habet cum homine fugit et sub spinis latitat et in desertis habitat. **S**ic sancti viri propter

odiu mundi et insidias fugiunt in desertis claustris et latitat sub asperitate penitētie. **D**icitur em̄ qz serpens fugit hominez mudā et insit in vestitū. **q. i.** **D**iabolus timet pauperē et se ab affectu tēporaliū deuidantem. **S**ed vestitū. **i.** diuitijs munito sic naler et iō qui volūt diuites fieri incidūt in tētionem et in laqueū diaboli vt dr̄. **i.** ad **Ex. vi.** **C**erto docet delicias abboire re qz serpens dū natat in aqua caput elena non potat ne eo submerso suffocet. **S**ic sancti viri cauēt ne caput rōnis submergatur p̄sentibus delitijs. **C** **S**eptimo docet nos humilitatem tenere. **Ysa. lrv.** **S**erpeni puluis panis eius. **I**ta vir sanctus et se reficit cogitādo qz ē puluis et cinis humilitudo se vt **Abraā.** **Dei. xviii.** **L**oquar ad dñz meuz cū sim puluis et cinis. **C**itè p̄ducit vivere et opari aialia qdā terrestria nos docēt. **N**ā sic nos docet **Aug.** libro de ciuitate dei. **E**st admirāda in brutis qdā prudētia et q̄cuq; nulla sit p̄prie loquēdo scia qdā tm̄ i eis sicutudo sicut inent: euadēt. **n. bñt** solertiā i factū educatōe: latibuloz edificatōe et nutritōeoz acq̄sūe i vulnēz medicatōe: i nocinōz curatōe i mutatōis tēpōz p̄cognitōe suoz i p̄pariū dilectōe. **D**ocēt itaq; boies p̄mo prudētes eē nō solū in nutritōe carnaliū filioz q̄ sicut dederūt nāe sūdāmē tm̄ ita et dare dñt documenta discipline et alimēta vite: s; et i p̄motōe spūaliū desiderioz q̄ cū i corde exorta fuerit velut spiruales sūt soboles p̄sonēda. **C**itè i bitaculi p̄struōe nō tm̄ exterioris in quo gescat corp⁹ s; magis iterioz vt domū p̄scie p̄struas i q̄ resideat de⁹. **C**itè i nutritōe i puratōe nō tm̄ quo caro soliciat s; magis q̄ spūs alaf. **N**ō em̄ in solo pane vivit hō s; in oi verbo r̄c̄ sic dr̄ **Matth. iij.** **C**itè in vulnēz curatōe nō tm̄ corpaliū iaculoz s; magis victioz seu tēratioz. **D**ocēt et te prudenter notia curare: nō tm̄ q̄ ledat corp⁹ s; magis q̄ spūm insidiant: insup tna pericula te p̄cauere moment et oportuna futuris tēpōibus reme

dia preparare. **Q**uod aut oibus his dulcius est nō tm̄ iugalis fcederis suadent te diligere comparcm sed et socialis vite amare confortem. **Capitulū. iij.**

Puericia bonis et cōgruis opib⁹ studijs assuefaciendi exēplo arancorum q̄ ex ouis p̄create quādo mox nate terras ascendere incipiūt: et opari ac si in v̄tre cētū edocte: sic fuit beatiss iob circa opa misericordie. **D**n̄ dicit **Job. xxxi.** **A**b infantia creuit meū miseratio et de v̄tro marris mee egressa est meū. **S**icut et fecit **Tobias** filio suo quē ab infantia timere dicitur et abstineret ab omni peccato. **Tobias. i.** **D**n̄ **Eccl. xxx.** **T**onde latera eius dū infans est et.

Capitulū. iij.
Pritus mētis est inter oia magis diligēda. **N**ā oē aial facies multos scus p̄m̄ magis diligit et reputat sibi magis nālem. **E**t iō qdā aialia feruos deuorat p̄ter p̄mū. **P**rimum aut qd ois in nobis esse et oia nra opa p̄uenire est puritas mētis. **D**n̄ ē poib⁹ diligēda et seruāda. **E**t iō dicit de ea **Breg. na** zāzenus. **P**rima sapiētia ē vita laudabilis et apud deū pura mēs. **P**er quā puri puro iunguntur et sancti sancto sociantur.

Capitulū. v.
Religiosi dñt filites eē drome darpis siue dromedis. **N**āz p̄zie loquēdo aial dr̄ dromed⁹. **L**ustos at talii aialia dr̄ dromedari⁹. **D**z h̄ religio⁹ assilari dromedis q̄dupl⁹. **P**rimo pp̄ p̄tinetiā. **C**astratur. **n.** dromedi a iuuētute. sicut **Auic.** dicit vt sint cursui aptiores. **S**ist religio⁹ dñt a iuuētate se p̄ votū p̄tinetie i nudicia carnis seruare. **Matth. xix.** **S**ūt eunuchi q̄ se ipos castrauerūt pp̄ regnū dei. **C** **S**ecdo pp̄ abstinetiā. **S**ūt. **n.** dromedi parui cibi et feruoz et coctices et ossa dactyloz: um valde di

ligur. Sic nō dnt religiosi delicias q̄rere s; p̄poni grossa cibaria. Tertio pp obediētiā in q̄ velut dromedi dnt esse veloces & p̄cipi. Sūt enī dromedi velocissimi. Dñ dromos grece velox cursus d; latine. Nā centū miliaria & amplī p̄gūt in die. Debēt ēt esse in obediētiā a laboriosi & p̄tinui. Sic dromedi hnt crura longa & nervosa multū ad laborādū fortia & ad p̄tinuādūq; firma. Quarto pp hūilitatis mēsurā. Sūt enī dromedi nō magni corpe qz minoris staturē q̄ camelī qz s; religiosi nō dnt esse magni in sua reputatione sed hūiles & abiecti Apo. ad. Gal. vi. figs se existimat aliquid esse cum mūdū sit ipe se seducit.

Capitulum. cvi.

Sancī viri affilantur agnis. P̄rio pp innocentia. Nā agnus inter aialia oia ē maxime māfuctus & innocens. Dñ nec dēre ledit nec comū ipent. nec vngue scindit. nec calce percutit. Et id sicut dicit Ihdō. Letera aialia armanū nā solū agnū dimisit inermē. Dec at innocētia q̄ ē in agno p̄ncipaliter fuit in christo q̄ s; nūq̄q; alicui aliqd malefecit. q̄b ēt vñ & latronib; in cruce cognouit dicēs. Nos gdc digna factus recipim;. h at nūbal mali fecit. Secundario at talis innocētia cōpetit ēt alijs sanctis. q̄ fuerūt imitatores xp̄i & id tāq; agni nemine ledebāt nec dēre in uide detractiōis nec tyrānicē dñatōis. nec vngue violētē direptiōis nec calce iniurio se despectionis sine p̄ussōis Apo. ij. Cori. vij. Neminē lesimus &c. Et idcirco etiam alios ad h monebat dicēs. ij. Cori. vi. Ne minī dantes vllā offēsiōne &c. Secdo pp iustitiā p̄mer omī ad p̄fectā iustitiā n̄ solum nemine ledere &c. sed ēt alijs omnib; si p̄ fieri p̄desse. & hāc iustitiā agn; ostendit qz q̄qd in se h; hōinib; vti iter p̄ebet. Nam pellis eēt vtilis ad variū vsū. pili ad indumentū. simus ab terre ddimētū. cornu & vngula ad medicamētū. & carnes eēt ad ctū. Dec at oia p̄p̄tūt xp̄o p̄ncipaliter qz ipse sua pellē. i. suā p̄uersionē exteriorem. siue

sua vellera. i. exēpla seu opa reliquit nob ad imitandū. i. ad imitandōs exēpla eo mō q̄ dicit Apo. Ro. xij. Induimini dñm nrm iesū xp̄m. Et sua simū. i. hūilitatē dēdit ad ddimētū s; oīam vtrū & opū. Dñ ipse dixit Mat. xj. Discite a me qz mit sū & hūilis corde. Et bec hūilitas ē ddimētū sine quo nullū opus placet deo. Dñ ip̄ dixit ap̄s Luc. xvi. Cum oia hnteceris dicitē sui inutiles sum;. In cornu at pp vnciones q̄ cū eo fiebāt. vt p̄. i. Reg. xvi. si gnificat potestas xp̄i. in institutiōe sacramētōrū. sed i vngula agni diuisa discreto do crine xp̄i. Et h oia nobis ad medicinā dēdit. s; & sua sacramēta & sua vba. Insp̄ christus tanq; agn; & suā carnē reliquit nobis in cibū s; in sacramēto eucharistie. sicut dixit ipse Job. vi. Caro mea vere ē cibus & Lōpetū ēt secundario sanctis viris p̄dicte vtilitates agnoz. qz ipsi sancti in varijs vsib; & obsequijs p̄tōnis seruiunt. Nā nudos vestitū paupes cibis ipiquat & odit & ad infirmoz somētū & curā se querit & p̄passiōe itēdit. Tertio pp p̄m dētiā. Nā agn; ob ad agnoscedo. Quoniam sūt q̄ agn; nātū dīscernit & agnoscit. P̄mo m̄rez. Nā iter inuerabiles greges lo balatu tanq; agnoscit. Eodē mō rps dicit ēt agn; ab agnoscedo. qz i cruce x̄p̄i m̄rem agnouit. de ea sp̄ualem curā hntō & Jobāni ipaz p̄medādo. q̄ dicit sibi ecce m̄ tua. D; exēpla seq̄ntes sancti viri b parētib; suis vsq; ad mortē curā & diligētā gerūt. Nos ēt exēplo iobānis studere debem;. vt ipaz btāz hgnē m̄rez habemus. Agn; n. balatu m̄rez q̄rit. inuēta at ea caput erigit. māmas q̄rit q̄ dū fugit poplites flectit. & vt m̄ ei pl; de lacte p̄beat capite m̄ris vbera p̄mit. Sic etiā vir deuotus balatu. i. voce orōis sancte matre misericordie igit. & ad eā caput. i. mentem p̄tēplationē erigit. māmas sue p̄ctatē & solatiōis regit. deuote ēt & sepe saluādo sibi gēua flectit. at; capite. i. mēte feruenter desiderādo. & ip̄tūe postulando quod dāimō q̄ p̄mit vt sue solatiōis gratiam

larg; iurdat. Secūdo qz agnus naturaliter suū hostē agnoscit s; lapū. Nā etiā si cū nūq; viderit. statī cū p̄io vider agnoscit. Sicut ēt rps suos crucifitros agnosuit nō odiedō s; p̄ eis orando Luc. xij. Pater agnosce illis qz nesciūt quid faciūt In q̄ oratione aducerte qz patrē p̄ eis orādo inuocant cū dicit. pater. Et Itē eis ignoscī postulat. Agnosce illis iquit. Et Itē illos crucifuit. qz nesciūt quid faciunt & bec tria faciūt ēt ipsi sancti ipsū agnū seq̄ntes erga aduersarios suos s; qz p̄ eis orāt. eis indulgēt & nō solū nō accusāt s; ēt excusat. Quarto p̄pter paciētā qz ligat; a carnifice nō se dēfēdit siue expoliet vellere sine cute. Et dū portat ad victimā nō plorat nō clamat nō murmurat nō recalcitrat s; placido vultu suū respicit occisorē ac si euz portaret ad pascua. Sūt ēt rps cap; & ligat; i oxo nō se dēfēdit. Sūt i flagellatiōe expoliat; veste lacerata cute & sūt ēt expoliat; ad cruce se nō dēfēdit. nec crucifit; recalcitrant nec murmurant vñ Je. ij. Ego quasi agn; māfuct; & portat; ad victimā & Isai. liij. Quasi agn; corā tōdēte se omniū tēct & nō aperiet os suū. Dñ ēt sancti viri hoc exēplū paciētē & māfuctudinē quā tū p̄nt imitari conāt Apo. xiiij. Ad sequūtur agnū q̄quq; ierit. Quinto propter mūdiciā. Nā agn; q̄si aial mundū imolabat & victimabat in lege ad figurandum xp̄m q̄ tanq; agn; fuit p̄ peccat; nostris in ara crucis imolatus. Dñ Jobānes Baptista de eo dicit. Jo. j. Ecce agn; dei q̄ tollit peccata mūdi. Sic ēt sancti & imaculati viri faciūt deo victimā d seip̄is eo mō quo Apo. dicit. Erubescatis corpa v̄ra hostia viuētē sanctā deo placētē Ro. ij. Et nota qz imolabat in lege agn; anniculus imaculat; ad significādū qz ille qui vult de se facere gratū sacrificiū deo debet esse agnus p̄ paciētā. imaculatus per mūdiciā. anniculus p̄ cōrinentiā. Dicebat enim anniculus cū esset vnius anni cōpletus. qz tūc est optimus. eo qz agnus tā nō melior est quāto a lacte remotior. Dñ

est ille vt anniculus q̄ est remot; a lacte. i. a carnali delectatiōe s; p̄ p̄tinentiā. Et Itē sancti viri assimilant eqs. P̄mo rōne viuacitatis. qz equus est aial viuax. qz in cāpis exultat bellus; a remotis odorat; rubis ad p̄liū excitat ad cursus. puocat; dolēt eq cū victi fuerint gaudēt cum vice rint. Sic sancti viri in cāpis. i. in aduersitatū vel tērationis p̄lis exultat s; m̄ illud Ja. j. Dē gaudium existimate fratres euz in tērationis varias incidētis &c. Et Itē illi bellū tērationis vel bellū mortis. p̄cul odorant s; in puidēdo & p̄parādo se tub idest vocibus p̄dicatoz vel tub diuinor iudicior; excitant ad bellū vicioz. Hac tuba excitat; btūs Mic. dicebat. Siue comedā siue bibā siue q̄qd aliud faciā s; auribus meis intonare vt illa terribilis tuba; surgite mortui venite ad iudiciū. Item ad curū. i. ad velocitatē bene opandi vel obediēdi de qua dr. Dñ mandator; tuoz curri puocant. Et Itē vincunt tērationē vel nehgētia; doloze penitētie purgant & in vngula tērationē & vicioz lerant. Secūdo rōne sagacitatis qz qdā eq sagaciter recognoscūt dños suos & alios sup se ascēdere nō p̄mittūt. Sic sancti viri recognoscunt dñm nō tm̄ in beneficijs s; ēt in flagelis & aliū dominū. i. diaboli vel peccatum sup mētis sellā ascendere nō p̄mittunt s; m̄ illud. Nolite locū dare diabolo. Ephe. v. Tertio rōne pictatis qz aliqui equi in morte dominor lachrymas fundunt. Et sic sancti viri plorat; cōsiderātes legēdo vel audiedo passionē domini scientes qz sicut fuerunt loci passionis. sic erūt & consolationum. ij. Cori. ij. Item sancti viri q̄suis magna vicia vitant frequenter. tamen paruis vicijs tērrunt. Unde sunt similes elephātib; qui do m̄ti sunt in bellis optimi. Nam acies proferunt armatos ferunt nec armatorum acies erpauescūt. nec suoz r̄m̄tes fugiūt. Et Item sup eos turrib; lignicis collocant; de eis tāq; de muro tela ignea emittunt; & cum sint tales. tamē de mure

timent. Sic sancti viri quibus magna tentationum bella vincant et magnarum virtutum arma ferant: nec tribulationes nec persecutiones expavefcant nec linguas infantium seu detrahentium fugiant: tamē aliquādo aliquis minimus defectus vel molestia relinquatur eis quae semper eos in timore et cruciatu tenet. Sic paulus ad tertium caelum raptus et omnium tribulationum pericula expertus: ac oibus gratiis et virtutibus plenus nisi stimulo carnis punitur et timēs ac orans ut amoveri debeat mime exaudat. **Tertius** sancti viri assimilantur leonibus in multis. **Primo** in audacia siue magnanimitate. **Apparet** n. magnanimitas leonis in triplici actu. **Primum** est quod cum venatores eum sequuntur non latitat nec se occultat: sed videri se optat et in medium capum vadens ad pugnam se parat et abscondere vel fugere magna verecundia reputat. Similiter sancti viri et perfecti tribulationes et persecutiones cum oportuna est non refugiunt immo quāquam persecutiones incitato vel expectato pueniunt et persecutiones cum eueniunt cum magno gaudio suscipiunt. **Actum** v. ubi quod ibant apostoli gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliam pati. **Secundum** ostensum magnanimitatis leonis est secundum Iheronimum quod venatores intuentur ut ipsis visis minus terreat: sed amplius animet. **Contra** autem est in animalibus paniditas ut est cervus et lepus: quod quanto plus aspiceret venatores tanto plus expavefcere. **Unde** Hieronimus. **Leo** fortissimus bestiarum ad nullius pavebit occursum. Sic sancti et perfecti viri inter suos persecutores positi dum eos seuire vident intuentur et considerant quod sit eorum potestas et tra bene ter: transitoria et quomodo eorum perfidia sit eternum supplicium receptura. **Et** quo ab illis sibi fabricat sempiterna corona. **Et** id dum sic intuentur eos magis crescit in ipsis virtus et patientia. Simile etiam faciunt de tribulationibus et infirmitatibus considerando quod breues et viles sunt: et ideo et eis fortiores efficiunt. **Apostolus** Corinthios.

Lum infirmos tunc potes sum. **Tertium** ostensum suum siue magnanimitatis est. Quia cum insequitur saltem vitis sed cum fugit non vitat sed potius lento passu gradit. Sic sancti insequitur spiritualia bona saltibus amoris et fervoris. **Psalmus** liij. Sequor autem si quomodo comprehendas. **Canon** ij. Ecce iste venit saliens in montibus: sed in persecutione et pena positi non saltando per impatientiam vel impetum furoris incedunt sed cum suavitate patientie et mansuetudinis transcurunt: propter que omnia dicitur **Psalmus** cxvij. Iustus quasi leo confidens abique terrore erit. **Sed** vora quod quibus leo sit ita securus: tamē quedam sunt que dicitur tenere quod etiam sancti viri timēt. **Primum** est strata publica et hoc strata est mors per quam omnes oportet transire. **Primo** timor mortis cecidit super me. **Secundus** est quoddam animal parvum et venosum: quod videtur leontofonus quod signat peccatum. **Unde** venenum fugiunt sancti viri sicut venenum serpentis. **Ecclius** xij. Quasi a facie colubini fuge peccata. **Tertium** est strepitus rotarum. **Unde** comminationes scripturarum. **Et** quasi due rote sunt duo testamēta vel due fortune sicut prosperitas et adversitas quarum strepitus formidabilis est: quod status periculo sus viriusque fortune. **Quartum** est quoddam animal ferox quod dicitur lazaimi a cuius ferocitate vir potest aliqua bestia esse tuta: et signat feritatem et severitatem summam iudicis. **Unde** iudicis enim tuis timui. **Quintum** est ignis. **Unde** gehēne vel purgatorii. **Sextum** est decipula vel laqueus venatoris: et hoc est tentatio vel fraudulētia demonis quae est tentatio timēt. **Septimum** est flagellum. **Timet** enim leo quando videt verberari capitulum: et sic timēda sunt flagella presentia. **Sed** assimilantur sancti viri leoni in iusticia primo distributiva. **Unde** psalmus quae rapit solus comedere erubescit: et id sepe a remota bestia alijs sequētibz de sua preda aliqd relinquit. **Hec** est illa iusticia de qua dicitur in psalmis. Dispersit dedit pauperibus iusticia eius manet in seculum seculi. **Hec** habuit beatus Job dicens. Si comedi

cellam meam solus et non comedit pupillam ex ea. **Tertius** leo vitis iusticia vindicativa siue punitiva erga se et erga alios: si enim punitur quoniam errasset in ira: quod iratus terram cauda verberat et eadem cauda seipsum flagellat: ita ut sanguis fluat. **In** quo dat exemplum ut homo iram suam in seipsum demittat et non in alium refundere querat: quod ois qui irascitur fratri suo etc. **Matth.** v. **Tertius** erga alios vitis leo iusticia vindicativa. **Primum** quod vim vi repellit quasi cum moderamine inculpate tuelle. **Nam** si quis coram te telum emisit si non eum tetigerit vixit cum inuadit: sed non ipsum vulnerat nec ledit quod est contra illos qui in sua defensione vindicte moderamine non vident. **Tertio** sancti viri assimilantur leoni in prudentia primo quod leones quoniam ambulantes sua cauda debent vestigia ne a venatoribus valeant inveniri. Sic sancti viri posteriori penitentia debent peccata precedentia ut dici possit de eis. **Beati** quorum remissa sunt iniquitates etc. Signum est cautele et prudentie videtur esse in leone quod dormit apertis oculis. **Unde** videtur eius oculi vigilare. Similiter sancti viri quasi dormiendo vigilat secundum illud. **Lantius** v. Ego dormio et cor meum vigilet. **Est** enim quasi quies somnus contemplationis qua ab exterioribus actibus vacantes interiorius vigilant circa spiritualia et celestia oculos mentis aperientes. **Tertius** est somnus mortis in quo sancti dormiunt. **Unde** eterne pacis quiete accipiunt ubi in dei visione oculos mentis aperiunt ita ut nunquam claudatur. **Et** licet et peccatores propter quietem siue dispositionem carnis in sepulchris in morte dormire dicitur. **Psalmus**. Dormierunt somnum suum et nihil invenerunt oes viri divitiarum suarum in manibus suis. **Tamē** ipsi dormiunt in moriunt oculis clausis quod marie in morte excreant et sensu perdunt. **Quarto** sancti viri assimilantur leoni in temperantia siue abstinentia. **Nam** leo quando seculum satiat duobus vel tribus diebus abstinet si autem cum fugere oporteat et nimis sit plenus cum vancia carnes de ventre extra

bit et sic leuis fit. **Et** iterum leo divitissime vivit quod per ventrem comprehenditur consumptione. **Sic** sancti viri abstinentes sunt a cibis copalibus et quod carnalitates in se sentiunt quod eos in spiritu granet cum bracia. **Idem** cum violentia aspere penitentiae ut leviores fiant cuacuare laborat. **Quod** autem leo divitissime vivit signat quod sicut dicitur **Ecclius** lxxij. Qui abstinet se adiacet vitam. **Primum** sancti viri assimilantur leonibus in clementia siue pietate. **Nam** contra hominem ab eo non lesus neque fracti. **Sed** est homini naturali ter pius. **Nam** si non nimia fame vicia perstratis percipit captivos obuios abire permittit nec hominem nisi in magna fame comedit vel occidit. **Unde** Iheronimus dicit. **Seminas** etiam non tangit et raro infantes nisi magna fame copulatus. **Similiter** sancti viri sunt alijs mansueti ut non irascant inordinatae vel de facili irra eos. **Tertius** sunt pro hominibus precipue miserabilibus cuiusmodi sunt captivi: mulieres viduae pueri pupilli et benedicti. **Tertium** perstratis. **Idem** humiliantibus parcat et ab iniurijs propius. **Unde** videtur et leo pietate ad seipsum maxime in morte. **Nam** leo quando moritur terram comedit et moritur et lachrymas. **Et** sic homo dum in morte esse pius anime sue remordendo per operationem vitam suam terrenam et lachrymando siue flectendo peccata: vnde Augustinus mortis sue contra lectum in pariete fecit sibi scribi psalmos psalmos et psalmos diebus eos legendo plebatur. **Tertius** sancti viri assimilantur leporibus. **Primo** ratione velocitatis. **Unde** Hieronimus. **Lepus** animal velox ad currēdum. **Unde** dicitur **Psalmus** quod lepores currēs leui movet pedes. **Nam** contra omne nocivum dedit natura remedium ut dicitur **Apostolus**. **Unde** leporibus habet bryoz leuitas. **curfus** agilitas. et sub pedibus piloz villositas. **ut** dum fugere oporteat pedes non ledat. **Sic** sancti viri sunt veloces ad mandatorum dei obedientiam vel adveniētia secundum illud **Iacobi**. **Sit** ad ois homo velox ad audiēdum. **Tertius** si currētes ad mandatorum observantiam secundum illud **Psalmus**. **Di** mandatorum non movet cucurri etc. **Gratia** n. dei quod potiora reme

dia tribuit q̄ natura dat eis mēbroz leuitatē p̄ otinētā curfus agilitatē p̄ cbaritatez feruidā. que omnia facit agilia & leuia. **C**itē pedū villositate p̄ p̄nā aspera q̄ pedes affectionū custodit illefos. **C**Secūdo ratione timiditatē. q̄ lep̄ ē aial pauidum. Sic sancti viri sūt sp̄ pauidi sine de diuinis iudicijs f̄m illud. **Ps̄.** A iudicijs. n. ruis timui. siue de p̄terit̄ peccatis. **Ecc̄i. v.** De p̄piciatu peccatoz noli esse sine metu siue d̄ tērationū p̄cipitū. **Pro. xvij.** Deatus bō q̄ sp̄ ē pauid̄. **C**Tertio ratione mitatū. **Est. n. aial** mite & ibelle. **Dñ** nulla defēhone vñ nisi p̄sidio fuge. Sic sancti viri sūt mites i p̄uentione ibelles. i. sine p̄torumz offēhone fugiētes vicia & tēp̄talia cōmoda & iurgia siue litigia. Et nota q̄ lep̄ fugiēs canes naturale habet q̄ fugiat p̄tra mōtes. **habz. n. crura** posteriora lōga vt facilius corp̄ eleuet q̄ per mōtem ascēdit. **Dñ** facilius cū canis iuadit q̄ de mōte descēdit. **Tic. n. nō** bene currit. s̄ q̄ cadēdo icēdit. **Dñ** q̄ p̄t̄ montem circuit quousq̄ v̄sus mōtē erigit & sic sepe canes effugit. Sic sancti viri fugiētes tētatōes fugiūt ad mōtem. i. ad x̄pm. **Pro. xij.** Lepu sculus plebs inuāda in petra. i. in x̄po collo car cubile suū. **Ip̄e. n. ē** mōs de quo. **Isa. ij.** Erā mōs dom̄ domini i v̄tice mōtiū. **Ip̄e** ēt idem ē petra de qua **Apo. i. Cor. i.** **Petra** at erat x̄ps. vel ad mōtē. i. ad tēplationē paradisi. **Habent. n. sancti** longa crura posteriora. i. magna sequēt̄ vite desideria. **Leoz. q̄** post usā vitā sequēt̄. Et talib̄ desiderijs q̄ mēs i tēplatione illi celsitudinis faciliū eleuat. **Quādo** v̄o de mōte celestis tēplationis ad terrēna p̄ tractāda vel cogitāda aia descēdit tūc faciliū in peccato cadit. **canis. i.** diabolus eā facilius capit. Et ideo sancti cōtēplādo circūerūt q̄sq̄ ad illi sup̄erne dulcedinis aliā quā gustationē assurgūt. **Quarto** ratione vilitatis. **Est. n. aial** vile q̄ ad cibum q̄ ad vestitū & q̄ ad medicinamētū. **Nā** ei⁹ oculi valēt p̄tra venenum. Sic sancti viri alios pascūt suis doctrinis vt elemosynis.

vestiūt exēplis. **Quasi. n. ei⁹** pellib⁹. i. v̄tū b⁹ iduit cū aliquis exēpla imitat. **C**Item medent̄ suis p̄licijs vt suaz orationū auxilijs. **C**Item sanctus vir assulimatur taro. **C**Primo rōne p̄tite q̄ tar⁹ bz pelle valde hispida & villosa q̄ melora d̄r. **Quid** se est pellis villosa & hispida nisi corpot̄ p̄nā cui cib⁹ fuit locusta & mel siluestre & vestimētū de pillis cameloz. **C**Secūdo rōne p̄uidētē. q̄ **Olivi⁹** dicit q̄ qñ a canibus p̄sequitur anclitū retinz & sic curē istar & morsus canū deuitat. Similit̄ sanctus bō qñ p̄sequētes & iuriātes patit i se p̄ patētiā sp̄ritū suūm cobibet vt per impatiētiā vel iracundiā extra nullatenus eret & sic morsus canū. i. defiones p̄sequentiū euadit vt aie siue salē nō nocēt. **C**Terio rōne p̄uidētē. **Saturam** enī tarus p̄idet tēp̄tate. & iō cauernā sibi parat d̄ner sos eratus habētē. Et qñ inflat v̄tus aglonis obturat cauda forāme aglonare qñ australis claudit australe. Sic sanct⁹ homo v̄to aglonari flāte. i. adueritate ingrēte forāme cauda claudit. i. finit̄ beatit̄ p̄sideratiōem opponit & leue estimat oē q̄b patit ex quo v̄tū transitū finit̄. **Nāz** oia v̄tū tolerabilia esse d̄nr etiāz si sint magna vt dicit **Tullius.** **Sistr** austro flāte idest prosperitate aridente clausurā can de vir sanctus obijcit. i. memoriā mortis. q̄ facile contēnit oia qui semp se cogitat esse morturū. **C**Item tatus in suis latibulis contra h̄ymē congregat cibū & sic de h̄ic abus supplet somno & hoc pluribus aialibus accidit vt parz de glire & murc. Sic sanctus vir p̄uidet sibi in h̄ymē idest p̄ tempore mortis congregando mētra bonozum operum per vitāz actūā. Et si deficiat cib⁹. i. exercitiū vt volūtas mercedi per actūam inuat se cum somno idest cū tranquillitate & quiete vite contemplatiue. **Vnde** sancti viri tēpōta quib⁹ vacant a laboribus vite actiue non ociosa d̄nt q̄ tunc apud seip̄os in sanctis medicātib⁹ quib⁹ quiescunt.

Capitulum. cvij.
Apiēs bō filis ē aranee q̄ nās i tele medio s̄uo muscā s̄rit quā si obtinerit cā filijs suis multipl̄ circūuoluit. **L**us caput p̄mo abscidit & sic oēm ei⁹ v̄itātē fugit sic sapiēs i medio tele. **L**i tēpla v̄de rōnis cur̄ mediū ē deiciare i acit⁹ v̄tū moralū p̄sistit. Et ideo muscas volātes. i. foras sc̄sibiliū ad suos sc̄sus vt ima gnatōez veniētes rapit & ad examē rōnis ip̄i r̄itē reducēt nisi p̄sideratiōib⁹ circū uoluit & capite absciso. **C**ertoz sc̄sū iudicio excludo q̄b fuit initiū congregatiōis ite riorē v̄itātē exbit. & i suū cibū. i. suū docū mētū seu p̄fectū p̄uertit. **Ez. xvij.** **Agla** tu in medullā cedrinā agla ē bō sapiēs & itel ligēs q̄ b cedro trahit medullā qñ de re sc̄sibili trahit veritatē intelligibilē.

Capitulum. cvij.
Sciētia cū mala vita facit doies filis mōstruosus aialib⁹ onocētauris & bypocētauris **D**icit. n. **D**isfolog⁹ onocētauris ē animal ab asino doicqz cōpositū. nā ab vmbilico surtū bz effigē d̄uā. **Dñ** medi⁹ ē iter boiez & asinuz. sicut bypocētauris iter boiez & equū. vt **Isid.** dicit. **Talis** est bō litterat⁹ & voluptuosus qz ex vna parte ē rōnal & ex alia bestialis. **Cognitō** sp̄ual ope carnal.

Capitulum. cix.
Sismatici & heretici sūt filis leucul⁹ v̄tū mā v̄tū laniat & iō si sepe parit. **Dñ** **Ari.** dicit p̄mo lecnā qñqz carulos parē p̄stera q̄noz. & sic oī v̄no vno m̄n⁹ quousq̄ sterilitat. **In** h̄ g scismatici sūt leucul⁹ filēs q̄ v̄itātē matr̄ ecclesie & h̄dei i q̄ sūt sp̄ualū genitū scindūt & diripiūt. **C**itē scismatici filis sūt filijs v̄pe. d̄r. n. v̄pa eo q̄ vi pariat. **Nā** cū t̄p̄s pariedi aduenerit filij non expectātes nāc opationē ei⁹ latera rodūt & cū m̄ris iteritū erēt. Sic scismatici i v̄tro m̄ris ecclesie genitū si expectātes nec sustinētes ei⁹ corc

ctionē rebellādo erēt & dū ei⁹ v̄itātē scidūt quātū ē i se ad iteritū ducūt. **C**Item scismatici & heretici assulant̄ carul p̄btere q̄ odicēs m̄ris vngula lacerāt ei⁹ alnum tāq̄ eoz egressū resistēt. **Dñ** n̄ parit p̄a. t̄bra nisi semel. Sic scismatici & heretici vngul⁹. i. malignis studijs & doctris facte m̄ris ecclesie lacerāt v̄itātē q̄ eoz p̄fidi resistit. **C**Item heretici assulant̄ lupis. **Pr**io rōne isectōis. **Nā** lupus lanā ouis quā occidit morsu isicit & v̄stē ex tali lana factā pediculosa reddūt vt dicit **Isid.** Sic heretic⁹ morsu vel ore lanā ouis. i. simplicitatē p̄uariatōis boīs quā falsa doctria sp̄a lu occidit corūpit & eā pediculā. i. corrupit opib⁹ abūdare facit. **C**Itē cordula scā de i testis lupi aduata cordul cūbare fact⁹ de i testinis ouis eas destruit & corūpit. **Cor** dule de itestis lupoz p̄ue doctrie sūt hereticoz s̄ cordule de itestis ouis sūt cogitationēs & opionēs simpliciū. **Sz** si h̄ duo simul iungant̄. vt p̄ua doctria vt falsa opio hereticoz a simplicit̄ recipiat tūc simplicitas & sinceritas fidei totalit̄ euacuat̄.

Capitulum. cx.
Silitarij. & tēplarij q̄. p̄fecti sūt i v̄tra anachoritica filis s̄ caput siluestribus. **C**Pr̄io qz tal capz ē alpima i victū. **Dñ** capz a carpēdo ē d̄cā eo q̄ carpāt aspa loca & sic anachoritici viri i desert̄ aut loc̄ asp̄s p̄morātes. o3 q̄ aspuz victū carpāt sic p̄z i **Jo. baptista.** **C**Sec̄do qz factissimū i s̄ru. **Dñ** tales capz vocātur ibices qz ad mōdū illaz auis q̄ ibices d̄nr ardua loca sc̄dāt. ita q̄ vir patēt h̄uanis obtinib⁹. vt dicit **Isid.** Et tales s̄ viri p̄fecti cū ad s̄ma & insubilia p̄ cōtēplationē leuāt̄. **Apo. ij.** **Cor. iij.** **Nō** tēplati⁹ nob̄ q̄ vidēt̄. s̄ q̄ si vidēt̄ q̄. n. vidēt̄ t̄p̄alia si q̄ ar̄ n̄ vidēt̄ eia. **C**Terioqz tal cap⁹ ē acutissima i aspectu. **Nā** i altissimis mōtib⁹ tales capz cōmorātes de lōgic⁹ v̄nētēs sp̄iciāt v̄toroz & i petris dirutis flātes cū boiez vel seras aduēire p̄fētū b̄ altissimis saxoz acumi

nib⁹ se precipitantes in suis comib⁹ suscipiunt illece. Sic fcti viri i altissimis contēplatiōibus illuminati de lōgiquo tpe puidēt tēra tiones futurās et demonū deceptōes mali gnas. q̄s cū de vicio istare sentiūt d̄ petris altissimū. i. a. tēplatiōe sublimū se i unū p̄iciūt. q̄ se ad cōsideratiōes pprie istimi tatis p̄ mētis bñilitate reducūt. et p̄ intime bñilitatis custodia supboz demonū laq̄os euadūt. Quarto q̄ talis. capra ē velocifima i cursu. Et sūt viri p̄fecti i opib⁹ spūa lib⁹ nō sūt tardi seu p̄gri s̄z solliciti i festi. n. i. tāto currūt apli⁹ q̄ro amat seruentiū nā q̄ amat vehemēt⁹ currit veloci⁹. p̄uenit cit⁹ sicut dicit Berni. Quinto q̄ capra siluc str⁹ ē sagacissima i pastu. Nā visu gustu ol factu discernit in pastu. Et sūt fcti viri spūa lē pastu discernūt visuā. legēdo et meliora et valiora peligēdo. Item gustu tēplādo q̄ celsiora auide trāsluūt t̄palia. vō tē nēdo fastidiūt. In olfactu imitādo. q̄ odorē ciborū. i. exēpla virtū sequūt. Sexto q̄ vō. i. viciō exēpla fugiūt et abominantur. Sicut q̄ siluestris capra est sanissima i potu. Dicit. n. p̄li. Sige lac bu⁹ capre bibit languorē curat. Ita lac. i. spūalis doctrina talia p̄fectoz viroz bibiti. i. duote et auide sūp̄a facit mētē vitare languores vinoz. Et solitarijs et spūalib⁹ s̄fidia⁹ demōes p̄cipue. et marie p̄ualēt negligētibz et sōmolētis. Nū assitant d̄mōes q̄busdā sp̄cti b⁹ q̄ morāi i siluis. q̄ comedūt volucres et bestiolas eaz hūorē sugētes. vt dicit Aris. et tales s̄fidia⁹ dormiētib⁹. et si eoz oza iue verit ap̄ta subitanti eoz corpa amātes ca horē nālē et odorē. S̄z hōs pugnat lacerat q̄ d̄ laura. q̄ sentiēs p̄ctiā serpētis sal tar sup facie dormiētis i pedib⁹ scalpit vt eō erētare possit sicut dicit Auc. Per vō lucres itaq̄ q̄ morāi i siluis intelligūt viri spūales et tēplatiui. et p̄ bestiolas itelligūt boies grossiores et simpliciōres solitariā vi trē ducētes. quos serpētis. i. demōes comedūt cū eos ad sue iigratis cōsensū trahere et illeccere possūt. Quib⁹ si aliū nocere nō possūt saltē hūorē deuotiōis et cōpūctiōis abstrahere conāt. Infidias at maxie dor-

mētib⁹. i. negligētib⁹ et ocidib⁹. Et si p̄ in caurēia vel negligētiā eoz sensus iueniūt aptos et circa exteriora vagātes validius i trāt i eos vt tollāt eis calorē dilectionis et odorē deuotiōis et ita eos spūalr erigunt S̄z eis vt plurimū auxiliat lacerta. i. ange lica custodia eoz negligētiā excitat. vel la certa ista ē sacre scripture doctrina p̄cipue saluatoris q̄ nos ad vigilādū et orādū solli citat. Math. xliij. Vigilate et orate vt nō iere tis i tērationē. Et sūt petr⁹ nos excitās ne spēs igrediat i nos dicit. Sobrijs estote et vigilate q̄ aduersarijs vestris diaboli vobis et. Petri. v. Capitulum. cxj.

Scietatē maloz d̄z fugē p̄positū saluti p̄leg vult et p̄ficere. exēplo s̄z cernaz. Et na. n. cū ē paritura elōgat se a semitis feris noct i appo piq̄t semitis ab hoib⁹ tritis. Nā sicut dicit Aris. Furra vid p̄t vbi p̄mōre hominū sex aial n̄ accedūt. Sic ergo q̄ vult p̄re. i. p̄ficere bonū p̄positū p̄ceptū d̄z se elōgat a feris. i. a malis et inigo et appropiq̄re ne adberē hoib⁹. i. bñ et rōnabit viuentibus quoz bñificio tator eē possit. S̄z demōes quē volūt corūpe ab hoib⁹. i. a hoīs recedere faciūt. et cū feris. i. cū malis querari vel hitare fm illud Daniel. iiii. Et sicut te ab hoib⁹ et cū bestijs ferisq̄ erit habitatio tua. Capitulum. cxij.

Tandem in sacra scriptura plus d̄z q̄rere sēsū l̄ralē. deū de iueſtigat sēsū spūalē. Quōndā exēplo aialū ruminā tūū q̄ oē aial ruminās bz duos vētre vni magnū et alium paū. Cui⁹ cā ē digestio m̄ triplex. n. i. taliū cib⁹ ē sicc⁹. et n̄ bñ a p̄cipio masticat⁹ pp̄ auiditatē edendi. vñ op̄z itēq̄ masticat⁹. de maiorz iḡr vētre ad os trahitur et sic secūdū ibi masticat⁹ ad secūdū vētrē trāsmittit vt ibi p̄fecte digerat. Ruminatio autē esse est meditatio scripture que prius reducēda est ad magnū ventrē. i. ad sensum litteralem qui est primus et generalis sensus totius sacre scripture. Deinde ducenda est p̄ meditationē ad parū ven

et. i. ad spiritalē sensum. qui quidē parus dicitur q̄z humiliter et sobrie est quere dus q̄ non nisi parulis datur scripture sacre mystic⁹ intellex⁹. Ps. Illuminat et in d̄lectū dat parulis. Et h̄c paruos d̄r q̄ i vita ista paz ob hoie de ceternis et spūalibus capitur. Nā et p̄te cognoscimus et ex parte p̄p̄betamus prima. Cor. iij. Sic t̄i vobis p̄fecte digeritur q̄n vita et ope impletur. Et h̄c sacre scripture p̄fundus p̄dicator cuius est hostes fides expugnare cū d̄scretionē et sobrietate p̄seruari et discernere d̄z Nam illi equi apti sunt duci ad bella q̄ in bibendo p̄fundas nares insigūt. q̄z tales vt dicit vna non granantur in cursu. Per equos ergo aptos ad bellum p̄dicatores catholicos seu doctores intelligit q̄ h̄t p̄ hereticos disputare. q̄ nares d̄scretionis in aquā sacre scripture p̄funde d̄nt insigere idē cū d̄scretiōe studere vt sensū scripture p̄funde bauriat et intelligant. et sic in cursu vna. i. erroz d̄ceptione vel d̄saculo mime ledent. Et h̄c studiū spūale doctrine in tribus consistit. i. in adiscendo et iugendo. et retinēdo. q̄b̄ patet p̄ exemplum i dentibus alluz. Nā q̄dā aialia sūt q̄ h̄t dentes ad capiēdū vt canes et aialia p̄de. et ideo h̄t dentes diuisos et acutos vt possint meli⁹ capere p̄dā. Quēdā vō h̄t dentes ad pascēdū vt camelus et vacca et b̄m̄d̄. et ideo h̄t eos eōles et r̄tinuōs vt meli⁹ herbas p̄cidat. Quēdā vō h̄t dentes ad cibum retinēdū sicut pisces. Nā pisces p̄ter modū alioz aialium h̄t piures ordines dentū q̄ duos. q̄ p̄ter dentes quos h̄t serratos et distantes h̄t etiā interius dentes miro mō istos. cū q̄b⁹ vt dicit Aris. recolligūt cibos ne aque lubricitate de eoz faucibus eruant. Illi autē h̄t dentes ad capiēdū cibū spirituale doctrine q̄ sūt apti et studiosi ad discēdū. Sed q̄ nō oēs equales et ad cadē distēda sūt apti. iō isti dentes sunt diuisi et tanto ad discēdū sūt magis idonei. quāto ad intelligēdū q̄ legunt vel audiunt magis inueniuntur acuti. Animalia vō q̄ dentes herbas pascendo p̄cidūt

q̄ eis melius vt capiūt et alia d̄mirant. et iō pascēdo meliora eligūt. Nū illi h̄nt dentes ad pascēdū q̄ de his q̄ audiūt vel legūt studiosi sūt ad meliora et viliora eligēdū et mēoz vel et scripture aliqui amēdādū s̄z illi h̄nt dentes ad retinēdū q̄ sūt solliciti et studiosi nō tm̄ ad audiēdū vel legēdū sed et ad repetēdū. et recogitādū q̄ frequēs meditatiō saluat mēozia. fm p̄hm. Nū sine repetitiōe crebra mēozia inueniunt labi lis et lubrica. Lapi. cxij.

Sup̄ afflita⁹ tauro. Cui⁹ rōre ferocitatis. sūt. n. tauri se rōcissimi q̄uis sup̄ arborē si ci ligati dicūt fieri m̄luctivē sūt et p̄ni ad iuriādū et ledēdū alios nisi ligēt sub arborē sicut. i. refrigāt sub d̄nio ali cū⁹ viri p̄bi q̄ sūt m̄tior et dulcior. Indit. vj. Ligauerit achior ad arborē. nā achior q̄ ierptat mōtan⁹ signat supbia tumidiō q̄z mōs ē tumor ire. q̄ ligādū ē ad arborē. i. refrigādū ad arbūm supios. Et rōre singularitatis. dicit. n. Aris. q̄ taur⁹ pascit sol⁹ nisi tpe amozis et sic sup̄b⁹ vult esse solus in honoribus et dignitatibus quibus pascitur nisi forte aliquibus amicis cōmunicet. Ps. Singularis ferus depastus ē eaz. Tertio ratione inflationis q̄z siquis de corio tauroz modicā sciderit et cū s̄stula sufflādo paz cutē a carne subleuauerit ipiguabit. Etiā ipiguat cū sicut⁹ et vni⁹ pascit. sic sup̄bi ipiguat sicut inflāt cū inflatiōe si stule idē est et verbis blandientis et landantis. Et cuni sicut⁹ et vni⁹ pascit idē est quādo dicuntur et offeruntur eis d̄lectia q̄ delecent. Sed contra eozum inflationem d̄r Eccl̄. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus etc. Quarto ratione crudelitatis. habent enim tauri cor durū et crudele. Et dicit Aris. q̄ in corde tauri sepe os durum inuenitur quod s̄z d̄signat duriciam cordis superborū. Eccl̄. vi. Cor durum male habet in nouissimo. Item superbus afflatur draconi. P̄ri mō q̄ draco est venenosus. Et ideo quan

do per aerem fertur aer concitat. p. eū etiā mare intumescit propter eius venenū. Tale est etiam venenum superbie quod interius cor tumefacit. r. exteri⁹ rixas velut tē pestates acris concitat et inducit. Et Scdo quia est insidiosus. Insidiatur enim elephanti et sinit sanguinem eius. Unde elephas videns draconem super arborem nititur eam frangere et occidat eum. Draco autem insilit in eum et nititur: eum morde re inter nates. impetitus oculos eius et alio quando eum execat. Et aliquando insilit super eum a tergo et mordet eū et sugit sanguinem eius. Et post longum conflictum et subtractione sanguis debilitat elephas in tantum qd super draconem cadit et moriens suum occisorem occidit. Causa autem quare draco sic eius sanguinem appetit est frigiditas sanguinis quo suum in cedium refrigerari querit. ut dicitur In d. sicut ergo draco insidiatur elephanti. sic superbus et ambiciosus insidiatur maiori et regnanti et interdum sanguinem eius sinit ut ipse regnare possit. Unde et ipsum inmadit aliquando a fronte id est aperte et manifeste. Aliquando a tergo. i. latenter et occulte. et quandoqz ipsum prostermit et extinguit et nonnunqz et eo vel propter eum et ipse perit. sicut frequenter in principib⁹ mundi accidere videmus. Et Tertio draco ē venosus. quia scz venum sequitur et diligit. Dicit enim Solinus qd draco est animal ita subdandū qd qsi aqua satiari non possit. Unde os contra ventum aperit ut sic suum incendium mitigari possit. Unde sepe impetus eius in velum subvertit lignū Sed naute dum draconem presentiar qd ex timore maris aduertunt statim vela deponunt. et sic periculum draconis euadunt ut dicit Solinus. Similiter superbus nō sociatur a quis delictiarum sed ad huc sinit ventos vanitatis et bonorum. Unde sequitur vela nauim. i. gloria et vestigia magnorum quos etiam quandoqz subvertit dū eor venū et bonor gloriā sinit. Unde catus cilet vela bonoris deponere qd dicitur

cones tales cōtra se habere Job. xxx. Inter sui draconum et socios strutionū. Et superbus assimilatur bozacia. rubete qd est rana venenosa. que sicut dicit Plinius. habet duplex icter. Vnū sume venenosū. aliud hō est contra venenum remedium et dicitur pro antidoto contra noxium. Unde ad cognoscendam qd sit bonū et qd sit malum proiectione illud in nidam formicari. qd sit nim venenosum fugiunt et alind petūt. sic i homine superbo est aliqui estimatio vel et cellentia alicuius grē seu pbitatis et ita ē venenosus quia continet venenū elationis. Sed et alia parte inest defectus et vel infirmitas carnis et hoc est medicina humilians scz amarus et repellens scz elationis venenū. Unde Apo. ne venenosus accore necaretur superbie. antidoto alteri⁹ munitum se asserbat dicit. Ne magnitudine reuelationis extollat me datus ē mihi simulus carnis mee etc. Vnō formice. i. prudentes viri a sue magnitudinis estimatio ne se auertunt. ne veneno superbie insidiantur. et ad suam infirmitatem solliciti respiciunt ut per humilitatem saluentur. Et hō superbi assimilant bubal quozqz ferocitas et fortitudo domari non potest. nisi aculeo ferreo in naribus eorum infixo. Sic superborum ferocitas et presumptuosa fortitudo non subijcitur nisi fori tribulatione et oppressio. Vnō dicitur quidā supbo. iij. R. rix. Vnō circula in naribus tuis etc.

Scapitulum. cxxij. Estimationes fraudulentas et inonum sancti viri humiliter inuoluunt. prouiderer fugiant efficaciter repellunt. Sunt autem virtuosus quodamō sicut cerui. Dicitur enim cerui timere vocē vulpis. Quia n. ē vō vulpis nisi fraudulenta suggestio demonis. Scz cerui magnis cornib⁹ muniti sūt viri magnis virtub⁹ fulti. timēt ergo cerui vōcem vulpis. qz sancti viri semp memunt fraudulentā et astutiā demonis. Eccl. iij. Sta i iusticia et timor et spara aiaz tuā ad tētardōz. Et ceru⁹ quā canis ipz isegit si

uēt biuū si recit currit vestigijs scz nūc buemūc illuc trasuerfali salt⁹ mutat tūc. n. cōtra trasfire par prios passus vt sic i ceru⁹ vestigijs canes decipiant. Similit⁹ quoqz sci vi n cū eos diaboli tētado psequit nō rectis vestigijs scz trasuerfali currūt. qz cū de superbia pulsari se sentiūt mor nō ad cōsiderationē sue virtutis scz hie infirmitatē recurrunt. Et cū obiecta infirmitate de pusillanimitate tētant qd p saltū trasuerfali queqz sua fortia opera ad memoriā rēducere satagūt. Sic. n. beat⁹ Job. ne magnitudo virtutum eū extollers ad suā fragilitatē cōsiderādā occurrit dices. Parce michi dñe nihil. n. sūt dies mei qd ē hō qz magnificas cum ex qd appones erga eū cor tuū etc. Job. vij. Et rursum ne ex calamitatū suaz multitudine desperet ad suā inocētiā pelandā saltauit dices. Nō peccaui et i amaritudinib⁹ morab⁹ oculus me⁹ Job. x. vij. Et rursum. Vnā appēderent pēca mea qb⁹ irā merui et calamitas quam patior i statra. Quasi n. arena maris hec grauior apparz Job. vi. Quasi ergo strarios et trasuerfales salt⁹ dabat q nūc vt sibi peccet rogabatur. nūc autē se nō peccasse dicebat. vt neqz in elationē superbie inocētia duceret neqz in desperationē aie eū calamitas traheret. Et ceru⁹ qn canes eū isequit si p fugit ad fluuiū vbi ex aq frigiditate viribus resuptis trasnarado aquā venatorē effugit. Tūc autē canes isequit ceruū qn ipoztunc cogitationes. vt tētationes molestāt et stimulat animū: q tūc ad fluuiū fugit qn ad suā cōsiderationē cū timore rediēs coptolas lachrymas sudat dices deo et orās. Deus me⁹ es tu ne disceseris ame quoniam tribulatio prima ē et nō ē q adiuuet. qm circūcederūt me canes multi et cōsiliū mali gnatiū obfedit me. Oratio. n. lachrymosa sic animū fortificādo corroborat vt nō solū canes. i. tētatiōes euadat scz et extinguat. Idē. Tu tribulasti capita draconū. i. tētationes demonū i aquis scz lachrymarū. Et ceru⁹ qn capis mugit et lachrymas sudat. Vnō etiā hō a tētatore p cōsiliū capis

stati emittat mugitū dolorose cōfessionis et lachrymas effūdā copiose cōpūctiōis antecēp ptabat ad prauitate operi vt ad illaqueationē male cōsuetudinis. Et hō tētationes demonū assimilant icessib⁹ serpētū. Nā qdā serpēs icedū hie serpat sp flexuose. et tales sūt demones q tētāt insidiosos et sub specie boni icipiētes a recto et declinatēs ad curuū. Quāsdā vero sp icedū recte vt cētrir. Vnō Lucan⁹ ait. Est sp recto lapsur⁹ limine cētrir. et tales sūt q directe et aperte suggerūt mala. vt adulteriū et homicidiū et dñōi. Alij at sūt q sp curui sup pecc⁹ icedūt. et hi sūt demones tētates de auaritia et icurnatēs cor hois ad terrena desideria. Alij at serpēs a pectore sursum erecti vadūt: sicut qdā serpēs terren⁹ et aq tic⁹ noie chelid⁹ et hic serpēs qn currit crepat si se torserit. Tales ergo sūt demones tētates de superbia q crigit cor ad supra elationē. Et potius creparet qdam superbi moriedo qz se flecteret humiliādo. Et hō qdā spēs sūt q tarde monēt. Et isti sūt demones tētates de negligentia et pigrinitate que ad accidia p̄tinēt. Et hō sūt qdā tante velocitatē vt volare videant. Vnō et qdā serpens iaculus dicitur qui vt iaculū volare putat. Et hō arbores exilit et si obuiā qdā habuerit statim illud perimit. Tales sūt demones tētates de ira cui⁹ motus velox est nō expectās p̄ntis cōsiliū et sibi obuiā tes. i. resistētes p̄ntis. Sūt etiā in arabia serpēs alati⁹ sp̄re nūc dicitur qui plus currūt qz equi et id volare serūtur quozū tātu est vir⁹ vt prius hō mouatur qz doloz aligs sentiat. Tales autē demones die luxuria tētates que velociter volare dicūt qz et⁹ delectatio cito labit: scz plus aiaz delectādo occidit qz et⁹ dolo: sciat. Et hō qdā sūt fraudulēti et insidiosi sic cerasse qz serpēs cornut⁹ et hie arcna se abscondit et tñ cornua ondit q hz ad modū arietis ad quē dū aial vel auis accesserit. Ipz nō arictē scz angue pessimū inuenit. Tales sūt demones tentantes de inuidia quia inuidus dolose et fraudulēter. capere et subvertere conat. Et

est serpens bona dicitur qui greges sequi
tur armentorum & bubalorum vberibus
se suspendit. & dum lac bibit ipsu aial occidit.
Dñi a bob⁹ siuc a bubalis nomē accepit
vt dicit Iher. Tales autē sūt demones de
gula tentantes. Dñi sequūt greges armētō
rū. i. hominum bestiarū viuentiū & i gustu lac
ctis. i. in delectatione gula pcutiūt aiām &
occidūt. Ipro. xxiij. Ingressis bīade & i no
uissimo mordebit vt colluber. Et tē terra
siones demonū filis sūt venatiōib⁹ aialū
de quibus in ps. Ipse liberauit me de laq̄o
venantū. Nā fm Auicē. venātur q̄dā aia
lia de nocte vt qdā lupi. qdā de die vt ca
nes & msi & hmōi. qdā vō de die & de no
cte vt et qdā lupi. Sic et qdā demōes ten
tāt de nocte. i. occulte & sub spē bōi vt iste ē
timor nocturnus de q̄ dñi in ps. Nō time
bis a timore nocturno & a negotio pam
bulare in tenebris. Suggestit. n. iterū ab
stinētiā vt iducatur ipatentiā. Suggestit da
re bonū creptū alijs vt iducatur ad vana glā
& silia. Quidā vō tentant de die. i. apte &
manifeste mala suggerēdo vt qñ tētāt de
luxuria homicidio furto & siltib⁹. Et ista ē
sagitta volās v die. Quidā vō v nocte
& v die. qz qñqz demon tētāt vtroqz mō
Nā pmo tētāt subtiliter & qñ rōnabiliter
igredit⁹ s; postea facit ruere in aptū malū.
Dñi in h diabolus filis est māiore aiali
māstruoso qd dñi hie facie bois hibilū ser
pēt: caudā scorpiōis: velocitatē autis volā
tis & tres ordines detiū: carnē at hūanā
appetit ad edēdū. L. apur q̄ hz bois & sibi
lum spēt: qz pmo tētāt subit⁹ & qñ rōna
biliter hz tres ordines detiū qz de trib⁹ tē
tat. s. de scupia carnis. de scupia oculorū
& supbia vite. Corp⁹ at hz leōis qz foriter
detinet. caudā vō scorpiōis qz i sine neg
ter pugit vt auis velocitē discurret hominu
carnes appetit. i. vt carnales hoies violet
& trucidet. Ad ec q̄ tertia tētatio vocat de
monū meridianū qz. s. tāq̄ media pnci
par pīmas duas. s. pīma & scdaz. Et tē sēi
viri tētatiōes itūctes muniūt se sic ap cō
tra venatores. Nā ap trib⁹ modis se mu

nit: pmo duriorē pte corpis opponēdo.
Nā in latē suo dextro locū durissimū hz
quē. s. sp oppōit venabulo psequēt⁹ & tāq̄
clypeū validū illuz locū sp obijēt. Sic et
sēi viri p tētationū ipet⁹ duritiē. i. aspitatē
corpis obijēt. hz illū ps. Ego at cū mihi
molesti eēt iduebar cilicio būiliā & i re
imio aiām meā &c. Et tē ap se munit cul
mos suos. i. dētes lōgos ad arbores acē
do. Sciēs. n. sibi imores piculū acuit cul
mos ad arbores eos fricās & fricādo eos
pbat si bñ icidūt. qbus postea pro gladijs
vies oē qd ferit laniādo dirūpit. Nij q̄ cul
mi sūt vtutes penitēt q̄ acuum cū ad ar
bores fricant. qñ. n. culmos suos ad arbo
res fricare ē luas vtutes pzas sanctorū
& fortū viroz vtutib⁹ ppare qb̄ illorū cr
emplo & ad op⁹ fructiores & ad bellū acu
tiores reddant. Et tē ap se munit origa
nū masticādo. Nā si dētes fricādo ad ar
bores hebetes eos inuenit herbā origa
nū qñt cui⁹ vtute masticādo dētes acuit
vt Auicē. ait. Origanū itaqz est vbu dē
cui⁹ masticādo. i. s. sideratōe p tētationes
aia pīunā: viū⁹ ē. n. sermo dei & efficax &
penetrabilior oī gladio ancipiti. vel origa
nū est diuina ptectio quā orādo q̄rere de
benius vt et⁹ vtute vires nre p tētatiōes
acutiores & fortiores reddant. Et tē tētā
tiones carnis expugnare debem⁹ creptō ca
meli. Nā camel⁹ tpe amorū solitudine dil
ligit & null⁹ pter pastore andet appropinq
re ei. Et iterū qñ semina appetit sup ge
nus icuruus incidit & parū tūc comedū.
Sic hō qñ carnali amore succēdit seu tē
tatiōe v3 se ad solitudinē oratiōis reducē
& solum pastore ipō se fruētē recomēdare
& genuflexiōib⁹ deuotis corp⁹ fatigare & a
bi & post⁹ pccitate carnē castigare. vt. carnū
terat supbia. post⁹ cibiqz pccitas. Et tē ten
tatiōes carnales et repellunt & vincuntur
penūenta & seruoze meditationum & ora
tionū. Lūi⁹ creptū apparet i edo. qz cū p
lis q̄ hispida ē sicut dicit. Mli sanat mor
sus venenosos si calida supalliget. & pili et
crusti suo odore fugāt serpētes. Quid est

pellis hispida edī nisi austera pnia bois
tenati. Ed⁹ n. q̄ ē aial iocubūdi & lasciuū
signat boiez carnā tētatus et⁹ qñ hispi
da pellis. i. aspera pnia carnis si calida. i. ex
charitate facta q̄ ē calor aie vitalis suppo
nat. i. s. ipas tētatiōes obijāt mortus eo
rū venenosos. i. mortiferos sanat. Dñi ps
h remedio vtes dicebat. Ego autē cū mihi
molesti eēt iduebar cilicio &c. s. qñ pili
pcedētes et pelle sūt cogitationes pceden
tes et mente. vel qz. pili q̄ et supfluitate cor
poris generāt signat clynas q̄ saltē de su
pfluo dari dnt. fm illud Lu. xj. qd̄ supest
date clynā. vñ isti pili adusti. i. cogitationes
seruētes vel clyne facte cū charitatē amo
refugāt serpētes. i. demōes vel eoz tētā
tiones. Dñ de clyna dicit Eccl. xxiij. Su
per scutu potētis & sup lanceam aduersus
inimicū tuū pugnat p te. Et de seruoze
meditationū dicit. Tob. vi. In celo iecore.
i. mēte p seruētes cogitationes siue ofones
fugabū demonū. Et tē nota qz tētatiōes
aliquos dissipant & aliquos purgant. Dñ
sūt filis fornicis q̄ platas vastāt & viros
purgāt. Nā formice flores & germina cor
rodēdo violāt fruct⁹ cōcauant & mandu
cant & hominibus nocuentum prestant.
Similiter tentationes aliquando corū
punt & dissipant flores cogitationum ger
mina affectionum. & cuacuāt a merito fru
ctus opum. & sic sūt hōini icauti & nesciēti
cā multax lesionū Attamē formice vrlon
iuat. Dñ dicit Mli. q̄ ando vñi egrotāt q̄
rūt fornicas & deuozāt. & sic salutē recipiūt
Sic hoib⁹ sancti tētatiōes sūt ad ptectū &
ad purgationē siue liberationē viroz. Dñ
Jac. i. Vrus vir q̄ suffert tētationē. Et tēz
nota qz tētatio diaboli a pncipio ē debilis
& facilis ad resistendū sed postea in pccssu
difficilis ē & fortis Assiat eni diabolus vr
lo qz hz caput inualidū. sed brachia hz fortis
sima Est ergo velut caput vr si ipa sugge
stio diaboli. s. qñ et⁹ brachia sunt ipa pcc
opa q̄ si boiez capiūt difficilline dimittūt
ps. Conq̄sabit caputa. qz. s. pterēda sūt ipa
tentationū vitia. Et Capitulum. cxvj.

Serpens inchoare pniaz simi
lis ē asino. qz valde timet itra
re aqm̄ & pedē ibi tingere vel
p eā trāsire imo et si libētē
asini trāsēnt p pōtes & mari
me si possint ibi aq̄ conspicere eo qz facile
pariant vertiginē pp capitis debilitatē. pp
qm̄ timēt de pōte cadere. Nec bibūt de sa
cū nisi ad locū vbi sunt bibere affucti ad
quē possūt ire siceo pene. Ille timet aqm̄
intrare vel trāsire qz timet pniaz inchoare
vel in ea pfluere. Sed ille timet p pōrē
aqm̄ vidēs trāsire qz timet ad religionē ei⁹
aspiratē s. sideratē ire. Ad vtigit pp obilita
tē capiti. i. pp defectū tensus. & id tal⁹ n. vult
ab affucta aqm̄. vita discēdē nec pniaz re
cipe nisi qm̄ faciliter possūt ferre Judith. ix.
Nūqd possū deferere dulcedinē meā fru
ctusqz suauissimos. Et Capitulum. cxvii.

Tyrannus filis ē vnicornū de
quo Mli. dicit. qz ē filis elephā
ti in capite. & equo in corpore
& cauda vō assilatur apro: mu
gitū emittit graue. & vñū cornu
magū hz in frōre duoz cubitoz. Nāc fe
ram vñā capi posse negāt s; violētē. Sic
tyrāni in capite. i. in mēte sūt vt elephātes
scz p magnitudinē supbia in corpore vt equi
scilz per fluxum luxurie. & in cauda vt apri
propter breuitatem potentie. Nam aper
turpem & curuam caudam habet. Et simi
liter potentia tyrannica & dominium cō
muniunt hz finem celerem & turpem. Ad
gitus grauis ē graue ipū. qz scz alijs gra
uia & iporabilia iperāt. Cornu magū est
seua ptectio quā inscrtū bois pncipue hū
g eoz malignitatē nō sicutiūt. Dñi autē
capi nō possūt ppter ipatentiā Est. n. sicut
dicit Breg. vnicornis fera oino idōmita.
vñ si fuerit capta teneri negt. qz tāq̄ ipa
tiens morte defici. Sic tyrāni & supbi his
tius aliqñ sicutiūt occidi q̄ velint subijci
alijs: vt p3 de Dāmbale qz bibit venenos
& occidit scipm̄ ne veniret ad dñum Ro
manoz & Latio silr se occidit ne Lesari
subderet. Et tē tyrānus pñdes ē filis ca-

meleōri de quo Aristo. dicit q. habz facie color sicut aialis et porco r simia r alterat color ei qm sufflat i coriu ei. r die p. d. q. nullū aial ē eo pauidi r id sic mutat sic color ei r die q. p. infirmitate mabēnt se fin git cū m sit crudele. Dicit et q. huic aiali magna vis q. accipitres ē data. Nā volāt eos ad se trahit r p̄bet eos alijs aibus la cerandos. Dicit et Aris. q. i morte ē turpis coloris. Quis in vita sit magne venustatis. Sic quoq. tyrāni similitudinē hnt porci pp imundiciaz vite similitudinē. Do simie ppter simulationē iusticie. Nā simie corpus a facie bois incipit sed i fine i defectu caude suā turpitudinē ostndit. Sic tyrānus in principio regiminis vel opis mansuetudine r iustitiam fingit. r sic incipit a facie bois. sed in cauda. In fine opis sue tyrāni dis r malicie turpitudinē detegit r ostndit r qm contra aliquos aliqd aurib⁹ eius isuf flat color ei⁹ satis velociter immutatur r inflamat. r hoc vi plurimū et timore. pcedit q. oēs tyrāni sūt pauidi scientes se a multis odio haberi. aliqñ tñ p̄ timore vel ipocētia fingūt manufactudinē cū tñ sp i corde gerāt crudelitatis rabie. His et ex diuina pmissiōe data ē vis cōtra accipitres r cōtra raptōres vel vsurarios r hmōi. q. fre quēter illi q multos alios violenter vel iniuste expoliauerūt ab aliquo tyrāno insur gēte r eos capiente ipsi expoliāt r isup nō nūqz ab eo inbuaniter lacerāt. Licet at ty rānus dū viuit r dñat magnificus r potēs apparcat. i morte tñ turpitudinē hz q. cōiter tyrāni turpi morte moriunt. Et tēz tyrānus assilat formicalcon. q. scz ē aial paruu formicē insectū comedēs granū ea. vñ dū eis victus subtrahit occasionaliter eas occidit. r id formicalcon dicit q. formi cis ē vt leo. s. z que formica expugnare non pōt. s. z p̄secutore r expugnatorē patit. ipse ab alijs aialib⁹ deuorat. Et sicut qñq. tyrāni q sūt hūilū psonaz r pauperū oppreso res r expoliatores diuino iudicio ab alijs opprimūt r p̄da sūt eoz. Ita. xxviij. De q. p̄datis nōne r ipse p̄daberis. Et tēz tyrāni siles sūt grifonibus. Nā grifo ē aial pēna

nū. r qdrupes i hypboris mōtib⁹ nascēa et oi pte corpis sile leōi. s. z i alio agle assila tur r hz vngues tā magnos q. ide sūt q. pbi q. regū mētis apponūt. Sicut tyrāni sūt siles leōi i crudelitate. r agle i rapacia te vñ magnitudō vnguiū ē magnū eoz r multipler studiu ad rapiēdū ps Insidiat vt rapiat r. Et tēz tyrāni sūt siles lupis. Sūt. n. qdā lupi matutini. qdā meridiali r qdā vesperini. Lupi matutini q. ad huc non mētū esuriūt pte ouis comedūt r parte re linquūt. Tales sūt multi tyrāni q. bōa paupz rapiūt. s. z pte eis dimittunt. Lupi vñ meridiani q. vsqz ad meridiē nō comedērūt q. mētū esuriūt. r pp estū multū sitiāt totā ouē comedūt r sanguinē ei⁹ bibūt. r les sūt multi q. totā supellectilē auferūt r i sup possessiones q. s. cū multo sudore acq. fierūt diripiūt. Itz. Iudices p̄am lupoz mōre cūcta diripiūt r vir pauca paupib⁹ derelinquūt. Lupi aut vesperini q. vsqz ad vespā nō comedērūt adeo esuriūt q. carnes ouū comedūt r sūguinē bibūt r pellē scindūt r ossa frāgūt. Sic sūt multi tyrāni q. a paupib⁹ pecuniā exbauierūt. posthōes diripiūt r domos tollūt vestes auferūt. p. sonas opprimūt. Soph. iiii. Iudices ei⁹ pi in vespe nō reliquūt in mane.

Capitulum. cxvii.

Ribulatio fortis vel p̄dicato feruida apit cor p̄ctōis. Est n. p̄ctō. s. hīs tirogrillo siue cricio magno q. tāta fortitudi ne se in coriū ostingit vt salus corice apiri vir possit. s. z i aq. calida aspgat. Itz. apit. Sic cor p̄ctōis ita iterdū i petō se icidit vt nisi p. mont fractionē apiri vir possit. s. z aq. calida. i. tribulatio feruida r fortis vt aq. calida. i. p̄dicatio feruēs r affectuosa ipm cor p̄ctōis apit dū forni r vberti pfundit. Itz. ac cordiū apitionē desiderabāt p̄dicato res q. dicebāt. i. y. ad ch. j. Adapiat dñs cor vñm. Et tēz tribulatiōes r p̄secutiōes vebemētē apellūt p̄ctōes ad deū p. spona nam priam redire. sicut dicit p̄olini q. ceruus dum nimis vrgetur a canibus ad hominē sponte fugit. Nam quasi

canes persequētes sunt p̄secutiones vel tribulationes imminētēs q. dū peccatorē fortiter p̄mūt ad dñm redire apellūt. ps. Imple facies eoz ignominia r querent nomē tuū dñe. Et tēz tribulatio fortis mē ten excitat r humiliat. vñ assimilat ozici q. fm. Vñ est fera q. in ortu canicule stat cōtra stellā quasi velit eā adorare. r b. fa. ci. postq. diu dominat. Quid ē canicula ferens nisi tribulatio vebemētis in cuius ortu sine occurfu bestia dormiēs. i. mens peccatoris pigrescens excitat. r quasi ad adorādū parat. i. ad penitētia r deuotionē humiliatur. ps. Humiliauerūt in cōpedi bus pedes eius. ferrū pertrāsīt aiām ei⁹. Per pedes eni r ferrū tribulationes intelliguntur gbus dū peccator stringitur r grassatur humiliatur eius affectus r animas ad penitentiā vulneratur.

Capitulum. cxviii.

Ana gloria assimilatur tinea. Primo qz tinea ē ex bono p̄ano nascit dum. s. vestis in aere grosso incussa tenetur vel vento nō pfundit. Eccli. iij. De vestimēto p̄cedit tinea. Sicut ex bono ope nascit gloria inanis glorie. Et b. sic dum mēs in aere grosso manet. i. dum se nō subtiliter nec suos defectus spiritua les aduertit vel corrigit nec ēt vento pfunditur internē aspirationis. Et Secundo qz tinea qm insensibiliter p̄gredit. Nā quasi insensibiliter ipam sup̄ficiē ofumit. Et cū aial sit in ipa substātia se abscēdit vt videri nō possit. Sic et inanis gloria est vitia tā subtilē r occultū vt prius mētē te neat r meritū bois destruat q. bō incōsi deratus aduertat r id vir ab ea aliqs est inanis. Nā sicut dicit Valer⁹ marinus Nulla est proxus tāra hūilitas q. aliq. dul cēdine glorie nō tāgat. Job. xxvij. Edifica vit sicut tinea domū suā. Et tēz qz tinea amar r odoriferis fugat. Vñ si solā lauri vel cedri vel cipressi r hmōi ponant cū vestib⁹ ēt cū libris nō p̄nt a tinea le di vt dicit. Costantin⁹. Sicut inanē gloriā

excludit vel amaritudo tribulationis. vel odor celestis glorie. Math. vi. Desauriza te vobis tbesaurus in celo vbi nec crugo nec tinea demollit. Nā odor. i. ientio cele stis glorie excludit tinea vane glorie.

Capitulum. cxix.

Virtus fidei bonū p̄pfitum cōcipit hūilitas custodit sed charitas ope pficit. Et ideo bea x⁹ q. b. dicit. Erbis gū curre post p̄ceptionē vtunt assimilat gbus. Iuuant r ad ferū in vtero retinēdū r ēt ad factūis paritū. Setum appe in vtero gignit q. fide illumiatus bo nū p̄positū cōcipit. q. d. qdē in vtero men tis nō perit nec ide inaniter exit si b. dis creta hūilitas ad tēpus occultuz custodit q. b. tan dē charitas pficit. q. quodā seruo ris impulsu quasi quodā violēto p̄tu exire in opus apellit. Et id Apo. ait q. fides p. dilectionē opat. q. z. salud q. fides cōcipit dilectio ope pficit. Et tēz virtus r pru dentia mentis recōpēsar in aliquos defe ctū corpis. Nā formice vt dicit Solinus maiora sepe serūt onera q. sūt eoz corpa Vñ recōpēsar puitatē corpis p. magni tudinē virtus. morsu pōdera gerūt r q. p. magnitudinē ore ferre nō p̄nt nitunt vt uere pedibus. r sic ēt bō virtuosus igeniat vt qd vna via facere nō pōt faciat alia. In quo ēt maior est erititia virtus q. sit apparatus foris r onus. p̄mi fert ore euz ad patiētia ēt inducit sua exhortatiōe. Et si ore facere nō sufficit saltē pedibus. i. cō passione affectuum voluit.

Capitulum. cc.

Vita spūalis puriorib⁹ idiget q. vita corpalis. Et hui⁹ recē plū apparēt in istrumētis q. bus aial mouet. Nā sicut vi cit Aui. V. ē aial hñs sangui nē nobilē quoz mouet istrumēt. s. vel quoz pedib⁹ vt bruta vt duob⁹ pedib⁹ r dua b⁹ mātib⁹ vt boies. vel duob⁹ pedib⁹ r dua bus alio vt aues. S. z qdā aialia sūt q. hnt plures q. quoz pedes vt ps in cāctis. r in

quibusdā vmbibus ⁊ qdā plures alas vt p3 in papilionib⁹ ⁊ apibus ⁊ sitibus. Sed hoc ex defectu ⁊ paucitate sanguinis accidit: ppter quam cāni efficitur operant quatuor organa in p̄mis q̄ multiplicia in secūdis. Ille ergo h3 in se nobile sanguinem q̄ h3 granē, humorem. Nā aia. i. vita ois carnis in sanguine est vt dicitur **Leu. xvij. Vñ** deficiente sanguine deficit vita corp̄is. Ita deficiente grā deficit vita spūalis. Nā sicut dicit p̄s. **Diuerse est vitētib⁹ eē: sed esse spūale est p̄ grām s̄m illud. Cor. xv.** Gratia dei sū id qd̄ sum: ergo aia p̄ gratiā h3 spūale vitā. **¶ Quatuor pedes q̄b⁹** quilibet bñs grām recte viuēdo gradit. sūt quatuor morales vtutes siue cardinales. **¶ Prudētia** iusticia fortitudo ⁊ tēperātia. **¶ Hic** duo pedes volātū q̄b⁹ ad bōa opa tēdit duo amores sūt. dei ⁊ p̄mi. **¶ S3 q̄** si duplex ala duplex est doctrina duoz te flantētoz quc eleuat volādō. **¶ cōtēplādō** in vera de cōtēplatione. **¶ Del** duo ale sūt oratio ⁊ ieiunium: quaz vna leuat aia altera leuat corp⁹. **¶ Del** vt duo pedes spūales boīs sunt intellectus ⁊ affect⁹. **¶ Quoz vnus** p̄ fidei viā: alter hō p̄ viā dilectiōis in deū tēdit. **¶ Huc** autē man⁹ sūt bene opari in p̄speris qd̄ p̄tinet ad dexterā: ⁊ bñ opari in aduersitate qd̄ p̄tinet ad sinistrā. vel bñfacere amico ⁊ inimico. **¶ Alia** autē ignobilia q̄ ex defectu vtut⁹ multē instrumēt vtunt significāt p̄tōres. **¶ Vtutib⁹** dñi tutos. q̄ multē instris. i. multē curis ⁊ oecu patiōib⁹ iuoluntur qd̄ ē ex defectu nāc corrupte p̄ vitia ⁊ nō frenate p̄ grām vt vtutibus regulatē. **¶ Nā. n. integra** ⁊ vtutibus modificata paucis minimisqz p̄tēta ē h3 **Boētia.** **¶ Vñ** accidit q̄ carnales p̄ta vite fomēta exgrūt q̄ viri spūales ⁊ genius vñt spūtales cū paucis bonis q̄ carnales cū multis bonis ⁊ diuitijs.

Capitulum. cxxj.

Vitia assilantur scorpionibus. Nā sicut scorpiones se inuicē pariūt. ita se iuicē occidunt. **¶ Dicitur** enim q̄ scopio pa-

rit vndenos fetus quos omnes occidunt m̄res p̄ter vnū. Sed ille vn⁹ supra m̄rem alcēdit ⁊ interficitur: vitor ē. fraterni sanguinis. **¶ Et** hoc fecit de⁹ ne p̄genies illa p̄stifera crederet nimis. Sicut autē ex vno scorpione multi filij nascūtur ita et ex vno p̄tali vitio multe filie. i. vitia generantur. **¶ Nā** ex auaritia sicut dicit **Be. xxxij. Mo. ra.** oriunt p̄ditio fraud. fallacia. p̄tūra. ingtudo. violētia. cōtra misericordiā induratio. s3 cadē m̄ auaritia h3 vitia q̄ gignit et tinguit. nō nunq̄ enī cupidus mercator. q̄ eo amplius se lucrari cernit quo ab bo minib⁹ alijs magis hētur fidelis et ipsa cupiditate lucrādī ⁊ a p̄ditōe ⁊ a fraude ⁊ a fallacia ⁊ a periurio ⁊ a violētia se sime custodit. **¶ Videt** se et interdū p̄ elemosinas misericordē ⁊ piū vt sic nō credat eē alienoz fraudator: cui suoz pius est largitor. **¶ Interdū** etiā vna ex sūtātib⁹ p̄dicit ip̄s suā m̄rem auaritiā extinguit sc3 ingtudo mētis. q̄ interdū alijs spūaliū rōz antiā sollicitudine ⁊ iēgitudine fatigatus rōz facinā abijcere appetit ⁊ ex ingtudinē mōlestia aliqñ mūdū fugit. **¶ Et** sile his p̄p̄ta oñdū in alijs capitalib⁹ vitijs si q̄ p̄tari velle. **¶ Hic** vitia q̄ corrigere debemus in nobis signant i illis aialib⁹ q̄ in lege moysi poterāt imolari. **¶ Nā** de quadra pedidus offerri poterāt in sacrificiū de tribus generib⁹ aialiu⁹ sc3 bouz ouiu⁹ ⁊ caprarū vt p3 in **Leu. Vñ** offerēbat p̄cipue vitulus agn⁹ ⁊ edus. **¶ Et** sicut dñs in glo. **Le. ni. i.** vitulū offerim⁹: dñ carnīs supbiā vincimus. agnū cū irrōnabiles motus corrigimus. **¶ Edū** hō dñ lasciuia supmā re ferūtur etiā h3 aialia ad xpm vt dñs in eadē glo. **¶ Nā** xps in vitulo offerit ppter vitutem crucis. in agno ppter innocētiā in ariete ppter principatū. in birco ppter sūtudinē carnis peccati. **¶ Hec** enī aialia in lege imolabātur. **¶ Sed** nota q̄ bec aialia nō viua sed occisa deo offerēbant vt p̄ cōfessionē hoz aialium significat carcer occisio peccatoz: ⁊ q̄ homines peccatozes digni erāt occisiōe ac si illa aialia loco eoz occi-

derūt ad signandū expiationē peccatorum per occisionē etiā horū animaliu⁹ figurabat occisio xpi. **¶ Hic** vnū vitū quādōqz frenū est alterius sicut accidit de serpētib⁹ qz quādōqz vnus serpens remediū est cōtra alterū. **¶ Nā** pinguedo colubū vt dicit **Phinius** valet cōtra mortum cocodrilli. **¶ Quasi** enī cocodrillus ē hō gulosus. qz cocodrillus tm̄ se replet q̄ postea iuxta litus iacet ructans p̄p̄tētidē. **¶ Sed** coluber q̄ puluere terre lingit signat auarum q̄ ictrēna diligit. **¶ Coluber** autē contra mortū cocodrilli valet. qz p̄tūqz auaritia gulam refrenat ⁊ cobibet qz homo nimis auarus frequētius nō quantū appetit comedit s̄m illud **Eccles. vi.** **¶ Est** vir cui dedit deus diuitias ⁊ substantiā ⁊ benozes ⁊ nihil deest sic sue ex oibus q̄ desiderat nec tribuit ei potestāte deus vt comedat ex eo. **¶ Hic** vnū venenū est medicina alterius. **¶ Dicit** enī **Phli.** q̄ quē draco vt aspis vulnerat caput vipere appositum sanat: e cōverso cū aliquē vipera pūgit caro aspidis venenū ad se p̄trahit ⁊ sic p̄cusso subuenit. **¶ Per** orationē q̄ est inter venenosa maximus: aspidē q̄ est serpens mortuū ⁊ veneno p̄nitiosissimus intelligit supbia q̄ est marantū ⁊ p̄nitiosū vitū. s3 p̄ caput vipere itelligit luxuria qz vira ē valde luxuriosa. **¶ Vñ** mascul⁹ ore mīssio i ore femie se men ei transfundit ⁊ illa p̄uoluptate libidinis in rabie versa caput. **¶ Maris** p̄cedit **¶ Est** ergo vipera draconis vel aspidis medicina. qz quādōqz ruina luxurie est medicina supbie. **¶ Vñ** **Be. xxxij. libro** moralū dicit. **¶ Si** p̄tūqz vt nōnulli post superbiam in luxuriam conuertēs ex aperto casu malū culpe latētis erubescant ⁊ tūc etiā maiora corrigant cū p̄strati in minimis confundūt. **¶ Et** **Augu.** in quadam ep̄stola dicit q̄ deicit deus occultam mētē superbiā per manifestam carnis ruinam. **¶ Sed** adhuc cōuerso aspis contra viperam remediū p̄stat. quia nō nūq̄ superbia luxuriam refrenat. **¶ Nam** dum appetit superbus gloriam infamiam me-

tuens declinat luxuriam sed potius sunt ista remedia opis q̄ intrinsece voluntatis **Capitulum. cxxij.**

Voluptas carnis assimilatur Amphibene serpenti. **¶ Habet** enī huiusmodi duo capita vnum in principio ⁊ aliud i cauda: cur res ex vtroqz capite. **¶ Hō** dicit **Phido.** q̄ hydrus est serpens pluriū capitum. **¶ Hic** etiam solus inter serpētes frigidus ē cōmittit. **¶ Sic** voluptas h3 duo capita. i. duo capitalia vitia sc3 luxuriam ⁊ gulam. **¶ Et** hoc voluptuosus minus inter omnes videt curare de frigore. i. de asperitate futuri supplicij. **¶ De** quo dicit. **¶ Hūc** ab aquis niuium rē. **¶ Job. xliij.** **¶ Item** voluptuosus assimilatur limacē q̄ est vermis lumi vnde semper est sordidus ⁊ immūdus ⁊ est valde tardus mot⁹. **¶ Et** quādam concbā in dorso gerit intra quā se includit ⁊ quibusdā comib⁹ sibi q̄rit q̄ debilis viuis existit. i. si quid fibi obuiā p̄ferit statim cornua retrahit ⁊ in p̄chulā iccludit. **¶ Sic** voluptas est v̄mis lumi. i. corruptio carnis siue carnalis appetit⁹. ⁊ ideo voluptuosus ē sordidus ⁊ gulosus. immūdus ⁊ luxuriā ⁊ tardus motus p̄ p̄nitentiā: ⁊ concbā quā gerit intra quā se includit est consuetudo mala quā accipit ⁊ deponere nescit. **¶ Hec** ēr bebetat visu mētē. i. ad spūalia ⁊ iterū voluptuosus quibusdā comib⁹. i. quibusdā studijs viā sibi q̄rit ad delectatōes carnis. **¶ Vñ** q̄studia p̄tinet ad prudētā carnī. **¶ Vñ** q̄qd̄ carni obuiat refugit ⁊ ad p̄raua consuetudinē se reducit. **¶ Hic** limax quibus lēto passu iccedat ad arboz tm̄ sumitaret ascēdit grū folia depascit ⁊ ubiqz serpit i mūda post se vestigia derelinquit. **¶ Sic** voluptas carnis paulatim extēscit ⁊ magnaz arboz sumitates ascēdit. qz quāqz magnos viros occupat ⁊ vicit. **¶ Sic** gula vicit ad luxuriam dāuid ⁊ salomonē ⁊ folia. i. ornamenta virtutum deuastat in eis. **¶ Vbi** cumqz autē serpit immunda vestigia. i. exempla turpia ⁊ infamia post se relinquit.

Capitulum.cxxij.

Suararij et alij q sunt ex ini quo mamone diuites affimi latur pigmeis q cito crescut r cito deficiut. Na pigmei q sut statura cubiti vi a grecil a cubito sut dicti habitates in montanis indie iuxta oceanu sicut dicit Augu . in tertio anno sut pfecte etatis gnquenes pariut r in septimo anno senescut. Sicut er go pigmei biem etate cito veniut r cito recedut. Sic diuitie male acqsite vsurario- ru r alioz cito crescut r cito deficiut. Cito eni efficiunt diuites r cito paupes. Pro- rij. Supbia festinata minuet. Et sic sicut dicit Chryz. sup Math. Silis est pecunia vsuraria motui aspdis. Percussus eniz ab aspide quasi delectant vadit in somnu r p suauitate soporis morit: qz nuc vene- num lateret p oia mebra decurrit. Sic q sub vsura accipit sub retere quasi bene- cium sentit. Sed vsura p ois facultates ei decurrit r totu conuertit.

Capitulum.cxxij.

Christus assimilat rinocero ti. vnicorni de quo dr q h3 vnu cornu in fronte vel in lo- co nariu quo oia pforat: qd est idomabile aial r crudelis finiu nisi domet r mansuescat. Venato- res aut vt dr q volunt hoc aial capere v- ginem aliqua nuda ligat ad arboze iuxta qua illud aial d3 transire qd transies du sentit vginis odoris fragrantiam ita imu- tatur q omni ferocitate deposita in eius gremio recubit: vbera eius labit r sic q- ti agnus mansuetus factus ligat capitur r tenet. Sic deus q an aduetu erat feruissi- mus attrahit odore beate vginis de quo Lanti. j. Du esset rex r. vginis dico nu- date a terrenis delicijs r ligate voto ppe tue castitatis in gremio vtri illius delice dens ita humanus r mansuetus est factus vt possit teneri ligari r occidi. Job. xxxix. Nunquid volet rinoceros seruire tibi. Et sic christus figuratus est in illa vacca

rufa de qua fiebat aqua expiationis in le- ge moysi. Na immudicia eoz q tetigisset aliq animal immudu expiabat p asper- sione cuiusda aq de qua dicitur. Num. xix. madaf eni tibi a dno q accipiat vaccas ra- sam r occidat r coburat extra castra r in- tingebat sacerdos digitu in sanguine qd r aspergebat cōtra fores sanctuarij septē vicibus: coburebat aut vacca illa igne cū pelle r carnibus cū sanguine r fimo sam- me traditis. Ad iugebatur et cobustioni li- gnū cedrinū. Sopus coccoz bis tinctus Linis aut cobustionis colligebat totus r in aqua ponebat ad expiandū. Sed cobu- res r cineres colligēs r ille q aspergebat aquas in gbus cinis ponebat immudu re- putabant: Sed ab hac immudicia purifi- cabant p sola ablatione vestimetoz: nec indigebant aqua aspgi. r p istā vaccā ru- sam figuratus est xps fm infirmitate as- sumpta quā semincus serus designat: san- guinē aut passiois eiusdē designabat vac- ce color. Debebat aut illa vacca eā cutis in- tegre. qz omnis opatio xpi est pfecta in qua et nulla eēt macula nec portasset iugū: qz xps nō portauit iugū peccati. Pre- cipiebat aut duci ad moysen qz xpo im- ponebat trasgressio legis moysi in viola- tione sabbati. Precipiebat et tradi elca- ro sacerdoti qz xps occidēdus in manus sacerdotū traditus est. Immolabat aut et- tra castra: qz extra portā xps passus est. Intungebat aut sacerdos digitu in san- guine eius qz in discretione quā digitus signat ministeriū passiois christi est p hē- randū r imitadū. Aspergatur aut cōtra r- bermaculā p qd synagoga figuratur videt- cet ad cōdēnationē iudeoz nō credentiu. Et hoc septē vici b. vel ppter septem do- na spūs sancti: vel propter septem dies in quibus omne tempus intelligitur. Sunt aut omnia que ad christi incarnationem pertinent: igne cremada. i. spiritaliter in- telligenda. Nam per pellem r carnes ex- terioz xpi opatio designatur per sangui- nem eius subtilis r interna vrus extio

ra viuificans. Per finem lassitudo finis r omnia hndi pertinentia ad infirmitate addebantur antez tria scilicet cedrus que signat altitudinem spei vel contemptatio- nis. Sopus qui signat humilitatem vel fi- dem. coccus bis tinctus qui signat gemi- nam charitatem. Per bec autem debem? xpo aspergeret. Linis autem colligeba- tur a viro immundo quia reliqe passionis peruenierunt ad gentiles qui fuerunt culpa- biles in christi morte. Apponebatur antez in aqua ad expiandū quia ex passione christi baptisimus sortitur virtutem emen- dandi peccata. Sacerdos autem imolans r comburens r colligens cineres r asper- gens immundi erant. quia iudei facti sut immundi et occisione christi per que pec- cata nostra expiantur. Et hoc vsq ad ves- perum idest vsq ad finem mundi quan- do relique israel conuertentur. Vel quia illi qui tractat sancta intendentes ad emū- dationem aliorum xpi e contra aliquos im- mundicias contrabant. vt dicitur in pa- stora. Et hoc vsq ad vesperū idest vsq ad finem presentis vite. Et item xps fuit fi- guratus in illis animalibus que p pecca- tis sacerdotū immolabantur in lege moy- si. Nam primo sacerdos offerebat pro se ipso vitulum r p peccato arietem in holo- caustum. Dem offerebat pro populo duos bircos. quozū vnus immolabatur ad ex- piamdum peccatum multitudinis. Et hui? birci imolati sanguis inferebatur similit cū sanguine vituli in sancta sanctozum: r asp- gerebatur ex eo totum sanctuariū. Corpora vero birci r vituli qui immolati erant pro peccato comburebantur extra castra. Hoc enim fiebat quando offerebatur sacrificiū p aliquo graui peccato vel p multitudine peccatorum. Alter vno bircus emittebatur in desertum. Imponebat vno sacerdos ma- num super caput eius confitens peccata si- liozū israel. ac si ille bircus portaret ea in- desertum. vt a bestijs comederentur quā si portans penam pro peccatis populi: vel le-

gebatur super caput ei? aliqua cedula vbi scripta erant peccata. Christus igitur signi- ficatur pro vitulum propter virtutē crucis r per arietem quia ipse est durus fidelium. r per bircum ppter similitudinem carnis peccati. Et ipse christus immolatus est pro peccatis sacerdotum r populi. quia per ei? passionem r maiores r minores a peccato purgantur. Sanguis autem vituli r birci inferitur in sancta sanctozum per sacerdotē quia per sanguinem xpi patet nobis introi- tus ad regnum celorum. Comburebantur extra castra. quia extra portā christus p as- tas est vt dicitur De b. vitimo. Per bircū qui emittebatur significabatur diuinitas christi que in solitudinem abijt homie xpi patiens non quidem locum myrtans sed virtutem cobibens: vel signatur concupiscē- tia mala quaz debemus a nobis abicere virtuosos autem motus dno immolare.

Capitulum.cxxij.

Eius carnalis sc3 viri de co- iuge facit rueri in stultas su- spiciones r crudeles opatioes. Vnde tales similes sut ora- gris. quozum masculi zelo ducti seminarum filijs testiculos amputat quia habent eos suspectos etiaz de matri- bus. Vnde matres hoc scientes abscedūt eos sicut dicit Psal. Sic multi propter ze- lotypiam etiaz propinquos suspectos hnt de vxoribus. et qua suspitione nonnunq3 vulnerā r alia crudelia opera sequuntur. Etcl. viij. Ne zelus mulierum sinus tui- debet enim inter coniuges esse non zelus suspitionis sed amor religiosus de quo Apost. ait Ephe. v. Vri diligite vxores ve- stras sicut xps ecclesiam. quaz scilicet in h- senti hnt despoliant: r ad eterne glorie in- ptias introducit. Vbi vna cum patre r spi- ritu sancto. viuut r regnat i secula seculoz.

Explicit liber quintus de similitudinibus rerum.

Incipit prologus li. sexti.

Hec is q
soxis est
nosler ho
mo corru
parat, ta
men is q
intus e re
novatur
de die in
dicm. ij.
Lozibio.
liij. Ami
quora phi
losopho

rum de homine tres fuerunt genera-
 les sententię. Quidam hominem esse
 substantiam tantum corpoream tradi-
 derunt sicut Democritus et Leucippus
 et philosophi epicuri qui posuerunt ani-
 mam esse corpus et per consequens to-
 tum hominem esse corporeum posue-
 runt. Alij solum incorpoream id est ani-
 mam hominem vocauerunt ut Plato et
 alij stoici qui solum animam quam incorpo-
 ream ponunt voluerunt ad substantiam
 hominis et speciem pertinere corpus vero
 quoddam instrumentum esse velut est nau-
 te nauis. Alij autem ex vtroque compositu
 esse ex essentialibus partibus anima atq;
 corpe velut ex forma et materia hominem
 tradiderunt. ut Aristoteles sui sequaces qui sunt
 Peripatetici dicunt. Quic vero velut verio-
 ri sententię apostolus paulus consentiens
 vtriusq; in verbis pposit. *corp⁹ et aiaz ap-
 pellatur ut vtriusq; ad essentia hominis osten-
 det et pertinere. Licet inquit is qui soxis e
 nosler homo corrumptatur in is qui intus
 est renouatur de die in diem. Non tm cor-
 pus vel animam perfectam esse hominem
 credit. sed vtriusq; parti per figuram sino-
 doctem totius nomen attribuens vtran-
 que partem hominis hominem appellauit.*

Immo corpus non simpliciter homine sed
 exteriori hominem et animam non sim-
 pliciter hominem sed hominem interiori
 vocauit. et corpus insuper corruptibile di-
 citur. animam vero non corruptibilem sed
 renouabilem esse ostendit. Atq; vetustas et
 corruptio corporis ad renouandum saltem
 animam nos inducat. Sed notandum est
 q; homo interior habet exteriores adiu-
 ctum scilicet anima corpus tanq; subiecta
 siue materiam in qua indiuiduatur tanq;
 instrumentum quo operatur. tanq; specu-
 lum in quo contempletur. tanq; stimulum
 quo humiliatur. et etiam tanq; exempli quo
 rectificatur. **Primo ergo inbet corpo-
 ri aia velut materie forma. Vnde. Phi-
 losophus dicit q; anima est actus corporis
 id est forma. Sed sicut materia per formas
 perficitur et specificatur ita forma per mate-
 riam contrahitur et indiuiduatur. Et quare
 rationalis anima que est humani corporis
 forma sit in se materialis videlicet in nul-
 lam habet materiam ex qua fiat. habet ta-
 men extra suam essentiam materiam quam
 informatur. In qua scilicet dum creatur re-
 cipitur et indiuiduatur anima rationalis.**
**Secundo interior homo habet exteri-
 orem coniunctum videlicet anima corpe
 ut instrumentum proprium quod mouetur
 per quod agit. Et idcirco membra vana
 corporis diuersis anime viribus ut orga-
 na coniuncta deseruiunt ad suas operatio-
 nes explendas. a quibus tamen intellectus
 excipitur qui fantasmatate non ut organo
 indiget sed tantum ut obiecto fm q; Phi-
 losophus tradit. Quia igitur eget aia cor-
 pore ut artefex instrumentis vel organo ad
 agendum non incongrue philosophus v-
 trum distinguendo animam. q; anima est actus
 corporis organici. Nam omnia corporis
 membra sunt ipsius anime organa ad di-
 uersa et necessaria opera facienda. Et que
 operum exteriorum: cęptissima proprie
 manu sunt vocatur a philosopho. *membra
 organa organorum.* **Tertio eget anima****

corpore et interiori ipsius oculo. i. menti vel
 intellectui exteriorum rerum imagines ve-
 lit quoddam de pproquo speculum rep-
 re. Nam sensus hominis in corporeis or-
 ganis exteriorum rerum imagines et pba-
 rasmata intellectui representant. Et qui-
 bus per abstractionem intellectus agens in
 aie intellectu possibilis vniuersales et in-
 telligibiles species reponuntur. Vn phan-
 tasmata in corporeo organo velut quidam
 colores in speculo interiori visui anime re-
 presentantur. Et idcirco philosophus di-
 cit q; phantasmata se habent ad intelle-
 ctum sicut colores ad visum. **Quarto quo-
 q; ne tam nobilis anima ut est rationalis
 et aliquo sibi munere dato naturali vel
 gratuito extollatur infirmi corporis stimu-
 lum patitur fm q; Aposto. dicit. secunde
 Loz. duodecimo. Me magnitudo reuele-
 tionum extollat me vatus est mihi stimu-
 lus carnis mee. Doctat ergo onus cor-
 poris anima ut eius poderis inpressa gra-
 uedine ad id quod supra se est inaniter no-
 leatur. Vnde dicitur Sapientie. videri-
 mo q; corpus quod corumpitur aggra-
 uat animam et deprimit terrena inhabitato-
 rio sensum et cetera. Aduerte igitur q; ex
 corpore anima ut in superbiam eleuari no-
 possit plurima grauamina patitur. Nam
 portat anima corpus. sicut hostem. sicut pe-
 stem. sicut carcerem. et sicut comitem. Sed
 est hic periculosus hostis. pestis sine mor-
 bus perniciosus. Larce penalis et angu-
 stiosus. Comis siue coloris grauis et one-
 josus. Aduertatur namq; caro spiritali.
 ut hostis periculosus ut pote cuius pugna
 grauis et continua. **Saluino Caro con-
 cipit aduersus spiritum et spiritus ad-
 uertat carnem. Dec enim sibi inuicem
 aduersantur et cetera. Et propterea ut di-
 cit Hieronimus. Nos gestamus laqueum
 nobiscum circumferimus inimicum
 carnem nostram. Joannes de peccato natus
 in peccato nutritam corruptam nimis
 ipse originis. sed misero amplius peius con-****

uetudine viciatam. Vnde est q; tam acris
 ter aduersus spiritum concupiscit q; affi-
 due murmurat et impatiens est discipline
 q; illicite suggerit. q; nec rationi obtempe-
 rat. nec timore vilo inhibetur. **Item est
 corpus anime ut pestis pernicioza. Et id
 Apostolus conqueratur dicens. Infelix
 ego homo quis me liberabit de corpore
 mortis huius. Nam caro animam cru-
 ciat debilitat et exterminat. Cruciatu
 quidem anima ex corporis amore. quia si-
 cut dicit Iohannes cassio. de institutis mo-
 nachorum. Corporis nimis amor nos ige-
 rat sollicitudinibus onerat. contumelijs af-
 ficit. **Item cruciatu anima ex corporis
 languore. Nam sicut Seneca dicit. mil-
 ta nos incommoda exagitant. q; male co-
 nentat nobis huiusmodi corpus. nunc de
 capite. nunc de ventre. nunc de pectore aut
 de faucibus conqueritur. aliquando nerui
 nos. aliquando pedes verant. nunc contra-
 ctio. nunc distillatio. aliquando supercessa
 gnis aliquando deest: hinc atq; illinc ten-
 samur. hoc euenire solet in alieno habitati-
 onibus. hoc enim corpus non domus s; ho-
 spitium. Debilitas quoq; corporis ani-
 me debilitat inducit. Nam sicut in
 quadam epistola beatus Hieronimus
 dicit. Corporis debilitas nimia etiam vi-
 res anime frangit. mentis quoq; ingenti-
 um marcescere facit. **Item caro nutrita
 delitij et voluptatum illecebris dedita
 penitus exterminat spiritum. et vitam eius
 extinguunt. Vnde apostolus Roma. octa-
 uo Si fm carnem vixeritis morietur
 Abnegatis super Iohannem Spiritus
 desit vbi caro requiescit. ut enim caro
 mollibus sic spiritus duris nutritur. allani
 blanda resonent. hunc aspera etercent.
 Est insuper corpus anime velut carcer pe-
 nalis et angustiosus in tanta ut psalmista
 clamaret dicens. **Edue. de carcere veis
 animam meam ut consistat in iustitia
 tuo. me expectat iusti donec redibit. Vn
 bi. Alia autem littera habet. **Edue de carce**********

dia aiam ad confitendum nomini tuo. In quibus verbis propheta offendit qd a carcere corporis cupiebat educi triplici de causa. Primo quidem vt assequeretur mentis iocunditatem. In isto enim carcere sancti sunt semper in tristitia. sed. cecuntes semper erunt in leticia. Et ideo propheta postqz dicit educ de custodia siue de carcere statim subiungit vt confiteatur nomini tuo. i. vt laudet et glorificet nomen tuum. in qua laude erit maximus iubilus et leticia. Isa. li. Venient in syon cum laude et leticia sempiterna super capita eorum. Secundo vt assequeretur sanctorum et pborum virtutes perpetuam societatem. vñ subdidit. Ne expectant iusti a quibus ipsi expectati etiam cum magna leticia colliguntur. Psal. x. Expectatio iustorum leticia. Tertio vt assequeretur celestis mercedis plenam facultatem. Ideo adiungit. donec retribuatur mihi. ps. Retributio multa. Licet autem anima habeat corpus in suis operibus committenti et consonanti est in eius societate vilis et onerosa. Vñ Aug. de san. victo. in li. de claustris sic dicit. Nihil aliud est caro cum qua tanta est societas nisi summa caro facta fragili decore vestita. Sed erit quoz cadauer miseru et putridu et cibus vtrius. Sed si diligenter consideres. qd per os et nares et ceteros corporis meatus egrediatur vitium sterquilinum nunqz vidisti. Si singulas eius miseras enumerare velis qstis onerata peccatis. irretita vicijs. pernicis concupiscentijs. occupata passionibus. pna semper in malum et in omne vitium. peluis plenam tantum confusione et ignominia ignis. Sed quanqz corpus anime sit. ita palis ac onerosus socius. est in ei a deo no ociose vitium videlicet tribus de causis. quarum duas primas ponit. Ad rego. nazanthe. pna. et prima eorum est vt aia i corpore seu in carne. et per carnem merita multa accipiat. Plura enim sunt quibus per carnes anima meretur. in quibus sine carne. vel corpore per se sola mereri non possit sicut

est contra carnales concupiscentias decetare. ieiunare. peregrinatione facere. et martiriu sustinere. Secunda est vt anima ipsas carnes tanqz fidelium conferuam custodiret. et eam in supernis sedibus collocaret. Caro enim sola per se beatitudinis susceptionem est nisi mediante anima solum immortalitatem indueret. Tertia est vt deus suum vniuersum perficeret. Cum enim sit quedam creatura pure corporalis sicut creatura sensibilis quedam pure spiritalis vt angelus. oportuit ad hoc vt dei vniuersum spectaret qd alia fieret creatura qd carne et spiritu est posita sicut est ho. Deut. xxi. Dei pfecta sunt opa. Quarto by aia corpus velut exemplar quoddam et quo ho in sui regimine informatur et regatur. Na ipsa dispositio corporis atqz membrorum figura pariter offendit ho qnter membra eade ab aia sut regenda. Cur enim lingua et inferius lata et superius acuta nisi vt ostendatur ad euacuandum et vulnerandum cor et datus et parata. Vñ qd est in buiduo. an salina posita nisi ad loquendum monstraret esse labilis et lubrica. sed quare est infra dentes et labia inclusa nisi vt esse noscatur diligenter custodienda. Iuxta illud. Diligenter custodi claustra oris tui. Idem quoqz de membris ceteris pariter est estimandum. Et ipsis membrorum igitur figuris et disponibus etiam physonomi iudicant ad quos bonos vel malos mores anima inclinetur. In diuersis quoqz corporis membris naturales reperiuntur virtutes. spirituales virtutes aie qd quandam similitudinem designantes. Accidunt etiam morbi in diuersis partibus. corporis qui diuersis anime vicijs plurimum assimilantur. Nihilqz reperitur in corpore humano qd vel vicijs sit ab officio. vel vacans ab exemplo. Et ideo post exempla inducta in libris precedentibus et irrationabilium animalium varijs speciebus. Consequenter est. n. opus propositum in hoc sexto huius operis libro de corpore humano et partibus et accidit

ibus et moralia exempla inducere. Interdum sigde introducent exempla de his et gbus corpus humanu naturaliter generat sicut efficiat. vt sut masculus et femina qua qz femina generationem efficiat materiaz ministrando. sicut materialiter. vt sunt quatuor elementa. Quoz ho inducent exempla de partibus et gbus corpz integrat. videlicet de interioribus et de exterioribus membris. Interdum quoqz de his et gbus corpus completionat. vt sunt quatuor humores. aliquid aut de his et gbus ipsa pplexio corporis variat vt sunt etates ipius vite humane. Nonnunqz ho de his et quibus status hominis nobilitari vel ignobilitari videtur vt sunt conditiones seruitutis et domini. Quoadqz ho de his et quibus vita corporis restaurat et pseruatur vt sunt cibz et potus et sonus et similia. Et de his quoqz introducentur exempla. ex quibus ipsu corpus humanum corrumpitur et vastat vt de morbis et doloribus varijs et etiam de morte. Ceterum materie singule quibz bec adaptantur exempla fm ordinem in superioribus habitam singillatim per capitula varia sub alphabeti litteris distinguuntur ad honorem scz illius et gloriam qui formauit hominem de limo terre et inspirauit in faciem eius spiraculum vite qd est trinus et vnus deus in secula benedictus. Amen.

Capitulum primum.

Lacidia assimilatur melacolie. Est enim fm Auicennam libro tertio quedam spes melacolie vt plurimum eueniens in februario qd qd tuor mala accidetia causat in boie. Primum est quia facit eum solitariu. Facit enim vt homo patiens eam diligat fugere ab omnibz hominibus viuus et cupiat appropinquare mortuis et sepulchris. Vnde talis de nocte vadit et de die se abscondit quod solum facit qd diligit solitudinem et elongationem ab hominibus. Similit accidia facit fugere ab ho-

minibus viuus. i. ab hominibus sollicitus et operosus et appropinquare mortuis. i. desidiolosus et ociosus qui sunt tanqz mortui et nihil operantur boni. Item accidiosus homo de nocte vadit. i. tempore quietis est sollicitus et inquietus. sed in die. i. in tempore operandi est occultus et somnolentus. Nam tempore quietis inquietatur mente et tempore opis pigrescit corpe. Job. xvij. Noctem verterunt in diem. Competunt et bec generaliter peccatoribus et malis. qz malus homo fugit viuos et iustos deo vinctes et qrit mortuos in peccatis. i. iniquos scz tanqz similes sibi. Eccl. xiiij. Omnis caro ad simile sibi conungitur et omnis homo simili sui sociabitur. Diligent etiam sepulchra vbi sunt cadauera facti. i. da. i. opa carnis corrupta. Item odit peccator diem et diligit noctem. qz ois q male agit odit lucem. Job. iij. Dilixerunt boies magis tenebras qz lucem. Et scdo melancolia pdicta facit boies ingerit. qz scz patiens ea non gescit in vno loco plusqz vna hora: imo non cessat discurrere et ambulare incessioe diuersa ignozas quo vadat. Sicut accidiosus ho pp tristitiam aggrauantem animu ei in oi loco circ attenditur. Et io statim cupit locum mutare sperans hie ex mutatione loci subuersionem tediij. Et io efficit girovagus scz sitis illi spui. de quo dr Mathe. xi. Ambulat per loca arida in aquosa querens requiem et non inuenit. Seneca Egri animi est ista iactatio discurre et locorum varietatis iniquitari sed quia in omni loco suu tedium secum portat non inueniens alicubi requiem nescit quo pergat. Dec quoqz instabilitas loci vel animi etiam generaliter competit peccatoribus propter multiplicatam desideriorum quibus estuane et impelluntur iterius. Isa. lvii. Impij quasi mare feruens qd gescere non potest. Tertio. melancolia pdicta facit boies suspitosu et incautu. Na aliqn talis cauet sibi ab hominibus qnqz autem non cauet negligens hoc et parum discernens id qd videt et ei sit pscns. Homo aut

accidiosus quicquid etiam appetit occultare pigritiam et trilitiam suam boibus. et ideo alii quoniam sibi ab eis cauetur. quicquid etiam tanta est pigritia quod negligit. hinc non veretur neque curat quod ab eis cognoscatur. Quarto facit hominem pauidum. et ideo talis quoniam vadit videtur se esse quasi in fuga. sed fuga eius est absque ordine. Unde assilat ulivormiculo sine bestiole quod natat in suplicis aqua. quoniam Amicem nam dicitur cutibath. quod dum mouet in superficie aque. modo vadit dum modo illuc. et mouet ad diuersas partes absque ordine. et quoniam aliquid obuiat vel occurrit ei fugit ab eo et iterum statim apparet. Eodem itaque modo fuga et incessio dicitur in melancholiam patientis diuersa est et incerta quasi ignorantis in qua parte ire debeat. et est quasi fugiens ab aliquo sibi apparente et obuiante. et iterum apparet se sibi altero adhuc fugit ab illo. Que omnia satis congruunt accidioso homini. quoniam omnia opera inuincetia refugit tanquam difficilium vel impossibilia et ideo nescit quid faciat quod quoniam aliquid faciendum ei occurrit statim expauescit et refugit timens ne sit minus difficile. Et quoniam occurrit aliud adhuc facit simile. et ita non operatur aliquid certum sed modo incipit facere unum modo aliud et nihil proficiunt vel ad perfectum deducit sed contra hoc dicit Ecclesiastes. v. Esto firmus in via domini etc. Seneca Tertio ingenij imozandum est Ecclesiastes. vi. Fili mi ne in multis sint actus tui etc.

Capitulum. ij.

Actiuus et contemplatiui sunt siles mandibulis per tria. Primum quod mandibule sunt situatiter distincte. Nam mandibularum alia superior alia inferior. Sunt enim sicut due mole ad molendum et iterum cum cibum intine se mouentes. Unde mandibule nutrimentum toti corpori subministrant. In superiori igitur mandibula dentes superiores insignantur in inferiori vero inferiores radicantur. Mandibula ergo superiora intendit sicut circa celestia. Inferior vero est vita actiua quod inferiora ministrat. Sepalia. Per vtraque enim cib

ministrat quo corpori ecclesie sustentat. Per contemplatiuam enim vitam disponit et preparat cibum spiritualis scilicet doctrine et orationis et aliarum elemosynarum spiritualium quibus et proximorum aie sustentant et nutriunt. Per actiuam vero dispensatur et ministrat et nutrimentum corporale scilicet cibi et potus et aliarum elemosynarum corporalium quibus corpora vegetantur. Dentes autem superiores sunt viri contemplatiui et perfecti quorum uersatio in celis est. In inferiores vero dentes sunt viri puri et fortes. et proximorum utilitatibus inferuiunt. Vbi attendendum est quod mandibula superiora in omni aiali est fixa et immobilis ad designandum quod vita contemplatiua quod est circa eterna. et immobilia bona attendit et requirit stabilitatem et quietem ab exterioribus exercitijs. Aug. Dicitur sanctum quod charitas ueritatis. ps. Vacate et videte Verum. Absit ut qui deo vacat ad tumultuosas aspiret fratrum officia. Mandibula vero inferiora actiua vita tamen per compassionem autem per actum ministerij necessario mouentia ut possit dici de seruientibus deo in laboribus vite actiue. Iud. Job. iij. Ecce quod seruiunt ei non sunt stabiles. Locodrillus enim naturam omnium animalium mandibula superiora mouet et inferiora fixam tenet. Sicut dicit. Ps. in. ij. de animalibus. Et talis est homo peccator et equalis cor de affigit. circa spiritualia vero nulla stabilitate firmatur. Breuo. j. Peccauit hierusalem propterea instabilis facta est. Et sedo mandibule sunt ex duris partibus compositae. Et duris ossibus et duris neruis et lacertis. et hoc sicut necessarium propter motus continentiam et aptitudinem et clausonem necessitatem ut dicit Constan. In osse itaque duro et forti intellige fidem de qua. Petri. v. Qui resistite fortis in fide. In lacerto vero sicut in sculo in quo est virtus motiua unde etiam in quolibet membro est quasi loco cordis. significatur spes. que mouet ad bene operandum sicut spes precij ad bene laborandum. In neruo autem colligante intellige charitatem que secundum Apulum est vinculum perfectionis. Et hec tria necessaria sunt tamen ad conuen-

andum opera vite actiue quam contemplatiue. Tertio quia mandibule sunt pluribus munimentis circumdate scilicet gingiuis et labiis. Gingiue dicuntur a dentibus gignendis quia in eis dentes gignuntur nutrimentum et stabiliuntur. Labia etiam apposita sunt ad decorem exteriorum. et et ad defensionem tam illarum quam dentium ab exterioribus nocentibus. gingiue ergo referuntur ab huiusmodi. sed labia ad deum laudantes. Nam sicut in gingiuis dentes firmandantur et stabilitate sanctorum roborantur. Unde tam actiuis quam contemplatiuis utrumque necessarium est scilicet de se huiusmodi tenuitatem. et ut ea quod faciunt in dei laudem referant. secundum illud ps. Labia mea laudabunt te etc.

Capitulum. iij.

Amaritudo penitentium assilat felis per septem. Primum quod felis marie est amaritudinis contentiuum. et hoc est per diuersum cholere contentum intentione caloris. Est enim felis medius calidus et sicum epatis gibbo suppositum proprium colere rubee receptaculum sicut ergo est maxima amaritudo fellis tamen etiam de re maxima amaritudo penitentium quod nihil peccato deterius ei accidere potest. Ita. xxv. Amaritudo mea amarissima. De. xxv. Dux coram vna fellis et botrus amarissima. In cuius signum Christus pro nobis peccatis est felle potatus. ps. Dederunt in escam meam felis etc. Et sedo quod felis est sui bonoris dupliciter emissiva. Nam cistula fellis est quedam pellicula duos duos folliculos et per unum ad intestina cholera deponatur per alterum vero deponatur ad stomachum. Cistula ergo fellis est mens amara. duos penitentis cuius duo folliculi sunt. primus dolor de peccatis peccatis. et hic vadit ad intestina ad purgandum feces abili. ad conscientiam ad purgandum feces peccati. Alius vero est propositus abstinentiam a futuris. Unde hoc vadit ad stomachum per quem cibi ingrediuntur ad ventrem. quod marie de cautele adhiberi circa sensum unde male suggestiones seu cogitationes primis oriuntur et tractantur ad mentem. vii. Augu.

Vbi sibi aliquo numerum viderit aliquid deesse doleat de secreto. caueat de futuro. Nam sicut dicit Bero. in omel. Primum agere est peccata mala plangere. et plangeda non per petrare. Nam quod sic alia deplorat. ut tamen alia committat adhuc peniam agere aut ignorat aut dissilat. Tertio quod felis est visus clarificatiui et proprie felis accipitris. et aliarum animalium viuientium de preda. ut dicit Constan. Et ideo felis in collyrijs oculorum est necessarium. propterea quia felis sua subtilitate est grossorum humorum incisum et sua siccitate consumptiuum. Tho. vi. Felis eius valet ad inungendos oculos. Sic et amaritudine penitentium fit spirituale collyrium quod oculi anime interiores purgantur et clarificantur. Apocali. iij. Collyrio scilicet penitentie inunge oculos tuos ut videas. Quarto quod felis est decoctionis ciborum iuuatiuus. Nam cholera a cista fellis ad stomachum deponata sua caliditate virtute adiuvat digestum. Et sic primum suo feruore preparat et inuat mentem ad nutrimentum spirituale. Vbi dicitur vel corporis christi digne recipiendum ut sic cito applicet et possit ad meritum. Et talis preparatio vel dispositio respectu cibi spiritualis est quasi quedam digestio. Pro. xxvij. Anima esuriens amarum pro dulci sumet. quod scilicet non potest anima percipere dulcedinem spiritualis cibi et alimonie nisi precedat amaritudo penitentium. Quinto quia felis est ad expellendum superfluum exercitium. Nam colera a cista fellis ad intestina deponata est sua subtilitate penetratiua et suo acumine pugnatiua. et in reflexio modificatiua. Unde virtus expulsiua fortis et ad expellendas feces ciborum exercitatur. Sic penitentie dolor intus ab mentem peccatoris pertransit. suo acumine conscientiam compungit et cum eam intus morderi non desinit ad expellendas peccatorum feces per viam confessionis compellit. sicut et dolore compellitur peccatoris citius dimittere gram. ps. Vbi doloris ut prurientis. Sexto quia felis est per accidens dulcedinis causarium. Nam in animalibus felis huiusmodi quod est sub felle est valde dulce. quia dum

amare partes ad locum aliquē colligunt partes vicine que remanent magis dulces reducunt. Et sic sub amaritudine pnie maxima dulcedo pntinet. qz quantū penitens dolet de culpe pperatione. tantū gaudet de eius remissione. et ad hoc amplius de grēe cupatōe. Judicū. xiiij. De sorti egressa est dulcedo. qz scz de forti amaritudine pnie seqt dulcedo miserationis et grēe. C. Septimo qz fel ē sanguinis a cholera sepatiōis et mūdificatiōis. Sanguis. n. et pnia chole re incēderet nisi in custodia fellis ei supfluitas locaret. Sic et pnia coartat et restrigit ardoz occupie q̄ ē velut vītio cholere tenens ipsā occupian sub custodia rōnis. et ita humor sanguinis. i. affectio spūalis amoris in quo vita aie conseruat. sicut vita aialis pseruat i sanguine remanet nō infecta s3 putra. Et hec est puritas sanguinis. i. sinceritas spūalis amoris de q̄ dr. C. e. n. xj. Carnē cū sanguine ne comedet. i. carnem amorē cū spūali dilectione nō miscbit. Vñ dñs voluit bibere vinū cum felle mixtum vt p. Adarb. xvij. Est. n. vinum amor spūal. s3 tāq̄ fel amaricitatiū ē affectio carnal de q̄ dr. Pro. v. Nouissima illius amara q̄si absinthiū. C. Itē amaritudo pnie assilat cholere rubee pp q̄tuor. Primo rōne naturae pprictat. qz ē naturaliter calida et sicca. Sic pnie amaritudo calida ē seruoze bōe volūtāt. et sicca ab humore fluxe cogitatiois. Eccl. xxi. Vigilia et cholera et tortura viro infranito. Nā penitētia d3 ē cauta. et iō regitū vigilia. i. mētis. anōtionē. C. Itē d3 ē seruida et iō regit cholera. i. trititionis. ardozem. C. Itē d3 esse penosa et iō regitū torturā. i. satisfactio nis afflictionē. Eccl. xxxij. Seruo maluius lo. i. peccatori siue carni tortura et cōpedes. C. Sed rōe effectiue causalitatis qz p cōpletionem cholericam efficiuntur homines iracūdi ingeniosi leues et acuti. Sic pnia facit homines iracundos contra vicia. ingeniosos ad destruendum diaboli machinamenta. leues vt audita cito picipiāt. acutos vt subtiliter de rebus sentiant. Sap.

vij. Per hanc iuuenis et acutus inueniatur in iudicio. Tertio ratiōe similitudinarie conformatatis. qz cholera est similis igni et estati et calide iuuentur. Secundo. oia calide et sicce nature sūt vt hēas ex colera rubea amaritudinē extra peccatū. et iuuenture fortitudinem extra diaboli. et igne claritates itelligētie ad cognoscēdū deū. et estate. Vñ hēas amorem dilectionis ad proximiū. Et inde est qz vicinitas estatis. i. pntentia fraterni amoris manifestatur ex fructu operis. Lu. xij. Cum arbores producant et se fructum scitis qm prope est estas. Sic. Pndatio dilectiois exhibitio ē opis. Quarto rōne purgante effusibilitatis quia humor cholericus purgat et emittit siue effundit p aures. Vñ. n. libenti audis qd facere debeas p aures cordis supfluitates cholere rubee purgas. vel p aures purgas dñs sacerdos in fessioe te audit. Vñ Jacobus hortat dicens. Cōsternimini alterutrū peccata vestra. Jac. v. Eco papa i sermone quodam. Nō remanet in iudicio adēnandū qd fuerit in cōfessione purgatum.

Capitulum. iij.

Amor charitatis assilat pedes. Sūt. n. vt duo pedes aie qz bus ad deū accedit amor dñi et primi. qz ita sibi pncipi sūt. vt alter sine altero currere nō possit. Jo. h. x. Currebant duo autē sil. hec at similitudo pedis scz et amoris et multis pncipatib3 p3. C. Primo qz pes est vitam corpis ad integritatis ei3 pntēs pfectionē. Et sūt vicia ei3 virtū q̄ aia i hac vita pncipat ē charitas. vñ Ap̄s pluribus enūerat. Vñ tuibus Col. iij. subdit. Sup hec oia charitate dñtes vincitū pfectionis. Vel sicut pes ē finis corpis hūani ita charitas est finis mādātū. i. C. b. i. Finis pcepti charitatis. et dñs charitas finis pcepti qz oēs act3 virtutū de quibus pcepta dant ad hūc finē generalit ordinat. vt aia vniat deo qd sit p charitate vñ act3 aliaz virtutū nō vniat aiam deo nisi mediāte charitate. Quis. Vñ pes ē extrema ps corpis pōdus totū corpore

portat. et sic ē de charitate ipse Ap̄s. dicit i. Cor. xij. qz charitas oia suffert. Greg. Tātū gliber portat. primum quātū amat. Si n. amas portas. s3 si dñs amare dñs istis et tolerare. C. Sed qz pes lōgē et planus et p̄cau? pp fortiorē vestigiū impōsitionē sic amor charitatis d3 ē lōgus ad p̄seuerandū. Prover. xvij. Qui tpe diligit qz amicus ē. Ber. v. li. de cōsideratiōe. Ama p̄seuerat et lōganimitē et habes longitudinē. dilata amore tuū vsqz ad inimicos et latitudinē remes. esto i oī sollicitudine timoratus. sublimē et p̄fūdū approbādisti. C. Itē d3 esse planus. i. equalis et leuis ad faciū onera portandū. i. proximoz defectus. Ep̄s. iij. Supportantes inuicē in charitate. C. Itē d3 esse p̄cau? ad suscipiendū. s3 p hospitalitatem Ap̄s. Ro. xv. Suscipite inuicē sicut et ip̄s suscepit vos. et ex his relinqt fortis impressio vestigiōz. i. exēploz. C. Tertio qz pes est dignis distinctus ad meliorem itellensionem. incesso enim aie in via dei est qz mādator obseruationem ps. Vñ mā dator tuozum currit. Distinctio at dignitōz ē distinctio mandator. vnde sicut sūt. et digni pedis ita sūt. x. pcepta decalogi. s3 sicut digni vniuntur in pede ita mandata vniuntur in dilectione. vñ Grego. in ome. lia. dicit qz pcepta dominica sūt multa ad vñ multa per diuersitatem operis. vñ in radice ipsi charitat. Quarto qz pes est nactus et offensus ad maiorem duratōnem. charitatis at amor ē nactus ad fortiter colligandū et est offē ad alia supportandū. et ideo fortissimus ad nūqz deficiendū. Ap̄s. Cor. iij. Charitas nūqz excidit. Erō. qz sūm Constan. pes cōponit ex ossibus. xliij. quoz duo sūt calcaneoz duo. manicularū. x. peduz et xxx. digitoz. In calcaneis itaqz intelligimus morientes. quia calcaneus est posterior pars pedis a calcādo sic dicitur. qz eo terre vestigia imprimūtur vt dicit Ihs. vñ signat mortem. per qz bō terre isodit et in terrā redigit. Sic ergo calcaneis necessaria sunt duo ossa ita morientib3 duo sacramta sine quibus male mo

uerentur vñ scz quo ad paruulos scz baptisimus aliud quo ad adultos. s3 pnia. In manicularis. Vñ accipimus penitentes quo ē posterioribus oblitis ad anteriora se cōterere. Manicula enim sunt anterius quib3 necessaria sunt duo ossa ad suisfortificationem scz timor effense et spes venie. In pedibus. Vñ quibus mouemur. accipimus obediētes quibus necessaria est cōpago decem ossium. i. obseruatio. x. pceptoz. in digitis. Vñ intelligimus rectores et doctores quibus necessaria est compago. xxx. ossium. i. maturitas etatis que videtur communitē competere etati. xxx. annozum sicut ip̄s. quando se propalauit et docere p̄ baptismum cepit erat. xxx. annozum. Vñ de Grego. nazanzē dicit. Vñ b̄serua tu qz pes qz. xxx. annozum erat Iesus. Fortitan autem et Iohes aliquid plus habebat etatis. et tu anteq̄ adolefcas anteq̄ genas barbis vestias vis docere scnes. et magister fieri anteq̄ discipulus cupis. quod certe iō leue et facile putas. qz illud penitus ignoras. Quinto pes est necessarius ppter ambulatiōnem et corporis eleuationem. nam amor charitatis mouet et ambulare facit p operationem. vnde Ap̄s ad Ep̄s. v. Ambulate in dilectione scz bene operando. et eleuat per cōtemplationem et celestius affectiōnem. sicut calor. solis eleuat vapores. Et nota sicut dicit Salien? qz mulier in vtero habens iunctis et compositis pedib3 si subito vocata fuerit si masculum habuerit. primo ad veniendum dexterum pedes mouebit. Si. Vñ seminam gelaucrit primo mouebit sinistrum. Per masculum ergo conceptam intelligitur bona dispositio mentis. per feminam. Vñ accipitur dispositio mala. per pedem autem dexterum amor spiritualium per sinistrum. Vñ corporalium amor significatur. Illa ergo aia qz cepit masculum. i. que est bene interius disposita per bonas affectum et propōsitā p̄mittit pedem dexterum sinistro. i. p̄ponit amorem spiritualium omnibus temporalibus. S3 qz cepit p̄positū femininum

i. vitiosum p̄mittit pedē finitū. i. p̄ponit af
sectum temporaliū sp̄aliū. Sexto i mul
tis aiālib⁹ pes ē ad defensionē. Sic pede
charitatis. p̄cutiēda est frons vel frons ten
tatoris. Charitas. n. ē munimē egregiū cō
tra rētatōnes. Septio in volatilibus sciss
pedis et curui unguis pes ē ad victus ac
quisitionē s; in volatilibus clausi pedis est ad
sui in ags gubernationē et h est qz charita
te reficimur. et i ags tribulationū guberna
mur et defendimur ne. s. submergamur p̄s
in lumine p̄transibunt pede. qz. s. i. i. n. u. d. a.
tionem tribulationum secure p̄trāsūt
pes dilectionis. Can. viij. Aque multe nō
poterunt extinguere charitatē. nā charitas
sicut dicit Aug. in aduersitatibus tolerat
in p̄speritatibus temperet et h est qz charita
tibus foris. in bonis operibus bilaris. in tē
tatione tutissima in hospitalitate latissima
inter veros fratres lenissima. iter falsos p̄u
dentissima.

Capitulum. v.

Ador sui inordinat⁹ a s̄milia
tur hydropis pp̄ tria. Primi
pp̄ cruberantiam humo
ris ē. n. hydropisis tā exube
rans materia vt Aulcē. dicit
S̄ydr̄qz exuberantia humoris in hydropi
ci corpore ē distēperātia amoris pp̄ i pecc
toris corde. Et qua sequit̄ tumefactio hy
dropici. i. superbia et contemptus dei qz su
perbia amor ē pp̄ie excellētis. vt dicit Aug.
ga. C. Secūdo pp̄ reptationē corporis. nā
sicut dicit Aulcē. Tā exuberans materia
ingrossat et tumefacit membra. replet enīz
aut mēbra oia manifeste aut loca partium
vacua in gbus p̄tinēt humoris et regimē
nutrimētū. Sic inordinatus amor sui re
plet oia corporis mēbra. i. occupat oia ip̄
peccatoris ope et loca etiā corporis vacua
i. eius desideria. Nam q̄qd desiderat vel
agit ad se ip̄m tantūmō hō peccator refic
cit. qz in omnibus suis studijs solā pp̄iā
vilitate attēdit Ap̄ls. ij. T. bi. ij. Erunt ho
mines et ipsos amātes et c. C. Tertio p̄pter
distinctionē; languoris. Nā languor sine
morbus hydropisis in tres distinguit̄ par

tes ac sp̄es. quarū vna vocat̄ hyposarcha
secūda alebitēs tertia timpanites. Prima
scz hyposarcha puenit ex materia p̄leg
matica penetrante in mēbra cū sanguine
ex qua apparet inflatio i corpore quasi to
to sicut accidit in corpore mortuo. Vnde
hec hydropisis pinguedinem in membra
inducit. sed inter membra potissime facies
ad pinguedinem est declinans. cuiqz dignū
corpus p̄mit in oi loco dep̄zim. et quōn
carnis solide sed fluide et mollis eē piḡe
do illa onditur Hyposarcha ergo p̄cedit
et cruberanti corporis humoris auaricie vi
tium ē. pueniens ex sui inordinato amore
qz ex eo qz peccator se diligit iordinare p̄
sui corpus qz s̄m aiaz diuitiaz abūdāz
appetit vt cōmodius viuere possit. et qua
rū diuitiaz iordinato amore cupid⁹ et au
rus efficit. et tūc ē hyposarcha pueniens ex
materia p̄legmatica. nā cruberantia ma
terie p̄legmatice ē abundātia sp̄alis sub
stantie. qz h̄mōi materia. i. p̄legmatica est
fluida. ē frigida est etiā obliuiois et piḡie
causatiua. Nāz p̄legmatici sunt frigidi.
sunt fluidi sunt obliuiois. sunt piḡi vel
tardi q̄ oia in peccatoribus causat abundā
tia temporalis. Nā ipsa in se ē fluida. i. a
bilis et r̄āstrozia et necesse est vt qui labor
ti instituit. etiā cū labente labat. vii. p̄d
ri. Qui p̄fidit in diuitijs suis corrūct. hec
ē et que facit homines frigid. i. i. ad aman
dum sp̄aliter. j. Job. ij. Sigs diligēt mī
dū non ē charitas patris in eo. C. Itē facit
obliuiois ad recognoscendū b̄nficia De
ne. i. Succedentibus p̄p̄is obliuio ē
p̄p̄it sui. Sic qz p̄spat i diuitijs obliuio
det. C. Itē facit piḡos et tardos ad op̄an
dū opa meritoria. Vnde fallacia diuitiaz
et sollicitudo seculi suffocāt verbū ne se op̄e
re impleat. Tunc ergo cruberat in ventre
p̄legmatice materie humor qn̄ crecit in
corde hoīs sp̄alis substantie amor. qui tūc
cū sanguine penetrat ad membra. cui sub
obtenit necessitatē trabat ad op̄erum su
dia. Est enim humor sanguinis quasi in
trimentum corporis et necessarium susten

tamentum nature in tantū vt dicatur. Le
niti. xvij. q. anima. i. vita omnīs carnis i
sanguine est. ergo accipiamus p̄ sanguinē
appetitū necessitatē. in cruberante aut
p̄legmate appetitū cupiditatis. vnde tūc
p̄legma cum sanguine transit. qū sub ob
tenit necessitatē implet appetitū cupidita
tis. et tunc penetrat in membra qn̄ transit
ad lacrandū studia ex quibus legē impin
guatio. i. diuitiaz r̄pletio. sed ex pinguedie
tumefactio sequit̄. qz ex diuitiaz plenitudi
ne superbia causat. et iō Aug. de hoc in quo
dā sermone sic dicit. Adorbus diuitiarū ē
superbia. Nā grandis animus est q̄ inter
diuitias illo morbo nō tentat. maior aius
diuitias suas vicēs p̄tinendo. magnus est
diues q̄ nō se iō magnū putat qz diues ē
q̄ antē iō magnū se putat quia diues est
superbus et egenus est. in carne crepat. in
corde mendicat. inflatus ē nō plenus. ē
etiā p̄cipue i facie ad pinguedinem et ad tu
morem declinat. qz p̄cipue in exteriori ap
paretina sua superbia et p̄p̄ā ondit. s; qz ple
nitudo ei⁹ nō ē solida plenitudo virtutis cō
p̄nitū dū tangit digitis. et dū tentationi
bus ip̄citur credit. et dū aduersitatibus p̄c
nitur deficit. Job. iij. Venit super te pla
ga et defecisti. Secūda sp̄es hydropis. i. sal
ditio puenit ex materia aquosa effusa in
facia ventris inferioris et que sequit̄ ip̄z
Vn̄ ē in alebitēs grauitas sensibilis in vē
tre. et q̄ p̄cutit venter nō ē sonuus. sed qn̄
p̄mouet audit sonitus s̄q̄ p̄mouet. Asclicus
ergo pueniens ab exuberantia humoris lu
m̄ia designat puenientem ex inordinato
amore proprie carnis. vñ nascit̄ ex aqueo
humore. i. ex carnali amore et ad inferiora
ventris diffundit. qz luxuria carnis per in
feriora membra explet. Hec sensibilis gra
uitas ventris ingerit qz sensibile p̄mouo
nis ardore in ip̄o ventre diffundit. h̄mōi
aquositas ventris cū p̄cutit nō sentitur. qz
flagellum tribulationis carnis motū p̄cipi
scite sedat et restringit. sed tūc cū mouetur
sentitur. qz cū tentatione agitur p̄p̄in
accitatur et p̄ordinatur. C. Tertia species

hydropisis scz timpanitis est et materia
vetrosa sparsa in alias partes. et non est in
timpanitate grauitas neqz pinguedo mē
broz. sed ponis extenuatio ip̄oz neqz ē
tumefactio pedū. sed ē inflatio ventris et tē
sio quasi corde. et cum quass venter audit
sonitus ventris in quo est inflatio vt vtrif
pleni aqua. Est ergo velut timpanitis tu
mor elationis. qui est ex ventosa materia
i. ex humoris excellentia que animum in
flat nō satiat. Vnde eius abundantia tim
panitidem inducit qz excellentia bonozis
superbiam et elationem gignit qua anim⁹
inflatus extendit. vt si quis eum iniuria tā
gat statim per impatiētia resonat et ad vi
dicram intendit. Isa. xvi. Venter me⁹ ad
Ador q̄i cythara sonabit. Capit. vi.

Angeli s; sint in corpore it̄ i
figura b̄uani corporis appa
rete leguntur. et sic etiam de
pinguntur. Vñ et varia mē
bra corporis etiam in diuina
scriptura per quanda similitudinez eis ac
tribuūt. in quibus varie actiones eoz i
uisibiles exprūunt. Depinguntur siquidē
angeli primo cum longa coma et reflexis
capillis vt per hec eoz mentales affectio
nes et ordinare cogitationes itelligantur.
Nam capilli cogitationes significant et ē
affectiones que nascūt ex radice mentis.
Itēz aures dicuntur habere quando diu
nam inspirationem recipiunt quā vtiqz
iudicant et discernunt. C. Itēz nares eis p̄
ctozes attribuunt quia peccata velut ferida
fugiunt. et virtutes quasi quedam odorife
ra diligunt. et inter mundi et immunda se
tida et aromatica sagacissime diiudicant
et distinguunt. C. Itēz ora. lingua et labia
habere etiam sc̄pus memorantur. quia di
uina secreta. quasi nobis loquendo profe
runt. et diuini audibus quasi continue in
tendunt. C. Itēz imberbes pinguntur vt
quasi iuuenes neqz viribus neqz lenio de
ficere ostendantur. C. Itēz dentes habere
dicunt. qz grani quā a deo accipiunt alij
cōicare. i. quasi p̄molēdo diuidere p̄suec

rūt. **Dñ** in dētib⁹ coz ptās actiua z cōica
iua merito designat. **C**itē brachia z ma-
nus hñt qz virtute sua actiua z pmanſiua
nāras infirmitates ſuſtinēt z vqz in ſinē ab
electorū defenſione z ſupportatiōe nō de-
ſiſtunt. **C**itē coz z pecc⁹ hñt ſingunt. qz cū
deiformē bēant vitā de ſuſceptionē deifor-
miſſivē z grē nobis mīſericordiſſime coo-
paratur. **C**itē coſtas z latera hñt. qz oia gra-
z mūnera i ſe ſuta pñtēt. z p ipſoz custodia
in electis hōib⁹ oia tuta manēt. **C**itē lum-
bos z femora hñt dicitur i z veſtibus occul-
tata. qz grām z virtutē in ſe hñt q̄ hōibus
carnalibus ſūt occulta. **C**itē hñt pedes ſz
naturaliter denudatos. qz liberos hñt affe-
ctionū motus in deū ab oi carnali cōcupi-
ſcentia denudatos. **C**itē deſcribunt pēna
ti z ſlatti. qz ſuta a cogitatiōe terrena penit⁹
alieni. **C**itē platiōis raptu ad diuini amoris
intima intellectu z affectu ſūt penit⁹ eleuati
Capitulum vij.

Alme ſanctorū virōz filies ſūt
puellis. **N**ā prio puella ſm cō-
plexione ſūt calide z hūide. qz
ſez aie ſanctē ſūt calide per di-
lectionē z hūide p deuotionē
Dñ frequēt⁹ ex deuotiōe lachrymis abū-
dant. in q̄s deuotiōis lachrymas p̄cipue
reſoluunt audiendo vel legendo vel medi-
tando **V**ba dina **L**añ. v. **A**ia mea liqfacta
ē vt dilectus locus ē. **N**ā in liqfactōe aie
notat calor dilectōis reſoluēs. z hūor deuo-
tiōis occurrēns **E**ſcō puella ſm corpis
diſpōnem ſūt tenelle graciles ſterbiles z
pulcre: ſiſt aie ſctē ſūt ten elle. p deūolētā.
lexibiles p obediētiam. graciles p abſtinen-
ciam. pulcre p mūdiciā. ſicut erat pulcra cui
ſ. **L**añ. iij. **P**ulcra amica mea. z macula
ñ ē i te. **M**eller. ij. **Q**uerant regi puella vir-
gines atqz ſpecioſe. **V**gines ſz p pñtētā
carnis. ſpecioſe per mūdiciā mentis. **C**ter-
tio qz puella ſm mētis affectionē ſūt vere-
cūde. timide z iocūde. **S**ic ſancti ſūt vere-
cūdi de delictis. timidi de ſupplicijs. iocūdi
de obſcrgijs. **L**etant eni z iocūde ſe offerūt ad
dei ſuitiā p̄s. **A**dducēt regi **V**gines poſt

eam prime eius offerentur in letitia z ex-
ultatione zc. **Q**uarto puella ſm exte-
riorem ppoſitionem ſūt diſcipline in ſermo-
nibus. in veſtibus delicatē. **N**ā vt **S**ene-
dicit **D**eſtit decētia pudicas decz. **S**ic
ſanctē perſōe ſunt diſcipline in moribus
tacite a notijs locutionibus z delicate in
virtutum veſtibus. **P**rouer. xxxi. **F**ortis
do z decor indumentum eius z ridebit in
die nouiſſimo. **E**t in eodem **S**tragulatuz
veſtem fecit ſibi byſſus z purpura undanē
tūm eius. **Q**uinto quia ſm nois ſigni-
ficationem ſunt parue integre. **H**oneſte z pa-
re. **N**am ſicut dicit **I**ſid. **P**uella eſt no-
men etatis. nomen integritatis. z nomen
honeſtatis. **D**icitur enim puella quaſi po-
ra ſicut pupilla. **S**ic anime ſue perſōe ſan-
cte ſūt pue p hūilitatē. **I**ntegre pvirginitatē
honeſte per caſtitatē. pure per ſinceritā-
tem. vel parue in ſui extimatione. integre
ſine carnis corruptione. honeſte i mouib⁹
pure in operibus. **C**itez anima ſancta dy-
aſſimilari mulieri. **P**rimo quidem qz
mulier eſt naturaliter pia. **N**am mulier
maioris pietatē eſt q̄ vir. vñ cito lachrymal
fundit. **E**t ſic aia ſancta debet eſſe pia z ad
lachrymas compunctiōis pna. **T**alis fuit
anima **J**ob qui dicebat. **S**lebam quondā
ſuper eum qui afflictus erat: **P**artebatur
anima mea pauperi. **E**ſcō qz mulier eſt
vehementer amatiua. magis enim diligit
q̄ vir. z ſic anima debet feruenter amare
deum ſm illud. **L**añ. v. **S**i inueneris di-
lectum meum annūciatū ei quia amo-
re languet. **C**tertio. quia mulier eſt circa
ſetum ſolicita **E**t ſic anima ſancta debet
eſſe ſolicita circa bona opera que ſunt que
ſi ſetus quos deo parit. talis erat. **M**ar-
tha cui dominus dixit **L**uce. x. **M**artha
martha ſolicita es. **C**item anima pec-
catrici aſſimilatur mulieri primo quia
mulier habet mentis inconstantiam z mobi-
liratē. z ſimiliter anima peccatricis eſt inco-
ſtans in bono z mobilis z labilis ad ma-
lum. **A**dco enim mulier eſt volubilis
qz poſtquam ſepe a viro decepta fuerit

ad hoc tamē ei credit z ſe ei ſubmittit. **S**ic
anima peccatrix incoſtans in bono ē poſſi-
bilis ſepe a diabolo de cluſaz z cōſuſaz ſentit
ad hoc tñ ei credit z ei⁹ ſcrtationi conſentit.
Dñ in h⁹ aſſiſtat ſanſoni queſe dālica toties
decept⁹ qz i man⁹ p̄bilitinoz tradidit **I**u-
dā. xvi. **E**t ſic peccatrix toties ſcrtationib⁹
ad man⁹ rotoz infernaliū deducit. **E**ſe-
tando qz mulier h⁹ mētis z corpis fragili-
tatē: **N**ā ſm **P**ſm. in. vij. li. de aialibus.
In oibus generibus aialū ſemine ſūt de-
biliores maribus p̄ter viſam z leopda z q̄
ſūt ſomiores z audaciozes q̄ ſūt marēs. vñ
mulier q̄ mollis aer dī. **S**ic aia peccatrix
mollis ē z fragilis ad cedēdū ſcrtationib⁹
ſue carnalib⁹ ſue ſpūalibus. **Dñ** ſicut mu-
lier ſonmaria recipit oēs maſculos. ita aia
peccatrix oīs ſcrtationis motū **E**ccl. xxvi
Omne maſculū excipiet mulier. **C**tertio
qz mulier appetit hñe corpis venuſtatē.
Nā ſm. **A**riſ. **D**is ſemina h⁹ generaliter
ſterbilioz capillū z mollioze q̄ vir. z cer-
uicē h⁹ longioze colore albioze facie letioze
z carnez mollioze. **Dñ** matie in his p̄tib⁹
mulieres oſtēt latitū. ſi capillis. in cerui-
ce in facie. in colore. z in reliq⁹ carne. **I**n
q̄bus oibus cōiter plurimi peccatozes offen-
dunt qz auz dñtes. eſſemnatuz ad predi-
cāz omamētū inſendūt. **Dñ** nota qz pec-
catōza hñt capillos capiti. i. cogitationes
vel affectiones mētis. ſterbiles ad maliciā.
z ſūt ſeruoſi p ſupbia z colorati vel deal-
bati p hypocriſim z exteriorem apparētā.
z cū carne molles p gula z luturiaz. **P**ſe
xxxi. **M**ulier circūdabit virū. i. maliciā z
ſonmā ams induct maſculū. **C**uar-
to qz mulier h⁹ vocis tenuitatē. qz. **P**ecca-
toze penem z modicā vocē ad deū hñt
laudandū. vel peccata ſua ſcrtanduz. vñ p̄
dñ de nū peccatore ill. d. iij. **R**eg. iij. **N**ō
erit vox neqz ſeruos. **Q**uinto qz mulier
h⁹ lingue volubilitatē. z ſermonis facili-
tatē. **S**ic peccatozes ſūt ſeruos ad male loquē-
dū z mētū z deſcrtandū. z ſonmā p̄s.
Lingua ſuis doloz agebant zc. **C**erto
quia mulier habet mētis tarditatē z in

ceſſus breuitatē. quia ſcilicet peccator tar-
de mouetur ad penitentiam. z paruz p̄ficiat
in via. **S**ap. v. **P**edes eozum pigri ad am-
bulandū. **S**eptimo qz h⁹ ad irā p̄nitātē
ſic peccator faciliſter turbat p̄s. **P**eccator
videbit z irateſcēt zc. **C**oſtano qz mulier
h⁹ odij tenacitatē. **S**ic peccatozes nimis
potant odij in corde. **E**t hñc ē qd a deo
nō incūat mīſericordiā. aut peccatoze medi-
cinam. **E**ccl. xvij. **D**ñ hōini ſeruat irā z
a deo q̄rit medelā. **M**ono qz mulier h⁹
truidie inuidiatem z ſic peccatozes inuidē
ſibi inuidēt **A**p̄s. gal. v. **I**nuidē p̄nocātes
inuidēem inuidētes zc. **D**ecimo qz mu-
lier h⁹ laboris impaſſibilitatē ē eniz impa-
tiens laboris. **S**ic peccator delitioſus reſu-
git laborem prie p̄s. **I**n labore hōmū nō
ſūt zc. **P**ndecimo qz h⁹ libidinis ocu-
p̄ſibilitatē. h⁹ p̄nit ad quolibet pec-
catozes luturioſos abſ. of **J**ac. iij. **L**ocu-
p̄ſicris z nō habetis zc. **D**uoddecimo qz
mulier habet malitie immenſitatē. **N**ā
malitia mulieris maior ē q̄ viri. z per
catum homo efficitur non ſapiens ſed ma-
litioſus. z ſubdoloſus p̄s. **D**s tuum abunda-
uit malitia z lingua tua concinabat dolos
Deciotertio qz mulier habet ſpei modē-
tatem. **S**ic peccator parū conſidat in deo
ſed magis ponit ſpem ſuā in fallaci mūdo.
vñ finalr cogent dicit illud **I**ſa. xxviii. **P**o-
ſuim⁹ mēdatū ſpem noſtrā. **D**ecioſarto
mulier h⁹ mēdacij loq̄tātē frequētē eni
mēdatia loquitur z ſic peccatozes ſūt. pri-
ad mētendū p̄s. **S**ilij alieni mēnti ſunt.
Decimo quinto qz mulier h⁹ inuerecūdie
infirmatē. **N**ā mulier poſtq̄. verēcū-
diam deponit ſine verēcūdia cōſtitit. z ſic qz
peccatoze aſueſcit efficit inſeruitus. **D**iere-
ij. **F**rons mulieris meretricis facta eſt tibi
noliſti erubere. **C**itez aia opantis ma-
lum aſſimilatur mulieri p̄gnanti. **C**ter-
tio qz coceptiōis. qz ſicut dicit **A**riſ. **S**emi-
na que maſculum accipit. qz min⁹ graua-
tur z pulcricorū eſt coloris z mundiciā z
motus leuiozis q̄ ſi ſeminam portaret.
Per maſculum ergo intelligitur opus bo-

Unde sicut Tullius libro de officiis dicit. In
 omnibus negotiis primum aggrediari adhibere
 est discretio. Considera ergo ne nimis capi-
 as. Nam in pueris, de quibus nimis capit
 parum stringit, et picciola est omnibus quo in vi-
 ta deficiat. Iuxta illud. Qui plus posse pu-
 tat sua quam natura ministrat, posse suum super-
 se minus potest. Et sic appetit mundane felici-
 tatis assilat dolori capitis. Porro ratione pe-
 ne. Nam sicut dolor capitis sic et felicitas per
 spiritus non est sine pena. Et hoc quod dicitur cum la-
 bore, possidet cum timore amittit cum merore.
 Et sicut Augustinus quidam epistola dicit. Prospice
 mundi aegritate dicit. iocunditate falsa cer-
 tum dolorem incertam voluptatem. Parum
 laborem, timidam quietem rem plenam
 misericordiam, spem beatitudinis inanem.
 Et sic dicitur. Quia si dolor aliquando
 nascit ex calore aliquando ex timore. Calor est
 nimis cupiditate ardor vel mali desiderij
 feruor: unde dolor capitis ex calore nascitur, quoniam
 mens desiderio reprobis temporalium cruciatur, et
 talis homo clamare pro illud. Reg. iiii. La-
 put meum doleo caput meum doleo. Tunc
 tunc enim mens cupidi vel si aliquid non possit
 quod appetit vel si aliquid amittit quod diligit.
 Timor autem capitis est elatio mentis. Unde dolor
 capitis ex timore nascitur quoties ex abundantia
 boni operis animus gloriatur. Et hoc dicitur. Et
 dolor est caput eius. Et tertio ratione cure.
 Nam ut ille dolor capitis curat operum primo quod
 morbi materiam subtrahat. Ad ateria namque mu-
 dane felicitatis appetitum deordinat temporalia
 sunt quod dupliciter subtrahunt. Uno modo actu. scilicet
 dum pauperibus erogant. alio modo ab aio dum
 de eis non sollicitatur, et vitioque modo inordinato
 appetitum resistit: si si dolor puenit ex caliditate
 re adhuc opus caput oleo rosaceo inungat
 quod huiusmodi oleum est frigidum et signat crucem
 martyrii. Et sic dum passiones scorum martyrum
 legis in quibus marie. Et sic mundi viguit quasi
 oleo rosaceo caput unguis si autem oleum in-
 sudas opus ut caput radas superflua relectas
 et sic nam morbi destruis: et somno frigidi
 olei feruore calorem repimis. Debes etiam
 est fugere et vmbra querere diuine precitiois.

ut dicas cum. Dicit de salutem meam ob-
 iasti super caput meum in die belli. Si si sit
 doleo puenit et timore: tunc opus oleo vio-
 laceo caput ungetur vel possis doleo minge-
 re timore. Viola est huiusmodi herba quod dum de
 terra nascitur non potest a terra perierit se-
 paratur. Oleum huiusmodi placat superbia me-
 tis: si caue ne oleum peris impingatur caput
 tuum. Oleum peris timore capitis non destruit
 si nutrit. Unde videtur esse oleo Salomonis
 dicitur oleum de capite tuo ne deficiat. Et
 go. Oleum de capite. i. caritas de mente.

Capitulum ii.
 Dolor capitis est aliorum
 quod secuti sunt eos assilant late-
 re. Et sic. pmittit quod erit
 assilatorum et colateralium sui i
 iudicio ut dicit glossa super illud. Et cadent
 a latere tuo mille et cetera huiusmodi sicutudo apparet
 congrua triplici ratione. Primo ratione dis-
 cretionis. Distinguit enim in corpore duplex la-
 tus. scilicet sinister et dexterus. Et quod distinctio in
 telligitur duplex pfectio quod una quantum ad
 vitam presentem et huiusmodi pner ad latere sinistra. Simi-
 litem. Nam latere quod dicitur dicitur quod gladio
 vel ense accingit quod potest peritiam su-
 bicit vni et leua vocat a leuando eo quod fit ar-
 tibus ad leuandum aliquid et ponendum. Et huiusmodi
 unde dicitur. Apertus et eorum sequitur quod ipsi sen-
 tu fidei fortiter tenuerunt. Ense vel gladio
 vbi dei fortiter pugnauerunt et tribulatio-
 nam et laborum et psecutionum onera logarunt
 ter portauerunt. Et alia pfectio eorum qua-
 tum ad statum glorie et ista significat per latere
 dextrum quod est portus sinistram. unde dicitur deo
 catur vbi sunt portora bona. scilicet glorie et ide-
 xps ibi dicitur sede. Et sic duplicem pfectionem
 petiunt per filios in filios. Zebedei cum vbi
 dicuntur et sedent ibi duo filij mei vni ad dexte-
 ram tuam et alij ad sinistram: de quibus tu qui non recit
 intellectu beant dicit xps. Nescitis quod peti-
 tis et postea subdit. Sedo in ad vnum
 vel ad sinistram non est meum dare vobis
 paratum est a patre meo. Et sic dicitur ratione
 nis. Nam greges latere quod vni colere quod dicitur.

ra custodiunt ponunt ex offitio: sicut. n. in co-
 stis ut dicit. Costis. iiii. ossa septena et se-
 ptena et vitioque latere collocata. Septem
 ossa que sunt in latere sinistro siue coste sunt
 septem virtutes. scilicet theologie et quatuor car-
 dinales quibus in pnti vita Apst et eorum sequi
 ces instituti et muniti fuerunt. Vel forte re-
 presentat pfectionem septem donorum spiritus
 sancti. Si septem coste in latere. dextro si-
 gnant septem vices. scilicet aie que sunt visio que
 succedit fidei ihefio que succedit spei et frui-
 tio que succedit charitati. Et quatuor erunt cor-
 poris glorificati. scilicet claritas que ruder prud-
 entie subtilitas. scilicet spualitas que ruder iusticie.
 Et enim corpus spuale totaliter subiectum
 spiritui agilitas que respodet temperantie im-
 passibilitas que ruder fortitudini. Et tertio
 ratione passionum: quod licet latus multipliciter
 parat et vterofitate tamē et ciborum multum
 dine generata a miro modo coprimunt ita ut se-
 pe homo moriat. Sic quibus sancti multa
 patient aduersa tamen eis vterus superbie vel
 vaneglorie maxime est timendus: quod maxi-
 me spuales viros infestat. Et dicit Ypo-
 cras in pnoticis. quod in acutis egrum iacere
 in latere et picipue dextro bonum signum est.
 quod significatur quod loca vicina cordi non sunt
 oppellata: necque malo modo oppressa: si ad se-
 dilata: sic bonum est signum iacere in latere
 sinistro insistendo vite actiue sed melius in
 dextro insistendo cōtemplatiue. Et ego. ma-
 gne sunt vite actiue merita sed cōtemplatio-
 nis potiora: unde neque auferrunt vniquam marie
 ps dicit quod actiue vite opa cum corpore tra-
 sunt. cōtemplatiue vero gaudia melius et
 sine cōualescunt. Et similiter beatus Bern-
 hoc idē opinas dicit bonum acgrit gradum
 quod bene ministraverit proximo forte melio-
 rem qui bene vacauerit deo optimum at
 qui perfectus est in vitioque.

Capitulum iii.
 Auaricia assimilatur lepre.
 Primo ratione corruptiois
 quod licet in lepra est vniuersalis
 humorum corruptio et infectio
 membrorum et similiter et auari-

cia et cupiditate omnes humores. i. affectioes
 aie corumpunt. Leo papa in quodam sermone
 ne amore pecunie vilis est omnis affectio. et
 aia lucri cupida et pro eriguo ptre non me-
 tuit nullumque est iusticie in illo corde vestigi-
 um in quo sibi auaricia fecit habitaculum
 et hac oia ecclesie membra inficiunt scilicet laici
 clerici plati et subditi. Dicitur. vi. Amino-
 re usque ad maiorem a ppheta usque ad sacer-
 dote omnes auaricie studet. Unde Rabanus
 super Matth. Pestis maligna auaricia
 semp bonis animis decertata que illesus
 que incōcussus dimittis: genus humanum
 cōfundit tu discipulus comite xpi ab apsta-
 tu pcepti: tunc milites custodientes sepul-
 crum captiuasti. Munda non bene dicitur est pe-
 cunie obediunt oia. Eccl. i. Et sic dicitur ro-
 ne distinctiois. Distinguit a medicis qua-
 druplex cōiter lepra. Est. n. quod lepra que di-
 citur elephatia que fit de melacolia inficite
 sanguine. Et dicitur elephatia quod sicut ele-
 phas diuersis distinctus est maculis. Sic
 et patris hanc spem lepre diuersis maculis
 respergitur in cute siue in pelle. Ita et ho-
 mo auarus replet diuersis maculis. i. di-
 uersis vitijs: quod ut dicitur. i. et vi. Radix om-
 nium malorum cupiditas. Petrus Rabanus
 in quodam sermone. Ad aliorum radix cupidi-
 tas transgressiois est: m. magistra nocen-
 di et pmpularia iniquitatis auriga malicie.
 ficaria virtutum seditiois ongo. fouea scanda-
 lozum. Et sic dicit Grego. dicit in. xx. libro
 Adora. Quod auaricia latenter onit in me-
 re si puctioes peccatorum oium patenter p-
 ducit in opatione. Et sic dicitur. spēs lepre di-
 citur leprosa que fit de colera inficite sangui-
 nem: hec multum inficit oculos vbi pcepit
 cognoscit per depilationem superciliorum. Ita
 auaricia oculos inficit dum ea que videt au-
 rus male cōcupiscit: unde beatus Job. au-
 ricie cupiditate concupiscit oculos vo-
 cat: quod auarus inuisibilibus spiritibus sola vi-
 sibilia quod. ps. Oculos suos statuerunt de-
 clinare in terram. i. non intendunt auari ni-
 si ad terrena congrēda. Et tertio spēs le-
 pre dicit tyria siue scerpentina a tyro scerpē-

re qz sicut serpens ille facile deponit corius
ita q laborat hac lepra deponit cutē & cito
putrescit cutis & caro pp corruptionē fleu
matis. Qui ē qdā signa sūt putrefactio
gignax & labioz. & raucedo vocē igrēssio
extremitatū digitorū manuū & pedū & vi
guitū casus. Sūt auaricia boies expoliat
p rapinas carnes putrefacit p delicias qz
multi auari postqz dirati sūt delicias afflu
unt & voluptatibz putrescūt. Joeh. i. Cōpu
truerūt iumēta. i. peccatores. rōne nō vē
tes i stercore suo. i. tpali lucro. de q apls.
Dia arbitoz vt stercora vt ipm lucra
ciā. Nā post lucrū tpaliū putrescūt turpi
tudine voluptatū. qz putrescūt i eis caro p
vitū luturie & gigue p viciū gulae sūt p3 i
auaro illo diuine q epulabata qm̄idie spiedi
de. ad qd ē segf raucedo vocē & putredo
labioz. i. turpilogū & stulticia. voboz q i cō
uiujs & delirijs solēt abūdare. Nota q
auaricia expoliat p rapinā. putrefacit p m̄
uidiū qz auari imdēt alijs de lucris tpali
bus. Prover. xiii. Putredo ostiū inuidia
C Itē auari morietes expoliāt i domo.
Putrescūt i sepulchro. C Itē i eis putrescūt
labia ne pteant petā & igrōssant digiti
vt nō restituant aliena. C Quarta lepra ē q
vocat allopicia. i. vulpina: qz sic allopides
i. vulpes hnt supcilia depilata. ita depilā
tur & hi q hāc patiunt leprā. Vñ cēt opoz
tuna mulieribz q sibi ea depilāt: qz tūc nō
idigerēt ad depilādū ea ferreo istrumēto.
Et hōmō leprosis facies itumescit. Sic in
auaris diuitibz oxiū supciliū & tumor sup
bie q apls. i. Thi. vi. diuitibz hui? secu
li pēpe non alta sape tē. Arg. Difficile ē
vt nō sit supbus q diues estrolle superbi
am & diuic nō nocebunt.

Capitulum. xi.

Auditus iterior & pec
prio vbi dei sūt d3 cē
auditus corpis exteri
ri. Nā ad pfectioz au
ditus corpā qncz sūt
necessaria q suo mō re
grunt ad audiū iterio

re. C Primū ē potētia senties. i. v? aia
lis auditiua. Sic o3 qz sit iteri? in aia v? p
spūalis grē q faciat ipam aiam spūaliter
sentire & auide percipere q dñr. Vñ Dr.
dicit q nisi spūaliter? auditoz corda ipte
at ad aures corpoz vor docētū icallū so
nat. Formare. n. vocē magri exteri? pnt: s3
hāc ipumere iteri? nō valet. Quia igit bec
v? a deo est sicut v? auditiua ab aia. Jo
dī Joh. viij. Qui est ex deo verba dei au
dit. C Secūdū instrumētū puenies s3: cō
stātū ē qdā os petrosū siue cartilagi
nosū qd ē pcanū sicū & durū. Cōcanū q
dē ē vt sua pcanitate spm̄ pteat & acē.
Corticosū ē ne stupoz ex subita & vebemē
ti alliside spm̄ ledat audibilē. & iō organi
circularitate son? pteat suscep? spm̄ audi
bilē nō reuerberat s3 delectat. Hux ē est
vt in eo mollioz fiat aeris collisio vt sic fo
nitus maior fiat. Vñ tympanū meli? reso
nat flāte borea q ē vē? frigidus & sic? qz
flāte austro būido atqz lēto: vt ait Lōstā.
Sūt ē iterioz receptus vt sit doctrine an
dūc efficaciter animum opz primū qz sit
pcauus p būilitatem. Srego. in omelia.
Dia domini ad cor dirigit cū sermo ve
ritatis humiliter audiat. C Item opz qz sit
toruosus p ruminationē scz vt verbū re
ceptū qd cibus mētis est nō subito tran
scait: sed diutius siue frequētius ruminet:
vel reuoluat. Illud eni qd vadit p totius
sum meatū nō subito sed lēte & tractis gi
rando p rāsit. Sic etiam verbū auditiua
non debet hō diuinitere: s3 frequēter i cor
de conferre & reuolucere: sicut de beata vi
gine dicit. An. ij. qz conferuabat oia verba
hō conferēs in corde suo. C Item debet cē
duras & liccus per rctētiōē. Nā res du
ra & licca melius retinet & custodit id qd
recipit qz tenera & mollis. Luc. xi. Be
ti qui audiūt verbū dei & custodiūt illud.
Sed fm̄ Aristo. in libro de sensu & sensu
tm̄ organū audicus est aer. q cōmēt intrā
aures inclusus in nūringa. i. in quadā pel
licula. & ille aer opz qz sit firmus q si bēat
pprium motum vel sonū nō pceptat

nam exteriorē. Sicut p3 in his quibus
ex motu talis aeris tinnunt aures. Sic
aia hominis debet doctrinā verbi recipere
in interiori memoria & firmiter per
ferre in ea. Joh. xiii. Si verba mea in
vobis māserint &c. Srego. super Ezech.
Multi legūt & ab ipa lectione ieiunū sūt.
Multi vocē p dicationis audiūt s3 post vo
cem vacui recedūt. Quoz si vēter come
dit viscera nō replent. Quia & si mēte in
tellectū sacri verbi recipiūt obliuiscēdo &
nō seruando q audierūt: hoc in cordis vi
sceribus nō reponūt. Jac. i. Nō auditor ob
liuiosus fact? C Tertū est necessariū me
diū ornatē sensatū delectōē. Delectō eni fo
nus ad aurē fm̄ Constatinū hoc mō qz
dus nerui ab anteriori pte cerebri. pcedē
tes in ossibus aurū infigunt p quos spū
tus audibilis ad p dicitā ossa defert qbus
exterior aer formā soni delectōē imediate
comūgit. Vnde aer pculus illa ossa col
lidit & ipūs in eis certēs fm̄ pprietatem
cūsentis ibi aeris & neruus allidētis im
mutat qui sic immutatus recurrens ad
suā cēkulā fantastica imutationē repren
tat & sic auditum causat. Sicut igitur so
nus rei corporalis defert ad aurē medi
ante exteriori aere. Ita & somnus doctri
ne spūaliter transfunditur ad audientis
intellectū mediante exteriori doctore vt
predicator. Vnde Apo. dicit Ro. x. qz fi
des est ex auditu & auditus p verbū dei.
Et iō de apostolis p dicitibus dī in. ps.
In oēm terram extiit sonus eorum. pro
pter qd qui vult impleri diuina sapiētia
oportet qz frequentet p dicationes & scho
las. Prover. xv. Cor sapiens querit do
ctrinam ppter quod et dicit Srego de sū
cto viatore qz prudēt auditor oēs libenter
audiat oia legit non scripturā nō personā
non doctrinā spm̄n ab oibus indifferen
ter qd sibi deest. i. deesse videt querit. non
quantū sciat: sed quantū ignorat confide
rat. Quartum est anima intendens: qz
cū anima itēra est circa vnū non bene in
tendit ad aliud. Vnde sepe homo inten

dens alijs campanā pulsantem non au
dit. Sic et verba dei homo iteriori audi
tu nō percipit nisi circa ea intentionē appo
nat. Vñ dū est i p dicatione nō d3 cogita
re de alijs neqz debet intendere ad sonū
verboz tm̄ vel ad ornatū s3 magis ad spū
rituale scntū. cuius cōtrariū multi faciunt
Vnde Sene. in epistola. Quidā veniūt
vt audiāt & non addiscant. Sicut in thea
tris voluptatis cā ad delectandas aures
oratione vel voce vel fabulis ducuntur.
Magna parte auditor videbis cui pbiē
schola diuersozū ocij sit. Nō illud agunt
vt aliqua illic vitia deponāt vt aliquam
legem vite accipiāt q mores suos erigat
s3 vt oblectamēto aurū pfruant. Aliqui
etiā cum pugilaribus veniūt nō vt res ac
cipiant s3 verba q tū sine fructu alieno di
scunt q sine suo audiūt. C Quintum est
obiectum temperatū & proportionatum:
qz auditus & vniuersaliter oīs sensus in
extremis cōtristat & in medijs delectatur
Vnde nimis fortis sonus corūpit & tol
lit auditū. Et iō dicit Ambro. in hexame
ron q incole regionis illius vbi nilus flu
uius orit sunt auditū priuati ppter nūmū
strepitū ipsius flūuū de mōte cadentis
Sic doctrina spūalis d3 cē pportio nāta
auditorū capacitati. vt. i. fm̄ qualitatē & ca
pacitatē auditorū formet sermo. doctozū.
Vñ gbusdā ad huc rudibz. Apo. dicebat
.j. Cor. iij. Tanqz paulis in xpo lac vobis
potū dedi nō escā tē. C Itē audiūt verboz
dei qūs eē debeant oñditur ex ipsis auribz
C Prio qz ipe aures sp si apte. n. aliqñ
claudūt sic ipi oculi vt os: ex qz oñdit q dō
ad audiēdū vba dei d3 esse sp par? Jac. i.
Sit oīs hō veloz ad audiēdū. Vñ aurefz s3
fid. dñr ad hauriēdū vocibz. C Secdo qz
aures si cartilagiōse p duabz casibz su
it necessariū. C Prio pp deflectionē. Defē
dit. n. ne qd nociuū dēdat i auditū. C Se
cūdo pp ituamē qz. v. vor pūssi aeris cuz
ad cartilaginē venerit ibi fortis adunatur
intra foramina auditus: & sic vnitas meli
us percipit sonus. Quod ergo aures sūt

cartilaginose signat qd id qd homo audit ne postea p obliuionē pdat: debz in carra scribere: sicut eni est ppter pndētā me mozie nihil scripture commendare: sicut Hiero. dicit Eccl. xxviii. Sapientia scribit in tpe vacuitatis. Tertio quoqz quia aures sunt pforate s; sūt bec foramina sicut torcular trāfuerfa ne frigidus aer nimis cito intrās interiores pāniculos ledat & ne nocuū aliqd accidat qd audituz impediāt: vt dicit Lōsā. In quo signat qz & verba dei audiūt dnt ea trāfuerere meditādo & recitādo fręquēter vel verba audita trāfuerūt q ea corde perscrutādo discernūt & in effectu opis viterius puer tūt. Dñ Ber. dicit in quadā epistola qz aures bona & q libētē audit vilia pndēter discernit audita: obediētē opat intel lecta. ps. In auditu aurū obediuit mibi. Quarto quoqz qz aures sūt multipliciter passine. Nā aliqñ patiūt ex aposte matione & h spūaliter accidit qñ hō ex ali quo verbo relato vel iniuriose dicto cōci pit vtra aliqñ odiū vel rancorē. Tūc eni odiū cōceptū est vt apostema auris interioris. Aliqñ vō auris patit ex vermium subintratione & hoc est qñ ex aliquibus cor ruptis verbis subintrāt tētatōes & pēpici scētie carnales. sicut Apo. dicit qz corrūpūt mōzes bonos colloca p̄aua. Aliquā do vō patit ex humoz coadunatiōe: qua si aut corrupti humozes ad aurē cōfluentes sūt false opinionēs ex doctrinis hereticoz p̄auē doctēiū generare. Aliqñ vō patit auris ex mala nerui dispōne seu cō tractione & hoc est qñ aliqz ex alicui⁹ ver bis & suggestionib⁹ retrahit a bono faciē do: qz retractio opis boni est vt qdā con tractio nerui. Aliqñ vō audit nō habetur ex defectu foraminis: sicut cū in puero p̄ creato natura instrumentū audit⁹ pforare negligit qd vtiqz cē potuit. vel ppter natu re defectiōē vel pp iobediētā materie. Sic ē aliqñ deficit aliqz circa vba dei: qz illud qd audit n̄ p̄netrat ad cor ei⁹ qd est vel ex defectu nāli intellect⁹ s; qz non

intelligit qd audit: sicut dñs dicit discipulis ad huc rudis. Math. xv. Ad huc & vos sine intellectu estis. Vel qz nō recipit ab affectu & volūtate obediēdi vel faciēdi: con tra qd dñs Jm. i. Estote factores vbi & non auditores tm fallētes vosmetipsos. Qui to qz aures hoīs sūt p̄ue. Nā sic dñs p̄s in libro de aialib⁹. Hō iter oia aialia bz aures imobiles & breuiores s; ad audien dū marie efficacē: h ē pp hōitatē p̄le riōis. In quo qdē signat qz hō dz ē audi endo firm⁹ & ger⁹ sic maria magdalena q̄ sedebat sec⁹ pedes dñi & audiebat vbi illi us Lu. x. Et h signat aurū imobilitatē: s; martha econuerso mouebat in mīstrādo. T̄tē significat in breuitate aurū qz hōi delectabilis & cōpētēs ē nō plūratā s; bre uis doctrina: vnde p̄dicatōes & lectiōes nō dnt cē lōge s; breues & succinatē q̄ au ditū delectēt & aium nō grauēt. Dñ Hugo de scō victore in didascalico. v. Dicit qz lectio duob⁹ modis aīo fastidiū igerere solet & affligere sp̄m: & q̄tate videt; si ob scurior fuerit & quātitate si plūxor emite rit. In vtroqz magno vti moderamē oz ne qd ad refectionē q̄stū ē sumat ad sus focatōes. Vel in eo qz hō bz aures breues s; efficacē signat qz ex paucū audit⁹ debz multa cōijcere: qz sic terra bona ex paucū semib⁹ plurima gramina pducit: sic sapi ens ex paucis v̄bis audit plurimas sentē tias colligit pp qd in Prouer. dñs qz pau ca v̄ba sapienti sufficiunt.

Capitulū. xij.

Beatorū qz sūt in celo refectionē si uel satietas assilat cene s; v̄ lue Apo. xix. Beati qz ad ce nā nuptiarū agni vocati sūt. Nā i cena solēni cuiusmodi fuit illa quā fecit rex assuer⁹. Mēsa illa ē p̄sueuerūt p̄no r̄pis ḡruitas. Luc. xiii. Adisit seruū suū hora. ḡgrua cene dicit i uital vt veniret. Sic ad et̄nā refectionē sancti ḡgruo tpe aduocant. s. post sanē & laborē seculi: post pondus dici & est? Apo. iiii. Amodo iā dicit spūs vt regēcat a le

bonū suis &c. Et Isaac. lxx. Nō esurient neqz sitient ampl⁹ &c. Sedo loci ame nitas. Sceli empirci Apo. ij. Cor. v. Sci mas qz si terrēstris dom⁹ nra dissoluatur domū nō manufactā hēmus in celis: vti de illa amena regione celesti. dicit Ber. in sermone. O beata regio paradisi. o brā regio deliciarū ad quā suspiro de valle la dymay: vbi sapientia sine ignorātia vbi memoria sine obliuione: vbi intellect⁹ sine errore: vbi ratio sine obscuritate fulgebit. Ibi etiā sic dicit Apo. capit qd nō capit lo cus sonat: qd nō caput ips: olet qd nō sp̄ gū status lapit qd nō minuit edacitas be re qd nō diuellit satietas. Ibi quoqz sic dicit Aug. dicit videt stulticia sapia Salo monis: ibi deformitas pulchritudo ab salonis: ibi tarditas cēt velocitas azabel. ibi debilitas iudicariē fortitudo Sālonis. ibi cēt mortalitas lōga vita matusalē ibi paup̄tas cēt regnū Augusti. Ibi ē vt idē Aug. dicit. nihil obest. nihil deest. nihil er tra qd appetat. nihil in? affluit qd fastidia tra. Tertio imitās. hilaritas. s. xpi dicē tis. Venite ad me oēs qz laboratis & onerati estis & ego reficiā vos. Math. ij. Et iterū Lu. xij. Ego dispono vob̄ sic dispo nit mibi p̄ me? regnū vt edat⁹ bibat⁹ su p̄ mēz &c. Et de hac mēsa sine cibo ad quā te r̄ps iuitat loq̄. Bern. in sermone quodā. O vere felix & gloriosa facietas. o sacri cōmuniū. o desiderabiles epule. vbi nimirū antietas nulla: nullū poterit cē fa stidiū q̄nimo facietas sumā: t̄ sumū men tis desideruz. De potu illi⁹ quoqz mense loq̄ Bern. in mora. dicēs cū ad ipz sōtem v̄te venerim⁹? erit nob̄ delectabilī ipressa sūt simul atqz facietas s; lōge aberut a si ti necessitas lōge a facietate fastidiū: qz si t̄ciētē saturabimur & satiati sitiem⁹. Et no tā qz hilaritas & leticia & gloria ipz r̄pi iui tās & r̄ficiēt dz cē nob̄ marie d̄siderabil ita qz sic Chrys. dicit de repatōe lapsi. Si q̄ t̄ciētē oportet nos romicta p̄erre si ipaz gōdēnā quo tpe tolerare: p eo vt r̄p̄z vidē possemus in gloria veniētē & scōz ei⁹ nūc

ro sociari nō erit dignū pati oē qd triste ē mō: vt tāti boni tāteqz glorie p̄cipēs hēremur. Quarto serulox diuersitas. i. gaudior & p̄mox varietas. Nā tor & tā ta sūt ibi gaudia qz oēs Arithmetici hū mūdi nō possent ea nūerare oēs. Seome tri nō possent mēsurare oēs. Dramatici Rbetorici dialectici nō possent ea sermo nib⁹ explicare. Etenī nec ocul⁹ vidit nec i cor: vbi ascēdit q̄ p̄parauit de? diligerit se Ysa. xxxv. Gaudiū & leticia tenebūt & fugiet dolor & gemit⁹. Bre. in ome. Que lingua vel qz intellect⁹ capere sufficit: illa su perne curiat quāta sint gaudia angeloz choris iteresse cū beatissimis sp̄ritib⁹ cōdi toris glorie assistere p̄ntē dei vultu cerne re & circūscriptū lumē videre nullo metu mortū affici icorruptōis p̄petue mūeri leta ri. Ibi ḡ sic dicit Ber. Gaudiū erit iusto i tus & extra gaudiū sursū atqz deorsū gau diū circūcirca vbiqz gaudiū pleniū. Et p̄it h verba bti Bern. sic intelligi qz sancti gau debunt it⁹. i. iura se de aie & corpis glorifi catōe & extra se de boniū & āgeloz asso ciatōe sursū. s. sup se de dei visiōe: deorsū .i. iura se de celi & aliaz creaturaz corpali um pulchritudine. & circūcirca de oīz sc̄n suū delectatōe & refectionē cū ipe. de? oīum sensuū sp̄ualis obiectū sit futur⁹: erit nāqz speculū visu: citbara auditu v̄ gustu bal samū obfactu flos tactu ibi erit cādor lu cis estualis amenitas vernalis abūdātia autūnalis reges hyemat. Erit quoqz ibi & si nō respectu obiecti. i. dei beatificat⁹: an respectu beatoz ipoz qdā distinctio & va rietas p̄mox p̄pi quā dñs dixit Jo. iiii. in domo p̄ris mci māfides multe sūt: vā Brego. dicit li. iiii. dialogoz. Si dispar retributio in illa beatitudine eterna n̄ cēt vna pot⁹ māfio q̄ multe cēt. Multe er go māfides sūt in qd & si distincti dono r̄tōrdines p̄pi meritoz varioz p̄fortiuz cōiter letent: vñ tñ denariū oēs laboran tes accipiunt qz in multz māfioib⁹ distin guuntur. qz vna est beatitudo quā illi p̄ci piunt. & dispar retributiōis q̄litas q̄ per

opa diuersa cōsequantur. Quinto mini-
 strozum vbanitas scz angeloz. **Deb. j.**
Deo sunt administratoz spūs in mini-
 steriū missi rē. Administrat eni nobis in b
 mūdo angeloz: qz sicut dicit **Ber.** Credi-
 mus sanctos angelos iastare orātibz of-
 ferre deo vota r pces hoium. si sine de-
 pnone lcuari pias manus pfererit. **On**
de Et fido. dicit in li. de summo bono. q
 boni angeli ad ministeriū humane salu-
 tis deputati sūt vt cūctis administrēt mū-
 di r regant oia iussu dei. In alia aut vita
 saltrē in b hominibz ministrāt q animas
 sanctorz de corporibz exētes ad illius ce-
 ne dulcedinē pducūt: qb pz exēplo **Laza-
 ri. Lu. xvi.** Factū est aut vt moxerēt mēdi-
 cus r portaret ab angelis in sinū **Abrae.**
Bern. Tu si vis hēre ministeriū angelo-
 rum fuge cōsolatōes seculi r tētationibus
 resistē diaboli. Sexto discubētiū grata
 societas. s. beatorū cū angelis incorrupti-
 bili vira gaudētiū fm illud. Neqz nubēt
 neqz nudent: s; erūt sicut angeli dei in ce-
 lo **Brego.** Intuere cetuz nō soluz ex ho-
 minibus s; ex angelis atqz archangelis
 thronis r dñationibz pñcipatibus ac po-
 testatibz cōuocati. De rege aut q horum
 medius refidet dicere vox nulla sufficeret
 Effugit eni oēm sermonē atqz oēm sen-
 sum hūane mētis excedit decus illud. illa
 pulchritudo. illa virtus. illa gloria. illa ma-
 gnificētia illa maiestas. Et dicit **Et** **Pro**
per de vira cōtēplatiua. Illa ciuitas q est
 angeloz sanctorz oium cōgregatiōe bea-
 ta meritis fulgētibus micat. Vbi eterna
 salus cruberat. veritas regnat. vbi neqz
 fallit quisqz neqz fallit: vñ nullus beatus
 eijcit vbi nullus miser admittit. **Septi-**
mo instrumētōz iocūdinas. i. melodia cāri-
 corum. **Ysa. ij.** Audiet in ea grārū actio r
 vox laudis. **Et Apo. xiii.** Et vox quā au-
 diui quasi citaredoz citarizātū in ci-
 tibus suis rē. **Bre. in** mora. In illa eter-
 na patria qñ iustozū mens in exultatione
 capis: lingua in cāticū laudis eleuat **Au-**
gu. sup **Job.** Ibi bymnidici angeloz cho-

ri. ibi societas supnozū ciuitū ibi dulcis so-
 lenitas a peregrinatiōis hūmilitate labore
 recedentiū. ibi felicitas sine fine: eternitas
 sine labe. serenitas sine nube. **Oratio** lu-
 minariū copiositas scz corporū gloriosā
Matth. xiii. Fulgebunt iusti sicut sol rē.
Apo. xxi. Luceas illa nō eget lumine sol-
 lis neqz lune s; claritas dei illuminabit il-
 lam. **Nono** cene diurnitas. i. eterni-
 tatis bonozū. ps. in eternuz exultabunt r
 habitabis in eis. **Est. n. eternitas** s; **Boe-**
ti. diurnitas sine fine r carēs omni mu-
 tabilitate s; dei eternitas nō solū sine ca-
 ret. sed ē initio. **Decimo** getis suauitas
Ysa. xxxi. Sedebit populus me in pleni-
 tudine pacis in tabernaculis fiducia. r in
 requie opulēta. **On** in illa beata vita si-
 cut dicit pper de vira cōtēplatiua est certa
 securitas. secura r trāglitas. felix eternitas
 eterna felicitas vbi est amor pfect. amor
 nullus. dies eternus. alacer mor? r vnu
 oium spūs. **Ter** oium malozū inuinital
 ps. **Nō** accedet ad te malū r flagellū rē.
Augu. Quāta erit ibi felicitas vbi nullūz
 erit malū: nullūz latebit bonū vacabit dei
 laudibz q erit oia i oibz. **Capit. xii.**

Charitas assimilatur dorso
 ppter quoz. **C** Primo q
 dorso est onerū portatiua:
 vñ dorso a duricia est dictū
 eo q sit forte r durū ad onē
 portādū r durable ad diutiū sustinendam
 vt dicit **Ysido.** Et dorso cutis spissior r du-
 rior ē qz i ceteris partibz aial. **Dec** at oia ope-
 rāt charitati d q **Apo. di. j.** **Cor. xiii.** q oia
 suffert. s. onera p xpo **Aug.** **Sarcia** xpi q
 firmitati quā ē leuis efficit charitatem. **Lūc**
viii. **Fort** ē vt moris dilectō rē. **Et** id dor-
 sū charitatē faciliū portat onē tribulatiōis
 vñ. ps. posui tribulatiōes i dorso mō. **Sed**
 nō q dorso i boie ē vocat tergo eoqz illo
 resupini in terra iacem qd nullū aial fa-
 cit nisi hō. **On** bruta in vētre aut in la-
 re iacēt. **S; hō** resupinus dū tergo terre
 inberet oculos ad cēlū b; qz ē charitatem
 uenit q ē r terrēna bñ dispētat p actiū r

actibus semp intēdit p vitā cōtēplatiua
 Ad primū eni boz inclināt amor. primū
 ad scādū vō faciliū erigit amor dei. vnde
Apo. dicit Ephe. iij. In charitate radica-
 ti r fidati. vt possitis cōprehēdere cū oibz
 sanctis q sit latitudo lōgitudo sublimitas
 r pfiditas. **Est** eni charitatis sublimitas
 in altitudine cōtēplatiōis. **Est** vō cbarita-
 tis pfidū in hūilitate actionis. **C** Scdo
 q dorso est omnium alioz ossiū fidatiuum
 q oia fidata sūt supra ipm sicut supra ca-
 rnam nauis. r sic charitas est fidamētū
 quoddā omnium vtrū: r pimus lapis hu-
 ius fidamētū est xps: qz ipse exēplū r mā-
 datū pmiū attulit pfecte charitatē. **On** vi-
 dit h est pceptū meū vt diligatū inuicē rē.
Secūdu vō lapides huius fidamētū fue-
 runt apostoli r ppete etiā p fidē xpi vctū
 ri in fidamētō ecclesie fabrica est ere-
 cta. **On** **Apo. dicit** eis **Ephe. ij.** **Estis** ciues
 sanctorz r domestici dei iupedificati sup
 fidamētū apostolorz r ppetaz ipō sū-
 mo angulari lapide iesu. **C** Tertio qz dor-
 sum est viscerz defensiuū r optinū. **Disce**
 ra fecē r turpitudine cōtinētia sūt peccata
 q charitas opire dicit in boie penitēte. i.
Dei. iij. Charitas operit multitudinem
 pccoz. **Prover. x.** **Diuersa** delicta operit
 charitas. **Ipa** ē charitas pccā excusando
 r purgādo defendit apud iudiciū dei: vel
 ipa defendit viscera. i. interiores virtutes
 in gbus nutrimentū anime cōtinēt ne a tē-
 tationibz vel psecutionibz cedant. **Brego.**
 Charitas sancta cor pacificat r mentem
 in tētatiōibz corroborat. **Blasiter. li. Apoc.**
vi. Nullū pmittit de cadere q ei fuit vō
 amore. **Quarto** quozqz dorso est mul-
 taz lesionū susceptiuū. **Dorso. n.** patit ver-
 berationē r excoziationem r multa alia
 mala. **Sic** sancti ppter dilectionēz dei r p-
 rimi sustinerūt r excoziationē sicut patz
 de bō **Bartho.** apostolo r **Ybera** s; illd.
Alij ludibz: r **Ybera** expti **Deb. xj.** r mul-
 ta alia mala vt **ibidē** r **mlra** ē r cha-
 ritate p alioz peccatis sustinet. ps. **Su**

pra dorso meū fabricauerūt peccatores.
Ter charitas assimilāt sensui tact? ppi
 v. **Primo** rōne organi. **Nā** organū ta-
 ctus sic dicit pbs scdo li. de aia nō est ca-
 ro qz in nullo sensu pōt fieri sensatio si tā-
 gatur organuz: vt si qs aliqz corp? ponat
 albus in superficie oculi nō videt: s; tact? sen-
 tit sensibilia posita supra carnē: r idē caro
 nō est organuz tact?. r idē caro sic **Ari.** di-
 cit in libro de sensu r sensato organuz sen-
 sus tact? est aliqz intrinsecū circa cor: orga-
 nū eni tact?: r si nō possit eē a qūtatibz tā-
 gibilibz totaliter denudatū. ppter ea quā
 hūdi qūitates sūt elemētōz: r qd ipm or-
 ganū cōponit: atqz ipm esse medie tpa-
 tum vt sit in potētia ad obiecta rāgibilia: si
 cut mediū ab aia. **On** quāto aial h; ope-
 rationē magis reductā ad mediū tāto ē me-
 lioz tact?. opz ergo q organū tactus sit
 multiū terrestrē qz terra min? iter elemēta
 h; de virtute actiua et opz q sit positū in
 loco calidissimo circa cor: r cui? caliditate
 terre frigiditas ad tēpericē reducat. **Sic** q
 organum r principū tactus nō est caro s;
 aliquid circa cor: cui? signū est. qz si lesio
 accidat in locis circa cor est maxime do-
 lorosa. **Sic** etiam amor charitatis nō est
 amor carnalis. sed spiritualis in corde ra-
 dicatus fm illud **Deu. vi.** Diliges domi-
 num deū tuum r toto corde tuo. **Vnde**
 circa cor videt esse proprium organum
 charitatis: propter qd dicit **Apo. i.** **Ro. v.**
 q charitas dei diffusa est in cordibz nrīs
 p spiritū sanctum q datus est nobis **Aug.**
Nō aut carnalis: s; spūalis inter vos d;
 esse dilectio: ergo organū spūalis amoris
 nō caro ē s; cor. **C** Scdo rōne medij. **De**
 dium eni in sensu tact? vt dicit pbs in lib.
 de aia est duplex vnā intrancū r cōnatu-
 rale s; caro. **Aliud** extrancū r accidē-
 tale s; aer r aqua. **Nam** ea que se tan-
 gunt in aqua tangunt se mediante aqua
 qz illud quod est in aqua oportet esse hu-
 miectatum. **Et** illa humiditas cum sit qū-
 tas aque non pōt eē sine suo subiecto qd
 est aqua. **Et** sic est. de his qui se tangunt

in aere cum est aer sit humidus, sed magis la-
 tet nos de aere quam de aqua quod sit medium
 propter hoc quod commune sunt in aere. Et ideo
 imperceptibiliter inheret nobis. Sicut etiam
 de aqua latet aialia quae sunt in aqua quod non
 percipiuntur aqua quae est in terra et corpora rige-
 tia. Tercio magis latet de aere quod subtilior
 est et minus sensu percipibilis. Sicut in amo-
 re charitatis diuine mediū .s. naturale et
 intrinsecū est caro et humanitas a verbo dei
 assumpta: quod per incarnationem ubi mysteriū no-
 na mentis sine oculis lux diuine claritatis
 insulsiuit: ut dum visibiliter deum cognoscimus
 per hanc in inuisibiliū amorem repiamur
 ut Beatus in psalms dicit. **Dei bonitas Au-
 gustinus** in libro de cathegizadis rudibus dicens
Ama amorē illius quod amore tui amorē de
 scēdit in vterū virginis et ibi amorē summū
 amorē tuo copulauit: būiliādo se sublimādo
 te cōiūgēdo lumē sue eternitatis limo-
 tue mortalitatis. Propter hanc Beatus super
 Cantici dicit quod quicquid blandit de carne
 propria vel aliena sacrosancte carnis con-
 siliū amorē postponere debem. Et hinc eun-
 dem Beatus. **I**psa carne sua mediāte xps dile-
 xit nos sapiēter fortiter et dulciter. **D**ulci-
 ter: quod carnes induit: sapiēter quod vicia car-
 nis carauit: fortiter: quod in ea mortē susti-
 nuit. Sed quasi mediū extraneū est pri-
 mus vel alie creature visibiles quibus me-
 diātibz ducimur ad diuine bonitatis no-
 ticiā et amorē. **Dei Augustinus** in libro cōfessio-
 num dicit. **E**lū et terra et oia quae in eis sunt
 ecce mihi vndiqz dicitur v amē te de neqz
 cessant dicere oibus ita ut inexcusabiles
 sint. **I**ntellige per aquā grossiorē creaturaz
 corpore visibiles. **De** aere subtiliorē et in
 percipibile quibus oibus mediātibz in dei
 amorē manuducimur. **T**ertio rōne in-
 strumētū quod licet tactus fiat per quodlibz mē-
 brū corpis tñ inter oia membra exteriora
 manus videntur propria instrumenta ad palpā-
 dū et tāgendū quas nā tēperatas hac rō-
 ne cōposuit. ut calida et frigida facilius sen-
 tirēt. Et sūt cōcaue et nervose et tēperate.
Cōcaue ut melius tangēda percipiāt et te-

nēda fortius teneant nervose ut sint for-
 tiores et ut ibi viget sensibilitas: quod omne
 nervosū sensibile est. **R**eperate vero fuerit
 ut a re qualibet facilius mutentur. Sicut er-
 go sensus tactus viget in manibus. ita amor
 charitatis in opibus: manibus. n. percipit
 nos operamur. **3o. iij.** **N**ō diligamus ve-
 bo neqz lingua sed opere. **S**ergo. **N**ūqz ē
 amor dei octofusus: opaf. n. magna si est. **S**i
 aut opari desinit is amor nō est. **S**ed at-
 tende quales sunt manus. **L**opa charitatis
 quod cōcaue ad opandū būiliter nervose ad
 opandū fortiter et tpeate ad opandūz vde
 stabiliz. quod tpeata delectat. extrema vero cō-
 turbat. **Q**uarto rōne subiecti. quod .s. sen-
 sus tactus ut esse subiectū et fundamētū oī-
 um alioz sensuū sine quo nō inest aialibz
 aliqz sensus sed nō cōcūserio. **D**ñi sensus
 tactus de necessitate inest oibus aialibus
 sine quo nullū animal esse potest ut pbat
 pbs in .iij. li. de aia. **A**lij aut sensus nō in-
 sunt de necessitate. sed sūt de bñ eē. **N**eqz
 est. **I**stātia de gustu quibus nullū aial possit
 vivere sine alimēto: quod gustus pnt susce-
 ptivus est alimēti est qdā tactus: pnt et di-
 stinguat a tactu sic est discretivus. **S**apoz quae
 ciunt alimētū delectabile vel triste ut ac-
 cipiatur facilius vel refuset. Sicut ergo ta-
 ctus est alioz sensuū fundamētū ita et nul-
 lus sine eo eē possit. **S**ic quoqz et charitas
 ē oībz virtutū forma et cōplamētū. ita ut si
 ne ea nulla versat et pfecta eē possit. **E**t
 ideo **A**po. dicit ut supra allegatū est in cha-
 ritate radicari et fūdari. **S**ergo. **D**e mul-
 ti arboris rami ex vna radice procedūt. sic
 multe virtutes et vna charitas generantur
 nec bz aliqd virtutatis ramus boni opis si
 nō manet in radice charitatis. **Q**uinto
 rōne obiecti. **E**st enī tactus discretivus et per-
 ptiūz. **Q**uarta rōne subiecti. **Q**uātas at tāgibiles
 sūt calidū frigidū būidū et sicū dux et mol-
 le et qdā hmoi ut grave et leue acutū et be-
 bes et filia: quod et oia adaptat charitati quod
 boiez calidū et frigidū calidū circa spūalia
 et frigidū circa spūalia būidū et lachrymo-
 sū ppatiēdo sicū abstīnēdo. dux ad tollē-

radā molle ad pcedū gravē et maturum
 in moribus leue et pceptū et veloce in opi-
 bus vel gravē in corripēdo. **L**enē. i. veloce
 in obediēdo: vel quod amor oia facit lenia et
 facilia. **T**ercio acutū in cōtēplando et debe-
 re in malignādo. **N**ecqz enim amicus de
 alijs malignari. **L**ocutū. xij. **C**haritas
 non cogitat malum.

Capitulum. xiiij.
Ibo spūali quod nutritio sit
 spūs. **O**ndit exēplo stoma-
 chi. **D**ico quod stomachus
 est ciboz receptivus. **D**ñi stoma-
 chus grece dicitur os lati-
 ne eo quod sit hostiū vteris ad cibū recipien-
 dū ut dicit **A**ldo. **E**st et stomachus figure
 rotūde factus ut cibuz recipiat quātitatē am-
 plioris. **S**tomachus aut būen in supiori pte
 est stric. in inferiori latus: et hanc necessariūz
 fuit. **N**ā cū hō inter cetera aialia sit cre-
 atus cibū eius sp ad inferiora descendit et ideo
 pntis fuit inferior lantudo ut in ea cibi pos-
 sit recipi multitudo quod oia onduat stoma-
 chū esse receptaculū ciboz. **S**ic hō spūalē
 cibū sine spūalis doctrine. de quo **A**dath.
 iij. **N**ō in solo pane vivit hō sed in oī ver-
 bo quod pcedit de ore dei: sicut lachrymosus
 penitētie de quo. ps. **L**ibabis nos pane la-
 chrymarum: sicut celestis obediētie. de quod **3o.**
 iij. **A**dus cibuz esse ut facia volūtātē ei
 quod misit me bz diligētē suscipere primum
 cū pdicat. **S**cdm cū inspirat. tertū cū ipe-
 tratur. **A**ctus. ix. **C**ū accepisset cibū pfor-
 tatus est. **S**cdm stomachus est receptivus ci-
 boz. **E**t hinc est quod stomachus interi⁹ est fa-
 ctus asper et villosus ut cibū melius retine-
 re possit. **N**ā si esset lubricus rīn suplicie
 plan⁹ cib⁹ ab eo recederet indigestus. **S**ic
 oia spūalis cibi nō solū receptivus esse de-
 bet sed etiam retentivus et pcpue cibi sacre do-
 ctine. **V**erboz dei quod nō solū recipi debēt
 ad audiētiā vel intelligētiā. sed etiam retineri
 p memoria. **3o. xv.** **S**i verba mea in vo-
 bis māserint etc. **S**ic. i. omel. **V**erba dei
 quod ante percipitis mēte retinete. **L**it⁹ enī mē-
 tis sermo dei est. **E**t qui receperit cibū stoma-

cho lāgnēte reijcit quā sermo audit⁹ in vē-
 tre memorie nō retinetur: sed quod alimēta
 nō retinet huius pfecto vita desperatur.
Eterne ergo mortis periculū formidate si
 vobis vire et alimēta iusticie quod aare percipi-
 tis in memoria non retinetis. **T**ertio
 quoqz stomachus est ciboz digestivus.
Dñi stomachus factus est in sūdo carnosus:
 ut cōfortet in eo digestio. **L**aro enī est ca-
 lida et būida ex quibus qualitatibus marie di-
 gestio confortat. **De** digestionē autē corpa-
 lem nutritivā trāsmutat et alterat et effi-
 citur sicut nutritio. **U**nde alimētū quod in
 principio digestionis est dissimile in fine oī-
 um digestionū efficit sicut nutritio ut dicit
 pbs. ij. de aia. **S**ed de cibo spūali ē cōduer-
 so quod nō trāsmutat verbum dei in mentē. sed
 potius mēs in similitudinē ubi. **I**nterdū. n. **V**
 bū est dissile et pūā mēti. **N**ā bū būilita-
 tis mēti supbe pūā: mēti luxuriose vbu-
 z chasitat⁹: et mēti crudeli verbum pietatis: quā
 ergo verbum auditū est tāte efficacie ut pos-
 sit mēte alterare et ad se puertere puta ut
 mens supba efficiat būilis luxuriosa casta
 crudelis piatū: digestio verbi facta ē. **E**t
 ad digōnē hanc licet similitudine alia borra-
 tur. **D**ñs dicit **A**dath. v. **E**sto pscntiēs ad
 uersario tuo etc. **A**dversari⁹. n. iste ut **Au-**
gustinus exponit sermo diuin⁹ est. quod pōzi aducr-
 satur pēn. pbiēdo vel iustitiā suadēdo si
 ue percipiēdo. **C**ui pōzi pscntire bz et obedi-
 re si nō vult in eternū pīre. **M**otādū ē quod
 sicut digō corpallis cibi sit mediāte calore
 nālī ppt quod pōzi dicit in .iij. methozozuz
 quod digestio est plectio būidū a ppoz nālī
 calore facta et ptraicendū passivibus quod
 scz sūt in ipō būido. **S**ic digestio siue trās-
 mutatio spūalis ipsi⁹ animi fit mediāte
 amore ipsi⁹ verbi auditū: quod nisi hō afficiat
 ad ea quod audit nō trāsmutat ab eis. **V**er-
 ba enī quod nō placent animū nō mouent: et
 ideo dicit **Augu.** in li. de fide xpiana quod do-
 ctioz agere id bz ut nō solū intelligat ver-
 bū verū etiā ut libēter et obediēter audia-
 tur. **T**ercio stomachus ab epate circūdat
 ut ad ciboz digestionē ei maior copia ca-

lois ministrat. **E**par. n. sals quinqz frustu
lis siue liguis stomachu circūcigit z ei ca
loze dum tribuit. succofitate vnde sanguis
generatur p quada venulas ab eo recipit.
Quinqz ergo frustula siue fibe qz sūt exte
mitates opatis. gmgz opa sūt scipua nostri
redemptoris qz animū nostrū calefacere
debent. z ad c^o vba amplectāda plurimū
inflāmare. scz icarnatio. passio. bekenfus
ad iferos. resurrectio. z celum ascensio. vel
forte sūt quinqz vulnera ipsius saluatoris
ad qz dū homo animi deuotionē dirigat.
humozē quēdā lachrymosi amoris z deuo
tionis ad epar. i. ad rps mittit. **Q**uarto
stomach⁹ ē fm diuersa plectioez diuerso
rū ciboz appetitū z diuersimode digesti
o. **N**ā fm Constāsi stomach⁹ fuerit na
turaliū calid⁹ cibos grossos bñ digerit. de
licatos vō sumit z plus digerit qz ei⁹ ap
petit⁹ sit. z ppter similitudinē cibos cali
dos marime appetit nec famē sustinere
potest. **E**cōtra vō frigid⁹ nō bene cibaria
grossa digerit s; grauat ex eis z ea i hūo
res corruptos z acidos cito auertit. **S**to
mach⁹ vō sic⁹ cito sitit z paz ei aque suf
ficat. **V**n si supfluū biberit rugatū ei i ven
tre facit. **S**i at stomach⁹ fuerit hūid⁹ si si
tit. hūidū cibū appetit s; paz digerit. **I**lle
igit qz stomachū calidū caloze naturali. g
dabet animū seruidū amore spūali. z hic
grossa z solida cibaria. i. alta z difficilia do
gnata bñ capit z intelligit qz sūt pfectoz ci
bus fm illud. **I**mpfectoz solid⁹ est cibus
Deb. v. **D**elicata vō. i. mollia z facilia p
nibilo quasi dicit. **S**z sp silia sibi. i. serue
tis z ignita eloga cupiscit. z p^o potest ope
rare qz p^o sūperit corde. nec potest desiderii
um sustinere ociosū. frigid⁹ at z iperfectus
anim⁹ grossa. i. p^octā z magna dogmata
nō potest capere fm illud **D**eb. v. **F**acti
estis qz lacte op⁹ sit nō solido cibo. **V**n si
alta vel difficilia talib⁹ pponant grauant
audire ea qz nō intelligit. **V**n plerumqz ta
lia documēta vertunt eis vel i corruptio
nē erroris vel i acidū mētis. **A**nim⁹ aut
arid⁹ ab hūoze deuotiōis zsi aliqñ forte si

nerit aquā salutaris doctrine cito tamen
cū audierit z de modico sanna. zsi talibus
p^odicet forte pluri⁹ rugiat murmurādo. qui
vō habet humidum animū carnalis zca
piscencie humozē non. sicut aquam spūali
lis doctrine sed m appetit cibum humidū
idest fluxū operis luxurie. de quo frequē
accidit qz multum appetit z paz allegat
Ds. **F**amē patientur vt canes. **Q**uinto
qz stomach⁹ est multipliciter passuum
pant eni euomitionē idigestionē abomi
nationē inflātionem. crutationem z
sanctam doctrinā patit euomitionem cū
ipsam p memoriam non custodit. **I**ndige
stionē cum ipsam non diligit. **A**bbomina
tionē cum ipsam audire refrugit. **I**nflā
tionem vō patitur qz contra ipsam dedi
gnatur vel qui de ipsa quando dicit vel
docet superbit. **A**po. j. **C**orin. viij. **S**cinus
inflat. **S**ed crutationem idest stomachi
cruentationē patitur qz ex ipsa vēm offē
tionis querit. **P**atitur autem ista stoma
chus quandoqz ex maligna complexionē
quandoqz ex nimia exinamitione. quando
qz ex nimia repletionē. quandoqz ex vigo
ris defectione. quandoqz vō ex expulsue
vritus debilitatione. **Q**uasi autem in
ordinata plectio humozū in stomacho est
inordinatio passionū pura amoris vel odii
vel ire z similitū. ex qua frequē accidit qz
homo est inale dispositus ad audiendum
verbum dei. **E**x nimia etiā paupertatū
nitione vel diuitiaz repletionē qz vtraz
solicitudine nimia tribuit vel occupatioez
frequē retribuit plurimū ab audita vel
fructu vbozum dei. **V**n. **P**rou. xxi. **M**u
dicatē z diuitias ne. deditis mibi. **P**u
res autem alij sūt quibus zsi abist solici
tudo ad audiendum defuit tamen vigor ad
id qz audiūt opere implendū. **Q**uidā vō
vbum dei cum magna deuotione audi
unt sed dum cōtrarie tentationes insurgūt
qz in vritate expulsua ipsarum tentationū
deficiūt tentationibus deuicti nihil ex au
ditis proficiunt quia scilicet venit diab^o

z solū vba de cordib⁹ eoz vt dicit **L**u. viij.
Ez cū spūal doctrine requirit quoz
vritas qz sūt in hominis corpe scz appeti
tas recentius. digestiua. z expulsiua. **Q**por
er eni vt cibi spūalis doctrine aia pmo
appetat sicut appetebat **D**aniel qui ppter
appetitū sciētie dei vocat⁹ est vir desiderio
rum. **D**aniel. xj. **E**t spōsa ē in **L**anti. hūc
abum spūalis doctrine appetebat z expe
tebat dices. **S**onet vox tua in aurib⁹ me
is zc. **V**n aia qz hūc cibuz fastidit ad mor
tem redit. **P**s. **D**ēm escas abominata est
anima eoz z ap. viqz ad por. mortis **A**u
gu. **S**icut notū est corpi corporeas escas
nō posse piper ita periculōsū est anime
spūales escas fastidire. **E**z ē opz qz ani
ma audita retineat. **N**am sicut nō pdest
corpi qz stomachus cibū recipiat: si rece
pit statim euomat. **S**en. **N**ō pdest cibus
neqz excedat corpi qz statim supsus emitti
tur. **S**imiliter nec verbuz audituz pdest si
statz obliuio tradat. **E**z ē oz qz mēs au
ditū z retentū digerat z in bonos hūores
i. in bonos mores cōuertat. **E**z ē oz qz nō
solū digerat s; etiā expellat scz ea qz bonis
mozib⁹ nō cōgruūt respuat z abijciat: nā
si intus retinet qd expelli debuerat etiaz
bñ digestis corruptōem pstat. **N**otādum
aut qz fm quosdā p^odicte quoz vritates
ex quoz clemēns vtrabit sibi vires.
Vn ignis qz est calidus z siccus corre
pō det vritate appetitine: terra frigida z sicca
recentius. aer calidus z hūidus digestiue.
aqua frigida z humidā expulsiue. **Q**p. n.
vt qd ignis attraxit terra ex sua natura re
tinet z qd terra retinuit aer dissoluat. z
qd aer dissoluit aqua emolliat. **I**ra quoz
spūaliter ignis. i. intelligētie claritas ap
petitū excitat. **N**ā cū intellectus sublimi
ter z delectabiliter celestia cogitat appeti
tum in corde hominis vt auide querat ci
bum sancte exhortationis. **T**erra vō. i.
stabilitas mentis causat retentionē: qz qd
appetitus p intellectuz attraxit stabilitas
animi firmiter custodit: sed aer. i. puritas

mentis causat digestionē qz qd animus
firmiter cōseruat puritas mētis fideliter
ordinat. **S**z aqua. i. discretiōis mobilitas
facit expulsiue: qz qd suis mozib⁹ nō cō
gruit discretio remouet sepat z expellit. z
sic a tpanēto animū nō recedit: s; tpanē
tum icruans peccatū mozbo nō succūbit.
Ez cū b⁹ sacramentalis de quo domi
nus dicit. **Jo. vi.** Caro mea vere est cibus
z c. operat in aia ad modū cibi corpalis.
Nā nutrit aiam grām p^ostādo: augmen
tat vritates multiplicādo calozē inuāt tem
perat cōcupiscētia refrenādo: in sensibus
vō calozē nature cōfortat charitatez: in
flāmādo depdita restaurat vires aie re
parando z custodit hominem ne peccat a
peccatis pseruādo. **J**obā. vi. **H**ic est pan
is de celo descēdens vt si qs māducaue
rit ex ipso nō moriat. **C**apitulum. xv.

Quotationes assimulant ca
pillis ppter tria **C**ap^o primo
qz capilli sunt capus orna
mentū. **V**nde capi lli dicit
tur qz capitis pili vt dicit
Fid. **S**ic qz capilli z spūali pulchri s; orna
mētū capit: ita cogitatōes scipue bde z or
nate sūt ornamētū mēt. **V**n **S**ie. dicit qz
qz capilli i capite s; cogitatōes i mēte. **L**u.
xij. **C**apill⁹ de capite vto nō pibit qz nulla
bōa cogitatō mēt sine retributōe trā sūbit
vñ **S**ie. x. li. mora. dicit qz añ dei oculos
vacue n trāsuolat cogitatōes nre z nulla
momētā tps in animū trāscit sine statu
retributōis. **C** **S**ecdo qz capilli s; cerebri s;
fēsiui. **N**ā iunāt caput z cerebri s; erri
cas lesiōes. z iō capilli s; mlti z duri. **C**ap
pill⁹ n. fm **C**ōstā. ex fumo grosso z calido
nascit qz ex ignis z icēss hūozib⁹ capitt
poros egredit z ab aere extrinsecō desiccāt
z sic in subaz capilloz quertit: vñ b hūoze
crefcētie capilli crescūt. eo ē dicitur euanē
scūt. **E**t s; qz qūratē tal sumi qūras ē capilli.
Et iō h fumus est multus capilli s; multi.
Si paucus pauci s; niger nigri z sic de
alijs. **S**icut ergo capilli sunt ad defensi o
nez cerebri. ita cogitationes bone sunt ad

deceptione animi. qz dñ seruēt i ipso aio cogitationes bone nō ingrediunt i ipuz cogitationes prauae. **Dñ** In h. Cassianus coll. ij. Incipiam⁹ bonas cogitationes diligere et stati ab illis q̄ male sūt dignabit nos dñs liberare. Quasi at sumi capillos nutrietes et cautes sūt exteriorz sensuū receptiones. qz de his q̄ sensib⁹ recipiunt interiorz cogitationes formant. vñ fm modū sumi ē qualitas capilli. Quia fm ordinatiōez vel deordinatiōez exteriorz sensuū sequit ordinatio vel deordinatio cogitationū ppter qd dñ Job. xxxij. Depigi sed⁹ cū ocul meis vt ne cogitarē qdē de Virgine. **Tertio** qz capilli sūt multipliciter passim. Nā capilli icidunt. vñ cesarias capilloz a cedēdo ē di ca q̄ solū viroz eo qz viro rōndi decēs est s; mulieri ē idēcēs. **Tre** capilli discriminant vñ dicunt crines muliez qz vitis discriminant. sicut dicit **3sō**. **Tre** capilli de caluant scz deficiēte hōze pinguē q̄ nutriunt capilli. **Erst** hōz talis non deficiet sed cum hōz ali⁹ iscit vel ipedit nō caluities simpliciter dñ s; est qdā caluities specialis que ē allocipia vocat a medicis. i q̄ nutrimento corrupto capilloz geries euanesceat. **Tre** capilli dealbant scz cū canescunt. **Hec** omnia veniūt cogitationib⁹ nostris que aliqñ sūt supflue et tūc sūt pcedēde. **Dñ** **Gre. li. v.** **Adoral.** **Ad**agno studio supflue cogitationes apūande sūt. s; tamen amputari fundit⁹ nequaquē possant. sp̄ eni caro supflua generat q̄ spiritus sanct⁹ ferro sollicitudinis abscedat. Aliqñ **Ho** cogitationes nre sūt dubie vel iordiate et tūc si di sermināde. i. diligēti discernēde et pponēde. **Et** hoc fit qñ hō ad mētē suā p rōnis itutū redit. Quia sicut dicit **Gre. in. Ador.** Si a domo mētis ad momentū rō discēdat. quasi abfēte dñia cogitatione se clamor velut garrula ancilaz turba multiplicat. vt at rō ad mētē redierit mor osusio tumultuosa gescit et quasi acille se ad iniuctū op⁹ tacite repūmū. dū cogitationes p̄tin⁹ cur⁹ pprijs ad vilitatē subdūtur. Aliqñ sūt omnino prauae et noxie. et tūc

sūt penit⁹ decalūde. i. totaliter et a radice. i. a principio euellēde **3sa. j.** Auferre malū cogitationūz vestraz et. **Dñ** **Hero. i.** cpta ad demetriade dicit. Est rutilissimū atqz pfectū vt assuescat anim⁹ solliciti sp̄ et p̄gūli cura ac custodila discernere cogitationes suas. et ad primūz animi motū pbare vel improbare qz cogitat. vñ vt bonas cogitationes alat vt stasi malas extinguat. **Ma** nāqz sōs est boni et origo peccādiabi marime opozz obseruare peccatū vbi nasci solet statimqz ad p̄mā teratiōis faciem et malū anteqz excreat restringere dū adue est i cogitatione. Aliqñ **Ho** sūt nigre et fide et tūc sūt per penitētiā dealbande. **Pā.** Lauabis me et sup miū dealbabor. Nam penitētie ardor qñ capill capillos dealbat. dū mētis cogitationes purificat vñ. **Sir.** dicit. **tiij. li.** **Adoral.** q̄ electoz mētēs si q̄ in se carnales cogitationes incipiūt penitētie ardore flammūt. nec cogitationes suas dilatari carnali voluptate pmittūt qz eo lemetipos iudicātes subtili⁹ ferunt. quo di strictū iudicē p̄stolant vicinū. **Vel** et alia ratione dealbat penitētia caput mēt. vide licet qz ardore libidinis frige facit et sic fumosas et noxias carnales cogitationes repellit. Nā albedo canicie fm **Lōs.** accidit ex nimia ifrigidatione nutrimentalis hūci qui materia capilloz existit. Nā phlegmatis frigidū būdiqz dominiū canicie ē generatiuū. **Et** fumo. n. albo et frigido efficiunt albi tā capilli q̄ pili. **Et** hinc ē et fm. **Arist.** qz capilli tēpoz citi⁹ canescūt q̄ aliq ppter hūoz paucitatē et ossiū frigiditatē **Dñ** p̄mā hūoz nutritiōē ifrigidari fecit dū minuit et ita canicie mēt. i. honestē iducit. **Potest** et dei qz canicies designat etat immaturatiōez libidinis excretiōez vitioz pueriliū mortificatiōez. vite p̄sentis et future isfārē inouatiōez. **Lapit. viij.**

Dntēplatio assilat sono. **Dñ** mo qz sōn⁹ ealiūz vñtū genitū. i. scilicet sicut et motiue. **Dicitur.** n. scilicet i sono ab exteriorib⁹ imitatiōib⁹ sensibiliū et corp⁹

mobilitat. **Silr** ntēplatiua vita requirit ge nē ab exteriorib⁹ morib⁹ et actionib⁹. **Vnde** **Beda** i. qdā. **D** meli. dicit qz ntēplatiua vita ē ab omni exteriori actione gescere. et lo li desidero p̄diorz iberere. **Dñ** **Adaria** p quā ntēplatiua vita designat describit genā sedens et a corporali ministerio vacans **Luc. x.** **Secdo** qz sōn⁹ ē naturalū viriū cōsonatiū. **Dñ** fm **Phm** sōn⁹ ē ges aia hū vñtū cū itēfōde naturalū. Naturalis eni vñtū i sono sōn⁹ opaf et affectiua vñtū eme vñtū digestiua itēfōd tū ppter reuocatiōez caloz ad interiora tūz qz aia gescit ab actionib⁹ scilicet et motiue potētie. et iō vñtū opaf vñtū naturalis. **Silr** i cōntēplatione cū aia retrahit ab exterioribus occupationib⁹ vigor mēt ad interiora reducit. **Dñ** vis rōnalis q̄ ē naturalis et ppria vñtū hominis sōn⁹ opaf et affectiua vñtū emēt isfānat. et intellectiua alit⁹ cleuatur fm illud. **1. bre. iij.** **S**edebit solitari⁹ et tacebit et leuabit se supra se. **Et Tertio** qz sōn⁹ ē spūs restauratiū. **Dicitur.** **3. i. qz** sōn⁹ est redit⁹ spirit⁹ ab ifrumētē sensuū cū profūdatione vt digerat nutrietes vt patz i somno se exercitātū i qd⁹ sōn⁹ ē p̄fūd⁹ propter supfluitatē et resolutiōis spūs. Natura eni desiderās additionē et restauratiōem in substantia spūs p̄fūdāt ipsū i interiorib⁹ et facit ipsū latere ab exteriorib⁹. vñ sūt eis p̄fūdior et lōgior sōn⁹ et sic dormiūt qui per medicinā euacuati sūt. Nā dū purgantur plurimū i talib⁹ de substantia spūs cū supfluitate dissoluit⁹. s; p sōnū spūs repant et sue vñtū reddunt vt dicit **Aui.** **Sic** enā seruo spūs p peccata et venialia facili sepe minuit. p p̄fūditatē somni. i. p cōntēplatiōez itimā recreat et repaf. **Quar** to qz sōn⁹ ē et exteriorz p̄mā tunc isfī gāran⁹. Nā fm **Phm** in li. de somno et vigilia. Caloz naturalis alit⁹ se h; i vigilate q̄ in dormiēte. qz i vigilate pcedit ab interiorib⁹ ad exteriora. s; i dormiēte ecōtrario retrahit ab exteriorib⁹ ad interiora scz ad stomachū et pres illas. **Et** iō exteriora corpis remanēt frigida et ppter hoc idigz

hō magis cooperiri dormiēs q̄ vigilans **Silr** ntēplatio reuocat boiez ad se ipsū et i flāmat ipz circa cordis interiora. i. circa spūa lia s; illd. **In** meditatiōez mea exardescit ignis. s; frige facit cū circa exteriora. i. circa tpa lia vt n̄ curz d̄ eis neqz diligit ca. **Quinto** qz sōn⁹ ē hūoz reparatiū et clarificatiūne. Nā si sōn⁹ sūt moderat⁹ cib⁹ bñ digerit corp⁹ ipiguat. caloz natural⁹ augmētāt. hūoz res repant et oēs clarificant. **Sic** et p ntēplatiōez sobria et discretā q̄ nō pl⁹ qrit sapere q̄ opozz. cib⁹ fidei i spūal doctrine bñ intrisec⁹ gubernat et opaf. mēs deuotione impiguat caloz et charitas augmētāt. et humores. i. affectiōes et cogitationes interiorz repant et clarificant. **Dñ** ipē ē sōn⁹ de q̄. **Eccl. xxxij.** Somn⁹ sanitat i hoine parco. **Secdo** qz sōn⁹ ē vñtū vñtū. qz vñtū i vigilia dispfa i somno vñtū dū ad itia reuocat i corpe dormiēt. vt **Aui.** dicit. **Sic** aia ntēplatiua tota ad se ipā et i se ipā recolligit et vñtū et iō circa spūalia fortior repatur. **Dñ** dñs de ntēplatiua vita loquēs dicit **Adarthe. Lu. x.** **Pro** vñtū ē necessariū et. **Septimo** qz sōn⁹ ē cgroratiū alleuiatiū. Nā ifirmo si sōn⁹ q̄ritate et q̄ritate fuerit tpat⁹ cgrorū aleuiat et futurā vitiozā nra morbū ānūciat. **Qui** at fortitētat qdāmō isfirmat tal si vult alleuiari et sanari det se orōni et ntēplatiōni qz maxime p hāc victoriā obrinebit. **In** h⁹ figura de **Lazaro** ifirmato discipuli dixerunt xpo. **Dñe** si dormit salu⁹ erit. **Tre** ntēplatio assilat vñtū corpali. Nā vt colligitur **cr. iij. li.** **Respectiue** ad vñtūez corpale requirunt. **vij.** **Primū** ē sanitas siue bona dispositio organi visual. i. oculoz. **Quasi** at duo oculi aīne sunt intellectus et volūtas. **Quis** igitur intellectus tunc est sanus quando est ab errorib⁹ mundus sed oculus affect⁹ seu voluntatis tūc est incolumis quando est a rerum temporalū inordinatis cupiditatib⁹ immunis. vt dicit **Aug.** **Dras** ergo puritas est necessaria deum cōtemplari volentibus. propter qz dicit **Adar. v.** **Beati** mūdo corde quoniā

ipsi deū videbūt. Et qz vtrumqz oculm si des purificat. si intellectū ab erroribz & affectū a cupiditatibz vn. Actū. xv. dixit penz fide purificās corda eoz. id fides necessaria ē ad deum cōtēplandum. sicut oculoꝝ sanitas & puritas ad videndum propter qz Aug. dicit qz hūanc mētis acies inualida in tā excellēti luce nō figit nisi p̄us p̄ iustitiā fidei mūdatur. **C**ōsecūdū ē oppositio visibilē cōa visu. Sz nō. qz q̄ res visa directe opponit visui tunc spēs illi rei venit sup̄ lineas rectas cadētes in cōtrū oculi. qz linee omnes directe a singulz p̄tibz rei faciūt vnā pyramidē cui⁹ con⁹ est in pupilla & bassis in re visa. ex quo p̄z qz talis pyramis ex parte rei in se h̄z latitudinē. ex pte vō oculi artitudinē. Sic et qm̄ diuina & eterna aī oculos mētē cōtēplando deducim⁹ qz ea. put sunt in se ipsis cape negm⁹ sz p̄ eoz magnitudine modicū qd attingim⁹ qm̄ eoz latitudo in ocul nostris. qdānō coartatur. qz quantū in se maxima sint nos tamē pax capim⁹. Vñ dicitū ē **A**dy si Erod. xxiii. Posteriora mea videbis facie at meam videre non poteris. In visione. n. facie noticiā ē p̄fecta i visioe vō posterioroz noticiā accipit modica & v̄fusa. **C**itē videm⁹ omniū qz tria genera visibilia visui opponunt scz lumina. & specula. & corpa colorata. Lumina igit sūt spiritalia nature. specta diuine scripture. corpa colorata corpales creature. Et circa hec v̄sā sanctoz cōtēplatio scz. vel circa spūales naturas. v̄l circa diuinas scripturas v̄l circa corpales & visibiles creaturas. p̄pterea qz iuisibilia dei a creatura mūdi p̄ ea que facta sūt intellectu spiciuntur. **R**o. i. Tertiū ē distantia p̄portionalis. Nam si res poneret sup̄ oculū non videret. Est si nimis est; a lōge nullo nō videret aut male. **P**ortz igit qz a visu distet fm̄ aliqz p̄portioēz. intra qz nō equaliter sz magis. & min⁹ videt fm̄ modū distātē. Sūt at reb⁹ diuinas quozūdā oculi p̄ping & vicini scz beatoꝝ. Et iō isti clare & apte illa spiciūt. quozūdā vō valde remotū sicut oculi

danatoꝝ. In cui⁹ signū dicit **L**u. xvi. de viuitē danato. eleuās oculos sz mētē esset in tormētis vidit Abraā a lōge & Lazarū in sinu ei⁹. Vñ tales de gloria dei & beatoꝝ quali nihil v̄l pax videt. qz daninati gloria beatoꝝ v̄sā ad diē iudicij videt nō distincte sz v̄fuse sicut illud qd a remota videt. Nō enī cognoscūt q̄lis eozuz gloria fit. sz solū cognoscūt eos esse i gloria quādā iertimabili. & ex hoc torquentū p̄pter inuidiā. tū qz ipi talē gloriām amiserūt. sz post diē iudicij vino beatoꝝ visione priua bunt. fm̄ illud. **T**ollat impi⁹ ne videat gloriām. Quozūdā vō oculi v̄l viatoꝝ priua sūt distātes p̄ri ap̄propinquātes. qz licz distant p̄ naturā ap̄propinquāt tamē p̄ gratiā. Et iō ipi diuina magis. v̄l min⁹ cōtēplando p̄cipiūt. fm̄ qz p̄ gratiā magis v̄l min⁹ eleuānt. fm̄ illud **I**sa. li. **E**cce intelligit keru⁹ me⁹ exaltabit & eleuabit. & sublimis crit videt ab oculo sit sūt terminat⁹ scz nō nimis a base visuali elōgat⁹. qz illud qd multū a base visuali elōgat⁹ licz visui opponat nō tamē distincte videt. sicut at visus copalis nō h̄z vidz illud qz ē multū elōgatū a base visuali sic intellect⁹ nr̄ i hac vita ipersecte cognoscit & cōtēplā id qz multū elōgatū ē. a natura sc̄sibili. eo qz nihil sine fatalitate intelligit aīa v̄l dicit **P**abus. fatalitas aīa ē similitudo rei sensibilis v̄l ea qz sūt oīa a sensu remota sicut sūt res intellectuales anobis cognoscit nō possūt nisi i quātū se nobis p̄ aliquos effect⁹ sensibiles manifestāt & iō cōtēplatio n̄ra circa talia modica est sz tñ delectabilissima. vñ p̄bas dicit in. li. de p̄tib⁹ aiālū accidit circa illas bonoꝝ bilis existētes & diuinas substantias minores nobis existere ibcoicas. Est sz modi cū atigam⁹ tñ pp̄ bonoꝝ abilitatē cognoscendi delectabilē aliquid h̄nt qz qz apud nos oīa. **Q**uartū ē soliditas rei. qz si res nō est deīa sz visui p̄uia nō videt. pp̄ quā causam acē nō videm⁹ Sic cōtēplatio n̄ra nō d̄z ēē circa p̄uia. circa cōstitūta & spalia. sz circa solida & stabilia & eterna. **A**po

Conit. iiii. Nō cōtēplantibus nobis qz videt sed qz nō vident. **U**ne enī vident tēporalia sūt. que vō nō vident eterna sūt. **Q**uantiū est magnitudo debita rei vise: qz si nimis eēt parua nō videret in quacūqz distātia. **V**isus enī nō perficit nisi p̄ pyramidē ad oculū veniētē qz si fuerit valde p̄ua occupabit p̄tē visus valde p̄ua. sed v̄sā nō sentit visibile nisi qm̄ pars sue su p̄fici debita cōtēntat visibilis fuerit immutata. **S**pūaliter autē beatiss Augu. distinguit tria genera bonoꝝ. **L**iminima. put sūt bona fortunē: media. put sūt bona nature & maxima. put sūt bona grē vel glorie. **N**ō ergo n̄ra cōtēplatio ēē d̄z circa bona minimāzimo ea p̄ affectūm p̄pter sui modicitatē respicē nō debem⁹ sz d̄z ēē circa maxima. bona grē vel glie. **S**ertus est raritas medij. qz si medij fuerit nimis densū nō fiet per ipm̄ multiplicatio spēi & spēs venire nō poterit ad pupillā h̄ medij in cōtēplatiuis visis ē sensus siue corpus sine qz neqz p̄siste neqz cōtēplari p̄nt. qz si fuerit densum. i. grossum & plēnū & dicitūz cōnutritū cōtēplationē spūs ipedit. **N**ā v̄ter pinguis nō gignit sensū tenuēz sicut **P**iero. dicit. Sed si fuerit per abilitatē tenuē spm̄ aptiozē ad cōtēplādū effici ēē. **S**ic nazāzen⁹. **L**aro sevelut grossa qdā & obscurior nubes aīe obijciēs cōsiderare eā dīni hūmū radiorū n̄ finit. **S**eptimū ē lux qz spēs si imutat mediū v̄l visu nisi cū luce. **S**imiliter ad cōtēplandum diuina necessaria est lux fidei vel grē vel scripture sacre. **A**ccedere ad deū & illaminamini **T**ercū est tēpus: qz visio fit in tempore sicut p̄bas in perspectiua. **N**ā quīs visibile subito obijciat visui non tamē distāte apprehendit. nisi aliqua anime habita deliberatione que indiget tēpore. **E**t adeo antecio anime est necessaria cū p̄cedi tēpore. **S**ic et cōtēplatio requirit sua tēpora. **N**ā quedā tēpā aptioꝝ sunt cōtēplatiōi diuinoꝝ v̄l tēpā magis queta vel qbus hō magis est sobrius. **V**ñ. **P**s. **A**bane astabobū & videbo &c. **E**t iterū. **I**n matutinis

dīc meditabor in te. **E**t etiam tēpā qbus hō si h̄z occupari circa cōtēplatiōē. **P**s. **A**bdia nocte surgebam ad cōtēndū tibi &c. **C**ū enī sanctū querit charitas veritatis v̄l **A**ugu. dicit. **r**it. **l**i. **d**e ciuitate dei. **C**itē dulcedo cōtēplationis assimilatur sanguini. **P**rimo rōne principij fontalis qz fm̄ **A**risto. sedē h̄z in corde: qz dicit qd cor est principij sanguinis sicut & venarū v̄l manifestū esse dicit per anathomiam. **S**ed fm̄ **S**alic. sedes sanguinis est in epate sicut in suo fonte: qz in calore epatis est locus secūde decoctiois & inde sanguis p̄ mēbra dirigit v̄l corū calore tertio decoquat. **P**ria. n. decoctio fit i stoma cho. scda. in epate: tertia in oib⁹ mēbris. **P**ossēt autē dici v̄trāqz opinioē concordādo qz epar est principij sanguinis quo ad materiā: qz materia sanguinis est ab epate sed cor quātū ad formā. **A**doralū at p̄ calore siue epati siue cordis ardore accipimus amorē. **E**x ardore nōqz dilectiois qm̄ ex calore epati v̄l cordis p̄hūit dulcedo & suauitas spūalī cōtēplatiōi. **P**s. **S**ustate. **I**p̄ amorē & videte. **S**p̄ cōtēplatiōē qm̄ suauitas ē dñs. **S**cdo rōne q̄ntitatē n̄s. **E**st. n. sanguis calide & hūide n̄e calor ex amore & timore ex timore d̄z pūcē qz duo crescē & d̄lectari fuerent & sobrie faciūt cōtēplatiōē: vñ **P**s. ex plona xpi dicit p̄ri. **Q**ui timēt te. timore filiali qz ē ex reuerētia & amore videbūt me scz in cōtēplatiōē & letabunt inter na delectatione. **C**apitulus. xvii.

Conuerfi nouit ad deū opz v̄l gubernēt & soueant ad modū ifāt nouit nati. **I**n fāt. n. nouit n̄at diligēt gubernādē qz cū caro ei⁹ fit fluida & tenella si ei adhibēda remediā & fomenta & sic docet **C**ōstū. pla fomenta sūt ei adhibēda. **C**ōtēplatiō n̄ ē v̄l i rossis cū sale tritū iuuuat v̄l mēbra fluida cōfortent & viscolosa hūiditate purgent. **Q**uasi at rose redolētēs sūt scōꝝ viroz cōtēpla & v̄tutes qb⁹ infans inuoluitur qm̄ nouiter conuersus ad imitandū

quasi in
in profert

puocatur: sed dicitur ei cum sale teritur. cum discretione exponitur et suaderi. Non enim ad huc debili dicitur persuaderi exempla nimis austeritate ne forte desperet vel ne forte assumat supra posse suum. Unde dicitur propositum exempla contra peccata sibi quibus ad precipiendum confortetur: et a peccatis visco. in suavitudo seu infectione purgetur et liberetur. Petri. ii. Quasi modo geniti infantem lac comperit. Facilius exemplorum informatione siue imitatione et segetur rationabiles sine dolo ut in co crescant. Secundo est ut palatum et gingivae cum digito melle uncto fricentur ut interiora oris mundificentur et confortentur et dulcedine mellis appetitus infantulo puocetur. Tunc autem penitentis digito fricatur: quoniam leve opus siue opus et non graue et imitabile sibi imponitur. Unde contra nimis austeros sacerdotes dominus dicit. Alligat onera graua et imitabilia et imponit in humeris hominum: digito autem suo nolunt ea mouere. Sed adhuc opus digito melle uncto ita quod et cum quadam dulcedine penitentia inungatur: tunc penitentis libentius recipitur et magis confortatur et puocat appetitum eius ad faciendum et quanto libentius facit tanto plus ei valet ad interiorum purgationem. Tertium est ut sepe balneetur et oleo myrtino ac rosaceo inungatur et oia eius membra fricentur. Per frequentem autem balneationem accipit frequenter lachrymarum copulationem. Quarto Lauabo per singulas noctes lectum meum et lachrymis meis stratum meum rigabo. Per oleum myrtinum intelligitur doctrina patientiae: quod myrtus tantum rosa non patientiam significare consuevit. Et isto duplici oleo de penitentis precipue linuntur. Ad patientiam et temperantiam precipue moueri. Ad patientiam aduersus et ad temperantiam delectabilem quod temperantia deesse in oibus membris. Quartum est ut in loco obscuro somnus puocetur ut lumine in oculis eius congregetur et ne nimio lumine oculi tendelli ledantur ut non lusi efficiantur. Sic nouiter conuersi potius in quadam obscuritate siue simplicitate fidei sunt tenendi vel permittendi

gestere: quod eis subtiliora et aliora sunt proposita et dulciora: quod talia quatuordecim per verba declarata debiles oculos mentis coram non poterit lederet quod illuminaret. Unde talibus apostolus dicebat. Heb. v. Facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo. Facili si dei doctrina non sublimi et difficili. Quintum est ut super oia caueatur ne corrupto lacte nutriantur: quod ex hoc infirmitates pessime generant parualis: nec est bona medicina paulis dum egrotat sed nutritio conuenienti medicina dictanda est ut defectum infanti suppleat ut nutritio sicut lactis. Lactis. Et bona enim dispositio lactis sit bona dispositio paulis. Similiter ergo cauedum est ut nouiter ad fidem vel penitentiam conuersi non nutriantur doctrina praua vel heretica: quod ex hoc generarent in eis pessime opiniones et dispositiones. Unde regula vel medicina eis necessaria tradenda est de sanctorum virorum instructionibus et exemplis: quod ex illo informatio ne bona vel mala pederit nouitiorum vita et forma propter quod dicebat quibusdam doctorum genitum et magister apostolus. Phil. iij. Obseruate eos qui ita ambulat sicut beatus forma nram. Sextum est quod infatuli fasciis sunt ligandi: eo scilicet quod membra infantilia sunt tenella et ad diuersarum susceptionem formarum sunt disposita et id fasciis sunt liganda ne fiunt deformia siue torta. Sic quod nouiter conuersi et precipue iuuenes sunt faciles ad suscipiendum omnem informationem sibi datam id sunt sub certis legibus et regulis limitandi et certis et discretis sponis comedandi ne ex alicuius malis exemplis vel verbis deformetur. Septimum est quod infans somno ut sic calor ad interiora reuocet et digestio celebretur. Valerius et ceteri ad hunc modum mouentur: et sic ex motu caloris interioris confortetur et sit somnus per musositarum resolutionem cerebrum puocetur. Valerius et ceteri ad hunc modum cauent ut infantuli sensus ex vocum dulcedine delectentur. Similiter quod conuersi nouiter et precipue iuuenes sunt multum auidi et appetere nutrimentum doctrinae spiritualis indigent

geni somno. in vacante et gere contemplationis et meditatione ut calor diuini amoris in eis accedat. Ita ut doctrina quod informet eis magis placeat et proficiat. Unde dicitur in cunctis. Facili obediencie operibus occupari ne oculos sint. Quod et talibus opibus calor amoris et somnus. in genere contemplationis in eis accedat et appetitur. Valerius et ceteri ad hunc modum laudis audiant si sunt laici. vel dicant si sunt clerici. Unde legitur de beato. Aug. quod tempore conuersionis suae flebat vberissime atque ore verissime suae sonantis ecclesie vocibus vehementer affectus. Voces enim alle influebant auribus eius et liquebatur veritas in cor eius et flebat lachryme et bene illi erat cum eis.

Capitulum. xvij.

De proportionibus rationis et aduentione per teo capitis quod dicitur ipsa repraesentant quo ad quatuor. Primum quod ille dicitur pres capitis quod tempora dicuntur sui membra valde mobilia. Et ideo dicitur. Ipsi sunt dicta sunt quod sui mobilitate motus quasi interualis temporum mutantur. Sic et humana corpora sunt decursum tempore ingit mutantur et alterantur. Unde de homine quo ad corpus dicitur Job. xiiij. Namque in eodem statu permanet. Apparet et ex hoc dicitur. Ipsi quod iste dicitur partes capitis denominantur a temporibus et id non debet vocari tempora ut quidam idiote praesertim sunt tempora et hoc et dicitur Aug. et dicitur. Et secundo ipsa sunt valde utilia. Nam per tempora medianibus nervis ad instrumenta sensuum spiritus defertur et per eadem spiritus vitalis per quaedam arterias a corde ad cerebrum demandatur. Sicut ergo tempora defertunt sensui et vite sic corpus ipsa est homini ut spiritui obsequatur. ut in sensu. in cognitione perficiatur et ut vitam eternam consequatur. Unde apostolus. Rom. xij. De corpora vestra hostia visentem sanctam. deo etc. Tertio quod tempora sunt valde passibilia et ad lesionem facilia. Nam propter neruorum sensibilia et arteriarum venarum

quod passibilia in loco temporum colligantiam tempora sunt valde passibilia et ad lesionem facilia. Unde animal ibi percussu de facili mori sicut dicitur. Ipsi. x. de animalibus et hoc et accidit quod huiusmodi quod in temporibus cito egreditur propter ossium tenuitates: propter quod tempora cito canescunt propter humorum paucitatem et siccitatem in eis dominantem et propter eorum inertibilitatem ad naturam frigiditatis. Sic etiam naturaliter corpus humanum inter omnia corpora est valde passibile et ex leui percussione interdum ducitur citius ad mortem. Stimulus enim calor et humor in eo deficiente ad senium et calcem tendit. Apostolus. Cor. xv. Quotidie morior et ad mortem tendit senescendo. Nam quod antiquatur et senescit prope iterum est. Ipsi. viij. Quarta quia tempora sunt valde humectabilia. sunt etiam interius aliquantulum villosa ut humorum a cerebro veniente recipiatur et somnum oculis inducant. et si illi villi fuerint pressi per liquationem compressi humoris oculos lachrymari faciunt. Similiter quoque corpus nostrum humoribus cibale quod tidie recipit qui occupantibus frequenter incendit et somnum peccati inducit. Est insuper corpus frequenter ex sua passibilitate et grauitate cum lachrymationis et luctus. Unde apostolus. Ro. viij. Ipsi inter nos genium expeccatae redemptionem corporis nostri. Tertio qualiter corpus debeat a spiritu gubernari ipsa natura carnis ostendit. Primum ratione nobilitatis. Nam caro humana est primitiua eo quod sit nobilissime forme unita. anime rationali quod est dei imagine insignita imo quod super omnia mirabilissimum est caro humana dei caro est facta et verbo dei unita. propter quod est super omnia exaltata. et quo de dignari dicitur homo carne sic nobilitatem et exaltatam dicitur vilisati seu seditati exponere. Unde et papa dicitur agr. o se o christiane dignitatem tuam et diuine consors facti nature noli degeneri conuersatione tua in pristinam vilitatem redire. Secundo ratione vilitatis quod est. Lactis. caro cum sit calida et humidum est calidioris na-

varialis fomēti offiū nervoz & lacertozum
coperimentum & frigiditatis temperamē
tum. Et ad hec oia valet corpus a spiritu
regulatum. qz ē amoris spūalis nutrimen
tū. Eccl. x. viii. Scruoz ignis. i. scruoz. diu
ni amoris vrit carnes eius. Et est virtu
tū & gfarū spūaliū abfonsiū. Nā grossi
cies & infirmitas copozis abfcondit dona
mentis & infirmitas per humilitatem cu
stodit Apo. ii. Cori. i. iiii. Habem⁹ tbeaurū
istum in vasis fictilibus idē fragilibus
copozibus. Interdum etiam dum cop
pus atterit frigus mentis idē pigrina ex
pellitur ps. Multiplicatē sunt infirmitates
eorum postea accelerauerunt. Et terio ra
tione varictatē ē enim triplex caro siue tri
plex spēs carnis. Vna nervis & musculis
admitta vt lacertus. Alia inter durum &
molle temperata vt caro cartilaginosa. ter
tia inter hec media vt caro communiter
dicta: In quo significatur qz ipsum corpus
nostrum aliquando est cū duritia & rigidi
tate domandum quod signat caro nervis
admitta. Aliquando cum mollicie & leni
tate fouendū quod signat caro communit
dicta Semp autē ē cū temperantia nutrien
dū & regendū qd signat caro cartilagino
sa Apo. Ro. ii. Exhibeatis corpora vestra
hostiā viuētē hostiā vitia mortificādo. sed
viuētē nāz sferuādo. & h duo tpanctia facit.
qz naturā sferuat & vitia refecat. Quar
to rōne quantitatis. Dicit. n. Arif. xii. li. de
animalibus qz aues paucas carnes hntes
veloces sunt vigorose & boni volatus. Sz
aves multas carnes habentes sunt pigre
& vit a terra valent se erigere. Sic homi
nes qui a carnalibus delitiis & delectatio
nibus abstinent sunt circa spūalia vigo
rosi. & ad ascensum per volatum consēpla
tionis idonei. Sed homines carnosī. i. car
ni vel ventri dediti econtrario sunt ad spi
ritualia pigri & a terrenis affectibus nequē
separari. Vnde Dhs dicit. xii. li. de aiali
bus. qz caro nimis abundans impedit spi
ritus operationes. Et ideo creatio capitis
ex multa carne non fuit vt cset homo sen

sus melioris. intellectus perfectionis. Dici
ctū in li. quando locus g & circa oculos ē
multe carnis malicia signat dispositiōis
& prae formationis & defectus formatus
virtutis. Vnde ex multa carne & debili
tate non valente illas regere monstruofe ge
nerantur in corpore passionis sicut ipse.
Dhs dicit libro. xvi. q oia onduēt q tpan
tia necessaria est ad sanitates mentis & ad
valitudines corporis. Vnde de sobrietate q
est temperantē ps scz quo ad potum dicit
tur. Eccl. xxi. q sanitas est anime & corpo
ris potus sobrius.

Capitulum. xii.

Dra pastoralis affiat ma
mille. Vno qz mamilla in
muliere ē membrū duplica
tū. qz duo sunt pcpue pasto
ri necessaria scz vita & doctri
na vt scz ad nutrimētū subditoz ex altero
fluat lac exempli. ex altero vbo verbi. i. d
mo. iiii. Exēplū estō fidelium in verbo in
conuersatione. &c. Vel duo vbera sūt due
virtutes necessarie rectori scz iustitia & cle
mentia. Vno. x. Misericordia exertitas cu
stodiūt regem & roborat clementia tronas
eius. Sicgo. Inesse rectoribus dz & iuste
paciens misericordia & pie seuiens discipuli
na. Dicit tamen Dhs. vi. li. de animalib⁹
qz animalia multoz vberz multoz sūt filio
rū & hnt vbera a pte iseriori diffusa vt ps
in canicula & porca. Et cuz peperit porca dat
primo filio primā mamillā & secundo secū
dā & sic de alijs. Animalia aut pauca vbe
ra habētia paucos hnt filios. Vñ videt qz
natura non errante non dz aliqz aial plu
res filios generare qz habet mamillas i
corpore. alias esset inuenire diminitū & su
plūū in natura quod pro inconueniēti
bz Dhs. Sicut g aialia multoz filioz mt
toz qz sūrbū & ecōuerso q paucoz sūt
vberum paucoz sunt filiorum. Sic pasto
res quanto plures habēt spūalia filios
pascere & nutrire. tanto pluribus coe vbe
ribus. i. virtutibus opozet abundare qui
bus bonoz opū pbeāt alimēta. i. exempla

vel inuamēta. Et ideo sicut dicit Greg. i
Pastor. Virtutib⁹ vacu⁹ ad regimē nec
eocatus accedit. Et secundo qz mamilla
est mēbz ad nutrimētū fetus necessariū
Sic pastorat cura ē necessaria vt subdit
vob hnt nutrīantur & pascantur verbo &
exemplo & etiā temporali subsidio. j. Def.
v. Pascite qui in vobis est gregem dei &c
Ere. iiii. Lammie nudauerunt mammias &
lactauerunt catulos suos. Nam Lammie
mammias denudant. quando pastorū mē
tes internas suas virtutes ad subditoz p
fectum operibus demōstrant videlicet
spūaliū docendo. pietatē subueniēdo & sic
de alijs. Et terio qz mamilla ē mēbz lac
tis administratiū Lac at vt dicit Arif. ē
sanguis decoctus digestus non corruptus
Nā sanguis mēstrualis ad mamillas
opere nature repellit & ibi decogit & digeri
tur. Sūt. n. manille in pectore situate vt
cordi essent vicine. vt pp calozis cordis de
coctionez sanguis in lactis naturam faciū
us verteret. Digest⁹ autē sanguis ex albe
dine glandularz mamillarz in candoris spe
ciem transformat. vt dicit Lōstā. Caro enīz
mamille caueruosa & porosa est vt sponsia
& glandulosa & moll & alba & ideo ad gene
rationem lactis est apta. Lac at bene dige
stū est duke quod necessariū ē ppter ciba
tionē aialis eo qz cibis oium aialū nō est
mī duk⁹ & valde digestus vt dicit Lōstā.
Et quib⁹ oibus colligit qz mēbz mamille
est sanguinis depuratiū. digestiū dulce
ratiū. & inspissariū. Vnde at igit ad mo
dū mamille dz pbeere sanguinē. i. doctrinā
spūaliā & vitalē quā tñ primo dz depura
re legendo digerere meditando. dulceare
disponendo. inspissare siue ingrossare pro
ferendo. ita vt facilius & auidē ab auditori
bus capiat. Quarto qz mamilla ē mem
brum cordis & pectoris defensiuū. Nam
mamille sua carnositate pectus coogiūt &
frigiditatem eius offcam temperātes a fri
giditate aer⁹ protegunt & defendūt. Sic cu
ra pastorat non dz tāta intendere subditis
quā pectus siue cor sūū custodiat siue de

sedat a vitijs. Vnde sicut mamille primo
pectus armant deinde at lac ppūant. ita
pastores primo deit itedere sibi deide gre
gi puidere. Act. iiii. Attendite vobis & gre
gi vniuerso. Et quinto qz membz mamil
le ē ocepti fetus indicatiū. Nā sicut dicit
Dhs i. vi. li. de aialibus. Si impregnatio
fuerit masculi apparer dextra mamilla
maior sinistra si vbo femina fuerit est si
nistra maior. Et hoc signū appet qz prio
fetus incipit se mouere. Sic in correctioe
prelati mamilla dextra est rigor discipline
sed sinistra dulcor misericordie. Si ergo
dulcor misericordie excedat rigorē disci
pline facit filios scruinos. i. subditos dis
solutos sed si vigeat rigor discipline facit
mascalinos. i. viriles & virtuosos. qñqz au
tem ex nimia mollicie pidentis vita oino
corruptur & perdit delinquentis. & econ
tra qñqz ex rigiditate siue duritia sferuat
Et id dicit sup Amfor. qz qñ mulieres pa
riture sunt aboziniū mamille mollescunt.
Cuius rō est fm Bati. qz gracilitas ma
mille paucitate lactis signat. Vnde cū fe
tus debitu nutrimētū nō hēat necesse est
vt abortiat. Si vbo fuerint vbera dura sa
nū esse fetū designat vñ docz Ifido. Quā
blando vbo castigatus nō corrigit acris
necesse est vt arguatur. Cum dolore sūt ad
icidēda que leuiter sanari non possunt.
Capitulum. xi.

Driofitas mentis
assimilatur dolori
verticis. Et primo
ratione diuisionis
qz dolor verticis h
mō fieri solet vt vt
deat caput i plures
ptes diuidi. In plu
res ergo ptes ca
put scindit. qz hoīs curiosi mens in diuer
sa pū. qrit. n. curiosi varia & diuersa & no
ua. ptra illud Eccl. iiii. In pluribus opri
bus eīne fueris curiosus. Secūdo rōe cu
ratiōis. quia opozet primo vt caput inhr

varialis somētū offiū nervoy et lacertorum
 coprimuntur et frigiditas temperamē
 tum. Et ad hec oia valet corpus a spiritu
 regulatum. qz ē amoris spūalis nutrimen
 tū. *Eccl. xxi. viii.* Feruoz ignis. i. feruoz. diui
 ni amoris vrit carnes eius. *Eccl. i. xvi.* est virtu
 tū et gfarū spūaliū abscōsiū. Nā grossi
 cles et infirmitas copozis abkōndit dona
 mentis et abscōdendo per humilitatem cu
 stodit *Apo. i. i. Cor. i. iiii.* Habem? tēfaurū
 istum in vasis fictilibus idē fragilibus
 copozibus. Interdum etiam dum cor
 pus atterit frigus mentis idē pigritia et
 pellitur ps. Multiplicate sunt infirmitates
 eozum postea accelerauerunt. *Eccl. xxi. i.*
 ratione varietatē ē enim triplex caro siue tri
 plex spēs carnis. Vna neruis et musculis
 admixta vt lacertus. Alia inter duram et
 molle temperata vt caro cartilaginosa. ter
 tia inter hec media vt caro communiter
 dicta: In quo significatur qz ipsum copuz
 nostrum aliquando est cū duritia et rigidi
 tate domandum quod signat caro neruis
 admixta. Aliquando cum mollicie et leni
 tate fouendū quod signat caro communit
 dicta *Semp aut ē cū temperantia nutrien
 dū et regendū qd signat caro cartilagino
 sa Apo. Ro. xii. Erubescat copozia vestra
 hostiā viuētē hostiā vitia mortificādo. sed
 viuētē nāz sferuādo. et h duo tpancia facit.
 qz naturā sferuat et vitia refecat. Quarto
 rōne quantitatis. Dicit. n. *Aris. i. li. de
 animalibus* qz aues paucas carnes hntes
 veloces sunt vigorose et boni volatus. Sz
 aues multas carnes habentes sunt pigre
 et vir a terra valent se erigere. Sic homi
 nes qui a carnalibus delitiis et delectatio
 nibus abstinent sunt circa spūalia vigo
 rosi. et ad ascensum per volatum concēpla
 tionis idonei. Sed homines carnosi. i. car
 ni vel ventri dediti e contrario sunt ad spi
 ritualia pigri et a terrenis affectibus nequē
 sperari. Vnde *Ps. dicit. xli. de aialibus.*
 qz caro nimis abundans impedit spi
 ritus operationes. Et ideo creatio capitis
 ex multa carne non fuit vt eilet homo sen*

sus melioris. Intellectus perfectionis. Dicit
 etiā in *li. i.* quando locus qz ē circa oculos ē
 multe carnis maliciam signat dispositiōis
 et prave formationis et defectus formatiue
 virtutis. Vnde et multa carne et debilitate
 non valente illaz regere mostruose ge
 nerantur in corpore passionēs sicut ipse.
*Ps. dicit libro. xvi. qz oia oīdunt qz tpan
 tia necessaria est ad sanitates mentis et ad
 valitudines copuz.* Vnde de sobrietate qz
 est temperantē ps scz quo ad potum dicitur.
*Eccl. xxi. qz sanitas est anime et copo
 ris potus sobrius.*

Capitulum. xix.

Mdra pastorialis assilat ma
 mille. *Primo* qz mamilla in
 muliere ē membrū duplici
 tū. qz duo sunt pēpuc pasto
 ri necessaria scz vita et doctri
 na vt scz ad nutrimētū subditoy et altero
 fluat lac exempli. et altero *ho. verbi. i. l. bi
 mo. iiii.* Exēplū esto fidelium in verbo in
 conuersatione et. *Del* duo vbera sūt due
 virtutes necessarie rectoy scz iustitia et cle
 mentia. *Pro. x.* Misericordia et veritas cu
 stodiūt regem et roborat clementia tirones
 eius. *Grego.* Inesse rectoribus dz et iuste
 paciens misericordia et pie seuiens discipi
 na. Dicit tamen *Ps. vi. li. de animalibz*
 qz animalia multoy vberz multoy sūt filio
 rū et hnt vbera a pre istoz diffusa vt ps i
 canicula et porca. Et cuz peperit porca bat
 primo filio primā mamillā et secundo scū
 dā et sic de alijs. Animalia aut pauca vber
 ra habētia paucos hnt filios. Vñ videt qz
 natura non errante non dz aliqd aial pla
 res filios generare qz habet mamillas i
 copozis. alias esset inuenire diminiūtū et in
 plūm in natura quod pro inconuenientē
 dz *Ps.* Sicut qz aialia multoy filioz mō
 toz qz sūt vberū et ecōuerso qz paucoy sūt
 vberum paucoy sunt filiorum. Sic pasto
 res quanto plures habet spirituales filios
 pascere et nutrire. tanto pluribus eos vber
 ribus. i. virtutibus oportet abundare quā
 bus bonoy opā pbeāt alimēta. i. exempla

vel inuenta. Et ideo sicut dicit *Grego. i.*
Pastor. Virtutū vacuā ad regimē nec
 vacuus accedat. *Secundo* qz mamilla
 est mēbrū ad nutrimētū fetus necessariū
 Sic pastoraz cura ē necessaria vt subditū
 velut filij nutriantur et pascantur verbo et
 exemplo et etiā temporali subsidio. *J. Del.*
et Pasceat qui in vobis est gregem dei et
Eccl. iiii. *Lamie* nudauerunt mammas et
 lactauerunt catulos suos. *Nam* *Lamie*
 mammas denudant. quando pastorū mē
 tes internas suas virtutes ad subditoy p
 profectum operibus demōstrant videlicet
 sapiētā docendo. pietatē subueniēdo et sic
 de alijs. *Tertio* qz mamilla ē mēbrū la
 tis administratiū *Lac* at vt dicit *Aris.*
 sanguis decoctus digestus non corruptus
 Nā sanguis mēstrualis ad mammillas
 opere nature repellit et ibi decoqz et digeri
 tur. *Sūt. n.* mamille in pectore situate vt
 cordi essent vicine. vt pp caloriz cordis de
 coctionis sanguis in lactis naturam faciū
 us verteret. *Diget?* autē sanguis ex albe
 dine glandularū mamillarū in candore spe
 ciem transformat. vt dicit *L. Osa.* *Laro* enīz
 mamille caernosa et porosa est vt spongia
 et glandulosa et moll et alba et ideo ad gene
 rationem lactis est apta. *Lac* at bene dige
 stū est dūke quod necessariū ē ppter ciba
 tionē aialis eo qz cibus otium aialū nō est
 nisi dūke et valde digestus vt dicit *L. Osa.*
 Et quibz oibus colligit qz mēbrū mamille
 est sanguinis depuratiū. digestiū dulco
 ratiū et inspissatiū. *Prælat?* igit ad mō
 dū mamille dz pbeere sanguinē i. doctrinā
 sapidiā et vitalem quā tñ primo dz depura
 re legendū digerere meditando. dulcizare
 disponendo. inspissare siue ingrossare pro
 ferendo. ita vt facilliter et auide ab auditori
 bus capiatur. *Quarto* qz mamilla ē mem
 brum cordis et pectoris defensiuū. *Nam*
 mamille sua carnositate pectus coopit et
 frigiditatem eius osscam temperātes a fri
 giditate aeris protegent et defendūt. Sic eu
 ra pastoraz non dz tātū mēdendere subditis
 quā pectus siue eos suū custodiat siue de

sedat a vitijs. Vnde sicut mamille primo
 pectus armant deinde at lac ppiant. ita
 pastores primo dnt itēdere sibi deinde gre
 gi puidere. *Eccl. iiii.* *Attendite vobis et gre
 gi viuicri.* *Quinto* qz membz mamil
 le ē excepti fetus indicatiū. Nā sicut dicit
Ps. i. vi. li. de aialibus. Si impregnatio
 fuerit maculi apparet dextra mamilla
 maior sinistra si ho femina fuerit est si
 nistra maior. Et hoc signū. apper qñ pio
 fetus incipit se mouere. Sic in correctiōe
 prelati mamilla dextra est rigor discipline
 sed sinistra dulcor misericordie. Si ergo
 dulcor misericordie excedat rigorē disci
 pline facit filios sermoneos. i. subditos dis
 solutos sed si vigeat rigor discipline facit
 masculinos. i. virtuosos. qñqz au
 tem ex nimia mollicie phidentis vita oino
 corrumpitur et perdit delinquentis. et econ
 tra qñqz et rigiditate siue duritia sferuat
 Et id dicit sup *Amsor.* qz qñ mulieres pa
 riture sunt abortiuū mamille mollescunt.
 Cuius rō est fm *Bali.* qz gracilissas ma
 mille paucitate lactis signat. Vnde cū fe
 tus debitū nutrimētū nō hēat necesse est
 vt abortiat. Si ho fuerint vbera dura fa
 nū esse fetū designat vñ docz *Isido.* Qui
 blando ho castigatus nō corrigit acris
 necesse est vt arguatur. Cum dolore sūt ad
 icidēda que leuiter sanari non possunt.

Capitulum. xx.

Driofitas mentis
 assimilatur dolori
 verticis. *Primo*
 ratione diuisionis
 qz dolor verticis h
 mō fieri solct vt vi
 deat caput i plures
 ptes diuidi. In plu
 res ergo ptes ca
 put scindit. qz bois curiosi mens in diuer
 sa ptiē. qz n. curiosi varia et diuersa et no
 ua. ptra illud *Eccl. iiii.* In pluribus operi
 bus ei? ne fueris curiosus. *Secundo* rōe cu
 ratiōis. quia oportet primo vt caput infir

mi vitta. i. lino pāno stringat. et sic mēs cu
riofis stringēda ē vitta. i. corrigēda ē doctri
na. Sic sua vitta. i. doctrina ligavit paulus
caput thimothē. i. mētē dicens. Stultas et
sine disciplina dōnes devota sciens q̄ gene
rant lites. Numm autē dei non oꝝ litigare sed
manifestum eēt ad oēs. Non potest et vt hūc
infirmitati auriliū medicine non desit. qm̄
bmdī morb⁹ velnt cācer serpit. Vñ Apo.
ij. Tbi. h. Prophana et inutilia devota. mul
tam enī pficiunt ad impietate et hino eoz
vt cācer serpit. Tertio rōe lchōis. qz solz
talīs infirmitas hricē dolentiū ledi p̄ mul
tiloquium. Et ideo curiosis et garrulis liti
gatoribus remediū est vt oꝝ ipozum silen
tium imponatur. Naz in multiloquio pec
catum non decrit vt dicitur Pro. x.

Capitulum. xij.

Deuotio assilat pinguedini

Primo quē. qz pingue
do sua vnicuofitate ē igni
et calozis vitalis nutritiua.
Et sicut mētīs deuotio
ignē diuini amoris et calo
rem. i. seruoꝝ charitatis.
quo aīa spūalit̄ viuūt in ipsa aīa fouet et nu
trit. i. Re. ij. Incendat p̄mū iuxta moꝝ
bodīe adeps. Adeps enī incēdit cū et ipsa
deuotioe aīmus inflāmur. Secūdo qz
pinguedo ē sua aerea lenitate suspiciē peti
tina. qz scz mentis deuotio et exteri⁹ p
rumpit. siue p lacrymas siue p voces di
uīe laudis talia bmdī. Vñ Job. Cassian⁹
dicit in collatione Abbatis. Joānis q̄ de
uotio ē seruoꝝ bone volūtatē quem mens
cōhibere nō valens certis māifestat indi
cis p̄. Sicut adipe et pinguedine replet
anima mea. et sequit et labijs exultationis
laudabit os meū. Tertio qz pinguedo ē
vacuitatis corpis repletus et sic deuotio re
plet et p̄plet defectus aīe. Delvacuitas cor
pis est humilitas mētīs q̄ replet pinguedi
ne. qz mēs hūilis replet deuotioe Job. xij
Viscera eius replebunt adipe. Quarto
qz pinguedo est diuersaz p̄mū impingua
tina. vñ et bz diactra noia. Nam sicut dicit

Asi. aruina ē pinguedo adberēs coti. et ista
signat deuotionem exteriorem q̄ ostēdit in
effectu Job. v. De lacribus eius aruina
dependit. Adeps autē est pinguedo intelli
na inuoluens et membra interius custodi
ens et h̄ designat deuotionē interioꝝ quā
de p̄cipue requirit Re. ij. In mnis adeps
vñi erit et. Pinguedo autēz comūter dī
de vtraqz licet stricte dicatur pinguedo q̄
adberet cuidam pellicule que dī sit bna. et
go pinguedinem largo modo sumptā bz q̄
tam interius q̄ exteri⁹ est deuot⁹. vel q̄
pinguedo inuenit in diuersis partib⁹ signat
q̄ deuotio inuenitur in diuersis reb⁹. Vñ
sicut Bern. dicit sup Lāt. Nō omnib⁹ co
dem modo data est grā ista scilicet deuotio
Porro thomas in latere Joannes in pe
ctore petrus in sinu. paulus in tertio cō
secrati huius gratiam assecuti sunt.

Capitulum. xiii.

Et in sacra scriptura attribu
untur humana mēbra et h̄c
s̄m metapozā. sicut Dan.
dicunt. i. l. c. i. Simplex enī dē
est et nō figurabilis. Quos
enī palpebras et visus h̄c describit qz h̄c
virtutē vniuersoz p̄sideratiū n̄bīl cū la
tere p̄t Aures quoqz et auditū h̄c deſci
bitur. qz apud eū p̄pitationē fore et deſca
tionis susceptionē nō tuem⁹. Per hūc
enī sensū nos mites ostēdim⁹ qm̄ deſcātib⁹
aures fauorabiliter inclinamus. Os fa
ces et labia habere dicitur quia istud vult
loquendo per inspirationem nobis reue
lat quod hominum cogitatio per bmdī or
gana exprimit et ostēdit. Surtur et gustum
h̄c dicitur. quia in nostro iusticie operibus
tanq̄ in gustu delectatur. Nares et olfa
tum h̄c dicitur. quia tanq̄ odor suauit̄
mus dño placet quicquid deuotionis affe
ctus ei tribet. Faciem h̄c h̄c dī quia
per ipsius opera eius virtutem et p̄sentiam
perpendimus. Nam p̄sonā p̄sentē p̄ facie
cognoscim⁹. Dan⁹ representat eū sub
titem et inuisibile opationē. quia nos digi
tis et manibus et brachijs subtilioꝝ et lo

riosa operamur. Vñ No scriptura detraz
dei memorat. chariora dei et dignioꝝa in
finuar. Vnde et iurare p̄ detraz dī qm̄ in
transmutabiliter eius p̄siliū p̄hibet. S3 fre
quēter pauperibus et indigentib⁹ subuenit
et iō pedes h̄c dī vuz sepe ostēdit in effectu
q̄ solē opari boies pedibus vel in cessu.
Lor et petrus habere dicitur pp̄ cognitoꝝ
ingē reſozdanonē. Vētrē No et viscera p̄
pter cōpassionē quā se habere in nobis ostē
dit Jacobi dī pp̄ odiū malicie et eā quā ad
bibz. vitionē. Etia dormire et obliuisci dicit
tur pp̄ iniurie dissimulationē. Quia cr
go tot modis p̄ sua bñicia n̄fam supplet i
dignitā more dūano dī h̄c mēbra diuersa
Capitulum. xiiii.

Delectio assilat mento. Vñ
mo qz mentū fuit necessariū
pp̄ mandibulaz origiē. Nā
interior mandibula ex men
to orit et in co fūdat. Sed mā
dibula h̄c inferior vīdē p̄sentē designat.
cū ē duplex ps scz detraz que p̄tinet ad
p̄m. cuius exercitiū ē in vita p̄teplatiua et
ps sinistra q̄ p̄tinet ad corp⁹ circa cui⁹ mini
stria inuendit vita actiua. Sed vtriusqz ori
go ē et mento. Ier dilectione charitat⁹. qz
p̄teplatiua est et dilectione dei actiua h̄c
et dilectione p̄mī. Vñ. j. Job. iij. Qui n̄
diligit manet in morte. C. Secūdo mentū
fuit necessariū pp̄ dentū inferioroz radica
tionē. Inferiores enī dētes. i. sancti in hoc
mūdo viuētes sūt radicati in mēto. i. in di
lectione dei s̄m illud Eph. iij. In charitate
radicati et fundati et. Tertio fuit necessa
riū pp̄ os agitionē. Nā ossa ipsius menti
in suis extremitatib⁹ duas h̄nt furculas
vt dicit Lof. Vna est acuta cui⁹ acuminū
ligamen quoddā in. erit q̄ a latere eym. p̄
tendit p̄ q̄ bucca claudit et aperitur. Alte
ra h̄c furcula grossa ē et rotūda cui⁹ rotan
ditate mētum sit mobile. Sic et necessaria
delectio charitatis. vt os aperiri possit siue
in p̄dicatione qz si linguis hominum loq̄
r et angeloz charitatem aut non habeas et.
i. Cor. iij. sine in oratione sine in confes

sione q̄ et sine charitate valide non sūt p̄
Os meū aperui et attraxi spūm q̄ mada
tua desiderabā. Voc. n. desiderū man
datoꝝ charitas faciebat qz sicut calor fūre
facit aquā ita charitat⁹ amor fūre facit in
sticiam que in obseruatione mādatoꝝ cri
stī sit sine. q̄ neqz obfessio ē salutifera neqz oī
no impetratiua s3 illud Pro. xxi. Qui ob
turat aurē suā ad clamorē paupis clama
bit ipse et nō exaudiet. Quarto fuit men
tum necessariū pp̄ facie cōp̄lectionem et cō
sumationē. vñ si sit fronti p̄portioatū to
tā facie exornat. et si nimis excedat eā. totā
faciem debonestat. Sicut igit mētū p̄por
tionatū ē ornamētū facie et p̄plementum
ita amor ordinat⁹ sicut ē charitatis dile
ctio s̄m illud Lāt. ij. ordinauit in me chari
tē. ē ornamētū et p̄plementū aīe. Vnde p̄
nuptiale velle charitatis designat. Adāth.
xiiij. et eo q̄ aniam exornat et decorat.
Quinto mētū necessariū ē ad aīalis for
tificationē. Nā i mēto ē aīalis maria for
titudō pp̄ duritiā ossis et iō bruta se tangi
p̄ mētū facili si p̄mittit. Nā mēto cōfra
cto tota eoz feritas q̄si armis p̄dit̄ ener
uatur. Vnde dī. i. Re. xvij. q̄ dauid fracto
mēto vñi erūt ouē de ore eius. Sic maxi
ma fortitudo anime consistit in amore. qz
fortis est vt mors dilectio vt dī Can. viij.
Sexto fuit necessariū mentum ad amōis
ostētionē. Vñ mētū hoīs tāgere signū est
amoris. Et iō dī. ii. Re. Tenuit ioab mē
tū Amasē. Per mētū enī amor s3 p̄tactū
opus amoris exprimit. Vñ ille mētū tan
git q̄ amorē ope ostēdit. et h̄c est vera p̄ba
tio dilectionis charitat⁹. s̄m illud. j. Jo. iij.
Non diligam⁹ verbo neqz lingua sed ope
et veritate.

Vitue assimilant pil. Vñ
mo ratione naturalis qz p̄
li nascūt ex fumo calido et sic
eo. dñ enim sum⁹ subtilis p̄
poros egredit dum ab acre
tāgit exteatur. Similiter ex fumo calido et
sicco. i. ex auaritia desiderū hoīs inflāmā
te et humoz pietatis exicēste. p̄cedit diuī
D ij

riaz accumulatio. Sic furvus. i. amor cupi-
ditatis per diuersos poros. i. per diuersas
vias et modos lucrandi et rapendi pdit. et
cum ab exteriori aere. i. ab exteriori mundi
necessitate tangit. pili. i. nuntii sine diuiti-
az cumuli multiplicant et crescut. et pcpue illi
gbus multiplicant filij coguntur accumu-
lare. Etc. xv. Multiplicata es et grandis
effecta et ingressa es et puenisti ad mundum
muliebrem. vbera tua intumuerunt et pili
tuus germinauit. In multiplicatione vel
tumore vber intellige augmēte familie et
filioz. et tunc laborat vt germinet pilus. i.
vt fiat et crecat diuitiaz umulas. Secū-
do rōne vtilitatis. qz pili sūt nō solā orna-
mentū sed et iuamentū corporis sicut pz
in capillis. Similiter diuitie sūt ad orna-
mentū dignitatis et adiumentum neces-
sitas. Vñ pbs dicit in Eccl. q. diuitie
sūt organa felicitatis et iō Amb. super Lu.
dicit diuites discāt nō in facultatibus cri-
men haberi. sed in his qui vti nesciūt. nana
diuitie sūt impedimēta sūt improbis. i.
bonis sunt iuamenta virtutis. Tertio
ratione qualitat. Nā vbi in cute sūt au-
pli pori pili erantēs sunt grossi. vbi autem
pori sunt stricti tenues erunt pili. Sic ho-
mines habentes anios largos siue am-
plos faciūt grossas expensas. Sed habentes
animos strictos. i. auaros tenuiter et mi-
serabiliter expēdūt. dic. Qui diuitiaz seruus
ē diuitias custodit vt seruus. Qui autē ser-
uitutis excussit iugū distribuit vt dominus
Quarto ratione varietatis qz pili variā-
tur fm eratē. Vñ qñ aialia senescūt pili i-
durefcunt sicut plume auium indurant qz
deficiunt humore necessario deficcantur.
Sic hoies h3 pbsm in senectute efficiunt
illiberales et vuri ad largiendū. et h ē qñ d
fict eis bonus humor. i. bonus amor cha-
ritatis. Et hoc auaritia senilis sicut dicit
Sen. monstruosa. est Adstro inquit filis
est auaritia senilis. quid enim sibi vult nō
intelligo. Nam quid absurdius vt dici so-
let et qz quo min⁹ restat vie eo plus vianci q
rere et via deficiēte viaticū augere. Adiuu

modi ergo pilos. i. mundi diuitias lenite in-
bentur radere. et vari perfecti et religiosi cō-
temnere. An. viij.

Capitulum. xvj.
Doctrina spūal assimilaf ci-
bo corporali. in quo necessa-
ria sunt. vij. scz pparatio ma-
sticario. in loco digestiōis. et
ceptio: eius in liquorē mu-
tatio. liquoris in humorem conuersio. p
p mēbra distributio: cum membris assimi-
lario et incorporatio siue in naturaz corpo-
ris conuersio. Sic cibus spūalis doctri-
ne a pdicatore pparat dū legitur. masticar-
tur dum in meditatione disquirtur. In
loco digestiōis recipitur dum in memoria
reconditur. In liquorem mutatur dū
ligent exponit. In humorem liquor dū
dū diuersis auditoribus fm eoz exigentiā
pdicatur. Assimilaf dū atēte et affectuose re-
cipitur. Incorporat et auertit dū ope pfi-
tur. De hoc cibo dixit dñs Q pamine non
ci. qui perit sed q pmanet in vitam eternā
Zero. Discam⁹ in terris quoz scia nobi-
scū pferuerit et celis. Et doctrina spūal
d3 tradit ad modū cibi. In quo fm dñs
pfinderanda sūt qtuor. Primo cibi substā-
tialitas. Nam aliqs cibus. est ex sui natu-
ra nutritiōis et nature iuatiōis. Et huc
assimilatur doctria sana et catholica q aia
spūalē sustētat et iuuat ad salutē. Aliqs vō
ē pestilentialis et corporis corruptiuus. si-
cut cibus venenosus. Et huc assimilaf do-
ctrina praua vel heretica qua moros vel si-
des corripuntur. Q ponet ergo ciboz scri-
re naturā et doctrinaz. discernere qtuates
ne hō venenū loco cibi accipiat ne qz salu-
tatē p veritate credat. Vnde Eccl. xij.
Nō te effundas sup oēm escam zc. i. Job.
iij. Nolite omni spūi credere sed probate
an spūs er deo sint. Secūdo attendenda ē
cibi qūitas. s. vix tpatus sit vel excedat. Est
enī aliqs cib⁹ subtilis q de facili digerit ca-
ius quāntas multa paz nutrit. qz h3 Au-
er eo generat sanguis q cito resoluit a mē-

bris et iō paz nutrit. et sic ē doctrina multū
subtilis rudi populo pdicata qz paz eos i
denotione nutrit et male itelligitur et cito a
mēoria labit. Et est cibus grossus q tar-
dius digeritur. et ps eius modica multum
nutrit ex quo. i. grossus generat sanguis q
tard⁹ resoluit a mēbris. Sic doctrina gros-
sior et vulgarior boies simplices magis re-
scit et in deuotiōe nutrit et diuit⁹ in memo-
ria persistit. Et est et alius cib⁹ natura graui
tpatus et talis laudabilis qz mediū tenet:
huc assimilaf doctrina q neqz ē nimis ru-
dis neqz nimis subtilis. Talis. n. laudabi-
lis ē qz simplicibus et sapientibus satisfiat
Ro. i. Sapientibus et insipientibus debi-
tor sū. Tertio attendenda ē cibi qūitas vt
nō sit nimia neqz nimis pauca s3 inter h
media. Nā cib⁹ nimis natura grauiet s3
cū inflat tōstiones gūrat. malos hāores
generat et augmētat vomitū et fastidiū pro-
uocat calozē naturālē suffocatiō. ossiū et ner-
uoz iracionē cāt vicia scabiē et aposte-
mata pcurat senū et morē accelrat. Et
sit dū hō manducat vt morē fugiat inde
cū moriat. Vñ vō cibus nimis est pau-
cus naturā debilitat visu et sensū hebetat
flurū capilloz et caluiciē generat. h3 et h
cā accelrat corpus extenuat et peiores isir-
mitates qz repletio cāt. Vnde dicit Pp
pccas in Amos. qz in tenuibus dietis
marime pccat egrotantes Libus ergo si
mediū iter h teneat rē pditā restaurat. vir-
tutē pseruat. sanguinē augmētat. calozē tē-
perat. ingenū acuit. vires opandi tribuit. sa-
nitatē pñcit et custodiūt. et salubzē sonū indu-
cūt. Sif quoqz accidit de doctrina spūali.
qz si sit nimia. i. nimis plita vertitur in te-
dū et multiplex aie nocumētū. et iō poetice
dicitur. Quicquid pcpies esto breuis vt ci-
to dicta. p. ercipiant animi dociles teneat
qz fidelis. Vñ nunc supvacuū de pleno pe-
ctore manar. Similiter etiā defectus do-
ctrine spūalē multiplex malū inducit. et ma-
gis adducit nocz qz eius nimietas. Vñ et in
penā hoium pccatoz de p. pphetā pmi-
nas dicens. Amos. viij. Aditiam famem

in terram non famē panis neqz sitim aq.
sed audiendi verbū dei. Et hie. huc dese-
ctū deplozant dices. Paruuli penerūt pa-
nē et nō erat qz frāgeret eis. Tēn. iij. ergo
discretz et tēperata doctrina multiplex aie
pdest. et iō fidelē et prudēs seruus quē pfi-
tuit dñs sup familiam suā vt det illis in tē-
pore tritici mēsurā. Quarto pfinderada
ē assumētis necessitas. Nā ali⁹ cibus de-
bet sano. alius ergo alius iuueni. alius se-
ni ali⁹ debili. alius forti ali⁹ laborātī ali⁹ ge-
scētī. Nā multa si salubria sano q sūt mor-
tifiera infirmo. Et ē differētia in sanis.
Nā piper et allea q alicui phlegmatico sūt
in remediū. alicui cholero sūt venenos. et
iusquam⁹ q ē mors boi ē cib⁹ granissimus
passeri vel coturnici vt dicit Galien⁹. Va-
riaf etiā cibus fm qualitātē morbi. Nam
alius cib⁹ salubris ē i qrtana. q est mortife-
rus in acuta. et aliqs q ē vtil in morbi pnci-
pio ē nociuus in medio vel qñ isfirmis ē i
sumo. Et qz p3 qz cib⁹ variadus ē fm di-
uersitatē morbi et vritē isfirmi. et fm sub-
stātiā et qūitatē cibi. qz oia obseruāda sūt in
doctrina spūali p quā diuersa vitia sūt di-
uersimode corripī. Vñ Grego. Nazan.
dicit qz sicut nō vna medicie spēs oib⁹ ad
bibet ita neqz idē sermo in uersis agruit.
et itez. fm qūitatē auditoroz formari d3 ser-
mo doctoz sicut Greg. Ppapa dicit. Et
itez. Alia et alia doctrina alios et alios audi-
tozes regrit. Nā grossa doctrina et facilis
pctit rudib⁹. inspicitūus fm illud. i. Lo-
rin. iij. Tāqz pulvis in rpo lac potū vobis
dedi et. Sed doctrina subtilis et difficilis
agruit pfectis Apo. i. Con. iij. Sapiētiā lo-
gmur iter pfectos. Heb. v. Ppfectoz. n.
ē solidus cibus. D3 ergo pdicatoz diligen-
ter attendere et ad qd dicat et qd et qbus di-
cat. Et doctrina pdicatis d3 ē silis voci
modulātis et dulciter tārantis. Nam p-
mo debet esse cordis lenificatiua fm illud
Lanti. secundo Sonat vox tua in auri-
bus meis. vor enim tua dulcis scilicet cor-
di ps. Labor ego super eloquū. Et se-
cundo debet esse amoris excitatiua. Naz

sicut aues vociferando et cantando excitant se sed mutuo ad amorem libidinosum ita predicatores vocibus et verbis suis dicitur excitare ad amorem spiritalem sicut de christo dicit sponsa in Cantica. Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est et Luc. ultimo. Nonne cor nunc ardens est in nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas. Et nota quod aues parvi corporis plus vociferantur quam aues magni corporis maxime tempore amoris Aues enim parvi corporis sunt hircus. i. despecti vel qui curam habent de corpore suo. Hi sunt magis apti ad vociferandum. i. ad predicandum et excitandum alios ad amorem spiritalem quam illi qui sunt magni corporis. i. superbi vel voluptuosi predicatores. Hinc est quod doctor genitrix et predicator dicebat. i. Cor. xv. Ego sum minimus apostolorum. Et per me Tbi. vi. admonerebat dicens. Præter alia menta et quibus tegamur bis contenti sumus. Tertio dicitur esse passivum aie expressiva. Passiones enim et morbi aie vitia sunt. quod predicatoris vor debet exprimere. notificando et redarguendo ut curentur sed illud Isa. lviij. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam annuncia populo meo scelera eorum et domui iacob peccata eorum. Quarto dicitur esse bone dispositionis ostensiva. Bona enim dispositio aie est per penitentiam et virtutes. quia Virtus secundum Philosophum est dispositio perfecti ad optimum. Predicatoris igitur vor non solum vitia dicitur ostendere sed etiam ad curam penitentiae inducere et insuper ad virtutes. Ad utrumque enim hortatur Apostolo. Ro. xij. dicens. Abijciamus opera tenebrarum scilicet peccata et induamur arma lucis scilicet virtutes. Vor enim domini in virtute. Quinto debet esse laboriosus subleuatus. sicut vor musica et armonica que est nature sonora. que non solum delectat boves sed etiam iumenta. sicut patet in bobus que ad laborem magis cantu quam stimulo excitantur Talis erat vor christi. dicens. Mate. xj. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Apostolus. x. Audiuimus vocem de celo dicentem mihi. scribe beati

mortui etc. A modo enim iam dicitur spiritus ut requiescat a laboribus suis. Sexto dicitur esse edidit ablativa sic enim vor musica attendit ad accidiosos recreat et lenificat. Item. x. Audierit vor gaudij et leticie. Contra autem vor terribilis et horribilis non delectat sed attendit. Unde dicitur. Constans. quod interrogans quidam quare homo horribilis grauior est ad audiendum quam aliquis pedus coxorum. Respondit homo horribilis. Eae podes sed alia podes grauat corpus. Sic sunt quidam predicatoris qui sicut et nimia pluritudine sicut et incepta platione. sicut et vocis ineptitudine. sicut et incongruitate matricie non delectant sed grauant auditores. Septimo dicitur esse etatis et serus discretus. Nam videmus quod aialia secundum diuersitatem serus et etatis habent diuersitatem in voce. Unde Philosophus dicit. x. li. de aialibus. quod cum acuminis et alterationis vocis est secundum alterationem etatis. Unde vor iuuenis aialium est acutus voce senus. et vor mulierum est acutus quam virorum. Unde ipse dicitur. Multe sermie et multi mulieres vociferant voce acuta. Sautitas autem vocis sequitur tarditatem motus quam scilicet acutus multus tarde mouetur. Vires autem et senes mouent multum aerem. et ideo sunt grauioris vocis. Nervos et arterias habent fortiores masculi quam femine et senes quam parui et non castrati quam castrati. et propter debilitatem mouent paucum aerem. Et quod paucum est mouetur velocius et vor velox est acuta. ideo propter debilitatem nervorum sunt voces castratorum similes seminarum vocibus. In. iij. li. de aialibus dicit etiam. Philosophus. quod femine sunt acutiores et subtiliores vocis quam masculi preter vaccam que habet vocem suam masculo grossiorem. Sicut igitur sonus vocis naturalis est discretus etatum et sexuum. sic etiam sonus senorum predicatoris debet discernere etatem et sexum quia aliter admonendi sunt iuuenes. aliter senes. et aliter viri. et aliter mulieres sicut docet pastor. Bre. Apo. viij. Audiuimus vocem aquarum multarum. i. doctrina. Quotum debet esse laudis acquisitina non nisi

sed dei spiritus. Ut audiam vocem laudis tue. Nono dicitur esse affectuosus audientium immutabilis. sicut facit vor musica et armonica. pro cuius dulcissimi armoniam interdum infirmi demouent et freneticam ad sensum mentis reuocantur. Sic vor predicantis frequenter multas affectiones facit. Quod in bonas. sicut dicitur. L. off. q. Dipheus poeta et modulator optimus dicit Imperatores ad conuiuia me imitant ut se ex me delectent. sed ego in illis delector cum quibus possim animos eorum deflectere de ira ad mansuetudinem. de tristitia ad letitiam. de auaritia ad largitatem. de timore ad audaciam.

Capitulum xxvij.

Doctores facti assistuntur tremibus. Primo quod renes sunt calidi et naturalis caloris conseruatiui. Sic sancti doctores sicut et ipse sunt seruidi. ita et sit in alijs sua doctrina ignea spiritualis feruoris accensiuus et seruatiuus. Talis erat vor christi de quo dicitur. Lu. xiiij. Nonne cor nunc ardens erat in nobis dum loqueretur. Sexto quod renes sunt frigiditatis dopatiui. Unde sunt renes pinguedine cooperte et frigiditate ossium doctri sustineant lefionem. Per dorsum autem intelliguntur homines duri. vel homines rebus secularibus que retro sunt totaliter dediti quorum frigiditas. i. malitia aliquando nimis excreueret nisi eam sanctorum virorum doctrina vel argutio temperaret. Unde de Herode dicitur. Mate. vi. quod metuebat Joannem. et audito eo multa faciebat. spiritus increpauerunt me renes mei. Tertio quod renes sunt a concanitate epatis aquosi humoris attractiui. Unde et facti sunt carnosus et potosi propter facilitatem aquose humiditatis attractionem. Concantitas autem epatis est profunditas scripture sacri canones. Et epate enim quatuor humores materialiter oriuntur. et sic et scriptura sacra quatuor sensus trabuntur. scilicet literalis. allegoricus moralis et anagogicus. Et hac ergo epate concanitate. i. profunditate trabunt sancti do

ctores et hauriunt aquam doctrine quam populis effundunt abunde. Sed quod hanc suam doctrinam et omnem suam intelligentiam sub fidei mentis doctores sancte ecclesie restringunt. dicitur. Isa. xi. Erunt fides cinctorum renus eius. Quarto quod renes sunt sanguinis colatiui dicitur enim. L. off. q. ad hoc sunt facti ut ab epate aquam sanguinem sugentes. eorum depurent et eius colametur. i. vnam ad vesicam depotent. Et hoc etiam dicit Ari. viij. li. de animalibus. In sanguine itaque intelligitur vita hominis quod sine sanguine homo non viueret. quia in alijs sancti doctores suis doctrinis purificant dum peccatores conuertunt et eos a peccatorum fecibus faciunt se pari. Unde dicitur. Isa. xv. Si separas piscium a vili etc. Quinto quia renes sunt seminabilis humoris generatiui. Unde continent lumbos in quibus dicitur esse cum venere volu pratis. quasi autem humor seminabilis est doctrina spiritualis que deo generat filios non carnis sed spiritus. qui humor pro factozum doctozum ora infunditur. Unde dicitur. Ap. dicitur. i. Cor. iij. In christo iesu pro euangelium ego vos genui. Unde doctores ecclesie ab ipso capite christo suo mystico corpore tanquam renes in carnali corpore vtiliter possidentur. Unde ab ipsa sancta ecclesia ei dicitur. Tu possides disti renes meos. Quos et ad aliorum salutem islamari petebat dicens. Bre renes meos etcetera.

Capitulum xxvij.

Dominari laudabiliter subditis docet ipsum nomen domini. Nam hoc nomen dominus videtur imponere quinq; conditiones. Primo enim videtur esse nomen potestatis. Unde a deo a quo est omnis potestas dominium est statutum. Aliter enim non staret respublica neque humana societas esset tuta neque bonum scita essent pacifica vel gratuita Sublata enim de medio iusticie potentia libera esset malicia neque innocentia cetera tuta sicut dicitur. Isa. Iusta ergo dominorum subditos non opprimit nec repellit. Tertio bonus dominus servos non deserit. sed pro civium aduersarijs se opponit ut dicitur. Bre. C. Se

cundo hoc nomē dominus est nomen eq
tatis ps. Iustus dñs ⁊ iusticias dilecti. q
tatem vidit vultus eius. Vñ iustus dñs. p
viam iuris ⁊ equitatis. lites ⁊ cās inter sub
ditos dirimit. ⁊ vniciq; qd suū est tribuit
cōtra malitiam gladiū trahit. p innocētia
defendenda titulū iuste tuitionis opponit
Maleficos punit. viduas ⁊ orphanos de
māu opponētis eripit. p dōnes ⁊ furcs im
petit ⁊ p acceptā a dño potestātē non fm
imperū volūtatis. sed fm dictamen rōnis
⁊ fm legis iperū vnuerfa disponit. Certe
tio dñs est nomē liberalitatis. Nā bōi dñi
sunt liberales ⁊ pii. Psal. xiiij. Cum ingt to
sum orbē mee dironi subingassez nolui po
tentie abuti magnitudine sz clemētia ⁊ le
nitāte gubernare subiectos. Bonus dñs
plus amari q̄ timeri appetit. nō hoibus sz
bestialiter viuētibus se posse agnoscat. Vñ
dicit Br. sup illud Gen. iij. Sit terror vñ
⁊c. Homo ingt nō rōnabilibus sz irratiōa
bilibus aialibus est platus vt nō ab hōini
bus sed ab aialibus timetur. Vñ enim
boies natura gignit cōles. sz p varijs meri
tis alios alijs dispēratio diuina p̄posuit. vt
saltē pp hūanā potentā peccare timent
⁊ diuinam iusticiā nō formidāt. Quarto
to hoc nomē dñs ē nomē nobilitatis. Vñ
dī Deut. i. Culi de tribub; vñs sapientes
⁊ nobiles ⁊ posui eos dños Vñt cni dñi
esse ⁊ anima ⁊ carne generosi. Nā vt dicit
Amb. Natura in aialib; nobiliores ⁊ for
tiores p̄ponit alioz reges ⁊ duces. ergo qd
seruat in iumentis ⁊ aialib; nō seruabit in
hoibus. Quinto q; dñs est nomē timo
ris ⁊ honorabilitatis Eph. vi. Serui obe
dite dñis vñs carnalib; cū timore ⁊c. Vñ
per bonū dñm tota p̄tia timetur ⁊ honora
tur eo q; cuncta pacificat ⁊ discordes sedat
⁊ aduersarios. pcul pulsar. Cetera nota q;
tyrannicum dominum quatuor vitia faci
unt. Primo auaritia. Nam tyrannus ⁊
malus dominus subditos non iuuat sed
spoliat. Adich. iij. Qui violenter tollitis pel
les ⁊c. Item propter munera iusticiam
violat ⁊ paupri ⁊ vidue nō iudicat. Adic.

iiij. Audite principes iacob ⁊ duces dom
israel. nunquid vrum est scire iudicium.
Item cracionibus populum sepe vtrax
Isa. iij. Populum meum exactores spolia
uerunt. Item occasiones querit vt rapi
at. Isa. liij. Absq; cā calumniatus est cum
⁊c. Secundo facit tyrannicum iniusticia
quia subditos penis flagellat Isa. lxx. Da
bo egyptum in māu dominorum crudeliū
Item statuta iniqua ordinat Isa. x. De
qui condunt leges iniquas. Item alic
na tamq; propria vendicat ⁊ sua esse oia
putat. i. Regū. viij. Filios vros ⁊ agros tol
let. Item maloz dicitis fidem occōmo
dat. Pro. xxiij. Princeps q; libenter audē
vba mendacij omnes ministros debet
impios. Item fidem nulli pumo ab
chabe. xvi. Iuravit illis rex ⁊c. Item
suos fideles male remunerat. Excmplum
de Aban. Gen. xxiij. Tertio facit tyra
num superbis. Quis tyrannus timeri non
amari curat. Item nullius seruitium ac
ceptat. sed oia ex debito sibi fieri putat. Ju
dith. iij. Nec in ista facientes serocitate
⁊c. Quarto tyrannicum vitium est in
perantia quia alijs laborantibus ipse co
mestionibus vacat. Eccl. x. De tibi terra
cuius rex puer est ⁊ cuius principes mane
comedunt.

Capitulum. xlvij.

Ides eccle assilatur cuti suae
pellis pp. v. i. Primo rōne in
clusionis. Nā cutis ē sup̄fic
es corpis q; carnem ⁊ ossa cō
tinz ⁊ includit. Sic in fide ca
tholica fortiores sunt q; designant p ossa
imbeciliores designantur p carnes. Vnde
ēt cutis vocatur corium eo q; corio caro ⁊
gatur Job. x. Pelle ⁊ caribus vestisti me
ossibus ⁊c. Secūdo rōe defensionis. Nā
cutis oia iteriora munus ⁊ defendit. Vñ cu
tis. p defensionē totius corpis oibus pericu
lis ⁊ passioibus se exponit. Vñ fm Lōsā
bz tenuitatē ne nimis cerp; ipediat. bz solū
ditatē vt melius qd est infra trineat. ⁊c. In
cilius exteriori lesioni resistit Vñ etiam
vocatur pellis eo q; a corpore exteriora

pellat iniurias ventos ⁊ pluuias. frigidita
tis calorū p̄fert iniurias Recte ergo fides
est cutis. quia oia mēbra eccle fide p̄tegū
tur. ⁊ ab iniurijs p̄secutorū ⁊ a ventis. aēta
gōnā ⁊ a pluuie. i. falsis doctrinīs hereti
cor. Vñ Apo. Eph. vi. In oibus assumē
tes cuti fidei. ⁊c. Tertio rōne imitationis
Nā cutis fm variam mēbroz dispositio
nem ac necessitatē nunc se strabit. nunc se
cauet. Sic fideles tpe persecutionis fm
variā fidelituz vtilitatē seu necessitatē. qnq;
contrahēbāt fidē suā p̄secutionem declinā
do sine fugiendo qnq; vō eritēdebāt p̄secu
toribus se offerendo. ⁊ hoc faciebāt viri ce
lestes ⁊ p̄fecti. sicut. Apostoli. ⁊ Philis ps.
Extendes cētā sicut pellē. Quarto rōne
purgationis. Est enī cutis tota plena poris
⁊ macie i. p̄e capitis. pp exp̄ssionē fumose
sup̄fluitatis. p calorē. Vñ cuini pori ap̄iun
tur sup̄fluitates intercutance p vapores ⁊
fadores purgant. Sic fides catholica bz ad
modum cutis multos poros. i. multas vi
as ⁊ modos ad purgandū aiaz ⁊ peccatis
sz p p̄iam per clemosynam. p baptismuz
⁊ bñōi Actū. xv. fide purificans corda co
rum. Quinto rōe passionis quia cutis fi
te pellis multipliciter patit. Nam patitur
infectionem exoriationem. Vberationem
⁊ multa alia quasi innumerabilia. q; oia etiā
sancti martyres. p fide passi sūt sicut patet
Deb. xj. Alij. vero ludibria ⁊ verbera ex
peri ⁊c.

Capitulum. xlvij.

Ratudo viroz spūaliū assimi
latur barbe. Vñ pili barbe sunt
ppa fortia p̄secutorum. qd patz ex
multis. Cetero q; barba est
faci vtilis ornatua. ⁊ fit ex fortitudine
martyrum. Vñ ⁊ alioz sanctorū tota sa
des imo totum corpus ecclesie decoratur
⁊ ornatu. Vnde de ipa eccle dī. pu. xxxi.
Fortitudo ⁊ decor indumentū ei; ⁊c. Cetero
q; barba ē marillaz iuuatua. Nā sua
villositate neruos marillares tues nimia
frigiditate defendit q̄i at marille eccle sūt
p̄dicatores q; abum spūalis doctrine alijs
conterunt exponendo. ⁊ p̄parant p̄dicādo.

vt inde fideles ceteri nutriant istī dñt bfe
barbam. i. fortitudinem boni opis. vel for
titudinem contra tentationes qua frigus
peccati repellatur ab eis ne scilic; cuz alijs
p̄dicauerit ipi reprobi efficiantur. Vñ esse
barbari. pili fortium operum abundare
vt scilicet quod verbis suadent opibus eoz
roborant. Vnde sine robore talis barbe
non congrue non laudabiliter erit ad o
pus doctrine Vnde. ij. Re. x. David man
dauit nuncijs suis. manete in hiericho. do
nec crescat barba vestra. Tertio q; bar
ba est calor ⁊ vigoris naturalis indicati
ua. propter quam causant viri solus barbā
nutrit non autem mulier. quia mares cali
diores sunt naturaliter feminis ⁊ maioris
vigoris. ⁊ ideo in maribus fumus qui est
pilozum materia magis q; in feminis au
gmentatur. Vnde accidit etiaz quandoq;
in mulieribus calide ⁊ humide complexio
nis q; vidēt barbescere. Sic illi qui abun
dant in calore ⁊ vigore dīcōnis habent
animum virilem ⁊ ideo inest eis fortitudo
⁊ ad peccatis resistendum ⁊ etiam ad bene
operandum. propter quod dicitur Lā. viij.
q; fortis est vt mors dilectio. Siquidem
mors sic est fortis q; ei nullus potest resistē
re. ⁊ compellit etiam peccatorem multa bo
na facere que nunq; dum vixit facere vol
uit. Contrario autem illi qui sunt frigidā
a calore charitatis habent animum femi
neum idest debilem. Vnde carent barba
fortitudinis ad operandum vel ad resisten
duz tentationibus. Quarto quoq; quia
barba est diuersarum figurarum suscepti
ua Nam sicut. Philosophus dicit. xlii.
de animalibus si bunnor vnde barba gene
ratur fuerit calidus fumosus ⁊ sicus erit
pili barbe sicut ⁊ capilli crispi ⁊ in se refle
xi ⁊ inuoluti. Et h accidit q; p duas vias
radit p̄rarias. Nā ps terrēstris mouet i
seruis. color vō mouet sup̄. ⁊ sic inuolutū
tur pili ⁊ sūt crispi. Talis ē fortitudo luctā
tium cum carne vel mundo. qui licz ex p̄e
spis habeant calorem charitatis ex parte
tamen mundi habent fumum vāitatis. ex

parte carnis siccitatez siue ariditate deuotionis. Et ideo sicut et seruoze spūs trahuntur supius. ita et infirmitate carnis trahuntur inferius. Et sic efficiuntur aliquo modo reflecti siue crispia. nō uniformes sed varij. Et de hac varietate loquitur Apōsto. Ro. vij. dicens. Inuenio alia legem in mēbris meis repugnantez que legem mentis mee etc. Si vero vapor et quo generantur pili fuerit humidus multū erunt pili leues et longi. Sic etiam i illis in quibus est humor multus deuotionis et grē pili. opera eoz fortia sunt eis leuis. i. suauia ad faciēdū et longa ad cōtinuandū et hoc ē vnguentū scz deuotionis et gratie. qd sicut dicit in ps. descendit i barba aarō. Quinto qz barba est multipliciter defecrua. Nā in aliquibus nō crescit sicut i pueris qz quies sunt hūidi et calidi. tñ qz humosa illa substantia q̄ ē piloz materia trahit in augmentū pueroz. ideo nō supfluit vt quertat in pilos. Tales sunt qz sunt iuuenes et fortes. tñ fortitudine sua nō vtūt ad dei fructum vel in opibz bonis sed potius pro mūdo et in peccatis. In aliquibus vero barba canescit. sicut in senibus propter debilitatem ipsius caloris et abundantia frigiditatis. Et sic etiam accidit tepescerit in calore diuini amoris. qz etiam pili barba. i. exteriora pnie opa in eis immutantur et debilitat. In aliquibus vero barba defluit et caloris et humoris interceptione. vt in castratis vel ex humoris corruptione vt in leprosis. Intercepitur autē calor amoris et humor deuotionis per peccata spiritualia et corruptur per peccata carnalia. et ideo vtrobiqz deficit barba. i. fortitudo vera.

Capitulum. xxx.

Ratia dei assimilatur medulle. Quinto ratione sue generationis: quia medulla in concavitatibus ossium generatur. Sunt autem concavitates ossium humilitates mentium quibus solia gratia dei infundit sicut illud Isai. lviij. Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam. Secundo ratione complexionis. qz medul-

la vt dicit Constan. est calida et humida. sic gratia dei est calida in quantum inducit et accendit charitatem. et humida in quantum emollit ad pietatem facit enim eos in quibus est feruentis ad deum et pius ad proximum Sap. iij. Apud deum nota est et apud homines apud deum. sper charitate apud homines per pietatem. Tertio ratione irrigationis. quia ossa irrigat et confortat eoz frigiditatem temperat. Nā sua caliditate temperat eorum frigiditatem. et sua humiditate eorum siccitatem. Anima enim si ne gratia est sicut terra sine aqua. frigida et arida vnde ps. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Sed gratia dei non solum sicut aqua tollit eis ariditatem. i. operis boni sterilitatem. sed etiam vt ignis vel sol tollit eis frigiditatem. i. constrictionem et immobilitatem peccati constringit et immobilizat sicut patet de frigore corporali in aqua congelata. Vnde gratia dei multum confortat animam. Generat enim in ea sicut Berni. in li. de libero arbitrio odium preteritorum peccatorum contemptum presentium et desiderium bonorum futurorum. Quarto ratione nutritionis quia medulla vt dicit Cōsta. nutritur ex purissimis partibus et vinctuosis humoribus. sic gratia dei nutritur ex purissimis operibus et deuotis orationibus Berni. super Lanti. Gratia balsamū purissimū est et ideo purum et solidum et profundum vas requirit. Quinto ratione mutationis qz medulla vt dicit. Varro mutatur vt luna Nā crescere luna ipsa creseit. et decrescere decrescit et hāc i aialibz qz in arboribus patet quozum medulla i plenilunio augmentatur et in alio tempore minoratur. Per lunam igitur que est planetarum infima humilis intelligitur anima in qua sicut augmentum vel diminutiones humilitatis minuitur et crescit gratia salutaris. Quia quāto quis efficitur humilior tanto et gratia plenior. et quanto magis superbis tanto magis a gratia vacuus vt Berni. sup. Lā. dicit In veritate didici nihil que efficat eē ad gratiam. p̄crendam. et

mendam et recuperandam. qz si omni tpe coram deo inueniaris non alitū sapere sed timere. Alius enim sapere ad superbiam pertinet timere vero ad humilitatem ad hāc etiam facit qd dicit Lbrys. super epistolam ad Hebr. Aliqui inquit pleriqz vitam habentes mundam non accipiunt gratiam ne in superbiam eleuentur ne insulentur ventositate in crantia. ne altitudo muneris negligentiores efficiat Eccl. iij. Quanto magnus es humilia te in omnibus et coram deo inuicem gratiam.

Capitulum. xxxi.

ostitas et voracitas assimilantur gutturi. Primo quod guttur est cibi et potus in stomachum inductum. Habet enim guttur duplicem concauitatem. habet vnam ad attrahendum aerem et anhelitum perficiendum. et aliam ad cibum recipiendum. Et hec duplex via quodammodo quod epiglottis dicitur distinguit. Vbi vti qz se bz i superficie gutturis ad modum vestis ad vtrūqz forame gutturis equaliter se hntis. Sicut igitur gutt est cibi et potus receptiuus et stomachi impletiu. ita hō vorax et gulosus ad hoc principaliter intendit vt cibum et potū accipiat et ventre suū impleat. Vnde de tali hōme dicit osucuit. ipe ē rotus gula. ps. Sepulcrū patēs ē gutt. eoz. gl. pp voracitate. Quia sicut sepulcrū apertū ad suscipiendum cadauera. ita vorax sp̄ inbiat ad cibaria recipiendū. Secundo quod gutt ē delectationis ciboz receptiuū. Est enim delectatio cibi in modico transitu gutturis. pp qd dicit. ps in Lib. qz qdam multi vorax affectabat hōe collū gruis scz vt dicitur du raret cibi delectatio et longo transitu gule. Homo enim gulosus in cibo solam delectationē qrit nō necessitate vel utilitate. et de talibus dicit Apōs. Phil. iij. Quozū deus venter est. Tertio quod deglutitio cibi vel potus spūs. i. aeris attractionē impedit. Nā cū natura cibum deglutit foramē anhelitū claudit. et aliud foramē ad recipiendū cibū apertū. cum autem aerem attrahit foramē ci-

bi penitus claudit. Nam si de cibo vel potu subintraverit aliquid foramē aeris via spūs clauditur. et nisi a natura citius repellatur animal suffocatur. Nihil enim sic si meretur in omnibus passionibus gutturis sicut amissio ipsius aeris a quo non potest aial per. et partem vnius bore sine periculo abstinere. Sicut igitur deglutitio cibi in guttore impedit spūs. i. aeris attractionem. ita gulositatis delectatio impedit spūs. i. cōsolationum perceptionem. Vnde apostolus dicit animalis homo. i. gulositas et volu ptuositas non percipit ea que sunt spiritus dei delicata est enim vt dicit Berni. diuina consolatio et non datur admittentibus alienam. Item gale vitium quantum no cuius sit anime. et corpori ostendit pinguedo corporis. Primo quidem quia pinguedo nimia est pessimozū morbozū generatua. Nam sicut dicit Constan. Pingua corpora et nimia adipe plena sunt pessima et morbis pessimis preparata. eo qz calor naturalis sepe in talibus suffocatur et via spūs pinguedine clauditur. et sic ad regimem corporis vt spiritus inluat denegatur. Et addit qz corpora omnia pingua propter humorum superfluum abundantiam incurrant sepe infirmitatem proliam et tardissimam curam. Nam pondere pinguedinis pressa non se exercitāt non laborant. et sic nec superflua minuantur. Vnde calor naturalis suffocatur et subito mors inducitur nisi eis citius succurratur. Secundo quia pinguedo est actionum anime scz sensus et intellectus impedita. Vnde Micro. dicit qz venter pinguis non gignit sensum tenuem et ideo ab infirmitate confert intellectu. Tertio quia est complementi generationis animalis tardatiua. Vnde dicit i Ansoisim. qz mulier nimis pinguis non concipit si non macrescit eo qz pinguedo matricis semitas intercludit.

Capitulum. xxxij.

Humiles assimilantur genibus. Primo quidem quod humili-

tas est in concordie et hoc significatur in genibus. Quia genua ut dicitur Iherosolimitanus sunt coniunctiones femorum et crurum. Unde secundum eum femora extenduntur ab inguibus usque ad genua. Per femora autem possunt intelligi femine eo quod in illa parte femine discernuntur a viris. per crura vero quod fortiora sunt potest intelligi viri. vel per femora intelliguntur superiores. per crura vero in inferiores. Non igitur potest esse concordia sine interfectione et viros. sine inter superiores et subditos nisi mediante humilitate. Nam per humilitatem superiores inferioribus inclinatur. Et iterum per humilitatem inferiores superioribus obediunt et subduntur. Inter superiores vero contrario semper sunt iurgia. Vbi vero sunt humilitatis genua ibi pacis et unitatis concordia. Secundo quia humilitas est soror sapientie. et hoc etiam signatur in genibus que mira similitudine oculis coniunguntur. Nam cum quis gignitur ita formatur ut genua sursum ad oculos tendantur. quorum coniunctione foramina oculorum causantur. Et ideo est quod dum homines genua flectunt facilius lacrymas fundunt. Item dum oculi coram iudicibus plorant genua se flectunt. Oculis autem assimilantur sapientes. quia genua oculis coniunguntur. Et quod ibi locantur oculi ubi genua infiguntur signatur quod ubi humilitas ubi sapientia ut dicitur Proverbia. Et utrumque est necessarium in compunctione et ad placandum summum iudicem deum scilicet sapia que mentem compungat et ad sciendum moueat et er cognitione culpe et offense. Et etiam humilitas que mentem et corpus inclinaret ad satisfactionem iusticie. Tertio quia humilitas est opposita superbie. Nam genua sunt vocata eo quod in vtero sunt genis opposita et a genibus sunt genua dicta. Per genas autem que sunt in superioribus locat et que matillas continent conterentes superbie significantur superiora petentes et alios per violentiam conterentes. Et sunt due genere id est duo modi superbie. vna est de spiritualibus. alia de temporalibus quibus

opponuntur duo genera. id est duo modi humilitatis. Primus est paupertatis spiritus qui est ut homo recognoscat se spiritualibus indigere et ea a se non habere alius est temporalium despectus. Quarto quoque quod humilitas est amica abstinentie. Nam per abstinentiam caro humiliatur sicut Ambrosius dicit in hymno. Carnis terat superbiam potus cibique paritas. Et hec abstinentie signatur in genibus que sunt depauperata a carnositate et pinguedine propter motum continuatione. Nam multum carnosum et pinguium de facili oppelluntur et sic actio virtutis sensibilis impeditur. In quo etiam significatur quod abundantiam et vana delictiarum impeditur et actio virtutis et continuatione laboris.

Nisectis aliorum et incorrigibiles sunt eradican. Cuius creptum apparet in dolore deturum. quod secundum Ambrsio. quando deus dolosus non recipit omnino curam. quia quocumque sonentur mitigetur statim post modicum ledit et redit etiam alios dentes. propter illud quod et ipso transit ad eos et non inuenitur via ad eius reformationem. tunc cura eius est sola eradicatione. Sic cum homo est malus et non recipit curam. correctione et dato quod verbo aliquo vel pena ad modicum corripitur. statim tamen redit ad persistentiam malitiam in omnia alios inficit et trahit. Tunc etiam talis propter mortem vel expulsiōem est oīo eradican. Aplos Gal. v. Abscindantur qui vos conturbant. Et iterum. i. Cor. v. de fornicatore incorrigibili loquens dicit. Expurgate vetus fermentum. Unde Hieronimus dicit et habetur. xxxiii. questione. iij. Secunde sunt putride carnes et scabiosa ouis a caulis repellenda. ne totius corporis massa oues et peccata ab ea corumpantur et putrescant et intereant Augustinus. In alexandria vna frumula fuit sed quoniam non statim oppellata est totam urbem eius stamma populata est.

Capitulum. xxxiii.

Firmitas corporis interdum prestat homines a peccatis sic pueri quibus in pueribus capitis accidit vlcera et apostemata et adest fluxus narium pueratur et ebrietatis ut dicitur Ambrsio. quod sic purgatur humilitas cerebrum. quod si non purgaret induceret ebrietatem. Sic etiam per infirmitatem corporis purgantur et remouentur interdum tetationes et male dispositiones mentis quod facerent hominem nisi sic purgaret ruere in peccatum sancti. In firmitate mee gratias ago que cogit me non posse quod non debeo velle Aplos. ij. Cor. ij. Virtus in infirmitate perficitur.

Capitulum. xxxv.

Immundicie spirituales viciozum assimilant immundicis copaliu morborum. Nam in lege veteri reputabant immundi leprosi et patientes fluxu sanguinis et patientes fluxu seminis. Cadaver et hominis mortui reputabat immundum et quicquid aliud immundum agebant immundi reputabant. Per immundicia ergo leprosi significabat immundicia hereticis doctrine. tum quod heretica doctrina contagiosa est sicut et lepra. tum quod nulla falsa doctrina est quod vera falsis non admisceat. si est in superficie corporis leprosi apparet quod distinctio quendam macularum ab alia carne integra per immundicia vero mulieris sanguine designat immundicia idolatrie propter immolationem cruore. Per immundiciam autem feminis significabat immundicia vane locutionis eo quod semen est verbum dei. Per immundiciam coitus et mulieris parentis designabat immundicia peccati originalis. per immundiciam mulieris menstruate designabatur immundicia mentis per voluptates emollite. immundicia vero cadaveris cuiuscumque signatur immundicia peccati mortalis quod est mors anime. Per immundicia vero contactus rei immunde designat immundicia consensus in peccato alteri. Unde. i. Cor. v. et. i. Ite de medio eorum et sepa mini et immundum ne tetigeritis.

Capitulum. xxxvi.

Impatientia tolerandi vel sustinendi onera et graua precipue inuenitur in accidiosis et voluptuosis et opulentis. Lius crepta est in dolore docti. Nam dolor docti loquitur et pluribus causatur. secundum Ambrsio. cause eius precipue sunt tres quia aliquando accidit propter frigus complexionis et phlegmaticis crudi. aliquando vero propter repletionem magne vene que est supra dorsum. Quia igitur dorsum feruntur onera congrue per dolorem docti impatientia accipitur incommoda et onerosa sustinendi. Nam cui dorsum dolet onus sustinere non potest. Sed frigus quod est huius doloris causa refertur ad accidiosos. in quibus refrigerat spiritus feruore charitatis expulso. Unde in corporibus cibis ea que accida sunt contra frigida sunt. Loitus vero frequentia pertinet ad voluptuosos qui carnis delectationes sequuntur. plenitudo autem vene magne pertinet ad diuites opulentos. qui doctos plenas habet temporalibus diuitiis. In his ergo est dolor docti. impatientia et impotentia graua tolerandi. quia accidio si et pigri non possunt pati laboriosa. propter defectum caloris charitatis que facit omnia leuia. Voluptuosi non possunt pati penosa propter molliem carnem quia est delectabilibus affucta. Sed opulenti diuites non possunt pati iniuriosa propter clationem mentis quam facit diuitiarum affluentia. Nam diuitie sicut dicit philosophus in rhetorica faciunt homines elatos et contumeliosos.

Capitulum. xxxvii.

Iuidia afflat dolori sine putrefactioni detur. Unde dicitur Proverbia. xiiij. Putredo ossium iuida. Dolor namque detur secundum Ambrsio. causat et tribus quod causa doloris faciens aliqui est in ipsa substantia dentium: quibus vero in neruo que est in radice eorum. quibus vero in gingiua. ubi etiam quandoque fit apostema et addito carnis na

re in ea in qua recipitur materia que oia sunt doloris dentium ca. In his ergo designatur tripl: x ca tristitie seu doloris immoderati. Nam aliqui invidet vniu ali de psonali bonitate. aliqui vo de bonozie dignitate. qnqz vo de lucri vel diuitiarum prosperitate. Ali igit dolor imadi est de pperiona tunc est velur dolor dentis radice tus in substantia. Ali vo de dignitate vt honore. tunc e sicut dolor proueniens ex neruo. Nam quasi radix dentis est virtus probi hominis cui neruus ptingit. qz virtutem probi hominis sequit premiu bonozis vide neruus radice est bonoz virtutis. ex quo sequitur dolor dentis. i. tristitia immoderata. Quasi aut gingiue que dentes circundant x vestiant sunt temporales diuitie quibus homines circundant x salciont quibus qnqz iungitur apostema. i. putrefactio immoderata: qz scz precipue diuitibus ab alijs iudetur. vel tunc apostema nascitur ex gingiuis. qn auaritie vel superbie pestis nascitur ex diuitibus. qnqz et caro adnascit scz cu filij generant q oia sut dentibus. i. iphis in uidentibus cause doloris x tristitie. Est. n. inuidia tristitia in alienis bonis prout phs dicit

Capitulum. xxviii.

Ubi x perfecti viri assimilatur epati. Primo quidem qz epas est stomachi inuatiuum. Nam in epate sunt quidam extremitates que dicuntur fibre que sunt vt quedam eminentes lique gbus epas amplectitur stomachum ei calorem exhibens ad digestionem ciborum. stomachus ergo qui totius corporis communis utilitati deseruit representat nobis ipsam rem publicam siue communem bonum quod sancti x iusti viri precipue amplectuntur x fouent. siue linguarum consultatione siue cuiuslibet sanioris calorem. Communia. n. proprijs iusti viri x non propria cõsibus asponunt. Secundo qz e puri ab ipuro separatiuum. In epate. n. fit secunda digestio x separatio x de puratio cibi prima facta est in stomacho. Epas. n. succositate primæ digestionis

per quasdam venas in sua puritate trahit x ebullitione fortiori caloris eccitata digestionem siue deurationem secundam in massa sanguineam x quatuor humorum materiam illam auertit. Cuius digestionis impuritas emittit per viam qz inicitur sumit ab epate. sed i renibus cõpletur vbi sibi recipit x colorat. Et inde per poros vitales transmittitur ad vesicam. Ex ipsa autem massa sanguinea qz est quatuor humorum materia quod calidum est x humidum transit in materiam sanguinis cuius receptaculum sunt vene. licet in vbi formatio eius fit a corde. Ad autem calidum e x siccu transit in materiam cholere. cuius receptaculum est cista fellia. quod autem frigidum est x siccu transit in materiam melancholicam. cuius receptaculum est cistula splenis. Ad autem frigidum x humidum transit in materiam pleurmaticam cuius receptaculum proprium est pulmo. Digestio ergo epatis que purum ab impuro seernit est viri uisus puctio qz a quotidianis maculis sepe purificare se fatigat. x bec est secunda digestio siue de puratio. Nam prima est a mortalibus per priam. bec autem secunda e a venalibus per cõpunctionis iustitiam. ex qua quatuor humorum genera quibus viri iusti mens uehementer afficitur. sicut dicit Grego. in Moral. scz vel qn considerat vbi fuit scz in peccato. vel quando respicit vbi est scilicet imando vel quando attendit vbi erit scz in iudicio. vt qn pensat vbi non est. i. in celo. Istis considerationibus viri sancti ad secretum pronocant. x lacrymando x flendo ab oi impuritate purgantur. Tertio qz epas est multarum passionum susceptiuum. Nam epas aliqui patitur ex nimia caloris incensione. qnqz ex pororum nimia apertione. x per consequens caloris euaporatione. x aliqz ex infrigidatione pp quã hõ sepe hydropisim incurrit qua nihil est aliud vt dropisim nisi error digestionis virtutis in concantate epatis. bec ergo cauenda sunt multum iustus x spualibus viris. Primo caloris nimia incensio. i. indiscreti feruoris psumptio. Secundo po

por apertio. scilicet circa exteriora nimia: pfectio x occupatio. vel saara virtutum oblatio. Tertio caloris euaporatio. i. feruoris spiritus p negligentiam diminutio. Quarto nimia p accidiam infrigidatio est hõ sume vitia superbie satisfactio qz est hydropisim inflatio. Vbi supplem dicitur Job. xv. Quid timent corã deũ spūs tuus? Capitulum. xxix.

Ubi uicia corriguntur factio. qz pfectior. Cuius exempli apparet in epileptico. Nam epilepsia. vt dicitur Aicon. accidit iustibus post pubertate et accidit adolecentibus. Ex ab infantibus x ipuberibus si in regimine bono x recto in renouet x non remanet. Ex si accide adolecentibus pcepit post. xxv. annu non remouet scz remanet vsqz ad mortem sicut dicit. Ipo. Similit vitia moru a iunioribus si bene regantur facili remouent scz si non bene regantur ita vt adolefcent x cretati x prauis moribus pferat in eis sp. Ipo. xxi. Adolefcentis iuxta viã suã et cõfuerit non recedit ab ea.

Capitulum. xl.

Labor penitentiam assimilatur labori x exercitio corporali. i. qz antededa sut. v. primo vt non fit nimis itelus vt remissus scz teperat. Sic et labor exercitiois penitentie non dicitur esse itelus ita vt naturã pferat x corumpat. neqz dicitur remissus ita vt occupatã x supbiam carnis non vincat. x talis est labor militum rpi. de qz Apostolus ait. i. Thij. Labora sicut boni miles rpi iust. Secundo in exercitio corporali e antededa qualitas vt non sit nimis velox aut tardu sic penitens non dicitur esse nimis velox p psumptio. vt scz stati credat effici sum x pferat. Vbi dicitur beatus Bern. nolo repetere fieri sum. scz paulati pscere volo. qz sicut deo placet vt recundus peccator ita sibi displicet ppendere penitentiam

tis. Sic si dicitur esse tardus p negligentiam vt dilatione. Aplos. Rom. xij. Solitudine non pigri. Tertio antededa e tps. i. vt maxime fiat ante cibum vt superfluitates lubrice in corpore resolute per exercitium expellantur. sic cibis superueniens corumpatur. Sic et cibis purgatio x labor pnie dicitur puenire cibi eucharistie x expellere superfluitates pcorum ne ex cibo sacro supuenire ledat. Post cibum et valet exercitium tpatum quod calorem augedo coopat digestionem virtutis sic et p cibum eucharistie non e cessandus ab opibus pnie. qz coopant ad cibum. i. sacramentum pscit x opatione calorem charitatis augedo x pscruado. Quarto antededa e locus quod aliquis locus exercitij corporalis est aquosus vt locus piscatorum x talis locus infrigidat x hucritas. Talis est labor cõpunctionis x ploratiu quod infrigidat ardorem carnis x hucritat fleru x lacrymis. ps. Laboraui in genuit meo. Aliquis locus exercitij e sicus x nemorosus. vt locus venatorum x talis rone discursus calefacit corpus x desiccatur. Talis est labor abstinentie quod inflamat mentem x desiccatur carne. Quinto antededa e corporalis exercitij siue laboris fructus de qz ait. Fulgurat sup illud. Prover. vltio. Idane ociosa non comedit. Idoneus iquit labor e bñane vite sicut custodia dormientis. nature stimulus sopiti calorem lima supfluitat x pceptio. vt tior fuga. morborum mors languorum medicina lucrũ tps auerunt vbitu. adolefcentie dicitur plena senectutis gaudium. salutis amiliu nutrit omnium bonorum. destrucit vitiorum x ocij imica. Et addit ille. Ergo sol? se ab exercitio retrahit qz felicitat gaudio vult carere. Dia et hõ pceptissime opertit labori penitentiam. Nam pnie labor vita sic custodit dormientem. i. pigritate pigriti sopiti calorem. i. tepes factu amorem scdit. supfluitates. i. excessus afrectionu psumit. vicia expellit. morbos scractionu extinguit. languoribus passionum medicina existit. i. tps. i. meritũ parit hõ debet inuenire. non pigrescat x adolefcentibus ne laferat. hõ labor portat x gloriatio sentu x saluatio aiay hõ oia bona spualia nutrit

oia mala destruit et tunc est tal labor ad-ri-
na felicitate pducit. vñ bi sirlabores de q-
bus dicitur. Sap. iij. Labor bonorum glo-
sus est fructus.

Capitulum xlii.

De q' dicitur debent labia ostē-
dunt. **C**apitulum q' labia sunt
dēriū custodiunt. vñ. salte qui
vult loq' vba sua custodiat
ad rēpus oportuna fm illud
Mat. iij. Labia sacerdoti custodiūt sciētia.
Hinc ē q' ps. petebat dices. Pone dñe
custodiā ori meo et ostium. circūstātie rē.
Postiū. vñ dicit Bre. neq' sp claudis
neq' apit. q' nec ē sp loquēdus. neq' semp
taccēdū. s; vtrumq' discrete faciēdū. **C**e-
cādo r'pantia q' labia sūt duritici dēriū
r'pantia. et iō facta sunt mollia et carnosā.
Sed vba p'dicāt debēt cē talia vt molli-
ficent vel temptent naturam peccatoris.
CItē q' labia mollia dulci r'fidēt r'pant
irā furēt fm illud Pro. xv. R'fio mollis
frāgit irā. Et itē. Eccl. vi. Verbū dulce
multiplicat amicos et mitigat inimicos.
Ctertio q' labia sūt vocis articulate for-
mativa. Por at articulata ē vox significa-
tiva atique sensū exprimes. Et i b instrui-
mur vt loquamur vba p'sata. nō at vba
ociosa. et isentata vel stulta. **C**uarto q'
labia sūt aeris frigidi vt calidi m'ceptiva.
Nā acri frigidov' calido se opponūt et ipz
retinēdo depurātū iteriorib' reddūt. In q'
instruimur q' vba illāmātia ad irā vt idū
oētia frig' malicie q' bō retrahit a bonis fit
audiani nō debem' referre s; pot' nos op-
ponere. et si referre oportet puriora ea et
placabiliora reportare. **C**Quinto quia
labia sūt vtrūq' iterporative p'pria organa.
et talia sūt labia dextroz et expozioz q' sa-
ras scripturas interpretant et exponūt. sicut
v ipō dño d' Lu. xxiij. Qui interpretat ill' i
oib' scripturas. **C**Sexto q' labia sūt pas-
sionū aie s; odij amicitie. dolor et tristitie
r'pantia. Vñ d' q' tremor labioz i frenesi
et morbis acut' morē p'cedūt. Talia et sūt
labia p'fictū et c'p'rimētū morbos vicioz
et passioes malis sic sūt. Vñ q' ē i acutia

morbis scilicet in gravibus peccatis. a re-
munt ei labia. et timore aliquo vel vere-
cūdia contineri omnimō iurrit morē. ca-
nam. Pro. xvij. Qui abscōdit scetera su-
non dirigitur.

Capitulum xliij.

Memoria assimilatur venti.
CPrimo ratione receptio-
nis. Est. n. venter nutrimentū
totū corporis receptaculum.
Vñ fm. 3. s. v. Venti d' q'
venit p' cum cibis ad totū corp'. Sic ad
spūalis noticie q' spūs nutrit in recepta-
lo memorie reponit et locatur. Vñ i d'pō
memorie d'z esse vt d'pō v'etris. q' ē rotū-
da. p'pter libertiorē ciboz collocationem et
oblogā p'pter spūs cum superiorib' p'ia-
ctionē. et diversis p'servationē. Sic memoria
tūc est bene disposita cū ē rotūda. larga
per capacitatē. et lōga p' durabilitatē. et di-
versis p'niculis. Diversis. s. antinaturalibus
per studiositatē. Sunt. n. q' t'oz fm p'm
que inuāt hominē ad bene memorandū.
CPrimo ē vt illa q'ram bene vult reco-
dari aliq' ordine disponat. fm est vt circa
ea affectū adhibeat. tertio est vt ea ad ali-
quas similitudines. nō omnino p'fectas
reducat. q'rtū ē vt illa p' frequētē medita-
tionē repetat. **C**Secūdo rōne purgatiōis
Nam venter vocat aliū. sicut dicit 3. s.
q' cibū recipit et purgari p'fuevit. Sic bō
et cibum spiritualis doctrine suscipit in
memoria et se etiam purgare debet. ita
purgatio peccati et nocentia nascitur. et
dolor p'ntionis quo anima purgatur vñ
compungitur et peccati recordatione cō-
pirat. Apoc. ij. Memor esto ynde excede-
ris et age penitentiam. **C**Tertio ratione
conceptionis. Nam venter in muliere vo-
catur vterus eo quod fetu impletur. sed
sicut ex vtero concipitur fetus carnis in
ex memoria id est ex specie in memoria re-
nata concipitur verbum mentis quod est
quasi quedam proles ipsius ps. Et vter
ante loquentem genui te.

Capitulum xliij.

Mens hominis assimilatur pe-
ctori. **C**Primo quod q' pect'
est duob' p'causis. d'istinctū
crū. Sūt. n. due p'causitates
in pectore. q'bus d'z ini se pel-
lunt separato. et sūt necessaria b' d'istinctio
peccatis vñ. sūt i vna p'te aliq' casu ipe-
dit i p'te alia s'vntet nō ambetū sceleris
s'vntet mōret. **C**Due ergo p'causitates pe-
cor' sūt due v'tes mētis s; intellect' et af-
fect' sive volūtas. Et vtraq' necessaria est
mēt' ad p'servationē spūs. i. vite spūal' s; s;
intellect' q' viuificat p' s'ctē ps. Intellectū da
mihi vt viuā. Et affect' q' viuificat p' vile-
nitōē. Job. iij. Qui nō diligit manet in
morte. Scōo q' pect' ē mamillaz funda-
mētū. Nullū at atal h'z mamillas i pecto-
re p'et hominē et c'phātē. vt dicit ps. in.
V'ltib' de c'nalit'. Quasi at due mamille
q' mēs humana p'pinat exteri' lac sa-
pide doctrine sūt sapientia et eloquentia et
ambo h'z s'vdamētū i mētē. Vel due ma-
mille q' debēt s'vntet pectori lactāt. Amēti
dōctōz ē p'vntis duoz testamētōz s; legē
et euāgēlij. Cant. vñ. Duo v'bra s'vnt sicut
duo binari. **C**Tertio q' pect' ē h'z q'z mul-
tis passionib' subiectū. et passioes pectori
s'vnt s; p'vntē multū p'pter cordis victi-
tatem. sive patiat' restrictionē sive
humoz consumptionē sive nimiam hu-
morū repletionē. sive vocis r'vcedē-
nē. sive apostemationē. sive suffocatio-
nē. Pectus ergo quod cor in se conti-
net et deum in corde habet omni diligen-
tia est r'vntandū ne patiat' restrictio-
nē anaricie. neq' humoz consumptionē
propter defectum elemosyne. neq' hu-
morū repletionē p'pter p'gregationē pec-
nīe sive vocē r'vcedēntē p' obmissionē lau-
dis v'vine. neque apostemationē per
tumorem superbiē. neque suffocacionem
per desperationem v'nde. 3. s. s. in mo-
dis patitur pectus corporaliter et similiter
spiritualiter. **C**Propter quod dum pro pec-
catis mea culpa dicitur p'cipit pectus

percutitur ratione cordis quod in ipso
continetur. **C**Quarto quia peccus cōgrue
est figurativus. Est enim peccus lacum et
aliquantulum in medio elevatum et ipsa
elevatio animositas et virtutis est si-
gnū. Hinc vt dicit p'philosophus. q' i. de-
animalibus habet pect' acutū ad aerē dē
videndum et maxime que sunt ad p'cedan-
tū. Vnde acuitas pectoris in ambus
est signum generositatis. Qui ergo ha-
bent peccus amplum ad deum amandum
et proximum amplectendum et acutū ad
ovine malum quod occurrēt repellendū
summe generositatis deserunt secum si-
gnū. **C**Item mentis constitutio mora-
lis debet esse similitis constitutioni corpo-
ris naturalis. Nam corpus humanum ex
quatuor elementis componitur et qua-
tuor humoribus constituitur. Quatuor
elementa sunt aer. aqua. et terra.
Similiter mens humana debet habere
sua elementa scilicet. pro igne prudentie
claritatem. pro aere temperantie medio-
critatem. pro aqua iusticie puritatem. pro
terra fortitudinis stabilitatem. Vel si-
cut aliqui dicunt vitur mens humana
pro igne intellectus subtilitate. pro aere
conscientie puritate. pro aqua ingenij
mobilitate. pro terra animi stabilitate.
Habet etiam mens humana suos qua-
tuor humores. quia pro sanguine vitur
doleline. pro colera rubra amaritudine
pro colera nigra contristatione. pro p'bleg-
mate mentis compositione. Dicunt enim
p'p'vntet sanguineos esse dulces. coleri-
cos esse amaros. melancholicos. tristes.
p'blegmaticos corpore compositos vt fit
doleline in contemplatione. amaritudo
de peccati recordatione. tristitia de per-
p'ratione. compositio in emendatione.
CItem mentis compositio assimilatur
p'blegmati. **C**Primo ratione et scilicet ra-
dicalis quia p'blegma debet habere sedes
in pulmone per quem signatur discretio
q' sicut pulmo aerem attrahit et emittit.
discretio quod bonum est retinet et

ad malū est expellit. In pulmone ergo est sedes pblegmatis qz cōpositio mētis bñi xio iunat discretiōis. **S**ecūdo ratiōne p pūctiōne naturalis qz pblegma est nature frigide et humide. Cōpositio igitur mētis egra frigus quo rēfrigeret ab estu vi xioz et humore cōpūctiōnis quo mūdēt a fonte peccatorū. **T**ertio rōne efficacit mēis qz ex cōpūctiōne pblegmatica sūt ho mīnes tardi obliuiofi et somnolēti tardi ad opandū malū obliuiofi ad affectū tpa lium et somnolēti p cōtemplatiōnis tran situm. **P**. In pace in idipm dormiū rē.

Capitulum xliij.

Modestia sine moderatio et cōpositio mox et motu um exteriorū corpis assi milantur supcilijs. **P**ri mo qz supcilia vana sunt ad oculoꝝ ratiōne. **D**ū

et p̄loꝝ multitudine sūt vestrā ut sint ocu lis munimēta ad repellēdū hūore a capi te defluēt. Sāt ergo supcilia oculoꝝ munimēta ne qd nocivū eis ab extra cue niat ut **I**sidō dicit. Sic modestia et cōpo sitio extremoz sensū et mēbroꝝ valet ad custodiā mētis qz frequēt ex sensū rē solutiōe subintrāt cogitātiōe malē. **T**er ce. it. Intrauit mors p fenestras nras ingres sa est dom⁹ nostras. **S**ecūdo qz supcilia sūt ad decorē qz null⁹ sine eoz p̄nta deco ratur. Sic modestia et cōpositio mox red dant hoīem in alioꝝ aspectu decoꝝ et gra tiōsā. vnde **A**mbro. dicit in li. de officijs qz i modestia cōsistit pūctitudo. vnde i et oz natus ad omnes actionem acōmodus. **T**ertio qz supcilia sūt ad representatiō nem. **S**ūt enī quādā vim latentē passio nem aie indicāt: vt dicit **A**risto. in li. de aialibus. qz cū fuerint supcilia recta fi cut lineæ p̄ndūt femineā mollicie v ani mi lenitatē. Si hō fuerint demissa et ni mis pressa signāt inuidiā si hō fuerint ele uata et in pilis pressa animositatē p̄ten dūt. depauperata hō a pilis et obloḡa ri miditatem. Si aut fuerint spissa et pilī id

gi excessum calozis spontāsi aut fuerint multe carnis et pauca pilositas sentū du rā figurat et obrutū in mēbris p̄ncipi bus p̄dominātes. si hō pilis fuerint spōta ta significāt sanguinis corruptionēz vt p leprosis aut nalis hūoris cōsumptionē. vt in cibus et sibilus aut meatū oppa tionem vt in castriat. Sicut igit dīposi tio supciloꝝ agna vel inēdōgna rep̄sen tat bonā vel malā dispōnem interiorē. cōpositio sc̄p modestia vt iordinatio et dī solutio exterioroz motū sine mox rep̄sen tant bonā vel malā dispōsiōne interio rem vel disolūsiōne et iordinatiōne mē tis. **D**ū. **E**ccl̄. xij. Amictus corpis et rīsus dentū et incessus hoīs enūciāt de illo s̄ ut bonus sine malis sūt.

Capitulum xliij.

Mors sanctorū assimilatur sōno p̄p̄ria. **P**ri mo p̄p̄ria sūt mōtū et nō loꝝ laborz domi cns n̄m̄m̄t s̄ tūc dulci re gescit. Et sic sancti p somnū mōtus regem a laboꝝib⁹ capiūt. In illud **A**poc. xiiii. Beati moxū q in dño moriū tur: modo iā dicit sp̄s vt regescāt a labo ribus suis. Et ad eterne pacis dulcedinē p̄ueniunt s̄m̄ illud. **P**. In pace in idipm dormiū et regescā. **S**ecūdo p̄p̄ dormiētis firmitatē: qz dū hō dormit nullius aduer sarij potentiā pertinet. Sic sancti per sōnū mortis de omniā aduersantiū mani bus cripiunt et eterne securitatis fiducia p fruūtur: vñ dñs **M**atth. x. dicebat. Nolite timere eos q occidūt corp⁹z post h nō ba bēt anipl⁹ qd faciāt rē. Sic igit i h vniū unq mox et sōn⁹ qz vterqz securitates tri buūt. s̄ in h differūt qz securitas somni est ex insensibilitate. s̄ securitas mortis est lib̄tate de qua. **P**. **A**que d̄m̄r̄ ē et nos liberati sum⁹ **J**ob. ij. Si dormiū sal⁹ erit **T**ertio p̄p̄ter figurē dormiētis mutabi litatē. qz exteri⁹ videt moxū et maxime iseri⁹ vniū: sic sc̄i cū mortuū sūt s̄z carnē tūc vera vira vniū. **P**. **L**ū dederit viciat s̄sō somnuz ecce hereditas dñi rē.

Capitulum xlvj.

Obedientes debēt assimilari crurib⁹ p̄pter tria. **P**ri o qd debēt obedire veloci et hoc significāt crura q a cur rendo sūt dicta. qz p ca cur rē et gressū faciū⁹ vt significet obediē di velocitas p̄s. **V**elociū currit sermo eius tūc enī sermo ipeat⁹ currit veloci qñ ab obediēte implet celeritē **B**ern. in li. de p̄cepto et dispensatione. **D**eb⁹ obediēs nō p crastinat s̄ statim parat aures audiriū. lin quā voci. pedes iūneri man⁹ operi et se to tiū⁹ colligit vt mādātū pagat ipeat⁹. **S**ecūdo qz debēt obedire forū s̄z ne re trahant ex operis difficultate. et hōc fortitu dīne significāt crura. qz habēt ossa fortia. et tā sūt n̄uosa vt ad motū sūt habiliora. Sic obediēs debēt esse ossa. i. fortes ad cōsequēdū et tolerādū grauita. et n̄uosa. i. durabiles ad cōtinuādū difficultia **B**ern. in quōdā sermone. In ipa obediētē via qui fortasse aliqua dura et aspa occurrere pos sūt vt accipias iterdū nōnulla q licz salu tūa sūt min⁹ tamē vident. hōc si moleste cepis sustinere si d̄iudicare p̄latū si mur murare i corde. si ēt exteri⁹ ipeas qz iubei nō ē vras patientie sed velamen malicie. **T**ertio debēt obedire dulciter qd signi ficant crura quoz ossa medulla sunt ple na. vt medulle hūmectatione ossium siccitas irriget. **H**ec ergo medulla est interior deuotiō q irrigati iteri⁹ vari obediētes om nia dulciter et sine murmure exequuntur quia non obediūt timore s̄ amore. **S**eg. in. **D**orat. **O**bedientia non seruili metu sed charitatis affectu seruanda est non ti more pene sed amore iustitie.

Capitulum xlvij.

Occasiones peccandi assimi latur vmbilico propter tria. **P**ri mo propter nutritio nem. Nam sicut dicit **B**re gozius. **V**mbilicus est quo se tus in vtero auitur. sicut arbores per radi ces terre humore nutriuntur. **V**nde vmbi

licus s̄m **C**onstanti. ex venis et neruis et arterijs p̄posius est quo mediante ipse se tus sanguinem subilem sibi attrahit et su git. et per has arterias sp̄m recipit. Sic etiam fetus peccati interioris in mala volū tate conceptus per actiones exteriōres nu trit et augetur et fouetur **E**zech. xvi. **N**ō est precius vmbilicus tuus rē. **S**ecundo propter situationem quia in vmbilico sita sunt genitalia mulierum sicut in lumbis genitalia virozum s̄m illud **J**ob. xl. **V**ir tus eius in lumbis eius et fortitudo illius in vmbilico ventris eius. In hoc significa tur quod mulieres sunt vris occasio pec candi et luxuriandi. **T**ertio propter p̄ces sionem quia constructo est mulierum precidere infantibus vmbilicum. Sed no ta quod vmbilicus vt dicit **C**onstan. rumpitur iuxta matricem. dum fetus egreditur et cum fetu exit quod obstetrices ligāt qua tuoz digitorum longitudine et ex hac liga tura sunt rotunditates vmbilici postea precidunt eum. Sicut ergo vmbilicus stri gitur et rumpitur et preciditur. Sic pecca torum occasiones sunt stringende r̄p̄en de precidende. **O**ccasiones enim peccato rum quādoqz sunt inopportune et tunc sunt per violentiam rumpende. **Q**uandoqz ve ro sunt oportune et quasi necessarie. et tunc sunt per temperantiam r̄stringende. qñ qz hō sunt superflue et omnino noxie et tunc sunt penitus precidende. **D**icit autē **M**icro. super. xvi. **E**sc. quod necesse est in fantibus primo oitis. vmbilicum precidi. **D**ein ad abluendū sanguinem aqua la uari. **T**ertio humore eorum sole sicca ri. **Q**uarto tēra corpa pannis strigi. ne mēbra fluxibilia delarent. Sic ab hōīe p penitētia noui generato p̄io p̄cidēd⁹ est vmbilicus idest auferēda omnis occasio peccandi. deinde lauari eum oportet aqua lacrimarum. tertio sole idest seruoꝝ spi ritus et amoris deficcādus est humor no xius idest fluxibilitas et habitas ad pec candum. **Q**uarto r̄stringendus est li gatura abstinentie et continentie salutaris

Capitulum xviii.

Opera humana assimilantur manibus propter quatuor. Primo propter numerum. Secundum propter motum. Tertium propter materiam. Quartum propter usum. **D**icitur enim duo manus scilicet dextra que signat opus bonum et sinistra que signat opus malum. **M**atth. v. **M**anibus tuis quid faciat dextra tua. ut scilicet sit opus pure bonum cui nihil admisceat mali. Pertinet ergo ad dextram operari liberaliter quod dextra a dādo est dicitur. **T**ertio fidelium quod ipsa i signum pacis datur. **T**ertio fidelium et salubrum. quod ipsa fidei et salutis testis adhibet unde i veteri testamento habet quod petebat dextras sibi dari et apostolus gal. iij. **D**extras dederunt mihi et barnabe societatis. **T**ertio operari seruum. **E**st enim manus dextra fortioris caloris et maioris siccitatis quam sinistra et ideo ad operandum est habilior quam sinistra. **M**ala autem operatio non est facienda sed potius dimittenda. Unde sinistra a sinendo vel sine dextra dicitur. quod scilicet opus malum est quod debita rectitudine caret quod in dextra signatur. **D**icitur enim. **V**irum manus accipi in bonum. **N**am quod manus dicitur quasi munus. ideo duplex manus duplicis muneris signat dationem. **E**st enim manus spiritualis cuius datio refertur ad dextram temporale cuius datio refertur ad sinistram. **H**abet igitur homo dextram spirituales gratiam ad porrigendam elemosinas spirituales. **E**t sinistram id est potentiam et virtutem ad porrigendas temporales. **P**roterborum. iij. **L**ongitudo dicitur in dextra eius et in sinistra illi divitiis et gloria. **Q**uā enim elemosina spiritualis manu non porrigatur ad dextram tamen refertur et corporalis ad sinistram. quod spiritualis elemosina est potior corporali. **N**am illa scilicet corporalis suscitatur corporis morturum sed spiritualis animam in eternum victuram. **U**nde signanter dicitur Salomon. **L**ongitudo dierum in dextra. quod scilicet est in spirituali aie subuenit quod nunquam esse definit. **U**nde potior est corporalis sicut dicitur manus potior est sinistra. **D**icitur et dicitur quod dextram manus habet quod bonum operari. **S**inistram vero quod operari habet in adversitate. **Q**uidam autem sunt abidextri si

cut de de gabaonitis. **J**ub. x. erat ita si sinistra ut dextra plures. **E**t istis assilant quod dā g rā i adversitate quod i prosperitate fortiter opant. **E**t scilicet propter motum. **N**am manus vocantur quod aperiunt et claudunt. sed etiam manus vocat palma et de p sicut dicitur palme ab erpanhis ramis id est dicitur. **L**ausa vero manus vocat pugnam et de pugna ipsa glo. **I**n h g docet nos manus aliqui esse dā dā quod significat nobis manus altitudo. **A**liquam tenendum sine accipiendum quod significat nobis clausio. **U**nde dicit. **E**ccl. iij. **N**ō sit manus tua porrecta ad accipiendum et ad dādo col lecta. **T**ertio propter materiam. **E**t enim manus quod manus dicitur munera. i quod manus dicitur designant quod caritate sunt homini ut opera sunt pietate. **N**am primum dicitur quod grossior est vocat pollex eo quod inter ceteros virtutes plus polleat. **U**nde in hoc digito designatur iustitia que inter alias omnes virtutes morales plus pollet. **U**nde dicitur ps. i. **E**t h. **Q**uod iustitia est preclarissima virtutum. et nec Lucifer nec Desperus est ita clarus. **E**t ideo etiam Avicenna in tertio libro medicine sue dicit quod iste digito scilicet pollex est iustitia omnium digitorum quia scilicet omnes alij digiti cum ei applicantur ad quandam equalitatem reducuntur. **U**nde ille manus pollicem habet que iusta operantur. **I**deo iste digitus et quilibet alius componitur ex tribus ossibus ut dicitur Constantinus in quibus designatur triplex iusticie modus. **N**am est iustitia distributiva. commutativa. et vindicativa. **A**d primam pertinet quod dicitur **M**atth. xv. **U**nicuique secundum propriam virtutem largitus est. **A**d secundam quod dicitur **M**atth. xx. **I**te vos in vincam meam. et quod iustum fuerit dabo vobis. **A**d tertiam pertinet illud. **E**ccl. xxi. **D**entem pro dente oculum pro oculo. **S**ecundus digitus vocatur index quia per ipsum res indicamus et demonstramus. et hoc pertinet ad prudentiam que nobis que agenda sunt demonstrat et ordinat. **E**t hic etiam ex tribus ossibus est quia ad prudentiam magis

pertinet scilicet memoria respectu preteritorum. **I**ntelligentia respectu presentium. et prudentia respectu futurorum. **T**ertio digitus qui est medius dicitur impudicus et eo quod dum manus aliquid turpe tangit. hic digitus cum fit maior ceteris prius attingit. **H**ic digitus signat temperantiam quod impudicitiam et voluptatem carnis tangit reprimendo et moderando. et hic et ex tribus est ossibus. quod temperantia triplex est modus. **E**st enim una pars temperantie circa cibum scilicet abstinentia alia circa potum. scilicet sobrietas. tertia circa coitum scilicet continentia sine castitas. **Q**uartus digitus vocat anularis. quod in ipso annulus deferretur. **S**icut autem annulus in digito est fortitudo in opere quod necessaria est precipue in continuando et perseverando. **E**t si cui annulus sicut corona digiti quod solo perseverantia coronat. **E**t nota quod digiti habet hoc proprium quod grossiores sunt ante cibum quam post. **U**nde annulus quod vit ante cibum de digito trahit facit post cibum regere sicut dicitur super **A**posolus. **S**icut quod digitus icturnus fortiter tenet annulum quam reflexum. **I**n homo abstinentis et sobrius fortiter est ad perseverandum in bono quam gulosus et delitiosus. **H**ic etiam digitus est ex tribus ossibus. quod triplex est necessaria homini fortitudo scilicet in aggrediendo quod pertinet ad fiduciam. in sustinendo quod pertinet ad patientiam. in consummando quod pertinet ad perseverantiam. **Q**uintus digitus auricularis dicitur eo quod cum eo aures scalpinus et hic signat obedientiam quia scriptum est in ps. **I**n auditu auris obediuit mihi. **E**t hic etiam est ex tribus ossibus quod obedientia est homini tripliciter necessaria. **P**rimo respectu dei scilicet ut homo obediat divine voluntati. **S**ecundo respectu parentum scilicet ut obediat superiori potenti. **T**ertio ut obediat proprie rationi. scilicet ut caro spiritui subiecta. **Q**uarto humana opera assimilantur manibus. propter ornamentum. scilicet vnguis enim in fine digiti charitatem signat que est finis precepti. **U**nde sicut sunt decem digiti ma

num. ita sunt decem precepta decalogi. **S**icut ergo sunt vngues ornamenta digitorum. ita charitatis precepta sunt ornamenta operum humanorum. **S**ed notandum quod vngues in quibusdam animalibus sunt in de coris ornamentum et inamentum sicut in hominibus. **I**n quibusdam vero sunt ad defensionis momentum. sicut in leone et in iusmodi. **I**n aliis vero sunt calciamentum ut in equo et mulo et cōsimilibus que oia communi charitati quod ipsa est quod exornat iuvat defendit et calciat etiam pedes. **A**ffectu enim ne lapide offensionis allidantur. **I**tem operatio hominis assimilatur pulsui propter tria. **P**rimo quia pulsus a corde oritur. **E**t enim pulsus cordis et arteriarum motus sunt dilatationem et constrictionem. **L**um enim cor continuo motu a centro usque ad circumferentiam vi sanguinis et caloris et impulsu vitalis spiritus movetur et tali motu usque ad suas extremitates dilatatur. **Q**uandoque vero e converso ab extremitatibus ad centrum movetur et stringitur. **C**ordis igitur dilatatio ad frigidum aerem attrahendum et constrictione ad fumosum aerem expellendum sunt causa pulsus. **S**ic ergo pulsus a corde incipit et per arterias ad extremitates corporis se diffundit unde statum corporis ostendit. **E**odem modo operatio hominis bona vel mala a corde id est a mente procedit cuius dispositio bona vel mala a mente per arterias et venas id est per affectiones et cogitationes ad exteriora se diffundit per locutiones et actiones. **M**atth. xv. **D**e corde excunt cogitationes male et cetera. **L**uc. vi. **B**onus homo de bono thesaurum cordis sui profert bonum. **S**ecundo quia pulsus a medicis tangitur. **A**d hoc enim pulsus est necessarius ut per eum dispositio spiritualis virtutis intelligatur et eius operatio cognoscatur. **S**ic etiam per operationes bonas vel malas cognoscitur bona vel mala dispositio spiritus interioris. **M**atth. vij. **A** fructibus eorum cognoscetis eos. **T**ertio quia precipue in brachijs

pulsus queritur. Nam in quibusdam par-
tibus non potest plene discerni propter vena-
rum elongationem a corde. In quibusdam
propter cordis regentis occultationes. In
quibusdam vero propter ossium constrictio-
nem. Video sapientes ad cognoscendum
pulsum arterias brachij elegerunt. Nam
hoc fuit facilis: quia brachia arterias non
occultant. Et vilius quod ille arterie magis
cordi appropinquant. et honestius quod nec
egro nec medico verendum generant.
Unde ceteris enim esset plura membra corpo-
ris denudare. Sicut ergo brachia sunt in-
strumenta pulsus sic etiam nos brachijs et
manibus operamur sed talia debent esse
opera nostra quod congruat honestati vili-
tati et facilitati. et tunc facilius bene operamur
quando ex amore operamur: quod amor est
Augustinum omnia facit facilia.

Capitulum xlv.

Ratio cum gratiarum actio-
ne habet similitudinem cum
anbelitu. **C**apitulo primo quia
in anbelitu est motus vica-
rius. Nam per anbelitum
aer attrahitur. sed attractus postmodum
emittitur. et sic vicario motu aer recipitur
et reddit. Similiter ergo debet homo gratias
quas recepit a deo reddere eidem gratias
agendo. **Parat. xxix.** Que de manu tua
accepimus dedimus tibi. **Sed attende quod anbelu-
do plus de spiritu attrahit quam foras emittatur
quod pars non parua in nutrimentum transiit
spiritus vitalis. Similiter plus a deo de gra-
tijs et beneficijs recipimus quam reddere possu-
mus. **C**apitulo secundo quod anbelitus est corporis mul-
tipliciter principium. Est enim anbelitus aeris
attractivus: quod scilicet per orationes devotas et
gratias actiones attrahit spiritus sancti
gratia. Unde quanto magis plus orator et gra-
tiarum actioni insistenti sibi divina gra-
plus multiplicat et crescit. **A**ugmentum be-
neficijs est beneficii cuiusdem memoria et con-
tinua gratiarum actio. **De et Grego. dicit
quod non est dignus dandis qui non agit gra-
as de datis. **C**apitulo tertio anbelitus est cordis et****

innati caloris refrigeratiuus. **I**nnatus calor
est homini carnalis concupiscentie calor
quem sicut ex parte carnis respicit ieiunium
ita ex parte mentis refrigerat oratio.
Et ideo dominus dixit. quod hoc genus de-
moniorum scilicet carnaliter tentantium non exci-
tur nisi i oratione et ieiunio. **C**apitulo tertio anbelu-
do est fumosi vaporis purgatiuus. **F**umosus
autem vapor sursum tendens est superbia quam
oratio purgat: quod mentem humiliter et dicit
Micro. Del vapor fumosus est quilibet
suggestio sine cogitatio prava quam etiam
oratio deuota purgat et expellit. **I**sidoro. **S**re-
quens oratio vitiorum impugnatione etiam
guit. **C**apitulo tertio anbelitus est spiritus aialis nutri-
tiuus: quod sanctis orationibus nutrit et vege-
tatur spiritus. **U**nde **Augu.** in quodam sermo-
ne dicit oratio refectio est ieiuniorum. **V**ir-
tutem cordis emollit austeritate temperat
ieiunium dulcificat. **S**icut enim sine potu
non est plena refectio: sic et ieiunium sine ora-
tione non potest perfecte animam nutrire. **C**apitulo
anbelitus est status membrorum spiritualium
offensiuus: sic etiam per assiduitatem et de-
lectationem orationis ostenditur quod homo
sit vere spiritualis: quia sicut auro sepe et
urgit ad volatum ira spiritualis homo se-
pe ad orandum. **U**nde legitur de beato
**Martino. quod nunquam vlla hora momen-
tibus preterijt: quo non aut orationi aut le-
ctioni insisteret inter legendum tamen et
operandum nunquam animam ab oratione laxa-
bat. nam vel fabricis ferrarijs motus est quod
inter operandum pro quodam labore leu-
mine incudem sciantur: ita **Martinus dicit
aliquid ageret semper orabat. **C**apitulo tertio
anbelitus quandoque est diminutus et quies
anbelitus est paruus et frigidus in paucis
febris signis est mortis. eo quod significat
extinctionem caloris naturalis et defectus
virtutis. **I**n acutis ergo febribus. **I**is fo-
tibus remotionibus si anbelitus sit par-
uus et modicus. id est si parum cum frigido
corde oratur timendus est casus mortis
id est mortalis peccati ex eo quod preterdat
extinctione caritatis. **U**n dominus dicit****

bat **Mat. vi. xiii.** **O**rate ut non intretis in-
tentationem. **Q**uarto quoque quod anbeli-
tus quandoque est corruptus et fetidus quod
accidit ex interiorum membrorum corruptio-
ne sicut in leprosis quoque anbelitus est fetidus
et corruptus et aliorum infectiuius. **N**am in-
ferat acriem vicinam sibi. sicut sibilus basilis-
si quod aures supra se volantes occidit. **S**ic
et mala dispositione et corruptio anime
interiori oratio vel gratiarum actio aliquan-
do est execrabilis sicut fuit oratio et regra-
tatio pharisei dicens. **G**ratias tibi ago
dicitur: non sicut ceteri hominum etc. **L**u-
ca. vii. **H**ec enim erat corrupta per super-
biam. fetida per insipientiam et leuius aliorum
per infamiam: quod alios infamabat dicens.
Adulteri raptores etc. **E**t etiam vicinam
publicanum percutiebat dicens. **D**elut
etiam hoc publicanus.

Capitulum l.

Liositas et recreatio habet
aie quod res facti corporis. **N**am
es corporis aut est nimia aut
nimis pauca aut sufficiens
et repata. **S**i sit quies ni-
mia est multorum humorum
generatiuus conservatiuus et
multiplicatiuus et tandem corruptionis indu-
ctiuus. **U**nde etiam aque que nimis quic-
kunt putrefcunt. **S**imiliter quoque ociositas
et recreatio si est superflua generat et con-
seruat et multiplicat humores. **I**malas af-
fectiones et cogitationes. **E**ccli. xxiii. **A**dul-
tam a licet docuit ociositas. **U**nde tan-
dem facit animam in corruptione rueri pec-
cati. **B**eatus rui. in quodam sermone. **H**ec ocio-
sitas mater est rugarum nouerca virtutum.
Ipsa enim est que virum forte fortissime per-
cipit in reatu. **F**acit enim suffocare virtu-
tem nutrire superbia et visum struere ad ge-
henam. **S**i autem quies corporis fuerit nimis
pauca natura laxat non recreat debilitate
non reparat et consumptione deperdit non
restaurat. **S**imiliter si nullam vel nimiam
modicam recreationem vel quies animo suo
tribuat aia tedio lassat debilitat. id est tepidi

tas mentis non reparat quod per negligentiam
est deperditum non supplet quod lassatus ani-
mus accidit et pigrior quam antea esset efficit.
Si autem quies corporis fuerit temperata ca-
lore naturali confortat sensus reparat di-
gestionem emendat et corpus mediocreter
purgat. **S**ic moderata recreatio seu quies
animi calorem caritatis confortat sensus
idei est confortat deos sensatas reparat diges-
tionem. id est spiritualis cibi et doctrine operatio
nem roborat et modificat et animam ab ac-
cidia et tedio purgat. **E**t idem **S**eneca dicit
Non semper in actu suo sed interdum animo
tuo quies dabo. **C**apitulo octavo ociositas et voluptas
sunt causa doloris et dissipationis anime et cor-
poris. **U**nius exemplum est quod fuit **A**uicena.
Unius corporis et tranquillitas et dimissio
exercitij. coitus plurimus et precipue coitus
super repletionem cibi frequentia ebrietatis
et precipue vinum plurimum in ietu-
nio ante cibum quod maxime ledit nervos
sunt precipue causa doloris iuncturarum
et podagre et sciaticae. **U**nius ergo spirita-
liter referat ad somnolentiam. tranquillitas ad
pigritiam dimissio exercitij ad imperferentiam
coitus ad luxuriam. repletio vero et ebrietas
ad gulam. **H**ec ergo sunt illa vitia que per
mo ledunt anime iuncturas. sunt enim in
anima vis irascibilis et concupisibilis. et
etiam rationalis quas oportet esse in ani-
ma inuicem coniunctas per participatio-
nem et colligantiam rationis. quod est quod
do passiones irascibilis et concupisibilis
a ratione ordinantur. **E**t ideo vocantur a
philosopho irascibilis et concupisibilis
tutes rationales: sed has virtutes ledunt
et disungunt vitia supra dicta: quod per ocio-
sitatem et quietem hebetantur passiones
irascibiles: sed per gulam et luxuriam di-
stempantur passiones concupisibiles. et
sic soluitur colligatio et iunctura rationis.
Del per lesionem iuncturarum intellige
lesionem omnium virtutum. quia omnes
virtutes sunt sanctos et sunt phos sunt in-
uicem connere et coniuncte. **S**ed tamen
per dicta vitia carum iuncturas dissoluunt

qz per ociūm z somnolētia z imperseuerā
tiam tollūtur z sepantur virtutum actus
sed per gulā z luxuriā traduntur et vir-
tutum habitus. Vnde dicitur Job .xxj.
de luxuria qz ignis est vsqz ad consump-
tionem deuorās z oia eradicans genimina.
¶ Itē de vicia inducūt podagra que est
lesio z vastatio pedū: qz .i. ledunt z dissi-
pan t bonas anime affectiones. Sūt enīz
affectiones anime quidā spiritalēs pe-
des quibus anima mouet z vadit ea q di-
ligit. ¶ Itē sciatica qz ledit anchas qd scz
fit sellio corporis: qz scz bñōi vicia etiam
impediūt anime quietē z stabilitatē: z ita
predicta vicia disingunt virtutum colliga-
tionem extingunt anime affectionē z au-
ferunt anime quietationem.

Capitulum .ij.

Patentia sanctoqz assimilāt
spleni. ¶ Primo qdem qz
splen est defectus finistre p-
tis suppletur. Vñ splē vt di-
cit s'fido. dicit a supplēdo qz
partē sinistra iecozī contrariā supplet ne
vacuus maneat. Et vt ex opposito ad con-
fortationem stomachi iecozī rīdeat. Vnde
est inter costas z stomachū positus p-
pter finistre ptis ifrigidationē vt per quā-
dam temperantiā factā conseruet stoma-
chi calefactionē. Pter sinistra igit partēz
aduersitas intelligi pōr: in qua virtus bo-
minis euacuetur z penitus deficiet: si bo-
num patiētiē nō haberet. Hec igitur est
vt splen q in sinistra pre. i. in aduersitate
calozī iecozis. i. furorī irascibilis se oppōit
vt calefactio stomachi. i. bonus seruoqz ani-
mi cōseruetur. Et hinc est qz charitas qz ē
vitalis calor aie precipue p impatiētiā p-
ditur. Vnde Grego. in pastora. dicit qz
ipsa que mater est omniū custozqz virtu-
tum per impatiētiē vitium virtus charita-
tis amittit. ¶ Secūdo qz splen est sangui-
nis purificatiuus. Dicitur enim splen du-
as hēre venas per quarum vnam humo-
rem ad stomachū mittit ad eius conforta-
tionem quātū sufficit eius appetitū. p. ali-

am vno sanguinis feces. i. coleram nigrā
seu melancolā ab epate sibi attrahit. Et
iō substantiā splenis est rara z spongiosa
popter facilitatem humoris seculenti at-
tractionē z est etiam ipse splen niger p-
pter melancolie cuius est receptaculus: et
simulationē popter hoc est etiā durus ne
facile ab hūore seculēto ledat. Sic quoqz
patiētiā feces que generant ab epate. i.
vicia que pueniunt ex iniurie illatione vt
ira z odium z inuidiam attrahūt placan-
do: z sedando: sic sanguis idest bonus
seruoqz charitatis remanet purus vñ La-
siodorus dicit qz patiētiā est que totū vo-
luptatis feces abstergit. ipsa est q limpida
aias deo reddit. Est ergo patiētiā ad mo-
dum splenis nigra. i. obicura in pene lute
pōtione s'z dura. i. fortis in pene tolleratiōe
Vñ etiā Cassio. dicit qz patiētiā est q oia
vincit aduersa nō colluctandus sed sufferē-
do nō murmurādo sed gratias deo age-
do. ¶ Itē patiētiā spōgiosa est. i. attracti-
ua ex consideratione: qz videndo z consi-
derādo patiētiā alienā z iratū attrahūt ad
placationē z inuidus vel inimicū ad eius
dilectionē. Vñ sicut Liby. dicit. Nihil na-
turalitē facit ingerēt: mala sicut fontis
tolerātiā patiētiā: neqz verbo neqz ope
reddere vidētā. ¶ Tertio quoqz qz splen
est risus causatiuus. Cōter. n. or qz seke
irascimur corde sapim' peccozē amam' ce-
rebro sentimus. s'z splenē ridem'. Sic qz
fortitudo elucetis patiētiē pūris erit no-
bis cā risus. i. letet. leticie s'm illud pō-
uer. vltimo fortitudo z decor indumentoz
eius z rīdebit i die nouissimo z Job. xvj.
Tristitia vestra vertetur in gaudium.

Capitulum .iij.

Peccatam assimilatur senio
¶ Primo quidez qz senec
multis miserijs subditur.
Nā sicut dicit Epynianus
de .xij. abasōibus scditi. Se-
nectute cōfectus: bō ad interitū properat
oculi caligāt. aures graniter audiūt. capū
li quirit. facies in pallorē mutatur. dētēs

lapi numero minuitur. cutis arefcit. fla-
tus nō susuiter olet. pectus suffocat. tussis
caecat. natu genua trepidant. talos z pedes
tumor inflat. humor iterior euanesat. his
oibus aggrauat. Et hoc oia z futuram ita z
iudicij domū copozis cito prenunciant.
Sūt etiā per peccatū homo multis mise-
rijs suppeditatur. ¶ Prover. xiiii. Miseros
facit populos peccator. vñ peccator ad mo-
dū sensu ad eternū interitū pperat. ¶ Heb.
viii. Quod antiquat z senescit. ppe interi-
um est. ¶ Itē in homine peccatore cali-
gāt oculi interiores per ignorantiam. ps.
Obscuratur oculi eoz ne videāt ob sur-
deunt aures per inobedientiā. Actuum
xviii. Auribus suis grauiter audiunt.
¶ Itē capilli fluūt ex capite. i. bone cogita-
tiones a mente per maliciā. pperat. ¶ Heb.
viii. Quod antiquat z senescit. ppe interi-
um est. ¶ Itē in homine peccatore cali-
gāt oculi interiores per ignorantiam. ps.
Obscuratur oculi eoz ne videāt ob sur-
deunt aures per inobedientiā. Actuum
xviii. Auribus suis grauiter audiunt.
¶ Itē capilli fluūt ex capite. i. bone cogita-
tiones a mente per maliciā. pperat. ¶ Heb.
viii. Quod antiquat z senescit. ppe interi-
um est. ¶ Itē in homine peccatore cali-
gāt oculi interiores per ignorantiam. ps.
Obscuratur oculi eoz ne videāt ob sur-
deunt aures per inobedientiā. Actuum
xviii. Auribus suis grauiter audiunt.

Quinto qz senec piger efficitur: qz vi-
res corporis ei minuitur. Similiter pecca-
tum inducit defectū virtutū z pigritiam
spūaliū laborum. ¶ Prover. xi. Popter
frig' s. malicie piger arare noluit. i. noluit
bonis opib' laborare zc. Sexto qz in se-
ne calor nalis extinguit. z sic extinguit i pe-
re calor charitat' qz refrigescit z paulatiz
ad extinctionē tēdit. Adarb. xiiii. Et abū-
dabit tigras z refrigescet charitas multo-
rū. Septio qz i sene humor dissoluūt: z
sic dissoluūt humor luxurie z flux' occupie
in peccatorib' Ez. xiiii. Sicut flux' equoz
flurus eoz. ¶ Octauo qz in sene vt regi-
tina corrūpit. virtus aut regitiua ē rōnis
prudētiē. cuius rectā extimationē s'z pōm
corrūpit in peccatorib' carnis occupiētia
Danicl. xvj. Spēs decipit te z cōcupiscē-
tia subvertit cor tuū. Nono in sene ca-
ro s'fumiū. qd etiā ad sram nō nunqz i lu-
xuriosis d'igit. quoz corpa frequēter mi-
nuūtur vt s'fumiū ex nimia emissiōe hūo-
ris nutritiētal siue semialis. Luc. xv. Dis-
sipauit subaz suā vinēdo luxuriose subaz. s.
nō nū t'palē vt diuinitas s'z ēt nālē. i. carnis
sue. Decio i sene nerui strahunt z iō se-
nes curui efficiunt. Sic p' tractionē aua-
ritie incuruat aia ad aspectū terre. i. ad ep-
petitū siue cogitatū terrenozum bonozū.
ps. Miser factus sum ego z curuatus zc

Undecimo in fene cutis rugatur. I. ceteri
 or conuersatio in peccatore deformatur.
 Job. xvi. Ruge mee testimonium peribit
 contra me. Duodecimo in fene omnis
 tus corporis annullatur. Et sic precipue
 omnis virtus anime vacuatur. ps. Dere
 liquit me virtus mea. Decimotertio qd
 fene ab hominibus vilipenditur. Et sic
 peccator quandoq; efficitur infamis et ab
 omnibus despectibilis. ps. Ego autē suz
 vermīs et nō homo opprobrium hominū
 et abiectio plebis. Decimoquarto qd se
 nec omnibus hominibus onerosus effici
 tur et hoc spiritualiter facit vicium iracun
 die et precipue in homine stulto fm illud
 Prover. xxvij. Stane satum et onerosa
 arcna sed ira stulti vtroq; grauior. Et
 peccatū assimilatur somno. Primo ra
 tione voluntatis. q. i. voluntarie aliqs ad
 dormiendum se ponit et pprie voluntatis
 arbitrio etiam in peccatum ruit. Sec. r.
 Confundetur isrl' in voluntate sua Augu.
 Peccatū adeo est voluntariū q si nō eēt
 voluntarium nō eēt peccatum. Secū
 do ratione breuitatis qz quisq; ad dormi
 endum se ponit nō diu dormire intendit.
 sed tamē frequenter decipitur. qz nō quā
 do vult excitatur. Sic quāq; ille qui pec
 cato cōsentit pponit cito de peccato exire
 nūve plurimū decipit qz diu a peō tenet
 et quādoq; etiam in eo moris sicut moris
 letbaricus dormiēdo Job. viij. Dormie
 mini in peccato vestro. Iudith. iij. Sopo
 rem mori socians et. Tertio rōne in
 sensibilitatis. q. i. somnus ligat et immobili
 tāt sensum. Nā in somno fm pōm in te
 riora loca calēt et exteriora frigent. qz fit
 reuocatio calozis ad interiora. Et tunc su
 mus plurimus in stomacho generatur. q
 dum ad cerebrum ascendit et vias sensu
 tum ibi claudit organum primi sensus cō
 munitis oppillatur cūq; ab eo omnes sen
 sus particulares oriuntur dū ille ligat om
 nes aliq a suis actionibus retrahātur. Sic
 ergo somnus ligat et immobilitat sensus cor
 poris ita quoq; peccatum ligat et immobili

tar sensum mentis scz vt peccator non re
 cte sentiat qd oportet aut vt nō cligat fa
 cere qd sentit vt cognoscit esse faciendus
 Unde tollit peccatum virtutem cordis
 operatiā suā motiuā ad bene operan
 dam scz cbaritatē. Nā fides p quaz est
 cognitiō boni per dilectionem operatur.
 Sic apłs dicit Gal. v. Et in hoc etiā pec
 catum assimilatur somno: qz sicut dicit Au
 gu. in li. de quantitate anime. Dum hu
 mor intrinsecus temperat vi calozē
 soluitur in fumum petis cerebrum et ibi
 resolutus distillat infrius frigidus lz
 lux ascēderit calidus: sic distillando re
 mittit calozem cordis et per cōsequens p
 cessum operationū impedit. eo qz cor fit
 principiū omnis operationis. Eodem et
 iam mō peccatū sua frigiditate: mortificat
 calozē cordis. i. amoris seu amorē cbarita
 tis et sic impedit pcessum ois boni operis
 Dū peccator dicit Pro. vi. Quicquid
 piger dormis. Inibi dū opido. Quarto
 rōne salutaris. Frequēt. n. somniant
 dormiētes et somniādo decipiunt p som
 nia illusua et falsa: et sic sōnas iducit in
 dormiētibus somnia falsa et deceptiua
 pōm in hōibus inducit falsas extimatio
 nes et temeraria et nō vera iudicia. Pro.
 xiiij. Stultis illudir pōm. Et peccati cor
 ruptio assimilatur corruptiōi pblegmatis et
 qua sūt boies tardi obliuiofi et somolenti
 Sicut ex pō sūt hoies tardi ad opandū
 bonū obliuiofi vt nō recogitēt deū fm il
 lud. D blitus es dñi creatoris tui. Et item
 somolēti. i. pigri vel repidi in psequēdo in
 ceptum. Admirat etiā pblegma nam aque
 byemis et decrepite cratis. Sicut stat? pō
 bz naturā aq qz inūdatiōe piculosos flu
 uatione turbidus. et motib' instabil'. Nā
 ipij quasi mare seruēs qd gescere nō pōt
 vt dicit Ysa. Et bz nam byemis: qz re
 pestatib' i. cōtationū pcellis lacessit. Et bz
 bz nāz decrepite etat. i. veteris hois. Iade
 defectū et inobediētā. Et bz pblegma per
 os purgatur: qz ipsa peccati corruptio per
 oris confessionem expiatur. i. cōmū. n.

Ergate vel fermētus et Ro. x. Dicit cō
 fessio fit ad salutē. Et bz pōm assimilatur by
 dropis. Et bz qz i oi bydropis ē egritu
 do epati scz Auicē. Nō. n. vt ipse dicit ac
 cidit bydropis abq; egritudine epati. p
 pta vel cōcata. lz qnq; egroet epat et nō
 loquat bydropis. Et pcpus cā et qsi nū
 na bydropis ē debilitas digōnis epati
 ce. qz quā purū ab igno sepat. Et iō n in
 cōgrue epat rōnez designat. in q d discretio
 est bonū a malo scparās et discernē. Qd
 ergo in oi bydropis cōicat egritudo epati
 oada qz in oi pō accidit ignorātia aliq vt
 error rōnis: vñ pbs. Qis mal' ignorās. qz
 ē nō oēm egritudinē epatis comitatur by
 dropis est qz nō ad oēm rōnis ignorā
 tia loquat peti malicia. Nā est aliq igno
 rātia inuicibilis i q est nulluz pōm. Debi
 litas at epatice digōnis q est cā sūcta by
 dropis est defect' sine incōsideratio rō
 nis circa pnculare eligibilē ē p prima cā
 peti. Lic. n. d dicit oēm fornicatōez et
 melaz et cauedā: in qn pnculariter tēatur
 bō de hac sentina illud giale dictamē rō
 nis nō curat neq; attendit. vñ qz elegit vt
 sic fornicari ē rōnis debilitas et defectus
 nō pncularis maliciā hui' act'. C. Scō
 qz ē i bydropis corruptio ppletiois et qz
 vt Amc. dicit mutat color corpis et faciei
 ad albedinē et citrinitatē. Dū est signum
 cōe bydropis mutatio color. Sic at bo
 na plectio corpis pssit i debita ordina
 tiōe sive ppania hūozū q sūt i ipō corpe
 Sic bōa plectio aie pssit i debito ordie
 et moderamine passionū q sūt i appetitu
 sensitiuo. Dū sic corruptio ppletiois cor
 poris ē et distēpania hūozū. sic corruptō
 ppletiois (pūalis ē ex distēperātia et iordi
 natiōe passionū: pura ire vel timor' gau
 dij vel similituz. Qd ergo in bydropico ē
 corruptio ppletiois et distēperātia du
 mox oñdit qz in pō sive pōre est corrup
 tio sensitiui appetitus et distēperātia pas
 sionum. Sz p faciei sive corpis exteriorēz
 colorēz accipe boies quersationēz g. lz by
 dropico mutat qz. In boie peccate et ipa

inordinat de interiori etiā exteriori quersa
 tio et vita deformat: vñ ipsa debonesta
 tio quersationis exterioris cōe signū est
 egritudinis interioris. Eccl. xii. Amic' cor
 poris et rūs dētuz et ingressus hois enū
 ciāt de illo. Tertio qz est in bydropis
 corruptio digestiois. Dū et est in eis vt
 plurimuz paucitas appetit' cibi. ppi vebe
 metiā appetit' aq. Quoz et fit in bydropi
 si foris appetitus vt Auicē. dicit. Quia
 igit p digestiōne parat cib' vt apponatur
 corpi et pfit cibibus at nictus est sermo
 dei. accipe p cibi digestiōne verbi dei me
 moriā et affectionē. Per hāc eniz doctri
 na verbi parat vt ipse a ope et in pfectuz
 nutrimentum aie quersat. Quod ergo i by
 dropico corruptio digestiois cibi oñdit qz i
 peccate boie deficit affectio vbi dei. qz i.
 nō debito mō afficit ad doctrinā spualēz
 et ad ea qz aia pascit: vñ rātus fit in eo ap
 petitus aq. amor trāstione sūbe qz debili
 tatur appetit' cibi. deficit amor vbi dei et spī
 ritualis nutrimentū. Quoz in accidit eis p
 pōm cōpunctio et vebemēs appetit' boni.
 Quarto quoq; est in bydropis crube
 rātia hūozis qua. i. replent mēbra vel lo
 ca vacua nutrimentū. Et h cruberātia hu
 mozū est in homie pōre intēpantia illiciti
 amoris. Fert eniz pōris dilectio aut ad
 carnis delectabilia. qd pñnet ad mēbra
 et talis ē amor luxuriosi. aut ad gule ciba
 ria qd pñnet ad loca vacua nutrimentū. et
 talis est amor gulosi. aut ad tpalia vt diui
 tias aut honores: qd pñnet ad hūozes q
 fluidi sunt et instabiles sicut et h tēporalia
 j. Job. ij. Dūdus trāsit et pcupiscētia cō
 et. Talis rēru amor est amor auari et supbi.
 Quinto iuenit in bydropis tumefactio
 corpis qz fm Auicē. qnq; incipit a femoze
 aliq a pedib' aliq a dorso aliq a reni
 bus. Similiter in pōre iuenit tumor su
 pbie et inobediētē qz est inūitū ois peti et h
 aliq est a femoze. i. ab amore filioz qz ex
 femoze pcpue egredit generatio filiozum
 Ero. i. Succit oes aie qz egresse sūt de fe
 more Jacob et. Multi. n. ppter carnalē

filiorum amorem peccata multa faciunt et dei mandata transgredi presumunt. aliqua do ho ex pedib' .i. et affectibus spalius si ne diuicias siue bonoz. Sunt. n. vclut aie pedes qbus bene vel male currunt ipsius aie affectioes. Na avari et ambitioni his pedibus ire presumunt extra mandata dei. Prover. i. pedes illoz ad mala currunt. aliqñ est a dorso. i. ab ipatencia tolerandi aliqd onerosum vel graue. Na dorso feruntur onera: et h est in accidiosis q contra deū intemescit vel: tra supioze iponente vel mandate aliqd onerosum. Job. xv. Quid tunc contra deū spās tuus. Aliqñ ho est et renibus. i. ex appetitu voluptatū gule vel luxurie q: et renibus materia fluit voluptatis et delectationis carnalis. Ps. Cotripuerūt me renes mei. Cetero in hydropisi est deformatio coloris ppter corruptionē complexionis et declinat color hydropici vt supra tactū ē. aliqñ ad albedinem: aliquādo ho ad citrinitatē: aliqñ ad pleureticū. Aliqñ ho declinat ad viriditatem vt cū peccit hydropisis et apostema te calido splenico. Sicut in peccatoribus et malicia interiori deformat color. i. apparenzia et quersatio exterior. In quibusdam gdem dealbat p apparatus iusticia sicut in hypocritis quibus rps dicit Matb. xxiii. De vobis hypocrite q similes estis sepulcris dealbatis etc. In quibusdam ho denigratur p publicā infamā. Thie. iiii. Denigrata est super carbones facies eorum. In quibusdam citrinatur iracūdia et seueria. Nam sicut dicit Iohānicus. Lū būozes frigidī calehūt mutat color albus in citrinū vel rubcū: Sic hypocrite q primo videbantur frigidī. i. mites in altitudine porcessatis post fit efficiunt iracūdi et seui. Et sic qui videbantur albi et frigidī. i. pari et mansueti calescunt iracūdia apparēt citrini et ignei. Matb. iii. Facies et color immutatus etc. Quidam ho etiam peccatores virescūt aliquando per popularem gratiam et famam. Nam color viridis est color mati-

me gratus oculis sed tamen talis gratia fallax est et vana. fm illud. Prover. xxiij. Fallax gratia etc. Cetero in hydropicis inuenitur sitis magnitudo: ppter magis est hydropici sicut Beda dicit: vt quanto amplius bibat: tanto amplius sitiunt quod est fm Auiē. ppter complexionē: in epate faciente sitim: aut propter opilationē propter quā nō attrahit ad epatē aliquid quod sitim sedat aut propter aliq alioque cām sitis facientem que et potu nō rimoretur nisi forte per accidens: sicut accidit in terra originis mee scz in castello sancti Seminiari quod est in partibus thurcie. xv. miliaria distans a ciuitate scnaruz. In enim fuit quidam vir nobilis et pauper q factus est hydropicus et toto fere corpore midas. Tūq sitis insatiabilī cruciatur. nec potus ei perenti que et potu nō rimoretur iaceret. ppe locum vbi quoddam edificabat palatium quadā die cū solus est vidit ibi tinā magna aqua plena in qua vterres lateres molificabantur. Unde et admixtione calcis lateribus adherentis aqua dealbata erat ad quam aqua ille accedens in magna quantitate bibit et post potū in lecto se ponēs et paululū obdormiens post sonū ex virtute illius aque seu et calcis admixtione tā magno fluxu ventris solutus ē vt hydropisis euacuata sua mē et cā penit' ab eo tolleret et et sitis cū ea. Est aut inordinata sitis hydropici inordinatus appetit' peccandi q in omni quasi peccato insatiabilis inuenit. Unde. ps. Eruentēs et sinescēs aīa eoz in ipsis desitit Sed specialiter hoc sitis insatiabilis vt dicit Beda. appropiarit avaris qz nō sitiuntur eam eoz diuitijs vt dicit Ecccl. iij. Cetero pñ assimilata febris qd pñ primo de febris descriptione. Na febris pñ Auiē. est calor extraneus accēsus in corde pcedens ab eo mediātibus spū et sanguine per arterias et venas in totū corpus et inflammatur in eo inflammationē q nocet operibus naturalib'. Sicut pñ est calor extraneus hominū. i. non naturalis appetit'

qui est contra rationem. Unde Augu. dicit q peccatum non est naturale sed vitium nature appetentis id quod non ē sui ordinis et accenditur in corde quia de corde circum cogitationes male etc. Matb. xv. Unde a corde procedit peccatum in diantibus spiritu et sanguine id est cogitatione et delectatione: per arterias et venas id est per locutiones et operationes: siue per verba et opera et impediuntur operationes naturales id est virtuose et rationales que proprie competunt homini pñ nam suam que rationalis est. Unde de homine peccante dicitur in ips. Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus etc. Cetero patet dicta similitudo ex febris distinctione. Nam sicut ipse Auiē. tradit aliqua febris procedit ex membris radicalibus vt ethica aliqua ex humoribus vt putrida et qdam ex spiritualib' vt epimerica. Ethica enī febris prima accensione sua accēdit in membris radicalibus puta in corde. Caliditas enī epatis nō est ethica ex le aliquādo perducta ad ipsam et similitur pulmonis et stomachi. Et est exemplum accensionis huius febris sicut si aliquis calcet aquam per parietes balnei. aut per ollam coci aut per sollem ferrarij. Per hanc ergo febrē signantur peccata prelatorum et clericorum qui sunt quasi radicalia et originalia membra ecclesie ex quibus bona et mala proueniunt ceterorum. Est ergo triplex species ethice designans triplex vitium clericorum. Prima est que consumit humiditatem nutritiā iam sparsam et vitam in membris et prorumam coagulationi que vocatur ros et est sicut oleum in lucerna infusum. Et hec species febris est amor inordinatus carnalis scilicet sui ipsius vel consanguineorum et nepotum qui commūiter inuenit in clericis deficientibus in eis amorem pietatis que expandi deberet in membris. i. in indigentibus et pauperibus subditis. Nam ea que deberent dare pau-

peribus sibi aut auare retinent aut male consumunt aut consanguineis largiuntur vt magnificentur et dicuntur. Unde Bern. dicit super Lan. Timeant ministri ecclesiaz q in terris sanctorū quas possident tam iniqua gerūt vt stipendijs que sufficere debeant minime contētī supflua quibus egeni sustentandi essent impie sacrilegeq sibi retinent: et in vñs sue superbie atqz luxurie vitium pauperum consu mere non verentur. duplici profecto iniquitate peccantes qui et aliena diripiunt et sacris in suis vanitatibus et turpitudinibus abutuntur. Cetero clericus vt idem dicit cui concessum est vt ad necessitatem viuat de altario non superbiat: non lutarietur nec intendat vt de clericatu diuoz fiat: non sibi de bonis ecclesie ampla palatia fabricet mutans quadrata rotundis: neqz loculos inde congregat. neqz in vanitate et superfluitate dispergat non extollat de facultatibus ecclesie consanguineos aut nepotes ne filios dixerim. Cetera species ethice cōsumit humiditatem iam attractam ad locum nutritionis et propinquam permutationi siue conuersioni que scilicet humiditas est sicut oleū umbitatum in corpore licini et vocatur cambium. Et hec designat in clericis vitium carnale quo destruitur in eis humor deuotionis spiritualis quo nutriti deberent et esse pleni. Quia tales non sunt digni domino ministrare precipue in sacramento eucharistie. Unde Bernard. ait. In multis multipliciter regnat fornicatio qui puritatis auctori: impuro corde et corpore ministrantes non verentur stare ante angelum dei qui fecit medios et disperdat: sed omnino au dent agni immaculati sacras contingere carnes et intingere in sanguine saluatoris manus nefarias quibus paulo ante probdolor meretrices attractauerant. Et sic altaria circuire. sic et ecclesias frequentare psalmos cantare: cum tamē eis humilissimi laus execrabilis et oratio fiat in

pen. Tertia spes educe consumit humiditate
 cu q̄ continuant pres mebroz similitu priu-
 a principio creatiois. vii vocat glutē et est si-
 cut humiditas cui continuant pres totū de q̄
 factū est bitumē et p̄ destructione talis hu-
 miditatis partes mebroz veniūt ad sepa-
 rationē: h̄ febris designat in clericis pecca-
 tam symonie. Talis enī humiditas grati-
 am spūalem designat q̄ est glutē quo par-
 tes mebroz similitu priu. i. fideliū men-
 tes q̄ vnius fidei et charitatis principes sūt
 adiuuicē cōnectunt: sed hāc humiditatem
 gratie symoniaca prauitas cōsumit dum
 ipsius gratie celestis dona illicite vendit
 vel emitt. Alia aut febris est putrida et hu-
 morum putrefactione causata. et hac febre
 estuat laici in gbus sunt humores putridi
 .i. affectus corrupti. quoz qdā laborat cōti-
 nua scz auaritia: cuius scz appetitū est con-
 tinuum lacrum. vellet enī auarus lacrum
 suū nūq̄ terminari. Vñ scōs p̄s Adria-
 no querēt. Quid est qd̄ nunq̄ sinit bo-
 minem esse lassū. Rōdit q̄ lacru. p̄cipue
 autē vsura die ac nocte p̄tinue multipli-
 cat lacru. qdā vō laborat quodidiana. i. g-
 la iniqua quodidie peccat: vñ signat per
 v̄barsaonē q̄ omni die erigebat certam
 mēsurā latex vt bētur in Exo. Quidam
 vō laborat tertiana. i. aracūdia q̄ ad mo-
 dum febris cor accēdit et inflāmat Est. n.
 ira inflāmat sanguinis circa cor. h̄z Da-
 mas. h̄z tertiana. p̄t tres gradus ire quos
 dñs assignauit Math. v. cu3 dixit. Qis q̄
 irascitur fratri suo reŕerit iudicio: q̄ ar̄ di-
 xerit racha reŕerit p̄silio. q̄ aut̄ dixerit fa-
 ture reŕerit gehēve. Vbi attendendū q̄ si-
 cut creuit grad⁹ culpe sic et creuit odo sen-
 tentie: vñ recte ira sine voce iudicio: ira cū
 voce cōsilio: ira cū voce cōtumelie: geben-
 ne ignis mācipatur s̄m Augu. in p̄mo. n.
 ira tñ i scōs ira et vor. in tertio ira et vor
 cū expressione irrisionis. dicit enī Sreg.
 q̄ iudiciū est etiā discusso cōsiliū semētie
 diffinitio gebenna ignis sententia excōica-
 tionis. Quidā vō laborant febre quarta
 na. i. accūda q̄. est febris tardior ceteris. h̄z

eni temp⁹ sua scz diem determinatā et bo-
 ram sic accessio. Vñ Job. Lxxviii. lib. x.
 de infirmitat monachoz dicit. Accūda circa
 boram: scilicet maxime monachū ingetur
 vt qdā febris in gbus tpe p̄stituto ardē-
 tissimos etus accessiois suaz solit. et
 statuis boris ac h̄rens egrotanti. H̄c
 ergo sunt febres q̄ hocrus petri. i. iudeo-
 ra synagoga vel peccatir aia laborabat
 sine secularis matrimonio iunct⁹. Quis.
 hocrus aut̄ petri tenebatur magnis le-
 bibus. Tertis febris ex spūitū cak-
 ctione pueniens d̄r p̄bimera ab ep̄one
 ro p̄sice q̄ modico tpe vniūt vt supra. iiii. l.
 bro. Et s̄t h̄mōi febris modico tpe du-
 rat. Dec ergo febris designat peccatā re-
 ligioz q̄ febris ep̄bimera h̄z cām aliq̄
 ex pte aie. i. ex passionib⁹ vt ira gaudū vel
 h̄mōi. aliq̄ vō ex corpe. i. ex nimio labo-
 re vt vigilijs et h̄mōi. q̄nq̄ vō ab extero
 ri aere. i. dissepato nimio frigore vt calox
 solis et h̄mōi. S̄t vñ religioz s̄t vt
 ex passioe interioris tētatiois vel ex mou-
 dinatōe idiscreti feruoris q̄ frequenter fa-
 cit eos assumere supra posse in vigilijs
 s̄mētis et aliis laborib⁹. et gbus nōmōq̄
 incurrūt vel accūda vel desperatiōem vel
 amētias et h̄mōi. Vel ex pte exterioris et
 assiduitate et familiaritate secularis p̄u-
 sationis: q̄ incaute et assidue cū secularib⁹
 cōuersando et cor se negotijs simplicando
 multa vicia incurrūt. Tercis p̄m assimila-
 tur paralyti quo ad q̄dō: p̄mo quantum
 ad subiectū q̄ paralyti s̄m Aulic. q̄nq̄
 in toto corpe p̄ter caput. q̄nq̄ est in vno
 latere tñ: q̄nq̄ in vno mebro tñ. sic inter
 peccatores illi sūt q̄ ex toto paralyti q̄ to-
 tū tps vite vsi male expēdūt excepto capi-
 te. i. tpe innocētie. Etate puerilli post ba-
 ptismū. Quidā enim statim cu attingūt ad
 annos discretiois incipiunt facere mala et
 semp cōtinuāt in peius vsq̄ ad mortē. et
 tales sunt poti⁹ dicēdi demones q̄ homi-
 nes. q̄ s̄m Hiero. Humanus est pecca-
 re s̄z diabolicus est p̄p̄erare. S̄z q̄nq̄ in
 vno latere paralyti sūt q̄ licz aliq̄d p̄t

vire expēdāt in peccatis tñ postea p̄uertū-
 tur et dñ viuūt in residuo tpe vt magdale-
 na. Sūt aut̄ duo tpa vite q̄i duo latera in
 corde. Nā vt dextrum ē tps iuuetutis. vt
 sinistrū vō tps senectutis. In quōsdam
 ergo paralyticis dextrū scz in bis q̄ male
 viuūt in iuuetute. s̄z sinistrū in bis q̄ male
 viuūt in enectute. Sed q̄uis in corpe picu-
 colosus sit p̄dere dextrū q̄ sinistrū: in tpe
 tñ est ecōtrario q̄ peius ē male viuere in
 knectute q̄ in iuuetute. Nā tāto culpa sensū
 dābilior est q̄nto sit mortis p̄pingor. vñ
 Dugo. de sancto victo. dicit de claustro
 aie. l. i. Inter abusiones seculi huius sola
 maior est scms obliuatio q̄ mortis. prim⁹
 mortis non abhorret aduentū q̄ q̄i ad bo-
 num huius mundi positus foris spectat
 non tamē vite p̄nis attendit cōgressū: nec
 futuram considerat. audit nuncios mor-
 tis et credere non vult eis. Tres enim sūt
 casus nunciat mortem latentem infirmi-
 tas apparentem. senectus presentem. et in-
 certitudine mortis timor. ex infirmitatis
 granitate dolor. et certitudine senectutis n̄
 obliuatio sed afflicto et hūilitas leg debe-
 ret. In vno vō mebro tñ palytici sunt q̄
 licet aliq̄ peccent tñ cito redeunt sicut se-
 cur. P̄terus. Tercio assilat peccatū paly-
 si p̄ effectū. q̄ palytis aliq̄ tollit sensum
 faciens scz mebrum stupidū et insensibile
 aliq̄ vō tñ tollit motū. aliq̄ vō vtrūq̄
 S̄t peccatū aliq̄ tollit sensū. vsū rōnis
 sicut in luxuriosis in gbus q̄i rō absorbet
 voluptate carnis Dan. xij. vñ de sc̄ib⁹
 luxuriosis Auertentur sensū suū vt nō re-
 cordarent iudicioz iustoz Aliq̄ vō tol-
 lit motum scz boni opis. vt in accidosis.
 Eto. xv. Siant immobiles q̄i lapis et. Ali-
 q̄ vō tollit vtrūq̄ sicut in hereticis. qui
 neq̄ recte sentiant neq̄ opant. Tertio
 assilatur peccatum palyti quo ad pulsū
 Nam pulsus paralyti s̄m Aui. est tard⁹
 parus. et debilis Pulsus aut̄ cū peccat a
 corde et deriuetur ad manū siue ad brachi-
 um designat bonū p̄positū cordis q̄i ope

impletur. Hoc s̄lter in peccatoribus acci-
 dit tarde. aut raro. aut debilitat fit. qd̄ preci-
 pue apparēt in vsurarijs. Quia licet aliq̄
 compungantur et restituere p̄ponāt. tñ ra-
 ro perueniunt ad hoc vt bene restituant. qz
 aut tarde restituūt differendo vsq̄ ad mor-
 tem. aut si restituunt citius debilitat tamē
 quia cu3 tristi corde et non vera intētiōe
 cū remissionis astuta p̄curatiōe. Quar-
 to assimilatur peccatum paralyti quo ad si-
 gnationem quia legitur in euangelio dñs
 tres paralyticos curasse. vnū qui iace-
 bat in multitudine languentium Jo. v. Ali-
 um qui iacuit in grabato Mat. ix. Aliū q̄
 fuit seruus centurionis. qui iacebat in do-
 mo Mat. vii. P̄ter p̄tinū autem signant
 male retinentes. per Secundū male expē-
 dentes per Tertium male acquirentes vt
 sūt vsurarij qui etiaz iacēdo in domo ma-
 le acquirent. Tercium peccatum assimila-
 tur ep̄ientie p̄p̄ter tria p̄mo quia i ep̄i-
 lentia s̄m Aui. est sensus et motus p̄uatio
 que tamen puatio sensus et motus sit non
 totaliter sed in parte. Est et rō. quia mar-
 ria que est cū ep̄ientie in interiori ventri-
 culo cerebri facit oppilationēz non comple-
 tam. et ideo impedit transitum v̄tutis sen-
 sus et motus in mebris integre fieri. nō tñ
 totaliter interfecando. Similiter peccatus
 tollit quidem peccatori sensum. i. discretio-
 nem boni et mali scz prudentiam h̄z non to-
 taliter. quia s̄z tollat ei prudentiam: s̄z sapiē-
 tiam spūalem s̄m illud Deu. xxxij. gēs sine
 consilio est et sine prudentia. non tamen tol-
 lit prudentiam secularem vel astutiam na-
 turalem siue exp̄imentalem. imo in h̄mōi
 sensu magis vigent peccatores q̄ iusti s̄m
 illud Luce. xvi. Filij huius seculi prudentio-
 res filijs lucie sunt in generatōe sua. Vñ
 facit diabolus peccatoribus qd̄ voluit face-
 re naas amonites viris iabes galaad. quia
 p̄tuit eruerē oculos eorum dextros non
 curans relinquere sinistros. q̄i eniz dexter
 oculus est prudentia spūalis. sed q̄i sinister
 est prudentia siue astuta secularis ap̄s ad
 Ro. ij. Ecitas et parte contingit in israel.

Similiter tollit peccatū motū boni opis: sed nō totaliter qz licet quo ad meritum nō tñ quo ad exercitiū. Quia ēt multi peccatores faciūt plurima opera v̄ genere bonorum sicut elyas et bmoī q̄ lz in peccato facta nō valēt quo ad vitā eternā: tñ valēt ad euadēdū flagella tēporalia. z disponūt ēt ad penitentiā z ad plura alia. ¶ Secundo est in epiletia corporis p̄stratio. Nam epiletia p̄cedit spasmus pp̄ nocumētū opulacionis iā dicte. Vnde non ē possibile vt dicit Auicē. q̄ epiletia patiēti remaneat erectio corporis. Similiter peccatū p̄ster nit boiez a rectitudine iusticie. z vnus peccatus facit ipm cadere i aliud ita vt sit ipoffibile ipsum cū peccato diu stare. qn̄ cadat. Vnde Bre. dicit q̄ peccatū qd̄ p̄ p̄ntiam nō diluitur mor suo pondere ad aliud trahit. ¶ Tertio epiletia ē tremor z exagitationo. lz fortior z min⁹ fortis fm̄ q̄ntitates hu moris. Similiter peccatum reddit boiem tremulentum z timidū. ¶ Prou. i. P̄auor bis qui opant malū. Est. n. timida neq̄tia sicut dicit Sap. vii. Seneca Nihil timidū facit aiaz nisi reprehensibilis vite p̄scia. ¶ Itē peccatum exagitat boiem qz reddit eū instabile z ingerit Thre. j. Peccatū peccauit hierusalē p̄pterea instabilis facta est. ¶ Itē peccatū assimilat letargie. p̄pter tria p̄tio qz morbus letargie inducit febricitationem. est enim letargia sicut dicit Auic. apostema p̄blegmaticum factum intra craneū capitis. Et q̄ sit et humore p̄blegmatico p̄z. qz generat ex poru co qz porus generat hūore p̄blegmaticū in quo sūt cuapozatio z putrefactio. Vñ vt plurimū generat ex comēstide separū z repletide nimia flo machi z a multitudine pot⁹ z a multitudine comēstionis fructuū. Sic ergo letargia est apostema et humore p̄blegmatico putrefacto z sicut Auic. dicit in apostemate facto et humore putrefacto cōmuniter fit febris lz fit febris lenta. z ita p̄z q̄ in letargia fit febricitatio. Sed quid est istud apostema i craneo nisi peccatū in aia. Hoc comitatur febris que est innaturalis z intēpratus ca

lor quia communiter sequitur peccatū ali quis intēpratus z irrationabilis amor. Nā peccator a creatore auertitur inordina to amore ad creaturā cōuertitur sicut au rus ad pecuniā sup̄bus ad excellētiā lura riosus ad delectationē voluptuosam. ad q̄ peccator quāto ardētius inbiat tanto per culosius z fortius febricitat. ¶ Secūdo letargia cāt dormitacionē precipue vt dicit Auic. cū letargia est in substantia cerebri fit subeth fortior z difficultas motus est maior dicitur aut̄ subeth somnus superflus z grauis. vnde talis vir potest ad horaz citari. Sic peccatum aliquando ita inhi gitur cerebro. i. animo vt faciat peccatorem dormire. i. in statu peccati immobilem p̄manere z si aliquādo molestatus. i. aliqua ad ueritate angustiatas vel aratus ad horaz excitet se z in malū statū suū videat z comēderet tñ statim ad solitum sōnū. i. in obliuatiōē suā z negligentiā redit. surgere n̄ potens. Vñ p̄tra eum clamat salomon dicens. vsqz quo piger dormis. ¶ Prou. vi. Letargia letargia causat obliuionem. Est. n. obliuio corruptio memorie que vt plurimum accidit ex frigiditate. q̄ncz. n. fit ex apostematibus cerebri z proprie frigidis. vnde cū letargia fit apostema cerebri p̄blegmaticum z per se quēs frigidū id mēoziam corrumpit z obliuionem inducit. sed qd̄ ē frigidum apostema nisi peccati malicia q̄ calorem charitatis extinguens animas ligefacit z dei obliuionē inducit. Talem letargiam pariebat̄ ille cui scriptura dicit Deu. xxxij. Deum inquit qui te genuit dereliquisti z obliuisti es domini creatoris tui.

Capitulum. liii.

Peccator assimilat seruo ma lo primo qz mal⁹ seruus sollet esse ebriofus. z tunc bona domini negligit: vel furum subtrahit. ¶ Prou. xii. P̄p̄ rarius ebriofus non locupletabitur. h̄ est peccator qui vino. i. delectatione carnis ut seculi inebriatus est negligit spiritualia q̄ ad honorem domini sunt vel si non nē

gigit furatur z sibi vsurpat non inde dei s̄ sua p̄p̄iam glam querendo. contra bo nis serui dicunt. Non nobis die nō nobis sed nomini tuo da glam. ¶ Secundo qz seruus malus est ociosus z tempus quo la bore debet inutiliter expēdit z perdit. vñ paterfamilias dicit seruis. Quid h̄ tota die stas ociosi. z Eccli. xxxij. Aditte seruū in operationē ne valet. Sic eniz de cet illū Peccatores aut̄ ociosi sunt. qui totum tempus quo in peccato viuūt quantū ad meritū perdunt z inutiliter expēdunt. ¶ Tertio qz malus seruus de bonis domini sui est prodigus z vniuersa consumit. ¶ Mat. xii. Diffamat⁹ est villicus qz diffi p̄sser bona dñi sui. Tunc aut̄ peccator de bonis dei est pdigius. quando eis non vti tur ad honore dei z salutem anime sue. s̄ tñ ad glam mūdi vel p̄modū corpis sui. ¶ Quarto qz mal⁹ seruus est piger z som nolentus negotia domini negligit. Eccli. xxxvij. Lum seruo pigro tracta de opere z x. viij. De seruo qui abscondit talentū dñi sui. Peccator autem somno peccat⁹ obtentus bona q̄ facere posset oio negligit. Auarus etiā bona t̄palia non alijs tribuit s̄ sibi soli abscondit. Adalti ēt ex p̄u s̄llanimitate talenta. i. gratias sibi traditas seu creditas. i. necessas abscondunt. qz non vniunt eis ad proximoz utilitatem. ¶ Quī to quia seru⁹ malus p̄teruus z ceruicos⁹ supra dominum se extollit. Eccli. x. Vñ di seruus in egs zc. z Prou. xii. Per seruum cū regnare cepit. sic peccator sup̄ dominū sup̄bit qñ hūilitatem domini videt z ipse p̄ntit eā. Videt enim dominū suū officiu z ipse vult esse in delictijs. Videt dñm pauperem z denudatū z ipse vult sul tiri delictijs ac diuitijs. Videt dñm abie ctū z p̄ceptū z ipse vult honorari. ¶ Item seru⁹ p̄ dñm se extollit qñ caro cōtra spūz p̄ualet. Joh. xv. Nō ē seruus maior dño suo. ¶ Sexto qz malus seru⁹ cupidus eris bona dñi in p̄p̄riū vsū vertit. Exēplū de seruo Elici iiii. Rc. v. z hoc p̄ntet ad sy mniacos. qui bona dñi. i. dona spūsan-

cti pro sua utilitate t̄pali emūt z vendunt. ¶ Septimo quia p̄sumptuosus impia domini p̄uipendit. ij. Rc. xii. Seruus me⁹ p̄tempit me z Job. xii. Seruum meū vocaui z non r̄ndit mihi. Sic est peccator cū dei mandata p̄ntit vel cum a deo vocat⁹ redire per penitentiā spernit. ¶ Prou. j. vocaui z renuistis zc. ¶ Octauo cum sit malus z durus gratiā sibi fieri appetit. Adar. x. Serue neq̄z omne debitum dimissi tibi quoniam rogasti me sic est peccator qz male agendo gratiam a deo vel finalem peni tētiā expectat. ¶ Nono qz obliuiosus ē z qz redditurus sit de omnibus rationez ad memoriam non reducit. quod etiam peccator facit respectu dei. Lu. xij. si dixerit ser uis morā facit dñs meus zc. ¶ Decimo qz iracūdus z seditiosus totā familiā turbat z ledit. Lu. xij. Et si ceperit seruus percute re seruos z ancillas zc. Talis est qui ledit sanctos z religiofos viros vel pauperes qz sunt de familia xp̄i. ¶ Vndecimo qz maledicus z linguosus etiā dño detrabit vel ei maledicit. ij. Rc. xv. de Siba qz accusa uit dñm regi. Eccli. vij. Lūctis sermonib⁹ qz dicitur ne accōmodes aures tuā ne forte audias seruū tuū maledicentē tibi. Talis est maledicus z blasphemus p̄cipue qz contra dñm linguā suā r̄clarat. ¶ Duode cimo qz delisose nutritus contra dñm re saltitrat z resistit. Prou. xii. Qui delicate nutrit seruū suum postea inueniet eum cō tumacem. Et ideo non dect seruū delitie Sic caro rebellat spūi cum delicate nutri tur. vel h̄ p̄ntet ad ingratos qz multis bōis a deo receptis recalitrant cōtra eū fm̄ il lud Deu. xxx. iij. Inerastatus est dilectus z recalitravit. ¶ Decimotercio qz cuz sit fraudulentus dño suo insidias ponit. iij. Rc. xxi. Et tēderūt et insidias serui sui re putat ad dominus sibi insidiari cum quis insidiatur pauperi vel hoc ad hypocritas p̄ntet qz opa domini faciūt fraudulentus. ¶ Decimoquarto qz seruus domino eris iuriosus ab eo fugit. iij. Regū. ij. Factum ē vt fugerent serui semci z. j. Rc. xvi. ¶ Do-

die increuerunt serui qui fugiunt dominos suos. Talis est etiam peccator qui cum deum peccando offenderit penitentiam remedium refugit et ad deum redire nescit. **Decimoquinto** cum sit flagitiosus punitur nec se se compefcit. Talis est peccator qui propter aduersitates se non emendat. **Eccl. xliij.** Seruus interrogatus assidue scilicet cum tormentis a liuore. a liuoris crimine non minuitur sed magis ad odium provocat. **Decimosexto** est ingratus et gratiam sibi factam non recognoscit. Talis est qui post penitentiam et veniam recidinat. **Eccl. xliij.** Lara manus seruo et qui libertatem. **Decimoseptimo** criminosus cuius non nisi verberibus emendat. **Eccl. xliij.** seruo pessimo latus sanguinare. gloria seruus qui verbis non corrigitur vulnere corripit. Talis est peccator qui se non emendat nisi forniciter et inime tangat. **Decimo octavo** quia est astutus cum vocatur dormire se fingit. **Pro. xliij.** seruus non potest crudiri. quod dicit intelligit et ridere conuenit. Talis est qui verbum dei audit et intelligit sed opere implere negligit. **Luc. xliij.** Seruus sciens voluntatem domini sui et non faciens plagis vapulabit multis. **Item** nota quod seruus peccati dicitur esse homo tripliciter scilicet quod est triplex genus seruorum. Nam quaedam sunt vernaculi siue originarii. qui in seruitute sunt nati. Et tales multis penis legalibus subiiciuntur. quod sua non possunt vendere neque alienare nec strabere nec dignitate officium sumere neque testimonium ferre nisi de domini voluntate. **Pro. mo** nota scitur omnes serui originarii peccati. Et qui seruitute multe pene seu danna sunt diuine legis instituta hominum pueniunt nisi ab ea per baptismum liberentur. Alii vero sunt emptorii quod ab hominibus capti vel empti iugo sunt seruitutis affrici. Sic efficitur homo seruus per peccatum actuale siue quod capere sit et illaqueatus ab hostibus per seruitutem dicitur siue et minima malitia sua venudatus sit ut faciat malum sicut achab. **iiij. R. c. xliij.** et xliij. serui si ducti sunt quod non est necessitate sed ex voluntate seruiunt sub spe lucri. Et hi a famulan-

do proprie dicitur sunt famuli. Sic quoque spiritus licet seruos facit homines auaritia. **Qui** et **Aplos** dicit quod auaritia est idolotria seruus. **Exponit** hunc Innocentius de veritate dicitur humane dicit quod sicut idolotria seruitur summo lacro. sic auaritia seruitur thesauris. Nam ille cultum idolotrie diligenter ampliat et ille cumulum pecunie libenter augmentat. Ille cum omni diligentia colit simulacrum. et ille cum omni cura curat seu custodit thesaurum. ille spem ponit in idolotria. et ille spem constituit in pecunia. ille timet mutare similitudinem lacru. et ille timet minuire thesaurum. **vi** dicit. **Scene. in** **Pro. xliij.** Decemque ovis ipse seruare si vti scias ancilla est si nescias est domina. **Item** peccatores assimilantur pueris. **Primo** quod ad modum puerorum sola sententia curant et futura non cogitant. **Item** quod vanitatem amant et lucris scilicet spiritualibus iteredere recusant. **Item** quod sunt minima et vilia magna estimant scilicet terrefacta et qui sunt maxima nihil reputant scilicet celestia. **Item** hi innoxia sepe operantur. **Item** quod modum peccata. et in viliis clamant scilicet in correptione et flagella. **Item** plerumque de pomo amisso. id est vili re transitoria quod de primo pedito scilicet de reditu celestium plorat. **Item** beneficium sibi factum scilicet a deo vel ecclesia ad mercedem non recusat recognoscendo vel regratiando. **Item** oia quod videt affectat et manu scilicet operis vel laboris et voce locutionis ea postulat et percurat. **Item** puerorum solus sibi filius omnia amat et sortia sapientium sunt deum deuitat. **Item** nullum secretum occultat sed oia recitat. et hi sunt detractores et perditores. **Item** sepe garrunt et cachinant et clamant ita ut vni dormientes fileant hunc faciunt dissoluti gulosi et iniquos. **Item** soli a forditis moribus se ipsi nant et dum lauant pro posse repugnant. **Item** faciunt recidivantes penitentiam recusantes vel correptioni resistentes. **Item** soli a forditis moribus se cogitant et penitentiam mensura ignorant et in manducando nullum ordinem seruant. **Item** mori ut a lecto se eleuant cibum postulant. **Item** oia faciunt gulosi. **Item** pudibunda detegere vel monstrare non curant. quod pinet ad lura-

riolos. **Item** sola iocosa appreciat et amat idolotria et delectabilia mundi. **Item** sepe ex iocosis parentibus generati etiam ipsi infecti generant et perdurant. sic frequenter inuita tur filij scelera patrum et perseverant in eis. **Item** oia laboriosa repudiant. sic peccatores recusant ferre labores penitentiae. **Item** peccatores assimilant quibusdam monstruosis hominibus qui dicuntur esse in quibusdam regionibus. Nam sicut dicit **Aug. xvij.** de ciuitate dei. put gentium narrat historie phibent quidam homines unum oculum tantum habere in fronte media. et isti vocant cyclopes quibus assimilantur auari qui habent respectum solum ad temporalia. Nam temporalia sunt media inter eterna bona et eterna mala. et ideo participant ex utroque quod quibusdam sunt vitia quibusdam notia propter quod **Idem** dicit in **Lib. q. hinc** errorem hunc bona scilicet temporalia quod multis contingit detrimenta ex illis. **Alii** sunt qui habent platas versus post crura et octo nos digitos in platis. et hi in desertis lybie morantur. quibus assimilant retrogradientes in via dei. qui tripliciter deteriores sunt quam alij peccatores sicut hinc octo digitos in tribus digitis excedit alios qui hinc non quinque. **Primo** quod ante non peccerunt secundo quod retro redierunt tertio quod contra propriam notiam fecerunt. **Idem** dicit. **Idem** fuerat illis viam veritatis non agnoscere quod post agnitam retrosum conuertit. **Alii** dicuntur esse qui ora non habent. sed tamen per nares alimentum sumunt. quibus assimilantur alienorum factorum bonorum vel malorum factorum curiosi perscrutatores qui bonorum factorum odorem percipiunt. sed ipsa opera imitando non gustant. **Alii** vero esse perhibentur qui iacentes in terra resupini vni bra se pedum negant. sunt tante celeritatis quod in cursu canibus comparantur. quibus illi assimilantur quibus sensualitas quod significatur per pedes siue plantas rationi predominatur que significatur per caput. **Idem** enim sensualitas significatur per pedes. quia ad modum pedum inheret terre. **Idem** dicitur sunt quasi duo pedes duplex

est appetitus. scilicet cupiditabilis et irascibilis. Ille ergo plantam capini superponit quod sensualitatem prefert rationi. Et talis est ad ea que sunt carnis vel mundi velocissimus tamen ad spiritualia est tardissimus. **Alii** autem dicuntur esse sine ceruice habentes oculos in humeris. quibus assimilantur illi qui attendunt solum ad grauia et onerosa que sibi fiunt. Unde habent oculum. id est respectum in humeris id est in grauaminibus inpositis humeris enim seruntur onera. Unde tales non recordantur beneficiorum sed iniuriarum. **Alii** vero sunt cynocephali canina capita habentes quos ipse latratus magis esse bestiales quam homines consistit. Et isti sunt iracundi et garrientes qui tota die latrant et garrunt. et eorum latratus. id est garritus sunt ratione carentes. et ideo canini et bestiales sunt. **Alii** vero habent planam faciem et labium oris inferius ita prominens ut in solis ardoribus rotam et eo faciem cooperiant dormientes bos sine lingua esse dicunt solis unibus pro verbis videntes. **Item** assimilantur homines incauti et imprudentes qui in facie. id est exteriori conuersatione carent naribus. id est discretionem non videntur. **Excessus** autem labij inferioris significat loquacitatem nimiam indiscretam de inferioribus et terrenis. sed carentia lingue refertur ad indiscretam taciturnitatem. et ideo representat illos qui nec discrete loquuntur nec discrete tacere sciunt quod autem loquuntur nutibus non est quia sunt de ordine ciuitatis. Sed refertur hoc ad ingetos et indiscretos copiosos vel membrorum motus sicut dicit de apostata homine. quod annuit oculo terit pede digiti loquitur et cetera. **Quidam** vero sunt modo simili ita magnas habentes aures ut vis pregant totum corpus. Et his assimilantur qui solliciti et corrupti audiunt. sed de auditu nihil faciunt. **Item**. **Qui** auditor est verbi et non factor. et alij vero sunt in ethiopia proni ambulantes ut pecora non se valentes sursum erigere quibus assimilantur cupidi. qui solum terrenus intendunt de celestibus. **Item** non curant

res. contra quos dicit Apostolus Col. iij. Que sursum sunt sapite non que super terram. Item peccatores assimilantur visceribus. primo propter multipliciter vitiorum. Nam sicut in corporibus siue venibus sunt multa viscera ita in peccatoribus sunt multa vitia. In ventre enim superius primo est quoddam intestinum subtile quod vocatur duodenum. quia in sua longitudine secundum mensuram cuiuslibet hominis est. xij. digitorum et hoc super dorsum erigitur. et ad nullam partem aliam retorquetur. Hoc intestinum est superborum qui super dorsum. i. super homines humiles et patientes se erigunt. et se per humilitatem vel pietatem non retorquent nec flectunt. Hec enim habet. xii. digitos id est duodecim gradus. Duodecim enim gradus superbie beatus Bernardus ponit qui sunt curiositas. mentis leuitas. inepta leticia. iactantia. singularitas. arrogantia. presumptio. peccatorum defensio. simulata confessio. rebello libertas peccandi. consuetudo quorum primi sex sumuntur secundum iniuriam proximi qui debet esse par. quattuor alii sumuntur secundum iniuriam hominis superioris. Duo. No. vitium proprie secundum iniuriam dei que scilicet immediate fit ei. Et vocantur gradus quia fit progressus a minori malo ad maius. Nam mala est iniuria respectu paris peior respectu superioris. sed pessima respectu dei. Secundum intestinum vocatur icium. quia semper a cibus est vacuum. Dicit autem quidam sapiens quod id est sic est vacuum quia a se reciciens omne acceptum nullum apud se retinet nutrimentum. Et hoc pertinet ad prodigos qui quantumcumque lucrentur vel recipient tamen semper sunt vacui. indigentes. quod omnia emittunt inutiliter et nihil referunt. et ideo semper egent et patet per exemplum in filio prodigo. Lu. xv. Tertium appellatur. secundo simillimum nunquam tamen sine cibi corpulentia est inuentus. Hoc pertinet ad gulosos qui nunquam sunt sine sollicitudine cibi et

cura corporis sui Inferius autem sunt tria alia grossa quorum primum vocatur venter. i. viduatum altero officio. Cum enim cetera viscera duo habeant officia hoc venter vnum solum. unde se habet admodum sacci. quia multa recipit et pauca eicit. hoc pertinet ad illiberales et auaros quorum bursa habet solum vnum foramen scilicet ad recipiendum multa enim recipiunt lucrum do sed pauca vel nulla eiciunt expendendo. Aliud vero quod est sub orbo dicitur lion eo quod in eo iliaca passio fieri consuevit. hoc pertinet ad inuidos qui aliorum felicitate torquentur. Nam passio iliaca valde torquet quia est dolorosa. Ultimam autem intestinum et infimum dicitur colon. quod immediate cum officio totius corporis est coniunctum. hoc pertinet ad virum luxuriam que circa infimam corporis partem videtur et exercetur que eidem officio est vicina. Unde hoc vitium vilis et turpis reputatur ceteris. Item peccator assimilatur leprosis. Primo ratione distinctionis. distinguuntur enim septem genera peccatorum penes septem species lepre. vel penes septem modos leprosoz qui in sacra scriptura legantur. Nam significatur in carnis tumore superbia. et hec est lepra. Dicitur iij. Paral. xvi. Dorsum eleuatum est cor eius. et contra est lepra in fronte eius. In crullice signatur iracundia et hec est lepra symonis. Math. xxvi. Tu eslet Iesus in domo symonis leprosi. In siti auaricia. et hec est lepra iesu. Reg. v. In ponderositate accidia et hec est lepra moysi. Exod. iij. Qui cum misisset manum in sinum protulit leprosa. In pinguedine gula. et hec est lepra viroz quattuor in introitu porte. iij. Reg. vii. In putredine inuidia et hec est lepra marie. Nu. xii. Prover. xiiij. putredo ossium inuidia. In fetore anhelitus luxuria et hec est lepra domus Jacob secundo. Reg. iij. Secundo ratione mundationis. Nam isti leprosi mundantur quinqz modis. Primo ablutione per quam significatur con-

nitio. quarti Regum quinto Dicitur est naman Lauare septies in iordane. Item ostensione per quam significatur confessio. Luce decimo septimo. Stendite vos sacerdoti. qui dum irent mandati sunt. Item separatione per quam significatur excommunicatio Numeri. xij. Legitur de Maria que fuit extra castra septem diebus. Item inclusione per quam religio significatur ut manus moysi mandata est inclusione. Exodi. iij. Item tactu per quaz tribulationum permissio. Math. vii. Tergit cum dicens. Volo mundare et confestim mundata est lepra eius. Item peccatores assimilantur apoplecticis id est his qui apoplexiam patiuntur. Primo quod secundum Auicennam in apoplexia fit membrorum ociositas. Unde dicitur quod apoplexia est ociositas membrorum a sensu et motu propter oppilationem contingentem in ventriculis cerebri et meatibus spiritus sensibilis et motui. Hec ociositas membrorum inuenitur in accidiosis et in pigris. quia nihil boni volunt operari. Proverbio. xix. Abscondit piger manum suam sub astella nec ad os suum applicat eam. Et quidam quidem sunt pigri et ociosi circa speculabilia puta circa studium scientie. Unde tales priuantur sensu. id est adceptione scientie. Quidam vero circa operabilia et tales carent motu id est profectu virtutis vel merito operis. Secundo quia in apoplexia est anhelitus difficultas. Nam sic euancuntur instrumenta motus et anhelitus aut debilitantur. ut non fiat facilis anhelitus inimo illic est spuma et est habens visciditatem sicut stragulatam aut sicut vor stragulatam. quandoque tamen non apparet anhelitus neque vor neque spiritus. et hoc est peius. Et hec difficultas anhelitus id est respiracionis est in gulosis et luxuriosis qui querunt delectationes carnis. quia tales spirituales inspiraciones difficulter recipiunt unde Apostolus dicit prime Corinthio. secundo quod animalis id est carnalis non p-

capit ea que sunt spiritus. Tertio est in apoplexia morbi insanabilitas. Nam sicut dicitur. Pro. quando apoplexia est fortis habens eam non sanatur. si vero debilis eius sanatio non est factilis. Hec insanabilitas inuenitur in auaris. unde Philosophus in Eth. dicit quod illiberalitas que pertinet ad auaritiam est insanabilis. Dicitur. trigesimo. Insanabilis facta est plaga tua Sene. Dum cetera vitia senescunt in homine sola auaritia iuuenescit. Quarto in apoplexia est mortis deformitas. quia aliquando accidit ut habens apoplexiam sit euitatus et non sit differentia inter ipsum et mortuum ita ut non apparet in ipso aliquis anhelitus. deinde reuiuiscit et sanatur. Et in talibus anhelitus quidem non apparet sed ipsorum pulsus non integre cadit propter hoc volunt medici quod tardetur sepultura donec perperat eius dispositio neque sit minus. lxxij. bozie. Inuenitur autem quedam mortis conformitas in inuidia. quia corpus mortuum putrefcit sicut. Proverbio. xiiij. Dicitur quod putredo ossium. id est virtutum vel virozum fortium inuidia. Quinto quia in apoplexia est mala resolutibilitas. quia apoplexia si resoluitur ut plurimum resoluitur in paralyum. Hec mala resolutibilitas inuenitur in superbis et iracundis. quia superbia resoluitur ut plurimum in iram et ira definit in stultitiam. et iacturam. Prover. v. Virum stultum interfecit iracundia.

Capitulum. liiij.

Pulmonia assimilatur pulmone. Primo quidem quia pulmo acrez attractum interius depurat et penitentia cor interius insectum mundificat scilicet per contritionem Jacobi quarto Purificate cor da duplices animo. Secundo quia pulmo vocem forniat sine pulmone eius vox

formari non p̄meq̄ anbelit̄. reddi valet
vt dicit **Phis. xiiij. libro de aialibus.** Sic
etiam p̄nia cordis exterioris format vocem
confessionis. **ps. Dixi confitebor aduersum
me iniustitiam meam &c.** **Tertio** qz pul-
mo humorem spumofū generat. Est enim
pulmo s̄ molli carne & aerea & spume coa-
gulatae similimus vt dicit **Lōstā.** & ideo ge-
nerat confusam humorē. **l. spumofus.** Qua
si autem humor spūosus est feruida lachry-
marum p̄nicio quā ip̄a p̄nia generat &
p̄ducit. **ps. & auabo p̄ singulas noctes le-
ctus meū & lachrymis meis stratus meum
rigabo.** **Quarto** pulmo cor refrigerat.
Nam ip̄e pulmo vndiqz cor circumdat &
aerem frigidum ad eius temperie mini-
strat. Vnde intr̄ cor & guttur est medius
vt subito ad cor aerem mittat. & ip̄i gutturi
ad vocē formādam reddat. Sicut igit̄ pul-
mo calorē cordis refrigerat ita p̄nia tā in-
terior q̄ exterior ardorem concupiscentie
mitigat. **Ecclesi. iij. Ignē ardētē extinguit aq̄
idest ardorē cōcupiscentie reprimi p̄nie lac-
chryma.** **Quinto** pulmo a motu n̄ cessat.
Cū enim sit vt cordis flabellū aerē ad tē-
perie cordis attrahens cōtinue & emittens.
o3 necessario q̄ se dilatando & constringē-
do semp̄ in motu consistat. Sic etiam hō
penitens a motu boni opis nullo tpe cessa-
re d3 neqz ocio vacare. **Ecclesi. ar. Quodcū
q̄ p̄t facere manus tua instanter opare &c.**
Sexto pulmo spūi vitali nutrimentū cō-
tinuū p̄stat. Nam caro pulmonis est mol-
lis & concava & leuis vt aer in suā naturā
de facili imuetur. & sic vitalis spūus in ven-
triculum cordis ad conseruationē vite aia-
lis facilius trāscat. Sic p̄ opa p̄nie nutrit̄
interius spiritus siue p̄ auditū p̄dicatiōis.
siue per studium orōnis. siue per actum cō-
punctionis s̄m illud **ps. Fuerunt mihi lac-
chryme mee panes die &c.** **Septimo** pul-
mo cordis regionem ab instrumentis sen-
sibilibus separat & sic penitencia separat
cor penitentis a delectationibus sensibili-
bus & carnalibus. **Isi. in li. de summo bo-
no.** Penitencia non mensuram ac tempo-
-

cursum pensatur. sed pena qua anima crucia-
tur & mortificatur caro. **Octauo** pulmo
aerem ad supplementum caloris in suis
folliculis & poris reseruat. Vnde tam diu
potest animal sub aqua sine suffocatione
vivere q̄ diu potest recollectum aerem re-
tinere. Sic penitens debet in secretis stu-
dijs & affectibus conseruare propofitus nō
peccandi. & tam diu vivit anima sub aqua
gracie q̄ diu potest tale propofitus retinere.
Tertio penitencia assimilatur palpebris
propter tria p̄rio propter officium. Nam
palpebray sine cilioy ē triplex officii. Sūt
enim posite ante oculos. **Primo** ad cu-
stodiendum. vnde dicunt̄ cilia qz suo motu
continuo aerey intercedunt & sic oculos ab
aeris lesione custodiunt. Talis erat penitē-
tia pauli quam faciebat ad suam custodia-
ne scilicet caderet a gratia. **Vñ. i. Lou. ix.**
Castigo corpus meum &c. **Secundo** palpe-
bre sunt ad opturā. Nam qz natura oculi
est aquea & humida ad sui fornicationem
& defensionem indiget opturā. Sed sicut
palpebra est opteritura oculatū penitē-
tia est operimentum peccati. operit enim
peccatum ne videatur ad iudiciū. **ps. Be-
ati quorum remisse sunt iniquitates & quo-
rum recta sunt peccata. & talis fuit penitē-
tia magdalene.** S3 nota qz quedam aialia
tegunt sine claudunt oculum cuz palpebra
superiori sicut omne animal quadrupes sicut
Phis dicit. i. xij. li. de aialibus. Quēdā cuz
palpebra inferiori sicut aues. qz qdam se
affligunt in penitencia amore eterni p̄mii
& hec est palpebra superior quidā timore sup-
plicij & hec est inferior. **Tertio** palpebre
date sunt ad apparentiam. i. ad pulcritudi-
nem & ornamentum faciei. Et talis fuit pe-
nitencia Jobis baptiste & alioy sanctifica-
torum q̄ non fuit necessaria ad purgationē
vel custodiam vitiorum. sed potius fuit ad
decentiam & ornamentum virtutū. **Secundo**
p̄nia assimilatur palpebris propter
cōcursum. Due enī sūt in boie palpebre que
assidue ad inuicem cōcurrunt vt reficiant̄
assiduo motu obtutum. vt dicit **Constā. q̄**

dicuntur palpebre qz palpitatio semp̄ mo-
uetur. Sicut igit̄ duplex ē palpebra ita du-
plex ē p̄nia q̄ sibi inuicē in penitēte assidue
debent cōcurrere & inuicē q̄si se tāgere sc3
interior & exterior. Nam exterior sine inte-
riori est infructuosa. vt p̄ in hypochritis. sed
interior sine exteriori nō est fructuosa. sicut
pater in negligentibus & pigris ad satisfā-
ciendā. **Tertio** pp̄ munimētū. Nam pal-
pebre manite sūt villis piloy vt aptis ocu-
lis si qd occurrat repellat. & involutis ocu-
lis in ip̄is securi dormiat. vt dicit. **Lō
stā.** Vñ at̄ palpebre pilos non oio cre-
ctos sed in extremitatib⁹ mediocriter re-
flectos. & hoc factum est vt se habilis & for-
tius clauderent. & si qd impedimentū occur-
reret ei efficacius obuiaret. Quasi aut̄ villi
piloꝝ sunt exēpla sanctorū qz de statu pecca-
torum p̄cipue carnalū ad deū cōuersi sūt.
Nā p̄li ei supfluitate qdē carnis nascunt̄
sed carni nō sunt s3 aridi & tenues. vnde si
gratū sanctos ad deū quersos. q̄ licet p̄mo
suerunt carnales n̄ post quersione effectū
sūt spūales & celestes. **Primo** ergo piloy
villos. i. exēpla doctorū d3 penitens ad se
ip̄m reflectere p̄ imitationem si vult se cō-
tra tentationes claudere & secure dormire
i morte. **Tres** p̄nia concipit & parturit ho-
minem in esse spūali sicut parturit & con-
cipitur in esse naturali. quod patet ex q̄tu-
or. **Primo** rōne cōceptionis. Nā ad cō-
ceptionē infantis regreditur materia cōueni-
ens. locus cōpeditens. & cā efficiens. **Adate-
ria** ergo cōueniens humor est menstrualis
siue feminalis femine. **Causa** **Ad** efficiens
s̄m. **Philosophum** est semen viri **Instru-
mental** cā est calor nature virtutē corpi in
fluens & disponens. **Locus** aut̄ cōueniens
est matrix. Similiter dū aliq̄ ad p̄niam
conuertitur. & quasi spūaliter deo concipit
velut locus conueniens in aia est mēs siue
memoria que est vt matrix in q̄ velut hu-
mor menstrualis est peccati recordatio q̄ est
velut materia p̄nie. Sed cā efficiens huius
conceptionis est timor dei s̄m illud **Isa.
lxxvj. A timore tuo dñic concepim⁹ & pepi-**

mus spiritū salutis. Et nota qz si materia
fetus in pte dextra fuerit adunata in natu-
ram cedit maris. si vō in sinistra in natu-
rā mulieris. Et hec diuersitas accidit pp̄
dñium calozis qz in dextra pte consistit. Si
militer qñ calor diuini amoris dñatur in
mente penitentis cōcipit q̄si in dextra ma-
sculus. i. spūus cōpunctionis virilis & fortis
sed q̄si in sinistra vbi est defectus caloris.
i. in corde tepide penitentis concipitur femi-
na. i. spūus debilis & instabilis. **Secundo**
rōne formationis. Nam corpus infātis
in vtero matris non subito formatur sed
ordinate & gradatim. & ille ordo p̄siderat
ex tribus. **Primo** ex concepti p̄tibus siue
membris. Quia p̄mo formantur mēbra
principalia sc3 cor cerebrum & epar q̄ alio-
rum oim sunt fundamenta. Et ista qñ sunt
simul in sanguinis massa sibi vicinantur.
& postea ab inuicem diuiduntur. De istis
tribus fundamentis aliq̄ tā tā nascuntur sci-
licet nervi & nucha docti a capite. artiric a
corde. vena ab epare. s̄m galenium. **Aristo.**
tñ dicit. qz p̄ncipium venarum est cor in
libro de sono & vigi. **Hic** autem sic forma-
t̄ tāqz oim fūdamentis format natura ossa
bonum custoditū sc3 cranium ad defen-
sionem capitis. ossa p̄toris ad munimen-
cordis. & costas lateris ad tutelam epatis.
& sic de alijs. **Post** ista p̄ducuntur mēbra
sec̄ndaria sc3 manus pedes. brachia & s̄tia.
sed ista nō simul sed successine formā. Si
militer in p̄nie statu non est hō statū a p̄nci-
pio p̄fectus. sed p̄ficit gradatim s̄m illud
ps. Ibunt de virtute in virtutē Vñ possu-
mus per tria membra principalia scilicet
cor cerebrum & epar intelligere tres virtu-
tes theologicās scilicet fidem. sp̄m. & cha-
ritatem. **Per** membra vō sec̄ndaria seu de-
fensoria que his adijciuntur virtutes intel-
lectuales sed per officialia virtutes mora-
les in quibus omnibus homo non p̄fici-
tur subito sed gradatim. **Secdo** considerat
ordo formationis & conceptionis gradib⁹
qz infans dum concipitur q̄tuor h3 grad⁹
Primus est cum adhuc est lacti vicinus.

secundus est cum iam semen sanguini se commiscet. Tunc enim cor vel cerebrum nondum perfecta sunt sed est quedam materia ex femine sanguineque commixta. Tertius est gradus cum corde et cerebro et epate iam formatis alia membra indistincta sunt. Quartus est quia corpus est completum et organizatum et ad aie susceptionem dispositum. Lui dum aia super dat i vtero mouetur. et si est femia in sinistra parte plus sentitur. si vero masculus in dextra parte plus mouetur. ut dicit Salienus In istis igitur quatuor gradibus formationis corporis designantur quatuor gradus formationis penitentis. quorum primus est in peccati recogitatione. Et hec assimilata lacti quia lac est facilliter convertibile et in bonos et in malos homines sic recordatio peccati facilliter convertitur vel in bonum amicum nutrimentum puta qui ex recordatione peccati nascitur dolor compunctionis. vel in nutrimentum malum. quoniam ex peccati recordatione nascitur delectatio vel voluntas reiterandi. Secundus gradus est in peccati detestatione. Tunc enim semen agnitionis et recordationis peccati immiscet se cum sanguine. i. cum dolore abominatioe peccati. Tertius gradus est in peccati percussioe ubi quidam membra sunt distincta scilicet cor. cerebrum et epate. per quatuor tria intelligitur triplex genus peccatorum que homo tenetur distingere confiteri scilicet peccata mortalia. scilicet omnia in deum. proximum. et in se ipsum vel commissa corde ore et opere. Alia vero membra sunt indistincta quod ultimo fieri debet penitentis confessio cordis In qua indistincte. i. generaliter se accuset de venialibus et mortalibus que per oblivionem omisit vel ignorantiam distingere confiteri. Quartus gradus attendit in satisfactione. in qua consistit perfecta penitentia seu penitentis dispositio. siue ad supernam gratiam susceptionem. siue ad salutem. i. boni operis meronem. Sed nota quod super interior. i. dispositio vel proprium interius conceptum de penitentia exterius faciendum in quibusdam est femineus. i. defectiuus et non verus. sicut in factis et hypocritis et tunc est mo-

ritus exterioris penitentiae siue operis in sinistra. quia scilicet hypocrita et factus exteriora opera penitentiae facit cum sinistra interuentione In quibusdam vero interioris factus. i. contritio cordis est masculinus. i. perfecta et vera. et recte est motus in dextra. quia scilicet vere contritus facit opera penitentiae cum recta intentione. Unde dicitur Mat. v. Ne sciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Tertio attenditur ordo formationis et conceptionis diebus. quia in gradu lactis est infans per sex dies: in gradu sanguinis per novem in gradu masse carnis. xij. diebus existit. In quarto vero gradu ante plenam perfectionem est per. xvij. dies. vnde a die conceptionis usque ad diem completionis et viuificationis sunt. xlvi. dies ita quod primus et ultimus computetur. Nam in tot diebus communiter viuunt fetus. Et huiusmodi numerum Augustinus computat edificationem templi cui comparat perfectionem corporis christi super Job. c. vi. non quia talis processus fuerit in formatione dominici corporis cum perfectionem habuerit in instanti. sed quia in tot diebus potuit membrorum distinctio comprehendere. In hoc igitur processu dierum intelligitur quadruplex gradus electorum. Primus est incipientium et isti sunt sub forma lactis qui est paruulorum cibis. Est igitur eorum inceptio in operibus vite actiue vnde assignantur eis sex dies id est sex opera misericordie que enumeravit dominus Mat. xxv. Secundus est proficientium. et isti sunt sub forma sanguinis id est sub certamine passionum ac tentationum et tribulationum. Unde quibusdam qui nondum istum gradum attingebant dicebat Apostolus Heb. xij. Nondum enim usque ad sanguinem resististis. et istorum profectus debet esse in vita contemplatiua. Vnde assignantur eis. ix. dies propter novem angelorum ordinem. quibus assignantur viri contemplatiui. Tertius gradus est perfectorum qui iam habent completam naturam carnis id est debitam formam perfe-

tionis. Tales sunt quorum vita conformatur vite apostolice. Unde assignantur eis. xij. dies propter numerum. xij. apostolorum. Quartus gradus est beatorum quorum perfectio quantum ad corpus erit in octava resurrectionis que iam inchoata est in christo qui scilicet resurgens ex mortuis iam non moritur. Perfecta autem resurrectio et plena erit in fine seculi quando decima drachma perditam fuerit reuuenta id est electorum ecclesia totaliter resuscitata. Unde ultime consumationis decem dies assignantur propter numerum completum electorum. qui signantur in decima drachma prius perditam postea reuuenta Lu. xv. Tertio ratione completionis ex eo quod quorundam infantium formatio citius quorundam vero tardius completur. Sunt enim quidam qui dicunt quod quidam in. xij. diebus complentur et tales sexto mense nascuntur. et tales propter teneritudinem non viuere posse dicuntur. Quidam vero. xij. die perficiuntur. qui septimo mense nascuntur et tales viuere posse probantur quidam. xl. diebus formantur. qui octavo mense nasci perhibentur. neque tales in vita seruantur. Unde Constantinus. et etiam Salienus. dicunt omnem infantem in septem mensibus motum habere qui si adeo est fortis ut exire possit ad vitam usque conualecit. Si vero tunc in septimo mense non egreditur. ipso suo motu debilitatur et etiam summe patitur. vnde si etiam sequenti mense id est octavo erit non conualecit sed si usque ad. ix. mensem vel principium decimi quieterit iterum vires sumit vnde egrediens conualecit ad vitam. et tales qui. ix. mense vel. x. oriuntur. vii. diebus in matrice formantur. vel forte qui decimo mense nascuntur. l. diebus in vtero completur. Sicut ergo quorundam formatio citius quorundam vero tardius perficitur. Sic etiam ad deum quidam citius et quidam tardius conuertuntur. Et iterum in amore dei in quo spiritualis vite perfe-

ctio consistit. quidam citius quidam tardius perficiuntur. Possimus etiam per predictos quinque modos conceptorum siue natorum intelligere quinque diuersitates fidelium. Quorum primi fuerunt iudei ante redemptionis aduentum. istorum formationi assignantur. xxx. dies. Tricenarius enim numerus consumargit ex numero ternario et denario. quia ternarius in denarium ductus id est ter deceni faciunt. xxx. In ternario ergo fides sancte trinitatis. in denario vero decalogi obseruantia intelligitur. Et utrumque iudeorum iusti et cruditi viri habuerunt scilicet fidem sancte trinitatis cum obseruantia decalogi. Sed natus ante redemptionis et passionis eius tempus hoc non sufficiebat ut ad vitam ingrederentur cum nondum esset aperta ianua paradisi. Et hoc significatur in eo quod natus in sexto mense vel infra non viuit. Sed enim cucurrerunt cratres ante saluatoris aduentum. quas sex menses conceptionis signant. ita ut prima etas computetur ab adae usque ad noe secundam a noe usque ab abraam. tertiam ab abraam usque ad moysen. quarta usque ad dauid. quinta usque ad transfmigrationem babilonis. sexta usque ad christum. Postrema ab aduentu redemptionis in qua per passionem christi aperta est ianua vite. Secundi sunt christiani et istorum formationi siue perfectioni assignantur triginta. quinque dies ita ut ternario addatur quinquarius qui est numerus quinque vulnerum christi crucifixi. Nam post fidem trinitatis et impletionem decalogi conformantur quod viri christiani sunt cruci et passioni christi quasi quinque vulnera eius in semetipsis habentes sicut illud Mat. vi. Ego stigma ta domini iesu in corpore meo porto. Tales nati sunt in septimo mense id est. in. vij. etate que est christi huius computationem supra dicta quibus alii aliter computet etates Tertii sunt heretici quibus assignantur. xl. dies. quia quadragenarius numerus. xpe

tis errantibus fm illud ps. Quadraginta annis offensus fui generationi huic et dixi hi errant corde. Talem lz. viij. mense nascitur non tamen viuunt. quia heretici lz ad octauam generalis resurrectionis etatem sicut et ceteri sunt perueniunt et resurrexerunt non tamen intrabunt in vitam eternam vnde et in ps. predicto subditur quibus iuravi in ira mea si introibunt in requie meam. Quarti autem sunt viri perfecti qui sibi habitaculum et templum dei vnde salibus assignantur. lzvi. dies qui est numerus cōpetens edificatiōi tēpli dei fm illud Job. vi. Quadragintafer annis edificatum est templum hoc. Nam. lzvi. Conspicitur ex dupli numero scz. ex. x. et fer. Nam quater. x. faciunt. xl. qz scilicet viri perfecti cum quatuor euangelijs obseruant precepta decalogi. quibus etiam adduntur. vi. propter. vi. misericordie opera. Jst. x. mense nascunt quia nouem angelorum ordinibus finalit sociantur. Quinti autem sunt beati qui liberati a seruitute corruptionis sunt in libertate glorie filiorum dei. vnde istis assignantur. l. dies quia quinquagesimus numerus deseruit libertati propter iubilum. i. quinquagesimum annum in quo seruituti donabantur. Jst. etiam nascunt. x. mense qui scz vt dictum est supra pertinet ad decimam drachmam. i. ad naturam humanam que per diuinam sapientiam. i. christum recuperata. ix. drachmis. i. nouem angelorum ordinibus et iungenda. C. Quarto ratione parturitiois quia infans dum paritur matri inserit tristitiam sed post partum tribuit letitiam. Egredis etiam ex ventre visitus secundum. Similiter etiam penitentia confert tristitiam in actu relinquit letitiam in fructu et visit etiam animam gratia et virtutum ornatur. Lu. xv. Cito profer te stolam primam et induite illum. C. Item penitentia per quam homo moxiter peccatis assignatur morti corporal. Primo ratio ne utilitatis. Nam mors fm Jst. vi. vtilitates inducit. Primo est quia potentiam tyrannorum absoluit et similiter peniten-

tia absoluit potentiam demonum quam hinc super aiam propter peccatum. Secunda est quia peccata et voluptatibus finem imponit. Sic penitentia sine imponit voluptatibus per carnis macerationem. et est peccandi cauendo reciduationem. Tertio. qz mors est terminus omnis miserie. Et sicut penitentia terminat miseriam dum culpam excludit que est miserie causa. Vnde non solum euadit penitens presentis pene miserie sed et sequens. Quarto quia mors est confirmatio gratie penitentia autem dum a culpa preseruat quodammodo in gratia confirmat. Quanto quia mors est acquisitio venie. Et similiter per penitentiam acquisita venia deest effectus culpa. Sexto quia mors est reparatio innocentie. Similiter per penitentiam restituit innocentiam si non quo ad actum saltem quo ad meritum. Nam penitentia restituit merita que quis acquisiuit etiam in innocentia vel etiam in gratia multi etiam seruentur penitentes equiparant vel superant in merito vel gratia multos innocentes. Septimo quia mors est collatio felicitatis eterne. Et similiter per penitentiam acquirit eterna gloria. C. Secundo penitentia assignatur morti ratione varietatis. Distinguitur enim triplex mors que designat tres partes penitentie. Est enim mors acerba que est in tantum immatura que est iuuenis. et matura que est senum. Sic penitentia debet esse acerba in contritione. et immatura. i. festina in conuersione. et matura id est debita in satisfactione vbi scilicet debitum soluitur pene quam meruit ex illatione offense. Tertio ratione qualitatis. quia mors est incerta quo ad tempus Augustinus. Multo certius moritur. et nil incertius hora mortis. C. Item quo ad locum quia nescit homo vbi sit moriturus Sene. Adors vbiqz te expectat. tu quoqz si sapiens fueris vbiqz expectabis eam. C. Item quo ad modum quia nescimus qualiter moriturus lumus Augustinus primo libro de ciuitate dei. Non est multum curandum necessario morituro qua morte moriatur. sed curandum est quo post mortem ire cōpellat quod

mors non est dicenda mala quam bona vita preferat. Sic ergo mors habet aliquid certitudinis sed quod oino est ventura. et aliquid incertitudinis sed quod dicitur est. Sicut penitentia habet quod si vera sit certitudinem venie. sed an peccator ad peccatum rediturus sit an in penitentia preseruetur incertum est. quod non est in eius potestate. Non est enim volentis neque currentis sed misericordie dei. vt dicit. Ro. i. Jte quia mors est amara Eccl. xli. Mors est amara est memoria tua. Sic memoria peccati habet esse cum amari tudine animi. Vbi Jsa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine anime mee. C. Capitulum. lvi.

Pigrizia hinc oculi spualius viroque assimilatur supfluo somno sine dormitio. Nam interperatus sonus est caloris naturalis restrictionis. quia per somnum immoderatum humores aptius resoluitur quos dum calor naturalis aggreditur ab eis minuit et extinguit. et ideo potio natis et minutis propter non dormiant. ne per somnum humores amplius resoluantur. et sic calor qui est in talibus diminuat et debilitet et suffocet. Sicut pro oculi et pigrizia humores. i. male affectos et nocie cogitationes multiplicatur. ex quibus calor. i. feruor amoris spualis minuitur et aliquando totaliter extinguit. propter quod dicit Apst. i. Thes. v. Non dormiamus sed vigilemus et sobrii simus. C. Secundo quod iratus sonus est aialis virtutis destructio. Vbi dicit Consta. quod si sonus fuerit nimis aialis deficit virtus. eo quod nimis dumectatur et refrigerat corpus. Sic oculi et pigrizia dum abudare facit humorem concupiscentie inducit in aiam nimium frigidum male. quia multam malitiam docuit ociosis vt dicit Eccl. xliij. et extinguit funditus et destruit virtutem ipsi anime. ij. Re. ij. Dormiens oppressit. cu. i. virtutis actum sine habitu. C. Tertio quod nimis somnus est egestatis causarius. ex eo quod operatiois et prosequens lacri impeditur. vnde Prover. vi. vbi quo piger dormis quando surgas de somno tuo paulum. doz. ps. doz. paul. co

sc. ma. tu. vt doz. et veniet tibi quasi viator egestas. Sic pigrizia et oculi dum a bene operando retrahit egestatem gratie et spualium diuitiarum inducit. Prover. x. Egestatem operata est manus remissa.

Capitulum. lvi.

Princes assilant hinc ris fm illud Jsa. ix. Sa crus est principatus super humeros eius. Nam primo humeri sunt ad spualium membrorum defensionem vbi humeri sunt ex varijs ossibus copositi quorum precipua duo spatule dicuntur. Et fuerunt necessaria hec ossa vt peccus et costas defenderent. ne a posteriori lesione acciperent. Et in illis duabus spatulis sunt due scapulae que vocantur oculi. vbi vocant spatule oculorum quod nomen est officio assilperunt. nam sicut oculi totius anterioris corporis sunt defensores ne ab aliquo ledant. Sic isti a posteriori peccus et costas defendunt. Principes ergo ad modum hinc spualium et religiosorum viroque precipue esse debent patroni et defensores ne ab aliquo ledant. et debent consistere ex varijs ossibus. i. scilicet varijs virtutibus. sed precipue iustitia et clementia debent vigere in eis quod si due spatule in humeris. vna ad dextram scz iustitia altera ad sinistram scilicet clementia et hec habent duos oculos. quia iustitia respicit culpam clementia vero naturam. Et istis virtutibus principes firmati sunt validi et potentes ad subdirozum defensionem. fm illud Prover. xx. Misericordia et veritas custodiunt reges et roboratur clementia tronus eius ps. Nimis fortitatus est principatus eorum. C. Secundo humeri sunt ad brachiorum et costarum peccos. i. defensionem et ossium concatenationem. vbi due spatule habent retro duo acumina per que eadem spatula furcule est. Intra ne a superiori totum suum creat. Interius vero ad hinc nomen ponit alterum ne subitus eriret acumen arriorum furcule autem ad hinc fuerunt necessarie vt armos ligarent et a

pectore differre facere ut quorum ossa sunt rotunda exterius, interius vero cōcaua, et cū teneritudine pectoris ante colligata, retro vero cornu rostro, et sunt eorum ligamēta ossa cartilaginosa quae vocantur spatularum capita ad hoc tñ posita vt facerent concatenationem armorum sine hūicorum. Delati ergo ad modum humerorum ad hoc studere debent vt brachia, id est viros artifices et laborantes, et costas pectoris, id est mulieres, quae mulier ex costis viri formata est et ossa, id est maiores et fortiores ad inuicem concatenata teneant scilicet in catena pacis et veritatis. Tertio humeri sunt ad ossū spōdillum et colli supportationem. Ossa autem colli vel spōdillum sunt plati et clerici et viri ecclesiastici qui sunt medij inter deum et populum sicut collū inter caput et corpus, quos principes seculares nō opprimere neque persequi debent sed benignè supportare et reuereri. Quarto quae hūeri sunt ad ponderū diuersorum supportationem. Licet enim post caput et collum alijs membris supemeant omnia tñ onera portant, et per aliorum offensas sepe spatulae verberantur. Sic quamvis seculares principes post caput ecclesie quod est papa, et collum id est prelatos ecclesiasticos ipis secularibus et temporalibus principibus tamen pro omnibus sibi subditis debent vtiliter laborare et per eis tuendis et regendis onera laborum et expensarum portare, ipsi etiam pro suis subiectis habent deo respondere et frequenter ab eo per ipis flagellantur.

Capitulum. lviij.

Potestas humana assimilatur brachijs. Nam sicut duo sunt brachia dextrum et sinistrum Ita duplex est potestas scilicet spiritualis que est vt brachium dextrum et temporalis que est vt

sinistrum. Videmus autem quod brachia primo quidem sunt valde fortia ex omni enim parte fortitudinem habent scilicet superio-

ri quae seorsum armis superiori brachium fortissimis nervis vincitur. Item ex parte inferiori sunt ossa brachiorum grossa et dura et medulla plena. Ex parte vero anteriori non nisi mium sunt carnosae vt ossibus et nervis cōpacta essent fortiora. Item in cute musculis et lacertis sunt intermixta. Vnde in brachijs maxima est hominis fortitudo per. Posuisti vt arcū etiam brachia mea. Sic illi qui sunt in parte temporalis vel spūali constituti debent cum suis superioribus et maioribus scilicet cum deo et hominibus esse per obedientiam et benivolentiam fortiter colligati. Item interius in se ipis grossis ossibus, id est magnis virtutibus fulcitur terius parum carnosus id est non delictiosus vt voluptuosi, musculis sine lacertis, id est sollicitudinibus semper ad bene operandum mouentibus intermixti. Et quando isti sic se habuerint vt brachia erunt fortissimi. De tali enim brachio dicit potest. fecit potentiam in brachio suo. et Lu. ij. Sexto videmus quod brachia sunt valde vtilia, valentia, brachia ad eleuandum ad portandum ad stringendum et ad repellendum ad impugnandum et ad operandum. Sic illi qui si domini et in potestate constituti debent leuare humiles portare debiles, stringere, amplecti viles, repellere nocentes impugnare hostes et bene operari in oēs. Sic potestas cum habetur cogitanda est ad vtilitatem, quatenus is qui vitur vt potest se debeat posse se sciat. Tertio videmus quod brachia sunt valde flexibilia. Sunt enim brachia flexibilia in tribus iuncturis, scilicet circa armum circa cubitum, et circa manum. Similiter illi qui sunt in potestate constituti debent esse flexibiles circa armos, id est circa superiores per obedientiam et humilitatem. Item circa cubitos id est circa medios per benivolentiam et affabilitatem, circa manus id est circa infimos per subiectionem et pietatem. Quarto videmus quod brachia sunt valde compassibilia. Nam quia a capite beneficium sentus et motus recipiunt, ingrata non sunt sed pro

ipso capite defendendo contra ictus facientium liberaliter se exponunt. Ita principes debent esse grati capiti nostro id est pro quo bñt et sensum discretionis et motum boni operis. Et ideo pro fidei sue seu ecclesie eius defensione, deberent ipsi cum necessaria esset personas suas exponere. Item in tantum comparantur brachia alijs membris quod per eis sepe in mutationibus vulnerantur, vt illa illesa et sana reddantur, vel in sanitate habitata cōseruentur. Vnde per aliorum membrorum custodia vulnerari et periculi non refugiunt sed sponte se offerunt. Si milites debent facere principes pro salute suorum subditorum et maxime pro salute spirituali Joh. x. Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis. Quinto, quia brachia sunt cordi valde conformia. Nam per quasdam arterias ab ipso corde spiritum et pulsum recipiunt. Et ideo statim ipsius cordis iudicium nobis produunt. Cordi autem quod est membrum commune et quo procedit vita omnium membrorum assimilatur republica sive communitas bona et cuius prosperitate pedit salus omnium singularium personarum. Huic igitur debent se principes totaliter conformare, ab ipso pender spiritus et pulsum eius id est vigor spiritualis et corporalis. Vnde eius statum quando defectiuus esset debet brachium, id est princeps ipse perdere medicis id est sapientibus consiliarijs vt reparetur, tanta etiam dilectione sunt brachia cordi coniuncta sicut Salic. quod hoc habent inter omnia membra proprium, vt quod cor diligit et amat, brachia diligunt et in eius amplexibus voluntarie se extendunt, quod enim a corde diligit sentiant quanto vicinius possunt cordi astringunt et tantum vt totum dilectum amantis cordi imprimerent si valerent. Sic etiam boni principes illos precipue diligunt et amplectuntur quos vident cordis id est republice et boni communis magis esse amicos et promotores, et ad hoc toto studio tendunt vt omnes quantum possunt cordi astringant id est ad amorem recipibili

ce trahant. Sexto quia brachia quando sunt mortis indicatua. Nam sicut habetur in pronosticis denudatio brachiorum et inquietatio eorum in acutis est mortiferum signum. Similiter si principes et rectores sunt interius denudati virtutibus et inquieti exterius pacem subditorum destruentes signus est in republica moris et ruine. Dion. xvij. Regnantibus impijs ruine hominum.

Capitulum. lviij

Datur anima ad modum corporis tripliciter. Est enim potus inanis medicinalis et nutritivus. Nam sicut Constant. est aliquis potus tantum est potus vt a-

qua que scilicet non est per se corporis nutritiva. Et huic assimilatur curiositas et variata scientie secularis qua non nutritur anima in spiritu vel deuotione. Item est potus qui est potus et cibus vt vinum, quod sicut Constant. per omnes partes corporis portat cibum nutriendum et calefaciens spiritum et confortans naturalem calorem. Huic assimilatur dulcedo sapientie salutaris scilicet sacre scripture qua omnes sensus anime nutriuntur. Spiritus calefit et inflammatur et charitatis amor crescit et confortatur. Prover. secundo Bibite vinum quod miscui vobis Apostolus Corinthio, decimo Bibebant autem de spirituali. Item est potus medicinalis qui non datur sicut vinum potus sed sicut regulam medicine vt syrupus et similia. Talis est potus compunctionis penitentialis qua anima purgatur et sanatur psalmus. Potum dabis nobis in lactibus in mensura.

Capitulum. lix.

Redicator verbi dei assimilatur ori propter quatuor. Primo propter nutritivam susceptionem, nullum enim membrum in aiali nutrit nisi per cibum et or-

ponatur et masticetur. et propter hoc fuit os humidum interius ut cibi siccitas eius humiditate inmutaretur. fuit neruosum ut cibi saporositas sentiretur. fuit etiam durum ne cibi duricie lederetur. fuit concavum et rotundum ut abus assumptus hinc inde facilius moueretur. Sicut ergo cib⁹ in ore disponitur que postmodum ad membra nutrienda trahitur. Sic cib⁹ spūalis doctrine a predicatore disponitur et traditur quo membra ecclesie. i. fideles nutriuntur. unde predicator⁹ ad modum oris esse humidum per pictatam neruosum per cbaritatem que est vinculu⁹ perfectionis sicut neruus ligamentum ossium. Item durum per firmitatem. Item concavum per humilitatem et rotundum. i. motui aptum per opositatem. Hier. xv. Si separaueris preciosum a vili etc. Secundo pp aeris attractionem. Nam aer primo in ore immutatur et subtiliatur et sic ad cordis refrigerium per canalem pulmonis transmittitur. Sic ergo os attrahit aerem respirando sic predicator debet gratiam spiritalis doctrine attrahere orando ps. Os meum aperui et attraxi spiritum Augu. libro. iiii. d. doctrina xpiana. Predicator laborat. ut in telligēter. ut libēter. ut obediēter audiat. Et hoc se posse magis pietate orationum q̄ oratoris facultate non dubitet. ut orando p se ac p illis quos est allocuturus sit prius orator q̄ doctor. Et in ipsa hora accedēs prius q̄ creat pferentem linguam ad modum in leuet animum sitientem ut roget qd̄ biberit vel qd̄ impleuerit fundat. Tertio propter vocis formationem. Ad hoc. n. est palatum oris concavum ut lingue plectrum facilius moueretur. et ad vocem formandam expedite cleuetur et deprimitur. Similiter ad hoc vt vox doctrine in ore predicatoris recte formetur os cum hñe palatum cordis concavum et vacuum ab amore mundi et ab omni infectione peccati. i. Re. ij. Recedant vetera de ore v̄ro. i. Vos predicator⁹ a v̄ro affectu recedat ipsa līa que tempore veterascūt. Psou. iiii. Re

mouet a te os prauium. i. Petri. ij. Peccatum non fecit neq; inuentus est dolus in ore eius. Quarto propter superfluitatē a pulmone et cerebro venientium ciccationem et membrorum a superfluis excretionem. Sepe enim dum stomachus grauatur per oris vomitum expurgatur sic predicator cicere a se debet superfluas affectiones que sunt vt superfluitates venientes a puluione. et superfluas et noxias cogitationes que sunt superfluitates descendentes a cerebro. debet etiam per oris confessionem vomere peccati grauedinem. Ecclesiastice. xxi. Surge de medio et eum illud. Apoc. iij. Incipiam te cuonere et ex ore meo. Notandū etiam q̄ os per titur ex corruptis humoribus aliunde fluxibus. Nam si sit homini societas mala si mens corruptionibus plena. si peccauerit in lingua patitur os eius. Mat. xij. Et abundantia cordis os loquitur. Sic predicator⁹ assimilantur oculis propter septem. Septem enim sunt predicatori necessaria. Primum est intentionis humilitas videlicet vt non predicet ad scientie ostentationem sed potius ad dei laudem et animarum utilitatem. Unde oculi fm̄ J̄sū. dicti sunt quasi occulti. qz scz suum lumen intus occultant et conseruant. vel quia regmina oculorum eos occultant. ne aliqui iniurijs ledantur. Sic predicator⁹ ne ledantur a superbia vel vana gloria se ipsos vel lumen sapientie saltem quantum ad intentionem debent occultare. non ad ostensionem predicare. Ergo. Sic opus sit in publico. vt intentio semper maneat in occulto. ps. Oculi mei semper ad dominum scilicet per rectam intentionem. Secundo est necessaria discretiois sagacitas. v. i. sicut medici spūales animarum morbos sagaciter discernant et ostendant. ac curas debitas adhibeant. sicut maxime in oculis representantur et iudicantur anime passionis. Nam oculi inter oēs sensus sūt anteviciniore. Unde in eis omne indicium metis apparet siue anima fuerit bilis siue

tristis. sicut amor et odium et oēs aie passiones in oculis xp̄s̄e apparet. Tertio docēdi studiositas. Dicunt. n. oculi lumē. qz lumē q̄ ab exteriorib⁹ accipiūt interiorib⁹ refidūt et simili predicator⁹ lumē sapientie q̄ acciperit siue a deo ispirare. siue ab homine docere siue a scriptura instruet. alij studio se et copiose tradere et refidere sagacit. vñ. Aps. i. Locus. xv. Tradidi enim vobis et hoc q̄ accipi. Quarto est necessaria officij sollicitas. requirit enim predicationis officium ex q̄da; honestate siue ymoditate. vt predicator⁹ non soli vadāt s; simul ybinati vel sociati vñ primos predicator⁹ quos xps̄ instituit binos ante faciem suā misit. vt dicitur. Lx. Vñ oculi capitis qui predicator⁹ de signat xpi geminati sūt. vt si forte vñ ledere tur. et defect⁹ p̄ aliū suppleret. Eccles. iij. De soli qz cū ceciderit nō hz subleuātem et ideo religiosi cōbinati incedūt. Mat. xvij. vbi fuerint duo vel tres ygregati in nomine meo ibi ego sū in medio eorū. Et dicit duo qz eorū ē duo testamēta predicare et duo p̄cepta charitatis seruare et addit. vñ. tres. qz eorū ē sanctae trinitatis fidē diuulgare et trib⁹ theologicis virtutib⁹ scz fide. spe. et charitate vitā suā adornare. Quinto necessaria est circa crucē deuotio. nis singularitas. vt predicator⁹ q̄qz cū egregio predicatorē dicat. Adibi absit glari nisi in crucē domini nostri Iesu christi. Vñ nerui qui ad oculos spiritū visibilem deferunt. sunt in modum crucis dispositi. Nam a proa cerebri creunt duo nerui. qui i substantiā crystallini humoris oculis se infingunt. Et hi nerui trāuersaliter in modum crucis infiguntur in oculis et in puncto cōtactus inuicem se contingūt et hoc ingenio se factum est vt altero oculo clauso vel penitus excecato spūs visibilis ad alter⁹ totum transfret et suā ibi p̄ferret actionem. vñ tūc pupilla et act⁹ vidēdi s; foras p̄pter virtutis visus cōadmatidēz vt patet i sagittarijs q̄ vno oculo direct⁹ sagittā emittit. Et sic ideo se strigūt i puncto ne quod libet vñ duo esse videat. Semp̄ enī vna

res duo esse apparent si vterq; oculus suum idolum diuisim videret. Necessē ergo fuit vt vtrius viliū cōtinuaret ad organū. in quo esset vñ vna foras oriuatiua in pupillis. sicut aucto: Perspectiu⁹ dicit. Sūt ergo nerui oculi in figura crucis dispositi vt predicator cū xpo cōfir⁹ sit cruci et nō seipm̄ s; crucifixū xpm̄ studeat predicare fm̄ illud. i. Corinth. j. Nos autē predicamus xpm̄ crucifixū etc. Sexto necessaria est scientie luminositas: qz sicut oculo siue pupille necessariū est lumē ad videndū ita predicatori necessaria est scia sacre scripture ad predicandū. Debet. n. esse predicatoris mēs velut pupilla oculi q̄ interius immutatur a spū sancto a cerebro et exteriorus a lumine refulgēte: nā mediāte lumine spēm̄ rei exterioris recipit et receptā aie iudicio trāsmittit. Sic predicatoris mēs vt recte p̄cepta paritas videtur et sui p̄ reflectio nem. visibilitas p̄pter primū dicit pupilla quasi pura et puella. et sic predicatoris mēs debet etiā esse pura vt a deo illuminetur. Sed cauedū est ne hñe pupilla. puritas mētis tollat p̄ mortem peccati nō solū exterioris oculi opus: sed et interioris cōsensu vel delectationis morose. Dicit enim. P̄bifici ipas pupillas p̄ tridū an mortem mortuos boies nō hēre qbus non visio certa desperatio est de egro. Item pupilla est pura et ideo sic dicit eo q̄ puilli pupilli esse dñr. sic predicator⁹ mētē debent esse p̄ humilitate parue. Et hoc ē inultum. valet ad recipiēdū lumē diuine sapientie fm̄ illud. ps. Sapientia prestās puulis. vñ pupilla licz sit pura in quātrate: est tamen maxima in virtute. et id maxima p̄ prebendit. Item pupilla est magne dignitatis: qz vt dicit Pali. Dia q̄ in ipso oculo sunt aut sunt pupillā adiuuantia. aut pupille vt seruētia. ipa No sedet in medio quasi oium regina. Similiter oia que sūt in

predicatore debet subdi meti et rationi etc.
 Quaedam ad seruendum ut corpis membra
 Quaedam vero ad iuuandum sicut sensus et alie
 vires. Quasi est et signum dignitatis pupilla
 circa se habet quedam circulum qui corona
 dicitur quo discretura nigredine albe partes
 oculi a pupilla separant. Et in h signat glo-
 ria et corona qui fidei predicatori seruat. Et
 lud Apst. i. Th. i. iij. In reliquo reposita
 est mihi corona iustitie etc. Item pupilla
 cu omnia iudicat et discernat se ipas non vi-
 det. Et si contingat per accidens se videre hoc e
 per radiis reflexionis scz quando species
 sua vadit ad speculum et a speculo reflexio fit
 ad visum. Et hoc forte e causa quare visus in
 speculo delectat. qz per reflexione radiis
 in se ipsu reuerfus coadunat et persequens
 fortificat et confortat. Sic si predicator nescit
 se ipsum cognoscere vel videre accedat ad
 speculum scripturę et reflectat applicatio ad
 se ipsum qui legit ut ex reflexione radiis. i.
 diuinis. Vidorum siue crepitorum qui ibi reperi-
 untur. possit et suos defectus et etiam peccata
 inueniri. Et septimo est necessaria predicato-
 ri virtutum et donorum varietas. Nam oculo
 lus est dispositus ex tribus humoribus quo-
 rum primus dicitur albugineus scilicet cristalli-
 nus tertius vitreus. Qui non dicuntur humo-
 res quia sunt liquidi vel fluxibiles. scz propter
 mollicie quam habent ultra cetera mem-
 bra. sed in hos humores solus cristalli-
 nus est instrumentum visus. In his igitur tribus
 humoribus designantur tres virtutes theo-
 logicę quas predicator debet habere sed pre-
 cipue charitatis que ceteris preeminet sicut
 humor cristallinus Apst. i. Cor. i. iij. nunc
 manet fides. spes. et charitas tria hec bonum
 autem maius est charitas. Vnde predicator si
 ne ea nihil est. sicut illud ibidem. Si linguas
 hominum loquar et angelorum. charitatem
 aut non habeo etc. Item oculus habet se-
 prem tunicas. i. septem pelliculas siue te-
 las que circumdant illos humores et ab inui-
 cem distinguunt. scz quatuor a parte ante-
 riori et tres ab interiori. nam interiori im-
 mediate iuxta cristallum est tunica que di-

citur retina a venis et arteriis pie matre
 id est subtilioris cerebri paniclei quia ma-
 ter vocat. crota et pterta in modum reti-
 que porat spum visibile ad vitreum huius
 re. et cu suis nervis sensum ad cristallinam.
 Post retinam sequitur secundina que ab ipa
 pia matre e generata ut retina defendat
 ne aliquo casu ledat. tertio sequitur sclero-
 tica tunica valde dura que a dura matre
 a superiori et grossiori paniculo cerebri p-
 cedens omnia alia est defendens. et est quasi
 ligamentum oculorum. A parte vero ante-
 riori immediate iuxta cristallinum humorum
 est tela aranea sic propter suam subtilitatem
 dicta ut sit spum visibili quia ex subtilioribus
 partibus retine ledat. generata et hec tunica in-
 ter albuginem et cristallinum humorum est
 collocata ne simul confusentur. hec tunica
 coniuncta cu interiori retina facit primam
 orbem. Nam hec due tunice in se claudunt cry-
 stallinum humorum. Nam sequitur vasa sic dicta
 que vasa nigra e in colore similia. quia
 omnia predicta in copone oculi erant clara
 et alba et visum disgregant. adeo necessaria
 fuit tunica vasa que sua nigredine lumine
 oculo aggregaret. Hec autem tunica ad mo-
 dum spongie est quodammodo porosa et
 villosa neruorum continens fila. ut cristalli-
 num humorum ab humiditate superflua
 depuraret et spiritum visibilem alijs circa
 stantibus ministraret. Hec tunica vasa a
 parte anteriori cum secundina coniungit-
 ur. et faciunt sicut orbem claudendo albugi-
 necum humorum. Hanc sequitur tunica
 cornea sic dicta que cornu lucida est similis
 vide et. quia e spiritibus visibili ratione sine
 transpartie et tamen roe aliquatule dicitur.
 est aggregatio visus aliquatulum opacum
 et roe siue fortitudinis et coheretie ab exte-
 rioribus nocumet et iterum defendit. Hec autem
 cornea sclerotice interiori iuncta tertium facit
 orbem. Vnde vitreum humorum circulari iuxta se clau-
 dunt. Vnde autem in superficie oculi exteriori posita
 tunica que dicitur diuina que a cranio defendens
 non totum tegit oculum sed consistit in agul oculorum
 eos ligans et retinens ut in sua maneat fixa.

per has ergo septem tunicas que oculum vesti-
 unt septem dona spiritus sancti reputant que me-
 mem predicatores ornare debent. de quibus dicit
 Psal. Regesce super eum spiritus domini spiritus sa-
 pientie et intellectus spiritus scie et pietatis spi-
 ritus consilij et fortitudinis et replebit eum
 spiritus timoris domini. Vbi advertendum quod
 sicut pruna sex tunice in tribus ordinibus ocu-
 li coniecturatur. Ita prima sex dona in tri-
 bus gradibus spiritus combinantur. Primum
 gradus est spiritus sapientie et intellectus. vbi sa-
 pientia combinatur intellectui. sicut in primo or-
 be oculi aranea tunica coniectitur retine.
 Secundus est spiritus scie et pietatis in quo
 scia pietati combinatur. sicut tunica vasa con-
 iungitur secundine. Tertius gradus est
 spiritus consilij et fortitudinis vbi consilium com-
 binatur fortitudini. sicut cornea tunica sclero-
 tice copulatur in tertio oculi orbe. scz donum
 timoris ponitur se et alteri dono non com-
 binatur et replebit inquit eum spiritus timoris
 domini sicut et septima tunica oculi que dicitur
 diuina alteri tunice non coniecturatur.

Capitulum. ix.
 Relatus assilatus capiti pp. vii.
 Primum pp sua situationes
 Nam quod caput e in exteriora
 membra per hunc principalem id p-
 ri dignitate locatum e in corpore
 supmo. Et est pp necessitate. scz ut possit iste
 riora membra regere et que sub ipso sunt vni-
 uersa disponere. Sic plati positi sunt in alti-
 tudine dignitatis et auctoritatis ut possint
 sibi subditos congruenter regere et governa-
 re. scz in sicut eminent dignitate. ita cona-
 ri debet ut eminent sanctitate humilitate et
 opofitate. Vnde beato petro dicitur ipse. Tu
 vocaberis cephas quod dicitur caput antiquo
 cui capita lauabant. Vnde ipse dicens. Si
 in lauro te etc. Petrus dicitur. Vnde si in pe-
 des meos. scz et manus et caput et figurabat in
 locis capitum et plati debet esse mundi. Item
 capita inuigebant sicut illud. Vnde caput
 tuu dicitur. vi. In quo significabat quod pla-
 ti debet esse per oleo. scz misericordie pleni.
 Item capita cinere aspergebantur Thre. ij.

Aspererunt cinere capita sua: in quo signa-
 rabatur quod debet esse humilis. Item super ca-
 pita manus ponbant Thre. xiiij. Imponens
 aaron et filij eius manus super caput alicuius
 in quo significabat quod debent esse actiui et opofi.
 Secundo prelatos assimilatur capiti. p-
 pter sensationem. Nam omnis sensus ap-
 parec in capite. vnde dicitur Iudo. quod caput
 dicitur a capiendo eo quod ois sensus et ner-
 ui ab eo incipiunt capiunt. vnde caput est sedes
 omnium sensuum. Sunt enim in eo sensus
 tam exteriores quam interiores. Exteriores enim
 sunt visus auditus gustus odoratus et ta-
 ctus qui sensus ois mystice copetunt pre-
 latis. visus contemplationis auditus con-
 fessionis vel consultationis gustus diuini-
 tatis amoris. quo aia spirituali delitatur. sa-
 pientiam percipit odoratus discretionis et ta-
 ctus boni operis. Sensus interiores sunt
 quatuor. Primum est sensus cordis quod posuit e in
 anteriori parte cerebri vbi conuenit nerui sen-
 sitiu quos sensuum et locum medullarum et huius-
 modi est. Secundus est imaginatiua et h est in
 anteriori parte cerebri ponitur post sensum cordis
 et ibi e magna virtus que frigiditate cerebri
 pueniens. Hec eadem virtus dicitur phas-
 tasia ut vult Averro. Sed imaginatiua
 vocatur in quantum imagines rerum sensibiliu in
 ea reteruantur. vnde et vocatur thesaurus. scz
 fantasia dicitur in quantum huiusmodi imagines siue for-
 mas ponit vel diuidit. ut cu apprehendit ali-
 quid esse album et frigidum et filia. Tertius est
 estimatiua scz in homine vocatur ratio particularis
 et h dicitur esse in media cellula cerebri que calida
 est et motu multum spiritus ad ipsam. Vnde in huius
 media cellula cerebri rationis siue logicę
 dicitur. Quartus est motus et motuatiua que conuenit
 in posteriori parte ac cellula caput. Hic est qui
 ois virtutes designat quos prectores que de-
 bet esse in plato. Primum e pita diuina
 scripturaz. et illa designat sensus cordis. Nam
 sensus cordis est ut dicitur. Agazet a que ois sensus
 proprii deriuant et ad que ois impressio eorum
 renunciantur et reducuntur. in quo coniunguntur
 omnes et sic sunt quasi suggerentes ipsi.
 Sicut ergo a sensu cordis deriuantur sensus

pprii ita a diuina sapientia que tradit in sacra scriptura deriuant omnes scientie seculares & physice. Vnde Laffio: dicit qd ois splendor rhetorice eloquentie: oēs modocutionis poetice: quilibet varietas pronuntiationis decore a diuinis scripturis sumpsit exordium. Et itez sicut ois sensuum impressio ad ipm sensum comunem reducitur ita oēs scientie alie ad sacrā scripturā reducuntur sicut ad regulā dirigēt. Item qz finis ei⁹ est vitium finis ad quē fines aliarū scientiarū ordinatur. scilicet beatitudo eterna: et quantum ad hoc oēs alie scie coniungunt in ea. Nam quilibet scia est qda perfectio hominis. et quilibet perfectio hois ad vltimā perfectio ad ipm sensum comunem principaliter ita scia respicit scilicet felicitate eternā. Vñ Anicē. dicit qd oēs scie cōdicant in vna vltima tē q est acquisitio perfectionis aie preparatis eā ad futurā ordinatē. Item sicut oēs suggerūt sensui cōi. i. expectat complementū cognitiōis ab ipso circa particulare qd est in sensu. ita et p sacrā sciam omnis humana cognitio recipit cōplemētū ppter qd dicit Sap. xiii. qd vni sūt oēs hoies qbus non subest scia dei. Secūdo dicit esse in plato cura & custodia animarū quā designat virtus imaginatiua q est cōseruatiua & custoditiua sensibiliū formarū. Insuper ad modum fantasie dicit subditos adiuuicē sociare vel adiuuicē separare. put eoz salutē vide rit cōpedire. Tertio dicit esse in eo prudentia & discretio rez agēdarū vt. scilicet oia cū discretiōe & rōne agat & hāc designat virtus logicā. i. rationalis. Quarto dicit esse in eo iugis memoria seu recordatio suoz defectū & culpaz qz scilicet eū i puritate & in humilitate cōseruet & hāc designat virtus memoriē. Tertio platus assimilāt capiti ppter capitis dispositionem. Dispositio enim capitis huius Aristoteli. ex tribus cognoscitur scilicet ex quantitate ex figura ex capillis. Ex quantitate qd qz caput dicit esse mediocre inter parū & magnū mēbrū alijs in quantitate proportionatū. Nam caput nimis parū signat defectū materie & debilitatē

virtutis formatiue: nimis magnū signat superfluitatē materie & defectū virtutis operariue. Sic prelatas neqz debz esse nimis magnus p supbia elationē neqz et nimis paus p pusillanimitatis deiectionē: s; vt vtroqz vitio careat magnanimus & bñlis eē studeat: vt scilicet ex vtraqz virtute quoddam mediū & tēperamētū faciat. Item cognoscitur dispositio capitis ex figura qz figura capitis est rotunda. tū p lesiōis & passibilitatis amotionē: tū ppter medule cerebri amplexorē receptionē. Et tamē debz eē aliquantulū oblongū & circa tpa aliquantulū planū. Nam perfecta dispositio capitis est qn in rotunditate disponit ad similitudines mediū & tēperamētū. Et hoc necessarium fuit ad retinendū ventriculū cerebri in parte in anteriori parte capitis. ex qua quinqz nerui pcedunt quinqz sensus faciētes. Si mili mō parum acuitur a posteriori ppter retentionē alterius ventriculū in puppi. i. in posteriori parte ex qua procedunt medulle spondiles & nerui motum voluntarium faciētes. Debet ergo ad modū capitis prelatas esse rotundus. i. iustus vt nō sit in eo aliquis angulus iniquitatis aliquam partē retinens precipue in iudicio vbi partem vel personā accipere nō debet. Item debet esse oblongus per longam discussionē & deliberationem scilicet vt nō cito precipit sententiā: qz velox consilium siue iudiciū sequitur penitentiā. Debet etiam esse ex vtroqz latere planus id est firmus scilicet tam in prosperis qz in aduersis. Illud eni quod planū est vbi applicatur vel ponitur refidit firmum sed non sic quod est sphericū sed debet etiam esse acutus ante in pūsiōne futuroz: & retro in recordatione preteritorum & in medio eleuatus presentia sublimiter disponēdo. Item cognoscitur dispositio capitis ex capillis qz huius eoz quantitatē & qualitātē

& cadendi velocitatē siue tarditatē de cōplexione capitis indicat. Quasi autem capilli adberētes capiti sūt officiales & familiaris vel piliarij vel amici ipsius prelati qui ei iugiter adberēt ex qbus multum pendet & ostenditur qūis prelatas sit. Capilli. bene dispositi qdū adherent capiti ipsū custodiūt omāt & defēdūt ablati vō vel male dispositi ipm turpe reddūt. Et simile accidit de amicis vel piliarijs & familiarib⁹ plati. qz si boni sunt ipm custodiūt & honorabile reddūt. si vō prauū ipm corumpūt vel saltem infamē & odiosū efficiunt. Quarto prelat⁹ assimilāt capiti ppter eius cōpositionē. Nam priuo quidem caput ē ex mult⁹ ossib⁹ pstitūtū & hoc ppter cerebri defensionē. Nam substantia cerebri tētra ē & mollis vnde de facili lederet nisi esset iterpositio cranei & ossiū alioz p que ab extrinseca lesione seruat. Vñ aut ita q debent esse in prelato vt ipsū defēdant & custodiunt sunt misericordia iustitiā clementia & cetera virtutes. Vñ dicitur. Misericordia & veritas custodiant regē & clementia roborat tron⁹ ei⁹. Item caput huius aliquid de carnositate & b sūt necessarium ad tēperamētū ossium & neruozum ne forte nimis ossium frigiditate teneritudo cerebri occasionaliter lederetur. Similiter in prelato est infirmitas carnis siue passibilitas ad humilitatem. scilicet custodia virtutum. Nam sicut dicit Aplos. ii. Cor. xij. Virtus in infirmitate perficitur. Habet tamen caput parum de carnositate & pinguedine respectu alioz membrorum. & hoc ppter viuacitatem sensus & inuamentū intellectus: sicut dicit Pbs. in. xij. de animalibus. Forte ratio butis est qz spiritus in neruis sensibilibus per carnis grossitiē & nimiam pinguedinem in suo transitu impeditur. sic sensus hebetaretur & intellectus obrunderetur. Vnde Hiero. dicit qd venter pinguis non gignit sensum tenuē. In hoc ergo signatur qz prelatas non debet esse delicias neqz intēdere ad impinguandum corpus. sed paruum curam de-

bet habere vel impendere carni sue. Item debet platus parum habere de carne. de amore carnali sanguineozum. vt nō incedat ad ditandum. vel impinguandū eos de patrimonio crucifixi. de bonis ecclesie. Item caput quāuis multam videat ceteris vs habere duritiē multā tamē habet in mollitiē in medulla ita vt ipsius mollicie irrigetur totius corporis machina. Sic platus quāuis se debeat quāqz durum ostendere in corpiendo ceteris tamē in cōpariēdo mollis debet esse interior. Item caput multū est neruosum. & hoc sūt necessarium ppter ossium adiuuicem cōiunctionem & ppter sensus & motus operationē. Nam per neruum mediū anima in corpore omnē motū opatur & sensum. neqz si ne neruo descēdēt a cerebro mēbrū coniungit mēbro. Isti ergo nerui sūt bona vba & exēpla plati qbus subditorum sensus ifoz mant & ad bene opandū mouent & in pacis. i. vnitatis glorioz iuicē pncipiunt. Vñ si virtus fluens de capite p neruos ipediat corporis corruptio sequit & omnis compactio dissoluit. qz si virtus doctrine vel bone vite plato subtrahitur. subditorum vira quoqz corūpūtur & vnitatis p consequens discordia dissipat. Quinto ppter cerebri iclusionē. Nam itra caput cerebri ē iclusum qd ē corp⁹ albū sine sanguine de spū & medulla hñs multū & i trib⁹ cellulē distinctū & intra duos pāniculos scilicet piam matrem & duram situ naturalē est cōtētum. Est autem album vt cūuissioz similitudinis color: sit facile susceptiuū. Huius multū de spū vt mult⁹ in eo sit mot⁹. Huius multū de medulla vt acūmē caloris g ex ei⁹ motu generat tparet. Vñ habet de sanguine ne eius colore inficeretur. & sic omne ap prebenfium videretur rubeum. Ideo etiā fuit humidum sine sanguine vt cito in naturam sententiē mutaretur. In tribus autē cellulis est distinctum que ventriculi appellantur. In anteriori cellula formatur imaginatio. in media sensibilis ratio in vltima memoria siue recordatio. Hec om-

nia cōpctunt prelatō scilicet vt sit albus p puritatē. & sine sanguine. i. sine inordinato cōsanguineoz amorē. vt nō edificet syon in sanguinib⁹ & dz hōc est multū de spū scilicet multū esse spūalis. ¶ Itē de medulla bāozofa. de deuotōe sic vel de pietate cōpassiōis. distinctio aut trū cellularū tenēntiā signat tres pres pūdicētiōes quaz vna ē posterior. Memoria pteritoroz. Alia aūrior scz pūsiō futuroz. tertia media scz intelligētia pntiū. De bz ē ad modū cerebri esse inter durā & piā matrē inclusus. Itē enī due matres sūt duo pāniculi ad defensionē cerebri positi. vñ vocant mīcos cerebri vñ est grossus. & id dicit dura mater. bicit aut cranio supponit scz in medio cerebri ingrossat & ad maiore fortitudinē solidatur. nō tū imediate cū cranio cōiūgit scz post ab eo suspēdit. huc atqz illuc circa esse inter durā & piā matrē dilatā. Hec dura mater fuit necessaria vt piā matrē q̄ est ea tenetioz a duricia cranii defensaret. vt venas & arterias cerebri colligaret & vbi eēnt spacia vacua illa implet ea piā mater dure matri supponit & ipsa mollior inuenit. Et id substantiā cerebri circūuoluit & vitas cellulas inter se diuidit & distinguit. Neqz supfluit h pia mater. qz cerebri interiorius venas recolligit. & ne cerebri sua liqūitate defluat coadunādo custodit. cerebri ēt coopiens & amplectēs ipm a dura matre defendit. Itē q̄ due mīcos dūt cē in plato. dura. n. mī est pnia. pia mī misericordia. dz. n. esse sibi p penitētiā auster⁹. scz p pietatem esse alijs larg⁹ & benign⁹. vel dz cē dura mī in correctōe iusticie. & pia mater in cōpassiōe misericordie. Nā disciplina sine misericordia multū desituit. si vna sine altera tenet. vt dicit Grego. De rāqz tñ dicit esse mater cō dilectione caritatis mota. ¶ Sexto platus assimilatur capiti. ppter somositatū receptionem. Est enī caput toti⁹ corporis camin⁹ & rectum & id multax fumositatū a stomacho ascēdētium est receptiū. id fecit de illud porolum & foramina manifesta eicret supflūū ne fieret receptaculū nature monē rū. Itē mīte somositates ad cerebrū ascēdētēs sunt multe sollicitudines & antientas quas opz platiū habere. scz tamē supflūas curas & anxietates dz ab hōc cret. siue per secretas cōsiderationes & orationes siue p manifestas & viles occupatiōes. ¶ Se primo assimilatur capiti platus pp ipsius capitis lesionē siue passiōē. Datū enī caput multipliciter. aliqñ qdē ex sua mala cōplectione. aliqñ vō ex nimio fumo a sō macho ascendēte. aliqñ vō ex aeris item perie. aliqñ ex alioz mēbroz associatione. aliqñ ex nimia repletionē. aliqñ ex nimia exinanitiōē. aliqñ ex nimia fatigatiōē. aliqñ ex nimia dormitiōē. q̄ oia cōueniunt malis prelati qui aliqñ depauiant ex mala cōplectione inclināte. aliqñ ex fumo supbie ascendēte. aliqñ ex intemperātia distolūente. aliqñ ex maloz familiaritate inficēte. vel ex alioz malignitate deficiēte. aliqñ ex nimia repletōe ciboz. vel temporales ppetietatis. aliqñ ex nimia inanitione cōpensax sue necessitatis. qñqz etiam ex nimia fatigatiōe infirmitatē & inuiles efficiuntur aliqñ vō ex nimia dormitione negli gētie & pigrītie detinent. ¶ Itē platiū assimilatur collo. ¶ Prō rōne situatiōis. Nā collū situatū est inter caput & corpus. qz platus mediator est inī deū & populū. Vñ dz esse cōiūctus deo p puritatē & populo per charitatē & pietatē. Vñ Deut. v. Dixit moyses. Ego sequerter & medi⁹ sui inter vos & deū. Et quāqz prelat⁹ supra assimilatus sit capiti nō ppterca est in come nicens q̄ etiā assimilet collo. qz licz ipse sit vt caput respectu populū tamē est vt collū respectu ipi q̄ est principale caput ecclesie sū illud Eph. i. Ip̄m dedit caput sup om nem ecclesiā q̄ est corpus ei⁹. ¶ Secūdo rōne cōpositionis. Nā collū pponit ex duabus pribus. scilicet aūriori q̄ dicit gula & posteriori. q̄ dicit ceruix sicut dicit. Itē. Et itē due partes colli significāt duas pfectiōes plati. Quia gula siue guttur significat ad

notitēz doctrinē. qz. In gutture vox formatur. Ceruix vō significat soliditatē vt rē. Ceruix enī non est decaua vt gula scz solidā est & plena. Sed noua qz vor in gutture formatur. tamen si est vox significatiua & articulata & literata q̄ ppter dē locutio regit plura alia instrumēta. Vñ sūm Lō sūm. Organa vocis sunt plura scz pulmo arterie guttur vuula & dentes labia atqz lingua. Vox enim organoz quedaz sunt vocis ordinatiua vt vuula q̄ sūm Lō sūm. Vocem pulbrā reddit & fortes qñ pportio nōbilitē se bz ad alia instrumēta. Nā ac rem introcūtes tpat & ne nimis ipetuose eacqz detinet & refrēnat. ¶ Itē a receptōe pulcr⁹ guttur & arterias adseruat. Quēdā vō sūt vocē emissiua vt cānales pulmōis & arterie q̄ sūt qñ qdā fistule. q̄ si sint mūde lenes & tpatē dulcē & lenē & tpatā faciunt ipsaz vocē. Si vō fuerit aspe aut pl⁹ debito late vel stricte aut distorte grauem vel crūē distonā & inēquale vocē emittūt. Quēdā vō sūt vocis distinctiua. i. vōz distincte formatiua sicut lingua labia & dentes & hñōi. Itatur pma organa que sunt vocis ordinatiua admonēt prelarum & doctoz vt loquatur ordinate & tpatē. Alia vō q̄ sunt vocis distinctiua admonēt vt loquat aperte. qz in emīssione vocis sit oris apertio. Alia vō q̄ sunt vocis distinctiua admonēt vt loquat distincte. ps vō posterior que dicit ceruix designat vitā prelati. Lō sūm enī ex carne & ossibus & neruis & est ossa ad caput forti⁹ sustinendū scz neruosa ad motū voluntariū faciendū & sensum ad partes corporis deferendū. In gbus designat qz prelati quātum ad vitā debēt esse carnet p māsuētudinis lenitiatē. & ossi p fortitudinis firmitatē & neruosi p dilectionis colligationē & extēnsibilitatem. ¶ Tertio rōne pportionis. Nā dz collū esse pportionatū corpori ne excedat in puitate. vel in magnitudine modum. Tunc aut prelatus excedit in magnitudine modum quādo est nimis seuerus. tunc in paruitate quādo nimis remissus

dicit aut Aristō. in lib. triū. de animalibus qz in quadrupedibus spūsi corporis & crurum mediocriū collū est curtū & grossū & hñōi animalū in collo est maxima fortitudo sicut patet in bobus bubalis & vris & lupis. Alii collo fortissimo scilicet duro & grosso assimilantur prelati & debent cē fortissimi in operando. curi & breues in expediēdo grossi & pleni vt pingues in subueniēdo & largiēdo. ¶ Itē prelati debent esse similes tibijs quia primo debent esse in eis fortitudo patientie. & hoc designatur in tibijs que scz intrinsecus sunt ex ossibus fortibus facte que etiam sunt tanqz colūne ad corpus portandū habiles. Sic prelati debent esse colūne p debiliū sustentationē & fortes & patientes in portandū subditoz onera. ¶ Secūdo dz esse in eis cōpassio misericordie & h signat in tibijs quaz ossa interi⁹ sunt medulla pleua: vnde sunt exterius dure & interi⁹ molles: sic ip̄ plati vt & videantur exteri⁹ duri per correptionem iusticie & sint intrinsecus molles per compassionem misericordie. ¶ Tertio dz esse in eis māsuētudo conuersationis caritatis: h significat in tibijs que sūt carnositate vestite & in cōplacatione eaz cū seniorib⁹ neqz ab eis recipiunt neqz inferunt offensam. Vnde tanqz calcitra ad mollem corporis supportandā carnositas ipsarum a parte superiori est interius locata. Sic prelati qz se alijs cōplicant siue applicant cum eis conuersando debent esse sic māsuēti & tpatī vt neqz ipsi illos offendant conuersationis asperitate neqz ipsi offendant ab eis nimie familiaritatis vel dukedinis contemptibilitate: debent autem omnes subditos vt calcitra scilicet dulciter & leuiter supportare. ¶ Quarto debent esse in eis longitudo per seuerantie que etiaz significatur in tibijs siue coris q̄ sunt lōge Vnde id dicitur tibiē qz similes sūt tubis in specie & longitudine vt dicit sūdo. qz scilicet ipsi prelati longanimēs & perseverantes esse debent in sui officij sollicitudine & labore.

Cum platus sicut est nutriti. **P**rimo quod nutrit puerum gaudere cogit et condolere patientia dicitur prelatos erga subditos sicut ille dicitur. **S**ecundo gaudere cogit et condolere sicut filius. **S**ecundo quod nutrit subleuat puerum cadere. **S**ic platus cadere in peccatis subleuat dicitur reducere benigne ad penitentiam vel cadere in paupertate exhibendo ei misericordiam. **T**ertio quod nutrit lacrat puerum pro ratione quod prelati afflicti subditum dicitur solari. **Q**uarto quod nutrit deosculat cadere: quod sicut platus dicitur osculo amoris et pacis fouere subditum potest. **Q**uinto quod nutrit ligat puerum nolentem quod sicut platus dicitur restringere inuitum subditum insolentem. **S**exto quod nutrit abluat puerum se sordidat: quod platus purgare dicitur per correptionem iusticie subditum delinquentem et se se per culpam sordidat. **S**eptimo quod nutrit pacem recusantem: quod sicut platus subditum nolentem audire verba dei vel studere in sacris doctrinis quibus anima pacatur dicitur copellere ad audiendum vel ad studendum. **C**ontra quod nutrit instruit ne scientem: quod platus dicitur instruire subditum ignorantem. **M**ono quod nutrit balbutit et linguam fragram vel facit instruat non loquentem. **S**ic platus subditum ne scientem conseruit dicitur instruire de confessione quodammodo se cum eo peccatore accusando. **D**ecimo quod nutrit medicinam accipit vel sanitati restituit puerum egrotantem. **S**ic boni platus libenter penitentiam recipit per subditum liberandis. **D**undecimo quod nutrit nunc manu nunc genu eleuat puerum vagantem. **E**t sic platus nunc manu opis nunc genu orationis eleuat subditum laborantem vel tribulatos seu terribiles patientes. **D**uodecimo quod cibum ipsa masticat vel reficiat famelicum. **S**ic platus vel predicat verba dei disponit et ordinat vel melius instruat et reficiat audientes. **D**ecimo tertio quod sibilis et catulenis demulcet puerum dormientem. **I**ta platus deuotis recordationibus et officiis debet inuare subditum mouentem vel quod officiis et caritatis ecclesiasticis dicitur prouocare subditos ad somnum. **I**tem ad quietem intime contemplationis. **T**ertium

prelati debent excedere subditos sicut matres feminas excedit. **M**asculus enim in quatuor feminis excedit primo quo ad completionem: quod masculus calidus est et sicus femina vero frigida et humida in quo signatur quod platus dicitur excedere subditos et in calore diuini amoris et in siccitate. **C**alitate carnis: carnis. **H**umore seu fluxu concupiscentie carnalis. **T**ertium in masculo viget virtutes formales et actiue. **I**n femina vero materiales et passiuue. **U**nde Ari. in li. xv. de animalibus dicit quod vir se habet ad modum forme et mulier ad modum materie. **I**n quo signatur quod prelati debent magis esse actiui. **M**agis operosi quam subditi et magis solliciti in operibus virtutum et precipue in operibus pietatis que pertinent ad vitam actiuam. **S**ecundo pualer masculus quo ad nature operationem. **N**am masculus maior est virtute et magis eminentia virtutum dicitur et dicitur. **U**nde in rox ossa et lacerti sunt formosa et grossiora et oia membra in viris sunt solidiora et io ad opera aptiora. **I**n quo signatur quod prelati debent magis quam subditi abudare virtutum interiorum et in bonis operibus exterioribus et in tolerantia laborum et passionum. **T**ertio prelati que ad sensus discretionem: quod in ois genere animalium masculus in precantibus insidijs et fugiendis nocentibus sollicitiorum est animam semis et prudentioris vel dicitur philosophus in li. v. de animalibus. **I**n quo signatur quod prelati debent excedere subditos in discretionem prudentie et in cognitionem scientie. **Q**uarto quoque prelati masculus que ad potestatem et dominationem vnde docent auctoritas viris necesse est feminis denegat. **C**or. vi. et Beneficium dicitur est mulieri sub viri potestate et ipse dominabitur tui. **S**ic prelati excedunt subditos et doctrine auctoritate et regumini potestate et dominij dignitate.

Capitulum Iij.

Prudencia et discretio assumuntur odoratur: et hinc per quod **P**rimo ex precepti effectiui. **N**am virtus aie mediante spiritu animali phicit odoratur: sic et anima mediante spiritu sancti lumine et gratia

autem prudens ad discernendum phica vel noticia. **U**nde Apo. dicit. **I** Cor. xij. quod spiritualis homo oia diiudicat et ipse a nemine iudicatur. **E**t ij. **I** Cor. xij. quod per spiritum sanctum datur discretio spirituum. **U**nde vera prudentia non potest esse nisi in bonis et spiritualibus viris. et io et philosophus dicit in vi. **E**t bicor. quod impossibile est prudente esse non esse bonum. **S**ecundo ex parte organi receptiui. **O**rganum enim odoratur est aliqd circa cerebrum sicut in hominibus requiritur ad odorandum perfecta dispositio narium. **I**n quibus sunt due caruncule siue cavernule ad modum mamillarum dependentes que videntur esse propria organa odoratur et recipiunt spiritum animale per quosdam neruos a cerebro venientes. **M**arcs. n. non sunt propria instrumenta olfactus: quod per ipsas abscessis non paratur animal odoratur. **N**os et per loca fetida trahentes si flatu represserim aerem fetidum nares intrat in nullo sentimus et hinc quod ille caruncule quasi quodam motu voluntario sunt obstructe. **S**unt etiam caruncule hinc coeque et spogiose: coeque quod est in sua porositate coeque sumum recipiat et re odorabili resolutum. **S**pogiose vero sunt ut in eis virtus attractiua sit. **S**icut autem sunt due caruncule velut instrumenta odorandi. sic hinc due virtutes que sunt quasi aie instrumenta nociva a phica discernendi. **P**rima est intellegentia siue ratio vnde aie que sicut per prudentiam percipitur et se recte habeat circa ea que sunt ad finem utilia sicut a nocuis generaliter discernendo. **U**nde Aug. dicit in li. lxxij. quod prudentia est cognitio reze appetendae et fugiende particularis. que est collatiua intentionum particularium sicut ratio vniuersalis est collatiua vniuersalium. **E**t hec estimatiua etiam in brutis est per quam ouis fugit lupum sicut inimicum. **Q**uiaque hoc per sensum non percipitur. per hanc etiam mouet anis ad colligendum paleas tanquam viles ad nidum. **U**nde per hanc et ipsa bruta dicuntur percipere aliqd prudentie: sicut per philosophum vii. de histo. animalium. **T**ertius ex parte medijs delatiui. **N**am sicut dicit philosophus

in ij. libro de anima olfactus imutatur ab odorabili per medium scilicet aerem aut aquam. **N**am animalia que respirant per aerem odorant. **D**icitur autem quidam quod a corpore vaporabili quedam fumalis euaporatio resoluitur que est subiectum odoratur et peruenit usque ad sensum olfactus. **E**t hinc est ut dicbantur quod contrarij odores in medio se impediunt. **S**ed contra hoc est quod odor cadaveris. a vulturibus: usque ad quincenta miliaria sentitur. **I**mpossibile autem videtur quod aliqua corporalis euaporatio cadaveris usque ad tantum spacium distendatur. **S**ed ad hoc respondent quod talis euaporatio ad tam remotum spacium deferatur per ventos. **S**ed contra hoc est quod sensibile immutat medium vndique eam eandem distanciam nisi impediatur. **N**on autem sufficeret ad occupandum tantum spacium etiam si totum cadaver resoluereetur in fumalem euaporationem. cum sit certus terminus rarefactionis ad quem corpus corporale peruenire potest que est charitas ignis et precipue cum per huiusmodi odorem cadaver ipsum appareat immutatatum. **E**t ideo dicendum quod ab odorabili resoluatur potest fumalis euaporatio que tamen non pertingit usque ad terminum vnde odor percipitur. quod immutatur medijs spiritualiter vltius quam predicta euaporatio pertingere possit. **U**nde etiam homines non sentiunt odorem sine respirationibus. **A**nimalia autem aquatica et que non respirant sicut sunt que sanguine carent cum etiam odores sentiunt. quod patet quod quedam eorum de longinquo veniunt ad alimentum quod non esset nisi prouocarentur odore: oportet quod odorant mediante aqua. **P**er aerem igitur cui subtilioris nature est intelliguntur spiritualia. **U**nde quoad hoc aer spiritus vocat. **P**er aquam vero que grossior et fluxibilis est intelliguntur spalia seu corporalia que continue trahunt. **U**nde sicut ad odorandum necessarij sunt animalibus aer et aqua ita ad recte viuendum vel operandum necessaria est hominibus duplex prudentia

ria scilicet spiritualium et temporalium. scilicet ut prudenter sciat utraq; disponere sicut decet. **Primo** ergo prudentia sine industria est circa spiritualia que pertinent ad salutem. et inuenitur in omnibus habentibus gratia quia uincio docet eos de omnibus. ut dicitur. i. Job. i. sed secunda scilicet ea que est circa temporalia per quam scilicet sibi et alijs quis potest providere non solum de his que sunt necessaria ad salutem sed de quibuscumq; pertinentibus ad humanam vitam non est in omnibus gratiam habentibus. **Quarto** ex parte officij discretui. Est enim odoratus officium odores fetoresq; discernere sed odores percipit diligenter fetores vero horrendo. et hoc est qd odoribus tanq; conuenientibus adiunatur. fetores vero tanq; contrariis impeditur et ista uidentur competunt de qua Augusti. dicit in li. de moribus ecclesie. q. prudentia est uirtus ea a qua bus adiunatur ab eis quibus impeditur sagaciter eligens. **Capitulum. lxi.**

Regimen principantium et platorum assimilatur fronti propter quatuor. **Primo** propter expressionem. Hec enim statum mentis nostre sua specie exprimit dum nunc sit leta nunc tristis. Similiter in statu regiminis marima notificatio fit. Unde quidam philosophus dicit q. principatus uirum ostendit. Est etiam status regiminis maxime variabilis que nunc tristitia deprimunt. nunc vero leticia extollit. Et tunc uiri prudentes in hoc statu existentes plerumq; moribus afficiuntur q. risib. **Ezech. xi.** Signu thau sup frons uirorum gementiu. **Secundo** propter dispositionem. q. in Constantinu frons est os semicirculare neq; multu duru neq; nimis molle. Na necessarii sunt ut esset sic tpatu ne lederetur uicinitas oculorum. Sic platus vel princeps licet debeat in se esse fortis. ad modu offis. alijs tamen neq; debet esse nimis durus ne sit crudelis neq; nimis molis ne sit remissus. **Et id sicut dicit. Verum miscenda est leni-**

tas cum seueritate et faciedu est quoda et utraq; tpatu. **Tertio** frons est modice carnositas et pauca pinguedinis quia secundum talia impediu intellectui. Unde signu q. princeps no debet carnalib; intendere neq; delitijs insistere ad corp; impinguidu nisi pau; quantum requirit necessitas sed secundum decenciam stat. **Ecl. x.** De ubi terra cuius rex pax est et cuius principes mane comedunt. **Tertio** propter representatione neq; totu animalis uirtuositas lucei et frons. **Frons** cui ut philosophus dicit est sedes uerecundie et honoru. Unde persone inuerecunde dici solet. Tu deposuisti frontem **Hiere. iij.** **Frons** mulieris meretricis. facta est ubi noluisse erubescere. Sic uirtuositas plebs lucret et q. uitate rectoru. propter qd dicit. **Ecl. x.** Qualis rector ciuitatis et inhabitans in ea. Sedes enim regimini maxime est sedes uerecundie vel honoris. Na si laudabiliter tenet tunc reddit dignum honore. **Ecl. x.** In medio fratru rector illoz in bonore. si vero male tenetur opprobrio et uerecundie pater. **Quarto** propter significatio neq; dicit **Ar. li. de animalib;** q. q. h. fuerit magna significat stultitia q. medio cris significat bonitate et plerionis q. nimis eleuat et i. superficie rotundat excessu significat cholere et caloris. Sic si princeps uelit uideri magnus p. ostentatio; est signu stulticie metis. Esti eleuat p. supbie elatio ne signat excessu prope reputatiois et inuerecundie iordinatiois. si i. mediocriter se habet ut neq; p. supbia se extollat neq; pretribile p. ignominia se redat tunc est signum bone dispositionis interioru. **Tertio** rectoru et plati habent esse filiales neruis. **Primo** quidem q. nerui a cerebro originem sumunt. **Ad** at oes a cerebro immediate pcedunt s. quidam ab eo nuda mediate descendunt. **Et** tale mediu fuit necessariu ne si immediate a cerebro oes ueniret aut se rupo de lesio ne icurreret aut p. p. longitudine uia a principio sensus ad actu sentiedi potita no haberet. **In** h. ar. signat q. q. ruda rectoru i. tutio seu potestas est immediate a deo.

moyses et **aaron** et apostoli instituti sunt a christo precipue petrus alij prelati et rectores ut episcopi et reges et bndi. eliguntur ab hominibus vel potestatem habent a deo homine mediante. sed siue immediate siue mediate no est potestas nisi a deo. sicut ap. dicit **Ro. xij.** **Tertio** q. nerui plati et rectores i. omnib; q. faciunt debent moueri a deo. ut uidelicet ea q. faciunt propter ea opent et no propter fauore hominu. **Tunc** ei dicunt moueri a deo sicut finis mouet agere **Apo. i. Cor. x.** Omnia i. gloriam dei facite. **Tertio** q. nerui in sua cocauitate spiritum recipiunt et custodiunt. Sic plati in mentis sue humilitate debent spiritum da habere et custodire. **Unde** in **Isa. iij.** alij dillatione dicitur. **Sup** que requiescit spiritus me? nisi sup humile te. **Quarto** q. nerui ptes diuersas recolligunt et annexant q. scilicet platorum est subditos discordantes ad priorem reducere concordiam t. vni re **Ephe. iij.** Solliciti seruare unitate spiritus in uinculo pacis. **Quinto** q. nerui in suo exitu sunt molles. sed in fine se duos ostendunt. Sic prelati leniter in principio in capiendo semper ad perfectionem et artiora subditos trahere debet. **Apo. i. Cor. xv.** prius qd animale deinde qd spirituale. **Sexto** q. nerui sua mollicie et flexibilitate ossa i. uibilia flectunt. Sic prelati sue mansuetudinis exemplo debent duos et rigidos flectere ad unitate secundum illud. **Dicite** a me q. mitis su et humilia corde te. **Et** talis rector erit moyses q. fuit uir mitissimus et supposito e. p. dare ceruicis sic neruis alligant ossa. **Job** i. p. oca ecclesie bndib; mites platos duos sbduos dicit. **Unde** i. nerui i. pegi fit me. **Tertio** modificatio regitiois u. ce ad modu cartilaginis. **Primo** q. ad tpatu q. cartilaginosa sunt ossib; molliora sed carnis duriora. **In** quo significatur q. rector ut supra tactum est non debet esse nimis durus neq; etiam nimis molis et pius. s. quasi quodam medio temperatus. **Unde** in arca testamenti uirga fuit simul cu ma-

na. ut in rectoris iustitia sit uirga. asperitas correptionis. simul cum manna id est cum uoluntate compassionis. **Secundo** ratione efficacie. **Na** in cartilago uellit et tremat ossum ne ex nimia confricatio ne in suis iuncturis exasperentur. et ut facilius ossa cum carnibus iungentur. **Per** ossa intelliguntur subditi fortiores et maiores quorum extremitates sunt eorum defectus. nemo enim est tam perfectus qui non habeat aliquos defectus saltim extraneos et paruos ex quibus contingit quod inter fortes et probos uiros non nunquam et collisiones scandalorum et exasperationes uerborum procurante diabolo oriuntur. **Sed** ista extrema id est parua subditum uita uide scandala oriuntur ne ex nimia confricatio id est ex assidua simul conseruatione in iuncturis id est in locis vel officijs vel operibus quibus simul coniunguntur se inuicem ossa. id est subditi exasperent id est inordinate perturbent. cartilagine sunt uicinia id est prouida et honesta prelati industria reprimenda et peccauenda. **Tunc** enim extremum subditi prelatu uellit et cooperit quando ipsum ne ad alios turbandum prodeat reprimunt. vel tunc cartilaginis mollicies extranea ossum uellit dum dominorum et perfidorum subditorum extrema id est parua uicia quedam dissimilando vel parcendo prelatu pertransit. et quo quandoq; accidit quod duz subditus sic se patienter et benigne in suis defectibus a maioribus tolerari conspicit ipse a confratrum iniurijs et exasperationibus facilius se composit. **Ipsa** etiam cartilaginis mollicies ossa cum carnibus iungit. quia benignitas et mansuetudo prelatu etiam firmiores et fortiores i. pacis unitate inicit. **Sic** ergo per cartilaginis molliorem et ossa simul et carnes cum ossibus sine lesuris coniunguntur. quia sub benigno et modesto prelato omnes ad inuicem subditi tanq; fortiores quam infirmiores sine scandalis vel iniurijs in pace custodiunt

Tertio ratione deficientie. dicit enim Aristo. in li. xiiij. de animalib⁹ cartilago p^{ca} nō recreat: q^z p^{ca} vel ablata operis moderatide nō perficitur op⁹; deficit a sua p^{ca}ctione. Vnde bene poetice dicit. Semp ad oē qd est mēsurā ponere. p^{ca}ctā Nā sine mēsurā nō stabit regia cura.

Capitulum. lxxij.

Religiosi assimilant dētib⁹ **P**rimo q^z dētes in carne radicati sūt. et tñ terminis carnis excedūt. Sic religiosi q^z in carne sint positi tñ p^{er} carnē viuere debēt s^z illud. ij. Cor. i. in carne ambulantes nō s^z carnē militam⁹. **S**ecūdo q^z dētes nihil inter se vel in se esse patiunt. Sic religiosi nihil iter se vel in se pati dñt qd sit charitatis eoz seu vnitatis diuinitum vel ablatiū. Ro. xij. Charitate fraternitatis inuicē diligentes. **T**ertio q^z dētes superiores ad inferiores reuertunt⁹ et sibi inuicē matuo coaptantur. Sic iter religiosos superiores dñt redire ad inferiores p^{er} cōpassiones p^{er} hūilitatez et per charitatez. Et inferiores dñt coaptare se superiorib⁹ reuerendo et obediēdo. **Q**uarto q^z sola manilla infertor in boie mouet dñt econuerso inferiores cū offenderint redire ad suos superiores penitēdo et veniā hūiliter petēdo et superiores inferiorib⁹ se dñt coaptare misericorditer recipiēdo vel inferiores infirmitatib⁹ discrete addecēdo Apo. Ro. i. debem⁹ nos firmiores umbecillitates infirmoz sustinē. **Q**uinto q^z dētes ordinatē inuicē p^{ro}ponant: sic religiosos vocatur ordines q^z oia debēt in eis esse ordinata s^z in illud. ij. Cor. iij. **S**ia honeste et s^z ordinē hāt in vobis. **S**exto q^z dētes ad forationē vocē cōpāf. Sic et religiosos forari d^z vox laudis q^z ad diuī officiū cāratēs et vox p^{ca}tionis q^z ad p^{ca}ctā. Etia coopāf q^z ad vocē p^{ca}tionis q^z ad p^{ca}ctā audicētes. **S**exto q^z et dētes toti corpi obsequiuntur. Et sic religiosi seruiūt v^l ecclēsie p^{er} e^zplū p^{er}foratōis p^{er} hū p^{ca}tionis p^{er} suffragiū orōnis. et p^{er} ministeriū sacra

mentalis administratōis. **C**ari. iij. **D**ētes tñ sicut greges rōsāz quē religioz sūt et q^z est lac. i. doctrina p^{ca}tionis. balat. i. vox laudis vel orōnis et s^z fruct⁹ multiplicis administratōis. **S**eptimo q^z licet nō et se tñ ex adiunct⁹ patiunt. Nā s^z l^z sub dētiū ossa et icensibil⁹ fit de se ipassibil⁹ do lozē trahit rōne societatis carnis vel neri q^z ei sūt iuncti. Sic religiosi p^{er} amorē nimū quē hāt iterdū ad suos p^{er} sanguines carnales vel et ad aliquos seculares sibi familiarit⁹ iunctos de eoz malis dolozē sentiūt quē p^{er} se nō bētēt vel interdū religiosi q^z et se dōi sūt tñ ex incaut⁹ et nō bonis seculariū familiaritatib⁹ iuncti et maculantur et dolozes seu scādala patiunt. **S**exto q^z dētes abinuitē distinguunt. Sunt eni i mascul. cxxij. quoz q^z duo: i. anriori p^{er} pares q^z dupli vocant⁹ q^z lati sunt et acuti. **D**ñ et icifozes a medicis sūt vocati. eo q^z ad cibi icifione sūt apti. et q^z ore cap⁹ p^{er} mo ab eis cap⁹ t^{er}mozet. **M**ozedō at cū bū auster⁹ q^z ē necessariū et reliquit q^z ē sup⁹flū. **S**ūt et duo alij q^z canini sūt appellati q^z dupli dñti in similitate acuti et duris cibis p^{er} molēdis apti et rotūdoz. et p^{er} h⁹ canini dñt q^z canū dētib⁹ assilant. Et li canini dētes p^{er} cōsiozib⁹ fortiores acutiores lōgiores et rotūdoz. Sūt istis collatera les grossi et lati qui dñt molazes eo q^z ad molēdū cibū sūt quētiētes. Nā q^z a p^{er}ibus sūt fracta istis tāq^z mol tradūt molēda. In p^{er}mis q^z dētib⁹ p^{er} cōsiozibus vel q^z tolūt et p^{er}cidūt p^{er} necessariā et r^{er}liquā dunt tāt possūt intelligi religiosi et min⁹ p^{er} cōsiozibus seruāt tñ ea ad q^z necessario tenent et voto vel debito. **P**er caninos vo q^z duriora p^{er}terit intelligunt q^z dā feruētiores q^z duriorē et austeriōre vitā ducūt. **P**er molares vo latissimos intelligunt p^{er} cōsiozibus hāt latitudinē charitatis p^{er} hūilitatē firmat⁹ laetē b^{er}ā hūilitatis efficacia vilitatis. Nā molares dētes sūt lati firmi occulti et vilitati mi. **M**ono q^z dētes multa patiunt. Nā patiunt p^{er} dētes feroces p^{er}foratōes multas dolozes et alias consilio passionē

que omnes sūt et corruptis passionibus et humoribus descendentes. **I**sta oia cōpetūt malis religioz quē perforant per tentationum iacula putrecūt per luxuriā: fetēt p^{er} infamiā: mutantur alioñ p^{er} apostasiā: torquent et dolent p^{er} p^{er}nititionis iustitiam. **T**ertio religiosi debent esse siles pueris. **P**rimo q^z pueri sūt abtractabiles. **V**nde proprie puer dicit cū est a lacte remotus. Sic religiosus d^z se a seculo velut infans ab vberibus alienare: sic dicit Isaac in l^z de vita monastica. **P**salmissa. Sicut abtractus est super matre sua. **S**ecundo q^z pueri sunt disciplinabiles q^z dicit aliq^z puer cuz doli capax efficit et di discipline ap^{er}ius habet. **V**nde sub tutorib⁹ positus discipline subesse cōpellit. Sic religiosi debent esse sub disciplina patris spiritualis. i. p^{er}clari. **P**rouer. xij. **N**oli subtrahere a puero disciplina. **T**ertio quia sunt mor⁹ venerē merp^{er}i: q^z in hac etate mor⁹ venerē boies cōiter nō inuadunt eo q^z vic adhuc stricte sūt. **V**ñ ab hac puritate pueri dēti sunt. Sic religiosi debent seipos restringē et sibi vias p^{er}cludere q^z possent a carnis illecebris supari. et in puritate nō tñ mētis s^z et carnis manere. **A**po. i. Cor. xij. **N**olite pueri effici sensibus s^z malicia p^{er}uuli estote. s^z v^l nō sit i vobis malicia carnis vel spūs. **Q**uarto q^z sunt ad morū flexibiles. Et sic religiosi debēt ē flexibiles p^{er} obediētiā ad crequēdū morū volūtatis superioris vt possit p^{er}lat⁹ dicere illud. **N**ec. v. oēs pueri mei cōgregati erūt ad opus. s^z p^{er} p^{er}nititudinē obediētie. **Q**uinto q^z sūt corpe leues. s^z v^l nō sint religiosi pigri v^l graues p^{er} accidiā sicut erat ille de quo **M**atth. viij. **P**uer meus faciet ē. **S**exto q^z sunt animo dociles: q^z s^z religiosi debēt ēē dociles dei. **S**ap. viij. **P**uer erā igeniosus et fortis s^z animā bonā. **S**eptio q^z sūt pueri sine sollicitudine vitā ducētes: q^z s^z v^l religiosi nihil i terra appetunt et sine sollicitudine viuunt sicut de **A**ps⁹ dicit q^z dā glosa sup actus ap^{er}oz q^z gloria Ap^{er}oloz erat nihil i ter

ra possidere et sine sollicitudine viuere. **L**a les eni pueri solū deū querūt. i. **M**aral. rriij. **L**ū adhuc puer esset cepit querere deū. **S**trauo q^z nullū piculū sūt magis q^z v^l g^z timētes. Et sic religiosi timēt v^l g^z flagelli diuini. **M**plus eni timere debēt flagella dei q^z hōis. **J**udic. viij. **T**imebat q^z adhuc puer erat. **M**ono q^z sūt neq^z laudes neq^z vitupia aliq^z reputates. **I**ta religiosi vt deo placeāt vitupia dñt et laudes hōinū p^{er}ipēdē s^z dicebat **A**po. ij. **C**or. iij. **M**ibi p^{er} minimo est vt a vobis iudicer rē. **R**e. iij. **E**go autē puer puulus sū idest hūilis. **D**ecimo q^z sūt iuriāz imemores. Et sic religiosi debēt iuriāz obliuisci p^{er} dō e^zplū xpi q^z dicit. **P**ater vt mitte illis rē. **L**uce. xij. **V**ñ et ipse vocat puer. **A**ctū. iij. **D**uenerūt. v. et in ciuitate ista aduersus sanctū puerū tuū iesum. **V**ndecimo q^z verberant a marre stanz sūt reuertētes nec se de iniuria vindicantes. **I**ta religiosi etiā si affligant in religione nō debēt propter hoc suā religionē relinquere vel ipam accusare et vituperare rē. Et de talib⁹ pueris patet. **M**atth. j. **R**eligio dicere illud. **Y**sa. viij. **E**cce ego et pueri mei quos mihi dedit dominus rē. **C**apitulum. lxxij.

Ancioz viroz p^{er}fectio reprēsentatur in corde. **P**rimo q^z cor est exteri⁹ carnei. Et sic sancti viri sūt exteri⁹ carnei. i. lenes per māfuetudinē cōuersationis vel hāt sancti viri cor carneum p^{er} discipline susceptibilitatē vel carneum p^{er} cōpassibilitatē nō lap idē. i. duruz p^{er} picatē. **E**z. xxxvi. **A**uferā cor lapidē de carne vestra et dabo vobis cor carneū. **S**ecūdo q^z cor est iteri⁹ cōcauū. et h⁹ necessariū fuit sicut dicit **L**ōstān. p^{er}pter calozis cōseruationem q^z cor est toti calozis corpis fōtale p^{er}ncipiū. Sic sancti viri sūt cōcaui p^{er} hūilitatē. Nā sicut calor nālis cōseruat in cōcauitate cordis. ita calor charitatis in hūilitate mētis et hāc cōcauitatez. habuit cor xpi. **V**ñ dicebat. **D**iscite a me

qz mitis sum et hūilis etc. Est et cor calor
 ris cbaritatis esse receptaculū qz gratia
 dei diffusa est in cordibz vestris p spiritū
 sanctū qz datus est nobis vt dicit Ro. v.
 Tertio cor est substātaliter solidū et du
 rū et hoc necessariū fuit ne de facili ledere
 tur. Et sic sancti viri sūt solidi in se p pati
 entie firmitate et sunt incedū etiā aliqūā
 do duri p iusticie securitatem. Quarto
 cor est figuratē rotūdū et etiā oblongū.
 Rotūdū qdē est vt abūdātia spiritū in
 eo recipiat. Ob longū vō in forma pira
 vt scz tendēs in acutū tanqz in conū actio
 nālis caloris fortior sit. Sic et sancti viri
 hnt cor rotūdū. i. valde capax spiritualiū
 virtutū et etiā oblongū p continuitatē ser
 uois et bonorū opey. Quinto cor sem
 p est in motu et mouet cor fm diastolē et
 sistolē. i. fm dilatationē et cōstrictionē: cu
 ius motus si ad bonā cessaret statim aial
 deficeret vt pbs dicit. Et nota qz p dilata
 tionē frigidus aer attrahit p cōstrictionē
 vō calidus et fumosus expellit: et sic calor
 cordis teperat et cōpletio adequat. Sic sū
 eti viri cōtinue mouent et sollicitatur ad
 strabendū gratiā: vnde continue dilatant
 per augmētū in grā et cōstringunt p abst
 nentiā a culpa: vel qz se coercent in penitē
 tia. Sexto qz cor est pulmōni vicinū: vt
 cū ira incenditur huiusmodi pulmōnis
 remedio temperetur. Sic sancti viri im
 petum ire sciunt temperare remedio ra
 tionis per virtutes mansuetudinis. Se
 ptimo qz uia cor est spiritū humore et calo
 re plenu in est eni primo cor fōtale et prin
 cipiū spūs. Habet enim cor duas cōcaui
 tates vnam sinistram que ad cacamē tē
 dit et dextram que infra subsistit. Et de cō
 cauitates dicuntur ventriculi cordis. Et
 dicit Aug. qz in ventriculo cordis dextro
 plus est de sanguine qz de spiritu. In sin
 stro vō conuerso qz ibi spūs vitalis ge
 neratur ad viuificādū animal qui p quas
 dam arterias diffusus vndiqz dilatatur.
 Sic in cordibus sanctorū est plenitudo spi
 ritū sancti sicut de Apstis dicitur Actū.

ij. qz repleti sunt omnes spiritū sancto: vt
 postea p ipso tanqz per arterias. i. p dext
 ratorū ora ad alios deriuaretur. Sz qz
 in sinistro est plus de spiritu qz de sangui
 ne. et in dextro econuerso signat qz in ad
 uersitate est plus de amore spirituali qz
 de corporali: qz in pspicitate econuerso si
 cut in A postof qui postqz ablatu fuerit ab
 eis sponsus et fuerunt in luctu tribulatio
 nū plus abūdāuit amor spiritualis et grā
 spiritū sancti qz primo: qz primo plus dū
 gebant christum corporaliter. Vnde dicit
 Si non abiero paraclytus non veniet ad
 vos. Item cor est fontale principij ba
 ptis scilicet sanguinis. Vnde pbs dicit
 in. xij. libro de animalibus. qz in corde est
 principium venarū et prima virtus creat
 sanguinem et eius sanguis est mūdus et
 rus calidus et maioris sensus et conuen
 ens intellectui. Sic cor sanctorū est ple
 num humore sanguinis. i. effectiōe diuini
 amoris vel deuotiois. Nam affectus hu
 deuotio eoz nō est imunda impura sicut
 hypocritarū qz filies sūt sepulcris dealba
 tis que foris apparēt alba et intus nigrā
 et fetida. Item est clara nō obscuro vel te
 nebrosa sicut herencorū. Item calida. i. ser
 uens nō tepida sicut ipsefectorū. Item se
 sara nō fatua vel indiscreta sicut p̄s p̄p̄o
 soy. Item est fōtale pncipiū caloris. Vnde
 dicit pbs in. xvij. li. de aialibus qz ppter ca
 lorē cordis posuit natura mēbrū frigidū
 et opposito cordis. i. cerebry. Vñ in ge
 neratione aialis statim creat caput post
 generationē cordis. Sicut ergo cor est ple
 num calore. ita sancti viri sunt pleni amo
 re: sz calor cordis a cerebro teperat: qz fer
 uor amoris sapiētia regulat. Vnde eni de
 us diligit sapiēter qz et ipse nemine diligit
 nisi eum qz cum sapiētia inhabitat. vt di
 citur Sap. vij. Et cōtrauo qz cor est mem
 brum pmo formatū. Vñ pbs dicit in co
 dem. xvij. li. qz cor aialis et cōplementū p
 mo a natura creatum. i. ante omnia alia
 membra formatū. In quo signat qz bō p
 mo intenderē dz ad cōpositionē et sancti

ficationem cordis interius et postea ad cō
 ponendum et ordinandum mores et facta
 exteriora. Vnde. xij. li. Vnde prius qd in
 mo ē. Vñ qz cor dicitur multiplex
 nocumētum. Nam quādoqz parit ex alioy
 membroz colligātia quādoqz et p̄p̄a di
 stemperātia: quādoqz ex deficientis regimi
 nis cā. Sic et spiritualis ledunt quādoqz
 et p̄p̄is socijs: quādoqz et p̄p̄iis vi
 tijs: quādoqz a defectiuis p̄p̄is: parit etiaz
 cor et virtutis sue dissolutione et spiritū
 euaporatione ex nimia repletionē et ex ve
 ne cōcaue oppillatione. Dissoluit autem
 cordis virtus spiritualis p luxuriā euapo
 rat spiritus p superbia fit repletio nimia
 p gūā oppillat vena misericordie per aua
 ritā. Accidit etiā cordi timor sic qz patien
 ti videt qz cor de loco suo mouatur: hunc
 timorē facit accidia circa spiritualia. Nam
 accidia facit cor frigidus nimis et oia ope
 ra reddit mollia et dissoluta. Vñ at vāly
 sup quēdam tertū. Valenti qz si cor fue
 rit nimis frigidus et nimis humidus et pul
 sus mollis hō virilitate et audacia priuat
 et piget et timidus appebit. Et Decimo
 qz vigor cordis ondit p multiplex signum
 Dicit eni Valenti qz vñ et cōpletio cor
 dis ondit per magnitudinē respiratiōis.
 p velocitatē pulsus. p virilitatē festinā ad
 actionē. p irā audaciā et feruorē. p amplitu
 dinē pectoris et pilositatē. hec oia calorem
 diantē in corde significat. Hec s̄ cordis
 vñ dz apparere in penitētibz p magni
 tudinē contritionis. p quā aia et incipit re
 spirare p nouā attractionem spūalis grē.
 Item p velocitatē confessiōis qz est simi
 lis pulsui. p hō qz idicat spūali medico ifir
 mitatē aie interi latēre. Item p festinam
 et virilem actionē satisfactiōis. et p irā tra
 ppriā transgressiōis p audaciā cōtra ten
 tationes. p feruorē contra omissiones. per
 amplitudinē pietatis. Et pilositatem
 caritatis. Nam caro pilosa est asperior
 nō pilosa. Seme. xvij. Mōst qz esau ho
 mo pilosus sit et ego lenis. et iō Iohānes
 baptista pro asperitate penitētie portabat

vestimentū de pilis cameloy. Hec ergo
 omnia ostendūt calorē amoris diuini in
 corde dominātē. Vñ Decio qz cor quā
 t. animosius raro magis puū. Vñ aialia
 parui cordis in quāritate sūt maioris ato
 stitatis. ppter maiorē adunationē vñus.
 Vñ eni vñus quāto magis adunata. tā
 to potētor et quāto magis diuisa tāto ē de
 bilior vt in lib. de causis ondit. Sic spūali
 ter tāto qz plus hz de magnitudine vñus
 quāto plus hz de puritate hūilitatis. Hec
 eni est qz oēs virtutes vnitas et cōcatena
 tas tenet. Vnde Bre. dicit qz qz ceteras
 virtutes sine humilitate congregat quasi
 puluerem in ventum portat.

Capitulum. lxxv.

Sapientia assimilat gustui pp
 quinqz. Et primo rōne officij
 qz gustus est pprie sapoy pce
 ptiuus. Et dico pprie qz gustus
 est pprie gustus pur est discretus. Sapoy
 sz gustus put est qdā tactus qz scz tāgēdo
 percipit suū obiectū sic hz discernere quali
 tates tāgibiles scz alimentū cuius sensus
 est tactus. Sicut igit gustus est quo sapore
 ciboy percipimus: sic quoqz sapiētia est p
 quā qz sursum sūt sapim. et iō sapiētia dicit
 a sapore. Eccl. vij. Sapiētia doctrine fm
 nomē est ei. Et Scbo rōne principij. Nam
 pncipiū effectiū gustus est virtus aialis. i. vir
 tus qdā aie sensitiue. Instrumētale at qd
 dā pncipiū est spūs aialis qui p quosdā
 neruos ad linguā defertur. Sic et est du
 plex pncipiū spiritualis sapiētie: vñ
 essentialē scz fides que est prima virtus ne
 cessaria aie intellectiue. Nam sicut incitiū ar
 tis fm essentialē eius sūt pncipia eius et
 quibus procedit. sic incitiū sapiētie fm ei
 centiā sūt articuli fidei. Vñ fides dī eē ini
 ciū sapiētie. Sed pncipiū sapiētie instru
 mentalē est illud quo anima disponit ad
 sapiētiā et hoc est timor dei fm illud. In
 cium sapiētie ē timor domini. Dicitur au
 tem timor incitiū sapiētie quantum ad
 eius effectus. Nam sicut dicitur inciti
 um artis: vnde ars incipit operari: sicut

si dicat q̄ fundamētū sit principium artis edificatorie qz ibi incipit edificator operari. sic dicit q̄ ad effectū initium sapiētie vnde sapiētia incipit operari. Et h̄ modo timor seruilis dicit incipiū sapiētie. sicut principium extra timorē ad sapiētiā. in quantum ali quis timorē pene recedit a peccato. fm̄ illud. Eccl̄. i. Timor domini expellit peccatū et per h̄ habitat ad sapiētiā s; timor filial̄ et cast̄ ē incipiū sapiētie. sicut prim̄ sapiētie effect̄. Cū enim ad sapiētiā p̄tineat q̄ humana vita regulatur p̄ rationes diuinas. oportet sumere p̄cipiū vt hō deū reuerat̄ et subiciat ei. Sic enī sequenti in omnib; fm̄ deum regulabit. **C**ertio ratione organi. Organū enī et instrumentū gustū vt Philosophus dicit i lib. de sensu et sensato ē aliquod intrinsecū circa cor et similit. organū tact̄. Nā ad alios tres sensus derivat̄ vt sēsitiva et corde mediante cerebro ita q̄ a corde primo venit ad cerebrum et a cerebro postea ad ipsos sensus. Tactus at̄ et gust̄ referunt ad ip̄s cor p̄ mediū cōiunctū qd̄ ē caro. S; Cōstātin̄ dicit q̄ primū et manifestū instrumentū gustū put̄ ē discretivus saporē et lingua que spiritu aialem ad p̄fectionē virtutis gustabil̄ defert. fm̄. gust̄ sicut ipse dicit hoc modo. qz duo nervi lingue medio insunt. qui in multos ramos i extremis laterib; lingue discurrunt. et p̄ eos vt dicitur ē spūs aiā ad ligūā defertur. Cum ergo res gustāda subit̄ at ligūā spūs aiā q̄ ibi ē imutat̄ fm̄ p̄rietates cū q̄s postea iudicio aie representat. Sicut ergo circa cor lē p̄mū gustū instrumentū. ita i corde dicit esse p̄mū sapiētie habitaculū fm̄ illud. Ps̄. xliij. In corde requiescit sapiētia prudētis. s; p̄mū instrumentū sapiētie q̄ alijs manifestat̄ ē ligua. Ps̄. v. Os iusti manducabit sapiētiā et lingua ei; r̄c. S; duo nervi iuxta sunt due carulle q̄ debet esse i ligua sapiētis vna ad loquēdū et alia ad tacendū fm̄ tempus oportūm vel signi fiant duplex opus sapiētis. scilicet veritatem defendere et falsitatem repellere. Pro uer. viij. Veritatem medutabitur gust̄ nīc

um et labia mea detestabunt̄ ipsum. Et nota q̄ lingua fm̄ suam p̄plexioz ē decaua porosa hūida et insipida. Longaui vt bene q̄libz retineret. Porosa facta ē vt quod grossū vel subtile de re gustāda est; nervos lingue facile subintrat. et vt actus ad perficiendū candem plus vigeret. Adūda vō est vt humiditas cooperetur ad acceptorum dissolutionem. vt si aliqua dura vel sicca palato applicarentur humiditate lingue facile soluerent. Facta ē et insipida vt cuiuslibet saporis sit facile susceptiva. Nā si determinatū saporē haberet quātū alteri saporē percipere nō valeret. Hec et omnia oportet lingue put̄ ē instrumentum sapiētie. **P**rimo vt sit decaua ad retinēdū et custodiēdū verbum vsq; ad tēp̄ oportūnū loquēdi. Ad al. ij. Labia sacerdotis custodiūt secretū itz vsq; ad tēpus docendū. **T**erē vt sit porosa ad grossa vel subtilia prout decet dicendū et disponēdū. Nā humidū in re porosa p̄ diuersa foramina minutim diuidit. **S**ecū vt sit hūida itz vt dicta et acta ad dissolūdū dura. i. obscura vel dubia q̄ sunt difficilia ad intelligēdū sicut durum est difficile ad comedēdū. hūctet. i. declaret et exponat. **T**erē ē insipida ex se suscipiens saporē aliunde. qz. sapiam loquēdi ex se nō h̄z hō sed a deo fm̄ illud. Luc. xxi. Ego dabo vobis os et sapiam Aug. q̄ sapienter loquamini ab illo est non nra sapia. Contra qd̄ super bi philosophi dicuntur Labia nostra a nobis sūt Quarto rōne mediij. Nāz gustus vt dicit vobis non fit per mediū extraneū sicut visus fit mediante aere. sed tñ sicut nō fit visio sine medio vel sine lumine ita non fit gustus sine humido. Nullum enīz saporis facit sensum sui saporis sine humiditate. Vnde sicut color fit actu visibilib; p̄ lumen ita sapor fit actu gustabilis p̄ humidum. et ita opz q̄ gustabile vel actu habeat humiditatem aqueaz sicut vinum et huiusmodi aut sit potentia humectabile sicut illud quod sumit per modum cibi. Et ideo opz q̄ sit saliva in ore q̄ bene liquida

est et etiā liquefactiva. p̄ quā ea q̄ sumunt̄ etiā dicitantur vt eorū sapor percipi possit. Sic ergo gustui ad percipiēdos saporē necessaria est humiditas vel saliva. ita etiā sicut ipi hōini ad percipiēdā verā sapiētiā necessaria est xpi doctrina. Cū enī xpus sit caput ecclē vt dicit Ap̄s q̄si salua fluens a capite est doctrina derivata a xpo. et hec p̄ quā vere sapiētie gustus habet. qz ipse verbū dei est qui est fons sapiētie vt dicit. Eccl̄. i. Quinto rōne obiecti qd̄ ē p̄p̄ hūidum saporabile. Enumerat aut. vobis in. i. de anima. vij. sapor spēs ad q̄s omnes aie reducunt̄ scilicet dulcet amara pingue et salum. acetosū austerū. et acutū. Nos ita qz saporē sicut copuliter per gustū. sic et spūaliter p̄ sapiētiā degustam̄. Facit enī nos sapiētia degustare dulcē in contemplatione celestis gl̄ie Amara in consideratione eterne pene. Pingue in refectione eterne gr̄e Salum. an consideratione presentis miserie Acetosū in recognitione culpe et pūctione conscientie. Austerū in assumptione exterioris pnie. Et acutū in intelligētia scripturę. **T**erē sapia assiat salivę pp̄ quattuor. Primo pp̄ saporis p̄ceptionē. Nam s; Cōstā. saliva est inter gustū et eius obiectum media. Nihil enī gustui percipit̄ nisi cuius sapor mediāte saliva gustui p̄sentat̄. Sic quoq; p̄ sapiētiā a supra degustam̄ eorūq; saporē sentim̄. s; illud. Col. iij. Que factū sūt sapire nō que supra terrā. **S**ecundo pp̄ cōhūctationē. sine q̄ hūctatiōe lingua nō h̄z volueret neq; loqr̄et. Sic et per sapiētiā cordis os ad recte loquēdū disponit̄ et dirigitur. fm̄ illud. Ps̄. xvi. Loq; sapiētis erudit os eius. **T**ertio pp̄ digestionis p̄parationē. ciborū enī siccitate saliva ipat̄ et eorū succositatem augmētat vt melius possint dentibus conterī et facilius postea digeri. Sic qz sapiētia fact̄ vt ea dei q̄ sūt cib; aie sterere p̄ expōnē et digerē p̄ disculīnē et p̄siderationē. **Q**uarto p̄pter superfluitatē cerebri et pulmonis faciliorem euacuationē. Sic sapiētia euacuat superfluitates cerebri. i. inordinatas et

fantasticas imaginationes. quas sapiētes vel non habent vel eis non inherēt. **T**erē superfluitates pulmonis. i. superfluas et inordinatas locutionis. Nam sine pulmone locutionis vox formari non potest neq; anhelitus reddi valet. sicut dicit. Art. in. li. xiiij. de animalibus. Non autem homo sapiēs aut superflue aut inordinate loquitur. oia vba eius sunt p̄derata et mēsurata. Eccl̄. iij. Verba sapiētum statim p̄derabunt̄. **C**apitulum. lxi.

Scientia hominis assimilatur naso. **P**rimo propter eius sensibilitatem. Nam per nares odorifera sentimus. et per eas inter odoriferat fetida discernimus. Est autem verum intellectui sicut res odorifera nari. salum autem est vt res fetida odoratur. Vnde scientia per quā verum a falso discernimus recte assimilatur naribus. et hinc est qd̄ nesci; et imperiti vocantur ignari. i. sine nare. **S**ecū de propter continuitatem. Nā enim natus duas concavitates sine duo foramina que per quanda; cartilaginosa substantiaz ab invicem sunt distincta. et vnum horum foraminum ad concavitatem palati tendit. alterum sursum ad cerebri pelliculas vadit vt aerem attrahat cerebro. et spiritura defert naribus animale ad sensum odoratus perficiendum. **P**rimo ergo foramen fuit necessarium ad eijciendas superfluitates de cerebro euacientes. Aliud vero ad spiritum attrahendum et odoratum perficiendum. Duo ergo foramina narium sūt duo modi scientiarum. Est enim scientiarum alia speculativa que ad superiora tendit. alia practica que inferiora dispōit. vna scilicet practica superfluitates eijcit. sicut patet de scientia medicine que docet expellere superfluitates humorum. et de moralī que docet reprimere et expellere excessus et extrema vitiorum. Altera scilicet speculativa spiritum attrahit. i. spiritualem et intellectualem p̄fectionem. **T**ertio propter neccilitatem. Nam fm̄ Cōstā. natus fuit

necessari⁹ ad aerē attrahendum Et sic est necessaria scientia naturalis ad attrahendum aere⁹. i. ad acquirendam noticiā respectu sensibilium. Nā aer p̄cipue est medius p̄ q̄d sensibilia deferuntur ad sensū sicut patet in olfactu et auditu et visu. qui sūt sensus qui p̄cipue deseruiūt scientie: et sicut aer per attractionem recipitur in naribus ita species sensibilium per abstractionem recipiuntur interius primo in sensu. postea in intellectu. sic aer attractus primo recipit in naso postea in pulmone. Et item est necessarius nasus ad cerebrum expurgandum et sic est necessaria scientia moralis scilicet ad expurgationem animi a vitijis per contrarias Virtutes. Et item est necessarius nasus ad calorem in ventriculis cerebri temperandum quasi enim calor cerebri est desiderium naturale. Unde. i. **A**etaphysic. Omnes homines naturalit̄ scire desiderāt. hoc desiderium non totaliter satiat sed tñ quodā modo perficiendo temp̄ p̄cipue scientia metaphysicalis q̄ est circa materie intelligibilia gubus intellectus magis reficit. nō tñ calor iste extinguit. q̄ per nullā scientiā būanaz sciendi desiderium satiat. Et itē est necessarius nasus ad resolutū odore a quacunqz substantia discernendū. q̄d p̄petit scientijs resolutiuis siue demonstratiuis. q̄. s. cōclusiōnes i p̄ncipia resoluēdo diiudicāt et discernunt sicut sūt scientie Mathematicae. Sicut etiā necessarius nasus ad decorandū et honestandū. Nā s̄m Sal. nasus ē faciei maximi ornamentū. et ipsius carentia facie maxime debonstat. Sic quoqz p̄scientiā hō honestat et ornat. et honorabilis redditur. pp̄ q̄d p̄bus scientiā in primo. li. de aia iter bōa honorabilia cōputat. Quarto ad pp̄nāsi quantitatem. Debz eni dispō nāsi medietatis esse ita q̄ et longitudine et latitudine et altitudine modū debitū non excedat. Sic quantū ad scientie studiū excessus longitudinis est in bis. q̄ longo tpe scholas exercuerunt et parū vel nihil p̄ficiunt de quib⁹ Apo. ij. **T**hi. iij. Semper quidez discentes et nunq̄ ad scientiaz veritatis p̄

uenientes. Excessus autē latitudinis attenditur ad numerū scibilium. et h̄ excessus p̄hibetur. cū dicit Ro. xij. Non plus sapere q̄ oportet sapere et c. Et c. In supra cuius rebus noli scrutari multipliciter. et in pluribus operibus eius ne fueris curiosus Sed excessus altitudinis p̄hibetur Eccl. iij. cū dicit Altiora te ne q̄seris et c. Quāto pp̄ nāsi passibilitatem. q̄ h̄z Lōstā. nāsi q̄ h̄z ipedit et mala cerebri dispōnē. et eadez cā et impedit scientia q̄ et mala vñ positione cerebri naturali vel violenta efficitur homo male dispositus ad scientiam: et lesis etiam organis interioribus cerebri scilicet fantasie vel memorie perditur usus scientie. Aliquando vō impeditur et nerui oppilatione. quasi autem oppilatio nerui est grossitudo et durities ingenij. que et scientiam impedit. quandoqz vero et humorum fetidiorum repletionē. et hoc pertinet ad seditates carnalium peccatorum. que a studio et scientia retrahunt et nostri intellectu acumen obtundit. vel humoros fetidi sunt errores immixti quibus aliquis replet. laniine veritatis caret et veram scientiam non habet Aliquando vero et carnis superflua generatione et hoc impedimentum est in gulosis quia venter pinguis non gignit sensum tenuerit. vt grecorum puerbium dicit. Aliquando et humorum a capite dissolutione et hoc impedimentū est in superbis quia superbia est initium et caput omnis peccati a qua descendunt humoros idest cogitationes vel affectiones tumefactantes oculos mentis vt lumē veritatis conspiceret non possit Aliquādo vō ex nimia constrictione et hoc est in illis qui studium suum coartant solum circa scibilia alicui⁹ scientie et vltari⁹ discere et nō curare

Capitulum. xvij.

Erutorum dei mentes debent esse similes venis. Primo quia vena sunt concaue. quia saliciz mentes seruorum dei sunt similes et ad diuine gratie

receptionem habiles **P**rou. v. Sit vena tua benedicta scilicet benedictione gratie. Et Scdo quia vena in corpore hominis sūt sanguinis camere siue vasa. q̄ scz mentes seruorū dei sūt diuine grē non solū receptiue. s̄ et retentiue et reseratiue. sanguis enim quo vita corporalis sustentat et viuificatur signat diuinam grām. per quā et aia viuificat et nutritur Apo. Cor. vi. S̄ra dei s̄z id q̄d s̄. Et tertio q̄ sc̄i sūt ministri sanguinis et dauule. q̄ scz dei grām quam dnt etiā alijs ministrare et comunicare student. s̄m illud. i. Petri. iij. Nusquisqz q̄ accepit grām in alterutro illā administrātes. Quarto q̄ vena sūt sanitatis et infirmitatis nācie. Sic serui dei alijs infirmitates vno et sanitatē virtutū annūciāt et demonstrāt. **I**sa. lviij. Annūcia populo meo scelera eorū et domui iacob peccata eorū Et de virtutibus. i. Petri. ij. Vt Virtutes annūciatis ei⁹ q̄ de tenebris nos vocauit in admirabile lumē suū. Et serū dei bonus ad modū serui mundani et multus p̄prietatibus ondit **P**ro. x. q̄d q̄ docilis est et ingeniosus ad intelligendum. Eccl. vii. Serū sensatus sit tibi dilectus q̄si aia tua Et Scdo q̄ est hūilis et obsequiosus ad seruendū ps. Dñe q̄ ego serū tu⁹. et c. Et tertio q̄ est hilaris. et iocosus ad viuendam Sen. xvij. Leni seruicium regi. et **I**sa. lrv. Serui mei letabūt. Quarto q̄ affabilis et graciosus ad loquendū. Vñ dicit de dauid q̄ seruebat sauli. i. Re. xvij. Acceptus erat dauid in p̄spectu vniuersi populi. et matie seruoꝝ saul. Quinto q̄ est virilif et aiosus ad se cōtra aduersarios dñi sui ponendū. i. Re. xii. Nō incidat cor cuiuscūqz in eo. ego serū tuus. et c. Sexto q̄ est in omni s̄ fidelis et studiosus ad exequendū Luce. x. Euge serue bone et c. Et. **N**u. xii. Seru⁹ meus moyses q̄ in oi domo mea fidelissimus ē. Et Septio q̄ ingeniosus et vtilif ad lucra dñi pcurandū **N**u. x. Vocatis seruis et c. Et octauo q̄ sollicitus existit ad seruendū **N**u. xij. Quis vestruz hīs seruū et c. Vñ **M**endat vrias q̄ dicit. ij. **R**e. xij.

Dñs meus ioab et serui dñi mei habitāt in cāpis et ego et c. **M**ono q̄ patiens ad expectandū. **N**u. xij. Beatus i ille serū quē cū venerit dñs et c. **D**ecimo q̄ est vigilans ad dñm suū custodiendū. Vñ dicit redarguit seruos saul dormientes et dñm suū nō custodientes. i. **R**e. xvi. **E**t undecimo q̄ sp̄ h̄z oculos ad dñm stēplandū **P**s. Sic oculi seruoꝝ in manib⁹ dñoꝝ suorū. et c. **D**uodecimo q̄ semp̄ studet ad placide et mūde seruiendū **P**s. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat. **D**ecimo tertio. q̄ castigatus non aperit os ad murmurādū **E**ccl. x. Seruo sensato liberi seruiert. et vir prudens et disciplinat⁹ nō murmurabit coreptus.

Capitulum. lxxij
Solicitude et cura spiritualiū assimilatur vigilie. Ne enim sunt vigilie. que conueniunt laborantibus. i. bene operantibus. vt meritū augeant conueniunt speculantibus. i. contemplantib⁹. vt de minimū venientem. recipiat hucnūt medicinaz sumentibus idest penitentibus vt nō se ledant. conueniunt egorantibus idest tētaris. vt citius conualescant. conueniunt irnerantibus scilicet per etilium huius vite ne per somnum pigritie dictaz amittant. conueniunt et gregē pascentibus. i. p̄elatis ne damnum gregis. per lupos. i. per hereticos vel malos homines aut demones icurrant. conueniunt etiā orantibus vt coronam promissam vigilantibus non amittant **M**ath. vigesimo sexto **V**igilate et orate. Et item sollicitudo et superflua cura sp̄aliū assiat marie iordinate vigilie Vigilia enim si fuerit nimia. vt dicit. **L**onstā. calorem augmentat. Et similiter sollicitudo nimia sp̄alium estum auaricie augmentat. Et item corpus defiecat Et similiter sollicitudo superflua defiecat animam ad hūore pietatis. et etiaz corpus ratione inordinati laboris. Et item oculos grauare Et similiter sollicitudo auaricie grauare oculos mētalē dep̄nens ad terrā. i. terrēna. Et itē visus

beberat. Et sic sollicitudo tpalis heberat vi sum rēplationis spūalis. Et sic dolore capitis generat. i. impatentia et turbationes mētis. Vñ dñs dixit. Martbe sollicita es et turbaris erga plurima. Et sic totū corp⁹ debilitat et enervat. Et sic supflua sollicitudo enervat totius anime virtutem. ppter qđ Auce. xii. Dñs admonet dicens. Noli te solliciti esse etc.

Capitulum. lxx.

Spiritus sanctus tria opatur in anima. Nā est rēplator nature largitor vite. et inspirator sapientie. Et fm hec tria assistit triplici spūi qđ ē in humano corpe. Est eni in corpe hūano spūs naturalis vitalis. aialis. Naturalis hz sedem in epate. vitalis. in corde. aialis in capite Spiritus eni naturalis hz sic generari. dum eni p calore agentē in sanguinē fortis in epate fit ebullitio. fumus resoluū quī ex nervis epatis subliat⁹ et depuratus in quandā subtilē et spiritualem substantiā siue naturā aereā cōmutat. qđ spūs naturalis dr eo qđ sua potētia naturat⁹ sanguinē sbriliat et sua leuitate. ipz ad singula mēbra ipellit. Iste qđ spūs est virtut⁹ nātis regitiuus. sicut quoqz spiritus sanctus est ois esse conseruati⁹. et omnis virtutis et regiti⁹ fm illud. Iste spūs oris eius ois virtus eorum spūs vō vitalis fit qđ spūs naturalis pdictus in epate generatus p venas qđ dam ad cor mittit vbi p collisionē et motū partiū cordis adinuicē magis depuratur. et in naturā subtiliorē ruerit. Et tūc spūs vitalis dicit eo qđ a corde p arterias ad mēbra totius corpis se diffundit. et spūalem vitam augmentās et opationes rectificat et custodit. Sic spūs sanctus veniēs in aiaz. spūalem vitā grē in eā infundit et ad singula mēbra aie. i. ad singulas eius potēncias suas virtutes spūales diffundit. qbus opationes hois pducunt et rectificant. s3 qđaz arteria a sinistro cordis ventriculo exiēs in suo motu mori i duos diuidit ramos quoru vñs tendit ad inferiora i plurimos ra

mos diuisus qbus mediātib⁹ spūs vitalis ad oia mēbra interiora viuificāda potatur. Alter vō ramus tendit ad superiora et in tres ramos itez diuiditur. quoz dexter ad dextz brachiū. finisler ad finistrum cōst se diffundit. et sic vitalis spūs per totū corpus trāsfundit et vitalē pulsu in arteriis opatur. Ad cūdius vō ramus ad cerebrz se cōtēdit et superiora viuificās vitalē spūm in omnib⁹ circūfūdīt. Sicut ergo spūs vitalis viuificat et pñcit inferiora et superiora membra corporis sic et spūs sanctus viuificat vitā grē et pñcit inferiores. i. actiuos per dilectionem proximi. et hic hz diuersos ramos. i. diuersa opera vite actiue et superiora. i. cōtēplationis in dilectione dei. Et iste diuidit i tres ramos fm tres modos diligendi qđ ponit beatus Bernardus Diligēt. n. sancti viri. deū fortiter. sapienter. et dulciter. fortiter quo ad patrē sapienter quo ad filium dulciter quo ad spiritum sanctum vel fortiter qđ mudū. sapienter contra diabolum dulciter qđ carnē. Vel diuidit spūs superio ra pctens in tres partes. qđ spiritus sanctus superiores. i. sublimiores viros et cōtēplatiuos perficit tribus virtutibus. s. fide spe et charitate. Vel qđ eleuat eos ad tres cōtēplationis gradus quos beatus Dionysius ponit. i. iij. c. de diuinis nomi. s. rectū circularē et obliquū. Spūs vō aialis fit qđ idē spūs ventriculos cerebri penetrans ibidē magis digerit et magis subtiliat. vt in essen tiam aialis spūs qđ ceteris subtilior est tran mutat. Iste aut aialis spūs in anteriori vētriculo cerebri generatus particulatim dif funditur per organa sentiendi ex quo quī qz sensus perficiantur pars tamen in cōtēdē cerebri vētricul⁹ remāet. vt scūs cōis et vis imaginatiua formet. deinde transit ad mediū ventriculū. s. ad cellulā logicā ad pficiendum intellectus. Deinde transit ad cellulam memorie vt impressiones factas in alijs cellis ibi cōdat et postea ide p medullam spine doxi que dicitur nucha transit et penetrat ad nervos motiuos. vt sic motus voluntarius in omnibus inscribitur

bus partib⁹ corporis generat. Sicut ergo animalis spiritus seruit sensui. intellectui. et motui. Sic quoqz spiritus sanctus acut se sum ad discretionem. eleuat intellectus ad cōtēplationem. et mouet affectum ad dilectionem. Et sicut animalis spiritus pñcit tam sensus interiores qđ exteriores. Sic quoqz spiritus sanctus perficit et illuminat ad discernendū et diuidendū tam in teriora propria qđ exteriora aliena. Vnde Apostolus dicit qđ spiritus homo omnia iudicat. et ipse a nemine iudicatur prime Cor. iij.

Capitulum. lxx.

Bona xpi vñ in se habere illa que etiam reperuntur i bona sponia hominis scz vt sit frequens ad orandū. et de uora quo ad deum. subiecta quo ad maritum idest christi obsequiu. asabilis et benigna scz quo ad miseros. pacifica quo ad vicinos vel quoscūqz cōsocios circūspecta quo ad filios. s. quo ad suos mores et actus quoz non sum⁹ principia sic patres natoz sicut vobis dicit i Ethei c. manifesta quo ad subditos. i. quo ad sensus proprios quos debet spōsa christi mā sūte refrenare. Et sicut patiens in tolerādis sedula et diligens in agendis. modesta in habitu. sobria in motu. tacita in affatu. pudica in visu. honesta in gestu. matura in incessu. vercūda in publico. hilaris in mari to siue christo. continens in occulto scz loco vel corde. Talis ergo est laudanda que plus moribus qđ carnis delitijs plus virtutibus qđ splendēdis vestibus studet place re marito siue christo et plus causa proliis. i. boni operis qđ libidinis idest qđ delectationis vel commodi temporalis in bonis matrimonijs. i. in spūalibus exercitijs ruer sat. et pcurat hēre filios grē qđ nature.

Capitulum. lxxi.

Superbia inducit ruinā si cut ventositas induxit epilentiam. Dicit. n. Auicē. qđ multotiens sentit epile

ticus aliqd eleuari ex pollice pedis. sui. qđ est sicut ventositas frigida et tendit versus cerebrum ipsius. cū ergo peruenit ad cor et ad cerebrū ipsius incurrit epilentia. Hec ergo ventositas frigida est clatio superba que mentem tumefacit et feruorem spiritus extinguit. hec surgit ex pollice pedis. et pre excellentia honoris. Nam pollex ceteros digitos precellit grossic et ordinet. quia est inter digitos primus et magis corpulentus. Et ideo tanqz pollex in pede est homo bonoz et opulentior in pede. et quo ventositas surgit qñ b excellētia superbi. et hec tunc cor tangit quando delectatur in prerogatiua honoris. Sed tunc ad cerebrum pertingit. cum ad sensum eius et rationem peruenit. vt scz se ceteris eo estimet meliorem quo se pre cunctis videt recipere bonoz. sed et hoc incurrit epilentia. qz nō nūqz ex occultata mentis superbia sequitur manifesta ruina. Nam in epilentia est casus et prostratio corporis. Prover. xvi. Ante runam exaltatur spiritus. Et sic superbie tumor exaltando etiam penitentes et dominum diligentes inuadit et occidit. Cuius exemplum apparet in dolore stomachi. Nam sicut dicit Auicē. quando apparet cum dolore stomachi super pedem dextrū aliquid simile dolore patiens moritur in. xxviij. diebus. Est enim quasi dolor stomachi penitentia et dolor peccati. Nam sicut dolor cruciat stomachum sic conscientia peccati remordet et cruciat animus. Est aut velut pes anime amor eius. sed tanqz pes finisler est amor tpaliū. tanqz vō dexter pes est amor spūaliū ergo anima penitens debet habere dolorem quo purifictur et pedem dextrū idest amorem spūaliū quo pmoueat. Sed inter hec cauē da est vesica. i. timenda est superbia. Est. n. tumor superbie velut elcuaio vellic que tunc in pede dextro nascitur. quando de spūalius operis profectu aliquis extollit sed hoc patiens ad mortem appropinquat quia omnis intumescens superbia ad ruinam peccati festinat. Pro. xvij. Qui altaz

facit domū suā. *Umetis querit ruinam.*
Capitulum. lxxij.

Antatio peccati assimilatur incubo. Nam incubus secundum Avicennam egritudo in qua homo sentit cum in somno iugreditur fantasma graue super se cadens et comprimens ipsum. et angustia tur eius spiritus et intersecat uox eius et motus eius fortasse profocatur propter oppilationes. et cum ab ipso separatur excitatur subito. Talis ergo incubus temperatior peccati designatur propter nouum. Et primo quod talis egritudo dormientem occupat. accidit enim in somno Est autem dormienti situs qui tentationibus resistere negligit. Unde per hoc egritudo accidit dormienti et non vigilantem significat quod tentatio preualet negligentem non autem sollicitam resistentem. Unde Math. xvi. Vigilate et orate ut non intretis in tentationem. Et secundo quia hoc egritudo fantasmatum grauat. Dicitur enim. qui hoc patitur fantasmatum quoddam graue sentire quasi super se cadens et ipsum comprimens. cum tamen non sit quod uidetur. quod non est pondus exterius sed interior egritudo sed nihilominus ipsum grauat ut pondus. In quo significatur quod creatura in tentatione diabolus peccatorum deludit ut uideatur peccatum esse id quod non est. sed magis delectabile vel inanis uile esse vel minus periculosum quam postea inueniatur. Et sic illudendo inducit ei pondus et grauedinem peccati. Aliquando etiam tentatio peccati est ut fantasma terrenis vel quando diabolus tentando persuadet dicens. Nisi feceris hoc tale malum accidet tibi. puta nisi senes exierueris ad paupertatem et misericordiam deuolueris et similia. Et supinducit peccatum quo postea conscientia plurimum grauat. Iniquitates mee supergressae sunt caput meum et cetera. Propter. xiiij. Similitudo illudat peccatum esse ut fantasma terrenis et cetera. Et tunc dicitur fantasma esse et cetera. Et tertio quia incubus spiritum angustiat angustia. n. valde spiritus hoc patientis. et sic homo postquam tentationi commisit et peccatum fecit angustia ex remotio

ne scie spiritus eius. Ap. Ro. i. Tribulatio et angustia in omnibus actibus operatur. anali. Et uero quod incubus hominem uocem priuat. Nam enim potest loqui et hoc patitur. et hoc facit in peccante ueraciter peccati. quod. sei tollit uocem confessionis. Ucc. i. Eris tacens et non poteris loqui. Et quinto quod corpus immobilitat. quod talis non potest membra mouere. et sic postquam peccator cadit in peccatum non habet motum uite uel operis interlois in ritorio. Et. xii. Fiant immobiles quasi lapideis. Et sexto quod quibus ipsum profocatur scilicet propter oppilationes. et hoc est quando diabolus omnem potum. uocem uiam seu meatum peccati precludit ut possit de peccato currere. Et. iij. Concluserunt uias micarum lapidibus. Et septimo quod egritudines periculosas preueniunt. Nam ut dicit Avicenna. Talis incubus antecessor est periculorum egritudinum aut apoplexie. aut epileptie. aut manie. quod scilicet postquam bonus in tentatione cadit et peccatum percipit tria mala consequitur. scilicet debilitatem otiositatem. percipibilitatem. Si quidem ex unius peccati mortalis conscientia uel opere sic anima debilitatur quod se tenere non potest nisi ad aliud cadat. Hanc debilitatem designat epileptia in qua est corporis prostratio. Non enim est possibile sicut dicit Avicenna. ut patienti actu epileptia remaneat erectio corporis. Unde necesse est ipsum cadere. nec habet possibilitatem postquam cecidit erigendi se. Et sic est peccatorum accidit postquam peccatum cecidit. quod non est in eo uiam se erigere possit. Et. Spiritus uadens. spiritus in peccato. et non rediens a peccato nisi per diuinum auxilium. Et tunc uox per peccatum omni opere meritorio uite eterne gradum manet in eo. Et sic quantum ad meritum est otiosus. et hoc designatur in apopleptia. in qua ut dicit Avicenna. est motus otiositas propter priuationem sensus et motus. Et tunc per peccatum efficitur homo ut maniacus et est furiosus propter peccatum sic peccatum facit hominem percipere ut frequenter operetur absque consilio rationis. Deu. xxiij. Hec absque consilio est et in prudentia. Et cetera quod subito excitatur. Nam cum incubus talis a dormiente separatur subito excitatur eum. Sic quasi des-

nit et separatur ab homine Slectario perit. tunc homo excitatur et peccat quod male fecerit. uel qui separatur ab homine possibilitas peccandi per motum. tunc excitatur anima miltis qui prius in peccato dormiebat. quod tunc oculos pens aperit quos culpa clauderat. uel postquam per priuam separatur a culpa tunc anima excitatur a sua negligentia. Et non quod hanc infirmitatem multiplex causa generat. Nam secundum Avicennam. quibus est ex grosso uapore. quibus est ex subito frigore. quibus est ex debili propleto. Et. n. pro ut ipse dicit huius egritudinis causa ut plurimum uapor materiae grossarum sanguinarum aut fleumaticarum aut melancolicarum eleuatur ad cerebrum subito in dispoitione quod motus uel uigilantia resoluatur. Et hanc signatur tentatio. pueniens a carne quod nunc ex uapore sanguinis intendit ad luxuriam. nunc ex fleumatico ad pigritiam. nunc ex melancolico ad gula siue tristitia. Sicut enim melancolici edaces ut dicitur in libro de somno et uigilia. Et ita sunt tristes. Quibus uox fit incubus ex frigore uehementi irruenti in ea per subito apud somnum. Et hoc est tentatio diabolus quod tunc quasi frigus subito irruit cum homines dormientem. ineluctantes cernit. Unde Hieronimus. Scilicet aliquid boni facito. ne diabolus te ueniat otiosum. Et tunc incubus ut Avicenna dicit fit propter debilitatem cerebri aut a caliditate sua aut a malitia complexionis quam habet. sic tentatio que est a mundo inducit debilitatem cerebri. animi quod precipue in cerebro uigent uirtutes animales. Et hanc debilitatem animi inducit tentatio mundi aut calore propter spiritus aut malitia aduersitatis. i. Job. v. Totus mundus in maligno positus est Augustinus in sermone sancti uincetij. Duplices acie pro ducit mundus in miltis christi. blandit ut decipiat. terret. ut frangat. non uos teneat uoluptas propterea. uos terreat crudelitas aliena. et victus est mundus ad utrosque aditus occurrit christus et non vincitur christus.

Antatio diuina domat et excludit superbiam. sicut febris longa excludit epileptiam. di-

cit enim Avicenna. quod epileptia multo tians resolutur per febres quas tolerat patientiens eam. et proprie per febres longas ut quartana pro uehementiam fortitudinis sue. et propterea quod digerit materiam melancolicam. sed quid est febris longa nisi afflictio diuturna que sua fortitudine elatione mentis proferunt et sua diuturnitate corpus consumit et atterit superbiam carnis.

Antatio penitentie de peccatis perpetratis. assimilatur cholere nigre id est melancolie. Et primo ratione domiat in latere sinistro. quod scilicet tristitia de peccatis uitijs animi subiicitur que sunt in sinistra parte. Et secundo ratione principij. quia sedem habet in splene. quod scilicet contriti tristitiam de perpetracione culpe. tamen gaudent in spe de consecutione uenire. Nam ut dicitur in philosophia de splene generatur risus et quod inritate sequitur quod melancolici aliquando rideant aliquando fleant. Et tertio ratione qualitatium. quia melancolia frigida est et sicca et frigus et siccitas aliquando in bona significatione accipiuntur aliquando in mala. In mala significatione accipitur frigus Lanti. i. Vbi dicitur hyems transiit imber abiit et recessit. ut scilicet in frigore hyemis accipitur torpor tentationis. Sed in bona significatione accipitur in philosophia. ubi dicitur Transiuimus per ignem et aquam et eduxisti nos in refrigerium. ut post fluxum et dissolutionem transeamus ad requiem. ignis enim uis aqua dissoluit. uis enim tribulationis aduersitas dissoluit blanditiam numerum prosperitas. uas autem igne solidatum aquam non timet. post transitum uero tribulationis eductet nos dominus in refrigerium mentis. Similiter et siccum duobus modis accipitur quandoque in bonum sicut philosophia ait Siccam. manus eius forma uerunt. siccam enim uocat cordis nostri terram a ualis humoibus exiccatam. Aliquod

Vo i malū, sicut dicitur. **Nu.ri.** Aia nostra ari da ē. i. rore carnis grē celest. ergo tristitia pnie ad modū melācolie ē frigida. i. refrigeratina a vitioꝝ ardore. et sicca. i. a vitioꝝ būozibus sine fluribus siccitina et restricti ua. **Quarto** rōe effectū. qz melācolia facit boies iracundos qñqz timidos. qñqz vigilantes. qñqz dormiētes. Sicut tristitia pnie facit boies iraci sibi ipis. **Ps.** Irascimini et nolite peccare. **Et** facit pauescere et timere diuinū iudiciū. **Ps.** A iudicijs tuis timui. **Et** qñqz facit vigilantes. i. intentos celestibz desiderijs. qñqz dormiētes. i. grauos curis. **Quinto** rōne silitudinū. qz sillis est melācolicus autumnū terre et neccati. vt intelligam in autumnū maturi ratem. in terra stabilitatē. in senectute morum grauitatē. **Sexto** rōne purgationū. qz purgat p oculos. **Et** sicut ab bis vitijs de quibus tristamur si p pfectionē ciecta fuerint lacrymis purgamur. **Et** tristitia et dolor peccati assilat dolozū stomachi. **Nā.** sicut **Auicē.** In dolore stomachi inuenit qdru plex diuersitas qz qdā sūt qd accidit dolor stomachi. nō qdē qñ comedūt. s; in fine spacij pprehensionis cibi in stomacho et p dorum decimā q sequit eā. **Et** tali qdē dolori assilat tristitia peccati q puenit ex remozū cōscientie. qz i; peccator dū comedit. i. dū actu peccatū agit nō tristitia sed delectationē sentiat de pctō tñ i fine spacij cōprehensionis cibi. in fine pplexiōis peccati s; p sensū vel post peccati actū sequit tristitia ai et remozū cōscientie et reatu peccati. **Dñs** dicit q beati replent pēi tudine. et bñ post decē boras qz in trasgressiōe decaloga. i. decē pceptoz legis oē peccatū pficit. **Dñs** **Ambrosi** dicit q pctm est trasgressio diuie legis et celestū iobediētia mādatoꝝ. Alij **Vo** sūt qd accidit dolori stomachi dū comedūt et sedat p digestionē. **Et** huic dolori assilat tristitia penitentiū q dū comedūt. i. dū pctā sua considerāt vel comedūt. i. dū vbiū predicationis q ē ci b? mētī audiēdo pceptū pugnāt et contritiōe pceptū. **S; contritiōis** dolor p dige-

stione sedat. Quis sicut triplex digestio cibi in stomacho in epate et in mēbris. sic ē triplex purgatio peccati. sicut in corde in ore et in opes. in cōtritiōe cordis. in plesione oris. et in satisfactiōe opis. **Dñs** post digestionē plecta stōachi dolor sedat qz p plenā purgationē peccati penitētia dolor mitigat. Alij aut sūt quoz dolor nō cessat quousqz euomat qdā sicut acetū ex quo bullit. deinde sedat dolor eoz. **Talis** ē dolor et pena in purgatorio cristetiū q nō cessat. i. nō dicit quousqz euacuet et expietur peccati reatus. q recte assilat aceto bullientis. ad modū aceri pūgit dolore et bullit ardore. **Est** enī vehemēs dolor ex dilatione premij et vehemēs ardor ignis existentis ibi Quia sicut dicit **beatus Augustin** **Itē** ille ignis eternū sit tñ ē miro mō grauis i tantū q excedat oēs penas qz vñqz in carne aliquis passus fuit Alij vero sūt quoz dolor sedat. nō cū vomitu sed. cum descensione cibi. et talis est tristitia irascen- tis. qui licet nō euomat idest licet iram a corde nō abijciat. neqz iniuriam remittat tamē cū cibus a stomacho descendit. cū mēozia iniurie ab anio descendit tristitia et ira sedatur.

Capitulum lxxv.

Verba bonoz hōinū dūt esse silia lingue. **Nā** lingua est in fluentie spūs receptiua. et talis fuit lingua pphetarum et apostolorū qui spūs sancto inspirati locuti sūt sicut **Matth.** **Et** nō enī vos est qui loquimini. sed spiritus patris vestri qui loquit in vobis. **Secundo** qz lingua est de ignera et molli matris. i. de carne. qz interdū loq debem? molli et placabilia vbi **Ps.** **rou. rrv.** Lingua mollis confringit duriciam et **Ps.** **rou. xv.** Lingua placabilis lignū vite. **Tertio** lingua est in cūplexione calida et humida. et sic lingua bonozum ē feruida et deuota. **Quarto** qz lingua in dispōne est tenuis et longa. et talis est lingua doctorū. tenuis idest subtilis ad exponendum. et longa ad continuandum et multiplicandum. **Quinto** quia

lingua est ad silitudinē gladii facta. et hoc est vt sit ad defensionē veritat. et expugna- tionē erroris. **Isa.** **lii.** **Posuit** os meum dñs qñ gladiū acutū. **Et** **Sexto.** qz lingua est in conio rubicūda vt s; verecundet. p- ferre verba inbonesta et indecētia. **Septimo** qz vocis et modulationis formatiua. et tō est in concauo posita. vt. s; sit suavis et dulcis sic et ē modulatio musica. **Octa- uo** qz lingua est saporis discretiua. vt s; sit sapida et discreta ad loquēdū. **Nono** qz est cōceptionis acie interpretatiua. vt s; loquatur verba deliberata et prius in aia limata. **Decimo** qz est labijs. quasi clau- stro duplici circumsepta. s; vt sciat se claude- re tacendo et aperire loquendo. **Undeci- mo** qz lingua est oris humectatiua. **Nā** s; **Constantin.** in lateribus ligamentoz lingue sūt quedā vene vocate saliales. q saliaz lingue administrant. iniciūz **Vo** lingue vñ creunt de vene est caro glandulosa et alba ipsius saliuē generatiua que linguā hume- cat et cibozum siccitatē temperat. et eozum siccositatē augmentat. **Itē** autē huc vene que administrant lingue saliaz sapientie idest saporose doctrine sūt vita et scientia. **Duodecimo** qz ē lingua grauidozū astū et fetū significatiua. **Nā** sicut dicit **Aris- to.** in. vi. li. de animalibus qualis est vena sub lin- gua talis est fetus generatus ab ea **Quo- rum** enim aliquando habent sub lingua venas albas et tunc pariunt fetus albos. et si ha- buerint nigras pariunt nigros. et si varias pariunt varios. **Vene** autem sub lingua existentes vel ad linguaz venientes possūt etiam bñ cogitationes et affectiones que lingua exponuntur. **Et** quales sūt in boie cogitationes et affectiones. tales etiam sūt lingue locutiones. et tales etiam sūt fetus idest opationes s; vel nigre idest male. vt albe idest pure. vel varice idest mixte sicut opera hypocritarum. **Item** vbi malo- rum assimulantur lingue. **Ps.** **Primo** quia lingua est in lubrico posita. **Et** sic mali ha- bent linguā lubricam idest labilem ad ver- ba inbonesta et mala. **Secundo** quia lin-

gua est acuta et maxime lingua quozundaz serpentium. **Ita** mali ad modū gladii ha- bent linguas acutas ad percutionem. et diuidendum primos **Ps.** **Acuerunt** lin- guas suas sicut serpentes. **Et** iterum. **Lingua** eozum gladius acutus. **Tertio** quia quozundam animalū lingua est venenosa et mortifera. sicut serpentis et draconis et ra- bidi canis. cuius lingua semp apparet iur- tra os et distillat venenum et inficit aquam si cadat i eā. de q si qs babat vt dicit **Auicē.** efficit rabidū. **Dec** lingua venēosa ē ligua i- ficans et alios corumpens vel ledēs siue per detractionem. **Et** bec est lingua serpen- tis mordentis et tortuose incedentis. siue per malam suggestionem. **Et** bec est lin- gua draconis infernalis idest demonis cuius est mala suggerere. **Unde** etiam bo- mines qui bec faciunt sunt quasi ligua ei. vel etiam p malam doctrinam corumpē- do fidem sicut heretici faciunt. **Et** bec est lingua canis rabidi cuius venenum inficit aquaz sapientie salutaris idest sacre scri- pturę per falsas expositiones. ita vt bibens ex ea. i. eozum doctrinam. recipiens spiri- tualiter efficit rabidū et infectus. **Quar- to** quia aliqua lingua est in colore varia. si- cut sicut **Aris.** Serpentium lingue sūt ni- gre siue liuide. subrufe. maculose. et ad mo- tum velocissime. ita vt cum sint in motu bifurcari videantur tam velociter agitant? **Lingue** ergo liuide sūt inuidozum. subru- fe adulatoruz. qz sub rufedine idest sub dul- cedine verborum. **Nam** rufedo est color mellis immittunt aculeuz deceptionis. sed maculose sūt lingue infamatoꝝ qui alio- rum famam maculare sepissime conantur ad modum autem lingue velocissime sūt lingue relatorum qui verbum auditum vt conceptum retinere non possunt quin stati- pferant **Bifurcate** autem sūt bilinguuz **Omnes** autē tales linguas optabile esset qz deus siccare et abscederet. qz tunc cessa- ret venenum de quo dicitur in **Ps.** **De** nemum aspidum sub labijs eozum. **Dicit** enī qz lingua aspidis quamuis in corpore

serpentis vivens sit plena veneno. morti
fero in ab eius corpore separata et siccata
venenum amittit et alterius serpentis vene-
num prodit. Unde presente veneno suda-
re confusit. Item verba hominum assil-
milantur putis. Primo quidem quia
spatū venenosus animalibus resistit. Nā
dicit Ambrosius quod sputum hominis est
venenum animalibus venenosus et maxi-
me si homo icellus sit. Sic verbum ho-
minis sobrii et placati mitigat vel extinguit
venenum hominis irati et intemperati.
Nam responsio mollis frangit irā. Secundo
quod sputum superfluitatem reumat
minuit. Unde dicit Salernus quod pythicus
vile est spuere. Unde dum spuunt se a su-
perfluitate exonerant qua recenta suffoca-
ti moriuntur. Sic quoque verba conse-
sionis exonerat se peccator a superfluitate
peccati qua anima suffocatur et occiditur.
Tertio quia sputum aliquando quidem
digestum aliquando vero indigestum erit.
Et hoc pertinet ad verborum varietatē,
quia aliquando loquitur homo consulte et
premeditate. et tunc loquitur sapienter. ali-
quando vero precipitanter et inconsiderate
et tunc etiam vel plurimum loquitur incepte.
Unde ponitur differentia inter sputum et
salivam quia saliva est superfluitas natu-
ralis nutritiva pectoris et generatur dige-
sta. Sed sputum est illud quod ad pectus
advenit sine diversitate cursus natura-
lis. vel preternaturam nec est semper dige-
stum sicut Salicium. Per salivam ergo
que semper est digesta intelligitur sapientia
locutio que semper est premeditata et
ordinata. sed per sputum quod quandoque
est digestum quandoque non intelligitur
communis locutio aliorum hominum que
aliquando est considerata aliquando non.
Quarto quoque quia sputum interioris
corruptionem ostendit. Dicit enim Sa-
lernus quod in sputo tria sunt attendenda sci-
licet color. odor. et sapor. Nam si sputum
est in colore humidum cordis significat lesio-
nem. si sanguineum sanie admixtum pul-

monis significat ulcerationem. si fuerit ve-
ro in odore fetidum interiorum significat
corruptionem. et si in sapore fuerit ama-
rum vel acidum humoris significat corru-
ptionem in stomacho et in pulmone. Qui-
dam enim sunt qui habent verba liuida et
malivola et hoc significat lesionem cordis
per invidiam. Quidam vero habent verba
sanguinolenta id est comminatoria et
contumeliosa admixta sanie id est rabie et
furore. et hoc ostendunt lesionem pulmo-
nis per iracundiam. Nam pulmo est cor-
dis habellum. quia ad temperamentum et
refrigerium cordis. Sed ira dum sanguinem
circa cor incedit et ebullire facit cordis re-
frigerium impedit etiam corporale. Dicit
enim Damascenus quod ira est seruos eius
qui circa cor est sanguinis ex evaporatione
sellis fiens. Et quia iracundia cor incedit
ideo iracundi proferunt verba sanguinolenta
et comminatoria et maledicta. Quidam
vero proferunt verba fetentia id est infamia
quia infamia comparatur fetori. vel feti-
da sputa sunt verba turpia id est carnalia et
immunda que signa sunt interioris corru-
ptionis. illa quidem odij hoc vero luxurie.
Quidam vero proferunt verba amara et
felicia significantia corruptionem in sto-
macho. in memoria per reminiscenciam
iniurie recepte. Est enim memoria recepte
culum cognitorum sicut stomachus ciborum. si tamen
memoria est etiam servatua receptorum

Capitulum. lxxvi.

Virgines assumunt femora
Primo quod femora sunt et
magnis ossibus posita. ut vi-
ditur in ossibus. quod necessarium fuit
quod omnium ossium corpus fuit fun-
damenta. vel quod portant maiores nervos
vel lacertos per quos sit pedum motus vo-
luntaria. Sic Virgines indigent magnis os-
sibus. id est viribus quod sicut dicit Augustinus. Inter
omnia certamina christiana duriora sunt pro-
lia castitatis. Pro. Accingit gladio super se

mur tuum. gladio enim super femur accingit
et contra tentationes carnis universali pro-
liatur. Secundo quod femora sunt tota a
parte superiori concava. Et sic Virgines a parte
superiori. id est parte mentis debent esse concave. id est
miles. ut sint ad divinam gratiam recipendam
et servandam habiles sine qua nihil va-
let virginitas Augustinus. Quid prodest cuius con-
tinencia si dominet superbia: quasi diceret
nihil. Tertio quod femora a parte anteriori
sunt gibbosa duo brachia acumina. Unde sunt
exteriora forata ut ibi locus habeat lacerti
et nervi. qui si essent intrinsecus lederentur.
Sic Virgines debent esse fortes contra exteriora
provocantia et impellentia ex parte carnis vel
mundi. et sunt necessaria duo acumina. scilicet
oro. et abstinentia. Unde sunt etiam femora ex
parte superiori grossiora. sed inferius graciliora
quod pro orationem ingrossat et ipinguat spiritus. et pro
abstinentia artenuat et coarctat pro inferiori
id est caro.

Capitulum. lxxvii.

Virutes interiores sic quin-
que sensibus corporis adaptantur
Nā visus sic est fides. quod quia
quod caret cecus est. et assistatur
illi quod erat cecus a natiuitate.
quod scilicet oēs sine fide nascuntur Illud cecū cum
deus illuminaret. eripuit in terrā et fecit tactū
de sputo et limuit super oculos eius. quod tunc
illuminat mentis oculos. cum fide verbi incar-
nati suscipit intellectus. Et quod fides illuminat
satis ostenditur. Mat. quando curavit deus
barthimeum cecum a quo cum dominus
querisset quid vis ut tibi faciam Respon-
dit. Domine ut videam et dixit ei Responde
fides tua salvam te fecit. et confectum vidit
Ac si diceret fides est que te illuminat.
Auditus autem est obedientia. Ps. Pro-
pulus quem non cognouit scripsit mihi.
in auditu auris. obedivi tibi et Levitici.
trij. dicitur. Si inueneris ovem et bouem
aure et cauda amputatis voluntarie offer
re poteris. Doras aurem et his solui non
potest Auris amputatio est obedientia im-
perfecta que si seculari sufficit qui volunt a-
rie offerre non tamen claustrali qui ex voto

obedire tenetur. Doras est spes. Unde
de ille odoratu caret qui spem non habet.
In ezechiele comminatur dominus mulie-
ri adultere. precipiam aures tuas et nares
tuas. Aures enim naribus in precisione
tinguntur. quia a quibus mandatorum
obedientia tollitur frustra de vita eterna
speratur. Unde dicit charitas Job. xxxiiij
guttur escas gustu diiudicat. Prudentia
enim mundi habens palatum infectū tem-
poralia bona iudicat dulciora illa resque vera bo-
na. sed gustus charitatis ita respicit nec li-
benter suscipit quia meliora bona consistit
Pro. xvii. Anima eluriens amarum pro
dulci sicut et Tactus est humilitas quia ta-
ctus maxime nobis adheret. ut pote sine
quo animal vivere non potest. Talpa enim
vivit sine visu. musca sine auditu. et sile iue-
nitur de alijs sensibus. sed nullum animal
vivit sine tactu imo aliquod vivit solo ta-
ctu ut ostrea et concha Humilitas igitur ad
modum tactus maxime dicitur adherere
quia nihil ex nobis habem? unde supbire
debemus Eccli. x. Quid superbit terra et
cinis? Mich. vi. Humiliatio tua in mi-
seratione tua. sed quia tactus duas habet manus. et si
am patientia que humilitatis conves est ta-
ctui comparatur. Nec enim est qua. filij dei
phantur Gen. xvij. dixit Isaac accede
huc ut tangam te et pben an tu sis filius
meus. Item Virutes assimilantur ossibus
Primo quod ossa sunt totius corporis solidamen-
ta eo quod in ipsis robur est animalis. Unde cum sint
omnium stabilimenta ab exterioribus defendunt
interiora Ita et ex Virutibus est totum robur et
soliditas anime sine quibus anima ab exterioribus re-
tationibus minime se defendere potest. id est sicut
aut velut arma defensionis de quibus Probia
boie loquitur dicens Talia tibi conculera-
mus arma que nec prius abieccisses inuicta
te firmitate tuerentur Job. x. Ossibus et
nervis compegnisti me. Secundo quod ossa sunt
in corpore multiplicata. et hoc propter mor-
tuosam facilitatem et ad virandum cor-
poris passibilitatem. tanta enim est inter me-
bra colligantia ut vno patiente omnia

sunt compatius. Unde natura sepe duplicavit omnia membra ut si unū illoz deficeret alterz eius effectū suppleret. Vbi ergo oportuit plura ossa cōpigerit. Sic ut ania ad diuersa oportuna et meritoria opera facilliter moueat. et ut contra diuersoz passionum meatū necessariū ei est ut diuersaz virtutum habitibus munitur. Et ideo necessariū est aie nō vnā tantū sed multas virtutes habere. ut qd per vnā nō pot per aliā suppleat. **Ezech. xxxvii.** Dimisit me in medio campi qui erat plenus ossibus. **Lalis. n.** campus est anima virtutibus plena. **Certio** quia ossa sunt disparia et diuersimode figurata. disparia quod sunt in magnis membris magna et in paruis parua. diuersimode est figurata. quod quedam sunt longa quedaz rotunda. quedaz pœca et quedaz solida. Similiter et virtutes non sunt in omnibus parit vel equaliter. sed sunt maius et minus insunt diuersis hominibus: siue eadem virtutes siue diuersæ. **Dicit. n.** Virtutes longe inquantum faciunt bonū cōtinuare sicut pstantia p seuerantia et diuersimodi. **Rotunde** vero sunt in quantum habent nos ad superiora ab inferioribus eleuare. **Nā** sicut mathematicos. **Rotundum** siue sphericū sic est vndi quod eleuatur quod non tangit planum suppositum nisi in puncto. Sic homines virtuosi non berent inferioribus et temporalibus nisi in puncto necessitatis. vndiqz. i. superiora petentes. et hoc p̄cipue faciunt virtutes theologice scz fides spes et charitas. **Concaue** vero sunt in quantum semper sunt apte suscipere augmentum. **concauum** enim est bene receptiuum. **Solide** vero sunt in quantum scz firmant hominem in bono. **Osia.** enim solida facta sunt propter maiorem firmitatem. **Job. xl.** Osia est vt fistule eris. **Quarto** quod ossa sunt inuicem colligata. **Sunt. n.** quibusdam neruis inuicem stricta ne motu soluerentur. et vt sibi inuicem cooperent. **Nam** minora super maiora radicantur. et maiora minoribus miro nature artificio coaptantur. Similiter virtutes omnes sunt in uicem connexæ et colligatæ ita ut vnâ sine

altera inesse vel haberi non possit. et minores virtutes in maioribus radicantur. sicut dicit **Apostolus** de charitate. **Ep̄. ii. vi.** charitate radicati et fundati etc. **Minores** et virtutes sibi inuicem coaptantur vñ **De** go. dicit quod omnes virtutes vicariæ ope se subleuāt. **Eze. xxxvii.** Accesserūt ossa ad ossa. **Quinto** quia sunt intrinsecus medullata. ut scz et ipsa medulla nutriantur. unde propter euaporationem medulle per poros ossium caræ que magis ossibus sunt vicinæ magis sunt saporose. **Quasi** ergo medulla intrinseca quibus virtutes nutriantur et sine qua conseruari non possunt est gratia diuina. quod per ipsas virtutes operans circumstantes proximos afficit et saporat. **Job. xxi.** Medullæ ossa illius irrigat.

Capitulum. lxxvii.

Virtas fidelium ecclesie debet esse sicut virtas membrorum in corpore quo ad septic. **Primo** quidem quod membra quedam proportione quasi armica sunt inuicem conuincta et fideles ecclesie debet esse simul conuincti per charitatis amorem diligentes se inuicem debentam proportionez. quod nō oēs sunt equaliter diligēdi. **Secundo** quod membra sibi inuicem sunt administrantia et suarum virtutum operationū mutuo communicantia. Sic fideles ecclesie debent sibi inuicem seruire et bona sibi mutuo comunicare. **Item** illud **De** tri. iij. **Unusquisque** sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrant. **Unde** sicut superiora membra administrant inferioribus influentiam et gubernationem in ferioza vero superioribus supportationem. **media** vero impediunt vtriusque cooperationem. Sic maiores et superiores debent inferiores et simpliciores dirigere et gubernare. sicut oculi inferiora membra dirigunt et reuertunt. **Inferiores** vero debent superioribus obedire et eos supportare. sicut pedes et cetera pondus superiorum supportant. **Alij** vero quod medij debent vtriusque iuuare. sicut manus et brachia tā superiora quā inferiora membra

deficiunt et iuuant. **Certio** quia membra quod diu reguntur ab anima permanent sana. et ad completionem sue actionis sunt sufficientia: sed regimine spiritus priuata toti corpori sunt nocua. Similiter quoque fideles quod diu reguntur a spiritu sancto scz diu sunt in vnitatē ecclesie et charitate sunt spiritualiter sani. sed quando regimine spiritus sancti priuant scz per scisma vel per peccatum mortale tunc potius sunt corpori ecclesie pestiferi et nocui. **Quarto** quod tanta euenio inter membra quod propter mutuum inter se colligantia sibi sunt inuicem cōpassua. **Unde** vnū membrum ab alio patiens nō se vindicat. sed potius illud iuuat. **Et** ideo si vnū membrum fuerit lesū ad ipsum fluunt humoribus aliorum membrorum. Sic etiam fideles christi debent sibi mutuo cōpassionē impendere de iniurijs vel offensis non vindictam expetere sed potius sibi remittere et dum aliquis patitur alij debent occurrere ad iuuandū. **Quinto** quia membra sunt per patientie exemplū sui mutuo confortantia nā dolor maior alicui membro superueniens dolorē minorē alterius membro mitigat et eius passionem alleviat. **Et** non sic grauior suum malum sentiat dum malū cōmembrati participat. sicut patet in freneticis quibus dum brachia siue crura fortiter stringuntur dolor capitis alleviatur. Sic passio christi et aliorum sanctorum cōsiderata debet dolores et labores nostros alleviare. **Sexto** quod quanto membra sunt nobilitiora tanto vehementius et citius sentiunt cuiuslibet lesionis molestia. **Unde** oculi grauius ledit modico puluere. quā manus magno vulnere. **Unde** lesio que fit in iunctura siue maxime est lesiuosa. eo quod per impedimentum raliū impedit maxime vis motiua et resoluū totius corporis armonia. Sic peccata vel delicta maiorum et grauiora et picuosa sunt quā aliorum. tum propter statū tū propter scādaliū. quod nā maioribus delinquit facile trahit a subditis in exemplū. **Septimo** quod membra sunt propter inuicem se periculis exponunt. **Nam** tanta est membrorum dilectio vt sepe vnū vulneretur vt aliud liberet. sic

in cauterijs in cocturis in scubothomijis et incisionibus membrorum ostendit sicut dominus noster qui est caput nostrum pro salute nostra se morti exposuit. **Et** sic dicit. **Jo. iij.** Christus pro nobis animam posuit et nos debemus pro fratribus animam ponere.

Capitulum. lxxix.

Pater debet ad christianos sicut pater ad filios. **Nā** primo pater filios generare naturaliter appetit. **Desiderat. n.** speciem multiplicare in filijs. vt nam quā nō pot in se seruare fuerit in filijs. Sic christus nos appetit in fide spiritualiter generare. et id dedit eis patrem filios dei fieri his quod credit in nomine eius vt dicit **Jo. i.** **Item** desiderat nos in fide multiplicare. quod vult oēs homines saluos fieri. et ad agnitionē veritatis venire. **Item** est hęc generationē seu multiplicationē filiorum nō appetit de propter defectibilitatem nature sue sicut est in homine. immo propter suam bonitatem quā vult quātū est in se oibz communi care. **Secundo** quod pater ad filios generationē de sua substantia maior alicui membro superueniens dolorē minorē alterius membro mitigat et eius passionem alleviat. **Et** non sic grauior suum malum sentiat dum malū cōmembrati participat. sicut patet in freneticis quibus dum brachia siue crura fortiter stringuntur dolor capitis alleviatur. Sic passio christi et aliorum sanctorum cōsiderata debet dolores et labores nostros alleviare. **Sexto** quod quanto membra sunt nobilitiora tanto vehementius et citius sentiunt cuiuslibet lesionis molestia. **Unde** oculi grauius ledit modico puluere. quā manus magno vulnere. **Unde** lesio que fit in iunctura siue maxime est lesiuosa. eo quod per impedimentum raliū impedit maxime vis motiua et resoluū totius corporis armonia. Sic peccata vel delicta maiorum et grauiora et picuosa sunt quā aliorum. tum propter statū tū propter scādaliū. quod nā maioribus delinquit facile trahit a subditis in exemplū. **Septimo** quod membra sunt propter inuicem se periculis exponunt. **Nam** tanta est membrorum dilectio vt sepe vnū vulneretur vt aliud liberet. sic in cauterijs in cocturis in scubothomijis et incisionibus membrorum ostendit sicut dominus noster qui est caput nostrum pro salute nostra se morti exposuit. **Et** sic dicit. **Jo. iij.** Christus pro nobis animam posuit et nos debemus pro fratribus animam ponere.

Pater debet ad christianos sicut pater ad filios. **Nā** primo pater filios generare naturaliter appetit. **Desiderat. n.** speciem multiplicare in filijs. vt nam quā nō pot in se seruare fuerit in filijs. Sic christus nos appetit in fide spiritualiter generare. et id dedit eis patrem filios dei fieri his quod credit in nomine eius vt dicit **Jo. i.** **Item** desiderat nos in fide multiplicare. quod vult oēs homines saluos fieri. et ad agnitionē veritatis venire. **Item** est hęc generationē seu multiplicationē filiorum nō appetit de propter defectibilitatem nature sue sicut est in homine. immo propter suam bonitatem quā vult quātū est in se oibz communi care. **Secundo** quod pater ad filios generationē de sua substantia maior alicui membro superueniens dolorē minorē alterius membro mitigat et eius passionem alleviat. **Et** non sic grauior suum malum sentiat dum malū cōmembrati participat. sicut patet in freneticis quibus dum brachia siue crura fortiter stringuntur dolor capitis alleviatur. Sic passio christi et aliorum sanctorum cōsiderata debet dolores et labores nostros alleviare. **Sexto** quod quanto membra sunt nobilitiora tanto vehementius et citius sentiunt cuiuslibet lesionis molestia. **Unde** oculi grauius ledit modico puluere. quā manus magno vulnere. **Unde** lesio que fit in iunctura siue maxime est lesiuosa. eo quod per impedimentum raliū impedit maxime vis motiua et resoluū totius corporis armonia. Sic peccata vel delicta maiorum et grauiora et picuosa sunt quā aliorum. tum propter statū tū propter scādaliū. quod nā maioribus delinquit facile trahit a subditis in exemplū. **Septimo** quod membra sunt propter inuicem se periculis exponunt. **Nam** tanta est membrorum dilectio vt sepe vnū vulneretur vt aliud liberet. sic

rii. Et ideo omnes qui volūt viuere i chri
sto perfectionem patienter. sicut dicitur.
ij. Ti. iij. Sexto quia pater filius sub cu
stodia tuorum constituit. Et sic xps fideles
suos sub custodia prelatorū. Gal. iij. Quā
to tempore heres paruulus ē nihil differt
a seruo cum tamen sit dominus omnium
sed est sub tutoribus. Talis debet esse
bonus christianus scz heres futurus cele
stis gloriā sperando. paruulus se humi
liādo. seruus autem mandata dei custodiē
do. dominus omnium scz temporalium ea
contemnendo. sub tutoribus id est sub pre
latis se voluntarie subiiciendo. Tercio
quia pater filius hereditatem acquirit. sic
christus acquisiuit nobis celestem heredi
tatem. Apo. Gal. iij. Si filii. et heredes.
Tercz christiani dnt se habere ad christū
sicut filii ad patrem. Primo quia pater fi
lius est honorandus. Ero. xx. Honora pa
trem tuum. Sic christus est honorandus
et uenerandus in agis qz pater carnalis. qz
ipse est pater spirituum. Mat. ij. Si pater
ego sum. ubi est honor meus. Secundo
quia pater est sustentandus alias propter
ingratiudinem esset filius exheredandus.
Nam nulla maior ingratiudine esse dicit
qz si pater a filio relinquatur. si non ei ne
cessitatis tempore subuenitur. Sic christus
est sustentandus in paupere alioqui priua
bitur qui hoc pretermiserit celesti heredita
te dicente christo in iudicio talibus ingra
tis filijs. Discedite a me. Et sursum enim
et. Tertio quia pater est a filio supportā
dus. Ille autem christum supportat qui pro
eo tribulationes ferre nō recusat. Quarto
to qz pater est a filijs exaudiendus. Et chri
stiani dnt exaudire christum admonentē
vel christum. i. pauperem in nomine christi
petentē. Quinto quia pater est a filijs

imitandus. unde dixit christus si filij abrae
estis. Sic christiani ut filij dnt imitari
christū. Eph. v. Estote imitatores. Tercz
christus se habet ad ecclesiam sicut vir ad
uxorem: quia tanta est coniunctio viri cum
uxore ut propter eam omnia pericula sub
eat. Et sic christus per ecclesiam subiit oia
pericula dolorū et passionum. Secundo
quia tantus est amor viri ad uxorem ut amo
rem eius amoris matris preferat et propter
eam patre mīez et patria derelinquat. Iuxta
illud dnt. quāobz relinqt homo. Secū.
ij. Sic christus tantū dilexit ecclesiam ut
reliqueret quodāmodo patre qz cū in for
ma dei esset. i. equalis patri examināuit se
metipsum. et. quāqz christus nec a patria
natura se dimiserit. nec eam in se minora
uerit ex natura humana. Reliquit matrem
ipsam scz delerens moriendo. Tercz reli
quit patriam scz celestem in mundum de
scendendo. ut dicatur celus reliquisse ignā
tū naturā celestē vel angelicam non assum
psit. Tertio quia maritus uxore ex zelo
magno corripit et castigat. Sic christus ca
stigar ecclesiam tribulationibus cam expo
nendo. quod totum est ex amore ut sic pro
ficiat et adulterino amore mundo nō adbe
reat. Quarto quia maritus uxori custo
dias ponit et dat. sic christus ecclesiam dat
custodias angelorum et prelatorū. Quinto
quia maritus uxoris gestus affectus as
pectus ingressus et egressus diligēter cōside
rat. Et sic xps cōsiderat opa mores et vias
fidelium ut tādē propter caritatem sua remoueret vel
pūiat. Et dico specialiter fidelium qz alij nō
habebunt iudicium. Nam qui non credū
iam iudicatus est. Debent ergo ad ipsius
sponsi gloriā introire. et.

Explicit liber sextus.

Incipit prologus libri septimi.

3 q
fue
rit in
ter
vos
pro
pheta
do
mini
i vi
sione
appa
rebo
ci.
aut
per

sonā loqr ad illū Mūcri. xij. Quia a deo
bō odit. Et ad quēdā finē sup naturalē q cō
prehensione rōnis excedit. Im illud. Isa.
lxiii. Oculi non vidit deus absqz te q p
parasti expectantibus. et. Finem autē cō
pognitū bis q hnt actiōes suas dirigere
in ipm: Plura qz alia cognosci oīz q ad vi
tū finē expediunt ut sunt articuli fidei vel
grate sacramēta ad quoz cōprehensionem
nō sufficit rō naturalis. Necessariū pro
fus fuit hōi ad salutē ut de hōi tā subli
mibus rebz erudiret a deo. Dnt dī Eccl.
ij. Plurima supra sensū hoīs ostēsa sunt
tibi. Sed qz lex diuinitatis est sanctissima
pat beatus Dionysius docet. opz qz redu
cant in mā p media in suprema. prefatoz
mysterioz noticia nō ē immediate gubulibz
a deo ispirata s; gubulā primū sublimiori
bus viris. qz pphete vocati sūt et eis mediā
tibus ad alios deriuata. Unde prophete
olim vidētes vocabant qz videbāt quā q
ceteri nō videbāt. Adhōdas igit ispiratiōis
pphete quo scz de pfatis mysterijs diui
nitus sūt edocti duplex i verbis ppositis
fuisse declarat. Nā aut eis vigilātibz p vi
sionē inotuerūt oracula: quē admodū tāgit
prio cū dicit. Si fuerit inter vos ppheta
dnt p visionē apparebo ei aut eis dormiē

tibz p somnioz appuere fāta smata quē ad
modū subiūgit dicēs. Aut p somniū loqr
ad illū. Porro illa q p visionē oracula vi
gilantibz apparere pphete. qnqz qdē p
quāda formas sensibiles exterioribz rcpita
bant aspectibus et sic ad sensū danieli ap
paruit sicut et Baltasar manz quāda i parte
te scribēs. Dan. v. Quāqz nō p imagiariā
formas eis onsa sūt siue oīno diuinitz ipsi
fas et nō p sensū acceptas. ut puta si alicui
ceco nato ipzimerent i imagiatiōe colorū si
militudies. Aut et ordiatas diuinitz ex bis
q sūt a sensibus acceptae sicut. Hieremias
vidit ollā a facie aglonis succensā ut hēt
Jer. j. Quāqz nō p intelligibiles formas
mētibz eoz ipsas illis inotuerūt ut i illis
picipue p. qz sciam vel spiam ifusa a deo ac
cepit. velut salomō et apli. Et hic ē qz Au
gust. distinguit triplicē visionē scz sensibile
imaginariā et intellectuā. S; notādū ē qz
i visione sensibili vel intellectuā prophete si
ue videntes ipsi nō qz abstrahēbāt a sensu
bus. cum aliquid per sensibiles spēs mien
ti representabatur prophete: siue diuinitz
di species essent ad hoc specialiter diuinitz
formate sicut fuit rubz ardēs ostēsus moysi:
siue per alias causas essent i eē. pducte sed
hōi prouidentiam dei ad designandum p
phete aliquid ordinate. sicut per arcā noe
christi significabat ecclesia. Similiter nō
erat necesse ut alienatio fieret ab exteriori
bus sensibus p hoc qz pphete mens illu
strabat intelligibili lumine aut informaba
tur speciebus intelligibilibz. qz in nobis p
sectum iudicium intellectus habetur per
conuersionem ad sensibilia que sunt prin
cipie nostre cognitionis principia. Sed cuz
reuelatio fiebat. pphete per formas ima
giniarias necesse erat fieri abstractionem
a sensibilibz. ut talis apparitiō fantastica
non referretur ad ea que exterius sentien
bant. Sed adhuc abstractio talis a sensibi
libz sic quandoqz fiebat perfecte: ut ipse
ppha abstractz nihil penitē pcepit sensibz
Quāqz nō iperfecte fiebat. ita ut aliquid
sensu perciperet. sed nō plene discerneret

ea quae precipuebat exterius ab his que imaginabiliter intrinsecus videbat. **De Aug.** dicitur super **Gen.** Sic vident quod spiritus sunt imagines corporum quemadmodum corpora per corpora. ut similiter cernatur et aliquis homo percipiens et absens aliquid spiritu tanquam oculis. Et alius tamen alienatio sensuum non fiebat in ipsis cum aliqua inordinatione nature sicut in furiosis vel arripentibus accidit sed cum modestia debita et ordine fiebat. aliquando quidem propter contemplationis vehementiam sicut de **Petro** legitur **Actuum** 9. quod dum ipse oraret in cenaculo factus est in excessu mentis etc. Aliquando vero fiebat diuina virtute secundum illud **Eze.** 1. facta est super eum manus domini etc. Circa illa vero quod per somniorum fantasmatum hominibus et notescunt. est insuper attendendum. quod somnia septem ex causis generaliter in hominibus fiunt. Quandoque enim contingunt somnia ex diuina reuelatione. **De 2. n.** age loquor ministerio non nunquam quedam in somniis hominibus reuelat. **De Job.** 33. Dicit quod per somnium in visione nocturna quando irruit sopor super homines et dormiunt in lectulo tunc aperit aures virorum et erudiet eos instruit discipula. Et aduertendum est quod hominibus somnia quandoque ostendunt expressa et apra sicut **Math.** 1. Dicit quod angelus domini apparuit in somniis **Ioseph** dicens Surge et accipe parvulum et matrem eius et fuge in egyptum etc. Quandoque vero sunt metaphorica sub quibusdam similibus visa. sicut patet **Judicium** 7. De somnio cuiusdam de castris madian quod **gedeon** audiuit. in quo ut ibidem exponitur sub similitudine ordeacii panis ipsius **gedeonis** gladius ostensus. Dicit autem **beatus Gregorius** quod sancti viri talia somnia quae in eis diuinitus fiunt a somniis alijs quae vel sunt ex illudibus demonum. vel ex alia causa pueniunt quod sapore intanto ut non decipiant discernunt. Quandoque autem contingunt somnia ex demonum immisione. quod non nunquam opatioe demonum aliquid falsae hominibus apparer in quibus eis aliquid reuelant interdum quod de spiritualibus iter dum vero de corporalibus quae tamen in ipsis hominibus

conterunt occulta et non solum de presentibus. sed et de futuris et precipue illis hominibus quod cum eis habent pacta illicita tacita vel expressa. **Quid** enim intelletus demonum sit ordine nature superior quam intelletus humanus. quod cognoscit de motibus sua naturae alia notitia quae sunt ab hominibus cognitioe remota. et talia non nunquam hominibus per somnia reuelant. Aliquid quidem illa futura quorum scilicet ipsi idem postea sunt causa vel ea quorum signa praesentunt quae tamen hominibus sunt occulta. Immittunt quoque demones interdum quaedam somnia vera ut magis eis fides prestatetur aliquid vero somnia falsa et deceptoria quibus scilicet confidentes in illis turpiter illudunt. propter quod dicit **Eccl.** 1. 1. quod multos errare fecerunt somnia et exciderunt sperantes in illis. Quandoque autem canunt somnia ex celestibus impressione. Cum enim celestia corpora caeterum effectum naturalium quae in istis inferioribus fuerunt per motum suum et luminem. relinquunt et impressione ipsorum quaedam dispositiones in aere sicut illis effectibus qui postea contingunt. quod dispositiones in somno mediante eodem aere ad caput dormientis pueniunt cuiusque imaginacionem immutat. ita ut ex impressione huiusmodi a corporibus causata celestibus eadem dormienti aliquid fantasie appareant celestium dispositionum formas. Et sic a dormientibus ex impressione celestium corporum futuri quaedam somniantur eventus. quod scilicet ex virtute ipsorum causari naturaliter possunt ut sunt scilicet tempestates et pluuie et humanorum egritudines corporum. et etiam rerum sterilitates cetera quae ipsis similia que celestium causalitatem subduntur. Percipiuntur autem immutationes praedictae precipue in somno quod tunc sopitis actiombus sensus et intelletus operatione vacante ac etiam tumultu vel strepitu exteriorum occupationum cessante fantasia magis viget. Patet igitur quod haec somnia ab his que fiunt ex inspiratione diuina dupliciter et distinguuntur. Primo quidem quia haec non possunt esse vera signa nisi tantum illo eventuum quorum ipsa celestia corpora cause sunt. sed illa que causant a deo inspirante possunt esse de quibuscumque.

Secundo quod illa et quandoque deficient precipue circa actus humanos sive quod actus humani ex libero praedicti arbitrio quod celestium dominationi non subdit. sive quod homo sapiens per prudentiam suam interdum etiam potest ipsarum causarum celestium impressionibus obuiare. **De Philologo** in **Lentologo** dicit quod animus sapientis inuaret et impediret celestem effectum. Sed illa somnia que imitantur a deo deficere non possunt. haec enim ad praedicta pertinent. de qua **Cassiodorus** dicit quod praedicta est diuina inspiratio rex euentus immobili veritate denuntias. **Quid** quoque quod somnia hominum ex praedictibus cogitationibus siue locutionibus oriuntur. occurrunt. n. dormienti fantasmatum puenientia vel similia eis circa que eis cogitatio vel locutio fuit in vigilia imorata et quae talium somniorum causa non est causa futurorum euentuum. **Idcirco** hominibus somnia per accidens se habent ad ipsos euentus futuros. vnde si simul concurrat erit quid casuale. Sed notandum quod interdum in somnio praedicti cogitatur homini reuelatio diuina respondet ita quod secundum **Bre.** quodque fuerunt hominibus somnia et cogitatione simul et reuelatione et tale fuit somnium **nabuchodonosor** quod babuit de statua. **De daniel** dicit et. Tu rex cepisti cogitare in stratu tuo quod esset futura post haec. et quod reuelat mysteria ostendit tibi quae uentura sunt etc. **Dan.** 1. Et tunc hominibus somnia vera sunt et iter praedictae mysteria conputantur. quodque ille quod tamen somniat praedicta non dicit. **Quid** quoque somnia fiunt ex irrita affectione siue talis affectio sit circa spiritualia sicut studiosus somniat de lectione vel disputatione. siue sit circa corporalia sicut auarum de pecunia somniat et de famelema de cibo et sic de similibus. Et hominibus somnia similiter sicut et praedicta per accidens se habent ad ipsos futuros euentus. et casu aliter occurrunt cum eis quod solum indicantia sunt extrinsecas affectus praesentis. **Quid** quoque somnia causantur ex studio et exercitacione. Nam artifices et officiales frequenter habent somnia de artificijs vel officijs suis. Nam quando dispositio aliquarum operationum pre-

cedit in vigilia. tunc motus dispositionis eius de etiam in somno aliquando praesentat vel representat ipsam operationem. et ad hunc modum et somnia referuntur que ex aliqua praecedenti solitudine generantur. sicut de mulieribus quod de viris absentibus multum sollicitant non nunquam accidit somnia de reditu ipsorum et ita de similibus. **Quid** quoque somnia contingunt somnia et corporali dispositione. Nam ex interiori dispositione corporis formatur aliquis motus in fantasia dormientis eadem dispositioni pueniens sicut non nunquam homini in quo frigidi humores abundant occurrit et apparer in somnijs quod sit in aqua vel niue. et propterea dicitur medicus quod ad interiorem dispositionem corporis cognoscenda est attendendum ad somnia. possunt igitur huiusmodi somnia veram significationem habere non solum de dispositione praesentis sed et de euentu infirmitatis vel sanitatis future. seu et effectus cuiuslibet. ad quem huius cause virtus se extendere potest. Quia igitur in praedictibus libris sunt de rebus sensibilibus exempla irroduta. Restat nunc secundum ordinem a principio libri praemissum de rebus imaginabilibus aliquas similitudines ponere. Et quod omnia generaliter somnia per formas imaginarias fiunt quod nihil sunt aliud somnia quam fantasmatum apparatus. id est forme rerum imaginarie in rebus apparet. Et quaedam sunt visiones ut dictum est per formas hominibus fiunt. vnde visiones imaginariae a doctoribus appellantur. **Idcirco** in hoc libro de visibilibus imaginarijs et somnijs que diuina scriptura recitat exempla inducent. quodque enim ex visibilibus falsis et ex somnijs plerumque fallacibus multi decipiuntur propter quod. **Eccl.** 1. 1. dicitur. **Dana** spes et medicum insensato viro et somnia extollunt ipudetes. Quasi quod apprehendit vmbra et praesequit veterum sic et attendit ad visa medaria. Ille tamen visiones vel somnia quae sacra scriptura refert. cum ex diuina reuelatione puenierit fallacia vel vanitate non continet sed veritate et utilitate sunt plena. **De** vero ut ex dictis apparer ex diuersis aliquis causis

de quibusdam futuris effectibus tam vera quam metaphorice somnia premonstrant. Idcirco a patris dicitur de interpretandis huiusmodi somnijs per modum artis regule sicut inuenit que etiam a sacris doctoribus in aliquibus approbant. Unde et Aristoteles in fine tractatus sui de diuinationibus somniorum breuibus licet verbis ostendit quis est artificiosissimus iudex ad somnia exponendum. Quare nos iter somniorum exempla que de sacra scriptura ponimus etiam de signationibus varijs similitudinarij somniorum et si quis illas credere non vult ad hoc tamen predicatores vtilis esse possunt. quod eis via et modum aperiant ad sacre scripture metaphoras aptius exponendum cum tam scripturarum quam somniorum metaphore per adaptationes quasdam congruas exponant. Sicut et in sacra scriptura apparet de illis somnijs que ioseph et daniel interpretati sunt. Licet igitur in interpretationibus talibus communi somniorum non sit que ad res somnias fides adhibenda de facili modum tamen adaptandi arte deditur. sicut per similitudines congruas sacre scripture doctoribus vtile reperitur. Ad id autem in superioribus habitum in his etiam exemplis seruabimus exempla. sub capitulis varijs et capitula vel materias sub alphabeti literis et ordine collocantes.

Capitulum. i.

Angeli quedam de diuinis secretis nobis reuelant et que dam nobis occultant. quod ostenditur ex visione imaginaria isaie. que habet Isa. vi. Vbi vidit dominum sedentem super solium excelsum et eleuatum et plena erat omnis domus maiestate eius et ea que sub ipso erant replebant templum et scrupin stabat super illud sicut ale vii. et vi. alteri duabus velabant faciem eius et duabus velabant pedes eius et duabus volabant. Nec enim visio a beato Hieronimo allegorice exponitur volente

per sedentem super solium excelsum dicitur significari. Per solium autem excelsum et eleuatum significari angelos et quod dicitur de sede super thronum et domum autem superiorem ecclesiam triumphantem que dei maiestate implet. Per templum vero istud significant iherosolimitane creature scilicet corpales que inferiori modo precipiant diuinam bonitatem. Domus autem sedentis super thronum facies diuinam signat eternitatem et ea que in eternitate fuerunt ante mundi constitutionem. Per pedes vero significant ea que post mundi constitutionem erunt in gloria beatorum et in penis damnatorum. Per media vero ea que in cursu temporis medijs agunt. Seraphin ergo faciem et pedes sedentis super thronum velare dicunt quod mysteria eterne diuinitatis et future beatitudinis et miserie eterne damnationis nobis ad plenum non reuelant. Sed duabus alis medijs volare dicunt. quod de his que medio tempore agunt nos contra opus est ministerio angelorum instrumur inquit que seraphin prima tenet. Volat ergo eorum processus reuelationis et nos demonstrat. que est rectio motu ipsorum. Dionysius. iiii. c. de diuinis nominibus nominat. Et iste angelus assimilatur firmamento et crystallo de quo habet in visione imaginaria Ezechiel qui legit Eze. i. vbi dicit. Similitudo super capita aialium firmamenti que aspectus crystalli horribilis et ceteri super capita eorum desuper. In qua quidem visione de angelis sunt compositionem. Bre. iiii. ostendit. Et prius est eorum cellitudo ex eo quod dicunt esse super capita aialium. super metes hominum sensu videntium. Sumus. n. i. plena vita i cognoscendo aiales. i. sensuales quod omnia nostra cognitio oritur a sensu. Nec est et intelligere sine fatalitate. vnde quod ipsi angeli qui sunt penitentis corpe neque sensu apprehedunt neque fatalitate. i. imaginariis formis representari habent. Hinc est quod eorum nature super capita aialium sunt. Unde de ipsis propheta dicit. i. de thapth. quod ita se habet intellectus noster ad eos sicut oculus noctivaginis ad lumen solis. quod scilicet puri sunt in seipsis nobis et aiales sunt. i. quod sensuales existimus i cognoscibiles sunt quod in se manifestissimi sunt. Et sic ostendit eorum pulchritudo. Habent enim angeli

duplice pulchritudine. vna ex natura alia et grana. propter pulchritudinem ergo natura bene similitudine firmamert. vnde et appellatur huiusmodi firmamerti. Firmamentum. n. i. celum stellatum huiusmodi puritatem claritatem et incorruptibilitatem. Et in his tribus conditionibus nalis pulchritudo angelorum. i. in puritate subie in claritate intelligente et perpetuitate vite. Unde propter primum a beato Dionysio vocantur angeli specula. propter secundum vocantur lumina. tertium vero huiusmodi angelus quod est intellectualis subiecta quod sicut dicit Dionysius intellectuales subie vite bene indeferent ab vniuersa corruptione manet generatione mude existentes. Sed adhuc propter plenitudinem gratie angelus assimilantur crystallo. Et ideo dicitur quasi aspectus crystalli. Licet enim crystallus ex fluida et mobili aqua sumat perpetuam vigorem duricie solidam. Sic licet angelica natura primo per liberum arbitrium fuerit mobilis creata in his tamen non ceciderunt per conditoris gratiam imobilitate confirmata. Tertio quoque ostendit eorum fortitudo cum additur horribilis fortitudo enim angelorum tanta est ut merito nobis i corruptione positio horribilis dicat. i. expauesceda et terribilis sicut. Sic. dicitur. Nam per horribilem ab eis peruenit non solum timenda sed et horrida sed sic est horrida et dura malis sic uenit largita et huiusmodi. Et ideo subdit et ceteri. i. ad iustos. Vnde etiam esse vult crystallus ceterus scilicet quod eorum. Et extendit se ad omne tempus. non enim minorat in eis ex longo tempore siue ex senio sicut debilitat fortitudo humana. Et item extendit se ad omne corpus quod omnia corpora quod ad motum localem angelis obediunt ad nuntium per Augustinum dicit. Quarto in nuntium est eorum beatitudo ex eo quod super capita aialium adhuc esse memorant. His enim propheta hoc dicit ut ex primo ostendat sublimitas nature ut supra ostendit. Et secundum do incomprehensibilitatem glorie. Quis. n. i. ut Bre. dicit in carne corruptibili positus mente comprehendere valeat que est angelorum ineffabilis et sine finetitia. que beatitudo sine delectatione vultu videre creatoris atque in eius

delectatione sine imutatione persistere. super capita ergo aialium sunt quod nunc eorum gaudia sensum nostram mentem excedunt.

Capitulum. ij.

Antichristiani et antichristi sequentur erunt sicut illis locustis de quibus dicitur in visione beati Iohannis Apo. ix. vbi dicit quod vidit similitudines locustarum que erant sicut ceras paratis in pluuio super capita eorum tamquam corone sicut auro et facies eorum sicut facies hominum et habebant capillos sicut capillos mulierum et dentes eorum sicut leo non erat et habebant loricas sicut loricas ferreas et vox alarum eorum sicut currus equorum multorum currentium in bellum. et habebant candidas sicut scorpiombus. et aculei erant in caudis eorum potestas eorum nocere hominibus mensibus. v. et habebat super se regem angelum abyssus cui nomen hebraice laabado. grece autem appollinon. et latine huius nomen terminas. In hac enim visione tanguntur. i. conditores antichristiani. Et dicit quod ille locuste. i. imaginarij per quas representabant antichristiani erant sicut ceras etc. Qui primo ideo locuste vocantur quod salient in altum per superbiam et cadent in terram per auaritiam. Plus. n. diligunt terrena quam celestia quod significantur crura locustarum que sunt retro longiora Tales sunt modo i ecclesia multi doctores et predicatores. Unde Malu. iij. Et stodes tui que si locuste et paruuli tui quasi locuste locustarum. Iobclis. j. Residuum erucis comedit locusta. per erucam enim intelligitur humana corruptio que mores deprauat et quidam non corrumpuntur malis moribus sed decipiuntur ab antichristianis predicatoribus. Qui predicatores ad modum locustarum alie saltabant sed cito cadent. quod per Meliam et Enoch destruetur praua doctrina eorum in cuius rei significationem. Iohannes baptista qui est belias ut dicitur Math. xj. Lomicdebat locustas. Et hinc est quod virga Moyse ygas magorum deuorabat. Eto. vij. Iste ergo locuste dicit quod erant similes equis paratis

preliū: q̄ erūt cū impetu et sine discre-
tione curretes in cōculcationem electoꝝ.
Equi enī equaliter currūt et irruiūt in bo-
les et in ciues: et sic illi nō atēdēt quos
opprimēt et cōculcēt dūmodo nō faciāt
coꝝ voluntatē. Erūt ergo similes equis
ppter velocitatē atrocitatē et impetuosi-
tatem: que oīa offēdēt desiderii nocēdi et
eraltādi nomē antichristi. Secūda cōdi-
tio erit gloria triūphi. Vnde dicit sup ca-
pita earū. i. sup doctores sive pncipes coꝝ
tanq̄ corōncā. p̄mia vel honores p vi-
ctoria habita cōtra ecclēsiā tanq̄ fuerit ve-
ra victoria inimicoꝝ: sed reuera erūt coro-
ne. i. gloria seu victoria de p̄cipitate san-
ctoꝝ similes auro. i. vere sapiētice: quasi di-
ceret suis doctoribus victorias attribu-
ent et ipsi eis p̄mia eterna pmittēt: de h̄
q̄ per suā sapiēticiā ecclēsiā vicerunt. Sed
reuera nec doctores coꝝ victoriā nec ipsi
p̄mia eterna recipiēt s̄ vtriq̄q̄ eterna sup
p̄mia sentiēt. Tertia cōditio erit studiū
apparēdi per hypocrisis: dñ dicit et facies
eaz sicut facies hominū q̄ sc̄z exteri⁹ ap-
parebūt boni s̄ interi⁹ erūt mali. Sūt aut
in facie hominis tria sc̄z oculi nares et os
in quib⁹ norant̄ intelligēticiā discretio et elo-
quētia quib⁹ illi videbunt posse ppter qd̄
erūt multos seducēt. Vñ facies coꝝ anti-
christianoꝝ p̄dicatoꝝ sicut facies hominū
i. intelligētices discreti et eloquētes appare-
bunt s̄ tñ nō vere erūt quod notat hec di-
ctio sic. Quarta cōditio erit conatus ma-
licia suam abscedēdi. Vnde dicit q̄ ha-
bebāt capillos sicut capillos mulierū. ha-
bebant crines femineos molles in vita
lucentes et apparētes et ad terrā depēden-
tes in q̄ norat avaritia. Collū tegentes i q̄
fallacia: q̄ sic capilli tegūt turpitudinē ita
isti suozū moꝝ abscedēt ipuritatē. T̄tes
capilli coꝝ sunt mixtes q̄s adherētes sibi
d̄cipiēt s̄trahēt sibi vigorē fidei et virtutū
briles i malis sibi iuicē coherētes et ad in-
nicē se defendētes. Quia oēs tales erunt
molles et fluxibiles i cō virtū sicut mulie-
res et iō dicit et hēbāt. i. buerūt capillos. i. di-

scipulos adherētes sibi sicut capilli adhe-
rent capiti qui sicut capilli mulierū molles
efficient et scribiles ad oē malū. T̄tima
cōditio erit crudelitas aperte persequē-
di. Vñ subdit et dētes eaz sic dētes leonū
erūt q̄si dicat. Si p̄ boni falsi orationē et
veri mali occultatoꝝ ledē nō poterūt t̄re
apre secūiet i electos lanlātes eos et deu-
rantes quasi leones sine vlla cōtractione.
Vel per dentes locustaz intelligunt̄ etiaz
doctores coꝝ qui exponēt eis scripturas
et incident eis panē mēdaci. De istis dē
tibus d̄ Job. xvij. Cūterebaz molas ini-
qui et de dētibus illius auferebā p̄cidaz et
Eze. xij. Et dētes leonis dētes eius inter-
ficiētēs animas hominū. T̄ Sexta cōditio
est obstinatio in malo perseverādi. Vnde
dicit q̄ habebāt loricas ferreas. i. corda
in malo obstinata sententijs deceptiois
munita. Habebunt enim corda ita dura
vt sagittis sacre scripture penetrari non
possint Job. xij. Cor eius indurabitur qua-
si lapis et stringet quasi malcatoris incus
et postea subditur. Reputabit quasi pale-
as ferram et quasi lignum putridum cor
non fugabit cum vir sagittarius Ecclē.
xliij. Sicut lorica induit se aquis. i. cordib⁹
frigidis et gelatis. i. peccato obstinatis: et
dicit loricas in plurali ppter duriciā intel-
ctus ad credendū verū que d̄ tarditas et
ppter duriciā affectus ad amandū bonū
que d̄ frigiditas. T̄ Septima cōditio est in-
ordinatio clamandi. Vñ sequitur. Et vox
alaz eaz. i. rationes coꝝ quib⁹ quasi q̄bus
dam aliis clēbunt vt iusti et sapiētes cre-
dantur a multis: sicut vox currum equo-
rum multoꝝ currentiū in bellū: q̄ sicut
diuersi currus diuersis vijs et a diuersis
equis tracti cō ipetū currūt in bellis cōtra
eandē personā. Sic antichristiani diuersis
erroꝝibus infecti et diuersis rāmonib⁹
p̄remuniti current vnanimiter contra ec-
clēsiā expugnādā quoz vox clamosa
et impetuosa et irrationabilis erit et multi-
plex erit vñ signat. Iudicium. xv. per mul-
tas caudas vulpium inuicem ligatas: sed

habebāt faces diuersas. T̄ Octava cōditio
erit astutia decipiēdi. Vñ subditur q̄ ha-
bebant caudas similes scorpionib⁹. i. do-
ctores blādas et deceptoꝝas. Isa. xij. pro-
pheta dicit mendaciū ipse est cauda. vel
caudas vocat p̄cipites illi tempore: qui ad
modū candaz blandiēdo et terredō mul-
tos puerent. quas caudas antichristiani si-
bi associabūt contra ecclēsiā pugnātes.
T̄ Nonā cōditio est violētia malā defendē-
di qd̄ fiet p̄ potētiā principū et astutiam
p̄seudo p̄dicatoꝝ. Vñ sequitur et aculei
erūt in caudis eaz. i. in p̄cipibus illius tē-
poris. vel aculei in caudis. i. blāditiē argu-
te et astutie in sine p̄dicatiois coꝝ. Sicut
enī aculeis p̄gitur equ⁹ vel asinus nec re-
calat. Sic p̄dicatoꝝ falsi sanctos illos
qui t̄re tempous erūt agustijs. et blāditijs
pungent q̄bus possint mouere eos a vera
via et a recto tramite facere deuiare. s̄ fru-
stra iacitur rete ante oculos pennatoꝝ vt
dicit. Pro. i. Decimo offēdit in quo habe-
būt potētiā nocēdi. Vñ sequit̄ potētiā
nocēdi hominibus sc̄z carnalibus mētib⁹
vñ quinq̄ sensus coꝝpous q̄b⁹ peccant.
Alia tamē littera h̄z mensib⁹ ser. i. sex etate
b⁹ seculi i quibus vci permissione etiaz ele-
cti tribulantur. In septima at̄ erant securi
Deut. xv. Cum sex annis seruerit tibi in
septimo dimittes eū liberum. Vndecima
cōditio est istigatio siue suggestio diaboli.
Ipsō enī p̄curate et istigante facient hec
pncipes et p̄seudo p̄dicatoꝝ. Vñ p̄sequē-
ter ostenditur quales erunt peccatoꝝ et
ad quā tendent scilicet ad op̄pressionē san-
ctoꝝum quod quidem poterūt diaboli au-
tili. Vñ subdit qd̄ habebāt supra se regē
non quia ipse eos regat. sed quia eis do-
minabitur Job. xij. Ipse est rex super om-
nes filios superbie angeluz abissi idest dia-
bolū qui est de abyssō inferni idest sine
būso et candore omnis boni. et si aliquan-
do se transfiguret in angelum lucis. i. Cor.
xij. Cui nomen bebrayce laabadon aliqui
libi habent babadon. sed vera littera est la-
abadon. Vnde Hieronimus dicit quod

laabadon bebraycum est et interpretatur
exterminans. Et ideo debet dici laabadō
et non babadon grece autem apollion qd̄
interpretatur latine exterminans. Vnde
tres linguas p̄cipue ponit vt in omni lin-
gua versum diaboli intellecta videretur. Et
hoc p̄cipuum est. quia in illa triplici lin-
gua euangelica doctrina scripta est. Ma-
thæus enim in lingua bebrayca Lucas et
Iohannes in greca. Marcus v̄o in lati-
na scriperunt euanglia. Vnde et titulus
crucis hac triplici lingua scriptus fuit. Jo-
hannis. xij. In omni autem lingua nomē
diaboli dicitur exterminans. quia de om-
nibus aliquid exterminat idest extra termi-
nos catholice fidei ponit et in terram exter-
minij idest in infernum quasi erules a pa-
tria sua relegat p̄s. Exterminauit eum ap-
de filia idest antichristus qui dicitur aper-
propter ferocitatem. siluaticus autem siue
siluester dicitur propter ibūanitatē. Sap.
ii. Ab itinere iusto abierunt in infernum
vñ idest in infernum.

Capitulum. iij.

Postoli et apostolici vi-
ri assimilantur illis equis
qui describuntur in vi-
sione imaginaria. que
habetur zach. lvi. dicitur.
Vidi per noctem et
ecce vir ascendens sup
equū et rufum. et ipse stabat inter myrteta
que erant in profundis. et post eum. equi ru-
fi et varij et albi. Hanc enim visionem glo-
sa sic exponit. Dicit enim quod per noctē
in qua cernitur visio significatur mysterio-
rum obscuritas. Vir autem super equum
rufum saluator noster est. cuius vestimen-
ta idest caro rubra est sanguine passionis
qui sicut hic adhuc passibilis in equo rufo
ostenditur. ita in Apocalypsi iam resuscita-
tus in albis demonstratur. Hic stat inter
myrteta. i. angelicas potestates q̄ erant i p-
sūdo q̄ adhuc eidem in carne posito mini-
strabant. Post cum fuerunt a. item equi. i.
apostoli et apostolici viri. qui rotum. mun-

dum. i. orbem peragrabant. Quorum alij
martyrio rursi. Alij vita et doctrina et si-
gnorum diversitate varij. Alij vero virgi-
nitate et doctrine integritate. et cordis puri-
tate albi cernerunt.

Capitulum iiii.

Supplicio beate Marie
describitur apparitione
illi mulieris ubi agit in
visione imaginaria bea-
ta. Apoc. xii. ubi dicitur.
Signum magnum ap-
paruit in celo mulier ami-
cta sole et luna sub pedibus eius et capite eius cor-
onata stellis. ubi ostenditur quod beata maria su-
per assumpta vultu sublimiter mirabiliter et
honorabiliter. Mulier quidem si consideres offi-
cium quod sibi ostenditur in signo. Signum inquit
magnum apparuit ergo beata virgo ap-
paruit in celo id est assumpta est ut esset no-
bis in signum. Sunt enim signa directiva si-
cut cruce et divinis et signa distinctiva sicut
termini et agrorum ostensiva sicut circuli et tabe-
nis. Unde beata virgo fuit signum magnum. i.
magna significatio. ipsa enim nos dirigit sicut
stella maris dirigit navigantes. ipsa nos a pec-
catis dividit. sicut facit aurore que dividit
diem a nocte. Ipsa est pro nobis filio peccati et
vetera ostendit. Unde ipsa est ut altera.
Desiderat que apud regem pro nobis assistit
Secundo fuit assumpta sublimiter si conside-
res locum quod apparuit in celo scilicet empyreo
et hoc fuit in assumptione ipsa. Elevata est ma-
gnificencia tua. Virgo te magnificas super
celos. i. super angelos. Et apparuit in celo tam-
quam regina in throno ad congregandum scilicet filio
suo et figuratum fuit. ubi dicitur. ubi dicitur
quod posuit eum thronum pro matris salomonis. que
sedit ad dexteram eius. Item apparuit
tamquam advocata in curia ad interpellandum
scilicet pro mundo. Unde figurata est in illa
sapiente muliere thebaica que intravit ad
interpellandum pro abalone. Item ap-
paruit tamquam hospita ad recolligendum
scilicet ingrediens. et ideo in assumptione
eius cantatur euangelium de Martha et

christus recepit in hospitio suo. Intravit in
quit iesus in quodam castellum et mulier
quodam mar. no. cccc. lli. do. sua. Lxx. Sic bea-
ta virgo hospita est celesti recolligens et reci-
piens eos qui solvantur. et signa significant in tesu in
grediens in castellum. Tertio assumpta est mi-
rabilius quod apparuit si considerem factum quod mu-
lier. Unde n. e. valde quod mulier apparuit
in celo quod hominem expulit de paradiso. Si
nota quod beata virgo dicitur discipula
secundum non corpus fraxide. Eccl. xv. Sicut
sol omnes mundo in altissimis dei sic mulier
bone spes in ornamentum domus eius. Omnia
tamen domus ecclesie est creptum virginat. et
ut sicut sol omnes in alto existens illuminat mu-
dum Sic maria in assumpta ostendit illuminat
celum quod dicitur dei. Unde Maria interpretat
illuminat. Item dicitur de muliere plus secundum
non mentis fragilitate. ideo ipse christus eam mulie-
re vocavit. quod Job. xii. i. cruce pedes dicit
Mulier ecce hinc tu. Item non ex pecca-
torum multiplicitate. sic mulier quod erat in civi-
tate peccatrix. scilicet ponitur ex virtutis singularita-
te. Iudith. x. Non est talis mulier super terram in
aspectu. i. pulchritudine et in sensu hominum.
Quarto fuit assumpta honorabiliter. quod patet
si consideres ornatum suum corporis. quod amictus so-
le suum pedum quod luna sub pedibus eius suum caput
quod in capite eius corona stellarum duodecim. Item
dicitur. n. ut pie credidit in celum amictus sole. i. cum
corporis glorificatione. quod consistit in quatuor donis
eius scilicet claritate et agilitate. subtilitate et impassibi-
litate. quod omnia in sole significant. Luna radi-
um est claritas et agilitas. Unde subito ab oriente ad
occidentem volat. Item subtilis quod intrat vitrum
sine eis lisione. Item impassibilis quod nec gla-
dio nec lapide potest ledi propter quod dicitur
Mat. xii. Fulgebunt iusti sicut sol. Vbi di-
cit beatus bernardus. Quis erit splendor animarum
quod sol splendoris habebit lux corporum. Fuit enim
beata virgo in celo militans ecclesie amictus so-
le. i. marima castitate claritate. habuit nam-
que stitatem nobilissimam clarissimam et sanctissimam.
Clara enim et alta si bene servet continentiam co-
nugalit sed clarior et altior continentia vidua-
lis clarissima et altissima est virginat. Unde

Mat. i. Cor. xv. Alia est claritas solis alia lu-
na alia stellarum. Claritas enim solis est continentia
virginalis. Luna continentia vidualis. Stellarum
continentia conjugalis. Omnes tamen has
habuit beata virgo. Fuit enim coniugata. sicut
viduata. sicut virgo. Unde ipsa dicit. Eccl.
xii. In me omnis gratia scilicet et virginitas
mea et coniugium et viduitas. Secundo de-
scribitur ornamentum pedum cum dicitur
luna sub pedibus eius. i. omnis defectus
et imperfectio. Sunt enim quatuor que ge-
nerant defectum boni. Primum est lux
perbia. secundum inimici defecerunt fraxies in
fines. Hic defectus designatur in luna
quod dicebatur Regina celi a paganis. Ter-
tio. octavo ut faceret placentiam regine
celi. Superbia enim vult placentiam au-
ditur et appetit regnare. Hanc lunam id-
em defectum superbie suppedita vit
beata virgo per veram humilitatem. de qua
dicitur Luca. primo. Quia respexit hu-
militatem ancille sue etc. Secundum est
inimicitia Job. iii. Venit super te plaga
et defecisti. Hoc vitum designatur in luna
cum dicitur. quod luna conuerteretur in sangui-
nem scilicet per impatientiam et concupiscentiam in
qua sanguis ebullit. vel per quam sanguis
effunditur. Hanc beata virgo suppedita
vit que tota patiens et mitis fuit. Unde ipsa
dicit Eccl. xii. Spiritus meus super mel
dulcis. Tertium est avaritia. Isaac. xi.
Deficient pueri et laborabunt id est avari
qui ad modum puerorum plene diligunt bonum
temporalium quam regnum celorum. Hic de-
fectus significatur in luna que eclipsatur
et umbra terre. i. anima vel ecclesia ex aua-
ritia terrenorum. Mat. xii. Luna non da-
bit splendorem suum fuit hunc defectum
beata virgo suppedita vit per paupertatem
et contemptum terrenorum. Lanti. iij. Tota
pulchra es amica mea et macula terrene
avaricie non est in te. Quartus est vanitas
glorie. Defecerunt in vanitate dies co-
rum. Hic defectus designatur in luna
mutabilitate. quod temporalis gloria instabi-
lis est Eccl. xviij. Sicut luna mu-

tatur. Hanc suppedita vit beata virgo: quod
mundi gloriam despexit. Despexit enim
omnem gloriam exteriorum querens so-
lum interiori scilicet conscientie. secundum. Om-
nis gloria eius filie regis ab intus etc. No-
ta etiam quod quatuor sunt que impediunt
defectum. Primum est patientia. Isa. i.
Patientia opus perfectum habet. ut sitis
perfecti et integri in nullo deficientes. Se-
cundum est spes instantia. Ysa. xl. Qui spe-
rant in domino murabunt fortitudinem
assument pennas sicut aquile current et non
laborabunt ambulabunt et non deficient.
Tertium est memoria dominice passio-
nis. Mat. xij. Recogitate eum qui talem
sufficit peccatoribus aduerfas semet-
ipsum contradictionem ut non fatigemini
animis vestris deficientes. Quartus est
desiderium inquirendi deum. secundum. Inqui-
rentes autem dominum non deficient om-
ni bono. secundum aliam litteram. Sal. iij. Bo-
num autem facientes non deficient usque
penam in suo metemus non deficientes.
Et hec omnia fuerunt in beata virgine.
Tertio describitur ornamentum capi-
tis quod in capite eius corona stellarum. In quo
notatur plena anime beatitudo que con-
sistit in duodecim gaudijs paradisi. que
intelliguntur per duodecim stellas. et Apo-
ca. ultimo signantur per duodecim fru-
ctus ligni vite. ergo corona duodecim stel-
larum est perennitas duodecim gaudiorum
quorum duo oriuntur a deo: scilicet
gaudium de visione deitatis et gau-
dium de visione humanitatis. Alia duo
a loco scilicet celo empyreo quod est bea-
torum locus: unum de spaciofinitate: aliud
de speciositate. Duo a sortio: unum de sortio
angelorum aliud de sortio hominum. Alia
duo a mundo: unum de creaturarum pulchritudine
aliud de stabilitate. Tertio alia duo
ab inferno unum ab evasione: aliud de
clausione. Tertio alia duo a seipso unum
de stola anime aliud de stola carnis. Vel
per has duodecim stellas corone intel-
lige. xij. prerogativas gratie quas habuit

beata vgo quax quinqs cōueniūt sibi singulariter. **C** Prima ē spūalis electio dei prius ad opus filij sui. **E**ne. xliij. Virgo q̄ egredietur ad auriēdū aqua r̄ ipsa ē quā p̄parauit dñs filio dñi nri. i. xpo. ps. Elegit eū dñs in babuatonē sibi. **S**ecūda est filij dei spūalis despōsatio. **C**orinth. xij. Despōdi vos vni viro virginē castam exhibere xpo. **I**n veteri enī testamēto sūmus pōtēx nō ducebat vxorē nisi virginem. **T**ertia spiritussancti secundatio. **M**ath. i. Inuenta est in vtro būs de spiritali sancto. **Q**uarta filij dei cōceptio et p̄curatio. **Y**sa. vij. Ecce vgo cōcipiet et pariet filiū et vocabit nōmē ei⁹ emmanuel. i. nō bificū de⁹: hoc est in būana nā de⁹. **Q**uinta est dei respectio **L**a. ij. Dilēct⁹ mē mibi et ego illi q̄ pascit inter lilia. i. inter vginēs vel inter vbera sue brachia vginis. **S**exta est dei meditatio. **C**or. vij. Mulier innupta et vgo cogitat q̄ sunt dñi vt sit sancta corpe et spū. **S**eptima est in libro vite inscriptio. **A**po. iij. Habes pauca noia in sardis. i. in vginib⁹ q̄ nō ingnauerūt vestimēta sua. i. corpa et nō delebo nomina eorū de libro vite. **O**ctaua est cella ornata et pulchritudo. **E**ccli. xliij. Spēs celi gloria stellarum. i. vginū que dñr stellas: q̄ de die nō lucēt sed in vespere incipiūt apparere. i. in p̄nti latēt s; in fine apparebūt qd sunt. i. **J**oh. iij. Filij dei sum⁹ s; nō dum apparuit qd erim⁹. **M**ona est p̄fecta t̄pi assistatio **A**po. xvij. Virgines enīz sūt et sequūtur agnū q̄cūq; ierit. **D**ecima est noui cāticū decātatio q̄ sole vginēs decātābūt. **A**po. xij. Cātābūt sancti cāticū nouū. ps. Quō cātābimus cāticū dñi in terra aliena. i. in carne corrupta. **V**nde cīma est maiors fruct⁹ p̄missio. **N**ā fructus tricefim⁹ p̄mittit cōmugaris: sexagesimus viduis: cētēsimus aut virginitibus **M**ath. xx. **D**uodecīma est duplicis corone adeptio. **N**ā ipsi debet aurea et aureola. i. **M**achab. iij. **O**mnauerūt faciē tēpli coronis aureis. **F**acies q̄ est nobilior et altior ps corpi signat cor⁹ vginale q̄

est nobili⁹ et alti⁹ mēbrū ecclesie: quā omnia uerūt nō tñ corona vna s; coronis aurif aureā enī p̄ charitate et aureolā p̄ vginitate recipiūt h licz cōpetat etiā alijs vginibus tñ singulariter cōpetūt et beate marie. **E**t id tales. xij. stelle dñr esse in corona capitis eius: q̄ ipsa est omniū vginū p̄mictris et regina.

Capitulum. v.

Auaricia assistat illi amphora re quā p̄ visionē imaginariā facta. p̄p̄ba vidit vt hētur za cha. v. **V**bi. n. l. c. g. i. q̄ cū p̄p̄ba petiuisset ab angelo. **Q**uid ē hoc qd egreditur angelus r̄ndit. **H**ec ē amphora egrediēs et diri. **H**ec est oculus cor in vniuersa terra: et ecce talētū plūbi portabatur: et mulier vna sedēs in amphore medio et dixit. **H**ec est impietas et p̄ciat eā in medio amphore: et misit massam plūbeaz in os ei⁹. **E**t ecce due mulieres egrediētes spirit⁹ in alis eaz et habebāt alas quas milui et leuauerunt amphorā iter celum et terrā. **E**t infra subdit. **I**ste descit in amphorā vt edificet ei dom⁹ in terra fenāar. **E**t stabiliat et ponat ibi sup basem suam. **H**ec enī visio moraliter s̄m vbi **B**re. sic exponit q̄ p̄ amphorā intelligit auaricia q̄. s. vclur amphora p̄ cupiditatis ambitus os cordis aptū tenet: h̄ et dicit oculus corū in vniuersa terra. **T**ū q̄ auaricia inēdit solū circa visibilia et terrena. ps. **O**culos suos statuerūt declinare in terrā. **T**ū q̄ auaricia h̄t oculos aptos circa terrena sed circa celestia clausos. **V**n licz sint haberes et ceci in bonis: tñ in malis sūt p̄u giles et astuti. **H**ec talētū autem plūbi intelligit auaricie grauitas. **A**ggrauat enī auaritia grauitatē et vehemētē cor auari. ps. **F**ilij hominū vsquequo graui corde rē. **Q**uod aut mulier. i. impietas in medio amphore sedere dicit significat q̄ auaricie semp̄ impietas tenet. **S**ed q̄ massa plūmbea in os eius mittitur signat q̄ impietas auaricie peccati sui pōdere grauat vel san significat q̄ in auaris vniū lingue do

minatur: q̄ p̄pter locum dicit mēdacia et periuria et imōi. **H**ec duas aures mulieres intelliguntur duo vitia impietati aurotanti cōiuncta. s. supbia et vanagloria: que in alijs. i. opibus suis dñr habere spiritum malignū q̄. **L**un actionib⁹ suis s̄arbanc volūta deseruiūt de quo v̄ **M**ath. xij. **L**ū imundus spūs exiit ab homine ambulat p̄ loca inaquosa querens rē. **V**n earum ale dñr esse sicut milui qui semp̄ studeat rapine pulloz. et ideo diabolū designat semp̄ intēdit ad rapinam bonoz et captiuitatē puuloz. i. bumiliū sine debiliū. **V**nde supbi et vanagloriosi habent alas ad modū milui q̄ scz eoz opera similia sunt operibus diaboli. **Q**uod at̄ he mulieres eleuauerūt amphorā significat q̄ supbia et vanagloria eleuat animā ad appetitum et ambitionē bonoz et dignitatum et sublimiū. **D**icit aut q̄ tenebant amphorā inter celū et terrā: q̄ illud qd̄ inter celū et terrā est ima desit s; ad signa minime p̄tingit. **E**t id supbia et vanagloria ita mētem eleuat vt quolibet primos quasi de sp̄o desit et alta gloriādo petat: ita q̄ nec in p̄mis cōtūatē fraternitatis tenent nec ad summa pertingere p̄ualent. **H**ec hoc aut q̄ ei dom⁹ in terra fenāar cōstituit fetoz siue abdominatio ip̄si significatur q̄ fenāar interpretat siue vocat fetoz eoz. **N**ā sicut bon⁹ odor ex virtute. ita ecōtra erit fetoz ex vitio. **R**adii enī omni vni maloz est cupiditas. **V**n q̄ quodlibz malū p̄ auaritiā generat: idcirco dignum est vt dom⁹ auaricie in fetore cōstituat. **I**te fenāar vallis est latissima q̄ p̄ cōfusiōe mētūz et linguaz babilon dicta est **V**n q̄ per auaritiā et impietate oia mala certum est eturgere merito hec in babilone peribent habitare.

Capitulum. xxvij.

Arnales homines assimilantur equis in visioe beati **I**ohannis imaginaria que habetur **A**po. it. vbi dicit. **V**idi equos in visione et qui se-

debāt sup eos habebāt lozicas igneas et iacinctinas et sulphureas et capita equorum erant tanq̄ capita leonum et de ore ip̄oz p̄cedebat ignis et fumus et sulphur ab bis tribus plagis occisa est tertia pars hominū de igne et fumo et sulphure qui p̄cedebāt de ore ip̄oz. **P**otestas. n. equorum in ore ip̄oz est et in caudis eoz. **N**ā caude eoz similes serpētibz habentes capita et in bis nocēt. **H**ec equos istos intelligunt homines carnales qui nō ratio nez sed sensualitate sequunt et carnē. **V**n de. ps. Nolite fieri sicut equ⁹ et mulus in quibus nō est intellectus. **E**quites autem sedentes super eos sunt demones qui dicuntur habere lozicas igneas inquantum istamāt ad auaritiā et designat auaritia p̄ lozica: q̄ totuz corpus ecclesie quasi regit **N**am a maiori vsq; ad minorē a p̄p̄bata vsq; ad facē dorē omnes auaricie stident vt dicit **I**erc. vj. **I**te iacinctinas inquantum eleuat ad vanitatis supbiām **I**acinctus enī colorem h̄t aerem et designat vanitatem. **I**tem sulphureas inquantum insciunt p̄ fetentē luxuriā. **E**t bene. h. lozica. i. vitioz armatura dicitur eē equitum. i. demonum: q̄ talibus vitijs ecclesiam impugnat vnicuiq; suggerendo id ad qd̄ ip̄ius animuz magis vidēt esse. p̄cliuum. **C**onsequenter. describunt peccata maiorz scz principuz et p̄clatoruz carnalium: q̄ dicit q̄ capita equoz. i. principes et rectores maloz erāt tanq̄ capita leonuz **S**lofa. q̄ lanīat et fetēt: lanīat p̄ crudelitatis violentiā. fetent per carnis luxuriām **S**unt enī mali rectores carnales et crudelē: sed q̄ non soluz in se mali sunt sed ēt subiectos ad maliciā impellunt et cogunt subdit q̄ de ore ip̄oz scz vel iperando vt suadēdo vel cōminādo vel requiredo p̄cedit ignis auaricie: fumus superbie et sulphur luxurie. **E**t ab bis tribus plagis. i. vitijs occisa ē spūaliter tertia pars hominū. i. ocs reprobi. **N**ā p̄ma pars est innocētū: secunda penitentium: tertia reproborum in peccatis istis persequantium et bi

soli occiduntur siue de igne auaritie siue de fumo superbie: siue de sulphure. i. serore in rurie: etia dabo qz de ore ipsorum procedat. i. quas etia ad talia a maioribus inducatur siue vobis siue creplis: his enim duobus modis pnt etia maiores inficere minores siue verbis pctiendo aut et suadendo. Et io subdit qz potestas equorum in ore ipsorum est scz principu precipientiu aut suadentiu siue exemplis possit se trabedi in quatu ad hoc subdit et in caudis eorum. i. in creplis. vt ore dicit quatu ad maiores pctipientes et mouentes: in caudis quatu ad minores offendentes: in caudis quatu ad minores offendentes: in caudis quatu ad minores offendentes. Del p os intel ligant gula. Eccl. vij. Si labor bovis in ore eius scz etia non implet. Per cauda ho itelligitur luxuria. Vn legitur iudic. xv. Vt bison accepit crectas vulpes et caudas eorum ligauit ad caudas et facies ligauit i medio qis igne icendit diuisitqz huc et illuc discurrentes. In his duobz vitijs multu consistit potestas diaboli et ministroz eius: qz per bec duo vitia precipue corrumunt. S3 subditur qz cauda eoz similes erat serpenti qz luxuria a principio h3 volu ptate. s3 potesta penitudine. et io assimilat serpenti: qz vt dicit glosa. Blandiunt in facie et occulte imittunt venenu s3 iste caude hnt capita in quibz nocet. Et bec sunt crepla maioru quibz minores corrumunt et occidunt sequetes: siue in luxuria siue in auaricia: siue in quocuzqz alio vitio.

Capitulum. vij.

Confortat deus hoicm ad bene operadu promittedo premium et certifiado de eo. Cum exreplum apparet in visio ne abrae: de qua habet Genes. xv. In qua primo pmittitur premium qz dicit qz factus est sermo dni ad abraaz per visionem dicēs. Noli timete abraam. Ego protector tuus et merces tua magna nimis. Dixitqz abraam dñe deus quid dabis mihi ego vada a bszqz liberis filius procuratoris domus mee iste dama scus eliezer addiditqz abraa. Adibi aut non

dedisti semē et ecce vernaculus meus heres meus erit. statimqz sermo domini factus est ad eum dicens. Nō erit hic heres tuus: sed qui egredietur de vtero tuo ipsam habebis heredem. Educatqz euz foras et ait illi. Suspice celum et numera stellas si potes et dicit ei. Sic erit semen tuu dicens ad eū. Ego dominus qui eduxi te de v chaldeoz vt darem tibi terrā istam et possideres ipsa. In quibus vobis aduerte qz dominus ad confortandū abraam fecit ei quatu pmissiones de quibz Apo. ait Gal. iij. abrae dicte sunt pmissioes etc. Prima fuit de mercede operis. cū dicit. Noli timete etc. Primo cum confortat excludendo timorem. Noli inquit timete. Secundo cum securat promittedo protectionē. Ego inquit ptecor tu. ps. Ego mihi in deum protectorem et vere timere nō debent qui talem protectorem habent. ps. Dominus mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo. Tertio cum leuificat proponendo mercedem. Sed attende qualem mercedem promittit bene operanti in persona abrae: qz mercedem certam: qz ego scz qui decipere vel fallere nō possum. Item mercedem propriam: qz merces tua. Sic enim est omnium generaliter vt sit etiam cuiuslibet singulariter. Item mercedem copiosam qz magna nimis. Nam nec oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit qz preparauit deus diligentibus se. Secunda promissio fuit de successione heredis: qz dixit ei dominus qui egrediet de vtero tuo ipm habebis heredem. In quo signatur qz datur vnicuiqz illa hereditas ex proprijs meritis nō et alienis. Nam meritum hominis est ei sicut filius cui datur hereditas: vnde apostolus. Vnicuiqz prout laborauerit mercedem accipiet sicut suum laborem: loquitur de adultis sicut est de parulis. Tertia promissio fuit de multiplicatione seminis. Dixit enim. Suspice celum et numera stellas si potes et erit semen tuum. Per stellas celi possit

intelligi angeli qui sunt in celo. Per semen vero meritum vite. et quo scz recolliguntur fructus mercedis ecclesie. Tunc enim semen hominis ad modū stellarum retu multiplicatur quando homo per vite meriti in celo angelis coequatur. Del qz stelle celi sunt incorrupte lucide magne et tamen in apparentia parue. Tunc enim semen hominis ad modum stellarum celi multiplicatur: quando meritum operu eius est incorruptum per intentionem: lucidum per discretionem magnam per dilectionem: sed apparentie parue per humilitatem. Quarta promissio fuit de terra promissionis. Vnde dicit. Ego domini qui eduxi te de v chaldeoz et dabo tibi terrā istam. Terra ista est corpus qz tunc pacifice possidet vir iustus: quando per diuinam gratiam est de v chaldeoz eductus. i. de incendio carnis. Lbal dei enim sunt motus carnis: quoz vi. in cendium est concupiscentia inflammatio: a qz nisi bō diuina gratia eruatur nō potest terram corporis sui pacifice possidere. Secundo abraam certificat est qz sacrificiu. i. de promissione implēda. Pctiuit enim signum nō ex diffidentia pmissionis s3 scire volens modū implēdis dicēs. Vn scire possū qz possessorus sum eā. et tunc iustit vt offerret sacrificiu vt i ipso sacrificio signū acciperet. Vn pceptu ei vt imolarct vacca et capra et arct et oia trima et insuper turtur et colūba qui sequenti mane accipit oia bec et diuisit p mediū et vtrasqz partes cōtra se alitrinsecus posuit. aues at nō diuisit descēderunt volucres celi sup caudam et abigebat ea abraa. Lūqz sol occubuit sopor truit sup abraā et horroz magnus et tenebrosus inuasit eū. et istud fuit aliqua ps signi dati. Hoc ergo est sacrificiu iusticie qd deo offerri d3. Nam in vacca significat obedientia: bec d3 esse tri ma siue triennis scz per subiectionē triplis humilitatis videlicet supiori pari et inferiori. Sic enīz decet nos imple oēm iusticiam. In capra ho significat penitētia q

etiam debet esse triennis: sūm tria in quibus consistit penitētia scilicet in dolore contritionis in pudore confessionis et in labore satisfactionis. In ariete ho intelligitur simplicitas que etiam debet esse trima: quia est triplex genus simplicitatis contra triplex genus duplicitationis. Duplicitas beresit imiscet falsa veris. Duplicitas hypocrisis bona malio: bonesta inonestis. Duplicitas ambitiōis ledit ad duplicem finē: scz luci spalis et premij celestis volēs duobz viis scriuire: sed diuisit abraam ea per mediū. Nā obedientia diu denda est: vt fiat in bis scz que sunt s3 deum nō contra deū. Similiter penitētia ē diuidēda vt fiat cū discretioe ita vt sit rōnabile obsequiu nostrum et occidat edom in valle saluaz vt sic occidat concupiscentia qz nutriatur natura. Nam ois victima est sale salicnda: qz in omni opere est discretio adhibēda. Item simplicitas diuidēda est: vt nō sit fatua sed religiososa vt sit sanctitas nō fatuitas vt sit simplicitas colūbe cum astutia serpentis ne sit sicut equus et mulus in quibz nō est intellectus. Sicut enim mulus cui insidebat ab salon ipz detulit in suspendium: sic fatua simplicitas multos pcpitat in infernum. In colūba aut designatur charitas: qz columba selle caret et gregarij volat. In turture ho designatur castitas. Sed has aues abraam non diuisit: quia charitati et castitati ab omnibus et omni tempore est insistendum. Nam castitas conperit non solum virginibus et viduis sed etiam suo modo coniugatis. Del ideo sit diuisio animalium et non auium. Quia per animalia intelliguntur actiui: quozum sollicitudo diuiditur ad multa: s3 per aues intelliguntur contemplatiui quoz tota intentio fertur in vnū. ps. Dominus pētū a turbaris erga plurima: hoc quantum ad actiuam. Porro vnum est necessariu: hoc quantum ad contemplatiua. Del in

turtore significat vita solitaria. qz turtur solitiaga in solitudine gemit sic solitarius debet gemere luctu penitentie. **Ps. xv.** **N**o sedi in consilio ludicru. et gloriatus su a facie man. tue sedeba solus: qm cominatione replesti me. hns enim preciosi balsami liquorē in vase fragili nō dz se pone re in pressura hōinū. Sen. vbi plus est populi ibi plus est periculi cū inter homines sui minor hō redij. **2. sec. ij.** **D**ucā eā in solitudine et loquar ad cor ei. **2. d. d. d. d.** **D**oyfi locutus est de nō in palatio sed in deserto. **L**e cas a dño extra turbā illuminat. **D**uella mortua in thalamo eicta turba reficiatur. **N**o cni in comotione dom. **C**lau se erat oues in arca: qz opca spūalia debent claudi in pñictia. **I**n colūba **N**o que gregatim volat significat religio in cōgregatione viuentiū q debet ad modū columbe carere felle iudic. **C**re nō rostro de tractionis pcutere nec venenū infamationis siue lris in ore: s; ramū oliuē. verbū pacis portare ad chorū rectoriū et alia cōmunia gregatim simul incedere: iarta ri uos aqua. **S**cripturarū recludere: et ibi vmbra accipitris. **I**ntemprationē diaboli prouidēdo declinare. **D**ec colūbina simplicitas intantū deo placet vt spūsanctus in specie alteri aialis noluerit apparere. **I**n hac aut duplici auc. **I** vita cōsistit ois perfecta religio. **D**ñi euidā querēti quā religionē deberet intrare. **R**espōdit quidam nescio an cē velis turtur an colūba. **S**z in vtraq; vita cauendū est ne diuidat et dispersatur p vanagloriā. **I**ne op^o volēt ad deū et intēro ad mūdā. **D**ñi in **R**eutitico scipit. si offerat turtur vel colūba qz constringat ascēla ne possit euolare qz si qua sūt in religiosis opa virtutū occultanda sunt: nō ad fauorē hominū propalanda. **U**nde si ex operib^o bonis sapere fecit inanis gloria opa illa quasi alas sumunt ad euolandū et fugiunt vt nobis nō proficiāt sed eas constringere debemus dicētes nobis. **Q**uid habes qd nō accepisti. **S**uper hoc aut sacrificiū dicit qz ascenderunt vo-

lucres: sed abigebat eas abraā. **S**ic tu ad auferendū impedimēta spūs sacrificij sc; orationis deuote abige aues. **I** impotnas cogitātes. **U**nde **S**ergo. **S**epe in ipso noitre orationis sacrificio impotnas cogitationes se ingerunt que hoc qd deo placētes offerimus maculare contendit. **U**nde abraam dum sacrificiū obtulit in sidiantes aues pertulit quas studiose abigit cuius nos exemplo dū vota cordis de locaustuz deo offerimus ab immūdis cogitationibus hoc custodiamus. **S**ed attendendum est quod sequit quia dum occubisset sol. **S**op. **I** super abraaz. et hozamas. et tre. **I**nuaz. **S**epe eniz post sacrificiū boni operis vel deuote et feruente orationis ne per clationem mens cleuetur occidit sol. **E**ctinguitur seruo: deuotionis et ruit in animā sopor: torporis. **I**ta vt anima quasi seipsam magno stupore boreseat et quasi quedā tenebra tūnois et dubitationis eam inuadat. **E**t hoc facit deus vt ipsam in humilitate conseruet ne fructum sacrificiū. **B**oni operis meritum per clationem perdat.

Capitulum viij.

Contemplatiua vita qualis esse debeat ostendit per exempluz in somnio iacob qd describit **Gen. xxvij.** **U**bi dñs qz vidit in somis scalā stātem super terrā et cacumen eius tangens celum et angelos quoq; dei ascendentes et descendentes per eam: et dominū inuictum scale dicentē sibi. **T**errā in qua dormis tibi dabo et semini tuo. **E**ritq; semitatum quasi pulvis terre et dilataberis ad orientem et occidentem et septentrionem et meridiem. **I**n quo quidem somnio primo tangitur contemplatiuorum virtus que est charitas. **D**ec enim scala est per quam ad celos ascenditur: bec ex vna parte stat super terram sc; quantū ad amorem proximi. **A**lia autē sc; summities attingit celū scilicet amor dei. **V**traq; enim pars pertinet ad vitam contemplatiuam

Unde **Beda** dicit qz cōtēplatiua vita est amor dei et primi tota mēte retinere. **D**ec cōtēplatiua scala est scriptura diuina que quidē stat super terrā inquantū est practica instruens de humanis: s; summities attingit celū inquantū ē speculatiua instruens de diuinis. **D**el tangit terram quantū ad testamētū vetus in quo p mitterant tēporalia. **C**elum **N**o attingit quantū ad nouū in quo pmittunt celestia. **H**uius scale duo latera sūt sensus hralis et spūalis. **S**ūt et huius scale. **xij.** intercala ria que opz pdicatores siue cōtēplatores affectare sc; confessio oratio grāz actio in relictus pscrutatio dubioz inquisitio littere cōpositio pdicatio pdicandi discretio sc; pccatis alta: rudib^o infima: et crne pene cōminatio: glorie pmissio pdicatiois obseruatio cōstātie fornicator in pspers et aduersis. **H**uius scale innixus est dñs sicut suo spiraculo. qz sc; ab eo inspirata. **A**po. **ij.** **T**imo. **ij.** **D**is scriptura diuinitus inspirata et. **D**el sicut suo speculo in quo a cōtēplātib^o aspiciūt et cognoscit. **L**ozim. **xij.** videm^o nūc p speculū et. **Q**uidā autē dicit qz scala p quā marime ascēdūt viri cōtēplatiui et deuoti boies est crux xpi biles fuerit sup terrā māliter erecta virtualiter tñ fuit vsq; ad celū porrecta qz p ipsam nobis est celi ianua apta. **D**uo aut latera scale hui^o fuerit duo pncipalia ligna ei^o vni p altū: aliū p trāuersū. **D**ia dñs hui^o scale sūt pene quas xps sustinuit sc; in capite spinarū coronationē in facie spūtoz sedationē in manib^o clauoz cōfitionē: in dorso et corpe flagelloz verberationē. **I**n latere lāce apitionē: in pedibus clauoz pfozationē: in qb^o oib^o aia deuota et prudēs mirāda cōtēplatur. **H**uius scale innixus est dñs in passioe: sicut hō nitit suo cubiculo qz i ca dormiuit p mortē **D**el scala h^o vt gdā exponit est claustraliū pnia: ca tus duo latera sūt viltas et aspiras p viltatē nec gloriā affectat: nec ignominiam hōmidat p aspiratē **N**o mollia ptenūt et molestias pūpēdūt. **D**ec scala stat super

terrā bitarōe: et attingūt celū pncipalione gradus ei^o aut sūt septē vtutes qz enumeratur. **ij.** **P**erri. **J.** **D**os ingt curā oēm sub inferētes ministrat in fide vestra vtutez. **I**n vtute aut sciam: in scia aut abstinētia in abstinētia paciētia: in paciētia aut pte ratē: in pietate aut fraternitatis amore: in amore aut fraternitatis charitate. **H**uius scale innitit dñs: sicut creplar suo cōtēplato qz ipse dedit cōtēplū viuēdi in paupate obediētia et castitate. **A**lij aut exponūt qz h^o scala est beata **N**o qz sup terrā fuit p qz ptū mūdanoz celū attingēs suscipiēdo deum. **T**ūc cni inclināt celos et descēdit: huius scale latera sūt hūilitas et obediētia grad^o fuerūt in ea donoz et vtutū. **H**uic innixus est dñs sicut suo thalamo in carnatione. **ps.** **I**pe tanq; spūs pcedēs de thalamo suo. **C** **S**ebō rāgū i h^o somio **Jacob** cōtēplatiuoz mot^o. **A**dot. **n.** cōtēplationis triplex est s; m **Dionisiū** sc; rect^o et obliqu^o et circularis. **R**ect^o qz mot^o tangit p angeloz. **i.** cōtēplatiuoz ascensū. obliqu^o tangit p descensuz: qz ille q ascendit sursum euz descēdit motū suū reflectit et obliquat a sursum in deorsū. **A**dot. **at** circularis tangit cū subdit. **D**ilataberis ad orientē et occidētē septentrionalē et meridionalē. **P**er has qtuor pres celi circulariū sol mouet. **I**gitur isti angeli sūt cōtēplatiui et spūales: q sūt qñ boies celestes et angeli terrestres. **H**i ascendūt cōtēplādo et descēdūt se hūilian do et sicut dicit **Ambrosius**. **Q**ui vult per scalā ascēdere: opz qz manib^o et pedib^o se te neat: manus opa pedes cogitātes et affectōes. **D**el vt aliq exponunt. **I**sti angeli sūt prelati q ascendūt p cōtēplationem. et descēdūt p actionē. **D**el angeli sūt pdicatores qui qñq; debēt ascēdere predicādo sublimia: qñq; descēdere pdicādo humilia. **S**equit mot^o tert^o: qz dilataberis ad orientē sc; p originē vtutū et occidentem occasum vitioz ad meridiē per seruos rem affectionū ad septentrionē sicut aquilonem p expugnationē diabolicaz suggestionum. **C** **T**ertio rāgū cōtēplatiue vite

fructus cū dixit dominus. Terrā in qua dormis tibi dabo. Terra enī bec celestis patria est in qua erit pfecta quies sūm illud. ps. In pace in idipm dormiā r rege scam. Vnde in hac terra debet caput no strum. a. mens tanq̄ in puluinarī se pone re vt quietat a temporalī cura. Hāc da bit nobis deus si in ea per cōtēplationē r desiderīū peregrinamur r cōcūsamur. **Sen. xvij.** Dabo tibi terrā peregrinatio nis tue. Quia vō in p̄dicto somnio dicit q̄ iacob vidit innixum scale dicētem sibi rē. Notandū ē quod sicut dicit somnīoz interpretēs apparitio domini in somnijs p̄t b̄re variā expōnē vt significatōes. Mā dñs per somniū aliq̄n apparet vt tacens aliq̄n vō vt loquens aliquādo vō vt pa tiēs. Quādo igitur alicui per somniū dō minus apparet vt tacens r n̄bil loquēs. si ille qui hoc vidit peccator ē significat q̄ cō uertet ad deū r finiet in penitētia dies suos. Si vō sit iust⁹ r sanct⁹ significat q̄ glo ric ei⁹ augmento apud deum p̄ficiet. gaudium habiturus. Si vō talis qui hoc videt sit homo i potestate p̄stitur⁹ puta rex vel princeps. significat q̄ inueniet gaudiū r victoriā de inimicis. Quāq̄ vō dominus per somniū apparet vt alicui loquēs r tūc siue loquatur aliquid pertincns ad futurozū p̄missionem sicut locutus est hoc iacob siue aliquid p̄tincns ad p̄uersionem sicut aliquādo loquit peccatorib⁹. siue ad cōfortationē sicut aliquādo loquitur iustis tribulatis r i afflictionibus postit vel alio quocunq̄ modo loquatur quicquid dicit tenendū est. Quādoq̄ vō dominus in somnijs apparet vt crucifixus vel imago ipsa crucifixi. r tūc vt dicunt signat patientiam r victoriam in tribulationib⁹. Vñ si quis videat in somnio se adorare imaginem domini nostri iesu christi aut osculet aut deprecetur. si quidē rex est r ipse inueniet victoriā de inimicis. r gaudiū in gloria sua. Nam crux post crucifixionem christi marimas victorias designat. r omnis calamitatis amissionem. Quod si aliquis

de populo videat. hic cōsequitur gaudium r pro quo interpellauerit obtinebit. Sed si solū videatur imago christi absq̄ cruce minus erit gaudium vel victoria. Et nota etiam hic de imaginibus quod ille que in somnio apparent sine auro significant cū tum rerum portiozem. Nam ille que appa rent cum auro quādoq̄ tribulationem portendunt. Nec dicunt somnīozum inter pretēs que ego referendo tantum non asse rendo hic pono. an vera vel falsa sint fate or me nescire. Dicit Ar. de somnijs quod neque est eis totaliter credendum neque totaliter discredendum. Et ideo euenientia somnia vt ipse dicit. neque idoneum est cō temnerē. neque oportet ab eis facile per suaderi. p̄cipue quia spiritus mendat ple runq̄ in visione vel somnio vt possit dei perc hominem in forma christi legitur apparere. Sic enim beato martino per exte riorē visionem sensibilem in forma christi apparuit purpuratus quem tamen ille per spiritum cognouit atq̄ cōfudit. In vi tis q̄z patrū refert q̄ monach⁹ q̄dā audicis facta magna moysi cordis spū cepit cū pe ferre xpo. q̄ seque nocte p̄ somniū vidit mo ysem cū choro āgeloz scātē i vestib⁹ albis x̄p̄z vō nigris indutū vidit i choro homi nū p̄t q̄ ispicis monach⁹ a fide x̄pi desipuit r factus est iudeus.

Capitulum. ix.

Corpus christi sub sacramen to assimilatur illi libro quem vidit Ioannes Apoc. v. Vidi inquit librū q̄ erat scri pt⁹ it⁹ r for̄ signatum sigill vii. Dicitur corpus christi liber intrus scri ptus quia videlicet in se continet conso lationes et suauitates notabiles r mira biles. Et iterum scriptus foris. quia sa cramentis visibilibus regitur signatum aut sigillis septē ponit p̄pter septem mira bilia que sunt ibi. **Prīmū** ē q̄ sit de pa ne nō mutatū sed manens idem r ponit ur a quibusdam exemplum. sicut cogni tio mea mediāte voce sit tua manēs mea

Secūdu est q̄ tanta magnitudo sub tā parua spē rota latet. Et ponit quidā cre plum sicut in pua pupilla oculi totus mōs magnus recipit vel videt. **Tertiū** est q̄ totū corpus p os hominis intrat nō di minutū eadē potētia vt quidā dicitur qua clauso vtero de virgine exiuit r etiā de se pulchro. **Quartū** est q̄ comedit non cōsumptū r nō diuisum. Et ponit aliqui exemplū in sensu visus sicut viroz berbe ab oculo videntis quasi quidā ei⁹ cib⁹ su lopit. nec tamē ipa herba minuit vel di uiditur. **Quintū** est q̄ ab inimicis tā gūtur sine p̄tagione sui sicut iunē solis re spinur in re fedā nec tū fedat. **Sextū** est q̄ a pluribus sumit r in plurib⁹ locis cōstitit. nec tamen auget vel minuit. sicut si multe cādele ab vna accēdant illa vna p̄ter hoc nec minuitur nec auget. **Sc pmū** est q̄ est ibi quātuas sine quāto: cu ius exemplū p̄p̄t nō est in natura dare vel alicubi reperire.

Capitulum. x.

Emōdes assistant illi locustis de qb⁹ agit i visione scti Jo hānis Apoc. ix. Vbi dr vi disse q̄ erierūt locuste i trā r data ē ill p̄as sic hnt p̄tēte scopiōes terre r p̄ceptū ē ill ne lederēt se nū terre nec oē viride neq̄z oēz arborē ni si tñ boies q̄ nō hnt signū dei i fr̄tib⁹ su is. Vbi p̄mo nota demonū elationē p si militudinē locustaz. assistant. n. demōdes lo cūstis r p̄ acēfū supbie. q̄ locuste i altuz salūt: sic dmon p̄ supbiā. Ysa. xliij. In ce lū p̄cedā rē. **Trē** p̄ casū ruine: q̄ locu sta post saltū nimū cadit. Ysa. xliij. Quō cecidisti d celo lucifer rē. **Trē** p̄ p̄tinua tionē malicie q̄ notat i locustidic crurū po sterior: q̄ sp i malicia p̄uerat. **Scdo** anēde demonū rētatōes: q̄ erierūt i terrā s. ad tētādū boies: r dūr erire. s. a dei ordi nāde. **De** n. rētatōnes n̄ras ordinat in bonū nostrū r p̄sectū s̄ ab hac itēde dia bolus erit q̄ in suis rētatōnib⁹ non n̄m p̄sectū sed casum r detrimētum intendit

Erierūt etiā de celo vbi creati fuerūt. s. de empyreo: q̄ fuerūt cicci p̄ supbiā in ter ram. i. ad tētādū boies q̄ habitāt in terra: cos enī q̄ sunt in celo tētare vt molestare nō p̄it. Vñ pars eoz relicta est in h aere caliginoso ad tētandū nos q̄ sum⁹ in terra **Tertio** cōsidera diuinā p̄missionē quia data est illis p̄as sc̄z tētandū permissiue **De**. Licet diabolus afflictionē iustoz sp̄ appetat. tamē si ab auctore nostro potesta tem nō accipit ad tētationis articulū: nul latenus cōualescit. Sequit sicut hnt pote state scorpionēs terre. Scorpionēs sicut glosa dicit facie blandiunt: sed cauda pun gunt occulte. Et ita faciūt demones rēta tes: q̄ a principio porrigūt delectationē. r in fine inducūt cruciatū r afflictionē r fi cut nō sentit p̄ctio acus sic nec punctio scorpionū: sed postea paulatim diffundit per totū corp⁹ morit p̄ctus. r s̄tr decepti a demonib⁹ quādo peccat nō sentiunt deceptionē: sed tandē miserabiliter puniū tur. **Prouer. v.** Fauus distillās labia me tritricis r nitidius oleo guttur eius: nouis sima aut illius amara quasi absinthium. **Quarto** nota diabolice malicie refre nationem: q̄ p̄ceptum est illis ne lederent rē. Et hoc p̄ceptū est demonuz re frenatio ne tñ nocerāt quātum vellent vel quātū possent si p̄mitterent. q̄ nullus eis posset resistere. Rēstringit aut eoz pote stas p̄tra electos r saluādos: quoz quidā sunt incipiētes r isti intelligunt per fenā: quidā vō p̄ficiētes r isti p̄ viride. Quidā vō perfecti r isti per arborē designantur Et nota q̄ nō dicit ne eos p̄cūterēt siue tangerent: sed ne eos lederent q̄ sancti r percutiūtur iterdū erit: r tāgunf interi⁹ s. dū tētant s̄z nō ledunt i mētib⁹. s. vt pec catis p̄sentiat: vel vt finalit p̄cāt Job. ij. Dixit dñs ad sathā. Ecce i manu tua ē: verūtū aiāz illi s̄crua. Et p̄ ista tria desi gnatur tres ordines saluādozum. s. **Noe** Damel. r Job. i. coniugati qui terre ad herent r designantur per senum. Et con tinentes qui virorem corporis seruant.

Et id designant p viride. Et prelati q de signat p arbores quaz rami refrigerii pstant alijs. Est ergo sensus precepti est illis scz demonibz. i. coartata est potestas eoz ne lederet senū terre. l. cōingatos in aia: s; in corpore affligat r interdū corpora lia auferat: neq; oē viride. i. p̄tinetes viro re pudicitie virētes: neq; oēm arborē. i. p̄laros folijs verborū suozū alios sanātes. r fructibz operū sanātes. vmbra crepuloz v̄f cōsolatione alios recreātes: nisi nū hoies ab humo victos. i. carnales. i. i. Corinibz. iij. Cum sit iter vos zelus r cōrētio nōne carnales estis: r fm hominē ambulatis qui nō hz figuram dei in frōte sua. i. in aperto hoc signū est thau qd hz figuram crucis r est vitima litera in alphabeto bebzozū r nominat siue interpretatur cōfirmatio. Vnde significat ipsam finalē penitētiā q cōfirmat hoiem in bono: hoc aut signo liberantur oēs q illud hnt. Eze. ix. Signa thau super frōtes viroz gementiū r dolētiū sup cūctis abominatiōibz q sunt zc. Et infra oēm super quē videtis thau ne occidatis. Et h signū dz haberi nō solum in corde s; et in fronte: vbi est locus erube scērie: r et locus manifestus vt scz nō eru bescat hō facere penitētiā apte r nomen xpi apte predicare. Et dē demones conātur maxime impedire p̄dicatores quod oñditur ex visione beati Jobanis que habetur Apoca. vij. vbi dicitur. Vidi quoz angelos stātes sup quatuor angulos terre tenētes quatuor vētos terre ne flarent sup terrā neq; supra mare neq; supra villā arborē. Per istos quoz angelos intelligūtur vniuersi demones q dnr quoz. ppter naturā numeri. qz quaternariū multū diuisibilis est r ipsi nō hntēdū nisi diuisiones facere. Et tē quaternarius nō est numericus solidus s; superficialis. Et tē suggestio demonū superficialis est nō habēs soliditatem. Et tē dnr quatuor qz quatuor euēge lia ipugnāt r quatuor vitia precipue suggerūt dū tētāt vel qz p quatuor ptes mūdi fideles tētāt. Vñ legitur stātes sup quā

oz angulos terre. i. i. quoz partibz mūdi in morātes vt oēs tētāt vel hoc dz qz ipsi demones laborāt vt ponāt hoies in angulis. i. in foridibz peccatoz. Nam in angulo sūt foides: vel in angulo duplicitatis. Se gnr tenētes quoz vētos. i. tenētes r ipe diētes oēs p̄dicatores ecclesie: q dnr quatuor qz debēt hēre quoz virtutes iusticiam fortitudinē tēperantiā r prudētiā: vel doctriā quatuor euāgelioz q significatur Genesis primo p quatuor flumina paradisi: vel qz debent p̄dicare p quatuor climata mūdi. r dnr ventū. qz nubes. i. peccatores in pluuia lachrymarum dissoluit. Et tē qz terre lauiditātes d̄ficāt. i. carnis voluptatē r mentis cupiditatē: r de his quoz vētis dz Job. xxiij. Qui facit vētis p̄odus r aquas appēdit in mēsurā. Segē ne flarēt sup terrā. i. sup illos q ad modū terre sūt arabiles vomere p̄dicatiōis r susceptibiles diuini seminis neq; sup marē. i. sup fluidos r instabiles neq; sup villā arborē. i. sup illos q ad fructificandū sūt biles quasi dicat demones conati sunt r nūc conant quotidie impedire p̄dicatores ne predicēt neq; bonis: neq; malis: neq; ad cōtēntationē bonoz: neq; ad reuocandū nē maloz. Sciūt enī demones q nil adeo p̄dest sicut p̄dicatio vbi dei. Blosa. In tēpore tribulatiōis nihil magis necessarium qz p̄dicatio vbi dei. Jo nūc diabolus eū detinere in oī loco. Ecōtra aut do minus sub fīlitudine ē quatuor vētoz vocat p̄dicatores vt predicēt. Ezechie. xxxij. A quatuor vētis veni spūs r infusa sup interfectos istos r reuiscāt.

Capitulum xj.

Quatuor non testamēti affimulātur illi aialibus qz describunt i p̄ma visioe libri. Eze. Vbi dz. Et de medio eius similitudo quatuor aialium zc. in cuius visionis serie introducitur h aialia vt copulata: vt figurata vt p̄nata vt mota r vt instāmata. Vñ dicitur ergo primo fuisse copulata: qz quoz. Vñ

dict q de medio eius i ignis sicut. Bre. er ponit qz supra p̄miserat r ignis inuolūtes sicut quatuor aialium. Et primo ergo p̄stera tria. primo locū quē congruit sanctorum doctorū p̄bationi. Locus enī originis siue egressiōis sanctorū doctorū est de medio ignis scz tribulatiōis siue persecutionis. Ecclesiasti. xxiij. Vasa figuli. i. doctores christi p̄bat formā tribulatiōis si cui estuant vt per impatiētiā nō. destituant Eccl. li. In medio ignis non sum estua vici doctorū ecclesia. Et ideo dicitur p̄m. x. qz doctrina viri. i. virilis doctoris per patientiā noticiatur. Bre. Tanto minus vniūsq; ostendit doctus quanto minus patiens. neq; enī potest veraciter bonū docendo impedire si viuendo nescit aduersa equanimiter tolerare. Perfecti. n. doctoris est sic aliorum hominum improbitatē patienter sustinere. vt se non erit ab iniquis sapienter obseruare. neq; enim p̄p̄ta mundicia siue tolerantia sufficit neq; tolerantia siue mundicia valet. Vel de medio ignis. i. c. r in imo seruoer amozis sanctorū doctores procedunt ad opus p̄dicatiōis. Et scōo tāgitur numerus qz comp̄tit doctorū eruditioni. qz quatuor siue ppter doctrinā quatuor euāgelioz quā predicat siue ppter quadruplicē intellectuum scripturarum quas explanant. siue ppter quatuor mundi partes quas suis doctrinis illustrant. qz etiam significant per quatuor quadrigas iacob. vi. Tertio ponitur tropus. i. similitudo que cōperit corū perfectiōni. qz similitudo erat animalū. In animalibus enī est perfectio motus r sensus. qz scz sancti doctores vigent sensu discretiōis r motu bōi operis. Ipsi enī sūt animalia quibus dñs manū siue largitāst aperit. r eis benedictionē siue gratie affluenter infudit p̄. Aperis tu manū tuā zc. Et secūdo introducitur hec animalia vt figurata. debant enī quātū ad cōmūncm figurā fīlitudinē hois. Et premitit qz similitudo hois erat in eis. siquidē in sanctis doctoribus ē similitudo hominis. i. christi. Vñ Bre. di

ct q sancta aialia hec nō essent nisi christi similitudinem habuissent. Competit ergo omni sancto doctori vt assumatur christo homini fm illud Mat. xij. Omnis scriba doctus in regno celozū similis est homini patrifamilias. i. christo. Debet enim christum imitari r ei assimilari in viuendo sicut paulus faciebat qui dicebat Gal. ij. Vno autem iam non ego. vniū vero in me christus. Et tē in docendo siue p̄dicando sicut idem dicit. i. Corinthiozū. i. Nos predicamus christum crucifixum zc. Et tē faciendū. i. Cor. x. Imitatores mei estote sicut ego christi. Et tē in patendo Vnde idem paulus Gal. ij. dixit Christo confusus sum cruci. Deinde describit bonum animalium figurā specialiter quo ad partes eozum scz quo ad facies. quo ad manus. r quo ad pedes. Et primo enim quo ad facies ponit. qz erat in eis quadruplex figura. i. hominis r leonis a dextris. vituli siue bouis a sinistris. sed aquile desuper. Per has ergo quatuor facies dicunt quidam mystice p̄figuratos quatuor euāgelistas. i. per faciem hominis Mattheum qui ab humana christi generatione euāgelii inchoauit dicens. Liber generatiōis iesu xpi zc. Per faciem vero leonis Marci. quia a rugim deserti euāgelii inceptit dicens. Vox clamāt in deserto. p̄ facie aut bouis. Lucā qz a sacerdotio zacharie inceptit p̄ncipiū dicens. Fuit sacerdos qdā zc. Nā sacerdotis erat boues imolare. sed p̄ agle facie Ioannes accipit qz ceteris altius cōtemplando volauit. sinū euāgelii ab eterna verbi generatione inchoando dicens. In principio erat verbum r verbum erat apud deum. zc. Dicit autem qz quatuor facies vni. quia omnes quatuor euāgeliste locuti sūt de vno scz de christo vel ille quatuor facies cōpetunt vni idest christo. Vñ sicut dicit glosa. Natus est vt homo. Passus est vt vitulus. Resurrexit vt leo. Ascendit vt aquila. Et ideo fm Bre. Jo. mo r leo dicuntur esse a dextris. quia christi natiuitas r resurrectio erant omnium

generaliter leticia q̄ per dexterā intelligit. sed vitul⁹ dī esse a sinistris quia mox christi apostol⁹ tristitia fuit q̄ tristitia pinet ad sinistrā. q̄ sinistr⁹ dicitur q̄ adversū deputam⁹ vt dicit glosa. Aquila s̄ dī esse deū per quia ascensionem christi. significat in altum s̄m illud ps̄. Ascendisti in altum Job. xxxix. Nunquid ad preceptum tuum lenabitur aquila. Moraliter autem doctor ecclesiasticus debet esse vt homo. secundū rationem viuendo. Secundum rationem dico a deo per fidem illuminatā. et scdm̄ diuina precepta regulat⁹. Iuxta illud ps̄. Beatus homo quem tu erudieris dominus. et de lege tua docueris eum. Item dicit esse vt leo tentationibus resistēdo et aduersa non metuedo. Item dicit esse vt aquila sublimia contemplando vel alios ad contemplationem et amorem dei puocando. Deutero. xxiiij. Sicut aquila puocans ad volandum pullos suos. Vel dī doctor esse vt homo per prudentiā vel leo per fortitudinem. vt vitulus per temperantiā. et vt equus p̄ iusticiam. Quidam vō dicit. Hieronymus per quatuor facies intellexerunt quatuor elementa que dicuntur i esse vna. quia in vno corpore hominis vniunt. Vñ quia in mūdo maiori sint districta i mūdo tñ minor. i. i hōne sunt vniata. Alij vō p̄ has quatuor facies quatuor principales accipiunt anie passiones. i. gaudium. tristitia. spes et timorem. q̄ quedas iunt de bono vt gaudium de presenti bono et spes de futuro. Alie sunt de malo sc̄z vel presenti vt tristitia vel futuro vt timor. Et ideo quedam dicuntur esse a dextris. quedam vero a sinistris. sed super has debet esse ratio eas modificans et regulans et ideo facies equi le dicitur esse desuper. Et nota q̄ iste facies dicuntur extense desuper q̄ in omnibus intentio et contemplatio sanctorum super se tendit. sicut dicit Grego. Item

describitur figura eorum quantum ad manus. quia habebant manus ad modum bouinis. Vnde dicit q̄ manus hominis sub penis eorum. Vbi nota q̄ quilibet doctor debet habere manus hominis id est opera bona scilicet vt non solum bona dicit sed etiam faciat s̄m illud Lepit iesus facere et postea docere Actu. i. Sicut dicit. Vnde dicitur quilibet plus actus q̄ vocis tonet. et bene viuendo vestigia sequacibus imprimat q̄ loquendo q̄ gradianis ostendat. sed dicit esse manus hominis. i. opera scdm̄ rationē facta. Apostol⁹. Ro. xij. Rationabile obsequium vt stru. sed dicuntur manus esse sub penis q̄ debet esse virtus opia sub volatu contemplationis. sc̄z vt sub contemplatione sic etiam actina: et dicit esse manus in quatuor partibus. q̄ sc̄z quatuor modis q̄ opera vite actus proximis seruitur. sc̄z vel quantum ad animam vt docendo consiliando. et alias spuales elemosinas impendendo vel quantum ad corpus vitū sc̄z resistendo vestiendo et alta necessaria ministrando. vt quantum ad corpus defunctus sc̄z componendo et sepeliendo. et hmoi vel quantum ad reas spuales exteriores sicut defendendo temporalia iura ecclesie vel aliarum personarum et hmoi. Vel s̄m dicitur esse in quatuor partibus quia sancti euangeliste qui fuerunt primi doctores noui testamenti opus exterioris doctrine per quatuor partes mundi diffuderūt. sc̄z orientem occidentem meridiem et septentrionem. Item describitur earum figura quo ad pedes. quia pedes eorum quasi pedes vituli. In pedibus sicut dicit glosa. intelliguntur gressus opm̄. ita vt sicut per manus intelliguntur opa que ordinantur ad primū. ita per pedes intelliguntur opa boia quantum ad se ipm̄. Sicut eni aial gressibile pedibus pergit ad locū. ita etiam hō spualis opibus tendit in deū. Vñ Augul. dicit q̄ deo qui vbiq̄ est non locis appropinquat. sed boia studijs bonis q̄ actionibus. Et ideo sicut sine pedibus corpus hominis non pergit

Sicut enim fides hominis sine operibus non proficit. Ita secundo fides sine operibus mortua est. Sed in istis pedibus. i. operibus. dicitur esse rectitudo intentionis sc̄z vt recta intentione sanit. Vñ dicitur. Pedes eorum pedes recti sc̄z per rectam intentionem. q̄ istis est intentio tale est opus. Eccli. li. Ambulauit pes meus iter rectum. Et dicitur esse in eis maturitas moderationis q̄ cum quada matura i. granitate et modestia debent coqui et p̄ficere opus intentū. Vñ dicit q̄ planta pedis eorum quasi planta pedis vituli. Vñ tñ siue boues vt dicit Grego. cū quada maturitate siue granitate incedunt. Vel etiam in planta pedis vituli signa ter fortitudo laboris q̄ vituli siue boues fortes habet pedes vt ipse Gregorius dicit. Item in hoc signat discretio circumspectionis. ex eo q̄ in pedibus vituli est vni granitudo discretio. Et quibus patet q̄ opera doctorum debent esse recta. grania. fortia. et discreta. Et tertio dicitur animalis discretio. tñ esse penitus. Vnde dicit quatuor pennas vni te. Vbi circa eorum pennas nota quatuor. primo distinctionem quia quatuor penne vni scilicet ad modum alarum. Ite quatuor penne sunt quatuor conditiones que necessarie sunt cuiuslibet contemplanti. vt per volatorem contemplationis possit ad diuina leuari. Prima penna est mentis virtus per quam scilicet anima ad volatam contemplationis disponitur. Est enim anime contemplanti necessaria virtus moralis. ex eo q̄ virtutes morales vehementiam passionum reprimunt et sedant exteriorum occupationum tumultus quibus abstraheretur intentio eius ab intelligibilibus ad sensibilia. Eccli. xliij. Homines diuites in virtute pulcritudinis studium habentes Studium enim pulcritudinis est studium contemplationis quod competit hominibus virtutibus abundantibus. Et secunda penna est mentis actus quo scilicet contemplatio incipitur. Et tertiū actus est lectio. oratio. et meditatio et hmoi. Itaq̄ in lectione mens informatur. in ora

tionem eleuatur. in meditatione autem inflatur sicut illud ps̄. In meditatione mea exardescet ignis. Tertia penna est gradus considerationis quo scilicet ordinare anima contemplando progreditur. Et nota q̄ habet contemplatio diuersos gradus quibus scilicet anima in dei cognitionem ascendit. secundum illud ps̄. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarum. Vnde Richardus de sancto victore sex gradus contemplationis distinguit quibus mens per creaturas mundi in dei contemplationem ascendit. Primum gradus est secundum solam imaginationem dum attendimus solus res corporales. Vnde i hoc gradu ponitur solum perceptio insensibilium. Secundus gradus est in imaginatione secundum rationem prout scilicet sensibilem ordinem et dispositionem consideramus. Vnde in hoc gradu fit progressus a sensibus ad intelligibilia. Tertius est in ratione secundum imaginationem quando scilicet per inspectionem rerum visibilibus ad invisibilia subleuamur. Vnde in hoc gradu ponitur diuindicatio sensibilibus secundum intelligibilia. Quartus gradus est in ratione secundum rationem. quando scilicet animus intendit invisibilibus que etiam imaginatio non nouit. Vnde in hoc gradu ponitur absoluta consideratio intelligibilium. in que per sensibilia deuenitur. Quintus est supra rationem quando diuina reuelatione cognoscimus que humana ratione comprehendi non possunt. Vnde in hoc gradu ponitur contemplatio intelligibilium que per sensibilia inueniri non possunt. sed tantum per rationem capi possunt. Sextus est supra rationem. quando sc̄z ex diuina reuelatione cognoscimus ea que humane rationi repugnare videntur. sicut ea que dicuntur de inuestigato trinitatis. Vnde i hoc gradu ponitur consideratio intelligibilium. q̄ ratio nec inuenire nec et capere pot. Quarta penna est dei intuitus. i. ipsa contemplatio diuine veritatis. et in hac contemplationis vola-

6 gen
vni
m
m

tus finitur. Quia huius contemplatio finis est totius humane vite. Unde Augustinus dicit in primo de trinitate quod contemplatio dei promittitur nobis ut actionum omnium finis atque eterna perfectio gaudiorum. hic autem competit nobis imperfecte, videlicet per speculum in enigmate. Et ideo est quedam inchoatio illius beatitudinis. Sed nota quod dicitur quod ista quatuor pennarum due tegunt corpora animalium quod quatuor sanctorum doctorum anime corporibus teguntur. Quatuor sunt in hac vita indigent ad contemplationem vitam duobus pedituram. scilicet. Virtute moralium. Nam a corpore extra nec sensibilibus passionibus. nec rerum corporalium tumultibus inquietabitur vel impeditur. Et ideo non indiget virtutibus moralibus. que habent huiusmodi impedientia reprimere vel sedare. Item indiget gradu considerationis. quod scilicet in hac vita non potest anima immediate leuari in contemplationem diuine veritatis. sed potest per quosdam gradus in ipsa contemplatione consurgit. Due autem alie penne inuicem iunguntur: quod scilicet in alia vita videbitur deus sicut est. et erit actus et contemplatio mentis cum vno intuitu diuine veritatis. Unde Augustinus dicit quod non erunt in patria cogitationes nostre volabiles ab alijs in alia cunctis atque redeuntes sed totam scientiam nostram vno simul conspectu videbimus. Duabus ergo pennis corpora teguntur quod scilicet virtus et gradus contemplationis necessaria sunt. Quia anima mortali hoc corpore tegitur. Due vero penne iunguntur. quod scilicet in visione beata mentis actus et contemplatio vnico et simplici intuitu diuine veritatis perficitur. Vel ille quatuor penne quibus anima in contemplatione lenatur. sunt ille quatuor contemplationes quas beatus Bernardus in libro de consideratione posuit. quarum prima est admiratio maiestatis. Secunda est consideratio iudiciorum dei. Tertia est recognitio beneficiorum. Quarta est consideratio operum. Quarum due dicuntur corpora tegere quod opera et re cetera sunt anime quatuor

manet in corpore. Immensitas diuine maiestatis et abyssus iudiciorum dei. due vero inuicem iunguntur scilicet. promissa et beneficia. Nam promissio beneficiorum sunt et beneficia. promissa ceterum. sed promissio promittit ad consolationem. beneficium vero subsequitur ad satisfactionem. Sed secundum beatum Gregorium. Quatuor iste penne sanctorum animalium sunt amor et spes et iste due inimicem coniunguntur. quod scilicet sancti viri et amant quod sperant. et sperant que amant. Alie vero due sunt timor et penitentia et iste due teguntur quod timor et penitentia ab omnipotentis dei oculis mala preterita abscondunt. Secundo nota pennarum situationem. quod habebant pennas in quatuor partibus. Nam penna amoris est in celo penna spei est in deo penna penitentia est in mundo. penna timoris est de inferno. Sed attende quod manducatur esse sub pennis in quatuor partibus quod nec amor. nec spes. nec timor. nec penitentia est sine opere efficaciter. Nam amor et dato offenditur. spes et merito concipitur penitentia et debito satisficitur. timor et malo retrahit et in super ad bonum cōpellit. Nam illud. Qui timet deum faciet bona. Vel si per pennas intelligentur considerationes mentis tunc sunt in quatuor partibus. quod aliquando sancti considerant ubi fuerunt scilicet in peccato et sic replentur merore. aliquid vero ubi sunt scilicet in mundo. et sic affliguntur dolore. quandoque vero considerant ubi erunt scilicet in iudicio et tunc sollicitantur timore. Quandoque autem ubi non sunt scilicet in celo. et ex hoc inflammantur amore. Et ista secundum Gregorium in mora. sunt quatuor genera compunctionum quibus merentes sanctorum hominum vehementer afficiantur. Tertio nota pennarum connectionem quia iuncte erant penne eorum alterius ad alterum. scilicet secundum Bernardum. quia predicatorum virtus et sapientia charitatis et concordie pace sociantur. Quamuis enim sancti viri diuersitatem habeant siue etiam distinctionem pennarum id est diuersa virtutum munera vel dona gra-

tia. tamen dum vniuersis alteri de virtutibus dono quod habet obsequit et e converso. pena alteri ad alteram mutua utilitate necesse. Nam propter gratiam pro actu orat actum. Vnde contemplatio necessaria corporis administrat et sic de alijs. Unde ad hanc connectionem pennarum botatur beatus petrus dicens. Vniuersis gratiam quam accepit in alterum illam ministrantes. Quarto considera pennarum extensionem. quod facies eorum et penna eorum extende desuper. In facie intellige sanctorum intentionem quam semper ad deum vertunt. pro quod de peccatoribus dicitur. Michi. Venerunt ad me terga et non facies facies enim est pars anterior. et ideo significat intentionem finis quod opus precedit. Tergum vero sicut dorsum est pars posterior. et ideo significat opus quod ipsam intentionem subsequitur. Tergum ergo et non faciem ad deum vertit. qui opus quidem de genere bonorum facit sed ad deum intentionem non dirigit. Sed in penis quod volat in altum intelligit sanctorum contemplationem. de qua pena volat pars. dicitur. Quis dabit mihi penas. sicut. co. et vol. et reges facies ergo et penas animalium ceteras desuper propheta vidit. quod intentio et contemplatio sanctorum semper super se tendit ut celeste bonum assequi et obtinere possint sicut interlinearis glosa dicit. Quarto habet animalia trant mota et impulsa a spiritu. Unde dicitur quod ubi erat impetus spiritus illuc gradiebant. Vbi adverte quod sancti doctores a spiritu sancto mouentur impetuose. continue et caute. Et propter primum dicitur ubi erat impetus spiritus etc. Vbi dicitur glosa quod sicut in malis est impetus carnis. ita in bonis est impetus spiritus. et hunc impetum spiritus. charitatis facit que post spiritus ire compellit pars. fluminis impetus letificat civitatem dei. Aqua fluminis est gratia spiritus sancti quod mediante charitate animam impellit ad bonum. et perducit ad ineffabile gaudium. Item continue quod notatur cum subditur. quod non reuertebantur cum ambularent. Nam sicut glosa dicit cum ambularent ad bona non reuertebantur ad mala.

et ideo in bono perseverando et continuando mouebantur. Vnde dicitur. Qui perseverauerit usque in finem salvus erit. Sed quia illud verbum bis ponitur. Alia glosa quedam exponit de motu recto. Lum ambularent ante scilicet ad spiritualia non reuertebantur retro scilicet ad temporalia. Unde non erat in eis motus reflexus sed rectus. Apostolus dicit. Quae retro sunt obliuiscens. ad ea que sunt priora extendens me. Hieronymus. Qui suam aratri tenet non respiciat retro non imitetur vrozem. Lotus ne peccat. sicut belli qui aliorum vitio deus offendit. Sed videtur esse contra quod alibi dicitur quod animalia ibant et reuertebantur in similitudinem fulguris coruscantis. Sed videndum quod ibi loquitur de motu contemplationis sed habet de imitatione vite siue de motu amoris. Unde illud exponit quod ibat scilicet per mentis contemplationem. Sed non dum in ea esse valentes. reuertebantur ad actionem sed quia ex contemplatione ipsa anima inflammabatur et illuminabatur. Et circo subditur quod reuertebantur in similitudinem fulguris coruscantis id est inflammantis et illuminantis. Nam per eos a contemplationis arce descendentes celestem lucem nobis spargitur ut glosa dicit. Item mouentur caute quod notatur cum dicitur quod vnumquodque eorum coram facie sua ambulabat scilicet semper sibi presens. semper diuidicans quia bonum vel quid malum in quo crescat in quo decrescat. Apostolus dicit. Videte quomodo caute ambuletis. Quinto quoque beatus animalia describuntur ut inflammata et offenduntur sancti doctores inflammati quatuor modis scilicet ad modum scillarum ad modum car bonum et ad modum lampadarum. et fulgurum. De primo enim dicitur. et scintille que si aspectus eris cadentis. quod secundum glosas refertur ad sanctorum predicatorum doctrinam. quorum verba sunt subtilia. et ideo sunt ut scintille. Item sonantia eris. Item feruentia et ideo cadentis. Vel potest exponi quod ex sanctis doctoribus

emittant, scintille exemplorum, auditus verborum, et est in eis candor affectionum, vel scintillae orationibus sonant in predicationibus exardescunt in affectionibus. Glofa quasi eris candentis, quia plus ardent desiderio quam proferat verbo. Et secundo sancti doctores inflammantur ad modum carbonum. Unde dicitur quod similitudo aialium et aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium. Carbonibus enim ardentibus affluuntur sancti doctores quod ipsi et in se ardent desiderio, et alios sibi adherentes accendant etiam ad diligendum deum. Unde glofa dicit. Si carbonem tetigeris accenderis et cum sancto sancteris. Unde isti sunt carbones qui vallant incinerando id est ad penitentiam humiliando per. Sagitte potentis acute cum carbonibus desolatorum vel vastatorum sunt aliam litteram. Item qui sanctificant purificando secundum illud Sanctificabit eos in igne. Ps. Cadent super eos carbones in ignem deiciet eos in miseris non subsistent. Et item quod adiuvant inflammando secundum illud. Habes carbones ignis sedebis super eos et erit tibi in adiutorium. Tertio inflammantur ad modum lampadarum. Unde dicitur et quasi aspectus lampadarum. In lampadis enim requirit mundicia vasis et idcirco fit de vitro, copia liquoris vni implet olco evidetia fulgoris et ideo suspendit in alto, quod tria signant in sanctis viris, puritatem carnis, devotionem mentis, et claritatem sive fulgorem sancte opinionis. Unde glofa dicit quod sanctorum aspectus est quasi lampadarum, quod opinio bona a lumine aliorum longe lateque diffundunt. Cant. viij. Lampades eius lampades ignis atque flammaram. Quarto sunt inflammati ad modum fulgurum, et idcirco subditur. Et erat visio discurrens in medio animalium splendor ignis et de igne fulgur egrediens. Sic in medio animalium id est in cordibus sanctorum quia medius locus attribuitur cordi sed illud per. Factus est locus meus tanquam cera liquefactus in medio. ven. et est visio contemplationis dei non per simplicem mentis intuitum, sicut est

in patria ubi deus immediate videtur, sed est visio discurrens per rationem discursivam per ut invisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta percipiuntur, unde discursus et creaturis que sunt effectus dei procedendo in contemplationem creatoris, et in tali contemplatione est splendor et ignis et fulgur quod, sicut in contemplatione sanctorum fulget splendor divine cognitionis per. Mirabilia opera tua et gloria mea cognoscerit nimis. Isa. lxxij. Impletur ignis divine dilectionis. Ps. In meditatione mea exardescet ignis. Et item fulgurat zelus fratris saluationis. Nam in sancto viro illuminato et inflammati in contemplatione accendit zelus etiam fratris salutis. Unde egredietur fulgur, id est verbum predicationis vel creptum querentis primorum corda terrensium, illuminans percipientes et accendens sicut fulgur. Vel nota quod in medio animalium, in sanctorum cordibus est splendor ignis qui ardent in amore dei, et splendor fulguris, qui in dilectione feruntur primum. Vel secundum glofam est in sanctis visio discurrens cum medium tur scripturas, quod dum historias discurrendo percipit spiritus sancti sacramenta cernit sed est in illis splendor ignis dum contemplatur res diuinas, quod in tali contemplatione mens inflammatur charitate et illustratur veritate sed splendor fulguris est in eis dum considerant res creatas unde Grego dicit. Quocumque creaturam inspicimus dei notitiam fulgurat, dum in creaturis se creator manifestat. Et item doctor ecclesiasticus assimilari debet illi angelo forti, de quo habet in visione, Johis. Apo. ubi dicitur. Vidi alium angelum fortem descendentem de celo amictum nube et iris in caudate eius, et facies eius erat sicut sol et pedes eius tanquam columna ignis, et habebat in manu sua libellum apertum et posuit pedem dextrum suum super mare, sinistrum vero super terram. Vbi notantur octo que doctor ecclesiasticus debet habere. Primum est obedientia per quam assuetur angelo Nam precipua est in angelis obedientia creatoris. Psal. Benedicite domino omnes angeli eius potentes virtusque

facies verbum eius ad audiendum vocem sermonis eius. Vbi nota quod ex obedientia dum ra iniuncta quidam prouocant ad iram et murmurant et maledicunt, quod dicitur. Benedicite domino. Quidam vero ad implendum se impotentes et infirmos dicunt et afferunt, contra quod dicitur, potentes virtute. Quidam vero quod audiunt implere differunt et negligunt, et contra hoc addit qui facitis verbum, eius. Jac. i. Estote factores verbi et non auditores tantum. Alii quoque se excusant quod non intellexerunt siue audierunt, contra quod subinsertur, ad audiendum vocem sermonum eius. Sunt ergo veri obedientes ad modum angelorum, intenti ad audiendum, prompti ad obediendum virtuti si ad crequendum, mactati ad sustinendum. Et talis angelus debet esse doctor ecclesiasticus. Malach. ij. Regem requirunt ex ore eius quod angelus domini exercituum est. Secundum dicit patientia. Vbi dicitur, forte sed in tolerando vel forte in operando et expugnando sicut fuit Judas machabeus, de quo dicitur, i. Machab. ij. Judas machabeus fortis viribus a iuuentute sua fit nobis princeps militie, et ipse ager bellum populi. Tertium est humilitas, que notat cum dicitur, descendit sed per humilitatem de celo, id est de altitudine superbie de qua dicitur, Isa. xliij. In celum ascendam, et super astra, celi crastabo solium meum, vel per descendentem de celo, id est de altitudine contemplationis ad ministerium actionis. Quartum est misericordia que notat cum dicitur, amictum nube. Assimilatur enim misericordia nobi eo quod refrigerium prestat, secundum illud. Speciosa misericordia domini in tempore tribulationis, quasi nubes pluuie in tempore siccitatis. Quintum est iustitia, unde dicitur, iris in capite eius. Et sicut in iride est ceruleus color adiunctus igneo, ita in doctor vel plato debet misericordia iustitie sociari. Ps. Misericordia et veritas obauerunt sibi. Nec ergo iris misericordie et iustitie debet esse in capite, in prelato siue principe. Sextum est sapientia, que notatur cum dicitur, et facies eius sicut sol. Assimilatur enim sapiens soli non solum ratione

claritatis sed etiam ratione firmitatis secundum illud. Eccl. xvij. Dominus sanctus in sapientia facie quia sicut sol attribuit etiam sapientia facie quia sicut dicitur. Eccl. xliij. Sapientia hominis luget in vultu eius. Et septimum est affectionum rectitudo, que notatur ibi, et pedes eius sicut columna ignis. Sic dicitur enim affectiones in pedibus, sed erectio domus et aliorum sustentatio in columna, sed feruor et incensio in igne sed amoris, et ideo ex his colligitur quod doctor ecclesie debet esse affectuosus ad celestia cretus aliorum sustentatio, et ad spiritualia feruor. Eccl. xvij. Surrexit belias quasi ignis et. Quoties est perfecta doctrina, que requirit tria, scilicet, ut doctor sit eruditus videlicet in sacra scriptura, quod notatur per hoc quod habebat librum apertum. Item quod sit operosus, ut quod de ore predicat opere impleat quod notatur per hoc quod habebat in manu. Et item quod sit discretus quia aliter debet predicare carnalibus et peccatoribus qui significantur per mare, et aliter iustus firmis et fructuosus qui significantur per terram, vel per mare secularis, per terram vero religiosi significantur, vel per mare existentes in aduersitate, per terram existentes in prosperitate, quibus omnibus diuersa exhortatio congruit. Unde angelus alium pedem supra mare et alium supra terram dicitur posuisse, vel pes dexter est amor dei quo calcatur mare id est amaritudo, et aduersitas seculi pes sinister est amor proximi qui debet calcare terram id est omnia terrena proximo rum saluti postponere. Prouerbiorum. xij. Qui negligit damnum propter amicum iustus est. Et item doctor ecclesiasticus debet esse similis illi candelabro quod describitur in visione Zacharie que habetur Zacharie quarto. Vidi et ecce candelabrum aureum totum et lampas eius super caput ipsius, et septem lucerne eius super illud, et septem insusoria lucernis que erant super caput eius, et duc oliue super illud vna a dextris lampadis, et alia a sinistris. Sic quoque ecclesiasticus doctor

esse debet ut candelabrum luminosum p sapientiam. auricū totū p iusticiā sed lam pas chostus. sup caput eius per obedientiam vel super caput eius. i. mentē fulgēs per grā. septem autē lucerne sūt septē virtutes scilicet tres theologice. q̄ quatuor cardinales. septē vō infusoriae sunt septē spiritusanti dona. q̄bus septē lucernis. i. septē virtutibus oleum gratie sūt pfectionis in funditur. Nam dona p̄ficiunt virtutes due oliue sunt due vite fructuose. i. meritorie. i. cōtēplatiua a dextris. et actiua a sinistris. q̄ omnia dñt esse in perfecto ecclie doctore. Et hęc doctrina catholicorū doctoz differt a doctrina hereticorum. sicut differēbant illi duo calathī. qui describunt in visione. Dicere. que habetur Dicere. xliij. vbi dicit Q̄ stendit mihi dominus et ecce duo calathī pleni ficub⁹. positi ante templū dñi Calathus vnus ficus bonas habebat nimis. vt solēt ficus p̄mi esse t̄pis. et calathus vn⁹ bēbat ficus nimis malas. q̄ comedi nō poterant. eo q̄ essent male. Ipsi enī duo calathī sūt doctrina catholica et heretica. sed doctrina catholicorū doctoz est calathus bonis ficub⁹ plenus. i. bonis v̄bis et sinceris q̄les solent ēē fructus p̄mi t̄pis. i. siles doctrinis et v̄bis p̄phetarū q̄ fuerūt t̄pe p̄i oris testamenti. Nam doctrina noui testamenti nō discordat a veteri s̄m intellectū mysticū. Vel fruct⁹ p̄mi t̄pis sunt documēta apostolorū et discipuloz q̄ fuerūt in ecclia p̄mitina. a q̄bus moderni doctores catholici nō discordāt. Sed calathus ali⁹ est hereticorū doctrina q̄tinens pessimas ficus idest pessimas et erroneas opiniones. Vñ a catholicis viris comedi. i. recipi vel acceptari nō possunt. eo q̄ pessime sūt. S3 ambo calathī dicunt ēē an̄ tēplū dñi. qz vtra qz doctrina p̄palata ē in ecclia r̄pi quan qz vna acceptata et altera reprobatā sit.

Capitulum. xij.

Bona sp̄sānci sunt septē. q̄ a septē oppositis vicijis euacuant. et hoc ostendit ex somnio pharaonis q̄s habetur

Gen. xli. vbi dicit q̄ vidit pharao somnium Databat enī se stare sup flauium de quo ascendebāt septē boues pulcre et crasse nimis. et pascebant in locis palustribus. Alii quocq̄ septē emergebant de flumine sede et fecteqz macie et pascebant in ipsi⁹ amnis ripa in locis vberissimis virētib⁹. deuorauerunt qz eas q̄rum mira spēs et habundantia corporum erat. Moraliter flauius est spiritus tussactus. de quo Apo. vltio Q̄ stēdit mihi flauius a que viue splendidi tanq̄ crystallum p̄cedētes de sede dei. et agni. i. de substantia patris et filij. de hoc flumine ascendunt septē boues. i. septē dona q̄ dicuntur ascendere qz nos ascendere faciunt et deignant in bobus. qz sc3 faciunt nos bonoz opm fructib⁹ abudare. sicut boues terram dicuntur at pulchre inq̄atū aiām sp̄sānter inforant. Nimis autē. i. valde crasse dicuntur. eo. i. q̄ aiām mirabili dulcedine et virtutū abundantia implet. Loca aut palustria in quib⁹ pascutūt sūt hūilium corda. de his septē dicit dñs dñs. Requiescet super eum sc3 xpm hūilem spūs dñi. spūs sapientie et intellectus. spūs scientie et pietatis. spiritus cōsiliij et fortitudinis. et repletib⁹ cū spūs timoris dñi. Per septē autem boues tenues et sedas intelligunt septē vitia q̄ designantur in bobus qui terrā vertūt. qz sc3 eoz dep̄rimūt et terrenis actionibus imoluntur hec emergūt de flumine. i. de instabilitate et fluxibilitate mentis hūane. sensus enī et cogitatio hūani cordis p̄na sunt in malum ab adolescentia sua. vt dicit Gen. viij. Dicuntur autē sede qz mentem sc3 bouimīs maculant et conuersationem deformant. Et sunt confecte macie qz euacuant pinguedinē gratie et virtutum. Et hęc pascutur in ripa amnis Amnis enī conuētine fluens est vita humana. cui⁹ due ripę sunt spūs et caro. in q̄bus sunt loca vberissima et virentia sc3 diuerse potentie aie. et diuerse partes corpis. in q̄bus est viroz. i. viroz virtus. sicut in intellectu virtus cognoscitiua. in voluntate virtus appetitiua et sic de alijs. sūt in partibus corpis sicut sunt

vires anime vt in oculis vis visiva in auribus vis auditiva. et sic de alijs. nec est aliqua particula corporis in qua non sit aliqua anime vis. Unde ista sunt loca virentia. i. viribus spiritualibus plena. Et hęc sunt loca vberissima per abundantiam actiōis. Nam in intellectu abudāt cogitatioes i voluntate affectioes. i. spiritusanti iaginatioes. et sic de alijs. In istis q̄ partib⁹ sūt virib⁹ pascutur septem vitia. qz auaritia pascutur in visu Unde vocatur concupiscentia oculorum. i. Jo. ij. Et gula pascutur in gustu luxuria in tactu. superbia in appetitu. Et enim superbia appetitus p̄prie excellentie et sic de alijs vicijis. Et item deuorat boues speciosas. i. spiritusanti dona. Nam plenitudinem sapientie deuorat luxuria qz facit spiritualia desipere. Nam animalis idest carnalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. donum vō intelligit deuorat gula. quia generat ebrietudinem sensus circa intelligibilia vt dicit Gregorius xxiij. Moralitū donum vero scientie deuorat auaritia quia pervertit rectum iudiciū. vñ auarus iudicat temporalia esse eterna preponēda in eis finē suū constituens sed donū pietatis deuorat inuidia benigno lenitā excludens. Donū autē cōsiliij deuorat ira q̄ ad oia precipitant ducit q̄s est cōtra cōsiliū. sed donū fortitudinis deuorat accidia q̄ reddit mentē debile et graue. Donū autē timoris deuorat et excludit superbia q̄ p̄sumptuosū et audacē facit. sed h3 Bre. i. Moralitū alit accipiunt ista donis opposita qz sapientia deuorat stultitia intellectū debetudo. scientiam ignorantia pietatem duritia. mentis consilium precipitatio. fortitudinem torpor. timorem vō superbia sine p̄sumptio. Sed notandum circa predictum somnium. qz sicut dicunt somniorū interpretes. somnia que apparent hominibus de bobus ad variam referuntur significationem. Nam aliquando referuntur ad hominum potestatem vnde in somnio vt dicunt boues masculini generis principes plerūqz significare solent. Et ideo si

quis somniet q̄ sedeat super bouem rubri coloris inueniet potestatem. sed egrotabunt filij eius et vxor. Et item si somniet quis qz in alia regione pascat boues tricoloris aut quadricoloris. princeps intrabit terram illam et subigabit eam sibi tot annis quot erant cornua. Aliquando vō referuntur ad temporum qualitates sicut ex somnio p̄fato sc3 pharaonis apparet. q̄s ioseph interpretatus est dicens. qz per septem boues pingues significabantur septem anni vbertatis per septem vō macilentas septem anni sterilitatis. Unde dicunt somniorum interpretes. qz si quis in somnio inuenierit vnum pinguem bouem aut plures boni et vberes anni cum complectentur et p̄ficiet in opere suo. Si vero vitulos macrum aut bouem eiusdem modi. subderitqz eos sibi annum vel annos malos inueniet et famem et detrimentum et paupertatem. s̄m tenuitatis rationem. Quandoz autem referuntur ad diuitiarum prosperitatem. Nam si quis se somniet lac bouinum comedere. inueniet incrementum et diuitias maiores. Et si quis somniet qz corium bouis inuenierit aut tulerit diuitias magni principis hereditabit. Et si quis somniet qz bouem in domo sua occiderit p̄ quantitate carnis inueniet thesaurū principis cum timore. Et item si quis somniet se tollere de sanguine bonis aurum inueniet principis. hec dicunt somniorum interpretes. Sed qz id q̄s dicunt ratione nō sciunt eadem facilitate cōtemni a pleris qz qua dicitur secus tñ est de somnio pharaonis. de quo teste scriptura. certum est qz fuit immisum a deo Dixit autem Ioseph pharaoni audito predicto somnio. Somnium regis vnum est que facturus est deus ostendit pharaoni.

Capitulum. xij.

Danieliste figurati sunt p̄ illa quattuor animalia. que in visione imaginaria sunt ostensa beato Iohanni Apo. iij. vbi dicitur in medio se-

dis et in circuitu sedis quattuor animalia plena oculis ante et retro. Et animal primum simile leoni. et secundum animal simile vitulo et tertium animal habens faciem quasi hominis et quartum animal simile agle volanti. Et quattuor animalia singula eorum habebant alas scnas. Vbi nota congruitatem similitudinis. **¶** Primum propter locum quod in medio et in circuitu sedes. **¶** Per sedem intellige cetum prelatorum in quibus deus resider. alios pro eos dirigens et indicans. **¶** Dominus. Regnabit deus super gentes. deus sedet super sedem sancta; sua. Quattuor igitur animalia idest quattuor euangeliste. dicuntur esse in medio et in circuitu istius sedis quod scilicet eorum doctrina ipsi prelati faciuntur. et pregentur. sed si in medio sedis erant. quomodo in circuitu. vel si in circuitu quod in medio. Ad hoc dicitur quod sedes planicie lata et amplas bre videbat. ut dicit glossa. Et super planicie; sedes erant animalia que sunt doctores phidentes. vel subros que columnae sustentantes. in circuitu quasi cubie. concussodientes et pregentes sedem. et hoc tangit glossa. Et quibus colligitur quod ipsi euangeliste sunt fidelium doctores sustentatores. custodes. et prectores. **¶** Secundo nota congruitate metaphore propter numerum quod quattuor animalia erant. et hoc copicit euangelice conscriptioni. quod quattuor euangelia conscripserunt. **¶** Vbi ipsi sunt quattuor fabri qui arma ecclesie fabricauerunt quibus se muniant. et boles et pugnent. de quibus zach. i. **¶** Stendit mihi dñs quattuor fabros. et dicit. quod isti veniunt agere. qui ait dicens. hec sunt cornua que veniunt aucturunt iuda. **¶** Item copicit eorum numerus euangelice diuulgationi. quod scilicet eorum euangelia sunt pro quattuor pres mundi diuulgata et portata. **¶** Vbi ipsi sunt quattuor equi varij rufi albi et nigri. quos misit dñs in perambulanti et terra zach. i. **¶** Item quattuor quadriges egredientes de medio duorum montium zach. i. **¶** Item ipsi sunt quattuor circuiti auri quibus arca dñi portabatur et mensa. **¶** Tertio copicit eorum numerus euangelice instructioni quod scilicet eorum euangelia instruant

nos de quattuor scilicet de credendis de faciendis de fugiendis et de appetendis. **¶** Credenda enim sunt articuli fidei sacramenta. et testamenta. opanda sunt precepta. consilia et misericordie opera. fugienda sunt peccata inferna et purgatorii. Appetenda sunt virtutes sapientia et vita eterna. **¶** Vbi ipsi quattuor euangeliste sunt quattuor columnae que sustentant velam ecclesiam. **¶** Tertio est congrua hec figura propter aspectum que plena oculis ante et retro idest habenda cognitione de his que deus legit in principio et de his que facturus est in fine. vel ante et retro. id est. veteris et noui testamenti. **¶** Vel humanitatis et deitatis christi. vel virtutum et virtutum. vel bonorum et malorum. vel gaudiorum celi et suppliciorum inferni. **¶** Omnia enim istorum vnum ante et alterum retro dicitur esse. vel quod alterum dignius. vel quod alterum fugiendum. et alterum appetendum. **¶** Vbi nota. **¶** Quae retro sunt obliuiscens ad ea que sunt priora credens me ipsum. ad destinatum precequo ad bramum eterne uocationis. **¶** Quarto est figura congrua propter distinctionis modum. quod animal primum sicut leoni scilicet **¶** Marcus. et secundum animal sicut vitulo. **¶** Lucas. et tertium animal sicut agle volanti scilicet **¶** Matheus. quartum animal sicut agle volanti scilicet **¶** Iohannes. **¶** Vbi nota. **¶** Quod dicitur et supra ca. ri. in visione ezechiel. **¶** Si queris cum ezechiel primo ponit hominem. **¶** Secundo leonem. **¶** tertio vitulum. **¶** quarto aquilam. **¶** quare iohannes hunc ordinem non seruauit. **¶** Ad quod dicitur. **¶** quod ezechiel seruauit ordinem hystos. **¶** Christus enim primo fuit natus ut homo postea terribiliter predicauit ut leo. **¶** deinde immolatus est ut vitulus. **¶** tandem ascendit in celum ut agle. **¶** hunc ordinem prouidit ezechiel spiritu propheterico illustratum. **¶** Et ideo sic ordinant animalia sua **¶** Iohannes. **¶** pro quod hec omnia impleta videtur non iam ordinem geste rei narrare. **¶** non videtur sed magis ad fidei populum inuitare. **¶** non videtur tulum non hominem non aquilam sed leonem preposuit ut cognita fortitudine christi per fides resurrectionis ascendat securus ad vitulum. id est ad fidem passionis. **¶** postmodum ad hominem. id est ad fidei nauiratis ad vitulum ad aquilam. id est ad fidei ascensionis

et deitatis ipsi? **¶** Nota ergo quod dicitur vir euangelicus sicut est leoni in liberalitate et magnanimitate. **¶** Item vitulo in carnis mortificatione et laborum profectione sicut homini in mansuetudine et discretione et sicut agle volanti in celestium contemplatione et spiritualium despectio. **¶** Quinto est congrua propter volatus instrumentum. **¶** Instrumentum enim volatus est ala. **¶** que multiplex erat in quolibet. **¶** Nam quattuor animalia singula eorum habebant alas scnas. **¶** sex alas fuit lex opera misericordie spiritualis que in hoc mundo continentur. **¶** Costyle castiga remitte solare ser oia. **¶** Debz et doctor euangelicus bre lex alas. id est. lex operum instructionis. **¶** quibus scilicet instructus reddat ad predicacionis officium exercendum. **¶** Prima ala est lex naturalis. **¶** scda lex moysi. **¶** tertia prophetarum. **¶** quarta doctrina euangelica. **¶** quinta doctrina apostolica. **¶** sexta expositio doctrina. **¶** Postulant etiam iste lex ale referri ad vitam actiuam scilicet ad sex opera misericordie corporalis que notant **¶** Mat. **¶** tr. **¶** Esturui et dedisti mihi manducare et c. **¶** Istis enim aliis volat in celum. **¶** Vel per sex alas intellige cognitionem et contemplationem operum sex dierum. **¶** quibus anima volat in altum. **¶** quod per ipsas creaturas eleuat in cognitionem dei et preplationem scilicet illud. **¶** Ro. i. **¶** Inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur et c.

Capitulum. xiiij.

¶ Ideo generat penitentiam et hoc ostenditur ex visione beati Iohannis que habetur **¶** Apo. viij. **¶** vbi dicitur primus angelus tuba cecinit. et lecta est grado et ignis mixta in sanguine et missa est in terram. **¶** et tertia pars arborum combusta est. **¶** et omne senu viride combustum est. **¶** **¶** Primum angelus potest dici fides que est prima virtus vniuersalis. **¶** Prudens **¶** Prudens petit campum dubia sub forte duelli. **¶** Purgatur a fides. **¶** et hec duo facit scilicet gradum et ignem. **¶** Per gradum adiuuatur timor inferni. **¶** Per ignem dolor et contritio peccati. **¶** Et hec duo facit fides quoniam misceatur sanguine. id est peccato. **¶** Nam anima illuminata per fidem cognoscit penam peccati. **¶** et obligatur pe-

nis inferni. **¶** vni timet et dolet. **¶** S. **¶** quod b duo quodammodo ex libero arbitrio oriuntur. **¶** ideo dicit tuba cecinit. id est voluntate penitentis. **¶** hec duo prouidit. **¶** Et hoc est quod sequitur. **¶** quod tertia pars terre et tertia pars arborum. **¶** et omne senu viride combustum est. **¶** Per terram intellige terrena bona quorum tres sunt partes. **¶** Prima est pietatis in primum. **¶** secunda necessitatis in se ipsum. **¶** tertia est voluptatis in corpus proprium. **¶** hec tertia pars comburitur in vere penitente. **¶** Per arborem vero status contemplationum intelligitur ac designat. **¶** Cuius tres sunt partes. **¶** Prima est desiderium orationis. **¶** scda studium lectionis. **¶** tertia exercitium actionis. **¶** Et hec comburitur. **¶** Per senu vero viride si gnatur voluptas carnis. **¶** aurta illud. **¶** Ista. **¶** **¶** Omnis caro senu et omnis gloria eius quasi flos senu. **¶** Vnde omne senu comburi dicitur quod omnis voluptas carnis pro dolore penitentie abijcit. **¶** apo. **¶** Sal. **¶** Qui christi pro carne sua crucifixi sunt cum vicijs et concupiscentijs.

Capitulum. xv.

¶ Audia beatorum designantur in illis aquis quas per visionem vidit ezechiel. **¶** Dicit enim **¶** Ez. **¶** xlvij. **¶** Ecce aqua redundans a latere dextero. **¶** cum egredere

vir ad orientem qui habet funiculum in manu sua. **¶** et mensus est mille cubitos. **¶** et tradidit me per aquas usque ad talos. **¶** Rursus mensus est mille et tradidit me per aquam usque ad genua. **¶** Rursus mensus est mille et tradidit me per aquam usque ad renes. **¶** Et mensus est mille torrem quem non potuit transire quoniam intumuerunt aque profundae torrentis que non potest transuadari. **¶** Per aquas redundantes torrentis intellige delectationes gaudiofas et copiosas quibus sancti viri in celo fruuntur. **¶** Vnde in **¶** Ps. **¶** Torrente voluptatis tue potabis eos. **¶** Et dicuntur redundantes que interius animam replebunt et ex ea corpora redundabunt. **¶** Dicitur et a latere dextero. **¶** pro quod intelligit celestis patria. **¶** sicut per latus sinistrum vita presens **¶** Cant. **¶** v. **¶** Aqua eius sub capite meo. **¶** dextera illius

amplerebitur me. Tres autem primi millenarii signant tria gaudia electorum in patria que finita sunt et aliquatenus possunt a sanctis comprehendere. primum venit ab inferis ubi videtur iustitiam dei adimpleri. de quo multum gaudii est eis secundum illud psalmus. *Et stabit iustus cum viderit vindictam.* Isa. lvi. *Egredientes ut videant cadauera viroꝝ qui preuaricati sunt in me. et erit visus ad satietatem visionis omni carni.* Et secundum venit a mundo de pulchritudine creaturarum. Isa. lx. *Tunc videbis et affluas et mirabitur et dilatabitur cor tuum.* Tertium venit de celo de iocunda et grata societate. Isa. lvi. *Exultabo in hierusalem et gaudebo in populo meo.* Sed quartum millenarium quod non potest transuadari est gaudii ineffabile de diuine maiestatis visione. Isa. lxi. *Quis non vidit deus absque te qui preparasti expectantibus te.* Alii tamen exponunt quod tres millenarii qui transuadari possunt et mensurari sunt tres sensus scripture. scilicet allegoricus et tropologicus. Sed quartus millenarius qui non potest transuadari est quartus sensus scilicet anagogicus qui est de secretis celorum. que non possunt in hac vita comprehendere. *Vel secundum alios per primum millenarium aque pertinentis ad talos intelligitur gratia incipientium. quia in talis est hominis inchoatio. per secundum millenarium aqua pertinentis usque ad genus intelligitur gratia proficientium quod in genibus est ambulationis scilicet per profectum virtutum. Ps. Ibunt de virtute in virtutem. Per tertium millenarium qui erat usque ad renes intelligitur gratia predicantium qui tanquam viri perfecti obediunt deo spirituales filios generare. Nam ex renibus est generatio. Apo. In christo enim iesu per euangelium ego vos genui. sed per torrentem qui non potest transuadari intelligitur gloria beatorum que ineffabilis est.*

Capitulum. xv.

Erefes a diabolo procedunt. et hoc osidit in visione beati Iohannis que habetur. Apocalipsis. viij. ubi dicitur. *Cecidit*

stella de celo magna ardens tanquam facula. et cecidit in tertiam partem fluminis et in fontes aquarum. nomen stelle dicitur absinthium. et facta est tertia pars aquarum in absinthium et multi homines mortui sunt de aquis quia amare facte sunt. Hec stella magna fuit diabolus qui cecidit de celo id est de loco angelorum ubi creati sunt. Isa. xliij. *Quomodo cecidisti de celo lucifer qui mane oriebaris. Et quis iste casus fuerit a principio. tamen hic introducitur ubi de hereticis agitur qui diu postea fuerunt in ecclesia. et eo quod casus suus de celo causa est propter quam ipse inducit bereseres et de peccatis tentat. ut scilicet impediat homines ne illuc vadant unde ipse cecidit. et sic in casu hereticorum et peccatorum casus ipse diaboli quodammodo renouatur. sicut causa in effectum. Vel ideo dicitur cadere. quia tunc quando scilicet bereseres introduxit. contra ecclesiam acriter incepit descuire. Unde tunc apparuit mala eius. Luxe. Videbam sabbana; sicut fulgur de celo cadentem. Diabolus autem dicitur stella propter scientiam. sed dicit magna propter potentiam et potestatem. Ardens autem tanquam facula propter inuidiam. Sapientie. Inuidia diaboli mors introiit in orbem terrarum. et cecidit in tertiam partem fluminis et in fontes aquarum. dicitur diabolus cadere dum homines cadere fecit. Fontes autem sunt magistri et doctores hereticorum qui dicuntur beresiarche. Flumina sunt discipuli eorum. Flumina enim a fontibus oriuntur. et postea currunt in mare. Et sic ab beresiarchie discipuli nascuntur. qui postea sequentes magistros suos currunt in infernum. Aquae fontium sunt populi ab eis decepti id est credentes doctrinis eorum. Apoca. viij. *Aquas quas vidisti. ubi meretrix sedet populi sunt gentes et lingue. Fontes igitur et flumina sunt omnes heretici et mali christiani. sub tertia parte hominum continentur. Nam tertia pars est totaliter infidelium. puta pagani noui vel iudeorum quantum ad fides christi**

*Alia est totaliter fidelium puta catholicorum. tertia ipsorum hereticorum qui partim sunt fideles et partim infideles. Nam quidam dicuntur unum articulum et negant alium. et partim de ipso bene sentiunt et partim male. Et in ista tertia parte diabolus cecidit. quia. per eos doctrinas errorum semina misit quia doctrina eorum peruersa est. et ad infernum ducit. ideo subditur et tertia parte dicitur absinthium quod est herba amara. et ideo per eam recte significatur hereticorum doctrina que in se amara est propter falsitatem quam continet. et ad amaritudinem inferni trahit. et facta est tertia pars aquarum in absinthium. id est predicta tertia pars hominum infecta est heretica doctrina et diabolica. Et multi homines mortui sunt et aqua. id est hereticorum doctrina quod amare facte sunt per illos hereticos male exponentes. et reuera mortui non tantum anime sed etiam corporis quia multi combusti. et nota quod aqua. id est doctrina sacre scripture amara refert per falsam expositionem. iij. Reg. ij. *Ecce habitatio huius ciuitatis optima est. sacre scripture. sed aque pessime sunt. id est positiones hereticorum peruersae et falsae. Sed nota quod de aqua sacre scripture possunt dulcorari per falsas appositionem id est per vere sapientie elucidationem. Unde. iij. Reg. ij. *Egressus belisens ad fontem aquarum misit in illum sal. et ait. Hec dicit dominus. Sanaui aquas has et non erit eis vitra mors neque sterilitas. hoc etiam signatum fuit. Exo. xv. ubi dicitur. *Admirauit populus contra moysen dicens quid bibemus at ille clamauit ad dominum. qui ostendit ei lignum. quod cum misisset in aquas in duodecim manibus sunt. per lignum autem vera sapientia designatur. Pro. iij. *Lignum vite est his qui apprehenderunt eam et qui tenuerit eam beatus.*****

Capitulum. xvij.

Militas facit sanctos proficere et crescere multipliciter quod ostenditur ex somnio ioseph. Benef. xxvi. ubi dicitur

quod vidit somnium quod narrans fratribus suis. *Vidi per somnium quasi solem et lunam et stellas undecim adorare me. In ioseph intellige augmentum et profectum boni quod sic interpretatur scilicet augmentum. et in adoratione ostenditur humilitas in sole autem accipitur seruos dilectionis. Unde dicitur. *Iudicum. v. Qui diligunt te sicut sol in ortu suo splendet ira rutilent. sed in stellis intelligitur splendor sive gratia predicationis. Danie. xij. *Qui ad iustitias eruditi plurimos erunt sicut stelle sed per lunam accipitur vigor actionis. quod luna maxime agit et potest in istis inferioribus. quod ergo luna sol et stelle ioseph adorando subduntur signat quod in sanctis viris et seruos dilectionis et gratia predicationis et vigor boni agendi per inclinationem humilitatis proficiunt et augentur. Jacobi quarto. *Deus superbi resistit humilibus autem dat gratiam scilicet et diligendi et predicandi et bene operandi. Notandum autem circa predictum somnium quod sicut dicunt somniorum interpretes. Somnia que apparent hominibus de stellis superioribus variam habere nescitur significationem. Nam aliquando referunt ad hominis dignitatem. Quia magne stelle somniate sapientes et potentes designant. *Parue vero et obscure vires et insulas per sonas. Si cui autem videatur per somnium se dominum esse stellarum. pro quantitate et qualitate stellarum dominabitur populis. Et si est aptus et decens erit rex. et huic interpretationi consonat predictum somnium ioseph. Aliquando vero referunt ad hominum aduersitatem. quia stelle cadentes in mare perditionem est populi a rege fieri demonstrant. Stelle vero cadentes in terram aduersitatem significant et mala plurima. Stelle autem deficientes in celo diuitum paupertatem et defectum significant. Nam celum simile est domui videntis. stelle deo substantiam et homines habitantes in ea signant.*****

Capitulum. xvij.

Poecrisis quadruplex est. scilicet
latozum, clericozum, religioso-
rum et laicorum, que describitur
in Apocalypsis, viij. in visio-
ne beati Joannis ubi dicitur
Perussa est tertia pars solis et tertia pars
lune, et tertia pars stellarum, ita ut obscura
retur tertia pars eorum, et diei non lucret
pars tertia et noctis similiter. Per soles i-
telliguntur prelati, quia sicut sol totum mun-
dum illuminat. Sic prelati totam ecclesiam
debent illuminare. **Mathei. v.** Vos estis
lux mundi. **Item** sol non variatur per
cremensa vel decrementa sed stabilis ma-
net. Sic prelati stabiles esse debent ut nec ad
veritate nec prosperitate nec detractione
nec adulatione moveantur. **Eccli. xxvij.** Do-
mo sanctus in sapientia sua manet sicut
sol. **Horum** tertia pars percussit sed
non decidit, quia fidem informem retin-
ent, sed in moribus leduntur. **Horum**, n.
tres partes sunt. Quia prelatorum quidam
ardent et lucent, et hi sunt prima pars. Alij
ardent et non lucent et hi secunda, tertij lu-
cent sed non ardent et hec pars tertia per-
cussa est quia lucent exterius simulata san-
ctitate, sed non ardent interius habita cha-
ritate hanc percussit dominus. **Mathei.**
xxij. Ubi dixit. De vobis scribe et phari-
sei hypocrite quia similes estis sepulchris
dealbatis, que foris apparent bonum in-
terius autem plena sunt ossibus mor-
tuorum et omni spurcitia sic et vos quidem
foris apparetis iusti hominibus intus au-
tem pleni estis poecrisi et omni iniquita-
te. **Del** iste tres partes, accipiuntur hinc
conditiones solis. Sol enim est corpus ma-
gnum, in quo notatur prelatorum potestas
Item corpus latum in quo prelatorum
fides. **Item** corpus calidum sicut in ef-
fectu, in quo prelatorum caritas. **Et** hec
est tertia pars que sere in omnibus percus-
sa est quia et si potestatem habent vel fidem
retinent seruoze tamen caritatis carent.
Per lunam vero designantur clerici, quia
sicut a sole lumen luna recipit: sic a prelati

clerici informantur et quales sunt prelati
tales sunt clerici. **Eccli. i.** Qualis rector et
civitatis tales et inhabitantes in ea. **Horum**
autem tres sunt partes. quidam namque
sunt scolares qui frequentant scholas. **Quidam**
sunt scolares qui sequuntur eorum.
Alij enim curiales qui sequuntur curias
principum, et regum et prelatorum. **Del**
tertia pars percussa est vino simulationis
et ambitionis. **Del** stelle vero intelliguntur
religiosi. **Stelle** enim parve videntur et
magis sunt sicut religiosi parvi videntur
exterius mundo magni autem interius co-
ram domino. **Item** stelle nocte illuminant
et religiosi ecclesiam. **Ubi** sicut
quos lucetis, sicut luminaris in mundo.
Item stelle fixae sunt, et religiosi stant in
classis, nisi pauci officiales qui procurant
exterius negotia. **Stelle** manentes in ordine et
curia suo etc. **Horum** sunt
partes tres, intra tria vota que vocantur
omnes scilicet obedientiam, continentiam
et paupertatem. **Prima** et secunda partes
non sunt adhibita percussa, sed tertia pars
scilicet paupertas iam omnino et sere ubi
que percussa est, ita ut dicat **Apostolus.** **Ubi**
nec que sua sunt querunt, non que ipsis
sunt, et hoc est quia refrigit et deficit caritas
contra quod dicitur **Ubi** sicut. **Mo** que sua
sunt singuli considerantes sed que aliorum
Item tres partes, religiosorum sunt. **Pre-**
lati officiales et claustrales, et hec tertia pars
pro magna parte percussa est et leda vitio
simulationis, quia multi simulant sancti-
tatem donec sint officiales vel prelati. **Et** se-
quitur. **Ita** ut obscuraretur tertia pars eo-
rum id est amitteretur interius lumen il-
luminans eos ad dei et sui cognitionem.
Quarta hypocrisis est laicorum et det-
angitur cum dicitur. **Et** diei non luere-
ret pars tertia et noctis similiter. **Nam** no-
mine diei ac noctis laici intelliguntur, quia
sicut dies a sole et nox a luna et stellis lu-
men recipit, sic laici a prelatio clericis et re-
ligiosis recipiunt doctrinam et informatio-
nem, **Horum** autem tres sunt partes, pri-

ma principantium, secunda sententiarum et
sunt iudici et buis in odium tertiam medium te-
mentum, qui primis subdistant ut viti-
um dominatur, carmen vero istarum tri-
um scilicet sententiarum maxime est percus-
sa, quia scilicet omnes illa expoliant et op-
pugnant. **Del** tres partes laicorum sunt,
quia quidam videntur boni et sunt, quidam
vero videntur et non sunt. **Et** ista pars licet
sit diei quantum ad apparentiam est tamen
noctis quantum ad existentiam. **Et** ideo
percussa est plaga hypocrisis et sic simu-
lacionis.

Capitulum. iij.

Ispiratio dei interior
qualiter fiat in visis
contemplatiuis offen-
ditur per exemplum i
visioe eliphas, que ha-
betur **Job. iij.** Ubi di-
citur **Ubi** ad me
dicitur est verbum ab-
conditum, et quasi furtive suscepti auris mea
venas susurri eius in horore visionis, no-
cturne, quando enim solet sopor occupare
homines pauor tenuit me et tremor, et om-
nia ossa mea pertremisunt, et cum spiri-
tus me precesse transiret in horuerunt pe-
li carnis mee et stetit quedam cuius non
agnoscebam vultum imago coram oculis
meis et vocem quasi aure leuis audiui, nu-
quid homo dei comparatione iustificabi-
tur aut factore suo purior erit vir. **In** hac
enim visione primo ostenditur quod divina
inspiratio fit inuisibiliter, et ideo vocat ver-
bum absconditum. **Verbum** quia mente
informatur sed absconditum quia non sensi-
bili locutione, sed inuisibili inspiratione ac-
ceptione sentitur. **Et** dicit **Gregorius.** quod
sonatur per hoc quod humana mentem con-
tingendo subleuat et temporales cogitatio-
nes deprensens eternis hanc desiderijs
inflammat, ut nihil ei sit nisi que superna
sunt libeat, et cuncta que inferius de hu-
mana persitrepunt corruptione contemnat
vel dicitur absconditum, quia quale sit no-

potest scire nisi qui percipit **Apoc. ij.** **Ubi**
dabo manna absconditum quod ne-
mo scit nisi qui accipit. **Del** alia de causa
dicitur verbum absconditum. **Nam** quia
pauci sunt illi qui percipiunt dicitur ver-
bum absconditum quasi paucis inspiratum
Secundo ostenditur quod interior inspira-
tio percipitur tenuiter. **Ubi** subditur. **Et**
quasi furtive suscepti auris mea venas su-
surri eius est sensus quasi furtive id est ra-
ptim et occulte suscepti id est suscipiendo co-
gnouit, auris mea scilicet interior cordis,
venas susurri, eius id est modo siue efflu-
oculte locutionis siue inspirationis eius,
que dicitur susurrium propter tenuitatem
quia susurrium non plena voce, sed tenui
sonu emittitur. **Nam** quando deus se no-
bis plene et aperte manifestabit, tunc nobis
quasi plena voce loquetur, sed nunc quia
tenuiter se nobis manifestat, quasi susur-
rando loquitur. **Nam** autem ait susurrius
sed venas susurri, quia diuina inspiratio
diuersis venis id est diuersis modis siue
causis cordi infunditur. **Ubi** **gregorius.**
Quasi venas susurri aperit nobis deus cum
latenter insinuat quibus modis ad nostre
intelligentie aurem venerit, aliquando, no-
nos amoret, aliquando terroze compungit
aliquando presentia. **Quia** mala sunt offen-
dit, et ad eterna diligenda desiderium cri-
git, aliquando prius eterna indicat ut post
temporalia vilescent aliquando mala no-
stra aperit nobis et ad hoc vsque quod etiam do-
leamus de alienis malis extendit, aliquan-
do aliena mala nostris obrutibus obruit et
compunctos mirabiliter a nostra praui-
tate nos corrigit. **Item** fit terribiliter, et
id subdit, i horore visionis nocturne etc.
Ubi nota est ratio. **Primo** et tempe-
re quod i horore visionis nocturne. **De** nocte
non homo magis timet quam de die. **Sed** moraliter
sicut dicit **Gregorius** nocturne visionis
est pauor occulte preplationis. **Primum** autem
mens quod altius eleuata quod sunt eterna considerat,
eo de factis temporalibus grauius tremet
facta formidat, quia tanto se ream verius

cernat. quato se ab illo lumine discrepasse qd super se intermicat aspiciat. sicqz fit vt il luminata plus metuat. quia magis aspiciat a veritatis regula. per quata discordat eaz qz graui formidat. Inus ipse profectus quatiat que pat? quasi securi? nil videbat. No ta etiam qz id quod in hoc mundo de diu nis contemplantio aspiciunt nocturna visio dicit propter obscuritate. quia modicum z cum obscuritate de illo summo lumine videmus. z nihilominus propter excessus ei? respectu nostri in contemplatione eius in borescimus. Vnde Apostolus videmus nunc per specula. Secunda causa timoris ponit ee ex opere. Vnde dicit quado solet sopor occupare homines pauor tenuit me z tremor. Homo cuius qui soporari ac dormire incipit facilius terretur qz ille b? qz plene vigilat. Sed moraliter per sopore intelligitur quies mentis ab exterioribus sollicitudinibus z occupationibus a quib? quanto magis abstrahitur ad contemplan dum superna libertor z aprior inuenit. Ed ti. v. Ego dormio z cor meum vigilat. vnde Greg. dicit qz sancta mes quo se a stre pitu temporalis concupiscentie coprimis. eo verius interna cognoscit z tanto alacri us ad intima vigilat quato se ab exteriori inquietudine occultat. Et dicit ee qz iacob in itinere positus caput ad lapidem posuit z dormiuit z tunc habuit visione de scala Vnde etiam dominu z angelos vidit in quo significatur qz in itinere huius vite il le est aptus ad diuinas reuelationes z con templationes qui caput ad lapidem ponit idest qui mente christo iberet. z dormit id est ab appetitu visibilium mentis oculos claudit. z a rerum temporalium amore qe scit. sed sequitur Dauoz tenuit me z tre. z omnia. of. mes. p. l. Ille enim qui illumi natus ad contemplanu celsitudinē diuie po tetic z rectitudinē diuie iustitie pauet qz derando diuinam immensitatem. z tremis inuendo suam deformitatem. z terrentur eius ossa. qz scz capax fecit etiam de bis qz fortiter se egisse crederat. scz quando con

siderat diuine iustitie severitatem. Vnde hoc terrore percussus dauid dicitur. Na intres in iudicium cum seruo tuo domi te. Nam omnis humane vite rectitudo ad illam rectissimam diuini iudicii regali deducta multipliciter immaniter obliqua cut baculus qui videtur ad oculum reari rectissime alicui lince appositus statim aparet distortus. Quarto diuina inspiratio fit instabiliter. z ideo sequitur. Voz iu ritus me. presente. et. i. boz. p. i. car. m. Ido mine presente idest ad contemplanu deo assistente spiritus transit. quia id quod de spiritalibus dulciter videtur non stabili sed in quoda transitu percipitur. quia in il la suauitate non diu mens figurat. eo qz ad semetipsam immensitate luminis reuerberata reuocatur. Sed sequit. In bonu runt pili carnis mee Pili carnis sunt qui libet minuti defectus siue cuiuslibet super fluitatis tenues excessus. qui etiam in iustis z contemplatiuis viris ex carnis cor ruptibilitate reperiuntur. sed isti pili spiri tu transiunt in bonu rescunt. qz dum bonu in arce spiritalis contemplationis deus tur etiam huiusmodi tenues defectus siue excessus perhorrescit. z de illis mente cruciatur. Vel pili qui sunt superfluitates carnis sunt superflue cogitationes mentis Vnde preceptum fuit per moysen in lege qz Leuite raderent omnes pilos carnis sue. Leuite quippe assumptus vocatur. of. ergo leuitas omnes pilos carnis raderet. quia bi qui in deuinis obsequiis assumuntur debent ante oculos dei a cunctis car nis cogitationibus mundi apparere. Xpi seante ergo spiritu pili pertimescunt. quia ante compunctionis vim cogitationes su perflue fugiunt. vt nil fluxum. nil ias reman sam libeat. quia afflatam mentem etiam contra semetipsam visitationis inuine se ueritas inflammat. vt dicit Br. Quid tu diuina inspiratio fit incomprehensibil ter. quia scilicet non ita fit vt per eam deo comprehendatur idest vt aperte per clarit ad videatur. Et ideo sequitur. Dicit qd

tuus no agnoscebas vulum. mes eni con spicimus dei vsqz ad. hoc quide eleuari potit vt cognoscat dei immutabilitatem qui significat p hoc qz dicit. Stetit quida. creatura eni ex se no habet qz stet qz stet ete nuda claru ex se i nibilibz tenderet. si ei xpus dei non teneret. Vn. omnis crea tura qz dependes e a deo fm illud Arist. in libro de celo z mudo. A deo dependet ee lum z tota natura. Et fm illud eiusde. Ab hoc quide ente scz deo singulis derivatum est et i vno die quide clari? illis No ob stant. Ideo ex se no habet stare sed fluere. Sicut ergo e. pprie klms creatoris qz null la mentione variatus. Ia. i. Apud que? no obliuiscitio neqz vacillat. Inus obubra no. Vn ipse immobilis stabilisqz manes durat. licet ex se no habet stare sed fluere. Sicut plerqz philosophi pbauerunt prima principiu ee immobile z eternu. ta me ad hoc in hac vita naca naturalit per tingere potest vt videat dei facie. i. vt cognoscat ipsius quiditate. z ideo subdit. En? no agnoscebam vulum. Exoz. xxiii. No ste rona mea videbis facie at mea videre no potit. Posteriora dei dicunt eius effect? vt quib? de deo cognoscim? pot? quid no ee qd quid fit. qz effect faciem videre. scz licet ipse deus in se videri no possit in sua tame imagine idest i suo filio se nobis visibilem tribuit. sicut ipse filius dicit. Iohannis. xiiii. Qui videt me videt z patre meum. Vn subdit. imago cora oculis meis. Ipe enim dei fili? qz est imago dei. fm illud. Sapientie. p. i. Candor e lucis eterne z imago bonita tis illi? mortali nra carne assumpta et cora oculis carnis visibilis nobis apparuit. Et bis ergo manifeste colligit. qz quicquid e deo p contempletioez attrigit valde tenui et i mperfecte conspicitur. Et ideo subditur. Et voce quasi aure leuis audiu. Ista vor ce leuis e spiritus sancti inspiratio. qz quia in modu nostre capacitatis z fluctuatis in nobis. no est in modu aure leuis idest

temperata z tenuis. Vn Greg. Vox dei quasi aure leuis audiu. qz i hac adhuc vita positio contemplatio? suis nequaquam se de uinitas sicur e osinus s; lippentis? adhuc mensis nosse etiam claritate sua tenuiter demostrat. Sexto diuina inspiratio fit vili ter. qz p hanc homo. de dei equitate z de sua bilitate iudicat. Et ideo subditur. qz p istam vocem audiu. Namqz homo dei coparatione iustificabitur. Quia eni opposi ta iuxta se posita magis clarescunt vt dicit Philosophus ppter quod accidit vt dicit Gregorius qz tanto quisqz subtilius de tenebris iudicat quato ei clarus veritas lucis cōstat. Ideo eleuatus in dei contem plationem. quato melius conspicit rectius diuine iustitie diuine tiro clari? cognoscat obliquitatem vite sue. Vn tunc aperte videt homo qz in dei coparatione iustificari no pot qz vt dicit Grego. Adiana iustitia diuine iustitie pparata iustitia e. qz lucerna in tenebris fulgere cernitur sed in solis radio posita tenebras. tunc etiam cognoscat qz si aliquid parit iuste parit ita qz de flagello dei muermurare no debet. Et ideo subdit. Aut supra. par. erit vir Bre. Quis quis de percussioe murmurat. quid aliud qz iustitiaz scientis accusat. puriorum ergo se vir factore suo extimat. si contra flagellum querelam parat atqz se proculdubio pponit cui? iudicium de sua afflictio ne redarguit. signari at dicit factore suo qz no d; aliquis credere qz creator creatura sua qz de nihilo fecit ipse affligere velit. qz tuc vt dicit Bre. clypbas didici ca voce aure leuis audiu qz in cōsideratioe diuine maiestatis discit qz builiter i sua anima dierfioe timeat. z qz supiora degustat iferiora equanimit? tolerat qz plene it? spicit quanti extinet quod foris agit.

Capitulum. xx.

Maria mater dñi assimilata illi se di qz p visioez imaginaria ostensa fuit beato Iohanni Apo. iij. Didici inquit z ecce sedes posita erat in celo z supra sede sedens. z qui sede

bat similis erat aspectus lapidis iaspidis et sardinis. et iris in circuitu sedis similis visio ni smaragdine. **D**uic. n. sedis assilaf brā vgo **C**irca rōne artificij qz ad modū et formā sedis fuit artificata. Nā sedes ē a tra eleuata. ifert? clausa et apra sup? Sic ipsa fuit eleuata a mundo clausa peccato et apra deo. **P**salmista sedes tua de? un seculam seculi. **C**Secundo ratione loci. qz posita erat in celo scz empyreo vbi posita erat et sectione et cōtemplatione et nōc est ibi glorificata etiā habitatione. **P**salmista. **D**ominus in celo sedes eius vel posita idest per fidē firmiter stabilita in celo. in ecclesia militate. **T**ertio ratione obsequij. qz super sedē sedēs scz xps qui licet sup eam fuerit dignitate tamē in ea sedit et quicquid incarnationis humilitate **E**x. xliij. **D**ominus ipse sedebit i ea rē. **O**stendit ibi etiā beatus **I**ohannes quis erat. ille sedēs. qz qui se. sit. as. la. ia. et sar. **D**uplici lapidi et similitat saluatoz tot? xps ad designada; duplicem naturā in eo scz diuinā et humanam. **D**iuina natura i lapide iaspidis designat. qz iaspis viridis est color? qui inter omnes colores magis exortat et delectat visum et diuinitatis species sup omnia intelligibilia magis delectat et exortat intellectū. **H**umana vero natura designat in lapide sardinis qui ē coloris rubri. qz christi humanitas rubricata fuit sanguine passionis **I**sa. xliij. **Q**uare rubrū est indumentū tuum: **I**n visōe seu cognitione hāz duarum naturarum tot? homo glorificat. **D**ñi siue ingrediat p intellectū ad aspiciēdā diuinitatē. siue egrediat p sensū ad vidēdā hūanitatē in suo saluatore. **p**ascua iuueniet in? ā aspectu diuinitat for? in aspectu humanitatis. **C**uarto ratione ornamentū. qz sit in circuitu sedis si. vi. sma. **E**t hic circuit? etiā competit beate virginis. que suam protectionem virtutem et gratiā vndiqz exten dit vniuersam ecclesiam protegens et adiunans. **E**ccli. xliij. **S**iram celi circuit? sola. **D**uo autem colores principales triūscz igneus et ceruleus sūt due vtutes bea

te virginis qz igneus est charitas et ceruleus est castitas. **S**ap. iij. **O** pulchra est casta generatio cū charitate. **D**rou. vltimo **H**ysus et purpura indumentum eius. **D**icitur etiā esse smaragdo similis. ppter virtutē fidei que i ea nonqz emarcuit. **C**irca iris est signum clementie et reconciliatiois dei ad genus humanū. **V**nde proprie conuenit beate marie virgini **S**en. x. **A**rcum meum ponā in nubibus celi et erit signum federis int me et terram. **C**irca iris est arcus sine corda ad nos inclinans coma in signū quod non vult ferire sed parcere. **V**nde ē signū beatę virginis pietatis et misericordiā que semper situm ad parcendum et non ad feriendū inducit dicens illud **I**oel. ij. **P**arce domine parce populo tuo. **C**irca beata **V**rgo assimilatur illi signū quod vidit beatus **I**ohannes ap parere in celo **A**po. xij. vbi dicit. **S**ignum magnū apparuit in celo muliere amictu sole et luna sub pedibus eius. in capite ei? corona stellaz duodecim. et in vtro habens et clamabat. **V**bi dignitas matris domini nostri quadruplex declaratur. **P**rimo ex antiquitate in eo qz dicitur signū magnū qz. s. fuit in antiquo in magnis rebus prefigurata. **S**ecundo ex maiestate: qz apparuit in celo. i. ecclesia militante scz quādo nata est. **T**ertio ex claritate qz amicta sole et luna sub pedibus ei? et in capite ei? corona stellaz. xii. **Q**uarto ex secunditate qz in vtro habēs et clamabat. **P**rimo ergo beata virgo dñi signū magnū qz. s. fuit ab antiquo magnifice prefigurata. **F**uit enim prefigurata beata virgo in signo celi. in signo regni et in signo belli. **D**e primo dicitur **S**en. x. **A**rcum meum ponā in nubibus celi et erit signum federis inter me et terrā. **E**t assumptur illi arcui quo ad quoz p̄cipuos colores qui videntur respondere quoz elementis sicut dicitur est supra lib. x. j. cap. i. **I**ta. **I**psa enim habuit colorē igneū in seruos charitatis. **C**irca incantū in nitore lampis tatis ceruleū in cōpassione pietatis et gra

minum siue viridem in nitore virginitatis. **E**t etiā aliud signū i celo cui assilatur beata **V**rgo. **S**olet enim fm cōputitas sol in medio mēsum ingredi nouum signū. **I**n medio aut augustinū signū virginis ingredi tur. sol aut quādo est in signo in quo creatus est marinos dicitur habere effectus. **E**t iō in assumptione qz celebratur in medio augusti sol iusticie ingressus est in signum virginis gloriose qz qui in virgine concepit fuerat per incarnationē in assumptione die ingressus est in ea per glorificationem et iō in eam et per eā magnos effectus ipmit gratie: ita vt oēs possint ad eā cōscendere a cedere. **C**irca item fuit pfigurata in signo regni. i. in sceptro siue **V**rga aurea asseri. **N**am sicut legitur **D**ester. v. **L**uz ter assuerus iudeis esset iratus **D**ester regna ad intercedendū se contulit: rex autem **V**rgam p signo clementie ad eā extēdit et placatus fuit. **D**ec **V**rga aurea est matris nostre **V**rgo marie qua mediāte deus hūane nature suā peccatorib? placatus ē. **D**ñi ipsa data ē nob i signū clementie et misericordie ad quā fugientes liberant. **C**irca pfigurata fuit in signo belli. **D**e q. ij. **M**oab. viij. **D**ato inquit signo adiutorij dei miserūt cū nicanore et vicerūt. **S**ic iudei et cōfuentes. i. g. christū et beatā **V**rginē cōfiterentur et laudā hnt signū adiutorij dei scz gloriosam virginē adiutricē cui? ope diaboli vincūt et in fugā cōuertūt: vñ. ps. h. si gnū petis dicebat. **F**ac mecū signū in domo et videat qz oderūt me et cōfundātur. qm dñe audiuit me et cōsolat? es me. **S**ecundo describitur et natiuitate qz apparuit in celo. i. in ecclesia militate. **T**ūc. n. primo apparuit quādo in mūdo nata fuit **S**ed nota qz beata virgo apparuit sicut flāma sicut rota sicut stella et sicut femina. **D**e primo dicitur **E**ro. iij. **A**pparuit dñs in flamma ignis de medio rubi. **D**ec flāma fuit beata virgo diuino amore inflam mata in qua dñs apparuit dñi incarnat? fuit. **C**irca item apparuit sicut rota **D**e qua **E**x. i. **A**pparuit rota vna super terrā. in

tra aialia quatuor dñs facies. **D**ec rota fuit virgo beata ipsa enim fuit rota demonibus terribilis. **D**icitur enim qz leones terrent qz audiit strepitus rotarū. **D**ec fuit sup terrā. i. a terrenis eleuata: cogitatio affectioe et cōuersatio: iuxta aialia idest iuxta euāgelistas tepore et familiaritate: vñ multa eos edocuisse credat de christo filio suo p̄cipue beatum **L**ucā. vñ ipsa habuit quatuor facies. i. noticiā et fidez omnium que quatuor euāgeliste de tpo scripserunt vel quatuor facies. i. quatuor virtutes cardinales scz iusticiā et prudentiā fortitudinē et tēperantiam. **D**el quatuor facies. i. quatuor aspect? quarum vna ad deū verit. p nobis itercedēdo. **A**liam ad paradisum. i. ad beatos cōfiscādo. **R**eticant. n. sancti qui sunt i celo nō solū de aspectu regis s; etiā z regine qua mediante saluati sunt. **T**ertiam verit ad mūdā miserādo et p̄tegēdo quarum verit ad diabolu exterrēdo et expellēdo. **D**ñi vñ cē demōib? terribilis vt castrorum acies ordinata. **C**irca item apparuit vt stella **M**oab. iij. **D**iligēter didicit ab eis tēpus stelle que apparuerit eis. **E**t enim vt stella matutina qz diē. i. xpm adduxit. **C**irca vt stella marina qz nauigātes per mūdū pelag? ad portū salutis dirigūt. **D**ñi et stella antecedebat eos vsqz dñi venies staret supra vbi puer erat scz iclus qui salus interpretat. **C**irca vt stella vastatiua scz vltiora. **N**umc. xliij. **D**icitur stella ex iacob et cōfurret virga de israel et percutiet duces moab vastabitqz omnes filios seib. **C**irca item apparuit vt femina. iij. **R**e. vi. **A**pparuit femina cui? filius mortu? erat. **M**arime enim in morte christi filij sui femineū et maternū ostendit affectū dōlōdo et plorādo. **M**aret igitur qz beata **V**rgo tāqz flāma accēdit et calefacit frigidios in dilectione charitatis: et tāqz stella illuminat dubios in cognitione veritatis: et tamqz rota perstrepens extert et leones. idest superbos timore humilitatis et tamqz femina p̄pore exfortat et securat pusillos in spe sue pietatis. **E**t de istis quatuor loquitur

ipsa Eccles. xliij. dicit. Ego mater pulchre dilectionis et timoris et agnitiois et sancte spei. Tertio describitur: ex claritate quod mulier amicta sole: ubi ostenditur beata virgo esse clara et luminosa a parte exteriori quia amicta sole a parte interiori quod luna sub pedibus eius. Et a parte superioris quod in capite eius corona stellarum. Dicit ergo primo mulier amicta sole. i. sub colore gratie spiritus sancti. Et hoc gratia fuit spiritus sancti secundum septem dona spiritus sancti que susceperunt in ea que sepe representantur in sepe esse tribus solis. Primum effectus est calefactio: hic est dono sapientie quod calefacit in amore dei sui et primi Eccles. xliij. Tripliciter sol erarens in dies. i. et ceteras manus in flammis triplici amore ut dicitur esse. Del aliter in amore dei tripliciter sepe toto corde tota anima et tota mente. Radix ignis est suffragans. i. calidas affectiones imitens. i. Machab. i. Refulsit sol quod patet in nubilo et accensas est ignis magnus: spiritus enim gustas deus per domum sapientie in ardore in amore ipsius Augustini. Similiter et christo ac sicut tetigisti me et carnis in concupiscentia tua. Eccles. xliij. Qui eduxit me ad hoc esturrit. Secunda effectus est illuminatio quod pertinet ad donum intellectus. Eccles. xliij. Sol illuminans per oia respicitur. oia respicere facit in celo summa gaudia in inferno summa supplicia: in mundo prosperas et angustias in seipso peccata et negligencias. i. Machab. vi. Refulsit sol in clypeos aureos. i. in tempore et maris et resplicendit in dies ab eis. electos metes. Tertius effectus solis est demudatio quod facit vestes cruce re: h ad donum consilii referat. quod docet veterem convertere adem et seculari vitam deponere. Lani. i. Nolite me confidere quod susca sim quod decoloravit me sol. Quartus effectus solis est consolidatio: h ad donum fortitudinis pertinet per quod mens solidat Eccles. xvij. Non sanctus in sapientia sua manet sicut sol id est firmus. Quis effectus solis est regulatio fortis vite humane et hoc pertinet ad donum scientie per quod sumus diversari in me

dio nationis passus ut dicit Augustinus. Unde Psal. iij. Inter quos lucris sicut in luminariis in mundo. Tertius effectus solis est liquidatio: hic ad donum pietatis quo liquefit anima in compassione proximi. Eio. xvij. Cum in calcera soli quiescebat anima. Sapientia. xvij. quod ignis non poterat exterminari statim crigore die solis tabescebat psalmista. Flabit spiritus eius et finet aque. Septimus effectus solis est desiccatio humiditatis: hic ad donum pertinet timoris quo carnalis concupiscentia desiccatur. Unde Jacobi. i. Erunt ois caro senu et ois gloria eius sicut flos agrum. Ysa. xl. per hos sepe sol effectus est. Ysa. xlv. Lux solis sepe splendet sicut lux sepe dicit. Et per hos sepe solis effectus est sicut dicitur. i. dicitur. Regum. i. Erat enim nobis sepe hoc cum calcaverit sol. Secundo beata virgo ostenditur fuisse etiam illuminata a parte inferiori quod luna sub pedibus eius. Ubi per lunam designatur mutabilitas quod est quadrupliciter: natura quod etiam est in angelicis spiritibus quod sunt mutabiles per naturam et immutabiles per personam. Job. xliij. Ecce qui servavit ei non sicut habiles et in angelos suos reperit pravitatem. Secunda est fortune in rebus temporalibus. Ecclesiastes. i. Vanitas vanitatum et oia vanitas. Tertia est culpe in peccatoribus. i. de culpa in culpa. Sicut. iij. Sanguis sanguinem tetigit. i. unum peccatum ad aliud transit. Quarta est misericordia in humanis compositibus Job. xliij. Homo natus de muliere brevi vivens tempore repletur multis miseriis et nunquam in eodem statu permanet. Hec quadrupliciter luna. i. mutabilitas fuit sub pedibus beate virginis. Primum mutabilitas creatura celestis: sepe angelus eius subditur imperio. Non copiet ei illud Sicut. xvij. Vidi per somnium quasi sol et luna et stellis vndecim adorare me. Ut per sol intelligatur superna angelorum hierarchia et lunam hierarchia media: per stellas vero angelus infime hierarchie: qui ois beatus virginem adorant et venerant. Nominem d

lucem intelligit mutabilitatem fortune. Eccles. xvij. Scilicet ut luna mutatur. quod secundum quod bona temporalia fluunt et resiliunt mutatur animas eius. In luna beata virgo sub pedibus habuit quod omnia temporalia calcavit per paupertatem voluntariam quam elegit. Sicut in temporalia calcavit pedibus et non tangentibus affectibus: veraciter nostra essent. Dicitur. Omnis locus quem calcaverit pes vester. vester erit. Luna tamen quanto magis soli coniungitur tanto magis luce prima tur: quanto magis se a sole elongat. tanto maiore luce coruscatur. quod multi prelati quanto magis appropinquat ad deum per aliquam dignitatem tanto magis obtenebrant per iniquitatem: et quanto magis elongant dignitatem fugiendo tanto magis illuminantur gratie recipiendo. Nominem et lunc intelligit mutabilitatem culpe. Non dicit de vero sancto et perfecto. Per die sol non vret te neque luna per noctem quod anima sancta neque in die speritatis cadit in peccatum per amorem male inflammat neque in nocte ad veritatem per timorem male humilitate. In luna virgo Maria sub pedibus habuit quod nulla culpa in ea vnaque pualcre ponit. Et ideo in se non dicitur luna simpliciter sed luna perfecta in eternum. Luna autem tunc perfecta erit quando sine macula erit quod sepe verificabitur quod dicitur Isa. xxx. Erat lux lunc sicut lux solis. Fuit igitur sicut luna perfecta quod sine omnis peccati macula tam mortalis quam etiam venialis. Nominem etiam lunc intelligitur mutabilitatem misericordie. per orietur in diebus eius iustitia et abundantia pacis donec auferatur luna glosa. i. mutabilitas quod per lunam significatur sicut enim luna crescit et decrevit sic et humanam corpus multiplici mutabilitate subditur. Ko. viii. Vanitati creatura subiecta est. Et quod ipsa mutabilitas misericordie tollitur in resurrectione die novissimo subditur ubi ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis. In luna beata virgo sub pedibus habet quod perfecta compositum immortalitatem possidet et super omnes angelorum

ordines in aia et in corpore glorificata manet. vii. In Luna. Caligo. i. humana mortalitas sub pedibus eius. ascendit super cherubin et volavit. vo. sup. pe. ve. Ipsa igitur virgo beata lunam sub pedibus habuit sepe celestis naturam et in sepe. psipitatem humanam et in sepe. rido. omnem culpam ipsam penitentiam videndo et humanam misericordiam immortalitatem induendo. Tertio fuit illuminata a parte superiori quod in capite eius corona stellarum. xij. In duodecim stelle sunt duodecim eius progetiue super omnes mulieres quare quatuor habuit et parte corporis et anime. Quarta fuit vieri sanctificatio secunda angeli salutaris. tertia spiritus sancti supunctio. quarta filij dei conceptio. Alias quatuor habuit et parte aie. Primum fuit eius humilitas quod dicit. Ecce ancilla domini et. Secunda eius prudentia quod quiescit. Duo fiet illud et. Tertia fuit crudescencia qua turbata est in sermone angeli. Quarta fuit castitas quod servavit agnate. et quia vino deficientem in nuptiis dixit filio. Vinum non habet. In Alias quatuor habuit et parte corporis. quod succrunt maternitas sine corruptione. virginitas cum fecunditate grauitas sine grauitate et parte sine dolore. Fuit ergo mater incorrupta. virgo secunda sine grauitate grauidae puerpera. Et stelle. xij. sunt. ar. ordines angelorum et tres ordines beatorum scilicet martyres confessores et virgines qui eam coronant quia ipsam perpetuo venerant admirantur et laudant. Scraphin enim admirantur et laudant in ea charitate tam succensam. cherubin sapientiam tam profundam. Throni pacem et quietem in deo sic tranquillam. Dominationes tantam super angelos preeminentiam. Virtutes tantam miraculorum efficaciam potestatem tam super demones potentiam principatum tantam de omnibus regnis providentiam. archangeli tantam de omnibus locis diligentiam. angeli tantam de singulis personis custodiam. Martyres tantam in tribulatione constantiam. Confessores tantam sobrietatem et temperantiam. Virgines

tantā peritatē et mundiciā. Quarto ei⁹ dignitas ostēditur et eius fecunditas: quia in vtero dñi filium dei cōceptū scz in annūciatione clamabat spiritu dēū magnificando quādo dixit. Magnificat sia mea dñm. Sed nota q̄ habuit in vtero pater num splēdor. Heb. i. Qui cū sit splēdor glorie etc. Et nēquē candorē. Sapi. vii. Lādor et lucis eterne et spe. sine. ma. Et nēquē dñm odorē. Eccli. xliiij. Ego q̄si vixi fru ctificamī suauitatē odoris. Et nēquē suauem dulcorē. Ambrōsius. Quid mirabilis claritas. Ambrōsius. Quid mirabilis ma tre dei: quid splēdidius ea quā splēdor ele git. qd castius ea q̄ corpus sine corpis cō tagio generauit. Et nō habuit nēquē candorē siue splēdorē remāsit ibi mirabilis puritas. Lañ. iij. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Anselm⁹. Dece bat vt vgo ea puritate niteret qua maior sub celo nequit intelligi. Quia vō diuini odorē habuit remāsit ibi mirabilis suauitas. Vñ clamabūt adolescētule. Tra be me post te curramus in odore vnguētoꝝ tuoz. Eccli. xliiij. Sic cinamomus et balsamū aromatizans odorē dedi. S3 qz hūit suauē dulcorē remāsit ibi mirabilis pietas. Vñ ipa dicit mater grē mater mi sericordie. Quia vō habuit celestē ignē remāsit ibi mirabilis charitas p̄ quā dia bolum succendebat. Judith. x. Percuti es cum et labijs charitatis mee: per banc enim omnia aduersa supabat. Lañ. vii. Aquę multe nō poterunt extinguere charitatē. Et nēquē maria mater domini assi milatur arce testamēti in visioe beati. Jo hānis que habetur Apo. i. vbi dicitur q̄ visa est arca testamēti dñi in tēplo ei⁹ et facta sūt fulgura et voces et terremot⁹. Vbi primo nota aspectus dignitatis qz visa est arca domini. Et secūdo sitam sanctitatis qz in loco sancto scz in tēplo. Et ter-

tio effectū prātis qz scā sunt fulgura. Et circa primū nota q̄ per arcam domini intelligitur virgo beata Maria. Et hoc p̄ ex tribus scz ex materia et mētura et ex cō tinētia. Et ipō contento. Si quidē mate ria arce veteris testamēti de qua fabrica ta fuit fuerūt ligna scdīm sicut p̄ Exod. xxv. fm sūt Hiero. Ligna lectim iter et cetera ligna habēt leuitatē pulchritudine et fortitudinē et imputribilitatē. Per que int liguntur quatuor virtutes marie. Nam le uitas cōperit eius paupertati per quā su a terrenis affectib⁹ et solitudinib⁹ exo nerata et alienata. Ysa. xli. Ascendet do minus sup nubē leuē. Maria pauperē q̄ nubes quidē fuit. qz ex terra nata sed ta men fuit leuis a mūdi affectibus et solitu dinibus exonerata. Pulchritudo vō cō perit eius puritati p̄ quā immunia fuit ab omni deformitate peccati. Lañ. iij. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Fortitudo autē cōperit eius stabilitatē. in fide et paciētia. Hiero. vltimo. Fortitudo et decor indēmētū eius Eccli. xxv. Co lūne auree sup bases argēteas et pedes fer mi sup plātas stabiliis mulieris. Imputri bilitas cōperit ei⁹ vgnitati. Sapi. vi. La ra est que nunq̄ marcescit. Et secūdo illa arca figurabat beatā vginē ratiōe mētu re qz sicut dicitur Exodi. xxv. Longitudo arce habebat duos cubitos et semis: latitudo cubitū et dimidiū. altitudo similiter cubitū et semis. Joseph⁹ autē dicit q̄ facta est arca quinqz palmoz. longitudo eius: qz scz beata virgo quinqz semis ab initio vi te vsqz ad finem in omni sanctitate longi tudiniter custodiuit et seruauit. Et trius aut palmoz erat latitudo qz restauratiōem angeloz et redemptionē hominū et totius vniuersi renouationēz audissimē p̄curabat. Cubitum et semissem habebat altitudo quia eius contemplatio plena erat in fide semiplena in comprehensione vel cer te quia eius celsitudo humanam et angeli caz naturā exercebat s3 vsqz ad filiū creā tētiā minime ipa attingebat. Et tertio hō

rata est beata vgo per arcā rōne continē tie: qz in arca cōtinebant tabule testamēti. Deuteronomiā et virga aaron: vna au ra in qua erat māna. Que omnia cōpe tunt beate marie. Custodiebat enī virgo beata rigorē discipline. qui designatur per vngūlegem decalogi q̄ per tabulas. euan gelium xpi q̄ per deuteronomium que est lux scdā et ipsum xpm qui per vnam plenā māna. vel per ista quatuor intelligit⁹. Iesus xps q̄ in ista arca habitauit. i q̄ qua tuor fuerunt scz diuinitas dulcissima qua per māna. anima sapientissima que p̄ deu teronomiā siue scdā legē. caro mundissi ma que p̄ virgam aaron q̄ floruit. et spūs human⁹ sapientissimus q̄ per tabulas te stamenti in quo erant scripta dei manda ta significant. Templū autem in quo bea ta fuit ē triplex. primū in quo fuit fabri cata et sanctificata. et istud fuit vterus ma tris sue scz anne beate. Dicit enim. iij. Re. viij. q̄ intulerūt arcam domini in locum suū in oraculum tēpli in sancta sanctorum. Hec arca fcedis domini fuit beata ma ria quā deus sterilitatē parentum auferēs et angelos. p̄missionē deserēs et Joachim generationi operā p̄bēs. introduxit in lo cū suū. In vterum beate anne. de qua subdī. i. oraculū tēpli. ipsa. n. anna. b̄ta tēplū dei fuit cur⁹ oraculū fuit mēs ipsius deo de nota et orationi dedita in cuius etiā vtero beata vgo post cōceptionem sanctificata fuit vt esset sancta sanctorū. i. super omnes sanctos sanctificata. vel vt ipa beata virgo etiā in vtero matris p̄pararet ad generādū factū scdōz. Et secūdu fuit tēplū i q̄ fuit pu nificata tēplū. i. salomōis. i. q̄ est obuiū filiū suū obuiare sancto simeone Lu. ij. Ve nit in spū in templum et cum inducerēt puerum Iesū et vt scz nos studeam⁹ ani mām nostrā dū est in templo corporis vlt mundi sollicite purgare scz per penitentiā et spiritū n̄z deo offerre scz per orationēz deuorā. Et tertiu est tēplū in quo fuit glo rificata. et hoc fuit in assumptione cū scz in uersa est tēplū celestis glorie. Et de h̄ tē-

plo dicit in. ps. Dominus in tēplo sancto suo dñs in celo sedes eius. Ad hoc igit ce leste tēplū deducta fuit arca. beata virgo cū honorabili societate cū ineffabili iocū ditate cū admirabili claritate et cū terribi li potestate. De primo dicit figuratim. ij. Regū. vi. vbi legit q̄ dauid et oīs israel du cebant arcā domini cū gaudio. et erat cūz dauid septē chori. Per dauid intelligitur xps. per septē choros vniuersitas angelo rū: vel tres chori fuerūt ante nouū testa mentū scz angeli patriarche et p̄p̄ete et q̄ traor in nouo scz martyres cōfessores et v̄ gines et ipsi apostoli q̄ nuntii dei ad litteraz interfuerūt eius ex quib⁹. De ista bonora bili societate cātat ecclesia. Vidi speciosā sicut colūbā etc. sicut dies verni circūda bant eā flores rosarum et lilia cōnalliam. Per flores rosarū fm Hiero. intelligun tur oēs martyres sanguie rubricati. Per lilia omnes angeli confessoꝝ et virginē. Et secūdo assumpta est cū ineffabili iocū ditate. quod significatum est. i. Regū. vi. vbi dicitur dauid et omnis israel dedu cebant arcā testamēti domini in iubilō et elāgoze buccine. Et ibidē dauid aūc et omnis domus israel iudebat corā domi no in omnibus lignis sabrefactis et citha ris et lyris. Circa quod notandū est q̄ sicut dicit Aug. sup. ps. et Hugo de sancto victore. Triplex est sonus musicus. Vnus q̄ fit cū voce sicut in cantu. Alius cū flatu sicut in buccina: tertius cū pulsu sicut in cithara. Sonus ergo vocis tangit euz dicit in iubilō qz iubilatio est cātus modulatio. Sonus flatus cū dicit in elāgoze buccine. Sonus pulsus in lignis sabrefactis et ci tharis. Vnde per hoc dat intelligere q̄ in deductione huius arce in templo cēt fuit omnis modulatio siue suauitas musi ca. Et tertio fuit assumpta cum mirabili claritate. Lañ. vi. Vne est ista que p̄o greditur quasi auroza confurgens. In quo ostenditur q̄ ascendit cum claritate corporali scilicet corporis glorioz. de posita scilicet omni obscuritate: corporee

nota

corruptionis sicut aurores nocte relinquit
 et die adducit. sequitur puerba ut luna. Et in
 hoc ostendit qd cū claritate spūali. cum ani-
 ma beata. Sicut enī luna post solē saltem
 quantum ad apparentiam maiore bz clarita-
 tem. Sic ipsa post xpm maiore fm clemē-
 am. et veritate habuit beatitudine. Sequi-
 tur electa ut sol. In quo ostendit qd ascen-
 dit cū claritate supstantiāli. i. cum filio
 suo sibi occurrere qui est verus sol. Et se-
 quitur adhuc terribilis ut castroz acies
 ordinata. In quo ostenditur qd ascendit
 cū claritate intellectuāli. i. cū luce angelica
 qz totus angeloz exercitus ad ipaz venit
 et ipsam vsqz ad celū effocauit. Et idē dicitur
 ut castroz acies ordinata: qz quidam
 eā precedebat sicut domicele quasi viam
 tate domine preparātes: quidā comitabā-
 tur sicut baiuli quasi ipsam ad ethera de-
 ducētes: quidā subsequēbant tamqz famuli q
 si eius obsequijs famulātes. Dēs autē as-
 sociabāt sicut ioculatorēs deuoti laudes
 dulcissimas modulātes. Tertio sequit
 effectus pātis: qz facta sunt fulgura et vo-
 ces et terremotus. Dñi enī sic triūphaliter
 ascēderet facta sūt fulgura. i. terrores de-
 monū scz fugientū et voces scz sanctorū
 iubilantiū et terremotus. i. cōmotio iudeoz
 cōcurrētū de qua scz iudeoz cōmōtione
 multa narrāt in libello de assūptōe que
 tr anstulir beatus Hieronimus.

Capitulum. xxi.

Mundus assimilāt illi mari
 vitro qd Jobāncs vidit p
 visionē imaginiā. Apo. iiii.
 vbi dicit. Vidi in cōspectu
 sedis tāqz mare vitreū simi-
 le chrystallo. Est enī mundus mare tumi-
 dum per supbia liuidū per inuidiā. serui-
 dū per iracundiā. profundū per auariciā
 inquietū per accidiā spumōsum p luxuriā
 absorbens per castrimergiā vbi etiā ma-
 ior piscis minore deuorat Abac. i. Facies
 hominis sicut pisces maris. ps. Hoc ma-
 re magnū et spaciōsum manibus et. Di-
 citur aut vitreum propter fragilitatē. Job.

Mundus transit et concupiscentia eius. i.
 Corinth. vi. Dicitur enī figura mūdū ba-
 tus. Dicitur etiā simile chrystallo propter
 frigiditatē et maliciā obstinationis Ecclī
 xliij. Vel autē chrystallus ab aqua.

Capitulum. xxij.

Pessio et perfectio chrysi a-
 cessit passiones et pfectionē
 omnū sanctorū qd ostēdit
 et p somniū Ioseph. qd ha-
 betur Scn. xxvij. Audite so-
 niū meū quod vidi: putabā colligere nos
 manipulos in agro et quasi surgere ma-
 nipulū meū et stare vestrosqz manipulos
 circūstātes adorare manipulū meū. Ma-
 nipulus enī Ioseph est collectio cōtūe-
 liarū et passionū xpi q Amos vltimo la-
 sciculus vocatur qui edificat in celo agra-
 tionē suā: et fasciculū suū super terrā suā
 u it. Nā xps per fasciculū passionū sibi se-
 cit gradus ascēsiōis in celū. Manipulū autē
 fratū Ioseph significant collectiones pe-
 narū et passionū alioz sanctorū. Quod igit
 manipuli eoz manipulū Ioseph adorant:
 nihil aliud ē qz recognoscere qd pas-
 siones eoz nihil sūt respectu passūis chry-
 sti et qd eoz passiones et xpi passioe dū-
 tem et meritū hnt. Vel qz manipulus di-
 citur a manu. Per manipulū Ioseph itellī-
 gimus dūte et pfectionē opēri chrysi. p
 manipulos vō fratū ei? intelligim? meri-
 ta siue fructū opēz alioz sanctorū de gbus
 n. ps. Lūtes ibāt et flebāt mittētes semī-
 na sua. Veniētes aut venēt cū erulratōe
 portantes manipulos suos. Dñs igit ma-
 nipulū eoz illi manipulū adorāt et qz meri-
 ta eoz in pparatiōe illi? deificādo se hnt
 ant. Quia vō in p̄dicto somnio sū mēto
 de agro cū dñ. Putabā colligere nos ma-
 nipulos in agro. Notandū ē qd sicut bl-
 cūt somniōz interpretēs ager sōniat? dicitur
 sam bz significatiōe. Nam aliqñ refer
 ut dicitur ad sōniātis malignitatē sicut refer
 rūt qd qdam de p̄cipib? venit ad magis
 somniōz interpretē q vocabat Scrim et vi-
 xit ei. Vidi per somniū in agro spaciōsū

plano me stare qui sūm quidē apparuit
 densus et herbidus postea nudus et ari-
 dexui ridit interpres hoc infidelitatem
 et versutiam p̄dicit somniātis et vere sic
 erat in te sicut dicit D nirocitis. i. somnio
 rum discretos: vō iudex. Dñi varietas agri
 sumista ad versutiā et instabilitatē refer-
 tur somniās. Quādoqz vō ager sōniā-
 tus referit ad loci fertilitatē: sicut in supra-
 dicto somnio Ioseph ager significabat terras
 feracē egypticā qua Ioseph a fratribus su-
 is erat adorandus.

Capitulum. xxij.

Ecceat primo hominē ligat
 et p obstinationē includit: de-
 inde ad inferni p̄tibulū de-
 ducit qd ostenditur et somnio
 p̄stozis p̄baronis qd habet
 Scn. xv. vbi dicit qd p̄stoz p̄ncipes ait.
 Ego vidi somniū qd tria canistra fari-
 ne habere super caput meū et in vno cani-
 stro quodd erat excelcius portare me pura
 bam oēs cibos qd sūt arte p̄stozia: auctoz
 comedere et co. Ridit Ioseph hcc est
 interpretatio sōniū tria canistra tres adhuc
 dies sunt post quos auferet p̄barao ca-
 put tuū: ac suspendet te in cruce et lacerā-
 bunt volucres celi carnes tuas. Iste p̄stoz
 significat peccatōz qui morit in peccatis.
 Triā enī canistra farine tria peccata sunt
 scz cordis oris et opis que tūc sunt sup ca-
 put quādo dominant mētī. Vel ista tria
 sunt tria vitia magna et p̄cipalia scz aus-
 terbia: in quo oia cibaria quodāmo sunt
 scz peccata gb? mali pascunt: qz scz ini-
 tim ois peccati est supbia ut dicit Ecclī.
 Quis aut qd de hoc canistro pascunt de
 mones sunt quoz propriū victum sup
 bia est. Tres aut dies sunt tēpus natūita-
 tis tēpus vite et tēpus mortis peccatoris
 post quos peccator educit a carcere mun-
 di vel corporis. Unde tunc auferit caput
 arōnalis mens fm quā anima a corpo-
 re separatur qd in homine p̄ncipare de-
 buit et suspēditur misera anima in tormē

to gehēne vbi aues lacerant eius carnes
 a. demones delectant in penis quas ani-
 ma sustinet. p peccatis que gessit in carne.
 Quia igit in p̄dicto somnio Ioseph p tria
 canistra a intellexit tres dies post quos sō-
 niū implendum erat. Notandū est qd si-
 cut dicitur somniōz interpretēs tēpus im-
 pletōis somniū accipit dupliciter. Aliquā-
 do quidem ex numero et ordine rez q in
 somnio apparēt sicut in somnio p̄barao-
 nis Ioseph p septē boues vel spicas intel-
 lexit septē annos. et post septē pingues
 vel plenas boues siue spicas veniebat se-
 ptem tenues intellexit q septē annos vber-
 tatis sequeret septem anni sterilitatis.
 Similiter in sōnio pincerne p tres p̄pa-
 gines accepit tres dies post quos somni-
 um implendus erat. Et in hoc somnio p̄sto-
 ris vō dicitur qd p tria canistra intellexit tres
 dies: aliqñ vō ut dicitur determinat tēpus
 impletōis somniū ex hora qua qd somniū
 vider: vō dicit qd somniōz qd apparent a
 nona hora noctis vsqz ad initium aurore
 nō differit impletio nisi vsqz ad annū vel se-
 ptimum mēsem vel tertium vel decem dies. et
 illa sūt veriora et validiora q sūt ante In-
 cem: sōnia vō q sūt in luce aurore vltra
 tertium diē nō p̄tendunt. Et p̄ peccatū licz
 in fieri habeat delectationē tñ in sine ha-
 bet amaritudinē dū assimilāt illi libro de
 quo agit in visioe beati Jobis Apoca. x.
 vbi dicit. Accepi librum et deuoravi illū: et
 erat in ore meo tāqz mel dulce et cū deuo-
 rassim eū amaricat? est vter meus. Ille
 liber rep̄ntat p̄m qd vocat liber qz scribi
 tur illa scriptura: de qua dñ dicit. Scn. xvij.
 Idem iuda scriptū ē sūlo ferreo in vngue
 adamātino et aratū sup latitudinē cordis
 eoz. Tūc aut deuorat qñ cū delectatōe im-
 pletur. et tūc bz in gustū. i. in fieri dulcedi-
 nem mellis. i. vbermentū delectatiōis sed
 post deuoratiōe. i. post transitū delecta-
 tiōis amaricitur vter anime. i. memoria
 seu cōsclētia penitūdine repletur. Dñ p̄b
 dicit qd mali replent penitūdine. Prouer.
 v. Nouissima illius amara qñ absintibiū.

Capitulum. xliiij.

Enitētia liberat bo-
niam a carcere peccati
et restituit bonum ad
gratiam dei q̄ ostendi-
tur ex somnio pincē-
ne pharaonis de quo
babet. Gen. xl. vbi di-
citur. q̄ narravit p̄posi-
tus pincernarum somnium suum. Videbā
coram me vitē in qua erant tres ppagi-
nes crescere paulatim gēmas et post flores
vnas maturefcere calicemq̄ pharaonis
in manu mea. Tali ergo vnas et expelli in
calicem quem tenebā et tradidi poculum
pharaoni. Respondit Joseph. hec est inter-
pretatio somnij. tres ppagines ad huc tres
dies sunt post quos recordabitur pharao
ministerij tui et recipiet te in gradu p̄sili-
num dabitq̄ ei calicē iuxta officium tuum
sicut ante. Nuncias. tantū memō me
cū bene tibi fuerit. Iste pincerna reus et in
carcere positus et postea liberatus signifi-
cat eos q̄ et si peccant tamē per penitētiā
liberātur. Vitis at̄ est penitētia cuius tres
ppagines sūt contritio. p̄fessio. et satisfactio
et q̄b̄ p̄ducitur gēme bonaz cogitatio-
num. et flores bonaz affectionū et fructus
maturū p̄fectarum opationū q̄ et exprimū-
tur p̄ tollerātiā passionū vt s̄omec pas-
sionū xp̄i q̄ est exprimi in calicē regis. Ad
hoc idē refert̄ interpretatio q̄ tres ppagi-
nes sūt tres dies idest tres aie illuminatōes.
vni p̄cti r̄cognitōe aliū p̄cti p̄palarōe. ter-
tiū p̄cti redēptōe. p̄mū facit p̄tritio. s̄m cō-
fessio. tertiu satisfactio. Postquos pharao
idest de recordabit peccatorū et p̄siliū ino-
cētē ei p̄ misericordiā et restituit eū ad p̄-
siliū statū gr̄e. Quod at̄ Joseph subdidit.
Memō me dū bñ tibi fuerit et v̄b̄s q̄b̄
pōt r̄ps dicere et q̄ p̄ssit̄ tribulatiōe vt in-
firmitate et memor ei et redit ad cor et pe-
nitit vt liberet̄ ps. Cū occideret eos q̄re-
bāt eū et reuertebant et dileculo veniebāt
ad eū. S̄z tñ q̄nq̄z tales postq̄ liberati sūt
et ad sanūatē vt p̄p̄eritatē red̄ ucti nō am-

plius recordant̄ dei. nec bonum q̄ ince-
rūt p̄sequūt̄. sicut de isto pincerna scribit̄
q̄ postq̄ liberat̄ est succadēt̄b̄ prosperis
oblit̄ est interpretis sui. Aliqui at̄ sic expo-
nunt. q̄ in hac vite somnata significat̄ ip̄s
vel ecclesia. Tres aut̄ ppagines in vitē sūt
tres gradus fidelū ecclesie. s̄z cōiugatiū
qui sūt in mora opationis cōtinētiā q̄
sunt in lecto cōtemplationis. et virginū
sine rectorum q̄ sunt in agro p̄dicationis.
Ibi sūt tres stat̄ incipientium p̄ficientiū
et p̄fectorum quos r̄ps exprimit in euan-
gelio. Est ergo sicut palmes in vite fidelis
in vnitāte ecclesie. extra q̄ nullum fructus
meritorū eterne vite potest facere. bic pal-
mes p̄mo germinat in bona voluntate. de-
cūdo floret in bona operatione. tertio nam
rescit in perfectione. quarto vinas exprimit
in p̄fectione. s̄z precipue caucndam est
in flore idest in initio bone operationis q̄
tunc maxime leditur vinea. et facillit̄ cor-
rumpitur sine pluuia temporalis superflui-
tatis. sine ardoze cupiditatis. sine veno va-
nitatis. Vel hec vitis producit gēmas in
cognitione. floret in deliberatione maturi-
tatem vne habet in operis consumatione.
cūsus vinum soli domino propinabitur. q̄
soli deo honor et gloria. Item penitē-
tia assimilatur illi pani submericio q̄ per
somnia videbatur descendere in castra
madian de quo habetur. Judicij. vii. vbi
dicitur quod narrabat aliquis somnium
proximo suo et in hac modū referēbat q̄
viderat. Vidi somnium. et videbatur mihi
quasi submericius panis ex ordeo volū
et in castra madian descendere. cūq̄z per-
uenisset ad tabernaculum percussit illud
atq̄z subuertit et terre fundū coequauit.
Vbi p̄mo attende exemplum quia sub-
mericius panis ex ordeo. submericius
quo ad cocturam idest sub cinere coctus.
In cinere autem intelligitur humilitas
mentis proueniens ex memoria mortis.
que corpus hominis in cinerem redigū.
Eccl. x. Quid superbit terra et cinis? Sub
hoc cinere debet esse animus penitētis et

erog igne doloris Job. xliij. Ago peniten-
tiam in saeuilla et cinere. Item videbat panis
quo ad formam penitentiam namq̄ est panis
doloris quo reficit animas penitētis de
quo ps. fuerūt mihi lacryme mee pa-
neus die ac nocte. Item hec est aqua refectionis
q̄ anima mirabiliter educat. Per hūc
panem cōpunctionis et aqua refectionis in-
cipit anima viuere iustitie. q̄ p̄t̄ erat sub
morte culpe propter quod dicitur. Eccl. iij.
initium vite hominis panis et aq̄
sicut panis doloris et aqua lacrymatio-
nis. Sed videbat iste panis et ordeo quo
ad mactia. Ordeo cui semen habet as-
perit et aridū. Vñ ordeo ab ariditate est
dicitur et signat asperitatem penitētie et
ariditatem abstinentie q̄ debent esse exte-
rius in carne. tum ad satisfactionem tum
ad visionem mortificationem. s̄z illud Ap̄l.
Col. iij. Abominate mēbra vestra. Sec-
undo in hoc somnio p̄sidera motum q̄
de panis videbat volū. et descendere in ca-
stra madian. Id q̄ rotatur et voluit s̄m
omnes p̄tes suas vicissim gradiendo ver-
tatur. Similiter penitēs p̄ficere debz. s̄z
s̄m omnes p̄tes suas successiue verti. De-
bet enim modo veri memoria ad obliui-
scendam iniurias et recolendum culpas.
Abodo itellect. vt nō iudicet aliena s̄z sub-
tiliter discat p̄p̄na. modo volūtas vt de-
lectat culpam et diligat iusticiā. Debet ver-
ti oculus vt nō aspiciat vanitatē sed de-
ploret iniquitatē. Et simile debet fieri de om-
nib̄ alijs p̄tibus et etiam mēbris vt vol-
unt eo modo quo docet Ap̄l. Rom. vi.
dicens. Sicut criuastis mēbra seruire
inimicis et iniquitati ad iniquitatem. ita
nunc cōhibere mēbra vestra seruire iusti-
tie in sanctificationem. S̄z quidam nō sic
volūt qui sūt similes effraym. de q̄ d̄ see
vii. Fact̄ est effraym quasi panis subcine-
ricus q̄ nō reuertat. Tales sunt q̄ habent
memoriam et aliqui deplorāt peccata s̄z tñ
non mutant opera. Item videbat descen-
dere in castra madian. Madian interpre-
tatur iniquitas. vnde castra madian fuit

iniquitatis arma s̄z diuersorū modorum
quasi diuersarū acierū vitia et peccata que
terra isrl. animas fidelū vastat. Ad h̄ igi-
tur panis penitētie descendit cū s̄z animi
doleat ad ea discutenda et s̄ca humiliter
se ponit. Vel q̄ madian interpretat̄ iudi-
cium v̄z panis penitētis. i. cōpunctus ani-
mus in castra madian descendere. i. ad sua
vitia penitētia quodā quasi p̄prio iudicio
humiliter redire. Nā vt dicit Apo. j. Cor.
ij. Si nosmetipsos vindicarem nō vtiq̄z
a dño iudicarem. Tertio cōsidera ef-
fectum q̄ cū puenisset ad tabernaculum
percussit illud atq̄z subuertit et terre fundū
coequauit. Tabernaculū diaboli est cor pec-
catoris q̄ penitētia pcutit in cōtritione
subuertit in cōfessione terre coequat in hu-
mili satisfactione. Est enim in satisfactione hu-
militatis iclutatio et iusticie coequatio. q̄z
s̄m mētra culpe v̄z esse satisfactio p̄nie.

Capitulum. xxv.

Persecutio tyrānoz contra
sanctos designat̄ in illo equo
rūso que vidit Jobes Apo-
ca. vi. vbi dicit. Erunt alius
equus rufus et q̄ sedebat su-
per illū datū est ei vt sumeret pacē de ter-
ra et vt inuicē se interficiat et datus est illi
gladius magnus. Vbi p̄mo nota tyrā-
nicā crudelitātē que significat̄ in equo ru-
so. Dicitur equus est tyrānoz p̄ncipat̄ ru-
sus. i. crudelis et sanguinolētus sanguine
sanctorū cruciatus. Vñ dicit q̄ sedebat sup eū
et ecce vir ascēdēs sup equū rufū. Secūdo
attēde tyrānoz societate. h̄nt. n. secū diabolo
q̄ deducit eos. vñ dicit q̄ sedebat sup eū
s̄z diabolus qui tyrānos regit et ducit in
mortē et oppressionē sanctorū. Vñ quilibz
eorū potest dicere diabolo illud. Numeri.
xxij. Nōne aial tuum sum cui semp̄ iude-
re cōsueuisti. Tertio nota tyrānoz pote-
statē quā nō habent nisi a deo p̄mitere et
p̄cipue sup sanctos. Vñ dicit q̄ datū est ei
i. p̄missū a domino vt sumeret pacē de
terra. i. quietem mentis toleret a terrenis
Rego. Irl̄ recepit sabbatus in munere

Egyptus No percussit mskaru multitudine Ysa. lxxij. No est par ipijs dicit dominus. Vel sic exponit ut sumeret pacem de terra. i. illatis persecutionibus metes hominum ab amore terrenorum aucleret. Sic. Tu mudus tot calamitates ingeminat quod nisi ut non diligatur clamat. Luc. xij. Putatis quod pace veni dare in terra non dico vobis pacem sed separationem. Et ut inuicem se interficeret deo permittere et diabolo suggerere. Ad dicitur. xij. Traxerunt autem fratrem fratrem in mortem et pater filium et cruciger filium in parentes et morte afflicti eos. vel inuicem se interficeret gladio prave persuasione quo mutuo se occidit multi Iudicum. vii. Multa se eode trucidabat. Sequitur et dicitur est illi gladius magnus et potestas magna persequendi et occidendi sanctos et dicitur magni multitudine occisores quod multos occiderunt tyranni a principio nascentis fidei et multos occidit in fine tpe antichristi. vnde Ezech. ij. dicit ecclesia ad dnm. Incursum in terra puer et sceler foris. Vgines mee et iuvenes mei ceciderunt gladio in die furoris tui. i. tpe quo permisi tyrannos facere contra sanctos et dicit dies illud tpeus: quod tunc ceciderunt sancti de tenebris presentis vite ad lucem eterne glorie: et tunc quod tribulatio illuminat. Ysa. lxxvij. Vota veratio tam modo dabit intellectum auditui. Vide ergo. quod de permittit malos dñari bonis ad eorum profectum. Et hac eadem ratione permittit et in hac vita quod mali sunt semper sociati bonis: sicut patet et notum est in multis binariis quos ponit Clemens in itinerario suo. Nam sic sociati fuerunt rayn et abel noe et gigantes Ihsac et Jsmacel iacob et elau. moyses et magi. dauid et saul filii dei et iudici. Petrus et Symon magus et antichristus. Et tunc percutio hereticorum et prauitatis designatur per illum equum nigrum quem vidit Jobes. Apoca. vi. Ecce ingit equus niger et quod sede bat super illum habebat statera in manu sua et audiuit tanquam vocem in medio quatuor animalium dicentium bilibris tritici denario et tres bilibres ordei denario: et vinus

et oleum ne leseris. Vbi describit hereticorum prauitatem tripliciter. i. Primo respectu vite cum dicit. Et ecce equus niger. i. hereticorum cetus foribus peccatorum denigratus sed rigore pnie exterioris ne possit pedem eius malitia palliatum. Vbi bene dicitur equus niger quod ingredo puenit ex labore exteriori et carnis mortificatione per quam naturalis calor extinguitur quod ipsi oibus modis nituntur extinguere fidem in alijs. et est spiritualiter calor naturalis viuificans hominem interioriter Abacuc. iij. Iustus in fide sua viuunt. Et tunc ostendit hereticorum prauitatem respectu scripture. quod quod sedebat super eum. i. diabolus qui regit illos et ducit quo vult habere statera in manu sua. i. peruersa; scripture expositione quod statera copata quod sicut statera sine pondere de facili mouetur et ita sic scriptura sacra si non habet pondus catholice expositionis fluctuat huc atque illuc et sicut statera per astutiam falsi mercatoris potest male inclinari. Sic scriptura per astutiam falsi expositionis potest male exponi: sed bonorum doctorum sequitur sanctorum expositionem. Signum autem dicitur quod habebat statera. quod hereticorum scripturam hanc et non habent ab ea. Nam superbe et diuantes suo sensui coaptant: contra vero catholici doctores non hanc sed habent ab ea. quod basiliter se illi subiciunt captiuos intellectum suum ad obediendum christo. Et tunc dicitur in manu sua: quod scipios macerando intra superficie hinc operando affligunt. sed totum hoc faciunt ut videantur boni et sic facili decipiunt credentes sibi. Et tunc. Lanam in manibus statera dolosa. Et tunc statera quam diabolus habet in manu sua est tribulatio quod dno permittit bonos et malos affligere. potest ibique cito cognoscitur quod sunt grauioris ponderis vel leuioris: quod hi qui deterioribus et tribulatione fuerunt sunt ponderis leuioris et defectiuus: qui vero ex tribulatione proficiunt sunt ponderis grauioris et iusti. Et tunc ponitur equus peruersus respectu intelligentie. Non enim potest hereticus hanc veram intelligentiam scripturarum: quia hoc non datur nisi his qui rectam fidem habent

in illis. Nam. Nisi credideritis non intelligetis. Vbi dicit beatus Jobes. Quod audiuit tanquam vocem in tpe vel christi existens in medio quatuor animalium in medio: predicatores et doctores dicentes idem quod angelus: quia angelus loquitur in animalibus bilibris tritici. Bilibris ad litteram est vas continens duos searios vel duas libras et significat intelligentiam sacre scripture quod habet duos sensus. i. litteralem et spirituales. Tritici autem quod est ciuitas nobilitatis nouum signat testamentum. Bilibus ergo tritici est intelligentia duplex non litteralis et spiritualis quod sunt: quasi donec dicitur. Vbi est abas rusticorum et amatores et duricia habet in corde et medulla habet in interioribus: dulcis signat veteris testamenti quod duricia est rusticorum et exterior in litteris potest duricia habet in interioribus: ergo corde est duplex sensus veteris testamenti scilicet litteralis et spiritualis: sed numerantur huc tres bilibres ordei: quod continetur veteris testamenti partem et apud hebreos scilicet in lege. quod prophetas et apocalypsa. Deinde denarium autem accipit vniuersum profectum fidei. vnde dicitur: regnum in imagine et suspensione. Anago. n. ad dicitur. super scriptura. Vbi ad humanitate perit de quibus est fides: quod ergo verum quod testamentum veritate vere fidei continet: recte dicitur vel videri vel emi denario et bilibus tritici et tres bilibres ordei. i. vera intelligentia veteris testamenti. In utraque sensus emittit vel vendit denario. i. vniuersa profecte fidei acquirunt: et merito idem precium vtrique quod eadem est intelligentia spiritualis in vtroque testamentum quod tota est in medio rote. Ezech. i. Igitur hereticus non habet istum denarium. i. veritatem catholice fidei: manifestum est quod non potest habere veram intelligentiam scripture. Sequitur vinum et oleum. i. sanctos predicatores quod male victos mordaciter increpat et pueros frequenter cololant: sicut samaritanus infudit oleum vulneribus sauciati. Luc. x. Sequitur ne leseris et intelligit de lesione anime cui reuera nullus potest nocere si ipsa vult: corpus ledi potest et occidi iuxta permissionem

dei: vel per vinum et oleum intelligit veteris testamentum et nouum quod precepit dominus non ledi: quod licet heretici male exponant: tamen veritas manet incorrupta vel bilibus tritici. i. intelligentia veteris et noui testamenti emittit a discipulis et videri a magistris per denarium. i. per vitam eternam. de quo dicitur. Luc. x. Denarium autem facta cum operarijs et denario domino: vel alia mercede scilicet temporalis vel doctor vel auditor sacre scripture quare non dicitur. Propter xij. Non videri sapientiam et doctrinam et intelligentiam. Tres bilibres ordei quod eodem denario comparantur. i. fides trinitatis operantis per dilectionem dei et proximi: per quam est denarius. i. vita eterna recipitur. Quis in hac vita non intelligat. vnde non tritico sed ordeo comparat quod ad eius medullam. i. intelligentiam in hac vita minime puenitur. Vel bilibus tritici est vir iustus qui habet libram iusticie et sapientie: dicit triticum quod tribulationibus vniuersis quod multas tribulationes in ista vita. Luc. x. Denarius rusticus acorum tritici. Tres autem bilibres ordei sunt fideles ipsorum quod habet quod sancte trinitatis fides: sed tamen cum inspectio vite. quod hinc videri ordei. palam amaret. i. temporalis amoris veteris et denario emper sunt. i. sanguinis christi. Et sequitur vinum. i. penitentiam et oleum. i. misericordiam ne leseris. quod tales ex eo quod vincunt peccata vel mudum non ledunt. In illud Apoc. iij. Qui vicerit non ledet a morte secunda licet tangat ostium tribulatione quod dicit mors prima. Et tunc percutio hypocrity affum illis illi quod pallido. quem vidit beatus Jobes Apoca. vi. Ecce ingit equus pallidus et qui sedebat super illum nomen illi mors et infernum se quebat cum et data est illi potestas super quatuor partes terre interficere gladio et fame et bestijs terre. Vbi primo nota hypocrity rum fictione que assimilatur equo pallido. Nam hypocrity ut de religione laudens icunij vigilijs et alijs corporibus exercitijs coram hominibus se affligunt. Vnde rigore subtracto et sanguine diminuto quasi moribundi pallescent. Et id de ipsis dicitur. Apoca. vi. Exterminat facies suas ut appareant

hominibus ieiunantes. Et id dicit b. Ecce equus pallidus .i. hypocritarum cetero religione fallaci palliatus Job. xv. Congregatio hypocritarum scilicet. Et sebo nota hypocritarum subiectione quod subdantur morti. Unde qui sedebat super illas quasi ductor et rector nomine illi mors. Sapientie. ij. Inuidia diaboli mors introitur in orbem terrarum. imitant autem illa quod sunt et per illud in seruis. .i. congregatio hypocritarum et cetero peccatorum quod sunt inferno deputati sequebatur. Inimabat cum culpa et pena Apo. xx. In seruis et mors. .i. peccatorum et diabolus miseri sunt in stagnis ignis vel inferni dicitur sequebatur diaboli quod quos ille decipit ipse recipit. Tertio nota diuina promissione quia data est illi. a deo promittente forte propter hypocritarum hominum potestas sed non mala voluntas super quatuor partes terre. .i. quatuor genera hominum que sunt in terra scilicet indios hereticos gentiles et malos christianos. Del super quatuor partes terre. .i. quatuor partes hominum quod in quatuor partibus mundi scilicet oriente occidente septentrione et meridie morantur. Del super quatuor partes terre. .i. super omnes illos qui quatuor cordis affectibus scilicet timore amore gaudium et dolore ponunt in terrenis de quibus dicit Bernardus. timent ubi non oportet amare quod non debent gaudere vane delectanturque vanis Job. i. Terra data est in manu ipsius. .i. terreni in potestate diaboli interficere gladio. .i. infirmitate peccati et fame. .i. defectu ubi et morte. .i. mortifera doctrina et bestis terre. .i. bestialibus et crudelibus principibus mundi qui omnes deuorant vel interficere gladio per se persuasionis et fame. .i. terrana cupiditate et morte scilicet peccati que anima a deo separant et bestis terre id est bestialibus prelati.

Capitulum. xxvj.

predicatores cuiuslibet animalium illis equis quos vidit Zacharias dicit enim Zach. vi. Vidi et ecce quatuor quadrigae egrediebantur de medio duorum montium et montes erant in

quadriga prima equi neri: et in secunda equi nigri et in quadriga tertia equi albi: et in quarta equi varij et fortes et infra subditur quod qui erant robustissimi erant et querebant discurrere per omnem terram. Per visio ut glosa tangit sic exponitur per quatuor quadrigas intelliguntur quatuor euangelia: quasi autem duo montes sunt natura diuina et humana quorum medium fuit christus quia mediator dei et hominum de mo christus iesus. Unde quatuor quadrigae de hoc medio egrediuntur: quia quatuor euangelia de ipso mediatore et nostro redemptore loquuntur. Sed dicuntur montes erant: quod nulla possunt venisare consumi. Natura enim diuina immortalis est. scilicet ante in naturam humanam licet christus semel mortuus fuerit: resurgens tamen et mortuus iam non moritur et mors illi vltima non dominabitur. Per equos vero intelliguntur christi predicatorum quorum alij fuerunt neri martyres: alij obscuri et nigri. profunditate et cognitione mysterij: alij albi gratia virginum: alij varij et fortes gratiam actionum et diuersarum virtutum habentes. Sed robustissimi. .i. apostoli in omnem terram exierunt. ps. In omnem terram exiit sonitus rotarum etc. Del scilicet alios per equos neros intelligit apostolos et alios religiosos fuisse predicatorum fidei primitiuos qui fuerunt neri. .i. ignei ardore spiritus sancti vel rubicundi sanguine martyrii. Per equos nigrorum intelligit figuratos fuisse monachos nigrorum: et per quos albos monachos albos et per varios et fortes intelligit religiosos et pauperes nec in eorum nec in specialibus possessionibus habentes: utpote predicatorum et ministros et confimiles inter quos precipue predicatorum ordo habet equos varios in habitu et fortibus in spiritu et discurrentes per mundum pro aiam fructu. Item predicatorum debet esse similitudo illi equo albo qui describitur in visione beati Jobis. Apoc. vi. vbi dicitur. Ecce equus albus et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona et exiit vincens et vincet. Vbi ob-

stant septem que sunt necessaria predicatorum. Primum est audacia que notatur in equo. Equus enim non trepidat sed audacter pergit et vadit ad prelium. Et sic predicator ipse debet habere audaciam securitatis contra tentationum et tribulationum siue persecutionum insultus. Unde nota quod equus est audax ad occurrendum: forte ad portandum velox ad currendum. Et talis debet esse predicator scilicet audax ad occurrendum hostibus. Job. xxxix. Audax in occursum pergit armatus. Tertio forte et patiens ad portandum labores et persecutiones. Job. xxxix. Nihil quid prebebit equo fortitudinem. Et infra continetur pauca nec cessat gladio scilicet persecutionis Tertio velox ad currendum Ysa. xl. Voces paradisi equi eius. .i. predicatorum velociores hereticis. Et Secundo est necessaria mundicia. et ideo dicitur equus albus. Hoc albedo est puritas mentis vel carnis in qua ambulare debet predicator: et albedo inchoatur in ablutione baptismi. ps. Lauabis me et super niuem dealbabor. Sed reparatur per penitentiam Ysa. i. Si fuerit peccata vestra ut coccyus velut nix dealbabitur scilicet per penitentiam. Tertio est necessaria obedientia que notatur cum dicitur. Et qui sedebat super illum. Oportet enim ut predicator sit subditus christo sicut equus leuatur ut scilicet christus sit dux et rector eius. Et nota quod homo non bene sedet in equo nisi habeat frenum sellam et calcaria. Sella ergo huius equi predicatoris est iusticia que parat locum ipsi seculo id est christo. Iusticia et iudicium preparatio seculi etc. dicitur. vi. Domine que rex cum pre honore debet indui vestibus regie et poni super equum qui de sella regie est. Item nota quod dicitur equus iste huc atque illic est obedientia. Jac. ij. Frenos equis in ora mittimus? ad consentiendum nobis vel freni equorum sunt exempla sanctorum que debent predicatorum in ore portare. et sicut ea ambulare. Calcaria vero quibus stultus equus est timor et amor. i. Corin.

v. Caritas christi vincet nos. Quarto necessaria est scia scilicet sacre scripture quod notatur: quod habebat arcum. .i. scripturam sacram qua defenditur ecclesia et inimici eius vulnerantur: si tamen teneat in manu scilicet ut non solum verbo dicatur sed opere impletur Job. xxviii. Arcus meus in manu mea restaurabitur. Arcus enim fit ex duobus et ligno duro et corda molli. Et licet corda sit mollissima durum lignum inflectit. Lignum ergo est duricia veteris testamenti et corda gratia noui: vel corda est misericordia lignum iusticia Jac. i. Misericordia superlatat iudicium. Sed quod debet in illis portare ostendit S. c. x. vbi dicit. Arcum meum ponam in nubibus celi. .i. in his quod per contempnum mundanorum et desiderium eternorum a terra sunt eleuati per copunctionem lacrymarum aquosi per contritionem lucidi quod contempationem alii. per predicationem pluidi. per bonam operationem conuicantes: et per cominationem tonantes: qui talis non est non debet portare arcum. .i. predicationis officium. Quinto est necessaria perseverantia sine qua nemo coronabitur: et hoc notatur in eo quod dicitur quod data est ei corona: sola enim perseverantia coronat: vnde Apo. stolus. ij. vbi dicit. Postquam dicitur cursum consummationis continuando subdit. in reliquo reposita est mihi corona iusticie. Sexto est necessaria prudentia quod sagaciter sciat ab implicamentibus et impedimentibus secedere. Unde dicit et exiit scilicet de mundo per contempnum ipsius. Sed nota quod homo debet exire primo integraliter: quidam exiunt de mundo corpore: sed relinquunt ibi cor. .i. affectu suum ita quod corpore sunt in claustro et corde et cogitatione sunt in mundo. Et tales significantur per vltimum orbem que post exitum de sodomis retrospecti mutata est in statum salis. Benef. xix. Statua enim figurat hominis habet sed non veritatem. Vnde j. Regum. vi. Nuncius saul credentes inuenit David in lecto. .i. monachum in claustro non inuenit nisi statum et pellem capre. .i. habitum monachalem

fine monacho. Similiter per? et iohanes creditus icu invenire in sepulcro non invenit nisi sudaria Job.ii. Debet ergo homo curare de modo non tantum corpore sed et corde. **De Abne** la egresso de chaldea iussu dno Behati. Egredere de terra tua. Et dicit Aug. p. iam egressus erat corpe s; adhuc detinebat sui metu. Et hoc qd exire totalit su scz qd de modo nihil sibi retinet. Quidam naq; exiit de modo qd ad divitias: si tñ qd ad delicias qd adhuc cor eoz occupatur delicijs mundi. et sepe quidē reogitido delicias quas in mundo habuerit penitet eos cruciare. et tales signifi cant p iudeos qui suspirabat in deserto ad ollas carniu egypti. vii. Nūc. dicitur. Quis dabit nobis carnes ad vescendum? Recordamur pisciu quos comedebam? in egypto gratis in mentē veniunt nobis cucumeres et pepones porriq; et cepe et alia. Aliq; etiam cruciatus de mundo portant secū multa de mundo. Quidam bonores ipsius quos adhuc ambiūt in religio ne alij divitias alij delectationes. alij mores mūdānos. verbi gratia modum edēdi seculariter. modū loquēdi modū comedēdi et alios gest? seculares. Et tales significat p rachel q; furabatur idola laban et ab scōdit subi framētū camelia. sub pannis clausi vt dicit. Gen. xxxi. Et hoc debet hō de mundo exire trāspalater. Ipfam mundā vincendo et suppeditādo. vnde dicitur in hac visione beati Jobis q; exiit vincēs Talle est cui mūd? crucifurus est et ipse mūdo quē non vinceret nisi exiret nec exiret nisi vinceret. Del tūc erit quādo ipse morit? mundo tūc vincit. quādo mundus moritur ei. Gal. vi. **De mundi crucifur?** ego mūdo. Et Septimo est necessaria potētia scz vt ipse vīnq; nō tantum mūdū sed etiam carnē et diabolu et ideo additur vt vinceret. diabolus vincit hūilitate caro ex stitate. mūd? paupertate Apoc. iij. Qui vicerit facia illum collocāam in tēplo dei. Et dicit collānam. i. rectū alit? firmum planū rectū in vivēdo. alit? in otemptādo fir-

mā in resistēdo sine sustinēdo. planum in cōcursādo. Et hoc p dicationis assimilant angelis in visōe beati Jobānis que habet Apoca. vii. vbi dicit. Vidi septē angelo stantes in p̄spectu dei dare sūt illis septē tubas. **De septē angelos intelligit vniuersitas p dicationum.** Nam septenari? et numerus vniuersitatis. vel qd septē bonis debēt esse perfectiā septē vitiā p dicatione eradicaat septē virtutes plantare. et septē sacramenta annūciare. vel septē dicuntur q; fidem trinitatis predicant et p quatuor pres mundi. **De describit autē eoz perfectio prima quāru ad vītā in eo q; vocantur angeli.** Vbi nota q; vocantur angeli. p mōdo qd non debēt esse carnales sed spirituales ps. Qui facit angelos suos sps. Et hoc qd non debēt esse elati s; humiles scilicet seruando et non appetentes vt alij seruiūt eis. **Debe. ij.** Omnes sūt administratoij hīrie? in ministrū missi. Et item qd debent esse cōtemplātes. **Debe. xviij.** Angeli eoz in celis semp vt iactant patris. **Dicitur et stantes. i.** secure laborātes non timore corbētes vel oelo tepētes vel stantes. i. parati obedire ire et pugnare. vel stātes qd predicatores aliquādo stādo predicāt populo. qd dominus stans turbis discipulis. **De sedēdo p dicatione.** In quo notatur qd claustralib? est predicandū ocelum cōtemplationis. et ideo eis predicat sedēdo. **De hoc est predicand? labor actiois.** Sequit in cōspectu dei actiue vt ipi deum aspiciūt et alios docendo ad deū cōspiciendum perducant. In primo notat puritas intentionis. vt ad deū tantum oculum intentionis dirigāt. In secūdo fructus p dicationis vt alios ad deū cōspiciendum perducant nunc per fidē. postea per spēm. vel potēt accipi passiuē. qz quicquid dicit vel facit conspiciant ab eo. **Boetius.** Magna vitiā si diffimulare nō vultis probraus in dicta est necessitas cū agatis ante oculos iudicis cūta gerentis. **ij.** **Re. xvij.** Vult in cauis cōspectu sfo. **Et Secūdo** scribit eoz perfectio quantum ad doctrinā

q; dicit sic illis septē tube. i. p dicationis oficiū qd per tubā designat. sed dicit septē. qd eoz ē pars septē vitiā predicare q; sūt velut septē funes qbus ligat? sūt samson **Ju d. x. v.** Del ideo septē. qz ipsoz ē septē mūdū diuinitates destruere. et b figuratū est. **Jo. s. vi.** in captione et vitiā hiericho. p quā ligat? mūdus. **Itā** sicut habet ibi Sacerdotes tulērūt septē tubas qra vltus erat i iherico. et cūgendo circuitūr septies ciuitas et s; p septē dies et in septimo circuitu tu bā dīguntibus muri hiericho fūdīt? corruit. **Sacerdotes** i. gūz turbis clāngentes ipi gerūt p dicationē q; debēt manu tenere tubas. et dāngere. **oc. pferre et ope im plere qd p dicit Act. i.** Ecce iesus facere et docere. septē autē tubas. debēt clāgere. **i. cō. in septē mūdū** monitiones seu vitiā p dicatione. **Idia** monitio ē amor diuinitatū. **Secūda** amor suorum. **quā** obliuio dei. **tertia** ignorātia sui. **quarta** immemoria iudicij. **Septē autē circuitus** hiericho sūt septē p dicationes mūdū q; si boies haberent frequenter in corde et p dicationes i ore. **mu ni** hiericho in se ipsis conuerent et postea i alijs conuere facerent. **Prima** est consideratio vanitatis. qz vana sunt omnia q; sūt in mundo. **Eccl. i.** Vanitas vanitātū. et omnia vanitas. **Secūda** est consideratio vilitatis. **Job. iij.** Omnis arbitratu suz vt herozia. **Tertia** est consideratio breuitatis. **Job. i.** Transit mūdus et cōcupiscentia eius. **Quarta** est consideratio instabilitat? per quā assimilantur mari **Isa. iij.** Quasi mare feruens qd gescere non potest. **Ser tia** est consideratio infidelitatis quia nulla fides vel fidelitas iucuit. **Hiere. ar.** Vnus in fratre suo non habeat fiducia. **Septi ma** est consideratio salutaris seu hypocritice. quia mundus aliud est et aliud apparct. **Job. x. v.** **Bandū** hypocrite ad instar punci **Deinde** **Naum. iij. ca.** Qui viderunt te

Relati et clerici et religiosi q; liter futuri sunt circa vltima tempora ostenditur Apoca. vi. Sub metapthora solis et lune et stellarum et celi vbi dicitur qd sol factus est niger tanq; saccus cilicinus. et luna facta est tota sicut sanguis. et stelle celi ceciderunt super terram. sicut fucus mittit grossos suos cum a vento magno mouetur. et celum recessit sicut inuolutus. **De** solem intelligit p dicatorum cet? qui debet splendore suo alios illuminare ad cognitionem fidei et caloz suo inflama re ad amorē dei et amorē proximi. **De** quo sole dicit. **Isa. lxx.** Lux solis erit septē pliciter sicut lux septem dierum. **i. lucē** oīz subditoz. **sup**abit lux platoz. qz sicut pstant alij dignitate. sic etiam pcedere debent scientia et sanctitate. vel lucere debent p lani septem pliciter per septem opera mēmoridice que continentur in hoc versu. **De** sol potē. **cibo** solos ego colligo condo. vel per dispensationem septem sacramentoz que in hoc versu cōtinentur. **Tingo** firmo dolet cibo iungo clericus vngō. **Iste** ergo sol p dicatorum scz cet? factus est niger serrenoz negotioz sollicitudine **De. iij.** **De** nigra est super carbones facies eoz. **Facies** est dignior pars et altior dominis et iō signat p dicator tanq; saccus cilicinus qui est totus pilosus. et dicit cilicinus a cilicia vbi primo inuentus fuit. et in hoc innuitur magna cupiditas p dicatorum. **In** pilositate **Isa. xij.** **Replebuntur** domus eoz vitiā conibus. **i. detractioibus** et habebunt ibi struones. **hypocrite** et pilosi saltabūt ibi id est capidi et avari officiales. et respondebunt vltie in edibus eius. **i. ioculatores** et salutatores et syrene in delubris volupratu. **i. adulatoroz** **Isa. xxxiij.** **In** domibus eius spēs. **i. diuicie** et vitiē. **i. delicia** que generant carnis putredinem ac puriginem. et poluunt in munitionibus. **i. avarus** p dicator. et erit cable draconum et pactus struonib; et occurrent demonia. **De** nocentiaris et pilosib; claustrā abet ad alteram

Capitulum. xviij.

sey voluptas ad amaritiam. Et luna facta est tota sicut sanguis. ecclesia tota facta est carnalis. fundata non in sanguine christi et apostolorum sed nepotulorum et consanguineorum procedentium per successiones sanguinis. quia fere vbiq; nepos amiculo et consanguineus consanguineo succedit in beneficio. Exodi. iiii. Dixit Moysi vxo sua sponsus sanguinum tu mihi es. sic pot dicere Ecclesia. Sec. iiii. Sanguis sanguinem tetigit. i. nepos nepoti succedit. Joel. iij. Sol vertet in tenebras et luna in sanguines anteq; veniat dies domini magnus et terribilis. Unde abundantia sanguinis ecclesie signu est appropinquantis iudicii. Et stelle caeli australes viri de quibus Eccli. xliij. Species caeli gloria stellarum. de celo ceciderit super terram. i. de celesti vita ad terrenam vel de claustrali ad mundana. Matth. xiiii. Stelle cadent de celo. i. monachi erunt de claustro. discurruntel per mundu ppter diuitias terrenas. Exo. v. Superflus est populus per egyptum ad colligendas palcas. sicut ficus mittit grol. fos suos. i. inuites fructus suos qui non fir miter adhererunt ramis arboris. quasi vicia. Ita claustrum emittit inuites. i. infa biles monachos ad peragenda terrena ne gotia et causas tractandas. cum a vto ma gno mouetur. i. dum aliqua turbatio orit. econtra autem de claustralibus i claustro residentibus et terrenis negotiis non se im plicentibus. Unde dicit Iudic. v. Stelle marcentes in ordine et cursu suo aduersus haram pugnaverunt. Et celum. i. cetus cele rionum quoz uersatio deberet esse cele stis recessit a promissione sua in susceptioe ordinis quando dicit Dominus pars hereditatis mee et calicis mei etc. Quare ergo non sunt contenti clerici hac portione ca est quia recesserunt ab illa promissione sicut liber inuoluntis vbi nulla eruditio vel do ctrina potest haberi vel littera videri. Sic in clericis pro rebus parit nullum. etc. plis boni potest videri nec verbu eruditioe audiri. Ita. xiiii. Complice bonum sicut li

ber celi. i. clerici qui debet esse libri laicoz.

Capitulum. xliij.

Primum peccatores a deo aliter in presentia vel corrigantur aliter in futuro si non emendant. Quod ostenditur in vno ne heremicus qui habet. Psal. i. Vbi dicit. Quid vides. Heremia. et dicit virgam vigilanter ego video et iras tu vides. et dicit olla succensam ego video. Vbi nota q; presentis vite correctio assimilatur virge. s; future vite supplicium assimilatur olla. Herem. vii. virga est puniitio vite presentis q; panis ad corrigendum et non ad occidendum. Prover. xiiii. Si percussus non est odium virge non morietur. vñ percussio bec non est odium sed amoris. Prover. xiiij. Qui parit virge odium filium. Et Eccli. xxx. Qui diligit filium ad signat illi flagella. Sed notandum q; alio translatio scz. lxx. h; loco virge baculus in ca. et huius flagella presentis vite assimilatur nucis baculo sicut virge de q; in ps. Virga tua et baculus tuus etc. Ad hoc enim com pit. vñ v; emendat. Nam aut sicut glo. dicit h; coricere amarissimam. et terna durissima. ut detrahit duritia et amara fructus dulcissimus reperitur. Sic omnis correctio et labor penitentie amara sunt ad presentis sed fructu paritunt dulcissimus. unde vetus testamentu quo ad lraz e; conter amara sunt sed spiritualiter intellecta h; fructu dulces. Item assimilatur correctio virge vigilanti quia excitat peccatores a somno calpe. et sustu a somno negligentia. i. loz. r. Vigilate iusti et nolite peccare. Unde an gelus Act. i. ij. Percusso latere petri cecidit cum. Et secundo puniuntur peccatores qui non emendant. virga peccatis flagelli ardore eterni incendy de quo. ardor dicit. Qlam succensam ego video. Vbi nota q; in olla carnes includuntur. et ideo signat locu inferni. in quo includuntur di nati pp pctu q; i carne vinctes. Similiter sed olla succensam designat gehennam. i. i. Job. xli. De naribus eius procedit fumus sicut olla succensam atq; feruetis.

Capitulum. xliij.

Sancti viri imitari conantur ipm rademprobe qd ostendit in visione. Iobis Apocali. v. vbi dicit q; qmnoz animalia. et. xliij. seniores ceciderit coram agno. habentes singuli citharas et alas pennis odoramentu qd snt odoris sancto sicut q; p qmnoz animalia accipiuntur oes p dicitores euangelice doctrine. q; in quatuor euangelijs orinet sed per. xliij. seniores intelliguntur vniuersi fideles se ercentes i seropibus misericordie fm regular et doctores euangelicor q; sct per qmnoz dicitur. xliij. Vbi ergo oes agno. i. xpi p nobis inollatu sequat et imitrat in qua bus pmo in humillatione quia ipse xps forma serui accepit se humillauit. ideo ipse sancti se humiliant ppter ipm. Et id dicit q; ceciderit coram agno. i. de se hūilia imitantes deū magnificantes ab ipso vilitati humiliter postulantes. Ceciderunt vñ nō descenderūt. q; hūilitas cū semp timo fit nō est delectum in hoc qd dicit coram agno. nota. Differentia iter. i. illi humillatio. et casum peccati sicut. Psal. i. Reg. iij. cecidit retro. Retro eni cadit qui ad peccatu redit. vel retro cadit qmnoz ad spūta que snt ante nō pferit. sed ad tem poralia que snt retro nō intēdit. vñ illud Aposton. Que snt retro obliuiscetis. Sed q coram agno cadit videt agrum. et videtur ab eo. i. ita in h notatur retractio intentionis. Et secundo imitant eū in carnis mortifica tione q; emi p eis mortuus est. et ipse pp eis hūilos mortificant. qd notat coz dicit habentes singuli citharas id est carnis mortificatione; sicut cithara enim lignu est et cor da lignum est. crux. corda est caro sanctor que tunc quasi corda ligno cithare doctren dicit qsi diuersis se pctis affligentes et mor tificantes ipsam crucem imitantur. fm il lud Sal. v. Qui aut sunt christi carnem suā cruciferunt cū vitijs et concupiscētijs. Iacob. Deuor meus ad moab quasi cithara sonabit. in hac cithara tot sunt corde

quor sunt membra in homine. q; oia membra q; peccauerunt omnia debent in penitētia pūiri vel ipse vitijs mortificari. Ro. viij. Sicut exhibitis membra vestra ser uire iniustitie et iniquitati ad iniquitatem ita nunc exhibete ea seruire iustitie in san ctificationatione. Tertio imitantur cum in amoris delatatione christus enim ex amo re pro sanctis mortuus est. et sancti simili ter propter ipsius amorem morti se expo nunt. quod notatur cum dicitur et pbiales aureas. i. corda lata et lucida. lata per chari tatem. i. Corin. vi. Quod nostru patet ad vos o corinthij. cor nostrum dilatatum est vtili taminu et vos. Item lucida per castitatem. Sap. i. ij. Quod patet: est et casta gene ratio cum claritate. sed aurea per sapiētis occultem. Apo. iij. Etsi dicit tibi emere v me auram ignitam etc. Hoc aurum est celestis sapiētia que non tñ splendet intellectu sed etiam ardet affectu ps. Ignitum eloq uum tuum vehementer. Quarto imitantur cum in oratione. orant enim pro se in iusticiam et christus orauit pro inimicis. quod et sancti similiter faciunt. et ideo dicuntur pbiales habere pennis odoramentorum. que snt orationes sanctorum. i. plena pijs orationibus et deuotis desiderijs. quales snt orationes sanctorum. Et comparatur deuota oratio odor circumquoz diffuso q omnibus se communicat quia scz sanctor oratio ad omnes se extendit. et quāto odor intensior tanto diffusior. quia oratio quan to deuotior tanto carior et fructuosior videtur. Grego. Unde paulus pro omnib; do cet orare. i. Th. h. v. Delecto primo omnium fieri obsecrationes orationes postulatōe gratiarum aciones pro omnibus homini bus. pregib; p bis q in sublimitate snt constituti. Tercio odor ascēdit et sic suora ora tio. Lati. vi. Ascēdit p dectū qsi virgula su mi et aronabit. Capitulum. xliij.

Criptura sacra assimilatur illi hūo qui i visione oculus est eze chiel de q; dicitur Eze. ij. vbi dicit ecce man' missa ad me i q; erat

ant in aliquibus actibus terrenis etiam
licitis quia curi vel in minimis terrena
actio per desiderium tangitur crescente co
tra nos antiqui hostis fortitudine mens
nostra non minima importunitate tentatio
no inquinatur. Et secundo considera pol
luti exactionem cura subditur Egre die
tur extra castra. Grego. Dignum est ut
qui immunda cogitatione pollutur indi
gnum. Et ceterorum fidelium societatibus
arbitratur. culpe sue meritum ante oculos
ponat. et honorum se estimatione de
spiciat. Molitur ergo extra castra. Cu
m est turpi cogitatione laborantem. Ite
in otium preparatione despiciat. Et ter
tio aduerte. et cuncti purgationis. Subditur
et non revertet quousque ad vesperum laetur
et. Grego. ad vesperum aqua abluit curi dese
cti sui aspiciens ad propria lamenta conuer
tur et siccibus diluat omne quod aiam oculis
ea inagnatio accusat. Ad vesperum. Vemo
rabit siccus et ad matutinum letis. Et hinc
est quod cuius mandatum fuit quod mēbra hostie
in frusta confusa et caput et cetera. Quod adbe
retur cori igne. Cōburnent. Pedes hō. et in
testina prius aqua laurent. Ista hostia est hō
g se ipsum offert ad feruētū dei cuius mem
bra tunc coincidunt in frusta cuius vite
opa sunt virtutibus distincta. Et tunc sap
ientes ponantur. quia cum fertore arboris et
demonstratio deo offerunt. Caput quia et ea quod
iura iocur continent incenduntur et in sen
tu nostro quo omne corpus regit atque in
oculis desiderijs flamma vāni amoris
ardemus. Pedes autem qui terram tan
guis sunt terrene occupationes. Intestina
hō in quibus stercoza portantur sunt cog
itationes immunde. Unde Grego. Luz co
gitationes nostras immunda cogitatio in
quirit quid aliud quod intestina hostie sterc
portant. Ad abet ergo pedes et intestina ille
qui dū terrenū aliquid agit nonnulla etias
liberta in corde conspicit. sed bec ut cam
buri debeant laentur. quia nimirum ne
cesse est ut ante immundas cogitationes
amoris siccus diluat quod in acceptione sacri

ficij superius amor intendat. ut tanto sua
ufus in conspectu sui spectatois ardeat.
quanto cum ei assistere exoptat nil terrenū
secum. vel lubricum. in actu sue orationis
imponit. ut dicit Grego. Quarto nota
purgati reuersionem cum subinfertur. Et
post occasum solis regressus in castra.
Tunc sol occumbit cum ardor tentationis
per lacrymas penitentie deseruērit. Et
tunc qui pollutus fuerat ad castra redit. quod
tunc in societate bonorum confidit. Unde
Grego. Post aquam quippe occumben
te sole ad castra revertitur. qui post lamen
tas penitentie et frigētie flamma cogitatio
nis illū ad fidelium merita perfundenda
reparatur. ut iam se a ceteris longe esse nō
estimēt qui mundum se per habitum in
tini ardoris gaudet. Et tunc tentatio in
plet est quod describitur in propria visione. Es
chiel. ubi dicitur. Vidi et ecce ventus tur
binis veniebat ab aquilone. et nubes magna
et ignis immolens. et splendor ei circum
e. et de medio eius quasi ignis electri. Vbi
pauo notatur tentationis periculum et re
pentem venientem. secundo remediū et hō
dore circumdantem. tertio pūmā et electro
apparentem. Periculum ostenditur triplex
sui triplicem tentationis gradū quorum
primus pūmā ad tentationes superbie eius in
citur. Et ecce ven. tur. ut ab. aqua. Grego.
Ventus est tentatio mentis propria ante
mentis tentatio est tentatio superbie quod ha
bet cor elcuar. unde assimilatur vento. quod
sicut ventus elcuar corpora leuātia super
bia elcuar corda vana. Job. vii. Vir vāni
in superbia erigitur. Sed nota quod ven
to flante ascendunt. et quiescente ruunt.
Sic qui superbia vel fortina blandientia
extolluntur. ea cessante corrunt et elidunt.
unde iob. xxx. Eleuasti me et quasi super ve
tum ponens elisisti me valide. Sed quis
superbia est mentis non solum elcuar
sed etiam perturbatur. ideo tentatio super
bie vocatur ventus turbinis quia sicut tur
bo obscurat et turbat serena sic etiam ipsa
superbia obscurat et turbat mentem unde

Job. Noctem illam tenebrosus turbo
possidet. Turbo possidet noctem. cum su
perbie tentatio obscurat mentem. Et dicitur
tenebrosus quod oculis cordis obscurat. Ber
nardus de. et gradibus humilitatis. Sup
his oculis mentis obscurat et veritatem
obscurat. Turbo autem dicitur quod turbat
et perturbat animam. quia facit ipsum
animum ancosum. inquietum. ps. Lon
turbati sunt montes id est superbie. Hugo
de sancto victore in libro de arra anime.
Signa superbie sunt clamor in locutione
auaritia in silentio. dissolutio in hilarita
tate in tristitia. honestas in inagie. in
honestas in actione rancor in repetentio
ne. Et quia ista tentatio est quasi diaboli p
pria. quia superbie vitium ab eo accepit ini
tium. et ideo subditur quod iste ventus venie
bat ab aquilone id est a diabolo superbo
Ioh. cum superbiens dixit. Iste. xlii. Be
dico in monte testamēti in lateribus aqui
lonis ascendam super altitudinem nubium
et similitudo altissimi. unde Hugo de san
cto victore dicit in libro predicato. Super
bia in celo nata est sed velut immemot. quod
via inde ceciderit illuc postea iudicio non
potuit. Et secunda tentatio est laetitia. hinc
carnis et bec vocatur nubes in ignis quia
inimam obscurat. Sicut enim nubes den
sa obscurat serena tamen solis intercipien
do sic concupiscentia carnis obscurat men
tem. tamen rationis oboritur bādo. vii. Gre
gorianus dicit quod caro velut nubes que
dum grossa se anime obdiciens considerat
reus diuini luminis radice non sunt. Eze
mi. Solem. rationis lumen nube regis
Regis in libro confessionum. Et labant
notare de liberos concupiscentia carnis et
soubra peccatis. et obscurant atque ob
nubilabant cor meum. ut non discernere
retur feruētis dilectionis a caligine libi
ditatis. Sed magna dicitur ratio generaliter
quasi species electri. de. me. et. scilicet. v. nu.
et ignis. quia scilicet et tentationum pugna
trahitur corde materia que in electro
signatur. Vel in electro sui Gregorius
significatur christus qui est tentatorum et

tium Grego. In hoc mundo cuius nostris
tentationibus nascimur et caro aliquando
nobis adiutrix est in bono opere. aliquan
do seductrix in malo. Et tunc est carnis te
ntatio magna contuminate Hiero. in episto
la. Quocumque pergamus nobiscum inimicū
id est carnes portamus. et ideo pugna inveni
tabilis est et continua. Et tunc est magna
difficultate Augustinus quodam sermone. In
ter omnia certamina christianorum duriora
sunt castitatis prelia. Nam ibi continua pu
gna. et rarior est victoria. Est enim ipsa ca
ro inimicus familiaris de quo. Bocu. di
cit quod nulla pestis efficacior ad nocendum
quod familiaris inimicus. Et tertia tentatio
est auaritia et bec est a mundo. et bec dicit
ignis immolens. ignis scilicet propter insatiabi
lem ardorem. quia sicut ignis non saturatur
lignis. sicut illud. Prover. xxx. Ignis nunquam
dicit sufficit. ita nec auarus pecunia. Et in
uolens autem dicitur propter implicatio
nem. Adite enim sunt inuolaciones et im
plicationes hominum auarorum. Job.
vi. Inuolunt sunt sicut gressum. eorum.
inuolante enim se multis curis. multis nego
tios. multis peccatis. Et tunc. vi. Qui volunt
diuites fieri incidunt in tentationem et in la
queum. Et secundo ponitur tentatio
rem eduntur quod splendor in circumcūsus. Et
ostendit enim hominem tentatum ne in te
ntatione vincatur. triplex splendor scilicet splen
dor scripture ipsi informans. splendor an
gelice castitatis ipsam conformans. et splen
dor diuine iusticie vincentem coronans. unde
dicitur. Thimo. vi. postquam dicit. Bonum
certamen certauit. addidit. in reliquo repo
sita est mihi corona iusticie. Ista. quinquas
gestimo. Impletur splendoribus animam
tuam. Et tunc ponitur tentatorum et vi
ctorum premium quia de medio eorum
quasi species electri. de. me. et. scilicet. v. nu.
et ignis. quia scilicet et tentationum pugna
trahitur corde materia que in electro
signatur. Vel in electro sui Gregorius
significatur christus qui est tentatorum et

vt cor primū. Electa enim sicut Virgo.
 dicit ex auro ē et argenti. dū aut miscet ar-
 genti crescit in claritate. aurū vō s fulgore
 suo pallefcit. Sic dū diuinitas xpi in matre
 hanc gliam creauit diuinitas a ppeisul
 goria potentia seburnantia oculis tēpera-
 uit. Et ita in xpo xpi dū pallefcit aurū ful-
 ger argenti. ergo electa. de medio rps est
 q tā erant et triūpauit de pugna tentatio
 nū. Ipse enī tentatus fuit a carne famelicū
 te q; cū icimasset. xl. diebus. x. l. noctibus
 postea cū argenti. Item a diabolo pūadente
 q; accedēs tentator dixit ei te. Itē a mun-
 do allicite. cū ostendit ei oia regna mūdi
 et gloria eorū et dixit. Hoc omnia tibi da-
 bo. Sed tū rps de oib; triūpauit. et ideo
 hoc electe de medio hanc tērationū is ere-
 ptū iducit in cōtemplāno etiā i primū siue
 i precii. si ipse tentatione a vicinā nāta
 vt et hoc electo fabricat et moneta q; dabi-
 tur in preciam laboris. et corona que refer-
 uatur in preciam victoris. et letificabimur si
 quidey et spūendo aurū. et in sup et cando
 re argenti. q; eam ex vifioe detoris q; bu
 manitatis dicitur delectabatur. et relictus
 mor in patria vt dicit Aug. sup illud Job.
 x. In quod dicit de gradie et pūsa inueniet
 et tentat et impugnat nos diabol; ak-
 q; de vana glā. aliq; de superbia. aliq; q;
 inuidia. aliquando de luxuria. Et hoc pu-
 gna tērationum figuratue crepuit i vifio-
 ne somnij q; habet. Dani. vii. vbi dī q; da-
 niel somniū scribēs hoc in sermone cōpēden-
 dit. sumatimq; perfringēs ait. Videbā in
 vifione meos nocte. et ecce quatuor vnti pu-
 gnabant in mari magno. et quatuor bestie
 magne ascendebāt dūerke inter se. C. Pri-
 ma q; lema. et q; alas habebat agle aspi-
 ciebam donec cūlfe sūt ale eius. et subla-
 ta est de terra et super pedes quasi homo-
 stetit. et cor eius datū est ei. Et ecce bestia
 alia similis vfo in parte scit. et tres ordi-
 nes erant in ore eius. et in dentibus eius.
 sic dicebant ei Surge comede carnes plu-
 rimas. Post hoc aspicebam. et ecce alia q;
 si pardus et alas habebat aus quatuor sū

per se. et quatuor capis. erant in bestia.
 et potestas data est ei. Post hoc aspicebam;
 in vifione nocte. et ecce bestia quarta terri-
 bilis atq; mirabilis et fortis nimis dentes
 ferreos habebat magnos comedens atq;
 comminuens. et reliqua pedibus suis. con-
 culcans. Dissimilis autem erat ceteris de
 sūis quas videram ante eā. et habebat co-
 nus decē. C. Primus ergo ventus est in
 berionis tentatio. qui stat ab oriente idē
 ab originis nobilitate que frequenter est
 ambitionis occasio Bestia autem hoc sa-
 tu excitata superbia est. que est quasi lema
 habens alas aquile. que sunt sublimitas et
 potestas. Et hoc bestia tunc euellitur quan-
 do homo superbus a statu suo deicitur. et
 Et tunc h bestia stat sup pedes suos. quis
 tunc iam non stat. vel in equo. vel sup alio
 homines. Et cor eius datur ei idē. vna
 cognitio sue fragilitatis et vilitatis. C. Se-
 cundus ventus est tentatio inuidie. qui stat
 a meridie. quia de prosperitate bonorum
 dolet inuidia. Est enim in regione meri-
 diana abundantia bonorum Bestia hoc
 statū excitata est detractoria linguę que
 bestia est. similis vfo qui libenter in d
 comēdit. quia dicitur est in ore inuidi mala de
 alijs loqui. Idē dicitur delectatur inuidus cum
 videt aliena mala. sicut dicitur et tristatur
 videt aliena bona. Intra illud d rati pōe
 de Inuidus alextris rebns. marcebat opi-
 mis. propter ea est ei dulce loqui de malis
 proximū. Hoc bestia in parte scit. q; inu-
 dus quandoq; hominem in parte hndat
 Tres ordines. dentium habuit quia inu-
 dus habet tres modos detrahendi scilicet
 mala augendo. bona minuendo. et inuifit
 rentia vel dubis. p̄mouendo. C. Tertius
 ventus est tentatio luxurie flans ab ori-
 dente idē a carne iugiter. a d occidit. si-
 ne motum tendente. Quotidie enim q;
 propinquamus moti Juxta illud. Vne
 quod est genitum tendit ad interitum
 Bestia hoc ventu excitata est carnis con-
 cupiscentia que similis pardo dicitur. q; b
 varij color; p; varietate desiderioy. libet

habet quatuor capita. Sociis similitate ve-
 rum et cōsiliū. delectabilitate epularū et
 carnalē opes. Quatuor autē ale q; eā erigit
 sunt iuuentus sanitas. pulcritudo et nobi-
 litas. Et hoc sūt vt ale. nihil qbus volatur
 ad lodes carnales. Quatuor vent; flans
 ab aquilone. est tentatio crudelitatis q; ē in
 potibus respectu subditoy. ad quā p̄inet
 qta bestia q; ē cetera crudelior q; cetera cō-
 munit et cōculcat. Lomua ei; sūt p̄positi
 et fūctores. et ministri sue crudelitatis qui
 quos cōculcare si p̄ualēt saltē accusando
 ledere nitunt. q; aut in p̄dicto somnio dī
 q; amor venit pugnabat in mari magno.
 Notā ē q; mare somniarū sicut dicitur
 somniū interpretes. quōq; referit ad regio-
 nem mirabilitatē. sicut in hoc somnio
 Pa nicha vbi p; mare grāde intelligi vniuersa
 le imperiū mūdi. et p; quatuor ventos. pugnā-
 tes in eo intelliguntur angelice potestates la-
 borātes pro ipsiū imperiū et regnis mūdi
 vt exponit Hiose. Aliq; vō referit ad ho-
 minū p̄p̄ritatē. Vñ dicit somniouū iter
 p̄tes. q; si q; viderit p; somniū q; in mari
 operit p̄tes bano inueniet diuitias. a re-
 ge p̄m rationē captiōnis. et similit; si reti-
 bus p̄ntū obsequiū vitabat ab eo p̄m: ra-
 tionē captiōnes. C. Itē dicit q; si q; soniet
 q; fce? ius maris ambulādo lauet pedes
 p̄propinquabit regi et gratiā inueniet pe-
 nes illū scōm rationē ambulationis. et si
 marc intrauerit vsq; ad femora et lauerit
 familiaris efficiet regi et letabit scōm ra-
 tionē ablationis. C. Itē dicit q; si q; p;
 somniū de primo mare videat trāquillam
 omnē trificiā abijcet et gaudebit. Quatuor
 dōq; vō referit vt dicitur mare somniarū;
 ad hominū aduersitatē. Nā si quis in so-
 mniū mare intrauerit vsq; ad verticē soli
 citidine et tribulatione et necessitate maria
 verabit p; regē terminabit aut hoc scōm
 rationē absente eius a terra. Nā si parū
 distet minor si multū vehemētor afflicto
 erit. C. Itē si q; somniat fecus litus maris
 et v; et pedes ingnauerit tribulabi; a rege
 secundū rationē ingnauerit. C. Itē si rex p;

somniū videat mare perturbatū prurbabit
 in regno suo. C. Itē q; i p̄fato somnio Da-
 nielis dī q; secunda bestia que est filius vfo
 bēbar in ore tres ordines scz dentium. No-
 tandum q; scōm interpretes somniou; den-
 tes somniati variā bnt significationē. Nā
 aliq; referuntur vt dicunt ad principum
 vel regnorum dignitatē et sic accipiēdo in
 hoc somnio Dani. q; illa scōa bestia vfo
 similis regnū p̄saram signat. qd vfo sile
 perhibetur p̄pter patientiā laboris et par-
 citat ē vict;. Nā p; palmēto sale vitebatur
 et cardomomo. sed affisatur vfo non in to-
 to sed in pte qm contra populum dei nibil
 crudeliter egit. tres autē ordines dentium
 habuit. i. a principio tria regna. i. p̄sarum
 medozū. et chaldeoꝝ. Vel tres dentium or-
 dines tres principes sup. cxx. satrapas ha-
 bebat. C. Quādoq; vō dētes somniati vt
 dicunt cōmuniter referuntur ad cōsanguī-
 norum somniantis varietatem. Nam
 duo dentes anteriores significant filios
 parentes seu fratres aut magis primos
 de consanguineis. Qui vero sequuntur ante-
 riores quatuor confobrimos. et remotiores
 cognatos. L animas dens firmamentū do-
 mus significat et generis boim. Molares
 vō significat p̄eros. et superiores quidey
 masculos. inferiores vō femininum sexū.
 Passiones ergo dentium somnitate ad
 iporum consanguineorum referuntur ad
 ueritatē. Nam si quis intuitus per so-
 mniū fuerit aliquos de anterioribus dē-
 tibus moueri ac denigrari ac faturire ver-
 mibus. signat q; aliquis ex his quos dixi-
 mus per anteriores dētes significari ego-
 tabit et si aliquem illoꝝ dentium viderit
 cecidisse moriet. p̄p̄nquior de linea cōsan-
 guinans Si vō aliquem de dentibus
 qui sequuntur anteriores viderit motum
 fore aut contractum aut aliquid passum.
 cladem signat alicuius cognatorum p̄e-
 ditorum. Si vō erutus videatur porten-
 dit mortem. Si vō caninum dentem q;
 viderit contractum maior domus vel ge-
 neris eius periclitabitur. Si autem viderit.

eum denigrari vel vacillare egrotabit ille et tribulabitur. Et si videat quod caninus denuo elongatus fuerit in tanta quod impeditur et comestione et os claudere. maior domus sue et generis erit impedimentum cunctis et prohibito. sed tamen insipienter correptione eam dentis excessus habentis radicem facere possit corquari. Hec dicunt somniorum interpretes. sed ego interpretationibus talibus communium somniorum fidem esse commendam non existimo. quia nulla ratio mihi elaret quare huiusmodi somniorum imagines humanarum rerum. euentus tales regulariter consequantur. Secus autem de illis somniis sentio. que diuina scriptura refert. quia hominibus ad eruditionem ipsorum a deo illa esse immixta nulli venire debet in dubium christiano. Unde Job. xxiij. Per somnia in visione nocturna quando intruit sopor super homines et dormiunt in lectulo. tunc aperit aures virorum et erudit eos in iustis et in iustis disciplina. Et item tenet diabolus homines multipliciter fraudulenter et insidanter. quod ostenditur Apocalyp. xij. ubi dicitur. Ecce draco magnus rufus habens capita septem. et cornua decem. et in capitibus eius septem diademata. et cauda eius trabebat tertiam partem stellarum celi et misit eas in terram. et draco stetit ante mulierem que erat paritura. ut cum peperisset filium eius deuoraret. Iste draco diabolus est latenter animabus hominum insidians. Ipse enim dicitur leo ubi aperte senit sed draco ubi occulte decipit. ideo duo sunt contra eum necessaria. patientia contra seuitiam leonis. et prudentia contra fallaciam draconis. et per ista duo sancti illudunt ei per. Draco iste quem formasti ad illudendum ei. Dicitur autem magnas propter potestatem nocendi precipue quam habebit in fine Job. xli. Non est potestas super terram que comparetur ei. Rufus dicitur propter malitiam qua sanguinem et mortem hominis ab initio sinit Job. viij. Ille homicida erat ab initio. Dicitur autem hinc septem capita in quantum sug-

gerit et mouet ad septem capitalia vitia. Dicitur enim hinc cornua decem. in quantum inducit ad contemptum et transgressionem decalogi id est decem preceptorum legis diuine. Et in capitibus eius septem diademata propter septiformem tentationem. per quam victores eius coronantur. Sic enim ut dicit Bernardus septem. genera tentationum. Prima est importunitas quod peccator insinuat. ut scilicet vincat. Job. xliij. Mons cadens defluit. et saxum transiit de loco suo lapides excunant aque. et aliusque terra paulatim consumitur. Secunda est dubia que aliam ambiguitatis nubem involuit Job. xij. Cogitationes nec veritate succedunt sibi. mens in diuersa rapitur. Tertia est subita quod iudicium rationis superuenit. Terciorum tenet. Delictorum fuerit per seuitores in ciuitatibus celi. Quarta est occulta que deliberationis consideratione sterfugit. Unde Job. xliij. Quasnas habet iniquitates et peccata. scelera mea atque delecta ostende mihi Job. xli. Quis reuelauit faciem indumentum eius. et in medium visus eius quis intrabit. porras vultus eius quod aperit. et quis aperit occultas eius cogitationes. Quinta est violenta que vires anime siue mentis transcendit Job. xij. Quasi rupta muro. et aperta ianua irruerunt super me et ad meas miseras deuoluti sunt. Sexta est fraudulenta que animam seducit. Pro. xliij. Est via que videtur homini recta. nouissima autem eius ducunt ad mortem. Septima est perplexa que varijs vicijs simul impedit Job. xliij. Prociol odoratur bellum exhortationem ducunt et violantem exercitus. Secunda quod cauda eius id est finalis intentio eius vel simulata deceptio que malitiam regit. Sic cauda tegit turpitudinem. Isa. lx. Propheta loquens mendacium ipse est cauda trabens tertiam partem stellarum id est reprobos qui nec sunt de parte innocentium nec de numero penitentium. sunt autem de numero stellarum propter lucem id est cognitionem fidei. quam habent saltem in-

mentem. Et misit eos tractos et allectos in terram id est in amorem terrenorum. ut plus ea quam celestia diligant. Sequitur quod draco. id est diabolus. stetit scilicet incessanter infidias ante mulierem id est animam que erat paritura id est opere impletura conceptum propositi boni. Cum enim grauida sit anima in conceptu boni propositi statim impartit iungi diabolo ut impediatur partu.

Capitulum tricesimum.

Ma hominis spiritualis assimilator illi statue quomodo somnium nabarodonosor de quo dicitur Dan. ij. Tu rex videbas et ecce quasi statue una grandis statue illa magna. et statue sublimis statue contra te. et intus eius erat ambelis huius statue caput et auro optimo erat pedes autem et brachia de argento. Dorso venter et femora ex ere. Tibie genua ferre. pedum autem quedam pars erat ferrea et quedam scilicet. Videbas ita donec abscondita est lapis de more sine manibus et percussit statum in pedibus eius ferrea et scilicet et comminuit eos. tunc contras sunt pariter ferrum testa es argentum et aurum. et redacta quasi in fauillam sine arce et rapta sunt a vento nullusque locus inuentus est eis. Lapis autem qui percussit statum factus est mons magnus et repleuit vniuersam terram. hoc est somnium. In hoc somnio satis describitur homine vite spiritualis varietas. Primo quantum ad dignitatem conditionis. ecce statue grandis etc. Secundo quantum ad facilitatem corruptionis huius statue caput etc. Tertio quantum ad difficultatem reparations videbas ita donec abscissa est lapis etc. Dignitas conditionis describitur. quia statue hoc erat gradus sublimis et terribilis. Sic vite spiritualis hominis iusti est grandis. per fidem. Heb. xi. fide moyses gradus factus etc. et sublimis per spem. Danielis. iij. Propter itas siue sublimitas eius contingens eorum. subiecta per spem celestium. sed est terribilis hosti-

bus per charitatem. Cant. vi. Terribilis et castrorum acies ordinata. Ordinant enim castra virtutum per charitatem. Lantico. iij. Ordinauit in me charitatem. Mel gradus in actus. sublimis in contemplatiua. terribilis in aduersarioz pugna. quia scilicet hinc ultra que vita. vel magna est correctio. sublimis est reparatio terribilis est studio sine obnatio. ergo magnitudo statue in consideratione culpe. sublimitas in consideratione gratie terrore in consideratione pene. scilicet quod stabat contra te. Hec statue tunc stat contra hominem. quoniam seditate. id est infirmitate. et calamitate mentis intus. et quod sit et quod possit et hoc ei ostendit per. Arguam te et statue contra faciem tuam. Secundo describitur vite spiritualis corruptio. Lapis mentis a sublimitate virtutum ad ima vitioz cum dicitur. Caput huius statue et auro. et vbi ostendit quod huius statue prope erat aurca. scilicet argentea tertia crea. quarta ferrea. quinta testea paulatim in deterius se descendit quia neco repete fit turpissimum. sed gradatim descendit. quia qui minima negligit paulatim descendet. et hinc auro ergo significatur charitatis que ceteras virtutes supergreditur. sicut aurum ceteris metallis antecedit. In argento veritas. quia argentum quo frequentiori usu antecit eo vitioz clarior reddit. Sic veritas vobemati disculsiis que magis disculsiis eo melius commendat. sic et veritas consilia experientie vsu quo tritiora sunt eo clariora. Charitatis ergo claritate fulgor auri exprimitur. que celestis desiderii igne flammescit. In ere simulatio. es. n. argenti imitat in sono. sed tamen multum distat in peso. Sic simulatio suauiter ducedinis cantu. in sermone. et sua niter reboat et dulci resistit in ore. sed quanta per vbi et creticitu demulcet exterius. et tamen per consilium et desiderium pallet intrinsecus. In ferro crudelitas. Ferrum. cetera metalla comminuit et domat. Unde conuenienter crudelitatis violentiam designat que resistentia quocumque premit ut opprimit. In testa scilicet fragilitas. Sic enim de facili frangitur. et ideo pro eam recte impatientie fragilitas designatur. Illi ergo ba-

bent caput aureum qui incipiunt a feruē
ti charitate. ut qui sunt spū seruētes in tri
bulatione patientes. et solliciti in ope. assidui
in lectione. deuoti in oratōe. Charitas cū
patiens benigna est non inflatur. non emu
latur. nō querit que sua sunt et c. Sed tales
aliqñ ex auro in argentum mutantur. quia
refrigerentē charitate operantur et verita
te sine bona deliberatione. sed multum in
terest inter vtrunq; status. q; aliud est ope
rari bonum ex desiderio. aliud ex consilio
aliud operari cū magna delectatione. ali
ud ex sola delibatione. **Dec conditio** ad
huc est bona sc; operari ex veritate. **Fin** il
lud **Job. iij.** Qui facit veritatem venit ad
lucem. sed prima erat optima. sc; operari ex
seruēti charitate **Apoc. ij.** Scio opera tua
et laborem et patientiam tuam. sed habeo ad
uersum te pauca quia charitatem puissimā
reliquisti age ergo penitentia et prima opa
fac. Sed adhuc mens negligentior facta et
argento mutatur in es quia sc; bonū op⁹.
quod faciebat ex veritate. ad laudem homi
num resolutus postmodum actitat p̄ hu
mano favore. **Qui** igitur blandum se exhibet
in sermone. benignum in facie sed per
uersum in opere et voluntate **Iste** p̄fecto
abiecto argento iam operatur in ere **Er.**
enim more suauiter tinnit extrinsecus sed
voluntatis deperanatione pallescit intrinse
cus **Tali** dicitur **Apoc. iij.** Scio opera tua
quia nomē habes q; vinas et mortuus. es
Sed deterior ē mutatio tertia. quia ex ere
mutatur in ferrum **Interdum** enim dum
ficti hominis ignominia reuelatur incipit
sordescere et vnicere a quibus antea lau
dabatur **Et** tunc contra eos despectus ira
scitur et indignatur et detestatur eos aliqñ.
et in eo q; potest crudeliter persequitur. qui
bus quantum poterat antea placere cona
batur. et sic in ferrum mutatur. **Leuitas**
in crudelitate queritur et mutatur. **Se**
quitur quarta mutatio seu continuatio fer
ri et teste. quia sicut sunt prompti et audaces
ad mala inferenda. sic post illa sunt pusilla
nimes et impatientes ad tolerandum illa.

ta ut recte mirari possis quomodo conuenire
possit ferrum cum testa. tanta crude
litas cum tanta impatientia **Ecce** status
nostra in qualem finem definit. quia post
caput aureū plantas fictiles accipit **Liber**
notum. iij. Filij sion incliti amici auro pi
mo quomodo reputati sunt in vasa testa.
Sic ergo patet q; in capite auro intelligi
tur deuotio in membris argenteis discer
tio in eris simulatio. in ferris indigna
tio. **Item** nota q; in capite intelligitur in
tentio qua totum opus in bonum vel in
malum finem deducitur. quia totum cor
pus capite regitur. **In** pectore. **Ho** consilij
quia sibi cor latet. in brachijs opera. in ven
tre obsequium compassionis. quia venter
est tenero pars corporis. et velamentum
scrotis. in femore bumilitas que ad vicia
et indigna inclinatur. femur enim pudēdis
subiicitur. in tibijs rigor. seueritatis quia in
tibe ceteris membris ossa longiora et robu
stiora portant. per pedes necessitas vite.
Pedes enim terram tangunt. et quantum
cunq; mens se ad celestia extendat sine bu
nis vite subsidij necessitatem suam non
sustentat. **Ergo** patet q; per caput intelli
gitur intentio. per pectus deliberatio. per bra
chia exercitatio. per ventrem compassio
per femur bumilitas per tibiam seueritas
per pedem necessitas. **Vel** per caput desi
derium intentionis per pectus studium de
liberationis. per brachia exercitium actio
nis. per ventrem obsequium pietatis. per
femur seruitium subiectionis. per tibiam
flagellum seueritatis. per pedem subsidij
necessitatis. **Si** ergo caput intentio et auris
deuotio. quid aliud est aureum caput nisi
deuota intentio. **Si** pectus deliberatio. bra
chia actio. argentum discretio. quid aliud
est pectus et brachia argentea q; consilia et
opera. discretio. si in ventre compassio. femo
re subiectio. in ere simulatio. quid aliud est
venter et femora crea nisi pietas et bumili
tas ficta. et si per tibiam seueritas per ferrū
crudelitas. quid aliud in tibijs ferris nisi
seueritas crudelitas. et si pes necessitas et testis

voluptate. quid planta testis nisi supbia
voluptas. **Et** per testis et ex pte
ferri describit q; delicata mens nunc in
eorum odium adducit. ignisq; restringitur
nunc. **Ho** cum ipa suppetunt in eorum loru
reclina. **Est** ergo ut patet ex dicis fulgor
caput auri deuota intentio celestis. desi
derij. charitas pectoris. et brachij. argēti cer
tudo recti consilij et recitudo opis certi.
femoris eris ventris et femoris blādmē
tam fide pietatis et fide bumilitatis. robur
ferrē tibe rigor. inoderate discipline fra
gilitas testis pedis exercitatio. supbinitatis.
Lapide aq; aureum sancta desideria fa
ciant pecc⁹ et brachia argenteū. et consilia et
opa recta. ventrem et femur eris obsequia
et feruētia ficta. tibijs ferreas flagella seu
plura et testam subsidia delicata. **Et** tertio
describit destruat vite reparatio. **Sepe**. n.
quem nō corrigit manus bōna. percutit
inertia diuina vel inspiratio interna. **Qui**
de mote abscissus est lapis sine manibus
et p̄uulit status et c. quia. feroces et indur
tas mētes potius corrigit inspiratio diui
na q; corrigan flagella bōna. **Est** ergo la
pis abscissus sine manib; timor. diuinitus
inspirat. in cuius actu status deijcit. **Indu**
struōi vite peccatoris destruat. **Unde** per
cussio statue et continuo compuncti cor
dis est contritio et bumiliatio. et in pedib; a.
in intentione status conuulit qñ mens cla
ta atq; peruersa p̄ spiritum timoris domi
ni ad iniquitatis et infirmitatis sue **Infir**
mitate reuerberat. et postq; serij **Contur**
tera **Iterum**. **Tunc** contrita sunt inquit pa
rier ferrū. et. es. ar. et. au. et. **Unde** q; totū
boni fundamentum ē bumilitas p̄. eru
belimus vera mala q; ficta. bona. nouissi
me et vera bona cū sint imperfecta et inco
nstantia. **In** ferri itaq; contritione vānam
mala q; per iniquitatem committimus. **In** te
sta autem illa q; per infirmitatem contrahim⁹.
eris et contritio est simulatio boni reproba
tio. **In** argenteis mēbris. hōc displicet. non
q; sunt bona. q; non sunt optima. **In** au
reū et ope solus hoc est rep̄ensibile. **prop**

timi opis inchoatio vsq; ad debiti finis ter
minum non pducit. **In** argenti itaq; con
tritione boni opis imperfectio. **in** auri **Ho**
contractione. arguit optimi operis inter
missio. **Sequitur** et redacta quasi in fauillam
est iue arce. **Per** est iuu temp⁹ feruor
spiritus. per areaz spirituales prudētia si
gnificatur fauilla nigredo verecundia ē cō
fusio. **Has** fauillas adhuc in conscientia
toleramus quamdiu de p̄teritis culpis
cōfusi vel suspecti sum⁹. **Unde** peccata in
fauillam vertunt. q; erubescim⁹ in quibus
delectari cōsueuimus. **Sed** flante vento fa
uilla tolluntur. **cu** p̄ spiritus sancti aspiratio
nem rebus nostri somno omnis atq; sa
spitio asfozetur **Ps.** **Proicisti** post ter
guin tuam omnia peccata mea. **Sic** pec
cata. **pp̄bete** erant in fauilla redacta quan
do dicebat. **Tota** die verecundia mea cōtra
me est. et confusio faciei mee cooperuit me.
sed quasi a vento rapta cū dicebat. **regra**
tando et exultando. **Benedic** anima mea
domino et omnia q; intra me sunt nomini
sancto eius. **Sed** raptis fauillis nullus eis
locus inuenit. q; post impetratam veniam
mens contra similitum corruptionum de
trimēta insuperabilis redditur. q; ad similez
corrupelā nec sensus decipi. nec affectus
potest corrūpi. **Sed** nota q; lapis cōminu
ens statuā creuit i montē magnū et emine
tem q; charitas per augmēta p̄ficiens cle
uat ad cōfidentie imensitatem de qua dici
tur in. **Ps.** **Qui** cōfidunt in domino sicut
mōs sion et c. **Item** arbor spiritus
mōris describit in illa arborē quā somnia
uit idē nabuchodonosor. de qua dicit. **Da.**
iij. **Videbā** et ecce arbor in medio terre. et
latitudo ei⁹ nūmia. magna arbor et fortis et
p̄ccitas ei⁹ cōtinēs celū. aspectus ei⁹ erat
vsq; ad terminos vniuersę terre. folia eius
pulcherrima et fruct⁹ eius siliu⁹. et cetera vni
uersoz in ea subter eā habitabant anima
lia. bestie. et in ramis eius cōuersabantur
volucres celi et ex ea vescebatur omnis ca
ro. **Videbā** i visione capitis mei sup stratis
mei et ecce vigil et sanct⁹ de celo descē
dit.

dit et clamavit fortiter: et sic ait. Succidite arborē et scindite ramos eius et excutite folia eius et dispergite fructus eius et fugiant bestie que subter eam sunt et volucres de ramis eius. Verūtamen germen radicū eius in terra finit et alligent vinculo ferro et creō in herbis: que foris sūt. et roze celi tingat: et cū seris pars eius i herba terre. Cor eius ab humano cōmutetur et cor fere def ei et septē tempora mutent super eum. In sententia vigilum decretū est sermo sanctorū et petio donec cognoscant viuētes quoniā dominaf excelsus in regno hominū. et cuiuscūq; voluerit dabit illud et humilium hominē cōstituet sup eum. Hoc somniū vidi ego nabuchodonosor. Descibit in somnio hoc vīa spūalis tripliciter. Primo quantum ad status gratie. Ecce arbor etc. Secundo quantum ad lapsum culpe. Et ecce vigil etc. Tertio quantum ad remediū penitentie. Veruntamen germen etc. Quartum ergo ad primū nota q; hoc arbor magna est anima cristēna i gratia. et ipsa magnitudo arboris est iusticia opa facit. In medio quoq; terre q; itima bona desiderat. altitudo nimia q; de sublimibus subtiliū sentit. Nec est arbor magna ad bona agenda: fortis ad mala tolerāda. procrea ad sublimia cōtēplanda. Vnde pccritas eius celum tangebat q; inuestigationis eius subtilitas celestia penetrabat. magna ergo i actionib; fortis in tribulationib;. sublimis in inuestigationibus. vel altitudo nimia inuestigatio ē psumptuosa que est causa succissionis aspectus eius. i. fame seu nominis celebritas vsq; ad terminos vniuerse terre vt a bonis diligat. et a malis vincatur. Ergo in arbore notat virtus. in aspectu virtus notitia. vel aspectus vsq; ad terminos vniuerse terre patet. q; pprie virtus experientia. nec in magna nec in minimis latentia eius pulcherrima et fructus eius nimis. in folijs verba. in fructu scientia. in cū doctrina. nam cūca vniuersorū in ea. Folia itaq;

pulcherrima sūt verba discreta. Fructus eo piosus sensus eruditus. multiplex intellectus. Et cūca vniuersorū plena eruditio omnium discreta admonitio singularum. Folijs enim fructus vestitur. et verbis compositis sententia ornatur. Fructus bonus sapit et palcat et scientia spiritalis per facta; admonitionez suauiter reficit. folijs abundabat Job dicens. Qui me inquit audiebant expecta etc. Fructu autem sapiens ille qui dicebat. Adibi autem dedit omnium que sunt scientia etc. Sapient. vij. Estam vniuersis dabat qui dicebat grecis ac barbari sapientib; et insipientib; debitor sū. Roa. vi. Et fructus nimis curiosa. Eccl. iij. In rebus supernaculis noli scrutari multipliciter. subter eam habitabant animalia et bestie etc. Per animalia intellige mētes voluptati dēdas. Per bestias mētes iracūdas. Per volucres accipe spirituales bonorum studiorum et sanctorum desideriorum alio ad celestia volantes. subter eam ergo habitabant animalia et bestie eo qd bmo mētes per concupiscentiam et iracundiam dissoluit iuste quidem premi debent rigore discipline. Sed in ramis superioribus cōversabantur volucres celi. eo q; viri contemplatiui celestibus desiderijs accensi merito debeant et auctoritate erigi et vigilo honore sublimari. et ex illa vescebatur omnis caro. Et illo ois caro vestit: cuius virtutū exemplo oēs edificatur cuius cōsolationibus oēs fouent cuius beneficij oēs recreantur: cuius cōsilijs oēs roborant et doctrina reficiunt. Vel p volucres intelligunt subtile cogitationes: p aialia et bestias carnales affectiones. Per arbore ergo. vt dicunt est accipim; robur fortitudinis: p ramos opa et exercitia virtutis et qd rami meritorū bonorū fructus tēpore suo colligim;: rami ergo volatilia celi suscipiūt q; i bōa opa ad sublimē cogitationē deducit; sub i aialia et bestie habitāt q; carnis ipedimento p māt Apo. i. Cor. i. Castigo corp meū et in seruitute redigo ne forte tū cū pccāpē repro. cū. Debet ergo mō p p

ad celestia eleuari. et in eternorū contēplationē inspicere et itez post sublimis volat ad arboris sue ramos reuerti ibiq; imorari cogitationes cordis ad morum operorūq; suoz cōsiderationē frequēter reuocare: et noz cōsiderationē frequēter insistere. Secūdo agit de vīa spūali quātum ad lapsum culpe cū dicitur. Ecce vigil. i. angelus. Angeli enī vigilēs sunt: q; ad nostraz custodiam et pccationē ipigre insistūt: qd somnus erroris et obliuionis circa nostrā custodiā nonq; subrept. Et sancti vt intelliguntur angelus bonus nō malus. De celo descēdit q; bmo dī sententiā de celo cognouit in terra disposuit. Hoc enī ē angelus de celo descēdere q; in sanis dicitur in terra disponere. Et cl. for. et sic ait p. c. v. Boni angelus bonus p seipos faciūt: mala aut p malos fieri pmittūt. Vn angelus h q; reuēditis statū subuētere malum esse cognouit arborē scindere noluit. Veruntamen q; h vniuersi meritū vel vniuersita tis bonum exigere cognouit ferri pmissit. Vnde q; dicit arborē precipite pmissione intellige nō pceptionē. Vnde nō est per hoc spiritibus male obediētia imūcta s; licētia indulta. Et dicit q; fortiter clamauit: vt notet distātia inter voluntatē suae mētionē spūs boni et mali: q; nos fortiter clamam; cū longe positis aliqd inotescere volum;. Sed et bis accipe: q; nō pnt nos malū angeli p sua volūtate nisi accepta licentia qua pmitantur p̄urbare: alias ar nemo posset eoz impetū tolerare. Nā arborē succidere potuissent et voluissent: et nō nō nisi pmissi succiderūt: q; sine dei pmissione nil faciunt. S; nisi arbor ista nimis alta fuisset et de sua virtute intumisset sententiā succissionis non accepisset. Arbor itaq; succiditur quando constātie virtus tentationibus paulatim arreuantur: tandēq; funditus tollitur. ps. Dereliquit me virtus mea. Succisa arbore rami precipiduntur: q; virtute animi deficient bona opa paulatim subtrahuntur. Arbor succiditur et rami precipiduntur: quā

do virtus in occulto et virtus opus deficit in aperto. Prius igitur subtrahitur virtus animi postmodū autem subtrahit etiam facultas et occasio bene operandi. Et succisa arbore arboris ramisq; prectis folia excutimur: fructusq; disperguntur q; deficiente virtutum pposito et virtutum exercitio: prius grana bene loquēdi tollit: tandem etiam gratia recte intelligendi subtrahitur. Et recte postq; deficiit studiū bone opationis subtrahit facūdia sermonis: q; scādalarum magis q; cūctica re audietes pōt ois castigatio vel exhortatio deprimari p̄dicatoris. Solum ergo gratia excutitur: quādo ex suspitione infamit prius habita facūdia loquēdi vel auctoritas amittit. Fructus dispergitur quādo eius doctrina contēnitur que quis p sensus cōsiliū vtilis forsitan videatur per prauū tamē vite exemplū facile conculcatur. Fructus dispergit quādo importuna variarū concupiscentiarū in incurfione studij meditationis dissipat: et subtilitas inuestigādiū facultas cogitationum cūgatione confundit. Sequitur fugiat bestie que sub ea sunt. Hoc fit quādo amissis virtutū ramis et fructu cōsiliū et bone state vite et auctoritate doctrine subiecti eius ipsi obediētia detractāt: et carnales quiq; eius magisteriū cōtēnūt: volucres quoq; celi de ramis eius fugiūt: q; etiā spirituales viri cōsōrtiū eius declinat et infamia horretur. ps. Longasti a me amicum et primum et notos meos a miseria. Vel subter habitantes bestie fugiūt cū vigore animi tērationibus exhansto iam nō valet mens carnales impetus cohibere vel quelibet irrationabilia desideria sub rationis magisterio coercere. Quis quoq; habitationem amittimus cum sublimiū inuestigationum iocunda spectacula sanrafinatum occursione turbati exercere nō valemus. Vel in ramis suis inhabitantes volucres celi arbor amittit: cum meditationes suas: circa affuetam morum suozum circūsp̄ctionem exercere iam

nequit. **C**ombertina talium volucrum nos amiffisse fepe? volumus: cum cogitationes nostras ab inepta euagatione restringere non valemus. **T**ertio describitur vita spiritusalis quantum ad remedium penitentiae vel diuinae misericordiae. Magna enim est admiratione dignum quod diuina misericordia nec tales homines sepe suditus deserit nec post tale lapsum tantamque ruinam penitus destituit sed adhuc tales sepe ad correctionem expectat et ad penitentiam refertur. **N**on subditur. Verumtamen germen eius radicem finire in terra. scilicet non possit iterum reparari: et ad pristinam pulchritudinem reformari. Tunc arbor radicibus enclinetur: quoniam post perpetrata mala in desperationem precipitat. Quasi radices suas arbor amittit: quoniam omnes correptiones perdit et in desperationem cadit. ergo hoc est huius arboris germen radicem post ruinas remanere quolibet post peccati lapsum penitentiae propositum habere et penitentiae fructus de diuina pietate sperare: sed aliqui post multa et maxima et diuina mala aliqui spem vel propositum resipiscendi amittunt. **U**nde subdit. Alligat vinculo ferreo et aereo in herbis quae foris sunt. Vinculum ferreum est peruersitatis indomabilis consuetudo. **I**n ferro nota audacia in crederi in herbis bona infima et terrena. Quasi ergo in vinculo ferreo et herbis terre mens deprauata alligatur quoniam carnalium voluptatum amore ex prava consuetudine obdurat. Ferrus enim quod cetera metalla domat audacia est que neminem formidat. **U**nde mens suis de sideribus audacter et pertinaciter insistit quasi vinculo ferreo et aereo ligata existit: et rore celi perfundat. id est subtile suggestiones diaboli erroribus imbuat. **N**am et contumeliantium suam exaltationem tantam incurrit caliginem errorum: ut ei bonum malum et malum bonum videatur: ergo qui in herbis terre foris ligatur: rore celi perfunditur quod post deprauationem motus sensus deprauat et multis erroribus fascinatur et implicatur. Sequitur et cuius feris pars eius in herba terre. Sere terre sunt homines crudeliter. **U**nde sere a feroci

tate dicitur: herbe terre sunt oblectamenta vite. **U**nde enim feris est pars eius: quoniam id quod non potest per industriam satagere per violentiam et rapinam: et ab humano commutatur quoniam nulla compassione mouetur vel humanitate. **I**tem cor: sere accipit quoniam sponte sentit: gratis in aperta malicia eripitur. **N**otandum est autem quod de huiusmodi somniis quae de arboribus apparent in huiusmodi somniis interpretes dicunt quod alibi signatur ratione situm alibi ratione generalium ratione fructuum. **D**e situm autem arborum exempla adducuntur: quod si quis viderit per somnium arborum ortas in mari: aut petras aut alios locos quos non recipiunt arborum germinatione viros in consuetorum habitum in loca illa intraturos praestolentur hinc ratione multitudinis arborum. **D**e prius quocumque arborum exempla adducuntur dicentes: somnium quod de arboribus apparent ad hominum conditiones referunt quod rotur traci quod in altum porrigit ut dicunt orationem signatur: stipites autem siue rami ad solia referuntur: fructus autem referuntur ad fidem vel diuitias: si folia ad sensum. **N**am in somnio folia que bene videtur vitare et bene nutriti rostitudinem sensus significantur languida vero labentia succorum destituta sensus pertenduntur imbecillitate. **D**e fructibus autem dicitur quod alium representant ratione sapientiam alium rationem temperantiam alium rationem arborum. **Q**uantum enim ad saporem dicitur quod omnes fructus acetosi et stipitici in somnio visi referuntur ad malum euentum. **U**nde si alicui videatur in somnio quod colligat ex palmeto fructum acetum tribulabilis et cruciabilis hinc rationem excerpit fructus: eo quod stipitici sunt. **T**ertio si quis arborum oleum comederit fructus excerpserit a viro belari ac mihi amaritudinem et tribulationem accipiet eo quod fructus stipitici sunt. **E**cce contra autem fructus dulces et suaves ad bonum referuntur. **U**nde si cui in somnio videatur quod ex palmeto excerpit fructum maturos adipiscitur aurum et diuitias hinc rationem excerpit. **S**i autem de ibeca seminis acceperit fructum palmarum inueniet gaudium apud filium nobilis mulieris. **T**ertio si quis se compositus fuerit nucem cocutere et accipere de fructu eius

acquiret a viro sine diuitiis cum labore quas ille nouiter possederat. **D**e tpe vero fructum dicitur quod alium representant fructus in tempore suo visi quod faciunt extra tempus. **U**nde referuntur quod quidam veniens ad somnium magnum interpretem dicitur est. **S**erim interrogaui cum multis astantibus dices. **V**idi per somnium quod in arbore ascendens quod dicitur verolea comedebat de fructu eius. **Q**ui respondit a diuite viro beneficium adipisceris. **E**t iterum post dices multos venit alius multis astantibus et eandem questionem proposuit dicens. **A**scendi arbore que est verolea et comedi de fructu eius et ait **S**erim tribulatio expectat te cum iortura. **E**t mirari quod aderat quomodo eiusdem somnii diuersa esset interpretatio. **E**t respondit primo tempus fructuum erat. **S**ecundo interrogate fructus abierat. ad eos permittatur est iudicium. **E**t peccantes inuenerunt in vtrisque ut dicitur interpretis. **R**atione vero arborum variatur et mutat significatio. quod si quis videat quod volens colligere mala pumica adhiberet vestis eius truncis ipsius arboris sciens fuerit significat quod cum viro locuplete contendet. **E**t si post collectionem ramum ruperit victoria potest. **N**ec dicitur somniorum interpretes. quod quia naturalis ratio non fidamem non videtur habere plus a plerisque prudentibus fabulosa reputantur quod vera. **T**ertio vita hominis variatur secundum statum nature et culpe et penitentiae. et hec varietas ostendit. **A**crucis. in visione petri. **D**icit enim ibi quod petrus: vidit vas quoddam velut linteum magnum quatuor in cunctis submitti de celo in terram in quo erant omnia quadrupedia et serpenta terre. et volantia celi et facta est vor ad eam. surge petre occide et manduca. autem autem petrus. **A**b his a me domine. quod nunquam manducaui omnem omnem et immunda. et iterum vor scilicet ad eam. **U**bi deus purificauit tu ne omnem dixeris. **H**oc autem factum est per terram et statim receptum est vas in celum. **P**rior dicitur describitur vita hominis quantum ad statum nature. quod homo maxime ex parte ani-

me est velut quoddam vas magnum capax quodammodo omnium. **U**nde. **I**ustus dicitur quod anima est quodammodo omnia. **M**inuta enim caput per sensum vel intellectum immo est quodammodo capax dei. vix nihil minus deo eam implere potest. **S**ed est homo quasi si linteum propter mortalitatem carnis quod linteis mortuorum corpora baccatenus inuoluebant. **T**ertio quatuor inicijs submissum a. quatuor elementis compositum. **S**ed de celo in terram. submittitur quod de celo spiritus caro vero de terra originatur. **U**nde homo de celo in terram submittitur cum spiritus carni unum. **D**e hoc describitur homo quantum ad lapsum culpe. eo quod vas linteum de celo in terram peccatorum submittitur. quod dimisso spiritus carne sequitur et ideo sunt in eo quadrupedia. id est peccata luxurie quod peccata carnis quasi quatuor pedibus graditur quod scilicet quatuor actibus siue gradibus perficit scilicet suggestio ne delectatione consensu et opere. **T**ertio serpentes qui terre inherunt vetera peccata auaritie quibus rebus terrenis inherunt. **T**ertio volatilia quae in altum volat per quod signatur appetit siue peccata superbia. **T**ertio dicitur describitur status penitentiae: quod facta est vor ad eam surge scilicet a peccatis auaritie quae infima petra. **O**ccide delectationes luxurie que in carne viuunt. manduca. id est contempeptus superbiae que petrus se erigit. **S**ed quod superbus iustus quocumque iactantem se commendat et despicit ceteros et coniungi renuit humili penitentia sicut pharisaeus quod dicebat. **N**on sum sicut hic publicanus subdit. **N**unquam manducaui omnem omnem et immundum. **S**ed in factantia reprimitur cum dicitur. **Q**uod de purificatione scilicet penitentia tu ne omnem. id est immundum dixeris. **N**am penitentia omnem immundum purificat. **S**ed penitentia necessaria est tripliciter. scilicet in corde per contritionem in ore per confessionem. in opere per satisfactionem. **E**t id addit quod si facta est per terram. **E**t talis penitentia est in celo accepta et approbatur. **U**nde subinfert quod statim receptum est vas in celum. **D**e hoc dicitur quod talis penitentia ianuam celi aperit et ipse

penitentes in celesti gloria finali introducit.

Capitulum xxxv.

Mentes principales sunt septem. quibus septem vitia opponuntur. qd patet ex somnio pharaonis qd habetur Gen. 41. Ubi dicitur qd pharao dormiuit et vidit somnium septem spice pullulabat in culmo vno. plene atqz formose. Alio quoqz totide spice tenues et percuse vradine oriebant deuorantes omne poru pulcritudine. Ider septem autem spicas plenas possit intellegi septis virtutes. Primo ppter numerum qd septem erat spice. et septem sunt virtutes anime principales ad quas ceterae reducuntur. scilicet theologicæ vt fides spes et caritas. Et quatuor cardinales vt iusticia temperantia fortitudo et prudentia. Nam fide ordinatur rationalis. spe confortatur irascibilis caritate ordinatur concupiscibilis: temperantia gubernatur corpus. iusticia regitur mensura. fortitudo vincit diabolum. prudentia dirigit et perhibet omne opus. Est enim prudentia sibi. Vbi recta ratio agibilium. Secundo ppter excessum. qd recte assimilantur spicis qd dicuntur spice a quibusdam spiculis quibus sunt misere ceteri. Sic etiam quilibet virtus habet spicula sua et tela quibus defecit se. Nam fides habet spicula miraculorum. spes spicula orationum. caritas spicula elemosynarum. iusticia spicula suppliciorum. temperantia spicula ieiuniorum. fortitudo spicula penitiorum. quia confidit ratio penitenti iuratur. vni flagelli. prudentia autem spicula habet pharaonis. quia verba sapientium quasi stimuli. Tertio ppter fundamentum vite principium qd pullulabat in culmo vno. Iste culmus a quo omnes virtutes oriuntur. et in quo fundant et viuuntur est gratia dei. Unde sicut omnes potentie aie oriuntur ab eius cœntia ita oēs virtutes oriuntur a gra. Quarto rone pnti qd erat plene. Plene. n. virtutes sunt grans et seminibus meritorum ex quibus et incipiunt fructus primorum. Quinto ppter aspectum qd formose. pulcre i aspectu. Sic virtutes reddunt

vitiis bois pulcra et gratia ad imitanda. Ider septem autem spicas tenues intelligunt septem vitia capitalia. ex quibus cetera vitia oriuntur. Primo ppter numerum qd totidem et ac sicur spice plene sunt septem. Et sunt principalia vitia septem sunt. scilicet superbia auaritia gula luxuria ira inuidia et accidia. Superbia quod excellens. Auaritia quod diuitias. Inuidia quod delicias. Luxuria quod delectationem. Ira vult vindicare. Inuidia contristat pro spica. Accidia fugit laboriosa. Secundo ppter excessum qd assimilantur spicis. qd dicuntur a spiculis punctionum. qd sunt conscientia pugna. Rom. 7. Tribulatio et angustia in omni animam operantis malum tribulatio quod pene et angustia conscientie. Tertio ppter defectum qd tenues erant. Carer enim vitia pinguedine quod plenitudine iusticie et sancta mercedis eterne. Quarto ppter incedum qd pene vradine. In ista mercede suggestio vna bolice. Ipe enim diabolus est ventus vitia virtutes vastas et vna ista mercede Job. xvi. Tollit enim veteres vias. Quinto ppter effectum qd deuorabat omni poro pulchritudine qd scilicet vitia dissipant omni pulchritudine virtutum. Nam pulchritudine fidei vastat auaritia qd est idolorum seruitus. pulchritudine spei vastat accidia qd vna laboris refugit quasi cuiusat spei mercedis. pulchritudine caritatis destruit inuidia. pulchritudine iusticie superbia. pulchritudine temperantie deuorat gula. pulchritudine prudentie ira. pulchritudine fortitudinis luxuria. Et tunc quatuor virtutes cardinales assimilantur quatuor fabris qd describuntur in visione vt dicitur Jacob. i. vbi dicitur. Vidi et ecce quatuor cornua et dixit angelus. huius cornua qd vertilauerunt iuda et isrl et hierusalem. Et ostendit mihi diis quatuor fabros et ait. angelus venerunt isti vt deciderent cornua. Quatuor ergo cornua sunt quatuor passiones anime impunitates et perturbatores scilicet timor amor dolor et gaudium. his cornibus vertilant et dissipant iudam. i. penitentium confessione. isrl. cœplentium speculatione et hierusalem. i. actiuorum pagana conuersatio. Nam iuda confessio isrl deum

deus hierusalem pacifica interpretat. Sed contra hoc cornua. i. vitia quatuor fabri quasi quatuor boni medici non certant a ppe. ta. sed ostendunt a deo scilicet quatuor virtutes vt prudentia iusticia fortitudo et temperantia. de enim virtutes edificat quicquid vitia destruit. Unde fortitudo dicitur cornu timoris iusticia cornu moderatioris amoris: prudentia cornu doloris et temperantia cornu gaudii et delectationis. ps. Lornua. peccata mea confringam.

Capitulum xxxvi.

Leo in visione vocatur leo in visione beati Iohannis qd habetur Apo. v. Vbi vnus de se nonis qd i visione appebat vixit. Ecce vixit leo d. tribu in da radit dauid apere librum et soluit septem si gnacula eius. Vbi pmo expressit christi p sentiam cu dicit. Ecce Ysa. xxxv. dicit in il la die. Ecce deus noster expectamus eum. Et tunc ecce aduersus demones. Unde ecce vixit qd i visione est qd vixit. scilicet erps fit ipi victoria qd vixit scilicet mundum cœnten do. Job. vi. Dicitur ego vici mundum. Et tunc vixit diabolus cœntendo Job. vii. Nunc princeps mundi cœntit foras. Et tunc vixit carne crucifigendo Apo. Rom. vi. Detur homo simul crucifigendus et vstratus corpore. Tertio expressit ei potentia qd leo. Christus enim fuit vt leo in natiuitate. Dicit enim qd leo cauda delet vestigia sua vt na ope bedat. Sic rps cauda humanitatis vestigia deitatis abscondit ne diabolus eum inveniret Ysa. i. Leo qd si bos palcas cœntedet. i. fragiliter et humiliter nre humanitatis assumet vt diabolo sua diuinitate abscondat. Et tunc fuit vt leo in predicatioe qd audacter et sine humano timore arguebat maiores et secuti. qd leo rugit qd ipe rugiet et formidabit filii maris. Et tunc fuit vt leo in passione: qd tunc diabolus ppe vicit et pda de manu eius tulit. Sen. xlii. Catulus leonis iuda ad pda ascendit filii sui reges accubavit vt leo. Et tunc vt leo fuit in resurrectione: qd mortuus tertia die virtute pa-

tris quasi virtute vocis eius fuscitatus fuit Numeri. xvi. Quatuor dormiuit vt leo. et quasi lecus quia fuscitare nullus audebit. Et tunc leo erit in iudicio qui emittet rugitum terribile. Amos. iii. Leo rugiet quis non timebit. Quarto expressit christi p sapia: qd de tribu iuda supple natus. Adicet. v. Letra beche epheate parvula es in milibus. in da ex te mihi egrediet qd fit dñator in isrl. Et ex hoc excludit error illoz qui dicunt qd rps non assumpserit carnem de virgine sed doctores fecit sibi corpus. et sic transiit se in vitam virginis. Vbi dicit qd rps natus est de virgine sed non factus de virgine qd dicit Apo. Sal. iiii. Et vbi vicit plenitudo spiritus misit deus filium suum factum ex muliere factum sub lege. Sequit radit dauid glo. i. procedes a dauid vel fundamentus dauid imo verusqz procedes a dauid quo ad diuinitatem Ysa. li. Egredietur vna de radice iesse. fundamentum dauid quo ad diuinitatem qd e radit et principium omnium. Job. i. Omnia p ipsum facta sunt Apoca. xlii. Ego sum radit et genus dauid stella splendida et matutina. Quinto expressit rps efficaciam scilicet aperire librum et solvere septem signacula eius quasi dicit. In hoc qd vicit librum aperuit et diuina dispositiones implevit. i. genus humanum redemit Et septem signacula soluit. i. occulta mysteria declarauit. Dicitur autem aperuisse septem signacula qd septem christus in se manifestauit nostre redemptionis sacramenta in lege figurata et a prophetis predicta. Et primo fuit conceptio siue incarnatio qd fuit figurata in conceptione Isaac. Gen. xlii. et prophetata Ysa. vii. Accessit ad propheta istam et concepit filium. Secundus est primus natiuitas que fuit figurata in natiuitate Isaac. Gen. xxv. et prophetata Ysa. ix. Ecce virgo concipiet et pariet filium. Tertius figuratus fuit Au. xv. in vna ga aaron qd nocte vna fructus floruit et fructum fecit. Tertium est passio qd figurata fuit in morte abel. Gen. iiii. et in immolatione vitule rusc. Num. ix. et agni.

Et. ii. et pphetata Ysa. liii. Sicut ovis ad occisionem ducetur. Hier. xvi. Ego qui si agnus mansuetus qui portatur ad victimam. Quartum est descensus ad inferos qui fuit figuratus in sanfone qui tu lit portat gaze. Jud. xvi. et pphetatas Za. cha. ix. Tu autem in sanguine testamenti eduxisti victos de loco carceris etc. Quintum est resurrectio que figurata fuit in re scultiar de filiis mulieris septene. iii. Regu. xvi. phara. Sec. vi. Divificabit nos post duos dies et i die ista suscitabit nos. Sextum est ascensio que figurata fuit in translatione Enoch. Gen. v. et in raptu helie. iiii. Regu. et pphetata Ysa. lxxiii. Quis est iste qui venit de edom. Ps. ascendet deus in iudicio etc. Septimum est adventus ad iudicium: g figuratus fuit in arca celesti post diluvium per colorem igneum. Gen. ix. et pphetatus est Ysa. lii. Dominus ad iudicium veniet cum senioribus populi sui. Item christi vita assimilatur ille libro: de quo agitur Apoc. i. ubi dicit accipe librum apertum de manu angeli stantis supra mare et super terram quasi apertus diceret. Ex vita christi accipe eruditionem quia liber est unde accipe librum istum ut erudiaris. In hoc enim libro tot sunt littere quot virtutes: humilitas enim est una littera patientia est alia charitas alia: sic de aliis: quas scilicet litteras ipsemet christus scripsit in se. Job. xxxi. Librum scribat ipse qui iudicet. i. filius cui pater omne iudicium dedit. Job. v. Ad exemplar igitur huius libri scribere quilibet suum debet: quia hoc est exemplar verum. Unde in iudicio oibus apertus ostendatur ut videant oes in eo falsitates librorum suorum. Apoc. x. Liber qui est vite apertus est: iudicium sanum montis et bis scriptura erat in libro. Item para te ad lectionem: quia liber iste apertus est: et ideo dicitur librum apertum. Item liber fuit clausus in ermario veteri virginialis in incarnatione tractus inde in naturate sed apertus fuit in passione. Ibi enim christus clavis ferreus habuit apertas manus ut erudiret nos de agendis. Item laces habuit apertum latus ubi est cor ut erudiret nos de credendis. Nam corde creditur ad iustitiam vel de diligendis. Luc. x. Diliges dominum tuum ut am ex toto corde tuo. Item apertus pedes ut erudiret nos de appetendis quia pedes anime sunt eius affectus. Item ad operis imitationem quia liber ille de manu angeli accipiendus est. Angelus est pdicator qui non tam verbo quam exemplo annunciat vitam christi. Unde talis libri istum dicit vitam huius in manu. In operis imitatione. Qui ergo talis predicatoris sequitur exemplum recte de manu angeli librum accipere dicitur. Unde terrestris angelus paulus librum istum accipere de manu nos hortatur dicens. Imitatores mei estote: sicut et ego christi. Ergo librum accipe de manu angeli. i. exemplum tene boni magistri qui facit et docet opera christi. Talis magister est qui mare et terram pedibus calcavit. aduersa et prospera superat. Unde dicit stans supra mare et super terram. Per mare. n. aduersa: prospera vero per terram intelliguntur.

Finis libri septimi.

Incipit prologus libri octavi in quo continentur exempla de legibus. i. de iure canonico et civili.

Egum cōditores iusta decernunt. Pro. vii. et liberum arbitrium hoies: ex quo opa hūana pcedunt nō est determinatū ad vñ. pñt gñt hoies nō in suis opi

bus sp rōne pcedere s; pñt errare pp qd fuit necessariū hōi hñc in suis actib; regulā dirigēte. Quāq; aut ois rō qd est pñt fuit pñt pñt in agēdis sit cōis mēsurā vel regulā opoz hūanoz diuersa tñ bonū opa mediāt; diuersis hūib; ab ea regulat. Na opa hūana caritētia qd ad vñ pñt hōis pñt corpatē regulat a rōne hūana arte mediāt. Dñ in pmo mētib; hñc bñt qd hominū gen; arte et rōne vñt et est ars ut dñm pñt in. vi. ethico rō recta rō factibiliū et vocat ipse stabilia opa qd pñt ex exteriori mā fieri corpali. Ea vero hōis opa qd pñt ad vitā morālē regulat mediātē vñt. Est enī vñt morālis hōis electiū; mediātē pñtēs determinatā rōne put vñt sapiēs determinatā. Sicut ea dñm pñt in libro ethicoz. Hñc pñt et dicit qd vñt est qd bonū facit hñt et op; et bonū reddit. Cetera illa bonū opa qd pñt ad vitā ciuīlē rō mēsurat et regulat lege decernēte. Sūt enī ciuīlia opa in qb; vñt cōicat alteri in ordie ad bonū cōe et talis est lex hūana qd bonū cōe respicit regula et mēsurā. Dñ dicit de ea 3i. i. li. ethi. qd lex ē nullo puato comodo s; p cōi utilitate oīum cōscripta. Est g h actiū regula lex hūana s; m quā inducitur aliq; ad agēdū vel ab agēdo retrahit. S;

quod talia ciuilia opa lex s; cogat iustitie regular et mēsurat recte in verbis pposita dñt qd legū additores iusta decernūt. In qb; vñt hñt in dñm bñt hūanaz legū origo: et arcitudo insup et rectitudo eaz. Na legū origo mansit et sapia additor. Coartatio vero sumit et violentia pceptoz ad quoz scz obseruatiā cines p penas legales coguntur qd expmūt in noie legū: qd lex a ligādo. i. cogendo ē dca: vñ lex coartatōes imponat s; legū rectitudo pñt in iustitia decretoz qd iusta decernūt. Est aut circa pñt notādū qd legū additores iustā nō cōt differēter hoies et pñt: qd addēdi leges autoritas solū cōitari vel pñt pñt vñt dicitur: pp qd pñt. dicit in libro ethi. et habetur et in decretis di. ij. q. lex est cōstitutio populi in qua maiores natu rū plebibus aliqd sanxerūt. Sūt tñ s; pñt. qd dñt leges qd vocant cōstitutōes pñt qd pertinet ad monarchiā. i. ad ciuitates vel regnū qd gubernant et regunt ab vno. Alie vero leges sūt qd vocant rōna prudentiā et senatus cōsulta et he pñt ad aristocratā ad pñt optimoz fuit optimatū. Alie quoq; sūt leges qd dicunt ius pñt et he pñt ad oligarchiā qd est pñt paucorū vñt et potētū. Alie et leges sūt que plebiscita vocantur et he pñt ad mocratā que est populi pñt. Alie insup sūt leges cōes quas maiores natu ut dicitur est cū plebibus sanxerūt et he ad regnū optimū pñt qd est ex supradictis cōmītū. Patet ergo qd pñt pñt nō cōperit ferre legem s; solū admonere ex eo qd sua monitio ad aliquo cōtēnat oīno h; vim coartatiā quā opz hñc lex: ad hoc vñt efficaciter iducat ad vñt. put pñt dicit in. x. ethicoz s; coactiū vim h; populi multitudo vel publica pñt ad quā pñt penas in fligere. Est aut put tradit pñt in principio rethorice sue vñt et melius oīa ordinare lege qd dimittere arbitrio iudicis pp tria: primo qdem qd facit est iuente paucos sapiētes qd sufficiūt ad rectas leges ponēdas qd multos qd requirūt ad iudicādū

de singulari. **C**Secundo qz illi q leges ponit ex multo tempore considerat qd lege ferendū sit: sicut iudicia de singulari factis sūt et casibz subito exortis. Facilius aut ex multis consideratis pot hō videre qd rectū sit: qz solū ex aliquo vno facto. **C**Tertio qz leges latores iudicāt in vti et de futuris sed boies iudicijs p̄sidentes iudicāt de p̄ntibz ad que afficiunt amore vel odio vel ali qua cupiditate: et sic eoz deponat iudiciū. Quia igit iustitia iudiciū q dr aīata nō ip̄ multis inuenit et qz et flebilis est. Ideo co necessariū fuit vt in q̄ntitatē est possi bile lege determinaret et paucissimas arbi tria hominū cōmitterent. **S**ed in singula ria quedā q lege cōprehēdi nō possunt et talia necessariū est vt iudicijs cōmittant p̄ta de eo qd est factū ēē vel nō esse. et de alijs cōsimilibz his vt p̄o ait ibidē. **C**Secūdo in noie legi notanda est legis coactio cū lex a ligādo dicat vt supra dōm est q li gatio vel obligatio ip̄az legi nō solus ad corporalia s; et ad sp̄alia se extendit et eo q iuste legis transgressio eos h legi subditur nō tū ad penā obligat s; et ad culpā. Vñ leges hāne cū iuste sūt hnt vim obligā di in foro cōscie a lege eterna a qua per nantur: fm illud. **P**rouer. viij. Vñ sup̄ra est vbi p̄positū p me reges regnāt et le gū cōditores iuste decernūt. Dicunt aut le ges iuste et sine cū ordinātur ad bonū cōe. **C**Tercz ex auctore scz qñ legē que lata est nō excedit potestātē serenitatis. **C**Itē ex for ma vt qñ p̄prie fm cōsuetudine p̄p̄tōis im ponunt subditis onera in ordine ad bonū cōe. Cū eni vnus hō p̄ multitudinē sit: q̄libet hō hoc ipm qd est et qd hz est mul titudinē sicut et q̄libet p̄o id qd est toti. **V**ñ et nā vt saluet totū nō nunq̄ par ti insert aliq̄ detrimentū. Vñ leges hōdi onera p̄p̄tōnabiliter inferētes iuste cō sentur et obligāt in foro cōscie. Si at econ trario alijs p̄sides leges iponeret aliquas subditis onerosas: nō p̄tinetes ad vtilitā tē cōmūne s; magis ad p̄p̄riā cupiditā tē vel glā vel si vtra sibi cōmissaz pote-

statē aliquis legē ferret aut et inequales onera multitudinē disp̄saret: et si forte ad bonū cōe ordinari viderētur in obus p̄k cto his casibus leges iniuste essent et magis violētē qz leges m̄cupāde: qz sicut Augu. dicit de libero arbitrio. **E**t esse nō videt q iusta nō fuerit. Vnde tales leges nō obligāt in foro cōsciente nisi forte p̄p̄ virandū sc̄dātū aut turbationēz: p̄p̄ter qd etiā homo d3 cedere. Inri suo fm illud **M**atth. v. Qui te angariauerit mille pas sus nade cū illo alia dno. **E**t q vult tenes iudicijs cōcedere et tunica tua tollere dē m̄te et palliū. **S**z multo fortz sunt leges iniuste q sūt vtra bonus vel mādatus diuinus sicut leges tyrānoz inducentes ad idolatriā: vel qd cūqz aliud qd sit con tra legēz diuinā. **E**t tales leges nullo mō est licitum seruare. Quia sicut dicit Actu um. v. **S**edire opz deo magis qz homi nibus. **S**z de legē recitandine. **C**Tertio ē notandū q recte leges sūt ille vt dicit **J**h do in ḡp̄us iusta et equa decernantur. **T**alia aut sūt q cōsonat sive cōgruat rōni re ligione discipline et salutis. **V**ñ **J**hdo. dicit q lex erit de q rōne castiterit dūtarat: qd religioni cōgruat qd discipline cōueniat qd saluti p̄oficiat. **H**oc eni est recta lex q est mensura iusta et debita regulata. **A**dē sura aut h est triplex. **C**Prima lex ē eter na: de qua Augu. dicit in libro p̄mo de li bero arbitrio q lex eterna est sumā rō cui sp̄ obteperādū est. **D**ec at nūbil ē aliq̄ diuine sapiētie rō fm q directiua ē oium actū et motionū. **C**Secūda est lex natu ralis q nūbil aliud est qz participatio legis eterne in rōnabili creatura. **V**nde **R**ohs super illud. **L**ū gentes q ignorāt legē natu raliū q legis sunt faciūt. **D**icit **G**losa. **E**t si nō hnt legē scriptā. habēt tamē legē naturalē. qua gl̄z intelligit et sibi cōsci? est: quid bonū et quid malū de qua etiam ait. **p̄o**. Signatū est sup nos lumen vultus tui dñe et qz lumē naturalis rōnis quo decernim? qd sit bonū et malū quid sit in sum et qd iniustū: quid decēo sit et quid in

decēo: qd p̄tinet ad legēz naturalē nūbil aliud est qz ip̄essio diuini luminis in nobis. **C**Tercia mēsurā vel regulā est ip̄e finis legis: qz vniuersualis rei q est p̄p̄ter si non necesse est q forma determinet fm p̄p̄tōnē ad finē sicut forma terre talis est qualis vniuersualitātē: vt p̄o in ij. **V**bi si op. **S**p̄toret q ipa lex suo fm p̄mēsurat qd vtilitas publica sive commune bo nū. Quia igit iusta lex hnt triplex men surā concordat tria. **F**ido. posuit scz q re ligiō cōgruat inquit scz est p̄p̄tōnata legi diuine et qz discipline cōueniat inquit tū cū p̄p̄tōnata legi nature. **E**t qz sū hnt p̄tinet inquit est p̄p̄tōnata vtilitā tē hōmī. **V**bi igit de legibus generaliter p̄tinet: qz iā in p̄cedētibz libris de sen tētijs et in p̄p̄tōnabilibz rebz quedā sūt in troduca exēpla. **R**estāt tūc fm ordinē a principio libri p̄mūm aliquā de rōnabi libus rebz exēpla vel similitudines addē re. **E**t qz rō est legis faciūs et ipam legē rō cōmēdat. vt p̄o di. i. cōsuetudo. **E**t **J**h do. de iure natū gen. et ciuili. s. q. **V**o naturalis rō opz rōnabilia cōsc. q lege decernūt. **E**t idcirco in hoc libro octauo de decretis vel constitutiōibz legis tanqz de rōnabilibus rebz aliquas ad nrām doctri nam adaptādo moraliter s̄titudines idā cōmū sup̄tas scz ex varijs libris tā ciuiliū qz canonici iuris. **S**ciēdū eni est qz totus corpus iuris ciuiliū cōprehēdit fm. i. libris. **P**andect. iiii. **I**nstit. vii. **L**it. **C**oll. auctē. nouella libarda et cōstitutū **F**redERICI. **C**or pus vō iuris canonici habetur in decre torum volumine et et in decretaliū libro. **N**am p̄mo quidē ex dictis sanctorū p̄ trum: etiam ex legibus fuit liber decre torum cōpositus p̄t in ip̄o p̄o et extra. de ecc. **Q**ualiter. ii. **P**ostea vō cū multe de cretales ep̄stole extra corpus decretorū va garetur. **M**agister her. papicēnsis p̄p̄sūt p̄mā cōpilationē cōposuit. **S**ed et tēp̄e p̄cedēte magister **S**iluebertus suā esse et aliā. et alanus demū magister benf. cō posulans in curia **R**omana moā faci-

ens ex registro dñi **I**nnocēti tertiū quan dam cōpilationē extraxit q romana appel lata fuit. **S**ed qz ibi qdā crant decretales quas ipa romana curia minime admittere bat. **I**deo ipse idē **I**nnocētius p manum petri bononētani cōpilationē edidit q ter tia vocabat. **Q**ua recepta magister **J**obā nes **S**alētis et duabus dictis cōpilationibus. **S**ilueberti et **A**lani vñ cōpilationē que vocabat sc̄da. **I**demmodū cōsilio gen erali celebrato p eundē **I**nnocētius quar tum: tā ex constitutiōibus generalis cōsiliū qz de alijs decretalibus ciuiliū; **I**nnocē tiū cōpilationē quarta p̄cessit postmodū qz ta cōpilationē p bonorum tertiū facta fuit. **S**ed postmodū **D**regor. volēs cōfusio nem et p̄p̄tātē dictarū decretaliū amoue re antiquis cōpilationibus abrogatis per frātē **r**aymūdi capellānā et penitentiariū suū qz scz fuit de ordine frat̄ū predicatozū imo ciuiliū ordinis. **P**ostea idē magister opus decretaliū qd modo tenet cōposuit **L**ui postea bonifacius octauus addidit textus librum. **N**os igitur in hoc p̄senti tra ctatulo ex p̄dictis iuris vniūqz libris aliqua licet pauca et breuis dicitur adap tanda materijs introducemus exēpla or dinem in sup̄ioribus habitū in materijs et capitulis cōsonanter p̄sequentes.

Capitulum. i.
Aduerlarū hominis spiritus los scilicet diaboli caro et mundus assimilantur p̄do nibus. **N**am fm iura p̄do dicitur aliquis tribus mo dis. **E**t primo eni p̄do dicitur quicūqz alios p̄dat et tales sunt qui itineran tibus auferunt bona sua. **E**t hoc modo demones sunt p̄dones qui nobis via toribus idē qui per huius mundi itinera ad patriam tendimus: bona que p̄p̄rie nostra sunt scilicet sp̄itualia auferre con tendunt. **I**llos enim qui sunt in patria expoliare non possunt. sed tantum nos qui sumus in via. **J**ob. xliiii. **M**udos di mitunt homines vestimenta tollentes.

quis non e operimentum in frigore. Et secundo dar pcedo miles qui ultra stipendium sibi tarati querit. Idcirco enim militibus sic stipendia constituta. ne dum super queritur pcedo crasset. xiiij. q. i. Militare. Et hoc modo caro dicit pcedo. q. ultra stipendium necessitatis sibi a natura tarati de quo Aposlo. Habentes alimeta et qb tegamur bis centi simus. i. Timot. vi. ad hoc sibi exquirat varia delectamenta voluptatis. Vn Apos. Ro. viij. Debitores sum? no carni vt secundam carne viuam. Et pcedo dicit prelat? q. ultra q legato seruauit extorquet a subditis querens possit pceda qb subsidia in subiectis. extra de censib. Plerumq. Et hoc etia modo domin? venit cui tanq pre lato suo multi obediunt. quoz deus veter est vt pcedo quia paz spiritui seruit. et tamen multa requirit et expedit. Vn qui sibi obediunt bndi non christo seruiunt s; suo ventri vt dicitur Ro. xviij. Alio modo dicit pcedo inder pecunias seu patrimonias in biis qui alieni iurgium reputat pcedam sua. Lad. i. Vul. repe. omnes. Et hoc modo pcedo est mund? cuius auaritia ad pecunias et lucra inbiens licet et iurgia suscat. Vn. dicit. Sen. q. quietissime bonitas uiuent. si hec duo pnomina meū et tuū de medio tollerent. Bene. xiiij. Dixit abraham loth. Ne queso sit iurgium inter me et te. c.

Capitulum. ij.

Adulator et suggestor cui? falsa suggestione vel adulatione alicui damnum inferat est duplii pena dignus. scz ppter falsam suggestus et ppter damnum illatum. Cui? exemplum apparet in bis qui p suggestione falsi literas impetrant. Vn scz secundum iura primo ad emnandū sunt ad expensas quas altera ps fecit in eare et circa ipsam. Et. vt extra de rescrip. Ceteri in sine r. c. de bis. qui accu. prim? i. qui crimē. et alias fecerunt subiacent iudicantiū vt. xrv. q. ij. et sine cognitio. Nā r. l. cornelia de falsis puniri possit vt ad l. cornel. de falsis. si quis irrepserit. Simili

ter ergo adulator qui falso laudando ferrem vel raptozem vel huiusmodi inducet cū ad furandū vel rapiendū vel aliud nocumentum proximo inferendum si cui adulatione hoc faciat alias non facturus teneatur ad restitutionem damni in solidis sicut tenetur et inbens et consulens si propter eorum assensum et consiliū damnum inferat. et ppter hoc etiam adulator talis puniendus est a deo de falsa et iniqua adulatione Eze. xiiij. De qui consuit puillos sub omni cubito manus. Puilli enim sunt verba blanda et laudatoria que audienti mollia videntur et suauia. quos sub cubito manus consuit. qui laudado. et blandiendo ad male operandū aliqū induci.

Capitulum. iij.

Amor dei quandis est operatur. Vnde de scientie operatione dicitur sic amor. Cuius exemplum est. q. si dicitur alicui privilegium ad agendū vt pte ad beatas rāto tempore durat actio. quia non est verisimile papam vel principem qui privilegium concedit velle mutare naturam actiois vt extra de electione ecclesia. l. de in officioso testat. l. si quando. Similiter etiam amor dei sicut dicit Grego. operatur magna si est si autem operari definit tam amor non est. Recte sicut ignis quam vni est calefact quando autem definit calefacere ignis non est. Datur enim amor dei ad agendum. Vn dicitur. i. Job. ij. Non diligamus vbo neqz lingua sed opere et. C. Amoz pprius homē decipit et eius iudiciū perit. Et ideo fm iura i causa prioria vt i re sua nō potest qd esse inder. vt. liij. q. iiii. c. i. r. l. Ne qd in causa sua iudicet. Dicitur tamē qd qd bene potest quis punire ppriā iuriā sibi factā maxime si superiorē nō bz. ar. xrv. di. Et qui emēdat et neqz tenet aliqz remittere ppriā iuriā sibi

quis nisi velit. de pē. di. v. c. ultimo. xiiij. q. iij. dicit. Alii vō dicūt et mel? q. multo bz vlti. ppriam iuriā etiā si superiorē nō habeat. Vn sup illud. Job. viij. Ego gloria meā nō quero est qui querat et inder tūc. Grego. Hlas cōtūmētiā parā iudicio ceteruat vt nobis pferat. quātū nos eē patietēs debemur se ad hoc vlti nō vult et ipe qui inder. Nā sicut ibidē pcedit pater omni iudiciū dedit filio. Si ergo inder iudiciū nō vult in facto pprio iudicare: multo minus alius bz hoc psumere quātū est de frāto iurē nisi alius supponat se mē iuris fuis. In quo casu si imoderatus qd scipiat redigat et reglet ad arbitriū boni viri vt extra de iurē iura. venies. r. c. gn. null. Et licz papa solutus sit legib? vt. l. de legibus digna vox. tñ ipe delegat. i. eo. c. i. Ad idē accedit. de officio pfidis scna tus. Et de iurisdic. i. o. i. u. q. iurisdic. i. d. i. l. i. p. o. r. Dec. phant extra de restitucōe. spo. liaz cōquerēte. Et extra de accu. quali. ut cui in iur. Sic ergo generaliter phibe tur neqz in cā sua iudicet. q. vitū est aliqū hie rei iudicē fieri. ff. de iudicijs. Julia nus ait. vñ nō dz quis in sua ro sententiā forte q. nō potest scipsum adannare nec sibi pperere. vel absoluerē. ff. de arb. l. p. n. l. i. m. l. i. m. Et differētia debet esse inter iudicem et iudicatum. extra de insitu. c. i. extra de iur. pronatus per vestras. extra de dilacionib? debent. extra de vbo sig. foruz. Si quis igit aliquid iniurie patiatur non debet ppter hoc tumultum facere nec seditione inouere sed liceat ei adire iudicem et legi postulare presidij. l. de bis qui ad ec. cōsa. denunciamus. Alioquin si quicqz publice vel priuatiū extorū sit cum pena triplici restitucō. Vn non ē licitum q. aliqis rem aliquā tanq suam occupet. alio. quin pena bz. ff. q. mē causa extat. l. vii. v. si quis in tāta. ff. de reli. r. sumptib?. su. o. l. i. fallit hoc forte fm azonem vbi quis. non bz copiam magistrat? ar. l. de iudicis nullus. ff. de orig. iur. l. iij. s. post orig. Quod

intelligas quo ad hoc vt si forte aduersari? meus fugiat liceat mihi ipsum detinere et etiam manus iniicere. ad hoc vt ipsū ducā coram iudice cōpetente. ff. de his q in fra. credi. ait pctor. l. si debitor. l. de curialibus. l. generalis. l. i. Et est ar. q. si clericus delinqat et fugiat quod possit sine metu canonis duci coram epikopo et quousqz si bi redditus fuerit detineri sicut vritur ecclesia gallicana. Sed non diffinio vtrum excomunicatio euitetur quia non inuenio hoc expressum in iure canonico. Et semp quantumcumqz delinqat quousqz corrigibilis est privilegium retinet. extra de sententia excomuni. in audientia r. c. cōtingit. ij. Dicit ergo qd non licet homini vt sit proprie cause diffinitor vel pprie iniurie vltor vel hie rei occupator. Nam propius amor fallit. et ab equitare recedere facit. Bz nota qd sicut homo in foro iudiciali non debet esse iudex cause sue. ita nec in foro penitentiali debet esse iudex culpe sue. Aposlo lus. i. Corin. iij. Neqz me ipm iudico sed iudicio sacerdotis debet eam dimittere. Luc. xviij. Ite ostēdite vos sacerdotib? r. c.

Capitulum. iij.

Alma dicitur viduata amisso celesti spōso deo sicut dicitur viduata ecclesia carens epikopo vel archiepikopo. Dicitur enim sine archiepikoco ecclesia viduata quo ad quedā pta sibi conuocationē. crismatis cōsecrationem. basilicaz. dedicationē clericoz ordinationē epoz cōsecrationē. Sicut episcopat? ecclesia viduata dicitur quo ad quedā episcopia. puta crismatis in fronte sfirmatōez et d. puct. qno. Vgini? sferatōez. pētentiū publice remissōez seu reconciliatōez. r. vi. q. vi. s. r. c. xviii. di. Quis coepiscopi. r. vi. di. plectis vbi ad episcopuz Eccliaz reconciliatōez et de psecratōez eccle vs. altar. Abbatū bndictōez et d. eta. z. q. l. itate cū r. r. r. g. ad ior. igitōis discutiōez et monasterij psecratōez et de elec. r. trans.

missa. In his eni oibus ex similibus dicitur viduata ecclesia episcopalis. Similiter anima priuata per peccatu celesti spso caret cofilio. Icofotio ecclesie qz r si fit de ecclesia numero tam merito. **C**re qz chritimate gñe r dedicatio psonae qz neqz tēplum anime neqz corpis est deo dicatu qdñ est in peccato. **C**re ordinatio vite qz vita pōnis iordinata ē. **C**re rōcratoz ne aie: qz nō est peccatoz aia deo rōcratoz: nec oīra tētatiōes hz robur siue firmitatē nec cōseruatiōe virginalis iudicie. **C**re caret pōz remissione r recōciliatiōe offense. **C**re bñdictiōe misericordie. **D**ec est eni bñdictio abbatū. **L**. patrā qz be medicant in femine clemofinaz. **D**nde r misericordibz dicit illud **D**atb. rrv. **D**e nūte bñdicti pñ mei pcepit regnū qd vobis paratū ē ab initio mūdi. **C**re caret discuffione pnie qz peccatoz scipz si dicitur nec aspiciat. **A**po. i. **L**ozintb. r. **S**i nosmetipfos diuidicamus nō vīqz a domino iudicare mur.

Capitulum. v.

Auctoritas r dispōitō supioris excusat inferiorū delicta. **L**ui rēplū apparet in simonia. **P**otest. n. dari tpeale p spūali ex pūitōe superioris: vt extra de pactis cū pñdē. **E**t extra de pñf byteris in fi. **Q**uasi superioris auctoritas vitiū purget vt. ff. de bis qz not. infra. **L** furti §. qbus iustu. **E**t extra de trāfac. statum r c. veniēs. **S**ic ē auctoritas principis minus solēne testamētū fac solēne. **L**. de test. l. oi que facit ex nudo pacto dari actionē vt. ff. de pact. l. legitima qz mntar substantia lia vt. **L**. cōis de legatio. l. ij. **L**. de rei vro. actione. l. ij. **E**t sic forsā filij isrl excusant a furto: qz furati sūt egiptius vasa aurea r argētea de mādato r auctoritate dñi. **E**ro. iij. **C**re auctoritatē pñtia faciēdi maloz pura mādādo illud fieri vel cōcedēdo licētiam reputat vt faciens malū. **E**t iō dicit imperatoz oia nra facimus qbz a nobis iparitur auctoritas vt. **L**. de veteri iure. c. l. j.

Scūqz r. §. h. neqz. **C**re auctoritatē hie maiores ordinādi de minoribz. **D**nde pnceps cū suis pceribus pōt facere cōstitutiones. vt. **L**. de offic. pñf. c. l. humanum. **C**apitulum. vi.

Bona que qz facit erit in charitate. **S**i trāserat in aliū nō ppter ea ipse illa pōt qd tū ad meritū. **L**uius creptus est qz licz populus romanus auctoritatē condēdi cōstitutiones seu etiaz leges legal trāstulisse in principē vt. **L**. de veteri iure. c. l. j. §. **E**t hoc ē tamē intelligitur trāslata. i. cōcessa nō qz oīno populo a se abdicauerit potestātē. **E**t sic dicit trāsferrī iurisdictionē a delegātē in delegatū: vt. **L**. de offic. eius cui mādata est iurisdictionē l. j. §. **Q**ui mādatur. **N**ā r si oīam pñtiam condēdi leges populus in pñcipē trāstulisset tñ postea renouauit vt. ff. de orig. iur. l. ij. §. **E**t act. r. §. qz placuisset. **S**ed licz sic esset antiquius hodie tamen dicunt aliqui: qz nec populus nec senatū pōt condere legē gñale s; soli pñcipi licz dēdere legē ta lē. **L**. de legibz legē fi. qd ego veri credo vt ē p. **L**. de veteri iur. c. iij. §. h. **S**icut eni trāslato sacerdotio necesse ē vt legis trāslatio fiat: sic dicit pōt qz trāslato impio necesse qz pñtis r dēdi leges trāslatio ē si at: extra vt cōsti. trāslato. **N**ā qz nūbil reuocuit insolitū psumit trāstulisse. arg. extra. de offi. dele. v. c. n. ad. h. §. r pma opinio vt sentit **D**ost. est de cōsuetudine in umbzata: qz nec dū opinionē s; ēt legē tollit vt in pñcmio insit. **S**igif post libros. r in auct. de beredi. r. fal. §. i. **C**oll. j.

Capitulum. vii.

Aro d; ē subiecta spiritui r nō ecōuerso qz spūalia maiora digniora r fortiora sūt qz carnalia. **E**t hinc est qz clerici carnis nō pōt conueniri sub iudice seculari extra de iudi. decernim. **E**t ēt episcopus non pōt hodie laico delegare ēt si clericus cōsentiret extra de foro pñf. significasti. **N**ec obstat qz habetur. r. q. 4.

Placitū ē itez. r. j. q. j. clericus nullus. r. vj. q. vi. ff. de. **D**oc. n. intelligit de deposito r iocōribz qz nō pōt p aliā distringi. **E**t de cōst. c. c. c. i. in fi. r de sen. c. c. c. i. vt fame r. vj. di. nec licuit. r. iij. q. v. de liguribz. **N**ā si relicto habitu imisceat se pñs vel faciat guerrā ipone occidit extra de sentē. c. c. c. i. nō ab homine in sine. **V**el hoc pōt fieri aut. pñf. c. i. pape vt scōa. q. v. cum deouotissimam. **L**aicus aut bñ cōuenit sub iudice ecclesiastico in multis casibz vt in cōtrauoz r rusticoz ecclesie. **L**. r. i. di. iudi. c. i. q. ij. ecclesiarū seruos. **C**re in casibz penitētiū. r. q. §. aliud. **C**re in casibz libertoz pupilloz r viduaz r debilitz pñoz. **L**. r. vj. de desolatis r pcpue quā si ad tūmōnē r defensionē ne a potētibz opprimant. r. iij. q. v. administratores c. tra. de censibz. l. i. c. r. iij. §. si qz de potētiōibus. **C**re ēt eni in peregrinis mercauibus r agricultozibz r mare nauigātibz cura. de treu. r pa. in nouam. r. iij. q. iij. si qz romipetas. **C**re cū agit de seudo ecclesie r monastoz ēt hocozum ecclesiarum vt raptores seu malefactozes pñt cōueniri sub quocūqz iudice. **E**t sic qñ iudex ecclesiasticus iusticiā redde re negligit vel suspectus est vel subitū ledit: cognoscit episcopus vt in auct. vt disse. i. v. di. j. r. §. i. r. §. si tñ contingit **C**oll. r. **C**re ē de iur. i. ciuitatibz qz iudicibz caret. **Q**uia ergo ecclesiastica ad spm secularia nō referunt ad carnē sicut clericus sub seculari iudice nō debz cōueniri: tamen quocqz neqz spūa d; sub lege carnis teneri de qz **A**po. ait **R**o. vij. **V**ideo alia legē i mētibz. **D**ebitoroz sum: nō carni vt sm carnē vt noma. **S**; quasi cōuerso sub iudice ecclesiastico laicus uenit qñ sub moderamine spūs carnal appret r restringit. **S**al. v. **S**piritu ambulate r desideria carnis si pñtietis. **C**re mortificādo est ne aia peccet: sicut hō mēdū tūmōnē destruit domū vitia ne sua ardeat. **E**st. n. licitū hō sm leges. **N**ā si defendēdi mei cū tūmōnē

incēdio orto dissipauerim nō teneo tibi. r iō vlpianus reprobat labronē. qz ait in hoc casu: r in eo noie ēt familie iudiciū dandū vt. ff. co. l. iij. §. qz ait pretor. **D**osset tamē dici qz labeonis sentētia fuit vera: vbi influs nō fuit metus: qz adhuc nō puenerat ignis vsqz ad domū vicini quā destruxit: tūc eni tencor in simpli act. l. acq. **S**; si puenerat vel iuste dubitabā an pueneret qz forte tps vctozū erat h; locū qd vlpianus dicit. **N**eqz eni dānū dare videtoz cōp perituz edibz vt. ff. qz vi aut clam. **S**i alius. §. **E**st r alia exceptio. **Q**uāuis autē nō perucnerit: tñ putabam ignem venturū adhuc. cesset actō sic intelligit. ff. ad. l. aq. **S**i qz fumo. §. aut dñ. **S**i ēt pñ ei. qz causa meritiū suaz seruadārū alienas pñicit in mare: vt. ff. de pñcip. verbis qz seruadārū. **R**espō. **A**lduto § magi d; hō spūali plus curare de aia qz de carne. **E**st. n. aia quasi domū dei ppria: caro aut quasi aliena. **D**ñi domū ait **D**atb. a. **N**olite timere eos qz occidit corp: sicut anima aut nō hbit iā amplius qd faciāt: ergo domū carnis seu cupiscētia mortificādo p penitētiā destruat ne. libidinis icēdio domus mētis absorbeat. **R**o. vij. **S**i spiritu facta carnis mortificaueritis uiuetis. **E**t hō pcpue est necessariū cū qz pñare senterit tētaōia vctū r vbi se fragilē sentiēs metu it ruine piculū. **C**re sūt ēt carnis delectatiōnes vel iustitiae merces in mare pñicēde idē in amaritudinē pnie duertēde vt mētis interne vtutes qñ pprie merces saluētur. **D**atb. v. **S**i pes tu' scādalizat te absceide eū r pūce alia te. **E**t idē ēt si ocul' tuus scādalizat te erue eū r pñice abs te. **R**o. x. **E**quū r asēsore ei' picit in mare. **E**qu' n. ē corp' **A**scēsore ei' delectatiōis appetitus qz ei dñat qui proiciēdis est in mare penitētie. **D**istēdunt etiā nobis prefatay legum exēpla. qz magis hō de ppria salute qz aliena d; curare. **C**re cū a carne pñitit spūs superare est velut quedā collisio dānabilis r iniqua. **T**unc eni spūritus assumilatur ei qui collidit in causa

status p[er] a cum dominus accepta pecunia vel alias maliciose p[er]mittit se a seruo in status iudicio superari: q[ui] collosio detegeda est et datur p[er]mis detegeri et ad iudicatur ei seruus. Vbi ille qui colludit in e[st] status perdit ius in persona illi de c[on]stituta agere et applicat illi qui collusione detegitur. ff. de collusionibus. l. i. C. de i. si. Similiter cu[m] caro et sp[iritu]s sibi inuicem quasi litigantes aduerfent: cum sp[iritu]s habeat ius dominium sup[er] corpus: si p[ro]pter delectatione[m] acceptam a carne p[er]mittat se in t[er]tationis ca[m] seu lite superari per c[on]sentum est quasi collusionis peccatum. Quod tamen si p[er] penitentiam vel confessione[m] detegat caro in seruitutem redigit ipsius penitentie. Et tunc tollit dominium carnis a sp[iritu] p[er] uarietate[m] et subditur eide[m] sp[iritu]i penitentie: et cuius persona dicebat Apo. Loinhiber. Castigo. corp[us] meum et in seruitutem redigo.

Capitulum. viij.

Asus malus non imputatur alicui nisi ubi culpa iter uenit sicut medico non imputat si positione[m] dat. et infirmus aliquo casu fortuito moratur: ita q[ui] medicus non debebat in culpa ante factu[m] vel in facto vel post factum extra de cleri. ego. ad aures ante factu[m] de prebenditur in culpa q[uam] non est p[ar]t in arte ut q[ui] intronituit se de misericordia alicui pu ta est religiosus q[ui] intronituit se de cyrugia q[uod] officiu[m] non p[er]tinet ad ip[su]m extra de homi. l. tua nos. In facto aut deprehendit in culpa q[ui] non dedit positionem iuxta traditione[m] artis imo iniebat pendente[m] sue contra iura de p[ro]st. ca. ec. ne inuirtat. Et post facto deprehendit q[ui] circa custodia[m] infirmi apponit diligenti quod d[icit] nec excusat si custode[m] min[us] diligenti[m] vniu[er]s[is] ubi videbat periculu[m] imminere. ar. extra de officio archi. ca. q[ui]. Caueat ergo q[ui]o plures curas sinit

et semel suscipiat: q[ui] si infirmus cotinuum diligentiā exigit plurib[us] intentus minor sensus tali ad aures. ff. ad. l. aquit. qua actio. ne. §. h. r. l. e.

Capitulum. ix.

Incui? et dispedia vitada sit eius excepti habet a cōmune dine curie Romane. Neq[ue] p[er] postulatione[m] hoc acquiritur postularo q[ui] redditur

bilis ad hoc vt eligatur postulatione admissa vt extra. de elec. Innotuit in h[is] b[e]n[e]ficia tamen ordinem et si a iure p[re]cedat nō tenet Ro. curia. Nā si ab ea aliquis postulat postulatione[m] admittit nō sequit electio s[ed] approbatio postulatōis et postulat[us] p[er] electione[m] et cōfirmatōis habet et simit[er] extra de elec. Cū inter canonicos et hoc ideo facit vt existeret circuitus. Qui certe vitandi sunt vt. ff. de condi. indebi. l. domi[n]i et vt vitentur dispensia ecclesiarum vt extra. de elec. c. vlti.

Capitulum. x.

Digitatio interior peccati sine consensu operis nō tollit gratia[m] nec euacuat merita p[re]cedentia nisi sic cū delectatōe[m] morosa q[ui] tunc interdum est mortalis culpa. Exceptū hominū est q[ui] volūtas testatoris perfecta nō tollit solēne testamētum p[re]cedēs sed cū dectio tollit: vt. L. de testamētis. l. scimus. Si aut ergo morositas tēponis aucterit uti perfecta voluntate testatoris. Sic et morositas peccatoris augmētat culpa[m] ierionis cogitatiois: vbi p[er]uere cogitationes sicut dicit Sapie. i. separāt a deo. I. quando sum morose. a id sicut dicit Hido. Cū te nichil cogitatio cū tibi aliq[ui]d suggerit illud nō tibi teness animū calca serpens caput: calca p[er]uere cogitatione[m] intui. Est enī periculū in mora. Adnertēdu[m] tamen hic est q[ui] p[ro]prie loquēdo delectatio cogitatiois dicitur morosa non ex mora ip[s]is sed ex eo q[ui] ratio deliberatē circa ea immoratur nec ut equi expellit tenēs d[icitur] libent[er] et

aut vt atigerit anim respui debuerit. vt Augustinus dicit. xij. De tri. Itē nō. q[ui] cogitatio ip[s]e s[ed] nō ē peccatū morale. imo cogitatio veniale imputat: cū aliq[ui]s cogitat vult de fornicatione. vt de ea p[re]dicit: vel dicitur. Sed si aliq[ui]s circa cogitatione[m] fornicationis immoratur vt delectet de ip[s]o actu cogitatio ē peccatū grave immo etiā cōfirmat talem delectationem et absq[ue] cōfirmationis operis dicit esse mortalis.

Capitulum. xi.

Confessionem d[icitur] p[re]cedere diligens scie p[re]curatio et exaiatio. Nā s[ed] iura auct[oritatis] q[ui] secret vel ordinat. d[icitur] p[re]cedere p[er] triduum scrutiniū. vt i

capitur in feria. quarta p[re]cedere sabbatū ordinat. d[icitur] p[er] triduum diligenter iquiri de morte de p[re]s de infirmatione. i. titulo ad que[m] ordinat de estate. de loco i quo p[er]uersa ius ē. de scientia. de fide. et de alijs h[uius]modi et sic exaiari p[er] triduum p[er]tinuū. Sabbato q[ui] p[er]bat s[ed] p[er] p[re]sentat[ur] xxiij. di. q[ui] Si m[er]ito ante q[ui] penitens se sacerdoti in p[re]sente sine rep[er]it: vt beneficiū absolutionis et sacramentalis gratie p[re]secratione[m] recipiat d[icitur] semetip[s]o p[ro]prio diligenter p[re]curari: cōfirmat s[ed] p[er] triduum. d[icitur] diuini exaiare. vel p[er] triduum. de triplici t[em]p[or]e. f. de inuētute viri. b. c. et c. tenetur. vel per triduum. a. trip[er]s. de commissis in deum: in p[ro]ximium et in seip[su]m. vel per triduum. quia d[icitur] ee cōfirmatio penitentiū seu cōfessionem circa personas circa peccata et circa circumstantias peccatorū. Debet quozq[ue] fieri exaiatio penitentiis de tota vita sua quando vult generaliter cōfiteri et debet fieri exaiatio non solum de actibus peccatorū sed enī de circumstantijs. f. de cōfessione persone de loco. de facto. de cā. de modo. de tempore de auxilijs quibus operatus est Sicut in hoc versu continet. Quis quid vbi quib[us] auxilijs. cur quomodo q[ui]. Sicut cleric[us] vt dicitur est exaiatio non solum de persona et vita sed etiā de alijs circumstantijs.

Capitulum. xii.

Infirmitas grauius non est sustinenda. Sed est per penitentiam protinus remouenda. Nam s[ed] iura nō tollendū est grauius et ecclesie. v[er]o p[er] ueritatem inducere in grauius ecclesiarū non debent obseruari sed renouari extra de cōsuetudine. c. i. Sicut ergo est renouandū quod infert grauius ecclesie. Ita etiam est renouandū et purgandū quod infert grauius conscientie. s[ed] peccatum ex eo quod quādū retinetur. semper peccator ip[s]e ruit de malo in peius. Bre. peccatū q[uod] per penitentia[m] nō d[icitur] minor suo pondere ad aliud trahit et ad idem de p[er]t. di. iij. c. i. r. xxxvij. q. ij. r. c. pp. q[uod] bottaf apostol[us] debeat xij. di. deponentes o[mn]i onus et circumstantias peccatum et amantime autem peccandi cōsuetudo est que cōstetia[m] grauius p[er]t. filij hominū v[er]o quod graui cor indurat et agrauat.

Capitulum. xiii.

Diripiendi sunt spirituales viri nō per carnales s[ed] p[er] spirituales sicut clerici non sūt corrigendi vel verberandi p[er] laicos: sed nō per clericos. v[er]o si pelatus p[er]tret subditos siue monachos siue alios: non per clericos sed p[er] laicos v[er]o esset excommunicat[us] et qui p[er]ciperet et qui verberaret. vt extra de sen. et com. vniu[er]s[itatis] nisi forte sint incorrigibiles: qui non possunt comode per clericos comprehendi. Tunc. n. per laicos p[er]t sunt dum tamen non plus se extendat violentia laicorum: q[ui] requirat rebellio clericorum. vt. ff. de senten. excom. vt fame. §. laici. Item correatio pelati debet esse moderata. Nam si esset nimis atrox et violenta in clericum ita vt mors sequeret nō trā seunda esset sine punitione. Vnde si subditum suum non habito respectu ad ordinem sibi datum. ep[iscop]o cedi crudeliter iniecit. et in continentem mortuus fuerit homicid

da indicat. ar. li. di. si q femina. Si aut per viii. menses vel amplius vel m̄ ad arbi triū iudicis redigēda vixerit et postea moriat. spūs p̄sumat et alia infirmitate. tñ suspendendus est dñs ad tempus vel vsq ad duos menses vel secundā q videbit inspecta p̄sona vt extra de clerico p̄sore. Doctores et si se nō emēdauerūt postea de ponatur. vt. c. l. i.

Capitulum. xiiij.

Corpora sanctorum post resurrectionē erūt et p̄miabunt i celo. sicut et spūs eorū et s̄str corpora dānatorū in inferno. Tenet. n. i. boie spūs qñ vicē viri. Caro aut qñ vicē vxoris. et fm iura vxor segt forū mariti vt. ff. de iur. i. o. i. l. penult. Et de incol. vltima. ff. ad municip. ca. q. 2. l. de iur. c. vltimo. r. l. filijs. §. j. S̄str etiam caro segt forū spūs. quia vbi p̄miat. vel p̄nuntur spūs etiā caro. Luce. x. Tunc et eum qui bz p̄tēnt aiaz et corpus mittere in ge benā. Longruū enim ē vt sicut h corpus si mul cū aia peccat vel meretur ita tadē si mul cū aia p̄niat. vel p̄micit et ideo p̄dē dicere aia beata de corpore. Volo pater vt vbi ego sū illic sit et minister meus. Nā sicut corpus h iungit aie ad ministerium laboris ita in celo ei copulabitur ad confortium. mercedis.

Capitulum. xv.

Damnati q sunt in inferno. nec suffragia valent recipere in quo differūt ab his qui sunt in purgatorio. nec ipsi alijs cōferre possūt. in quo differunt ab his q sunt in celo et in mundo. Unde in hoc damnati assimilantur clericis suspensis quibus secundū iura bñficia p̄ferri nō possūt extra de erate et qualitate ord. p̄. cū bone memorie. nec ipsi alijs possūt p̄ferre. vt extra de cōcessi. p̄. vel ecclesie non vacan. qm̄ diuersitate. S̄str dānatū suffragia p̄ferri nō possūt. qz in inferno nulla ē redēptio sicut

patuit in diuitie epulone. Luce. xv. Similiter et ipsi bona alijs conferre nō possūt q bonis oibus s̄str p̄nati ps. Nihil inueniunt oēs viri diuitiarū in manibus suis.

Capitulum. xvj.

Damnati dāni culpa aliqñ ē excusabilis. nam aliqñ excusatam mod⁹ vt cū qz se defendēdo vā nā dedit tūc enī nō tenetur vā tñ modū seruauit. Tal. n. culpa caret qz legem fecit. ff. de iustitia et iur. vt vim. aliqñ. No excusat eū mer⁹. Nā quencūqz sero me petēte q̄uis nō p̄cutitē iurificet licet sufficit enī terror armorū. Pac et rōne excusor si furē nocturno tpe interfecero. vt dñ in tabernario reposcētē lucernam vt in cū clamore h testificet sed de die nō lz nisi se telo defendat. sed si potuit ipm̄ cape non occidendo et tñ occidi tunc teneor. ff. ad. aquil. l. iij. §. ff. r. l. v. r. l. si et plagis. §. tabernarius extra de homicidio. c. ij. r. iij. Aliquando No excusat cum impulsus qz hinc culpa ē et est qui sterius impulsus. vel verum violentia damnum dedit. ff. ad. l. aquil. quemadmodum. §. si nauis. r. l. si et plagis. §. in diuino capitolio. Tercia causa damni iferentis aliqñ ē an factū. aliqñ in facto. aliqñ post factū Antc factū ē factū cū aliqñ male p̄posuit lapides in plantatio et p̄terea lapides ceciderūt et dāni dederunt vel i stipulaz suā ignē apposuit in ventoso vel quia non adhibuit diligentiam quē debuit de damno qd sequit tenet. qz qui occasione damni dat damni dedit videt. Porro si oēm diligentiam adhibuit quam debuit. ita qz nihil dimisit de p̄p̄tibus nō tenet. ff. ad. l. aquil. qui occidit. ff. bac. r. l. g. foneas. r. l. idem iur. §. nullone. l. si seruus. §. h. explanato. extra de iur. iur. et dāno dato. ff. egressus. Quādoqz No op̄a legi factū. vt in medico qui bene fecit et postea circa curam negligens fuit. Quādoqz aut est in facto. vt si medicus imperite secuit. ff. ad. l. aquil. qua actione. ff. ad. l. idem iur. Et probantur bec tria extra

et quali. ad aures et de homicid. tus nos.

Capitulum. xvij.

Dabolo renuciare d̄z bō et oibus p̄p̄ia eius pluribus de causis. s̄stribus his quib⁹ epi renuciatio admittit. Sunt enī de iuste cause qb⁹ talis renuciatio admittenda. Conscientia criminis nō cuiuslibet sed illius d̄tarat pp̄ qd ip̄s officij excoisio post peracrā p̄niaz et ip̄s pura si sit enorme delictū. fm ber nar. qof. et hosti. Et dicit enorme delictū fm. hosti. b̄d̄. d. l. de minor. i. q. vij. si quis dñm de. ff. d. l. c. j. Item beret. i. qus. post vlt. sanarū cicatit. remanet. i. q. vij. si q. Et simonia in ordine. extra de accusa. in. quibus. C. Secunda causa ē debilitas corporis. nec ois debilitas q̄ ex infirmitate et foecitate. p̄cedit sufficit sed illa d̄ntat p̄ quā impotens redditur ad excoisidūz officij pastoralis. Tercia est defectus sciētie sed spūs desideranda sit eminēs Icientia in pastore in co tñ est competens tolerāda extra de elect. qualiter. Quarta cā ē infirmitas plebis. qñ lz adeo dure seruis existit. et in rebellionē sua ita pertinax inuenit qz prelati nequī p̄ficere apud ip̄as qz in mortis periculū immincat iusta est cā renunciationis. extra de renū. ad supplicationē. et extra de elect bone mēorie. Hoc periculū itelligit fm qz parochiani ipm̄ capi valiter p̄sequuntur. In quo casu supior ad que spectat et ex officio. et si nihil petat euz trahere d̄z arg. extra de rez permuta. que ff. sine qz aer cidē ē pessimis et mortifer. extra. bi. quorūda. Sexta cā ē grane scā delia lz qz de ipo plato grauitat scandali sunt subditū. Septima cā ē irregularitas p̄p̄e vt si bigam⁹ et tunc non remanet. vel legitime natus et tūc ex dispensatione remanere potest. vt patet extra de renū. nunc videm vbi ista plenius exponūt. Ois at p̄dicta quodammodo diabolo competunt qz ip̄e crimina enormia suggerit vt heresia et simonia et homicidium Job. viij. Al

le homicida era rab inūio rē. Ip̄e quoqz vires nostras tam spirituales qz corporales ifirmat et confringit. ip̄e obscuritatem nobis dabitaria et ignorātie ingerit. Ip̄e sua malitia perinat et imutabilis existit. et insuper nos ad periculum eterne mortis pertrahit Capitaliter enim nos persequit. et pessimo nos statu venosio suggestioni inficere conatur. Graua etiam nobis scā dala suscitāt et inducit et dum affectū spiritus a ratione recta subtrahit. et voluptati carnis per consensum coniungit quasi bigamiam irregularem efficit ex quo etiam adulterina proles carnalis operis procedit. Et quibus omnibus patenter apparet qz diabolo renuciandū est et omnibus ei⁹ pompiis. A postolus. i. Corin. x. Nolo vos socios esse demoniorum. Et Ep̄. iij. Nolite locum dare diabolo.

Capitulum. xvij.

Divortie vel odij ignem incendentes excludunt a consortio sanctorum sicut incendiarij ecclesiarum excluduntur per excommunicationem a consortio fidelium. Nam incendiarij ecclesiarum qui scilicet ecclesiam vel locum religiosum vel cimiterium. vel ea que sunt infra spacium priuilegiatū. vt legitur. xvij. q. iij. sicut antiquitus incenderunt vel effregerunt sunt excommunicati ipso iure. Ita qz ex quo denunciati sūt in ecclesia nō possunt absolui nisi per papā. vt extra de sēten. excommuni. tua nos. c. conquesti. Et cipiatur tamen mortis periculum imminens vt extra. e. vt super eo. r. c. in litteris. Alij at incendiarij scilicet aliorum locorum non sunt excommunicati sed excommunicandi. Et excommunicati non absoluntur nisi si damno restituto et iuramento p̄fictio. qz ignem vitiosus non apponant vt. r. iij. q. vlti. pessima. Et beredes coguntur satifficere damnum passis. Consuetudo tamē approbata vt dicit Hostien. reddit ita. les incendiarios excommunicatos ipso iure quāuis denunciati non sint. siue in

ecclesijs huc in villis incendijs dnmiserint
 voto malo. Consecratio aut pscranda e
 cu fit optima legi interpret: vbi aut
 consecratio no apparet sententijs est cu alio
 scz q; incendiarij alioz locoz q; ecclesiara
 nec sunt excomunicati sed excommuni-
 candi. Si ergo per excommunicatione ex-
 cludit a sortio fidelium qui incendijs ecclie
 suam vel templu materiale. multo magis
 excluditur a beatorz sortio q; icedat igne
 discordie vel odij repli spuale scz ante ps.
 Incenderit igni sanctuarium tuum.

Capitulum. xii.

Dubia in quibus veritas
 periculosa ante dno trahit ad
 partem et psumptioem tu-
 moris extra v p d f a b i n-
 uent. Ideo in dubio scz
 iura psumit quis excom-
 municatus extra de sen.
 ecc. cu de fides. Et in dubio psumit
 q; fornicator. rrr. q. v. aliter. r. c. nostrates
 Et in dubio psumit q; pagan? sine
 no baptizat? de psecra. di. iij. paruos. c. si
 nulla. r. extra de bap. c. i. Item in dubio p-
 sumit q; no ordinatus. rrr. vij. di. ps bye-
 ri. Itē in dubio psumitur ecclia no psecra-
 ta de col. di. i. solemnitates. r. c. ecclia. No
 randū est h q; iuriste distinguunt multiplicē
 psumptionē. Est. n. quedā psumptio iu-
 dicis r; otumacie bois. vt qn ebs citauit
 clericū suū r non redit ad ecclias. psumit
 iudex q; habeat eccliam. p. derelicta ar. s
 frodo sensu. vij. q. i. p sentiu. Sz h psumptio
 bñ admittit pbationē pñā. Et. de bac et
 legit. ij. q. v. oib? nobis circa finē. Alia pū-
 ptio ē fame. vt qn q; isamarē. nec appet
 alia idicia r bec admittit pbationē i pñā
 aliq; p igitione aliq; p pargationē. Alia
 No ē nature. vt si pater exheredauit filiū
 psumitur q; fuisse. q; no pmitit natura
 psumere q; fili? patre offēdat. L. de inoffi.
 testō oi mō. r. auten. nō liceat pñ. q; null?
 affectus vincit paternū vel maternū. L. d
 cura. fur. l. vlti. Et bac et psumptioe ptingit
 q; no psumit frater. p fratre falsū testimōi

um dicere matre in crimine heresio vel e
 alio grani Male eni sed? no pmitit q; q;
 falsi criminis suspicari. extra de cōba cca
 mulca. j. r. c. vlti. Alia No psumptio ē iuris
 tātū. vt cu ius psumit aliqd. sz non statim
 ius sup psumptio. vt si vir dū fuit cū vxo-
 re suā i lecto. psumit ius q; ea cognouit. si
 ipse h dicat q; ius vxor neget. r. de de hō
 fa. impu. p tincbat. r. c. duo pueri. rrr. q. i.
 si q; accepti. r. nō admittit pbationē
 i pñā. rrr. q. i. nec aliq;. Sz notādū q; ali-
 qn lex fingit bonū. q; caso malū psumit.
 Alia i libere mulieris. p tione r; cobabi-
 tatione lex fingit matrimoniu. Sz rāu. nup.
 i libere. Canon. No psumit stupra seu pñā
 bernū q; pñā nisi pbel matrimonium
 rrr. q. v. c. i. r. i. Et hoc q; pñā q; ac-
 dere pot ex cladesina. desponsatione. Alia q;
 nis vere matrimoniu cōtractū fit iter ali-
 quos si tā alter diuertat nō distriget p
 clēsiā nisi matrimoniu. pbel. rrr. q. v. s. d
 ita. Et Itē fm psumptioe iuris si cyrogra-
 phū cancellarū sit psumit debitor libere
 tus nisi pbel pñā. Sz pbationib? si cyro-
 graphus. Et instrumentū r; lris statū pa-
 ma facit nisi p pbatur extra de pba. post
 testimoniu. L. de pba. iubeim? Et Itē pū-
 mit a iure q; q; q; h; vxor de boīs mari-
 aggerit nisi pñā pbel. ff. de donat. inter
 virū r vxorē qn? nuciū. L. de donat. inter
 virū r vxorē. Etia sic i clerico administra-
 tionē bñte. Dū si relinqt clerico ab extra-
 neo psumit relictu iuratu ecclie. nisi con-
 tra pbel extra de testamētis registi. Itē
 psumit ius q; qualibet sit idoneus nisi pbe-
 tur pñā. extra de scruti. an. or. sac. c. i. r q; sit
 soluendo. ff. de pñā. r. c. si creditor in f. r
 psumit q; qualibet sit bone fidei nisi pbel
 male. L. de uct. l. penul. Et ideo qui doli
 dicit. doli d; pbare. ff. de pbationib? q;
 nēs. §. qui dolo. Dns in Babilon? au-
 men parthen. episcopus dicebat. q; potius
 debem? psumere malū q; bonū q; p vxo
 bono inuēiūt decē mali. Et mlti sūt voca-
 ti pñā No electi. Sed illud quod dicitur
 est in contrarium sit de equitate r; boni

ius iuris. Et quia de omnibus dubijs be
 nigna interpretatio fieri debet. extra de re
 pñā iuris. c. dote. Et similiter quedā glo-
 sa super epistolam ad Ro. dicit. q; dubia i
 iudicium partem sunt interpretanda. Dū
 theologo dicunt q; et leui de aliquo malaz
 opinionem habere absq; sufficienti causa
 q; a iuriam sacre. Et q; nis contingit
 sit impetantem sepins falli circa malos
 de quibus bonā habet opinionē. rā metius
 est bonā opinionē habere de malis p talē
 deceptionē q; rari? falli. r; habere malam
 opinionē de bono homine. Dicunt etiam
 theologo q; habere malā suspicionē v ali-
 quo a iudicis indicijs potest puenire cer-
 titudo. Dno mō ex hoc q; aliquis malus
 est ideo et leuibz de aho indicat malū.
 Et secūdo ex odio r; inuidiā ad alterū. r;
 qui facilius de eo suspicatur malū. Et
 tertio ex longa experientia. Vnde philoso-
 phus in ij. R. dotoz. dicit q; senes sunt ma-
 iore suspiciosi quā multoties experti sūt
 aliorum defectus. Prīma due cause ma-
 nifeste important peruersitatem affectus.
 Tertia dimittit de ratione suspitōis q;
 experientia ad certitudinem proficit. Et no-
 ta etiam q; et leuibz indicijs de bonitate
 alterius dubitare est veniale. sed pro certo
 r quasi diffinitū ex leuibz indicijs mali-
 tiam crimare si sit de grauibz non est si
 ne peccato mortali. quia non est sine contē-
 pta proximi. Iudex autem si ex sola suspi-
 tione procedat ad aliquem condēnandum
 cū manifeste sit contra institūta semper mor-
 taliter peccat. Alia psumptio est iuris r;
 de iure. vt cū ius fingit aliquid r; statuit super
 feno r; bec non admittit pbationē in cō-
 trariū. vt si q; semel deierauerit nunq; ad-
 mittit in testimoniu quā psumit q; sem-
 per deieraret. extra de testibus. testimoniu
 Itē si aliqua mulier inuita tradat marito
 r; babuat secū per annū r; dimidium. d; ce-
 tero nō potest reclamare. Itē si permittit
 se cognosci. q; nis non habeat annos legiti-
 mos. Alia r; carnalis copula facit de spō
 salibus matrimoniu iure psumete q; cō-

ferentia. r; de hac psumptioe ius facit. vnde
 dicit psumptio iuris r; de iure. extra de
 sponsalibus. Ad idem extra de desponsa-
 tionibus. impub. de illis a nobis. Et andoq;
 tamē ius fingit aliud esse q; sit. Nam fin-
 git mulierem stipulatā dotē. que non ē si
 palata. L. de rei. vxor. ac. l. j. in prin. Fingit
 etiam natum quod non est. ff. de sta. bo. q;
 in vtro. Item fingit vivere q; nō vixit.
 Insti. de exco tu. §. filij autem. Sed r; fingit
 non esse natum quod natum est. ff. de libe.
 r; posthumis cuius testimonio. §. lici? pte-
 terca fingit non conceptum quod nascitur
 mortuum. ff. de verborum significationib?
 qui mortuū. Alia est psumptio qualitate
 r; facti. que etiam est de iure. quia scz ius p
 pter qualitatem facti psumit quid bene
 vel male acutum. Unde dicit per exteros.
 Nam si quis simpliciter humiliter r; con-
 tinenter vixit. r; cum honestis r; discretis.
 libenter conuersetur psumuntur ei? opa
 bona r; recta. r; munda. Et econtra si liben-
 ter non orauerit non ieiunauerit nō humi-
 liter se babuerit. sed cum luxuriosis lufori-
 bus r; potatoribus se exposuerit bñis ope-
 ra psumi possunt in honesta r; mala. Et
 ex malo quoq; opere psumitur mal? ani-
 mus. extra de elect. §. fms. r; extra de cleri-
 cis non resid. c. i. Et impudicus oculus im-
 pudici est cordis nunciū fm Aug. rrr. q.
 v. nec solo. r. c. qui viderit. Et quicquid in-
 iuriosum sit aut dicitur psumitur animo
 iniuriandi factum aut dictum nisi contra
 probetur vt. L. ad. l. cor. de sic. l. j. r; de iniu-
 rijs siue conuictijs. licz delinquens dicat q;
 ludens fecerit. Alia ludus notius in culpa
 est. ad. l. aquil. nā lud? Et ideo nō debz re-
 manere impunitus. ff. de furtis. in furti
 actione. §. vlti. quis enim ludos appellabit
 et quibus crimina oriūtur: vt in pñā. ff. ve-
 teris. §. illud notat. Ideo psumitur de fa-
 cili cōtra vsurarios q; psumuerūt exercere

Capitulum. xii.

Demosynarum dispensator
 si habet i domo vel familia
 §. iij

vel collegio suo indigentem non debet cu negligere. quia propinquus est vel collega cuius exemplum est i ecclesiasticis electionibus. Non enim prohibetur aliquis eligere consanguineum dummodo sit idoneus. Et similiter si idoneus in ecclesia in q facienda est electio inuenitur de ea est eligendus. vt. xliiij. di. in nomine domini. lxxij. di. nullus inuitus. Sed in hoc est differentia quia in electionibus est in fauorem cuiuslibet congregationis indultum vt de se eligat si ibi idoneus inuenitur. lxx. di. nec emeritis. r. c. nullus. Doctus Gregatio bene uari fauorabili renanciare r alium eligere vel postulare tota vel maior pars. congregationis ipsius qm in ea aliquis dignus existat. vt extra de elect. cum vintonensis. r. c. cum inter canonicos. sed in elemosynis dandis dicit Apostolus. i. Timoth. v. q si quis suorum r maxime domesticorum curam non habet fidem negauit r est infidelis dicitur. Unde magi contumtus est alij necessario preferendus ceteris paribus. Puta si alius non occurrat magis indigens vel eque indigens r melior vel reipublice utilior. in quibus casibus preferendus est coniuncto.

Capitulum. xxiij.

Aror vilis toleratur. Lius exemplum. est quia cu seruus no pot sit esse iudex. quia nec arbiter quod minus est. ff. de arb. pedius. §. si. Tamen si credatur liber r sententiam ferat. tenet sententia propter utilitatem eorum q apud cum egerunt. ff. de offic. prefecti. barbarius. tamen in veritate iudex non est ar. ff. de. cur. habemus medefanus. Ad idem i si. de test. §. sed neq. l. de testi. l. j. de la. ti. lib. toll. l. j. §. sed r qui domini. l. §. sed r si quis hoi libero. Sic dicimus de excoica to. ar. extra. de. pu. c. si. Et ex de ecce. excoiprione ex. de sen. r re iud. ad. pbadu. Et Tre si quis gorat se pro legato cum non sit. cer

te valebunt eius sententie si boies ad ipm tanq ad legatum bona fide recursum babuerint. ar. ff. ad macedoniam. l. iij. Item error intentionis qui est sine dolo aliquando excusat licet non ex toto quod patet per exemplum in rapina. Nam raptor non dicitur qui violenter rem alicui rapit nisi dolo malus inueniat. quia si quis rem p priam alicui violenter auferat credens sibi interesse tunc cessat actio raptoris. l. j. talis mulctetur per constitutionem. si quis in ta. ta. Insi. de vi bonorum rapti. §. nec di. talia r precedenti. Et Item si publicanus pecus meum adduxerit duz putat me aduersus legem. vectigalis aliquid commisisse r sic moriatur non tenetur quis errare. Secus si ideo inclusit ne pascatur r fame perierit. quia tunc tenetur. ff. de iust. l. iij. §. si publicanus. Et Item error peccatum assimilatur errori cmentium r venditum interquos contingunt plerqz sex r rores impediendes contractum emptiois r venditionis. Primus est in precio vt si puto vendere decem tu putas emere quin qz secus econtra. ff. locati. l. si locem. Item error est in hypocrisis qui opera penitentiae vel iusticie que sunt magni valoris. vendit vili precio humane laudis. Hoc enim est quia hypocrita premium humane laudis maioris valoris estimat qz sit. Et Secundus error est in contractu. vt quia puto vendere tu putas tibi donari. ff. de rebus cre. si ego. Similis error est in malis prelati ecclesie. qui bna ecclesiastica. pro libito suo tractant tanq libere sibi donata idest tanq essent veri domini cum tamen sint non domini sed dispensatores r ministri. Et ideo in fine inuenient ea caro precio sibi vendita grauem scilicet penam pro eis exoluentes. Et Tertius error in corpore idest in ipsa re. vt quia puto vendere sempronianuz tu putas emere cornelianum. vt. ff. de. in venditionibus. sed quid si vendi tibi petrum cocum cum sit pellicanus r si is qui cocus est martinus vocatur. si habui nota nomina seruoium tunc is de

boni qui nominatus est. sed si non habui nota is videtur venditus cuius artificium est adiectum. ff. de rebus du. qui habebat. Talis error est inter diabolum r luxuriosum. Cui diabolus offert opus carnis. r ille accipit credens emere idest percipere solam delectationem r diabolus intendit emere magis amaritudinem. quia voluntas nris habet exitus vt dicit Boetius deurbatione quinto. Non ista illius cura quasi adhibendum. Et quartus r quintus si in substantiali qualitate sine materia creetur vt si es pro auro. vel plumbum pro argento destruat. r si etiam auro veniat pro vino quod ab initio aurum fuit emptio non valet. sed si postea aurum sit quis eadem proprie substantia. est. Est enim idem corpus probatur hoc eodem in venditionibus. §. vltio. r. l. alioquin. r. l. aliter. Sed si i parte creetur i substantiali qualitate tenet pro parte in qua non creatur. vt. ff. de ead. titu. qz tamen. l. i. cum ab eo. §. vlti. Item error est in auaris. qui quasi plumbum recipiunt pro auro r aurum pro vino idest corporalia pro spiritalibus r temporalia pro eternis. Appreiantur enim magis plumbum qz aurum idest magis temporalia qz eterna. Et sextus est si creetur in terro. vt puto vendere pectam. tu putas emere puerum. secus si putas emere virginem cum iam sit corrupta. vt. ff. de. aliquoz. §. qz r si ego. Sed videri scias corruptam tenetur actione ex empto ad retoluendum contractum. ff. de act. emptie. r vendi. ex empto. §. si quis virginem. Et Item si erretur in esse nulla est emptio. vt si tibi vendo domum que iam combusta est r vterqz ignorat. Talis error etiam inuenitur i hypocrisis. qui dare deo videtur feminam idest carnes inquantum macerant eam per penitentiam. sed deus vult puerum idest spiritum purum. Et Item vendunt domum iam combustam. ille scilicet persone que cum luxuriata fuerint in christo voluit nubere sicut dicit Apostolus prime Timoth. v.

Capitulum. xxij.

Communicatus affirmatur ade qui fuit expulsus de paradiso r separatus ab angelorum confortio r priuatus eorum allogo r etiam priuatus est ligni vite. Denique tertio. Per primum significatur q excommunicatio excludit a regno celorum. et eo q excommunicatio si recte fuerit ligat et quo ad deum. Matthe. xvi. Quodcumq ligaueris super terra r c. Et eo qo q fuit separatus ab angelorum confortio r colloquio ostenditur q excommunicatio separa a communionem fidelium. Et dicit lex q maioris pene visum est no versari inter homines vel hominum care re suffragijs qz cipi extra ciuitatem. puta i exilium delicti r nemoris. Et ne sanctum baptismi rebite. qui sanctus Et alibi Bonitus a rege r excommunicatus equiparatur. vlti. l. feudozum. Et eo qo q adda fuit priuatus est ligni vite ostenditur q excommunicatio separa a sacramentis. q. iij. nemo. r hoc intelligitur de excommunicatione maiori. Item excommunicatio tollit homini gratiam. cuius similitudo est. qz eliditur r scriptum si ab excommunicato fuerit impetratum vt extra de eta. r quali. ordi. p. si. cum bone memorie. r extra de p. ba. c. vlti. Item nota q excommunicatus a iure pro aliquo delicto potest etiam exco muniari a iudice. Cuius excoptu apparet i statutis facis contra libertate ecclesie. extra t. Inia exco municationis. Et ca q ponunt ibi sex casus. i gbus ipso iure maior exco muniatio icurritur secudu Hostien. Primus est q de cetero seruari fecerit statuta. edicta r cofuetudines introductas i libertate ecclesie nisi ea de capitularib sine cartulariis suis vel alijs libris. xi. q. j. §. r hec si qo antiqta. Intelligas quo ad statuta i scriptis redacta ista duos meles post huius publicacione nisi non fecerit aboleri ergo in duobus casibus sunt tales excommunicati quo ad statuta. Et Primus est si ipsa infra

duos menses de libris suis non delerint
Secundus est si ipsa servari fecerint. ve-
 rum quo ad consuetudinem in uno non scilicet
 si ipsas de cetero servari fecerint. Alius ca-
 sus est in his qui de cetero talia statuta fe-
 cerint. Alius contra illos qui talia statuta
 scripserint. Alius contra potestates consule-
 res et rectores et similes locorum ubi huius
 statuta et consuetudines de cetero edite fue-
 rint vel servate subaudi quamvis non sta-
 tuerint vel servare fecerint. ut sic differat a
 precedentibus casibus. Alius est contra il-
 los qui secundum ea presumpserint iudica-
 re. Alius contra illos qui scribere presum-
 pserint iudicata. sicut hoc omnia colliguntur
 extra de sententia exco. noviter fra-
 ternitati tua. Omnes tales secundum do-
 ctorem. excommunicati sunt ipso iure. Sed
 quis adhuc a iudice possunt excommuni-
 cari. etiam subditur in decretali. Ideoque
 fraternitati tue mandamus. q. i. consiliarios
 et officiales civitatis ipsius nisi statuta ipsa
 delicta fecerint et idonee sicut res exigit ca-
 verit q. similia de cetero non debeant at-
 tēre. excoicationis nisi am. p. mulgare pro-
 curs. subaudi ratione contumacie quia no-
 luit idonee cavere. Insuper excommunica-
 tos denuncias. quia hoc attentat. ut extra
 de sententia excommunicationis noviter.
 Sed adverte q. non est absolutus vel absar-
 dam si excommunicatus a iure iterum di-
 camus excommunicari ab homine. Nam
 excommunicatus excommunicatur extra
 de sententia excommunicationis. cum pro-
 ca. Ad addit q. debeant idonee cavere et
 intelligit sub certa pena et ipsohēca vel datit
 sufficientibus fideiussoribus. ar. extra de p-
 sumptio. literas. Et hoc notat satis mens
 verborum idonee sicut res exigit

Capitulum. xliii.

Altras committitur i spiri-
 tualibus sicut et in tempo-
 ralibus et corporalibus. Nam
 falsitas in temporalibus com-
 mittitur quous in scripto si-
 uc scribat quis falsum sive

deleat verum. ut res idest rei veritas non ap-
 pareat siue sit testamentum siue instrumentum
 publicum vel privatum. siue sint tabule lignee
 siue ceree vel rationes. ut. ff. de crimine fal-
 si. l. i. §. que in rationibus. et. l. paulus. §. pu-
 lus. **Secundo** committitur falsitas in di-
 cto. ut testis falsidicus et iudex scienter in-
 que contra constitutiones iudicium et que
 stant vel iudicium corruptum et recipiens pe-
 cuniam ne veritate dicat. vel ut teste infra
 at locutionem pravam edocendo vel qui
 falsis legibus vitur allegando. et sic com-
 pilatio antiqua non videtur alleganda. Et
 hoc probant. ff. de crimine falsi. l. i. §. Item
 qui ob instruendam. et. l. sed si aliquis. §. q
 iudicem. et. §. sed et si iudex et. l. eos et. l. vitur.
**L. de veteri iure in. l. ii. §. hoc autem et. §. ad
 dem penam. Et si quis mendatur prebdi
 vel principis et per obreptionem aliquid ob-
 tinuerit non tenetur ut. ff. c. si quis oppes-
 scribit. unde et mendat impetrator debet ca-
 rere impetratis. extra de impet. super litem
 ris. L. si contra ius. vel. vit. pub. et si de le-
 gibus. et de div. appo. l. ij. Ideo puniendi
 sunt iudices qui venant peccum se qui falsi-
 tatem. L. si contra ius vel vit. pub. l. puniri
 Falsidicus autem testis tribus persona
 est obnoxio. **Primo** deo. ideo imponi-
 tor ei penitentia septem annorum. ut. q. i.
 quicquid. **Secundo** iudici. ideo infamis
 fit. xxij. q. i. si quis convictus et verberibus
 castigatur. v. q. valli qui vel extra ordinari-
 punitur. ut. L. de testibus nullum. **Tertio**
 priorimo et ideo iuxta modum lectionis
 punitur. iii. q. i. Nihilominus. xi. q. ii. quous
 quis. Unde falsidicus testis peccat contra
 deam assumens cum in testem falsi.
 Sed contra iudicem peccat faciens eum
 condemnare innocentem et absolvere rei
 Sed contra priorimum peccat faciens ei
 iniuste damari. **Item** dicto commi-
 nit falsum advocatus vel procurator. quia
 adversario secreta cause aperit vel instru-
 menta prodidit. ff. c. is qui deposita. ff. de
 peno. si quis aliquid. §. si quis instrumen-
 tum et. §. instrumenta Aliquando citati ob**

gnatur ad interesse. xii. q. ii. si quis de cle-
 ricis. Alias tenetur iniuriarum. ff. de posuit.
 l. si quis tabulis. ff. ad. l. a. quous. si quis te-
 stamentum. §. sed et si quis tabulas Et et
 natio proditor dici potest. xvi. de clericis. et
 si falsum committit qui secretum aperit.
 extra de offi. delega. olim magis. **Ter-
 tio** falsitas committitur in facto. ut in mo-
 na et mensura. ff. de quicquid et. l. lege et. l.
 pen. §. extra de contraben. nupt. c. i. Et
 ponitur exemplum de bis qui nunnos par-
 am referunt vel sinterant In quo casu li-
 beri bestis subijciuntur. scruu victimo da-
 nantur supplicio. Sed etiam de dimina-
 tione babes extra de iur. iur. c. quanto.
Item ponitur exemplum de eo qui auro
 aliquid vetij addiderit vel argenteos. nu-
 mos adulterinos fuerit. vel coram tale
 quid non prohibuerit. vel numos stanco-
 seu plumbeos emerit vel vendiderit. dolo
 malo. Qui tamen falsam monetaz percus-
 serit si in totaz formaz nolerit. suffragio
 iuste penitentia absolvetur. **Primo** mendax
 autem falsus duplex pena imponitur. et in su-
 per relegatur. ff. de eo qui falsum. l. i. vitima.
Item facti committitur falsus in partu
 supposito in quo primata est actio. Nam
 de eo soli accusant parentes. vel hi ad quos
 ea res pertinet non quilibet ex populo. ut
 publicam accusationem intendant ut. ff. de
 eo qui falsum. §. i. et in. l. comel. §. i. et in no-
 rum sigillorum corruptione. extra de fide
 instra. inter dilectos. **Quarto** committit
 in vitio ut si quis vitur falsis literis. vel in-
 stramentis. et huiusmodi ab alio confectis
 vel impetratis. **Item** si quis se pro mili-
 tate gesserit cum non esset. vel illicita insignis
 vitus est. vel falsis diplomate idest inter-
 dicto certi loci itinerare. hęcusion via comca
 nec et talis est proo admitti qualitate gra-
 vissime puniendus. ff. c. eos. qui. §. vitimo
 Et idem est in non ordinato qui gerit offi-
 cium ordinati extra de clericis non ordina-
 tis et ministris. c. i. et. ii. **Ad e** in eo qui sub
 preteza clerici cum hoc munus non imple-
 at ab his se muneribus subtrahere conat.

L. de fa. san. ec. g sub ficta. extra de vita et
 bone. cleric. c. finali. **Item** dicitur in eo qui ad
 non sit clericus rancu clericus mittit diffi-
 cium ecclesiasticum obtinere extra de tran-
 sationibus et litteris extra de rescriptis
 cum a deo. Spiritualliter autem hoc qua-
 druplex falsitas referri potest ad quatuor
 genera peccatorum. quia falsitas scripturę
 pertinet ad hereticos qui sacras scripturas
 que sunt velut instrumenta vel testamenta
 dei. Unde et veteris et novum continent te-
 stamentum. falsis glosis et expositionibus
 depravant et corrumpunt. Falsitas autem
 dicti generaliter pertinet ad mendaces
 quorum sunt variis generis inter que preci-
 puum et pessimum est mendacium in do-
 ctina spirituali contra fidem et bonos mo-
 res. Sed falsitas facti refertur ad hypotri-
 tas qui falsam monetam idest bona opera
 quibus celeste regnum merari possunt
 Falsitas autem vitus refertur ad demones
 qui semper contra nos falsitatem et dece-
 ptionibus vitantur. et precipue quando tras
 figurant se in angelos lucis pretendentes
 et esse quod non sunt. **Ad omnes** de falsi-
 tates vitę de iur. subditur et cavende. **Ad**
 vi. Attendite a falsis propter te.

Capitulum. xliij.
 Auroz mali presumunt qui
 ipsum prohibere et impedi-
 re potest et non facit. Cuius
 exemplum apparet in cleri-
 corum defensione quia in-
 vide in canonem late. fortitue ab ipso
 iure et maiori excommunicatione ligatur
 qui potest defendere clericum et violenta
 manu iniectione et non defendit. extra
 de senten. excommuni. quante presumpcio-
 nis. **Hoc** enim non solum restringitur ad
 illos qui tantum ratione patus et officij. hoc
 prohibe possunt. xxij. q. iij. de re. et. duo ista
 nomina. Sed etiam intelligitur de illo qui
 et si non ratione potestatis vel officij hoc
 prohibere potest. potest tamen aliter. pata
 quia scit hoc fieri debere per illum. **Et** si
 diceret caveas ne illud facias statim alius

abstineret. ut patet satis aperte in l. de re tali quando dicitur ne autem solos violentia huiusmodi accores id est qui hoc faciunt vel precipiant hoc fieri vel in hoc expresse consentiant aliquorum presumptio criminis puniendos facientes et consentientes pari pena puniendos catholicae condempnas auctoritas eos delinquentibus laedere interpretatur qui subaudi quis expresse non consentiant tamen hoc fieri debere scientes. cum possent subaudi nudo verbo in hoc prohibere manifesto facinori desinunt obviare. l. c. di. s. i. z. c. sequenti z. c. error. c. lxxvi. di. faciat. ff. ad se. con. filia. l. ij. s. potui esse z. s. sequenti z. s. pen. Et hoc bodie co probatur i. qui. di. y. nimo extra de sen. et cdi. di. in iur. Quod habendum est in verbo sed facti et plus quia hoc locum habet non in clerico sed etiam in vicino et proximo.

Capitulum. xrv.

Bidelis dicitur esse homo multipliciter prout fides secundum iustitias multis modis accipitur. Nam primo ponitur pro facta transactio baptismi r. v. di. de iudeis. extra de baptismo debita. Et secundum hoc dicitur fidelis. quilibet rite baptizatus. Secundo pro castitate thori. xvii. q. i. cu inges secundu hoc dicitur fidelis qui thori fidem seruat. Tertio pro conuentionali securitate que etiam hosti seruanda est. xlii. q. i. hosti q. gane. est fidem saluare. ff. de consi. p. c. l. i. R. c. s. i. sic uincit fidelis y pacta fideliter seruat. Quarto pro conscientia. extra de R. c. s. i. p. l. i. t. r. a. e. de prescri. quoniam ornatur. l. i. q. i. s. i. de pe. nite. di. i. i. illud ultra medium. ad si. dicitur sic fidelis dicitur potest. qui conscientiam debet non sicut sed veram. Quinto pro credulitate secundum quam credimus id quod non videmus. Gregorius fides non habet meritum cui humana ratio preceptum experimentum. sic fidelis dicitur qui catholice credit. Sexto pro legalitate vel confidentia. In l. de rerum. d. i. s. vendi.

re. et sic dicitur fidelis qui est legalis. Et primo pro equalitate et crudentia actionum. In l. de act. s. actionum. et extra de exceptio. c. i. venerabilis. et sic dicitur fidelis qui operatur quantum potest. Et secundo pro fidelitate et legalitate volo contraria id est de prescri. bona fides et sic dicitur fidelis in commissio id est non fraudulenta vel dolosa. Nono pro probabili ignorantia. ff. de acquiren. rerum do. qui bona fide r. l. hoc fidei vel probabili credulitate. ff. de verborum signi. bone fidei emptor. Decimo pro simplicitate bona seu innocentia. vide quicq. communiter bone fidei homo est. dicitur dicitur. non est duplex non est malitiosus sed innocens qui omni verbo credit. xlii. q. i. i. innocens.

Capitulum. xvij.

Bilium dei ostenditur aliquis esse tripliciter. sicut tripliciter probatur aliquis esse filius psychyteri vel aliter. Primo verbo scilicet confessionis. Nam is qui confitetur se filium fore quis de legitimo thoro sic creditur et extra de elect. innocuit. habetur enim ci fides contra se. ff. de interroga. ac. de eta. s. l. Hoc etiam modo probatur quis esse filius dei Est enim confessio triplex fidei criminis et diuine laudis Quicunq. ergo veram fidem confitentur et peccata propria in confessione non celant. et deum septies laudant hi quasi per confessione sua filij dei esse. p. bantur. j. Job. i. i. Omnis spiritus qui confitetur christum iesum in carne uenisse et deo esse. hoc quantum ad fidem humanitatis est christi. sed de confessione diuinitatis. subditur in eodem. Quisquis confessus fuerit quoniam iesus est filius dei deus in ipso manet et ipse in deo. Secundo probatur ex affectu. extra de prescri. affecte. ij. q. vi. ad romanam ecclesiam. l. de iofficia. ff. inat. Sic etiam probatur quis esse filius dei et affectu charitatis quis charitas sola distinguit inter filios dei et filios perdit.

tionis in Augul. Et intelligitur de affectione dilectionis non tantum dei sed etiam proximi. Job. i. i. Omnis qui non est istus non est ex deo et qui non diligit fratrem suum. Tertio probatur ex cobabitatione. Nam dato q. aliquis neget se filium sacerdotis si tamen constat q. mater eius cum sacerdote morabatur tempore conceptionis eius filius presumitur. extra qui si. fine. l. e. Causam que. Contra autem non potest probare negans q. mater sua maritum habebat legitimum cum quo morabatur tempore conceptionis. probat se legitimum. Quamuis enim mater eius de facili sciri possit. ff. de Insti. no. quia semper. Impossibile est tamen probare patrem in hoc casu per testes idoneos. Ideo dicit lex q. bec conditio est impossibilis scilicet si pbaueris te esse filium talis. ff. de conditio. z. demonstra. i. c. i. s. i. s. Pa. terna ergo filiatio illegitima de facili non probatur. licet certa indicia admittantur si per testes legitimos comprobentur. In his enim in quibus certa probatio haberi non potest. ut in foris. et similibus inditia probabilia et presumptiones violentie sufficiunt. l. de rei. ven. iudicia. l. de que sionibus milites. ff. de re. mili. non. omnes. Sa barbaris Consimiliter etiam quodam indicio ostenditur an homo sit filius dei an non. Nam velut mater parturienti penitentem in esse gratie penitentem est que tunc moratur cum legitimo viro. cum sit propter christum. Et bec est in vere penitentibus. sed tunc quasi cum alio viro moratur et adulteratur. quando ficta intentione operatur. Et talis est penitentia hypocritarum. Unde colligitur q. vere penitentes sunt legitimi filij dei. sed hypocrite. et falsi penitentes sunt filij spurij. et non dei sed diaboli. quibus competit illud Job. vii. Vos ex patre diabolo estis zc.

Capitulum. xvij.
Raudulentus et hypocrita perdit meritum boni operis quod facit Quis exemplum

est quia si quid fiat in fraudem legis non valet quod sequitur ex eo vel ob id ut. l. de legi. l. non dabitur. Verbi gratia potest hoc ostendi quattuor exemplis secundum q. quattuor modis fit fraus legis. Primo de contractu ad contractum. ut cum coniunx qui donare non potest ut extra de donationibus inter virum et uxorem. c. vltimo venditur precium non tracturus. Ideo non valet contractus ut. ff. de dona inter virum et uxorem. si sponsus s. circa. Secundo de persona ad personam. ut si coniunx interponat aliam personam cui donet. ut coniunx suo detur. ff. de dona inter. vi. r. v. l. i. s. si tantum. Tertio de re ad rem. ut cum filiofamilias. cui non potest tradi pecunia mutua sine metu macedoniati patre inficio et rati non habent. te. v. l. ad macedoni. l. i. r. v. i. traditur specics certo precio ut ipsam vendat et precium recipiat. ut. ff. ad macedoni. item si filius. s. mutui. Quarto de contractu ad eundem contractum sed altero modo. ut cum trado tibi mutuum vis dare mulierem pro fideiussore ego sciens eam tutam velciano. volo q. ipsa constituat se principalem et tu fideiubeas pro ipsa ut. ff. ad velcianum. s. i. s. s. i. c. s. i. c. Sicut ergo fraus legis euacuat id quod sequitur ex facto ita fraus et factio hypocrisis euacuat meritum consequens ex opere bono. Unde Adas. quinto dicitur de hypocrisis. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Ideo dicitur receperunt quia nullam recepturi sunt mercedem in futuro sed potius supplicium. Capitulum. xvij.

Requeratio confessio nis quattuor bona facit anime. Et hoc patet per exemplum in consuetudine. Est enim consuetudo ius quoddam moribus institutum quod pro lege accipit cum deficit moribus institutum id est assiduis vel frequenter.

quentib⁹ actibus hominū fm irrillas. Et ideo act⁹ assiduis assiduitas et frequentatio has virtutes habet respectu mentis, quas dicit consuetudo habere respectu legis. nō primo consuetudo habet respectu legem imitandi. ¶ Tercia. legem idest supplet vbi lex deficit. extra de consuetudine. cum oib⁹ extra de sepulchris. de vto. in fi. r. c. certificari in fi. de iur. naturali. §. et non scripto. Sicut autem consuetudo supplet defectum legis. ita quoq; frequentatio confessionis supplet defectum contritionis. Nā cum in peccato duo sunt scilicet culpa que offenditur deus et pena que pro culpa debetur. In contritione quidem deus remittit culpam. et pena eterna in temporale mutatur sed rubilominus manet ad hoc ligans ad penam temporalem. Unde si dederet sine confessione non contempta nisi sed preuenta iret ad purgatorium. qd sicut dicit Augu. est maxima pena. Quando ergo confiteris. sacerdos absoluit te ab hac pena vi clauum cui subijceris in confessione. Et quādo scmel hites aliq; dimittit aliqd de pena hmoi sicut iterū cōfiteri et posset toties cōfiteri q; tota dimitteretur et ita sicut dicitur ē supplet frequentatio cōfessionis defectū cōtritiōis. ¶ Secūdo hz consuetudo virtutē dubiū ius interpretādi. extra de cōsue. cū dilect. §. i. ad fi. ff. de consue. l. si de interpretatiōe. Sicut dū bō frequēter discreto sacerdoti hites. frequēter de suis factis et dubijs casibus p eius sapientiā et p silū declarat. et sic per frequentia confessionis claritatē de dubijs recipit. ¶ Tertio hz virtutē ius tollēdi et abrogādi. Nā consuetudo si sit rōnabilis tollit ius in loco in quo viget. ff. de legibus et se. con. l. de gbus. Sicut confessionis frequētiō ius diaboli ab boie tollit. Mz. n. ius diaboli in boie ex eius indutu peccat. sicut bō in suo peccore. Et totiens hoc ius renouat quōtiēs peccatū perpetrā: hz hoc ius diaboli p cōfessionē abrogat. et diaboli cyrographum idest peccatū cassat. Dñi q; frequēter peccamus confessionē iterare frequēter indi-

genus. ¶ Quarto habet virtutem presumptionem inducendi. Est enim aliqua consuetudo specialissima. secundum quā in duobus indicatur. et hec presumptionem inducit cui prestatur fides nisi forte contra probetur. Hec est consuetudo patrisfamilias. ff. de pig. a. l. vniuersorum. ff. de viur. qui se miles. ff. de legibus. l. si seruus pcurator. §. si vis extra de psumpt. ex studis. r. c. m. data. r. c. cum in iuuentute. Similiter quanto frequentius per confessionem conscientia purgatur tanto maior presumptio idest de peccatorū confessioz venia generalis. Dixi confitebor aduersum me in iusticiis meam domino et tu. remissisti impietatem peccati tci.

Capitulum. xxii.

Ratia tollitur sine perditur per vnum actum peccati mortalis. Cui⁹ exemplum est quia quicquid derogatur priuilegio vel statuto per vnum actum contrarius. vt si papa statuat in alio

qua ecclesia certum numerum canonicorum. et super id inducto vel statuto ab alio et per ipsum papam confirmato littere cedantur. hmoi priuilegio derogatur. per vnicum actum contrarium. vt extra de cōstituta. cum accessissent. et extra de prebendis pro illorum. et extra de his que sunt a ma. par. ca. r. ore. r. q. iij. priuilegium. l. de aure. do. impe. l. ij. l. de pact. inter ep. et vendito. l. commissis. ¶ Item gratia diuina nō operatur in homine sine ipsius voluntate et dispositione. quod patet in susceptione sacramentorum que gratiam continent. nō sacramenta ipsa talia sunt accipientibus quasi corde et conscientia suscipiuntur. i. q. i. §. Ecce cū dominus declarant. ideo fuit malis ad iudiciū. de consecra. di. ij. Dicit etiā Hostien. q; inuitus recipit sacramentum etiam caracterem. non recipit extra de baptismo. maiores ideo non cogit quis precise ordinem suscipere.

Capitulum. xxx.

Heretici diuinas scripturas deprauantes et malitiose exponentes graue penitentiam merent. Nā et leges vel constitutiones seu rescripta principio malitiose interpretant efficiunt infames. l. de legibus et consti. l. ij. Multo magis et maligne interpretant. et exponunt diuinas cōtinentes leges et statuta dei cōfusione et dānatione sūt digni. Nā tales iter hereticos pputant. l. j. n. stri. qd nō ppi e dicit heretic⁹ q; aliter sentit de articulo fidei q; romana ecclesia rxiij. q. d. ec est fides. r. c. qm. Tamē largius accepto vocabulo ois q; male interpretat sacrum scripturā. i. q; ipsaz aliter intelligit q; spiritus sancus efflagitet a quo inspirata est. etiā talis ab ecclesia nō recessit. nisi hominis hereticus dicitur. rxiij. q. iij. heresis.

Capitulum. xxxi.

Inorantia iuris excusat ad tempus. Cui⁹ exēplū est q; ignorantēs pstitutionē sacra infra duos mēses post diuulgationem nō ligant extra de cōstit. cognoscētes. et lxxij. di. pposuisti in fi. Nā cōstitutio post duos menses a publicatiōe incipit arrare. vt in au. facte noue. con. in ipsa Rescri. r. Res. §. i. col. v. extra ne electi vel mōachi. c. ult. extra de Rescri. nōne rē. Elapso hoc tēpore non potest q; allegare ignorantia. q; nō singulorū auribus inculcāda. rvi. di. q; dicitis. rxi. q. ij. qui in hūa nō. ¶ Itē q; ignorantia cōdis aliq; excuset pater. q; si quis episcopus cōstitutiones ediderit q; quicunq; furtū fecerit ex cōmunicatus sit vel cōsistit aliā extranei q; etiā intra eius territorii contra hoc faciunt si ignorant sententiā latā. nec tantā morā trahunt q; scire presumant nō ligant. ar. extra. qui matrimonii ac. poss. l. fi. extra de adul. si ea. Nec eni ligatur ex cōmunicatus sententiā nisi sciens. extra de sen. ex cō. si. gñificamū. r. c. cū desideres. Nec etiā talis extraneus tenet scrutari decreta alterius

regni. l. de commercijs. l. mercatores. Si hoc sciat vel magnā morā ibi contra rertiam incipit eē subitus ratione delicti et sentētie late. Nā et de furto tenet ibi respondere vbi cōmisit. extra de rapto. c. i. vj. q. iij. placuit. ¶ Itēz ratione delicti et ptes aduersus extraneos hōines delinquentes imperium habet. Nec eni distinguitur vñ sit. ff. de officio pcedis. l. iij. ¶ Itē ignorantie excusatio non admittit vbi potest homini aliquid imputari. Si eni puto percussorem me percussere et percussio aliū. hac ignorantia non excuset. ff. ad l. aquil. l. v. §. i. r. l. scientia. §. penf. Unde in hac actione culpa leuissima imputatur. Nā si quis cister nam sodu et ipsam apertam dimiserit vel sic non cooperuit q; annal in eam non possit cadere et bos ibi ceciderit tenetur. extra de damnis datis. c. ij.

Capitulum. xxxii.

Inobedientia ē grauis culpa. et iō scdm iura cōtumacia grauior puni. Est eni cōtumacia erga iudicē vel prelatū cōmissa inobedientia. Unde multo grauior ē inobedientia erga deū. Sz nota q; cōtumax dicitur aliquis multis modis. Nā vno mō dicitur cōtumax qui citatus tribus edictis vel vno pro oibus nō venit ad iudiciū n. ff. de re iudica. contumacia. Et hoc modo peccator citatus a deo tripliciter. scz p eius flagella. p eius verba. p eius bñficia. si nō vēit ad iudiciū ē cōtumax. ¶ Secundo mō dicitur cōtumax q; nō vult puta q; impedit vel procurat q; citatio ad ipsū nō perueniat. et talis pro citato debet haberi. ff. de re iur. ad ea. §. semper. ff. de condi. et demonstra. l. iij. ciuili. r. l. quibus vicius. Et hūc assimilantur peccatores q; predicatorēs et predicationes fugiunt. Sunt enim predicatorēs quasi quidam dei nunciij et pceones. Et eorum verba sunt velut iudicis edicta. Unde de talibus peccatoribus dicitur Job. xxi. Dixerunt deo recede a nobis scientiam viarum tuarum nolumus. ¶ Item contumax est si ve

nit ad presentia iudicis. sic q̄ iudex ipsum cognoscat s; potius latitat retro columnas aut stationes. s. quib; ex causis in pos. l. sal. cinius. S. quid sit. latitare et. s. idē sciendū. **¶** Dicit assimilatur qui venit ad penitentia siue confessionis iudicium sed non sic confitetur q̄ sacerdos eius conscientiam cognoscere possit. aut q̄ oculat aut quia paliat vel excusat vel bndi. Unde etiam dicitur contumax qui iudici obscurat respondet. et sic qui confitetur per verba obscura et involuta. **¶** Tertio dicitur contumax qui recedit sine licentia. In aut. de litigio. s. omnium. **¶** Qu. Talis est qui reciduat in peccatum. vel qui penitentiam sibi impositam non perficit sed absq; dispensatione vel licentia sacerdotis eā dimittit. **¶** Quarta dicitur p̄sumat q̄ ad preceptū iudicis non restituit. in quo casu res manu milita ri et auferri iubetur. s. de rei vindicatione qui resti. z ne vis. s. ci. qui in pos. si quis missus. Et bis assimilantur qui ad dicitur sacerdotis aliena non restitunt postq̄ cōfessi sunt. unde deus quandoq; per alias vias auferit eis et quo nolunt restituere. p̄ bndi autem criminibus dicit canon contumaces excomunicari debere. rj. q. ii. certū. **¶** Omnis autem contumacia graue crimen potest dici. Est enim quasi peccatum idola trie repugnare velle et quasi scelus idolatrie nolle acquiescere. viii. q. i. sciendum.

Capitulum. xxxij.

Inspirata hominibus a deo excipiuntur a communi lege. Cuius signum et exemplum est in iur canonico quia electio per inspirationem non est in forma iur. sed exceptio a formis. vt extra de electionibus ppter diuersas. Et similiter s̄m legem diuinam ea que inspirantur a deo excipiuntur a lege communi. sicut patet in patriarchis qui acceperunt plures uxores vt Jacob qui habuit liam et rachel et similiter dauid. quod tñ ex lege communi non licebat. l. x. de vnica uxore non est humanitas sed diuinitas instituta nec vnq̄

Abō aut litteris tradita sed cordi impressa sicut et alia que ad legē nature qualitercumq; p̄tinent. et ideo in hoc a solo deo dispensatio fieri potuit. Nā illi ex cuius auctoritate lex enūciata habet reuerentiam. vt licentiam p̄beat legem p̄termittendi in illis a sibus ad quos legis efficacia non se extendere d; Et talis licentia dispensatio dicitur. Et in hoc q̄. s. aliquid habet et simul plures uxores a solo deo dispensatio sibi fieri potuit per inspirationē internā. que gdem p̄ncipaliter sanctis patribus facta est. et p̄ eorum exempla ad alios deriuata eo tpe quo oportebat. **¶** Predictum vō p̄ceptum scilicet de vnitate vxoris p̄mittit vt maior esset multiplicatio prolis ad cultus dei educande.

Capitulum. xxxij.

Inuriatur aliqui christo tripliciter. Cuius similitudo apparet in ipse iniurijs hominū. **¶** Inuriatur enim vnus homo alteri tripliciter: vno modo: hoc fit quotienscūq; manus inserit. **¶** Secundo vbi. vt qñ conuictum sit. Et dicit conuictum q̄ conuocatione vel conuentione. i. collectione vocum. Cū enim in vnum plures voces conferunt specialiter conuictū d; quasi conuictum. Et sic nedam p̄sentia sed etiam absentia. Nā si quis ad domum tuā vel tabernā venit iudiciū facit etiam te absente si vociferatur. vel alios ad vociferandum inducit vtra certam personam. nam vire nulla est executio. s. de iniur. l. i. s. iniuriam. z. l. Item apud lebeonē. s. d. vitiiū. z. s. fecisse. z. s. tibi. **¶** Tertio fit iniuria in litteris vt cū quis librum vel historiam vel chartam ad infamiam alicuius pertinetem scripsit vel p̄posuit vel edidit vel dolo malo fecit q̄ quid corā fieret: puta dimisit scripturā cadere in plateā ar. s. de. ver. s. gni. late. Nec distinguit vtrū nomine suo vel alterius hoc ediderit expresse nomine. p̄prio illius que infamare intendit. vel non expresse. Eodē mō tenet q̄ bndi scripturā vendere curauit vel emere. Eodē mō tenet

vt si sine scriptura si in nota vel signū alicuius bonū p̄didit. puta vestelugubri vel squada viti in iniuria alicuius vt barbā dimittit. vel capillum submunit. s. de iniur. l. Item apud lebeonem. s. aut p̄tor. ne infamandū tū et sequenti. v. q. i. quidam maligni p̄ia. Et nota q̄ de famoso libello agi p̄t equaliter s̄m. l. s. ad penā capitis tam graui q̄ fecit q̄ vtra illū et inuenit nisi ipse corruerit vel p̄basserit vel inuictum n̄i reuolauerit. **¶** De famoso libello. l. lista. gna. q. i. s. q̄ famoso libellū. Et p̄t i hoc casu quilib; de populo accusari. z accusato ri dicitur p̄ccū p̄ mō substantie accusare p̄ose. vel si erat seruus p̄ducit in libertatem. Quid enī si publica utilitas ex hoc emigret. s. l. s. h. e. l. fenatus. s. iustum. z. l. De famo. libe. l. vnica. potest et ciuilitate agi actione iniuriarū q̄ non publici iudicij sed p̄uati p̄tinet querelā. **¶** De iniuriarum. l. eo. s. h. s. vnico. **¶** Vbi z de omni iniuria si si descendat ex lege conuict. ciuilitate agi potest vt ibi z de oi alia quacūq; actioe. s. p̄tor. editis. s. post se. hodie scdm canonē qui famoso libellū cōfici flagrat z excomunicat. v. q. i. qui in alterius. r. c. is. q. s. z si certū est quis consecrari potest accusari q̄ deponi eoz sit graue crimen et accusatio ne ac damnatione dignissimum. r. v. di. s. nunc autem. **¶** Primo ergo modo scilicet re iniuriati sunt christo iudei qui manus iniecerunt in eum et ligauerunt. et hi qui eum verberauerunt et crucifixerunt. Sed secundo modo iniuriantur ei maledicti et blasphemii. qui linguas suas contra ipsū relaxare p̄curauerunt. **¶** Tertio autem modo heretici qui falsa de ipso christo scripserunt et contumeliosa vt manicheus et arrius et alij consimiles. **¶** Notandum autem q̄ iudei iniuriantes christo quosdam falsas excusationes pretendere conati sunt. vt non iniuriose sed iuste eum perdere crederentur. Nam secundum iura. iniuria alicui facta excusari possit ex tribus. **¶** Primo ex culpa siue delicto puta ex eo q̄ ille cui conuictum est vere deliquerat. Nā pec-

cata nocentia nota est et expedit et oportet. s. de iniur. cū qui nocentē z. l. eo. si quidez animā tuā vbi non se perferret Alias tenetur nunciator. **¶** Et si non es nunciator. **¶** Hanc ergo excusationē iudei contra christū pretendere voluerūt quando dixerūt pilato Si nō esset hic malefactor nō tibi tradi dissemus eū. Joānis. decimo octauo. sed vere mentiebantur q̄ ipse peccatum nō fecit nec inuentus est dolus in ore eius. prime. **¶** Petri secundo. Secundo excusat iniuria ex causa. puta. si fecit iniuriam causa veniende. reipublice. vt si magistratus scutum alicuius perforauit. q̄ in bello se male habuit. s. l. eo q̄ rei publice. **¶** Ideoq; excusat sacerdos a canone ratione turbationis diuini officij. extra de sentent. c. x. venies. **¶** Hanc excusationem pretendunt iudei cum dixerunt. **¶** Hunc inuenimus subuertentem gentem n̄ram. Luce. xxiij. Sed in hoc etiā mentiebantur quia ipse gentem suam idē iudeos non subuertere sed saluare conatus fuerat s̄m illud. **¶** Mat. i. Ipse enim saluus faciet populum suū a peccatis eoz. **¶** Tertio excusatur iniuria a p̄eminetia. quia rōne dignitatis p̄sumitur p̄ aliquo q̄ nō animo iniuriandi quid agat. vt si minister rei publice iubet aliquem duci. quia decreto p̄toris non obtemperat. quia iuris excurio non h; iniuriam et non tenet. **¶** Et q̄ iustus potestatis a magistratu sunt ad iniuriarum actiones non pertinent. Et inde est q̄ nec magister incidit in canonem si causa correptionis scolarem in minoribus ordinibus constitutū percussit. extra de sentent. c. x. cum voluntate. **¶** Si q̄ vō hanc excusationem iudei habere voluerunt. ex eo q̄ iudei primo xpm tanq̄ blasphemum per principem sacerdotum et conuictum reum mortis adiudicari fecerunt. Et postea p̄ presidem pilatū tanq̄ p̄tradi centem cesari et tributa vari prohibentem a pilato crucifigi eum petierunt. Sed tamen etiam in his mentiri sunt quia nec blasphemus sed dei cultor. verus. nec tributum cesari negari ausit. imo dixit.

Roddite que sunt cesaris cesari etc. Item iniuriantur aliqui ecclesie. Nam fm iura omnis iniuria tripliciter infertur. Aut emz infertur in corpus aut in dignitatem aut i famam. Infertur in corpus cum quis pulsatur vel verberatur vel cuz vi aliquis domum alterius ingreditur. In his enim tribus casibus agitur iniuriarum et lege conuictus. Et est pulsare sine dolore cedere, verberare autem cum dolore. sed r dicitur verberasse abusiue qui pugnis occidit. ff. de iniurijs. Item apud labeonem. S. verberasse. Domus autem mea accipienda est non solum si propria sit. sed r si conducta fuerit vel gratis concessa sed tamen ad meritoria vel stabula non pertinet. vt omnia hec pbantur. ff. de i. omni. r. l. l. cor. nel. Ref. i. S. i. ij. r. iii. forte etiam in his casibus agatur iniur. de iure proprio cum filio famuli. Pulsato debetur patri pretoria actio iniuriarum filio. No debetur. et. l. cor. nel. S. illud. Et hoc modo iniuriantur ecclesie illi qui in personas ecclesiasticas manus violentas temere iniiciunt eos capientes vel verberantes. vel etiam ipsa loca ecclesiastica occupantes vi. Ad dignitatem. No minuendam sit iniuria cum comes et comitatur et sequitur. siue liber sit siue seruus siue mulier vel masculus vel etiam pedagogus non tamen tenetur qui cepit adducere sed qui adduxit vt comes non esset cum ea. Sed nihil interest vtrū vi hoc fecerit vel persuadendo vt eam relinqueret. ff. de iniur. l. i. S. omz. r. l. Item apud labeonem. S. comitem. r. S. adduxisse. Hoc modo iniuriantur ecclesie rectores mali qui ecclesias sibi commissas sine gubernatore r officiatore relinquunt. Vel mali pastores qui plebes sibi commissas tempore prosperitatis comitantur. sed tempore aduersitatis r persecutionis eos fugiunt r dimittunt. Ad famam autem alicuius fit iniuria. cum alicuius pudicitia attentatur vt femina anculari vel meretricia veste induta sit. hoc fit per appellacionem vel affectionem. Et appellare dicitur blanda et

actione pudicitiam alicuius attentare cuz scz agitur. vt ex pudica impudica fiat. sed q verbis turpibus vitium non tentat pudicitiam et iniuriarum tenetur. Affectari ho est cum quis tacitus frequenter sequitur contra bonos mores. Alidua enim frequentatio nonnulla infamiam prebet. l. l. S. omz. r. l. apud labe. S. tenetur. r. S. i. quis. r. S. itur aduersus. r. S. qui turpibus. precedenti. r. l. sed est questio. S. si. hoc modo iniuriantur ecclesie heretici. Qui blasphemis fictisqz verbis pudicitiam sinceritatem fidei siue morum in ecclesiasticis personis corrumpere molliuntur. vel illi q blandis colloquijs seu puocatiuis mris vel continuis r pestiferis exemplis ad impudicitiam trahunt. Apostolus. Corrumpunt mores bonos colloquijs prauis.

Capitulum. xxxv.

Intentio bona non liberat a pena si opus sit illicitum et illicitum. Cuius rei plura apparet fm iura in eo qui vt sit castus r volens placere deo abscedit sibi membra impudica. Nam talis irregularis efficitur. l. v. di. si quis abscedit. Non enim ferro sed anamo castitas queri debet. xxxv. q. v. tunc sanabitur. Ergo de rigore iuris is qui etiam vt sit castus hoc facit fieri deponendus est licet credat placere deo. Nam vt ait versus. Displicet imprudens vnde placere putat. Et fm hoc intellige. l. v. di. si euangelica. r. c. si quis a medicis. r. c. qui per partem. r. c. si quis per egritudinem. Nec obstat extra de corpore vicariis significauit quia ibi gra fit. Hic. Illi eunuchi placent quos castrauit no necessitas sed voluntas. Item intentio r spes plus recipiendi etiam sine pactione q si vsurarium facit. nam etiam sine pacto. si hac intentione principaliter ductus vt aliquid mihi daret tibi mutuaem pecunias alias non mutuaturus. In foro iudiciali non possit censeri vsurarius. vt extra de vsuris. in ciuitate tamē in foro penitentiu

indocendus sum vt pecuniam sic receptam restituam. Luce. vi. Date mutui nihil inde sperantes extra de vsuris cōsuluit. r. iij. q. ij. si scilicet. Si tū alias esset mutuaturus. S. secundario spero q mihi subuenias vt me remuneret in nullo vel in modico peto fm. Hosti. ar. l. xj. di. quid proderit. l. i. v. officia. l. x. vi. di. in singulis. i. q. ij. quā piam de test. cū in officijs. ff. de peti. hoc. r. i. S. consuluit. extra de symonia. Si autem nullo pacto ab initio interuenit neqz exactione et post facto hoc in debito aliqd grati offerret recipi possz sine aliquo peccato dummodo intentio non fuisse ab initio. Nulla enim macula oblatio suspiciendi ingerit. que nō ambicijs peccatoe peccat. i. q. ij. sicut epm.

Capitulum. xxxvi.

Iudicium xpi qd fiet in fine mudi erit in aliquo simile iudiciali foro hominum. Nā iudicij vt describit iuriste est actus legitimus triam psonarum scz iudicis actoris r rei qui redditur in iurā vt differat ab arbitrio fm azonē. Ad hoc extra de ver. sig. for. r. ff. de v. ob. inter stipulantes. S. l. Sed et si facti negentur. iij. psona. r. testis idem. iij. q. iij. c. i. Nomine at testium accipias instrumenta r et argumeta. vt in pdicta decretali for. S. causa fm glo. Similiter i illo iudicio xpi finali erit iudex rps. actor diabolus. rei peccatores testes angeli instrumenta conuicti vel scripture diuine. argumeta peccata patētia vel ipse creature cōtra peccatores conuictor. Ita. l. iij. Iudicij gentibus p̄ct. Et nota q illud iudicij hoc ordine familiaritern loquedo fiet. Quia primo peccedet scz citatio monitoria p̄ceptoria r p̄emptoria. r. de s. iij. Ipse dominus in iudicio. Ergo domine in p̄cepto q manū et synagoga populoz circūdabit te r p̄ct. hanc in altis regredere. dominus iudicat populos. Sequit in voce archangeli.

Ecce citatio monitoria. de qua Joet. iij. Cōsurgat r ascēdat omnes gentes in valle iosaphat. qz ibi sedebz vt iudicet omnes gētes. Et subditur. In tuba dei descedet de celo. r mortui qui in xpo sunt resurgēt primi. Ecce citatio p̄emptoria Apo. r. Angelus que vidi stāte supra mare r sup terrā leuauit aiam suā ad celū r iurauit p viuētē in secula seculoz. qz tēpus amplius nō erit. Sed in dieb' vocis septimi angeli cū ceperit tuba canē consumabit mysterium dei. Secūdo sequitur examinatio. Examinabit enim citatos primo de bonis eis cōmissis scz de corpore de quo malam rationē reddent lorurosi qui in luxurijs illud nutrierūt. Et de animo de qua malam rationem reddent superbi: q ipaz omnibus bonis per superbā euacuauerūt. Et de reb' temporalibus de quibus male respondebūt auari: qui pauperibus et eis nihil dare voluerunt. Et etiam de tēpore de quo male respondebūt ociosi. Qui ipm tēpus negligenter expēderunt. Item examinabit de bonis ommissis siue non faciēdo siue nō multiplicādo siue nō cōtinuādo. Item examinabit de malis cōmissis. Iudex enim terrenus rationem non requirit de minimis nec de alicuius neqz de occultis sed iudex eternus tante citi seueritatis q requirit rationem de minimis: puta de verbis ociosis r de alienis puta de prelatijs r subditis r de occultis scz de cordis secretis. Item examinabit de malis cōmissis siue de peccatis puta originali mortali r veniali: siue etiaz de supplicijs. Nā examinabit r de absolute culpe r de remissione penē. Tertio sequetur conuictio qz scilicet examinatos conuictet per auctentica instrumenta scilicet per sancta euangelia Ro. ij. in die cum indicabit deus occulta hominuz fm euangelium meum. Et bene dicit occulta hominū: qz quoddam est opus dei nū: vt opus creationis: quoddam No dei et hominis sicut opus iustificationis in quo p consensum liberi arbitrij adiutores dei su

ans et quoddam est solius hominis scz opus transgressionis scz peccatum. et hoc solumerit opus quod iudicabitur et condēnabitur. Quarto sequet sententia prolatio qz contra conuictos sententiā diffinitiuaz pferit dicens. Ite maledicti in ignem eternum etc. Et nota qz ista sententia nullo auxilio iniuris poterit subleuari scz neqz p appellationem neqz per supplicationē. neqz per querelam falsi. neqz in integrum restitutionem. Appellatio enim ibi locus non habebit. qz crimen cuiuslibet notoriz erit scz per confessionem ppriam qz cuiuslibet conscientia confitebitur suū scelus. **C**terū p euidentiā facti: qz omnia facta hominis vt dicit Hiero. quasi in quadam tabula picta demonstrabuntur. **C**Item crūt notoria per presumptionē violentam scz eo ipso qz stabūt a sinistris. Ex hoc enim presumetur qz sint dānandi sicut de bonis qz stabunt a dextris presumetur qz sint saluandi. Non enim habebit ibi locum supplicatio. in humanis enim iudiciis cū sententia profertur a principe nō licz appellare sed supplicare. supplicationes autē et pces ibi nō valent. etiam si beata virgo et martires sancti celestis curie intercederent. **C**Item non habebit ibi locum querela falsi vt scz dicatur qz illa sententia sit lata per falsos testes: vel falsa instrumenta iudice circūuento. qz ille iudex nō poterit decipi nec circūueniri cum sit veritas et sapientia dei. Unde contra ipsius sapientiam nihil valebūt loquacitates aduocatoz aut sopbismata pboz: aut facundie oratorum aut argutie versutoz. Non etiam poterit releuari vel reuocari per in integrum restitutionem vt scz de cetero ad pristinū statū restituit. **De b. vi.** Impossibile ē eos qz semel illūinati sūt etc. et plapfi sūt. J. fina lē igniaz seu sniaz rurū reuocari ad pniaz.

Capitulū. xxxvii. **I**udicium suspiciosum et incertum de malo est vitandū Quia fm iura de quolibet

presumendum est bonum vbi non constat contrarium. Unde quem homo nescit indignum debet presumere fore dignum extra de presumptione dudum. ff. de manum. l. test. litteras seruas. ff. de k. ij. cum pater. §. rogo. extra de iudic. c. de puta. ff. de fideicom. raps. §. sorore. Nec obstat qz habetur. L. de his qui vt. et. am. p. l. iij. r. L. de probatio. et psona eius. ff. de magistra. c. d. l. j. Quia lz dec iura pbt qz presumitur qz non soluendo et pauper nisi probetur contra. **N**ō enim presumit dux nisi euidens sit. ff. qui sacris. c. si. Ho. §. qui pro rei qualitate. **T**amen aliter est de bonitate qz de diuitiis: qz virtutes quibus aliquis bonus est cognūit homini naturaliter nō scz qz naturaliter infirm: sed qz homo apertus natus est ad cas fm pbt in. ij. **E**t ibi. Infant etiam homini virtutes actu vel habitu post baprtismum. in quo confertur gratia. de consecra. di. iij. l. ij. r. c. per aquam. **S**ed congregatio diuitiarū ex accēdēti venit vt in auctē. vt oca obe. iij. §. i. coll. v. **N**el refert vram appareat qz semel fuerit soluēdo. sic adhuc presumitur nisi contra probetur vel qz semel cessit bonis: sic adhuc presumitur esse nō soluendo nisi contra probetur ar. L. de probatio. siue possidētis. **C**Item qz dictum est qz quilibet presumitur bonus: verum ē quando queritur de persona promouenda: secus autem est quādo queritur de persona saluanda: qz persona carnalis et bonozes carnals: anima vō spiritualis et saluatio spiritualis. **C**Item nota qz iudicatur aliquādo licite maior: a minori qz p in papa qui est maximus et tamen iudicio alterius subdi potest tripliciter vno modo propter heresim: sic enim ab alio et iudicari et accusari potest. alias autem nō. r. de si papa. ix. q. iii. aliorum. **S**ecundo si ipse se: nec iurisdictioni alterius. si. q. vii. non si incompetenter. ff. de iurisdictione. d. i. r. **C**terū si ipsemet se deponat vt. r. de nunc. autem. **C**Item nota qz iudici ē multiplex perfectio necessaria. **P**rima ē in

et se ipse in ipse

re scz quantum ad etatem vt nō sit impubes impuberes iudicare prohibentur ff. de iudic. cum pctor. §. non autem omnes: unde impubrem non potest delegare quilibet nisi princeps: de cuius delegatione disputare sacrelegii instar est. **M**az dignus presumitur quem imperator eligat. L. de crimie sacri. disputari. xvii. q. iiii. §. qui aut. **I**n aucten. vt iudices sine quoqz iura sūt. **I**bi quis enim nō dilligunt coll. ii. **A**lius aut delegare nō pot inuitio partibus nisi talem qui sit maior viginti annis: sed de consensu potest dum tamen sit maior octodecim annis sed nō cogatur sententiā dicere. ff. de arbi. cū lege. **C**Item requiritur perfectio nature quantum ad sexum: qz femine nō pot delegari qz regulariter femine remote sunt ab omnibus virilibus actibus. ff. de regu. iur. l. ij. ideo non possunt iudicare. xxiij. q. v. muliere nec excoicare et d. maio. r. obediē. dilect. **N**ec pnia dare et d. pnia noua qdā: nec mulibus actibus fungi. iij. q. iiii. §. tria. **S**econdo requiritur in iudicio peritia scientie: qz potest enim cui cōmittitur iudicium qz iura nō ignoret extra de consangu. c. j. et qz sit puidus extra de officio iudic. vel. som. **R**. canonicus: qz quo ad causas rem potales sufficit qz peritia habeat vel per lectionem libroz vel per experientiam. ar. L. de episcopis et clericis paulatim. L. de iudic. certi. iur. est. **I**n auctē. de iudic. j. **R**. coll. vi. **C**terio tria quilitas aie quā tollitur a furia. **U**nde furiosus nō est aptus iudicare qz nō sentit. iij. q. ix. iudic. xxii. q. vii. nec furiosus. x. vii. q. i. **S**idaldus extra. de sac. ab inest. c. si. extra. de regulari. sicut tenor. **C**uarto requiritur integritas fame qz infamia a legitimis actibus phibetur extra. de test. licz et quadam extra de excessi. p. clat. inter dilectos. **D**icuntur autem infames heretici fures sacrelegi capitibus criminibus irretiti sepulcrozū violatores et qui aduersus patres scz episcopos armantur. iij. q. iiii. bi qui episcopos et q. v. omnes. r. c. consiliarius. **S**imiliter in

cessuosi homicide. p. i. r. raptos. malefici. venefici. adulteri. r. p. suis sceleribus anathematizant: demū omnes quos ecclesia stice vel seculi leges infames pronūciat. **P**bantur bec. iij. q. i. infames. **C**uinto requiritur libertas fortune siue conditionis scz vt non sit seruus qz seruus nō pot esse iudex qz nec arbiter qd est minus. ff. de arbitris pedius. §. si.

Capitulū. xxxviii. **I**uramentum nō violat quā illud in melius cōmutat: unde potestas qz iurauit regimē ciuitatis tenere per annum et magister qz iurauit regimen scolariū tenere p annū et capellanus clericus vel seruicis qz ecclesie vel dño iurauit seruire p annū et alii cōsimiliter aliqd iurantes pnt sine violētia iuramenti religio nem intrare et cū illud in melius cōmutent fm Hofredū. extra de iurciurā. p. ruenit. **H**ostia. aut licz putet qz talis possit se obligare: tamen cōsulunt qz pnt seruet et adimpleat qd iurauit anteqz intret. **Q**uia vt dicit h tutius est ei qz si ad religionē intraret iuramētū religione cōtēpta nisi ab illo cui iuramētū prestitit possit licētia obtinere re. extra de iurciurā. debitores. **E**t exprefsum est istud cōsiliū extra de sponsal. cōmissū. xxii. q. iiii. §. vltimo. **E**t soluit **H**ostien. illud qd allegat **H**ofredus de iurciurādo puenit dicens illud et intelligenduz qn promissio facta est deo tñ et nō quando homini iuratu est. **I**n quo casu deo in testē induci videt extra de iurciurādo at si xps. **C**uinimo quasi fideiussor inducitur deus. **I**deoz saldidicus testis tribus personis est onnorius. extra de crimine falsific. l. **U**ando ergo homo deiciat deus cōtemnitur proximus decipitur et ipse deiciens diffamatur. **N**on est ergo mirum si difficilior frangitur triplex iuramentum qz simplex vel duplex. extra de treuga et pace. c. j. **D**eus enim tanqz plenus misericordia remittit de facili non sic homo. extra qz metus causa. c. i. **N**ec

verisimile est ipm cu iactura alterius vel le fieri locupletiorum ar. ff. de condicione indebiti. na hoc natura. vbi tm aut deo in ratum est: non diminuitur in casibus pcedictis seruitium dno sz poti' cumular.

Capitulum xxxix.

Pauci bene viuentes pscruntur multis peccatoribus de quibus dicit Ahab. xxiij. Multi sunt vocati: pauci do electi: vñ etiam in

electionibus ecclesiasticis prelatorum in aliq casu finaler pñensus paucor. Na si maior ps eligenti pñentiat in via cõpedit copromissu. pauci in via scrutinijs tenet cura romana. q illi q eligut viam scrutinijs preualer hac ratione. Quia via scrutinijs est via ordinaria p qua cuilibet sanus est in que vult dirigere vota sua. scz ar in ppo misso ptingit. per qd plerũqz puidetur de psona de qua nõ est creditu nec speratum vt extra de electi. dilect. filii archi. moria. cu nullus inuiti sit vand? episcopus. v. l. di. nullus. ad ppromissu nullus inuiti com pellitur. vt. ff. de arbitris. l. sz. si quis in det. iij. q. viij. s. iij. Sic r fm deñ iussit qui eligunt viam certã r ordinariã. bene vi uedi. licet pauciores sint tamẽ preualer peccatoribus q ponut se in incerto. scz pponẽdo penitere i futuro. qd nõ est in eorũ arbitrio. Et ideo frequẽt? superucnit eis iudiciũ qd non spabãr. vñ Aug. Tene certum r dimitte incertum. iij. Petri. i. vos ar magis saragit e vt p vestra bona opa uocationem vestra certaz faciatis. Morandũ est tamen q licet ita sit de cõsuetudine romane ecclesie vt dictum est. tamẽ de rigore iuris vt dicunt alig paucorũ cõtradictio in hoc nõ preualer sz succũbit. qz hoc est generale in euctis actib? ecclesie vt obrineat sententia plurimor. vt extra de his que sunt a ma. par. ca. per totum. Et hoc et potest contra peccatores ifliceri. qz licet aliqui pauci penitẽtes i fine legant fuisse a deo misericordiã cõsecuti vt larro in cruce. r quidã alij. tamẽ fm rigorem diuine legis q dicit Do.

Desperistis oẽ filiu meũ r increpationes meas neglexistis ego quoqz i incertu vestro ridebo r. d. d. videlicet oñlium ab eis despectum traditur. Eccli. xvij. vbi dicit. Cõstiterit viuẽs. viij. r san? cõstiteris. patet q qmuis plures sint derisibiles erũt. q sz vsqz i fine se emedare distulerit. Apls. pbl. iij. Quorum finis intrinũ.

Capitulum xl.

Et diuina differt a lege humana. quia lex diuina punit animam. sed lex humana punit manum idest factum. Nam in foro penitentiali idest in iudicio anime sola volũtas punit. vt patet de penitẽtia. di. i. homicidior. r. v. r. ibi sequenti. r. c. super tribus. vi. di. testam. xxxij. q. vi. cur hi. r. c. i. qui viderit. viij. q. i. sciendũ. Vñ us cni nõ er operibus indicat lex et code xxxij. q. v. qui periuurare. r cor respicit r non manu. xiiij. q. vi. quid inuenisti. Et et cor de peccatũ adulteria homicidia r cetera peccata. r. v. q. i. c. i. ante medium r ad finem. Talia cniqz cum latentia sint soli deo r sacerdoti eius vicario si confiteamur relinquitur iudicanda vel remitẽda: sic intelligit. xxxij. di. erubescam. vi. q. i. si omnia xxxij. q. v. christiana. extra de penitẽtia dno. Quiauis iusticia p extrinseca sepis pstantur. Ad hoc. r. xvij. q. i. nec aliqui. xxxij. q. ii. si verum de con. di. iij. de penitẽtia. d. xxxij. q. v. nec solo. Quod intelligas de cogitatione deliberata er quo quis confiteatur peccato faciendo multo fortius si delectatus sit vt de penitẽtia di. i. super tribus sed in foro contẽtioso aliter est. Nam aut volũtas stetit in suis finibus r nõ est processum ad actum r sic nullam penam meretur vt. ff. de penis cogitationis. ff. de furis. si quis r. l. i. r. i. i. n. sciendo. ff. de acquirẽda possess. s. si rem apud te nisi in casibus sicut heres extra de heredi. ab. abolẽda. r c. excommunicamus. s. credentes. Et item in crimine lese maiestatis. l. ad. le. i. i. i. mai. quilibet. Et in eo qui cogitauit fugientem de ecclesia erubere. l. de h. i. g.

ad ecc. confug. l. si cum tamen non procef sit ad actum. Et eodem modo potest intel ligi precedens lex quilibet. Si vero volun tas ad actum progreditur r actus perficitur puniendus est quantumcumqz peniteat. Nemo inquit lex tali pacto penitentia deus innocens esse definit. ff. de edili. c. i. quis sit fugiurus post pñici. ff. de her. qui ea mente. ff. vi. bon. rap. non pro d. l. quod quisqz iur' in alium. l. iij. R. j. de postu. l. j. s. bestias. vt in casibus quibus circa tempora penitencie locus est. ff. de ferus fugiurus. l. j. s. j. ff. de publ. r. v. l. j. qd si fecerit. ff. qd metus causa. l. item si cum excepõione. s. satis clementer. l. de crimine stetit. l. s. j. Quod si actus non perficiatur r is qui processit actum ipsum perficere potuisset sed noluit quia penituit non incidit in penam imo et parcendum est. ff. ad. l. conet. de falsis qui falsam. ff. de iur. l. item apud labeonem. s. si curauit vt motem sibi conseruãt vbi punitur conscientia criminis iam commissi. ff. de bonis eorũ q mor. sibi. consci. l. iij. Si autẽz ideo non perficit actum quia non potuit sed bene voluisset perficere puniendus est ac si fecisset. ff. ad. l. pomp. de parricidio. l. j. m. ff. de re. mili. l. iij. s. is qui. l. si quacumqz predictus potest. l. j. l. de episcopis r cleric. si quis non dicam. ff. de fur. si quis alieno. l. ad. l. lul. de adulterũ qui. l. de incest. nup. qui. Et nota quod ille legem bene seruat qui implet mentem legislatoris. Quod patet quia ille qui verba quidem legislato ris sed non mentem seruat legem fraudate dicitur. Naq aliud ẽ facere contra legẽ r aliud facere fraudẽ legi. Contra legem eniã facit qui facit quod lex prohibet. Sed si frons legi quando circumuenitur ser uatio vrbis mens. vt. ff. de legibus contra legem. r. l. sequenti. Vnde patet quod iudex litteram legis solum seruans r mysticam significationem quam legem fra dens principaliter intendebat relinquerẽtes fraudẽ legi faciunt. vnde Apostolus i. Cor. iij. No littera sed spũ r. c. Et item

nota quod lex communis r regula aliqua do pterminitur licite ex causis specialibus. Cuius exemplum est in iure vbi ea que sunt regulariter de iure communi premittuntur aliquando licite siue propter pñilegiũ siue propter utilitatem siue propter consuetudinem siue propter honestatem. Nam regulare est vt ad collegium cuiuscumqz ecclesie spectet electio r tamen plerumqz ex consuetudine vel pñilegijs alieni intrant. vt extra de electi. Cumana. r extra de causis possess. r prozie. cum ecclesia. r de postula. bone. r extra de consue tudine. cum dilectus. r extra de iure patro natus nobis. Vocantur etiam aliquando religiosi ex honestate nõ er debito. vt. xxiij. di. in nomie domini. l. r. r. di. c. j. Vocat ar etiam populus non ad eligendum sed ad consentiendum vt. l. iij. di. s. electiones. r c. sequenti. Vocantur etiam principes vt ab opressionibus defendant. vt. l. iij. di. s. principibus. Sic etiam ex specialib? cau sis quidam antiquorum patrum leges dei communem licite ptemerũt sicut sam son se ipsuz occidit Jacob duas vxores si mul habuit Dauid laicus panem sanctuz comedit. que omnia non licebant fm legem communem.

Capitulum xli.

Quis non sancti ficat hominem sed homo locum. r. di. multi sacerdores. vnde vbi pa pa est ibi roma. non eontra. Nam res accedunt hominibus nõ ecomerfo. ff. de edili. edict. Iustissime etiam. Propter hoc etiam dicit beatus Grego. quod non prodest locus vbi deest spiritus. Et de beato Benedicto dicitur quod locum sed non hostem mutauit. Si mulier etiam dicitur quod homo inficit locum. non eõuerso. vnde dicit. ii. Acha. v. d. d. propter locũ gñentis. sz propter gen tem locum dominũ elegit. Ideoqz r locus ipse particeps factus est populi malorum.

Capitulum xliij.

Curie mediatrices vt sunt quedam maledicte vtulc iunenculaf decipie tes . que iusto vocabulo Rufiane appellantur pe iores sunt quam affassin⁹ . quia illis medianib⁹

procuratur occisio corporis z interdus vni us domini tantum . sed per tales media trices procuratur mors anime e non vni us tantum sed vtriusqz luxuriantium kili cet viri z mulieris . Vnde apud deum no minozi pena digni sunt tales mediatrices quam infcratur affassinis . Circa quos ce clefia statuit quod quicunqz principes vel prelati seu queuis alie ecclesiastice vel scu lares persone que quempiam xpianozum per affassinis interfici fecerint vel etiã ma dauerint quanqz mors ex hoc sortitan no sequatur . nec non etiam contra illos qui dicros affassinis receperunt vel defen derint seu oculauerint non solum excomu nicationis vel depositionis incurrunt sen etias ipso facto . s; fut etiam cum omnib⁹ bonis suis omnib⁹ xpianis expositi z ppe tuo diffidati ita quod ex quo de predictis vel aliquo eozum probabilibus constiterit documentis scilicet quod aliquod scelus tam execrabile comiserint nullatenus alia excomunicationis seu depositionis vel dif fidationis sententia requarur sed z bene ficia talium per illos ad quos pertinet col latio libere conferantur . vt in aut. domini nostri . extra de ho . pro bumani redemp . ge nris . Adulto ergo magis mediatrix animarum mortem procurantes . z qui eti am mittunt eas sunt a deo maledicti z ex comunicati z demonibus expositi e ab an gelis custodientibus diffidati .

Capitulum xliiij.

Matrimonium spirituale assi milatur carnali z significa tur per ipsum . Est enim ma trimonium aliud carnale ali ud spirituale . Carnale qui

dem matrimonium fit ade e ene in para diso contractum z est modo vnum de se ptem ecclesie sacramentis quod venerabi le existit . Tum ratione auctoris qui ipsum instituit scz dei . Tum ratione loci in quo in stituit scz in paradiso . Tum ratione tempo ris . quia tempore innocentie . Tum ratio ne prioritatis quia pri⁹ e tempore . Et ideo dici potest q potius est iure extra de ma⁹ . z obe . c . i . Tum ratione intentionis peccati euasendi z suscipiende prolis . Sed nota quod matrimonium illud ade z eue fuit iniiciatum E . ii . i . Inmisiit dominus ho porem in adã zc . sed contractã fuit B . c . ii . vbi ait adam . Hoc nunc os ex osibus meis z caro zc . Et ratificatum gen . ii . c . i . ait . Propter hoc reliquet homo patrem z matrem zc . Consumatum autē gen . ii . c . i . vbi adam cognouit uxorem suã zc . Sicut nunc matrimonium carnale xpianozum quod est sacramentum iniiciatur per verba de futuro scilicet per sponsalia . ff . de spõ sal . l . i . xxx . q . v . nostrates . Contrahitur per verba de pñtati . xvii . q . ii . § . i . extra de spõ cum locum . Ratificat qñ per ecclesiaz ap probatur . xxx . q . v . c . i . z . ii . zc . sponsus per to tam . extra de clãdestina . despon . cum inbi bitio . Ideo inter infideles ratum non habet quia non habet sacerdotiuz extra de pñt . translatũ . Vt fm aliquos ratificat mati moniũ i sacramẽto fidei scz in baptismo qui e sudamẽtũ omniũ sacrametoz . Vñ ini fideles respuib libellus repudiũ q ini in deles admittit . vt inuit Aug . xvii . q . ii . § . i . Consumat at p carnis copulã . extra de co uersioe . vii . c . et publico ad . h . r . c . c . et . p . i . ad . h . i . p . qz vna caro sũt z vniunt iseparabilib⁹ qñ vixerit ita tñ qz i vitate duo sũt corpa vñ tñ corp⁹ cõfẽt . extra de puerho . pñga . ad apostolicã Matrimonium No spi rituale eũ distinguit qz aliud e laudabile aliũ vitupabile . Et laudabile adhuc e mltiplex C . v . dñm ini deũ z beatã vginẽ M . dñm vñ z ipa dicit spõsa . Can . iiii . Vni o ho no spõsa zc . Et o hoc matrimonium legi . xvii . q . ii . § . i . z . i . b . e . Secce z sequenti . Iñud

matrimonii potest dici iniiciatum Luc . i . Vñus e angel⁹ gabriel ad mariã ec . l . o tractũ in eodẽ ibi . Inuenisti eni gratiam apud deũ ecce cõcipies z paries filium zc . Ratificatũ in eodem . Spiritus sanct⁹ sup uenit in te zc . Consumatũ in eodem . Ec ce ancilla domini fiat mihi zc . C . Secũdũz matrimoniuẽ et inter diuinã z humanã na turã in vtro vginis marie ineffabiliter cõtra z indissolubiliter seu irreiterabi liter vnũ naroras hoc fuit iniiciatũ Ma . vi . Ecce virgo cõcipiet zc . M . i . c . xxi . No nam faciet dñs super terrã mulier cõcõ dabit virũ . Et sũt per verba alioz . ppheta rum qui dixerũt apre filiu dei humanam naturã assũptoz . Hec eni fuerunt verba de futuro p q v dictũ est sponsalia cõtra hñur . Contractũ autẽ fuit p vba gabrielis dicens . Lu . i . Aut gra plena domin⁹ tecũ Et p respõsionẽ vrginis dicens in eodẽ Ecce ancilla domini fiat mihi fm verbuz suã . Nã matrimoniuẽ etiã carnale p mu tuũ consensum mediãtib⁹ internũciis p vba de pñtenti cõtrahi pot . ff . de spõsalib⁹ sufficit e . i . in spõsalibus nihil interest z . i . final . Ratificatũ aut fuit diuina auctori tate z voluntate . Tentũ eni matrimonium alterius voluntate z auctoritate ratificari nõ potuisset . Vnde Gallatas . iiii . Ad hũc deus filiu suũ factũ ex muliere factum sub lege . Consumatũ aut est in incarnatiõẽ Nã sine aliqua corruptione spiritus sancto operãte vbi caro factũ est Jobãnis . i . Et in hac cõsumatione tota trinitas operata est qz indiuisa sunt ops trinitatis extra . de sumã trinitate . c . i . Tertiu matrimoniuẽ est ipi z ecclesie iniiciatũ in xpi natui rate contractũ in eius predicatione ratifi catum diuina auctoritate in miraculoz operacione cõsumatũ in passioe vel iniicia tum quãdo christus incepit predicare Ma th . i . iiii . Et inde cepit Iesus predicare zc . Contractũ i curaristie institutione M . dñm . iiii . Ad adũcãtib⁹ illis accepit Iesus pa nem zc . Ratificatum in spiritus sancti mis sione Act . ii . Factus est repente zc . Con

sumatum in euangeliõ diuulgatiõẽ Mat . iiii . Ecce ancillã z filiu eius . C . Quartum matrimoniuẽ est episcopi z ecclesie iniicia tum in electione M . dñm . v . Nec quisqz su mit sibi honozẽ ec . Contractũ in cõfirma tione extra de transla . inter corpaia . Vel cõtrahitur per mutuũ consensũ eligentiã z electi . extra de elec . cã inter canonicos . Ratificatur cã ad obedientiã suscipiẽ ar . extra de iurciã . ego . vel in cõfirmatione ratificatur . Consumatur autẽ in cõsecratio ne extra de translatio . licz . C . Quintũ ma trimoniũ e sacerdotis z ecclesie sue quod iniiciatur in eius canonica electione siue p sentatione extra de iurpatronatus . qz au tem . Per assensum aut huic presentatio ni pñtitiã cõtrahitur . Quando No pre latus ipsum admittit z confirmat ratifi catur . quãdo curam cõmittit cõsumatur ar . extra de insti . et frequentib⁹ . Et de h etiam matrimonio legitur . xl . di . sicut . xxi . q . ii . sicut in vnaqua qz . Et dicit decretalis qz sicut episcopus pñcti matri . i . cathe drali ecclesie sue sic z archiepiscopus pbe ta sue extra de officio archiepisc . by . c . h . ad . fi . Sextum matrimoniuẽ est dei z anime fidelis iniiciatũ in creatiõẽ . lvi . di . nasci . cõ tractũ in baptismo M . sec . ii . Spõsabõ te mihi i fide . Ratificatũ i sancta opatiõẽ . qz p hac sia firmat cã deo . ps . Qui facit hoc nõ cõmouebit in eternũ vel ratificat i dei dilectione . i . Corinth . vi . Qui adheret deo vn⁹ spãs fit cũ eo . Consumat i morte qñ ab ipio seculo siue mortali sctrahit . xvii . q . vi . si p sby . C . Septimũ mrimoniũ e dei z aie penitẽtis qd iniiciat in cõtritione p verba de futuro . i . ppositã cõfiteãdi . Sed cõtrahi tur in confessione p verba de presenti vbi loquitur z sctens peccatũ dicẽdo z sacer dos vice dei absolueudo . Ratificatur impo sitione penitẽtie z susceptione z cõsuma tur in plena satisfactiõẽ . Est et aliud mri moniũ dei z aie sancte qd iniiciat in gre p uentione . cõtrahit in pñctiõis gratie su sceptione siue in assensu liberi arbitrii . Ratificatur in boni operis executione .

Consumantur in boni operis affectio-
ne et continuatione. Ad hoc. q. iij. extima-
uit. Ad testimonium autem inoperabile
est diaboli et anime quod inhiatur in fug-
gestionis que delectat. Contrahitur in con-
sensus qui accipit. Ratificatur in opere
quod confirmat. S3 consumantur in pec-
candi consuetudine in qua est consummata
malitia scilicet contemptus. Nam pec-
cator cum in profundam venerit peccato-
rum contemnit vel consummatur in morte.
xl. q. iij. extimavit. de sic. di. iij. firmissime.

Capitulum. xliij.

Erra vitam eternam
licet homo non valeat
ex condigno quia non
sunt condigne passio-
nes bonis temporis ad
futuram gloriam que
revelabitur in nobis et
ut dicitur Ro. xij. De?

tamen ex bonitate sua facienti quod in se
est et congruo tenetur eam dare. unde vo-
catur corona iustitie. ij. Tb. iij. Cuius plu-
ra exempla habentur in iure. Nam licet
et gratia sit quod postulatio admittatur ut
postulato vel postulanti competat actio
ut admittatur. arg. ad hoc. ff. de adimendis.
lega. Item legatum. ff. de curat. ad res do-
natas. Veruntamen si postulatio fiat in
concordia et de digna persona et debito
incumbit superiori ipsas admittere et si no
admisserit iniuriam facit postulantis. et
postulato. Similiter presentatus petere
non potest per actionem se institui quia
ius non habet in re. Nam et sine iuris of-
fensa et sine presentati iniuria potest presen-
tator laicus variare et alium presentare. ut
extra de iure patronatus cum advocatus.
unde anteq3 a prelato fuerit approbatum
rarum non est quod a patrono fuerit in-
choatum ut extra de iure patro. quod au-
tem consulis. Et tamen offendit prelatus
sic presentatum primo et dignum non in-
stituit. Unde non admissus: agit contra il-
lum a quo respicitur ut ei provideat de be-

nificio competenti. ut extra de iure patro.
passor. Sic etiam similiter dicimus quod
dispensatio non ex iure sed ex gratia peti-
tur: Et tamen ad eam concedenda supra
or tenetur ex causa. q. i. di. ponderet. c. do-
no sancto. r. c. si quis pbsbiter vel diaconus.
Similiter ad elemosinam pauperi contra
viam actio non datur: tamen dicitur
saltem in casu extreme necessitatis vel de
superfluo tenetur. Luce. vi. Quod super est
dare elemosinam. Et patronus ut dictum
est de gratia admittitur presentare. v. r. v.
q. v. si quis episcopus. extra de iure pa-
trona quantum extra de penitentia in qui
bisdam. Et tamen iniuria fit ei si non ad-
mittitur. r. si presentatus ab eo non insti-
tuatur. v. ff. de aqua quondam et est. l. i. Spe-
nuit. ff. qui satisfacere coguntur. l. si no i sine.

Capitulum. xliv.

Fracula solus deus facit q3
uis sancti miracula dicantur
facere quia non faciunt
nisi in virtute eius. Et simili-
ter solus deus peccata rem-
ittit quibus sacerdotes absolventes re-
mittere dicuntur. fm illud Job. x. Quo-
rum remiseritis peccata et. Cuius exem-
pluz est quia dicitur in iure quod soli prin-
cipi licet condere leges. v. l. de legibus et
consuetud. l. vi. Et tamen alibi dicitur quod
senatus legem condere possit. v. ff. de legi-
et sena. con. l. non ambigitur. Quod est. q3
superiores de quibus est ut possint conde-
re legem principis aucte condere intelligi-
tur Sic in papa dicendum est ut legati pre-
lati capitula et consilia auctoritate ipsius
facere constituciones intelligantur. Unde in
consilijs excepta intelligitur auctoritas do-
mini pape. ut extra de elec. significasti. xvij.
di. p. tota. i. q. vi. dudum pegria. lx. q. iij. c. c. c.

Capitulum. xlv.

Misericordie dei non prei-
dicar quod peccatorem sine
liter destituar qui diuitias et
peccata per penitentiaz redi-
re negligit. Cuius exemplis

est quoniam fm iura non preiudicat spon-
te que sponsum in eadem provincia de-
gentem per biennium expectant vel per
triummum si erat in alia provincia. Quia
per triennium expectandus est si ad aliam
provinciam se transferat. ut pater. l. de di-
uoz. r. repu. liberum cum per sponsum sic
sunt si alij nupsit. Tunc enim nihil fraudis
idest pene est ei quod nuptias maturando
sua sua studii diuitias non est passa. l. e. l.
i. Similiter non est fraus aliqua imputan-
da diuine misericordie si peccatorem per
triummum idest per triennium etatum decur-
si scilicet iuuenilis virilis et senilis. Vel
per biennium idest tempus vite et mortis
expectatum et non redeuntem finaliter de-
lez et in eternaz damnatione ire pmittit

Capitulum. xlvj.

Quentis in mala dispo-
sitione seu voluntate om-
nia precedentia bona fi-
unt irrita et a mercede va-
cua sicut civiliter vltime
voluntatis dispositio idest

vltimum testamentum omnia preceden-
tia vacuat. Nam vltima voluntas seruan-
da est. v. l. iij. q. ij. Et est ratio ne libertas su-
premi iudicij restringatur. v. ff. pro socio. l.
cum duobus. S. idem. R. Nil enim ita de-
betur hominibus sic ut vltime voluntatis
liber sit stilius v. l. de sacrosanctis ecclesi-
is. l. i. Hoc tamen fallit in testamento in-
ter liberos quod per secundam dispositio-
nem non tollitur. nisi testator in secundo te-
stamento delectet primum nolle valere. ut
l. de testamentis. in au. sed hoc inter libe-
ros. Item cum quis in primo testamen-
to interduxit sibi licentiam iterum testandi
quod tunc primum tolli non intelligitur nisi in
secundo de primo mentio habeatur. v. ff.
de leg. iij. l. si quis in principio. Et sic mors
liberat homines a seruitute humana. Nam
subditur homo homini quodiu vivit. s3 post
mortem subditur soli deo. Et hinc est quod
in officio ecclesie. scilicet in principio lectio-
nuz dicitur. Iube domine benedicere. In

sine autem dicitur. Tu autem domine mi-
serere et. unde in principio petitur benedi-
ctio ab homine per nomen diminutum si-
ue syncopatam quod est domne. sed in fi-
ne petitur misericordia a deo per nomen
perfectum quod est domine. quia scilicet
principium signat vitam hominis. et quodiu
quis vivit e sub homine excepto papa. r. iij.
di. qui cathedram. r. c. sequen. r. c. nulla ra-
tione. Et ideo vlti recognoscat se subditum
petit benedictionem propter bonum obe-
dientie. Simis No signat mortem. quando
iam non homini subest sed soli deo. vel est
sensus vt nos dominus taliter vivere faci-
at sub regimine hominis quod in fine mi-
seretur nostri. Ideo autem vitur in prin-
cipio nomine diminuto. in fine vero inte-
gro quia in principio ut dictum est queri-
tur benedictio ab homine. cuius opera im-
perfecta sunt. l. de veteri iure. c. l. ij. §. sed
quia diuine. i. aut. de Instru. cautela. i. R.
i sine coll. v. r. de no alie. r. §. an au. coll.
ij. Sed in fine petitur misericordia a deo
qui pater est misericordiarum. xvij. q. vi. §.
gs. ps. vi. Et q op3 imperfectu no cognouit.
extra de baptismo maiores. Et sic id pmo
petim3 ab homine postea a deo. ut scias quod
illud quod homo minus bene facit de3 supplet. vñ
ad ipm vltimo recurrit tanq3 ad vltimum
refugium pa. Dñe refugiu fact3 es nobis.

Capitulum. xlvij.

Eligentia et dilatio operis tol-
lit opandi potestate. Lm3 cre-
pla e fm iura canonica i cle-
ctione. q3 ad eligendu e necessu
temp3 riu mensu. v. l. di. postq3.
lxij. di. obeunt3. Vlti3 n. vacare non dz
cathedra3 vt regular3 ecclesie. vñ si ista tres
menses no fuerit celebrata electio iusto ipe-
dimeto cessate ad superiorem primu deuoluit
potestas pmouendi extra de electione fides.
Et si ista alios tres menses no fuerit. penita
nsecratio eps metropoli sui iudicio cedat.
q3 tep3 sibi negligenti3 cedit. extra de tras-
latioib3 ini copalia. Et idc e de metropo-
litano respectu suoz supoz. Sicut fm de3

qui negligit ad deū conuerti tēpore ad h
 sibi cōcesso qđ signatur p rēpus triuz mē
 sum ppter tres pncipales etates. scz au
 gmentū status et declinationis. q̄ sunt pec
 catori in hac vita ad penitēdiā cōcesso. po
 ftes morte intercedēte deuoluūt eius can
 sa ad iudiciū dei. et p̄uatur facultate peni
 tendi et dignitate celestis regni. vñ salubri
 ter consiliū peccatori Eccl̄. v. Ne tardes
 conuerti ad dominū et ne differas de die
 in diē et. Et negligentia eoz que ho
 mo facere dz et pōt sicut sunt peccupe spi
 ritualia et pertinētia ad salutem valde pe
 riculosa est: vñ et a deo punit sicut fm iura
 puniunt negligentia p̄clatorū que aliqñ pu
 nitur pena leuioꝝ. et dōe duoz mensuz
 j. q. i. aliquando pena grauior. s. de pōnis
 lxxi. di. dictū. lxxvi. di. c. i. extra de trāssa.
 inter eos: palia. l. de officio p̄f. c. oꝛiē. si q̄
 ff. de cust. et rbi. actor. carceri et l. milites
 xi. q. i. placuit. Prima ergo pena locū ha
 bet in modica negligētia: posterior autē in
 magna que culpa sapit et per cōsequens
 doli. ff. de verbo. signi. late culpe et l. ma
 gna. Similiter fm de aliqñ est negligē
 tia magna que est peccatū mortale et me
 retur penā magnā nō solū amissiois gra
 tie vel glorie sed etiam gehēne. Et h vno
 modo cōsiderat ex pte eius quod p negli
 gentiam p̄termittit: puta si negligat id
 qđ est de necessitate salutis siue sit actus
 siue circūstātia. Alio modo ex parte tantū
 puta si volūtas intārū sit remissa circa ea
 que sunt dei vt totaliter a charitate defici
 at. Et hoc peccupe cōtingit qñ negligē
 tia sequitur cōtemptū. Prover. xix. Qui
 negligit viā suam mortificabitur. Aliquā
 do ho est negligētia modica que ē venia
 le peccatū et id meretur penā leuioꝝ puta
 tēporale. Vñ qñ ex negligētia p̄termittit
 aliqs actus vel circūstātia q̄ nō est de ne
 cessitate salutis: nec h fiat ex cōtēptu s; ex
 aliquo defectu seruoꝝis q̄ ipd̄it ierduz p
 aliqđ veniale penā: vñ tūc negligētia nō ē
 aliqđ peccū mortale sed veniale Eccl̄. vii.
 De negligētia tua purga te cum paucis.

Capitulum. xix.

Bedictia nō respicit p̄ci
 pientis sanctitate s; auctori
 tate. Vñ i bñ q̄ pertinet ad
 administrationē ecclesiasti
 carū rex potius fuisse obe
 diendū pape: q̄ paulo apostolo. qđ p̄z m̄
 nūc: vñ paulus dixit q̄ opz ordmandū h
 ne crimine esse vt. rrv. di. §. nūc sūt. Et tu
 men auctoritate pontificā ep̄scopi dispē
 sare p̄t in crimine adulteri et in minori
 bus. Et hoc q̄ papa maior ē paulo in ad
 ministratioe vt. rxi. di. §. i. Nā papa ē lo
 co petri vt. rxi. di. q. i. qñ verus et si sic vica
 rius Iesu xpi vt extra de trāssa. inter cor
 poralia et extra vt bñficia ecclesiastica sine
 di. cōf. vt n̄m. Petrus autē in admini
 stratione maior fuit paulo vt. i. q. vij. puo
 rxi. di. in nouo. Itē obediēdiā nō est alicui
 cōtra mandatū dei: vñ si a papa aliquod
 mddatū vel rescriptū pdiret qđ esset con
 tra dictū dei oīno respuēdiū esset vt. rrv. q.
 i. sūt qdā qz nedum minor in maiore s; et
 par i parē nō hz iperū vt. ff. de arbitris
 l. nā. ff. ad fe. rebell. l. aliquo. §. respiciū
 Dicta tñ xpi vel euāgēlia papa pōt modi
 ficare sicut illud qđ dñs dixit. Quos de
 vidit hō nō separet: modificatur p sumā
 pontificē sic. Quos deus cōiūrit cōfensu
 animoz et carnis copola. Alias si primū
 iteruēnat nō secūdū separātur p religio
 nis ingressū vt extra de cōuersi. cōingā. ve
 rū et. et publico. Nō sic si aliqđ cōingū vt
 lit in domo ppria remanere vt eo. ti. ex p
 te tua in fi. Itē obediētia p cōi vtilitate in
 iacta nec pp hūilitate neqz pp ppria icō
 moditate licite refusat. Vñ si p̄lat p̄cipit
 clerico suo q̄ vadat romā vel alias p ne
 gocijs ecclēe et ille nō vult obedire dicit.
 q̄ alij sūt ibi magis idonei vel p̄iores eoz.
 h inqñā excusatio iusta ē: qđ ordo in lega
 tionib⁹ nō scrusat. ff. de lega. sciēdiū. §. penl.
 Si autē excusat se q̄ nō possit relinquere
 curā rei familiaris et sine dubio excusatio
 iusta si p vtilitate alicuius p̄one p̄uatur
 in t̄eret: qz nemo tenet relin q̄re ppria ne

gotta p alienis scz primariis vt p̄z. ff. quād
 modum testa. q̄. Sed et si q̄ ex signa
 tionibus. l. de testi. si qñ. §. i. ff. de arbitris
 liz. ff. de lu. si longius cū luis si. S; si mit
 tur p cōi ecclesiē vtilitate nō est excusa
 tio iusta: qz cōis vtilitas p̄ferēda ē p̄uate
 extra de postul. pla. bone. i. Et plurimoz
 vtilitas vni vtilitati p̄ferēda est. vi. q. i. sci
 as. In aut. de testi. et ea. q̄ pa. in. ri. mēse. §.
 quōdē. Nec enī platus vtilitatē suam
 vtilitati ecclēie p̄ponere dz alioqn obliga
 tur. ri. q. i. quicūqz. ff. de administra. tu.
 et curato. fm dignitatē. §. i. Nec dz cleri
 cus ordinatus occasione pp̄ioꝝ negocioz
 negotia ecclēie relinquere nisi relaret li
 cētia p̄trata argu. vii. c. i. p̄ntiū et. c. placu
 it vt. veni. et rvi. q. i. g. vtrc. Si enī indistin
 cte p̄dcta admitteret excusatio nō inueniret
 de facili et munera publica subiret. ff. d. va
 ca. mune. l. i. circa p̄ncipiū. Obediēre ē te
 nētur clericus arg. l. de ep̄scopis et cleri
 ci. §. q̄ p̄b̄ter. ad h̄b̄i et q̄st̄i negotiis sō
 audi vel gerēdis. Nisi possit remanēdo
 grām obtinere. Si enī sunt aliqua mune
 ra republice tēporalis q̄ excusationē non
 admittūt vt. ff. de vacatoe ma. sūt mūera.
 Adoko. s̄on⁹ in munera reipublice. eccle
 siastice oz indistincte et ḡnalter obtinē ar.
 ff. de Julit. iure. l. i. et. ff. de reli. et sūptu. fu
 sit p̄lo. Dico tñ eē eāsimū q̄ ep̄s q̄ re
 gere hz oia. xi. q. i. Si regēda clericū rele
 uet si detrimētū grane sibi viderit iminē.
 ar. ff. ad. l. rodia d. iact. l. i. et. l. j. §. eāsimū et
 si. q. po. in pig. ba. interdu. et. l. i. q̄uētū. Itē
 obediētie iniuncte recusatio aliqñ ē debita
 sicut qñ p̄cipit aliqd qđ sit cōtra deū. Nā
 fm canones sp̄ obediēdiā ē nisi id qđ iniū
 gatur ap̄te sit p̄ deū. rxi. q. i. qđ culpaf. Ali
 qñ ho ē licita puta si id qđ p̄cipit nō p̄ti
 net ad diuini cultus obsequiū vel ecclesiasti
 cā vtilitatē. vii. q. i. ff. de coep̄scopus. Vñ: si
 ep̄s p̄cipiat alicui clerico suo q̄ libros sa
 os accomoder nepon suo vel ecclēie sue
 penādet vt alii cōferat obedire nō tenet
 q̄ nec ad diuini cultus obsequiū p̄tinet nec
 ad ecclēie vtilitatē. Nā et si p̄cipiat q̄ re.

pleatur bursa sua cū ip̄e nō egeat nō tene
 tur obedire. Itē dicit Cācellari⁹ parisiē.
 q̄ nō tenebat ad obediētiā burfale siue ar
 gētinā neqz mulinā neqz egnā. itelligas si
 ne cā indicat ar. extra. de cēsi. cū aposto
 lus. rvi. q. i. p̄dicatoꝝ. S; si ep̄s p̄ciperet
 clerico dūre ceruicis vt libros suos cōmo
 daret clerico bone indolis vt instrueretur
 in studio theologie ad quas ip̄s mitteret
 vt p̄ficeret videt q̄ ei sit obediēdiā qz non
 mouet ip̄m carnalitas s; ecclesiastica vti
 litas et cōis ar. in dicto. c. vii. q. i. qz frater
 extra de magistris sup̄ specula. Itē et
 go dicit q̄ si occasio ecclēie vel de bonis
 ecclesiasticis libros accipiet obedire tene
 netur. Alias cōtrariū extra de testa. r. qui
 sisti et de iur. patronat⁹ cū dilectus. Aliqñ
 No excusatio obediētie videt rōnabilis et
 acceptāda scz fm aliquos qñ allegat dā
 num pp̄riū. Distinguit enī q̄ si clericus
 cui iniuncta est aliq̄ obediētia ab ep̄o: puta
 q̄ vadat ad aliqñ locū vel h̄mōi allegas
 p̄uata vtilitatē certat de dāno vitādo ē
 audiēdus sed si de lucro caprando audiē
 dus nō est. Ad quod pertinet. l. de iur. de
 li. sancimus. §. si No creditores. l. de co
 dicit. l. i. §. penul. Nec debz mobediētie
 n̄tam incurere p aliquo cōmodo tpali.
 extra de maio. et obediēti. illud.

Capitulum. l.

Dus hominis acceptatur a
 deo fm intentionem et men
 tem faciētis magis q̄ fm il
 lud qđ factū est. Cuius cre
 pliū habet ex consuetudine q̄
 inducit. cū populū icipit aliqd obseruare
 ea mente vt de cetero sit cōsuetudo vel vt
 dicunt aliqui cum expresse placet populo
 aliqd obseruari p cōsuetudine in futurum
 alias ho nō eo ip̄o quod aliqñ sit ius
 consuetudinarium inducit arg. ff. de iure
 re acruqz p̄. l. i. vlt. Ergo intētiō cōsidera
 tur in facto magis q̄ ipsam facturā vt cō
 suetudinē inducat. Sic etiam est de n̄ris
 operibus apud deum: qz deus sicut dicit
 Brege. cor. et non substantias pensat nec

cogitat quantum sed et quanto in suo of-
ficio offeratur.

Capitulum.ii.

Deo postulari potest a deo humiliter et gratia quod non debetur et iustitia: nam secundum iura postulationis est gratie petitio: ut cum et gratia petitur aliquem ineligibilem licenter eligi vel concedi. Hoc enim non tam ex iusticia quam ex gratia mouet: ut extra de postu. bone me el primo. Item orantes vel postulantes a domino misericordiam et gratiam non sunt digni exaudiri si sint ad inuicem in discordia vel rancore. Unde Eccl. xviii. Homo homini seruat iram et a deo querit medelam quasi dicat frustra querit. Cuius exemplum est quia secundum iura postulationis debet fieri in concordia. Cum enim per postulationem gratia requiritur concorditer et communiter est petenda ut extra de postulatione bone memorie in princ. Aliter enim romana ecclesia non conuenit recipere.

Capitulum.iii.

Renantur anime nostre specialiter sicut moniales velantur corporaliter. Est enim multiplex velus scilicet velum professionis quod suscipitur a virgine vel corrupta cum proficitur de altari vel de manu alicuius sed in duodecimo anno ad minus. xxi. q. i. c. r. q. ii. puel. Item vellum conuersionis quod imponitur virgini tunc. xxvii. anno ad minus. xx. q. i. placuit. lxxvii. di. placuit. Et dicit Hostien. q. vir ipse obtinuit. Lugduni quod in hoc casu in anno vicefimo necraret l3 tam periculosus est in mora. Item est velus ordinationis quod olim dabatur diaconis in quadragesimo anno. xx. q. i. diaconissa. Item est velus prelationis quod olim dabatur abbatissis in quadragesimo anno. xx. q. i. imbeculas. Addit etiam hostien. velus quintum scilicet conuersionis. Et tunc si per

annu postea fiat exire non potest. sic potest intelligi. extra de regula. vidua. r. c. statuimus. In his ergo quinq; velis representant quinq; virtutes quib; debemus spiritualiter ornari. prima eobedientia que copetitur profitentibus. secunda est continentia que potissima est in virginibus in tertio designat scientiam siue prudentiam que proprie copetitur ordinandis. in quarto velo designatur iustitia que proprie competitur pudentibus siue prelati. in quinto penitentia per quam ad deum conuertimur. et ibi incipientibus competit.

Capitulum.iiii.

Arctum necessitati. nullo modo debet deficere filius et precipue indigetie patris. nam secundum leges patris potest vedere filius necessitate sanctis ingruente ut tamen preio platio vel a filio vedito vel alio quocunq; emptori quocunq; restituto ad ingenuitatem pueniat. ut l. de patrib; q. sit. dist. r. l. i. Adulto foris potest pignori obligare. q. cui q. maius est pceditur magno magis et q. minor. ff. de regul. iur. no dz cuiq;. Sz nuquid seruus efficit. sic secundum azone. Alij. Sz tñ seruire dz. ar. l. comunia de manumissis. l. j. Et nuqd i alio casu qd necessitas potest vedi a pre: Non. q. let generatit dicit q. si l3 pri filiu vedere. l. de priu; q. sit. dist. r. l. i. g. generalit ei prohibita intelligit nisi casu et cesso. Sz nuqd mater potest filiu vedere. dz q. si ar. l. de ma facti. mat. nec lege cesso repit q. nec si l3 ber i pte sicu pr. Capitulum. v.

Præsto inata vt vitiu nullo cona do 3 p naturale nullo tpe qualescit. vt. xxii. q. vii. flagitia. Sicut passio inata siue vituz ad q. bo ex coplenide vel natura icinat l3 p tris assuetudine refrenet. vt migt. tñ non totaliter extirpat. Sene. Qd in natu e vel istu no tollit sed limitur. Pote ta. Nam expellens furca tñ vsq; recurre.

Capitulum. v.

Ecce vinculu facilius necitur. sed non facilius soluit. Cuius ratio est quod peccatum est quid spuale. spualia autem a corporalibus distant quod corporalia facimus. destruat qd construant. ut patet de pecul. no stat. ff. de acqui. pos. pos. sibi in admittenda. Spualia vero econtra non lauis costruunt qd destruantur. Episcopus solus ordinat non solus deponit. quod eps a duodecim episcopis audit. psbiter a sex. diaconus a tribus. xv. q. vii. felix preter p primu episcopum. ij. q. v. presbiter. Subdiaconus autem eode privilegio gaudet. extra de seruis no ordinandis miram. Sed nec causa illoz audicnda est sine presentia clericoz. l. canonicor. xv. q. vii. §. solus et duobus. c. ibi sequentibus. Sed eps qui a metropoli tunc consecrat. l. iiii. di. c. i. et sequenti. et extra de tpo. ordi. sine auctoritate romani pontificis deponi non potest. iij. q. vii. quibus licet et. c. ibi sequenti. Ergo similiter vinculum spuale scilicet peccatum facilius est ad necendum quam ad dissoluendum. Ita. v. Quasi vin colu plautri peccat. Item peccatum vilificat hominem et deponit eum a sua dignitate. Et hinc est quod secundum iura aliqui superior dignitate vel par punit ab inferiori vel equali ratione delicti. qui facit contra sententiam canonis ab eo editam scienti icidit in factum. dñat. l. xxiii. q. i. c. ij. r. iij. ar. vi. di. c. ij. vt Ambrosius ratione criminis in sua p roctia commissi damnant imperatorem quod alias non fecisset. Facit enim ad hoc quod talis delinquens et ex certa scientia contra canonem veniendo se facit inferiori. ar. l. di. multi. ad si. et sic inferioris imperio facite se submitit quod fieri potest. secunda questione septima. nos si incompetent. vnde iam non est superior sed inferior. Sed ista secundum hostiensem intelligenda sunt de maioribus vel paribus et transis etiam exemptis quibus scilicet ille contra cuius constitutionem vel canonem faciunt non subest. puta cum intra

cuius territorium existentes scienter contra eius constitutiones delinquant. Sed in eo superiorum episcopus subest. qui canones edidit minime locum habet puta in metropolitano proprio. Nam sicut sententia vel canon profertentem non ligat. ita nec profertentis superiorum extra. de maiortate et obedientia cum inferior. ff. de arbitrio. l. p. mul. Item nota quod peccata pueros vel puerilis etas non semper excusat quod patet per exemplum tam humane quam diuine legis. Nam secundum leges humanas que dam crimina sunt que minoribus siue pueris imputantur post. xiiii. annum tantum. Nam in adulterio vel alio crimine quod pro adulterio lex iulia posuit puta si pecuniam accepit pro comperto stupro vel domum prebit ad stuprum vel adulterium committendum districte punitur minor quia in nullo eodem paritur aduersus precepta legum venienti cum committit in legem. ut. ff. de minor. auxilium. §. in delictis et. l. si ex causa. Hec enim iura loquuntur de minore maiore. xiiii. annis quia minor. xiiii. annis predicta lege iulia non tenetur. Soler autem in quibusdam malitia anticipare tempus pubertatis. extra de spon. sa. impub. a nobis. r. c. pubes. Et aliquando tentant quod forsitan complere non possunt extra de sponsali. inuenis et. c. si. In quo casu ipsos peccare intelligas si alias mulieres tentauerint quam uxores. Ius tamen presumit quod in pueris locum non habent peccata extra de deli. pu. c. i. Alia autem crimina seu delicta imputantur pueris etiam infra. xiiii. annum scilicet a septennio vsq; ad. xiiii. quia omne delictum cadit in impubercem preterquam delictum carnis scilicet quod ad penam spirituales et quo ad penitentiam a sacerdote petendam et quo sci licet septem annos excessit. quod talis potest mentiri et verum dicere. Vnde dicit Augustinus in epistola ad renatum episcopum: sic enim habetur in glosa super canonem de consecra. di. iiii. pauli. Septennis etatis

pueri et mentiri et verum loqui et confiteri et negare possunt. Et ideo cum baptizantur et simbolum reddunt et ipsi per se ad interrogata respondent. Nam et mendacis et periuus plena est etas puerilis extra. de delictis pnc. c. l. Et quibus iurare non debeant. xxii. q. v. pueri et c. parvuli. et c. bone sum si tamē inuenerit valet pupilli iuramentum. Potest ergo puer decerare. ff. de libera. causa. l. vii. Et furtū committere vt. ff. de furtis impuberem. Et enim malorum vires infirmitas animi non excusat vt. l. si aduersus delictū. l. i. Hoc denotat mēs vbi posuit. c. c. i. pueris grandiuulū si dicit iurātū nec dicit pueri gradū s; gradū illis quasi de maioribus septem annos loquas. Sic ergo maior septē annis delinquere pot quō ad deū et spūaliter puniri. Et pūniunt etiam talis delicta pena temporalis qz si conuenitur ex delicto suo commisso ex proposito non paritur ei. vt. l. de penis impositas. xv. q. i. illa. xxvi. q. v. si qz cuiuslibet. Vbi qui clericū dānatū p episcopum defendere vult non excusat propter etatem vel scrum. ff. si aduersus delictum. l. i. et ff. de dāno infecto dāni. §. si pupillus. Et ad fil. se. con. l. i. si puberes. Nō g̃ talibus paritur nisi quibus miseratio etatis perduxerit iudicem ad moderatiorem siue mitiorem penā vt extra de del. pu. c. i. de con. di. iiii. c. eos. ff. de minori. auxiliū §. in delictis. Sic et paritur senectuti. ff. de termino amo. l. i. Ad idē extra de apostatio et litterarum. Sed infra etatem se ptem annos dicunt quidam qz si pupillus proximus sit infantie nō tenet delicto si quis nec infans vt. l. de. in. delibe. si infāti: qz illa etas gēd videt ignorat. l. d. sal. mo. ne. l. i. de ed. di. iiii. c. o. ff. d. ed. l. c. di. cū s̃t. §. excipitur. Vnde nec piurare pot qz sciens fallere non videtur. ff. de iureiurā. qui iurasse et. §. vlti. ff. de iuri et facti igno. l. vti. et de arbitris diem proferre. §. corā. et de acquirend. here. pupill. et quibus causis in pos. ca. Si pupillus proximus sit pubertati punitur etiam temporaliter. De pena

autem spiritali quantum ad deum legitur in quarto dialogorum qz puer quidam v. annorum propter peccatum blasphemie a diabolo raptus est. Dicunt tamen quidam qz puer ille nō fuit dānatus nec mortaliter peccauit. Sed visio illa fuit ostēsis ad patrem contristandum qui peccato dolo peccauerat non corrigens eum. Sed expresse contra intentionem. Ergo dicitis qz pater pueri animam filii negligerens nō parū peccatorem gebēne ignibus nutrit. Vnde dicendum est qz in illo malicia supplebat etatem. Vñ pūro si non esset doli capax etiam septēni nō imputaret peccatum. ff. de regn. iur. pupilli. ff. ad. l. a. quill. sed et si quicūqz. §. i. et de dolo beredib. §. i. Regulariter tamen dicitur in iure qz minor septē annis non sentitur ideo non punitur. Et itē peccatum mortale auferit omnia bona gratuita: sicut civiliter et delicto auferuntur omnia bona temporalia vt. l. de bonis damnata. per totum et. Et extra de iudic. et larracenis ad liberā dā et extra de hereticis vrgētis: extra ne clericus vel monachus rclatum. Et item peccatum mortale quantūcūqz sit occultum et inuisibile tamē impedit et tollit gratiam sicut tollitur Rescriptum et vitio inuisibili et intelligibili. Et vocatur vitio inuisibile et intelligibile vt suggestio. falsitatis et suppressio veritatis. Tollitur enī rescriptum si per suggestionem falsi vel suppressionem veri fuerit impetratum et scienter vel ignoranter sed per tales qua non interueniente non fuisset obtentum. vt extra de rescriptis super litteris. Et itē peccatum mortale bino actu mentali inducitur scilicet cogitatione et mortosa delectatione. vel saltem tero scilicet cogitatione delectatione et sensu. Qui exemplū est sicut fin iura binus actus inducit consuetudinem vt. xxv. q. ii. ita nos. l. de epico pali audien. l. iiii. in fine. Et binus actus vt trinus inducit possessionem vel quasi vt extra de causa posses. et proprie. licet etiam vnico actu acquiratur possessio vel perda

tar vel quasi vt. l. de seruitu. et aqua. l. cūz talis et extra de consti. cum oportet. et extra de preben. pro illorum. Et item peccata venialia quia parua sunt non tollunt charitatem nec vitam eternam nam fin iura modica damna tollerantur: vt ar. riq. i. rrtulas. et c. si quis et c. bone rei. et tra vt bis que fiunt a prelati sine consensu sacroralis. ff. de in. integ. resti. l. sepo. Sic et deceptio modica tolleratur. vt. ff. de mino. l. an. cause. §. idem pomp. Et item veniale peccatum non euacuat boni operis meritorū sicut rescriptum quō sit contra ius priuate persone. tamen si leuem et modicam lesionem infert non euacuat. sed valet vt si papa mādēt in suo rescripto qz non admittit dilatoris exceptionibus procedatur in principali vel si mādēt actionem seu petitionem alicuius differri. vel cum indulget cruce signatus non conueniunt in tempore crucis vt. l. de peccib. impera. off. l. q. cūqz et l. rescripta. Et apm. l. vi. **E**ccatores assimilantur filijs illegitimis quorum quidam dicunt non tibi sic qz nat? et de adulterio qui videtur ver? et si ē ver? Et bis assimilantur hypocrite: vel hereticis de quibus dicitur Mat. vi. Attendite a falsis prophētis qui veniunt ad vos in vestimentis ouium et. Vel per nos ubos intellige peccatores publicos et infames. Dicitur enim notus a nota i. infamia que multum affligit hominem sicut dicitur notus quartana que multum affligit si sit antiqua: sic et baltis merito sperni potest. ff. de re iud. quidam. Et tamen non est peccatum illius qui nascitur sed illius qui generat. l. vi. di. nasci. Sed quia de graui peccato natus est fama sugillatur. rrti. q. vii. quid in omnibus. quidam vbi dicuntur spurij sez de concubina nati qui etiam dicuntur naturales. Et dicuntur spurij a spurcitate incontinentie. Et cetera concubinae per legem anti-

quam admittatur. ff. de concubinis. In concubinato in fine argu. rrti. di. c. i. r. ii. Modic tamen talis concubitus prohibetur etiam per legem que monet omnes caste viuere et punire lenones castitatis pestiferos vastatores in aucte. de lenōibus. R. i. et §. sancimus coll. iiii. Et quibus mo. na. ff. le. c. ff. §. illud quoqz coll. vi. Est etiam hoc lex concederet cum hoc vertatur in periculum anime nō dedignaretur sacros canones imitari extra. de secūdis nupt. c. si. Ergo per spurios per spurcitas incontinentie de concubina natos accipe peccatores carnales et luxuriosos qui ex concubina idest s; carnem nati sunt et in spurcitate carnalium peccatorum inuoluntati. Apostolus ad Galat. Qui de ancilla s; carnem natus est. Quidam vbi dicuntur maneres idest de scozo nati et tales signant inconstantes qui omnē tentationi cedunt Nam mulier fornicatrix omnem virum excipit. Vel per hos intelliguntur cupidi et auari quia mulier stat in scozo plus cupiditate lucri quam delectationis. Et ideo s; m vbi magis debet dici cupida quam luxuriosa. Vnde tales vocantur meretrices a mercede. Prover. vi. Precium scozi vix vnus est panis. Et item peccator assimilatur seruo. Nam qui facit peccatum seruus est peccati. Jobanis octauo. Et hec similitudo attenditur quo ad tria. Primo quo ad originem quia seruitus s; iura non est a natura immo potius contra naturam. Vnde diffinitur a iuristis qz seruitus est constitutio iuris gentium qua quis contra naturam subicitur domino alieno In s; de iure personarum. §. seruitus. l. di. ius gentium. r. ii. qui. cum rederupto. Cum enim iure naturali omnes liberi nascuntur non erat cognita libertas cum seruitus esset incognita Institu. de libertatis quia de iure naturali omnia communia erant. Sed ius gentium et regna diuisit et seruitutem et obligationem induxit. viij. di. quo iure Institu. de iure naturali gētis

Ius autem civile nomina obligationum et actiones induit. ff. de pactis. L. educatio num. 2. Iure gentium Insi. de actionibus Similiter peccatu non est a natura id est a iure nature imo potius contra naturam tamquam cius corruptela unde Augustinus. Peccatu non est natura sed vitium nature appetentis id quod non est sui ordinis. Unde natura fuit creata libera ab omni peccato. Et iterum per peccatum subicit homo dominio alieno scilicet diaboli potestate peccati quia homo in peccato positus sicut dicitur Libri. non facit quod vult sed quod diabolus vult Apostolus. Rom. vii. Non quod volo bonum hoc ago: sed quod volo malum nec ista necessitas vel voluntas excusat quia non est coactionis nec excludens arbitrii libertatem. Et item ab eisdem hominibus incipit servitus et peccatum scilicet a primi parentibus. Non est enim verum dicitur quorundam dicentium quod servitus accepit initium ab ebrietate. Hoc quod probatur per illud. xxxv. di. vi. die. Non esset hodie servitus nisi ebrietas fuisset quia expositus potest non esset scilicet hoc modo inducta id est per maledictionem et propter ebrietatem: servitus enim fuit ante diluivium: quia nemrotus qui fuit oppressor fuit ante diluivium. Possimus autem dicere quod servitus fuit ab ebrietate spirituali. Nam primi parentes satis potest dici fuisse ebrii quia peccaverunt quia sine mensura fuerunt nec vere intellectum habuerunt nec veram electionem sicut nec ebrii? h3. Et si illa ebrietas non fuisset servitus subséquuta non fuisset facta coactio et afflictio. Unde post peccatum statim dicitur est tunc sub viri potestate eris Gen. iii. Et secundo quo ad conditionem quod conditio servitus sequitur ventrem id est mulierem. Nam si mater est serva et propterea servus. Et si libera aliquo tempore scilicet dum pregnans erat ingenuus iudicatur propterea Insi. de ingenuis in princ. r. ff. de statu hominum et servorum. §. i. Similiter servitus peccati vel libertas instituitur sequitur matrem id est voluntatem que quasi mater est in actibus et opibus humanis. Unde ipsa est h3 Augustinus. qua peccatur et recte vivit. Possit etiam

dicti quod velut mulier serva est caro: velut autem libera est mens: unde carnis est servitus: mens vero iubeat: unde Seneca dicit libro. ii. de beneficiis. Errat si quis estimat servitatem in totum hominem descendere. Pars enim melior excepta ex corpora obnoxia sunt inscripta dominis. Adde quidem est sui in ris. Hinc est quod in his que pertinent ad interioriorem motum voluntatis homo non tenetur bonum obedire: quia igitur caro serva est: mens vero libera qui secundum carnem nascitur sunt serva. Et vero quod secundum mentem sunt liberi Gal. iii. Qui de ancilla secundum carnem natus. Et tunc quo ad liberacionem quod quandoque servus de gratia domini sui fit liber: sic peccator per divinam gratiam fit iustus. Sicut ergo quando aliquis in servitute est positus est manus et potestas supposita: sic manumissus a manu et potestate liberat Insi. de libertinis. Ita quandoque aliquis in peccato manui et potestate diaboli subiectus est: scilicet per penitentiam ab eo liberat. Nam secundum Boetium erat antiquitus quedam virga proteritas que dicebatur vindicta: quea manumittentibus ter percutebatur a proteris dicente. Non te liberum. Et si ad versus libera. l. ij. §. 3. Non est. Et ex hoc forte processit forma absolutio canonice cum virgis sit et verbis et alijs coactus extra de sententia. ecc. di. a nobis. ii. Sed ad hoc hec virga penitentia est: quasi penitus ter percussit scilicet in contritione confessione et satisfactione absolvetur a servitute peccati et restituetur in gratia libertate. Et tunc peccans in seipsum non minus punietur quam quod peccans in alium: quod per exemplum eius qui sibi ipsi iniicit manus violentas quia talis secundum iura sic irregularis est quod non promovetur et priorus deicitur. Et aliquid signatur tripler tempore. Et prima quod presertim dicitur quod in alijs omnibus tyrannidem turcerereat qui in seipsum ausus est seuire. ff. de heredi. ac. cu. aut. §. accipitur: unde verus. Qui sibi non peccat tibi vel mihi quod parces ff. de bo. eo. qui mo. h. au. sen. cons. l. i. §. antepenul. Et secunda ratio est quia alienum invadit et sic furtum facit. Furtum enim est con-

tractio rei alienae invito domino Insi. §. ob. §. q. et macticio nas. §. i. l. unde vi. §. si. Non autem dominus videtur inebriatum suorum ff. de leg. lib. homo. §. i. Et tertia ratio est quod sui ipsius est homicida et conditioni dei inimicus. l. v. di. si quis abscederit. In. illo igitur quod sibi amputat cum irregularitatem est sicut sine magni membrum amputet sine parvi appareat vel non appareat nisi causa mortis causa fuerit puta langor. Est etiam caro putrida rescenda. v. q. v. c. i. r. r. i. §. q. r. e. t. u. d. e. Beruz in his que sine sua culpa ab alio vel casu fortuito mutilantur et cum irregularitate deformitas in membris apparentibus et debilitas in non apparentibus. Sed quia debilitas vel deformitas vel qualem irregularitatem intrinsecat superius iudicio detrahuntur extra de corp. vicariis. c. i. r. §. i. r. e. p. e. n. u. l. r. v. i. r. e. t. et in de clerico egro. c. j. Nec est verum quod dicitur rusticus quod ubi peribit ab hostibus secus est non possit celebrare nisi testiculos secus et pulverizatos gerat in bursa quasi tunc intelligatur omnia membra sua habere. sicut enim habeat siccos sive virides de secus illius membra nec deformitates nec debilitatem inducat. Et tunc peccatores sunt venatores diaboli. Est enim multiplex venatio. Nam quedam est oppressiva et ista est tyrannorum et aliorum opprimantium Sen. x. Lepus nemrotus robustus est venator coram domino. l. oppressor domini. vi. di. §. bis ita. Et secunda adulatores et ista est distractionum et similibus quoniam placendi causa dicuntur bona de aliquo ipse false commendando. Et hec adulatorum venatio est omnibus illicita et secundum iura infamia infert. ff. de heredi. di. s. non nisi. r. v. q. §. plurimi. l. i. q. §. tria. Et tertia est arenatorum. cuius quis recipit salarium in arena pugnet cum bestijs feris secus de mansuetis. Item secus si non pugnet pro pecunia sed ut probitatem suam probet sua virtutem experietur. Et hec etiam secundum iura est omnibus illicita. ff. de i. §. i. §. siem servatus. r. §. v. §. de postu. l. i. §. Item loquitur lxxvi. di. bo. ff. de hoc etiam loquitur lxxvi. di.

qui venatoribus et duobus. c. sequenti. §. goss. Nec autem venatio moraliter refertur ad avaros qui propter cupiditatem lucri pugnant id est litigant in arena. i. in auro quod omne aurum tanquam arena est erigua. ut dicitur Sap. vij. Quarta est occupativa. et hec aliquando est saluosa que in salta. sive nemore fit canum avium et hominum multitudinem congregata que licet non sit prohibita laicis. ff. de vi. publ. l. i. r. Insi. de re. diuisi. §. fere igitur bestia. ff. de acquire. do. natural. r. l. pomp. Clericis. tamen omnino est interdicta. ff. de i. §. q. venatoribus Sed mens dicitur decreti etiam de laicis intelligitur quibus ipso tempore quod drage sine et cinniborum hec venatio probetur Ad moraliter autem hec venatio refertur ad persecutores aliorum qui vel detrahendo quod pertinet ad canes mordaces vel rapiendo quod pertinet ad aues rapaces vel expugnando armis. quod pertinet ad homines feroces qui alios persequi et ledere student. Et item peccans non absolvitur a reatu. diuisi iudicij. nisi per penitentiam satisficiat cuius exemplum est quod secundum ius civile. Si ratio tua vi fluminis in agrum meum delata sit non aliter cogovare tibi potestatem extrahendi nisi de perterito damno tibi caveas ff. de r. r. r. r. r. r. §. ff. de cri. tellus. §. si ratio. r. de dam. inf. p. r. e. t. o. r. §. hoc edictus. r. l. hoc amplius. §. neracius. Tunc autem moraliter adaptando ratio vi fluminis in agrum devenit quando anima vi tentationis per peccatum naufragium diuine ire iudicij incurrit a quo ratio anime educi nequit quod dicitur per penitentiam deo satisfactum non fuerit Et item peccans scilicet non est dignus misericordia sed peccans ignoranter miserecordiam in aliquo meretur. Cuius exemplum habetur in eo qui ordinatus est ab episcopo excommunicato quod si scilicet per talis recipit ordinem sed peccans est dispensatione extra de ordi. ab episcopo qui renunciat vel excommunicati. c. si sed si ignoranter potest cum eo per proprium episcopum dispensari extra. c. c.

si dispensabitur autem quo ad executionem. Nam excommunicatus licet characterem quem habet transferat executionem in qua non habet transferre non potest. i. q. i. gratia r. c. statim. i. q. vii. diabertum.

Capitulum. lviij.

Domi debent illi q. sit in culpa. unde iuriste dicunt q. pena suos debet tenere actores. Sed hoc non intelligitur de oi. pena. Unde distinguitur ab aliquibus q. est duplex pena scz eterna et temporalis. De eterna ergo dicunt q. generaliter verum est scz q. pena suos tñ tenet actores. Etzechiel xviii. Filius non portabit iniquitatem patris. Fallit tñ in originali peccato quod ad omnes transit et ab adam descendit unde Apostolus. Per unum hominem intravit mors et per omnes transit. Sed quo ad penas temporales bene punitur interdus vnus pro alio et sic loquitur. xxiii. q. iiii. si habes. i. q. iiii. Item pro peccato. r. vi. q. i. q. i. quis. r. v. q. vltima cū multe. extra de sponsal. non est nobis. extra de offi. dele. sanc. Alij. distinguunt q. est triplex pena scilicet eterna corporalis et spiritualis. Eterna pena nunq. punitur vnus pro alio. v. i. q. iiii. c. i. r. c. i. itaq. nisi sit imitator sceleris vbi quidem non tam pro alieno q. pro suo de lecto punitur. i. q. i. cito turpem extra de remanc. vbi cum pridem. et sic intelligat. q. iiii. contra dominus ad moysen. Corporalis vero pena duplex est. Quaedam enim est circa corpus et illa sepe punitur vnus pro alio vt patet per diuersa iura. i. q. iiii. §. Itz. p. peccato criminum. Quaedam vero circa statum et seruitus vel infamia et illa etiam sepe punitur vnus pro alio. vi. q. i. §. verum. r. v. q. ii. cum multe. extra de fili. presby. literas. et extra de purga. r. accedens. extra de penis ad arcs. r. c. in quibusdam. Spiritualis vero pena quadruplex est. Prima est pena excommunicationis et illa nunq. punitur vnus pro alio. xxiii. q. iiii. si habes.

Secunda est pena interdicti loci et illa frequenter punitur vnus pro alio extra de spō. non est nobis extra de offi. dele. sanc. r. c. r. vi. Tertia remotio ab oblationibus et illa similiter punitur vnus pro alio. r. vi. q. iiii. miroz. Quarta ordinis et illa punitur vnus pro alio. Nam maritus repulsi ab ordinibus ppter delictus vxoris. xxi. di. si cuius. Item si pater cum ecciam pro filio ipso ignorante licet non repellatur ab ordinibus ecciam tñ amittere v. i. q. v. c. vii. extra de symonia de regularibus et duobus. c. sequenti. Item punitur quis in eo in quo deliquit. Cuius exemplum est in illis qui in eadem vocatione eligendo peccauerunt scienter eligendo indignus extra de electioe cū icunct. r. c. innotuit. r. c. bōe memorie magunt. quo casu sit ipso iure potestate eligendi priuati. Et idem si peccatur in postulando. Item punitur quis si ne culpa sed non sine causa. Causa autem que quis iure suo sine culpa sua priuatur colere vitium fauor scelus ordo. Personas spoliant et loca iure suo. Qui versus sic exponitur. paupertas propter quas vniuntur de eccie et vna amittit dignitatem suam. r. v. q. i. r. temporis qualitas. Quod scz cuius interficientium suum epm. xxx. q. i. nos et extra de penis ad aures r. c. in quibusdam. Unde si occiderunt ciues duos epōs pro prios successiue vel forte ex alia causa simili sibi ita enormi perdit ipsa eccia episcopi. Vitium scilz lepre extra de clerico egrotō vel debilitato. tua nos. Unde propter vitium lepre remouetur episcopus ab administratione eccie. Fauor scz constantiopolis ciuitatis. xxi. di. renouantes. Sunt enim dante constantinopoli ciuitati primus locus preter romanum. et amittit cum alexandrina. Seelus. xvii. q. ii. multorum. Unde propter scelus patris vel domini spoliatur tota familia communione. Unde aliquando remouetur ac deponitur familia ab oblationibus altaris pro peccato domini clericus vt supra dictum est a beneficio ob

symoniam a patre commissam. Ordo propter cuius fauorem dominus seruum suum amittit. lviij. di. frequens generalis. Et accedat. de operis libertorum interdum. vbi ratione dignitatis superuenientis amittit quis operas quas habuit in liberta quia indignum est vt liberta seruiat ex quo tan modo adepta est libertatem. Eodem etiam modo punitur aliquis etiam fm iudicij domini sine culpa sed non sine causa si contra bonas priuatus est visu et iob filijs vt per patientiam probarentur ad aliorum exemplum. Unde dicitur Tob. ii. q. bane mentionem peruisit dominus euenire illi postea daretur exemplum patientie eius sicut et sancti iob. Sicut etiam cecus natus priuatus est visu non ex culpa quia neq. peccauit neq. parentes eius vt cecus naceretur sed tamen non sine causa scz p gloria dei vt patet Jobis. i. c. Itz punitur etiam peccatoris manifesti nosi solum a deo sed etiam ab hominibus quod patet per exemplum in vsurarijs manifestis qui preter penam eternam quam merentur apud deum fm canones triplici pena puniuntur. Nam vsurarij manifesti nec ad communionem altaris admittuntur nec spia nam si in hoc peccato decesserint accipiunt sepulturam sed nec viuorum oblationes recipi debent. q. si quis clericus contrauenit quod accipit reddere cogitur. et donec ad arbitrium episcopi sui satisfecerit ab offi. ei sui manet executione suspensus. Vocantur autem vsurarij manifesti fm hostien. notori. vel ex euidencia facti. quia vsurarij mensa tenet paratam ad pecuniam mutuatam cuiuslibet sub vsuris. sicut meretrix in prostibulo patet ar. extra de coha. cleri. tua. r. c. Et in hoc casu ipso iure penam patit canonis pstatatā. Dei manifesti intelliguntur notori iuris. puta quia sunt p episcopi in eccia publicati. secus si adhuc ab eccia tolerentur. vt extra de cohabi. cleri. r. mulic. nostra. Nam si manifesti sunt per famam non tamen notorij non patiuntur hanc penam ipso iure. sufficit autem ad publicatio

nem faciendam q. vocati cōstentur. vel negantes per testes conuincantur. vt de cohabita. cleri. tua. Sufficiunt autem et certa argumenta. vt extra de vsur. cum tu. lxxii. di. si qui sunt. Item punitur vnus pro malicia alterius in quantum de ipsa malicia picipat sicut heres vsurarij tenetur restituere pro eo in quantum patiuntur vires hereditatis percepte. extra de appell. qua fronte. Et de raptoribus. in litteris. Unde et si alter beredum factus sit non soluendo. tenet alius in solidum saltem qntum ad ipsū de bereditate peruenit. Nam et res hereditaria obligata videtur extra de vsur. cum tu. Item nota q. quedam pene sunt primarine que vocantur pene damni. Exēplum cuius in iure de exco. qui priuatur homo potestate eligendi quia excommunicatus eligere non potest. extra de consti. qd. intelligitur de excommunicatione maior. vt extra de clerico excommunicato r. mi. c. penul. Item de suspensione. Quis etiam suspensū eligere non possunt. extra de consuetudine. cum dilectus. extra de donatio. apostolice. suspē si etiam celebrando irregularitatem. incurunt extra de clerico excommunicato apostolice. secus de excommunicato minori excommunicatione. Item interdictionum est pena q. priuatur potestate eligendi. quia nec interditi possunt eligere. extra de electione. cum inter. r. i. seniores.

Capitulum. lviij.

Penitentia sequens peccata pcedētia destruit. sicut et peccata tñ sequens destruit pcedētia merita. Eze. xvii. Si auerterit se iustus a iustitia sua et se erit iniquitate fm oēs abominaciones quas operari solet impius nunquid uiuēt. oēs iustitie quas fecerat non recordabuntur et sicut constitutio posterior derogat priori. vt extra de cogna. spiritu. c. i. ff. de legi. r. constit. l. non nouum. Etiam si nulla in posteriori de prima mentio habeatur. sic et posteriori vira derogat priori. Nam posterior culpa derogat priori iustitie. et po

sterior penitentia delet precedentem culpam. *Exe. xvij. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis que operatus est et custodierit omnia precepta mea et fecerit iudicium et iustitiam vita uiuet et non morietur omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor in iustitia sua quam operatus est uiuet.* Item prius transfert boiem de culpa ad gratiam. Et hec translatio multipliciter fit. sicut patet per exemplum in translationibus prelatorum. Nam talis translatio aliqui fit causa necessitatis puta cum prelati in ecclesia sua persecutionem patitur et hostilitatem. extra de renun. nisi cum pudent. *§. propter malitiam.* Talis autem est translatio siue conuersio eorum qui propter tribulationes seu aduersitates vel infirmitates ad deum conuertuntur. Nam mala que nos hic premunt ad deum nos ire compellunt. sicut dicit. *Eccl. Sap. i. Translatit illos scilicet penitentes per mare rubrum. i. per tribulationes et persecutionem ps. Adultericiae sunt infirmitates eorum postea ac celerauerunt.* Aliquando vero fit causa utilitatis. puta cum in ecclesia sua inutilis est et in alia utilis. Est enim tam utilis quam necessitas legitima causa translationis. *vi. q. i. omnes qui. r. c. eps. Et hoc etiam et causa debet homo conuerti et transire de statu culpe ad statum gratie. quia scilicet in statu culpe est omnino inutilis quantum ad merendum quia nec sibi nec alteri meretur. sed dum est in statu gratie operatur fructuose. quia meretur. et propterea conuersio peccatoris uocatur translatio de morte ad vitam. et de inutili ad utile. *Wis. i. Job. ii. Scimus quoniam translatus sumus de morte ad vitam r. c. Aliquando fit translatio causa leuitatis puta quod ex leuitate alteri ecclesie adhaereat vel suam pro derelicta habeat puta quod uxorem duxerit vel miles factus sit vel quod ab ipsa ecclesia sua desit per tres septimanas vel duos menses sine iusta causa vel absque licentia sui superioris. In quibus casibus et similibus priuari potest ecclesia debito iuris ordine seruato. Et ideo**

talis causa non commendabilis est. Et talis est conuersio puerorum impuberum quod quadam leuitate animi potius quam deuotione et sine licentia parentum religionem intrant vel proficiunt et maxime si pueri sui non doli capaces de quibus manifestum est quod ex sola leuitate hoc fecerunt. Et ista obstant tali professione quam infra pubertatis annos fecerunt. a parentibus repecti ac reuocari possunt. Aliquando vero fit huiusmodi translatio causa cupiditatis vel ambitionis et tunc secundum iura priuandus est ecclesia habitus scilicet prima et ambita scilicet secunda. ut nec primam possideat quaz per superbiam spernit. nec secundam quam per auaritiam concupiscit extra de clerico. non. re. §. si. vij. q. i. eos. r. c. si quis episcopus. Prima tamen ecclesia ipsam repetere potest si uoluerit. *vij. q. i. non oportet.* Talis ergo est conuersio siue penitentia ficta hypocritarum scilicet vel propter cupiditatem terreni lucri. vel propter ambitionem honoris qui duplici premio priuantur. scilicet celesti quod continentur et interdum etiam temporalis. Nam quia scriptos aliquando affligunt abstinentia et huiusmodi et sic priuant scriptos commodo corporali. Tum quia etiam aliquando dum eorum hypocritas deprehendunt confunduntur et vituperantur et sic priuantur premio eterno quod sperauerunt et temporalis quod ambierunt. Aliquando fit translatio causa humilitatis. puta religionis. In quo casu inferioribus episcopis sufficit petere licentiam. Alioquin si nec petita licentia transcat ecclesia potest ipsam repetere similiter. *vij. q. i. si qui vero et capitulo. si quis presbyter.* Ipse autem ecclesiam repetere non potest. *vij. q. i. eos et extra de renun. cum in dubijs.* Sed hic sciendum quod si ob conscientiam criminis dimissa prelatura ad vitam monachalem quis descendit ad prelaturam seculari refugere non potest de iure alias sec. *iii. q. i. hoc neque.* Et extra de renun. post translationem. Et huic translationi assimilatur conuersio

eorum qui culpam suam et miseriam erubescit humiliter ad priuam uenit interduque remotis sic puncti et stimulati. Qui postquam conuersi sunt ad pristina culpam et peruersione secularium inordinatam ut eis non reddant. Ista est uera conuersio peccatoris cuiusmodi fuit conuersio magdalenae quae habet. *Luc. vij. Ite nota quod prius conuersi a sacerdotibus sunt bodie arborum quod de eis non possit dari certa distinctio sine regula. Et ideo relinquuntur sacerdoti arbitrio seu iudicio determinande. sicut etiam sunt iura ea que certa regula distincti non possunt iudicio arbitrio relinquuntur sicut de fide testibus adhibenda. Ideo ergo hoc iudicio recipientis relinquuntur quod ipse magis scire potest quam alius. *ff. de testibus et iur. s. fides uerba episcopi.* Ite in mora cum a diffinitio non tradit. *ff. de iuris et mora. Re. i. Ite in impensis factis in rebus dotalibus. Nam et si deduci debeat non tamen facile est in uinculis diffinitio sed singula ex genere et magnitudine impensarum circumari possunt. *ff. de impen. in re. dota. factis. quod dicit in si. Similiter ergo et in quantitate prius peccatoribus imponende conuenit. Unde rpa penitentie habitus moderatione constituta sunt sacerdotis iudicio potest conuersos aios prospere esse deuotos habitus respectu ad etatis pericula et egritudinum necessitates. *xxvi. q. vii. tempora. r. c. hoc fit.****

Capitulum iij.

Ereuerantia bone uide excludit ius diaboli ab homine et acgrit in eo ius deo. Unde assimilata consuetudini quod si sit rationabilis tollit ius in loco in quo uiget. *ff. de legibus et sena. cosul. l. i. de iuris. Insi. de iure naturali gen. et ci. §. et non scripto. Ite pleuerantia et confirmatio boni preuenerit legi peccati sicut et consuetudo vincit legem sed si sit a tanto tempore seruata*

ut non sit in memoria hominum quoniam accepit. *ff. de aqua pluuiarum. l. i. in si. r. ff. de aqua quoniam et estuaria. l. hoc iure. §. dicitur. aq. Et sicut consuetudo quod romana seruat ecclesie et preceptum ab alijs seruari et vincit legem. *vt. r. di. nobis de consecra. di. i. basilicas. Et hoc continuatio prius et bone uite sequentis abolet culpam et infamiam male uite peccatis sicut consuetudo posterior tollit priorem. extra de cognatione. l. i. Et hoc uerum est si in eodem municipio diuersae consuetudines diuersis temporibus oriuntur. Nam si diuersae saluorum consuetudines aliorum debent contrario more subuerti. *vt. r. di. illud.***

Capitulum iij.

Potestas non solum spiritualis sed etiam temporalis est apud papam. Nam papa uirum gloriatus *h. r. di. c. i. r. di. i. ubi domino. Unde et reges deponit. *rv. q. vi. alius. r. c. nos sanctorum r. c. iuratoz. i. q. iij. q. prelatibus. r. vi. di. duo sunt. Et non solum reges constituit. imo transferit extra de elect. venerabile imo et ipso electum papam per approbare electionem confirmare vel infirmare et ipsum confirmat etiam consecrari. Et hoc oia probant in predicta decretali venerabile ipse et papa imperator deponere potest. *Si. n. Zacharias papa regem francorum qui a romano pontifice coronam non recipit nec per eum examinatur nec comprobatur ab eo vel reprobatum non tamen per suis iniquitatibus quam pro eo quod tante patrie erat inuita a regno deposuit et alium loco eius instituit. *rv. q. vi. alius. malitiosus imperator qui specialiter quodammodo subest ei poterit remouere. *xxvi. di. duo ff. r. c. si imperator. Et preteritis vel officij plenitudo in maioribus prelatibus representatur et designat in uisus pallij. Nam in papa pallium designat plenitudinem potestatis plenissimam extra de au. et uisus pallij ad honor. et extra de elect. illa quotidiana. In patriarchis uero plenissimam officij designat potestatem ar. extra de primic. antiqua. In archiepiscopis*****

priorē officii p̄tē. extra de auct. et vsu palij. nisi. r. c. ad honorem In epis No plenā officij potestatem quibus q̄ng concedit scz aliquibus. vt papcū. ac cuncti. et messa no r officij. Quibus ex longa cōsuetudine et ecclesiarum suarū p̄uiss. debetur que ser uanda sunt extra de officio ordina. duo si mul. xv. q. ij. c. i. i. r. i. i.

Capitulum lci.

Relatorū regimen p̄cipue in duobus consistit scilz in virga correctionis et doctri na p̄dicationis. Nā latratu canū lupi arceudi sunt bacu

loqz pastorū. xlii. di. s. i. Sed in vir ga disci plue attendere debz vt corrigat benignolenti scz nō ex odio s; et charitate qz falsa insti tia dedignationē h; vera opassionē. C. Itē vt corrigat prudenter scz vt cum discrendē corripiant tumidi. tolerētū infirmi et quos castigare seuerius necesse ē non lenientis plectant pio sed medentis. vt. lxxvi. di. c. ii. C. Itēz cōgruent scz vt rigor iustitie vbi cō gruit remittatur et vbi expedit intendatur. Est aut remittendus siue t̄pandus et duo bus. C. P̄rio ex multitudine peccantiū. q. vii. quoties extra de trāsa. c. finali. Vñ ver sus cōis D b populū malū crimen p̄ran sit inultū. Vñ aut est multitudo in cā tunc p̄latus incipe dz a spūalibus p̄mis vt coz exemplo frangat cetera multitudo. l. i. di. commutationes. C. Item puniendi sunt maiores vt vniuersitate q̄ alios trahit ad peccatū. et de cler. excoi. latores. C. Sc̄do r̄pator rigor et q̄litate peccantiū qz deferen dū ē p̄one et dignitati extra de offi. de legl. sic. qz. r. c. pastorat et extra d̄ maiori. r. obe. per tuas. xv. di. cū beatus. l. di. cōtumaces ii. q. vii. quisquis. xlii. q. i. qui contra paces ff. de penis. vt seruorū. ita tamen q̄ non de seratur iustitia vitē qz sc̄cundū Augustinū siue plectendo siue ignoscendo hoc solū bñ agibz vt vita hominum corrigatur. xlii. q. p̄dest. Est etiam interdū rigor agendus et duob; P̄mū cū peccatū ex auctorita

te defendit. de peniten. di. vi. c. i. in fi. Item se dō cū v̄sitatū est malū et multū crassanti bus op̄ est exemplo. q. i. reperiantur. ff. de penis aut facta. s. vltio. Et nota q̄ si super modū excedit nimis corrigendo et si peccet r̄tū. q. i. iij. quo peccat in fi. non tū cogit a subditis veniā postulare ne d̄m nimium seruat hūilitas. regendi frangat aucteritas lxxvi. di. q̄. Depe. n. ex p̄uersione cōi d̄ temp̄ nascit dignitatis. ff. de offi. p̄dca. obseruanda. Debz. n. p̄latus et igenio suo dignitatē augere ne cōtēp̄tibilibi habeat. ff. de offi. p̄conis. nec q̄q̄. Si r̄ca. l. di. c. i. tra de accusa. r. qualiter et q̄n. Sc̄do p̄inet ad regimen p̄clari doctrina p̄dicationis Vbi primo necessaria est abaritas intus ardens. l. Corin. r. iij. Si linguis hōinū loqz et angelorū charitatē aut nō b̄ abei factus surū velut es sonans. Sc̄do vna ceteris lucens Bz. Cuius vita despicitur restat vt eius p̄dicatione contemnat. i. iij. q. vii. s. por ro in fi. Ambro. Iudicet ille de alterius et roze qui non h; in se q̄b̄ condemnet. vt. c. q. c. incidit Bz. In granibus peccata qz possitis dum suis p̄mitur aliena nō dilat. vt. e. q. in granibus Christo. Male viuendo et bñ docendo deuz iustis qualiter te de beat condennare. xl. di. multi. Talis s̄m. Micronymum assimilatur cineri per quē licitiū transiens lauat et nō lauatur. lxxv. di. s. lōm. Et s̄m Augustinūz assimilatur lapideo canali per quem aqua doctrine trā sit ad vteolos. i. ad subditorū corda in qui bus alijs fructum facit. i. q. i. si fuerit. Et s; Nicolaum papam assimilatur faci arden ti que se ipsam consumens alijs lucem mi nistrat. xv. q. vlt. c. vlt. C. Tertio necessari est actus p̄dicationis discrete docens ar ca quā quatuor cōsiderabil. Tempus vt nō loquatur semper sed remporib; oportūnis. si enim semper plueret terra non germina ret Vnde Zenitici. xv. Vir qui sturum se minis scz spiritalis idest verba dei patitur immundus erit Adeo. Paulus dictu rus inopportune premisit oportune. xlii. di. sit rector in fine. C. Item considerandus est

locus vt scilz p̄dicetur in ecclesia vel alio loco publico vel honesto nō in priuatis do mibus ne suspitio sit de heresi. r. r. di. si gs. C. Itē modus scz vt fiducialiter et libere p̄ dicetur. r. i. q. iij. nolite. Et in priuatis locis possunt aliqua p̄poni non solemniter sed in modū simplicitis exhortationis seu collatio nis. extra de hereticis. cū et inuncto. circa p̄m. Debz esse etiā p̄dicatio humilis et vt de maioritate et obedientia humilis do ctina qz asperitas nimie increpatio nec cor reptionem recipit nec salutē. xl. v. di. cū bea tus. ff. ad l. e. agh. p̄ceptoris. C. Quarto cō sideranda est dicendorū et auditorū q̄litas. Nā sciendū capacitatē audentiū docenda s̄tra et profunda et subtilia et infima pla ne et simplicita. xlii. di. sit rector. vii. q. i. oz. Alios si non intelligentib; profunda dice ret nō est p̄dicator sed percussor. In fine nota qz p̄clatus qui non audiuit donatum et est nimis insufficientis deponendus est. ex tra de eta. r. quali. ca. vltimo. C. Itē p̄clat; debet diligenter custodire gregem suum. ita qz et negligentia vel incuria sua nullus in co iacturaz patiatur alioquin reus efficitur Vnde plari in hoc similes sunt illis qui habitant in littoribus maris. Quia s̄m le ges si non inueniatur qz rapuit res ex nau fragio hi qui turra littora maris in quib; na vis infra vel tracta fuit inter fines agri cu iustq; p̄bia possidet siue morantur et edico diui adriani tenētur et a p̄sibus con dēnari debēt damnā passis vt sic possesso res territorij. Quis nihil rapuerint in omni to qz damnū passis sibi naufragio adp̄tum p̄auerint condēnāentur. Et est ratio nā turralis. quia si debent custodire inter lito ra. ne etiam ab extraneis ibi aliquid diripiatur Inuigilent ergo et ponant custodes ne detrimētū patiantur s̄m q̄b̄ legitur de officio p̄fecti vigilum. lege prima sc̄ba et ter tia. Sicut si de domo vel villa expugnatis aliquid rapū sit. q̄uis verba edicti defint tū et mente labeo ait hūc edicto locū fore. Nec enim minus in mari q̄m in villa vel ecomerfo possumus per latrunculos infe

stari. vt. ff. eo. l. iij. Glabeo scripsit. Et simili ter et mente diui adriani dici potest. qz si quis extraneus in ciuitate aliqua vel eius territorio fuerit spoliatus. vel res eius fur to amiserit communitas teneatur. Nec actio contra heredes datur. vt. ff. eodem. l. iij. in fine. Si ergo communitas quelibet teneatur custodire diligenter territorium suum. Multo magis custodire et conferua re teneatur quelibet p̄clatus gregem suum Alioquin dicitur ei illud iacobitic. xi. O pastor et idololum derelinquens gregem. Vnde sicut idololum hominis nō est homo simpliciter sed homo s̄m quid sic etiam pastor non custodiens gregem suūz. C. Itē p̄clati peccatum periculosum est subditis. non solum publicum sed etiam occultum. quod patet per exemplum in symoniaco Quia si episcopus sit symoniacus in ordi ne et oculus suspensus est quo ad omnes Et probatur. xxxv. di. nullus. r. c. p̄ter bec Symoniacus enim in ordine habet cara ceterem vltiosam. i. q. i. reperiantur. r. c. qui busdam narrantibus. Vnde si sc̄io cum symoniacum in ordine occultum nullo modo debeo ab eo ordinari. i. q. i. si gs a symo niaco. extra de symonia p̄ tuas. Et si igno ro eum symoniacum esse cum sit in veri tate non recipio executionem sed dispensa tione indigeo in detestationem criminis vt in dicto. c. si quis a symoniaco. extra de ordinari. ab episcopo. c. i. in fi. r. c. ii. Si autē sc̄io sed coactus suz recipere si absolare eos ctus fuerim tunc nec caracterem recipio. l. di. p̄sbyteros. extra de bapt. maiores. Si vero coactus fuerim conditionaliter. tunc aliud est q̄ ignorari. i. q. i. cōstat Recipio enim executionem sed non ibi. Et ratio est quia magis constat de voluntate coacti q̄ ignorantis. extra de symonia sicut nobis. Si autem credo vel sc̄io episcopum symo niacum non in suo ordine sed in collatio ne ordinum seu beneficiorum si possum obtinere qz ab alio ordine debeat qz hoc facere Alioquin quāmdū toleratur ab ec clesia et oculus est si compellat me secure

repto. non obstante conscientia repugnante qz erronea est. xiiij. di. c. xiiij. q. iij. Liii e illata licet sit. ar. contrarius. ff. de. libe. cau. sa. igit. Sa. Et qz omne quod fit contra conscientia. c. xxvii. q. a. S. et. his. extra de pferi. prio. qua. o. Sed intellige conscientiaz ex pcepto vel p bitione formatam vel qb fit contra conscientia no erronea qz si mala au dierit de pbaro sis fidelis i non nimis cre dulus. ff. q. cu falso. tu. l. j. in fi. ff. de eo q que factum e. l. i. g. a. extra de in. res. cr. l. i. re ris qz dicta vnus facile sequit multitudine extra de purgatione. cano. cum in iudicate ergo de facili aures non pbeas. xi. q. viij. si quid igit. lxxvi. di. si quid no de quocunqz xxiiij. di. habuiffe.

Capitulum. lxxi.

Regatorij pena cessatur ex communicatione vel pene legali per qua scz nullus se ipm liga re pot vt solatur. ff. de arbitrii l. p. c. l. iij. q. iij. c. i. C. ne quis in causa sua iud. l. vnica. Est tñ contrarius ar. de sen. ex. c. cu desideres vbi innuitur qñ epa comunicet cu illo que excomunica au sibi incurrit. Sed dic qz ille non liga tur snia ppa sed canonis. Et si episse di cest qz participans cum excomunicato ab eo non ligaretur non valeret. extra de sen. excomuni. nup. xi. q. iij. excomunicatis. r. c. cu excomunicato. Sicut nullus in purgatorio existens pot seipm vel ligare ad culpaz vel solvere a pena. Et ideo a nobis expectant suffragia quibus a pena illa solui mereant sine p suffragia elemosynaru seu orationu t bmo. i. j. ad ab. xij. Sancta et salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a pec catis soluantur. Item nota qz purgantur aliquando anime defunctorum extra locu communem purgatorij in quo generaliter anime purgari dicuntur sicut patet ex libro iij. dialogorum beati Grego. Et hoc con ceditur aliquibus ex p uilegio speciali vt scz exerce sint a communis purgatorij lo co sicut per p uilegium cunimur quis a fo ro. x. vi. q. i. fra. extra de p uileg. cum capella

ff. de exco. mu. l. penultima. S. si potest. ff. de exco. tu. spadonem. S. scire. ff. de administ. l. i. cui conceditur ergo hoc p uilegiuz gra tie quorundam hominum anu. abas vt in aliquo loco super terram purgentur vt co rum status dic existentibus facilius innoz scat vt scilicet ab eis citus adiunguntur vel propter alias causas deo notas.

Capitulum. lxxij.

Ratio cum sit virtus emittitur in hōne debet regere tota aiam et oēs partes eius sicut dicitur iura. qz qlibet acta epa tus regenda e iura dis positionem et ordinatio nē ep. r. q. i. de creatum. r. c. regenda. Nam episcopus est maior oibus sicut xpi vicarij xxiiij. q. v. mulierem. Vnde inobediens cū morte. l. excomunicacionis occiditur. extra de ma. z obedi. c. i. r. i. qz oēs sub eo sunt vt c. i. c. o. e. a. Similiter qz ratio fm p bōm est supramum in homine gerens similitudinē dei ps. Signatum est super nos r. c. Est. lumen rationis quedam participatio diuini luminis. idcirco debet esse super nos id est principari et dominari in nobis. ut vt omnes partes hominis r actus fm eius dispositionem et ordinationem regantur Et si caro vel aliquod membrum illius ei nō obediāt occidēda sūt mortificatione peni tentie. Vñ Apostolus Rom. viij. Si spiri tu facta carnis mortificaueritis uincēs.

Capitulum. lxxiij.

Recreatio gēta e modesta cu libz is pro tpe. sed dissoluta e ingeta nō ppetit uis spūali bus Vñc eñ fm iura qz clericis nō phibet piscatio l3 emi clericis nō solum cā necessitatē vel vilitate is s3 et cā recreatiōis cū reuō piscari dū modo tñ cū silentio r modestia fiat. Nam t mōacho l3 reuā terere p piscibus capiendis de cōse. di. v. n. n. qz p hōb. b. tñ deri cis venatio. vt. lxxvi. di. q. venatoribz. qz ergo piscatio concedit r venatio prohibet

qz venatio fit cū inquietudine r clamore. p. cano. No cū ger. Et qz maior. delecta tio r dissolutio est in venatione qz in pesca tione. venator emi currit p deuis sicut dia bolus cū ducit aiam captiuā. verū est tñ qz hōicis phibeatur saluosa venatio r cla mata nō quieta r recreatiua cōcedit. scz qñ hōicis voluptatis s3 recreationis ad exci mō hōis an appetit hē calorē natura lē. extra de hōicid. delectas. s. i. u. s. ap. d. m. s. z extra de iurcurando r si ips de conse. di. v. sint tibi ieiunia. i. r. i. l. c. y. fm p uileg. episcopo sūt oio interdita. Sic intel ligitur. lxxiiij. di. c. j. Vñc aut dicit qz ve natio est omnibus interdita. si fiat eo tpe quo debet hōines in ecclesia esse. vel. p. ar. c. hōe sūt clericis sicut laici. lxxvi. di. amputa tis. de conse. di. iij. irreligiosam. r di. v. l. i. u. n. i. qz venatorē scz in venatione mortuus veniunt legitimus sanctum. lxxvi. di. qui venatoribus. Et nō solum in dieb3 ieiunioz est illicita. sed etiam in festis quib3 hōines debet venire ad ecclesiam nisi forte necessita te fiamus ingruere. Et idē est si apri veniēt r vasterēt segetes vel vineas clericorū vel monachorū. Alijs aut dieb3 licita est laicis p carnib3 r pellib3 habēdis alias nō fm. Ramii. r Soffredū. Qui r de ipa venatio ne decimas dare iubent. r. vi. q. i. g. unqz. r extra de decimis nō ē in p. tate Clericū at ē illicita si nimis apponāt mentē in venatio ne. ita qz ecclesia in spūalib3 vel tpalibus tunde doctrinē p. tate vel aliq3 omis in de habeat. extra de deri. vena. c. i. r. i. j. Necesse sūt ergo ecclesie exigente licita est venatio clericis r monachis. Et similitur causa vtili tatis r recreatiōis aliquoties pnt venari si de sint epī siue alij dūmodo venatio sit ge ta r non p. ficantur cum cambus r auibus quando debent visitare r predicare.

Capitulum. lxxv.

Remitti non potest damnus alicui illatus sine consensu il lius nisi propter necessitatez pacis vel alicuius consimilis vtilitatis. Vñ pone

qz guerra fuerit inter duos milites vel prin cipes r hincinde iniurie multe r dāna sint illata postea facta est par inter ipos r dāna hincindā data remissa sunt nunquid ista re missio extenditur ad homines r valitores vtriusqz? Non videtur nisi de consensu co rundem sit facta. ar. l. de. transact. l. j. r. l. transacionis placium. r l. p. c. f. c. r. l. v. pe. a. r. e. f. de maiori. r obedientia. c. fi. ff. de transact. lege. iij. r lege. qui cum toto. r le ge nulli. ff. de pact. fm. qz. p. a. l. vbi r. l. in summa r. l. si. commenerit. Del nisi forte alij non possit haberi par vbi quidem vtiliter partis g. r. iur. negotium vtriusqz. Et sic potest intelligi. ff. de pact. r. cōm. tentionum. Aliac quomodo possum remittere ius bo mōis mei cum nec possem ab eodem tan tandem extorquere sine rapina.

Capitulum. lxxvi.

Restitutio p. supponit tria scz damnum factum r peccatū C. Primo enim non videt cadere restitutio nisi damnu datum sit. Vnde fm legem ciuilem si oliuam meam maturam decerp sisti vel fecisti. vel seruum meum puerū castrasti r p. ciosorem fecisti r expensas qz in predictis fecisti donasti. i. singis donaste tu mihi ad restitutionem non teneris quia non intulisti damnum. sed si aliquod bonū intrecisti vel surripuisti furti teneris r p seruo castrato iniuriarum erit agendum vt ex edicto edi. aut ex l. vij. tabularum in q. drapliū. Si autem oliuam vel mescem im maturam collegisti damnum intulisti r ideo locum habet actio de damno dato. r per consequens restitutio obligatio. ff. ad le. qui. si seruus seruum. S. r. i. p. i. e. q. si oliuam r. l. fere. ff. de edic. edicte. S. sed eteni. C. Secundo p. supponit restitu tio qz factum hominis interuenit r intell. go factum commissum vel omisum. Vñ fm iura cum sine facto hominis ex corru ptione ipsius rei damnum prodenit non tenetur. Et ideo fm iuristas si usufructua rius rhuos patitur corrumpi vel vites nō

luciderit non tenetur. l. aquil. ff. de usufru. si cuius. §. deniq. Porro si propter negligentiam hominis ignis non ex ipis rebus sed extrinsecus pueniat aquil. agitur. vt. l. iij. §. si fornicarius et extra de damni. da. si egressus Sicut cum negligentia plausrali lapides ceciderit et danu dederit. ff. ad. l. aquil. si feruus. §. si ex plastro. Et terno restitutio pre supponit culpam interuenisse alias fm in ra cessat actio de damno dato. Et id neqz furiosus neqz infans doli carēs tali actio ne tenet secus si sit doli capax. ff. ad legem aquil. l. v. §. iniuria extra de delict. pu. c. p.

Capitulum lxxvj.

Sacramenta a ipso instituta partim habentur ex scriptura euagelica sicut baptismus eucharistia et quedā alia partim ab eo ex traditione apoz sine scriptura sicut confirmatio ordo et huius modi. Sicut et ius humanū constat ex scripto et nō scripto s; qd in scriptis redactum ē vocatur lex siue cōstitutio. Quod autem in scriptis nō ē vocat consuetudo vt. j. di. §. cā itaqz. Consuetudo enī est ius quoddam moribus. i. assiduis actibus hominū insitūm qd p lege scribit cū deficit lex vt. j. d. consuetudo. Alias etiā dicit constat ius nō strū ex scripto et nō scripto vt Insti. de iu. na. gen. et ci. §. ostet. Item sacramentoz iurāria vel irreuerētia ē valde periculosa et h p; per exēplū in baptismo cuius iteratio q; esset iniuria sacramenti de cōte. di. ii. §. si. ma gna pena puniunt. Nā pēa iēcrātis baptis mū fm. l. e. vltimū supplicia. L. ne sanctuz baptis ma rei. l. ij. S; ei qui sanctum baptis ma geminat pena depositiōis imponitur tāq; idigno sacerdotis. L. e. ni. l. j. Illi ar qui sponte vel additione coacti pmoventi nō pnt. Et idem intelligi si gnorēt et postea cum sciunt ratum habuerunt. Itēz si ab hereticis scienter. l. di. firmandum. j. q. j. ventum in fi. r. q. vij. Qui in qualibet. r. c. conuenientibus. In habitu tamen clericali debent isti viuere. et sic retinebunt priuilegium clericale. lxxxi. di. dictum de cōte. di.

v. dictum est. Qui autem ignoranter sunt baptizati sicut frequenter fit de infantibus vel coacti absque potestate promoueri fm quosdam de iure fm alios quod tutius est de dispensatione episcopi. l. q. iiii. placuit de vtrifq; habetur de cōte. di. iiii. qui bis. vbi dicitur qd si ignoranter sit aliquis baptizatus non indiget penitentia sed tamen est irregularis et promoueri non potest sed illud dictum fuit olim in odium rebaptizantuz et de rigore magno vel loquitur de ignorantia iuris que non excusat in talibus. et qd dicitur est de rebaptizato et de recōstima to. ar. lxxviii. di. c. l. de cōte. di. v. dictum.

Capitulum lxxviii.

Salutatio beate virginis continet benedictionē cū dicitur benedicta tu in mulie. Quia per eaz; b; mana natura que prius maledicta et excommu nicata fuerat rebenedicta et absoluta siue recōciliata fuit. Nam bec ei salutatio a deo missa est. Dicunt em iura q; si paps er certa scia aliquem excom munitatum salutauerit vel eidem als par ticipauerit. q; ille absoluitur ab excommu nicatione. quia eo ipso presumitur q; velit ipsum absolvere ar. extra de priui. com. oī effemus. extra de sen. cr. si aliqñ. lxxiii. di. cū adrianus. de. 2. di. ii. pacem nec obstat q; formam absolomnis non seruat qre vt dicitur extra de sen. cr. cū desideres. r. c. a nōb q; dici potest q; princeps sola voluntate ma nuerit. ff. de manumiss. ap. cum. Ad huc ergo magis absoluit salutatio dei.

Capitulum lxxix.

Satisfactio debet ei qui lesus est vel alteri qui sit loco eius unde vsura restituenda est ei a quo errora est vel heredi suo. et si talis non inueniatur est pauperibus eroganda. vt extra de usu. cū tu. r. ar. extra. §. homi. Sicut. r. iiii. q. v. c. i. q; si debitor vel heres eius abses ē dicunt quidam q; vsurarius ad huc deb;

et mittre sed sumptibus debitoris absentes. ar. ff. de oper. libertozum opere. Quod verum est quando is a quo errora sit usu re vel heres eius alibi transulerunt. S; si vsurarius qui est malefides alibi se transtulit: q; vbi vsuras crecuit tunc pro pto sumptibus tenetur mittre. Sicut apoz probatur hcc. ff. de rei. v. si res. r. l. Sicut et sequen. et de le. i. cum res. §. i. et de iud. pctor. ar. §. vlti. r. l. sequen. Itē hoc quod dictum est q; vsurarius d; mittre absenti verum est si vsurarius nouit vbi debitor habitat alias nō tenetur vaga ri ar. ff. de oper. libertozum q; nisi fiat. §. i. Item si summa expensarum itineris ecce de summam vsure pauperibus eroget. ij. q. vi. anteriorum extra de iudeis cum sit. Sed cum de eius proximo aduentu speretur tunc pecunia deponitur et confi gabitur. L. de vsu. acceptum.

Capitulum lxxx.

Scripture sacre verba in quibus sunt generales permis siones vel concessionis alius cuius gratie vel potestatis semper intelligēda sunt sup pōita quadam conditione et si illa non ex primatur. Sic igitur quecumq; orantes petieritis credite quia accipietis et fiet vobis mar. xi. subintelligendum est si di gne petieritis. unde Jac. iiii. petitis et non accipitis eo q; male petatis. et illud. Mat. xxvii. Quodcumq; solueris super terrā. et i celis intelligitur si solueris clane nō erran te. Vñ dicit orige. q; multos sacerdotes ex dudum quos tamē deus retinet. et eoduer so etiam est de alijs consimilibus. Cuius exemplum est. Quia in rescriptis quedam conditiones intelliguntur. et sine expressio ne aliqua sunt obseruande vt illa si preces veritate mutantur. extra de rescriptis. et pre si quis idoneus vel si qua idonea fuerit extra de elect. cam. ff. de mune. et hon. l. vt gradatum in sine primi rescripti. Item cū quis natalibus restituitur subintelligitur conditio bec si is qui restituitur ex inge-

nua natus sit. Nam si ex ancilla per tale restitutiōne nil agit. vt. ff. de nata. resti. l. i. Itē i cōcessionē tacite intelligitur bec cō dictio vt is cui conceditur ciuilitur vtatur vt. ff. de seruitu. l. sic. Item i generali mandato patris qrcndi sponsum filie sue h sub intelligit vt persona sponsi patri ondat nec prius nuptie fiant vt. ff. de ritu nuptiar. l. generali. Item scripture sacre verba que videntur inuicē d; concordantur per alias scripturā vel p distinctionē tempoz. vel alio modo. Sicut id qd dicit rps de Jo. vltimū. Ita ipse est belias. et id quod dicit Jo. nō sū belias. Jo. ij. concordat Grego. p illud Lu ce. j. quod dicit angelus Zacharie de ipso Jo. ipse pcedet ante ipsū i spiritu et virtu te belie et quo colligit. q; Jo. nō fuit belias quo ad personā: s; quo ad similitudinē pri mo officij. q; pcedet an ipsū i prio aduentu sicut belias Sed q; ad similitudinē i zeli et ideo subiunxit in spiritu. §. zeli. iiii. in mo do viuēdi. unde addit et virtute. s. temperā tie vel penitētie. Sic etiam in legibus iu ra inribus ad concordiam reducuntur. vt. L. de inofficio. testamento. l. vna. Simili ter cōsuetudo puri priuilegij rrraria redu citur ad concordiam per interpretationem extra de consue. cum dilectus. Item scri ptura sacra non semper sequitur ordinem temporis quia quandoq; quod est posteri us tempore ponitur prius fm ordinem scripture. Sicut Math. j. i genealogia xpi dauid premititur habra: cum tamen fue rit posterior tempore. et Math. iiii. primo ponitur christus fuisse assūpt; a diabolo in sanctam ciuitatem et postea i mōt. ccccl. cū tū istud fuerit post illud. nā vltima tentatio fuit i templo vt p; Luc. iiii. Sicut et fit i le gib; vt lex codicis q; firmat codicē factū et confirmat post codicē edita ē. et tñ i pnci pio codicē posita ē. vt. L. de iustitia. co. §. fir. l. i. Sic et lex q; est in. L. de sacra. ca. l. vna facit mentionē de lege posterioris edita. L. de suis. r. le. herc. l. Si defūctus nec. n. or do scripture inspiciendus est vt. ff. de solutio. l. nec enim.

Capitulum lxxj.

Simplicitas aliqui excusat er rorem sz no totaliter vn fz iura aliqui suggestio falsita tis z suppressio veritatis ex simplicitate pueniens no eli dit Rescriptu ipedit in forma z tuc dat iudex p tenore veritatis z no p deperatis affectatione cognoscere dz vt extra de rescri ptis sup lris. xxv. q. ii. p. scriptiones. C. si p ius vel vi. publ. p. scriptiones.

Capitulum lxxii.

Status laicor aliozi munere gre indiget ad assequeda di gnitate regni celestis qz stat clericoruz. ex eo qz e magis im plicitas z min' idone'. Latus crepla e qz ad assequeda dignitate ecclesia stica aliozi dispensatiois gra indiget laic' qz cleric' postulatus. Vn laicus vnderuz fit sine de cad' dioeci siue aliude postula dus est a papa cu sit ineligibilis simplr. vt lri. di. p. totu z extra de elect. cu ad nram. z c. officij. Sed cleric' qz postulatus e de alie na dioeci cu no sit ineligibilis simplr. qz no e eligibilis in dioeci ppria postulatus a suo plaro. pcti dz vt cu pcedat. vt lri. di. fraternitate. lxxv. di. florentinu archidiacono. lxxij. di. luteran. lxxvij. di. dilectionis. lv iij. di. c. j. z. ij.

Capitulum lxxiiij.

Antiatiōi nō resistens statim a principio dāni incurrit qd q statim resistit euadit. Cui' exemplum est qz fm iura q vim inferenti incontinenti se defendendo resistit. reatu non incurrit. que tñ post interuallū se vindicās non effugit. Nā si aliqs incōtinēt legitime resistere culpās oīum delictorū tempore violētie cō missorū siue ex pte aggressiois siue aggressi si aliqs occidat m aggressione cōstat redā dare debere. vt. l. de. vi. publ. qm multa fa cinosa. z. ff. si qdrū. paup. se. di. l. j. §. cū aric. tes. At ille q e repulsus cū aliqd fecerit ad vindictā. vel cū ex interuallō possessionem

suā recuperauit pcedens de ea expellendo ciuilitē z criminalitē puniatur. vt. l. eodē si quis. z. Insti. de publi. iudiciis. §. iter. in. Silt quozz criminis reatu euadit. qz legi me certādo icōtinēt a pncipio tētationi re sistit. sed q per negligētiā resistēdi se pmo expoliari pmittit. anteqz per pnam rōp. pcare possit criminis reatu incurrit. Vn 3his. dicit Calca serpentis caput. calca pa ne cogitatiois inia. Anima. n. peccat cu ne in crimine. repelle ergo cogitationes ab sia z caro non peccabit ps. Deatus q t. nabit z allidet paulos suos ad petrā. Par uula. n. sūt ipsa tētationū inia q ad petrā xpm mor cu orta fuerit allidēda sūt sme qz crescant.

Capitulum lxxiiij.

Transgressor e et q bonū facti si aliud nō bñ vel bono amo facit sicut mandati transgres sor e nō solū q p illud facit. sz et q illud debito mō implet Vn piurus dñ non solū q iuramētū non seruat. sed et qui male iurat. Vn si qe vt seruare sabbatū a spūali ope vacaret ma le sabbatū celebraret z mandati transgre sor esset. Et silt qui mandati cū alicuius iuria ipleret. pura si p p dilectionē alicui' hostē chus ferret vel occideret. Vn fm in ra finis mādati excedit cū aliud vel alr cre quit qz mādēf. vel cū exequendo mandati pter conmissum iniuria infortur. Et ideo tunc potest ab iuria appellari. vt. l. de ap pel. l. si quis puocatione.

Capitulum lxxv.

Ribulationes vel infirmitates que peccatoribus in hac vita eueniunt sunt quasi quidam nun cij vl legati dei missi ad cōmouēdi eos z puo candum ad reconcilia tionem penitentie. Vn patietē z reuertēt suscipi dñr quātūcūqz videat hostiles. nā z nūcij z legati qe apd nos et hostes mittit recipiāt. Et sz iura qz sancta res e boz cā legator. si quis eos

paſſerit hostib' quoz legati erāt traden dus est. ff. de legationibus. l. vltia. Silt qui hos marios diuine iusticie reppulerit inci det i man' a'. Sic rē filioz amō icidit in man' dāni q et nūcios deboneflauerat in Regiū. Itē p rpo tribulationes z psecu tiones sustinetes. sicut fuerūt socij ei' passio nē hē erāt cū eo socij solationū creplo loz matorū quoz socij sicut participāt de malo siue dāno. ita pnt licite picipare de bono. vñ etiam si contrabat societas q m ponat pecuniā z alias opam licitū est dñi licē z dāni cōiter sentiat. sed si pi cū pnter ad recipiēt in solidū. z nō ad adēntē. illicita est talis societas z et leo nia. Et talibus assimilant q volūt partici pare rpi solationes. sed notūt sentire et p passionē.

Capitulum lxxvi.

Surarius affiat ei qui vult habere lucrū z nō stare picu lo. vel ei q videret rē nō suā. pro sua vel ei q videret illud qd nō eēt. Cui' pñū e in lo catione. Est enī mutua z locatū bec tri plex dfa. C. pñmo qz periculū rei. locate ad locatorem pnter sz rei mutuate ad de bitorē. vt. ff. de rei ven. si nauis. 3bz icēdiū nō liberat debitorē. vt. l. si certū petatur i cēdiū. Sed hac rōe tñ pñiderata sen' nau tici licitū esset qd tñ falsū est. vt extra de vltis nauigati. vñ est alia dfa ex q sumit alia rō qre locatio licita e nō aut vsura. qz rei locate dñium retinemus adeo qz adu cor de pprietate qdntē referre nō pōt. C. de pignori. actiōe. nec creditores. Et iō p vlti rē pprie que cedim' pecuniā recipi mus qd licitū e. qz nec aliqs cogit de pro pio dñiciū facere. z. q. si. p. carie. Sz rei mu tuate dñium trāfferim'. Ideo p vlti rē. p pñe debitoris improbe pecuniā erigimus ab eodē. z facit ad h' illud qd habet extra d rei ven. si nauis. C. terna dfa e z rō quia vltis rei locate aliqs e sine pñpñide vsus aut rei mutuate nullus est sine pñpñide. z ita vendit id qd res nō bz. C. Itē vsuraria pñuitas filia est. excommunicatiōis. q non

solū ligat eos in quos fertur sed etiā pñci pantes cū eis in casibus nō pcessis inquā tū incurrit salte minorē excoicationē. Si militer nō solū vsuras exercētes peccant. z ad restitutionem obligant. sed etiaz co aduocatos inficiat. sicut p3 in notarijs pñcientibus instrumēta vsuraria q ex hoc ef ficiū pñari z ifames z pñficiēdi instrumēta officio pñati. pñerari qdē qz qñ creant iu rant qz b nō faciēt. ergo de cetero nec testi ficari poterāt. nec publica consicere instru mēta. piurus enim testificari nō pōt quā tūcūqz pñiam egerit extra de testibus ex p t. z. c. n. Ex b' er sūt infames quibus sunt actus legitimi interdici. extra de testibus l3. ex quadam.

Vxor vna hīs illa viuēte nō pōt alij mfmōiast co pulari z si de facto pberet nō eēt matrimoniu. Cui' creplū e in matrimonio spūali sz plati z eccle sue qz vni eccleie alligat' eligibilis e i alia qz li garas bz alas qd' saragū volitare. vt ex b' elect. c. vlti. Et si sup elect. de facto pceda tur nō valet electio vt p3 ibidē. In h' tñ dif fert a matrimonio carnali qz in spūali vni eccleie alligatus pōt ab ea separari z alterā suscipere salte dispensatue ex cā necessitatis vel vtilitatis. vt extra de cle. in canis in fi. t. vij. q. i. ois q. Et iō in tali necessaria e po stulatio. extra de postulatione bone memo rie in secundo. pñec autem dispensatio in matrimonio carnali locum non habet.

Capitulum lxxviij.

Vitū nūqz dz approbari. Cuius creplū e i iur. qz pñucto dies male adiuēte nullo tpe pñfirmat. vt in aut. vt nulli iu di. §. j. Itē vitū qnto diutur n' tātō piculofius. sicut pñucto mala sz iura qnto diuturnior tātō pñitiosior z picu losior. ex de symonia. nō satis. ex de pñuc tu. c. vlti. lxxiiij. q. j. scilicet. z. c. hat. Explickt liber octauus de exemplis z simi litudinibus rerum.

Incipit prologus eiusdem libri nonni:

Manu
artifi
cum
ope
ra lau
dabi
tur.
Ec
cl.ii.
Du
ma
num
gen⁹
post
lapsum

peccati a sua decidens integritate nature caligat ignorantie tenebris. Cupiscentie caloribus estuat: crebraque infirmitate dissolvit. Sed depellit ignorantie tenebras viciisq; sapientie studium cohibet concupiscentie impetus et cuiuslibet passiois insultus moralis virtutis dominium: labentisq; infirmitati succurrit multiformis artis ingenium. Si. n. testat Galienus imortale et impassibile est corpus et temp maneret ei optima compositio. non idigeret arte constituyente ipsum. Quia igit corpus humanum multipliciter alteratur patitur ac insuper et passibilitate multiplici diversis necessitatibus subdit. et industria vel ratione humana quedam artes inerte sunt ipsius humani corporis necessitatibus obsequentes. que ad differentiam liberalium artium serviles nominantur. Quia enim in speculabilibus rebus per modum causam operis aliquid invenitur puta orationis congrue seu spilogismi constructio ac et numerandi vel mensurandi operis quicunque ad huiusmodi opera rationis speculativi habitus ordinantur. per quandam similitudinem artes appellantur. Sed tamen liberales ad illarum differentiam artium que ordinantur ad extrinseca opera exercitata per corpus. Que scilicet dicuntur serviles inquantum corpus serviliter anime subu-

gat. sed ille contra dicunt liberales que magis ad animam pertinent secundum quam libertas in bonum repit. Et hinc est quod due scholae habebant antiquus romae scilicet liberalium artium una que in trivium et quadrivium distinguitur et maniter. Sunt enim vltice. vij. que scilicet prime tres trivium. relique vero quatuor quadrivium appellantur. Dialectica. n. et logica et ista per rhetorica trivium comprehenditur. Quatuor prima gramatica sermocinialis a litteris nominali. Nam grama grece littera latine theca vero reconditio dicitur. Est. n. ipsa scia non tamen recte loquendi sed et recte scribendi. et origo et fundamentum omnium liberalium artium. Secunda vero dicitur et logica. scilicet rationalis videlicet a logos quod est ratio. Nam logos ut testatur Hieronymus. apud grecos multa significat. verbum est enim et ratio et suppletio et causa vniuersalisque rei per quam sunt singula que subsistunt. Est ergo logica rationalis scia scilicet ad ratiocinandum inuenta. Tertia vocatur rhetorica. a re loquendi scilicet. dicitur grece rhetorice. i. copia locutionis. Rhetorice enim grece locutio. Rhetor autem orator vocatur. Et sicut disciplina rhetorice a grecis primo inuenta videlicet a Boetio aristotele et hermagoza et a latinis postea. Tullio et Boetio ac victorino et alijs plurimum dilatata. Quadrivium vero quatuor has artes comprehendit scilicet arithmetica que est numerandi scia et dicitur ab ares quod est virtus et ritum quod est numerus. i. numerorum virtus. Item geometria que est mensurandi scientia. Musica quoque que est sonorum consonantiarum perina. Et dicitur a moys quod est aqua et eo quod musicus sonus percipitur sit et aque humore. Astronomiam etiam quadrivium includit que astrologorum et celestium corporum motus certis temporibus et redibus investigat. De septem liberalibus artibus scilicet poeticas fabulas. vij. ancille sunt quas a philologia mercurius accepit in doctem. Secunda vero schola que romae habebat erat de mechanicis artibus quas supra scripsimus. Que ideo vocantur mechanicas. i. adulterie que sicut mechus est adul-

ter que ad alterius vixorem accedit. sic et artifer mechanicus dicitur. que ad alterius similitudinem que scilicet ad exemplar nature. Nam que vestitus vixi mox nature similitudinem sumpsit. que et artificus patet ledi quibusdam tegumentis manant. videlicet corticibus arboribus. vellcribus que ac plumis et penis variisque quasque vestitus. Sicut et in opibus alijs inquantum patet natura imitatur prout dicitur. Vel dicitur vocantur mechanicas dicitur artes que in manu rationis scilicet seu mentalem conceptionem ad exteriorem materiam applicant corporalem. sicut homo mechanicus dicitur qui extrahit carni. i. aliene vixori applicat corpus suum. Est. n. operatio artis circa exteriorem materiam. Quia igitur harum artium usus est hominibus multipliciter utilis. et in eis rationis industria plurimum delectatur. non immerito in verbis propositis earundem artis opera laudabilia memorantur. In manu inquit artificum opera laudabuntur vixi sine arti instrumentum attendere velis in manibus sine ipsis principia notare. in artificibus sine ipsis comoda mirari in opibus omni quaque virtutes et laudes artium apparebunt. Nam laus artificibus laus eorum manibus. necno et eorum opibus frequenter tribuitur. sed iccirco in laudem operum manus primo commemorat artificum que non est exteriori scilicet sed et exteriori artificio. quod manu fecit artifer comedat. Nam. n. laudat artifer que penes se bene pauderit. vel et eo quod in animo prudenter disposuerit que agre eos. nisi postmodum manu exteriori vile operis. primum enim et prudentia pronem. Secunda vero et arte. Est. n. prudentia secundum philosophum ratio agibilium. Ars vero est dicitur et ratio factibilium quibus vtriusque ars circa factibilia dirigit scilicet et rationem et manum. Differunt tamen agere et facere que ut i. i. Metaphys. dicitur factio dicitur actus transiens in exteriori materia. sicut edificare secare et bndi. Agere autem est actus permanens in ipso agente. sicut intelligere velle et bndi. Quia igitur ipsa factio artis in exteriori materia transiens. non est perfectio facti scilicet sed facti. sicut motus est actus

mobilis. prout bonum artis et laus considerat non in ipso artifice sed magis in artificio manu operat. Et scilicet sunt multa et varia artium vel artificum instrumenta separata. et eo quod are quibus vixi prout instrumentis. Instrumentum tamen dicitur artificum generaliter dicitur dicitur esse manus prout quod forsitan philosophus dicit in. iij. de anima. que ipsa manus est organum organorum. que oium artium instrumenta vel organa. aut manu mouetur aut sunt. Nam martellus manus fit fabri. et ab eadem et dicitur prout agit. Adolam. n. fit manu artificis sed molendo ab aqua ducit vel a vento vel iumento. Sicut. n. molendina ad aquam ad ventum et ad iumenta. Expositores tamen philosophi dicitur verbum communiter referunt ad organa nature. Unde manus esse intelligit organum organorum. et eo quod manus date sunt hoc loco oium organorum que siue ad defensionem siue ad purgationem siue ad cooperimentum cuius alij animalibus data sunt a natura. Nilominus tamen manus vixi dicitur et artificum que oium est instrumentum primum. a quo constructio operis et laus imitatur. Sapientia. n. Manu tua laudauerunt pariter. Et ex opifices artium. i. artifices oem aut humane vite multiplici necessitate deseruiunt aut ad comoditate conferunt. aut iocundis solatijs presentis vite tedia subleuant onerosa. Humanus namque necessitatibus artifices illi seruiunt scilicet que eas artes exercet. quibus victus vel vestitus congruit. et quibus insuper opimeta tectorum. i. domus et habitacula congrua constructantur. De his. n. Aplos ait tanquam de necessarijs rebus. i. Tibi. vij. Habentes alimentum et quibus tegamur his preter simus. Non enim tamen vestibus tegimur. sed domibus et tectis quibus. i. a ventis et pluuibus et esibus desesamur. prout quod dicitur. Eccl. xii. q. initium vite bois aqua et panis et vestimentum et domus protegens etc. Sed vltimus. xxiii. capitulo eiusdem libri additur istis ferrum cum dicitur Inimicum necessarie rei vite hominum aqua ignis ferrum etc. Constat. n. que panis mel et insuper sal et oleum i cibum assumuntur. quod quod est necessarium ignis coquens. Aquam vero et liquor vixi quod vinum coctur dicitur pertinet ad potum.

ad legendam autem hominem qui nudus & passibilis nascitur additur vestimentum. Sed quia artes que ad ista deseruiunt operari sine ferro non possunt. ut de agricolis & vineatoribus patet. & insuper de factoribus vestium & domorum. ad ista congrue addit etiam ipsum ferrum. Et sunt igitur operarii quidam qui humane vite deseruiunt ad cibum & ad potum. quorum primi computantur agricolae. qui assiduis laboribus suis de arboribus & agris & vineis & etiam de ortis fructus fruges & vini & olera hominibus recolligunt ad cibum & ad potum. Secundum autem quae agricultura vocatur. apud grecos & siodus docuit & Virgilius apud Latinos cuius laudibus referta est catonis maioris distinctio tertia. Sed huius quattuor species communiter distinguuntur. scilicet aruae quae docet loca culture deputare. Consi-stra quae de arboribus docet. pasca quae de pratis tractat. & florida quae de rosariis. & violariis. & alijs similibus instruit. Conserit quoque ad victum dominum etiam pastoris custodia quorum custodire est oves & capras & pecora & boues aliaque iumenta domesticis quadrupedia vel pennata. ut sunt gallinae & anseres & huiusmodi quorum carnes vel lactinia conueniens praebere possunt hominibus nutrimenta. Piscatores quoque & aucupes & venatores insuper siluestri bestiarum ad victum corporis congruendum laborant multis modis & varijs instrumentis. Nam retibus pedicis. laqueis arcibus vel iaculis communiter venatio agitur. aucupium vero laqueis pedicis viscosis ac retibus ut plurimum exercetur. scilicet bamo retibus saganis & iaculis vtunt piscatores. Sunt etiam molendinarii & furnarii pistores & macellarii & pincerna cupones & coci alijque operarii similes varijs & assiduis studijs quae ad cibum vel potum pertinent preparant. De curiales quoque ac nautae qui ea quae necessaria sunt ad victum vel usum hominum iumentis curibus vel nauibus de loco ad locum transportant. humane vite necessitatibus varijs

non modicum obsequuntur. Hi enim per nuriam profugant. bella sedant. pacem firmant. & pro civitate omnium remotissimas gentes cōfederant. Dignitarius quoque artifices sive apothecarii & in pulchres condunt aromata & sirupos electuaria varijsque consecriones & validas medicorum praecipio componunt. Et insuper ipsi medici qui argumtis & remedijs varijs humani corporis corruptioni resistunt. Et rursus cyrugia qui apostemata vel vlcera curant & qui vulnera quoque consolidant ab extra violenter illata. omnes inquam humane salutis necessarii sunt ministri. propter quod dicitur Eccl. xlviii. Donora medicum propter necessitatem. etenim illum creavit altissimus. Quia vero non solum victus sed etiam sustententum ut dictum est inter humane vite necessaria computatur. quiaque etiam deseruiant homini ad honestatem & dignitatem vestium ornamenta. Accirco et industria hominum ad vestes conficiendas & ad caprarum varias materias preparandas plures inueniuntur artes de lana lino canape fructuque ac bombice vel alijs similibus operantes. texendo consuendo vel etiam retortuendo varijs instrumentis. ut acu vel fuso subula vel girgillo pectine vel calami stro vel instrumentis alijs operantes vsu vestium & tegminum aliorum filorum vel cordarum & cotinarum vel galerozum & aliorum quorumcumque similitum quae ad lanificium linificium serificium pellificium & aliorum consimilium vsuum pertinere noscuntur. Eum quibus etiam artificibus vt stitit ut quoque qui pelles praeparant sive ad vestium pilosas quos scilicet pellicarios dicimus sive depilatas ad calceos quos corarios dicimus. & etiam ipsi calcifices merito computantur tanquam necessarii tegumentis corporum seruietes. Porro villas ciuitates & castra cum mcrubus atque turribus & alijs munitionibus suis & domibus quoque palatia. cum pontis fenestris solarijs & buccis. mansoribus earundem construunt & teraque habitacula hominum in quibus vi-

ta mortalis socialis vel solitaria ducit & deseruiat. Etiam hi inter necessarios artifices computantur ut sunt videlicet latronum. lapidum duriorum. cementarii atque murarii tegularij quoque & laterarij carpentarij. scilicet tignarij. sculptores pingentes polietes & dolores quocumque operatur instrumento: dolabro in scia terebro vel securi ferra amulsi vel lima. vel quocumque operatur alio instrumento. Et quae ferrum ut supra dictum est magis necessariae vite sacra scriptura commemorat: cum quo forte & es intelligit: etiam ferri del crarij. scilicet fabri possunt forte inter artifices necessarios computari. quorum quidam malleatores sunt. quidam forfores. malleatores namque dicuntur & seriendo massas & ut lamendo ad artis formam deducunt. Et horum quidam ferram quidam argentarij. & aliqui aurarij occupantur. Quorum quilibet artificia fabricant diuersis operibus hominum & vtilibus oportuna. Facit enim faber ferrarius vomeres aratoribus falces messoribus & enses gladios & enses militibus & inter artifices omnibus fabri seruire noscunt. Consimilium etiam fabri argentarij atque crarij monetas aureas formant: vasa diuersa ex auro & argento ex metallo & stannum fabricant. ut sunt metallice olle sine caldaria creta aut conche scyphi vrcoli & baccinae ceteraque consilia. Hi et fabricant annulos formant calices sculptunt sigilla includunt lapides. & plura opera ab eis alia sunt. Quibus tamen non ratione materie ratione tamen forme vel operum signi simulant. qui vasa consimilia diuersis necessaria vtilibus & laeta materia formant videlicet ollas caces conchas & vrcos. Et etiam quaedam aquaria & olearia vasa. Sufores autem fabri vocantur qui quoque metallica opera fundendo operantur. ut sunt campanarij stannarij & alia fusibilia de quacumque minerali materia facientes. Hi eis assimulantur verrarij & consistunt ex materia vitrea curtos & ampulas aliaque vitrea vasa quibus & qui focula & ocularia de vitro conficiunt & anu-

ces quorum artes hominibus conferunt ad quaedam commoditates. quaedam quidem ad commodum pacis. puta est ars militie quae ad munitionem & reipublice contra rebelles & hostes communem pacem patrie perturbantes necessitatibus instruit. Qui ars subseruit edstris. & per consequens frenifactoria & quaedam alia fabricas sive paras vtilissima instrumenta. Armorum quoque fabricatio atque vsus ut clypeus galeae ensis lorice atque lancee & aliorum multorum quae ad egres & milites pertinet. Fundibularia quoque & sagittaria & quoque ars alia facit ad bellicum apparatus ad militaris artis officium sicut ordinant. Porro scriptorum opera super omnia conferre videntur humane commoditates. vt pote quod non tantum corporali sed & spirituali humane utilitati deseruiat. Haec est enim quae sepe in literis absentium vota demeritat. Haec insuper in dialogis sapientium libris vtilissima erudimenta. Haec est quoque quae memoriam reparat. informat intellectum & affectum inflamat. dirigunt opera praefacit arcana. & futura atque praeterita quasi praesentia facit. Cartularij autem & pelles ad pergamena purgant subtiliatur & deficiant & rasores chartarum & correctores incausti. ipsi opera sua scriptoribus subministrant. Illuminatores autem & ligatores librorum cum scriptoribus computant. Barbarij quoque fallones equatores & mensurarum vel ponderum equatores. qui lance vel statera vtuntur ad talentum marcum vel libram. vnciam staterem quadam tcm aut sextulam drachmam obulum calculum aut asses. aliquid ponderates. Et quoque ad mensuram canne vel brachij cubiti palmi pedis ac digiti piteae vel iugeri milliarum leuce vel stadij pannos vel spacia aut res quasque continuas metietes. Et qui etiam discontinuas vel liquores ad mensuras. gomoz choxi vel modij congi sextarii mince ampulles aliaque vitrea vasa quibus & qui focula & ocularia de vitro conficiunt & anu-

metari possunt. Et Scoto sunt quaedam artifi-

que nō p̄t premultitudine breuiter nunc
rari. **T**ertio sūt quidā artifices quoz co
natus & studia sūt ad ludū & solatiū bonu
num q̄ si honeste & cu3 moderatōe fierēt
debitis p̄sonaz tempoz & loco3 circumstā
tijs obseruatis mortalis vite tedia suble
uāt. animos recreāt. sensus delectāt. infr
mos roborāt. mestoz3 consolant & phra
alia vite mortaliū cōferunt iuuamēta. An
tiḡ s̄ in diuersis loc̄ diuersis vtebant sola
tijs siue ludijs. Nā in theatris tragedie re
citabātur vel comedie & carminib⁹ a p̄fōis
cum laruis & ceteris mechanicis. in gabilijs
ducebāt choreas. in gymnasijs luctabant
in amphiteatris cursitabant. in arenis pu
giles exercebant. à cōmunijs rāmbis & mu
sicalibus instrumentis vtebant. in templis autē3
deoz laudes canebāt. Et hoz oīuz disci
puna siue ars theatrica dicebat. qz thea
trū erat loc⁹ celebrior & magis frequēt⁹
S3 hodie q̄si rota ars histrionica siue mu
sica q̄ ad hominū solacia studet aut gestu
fir aut cātu aut certe istrumentoz3 sono qui
flatu fit vel pulsu. Nā gestib⁹ sūt rep̄nta
tiones cātib⁹ modulatiōes. Instris aut̄ h
ant soni & cōsonantie musicales. Et aliqñ
gdē flatu vt tibijs & tubis & organis. Ali
qn̄3 vo pulsu vt cymbalis tipanus citbaris
atqz liris & ceteris cōsistib⁹ musicis instris
De artificio autē3 opib⁹ est vltimo attē
dēdum qz triplex in cis distinctio cōter as
signat vt colligit et vbijs p̄b̄ in .i. Et b̄. f.
et artii sine ordie & dignitate. Nā fines
grūdā artii sūt ip̄e opatiōes. aliquaz vo
fines sūt ip̄a opata. Lū. n. ois ars op̄e cir
ca exteriorē niaz. qñqz artifer assumit ma
teria solūmō q̄ ad v̄sū. sicut cubarā ad ci
tharizādūz & nauē ad navigādū. qñqz vo
assūt mān vt trāsmuet ad aliquā formā
sicut lignuz ad forma lecti & ferrū ad for
mam cultelli. vñ opā in manu artificum
multipliciter colaudātur. Nā in p̄nis ho
rum artificib⁹ laudat opatio ip̄a. vñ in ma
nu cythariste laudat qz bene cytharā pul
sat. In secundo vo laudatur p̄cipue res
opata. puta calcellas vel arca que bene fa

cta fit. Nā in quibus opatā sunt fines p̄
ter opationem nobilioza sūt operata ip̄is
opatiōib⁹ sicut finis nobilitoz est q̄ ea q̄
sunt ad finē. **S**ecūdo vo distinctio attēdit
ex ordie op̄e qz quorūda artificū opa or
dinant & deputat ad opa grūdā alioz q̄
ex ordie ip̄az artii faciū appet. p̄. m. q̄
dā artes s̄ alijs ordiant sic ars frenctacū
na sub arte egrādā qz of eq̄stris. & vltim⁹ eq̄
stris sub arte militari. opa q̄ militie lauda
bilioza sūt opib⁹ eq̄stris & eq̄stris opa ma
gis laudat q̄ frenctacū & simile est de
alijs artib⁹ subvnicē ordinatis. **T**er
tia distinctio sumit ex artii dignitate & q̄
dā artes architectonice sūt respectu aliaz
Que quidē in vno3 excellūt. primo in do
minio qz architectonice est p̄cipere arti q̄
est sub ea. vt eq̄stris frenctacū p̄cipit q̄
laxer & qd op̄e. secūdo excludit in vno. qz
sc3 architectonica ars ad finē suū vñ arte
que est sub ip̄a. sicut militaris vñ eq̄stri.
vel fūdbularia sagittaria ad finē suū sc3
ad pugnādū. p̄pter victoriā. Nā dicebant
antiquis milites nō solū cates s3 quicūqz
pugnātes ad vincēdū. vñ sub militari nō
solū eq̄stris s3 quicūqz alia ars & vñ
q̄ est ad opationē bellica ordinata vñ ar
chitectonicoz artificū opa sūt magis lau
dabilia q̄ caz q̄ sub ip̄e. vñ is igit de me
chanicis artib⁹ & caz artificib⁹ instrumentis
& artificijs sumariē prebatar. postq̄ in li
bro precedenti **D**icauo de quibusdam
rōnabilibus. .i. de humanis legibus q̄ cer
tis rōnibus constat iā aliqua crepla p̄mi
simus. **R**estat nūc in hoc nono libello de
rebus artificialibus quas humana v3 ratio
et exteriori naturali materia per artis
habitu directā producit aliquas simili
tudines addere. Interdū quidem de op̄e
ribus artium. interdū autē de artificib⁹
interdū vo. de instrumentis artium ex
empla inducendo & diuersis adaptando
matrijs comprehendens mox solito sub
ordine alphabeti.

ExPLICIT PROLOGUS.

Incipit liber nonus.
Capitulum primum.

domi nō viuēt sed tm̄ mortuos recipit
& sūt vraz vita nō viuēt mundo vel
peccato s3 vtriqz mortificatos regrit. vnde
Lollo. iii. mortui. n. est & vita v̄a abscōsa
ē cū xpo & deo. vñ **S**ic. qd sepulchri noie
nisi p̄teplatus vita signat q̄ nos q̄si ab h
mundo mortuos sepellit dū a terrenis b
fiderijs susceptos i itunis abscōdit. **A**cti
ua q̄qz vita sepulchuz ē qz a prauis nos
opib⁹ mortuos regit. **E**t q̄ qdē v̄bis col
ligit qz actiua vita mortuos peccato p̄te
platus vo sup h ē mudo mortuos reg
rit. vñ idē **S**ic. subdit qz p̄teplatus p̄fici
us sepellit qz a cūctis mūdi actiōib⁹ fūdit
vndit. **S**ecūdo rōne abscōdit. qz. .i. se
pulchro corp⁹ includit & ab hominū aspecti
bus abscōdit eo mō q̄ xps docuit **M**atth.
v. **A**nēdite ne iusti. ve. ap. cū. vbi p̄hibet qz
nō sūt ad gl̄ie hūane ostentationē s3 solū ad
dei laudez & primoz vtilitatē. **S**ist de cō
teplandē siue ofōne dixit. **L**u. s̄t cū oras in
tra cubi. tu. & clau. ho. ois patrez tuum &c.
Tertio rōne v̄binatiōis qz vraz vita
& nō altera tm̄ regrit p̄ loco & tpe. In cui⁹
signū legit **S**en. xiii. **D**e b̄babrā cōiugē
mortaū i sepulchro duplici sepeliuit. **D**e n̄
mū vñ dē **S**ic. p̄fici⁹ q̄qz certā a p̄nt

vite desiderijs s̄ bōe opatiōis regmine &
cōteplatiōis abscōdit. neqz p̄fici⁹ p̄dicatoz
ē qz vel p̄ p̄teplatiōis studiū opanda
negligit vel p̄ opationis instānā p̄teplā
da pponit **E**t sic actiua & etiā p̄teplatiua
vita idiget timore & amore. nā timor hūili
at & amor sollicitat. quoz vtrūqz regrit in
actiua. sicut in nani requirit & anchora na
um tenēs cui assilat timor hūiliās. & etiā
vella ipellēs cui assilat amor sollicitās. & si
militar i p̄teplatiua necessari⁹ timor per
sobrietatē aggrauās s̄m illud nō alta sa
piētēs s3 bu. p̄sentētēs **R**o. xii. & itēz nō
plus sage ad sobrietatē idē. & rursus neces
sari⁹ amor p̄ auiditatē eleuās s̄m illud
Lollo. iii. que surus sūt sapite s̄m illud
Sic. dicit anchora cordis est pōdus timor. s3
q̄si vela metis est vis amoris q̄ hāc dū a
mūdo extrahit in alta sustolit. in cōteplā
tiōe igit veritatis q̄si in quodā alto pla
go maris mēs p̄ficiēdo nō p̄git quā vela
amor seruidi nō ipellit. **E**t rursus si hāc
timor n̄ aggrauat p̄sup̄tōe sensū q̄si p̄cel
la fluctuū inaniter factura errorū v̄oaginē
naufragat. **E**t sic actiua vita s̄nt ē agricul
ture nā sic dicit **M**atth. eligēdi & bñ colēdi
agri rō q̄tuoz reb⁹ v̄silit. aere. aq. terra. & i
dustria. aer sūt salutar & clemēs. aq salu
bris & facilis vel ibi nascēs vt aliunde de
ducta vel ibre collecta terra vo comoda
sita & secūda. Industria q̄qz colēdi agruz
est ēt necessaria circa loca tpa & opa. **Q**ue
oia necessaria sūt i actiua vita se exercitāt
bus. vt sint acres p̄ benignitatē cōpassio
nis. Nā aer faciliue ex alijs imutat & pa
titur **A**po. i. **L**o. xi. **Q**uis infir. & ego nō
infirmoz q̄ scāda. & ego nō v̄o. **D**ebet er
go hō actiua & clemēs i cōpassiōe & saluti
ser⁹ opate. **E**t sic d3 ē aq̄us i facilitate
subiectus. **D**e sic aq̄ i loca vacua facili
cōfluit. ita hō misericors indigetibus fa
ciliue tribuit **T**ob. iiii. **D**e petiti te tribue
Lu. i. **E**sturiētēs impleuit bonis &c. **I**mbuit
eni aqua loca vacua s3 nō plena. **E**t sic d3
esse terreus .i. secūdus per multiplicita
tem exhibitionis. quis sicut secunda terra

Et anima luti assimilata aceruo tritici qui multis medijs in horreo recedit. Nam triticum sicut dicitur Bre. Et primo in segete sole rigitur quia in hac vita humana anima respectu superni luminis illustratur. pluvia am accipit. quia vitas eloquio pinguiscit. veto cocuitur quia tentationibus exercetur. et secum crescentes paleas portat. quia nequiores contra se quotidie vitam peccatorum tolerat atque ad area deductum triturationis pondere premittit et a paleas connerdione solvatur. quia mens nostra celesti discipline supposita dum correptionis flagella percipit a societate carnalium mundior recedit. et relictis paleis ad horreum ducit. quia foris remanentibus reprobus electa anima ad superni mansionis gaudia subleuatur. Et anima salus debet corpori et diuitijs perferri. Nam cum quis necessitate astringitur in mare optat merces periclitari vel pironas submergi merces potius exponit. In bello manus ensi exponitur ut caput sanum seruet. quia mortuo merces non profuit nec manus valet capite abscto. Sic cum quis ad hoc deuocatur quod corpus aut anime habere detrimentum oportet. dum corpus et diuitias exponere sicut serpens et cauda exponit et corpus. ut caput. in vita seruet. Mat. v. Estote prudentes sicut serpentes. Diuinit enim corpori mortuo et anime dante nil prodest. Mat. xvi. Quid prodest homini si lucreti uniuersum mundum acie autem sue detrimentum pariat. Et anima illa est apta ad deum diligendum cuius affectus est a carnali amore purgatus sicut illa vna dicitur esse apta ad vindemiandum et mustum exprimendum cuius granum exit. purus sine carnositate. Dicit in libro de vindemijs. quod ad probandum quando tempus est ad vindemiandum vvas. quidam vnam accipiunt et exprimunt et si quidem effluerit granum mundum non continens carnem maturas esse ad vindemias approbant vvas. Si vero effluerit granum cum parte carniuum non eas esse maturas. Similiter illa anima est ad vindemiam musti id est ad affectionem amoris diuini parata que habet inri-

secum granum. i. interiorum affectum a carnali. i. carnali amore separatum et depuratum. Illa autem que est cum carne. i. cum carnali amore non est vindemiandi. i. spirituali dilectioni accommodata. Unde Apo. dicit. i. Cor. ii. quod animalis homo id est carnalis non percipit ea que sunt spiritus dei.

Capitulum. iiii.

Armatura spualis similis est armature corporali. Est enim duplex generum armorum quia sunt arma ad defensionem. ut clypeus et huiusmodi et sunt arma ad offensionem ut gladius et hmoi. et neutrum generum sine altero sufficit in plio cristen quod et similiter accidit in armatura spiritali. Unde dicit Bre. in moral. quod sicut ad corporalia bella nequaquam bene armatus pergit qui aut clypeum sumens gladijs non vitur. aut utens gladijs clypeo non manitur. Sic et miles dei aduersitatis bello deprehensus et scutum patientie debet ante se ferre ne peat et ad portandum promptus amoris in ferre iacula ut vincat. Vni mens sanctoium in hoc tentationu prelio et munita patientie clypeo et gladijs amoris accicta ad perrenda mala sumat fortitudinem. ad impendendum bona exerceat benignitatem quibus et odiorum tela patienter excipiat. et amoris iacula valenter reddat. Et item nota quod sacra scriptura introducit. et que communiter necessaria sunt in militum armatura. Nam inter arma quibus milites vtuntur ad sui defensionem quedam necessaria sunt ad ptegendum pre supiozem et caput et huiusmodi ad h vtuntur galea sive casside erca. Quedam ad muniendum partem inferiori puta crura et hmoi. et ad h portat ocreas ercas. Quedam muniunt partem mediam vel in parte sicut scutum quod portatur in sinistra vsi i toto sicut lorica. Torat autem pergit peccat et cor et renes. Hec erat armatura goliath. de qua dr. i. Re. xvi. quod cassis erca erat sup caput ei. et lorica hamata iduebat et ocreas ercas behat i cruribus. et clypeus tegebat bueros ei. In arma ho offe-

stabilia quodam sunt quibus percutiunt a re motis sicut est arcus et sagitte. Et hec fuerunt arma esau. de quibus dicitur Be. ii. xvij. Sane arma tua pbaretra et arcu te. Que dam prout de propinquo sicut gladii vel ensis et hec erat arma fortium salomonis de quibus dicit. Cant. iij. Lectulis salomonis. et enses embaunt ex fortissimis isracl omnes enses gladios et ad bella doctissimi. Que ad ho percutiunt medio modo int propinquum et remotum sicut lancee. Et hec erat armatura saul. j. Re. xvij. Tenebat saul lanceam et. Decet et militem habere equum saltem cum freno et sella. et consequenter opus quod habeat. calcaria. Hec omnia sunt arma que et necessaria sunt militie spiritali. Nam primo necessarius est scutum fidei quod munit in parte sinistra in aduersis. Ep. vi. In omnibus fidentes scutum fidei te. Et secundo necessaria est galea spei que sup caput se erigit. quod spes ad superna redit. Ep. vi. Galea salutis assumit. quod erpones. j. Thel. v. Et galea spem salutis. Et tertio necessaria est lorica charitatis. de qua Apo. ibide scz prime Thel. v. Induti lorice fidei et charitatis. Nam sicut annuli i lorice inuicem connectunt ita fideles in charitate inuicem vniunt. Quarto necessaria est thorax iustitie et equitatis. Sap. v. Induet per thorace iustitia. Qui totum sunt necessarie ocree ferree que muniunt a parte inferiori. i. duplex humilitas que duz animi elatides repunit quasi ab inferiori parte munit. Est autem humilitas necessaria duplex id est interior et exterior in conuersatione. Vel quasi ocrea cruris dexteri est humilitas in prosperitate que aliquis reputat se indignum. s. ocrea cruris sinistri est humilitas in aduersitate que aliquis reputat se dignum. Sexto necessaria est lancea pudentie sive pudentie que a remotis hoste venit antequam propinquet. j. Re. xvij. Tulu isab tres lanceas in manu sua. et infirmit cas in corde abalon. De tres lancee sunt tres partes prudentie. i. memoria preteritorum. intelligencia presentium. et prouidentia futurorum qui bus inimicus perimitur. Et septimo est en-

sis continentie quo semur in quo est voluptas multas. Cant. iij. Vniuersitasque ensis super semur suum. Et tunc necessariis et gladii. i. dolor pnie que viciscat de delectatione culpe. Job. xii. Dolor iniquitatis gladii vel gladii. i. dolor passionis et mie. Luce. iij. Tuus ipse aias perasibit gladii. Et nono necesse est arcus. i. sacre scripture cum sagitte doctrine. In h arcu est lignum durum. sausteritas veteri testamenti et corda mollis. lenitas testamenti noui. Et h arcu emittunt sagitte potentis acutis. i. diuina vba corda hominum velociter penetrantia. Et decimo necessariis est equus. i. corpus habitus spiritui cum freno tepantem. Ja. iij. Ego frenos in ora munitum. et cum sella patientie et que facilius onus portat. Best. vi. Homo que rex honorare cupit dum idui vestimentis regis et iponi super equum que sella regis est. Stella regis est patientia christi. cui selle oportet iponi quous ab ipso rege debet honorari.

Capitulum. v.

Partia irenox lucroz facit sterile scere aias a fructibus spualiu operum. Sicut. ii. vna cui ab facit gallinas sterile scere et cessare ab onatoc sic dicit Pall. Sic et terrenoz lucroz auarum appetit retrahit et cessare facit a spualium operum exercitacione vni. Mat. xiii. dr. quod sollicitudo seculi istius et fallacia diuitiarum suffocant vbi ne. s. pueniat ad boni operis fructum. Et tunc auaritia aduersat operibus bonis sicut letamie anseri aduersat sar. dicit. n. Pall. quod sterco auium maxie ncarium est agriculture excepto anser sic ipse dicit loc. s. sic inimici est quod sata et morsu ledit et sterco. Quid enim est morsus anseri nisi rapacitas cupidi hois. Quid autem anseri stercoza nisi auarorum terrena lucra. De his dicit Apo. I. Bil. in. Dia detrimentum feci et arbitror vt stercoza vt rps lucrifaciat. h g sata ledit quia in agro v3 cordis spualis doctrine seu virtutu germinia crescit non finit. Et tunc auaritia non saria ex adeptoe auri. quia sic vinu i dolio fiti corpa le non sedat. sic pecunia i arca fiti auaritie

nō sariat qđ ē qz pecunia nō p̄t irare vbi sitis est auaritie scz in corde. Pecunia ē ē res corpalis aia x̄o ē res spūalis. Res aut spūalis corpali pleri nō p̄t sicut nec corpalis spūali. Vñ sic arca pleri nō p̄t sapientia. ita nec aia pecunia. Eccl̄. v. Auarū s̄ iplēbis pecunia. Et itē auar' alienox detētor assilat vasi puo de terra qđ m̄sco vocabulo. dī salua de .qđ. s. denarios sigil lati recipit. s; n̄ p̄t ide bñ nisi frāgat. Sic auar' raptor v̄ vsurari' reddidit i morte qđ n̄ p̄mittit d̄ mūdo portat. Jo. xv. Diues cū dormierit nihil affert. Cap. vi.

Boni viri debēt custodire corda sua sic custodiēda sūt apū alucaria. Sūt. n. p̄cipue. v. puu colligit ex li bro Pall. q apib' marie nocēt a qb' eoz alucaria sunt penitus remouēda.

Primū ē v̄t. vñ dicit q' dñt collocari nō lōge a domib' vel in pte secreta orti a vētis remota ita q' vētis frigidiorib' alms p̄ies resistat. Sic nimix bōi viri q' hñt alucaria plena apib'. i. corda plena v̄ritib' dñt ea munire p̄ vētū. i. p̄ diaboliē tenta t̄iois isultū. h. n. vbi p̄t irare frigus mali tie imittit et spes. i. v̄rites extinguit. Vnde opponēda ē ei altitudo piet̄. i. eleuatio orō nis et p̄tēplatiois. sic dicit dñs discipulis. Math. xviii. Vate vt nō ireris i tēratio nē. Vel dñt sancti viri custodire i tēratio apū. i. studia bonox opex. ne a vēto vane glorie dissipēt et critiguat qz supbia vt dicit Aug. bonif opib' s̄idiat vt peāt. Vnde opponēda ē altitudo piet̄. i. firma custo dia hūilitatis cui' fabrica tāto alti' exurgit quāto cor seipm ad ima p sui despectū re ducit. sine custodia eni but' piet̄is vēt' apū alucaria dissipat qz v̄rituz studia supbia vastat nisi hūilitas obstat. perit enīz de qđ agit si nō i hūilitate sollicitē custodit. qz q' ceteras v̄rites sine hūilitate gregat qh pulacēt i vētū portat sic. Sic dicit. C. Se. eūdū qđ m̄tū nocz apib' ē frig'. Et idē cas vt Pall. dicit i calidiori pte orti locare de

ben'. vñ et addit' eaz dñt eē oēs oppositi soli. Vas ēt ipaz dz eē de tali ligno q' vt frigiditas cas n̄ trāsmittat. Et iter oia me liora sūt vt ipse dicit alucaria scā ex con ce subert vbi bēri p̄nt. qz n̄ trāsmittat vj frigidit' aut ēt calor'. Quāuis. n. apes tunc ant frig' n̄ tñ dūligēt exēstūū calorē i tpe tā. vñ pessima vasa sūt q' i h̄yeme gēant et i estate seruescunt. Sūt spūalib' et actiua vir' q' eē dñt velut apes solliciti et fructuo si sūme nocet frig' accidit. Et idē dñt ad lo cū calidū et secretū redire. i. ad secretū orō nis et p̄tēplatiois vbi s̄ruoz spūs exētantur frequētē se reducēt sic apes frequētē rede unt ad alucariū locū. Et itē eoz adit' i. co gitat' vt affect' dñt respicē solē. i. x̄ps vt n̄ derat' laborib' et passioib' qđ ipse sustinuit p nob' alleuēt labores n̄rī et n̄ accidimur i eis. Vas ēt cordis dz eē sic dispositū vt frig' accidit n̄ sc̄piat s; repellat. Vñ bon' ē cortex sber. i. exēplū p̄uersatōis alucari' s̄ci et sollicitū boif vt dū i cō p̄uersatōe et imu t̄ioe mozantur repellat pū a nob' et ardor p̄cupie et frig' accidit. Tertū qđ multū nocet apib' ē loc' ferid' vt igit' vñ dñt eoz alucaria lōge collocari ab oib' q' s̄i horridū odor' vt a stabul' et balneis cognis sulcorū et h̄mōi et fetore feni. Et et ū dñt poni i lo co vbi resonat ccho q. s. ad hūanā vocē sal ta imitatorē n̄det. Sic et bōi viri dñt se re mouere a p̄fatijs et familiaritatib' p̄lozq' corruptax et i s̄antū ne. Leo. x. fetore. i. s̄anti et corrupta conuersatione ip̄i vel in con scia v̄t i fama ledat. Vñt et sibi causē a blā ditorib' q' ad modū ecbōis vnicuiq' dece p̄tore resonat. illoquūit iurta vocē suā. p ut credūt ei placē. Quātū ē sum' p̄cipue cācri adustū. Quid. n. p̄ cācrūz adustū nisi mūdū accipim' malo igne auaritie v̄t luxu rie islāmā. i. Jo. v. Tē mūd' i maligno posūt. ē acēer et lāe mutabilitatē seg' ap. l. s; angustū et dēremētū lūe replēdoz et v̄ cuitatē parit. Et s̄it ipse mūd' s̄m fortune mutabilitatē mutat. i. Jo. ii. Ecce mūdus trāsit et p̄cupia ē. Vocat' ū. d. s̄lo. p̄la ū. Dūc p̄tinuū ludū ludim' rotā volubili' et

be h̄imus. Infima sūmis sūpma infimis mutare gaudemus. vñ qdā metrice dicit Xados fontē variat vt ozbita lūe. Quīus igit' cāri fumus tūc ad apes prigit. qñ vel mādū affectus v̄t terrene occupatiois act' bonos viros inuoluit. et nōnūq; ex eis ali quos ēt inuolūcēdo extinguit. Vñ debēt se boni viri a tali fumo quātū p̄nt elōgare. Apoc. xviii. Cū viderint fumū incedū cī' s̄p̄ h̄eres supple sūt. Quātū qđ nocet opib' apū est succus quarundā herbarū vel s̄cūz. sicut sunt elleborus casia. absin thū. cucumer agrestis et s̄tia. quarū scilicet amaritudo ip̄dit dulcedinē melis. Vñ talia ab alucariis apū debēt penit' remo ueri et debēt poni iurta arbores v̄t herbas quos nulla amaritudo r̄ndat et flore aut succo. Quid aut est berbarū malus succ' nisi trisitis et p̄ntudicē plen' voluptatū et li bidinū exit'. Vñ s̄ metrice muliere dem ē. Prouer. v. Fau' distillās labia mētric' et m̄ridi' oleo guttur eius. Nouissima aut' ā' amara quasi absinthiū. In quo oñde re voluit salomon q' voluptas licz in p̄n cipio vel in medio. s̄m cogitatu vel actu habet delectatōes. in fine tñ relinqt ama ritudinē. Vñ incipit a melle p̄cedit ad ole um et terminat ad absinthiū. Adic est ergo succus amarus. i. luxurie fruct'. quē scz apes. i. p̄sōe spūales et si tñ cogitatu v̄t affe ctu degustēt p̄dit dulcedo mellis. i. suauit tas et delectatio iterne cōsolationis et de uotionis. Nā sicut dicit Bern'. Delicata est būina cōsolatio et nō dat admittētib' aliā pp qđ Apo. dicit. i. Corinth. ii. q' ala ba. i. carnalis hō nō p̄cipit ea q' sūt spūs del'. Et itē boni viri assilant vasis argēte is q' frāgant et v̄unt vt reparctur. Sic bo ni viri nō frāgantur p tribulatoēs vel v̄t tur p infirmitates vt reparctur et meliorē tur i s̄ mala sūt tanq; vasa testea vel vitrea q' fracta nō reparctur. p̄s. Tancq; vas figu h cōfringes eos. Et itē vasa argētea limā tur vt clarificctur sic de v̄uos affligit vt pu riores sint et clariores. Aug. D' lima fer to qđ somar auro. qđ flagellū grano hoc

facit tribulatio viro iusto. Et itē boni viri affliguntur vt p̄ficiant et iō assimilantur ima ginibus et sigillis de quib' Gregoian dia logo dicit q' sicut imperati boies nec dum p̄ctete sculpta sigilla vel imagines aspiciunt et iā quasi p̄cteta laudat et tamē artifer cōsiderat et lunat et laudari iā audit et tunc dēre tamē meliorādo nō desinit. Sic ple rūq; illi quos iā p̄ctos boies extimat ad huc in oculis sūmū opificis aliqd in p̄fectō nis habet p̄pter qđ infirmitatibus et tri bulationibus quotidie limantur.

Capitulum vii. Charitate deficiētē nō p̄t alig bñ opari. Nā de ferro frigidō nō p̄t fieri opari n̄ si calefaciat illū igne. nec p̄t flecti s; frāgī sub martello.

Vñ sic dicit Aug. Ferrū calidū dū cadit dilatat. frigidū āt frāgī. Sic bō nō ē apt' bñ opādi nisi calefact' fuerit p ignē cbari tati. Chren. i. De excelso niūst ignē i ossi b' meis et crudiuit me. Et itē charitatis as silat sūdāmētō vñ Apo. Eph. iii. In chari tate radi cari et sūdati. Vñ nota q' Apost. assimilat charitatē radiā. in eo q' dicit ra dicati qz sicut ois fruct' a radice p̄cedit sic opus bonū a charitate. Vñ De. dicit q' nō bz viriditate ram' bōi opis nisi mā serit i radice charitat'. Et itē assilat eā sū dāmētō stare n̄ p̄t. s; destructo sūdāmē to cadit. Charitat' n. oia sustinet. i. Cor. xiii. Est alia ēt rō q' cbaritas assilat sūdāmētō qz sūdāmētū vt dicit Pall. cōsueuit trūp̄t poni scz aut in petra aut in argilla solida aut in terra labili. et in his tribus signifi catur tria charitatis opa. Tria enī p̄p̄ie ex charitate sunt diligēda. s. deus q' signaf in petra spūs q' in argilla solida sicut fil spi ritus anglicus sicut burmannus. tertū est eozpus sive propium sive proximi. et hoc designatur in terra fluxibili. Et nota q' si sūdāmētū ponatur in sarcosago vel in pe tra debet vt dicit Palladius forma fun damenti sculpi vnus pedis altitudinē.

vel duoz vni qdē pedis altitudinē chari-
tas qua de diligitur hz qz vno nō affectu
seu respectu de diligi d3 scz ppter seipm
hoc eni est de rōne vere amicitie vt ami-
cus sui grā diligat. Et iō ille q deum mer-
cedis intuitu diligit ver ei amicus nō eri-
t. Dōt tamē ipa dei dilectio ad huc alre-
ruz pedē. i. alius affectum sine respectu hē-
re. i. ad mercedē. i. ad beatitudinē creatam
quā ab ipō deo habem⁹. nō ita scz q ipa
sic finis amati ita q de ppter illā diligat
eo q h esset vt dicitur est non vere dilige-
re dē. s. pur ipsa beatitudo ex pte amātis ē
finis amoris et cuiuslibet vniuse opatiōis
Si vō fūdamētū ponat in solida argilla
et cōstricā tūc d3 hēre quintā vel sextā p-
tent altitudinis ei⁹ sup terrā scz in parie-
tibus est futura. Si rē etiā charitas qua p-
ter spm vcl nrm diligimus d3 gnāz vel
ser gradus hēre altitudinis. i. pfectōis. Et
qm grad⁹ vt diligam⁹ vere tē ac vere di-
ligim⁹ aliqūc cū amam⁹ cū ad bonā sui
ipius et nō ad vilitatē nram. i. Corinth.
xiii. Charitas nō qrit que sua sūt. Vnde
tunc aliqūc vere diligit animā prīmū sui
vel suā. qn diligit eā ad salutē ei⁹. Et isto
mō ap̄s primos fm spm diligebat. Vñ
dixit. i. Cor. i. Nō querēs qd mihi vtilē ē.
s. qd multū p̄sit vt salui fiāt. C. Secūdo gra-
dus altitudinis hui⁹ fūdamētū ē vt diliga-
mus recte. Tūc recte diligim⁹ aliqūc cum
ma⁹ bonū suū minoz p̄ponim⁹. puta vt
magis diligam⁹ aiāz qz corp⁹ et spūalia qz
tpalia. C. Tertio gradus ē vt diligam⁹ sacce-
lin ordine ad deū et pp̄ deū. Et iō debe-
mus odio hēre i aia nra vel primū qēd re-
pugnat deo puta p̄cā et cogitaciōes p̄cōz.
ps. Iniquitatē odio habui et abominat⁹ suz.
C. Quarto gradus ē vt diligam⁹ opose. i.
Job. iij. Nō diligam⁹ vbo neqz lingua s.3
ope et vitate. C. Quintus gradus est vt dili-
gamus pfecte scz nō nō amici aiāz s.3 etiā
inimici ad salutē emi inimici nō tm gñalē
s.3 spālē affectum hēre. p eo spāliter orare
pfectionis est. Vñ dicit. v. Diligite ini-
micos vestros et. postea p̄cludit. Estote

ergo pfecti. Vel si volumus hui⁹ funda-
mētō charitatis qua scz. prami spm diligi-
mus dare fer ptes altitudinis. Tūc p ser
gradus accipiamus. vel clemosynas spūa-
les quib⁹ aiabus primoz subuenire de-
bemus que in hoc versiculo continentur.
Consule castiga solare remitte ser ora.
Debemus emi eis in dubijs cōsulare et ve-
linquētes eos castigare. mētos cōsolari.
offensas remittere. eos supportare. p eis
orare q ad charitatis altitudinē p̄tinet.
Si aut fundamētū ponat in terra labili
debem⁹ nō fodere quousqz immenat argil-
la mūda sine stergulino. Et si argilla si iuc-
niatur tūc sufficit immerisse quartā p̄tē alti-
tudinis q futura est sup terrā vt ipē dicit.
Et q d3 q charitas q corp⁹ nri vel. pri-
mi diligit. p̄mo d3 eē mūda a stergulino.
i. ab amore carnali vt si sit dilectō carnalī
s.3 spūal. i. vt diligam⁹ si carnalit s.3 spūalū
C. Item debet hēre quatuor gradus alti-
tudinis. Primum est vt magis diligam⁹
corp⁹ siue p̄p̄m siue p̄mū qz alias res cor-
porales extrinsecas. C. Secundus est vt quā-
tum ad res corporales magis diligamus
corpus proximi qz p̄p̄m. Nam etiam
quidam gentiles sine spe. vite eterne pro
amore amicorum se mortuū exposuerunt
Vñ multo magis hec charitas facit eas
p̄tinet ad bonū v̄tutis. Vnde etiaz p̄s
dicit. ix. Ethicor. q d3 d3 amicos ad tri-
stia vocare tarde. s.3 ad lecta et p̄sp̄ra p̄-
p̄te. Cōtra aut ad corp⁹ p̄peritates et lecti-
as debet se tarde ingerere. s.3 ad tristitias
celeriter et p̄p̄te. Vnde fm carnis ami-
citiā plura bona corporalia sunt impēdēda
amicis qz nobilissimis. sed de bonis spi-
ritualibus semp plus nobis qz amicis im-
pendere et velle debem⁹. et similiter etiā de
malis vitadiis. C. Tertio gradus ē vt min⁹
diligat corp⁹ spūis. Vñ emi corp⁹ diligi i
ordine ad spm. C. Quarto gradus ē vt quā-
tū ad actū exteriorē charitatē q ē elemosy-
na ēt ipa corpa qdā ordine diligam⁹. et ille
ordo antēdū fm tria scilicet fm debim⁹.
fm necessariū. et fm honestum. Secūdo

debi⁹ quidē: qz parētib⁹ ac p̄p̄inquis et
benefactorib⁹ et eis a qbus spūalia accipi-
mus debemus qm indigerēt magis cle-
mosynā facere qz alijs. Secūdo necessari-
m vō. qz ceteris parib⁹ debemus magis
subuenire indigentibus. Secūdo vō bone-
stam ceteris parib⁹ magis debem⁹ dare
vtilibus. licz assignare in singulis quā-
mū alteri cor⁹ p̄ferat est impossibile
qz singulares cōditōes q antēdēde sūt in-
tente sūt et nō cadūt sub arte. Vñ de his
magis victio docet qz prudētē cōsiliuz.
Dicit emi dicit. qz fundamētū debet ex-
vray pte esse latiora qz paries futurus
se sonipedis spacto qd signat qz fūdamē-
tū charitatis in sanctis viris laus est in
interiori affectiōe qz possit estēdi in exte-
riori ope vel cōversatione. C. Itē charitas
et zelus fraternē salutis reddūt sanctos vi-
ros sollicitos et studiosos ad attrahendaz
alios ad deū. Vñ affim ille balsamo et ci-
mino. Dicit emi dicit. qz colūbe si ci-
mino pascitur assidue vel si alax ascelle
balsami liquore tūgant inducūt alias co-
lūbas ad columbariā dñi sui. Quid autē ē
aminus q fm medicos in secūdo gradu
est calidus nisi fraternē salutis et charita-
tis zelus. C. Primum nāqz gradus cha-
ritatis ē circa salutē sui. C. Secūdo vō ē
circa salutē p̄mū. hoc ergo cūmino quo-
tidie sancti viri pascunt. qz scz de proximo
rū salute quotidie sollicitant Apo. ij. Cor.
xi. Infirmā mea quādana sollicitudo om-
nium ecclesiaz. Est autem velut balsami
liquor ipsius fraternitatis amor. Balsami
namqz liquor fetū mortuū de vētre pregnā-
tis educere phibetur. qz dum glōz vir san-
ct⁹ primoz amore succēsus aliquem ex
eis sua sancta exhortatiōe conuertit atqz
quasi v̄tute balsami fetū mortuū de vē-
tre p̄gnantis educit. vel qz scriptum de vē-
tre p̄gnantis manet in morte dñi ipsa frater-
na charitas odium de corde p̄pellit. quasi
de vētre matris mortuum fetum educit. i.
Job. ij. Nos scim⁹ quoniam translati su-

mus de morte ad vitā quoniam diligim⁹
fratres. Sūt autē velut due ale columbarū
due spiritualis vite sanctorū. scz contem-
platiua et actiua. Vel duo genera clemo-
synaz scz spiritualium et corporalium Vnde
tunc ascelle alarū balsamo tangunt. quā-
do ipsi sancti viri fraternē dilectiōnis cō-
passione ad vtriusqz vite vel elemosyne stu-
dia impellunt. qz videlicet studijs p̄tinē-
ad colūbariū domini colūbas alias dicitur
qz vtriusqz elemosyne beneficio. scz et cor-
poraliter subueniendo. et p̄dicationis et ora-
tionis auxilio etiā peccatores p̄mū ad
domini gratiā trahunt.

Capitulum. viij.

Capitulum. viij.
C. Aro nō ē delinjs nutrienda
s.3 laborib⁹ penitentiā et passio-
nib⁹ exponēda. Nā agricola
g nollet granum ad t̄pus
in terra perdere. et ventis et
tēpestantibus exponere. s.3 tanquā in horreo
seruare fructum inde nō reciperet. imo ei
putrefieret et corrūperetur. Sic qui tantum
amat carnē suā qz in gte et delinjs vult eā
seruare nec ieiuniis et laboribus vult eam
exponere nihil est ea nisi corruptionem ha-
berit. dicit. iij. Qui voluerit animam suā
id est aiālē vel corporalem vitam saluam
facere perdet eam. et qui perdidērit animā
suam in hoc mundo inueniet eam scz in
furura gloria quasi dicat agricole. frumen-
tū si perdis seruas. si seminas inuenies.
Job. xii. Nisi granum frumētū cadēs in ter-
rā mortuū ductū ip̄z solum manet. C. Itē
caro non delectabilis et blandis s.3 ama-
ris et afflictiuis p̄seruat a corruptiōe tenta-
tionū et vitioz. sicut frumētū i horreo non
cū dulcib⁹ et lenitibus s.3 cū asperis et amar-
tulis et succis p̄seruat a putrefactiōe t̄lesio-
ne curculionū et alioz v̄mū. Doc. m. pall.
in libro suo de agricultura. qz si facti gra-
nariis amurca lauto mixta parietes liniā-
tur cui aridi oleasti folia vel oliuc pro pa-
leis adiciant qz t̄reoxio siccatō rurū amur-
ca resp̄gat. et vbi h siccata fuerit frumētū cō-
dant a curculionib⁹ et alijs v̄mib⁹ tuta ser-

nasunt. **I**te herba toniza vt greci asse-
runt substrata frumētis addit crasē. **L**ōstā
enim q; z oleastri z oliue folia amara sunt
z etiam amurca. **L**oniza est ēt herba leta-
lis q; cum tritico generat qua tamē turdi
vescunt. **V**n̄ similiter caro nostra amaris
z mortificationibus z vinis p̄scruiat. **V**n̄ Apo.
dicebat **Col. ij.** Mortificate mēbra vestra
Ite negat. **L**olumella quem. **I**ballad. in li-
bro suo frequēti allegat ventilāda esse fru-
mēta. q; magis miscent aialia totis acer-
uis q; si nō moueant in sūmitate intra mē-
surā palmi subsistēt. z hoc velut corrupto
corio cetera illesa durabāt. **E**t asserit idem
notia aialia vltra p̄dicātam mensurā non
posse generari. **S**ic ēt fuerunt quidam ser-
uētissimi sancti qui quasi nullius ventila-
tionis refrigeriū carni sue prestare volue-
rūt. **V**oluerunt enim potius ipso exteriori
cortice. i. carne mala scire q; sensationū
z vitiorum puncturas z corrosiones ad
mentis sue vitia penetrare. sicut patet de
beato germano alitidore. z bylarione z
beato martino z qbusdā alijs. qui laborio-
sissimam z austerissimāz vitam duxerunt
continue sed tamen pall. dicit. quod nihil
tā diu custodiendis frumētis cōmodius
erit q; si et arcis in altex vicinū locū trā-
sūta refrigerent aliquantis dieb; atq; ita
bores iherant. **I**n quo signatur qd noui z
imperfecti q; sūt similes frumēto q; de area
trahit. nō sūt in tāta austeritate z arctitudi-
ne tenēdi s; interdū ad breue spacium tē-
poris aliq; recreatōe refrigerādi z post hoc
ad horreū asperitatis z laboris reducendi
et hoc enī fructus laborabūt z magis ēt
cōsolari in labore p̄scrabūt **Seneca:** nō
Semper in actu sis. sed interdum animo
tuo requiem dato sed z ipsa requies plena
sit sapiētia bonisq; cogitationibus. **I**te
caro est pro salute anime periculum z ad-
uersitatibus exponenda. **N**am pugnatōz
clypeum diligit z charum habet sed non
tantum quod non erponat ictibus vt cor-
pus fruetur illelum. **S**ic caro aduersitati-
bus z periculis exponenda est vt anima

eruetur illesa z indēnis. **V**nde Apo. dicit
Actū. x. Vincula z tribulationes hiero-
solymis me manēt. **E**xpectat. sed nihil bo-
rū vereor nec facio animāz meam. i. vitam
aialem z corporales p̄ciosiorē quā meāz
vitam meam spirituaalem.

Capitulum. i.

Ceruci z epi debent ornari il-
lis vestib; spiritualiter quib;
pontifices z ministri iudeorū
ornabantur z vestiebant cor-
paliter. **H**abebat enim tunc
pōtifer. vii. ornāmēta. **P**rimo enī ha-
bebat vestē lineam. **S**ecūdo tunicam ia-
cintinam. in cui; extremitate versus pe-
des ponebant tintinabula qdā per circū-
tum. z mala punica facta ex iacito z pur-
pura coccoq; bis tincto. **T**ertio habebat
supbumerale q; tegebāt hūeros z anterio-
rem ptem vlgz ad cingulum. q; erat ex au-
ro z iacito z bisso retorta. **E**t sup humeros
habebat duos onichinos in qb; erat scul-
pta nomina filioz israel. **Q**uartū erat
rōnale ex eadem materia factum qd erat
quadratū z ponebatur in pectore z cōiun-
gebāt supbūcrali. **E**t hoc rōnali crāt. iij.
lapides p̄ciosi p; quatuor ordines. in quib;
crāt sculpta nomina filioz israel scilicet
ad designādū q; ferebat onus totū po-
puli per hoc quod habebat nomina eoz;
in hūeris z q; iugis debebat de salute eoz;
cogitare p; h; q; portabat eos in pectore q; si
in corde habēs. **I**n q; ēt rationali mādam
vīs poni doctrinā z veritatē q; qdā p̄ci-
netia ad veritatē iustitie z doctrine scribe-
bant i illo rōnali. **J**udei tū fabulant q; i rō-
nali erat lapis q; fm dueros colores mu-
tabat fm diuersa q; debebāt accidere filiis
isrl. z h; vocāt **Veritatē z doctrinā.** **Q**uintus
erat balte; .i. cingulus fact; ex pdict; .i. iij. co-
lorib;. **S**extū erat tyara. i. mitra qdā de
bisso. **S**eptimū erat femoralia linea vt
operirēt carnē turpitudinis sue q; accē-
deret ad sanctuariū vel altare. **O**ctauū
erat lamina aurea p̄des in fronte ei; q;
erat nomē dñi. **E**t istis ergo octo ornāmē-

ta minores sacerdotes quatuor habebāt
s; tunicā lineā femoralia z balteū z tyara.
Per ista ergo ornāmēta designat san-
ctus ministror; dei. **S**ūt enī quatuor ne-
cessaria oibus ministris scz castitas q; de-
signat p; femoralia puritas vite q; significa-
tur p; lineā tunicā moderatio discretōis q;
significat p; cingulū rectitudo intēnsio q;
significat p; tyarā pregentē caput. **S**ed su-
per pōtiffices debēt quor; hēre. **C** **P**rimo
in iugē dei memoriā in cōreptione. z
significabat lamina aurea hūis nomen
dñi in fronte. **S**ecūdo q; suppetet infir-
mitatē populi qd signat superbumerale.
Tertio q; habeat populi in corde z in
viscerib; p; sollicitudinē charitatis qd si-
gnatur p; rōnale. **Q**uarto qd habeat cō-
uersationē celestē p; opa p̄fectionis qd si-
gnatur p; tunicā iacintinā. **V**n̄ t; tunicē
iacintine adiugebant in extremitate tuni-
cabula aurea p; qd signat doctrina diui-
norum q; d; cōiūgi celestī **Q**uartū d; p̄ri-
scio. **A**diūgnū ēt mala punica p; q; signa-
tur vitas fidei z concordia in bonis mori-
bus q; sic mala punica hnt sua grana vni-
ta sic vitas d; ēt ei; doctrina. vt p; eā pact-
a fidei vitas nō rūpat. **T**ertio clericor; z
ministroz ecclesie xpi idoneitas significat
in eoz vestib; q; scz induunt quādo in ec-
clesia ministrāt. **Q**uedā n. sūt q; generalitū
in oib; ministris requirunt vt sint idonei ad
tractādū diuina. **Q**uedā vō requirunt spūitū
i superiorib;. **E**t id qdā vestes s; oib; ministris
cōe. **Q**uedā supior; tm. **D**ib; enī ministris
concepit amicit; dueros regēs in quo signat
fortitudo ad diuina officia qd mācipant
Et similis alba q; signat puritatē vite z cin-
guli qd signat repressionē carnis. s; sub-
diaconus vlteri; h; māipulū i sinistra. i. q;
signat ceteris hō multarū macularū q; māi-
pulus ē q; si sudariū ad extergēdū vultum.
Ipe enī est q; p̄mo ad sacra tractāda ad-
mittit. **D**et et tunicā strictā p; quā doctri-
na xpi signat. **V**n̄ in veteri lege vt sup; di-
ctū est in tali tunica tintinabula p̄debant.
Sbdiacon; n. p̄mo admittit ad doctrinā

nonē legis annūciādā. s; diacon; h; apli-
stolā i sinistro hūero in signū q; applicat
ad misterii i ipis sacramēt; z dalmaticā
q; ē vestis larga sic dca q; i dalmaticē pri-
bus p̄mo fuit vlti; ei; ad signādū q; ipe p̄-
mo ponit disp̄sator sacramētoz. **I**pe enī
sanguinē disp̄sator. in disp̄satiōe at largi-
tas regit. **S**z sacerdoti stola i vtroq; hūe-
ro ponit vt ondat q; plena p̄tis disp̄sadi
sacramēta ei dat. nō vt mistro alteri;. **E**t
iō stola descēdit vlgz ad inferiōra. **D**z ēt
casalam q; signat charitatē. q; sacramētū
charitatis; **S**lecta scz cuculariū. **S**z ep̄is
addunt nouē ornāmēta sup sacerdotēs q;
sūt. caligē sādalia. succictōriū. tūica. dalma-
tica. mitra. chirothecē. baculus z annul;. q;
s. nouē sūt q; p̄nt sup sacerdotē. i. clericos
ordinare **V**gines bndicē. basilicas dedica-
re. clericos disponere. synodos celebrare.
chrisma p̄scrare z vestes z vasa ēt p̄scrare.
vt p; caligas signat rectitudo gressus.
Per sādalia q; pedes tegūt n̄ p̄p̄t; t̄renoz;
Per succictōriū q; stola ligat cum alba
amor honestat; p; tunicā p̄suerātia. **I**te
sepb; tūica talare hūisse legit q; h; descēdit
vlgz ad talos p; qd designat extrēmū vi-
te. p; dalmaticā largitas i opib; ministroz
dic. p; chirothecal cautela iopatiōe. p; mitrā
scia vtriusq; testamētī. **V**n̄ t; duo cornua
h; p; baculū cura pastoral; q; dñt colligē va-
gos qd signat curuitas i capite baculi su-
stetare infirmos qd signat supes baculi. z
pūgē lētos. qd signat stimuli; pede baculi
vñ **V**n̄. **C**olligē iustēra stimula vaga mor-
bida lēta. p; annulū signat vitas fidei q;
ecclesia disp̄sator xpo. **E**p̄i. n. sūt loco xpi q;
ē ecclie sp̄sus. **S**z vlteri; archiep̄i palliū
hnt in signū puigiliate p̄tatis. signat enīz
torquē aureā quā solebat legitime certā-
tes accipere. **E**t ista ornāmēta correspondēt
vestibus pōtifficis vt. **N**ā p; lamina q;
pendebat in frōte b; pōtifer noster crucez
vt **Innocentius** dicit. **S**icut p; femoralia-
bus habet sandalia. pro linea albam. pro
balteo cingulum. pro podete tunicam.
pro ep̄bot annulum. pro rationali ami-

cum p superbumerali stolam p tiara m tram. Nota et q romanus pontifex non vntur baculo: qz petrus misit ipm ad suscitandū quendā discipulū suū: qui postea factus est episcopus treuerēsis. Et id in dioecesi treuerēsi papa baculum portat et nō in alijs. Vel in signū q nō bz coarta tam potestatem qz curatiois baculi signat

Capitulum.x.

Confessio necessaria est ad sanandū vulnera aie. Naz qdin ferrum manet in vulnere nō pōt corpus sanari. Et sic qdin peccatū retinetur in cōsciētia anima nō sanatur. Educitur autē de cōsciētia peccatū p cōfessionis iudiciū. Vnde dicit Job. xxxiii. Nā quid qui nō amat iudiciū sanari potest. Item confessionem debet precedere cōfictio et examinatio sicut diuisum sine preparatiōem premittitur purgatiō. Nā purgatus infirmus prius preparatiōem recipit q hūores cōmoueat: vt postea medicina sequēs melius ciciat. Sic pntus dz hō examinare peccata z diiudicare apud se anteqz confiteatur Eccl. xviii. Ante iudiciū para iusticiam tibi. Item cōfessio necessaria est ad cordis illuminationem. Est eni cor simile domui. Domus eni illuminatur quando fenestra aperit qz sol tūc in eā ingreditur. Similiter quādo cor domino aperit per cōfessionē gratia dei intrat in ipm z illuminat Lbrj. Confessio cor emūdat: scilicet illumiat: animā sanctificat: et ad susceptionē xpi preparat. Vnde dicitur Cant. v. Apri mihi foror mea. Item confessio est necessaria ad mortis eterne euasione. Nā quādo apostema cōvertitur ad interiora z ibi crepat est causa mortis corporalis. sed quādo conuertitur ad exteriora possibile est ad sanitē redire. Sic peccatū abscōditū interius causa est mortis eterne. Conuersū hō exterioris e manifestatū per cōfessionē est spiritalis salutis iudiciū. Vnde si incōfessus laetis incōfessus condēnaberis.

Capitulum.xi.

Conpunctio cordis assumit tur vino fm illud ps. Do. casti nōo vino cōpunctiois. Nā vinū semp emittēdo seces se purgat z semp est in motu z tremore donec sepe pax ab impuro. Sic qz vere cōpunctio est semp est in motu z tremore donec separet ab cōmūdiā peccati. Item cōpunctio assumit aceto. Primo rōne cōfectiois qz et cū dem cor cōpungit quibz acētū ex vino cōficitor. Nā si qz velit ex vino aliquo optimū acētū conficere: hoc modo facere pōt. Accipiat cornalis qn incipit rubescere z cētūmora qz nakunt in cāpis qsi sit incipit vnt rubescere z de laboukis anteqz incipiant tūmescere z de brugnolis cepari acer bis eni z pulverizet subtiliter oia simul. Et tūc accipiat de melioris acētū ex inuenerit z distēperet cū puluere illo z ita conficiat panes bene desiccatos. Et si vini de quo vult facere acētū fuerit forte ponat de pane illo pax: z si fuerit debile ponat plus z fiet acētū fortissimū. Quia igitur illa qua tuoz ex quibus primo puluis cōficiat acerbū habet z agrestē saporez scz imatura cornalis centūmora z labratice z brugnok. Possumus in istis quatuor mala intelligere qz facit peccatū homini quoz scz memoria velut acerbos fractus cōsciam nō pay mordicat z pūgit. Iqz tollit deū claudir celū destruit meritū z obligat ad infernum. Sed ista quatuor debēt pulverizari. I. subtiliter discuti z cōsiderari deinde acētum optimū apponi. I. cōpūctū altius fortiter penitētis in memoria hēri. Et de his cōficitor panis lachrymarū de quo in ps. Libabis nos pane lachrymarū: ex quo posito in vase vini. I. in memoria ipsius peccati fortissimū acētū efficit. I. fortissima cōpunctio generat. Secundo rōne purgationis qz purificat cōscia sicut acētum purificat mustū. Dicit eni in libro de vnde mījs qz si qz mittat in metretā dulcis musti cōculā acētū per tres dies erit purū z

sit cōpunctiois acētū purificat cor a sece peccati turbolenti. Vn Amb. dicit Scin dice corda via ferro z aceto cōpunctiois ab vlti muerate consuētudinis. Item cōpunctio amara peccati valet cōtra tentatio nes diaboli. z confortat ē cor in bono Vnde eni dicit qz p fieri vinū dz pestilētiā saluti vni z homacho multū. pscūctū hoc mō. In optimi musti metreta vna anteqz ferueat musti absintibj. viii. vncias linteo inuoluras dimittas. z exacti. x. diebz curabis auferre. Nā vinū refunde lagenis minoribus z vitat qz valet ad ea q dicta sunt. Quid autē ē metreta dolcis musti nisi mēozia delectabilis peccati: Et qd linteo cōtusi absintibj nisi cōpunctio z amaritudo multū. pscūctū. Ergo tūc absintibj musto immittitur qz ex mēozia delectationis ppetrati peccati cōsciantia cōpuncta vehementer amarificat. z tale plecto est cōpunctiois vinū qd animū purificando confortat. z pestilētiā. I. corrupelam tentationis seu recidui salubriter defendit. Exo. v. Sacrificemus deo ne forte accidat nobis pestilentia. Hoc sacrificiū contra pestilentiam valens est compunctio animi contribulati. fm illud ps. Sacrificium deo. spiritus contribulatus.

Consolari nō pōt dolentē z afflictiū qui per tristitie compationē z doloris ostensionem nō concordat eius dolori. Lūius exemplū ē qz ferrum ferro non iungitur. si non vtrunqz ex vltiō ignis liqueatur z durum molli non adheret nisi prius duritia eius ppara mollescat vt qsi hoc ipsum fiat qd curatur vt teneat. Sic prius emolliiri dz consolari volentis animus vt afflictio congruat z cōgruēs ad pmentis afflictione discipulat minus ab illo recipitur a quo mentis qualitate sepeatur. Ergo ordo consolationis est. vt cum volumus afflictum quempiam a merore suspēdere. studcamus prius merendo eius luctui concordare vt Grego. dicit.

Confessio necessaria est ad sanandū vulnera aie. Naz qdin ferrum manet in vulnere nō pōt corpus sanari. Et sic qdin peccatū retinetur in cōsciētia anima nō sanatur. Educitur autē de cōsciētia peccatū p cōfessionis iudiciū. Vnde dicit Job. xxxiii. Nā quid qui nō amat iudiciū sanari potest. Item confessionem debet precedere cōfictio et examinatio sicut diuisum sine preparatiōem premittitur purgatiō. Nā purgatus infirmus prius preparatiōem recipit q hūores cōmoueat: vt postea medicina sequēs melius ciciat. Sic pntus dz hō examinare peccata z diiudicare apud se anteqz confiteatur Eccl. xviii. Ante iudiciū para iusticiam tibi. Item cōfessio necessaria est ad cordis illuminationem. Est eni cor simile domui. Domus eni illuminatur quando fenestra aperit qz sol tūc in eā ingreditur. Similiter quādo cor domino aperit per cōfessionē gratia dei intrat in ipm z illuminat Lbrj. Confessio cor emūdat: scilicet illumiat: animā sanctificat: et ad susceptionē xpi preparat. Vnde dicitur Cant. v. Apri mihi foror mea. Item confessio est necessaria ad mortis eterne euasione. Nā quādo apostema cōvertitur ad interiora z ibi crepat est causa mortis corporalis. sed quādo conuertitur ad exteriora possibile est ad sanitē redire. Sic peccatū abscōditū interius causa est mortis eterne. Conuersū hō exterioris e manifestatū per cōfessionē est spiritalis salutis iudiciū. Vnde si incōfessus laetis incōfessus condēnaberis.

Confessio necessaria est ad sanandū vulnera aie. Naz qdin ferrum manet in vulnere nō pōt corpus sanari. Et sic qdin peccatū retinetur in cōsciētia anima nō sanatur. Educitur autē de cōsciētia peccatū p cōfessionis iudiciū. Vnde dicit Job. xxxiii. Nā quid qui nō amat iudiciū sanari potest. Item confessionem debet precedere cōfictio et examinatio sicut diuisum sine preparatiōem premittitur purgatiō. Nā purgatus infirmus prius preparatiōem recipit q hūores cōmoueat: vt postea medicina sequēs melius ciciat. Sic pntus dz hō examinare peccata z diiudicare apud se anteqz confiteatur Eccl. xviii. Ante iudiciū para iusticiam tibi. Item cōfessio necessaria est ad cordis illuminationem. Est eni cor simile domui. Domus eni illuminatur quando fenestra aperit qz sol tūc in eā ingreditur. Similiter quādo cor domino aperit per cōfessionē gratia dei intrat in ipm z illuminat Lbrj. Confessio cor emūdat: scilicet illumiat: animā sanctificat: et ad susceptionē xpi preparat. Vnde dicitur Cant. v. Apri mihi foror mea. Item confessio est necessaria ad mortis eterne euasione. Nā quādo apostema cōvertitur ad interiora z ibi crepat est causa mortis corporalis. sed quādo conuertitur ad exteriora possibile est ad sanitē redire. Sic peccatū abscōditū interius causa est mortis eterne. Conuersū hō exterioris e manifestatū per cōfessionē est spiritalis salutis iudiciū. Vnde si incōfessus laetis incōfessus condēnaberis.

tinnatōe hōi. vel lōgitudō. ecc. cubitoꝝ ē fides trinitatis. cū plectōe hōi opis. sine q̄ fides mortua est. Antūdo at̄ est dilectio dei. r̄ primi amici r̄ inimici. r̄ signat. in. l. cubit. q̄ gnōgēsimā die a passione xp̄i datus est sp̄s sanctus. p̄ quē ut dicit Apo. La ritas dei diffusa ē i cordibus nostris. Altitudo at̄ ē spes r̄ desiderii seculi vēturi. que spes designat. i. xxx. cubit. q̄ sc̄z ternari⁹ numerus ex ternario r̄ denario ducit. ter enī decē faciūt triginta. In ternario aut̄ triplex spes signat. sc̄z de venia. de gr̄a r̄ gloria. In denario at̄ addito adimpletio decalogi. ut sc̄z assist nobis i pleno decalogi s̄ spe pdicta triplici. Alioquin spes sine meritis vel operib⁹ nō cēt. Na. sed p̄sūptio. Lōsumario aut̄ in vno cubitū ē ut oēs motus r̄ affectus dirigant i deū. sicut dicit ps. cor meū r̄ caro mea crulerunt in deū viniū. vel bec cōsummano fit i pfectōe p̄sionū. Marb. Adhuc vnū tibi deest si vis pfectus cē. r̄. Dicit at̄ q̄ ille cubitus arce fuit geometricus. q̄ valet ser̄ vsuales ad ostēdēdū q̄ p̄ ser̄ misericordie opa ad vnitatē pfectōis diuine p̄solatiōis r̄ sup̄ne pacis a sc̄dō i ser̄o i forma arce p̄sidera apturā locoꝝ. Debat. nā duobus locis aperturā. vnā ad lūmē recipiendū sc̄z fenestrā aliant a latere ad igrediendū sc̄z ostiū. Fenestra ergo ē gr̄a q̄ illuminat domū mētis. Vel for sitan ē intelligētia p̄ quā lūmē sapie r̄ sc̄ie suscipim⁹. Ostiū aut̄ ē libet arbitriū quod aperit p̄io gratia. Vñ Bernar. Et si adueniri pōt. p̄cūiri nō pōt. Tertio p̄sidera distantia māsonū. Nā h̄z Aug. Arca fuit iscrius bicamerata r̄ sup̄ tricamerata. nā i iscrius māhōc. s̄ sup̄ tabulatū sentina fuit duplex camera gr̄a vna dicebat stercozaria. alia at̄ apothecaria. S̄z sup̄ istā mansionē fuit alia mansio sup̄ior q̄ hēbat tres cameras due camere laterales erāt vna imitū aialū r̄ scr̄ptū. Altera vno mitium media aut̄ camera erat hoium r̄ auū ostiū aut̄ erat ibi. bicamerata r̄ tricamerata cōtūgebantur. Bicameratio itaqz arce attendit i delectatiōe sc̄sualitatis q̄ maxime in-

uenit i actib⁹ duoz potētiarū vegetatiue p̄tis. sc̄z p̄p̄agatiue siue generatiue quātum ad actū venēre. r̄ ista ē vt sentina stercozaria. r̄ nutritiue quātū ad esū. r̄ ista ē apothecaria. Tricamerata at̄ at̄cēdit in rōne. cui tres vires sūt. Irascibilis q̄ dicitur malū r̄ ista ē habitatio immitū passionū. vt ire r̄ audacie r̄ h̄mōi. C̄stē occupabilē r̄ bec ē q̄ bonū p̄legit. Et bec est habitatio imitū passionū. vt amoris māsfuctūmis r̄ h̄mōi. Et due he vires dicunt rōnals nō p̄ cētūā sed per participatiōē s̄m p̄ h̄mōi. Et h̄z inq̄rātū sc̄z nate sūt rōni obedire. Tertia aut̄ est rōnal p̄ cētūā q̄ rō vocatur. Et bec ē q̄ discernit bonū honestū r̄ vērū. Vñ bec d̄r habitatio hoium sc̄z actiuoz. r̄ auū. s̄. p̄tēplatiuoz. Quoz primi regunt prudētia. sc̄cūdi eleuāt sapia. Alij aut̄ sunt q̄ dicit h̄mōi cameras arce fuisse dispositas solū in altitudine. Et dicit q̄ inferius i sūdo erat sentina siue stercozaria supra q̄ erat apothecaria. r̄ supra hāc erat imitium animalū. Et ostiū erat in medio vbi apothecaria iūgebat camerā imitū. supra hāc habitatio mitū aialū. Et in sup̄ma erat habitatio hoium r̄ auū. Et iō p̄ stercozariā pōt accipi pcti i aia sc̄tēris delectatio. Per apothecariā lachrymaz effusio post quā diabolus suscitāt ad ipugnādū. r̄ iō leḡ habitatio imitū aialū. i. multiplicatio tērationū. S̄z q̄ de p̄ adiuuādo r̄ colōdo subuenit. sequit̄ habitatio mitum. i. gr̄a cōsolatiōnū. postquā leḡ habitatio hoium. i. exercitatio actiuoz r̄ auū. i. p̄ctio p̄templatiuoz. Quarto assimilāt hōa cōuersatio arce rōne clausure. q̄ ingressū noc me arcā cū his q̄ dēbāt ingredi clausit eā d̄is deforis. ita vt inūdatio diluuij nō nocuerit eis. In quo docet hō iust⁹ vt si inūdauert diluuiū carnis itret arcā trāgile mētis. Et h̄z circūstāt rōrētes iracūdie. flumina luxurie. voragines gula. h̄z bulliat rōrētes d̄lectatiōnū. abyssus cupiditātū maria p̄banonū. itra s̄n̄i noc arcā. i. ger̄ aius clauso de foris s̄lētij hostio possidet aiam. Et quāto magis caro laborat in actiōe tanto

sp̄s volat sublimi⁹ i cōtēplatiōe. Vnde Paul⁹ q̄ p̄ oibus laborauit in fame r̄ siti i frigore r̄ nuditate. r̄. dixit. Nostra cōtentiario in celis est.

Capitulum. xv.
De custodia dēū ē vt vas oiuꝝ thesaurorū celestū. r̄ sicut castellū in terra inimicorū situm. Pro. iij. De custodia seruus cor tuū. Est enī vt vas sc̄io. s̄ q̄ carit⁹ emittit. r̄ i c̄fractura magnū dā nō iurrit r̄ diffialit̄ repat. r̄ iō a sanctis vris diligēt̄ custodit Apo. j. Tēst. iij. sc̄iat magis vestrū vas suū possidere i sc̄ificatiōe r̄ honore. C̄stē vas cordis vt possit optio liquore gr̄e repleri. Pro. oꝝ q̄ euacuet h̄z ab amore seculi. Vas at̄ replentur vno liquore nō pōt recipe aliū nisi euacuetur. sicut plēnū vino nō recipit oleū qn̄ est fūdit. Tāqz vinū q̄ mētē mēbiat r̄ ifa. r̄at̄ affect⁹ amor mūdū h̄z tāqz oleū q̄ illuminat r̄ sanat r̄ lētificat ē gr̄a dei. Vñ oꝝ q̄ euacuetur seridū vinū si vis recipe limpidū oleū. Vñ. iij. Re. iij. Vasa vacua replentur elisus. C̄stē d̄o oꝝ q̄ lauet sc̄z a sordib⁹ peccatorū. Aliqñ ēt euacuato vase adherēt alique sordes q̄s oꝝ lauari ne liquerē imitēdū corūpāt nec pōt intrare gra dei vbi sūt sordes peccati. ergo sicut dicit Diere. iij. Laua a malitia cor tuū. C̄stē r̄o oꝝ q̄ vas siue doliū cordis obstruat siue liget. ne sc̄z liquor imissus effūdāt null⁹. i. sapiēs imitteret vinū in vase. ex quo videt statī cē effūdēdū. Vñ illi q̄ gr̄am receperūt r̄ statī effūdūt dicit cē fatui. s̄m illd̄ Eccl. xx. Stātie fatuoz effūdēt. Et hoc ē q̄ fat⁹ nō h̄z vas cordis ligatū vel solū dū h̄z fractū s̄m illud Eccl. xij. Cor fatui qñ vas fractū. Quarto oꝝ q̄ dicit siue subijciat rei imitēde. Nō. n. possit vas repleti aq̄ fluminis vel putri nūi inclinare vt p̄sude immerget. Sic cor hois nō ipletur gr̄a nisi būllet. Eccl. vti. Inclinaui modice aurē meā excepti illā sc̄z sapias vel gratia. Quarto oꝝ si eēt eueris vel eēt postq̄ ē d̄clinatū q̄ triga. r̄ h̄ ē vt p̄sideriū vel oro nē ad deū. Sapp. vii. Optauit r̄ dā⁹ ē mi

bi sensus. iuocauit r̄ vēr̄ i me sp̄s sapie q̄ ē ēt sp̄s gr̄e. C̄stē nota q̄ cor purū ēt mīnima pctā metuit. Nā i p̄no albo mīma macula appet r̄ nimis displicet sic i code puro mīma pctā. Eccles. ix. De i tpe sint vestimēta tua cādida. C̄stē cordis imūmū qñqz assiat lecto sicut. Lat. ij. d̄r. In lectulo meo p̄ noctē q̄sui quē diligēt̄ aia mea. Sic. In lectulo r̄ p̄ noctē dilect⁹ gr̄e. qz nimirū ēt inuisibil̄ p̄ditiōis sp̄s exp̄ssa ois corpe visidōis imāgie i cubili cordis iuēt̄. Quoz h̄o assiat cubili s̄m illud ps. Et tabūt sc̄i i gloria lerabūt i cubili⁹ suis qz sc̄z cū mala sc̄i ab exteri⁹ fugiūt securi itra mētū secreta gl̄iant. S̄z tūc lenicia pfecta erit cū carnis exteri⁹ pugna nō fuerit. nam quousqz ad illicita p carnē trahimur. qz qñ dom⁹ n̄re p̄ies qñ ēt cubile cordis p̄rba tar. Quoz h̄o assiat strato h̄z illd̄ ps. vni uerū stratū ei⁹ v̄r̄sisti i isfirmitate ei⁹. qz v̄z cū nos tēratio carnis d̄cutit tremefacta n̄ra isfirmitas ēt stratū cordis p̄sūdāt.

Capitulum. xvi.
De potu s̄uare r̄ aiari negligēdo se tota r̄ circa ea q̄ sūt cor poris occupare p̄p̄riū ē reproboꝝ. Et hic ē q̄ aris ille mechantē q̄ p̄modis r̄ delitiis corpus marie iscruiūt a reprobis hoib⁹ p̄mit⁹ sūt iuete. sc̄z a cayn r̄ filijs ei⁹. Nā ip̄e p̄m̄ reprobus sc̄z cayn fuit q̄ vt auaritie suo p̄uleret. sicut d̄r i historiis scolasticis. p̄io agriculturē se de dit. C̄stē p̄m̄ q̄ terminos t̄re posuit. r̄ q̄ vite hominū simplicitatē adiuctiōe mēsuraz r̄ pōderū ad calliditatē r̄ corruptionē p̄dn rit. C̄stē ip̄e cayn fuit q̄ p̄mā ciuitatē edificauit. r̄ vocauit eā er noie filij sui enoch. Sic. Quid sibi vult q̄ cayn p̄mū filium enoch vocat. atqz ex hoc noie ciuitatē quā cōdidit appellat. Cayn p̄m̄ ciuitatē cōstruxisse describit vt apte mōstret q̄ ip̄e i terra sūdāmētū posuit. q̄ a soliditate t̄ne patrie alienus eritit. Peregrinus namqz a suamnis fundamentum qñ longe habitatiōnis in infimis posuit. q̄ stationē cordis i infimis collocauit. Vnde in eius stirpe

Enoch q̄ dedicatio interpretat̄ p̄m̄ nascit̄. sed de electoꝝ progenie Enoch septimus fuisse meorat̄. q̄ rep̄obi in hac vita q̄ ē añ semetip̄os edificādo dedicant̄ Electi No edificatiōis hie dedicatiōē in fine temp̄is expectāt. Et item sabel q̄ fuit de stirpe cayn fuit p̄m̄ q̄ iuuenit̄ r̄toris portatilia de loco ad locū. p̄ passioꝝ sc̄z omoditate et delitijs. Et ideo signat̄ peccatoꝝ et p̄p̄issime platum q̄ tabernaculo corp̄is deseruēs in delitijs trāsit̄ de loco ad locū. i. r̄at̄ d̄ vitio ad vitium. et nomē fratris ei⁹ iubal. q̄ fuit pater canentiū in cit̄bara et organo. i. p̄m̄ inuētōꝝ cōsonāriarū musicalium. vt sc̄z labor passio calus in delitijs ueteret̄. boc. n. p̄inet ad voluptatē auris. q̄ quos Job. xii. Tenent timpanū et cit̄barā et gaudēt ad sonitū organis. Itē postea tubalcayn de eadē stirpe genitus fuit p̄m̄ faber et opans in ere et ferro. Vñ iste fuit malleator q̄ p̄mo iuuenit̄ vñ armoz. Et in hoc significat̄ opp̄siores. Et itē fuit faber et sculptor qui sculpturas opm̄ in metallis in libidine oculoz fabricauit. Vñ in hoc signat̄ curiositatē oculoz. Soroz aut̄ tubalcayn fuit nocētia q̄ artem textozis adinuenit̄ q̄ sc̄z p̄inet ad mollitiē et curiositatē vestium. Linius contrariuz commendatur in sanctis sc̄z asperitas et vilitas vestis sicut de Joanne baptista pater et pluribus alijs.

Capitulum. xvij.

Correctione plati etiā discolori bz subdit̄ hūiliter portare. at tendēs cum radij barba aliquid q̄ patiēt̄ se bz sub rasio. et p̄mittit̄ caput suū a rasio re mō in dextrā mō in sinistram duci. nec audet̄ mentū leuare. nec os ap̄ire. ne si rasio ri resistat̄ vuln⁹ incurrat̄. Attende claustrat̄ sub manu rasioz te possit̄. notū sub rasioz correctionis rebellare. sed rasioz manibus hūiliter te tractari p̄mittat̄ ne lesiones grauiorē incurras rā in mente q̄ in corpore. Et itē q̄ sub m̄ā rasioz incepti radij necesse ē vt patiēt̄ se habeat. q̄ facili⁹ lederetur q̄ a bono. Sic sub discolori et inepto plato

plurimū expedit̄ patientius se h̄re. Nō enim bonis subiect⁹ eē debes s̄z etiā discolor vt ait p̄ter. Q̄ q̄ graue ē a malo barba r̄io et cū rasioz dentato sine aq̄ radi. q̄ cū deberet scindere pilos scindit̄ carnē. Quid p̄ rasioz dētari n̄s moxat̄ correptio et cōtentiosa intelligit̄ p̄ aquā No lenitas correptiois designat̄. Noli ergo o plate aquā omittere in barba radēda. i. lenitatē et compassiōē a correptione amouere. sed dēta remove a rasioz tuo. i. a correptione virtutis. Et nota q̄ ille q̄ bz rigidū pilā magis sub rasioz patit̄. Sic q̄ rigid⁹ ē sub disciplina. et culpa suā defendere vult dēter⁹ bz p̄ro. xvi. Qui corripientiē se dura ceruice contēnā repente supuenit̄ ei interit⁹. Et itē correptio acuta et doctrina discreta immutant̄ nō tm̄ corda sed etiā opa correptoz sicut cullelli p̄foratio et aq̄ colozate iusto im mutant̄ fructus arboꝝ. Dicunt enī agricultore auctozes q̄ si quis vult arborē pomiferā siue fructiferā p̄ducere fruct⁹ siue poma rubicunda vel alio colozē colorata. hoc nō fieri p̄t. Fac foramē in arborē cū cullello et quēcunq̄ colozē vis distēpa cū aq̄ et infunde et colozabit̄ fruct⁹ codē colozē. Quid aut̄ ē cullelli p̄foratio nisi subit̄ et pungens delinquet̄ correptio. Et qd̄ est aqua colozata nisi p̄dicantis vel exhortātis doctrina discreta et decenti p̄nunciatione plata. Hec sunt enī q̄ faciunt̄ arboꝝ. i. audientē discipulos p̄ducere poma colorata. i. honesta et virtuosa opa p̄varietate correptionis seu p̄suasione ipsi⁹ diuersax virtutū quasi diuersoz colozum pulchritudine adornata. Et itē q̄ delinquentis correptio debeat cōmitti. siue t̄pata et asperitate et lenitate patet alio exemplo. Dicit enī viri de agricultura periti et erpti. q̄ si arbor q̄ facit̄ acetosā vel amarū rasioz p̄forēt̄. ita q̄ foramē per arborē transeat. et in ipsū foramē aq̄ mellita p̄fundat̄. et cū clauo q̄ sit de ligno cinctū arboris ipsū foramē obstruat̄. Tal̄ inquit̄ arbor facit̄ fructum dulcē. Quid aut̄ est arbor faciens fructum acetosū vel amarū nisi peccator faciens opus malū. qd̄ tandē

ip̄am p̄git et amare pene reatū inducit. Sed eius foramen tūc aq̄ mellita infūdūt cū blanda eius auri correptio adbibet̄. que tūc cū clauo obstruit̄. cū terroze pene et comminatione cobibetur. Et qbus patet q̄ in correptione delinquet̄. miserī d̄nt̄ adinuat̄. aq̄. i. sapētia locutiōis. mel. i. dulcor mā facundis. et clau⁹. i. terroꝝ pene vel cōminatiōis. Et talis correptio sic arboꝝ. i. bonū immutat̄. vt que prio faciebat poma amara vel amara. i. opa corrupta et p̄uana. p̄ dētā cōtrario suauis et dulcia idēst opa d̄t̄ro faciat̄ honesta et gratiosa. Et item corripens nimis dure s̄tis est ei qui venter repat̄ patellas. qui volens vnū foramen vno ictu mallei obstruere multa foramina facit̄. vel vnā magnū manus q̄ ante vel aliqui patella confringitur. Et quid est correptio nisi vasoz fractoz reparatio. Et c̄. r̄. Cor satū q̄si cōtractū. sed ictus nimis fortis. i. correptio nimis dura nō corripit sed deteriorē efficit̄. Et itē sicut medicus nimia portione vel medicina occidit̄ egrum sic qui nimis dura correptione corripit nō emēdat sed perire facit̄ Seneca. vna animi sicut vitia corp̄is leniter tractāda s̄nt.

Capitulum. xvij.

Emones repellendi sunt sicut pulices cyniffes et formice. Doct̄. n. Pall. in libro suo q̄ cōtra pulices remediū est amurca p̄ panitum frequēt̄ aspersa vel ciminiū agreste cū aqua r̄tū cūmueris semen agrestis cū aqua resolutum. vel cū aqua lupinoz filicis austeri tanbus inuncta. si cis locus pulicum fuerit aliquotiens infusus. Sed ciniffes vt dicit̄ c̄m̄q̄m̄ amurca et selle bubali lectis aut loquunt̄. vel folijs edere tritis et oleo vel incensis sanguisugis. Sed cōtra formicas vt dicit̄ si habent̄ foramen in loco vnde eas volum⁹ repellere cor noctue admoceamus. Si aut̄ de foris veniūt omne loci spaciū cinere vel creta candida signabim⁹. Et bis ergo multiplex remediū cōtra demones colligere possumus. Nō predictoz re-

medioz quedā sunt vinctuosa sicut amurca vel oleum. quedam sunt amara sicut agreste ciminiū vt cucumer. vel edera. vel lupin⁹ et sel bubali et aqua cum cis mixta. quedā No austera vtiliter. quedā No sunt fumosa vt incense sanguisugis. In vinctuosis ergo notatur deuotio. in amaris contritio. i. austeris abstinētia et carnis mortificatio. in incensis et fumosis seruida oratio. Sed vitius cōtra formicas additur cor noctue. per qd̄ significatur cordialis amor christi que ostendit nobis in monte. Vnde et latus eius ap̄tū est. vt ipsū cor pateret. et ipse christus absconditus māsit in sepulchro vt noctuozar in domicilio. vt dicitur in ps̄. Vnde ad mortio cordis noctue ē meditatio crucis. siue mortis christi. Et itē additur cinis in quo signatur memoria mortis nostre. et insup candida creta per quā intelligitur cōsuetudine munda. Hic enī potissime remedijs demones a nobis repellunt̄. et cor tentationes et molestie superant̄. sc̄z vinctioz deuotionis. amaritudine cōtritionis mortificatione corp̄is. seruoze ofonis. meditatione domine crucis. memoria nostre mortis et emundatione mortis. Et item contra nos pugnat̄ ad modum militis. Nam si miles etiam satis fortis. ad pugna vadit̄ incrimis facili⁹ hosti cedit. sed si bene armatus incedit facili⁹ hostem ferit. Similiter antiquus hostis quasi nos inermes aggredif. cum mala aperte suggerens burnanc menti bona simul omnia destruere conatur. et tunc tanto facili⁹ vincitur quanto apert⁹ cognoscitur. sed quasi armatus venit quando bona aliqua corrumpit. Nō sepe quosdam intellectus non tenent. cūq̄ in sacri eloquiū meditatione non obuiat. s̄z tm̄ cor vitā in operatione supplantat. q̄ dū de virtute scie laudant̄ nequaq̄ suoz operuz damna respiciunt. cūq̄ in fauoris delectatione amicus ducitur vitiosus vulnera nō medetur. Hunc ergo armatus hostis rapit quem frande tectus ex alia deferens ex alia parte vincit. vt dicit̄. Ergo.

Capitulum. xix.

Dulce terrene nō pfunt reā
te sed pauperib⁹ erogate. nā
simus gregari⁹ in terra non
fructificat nec facit eā fertilēz
nisi dispergat p campos. sic
diuitie cōstruāt nō p sūt. sed dispse pō. Di
spse dedit pauperibus. Dñi Dreg. Terre
na omnia que seruando amittimus largie
do seruamus. patrimoniu nrm retentū per
ditur manet erogata. Et nota fz Dalt.
q tripler est genus simi siue stercois. qdā
scz q est terre quasi valde pfic⁹ sicut sim⁹
afinoz ⁊ capraz ⁊ ouiu ⁊ iumētōz. Quidā
ho valde nociv⁹ sicut ster⁹ porcū. Quidā
ho valde ardens ⁊ calidus sicut co
lūbinus. Sūt aut qdā homines a quibus
coz diuitie misericorditer tribuuntur. Et
iste sunt va: de pfic⁹. qz fenerat deo q mi
sericorditer paugi. Dñi tales scz misericordes ⁊
actiu⁹ sūt sicut iumēta di ⁊ oues ⁊ capre ⁊
asini. scz bamiles innocentes fructuosi ⁊ la
boriosi. Seruiant eni proximis non solum
de simo suo. i. de diuitijs sed et de corpore
suo ps. Dñi timentū fact⁹ sūt apud te. Qui
dā ho alij sūt a quib⁹ ipse diuitie turpiter
psimūtur. sicut sunt voluptuosi ⁊ luxuriosi
vt pz de filio pdig⁹. qz dissipauit sbam suaz
vivendo luxuriose. Vnde tales diuitie sūt
valde nociv⁹. qz sūt damnationis cā Luc.
xvi. Dorsuus ē diues ⁊ sepultus est in in
ferno. Vnde sunt sicut simus porcoz. Qui
dā alij sunt a quibus ipse diuitie ardentē
diliguntur. sicut sunt auari. Vnde coz di
uitie sunt vt simus columbar⁹. Eccl. iiii. q
auar diuitias fructū nō capiet et cis. La
ke. n. a diuitiarū amore seducti decipiunt
qz dum credunt possidere diuitias ipsi po
tius a diuitijs possidentur. Dñi d⁹ D fec. vij
Factus est cōstrum quasi colūba seducta n̄
dñs cor. Eoz. n. auaroz non est in eis. sed i
ipsis diuitijs. Dñi. vi. Vbi est thesaurus
tuus ibi est ⁊ cor tuum.

Capitulum. xi.
Ecclesie gubernatio est sicut li
mus vinee cultura quā planta
uit noe. qd apparet. Primo

rōne plantationis. Dñi. Dñi. qz cepit
noe vtr agricolā exercere terrā ⁊ plantauit
vineā. Sic prelatas agricolā est ad que lz
pūct agrū. i. vineā sibi dimisse plebes quere
⁊ terrā ppriā. i. semetipsam ad pietatē cer
cere. Sic vineā plantat qñ verbo ⁊ exam
pio ecclesiam dilatat. Pro. vii. De fructu
manuū suaz plātatur vineā. in qua plus p
ficit ope qz sermone. Cōsecūdo rōne pota
tionis. qz subditur ibidē de ipso noe. qz bi
bens vinū inebriatus est. ⁊ nudatus iacuit
in tabernaculo suo. Tūc eni platus de sua
vineā bibit vinū qñ letatur de pfectu sub
ditoz. sed tūc vinū inebriat qñ plus debito
gloriat. nodat aut qñ magnificat simbras
suas ⁊ alijs opata sua cōmēdat thesaurum
suū publice in via portat ⁊ deperdari desi
derat. sed turp⁹ nudatur qñ pp imodera
tā glōm ⁊ ignominiosā luxuria cadere per
mitit vt p cōfusione ignominie curet omi
ta glorie Bernar. Magnū pctm qd tā vt
li emplastro curat. b sepe accidit plato vt b
nudent femora sua pp luxuriā. i. R. x. nā
cjs daniū truncat tūc vsq ad nates b sit
qñ vsq ad pudēda luxurie debōtā pda
tores. Inebriatio aut ē cordis elatio et pro
fectu virtutū vel abūdātia spaliū. Vnde no
rā denudatio ē infirmitate cogitatio demō
stratio dū hūana plati infirmitate pceptio
gstationis cogitare p quālibet iactātia vel
inanē glōz vel p aliquā hūani excess⁹ nec
perantū manifestat. Tercio rōne filiat af
fectiois. i. filioz noe circa ipm. qz vn⁹ filioz
verecūdiā patris irrisit ⁊ alius notā fecit.
Alii aut auerfis vultib⁹ eū operūt. In fi
lio irridēte signātur reprobi subditi qui de
fectus platoz suoz deridēt ⁊ publice detra
hēdo ⁊ infamando coz excessus alius pan
dūt. sed in filiis coogitibus signantur sub
diti boni qz quasi palliū in dñis ponunt
dū coz infamationi resistunt. S. i. ego. qd ē
qz filii vcrenda patris supericcto dñis pal
lio auerfi venientes operiunt. auerfari dia
mus qd reprobamus homis subditis sic p
positoz suoz mala displicēt vt n̄ ab alijs
det occultēt. opimētū auerfi deserūt. qz dñs

factū et venerātes mgfos nolūt vi
dere qz regū Berni. Dissimulamus interi
de magno ceciliū plaris Sic em faciēdū
est p rōneria diuine ordinatiois non pro
pūmz meritis. Et sic placet illis vt eua
dant hūana iudicia. cum dñrum iuditiū in
bis q pfectum fiet. nec ē ridēdū sed flendū.
An. Nō sit dilectatio miorū lapsus mato
ri hōis mior sit mior timor. Et Jte ec
cl. hūmā figurata ē i tabernaculū moysi
ni pteri⁹ tabnaculū qd dicebat scā si
gūbat stat⁹ hūmā veteri legi. vt dicit Apo.
Dñi. Dñi ad dei tabnaculū sp itroibat
sacerdotes sacrificioz officia consumman
ta. Per iterum ho tabernaculū qd dice
bat scā factoz. vt celestis gloria. vel sta
tus hūmā none legis. q est qdā inchoatio
lure qñ in quē statū nos xps introduxit
Introduxit etiā ipse nos i tabernaculū cele
stis glōe per suā ascēsiōē in celū. qd figura
bat per h. qz semel in āno sumus sacerdos
in sancta sanctorū itroibat. velum aut qd
erat intermediū significabat occultationēz
hūmā sacrificioz in veteribus sacrificijs.
qd velum quatuor colorib⁹ erat ornatum
Byso qdē ad designandū carnis puritatē
Purpura ad designandas passiones quas
fieri sustinetūt. p deo Loco bis tincto
ad designandū cōsuetudē geminā dei ⁊ pro
fimi. In iacincto significabat celestis medi
tatio. Ad statū aut veteris legis aliter se ha
buit popul⁹ ⁊ alr sacerdos. Nā popul⁹ ipsa
corpalia sacrificia cōsiderabat q in arrio of
ferebātur. Sacerdotes ho rōne sacrificio
rū cōsiderabant. hūnes fidē magis explicitā
de mysterijs xpi. Et iō irabant i ceteris
tabernaculū. qd ē quodā vclō distingueba
tur ab altero Quia qdā erāt velata. popu
lo circa mysteriū xpi q sacerdotibus erant
nota n̄ in eis plene revelata sic postea i no
no testō. vt dicit. Ep. iiii. Capitulum. xxi.
Remosynā bilarii dās p deo
bilariter remunerabit ab eo
qz de⁹ sitis speculo. Nā si qf
arridet speculo ⁊ speculū arri
det ei. Et sic de⁹ ei g bilarter

dat bilarter retribuit Apo. ij. Cor. n. d.
larē dotozē diligit de. Et Jte clyna affilat
lucerne vel cadete accēse. Nā clyna q daf
i vita ē sicut lucerna q pcedit aliqū sermō
eū vt nō cadat in lutū vel foucā. S3 q post
monē datur ē sicut lucerna q fert post ter
gū. q nō custodit qñ cadat in foucā inferni
Jte clyna nō dz dimitti pp aduersitatem
vel detractioē. Nā sic semē gelu pssū ⁊ re
tardatū vberius fructificat. Sic aliqñ cly
na q aduersitate pmit maiorē bz remunc
rationē colit q bonū vinū affert qz illa
et cui strabit qz illa q laudat. Dñi Dñi. vii.
Sic clyna tua i abscōdito. Et Jte clyna
dada ē indigēti. Vinea. n. illa libētius sum
ptuose colit q bonū vinū affert qz illa q pra
uū vel nihil. Sic paupes magis. innitandū
sūt qz diuites. qz remuneratio maior habe
tur. Melius. n. est lucrari in stuppis ⁊ borel
lo qz pdē in gēmis ⁊ scarlaro. Sic melius
ē dare paupib⁹ ⁊ vilibus qz diuitib⁹. de qui
b⁹ futuro nullū lucrū debēt. Lu. xiiii. Cū fa
cis diuitiū aut cenā nolū vocare amicos di
uites.

Capitulum. xxii.
Tas iuētū aptior ē disciplic
vel pnie qz senil⁹. qz mollior ē
⁊ flexibilior. sic cetera dū moll
ita recipit ipsōne sigilli qz n̄
Sic et tenera virgula si curua fuerit pōt
ad rectitudinē reduci trabē aut nullus pōt
reducere. Sic qñ dñm grē dei occupant
boiez scz pctm difficult⁹ i eo gra de recipit
qz inuenit qd sibi repugnat. Sicut latrom⁹
vel pictoz nō ita de facili sculpit vel pingit i
lapide hūte formā sic i lapide nudo ⁊ pla
no. Sicut et mā q bz aqua difficilior fisci
pit ignē. Et Jte si in tenera etate caro non
domatur. in senectute magi pttamar effici
tur. Stultus esset q nō domaret carnē suā
vsqz cēt tener. sic q nō domat equū suū
in iuētute sua. sed nutrit eā delicate. Dñi
non potest eaz postea tenere sed proicit eū
i lutū pcti. Pro. xxix. Qui delicate a pueri
tia nutrit seruum suum idest corpus postea
⁊ cetera.

Capitulum. xliiij

Erat interdū hō nō ppter suū meritum sed pp aliorum pfectum. Capa enim pluuial sine mantell^o nō iō supponit ceteris vestib^{us}. qz cbarior habet. sed vt sola deturpet et vt alia vestimenta custodiat. Et sicut humariū vel camin^{us} ceteris pibns et officinis dom^{us} alti^{us} elcua^t nō qz digni^{us} aut charius. sed vt ipsū solū su migel. et p alias partes dom^{us} fumus non spgatur ne scz deturpet a fumo. Sic etiaz interdū indignus rōe vite pp vilitatē aliorum exaltat. qz expedit vt vnus moial^{is} pro populo. Et sic si vis vtilare granū cū palea. granū descendit et palea ascēdit. sed non est palea super granum pp suam valorem. sed ppter suam leuitatem. Sic sūt supbi super bonos. Et tū dī Adā. iij. qz dñs palcaz comburet igne inextinguibili. sed triticū congregabit in horcum suum scz cillum.

Capitulum. xliiij.

Erro: spūs qñ intus calescit in sanctis viris nō pōt cobiberi qñ ad exteriora prorumpat. Cur^{us} creplū est qz si fiat vas encū cōcanū bñs puī foramē supra et aliud foramē in vtre parū maius. et bēat pedes ita qz vter nō tōgat terram et impleat aq^{uam} et lignis optimis obstruat vtrū qz foramen et ponat in igne vebemēter calido generabit int^{us} vapor qz fortificat^{us} erumpet p aliud foramē. et si erupit desuper pñcit aquā sup loca ppinq^{ua} inferi^{us}. pñcit aqua in igne et pñcit nōiones et carbōes et cineres calidos. Eoz enī hominis sancti dū esse cncum p parietē soliditatē. cōcanū p hūilitatem. supius pforatū et aptū ad dei cōtēmpationē. scz hoc foramē sūt parū qz parū de deo possum^{us} rēplari in hoc mūdo. Et sic dūz et pforatū et aptū inferi^{us} ad dilectiones primi. Et sic a terra eleuati p cōrēptū tpa lium. Et sic aq^{ua} sapie repletū. et dñt obstrui et claudi foramina. scz custodiā sensū. Tūc autēz. in igne vebemēter calido ponit qñ diuina eloquia meditat^{ur} sicut ps. ait. Ignitum

eloquiū tuū vebementer. Del qñ meditat de dolore passionis xpi. qz talis dolor renouatus in corde p mēoria meditant^{ur}. vebemētissime accēdit fm illud ps. Dolor meus renouatus est cōcaluit cor meum intra me et in medi. m. erat ignis. Dñi tunc generatur vapor. i. deuotionis seruos qz supus p oculos pñcit aquā lacrymarū. Intra autem ad primos facit pñcere tōiones. i. ignita sanctorūz exempla. et carbōes. i. fructus vba. et cineres calidos. i. humilia et leuitentia opera penitentie.

Capitulum. xlv.

Ideliū xpi sūt figurati in tabernaculo moysi. Nam torū corp^{us} tabernaculi consistabat ex gbus tabulis iōgitudinē erectis. qz qdem interi^{us} tegebant quibusdā cortinis et quatuor coloribus variatis. scz de bisso retoza et iacinto et purpura cocco bis tictis. scz bndi cozine tegebāt latera solū tabernaculi. In tezo autē tabernaculi erat operimentū vni de pellibus iacintinis. Et sup hoc aliud p pellibus arietū rubricatis. et desup tertiu de gbulā sagis cilicinis. q nō dñi operiebāt tectū tabernaculi. sed et dēcedebant vsqz ad terrā et tegebāt tabulas tabernaculi. Per tabulas igit^{ur} et gbus cōstructū fuit tabernaculū signabant fideles xpi. et gbus cōstruit ecclesia. Tegebāt autē tabule interi^{us} cortinis qdicozib^{us}. qz fideles iteri^{us} omniū qtuor virtūb^{us}. Nam in bisso retoza. vt glo. dūc designat castitate renuēs. In iacinto mēs supra capiēs. In purpura caro passionib^{us} subiacens. in cocco bis tincto mēs iter passionis dei et primi dilectōib^{us} refulgēs. Per operimenta vero recti designant plari et doctores i gbus dūz renitere celest^{is} querfario. qz signat p pelles iacintinas. pmpitudo ad martyrū quā signat rubricate pelles. asperitas vite et tolerātia aduerforū qz signant p saga alina. qz erāt exposita vētis et pluuio. vt dicit glo. Et sic nota qz fideles xpiani ariū fuerūt feruentiores modernis. sic vinū vetus calidi^{us} nouo. Et i. li. de videmijis qz nouū

vinū frigidū ē pp terrefrētatē et aq^{uam} sitatē. Per. n. vinū calidi^{us} et font^{is} et magis odorati. qz. qd. n. in eo erat aq^{uam} spūs sūspit. Sic mag^{is} sancti caruerūt terrefrētatē auaritie et aq^{uam} sitatē luxurie. Dñi fuerunt scrutiōres in amore. fortiores in pfectiōe. et redolentiores i querfariōe. Eccl. ix. Vinū nouū et

Alagella diuic iustitie assilant^{ur} sagittis. et eo qz sagittarū more pcutiendo pferunt. Nam dū corp^{us} vulnerat spm hūilitat^{is}. Dñi Job. v. dī. Sagitte dñi in me sūt. qz idignatio dicit spm meū. Quid enī ē spūs hoīs nisi spūs elatōis Sagitte autē dñi spm ebibūt. cū sup ne aduersiōis sine assilati mētē ab elatione pfectū. Et sic sagitte dñi spm hoīs ebibūt qz interi^{us} exterioribus hūitōrib^{us} traunt. Et sic sagittarū indignatio spm hoīs ebibūt. qz supne senitric electos qz in peris inuēit dū vulnerat imutat. vt duritiā suā affixā mēs dēclat. atqz et saluifero vulnere sūguis pfectōis curat. pēlat nāqz vni lapsi sūt. pēlat a qnta hūitudine ad qz corrupcionis sūt tormēta ceciderūt. et nō solū gemēt in bis qz sustinet sūp mētū hoc qz dēstritus iuder deliquētib^{us} de gehēne ignibus rminat. Dñi iustōz mēs nō solū ppen dit qd tolerat sū et pauet qd restat. vidz qnta in hac vira patiū. meruit ne p hāc grauioza patiat. sicut Bre. dī. Et sic flagellū et pcutio dei ē ad aie salutē. eo mō qz medic^{us} vulnerat ad corpis sanitatē. Dñi Job. v. Ipse vulnerat et medet pcutit et man^{us} ei sanabūt. Dñi Bre. dī qz dno^{us} modis oipotens de^{us} vulnerat qz ad salutēz reducere curat. aliqñ enī carne pcutit et mētis duritiā suo pmoze tabefacit. vulnerado. ergo ad salutē rēuocat cū electos suos affligit exteri^{us} vt in terms vinat. Dñi p moysē loquit^{ur} dicens Ego occidā et ego viuere facia. pcutiā et ego sanabo. Dēcidit enī vt viuificet. pcutit vt sanat. Dēcidit foras vbera admouet vt in tas delictōz vulnera curet. Aliqñ autē si flagella exteri^{us} cessare videant int^{us} vulnera in ligit. qz mētis nrē duritiā suo desiderio p-

cutit. scz pcutiōdo sanat. qz terror sūt. scz transitos ad sensū nos rectitudinis reuocat. Corda enī nrā male sana sunt cū nullo dēi amore lauciant. cū pegrinatiōis sūe crūnam nō sentiūt. cum erga infirmitatē primi quālibet nec miram affectū lēguēscūt. scz vulnerant vt sanentur. qz artioz. spiculis mentes de^{us} insensibiles pcutit morqz has sensibiles per ardozē cbaritat^{is} reddidit. Dñi ei sponsa in Lan. cantico. dicit Vulnerata cbaritate ego sum male enī sana aia atqz i dñius. etiaz cetera securitate pstrata nec videbat dñm nec videre requirebat percussa autē cbaritatis cō spiculis vulnerat in intimis affectu pietatis. ardēz desiderio cōtēmplicinis et miro mō viuificat ex vulnere qz pūis mortua iacebat in salute. estuar anbelat et iā videre desiderat quē fugebat. Per cussionē enī ad salutēz reducit que ad securitatem quietis intime amoris sui perturbatione reuocat.

Capitulum. xlvij.

Ratia dei nō infundit anime nisi pus sit purgata et mīda. Nam sic in pcamēno nisi pus rasū fuerit nō scribitāta cordi hūano nisi pus purgatū fuerit grā nō infundit. Bern. Balsamū ē gratia dei vas purissimū regriū. Et sic hēbe male et spine pus tradicant a terra qz seraf triticū. Sic cogitatōes et actōes malas p us amouere debem^{us} a nobis. si nos volum^{us} eē agri dei. et grē semē suscipe. et fructū bonū ferre. Hier. iij. Nouate vobis noua le. et nolite serere spinas. i. sup peccata. Et sic grā dei assilat memib^{us} et munitionibus ciuitatis. Adēnia enī in vrbibus p ornamento sūt munitiones p defensionē vt Bre. dicit Adēnibus enī assilant grē gratia bēte sicut pphētia. doctrina. grā linguarum virtus curationum. qz licet aiam oznēt tñ sine cts aia stare pōt munita per fidem et iustitiam. Sed grā gratuz faciēs. et quā est fides spēs cbaritas et cetera. necessarē virtutes assimilatur munitionib^{us} qz si hēc habere negligimus hostilib^{us} insidijs pare

mus Bre. dicit Et de his meibz q tu nitionibz dr. Thien. ij. Factus est dñs velux inimic? pcpitavit in israhel mentia eius dissipavit munitiones.

Capitulum. xxvii.

Omnes cogitationi firmat dñi opantes p motu tentationum Lii? crepli apparer in rosis sicatis z pulverizat. qz pulvis rosarū siccatū. vt dicit

Plini? dētes mobiles firmos efficit. Pulvis quippe rosarū est hūilitas mentis siue cogitationū. Dētes autē q alijs mēbris cibū siue nutrimentū pparant terendo sūt actiui. q primoz nutritioni siue sustentationi seruiunt. Vel p̄dicatores q alijs cibū sp̄sali? Xbi dei terendo vel exponēdo pparant z porrigūt. De ergo bi dentes firmant. ita vt tentationū vel superbia ipulsa nō moueant opet q pulvere rosarū. hūilitate cogitationum teneant. Et hūilitas conseruat virtutes. sicut olla rudi colcrnat rosas virides dicit eni. Palla. q illi q volunt rosas seruare virides in rudi olla conditas z bene munias sub diuo obuunt ac rekruat. Et quid est rosas seruare virides i virore nisi tenere veritates in suo sp̄ali vigore? q tunc in olla rudi recōduntur. qñ sub inculta conuersariōe z humilitate abscondunt. Sed tūc bene sub diuo obuuntur cū in humilitate mentē concluse p ostentationē vel iactantiam ad publicū nō ducunt s̄m illud d̄arb. Attēdite ne iustitia vias faciat corā hoibz vt vi deamini ab eis. S3 qz hūilitas vera neqz eēt q oportuno tpe virtutes absconditas. i. ab ope vacuas seu eciofas tēneret. Oportet itēz ipsas virtutes sic seruare in mēte hūilitate quēadmodū z rose recētes in cāna viridi seruatur. Dicit. n. idē Palla. q rosas nōdū p̄fectas z seruabis si in cāna viridi stante sira reducas. ita vt sira z crelescere pariaris. z co tpe cānas recidas quo rosas virides h̄re volueris. Quid at ē canna viridis nisi mēs virtuosus z hūilitas? sp̄ s3 in bono ope crelescit z tñ in? a supbie sp̄ vacua existit. In hac rose nondū apte. i. virtutes nondū p̄palate

sic sunt abscondende hominibus vt tamen eis tempore congruo ad exercenda sp̄ritu alia opera non venegetur egressus.

Capitulum. xxviii.

Non cōstās z leuis hō cedat omni rētationi. Nā sicut gallus supra pinnaculi ecclesie cuiuslibz v̄to se venit Sic quoqz hō inconstans cuiuslibz cedat rētationi Job. xvi. Tollit cū v̄tus v̄tus z auferet de loco suo. paleam eni tollit ventus non granum Job. xxi. Erunt sicut palea ante facie venti. z sicut sawilla quā turbas dispergit. Doma putrida z vermiculo sa cadit de arbore ad modicū v̄tū. s3 sana bene se tenet. Sed nota q s̄m d̄arb. Otra caduca poma spēat p̄fici pōt adbiberi remediū. Nā si poma p̄fici incipiunt cē caduca radices eius cū securi aut alio instrumēto findere debet. z fissuris eius trūcos facros de pino imprimere. vel foraminibus cū crebello facti clauos ex salice factos cū malleo fortiter insurgere. Quid igitur sunt caduca p̄fici poma nisi inconstantiū hominum infirma opa vel recidiua peccata: Et quid est radicem arboris securi findere nisi memoria mortis mentē hominis exercere d̄arb. iij. Jam securis ad radicem arboris posita est. Succidit eni ipsa mors hōinem velut securis arborē: sed qz radix arboris ē ipsa mens vel cor hominis ad quā dū scissio securi. i. consideratio mortis reducit peccatum cuius s̄m illud Eccl. vii. Memora re nouissima tua z in eternum non peccabis. Sed qñ fissure securis truncus pini qē arbor semp virens inseritur dum eiusdem mori memorie futuri seculi qd semp manet cogitatus adiungitur. s3 qñ foramē crebelli est timor diuini iudicij qñ v̄o salic clauos est eterni supplicij reatus: qz sicut salice vitis ligatur ad paluz sic ex peccati p̄petratione aia obligatur ad supplicium. qñ autem mallei percussio est diuini Xbi auditio d̄iere. xxiii. Sermo dei quasi malle? conterens petras. Habes ergo multiplex

penediū contra caducū pomū. i. Otra inco stantio domis op? recidiua. quoz p̄mū ē timor mortis p quā peccatū finit. Scdm ē consideratio eterne beatitudinis que p peccatū amittit. Tertio est diuini timor iudicij cui peccator assititur. Quartum est timor grōmie q peccatū punit. Quintum ē audi timo v̄tū Xbi ex quo peccator conteritur

Capitulum. xxx.

Asterius filat domui dedali cuius faciliū est ingressus sed negatur egressus. z ē sicut nasa quā faciliū intrant pisces sed exitus est impossibilis. Vtr gimo. Faciliū descendis auerni. Noctes atqz dies poter stri iamus ditis. Sed reuocare gradum superasqz cadere ad auras hoc op? ec. Sapientie. ij. Nō ē agnitus q sit reclusus ab inferis. Sed nota h qz erit? de inferno pōt dupliciter itelligi. Vno mō ita q simpliciter inde aliqs creat. ita vt iā impli? cū locus nō sit infernus. z sic null? inferno finalr deputatus inde exire potest Job. xxi. Qui descendit ad inferos nō ascēdit. Alio mō pōt itelligi vt creat inde ad temp? z sic s̄m ordinez diuine puidētie p m̄tūm aliqñ dānati v̄tūbz? apparet ad eraditionē eoz z terrorē. nō aut frequenter hoc accidit. C̄ primo qz dānati ita sūt penis oppressi. vt de sua miseria magi volēat q̄ curent alijs apparere. C̄ Secūdo qz hoc nō possit nisi diuinitus p̄missi neqz ē qñ sic apparent dānati sūt liberi a pena inferni. qz locus inferni cedit in penā vel dolorem aie ex eo qz tali loco deputata ē. ab hoc aut nō absolut q̄nus ad horā exire p̄mittat. sicut nec captiu? absoluti a carcere vel a vinculis ex eo qz ad horāz ercat. Vñ pena inferni siue dolor manet in aia etiam extra infernū. Et quāuis dānati aliqñ p̄sentialiter sint in loco vbi apparēt. nō tñ credēdū ē qz hoc accidat semp. qz aliqñ h̄mōi apparitiones sūt. vel dormiēdo vel vigiliādo opatione honorū vel maloz sp̄rituum ad instructionē vel deceptionē viuentiū sicut etiam aliqñ viuī homines alijs apparerit

cis multa dicunt in sōnis cū tñ cōser eos nō esse p̄ntes sicut Aug. p multa exempla pbat in libro de cura p mortuis agenda.

Capitulum. xxxi.

Munditia mēris repesentabat in lege moysi p inuū dūias dom? z vestis z vasis. Nā in lege veteri reputabat immūda dom? vel vestis que erat leprosa. vel vas qd nō dēbat opculum vel ligaturā etū dicebat immūda. Dicebatur ergo dom? vel vestes leprose per s̄litudinē. qz sicut in corpe lep morib? ē ex v̄no corrupto putrefacta cōte carne z corrupēte. ita etiā ppter aliqz corruptionē z excessum humiditatis vel siccitatis sit aliqñ corruptio in lapidib? vel vestimēto. Et iō hanc corruptionē lex vocat leprā. ex q domus vel vestis immūda iudicabatur. qz ois corruptio ad immunditiā p̄tendit. qz cōtra h̄mōi corruptionē gentiles deos ponentes colebant. Et iō lex p̄cipit h̄mōi dom? in quib? esset talis corruptio p̄tencras destrui z vestes v̄buri ad tollēda idolatrie occasionem. Vasa. etiā q nō dēbant opculū vel ligaturam dēsp reputabant immūda. qz i talia vasa de sacri poterat aliquid immūdū cadere vñ poterat immundari. C̄ h̄c valebat hoc ad vitandū idolatriā. Credebāt eni idolatre qz si nures aut lacerte v̄ aliqd h̄mōi dñi immolabāt idolis tuo caderēt in vasa vel in aqs qz esset v̄no gratiosa. Vñ etiam ad huc aliqz mulierculē dimittunt discoppta vasa in obsequiū nocturnozū numinū qz rana vocat. C̄ Signū autē p leprā dom? si gnificat immūditia congregationis h̄ctici corū. p̄ter leprā v̄o in veste linea signū catur puerfitas mox et amaritudine mentis. p̄ter leprā vestis lance significat puerfitas adulatoz. p̄ter leprā v̄o in flamine significantur peccata carnalia. Sicut eniz flamen est in subtegmīne ita anima in corpore. p̄ter vas autem qz non habet operculum vel ligaturam signatur homo qui non habet aliquod v̄lanicū tacturnitatis qui nō cōstringitur aliqua cētura discipline

Capitulum. xxxij.

Impatiens hō semper est q̄
rulus sicut currus qui sem p
stridet. sine sit in bona via si
ue in mala. immo quāto me
lius hnt qdam tanto magis
marmorat. Unde sunt sicut anser qui qñ
extra domū est ad vētū r plumiam nō pi
pat. sed tacite q̄rit victū suū. sed qñ est i do
mo vadit pipando per domū. cū tñ melius
habebat q̄ extra. Et sicut gallina q̄ vadit
clusando. r sicut avis i cauca q̄ satis h3 ad
comedendū. r tñ ad quodlibet foramen tra
bit caput suum cupiens exire. r sicut inclu
sus porcus qui semp grunit r nō vult sta
re in pace. Pro. vij. Barrula r vaga ge
tis impatiens scilicet talis persona.

Capitulum. xxxiiij.

Ignis sicut ignis grecus qui in
aquis ardet r scipsum cōsu
mit. sicut ignis flumini ligna
Nec pōt bōa alioz videre. si
cut hely. q nō poterat videre lucernā do
nec extrinsecet. Dñ iudicia dñ a si vidēdo
qz nō pōt videre bona alioz. Et hec displi
cētia boni q̄ est in invidia pōt necari p vi
sionē terriorē vel exteriorē. sicut vult Sen.
dicēs. Quicqd mēte fugim⁹ i iudicis oculis
videm⁹ Grego. Adens invidi cū de aliēo
bono affligit. quasi de radio solis obscurat
Itē invidis q de bonis alioz torquet bōa
coopant in malū sicut ecōtra bonis mala
coopantur in bonū. Dñ sūt invidi qñ gda
artifices prauit. vt pote qz anrū quertit in
caprū. gemas i lutū. granū in palē. vinum
in aquā. mel in sel. diē in noctē. gaudiū in
merorē. rosā in palinū balsamū in sterqui
litiū. elecuariū i venenū. Isa. v. De qui
dicūt. bonū malū. Capitulum. xxxiiij.

Impocritez cōfite assilant li
bris falsis. quoz falsitas non
agnoscat q̄dū clausi tenēt s3
qñ apiunt r legunt. Sic qz in
vita ista cōfite clausē sūt ideo
i h mūdo multi hypocrite nō cognoscunt.
s3 in iudicio qñ libri aperti erūt. tūc litere
coz. i. opa falsa apparebūt. Et id̄ ipsi hypo

critē vt falsarii indicabūt Apoc. x. libri ap
ti sūt r iudicati sūt mortui et his q̄ scrip
erāt in libris. Item hypocrite ex diuina
snia qñqz scriūt r decēnt. r deiciūt. vt. s.
in mel⁹ imitent. Dicit. n. p̄i agroꝝ cultō
res. qz si poma arboris putrefcāt r efficiāt
rugosa. tūc oz qz coner eius vbi sanus ē cū
cuttello acuto apiat. r cū inde modicus bu
mor effluerit. tūc stercola eā r vulnus ob
strue diligenet oz argilla r ita poma p̄s
ccnt sana. Quid aut sūt poma putrida vel
rugosa nisi hypocritez corrupta vel mali
tiosa opa. Nec aut in melius imitat cum
gladius diuine Inie exteriorē cōt r efficiāt
sanus videtur. i. facta apparētis q̄ bonus cre
debat pcutit r apit. i. et ipsa p̄uisione qz si
cta eēt patefacit. Tūc modicus hūor. i. ap
parētis deuotionis obscedit. Tūc stercola
circūdat. qz ab hoibus circūquaqz vilipen
dit. Sed tñ si argilla. i. hūili p̄nia vulnus
cordis obstruitur p̄ctinus sanatur. ita qz
faciat opa sana qz prius faciebat corrupta.
Matth. iij. Facite fructus. di. pe.

Capitulum. xxxv.

Iracundi hois mens est sicut
dom⁹ lignea. Accidit eni bo
mini domū lignea hnti. qz in
vespe dines ē r i mae nubil h3
qz ignis oia sibi abstulit. Sic
hō ad sibilū vni⁹ vbi ḡraz dei r oia sp̄a
lia pdit. dñ i irā vel odiū cadit. Eccl. ii. v
bis q sustinentiā pdiderūt. Itē ē sicut olla
nimitū ignē hnti qz ebulliendo emittit gregd i
ea ē Pro. xv. Loz stultozū ebullit stultitiā
qz gregd sērit i corde. p̄fert ore. Itē ira ce
cat oculū mētis. r iō sicut equo op̄at oculū
vt circueat ad molēdū ita diabolus crec
cat hoiez p irā r sic excecāt ducit quocū
qz vult Ita p̄bilissei samson excecauerūt. r
postea fecerūt eū ire ad molā. i. ad p̄m̄ cir
cuire Job. xvij. Caliganit ab indignatione
ocul⁹ me⁹. Itē diabolus facit sic p̄fctoz
q turbat aquā vt pisces nō videntes nassā
irent. Sic diabolus turbat hominē vt pec
catum non agnoscens adimpleat. Soph.
p̄mo. Tribunalis homines r ambulabunt
vt ceci. Itē nota. qz ira faciliat vitare

vel fugal si p̄i⁹ aius p̄ p̄uisione sit arma
tus. sicut miles securi⁹ bosse accipit quē an
se armādo puidit Dñ Greg. dicit Adēs
aduersa venientia tanto securus excipit. qñ
eo se cautius ex p̄ficiētia armavit. Qui. n. i.
p̄uisione ab aduersitate dephendit. quasi
ab hoste dormiēs iuenit. eūqz citius inimi
cus nocet quē an̄ repugnationē p̄focat. nā
quā immūctia per sollicitudinē p̄notat
hostes icarus qñ insidias vigilās expe
at. Solerter ergo aius an̄ actiōis sue p̄i
modia cūcta d3 aduersa meditari. vt cogi
tis semp cōtra hec torace patiētie munir⁹
r gregd accidit p̄uisione super. r gregd nō ac
cedit lucrū p̄uict. Itē ira q̄ ē p zelū insti
tū. pio oculū rōnis p̄turbat. sed postea cla
ritat sicut iūrmāti oculo eū colliriū imit
at lux penitus negat. sed inde eā post pau
lū veraciter recipit. Dñ hāc ad tēpus sa
lubriter amittit. sicut dicit Grego. S3 no
tūdi qz ipm colliriū posset sic oculo imo
deret itūdi qz oculus cecaret. Sic et zelo
nimio oculus mētis cecat. si rōnis p̄ueniē
tis moderamini nō subdat. Et iō cū p ze
lū aius mouet curādū sumope ē ne hec ca
de q̄ iūramento virtutis assumitur mēti
ira dñet ne qñ dñā p̄eat led velut ancilla
ad obsequiū para rōnis tergo nunq̄ rece
dat. Tūc eni robust⁹ p̄ vitia erigit cū sub
dūa rōni famulaf. vt idē Grego. dicit.

Capitulum. xxxvj.

Iudicij dies assimilaf porte.
Nā sicut vbis adit⁹ porta di
cit. Ita r dies iudicij porta re
gni. qz p eū ab elect. p̄rie glo
ria intrat. Hāc portā sancta
electoz ecclesia secure ac letaciter adibit qz
ibi suoz op̄ r laudē suscipiet r retributio
nē videbit. fm̄ illud. Pro. vi. Date ei de
fructu manuū suaz r laudēt eā i portē opa
e⁹. Tūc gpe facta ecclesia de fructu manuū
suaz p̄cipit. cū eā ad p̄cipienda celestia la
boris sui retributio attollit. Tūc eā sua ope
ra in portis laudāt. qñ ei⁹ mēbris i ipso re
gni aditu dicit Esuriū r dedisti mihi mā
ducare sicut r ddisti mihi. bibē r. Matth.

xxv. Ecōtra aut reprobi tremētes a
porta pueniēt. qz sibi sūt cōterēdi. fm̄ illud
Job. v. Cōterent in porta r nō erit qz cri
piat. Filij. n. bni⁹ seculi an̄ portā elati sūt. s3
in porta cōterent qz sc3 amatores mūdi in
plenti vita superbiūt. s3 in ipso regni aditu
eterna aduersitate serietur. Unde r subdi
tur. r nō erit qz cripiat. Illos gpe veritas
ab eterna aduersitate eripit quos in tēpo
raliū p̄speris p̄ disciplinā p̄mit. Qui. n. hic
renuēt p̄mi tūc nō valet eripi. qz iniq cum
quē p̄ disciplinā negligūt bre p̄rem affli
ctionis sue tempore per adiutoriz nō iue
niēt creatorem.

Capitulum. xxxvij.

Iudiciū suspitiosū r temera
riū p̄cedit qñqz ex corruptio
ne iudicantis qz iudicat aliū
fm̄ qd̄ sentit in se Adtelatū
eni qñ fundit q̄lez in modulo
reperit formā talē sibi assumit. Dñ sic qui
formam cordis sui hnt deformatā gregd in
ciderit totū inuenit corruptū r deformatū
Sicut etiā in vase corrupto gregd insidit i
uenitur corruptū. Sunt etiā tales siles in
firmis quibus cib⁹ qñqz lapidus r bonus
videtur amarus. Et hoc nō est ex vitio ci
bi sed ex corruptione palati. Sic iuditium
malum non ex facto p̄rimi sed ex corrup
tione iudicantis procedit. Item bāculus
in aqua positus videtur contractus pro
pter reflexionem vmbre. Item turres r
montes iurta aquā videntur trānerfi. Lo
dē mō cordi trānuerso r vitiatō oia vidēt
vitiatā r tranuersa. Unde Eccl. i. Stul
tus in via ambulans. cum ipse stultus sit
oēs stultos estimat. Item semper credit
latro qz oēs sint ei similes Greg. Qis ho
mo fm̄ se alterū iudicat. Dñ gregd in bo
no corde cadit totū bonū r dulce efficit. si
cut apis que amarus r venenosos succos
in mel conuertit.

Capitulum. xxxviii.

Iachyme cōpactionis delēt
Iniam r scripturā mortis nā
sicut lre delēt aq vel alio li

quod sic labyrinthum dicitur litteras mortis quod diabolus scripsit manu propria. Qui enim peccat tradit ei quasi chryographum. Labyrinthum enim dicitur delicta quod pudor est confiteri. ut dicit Augustinus. Item labyrinthum dicitur in copulatione sanctorum egritudine mentis. dicit enim Palladius. quod si arbor mali citonij efficitur egra amurca aqua equaliter mixta radicibus eius dicitur in fundi. sic sanat. Tunc enim citonij arbor egrotat. quasi mens alienum? pro viri aut vitij alicuius passione aut tentationis lesione laborat. Cui sanitas procurat si cordis eius radicitur. cogitationibus seu affectionibus amurca aqua mixta infundatur. Quid autem per amurcam accipere debemus nisi huiusmodi considerationem per quam defectus. Nam sicut oleum superius vasis petri sic amurca ad infundendum dicitur. Unde sicut per oleum superius petens intelligitur deuotio quod quod elucet in contemplatione dei. ita per amurcam significat humilitatem quod quod descendit ad considerationem defectus et reatus sui. Et quasi amurca aqua miscetur. dum ex ipsa cogitatione sue malitie lachrymarum operatio generat. Unde huiusmodi atque copuncta mens lachrymarum largo ibre pfundit quasi salubri quam dam medicina purgata a suo languore sanatur. Unde dicitur in Naama propheta. Re. v. Et nunc in iordane et recipiet sanitatem caro tua. Nam iordanis interpretatur descensio vel riuus iudicij. Unde ille in iordane se lauat. qui huiusmodi licet seipsum diiudicans lachrymis se purgat. Et hec est locio iordanis que sanat languorem mentis.

Capitulum xxxii.

Deurie ignem non succendit deus sed diabolus. Sicut enim faber quando non per ferrum ad voluminatem suam ducit illud in ignem mittit. et cruciat tantum quod calefactum ducit ad libitum suum. Sic facit diabolus quando non potest aliquid ducere ad peccatum calefacit eum igne lucturie. ut eum sic flectere possit ad peccatum. Isa. liiij. Et caui fabricum sustinente in igne priuas. et profert vas in opus suum. Succendit ignis flatu sollium. i. suggestione reularum quod sunt quasi sufflatorium diaboli

ad accendendum ignem lucturie. Dicitur. i. illa succensa ego video. i. uersa. nigram. Quia enim quatuordecim alba sit si in ponitur sepe ad ignem denigratur. et sic aia per lucturie frequentiam. Dicitur. i. Denigrata est super carbones facies eorum. Quia bulliens si non haberet nisi unam fabam eam supponeret et monstraret. Sic lucturiosus lucturiam cobbere si possit qui saliat aut pro se turpe loquens vel carando aut per oculos impudice respiciendo. aut per tactum vel ornatum. sicut de domo incensa exit ignis per fenestras et ostia.

Capitulum xl.

Ansuetudo animam seruat. quod est sicut ammurale in castro anime lapides durorum. Unde rui leuis erecipiens et omnes ierusalem sustinet. et homines a lefione custodiens. Sicut ergo vasa vitrea in uoluitur in feno vel in alia molli re ut sic a cofra actione seruant. Sic quoque aia in mansuetudine serua. Eccl. i. Fili in mansuetudine serua animam tuam. Mansuetudo est deo sicut culcitra mollissima cum lectulo florido conscientie. Cant. i. Acul? noster floridus. Unde sicut homo libenti dormit in lectulo molli. Quod in duro. sic deus in corde mansueti. quod in pace factus est locus eius. Et sic mansuetudo gratiam hominibus impetrat. Nam sicut adamas trahit ferrum sic mansuetudo corda hominum. Eze. iij. Ut adamantem et filicem dedit faciem tuam. Eccl. iij. Fili in mansuetudine opera tua perfice et super bonum gloriam diligenter.

Capitulum xli.

Endacium est ficat quoddam ut nenuz tate efficacit quod in ipso ore cristes homine interficit. Sap. i. d. s. quod mens occidit animam. Et sic medar homo est falso denario. Nam tantum puatet homo verax mendacium. quantum denari? uerum falso. Unde enim bonus denarius ualere. c. falsos. Sic homo uerax. c. mendaceo magna stultitia quod uolunt omnes homines denarios esse ut ros et bonos. et displicet eis multum si inue-

niunt unum falsum. Unde plus uidentur diligere denarios quam se ipsos quod cum ipsi sint falsi uolunt tamen denarios esse ueros. et sic uolunt eos esse meliores se ipsos. Pro. i. Et ipso nam pro nihilo. Et sicut denarium falsum nullus uult recipere. ita nec bonitatem mendacii uult aliquis credere. Et ideo mendaces uolunt puniuntur. quia nec uerum eis credunt. Et insuper alia pena quia nec ipsi credunt alijs. quia indicat alios semet ipsos facit mendaces.

Capitulum xliij.

Mentis meditatio ualet ad uite directionem. Qui enim uult nauem suam gubernare dicit se ponere in fine nauis. et ante se nauem dirigere et pericula uitare. Sic qui uult uitam suam gubernare. dicit se ponere in fine uite sue meditationem. ut possit ad bonum uitam suam dirigere. Seneca. Considera quod pulchra sit res ante mortem uiam suam sumere. deum secure expectare reliqua sunt tuis pro. Quod sollicite longe nauem sibi praedat de nauis directio. quod hinc matum passum transire. Sic glibet dicit sibi puerdere ante quod possit piculosum passum transire mortis. quod illic nauem praesibit. sicut per artum forami mortis. Et sic mors pessima hominibus peccatorum firmat et stabilis sanctos uiros in bono. Dicit enim Palladius. quod colube non peunt nec deserunt locum siue columbarium suum si per foras fenestras aliquid de stragulari hominis vinculo aut fune suspendantur. Tunc autem coluba in fenestra sua hinc fune strangulari hominis. quod in memoria et consideratione sua hinc malum crucium hominis peccatoris quod aspectu malum suum non deserit. quod bona conscientiam relinquere non presumit. Etc. Sextina. Molatio bonorum est consideratus finis malorum.

Capitulum xliij.

Unde totum uniuersitas representabat in tabernaculo moyse. Nam illud tabernaculum distinguebatur in duas partes. Quarum una dicebatur sancta

sanctorum quod erat occidentalis. Alia uocabatur sancta quod erat ad orientem. Et iterum ante tabernaculum erat atrium. et inter utrumque tabernaculum erat uelum quatuor colorum. Et item interiora tabernaculi latera tegebantur coruinis diuersorum colorum. et supra tabernaculum erat tectum hirsutis cooperaturus. Pars igitur illa quod dicebatur sancta sanctorum significabat seculum altius spirituum alium subarum. Pars uero quod dicebatur sancta signabat mundum corporalem. Velus distinguens inter utrumque erat ex quatuor coloribus. Per quos quatuor elementa designantur scilicet bysso per quam designat terra. quod byssus. i. linum de terra nascit. Purpura per quam designatur aqua quod sicbat purpureus color ex quibus basida concubis quod inuocuntur in mari. Iacincto per quem signatur aer. quod hinc aerum colorem. Et cocco bis tincto per quem signatur ignis. Et hoc ideo quod in materia quatuor elementorum est impedimentum per quod uelant nobis incorporeales substantie. et ideo inter tabernaculum. i. sancta sanctorum solus sum sacerdos et semel in anno irabat ut designaret quod hec est finalis perfectio hominis ut illud seculum introeat. In tabernaculum uero exteri quod dicebatur sancta introibant sacerdotes continue non autem populus quod solus ad atrium accedebat. quod scilicet ipsa corporalia populus percipere potest. ad interiores autem res eorum soli sapientes vel considerantes attingere possunt. Per cortinas autem quod tegebant latera tabernaculi interioris et erant ex varijs coloribus signabatur celum fidereum quod est diuersis stellis uariatum. Per saga autem quod erant super tectum tabernaculi significabantur aque quod sunt supra firmamentum. Per pelles autem rubricatas. de quibus erat tectum tabernaculi cooperatura significabatur celum imperium in quo sunt angeli. Sed per pelles iacinctinas et quibus erat tectum cooperatura significabatur celum sancte et indiuidue trinitatis. Et sic in tabernaculo interiori tria continentur. scilicet arca testamenti. in qua erat uina aurea habens manna. et uirga aaron que frondebat et tabule in quibus

Handy note

erant scripta decem precepta legis. Hec autem arca sita erat inter duos cherubim qui se mutuis vultibus respiciebant. Et super arcam erat quedam tabula que dicebatur propitiatorium super alas cherubin. quasi ab ipsis cherubim portaretur. ac si imaginaretur quod tabula esset sedes dei. Unde et propitiatorium dicebatur quasi exinde populo propitiaretur ad preces summi sacerdotis. Et ideo portabatur a cherubim quasi deo obsequentibus. arca vero testamenti erat scabellum sedentis super propitiatorium. Per hoc ergo designabantur tria que sunt in illo seculo altiori scilicet deus qui super omnia est et incomprehensibilis et creator. et per hoc nulla similitudo eius ponebatur ad representandum eius inuisibilitatem. sed ponebatur quedam figura sedis quod scilicet eius creatura comprehensibilis est quod est subiecta deo sicut sedes sedenti. Sunt etiam in illo altiori seculo spirituales substantie scilicet angeli. Et hi significabantur per duos cherubim mutuo se respicientes ad designandum concordiam eorum adiuuicem sicut illud Job. xxxv. Qui facit concordiam in sublimibus suis. et propter hoc et non fuit unum tantum cherubin ut distingueretur multitudo celestium spirituum. et excluderetur cultus eorum ab his quibus perceptum erat ut solum colerent. Sunt etiam in illo intelligibili seculo rationes omnium eorum que in hoc seculo percipiuntur quodam modo clausae. sicut rationes effectuum clauduntur in suis causis et sicut rationes artificia totius artificis et hi signabantur per arcam in qua representabantur per tria ibi contenta tria que sunt potissima in rebus humanis scilicet sapientia per tabulas testamenti. patris regis per virgam aaron. et vita per manna. Vel per decem tria representabantur tria deo attributa. scilicet sapientia in tabulis. potentia in virga bonitas in manna. tum propter dulcedinem tum quod dei misericordia est populo data. et ideo in memoriam diuine misericordie seruabatur. In exteriori vero tabernaculo quod signabat patris seculum continentur etiam tria. altare timiamatis quod erat directe contra arcam. mensa propositionis super qua

duodecim panes ponebantur et erat posita ex parte aquilonari. Candelabrum vero possum ex parte australi que tria videbantur respondere illis tribus que erant in arca. scilicet sedes. sed magis manifeste eadem representabantur. Quod etiam rationes eorum ad manifestacionem demonstrationis deducit quod scilicet sunt in mente diuina et angelorum ad hoc quod homines sapientes eas cognoscere possint. qui signabantur per sacerdotes ingredientibus tabernaculum. In candelabro autem designabatur sicut in sensibili signo sapientia. que intelligibilibus exprimebatur verbis in tabulis. Per altare vero timiamatis signabatur officium sacerdotum quorum erat populum ad deum reducere. Et hoc etiam signabatur per virgam. Nam in illo altari incidebatur timiamata boni odoris. per quam signabatur sanctitas populi acceptabilis deo. Unde. Apoc. viij. quod sumum aromatum significatur ofones sanctorum. Conuenienter autem sacerdotalis dignitas in arca significabatur per virgam. In exteriori vero tabernaculo per altare timiamatis. quod sacerdos mediator est inter deum et populum per preteritum diuinam quam virga significabat. et fructum sui regiminis. scilicet sanctitatem populi deo offertur quasi in altari timiamatis. Per mensam autem signabatur nutrimentum vite. sicut et per manna. sed est commune hoc et grossius nutrimentum. Illud autem suauius et subtilius. Conuenienter autem candelabrum ponebatur a parte australi. Mensa autem a parte aquilonari. quod australis est dextra pars mundi Aquilonaris autem sinistra ut dicitur in secundo celi et mundi. Sapia autem pertinet ad dexteram sicut et spiritualia bona. Temporalia autem nutrimentum ad sinistram sicut illud Pro. iij. In sinistra illius diuitie et gloria. patris autem sacerdotalis est media iter spiritualia et spiritualia sapientia quod per ea spiritualia sapientia et spiritualia dispensantur. Item candelabrum habebat. vij. calamos ut Iosephus dicit. ad designandum. vij. planetas quibus totus mundus illuminatur. Et ideo ponebatur candelabrum a parte australi. quod et ille pars est nobis notus planetarum cursus. In mensa etiam ponebantur. hi

panes ad designandum. xij. tribus israel. Mensa autem non ponebatur directe in medio ante propitiatorium ad excludendum ritum idolatrie. Nam gentiles in sacris tunc proponebant mensam coram idolo lune. Unde Hier. vii. Mulieres conspergant adipem ut faciant placetas regine celi. In atrio vero tabernaculum continebatur altare hoc locum in quo offerebatur deo sacrificia de his que erant a populo possessa. Et ideo in atrio tali poterat populus esse qui homini deo offerebat per manum sacerdotum. Sed ad altare interius in quo ipsa deuotio et sanctitas populi deo offerebatur non poterat accedere nisi sacerdotes quorum erat. deo populum offerre. Erat autem hoc altare extra tabernaculum in atrio constitutum ad remouendum cultum idolatrie. Nam gentiles in terra templaria constituebant ad immolandum idolis. Item mundus assimilat scario. cuius tota familia currit transuerso ut apprehendat aliquid metiendo usurando et homini faciendo. Item in scario quod dicitur ludus vnus est rex. alius miles et homini. Et aliquando duo videntur tenere totum sed quando cessauit ludus idem fit de milite et rege quod de minima familia quia communiter reponunt in sacco vno. quandoque rex in fundo sacculi et minima familia in superiori parte. Sic quoque mundus est ferus in ludus scarii. quod quod dicitur durat huiusmodi vnus est rex alius miles. vnus magnus alius paruus. sed adueniunt morte in sacco terre reponunt. ita fit de rege sicut de milite. tunc sicut dominus ita et seruus eius. Eccl. i. Communionem mortis scito. quod mortuus doctus sicut et indoctus. Et aliquando vnus vadit ad fundum inferni et pauper ascendit superius ad gaudia paradisi. sicut patet de diuite epulone et lazaro paupere Luc. xvi. Item mundus in morte totaliter auferit. Diella. n. quando tota die ceciderit et denarios receperit. in sero auferitur in forcello veteri et dissipato. Sic homo nihil in fine portat de labore suo nisi lin-

teamē laceratū. exemplū de saladino quod fecit portari lineamē in quo debebat sepeliri per terram suam et dicere nihil reponat imperator de omnibus diuitiis regni sui nisi lineamē istud Job. xxvii. Diues cui dormierit nihil secum affert. Item mundus vobis hō relinqueret ne corrumpatur ab eo. Nam quando vnus num corrūpitur vel deteriorat super feces in dolio vobis trāfferri in aliud vas ut non corrūpatur. Et sic hō a mūdo debet erire ne corrūpatur ab eo Hier. xviii. Scrisit fuit moab ab adolescentia sua et regerit in se ablutus nec trāffusus ē de vase in vas etc.

Capitulum. lxiij.

Murmuratores ostendunt se defectum habere diuine gratie. Nam vasa vacua percussa resonant plena non. Sic vacuus a gratia murmurat non plenus. Eccl. x. Vir pudens et disciplinatus non murmurabit correptus. Item olla vacua ad ignem posita crepat et magnum sonum crepans reddit plena vero olla non. Eccl. xxvii. Vasa figuli probat fornax. Item murmurans est quasi rota non bene vncta gratie vnctione et ideo murmurat sicut rota currus male vncta. Eccl. xxviii. Precordia fatui quasi rota carri que fenu portat et murmurat. Sapientie. j. Custodite vos a murmuracione que nihil prodest.

Capitulum. xlv.

Diuitijs sine de nouo conuersis non sunt admiscendi alij sine sociadi. nisi quorum vita bona nota est et doctrina sana. sicut quousque sint in spiritu vel religio ne. pueri sicut dicit Psal. quod in pastinato solo inter nouellas vitas omnino nihil esse conferendum greci habent exceptis caulibus. tertio anno que libet immergere. Sic inter nouiter ductos vsque ad tempus quo sunt proeucti. non sunt glibet admiscendi nisi noti et docti qui assimulant caulibus qui sunt olera nota et quorum ius

sine aqua est sana. Vñ significat homines quorū bona vita ē nota & doctrina sana. Tales enī inter eos possūt admitti. Psal. Filij eorum sicut nouelle plantationes &c.

Capitulum. xlvj.

Deditia mandatorū dei hominē a malis custodit Nam sicut castrū custodit res se custodit. ita mandata dei seruat seruantes s. Vñ dicit. Eccl. xii. Si uolueris mandata dei seruari serua uentrem te. Et Jre obedientia si cū assimilat arcem p. rano. qui a pte ventri. multum potest incuruari. sed a pte dextri frangitur. Sic multi in prosperis obediūt & in his q̄ corpus delectat sed in duris laborib⁹ & aduersis refugiant & recalcitrant. sicut equus habēs dextrum exortatum cōtra onus. nō attendemes qd̄ dicit Br. qd̄ obedientia quāto plus habet de suo tanto minoris est meriti.

Capitulum. xlvij.

Dus bonus. & perfects d3 assimilati illi timiamati siue pulucri. quē domin⁹ fieri mādauit Ero. xxi. vbi dicit. Sume tibi aromata. staci. & anet. galbanum boni odoris & thus lucidissimum. faciesq; timiamna oppositum opere vnguentarij mixtum diligenter & parum. Timiamna quippe ex aromatis facim⁹. cum in altari boni opis virtutū multiplici tate redolemus. Vñ dō mixtum & purum fit. qz quanto virtus virtuti iugit tāto incēsum boni operis sincer⁹ eribet. vbi etiam bene subiūgitur. Cūq; i tenuissimū puluere vni versa consideris. pones ex eo coram testimoniū tabernaculo. In tenuissimū puluerem aromata conterimus. cum bona nostra quasi in pilla cordis occulta discussione tundimus rē veracit bona sint subtiliter pertractam⁹. Vniuersa ergo i puluerē redigere ē virtutes recogitando terere & vsq; ad subtilitatem occulti examinis reuocare. De quo etiam puluere subditur. Vñ dicit. De quo etiam puluere subditur. Vñ dicit. De quo etiam puluere subditur. Vñ dicit. De quo etiam puluere subditur.

culo. Quia tunc bona nostra veraciter in conspectu iudicis placēt. cum bec nō sē subtiliter recogitando conterit. & quasi de armarib⁹ puluerem reddat. ne quod bonū qz sit bonum quod agit. ne si hoc arte cogitationis man⁹ nō committat odore de se subtilius non aspergat. prout Br. dicit. Jre opa virtutum a deo non accipiantur. nisi prius a vitijs sepaentur. Vñ messor grana frumenti in botreo non recondit nisi pri⁹ excussa a palcis. Et ideo habetur in libro Iudicū quod hieroboa. cum a palcis frumento excuteret angelum vidit ad eū imperium protinus edum cori quem supra petra posuit & ius carnis de sup effudit. que angelus vga tetigit eoz ignis erens de petra consumpsit. Quid est aut frumēta virga cedere nisi recitudine iudicij a vitioz palcis virtutum grana separare. Vñ hoc agētib⁹ angelus appet qz tāto magis omnis interiora denunciat quāto se studiosi⁹ homines ab exteriorib⁹ purgat. Qui occidi edū p̄cipit. i. omne appetitū nostre carnis imolari. Carnesq; supra petra poni & ius desup fudi. Quē aut significat petra nisi est de quo p̄ postū dicit. Petra at erat christ⁹. Carnes ergo supra petra ponim⁹. cū corp⁹ nrm i xpi imitandē cruciam⁹. Jus ē carnium desuper fundit. qui i uertandē christi iplae etiam carnales cogitandēs etinanit. Quasi enī ius ex carnali quodā in petra fūdatur. quādo mēs ē a cogitationū carnalium fluxu vacua que tamen mor angeli⁹ virga tangit. qz intrēdeoz nostraz nequaquā potestas diuini adiutorij deserit. De petra at erit ignis & p̄ carnesq; cōsumpt. qz afflat⁹ a redēproze spūs tāta cor nostrū flāma op̄tendit cōcremat. vt omne qd̄ in eo ē illicitū & opis & cogitandis exurat sicut Br. dicit. Jre opa dō nō sūt differēda post q̄ sunt cōsulata & deliberata. sicut non. dīserenda est vindemia postq̄ vna est manū rata. Nā sicut dicitur i libro d̄ videmū. Tarde videmiatēs nō solū vinca ledit vtra q̄ optet cā scirentem. sed grandō & q̄

si si sunt facile passibiles faciunt vinum. Vnde autē Demetrius & Africanus. qd̄ est solimodo dies debet vna non p̄ ma sua p̄manere. Est granū vuc non viride sed nigrum apparet signat eam esse matura. Sicut ergo non est differēda vindemia post vne maturationē sic nec boni opis cecutio post deliberationē qz periculum est in mora Apo. Ro. xij. Sollicitudine nō pigri. Jre opa bona non faciens solocio in collegio vel religione viuere velle non est sustinendus. Sicut agricola rama viridē licet sed sterile in medio olece non debet sustinere. sed ipsuz absidere vel totius arboris inimicū. Vt dicit. Psal. lxxv. Et similiter homines pestilētes. sicut & ociosi nō sunt tollerandi. vnde membra insanabilia solent absidi. Sicut etiaz in ipsis arboribus. vt idem. Palladius dicit. ariditas & sterilitas equo modo fugienda sūt. Bal. v. Abscindant qui vos cōturbant. Jre opis bonitas dependet ex bonitate intentionis. Cuius exemplum patet in pomis siue in fructib⁹ arborū. Si enim aliquis voluerit vt in piro vbi pomū aliqua gēta inueniat. aut ēt margarita aut obolus aut aliū simile accipiat aliquod raliuz. & cūz pomū vel pirū aliquod floret. & aliquātmā creuerit impulsit in p̄putiū eius profunde q̄cumq; horū voluerit. & notet ipsum p̄ aliq̄ signū appositum & si nāt crescere. & sic tadē inuenit i pomū. Est aut vclut pomū arboris opus cuiuslibet hominis. qz floret i cogitandē. crecit i delibere ratione. Sed q̄si pomū p̄putiū est ipsius opis initiū. Est at inchoatio opis ab ipsa intentionē agentis. Bēma ergo que in pomū regit d3 p̄putio pomū ip̄mit. quia virtus sequentis operis in intentione su dicitur. Qualis enim est intentio que p̄cedit tale est omne opus quod sequitur. prout Grego. dicit. Ergo ibi imprimenda est margarita puritatis. gemma bonestatis. obolus caritatis aqua est pietatis sine meritum operis. Jtem opus bonū factum sine tedio simile est fru-

ctui nascenti sine nucleo. Docent enī Agri cole. quod si quis vult. plantare arborē cuius fructus non habet nucleos hoc modo facere potest. Sarculi plantandi extremitates reflectat et cum cultello ambas apertas infigat ipsi tranco. Et cum ambe conualuerunt amputet extremitatem maiorem minoremz vero finat crescere. Quid aut est sarculus plantandus nisi homo ad conuersionem vel ingressum religionis dispositus. Quis duc extremitates sunt timor & amor quarum vtraq; gladio verbi dei apparatus quia scilicet verba dei & timorem incutunt & ad amorem alliciūt Sed tunc vtraq; extremitas trāco infigatur cum timore & amore christo inbertur. Ipse enim christus quasi truncus est nos autē quasi ramusculi eius sicut ipse dixit Jobis. xv. Ego sum vitis & vos palmites. Sed q̄m in conuersionis initio plus abūdet timor q̄ amor. tamē postea in penitentis profectu amputatur maior extremitas & minor crescere finitur. quia scz amor crecit & seruilis timor emittitur i. Jo. iiii. Perfecta caritas foras mittit timorem. & bec est planta que producit fructus sine nucleo quia scz bono caritate seruens operatur sine difficultate & tedio propterea dicitur qz qui amat non laborat.

Capitulum. xlviii.

Ratio compunctus & seruida impingunt animaz Cuius exemplum est. qz per sublimationem conuertat liquor vini in pinguedinem olei. Nā si vinum distillet ad modum aque rosace distillat humiditas aqua in sūpida & illud qd̄ remanet sit oleaginum & pingue. Et si iterum illa substantia sublimetur egreditur inde oleum & hoc plus fit de forti q̄ de debili & precipue de musto. Per vini ergo sortis liquorē intellige compuncti hominis seruoze de quo in. ps. Potasti nos vino compunctionis

Remo
difficili

qui tunc sublimatur quando orando eleuatur. Est ergo oratio fm Damalcenu ascensio mentis in deum. Et ideo sublimatio fortis vini est oratio hominis compuncti que vertitur in pinguedinem olei. quia scilicet ipsi oranti acquirit abundantiam gratie spiritalis gaudij quod est vt quedam pinguedo siue repletio animi. **Ps.** Dixit te deus: deus tuus &c.

Capitulum. xlv.

Quoniam opus mulieris est sicut rete diaboli ad decipiendas animas intuentium. Nam licet aliquae se excusent dicentes quod non se ornent ad decipiendum tamen nihilominus similes sunt latroni qui non audent pascari in visuario domini sui vel venari in foresta eius tamen accommodat rete summi latroni audaciori. Sic et iste accommodat corpora sua diabolo ad decipiendum et capiendum animas. et bene volunt concupisci licet non concupiscant Aug. Non solus appetere sed et appeti velle criminiosum est. Et **Chrys.** dicit quod mulier si se decorauerit et oculos intuentium ad se traxerit et si plagam non intulerit vindictam tamen exoluit extremam. venenum enim intulit. et nullus qui biberet inuentus sit. Et **Ite** ornatus mulieris est signum mortis spiritalis. Nam quando pannus sericus ponitur super feretrum signum est cadueris mortui et quod ibi iacet mortuus. sic in corpore ornato signum est quod ibi sit anima mortua. Unde mulier ornata non est nisi feretrum anime mortue **Abacuc. ij.** Ecce cooperatus est auro et argento et spiritus non est in visceribus eius. Unde potius mulier deberet plangere filiam suam ornatam quam si videret eam mortuam ante se. **Eccl. xxiij.** Super mortuum scilicet in anima plora. deficit enim lux eius scilicet gratia. Et **Ite** mulieres se ornantes se habent ad modum cati et difficile excoriatur in capite. quia scilicet huiusmodi mulieres vix volunt demittere ornatum capitis. ideo decaluabi.

dominus vertice filiarum sion et cinerum earum nudabit **Isa. iij.** Et **Ite** mulier ornata decipit. sicut pellicarius qui volens vendere veterem pellem vt decipat rusticos. dealbat aliquantulum aliqua albedine. qua excussa parum post pourata apparet vetustas eius. Sic impudice mulieres volentes decipere viros colores ponunt in facie sua. quibus recedentibus appareret ruga et macula. quia nihil absconditum quod non reuelatur. Unde tales sunt fumaris opertum nitre. et quando recedit. nix apparet turpitudinis eius **Ite. xlvij.** Reuelabitur ignominia tua et videbitur opprobrium tuum

Capitulum. l.

Diffusio christi et sanctorum suorum dulcorat nobis tribulationes nostras. Nam aqua amara transiens per aquas dulcem dulcis efficit. et vinum dulce transiens per garofili fit garofiliatum. Sic tribulantes et terribiles quod prius per christum et sanctos suos transierunt expro illorum nobis debet esse dulciores **Bern.** magna consolatio mēbris ex capite. **Deb. xii.** Recogitate etiam quod tale sustinuit et. **Breg.** facta pcedētis recolamus et non erūt grauius quod toleramus. Sed quidā sunt filies simie quod inueniēs amaritudinē in cortice nucis eā picit et id non gustat de dulcedine nuclei Sic alij infelices amaritudinē penitēte et tribulationis sentientes exteri eā picunt et id consolatoris interi non sentiunt. **Sapi. iij.** Sapientiam et disciplinā qui abiicit infelix est. **Dicit** quod in palatio iouis erāt duo dolia vini. vnum de amaro vino aliud de optimo. quia quicūq; volebat bibere de optimo optebat euz prius bibere de amaro. Sic si mēis appetit quod demulcet oportet prius bibere quod dolet. vt dicit **Gre.** Et **Ite** passio et crucis christi deucta consideratio amaritudinis in dulcedine vertit. Unde assimilatur arbori nucis. **Sen.** vis vt amari plicorū nucleis efficiat dulcem surculū plicorū plāta sup hū pite arborū nucis et talis plicorū pducit magna ponia si tū eū floret irroratur lacte capno.

Quid enim est amarus plicorū nucleus nisi urbanus et passionati hominis amarum animus. qui tūc spiritus nocens inserit. quā pncipaliter oratio meditat. tunc enim non datur amari modo dulcedine sed etiam magna ponia plicorū producit. quia scilicet amarus animus confidens pncipaliter non solum amaritudinem suam pro nihilo ducit sed etiam in magna videri. prumpit. que quidem tunc floret quando in animo seruet. que tamē lacte capno sunt irrorada. i. discretionis moderamine spanda. Est enim lac capinum in tribus suis substantijs post femininum lac maime spandū. Vñ merito lac capre designat moderamen prudētie. quod est necessarium in tribus substantijs. i. in tribus pncipalibus opibus. scilicet in principio in medio. et in fine.

Capitulum. li.

Ratiocinatio assimilatur rose cum qua artificialiter fit aqua rosacea mel et oleum rosaceum et zucarum rosaceum. Sic quoque patientia prebet aquam odoriferam compunctionis. mel. i. dulcedinem interme consolationis oleum fraterne compunctionis. zucarū. i. suauitatem et dulcorem eterne refectionis. Et **Ite** patientia custodit animam sicut arca thesaurum **Lu. xxi.** In patientia vestra possidebitis aias vestras Unde sicut homo multū diligeret arcam in qua posset thesaurū suum custodire. sic debet diligere patientiam. Et **Ite** multum diligeret homo etiam illum qui fabricaret sibi talem arcam gratis. et sic debet diligere tribulationē quod fabricat arcam istā **Apoc. Ro. v.** Tribulatio patientiam operatur. Quot enim committunt dicunt tibi quot intus sunt. tot ligature et clauis ad fortificandum scrinium tuum apponuntur. Unde magnas gratias debes agere et non contumelias reddere. Et **Ite** patientia vita gubernatur. Hoc enim facit patientia cordi quod facit gubernaculo nauis. Vñ. **Pro. xxiij.** Qui patientis est vita gubernat sapientia quod doctrina viri per patientiam noscat. **Pro. xxi.** Vñ sicut nauis fracto gubernaculo vertit et turbidat agi

tas et tandem cōspicere cōmūsa frangitur ad rupes vel ad scopulos. Sic etiam cor impatiens. Vñ dicit **Pro. liiij.** Pauper cula cōmūsa tempestate absq; vlla cōsolatione **De** paupcula est impatientia aia virtutis possessio et gra spoliata. quā cuiuslibet tēratio nis tēpestas a sua stabilitate diuellit. et absq; cōsolatione relinquat. Et **Ite** patientia tribulationis requirit soliditatem amor et virtutis. Nam cruda tegula si ponatur in flumine dissoluit cocta vero non. Ita quod bono carnalis quod non est igne charitatis vel tribulatione decoctus deficit in aqua tribulationis. Et **Ite** sors iustus tacto lapide facile turbat. arenosus vero non. Sic homo plenus luto peccati de facili grauatur vtuosus non. quia non cōtristabit iustus quicquid ei acciderit. Et **Ite** g in hac vita est sine patientia similis ē homini quod in tempe pluuie sine pluuiali matello sine capa est. Et sicut homo inermis est in medio hostijs suorum. **Pro. xxi.** Qui impatiens est suffinebit dānum.

Capitulum. liij.

Recem cordis siue cōsciētie seruare volēs. v3 ipsum cor siue cōsciētias custodire sicut custodit castrū tpe guerre. Nam quando castrum aliquis impugnatur ab aliquo et non potest euz eo cōponere neq; pacē habere. debet primo diligētē cōsiderare. vtrum in castro illo sint alij quod euz turbēt. Et primo debet eos si quos inuenierit eijcere et de eis iustitia facere. et postea castrū munire et bene clausū tenere. Et si omnib; his non potest castrū tenere v3 dño legitimo illud cōmēdare vel redere. Et quod colligunt. scripte quod cuiuslibet necessaria sunt ad custodiēdū castrū cordis in pace. quod verc ē tāq; castrū intus mimos sitū et vndiq; obfessū. et an ipsū tenet sedē suā diabolus. qui tāq; leo. circuit querēs quē deuoret. Vbi glosa dicit. Circuit tāq; hostis clausos muros excipit. rans an aliqua pars sit minus stabilis quod ad interiora penetret. Sunt ergo contra insidias eius septem necessaria. **Pro. iij.**

est de reges conscientie preferuntio. ut scz vi-
deat si quid est in corde qd pacē cordis cō-
turber. Apo. Heb. iij. Videtur ne forte sit i
aliquo vestru cō malū. Et secundum est
peccator cōfessio. que scz enctet de castro
cordis peccata q pacez cordis perturbant
Isa. lviij. Creant fructuz labioz pacem. r. j.
Michaboz. iij. Quādiū supell iudas
idest qdū dixerit confessio impossibde est
pacē scz cordis esse negotijs. Tertius est
operis satisfactio ut fiat iustitia deturbant-
rib' pacez Isa. xxxij. Est opus iustitie par.
Et. Ps. Iustitia et par osculate sūt. Polet
dici q terra pacifica est et secura. in qua te-
met iustitia. sed multi sūt sicut latrones qui
nō faciūt de se iustitiā sed fit de eis iustitia
et isti sūt qui patiunt penam inniti. Per.
iij. Nemo vestru patiat vt homicida aut
fur. Quartū est cordis clausio scz castri
cordis clausū tenēdū qd fit sensus corpis
restringendo. Sūt enī sensus porte cor-
dis per quas hostes ingrediuntur pacem
turbātes Micre. ix. Ascendit mors per se-
nebras scz sensu. et ingressa est domum
nostram scz conscientiam Lu. x. Dū formis
arnia? custodiū atrium suū. scz clausum te-
nēdū in pace sūt omnia q possidet. Qui-
tum est virtus munitio. ut scz fortiter mu-
nial. fossatis et muris virtū. Sicut enim
muri ingressū hostiuz impediunt sic virtu-
tes vitii obfistūt. caritas enim impedit
ne intret avaritia. castitas ne intret luxuria
humilitas ne intret supbia et sic de alijs.
Dñ Judith. r. Filij israel muris circunde-
derūt vicos suos in pparationez pagne cō-
tra holofernē. Sed nota q vna ruptura
muri. i. vnius virtus defectus sufficit; bo-
stib' ad ingrediendum Job. vi. Quasi ru-
peo muro et apta ianua irruerūt super me.
Ideo dicit' Psal. iij. Par dei que erupe-
rat omne sensū custodiat corda vna. Et se-
xto est necessariorū pūisio vel castrum cor-
dis fit bene munitū victualib' et armis. scz
de pane. verbi dei et scientie et vino com-
punctionis huiusmodi. Et nota q quanto
castruz est meli' talibus munitum tanto

magis peccant qui reddunt. et qz mandata
dei pertingēt ad tale munimētū dī Isa. ad
vii. Vt nā. arēdasses mōdāta mala facta
fuisse sicut flumē par tuū. Et Septimū est
deo recommēdatio. ut scz reddatur cordis
castrum domino legitimo. dicēdo Par
in manus tuas cōmēdo spiritum meum
Nā nisi dominus custodierit civitatē tra-
stra vigilat qui custodit eam. Ipse autem
est q quādo placet ei omnia reddit peccata
Ierou. xvi. Lū placuerit dño vic bonis
inimicos quoz eius conuerter ad pacem.
Capitulum. iij.

Ecceatum opere impletū ap-
petitum malum non satiat s; **E**
ample accēdit. sicut fabri sal-
licidū ad horā ignē mitigit
s; postea seruet ardetius et sic
pen' peccatū p' ardetis qd an. D. lca. 4.
Lōdēt et h' saturabūt fornicat. et si cōsa-
būt Dlo. Virē fornicatū dñciat. s; dñcia-
ria inardescūt. Et peccatū vñū quotidie
trahit ad aliū. Est enī peccatū quasi putē
sine fūdo. Lapis enī in puteū proiectus
eadēs h' fūdus nō inuenit temp est in casu
In peccato autem fūdus non est. Dñ qz
dēs i peccatū semp i casu ē otinuo nisi ma-
na grē sustentetur. Ps. Abyssus abyssū in-
uocat Abyssus enim dī. quasi sine base i.
sine fundo Bre. Peccatū qd p penitētiā
nō diluitur mor. suo pondere ad aliud tra-
bit. Et rez peccator ē sic ille q ludit ad ka-
cariam qui vno ictu. vel tractu nō facto vt
male facto totū ludum vel totū lucz pdt
et sic vno opere malefacto vel neglecto to-
tus fructus vite nostre amittitur. et gratia
dei et regnum eternum Eze. xvij. Si auer-
terit se iustus a iustitia et fecerit iniquita-
tem omnes iustitie eius quas fecit non re-
cordabuntur. Et item peccator est sicut de-
le qui habet oculos velatos et portatur de
loco ad locuz et nescit quo ducatur vel vbi
sit. Thre. v. De nobis quia peccauimus.
ideo obtenebrati sunt oculi nostri. Et item
est peccator similis ceco qui cecidit in lani-
e. non videt se inquinatum cum tñ multū

decurpat. Ps. Lōpzebēderūt me ini-
quitates mee et nō potui vt viderem. et si-
cut cec' eadē sepe et offēdit sic et peccator.
Job. i. Cec' pater. cepit offēdens pedibus
carret. Et itē nota q peccatū est sicut gla-
diū in corde. et sicut serps in sinu. sicut ve-
nus in stomacho et sicut latro in domo.
Et nā peccatū vt gladius vulnerando
nani vt serps mordendo cōficiam. vt
venū extinguedo vitā. Lcharitatē que ē
vitis calor anime. Et item est vt latro
apoliando animam scz gratiis donis
Item peccati imparitas nō aufert a cor-
de sine operib' penitētiē. cuius exemplum
apparet in strappa. Strappa enī ē lini pur-
gamentū et ab eo multo carpinationibus
separatur. Similiter et purgamentū cal-
pē indiget multis carpinationibus peniten-
tiē. Quaz vna fit in corde p cōrriptionem.
alia in ore per cōfessionē. tertia in ope p sa-
tisfactionem. Et item peccata que sunt q
dum infirmitates aie sanant sicut infirmi-
tates corporis. Sanat enī corpus pmo p
emplastrū et sic sanat anima per verbum
dei qd trahit dolorē ab anima sicut em-
plastrū a corpore. Ysa. ex. viij. Iustus est
vt super vicos Ezechie' et raplasmarctur
masa sicut q dulcedinē vbi dei significat
Et itē per sudorē qui humorem notium
repellit a corpore. Et sic anima p timorez
qui peccatū expellit a mente. Eccl. i. Ti-
mor domini expellit peccatū. Proverbio
tam. iij. Time dominum et recede a ma-
lo. sanitas quippe in vmbilico tuo erit.
Et item per lotionē vel balneum. iij. Re-
gam. v. Vade lanare septies in iordane et
recepta sanitatem caro tua. Sic sanatur
homo spiritualiter per lacrimarum effu-
sionem in compunctione. Et item per vo-
mitum: sic anima per confessionem Ec-
clesiastic. cxxi. Si coactus fueris in eden
do malum surge de medio et enome scili-
et per passionē venenū mortiferū vt re-
surgat te. Qui sanari desiderat necesse ē
vt vultus detegat. Vnde dicitur est le-
proso. Vade ostende te sacerdotib' et duz

irret mundatus est. Et item per dietam. i.
per abstinentiam a peccato Apo. i. Absti-
nentia. Abstineatis vos a fornicatiōe Ec-
clesiastic. cxxvij. Qui abstinēs est addiciet
viam. Et item per purgatoz reseruationez
i. per tribulationem Job. v. Inrecreationem
domini ne reprodes. qz tpe vulnerat
et medet. Et item per vncionem. i. deuo-
tionem vel pietatē que mentē lenit Ma-
thci. vi. Vngbant oleo multos egrotos
et sanabant. Et item per munitionez. i. ele-
mosynā quādo hō minuit de bonis suis
dādo pauperibus. Lu. vi. Quod superest
dāte elemosynā et ecce oia munda sūt vob.
Capitulum. iij.

Penitentia amara facit
in domine sicut scamo
nea in arbore. Nam si
cut dicit Risor. i. li. suo
de pomerijs. Si vis vt
aliqua pirus ferat pira
soluentia distēpera ka-
monem cum aqua et infunde ipsam in
foramē qd sit cū terebello vsqz ad medul-
lā arboris: et obstruc foramē clauo qui sic
factus de cadē piro vel alia et hēt pira sol-
uentia et valde relaxatua. Sed nō durat
ista virtus nisi per. vij. vel. vi. annos. Vnde
opz si volueris q iterum vigoret vt alia
kamonea infundat itez. Et hoc est expe-
rimēto pbatū. Et cadē rōne forte possent
fieri pira sriptica et cōtra fluxū valētia si ar-
bori fuerit infusa sriptica medicina. Et si-
militer ego opino: q hoc dilatari possit
ad quarūlibet medicinz effect' vt in fru-
ctibus se manifest' ē. imo etiā pbabile est
q omnis spēs aromatica eodē modo in-
fusa arbori vt balsamus inulcus. et lignuz
aloes tā in sapore qz in odore aromatizā-
do se in fructu manifestat. Intellige ergo
per pyrum vsqz ad medullam ex tere-
bello perforatam domine per vbum dei
vsqz ad itima cordis cōpctū: pū kamone-
nea qd distēpera infundit. qñ pnie amara
tristitia seu amara pcorū memoria cuz
lacrymarum irrigatione miscetur. Sed

tunc tamē clauo obstruitur quādo per timorem domini cor peccato seu diabolo clauditur. Et tūc de tali arbore nascitur pira relatiua qz scz a tali boie sunt opa satisfactoria et peccati expiatiua. Quod at ad cōseruandā virtutē adz scamoneā itera to infundere est qz opz seruandā grām opz penitentiā et peccati amaritudinē seu tristitiā frequētē inouare. ps. Dolor meus renouatus est. Et penitentiā ē vt arena fossicia que arena licz sit grauis in pōdere. est tamē vilis in ope qz ex ea cū calce cōfecta edificat domus malis. Similiter penitentiā licz sit grauis corpori tamen est vilis spiritui. qz ex ea informata charitate edificatur domus spiritalis scz cōficiēti. Sed nota qz arena fossicia que est bona ad edifica trīb modis est eligenda sū. **Dalla.** qz cognoscit ex stridore ex colore et ex inbensione. Et colore qdē qz aut est nigra. aut rufa. aut cana. Rufa quidez oibus est melior et post illā cana postqz nigra. Similiter penitentiā est quedā rufa. vt illa que incipit in iuuetute. quādo feruet in homine sanguis aut rubea colera. Quedā vero est cana vt qz incipit in senectute. Quedā vero est nigra vt qz differit in morte pma est optima. secūda pigra. tertia est dubia. ps. Qm nō est in morte qui memor sit tui. Nā q nō est memor dei in vita. multo minus est in morte. **Secūdo cognoscit ex stridore.** qz scz illa arena qz manu cōpressa edit stridores est vilis fabricari. Sic ille qz manu cōpmit. i. tacitū alicui tribulationis premis si emittit stridorē nō impatiētiē s; penitentiē est aptus ad fabricandū dōmū conscientie. Nō aut ille qui ex flagello nō mutat. **Tertio cognoscit ex inbēsiōe** qz si in pāno vel in lincto candide vestis inspsa et ertussa nihil macule reliquerit aut sordis egregia est. sic illa est egregia penitentiā qz nullā maculam aut remorsum relinqt in scia. Apo. i. Cor. iiii. nihil mihi cōscius sū. **Et penitentiā d; facere sicut agricola** qz quāto laboriosius agrū suū excolēdo exercet tāto

uberius domū suā fructibus replet. Agrus enim noster est corpus qd quāto quis magis excolit penitentiē laboribus tāto domus mentis interior spūalib; pinguetur virtutibus. vñ dicit **Prover. xiiii.** Diligētē exerce agrū tuū et postea edifices domū tuā. **Et penitentiā d; viuere in timore et spe.** Sicut cū nauis conuertit in aqua magis eius descendit sub aqua et alia eleuatur. Sic anima penitentiā prim d; descendere se humiliandō p timorē. **Et d; assurgere se cōseruandō p spem.** **Et penitentiā in mortali facta est sicut moneta falsa.** vñ sicut nō liberat hō solūes monetā falsam vel que nō h; formā debitā. Sic nō liberatur faciē penitentiā in mortali pō quod ad deū et pmiū vite eterne nisi sit informata charitate. i. **Corinth. xiiii.** Si tradidero corp; meū ita vt ardeā charitatē aut nō habucro nihil mihi pdest. **Et penitentiā pponēs in morte sillis videt esse illi qz in dicit ad scacos ēz paz de ludo sciēs et cogitat apud se ego pmo pmititā mihi familiam auferri. Deinde mātudo illū cū quo ludo et in fine in angulo cōcludā eū et vincam eū cū ille cū quo ludit sit peritissim; lausor. Sic velut lausor iperitissim; est peccator qz semp in ludo tētationū succubit qz famillā virtutū et bonorū opoz p penā amittit. Et peritissimus lausor est diabolus qz scz a pncipio mūdi exercitatus est in ludo tētationū. Quia ergo psumptione cōfidit peccator qz in angulo debeat eū mātare. i. in fine sue vite. Dicit enī **Bregio.** qz tāto diabolus grauiorē tētationis ingerit quāto magis fini propinquari conspiciat. **Et penitentiā sicut fatuus reputaret nauā qz expectaret nauē suā gubernare quousqz incidere in periculū sic et qz vitā suā nō dirigit ad portū salutis anteqz incidat in periculū mortis.** **Prover. xv.** Vir prudēs dirigit gressus suos. **Et item** quis nō expectat ictū sagitte qui videt arcū extēntū sed ante euolat. s; miser hō expectat ictū mortis an cōuersione. ps. Nisi cōuersi fueritis et. **Et penitentiā hūilis renouat** la-**

ciā mentis. Vnde assimilaf cuidā vnguēto qd fit ex simo cocodrilli quo facies vntate ostenditur lones esse velut iuuenes factos. Quasi enim simus cocodrilli est vtilitas peccati ex cuius recognitionē salubre vnguētū cōficiunt hūilis penitentiē. Quod videlicet faciē mentis vetustate deformē renouat et reformat **Ep̄. iiii.** Renouamini spū mētis vestre et induite nouū hominēz et. **Et penitentiā quāto magis ē laborio** sū tāto magis ē fructuosa. Vñ assimilaf lino. qz linū requirit multū laborē qz semināf purgat et maturatū recolligit et in falciculos coarpat aque macerandū exponitur extractū soli desiccādū exponit tandem multis rōtionibus et artificijs a suis superfluis purgat et p decoctionē et multas lotiōes sūla et eo scō ad albedinē deducit. Nō enī linū a suo viros terrestris pccate spoliat nec pfecto cādore decoratur nisi multoties mātatur decoquat et soli expositū aqua sepi; aspgatur. S; sicut linū requirit multos labores ita et sine dubio h; multas vtilitates. Nā et eo hūit vestes ad induendū: vela ad nauigādū: retia ad venādū et piscādū: sūla ad sciendū: sines ad ligādū cordule ad sagittādū. ligamina ad cōnectendū linez ad mēsurandū lintami ne ad gescendū contine ad ornādū sacci et barbe ad cōtinēdū mātilia ad puectendū. Sicut etiā nō pōt hō sine multo labore cōsciam emūdare: vñ multa laboriosa reguntur in penitentiā vt cōtuitio cōfessio satisfactio sive restitutio ieiuniū elemosyna et oratio. Sed sicut h; laboriosū exercitium ita h; copiosū fructū. **3d; n. pēā** purgare nauā qz resuscitare grām virtutes et merita reparare. celū aperire. infernū claudere. ecclesie recōciliare et multa alia bona facere. **Et penitentiā d; curare peccata sicut medicus vulnera curat.** Nā pmo medicus vulnus detegit deinde medicamētū apponit quasi enī vulnus detegit qui peccatum cōstendū pdr. sed qz ipm cū amaritudine plāgit quasi medicamētū apponit. Et iō sicut dicit **Bregio.** Qui mala qz p-

petrabat infirmat s; false qz infirmat. **Delegit** s; torpētī mēte medicamētū vulnerū non apponit. **Cōfessio** igit vocē solus necessē est vt meror excutiat ne vulnus pdr. s; neglectū qd licēt; iā per burnā nōticiam tūgīt deterius putrescat. ps. Iniquitā tē meā annūciabo et cogitabo p pccō meo. **Capitulum. iij.**

Perferantiam boni incepti nō dberet homo dimittere. ppter aduersitatē sine difficultatem uel ppter tētationem. Sic qui mare nauigant ppter cōtrariū vētū nō dimittit nauigare sed cōtra ventū pfeuerāter laborāt donec ad portū veniāt. Et canis venaticus sequitur leporem p spinas et tribulos donec apprehēdat. Et sic nos deū. i. **Cor. ix.** Sic currite vt cōprehēdatīs. **Et penitentiā nō pōt in bono qui h; in anima infirmitatē vel cōruptiōnē peccati.** Sic hō sanus et fortis continuat viā suam. s; homo eger et debilis et si incipiat viā cito deficit. se infirmus pfeuerat s; peccator nō continuat. **Job.** Tenebit infirmus viā suā et mudis manibus addet fortitudinem. **Doma enim purrida et vniculosa et sine cauda cadunt de arbore s; lana bene se tenent vsqz ad maturitatem.** Sic peccatores interi; pūtridi et vniculosi et carētes cauda pfeuerantie cito cadūt a medico vēto tētatione **Job. xvii.** Toller eū vētus vēs de loco suo. **Et penitentiā boni opis assiat** tunice ioseph. Nā ioseph sicut dicit **Bregio.** qui inter fratres suos infirmus vsqz ad finē ipse perseverasse describitur solus talaris tunicam habuisse. Nam quid est talaris tunica nisi actio consummata. Quasi enim protensa tunica talum corporis operit. cum bona actio ante dei oculos vsqz ad vitē nos terminum tegit. In casum quippe bonum agitur si ante vitē terminus desinat. qz et frustra velociter currit qui postqz ad metā veniat deficit. **Capitulum. iij.**

Et in ad hoc molles et pauidas propter carnis et visu veteri contradictione. Post modum autem casus equo humore consum pro induratur. Et hoc est quando timore credulo charitate solidatur. Ita ut nisi gladio verbi dei non aperiat. Et nota quod casus qui exterius est durus est mollior quam dogi interius. quia amicus dei licet sit exterius durus vel sibi per carnis afflictionem vel aliis per iusticie correptionem semper tamen interiorius seruat mansuetudinis ac pietatis molliem ac dulcore. Vel licet exterius dura pariat interius tamen molli medulla diuine consolationis et gratie pinguat. Job. 1. Sicut calcem me coagulasti.

Capitulum. lviij.

Rosperitas temporalis est indicium peccatoris et e contrario aduersitas si quando salutaris. Nam illi qui in hunc mundo in omnibus prosperant filii sunt infirmitatis desperatis. Voluntati sue a medicis oblectatis quod nihil quod ex parte denegat. Vnde sicut Bre. dicit. Desperatis relictis egrius medici quod potest dari precipiunt. Qui autem ad salutem reduci per multa dari contradicunt. Sic peiores quod huiusmodi ad vota succedunt de eterna salute desperati sunt. Sed quod saluandi sunt aduersitatibus coercentur. Vnde deus in misericordia sua fertur homini quoniam ipsum affligit quod est spiritus propari permittit. Aug. Cum mala voluntas peccate accipit efficiendi quod cupit deus dabo irascitur et non dabo misericordiam. Spiritus dimittit eos secundum desideria cordis eorum. ibi autem ad iudicium. Bre. Dactis virtutem liber ad pascua dimittit seruadus iugo premittit. Quia iustus ad eternam vitam currit effrenatis voluptatibus vitium. Iustus vero a delectatione transitorie iocunditatis restringitur.

Capitulum. liij.

Pulchritudo corporalis vana existit. quia et sicut pulchritudo parietis. Nam pulchritudo parietis est ex exteriori pictura quod

sublata apparet lutum quod erat interius. Pro uer. vlti. Fallax gratia et vana est pulchritudo. Item pulchritudo vestium quod quidam homines querunt vana est quod non est pulchritudo. sed pulchritudo accommodata. Sic pulchritudo corniculae de qua dicit fabula. quod ornauit et penitens diuersarum autem quibus ablati sibi ab aliis animalibus apparuit nigredo carnis eius. Multum crudesceret aliis quibus nobilibus superbus medicare ab ignobilibus. Sic crudescere debet homo quando a verminibus et animalibus medicatur pulchritudinis exteriori cui pulchritudo naturalis sufficere debet sicut aliis creaturis ut soli rose et alius. Vnde carthuseus ait vestes te ornant pulchritudo est si tu eas omnes id ornatum credo ostendit te esse turpe decor qui cum veste induit cum veste deponitur vestis pulchritudo est non vestis. Ber. Fulget monitibus fodit moribus.

Capitulum. li.

Dimitto peccata quorumdam assimilata diploide de qua ipsa. Inducuntur sic diploide. Quisioe sua Diploide quod sicut dicit Bre. duplet vestimenta dicitur. Confusio ergo sicut diploide id est sunt qui in terra reatus sui meritum et temporalis et perpetua animaduersione seruantur. Solos prope pena a supplicio liberat quos mutat. Nam quos presentia malis non corrigunt ad sequentia perducunt.

Capitulum. lii.

Ratione vii et secundum rationem viuere competit homini ex propria forma sicut licet et anima rationalis. Et ideo qui ratione non viuunt et secundum rationem non viuunt prope non est homo sicut secundum philosophum terra ligna non est terra et lapidea nauis non est nauis quod non habet usum et actum nauis qui est a forma licet habeat figuram propter materiam figurabilem in qua est. Sic quodammodo est de boie. Ber. Quid bestialiter boie

rationem habente et ratione non viute. unde de ps in primo. Metaphisice dicitur quod animalia omnia memoria et imaginationibus viuunt. Dominus vero genus arte et rationibus viuunt. ps. Homo cum in bono est non intellexit copatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis.

Capitulum. lxiij.

Recidivantes in peccata si miles sunt somnariis vel pelliciosis veteribus quod futuram tenere nequeunt. et ideo in lutum precipiunt. Sic recidivantes non retinent gratiam de cberitate. et ideo in lutum inferni precipiunt. ps. ut lutum platearum delebo eos sicut de libro vite. Item similes sunt recidivantes pauidis et aridis miltibus visis sine copati qui solo timore cedunt et fugiunt de pelio Sene. Vtura nos terreret quod premit et plus opinioe quod re laboram. Item similes sunt infirmis recidivantes in egritudine qui debiliores sunt quod arte. Et sic quanto frequenter cadat tanto plus leduntur et difficiliter resurgunt. Luc. xi. Sicut novissima boie illius peiora prioribus.

Capitulum. lxiij.

Resurrectione humanorum corporum virtute spiritus fieri potest et ad artis quod nature exempla persuadet. Nam si artifex de cineribus arborum vel herbarum vitrum purum facit et fractum vitrum liquefacit et reformam et de metallo anagines hominis facit et de terra ferrum. Quid mirum si sumus artifex hoc faciat de corporibus hominum. ps. Saluatorem speramus domini nostrum iesum qui reformabit corpus habitans nostre conseruatum corpori claritatis sue. Item de pulvere senecis que sola aqua est et aliam suam facit natura. et ad rugitum leonis suscitauerunt leunculi. Quare ergo non poterunt suscitari homines de pulueribus suis ad vocem filii dei. Job. vi. Dominus audivit vocem filii dei. et qui audiverint vivent

Item si semina que prius moriantur et putrescant virtute nature postea vivificantur multo fortius virtute omni potentis dei mortui reviviscunt. i. Lamentis. xv. Insipiens quod tu seminas non vivificatur nisi prius moriatur. et.

Capitulum. lxiij.

Satisfactio penitentie debet esse secundum mensuram culpe. Qui ad magnam mensuram accigit ad magnam oportet reddat. Deuter. xv. Pro mensura peccati erit et plagarum modus. Mat. iii. Facite fructus dignos penitentie. Glossa. Nam dicitur esse per fructus boni operis eius quod multa et illius quod peccavit. Et ubi abundavit delictum abundet et gratia et operatio bona. Item sicut tusco rana puerbum dicit atole tale gualina to tale cul tello. Debet. n. esse gladius secundum mensuram vagine. Et sic afflictio penitentie secundum mensuram culpe et quod plus bibit de vino delectationis. plus oportet solvere symbolum pene. Apoc. xviii. Quamtu glouificauit se et in deliciis fuit tanta date illi tormento et luctum.

Capitulum. lxiij.

Tensum cautela necessaria est ad cordis custodia sicut clausura ostii ad custodia domus. Thesaurus. n. non est securus ubi sunt omnia ostia aperta. Sic non est thesaurus cordis securus ubi sensus extiores sunt patuli vel icanti. Los ad loquendum oculi ad videndum et sic de aliis. unde sicut diligenter homo ostium et arcas badias et clausis ferris muniam. Ita dicit multo diligentius sensuum suorum custodia puritatem interiorum seruare que est thesaurus cordis. Item si claudis ostium et fenestras contra ventum et pluuia quare non magis contra tribulationes et tentationes. Dominus enim vult ianuas esse clausas. Unde ad discipulos iamuis clausis intravit. Diabolus autem econuerso vult eas tenere apertas. Ezec. lviij. Porta clausa decet esse. Quia ioseph erat clausus.

dominus erat cum eo **Gen. xxi. c.** **Et** quando fit in civitate aliquis tumultus i aliquo vico **Burgen.** sapientes claudunt ostia sua et fenestras suas sed stulti creunt et resiliunt in medium et redeunt frequenter vulnerati. Sic et sapientes contra opprobria litigationes et tribulationes claudunt ostia oris sui vel aurium suorum. **Ps. Ego** inquit tanquam surdus non audivi et sicut mutus non aperiens os suum. **Et** cupidus diligenter circum ut dolia vini sui et claudunt vidit et obturat ne vinum effluat. Sic et in sensus tuos ne gratia et auxilium dei effundas. Felix ergo qui dicere potest. ostium meum clausum est et pueri mei. cogitationes et affectiones mecum sunt in cubiliis. in secreto conscientie.

Capitulum. lrv.

Scriptura sacra assimilatur speculo. **Un. Bre. dicit.** Scriptura sacra mentis oculis quasi quodam speculo nostra opponitur ut interna nostra facies in ipsa videatur. **Ibi** enim sedet. **Ibi** pulchra nostra inspicimus. **Ibi** sentimus quantum proficimus. **Ibi** a profectu glorie distamus. **Et** sacre scripturae sermo assimilatur illi pani quem dominus prebuit populo in deserto. de quo dicitur. **Sap. xvi.** Panem de celo constitisti eis sine leboze. omne delectamentum in se habentem et omnis saporis suavitatem. **Danis** namque ille omne in se delectamentum et saporis suavitatem habuit quod se in ore spiritualium iuxta voluntatem edentium saporis dedit quod divinum sermo et omnibus congruens et a semetipso non discrepans qualitati audientium condescendit. quem dum electus quisque vilitate iuxta modum suum intelligit quasi acceptum manum in voluntarius saporis veritatem. **Sicut Bre. dicit.** **Et** sapientia sacre scripturae investiganda est ad modum aque. **Primo** cum mentis humilitate. **Docet** enim **Palladius** in libro de agricultura. quod si quis vult puteum fodere et in quo loco inveniatur possit aquam investigare. hanc modum tenere debet. **Quare** ante ortum solis bis lo-

quis quibus aqua querenda est equaliter per nas merito ad solum depressio iacens in terra spectare debet orientem et in quo loco aspiciens subtilis nebulas in aere confurgere videtur et se velut rorem spargere. **Signo** aliquo vicine stirpis vel arboris prenotare. **Nam** constat siccis locis ubi bor fieret aquam latere. **Sicut** ergo cum plantatione corporis querenda est aqua materialis ita quoque cum humilitate mentis investiganda est aqua sapientie salutaris. **Prover. xvi.** **Ubi** humilitas ibi sapientia. **Sed** notandum quod qui se ad terram prosternit ad orientem debet spectare quia quod humiliter scripture sacre perscrutatur misteria a christo de quo scriptum est. **Ecce** vir oriens nomen eius eorumdem intelligentiam debet et petere et spectare. **Unde** **Jacobi. i.** dicitur. **Si** quis indiget sapientia postulat deo quod dat omnibus affluenter et. **Ipse** enim christus deus est septentiam prestans parvulis. **I. humilibus.** **Unde** iacens et orientem conspicies subtilis nebulas vaporum conspicis quod se velut rorem spargit. **Quia** quod humiliter mente a christo sapientiam petit primo hanc quasi subtili vaporum nube consideratione percipit que post paulatim crescens velut ros descendit veniens copiosius ac largius se infundit. **Matth. xi.** **Ab**condisti haec a sapientibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. **Secundo** investiganda est cum cordis puritate. **Dicit** enim idem **Palladius** quod si aliquo loco ubi non sit lacuna. necque aliquid quis ex consuetudine humor insidat aut transcat in terra selva salix silvatica virens arando ederaque humor gignatur locis locis ille latitudie pedum trium alitroque pedum quinque et proxime ad solis occasum mundum vas cretum vel plumbeum interius unctum immersum ponatur in fundo ipsius fossionis et supra fossam cretis de virgis ac frondibus additaque terra spatium omne cooperietur sequenti die aperto loco si in eodem vase sudores irruerint inveniatur aut salte aquas ibi esse non

bit. **Sicut** ergo adveniendum materialis aquam congruit habere vas mundum ita ad investigandum spirituales sapientias convenit habere cor purum. **Sapientia.** **In** materialis anima non introibit sapientia. **Sed** notandum quod idem vas de solida deesse materia se cretum vel plumbeum ut videlicet investigator spiritualis sapientie ipsum vas cor de solido bene non contractum sicut illud de quo dicit **Eccl. xxi.** **Cor** fatui quasi vas unctum omnem sapientiam non tenebit. **Et** debet idem vas esse interius unctum illa unctio videlicet de qua dicitur. **Job. ii.** **Dus** unctio quam accessistis ab eo maneat in vobis et non necesse habetis ab eo maneat in vobis sed sicut unctio eius docet vos de omni re. **Item** quod idem vas debet sub cruce vinctum per diem operari et sequi die de scopiri signat quod sacri investigatoris eloquii debet se tacendo aliquando occultare et aliquid se oportuno tempore se docendo apparere. **Vel** primo de se abscondere ad studium et meditandum et postea se apparere ad aquam doctrine stillantem. **Sed** item nota quod non est querenda aqua sapientie salutaris in lacuna. **In** hereticorum doctrinis seu libris neque ubi sit humor transiens. **Immo** scientia que solis transitoria currit sed in herbis humorosis et semper viridibus. **In** sacre scripture seu sanctorum doctrinis in quibus abundat humor spiritualis devotio et veritas virtutis vel spectus veritatis. **Ter** do investiganda est cum mentis tranquillitate. **Dicit** enim idem **Palladius** quod si vas signum sicum neque coctum eadem ratione ponatur ac sicut operatur altera die si aqua vena est in puteo vas coctum humore solvetur. **Similiter** in investigando divina sapientia deesse vas sicum ab humore concupiscentie et non coctum caloribus ire. **Na** iste due passiones maxime mentem inquietant et reddunt ineptas ad percipiendum lumen sapientie seque passio concupiscentie et ire. **Un** oportet investigatore divinam eloquii ab utraque passione mentem habere tranquillam. **Et** idem castitas et mansuetudo maxime spectare debent ad contemplationem sapi-

entia. **Jac. i.** in mansuetudine suscipite in vobis verba etc. **Quarto** investiganda est cum de notionis suavitate. **Na** idem **Palladius** dicit quod lucerna oleo plena et inextincta si ibi sit tecta ponatur et serena die inveniatur etiam cetera suppositibus aluminis aquas idem locus habebit. **Similiter** investigator sacre scripture debet habere lucernam. **In** mentem oleo de notionis plenam quod talis mens est que aqua vere sapientie efficitur et fructuosius invenit. **Sed** notandum quod in ipsa aqua investigatione lucerna accessit extinguatur. **In** contemplatione divine sapientie vel in ipsa profunditate scripture humani ingenii claritas obducat ut ita de mens nihil quasi se scire credat que valde se forte prius scientiam reputabat. **Sed** lucerna extincta aqua degnoscatur. **quod** humilitate mentis et incitatur se repantanti sapientia celestis infundatur. **Quinto** investiganda est cum affectionis auditate. **Un** cum idem **Palladius** quod si in ipso loco sicut se fecerit et terra vaporata humidum fumum nebulosumque ructaverit aquas ibi esse congnoscat. **Sic** in investigatione scripture necessarius est focus. **servus** ardor discendi **Damas.** **Si** fuerimus affectuose discetes erimus et multa scientes. **Sed** notandum quod ab hoc igne consurgit fumus humidus et nebulosus. **In** inquisitio que est nebulosa. **Obscura** in dubitatio sed huiusmodi facilis in suscipiendo sicut id quod est humidum vel molle impressio facilius recipit. **Et** ita est fumosa. **Subtilis** est in investigando et est sicut in addicendo. **Sermo** queque manifestatur aqua salutaris scientie. **Sacra** scripture intelligit et doctrine comunicabilitate. **Na** ut idem sepe dicitur auctor testatur. **Dellus** lane eque positum vel cooptum si tantum humore colligit ut alia die fundat et pressum copias aque ibi esse testabit. **Sic** qui docendo aquam sapientie copiose alius fundit signum est quod copiose hauserit. **Signum** sapientis est posse docere. **Lu** expresse hinc aqua. **Et** ipsa communicatione doctrine revelatur plurimum doctorum aqua. **Intel** ligentia celestis sapientie.

Capitulum. lxxij.

Similis deo fit homo tripli-
citer. Nam sicut in arte simili-
tudo alicuius rei in aliquis
materias inducitur. Uno
modo per subtractionem.

sicut in sculptura et sic anima efficitur simi-
lis deo per ablationem culpe vel per subtra-
ctionem conceptus materialis substantie.
Est enim deus actus purus et immateria-
lis. Regum. vii. Sculptis cherub leões
et palmas et similitudine hominis stantis.

Capitulum. lxxiii.
Secundo per appositionem sicut in pictu-
ra ubi apponuntur lineamenta et colores. Et
sic anima efficitur deo similis per apposi-
tionem gratie et virtutum. Eccl. xxviii. Cor-
sui dabit in similitudine picture. **Ter-**
tius per impressionem siue adhesionem sicut in
figura sigilli quando iheret cere. Et sic anima
efficitur similis deo per inhesionem glorie.
Eccl. i. v. Similes illi fecit in gloria san-
ctorum. et. j. Job. iiii. Scimus quoniam cum appa-
ruerit similes ei erimus.

Capitulum. lxxiiii.

Simplicitas innocentie non est
venit cum subtilitate malicie.
Unde prohibet. Levitici. ix.
Vestem que ex duobus terra

est non indueris. Nam in vesti-
mento ex duobus contexto scilicet lana et lino
interdicitur coniunctio simplicitatis inno-
centie que significat per lanam et subtili-
tatis malicie que significat per lino. **Item**
simplicitas iustorum assimilatur lampadi.
Habet enim vitrum purum in carnis ho-
nestate. papirum albu in mentis puritate.
oleum pingue in operis pietate. ardet di-
lectione lucet discretione. sed aliquando con-
ternitur ex humili ostensione Job. xij. Na-
pas contempta apud cogitationes diuinam.
Bregio. Sepe contingit ut electus qui ad
eternam felicitatem ducitur continua hie
a iustitate deprimatur: non hunc reru abu-
dantia fulcra non dignitatum gloria bono-
rabilem ostendat nulla ei obsequentiu fre-
quentia suppetat. nulla hinc humanis ocu-

lis vestium pompa componat. a cunctis ho-
despicabilis cernitur et huius mundi gra-
tia indignus estimatur. Sed tamen an oc-
culi iudicis oculos virtutibus emicat. vi-
te meritis corruiscat. honorari inuitat despi-
ci non refugit. Corpus continentia afficit so-
la in animo delectatione pingocit ma-
tem semper ad patientiam preparat. Et cum
per iustitiam de preceptis continentis exultat et
fictis in corde copatur. de honoru. ppe-
ritatibus quasi de ppeis letatur sacri ver-
bi pabulu mere sollicitus ruminat. Et in-
quiritus quodlibet eloqui dupliciter igno-
rat. Unde itaque iusti simplicitas et lapsus
esse dicitur et contempta. Lampas quod in-
terius lucet intus ardet flamma charitatis so-
ris nulla gloria respiciend decessis. Iacet
ergo et despicitur quod flagrans virtutibus
abictus estimatur.

Capitulum. lxxv.

Sollicitudo et actio seculi
assimilat mola farina
nam molenti. Nam mo-
la in giro ducitur et fa-
rina profertur. Unde
quocumque igitur mundi actio
est mola. Quia dum

multas curas colligit humanas mentes
quasi per giru. vritur atque et se velut fari-
nam proicit. quod seducto corde semper muni-
tissimas cogitationes gignit sicut Bregio.
dicit. **Item** sollicitudo seculi causatur ex
tribus. Tria enim precipue sunt que reddunt
homines seculi sollicitos et operosos scilicet
cet asperitas paupertatis cupiditas laudis
et amor voluptatis. Unde homines seculi
lares similes sunt colubis de quibus dicit
Walladius quod fetus frequenter si ordeus
terefactu vel sabam vel orobum sepe con-
sumant. Quid enim est columbas sed multi-
plicare nisi seculares homines plura se
quentia pecunias augere etiam per sollicita
studia laboriosa et secularia opera frequen-
tare. Ad que videlicet id compelluntur quod
ordeo faba et orobo pascunt. Si quidem
in ordeo asperitas. in faba vero vtilitas

in orobo onerositas invenit. Unde in ordeo
asperitas paupertatis. Nam etiam paupes
ratici ordeo pane pascuntur faba vero
cum sit vtiliosa. inflationis est generatus
Unde glorie vel laudis humane signat appe-
tiam qui inflationes et timore superbie in-
ducere consuevit. **Orobus** autem est genus
leguminis quo thauri impinguntur dicunt
Unde amor voluptatis significat que thau-
mucaro indomita. non subiecta spiritui
debetur. Quia igitur et his tribus vitiis
omnis mundana sollicitudo causatur. dicit
i. Job. ij. Omne quod est in mundo est con-
cupiscentia carnis. et concupiscentia oculo-
rum. et superbia vite. **Naz** concupiscentia car-
nis voluptatem regit. **Concupiscentia** oculo-
rum id est avaritia paupertatem fugit. **Su-
perbia** vero vite ex humana laude vel glo-
ria velut et faba venter intumescit.

Capitulum. lxxvi.

Des assimilatur ancora. quod
scilicet navem id est animam ser-
vat. ne a procella tentationu
et tribulationum irrumptatur
ut innuit Apostolus. De-
baco. vi. vbi ait. Qui confugimus ad propo-
sitam nobis spem quam sicut ancoram ha-
bemus ratam et firmam. **Vbi** dicit glosa
Augustini. Si videris te fluctuare in mari hu-
ius mundi. noli abrumpi ab ancora ante-
quam intres. in portum. fluctuat navis. sed
non longe a terra projicietur. nec in eternu
fluctuabit. et si ad tempus fluctuat. **Item**
scilicet baculus est in via huius vite peregrin-
anti. et qui hinc baculo innititur non cor-
ruit per. Non delinquent omnes qui spe-
rant in eo. **Item** non fatigatur nec defi-
cit. **Item** Qui sperant in domino multu-
bunt fortitudinem.

Capitulum. lxxvii.

Obdit multum peccare te-
mere reprehendendo facta su-
orum maiorum. Et similia infra-
mi vel peccatores temere in-
dicando vel redarguendo facta
vel dicta in bonum. Cuius exemplum ostendit

dicitur in arca testamenti. quam bobus calcitran-
tibus inclinatum leuitus qui calnam
credens erigere voluit mox interitatis mor-
tis accepit ut dicitur. i. Reg. vi. Quid namque
sicut dicitur. **Item**. est mensura iusti arca te-
stamenti. Quae gestata bobus calcitran-
tibus inclinatur. quia non nunquam etiam qui bene
peccat dum subiectorum populorum confu-
sione concutitur ad dispensationis conde-
scensionem et sola dilectione mouetur. sed
in hoc quo dispensatione agitur inclinatio ipsa
fortitudinis casus putat ab imperitis. Unde
et nonnulli subditi contra hunc manum re-
prehensionis mirantur sed a vita protinus ipsa
sua temeritate deficiunt. **Leuitus** igitur quasi
aduersarius manum tendit. sed delinquens
vitam perdidit. Quia dum infirmu quos
fortium facta corripuit ipsi a viuentijs for-
te reprobandur. Aliquando etiam sancti vi-
ri quidam minimis condescendentes di-
cunt quedam vero summa contempnentes
preferant. dumque vim vel condescensionis ne-
sciunt vel altitudinis bec fluiti reprehendunt
Et quid est infirmu de sua condescensione
velle corrigere. nisi inclinatum arcam sup-
ba reprehensionis manu releuare. Et quid
est iustu de incognita locunde reprehendere. ni-
si modum eius fortitudinis lapsum repa-
re. Sed perdit vitam qui arcam dei sumi-
de subleuat. Quia nequaquam quis sanctorum
corrigere recta presumet. nisi de se prius
meliora sensisset. Unde et leuitus idem recte
osa dicit qui videlicet robustus dei interpretat
quod presumptores quique nisi audaci mente
robustos se in domino crederent. nequaquam
meliorum sacra vel dicta videri infirma iu-
dicarent. Cum igitur quedam facta melio-
rum deterioribus displicent. nequaquam hoc
quod mentem mouet reuocandum est. sed cum
humilitate magna perscrutandum ut intentio
pic sententis eo modo seruetur ut magis recti-
tudinis. quo per iter graditur humilitatis.
Et libere ergo dicenda sunt que sentimus
et valde humiliter speranda que dicimus.
ne quod recte intendimus hoc elate speren-
do non recte faciamus. sicut. **Item**. dicit.

Capitulum. lxxij.

Supbia seculari potētie
assilat turri babel de q̄
bētur gen. xi. Et hoc p̄io
rōe cause sc̄z pp quā fuit
edificata. q̄. s. fuit triplex.
Primo fuit timor di
louij. Timebāt enī boies
ne itez diluuiū heret et iō se 3 ipm p̄mū
re voluerūt edificādo excellēssimā turrim
quā aq̄ diluuij nō posset op̄ire In quo si
gnat q̄ supbi et potentes sp̄ sūt in timore
ne a sua altitudine deiciant. Vñ cōhibes
se p̄mūire oñdēdo tyrānice alijs altitudi
nē sue potētie ad hoc vt sp̄ plus timeat et
maiores reputent. Et Sc̄ba cā fuit p̄ capi
ditate dñiand. Hoc enī factū ē ab hoibz
de consilio nēroth q̄ volebat dñari eis. In
quo significat ambitio mundanoz pp quā
vnus appetit alteri dñari s̄z sicut dr Eccl̄s
vij. interdū dñat hō boi in malum suum
Terna cā fuit p̄ celebratione nois. vii. di
terūt. Veniēt faciamus nobis ciuitatem et
turrim cuius culmē p̄ngat ad celū. et cele
bremus nomē nostrū anteq̄ diuidamur i
vniuersas terras. Vbi antēde q̄druplex sta
dium tyrānoz et supboz. Primo ē ad cō
moditates corpales habēdū pp q̄ isti co
gitauerūt ciuitatē facere. vt. s. modius vi
uerēt. Et Sc̄z ē ad se fortificadū. pp q̄ to
gitauerūt turris maximā edificare. s. ad for
titudinē. Vñ dic̄ Joseph⁹ q̄ tāta fuit gros
strudo ei⁹. vt aspiciētib⁹ de ppe lōgitudō vi
derēt minor. Tertiu⁹ ē ad se exaltadū. vñ
cogitauerūt celū attingere s̄mitates. sallū q̄
dic̄ Isa. xliiij. In celū ascēdā et sup astra celi
eraltabo solū meū. Quartū studiu⁹ ē ad
nomē suū dilatadū. Et sic cogitauerūt isti
nomē suū celebrare. siue apud p̄sentes p̄e
māgnitudine et pulcritudine op̄is siue apud
posterū de op̄is firmitate et p̄puitate ps
Docauerūt nomia sua i terris suis. Et Se
cūdo supbia potētū assilat illi turri rōe ma
ternē q̄ habuerūt lateres cortos p̄ facta. bi
tumē p̄ cēmēto Sicut aut̄ in cemento q̄
fit ex calce vna intelligit vnitas charitatis.

in fano No boni op̄is firmitas. Sic in bi
tumine accipit vnitas et colligario impien
tis. q̄ eoz seq̄ces confederātur q̄ loro factū.
vere constantē bñt laterē cōctum p̄mācu
maline. Tertio rōne p̄rie siue terre vbi
fuit edificata q̄ in terra sennaar Vñ dr̄.
Gen̄. xi. q̄ cū p̄ficerent de oriente in
uenerunt capū in terra sennaar et babiane
runt in eo. et ibi postea edificauerūt. Vbi no
ta p̄mo supbie originē in eo q̄ isti edifica
tores turris p̄fecti sūt de oriente p̄ quem
signat claritas originis. i. nobilitas nataliū
et q̄ frequēt nascit et p̄uenit ambitio do
minandi Vel p̄ orientēz intelligit ipm. de
quo dr̄ zach. vi. Ecce vir oriens nomē ei⁹.
a cui⁹ claritate et hōilitatis crep̄lo superbi
et ambitiosi discedunt et inueniūt capū se;
latitudinē et licentiā voluptatē. q̄ la
ta via ē pditionis. Vñ dic̄ cē in terra sen
naar. i. fetoris Ar. s̄. hēctas voluptatis est
cā pditionis anime. et faoris infamie. Vel
turris supbie edificat i capō sennaar. i. fet
ris Ar. s̄. supbia floreat et oleat mundo in
deo maxime sc̄et. Vñ supbi assimilantur
ardeis q̄ alta sc̄adunt et frēdi sūt. Quar
to rōne pene q̄ p̄nta fuit hec supbia pena
diuisionis et confusōnis linguarū et hec di
uisio linguarū est dissensio superboz Pro
xij. Inter superbos semp sūt iurgia. vbi. n.
supbia ibi et drumelia. Item pp linguarū
confusionem vocatum est nomen illius ba
bel quia ibi confusum est labium vniuersē
terre In malis enim est confusio affectio
nuz Tot enīz linguas loquūtur mali. quoz
estuat desiderijs. Et bene iungitur turri ba
bel quia superbiā sequitur cūfusio. Pro
uer. xxiij. Superbum sequetur humilitas. i.
humilem sp̄i suscipit gloria Et Item sup
bus homo difficulter corrigitur Libus enī
in quo nimis est de sale quasi perditus est
sed non ille in quo parum est. quia potest
apponi Facilius enim sal cibo apponitur
q̄ subtrahitur. Sic homo superbus qui
nimis habet de sensu proprio difficulter
obedit alteri et ideo nō est flexibilis ad obe
diētiam. Sed humilis reuerso est q̄

humilis vacuus a sensu suo recipit alienus
q̄ videns sensū suū non sibi sufficere. alie
no sensū acquiescit. Et Item superbus p̄lar⁹
familis ē ovi cui pastor imponit nolam ad
collā. que quātrūcūq̄ sit miserū omnes in
quasi dñā peccere fatagat. Sic hō quātrū
cūq̄ imbecillis fuerit. si fiat p̄larus oēs
in pedere se credit et se existimat omnib⁹
meliorē. contra q̄ dr̄ Eccl̄s. xxiij. Rectorē
se potuerunt. noli extolli et c. Et Item superbus
fissus est illi q̄ vult altam domū facere sine
fundamento. Nā vult eleuari ad gradum
dignitatē sine base humilitatis et ideo cert⁹
pōt esse de ruina Pro. xviij. Qui altam fa
cit domum suā querit ruinam. Et Item su
bus est quasi lucerna que de nocte lucet et
in die vir apparet. Et humiliter ligna patri
da et quidaz h̄mes de nocte lucēt. sed de
die non. Sic superbi modo lucēt in tene
bris huius mūdi. sed in die iudicij qñ sol in
flicie apparebit quales sint apparebunt. q̄
tunc videbūtur in colore p̄p̄io Prover.
xij. Lucerna impiozū extinguetur. i. extin
cta monstrabitur.

Capitulum. lxxij.

Lacere dolorem et indi
gnationem conceptus ali
quando non est bonum.
Nam sicut dicit Greg.
Vulnera clausa plus cru
diant quia cum putredo
que intus seruet eiicitur
ad salutem dolor apitur.
Sic plerūq̄ nimis taciturni dum
nulla iniusta patiuntur. eo in amario
rum dolorem procedunt quo ea que susti
nent non loquuntur. Nam si illatas
molestias cor tranquille diceret a con
scientia dolor emanaret. Et Item tacere et
loqui debet homo pro tempore. Cuius exte
rius apparet in offijs Qui enim nāq̄ ape
ritur et clauditur Vñ ps. ori suo ostium pe
nit dicens. Donec die custodiā ori meo. et
ostij: cir cūstantie labijs meis. et quo aper
te docuit q̄ et per disciplinam lingua reti
neri debeat. et congruitate laraz quate

nus os discretus et cōgruo tpe vox ap̄t̄at.
et rursus tacitur vnitas claudat. Et Item q̄
ori suo silentij et locutionis discretionem
nō appōit ē sicut ciuitas sine muro Pro. u.
xxv. Sicut vrbs patens absq̄ murorum
ambitu. ita vir qui in loquendo pōt nō co
habere sp̄ritum suum. Glossa. Si murum
silentij non h̄z. patet inimicorum iaculis ci
uitas mentis. et dum per verba extra semet
ip̄am proicit apertam se aduersario ostē
dit. In periculo autem est ciuitas cui⁹ por
ta semp aperta est tempore guerre et in ter
ra inimicorū sita. Tales sunt illi apud quos
nullam est silentium. nullam secretaz nihil
celare vel abscondere sciunt quicquid audi
unt vel vident in publicum referunt. Lon
ga quos dicitur. Prover. xxv. Que vide
sint oculi tui ne proferas. in iurgia cito ne
proumpas ne forte emendare non possis.
cum de bonitate ueris amicū tuum. Et Item
ille est sicut molendinum sine exclusa qui
abundat verbis malis. sicut aqua ad mo
lendum Unde sicut molendinum submi
titur exclusa que fluxum aque retinet. qua
amota fortius currit q̄ ante. Sic amota
censura silentij maiozi impetu loquitur q̄
prius. Prover. vi. Qui dimittit aquaz
caput est iurgiorum. Aquam dimittit qui
se a fluxu verborum non restringit qui est
causa iurgiorū et discordie Eccl̄s. xv. Ne
des aque tue exitum nisi modicum. Et Item
est sicut nauis sine gubernaculo. que vadit
non quo vult. sed quo ventura ducit. Et Item
nauis i aqua cito submergitur nisi obstrua
tur. Sic homo qui os suum non restrin
git a verbis superfluis cito in peccata ca
dit Prover. xvij. Os lubricum opera
tur ruinam. Et Item est sicut equus sine
freno qui se impingit vbi non vult domi
nus eius Ita homo non gubernans lin
guam ad ruinam tendit. Eccl̄s. v. Lingua
impudentis subuersio ipsius est. Et Item
sicut ad portam domus vel castri maiozi cu
sodia apponenda est. quia qui habet por
tā de facili habet castrū. Sic ad portā oris
custodiā est ponenda Ps. Posui ori meo

custodiam. Proverb. xiii. Qui custodit os suum custodit etiam suam. qz mors et vita in membrum lingue. Et sic est sicut vas sine opculo qd immundum est et cito refigratur. Sic hō qui nō custodit linguā suā immundus est. Numeri. vii. Das qd nō habuerit opculū et ligaturā desup immundū erit. Capitulum. lxxv.

Sentatorū vel peccantium infirmitas habet quosdam pñosificationes idē spūalis mortis vel salutis future significationes ad modum infirmitatis corporalis. Sunt enim novem modi signorū saniratem vel mortem futuram infirmi significantium. quos p̄pocras in pñosificis cōmemorat et de quibz in eodem libro pertrahat. ad quos medicantē oportet attendere. tam corpales qz suo mō. etiam spūalem. Primum itaqz signum est fortitudo infirmi morbum facile tolerāris et hoc est signum bonum. Contrarium autem signum est debilitas suam morbus pati nequeuntia. Spirituālicr autem infirmat qz tentat mori at qd despat. Et igit qz peccet. si in adeo fortis remāct ut a bono ope nō cesset. signū est boni talis fortitudo infirmi. Si autem adeo fuerit egrī animus debilis ut cesset ab effectu bone operatiōis signum est mortis idē future damnatiōis. Secundū signum bonum est leuitas infirmi. facile se mouentis. Contrarium autem est grauitas infirmi inertem motum habētis. Cum enim hō interior aliqua tentatio ne afficiat. et adeo leuis est ut faciliter conuertatur. reparande salutis spes indicat. Si vō tanta est grauitas infirmi. ut obstinatus a peccato nequeat conuerti. signum finis est mali. Tertium est effigies membrorum que est sibi sano sūis. Contrarium vō est effigies sano dissūis. Hec effigies ē in interior boie compositio moruz et mentis. Exterior vō distributio actionū. Que est sibi sano sūis. qdū actiones sequuntur tractantur religiose mentis. Tunc vō nō est sibi sano sūis quando variatur per opa

peruerfitez. Quartum est sanitas mentis et facilis appetitus. Oppositum eius est perturbatio mentis. et difficilis appetitus. Et ne mentis esse dicat qui a rectitudine cōsiliū nō alienat. facile vō cibum appetit. qz verbum vite quod est cibis sic libenter audie. Qui vō ē turbate mentis et cuius appetitus ē difficilis si vbum vite. non appetit. si fastidiat necesse ē ut mortem p̄pocras dānatiōis incurrat. Quintum ē suauitas somni congruo tpe facti infirmum iuuantis. Contrariū vō est ei? malitia somni nō congruo tpe facti infirmum nocentis. Tempore congruo dormit qui dormit in nocte. i. qui mentis tranquille est in aduersitate in hac quiete deum somniat et bonū somnus infirmum iuuat. dormit vō non congruo tempore qz dormit in die. qui delectat in mandu piperitate. Sic enim somnus. qz magis placet. tanto magis infirmo nocet. Sextum ē suauitas spiritus. Oppositū eius angustia spūs. Suauitas spūs. i. andelitus ē sermo solatorius ut cum lenitate peccatē corripit fratē. Angustia vō spūs ē sermo durus de quo dicitur Eze. xxiij. Vos autē cū auertate imperabatis eis et cum potentia. Septimū ē q̄litas pulsus naturali similitantis. Contrariū vō eius in equalitas plural. ut mō sit magnus. modo paruus mō fortis modo debilis. Arteric. p̄cedunt a corde. Equalitas autē pulsus in arterijs est identitas vite procedens ex affectu cordis. Cum autē mēs in contrariū virtū vertitur. tunc per diuersos motus inq̄litas pulsus variat. et sic inq̄litas mentis designat periculum mortis. Octauū ē fortitudo virtutis in loco decoctionis. cōtrariū ei? debilitas virtutis in loco decoctionis. Primum decoctiois locus est stomachus. secundus ep̄r. tertius cetera mēbra. Cū. n. cibis anime decoquet in stomacho memorie p̄ recordationē. in calore ep̄r. p̄ oblectionē. in ceteris mēbris p̄ opationē. tūc fortitudo virtutis est in loco decoctiois. Si vō sequit debilitas virtutis signū ē mortis. Nonā ē laudabilis purgatio qz dicitur

Contrariū vō eius vituperabilis purgatio per sudorē. Sicut autē in quolibet infirmo aperiuntur corporis pori ut per sudorē sui purgatio morbi. Sic per cōfessionē peccati fit laudabilis purgatio animi. Laudat enim sudor medicus. si habetur in omnibus mēbris. Cū enī sudor a toto corpore exit cum mēbrorū fortitudine designat qd ē signū bonū. Similiter opz ut sudor cōfessionis fiat de peccato cuiuslibet opationis. Cū autē sudor fit tantum in quadam parte corporis ut in capite attingit ex mēbrorū debilitate. Morat igit p̄ egrū intellige alium p̄ caput interiores per liquas corpus actionum sequentium distributionem. per sudorem confessionē. Cum aliquis igitur intentionem suam laudat et hoc quod male gressu conscientis excusat creditur esse vituperabilis huius purgatio sudoris. Quia sudor cōfessionis poros non aperit quos cōfessio clausos per obstinationē stringit. Item nota a quod diabolus amplius tenet boiem de illo peccato ad quod nouit eū priorē. Sicut guerrator impugnat castruz et ille precipue parte vbi debilius ē. Greg. diabolus mores vniuersusqz cōspicit cui vicio sit propinquus et illa ponit ante faciem ad q̄ viderit facilis inclinari mentes. Sicut etiam venator ponit laqueos vbi cōfuerunt bestie frequēter ps. In via hac quae ambulanti absconderunt laqueum mihi. Abscondit enim diabolus peccati penā et ostēdit delectationē. et abscondit malū a diabolo sicut pedica sub folio Job. xxiij. Abscondita est in terra pedica eius et decipula eius sup semitam. Item sicut laqueus hō grano. et sicut venenum sub morsello habemus sub cibo. Ecdi. ii. Sicut pisces capiuntur bamo et sicut aues cōprehendū laqueo. sic capiuntur boies tpe malo. Item tenet diabolus plus fortes qz debiles. qz debiles forte tentari deus non pmittit. nā miles non mittit filium suum ad prelium quando paruulus est sed quādo fortis est et potest arma ferre. Item rex villas campestres ipugnare dedignatur et mouere exer-

citum contra eas. sed contra fortia castra. sic diabolus fortiores impugnat acrius. Vñ qñ guerrator aliquis vult terrā alicuius capere. primo impugnat ipsius fortis castrū quo rapto tota terra capitur. qz per illud impugnat dñm castrū et totā terram eius. Sic diabolus magis impugnat eos qz cōminēt in iustitia et fama. ut exemplo cor alii capiuntur. Unde. i. Regū dicit. qz totū pondus prelii versum est in saul. Et in libro Iudicum dicitur. qz philisti qui figurant demones acceperūt sanfonē qui interpretatur sol coram idē illuminans alios. et eratis oculis molere eum secerrunt. i. peccando circuire. Item plus tentat diabolus penitētes qz peccatores non penitētes. Nā penitētes sibi rebellant. qz peccatores ei obediunt. Sicut reges castrum sibi subditum vel sibi subditos non ipugnant. sed sibi cōtrarios et rebelles. Sic diabolus sibi rebelles magis impugnat. Sic. Hostis nosster quāto magis sibi rebellare nos cōspicit tanto amplius expugnare contendit. Iudith. xij. Ego nūqz nocui virum qui voluit seruire nabuchodonosor regi babilonis. populus autē tuus si non contempnisset me. non leuasset bastam meam contra eum. Item miles vel rex aliquis quando castrum amittit. nititur amicos requirere. et congregat exercitum magnum sicut fecit p̄barao ad persequendum filios israel fugientes ab eo. Erod. xiiii. Sic facit diabolus contra penitētes Ambrosius. Quotidianis experientis didicimus eos qui conuerti delibent tentari acrius a concupiscentia carnis. et virgeri grauius in operibus luti et lateris. qui egyptum egredi et p̄baronem fugere voluerunt. Ideo dicitur Iuce. xii. Quōcumqz immundus spiritus exierit ab homine conuerso. tunc dicit reuertar in domum meam vnde exiui. et vadit et assumit septem spiritus nequiores se. Isti septem spiritus sunt septem vitia quibus diabolus obfidet animam quasi rex cum exercitu suo. In quo exercitu superbia quasi vexillum portat ps. Posuerūt signa sua. Sic. Cui

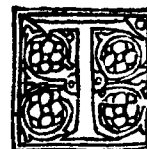
seno. Innum signum reproborum est supbia. et electorum humilitas quā cū quisq; habet in se aperte cognoscitur sub quo rege militat. Unusquisq; enim quendā turuū portat operis quo facile dignoscit sub cuius potestate seruat rectoris. Inuidia sagittas trahit detrahendo alijs. **Hiere. no. no.** Extenderunt linguam suam quasi arcum mendacij et non veritatis. lingua eorum dolum locuta est. **Fra** autē quasi funda lapides iactat ingeminans impropertā. **j. Re. xvi.** Semper maledicebat dauid mittēs lapides aduersus eum. sed ipse prius se percussit in capite cū alium in vestem **Eccli. xviiij.** Qui in alium mittit lapidem super caput eius cadit. **Accidia** fossatum euacuat ab aquis gratie. Spiritus enim tristis eruditat ossa **Iudith. xii.** **Dolofernes** fecit precludi aque ducum ne veniret in ciuitatem cordis ipsam letificans ps. **Fluminis** impetus letificat ciuitatem dei **Auaritia** fossata implet per terrenorum cumulationes **Dan. xi.** **Demet** rex aqualonis et compozabit aggerem. **diuiniarum** et capiet vrbes munitissimas. **Mulsi** videntur captiorem suam multum diligere et non cessant fossatum paupertatis implere diuitias cōgregando. **Eccli. viij.** **Multos** perdidit aurum et argentū **Luturia** ignē cōcupiscentie succendit. **Job. xxxi.** **Ignis** ē vsq; ad cōsumptionē deuorās et. **Sula** hñc ignē nutrit et accendit apponendo ligna cibarioz **Re. xiiij.** **Abuzardam** succendit domū dñi ps. in cenderunt igni sanctorum tuum. **Et** tentationibus cito capitur. qui non crepuit a se cogitationes carnales vel terrenas affectiones. Non enim diu potest teneri cassrum ubi non sunt homines fortes et debiles. **Unde** cum obsidentur castra extra mutantur paruuli et mulieres. q; non sūt vriles ad bellandum. Sic facere debes de corde tuo ne cogitationes pueriles et affectus molles intus retineas. **Mulieres** n. sunt cogitationes et affectiones circa carnalia versantes. **Unde** dicitur. **Naum. iij.** Ecce populus tuus mulieres in medio tui

Paruuli de castri cordis sunt affectiones terrenoz. **Paruulus** enim plus diligit pomum q; regnum. **Prover. i.** **vsq;** quo paruuli diligitis infantiam et stulti ea que sibi sunt nota capiunt. **Item** nota q; tentat et impugnat a diabolo dz orationi insistere. **vsq;** enim petere succursum a deo ille qui tentatur sicut faciunt obsessi in castris. **Unde** viri iabes miserunt ad saul pro hoc cursu. cum obsidisset eos **nas** ammonit qui interpretatur serpens. et significat diabolus. **Frequēs** n. orō vitiōz impugnatō nē extinguit. **Item** tentatio diaboli vincitur per humilitatem. **Re. n.** diaboli non capit pisciculos. **ibiles** ad modū scz retiu magnoz piscatoz. **Item** diabolus vadit per montes supbie. **ibiles** deo per valles humilitatis. **ideo** eos non inuenit. q; non vadunt per viā suā **Grego.** **Quotidie** tela tentationū accipimus et nos s; illū tela minimum. si affecti tribulationibus bñtia respondemus. **vsq;** humilitas sicut dicitur est antonio euadit oēs diaboli laqueos. **Item** nota q; tentator decipit aiam. sicut piscator murenuū. **Idē** q; serpens cum murecula colore volens eam sibi lo ad se uocat it ē a piscatoribus sibi lo uocatur et capitur. **Sibilus** ergo serpentis est delectatio carnis. **Sed** sibilus piscatoris et cōstis est ipsa tentatio carnis in q; tentator malignus aie ipsaz carnis delectationē ad imaginationē adducit et sue fraudulētie ei spēz abscondit. q; ad qd eā deducere finalit̄ debeat tētado nō ondat **Item** nota q; de permissit nō semp tentari vel tribulari hominem. sed quousq; sit purgatus et probatus sicut paterfamilias nō dimittit bladū in cāpo et vinū in vinca quousq; putridū sit. sed quousq; sit maturū. **Et** furnari nō dimittit panē in forno quousq; scz hburat. sed quousq; decoquitur. **Sic** de in tentatione vel tribulatione hominē nō omnino derelinquit. s; donec ipse purget vel pētur. **secūde Petri. ii.** **Non** dñs pius de tentatione eripere. **Item** tentationes vehemētes fatigāt et debilitāt animam rōnalem. sicut imbres pluuiales an

videntis debilitant isfrant et imbecille reddunt vindemiatū mustū. **Unde** bec fa sigatio repellēda est ab aia sicut debilitas hmoi remouet a musto. **Deic. n. i.** libro de vindemijs q; si pluuiabus imbibus multo supemietibus vuc in vinca adhuc extingentes. vel post vindemiā aplius q; oz ma dētā ex necessitate ipsas calcamib;. **Et** si videmiatū mustū ibecillias esse didiceris q; qdē docebit te gustus. qñ vinū i doliis mittit post priaz ebullitionē pscitū trāsfundat in alia doliā. **Manet. n. in** fūdo oē limosū pp grauedinem. et addat vinū aliud ad decē scz micretas cotule tres. **Quidā** autē melius facientes vinū coquunt quousq; vigesima pars eius fumatur immittētes pscitū contemimaz. **Paularin** de eo vsq; ad ignē dimittit vinū quousq; quinta eius fumatur. et eo posita vratur. **Habes** ergo multiplex remediū cōtra debilitatū vinum. **cōtra** lassatum vel tepctatum et tentationibus auz. **Primo** per transuasionē occupationem. quia varietas operis tedium tollit. **Secundo** per decoctionem. **sic** meditationē q; inflammat in nobis ipas amoris. ps. **In** meditatione mica erat dicit ignis. **Item** per gispi immisionēz a. per sacre doctrine studiū. quia sicut mediantē gispi scriptura imprimatur tabule. sic mediante studio scripture doctrina imprimatur anime. **Item** per vini cōsumptionem. **Nam** ignis cui vas cordis adberere debet est consideratio passiois chusti. **Ibi** enim ignis diuini amoris. maxime exarsit et ideo tepida corda et frigida maxime calefacit ps. **Ignis** a facie eius exarsit. **Et** hic ignis omnem accidiam consumit. et anie nouas vires addit. **Item** tentationis lāgoz repellitur sicut languoz perficit. **Dicit** enim sapientes de agricultura periti. q; si pscus languere et incipiat vangandus est et in de stercozandus. **Et** dicit **Dal. q;** stercozatio eius melior est et fecibus vini. quia ratio stercozatio valet etiam cōtra puinas **Alij** etiam dicunt. q; n. chor est stercozatio si irigetur cum aqua decoctionis. saba

rum. Similiter si homo languere in. **At** et tentatione luturie. oportet q; valetur. **i.** aliquo laborioso opere. vel obediētie one re exercituri. **Vel** quasi vanga terras scindens est penitentia carnem affligens. per quam languoz tentationis luturie optime repellitur a carne. **Si** autem languet ex tēratione superbie tunc debet stercozari. **Homo** autem superbus tunc stercozaf quando ei suus defectus et vilitas ad memoriam renocatur. **Ad** hoc etiam valet aq decoctionis fabarum. **Quid** enim sunt fabe nisi honores et dignitates mundane. q; vntro superbie implent mentem. sicut fabe ventrem. sed iste fabe aqua decoquunt q; scilicet in dignitatibus et honoribus post multiplici tribulatione replentur. **Unde** irigatio huius aque. **i.** consideratio tribulationis et inquietudinis dignitatis. et potestatis mundane expellit languorem per fici idest ambitionem et appetitum dominij. s; si animus languet et tentatio auaritie stercozetur et fecibus vini. **Quid** enim sunt feces vini nisi impuritates et vilitates mundi: quas dum animus prudenter attendit ea que mundi sunt velut stercoza contemnit. **fm** illud **Colloccū. iij.** **Omnia** derrimētum feci et arbitroz vt stercoza.

Capitulum. lxxv.

Empus presens concessū est homini ad mercedē. s; in futuro erit tempus domini ad iudicandus. **Ille** enim qui ludit ad decios facit auantagiū compari suo quando dat ei decios vt iactet. sicut vo luerit. **Sic** facit deus peccatori quando qñ decios dat ei tempus ad bene operandus modo decios habemus idest tempus **Se** neca. **Tempus** tantum nostruz est. sed post mortem non est nostrum. sed tunc accipiet vel habebit decios ipse scz christus. et iactabit contra nos decios ire. **i.** vocabit aduersum nos tempus ps. **Lum** accipero tempus ego iustitias iudicabo.

Capitulum. lxxvi.

Timor domini stabilis mentes sicut lapides suppositi ascribitur sive tegulis sup tecta custodiunt eas ne a vento moueantur. Sic timor dñi. vt dicitur Eccli. i. r. v. sup omnia se supponit. Et sicut ancora tenet nauem ne mergat ita timor tenet cor stabile ne piclatur. Grego. Ancora mentis est pondus timoris. Item timor introducit amorem vt Aug. dicit sicut seta introducit filum. Et sic intelligitur de timore seruilis. Seta nãq; sic filum inducit vt ipm pcedat sed cum ipso nõ pmaneat. Sic timor seruilis charitatis amorẽ pũit. sed amorẽ pũicte discedit. Jo. iiii.

Perfecta charitas foras mittit timorem

Capitulum. lxxvii.

Tribulatio pbat animũ. sic pomũ vel malũ immisũ vt pbat mustũ. Nã sicut dicitur in libro de vindemijs. Illi q; volunt pbat mustũ. an purum sit vel aqua mixtũ. malũ aliq; mittũt in vas melius. Vt est pĩrum. alij aut locustam alij cicadam z si supernatant purũ eũ. vinũ. si merguntur mixtũ est aq; Sicut animus sit verus vel fictus pbatũr et cursu vel illatione alicui rei aduerse vel stumeliose. q; tunc supnatate probat qñ sine ira tolleratur. Tunc vto submergitur. qñ cor per iram ingredit. Bre. Quisquis apud se lateat illata stumelia pbat. Item tribulatio probat animũ. sicut p contritiones pbatũr fortitudo sinapis. z p seruoies for nacia virt; vasis. Non cni est magnus si lucerna nõ extinguit vbi nõ e; vtr; vt pluuia sz magnũ e; lucrẽ cũ vtro tẽtãtis z ardẽ i aq; tribulãtis. Sap. vij. Inertigibile e; lumen illius. Cant. vij. Aque multe non poterunt extinguere charitatem. Item tribulatio quanto amarior tanto maiorẽ cõsolationem meretur. Nam quãto amarior res sunt berbe medicine tanto plus ponet de succaro vel de melle vt infirmus potio neni absorbeat. Sic est de cõsolatione z

tribulatione. Ps. Scdm multitudinem dolorum in corde meo. cõsolationes tue lenificauerunt animam meam. Item tribulatio ad bonum compellit z etiam festinare facit. Nam qñ aliquis pastor vel alius pocum suum vel outem ducit ad pscua vel ad forum z non vult eum sequi ligat fune vel vga percudit. z ita inuitum ducit. Sic dñs ligat nos infirmitatib; z alios defectibus. qui aliter eum nolimus sequi. Vñ dicitur 2 sec. xi. In funiculis ad te habam eos in vinculis charitatis. Item paflores peccora sua sequẽtib; hostibus ad loca munita fugere vel outem compellunt. Sic nos de tribulationibus z infirmitatibus ad celestem patriam intrare compellunt. Luce. xv. Compelle intrare. Blosa Qui aduersi tantibus fracti ad amorem dei redeunt compelluntur intrare. Item sicut homo percutit equum vel asinum suum vt ad viam redeat vel vt cit; vadat. sic de; vtget nos tribulationibus. 3sa. xxvij. Domine in angustia requisierunt te. Ps. Imple facies eorũ ignominia z queret nomen tuũ dñe. Et ideo Multiplacate sunt infirmitates eorũ. postea accelerauerunt. Item tribulatio sanctum dominum pbat. Nam kerum calidũ d; malleari. non frigidũ. Sic sancti amore dei successi dñt tribulationibus pbari. Sicut enim ferrum calidũ dñtenditur dilatatur. sed frigidum frangitur. Sic boni ex tribulationibus crescunt mali vto deficiunt. Item portus lute; vacu; ad ignem crepat z magnum sonitum redit. sed plenus non. Ita homo a grã vacu; per impatientia; crepat tribulãtis. Eccli. xxvij. Vasa figuli pbat fornar. z domines in suos tentatis tribulãtis. Item tribulatio lari permittit de; sanctos suos z quãq; nõ cito liberat eos a penis presentibus. sicut pater non liberat filium suum a manu medici cirurgici vel mgrĩ licet videat eum affligi. quia scit sibi prodesse in futurũ. Sic deus suos nõ liberat a tormentis. Non enim liberat petrum a cruce. vel paulum ab eis se. 2eb. xi. Alij autem dissentit sunt. Et

postea sequitur. vt meliorem inuenirent refectionem. Item pater filium ab ictibus in torcamento non liberat. etiam si videt eum graues ictus suslinere vt laudem patiendo acquirat. Sed si videat eum in periculo non possit suslinere quin ipsum adiuuet. Similiter etiam deas amicos suos suslinet affligi in pñti. vt laudem z gloriam celestis patrie acquirant. Sed si in pñti anime eos videat eos liberat. Ideo de no Job exposuit periculo corporis zc. Sed dicit diabolo verum tñ siam illius serua. Ps. Adiutor. in oportunitatibus in tribulatione. Tunc enim oportunitas est euz agitur de periculo anime. Item tribulatio iustos purgat. Mulier enim bonos pannos sepe lauat. sed viles z veteres putrescere permittit. Sic de; iustos flagellat in pñti. sed peccatores putrescere permittit in peccatis Apo. ad Hebr. xij. Flagellat omnes filium quem recipit. Item tribulatio est cyphus z calix domini vnde potat amicos suos. Vnde sicut non irascitur homo si ret faceret eum sedere iuxta se vt de cypho suo potaret. Sic etiam non d; irasci de tribulatione. Mate. xx. Calicem quidem meũ bibetis. Item tribulatio z pena vitiorũ est in vita ista q; in alia. Nam tam diu est moneta vilis ad lucrãdam q; diu est in cursu. modo moneta tribulationis z penitentie est in cursu. quia vna denariata in isto seculo valet centũ in alio seculo Vñ d; Ezechiel. iij. Diem pro anno dedit tibi.

Capitulum. lxxviii.

Vana gloria filis est molendi no ad verum qd sine vento non molit. z est sicut cameledõ qui ex vento pascitur z viuit. 2 sec. xxi. Estrai; pascit ventum zc. Et est etiam sicut nauis que sine vento non currit. Vnde merito dicit Job. xvi. Collet eum ventus vrens. Et nota q; vana gloria iusticia est z semetip mala quã diabolus feminat in agro cordis inter fruges bonorum operum vt destruantur. Et sicut ex vno grano mali seminis nascuntur

multa sic ex ipsa vana gloria nascuntur multa vitia. Vnde fm Grego. Vnãis gloria generat septem filias. Vnarum prima est inobediencia. quia vana gloria in nullo vult videri inferior quod fieret si faceret mandatu. Secũda e; pretentio. quia vult vincere cum clamore z per hoc apparere. Tertia est iactantia qua q; enarrat bona sua vt laudabilis appareat. Quarta est hypocrisis qua querit hominibus et ex terioribus apparere. Quinta est pertinacia. qua factum suum malum vel dictũ defendit. ne errasse videatur. Sexta est discordia. qua contra omne dictum assumit contrarium propter vanam gloriam. Septima est nouitatum presumptio. qua quis noua vel dicit vel inuenit vt laudetur.

Capitulum. lxxix.

Verba dei assument sagittis. quia fm Grego. Eo q; durius ferunt male viuentium corda transigunt. Vnde redemptori nostro de his sagittis a Ps. dicitur Sagitte tue acute. populi sub te cadent. Item verbum dei assumentur gladio. quia penetrat cor. sicut gladius penetrat corpus. Aposto. ad Hebr. iij. Vniuersus est sermo dei z efficitur. z penetrabilior omni gladio ancipiti. Et nota q; eandem vim habet gladius in manu debilis vel fortis parui vel magni. sed non cumdem effectum cum fortiter vel debiliter pcutit. Sic z verbum dei in ore predicantũ. Item verbum dei purgat sicut medicina lauat sicut aqua. z secũdat sicut pluuia. Nam sicut medicina purgat a corruptis z superfluis humoribus. Sic verbum. dei a prauis. z superfluis affectionibus. z idã animam sanat. Sap. xvi. Neq; verba neq; malagma sanant eos sed sermo tuus dñe qui sanat omnia. Item sicut aqua lauat z mundat vestem sic verbum dei mentes Job. xiiii. Vos mundi estis. propter sermone quem locutus sum; vobis. Sed nota q; cribrum si ponatur in aqua statim impletur. sed cum extrahitur. nihil intus rema

ner. **S**icut multi sunt in sermone qui dicitur au-
diunt pleni sunt aqua compunctionis et
deuotionis. sed cum recesserint vacui remanent.
et auditorum memoriam non habent. **Eccli. xxi.** Cor
satum quasi vas contractum omnino sapientiam non
tenebit. Sed nihilominus attende quod vas cui aqua
infunditur licet aquam non retineat. est tamen mundus
quod si non infunderetur. Sic ille qui frequenter
audit verbum dei quod ille qui non audit. **Item**
mulier cum in speculo sordes aspicit aqua
abluit. Sic verbum dei ad modum speculi
maculas cordis ostendit et dat aquam gratie
ad lauandum. **Prout. xii.** Doctrina bona
dabit gratiam. **Item** verbum dei secundum
animam sicut pluuia terram. **Deut. xxxii.**
Concresecat sicut pluuia doctrina mea. **Pla-**
uis enim facit exire de terra vermes huius-
modi et herbas germinare. Sic verbum dei
peccata ab homine facit extra et bonum pro
positum germinare. **Leui. xvi.** Dabo vo-
bis pluuia spiritibus suis et agri gignent ger-
men suum. **Item** verbum dei mundat
et purificat affectum sicut manipulus coriandri
purificat oleum. **Dicit etiam** Palladius
us quod si animal in oleum ceciderit et oleum
putredine ac nidore viciauerit iubent greci
coriandri manipulum in olei metreta sus-
pendi atque ita pauca diebus manere. et si ni-
hil de nidore dimiserit mutandum esse co-
riandrum donec superetur hoc vitium. Tunc
quippe animal in oleum incidit quasi carnalis
tentatio in cor deuotum incurrit: quod putre-
dine viciatur quasi delectatione polluitur. **Sed**
quid per manipulum coriandri nisi studium
significatur diuini verbi. **Coriandrus** quippe
ambrosius dicitur esse contrarius: quod nimirum
diuini eloquii peccatoribus est aduersus.
Manipulus autem dicitur de eo quod manu capiatur.
Verbi coriandrum ad manipulum ducit quasi
verbi diuini studium ad opus ordinatum. **Ad**
manipulum ergo coriandri id est studium diuini
verbi corruptione animalis ab oleo abstrahitur.
quod delectatione tentationis carnalis ab auro
repellit. **Verbi** Micro. Anna scientiam scri-
pturarum et carnis vitia non amabis.

Capitulum lxxv.

Verba et motus peccatorum et
carnalium hominum displicent in
suis. sicut displicet gustus cibi
insulsus. **Verbi** Job. v. Nun-
quid comedi poterit inulsum
quod non est sale conditum. Verba quippe mo-
tusque carnalium quasi cibaria se nostris mem-
bris ingerunt. ut in delectationis ventrera
plantur sed electus quisque insulsa non come-
dit. quod prauorum dicta factaque diiudicans ab
ore cordis repellit. **Paulus** enim ad eum
mentium insulsa inferri prohibuit. cum disci-
pulis dixit. **Colo. iiii.** Sermo vestri spiritus
sicut sale conditum. **Et** **Ps.** quare verba reprobo-
rum in cordis ore insulsa rapiebat et di-
cebat. **Narrauerunt** enim mihi iniqui fabulato-
res. sed non ut ler tua. Sepe autem verba
carnalium dum importune se nostris auri-
bus ingerunt in corde bellum tentationis
gignunt. **Et** quis hec ratio repulsum et lin-
gua reprehendat cum labore in intus vin-
atur quod foris cum aurozitate iudicatur.
Vnde necessarium est quod nec ad aures ve-
niat quod mens a cogitationis auditu vigi-
lans repellat. **Sacri** tamen viri qui ad eter-
nam vitam desiderio anhelant in tanta se stridite
vite subleuant ut audire iam que mundi sunt
grauis sibi ac deprimens pondus credant.
Valde namque insolens ac intolerabile est
amant quicquid illud non sonat quod intus
amant sicut **Bregorius** dicit.

Capitulum lxxvi.

Virginitas assilatur lampadi
quod sicut lapas fracta non re-
paratur sic virginitas amissa
non recuperatur. **Nam** si quis
amiserit virginitatem suam
si totum mundum daret plenum auro non re-
cuperaret eam. **Amos. v.** Virgo israel pie-
ta est in terram suam non est qui suscitet eam.
Item virginitas sine charitate et gratia est
sicut lampas sine oleo. **Berni.** Subtrahe
oleum lampas non lucet. tolle charitatem
castitas non placet. **Item** virginitas cor-
poris plena secularis desiderii filis est la-

trine bini officium deauratum. et lampadi
integre plene stercore. **Et** etiam filis est se-
polaro et sterore exteri ornato. **Matth. xliii.**
De vobis hypocrite qui filis estis sepul-
cris dealbatis. **Item** virgines dicit esse so-
larie et paude non aulaces vel domesti-
ce animalis enim siluestria pulchritudinem habet
palem quam domestica. et onager siluestris quam
domesticus. **Sicut** etiam virgines solitarie
pauiores esse solent quam assabiles. **Nam** sa-
mularitas et assabiltas viam ad luxuriam
preparat.

Capitulum lxxvii.

Virtutes sanctorum vnguentum assi-
milant. **Sicut** enim vnguenta re-
dolere lanam nesciunt nisi ymo-
ra. et sicut aromatata odore suum
nisi cum incendantur expandunt.
ita sancti viri omne quod virtutes redolent
in tribulationibus innotescunt. sicut **Bre-**
dicit. **Item** virtutes assimilantur liquori
bus sicut vino oleo et melli. **Omne** enim
vinum in medio suo vasis medium est. et ole-
um in superficie. sed mel est melius in fundo.
Et ideo ut dicitur scriptura. cum sit vinum transua-
satis quod est in summo vel in fundo tunc bibat
medium aut referuet. **Vinc** est quod ad pro-
loco ppnant amicus suis triplex vinus de
vino vale dando eis de supremo medio et
infimo. **Sicut** ergo inter liquores aliquis
diligit locum supremum. aliquis medium.
aliquis infimum. **Sic** etiam inter virtutes supremum quod
rit charitas. infimum petit humilitas. medium
aut tenet quilibet virtus moralis. de qua **Psalmus** di-
cit. **Ps.** et hic electus in medietate consistens.

Capitulum lxxviii.

Vite presentis ac future statum si-
gurat. **Et** in tabernaculo et te-
plo veteris testamenti. **Nam**
p tabernaculum quod erat muta-
bile figurabat statum mutabilis
presentis vite. **Ver** templum vero quod erat firmum et co-
stante figurabat stabilitas vite future que est
olmo inuariabilis. **Et** pro hoc in edificatione
templi dicitur quod non est auditus sonitus mallei vel se-
cie. **Ad** signandum quod omnis perturbatio tumultus

tus longe est a statu futuro. **Alig** tamen dicitur quod p
tabernaculum figurabat status veteris legis.
Ver templum autem a salomone constructum
status legis noue. **Vnde** ad constructionem
tabernaculi soli iudei sunt operati. **Ad** edifi-
cationem vero templi operati sunt etiam gen-
tiles. **scilicet** tyrii et sidonii.

Capitulum lxxviiii.

Vita hominis corporalis assilatur re-
le pp tris. **Primo** rone co-
ntentionis. quod sic tela pterit
filis ita vita hominis diebus p-
ficiat. **Sed** quod augmentum percipit
eo ad ictum tendit. **Nam**
ita pcepta pterent futura deplacantur. et
de vniuerso vite spacio tanto sunt pauciora que
poluuntur quam multa sunt que transierunt. **Job. vii.** Di-
es mei veloci transierunt quasi a terete tela sue-
cidit. **Secundo** rone inerdiois. **Tela** quippe in-
fracta supraque ligata duobus lignis inectit ve-
terat. **Sed** quo inferri terra inuoluit. eo supi-
us terreda deplacat. ut vni se ad augmentum
multiplicat. inde fit minimum quod restat. **Sic**
nimirum vite nre ipse et tractata quasi inferius
voluimus et vetera quasi supiora deplacamus
quod quo plius fuerit pterita. eo minus est incipiunt fu-
tura. **Tertio** rone succidit. **Tela** enim breui
tpe terit. et ideo cito succidit. **Sic** homo breui vi-
uens tpe cito morit. **Isa. xxxviii.** Precisa est
velut a terente vita mea. **Ver** **Bre** dicit quod
tela tarditate puectur vita autem pnis morata
defectur non habet in illa namque cum laboratis ma-
nus figurat aduentum termini elongatum. **In**
ista vero quo tpe desinens indefinenter psumi-
mus. ad finem nri itineris etiam quiescendo
peruenimus. et per cursum nri transitus etiam
dormientes imus. **Electi** ergo quod pntis vite
momenta decurrere sub festinatione aspiciunt
nequaquam in hoc mobilitatis itinere cor-
dis intentionem figurat sicut dicit **Bre**go.

Capitulum lxxv.

Vita humana spiritualis assilatur mili-
tic. **Primo** pro pugne necessi-
tate. quadiu. **Nam** hac vita pntis
homo tenet pugnare necesse est
cum. **Primo** pro diaboli malignitatem

Job. vij. fm vna lram dicit Tentatio est vita hois sup terra. Bre. Quid tenetioris noie nisi pugna p malignos spūs expūit. Ergo vita hois tēatio ē. qz dū p malignoz spūritū insidias vigilat l belloz punctu pculdubio desudat. C Secundo bz pugnare p ppiā ifirmitatē. Spōre qp pe a statu conditiōis lapsus corruptionis sue putredini subditus. dum sibi ex seipso molestias gignit in qdā pugna varietatis existit. Vnde nūc r si ad sūma appetenda r etiam psequēda se erigit mutabilitatis lubricam impulsu pūmus ad semetipsam cedit. vult in cōtēplatiōe stare s; nō valet cōgitationis egressū figere nisi sed ifirmitas sue lapsibus cneruat. Qui nimirum mirabilitatis sue onera. qz volēs expētit nolens portat. Quietus homo carnē possidere potuit si bene ab auctore conditus possiderē voluisset. Cūqz se erigere vna p ditorē studuit in semetipso proximus carnis cōtumelias inenit. S; qz cuz culpa simul ab origine etiam pena propagatur. inserto in firmitatis vitio nascitur. r quasi cū hoste deducimur. quē cū labore superemus. Ipsa ergo hois vita pugna ē. cui ex semetipsa nascit vī pīmas. C Tertio bz pugnare p vitio rū nascitū pperitatē. qz scz penitētis aia semp in pugna ē. qz r si semp ex virtute succidit qd ex ifirmitate generat semp tū ex ifirmitate generat qd ex virtute succidat. Nā r si ā ab imigratis pperatione pscitur. in ipsis tū bonis opibus mō malozum mēoria. mō seductionis caligine tentatiōis sue interruptione fustat. Alius nāqz a luxuria iā carnē refrenat. sed tū adhuc luxurie fantasmata tolerat. quia qui volēs fecit bo rā etiā inuitus meminit. r penam sustinet qd voluptatem putauit. Quia vō ad deū iam culpam retrahi meruit. ventrez mire rigore abstinentie constringit. vultusqz ex abstinentia pallefcit. Cūqz palloz in facie aspicitur veneranda ab hominibz vita laudatur morqz inanis gloriā abstinentis aiaz cum verbis fauoris concutit quā concussa mens dum subijcere non valet cū per quē

venerat tergere a facie pallozem querit. scilicet qz sit vt ifirmitatis ncribus ligata aut pallozem abstinentie fugiens itez per alimētā subdi luxurie mēuat. aut impulsuz luxurie p abstinentiā superas pallozem suum inani glorie militare pertimefcit. Alius lapsus superbie superans toto iam desiderio statū humilitatis apprehendit. Cūqz superbie quosdā vsqz ad oppressiones innocentū erumpere conspiciat postponere aliquantulum cogitū qd deccit. vni rectitudinis exerit r prauis non mansuetudine sed auctoritate contradicit. Vnde plerūqz fit vt aut per humilitatis studiū recentudinis zelum deserat aut zelo recentudinis turbet humilitatis studiū quod tenebat. Cūqz seruari simul r zeli auctoritas r pposita humilitas non possit. fibimetipso bō ex perturbatione incognitus redditur: ita vt vehemēter ambigat ne apud seductozū animum aut superbia se auctoritate zeli in sinet aut torpor pavidus humilitatem fingat. Alius quanta fit fallacie culpa. r fidei virtus considerans. arcem veritatis eligēs decernit vt ex ore tam falsus sermo non pdeat. scilicet qz funditus a mendacij transgressione disinguar. Sed fit plerūqz vt dum verum dicitur vita proximi grauetur. Cūqz ingerere alteri lesionem metuit ad hoc quod dudum presserat fallacie vitium quasi ex studio pietatis redit. sicqz fit vt si malitia mentem non teneat. in eo tamē veritatis iudicium vmbra mendacii obscurat. Vnde r sepe quia per cōtactum quilqz conticere nō valet. aut falsū dicens suā mentē trucidat. aut verū loquēs proximi vitā grauat. Alius amore conditoris excitatus a terrenis cogitationibus mentem curat assidua oratione suspendere. atqz hanc in secreta quietis intime securitate collocare. Sed in ipso sue orationis ascensu dum eluare animum ab infimis nititur. infirmorum fantasmatibus reuerberatur atqz ad intuum lucem mentis oculus tenditur sed ex corporeo vsu surgentibus terrenoz imaginibz obscurat. Vn fit plerūqz vt in-

videntis animus ipsa sua infirmitate fatigatus. aut orationē deserens. desidia torpor. aut si dū in orationē permanerit apertus oculos obortoz imaginum caligo delectat. Propter q omnia recte dicit. qz mīhi sic sine tentatio est vita hominis super terra. C Secūdo vita hois assiat militie p pūmte r aritrat. Quia scz mens humana ipsis hois spūalibz armis quibz se defendere nititur impugnatur. Vnde fit vt si hois carat pigrescendo superetur. Et rursus si r illa sumat cūdem ipsis vulneretur. nāqz tūc ille ab eruditione diuine legis alienus ignorantia sua deprimitur. ne quid obrinetē salutis operetur. Sibi diuine legis scientiā peditus dum sibi pte alijs gaudet in lectum suppetere. qz priuato gaudio exultat pcepti intellectū se mētra dissipat r ide iudicio ceteris deterior exhibet. vnde ceteris ad tempus clarior ostenditur. Vnde qz vitū dōna nō subleuant etiam via simplici recentudinis declinat r velut extraneū se a celesti munere deputans. isti eo fecerit? pena agit. quo superni doni sublimitia mētra non percipit. Illi vō pphetic spūs replens ad psciam subleuat. eius ventura qz si iā psciam ostendit. Sed dum sepe r in multis sup temētum tollitur. vt futura ve racter contempletur. mens in sui confidētiam deducta eum qui haberi non semper pōt semper sibi adesse pphetic spū estimat. cūqz omne quod senserit ppheticā putat. Et qz sibi hanc r cum non bz retribuit. r iniquitū haberi potuit amittit. Sic qz fit vt de post alioz merita tristis redeat. vī estimatiōe oium letus preibat. Adilita ergo sine tentatio ē vita hois sup terrā qz aut aliena a virtutibus ad celeste pūmte fugere nō valet. aut vitata donis spūalibz vīqz dicit. et occasio virtutū ruit. C Tertio vita hūana etiā corporea assimilaf militie pp deficientie velocitatē. Nā p militie r hūmā ad finē quondie tendit. cūqz per ordiē muline locus. crescat. tota mētra simul boi desit. Adilitia ergo ē vita hois. super terra. Quia dū vniūqz ad vitē pūmte r

p tempozū augmētū tendit. augmētū vitā vinere desinit Dies ippe expectant vt veniūt. sed cum ad augmētū vite veniūt iaz ab augmēto vite subtrahunt. Quia r trineratīs gressus dum in atrociora pscit qd restat iter deccit. Vita ergo nostra milita est. qz quāto ad augmētā ducit eo vt nō fit finitur. C Tertio vita nostra assimilatur stuppe Ecclī. Propter stuppe collectio sinagoga pterētūm. Primo pp vsū. Sicut enim ex stappa fila grossa. inequalia. debilia. r nodis plena. Talia autē sunt opa peccatorum. scz grossa pp defectum prudentie. Inequalia pp defectū iustitie. debilia pp defectum constantie siue fortitudinis. r nodosa. meribus voluptatum plena pp defectū tēpōrantie. C Secūdo pp siccam. Est. nāqz stappa multa sicca. r ideo cito arripit flammā. r cito vertit in sawillā. Sic mēs peccatoris cū sit sicca ab humore gratie cito ista maī a tēratide r pū delectatione s; cito vōfcit delectatio opis. qz tādē vertit in sawillā. iā cruciatū ignis. C Tertio propi sumū. quia sumus stuppe dum extinguitur amarus r tenebrosus inuenit. oculis nociuus. r naribus feridus Sumus ergo stuppe est delectatio culpe. que extinguitur cum opus peccati finitur. r tunc relinquit in conscientia amaritudinem in anima tenebrostatem. oculis intuentium nocet per malam edificationem r naribus p infamie fetorem.

Capitulum lxxvi. Vita sunt prius extirpanda. r post inferendū virtutes. Nāqz si campos sentes arator vomeris scissione non eruit. terra accepta femina in segetem non producit. Et si putredinem medicus vulneris vel victris apertioe non eicit nequa qz in loco putredinis sana caro conualefcit. C Itē vitia etiā per penitentiā vel emendationem purgata aliquid post se notam vel virtutum debilitatem seu ad peccatū pronitatē relinquit. sicut etiam post sanationē vulneris remanet cicatrix Symd ergo ille quē dominus a lepra mundauit

etiam est emundatione semp vocabatur symon leprosus et sicut qui vulnera in pede etiam post sanatione vulneris claudicat. Sic etiam post visiozum consuetoz correptionem remanet pronitas quedam et de biliras.

Capitulum lxxvii:

Mitas spualis assimilatur vitari rex copozaliu. Est. n. in rebus copozalibus triplex scz artificialis naturalis et socialis Artificialis quidem est et

partium integritate: sicut est vna domus constans ex multis partibus. quaz nulli per se domus dicitur. omnes No infime vntate stituant domum vna. Vnde boeus. Vna est induritu in se ab alijs aut diuisu. Et talis res qz dia est vna est. vñ si diuidatur non est. Sicut patet in cultello. qui vnus est et manubrio et ferro. Vnde si feru a manubrio separatur iam non est cultellus sed duo frustra. Nec vnitas spiritualiter debet esse in boie respectu sui quo ad mentis integritatem Cordis. n. diuisio signum est mortis Nec. xi. diuisu e cor eozu. ppte rea interierunt. Vñ aia q diuidit affectio. nes suas circa multa est sicut candela que tot pictibus adhefit q auulsa cera sua vitium lignum remansit in ea. Vnde. de anima sancta dicitur Lanti. vi. Vna est columna nica. Secuda e vnitas naturalis sic anime et copozis in vna persona. et pluriu consanguineoz in vna paritela. et talis vnitas competit homini respectu dei. Cor. vi. Qui adhaeret deo scz per fidem et ebaritate vnus spūs est cum eo. Et nota q in homine caro vnitas spiritui suscipit ab eo multa bona. scz vita motum sensum et hmoi. Et similiter pauper dō sanguinitate diu crus diuini suscipit ab eo multa bona vnde multum appetit pauper nobilis matrimonio nium mulieris dinitis pp bonozum communicationem. Ergo multo magis appetenda est vnitas ebaritatis cum deo qui e summū bonum. a quo est omne datū optatum et omne donum perfectum. Vnde

aia et ebaritatis coniunctione assequitur communionem multozum et magnozum bonozum: Sap. viii. Sciens quoniam mecum communicabit de bonis et Sap. vii. Venerūt mihi omnia bōa te. Tertia e vnitas socialis sicut multozum mercatorū i vna societate. Sic d3 bō in ebaritate vnū et sociari proximo ad lucrum. vix eternita vt posset dici Ecce qz bonum et qz iocundū habitare fratres in vnum. Nam ergo vnitatem facit vinculum ebaritatis ad proximum sine qua mutus par aut spualis gra nō conseruatur. sed effunditur et euacuat. sicut vinum de dolio sine vitulo. Et nota qz hcc vnitas et vinculum ebaritatis multorum congregatorum in vnum valet ad mēta. Primo quidem ad laborandum. Nam sicut homo debilis fortiori sociatus potest seu trahit qz per se solus trahere vel portare non posset sic est vñ homo alteri i ebaritate vnus Eph. iiii. Supportantes inuicem in ebaritate. Item valet ad inflammandum. Vigna enim pariter cōgregata maiorem ignem faciunt Eccles. iiii. Vnus quō calefit. Item valet ad imperādum quia multi rogantes facilius exaudiuntur sic abbas facilius audit cōuētū qñ simul aliquid petunt. Et similiter qñ oēs ciues alicuius regni aliquid petunt a rege non b facili negat eis. Et vñ denari? min? bon? recipitur alqñ cum multis bonis. qui per se refutaretur. Sic pecces vnus admittit rōne alteri? j. Petri. iij. Omnes vanimes in oratione estote. Item valet ad pugnadū. Nam quotiens filii israhel cōgregati fuerunt. victores. extiterunt. dispersi No victi sunt. Pugna enim vnanimiter aggressa victoriam parit. sicut cauda equi diuidē do pilū a pilo facilius potest rūpi. sed nō si mul accepta Eccles. iiii. Si quispiam prus fuerit vni duo resistunt ei. Dicitur qz saladinus cum mozeretur vocauit filios suos. et iussit vt singuli afferrent virgas. quas diuisas de facili frangerunt. sed simul iunctas frangere non poterunt. Et dixit eis: Sic sili si sitis vnum iocet vos et vnitates: si

poteris vinci nec frangi. sed si diuisi et separati vincemini. Item valet ad supponendū. Vnus enim est sarcina quācuqz debili qñ iuuat a pluribus. sicut patet in aruis qñ transeunt aquas. quozum vnus sustentat caput alterius. et membra etiam copozis inuicē se supportant Roma. xii. Vnus corpus vnus in christo. singuli atqz alterius membra. Item ad securandū. Miles enim non est securus extra castrum. nec obsefus extra castrum. Sic et fidelis extra cōgregationem bonozum Item valet ad cōgandū. Nullius rei sine socio iocunda est possessio. Apd enim plurium florum humorum in vnum congregat vt mellificet. Vnde in vita eterna vere erit perfecta vnitas et perfecta iocunditas. Nam ibi erit vna vox letantium vnus ardeoz cordum amor perfectus et vn? omnium spiritus Joban. xvij. vt sint vnus sicut et nos vnum sumus.

Capitulum lxxviii:

Mitis spualis gratie quoz signis ostenditur. cum est interius in corde. Et primum est si mandata dei seruat. Item. n. x. lignū oleo vncta igni facilis accēdit et vit. i. Jo. ii. Vnctionem quā accepistis maneat in vobis. que. sed obseruanda dei mandata cor implet et inflamat. Et bōm e si vinculu diaboli. i. peccatū totaliter euadit. Pugil. n. bene victus non vna a socio tenet. Eccles. xlviii. Qui vnus reges ad penitentiam. Tertiu est si lucide de rebus iudicat. Res enim vncta lucidior est. Sic anima gratia vncta clare ac lucide et vere iudicat de mundanis. i. Job. i. Vos vnctionem habetis a sancto. Vbi glofa. non est necesse vt doceamini. sed vnctio docet vos qz scz tenenda sunt. et que non. Quarrum est si onera tribulationū et infirmitatum et pnie et hmoi patienter et sine murmure portat. Quadriga enim si e hmoi currit sine fridore Eccles. xxxviii. In his curans mitrigabit dolorem. Vnctio faciet pigmenta suauitatis. et vn

ctiones faciet sanitatis. Sed nota q vnctum locum inuadunt musce et inquinant. Sic demones illos quos viderint habere gratiam nitentur inquinare prauis cogitationibus. Eccles. x. Dulce morientes. iam munde cogitationes perdit suauitatem vnquenti. i. bonozum operum meritum vel deuotionem orationis.

Capitulum lxxix:

Munitati pprie maxime cōsueuerūt inuici boies astuti et religiosi vel plati. Nam pellicus quanto est subtilior tato e diffacilior ad excoriandū. Sic qz plus hnt de subtilitate ingenii vel religiois facilius excoriantur ppria volūitate. Item caput anialis difficilius excoriant qz alia membra. Per caput vbi magis vident fetus copozis qz in alio membris significatur prelati et illi qui plus vident habere discretionis. Tales difficilius excoriantur a ppria voluntate qz simplices. eo q in multa sapientia multa sit indignatio. Item anguilla pellem lubricam h3. et vix teneri potest et excoriantur. Sic multi ita lubrici et mobiles sunt qz pelle proprie voluntatis excoriant non possunt. semp rōnes ad excusandū vel contradicendum habentes. De sunt pelles contradictionis quibus vniunt dñs per Abac. iiii. dicens. Turbabitur pellex terre madian scz in presenti seculo vel i futuro iudicio.

Capitulum xc.

Surarius qdū detinet alienū bonū ipse a diabolo detinet. Das. n. plenus aqua in fundo firmius retinetur. et hoc non esset nisi aqua i se teneret. et tā diu tenebitur qdū aqua stinebit. Sic qui tenet alienam rector ipse a diabolo. Item visurarius quod per vsuras extorquet super seipsum accipit id est super animam suam. et dum pignus accipit a proximo animam suam impignerat diabolo. Vnde quicquid de visurario lucro et

penam super seipsum expendit. Et ideo sicut est animalis emptus a carnificibus que ad occidendam impinguntur. pro quibus quod quid carnifer expendit super ea expendit. **Adiere. xij.** Gregem eos tanquam gregem ad victimas. et sanctifica eos in die occisionis. **Separata costata que solent immolari.**

Capitulum. xci.

Quibus assimilatur statere. **Quia ut Grego. dicit Ad pe-** sandam vitam nostre meritum venit ac secum iustitiam simul et misericordiam detulit. sed misericordie lance preponderas culpas nostras paciendo levavit. In manu etenim patris si statera miri libraminis factus hinc m calamitatem nostram et illinc peccata suspendit. Sed gravis ponderis calamitatem moriendo innotuit. et apud misericordiam suam deus leve esse peccata relaxando monstravit. **q** hoc primum gratie contulit quod penam nostram nobis cognoscibilem fecit. **Na** quanta pena nostris deberetur peccatis. et penam et mortem apparuit ipsius redemptoris. **Item** christus figuratus est in lege veteri per illa que stinebantur in tabernaculo moysi. **Ips**e enim figurabat per ea que erant in tabernaculo interiori. **p** propiciatorium. quod ipse est propiciatio pro peccatis nostris. **ut dicitur. i. Jo. ij.** Et conuenit **h** propiciatorium a cherubin portabatur. quod de ipso scriptum est **Adorent eum omnes angeli eius Ps.** **Qui** sedes super cherubin etc. **Ips**e etiam figurabat per arcam. quod sicut arcaerat constructa de lignis sethim. ita corpus christi de membris purissimis constabat. **Erat** autem deaurata. quod christus fuit plenus sapientia et charitate que auro signantur. **Iura** arcam autem vna aurea erat. **i.** anima huius manna. **omnem** plenitudinem deitatis. **Erat** etiam in arca virga. **i.** potestas sacer-

dotalia. quia ipse factus est sacerdos eternus. **Erant** etiam ibi tabule testamenti ad designandum quod ipse christus est legislator. **Et** christus figurabatur per ea que erant in tabernaculo exteriori. **s**ed per candelabrum. quia ipse dixit. **Ego** sum lux mundi. **Et** septem lucernas septem dona spiritus sancti notantur que fuerunt in eo. **Ips**e etiam figurabatur per mensam. quia ipse est spiritualis cibus secundum illud **Job. v.** **Ego** sum panis viuus. **duodecim** autem panes figurabant duodecim apostolos vel doctrinam eorum. **Vel** per candelabrum et mensam potest significari doctrina et fides ecclesie que illa inuolat et spiritualiter reficit. **Et** ipse etiam christus figurabat per duplex altare. **s.** holocaustorum et timiamatis. quod per ipsam oportet nos offerre omnia virtutum opera siue illa quibus illa affligimur. que offerrebant in altari holocaustorum siue illa que maiori mentis perfectione. **s.** spiritualia preceptorum desideria deo offeruntur in christo quasi in altari timiamatis secundum illud **Debe. viii.** **Per** ipsum ergo offeramus hostias laudis semper deo. **Et nota** quod **Exod. iij.** dominus mandauit. **q** offerret altare de terra. vel saltem de lapidebus non factis. **Et** item quod etiam non saceret altare excelsum. **ad** quod oportet ascendere per gradus. **ad** designandum quod in christo domino nostro qui est verum altare debemus confiteri veram carnis naturam quantum ad humanitatem quod est altare de terra vel lapide. **facere** : quantum ad deitatem debemus in eo confiteri patris equalitatem quod est non ascendere per gradus ad altare. **Ips**e enim christus non minor patre est aut spiritus sancto. **sed** coeternus et coequaliter utriusque viuens et regnans deus in secula seculorum Amen.

Explicit liber nonus de exemplis et similitudinibus rerum.

Quibus analogia eiusdem libelli de exemplis et similitudinibus rerum.

De suis dabit i consuetudines operum etc. 18. Quomodo age

operum propter finem generaliter operarius omne ceptum appetit operum perficere. **mat** in quoque laboribus plurimis longisque precium est studijs. **sine** desiderat debito feliciter consummare. **Postquam** igitur in precedentiibus libris exempla de rationis operibus que homines aut leges habere aut arte dirigente pendunt quam plurima sunt inducta. **ad** reliquorum consummationem operum humanorum de quibus exempla promissimus liber cor et stilum conuertere. **et** de residuis humanis operibus que ad vitam necessitate vel comodum rationabiliter preter legis humane decretum. **vel** preter artis habitum homines operantur. **ac** de moribus et consuetudinibus varijs. **et** que ex rationabilibus causis in homines obseruantur. **et** in eadem de fortuitis casibus in hoc ultimo nostri operis libro exempla vel similitudines ponere. **ac** ea ut de alijs fecimus ad modum instructionem inflectere. **Et** his insuper inducent exempla de moribus et actibus fidelium israelitici populi. **de** et quibusdam particularibus actibus insignijs personarum que in illo fidelium populo celebres extiterunt. **de** moribus quoque et actibus clericorum ministrantium et populi christiani et de his varijs que ad seruandam seculam vel puer-

lem etatem pertinent. **ac** de his que ad vitam spectant tam corporalem quam spiritualis vite: nec non et que ad damnum vel redium plurimum inter homines sunt nonnulla similitudines introducentur. **Dabit** itaque huius operis auctor in hoc libello cor suum iuxta verbum propositum in consummandis exemplis operum humanorum: **ut** videlicet huiusmodi operum similitudinibus consummatis labor suscepti operis totaliter terminetur. **Et** eorum ne ordine dispari a prioribus posteriora depererent secundum modum obseruatum superius in huiusmodi capitulorum materijs volo subhaberi litteris et ordine disponere.

Capitulum. j.

Dictos a modo huius ple-rumque suscipit. **sicut** nonnulli vna ciuitas suscipit et honorat expullos ab alia. **Et** sicut et vna homo misericors famulum suscipit pauperem et infirmum ab alio crudeli domino detulerunt. **sicut** legitur. **i. Re. xij.** **de** quodam egyptio puero in via lassescere que amalechitis egrotus in itinere deseruit. **dauid** vero inuenit. **cibo** refecit. **da** eum sui itineris fecit. **amalechitas** persequitur epulante reperit et extinguit. **Quid** enim est sicut **Grego. dicit** quod egypti ab amalechitis puer in itinere lassat nisi quod amaro presentis seculi peccati sui iniquitate operatus. **sepe** ab eodem seculo infirmus despectusque relinquatur ut cum eo nequaquam curare valeat sed fractus aduersitate torpescat. **Sed** hunc dauid inuenit quod redemptor nostrum veraciter manu fortis nonnullum quem fractum a mundi gloria reperit in suo amore conuertit. **cibo** pascat quod ubi scilicet tiamia ducit itineris eligit quod suum est predicatorem facit. **Et** quod amalechitam sequi non valuit dux dauid efficitur quod is quem indignum modum deseruit non solum ducit in sua mente dominum recipit sed etiam predicando hucusque ad aliena corda perducit. **Quo** vix dux dauid amalechitam conuertentem inuenit et extinguit. **quod** ipse christum predicatum mundi leticia destruit quos

munus comites habere desuper:

Capitulum.ii.

Blano et puatio tpaliu ali- cui et inoceti facta diuino iudicio no ostendit deu ce in iustus cum ipe ea dederit et omnia sua sunt. Lm? ctem- plum est. qz nec aliqn iniustus est creditori qui dum p hro requirit tpe non cōstringi tur qū vult exigit qd feneratur. Ita dū de us aufert que dedit nō aufert nostra s; r- cipit sua. Dñi dicitur Job. i. Dominus d- dit dñs abstulit sicut domino placuit ita- cum ē sit nomē domini benedictus. S- neca ad marcelā. Nō est qd nos suscipi- mus tamq; ini nostra postu. mutata s- cipim? vistructus nosse ē. Lū ipe arti- sui muneris iperari nos oportet in pōp- habere q i incertus die data sūt et appeti- tos sine querela reddere. pessimi debitoris est creditori facere iniustus.

Capitulum.iii.

Mulatores similes sūt pdi- torib? qz. losculo oris tradit hominē hostib? suis. vt iudas xp̄s et Boab amasam. j. R. c. ix. Et ipsi sunt lactatrices diaboli lactātes peccatores et i peccat? vor- mire faciētes canrādo cis placebo carnile- nam diaboli. Prou. j. Sili mi si te lactaue- rint peccatores ne accēscas eis. Et ipsi sūt diaboli ioculariores nō pmittētes suos in aliq cōrissari. D. sec. vij. In malitia sua letificauerūt regē et in mendacijs suis prin- cipes. Et s; sūt diaboli incātorib? qz sa- ciunt hominibus credere q sint id qd nō sūt. et vbi nihil sūt aliqd eē ostēdūt. Et s; sūt diaboli aucupes. Prouerbi. ix. Qui blandis blefilsq; sermonibus loquit ami- co suo. recte expandit gressibus suis.

Capitulum.iiij.

Ador suiipi? inordinat? quo- aliqnis nimis sibi parciū est ei causa pēnitōis. Sicut q ni- mis diu seruat frumētū suū perdit illud qz corrumpitur.

Sed si seminat referuat. Vnde glosa sup illud Jobis. xij. Nisi granā frumētū et di- cit. Inspicis qd tu seminas non viuifica- cit nisi prius moriatur Job. xij. Qui amat animā suā perdet eā Aug. Si malc ama- ueris odisti. si bene oderis tunc amasti. Et s; amicus qui amat proximū causa vtilitatis tantum adberet quidem ei pro speritate. sed ipm in aduersitate relinquit. Homo eni arborē. diligenter seruat et frequenter vilitat. qd diu in ea fructus fue- rit. sed ablati fructibus sine custodia. re- linquit. Sicut patet in vineis et ortis qui tempore fructuum clauduntur et custodiū- tur. sed amotis fructibus exponuntur. Ja. j. Relinquetur sicut sion sicut vmbacu- lum in vinea et sicut iugurium in cucume- rario scilicet cum non sunt fructus. Et s; amator mundi similis est homini qui in- ebriatur ex aliqua re amara. qui scilicet pro- pter ebrietatem non sentit et amaritudinē. Vnde Chre. i. Inebriatus dicit absinthio. Ebrius quippe sicut dicit Grego. quod patitur nescit. Absinthio ergo est ebrius. qui pro amore presentis seculi. a sensu ra- tionis est alienus. qui dicit quicquid p m- do sustinet leue reputat laboris amaritu- dinem quam tolerat ignorat. quia nimis- rum delectabiliter ad omnia ducitur i qui- bus penaliter fatigatur. At contra vir ius- tus ad mundi pericula. pro mundo tolerā- da eē debilis studet. finem suum conspici- vita prelesens qd sit transitoria. autētia et pro- ea labores perpeti extertus renuit. cuius intrinsecus delectationem vincit.

Capitulum.v.

Vari cum magno dāno- aie sue lucrant illicera. Et- cis. n. i. ludo stultoz par- pōz ad laceratū tradit. et cū ce? credit scidere pot- cū scidit manū socii et ille- suā et reponat modicū frustū s; magno si- pēdio vulnerē illū emitt. Sic cupidi modi- cū lucrā rpalē acquirūt mētiēdo. iurādo. et- alia illicera dicendo. vel faciendo sed ma-

ma vulnera peccatoz que nō attendunt corābit. Et hē qz voluit. Exccavit eni eos malitia eoz. Sap. j. Et s; amarus est simlis ei qui est summersus in aquis qui quicquid manū tenet. hāc fortiter tenet q nō vult dimittere sed secus summergit. Et s; auar? dicitur etiam male acquiritas per quas: etiā tota similitiam seculi sumer- gi. Et s; si caput hominis sit extra aquas et totū corp? sit in aqua non summergitur. Sic si homo sit i dicitur multis et cor nō sit ibi nō nocet. sed si cor sit ibi perit. Chre. iij. Inundauerunt aque super caput me- um et dixi perit.

Capitulum.vi.

Vidit v; homo. liberius- qz loqui. Natura eniz vni- cuiq; dedit vñ os et bu- las aures vt velociores si- mus ad audiēdū q ad lo- quēdū Jac. ij. Sit os ho- mo velox ad audiēdū. tar- dus et ad loquēdū. et tardus ad irā. Et s; aures h; hō erectas. i. dēdēt ad celestia et dei verba nō pēdēt ad terrā vt aialia s; multi contra legē plus hñt aures ad terrā pēdēt q ad celestia erectas. ij. vbi. iij. Erat eni tēpus cū sanā doctrināz nō sustinebāt s; a vitate qdē audidit auer- tent. Et s; auditor deberet attendere non ad dicēte s; ad id qd dicit. Stultus eniz est ille q vult emere frumētū vel vinū et plus attendit ad saccū vel ad volū vñ erit q ad ipm frumētū vel vinū. Sic est ille q attendit in sermone nō qd dicit. s; a quo dicitur cū tñ Jobis. xvi. dñs dicit. Ser- monē quē audisti n est mi? Bene. Nō te moueat dicēt auctoritas nec qd dicat s; qd iudicet Luc. x. q vos audite me audite. Et s; audiat qdā vba doctrie n vt faciāt s; vt sci- ant loq q siles si leccatorib? q gustāt dñā vi- nā s; vt emāt s; vt possint dicē alijs illō bo- nū illō meli? Sic isti audiūt n vt faciāt s; vt loquāt et strahāt. Et s; siles si militib? et siles cūtib? ad nūdiāns. n vt emāt aut vē- lāt s; vt ide loquāt. ps. s; manerūt si-

bi sermone nequā s; vt referret s; vñū reliquerunt. Eze. xxxij. Audiūt sermōes tu- os et nō faciūt eos et. Et s; auditor obli- uiosus siles est cribro q si ponat in aquā statim iplet. s; cū extrahit nihil remanet. Sic multi cū sermone audiūt eā cōpū- tionis et deuotionis pleni sūt s; ce- resse rint vacui remanēt et auditor? memoriaz nō hñt. Eccl. xij. Cor fatui quasi vas con- fractū oēm sapiētā nō tenebit. Et s; si- cur nihil pdeit cib? q statiz sūpt? emittit et- illis cōceptio quā statim mors seqt vel- zimere figuras i aquā cū eas nō retine- re vel cape autē que statiz emittit. Sic nō- deit audire vñū dei et pūcere illud Ag- g. i. Qui cōgregauit mercedes misit eas- in sacculū pūlū. Et s; audire v; dō ver- ba dei cū fuerit et auditate. Nā cū ma- gna reuerētia et desiderio iret i sūm? ad re- ligas sanctor? p quas crederet sanari. Ta- les aut religē sūt verba dei que expellūt oēz lāguorē Sap. xvi. Neq; verba neq; malagma sanauit eos dñe. s; sermo tuus q sanat oia. Et qz vñū dei maioris effica- tie est qz aliq religē sanctor? mirabile est- quō aliq infirm? remanet vbi a sermone- curaret. Solent etiam homines ad reli- quias sanctorum aliquid offerre sed ad- illas reliquias nihil petitur nisi intentio- et operatio. Et s; si aliquis haberet la- pidē preciosum qui preualeret oi auro et- argento et omnem infirmitatem curaret- non proijceret illum sed diligēter custo- dired. Sic nec homo debet proijcere ver- bum dei sed diligenter illud custodire. qz- preualet omni auro et argento sicut dicitur- in ps. Bonū mihi lex oris tui super- milia auri et argenti. Glosa. Plus dili- git charitas dei legem qz cupiditas mi- lia auri et argenti.

Capitulum.vij.

Eneclia per christum no- bis erubita figurata fue- runt in illis figuratibus- quas iudei consecuerāt cele- biare. Nā in veteri lege erāt

Septuagesimales temporales vel speciales
 et una trinus ut post colligi. Nūc. xviii.
 Erat eni quasi festū continuū quod quot
 tidie mane et vespere imolabatur agnus
 ad representandum perpetuitatem diuine be-
 nignitatis. Alie aut erāt festiuitates specia-
 les. Inter quas prima erat sabbatū in qua
 liber septimana in memoriā creatōis vni-
 uersalis. Secūda erat neomenia in quoli-
 ber mēse in innouatōe lune ad comemō-
 rādum opus diuine gubernationis. qz in-
 fertora precipue variant sū motū lune.
 Alie No quinqz fiebat tū semel in ann-
 scz pbatē pmo mēse ad comemōrādum
 beneficiū liberationis de egypto. Et festi-
 pentecostes. i. die ad recollendū benefi-
 legis date. Alia tris celebrāt mēse septi-
 g quasi totus erat solēnis sicut dies vna.
 In prima eni die mēsis septimi erat fe-
 stus tubaz in memoriā liberationis Isaac
 quādo abraā inuenit arietē herentē comi-
 bus quē representabat p cornu qb' buc-
 cinabant. Sed decia die celebrabāt festus
 expiationis ad rememōrādū beneficiū p-
 piciatōis dei sup adorandē vituli ad pre-
 ces Moysi. Post h aut celebrabāt festū
 scenoppegic. i. tabernaculoz septē diebus
 ad comemōrādū beneficiū pccatōis et de-
 ductōis p desertū vbi in tabernaculis ha-
 bitauerāt. In hoc festo debebat babe-
 re fructū arboris pulcherrime scz burū et
 ignū denfarū froudiū. i. mprtū que sunt
 odorifera et spatulas palmarū et salices de-
 torētē q diu retinēt suū virore et hec inue-
 niuntur in terra pmissiōis ad significādū
 qz per terrā aridā deserti eos duxerat de
 us ad terrā deliciosam. Octaua aut die
 celebrabāt festū ceras atqz collecte in quo
 colligebāt a populo ea q necessaria erant
 ad expēsas cultus diuini. Et figurabatur
 adunatio populi et par prestita in terra p
 missiōis. Et figuratiter aut per iuge sacri-
 ficium significabat perpetuitas xpi q est
 agnus dei Heb. vltimo. Iesus. xps heri
 et hodie ipse et in secula. Per sabbatū aut
 spiritalis requies nobis data per xpm.

Per neomeniā aut que est incesso lune
 noue significabatur illuminatio primiti-
 ue ecclesie p xpm eo pcedente et miracula
 faciente. Per festū aut petecostes desce-
 sus spiritus sancti in apostolos. Per festū
 expiationis emūdatio a peccatis populi
 xpiani. Per festū tabernaculoz peregrinatio
 eoz in hoc mōdo. in quo ambulāt
 in virtutibus pcedendo. Per festū aut ce-
 ras et collecte cōgregatio fidelium in regio-
 celoz. Et illud festū dicebat sanctissimū
 Et hec tris festa erāt cōtinua adiuuātes
 qz opz expiatos a vitio pccate in virtute
 quousqz pueniāt ad dei visionem. Unde
 dicit in ps. Ibat de virtute in virtute. vi-
 debitur deus deoz in syon.

Capitulum. viij.

Bona corripit et admittit
 mali. Sicut legitur Lu. xiiij.
 qz pilatus miscuit sanguinem
 cū sacrificio galileoz. qd fit
 qn id qd sūm spiritum diligū
 debet sūm carnē diligū vt in begnino
 vbi sub pccata dilectionis spūalis que est
 quasi sacrificiū deo latet sanguis carnalis
 affectōis. et de pallio religionis operū la-
 trina vitioz. et de xpo fit osiū lupanaris.
 cū ppter deū dilectō simulat. Gal. ij. Sic
 stulti estis vt cum spiritu ceperitis nunc
 carne consumamini.

Capitulum. ix.

Aro domada est in iuēna-
 te et in seruitute spūa redigē-
 da. Stultus eni est q non
 domaret equū suū vqz dū
 tener est. Sic q nō domat
 carnē suā in adolecētia. s. nutrit eā deli-
 cate. ita q nō pōt eā postea tenere. s. pic-
 cit eum in lutū peccati. Prover. xix. Qui
 delicare a pueritia nutrit seruū suū. i. cor-
 pus suū postea illum sentiet cōtūmācem.
 Item ignis cōcupiscētie extingūendus
 est dum paruus est. qz tunc de facili pōt
 extingui. Satus repouretur ille qui ex-
 pectaret ignem amouere a domo sua do-
 nec esset magnus et fere tota domus com-

bus. Sic qui in adolecētia nō restringit
 carnē suam. Verrū abscondit ignē in sinū
 iam veste desuēte crusto iā latere adduc
 colendū est an extinguas illū. Nūquid
 pōt homo abscōdere ignē in sinu suo et ve-
 stimenta illi nō ardeāt. Et hē caro quātū-
 cūqz luxuriosa pōt vinci abstīnētia. Non
 etiā adeo forte castriū qd nō pōt capi si
 vniuersa subtrahā. nec adeo magnū ignis
 p subtractionem lignoz nō extinguitur
 Prover. xvij. Cū defecerint ligna extingue-
 tur ignis. i. luxuria et defectu deliciarum.
 Et caro est sicut mulier q bladiēdo at-
 trahit boies ad peccatū. Prover. vii. dicitur
 de muliere q multis sermonib' et blā-
 diis labiozum protraxit inuēnem sta-
 tim scatus est eā quasi bos duce' ad vici-
 nam. Et hē est sicut latronissa que pere-
 grinus obuiās in silua vel ambiguo vie p-
 mittit se ducatur eos ad rectā viā vel ad
 bonū hospitū et postea ducit eos ad ma-
 lū et ponit eos ad man' latronū. Ideo dicitur
 Eccli. xviii. Post concupiscēntias
 tuas non es etc.

Capitulum. x.

Cericoz perfectio et dignitas
 ostenditur ex tonsura et rasura
 caput eoz. Sit eni cis tōsura
 et rasura i modū corde. qz
 roma est in signū regni et pfe-
 ctōis cū sit circularis. Illi aut q diuinis
 ministeriis applicant adipiscunt regū di-
 gnitatē et pfecti in vtratiō esse tenent. Lō
 pcut ēt eis rōne subtractōis capilloz. et
 et pte supiori p rasurā ne mēs eoz spū-
 bus occupationib' a cōtēplatiōe diuinorū
 rēndet et ex pte inferiori p tonsurā ne co-
 rum sensus spūalib' obnuolant. Et hē clerici
 et ministri ecclesie xpi debēt se lauare et
 sanctificare spūaliter sicut ministri et leuite
 in veteri lege faciebāt corporaliter. Nam qsi
 intrabāt tabernaculū lauabāt sacerdotes
 man' et pedes. Radebāt sacerdotes om-
 nes pilos carnis sue aspegbant etiā aqua
 lustrationis. Et hē cōsecrabant que scz cō-
 secratio fiebat isto modo. Nam pōtiffices

et sacerdotes primo postq abluti erāt in
 ducebantur quibusdam vestimentis specia-
 libus. Specialiter autem pontifer oleo vn-
 ctōnis in capite vngebatur. Leuite. No nō
 habebant aliam consecrationem q quod
 offerebantur domino a filiis israel per ma-
 nus pontificis qui orabar pro eis. Adino-
 rum No sacerdotum singule manus con-
 secrabantur. et de sanguine animalis im-
 molati tingebatur extremum auricule de-
 re ipsorum et pollices pedis aut man' de-
 re. Aspergebatur etiam ipsi et vestimen-
 ta ipsorum sanguine animalis immolati.
 Offeriebantur etiam in consecratōe ipso-
 rum huiusmodi sacrificia. vitulus pro pec-
 to. aries in holocausto. aries etiam con-
 secrationis. canistra panum. Imponeban-
 tur autem super manus eoz adipes arie-
 is. et tota panis viuus. et armus dexter.
 Leuite No applicabantur ad ministeria.
 per hoc quod irromittebantur in taberna-
 culum federis. quasi ad ministrandum cir-
 ca vasa sanctuarū. Similiter ergo clerici
 qui sunt consecrandi ad spūale ministeri-
 um christi sunt primo purificandi per my-
 sterium baptismi. i. lachrymarum in fide
 passōis christi q est expiatō et purgati-
 uam sacrificium et debent radere pilos
 carnis. i. omnes pccatas cogitatōes. De-
 bent etiā ornari vestibus virtutū et cōse-
 crari oleo spiritus sancti et aspersione san-
 guinis xpi. et ita debēt esse intenti ad exe-
 quēda spūalia ministeria.

Capitulum. xi.

Digitationes male preparas
 locū diabolo. Nam quan-
 do aliquis magnus domus
 vnus vult hospitium habere
 in aliqua domo premitte
 nunciū ad preparandum sibi hospitium et
 vbi recipitur ibi descendit. Sic diabolus
 premitte malas cogitationes vt ei prepa-
 ret hospitium et vbi recipiūt ibi declinat di-
 ces q vos recipit me recipit et q vos spnit
 me spnit. Et hē parui latrunculū per par-
 uum foramen domus intrātes aperiant

domus magnis latronibus. Sic vane et in
utiles cogitationes per sui frequentiaz aperit
domu concitiae magnis peccatis per con
sensum metis et captivam ducunt aiam spo
liatam gratis sicut dicitur. iiii. Regum
v. Larriculi syrie captivam duxerunt de
terra israhel puellam.

Capitulum. xii.

Doniteri debz ho
mo ante mortem.
Latro enim sen
tens venire iud
cem ed domuz
am furtum cu
de domo ante
iudex veniat. Si
peccatum est p
confessionem ca

piendum de domo anime ante mortem.
Ecclesiastici. xxi. Precurrit prior in do
mum tuam etc. Et in eodem. Confiteberis
vivens. vivus et sanus confiteberis.
Item confessionem precedere debet
peccatorum pmeditatio. Na dispensator do
mus vel villi. expensas coram dno suo opu
tatur. p. p. lapillos opurat. atqz dno suo
apparet et die et causam. Sic et tu peccato
rum tuorum copuratione facias. atqz dno
tuo in iessioe appareas. Item orator vel
advocatus anteqz coram iudice veniat
rationes suas vel allegationes ordinat
et affirmat. Sic et tu ad forum confes
sionis pmeditatus accedas. Ecclesiasti
ci. xviii. an iudicium para iustitia tibi.

Capitulum. xiii.

Despicio q puenit ex defi
derio supne patrie assimilat
lotoni q fit cu nuce. Na nix
man. multa mudat et ablu
it. desup. pcedit et in terram
descendit. Sic lacrymarum copunctio
ne manus sordide. i. opera feda vinorum
mundantur. Unde Job. ix. Si lotus fue
ro quasi aquis nivis et fulserint velut ma
dissime manus mee. Lu eni per compun
ctionis fletum lauat anima manus. i.

opera efficiuntur fulgida et munda. Item
illa copunctio bene animam abluat que de
super procedit. Nam sicut dicit Grego.
Sunt pleriqz qui per orationum lamen
ta se cruciant. sed tamen cum totis lamen
torum laboribus ad sola terrena deside
ria erudat. compungitur in scripturis vel
precibus. sed felicitatis transitorie gaudia
exquirunt. Vos itaqz nivis aqua no ablu
it. qz coram fletus ab intus venit. Qui vo
idecirco plorat. qm supra premia deside
rat aqua nivis hos diluit. qz celestis opa
tio infundit. Nam cum perennes patri
am per lamenta appetunt. emulqz accens
desideriis plangunt a sumis accipiunt. vnde
mundet. Item nix insere ad terra de
scendit. in quo designat compunctionum
humilitas. Vn Grego. Aquae nivis sunt
lameta humilitatis. Sicut enim nonnulli q la
menta habent. s. humilitate non habet q
afflicti plangunt. sed tamen in ipsis fletibus
contra primorum vitam superbiunt. vel con
tra ordinationem. conditoris eriguntur.
Hi nimiru aquas habent sed aquam ni
vis non habet et ideo mundi esse nequeat
qz humilitatis fletibus minime lauantur.
ps. Nive dealbabit in selmon. selmon enim
interpretatur sensus. Et nix ergo in
selmon est in sensu mentis humilitas co
punctionis qua se desibantur qui vitio
rum nigredine fuerant offuscari. Item
copunctionis serpenem diabolis impedi
re conatur immittendo aliquam affectio
nem et occupationem terrenam. Sicut ho
mo quando vinum sine mustum. multaz
bullis et fructura qz timetur ne forte do
lium rupatur. tunc immittit intus casum
terrestre. et tunc recipitur vapor et feruor
in pons caesi et cessat periculum et ebulli
tio remisso feruore. Quid est enim. vinus
sen mustum bulliens nisi compunctio ser
pens de quo ps. ait. Porasti nos vino co
punctionis. Qui nimiru diabolus serpe
nem rollit cum casum terrestrem immittit.
Quia dum compunctam mentem ad
terrenam affectionem vel occupationem

trahit ferventem spiritu citius frige facit
Item compunctionis lacrymarum diabo
lum cum exercitu suo sumergunt. Unde
Ezodi. xiiii. Pharaon cum exercitu suo su
mersus est in mari. ps. Contribulasti cap
tes draconum in aquis.

Capitulum. xiiii.

Consolationes divine humi
libus datur no supbis. Na
mater dat lac filio. qm paru
est. sed qm magnus est sub
trahit ei. sic deus humiles
colat non supbos. ps. Si no humiliter
sonieba sed exaltavi anima mea sicut ab
lacatus est super mater sua ita retributio
in anima mea. Iudith. viii. Expectemus
humiles consolatione eius. ij. Corinth. vij.
Qui colatur humiles consolatus e nos
ps. Dec me colata est in builitate mea

Item consolationes spirituales no dantur
peccatoribus querentibus consolationes
mundi vel carnis. Na mater no lactat si
liuz cu comedat alia cibaria Bernar. De
lecta est diuina colatio no concedit ad
mitentibus aliena. Ideo filii israhel no est
bata mana donec defecit farina qua tulerant
de egypto. Item clamatores vini vt
tabernarij non dant gustare de vino suo
porcis vel canibus. vel leprosos. Sic et de
us no dat de colatide sus luxuriosis gu
losio detractoribus et alijs peccatoribus. Et si
cut dicit Aug. Impius dulcedine dei no
fermit. qz de febre inigrans palatu cordis
amittit. Item consolationes celestis dulce
dina datur sanctis in mundo isto qm ad h
liadu vt magis ad plenitudine gre ferue
scar desideriu. Na vini veditores aliqua
tulu dat gustare volentibus emere vt suavi
tate vini p gustata ad emedu alliciant Au
gu. Sustinui te et esurio tetigisti me et exar
si i pace vel occupsectia tua. s. fr aucupator
pax s. libat accipere suu vt ardenti voler
ad pda. Et ille q vult vedere bladū suū pa
rum ponat ad for et dicit mercatoribus de
tali satis veda vobis. habeo eni atria mea
plena. Sic de amicis suis in vita ista dat

pax de dulcedine sua vt eos alliciat ad
eam. ps. Preuenisti eu in benedictionibus
dulcedinis. Et ideo apostolis aliquantulu
de gloria sua ostendit in trasfiguratio
ne. Item consolationes diuine dantur
tribulatis et amaricatis. Dicit enim Boe
tius in libro de consolatione q in palatio
ionis erant duo volia vini. vnum de opti
mo vino aliud de amarissimo. et quicunqz
debat bibere de bono. opoztebat qz pri
s biberet de amaro. Sic qui vult bibere
et vino diuine consolationis. opoztet qz p
bibat de vino amaritudinis qz de p
consolationis Greg. Si mes appetit
mod demulcet prius gustet qd dolet.

Capitulum. xv.

Contemplatiui viri dormien
tibus assimulantur. qz sicut
dicit Gregorius. frequen
ter homines dum in lecto
quiescunt somniosa visione
turbantur. Quasi enim somnia vel visio
nes sunt imaginationes vitium districtiqz
examinis quod tam vtiqz per timorem
carnium sed tamen et veraciter non vi
demus. Beati itaqz viri ad cordis sem
per secreta redeunt. cum ab hoc mundo.
vel ultra votum prospera vel ultra vires
aduersa patiuntur. atqz a terrenis labori
bus fessi quasi stratum vel lectum cubile
mentis petunt. Sed dum quibusdam
imagibus cogitationum qz sint subtilia
iudicia diuina conspiciunt. quasi intra sta
tus sui requiem somnij visione turbantur.
Contemplantur enim qz districtus iudex
veniat qui dum vi immense magni
tudinis cordium secreta illuminat. som
nes ante oculos culpas reuocat. pensant
quanta illa sit verecundia in conspectu
tunc totius humani generis angelorum
omnium archangelorumqz confundi. per
pendant qui post confusionem cruciatum
maneat cum et reatus animam immorta
liter mortentem et insufficientem carnem
gebenna consumat. Lum itaqz tam pa
uida imaginatione mens quatitur. quid

alio nisi triste somnia videt. Unde Job vii. Si dixerit consolabit me lectulus meus et reclinabor loquens mecum in stratu meo terrebus me per somnia et per visiones bonore concunco.

Capitulum. xvi.

Continenciam seruare volens et a gula delectationibus non abstinens sicut est ei quod dormi sua illesam sustinere disposuit et in igne et ligna propriis manibus apponit. Nam tibi et potus calidi succupiscet et ignis luxurie vehementer flammatus. Eccl. xviii. Secunda ligna sine sic ignis ardescit. Quia talis si de luxuria tetat non inuit sed voluitur. Debet enim qui vult esse continens mulierum vitare et fornicationem sicut est ei quod suorum hostium insultus formidat et tamen sicut fatuus eorum loca vel concubina non vitat. Talis ergo si tetatur ab eis quasi ipse seipsum occidit. Et talis est concubina et mulierum concubina sedulo se imitatur. Eccl. xi. Qui amat periculum in illo peribit.

Capitulum. xvii.

Quod suum non debet aliquis alii cui rei apponere nisi primo bene videat ubi apponat. Lu. x. n. scario a scario subleuatum diu tenet in manu et cum magna deliberatione puidet ut in tali loco assideat ne ab aduersario capiat. Sic debet homo facere de corde suo cauendo ne in loco turpi et periculoso et aduersario discepto illud ponat sed in deo et est securitatis locus et custos inuolabilis. Et tunc cor aperit dum est deo sicut schola apert magistro ad audiendum. Job. xxxiii. Adapto aures virorum et crudelis eos instrui disciplina. Sed multi claudunt et aures cordis ut non audiant more aspidis surde et obturatis aures suas ne audiat vocem incantationis. Et tunc apert dum est fenestra luminis ad videndum. ii. Adacha. Adaperiat dominus cor vestrum in lege sua. Sed multi claudunt ut generum dormiant Job. xxxiii. Ipsi fuerunt rebelles luminis et tales siles sui nocturnis et illi ceco quod

fugerat beatus Martinum ut non illuminaretur. Et tunc aperit dum est sicut talamus spolio ad recipiendum Apo. iii. Ego sto ad hostium et pulso. Pulsat enim deus manu bene ciorum vel virga flagellorum. Sollet enim dici quod pulsat magno strepitu non vni manu vacua sed aliqd portat. et id dicitur recipit. Quato ergo magis spolio aperit dum est quod cum magna multitudine bonorum venit vtraque manu plena sed sinistra operibus et dextra spiritualibus Lat. v. Surrexerit ut aperirem dilecto meo.

Capitulum. xviii.

Crux ipsi est sic virga Moy si quod pbarao. i. diabolus multipliciter flagellat. Crux est tropheum aduersus diabolum ut non appropinquet vastator. Et tunc qua magorum serpentes. i. demones tetationes denotant. Et tunc est sicut lignum Moy omni quo aque amare. i. tribulationum et aduersitatum amaritudinis dulcoratur. Eccl. xxvii. Nemo a ligno indurata est aqua. Et tunc est sicut vga assueri. qua ad regis aula. i. ad dei gloriam iter paratur. Hester. ii. Nullus transibat ad regem nisi virga deosculata.

Capitulum. xix.

Hostia sui mala et debilis est causa mortis et perditionis ac sicut ille quod habet inimicos se roces et capitales cum querentes si ostium domus in qua gesseret aut aptum dimitteret aut ibi debiles custodire poneret faciliter occideret. sicut p. ii. Reg. iii. crepulo isbofet et ad custodia domus non ostiarium posuit vni venientes filii. Remon herobere Recbab et bana igressi sunt domum isbofet et dormiebat super stratum suum meridie et ostiaria domus purgans triticum obdormiuit. Ingressi sunt aut domum latenter assumptes spicas tritici et percusserunt eum in inguine. sicut enim dicit Hec. Ostiaria triticum purgat cum metis custodia discernendo vites a vitibus separata que si dormiat in morte. pp. vni insidias

Capitulum. xxi.

Diabolus sicut est mulier volenti capere multas quasi limitat sua in trinitate cum lacte et ruc muke intrat et cum multitudine intravit includit eas et succedit. Sic

diabolus delectationem peccati offert et hominem capit per consensum peccati et carum ligat per consuetudinem. deinde in ignem inferni trahit. Sed in principio tetationis clauduntur sicut dicit. iii. Reg. iii. Adors omnia mors in olla sed corvorum et acie in delectatione venenosa. Et tunc diabolus est sicut latro qui permittit conductum viatoribus et postea ingulat diuertere facias a via recta. Sicut per exemplo inuenis quod volebat ire ad amafias et inuenit potest ruptum super magnam aquam et assistit diabolus ei super magnam equam et fecit eum ascendere post se. permittit ei conductum bonum et statim insiliens in aquam precipitavit eum et suffocauit.

Capitulum. xxii.

Diuitie et caritatis et plecuritatis et paupertas est causa securitatis. Nam si arbor non habet fructus non inueniret qui picret lapidem super eam vel ramum traheret. Cum autem abundat fructibus vit trahit aliqui qui non proiciat super eam lapidem vel ramum frangat. Sic quod diuitias habet insidias latronum et oppressiones principum et extractiones violentorum officialium non euadet a quibus pauperes sunt immunes. Abacuc. ii. De ei quod multiplicat non sua viquequo et aggrauat contra se delum lu cum et. Et tunc diuites quod habere voluit abundantiam mundi habebunt penuriam inferni. Consuetum est enim quod qui abundantem praesuo est vel conuauit vel parum superfit ei quod cecnet. Diuites ergo mali in hoc mundo conuuant abundantem et id iustum est ut parum superfit quod per diuites epulone. Lu. xvi. Multum enim speridit in mane huius vite comedit. et ideo meridit in vespere bu

nes admittit. quod cum discretionis sollicitudo cessauerit ad interficiendum aiam malignis spiritibus iter patit qui ingressi spicas solit quod mor bonarum cogitationum germina intrat atque in inguine ferit quod virtute cordis delectatione carnis occidit. In inguine prope ferire est vita metis carnis delectatione perorare. Nequaquam autem isbofet iste in morte succubere. si non ad ingressum domus mulierem. i. ad mentis aditum molle custodia deputasset. Fortis namque virilisque seles proponi cordis foris quod que nec neglige hominum opprimat nec ignorancie error fallat. Quia bene isbofet appellatur est quod a custodia femine hostilibus gladius tradit isbofet prope vir confusio dicitur. Vir autem confusio est quod foris metis custodia manitus non est. Quia dum vites se habere est mar subintrata vicia nescit necat. Totas itaque virtute munitus est aditus mentis ne quod cum insidiatibus hostes penetrat foramine neglige cogitationis.

Capitulum. xx.

Delectationes prout vite que reus assumit ei quod comedit vna acerba. Illi enim quod comedit die primo vna acerba obstupescit dentes. ita quod non potest potestica alios meliores cibos cotrere. Et sic illi qui sumit prout vite delectationes metis sensus ligant ut non possit capere delicias spuales. Dicit. xxi. Quis qui comederit vna acerba obstupescit dentes et. Reg. vna acerba est fructus ante tempus. Quis qui prout vite delectationibus satiari desiderat quasi fructus ante tempus comedere festinat. Qui igitur vna acerba comedit dentes eius obstupescit quod quod prout mundi delectationibus pascit interni conscientias ligantur ut iam spualia incidere. i. intelligere nequeat quod vnde in exercitiis delectati sunt inde in intimis obstupescit et cum de peccato sua pascit panem iusticie edere non valet quoniam ligati dentes idest sensus ex peccati consue tudine iustum quod intus sapit comedere nequaquam possunt.

ius vite. In fine paucit. Quod ad cenam suam parat. aq̄e habere non potuit. Sed eo uerso sancti pauperes in mane huius vite comedunt parum. parum. vel nullam huius mundi delectationem habet et ideo in ista vite uespa cuius vite habebant magnam cenam.

Capitulum. xxiij.

Ratio est a mente adueniente tentatione. sicut tyrannus cuius de ciuitate adueniente fortiori hoste. Adde enim cum relatione se erigit quasi in tyrannidem trahit. habet autem tyrannidem satellites fauentes sibi nec cogitationis. sed cum super tyrannus hostis irruit suorum morum satellitum cessat. Intrate namque a uersario satellites fugiunt cuius territi denant. quem in pace positi calida persuasione laudabant. subductis uero satellitibus hostis solus remanet. Quod recedentibus clatis cogitationibus perurbat. animus se solummodo in tentatione uidet. Et ideo pia conditio dispensatione agit. ut de se confidens anima tentatione pulsata quod infirmata quod sit inueniat. et presumptionis fastidium deponat ut dicit gre.

Capitulum. xxiiii.

Recti dei assimilantur seruis dum sunt in uita presenti triplici ratione scilicet subiectionis affectionis et passionis. Et hec triplex ratio tangitur Job. vii. Sicut seruus desiderat umbram. sic et ego habui menses uacuos et noctes laboriosas enumerauit michi. In eo enim quod dicit seruus tangit subiectionem. Sunt enim electi dei seruituti corruptionis subiecti quos ad libertatem perueniat gloria filiorum dei. Vnde sicut dicit Beatus Gregorius. Quis gloriatur quod infirmitas corruptionis asstrigit sub dominat corruptionis in quo quasi sub clauso antietate retinet. Qui nimirum cum corruptione exutus fuerit. tunc sibi metipsum libere tranquillius innotescit. Vnde. Romanus. ubi quod ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertate gloria filiorum dei. Ac si agere diceret pena cor-

ruptionis nunc aggravat. sed tunc in corruptionis gloria exaltat. Et quantum ad presentis necessitatis potera nunc in filiis dei de libertate nihil ostendit tantum ad subsequens libertatis gloria tunc in famulis de seruitute nihil apparebit. Creatura ergo seruitute corruptionis exata. et dignitate libertatis accepta in filiorum dei gloria uiuat. quod uita deo per spiritum quasi hoc ipsum quod creatura est transisse ac subegisse declarat. Secundo tangit ratio a sectionis siue desiderii. quia desiderat umbram. Nam electus dei quousque iugum misere corruptionis portat sub angustia tentationum quousque est et ideo umbram id est refrigerium quietis desiderat. Vnde Gregorius. Umbram desiderare est post tentationis estum sudoremque operis eterni refrigerii quietem querere. Hanc namque umbram seruus ille desiderabat qui dicebat. Sitiat anima mea ad deum uiuum etc. Tertio tangitur ratio passionis cum additur. Sic ego habui menses uacuos et noctes laboriosas. Nam seruus multa incommoda patitur. siue in victus defectu siue in laboris excessu. Sic electi prout dicit Beatus Gregorius. Quis reus conditio deserviat. sepe tamen eos reus inopia coangustat. per amorem deo inberent et tamen subsidio uite presentis egent. Qui ergo per actiones suas presentia non querunt. a mundi compedibus uacuos mentes ducunt noctes quoque laboriosas tolerant quod aduersitatem tenebras non solum uisus ad inopiam sed sepe uisus ad corporis cruciatum portant. Despectum namque egenitate quoque perpetui laboriosus mentibus bonis non est. Sed cum uisus ad afflictionem carnis aduersitas vertitur. labor proculdubio et dolore sentitur. Vel forte ideo dei seruus mensis uacuos habere dicitur quia laborum iam sustinet sed premium nondum tenet hoc tolerat illud expectat. Noctes uero laboriosas enumerat. quia aduersitates sibi presentis temporis sepe in uirtutibus exercendo coarctat. Nam si proficere in mente nunc appetit minus fortasse aspera que mundi sunt sentit

Capitulum. xxv.

Rubescere benefacere debent facere sicut fit ego uibrantibus. Equi enim uibrantibus sonitu tintinabuli vel folij vel umbram arborum terrentur et non uident transire. Sed armerigi et eos equi facit eos transire frequenter per loca que formidat. Sic et illi facere debent. ut ea que magis formidant frequenter faciant. Tertio tangitur ratio sicut pueri qui timent latratu canulorum qui aduocare mordere nesciunt. Sed mater patri eum securat canulum capiendo et ad parum adducendo. Et sic talibus illa opera que forte erubescunt ut timere pauper si inponenda.

Capitulum. xxvi.

Decharisme sacramentum quate sit dignitatis. quantumque idoneitate gratie in se habet representat sacerdos in his que dicit siue facit in missa que sunt octo. Nam primo premititur preparatio que dicitur continens quatuor partes. Prima enim pars est laus diuina in introitu missae. Secunda uero pars continet commemorationem presentis miserie inuocando dei misericordiam. ut dicitur. Kirieleison prima uice pro gloria patris. secunda filij. tertia spiritus sancti. Et hoc contra triplicem miseriam. ignoranciam. culpam et penam. Tertia pars commemorat ecclesie gloriam ad quam ibimus post presentem miseriam in gloria et excelsis: quod in festis dicitur. in quibus predicta gloria recollit. Inmittitur autem in officio luctuosus quod ad commemorationem presentis miserie spectat. Quarta uero pars continet orationes quas sacerdos pro populo facit. ut digni tanto mysterio habeantur. Secundo uero loco premititur instructio fidelis populi. quod hoc sacramentum est signum vel sacramentum fidei. Et hoc dispositiue fit per doctrinam prophetarum et apostolorum. que in ecclesia legitur seque a subdiaconibus uel diaconibus predicatas. Sed quod ipse credimus tamquam ueritatem diuine lecto euangelio symbolum fidei cantat. Cantatur autem in festis de quibus fit aliqua mentio

in symbolo. ut in festo christi. beate Marie et apostolorum que hac fide iudauerunt. Tertio populo parato et instructo consequenter accedit ad celebrationem mysterij. quod dicitur offerri ut sacrificium. et dicitur et fuit ut sacramentum. Vnde primo pagis oblatio scilicet consecratio materie. tertio preceptio eiusdem. Circa primum duo agunt. laus populi in actu offerentium et oratio sacerdotum petentium oblatio populi sit deo accepta. Deinde in consecratione que supernaturali uirtute agit primo excitat populum ad deuotionem et passionem uel mouet sursum habere uerba et ideo post passionem populum laudat uirtute christi cum angelis dicens. Sanctus sanctus sanctus. Et humanitate cum pueris dicens. Benedictus et cetera. Trina autem crucis signatio. que fit per illa uerba. Nec bona hec munera bec sancta sacrificia illibata. signat christi traditionem que facta est a iuda et iudeis et gentibus. Secunda est christi ueditio que facta est sacerdotibus scribis et pharisaeis et hec signat per aliam crucis signationem super illa uerba. benedictam ascriptam ratam ad ostendendum presentem ueditiois. rra. deum. Addunt autem due cruces super illa uerba. ut nobis corpus et sanguinem etc. ad designandum personam iude ueditorem. et christi ueditorem. Tertio autem duo fuerunt in cena scilicet panis et uinum prefiguratiua passionis christi. Ad quod signatum sunt due cruces. una in consecratione corporum alia in consecratione sanguinis. Quarto fuit ipsa passio christi unde ad representandum quinqz plagas fit quito quintuplex crucis significatio super illa uerba. hostiam puram etc. Quinto representat extensio corporis. et effusio sanguinis. et fructus passionis. per trinam crucis signationem. que fit super illis uerbis. Corpus et sanguinem sumpsi mus etc. Sexto representatur triplex oratio quam fecit in cruce. unam pro persecutoribus. cum dixit. Pater ignosce etc. Secundam pro liberatione a morte cum dixit. Deus deus meus. Tertia pertinet ad adeptionem glorie cum dixit. In manus tuas commendo spiritum meum. Et ad hoc respiciendum fit trina crucis signatio super illa uerba sanctificas. uiuificas. et benedixit.

Septimo representant bove tres quibz xps pendit in cruce. scz a sexta vsq ad nona. Et ad hoc representandum fit iteru trina crucis signatio. sup illa verba. pstat nobis p ipz ec. Et quanto representatur separatio aie a corpe per duas cruces extra calicem factas. C. Mono representatur resurrectio tertia die facta p tres cruces. que sunt ad illa vba. par. domini. ec. Nota et qz extensio brachioz qua facit sacerdos odit extensioe brachioz xpi in cruce. Quare man? iteru iungit z inclinat supplem? z humilit? oras. designat humilitate z odit? xpi pro qua passus est. Ad at dicitur totos tener vnitos post coelevatione. s. b. ut si aliqz particula adheisset no disperg. Nota etia qz sacerdos se gnetus vrit a populu. ad designandum qz christus in d. resurrectione quingens apparuit. Episcopi aut qz representat psona xpi dicit. Hec vobis. primo ad populu. sicut dominus dixit post resurrectione apostolis. Nota qz fractio hostie designat. pmo ipsam diuisione z corpis christi que facta est in passione secudo distinctionem corporis iusticia fm diuersos status. tertio distributionem gratiarum pendendam a passione xpi. Nota et qz ps hostie in calice missa designat ipm xps z beatissimam vginem. z si alij resurere rnt cu eo. ps omnia ambulat ad huc sup terram. ps reseruata vsqz in fine missa corpe xpi i sepulcro. Na corpa sanctorz vsqz i fine erut i sepulchris. Hoc at bodie no seruat ruz scz reseruado prem. vsqz in fine missa. Tamen signatio primum manet. Vnde verus. Hostia diuiditur in ptes sicca beatos. Vlene supra notat viuos. fuata sepultos.

Capitulum. xxvij.

Amiliaritas multa viroz cu mulierib? piculosa e. Qz sicut papilio iuxta cadela tatu volitat qz tade se vburit. Sic homo iuxta muliere sedendo colloquedo. vñ Piero. dicit. O stiu tuu mulieru pedes nuqz iteret. Sz si videris muliere bn querant? mete dilige n corpal? fre-

quentia. qz non e securu seno z stuppe esse iuxta igne Berni. Cu muliere sp esse z cas no cognosce mar? e qz mortuu suscitare. z si qd min? e no potes quomodo qd magis est creda? Terra bona e i se. z aqua bona e maia m si simul apponaf faciunt lutum z se iuuce polluit. Sic e de hoie z muliere.

Capitulum. xxviii.

Ide pze omnibus alijs conat diabolus homini auferre. qz est lumē aie sicut latro qui in trat domu lumē extinguit. z fenestras claudu ne videatur. Et sicut mercator deceptor tenebras qrit vt decipiat. Jo. v. Qui male agit odit lucem. Hec e et ocul? dexter que naas amonites qz interpretat serpens. i. diabolus peccabz erurre viri i abes galaad. j. Reg. ij. Est n. diabol? sicut coru? qz primo eruit oculum cadaueris. Nec miruz qz hostis e invisibil. z sine fide no videt. Al? i vitus patrum. qz quado opunt ocul? aialis circuit ad mole dinu. Sic diabol? si operuit oculos metis idest fide dūliat ad omne peccatu. Judicu xvi. Sanson eruerit oculos z molere fecerit. Jo die Sen. Qui fide pdit nihil phicit.

Capitulum. xxix.

Flagella tribulationu assilant virgis scopaz. Qz sicut vngulis scopaz nodosis z duris pueri castigant atqz de eaz salci cul domoz habitacula a foradib? purgant. Sic ex tribulationu flagellis insipientes peccata xpian? z meliorati et eis ad deu p peniaz redeut vitā suā i melius omutates. Flagellu. n. tuc diluit culpaz cu mutauerit vitā. Na cui? n mutat mores no eripit actioes.

Capitulum. xxx.

Ranā dei non infundit nisi cordi disposito. An? n. sapiēs in vase imūdo v? pleno v? fracto p?ioso liquē infudit. Sic nec de? cordi huano p luxuria ingnato v? v?to supbie pleno. v? p discordi am fracto. vel ad terrena incuruato graū am suam infundit. Et ideo dicit Apla. j.

Sciāt vniūsqz vas suū possidere i? sanctificatiōe z honore. si eni vasa i qb? relige sanctorum ponunt munde z honorabūter seruant. quātū magis vas cordis in quo tā p?ioso reliquie gracie scz z corpons xpi ponunt. Idcirco dicitur. Pro. ij. Qui custodit serua cor tuum ec.

Capitulum. xxxi.

Omūtras mētis assimilat illi sterquilino. in quo legitur. Job sedisse Job. vij. Vnde Bre. abi dicit qz in sterquilino sedere e. villa de se quem pā z abiecta sentire. Bre. dicit qz in sterquilino sedere e. mētis oculos ad ea que illici te gestim? penitēdo reducere. Cu eni ante nos peccatoz stercoza tēnim? omne qz in animo de elatione surgit inclinam? Bre. in sterquilino sedet. qui infirmitate suam solite respicit z seke de bonis que per gratiam perceperit non extollit.

Capitulum. xxxii.

Incipientib? z adhuc in spā debilib? debet iponi lenioza. Lū? extēptum e. qz homines prime etate n frugib? aut carnib? z solidis cibis sz cibis leniozibus scz oleribus z pomis nutrebantur. Vñ ol? ab alendo est dictum fm Jsid. qz oleribus ante diluuium homines alebant sicut animalia herbis. Et ideo in oler leuis institutio accipitur que infirmioribus tradi debet. Vnde. Rom. xliij. Qui infirmus est olus manduct.

Capitulum. xxxiii.

Inconstans z mutabilis hō similis est infirmo in gravi z afflictiva infirmitate constituto. qz nocte adueniēte operat qz cito transeat z dies adurgendum fiat z rursus in die afflic? vespeream z noctem expectat. sperans scilicet ex varietate temporis minui vim doloris. In nocte. n. qz dormiēdi tps accipit torpor ocij. p die ho qz tps opis exercitatio actiois intelligit. Sifr i vespe qz somno co-

gruit rursus ocij desidia significat. Vnde non itas ergo anim? i nocte die qrit. qz i gere exis exercitiū actionis appetit. z rursus in die vespera expectat. qz i exercitio positus ocij genis eropat. Vñ d? Job. vij. Si dor micro dicā qn surgā z rursu expectabo vespera. Vñ an? n. anūm? v Aug. dicit. qz illa i qz sūt pdit? iustitie soliditate no figurat? tēnētis semp desiderij motu variat. vt abeler. Vñ si dormiero. s. p genis otū qn rga. s. ad actionis exercitiū. Et rursus in exercitio positus expectabo vespera. i. genis fidia. Vñ dicit. h. hoc extēpti beati Job z per intelligi. vt scz p dormire accipiam? tū peccatoz. Pro. vi. Vsqz quo piger dormis Bre. Dormire nāqz e i peccatis scere sz p surgere accipiam? penitere. z qz ad lumē iustitie trāsit Eph. v. Exurge qui dormis. exurge a mortuis z illūminabit te xps. Sz p vespera ppter tenebras aduersitas vt tētoz signat. Dicit ergo si dor micro. si peccati somno. dicā. s. p pūctū iteri us. qn surgā. s. vt p penitētiā lumē iustitie videā. Et rursus. i. lumine iustitie posit? z supbie tēratione pulsat? expectabo vespera idest aduersitate que. s. mentē humiliet z liberet a peste superbie. vñ Grego. dicit. circa virtutū pspira mēte eleuata aduirit aduersitas desiderat vt pfecto anim? cuz virtutū suarū gaudio plus qz bz attollit p cōtrarietate pntis vite edito merore solidetur. Vñ z nequaqz formidabo vespera d? sz expectabo. Expectam? eteni pspira z formidamus aduersa. Vir igit iustus vespere expectat. qz cu extēpt? bz tribulationē intus ipa ei sit aduersitas pspira. Vel dicit expectabo vespera. i. tētoz. Expectabo scz no optado sed incurredo. qz quāto violētiā peccati sōno ad iusticie lumē exurgit. tanto antiq hostis tētoz vebemēti oz z obscurior sequit. Et hinc est qz Bcñ. i. cū ordo tēpozis creatiois rex narrat. pmo mane z post vesperū nominatur. qz pmo dicit factū est mane. z postea dixit factum est vespere vbi scz dicit Grego. qz

debit. Sic diabolus p[ro]babit in iudicio se actorem eor[um] corā summo iudice p[er] ope ra mala que fecerūt que tunc oibus appa rebunt Apoc. x. iudicari sunt mortui ex his que scripta erant in libris.

Capitulum xl.

Audias alioz vitia dz ipse immunis e[st] a vitijs. Et cor rigens alioz delicta dz ipse mundus esse a delictis et p[er]pue ab aspectu et affectu terrenoz. Quia sicut dicit Reg. Nequa pure in medio macula cōsiderat ocula que puluis grauat et supicitas sordet d[omi]nere nō valet manus q[ue] lutū tenet. Et h[ic] e[st] q[ui] de iudicio adu[er]te iudeis dixit Jo. viij. Qui sine peccato est vestrum p[ri]m[us] in illam lapidem mittat.

Capitulum xli.

Lingua cōtumeliosa af simularur flagello s[ecundu]m illud Job. v. A flagello lingue abscederis. vbi Grego. dicit q[ui] flagellū lingue est exprobra tio illate contumelie. Fla gello eni lingue persequunt qui eorum opera irritidēo persequunt. Sepe eni lin gua a bono opere dū vituperat reuocat. et quasi flagellū se erigit. q[ui] dorsum timide mentis cedit. Sancta autē aia a flagello lingue abscedit. q[ui] dū in hoc mūdo ho nozem laudis nō querit. nec cōtumelias detractionis sentit.

Capitulum xlii.

L qui irreprensibiliter vo lens. debet ipse p[ri]us exami nare q[ui] dicit. Nam sicut per dissidentes arbiter medius cōstituit q[ui] vtriusq[ue] p[ar]tis meri tis discussis eos ad rectitudinē equitatis reducat. Ita qui in dictis suis reprobari metuit. ipse p[ri]us examinādo quod dicit inter cor et linguā quasi equus quiddā di strictusq[ue] arbiter sedeat subtiliter p[er]fians si recta v[er]ba cor offerat que vilitate susci-

piens ad auditor[um] iudiciū lingua perducet sicut Grego. dicit.

Capitulum xliij.

Luxurie ignis acceditur per exemplum maledictar[um] vetula rum. Nam quando aliquis ignē nō pot[est] incēdere in vir dib[us] lignis accipit lignū sic cum vt facilius succēdatur. Sic facit dia bolus quādo nō pot[est] in iuuenibus accēde re ignē luxurie accipit vetulā sicca et p[er] ea facit q[ui] p[er] se facere nō pot[est]. Dñs dia bolus decepit p[ri]mā mulierē per scorpē habentē vultū virginē similē sibi. Et h[ic] accēditur ignis iste p[er] ornata. Sicut enī raptores et predones quādo volūt vnam vilam cōburere ponūt ignē in vna domo et p[er] illam alie succēduntur. Sic diabolus ignē luxurie ponit in vna ioculatrice que ornata discurrens p[er] cōtratas oēs in se aspiciētes comburit. De sunt vulpecule sanctoris habētes ignē in cādis. Et h[ic] accēditur ignis iste ex appositione cōbusti bilii. lignoz vel olei vel picis. Sic ignis luxurie ex appositione ciboz et potū. Lu xuriosis eni bonus morsellus aut scpp[us] vni est quoddā incentiuū luxurie. Nō er go videtur habere bonā voluntatē exting uendi illū ignē q[ui] bonos morsellos et for tia vna frequētat. sicut nō videtur ha bere bonā voluntatē extinguenti domus succēsam q[ui] oleū et ligna in ignem p[ro]iceret. Vter enim et genitalia vicina sunt. Die ro. Vter nero estuās facile despumat in libidinē. Et h[ic] accēditur ignis iste fa miliaritibus mulieris et colloquijs. Ec clesiastici. ir. Colloquiū illius q[ui] ignis ex ardescit. Durilegus albam pellem iuxta ignē cōburit et papillo iuxta candela vol tans comburit se. Sic homo iuxta mulie rem sedens. Nulla securitas est seno vel stuppe iuxta ignem esse. sic homini iuxta mulierem. Hier. ir. Omnis caro senes. Et h[ic] accenditur hic ignis flatu oris. suggestione diaboli. Job. xij. Vultus est p[ri]mas ardere facit.

Capitulum xliiij.

Mandata dei debent haberi in meditatione et opatione cū re cta intēde. Ad os. n. p[ro]pheta. p[ro]pheta rami erat portare mandata le gio scripta in mēbris in frō te q[ui] coronam vt an oculos mouerent. et et ligas ad manus in angulis et pallioz ipi et nam cōter iudei iacinctinas sūmbrias h[ab]ebant. Sic. n. p[ro]ceptum fuerat. Deut. ij. s[ed] q[ui] ligaret p[ro]cepta dei q[ui] signū in ma nu sua. et q[ui] friberet in lissimē ostioz. et q[ui] p[er] angulos pallioz faceret sūmbrias in quibus ponerent iacinctinas vitas in me moriā mādatorum dei. vt habetur Nume. xv. q[ui] s[ed] mādatorū p[ro]pheta et litterā intelli gebant et seruabant. s[ed] inuentio dei mandan tis fuit. vt ligarentur in manu. in opandē. et essent an oculos in meditatione. In iacinctinis autem vitis que pallijs h[ab]ereban tur signatur celestis intentio que omnibus operibus nr[is] debet adiungi.

Capitulum xlv.

Mleria et grauedo humane vi te ostēditur a defectib[us] corpis et ex varijs medicamētis. Nā p[ro]ter hoc q[ui] corpus dineris infirmatibus et febris et do loribus frequēt[er] affligit. et ipa bec nr[is] cor poris q[ui] sal[us] vocat egritudo ē. vt dicit Gre. Nā ocio tabescit. ope deficit. In media defi cients cibo reficitur vt subsistat. refectioe lassatens abstinentia releuat vt viget. aq[ui] p[ro]funditur ne ardeat. iuxta tergitur ne ipa nimis perfusione liqueat. labore vegetat ne quiete torpeat. quiete refouetur ne labo ris exercitatione succumbat. fatigata vigi lijs sono reparatur. oppressa sono vigilijs occurrit ne sua p[er]uis quiete lassetur. vesti bus tegitur ne frigidis aduersitate penetre tur. q[ui] si estus sit calore deficiens aurarum flatu refouetur. Cūq[ue] inde molestias inue nit. vt vitare molestias querit male facia ta vt ita dixerim de ipso suo medicamine languescit. Remotis ergo febribus cessan tibus doloribus. ipa nr[is] salus egritudo est

cui curandi necessitas nunq[ue] deest. Quot enim solatia ad viuendi vium quaerimus. quasi tot nostre egritudini medicamentis obuiamus. Sed ipm quoq[ue] medicamen i vult[us] vertitur. quia ex quinto remedio pau lo diutius inherentes et eo grauius defici mus. q[ui] promi ad refectioē paramus. Sic nimirum debet p[ro]sumptio corripit. sic p[ro] b[us] eliditur. q[ui] eni clatus semel iupsum? ipi tū ecce defluens quotidie portatus iurū.

Capitulum xlvi.

Mors cui[us] alij inhadit iuue nes q[ui] senes. imo forte plu res moriuntur iuuenes q[ui] antiqui. Sicut de aialibus ac cidit q[ui] plures occidunt agni pecudes et tua cito si angitur vas nouum sicut antiquum. Et sicut scinditur citius arbor iuuenis q[ui] antiq[ua]. Isa. xxx. subito dum non speratur veniet contritus illius. Et h[ic] mors timenda est p[ro]pter necessitatem. Qui cūq[ue] enim in carne viuit op[er]at q[ui] moria tur. Terra enim cuq[ue] homine transit ad ho minē et sic caro cuq[ue] mortalitate. Eccli. viij. Non est in hominis p[ar]te p[ro]hibere spiri tum nec habet potestatem in die mortis. Qui videt domum p[ri]mi sui ardere non debet multū de sua cōsidere. Eccli. xxxviii. Admo[do] esto iudicij mei. sic enim erit et tu um. mibi b[er]i tibi bodie. Et h[ic] viri sau ti quanto plus appropinquant morti. tan to feruentiores sunt sicut quentes thesaurum co ardentius sordunt. quo iuxta q[ui] situm aurum magis appropinquando per tingunt. Et corpus naturalit[er] meatu tanto mouetur velocius quanto plus ad sue ge tis terminum appropinquat.

Capitulum xlvii.

Mortuus est homo mundo et mundus est q[ui] nec mundus curat de ipso. nec ipse de mun do si eni in vno loco sit mor tuus et viuens. et si mortu[us] vi uum non videt viuus tū mortuum videt si do mortui sunt vtriq[ue] alter alterum neq[ue] q[ui] videt. Ita qui iam mundum non amat.

sed tamen ab illo vel nolens amatur. et si ipse velut mortuus mundum non videt. huc in mundum adducit mortuus non videt. si vero nec ipse in amore mundum retinet. nec rursus in amore mundi retinet. vicissim sibi variis et tincti sunt quod dum alter alterum non appetit. quod si mortuus mortuum non attendit. Et talis erat paulus qui dicebat Gal. vi. Mundi mundus crucifixus est et ego mundo. **C**irca qui est mortuus mundo oditur et est mundo. Nam sicut mortua corpora manna se expellit visus non sibi retinet. Sic mundus detinet suos amatores tamquam sibi venientes. et eicit contemptores tamquam sibi functos Job. xv. si de mundo scilicet mundus quod suum erat diligere amare de mundo non estis propterea odiet vos mundus. **C**irca mortificantes spiritualiter se ipso assimilantur fodientibus thesaurum deus dicitur Job. iii. Quasi effodientes thesaurum gaudentque vehementer cum inveniunt sepulcrum. Munda enim sicut dicitur. **S**ed per inuisibilem sapientiam morimur. **S**ed thesaurum assimilatur Prover. ii. si quis fueris eam quasi pecuniam. et sicut thesaurum effodieris eam Sapientia quippe in rerum superficie non iacet. quia in inuisibilibus latet. et tunc mortificationem nostram sapientiam contingentes apprehendimus si relictis visibilibus in inuisibilibus abscondamus. si sic hanc corde effodientes quoniam. **V**t ratione omne quod terrenum mens cogitat a semet ipsa manu sancte discretionis eiciat. thesaurum virtutum qui latebat se agnoscat. Facile enim in se thesaurum inveniunt. qui eam que se male prelerat inoleam se terrene cogitationis repellit. Quia autem questum mortem sicut thesaurum dicitur. **R**ecite subiungit gaudentque vehementer cum inveniunt sepulcrum. Sicut enim sepulcrum locus est quo absconditur mortuus. ita diuina contemplatio quoddam sepulcrum est quo absconditur anima. Quasi enim huic adhuc vivimus cum mente in eum foras vagamur. Sed mortui in sepulcro abscondimur cum mortificati exterioribus

in secreto interne contemplationis celamur. Sancti igitur viri ab importunitate desideriorum temporalium a tumultu inutilium curarum a clamore perstreperantium perturbationum semetipsos sacri verbi gladio mortificare non desinunt. atque intus ante dei faciem in occulto mentis se abscondunt. **C**ol. ii. **M**ortui enim estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo Qui ergo mortem querit gaudet dum sepulcrum inuenit quia qui mortificari se appetit valde ad inuentam requiem contemplationis bilare. scilicet. **V**t erutus mundo lateat. et a cunctis exteriorum rerum perturbationibus intra se numquam de intus amoris abscondat. Sciendum etiam quod antiqui mortuos cum diuitijs sepeliebant. Et ideo qui thesaurum querit gaudet cum sepulcrum inuenit. quia sapientiam perquirentes cum sacre scripturae paginas volumus cum exempla precedentium sanctorum perscrutamur. quasi et sepulcrum gaudium summum quia mentis diuitias apud mortuos inuenimus quia qui huic mundo perfecte extincti sunt oculis cum diuitijs requiescunt. **S**epulcrum ergo diues efficitur qui per exempla istorum contemplationis virtute subleuatur.

Capitulum. lviij.

Munda sequens assilat fatuo quod summo mane surgebat ut se queres vmbra quod ipse cum fugiebat et nunquam ea apprehendeat **E**ccl. xxxiii. Quasi quod apprehendit vmbra et psequit vetera. Sic quod attendit ad visa mendacia. **I**tes reales. quod aliud promittunt et aliud solvunt. sicut mendacia aliud sonant et aliud continet. Item mundum se quens assimilatur puero qui sequitur passionem quem non capit sed ab eo fugit vel ipsum dimittit **E**ccl. i. Si securus fueris non apprehendes.

Capitulum. lxi.

Muerta debent manus iudicia removere. sicut renouunt se pentem tangere vel venenosum venem super se tenere. Si enim vermis venenosus

super manus ascenderet prius ipsum exenteret ne cum venenaret. unde dicitur. **Act. xviii.** quod paulus viperam que manus suam inuasit et ad ipsam pedebat in ignem excussit. Tunc enim vipera vel venenosus vermis manum iudicis inuadit ut vitam eius veneno extinguat quando aliquis est muneribus tentat. ut cupiditatis veneno iusticiam corrumpat. Sed probus iudex eam in ignem excutit. quia hanc cum quodam quasi furore et indignatione repellit. Unde dicitur **Isa. xxiii.** **B**eatissimus qui excutit manus ab omni scilicet munere. Quia triplex est munus. cuius acceptio vel expectatio corrumpit non solum manus iudicantis. sed et interdum causatusque bona operantis. **V**nde de Grego. Tres sunt acceptiones munerum ad quod et frange festinatur. **A**d unum. neque ex corde est vana gratia per cogitationem. **A**d unum ab ore est vana gloria per fauorem. **A**d unum ex manu est premium per dationem. Sed iustus quisque ab omni munere manus excutit. quia in eo quod recte agit. nec ab humano corde vanam gratiam. nec ab ore laudem nec a manu dationem accipere querit. Solus igitur in dei operatione fraudem non facit. qui cum ad studia bonae actionis innigilat. nec ad corporalis rei premia nec ad laudis verba. nec ad humani iudicij gratiam ambulat.

Capitulum. l.

Obedienti deo obediunt omnia et creator et creatura. Quod per exemplo ioseph quoniam mandauit se in quo stare et stetit. **V**nde Job. **I**tem non fuit postea tam longa dies obediens domino voci hominis. **G**rego. Si obediens fuerimus preceptis diuinis. obediens dominus orationibus nostris. **C**irca assuefactio ad opera obedientie facit ea videri facilia. Equus enim assuefactus circumuolutionibus de facili ad voluntatem fessoris flecti potest. **P**rouer. xxv. Equus paratur ad diem bellii. **D**ominus autem salutem tribuet. Equus. ille religiosus est. cui frenum obedientie imponitur. quia pa-

ratus est per assuefactionem ad obediendum ut ad dexteram vel sinistram vertatur per. **P**aratus sum et non sum turbatus ut castridiam mandata tua:

Capitulum. li.

Opus bonum deus offerri deo pure et complete. Sicut iubeatur offerri hostia in lege. **N**am in lege iudicis perceptum erat ut subtracta pelle hostie artus in frustra coccideret. **N**elle namque hostie si aut Grego. dicitur subtrahimus cum a mentis nostre oculis sufficit virtutis amoenus cuius artus frustra coccidimus cum distinguentes subtiliter et inima mēbatiq; cogitamus. **C**irca **L**eui. iij. **P**receptum est ut cauda hostie i altari offerretur. ut videlicet omne bonum quod incipimus et profuerit sine completeamus. **C**irca **o**perantes bona propter difficultatem assilant ascendentibus mala. **V**nde propter facilitatem descendentes. **N**am sicut dicit Grego. omnis assuefactus in labore est. deus ensus in voluptate. Quia per nitum gressus ad superiora tenditur. per remissionem vero ad inferiora declinat. **A**d montis enim vticum ipsum sarum subnebere magni laboris est ipsumque a summis ad ima dimittere laboris non est. **S**ine mora videlicet prius. quod magnis conatibus ad summa puenit. longo studio seges seritur soli atque imbri diu committitur sed trivna et subita scintilla consumitur. **P**aulatim edificia ad alta proficiunt sed repentinis casibus terrae petunt. **R**obusta arbor in aere per tarda incrementa se erigit. sed quicquid diu ad alta protulit. semel et si ceciderit. **S**icque fit ut iusti ad summa per tarda incrementa proficiant. sed iniqui ad viciosa ima sine vilo obstaculo ac difficultate descendant. **C**irca opus bonum regit deus ab homine sicut homo de qualibet arbore que est in orto suo vult habere bonum fructum. ad hoc enim plantauit. et si non portat fructum bonum scindit et comburit. **S**ic deus de quolibet homine quem posuit in

mundo fructum bonorum opum requirit. Alioquin scindet et in ignem eternum mittet. **Matth. vi.** Vis arbor q non facit fructum bonum excidet et in igne mittetur. **Eccl. ma** terra mollis cito dissoluta. sic opus mollius et tepidorum cito deficit. **Prov. xviii.** Qui mollis et dissolutus est in opere suo. frater est fas opera dissipantis. **Item** bona opa faciens. et a malis se non custodiens stultus est. fatuo qui mittit aquam in cisternam peroratam vel vinum ponens in vegete fructu frumentum in saccam pertusum. **Quanti** ex una parte poneret tantum et alia erit. Ita talis quicquid lucratur et operibus bonis consequenter perdit et malis accipit. **Et q** mercedes congregavit misit eas in saccum pertusum. **De** puto enim saeculo sic dicit **Eccl. aliunde** erit qd aliunde mittitur. Quia indifferet mentes mercedem quantum bono acquirunt non aspiciunt quo ex malo ope perdant. Alius namq castitate corporis servat. sed vigilanter circumspectat ne quid foris respiciabilis admittat. suis contentus est aliena non diripit. sed tamen odium fortasse in corde contra proximum servat. cum scriptum sit. Qui odit fratrem suum homicida est. Considerat enim q sit mandus foris i ope. et non perpendit q sit crudelis in mente. Alius iam aliena non diripit iam corpore ab immunditia custodit. iam mente pura proximum diligit. et malorum peccatorum concitius lamentando se in peccatis afficit. sed si nita peccata de quibus in hoc mundo gaudeat et requirit. temporalibus gaudiis negligenter animum dimittit nec curat ne in concupiscentiarum mensuram imoderata gaudia sequantur. sicut qd vel bonum nimis ridet do perdat qd plangendum lucratus est.

Capitulum. lii.

Ratus corporis est signum meretricis et luxurie. Faciunt enim de templo dei papilionem meretricis. **Et** sic papilio signum est scorti. sic ornatus exterior. **Item** mulier occurrit illi ornata meretricio parata. **Item** solent equorum

venditores equis suis imponere ramum vel stramen super capita eorum vel in caudis in signum q volunt eos vendere. Ita mulieres imponunt ornamenta capitibus suis i signum q corpora eorum venalia sunt. Si quis alicui nobilis equo imponeret signum venditionis et per villam circumduceret cum qui venalem multum offenderet. Sic offendit deus de sponsa sua. **De** virgine et mariti de vxore sua offendit deberet. **Prov. vi. zel.** et seruum qui non parcat etc. **Item** mulieres se ornamentis sunt incedunt diaboli templum dei comburentes. ferentes ignem in caudis et vulpe sanctorum. **Ps.** Incenderunt igni sanctuarium tuum. **Item** mirabile est si mulier veniret ad missas in morte mariti sui vel prius ornata floribus. Sic est de illis q veniunt ad missam ornate cum ois missa celebretur in memoriam christi crucifixi. cui corona spinosa imposita est et tu imponis tibi coronas de floribus et rosis. **Sap. i.** Coram nos rosis. etc.

Capitulum. liii.

Ociosus locus facit diabolo sed in homine occupato non habet diabolus locus sicut res profecte occupata non est capax alterius. **Item** Hieron. dicit Semper aliquid boni facito ut diabolus inueniat te occupatum. **Item** hoc ociosus est sicut signum ad sagittam quod vendit q sagittarius. **Item** demonibus sagittatur sagittis tentationum malorum. **Thre. iij.** Tendit arcum suum et posuit me quasi signum ad sagittam. Sed occupatio est velut clypeus contra sagittas diaboli. **Eccl. xii.** Super scutum potentis. viriliter operantis. et super lanceas ad versus inimicum tuum pugnabit.

Capitulum. liiii.

Astio christi inflammat corda frigida ad amorem. **Item** enim est lignum sic frigidum vel aquosum quod si homo verserit in cibum vel formicem ardentem non succendatur. Similiter etiam nec cor est aliquod ita tepidum. quod si per

pacis nota

metur in fornace amoris divini intucendo quantum etiam in passione quin accedat ad amandum ipsum. **ps.** Carbones succensit super ab eo Bern. Super oia te reddidit mihi amabilem bone. **Item** calix passionis quem bibisti opus redemptionis. **Item** n. amorem facile sibi vendicat totum. **Item** pas sionis christi memoria generat opunctionem que expellit oes pravas cogitationes. **Item** angelus raphael dicit filio thobie de piscem quem ceperat. periculum illius pone super carbones. et fumus illius fugabit demones. **Item** enim piscis est christus. qui exenteratus. qui interiora passiois eius considerantur. et quo deitas latuit. **Item** se reservat. qui amantudo illius memoria commendatur. **Item** reservatur qui charitas eius consideratur. **Item** particula super carbones ponitur. qui de illa dilectione cogitatur et ide sumus. **Item** punctis gratia. q fugat oes genus demoniorum. **Item** ois strepitus prave cogitationis obmutescit.

Capitulum. lvi.

Atientia dei assimilatur gravitate mulieris. que se conceptum quem diu portavit postea cum magno dolore eicit. Sic deus diu quidem peccatorem tolerat per patientiam et expectat ad penitentiam sed diu expectatum et non emendatum. qui subito percussit. et cum magno vindicte seruoze quasi cum magno dolore proicit quem diu toleravit unde dicitur **Isa. xlii.** Tacui. semper situ patiens fui. sicut parturientis loquar. Non est ergo dei patientia contentanda ex dilacione. sed amplius formidanda. Quia sicut dicitur maximus valentius. **lii.** Et o gradu ad vindictam divina perdit ira. tarditatemq iudicij gravitate pensat.

Capitulum. lvi.

Patientia hominis quanta sit nisi in tribulatione cognoscitur. **Item** sicut aliquis homo artanas vel tertianus non dicitur curat esse. si in diebus in quibus non est accessio non febicitur. Sicut nullus dicitur pa tiens pro eo q tunc non turbatur cum nulla sit

ci molestia sed si instante tribulatione vel miseria patiens est. sicut dicitur. **Item** patiens. sicut ille qui in tunc accessiois non febicitur. sicut dicitur. **Item** curat esse. et sanus non febicitur. **Item** si nullus esset ventus arbor que ranc non moveretur non diceretur pro hoc immobilis. Sicut lignum quod non ardet igne absente non diceretur pro hoc incobustibile. Et sic de alijs. Sic homo sine tribulatione non debet dici patiens. **Item** Drego. Qualis quisque apud se latet illata contactia probat **Sap. iij.** Per tormenta interrogemus eum et pro demus patientiam illius.

Capitulum. lvii.

Decato homo non solum non debet consentire. sed neq in ei delectatione vel aio duceri. Sicut malam et venenosam cibum homo non solum non debet commedere. sed nec etiam gustare. **Item** serunt enim gustare et comedere. sicut delectari et consentire. **Item** gustare est sine gluttonie super lingua tenere sicut qui gustat cibum si bene sit salitum sed comedere est cum intus cibum in corpore trahitur. Sic q intentione non vult consentire. sed tamen immoratur in delectatione cogitationis. iste et si non comedit tamen gustat sed ille comedit q peccato consentit. **Item** cogitationem. neq gustaverit. per delectationem. neq contraxerit per consentium vel operationem. **Item** nota q multiplicata gustatio commestioni vel basui equipollet sicut p in bis qui vino pbant. Sic frequens delectatio plerumq inducit consentium. **Item** ergo morte aie qua facit consentium tunc. tunc tale gustare quod disponit ad mortem. **Item** peccatum. creaturas que in se bone erat fecit homi vitias. **Item** venenu est mors homi et tamen est vita serpenti. Sic ergo deus res a bene conditas nobis in flagellum formavit et ea ipsa et per dolorem quo feriunt de linquentibus mala sunt. et per naturam que cristatur bona sicut dicitur. **Item** peccatorum omnium multum gravat aiam. **Item** sicut unus grave gravate sunt super me scilicet iniquitates mee. sed

miser homo non sentit mo onus illud sed sentit postea sicut ille qui portat vel trahit onus in aq non sentit nisi pōnus donec erit de aq. Sic onus peccati in aquis de litiarū nō sentit nisi sed qn̄ erit ex aq. i. peccato vel mūdo in morte sentiet. **3d** h̄ deponenda essēt peccata tāq̄ onera grauisissima in infernū trahētia. **Alle.** n. g. h̄ magnū on⁹ sup collū suū nō cessat currēdo ire vt veniat ad locū vbi d̄ deponere. sic d̄ h̄ se h̄ re cōfessionē. et ibi on⁹ peccati p̄icere. **De** h̄. xii. Deponētis oē on⁹ et circumstant nos peccatū. **Item** ille q̄ d̄ portare aliq̄ onus. dētar prius q̄ntū pōderet. et q̄ntū portabit. et stipēdiū d̄iderat. Sic h̄ q̄ vult peccare et onus peccati sibi assumere d̄ cōsiderare onus peccati p̄. q̄b̄ q̄ntū pōderat q̄ decedētis cū eo in puncto ad iherma descendit. **Tatū.** n. pōderat. q̄ neq̄ firmamētū ip̄m bora vna potuit sustinere. **Lx. r.** Vidēbā sathanā sicut fulgur de celo cadentē. Et **3dū** portabit. q̄ forte sine fine. q̄b̄ nescit q̄ assumit. et q̄ nō poterit deponere p̄s. Laborabit i eternū et viuet adhuc in finē. Et stipēdiū peccati q̄b̄ ē mors eterna. **Rom. vi.** finis corū mois ē. Et ibidē d̄r. Stipēdia cni peccati mors. **Item.** peccator affisat ceco sedēti ad solē. Nā cecus cū in sole p̄sistit. ipe radijs solis p̄funditur s̄ tñ lumē nō videt q̄ illustrat. Sic peccator cū peccat i peccati delectatione et ardore cecus ipe non videt d̄cum neq̄ atēdat ad ip̄m. deus tñ cui oia patent bene conspiciat illum. **Unde** de peccatoribus cecatis dicitur in ps̄. Super cecidit ignis. i. ardor peccati. et non viderunt solem. **Item** peccator assimilatur defuncto sepeliendo. Nā defunctus ad tumulum aliquādo cum magna bonoz pompa defertur. sed postmodū in terra sepultus in putredinem et cinerem vertitur. In pompa igitur bonoz ad tumulum. i. extermīnium mortis breui trāsitu defertur superbi sicut de quodaz ps̄ dicit. **Vidi** impiūm super exaltatum et eleuatum sicut cedros libani. et trāsitu et ecce non erat. sed in carnis putredinem fetidaz

conuertuntur luxuriosi. **Unde** possunt luxuriosi dicere illud **Job. vi.** Induta est caro mea putredine. sed in palucrem terre rediguntur auari. qui dum sagaci sollicitudine terrenis actionib⁹ subduntur quasi sub tili terre puluere asperguntur. **Job. vi.** foridibus pulueris cutis mea aruit. **Lutis** eni que puluere respargitur. et que ardescendo at teritur mentes auarorum signat. que tunc puluere resparguntur quando terrenis affectibus replentur. sed ipe ardescunt quia a terribilib⁹ desiderijs viciue quasi subtrahat pinguedine inanescunt quo contra ps̄. petijt dicens. Sicut adipe et pinguedine repletur anima mea. **Adeps** quippe pinguedinis animā replet. cum banc contra p̄fectum desideriorum estum superne sp̄ci infusio resouet. **Lutis** ergo ardescens contrahitur cum cor rebus exterioribus deditum atq̄ ex dispensatione illarum in actoz sui amore non tenditur. sed in semet ipso vt ita dixerim rugosa cogitatione replicatur. **Item** sicut stultus esset electus in episcopo p̄ si ante confirmationēz aliquid committeret vnde episcopatum perderet. Sic qui peccatum mortale committit vnde vitam eternam amittit. **Ep̄. i.** Elegit nos ante mundi constitutionē. vt essent sancti et immaculati in cōspēctus eius in cbaritate

Capitulum. lviij.

Res gebenne licet sit in damnatis omnibus ab eodem igne. non tamen eodem vel pari modo omnes cruciat. **Lut⁹** enī plus apparet in dōmib⁹ qui stant ad estum solis **Quia** i3 aliqui ab eodē sole calciant. non tñ pari mō estuant. q̄ ita qualitatem corpus sentit pondus calozis. **Quod** ergo respectu solis facit disparaluitudo corporum hoc facit respectu gebēne disparitas meritorum. **Unde** in eodē igne est diuersitas cruciatuum. s̄m diuersitates et gradus meritorum.

Capitulum. lix.

Parturienti filio **Mulier.** n. cū delectatōe p̄cipit. s̄ cū dolore vehemētissimū parturit q̄ si ē ita minimū mēbra i parturiente q̄b̄ si p̄niam nō faciat. **Quia** cū oia mēbra fuerint infra vitiozū. debēt s̄siter esse infra p̄nē. **Sic** fuit magdalena que tot et exerbuit dolocausa. quot habuerat oblectamenta. **Ro. vi.** Sicut exhibuistis mēbra v̄ra seruituti iniquitatis et iniquitati ad iniquitatem. ita nunc exhibete ea seruire iustitie in sanctificatione. **Item** p̄tēs vt tētat d̄z studiose opasua discernere et corrigere. **Lutis** etēplū q̄ mos antiquozū fuit in dolore vestimenta scindere. **Destinēta** eni fidei **Sre.** dicitur scindimus. cū discernēdo nra opa p̄tractamus. **Sic.** apud deū nra opa nos q̄si vestimenta nō tegerent naquaq̄ voce angelica diceret. **Beatus** q̄ vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus ambulet. et videat turpitudinem eius. **Turpitudō** eni tunc nostra cernitur cū vita nostra ante iustorum oculos reprobentibilis monstratur. **Tamē** enim subsequentis operis ter gnuine velamur. qn̄ culpa tentati ad lamenta accendimur atq̄ ip̄is lamentis excitati ad p̄spiciendūz lumen iustitie subtilius oculos mētis apimus. **Quasi** in dolore vestimenta scindimus. quando ex fieri discretione celsente cuncta que agimus districtius irata manu iudicamus. **Item** sicut dicit **Sre.** gozius. Penitentium corda serquilibrium affimulantur quia domi mala sua scindo cōsiderant quasi ante se stercoza sese abijciendo coaceruant. **Item** penitēs d̄z destruere vultatē vitioz vt habeat nouitatē virtutū. **Pueri** enim vestes veteres laniant vt nouas recipiant. **Et** armiger destruit malum equū vt beat meliozem. **Et** h̄ dissipat domum veterē vt faciat pulchriozes. **Sister** debet h̄ per p̄niam destruere veterē domi nes vt induat nouū. **ii. Corin. v.** Scim⁹ qm̄ si terrestris dom⁹ nra dissoluat. domū nō manufactā habem⁹. **Item** differēt p̄niaz

vsq̄ ad senectutē filis illi ē q̄ haberet q̄tus or aminos. et debiliorz eorum totum p̄orum iiii. onus imponeret. q̄ talis p̄fecto impius et stultus reputaretur. **Sic** est ille qui totū onus p̄nē sue vult in senectute sua portare q̄ iam non potest laborare. **Unde** **Adalach. i.** **Maledictus** dolosus qui h̄z in grege suo masculam et votum faciens imolat d̄no debet. **Item** penitētia accelerata in etate iuuenili incepta p̄seruat a putredine carnalium desideriorum. **Nam** sicut arnes custodiuntur ex falsis appositione lias putrescerent et scaturirent vermes. **vin** sal cito apponeretur. **Sic** caro hominis vermes peccati et p̄nē delectationis saturit. nisi in etate iuuenili dometur et incruentatē. **Spiritus** redigatur. **Item** oē onus leuiat⁹. ex cōsideratione mercedis. **Nam** portitor lignorum vel bladi manus onus libenter assumit inumeris suis vt maiozem mercedem habeat. **Sic** debet facere penitens maioza scz onera laborum et iuniorz sibi assumere. vt magis remuneretur. **Unusquisq̄** eni mercedē accipiet s̄m laborem suū. **Item** q̄ indiscrete per p̄niam se affligit filis est illi q̄ vermē vult excutere de arborē et excutit flozem vel fructum cum verme. **Et** lorici que paninos lacerat lauando super lapidē et percutiēdo. **Et** monacho qui tantum equitauit q̄ oportuit equum remanere in crastino in stabulo. **Item** ille qui aufert vitam alicui qui victurus esset per annum homicida iudicatur. **Quanto** magis ille qui nimis ieiunijs et afflictionibus efficit vt .x. annis citius moriatur q̄ esset moriturus. **Berū.** Non habet callidus hostis efficacius machinamentum ad tollendū de corde charitatē. q̄ si efficere possit vt in ea incaute et sine discretione ambuletur. **Item** tardius penitentiā faciēs filis est ei qui debitum incurrit ad vsuram q̄ q̄nto plus differt soluere mutuūz tanto plus cre scit debitum super eum. et tanto plus o3 eū dare tempore solutionis. **Sic** quāto diut⁹ fuerit aliquis in peccatis tāto plus soluet

in pena. Ro.ij. Scdm duritiam tuam et impenitentiam cor te. Vere enim magna est virtus qui pro vno peccato soluitur pena infinita. pro delectatione peccati pena eterna. Item pnia est appetenda. et si non pro pena quam infligit salte pro gram quas acquirat. Solet enim ho aliquis nobilis verulam mulierem ducere et ignobilem in vno rem. non pro se sed pro diuitiis magnas qd bz et pp magnam hereditate quam possidet. Sic et tu pnam assume tibi in vxore et si non pro se qz tibi videtur gravis et turpis tu pp ibesauri gre et virtutu que secus delectat et hereditate emat qz pmittit. Sap. viij. Hac amavi et ergisti a iuuetute mea et quasi illa sponsa mihi assumere. amator factus sum forme illius. Et ibide. Sciens qui conuincabit de hys suis. Et sapient. vij. Venerunt mihi omnia dno pariter cu illa

Capitulum. lx.
Effecti viri student recere superfluas cogitationes vt scilicet in diuino amore hanc seruentiores. Lulus exempluz quidez ostenditur in nazareis qui in veteri lege

capillos comz quos in deuotione nutricat. expleta deuotione radere et in igne ponere iubebat. Quid en. vt. Bre. dic q nazarei capillos nutriunt nisi qz p vitaz magne cotinentie psuptionu cogitationes crescunt. Et qd est deuotione opicta capillos radere nisi qz tunc ad pfectiois sumam contingimus cu sic exteriora vitia vincimus. vt et cogitationes supfluas a mente recememus. Quas ni mirum sacrificij igne cocremare et flammis amoris diuini incedere. vt totaliter mens in amore dei ardeat. et cogitationes supfluas concremams quasi nazarei capillos deuotionis perfectione consumat.

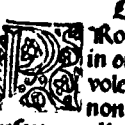
Capitulum. lxij.
Ereuerantia necessaria est in ope bono sicut cauda aialia in sacrificio. Vnde cauda hostie iubetur offerri in sacri

ficio. Leu. iij. Indecens est enim aial sine cauda. i. opus inceptum sine fine vel complemento. Vnde dr q pauo auis qu amittit caudam non audeat apparere pre verecundia. Sic sine cauda perseuerantie no audebit aliquis coram deo in iudicio apparere. Item perseuerantia impetrat gram. Nam si ho tantum perseueraret i orone quantum vauper ad ostium diuitis pro esyna citius impetraret spualem elemosynaz qz ille corozalem. Vnde Apostoli perseuerantes in orone spiritum sanctum acceperunt.

Capitulum. lxij.
Iger homo filis est castro plurium dnozum. inter quos ille qui remissus est totum amittit. Alius enim paulatim aufert et ius suum. Sic si spualis remissus fuerit caro que aduersus spiritum concupiscit quotidie aliquid contra ipsum acquirat. Prou. xij. Danus fortius dominabitur. que aut remissa est tributis seruet. Item piger ho filis est agro neglecto qz herbas inutiles pferat si in pace diuissus nec solus nec purgat sepe fuerit et hois se minibus seminat. Sic ho vitioz spinas et tribulos generat nisi vitibus occupet laboribus.

Capitulum. lxijij.
Redicatores qz dicunt et si faciunt filis sunt eccise claudis qz sedet in introitu ciuitatis mendicantes qz transeuntibus via ostendunt. sz nunc in ea pe de ponunt. Contra illud Jac. ij. Sic loquimini et sic facite. Item sic eet veridicus qz argero vas fictile ornare vellet. decorare lutum vt sordidare argetur. Sic irrisione dignus est cu malus sit bona dicit. Prou. xxvi. Quo si argento solido ornare velis vas fictile. sic tumentia labia cum pessimo corde lociata.

Capitulum. lxijij.
Roscicare debet homo continue in operibus suis bonis. Nam volenti ditari non sufficit sibi non perdere. nisi annuatim crescat in aliquo. Similiter desiderans

ditari in bonis spiritualibus qz annuatim et quotidie bona sua ampliare vt dicitur. i. Ecl. iij. Ambuletis vt abundetis magis. Item nullus vellec semet suu terre comitare nisi crederet illud multiplicata colligere. Ergo sicut laboraret homo ad multiplicandum semina. sic qz laboraret ad multiplicandum merita quod sem deo pferere. Apostolus. In omni opere bono fructificantes et crescentes.

Capitulum. lxv.
Rosciprantes in peccatis filis sunt illis. qui per pulchra itinera ad suspedium pertrahunt vel qui per amena prata ad carcerem danatiois ducunt vti Grego. dicitur peccatores pspicitibus mudis florere dicit. Denotatur in via in pntione danabitur. et quasi per amena prata ad carcerem puenit qz per phis vite pspira ad interitum tendit. Item pspiritas pcoz exultantia i peccatis filis est infantia qz tales. vt dicit Grego. no pspiritate erigunt sed infantia qua subest. vti affligi debuerunt. et exinde miseriam in exultatione desolant vti alius flecti sicut. Item peccatores tales sunt freneticis filis qui infantia virtute parat. qz ex morbo esse nesciunt hoc qz amplius sanis pnt. Et quasi circuisse vitibus se estimat du ad vite terminum p augmeta doloris appropinquat qz romis sensu no habentes sicut et ridet et tanto magna estimatioe se dilatant quanto in sensibiles malis qz patiunt ignotant.

Capitulum. lxvi.
Rauo qz regere cogitationes sicut dno regit ancillas et famulias. Nam videmus sicut dicit Grego. qz absente dno familia deordinat. qz ancillarum lingue pstrcpunt silentiu deserunt deputati opia officia negligit tora ordine sibi met cofundat. At vbi repete dno venerit mor pstrcpentes lingue retrictet officia vniuersisqz opis reperat. sicqz ad opus ppius

ac si no recesserit reuertat. Sicut si ad modum ro discedat quasi absente dno cogitationu se clamor velut garrullam ancillarum turba multiplicat. Et aut ro ad mentem redierit mor se iusto tumultuosa comitescit et quasi ancille se ad iniunctu opus tacite reprimunt vd cogitationes pnt. causis se ppiis ad vtilitatem subdunt.

Capitulum. lxvii.
Religiosus qz esse mortuus mundo. i. ad modum mortui se habere. Na mortuus in sepulchro abscondit. et sic religiosus qz abscondit. in clauistro non dicitur deo vagari. Ecl. iij. Mortui tui estis et vita vestra abscondita est cu ipso in deo. Item aia mortui a carne separata. Et sic religiosus qz a carnali amore separari. Ecl. xlvij. Quasi adeps separatus a carne. In adipe enim signat deuotio spualis qz qz esse in religioso separata ab amore carnaliu. Item caro mortui a vermibus comsumitur sicut in sepulchro. Quia religiosus p penitentia qz sumere corp suu in h mundo merte at qz esse in celo Job. vii. Elegit suspedium aia mea. i. desiderium eternoz et morte ossa mea. i. mortificatione carnaliu desiderioz. Item mortuus no sentit si pungetur vel deiciatur vel eleuetur. Et sic vere mortuus mundo. i. Regu. xij. Sicut angelus dno dno meus nec benedictione nec maledictione mouet. Item mortuus oia tepozalia relinquit. Et sic religiosus oem proprietate debet resignare et oia cora deo et fratribus representare et nihil sibi arrogare pume. Corinth. iij. Quid habes qz non accepisti. Bernardus. Monacho haberi proprium negabit deus suum proprium scilicet celum.

Capitulum. lxviii.
Sacerdotes christi et clerici immunes debent esse ab illis maculis spiritualiter a quibus clericos seu sacerdotes iudeoz oportebat esse immunes corporali. Prou.

bibetur eni esse cecus. i. ne sit ignoral claudus. Instabilis r ad diversa inclinans. Et ne sit pvo vl gradi vel curto naso. i. ne habeat defectu discretiois ne plus vel minus aliqua prava exerceat. Per nasu eniz signat discretio qz e discretio odoy. Et ne sit fracto pede vel manua. i. ne amittat virtute operandi bene vel procedendi de virtute in virtute. Et sic repudiat si habet gibbum an vel retro p que signat supfluo amor terrenoy. Et sic si lippus. i. si p carnalem affectu eius ingeniu obscurat. Longitudo enim lippitudo et fluxu bonoy. i. padiatu et si habeat albuginem in oculis. i. presumptione cadoyis iusticie in sua grandie. Et sic si habeat inge scabi. i. pollutantia carnia. Et si sit inis impetigine que sine dolore corpus occupat r mebru corporis sedat per qua auaritia designat. Et si sit berniosus vel poderosus. q. i. gesser pondus turpitudinis in corde licet non exerceat opere.

Capitulum lxxi.

Antei viri assimilant mercenarijs. Et primo rone teporis qz tempus pnis cito finiri exoptat vt sez ad vite puenia pueniat. Sicut mercenarii p solatur sine dici vt labor cesset r recipiat pmiu operis sui. Job. vii. Sicut dies mercenarij dies ei. Vbi dicit Grego. Dies suos mercenarij enolui citi exoptat. vt ad labons sui pmiu sine tarditate pueniat. Dies itaqz hois a vera r eterna sapientia recte diebus mercenarii copant qz pnt se vira celiu no patriu milita no palmas deputat r eo logi a pmiu se cospicit quod tardius ad sine venit. Et secdo rone laboris. Na sicut dicit Grego. Mercenarij in alienis laboribz exudat s; tu sibi pmiu ppiu preparat. Des ergo q spe celestium pmiu exercitatioe vite pntis atterimur in alieno laboram. Na sepe r reprobis ferire cogimur mudo q mundi sunt reddere coartamur. r alieno qd labore fatigantur sed tamē pmiu nostra percipimus r p b

peruenimus ad ppiu q pure ministram aliena. Tertio rone operis. Nam sicut dicit Grego. Mercenarijs solite curat inspicere ne vniqz dies vacuus labatur ab opere r expectans finis temporum inanis veniat ad remuneratione. In laboris namqz studio cospicit qd percipere in tempore remunerationis possit. Na cum op crecet pmiu fiducias pfitit. Tu ho opioz puerit spes a remuneratione lassatit. vbi elect qzqz vniqz sua quasi mercenarij di pefans talo hndentis ipe redur ad pmiu quato nuc robustius pdurat ad labons incrementu q sit decurius pntis teporis pefat dies cu operibz numerat. ne a labore vacua traheret vite momēta somnolentia aduersis gaudet. passione reficit. merito refouet qz sequetis vite pmiu tanto se largi remunerationi cospicit quato pamox illius quotidianis se moxibz veripendit. Quarto rone mercedis. Quia cōsideratio mercedis homini mercenario leuiat pōdus laboris. Et sicut sanctis vris cōsideratio pmiu minuit labore exercitū. Unde Grego. dicit. Mercenarijs cum faciēda opa cōspicit mētē pntē r lōginqzate r pūdere laboris adiūt. Tu ho lassatitē aiaz ad pnsiderādū opis pmiu renocat vigorez mor animi ad exercitiū laboris reformate. qd graue ppedit ex ope leue estimat ex remuneratione. Sic electi qzqz cu mundi bus aduersa paciunt cu honestat cōtūmelias rerū dāna cruciat r corporis tolerat eē graua qd exerceat pefant. Sed cu mētis oculū ad eterne patrie cōsiderationē redūt ex cōparatione pmiu qz sit leue qd patiunt inueniūt. qd eni valde esse importabile ex dolore offēditur cōsideratioe. pūda ex remuneratione leuiat. Et sic sancti viri assimilantur illis q corporaliter suspendunt. Quia sicut ille q suspendit corpore ad alta sustollitur vt ibi moriatur. Sic quoqz viri sancti ad alta p cōtēplationē se subleuāt vt affectibus terrenis intereat. vñ Job. vii. Elegit suspendiū aia mea e mortez ossa mea. Grego. Sancti viri certissime scūt. quia

habere in hac vita regē nequaqz pnt. Et idcirco suspendiū eligūt qz nimirū desideria terrena deserentes ad alia animuz tollūt. suspēsi autē moxē suis offibus inferrunt. qz amore supne patrie in virtutū studijs accincti. hoc qd fortes prius in mūdo fuerat vinculo humilitatis insequuntur. Et sic sancti post hāc vitā liberant ab oi penalitate r molestia quā patiunt in hac vita. Na licz carni r vitice granus in corpore locent tū cū ponunt in horreo societate illa separatur. Et sic affectioes r tribulatioes qbus modo sancti iūcti sūt in cāpe mundi oēs separabunt ab ipsis cū reponētur in horreo celi. Apoc. xxi. Absterge de oem lacrymā ab oculis eoz r c.

Capitulum lxx.

Scripture sacre intelligentia mystica assidua et licet crede apit. Cuius exemplū ē hz. Sic. Sic ignotoz hōi nū facies cernim r corda nescim. hz si familiaritatis eis locunde iugimur vsu colloqui eozum r cogitationes indagam. Ita cū in sacro eloquio sola historia aspicitur nihil aliud qz facies videt. S; si huic assiduo vsu omni uicamus intima mētē ex colloquitiōis familiaritate penetram. Dū. n. alia ex aliis colligim. facile in eis verbis cognoscimus aliud eē qd intināt aliud qd sonāt. Tāto autē qzqz notitia illius extraneus redditur quanto in sola ei superflue ligatur.

Capitulum lxxi.

Silentium fructum deuotionis seruat. Solet enim obstrui vas in quo est vinū vt viuū foras sit vt sit. r potius cooperius colorem suū r mundiciam conseruat. Sic qui vult deuotionem cordis r mundiciam conseruare debet os clausum tenere. ps. Concauit cor meum intra me r c. Item silentium seruare est os vnde erit ignis r flamma omnia comburens obstruere Jacob. bi tertio. Lingua ignis est r c. Ecce quan

Ymoniacus assimilatur leoni quis procurat qz ecclesia que est sponsa rpi aliunde grauida sit qz de suo viro q de solo spū sancto percipere d; s; symoniacū facit qz dicit de spū maligno r sic eā facit nutrire filios adulteros r filios pprios exhereditat a patrimonio rpi cōstitutes heredes filios diaboli. Eccl. xxiij. Vis malice relinquit vix sui peccabit r statim hereditate ex alieno matrimonio. Et sic symoniacus assitat latroni. Facit enim symonia boies esse latrones r sacrilegos qz. i. sacra sūt ea cetera que latrociniū exercent. Absurdū est enī dicere eū q furatur vel capit calicē alicuius ecclesie sacrilegū vel furem esse r nō eum q furat tam ecclesiam qz que ad ea pertinent Job. x. Qui nō intrat per ostium in ouile ouium sed accendit aliunde ille fur est r latro.

Capitulum lxxii.

Dicitur bonoz fugiūt mali ne cor malicia appeat. Sic mulier turpis nō libent sedet iuxta pulchrā ne turpido illius magis appeat qz oppositi nō sociant bonis libeter ne malicia sua eozum bonitate magis euidēs fiat Jo. iij. Vis qui male agit odit lucē r non venit ad lucē vt non angustiant opa eius. Et sic societas mala trahit ad peccatū sicut accēdit de spū qz vna trahit aliā. Prover. ij. Fili mi si te lactauerint peccatores ne acquiescas eis r c. Et idcirco sicut non ē tantum egrotō esse in aere corrupto. quia ex hoc cito reciduum pateretur. sic nō est tantum bonis eē in cōsōtio pōz. ex h enim ad peccatū inducuntur. Prox. xij. Amicus stultozum efficiet filia. Vnde sicut nō est secura ouis iuxta lupum nec stappa

De symonia

De silentio

De silentio

intra igne nec legitime furta cantum. Sic nec iustus furta peccatorum nec mulier in tra leccatorum. i. Corin. xv. Corrupti mores bonos colloquis mala. Et societas mala est vitiosa. Naz q non vult esse leprosus debet vitare consortium leprosum. Sana poma sociata putridis cum corrumpuntur. et sani cum infirmis cum infirmant. ps. Lxv. peruerso pueris. Prou. iij. No delecteris in semitis impiorum nec tibi placeat malorum via. Et societas mala non tollit randa propter vitiositate ipale. Nam si quis esset in domo succisa vbi non esset nisi vna fenestra per qua non posset exire indutus et oneratus. pot omnia sua dimitteret an teq non exiret. Sic quilibet dispendia suos et sue carnis quantuncunq potius debeat sustinere q in consorcio malorum remanere in periculo suo. Dñi Bñi. xlii. Jo sep̄ relicto palio i manu femine fugit. Et domo de periculo maris libenter nudus eua dit. Item socius malus abiciendus est. sicut dens putridus de ore deicitur ne alios corumpat et ouis morbida de grege aliaz. et leprosus de consorcio hominum. Et poma putrida de acervo alioz. i. Corin. v. Modicu ser metū totam massaz corrūp̄t.

Capitulum lxxiij.

Sollicitudo spualium est viro spiritali contēnenda. Nam qui ad fontē vadit non est sollicitus quid bibat. Quid ergo times stulte puidētia dei maior ē fōte? Logta q seru⁹ dz eē sollicitus quomodo bene seruiat domino suo. et domini est prouidere ministro suo. Dñi dicitur. i. Per. v. Minem sollicitudinem vestram proicientes in eum quoniam ipsi cura est de vobis. Math. vi. Nolite solliciti esse dicentes. quid manducabimus etc. Chyso. Etiam corporis si sollicitus non fueris habebis iustitiam vero si sollicitus non fueris non habebis. Quis est pater qui non prouideat filiis suis cum viderit eos egere? Math. vi. Scit pater vester qz bis omnibus indigetis.

Capitulum lxxv.

Deo iuuat et bonis opibus securus enim debet esse de re. qui habet bonum pignus apud se. Securi itaq sunt de regno futuro qui habent bona

opa que quasi pignora sunt regni celestis. Bre. Lum opus p̄ficat regni celestis fiducia crescit. Et spes iuuatur et tribuuntur. Et spes enim potest eē de re veniēti qui p̄ eciuz apud se habet. Sic debet esse certus de regno eterno q multas tribulationes sustinuit quib⁹ regnum celorum emittit. Act. xiiij. Per multas tribulationes oportet nos intrare i regnū dei. Et sperandum est in deo. quia sperantes de se finet ne cadat. Naturaliter eni qui debitis est et timet cadere alicui rei adheret vt patet i puero vlt infirmo. Sic naturalit⁹ dicitur anime cognocenti debilitatem suā qd fortiori se innui debeat satietate deo. Et de facili transit malum passum. qui habet bonam appodiationem. scz deus qui bene potest eū extra malum passum eicere. De ritatis eni est p̄stare sulcimentum innitenti sibi. sed vanitatis est negare. Vnde cum dominus veritas sit innitenti sibi non se subtrahit. sicut solent facere mali gartiones eis qui oppodiant se sibi. quia subtrahunt se vt cadant. Isa. j. Speret in nomine domini et inueniat super deum suum.

Capitulum lxxvi.

Operire de gratia a deo data monstruosum est. Nā sicut monstruosum est quod et muliere nasceretur quib⁹

Sic monstruosus est quod aliquis et gratia dei sibi data a deo efficiatur superbus. Et talis etiam de vita moritur de sanitate egrotat s medicamēto interficit. Bre. Qui de virtutibus se extollit. non de gladio sed medicamēto se interficit. Et supbi dīcūlter flectuntur a propria volūtate. qz carēt būore gratie. Virgula enim quando p̄ bz de humore tāto cui⁹ flectit. Sic qui

De supbia,

plus bz de gra citius obedit. sed lignū aridū cito frāgit vū flecti credit. sic superbi q sine humore grē sūt flecti nō possunt. Eccl. vi. Nō te extollas in cogitatioe sic tuc velut thaur⁹. ne forte elidat per stultitiaz virms tus et comedat soba tua. et fruct⁹ tuos p̄ dat. et relināris velut lignū aridum in deserto. i. sine merito.

Capitulum lxxvii.

Enat diabol⁹ dominē de la re q magis sicut dicitur scien⁹ q mediū citius frāgit vbi prius fract⁹ fuerit q alibi. Et citius incendit lignū quod aliquando fuit in igne nō frāgit. Et citius cadit hō in infirmitate quam aliquando habuit q in aliam. Sic hō facili idinatur ad peccū qd aliq̄ fecit. Et tentationis delectatio corumpit sinceritatem anime etiam sine consensu operis. sicut mulier nō dicit casta q libere audit verba corruptoris. dato et q ei in opere non consentiat. et que appetit diligit etiam si corumpi non appetat. Aug. non solum appetere. sed appeti velle criminiosum est. Sic non ē reputanda casta anima q tentationes diaboli recipit. et in eis delectat qzuis peccū facere non velit. Et tentat diabolus et impugnat marie illos q ipm deseriūt et ad eum se cōuertant. vt p̄barat filios israel fugientes p̄secutus est. Biosa. Qui ab illecebris mundi abstinere et in xpo pie vult vivere persecutionem patitur. Dum eni⁹ diuino seruitio stringit exoptat bellum diaboli cōtra se excitat. sicut rex sibi subditos non impugnat. sed aduersarios. Et item tentationibus et suggestionibus non resistetel non possunt coniungi deo. Vnde assimilatur illis mulieribus cum quibus in veteri lege non poterat sacerdos matrimonium contrahere. Nam Lcui. xxi. Preceptum est sacerdoti vt virginem tm duceret vorem. sed viduam et repudiatam sordidam et meretricem non acciperet. Per viduaz enim intelligitur anima. cuius mortuus ē carnalis vīus. sed non affectus. quā sola ne

cessitas retrahit a malo. non charitas. Et talis potest dici vidua de vno marito. que lambit vbi mordere non potest. i. delectationes peccitias quas habere non potest cupit sicut cāis lingit bastile. et scutela p̄ cibum. j. Lcui. v. Vidua in delinzijs viuens mortuus est. Sio. morte peccati vel morte anime. Talis enim vidua quando contigit ei aliquid quod tedet semper recogitat mortuum mortuum. Quis pessimus fuerit. et talis est anima cui quando contingit aliqd aduersi semper suspirat ad ea q dimisit vt filij israel ad ollas carniū in egypto. Per repudiatam significantur illi quos negotia mundana repudiant. et ad illa se ingerunt non vocati. et amūdo continentur et opprimuntur. et tamen mundum non cōtemnūt. Sicut meretrix ad leccatorem suū accedit. Ij ab eo frequenter verberet. et cum eo multas molestias sustineat. Aug. Ecce turbat te mundus et amatur. quid si transgressus es. et quō inhereres fornicoso qui sic amplectibus sedū. Tales et filies sūt leccatoribus q in curijs principum bonis nutriti morcellis. Ij fastidienter et licententur tñ expulsi per vñū hostiū redeūt per aliū. Sic quidam ita sūt allecti illecebris et delectationibus mundi qz aduersariis et molestiis ipugnētur ab eo tñ nō recedūt. Per sordidā intelligitur aia q immundis affectionibus maculatur. Si vis ergo desponsari xpo auferas tibi vestimenta sordida vt omni tempore vestimenta tua. i. opera sint candida Roma. xlii. Abiciamus opa tenebrarum etc. Per meretricem autem q cullibz pz libidini intelligitur aia que cullibet cedit tentatiōi. Hierc. ij. In omni via prosternebaris meretrix. Nulla ergo talis anima est deo coniungi apta. Et item tentari et tribulari de hominem peruenit. Et postq et magna dona cōtulit. Vnde Salomon. sicut dicit. Drego. diuinitus sapientia accepit. et statim post meretricum mulierum questione pulsatus fuit. Quod igitur salomon mor p̄ tantā reuelacionem certa men turpiū mulierum pertulit designa-

De te fio n

uit q̄ mentem nostram sepe p̄cessis virtu-
 tibus respectus inime largitatis illuminat
 sed hanc protinus etiam lubricis cogitatio-
 nes turbant. vt que subleuata immo mo-
 nere exultat etiam tentatione pulsata quid
 sit inueniat. Sic belias diuina gratta p̄e-
 ditus sermone celos aperuit. ⁊ tamen pro-
 batas subito infirmus per deserta fugiens
 vnam mulierem ex-pauli. Sic ⁊ paulus ad
 tertium celum ducitur. paradisi penetrans
 secreta considerat. ⁊ tamen ad semetipsum
 rediens contra carnis bellum laborat. lega-
 aliam in membris sustinet. cuius impugna-
 tioe in se fatigari spiritus legē dolet. **Item**
 tentat diabolus primo blandiendo quasi
 procando. sicut leccator primo saluat. male-
 rem procando. sed postq̄ fuerit ab eo cor-
 rupta semel. sequitur eum non rogata. nec
 habet audaciam postea aliquid ei denega-
 re. sed plerumq̄ contra eum suum obediā ei
 in omnibus. Sic anima diabolo semel ex-
 posita per consensum peccati nō habet am-
 plius audaciam ei resistendi. sed dicit illud
 Piere. ij. Adamani alienos post eos am-
 bolabo. **Item** tentatio mala est statim a
 principio repellenda sicut ignis anteq̄ cre-
 scat extinguendus est ⁊ infirmitas anteq̄
 radicaret sanari potest. **Sicq̄.** Si tentatio
 ni in corde nascenti festine non resistitur.
 eadem moza qua nutritur roborat. **Jacobi**
 iij. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vob. **Esto**
 ergo sicut dangerous epulatoz qui cibos
 immundos seu non bene paratos vertit v̄
 resicit in faciem apponentis. Sic cum in-
 dignatione tentationes reiciens quasi seu-
 tella sua diabolum in fronte percunt. **Item**
 qui pannos suos comburit sentiens ignes
 amouet. Et miser homo se sentit comburi
 igne concupiscentie male ⁊ luxurie. ⁊ pedē
 mentis non retrahit. **Item** tentatio ma-
 la vincitur oratione. **Exod. xvij.** Cum leua-
 ret moyses manus ⁊ oraret vicebat israel
Judith. iij. Ad deores estote serui dei moy-
 si qui amalech non in ferro pugnando. sed
 precibus sanctis orando eiecit. **Plus** enī
 valet vnus sanctus orando q̄ multi pecca-

tores p̄cliando. **Item** tentationes repella-
 tur per confessionem. **Matrones** enim fu-
 giunt eos accusantes. Sic demones fugiūt
 peccata reuelantes ⁊ confitentes. **Hiere-**
 mie. Reuelata traduione confusus fugiet
 inimicus **Eccli. xvij.** Qui reuelat arcana
 amici fidem perdit. **Item** vincitur tenta-
 tio carnis spiritualiter per fugam. sicut ex-
 tinguitur ignis per separationem lignoz
Corin. vi. Fugite fornicationem.

Capitulum lxxvij.

Timor abbreviatur boi
 p̄pter peccatum. Nam si
 aliquis haberet seruū vel
 filium cui dedisset pecuniā
 ad negotiandum ⁊ totam
 consumeret filius prodigus
 et etiam de pecunia sua ipsum impugna-
 et non plus ei daret sed potius residuum
 ei auferret. Sic facit deus plerumq̄ pecca-
 tori de tempore quod dedit ei ad peniten-
 tiam. ⁊ ille abutitur eo in superbiam ⁊ deū
 impugnat. **Prover. x.** Timor domini ap-
 ponit dies ⁊ anni impioz breuiabuntur.
 Sicut medicinas membris absconditur ne
 totum corumpatur p̄s. **Viri** sanguinum
 ⁊ dolosi non dimidiabunt dies suos.

Capitulum lxxix.

Tepiditas iram domini
 prouocat. sicut aqua te-
 pida prouocat vomituz
Apocalipsis. iij. Tepi-
 dus es incipiam te euo-
 mere de ore meo. **Tepi-**
 dus a deo euomitur cū
 in deterius labi permittitur. vel cum impe-
 nitens mouitur. **Item** tepiditas fiduciaz
 tentandi diabolo p̄stat. De multis enim
 tentat tepidū. de quib⁹ non auderet tenta-
 re seruentem. **Sole** enim seruenti mulce si
 insident. **Item** tepiditas reddit hominē
 impotentem ⁊ contractum. vt patet in illis
 qui cum fortes sint corpore tamen possunt
 vix partem penitentie facere. quā facit vna
 vetula totam. **Quod** accidit ex tepiditate

etiam. quia peruum habent desiderium:
 Bernard⁹. Fortitan non possumus. quia
 non multum volumus.

Capitulum lxxx.

Timor est sicut ostiarius ani-
 me. Nobiles enim in egressi-
 bus habent ostiarios cū ba-
 culo turbam arcetes ne e-
 primant eos ⁊ personas su-
 positas ne super collum superbia
 expellant. Sic anima iustū quando em-
 loquendum vel videndum timorem habe-
 pro ostiario. cū baculus est totus infer-
 nus ad expellendum turbas malarum co-
 gitationum. ne ab eis comprimatur. **Item**
 salutis anime per consensum. **Vnde** tur-
 be te comprimunt dicitur est ei. Et ideo
 est creandum sine ostiario. Sed timor ser-
 uilis non est ostiarius viuus sed pictus q̄
 manet in timore seruili peccandi voluntas
 ⁊ sequetur opus si putaretur impunitas
 vt dicit **Augu.** Est ergo timor seruilis vel
 mundanus sic vere sicut ostiarius pictus i
 portis diuitum. qui eleuata claua videtur
 potest ingrediētes ⁊ igrēssū prohibere q̄
 non facit. Sic timor qui sine charitate est
 videt peccatū expellere sed nō expellit. **Item**
 timor bon⁹ preparat cor boi deo. **Matth.**
 aligs magnus vult hospitari in aliq̄ domo
 p̄māti nūciū qui domū mūdet ⁊ prepa-
 rat. Sic deus facit immittendo timorem
Eccli. ij. Qui timet dominū preparabūt
 corda sua s̄ ⁊ ad recipiendum eum. ⁊ in cō-
 spectu illius sanctificabunt animas suas.
Item timor mundanus quo q̄s magis eli-
 git malū aie q̄ corporis facit eum similez
 rustico. qui eundo ad forum parat forula-
 res suos in collo suo magis eligens lede-
 re pedes suos q̄ forulares.

Capitulum lxxxj.

Tribulatio separat homines
 ab amore mundi ⁊ peccati.
 cūm velut absinthium quo
 viri spirituales a tēporali cō-

solatione separantur. sicut pugri ali-
 qua amaritudine a lacte matris sepa-
 rantur. **Electis** enim suis deus iter as-
 perum facit. ne dum delectantur in via
 obliuiscantur coram que sunt in patria. s̄
 sicut pulmentum adberet olle in qua de-
 coquitur nisi sepe moueatur. sic cor boi
 adberet mundo nisi tribulationibus pulse-
 tur. **Augu.** Ecce turbat me mūdus ⁊ ama-
 tur. quid si tranquillus esset: quomodo in-
 bereres formoso qui sic amplecteris sedū
Item tribulationes similes sunt flagellis
 seu virgis scoparum nodosae duris quib⁹
 bus pueri castigantur. ⁊ cum eandem
 etiam fasciculis. domozum habitacula a
 fordidibus ⁊ immundicijs expurgantur. si-
 militer etiam ex tribulationum flagellis
 castigantur insipienter peccantes. ⁊ purgā-
 tur qui humiliati ex eis ad deum per peni-
 tentiā redeunt. vitam suam in melius cō-
 mutantes. **Flagellum** enim sicut **Sicgo-**
 rius dicit **Willu** culpam cum mutat vitā
 Nam cuius non mutat mores nō erpiat
 actiones. **Item** tribulari permittit deus
 hominem vt liberet eum a pena. vt p̄-
 ciat in disciplina. Sicut pueri quanto pl⁹
 verberantur tanto magis addiscunt. ⁊ me-
 lius faciunt commodum suum q̄ si dimit-
 terentur voluntati sue. **Isa. xxvi.** **Disera-**
 mur impio ⁊ non disceat facere iustitiam.
Item tribulationem faciens in mūdo isto
 magis tribulabitur in alio. Nam rīoal-
 dus qui non vult vel non potest solue-
 re de sua taberna spoliatur vel verberatur
 ad valozes. Sic peccator qui nō vult mō
 facere penitentiam ⁊ soluere quod debet
 verberatur in presentī infirmitate vel alia
 tribulatione vel soluet in centuplo ⁊ infer-
 no vel purgatorio. **Vnde** **Isido.** Nequa-
 q̄ delinquenti parcat. quoniā peccatozem
 aut flagello tēporali ad purgationem se-
 rit aut iudicio eterno puniendum relinqt.
 aut ipse in se homo penitendo punit quod
 male admisit. **Item** tribulatio tēpo-
 ralis ad libertatem eterne glorie perducit
 Sicut homo diu tenet bestia quā emittit li-

obce fat e potib

etere fat e

de hie la tis r q̄s

gatam in domo sua donec fuerit domesti-
ca. et tunc dimittit eam libere ire per domum. Sic
ligat deus nos tribulationibus modo et in-
firmis tribulationibus presentibus. Sed post dimittit nos
libere ire in domo sua celestium creatorum
liberabit a seruitute corruptionis in li-
bertatem glorie filiorum dei. ut dicitur Ro-
mani. viii. **Item** tribulatio a peccato retra-
hit. et ignem concupiscentie extinguit. **Item**
enim succursus homini missus a deo. **Item**
enim domus alicuius est igne succensa si quis
aqua ad extinguendum illum ignem asserre
oblegat et subsidium reputaret et non nocum-
tum. **Tribulatio**. n. ad que domum scientie
igne concupiscentie succensa extinguit. **Item**
ignem ardet extinguit aqua. **Item** quis
ab hostibus suis duceretur super equum
velocem ubi esset occidendus gratum habe-
ret si quis equum illum occideret vel necaret. ut
sic ab hostibus liberaret. **Quantum** ergo gra-
tum debet esse ei qui corpus suum a quo ad mortem
ducit infirmitate vel tribulatione aliqua de-
bilitat. ut scilicet a demonibus et a pena libere-
tur. **Item** Durum non estimas quod patieris
quia ab eternis cruciatibus et tua passioe libe-
raris. **Item** ad vitam rectam errantes re-
ducit. **Quando**. n. aliquis potum suum vel orem
ducit ad pascha vel ad forum et non vult seque-
ri. **Sic** de ligat nos infirmitatibus et alijs
defectibus quod aliter nolumus cum sequi nisi li-
gati. **Dee** undecim. In famulis adam
trahat eos in vinculis charitatis. **Item**
tribulationes fugientes. et gloriam christi ad-
ipsi cupientes similes sunt his qui sociant
se mercatoribus et lucro non in dano. sic
tales volunt esse comites christi in consolatio-
ne non autem in passione. cum tamen di-
cat apostolus. i. corinth. primo. Sicut socii
passionum estis. sic critis et socii consolationis.

Capitulum lxxxiij.

Verbi dei carnis assimilaf
fami. **Unde** Grego. Sicut
fameo carnis est subtractum
subsidium corporis. ita famei
mentis est silentium diuine

locutionis. **Unde** recte per prophetam di-
citur. Emitam fames in terra. non famem
panis necis sitim aque. sed audiendi verbum
domini Amos. viii. sicut ergo pauperes se-
stinant ad portam dimittit ut habeant refe-
ctionem corporalem unius diei. et multum
infirmus est vel debilis qui illic non pro-
pat. sic ad refectionem anime multo magis
debemus currere. **Item**. sicut autem omnis
homo velox ad audiendam.

Capitulum lxxxij.

Itra eterna erit in visione dei
que liberabit ab omni malo
Nam si visio serpentis enei
liberabat ab omni morfu ser-
pentina. quanto magis dei
visio liberabit ab omni notio. **Item** re-
plebit omni bono. Nam si visio belie i cur-
ru igneo subleuati impleuit omnem peni-
onem belise et votum magis diu-
na visio et fructio implebit omni bono desi-
derium cordis humani. Et si manne degu-
statio in deserto dabat omnem saporis sua-
uitatem. multo magis dei fructio i celo da-
bit ois delectationis voluptate. **Item** volu-
ptatis tue potabis eos. **Item** vi-
ta eterna debetur nobis iure hereditario.
Unde sicut turpe est quando terra aliqua
venditur quod ab eis qui sunt de cognatione
venditoris non emat. sic cum nos homines
simus fratres christi. hereditatem regni ce-
lestis quam venditioni nobis exponit eme-
re debemus. **Item**. lxxxij. Ene agrum meum
quod est in anach. tibi enim competit iure here-
ditatis. **Item** deus ostendit multum vale-
re gloriam vite eterne. quando eam tam du-
re vendit amicis quos nullo modo decepi-
ret. **Petrus** enim emit eam martyrio crucis
Paulus amputatione capitis. et sic de alijs
Et ipse filius dei emit eam amicis suis et
sustione sanguinis. **Adagna** ergo insatiari
datur esse illius qui credit ad melius forum
habere rem venalem quam filius aut seruus
vel ipse paterfamilias. Sic qui para-
ditum ad melius forum vult dicitur et sancti

viant ipse christus Lu. ultimo. Nonne
dicitur oportuit pati etc. **Grego**. Quis scilicet
coram sine tribulatione coronatus est. sa-
pa precedentiam recolamus et non erunt
gratia que toleramus.

Capitulum lxxxij.

Vocat deus hominem multiplici
solet enim inter boies fieri vo-
catus scilicet per litteras. per nutum
per vocem. et per nuncios. **Littere** igitur
vocat dominum offeruntur tibi per
dicatores. quos ipse dicit vel legit
audire verbum dei. si autem seruus alicuius ma-
gnus domini cum istis domini sui veniret et appo-
ret bonum nuncium cum duodecim et bonos suscipe-
retur. sic et predicator debet recipi Lu. x. qui
vos recipit me recipit. sed multi litteras
domini sui non recipiunt. nec audire volu-
ner ad citandos eius veniunt. **Item** oia teneant
ab eo. sed ad citandos mundi et diaboli. sed
quos non tenent cito vadunt. **Item** x. Do-
cui scilicet per ipse predicatorum et renuistis. **Item**
sicut gallina vocat pullos suos. propter mil-
num qui ad ipsam currunt et abscondit eos
sub ala. **Item** miserum pullos aliquid est in-
tentus circa spem unam et non venit et ca-
pitur a miluo. Sic miser homo intentus ni-
mis rebus temporalibus non vult ad deum
venire quando vocatur a deo. et ideo rapit
a diabolo. **Item**. viij. Apprehenderunt me
daci et noluerunt reverti. **Item** mirabile est quod
canis vocatus a domino statim venit et currit
ad eum. Et factura ad creatorem filius ad
patrem beatificandus ad beatificatorem. i.
firmus et egrotus ad medicum et sanatorum.
Egenus et pauper ad ditatorem et locuple-
torem. seruus ad dominum ire contem-
nit. **Item** conquiratur dicitur Job. xii. Seruum
meum vocavi et non respondit mihi ore proprio
deprebar illum. **Item**. o. x. predicatorum. Si rex
vocasset plures seruos suos et teneret veni-
re multum indignaret. Et quo non traheret
celi quod tonitruus vocat hominem et venire non
vult. **Item**. lxxv. Omnes in cede corruetis pro
eo quod vocavi et non respondistis mihi. **Item** Secun-
do vocat nos nutu manus vel signis creatu-

raz. quod nobis innuit ut ad deum veniamus
Abbas est monachus quod non intelligit signum
abbatis sui. **Item**. i. Extendi manum meam
et non fuit qui aspiceret. **Item**. n. de ma-
nu sua beneficia largiendo. innuendo pro hoc ut
ad eum veniamus. sicut vocatur accipit vel
canis cibum ostendo. **Item** nota quod accipit sa-
turatur non reddit ad domini nutum. sed famelicus.
Et ita non dimitte ad deum sed pauperes sa-
pientie veniunt. **Item** ideo addit. non fuit qui aspi-
ceret. stultus reputaret illic quod signum quod ponit
per ad vinum. circuli veller cum vino portare
sic qui ista visibilia que sunt signa regni ce-
lestis vult habere cum regno vel pro regno
Aug. De illis qui diligunt murus tuos pro
regno. **Item** volunt habere ova et obulam
et numerum pro regno. **Item**. Impossibile est
ut quis fructus bonis presentibus et futuris ut
die ventrem et illic mentem impleat. ut de
diuitijs ad diuitias. de delictijs ad delictias
trahat ut in celo et in terra gloriosus appa-
reat. **Item** tertio vocat vocat. inspiratio. **Item**.
xxx. Aures tue audient verbum post tergum
momentis deus. Audiam quid loquatur in
me dominus deus qui stat ad ostium cordis et
pulsat. Sed multi cum non aperiant. quod est
magna rusticitas non aperire domino suo. Et
ideo sequitur Desperistis omne consilium me-
um. Audire consilium amici tui de reb-
tuis seruandis et de salute anime tue consilium
dei non audis. **Item** vocat per nuncios
i. per flagella que deservit nobis signa sa-
lutis Sap. xvi. Ad correctionem in brevi
turbat sunt signum habentes salutis. Li-
benter recipit homo nuncios ab amico suo sibi
transmissos. Sic debemus amplecti tribu-
lationes a fidelis amico nobis transmissas
Drouer. iij. **Item** diligat dominus corripit. et
quia patet i filio complacet sibi. **Item**. lxxv. Et
to minus de flagello quo castigamur mur-
murare debemus quanto i eo paterne di-
lectiois munus accipimus. **Item** ergo nun-
cii deservit nobis arras salutis. **Item**. xij.
Flagellat oem filium quem recipit. **Item** nun-
cius debemus respondere pro peccationem confes-
sione et satisfactione. non turpiter eiectione. nec

De voca-
ne,

bitac
na,

De ver-
bi dei
artina,

De ver-
bi dei
artina,

sine honore remittere. sicut dicitur. Reg. 2. de nuncijs dauid ad amon missis. Isti nuncijs obpellunt nos intrare ad nuptias eternalis. Unde dicitur Luc. 11. Compelle intrare. Glo. Qui tribulationibus tracti ad amorem dei redeunt compellunt intrare. Et nota quod sollicitus est de nobis. Unde alius inuitat a liquore ad paradysum. velle forte quod non veniret. Sed deus non ita. imo vim inferit ut secum maneat. et inuitat nos usque ad vestigia lacerationis vel laceratione. et trahit per subtractionem reliquii. et infirmitates. quod est vestes laniare. Oseri. In funiculis adu trahit eos in viculis tribulationis. quod multos seducit per peras quos auerfitas reducit. Hoc patet in paulo quem ceperat diuiliatur. et in filio prodigo quem famelicus uocauit. et in manasse quem aduersitas conuertit. ij. Paral. ult. d. Capitulum. lxxv.

Voluntate bona quodammodo non est nisi si sit sicut mulieres steriles quod non concipiunt. Quidam vero bonum propositum concipiunt. sed non ad opus perducunt. Et hijs similes sunt mulieres istas quod concipiunt et non parturunt. sed partus in utero suffocant. Et quod prodest prole concipere quod statim emittit vel moritur. vel ante capere et statim dimittere. Osec. 12. Effraim quasi avis audauit. Isa. xxxiii. Concipietis ardorem et parietis stipulam. Stratus esset ille cui rex fraxie uellet dare civitatem vel castrum. si differret per messem vel pro amum accipere. Possent enim rex uoluntate sua vel consilium mutare. sed magis satius est ille. cui rex celi uult regnum eternum vel gratiam suam dare quam differre accipere. ne forte accipiat aliter ipse ut indignus repellatur. Math. xxi. auferet a uobis regnum dei. et dabitur genti facienti fructus eius. Et tales filios sunt sacerdoti qui proponunt ire romam. Et dicebat quod non poterat in estate pro calorem ire nec in hyeme pro frigus et malas uias. nec in uere pro cultum agrorum et vinearum. nec in autumno pro messem et uindemias. Aug. Ligatus erat non seruo alieno. sed mea ferrea uoluntate. Velle meum tenebat inimicus et inde fecerat mihi catenam et constrinxerat me. Quidam vero bonum

concupiunt sed non proficere. quod filios sunt mulieribus quod parit et non nutrit. Isa. xxxvii. facti sunt sic uerba rectoris. quod exaruit ante manurefecerit. Quid prodest igitur accedere quod statim extinguit. nec lignum est statu narrat. W3 em. seruet uoluntatis habet nutriti sicut ignis nutrit lignis. Prover. xvi. Cum defeceris ligna extinguentur ignis.

Capitulum. lxxvi.

Missus nobis tradidit tria multa uirtuosa. quod scilicet sunt illis. tria in quibus dicitur esse magna uirtus scilicet uerbis lapidibus et herbis. Quod tria quodammodo experius est scire. dum pro mala uerba quod dicebat socio suo nocio ipsum iniegit in fossam. ubi punctus est ab uirga. et lapis de muro in capite suo cades ipsum usque ad effusionem sanguinis vulnerauit. et tunc recognoscens errorem suum a socio petiit ueniam dicens. quod nunc didicerat uerum esse quod uirtus erat in uerbis quod ipsum iniegerant. et in herbis quod ipsum pupugerat et in lapidibus quod ipsum cruciauerat. Nos igitur a christo domino habemus uerba doctrine. lapides. et exempla solida iustitie. et herbas. et dicamina sine sacramenta gratie. Et his herbis uia non solum sanant. sed et pascunt et vegetantur. Sicut patet prope de eucharistia. Eze. xxxiii. Regescent in herbis uirentibus.

Capitulum. lxxvii.

Elo bono concipiens asperius quod debeat assilari ei quod lignum cededo hoies proter itenone pcutit et occidit. Et de hoc et dicitur Deut. xix. Si quis adierit cum amico suo simpliciter in silua ad ligna tendenda. et lignum securis fugerit de manu seruumque lapsum de manubrio amicum eius percusserit et occiderit hic ad uiam supradictarum uibum confugiet et uiuet. Ne forte proximus eius cuius effusus est sanguis. doloris stimulo persequatur et apprehendat eum et percussit animam eius. Tunc enim ut Grego. exponit. homo ad siluam cum amico abierit. quando cum quolibet proximo suo conuertitur ad sua delicia intuenta. Et tunc

ligna simpliciter incidit. quando deliquentis uita pia intentione corrigendo rescat. Sed tunc lignum de manu erit quando asperius quod debeat corrigi. Et tunc ferrum de manubrio proficit. cum de correptione sermo durior erit vel procedit. Et quasi amicum percussit occidit. qui auditorem suum prolapata contumelia a spiritu dilectionis interficat quia dum aliquis plus iusto corrigitur ad odium prouocatur. Sed talis necesse est ut ad tres vias fugiat. in uicem earum defensus uiuat. Quia si ad penitentiam lamenta conuersus in uirtute sacramenti sub fide spe et charitate absconditur reus perpetranti homicidij non tenetur. Et ideo occisus fratris. i. durius correpti et ad odium prouocati proximus. i. christus qui nobis proxiimus factus est per nature confortium cum non occidit. i. pro huius correptionis excessu non eternaliter punit. Magne ergo uirtutis est zelus spiritualis. qui se ueniam recipit. Unde Beatus dicit quod apud misericordem iudicem nequaquam sine uenia culpa relinquitur cum per feruorem zeli ex eius amore peccatur. Et Item qui gratiam solida iustitie. et herbas. et dicamina sine sacramenta gratie. Et his herbis uia non solum sanant. sed et pascunt et vegetantur. Sicut patet prope de eucharistia. Eze. xxxiii. Regescent in herbis uirentibus.

ritualis amoris zelum incunctanter admittendi sunt ad celestis glorie premium. ubi seculi ut Aug. testatur. Quicquid amabit adterit nec desiderabitur quod non aderit. Nam omne ibi erit bonum. et quod est omnino beatissimum ita semper stare certum erit. Ibi uocabimus et uidebimus. uidebimus et amabimus. amabimus et laudabimus. cum erit finis sine fine. Nam quis a ius noster finis nisi peruenire ad regnum cui nullus est finis. Ad quod nos regnum perduere dignetur. qui triuus et uiuus uiuit et regnat. deus in secula seculorum. Amen.

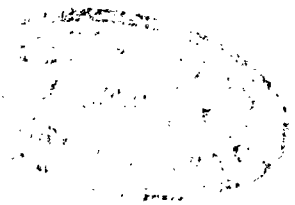
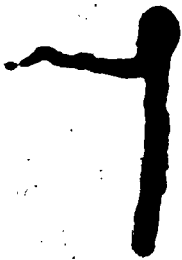
Explicit liber decimus et ultimus de exemplis et similitudinibus rerum. Et in hoc finitur totum opus de exemplis et similitudinibus rerum intitulatum. In quo similitudines inter creaturarum proprietates et inter uirtutes et uicia ceterarum de quibus sermone merito fieri solet reperire pulcherrime declarantur.

Impressam autem uentis per Joannem Gregorium de Gregorijs fratres. MCCCCLXXXVII. die. 1. Aprilis.

FINIS.

a b c d e f g h i k l m n o p q r
s t u v x y z A B C D E F
G H I J K L M N O P Q
R S T U V X Y Omnes sunt qui
qui est quaternus.

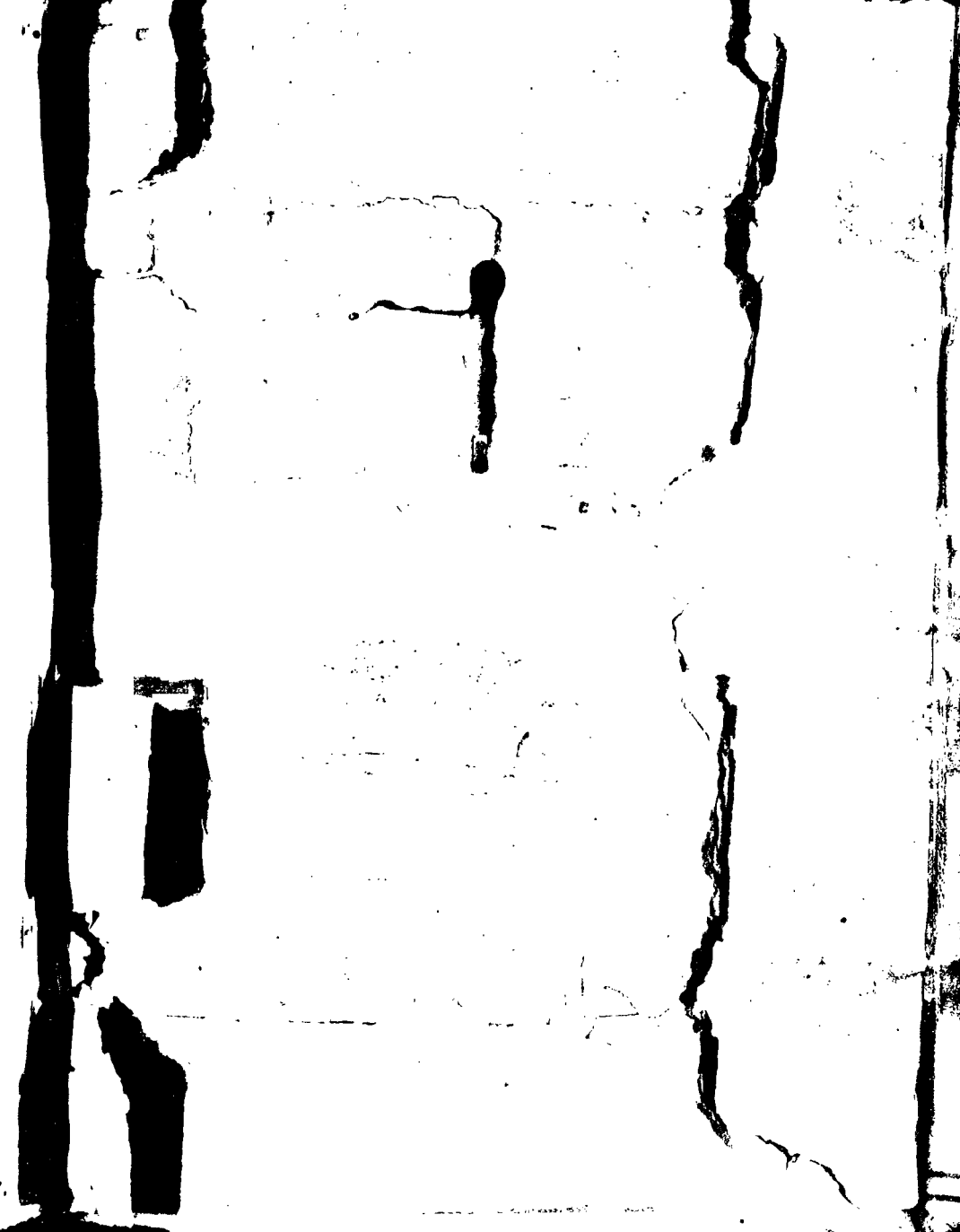
uolu
atez.

1650
1497

179

1676

1656
1497

179

1676

